T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ
ANA BİLİM DALI

Sālih bin Nasrullah

(İbn Sellum el-Halebī)

ĠĀYETÜ'L-BEYĀN Fī TEDBĪRİ BEDENİ'L-İNSĀN

(Giriş–İnceleme–Metin–Dizin)

Doktora Tezi

Danışman

Doç. Dr. Ahmet BURAN

Hazırlayan

Zekiye Gül ELBİR

Fırat Üniversitesi
Merkez Kütüphanesi
0068463
255.07.02.03.00.00/08/0068463
TD D/45

Elazığ-2000

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Kütüphane ve Dokümantasyon
DAİRE BAŞKANLIĞI
Demirbaş No : 88. 372
88. 372
SOS. Bil.

T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ANA BİLİM DALI

GĀYETÜ'L-BEYĀN Fī TEDBĪR İ BEDENİ'L-İNSĀN

(Giriş–İnceleme–Metin–Dizin)

Zekiye Gül ELBİR

Doktora Tezi

Bu tez, 27/10/2000 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri tarafından oy birliği ~~/ oy çokluğu~~ ile başarılı / ~~başarısız~~ olarak değerlendirilmiştir.

İmza	İmza	İmza
Doç. Dr. Ahmet BURAN	Prof. Dr. Zafer ÖNLER	Yard. Doç. Dr. Ahat ÜSTÜNER
Danışman	Üye	Üye

Yukarıdaki Jüri Üyelerinin İmzaları Tasdik Olunur.
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Ahmet BURAN

ÖZET

Doktora Tezi

Sālih bin Nasrullah el-Halebī, Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān,

(Giriş - İnceleme - Metin - Dizin)

Zekiye Gül ELBİR

T.C.

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Elazığ 2000, (XIII + 1277) Sayfa

Doktora tez çalışmamıza esas olan, **Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān** adlı eser, Sālih bin Nasrullah el-Halebī (İbn Sellum H.1080 / M.1669-1670)'nin 17. asrın ikinci yarısında Türkçe olarak yazdığı, genel tıp konulu bir kitaptır.

Eserin adını "İnsan Sağlığı ve Sağlığı Korumanın Amacı ve Kuralları" şeklinde günümüz Türkçesine aktarabiliriz. Pek çok nüshası bulunan eserin, müellif nüshasını Köprülü Kütüphanesi No: 975' te tespit ettik ve çalışmamızda bu nüshayı kullandık.

Eser, dört makale ve bir sonuç bölümünden oluşmaktadır. Her bölümde farklı bir konu işlenmiş olup, bir takım tıbbī folklor bilgileri de yer almıştır.

Kitabın giriş bölümünde ise, Allah'a, Hz.Peygamber'e ve devrin sultanı IV.Mehmed'e övgüler yapılmıştır. Eserin tamamı 301 varaktır. Her sayfada 17 satır bulunmaktadır. Bazı sayfalarda eksik satırlar vardır, ancak kitap genel olarak yararlanmaya elverişlidir ve okunaklı nesih tarzı ile yazılmıştır.

Saray başhekimi olan yazar, eserinde Amerika ve Avrupa tıbbına ait bir takım bilgileri yabancı hekimlerin görüş ve tedavilerini dile getirerek vermektedir. Yeni beliren hastalıkların, ülkede bilinmesi gerektiğini hatırlatmakta ve tanınmamış bitkileri ve hangi hastalıklar için kullanıldığını söylemektedir. Kitapta, pek çok botanik terimi yer almıştır ve bunların Arapça, Farsça, Frenkçe ve Türkçe karşılıkları belirtilmiştir. Bu açıdan kullanışlı bir el kitabı özelliği taşımaktadır.

Eseri kısaca tanıttıktan sonra, kendi çalışmamız hakkında şunları söyleyebiliriz. Öncelikle metnin transkripsiyonlu çevirisini hazırladık. Daha sonra dizin (ve aynı zamanda sözlük) kısmını oluşturduk. Kelimelerin kökenlerini madde başlarında kısaltmalar yaparak gösterdik. Çalışmamızın giriş kısmında eserin özellikleri, muhtevası, yazarı, 17. yüzyılın önemli tıp kitapları, çalışmada kullanılan metot, sonuç ve kaynaklar v.b. konularda bilgiler vermeye çalıştık.

İnceleme bölümünde, metinde tesbit ettiğimiz imlâ özelliklerini ünlüler ve ünsüzler, kelime ve eklerin yazılışları başlığı altında ele aldık. Ses bilgisi kısmında ünlü ve ünsüzlerin değişimini, ses olaylarını, ilgili örneklerini Eski Türkçe, Eski Anadolu Türkçesi ve günümüz Türkçesiyle karşılaştırarak incelemeye çalıştık. Şekil bilgisi kısmında yapım eklerini ve örneklerini, daha sonra, metindeki fiilimsileri genel hatlarıyla verdik.

Sonuç olarak şunları söylemek mümkün; Türk dilinin tarihî seyir içinde 17. yüzyıl sonu ile 18. yüzyıl başlarında gösterdiği durumu tespit etmeye gayret ettik. Bu tespiti, belirlediğimiz söz konusu eser üzerinde yaptık. Böylece bir tıp metninin dilini, hastalık adlarıyla ilgili terimlerini, botanik terimlerini, halk hekimliği unsurlarını, tedavi reçetelerini elde etmiş olduk.

Bizim için birinci derecede önemli olan Türk dilinin zenginliğini, farklı alanlardaki işleyişini, kelime hazinesini, fonetik ve morfolojik değişim ve gelişimini ortaya koymaktır. Böyle bir çalışma ile bunu hedeflemiştik ve gücümüz, imkânımız ölçüsünde gerçekleştirmeye çaba harcadık.

Anahtar kelimeler : XVII. Yüzyıl, Tıp Metni, Sālih bin Nasrullah, Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān, Dil İncelemesi.

ABSTRACT

Ph. Doc. Thesis

Sālih bin Nasrullah el-Halebī, Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān, (Introduction - Research - Text - Index)

Zekiye Gül ELBİR

T.C.

Fırat University

The Institute of Social Sciences

The Department of Turkish Language and Literature

Elazığ 2000, (XIII + 1277) Pages

The basis of our PhD thesis study is a book **Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān**, written in Turkish by Sālih bin Nasrullah el-Halebī , on general medicine in the second half of the 17 th century.

The book can be translated into modern Turkish as "Human Health and The Aim of Health care and its Principles". Though the book has many copies, we found its orijinal copy in Köprülü Library no: 975 and took it as the basis for our study.

The book consists of four articles and a conclusion part. Each section deals with different topics and some folkloric medical knowledge is also included. In the "Introduction" part some appraisal takes place about "Allah" and the empire's ruler Sultan Mehmed IV. the whole book consists of 301 pages. In each page there are 17

lines. In some pages, some lines are missing, but in general the book is suitable for a study, and the script is both legible and fine.

Being the court's chief doctor, the writer explains some information related to American and European medicine, by referring to the methods and views of foreign doctors. He states that the newly emerging diseases should be identified, and lists some unknown herbs and the type of ailments they can be used for. In The book there are many terms related to the field of botany and their eqvivalents are given in Arabic, Persian, French and Turkish. In this regard it can be used as a practical handbook.

Now that we have short briefly introduced the book, we can say the following about our study:

First of all, we've prepared the translation of the book with a transcription, later we formed the index and dictionary parts. We showed the origins of the words by abbreviation at the beginning of the articles. In the "Introduction" part, we gave some information related to the characteristics, contents writer and the writer of the book, the important books on medicine in the 17 th century, and the methodology, conclusion and bibliography of our study.

In the "development" we handled the grammatical rules we had previously identified under the topic "the writing of the words, fixes and consonants and vowels." In the "phonetics" part, we demonstrated the changes of consonants, vowels, and the sound by comparing them with Old Turkish, Old Anatolian Turkish and Modern Turkish. Under the "morphology" topic we gave the structure fixes and their examples. Later we studied the verbals in the text.

As a conclusion, we tried to identify how the Turkish language changed during the late 17 th century and early 18 th century, in its historic course. We identified the changes in the mentioned book. By this way, we have derived the language of a medical text, the names of diseases, the concepts of botany, some information about public health and prescriptions.

Our prior objective is to prove the richness of the Turkish language, its operation in different fields, the word capacity, and its phonetic and morphologic changes. In this study we aimed at this, and have tried to do so as well, as we could.

Keywords : XVII th Centry, Medical Text, Sālih bin Nasrullah, Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān, Language Resarch On.

İÇİNDEKİLER

ÖZET I
SUMMARY III
İÇİNDEKİLER V
ÖN SÖZ IX
KISALTMALAR XI
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ XIII

G İ R İ Ş

0.1. XVII. YÜZYILDA ANADOLU'DA YAZILMIŞ TÜRKÇE TIP KİTAPLARI 2
0.2. SĀLİH BİN NASRULLAH (İBN SELLUM EL-HALEBĪ) 6
0.2.1. HAYATI 6
0.2.2. ESERLERİ 8
0.2.3. ĠĀYETÜ'L-BEYĀN FĪ TEDBĪR İ BEDENİ'L-İNSĀN 12
0.2.3.1. ÖZELLİKLERİ 12
0.2.3.2. MUHTEVASI 13
0.2.3.3. NÜSHALARI 15
0.3. Ġāyetü'l-Beyān Fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān Adlı Eserin Türk Dili Araştırmaları Açısından Önemi 23

1. B Ö L Ü M

İ N C E L E M E

1.YAZIM ÖZELLİKLERİ 29
1.1.ÜNLÜLERİN YAZILIŞI 31
1.2.ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI 39
1.3. KELİME VE EKLERİN YAZILIŞI 44

2. SES BİLGİSİ (PHONETICS) 46
2.1. ÜNLÜLER 46
2.1.1. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ 46
2.1.1.1. a/e, ı/i değişimi 46
2.1.1.2. e/i, e/ė, i/e değişimi 47
2.1.1.3. ı/a değişimi 48
2.1.1.4. o/u, ö/ü değişimi 48
2.1.1.5. ö/e değişimi 48
2.1.1.6. u/ı, u/i, ü/i değişimi 49
2.1.2. ÜNLÜ TÜREMESİ 50
2.1.3. ÜNLÜ DÜŞMESİ (ELISION) 50
2.1.4. BİRLEŞME (CONTRACTION) 52
2.1.5. ÜNLÜ UYUMU 53
2.1.5.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Dil Uyumu) 53
2.1.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Uyumu) 54
2.1.5.2.1. Kelimelerdeki Yuvarlaklaşmalar 54
2.1.5.2.2. Eklerdeki Yuvarlaklaşmalar 56
2.1.5.2.2.1. Yuvarlak Ünlü Taşıyan Ekler 56
2.1.5.2.2.2. Yuvarlak ve Düz Ünlü Taşıyan Ekler 58
2.1.5.2.2.3. Düz Ünlü Taşıyan Ekler 69
2.2. ÜNSÜZLER 74
2.2.1. ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ 74
2.2.1.1. b / p değişimi 74
2.2.1.2. b / v değişimi 75
2.2.1.3. c / ç ; ç / c değişimi 75
2.2.1.4. ç / s değişimi 76
2.2.1.5. ġ / v değişimi 76
2.2.1.6. g / y değişimi 76
2.2.1.7. ğ / y değişimi 77
2.2.1.8. k / g değişimi 77
2.2.1.9. ķ / ḫ değişimi 78
2.2.1.10. m / ñ değişimi 79
2.2.1.11. n / m değişimi 79

2.2.1.12. ñ / n değişimi 79
2.2.1.13. n / y değişimi 79
2.2.1.14. r / l değişimi 80
2.2.1.15. t / d değişimi 80
2.2.1.16. z / s değişimi 81
2.2.1.17. ‘ (ayın) / ġ (ġayın) değişimi 81
2.2.2. ÜNSÜZ UYUMU 81
2.2.2.1. İmlâsı Kalıplaşmış Ekler 81
2.2.2.2. Tonlulaşma 83
2.2.2.2.1. İç Seste Tonlulaşma 83
2.2.2.2.1.1. ç / c 83
2.2.2.2.1.2. k / g 83
2.2.2.2.1.3. ķ / ġ 83
2.2.2.2.1.4. p / b 83
2.2.2.2.1.5. t / d 83
2.2.2.2.2. Son Seste Tonlulaşma 84
2.2.2.3. Tonsuzlaşma 84
2.2.3. ÜNSÜZ TÜREMESİ 85
2.2.3.1. -n- türemesi 85
2.2.3.2. -y- türemesi 85
2.2.4. ÜNSÜZ İKİZLEŞMESİ 86
2.2.5. ÜNSÜZ DÜŞMESİ 86
2.2.6. GÖÇÜŞME (METATEZ) 87
2.2.7. ÜNSÜZ BENZEŞMESİ 88
2.2.8. HECE DÜŞMESİ (HAPLOLOGİE) 88
2.2.9. ÜNSÜZ TEKLEŞMESİ 88
3. ŞEKİL BİLGİSİ (MORPHOLOGY) 89
3.1. İSİM 89
3.1.1. ÇOKLUK EKİ 89
3.1.2. İYELİK EKLERİ 89
3.1.3. AİTLİK EKİ 89
3.1.4. HĀL EKLERİ 91

3.1.5. SORU EKİ 96
3.2. YAPIM EKLERİ 96
3.2.1. İsimden İsim Yapma Ekleri 96
3.2.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri 104
3.2.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri 108
3.2.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri 113
3.3. FİİLİMSİLER 117
3.3.1. İsim-Fiiller (Mastarlar) 117
3.3.2. Sıfat-Fiiller (Partisipler) 117
3.3.3. Zarf-Fiiller (Gerundiumlar) 119
SONUÇ 123
KAYNAKLAR 125

II. B Ö L Ü M

METİN 132

III. B Ö L Ü M

DİZİN 487

ÖN SÖZ

İnsanlık tarihi kadar eski olan tıp ilmi, ortaya konulan eserleri bakımında da büyük bir geçmişe sahiptir. Türkler, bir çok sahada olduğu gibi, tıp alanında da pek çok eser vücuda getirmişlerdir. Eski Türkçe devresinde, özellikle Uygur Türklerinin, tıpla ilgili oldukça önemli vesikalar bıraktıkları bilinmektedir.

Bu çalışmada kullandığımız eserin, hem insan sağlığını konu alması, hem yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıtması, hem de tıp metinleri üzerine yapılmış çalışmaların azlığı dolayısıyla önemi büyüktür. Ayrıca, daha önce tıp metinleri üzerine yapılmış dil araştırmalarının hemen hepsi 14. ve 15. yüzyıllara ait tıp yazmaları idi. Bu sebeple "Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān" adlı eserin, 17. yüzyıl sonunda kaleme alındığı, müellif hattı olduğu ve daha önce eser üzerinde herhangi bir çalışma yapılmadığı da dikkate alınırsa değeri bir kat daha artmaktadır.

Eserin, çalışmamıza esas olan nüshası orijinal olup, Köprülü Kütüphanesi No: 975'te kayıtlıdır. Bu nüsha üzerine yaptığımız tez çalışması giriş, inceleme, transkripsiyonlu metin ve dizin bölümlerinden meydana gelmektedir.

Giriş bölümünde eserin yazarı, hayatı ve yazarın diğer eserleri, eserin özellikleri, muhtevası, nüshaları, yazıldığı asırdaki önemli tıp kitapları ve metni oluştururken izlediğimiz yol hakkında bilgiler verilmiştir.

İnceleme bölümünde ise, imlā özellikleri, ses bilgisi özellikleri ve şekil bilgisi özellikleri ve fiilimsiler örnekleriyle birlikte ele alınmıştır.

Çalışmamızın ana bölümlerinden biri olan metin bölümünde, eser Türk ilmī transkripsiyon sistemine göre transkribe edilmiştir. Eser, müellif hattı ve yararlanmaya elverişli durumda olduğu için, kelimeler üzerinde herhangi bir düzeltmeye ihtiyaç olmadan, orijinalliğine dikkat edilerek okunmaya çalışılmıştır. Metnin bir iki yerinde

tesadüf edilen, satır üzerine ve sayfa kenarına küçükçe yazılmış kelimeler, kendi satırlarında parantez işareti içine alınarak gösterilmiştir. Hiç okunmayan silik satırlar ise, noktalar (.....) konarak verilmiştir.

Dizin bölümünde, metinde geçen bütün kelimelerin, hangi dile ait oldukları ve çekimli şekilleri gösterilmiştir. Madde başı ve alt madde başı yapılan kelimelerin, fonetik farklılık taşıyan biçimleri, ilgili madde başlarının yanına (Bkz.) kısaltması ile, parantaz içine yazılıp, işaret edilmiştir.

Tez konumun belirlenmesi aşamasında ve çalışmam süresince bilgi ve birikimleriyle beni yönlendiren, böyle bir çalışmanın ortaya konmasında yardımcı olan, danışman hocam Sayın Doç. Dr. Ahmet BURAN Bey' e teşekkürlerimi sunarım.

Zekiye Gül ELBİR

Elazığ – 2000

KISALTMALAR

A : Arapça

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

AKMB. : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı

AYK. : Atatürk Yüksek Kurumu

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

cm. : Santimetre

Çev. : Çeviren

DTCF : Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

F : Farsça

Fak. : Fakültesi

Fr. : Fransızca

H. : Hicrī tarih

İ. : İtalyanca

KB. : Kültür Bakanlığı

L. : Lātince

M. : Milādī tarih

O. : Osmanlıca

R. : Rusça

s. : Sayfa

S. : Sayı

S : Süryānice

Sl. : Slāvca

T : Türkçe

TDA : Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi

TDAY-B : Türk Dili Aaraştırmaları Yıllığı - Belleten

TDV. : Türkiye Diyanet Vakfı

TTK : Türk Tarih Kurumu

Üniv. : Üniversitesi

v.b. : Ve benzeri

Y : Yunanca

Y. : Yazmalar

Yay. : Yayınları

yy. : Yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

a ā	آ ا ـَ	ñ	ڭ
b	ب	o̲ o	او اُ
c	ج	ö	او اُ
ç	چ	p	پ
d	د	r	ر
d̲	ض	s	س
e	آ ا ه ه ـَ	s̲	ث
ė	ـَ	ṣ	ص
f	ف	ş	ش
g	ك	t	ت
ġ	غ	ṭ	ط
h	ه	u ū	و او ـُ
ḥ	ح	ü	و او ـُ
ḫ	خ	v	و
ı	ا ي ـِ ى	y	ى
i ī	ا ي ـِ ي	z	ز
ḳ	ق	z̲	ذ
k	ك	ż	ض
l	ل	ẓ	ظ
m	م	ʿ	ع
n	ن	ʾ	ء
		:	و

G İ R İ Ş

0.1. XVII. YÜZYILDA ANADOLU'DA YAZILMIŞ TÜRKÇE TIP KİTAPLARI

XVII. yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu'nun batı etkisine maruz kaldığı dönemdir. Aynı zamanda duraklamanın devam ettiği, hatta gerilemenin başladığı devredir, denilebilir. Bu asrın bilim adamları ve hekimleri artık batılı kaynaklara yönelmeye başlamışlardır. Daha önceleri tıp alanında, özellikle doğu kökenli eserlere başvurulmaktayken, bu asırda batıya önem verilmiş, ancak bu yöneliş doğunun etkisini tümüyle yok edememiştir, XIX. Yüzyıla kadar doğu ilminden ve tıbbından faydalanılmıştır.

Bu yüzyılda Amerika'dan Avrupa'ya gelen bazı maddeler ve eczalar da ülkede tanıtılmaya çalışılmıştır.[1] Avrupa'daki bilimsel hareket ile, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki tıbbî faaliyetler arasında yüzyılın şartları sebebiyle farklılıklar ortaya çıkmaya başlar. Çünkü batı, bu devirde bilimsel alanda ilerlemeler kaydetmiş, hekim ve ilim adamlarımız batılı yazarların eserlerinden çeviriler yapmış, ilâveten bu çevirilere kendi görüş ve deneyimlerini de katmışlardır. Döneme ait önemli tıp eserlerinden şunları sıralayabiliriz :

1) Enmuzecü'l-Tıb : Emir Çelebi (Seyid Emir Mehmed Çelebi)' nin kaleme aldığı bir eserdir. Eserde, hastalıklardan ve tedavilerinden bahsedilmektedir. Ayrıca kitabın son kısmına meslekî ahlâkla ilgili bir bölüm de eklenmiştir. Bunun yanında yazarın tıbba dair, bazı deneyim ve öğütleri vermiş olması, bu ilme vermiş olduğu önemin göstergesidir.

---

[1] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **Tıbbî Deontoloji ve Genel Tıp Tarihi**, Güneş & Nobel Yay., Bursa 1996, s. 286-287

Emir Çelebi, anatomi ilminin kitaplardan öğrenilemeyeceğini, bunun kadavralar üzerinde uygulamalar yapılarak kavranması gerektiğini savunan bir hekimdir.

Emir Çelebi' nin bu eserinin özetini, Diyarbakırlı Amedî Rıza Efendi Kitābü'l-Muhtasar fi't-Tıb adıyla yazmıştır.[2]

2) Lugāt-ı Müşkilāt-ı Ecza : 1615 yılında Derviş Siyahî-i Lārendevî' nin yazdığı bir tıp kitabıdır. Yazar, ilaçlarla ilgili on yıllık birikimini, araştırmalarını bu eserinde dile getirmiştir. İlaçların Türkçe adları dışında Arapça, Farsça ve Yunanca isimlerine de yer vermiştir.[3]

Eser 32 bölümden oluşmuş ve alfabetik sıraya göre tanzim edilmiştir. Ayrıca, H.1193 (M.1779)' da Üsküdarlı Mustafa Efendi tarafından Müretteb-i Müfredāt-ı Siyahî adıyla düzenlenmiştir.

3) Mecmuātü'l-Tıb : Yine Derviş Siyahî' nin tıp konulu bir diğer eseridir.

4) Manzūme-i Siyāhî : XVII. asrın ünlü hekimlerinden Derviş Siyāhî' nin yazdığı kitabın adıdır. Eserde, teşhis ve tedavi konusunda önemli bilgiler mevcuttur. Bir takım yollarla elde edilen veriler sayesinde, tedavi şekilleri belirlenir ve hastalığın yok edilmesi konusunda mesafe alınacağı anlatılır, ağrılar konusunda detaylı bilgiler verilir.

---

[2] Esin KĀHYA-Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **Bilimin Işığında Osmanlıdan Cumhuriyete Tıp ve Sağlık Kurumları**, TDV. Yay., Ankara 2000, s. 173

[3] Osman Şevki ULUDAĞ (Sadeleştiren İlter UZEL), **Beşbuçuk Asırlık Türk Tabābeti Tarihi**, KB. Yay., Ankara 1991, s. 184

5) Şifāü'l-Fuād li'l-Hazret-i Sultan Murad (Şifāü'l-Fuād) : Hekim Zeynelābidin bin Halīl' in tıpla ilgili eseri olup, 17 bölümden ibarettir. Yazar eseri, IV.Murad için kaleme almıştır. [4]

Eserde yemek yemenin, sağlıklı beslenmenin kuralları anlatılmaktadır. Hangi meyve ve sebzenin daha faydalı veya zararlı olduğu bildirilmektedir.

Meyve ve sebzelerin sıcak, kuru, yaş, soğuk gibi özellikleri hakkında bilgiler verilmektedir. Hububatlar ve hayvansal besinlerin özellikleri vurgulanmaktadır, bunların hangi hastalıklara iyi geldikleri belirtilmektedir.[5]

6) Nizāmü'l-Edviye : Hekimbaşılık da yapmış olan İsa Çelebi (Sakızlı İsa Çelebi)' ye ait bir eserdir. 505 yapraklı hacimli bir çalışma olduğu bildirilmektedir. Kitapta ilaçlardan, ilaç yapımından ve bazı hastalıkların tedavilerinden bahsedilmektedir.

7) Devāü'l-Emraz (İbtidaü'l-Tıb) : Yine İsa Çelebi' nin bir eseridir. 1644'te yazmıştır. 362 bölümden oluşmuş olup, Türkçe'dir. Bazı bulaşıcı hastalıklar tanıtılmıştır.

8) Müfredāt-ı İsa Efendi (Müfredātü'l-Tıb) : İsa Çelebi'nin eseridir, sözlük şeklinde düzenlenmiştir. Bir takım tıp terimlerinin açıklamaları verilmiştir.

9) Akrabadin Tercümesi : Bu eser, bir çeviriden ibarettir ve ilaç tanımları ve formüllerini içermektedir. Nuh Efendi (Nuh bin Abdülmennan) adlı bir hekime aittir.

---

[4] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, "Hekim Zeynelābidin bin Halil'in Şifā al-Fu'ād Adlı Eserinin Türk Tıp Tarihindeki Yeri ve Bazı Orijinal Sonuçlar", **TDA Dergisi**, Nisan 1991, s.71-145

[5] Esin KĀHYA-Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a.g.e.**, s. 174

10) Tedbîr-i Mevlûd : 1701'de Şaban Şifâî (Ayaşlı Şaban Şifâî)' nin Türkçe olarak kaleme aldığı, anne karnındaki bebeğin oluşumundan ve oluşum evrelerinden bahseden bir eseridir.

11) Şifâiyye fi't-Tıb (Risale-i Şifâiyye) : 1674 yılında Şaban Şifâî' nin yazdığı tıbba dair bir kitaptır. İlaçlar konusunun işlendiği ve çeşitli taşlar hakkında bilgilerin verildiği bir kaynak eserdir.

12) Risale-i Müşfiyye li'l-Emrazi'l-Müşkile (Hamse-i Hayatizâde) : Hayatizâde Mustafa Efendi' nin IV.Murad' a hediye olarak yazdığı beş risalenin ilkidir. Merakiyye denen hastalıktan, iç organ hastalıklarından bahsetmektedir ve dokuz bölümdür.

13) Risale-i Sevda-i Merakiyye : Hayatizâde' nin Merakiyye hastalığının türlerini tanıttığı diğer bir risalesi olup, yedi kısımdan müteşekkildir.

14) Risale-i Mariz-i Efrenc : Mustafa Hayatizâde' nin frengi hastalığı konusunu ele aldığı eseridir.

15) Risale-i Pelika : 8 bölümden oluşan ve pelika (polinika) adlı hastalığı tanıtan bir tıp kitabı olup, Mustafa Hayatizâde' ye aittir.

16) Risale-i Rediye : Hummanın kötü bir türü olan reddiyeden bahseden 13 bölümlük bir tıp eseridir ve bu kitap da Hayatizâde' nindir.

17) Lugât-ı Müfredât-ı Tıb : Mustafa Hayatizâde' nin hazırladığı bir tıp sözlüğüdür.

18) Tuhfetü'l-Edîbi'l-Nafia li'l-Ruhanî ve'l-Tabîb : Hezarfen Hüseyin Efendi' nin üç risaleden oluşan eserinin ismidir. Tıbbın çeşitli konularında bilgilerin yer aldığı bu kitapta, klâsik tıp anlayışından örnekler yer almaktadır.

19) Lisânü'l-Etıbbâ fî Lugâti'l-Edviye : Yine Hezarfen Hüseyin Efendi' nin tıp sözlüğü olarak hazırladığı bir eseridir.

20) Fihristü'l-Evram : Hezarfen Hüseyin Efendi' nin sözlük özelliği taşıyan eseridir ve bu eserde çeşitli ilaçların adları ve bunların Arapça, Farsça ve Yunanca gibi dillerdeki karşılıkları yer almaktadır.

21) Müfredāt-ı İbn Baytar : Hekim Rindanī' nin 1681' de Türkçe' ye aktardığı bir tıp kitabıdır.

22) Teşrih-i Ebdān ve Tercümān-ı Kıbale-i Feylusufan : Şirvanlı Şemseddin İtākī' nin ünlü eseridir. Söz konusu eser, ilk resimli anatomi kitabı olması hasebiyle orijinaldir. İtākī' nin, bu ünlü eseri hazırlarken batılı kaynaklardan faydalandığı belirtilmektedir. Eser, oldukça hacimlidir.

0.2. SĀLİH BİN NASRULLAH (İBN SELLUM EL-HALEBĪ)
(? – 1669/1670)

0.2.1. HAYATI : XVII. yüzyılın ünlü din ālimi, hekimi ve eczacısıdır. Aslen Halepli katolik bir ailenin mensubudur. Keşfü'z-zünūn Zeylinde ismi "Sālih bin Sellum el-Halebī" olarak geçmektedir. [6]

Sālih bin Nasrullah'ın genç yaşta Müslümanlığı seçtiği tahmin edilmektedir. Çünkü önce medresede dinī ilimleri tahsil edip, sonra tıp öğrenimi gördüğü kaydedilmektedir. [7]

Bazı kaynaklara göre yazar, tıp tahsilini Halep dārü'ş-şifāsında, [8] bazılarına göre ise Fatih dārüş-şifāsında yapmıştır. [9]

Sultan Mehmed (IV. Mehmed) İbn-i İbrahim Han (1648-1687) devrinde, 1654 yılında Halep valisi İbşir Mustafa Paşa sadrazam olarak İstanbul'a gelirken,

---

[6] Mahmut KARAKAŞ, **Müspet İlimde Müslüman Ālimler**, KB. Yay. , Ankara 1991, s. 602
[7] Mahmut KARAKAŞ, **a. g. e.** , s. 602
[8] BediN.ŞEHSUVAROĞLU-Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR-Gönül CANTAY GÜREŞSEVER, **Türk Tıp Tarihi**, Bursa 1984, s. 95
[9] Mahmut KARAKAŞ, **a. g. e.** , s. 602

Sālih bin Nasrullah'ı da maiyetinde İstanbul'a getirmiştir. Burada önce hassa hekimi, daha sonra Fatih dārü'ş-şifāsında başhekim olmuştur. [10]

Sālih Efendi'nin din ālimi, hekim ve eczacı olmasının yanında müziğe de büyük bir yeteneğinin olduğu kaydedilmektedir. [11]

Çok yönlü, başarılı bir kişi olduğu anlaşılan yazar Sālih bin Nasrullah, Mekke-i Mükerreme ve İstanbul kadılığı görevlerinde bulunmuş, Anadolu kazaskerliğine kadar yükselmiştir. [12] Kendisine arpalık olarak Tekirdağ verilmiştir. [13]

1668'de Lehistan seferi sırasında Edirne'den yola çıkan IV. Mehmed, yanında hekimbaşı Sālih Efendi'yi de götürür. Ordu ile Teselya-Yenişehr'ine varınca ünlü hekim rahatsızlanır ve orada bir kısım kaynaklara göre 1669'da, [14] bir kısmına göre 1670'te [15] vefat eder.

Yazarın, Yahya adlı müderris ve Mehmed Emin adlı şair iki oğlu olduğu araştırıcılar tarafından belirtilmektedir. [16]

Başhekim Sālih Efendi, Osmanlı Devletinde ilk kez tenzu yapıp, devlet ricāline sunan; nevrūziyeleri ileri gelenlere hediye eden kişi olarak bildirilmektedir. [17]

Ayrıca Sālih bin Nasrullah'ın çok iyi derecede Lātince, [18] Arapça ve Türkçe [19] bildiği kaynaklarda yer almaktadır.

---

[10] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, "Hekimbaşı Sālih bin Nasrullah (? – 1669)", **TDA Dergisi**, Prof. Dr. Faruk SÜMER'e Armağan, Şubat 1996, S. 100, s. 195

[11] Ali Haydar BAYAT, **Osmanlı Devletinde Hekimbaşılık Kurumu ve Hekimbaşılar**, AYK / AKMB. Yay., Ankara 1999, s. 69

[12] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a. g. m.** , s. 195

[13] Ali Haydar BAYAT, **a. g. e.** , s. 69

[14] Bursalı Mehmet Tahir Efendi, **Osmanlı Müellifleri**, Hazırlayan:İsmail ÖZEN, Meral Yay. , İstanbul 1975, C. III, s. 230

[15] Mahmut KARAKAŞ, **a. g. e.** , s. 603

[16] Ali Haydar BAYAT, **a. g. e.** , s. 69

[17] Ali Haydar BAYAT, **a. g. e.** , s. 69

[18] Mahmut KARAKAŞ, **a. g. e.** , s. 603

[19] Ali Haydar BAYAT, **a. g. e.** , s. 69

0.2.2. ESERLERİ :

Ġāyetü'l-İtkān Fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān

(Nüzhetü'l-Ebdān Fī Tercemet-i Ġāyetü'l-İtkān) : Sālih bin Nasrullah'ın Arapça olarak kaleme aldığı bir eseridir. Fakat Sālih Efendi bu eserini tamamlayamadan vefat etmiştir. Oğlu Yahya Efendi, eserin temize çekilmesi işini Fatih dārü'ş-şifāsı başhekimi Ahmed Ebū's-suūd'a vermiştir. Yine yazarın torunlarından kazasker Feyzullah Efendi, bu eserin Türkçeye çevrilmesi için Sultanahmet dārü'ş-şifāsı başhekimi Ebū'l-feyz Mustafa bin Ahmed'e ricada bulunmuş, Arapçadan Türkçeye aktarılmasını (1728'de) sağlamıştır. Eser Türkçeye "Nüzhetü'l- Ebdān fī Tercemet-i Ġāyetü'l-İtkān" ismiyle tercüme edilmiştir. [20]

Bu eser, genel tıp bilgilerini içermekte olup, dört makaleden ibarettir. Birinci makale "külliyāt" adıyla verilmektedir. Yazar, eczacıya "şarābī" demektedir ve birleşik-terkip ilaçlar tanıtılmaktadır. İkinci makale farmakope özelliğine sahiptir. Üçüncü makale uzuvların hastalıklarından, dördüncü makale ise, ateşli hastalıklar ve çeşitli zehirlerden bahsetmektedir, ayrıca skorbüt, frengi gibi yeni yeni tanınmaya başlayan hastalıklar da eserde yer almaktadır.[21]

Çeşitli kütüphanelerde yazmaları olan eser, 1887 yılında II. Sultan Abdülhamid'in emriyle İstanbul'da bastırılmıştır. [22]

Yazar Sālih Efendi'nin bu eserinin nüshaları şu kütüphanelerde bulunmaktadır:

1-İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazmalar 7078

2-Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi 2428, 2487

3-Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye 1035

4-Süleymaniye Kütüphanesi Selimağa 8740

---

[20] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a. g. m.** , s. 196
[21] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a. g. m.** , s. 196

5-Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya 3681, 3682/l

6-İstanbul Belediyesi Kütüphanesi M. Cevdet 0. 28

7-Bursa Kütüphanesi Ulucami Türkçe 10

8-Manisa Kütüphanesi Çeşnigir 1051, 1058

9-Bayezid Devlet Kütüphanesi Veliyüddin Efendi 2483, 2520

10-Berlin Staatsbibliothek Ms. Or. Petermann ll, 456

11-Konya Kütüphanesi Yusufağa 146

12-Londra Welcome Müzesi Kitaplığı Arabic Mss.131,134,135, 136, 137

13-British Museum Kitaplığı Or. 6905, 11211, 12143

14-Dublin Chester Beatty Kitaplığı Temporary Handlist 53

15-Berlin Kütüphanesi Kataloğu 6315

16- Berlin Kütüphanesi Gothe Kataloğu 1514

17-Cambridge Kitaplığı Reynold A. Nicholson Kataloğu P. 27 (ll)

18-Manschester Kütüphanesi Arabica 19

19- Kudüs-Rum-Ortodoks Patrikhanesi Kitaplığı (Orijinal nüsha).

20-1887'de ll. Abdülhamid'in emriyle basılan nüshası ise, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Kütüphanesi, Hasan Vasıf Kitapları B. 245 numaradadır. [23]

Tıbb-ı Cedīdü'l-Kimyā

(Tıbbü'l-Cedīd Ellezi Ahtereuhu Barakelsus) : Hekimbaşı Sālih bin Nasrullah'ın Lātinceden Arapçaya aktardığı, Rönesansın ünlü hekim ve kimyacısı Th. B. Paracelsus'un biyokimya ile ilgili bir eseridir. Eser sadece bir tercüme olmayıp, yazarın kendi görüş ve tecrübelerine de yer verdiği bir çalışmadır. Bazı araştırmacılar bunun, Ġāyetü'l-İtkān'ın bir bölümü olduğu şeklinde görüşler ileri sürmüşlerdir, fakat bu görüş kesinlik kazanmamıştır. [24]

---

[22] Ali Haydar BAYAT, **a. g. e.**, s. 71

[23]BediN.ŞEHSUVAROĞLU-Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR-Gönül CANTAYGÜREŞSEVER, **a. g. e.**, s. 97, 99

[24] Ali Haydar BAYAT, **a. g. e.**, s. 71

Eser madenî, hayvanî ve bitkisel droglar hakkında bilgilerle doludur. [25] Söz konusu eser, yazarın ölümünden sonra birkaç kez Türkçeye çevrilmiştir. Meselâ: 1716 yılında saray tabiplerinden olan Süleyman Efendi tarafından **Tercüme-i Krabadin-i Cedîd** (Akrābādîn / Bālağatü'l-Türkiye) adıyla çevrilmiştir. XVIII. asırda, yine bir hekimbaşı olan Hasan Efendi **Tıbb-ı Cedîdü'l-Kimyāî** başlığı ile ikinci kez Türkçeye aktarmıştır. Daha sonra bu çevirinin adı **Ğāyetü'l-Müterakkî fî Tedbîr-i Kül el-Maraz** şeklinde ifade edilmiştir.

Hekimbaşı Gevrekzāde ise, **Mürşidü'l-Libās fî Tercüme-i İspagerya** olarak Türkçeye tercüme etmiştir.[26]

Sālih bin Nasrullah el-Halebî'nin bu eserinin, Tıbb-ı Cedîdü'l-Kimyā adıyla kayıtlı olduğu nüshaları şunlardır:

1-Londra Welcome Tıp Tarihi Müzesi Kütüphanesi Arabic Mss. 115,24,6A,6B

2-British Museum Kütüphanesi Or. 6905

3-İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Kütüphanesi Türkçe Yazmalar 25/5

4-Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya 3671

5-Nuruosmaniye Kütüphanesi 3625/27 [27]

6-Berlin Kütüphanesi Arapça Yazmalar Kataloğu 6352/3 [28]

Tercüme-i Krabadin-i Cedîd olarak ise:

1-Süleymaniye Kütüphanesi Atıf Efendi 2819/8

2-Konya Yusufağa Kütüphanesi 480/6

3-İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Kitaplığı Türkçe Yazmalar 33, 134

4-Zagrep Şarkiyat Enstitüsü Kütüphanesi Yazmalar 986/2 [29]

---

[25] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a. g. m.** , s. 196
[26] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a. g. m.** , s. 197
[27] BediN.ŞEHSUVAROĞLU-Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR-Gönül CANTAYGÜREŞSEVER, **a. g. e.** , s.99
[28] Adnan ADIVAR, **Osmanlı Türklerinde İlim**, 4. Baskı, İstanbul 1982, s. 131
[29] BediN.ŞEHSUVAROĞLU-AyşegülDEMİRHAN ERDEMİR-Gönül CANTAYGÜREŞSEVER, **a. g. e.** , s.99

Ġāyetü'l- Müterakkī fī Tedbīr-i Kül el-Maraz çevirisinin nüshaları:

1-İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Yıldız Tıp Türkçe Yazmalar 387, 7135.

2-Londra British Museum Kütüphanesi Or. 5815/1 [30]

Tıbb-ı Cedīdü'l-Kimyā'nın Mürşīdü'l-Libās fī Tercüme-i İspagerya isimli tercümesi ve bu tercümeye ait nüshalar:

1-İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Yıldız Tıp Türkçe Yazmalar 234

2-İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Kitaplığı Türkçe Yazmalar 21

3-Ayrıca bu tercümenin bir nüshası da Ġāyetü'l-Menna min Tedbīri'l-Maraz ismiyle Yugoslavya Saraybosna Hygienski İnstitute Kitaplığı 50/5 r. t. 31' dedir. [31]

Ġāye Fī't-Tıbb : Sālih bin Nasrullah'ın kadınların kullandığı kozmetik malzemeleri anlatan deri-cilt, iç ve dış hastalıklardan bahseden, madenī ve nebatī zehirler konusunda bilgiler veren bir başka eseridir. [32]

Bürrü's-Saet / Berrü's-Sā'at) : Baştabip Sālih Efendi'nin tıbba dair bir eseri olduğu bildirilmekle beraber, bu konuda fazla bilgi bulunmamaktadır. [33]

---

[30] BediN.ŞEHSUVAROĞLU-Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR-Gönül CANTAYGÜREŞSEVER, **a. g. e.** , s.99

[31] BediN.ŞEHSUVAROĞLU-Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR-Gönül CANTAYGÜREŞSEVER, **a. g. e.** , s.100

[32] Ali Haydar BAYAT, **a. g. e.** , s. 71

[33] Mahmut KARAKAŞ, **a. g. e.** , s. 604

0.2.3. GĀYETÜ'L-BEYĀN Fī TEDBĪR İ BEDENİ'L İNSĀN

İbn-i Sellum el-Halebî, çalışmamıza da konu olan bu Türkçe eserini, H. 1075 / M. 1664-1665 yılında Sultan IV. Mehmed'in emriyle yazmış ve kendisine sunmuştur. IV. Mehmed ise, başhekimin hazırladığı bu kitabı beğenerek, yazara samur kürk giydirmiştir. [34]

0.2.3.1. ÖZELLİKLERİ : Eserin, tez çalışmamızda kullandığımız, müellif hattı olan nüshası, T.C. Kültür Bakanlığı Köprülü Kütüphanesi 975 numarada kayıtlıdır.

Söz konusu nüshanın dış kabı-cildi deridir ve koyu kahverengidir. Fakat kapakların iç kısımları vişneçürüğü rengindedir. Tahminimize göre dış kapaklar, bazı etkiler sebebiyle farklı renge dönüşmüştür. Deri cilt, yaldız işlemeli, şemse desenli ve mıkleplidir. Kitabın ön ve arka kapakları epeyce hırpalanmıştır, iç sayfalarda bazı silik kısımlar vardır, fakat istifade edilebilir durumdadır.

Kitabın kağıdı sarımtırak renklidir. İlk kısmında fihrist bulunmaktadır. Metnin ilk sayfası yaldız gömmeli ve serlevhalıdır, ancak serlevha boş olup, mavi renkte bir işleme mevcuttur. İkinci sayfa da yaldız gömmelidir, fakat diğer sayfalar sadece yaldız cetvellidir. Eserin tamamında yaldızla ve kırmızı mürekkeple yapılmış süslemeler vardır. Fasıl başlıkları ve alfabetik madde başı durumundaki kelime veya tamlamalar da yaldız ile ve daha büyükçe yazılmış durumdadır. Yine bazı başlık ve tamlamalar ise, mavi ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Derkenar şeklinde yazılmış bir iki kelime dışında, derkenar yoktur. Çok az sayıda olmakla birlikte, bazı kelimelerin üstüne, bazen altına kelimenin veya terimin eşanlamlısı diyebileceğimiz açıklayıcı sözcükler not edilmiştir.

---

[34] Adnan ADIVAR, **a. g. e.** , s. 131

Eser, harekesiz olarak nesih tarzında yazılmış olup, çok az sayıdaki kelime harekelenmiştir. Kitap, 301 varaktan ibarettir. Her sayfada 17 satır bulunmakla birlikte, 1-b sayfası 15, 265-a ve 265-b sayfaları 16 satırdan müteşekkildir. Ebadı 29,5 x 18 (20,3 x 9,5) cm.' dir.

0.2.3.2. MUHTEVASI : Sālih bin Nasrullah, Ġāyetü'l-Beyān Fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān adlı tıp konulu eserini H.1075 / M.1664-1665 ' te tamamladıktan sonra, pek çok defa istinsah edilmiştir. Biz çalışmamızda, eserin müellif hattını kullandık.

Eserin adını "İnsan Bedeninin Sağlığını Koruma Önlemleri ve Sağlığı Korumanın Amaçlarını Anlatma" veya "İnsan Sağlığı ve Sağlığı Koruma Yolları" şeklinde günümüz Türkçesine aktarabiliriz.

Kaynaklar, bu kitabın değerli tıbbī folklor örnekleriyle dolu olduğunu söylemektedir.[35]

XVII. yüzyılda Osmanlı-Türk bilim hayatında olduğu gibi, tıp sahasında da doğu tıbbının belirgin bir etkisi vardır. Fakat bu asırda, artık yavaş yavaş batı tıbbının tesirleri kendini hissettirmeye başlamıştır. Bu sebeple XVII. asır Osmanlı hekimleri anatomi, biyokimya, fizik, farmakoloji gibi tıp ilminin farklı kollarında, batı kaynaklarına dayalı modern bilgileri eserlerinde zikretmeye başladılar, batıdan eserler tercüme ettiler. Bu tercümelere Sālih bin Nasrullah önderlik etmiştir, denilebilir. [36]

Tıp tarihçileri ve farmakologlar, Sālih Efendi'nin bu eserini yazarken batılı kaynaklardan istifade ettiğini, özellikle İskenderiyeli Nicolaus Myrepsos'un 1280'de yazdığı "Dynameron" adlı Lātince farmakolojik eserden yararlandığını belirtmektedirler. [37]

---

[35] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a. g. m.** , s. 196
[36] Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, **a. g. m.** , s. 196
[37] Adnan ADIVAR, **a. g. e.** , s. 131

Tez konumuzu oluşturan söz konusu eser müellif hattı olup, yukarıda belirttiğimiz üzere H. 1075 /M. 1664-1665' te kaleme alınmıştır ve bizim de tespit ettiğimiz pek çok nüshası bulunmaktadır. Bir tıp metni olan eser fihrist, ön söz, dört makale ve hatime bölümlerinden oluşmaktadır.

Yazar başhekim Sālih Efendi, eserinin giriş kısmında Allah'a ve Hz. Peygamber'e dua ettikten sonra, dönemin hükümdarına övgülerde bulunmaktadır. Memleketimizde baş gösteren yeni hastalıklardan haber vermekte, tıptaki gelişmelerden söz etmektedir. Yine giriş bölümünde tıp ilminin konusundan ve tarifinden hareketle, insanın sağlıklı veya hasta olmasının sebeplerini altı başlık altında değerlendirmektedir. Hekimlerin bu altı etkeni "esbāb-ı sitte-i zarūriyye" (zorunlu altı sebep) olarak isimlendirdiğini, bunların ise hava, yemek, içmek, hareket, sükūn-ı bedeniyye (bedenin istirahatı), hareket sükūn-ı nefsāniyye (ruhun dinlenmesi), uyumak ve uyanmak, istifrağ ve ihtibas olduğunu söylemektedir. Eser, bu ön söz bölümünden sonra 1. Makale diye adlandırılan, bölümle devam eder.

1. Makale'de öncelikle esbāb-ı sitte-i zaūriyyeniñ (zorunlu altı sebep) tedbīri anlatılır. 7-b/2-3

Birinci makalede 10 fasıl (bölüm-kısım) bulunmaktadır. Fasıllarda işlenen konuların başlıkları şöyledir:

1. Fasıl : Hava ile ilgili bilgiler yer alır. 7-b/4
2. Fasıl : Yemek-içmek konusunu işler. 12-a/9-10
3. Fasıl : Hareket (sükūn-ı bedeniyye) anlatılır. 19-a/8-9
4. Fasıl : Hareket (sükūn-ı nefsāniyye) işlenir. 21-b/14-15
5. Fasıl : Uyumak ve uyanmak ele alınır. 24-a/2
6. Fasıl : İstifrağ ve ihtibas anlatılır. 25-b/1
7. Fasıl : Cimā' konusunu işler. 27-a/7
8. Fasıl : Hamama girmenin şartlarından bahseder. 28-b/10-11
9. Fasıl : Fasd ile ilgili bilgiler verilir. 30-b/6
10. Fasıl : Müshil şerbetlerden söz edilir. 39-b/10

2.Makale'nin konuları : 43-b/9

I.Bāb : Müfredāt(alfabetik olarak basit ilaçlar, eczalar, çeşitli maddeler) 43-b/10

II.Bāb : Mürekkebāt (birleşikler, terkipler v.b.). 107-a/4-5

1.Fasıl : Mürekkep şerbetler. 107-a/6-7

2.Fasıl : Ma'cūnlar müshil ve kābız olan ilaçlar. 110-b/2-3

3.Fasıl : Müshil etkisi için kullanılan ma'cūnlar. 115-a/1-2

4.Fasıl : Mide, dimağ ve beş duyudan bahis vardır. 117-a/15-16

5.Fasıl : Kurslar (tabletler) anlatılır. 117-a/16-17

6.Fasıl : Sufūflar (toz halindeki ilaçlar) işlenir. 122-a/9-10

7.Fasıl : Lu'ūḳāt (pastiller) tanıtılır. 122-b/10-11

8.Fasıl : Merhemlerden söz edilir. 123-b/4-5

9.Fasıl : Yağlar konusu ele alınır. 125-a/9-10

10.Fasıl : Şiyāf (fitiller) yer alır. 126-a/4-5

3.Makale' deki konular : Baştan ayağa bütün organlarla ilgili hastalıkların sebepleri ele alınıp, anlatılır. 126-b/7

4.Makale' de ise : Vücudun bir organına ait olmayıp, bedenin geneline sirayet edebilen hastalıklar tanıtılır. 260-a/10

Ḫātime son bölümü oluşturur. 298-b/17

0.2.3.3. NÜSHALARI : Söz konusu eserin, çalışmamıza esas aldığımız müellif hattı dışındaki nüshaları (istinsah tarihi sırasıyla) şunlardır :

1-Safranbolu Kütüphanesi No:237, H.1075 / M.1664-1665, 184 varak, nesih, 20,5 x 14,5 (14 x 6,5) cm.

2-Balıkesir İl Halk Kütüphanesi No:10 Hk.304, H.1075 / M.1664-1665, 218/488 varak, 19 satır, talik, 20,5 x 15,5 (16 x 9,5) cm., şemseli, miklepli, kahverengi deri ciltli, kağıdı harf fligranlı.

3-Nuruosmaniye Kütüphanesi No: 3051/3565, H.1081 / M.1670-1671, 182 yaprak, 25 satır, nesih, 28,2 x 17,5 (20,7 x 10,5) cm.

4-Millî Kütüphane No: 3458, H.1086 / M.1675-1676, 1-205 yaprak, 21 satır, nesih, 20,7 x 14,9 (15,2 x 8,5) cm.

5-Hacı Selim Ağa Kütüphanesi No: 874-l, H.1090 / M.1679-1680, 111 varak, 29 satır, nesih/nestalik, 25 x 14 (19 x 8) cm., müstensih: Emin Mehmed bin el-Hac İsmail el-Muvakkit.

6-Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih No: 3580, H.1091 / M.1680, 102 varak, nesih.

7-Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih No: 3586-l, H.1091 / M.1680, 102 yaprak, 29 satır, nesih, 28,9 x 16,7 (18,3x10) cm.

8-Antalya Tekelioğlu Kütüphanesi, No: 482, H.1092 / M.1681, 175 yaprak, 21 satır, nesih, 20 x 14 (16 x 9) cm., Mehmed bin Mehmed.

9-Müthaf eserler, No: 738, H.1095 / M.1683-1684, 15-348 varak.

10-İstanbul Üniv. Merkez Kütüphanesi, Türkçe No: 7069, H.1097 / M.1685-1686, 389 yaprak, 13 satır, nesih, 29,5 x 20 (20,7 x 12,3) cm.

11-Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya No: 3679, H.1099 / M.1687-1688, 170 varak, 23 satır, talik, 20,5 x 14,5 (13,5 x 6,5) cm., müstensih Mehmed Yahya bin el-mevlî Mustafa el-Eyyubî.

12-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 200, H.1102 / M.1690-1691, 228 varak, nestalik, 20,2 x 14,8 (15,7 x 9,3) cm.

13-Millî Kütüphane, No: 3005, H.1104 / M.1692-1693, 44 yaprak, 19 satır, talik.

14-Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar No: 816, H.1111 / M.1699-1700, 1-223 yaprak, 17 satır, nesih, 21 x 14,9 (13,8 x 8,5) cm., müstensih Abdulhak Kemanî.

15-Topkapı Sarayı Müzesi, Yeniler Kitaplığı No: 4046/1786, H.1114 / M.1702-1703, 133 varak, 27 satır, nesih, 25 x 15,5 cm.

16-Kütahya Vahit Paşa İl Halk Kütüphanesi, No: 802, H.1115 / M.1703-1704, 9-181 yaprak, talik.

17-Atıf Efendi Kütüphanesi, No: 1964, H.1122 / M.1710-1711, 3-339-2 varak, 17 satır, talik.

18-Nuruosmaniye Kütüphanesi, No: 3049/3563, H.1122 / M.1710-1711, 215 varak, 25 satır, talik, 24,5 x 13,9 (15,7 x 6) cm., müstensih Simzâde Mustafa bin Mehmed.

19-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 237, H.1122 / M.1710-1711, 1-168 varak, nesih, 21 x 14,7 (16,4 x 9,6) cm., müstensih Ali Yedd Salih bin Bilâl.

20- İstanbul Üniv. Merkez Kütüphanesi, Türkçe No : 7056, H.1123 / M.1711-1712, 211 yaprak, 21 satır, talik, 20,5 x 13 (15 x 6,2) cm., müstensih Mehmed Eyyubî.

21-Erzurum Kütüphanesi, No: 23989, H.1123 / M.1711-1712, 212 varak, 35 satır, talik, 22 x 13 (18,5 x 8) cm., Ahmed bin Muhammed Efendi tarafından Trablusşam'da istinsah edilmiştir.

22-Abdi ÖZKÖK Özel Kütüphanesi, H.1124 / M.1712, 388 sayfa, 21 satır, nesih, 21,5 x 20 cm., müstensih Velioğlu Hacı Mehmed.

23-Çorum İl Halk Kütüphanesi, No: 2897, H.1124 / M.1712, 228 varak, nesih, 25,3 x 15,5 (18,2 x 9) cm., müstensih Musa bin Nureddin.

24-Süleymaniye Kütüphanesi, Hasan Hüsnü Paşa No: 1363, H.1126 / M.1714, 143 yaprak, 31 satır, nesih, 26 x 15 (18 x 8,8) cm., müstensih Fendiye Ahmed bin Ebubekir.

25-Süleymaniye Kütüphanesi, Pertevniyal No: 745, H.1129 / M.1716-1717, 138 yaprak, 27 satır, nesih, 22 x 15 (16,3 x 9,2) cm.

26-Türk Dil Kurumu Kütüphanesi, Yazma A. No: 119, H.1130 / M.1717-1718, 182 varak, 21 satır, rik'a.

27-İstanbul Üniv. Merkez Kütüphanesi, Türkçe No: 7039, H.1132 / M.1719-1720, 259 varak, 23 satır, nesih, 29,5 x 18 (20,5 x 9) cm., müstensih Mustafa.

28-Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi No: 699, H.1132 / M.1719-1720, 85 varak, nesih.

29-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 117, H.1134 / M.1721-1722, 500 varak, nesih, 21,3 x 12,7 (14,9 x 7) cm., müstensih Mehmed bin Ahmed el-Besnevî.

30-Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü No: 1677/1783, H.1134 / M.1721-1722, 169 yaprak, 25 satır, nesih.

31-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 202, H.1135 / M.1722-1723, 244 yaprak, talik, 21,1 x 13,4 (17 x 7,6) cm.

32-Konya-Akşehir İlçe Halk Kütüphanesi, No: 341, H.1138 / M.1725-1726, 19 satır, nesih, 16,7 x 9,3 cm., müstensih Mehmed Efendi.

33-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 109, H.1148 / M.1735-1735, 350 varak, talik, 23,3 x 12,8 (16,8 x 7,6) cm., müstensih Mehmed Sadık.

34-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tıb No: 213/142, H.1158 / M.1745, 183 varak, 21 satır.

35-Millî Kütüphane, No: 3167, H.1165 / M.1751-1752, 161 varak, nesih, 20,7 x 15 (16 x 8) cm.

36-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 42, H.1166 / M.1752-1753, 187 varak, nestalik, 21,1 x 15,5 (17,4 x 8,4) cm., müstensih İsmail bin Mehmed.

37-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 450, H.1167 / M.1753-1754, 1-193 varak, nestalik, 22,2 x 13,2 (17,7 x 8,1) cm.

38-Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye No: 1030, H.1170 / M.1756-1757, 10-278 varak, 27 satır, talik, 21,6 x 12 (17 x 6,8) cm.

39-İstanbul Üniv. Merkez Kütüphanesi, Türkçe No: 4705/7078, H.1183 / M.1769-1770, 177 varak, talik, 23 x 15 (17,4 x 9,8) cm., müstensih İsmail bin Ebibekr.

40-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 159, H.1191 / M.1777, 1-218 yaprak, nesih, 21,4 x 16 (16 x 10) cm., müstensih Munla Süleyman.

41-Kütahya-Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi, No: 409, H.1192 / M.1778, 4-178-17 yaprak, nesih, 21,8 x 16 (15 x 10,5) cm.

42-Elazığ İl Halk Kütüphanesi, No: 3317, H.1192 / M.1778, 217 varak, 19 satır, talik, 15 x 21 cm.

43-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tıb No: 214/235, H.1203 / M.1788-1789, 241 yaprak, 21 satır, talik, 21,7 x 13 (16,2 x 7) cm.

44-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tıb No: 211/219, H.1205 / M.1790-1791, 268 yaprak, 19 satır, nesih, 21,4 x 14 (16,5 x 7,5) cm., müstensih Gani Yusuf Efendi.

45-Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü No: 1678/1784, XVIII.yy., 114 varak, 31 satır, nesih, 25 x 15 cm., müstensih Mütevellizāde Derviş Mehmed.

46-Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü No: 1676/1782, XVIII.yy., 353 yaprak, 15 satır, nesih, 29 x 17 cm.

47-Millî Kütüphane, No: 1/227, H.1272 / M.1855-1856, 5-186 varak, 18 satır, talik, 25 x 18 (20 x 12,4) cm., müstensih Şanizâde.

48-Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar No: 1494, 405 varak, 15 satır, nesih, 21,5 x 15,5 (15,5 x 9) cm.

49- Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar No: 3849, 1-373 yaprak, 13 satır, nesih.

50-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 339, 1-302 yaprak, talik, 16,1 x 9,6 (12,2 x 5) cm.

51-Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi No: 5520, 293 varak, 21 satır, nesih, 21 x 10,5 (14,6 x 6) cm., müstensih Ahmed bin Hasan el-Üsküdarî.

52-Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi No: 698, 1-288 varak, nesih, 23,5 x 16,2 (15,8 x 7,5) cm.

53-Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye No: 2/1007, 271 varak, talik, 20,6 x 13,5 (17 x 8,3) cm.

54-Nuruosmaniye Kütüphanesi, No: 3050/3564, 260 yaprak, 19 satır, nesih, 20,5 x 12,7 (14,7 x 7,7) cm.

55-Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar No: 3994, 3-241-3 yaprak, 17 satır, talik.

56-Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Ahmed III.Kitaplığı No: 2063/1787, 246 varak, 17 satır, nesih, 23 x 14,3 cm.

57-Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi, No: 26798, 243 yaprak, 17 satır, nesih, 21,0 x 15,0 (16,2 x 9,4) cm.

58-Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar No: 3038, 233 varak, 21 satır, nesih.

59-Selimiye, No: 460, 231 varak, talik, 17 x 12 (14 x 9) cm.

60-Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi No: 2521, 226 yaprak, 21 satır, nesih, 21,5 x 14 (15,5 x 6,5) cm.

61-Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya No: 3680, 226 yaprak, 19 satır, nesih, 21 x 13,5 (16 x 7) cm.

62-Süleymaniye Kütüphanesi, Mihrişah Sultan No: 345, 6-213 varak, 21 satır, nesih, 26 x 14 (16 x 8) cm.

63-Müthaf Eserler, No: 1246, 206 varak, nesih, 28 ,5 x 16,5 (20 x 8) cm.

64-Süleymaniye Kütüphanesi, İbrahim Efendi No: 574, 204 varak, 19 satır, nesih, 21 x 16 (16,1 x 9,6) cm.

65-İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet No: 140, 22-190, 25 satır, nesih, 20 x 15,5 cm.

66-Süleymaniye Kütüphanesi, Şehid Ali Paşa No: 2065, 189 yaprak, 21 satır, rik'a, 20,5 x 14 (15,5 x 8,5) cm.

67-Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, No: 1/418, 1-187 varak, nestalik, 21,5 x 14 (15,5 x 7,5) cm.

68-Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, No: 1530, 185 yaprak, talik, 20,5 x 14 (13,5 x 9,5) cm.

69-Süleymaniye Kütüphanesi, Laleli No: 1640, 179 varak, 19 satır, talik, 17,1 x 11 (12,3 x 6,2) cm.

70-İstanbul Üniv.Merkez Kütüphanesi, Türkçe No: 7132, 170 varak, 22 satır, talik, 19,5 x 12,5 (15 x 7,9) cm.

71-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 182, 169 yaprak, nesih, 20 x 14,3 cm..

72-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 247, 1-167 varak, nesih, 21,3 x 16 (11,3 x 8,6) cm.

73-Millî Kütüphane, No: A.1645, 160 yaprak, 25 satır, nesih, 21,8 x 14,8 (16,5 x 8,3) cm.

74-Cebeci Kütüphanesi, No: 970, 159 yaprak, talik, 21 x 12,5 (17 x 7,5) cm.

75-Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine Kitaplığı No: 654/1785, 157 varak, 27 satır, nesih, 23,5 x 14,5 cm.

76-Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi No: 694, 151-180 varak, nesih.

77-Antalya Elmalı İlçe Halk Kütüphanesi, No: 2960, 150 varak, 21 satır, nesih, 27 x 17,2 (19,3 x 9,5) cm.

78-Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi No: 2476, 150 varak, 21 satır, nesih, 19,7 x 13,5 (14,2 x 7,7) cm.

79-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tıb No: 212/180, 148 yaprak, 25 satır, talik, 20,7 x 14 (14,5 x 8) cm.

80-Süleymaniye Kütüphanesi, Yeni Cami No: 922, 147 varak, 29 satır, talik, 26,7 x 14,5 (19 x 7,8) cm.

81-Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi, No: 1243, 3-144, 23 yaprak, talik, 21,4 x 13,5 (16,3 x 8,5) cm.

82-Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih No:3587, 134 yaprak, nesih, 22,3 x 15,4 cm.

83-Manisa İl Halk Kütüphanesi, No: 5335, 132 varak, 27 satır, talik, 23,8 x 14 (18,4 x 8,5) cm.

84-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 2/165, 9-118 yaprak, talik.

85-Konya Yusuf Ağa Kütüphanesi, No: 8651, 122 yaprak, nesih, 21,5 x 14,5 (14,3 x 8,5) cm.

86-Süleymaniye Kütüphanesi, İzmir No: 433, 120 varak, 19 satır, talik, 22 x 17 (17 x 11) cm.

87-Süleymaniye Kütüphanesi, Laleli No: 1641, 112 varak, 29 satır, talik, 21,3 x 14 (17,2 x 7,7) cm.

88-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No: 206, 112 yaprak, nesih, 20,8 x 14,8 (16,5 x 8,8) cm.

89-Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye No:1041, 113-172, nesih, 28,3 x 17 cm.

90-İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet No: 309, 108 varak, 19 satır, nesih, 18,5 x 11,5 cm.

91-Samsun Ondokuzmayıs İl Halk Kütüphanesi, No: 1392, 102 yaprak, 31 satır, sülüs, 23 x 13 cm.

92-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tıb No: 216/199, 99 varak, 21 satır, nesih, 21,3 x 15 (15,8 x 9) cm.

93-Çapa Tıp Fakültesi Kütüphanesi, No: 4447, 96 varak, rik'a, 21 x 13,5 (16 x 8) cm.

94-Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi No: 1/710, 1-91 yaprak, talik, 20,8 x 13,3 (14,5 x 7,1) cm.

95-Cerrah Paşa Kütüphanesi, No:136, 70 yaprak,nesih, 20x14,3 (15,9 x 6,5) cm.

96-Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tıb No: 215/146, 56 yaprak, 19 satır, nesih, 20,2 x 15 (14,5 x 8,8) cm.

97-Süleymaniye Kütüphanesi, Hüsrev Paşa No: 472, 26-73 yaprak, 25 satır, talik, 16,3 x 9 (22 x 13) cm.

98-Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, No: Y.719.

99-Edirne Selimiye Yazmalar Fihristi, No: 1612

100-Edirne Selimiye Kütüphanesi, K.460

101-Hindistan Kütüphaneleri, RL, Nu : 41

102-Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi, Y.3350

103-Saraybosna Şarkiyat Enstitüsü Kütüphanesi, Y.572/2

104-Saraybosna Hygienski İnstitüte, 50/5 r.t. 39

105-Zagrep Şarkiyat Enstitüsü Y.394

106-Zagrep Şarkiyat Enstitüsü Y.583

107-Zagrep Şarkiyat Enstitüsü Y.2079

108-Münih Bayerische Staats Bibliothek Cod. Turc. Nu : 325/1

109-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 6

110-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 28

111-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 76/2

112-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 107

113-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 127

114-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 179

115-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 253

116-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 269

117-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 282

118-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 283

119-İstanbul Üniv.Tıp Fak. Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, No: 303/1

120-İstanbul Üniv. Kütüphanesi, Yıldız Tıp T.Y. No: 8

121-İstanbul Üniv. Kütüphanesi, Yıldız Tıp T.Y. No: 9

122-İstanbul Üniv. Kütüphanesi, Yıldız Tıp T.Y. No: 230

123-İstanbul Üniv. Kütüphanesi, Yıldız Tıp T.Y. No: 1699

124-İstanbul Üniv. Kütüphanesi, Yıldız Tıp T.Y. No: 1727

125-Konya Yusuf Ağa Kütüphanesi, K.146

126-Hollanda Utrecht Üniv.Kütüphanesi nüshası

127-Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, No: Y.1011

128-Millî Kütüphane, No: 2828, 253 varak, nesih, 21 x 14,5 (16,5 x 8) cm.

129-Millî Kütüphane, No: 2838, 199 varak, rik'a, 21,3 x 15,5 (17 x 8,5) cm.

130-Millî Kütüphane, No: 3449, 134 yaprak, ta'lik, 20 x 13,5 (16 x 8,5) cm.

131-Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, No: 339, 554 sayfa, 20 x 14, 10 x 16,5 cm.

0.3. Ġāyetü'l-Beyān Fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān Adlı Eserin Türk Dili Araştırmaları Açısından Önemi

Sālih bin Nasrullah bin Sellum'un H.1075'te kaleme almış olduğu söz konusu eser, Türk tıbbı, halk hekimliği ve bunların terimlerini ortaya koyması açısından değerlidir. Çalışmamızın amaçlarından biri olan, Türk dilinin tıp alanındaki zenginliğini belirtmekti. Zaten, bir dilin zenginliği, farklı alanların kelime hazinesinin, terimlerinin belirlenmesiyle mümkündür.

Çalışma metnimiz olan eserin, dilinin Türkçe olması ve müellif hattı olması da bir diğer özelliğidir. Döneminde çok kullanılan bir kitap olması, bir çok kopyasının bulunması ise, içindeki tıbbî bilgilerin önemine ve zenginliğine işaret sayılabilir. Aslında tıpla ilgili pratik bir el kitabı niteliğindedir. Eserde yer alan hastalıklar ve bunlarla ilgili terimler, tedavi şekilleri, botanik terimleri oldukça fazladır. Bu terimlerin, Türkçe adları yanında Arapça, Farsça, Frenkçe gibi dillerdeki karşılıkları da zaman zaman zikredilmektedir.

Yazar, iyi derecede Lātince bildiği için, batılı kaynaklardan rahatlıkla istifade etmiş, kendi deneyimlerini bu bilgilerle birleştirerek, daha üstün bir eser ortaya koymuştur.Avrupa ve Yeni Dünya'da (Amerika'da) ortaya çıkan, yeni hastalıklardan ve ülkemizde olmayıp da başka ülkelerde yetişen bitkilerden bahsetmekte ve onları tanıtmakta, hangi hastalıklar için kullanıldığına dair bilgiler vermektedir. Bu açılardan bakıldığında, eserin çok zengin bir malzemeyi ihtiva ettiğini kolaylıkla görebiliriz. Böyle bir malzeme üzerinde çalışıldığı zaman,

Türkçenin 17. yüzyıl sonu ile 18.yüzyıl başlarındaki işleyişini, zenginliğini, değişimini daha sağlıklı bir şekilde ortaya koyabiliriz.

Daha önce, tıp metinleri üzerine yapılan çalışmaların hemen hepsi 14. ve15. asra ait metinlerdir. 17. ve 18. asırla ilgili çalışmaların tamamı edebî metinlere dayanmaktadır. Ayrıca Salih bin Nasrullah'ın bir çok eseri Arapçadır. Söz konusu eserin, Türkçe olması ve o devir tıp dilini yansıtması bakımından önemlidir. Eser, Türk dili için olduğu kadar, tıp tarihçileri için de önemlidir.

0.4. ÇALIŞMADA İZLENEN METOT

Bu çalışma, "bilinen bir metodun yeni bir alana uygulanması" tarzında hazırlanmıştır. Çalışmamız giriş, inceleme, metin ve dizin ana bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, 17.yüzyılın önemli tıp kitapları, eserin yazarı-hayatı ve diğer eserleri hakkında bilgiler aktarılmaya çalışılmıştır. Kitabın özellikleri, nüshaları, muhtevası ve Türk dili araştırmaları açısından önemi belirtilmiştir.

İnceleme bölümünde imlā, ses bilgisi, şekil bilgisi ve fiilimsiler genel olarak ele alınmıştır. Ses bilgisi kısmında ünlüler ve ünsüzler ile ses olayları üzerinde durulmuştur. Şekil bilgisi kısmında isimden isim, isimden fiil, fiilden isim ve fiilden fiil yapan ekler verilmiştir. Bunlarla ilgili en az beş örnek verilmeye çalışılmıştır. Çalışmadan elde ettiğimiz sonuç, İngilizce özet ve doğrudan faydalandığımız kaynakları da çalışmamıza ilave ettik.

Tez metnimizi eski yazıdan günümüz alfabesine aktarırken, transkripsiyon alfabesini kullandık. Her sayfanın başlangıcına sayfa numaralarını, her satırın başına ise, satır numaralarını yazdık. Özel isim durumundaki kelimelerin ilk harflerini, büyük harfle yazdık.

Eserin dili, karışık bir özellik arz ettiği için, metnin oluşturulması aşamasında epeyce zorlandık. Çünkü bir takım eski şekillerin yanında, yeni şekiller de mevcut idi. Eserde, büyük ünlü uyumu çoğunlukla sağlanmıştır. Küçük ünlü uyumu çoğu yerde düzenlidir. Eski Anadolu Türkçesi özelliği gösteren bir kısım ek, metnin farklı yerlerinde günümüz Türkçesine yaklaşmaktadır. Bu tür karışık şekilleri, inceleme bölümünde vermeye çalıştık. Kelimeleri metindeki biçimleriyle okumaya özen gösterdik.

Bazı harekeli kelimeler, aynı kelimenin harekesiz şekillerinin okunmasında yardımcı olmuştur. Ancak, metin harekesiz olmakla birlikte, bir kelimenin hareke ile gösterilmiş farklı iki şekli ve harekelenmemiş biçimi eserde yer almıştır. Böyle durumlarda harekelenmiş kelimeleri aynen transkribe edip, harekelenmeyen yerlerde dönemin dil özelliklerine ve ses uyumuna göre hareket ettik. Çünkü, dönemin dil özelliklerine (çoğunlukla Eski Anadolu Türkçesine) istisnasız bağlı kalmak, eseri kalıp halinde bu döneme oturtmak olurdu. Bu sebeple eseri, "geçiş dönemi eseri" olarak değerlendirebiliriz.

XV. asrın sonu ile XVI. asrın başlarında, ses bilgisi ve yazım unsurları yerleşmeye yüz tutmuştur, denilebilir. Ancak, bazen söyleyişteki şekiller yazıya yansımıştır, bazen de eski yazımdan gelen gelenekle Eski Anadolu Türkçesindeki şekiller görülebilmektedir. Bu sebeple, ses bilgisi ve yazım unsurları yavaş yavaş otursa bile, eski geleneklerin kalıntılarını yazıda görebiliyoruz.

Metinde, ilk hece ünlüsü olarak bulunan (e-ė) ve (i) ünlülerini tespit ederken, yine metnin özelliklerini yansıtmaya çalıştık. Kelime başında çift (ﻳ) ile yazılan şekilleri (i) olarak, üstün ve elif (ـَ , ا) ile yazılanları (e) olarak, çift (y) ile yazıldığı halde üstünle harekelenmiş (يَ : yė-) şekilleri ise kapalı (ė) ile gösterdik.

Bir takım yabancı asıllı kelimede tesadüf ettiğimiz, (ḫ-ḥ-h) ünsüzlerinin biribiri yerine kullanılmış olması karşısında da yine, orijinal yazımlarına degil,

metindeki yazımlarına göre hareket ettik. Bazı eklerin ve kelimelerin birleşik ya da ayrı yazıldıkları yerleri, biz de birleşik veya ayrı yazarak vermeye çalıştık.

Metnin bazı sayfa kenarlarına ve satır üstlerine yazılan, çok az sayıdaki kelimeyi, kendi satırlarında, parantez içine yazdık. Okunmayan silik kelime ve satırların bulunduğu yerleri noktalarla gösterdik.

Yabancı asıllı kelimelerdeki ünlü uzunluklarını, ünlü harf üzerine tire (-) işareti koyarak ifade ederken, Türkçe kelimelerde uzun ünlü ile yazılan sesleri ise, göstermedik.

Çalışmanın ana bölümlerine işaret eden başlıkları bold ile yazdık. Ara bölümleri boldla yazmadık. Çünkü çok fazla ara bölüm bulunmaktaydı ve metnin bir çok yerinde bold ile yazılmış kelimenin bulunması, estetik açıdan hoş karşılanmayabilir, düşüncesinden kaynaklanmıştır.

Metin bölümünü bu şekilde oluşturulduktan sonra, dizin kısmı hazırlanmıştır. Fihrist hariç, metinde geçen bütün kelimeler ve çekimli şekilleri dizinde yer almıştır. Madde başı durumundaki kelimeler, fiil kökünden sonra (-), isim kökünden sonra (+) işareti konularak ve bu işaretten sonra hangi dile ait ise, parantez içinde o dilin kısaltması ile verilmiştir. Bazen bir kelimenin menşei yazılırken, bir kaç kısaltma yer almıştır. Bunun sebebi, bir kelimenin değişik sözlüklerde, farklı menşeli olarak geçmesinden veya bir dilden başka bir dile geçtiğini ifade içindir. Ayrıca, bir kelimenin menşei ve üzerine aldığı ekin kökenini açıklamak amacına yöneliktir.

Menşei bilinmeyen veya bulunamayan kelimelerin haneleri boş bırakılmıştır. Madde başı olan kelimelerin, farklı biçimleri mevcut ise, (Bkz.) kısaltması ile diğer madde başlarına göndermeler yapılmıştır.

Madde başı konumundaki kelimelerin karşısına, kelimenin metindeki anlamı verilmiştir. Daha sonra, metnin hangi sayfa ve satırında geçtiğini gösteren numaraları yazılmıştır. Alt madde başlarının oluşturulmasında da aynı yol takip

edilmiştir. Bazı terimlerin tamlama özelliği taşıması, terimin bu şekliyle dizinde yer almasına sebep olmuştur.

Dizin hazırlanmasında, daha önce yapılmış çalışmalar gözden geçirilmiş olup, temel sözlüklerin metodu incelenmeye çalışılmıştır. Sesteş kelimelerin ayrı madde başı olarak dizinde yer alması, sözlük sistemi ile hareket etmemizden kaynaklanmıştır. Çünkü, bir kelimenin, metinde farklı anlamlarla kullanıldığını vurgulamak gerekmektedir.

Metnin giriş kısmında yer alan süslü ifadelerin, beş altı kelimeyi bulan zincirleme tamlamaların madde başı olması mümkün olmadığı için, çok uzun tamlamaları ayrı ayrı kelimeler olarak ele aldık.

I. BÖLÜM

İNCELEME

1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

Aslında imlā özellikleri ile fonetik özelliklerin biri birinden kesin çizgilerle ayrılması güçtür, diyebiliriz. Çünkü bu farklılıklar, bir ölçüde fonetiği de içine almaktadır.

Tez metnimiz olan eserin, üzerinde inceleme yapmaya çalıştığımız nüshası, okunaklı bir nesihle yazılmıştır. 44-b sayfasının 11. ve 12. satırlarında Arapça olarak verilen, hadis-i şerif cümlesi tümüyle siliktir. Bu sebeple cümlenin yer aldığı satırları noktalar koyarak gösterdik. Ayrıca, metinde madde başı durumunda olan botanik terimleri, diğer kelimelere göre daha büyükçe ve yaldızlı olarak yazılmıştır. Böyle kelimeler hem mikrofilmde, hem de fotokopide oldukça silik çıkmıştır. Silik kelimeler, okumamızı zorlaştırmıştır. Hiç okunmayan kelimeler için de eserin, diğer nüshalarına zaman zaman müracaat ettik. Bunun dışında, metnin tamamı kolaylıkla okunabilmektedir. Fakat eserde yer alan Türkçe ve yabancı asıllı kelimelerin, ünlü ve ünsüzlerinin yazılışında imlā açısından farklılıklar mevcuttur.

Metnimiz harekesiz olmakla beraber, az da olsa bazı kelimelerin harekelendiği görülmektedir. Harekeli kelimelerin bir kısmında, ünlüler yazılı olduğu halde tekrar hareke ile verilmiş olması, okumada ekstra bir kolaylık sağlamamıştır.

Eserde yer alan harekeli kelimelerden bazıları şunlardır:

avuc 204-b/13 اُوْجْ — alıc 234-a/9 اِلْجْ

ḳavurub 204-b/2 قاوُرُوبْ — tuluma 225-a/17 تُولُومَه

erik 233-a/ 12 اَرِكْ

Bazen de bir kelimenin sadece kök veya ek kısmı harekelenmiştir:

ḫavlincān 114-a/10 خَوْلنجان　　şuyıyla 114-a/10 صُويله

idüb 258-a/8 ايدُوْبْ　　dügülür 204-b/8 دوكلور

ḳaynadub 205-a/11 قيندُوْبْ

Metnimizdeki bir kısım kelimelerin, farklı ifade ve yazılışlarını tespit etmekteyiz:

kimyon 46-a/17 كميون　　kemmūn 13-a/12 كمّون

ebe gümeci 108-b/16 ابه كومجى　　ebem gümeci 128-b/16 ابم كومجى

ḫıyārşenbe 115-a/10-11 خيارْشنبه　　ḫıyārşenber 115-a/2-3 خيارْشَنْبَرْ

ḳara baldır 115-a/7 قره بالدر　　baldırı ḳara 155-a/13 بالدرى قره

uşaḳ çādırı 137-a/7 اوشق جادرى　　çādır uşağı 176-a/16 جادر اوشاغى

Eserde bir takım eksik, yanlış, mükerrer yazılan kelimeler ile, bazı hāl eklerinin düzensiz olarak biri birinin yerine kullanıldığı örnekler mevcuttur. Bu kullanımlar düzenli olmadığı için hāl ekleri kısmına almayıp, burada zikretmeyi uygun gördük.

üzerine 171-a/6 (üzerinde)　　siñirli yapraġını 169-b/14 (siñirli yapraġı)

ḳalbi 184-a/16 (ḳalbe)　　bunlar 235-a/5 (bunları)

semiz ot 111-a/5 (semiz otı)　　kimse 171-b/13 (kimseye)

içinde 205-b/15 (içine)　　yaralar 121-a/16 (yaralara)

tiryāḳdur 81-a/7 (tiryāḳıdur)　　şuya 154-a/13 (şuda)

bedendenden 127-b/13　　baldırlarını 146-a/13 (baldırlarına)

daḫi daḫi 29-a/2-3　　mu'tedildür mu'tedildür 96-a/13

1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

1-Türkçe kelimelerin bir bölümünde, ünlülerin yazılışı bakımından istikrarsızlık vardır. Aynı kelime, farklı yazım şekilleri ile metnin değişik yerlerinde kullanılmıştır.

daḫi 182-b/9, 184-b/16 دخي	daḫi 171-b/12, 219-a/5 داخي
ḳaradaş ḳanı 122-b/7-8 قرا داش	ḳardaş 119-b/14 قردا ش
itmek 205-b/1 ا تمك	itdüreler 224-b/11 ا يتدوره لر
ayva 27-a/2, 35-a/1 اَيْوه	ayva 26-b/16, 254-b/5 اَيْوَا
yaramaz 130-b/5, 142-a/9 يرا مز	yaramaz 142-a/3 يا را مز

yaramaz 129-b/16, 140-a/3 يا ره مز

2-Aynı durum yabancı asıllı kelimeler için de geçerlidir.

berbeynā 179-b/15 بر بَيْنا	berbeyne 162-b/17 بَرْ بَيْنَه
çenṭiyāneyi 294-b/2 جنطيا نه يى	çenṭiyānā 137-a/8 جنطيا نا
tīrementī 150-a/5 تيره منتي	terementī 151-b/13 تره منتي
pelīn 117-b/4 پلين	pelinden 227-a/4 پَلِنْدن
merāḳiyā 200-b/4 مرا قيا	merāḳiyeye 136-b/8 مرا قيه يه
ta'affūnī 266-b/14 تعفّنى	ta'affīn 8-b/1, 20-a/3 تعفين

3- Bir kısım kelimede belirtme hāli sadece (ى) ile yazılmıştır.

sevdāyı 89-a/9 سودا ى	burıyı 119-a/14 بورى
māliḫūlyāyı 56-b/8 ما لخوليا ى	istisḳāyı 77-b/1 ا ستسقا ى

sināmekīyi 130-a/6 سنا مكيى

4-Bir takım yabancı asıllı kelimede, kelime başı (a) ünlüsü bazen çekmeli-medli elif (آ), bazen de sadece elif (ا) ile verilmiştir.

āmıḳ 137-b/13 اٰمق　　āyāt 3-a/10 اٰيات

āḫirinde 196-b/2 اٰخرنده　　āb 266-b/9 اٰبْ

ādemlerde 276-a/10 اٰدملرده

5-Türkçe kelimelerde, kelime başı (a) ünlüsü ya çekmeli-medle (آ), ya üstünlü elifle (أ), ya da yalnız elif (ا) ile yazılmıştır.

ağırı 183-b/6 اٰغرِي　　alur 184-a/13 اٰلور

aḳ cigere 185-b/5 اٰق جكره　　açıldığından 201-a/4 اٰچلد يغندن

ac ḳarınla 214-b/15 اٰج قرنه

ağrılarına 30-a/16 اغريلرينه　　almağı 31-b/10 المغي

altında 35-b/17 التنده　　ağac 45-b/16 اغاج

aşağasında 35-b/17 اشغه سنده

arıḳ 30-a/16 اَرِقْ　　ayaḳlarda 38-b/10 اَيَقْلَرده

6-Kelime içi (a) ünlüsü, Türkçe kelimelerde bazen çekmeli-medli elif (اٰ), bazen sadece elif (ا), bazen de ünlü yazılmadan verilmiştir.

karlu 18-b/13 قاٰرلو　　boyar 76-a/15 بوُياٰرْ

çalışsa 20-a/8 چاٰلِشْسه　　azaldalar 21-b/7 اٰزاٰلْدَه‌لر

ḳanatmağıla 31-a/12 قَناٰتْمَغِلَه

başdan 82-a/10 باشدن

uyanıḳlıḳ 24-a/10 اوُيانِقلِقْ

yaşında 34-a/16 ياشنده

olana 39-b/12 اولانه

yaşlı 39-b/15 ياشلى

buluncaya 171-a/8 بولنجيه

ṭaraḳlar 55-a/9 طرقلر

almaġı 31-b/10 المغى

olmaz 221-a/11 اولمز

bundan 137-a/1 بوندن

7-Yabancı asıllı kelimelerde, kelime içi uzun (ā) ünlüsü ya çekmelimedli elif (ا) ile veya elif (ا) ile gösterilmiştir.

āvāzlu 20-a/15 آوازلو

ḥāfiẓası 20-a/8 حافظه سى

ruṭūbātını 23-a/3 رطوباتنى

müferriḥātdan 23-a/14 مفرّحاتدن

vebā 85-b/14 وبا

ḥikāyeler 23-a/15 حكايه لر

ḥāyiża 28-a/12 حايضه

māsārīḳāda 32-a/13 ماساريقاده

lāyıḳ 33-a/4 لايق

şarāb 35-a/14 شراب

8-Kelime sonundaki (a) ünlüsü, çoğunlukla güzel he (ـه - ه) ile yazılmıştır, bazen elif (ا) ile gösterilmiştir.

kaynada 130-b/16 قينده

bağırṣaḳlara 50-b/2 بغرصقلره

dimāġa 121-a/10 دماغه

vaḳtında 43-a/15 وقتنده

buluncaya 171-a/8 بولنجيه

baña 45-b/7 بكا

elma 41-a/1 الما

buña 55-a/5 بوكا

aña 181-a/7 اكا

ayva 254-b/5 ايوا

9-Kelime içi (e) ünlüsü, bazı kelimelerde elif (ا) ile, bazı kelimelerde elif yazılmadan verilmiştir. Fakat biz, Türkçe kelimelerde elif (ا) ile yazılan şekilleri de (e) olarak okuduk. Bir kısım kelimenin ise, her iki şekli de metnimizde karışık olarak geçmektedir. Böyle yazımların, Uygur yazı geleneğinin kalıntıları olduğu düşüncesindeyiz.

seksen 172-b/11,187-b/8 سكان bögürtlen 168-b/10,170-a/13 بوگُرْتلاڭ

eyegüler 220-b/17 ايا كولر it siyegi 119-a/6 ايت سيا كى

feslegen 85-b/15 فَسْكن it siyegi 85-a/10 ايت سِيَه كى

10-Metnimizde yer alan bir takım Arapça ve Farsça kelimede, belirtme hâli eki (ı-i), güzel he (ه) ve ye (ى) ile biten kelimeler üzerine hemze (ء) işareti konarak gösterilmiştir.

galīẓeyi 57-b/6 غليظه ḫāddeyi 132-a/1 حادهٔ

ḫātimeyi 7-b/3 حاتمه mi'deyi 74-a/2, 88-b/9 معدهٔ

menīyi 52-a/1, 60-b/10, 67-b/3, 74-a/11 منىء

12-Sonu ayın (ع) ile biten bazı Arapça kelimelerin yönelme hâli ünlüleri (a-e), yalnızca güzel he (ه) ile verilmiştir, ye (ى) ile birlikte yazılmamıştır. Fakat biz transkribe ederken (y)'li olarak yazdık.

cimā'ya 46-b/10, 47-a/15, 48-a/15, 50-a/11, 57-b/12 جماعه

maṣrū'ya 80-a/1 مصروعه

13-Aşağıdaki şu örnekte ise, belirtme hâli eki (ı) için, esre (ـِ) işareti kullanılmıştır.

kay'ı 45-a/3 قىٔ

14-Kelime sonunda ayın (ع) harfi olan, aşağıdaki kelimenin iyelik durumu sadece ye (ى) ve esre (ـِ) işareti ile sağlanmıştır.

menāfi'i 63-a/11 منافعِي

15-Ayın (ع) ile sona eren aşağıdaki Arapça kelimenin, belirtme hāli eki ye (ى) ve esre (ـِ) işaretiyle verilmiştir.

cimā'yı 47-b/10, 60-b/9, 74-a/13 جماعِي

16-Kelime başındaki (o-ö-u-ü) ünlüleri, (ا و) yazılışı ile verilmiştir. Bu ünlülerin kalınlık ve incelik tespitini, yanlarında bulunan ünsüzlere bağlı olarak belirledik.

üstüne 220-b/1 اوستونه	olmaz 221-a/11 اولمز
uyḳuya 240-b/13 اُوْيْقُوْيَه	öyle 43-a/15 اويله

oğlan 56-b/11 اوغلان

17-Bazen kelime başındaki (o-ö-u-ü) ünlüleri hem ötre, hem de (اُو) yazılımı ile birlikte karşılanmıştır.

olan 45-b/15 اُوْلَانْ	üvez 47-a/12 اُوزْ
oğul otı 47-a/16 اوغول اُوتِي	olmışdan 69-b/7 اُوْلْمِشْدَنْ

üzerlik 119-a/14 اُوزَرْلِكْ

18-Aşağıdaki Arapça kelimelerde, elif-i maksūre (ى) ile yazılmıştır. Fakat hareke ile (ā) okutulmaktadır.

kümmeşrā 47-a/7 كُمّشْرَى	ḫünsā 80-a/15 خُنْثَى

19-Kelime içinde yer alan (o-ö-u-ü) ünlüleri ya vav (و) ile, ya ötre (ـُ) ile, ya da hiç biri yazılmadan okutulmaktadır.

bundan 137-a/1 بوند ن müferriḥ 137-a/13 مُفرّح

ṣovuḳ 154-a/3 صُوُق ṣoñra 155-a/10 صڭره

buruna 164-b/2 برونه

20-Kelime sonundaki (u-ü) ünlüleri vav (و)'la gösterilmiştir.

yaḳu 72-a/4 یا قو eyü 46-a/16 ایو

diyü 181-a/10 د یو buzaġu 137-a/16 بُوزاغو

incü 139-a/2 انجو

21-Metnimizde yer alan, bir takım Arapça ve Farsça kelimede bulunması gereken hemze (ء) işareti kullanılmamış, bunun yerine ye (ی) kullanılmıştır.

sāyir 14-a/10 سایر ḳavāyid 5-a/16 قوایید

'acāyib 63-b/8 عجایب zevāyid 5-a/15 زوایید

kebāyirdür 10-a/4 کبایرد ر

22-Yine, bir kısım Arapça ve Farsça kelimede bulunması gereken hemze (ء), yazılmamıştır.

cilā 20-b/2, 50-a/3, 60-a/12, 100-b/3, 202-a/9 جلا

şey 14-a/5, 23-a/8, 49-b/10, 52-a/5, 143-a/17 شی

23-Türkçe kelimelerde, kelime başı (i) ünlüsü genellikle (ا ِ) şeklinde yazılmıştır, ancak bazen elifle (ا), bazen de esre ve elif (ِ ا) ile birlikte gösterilmiştir.

itmeyen 3-a/15 ايتمين — içmek 13-b/9, 40-a/9 اچمك

ideler 42-b/13 ايدەلر — işitmekdür 20-a/16 ايشتمكدر

irişdi 80-a/14 ايرشدى

24-Kelime içi (i) ünlüsü bazen ye (ى) ile, bazen esre (ِ) ile, bazen de yazılmadan ifade edilmiştir.

yimek 47-a/15 يمك — diş 56-a/12 ديش

yine 47-a/12 ينه — alıc 47-a/12 اليجْ

vilāyetlerinden 58-a/8 ولايتلرندن

24-Kelime sonundaki (ı-i) genellikle ye (ى) ile verilmiştir.

harāreti 50-a/14 حرارتى — bevli 50-a/15 بولى

aġrısı 74-b/17 اغريسى — balġamı 76-a/3 بلغمِي

ḳanı 78-a/6 قانى

26-Kelime başı (e) ünlüsü çoğunlukla elif (ا) ile, bazen üstünlü elif (اَ) ile yazılmıştır.

eyledigi 20-a/12 ايلديكى — emrūd 47-a/6 اَمْرُوْدْ

eger 78-a/11 اكر — et 134-b/5 اَتْ

eyü 46-a/16 ايو

27-Kelime içi (e) ünlüsü ya yazılmadan, ya üstün (ـَ) işareti veya güzel he (ه) kullanılarak gösterilmiştir.

beşeresi 19-b/17 بَشَرَه‌سِی meyl 20-a/12 مَیْل

sürünmek 21-a/13 سُوُرْنَمَكْ şeylerden 43-a/15 شیلردن

ortasındadur 45-a/5 اورته‌سنده‌در

28-Kelime sonu (a-e) sesi, genellikle güzel he (ه - ـه) ile yazılmıştır.

ẓāhirine 21-a/15 ظاهرنه bedene 21-a/13 بدنه

eylese 20-a/10 ایلسه mertebesine 44-a/6 مرتبه‌سنه

ḥarāretde 100-b/14 حرارتده

29-Aşağıdaki örnekte, ve (و) ünsüzü yerine ye (ی) kullanılmıştır.

sevdāyī 133-b/9 سودایی < (sevdāvī سودایی)

30-İzafet terkiplerinde bağlama ünlüsü ya esre (ـِ) ile, ya ye (ی) ile, ya da hiç biri kullanılmadan verilmeye çalışılmıştır.

harāret-i kebde 45-a/3-4 حرارتِ کبده dem-i fāsidi 72-b/9 دَمِ فاسدی

ḫafaḳān-ı ṣafrāvīye 45-a/4 خفقانِ صفراویّه dār-ı fülfül 112-b/8 دار فلفل

istisḳā-yı lāḥmīye 67-a/13 استسقای لحمیّه

1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

Metnimizdeki ünlülerin yazımında olduğu gibi, ünsüzlerin yazımında da bir takım istikrarsızlıklar mevcuttur. Bunları şu şekilde sıralamaya çalıştık.

1-Kelime başındaki b-/p- ünsüzü hem Türkçe, hem de yabancı asıllı kelimelerde karışık olarak kullanılmıştır.

pireleri 68-a/5 پِرَه لَرِي — parmaḳ 36-a/16 پرمق

pek 79-b/9 پك — barmaḳ 159-b/12 برمق

bıñardan 91-b/14-15 بيڭ ردن

peyān köki 64-a/2 پيا ن كوكى — beyān balıyla 84-b/13 بيا ن باليله

poyrāz 153-b/12 پويراز — boyrāz 153-b/3 بُوْيرا ْز

pānzehr 58-a/11 پانزهر

bād-zehr 80-b/4 بادزهر

2-Kelime içi -b-/-p- yazılımı, kelime başındaki yazılışı gibidir. İki ünlü arasına gelen tonsuz -p- ünsüzünün, tonlulaşıp -b-'ye dönüştüğü kelimeler de vardır, ancak bu da düzenli değildir.

ḳapaḳ 18-b/6 قپق — ḳabaġını 18-b/5 قبا غنى

ṭobraḳ 256-a/6 طبرا ق — yapca yapca 161-a/4 يا پجه يا پجه

diblerine 106-a/3 دبلرينه

3-Türkçe kelime sonundaki -b/-p yazımında ise, genellikle -b'li, seyrek olarak da -p'li örnekleri görmekteyiz. Zarf-fiil eki -Ub, sürekli olarak -b'lidir. Söz konusu durum, yabancı asıllı kelimelerde kendi yazımlarına uygun şekildedir.

ṭob 69-a/2 طوْبْ　　ṭop ṭop 258-b/3 طوْپْ طوْپْ

küp 135-a/8-11-12 كوپ　　yab yab 124-a/5 يا ب يا ب

yapub 169-a/5 يا پوب　　bulmayub 18-b/2 بولميوب

ḳaynadub 69-a/17 قيند وب

ṣarb 144-a/16 صرب　　darb 150-b/15 ضرب

heb 9-b/16 هب

4-Türkçe kelimelerde, kelime başında ve içindeki (c) ve (ç)'ler, ج ve چ ile gösterilerek, karışık olarak, biri birinin yerine kullanılmıştır. Fakat kelime sonunda, ج ile gösterilmiştir.

cizerler 59-a/16 جيز رلر　　çizeler 297-a/15 چيزه لر

cıbanları 29-a/15 جبا نلرى　　çıbanlara 38-b/8 چبا نلره

çoḳ 15-b/12 چو ق

coḳluğından 199-b/15 جوقلوغند ن

buldukça 5-b/7 بولد قچه　　ḳoçar 76-a/5 قوجر

icmek 39-b/9 اجمك　　ücdür 36-b/5 اوجد ر

geçecek 148-a/2 كچه جك

içeler 35-a/14 ايچه لر

ağac 78-b/5 اغاج　　güc 37-b/5 كوج

genc 58-a/16 كَنْج　　bir ḳac 31-b/17 بر قاج

gic 50-a/10 كيج

Aşağıdaki Farsça kelimenin, ج ile yazılması gereken ilk harfi چ olarak yazılmıştır.

çiger 204-a/2-4 چکر　　çigerdür 170-b/17 چکردر

5-Nazal (ñ) ünsüzü genellikle kef ك ile yazılmıştır. Bazen de üç noktalı kef ڭ kullanılmıştır.

Teñri 77-a/6 تکری　　öñine 95-a/15 اوکنه

beñzi 203-17 بکزی　　soñra 19-b/5, 27-b/7 صُڭْره

benzer 19-b/2 بکزر

Ayrıca, bir kısım kelimenin hem nazal (ñ), hem de (n)'li şekillerinin bir arada kullanıldığını tespit etmekteyiz.

iriñ 51-a/9 اِرِيڭْ　　irinini 238-a/4 اِرِيننِي

toñması 92-a/7 طوكماسى　　tonar 145-b/15 طُونَرْ

kalıñ 78-b/6, 98-a/4 قالك　　kalın 296-a/13 قالن

yoşıñlı 39-a/8 يُوصِڭْلى

yosunı 57-a/4 يوسُنِي

6-Türkçe kelimelerde (s) ünsüzünü karşılamak için, kalın ünlülerle sad ص, ince ünlülerle sin س harfleri kullanılmıştır. Bununla birlikte, aynı kelimenin bazen ص, bazen س ile yazıldığı örneklere de rastlamaktayız. Yabancı asıllı kelimelerde ise, çoğunlukla kendi imlālarına uygun şekilde ص, س, ث harflerini, (s) karşılığı olarak görmekteyiz. Fakat iki yabancı asıllı kelimede, sad ص ve sin س 'in biri birinin yerine kullanıldığına tesadüf etmekteyiz.

ısınmasıyla 42-a/17 اِصْنمه سِيله　　ısıdub 69-b/12, 104-b/7 اِسيدُوْب

bağırşaḳları 40-a/10 بغرصقلرى　　bağırsaḳlarda 46-b/6 بغرْسَقْلرده

şoluġanlıġa 66-a/14 صُلُوْغانلغه　　soluġana 59-b/7 سُلُوْغَنَه

yoşıñlı 39-a/8 يُوصِكْلى　　yosunı 57-a/4 يوسُنِى

şuşamış 105-a/8 صُوصامش

şusamaḳ 188-a/13 صوسمق

ḫurūş 61-a/3 خروص　　ḫurūs 163-a/12 خروس

ṣa'ter 77-a/3, 146-a/16 صعتر　　sa'ter 166-a/15, 166-b/12 سعتر

7-Metnimizdeki Türkçe kelimelerde, kelime başı d-/t- ünsüzleri genellikle kalınlık ve incelik durumuna göre yazılmıştır.

ṭaş 18-a/13 طاش　　ṭadı 18-a/10 طادِى

ṭutsalar 56-a/12 طوتسه لر　　ṭaraḳlar 55-a/9 طرقلر

ṭatmaḳdur 20-b/13 طاتمقدر

terlemek 19-b/13 ترلمك　　tütün 188-a/13 تتون

şu teresi 152-b/7 صوتره سِى　　terleye 20-a/1 ترليه

tütütmek 252-a/12 تُتُوْتمكْ

dögeler 122-a/8 دوكه لر　　dökseler 65-b/16 دوكسه لر

düzeler 122-a/9 دوزه لر　　dürlü 66-b/8 درلو

ditremesini 80-b/3 دتره مسنِى

Şu örneklerde ise, d-/t- kullanımında ikilem vardır. d-'li kullanımlar, Eski Anadolu Türkçesi özelliği olarak değerlendirilebilir.[38]

[38] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.89

tūrunc 113-b/12 تورنج　　durūnc 112-b/4-14 د رونج

ṭutalar 26-b/17 طوته لر　　dutub 65-a/10 د وتوب

ṭamla ṭamla 64-b/4-5 طا مله طا مله　　damlaların 55-b/5 دا مله لر ين

tilki 151-b/11 تلکی　　dilkü üzümi 124-a/14 د لکوا وزومی

Yabancı kelimeler, d-/t- yazımında kendi imlālarını korumuştur. Sadece bir örnekte Türkçe yazımın etkisinde kalarak د yerine, ط kullanılmıştır.

ṭāġ uralar 147-b/5 طاغ ا وره لر　　ṭāġ urub 147-b/6 طاغ ا ورُوبْ

Kelime içi -d-/-t- kullanımında da ikili bir imlā mevcuttur. -t- ünsüzü, bazen tonlulaşması gereken yerde tonlulaşarak -d-'ye dönüşürken, bazen de tonlulaşmadığı gibi -t- yerine, -ṭ- ile yazılmıştır.

yudalar 194-a/17 يود ه لر　　azaldaraḳ 31-a/10 ا زلد ه رق

eksildeler 31-a/13 اکسلد ه لر　　ḳaynada 130-b/16 قيند ه

aḳıdub 223-b/16 اَقيدُوبْ

yuṭa 12-b/6 يوطه　　yuṭum 194-a/17 يوطوم

buṭları 173-b/1 بوطلری　　ḳanatmaġıla 31-a/12 قَنَا تْمَغْلَه

kibrīti 282-b/2 کبريتی

Kelime sonu itibariyle hem -d'li, hem de -t'li kullanımlar metnimizde yer almıştır.

ḳurd 144-b/15 قورد　　demed 188-b/3 دَمَدْ

ot 87-a/14 اوُتْ　　at 20-b/16 اَتْ

bulut 263-a/2 بلوت

8- خ ,ح ünsüzleri yabancı asıllı, özellikle Arapça ve Farsça kökenli kelimelerde bazen orijinal yazılışlarına uygun olmayarak, biri birinin yerine kullanılmıştır.

ḥāḳān 3-b/12 حاقان (ḫāḳān خاقان)

ḫayrān 3-a/17 خيران (ḥayrān حيران)

ḥavāḳīn 4-a/4 حواقين (ḫavāḳīn خواقين)

ḥamīdelerinden 3-b/9 حميده لرندن (ḫamīde خميده)

1.3. KELİME VE EKLERİN YAZILIŞI

1-Ekler, çoğunlukla kelimeye bitişik yazılmıştır. Düzenli olarak ayrı yazılan bir ek yoktur.

2- "ki" bazen kendinden önceki kelimeye bitiştirilerek, bazen de ayrı yazılmıştır.

marażki 161-a/17 مرضكه anzarūtki 126-a/7 انزروتكه

imişki 134-b/16 ايمشكه ḳurṣki 167-b/9 قرصكه

idiki 70-b/3 ايديكه

otdur ki 63-b/5 اوتدركه ağacdur ki 78-a/14 اغجدركه

dirin ki 11-b/4, 32-a/9 ديرينكه buyurmışlar ki 45-b/12 بيورمشلركه

3-Dahi anlamındaki "de", aşağıdaki örneklerde kendinden önceki kelimeye bitişik yazılmıştır.

içübde 153-a/17 ايچوبده ikisiniñde 88-a/2 ايكسنكده

4-Fazla olmamakla birlikte, "içün" edatı bazen kendinden önceki kelime ile birleştirilmiştir.

diñdürmekiçün 83-b/2 ديكدرمكيچون

5- "ol" kelimesi, bazen kendinden sonraki kelimeye bitişik yazılmıştır.

olḳadar 17-b/5 اولقدر

6- "ne" nin kendinden sonraki kelimeyle birleştirildiğine de tesadüf etmekteyiz.

neḳadar 34-b/3, 102-b/3, 130-b/1 نقدر

7-Bir örneğini tespit ettiğimiz, lll.teklik şahıs emir eki kelime kökünden ayrı yazılmıştır.

çeyne sün 41-a/8 چينه سون

8-Şu örneklerde ise, kelime kök ve gövdeleriyle ekleri, kalınlık-incelik uyumu bakımından düzensiz bir yapı göstermektedir.

ḳocamek 29-b/15 قوجمك

żaʿîflıġına 63-b/11 ضعيفلغنه

baḳıyyecıḳ 19-a/14 بقيّه جق

ḫastalıġıñ 153-b/9 خسته لغك

ḫastelige 153-b/10 خسته لكه

9- "ile" kendinden önceki kelimeye ya bitişik, ya da ayrı olarak yazılarak karışık bir imlâ sergilemektedir.

ġāyetle 50-b/17 غايته

icmekle 89-b/5 اجمكله

itmekle 89-b/5 ايتمكله

balile 152-a/16 بالیله

gücle 175-b/12 كوُجله

ġāyet ile 50-a/4 غايت ايله

şerbetler ile 138-a/9 شربتلر ايله

edviyeler ile 150-a/17 ادويه لر ايله

dühn-i bādem ile 101-b/2 دهن بادم ايله

ḫuḳne'-i leyyine ile 40-b/4 حقنهٔ ليّنه ايله

10-İmek fiilinin çekimli şekilleri, kendinden önceki kelimeye ya birleşik, ya da ayrı yazılmıştır.

oturmışlaridi 45-b/6 اوتورمشلر يدى

yavrıken 89-b/13 ياورىكن

varimiş 105-b/4 وار يمش

şanur imiş 134-a/2 صانور ايمش

var idi 45-b/6-7 وار ايدى

dir imiş 134-a/4-6 ديرايمش

yatarmış imiş 184-b/5 ياترمش ايمش

2. SES BİLGİSİ (PHONETICS)

2.1. ÜNLÜLER

2.1.1. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ

Tez metnimizde, a-e-ė-ı-i-o-ö-u-ü olmak üzere dokuz ünlü bulunmaktadır. Ayrıca, uzun ünlülerden söz edebiliriz. Bu durum Arapça, Farsça kelimeler için geçerli olmakla birlikte, biz diğer yabancı asıllı kelimelerin de uzun ünlü ile yazılmış şekillerini, ünlü harf üzerine çizgi, tire (-) işareti koyarak gösterdik. Sadece uzun o harfini, altına çizgi çizerek verdik.

Türkçenin tarihî seyri içerisinde yazılmış metinlerde, bir takım ünlü değişmelerine tanık olmuşuzdur. Ancak farklılıkların-değişimlerin sebepleri, bugün için kesin olarak açıklığa kavuşturulmuş değildir.[39] Bu değişimler, kelime kök ve eklerinde kendini göstermektedir. Biz de, metnimizdeki ünlü değişmelerini tespit etmeye ve zaman zaman Eski Türkçe, Eski Anadolu Türkçesi ve günümüz Türkçesiyle karşılaştırmaya çalıştık.

2.1.1.1. a/e, ı/i değişimi

İncelme olarak adlandırılabilecek bir ünlü değişimidir. Metnimizde birkaç örneği mevcut olup, genellikle eklerde kendini göstermiştir.

akçe 135-a/11 < akça　　'ibāretdür 24-a/3-6-8 < 'ibārat

ḳocamek 29-b/15　　ḫıyārek 281-/12

birazcik 29-b/2, 41-a/11, 174-a/6

2.1.1.2. e/i, e/ė, i/e değişimi

Metnimizde yer alan, bazı Türkçe kelimelerin ilk hece ünlüsü daralarak i'ye dönüşmüştür.

bile 42-a/11 "bele" yilden 206-a/5
irtesi 268-b/4 virdiler 49-b/3
giceler 138-b/6

İlk hece ünlüsü olarak, kapalı (ė)'nin kullanıldığı örnekler de mevcuttur.

gėceyle 50-a/6, 83-a/10, 199-a/2 yėli 153-b/2
yėldirirler 216-b/14 yėrde 59-a/11
yėmeyeler 15-b/17

Bunlara ilāve olarak, günümüz Türkçesine paralel kullanımlar da metnimizde yer almıştır.

belde 236-a/9 yemiş 297-a/2
yetişürse 44-a/6 yegdür 74-a/7
yemişlerden 43-a/6

Ayrıca, Eski Türkçe döneminde[40] (e) ünlüsü bulunduran aşağıdaki kelime, metnimizde de aynı ünlüyü korumuştur. Fakat bu kelime günümüzde (i) ünlüsü barındırmaktadır.

eyü 192-a/11, 195-a/9 eyüdür 197-b/14, 200-a/13
iyi < eyü < edgü

---

[39] Mustafa ÖZKAN, **(Mahmūd b. Kādī-i Mayās) Gülistan Tercümesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük),** Ankara 1993, s.79

e > i değişiminin, kelime içinde kendini göstermesi ve günümüz Türkçesinden farklı olması açısından, metnimizde yer alan şu örneği verebiliriz.

sivilciler 53-a/1 sivilcilere 71-b/9

2.1.1.3. ı/a değişimi

Dar ünlünün, geniş ünlüye dönüşmesi durumudur. Eserde, bir kelimede tespit edebildik.

aşaġa 12-a/12, 17-b/8 aşaġadan 26-b/2

aşaġasında 35-b/17, 36-a/6

2.1.1.4. o/u, ö/ü değişimi

Türkçenin o-ö-u-ü ünlülerini, Arap harfli yazıda göstermek için farklı işaretler mevcut değildir.[41] Bu sebeple biz, bu ünlülerin ilk hecedeki şekillerini, diğer ünlü değişmelerindeki eski ve yeni biçimlerin karışık kullanılmasına paralel olarak ve bazı gelişmeler açısından metnimizin bugünkü yazı diline yakınlığını da dikkate alarak yeni şekillerini tercih ettik.

büyüdükce 281-b/3 büyükdür 217-a/12

güzel 50-a/11

2.1.1.5. ö/e değişimi

Yuvarlak ünlünün düzleşmesi olarak da izah edebileceğimiz bir ses değişimidir. Metnimizde bir örneğine tesadüf ettik.

eyle 16-b/17, 84-a/5, 106-a/16, 271-a/8 "öyle, o şekilde"

---

[40] A.Von GABAIN, **Eski Türkçenin Grameri,** (Çev.Mehmet AKALIN), TDK Yay., Ankara 1988, s.34

2.1.1.6. u/ı, u/i, ü/i değişimi

Tez metnimizde sıkça rastladığımız değişimlerden biridir. Daralma ve düzleşme şeklinde kendini gösteren bu durum, hem kelime bünyesinde, hem de eklerde ortaya çıkmaktadır.

buzağı 159-b/4, 230-a/6 yuḳarı 35-b/11, 195-b/4

ṭoġrı 216-b/17 yaḳı 128-a/14

ḳuşdırub 186-b/12

Söz konusu örneklerin, daralmaya maruz kalmamış şekilleri de metnimizde karışık olarak yer almıştır.

buzağu 137-a/16 yuḳarudan 239-b/11

ṭoġru 134-b/17 yaḳu 214-b/12

ḳuşdurur 83-a/13

ü > i değişiminde de aynı durum geçerlidir. Yine aynı kelimenin, hem yuvarlak ünlülü, hem de dar ünlülü şeklini bir arada görmekteyiz.

dilki üzümi 137-b/16-17 deñli 258-b/9

görinür 105-a/3 ötüri 195-b/4

belirmez 44-a/1

Yukarıdaki kelimelerin daralmaya uğramamış şekilleri şöyledir.

dilkü üzümi 124-a/14 deñlü 255-b/1

görüne 95-b/13 ötürü 32-b/2

belürse 10-a/16

---

[41] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.93

2.1.2. ÜNLÜ TÜREMESİ

Metnimizdeki Türkçe kelimelerde, kelime başı ünlü türemesi olayına rastlayamadık. Fakat, kelime içinde ünlü türemesi ile ilgili olarak, şu örnekleri verebiliriz:

azacıḳ 20-b/11, 121-a/12, 230-b/13 Burusa şehrinde 212-a/17

bir azacıḳ 166-a/6, 226-b/17, 281-a/5

Ayrıca, bazı Arapça ve Farsça kelimeler, Türkçe ek aldıklarında, söyleyişi kolaylaştırmak amacıyla kelimenin bünyesinde ünlü türemesine maruz kalmışlardır. Bu tür örnekler, Türkçe kelimelere oranla daha fazladır.

fikirler 133-b/11, 298-a/16 faşılda 27-a/6

'ilm-i fiḳıhdur 6-b/9, 6-b/17 şehirlerde 72-a/6

vaḳitli vaḳitsüz 142-a/1

2.1.3. ÜNLÜ DÜŞMESİ (ELISION)

Tez metnimizdeki ünlü düşmesi olayı, genellikle orta hece ünlüsünün düşmesi şeklindedir. Türkçedeki bazı kelimeler, ünlü ile başlayan bir ek aldıkları zaman, orta hece ünlüsü düşer. Bu da, orta hecenin vurgusuz olmasından kaynaklanmaktadır.[42]

ağzına 96-b/10 çevrilür 139-a/13

boynuna 100-b/4, 105-a/2 burnı 194-a/15

geñzine 185-b/7

[42] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **Eski Türkiye Türkçesi,** Enderun Kitap Evi, İstanbul 1994, s.40

Kelimelerin birleşik yazımlarında ve eklerde de bir takım ünlü düşmeleri meydana gelmiştir. Bu tür ünlü düşmeleri çoğunlukla, "için, ile" edatlarının kendilerinden önceki kelimeye bitişik yazılmalarında, "imek" fiilinin zarf-fiil şekli olan "iken" in kendinden önceki kelimeyle birleştirilmesinde ve "imek" fiilinin birleşik çekimlerinde "i-" kök ünlüsünün düşmesi şeklinde kendini göstermektedir.

beñzedigiçün 225-b/1 ifrāṭla 8-a/17

gücle 71-a/13 ac ḳarınla 67-a/9

icmekle 50-b/5

yatarken 141-a/12 diriken 95-b/8

yavrıken 89-b/13 yirken 12-a/17, 15-a/15

uyurken 213-a/11

yatarmış 184-b/5 yèrse 65-b/7

olurdı 71-b/12 buyururlarmışki 89-a/4

oynadırdı 45-b/7

Eski şekilleri söz konusu edersek; (eserde sıkça geçen), kelime başı ünlüsünün düşmesi olayına şu örnekleri verebiliriz:

sıtma 60-a/3 < ısıtma eski sıtmalara 60-a/2, 63-a/14

sıtmalulara 72-a/5 sıtmalarda 85-a/3

sıtmalara 59-a/9

uyḳu 110-a/13 < uyuḳı uyḳu uyuya 15-b/13

uyḳusuzluḳ 69-a/15 uyḳu başmaḳ 265-a/10

uyḳuyı 132-a/16

Arapça ve Farsçadan dilimize girmiş olan, bir kısım kelimelerde, ünsüz ikizleşmesini önlemek ve söyleyiş kolaylığı sağlamak amacıyla, kelimenin bünyesinde zayıf bir ünlü türetilir. Türetilen bu ünlü, söz konusu kelime ünlü ile başlayan bir ek aldığı zaman, çoğunlukla düşer. Böyle örnekler, metnimizde de geçmektedir.

vaḳtin 66-a/16 ẕihni 52-a/15

'aḳlı 134-b/13 'ömrinde 48-b/16

'uẓvı 148-a/3

2.1.4. BİRLEŞME (CONTRACTION)

Türkçe kelime köklerinde, iki ünlü yan yana bulunmadığı için, ünlü ile sona eren bir kelimeye, yine ünlü ile başlayan bir kelime veya ek getirildiğinde, ünlülerden biri düşer. Bunun sonucunda ise, kaynaşma-birleşme meydana gelir.

Birleşme bazen kalıcı, bazen geçici olabilmektedir.[43] Metnimizde bu tür birleşme örnekleri yer almaktadır. Fakat biz daha çok, bugünkü kullanımdan farklı olan örnekleri vermeye çalıştık. Kalıplaşmış örneklere fazlaca değinmedik.

oradan 135-a/5 < ol + ara nesne 231-b/6 < ne + ise + ne

niçün 134-b/5 < ne + için kimesneye 106-a/9 < kim + ise + ne

şimdi 138-a/5, 160-b/3, 270-a/3 < şu + imdi

şol 16-b/3, 40-a/3, 41-b/15, 111-b/16, 291-a/9 < şu + ol

Aşağıda vereceğimiz örnekte, diğerlerinden farklı olarak bir de ses değişimi olayını görmekteyiz.

böyle 135-a/14, 214-b/1, 215-b/16 < bu + eyle

böyledür 79-a/16, 208-b/4

2.1.5. ÜNLÜ UYUMU

2.1.5.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Dil Uyumu)

Metnimizde, kelime köklerinde ve eklerinde kalınlık-incelik uyumu tamdır, diyebiliriz. Zaten Türkçenin her döneminde, kelimelerdeki ünlü uyumunu düzenleyen dil uyumu, büyük oranda sağlanmıştır.[44]

tutuşmada 92-b/4 — ḳanayınca 160-b/2

yelmeşik 176-b/9 — degirmice 166-a/10

çiçekli 104-a/7

Buna rağmen, bazı kelime ve eklerin, dil uyumu dışında kaldığını tespit ettik. Bu eklerden, bugünkü kullanımda olduğu gibi, sürekli olarak ince ünlü bulunduran "-(i)ken" zarf-fiil eki vardır. Bazen, ince ünlülü kelimelere gelerek uyuma girmiştir. Ayrıca "-yor" şimdiki zaman ekinin kaynağı olan, "yorı-" fiilinin metnimizdeki tek örneği ise, kalın ünlülü bir kelime üzerine gelip, uyuma girmiştir.

uyurken 213-a/11 — ḳocamek 29-b/15

yatarken 141-a/12 — yavrıken 89-b/13

birazcik 29-b/2, 41-a/11, 149-b/5

diriken 279-a/13 — yirken 12-a/17, 15-a/15

boğazlayı yorırlar 134-a/16

Arapça ve Farsça asıllı, aşağıdaki kelimeler üzerine getirilen, Türkçe eklerde de dil uyumunun olmadığını görmekteyiz.

bakıyyecik 19-a/14 — zaʿîflığına 63-b/11

---

[43] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.42-43

Dil uyumu dışında kalan -ki aidiyet ekinden söz edebiliriz. Fakat örneği fazla değildir. Bu ekin, uyuma girdiği kelimeler de metnimizde geçmektedir.

şoñraki 79-b/5	ḳarnındakini 99-a/11
her ḳankı 138-b/10	içindeki 197-a/17

2.1.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Dudak Uyumu)

Düzlük-yuvarlaklık uyumu, Türkçenin ilk devirlerinden beri sağlam bir yapıya sahip değildir.[45] Bu durum, metnimiz için de geçerlidir. Ayrıca, düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmiş kelimeler metnimizde yer almıştır.

Düzlük-yuvarlaklık bakımından tespit ettiğimiz kelime kök, gövde ve eklerindeki durum aşağıdaki gibidir:

2.1.5.2.1. Kelimelerdeki Yuvarlaklaşmalar

1-Bazı kelimelerdeki yuvarlak ünlüler, Eski Türkçedeki şekillerini korumuşlardır ve bu yuvarlaklaşmanın sebepleri açıklığa kavuşturulamamıştır.

incü ḳabı 161-a/10	altun otı 121-a/7
kendüde 80-b/17	dilküyi 67-b/12
yılduzlarıñ 10-a/1	

Yukarıdaki bazı örneklerin, yuvarlaklaşmaya uğramayanları şunlardır:

kendiden 184-a/14	kendi kendinden 240-a/4
dilki üzümi 137-b/16-17	tilki yaġı 151-b/11

2-Dudak ünsüzlerinin etkisiyle meydana gelmiş olan yuvarlaklaşmalar, fazla değildir. Bazı kelimelerde bulunan b-m-p-v gibi dudak ünsüzleri, yanındaki

---

[44] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.26
[45] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.27-28

ünlüyü yuvarlaklaştırma özelliğine sahiptir.[46] Metnimizde dudak ünsüzünden kaynaklanan yuvarlaklaşmaya şu örneği verebiliriz:

demüri 202-a/17 demür dikeni 124-a/2

demür boḳı 126-b/5 demür bozan 143-b/16

Aynı kelimenin, yuvarlak ünlüden etkilenmeyen biçimi de eserde yer almaktadır.

demiri 249-b/15 demir ṣuyı 198-b/16

Ayrıca, günümüz kullanımına paralel olarak, dudak ünsüzü bulundurup, yuvarlak ünlü barındıran kelimeler vardır.

ṣovuḳ 75-a/14, 127-b/16 avuc 143-a/12, 242-a/2

ḳavuḳdan 95-a/3 panbuġa 215-a/10

tavuḳ eti 12-b/9

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmiş olup, bugün de aynı şekilde kullanılan bazı kelimeler şöyledir:

semiz ot 72-a/1 sarımsaḳ 73-a/10

semirdici 79-a/14 semiz ḳabaḳ 74-b/17

kirpikleri 83-b/15

3-Eski Türkçede, birden fazla heceli kelimelerin sonundaki -g/-ġ ünsüzü,[47] Batı Türkçesine geçiş sürecinde düşmüştür. Bu ünsüzler düşerken, kendilerinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmışlardır. Bazı kaynaklar, söz konusu yuvarlaklaşmanın, kaynaşma özelliği gösterdiğini yazmaktadır.[48] -g/-ġ düşmesine bağlı yuvarlaklaşmaya örnek olarak, şu kelimeleri verebiliriz.

---

[46] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.30-31

[47] A.Von GABAIN, **a.g.e.**, s.51

ṣaru 86-b/8 < ṣarıġ ṣaru merhemle 279-b/6

ṣaruluḳ 231-b/17 yapusı 28-b/12 < yapıġ

ayru ayru 243-a/14, 290-b/2 < aḏrıġ

-g/-ġ düşmesi olduğu halde, yuvarlaklaşmanın görülmediği kelimeler de mevcuttur.

ṣarı 199-a/3 < ṣarıġ ḳatı 282-a/8 < ḳatıġ

diridür 145-b/12 < tirig ḳatı veremler 285-a/14

acıdan 256-a/14 < açıġ

2.1.5.2.2. Eklerdeki Yuvarlaklaşmalar

Metnimizde yer alan pek çok ekte, ikili kullanımlar dikkat çekmektedir. Yani bir ekin, hem düz ünlü bulunduran, hem de yuvarlak ünlü bulunduran biçimleri karışık olarak kullanılmıştır.

2.1.5.2.2.1. Yuvarlak Ünlü Taşıyan Ekler

-dUKcA Zarf-Fiil (Gerundium) Eki

eylemedükce 98-b/17 eridükce 154-a/16

çıḳdukca 208-a/1 oldukca 129-b/17

eskidükce 99-a/14

-duḳda Zarf-Fiil (Gerundium) Eki

Bugünkü -ınca/-ince ve -dığı/-diği zaman ekini karşılamaktadır. Birleşik bir ektir.

yarduḳda 80-a/13 yumduḳda 162-b/8

alınduḳda 91-a/8 varduḳda 140-a/13

olduḳda 139-a/14-

---

[48] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.28

+dUr / +ṭurur Bildirme Eki

Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde, sürekli yuvarlak ünlü taşıyan eklerdendir. Bildirme ekinin ilk şekline ait, metnimizde tek örnek mevcuttur.

acıdur 55-a/16 veremdür 281-a/2

sevdādur 217-a/17 demdür 166-a/14

ābānosıdur 55-a/12

yirine ṭurur 36-a/6

-ḳu Fiilden İsim Yapma Eki

uyḳu 131-a/3 uyḳudan 18-b/10

uyḳuya 140-a/13 uyḳusını 65-b/16

uyḳu uyumaḳ 132-a/17

-malu Sıfat-Fiil (Partisip) Eki

ḳan almalu olıcaḳ 36-b/7

-mur Fiilden İsim Yapma Eki

Metnimizde bir örneğine rastladığımız ve ünlüsü yuvarlak olan eklerdendir. Günümüzdeki söyleyişinden farklı değildir.

yaġmur ṣuyıyla 126-a/15 yaġmurlar 276-a/8

yaġmurlar yaġub 8-b/15 yaġmur yaġmasa 10-a/13

yaġmurlar yaġmaḳ 153-a/15

-Ub Zarf-Fiil (Gerundium) Eki

aḳıdub 223-b/16 çeyneyüb 161-b/4

ulaşub 140-b/7 ḳaynadub 161-b/17

bişürüb 66-a/9

-uşdur-Fiilden Fiil Yapma Eki

oğuşdurmağla 151-b/2

-ün Fiilden İsim Yapma Eki

tütün 188-a/13 tütünden 174-b/12

-vüz I. Çokluk Şahıs İstek Eki

"biz" zamirinden gelişerek, b > v değişimine uğramış olan ek ünlüsü, dudak ünsüzünden dolayı yuvarlaktır[49] ve metnimizde bir örneği vardır.

eyleyevüz 7-b/1

2.1.5.2.2.2. Yuvarlak ve Düz Ünlü Taşıyan Ekler

Bünyesinde bazen yuvarlak, bazen düz ünlü bulunduran ekleri aşağıda vermeye çalıştık. Bu ekler, büyük oranda ses uyumuna girerek, bugünkü Türkçeye yakınlaşmıştır.

+ArI / +ArU Yön Gösterme (Direktivus) Eki

Eski Türkçe[50] ve Eski Anadolu Türkçesi[51] döneminde, sürekli olarak yuvarlak ünlü taşıyan yön gösterme (-ġaru/gerü) ekinin, metnimizde -ġ/-g ünsüzünü düşürmüş olarak görmekteyiz. Bu ünsüzler düşerken, bir önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmışlardır. Ancak ekin, düz ünlüye sahip olan, günümüz Türkçesiyle aynı şekilde kullanılan örneklerine de rastlamaktayız.

---

[49] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.96

[50] A.Von GABAIN, **a.g.e.**, s.65

içerüsi 55-a/11 < içgerü içerüde 260-b/10

içerüden 297-b/3 yuḳaruda 127-b/7

yuḳarudan 239-b/11

yuḳaru 69-b/3, 135-a/4 < yoḳġaru

içeride 65-a/6, 109-b/5, 191-a/12 içeriden 163-b/13

yuḳarı 35-b/11, 139-a/9, 185-b/4, 195-b/4 yuḳarıdan 239-b/9

+dI / +dü İsimden İsim Yapma Eki

gürüldi 153-a/4 gürüldü 186-b/9

gürüldüsi 163-b/13 ḳımıldı 255-a/9

-dIK / -dUK Görülen Geçmiş Zaman I. Çokluk Şahıs Eki

düzdik 12-a/7 içirdik 216-a/10

yabdıḳ 168-a/2 bulduḳ 12-a/8

eyledik 165-a/6-7 yazdıḳ idi 253-a/7

gördük 80-a/17, 145-a/14, 216-a/6

-dIK / -dUK Sıfat-Fiil (Partisip) Eki

Eski Türkçeden[52] beri, devamlı olarak yuvarlak ünlü bulunduran eklerdendir. Fakat metnimizde, düz ünlü taşıyan örnekleri de oldukça fazladır ve büyük oranda ses uyumuna girmiştir.

uyuşduġına 75-a/6 aşduġı 80-a/17

olduġından 16-a/16 bitürmedügi 124-b/17

didükleri 11-a/12

aḳdıġını 92-b/8 ḳanadıġını 81-b/11

eyledigidür 91-b/13 ısırdıġı 101-b/17

çıḳdıġına 101-a/7

---

[51] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.30

[52] A.Von GABAIN, **a.g.e.**, s.82

-dIm / -düm Görülen Geçmiş Zaman I. Teklik Şahıs Eki

görmedim 259-a/11 diyeydim 44-b/13

eyledim 58-b/13 diridim 44-b/14

buldım 163-a/12

gördüm 171-b/6, 171-b/12, 244-a/15

-dıñ / -düñ; -diñiz Gör.Geç. Zaman II.Teklik ve II.Çokluk Şahıs Eki

Ekin, metnimizde fazla örneği yoktur. Aşağıdaki örneklerde ise, hem yuvarlak, hem de düz ünlü bulundurarak, ses uyumuna girmiş şekilleri mevcuttur. Oysa ki bu ekin, II.teklik ve II.çokluk şahısları Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlaktır.[53]

ḳırdıñ 135-a/10 dökdüñ 135-a/10

virmediñiz 134-b/5

-dIr- / -dUr- Ettirgenlik Eki

Ettirgen çatı eki olarak da adlandırılan bu ek, Eski Türkçe[54] ve Eski Anadolu Türkçesi[55] dönemlerinde, devamlı yuvarlak ünlü bulunduran eklerdendir. Ancak, metnimizde yuvarlak ve düz ünlülü şekillerini bir arada görmekteyiz. Bu ikilem sonucunda, ünlü uyumuna girmiş, günümüz Türkçesine yaklaşmış örnekler tespit ettik.

söyündürür 82-a/17 söyündirüb 131-a/15

ḳuşdurur 83-a/13 ḳuşdırub 186-b/12

yutdursalar 95-b/14 indürür 82-a/10

ḳızdırub 198-b/17 diñdirir 233-a/15

yedüreler 175-b/10

yedireler 175-b/4

---

[53] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.35

[54] Muharrem ERGİN, **Türk Dil Bilgisi**, Boğaziçi Yay., İstanbul 1980, s.212-213

[55] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.32

-ġın / -ġun / -KIn Fiilden İsim Yapma Eki

Fazla örneği olmamakla birlikte, uyuma girmiş şekilleri mevcuttur.

şalġın 270-a/8
yanḳını 208-a/15
keskin 161-a/6, 194-a/4, 230-a/10
yorġun 175-b/13, 261-a/4
yanġınlı 66-a/6
yanġınını 47-a/6

-I / -U Fiilden İsim Yapma Eki

Bu ekin, -ġ/-g düşmesiyle yuvarlaklaşan veya yuvarlaklaşmayan, pek çok örneği metnimizde geçmektedir.

yaḳı 128-a/14, 128-b/5, 155-b/13
b/12 aşırı 22-a/10
öli 88-a/4
burıyı 119-b/14
yazuya 159-a/15
yaḳu 88-a/15, 156-a/6, 214-
ḳorḳu 171-a/6
burusı 69-a/4
örtüye 25-a/17
aşurı 88-b/3, 210-b/14

+I / +U III. Teklik Şahıs İyelik Eki

Eski Türkçede, daima düz ünlüsü olan söz konusu ek, metnimizde büyük oranda ünlü uyumuna bağlanmış, düz ve yuvarlak şekilleri yer almıştır.

şuyu 28-b/12
südüni 44-b/2
otunı 297-a/4
üçüne 199-a/8
otı 138-a/14
ödini 74-a/8
yaḳmacığı 97-b/15
pāreçigini 173-b/14
ucunda 281-a/2
şuyı 183-b/17

-I / -ü Zarf-Fiil (Gerundium) Eki

deyü 145-b/7, 181-a/10
şalı virmez 240-a/7
ötürü 32-b/2
şalı vireler 231-b/5, 239-b/4
ötüri 22-b/10, 25-a/17, 87-a/3, 195-b/4

-IcAK / -ucaḳ Zarf-Fiil (Gerundium) Eki

Bugünkü -IncA/-UncA zarf-fiil ekini karşılamaktadır. Eski Anadolu Türkçesinde ilk ünlüsü sürekli düzdür. Ekin, metnimizde ilk ünlüsü yuvarlak olan, bir örneği vardır.

olıcaḳ 221-a/7, 251-a/10 olucaḳ 275-a/17
işidicek 134-a/15 göricek 231-b/17
yatıcaḳ 213-a/10 gelicek 240-a/7, 274-b/15

-IcI / -UcI Fiilden İsim Yapma Eki

Eski Türkçedeki -ġuçı/-güçi ekinden -ġ/-g düşmesiyle gelişmiş olup, Eski Anadolu Türkçesinde daima düz şekli kullanılmıştır.[56] Metnimizde, düz ve yuvarlak şekli olmakla birlikte, düz örnekleri daha fazladır.

isteyici 102-a/3 oñulducı 179-b/1
açıcı 79-a/3 getürüci 266-a/14
semirdici 79-a/14 uyuşdurıcı 133-a/17
yumşadıcıdur 79-a/3

-IK / -UK Fiilden İsim Yapma Eki

Bu ekin, uyum dışında kalan, yuvarlak ünlülü şekilleri Eski Türkçe döneminin kalıntılarıdır.[57]

delik 185-b/14 bulanıḳ 227-b/17
bertik 96-b/4 ḳırıḳları 168-a/11
şınıḳ 50-b/4
delügine 220-a/11 ṭonuḳ 128-b/7
öksürüge 82-a/14 yumruḳ 169-b/3-4

---

[56] Mehmet AKALIN, **Tarihî Türk Şiveleri**, Atatürk Üniv.Edebiyat Fak.Yay., Sevinç Matbaası, Ankara 1979, s.158
[57] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.29-30

-Il- / -Ul- Edilgenlik Eki

-l- edilgen çatı eki de, -n- dönüşlü çatı eki gibi düz ve yuvarlak ünlüye sahiptir.

dökilür 42-a/6
yorılub 54-a/14, 216-b/15
düzilen 82-b/8
egilen 82-a/4
süzülen 116-a/7
yorulub 270-a/13
çözülür 42-a/5
ṭutulduġına 38-b/12
ṭutılub 238-b/17
büzülür 150-b/17

-ım / -Um Fiilden İsim Yapma Eki

yarım 115-a/8, 225-b/9, 233-a/6
yuṭum 194-a/17
yarımşar 179-b/14
büklümde 35-b/4

+Im / +üm; +ImIz / +umuz I. Teklik ve I. Çokluk Şahıs İyelik Eki

Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlaklaşan eklerdendir. Bu yuvarlaklığı, (m) dudak ünsüzüne bağlayan görüşler vardır. Eski Türkçede ise, kök hecedeki ünlüye bağlı olarak değişmektedir.[58] Fakat metnimizde, düz ünlü taşıyan örnekler de yer almıştır.

balım 135-a/10
kendimi 134-a/5
küpüm 135-a/10
üzerime 133-b/12
oġlumuz 165-a/5
āvānımızda 5-b/2
mücerrebimizdür 165-a/4
diyārlarımızda 97-b/16-17
benim 134-a/3, 135-a/10
'aṣrımızda 5-b/11

[58] Faruk Kadri TİMURTAŞ, a.g.e., s.33

-In- / -Un- Dönüşlülük Eki

Dönüşlü çatı ekinin yardımcı ünlüsü, Eski Türkçe devresinde[59] kök hece ünlüsüne bağlıyken, Eski Anadolu Türkçesinde[60] devamlı düzdür. Metnimizde ise, genellikle uyuma tâbi olmuştur. Böylelikle düz ve yuvarlak ünlü taşıyan örnekler, karışık olarak yer almıştır.

sürünmek 21-a/13
bulunmaz 219-a/13
görüne 95-b/13
bürüne 29-b/7
bilinür 19-a/14
sevine 22-b/2, 23-b/12
görinür 105-a/3
alınmamak 201-b/4
sürünseler 92-b/16
delinür 220-a/6

+Iñ / +Uñ; +nIñ / +nUñ İlgi Hâli (Genetif) Eki

Eski Anadolu Türkçesi devresinde[61] yuvarlak ünlü bulunduran bu ek, Eski Türkçe döneminde kök heceye göre değişmektedir.[62]

Genetif eki, metnimizde dört kelime dışında, sürekli olarak düz ünlü taşımaktadır. Söz konusu dört örneğin ikisinde, kök ünlüsü yuvarlak, diğer iki örnekte düzdür. Bu ekin, ünlüsü yuvarlak olan kök heceye dahi, düz ünlü ile gelebilen örnekleri mevcuttur.

Yuvarlak ünlü taşıyan örnekler:

kaynatmasınuñ 285-b/4
çöpüñ 58-b/1
boynuñ 37-a/14
şırtınuñ 60-a/3

---

[59] Muharrem ERGİN, **a.g.e.**, s.
[60] Mustafa ÖZKAN, **(Mahmūd b. Kādī-i Mayās) Gülistan Tercümesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük),** TDK Yay., Ankara 1993, s.111
[61] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.96
[62] A. Von GABAIN, **a.g.e.**, s.63

Düz ünlü taşıyan örneklerden bazıları:

ḫılṭıñ 31-b/2
göziñ 20-a/11
ḳoçınıñ 21-a/10
lemsiñ 20-b/3
ṣunıñ 101-a/12, 284-a/17
ḳanıñ 68-b/12
ödiñ 230-a/17
ḫurūsıñ 245-b/14
uyluġıñ 38-b/7
kemigiñ 169-b/9

-IncA / -UncA Zarf-Fiil (Gerundium) Eki

Eski Türkçenin -ġınça/-ginçe[63] ekinden gelen zarf-fiil şeklidir, metnimizde düz ve yuvarlak şekilleri bir aradadır. Ünlü uyumuna girme eğilimi gösteren ekin, düz biçimleri daha fazladır.

gelince 107-a/13
varınca 80-b/15, 142-a/13
bişince 99-a/4
buluncaya 171-a/8, 171-a/13, 268-a/9
örtünce 159-b/12
düşince 216-b/15
ṭoyunca 41-b/11
acıyınca 252-a/8

+IncI / +UncU İsimden İsim Yapma Eki

Sayılarda derecelendirme yapan bir ektir.

altıncısı 36-a/15
ikinci 110-b/2
yedinci 122-b/10
beşinci 120-b/1
üçünci 38-a/11, 126-b/7
dördünci 117-a/15
ṭoḳuzuncı 125-a/9
onuncı 126-a/4
sekizinci 123-b/4

-Ir / -Ur Geniş Zaman Eki

Geniş zaman eki, Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde genellikle yuvarlak ünlü taşımıştır.[64] Metnimizde, yuvarlak ve düz ünlülü şekilleri aynı oranda, karışık olarak yer almaktadır.

inceldir 76-b/3
ḳızarır 22-a/5
varır 185-b/12
geyirdir 102-a/9
ayrılur 262-b/15
döşenür 98-a/2
indürür 77-b/10
azalur 99-a/14
bıraġır 262-b/14
çekilür 186-a/6

-Ir- / -Ur- Ettirgenlik Eki

Bu ekin tarihî gelişimi ve metnimizdeki durumu, -dIr- / -dUr- ettirgenlik eki ile aynıdır.

geçüreler 116-b/12
içürdükden 212-a/16
bitürdüginden 51-a/8
artırıcı 227-a/17
artırub 95-b/15
segirdir 135-a/6
içireler 183-a/15
emziren 290-b/6-7
düşürici 255-b/9
ṭamzırmaḳ 157-b/15

+(ı)r-/ +(ü)r-İsimden Fiil Yapma Eki

İşlek olmayan eklerden biridir. Belirli kelimelerde kalıplaşmıştır. Ses taklidi kelimelere geldiği ihtimali üzerinde durulmaktadır.[65]

ağsırdur 66-b/17
ağsırtmaḳ 139-b/6
öksürügi 93-a/15

---

[63] Mehmet AKALIN, **a.g.e.**, s.57
[64] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.36
[65] Muharrem ERGİN, **a.g.e**, s.183

-ir / -ur Sıfat-Fiil (Partisip) Eki

ağrısını diñdirir yaḳu 233-a/15 ḥāṣıl olur bir şişdür 131-b/8

balġam arturur ġıdālardan 215-b/3

-Iş- / -uş- İşteşlik Eki

Yardımcı ünlüsü bakımından karışıklık gösteren eklerdendir. Düz örnekleri çoğunlukla uyuma tābi olmuştur. Yuvarlak ünlü taşıyan iki örnek tespit ettik ve bu örneklerde de uyum sağlanmıştır.

yetişür 37-b/10-11 tutuşdururlar 207-b/4

şığışmaz 230-b/6 tutuşmada 92-b/4

irişe 131-b/17 çekişür 135-a/10

yapışmışdur 175-b/16

-ıt- / -Üt- Ettirgenlik Eki

Fiilden fiil yapma eklerinden biridir. Fazla örneği değildir.

aḳıtmaḳ 37-b/5 ḳoḳutmaḳ 252-a/13

aḳıtmayalar 135-b/17 tütütmek 252-a/12

aḳıdalar 136-a/1 aḳıdub 223-b/16

-Iz / -üz I. Çokluk Şahıs Bildirme Eki

Yuvarlak ve düz ünlü bulunduran eklerdendir, fakat metnimizde düz ünlüye sahip örnekleri daha fazladır.

görmeziz 248-a/13 eylemeziz 266-a/2

viririz 215-b/9 görürüz 33-a/7

yaparız 138-a/6 diriz 216-a/1

+lI / +lU İsimden İsim Yapma Eki

Eski Anadolu Türkçesinde,[66] devamlı yuvarlak ünlüye sahip eklerdendir. Eski Türkçe devresinde, -lıġ/-lig; -luġ/-lüg biçimleri mevcuttur.[67] Metnimizde de hem yuvarlak, hem de düz ünlü bulunduran bir ek durumundadır.

yaşluya 28-b/3
ḳorḳulu 131-b/15
zehirlü 81-a/2
buzlu 18-b/13
kükürdli 239-b/14
ḳorḳulı 97-a/16
çiçekli 104-a/7
tatlısı 56-a/3
yaġlı 14-b/15
heybetlü 81-a/1

+lIK / +lUK İsimden İsim Yapma Eki

Ekin, her iki biçimi de metnimizde mevcuttur. Eski Türkçede kök ünlüye göre değişmekteyken, Eski Anadolu Türkçesinde genellikle düz ünlü kullanılmıştır.[68]

şusuzluḳ 131-a/16
şaruluġa 94-b/6
şovuḳluġınıñ 186-a/17
uyḳusuzluḳdur 127-a/2
aydınlıḳ 145-b/7
ağırlıḳ 227-b/17
şarılıġı 94-b/3
günlik 95-a/4
şovuḳluġındandur 153-a/14
topuzlıḳ 72-b/7

---

[66] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.96
[67] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.34
[68] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.39

-sin / -sUn; -sünler III. Teklik ve Çokluk Şahıs Emir Eki

Eski Türkçede -çUn(lAr); -sUn(lAr); -zUn(lAr) şekilleri olan ek, Eski Anadolu Türkçesi döneminde -sUn(lAr) olarak devam etmiştir.[69] Metnimizde ise, -sin/-sUn; -sünler olmak üzere, düz ve yuvarlak şekilleri bir aradadır.

alsun 86-a/5
yayḳasun 236-a/17
çeynesün 41-a/8
dökülmesün 135-a/2
olmasun 16-b/4
içsin 41-a/8
semirsin 134-b/8
yisünler 134-b/9
eylesünler 134-a/3, 134-b/10

+sIz / +sUz İsimden İsim Yapma Eki

-lI / -lU isimden isim yapma ekinin olumsuzu olan bu ek için de aynı durum geçerlidir. Metnimizde ekin, dar ünlülü üç örneğini tespit ettik.

şekersüz 86-a/10
ṭuzsuz 157-a/15, 159-b/15, 160-b/6
şusuzluḳ 131-a/16
niẓāmsuz 138-b/6
māddesiz 181-a/12
zararsızdur 217-a/15
elemsiz 271-a/4
çekirdeksüz 143-a/12

2.1.5.2.2.3. Düz Ünlü Taşıyan Ekler

Metnimizdeki pek çok ek, hem yuvarlak, hem düz ünlü taşıyarak ikili bir durum arz ederken, aşağıda sıraladığımız eklerin sadece düz ünlüye sahip olduklarını görmekteyiz.

-alı Zarf-Fiil (Gerundium) Eki

şöhret bulalı 97-b/17

---

[69] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.95

-AlIm I. Çokluk Şahıs Emir Eki

Eski Türkçede düz, Eski Anadolu Türkçesinde (m) dudak ünsüzünün etkisiyle yuvarlak ünlü taşıyan ek,[70] metnimizde düzdür.

virelim 134-a/10 bişürelim 134-a/14, 134-b/8-9

boğazlayalım 134-a/14, 134-b/8 eyleyelim 134-a/14, 134-b/9

-AyIn I. Teklik Şahıs Emir-İstek Eki

yiyeyin 134-b/11 geleyin 134-b/8

boğazlayayın 134-b/3

+cığaz / +cegiz Küçültme Eki

ḳurdcığazlar 215-a/9 çöbcegizler 99-a/3

+ÇIK Küçültme Eki

sıcacıḳ 249-b/17 ḥareketcik 12-a/11

kerrecik 12-a/11 yaḳmacığı 97-b/15

pāreçigini 173-b/14

+ci İsimden İsim Yapma Eki

şerbetcilerde 252-b/7

-dI / -dIIAr Görülen Geçmiş Zaman III. Teklik ve Çokluk Şahıs Eki

açıldı 212-b/3 şandılar 91-b/10

gördi 89-a/14 uğradılar 140-b/7

buldı 180-b/1 gördiler 173-a/3

didi 77-a/7 didiler 278-a/17

oynadırdı 45-b/7 ḳodılar 153-b/10

---

[70] Mustafa ÖZKAN, **(Mahmūd b. Kādī-i Mayās) Gülistan Tercümesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)**, TDK Yay., Ankara 1993, s.103

+dIn Ayrılma (Ablatif) Hāli Eki

Eski Türkçenin -dın/-din; -tın/-tin ayrılma hāli eki,[71] metnimizde iki yerde düzdür, bunun dışındaki örneklerdeyse, geniş ünlüye sahiptir.

cümledin 294-b/1-2 öñdin 42-b/15

+In Vasıta (Instrumental) Hāli Eki

aḫşamın 15-b/17, 79-b/11

vaḳtin 66-a/16, 141-a/16, 143-a/8, 162-b/2, 162-b/7, 200-b/9, 228-a/2

-In I. Teklik Şahıs Bildirme Eki

ẓan(n) iderin ki 92-a/7 ḳırılırın 133-b/17

eylerin 134-a/9 dirin ki 11-b/4, 32-a/9

dirin 11-b/4, 32-a/9, 39-b/3

+In I. Teklik Şahıs İyelik Eki

ṣığırın 134-a/2

-ındı Fiilden İsim Yapma Eki

ṣızındı 9-b/8 ṣıyrındısı 201-a/4

ṣıḳındısından 100-a/10 ṣıyrındıları 204-b/5

ṣıyrındısıyla 201-a/2-11

+IñIz II. Çokluk Şahıs İyelik Eki

Eski Anadolu Türkçesinde II. teklik ve çokluk şahıs eki daima yuvarlak iken,[72] metnimizde düzdür.

'aḳlıñız 134-a/5 sürmeleriñiziñ 50-a/2

---

[71] A.Von GABAIN, **a.g.e.**, s.64

[72] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.33-34

-ış Fiilden İsim Yapma Eki

bakışı 138-b/5 kayışa 151-a/4

bakışlı 138-b/5

-im I. Teklik Şahıs Bildirme Eki

ölürim 133-b/14

-mAdIK Sıfat-Fiil (Partisip) Eki

-ma olumsuzluk eki ve -dık/-dik partisip ekinin, kalıplaşmış biçimi olan bir ek durumundadır. Eserde iki örneği vardır.

delinmedik incü 111-a/8, 161-a/14 uġramadık ādem 153-b/10

-mI Soru Eki

bilmez miyim 134-a/5 meyyit midür 145-b/2

meskūt mıdur 145-b/2 ḳuduz mıdur 298-a/10

degil midür 298-a/10

-mIş Sıfat-Fiil (Partisip) Eki

oynamış dişi 101-a/9 süzülmiş yoġurdla 231-b/13

çürümiş diş 101-a/9 çeynenmiş buġday 280-b/13

ḳaynanmış şu 253-a/6

-mIş Anlatılan Geçmiş Zaman Eki

Eski Türkçede[73] kök hece ünlüsüne uyan bu ek, Eski Anadolu Türkçesinde[74] düzdür.

buyururlarmışki 89-a/14 eylemişlerdür 91-b/4

dimişler 91-b/11 ḳomışlardur 110-b/17

arıḳlamış 134-b/5

---

[73] A.Von GABAIN, a.g.e., s.81

[74] Faruk Kadri TİMURTAŞ, a.g.e., s.38

+(ı)mtıraḳ Sıfat Yapma Eki

şarımtıraḳ 166-a/12, 267-b/2 ḳaramtıraḳ 228-b/5, 229-a/12

-ñ / -iñ II. Çokluk Şahıs Emir Eki

silkmeñ 94-a/5 silmeñ 94-a/5

yiyiñ 94-a/5 boġazlañ 134-a/2

besleñ 134-b/8

+sI III. Teklik Şahıs İyelik Eki

Eski Türkçe[75] ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde[76] de düz ünlü bulunduran bir ektir.

aġrısı 105-a/14 cümlesini 87-b/2

ḳanḳısı 293-b/12 ṭaşrası 58-b/3

sirkesi 230-a/10

+sIn II. Teklik Şahıs İyelik Eki

insānsın 134-a/4 degilsin 134-a/4

+sız II. Çokluk Şahıs İyelik Eki

Bugün yazı dilinde kullanılmayan bir şekil olup, metnimizde bir örneği vardır.

hayvānsız 134-a/5 "hayvansınız"

+si İsimden İsim Yapma Eki

Metnimizde bir örneği olan eklerden biridir.

tütünsi 135-b/1

---

[75] Mehmet AKALIN, a.g.e., s.47

[76] Faruk Kadri TİMURTAŞ, a.g.e., s.37

-si Fiilden İsim Yapma Eki

tütsi 106-a/10-11, 142-b/10, 276-b/9 tütsiyi 142-b/11

+(y)I / +(n)I Belirtme (Akkuzatif) Hâli Eki

Eski Türkçedeki -ıġ/-ig; -uġ/-üg ekinin devamı olarak, Eski Anadolu Türkçesinde -ı/-i şeklinde kullanılmıştır.[77] Tez metnimizde de sadece düz şeklini görmekteyiz. Ünlü ile sona eren isimlere eklendiği zaman (y) ünsüzü, III.teklik şahıs iyelik eki üzerine geldiğinde (n) ünsüzü almaktadır.

gegirmegi 90-b/17
yatağı 186-a/7
yaḳuyı 214-b/5
sebebi 194-a/13
ınckırmağı 101-b/15
yavrısını 95-b/8
irinini 237-b/16
südüni 44-b/2
tozını 94-a/5
südini 236-a/17

2.2. ÜNSÜZLER

2.2.1. ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ

2.2.1.1. b / p değişimi

Bugün p- ile başlayan bazı kelimeler, metnimizde b- ünsüzüyle yazılmıştır. Fakat p-'li örnekler de vardır. b- bulunduran örneklere, aslî biçimlerin kalıntıları diyebiliriz.[78] Söz konusu değişim, Türkçe kelimelerin haricindeki kelimelerde de görülmektedir.

[77] Faruk Kadri TİMURTAŞ, a.g.e., s.36-37
[78] Mehmet AKALIN, a.g.e., s.37-38

barmaḳ üzümi 46-b/1 parmaġla 170-a/5

bıñardan 91-b/14-15 paşdırma 223-a/16

bişerken 61-a/7 pişen 106-b/1

bıñarından 160-b/10

boyrāz 153-b/3 poyrāz 153-b/12

beyān köki 143-a/13 peyān köki 64-a/2

2.2.1.2. b / v değişimi

Eski Anadolu Türkçesinde I. çokluk şahıs bildirme ve fiil çekimlerinde kullanılan bir ek olan -vuz/-vüz, "ben" ve "biz" zamirlerindeki b-/v- seslerinin değişimiyle gelişmiştir. Metnimizde bir örneği yer almıştır.

eyleyevüz 7-b/1

Ayrıca, kelime başı ve kelime içi b-, -b- / v-, -v- değişiminin örneklerini tarihî fonetik açısından şu şekilde belgeleyebiliriz

yavuzdur 232-b/2 < yabız ḳabara 280-a/16 < ġavar-

vireler 116-b/11, 128-b/12, 157-a/8 < bir-

2.2.1.3. c / ç ; ç / c değişimi

Metnimizde, sıkça rastladığımız söz başı değişimlerindendir. c ve ç biri birinin yerine kullanılmıştır. Aynı durumu, yabancı asıllı bir kelimede de görmekteyiz.

çıbanlara 38-b/8 cıbanları 29-a/15

çeynesün 41-a/8 cizerler 59-a/16

çekirdeginiñ 75-b/15 cekirdeginiñ 75-b/16-17

çekseler 58-a/5 coḳluġından 199-b/15

çıbanlarda 29-a/9 cizmeden 38-b/16

çigerdür 170-b/17

çiger 204-a/2-4

2.2.1.4. ç / s değişimi

Ünsüz değişiminden ziyade, ikili bir kullanımdan söz edebileceğimiz bir durumdur.

Nemseli 278-a/16 Nemse 286-a/10

Nemçe 166-b/1

2.2.1.5. ġ / v değişimi

Kelime içinde bulunan -ġ- sesi, metnimizdeki yuvarlak ünlülü şu kelimelerde -v-'ye dönüşmüştür. Ayrıca -ġ- ve -v-'li biçimleri bir arada kullanılmıştır.

oġalar 112-a/10, 132-a/14-16, 132-b/10, 142-a/14, 252-a/8

ovalar 101-b/2, 129-b/5, 139-b/5

şoġur 145-b/17, 184-a/12

şovuḳ 148-a/16, 186-b/3, 249-a/11, 270-b/1, 284-a/9

şoġumaḳdur 216-a/17

2.2.1.6. g / y değişimi

Örneği fazla olmamakla beraber, kelime içi -g-/-y- ve kelime sonu -g/-y değişimini belgeleyen örneklere rastlamaktayız. Bu değişim, aslında yumuşak ğ 'nin y olarak kendini göstermesidir veya telaffuz edilmesidir, diyebiliriz.[79]

eglenmek 30-a/8 eylenmekden 126-b/15

gegirmegi 90-b/17 geyire 135-b/10

eglenmeyeler 28-b/17 eylenmemek 12-a/17

eglenmez 93-b/7 geyirdür 85-a/8

gegirdigi 188-a/13 geyirdicidür 77-b/7

çig 203-b/16

çiyle 103-a/6

[79] Muharrem ERGİN, **a.g.e.**, s.86

2.2.1.7. ğ / y değişimi

Tek örneği olan bu değişim, bugünkü kullanım açısından geçerlidir.

öyle 43-a/15 > "öğle vakti" < öd "zaman"

2.2.1.8. k / g değişimi

Kelime başı k-/g- değişimi, Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçiş sürecinde kendini göstermiştir. Fakat bu değişme, genel değildir.[80] Çünkü k-'nin değişmediği kelimeler de vardır. Arap alfabesiyle yazılmış metinlerde, k/g ayrımı yapılamadığı için, metnimizdeki örnekleri bugünkü şekilleri göz önünde tutarak vermeye çalıştık.

k- sesinin yer aldığı örnekler:

kendiden 184-a/14 kel başa 291-a/5
kedi otı 95-a/16 kişiye 41-a/4
keçi boynuzı 287-a/16

g- ünsüzünün kullanıldığı kelimeler:

gebe ḫātūnlarda 294-b/15 gevşek 8-b/16
gelincik çiçegi 178-b/11 geyire 135-b/11
gözde 76-a/17

ḳ-/ġ (art damak) ünsüzü değişimine örnek olarak bir örnek mevcut:

ḳıcırdadır 213-a/12

2.2.1.9. k / ẖ değişimi

Bilindiği gibi Türkçede, söz başında ẖ- sesi yoktur. Bugün ẖ- ile başlayan bir kısım kelime, Eski Türkçe döneminde ḳ- sesini bulundurmaktaydı. Bu durum, Eski Anadolu Türkçesi dönemimde de devam etmiştir. ḳ-'nın ẖ'ya dönüşümü daha sonraki asırlarda gerçekleşmiştir.[81] Metnimizde ḳ- ünsüzü bulunduran, bugün ẖ- ile kullanılan bir örnek vardır.

ḳanḳı 53-a/12, 72-a/16, 83-b/10, 138-b/10, 232-b/16
ḳanḳısı 14-a/11, 154-a/9, 166-b/15, 213-b/4, 286-b/9
ḳanḳısıyla 98-b/1

Ayrıca, Eski Türkçe döneminde ḳ- sesini ihtiva eden bazı kelimeler, günümüzde h- ile, metnimizde ise, ẖ- olarak geçmektedir. Fakat ẖ-' lı örnekleri, Anadolu ağızlarında sıkça kullanılmaktadır.

ẖātūn 254-a/2 ẖān 300-b/6 < ḳaan
ẖātūn kişi 257-a/1 ẖātūna 69-a/4
ẖātūnlarıñ 255-a/10

Bu örneklerin dışında eserde geçen, bugün kullanılmayan şu örnek yer almıştır.

ḳaçan 10-a/13, 22-b/8, 39-a/13, 62-a/8, 185-b/15

Hece sonunda ve kelime içinde -ẖ- sesi olan örnekler de şunlardır:

aẖşamın 79-b/11 aẖşamlarda 172-a/7
daẖi 23-b/13, 219-b/5, 244-b/17, 298-a/7, 300-a/14
aẖşam 180-b/7, 199-b/1, 235-b/17, 238-a/17, 245-b/13

---

[80] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.99

2.2.1.10. m / ñ değişimi

Yazı dilinde kullanmadığımız bir şekil olarak, metnimizde yer almaktadır. Bu ses Batı Türkçesinde m'ye çevrilmiş, ancak bugün Anadolu ağızlarında ñ'li söyleyişler fazladır.

ḳoñşılara 134-b/9 > komşu

2.2.1.11. n / m değişimi

gök sūsen 224-a/16, 229-a/6, 233-b/16 sūsem 219-b/2

2.2.1.12. ñ / n değişimi

Batı Türkçesine geçerken, kendini göstermiş olan önemli değişikliklerden biridir. Bu değişmeye, (ñ) sesi içinde (n) sesinin de bulunmuş olması açısından "gelişme" diyenler vardır. Batı Türkçesi içinde yalnız İstanbul Türkçesinde (n) değişimi meydana gelmiştir. Ağızlarda bugün de oldukça işlektir.[82] Metnimizde, birkaç kelimede, bu seslerin ikili kullanımına tanık olmaktayız.

iriñ 51-a/9, 179-a/10, 237-b/9	irinini 237-b/16
ḳalıñ 78-b/6, 159-b/7	ḳalın 296-a/13
ṭoñar 91-b/16, 92-a/1	ṭonar 145-b/15
ṭoñmazdan 91-b/16	ṭonuḳ 135-b/8, 160-b/13

2.2.1.13. n / y değişimi

Metnimizde üç yerde tespit ettiğimiz bu değişim, zamir n'sinin y ile kullanılmış biçimi olsa gerektir.

kendiyi 133-/15-17, 245-b/3

---

[81] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.48
[82] Muharrem ERGİN, **a.g.e.**, s.92

2.2.1.14. r / l değişimi

Sürekli ünsüzler arasında, bazen değişmelere rastlanır. Düşme eğilimli, titrek bir ünsüz olan r'nin, l'ye dönüştüğü bir örnek, metnimizde yer almıştır. Bu değişimin çokça görüldüğü saha, Anadolu ağızlarıdır.

melhem 124-b/17 melhemlere 124-b/17

2.2.1.15. t / d değişimi

Eski Türkçe devresinde, ince ve kalın sıradan bütün kelimelerin başında t-/d- ayırımına gidilmeden, daima t- ünsüzü kullanılmıştır.[83] Daha sonraki dönemlerde (Eski Anadolu Türkçesinde) hem t-, hem d- kullanımı ortaya çıkmıştır.[84] Tez metnimizde bu değişimin örnekleri oldukça karışıktır.

Bugün t- ile kullanılan bazı kelimeler, metnimizde d- iledir.

dürlüsi 51-b/9 dutub 65-a/10

dükense 18-b/3 dörpüleyüb 77-a/11

ditremesine 72-b/17

Günümüzde d- ile yazılan bir kısım kelime, ṭ- ile yazılmıştır, bu örnekler kalın sıradan kelimeler için geçerlidir.

ṭolar 24-b/8 ṭuṭaḳ 167-a/3

ṭamladsalar 76-a/17 ṭamarlarda 18-a/2

ṭamla ṭamla 64-b/4-5

Ayrıca bugünkü kullanıma paralel örnekler de vardır.

d-'li kullanılanlar:

damlaların 55-b/5 dilince 55-a/5, 58-a/14

dökseler 65-b/16 dek 80-b/6

düzilen 82-b/8

t-/ṭ-'li şekiller:

ṭutalar 26-b/17 terleyüb 151-b/11

ṭaraḳlar 55-a/9 tilki 151-b/11

türunc 113-b/12

---

[83] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.57

[84] Mustafa ÖZKAN, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,** Filiz Kitap Evi, İstanbul 1995, s.99

2.2.1.16. z / s değişimi

Yabancı asıllı iki kelimede tesadüf ettiğimiz, bugünkü yazı dilindeki yazılışından farklı, bir son ses (ünsüz) değişimidir.

İngilis sıtması 273-b/16 ḳavanos 112-a/14

2.2.1.17. ‘(ayın) / ġ (ġayın) değişimi

Arapça bir kelimede, tespit ettiğimiz değişimdir. Aslında, ünsüz türemesi diye de adlandırabiliriz.(‘) ayın, gırtlak sesi olarak Türkçeleştirilirken ya düşer, ya da başka bir ünsüze dönüşür. Bu sebeple, yine bir gırtlak ünsüzü olan gayın sesine kolaylıkla dönüşmüştür.[85]

iġtinā 264-b/14 < i‘tinā

2.2.2. ÜNSÜZ UYUMU

2.2.2.1. İmlâsı Kalıplaşmış Ekler

Metnimizde, ek başında tonlu ünsüz bulunduran ekleri, aşağıda vermeye çalıştık.

Bulunma hâli ekinin, Eski Anadolu Türkçesi dönemde sürekli olarak tonlu ünsüz ile yazılmasını, klişeleşmiş yazımdan kaynaklanmış olmaya bağlayan görüşler vardır.[86] Biz de metnimizde, bu ekin devamlı tonlu ünsüz ile yazıldığını tespit ettik ve Eski Anadolu Türkçesinin izleri olarak değerlendirdik.

+dA Bulunma (Lokatif) Hâli Eki

otda 219-a/12 ḳavuḳda 54-b/7

boġurtlaḳda 175-b/15 çölmekde 79-b/1, 143-b/10

incikde 38-b/8

---

[85] Musa DUMAN, **Evliya Çelebi Seyahatnâmesine Göre 17.Yüzyılda Ses Değişmeleri**, TDK Yay., Ankara 1995, s.169

[86] Mustafa ÖZKAN, **(Mahmūd b. Kādī-i Mayās) Gülistan Tercümesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)**, TDK Yay., Ankara 1993, s.120

+dAn Ayrılma (Ablatif) Hāli Eki

ḥarāretden 102-b/11 yaşlıḳdan 117-b/15

çaġırmaḳdan 174-a/9 icmekden 174-a/8

yoġurtdan 147-b/7

-dI Görülen Geçmiş Zaman Eki

ḳan ṭutdı 146-a/5 etdik 202-a/13

etdik idi 138-a/7 esdiydi 153-b/12

ḳodılar 153-b/10

-dIK / dUK Sıfat-Fiil (Partisip) Eki

gitdükden 243-a/1 çıḳdığına 101-a/7

idemedigi 215-b/12 yatduġı 140-a/9

ḳorḳduġı 284-a/2

-dIr- / -dUr- Ettirgenlik Eki

yutdursalar 95-b/14 itdürür 99-a/11

diñdirir 233-a/15 ḳızdırub 198-b/17

ḳarışdırub 242-a/7

+dUr Bildirme Eki

yoḳdur 59-a/10-12 dekdür 63-a/10

ʻilācdur 63-a/15 kürkdür 64-a/8

otdur ki 63-b/5

2.2.2.2. Tonlulaşma

2.2.2.2.1. İç Seste Tonlulaşma

Türkçede, iki ünlü arasında kalan ç-k-ķ-p-t ünsüzleri, tonlulaşarak c-g-ğ-b-d ünsüzlerine dönüşmektedir. Metnimizdeki örnekleri şunlardır:

2.2.2.2.1.1. ç / c

peyġamber aġacı 250-b/16 aġacıñ 59-b/2

ucı 181-a/5, 185-b/5 ucunda 281-a/2

pilici 11-a/5

2.2.2.2.1.2. k / g

bişürmege 65-a/16 nīlūfer çiçegi 211-a/5

öksürüge 63-a/14 çekirdegi 164-a/17

yüregini 216-a/13

2.2.2.2.1.3. ķ / ġ

yımurṭa aġıyla 159-a/12 ayaġı 216-a/17

aydınlıġa 159-a/15 ķulaġına 163-b/15

yapraġı 209-b/14

2.2.2.2.1.4. p / b

diblerine 106-a/3 nār ķabı 166-a/17

ķablayub 99-a/4 şabları 55-a/9

ķabaġını 18-b/5

2.2.2.2.1.5. t / d

uyudur 65-b/17 ķurudub 60-a/17

aķıdur 147-a/13 eridüb 158-b/16

ṭaġıdıcı 282-b/9

2.2.2.2.2. Son Seste Tonlulaşma

Metnimizde yer alan son ses tonlulaşmasına, şu kelimeleri göstermek mümkündür. ç-p-t-ḳ sesleri, aşağıdaki örneklerde tonlulaşma sonucu, c-b-d-ġ seslerine dönüşmüştür.

bir ḳac 31-b/17, 39-b/10
gic 50-a/10
güc 37-b/5
ardıc 146-b/16
küb 134-b/15
ḳurd cigerini 299-b/11
demed 188-b/3
ḳurd 144-b/15
ṭob 69-a/2
şusuzluġ 178-b/3

2.2.2.3. Tonsuzlaşma

Aşağıdaki kelimelerde bulunan "b-c-d-g" tonlu ünsüzleri, tonsuzlaşarak p-ç-ṭ-ḳ ünsüzlerine dönüşmüşlerdir.

ḳoçar 76-a/5 < ḳoca-
'açībiñ 12-a/6 < 'acīb
yapca yapca 161-a/4 < yab yab
Aṭana balı 187-b/13 < Adana
küpi 135-a/8-9 < kub
küpüm 15-a/10
aṭa ṣoġanı 123-a/3 < ada ṣoġanı
yuṭum 194-a/17 < yudum
yanḳını 208-a/15 < yanġın

2.2.3. ÜNSÜZ TÜREMESİ

2.2.3.1. -n- türemesi

Metnimizde ünsüz türemesi olayına tesadüf etmedik. Ancak, III. teklik şahıs iyelik eklerinden sonra gelen isim çekim ekleri, iyelik eki ile arasına bir -n- ünsüzü türetmiştir.[87]/ [88]Bu ünsüz aslında, zamir n'sidir. Müstakil bir ünsüz türemesi değildir, diyebiliriz.

şuyını 54-b/16 ibtidāsında 146-b/9

isminden 58-b/8 mecrālarına 146-a/2

baldırlarını 146-a/13

2.2.3.2. -y- türemesi

İç seste ünsüz türemesi olayında, -y- ünsüzüne sıkça tesadüf etmekteyiz. Bu olay, Türkçenin yanı sıra, yabancı asıllı kelimeler için de geçerlidir. Türkçede, ünlüyle biten kelimeler, yine ünlü ile başlayan bir ek getirildiği zaman, araya bağlayıcı -y- sesi alırlar. Bu olayı da, müstakil bir türeme olarak değerlendirmek yerine, şekil açısından bir ünsüz türemesi şeklinde ele alabiliriz.

İçinde hemze olan Arapça kelimeler de ise, hemzenin yerine bir -y- sesi getirilebilmektedir.

'arabaya 21-a/5 'acāyib 244-b/4 < 'acā'ib

arḳaya 218-a/2 fevāyid 71-a/2 < fevā'id

isteyici 102-a/3 sāyir 153-a/11 < sā'ir

kendiyi 133-b/15-17 taḥrīr-i zevāyid 5-a/16 < zevā'id

ḳanayınca 160-b/2 li'l-zevāyid 5-b/16 < zevā'id

---

[87] Ahmet BURAN, **Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hāl) Ekleri**, TDK Yay., Ankara 1996, s.38

[88] Gürer GÜLSEVİN, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, TDK Yay., Ankara 1997, s.12-15

2.2.4. ÜNSÜZ İKİZLEŞMESİ

İkizleşme olayını, metnimizde bir kelimede görmekteyiz.

ıssılarla 182-a/6 ıssı 174-b/11

ıssılardan 163-b/9 ıssısına 281-a/10

ıssıdur 46-a/13

2.2.5. ÜNSÜZ DÜŞMESİ

1- Eski şeklin devamı olan aşağıdaki kelimelerde, kelime başı (h-, ş-, v-) ünsüzlerinin yer almadığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, ünsüz düşmesinden söz edemeyiz. Fakat bugün, bu ünsüzler söz konusu örneklerde kullanılmaktadır.

ursalar 226-a/13 > vur- urmağa 275-a/4

ıncḳırmaḳ 248-a/5 > hıçkır- uran 274-b/8

imdi 10-a/4, 42-b/1 > şimdi

2- Metnimizde, b- ve y- ünsüzü olmadan kullanılan aşağıdaki kelimeler, Eski Türkçe bakımından, ünsüz düşmesi olayına maruz kalmışlardır. Fakat, günümüz Türkçesi dikkate alınırsa, böyle bir ses düşmesi olayı yoktur.

incü 168-a/2 < yinçü olmayınca 43-b/7 < bol-

iblik 206-b/3 < yip olmaya 23-b/11, 26-a/2

ince 49-a/13 < yinçke olmaz 7-a/5

ilige 186-a/13 < yilik ıraḳ 18-a/11, 71-a/17, 132-a/2 < yıraḳ

Eski Türkçede y-'siz kullanılan aşağıdaki kelimeler ise, günümüz yazılışına uygun olarak y- ile yazılmıştır.

yılanıñ 216-b/2 yıl 102-b/3, 165-a/5

yigitlere 66-b/12 yılanı 216-a/12

yıldırım 105-a/11

3- Kelime içi ve sonu veya eski şekiller dikkate alınırsa, ek başı ünsüzünün (-h-, -m-, -l-, -l, ġ-/g-, -ġ/-g) düşmesi ile ilgili olarak, eserde şu örnekler mevcuttur:

direm 109-a/10, 125-b/12, 172-b/10, 174-a/15, 175-a/8 < dirhem

ḳablubaġa 90-a/14 < kaplumbağa o 140-b/11, 231-b/5 < ol

yuḳaru 69-b/3, 135-a/4 < yoḳġaru içeride 65-a/6 < içgerü

şarı 22-a/16, 58-a/14, 59-b/4 < şarıġ oturmadan 126-b/14 < oltur-

4- Ünsüz ile biten bir kök üzerine, ünsüzle başlayan bir ek getirildiği zaman, ünsüzlerden birinin düştüğü görülür. Metnimizde bu durumda olan, (k) ve (ḳ) ünsüzlerinden söz edilebilir.

ılıcaḳ 131-a/9, 158-a/16, 279-a/10 büyücek 292-a/7

2.2.6. GÖÇÜŞME (METATEZ)

Metnimizde tek örneği olan, ses olaylarındandır.

çölmekde 79-b/1, 143-b/10 çölmek 207-b/3

çölmegiñ 207-b/3

2.2.7. ÜNSÜZ BENZEŞMESİ

-nb- > -mb- olayında, (n) ünsüzü, (b) dudak ünsüzü ile yan yana bulunarak, yarı benzeşmeye maruz kalmış ve (m) olmuştur. Bugün m'li olarak kullanılır hale gelmiştir.

penbeyi 230-b/9 > pembeyi "pamuğu" panbuġa 215-a/10 > "pamuğa"
penbelü 43-a/2 > pembeli "pamuklu" zanbaḳ 229-a/2 > "zambak"
penbe 169-a/4, 230-b/10 > pembe "pamuk" zanbaḳ köki 233-b/14

2.2.8. HECE DÜŞMESİ (HAPLOLOGİE)

"tur-" fiilinden gelen bildirme ekinin "turur" biçimi, eserde bir yerde geçmektedir. Genellikle "-dUr" şekli kullanılmıştır. Ekin, bu kısa ifadesi ise, hece düşmesi olarak açıklanmaktadır.

olunmamışdur 5-b/10 sebebdür 7-b/17
diridür 145-b/9 vardur 98-a/2
'ilm-i fıḳıhdur 6-b/17
"yerine ṭurur 39-a/6"

Hece düşmesine dair bir başka örnek de şöyledir:
iki ḳardaş ḳanı 50-b/15, 119-b/14, 169-b/1 < ḳarındaş

2.2.9. ÜNSÜZ TEKLEŞMESİ

ḳınā 291-a/8 < ḫınnā 291-a/1 "kına"
belūt 57-b/1 < bellūt yapraġı 276-b/12 "meşe ağacı, pelit yaprağı"

3. ŞEKİL BİLGİSİ (MORPHOLOGY)

3.1. İSİM

3.1.1. ÇOKLUK EKİ

Çokluk eki -lAr'dir. Söz konusu ek için şu örnekleri verebiliriz:

göbeklerine 26-b/8 şeylerden 167-a/12
sigilleriñ 219-a/7 tavuḳlar 298-a/12
yutsalar 65-a/10, 76-a/9

3.1.2. İYELİK EKLERİ

Ses uyumu açısından, eserdeki pek çok yapım ve çekim eki gibi, iyelik eklerinde de karışıklık vardır.

I. Teklik Şahıs +m / +(I)m / +(ü)m

kendimi 134-a/5 balım 135-a/10
benim 134-a/3, 135-a/10 küpüm 135-a/10
üzerime 133-b/12

II. Teklik Şahıs Bu ekin örneği eserde yer almamıştır.

III. Teklik Şahıs +I / +U / +sI

üstü 18-a/15
şoñunı 56-b/12
birisine 260-b/7
südidür 73-b/6-7
ucı 181-a/5
aġrısını 233-a/15

I. Çokluk Şahıs +ImIz / +umuz

āvānımızda 5-b/2
mücerrebimizdür 165-a/4
oġlumuz 165-a/5
diyārlarımızda 97-b/16-17

II. Çokluk Şahıs +(I)ñIz

'aḳlıñız 134-a/5
sürmeleriñiziñ 50-a/2

III. Çokluk Şahıs +lArI

ḫılṭları 105-b/1
yaralarını 201-b/1
bāzūlarına 167-a/3
didükleri 59-a/11
yelleri 55-b/13

3.1.3. AİTLİK EKİ

Aidiyet eki, genellikle ses uyumu dışında kalan bir ektir. Fakat metnimizde, uyuma girmiş bir örneğine tesadüf ettik. Bunun dışında, ince ünlülü kelimelerde kendiliğinden uyuma girmektedir.

ḳanḳısı 293-b/12
ḳarnındakini 99-a/11
ḳanḳı 53-a/12, 138-b/10
içindeki 45-a/12, 197-a/17
şimdiki 179-b/9

3.1.4. HĀL EKLERİ

Yönelme (Datif) Hāli Eki: +A / +(n)A / +(y)A

Eski Türkçedeki -ġa/-ge yönelme hāli ekinin, -ġ/-g düşmesiyle ortaya çıkmış biçimidir. Yönelme hāli eki, genellikle isimleri fiillere bağlayan bir ektir. Ayrıca, cümlede fiilin hareketini ve yaklaşılan nesneyi ifade etmektedir.[90]

ādeme 15-b/5	ağırlığına 37-a/13	ʻarabaya 21-a/5
ağıza 70-a/9	çörek otına 62-a/17	arḳaya 218-a/2
beze 161-b/4	eline 134-a/12	ḳoçuya 21-a/5
derde 62-b/1	evine 134-a/13	miʻdeye 77-b/7
iḥtiḳāna 202-b/11	geñzine 185-b/7	kimseye 82-b/15

Metnimizde sıkça geçen aşağıdaki kelime için, bazı kaynaklar; fonksiyon zayıflaması sonucu oluşmuş[91] ek kalıplaşması,[92] şeklinde açıklama yapmaktadırlar.

aşaġa 181-a/5	aşaġada 249-a/4
aşaġadan 231-a/10	aşaġası 185-b/10

aşaġasında 36-a/6

Yön Gösterme (Direktif) Hāli Eki: +ArI / +ArU / +rA / +rü

yuḳarı 35-b/11, 139-a/9	yuḳarudan 239-b/11
yuḳarıdan 239-b/9	yuḳaruda 127-b/7
içeride 109-b/5	içerüsi 55-a/11
içeriden 163-b/13	içerüden 297-b/3

yuḳaru 69-b/3

---

[90] Ahmet BURAN, **a.g.e.**, s.134

[91] Leylā KARAHAN, **Erzurumlu Darīr-Kıssa-i Yūsuf-Yūsuf u Zūleyhā**, TDK Yay., Ankara 1994, s.75

[92] Zeynep KORKMAZ, **Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları**, TDK Yay., Ankara 1994, s.12

oradan 135-a/5 soñra 132-a/15

üzere 3-b/12

girü 206-b/15

Eşitlik (Ekvatif) Hāli Eki: +cA / +ça

Çoğunlukla "benzerlik, eşitlik, miktar, kadar" anlamlarında kullanılır.

ḳıṣṣaca maḥmūd 94-a/16 degirmice 166-a/10

çoḳca 137-b/1 dürüstce 6-b/11

vāfirce 107-a/11 pekce 160-b/2

gizlice 227-a/1

Söz konusu ettiğimiz ekin, iyelik eki üzerine getirildiği örnekler de vardır.

dilince 55-a/5 ardınca 169-b/6, 217-a/6

'aḳabince 267-a/17 miḳdārınca 290-b/2

Eşitlik ekinin -dUK sıfat-fiil ekiyle birleşerek, zarf-fiil eki meydana getirdiği[92] örnekler şunlardır:

ḳabż olduḳca 237-a/7 bulduḳça 5-b/7

büyüdükce 281-b/3 eridükce 154-a/16

bulmaduḳca 171-b/17

Bulunma (Lokatif) Hāli Eki: +dA

vilāyetde 285-a/6 uyuzda 58-b/14

ādemde 44-b/6 arḳasında 39-a/9

bedende 27-b/17

[92] Leylā KARAHAN, **a.g.e.**, s.77

Ayrılma (Ablatif) Hāli Eki: +dAn / +din

Ekin metnimizde -dAn ve -din şekilleri mevcuttur. Fakat -din şekli, iki kelimede geçmektedir.

şeylerden 174-b/14 vehmden 216-a/11

aġacından 143-a/2 ṭaşradan 248-b/8

birinden 203-a/6

cümledin 294-b/1-2 öñdin 42-b/15

Ayrılma hāli ekinin esas görevi ayrılma, uzaklaşma bildirmek olup, bazen sebep de bildirir.[95]

"ma'lūm ola ki eger ḳūlunc ṣovuḳdan ise ibtidā ḥuḳne'-i leyyine ile iḥtiḳān eyleyeler 209-a/12-13"

"bu ḥuḳne ṣovuḳdan ve balġamdan ve yėlden olan ḳūlunca nāfi'dür 209-a/13"

"sevdādan rīḥ tevellüd eyleyüb.....216-a/8"

"ammā ṭaşradan ḥāṣıl olan böyle degildür 215-b/15-16"

"cigeriñ ḥarāretinden veyā ṭalaġıñ mizācınıñ fesādından olur ve gāhīce balġamdan daḫi olur 217-a/17, 217-b/1-2"

-dAn ayrılma hāli ekinin, metnimizde yer alan bir başka fonksiyonu ise, bir şeyin ham maddesini, ne ile veya neden yapılmış olduğunu ifade etmesidir.

"ve altundan yā gümüşden yā faġfūrīden ḳavanos içine ḳoyub ḥıfẓ eyleye 112-a/14-15"

"altundan mīl yapub göze cilāyı anıñla çekseler göze ḳuvvet virür 299-a/13-14"

"ve altundan tencere içinde bişen ṭa'ām cemī' bedene ḳuvvet virür 299-b/6-7"

---

[95] Leylā KARAHAN, **a.g.e.**, s.76

İlgi (Genetif) Hāli Eki: +Iñ / +Uñ ; +nIñ / +nUñ

İlgi hāli eki, metnimizde farklı bir durum göstererek, genellikle düz ünlü ile kullanılmıştır. Sadece dört kelimede yuvarlak ünlü bulundurmaktadır.

çöpüñ 58-b/1	ḳoçınıñ 21-a/10
ḳaynatmasınuñ 285-b/5	burunıñ 20-a/16
boynuñ 37-a/14	gözüñ 20-a/11
sırtınuñ 60-a/3	ḳanıñ 68-b/12
dereceniñ 71-a/16	

Belirtme (Akkuzatif) Hāli Eki: +I / +n / +(n)I / +(y)I / -eksiz

a- Eksiz Belirtme Hāli: Eserde, fazla örneği yoktur. İki yerde geçmektedir ve iyelik üzerine gelmektedir.

küpüm 135-a/10 "küpümü"	balım 135-a/10 "balımı"

b- +I / +(n)I / +(y)I: Belirtme hālinin metnimizdeki en sık kullanıldığı şekillerdir. Bu ek, Eski Türkçedeki -ıġ/-ig ekinden ünsüz düşmesi sonucunda gelişmiştir.[96] -(n)I şekli ise, zamirlerden ve III. teklik şahıs iyelik ekinden sonra kullanılmaktadır.

ḳabaḳı 89-a/14	dimāġlarını 102-b/9	uyḳuyı 132-a/16
balġamı 186-b/12	zehrini 59-a/6	pazuyı 232-b/8
ishāli 103-a/10	kökini 68-a/9	sergüleyi 260-a/3
ḥarāreti 262-a/6	bunı 248-b/17	mi'deyi 69-a/15
başmaġı 49-b/6	anı 231-b/17	ṣafrāyı 280-b/8

[96] A.Von GABAIN, **a.g.e.**, s.64

c- **+n:** III. teklik şahıs iyelik eki üzerine gelen belirtme hāli ekidir.

birin 130-a/13 ağrısın 79-b/15

ḳarnın 80-a/13 şerbetin 75-b/13

żararın 73-a/13

Vasıta (Instrumental) Hāli Eki: +(I)n / +lA / +(y)IIA / +IIA / +lArdA

Eski Türkçede vasıta hāli eki -n idi.[95] Eski Anadolu Türkçesi döneminde -n ile birlikte, "ile" edatı da bu fonksiyonu yüklenmiştir.[96]

Vasıta hāli sebep, zaman, vasıta ifade eder. Bu ifadeler dışında metnimizde, "olarak" anlamında da kullanılmıştır.

aḫşamın 79-b/11 vaḳtin 141-a/16

ḳışın 42-b/14

Yukarıda verdiğimiz, üç örnek kelimede yer alan vasıta hāli eki için, Saadet ÇAĞATAY, "eski instrumental ekinin kalıplaşmış biçimi" demektedir.[97]

şabāḫla 79-b/10, 129-b/10	gücile 44-a/2	şuyıla 88-a/13
gėceyle 83-a/10	ġāyet ile 50-a/4	bal mūmıyla 127-a/7
sıcaḳla 163-b/7	balile 103-b/17	sirkesiyle 166-b/17
gücle 84-a/12	eczālarile 104-a/4	şarābıyla 166-a/8
ac ḳarınla 27-a/16	ṭuzıla 76-b/15	ḳabuġıyla 166-b/2

[95] A.Von GABAIN, **a.g.e.**, s.64
[96] Faruk Kadri TİMURTAŞ, **a.g.e.**, s.75
[97] Saadet ÇAĞATAY, "Uygurca ve Eski Osmanlıcada Instrumental -n", **Türk Lehçeleri Örnekleri Üzerine Denemeler**, DTCF Yay., Ankara 1978, s.66

Aşağıda verdiğimiz dört örnekte, -lArdA birleşik eki, vasıta hâli ekinin işlevini üstlenmiştir, diyebiliriz.

gündüzlerde 153-a/17 "gündüz vakitleri, gündüzleyin"

aḫşamlarda 172-a/7 "akşam vakitleri, akşamleyin"

gicelerde 172-a/7 "geceleri, geceleyin"

ṣabāḥlarda 288-a/4 "sabah vakitleri, sabahleyin"

3.1.5. SORU EKİ

Metnimizde beş yerde geçen soru eki (-mI)'nin kaynağı, aslında edattır. Osmanlı Türkçesi devresinde uyuma bağlanmıştır.[98] Metnimizde düz ünlü bulundurmaktadır. Bir örnekte fiil, diğer dört örnekte isim üzerine gelmiştir.

bilmez miyim 134-a/5 meskūt mıdur 145-b/2

meyyit midür 145-b/2 ḳuduz mıdur 298-a/10

degil midür 298-a/10

3.2. YAPIM EKLERİ

3.2.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

+acıḳ Eserde, bir kelimede tesadüf ettiğimiz eklerden biridir. Sıfatta dereceyi düşürür.[99]

azacıḳ 85-b/3, 133-a/15, 185-b/6, 220-a/10, 272-a/6

+aç Küçültme ve pekiştirme anlamları katan bir ektir.

ṭopaç ṭaşı 297-a/1

---

[98] Leylā KARAHAN, **a.g.e.**, s.78

[99] Gürer GÜLSEVİN, **a.g.e.**, s.115

+AGI / -aġu[100] Metnimizdeki örnekleri şunlardır.

buzaġı 246-a/1 buzaġı ṭalaḳını 230-a/6

buzaġu 137-a/16 buzaġı eti 12-b/12

yapaġı 173-b/2

+AK İşlek olmayan bir ektir. İki kelimede organ ismi, bir kelimede ise, hayvan ismi yapmıştır, ayrıca farklı kelimeler de türetmiştir.

bögrek 235-b/9 ḫıyārek 281-b/12

yañaḳları 178-a/15 ḫıyāraḳ 281-b/17

oġlaḳ 137-a/16 çanaḳ 18-b/5

bucaḳlarına 67-a/1

+AlAK Birkaç örneğini tespit ettiğimiz, işlek olmayan bir ek durumundadır.

serv ḳozalaġı 128-a/16, 244-a/1 serv ḳozalaġını 173-b/7

topalaḳ 136-b/10, 168-a/13, 241-a/1, 244-a/1

+an Metnimizde bir örnekte geçmektedir. "Kategori" ve "çokluk" ifade eder.*

oġlanı 76-b/5 oġlancıḳlara 98-a/14

oġlanlarda 290-a/15 oġlan şoñını 69-a/3

oġlan 244-b/15

+Ar / +(ş)Ar Sayı adlarına gelerek üleştirme yapmıştır.

dörder 125-a/6 ikişer 110-a/9

otuzar 108-b/17 yarımşar 179-b/14

---

[100] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.172-173 / * Gürer GÜLSEVİN, **a.g.e.**, s.115

üçer 109-a/10 altışar 109-a/8

birer 109-b/2 ellişer 163-a/3

ḳırḳar 107-a/11 yigirmişer 164-a/7

+az Bir örneğini tespit ettiğimiz eklerdendir.

ayazladub 251-b/6

+cA / +çe Metnimizdeki işlek eklerden biridir.

a) Genellikle dil adları yapmıştır.

Türkce 94-a/16 Arapca 102-a/5

Fārsīce 92-a/16 Yūnānca 98-b/12

Frenkce 92-a/2

b) Sıfatlara eklenerek benzerlik, yakınlık, eşitlik v.b. anlamlar taşıyan isimler türetmiştir.

ḫoşca 236-a/17 uzunca 281-b/13

neçe neçe 12-a/7 ḫafīfce 131-b/11

şiddetlice 270-a/9

c) Kavram ismi yapmıştır.

ṭā'ūn yaḳmacasında 125-a/1 sirace 283-a/12

bögrülce 52-b/2 ılıca 30-a/8

altunlıca ot 268-a/13-14

+cAK Küçültme, sevgi, acıma ifade eden bir ek olmakla birlikte, metnimizde bu fonksiyonundan çok, sıfat ve zarf işlevinde kelimeler yapmıştır.

gökcek 60-a/12, 92-b/17, 294-b/11 ılıcaḳ 43-b/6, 74-b/14
büyücek 292-a/7 tizcek 43-b/6, 74-b/14
şıyrıncaḳ 197-a/4-6

+ci Eserde bir örneği mevcuttur ve -ce ekinin ünlüsü dar olan şeklidir. Metnimizdeki bir örnekte ise, meslek ismi yapmaktadır.

sivilciler 53-a/1 < siğilce[101] sivilcilere 71-b/9
sivilcileri 29-a/14 şerbetcilerde 252-b/7

+cegiz / +cığaz İki kelimede geçen bu ek, küçültme anlamında kelimeler türetmiştir.

çöbcegizler 99-a/3 ḳurdcığazlar 215-a/9

+cIK Küçültme ifadesi katan bir ektir. Eserde düz ünlülü şekilleri yer almıştır.

ufacıḳ 160-a/3 pārecik 179-b/7
incecikdür 252-b/2 baḳıyyecıḳ 19-a/14
ḳabarcıḳlar 283-a/6

+dan Bu ek için şu örneği verebiliriz.

uğurdan 169-b/9 "birdenbire, anlamadan"

---

[101] Tahsin BANGUOĞLU, **Türkçenin Grameri**, TDK Yay., TTK Basım Evi, Ankara 1986, s.159

+daş Örneği az olanbir ek olup, ortaklık ve birliktelik ifadesi içermektedir.

iki ḳaradaş ḳanı 122-b/7 iki ḳardaş ḳanı 50-b/15, 119-b/14, 169-b/1

+dI / -dü Ek, bazı kelimelerde kalıplaşmış olarak bulunmaktadır. Ayrıca, ses yansıması bildiren aşağıdaki kelimelerde görülmektedir.

imdi 10-a/4, 42-b/1
şimdi 138-a/5, 159-a/10
şimdiki 179-b/9
şimdiki zamānda 156-a/6, 225-b/5
gürüldi 153-a/4
gürüldisi 163-b/13
ḳımıldı 255-a/9
gürüldü 186-b/9

+düz Bir örneği mevcut olup, zaman zarfı işlevindedir.

gündüz 10-a/14, 24-b/9, 213-a/11

+(I)l Genellikle renk isimlerine gelen bir ektir.

ḳızıl 57-a/9, 104-b/12
ḳızıllıḳ 259-a/7
ḳızıla 276-a/17
yeşil 58-b/3 < yaşıl
yeşillik 217-b/5

+ın / +un İsimlere gelerek zarf yapmaktadır.

yaḳın 257-a/1, 269-b/9, 276-a/16
uzun 212-b/17, 246-b/6

+Iz / +Uz İşlek değildir ve bazı kelimelerde kalıplaşmış halde bulunur.

beñzi 22-a/16 gögüs 27-b/13 < gögüz

boynuzı 111-a/5 omuzdan 142-a/12

yalñız 166-b/7, 171-a/9, 224-b/1, 233-b/6, 244-b/5

topuzlıḳ 72-b/7

+K Az kullanılan bir ek olarak benzerlik ifade eder.

nār ḳabuġı 159-a/5 ṭopuḳ 38-b/11

ṭopuġa 36-b/7, 36-b/8

+ḳa / +GA İşlek değildir ve metnimizdeki iki örneği de kalıplaşmış şekillerdir.

başḳa 156-a/16 başġa 186-a/11

özge 201-a/1

+kek İşlek değildir, kalıplaşmış olarak iki örneğini belirledik.

erkek 80-a/12 eşek 272-a/12 < eşkek

erkegi 80-a/16 eşek südi 180-a/4

eşek arusınıñ 230-b/6

+KI İlgi eki olup, ünlü uyumu dışında kalan bir özelliği vardır. Ancak, eserde uyuma giren bir örneği yer almıştır.

ḳankı 53-a/12, 138-b/10 evvelki 43-b/10

içindeki 45-a/12, 197-a/17 şimdiki 179-b/9

+lA Metnimizde bir örneği mevcut olup, zaman zarfı görevindedir.

öyle 15-b/17, 30-a/13, 43-a/15 "gün ortası"

+lAK İşlek olmayan bir ek olarak, metnimizde iki örneği vardır.

boğurtlaḳ 185-b/4 gömlek 49-b/3 < göñlek

+lI / +lU Daha çok sıfat olarak kullanılan isimler yapan, işlek eklerdendir. Eski Türkçenin -lıġ/-lig ekinden gelişmiştir.

leymūnlı 16-a/1 zehirlü 81-a/2
yaġlı 14-b/15 ḳarlu 18-b/13
deñli 258-b/9 sıtmalu 97-a/3
'anberli 12-b/17 deñlü 255-b/1
ḳorḳulı 97-a/16 yaşluya 28-b/3

+lIK / +lUK Günümüz Türkçesinde ve metnimizde işlek olan bir ektir.

a) İsim ve sıfatlara gelerek, soyut isimler yapmıştır.

ḫastalıġıñ 153-b/9 bağlulıḳ 245-b/4
arıḳlıḳda 30-a/15 aydınlıḳ 145-b/7
şusuzluḳ 131-a/16

b) Bitki adları yapmıştır.

günlik 95-a/4 topuzlıḳ 72-b/7

c) Hastalık veya hastalık belirtilerini anlatan isimler yapar.

şarılıġı 94-b/3 ağırlıḳ 227-b/17
şovuḳluġınıñ 186-a/17

d) Renk isimlerinde kullanılmaktadır.

göklüge 284-a/11 kızıllık 259-a/7

yeşillik 217-b/5 sarılık 217-b/5

e) Araç-gereç adı yapmıştır.

ibligin 206-b/4 iblik 206-b/3

+mIş Çok eskiden "on" anlamı taşıyan bir kelime olup, altı ve yedi sayıları üzerine kalıplaşmış olarak gelmektedir.[102]

altmış 34-a/11, 109-b/16, 152-a/11, 179-b/6, 286-b/13

yetmiş iki 129-a/8, 145-b/3

+(ı)mtraḳ Birleşik bir ek olarak renk ve tat isimlerine gelip, benzerlik anlamı vermektedir. Metnimizde iki örneği vardır ve renk adlarında kullanılmıştır. Ek, ayrıca günümüzdeki -ımsı/-imsi ekinin işlevini de yüklenmiştir.

sarımtıraḳ 166-a/12, 267-b/2 ḳaramtıraḳ 228-b/5, 229-a/12

+(I)ncI / +(U)ncI Derece, sıra bildiren isimler yapmaktadır.

ikinci 110-b/2 beşinci 120-b/1

üçünci 126-b/7 onunc ı 39-b/9

altıncı 122-a/9

+rAK Karşılaştırma, benzerlik anlamları ifade eden iki örneği vardır.

acıraḳ 15-a/1 yegrekdür 43-b/9

+sAK Birkaç örneği metnimizde yer almıştır.

---

[102] Gürer GÜLSEVİN, **a.g.e.**, s.118

+sAK Birkaç örneği metnimizde yer almıştır.

bağırşaḳlara 55-b/7 < baġarsuḳ dirseginñ 35-b/4 < tirsgek

şarımsaḳ 141-b/8 bağırsaḳlarda 46-b/6

tavuḳ ḳurşaġı 225-a/12 < ḳuruġsaḳ

şap+ Metnimizde tek örneği olan, ön ek konumundaki bir şekildir ve renk ismine gelerek, pekiştirme görevi üstlenmiştir.

şapşarı 231-b/8

+sIz / +sUz Olumsuz sıfatlar türeten bir ektir.

māddesiz 181-a/12 çekirdeksüz 143-a/12

elemsiz 271-a/4 ṭuzsuz 159-b/15

żararsızdur 217-a/15 şekersüz 86-a/10

şusuzluḳ 131-a/16 niẓāmsuz 138-b/6

+si Benzerlik, gibilik ifade eden, işlek olmayan bir ektir.

tütünsi 135-b/11

+tesi Eserde, bir kelimede geçmektedir ve zaman zarfı yapmaktadır.

irtesi 14-b/15, 14-b/17, 15-b/12, 40-b/10, 268-b/4

3.2.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri

+A- Hem geçişli, hem de geçişsiz fiiller yapan, işlek olmayan bir ektir.

uġrar 135-a/14 eleyüb 115-b/8

yaşar 145-a/14 ḳanayınca 160-b/2

oynayan 21-a/2

+al- Sıfat ve isimlerden geçişsiz fiiller yapar.

çoġaldır 47-b/14, 97-a/7 azalur 99-a/14

ṭaralur 179-a/9 çoġaldur 89-a/15

azaldur 100-b/17

+(a)n- +a- eki, dönüşlü çatı eki -n- ile birleşerek, isim ve sıfatlara gelip, donanma-vasıflanma anlamlarında geçişli ve geçişsiz fiiller yapmıştır. Bu ekin, çatı eki almayan biçimleri kullanılmadığı için, kalıplaşmış şekilleri daha işlektir.

utana 22-b/3 utanmaḳ 22-a/17

ḳuşanur 134-a/11 utanmaḳdur 22-a/3

ṭoḳana 18-a/16

+Ar-/ +Ir-/ +ür- Geçişli ve geçişsiz fiiller türetir.

a) Renk isimlerinden türetilen fiiller

ḳararması 167-b/17 < ḳara-ar- aġardur 168-a/10

ḳızarmaḳ 153-b/17 ḳızarır 156-b/2

ṣararması 127-b/1 < ṣarıġ-ar-

b) Diğer isimlerden türetilen fiiller

yaşarur 156-b/7 belirir 44-a/1 belürse 10-a/16

yaşarmaḳ 274-b/2 belirmez 44-a/1 köpüre 145-a/8

ḳabara 280-a/16 çaġırmaḳdan 174-a/9 öksürüge 44-a/15

ḳabarcıḳ 280-b/1 aġsırdur 66-b/17 götüre 239-b/6

+(A)ş-Birleşik yapıda bir ektir. -ş- işteşlik eki ile kalıplaşmıştır.

ṣarmaşıḳ 173-b/8, 184-b/13 ulaşub 140-b/7

bingeşik 246-a/9 yelmeşik 176-b/9

ṭolaşmaḳdur 287-a/6

+dA-/+te-Sayılı örneği yer almıştır ve geçişli, geçişsiz fiiller yapmaktadır.

a) Yansıma kelimelere gelerek geçişsiz fiiller türetir.

gürülder 208-a/1 ḳımıldamaġa 256-a/8

ḳıcırdadır 213-a/12

b) Diğer isimlere gelip, geçişli fiiller yapmaktadır.

istedügi 151-a/5 < izde- ister 135-a/11

istese 26-a/4 isterseñ 134-a/10

isterlerse 98-b/2

+et-[103] Geçişli fiil yapan bir ek ve metnimizde bir yerde geçmektedir.

iletseler 92-a/14

+I-/ +U- Metnimizde fazla örneği olmayan bir ek olarak, geçişsiz fiil yapmaktadır.

ağrır 248-a/2

ağrıyanlar 159-a/14

incitme 23-b/17

gicimek 217-b/6

ḳuruduḳdan[104] 78-b/13

ḳurumış 140-a/7

ḳurur 208-b/14

çürümiş[105] 101-a/9

+IK- Geçişsiz fiiler yapmaktadır.

acıḳdığı 13-b/10

biriken 42-a/3

acığub 296-b/11

acıḳmadıḳca 13-b/9

acıḳdurur 25-a/12

+ḳır- Sesli fizyolojik işleyişlerin kılınışı anlatımı ile fiiller yapan bir ektir.[106]

ıncḳırığı 56-a/11, 79-a/10

ıncḳırıḳıñ 192-a/17

ıncḳırıḳı 93-b/4

ıncḳırmaḳ 248-a/5

ıncḳırmağı 68-b/5

+l- İsimden fiil yapan eklerden biridir.

inceldir 76-b/3

ayrılmaz 207-b/15

ḳoyuldur 100-b/17, 154-a/15

eksildeler 31-a/13

ḳocaldur 14-b/1

---

[103] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.209
[104] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.211
[105] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.211

[106] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.213

+lA- İsimlere gelerek geçişli ve geçişsiz fiiller türeten en işlek ektir.

terledükden 79-b/7 arıḳlar 222-b/10

yoḳlar 134-b/4 dörpüleyüb 77-a/11

yaġlasalar 67-b/17

+lad- Metnimizde tek örneği olan ekin, -la isimden fiil yapma ekiyle, -t- ettirgenlik ekinin birleşmesi sonucu meydana geldiği açıktır.

ayazladub 251-b/6

+lAn- Geçişsiz fiiller yapan birleşik bir ektir. -lA ekinin, -n- çatı eki ile genişletilmiş biçimidir. Bu kelimelerin -lA'lı şekilleri kullanılmaz.

paslanması 165-b/17 tasalanmaḳ 274-b/2

çerezleneler 234-a/15 iriñlenmediyse 292-b/1

nūrlandurur 111-b/11

+lAş- Birleşik bir ektir ve eserde iki örneğine tesadüf ettik.

çiftleşdigi 246-a/10 yaḳlaşur 290-a/15

+rA- Bazı hareketleri gösteren fiiller yapmaktadır.

ṭoġrayub 188-b/5 ṣıcrar 213-a/12

ṣıcramaġla 239-a/9 ditremesine 72-b/17

ditremesi 60-a/4

+ṣa-/ +sa- "Bir şeye ihtiyacı olmak" anlamında geçişsiz fiiller yapan ektir.

ṣuṣaya 208-a/15 ṣusamaḳ 188-a/13, 193-b/7

ṣuṣamış 105-a/8 ṣusar 154-a/2

ṣuṣamaḳ 174-b/16 ṣusamaya 154-a/5

3.2.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri

-AcAK Eserde, fazla örneği olmayan bir ektir.

içecek 249-b/8
yicekleri 156-a/13
yiceklerinde 163-b/2
şalınacağa 20-b/14

-AK Fiillere eklenerek mekān, ālet ve sıfat ifade eden kelimeler türetir.

yatağı 186-a/7
bıçağını 134-a/16
ḳorḳaḳ 181-b/17
ṭuraḳ 129-a/1
gerek 215-a/1

-alaḳ [107] Birleşik yapıya sahip eklerdendir ve metnimizde örneği tektir.
yuvalaḳ 214-b/15

-am Bir kelimede belirlediğimiz, kullanımı az olan eklerdendir.
ṭuṭam 130-b/15, 167-b/6, 183-b/1, 259-b/13, 268-a/1

-e Eski Türkçedeki zarf-fiil ekidir, kalıplaşmış olarak edat yapmıştır.

öte 169-b/9
göre 142-b/15, 205-a/14, 212-a/10, 288-b/7, 289-b/14

-ec Bir örneğini tespit ettiğimiz ek, Eski Türkçedeki -ġaç/-geç ekidir.

gülec 138-b/5

---

[107] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.233

-GA / -KA Seyrek kullanılan, belirli kelimelerde görülen bir ektir.

gölgede 101-b/1 < kölige yufḳa 43-a/2, 202-b/16 < yuwġa

ince 39-a/9 < inçge yımırṭa 14-a/10 < yumurtġa

ḳasırḳa 139-a/13

-GAn / ḳan Fiilden isimler ve sıfatlar yapar.

şoluġan 99-b/17 ışırġan otı 165-b/6

unutḳanlığı 111-b/7 ergen 138-b/3

yapışḳan 172-b/1

-ġın / -ġun / -KIn İşlek sayılabilecek fiilden isim yapma ekidir.

şalġın 270-a/8 yanġınlı 66-a/6

yorġun 175-b/13, 261-a/4 yanḳın 32-a/17, 204-a/1

keskin 161-a/6, 230-a/10

-I / -U Zarf-fiil ekidir ve kalıplaşmış halde bulunur.

ṭoġru 134-b/17 ötürü 32-b/2

ṭoġrı 216-b/17 diyü 181-a/10

daḫi 10-a/17, 33-a/3, 34-a/14, 35-a/17, 37-a/14

-I / -U Geçişli ve geçişsiz fiillerden isim yapan işlek bir ektir.

öli 88-a/4 yazuya 159-a/15

yaḳı 128-a/14 örtüye 25-a/17

burusı 69-a/4

-lcI / -UcI Fiillere gelerek bir işi alışkanlık ve başarı ile yapanı gösteren sıfatlar türetir, metnimizde pek çok örneği mevcuttur.

açıcıdur 86-/10 güldürici 23-a/15

getürüci 266-a/14 oñulducı 179-b/1

geyirdicidür 77-b/7

-IK / -UK Hem geçişli, hem de geçişsiz fiillere gelebilen bir ek olup, sıfat, isim, hastalık ismi v.b. türetmektedir.

bulanık 227-b/17 bertik 96-b/4

ṭonuḳ 128-b/7 öksürüge 82-a/14

yarıḳ 243-b/4

-ıl / -ul Eski Türkçeden bugüne ulaşan fiilden isim yapan bir ek olup, dilimizde sayılı örneği vardır.

oğul otı 129-a/2 çaḳıl 202-a/17

-ım / -Um Geçişli ve geçişsiz fiillerden isim türetmektedir.

yarım 11-a/9 yıldırım 105-a/11

yuṭum 194-a/17 tuluma 225-a/17, 225-b/1

büklümde 35-b/4

-ındı Birleşik eklerden biridir, metnimizdeki örnekleri aşağıdadır.

şızındı 9-b/8 ṣıyrındısı 201-a/4

ṣıyrındısıyla 201-a/2-11 ṣıḳındısı 107-b/7

yıḳandı ṣuyı 203-b/16

-ır / -Ur Birkaç örneği dışında, örneği olmayan eklerdendir.

ḳışır 253-b/15	kömür 146-a/9
kömürden 146-a/10	çuḳur 91-a/6
çuḳurlanur 247-a/9	

-ış İki kelimede tespit ettiğimiz bu ek, aslen mastar ekidir.

bakışı 138-b/5	ḳayışa 151-a/4

-K Geçişli ve geçişsiz fiillere gelerek isim ve sıfat görevli kelimeler yapar.

yumşaḳ 112-a/7, 182-a/3	gevşek 182-a/3
elekden 116-b/12	çatlaḳlara 51-a/5
budaḳdur 36-a/11	

-ḳu Fiilden isim yapan bir ek olarak, metnimizde bir kelimede geçmektedir.

uyḳu 110-a/13	uyḳu gelmemek 128-b/7
uyḳusı 65-b/16	uyḳusını 65-b/16
uyḳuya 140-a/13	

-mA Fiillerden isim türeten eklerden biridir ve asıl fonksiyonu iş isimleri yapmaktır,[108] bazen sıfat olarak kullanılan kelimeler de yapar.

ḳudurması 137-b/4	ḳavurması 197-b/10
degme 219-a/12	sürme 51-b/8
çiñlamasına 84-b/2	

[108] Leylā KARAHAN, **a.g.e.**, s.67

-mac Metnimizde bu ekin, bir örneğini tespit ettik.

bulamac 164-a/12, 275-a/17

-mAK Hareket isimleri yapan, metnimizdeki işlek eklerdendir..

eylemekden 208-b/16 olmaḳdan 181-b/8

oturmaḳdan 220-b/1 içmeginde 76-a/5

aldurmaḳdur 42-b/12

-mAz Fiilden sıfatlar yapan ektir, aslı geniş zaman olumsuz sıfat-fiilidir.

ḳuş ḳonmaz 228-a/13 belirir belirmez 44-a/1

yaramazdur 170-b/4 yaramazlıġı 18-b/1

yaramaz 24-b/15, 130-b/5, 140-a/3, 141-b/13, 142-a/3

-miş Fiilden isim yapan ektir ve metnimizde işlek değildir.

yemiş 297-a/2 yemişi 78-b/14

yemişleri 98-a/3 yemişler 14-a/13

yemişlerden 43-a/6

-mur Metnimizde tek örnekli eklerdendir ve geçişsiz fiille kullanılmıştır.

yaġmurlar 276-a/8 yaġmur 10-a/13

yaġmur şuyıyla 117-b/6

-sI Metnimizde iki kelimede tesadüf ettiğimiz bir ektir.

tütsi 106-a/10-11, 142-b/10, 276-b/9 tütsiyi 142-b/11

yaşşı yaşşı 212-b/16, 213-a/1 yaşşı[112] 212-b/15

-T Geçişli fiile gelerek isim yapmış olan ekin, tek örneği yer almıştır.

yoġurt 13-a/6, 222-a/4 yoġurdı 17-a/16

yoġurtdan 147-b/7 yoġurdıla 291-a/4

-uz Kalıplaşmış biçimde bazı kelimelerde yer almaktadır.

ḳuduz 44-b/3, 298-a/13 uyuzı 30-a/5

yavuzdur 232-b/2

-ün Bir kelimede rastladığımız, fiilden isim yapan ek durumundadır.

tütünden 174-b/12 tütünini 76-a/8

tütün 188-a/13, 205-b/16

3.2.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-a- Geçişli fiiller yapan ekin, metnimizde birkaç örneği yer almıştır.

bulamac 164-a/12, 275-a/17 bulaşdırub 215-a/10

ḳapar 148-a/2

-ala- Bir işi sık sık veya belirli aralıklarla yapmayı bildiren fiiller yapar.

ḳovalayalar 210-b/9

-Ar- Geçişli fiiller yapan ettirgenlik ekidir.

çıḳaranlara 100-b/17 ḳoparalar 252-a/9

giderdi 244-b/11 giderici 242-b/13

ḳurtarur 71-b/12

---

[109] **Muharrem ERGİN. a.g.e.. s.196

-arla-[110] -Ar sıfat-fiilleri üzerine lA- gelmesiyle oluşmuş, bir ek görünümündedir. Anlatımda yapma-etme bildirir fiiller yapmaktadır.

yuvarladı 45-b/7 yuvarlanur 95-a/15

yuvarlana yuvarlana 24-b/7

-dIr- / -dUr- Ettirgen çatı eki olarak geçişli fiiller yapmaktadır.

yidireler 175-b/4 ḳarışdırub 242-a/7

öldürür 99-a/11 tutuşdururlar 207-b/4

uyuşdırıcı 83-a/12

-ġur- Geçişli ettirgen fiiller yapar ve metnimizde bir örneği mevcuttur.

yoġurub 170-a/7, 276-b/17

-I- / -U- Pekiştirme göreviyle fiillerden fiil türetir.

büriyüb 231-b/6 bürüne 29-b/7

şancur 163-b/9 şancımaḳ 233-b/10

yürümekle 19-b/1

-Il- / -Ül- Edilgen çatı ekidir, bazen dönüşlü fiiller de yapmaktadır.

yayılub 23-a/2 büzilmek 25-b/12

ḳavrulduḳdan 86-a/12-13 süzülen 116-a/7

düzilen 82-b/8

-In- / -Un- Dönüşlü ve edilgen çatı ekidir. Fiilden fiil türetir.

sevine 23-b/12 görüne 95-b/13

bulundı 78-b/3 alınmaḳ 130-b/11

döşenür 98-a/2

---

[110] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.279

-Ir- / -Ur- Ettirgen geçişli fiiller türeten işlek eklerden biridir.

artırub 95-b/15 segirdir 135-a/6

geçüreler 116-b/12 ṭoġura 91-a/14

içireler 183-a/15

-Iş- / -uş- İşteşlik bildiren fiiller yapmaktadır.

yetişür 37-b/10-11 tutuşmada 92-b/4

ṣığışmaz 230-b/6 tutuşdururlar 207-b/4

irişür 181-a/16

-(ı)T- / -Ut- Ettirgen geçişli fiiller yapan eklerdendir.

ḳoḳutmaḳ 252-a/13 tütütmek 252-a/12

aḳıtmayalar 135-b/17 aġrıdur 91-b/3

işletmekden 201-a/1

-(I)z- Ettirgenlik ve geçişlilik ekidir, eserde iki örneğini belirledik.

emziren 144-b/11-14, 290-b/6-7 ṭamzırmaḳ 157-b/15

-K- Fiilden fiil yapıp, pekiştirme sağlayan ektir.

ḳalḳar 134-b/10 ḳalḳsa 139-a/9

silkmesi 21-a/10 silkilmesiyle 21-a/7

ḳalḳmaḳ 148-b/2

-ḳa- Fiilden fiil yapan ekler arasındadır.

yayḳayalar 160-b/3 yayḳar 238-a/2-3

çalḳarlar 212-a/16 çalḳayalar 157-b/3, 163-a/10

yayḳamaḳ 157-b/16

-mA- "imek" fiili dışındaki bütün fiillerin olumsuz şekilleri bu ekle yapılır.

bilmemişlerdür 184-b/2 bulamamışlar 184-b/9
olmayub 139-b/3 virmemek 39-b/12
ḳalmaya 111-a/12

-maş-[111] Bir örneğini tespit ettiğimiz birleşik bir ektir.

sarmaşıḳ 173-b/8, 184-b/12-13, 232-a/3

-nA-[112] Metnimizdeki örnekleri azdır, fiilden fiil türetmektedir.

ḳaynayan 257-a/4 esnemek 19-a/15, 34-b/9
çeynenmiş 280-b/13 ḳaynada 130-b/16
çeyneye 214-a/13

-Ter- Fiillerden, geçişlilik bildiren fiiller yapar, işlek değildir.

gönderen 77-a/6 göstermezler 216-a/13
gösterür 52-a/15, 52-b/1 gösterürler 216-a/14

-uşdur- Ettirgenlik, geçişlilik ve işteşlik bildiren birleşik bir ektir.
oğuşdurmaġla 151-b/2

-y- Eski Türkçedeki d'nin devamı[113] olarak pekiştirme yapmaktadır.
ṭoyunca 41-b/11 ḳoysalar 68-a/11
ḳoyalar 112-a/9, 179-b/7 ḳoyub 58-a/6
ḳoysa 105-a/9

---

[111] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.293-294
[112] Tahsin BANGUOĞLU, **a.g.e.**, s.294

[113] Gürer GÜLSEVİN, **a.g.e.**, s.142

3.3. FİİLİMSİLER

3.3.1. İsim-Fiiller (Mastarlar)

Mastarlar, fiillerin isim şekilleridir. Bu sebeple, bir ismin aldığı bütün hāl eklerini alabilirler. Metnimizde tespit edebildiğimiz isim-fiiller şunlardır:

-ış Seyrek kullanılmış bir isim-fiil ekidir.

bakışı 138-b/5 bakışlı 138-b/5

kayışa 151-a/4

-mA Eserde oldukça işlek durumdadır.

ağlamalarını 82-b/8 inmesiniñ 153-a/6

tutulmasına 174-a/7 ditremesine 152-a/5

üşütmesi 270-a/17

-mAK Metnimizde yer alan, işlek durumdaki eklerden biridir.

soğumakdur 216-a/17 segürtmekden 241-b/2

düşmekden 241-b/1 çağırmakdan 174-a/9

eylemekdür 241-b/7

3.3.2. Sıfat-Fiiller (Partisipler)

Fiillerin, zamana bağlı isim ve sıfat şekilleridir. İsimler gibi çokluk, iyelik ve hāl eklerini alırlar.[114]

-AcAK Gelecek zaman sıfat-fiilidir.

kuvvetini arturacak devālar 106-b/11 içecek 249-b/8

sevdā sürecek şerbetler 138-b/16 yicekleri 156-a/13

soğulcan kıracak devāyı 214-a/14-15

[114] Gürer GÜLSEVİN, **a.g.e.**, s.123

-Ar / -ir / -ur Geniş zaman sıfat-fiilidir.

akar şudan 39-a/7 — ağrısını diñdirir yaḳu 233-a/15

ḳoḳar göllerden 53-b/10 — ḥāṣıl olur bir şişdür 131-b/8

süd emer ma'şūm 290-b/5 — balġam arturur ġıdālardan 215-b/3

süd emer oğlan 244-b/15 — yėl arturur şeylerden 207-b/8

-dI Örneği az olan eklerdendir.

cin ṭutdı 141-b/12 — ṭurtası ṭutdı 141-b/12

yılduz düşdi 10-a/10

-dIK(G) / -dUK(G) Görülen geçmiş zaman sıfat-fiilidir ve işlektir.

açılmadığını 96-a/11 — geldigi 265-a/9

yatduġı 140-a/9 — deşildükden 173-b/5

bulduḳdan 147-a/8

-mAdIK -mA olumsuzluk eki ve -dIK/-dUK partisip ekinin birleşmiş biçimidir.

uġramadıḳ ādem 153-b/10 — delinmedik incü 111-a/8, 161-a/14

-malu Metnimizde işlek değildir.

ḳan almalu olıcaḳ 36-b/7

-mAz Olumsuz geniş zaman sıfat-fiilleri yapmaktadır.

oñulmaz yaralara 50-b/15 — yaramaz ḳoḳulardan 142-a/3

gebe olmaz ḫātūna 28-a/13 — işemez ola 80-b/16, 96-a/2

yaramaz ġıdālar 16-b/3

-mIş Anlatılan geçmiş zaman eki olup, metnimizde oldukça sık kullanılmıştır.

ḳavrulmış fındıḳ 206-a/16 — bişmiş ayva 206-a/16

ḳurumış ḳurd cigeri 225-a/14 — yanmış sevdādur 290-a/1

ḳaynanmış şu 253-b/6

-(y)An Geniş zaman sıfat-fiil ekidir ve çok işlektir.

ṣızlayan 66-a/14	geçen 140-b/15
tükürene 94-b/11	ağrıyan 82-b/17

götüren 57-b/11

3.3.3. Zarf-Fiiller (Gerundiumlar)

Zarf-fiiller fiillerin zarf şekilleridir. Bu eklerin bir bölümü birleşik yapı gösterir. Hāl, zaman ve bağlama zarf-fiilleri olarak gruplandırılırsa da biz, genel hatlarıyla ele almayı uygun gördük.

-A Eserde, örneği fazla değildir. Hāl zarf-fiillerindendir.

yaza gelmişlerdür 196-a/6	öte 169-b/9
aṣa ḳosalar 74-b/17	aṣa ḳosa 105-a/14

vire gelmişlerdür 172-a/6

-alı Metnimizde bir örneği mevcuttur. Eski Türkçedeki -ġalı/-geli ekidir.Bu devirde, "-mek için", Batı Türkçesinde "-den beri" anlamlarında zarf-fiiller yapmıştır.[115]

bulalı 97-b/17

-ArAK Hāl zarf-fiillerinden olan bu ekin, Eski Anadolu Türkçesinden sonra, Batı Türkçesinde, Osmanlıcada ortaya çıkmış bir ek olduğu kabul edilmektedir.[116]

yaḳaraḳ 236-a/10, 240-a/11	giderek 138-a/17, 201-a/6, 238-b/10
büyüyerek 160-b/11	ṣaḳınaraḳ 227-a/17, 270-b/11

aḳaraḳ 247-a/9

---

[115] Muharrem ERGİN, **a.g.e.**, s.342
[116] Muharrem ERGİN, **a.g.e.**, s.24

-dUKcA / -duḳça Ek, "-dığı sürece, -dığı miktarda" anlamları vermektedir. Aslında gerundium gibi kullanılan, partisip biçimidir. -dUK partisibinin eşitlik şekli olarak, Batı Türkçesinde ısrar, tekrar ve devamlılık ifadesi taşıyan ve hareket hâlini karşılayarak zarf-fiil gibi kullanılan bir ektir.[117]

çıḳdukça 208-a/1 eridükce 154-a/16

almadukça 16-b/13 eskidükce 99-a/14

buldukça 5-b/7

-duḳda Eklendiği fiil kök ve gövdesine "-dığı zaman", "-dığında" ve "-ınca" ifadesi katmaktadır. Metnimizde yalnız kalın ünlü taşıyan şekilleri yer almıştır.

yarduḳda 80-a/13 alındukda 91-a/8

varduḳda 140-a/13, 204-b/5 yumduḳda 162-b/8

olduḳda 139-a/14, 163-b/5, 251-b/17

-I / -U Günümüz Türkçesinde sadece, birleşik fiillerin kuruluşunda görülmektedir. Metnimizde zarf ve birleşik fiil yapımında kullanılmış, zarf-fiil eki işlevindedir.

şalı virmez 240-a/7 diyü 181-a/10

ötüri 87-a/3 aşuı 88-b/3

ṭoğru 134-b/17

-IcAK / -ucaḳ Bugün kullandığımız "-IncA/-UncA" ve "-dığı/-diği zaman" ekinin fonksiyonunu yüklenmiştir.

bulıcaḳ 37-a/1 olıcaḳ 221-a/7

geçicek 169-b/9 olucaḳ 275-a/17

göricek 231-b/17

---

[117] Muharrem ERGİN, **a.g.e.**, s.347

-IncA / -UncA Zaman zarf-fiilidir. Günümüz Türkçesindeki fonksiyonuyla paralellik gösterir, ayrıca "-ıncaya kadar", "-dığı zaman" ifadeleri de taşır.

ḳalınca 79-b/4 gidince 79-b/2

varınca 142-a/13 buluncaya 171-a/8

örtünce 159-b/12

-ken / -iken Ünlü uyumu dışında kalan bir ek özelliğine sahiptir, yalnız "imek" fiilinin gerundium ekidir. Diğer fiillere getirilmez. Ağızlarda bazen uyuma girmektedir. Hāl ve zaman zarfi yapmaktadır.

aḳarḳen 25-a/1 aşarken 80-a/17

ḳaynarken 130-a/10 otururken 139-a/9

yatarken 141-a/12

-mAdAn Olumsuzluk bildiren zarf-fiil eki görünümündedir, fakat metnimizde olumsuzluk ifade etmemektedir. İşlev olarak sıfat-fiil görevi yapmaktadır, diyebiliriz. "-ma(k)dan/-me(k)den" yapısında olduğu anlaşılmaktadır.

baḳmadan 141-b/6 "bakmaktan" eylemeden 126-b/17 "eylemekten"

gezmeden 126-b/13 "gezmekten" olmadan 181-b/6 "olmaktan"

yıḳamadan 99-b/9 "yıkamaktan"

-maḳsızın Zarf-fiil ekidir, "-madan" şeklini karşılar.

uyumaḳsızın 25-a/6

-mazdan Bugünkü "-mAdAn" ekinin karşılığıdır.

dutmazdan 61-b/5 "tutmadan" bulmazdan 179-a/15 "bulmadan"

hażm olmazdan 162-b/3 "hazm olmadan"

-medin Fiil kök ve gövdelerine "-meden önce" ve "-meksizin" anlamları katan bir zarf-fiildir. "-meden" ekinin karşılığıdır ve metnimizde bir örneği bulunmaktadır.

görmedin 216-a/14

-Ub Eserde en işlek bağlama zarf-fiilidir. Eski Türkçede -p olarak, yardımcı ünlüsü olmadan kullanılan ek, metnimizde istisnasız -b ünsüzü ve yuvarlak ünlü taşımaktadır.

idüb 81-a/2 eyleyüb 168-a/5

aḳıdub 223-b/16 ḳaynadub 161-b/17

yaḳub 81-b/1

SONUÇ

İnsan sağlığını ve sağlıklı yaşamanın kurallarını açıklayan, Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān adlı eser, saray baştabibi Sālih bin Nasrullah'ın tıp konusunda yazdığı önemli eserlerinden biridir. Eser, genel tıp alanında yazılmış, pratik bir kitap olup, sade bir dille yazılmıştır.

Eserin çalışmamızda kullandığımız nüshası, müellif hattıdır ve bu durum tıp ve dil tarihi bakımından önemini bir kat daha artırmaktadır. 17. ve 18. yüzyıl eserlerinin dili üzerine yapılan çalışmaların azlığı sebebiyle, söz konusu çalışmayı yaparken, metnin dilinin ortaya konması açısından oldukça güçlük çektik. Fakat metni kurarken, asıl metne bağlı kalmaya büyük çaba harcadık. Çünkü eserin dili ile ilgili bir takım karışıklıklar mevcut idi. Bunların giderilmesi için pek çok çalışmayı, devrin dil özelliklerini ve metnin dil özelliklerini sağlam bir şekilde tespit etmek gerekiyordu.

Tıp metinleri üzerinde yapılmış, daha önceki çalışmaların tamamı, Eski Anadolu Türkçesi dönemi (özellikle 14. ve 15. yüzyıla) eserlerine aittir. Ayrıca, bu tür metinleri çalışmak, farklı bir saha olduğu için, eski yazıyı doğru okumanın dışında, bazı terimlere vākıf olmak bakımından zorluklar doğurmaktadır. Zorlukları gücümüz ölçüsünde aşmaya çalışarak, şu sonuçlara ulaştığımızı söyleyebiliriz:

1-Türk dilinin, bir çok alanda olduğu gibi, tıp alanında yazılmış böyle bir eserdeki gücü, söz varlığı, terim zenginliği ortaya konulmuştur.

2-Eserde bir çok terimin Arapça, Farsça, Yunanca, Frenkçe olarak yer alması, Türkçenin yetersizliğini göstermeyip, bilākis bu dillerle boy ölçüştüğünün delilidir. Çünkü, bir terimin, yabancı dildeki karşılığı verilirken, Türkçe karşılığı da ihmal edilmemiştir. Bu açıdan Türkçenin 17. ve 18. yüzyıllarda güçlü bir konumda olduğu sonucuna varmaktayız.

3-Çalışmamızın sonuçlarından biri de, Eski Anadolu Türkçesi döneminin karakteristik özelliklerinden olan yuvarlaklaşma olayının, metnimizdeki bir çok örnekte düzleşmeye doğru bir eğilim göstermesidir. Bir kısım eklerin, yuvarlak ve düz ünlü bulunduran ikili şekillerini tespit ettik ve inceleme bölümünde ele aldık.

4-Tıbbî folklora, halk söyleyişlerine dair bazı terimlerin metnimizde yer almış olduğunu gördük (dil altı, yılduz düşdi, turtası tutdı, talaklı v.b.).

5-Genetif ekinin, harekeli olan kelimelerde, dört örnek dışında, dar ünlü okutacak biçimde harekelendiğini belirledik. Yuvarlak ünlü taşıyan kök üzerine dahi dar olarak geldiği kelimeler mevcuttur. Bu şekilde harekelenen kelime sayısı 54'tür. Yuvarlak okutulduğu örnek sayısı 4'tür ve bu sayıya yuvarlak ve düz ünlü bulunduran kökler dahildir. Biz de bu durumu baz alıp, söz konusu eki harekesiz yerlerde dar olarak okuduk.

6-Çalışmamızın sonunda isimden isim yapan 37, isimden fiil yapan 17, fiilden isim yapan 30, ve fiilden fiil yapan 21 ek tespit ettik.

7-Söz konusu eseri dil özellikleri bakımından , Eski Anadolu Türkçesi ile günümüz Türkçesi arasında gidip gelen "geçiş dönemi eseri" olarak değerlendirebiliriz.

8-Dizin çalışmamız sonucunda, toplam 6827 madde başı kelime ve terim elde etmiş olduk. Bu madde başı olan kelimeler içerisinde tamlamalar da yer almaktadır.

9-Madde başı olan Türkçe 2479, Arapça 3070, Farsça 981, Yunanca 142, İtalyanca 2, Fransızca 16, Osmanlıca 5, Slâvca 1, Lâtince 3, Rusça 1, Süryânice 13 ve menşei bilinmeyen 114 kelime tespit ettik.

10-Menşei bilinmeyen 114 kelimenin ise, bir çoğu için metinde Frenkçe açıklaması yer almaktadır. Biz, Frenkçe içinde hangi dile ait olduğundan emin olamadığımız kelimelerin menşeini vermek konusunda ihtiyatlı davranarak yazmadık.

11-Söz konusu verileri yüzdelik orana göre ifade edersek; Türkçe % 36.3, Arapça % 44.9, Farsça % 14.3, Yunanca % 2.07, İtalyanca % 0.02, Fransızca % 0.23, Osmanlıca % 0.07, Slâvca % 0.01, Lâtince % 0.04, Rusça % 0.01, Süryânice % 0.19 ve menşei bilinmeyen % 1.66 olarak karşımıza çıkmaktadır.

12-Yukarıdaki vermeye çalıştığımız sayı ve oranlar ana madde başlarına aittir. Bunlara alt madde başlarını da dahil edersek, büyük bir sayıya ve orana ulaşabiliriz. Kısaca bu eser, kelime ve terimleri açısından büyük bir hazine barındırmaktadır, diyebiliriz.

KAYNAKLAR

ABDULKADİROĞLU Abdulkerim, "Edebiyatta Metoloji Açısından El Yazmaları ve Nadir Eserler Üzerine Notlar", **Gazi Eğitim Fak. Dergisi**, C.III, S.9, Ankara 1978

ADIVAR Adnan, **Osmanlı Türklerinde İlim**, 4. Baskı, İstanbul 1982

AKALIN Mehmet, **Tarihî Türk Şiveleri**, Atatürk Üniv. Yay., Sevinç Matbaası, Ankara 1979

AKFIRAT H.H.M.Osman, **Şifalı Bitkiler ve Emraz I-II-III**, (Çev.H.Arif PAMUK), Pamuk Yay., İstanbul 1984

AKKUŞ Muzaffer, **Kitāb-ı Gunya**, TDK Yay., Ankara 1995

ALTINTAŞ Ayten, "Divanü Lügati't-Türk'teki Tıbbî Bilgiler", **TDA Dergisi**, S.25, 1983

BAKIR Abdulhalik, **Ortaçağ İslam Dünyasında Itriyat, Gıda, İlaç Üretimi ve Tağşişi**, Bizim Büro Basım evi, Ankara 2000-08-29

BANGUOĞLU Tahsin, **Türkçenin Grameri**, TDK Yay., TTK Basım evi, Ankara 1986

BAYAT Ali Haydar, "Osmanlı Devletinde Hekimbaşılık Kurumu ve Hekimbaşılar", **Kubbealtı Akademi Mecmuası**, Yıl 11, S.4, Ekim 1982

----------, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Hekimbaşı ve Hekimbaşılık", **TDA Dergisi**, S.59, Nisan 1989

----------, **Osmanlı Devletinde Hekimbaşılık Kurumu ve Hekimbaşılar**, AYK / AKMB. Yay., Ankara 1999

BAYLAV Naşit, **Fatih Sultan Mehmed Devrinde Telif, Tercüme ve İstinsah Edilen Eserler ve İlaçlar**, İstanbul 1953

BAYTOP Turhan, **Türkçe Bitki Adları Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara 1994

BİLGEGİL M.Kaya, **Türkçe Dilbilgisi**, Dergāh Yay., III. Baskı, İstanbul 1984

BOZKURT Fuat, **Türkiye Türkçesi**, Cem Yayın evi, İstanbul 1995

----------, **Türklerin Dili**, Cem Yayın evi, İstanbul 1992

BURAN Ahmet, "-lk Ekinin Anadolu Ağızlarındaki Kullanılışı", **TDAY-B 1994**, Ankara 1996

----------, "Yunus'ta Hayvan Adları ve Fonksiyonları", **Fırat Üniv.Sosyal Bilimler Dergisi**, S.5, C.2, Elazığ 1991

----------, **Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hāl) Ekleri**, TDK Yay., Ankara 1996

----------,"Elazığ İl Halk Kütüphanesindeki Yazma Eserler", **Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu / Bildiriler**, Fırat Üniv., Elazığ 1987, s.177-182

Bursalı Mehmet Tahir Efendi, **Osmanlı Müellifleri**, Hazırlayan: İsmail ÖZEN, Meral Yay. , İstanbul 1975, C. lll

CAFEROĞLU Ahmet, "Türkiye'de Balık Adları", **TDED**, C.X, s.111-132, Eylül 1960

----------, **Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü**, 3.Baskı, Enderun Kitap evi, İstanbul 1993

CANPOLAT Mustafa, "XlV. Yüzyılda Yazılmış Değerli Bir Tıp Eseri Edviye-i Müfrede", **Türkoloji Dergisi**, C.V, DTCF Yay., Ankara 1973

CLAUSON Sir Gerard, **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish**, Oxford, At the Clarendon Press, 1972

ÇAĞATAY Saadet, "Uygurca ve Eski Osmanlıcada Instrumental -n", **Türk Lehçeleri Örnekleri Üzerine Denemeler**, DTCF Yay., Ankara 1978

DEMİRHAN ERDEMİR Ayşegül, "Hekim Zeynelābidin bin Halil'in Şifā al-Fu'ād Adlı Eserinin Türk Tıp Tarihindeki Yeri ve Bazı Orijinal Sonuçlar", **TDA Dergisi**, Nisan 1991

----------, "Hekimbaşı Sālih bin Nasrullah (? – 1669)", **TDA Dergisi**, Prof. Dr. Faruk SÜMER'e Armağan, S. 100, Şubat 1996

----------, **Tıbbi Deontoloji ve Genel Tıp Tarihi**, Güneş & Nobel Yay., Bursa 1996

DEVELİ Hayati, **Evliyā Çelebi Seyahatnāmesine Göre 17.Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar**, TDK Yay., Ankara 1995

DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügāt**, Aydın Kitap evi, Ankara 1982

DİLÇİN Cem, **Yeni Tarama Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara 1983

DUMAN Musa, **Evliya Çelebi Seyahatnāmesine Göre 17.Yüzyılda Ses Değişmeleri**, TDK Yay., Ankara 1995

ERASLAN Kemal, **Eski Türkçede İsim-Fiiller**, İstanbul Üniv.Edebiyat Fak.Yay., İstanbul 1980

ERGİN Muharrem, **Orhun Abideleri**, 9.Baskı, Boğaziçi Yay., İstanbul 1983

----------, **Türk Dil Bilgisi**, Boğaziçi Yay., 5.Baskı, İstanbul 1980

GABAIN A.Von, **Eski Türkçenin Grameri,** (Çev.Mehmet AKALIN), TDK Yay., Ankara 1988

GÖBELEZ Mehmet, **Dünya'da Halk Tababeti**, Şafak Matbaası, Ankara 1985

GÜLENSOY Tuncer, "Türk Fonetik Transkripsiyonu Üzerine", **Türkoloji Dergisi**, C.VIII, Ankara 1979

GÜLSEVİN Gürer - GÜLSEVİN Selma, **(Kāmūs-ı Türkī'ye Göre) Türkçede Yapım Ekleri ve Kullanılışları (I.Fiilden İsim Yapan Ekler)**, Malatya 1993

----------, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, TDK Yay., Ankara 1997

HACIEMİNOĞLU Necmettin, **Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller**, KB.Yay., Ankara 1991

HATİBOĞLU Vecihe, "Türkçede Bazı Hayvan Adları", **XI.Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler**, TTK Basım evi, Ankara 1968

Hayātizāde Mustafa Feyzi Efendi, **Yabanī Bitkiler Sözlüğü**, (Hazırlayan: Hadiye TUNCER), C.I, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yay., Atak Matbaası, Ankara 1978

HOFMAN Henri, "Gāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān / II.(İbn Sellūm ve İbn Sinā)", **V.Milletlerarası Türkoloji Kongresi-Tebliğler III, Türk Tarihi II,** İstanbul 1986

İbn-i Sīnā, **El-Kānūn fi't-Tıbb-I,** (Çev.Esin KĀHYA), AKMB Yay., Ankara 1995

İLHAN Nadir, **Hazā'inu's-Sa'ādāt / İnceleme-Metin-Dizin**, Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ 1998

KĀHYA Esin - DEMİRHAN ERDEMİR Ayşegül, **Bilimin Işığında Osmanlıdan Cumhuriyete Tıp ve Sağlık Kurumları**, TDV. Yay., Ankara 2000

----------, "İki Osmanlıca Metinden Derlenmiş Anatomi ve Fizyoloji Terimleri", **Bilim Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe**, TTK Yay., Ankara 1978

----------, **Şemseddīn-i İtāḳī'nin Resimli Anatomi Kitabı**, AKMB Yay., Ankara 1996

KARAHAN Leylā, **Erzurumlu Darīr-Kıssa-i Yūsuf-Yūsuf u Züleyhā**, TDK Yay., Ankara 1994

KARAKAŞ Mahmut, **Müspet İlimde Müslüman Ālimler**, KB. Yay. , Ankara 1991

KILICOĞLU Vecihe, **Cerrahiye-i İlhaniye**, DTCF Yay., TTK Basım evi, Ankara 1956

KORKMAZ Zeynep, "Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler", **Türkoloji Dergisi**, C.VIII, S.1, Ankara 1979

----------, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara 1992

----------, **Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları**, TDK Yay., Ankara 1994

KÖPRÜLÜ M.Fuad, **Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 1981

KÜÇÜKER Paki, **Yādigār-ı İbn-i Şerīf / Giriş-İnceleme-Metin I-II-III**, Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ 1994

MANSUROĞLU Mecdud, "Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu", **TDAY-B 1959**

Meydan Larousse Ansiklopedisi, C.10, s.881, İstanbul 1960-1969

Mütercim Asım Efendi, **Kamusu'l-Muhit (Kamus Tercümesi)**, C.I, Mısır / Bulak, H.1250

Nasrullah oğlu Salih, **Gāyetü'l-Beyān fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān / İnsan Sağlığı ve Sağlığı Koruma Yöntemleri I-II**, (Çev.Abdi ÖZKÖK), Ve-Ga Yay., Ankara 1991

NYİRİ Maria, "Kaşgarlı Mahmud'un Divanü Lügati't-Türk Adlı Sözlüğü'ndeki Bitki Adları", **Beşinci Milletlerarası Türkoloji Kongresi / Tebliğler**, 23-28 Eylül, I.Türk Dili, C.I, İstanbul 1985

Osmanlı-Bilim Ansiklopedisi / "Tıp Bilimleri", C.VIII, s.487-488, Ankara 1999

ÖNLER Zafer, "Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Yazılmış İki Tıp Kitabında Yer Alan Sağlık Bilgisi Terimleri", **TDAY-B 1985**, Ankara 1989

----------, "XIV. ve XV. Yüzyıl Anadolu Türkçesi Botanik Terimleri (Edviye-i Müfrede, Hazāinü's-Saādāt, Mücerrebnāme, Müntahāb-ı Şifā, Yadigār-ı İbn-i Şerīf)", **Journal of Turkish Studies (Türklük Bilgisi Araştırmaları)**, Fahir İz Armağanı, I.1990/Volume 14.Published at The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Harvard University 1990

----------, "XIV. ve XV. Yüzyıl Türkçe Tıp Kitaplarındaki Bitki Adları Üzerine", **TDA Dergisi**, S.52, Şubat 1988

----------, **Celālüddin Hızır (Hacı Paşa) Müntahab-ı Şifā I Metin-Giriş**, TDK Yay., Ankara 1990

----------, "XV. Yüzyıl Hekimlerinden Sabuncuoğlu Şerefeddin'in "Mücerrebnāme" Adlı Eseri", **Fırat Üniv.Dergisi (Sosyal Bilimler)**, S.1, Elazığ 1987

ÖZER Osman, **Aḥmedī / Tervīḥü'l-Ervāḥ / Giriş-İnceleme-Metin I-II-III-IV**, Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ 1995

ÖZKAN Mustafa, **(Mahmūd b. Kādī-i Mayās) Gülistan Tercümesi (Giriş-İnceleme- Metin-Sözlük)**, TDK Yay., Ankara 1993

----------, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, Filiz Kitap evi, İstanbul 1995

ÖZTEK Zafer, **Halk Dilinde Sağlık Deyişleri Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara 1992

PAMUK Arif, **Şifalı Bitkiler Ansiklopedisi**, Pamuk Yay., İstanbul 1984

REDHOUSE Sir James W., **İngilizce – Türkçe Redhouse / Redhouse English – Turkish Dictionary**, Redhouse Yayın evi, İstanbul / Türkiye 1990

----------, **Turkish And English Lexicon**, Çağrı Yay., 2.Edition, İstanbul 1992

SARI Mevlüt, **El-Mevarid Arapça - Türkçe Lügat**, Bahar Yay., İstanbul 1981

STEINGASS Ph.D.F., **Persian - English Dictionary**, Librairie du Liban Riad Solh Square, Beirut 1975

ŞEHSUVAROĞLU Bedi N. - DEMİRHAN ERDEMİR Ayşegül - CANTAY GÜREŞSEVER Gönül, **Türk Tıp Tarihi**, Bursa 1984

----------, "Anadolu'da Türkçeleşme Cereyanları ve Türkçe İlk Tıp Yazmalarındaki Terimler", **VIII. Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler**, TDK Yay., S.179, TTK Basım evi, Ankara 1960

Şemseddin Sami, **Kāmūs-ı Türkī**, Çağrı Yay., C.I-II, İstanbul 1992

----------, **Kāmūsu'l-A'lām**, C.I-II-III-IV-V-VI, Tıpkıbasım, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996

Şerefeddin Sabuncuoğlu, **Mücerreb-Nāme (İlk Türkçe Deneysel Tıp Eseri-1468)**, (Hazırlayanlar: İlter UZEL – Kenan SÜVEREN), AKMB Yay., Ankara 1999

ŞEŞEN Ramazan-İZGİ Cevat-AKPINAR Cemil, **Köprülü Kütüphanesi Yazmaları Katalogu III**, İstanbul 1986

----------, **Türkiye Kütüphanelerindeki İslāmī Tıp Yazmaları Katalogu**, İstanbul 1981

----------, **İslāmī Tıp Yazmaları Katalogu**, İslām Konferansı Teşkilātı, III. İslām Tıp Kongresi, İstanbul 1984

Şeyhülislām Mehmed Esad Efendi, **Lehcetü'l-Lügat**, (Hazırlayan: Ahmet KIRKKILIÇ), TDK Yay., Ankara 1999

ŞÜKUN Ziya, **Gencine-i Güftār / Ferheng-i Ziya**, İstanbul 1984

TEZCAN Semih, "En Eski Türk Dili ve Yazını", **Bilim Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe**, TTK Yay., Ankara 1978

THOMSEN K., "Türkçede Kapalı "E", **TDA Dergisi**, Aralık 1987

TİMURTAŞ Faruk Kadri, **Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük**, Enderun Kitap evi, İstanbul 1994

TUĞLACI Pars, **Tıp Sözlüğü**, Pars Yay., III.Baskı, İstanbul 1978

TUNA Osman Nedim, "Malatya'da Bir Yazma Tıp Kitabı ve Türk Bitki Adlarının Kaynakları", **İnönü Üniv.II.Battal Gazi ve Çevresi Halk Kültürü Sempozyumu / Tebliğler**, (Malatya 19-21 Ekim 1987), İstanbul Eylül 1988

Türk Dil Kurumu, **Derleme Sözlüğü**, C.I-XII, Ankara 1964-1982

----------, **İmlâ Klavuzu**, Ankara 1996

----------, **Tarama Sözlüğü**, C.I-VIII, Ankara 1964-1977

----------, **Türkçe Sözlük I-II**, Ankara 1988

UÇAN Salih, **(Lokman Hekim) Şifalı Bitkiler Ansiklopedisi**, Seda Yay., İstanbul 1997

ULUDAĞ Osman Şevki (Sadeleştiren İlter UZEL), **Beşbuçuk Asırlık Türk Tabâbeti Tarihi**, KB. Yay., Ankara 1991

UNAT Faik Reşit, **Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu**, TTK Yay., 7.Baskı, TTK Basım evi, Ankara 1994

ÜNVER Süheyl - SÖZEN H., "Tenzuhun Bizde Tanınmasına Hizmeti Dokunan Hekimbaşı Salih Efendi", **Türk Farmakaloji Tarihi I**, Tenzu Kursları, s.45, İstanbul 1960

----------, "XVII. Asırda Hekim Salih Efendi ve Aşkın Tedavisi", **Tıp Dünyası**, IX, S.9, s.3257-3261, 1936

----------, **Osmanlı Türklerinde Hekimlik ve Eczacılık Tarihi Hakkında**, İstanbul 1952

YARDIMCI İlhan, **Şifalı Bitkiler ve Halk İlaçları**, 2.Baskı, İstanbul 1970

YURDAKÖK Murat, "Nasrullahoğlu Salih (Ölüm.1699)", **Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi**, Hacettepe Üniv.Yay., S.38, Ankara 1995

YÜCEL Bilal, "Adnî Receb Dede'nin Tasavvuf Manzumesinde XVII.Yüzyıl Türkçesi Özellikleri", **Türklük Bilimi Araştırmaları**, S.4, s.57-98, Sivas 1997

II. BÖLÜM

METİN

FİHRİST

- ʻilm-i ṭıbbıñ mevżuʻı taʻrīfi beyānider - sayfa - 5
- maḳāle-i evvel faṣl-ı havā tedbīri beyān ider - sayfa - 10
- ikinci faṣıl yemek ve icmek tedbīri beyān ider - sayfa - 11
- ṣu içmek tedbīri beyān ider - sayfa - 12
- üçünci faṣıl bedeniñ ḥareket sükūn tedbīri beyān ider - sayfa - 18
- dördünci faṣıl ḥareket sükūn tedbīri beyānider - sayfa - 20
- beşinci faṣıl uyḳu ve uyanıḳlıḳ tedbīri beyān ider - sayfa - 22
- altıncı faṣıl istifrāġ ve iḥtibās beyānındadur - sayfa - 23
- yedinci faṣıl cimāʻ beyānider - sayfa - 26
- sekizinci faṣıl ḥammāma girmek beyānındadur - sayfa - 27
- ṭoḳuzıncı faṣıl faṣdı beyānider - sayfa - 29
- ṭamarlar taʻrīfi beyānındadur - sayfa - 34
- ḥacāmet nefʻini beyān ider - sayfa - 36
- onuncı faṣıl müshil şerbet içmek beyānider - sayfa - 37
- fuṣūl-ı erbaʻada ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat tedbīri beyānider - sayfa - 41
- ikinci maḳāle müfredāt beyānider - sayfa - 42
- ḥurūf-ı tehciye ḥarfü'l-elf beyānider - sayfa - 43
- ḥarfü'l-bā' beyānider - sayfa - 50
- ḥarfü'l-tā' bildürür - sayfa - 59
- ḥarfü'l-cīm bildürür - sayfa - 61
- ḥarfü'l-ḥā' bildürür - sayfa - 62
- ḥarfü'l-ḥā' bildürür - sayfa - 63
- ḥarfü'l-dāl bildürür - sayfa - 66
- ḥarfü'l-rā' bildürür - sayfa - 67
- ḥarfü'l-zā' bildürür - sayfa - 68
- ḥarfü's-sīn bildürür - sayfa - 70

- ḥarfü'ş-şın - sayfa - 74
- ḥarfü'ṣ-ṣād bildürür - sayfa - 75
- ḥarfü'ṭ-ṭā' bildürür - sayfa - 79
- ḥarfü'l-'ayın bildürür - sayfa - 80
- ḥarfü'l-ġayın bildürür - sayfa - 83
- ḥarfü'l-fā' bildürür - sayfa - 84
- ḥarfü'l-ḳāf bildürür - sayfa - 85
- ḥarfü'l-kāf bildürür - sayfa - 90
- ḥarfü'l-lām - sayfa - 95
- ḥarfü'l-mīm - sayfa - 96
- ḥarfü'n-nūn - sayfa - 100
- ḥarfü'l-vāv - sayfa - 102
- ḥarfü'l-hā' - sayfa - 103
- ḥarfü'l-yā' - sayfa - 104
- çoḳ maraźlarda isti'māl olunan mürekkeb şerbetleri beyān ider - sayfa - 109
- ikinci faṣıl ma'cūnlar ve cevārişler beyān ider - sayfa - 109
- üçünci faṣıl müshil olan ma'cūnlar ve cevārişler beyānındadur - sayfa - 114
- dördünci faṣıl ḥablar beyānındadur - sayfa - 116
- beşinci faṣıl ḳurṣları beyānider - sayfa - 119
- altıncı faṣıl süfūfları beyān ider - sayfa - 121
- yedinci faṣıl lu'ūḳları beyānındadur - sayfa - 121
- sekizinci faṣıl merhemleri beyān ider - sayfa - 122
- ṭoḳuzıncı faṣıl yaġlar beyānındadur - sayfa - 124
- onuncı faṣıl şāflar beyānındadur - sayfa -125
- üçünci maḳāle başdan ayaġa maḫṣūṣ olan maraźlar 'ilācını ve sebeblerini beyānider - sayfa - 125
- ferānīṭis ya'nī ser-sām-ı ḥār 'ilācı beyānider - sayfa - 129
- nisyān ya'nī unutsamaḳ maraźın 'ilācını beyān ider - sayfa - 130

- sebāt seher ya'nī ādem uyumamaḳ marażınıñ 'ilācını beyānider - sayfa - 131
- mālīḫūlyā-yı meraḳiye marażı üzre 'ilācını beyānider - sayfa - 132
- 'aşḳ marażınıñ 'ilācını bildürür beyānider - sayfa - 137
- ser-i devvār ya'nī baş dönmesiniñ 'ilācını beyānider - sayfa - 138
- el-kābūs ya'nī aġır başmaḳ 'ilācını beyānider - sayfa - 139
- ṣar' marażınıñ 'ilācını beyān ider - sayfa - 140
- sekte marażınıñ 'ilācını beyān ider - sayfa - 144
- el-fālic felc marażınıñ 'ilācını beyān ider - sayfa - 146
- 'ilāc teşennüc marażınıñ beyān ider soġulcan yaġı - sayfa - 149
- 'ilācü'r-ra'şe beyānındadur - sayfa - 151
- 'ilācü'l-iḫtilāc beyānındadur - sayfa - 152
- emrāżi'l-'ayn envā'ın 'ilāc beyānider - sayfa - 155
- göziñ gicimesini uyuzı marażınıñ 'ilācı beyānider - sayfa - 159
- ẓafereniñ 'ilācı devāsı beyānider - sayfa - 159
- göze aḳ düşmesiniñ 'ilācı ve devāsı beyānındadur - sayfa - 160
- göze bir şey ṭoḳunmasınıñ 'ilācı beyānındadur - sayfa - 161
- ṭarfe marażınıñ 'ilācı beyānider - sayfa - 161
- göze şu inmesiniñ 'ilācı devāsı beyānındadur - sayfa - 162
- ḳulaḳ aġrısınıñ 'ilācını beyān ider - sayfa - 163
- ḳulaḳ gürüldisi ve ḳulaḳ ṭutılması marażınıñ 'ilācı beyānındadur - sayfa - 163
- burun içinde olan yaralarıñ 'ilācı beyānındadur - sayfa - 164
- burun ḳanı diñmese 'ilācı beyānındadur - sayfa - 164
- diliñ yarılması siyāh olması paslanması ḫuşūneti 'ilācları beyānider - sayfa- 165
- dil altı marażınıñ 'ilācını beyānider - sayfa - 166
- dil ṭutılması 'ilācı devāsı beyānındadur - sayfa - 166
- diş aġrısı marażınıñ 'ilācın beyānider - sayfa - 167
- dişleriñ ḳararması ve dibi ḳanamasınıñ 'ilācı beyānider - sayfa - 167

- diş etleri şişüb aġrımasınıñ ʻilācını bildürür - sayfa - 167
- aġız aġrısı ve yara olsa ve şiş olsa ʻilāc bildürür - sayfa - 167
- aġzıñ yaramaz ḳoḳusı ʻilāc beyān ider - sayfa - 168
- boġaza sülük yapışsa kemik dursa ʻilāc beyānider - sayfa - 168
- kücük dil düşdigine ʻilāc beyānider - sayfa - 168
- ḫunnāḳ olsa ʻilācı devāsı beyānındadur - sayfa - 169
- ṣavt tutulmasınıñ ʻilācını beyānider - sayfa - 173
- öksürügiñ ʻilāc bildürür - sayfa - 173
- żıḳḳu'n-nefes ʻilācını bildürür - sayfa - 174
- ẕātü'l-cenb marażınıñ ʻilāc beyān ider - sayfa - 175
- ẕātü'r-riye ʻilācı beyānider - sayfa - 176
- sil marażınıñ yaʻnī verem ʻilācını beyānider - sayfa - 176
- emrāżü'l-ḳalb yaʻnī maraż-ı ḫafaḳān ʻilācı beyānındadur - sayfa - 178
- miʻdeniñ ve ḳızıl üñükiñ marażına ʻilāc bildürür - sayfa - 183
- miʻde şovuḳluġına ʻilāc bildürür - sayfa - 184
- miʻde şişüb ve yelleriniñ marażına ʻilāc bildürür - sayfa - 187
- ıncḳırıḳ marażına ʻilāc bildürür - sayfa - 190
- ḳuşmaḳ ʻilācı bildürür - sayfa - 190
- ḳan ḳuşmanıñ ʻilācını bildürür - sayfa - 191
- ʻaṭaş yaʻnī şuşamaḳ ʻilāc bildürür - sayfa - 191
- ṭaʻāmı hażm idemese añа ʻilāc bildürür - sayfa - 191
- heyża yaʻnī ḳuşub yüregi sürene ʻilāc bildürür - sayfa - 192
- emrāżü'l-emʻā' yaʻnī bağırsaḳlarıñ marażına ʻilāc beyān ider - sayfa - 193
- zaḫīr marażına ʻilāc bildürür - sayfa - 202
- göbegi düşene ʻilāc bildürür - sayfa - 204
- göbek burusınıñ ʻilācı beyānındadur - sayfa - 205
- ḳūlunc marażınıñ ʻilācı beyānındadur - sayfa - 206
- eylāvus ḳūlunc envāʻından bir marażdur ʻilācını bildürür - sayfa - 209
- ḳarında olan ḳurdlara ʻilāc beyānındadur - sayfa - 210

- ḳarnına yılan girse ʿilācı beyānındadur - sayfa - 213
- maḳʿad marażlarınıñ ʿilācını beyānider - sayfa - 215
- maḳʿad yarıldıġınıñ ʿilācını beyānider - sayfa - 217
- maḳʿad şişleriniñ ʿilācı beyānındadur - sayfa - 217
- maḳʿad nāsūrınıñ ʿilācı beyānındadur - sayfa - 218
- maḳʿad çıḳdıġınıñ ʿilācını beyānider - sayfa - 218
- çiger ḫastelikleriniñ ʿilācı beyānındadur - sayfa - 218
- süddeʿilācı beyānındadur - sayfa - 220
- çiger şişiniñ ʿilācı beyānındadur - sayfa - 221
- sū'i'l-ḳınye ʿilācı bildürür - sayfa - 222
- istisḳā-yi zıḳḳīye ʿilāc beyānındadur - sayfa - 223
- istisḳā-yi ṭablīye ʿilāc beyānındadur - sayfa - 224
- istisḳā-yi lāḥmīye ʿilāc beyānındadur - sayfa - 224
- ṭalaḳ marażınıñ ve süddeleriniñ ʿilāc bildürür - sayfa - 225
- ṭalaḳ şişiniñ ʿilācı beyānındadur - sayfa - 226
- ṭalaḳ pekliginiñ ʿilāc beyānider - sayfa - 227
- ṣarılıḳ marażınıñ ʿilācı beyānındadur - sayfa - 228
- ḳara ṣarılıḳ marażına ʿilāc bildürür - sayfa - 230
- bögrek marażlarınıñ ʿilācı beyānider - sayfa - 230
- bögreklerde ḳum ve ṭaş olsa ʿilāc bildürür - sayfa - 232
- şol marażki içdigi şu bevl yolından çıḳar ve ḥarāret defʿ olmaz ʿilāc - sayfa - 233
- bögregiñ içinde yara olsa iriñ aḳsa ʿilāc ẕikr olunur - sayfa - 234
- meşāne marażlarınıñ ʿilācı beyānider - sayfa - 234
- meşānede ṭaş olsa ʿilāc beyān olunur - sayfa - 235
- meşānede olan cerāḥatlarıñ ve iriñ aḳsa ʿilāc beyānider - sayfa - 235
- ḫurḳatü'l-bevl yaʿnī bel şovuḳlugı ʿilācı beyānider - sayfa - 235
- (selisü'l-bevl yaʿnī bevl yolı tutulmaḳdur - sayfa - 236)
- ṭaḳṭīrü'l-bevl ʿilāc beyānındadur ẕikr olunur - sayfa - 237
- selisü'l-bevle ve döşege bevl idene ʿilāc beyān ider - sayfa - 237

- zeker ve ḥayā şişene ‘ilāc zikr olunur - sayfa - 239
- zekerde ve ḥayālarda olan cerāḥatlara ‘ilāc beyānider - sayfa - 240
- fıtık ya‘nī ḳasık yarığınıñ ‘ilācını bildürür - sayfa - 241
- cimā‘ya ḳuvvet viren muḳavvā ‘ilācı zikr olunur - sayfa - 242
- dā’im zeker ḳalḳub ḳā’im olana ‘ilāc beyānider zikr olunur - sayfa - 244
- bil ṣovuḳluġı ‘ilācı bevlde de zikr olunur - sayfa - 245
- emrāżü’r-raḥm raḥmde olan emraż ve şişleriñ ‘ilāc zikr olunur - sayfa - 245
- raḥmde olan pek şişleriñ ‘ilācı beyānındadur - sayfa - 247
- raḥmde yaraları olana ‘ilāc bildürür - sayfa - 247
- ḥayż ḳanı aḳmayub ḥabs olsa ‘ilāc beyānındadur - sayfa - 248
- iḫtināḳü’r-raḥm bu bir marażdur ki ḫātūnlara ṣar‘ dutar gibi ‘ārıż olur ‘ilāc - sayfa - 249
- ḥayż ḳanınıñ ifrāṭile aḳsa ‘ilāc beyān olunur - sayfa - 250
- ḳışır olan ḥāmile olmayan ḫātūna ‘ilāc beyānider - sayfa - 251
- bir marażki ḫātūnlara ‘ārıż olur gebe gibi olur ammā degildür ‘ilāc beyānider - sayfa - 253
- āsān ṭoġurmaḳ ‘ilāc beyānider - sayfa - 254
- mefāṣıl aġrıların ve ‘ırḳu’n-nesā’ ve niḳrīse ‘ilāc beyānider - sayfa - 255
- emrāż-ı ḥummeyāt ya‘nī sıtmaları beyānider yevmiyye ‘ilāc - sayfa - 257
- ḥummā’-i nāyibe bildürür ‘ilāc - sayfa - 259
- ḥummā’-i dıḳḳa ‘ilāc devā zikr olunur - sayfa - 269
- ḥummā’-i vebāiyye ‘ilāc bildürür - sayfa - 270
- ḥummāya mülḥaḳ olan emrāżıñ ve ṭā‘ūn ‘ilāc - sayfa - 272
- şişlerin büsūrların Frenk zaḥmeti ve cüẕām ve uyuz ve temregü ve ṭuzlu balġam bunlara beñzerlere ‘ilāc - sayfa - 277
- ṣovuḳ ve ḳatı şişleriñ ‘ilācı beyānındadur - sayfa - 280
- ve şol maraźlar ki yaramaz ve zehirlüdür aña ‘ilāc beyānider - sayfa - 281
- Frenk zaḥmetiniñ tafṣīl üzre ‘ilāc beyānider - sayfa - 282

- bedende ẓuhūr iden gicik ve uyuz ve temregü ḳurd eşeni gibilere ʻilāc - sayfa - 285
- baraż behaḳ marażına ʻilāc beyān olunur - sayfa - 287
- temregüye ʻilāc beyān olunur - sayfa - 287
- saʻfe ki başda kel olan yaralara ʻilāc beyānider - sayfa - 288
- bādişnām marażına ʻilāc ẕikr olunur - sayfa - 289
- sigillere ʻilāc beyān olunur - sayfa - 289
- eski tāze yaralara ḳılıc ve tüfenk yaraları kemik ḳırılmek ve kemik cıḳmaḳ ʻilāc - sayfa - 290
- zīnete müteʻallik levni ṣāfī ve güzel etmek ʻilācı - sayfa - 290
- dā'ü'ṣ-ṣaʻleb ve dā'ü'l-ḥayye ṣac ve ṣaḳal dökülse ʻilācı - sayfa - 292
- başda olan ḳonaḳ ʻilācın bildürür - sayfa - 294
- ṭırnaḳlar kör olsa ve ḳalın olsa aña ʻilāc bildürür - sayfa - 294
- ẕehirlerden ṣaḳınmaḳ ve ẕehir içene ʻilāc - sayfa - 295
- yılan ve ʻaḳreb ṣoḳan kişiye ʻilāc - sayfa - 295
- örümcek ve böy ve aru ṣoḳana ʻilāc - sayfa - 296
- ḳuduz kelb ṭalayub ışırığına ʻilāc - sayfa - 296
- ḫātimetü'l-kitābda baʻż ḥavāṣṣ-ı mücerrebe ẕikr olunur - sayfa - 296
- altun zümürrüd ve ḫavāṣṣ bıraġılmasa beyān ider - sayfa - 297
- tiryākıñ ḫāṣṣiyyetin beyān ider - sayfa - 297

Ġāyetü'l-Beyān Fī Tedbīr i Bedeni'l-İnsān

I-b

(1) cevāhir-i zevāhir ḥamd ü s̱enā ol vācibü'l-vücūd (2) ve müfīżü'l-ḫayr ve'l-cūd ṣāni'-i 'ālem ve dāfi'-i emrāż-ı (3) benī Ādem olan ḥakīm-i çāre-sāz ve kerīm-i bende- (4) nevāz cellet-i 'aẓametuhu ve 'aẓamet-i ḳudretuhu cenābınıñ (5) dārü'ş-şifā'-i kā'ināt ve mültecā-yı ḥācet-mendān-ı mümkināt (6) olan der-gāh-ı refī'-i ḥikmet-medār ve bār-gāh-ı menī'-i (7) maġfiret-niş̱ārı ṣavbına ihdā olunur ki ḳudret-i (8) kāmile ve ḥikmet-i şāmilesiyle erkān-ı muḫtelifetü'ṭ- (9) ṭıbā' ve ecsām-ı mütebāyinetü'-l aẓlā'ı birbiriyle (10) muḫteliṭ ve mü'telif idüb beyne'r-rūḥ ve'l-cesed kemāl-i (11) bu'd ve münāferet variken leṭāfet ü keş̱āfet cihetinden (12) biḥaseb ta'dīlü'l-emzice birbiriyle ḥüsn-i imtizāc (13) ve ḥāmil-i ḥaml-ı emānet-i kübrā olan insānıñ bāzār-ı (14) i'tibār u iştihārına revāc virüb düşen isti 'dād (15) u istīhāllerin ṭırāzı ولقد كرمنا ile mu'allem

2-a

(1) ve muṭarraz ve şān-ı ma'ālī nişānların ولقد (2) خلقنا الا نسن فى احسبن تقويم ile mükerrem ve mu'azzez (3) eyledi bir ḥekīm-i bī-'illet ve şifā'-baḫş-ı bī-buḫl (4) u żiddetdür ki dārü'ş-şifā-yı keremine iltiCā iden (5) 'ibād-ı müz̲nibīn ve 'uṣāt-ı mü'minīniñ ' ilel ü esḳām-ı (6) şüveriyye vü ma' neviyyelerin maḥv u izāle içün maḫż-ı luṭf (7) u kereminden dārū-yı va'd ü va'īd ile mürekkeb (8) şarāb-ı ṭahūr-ı ma'rifet ta'biye eyleyüb mübtelā-yı maraż-ı (9) ser-sām-ı cehl ü ġavāyet olan erbāb-ı d̲alāleti (10) teşrīḥ-i ḳānūn-ı şerī'at ve tavżīḥ-i minhāc-ı ṭarīḳat (11) ile ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i ṣıḥḥat-i ebediyyeye irşād ve hidāyet (12) itmekle cennet-i

‘adında سمعت ولااذن مالا عين رات (13) tehyie eyledi vele-ālī’-i ġavālī’-i ṣalavāt u teslīmāt (14) ol ‘illet-i ġāiyye-i külliyyāt ve netīce-i behīce-i mevcūdāt (15) tiryāk-ı sümūm-ı cehālet ve ‘ilāc-ı bür’i’s-sā‘a’-i ḏalālet (16) u ġavāyet olan sulṭān-ı kevneyn ve Resūlü’s-saḳaleyn (17) muḫāṭab-ı ḫiṭāb-ı levlāk müşerref-i bi-teşrīf-i وما

2-b

(1) ارسلناك pādişāh-ı her dü-serā ve şehen-şāh-ı serīr-i (2) ḳābe ḳavseyn evednā Muḥammedü’l-Muṣṭafā ‘Aleyhi Ṣalavātü’ (3) -l evfā Ḥażretleri’niñ Ravża-i Münevver ve Meşhed-i (4) Mu‘aṭṭarları’na īṣār u niṣār olunur ki ‘ulūm-ı ‘ulemā (5) ḳaṭre-i nehr-i ḥaḳīḳatı ve ḥikmet-i ḥükemā ġarḳa-i baḥr-ı ma‘rifeti (6) olub kāffe-i ‘ālem ve cümle-i benī Ādem mübtelā-yı dā’-i (7) ‘użāl ġayy u ḏalāl ve maraż-ı müzmin-i ḫizlān ü nekāl (8) olmaġla ser-cümle-i fāsidü’l-mizāc ve bir ṭabīb-i (9) ḥāzıḳ-ı ilāhīniñ ‘ilācına eşedd-i ihtiyāc ile muḥtāc (10) iken ber-fehvā-yı ṣıdḳ-ı iḫtivā-yı ما انزل الله داء (11) الا و انزل فيه دواء mekmen-i ġaybī ve maḫzen-i lā-reybīden (12) kāffe-i ṣaġīr ü kebīr ve şerīf ü vażī‘-yı saḳāmetden (13) evc-i istiḳāmete terfī‘ içün a‘del-i emzice ile (14) irsāl olunub meşārib-i muḫtelife ve emzice-i (15) mütenevvi‘aya muvāfıḳa-i ḳavānīn-i külliyye-i mu‘ālecāt-ı şüveriyye (16) ve ma‘ neviyyeyi ḥāvī bir kitāb-ı semāvī daḫi inzāl (17) buyurulmaġla herkesiñ mizācına muvāfıḳ ve meşrebine

3-a

(1) muṭābıḳ nūş-i dārū-yı ḥikmet ve şarāb-ı ṭahūr-ı meşrebine ma‘rifet (2) ile izāle-i marażına bi-emr-illāh-ı te‘ālā ve ḥikmetihi beẕl-i (3) ḳudret ve ṣarf-ı ma‘ācīn-i mev‘iẓe vü naṣīḥat eyleyüb (4) irtifā‘ ve teşā‘ud ebḫire-i rediyye-i şirk ü ẕilel ile (5) baṣar-ı baṣīretlerine sebel ve ‘uyūn-ı ḳalblerine ḫalel (6) ‘ārıż olan aṣḥāb-ı emrāżıñ ḳīfāl-i ḥavāsslarından (7) istifrāġ-ı dem-i fāsid-i vesvās eyleyüb müleyyināt-ı āyāt-ı (8) beyyināt-ı va‘īdiyye ile ḳulūb-ı ḳāsiyelerin telyīn (9) ve

vi‘ā’ ‘aḳāīd-i bāṭıla olan mi‘de-i fehm ü iz‘ānların (10) eşribe-i āyāt-ı va‘diyye ile tenḳıye itmekle rāh-ı ḥaḳḳı tebyīn (11) eyleyüb ol keḥḥāl-i şerī‘atıñ mükāḥḥale’-i çeşm-i cānına (12) kuḥl-ı icābet işābet eyleyen ümmet-i ‘alī menzilet-i rāh-ı (13) ḥaḳdan şāḥib-naẓar ve ṣırāṭ-ı müstaḳīmde ḥadīd (14) ü’l-baṣar olub da‘vet-i ‘āmmesine icābet (15) ve şifā-ḫāne-i keremine ilticā itmeyen erbāb-ı şirk ü ḍalālet (16) tīh-i cehāletde ser-gerdān ve vādī-i bevādī-i ġavāyetde (17) vāleh ü ḥayrān oldılar Ṣallallahu ‘Aleyhi ve ‘alīhi ve eṣḥābihi

3-b

(1) ve etbā‘ihi ve aḥbābihi ammā ba‘du medḥ ü ṣenā-yı (2) sulṭān ve maḥmidet-i ḥāḳān-ı evān sünnet-i seniyye-i (3) ehl-i taṣnīf ve ḳā‘ide-i muḳannene-i eṣḥāb-ı te’līfdür (4) ḫuṣūṣā zamānımızıñ pād-şāh-ı gerdūn-ı vaḳār ve ḫalīfe-i (5) rū-yi zemīn ‘alī-tebārı ki medḥ ü ṣenālarında mādiḥ (6) ü vāṣıf ve müṣnī’-i kāmil ü ‘ārif derece-i iġrāḳa (7) irtiḳā ve ḳaṣr-ı īcāz u ıṭnābda ve sāde ta‘bīrāt (8) u cīreye ittikā eylese henüz tebāşīr-i ṣabāḥü’l-ḫayr (9) ḥıṣāl-i ḥamīdelerinden bir ẕerre vaṣf olunmadın (10) şīrāze-i evrāḳ-ı müellefāta ibrişīm-i zer-tār-ı eyyām (11) kifāyet itmeyeydi ḥālā serīr-i ‘ālem maṣīr-i sulṭānī (12) ve taḫt-ı āsmān-ı cihān-bānī üzere kām-bīn ü kām-rān (13) olub kilīd-i heft-ıḳlīm rub‘-ı ma‘mūr ve maḳālīd-i (14) umūr-ı cumhūr kef-i pür-keremlerine müsellem olan (15) sulṭān-ı selāṭīn-i cihān ḫāḳān-ı ḥavāḳīn-i zamān (16) şehr-yār-ı ferḫunde-fer cihān-dār-ı bülend-aḫter (17) müeyyed-yed ü muẓaffer-fer Dārā-ḥaşem Sikender-ḫadem

4-a

(1) gerdūn-raḫş cihān-baḫş pād-şāh-ı dīn-penāh (2) şāh-ı ‘alī-cāh u ẓıll-ullahu’s-sulṭānü’l-a‘ẓam (3) ve’l-ḫāḳānü’l-efḫam mālik-i riḳābü’l-ümem ẓıll-ullah’ (4) ü-ẓ ẓalīl fi’l-‘ālem müstaḫdem-i e‘āẓımu’l-ḥavāḳīn (5) ḫulāṣatü’l-mā’ ve’ṭ-ṭīn sulṭānü’l-ġuzāt ve’l-mücāhidīn (6) ḥāmī-i bilād-ı ehlü’l-īmān māḥī-i āṣārü’l-küfr ve’ṭ-ṭuġyān (7) nāṣıb-ı livāü’ş-şer‘ fi’l-āfāḳ bāsıṭ-ı bisāṭ (8) ü’r-rāfet-i fi’l-‘ālemīn

‘ale’l-ıṭlāḳ şāh-ı ma‘delet-perver-i (9) dīn-penāh mülk-i dest-gāh-ı felek bār-gāh medār (10) ü’l-me ‘āli melāẕü’l-ümem veliyyü’l-eyādī müfeyyiżü’n-ni‘am (11) şehr-yār-ı cihān muṭā‘-ı mālikü’r-riḳāb tāc-dār-ı (12) vācibü’l-etbā‘ āsmān-cenāb ṣubḥ-i ḫuceste ṭulū‘-ı (13) ‘ālem-i iclāl mihr-i cihān-bān-ı sipihr-i iḳbāl emīn-i (14) ḫilāfet-i ‘uẓmā medār-ı emānet-i kübrā netīce-i kār-gāh-i (15) tekvīn ḫulāṣa-i elṭāf-ı rabbü’l-‘ālemīn mu‘azzü’d-dünyā (16) ve’d-dīn ġıyāṣü’l-islām ve’l-müslimīn ḫādim (17) ü’l-ḥaremeyni’ş-şerīfeyn nāẓım-ı menāẓımü’l-meḳāmeyni’l-‘aẕīmeyn

4-b

(1) kāsirü’l-ekāsiret ve ḳahramānu’l-ḳurūm sulṭānü’l-‘Arab (2) ve’l-‘Acem ve’r-Rūm es sulṭān bin es sulṭān bin es sulṭān (3) es sulṭāne’l-ġāzī es sulṭān Muḥammed Ḫān bin es sulṭān (4) İbrāhīm Ḫān lā-zālet silsilet-i salṭanata bāḳiyeten (5) ilā āḫiri’z-zamān ve mā biraḥt-ı cünūdih-i manṣūretü’r-rāyāt (6) mediyü’l-evān fī küll-i ḥīn u ān ḥażretleriñe i‘tidāl-i (7) mizāc ṣıḥḥat-i imtizāclarıyla mizāc ‘ālem-i i‘tidāl (8) ve ḳıvām-ı beden-i şerīf pāk nihādlarıyla sükkān-ı eḳālīm-i seb‘a (9) ḥüsn-i intiẓām-ḥāl bulmaḳ çün emr-i muḳarrer ve ṣaḥāyif (10) ü zebrde mesṭūr ve muḥarrerdür bu dā‘īża‘īf ve ḥarekāt (11) ü sekenātda esmā-i şerīfe’-i ilāhiyyeden ism-i şerīf-i lāṭīfe (12) müteşebbiṣ Ṣāliḥ bin Naṣr-ullah bendeleri ḫidmet-i celīl (13) ü’l-ḳadr-i riyāset-i eṭıbbā’-i ḫāṣṣa ile zamān-ı devlet-i (14) ‘āliyye ve evān-ı şevket-i seniyyelerinde müşerref olub (15) laḥẓāt-ı ‘ayn-ı kerem ü iḥsānlarına melḥūẓ u mesrūr ve (16) dil-i ḫazīn-i ḫarāb dest-i mi‘mār-ı luṭf-ı fırāvānlarıyla ma‘mūr (17) olduġı ḥālde bir sā‘at-i mübārek ve meymūn ve bir

5-a

(1) vaḳt-ı şerīf-nümūnda bu eḳall-i enām u ḫ:āhende-i ṣıḥḥat (2) mizāc u imtidād-ı eyyāmlarına ḥüsn-i ḫiṭāb-ı müsteṭāb (3) buyurub çün istiḳāmet vücūd-ı bihbūdem

ile devr-i (4) felek müstaḳīmü'l-ḥāl ve ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat-ı mizācım ile mizāc-ı (5) 'āleme ḫüsn-i i'tidāl ḫuṣūlı ke'ş-şemsi fī vasaṭü'n-nehār (6) vāżıḥ u āşkārdur fenn-i ṭıbda tedbīr-i ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat-ı (7) mizācımızı muḫtevī bir kitāb-ı cāmi' taṣnīf ve bir mecmū'a-i (8) müntaḫaba tertīb ve tarṣīf olunsa ki uṣūl-i fenden (9) niçe ḳavā'id-i celīle ve cüz'iyyāt u fürū'ında niçe fevā'id-i (10) cezīleyi müştemil u münṭavī ola diyü fermān-ı ḳadr-i tüvān (11) ve ḳażā-i cereyān şeref-i ṣudūr buldı bu ḫiṭāb-ı müsteṭābı (12) māye-çend-īn hezār feṭḥ-ı bāb u faṣl-ı ḫiṭāb-ı 'ad idüb (13) fi'l-ḥāl min ġayr-ı terāḫ velā ihmāl bu fenn-i celīl (14) ü'ş-şān bāhirü'l-bürhānıñ kütüb-i mu'tebere ve zebr-i muṭavvele (15) ve muḫtaṣarasından taḥrīr-i zevāyid vechi üzere iltiḳāṭ (16) u intiḫāb-ı ḳavāyid olunmaġa mübāşeret ü mübāderet idüb (17) 'ulemā-ı ṣınā'adan bir ferdiñ ẕikr eylemedigi mücerrebāt-ı 'acībe

5-b

(1) ve mu'ālecāt-ı ġarībeyi ve ba'ż müfredāt ki zamānımızda (2) bürūz u ẓuhūr ve niçe emrāż ki āvānımızda ḥudūṯ (3) u vücūd bulmışdur ṣebt ü taḥrīr olunduġından ġayrı (4) niçe fevā'id-i āḫir daḫi beyān olunmışdur ki bizden (5) muḳaddem gelen eṣnāf-ı taṣnīfiñ muṣannefātı fevāyid-i (6) meẕkūreden ḫāliyedür vechi budur ki bu ṣınā'at (7) müddet-i zamān-ı imtidād buldukça ẓuhūrı ziyāde bulmaḳdadur (8) ve daḫi bu te'līf ḫavāṣṣ-ı müfredāt ve menāfi'-i mürekkebāt (9) ve ba'ż emrāżıñ ḥudūṯından ki ol maraźlar zamān-ı (10) selefde vücūd bulmamaġla kitāblarında tedvīn olunmamışdur (11) ḥālā 'aṣrımızda ḥudūṯı ve vuḳū' u ḫuṣūlı vāṣıl-ı (12) rütbe-i şöhret olmaġla anları daḫi bu kitāba derc eylemege (13) ihtimām olundı ḥabb-ı efrencī ve maraż-ı ṣa'r ve bunlarıñ (14) emṯāli maraźlar ki henüz beyān olunan vech üzere esāmīleri (15) kütüb-i selefde taḥrīr olunmamışdur anları daḫi teḳṣīren li'l-fevāyid (16) ve tevfīren li'l-zevāyid işbu kitābda taḥrīr ve ẕikr eyleyüb bu kitāb-ı (17) müsteṭābıñ ismini ġāyetü'l-beyān fī tedbīr-i bedeni'l-insān

6-a

(1) tesmiye eyledügimden soñra bir muḳaddime ve dört (2) maḳāle ve bir ḫātime üzerine tertīb ḳılındı el-muḳaddime (3) muḳaddime ʻilm-i ṭıbbıñ mevżūʻı ve taʻrīfi beyānındadur (4) ve bu ʻilm-i ṭıbbıñ şerīf olub muḥtācü'n-ileyh olduġın bildürür (5) ammā bu ʻilm-i ṭıbbıñ mevżūʻı beden-i insāndur ṣaḥīḥ ü marīż (6) olduġı cihetden yaʻnī bu ʻilm-i ṭıbda beden-i insānıñ ṣaḥīḥ (7) olduġı veyā marīż olduġı aḥvālden baḥs olunur (8) ammā bu ʻilm-i ṭıbbıñ taʻrīfi bu bir ʻilmdür ki beden-i insānıñ (9) ṣaḥīḥ olub veyā marīż olması bu ʻilimle maʻlūm olur (10) ve bedeniñ ṣıḥḥati ne ṭarīḳla ḥıfẓ olunur ve marīżi (11) ne güne izāle olunur bu ʻilimle bilinür ammā bu ʻilmiñ (12) şerīf olduġı hem ʻaḳl ile ve hem naḳl ile ṣābitdür (13) ammā ʻaḳl ile ṣābit olduġı iki vechiledür (14) biri budur ki her ʻilmiñ şerīf olması mevżūʻınıñ şerīf (15) olmasıyla olur bu ʻilm-i ṭıbbıñ mevżūʻı eşref-i (16) maḫlūḳāt olan insānıñ bedeni olmaġla eşref-i ʻulūmdan (17) olduġı ẓāhirdür bir vechi daḫi budur ki ṣaḥīḥ

6-b

(1) ü'l-mizāc olan kimseler ṣıḥḥatlerin ḥıfẓ itmede ve marīż (2) olanlar marażların izāle itmede bu ʻilm-i ṭıbba eşed (3) iḥtiyācla iḥtiyācлardur pes bu ʻilm-i ṭıbbıñ şerīf (4) olduġı ʻaḳlen iki vechle ṣābit oldı ammā (5) bu ʻilm-i ṭıbbıñ şerīf olduġı naḳl ile ṣābit olduġı (6) baʻżı aḫbārda vārid olmışdur ki العلم علمان (7) الابدان وعلم الا دیان علم yaʻnī ʻilm iki dürlüdür (8) birisi ʻilm-i ebdāndur yaʻnī ʻilm-i ṭıbdur birisi daḫi (9) ʻilm-i edyāndur yaʻnī ʻilm-i fıḳıhdur ʻilm-i ebdānı ʻilm-i edyān (10) üzerine taḳdīm eyledi zīrā beden-i insān ṣıḥḥatde olmaduḳca (11) dürüstce ʻibādet ve ṭāʻat olmaz pes dürüstce ʻibādet (12) ve ṭāʻat beden-i insānıñ ṣıḥḥatde olmasına tevaḳḳuf eyledi (13) beden-i insānıñ ṣıḥḥatini ḥıfẓ eylemek ʻilm-i ṭıb ile olur (14) pes ʻilm-i ṭıbbıñ şerīf olduġı müteʻayyin oldı ve bir (15) daḫi Peyġamber

‘Aleyhi’ṣ-ṣalatu ve’s-selām buyurmışlardur ki (16) العلم علمان علم الدين وعلم الدنيا ya‘nī ‘ilm iki (17) dürlüdür biri ‘ilm-i dīndür ya‘nī ‘ilm-i fıḳıhdur ve birisi

7-a

(1) daḫi ‘ilm-i dünyādur murād ‘ilm-i ṭıbdur zīrā insānıñ dünyāda (2) ḥayātda olub ‘ibādet ve ṭā‘ata meşġūl olması (3) ve ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat eyleyüb ve def‘-i maraż eylemesi bu ‘ilmledür (4) ammā bu ‘ilm-i ṭıbba iḥtiyāc varıduġını beyān zīrā (5) taḥṣīl-i menāfi‘-i dünyeviyye ve kesb-i sa‘ādet-i uḫreviyye olmaz (6) illā beden-i insān i‘tidālde olub ve ‘aḳl-ı selīm olmaġla (7) olur pes herkese vācibdür ki ḥıfẓ u ṣıḥḥat ve izāle-i (8) maraż eylemege sa‘y ideler ve bu ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat ve izāle-i (9) maraż olmaz illā esbāb-ı sitte-i żarūriyye-i ta‘dīl ile (10) olur ya‘nī insānıñ ten-dürüst olmasınıñ sebebleri (11) veyā ḫasta olmasınıñ sebebleri altıdur ṭabībler aña (12) esbāb-ı sitte-i żarūriyye dirler ol altı sebebler bunlardur (13) evvelkisi bizim ebdānımızı muḥīṭ olan havādur (14) ikincisi yimek ve içmek üçünci ḥareket ve sükūn-ı (15) bedeniyye dördünci ḥareket-i sükūn-ı nefsāniyye beşinci (16) uyumaḳ ve uyanıḳlıḳ altıncı istifrāġ ve iḥtibās (17) pes bize vācib oldı ki bu esbāb-ı sitte-i żarūriyyeniñ

7-b

(1) ta‘dīliniñ keyfiyyetini ‘alā ḥaddeihi beyān eyleyevüz **evvelki** (2) **maḳāle esbāb-ı sitte-i żarūriyyeniñ tedbīri** (3) **beyānındadur** bu daḫi on faṣlı ve bir ḫātime’yi müştemildür (4) **evvelki faṣıl havānıñ tedbīri beyānındadur** (5) evvelā havāyı taḳdīm eyledik zīrā insānıñ havāya eşed (6) iḥtiyācla iḥtiyācı vardur zīrā insān bir sā‘at (7) ḥabs-i nefes eyleyüb teneffüs itmemege ḳādir degildür belki (8) teneffüs eylemese helāk olur zīrā rūḥ-ı ḥayvānīniñ (9) ḥayātı ve i‘tidāli tāze tāze havāyla teneffüs eylemekle (10) olur pes eger havā mā-dām ki mu‘tedil ola ve buḫār (11) ve duḫān ḳarışmış olmaya ve çirkīn ḳoḳular ile mütekeyyif (12) olmaya ṣıḥḥati ḥıfẓ eyler ve marażı izāle eyler ammā (13) bu meẕkūrātıñ żıddıyla

olursa ḫastalığa sebeb (14) olur ma'lūm ola ki eger havā ziyāde ıssı olursa (15) yüregi ḳızdurur ṣusadır ve beñzi ṣarı eyler ve arıḳladur (16) ve ḳuvvetleri za'īf eyler ve bedende olan aḫlāṭıñ 'ufūnetine (17) sebebdür ve mizācı ḥarāret üzerine olanlara baş

8-a

(1) aġrısı ve burun ḳanaması 'ārıż olur ve dürlü dürlü sıtmalara (2) sebebdür pes ıssı havānıñ żararın def' eylemek gerek (3) ṣovuḳ mizāclu devālar ḳoḳmaġla meṣelā kāfūr ḳoḳmaḳ gibi (4) ve ṣandal ve gül ṣuyı ḳoḳmaḳ gibi ve yüzini ve ellerini ve ayaḳlarını (5) ṣovuḳ ṣuyla yumaḳ daḫi ıssı havānıñ żararın def' (6) eyler ve ġıdālar ṭabī'atı bārid ġıdālar yiyeler ḳoruḳ ṣuyıyla (7) ḳabaḳ āşı gibi ve sirkeyle ve zeytle mārūl ṣalātası gibi (8) veyā acı mārūl ṣalātası gibi ve ḫıyārıñ için daḫi (9) yimek nāfi'dür ve şerbetlerden leymūn şerbeti sādece (10) yā gül şerbetiyle içeler ve ḳoruḳ şerbeti içmek ziyāde (11) nāfi'dür ve 'anberbārīs şerbeti ve nīlūfer şerbeti ve rībās (12) şerbeti içmek daḫi nāfi'dür ammā eger ṣafrā ġalebe (13) eylemiş ise ṭabī'atını ishāl eyleyeler temr-i Hindī (14) ṣuyıyla ḳudret ḥelvāsıyla yā gül-i mükerrer içeler nīlūfer (15) şerbetiyle yā mükerrer benefşe şerbeti içeler ammā eger (16) havā ṣovuḳ olursa bedeni pekişdürür ve ḥarāret-i (17) ġarīziyyeyi arturur ammā ifrāṭla ṣovuḳ olursa ḥarāret-i

8-b

(1) ġarīziyyeyi söyündürür ve bedende olan aḫlāṭı ta'affīn (2) idüb helāke sebeb olur pes ṣovuḳ havānıñ (3) zararın def' eylemek gerek tedrīcle ḥammāma girmekle ve gövdesini (4) oġmaġla ve kepegi ve pāpadya çiçegini ve benefşe ve ebem (5) gümecini ḳaynadub ṣuyını alub sıcaḳ sıcaḳ ḥammāmda (6) yayḳanalar ve el ve ayaḳ ṣovuḳlamaḳdan ṣaḳınalar ellerini (7) ve ayaḳlarını oġalar sıcaḳ yaġlar ile meṣelā belesān (8) yaġı ve çörek otı yaġı ve seẕāb yaġı ve neft yaġı (9) gibi ve yürek ḳızdurur ma'cūnlar isti'māl ideler devā-i (10) misk gibi ve cevāriş-i

Cālīnūs gibi ve meşridīṭūs (11) ve tiryāk-ı kebīr ve tiryāk-ı erba'a gibi ve zencebīl murabbāsı (12) ve zerenbād murabbāsı isti'māl ideler ve 'anber şarābı (13) ve ḳaranfül şarābı ve 'ūd şarābı ḳaynadub sıcaḳ sıcaḳ (14) ḳahve gibi içeler eger havāya ruṭūbet ġālib olursa (15) yaġmurlar yaġub siller aḳmaġla aḫlāṭıñ 'ufūnetine (16) sebebdür ve ḥavāssa keder virür ve a'żāyı gevşek eyler (17) bu muraṭṭıb havānıñ żararın def' eylemek gerek eger bedende

9-a

(1) ḥarāret olub ḳan çoġısa ḳan alduralar ve gül-be-şeker (2) yiyeler ve eşribelerden gül şarābı ve şandal şarābı (3) ve 'anberbārīs şarābı ve rībās şarābı ve ḳoruḳ şarābı (4) gibilerden içeler eger ḥarāreti yoġısa müceffifāt-ı (5) mu'tedile isti'māl ideler devā-i misk gibi gül-be-şeker (6) ile yā gül-engübīn ile isti'māl eyleyeler ve 'anberli gül (7) şarābı ve dārçīnīyle ve 'ūdıla şandal şarābı (8) münāsibdür ve müferriḥāt yā ḳuvvetiyye ve ma'cūn-ı cevāhir ki (9) Frenkler aña diyāsintā dirler isti'māl eylemek ġāyet (10) münāsibdür eger havā ziyāde yābis olursa bedeni (11) ḳurudur ṣafrā ve sevdā arturur ve terleme ḥastalıġı ve ḥummā-yi (12) muḥriḳaya sebebdür ve mālīḫūlyā ve cünūn īrāṣ eyler (13) ve ḳuru gicik ve uyuz peydā olmasına sebebdür böyle (14) yābis havānıñ żararın def' eylemek gerek ruṭūbet arturıcı (15) şerbetler isti'māl eylemekle nīlūfer şarābı benefşe şarābı (16) gibi ve ruṭūbet virici ġıdālar tenāvül eyleyeler ḳabaḳ āşı (17) ve mārūl ve isfenāḫ ve semiz otı gibi semiz tavuḳ ile bişürüb

9-b

(1) yiyeler ve muraṭṭıb yaġlar sürüneler ṭatlu bādem yaġı gibi (2) ve benefşe yaġı ve nīlūfer yaġı gibi ve muraṭṭıb ḥammāma (3) gireler ki ṣuyı ṭatlu ola ve cimā'yı terk ideler ve rāḥat (4) oturub çoḳ ḥareket itmeyeler ve ma'lūm ola ki (5) gāhī cevher havāya fesād 'āriż olub keyfiyyet-i rediyye (6) ile mütekeyyif olub insāna ve ḥayvāna ve nebāta żarar ider (7) ve ḥummā-yi vebāiyye īrāṣ eyler ve çiçek ve

ḳızamıḳ ve ṭā'ūn (8) ve añla miṣllü maraẓlar peydā olur ve ekṣer żararı demevi (9) yyü'l-mizāc olanlara ve ma'ṣūmlaradur ve bunıñ ḥudūṣına (10) sebeb yā arż cihetindendür veyā semā cihetindendür (11) ammā arż cihetinden ḥudūṣına sebeb budur ki meṣelā (12) ḥayvānāt ölüb ve ḳoḳub defn olunmamaḳ gibi veyā (13) bir yerde cenk olub ölenler defn olunmayub ḳoḳub (14) küymek havānıñ fesādına sebebdür ve çirkīn ḳoḳular ve kārīz (15) ḳoḳuları ve ba'żı şular aḳmayub ḳoḳmaḳ gibi ve şızındı (16) şular heb bunlar havānıñ fesādına sebebdür ammā (17) semā cihetinden ḥudūṣına sebeb budur ki meṣelā bir ḳaç

10-a

(1) yılduzlarıñ bir yire cem' olması ve ḳırānātı gibi 'ādet-ullah (2) cereyān itdügi üzerine havānıñ fesādına sebeb olur (3) vebā ḥādiṣ olur ammā ḥaḳ budur ki bunıñ sebebi keṣret-i (4) ma'āṣī ve irtikāb-ı kebāyirdür pes imdi böyle maḥallerde (5) lāzım olan istiġfār ve tevbe idüb Ḥaḳḳ-ı Sübḥān'a ve Te'ālā'ya (6) yalvarub ol muṣībetiñ def' olmasını ṭaleb ideler (7) ve bu da cā'izdür ki irtikāb-ı ma'āṣī sebeb-i evvel ola (8) taġayyürāt-ı havāya ki vebā ẓuhūrına esbāb-ı 'ādiyyedür (9) ve Ḥekīm İbuḳrāṭ eydür ki yaz faṣlınıñ āḫirinde ve güz (10) faṣlında şihāb ki ḫalḳ aña yılduz düşdi dirler (11) çoḳ vāḳi' olsa vebā ẓuhūrına 'alāmetdür dir ve ḳış (12) faṣlında lodos yili çok esse vebā ẓuhūrına delīldür (13) dir ve ḳaçan buluṭlar çoḳ olsa ammā yaġmur yaġmasa (14) ve havā bulansa ve gündüz sıcaḳlar olub gice havāsı (15) şovuḳ olsa vebā ẓuhūrına delīldür dir pes ḳaçan (16) bu 'alāmetler belürse demeviyyü'l-mizāc olan ādemler ḳan (17) aldıralar ve daḫi lāṭīf müshil ile ṭabī'atlarını ishāl

10-b

(1) eyleyeler meṣelā rāvend gibi ve ṣabr gibi ve sināmekī (2) ve helīlec-i aṣfer gibiyle yüregini sürdüreler ve ekṣer (3) günlerde ḥabb-ı ilāhī isti'māl eyleyeler zīrā bu ḥabb-ı ilāhī (4) bir mübārek devādur ki bedenden 'ufūneti def' eyler ve

bedenden (5) fāsid ruṭūbetleri izāle eyler ve havā-i vebāiyyeniñ semmiyyetini (6) def‘ eyler zīrā bu ḥabda tiryāḳiyyet vardur ve bu ḥabb-ı (7) ilāhīniñ ṣıfatı bizim yanımızda muḫtār olan budur ṣabr-ı (8) usḳuṭūrī on dirhem ve mürr-ṣāfī ve za‘ferān beşer (9) dirhem bunları ḥavānda dögüb gül ṣuyıyla yā (10) miskī elma ṣuyıyla ḥablar ideler büyük ādemler birer (11) dirhem ḳadar isti‘māl eyleyeler ve ma‘ṣūmlar nıṣf (12) dirhem ḳadar yā azacıḳ isti‘māl ideler ve gerekdür ki (13) vebā zamānında havānıñ fesādını izāle idecek buḫūrlar (14) yaḳalar ‘ūd gibi ve ‘anber gibi ve lāden ve aḳ günlük ve ḳara (15) günlük gibi buḫūr ideler zīrā bunlarıñ duḫānı havānıñ (16) fesādını def‘ eyleyüb ıṣlāḥ eyler ve dā’imā ṣandal (17) ve kāfūr ve misk ve gül ṣuyı ḳoḳulayalar ve sākin oldukları

11-a

(1) menzillere sirkeyle gül-ābı ḳarışdurub ṣaçalar ve cimā‘ itmekden (2) ziyāde ṣaḳınalar ve ḥammāma girmeyeler ve ifrāṭıla ḥareket (3) itmeyeler ve mümkin olduġı ḳadar ġażaba gelmeden ve ġam u ġuṣṣadan (4) ṣaḳına ve ġıdālardan sirkeli mercimek āşı yiyeler ve sümmāḳıla (5) ḳoruġı ṭa‘āmlarda çoḳca isti‘māl ideler ve pilici ḳoruḳ (6) ṣuyıyla yā leymūn ṣuyıyla isti‘māl ideler ve şerbetlerden (7) ḳoruḳ şarābı ve rībās şarābı ve ḳuzı ḳulaġı şarābı isti‘māl (8) eyleyeler ve her gün ḳoruḳ ṣuyınıñ içine beş dirhem gül (9) ṣuyı ḳatub ve on direm şeker ve yarım direm ṭıyn-ı maḫtūm (10) ḳatub içeler zīrā bu devādur ki ‘ufūnet def‘inde bunıñ (11) naẓīri yoḳdur ve ḳanıñ ġaleyānını men‘ eyleyüb teskīn eyler (12) ve Frenkleriñ diyāsintā didükleri cevāhir ma‘cūnından gāhīce (13) isti‘māl eyleyeler zīrā bu ma‘cūn a‘żā-yi re’īseye ḳuvvet (14) virüb çoḳ maraẓları def‘ eyler ġāyetle nāfi‘ ma‘cūndur (15) her gün bir direm ḳadar yā ziyāde münāsib şerbetler ile isti‘māl (16) ideler ammā ḥār ma‘cūnlardan isti‘māl itmeyeler illā meṣri (17) dīṭūs ve tiryāḳ-ı kebīr isti‘māl ideler zīrā bu ikisi

11-b

(1) ʿufūneti defʿ eyler ve fāsid havānıñ teʾsīrinden ebdānı (2) ḥıfẓ eyler ḥattā Cālīnūs dir ki zamānımızda ʿaẓīm vebā (3) vāḳiʿ oldı tiryāḳ istiʿmāl idenler ḳurtuldılar ammā ġayrıları (4) vefāt itdiler dir ammā bu faḳīr dirin ki gerçi bu tiryāḳ (5) zehirleriñ żararın defʿ eyler ve vebā zamānında havānıñ żararın (6) ḫāṣṣiyyetle defʿ eyler zuʿm itdükleri gibi lākin mizācı ḥār- (7) yābis olan kimselere virmek lāyıḳ degildür meger mizācını (8) taʿdīl eyler eşyāyla istiʿmāl oluna meşelā benefşe (9) ḫamīresi gibi veyā nīlūfer ḫamīresi gibi yā gül-be-şeker ile (10) istiʿmāl ideler yāḫūd baʿdeʾl-istiʿmāl üzerine (11) bārid şerbetler içeler rībās şarābı ve nīlūfer şarābı gibi (12) ve aġac ḳavunı ekşisiniñ şarābı ki ʿArabca şarāb-ı ḥummāṣ (13) üʾl-ütrüc dirler ve leymūn şarābı gibi yā sükencübīn sükkeri gül (14) ṣuyıyla içeler ve maʿlūm ola ki eyyām-ı vebāda bād- (15) zehr-i ḥayvānīden dört ḳīrāṭ ḳadarını gül ṣuyıyla ezüb (16) ekşeriyyā istiʿmāl olunsa ʿaẓīm menfaʿati vardur ve ṭıyn-ı (17) ermenīden veyā ṭıyn-ı maḫtūmdan her gün bir miḳdār ezüb

12-a

(1) içmek vebā zamānında ʿaẓīm nefʿi vardur ve ol (2) günlerde tenzū-yi Ḫıṭāīyi ezüb gül ṣuyıyla istiʿmāl (3) eylemek daḫi mücerrebdür zīrā bu tenzū-yi Ḫıṭāyī meşhūr (4) nefʿi ẓāhir bir ġarīb terkībdür Ḥaḳḳ-ı Sübḥān'a ve Teʿālā'nıñ (5) iḥsānına biñ biñ şükürler olsun ki bu terkīb-i (6) ʿacībiñ müfredātına ve keyfiyyet-i terkībine bu faḳīri muṭṭaliʿ (7) eyledi biz bu terkībi kerrātile düzdik ve neçe neçe tecribesin (8) daḫi eyledik ʿaẓīm nefʿini bulduḳ bunda olan menāfiʿ (9) bir terkībde yoḳdur **ikinci faṣıl yimek ve içmek** (10) **tedbiriniñ beyānındadur** maʿlūm olsun ki ṭaʿāmdan (11) evvel biraz ḥareketcik idüb gezinmek lāzımdur ḥattā miʿdede (12) ṭaʿāmdan ḳalan bāḳıyye miʿdeden aşaġa inüb miʿde (13) ḫālī ḳalub iştihā-i ṣādıḳ peydā ola baʿde ṭaʿām (14) yimege mübāşeret ideler ammā ṭaʿām yidükden ṣoñra ziyāde (15) ḥareket żarardur zīrā henüz ṭaʿām ḥażm

olmadan ḫām (16) iken ṭamarlara çekilüb süddeye sebeb olur ve bir (17) nevbetde ṭa'ām yirken yab yab yiyüb çoḳ eylenmemek

12-b

(1) gerek zīrā yab yab yimekde evvelki yidügi ṭa'ām haẓm (2) olunmaġa başlar ṣoñra yidügi ṭa'ām haẓmdan dūr olub (3) haẓm bir düzeye olmaz pes ṭabī'at haẓmda zaḥmet çeker (4) idḫālü'ṭ-ṭa'ām 'ale'ṭ-ṭa'ām żararı gibi żarar ider (5) ve ġāyetle tiz daḫi yimeye belki i'tidāl üzerine bir ḫoşca (6) çeyneyüb yuṭa çeynemeden yuṭmaya zīrā mi'de haẓmda (7) güçlük çeker ve lāzımdur ki mu'tedilü'l-mizāc olan kimesneler (8) ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat içün mu'tedil ġıdālar yā i'tidāle ḳarīb ġıdālar (9) isti'māl eylemek gerek tavuḳ eti gibi ve keklik ve çil ḳuşı (10) ve türrāc ḳuşı ve süglün ḳuşı ve gügercin yavrusınıñ (11) etleri gibi ve ḳoyun eti ve yetişmiş ḳuzı eti ve oġlaḳ eti (12) ve buzaġı eti gibi ve rūfdan bişmiş yımırṭa isti'māl eyleye (13) ve tāze ḳaymaḳ yimek şekerile münāsibdür ve sükkerī baḳlava (14) ve sükkerī muhallebiyye ve sükkerī pālūde ve südlü pirinc āşı (15) ve tavuḳ veyā pilic ile bişmiş pirinc pilāvı üstüne azacıḳ (16) büber eküb yiyeler ve kepeginden pāk olmış buġday etmegi yiyeler (17) ve ḳızıl üzüm ḫoş-ābı içeler ve lisān-ı ṣevr şarābı ve 'anberli

13-a

(1) leymūn şarābı içeler ammā mizācı ḥār olan kimesne (2) eger ṣafrāvī ise mizācını i'tidāle getürür bārid ġıdālar (3) ve şerbetler isti'māl eyleye ḫuṣūṣā yazın sıcaḳ günlerde (4) ḳabaḳ āşı gibi ḳoruḳ ṣuyıyla ve isfenāḫ gibi ve mülūḫyā (5) gibi ve sirkeyle zeytle ḫıyār ṣalātası gibi ve ḫıyār ile (6) yoġurt gibi eşribelerden şarāb-ı nīlūfer ve leymūn (7) şarābı ve vişne ḫoş-ābı ve Mardin erigi ḫoş-ābı (8) içeler ammā eger mizācı ıssı olan kişi demevī olursa (9) ġıdāsı ḳoruḳlı ve sümmāḳlı ve leymūnlı ve 'anberbārīsli ġıdālar (10) ola ve mercimek āşına sirke ḳatub yiyeler ammā mizācı (11) bārid olan kimseler eger balġamī olurlarsa ġıdāsı kebāb (12)

ola üzerine büber ve dārçīnī ve kemmūn ekeler ba'de (13) tenāvül ideler ve ḳoyun etiyle bişmiş pirinc pilāvına büber (14) ve dārçīnī eküb tenāvül ideler ve gügercin eti ve geyik (15) eti daḫi münāsibdür ammā eger mizācı bārid olan kimseler (16) sevdāvī olurlarsa ġıdāsı muraṭṭıb ve ḥarāreti az ġıdālardan (17) olmaḳ gerek ḫuṣūṣā güz faṣlında meṣelā ḳabaḳ ile bişmiş

13-b

(1) yahnī ve ḳabaḳ ṭolması ve azacıḳ büber ve dārçīnī ile yapılmış (2) et köftesi ve ḳoyun etiyle yā genc tavuḳ etiyle bişmiş (3) isfenāḫ içine biraz ma'denūs daḫi ḳatub tenāvül eyleyeler (4) ve erişte āşı ve çerkes ḳulaġı didükleri āş ve ḳoyun (5) gerdānıyla yā semiz tavuḳ ile bişmiş çorbālar münāsibdür (6) ve rūfdan bişmiş yımırṭa ve muhallebiyye ve şīr-ḫurmā ve 'āşūr (7) āşı ve pālūde ve sükkerī baḳlava tenāvül eylemek münāsibdür (8) ve şerbetlerden lisān-ı ṣevr şerbeti ve 'anberli leymūn şerbeti (9) içmek gerek ve ma'lūm ola ki insān acıḳmadıḳca (10) ṭa'ām yimemek gerek ve pek acıḳdığı zamān daḫi ṭa'ām (11) te'ḫīr eylemeyeler zīrā bedenden mi'deye ruṭūbetler (12) dökilüb mi'deyi ifsād eyler ve ġaṣeyān ve göñül dönmek (13) getürür ve yaz günlerinde ṭa'āmı ṣoġıdub yimek gerek (14) ve ḳış günlerinde ṭa'āmı sıcaḳ yimek gerek ve bu da (15) ma'lūm ola ki muḫtelif ṭa'āmları bir vaḳtda yėyüb (16) bir yire cem' eylemek ġāyet żarardur zīrā ṭabī'at bir ḫoşca (17) haẓm eyleyemez pes muḫtelif ḫılṭlar peydā olub mürekkeb

14-a

(1) maraẓlar ḥudūṣına sebeb olur ve nāzileler ve mafṣıl aġrıları (2) peydā olur ve mi'deye ża'f gelür ve bedeni ve siñirleri (3) gevşek eyler ammā leẕīẕ ġıdāyı ṭabī'at iḳbāl-i tām (4) ile iḳbāl idüb güzel haẓm eyler ammā anı daḫi çoḳ (5) yimeyeler ve ṭa'ām haẓm olmazdan evvel üstüne bir şey yimeyeler (6) meger haẓma mu'īn olan ma'cūnlardan yiyeler ve ādāb-ı (7) eklde lāyıḳ olan lāṭīfini taḳdīm itmek gerek ġalīẓi üzerine (8) meṣelā ṭa'ām maḳūlesinden isfenāḫ ve pazu ve mārūl (9) ve

ḳabaḳ āşı ve bunıñ gibileri ibtidā yimek gerek ba‘de tirīd (10) ba‘de yımırṭa ba‘de ḳuş etleri ba‘de sāyir ḥayvānātıñ (11) etleri ya‘nī bu meẕkūrlardan her ḳanḳısı bulunursa (12) bu tertībe ri‘āyet üzerine tenāvül oluna ve bu daḫi (13) ma‘lūm ola ki yaş yemişler ki müleyyin ola ṭa‘āmdan (14) evvel yiyeler meşelā yaş üzüm gibi ve yaş encīr ve ḳavun (15) ve ḳārpūz ve şeft-ālū ve yaş erik gibi ammā ḳābıż (16) olan yemişleri ṭa‘āmdan şoñra yiyeler ayva ve enār (17) ve elma ve ḳızılcıḳ ve emrūd ve bunlara beñzeyenler gibi ve dā’imā

14-b

(1) ekşi yimek siñirlere żarar virür ve tiz ḳocaldur ve cimā‘ya (2) ża‘f getürür ve dā’imā ṭuzlu yimek bedeni ḳurudur ve arıḳladur (3) ve başara ża‘f virür ve uyuz ve gicik ve temregü īrāş eyler (4) ve dā’imā ṭatlu yimek bedeni ḳızdurur ve mi‘deyi gevşek (5) eyler ammā siñirlere muvāfıḳdur eger ekşi yimek żarar (6) eylese żararını ṭatlu yimekle def‘ ideler ve ṭatlunıñ (7) żararın ekşiler ile def‘ eyleyeler ve ṭuzlunıñ żararın (8) yaġlular ile def‘ eyleyeler ve yaġlularıñ żararın (9) ṭuzlular ile def‘ ideler ve ṣaḥīḥü’l-mizāc olan kimse (10) ittifāḳı bir iki gün ekşiler yimek vāḳi‘ olsa üçünci (11) gün ṭatlu yiyeler ḥattā ekşiden ḥāṣıl olan żararı (12) def‘ eyleye eger bir iki gün ṭatlu yimek vāḳi‘ olsa (13) ‘aḳabince bir iki gün ekşiler ile ṭatlunıñ żararın (14) def‘ eyleyeler eger bir iki gün ṭuzlu yimek iḳtiżā (15) eylese irtesi günlerde bir iki gün yaġlı yiyeler ḥattā (16) ṭuzlunıñ itdügi żarar def‘ ola keẕālik bir iki gün (17) ṭatsuz nesneler yimek vāḳi‘ olsa meşelā ḳabaḳ gibi irtesi

15-a

(1) ḥırrīf ya‘nī acıraḳ nesne gibi şeyler yiyeler tā ki żararı (2) def‘ ola meşelā ma‘denūs gibi ve na‘nā‘ ve tere gibi veyā (3) ekşi maḳūlesi yimekle def‘ eyleyeler eger bir ḳaç gün (4) ḥiddetli acı şeyler tenāvül itmek vāḳi‘ olsa ardınca (5) bir iki gün ṭatsuz ġıdālar tenāvül ideler ki żararın def‘ (6) eyleye ḥāṣıl-ı kelām ḥāfıẓu’ṣ-ṣıḥḥa olan kimesneniñ (7) üzerine lāzımdur ki her şey’iñ żararını żıddıyla tedārik

(8) eyleye tā kīm mizācına inḥirāf gelmeye dā'imā ten-dürüst ola (9) ammā ziyāde perhīz itmek daḫi ḳuvvete ża'f virür ve bedeni (10) arıḳladur ḥattā dimişlerdür ki الحمية فى الصحة (11) كا لتخليط فى المرض ya'nī mizācı ṣıḥḥatde olan kimesne (12) perhīz idüb dā'imā ġıdālarıñ lāṭīfin yiyüb ġalīzinden (13) bi'l-külliyye perhīz eylemek żarardur ḫasteligi ḥālinde (14) perhīz itmeyüb taḫlīṭ-ı ṭa'ām itmek żararı ḳadar (15) ve ma'lūm ola ki ṭa'ām yirken henüz iştihā bāḳiyken (16) ṭa'āmdan el çekmek gerek zīrā ol bāḳī ḳalan iştihā tām (17) degildür belki evvelki aclıḳ taḳażāsından olan iştihānıñ

15-b

(1) baḳıyyesidür eger ṭa'āmdan el çeküb biraz zamāncıḳ (2) ṣabr olunsa ol iştihā ḳalmaz zīrā ṭa'ām mi'dede (3) ḳaynayub şişer ve mi'deyi ṭoldurur pes ol ṭa'āma (4) bāḳī ḳalan iştihā def' olur pes mi'de ṭa'āmı bir ḫoşca (5) haẓm eyler ve ādeme bir neşāṭcıḳ ḥāṣıl olur ve beden ḫafīf (6) olur zīrā bu cins haẓmdan fuẓūl ḥāṣıl olmaz (7) ammā eger iştihāsı sāḳıṭ olunca ṭa'ām yiyecek olursa (8) mi'de üzerine ṭa'ām ṯaḳīl olur ve haẓmı gic olur (9) ve bir ḫoşca haẓm idemez pes mi'dede fuẓūl tevellüd (10) eyler ve yėller peydā olur bedeni süst olur zaḥmetler çeker (11) eger bir kişi iḳtiżā ḥasebiyle meṯelā żiyāfete rāst gelmek (12) gibi ṭa'āmı çoḳ yimiş olsa irtesi bir mu'tedil mekānda (13) ac otura ve uzun uzaduya uyḳu uyuya ve rāḥat (14) olub otura eger yimek yimek iḳtiżā iderse lāṭīf (15) ġıdālardan az yiye ve ma'lūm ola ki ṭa'āmı iki günde (16) üc nevbet yimek gerek ya'nī bir gün ṣabāḥla ve bir daḫi aḫşam (17) ve irtesi öyle vaḳtında yiyüb aḫşamın yėmeyeler

16-a

(1) ve mi'desi ıssı olan kişi ḳahve icmezden evvel leymūnlı (2) gül-be-şekerden ve vişne murabbāsından ve ḳızılcıḳ murabbāsından (3) bir iki loḳma etmekle tenāvül eyleye ba'de ḳahve içe (4) ḫuṣūṣā yaz günlerinde ve aclıġa ṣabr eyleyüb oturmamaḳ (5) gerek zīrā aclıḳ mi'desi ıssı olana ve ṣafrāvī (6) kişilere ve

yigitlere żarardur ve ma'lūm ola ki ziyāde (7) żararlı şey' ṭa'ām haẓm olmadan üzerine āḫir ṭa'ām (8) yimekdür ġāyetle iḥtirāz lāzımdur ve ṭa'āmdan soñra (9) azacıḳ ḥareket eyleyüb gezinmek gerek tā ki ṭa'ām mi'dede (10) biraz alışa ba'de sākin olub otura tā mi'de (11) ṭa'āmı bir ḫoşca haẓm eyleye ammā ziyāde feraḥ (12) ve ziyāde ḫavf ve ḥüzn ve ġażab ṭa'āmı bir ḫoşca (13) haẓm olmaġa ḳomaz ve ma'lūm ola ki ebdān ve 'ādāt (14) içün ḫavāṣ vardur ba'żı ġıdāyı haẓm idüb (15) ba'żısını haẓm itmemede meṣelā çoḳ ġıdā vardur ki (16) muẓır iken ṭabī'ata me'lūf olduġından ṭabī'at (17) anı bir ḫoşca haẓm eyler ve çoḳ ġıdā vardur ki

16-b

(1) ṭabī'ata ve bedene nāfi' iken me'lūf olmamaġıla ṭabī'at (2) anı eyü haẓm itmeyüb ve zaḥmet çeker ve iḥtimāldür ki żarar (3) eyleye ve şol kişi ki dā'imā yaramaz ġıdālar yiyüb haẓm (4) eyler haẓmına maġrūr olmasun zīrā zamānla bir gün żararın (5) iẓhār ider ve lāzımdur ki yėmek ve icmek bābında 'ādete (6) ri'āyet eyleyeler zīrā bir kimse ki günde iki kerre ṭa'ām (7) yimege mu'tād ola eger günde bir kerre yise ḳuvveti ża'īf (8) olur ve şol kimse ki günde bir kerre ṭa'ām yimege (9) mu'tād ola eger iki kerre yise mi'desinde ṭa'ām (10) fāsid-i ṭa'ām ve yüregi şişer ve ekşi ekşi gegirmege başlar (11) gāhī hem ḳuṣub ve hem yüregi sürmek 'ārıż olur (12) pes 'ādete ri'āyet lāzımdur ve mi'dede ṭa'ām bir ḫoşca (13) alışmaduḳca yatub uyumaya ve ma'lūm ola ki çoḳ (14) yaş yemişler yimek ḳanıñ mā'iyyetini arturur bedende ġaleyān (15) idüb 'ufūnete sebeb olur niteki ḫāricde ba'ż (16) şulu şeylere ḥarāret müstevlī olsa ekşir ḳoḳar ḳan (17) içinde olan ruṭūbet daḫi eyle olub yaramaz sıtmalara

17-a

(1) sebeb olur ammā yābis ġıdāları çoḳ yimek ḳuvveti düşürür (2) levni fesāda virür ṭabī'atı ḳurudur ve ammā yaġlu ġıdālardan (3) çoḳ tenāvül eylemek bedene kesel getürür ṭa'āma iştihā getürür (4) ve bilmek gerekdür ki peynir ile südi bir

yirden yėyüb (5) cem‘ itmeyeler ve üzerlerine sirke icmek daḫi żarardur (6) ve yımırṭa üstüne peynir yimeyeler ve balıḳ üstüne ayva (7) yimeyeler zīrā ḳūlunc getürür ve imtilā eyler ve eṣḥāb-ı tecribe (8) dimişlerdür ki ba‘żı nesneler vardur ki mi‘de içinde (9) anlarıñ ikisi cem‘ olmaḳ vücūda żarar virür meṣelā süd (10) ile ekşi cem‘ olmaḳ gibi ve balıḳ ile südi daḫi cem‘ (11) itmeyeler ve yoġurt ile peyniri daḫi cem‘ itmeyeler (12) ve baş yidükden ṣoñra üstüne üzüm yimeyeler ve herīse (13) yidükden ṣoñra üstüne enār yimeyeler ammā üzümden (14) ṣoñra baş yiseler ve enārdan ṣoñra herīse yiseler (15) żarar eylemez ve gerekdür ki pirincile sirkeyi bir yirde cem‘ (16) eylemeyeler ve yoġurdı tūrpla cem‘ eylemeyeler ve gügercin (17) yavrusıyla ṣarımsaḳ ve ṣoġan ve ḫardal cem‘ eylemeyeler

17-b

(1) ve tāze balıḳ ile encīri cem‘ eylemeyeler zīrā ḫavf vardur ki (2) behaḳ ve baraṣ peydā ola ve ma‘lūm ola ki mizācı bārid (3) ve raṭb olanlar ṣusuzluġa ṣabr eyleyüb ṣusuz uyumaḳ (4) eyüdür ammā mizācı ıssı olanlara żarardur ve ṭa‘ām üstüne (5) ṣuyı ol ḳadar çoḳ icmek lāyıḳ degildür ki icdügi ṣu (6) mi‘deniñ altına gide ve ṭa‘ām ṣunıñ üstüne gelüb (7) mi‘deniñ ḳa‘rından ṭa‘ām ayrıla lākin biraz ṣusuzluġa ṣabr (8) eyleye tā kīm ṭa‘ām mi‘deden aşaġa ine eger ṣusuzluḳ (9) ġalebe eylerse ṣovuḳ ṣudan azacıḳ içe zīrā ḥarāreti (10) teskīnde ṣovuḳ ṣu evfaḳdur ve mi‘deyi bir yire cem‘ (11) eyler ve haẓma mu‘īn olur ḥāṣıl-ı kelām eger ṭa‘āmdan (12) fāriġ olduġı maḥalde ṭa‘āmıñ yübūsetin def‘ idecek (13) ḳadar ṣu icmek cā’izdür ḫuṣūṣā ṭa‘ām yābis olsa (14) kebāb ve pirinc pilāvı gibi ve ḳuru etmek gibi ve ma‘lūm (15) ola ki ṣovuḳ ṣu insānıñ ṣıḥḥatini ḥıfẓ eyler ve ruṭūbāt-ı (16) aṣliyyeyi ḥıfẓ eyler ve bedeniñ levnini tāze ve güzel eyler (17) ve lāḥm arturur ve bedeni terṭīb ve tebrīd eyler ve ṣusuzlıġı

18-a

(1) giderür ve yürek ḥarāretin def‘ eyler ve sıtma ḥarāretini (2) teskīn eyler ve ṭamarlarda olan ‘ufūnetleri men‘ eyler (3) ve mi‘deyi teksīf eyler ya‘nī cem‘ eyler ḥattā ṭa‘āmı bir ḫoşca (4) iḥāṭa ider ammā ṣovuḳ ṣuyı çoḳ icmek bedeni (5) gevşek eyler ve siñirleri ṣoġudur ve ra‘şe getürür ve bārid (6) marażlar ẓuhūrına sebebdür ammā ṣuyı ḥācet ḳadarından (7) az icmek bedeni ḳurıdur ve arıḳladur ve ṭa‘āma iştihāyı (8) ża‘īf eyler ve cimā‘ şehvetini daḫi az eyler ve baṣara ve cemī‘ (9) ḥavāssa ża‘f virür ve seher īrāş eyler ve tiz ḳocaldur (10) ve ṣularıñ eyüsi oldur ki ṭadı leẕīẕ ve levni ṣāfī (11) ve başı irāḳ ola ve mi‘deden tiz ine ve vezinde yeyni (12) ola ve tiz ısına ve yine tiz ṣoġuya ve ırmaḳ ṣuları (13) ola pāk ṭobraḳ üzerinden yā ḳum üstünden yā ṭaş (14) üstünden aḳa böylece olıcaḳ ‘ufūnet ḳabūlinden ba‘īd olur (15) ḫuṣūṣā şimāl cānibine yā maşrıḳ cānibine aḳa ve üstü (16) acıḳ olub güneş ṭoḳana ve ma‘lūm ola ki şol (17) ṣu ki fenā ve ṭuzlu ola eger ḳar‘a ve inbīḳ ile taḳṭīr

18-b

(1) olunsa yaramazlığı gidüb leṭāfet taḥṣīl eyler meşelā (2) ittifāḳı bir gemi inginde giderken eyyām bulmayub deryāda (3) ḳalsa ve içecek ṭatlu ṣuları dükense ṭatlu ṣu (4) tedārikine ‘ilāc budur ki deryā ṣuyından tencereye ḳoyalar (5) ve ṣu içine bir çanaḳ ḳoyub tencereniñ ḳabaġını ters ḳapayalar (6) ve ṣuyı ḳaynadalar ol ṣunıñ buġından ḳapaḳ terleyüb (7) çanaḳ içine dökülür ba‘de tencereden ol çanaġı çıḳarub (8) içeler lāṭīf ṭatlu ṣu bulalar bu ṭarīḳla vāfir ṣu (9) peydā eylemek mümkindür ve gerekdür ki ḥammāmdan ṣoñra (10) ve cimā‘ ‘aḳabinde ve ziyāde ḥareket eyledükden ṣoñra ve uyḳudan (11) uyanduḳdan ṣoñra ṣu icmeyeler zīrā siñirlere zarar eyler (12) ve ra‘şe getürür ve çoḳ olur ki istisḳāya mü’eddī olur (13) ve ḳarlu ve buzlu ṣu nefes āletlerine ve siñirlere żarardur (14) ve öksürük getürür ve boġaz boġulmaḳ ve nezle īrāş eyler ḫuṣūṣā (15) mu‘tād olmayanlara

ammā mu'tād olanlara żararı azdur (16) meger ifrāṭla isti'māl eyleyeler ḫuṣūṣā bāridü'l-mizāc (17) olan kişilere ziyāde żarardur ve ma'lūm ola ki ṣunıñ

19-a

(1) ġıdā'īyyeti yoḳdur zīrā basīṭdür ġıdā ise muġtedīye (2) şebīh gerekdür muġtedī ise a'żā-yi insāndur ol (3) ise 'anāṣır-ı erba'adan mürekkebdür pes ġıdā olan şeyler (4) daḫi 'anāṣır-ı erba'adan mürekkeb gerek ve ṣunıñ isti'māli (5) ṣusuzlıġı kesmek içün ve bedeniñ ḥarāretin ta'dīl içündür (6) ve ġıdāyı terḳīḳ idübṭamarlara tenfīẕ içündür ve fużūlıñ (7) ḫurūcını teshīl eyler terlemek ile ve bevl ile ve def'-i fażalāt (8) itmek ile **üçünci faṣıl bedeniñ ḥareketi ve sükūnı** (9) **tedbīriniñ beyānındadur** ve bunlara müte'allik olan aḥvāl (10) beyānındadur ma'lūm ola ki insān haẓm-ı ṭa'ām (11) itdükden ṣoñra bāḳī ḳalan faẓlayı taḥlīl içün (12) ve ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat içün ḥarekete muḥtācdur ḳaçan bir kişi (13) dünki yidügi ṭa'āmdan ba'de'l-haẓm mi'desinde bir (14) bakıyyecık ḥis eylese bu anıñla bilinür ki mizācında fütūr (15) olub kesel üzerine olur ve gerinmek ve esnemek peydā (16) olur ve ṭa'āma iştihāsı az olur ve aġzınıñ ṣuyı (17) çoḳ olur pes bu 'alāmetler olıcaḳ ol kimseniñ üzerine

19-b

(1) ḥareket ve riyāżet eylemek vācib olur yürümekle ve cirīd (2) oynamaġla ve oḳ atmaġla ve bunlara beñzer ḥareketler ile (3) ḥareket eyleye ḥattā bedeni ḳıza terlemek mertebesine vara bu (4) cins ḥarekete eṭıbbā riyāżet ta'bīr iderler pes böyle (5) ḥareketden ṣoñra ṭabī'ata bir neşāṭcıḳ gelür ve biraz iştihā (6) ġālib olub ġıdā ḳabūline sebeb olur ve a'żāyı (7) ve mafṣalları pekişdürür ve bedeni ḳavī eyler ve zorlı işler (8) işlemek aña āsān gelür ve emrāż-ı māddiyyeden emīn olur (9) zīrā ol ḥareket sebebi ile mādde taḥlīl olub gider (10) maraż ẓuhūrına mecāl ḳalmaz ve ba'ż emrāż-ı mizāciyye daḫi (11) mündefi' olub marīż ṣıḥḥat bulur ve a'żāyı telyīn (12) ve mesāmları vāsi' eyler ve ruṭūbāt-ı zāyide müteḥallil olmaġa

(13) sebeb olur ve ma'lūm ola ki riyāżetden ya'nī (14) bu maḳūle ḥareketden ol meẕkūr olan menāfi' şol (15) vaḳt ḥāṣıl olur ki vaḳtında ola i'tidāl ṭarīḳıyla (16) isti'māl oluna ve riyāżet-i mu'tedile şol ḥarekete dirler ki (17) ḥareketde beşeresi ḳızara ve terlemege başlaya ammā ifrāṭla

20-a

(1) olan ḥareket ki çoḳ terleye żarardur zīrā evvelā bedeni (2) ḳızdurur ve ṡāniyen bedeni ṣoġudur ve aḫlāṭı taḫrīk idüb (3) ta'affīn eyler ve ḫafaḳān īrāṣ eyler ve bayılmaḳ getürür ve siñirlere (4) żarar idüb yorulmaḳ gelür ve ma'lūm ola ki her (5) 'użv ki riyāżeti ya'nī ḥareketi çoḳ ola ol 'użv ḳavī (6) olur ḫuṣūṣā ol fi'l üzerine ziyāde ḳavī olur ki (7) riyāżeti ol nev' üzerine ola meṣelā bir kimse ḥıfẓa (8) taḳayyüd eyleyüb çalışsa ḳuvvet-i ḥāfiẓası ḳavī olub (9) çoḳ şeyler ḥıfẓ eylemege ḳādir olur ve bir kimse ki (10) fikri çoḳ eylese ḳuvvet-i müfekkiresi ḳavī olur ve her (11) 'użviñ bir maḫṣūṣ riyāżeti vardur meṣelā göziñ riyāżeti (12) güzel ṣūretlere baḳmaḳ ve ṭabī'at meyl eyledigi müferriḥ (13) şeylere baḳmaḳ iledür zīrā bu cins riyāżet baṣara cilā (14) virür ve ẓulmet-i baṣar īrāṣ eyleyen küdūrātdan gözi tenḳıye (15) eyler ve ḳulaġıñ riyāżeti güzel āvāzlu diñlemekdür ve muvāfiḳ (16) gülmeler işitmekdür ve burunıñ riyāżeti güzel ḳoḳular ḳoḳmaḳ (17) ile olur meṣelā mizācı ṣovuḳ olan kimseler 'anber ve 'ūd

20-b

(1) ve lāden ḳoḳmaḳ gibi ve mizācı ıssı olanlar kāfūr ve ṣandal (2) ve gül ṣuyı ḳoḳmaḳ gibi ve zevḳıñ riyāżeti cilā idici ṭı'meler (3) ṭatmaḳdur şeker ve leymūn gibi ve lemsiñ riyāżeti yumşaḳ (4) şeylere yapışmaḳdur ve semmūr ve ḳāḳum kürk giymek ve kettān bezi (5) ve ḥarīr giymek daḫī bu riyāżetdendür ve yumşaḳ tenlü maḥbūbe (6) cāriyelere yapışmaḳ daḫi bu riyāżetdendür zīrā ḳuvvet-i lāmise (7) mülāyim olub idrāki ziyāde olur ve beden semirir ammā (8) pek ve ḫaşīn şeylere yapışmaḳ ve ḫaşīn şeyler giymek bedeni arıḳladur (9) ve bedeniñ derisini ḫaşīn

eyler ve ma'lūm ola ki ata binmek (10) i'tidālile olursa cemī' bedeniñ riyāżetidür cemī' beden (11) ḳavī olur ve bedenden māddeleri taḥlīl eyler bedeni azacıḳ (12) ḳızdurur ve yeñi ḫastalıḳlardan ḳalḳan ādemlere münāsibdür (13) zīrā bedenlerinde marażdan bāḳī ḳalan şeyleri taḥlīl eyler (14) ve şalınacaġa binmek ve yabca yabca şalınmaḳ daḫi ḫastalıḳdan (15) ḳalḳanlara münāsibdür ammā atı ziyāde yėldirmek çoḳ (16) taḥlīl eyler ve bedeni ziyāde ḳızdurur ammā at ḳoşmaḳ ve cirīd (17) oynamaḳ hem bedeniñ ve hem nefsiñ riyāżetidür bedeniñ

21-a

(1) riyāżeti olduġı ẓāhirdür zīrā beden ḥareketdedür (2) ammā nefsiñ riyāżeti olduġı zīrā cirīd oynayan ādem (3) ġālib olursa nefse bir feraḥ ve sürūr gelür eger maġlūb (4) olursa ġażaba gelür iki ṣūretde daḫi nefsde (5) ḥareket ve riyāżet bulunur ve 'arabaya ve ḳoçuya binmek daḫi (6) ḳavī riyāżetdür eski baş aġrıları gider ve ġalīẓ māddelerden (7) olan baş aġrısına nāfi'dür zīrā ḳoçuniñ silkilme (8) siyle māddeler yirinden ḳopar mündefi' olur ammā ḳoçuya (9) bindükde yüzini ḳoçuniñ ḳıçına dönse ża'f-ı başara (10) ve ẓulmet-i başara ġāyet nāfi'dür zīrā ḳoçıniñ silkmesi (11) öñüne olmaġla muḳaddem-i rāsdan mādde mu'aḫḫar dimāġa (12) münceẕib olur pes muḳaddem dimāġ pāk olub göz mücellā (13) olur ve envā'-i riyāżātdandur bedene kīse sürünmek (14) ve bedeni oġdırmaḳ eger ḫaşīn elile oġarlarsa bedeniñ (15) levnini ḳızardır zīrā ḳanı bedeniñ ẓāhirine çeker ve bedeni semirdür (16) eger ifrāṭla olmazsa ammā eger a'żāyı ḳuvvetle oġarlarsa (17) a'żā-i ża'īfeyi ḳavī eyler zīrā fużūlını taḥlīl eyler

21-b

(1) ve eger a'żāyı yumşaḳ oġarlarsa bedeni gevşedür eger çoḳ (2) oġarlarsa bedeni arıḳladur çoḳ taḥlīl vāḳi' olmaḳ sebebi (3) ile ammā eger i'tidālile oġarlarsa bedeni semirdür (4) ve lāyıḳ olan budur ki her riyāżetde ya'nī ḥareketde evvelā (5) rıfḳıla ya'nī yabca yabca başlayalar tedrīcle arturalar (6) tā maḳṣūd olan

mertebeye varınca ba‘de yine tedrīcle (7) azaldalar tā ḥareket ḳalmayub sükūna varınca zīrā (8) sükūndan ṣoñra def‘aten ḥareket-i ḳavī ve ḥareketden ṣoñra (9) def‘aten sükūn-ı ‘aẓīm muẓırdur ve ma‘lūm ola ki her (10) riyāżetden evvel a‘żāyı biraz oġmaḳ vācibdür ḥattā (11) riyāżetle fużūlāt def‘ olmaġa isti‘dād gelüb riyāżet (12) ile def‘ olmaġa medār olur ve riyāżetden ṣoñra daḫi (13) oġmaḳ vācibdür ḥattā riyāżetle def‘ olmayub bāḳī ḳalan (14) māddeler oġmaġla def‘ olub gide **dördünci faṣıl** (15) **ḥareket ve sükūn-ı nefsānī beyānındadur** ma‘lūm ola ki (16) ḥarekāt-ı nefsāniyyeniñ bedende nef‘ ve żarar cihetinden ol ḳadar (17) te’şīri vardur ki bād-zehr anıñ virdügi nef‘i virmege

22-a

(1) ḳādir degildür ve anıñ eyledügi żararı zehr eyleyemez ol (2) ḥarekāt-ı nefsāniyye didigimiz ġażabdur ve feraḥdur vehmdür (3) ve utanmaḳdur ve maḥzūn olmaḳdur ve ḳorḳmaḳdur (4) ammā ġażab eger mu‘tedil olursa ḥarāreti ve rūḥı def‘e (5) ḫāric-i bedene taḫrīk eyler pes bu ḥareketden beden ḳızarır ve ḳūvāya (6) ve ervāḥa neşāṭ gelür ammā ifrāṭla ġażab eylemek (7) ḳanı ḳaynadur ve ṣafrāyı taḫrīk eyler ve levni ibtidāda ḳızardur (8) ammā ṣoñra ṣarardır zīrā ervāḥ müteḥallil olmaġla beşerede (9) revnaḳ ḳalmaz pes mizācı ḥār olanlara ġażab eylemek żarardur (10) ammā mizācı bārid olanlara eger ḥadden aşırı olmazsa (11) nāfi‘dür ammā feraḥ eger i‘tidāl üzerine olursa (12) levni güzel eyler ve semirdür ve çoḳ maraźları def‘ eyler ḫuṣūṣā (13) sevdāvī maraźları def‘ eyler eger feraḥ ifrāṭla olursa (14) ḳalbi ża‘īf eyler ve ba‘ż vaḳtda helāke sebeb olur ammā (15) ġam ve ḳorḳmaḳ bu ikisinde rūḥ dāḫil-i bedene teveccüh eyler (16) bu sebebden maḥzūnıñ ve ḳorḳanıñ beñzi ṣarı olur (17) ammā bu ikisiniñ ifrāṭı mühlikdür ammā vehm ve utanmaḳ

(1) bu ikisinde rūḥ gāh dāḫil-i bedene ve gāh ḫāric-i bedene (2) ḥareket eyler ammā sükūn-ı nefsānī ki insān ne sevine (3) ve ne maḥzūn ola ve ne ḳorḳa ve ne utana meẕmūmdur mizāc (4) rūḥı tebrīd eyler ve zihni künd eyler zīrā zekā ve cevdet-i fehm (5) olmaz illā rūḥıñ leṭāfeti ve ḥarāretiyle olur rūḥ ise (6) lāṭīf olmaz illā ḥareket ile olur zīrā ḥareket fużūlı taḫlīl (7) eyler ve ḥarāret-i ġarīziyyeyi taḫrīk eyler ve rūḥı talṭīf eylemege (8) ḳavī olur ḳaçan rūḥ lāṭīf olsa 'ulūm u me'āyini (9) fehmde güc çekmez tiz fehm olur ammā sükūn bu (10) meẕkūrātıñ żıddını işler bundan ötüri ḳanı ġalīẓ (11) olan ādem ziyāde künd ve ebleh olur ve añlaması ḳıt olur (12) ammā ḳanı raḳīḳ olan kimesne zekī ve tiz fehm olur (13) ve ma'lūm ola ki aġlamaḳ daḫi ḥarekāt-ı nefsāniyye cinsindendür (14) zīrā aġlamaḳ elem ve ḥüzne tābi'dür ve bu aġlamaġıñ sebebi oldur ki (15) elem ve ḥüzn sebebi ile rūḥ-ı ḥayvānī munḳabiż olur ve dimāġıñ (16) eczāsı ṣıḳılur ol ṣıḳılmaḳ sebebi ile dimāġda olan (17) ruṭūbet-i mā'iyyet gözden aḳar çıḳar aġlamaḳ peydā olur ve ba'żı

23-a

(1) zamānda sevinmekden daḫi aġlamaḳ 'ārıż olur sebebi oldur ki (2) sevinmek sebebiyle rūḥ münbasiṭ olur ve ḥarāret yayılub (3) dimāġa çıḳar ve dimāġıñ ruṭūbātını eridür ol eriyen ṣu (4) gözden aḳar çıḳar aġlamaḳ peydā olur bu esbāb-ı meẕkūreden (5) ötüri maḥzūn olanıñ gözi yaşı bārid olur ve (6) feraḥdan aġlayanıñ yaşı sıcaḳ olur ve gülmek daḫi (7) ḥarekāt-ı nefsāniyye cinsindendür ve bu gülmegiñ sebebi (8) oldur ki insān bir ġarīb ve 'acīb şey' görmekle yā (9) bilmekle rūḥa bir inbisāṭ gelür ve riyeden ḫāric olan (10) buḫār şey'en feşey'en bir ṣavtla ḳaṣaba'-i riyeye ḥareket eyler ol (11) ṣavta żiḥk dirler ammā ġażabıñ żararınıñ tedāriki (12) ḳalbe ḳuvvet virici bārid şerbetler icmekdür elma şarābı (13) ve ṣandal şarābı ve gül-i leymūn şarābı gibi ve bārid cevāhir (14) ma'cūnı ve bārid müferriḥātdan tenāvül eylemekdür ve 'acīb (15) ve ġarīb ḥikāyeler ve

güldürici kelimāt ve lāṭīfeler ve güzel (16) naġmeler diñlemekdür ve ẓarīf ve maḥbūb kişiler meclise (17) ḥāżır olub anlar ile muṣāḥabet ġażabıñ şiddetini def‘

23-b

(1) eyler ammā ġam ve ḫavfıñ mażarratını def‘ eylemek maḥbūbeler (2) yüzüne baḳmaḳ ve güzel ṣavtlar diñlemekle olur ve ‘anberli (3) lisān-ı ṣevr şarābı icmek ile olur ve ḳırmız (4) ma‘cūnı bu bābda ġāyet nāfi‘dür ve ma‘lūm ola ki (5) infi‘ālāt-ı nefsāniyye ifrāṭla vuḳū‘nıñ żararını def‘ (6) itmek tedbīrinde aṣl ‘ilāc rūḥānīdür meṣelā insān (7) himmetini ‘ālā ḳılub ve bu ‘ālemiñ beḳāsı yoġıduġını yaḳīnen (8) bilüb fānī olub serī‘ü’z-zevāl idügine i‘timād idüb (9) ḥavādiṯ-i zamāniyyeye ḥaḳāret göziyle baḳub ḳorḳacaḳ (10) şeylerden ḳorḳmaya ve bir raġbet itdügi şey’iñ fevtinden (11) maḥzūn olmaya ve maḥbūba viṣālile feraḥ-nāk olmaya (12) ya‘nī ne bulduġına sevine ve ne bulmaduġına yirine zīrā (13) bu dünyānıñ ni‘metine i‘timād ve miḥnetine daḫi imtidād yoḳdur (14) diyü kendine tesellī vire ve Ḥāfıẓ’ıñ bu beytini oḳuyub müteselli (15) ola beyt :

behest u nist mer encān żamīr u ḫoş (16)

mibāş ki nistist ser-encām her kemāl ki hest

(17) ma‘nāsı dimekdür ki varlıġıla ve yoḳluġıla derūnıñı incitme

24-a

(1) ve ḫoş ḳāni‘ ol zīrā her kemāliñ ṣoñı yoḳluḳdur **beşinci** (2) **faṣıl uyumaḳ ve uyanıḳlıḳ beyānındadur** uyumaḳ (3) nefsiñ ḥavāss-ı ẓāhir isti‘mālini terkden ‘ibāretdür yā istirāḥat (4) içün yā ṭa‘āmı hażm itmek içün ḥarāret-i ġarīziyye bāṭına (5) teveccüh eylemek sebebiyle rūḥ-ı nefsānī daḫi ol ḥarekete (6) tābi‘ olur ammā uyanıḳlıḳ ‘ibāretdür rūḥ-ı nefsāniniñ (7) ālāt-ı ḥis ve ḥareket-i ẓāhire inṣıbābından ve ālāt-ı ḥis-i (8) ẓāhirī isti‘mālinden ‘ibāretdür pes uyumaḳ sükūna (9) müşābihdür zīrā anda rāḥat vardur ve ġıdāyı hażm (10) eylemege yardım eyler ammā uyanıḳlıḳ ḥarekete müşābihdür (11) zīrā ḥavāssıñ ḥareketi aña tābi‘dür ve

hem uyanıḳlıḳ bedeni (12) taḫfīf eyler ammā nevm ḳuvā-yı ṭabī‘iyyeyi ḳavī eyler ḥarāret-i (13) ġarīziyyeyi bāṭında ḥabs eylediginden ötüri ve ḳuvā-yı (14) nefsāniyyeyi gevşek eyler rūḥ-ı nefsānīniñ yollarını terṭīb (15) eylediginden ötüri ve ervāḥıñ taḥallülini men‘ eyler ve hażma (16) mu‘īndür ve ḥarekāt-ı şedīdeden ḥāṣıl olanża‘fı giderür (17) ve yorġunlıḳdan ve cimā‘dan ve ishālden ve bunlar mis̱līlerden

24-b

(1) ḥāṣıl olanża‘fı giderür ammā mu‘tedil uyḳu i‘tidāl-i (2) aḫlāṭa müṣādif olsa bedeni terṭīb eyler ve ḳızdurur ve ḥarāret-i (3) ġarīziyyeye ḳuvvet virür nevmiñ efḍālı oldur ki miḳdārı (4) mu‘tedil ola ve müstaġrıḳ uyuya ve ṭa‘ām mi‘dede biraz (5) alışub ve gürüldüsi kesildükden ṣoñra yata uyuya (6) ammā mi‘de ṭolu iken uyumanıñ niçe vechle żararı (7) vardur evvelā döşekde yuvarlana yuvarlana uyuyamaz (8) ve dimāġı buḫārla ṭolar ve hażmı ifsād eyler ve nāzileyi (9) taḥrīk eyler ve dürlü dürlü maraźlar īrās̱ eyler ve gündüz (10) uyḳusı yaramazdur emrāż-ı ruṭūbiyye īrās̱ eyler nāzileleri (11) taḥrīk eyler hażmı ve levni ifsād eyler ve ṭalaḳ maraźı getürür (12) ve kesel virür ve veremler żuhūrına sebebdür ve sıtmalara sebebdür (13) ve nevmiñ efḍāl-ı hey’ātı oldur ki evvelā ṣaġ yanına yata (14) ba‘de ṣol yanına yata ve ḳarnı üstüne yatmaḳ hażma mu‘īndür (15) ammā ṣırtı üstüne yatmaḳ yaramazdur yaramaz maraźlara sebeb olur (16) sekte ve sil ve öksürük ve evcā‘-ı mefāṣıl ve siñirler aġrısı (17) ve arḳa aġrısı ve nāzile ve fālic gibi maraźlara sebebdür zīrā

25-a

(1) fużūl-ı mu‘tād olan mecrāsından meselā burundan aḳarken (2) ḫilāfına meyl eyler bunıñ gibi maraźlarıñ ḥudūs̱ına sebeb olur (3) lākin cimā‘ya ḳuvvet virür fikri güzel eyler ve meşhūrdur ḫalḳıñ (4) lisānında ṣırtı üstüne yatmaḳ eyüdür dirler bunıñla murād (5) nevme müstaġrıḳ olmazsa dimişler zīrā fikri güzel eyler

(6) dirler ammā bu faḳīr dir ki bunıñla murād uyumaḳsızın (7) yatarsa dimekdür zīrā fikre ḳuvvet virür sebebi maḥallinde beyān (8) olunmışdur ve bir kimesne dā'imā uyuduḳça terlese ve sebeb-i (9) ẓāhirīsi daḫi olmasa meşelā havā sıcaḳlığı gibi ve mi'desinde (10) ġıdā çoḳlığı gibi ma'lūmdur ki anıñ bedeni mümtelīdür istifrāġa (11) muḥtācdur ammā seher ya'nī uyanıḳlıḳ şehveti ziyāde eyler (12) ve acıḳdurur māddesinden müteḥallil olmaḳ sebebiyle ve hażmına (13) noḳṣān gelür ḳuvvetinden müteḥallil olmaḳ sebebiyle ammā (14) uyur ile uyanıḳlıḳ mā-beyninde yatmaḳ cümleden żarardur (15) ve nevm ḥālinde ġālib olan budur ki ḥarāret bāṭına (16) teveccüh eyler pes ḫāric-i bedende börd ẓāhir olur bundan (17) ötüri uyuyan kimesne ziyāde örtüye muḥtāc olur

25-b

(1) **altıncı faṣıl istifrāġ ve iḥtibās beyānındadur** (2) bu ikisi ḥayātda olanlara elbette żarūrīdür pes bu (3) ikisinden mu'tedil olan lāyıḳ olduġı mertebe faẓalāt (4) ṭaşra çıḳub ve bedene ṣāliḥ olan ḫılṭ muḥtebes olub (5) ḳalmaḳdur ṣıḥḥati ḥāfiẓ olub nāfi' olan budur ammā (6) eger istifrāġ ifrāṭla olsa ḳuvvet ve şehvet sāḳıṭ olur (7) ve ḫafaḳān ve ḥummā-yi dıḳḳiye īcāb eyler ve bedeni ḳurudub (8) ṣoġudur illā meger istifrāġ olunan şey bārid-yābis ola (9) sevdā gibi bu taḳdīrce bedeni ḳızdurur ve terṭīb eyler bi'l-'arż (10) ḳaçan istifrāġ ifrāṭla gitse 'urūḳa yübūset 'ārıż (11) olduġından südde ẓāhir olur ba'de teşennüc ya'nī siñir (12) büzilmek ve küzāz ya'nī siñir ḳıvrılmaḳ 'ārıż olur ammā (13) ifrāṭ-ı iḥtibās ki māddeniñ tevfīridür ṭabī'atıñ andan (14) istiġnāsıyla bu iḥtibāsa lāzım gelür süddeler ve 'ufūnet (15) ve kesel ve fütūr ve şehveti sāḳıṭ olmaḳ ve beden ṣaḳīl olmaḳ (16) ve beden gevşek olmaḳ ve teşennüc-i raṭb ve daḫi ḥarāret-i ġarīziyyeniñ (17) bedende ṣıḳılub nāriyyete dönmesi ve ṭamarlar çatlamaḳ

26-a

(1) ve daḫi verem ve büşūr īrāş eyler pes böyle olıcaḳ ṭabī'atı (2) göreler eger muḥtebes ise telyīn eyleyeler ḥattā ḳūlunc ḥādiş olmaya (3) ve ma'lūm ola ki eger ṭabī'at fażalātı def' ve iḫrāc (4) eylemek istese ḥabs eylemeyüb hemān iḫrāc eylemek gerek (5) ḫuşūşā ṭa'ām yimege başlamazdan evvel ve riyāżet itmege (6) başlamazdan evvel ve nevmden ve ḥammāmdan evvel ve ṭabī'at telyīn (7) eyleyen eşyānıñ eyüsi yaġlu çorbālardur pazuyıla (8) ve isfanāḫ ile ve aspur tuḫmını encīrile isti'māl eylemek (9) ḫuşūşā ḳoca ādemlere ve şarāb-ı besfāyic-i sāde yā müdebbir (10) pīrlere münāsibdür ve temr-i Hindī ve erik-i mükerrer benefşe ile (11) yā gül-i mükerrerle yigitlere ve mizācı ḥār olanlara münāsibdür sükker (12) ile murabbā olan gül ya'nī gül-be-şeker cümleye nāfi'dür ve nebātla (13) düzülmiş maṣṭakī süfūfı ṭabī'atı telyīn itmede ve mi'deye (14) ḳuvvet virmede ve yėlleri taḥlīl eylemekde bī-naẓīrdür (15) ve ṭabī'atı rıfḳla telyīn idendendür ḫuşūşā yüreginde (16) veremi olana münāsibdür tāze yaġı alub ılıcaḳ şuyla yayḳayub (17) ḳarnı ve eyegüleri ve göbegi oġalar yürege līnet virür ḳaçan

26-b

(1) ma'şūmlarıñ ṭabī'atı ḳabż olsa fā're necāsetinden şāf (2) yapub ṭatlu bādem yaġına bulayub aşaġadan götüreler (3) yāḫūd 'aseli yā sükkeri 'aḳd idüb fāre necāsetiyle (4) yāḫūd gök süsen kökiyle şāf yapub götürdeler (5) yāḫūd pazu budaġından maḫrūṭī şāf yapub ve ḳoyun (6) ödini içini ṭaşra çevrüb ol maḫrūṭīye gėydürüb (7) şāf ideler yāḫūd azacıḳ 'asel yidüreler ve ḳarnını (8) sāde yaġıla yā şīrūġın ile yaġlayalar yā göbeklerine (9) sıġır ödi süreler yā buḫūr-ı Meryem süreler eger evvelen (10) meẕkūr olanlar kifāyet eylemezse Buḳrāṭ ḥekīm eydür (11) şol kimse ki yigit iken ṭabī'atı līnet üzerine ola pīr (12) olduġı zamān ṭabī'atı ḳabż üzerine olur dir ve şol (13) kimse ki yigit iken ṭabī'atı ḳabż üzere ola pīr olduġı (14) zamān ṭabī'atı līnet üzere olur dir ve ma'lūm (15) ola ki bir kimseniñ

ṭabī‘atı ziyāde pek sürse eger tāze (16) yigit ise yā mizācı ḥār kimse ise ṭabī‘atını ayva ile (17) yā ḳoruḳ yā sümmaḳ ile ṭutalar ve eger mizācı bārid kimse ise

27-a

(1) pirinc herīsesin sümmāḳla yidüreler yā eski gül-be-şeker (2) yidüreler ve ayva murabbāsı yidüreler veyā ayvayı azacıḳ (3) maṣṭakīyle ve ‘ūdıla ve dārçīnī ile bişürüb yidüreler (4) ve ṭa‘āmında dühni az isti‘māl ideler ve cimā‘ ile (5) ḥammām müstefreġāt-ı mu‘tādeden olduġından ötüri (6) her birini beyān eylemek lāzım geldi pes her birini birer faṣılda (7) ẕikr idelim **yedinci faṣıl cimā‘ beyānındadur** (8) cimā‘ıñ efḍālı giceniñ nıṣf-ı aḫīrinde olandur ki (9) ṭa‘ām haẓm olmış ola ve beden daḫi ḥarāret ve bürūdet (10) ve ruṭūbet ve yübūsetde mu‘tedil ola ve pek ṭoḳ ve pek (11) ac daḫi olmaya zīrā beden ḥarāretde iken cimā‘ eylemek (12) ḥummāya sebebdür eger beden bārid iken cimā‘ eylese ra‘şe (13) iḥdāṯ eyler ve ṭoḳ ḳarınla cimā‘ eylemek emrāż-ı süddiyye (14) īrāṯ eyler ḥummā-yi ‘afniyye gibi daḫi veca‘-i mefāṣıl ve niḳrīs (15) ve devālī ve fıtıḳ gibi ve daḫi evrām-ı ḫabīṯe gibi eger pek (16) ac ḳarınla cimā‘ iderse göze ża‘f virür ve bedeni (17) arıḳladur ve ḫafaḳān getürür ve ṣarılıḳ ve sil ve ḥummā-yi dıḳ

27-b

(1) īrāṯ eyler eger ḥarāreti ve bürūdeti var ise dıḳḳ-ı (2) şeyḫūḫīye mü’eddī olur ve tāze balıḳ yidükden ṣoñra (3) veyā süd yidükden ṣoñra cimā‘ eylemeyeler zīrā fālic marażı (4) ḥudūṯından ḳorḳulur ve ekşiler yidükden ṣoñra cimā‘ (5) eylemek siñirlere ża‘f virür ve ra‘şe īrāṯ eyler (6) ve ma‘lūm ola ki cimā‘dan ṣoñra ṣu icmeden ṣaḳınalar (7) ve cimā‘dan evvel ve ṣoñra faṣd ve ishālden ṣaḳınalar (8) zīrā bedene ża‘f virür ve arıḳladur ve yaramaz marażlara düşürür (9) ve inzāl-i menī vaḳtında menī’yi ḥabs eylemeyeler zīrā (10) böğreklerde ve meṯānede ve mecārī-i menīde yaralar ḥudūṯına (11) sebebdür ve mizācı ifsād eyler ve lāyıḳ olan budur ki (12) mizācı yābis olanlar cimā‘ itmekden ṣaḳınalar ve keẕālik

siñirleri (13) żaʿīf olanlar ve gögüs ve ḳulaḳ ve göz aġrısına mübtelā (14) olanlar ve meşānesinde ṭaş olanlar ve selisü'l-bevle mübtelā (15) olanlar ve ḫurḳat-ı bevle ve ʿusr-ı bevle mübtelā olanlar ve evcāʿ-i (16) mefāṣıla ve ḳan tüküренler ve maḫmūm olanlar ve cimāʿdan (17) iḫtirāz itmek gerek şol kimse ki cimāʿdan şoñra arḳasında

28-a

(1) şovuḳluḳ bula ve şol kimse daḫi cimāʿdan ḥaẕer eylesün (2) ki cimāʿ ḥālinde yā baʿde aʿżāsında rāyiḥa-i kerīhe (3) bula zīrā anıñ bedeninde yaramaz ḫılṭlar vardur ol (4) ḫılṭları tenḳıye eylemek lāzımdur ve lāyıḳ olan budur ki (5) cimāʿ isrāf eylemeyeler zīrā ḳuvveti ve şehveti ısḳaṭ eyler ve (6) siñirlere ve göze ziyāde żaʿf virür ve raʿşeye ve teşennüce (7) īḳāʿ eyler ve ḳalbe żaʿf virüb ḫafaḳān iḫdāṣ eyler (8) ve rūḥ-ı ḥayvānīniñ cevherinden noḳṣān eyler ve dıḳ marażına (9) istiʿdād virür ve seher īcāb eyler ve tiz ḳocaldur ve tekellüf (10) ile cimāʿ itmek ve müştehī olmayana cimāʿ eylemek bu meẕkūr (11) marażlarıñ ekṣerin īrāṣ eyler ve lāyıḳ olan budur ki (12) ḳoca ḳarılara ve pek küçüklere ve ḥāyıża ḫātūna ve nüfesāya (13) ve çirkīn yüzlüye ve ḳız oġlana ve gebe olmaz ḫātūna zīrā (14) bunlara cimāʿ eylemek ḫāṣṣiyyetle żaʿf virür Cālīnūs (15) dir ki şol kimse ki ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat murād eylese elli yaşını (16) tecāvüz eylemiş ḫātūnıñ cimāʿından ḥaẕer eylesün zīrā (17) semm-i ḳātildür Arisṭo Ḥekīm eydür bir kimse kendiden

28-b

(1) küçüge cimāʿ eylese neşāṭı artar ammā kendi yaşında berāber (2) olana cimāʿ eylese anıñ içün ḫüsrān-ı mübīn vardur ammā (3) kendiden yaşluya cimāʿ eylese ol kimse kendine mevt (4) getürür maʿlūm ola ki güzel kişiye cimāʿ eylemek (5) nefse feraḥ ve neşāṭ virür leẕẕeti sebebiyle ve maṭlūbına ẓafer (6) bulduġından ötüri ve ḳalb ve dimāġ cānibinden buḫārları (7) defʿ eyler ve lāyıḳ olan oldur ki cimāʿ itmek isteyen (8) kimesne evvelā ol maḥbūbe ile mülāʿabe eyleye ḥattā iki

(9) cānibden şehvet taḳażā eyleye ba'de cimā' ide ve bu cins (10) cimā' ḫātūnıñ ḥāmile olmasına sebebdür **sekizinci** (11) **faṣıl ḥammāma girmeniñ tedbīri beyānındadur** ḥammāmıñ (12) ḫayırlusı şol ḥammāmdur ki yapusı eski ve içi geñiş ve ṣuyu (13) ṭatlu ve ḥarāreti mu'tedil ola evvelki beyti müberrid-i muraṭṭıbdur (14) ikinci beyti musaḫḫin-i muraṭṭıbdur üçünci beyti musaḫḫin-i müceffifdür (15) ve lāyıḳ olan budur ki sıcaḳ ḥalvetine tedrīcle gire def'aten (16) girmeye ve çıḳduġı zamān daḫi tedrīcle çıḳa def'aten (17) çıḳmaya ve ḥammāmda çoḳ eglenmeyeler zīrā ġaşeyān īrāş

29-a

(1) eyler ve ḫafaḳān getürür aḫlāṭı taḥrīk itdüginden ötüri (2) ve sıcaḳ havā istinşāḳ itdüginden ötüri rūḥlar daḫi (3) daḫi ḳızar ve lāzımdur ki faṣd ve ishālden ve müshil (4) icdükden şoñra ḥammāma girmeyeler ve şol kimse daḫi (5) ḥammāma ki anıñ verem-i ẓāhirīsi yā verem-i bāṭınīsi ola (6) bir 'uẓvda ki keşīrü'ş-şerāyīn ola yāḫūd 'uẓv-ı re'-īseye (7) yaḳın ola ve māddesi yaramaz ola eger böyle olmazsa ḥammām (8) ne güzel 'ilācdur māddeyi bişürmede ve telyīnde ve taḥlīlde (9) bundan ötüri ḥammāma girmekle emr iderler çıbanlarda (10) ve ḫurūcātda ve ḥammāma girmemek gerek şol kimse ki anıñla (11) teferruḳ-i ittiṣāl ola yāḫūd ḥummā-yi 'ufūnet ola ki māddesi (12) nuẓc bulmamış ola ve ma'lūm ola ki ḥammām fuẓūlı (13) eyler ve cildi pāk eyler ve yorġunlıġı giderür ve ishāli (14) ḳabż eyler ve yėlleri taḥlīl eyler ve uyuzı ve gicigi ve sivilcileri (15) ve cıbanları giderür ve aḫlāṭıñ ḥiddetini ta'dīl eyler ve veca'ları (16) ve ḥummā-yi yevmiyyeyi ve ḥummā-yi dıḳḳı giderür ve eski sıtmaları (17) naẓc bulduḳdan şoñra giderür ve seheri izāle eyler ve bedeni

29-b

(1) terṭīb eyler eger ḥammāmıñ ṣuyını havāsından ziyāde isti'māl (2) eylerlerse ve ḥammāma dāḫil olmazdan evvel birazcik ḥareket ḳayurmaz (3) ve yaz günlerinde

tāze yigitler ve mizācı ḥār olanlar ḥammāmda (4) ve çıḳduḳdan ṣoñra gül ṣuyı isti'māl ideler ve nīlūfer (5) ve benefşe ve gül ve ṣandal ḳoḳalar ammā ḳış güninde ve mizācı (6) bārid olanlar 'ūd ve 'anber buḫūr ideler ve lāden ḳoḳalar (7) ve ḥammāmdan çıḳan ādeme lāzımdur ki ziyāde bürüne ḫuṣūṣā (8) ḳış günlerinde ve ḥammāmda yimekden ve icmekden ṣaḳınalar (9) ve ma'lūm ola ki ṭa'āmdan ṣoñra ḥammāma girmek bedeni (10) semirdür lākin südde īrāṣ eyler diyü ḳorḳılur ammā ḥammāmdan (11) çıḳduḳdan ṣoñra ġıdā yimek bedeni semirdür i'tidālile ve südde (12) ḫavfından emīn olur ḥammāma girmek vaḳtınıñ eyüsi (13) ṭa'ām haẓm olduḳdan ṣoñradur zīrā ac ḳarınla ḥammāma (14) girmek ra'şe ve ḫafaḳān īrāṣ eyler ve ḳuvvet sāḳıṭ olub (15) tiz ḳocamek īrāṣ eyler ammā ṭoḳ ḳarınla ḥammāma girmek tiz (16) ḳocaldur südde īrāṣ ider ve veca'-i mefāṣıl ve ḥavāssa (17) ṣıḳl īrāṣ eyler ammā i'tidāl üzerine girmek nefse neşāṭ

30-a

(1) virür ve ḳuvāyı taḫrīk eyler yorġunlığı giderür ve 'ufūnātı (2) def' eyler ve lāyıḳ olan budur ki ḥammāmdan çıḳduḳdan ṣoñra (3) ṣusuzluġa ṣabr eyleyeler mümkin olduġı ḳadar ve kibrītli (4) ılıcalarda yıḳanmaḳ fuẓūlı taḫlīl eyler ve fālice ve ra'şeye (5) ve teşennüce nāfi'dür ve uyuzı ve gicigi giderür ve 'ırḳ (6) u'n-nesāya ve uca aġrılarına nāfi'dür lākin mu'tedil bedeniñ (7) mizācını bozar ve 'ufūnete isti'dād virür ve nāzile peydā (8) olur ve ılıca ḥammāmında çoḳ eglenmek istisḳāya (9) sebebdür ve ekṣeriyyā ṣarılıḳ daḫi peydā olur ammā ṣovuḳ (10) ṣuya girmek a'żāya ḳuvvet virür ve neşāṭ virür ve ḳuvālara (11) ḳuvvet virür ḥarāret-i ġarīziyye dāḫil-i bedende cem' olduġından (12) ötüri ve şehveti arturur ve haẓmı güzel ve levni gökcek (13) eyler ve ṣovuḳ ṣuya girmeniñ zamānı yaz günlerinde öyle (14) vaḳtında gireler giren ādem tāze yigit ola mizācı ḥār (15) ola ve teni mu'tedil ola semizlikde ve arıḳlıḳda ammā (16) arıḳ olan kişi ve mi'desi ża'īf olanlar ve nāzilesi (17) olan ve daḫi ishāli yā imtilāsı olan kişilere ṣaḳınalar

30-b

(1) ṣovuḳ ṣuya girmeyeler ba'żılar didiler ki tāze balıḳ (2) yidükden ṣoñra bir kimse ṣovuḳ ṣuya girse fālic marażına (3) mübtelā olur ma'lūm ola ki ḥıfẓ-ı ṣıḥḥatda ve izāle-i (4) marażda faṣd itmek ve müshil icmek rükn-i 'aẓīm olduġından (5) bu ikisiniñ tedbīrini daḫi ẕikr eylemek lāzım geldi (6) **ṭoḳuzuncı faṣıl faṣd eylemek tedbīrin bildürür** (7) ma'lūm ola ki faṣd istifrāġ-ı küllīdür ya'nī bu faṣdile (8) ṭamarlarda olan ṣafrā ve sevdā ve balġam ḳanla bile çıḳar (9) ma'lūm ola ki bedeniñ ḳıvāmı ḳanladur bu ḳan ḥarāret-i (10) ġarīziyyeye nisbet ḳandīliñ yaġı gibidür ve ḳuvvet-i ḥayvāniyyeniñ (11) beḳāsı ve ḥıfẓı bu ḳanladur ve ḳan bedene revnaḳ ve ḥüsn (12) virür eger miḳdārda ve keyfde mu'tedil olursa ammā (13) eger bi-ḥasebi'l-keyf i'tidālden çıḳarsa żiddıyla tedbīr (14) olunur pes eger i'tidālden ḫurūcı ḥarāretde olursa (15) müberridātla tedbīr oluna ġıdālardan devālardan ve şerbetlerden (16) ve ṣovuḳ havālarda otura eger i'tidālden bürūdete (17) meyl eylediyse ġıdālardan ve devālardan musaḫḫinātla tedbīr

31-a

(1) oluna eger i'tidālden ruṭūbete meyl eylediyse ġıdā u (2) devālardan müceffifātla tedbīr oluna eger i'tidālden yübūsete (3) meyl eylediyse ruṭūbet virici ġıdālar ile tedbīr oluna (4) ammā bi-ḥasebi'l-kem i'tidālden noḳṣān üzerine olursa ḳan (5) arturıcı ġıdālar ile tedbīr oluna nīm-pirşit yımırṭa ve etli (6) ç̲orbālar gibi tenāvül eyleyeler ḥattā ḥarāret-i ġarīziyye söyünmeye nitekim (7) yaġ az ḳalduġı zamān çerāġ söyündügi gibi eger ḳan (8) bi-ḥasebi'l-kem i'tidālden ziyāde olursa ḳanı azaltmaġa sa'y (9) ideler ḥattā ḥarāret-i ġarīziyyeyi boġmaya me̲selā eger vaḳt müsā'id (10) iderse yab yab gıdāyı azaldaraḳ ḳana daḫi noḳṣān gele (11) eger vaḳt müsā'id olmazsa hemān faṣd eylemek yā ḥacāmet (12) itmek ile yā burnını ḳanatmaġıla yā sülük yapışdurmaġıla ḳanı (13) eksildeler ve ma'lūm ola ki ḳan ziyādeliginden murād ṭamarları (14) ḳanla ṭolmaḳdur ḥaḳīḳatde ve gāhīce ḳan ziyādeliginden (15) ḥaḳīḳat imtilā'-i 'urūḳ murād olmaz belki ḳuvvete nisbet ile

(16) imtilā'-i 'urūḳ dinür meşelā ol ḳanıñ bi-ḥasebi'l-keyf fāsid (17) olması gibi pes ḳan almaḳ gāhīce imtilā-yi ḫaḳīḳīden ötüri

31-b

(1) ve gāhīce ḳuvvete nisbet imtilādan ötüri olur ve gāhīce ikisinden (2) ötüri olur ve ḥükemā dirler ki faṣd ile çıḳan ḫılṭıñ bir (3) birine nisbeti ol faṣd olunan ṭamarda olan aḫlāṭ-ı erba'anıñ (4) birbirine nisbetine yaḳındur bu faḳīr dir ki ḥükemā nisbete ḳarīble (5) diyüb berāber dimedükleriniñ aṣlı zīrā ḳaçan ṭamarlarda ḳanla (6) yapışıḳ balġam olsa ol balġamdan ḳanla bir şey çıḳmaz ve keẕālik (7) eger ṭamarlarda ġalīẓ sevdā olsa ki ḳanıñ dibine çökmiş olsa (8) ol sevdādan bir şey çıḳmaz illā raḳīḳ olanlar çıḳar ve ṭamarlarda (9) ol aḫlāṭ-ı ġalīẓeden pāk olmaz bundan ötüri (10) Şeyḫ Ebū Sīnā naẓc olmaduḳca ḳan almaġı men' eyledi bu şeyḫiñ (11) men' eylemesi eger ḫasta helāk olmaḳ ḫavfı olmazsadur (12) veyā ol ḫastalıḳdan yaramaz ḫastalıḳ vāḳi' olması (13) muḥtemel degil isedür vāḳi'de bu kelām ṣavābdan ba'īd (14) degildür eger murād-ı faṣddan şol faṣd ola ki bi'l-külliyye (15) māddeyi çıḳarub 'illeti def' eylemek ola ammā ḳaçan murād (16) māddeyi taḫfīf ve tenḳīṣ ola ve marīẓ biraz rāḥat bulmaḳ (17) murād ola azacıḳ ḳan almada be'is yoḳdur eger bir ḳac def'a

32-a

(1) olursa da ṭabī'at üzerine me'ūnete ḫafīf olmaḳ içün (2) zīrā bu taḳdīrce ṭabī'at kemāyen-baġī aḫlāṭı bişürmege ḥarekete (3) gelür zīrā māddeyi taḳlīde ṭabī'ata i'ānet vardur fi'lini (4) bir ḫoşca işler biz ise ṭabī'ata mu'āvenetle me'mūrız (5) Şeyḫ Ebū 'Ali Sīnā eydür sıtmalarda faṣda iḥtiyāc yoḳ (6) iken faṣd olunur zīrā faṣd māddeyi bişürmek üzerine (7) ṭabī'ata ḳuvvet virür māddeyi taḳlīl sebebiyle ammā (8) ḳandan olan sıtmada elbette faṣd eylemek lāzımdur ibtidāda (9) ve bu faḳīr dirin ki eger ḳanla ṣafrā olacaḳ olursa (10) eger bedeniñ cemī' 'urūḳında münteşire ise faṣdile çıḳan (11) nisbet ṭabī'ī üzerine olur ve ḳanla çıḳduḳdan ṣoñra

ṣafrā (12) ḥareketinden ḳorḳulmaz eger cemī‘ ṭamarlarda ṭaġılmış olmazsa (13) meṣelā ciger ṭamarında ve eṭrāfında yā māsārīḳāda maḥṣūr (14) olduġı gibi bu taḳdīrce faṣdla çıḳmaz eger çıḳarsa da (15) āḫir faṣdda çıḳar ḳaçan faṣdla ḳan çıḳsa dem-i ṣafrāvī (16) taḫalḫul eyler şişer ve bedeniñ ekṣer ṭamarlarına münteşir olur az (17) olub bu cins faṣddan yanḳın ve ṣafrāvī sıtma peydā

32-b

(1) olur ve gāhīce ṭabī‘at ḫāric-i bedene def‘ine taḳayyüd idüb (2) faṣddan ṣoñra gicik ve uyuz ḥādiṯ olur bundan ötürü (3) müteḳaddimūn faṣddan men‘ eylediler ekṣer emrāż-ı ṣafrāviyyede (4) lākin ol men‘ küllī degildür size didügim gibi eger bu meẕkūrdan (5) bir şey vāḳi‘ olsa ṭabīb içün tekrār bir daḫi faṣd eyleye (6) ḥattā ol maraż tiz def‘ ola ve biz bunı çoḳ tecribe eyledik (7) ve ḥükemā didiler ki ziyāde yanġını olan sıtmalarda faṣd olunmamaḳ (8) gerekdür zīrā faṣd sıtmanıñ şiddetini ziyāde eyler meger ki nabż (9) ‘aẓīm ola ve ḳārūre ġılẓete ve ḥumrete meyl eyleye ammā ḳaçan (10) bevl raḳīḳ ola nārī ola ḳan almaḳdan ṣaḳınasın didiler (11) faḳīr dirin ki az olur nabż ṣaġīr olur mādde ṯaḳīl (12) olub ḳuvvet ṣaḳladuġından ötüri bu taḳdīrce faṣd (13) cā’iz olur keẕālik bevl raḳīḳ olur südde olduġından (14) ötüri pes faṣd nāfi‘ olur süddeleri feṯḥ itmek ve rāḥat (15) olmaḳ içün pes ṭabībe lāyıḳ olan oldur ki teemmül eyleye (16) bunlarıñ cemī‘sini delīl-i āḫir ile ḥattā ġalaṭa düşmeye zīrā bu (17) miṯllülerden telef-i nefes vardur ziyāde teemmül lāzımdur

33-a

(1) ve çoḳ nabż-ı ṣaġīr-i muḫtelif gördük faṣddan ṣoñra ol (2) nabżıñ iḫtilāfı ve şiġarı gidüb mu‘tedil oldı ve bu (3) daḫi ma‘lūm ola ki nabż ‘aẓīm ve mümtelī olur riḥ-i ḥār (4) yā buḫār-ı ḥār sebebiyle pes lāyıḳ olan budur ki āḫir delīller (5) ile istidlāl eylemek gerek ve faṣdıñ sāyir istifrāġāt (6) üzerine faẓīleti oldur ki ḳaçan faṣd eylesek ḳanıñ rengini (7) görürüz īz ve ḳıvāmını ve ḳuvvet-i ḫurūcını bilüriz

ve taḥammüli ḳadar çıḳarırız (8) istedigimiz zamān ḳanını ḥabs eyleriz ammā müshil vaḳtı (9) eylemek buña muḫālifdür zīrā devānıñ ʻamelinde vāḳiʻ olan (10) ifrāṭı tedārik ve eger devānıñ taḳṣīri olursa taḳṣīrini (11) tedārik olmaz illā yine edviye ile olur bunda ise (12) ẓāhiren ḫaṭā muḳarrerdür ve faṣd itmek gāhīce ṭabīʻatı ḥabs (13) eyler ḫilāfa ceẕb itdüginden ötüri faḳīr dirin ki az (14) olur faṣddan ṣoñra ishāl ve ḳayʾ itmek daḫi ḥāṣıl olur (15) şol ṣafrā ḥareket itdüginden ötüri ki baʻżı mevāżıʻda (16) muḥtebes idi faṣd anı taḥrīk eylediginden ötüri ṭabīʻat (17) anıñ defʻiyle muḳayyed olub yā ishāl eyler yā ḳuṣdurur bundan

33-b

(1) ötüri didiler ki faṣd aḫlāṭı taḥrīk eyler sākin oluncaya dek (2) faḳīr dirin ki az olur faṣd eylemek ḫuṣūṣā useylemden (3) yā bāseliḳden sebeb olur ṭabīʻatıñ iḥtibāsını defʻ eylemege (4) cigeriñ ḥarāretini taʻdīl eylediginden ötüri pes kebd-i (5) ṣıflıñ ruṭūbātını ceẕb eylemesi az olur ve ṭabīʻat mülāyim (6) olur ḳaçan sıtmalarda faṣd eylemek vācib olsa taʻcīl (7) eylemek evfaḳdur żaʻf ʻārıż olmazdan evvel eger ḳuvvet ve sin (8) müsāʻade iderse faṣd cāʾizdür eger ḳırḳ günden ṣoñra bile (9) olursa ve vācibdür ki faṣd eylemeyeler mizācı ziyāde (10) bārid kimseden ve ziyāde bārid vilāyetlerde ve ziyāde arıḳ (11) ve ziyāde semiz ādemlerden ve beyāż ve gevşek ve ṣaru olub (12) ḳanı az olanlardan ve mümkin olduġı ḳadar ḳan almamaḳ gerek ve çoḳ (13) zamān ḫasta olmış bedenden daḫi ḳan almayalar meger deminiñ (14) fesādı faṣd iḳtiżā eyleye bu taḳdīrce faṣd ideler (15) azacıḳ ḳan çıḳaralar defaʻātle tedrīcle ve ḳuvvetine riʻāyetle (16) ideler ḳuvvet virecek eyü ġıdālar ile daḫi müferriḥ maʻcūnlar (17) ve şerbetler ile ki ḥarāret-i ġarīziyyeye ḳuvvet vire ve ḥāmile

34-a

(1) ḫātūnlardan ḳan almayalar meger bir ʻaẓīm muḳteżī ola ve ḥayż (2) gören ḫātūnlardan daḫi ḳan almayalar ve lāyıḳ degildür ki vecaʻ (3) şedīd ḳatında ḳan

alalar belki veca'ın teskīn eyleyeler ba'de (4) ḳan alalar ve cimā'dan ve müshilden ṣoñra daḫi ḳan almayalar (5) ve ḥareket-i şedīdeden evvel ve ṣoñra ḳan almaḳ lāyıḳ degildür (6) mā-dām ki biraz zamān gecmedükce eḳallı bir gün bir gicedür ve (7) ḳan aldurmaḳ isteyen ādem ḳan aldurmazdan evvel ve ṣoñra (8) ṣaḳınmaḳ gerek ḥarekāt-ı nefsāniyyeden ġażab ve ḥüzn gibi ve (9) sıtma nevbeti yaḳın gelicek faṣd itmekden ṣaḳınalar ve ṭa'āmdan (10) mümtelī iken daḫi faṣd itmeyeler ve ṭabī'at ḳabż üzere iken (11) ve on iki yaşını gecmeyen ma'ṣūmdan ve altmış yaşını gecmiş (12) kimseden ḳan almayalar faḳīr dir ki bu didükleri faṣd-ı (13) iḫtiyārīdedür ammā żarūretde faṣd cā'izdür eger bir yıllıḳ (14) daḫi olursa niteki müteaḫḫirīn ḳatında muḫtār olan daḫi (15) budur ve ṭamarları iri olub mizācı ḳavī olandan daḫi (16) almaḳ cā'izdür eger seksen yaşında daḫi olursa (17) ve ma'lūm ola ki nāsıñ ba'żısı eger sıtmalı ise de

34-b

(1) müteḥammil olur altıyüz dirhem ḳan çıḳarmaġa ve nāsıñ ba'żısı (2) eger ṣıḥḥatde ise de yüz direm ḳan aḳıtmaġa müteḥammil olmaz ve her (3) kesiñ taḥammüli ne ḳadar idügi üc şeyden bilinür evvelā ḳanıñ (4) ḳuvvetle ve ża'fla çıḳduġından ve s̱āniyen ḳanıñ renginden ve s̱ālisen (5) nabżından pes ṭabīb olana vācibdür ki bu üc 'alāmeti pek (6) ḥıfẓ eyleye eger ḳanıñ ḫurūcı ża'īf olursa ve ḳanıñ levni (7) müteġayyir oldıysa ve nabż daḫi müteġayyir oldıysa ḫuṣūṣā (8) ża'fa müteġayyir ola ḳanı ḥabs eylemek vācib olur ve yine ḳanı (9) ḥabs eylemek gerek eger esnemek yā gerinmek yā ınçḳırıḳ yā ġaşeyān (10) 'ārıż olursa ve faṣddan ṣoñra nefsi teskīn idici (11) şerbetler icmek lāzımdur leymūn şarābı ve lüffān enārınıñ (12) şerbeti ve ḳoruḳ şerbeti gibi ammā ṣaḳına sükencübīn icmeye zīrā (13) ġaşeyān īcāb eyler eger faṣd itdürmek isteyen kişiniñ (14) mi'desiniñ ḥissi ziyāde ise ve ṣafrāvī ise faṣd (15) itmezden evvel pāk etmek loḳmalarından bir ḳac loḳma ekşi şerbetlerde (16) ışladub yėmek gerek ba'de faṣd itdürmek gerek ve şol (17) kimse ki ḳan aldurduġı zamān bayılmaḳ 'ārıż ola faṣddan

35-a

(1) evvel rümmāneyn şerbeti içeler yā ekşi elma şarābı yā ayva (2) şarābı yā ḳoruḳ şarābı içeler eger mizācları ḥarāret üzerine (3) ise ammā eger mizācları bürūdet üzerine ise ayva (4) şarābı içeler ḳaranfil ile ve ʿūd şarābı ve dārçīnī şarābı (5) ve ʿanber şarābı icmek gerek ve ṣırtı üstüne yatub ḳan (6) almaḳ gerek ammā faṣddan evvel ḳuşmaḳ bayılmaġı menʿ eyler (7) ve ḳan aldıran kimesne faṣddan ṣoñra ġalīẓ ṭaʿāmlardan (8) ṣaḳına ve redī'l-keymūs olan ġıdāları yimeye ḫuṣūṣā (9) ṭuzlulardan ṣaḳına zīrā uyuz ve behaḳ ve temregü ẓuhūrına (10) sebebdür ve faṣddan evvel ṭabīʿatı mülāyim eylemek vācibdür (11) ḫuḳne-i leyyine ile yā erik ṣuyıyla benefşe şerbeti ve nīlūfer (12) şerbeti içeler ṣafrāvī ve demevī ve sevdāvī olanlar (13) mā'ü'l-cübn ile şarāb-ı lisān-ı ṣevr içeler ve balġamī olanlar (14) şarāb-ı zūffāyla encīr içeler bedeninde aḫlāṭ ġālib (15) olan kimseden faṣd eyleseler faṣd sebeb olur aḫlāṭıñ (16) ḥareketine ve aʿżāya cereyānına pes bu taḳdīrce muḥtāc olur (17) bir iki kerre daḫi faṣd eylemege ḥattā bedenine ḫiffet gele lākin bu

35-b

(1) faṣd pīrlik vaḳtında yaramaz marażlara sebebdür sekte (2) gibi fālic gibi żaʿf-ı haẓm gibi ve maʿlūm ola ki elden (3) ḳan alacaḳ ṭamarlar altıdur evvelkisi ḳīfāldur ol şol (4) ṭamardur ki ḳolda dirseginiñ içeri cānibinde olan büklümde (5) olan ṭamarlarıñ üstünde olandur ḫalḳ añа baş ṭamarı (6) dirler ol ṭamardan ḳan almaḳ dimāġ marażlarına nāfiʿdür (7) baş aġrısı gibi ve yarım baş aġrısı ki şaḳīḳa dirler (8) ve ser-sām marażına ve göz marażlarına ve burun marażlarına ve (9) boġaz marażlarına ve diş marażlarına ve ṭudaḳ marażlarına (10) ve dil marażlarına ve boġaz şişine ve ḫunnāḳa nāfiʿdür ḫāṣılı (11) boyundan yuḳarı olan emrāżıñ cümlesine nāfiʿdür (12) ikincisi ekḥeldür müşterek didükleri ṭamar budur ḳīfāliñ (13) altında ḳolıñ ortasında olur bu ṭamardan ḳan almanıñ nefʿi (14) müşterekdür bedeniñ aʿlāsınıñ ve esfeliniñ emrāżına zīrā (15) bu ṭamar mürekkebdür ḳīfālden

bir şu'be ile bāselīḳden bir (16) şu'be ile üçüncisi bāselīḳdür buña ciger ṭamarı (17) dirler bu ṭamar ekḥeliñ altında olur ḳolıñ aşaġasında

36-a

(1) olur bundan ḳan almaḳ gögüs marazlarına nāfi'dür z̲āt (2) ü'l-cenb gibi ve z̲ātü'r-riye gibi ve evrām-ı ḥicāb gibi ve ġıdā (3) āletleriniñ emrāżına daḫi nāfi'dür evrām-ı mi'de (4) ve evrām-ı kebd gibi ve ciger süddesi gibi ṣol ḳolıñ (5) bāselīḳinden ḳan almaḳ cigeriñ veremlerini ve süddelerini (6) def' eyler ve bāselīḳden ḳan almaḳ bedeniñ aşaġasında (7) olan 'illetlere nāfi'dür bögrekde ve meṣānede ve z̲ekerde (8) ve ḫuṣye-teynde olan veremler gibi ve raḥm ve maḳ'ad veremleri (9) gibi ve niḳrīse ve 'ırḳu'n-nesāya nāfi'dür dördünci bāselīḳ-i (10) ıbṭīdür bu ṭamar evvelki bāselīḳiñ altındadur ve andan bir (11) budaḳdur bundan ḳan almanıñ nef'i bāselīḳ-i muḳaddemiñ (12) nef'i gibidür beşinci ḥablü'z̲-z̲irā'dur bu ṭamar baş (13) parmaḳ ile ṣalavāt parmaġınıñ arasında olur bundan (14) ḳan almaḳ ḳīfālden ḳan almaḳ menfa'atini ifāde ider z̲īrā (15) andan bir şu'bedür altıncısı useylemdür bu bir ṭamardur ki (16) küçük parmaḳ ile yanındaki parmaġıñ ortasında olur (17) ṣaġ elde olan useylemden ḳan almaḳ ciger marazlarına ve veremine

36-b

(1) ciger süddesine nāfi'dür ve ṣol elde olan useylemden (2) ḳan almaḳ ṭalaḳ şişine ve süddelerine nāfi'dür ma'lūm (3) ola ki useylemden ve ḥablü'z̲-z̲irā'dan ḳan almada elini sıcaḳ ṣu (4) içine ṣoḳmaġa muḥtācdur tā ġalīz ḳanıñ çıḳması āsān (5) ola ammā ayaḳda ḳan alacaḳ ṭamarlar ücdür evvelkisi 'ırḳ (6) u'n-nesādur ol bir ṭamardur ki uyluġıñ ṭaşra cānibinden (7) ṭaşra ki ṭopuġa varınca çekilmişdür bundan ḳan almalu olıcaḳ (8) ṭopuġa yaḳın yirinden alalar z̲īrā ṭopuġa yaḳın yirde ṭamar seçilir (9) et az olduġından pes faṣd eylemek āsān olur ve bu ṭamardan (10) ḳan alınmaḳ murād olduġı zamān ḥammāma girmek vācibdür z̲īrā (11) bu

ṭamardan çıḳacaḳ ġalīẓ balġam ile muḫteliṭ ḳandur ḥammāmıñ (12) sıcaḳ ṣuyı balġamı talṭīf eyler pes çıḳması āsān olur bu (13) ṭamardan ḳan almaḳ nesā zaḥmetine nāfi'dür ve yan baş aġrısına (14) ve ayaḳ aġrısına ve niḳrīse nāfi'dür eger mādde 'uẓvda müstaḳır (15) olub ḥālā dökülmede degil ise zīrā eger mādde dökülmede (16) ise faṣd cā'iz degildür belki evvel bāselīḳ ṭamarından alalar (17) ba'de māddeniñ dökülmesi münḳaṭı' olıcaḳ ve mādde 'uẓvda

37-a

(1) ḳarār bulıcaḳ bu 'ırḳu'n-nesādan alalar ikincisi ṣāfindür (2) bu bir ṭamardur ki incik üstinden çekilmişdür içeri cānibinden (3) ic ṭopuġa varınca bu ṣāfinden ḳan almaḳ ḥayżı idrār içün (4) 'aẓīm nāfi'dür ve 'ırḳu'n-nesā ṭamarından ḳan almanıñ itdügi nef'i (5) bu daḫi eyler ve raḥmiñ ve ḫuṣyeleriñ ve ẕekeriñ yaralarına ve veremlerine (6) nāfi'dür üçüncisi 'ırḳ-ı mebıżdur ol bir ṭamardur ki diz (7) altındadur bu mebıżdan ḳan almaḳ yürek içinde olan (8) aġrılara ve arḳa aġrısına ve bögrekler şişine ve maḳ'ad şişine (9) nāfi'dür ḥāṣıl-ı kelām bu mebıżdan ḳan almaḳ ṣāfinden ḳan (10) almaḳdan enfa'dur ve başıñ eṭrāfında faṣd olunan (11) ṭamarlardan birisi 'ırḳü'l-cebhedür bu bir ṭamardur ki iki ḳaşlarıñ (12) ortasında olur bu ṭamardan ḳan almaḳ başıñ ve gözüñ (13) aġırlığına ve dā'imā aġrıyan eski baş aġrılarına nāfi'dür (14) ve bir ṭamar daḫi şāh ṭamarlardur boynıñ iki cāniblerinde olur (15) cüdām marażınıñ ibtidāsında ve daḫi ḫunnāḳ-ı şedīdede ve żīḳ-ı (16) nefesde ve boġaz boġulmaḳda ve keṣret-i demden olan ṣoluġanlıḳda (17) bu şāh ṭamardan ḳan alurlar ve bundan ḳan almaḳ ṭalaḳ 'illetlerine

37-b

(1) ve yan aġrılarına daḫi nāfi'dür ve bir ṭamar daḫi vardur dil (2) altında çeñe içinde ḫunnāḳda ve evrām-ı ḥalḳda andan ḳan (3) alurlar bir ṭamar daḫi vardur dil altında dile muttaṣıl (4) ḳandan olan dil aġırlığını def' içün andan ḳan alurlar ve bundan (5) ḳan alduḳda ṭūlen gerek zīrā 'arżan alsalar ḳanı aḳıtmaḳ güc olur (6)

ve ḥacāmet daḫi faṣd bābına mülḥaḳdur bu ḥacāmet ḥaḳḳında (7) eḥādīṯ-i şerīfe vārid olmışdur ol eḥādīṯden biri Mālik (8) Ḥażretleri'nden rivāyet olunandur buyururlar ki Resūlullah Ṣallal (9) lahu 'Aleyhi ve's-sellem Ḥażretleri buyurmışlar ki ان كان دواء يبلع الداء فا لحجامة تبانه (10) ya'nī eger derde yetişür (11) devā bulunursa pes ḥacāmet derde yétişür bir devādur (12) buyurmışlar bu ḥadīṯ-i şerīfden murād ḥacāmetiñ nef'inde (13) mübālāġadur zīrā nef'i ẓāhir ve müşāhiddür zīrā bu ḥacāmetle (14) çoḳ rūḥ çıḳmaz ve a'żā'-i re'īseye daḫi żarar itmez ḳalb (15) gibi ve ciger gibi ve bu ḥacāmetden çıḳması vācib olan şey çıḳar (16) ġayrısı çıḳmaz zīrā nefis 'uẓvdan çıḳar Şeyḫ Ebū 'Ali Sīnā (17) dir ki ḥacāmetiñ eṭrāf-ı cildden tenḳıyesi ziyādedür faṣdıñ

38-a

(1) tenḳıyesinden ve ḥacāmet dem-i raḳīḳi ziyāde çıḳarur dem-i ġalīẓden (2) bu ḥacāmetiñ nef'i ġalīẓü'd-dem olan semizlerde azdur ve ḥacāmeti (3) ay evvelinde itmeyeler zīrā aḫlāṭ henüz ḥareket itmemişdür ayıñ (4) āḫirinde daḫi ḥacāmet itmeyeler zīrā aḫlāṭ noḳṣān bulub (5) ve 'umḳ-ı bedene ġavr eylemişdür belki ayıñ ortasında aḫlāṭıñ (6) ḥareketi ve ḳameriñ nūrınıñ ziyādeligiyle aḫlāṭıñ ziyādeligi vaḳtında (7) ḥacāmet ideler ve ayıñ nūrınıñ ziyādeligiyle ruṭūbāt-ı 'ālem (8) ziyāde olduġı ẓāhirdür meşelā dimāġ ziyāde olur ve (9) ilikler ziyāde olur ve medd ü cezr ṣāḥibi olan şular ziyāde (10) olur ve ḥacāmetiñ efḍāl-ı evḳātı nehārdan ikinci sā'at (11) yā üçünci sā'atdur ve ḥacāmet itmek ṣıbyāna ve faṣd (12) itmege ḳādir olmayanlara ṣāliḥ olur ve bu ḥacāmet ıssı (13) vilāyetlerde faṣddan efḍāl ve eslemdür zīrā sıcaḳ diyārlarıñ (14) ādemīsiniñ ḳanı raḳīḳdür ammā şovuḳ vilāyetlerde ḳan aldurmaḳ (15) ḥacāmet itmekden efḍāldur ve ḳafādan ḥacāmet müşterek (16) ṭamarından ḳan almaġıñ nef'ini virür ve ḳapaḳlarıñ ve ḳaşlarıñ (17) ṣıḳlına ve gözin cerbine ve göz aġrısına ve göze inen nāzilelere

38-b

(1) ve buruna ve gögüse ve boġaza inen nāzilelere nāfi'dür ve boġaz (2) şişine ve dil şişine ve diş etleriniñ şişdigine ve aġız (3) ḳoḳusına nāfi'dür lākin nisyān īrāş eyler ve ḳulaḳlara ḥacāmet (4) itmek ve ḳulaḳları cizmek ıssı baş aġrısına ve göz ḳapaḳlarınıñ (5) aġırlıġına nāfi'dür ve iki yaġrın arasından ḥacāmet itmek demevī (6) gögüs marazlarına nāfi'dür ve demevī şoluġanlıġı giderür (7) ve uyluġıñ ic yüzinden ḥacāmet itmek ḫuşye-teyniñ (8) şişlerine ve uyluḳda ve incikde çıḳan çıbanlara nāfi'dür (9) diz altından ḥacāmet eylemek aḫlāṭ-ı ḥārreden olan diz (10) aġrılarına nāfi'dür ve incikde ve ayaḳlarda olan (11) eski yaralara ve yaramaz çıbanlara nāfi'dür ve ṭopuḳ üzerinden (12) ḥacāmet eylemek ḥayż ṭutulduġına ve 'ırḳu'n-nesāya ve niḳrīse (13) nāfi'dür ve inciklerden ḥacāmet itmek faṣda yaḳındur (14) ve ḳanı ṣāfī ve ḥayżı idrār eyler ve ḥabs-i nefese ve fesād-ı (15) zihne ve uyuza ve gicige ve temregüye nāfi'dür ve muḥteriḳ sevdāyı (16) çıḳarur ve üstura ile cizmeden ḳuru şīşe çekmek ḫuṣūṣā (17) āteşle ola nāfi'dür ġalīż yėlleri taḥlīl eyler ve şedīd aġrıları

39-a

(1) giderür niteki ḳūlunedan ötüri göbek üstüne iderler ve māddeyi (2) ḫilāfına cezb eylemekle daḫi nef' eyler nitekim memeleriñ üstüne (3) ḳuru şīşe çekerler raḥmden aḳan ḳanı ṭutmaḳ içün Şeyḫ (4) Dāvud dir ki maḳ'ad üzerine ḳuru şīşe çekmek eyü tedbīrdür (5) yorılmaġı ve keseli def' eylemede ve bedeniñ cemī' aġrılarını gidermede (6) ve sülük daḫi ḥacāmet yirine ṭurur ibtidā sülük yapışdurmaġı (7) peydā iden ḫükemā-i Hind idi ve sülügi aḳar şudan yāḫūd (8) çoḳ ḳurbaġa yoşıñlı şudan alalar ve sülügiñ başı müdevver (9) ve küçük ola yā ince uzun ola ḳarnı ḳızıl ola arḳasında (10) iki yeşil ḫaṭ ola bu mezkūrıñ mā-'adāsı yaramazdur zehirlüdür (11) ḥazer itmek gerek ve sülük yapışdurmaḳ murād itdügi (12) zamān yapışdıracaḳ yėri yuyalar ve oġalar ḥattā ḳızara ba'de (13) sülük yapışduralar ḳaçan sülük ṭolsa kendisi düşmese (14) üzerine azacıḳ ṭuz

ekeler fi'l-ḥāl düşürür ve sülük ḳanı (15) şīşe çekmekden ziyāde çeker ma'lūm ola ki maḳ'adıñ (16) eṭrāfına ve bevāsīr üzerine sülük yapışdurmaḳ ḳanı (17) cemī' bedenden çeker ve muḥterik ḫılṭ-ı fāsidden ḳanı şāfī eyler

39-b

(1) ve ṭalaḳ marażlarına ve ṭalaḳ şişine ve mālīḫūlyā-yı merāḳīye (2) nāfi'dür ve uyuza ve gicige ve temregüye ve Frenk çiçegine (3) ve ḫafaḳāna nāfi'dür faḳīr dirin ki lāyıḳ degildür ḥacāmet (4) eylemek ve sülük yapışdurmaḳ illā bedeni tenḳıye itdükden ṣoñra (5) ḳan almaġla ve müshil icmekle tā ki bedende yaramaz fażla (6) ḳalmaya ḥattā sülük yā ḥacāmet ol redī-yi ḫılṭı çeküb ol 'uẓva (7) getürmeye zīrā żararı ziyāde olur eger ḳan ṭutmaġa iḥtiyāc (8) olursa māżıyı ve şebbi yaḳub dögüb ekeler fi'l-ḥāl (9) aḳan ḳanı ṭutar **onuncı faṣıl müshil şerbet icmek** (10) **tedbīriniñ beyānındadur** müshil şerbet icmekde bir ḳac şey'e (11) ri'āyet vācibdür evvelā ḳuvvet gerekdür zīrā ziyāde ża'īf (12) olana şerbet virmemek gerek bir daḫi mizācını göreler eger (13) ḥarāreti ve yübūseti ziyāde ise yā bürūdeti ziyāde ise (14) şerbet virmeyeler ve ziyāde arıḳ ve ziyāde semiz kimseye şerbet (15) virmeyeler ve yaşlı ādeme ve ma'ṣūmlara virmeyeler (16) ve ziyāde ṣovuḳda ve ziyāde sıcaḳda virmeyeler ve ziyāde (17) ıssı vilāyetlerde ve ṣovuḳ vilāyetlerde müshil virmeyeler

40-a

(1) ve daḫi şol kimse ki müshil şerbete mu'tād olmaya ve yüregi (2) ishāle müsta'id ola ve peltek ola ḳavī şerbet virmeyeler (3) ve şol kimse ki 'aẓīm fikri ola veyā müşkil mühim işi ola (4) yā ziyāde feraḫı ola müshil virmeyeler illā bu a'rāż def' ola (5) ba'de cā'izdür ve ma'lūm ola ki bu meẕkūr olan (6) aḥkāma ri'āyet ishāl-i iḫtiyārīdedür ya'nī ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat (7) içün müshil içen ḥaḳḳındadur ammā żarūretde ḫuṣūṣā (8) şedīd marażlarda ḳuvvete ri'āyet ve imtilā'-i beden kifāyet eyler (9) ve müshili 'ādet idinüb çoḳ icmek eyü degildür zīrā ḳuvvete (10)

za'f virür ve mi'deyi ve cigeri ve bağırsaḳları za'īf eyler (11) ve gerekdür ki müshil icmek māddeyi bişürdükden şoñra içeler (12) ve ḫurūca isti'dād virdükden şoñra gerek ḫuṣūṣā müzmin (13) emrāż-ı balġamiyyede ve sevdāviyyede ammā emrāż-ı ḥādde ki (14) şafrāvī ola yā şafrāyla maḫlūṭ-ı demevī ola ibtidāda (15) müshil virmek cā'izdür ammā naẓca muntaẓır olmaḳ müsteḥabdur (16) ve vācibdür müshil icmezden evvel munẓic şerbetlerle aḫlāṭı (17) bişüreler ve ḥammāma gireler ve mu'tedil riyāżet eyleyeler ve daḫi

40-b

(1) muvāfiḳ ġıdālar yiyeler ammā ḳabż-ı şedīd üzerine şaḳınub (2) müshil virmeyeler zīrā żarardur belki evvelā ṭabī'atını telyīn (3) eyleyeler erik şuyıyla ve benefşe şerbetiyle ve temr-i Hindī (4) şuyını şekerile içeler yā şiyāflarile yā ḫuḳne-i leyyine ile (5) ve vācibdür müshil içen kişiniñ mi'desini ve ayaḳlarını (6) teshīn eyleyeler eger ḳızmış bezlerile de olursa ve müshil (7) icdükden şoñra biraz ṭura ba'de ḳalḳa azacıḳ ḥareket (8) eyleye zīrā ḥareket müshiliñ eşerini tizce iẓhārına mu'īndür (9) ve lāyıḳ olan budur ki müshil icdükden şoñra ḥammāma (10) girmeyeler ammā irtesi gire ve ḫafīf müshil icdükden şoñra (11) uyumaḳ yā ḥareket eylemek yā ṭa'ām yimek 'amelini ḳaṭ' eyler (12) ammā müshil-i ḳavīden evvel uyumaḳ 'amelini güzel eyler ammā sürmege (13) başladuḳdan şoñra uyumaḳ 'amelini ḳaṭ' eyler ve lāyıḳ olan (14) budur ki müshil ziyāde ṭatlu olmaya zīrā ṭatlu olıcaḳ (15) mi'de haẓm eyler bedene ġıdā olur pes aḫlāṭı süremez (16) maḳṣūd ḥāṣıl olmaz eger şerbet icdükden şoñra ġaşeyān (17) gelürse def' eyleyeler ayvayı çeyneyüb şuyın şormaġla

41-a

(1) yā elma yā lüffān enār şuyını şormaġla ve gül şuyını sirkeyle (2) ḳarışdurub ḳoḳalar ve şandal ve kil-i ermenī ḳavuralar üzerine (3) gül şuyıyla sirke şaçalar ve ḳoḳalar mizācı ḥār olan kişiye (4) muvāfiḳdur ammā mizācı bārid olan kişiye

ma'denūs ve kerefis (5) ve na'nā' ḳoḳmaḳ nāfi'dür ve bāzūlarını bir bağıla bağlayalar ve (6) ṣoġan ḳoḳmaḳ daḫi ġaşeyān def' eyler ve müshiliñ rāyiḥasını (7) giderür ve müshil icmegi kerīh gören kimse evvelā ṭārḫūn (8) yapraġı çeynesün yā 'unnāb yapraġı çeynesün ba'de içsin (9) eger müshiliñ 'ameli baṭī olursa bir dirhem maṣṭakīyi dögüb (10) bir direm şekerile tenāvül eyleyeler yā ayva şarābından biraz içeler (11) yā ayvadan birazcik yiyeler zīrā ayva ḳuvvet virür ve müshiliñ (12) 'amelini tizce işledür ve müshil içen kimseniñ göbegi bursa (13) ayva çekirdegi lu'ābını şekerile ve azacıḳ gül-ābla sıcaḳla içeler (14) mizācı ḥār olana münāsibdür ammā mizācı bārid olan (15) anīsoṉ ṣuyı içe yā semiz pilic ṣuyından bir fincān içeler (16) eger müshil içen kimesne göbek burusından ve ṣancudan ḳorḳsa (17) evvelā ḳara baş çiçegini azacıḳ ṣa'ter ile ve kerefis tuḫmıyla ḳaynadub

41-b

(1) müshiliñ üstüne içseler yürek burmasını def' eyler ḫuṣūṣā (2) mizācı bārid olanlara ve mi'desinde ve bağırṣaḳlarında ġalīẓ (3) yėller olana ġāyet münāsibdür ve müshil içen kişi ziyāde (4) pek örtünmeye ve infi'ālāt-ı nefsāniyyeden ṣaḳına meṣelā ġażab (5) gibi ve ziyāde ġam gibi ve lāyıḳ olan budur ki müshil icmezden (6) evvel ve ṣoñra cimā'dan ve ta'ablı ḥareketden ṣaḳınalar ve müshil (7) içdügi gün ziyāde ṣu icmekden ṣaḳınalar zīrā istisḳādan (8) ve emrāż-ı 'aṣabiyyeden fālic gibi ve ra'şe gibi ve uyuşuḳluḳ (9) gibi ve bağırṣaḳ ṣıyrındısı gibi marażlarıñ ḥudūṣına sebeb olur (10) ve müshiliñ 'ameli tamām olduḳdan ṣoñra lāṭīf ġıdālardan yiye (11) meṣelā pilic gibi ammā ḳarnı ṭoyunca yimeye belki aclıġı def' idecek (12) ḳadar yiye ve müshilden bir gün evvel ḥammāma girmek müshile (13) mu'īndür ve müshil 'amelini tamām itdükden ṣoñra irtesi ḥammāma (14) girmek eṭrāf-ı cildde bāḳī ḳalan aḫlāṭı taḫlīl eyler bu didigimiz (15) şol kimse içündür ki ḥammāma girmek cā'iz ola ve ḥammāma girmeden (16) ḥaẓlana eger müshilden ṣoñra sıtma ṭutarsa ve ḥarāret (17) gelürse arpa ṣuyı icmek ġāyet münāsibdür ḫātime

42-a

(1) **fuṣūl-i erba'ada tedbīr-i ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat nice olur anı beyān** (2) **eyler** ma'lūm ola ki fuṣūl-i erba'anıñ eşrefi ve a'deli bahār (3) faṣlıdur lākin ḳış günlerinde cem' olub biriken māddeler (4) ḳışıñ şovuġıla müncemid olub ḥareket eylemez bahār faṣlı (5) gelicek bahārıñ i'tidāliyle ol māddeler çözülür a'żā-yi (6)ża'īfeye dökilür herkesiñ isti'dādına göre ba'żı kimseleriñ (7) gözlerine iner göz aġrısı peydā olur ba'żısınıñ dişlerine (8) iner diş aġrısı ḥāṣıl olur eger boġaza inerse ḥunnāḳ (9) olur eger aḳ cigere inerse öksürük yā żīḳ-ı nefes yā sil olur (10) eger yanlara inerse yan aġrısı ve 'ırḳu'n-nesā zaḥmeti eger arḳaya (11) inerse arḳa aġrısı bile inerse bel aġrısı dizlere inerse (12) diz aġrısı ayaḳ parmaḳlarına inerse niḳrīs ḥāṣıl olur (13) eger siñirlere dügülürse yā fālic yā lāḳve yā teşennüc gibi maraẓlar (14) ẓuhūr eyler ḥāṣılı herkesiñ māddesi çoḳluġına ve azlıġına (15) göre ve a'żālarınıñża'fına ve ḳuvvetine göre dürlü dürlü (16) maraẓlar ẓuhūr eyler ve gāhīce ḳış günlerinde daḫi havālarıñ (17) ışınmasıyla yā bir sebeb-i āḫir ile mādde dügülüb emrāż-ı meẕkūreden

42-b

(1) ba'żısı ẓuhūr eyler pes imdi 'āḳıl olana lāzımdur ki (2) ol ḳışda cem' olan mevād a'żāya dügülmezden evvel (3) tedārīkin görüb mevādı taḳlīle ve tenḳıye'-i dimāġ ve beden (4) itmege sa'y eyleyeler gāhīce dimāġı tenḳıye eyler ḥablardan ve ma'cūnlardan (5) isti'māl eyleyeler meṣelā ḥabb-ı ayāric ve ḥabb-ı ḳoḳıyā ve ḥabbü'ẕ-ẕeheb (6) gibi ve ma'cūn-ı ıṭrıfīl ve ḳara baş ma'cūnı gibi ammā lāyıḳ olan (7) budur ki bu tedbīrleri bir ḥekīm-i ḥāẕıḳ müşāveresiyle eyleyeler ki (8) herkesiñ mizācına ve māddesine münāsib olan her ḳanḳısı ise (9) ol ḥekīm ta'yīn eyleyüb anı isti'māl eyleyeler kendi re'yleriyle (10) eylemeyeler zīrā ḫavf-ı ḫaṭardur ammā bahār faṣlınıñ ṭabī'atı (11) ḥār-raṭbdur bu faṣılda bedene ḳan ġālib olur pes bu faṣılda (12) tedbīr ḳan aldurmaḳdur eger ḳan ġālib ise ve illā ḳuşmaḳ (13) tedbīrin ideler zīrā ḳuşmaġla ḳış günlerinde mi'dede (14) cem' olan balġam

çıḳar beden pāk olur ve ṭa'āmı ḳışın (15) yidiginden az yiyeler ve lāṭīflerinden yiyeler ve yimekden öñdin (16) azacıḳ riyāżet idüb ḥareket eyleyeler ammā ziyāde ḥareket (17) itmeyeler ve ziyāde ıssı ḥammāma girmeyeler ve ıssı ve tīz ve ṭuzlu

43-a

(1) ve acı nesnelerden perhīz ideler ve evvel bahārda sincāb kürk (2) giymek gerek ve yufḳa penbelü ḳaftan giymek münāsibdür ammā (3) yaz faṣlınıñ ṭabī'atı ḥār-yābisdür bu faṣılda bedene ṣafrā ġālib (4) olur bu faṣılda ṣafrāyı kesici bārid ġıdālar ve şerbetler isti'māl (5) ideler ve ṭa'āmlarını ḳoruḳ yā enār yā leymūn yā tūrunc ekşileriyle (6) isti'māl eyleyeler ve ṭa'āmı az yiyeler ammā yemişlerden ziyāde yiyeler (7) erik gibi ḳarpūz ḫıyār gibi zīrā bunlar ḥarāreti teskīn eyler (8) ve ḥarāret virici şeylerden ṣaḳınalar ve riyāżeti ve cimā'yı (9) az eyleyeler ve çoḳ ḥareket itmeyeler ve sākin ve rāḥat olub (10) oturalar ve ḳuşmaġa ḳādir olan kişi bir ḳac kerre ḳuşmaḳ (11) münāsibdür ve ḳuvvetlü müshil icmeyeler maṭbūḫ fākihe ve ḫıyār (12) şenbe ve gül-i mükerrer ve şarāb-ı benefşe kifāyet eyler ammā güz (13) faṣlınıñ ṭabī'atı bārid-yābisdür bu faṣılda bedene sevdā ġālib (14) olur bu faṣılda ṭabī'atı ḥār-raṭb ġıdālar yiyeler ve yübūset (15) viren şeylerden ve keṯret-i cimā'dan ṣaḳınalar ve öyle vaḳtında (16) olan ıssıdan ve ṣabāḥ ṣovuġından ṣaḳınalar ve bu faṣlıñ (17) āḫirinde müshil icmek münāsibdür ve ḳuşmaḳ eyü degildür

43-b

(1) ammā ḳış faṣlınıñ ṭabī'atı bārid-raṭbdur bu faṣılda bedene balġam (2) ġālib olur bu faṣılda riyāżeti çoḳ eyleyeler ve ġıdāları (3) ziyāde yiyeler zīrā hāżıma ḳavī olur ve ṭabī'atı ıssı ṭa'āmlar (4) isti'māl eyleyeler ve kebāblar ve ḳavurmalarıñ üzerine dārçīnī (5) eküb yiyeler ve ṭabī'atı ṣovuḳ ṭa'āmlardan ṣaḳınalar ve her kişi kim (6) ḳış güninde ḫasta ola tizcek istifrāġ tedbīrin ideler (7) andan ötüri ki bir ḳavī sebeb olmayınca ḳış güninde zaḥmet (8) 'ārıż olmaz ve ḳış güninde istifrāġı

ishāl ile itmek (9) yegrekdür ḳuşmaġla itmeden **ikinci maḳāle** iki (10) bābı müştemildür **evvelki bāb müfredāt beyānındadur** (11) ma'lūm ola ki insānıñ isti'māl eylediği eger ġıdā ve eger devā (12) beden-i insāna ḳıyāsla yā mu'tedil yā ġayr-ı mu'tedildür mu'tedil (13) oldur ki ba'de'l-isti'māl bedende bir keyfiyyet-i zā'ide iḥdāṯ (14) eylemeye ya'nī ḥarāretden ve bürūdetden ve ruṭūbetden ve yübūsetden (15) bir şey artırmaya ve ġayr-ı mu'tedil oldur ki ba'de'l-isti'māl (16) bedende bir keyfiyyet-i zā'ide iḥdāṯ eyleye ya'nī bedende yā ḥarāret (17) yā bürūdet yā ruṭūbet yā yübūset artura eger ol keyfiyyetiñ

44-a

(1) bedende ḥudūṯı belirir belirmez ise ya'nī te'ṯīri ziyāde olmayub (2) gücile maḥsūs olursa eṭıbbā ıṣṭılāḥında ol mertebeye (3) derece-i ūlā dirler eger bedende te'ṯīri maḥsūs olub lākin (4) bedene żarar eyleyecek mertebe degil ise aña derece-i ṯāniye dirler (5) eger bedene żarar eyleyüb lākin żararı ḳatl mertebesine yetişmezse (6) derece-i ṯālişe dirler eger żararı ḳatl mertebesine yetişürse (7) derece-i rābi'a dirler ve bu derece-i rābi'ada olan devālara (8) devā-i semmī dirler zīrā sem gibi ḳatl eyler ve ma'lūm ola ki (9) ḥükemā-i müteḳaddimīniñ kitāblardan meşhūr ve müsta'mel olan (10) müfredātı ḥurūf-ı tehecci üzerine tertīb eyleyüb menāfi'ini bu (11) kitābda beyān eyledim ve andan fażla biraz müfredāt-ı şerīfe (12) daḫi żam eyleyüb menāfi'in beyān eyledim ki ḥükemā-i müteḳaddimīniñ (13) kitāblarında yoḳdur zīrā bunlar ṣoñra ẓuhūr eyledi ḥarf (14) ü'l-elifī encīr 'Arabca tīn dirler ṭabī'atı ıssı ve yaşdur (15) ġıdāiyyeti sāyir meyvelerden çoḳdur bedeni semirdür ve öksürüge (16) ve ṣar'a nāfi'dür cigeriñ ve ṭalaġıñ süddelerini açar ve bevli (17) idrār eyler ve bögregi ve meṯāneyi pāk eyler ve ġıdānıñ mecrālarını

44-b

(1) açar ḫuṣūṣā cevzile yā bādem ile isti‘māl oluna ve encīr (2) aġacınıñ südüni ‘aḳreb yā böy didükleri cān-ver ki (3) örümcege beñzerdür anıñ şoḳduġı yire yā ḳuduz kelb (4) ışırduġı yire sürseler nāfi‘dür zehirlerini def‘ eyler lākin (5) şafrāvī mizāca żarardur üzerine sükencübīn içeler żararın (6) def‘ eyler ve bu encīri yiyüb çoḳ müdāvemet iden ādemde (7) bit çoḳ olur ve çoḳ çıban çıḳarmaġa sebebdür Ebī Derdā (8) Raẓiyallahu ‘Anh’dan mervīdür ki Resūlullah Ṣallallahu ‘Aleyhi (9) ve’s-sellem’e bir ṭabaḳ encīr hediyye getürdiler ol encīrden yėyüb (10) aṣḥāba buyurdılar ki من نزلت فاكهة ان قلت افلو كلو (11)

.....

.. (12) ..... ya‘nī bu (13) encīrden yiyiñ eger ben cennetden fākihe indi diyeydim ol inen (14) fākihe bu encīrdür diridim zīrā cennetiñ fākihelериniñ çekirdegi (15) yoḳdur bu encīrden yiyiñ taḥḳīḳ bu encīr bevāsīri keser ve niḳrīse (16) nāfi‘dür enār evlād-ı ‘Arab rümmān dirler ṭatlusınıñ ṭabī‘atı (17) ıssıdur yaşdur mi‘deye ve cigere ḳuvvet virür ve boġaza ve gögüse

45-a

(1) ve aḳ cigere nāfi‘dür ve ṭa‘ām üstüne yiseler ṭa‘āmı fesāddan (2) men‘ eyler ekşisiniñ ṭabī‘atı ṣovuḳ ve ḳurudur mi‘deniñ (3) ḥarāretine nāfi‘dür ve ṣafrāyı teskīn ve ḳay’ı men‘ eyler ve ḥarāret-i (4) kebde ve ḫafaḳān-ı ṣafrāvīye nāfi‘dür ammā lüffān ṭab‘da (5) ve fi‘lde ṭatluyla ekşi ortasındadur İbn-i ‘Abbās (6) dan Raẓiyallahu ‘Anhümā rivāyet olunur ki Resūlullah Ṣallal (7) lahu ‘Aleyhi ve’s-sellem buyurmışlar ki ما من رمن من رما نكم (8) هذا الاوهوملقح بحبة من رمان الجنة ya‘nī siziñ (9) enārıñızdan bir enār yoḳdur ki illā ol enār cennet enārından (10) bir ḥabbeyi ḥāmildür ve Ḥażret-i ‘Ali Raẓiyallahu ‘Anh’dan (11) mervīdür ki buyururlar imiş كلوا الرمان بشحمه فانه (12) دباغ للمعدة ya‘nī enārı içindeki ṣarı zarıla bile (13) yiyiñ

taḥḳīḳ ol mi‘deyi dibāġat idüb pāk eyler (14) ayva ‘Arabca sefercel dirler ṭatlısınıñ ṭabī‘atı şovuḳ (15) ve yaşdur ve ekşisiniñ ṭabī‘atı şovuḳ ve ḳurudur mi‘deye (16) ḳuvvet virür ve ḳuşmaġı men‘ eyler ve ṭa‘āmı hażm itdürür eger (17) ṭa‘āmdan evvel yiseler ḳabż ider ve eger ṭa‘āmdan şoñra yiseler

45-b

(1) ishāl eyler ve ḳoḳlaması nefese sürür virür ve tāze çiçegi (2) baş aġrısın teskīn eyler ve dimāġa ve ḳalbe ḳuvvet virür ammā (3) çoḳ yimek ḳūlunca żarardur ıṣlāḥı balile yā şekerile (4) terbiye eylemekdür Ṭalḥa bin ‘Abdullah’dan mervīdür ki bir gün (5) Resūlullah Ṣallallahu ‘Aleyhi ve’s-sellem’e vardım ṣaḥābe’-i güzīnden (6) bir cemā‘atle oturmışlaridi mübārek ellerinde bir ayva var (7) idi oynadırdı ben oturıcaḳ ayvayı bāña yuvarladı (8) ba‘de buyurdılar ki ينتسد فاقها دونكا ايامحمد (9) القلب ويطيب النفس ويذ قب بطخا الصدر ya‘nī (10) al bu ayvayı taḥḳīḳ bu ayva ḳalbe ḳuvvet virür nefesi güzel (11) eyler gögüs ṣıḳletin def‘ eyler bir ḥadīṯ-i şerīfde daḫi (12) buyurmışlar ki اولميمواحبلاكم السفه جل فانه يجم (13) لفو دويحسن الولد ya‘nī ḥāmile olan ḫātūnlarıñıza (14) ayva yėdiriñ zīrā ayva ḳalbe rāḥat virüb ṣıḳılmaġı (15) def‘ eyler ve ḳarnında olan evlādını güzel eyler ya‘nī ṭoġan (16) evlād güzel yüzlü ṭoġar aġac ḳavunı ‘Arabca ütrüc (17) dirler içiniñ ekşisi şovuḳ-ḳurudur üçünci derecede

46-a

(1) mi‘deniñ ve cigeriñ ḥarāretini def‘ eyleyüb ḳuvvet virür (2) ve ṣafrāyı ḳaṭ‘ eyler ve ṣafrādan olan ḳay’ı def‘ eyler ve ḫafaḳān-ı (3) ḥārreye nāfi‘dür ve ṭa‘āma iştihā getürür ve ṣafrādan olan (4) ishāli ḳaṭ‘ eyler ve ḳanı ṣāfī ḳılur ve ḳalbe ḳuvvet virür ve müferriḥdür (5) ve vebā günlerinde ḳoḳlamaḳ ‘ufūneti def‘ eyler eger çekirdegini şoyub (6) üc direm ḳadarın zehirlü cān-ver şoḳan ādeme içürseler (7) zehriñ żararın def‘ eyler ve tiryāḳ-ı ekber ḳadar nef‘i vardur (8) Peyġamber ‘Aleyhi’s-selām aġac ḳavunına baḳmaġı severdi levninde (9) feraḥ olduġından

ötüri ve hem buyururlardı مثل المومن (10) الذی یقراالقران کمثل الاترجة طعمها طیب وریحها (11) طیب ya‘nī Ḳur’ān oḳuyan mü’miniñ miṣāli aġac ḳavunı gibidür (12) ṭa‘mı güzel ve rāyiḥası güzeldür üzüm yaşına ‘Arablar (13) ‘ineb ḳurusına zebīb dirler ṭabī‘atı ıssıdur yaşdur ġıdāsı (14) güzeldür bedene ḳuvvet virür eyüsi kemālile olub ve bir ḳac (15) gün āveng olandur ḳabuġı yėl arturur ve çekirdegi ḳābızdur (16) ve mi‘desi ża‘īf olub yėlli olana eyü degildür eger yirlerse (17) üzerine rāziyāne ve kimyon yiyeler żararın def‘ eyler ve ḳūlunc-ı

46-b

(1) rīḥeye mübtelā olanlara żarardur barmaḳ üzümi üzüm (2) envā‘ınıñ lāṭīfidür nefḥi az ġıdāsı lāṭīfdür ve yaş üzüm (3) üstüne ṣovuḳ ṣu icmeyeler zīrā ifsād eyler ve ṭabī‘atı taġyīr (4) eyler ve gic haẓm itdürür ammā ḳuru üzüm öksürüge (5) ve ḳaṣaba’-i riyeye nāfi‘dür ve bögreklere ve meṣāneye fā’idesi vardur (6) eger çekirdekile yirlerse baġırsaḳlarda olan yaralara nāfi‘dür (7) mi‘deyi ve baġırsaḳları cilā eyler ve cigeri ve bedeni semirdür ammā (8) mizācı ziyāde ıssı olana żarardur ıṣlāḥı üzerine sükencübīn (9) içeler ve ekşi yemişler ṣuyını ṣoralar ammā mizācı bārid olan (10) ıṣlāḥa muḥtāc degildür belki cimā‘ya ḳuvvetini ziyāde eyler (11) Peyġamber ‘Aleyhi’s-selām’dan mervīdür ki buyurmışlar نعم (12) الضمام الزبیب یطیب النکهة ویذهب البلغم ya‘nī (13) ḳuru üzüm ne güzel ṭa‘āmdur aġız ḳoḳusın güzel eyler (14) ve balġamı giderür elma ‘Arabca tuffāḥ dirler ṭabī‘atı ṣovuḳ (15) ve yaşdur yürege ve mi‘deye ḳuvvet virür ekşi elma ṣafrādan (16) olan ṣusuzluġı keser ve göñül dönmesini def‘ eyler ve şeker (17) ile yapılan şarābı ṣafrādan olan ḳuşmaġı def‘ eyler lākin

47-a

(1) dā’imā elma yimek ẕātü’r-riye īrāṣ eyler ve nisyān getürür ve (2) ḥummāya isti‘dād virür erik ‘Arabca icāṣ dirler ṭabī‘atı (3) ṣovuḳ ve yaşdur mey-ḫoşı yürek

ḥarāretin teskīn eyler ve ṣafrāyı (4) keser ve ṭabī'atı ishāl eyler ammā ṭatlısı mi'deyi gevşek (5) eyler ve ḳurusını ışladub şeker ile içseler terleme ḫastalığına (6) nāfi'dür ṣusuzlığını ve yanġınını def' eyler emrūd 'Arabca (7) kümmeṣrā dirler ṭabī'atı bārid-yābisdür ṣusuzlığı ve ṣafrāyı (8) teskīn eyler ve mi'deye ḳuvvet virür ve ṭabī'atı ḳabż eyler ve ba'd (9) e'ṭ-ṭa'ām yiseler dimāġa buḫār çıḳmaġı men' eyler alıc (10) 'Arabca zu'rūr dirler ṣafrānıñ ġalebesini ve ḳanıñ ḥiddetini (11) def' eyler mi'deye ḳuvvet virür mizācı ıssı olanlara taḳviyet (12) virür muşmula ve üvez didükleri yine alıc envā'ındandur (13) igde 'Arabca ġubeyrā dirler ṭabī'atı bārid-yābisdür selis (14) ü'l-bevle ve öksürüge nāfi'dür ishāli ve ḳuşmaġı def' eyler (15) çiçegini ḳoḳmaḳ ve yimek cimā'ya ḳuvvet virür ammā haẓma ża'f (16) virür ışlāḥı şekeriledür oġul otı eṭıbbā bād (17) rencebūya dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür ikinci derecede cemī'

47-b

(1) emrāż-ı balġamiyyeye ve sevdāviyyeye nāfi'dür ḫuṣūṣā sevdādan (2) olan uyuzı giderür ve aġız ḳoḳusını def' eyler süddeleri (3) açar ve ḫafaḳānı giderür ve yapraġından beş dirhemden on (4) dirheme varınca içseler ḳuduz kelb ışırdıġına ve 'aḳreb (5) ve böy şoḳduġına nāfi'dür ve tuḫmından nıṣf miṣḳāl (6) süfūf itseler dimāġa ḳuvvet virür aġır başmaġı def' eyler (7) emlec meşhūrdur ṭabī'atı şovuḳdur evvelki derecede ḳurudur (8) ikinci derecede ḳalbe ḳuvvet virür ve ḳanıñ ḥarāretini teskīn (9) eyler ve fehmi arturur ve göze ḳuvvet virür ve mi'deyi pāk eyler (10) ve iştihā getürür ve ḳuvvet-i cimā'yı ziyāde eyler ve gözüñ nūrını (11) ziyāde ider ve bevāsīre nāfi'dür ḫuṣūṣā murabbāsı anīsoṇ (12) meşhūrdur ṭabī'atı ḥār-yābisdür üçünci derecede yėlleri (13) ṭaġıdur ve balġamdan olan ṣusuzlıġı giderür ve südi (14) ve menī'yi çoġaldır ve zehirleriñ żararın def' eyler ve cigeriñ (15) ve ṭalaġıñ ve böġrekleriñ ve meşāneniñ ve raḥmiñ süddelerini açar (16) yüzde ve elde ve ayaḳda olan şişleri giderür ve göze (17) kūḥl idüb çekseler gözden sebeli giderür egir 'Arabca vec

48-a

(1) dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür ikinci derecede yan aġrısına (2) ve gögüs aġrısına ve göbek burusına nāfi'dür ṭalaġıñ pekligini (3) giderür bevli ve ḥayżı idrār eyler ve aḫlāṭ-ı ġalīẓe'yi talṭīf (4) eyler ve beyāż behaḳa ac ḳarınla ḳırḳ gün müdāvemet iderlerse (5) ġāyetle nāfi'dür ve 'aḳreb şoḳduġına nāfi'dür ve diş (6) şızısını çeynemek ile def' eyler ispenaḳ 'Arabca isfenāḫ (7) dirler ṭabī'atı bārid-raṭbdur derece-i ūlāda ġıdāsı lāṭīfdür (8) baṭını telyīn eyler gögse ve ḳızıl cigere ve arḳa aġrısına muvāfiḳdur (9) ebe gümeci mülūḫyā-yi yabānīdür 'Arabca ḫubbāzī dirler (10) ṭabī'atı bārid-raṭbdur boġazı ve gögsi yumşadır ve ṭabī'atı (11) telyīn eyler bögreklere ve meşāneye nāfi'dür ve ḳuru öksürügi ve sıcaḳdan (12) olan öksürügi giderür ve aru şoḳduġı yire yaḳu eyleseler (13) nāfi'dür ve böy şoḳduġına daḫi muvāfiḳdur ışırḳan dikeni (14) 'Arabca encire dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür derece-i sāniyede (15) cimā'ya ḳuvvet virür ve gögüsde ve ḳızıl cigerde olan fażalātı (16) çıḳarur ve ṭabī'atı telyīn eyler ve yapraġın dögseler burun ḳanı (17) diñmeyen kimseniñ burnına üfürseler ḳanını diñdire ve yapraġını

48-b

(1) tuḫmıyla dögüb ekseler def' eyler ve kelb ışırdıġı yire (2) yapraġını yaḳu itseler nāfi'dür eftīmūn meşhūrdur ve lākin (3) pek eyüsi Girid Cezīresi'nde olur Türkce kekik şaçı dirler (4) Istanbul'da müsta'mel olan eftīmūnıñ nef'i yoḳdur eyüsi (5) mezbūr cezīrede olan ve andan gelendür ṭabī'atı üçünci (6) derecede ḥār evvelki derecede yābisdür balġamı ve sevdāyı (7) sürer ve şar'a ve mālīḫūlyāya nāfi'dür ve şoġulcanı çıḳarur (8) ve ḳarın şişini taḫlīl eyler ve ışladub şuyını ac ḳarınla bir (9) ḳac gün içseler siyāh behaḳı izāle eyler efyūn meşhūrdur (10) ṭabī'atı derece-i rābi'ada bārid ve üçünci derecede yābisdür (11) eski öksürügi giderür aġrıları sākin eyler baş aġrısına gül (12) yaġıyla ezüb sürseler teskīn eyler belki cemī' aġrıları (13) sākin eyler ve ishāli ṭutar ve uyudıcıdur ve 'avret südiyle (14) ve za'ferānla ḳarışdurub niḳrīse sürseler aġrısın teskīn (15) eyler lākin haẓmı

ibṭāl eyler muṣliḥi ḳunduz ḫāyasıdur ve iki (16) dirhemini ʻömrinde efyūn yimemiş bir ādem yise helāk eyler (17) ʻilācı şarābla ve sıcaḳ yaġ içürüb ḳuṣduralar ve keskin ḥuḳneler

49-a

(1) ideler Ebū Cehl ḳārpūzı ʻArablar ḥanẓal dirler ṭabīʻatı üçünci (2) derecede ḥār ikinci derecede yābisdür vecaʻ-i mefāṣıla ve ʻırḳ (3) u'n-nesāya ve niḳrīse ve siñirler aġrısına nāfiʻdür ve cüẕām marazına (4) ve dā'ü'l-fīl marażına sürseler nāfiʻdür ve diş ṣızısına sirkeyle (5) bişürüb mażmaża itseler aġrısın teskīn eyler ve balġamı ishāl (6) eyler siñirlerden ve mefāṣıldan ve bedeniñ ʻumḳından aḫlāṭı çeküb (7) alub sürer çıḳarur ve sevdāyı daḫi sürer ve baş marażlarında (8) ʻaẓīm fā'idesi vardur ṣarʻa ve ṣaḳīḳaya ve baş aġrısına (9) ve nisyāna ve fālice ve yüz ve aġız egildigine ve ġalīẓ nāzilelere (10) ve eski öksürüge nāfiʻdür ammā çekirdegini ve ḳabını istiʻmāl (11) itmeyeler şerbeti nıṣf dirhemdür kişīrā muṣliḥidür ibrişīm (12) meşhūrdur ṭabīʻatı evvelki derecede ḥār-yābisdür eyüsi (13) ince ve ḫām olanıdur ḳalbe ġāyetle feraḥ ve ḳuvvet virür ve ḫafaḳānı (14) izāle eyler ve bedeni semirdür ve sevdāyı giderür ve ḥüzni defʻ eyler (15) ve ẕihni tīz eyler ve bedene ḳuvvet virür ve küḥl olunsa göze ḳuvvet (16) virür ve ḥarīr giymek bit tevellüdinden menʻ eyler Enes bin (17) Mālik'den mervīdür ki ʻAbdurraḥman bin ʻAvf ve Zübeyr Ḥażretleri'ne

49-b

(1) gicik ʻārıż oldı Peyġamber ʻAleyhi's-selām ḥarīr giymege ruḫṣat (2) virdi bir rivāyetde ġazāda anlarda bit peydā oldı (3) ḥarīrden gömlek giymege ruḫṣat virdiler incü ʻArabca lü'lü' (4) dirler ṭabīʻatı bārid-yābisdür ḫafaḳāna nāfiʻdür tefrīḥde altına (5) muʻādildür ve ġamı izāle eyler ve aʻżāya ḳuvvet virür ve vecaʻ-i ḳalbi (6) ve sevdādan olan ḫavfı giderür ve cünūn ve vesveseyi izāle (7) eyler ve zehirleri defʻ eyler ve aġızda ṭutmaḳ veyā götürmek żaʻf-ı (8) ḳalbe nāfiʻdür elmās

meşhūrdur ṭabī'atı bārid-yābisdür (9) ba'żılar ḥārdur dimişler bu elmās cemī' taşları kesr ider (10) ammā kendini bir şey kesr idemez illā ḳurşun kesr ider ve bu elmās (11) semm-i ḳātildür nıṣf dirhemi ḳatl eyler 'ilācı ılıcaḳ ṣuyla ve yaġla (12) ḳuṣduralar ve sıcaḳ sıcaḳ ṣığır südi içüreler ve elmāsı ağıza (13) ḳomayalar zīrā dişleri pāreler ışfahānī sürme 'Arablar (14) işmid dirler ṭabī'atı evvelki derecede yābisdür göze ġāyet nāfi'dür (15) ḳuvvet virür ve gözīñ siñirlerini ḳavī eyler ve gözīñ ṣıḥḥatini ḥıfẓ (16) eyler ve ża'fını giderür ḫuṣūṣā biraz miskle ḫılṭ idüb çekeler (17) ve pīrlere ġāyet münāsibdür İbn-i 'Abbās'dan Raẓiyallahu 'Anhümā

50-a

(1) mervīdür ki Peyġamber Ṣallallahu 'Aleyhi ve's-sellem buyurmışlar ki (2) خيراكحا لكم الاثمد يجلو البصر ويلطت اليشعر ya'nī siziñ sürmeleriñiziñ (3) ḫayırlusı işmiddür başara cilā virür ve kirpikleri bitürür oğlaḳ (4) 'Arabca cedy dirler eti ġāyet ile lāṭīfdür bedene ḳuvvet virür (5) ve ḫastelikden ḳalḳmış kimselere münāsibdür ve ödini göze (6) çekseler gözīñ perdesini giderür ve cigerini yimek gėceyle gözleri (7) görmeyen ādemlere münāsibdür ve cigerini kebāb idüb azacıḳ (8) üstüne zencebīl ve dār-ı fülfül eküb ḳaynayub çıḳan köpügini (9) şeb-kūr olan göze çekseler ġāyet nāfi'dür ördek (10) ṭıb kitāblarında baṭ yazarlar eti gic haẓm olur mi'deye żarardur (11) ammā ṣavtı ṣāfī ve levni güzel eyler ve cimā'ya ḳuvvet virür ve bedeni (12) semirdür arpa 'Arabca şa'īr dirler ṭabī'atı bārid-yābisdür (13) ġıdā'iyyeti buġdaydan azdur arpa etmegi ḳābıżdur ammā ṣuyı (14) müleyyindür ḥarāreti def' eyler ve öksürüge nāfi'dür ve boġazıñ (15) ḫuşūnetin giderür ve bevli idrār eyler maḥmūmlara ġāyet münāsibdür (16) incübār meşhūr bir ḳırmızı kökdür ṭabī'atı bārid-yābisdür (17) her nereden olursa aḳan ḳanı keser meşelā tükrük ile gelen ḳanı

50-b

(1) ve bevāsīr ḳanını ve cigerden gelen ḳanı keser ve bağırsaḳlarıñ yarasını (2) oñuldur ve eski ishāle nāfi'dür ve bağırsaḳlara ḳuvvet virür (3) ve yüregi ḳabż eyler ve aḳcigerde olan yaraları oñuldur ve ḳan (4) işeyene nāfi'dür ve ḳuşmağı men' eyler ve ṣınıḳ kemikleri eyü eyler (5) eger icmekle eger yaḳu eylemekle ve cerāḥatları oñuldur ve ḳanını keser (6) eger yapraġını dögüb üstüne ekerlerse andız 'Arabca rāsen (7) dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür üçünci derecede bevli ve ḥayżı (8) idrār eyler mālīḫūlyāya nāfi'dür arḳa aġrısına ve mefāṣıl (9) aġrılarına nāfi'dür ve cigeriñ ve ṭalaġıñ süddelerin açar ḳalbe (10) ḳuvvet virür eger şekerile yā balile ḳaynadub gāhīce yalasalar (11) żīḳ-ı nefese nāfi'dür eyrelti 'Arabca serḫas dirler ṭabī'atı derece-i (12) ṣāniyede ḥār ve ūlāda yābisdür süddeleri açar ve ḳarından (13) namāz-bur ḳurdını ve ṣoġulcanı çıḳarur eger 'avretler içseler (14) ḥāmile olmadan men' eyler eger ḥāmile ise düşürür eger ḳurudub (15) dögüb oñulmaz yaralara ekseler oñuldur iki ḳardaş (16) ḳanı 'Arabca demü'l- aḫaveyn dirler ṭabī'atı üçünci derecede (17) bārid ve ikinci derecede yābisdür ġāyetle ḳābıżdur ḳılıc ve oḳ

51-a

(1) yaralarından aḳan ḳanı keser ve oñuldur ve her nereden ḳan giderse (2) ḳanı keser cigeriñ ve mi'deniñ ḥarāretini giderür ve bağırsaḳ yaralarına (3) nāfi'dür eger bundan nıṣf direm ḳadarın bir miṣḳāle varınca (4) nīm-pirşit yımırṭa ile isti'māl eyleseler mi'deye ḳuvvet virür (5) ve maḳ'ad kenārında olan çatlaḳlara nāfi'dür anzarūt (6) meşhūrdur ṭabī'atı üçünci derecede ḥār ikinci derecede (7) yābisdür göze inen ṣuları men' eyler eger içine ekseler (8) ve yaraları bitüricidür et bitürici merhemlere ḳatarlar bitürdüginden (9) ötüri ve balġamı ishāl eyler eger balile fitil yapub iriñ (10) aḳan ḳulaġa ṣoḳsalar bir ḳac gün içinde oñuldur ispīd (11) yaġı Frenkler dühn-i ispīgū dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür (12) üçünci derecede ṣovuḳ mi'deye ve cigere nāfi'dür icmekle (13) ve sürmekle ve 'usr-ı bevle

nāfi'dür ve yèllerden 'ārıż olan (14) mi'de aġrısına nāfi'dür ve baġırsaḳlardan ishāli keser ve şovuḳ (15) nāzileye nāfi'dür ḳoḳması ve sürmesi ve icmesi ve nezleniñ (16) gögse inmesini men' eyler ve bunı ḫuzāma dirler rengi ḳırmızı (17) ile göge mā'ildür açıḳ benefşe rengine beñzer andan taḳṭīr

51-b

(1) ve inbīḳ ile çıḳarurlar efrāciyā bu bir otdur ki yapraḳları (2) küçükdür ḳara baldır yapraġına beñzer lākin bunıñ yapraġı ḫaşīn (3) ve pekdür ṭadı acıdur küçük çiçekleri olur beyāż ḳızıla (4) mā'ildür ekṣer ṣaḥrālarda ve çayırlarda biter bu bir mübārek otdur ki (5) göze ḳuvvet virmede naẓīri yoḳdur ża'f-ı başara nāfi'dür (6) her ne aṣl olursa ḫāṣṣiyyetle fā'ide ider balile ma'cūn (7) veyā şekerile süfūf idüb isti'māl ideler yā ḳaynadub (8) ṣuyını içeler ve göze sürme idüb çekmek ḫāṣṣiyyetle gözīñ (9) cemī' marażlarına nāfi'dür bu otıñ bir dürlüsi daḫi vardur ki (10) küçükdür kirās gibi yemişi olur yumşaḳ çekirdegi olmaz Türkce (11) çilek dirler ṭabī'atı mu'tedildür gözīñ ża'fını giderür evvelki gibi (12) ve lākin bunıñ evvelki üzerine ziyādesi vardur bu idrār-ı (13) bevl ve süddeleri feṭḥ eyler ve ciger şişlerine nāfi'dür ve ḳanḳı (14) 'uẓvdan olursa ḳanı keser ve dişleri pekişdürür ve nāzileleri (15) men' eyler ḫarfü'l-bā' pirinc 'Arabca erüz dirler (16) ṭabī'atı mu'tedildür beñzi gökcek eyler mi'deye ḳuvvet virür (17) yüregi sürene nāfi'dür eger südile ve şekerile bişürüb

52-a

(1) yiseler bedeni semirdür ve menī ziyāde eyler nef'i çoḳdur lākin süddesi (2) olanıñ süddesini arturur muṣliḥi şeker yā 'aseldür Ḥażret-i (3) 'Ali'den Keremullahu Vech'e mervīdür Peyġamber 'Aleyhi's-selām (4) buyurmışlar ki داوو ما انزل الله داء الا انزل له شفاء او قال شفاء لاداء فيه (5) كل شى اخرجته الارض ففيه شفاء ya'nī her şey ki (6) arż anı çıḳarur ve bitürür anda hem derd ve hem devā vardur illā (7) pirinc degil zīrā pirinc şifā'-i maḥżdur anda derd yoḳdur (8) buġday 'Arabca ḥınṭa dirler ṭabī'atı mu'tedildür ve

buġday (9) āşı ġalīzdür neffāḥdur kemmūnıla yiyeler nefḫini def‘ eyler buġday (10) etmegi ādemi semirdüb ten-dürüst eyler ḫāṣ etmek mu‘tedildür (11) tiz haẓm olur ammā yaġlu çörek ġalīzdür gic haẓm olur (12) baḳla meşhūrdur ṭabī‘atı bārid-yābisdür ammā i‘tidāle (13) ḳarībdür neffāḥdur gögse eyüdür öksürügi def‘ eyler ḳanı (14) diñmeyen yaraya baḳlayı iki yarub yapışdursalar ḳanını ṭutar (15) lākin çoḳ yimek ẕihni ifsād eyler ve müşevveş vāḳı‘alar gösterür (16) ışlāḥı pirinc ile yimekdür bu sebebden ‘Acem baḳlayı pirinc pilāvı (17) ile yirler ve andan ötüri baḳla pilāvı dirler zīrā ki baḳla

52-b

(1) müşevveş vāḳı‘a gösterür pirinc ise güzel vāḳı‘a gösterür (2) ikisiniñ cem‘i ile mu‘tedil olur bögrülce ‘Arabca lūbiyā (3) ṭabī‘atı ḥār-yābisdür gögse ve aḳ cigere nāfi‘dür ve ḥayżı (4) idrār eyler lākin neffāḥdur ve şehvet-i cimā‘yı ziyāde eyler ve zükkāmı (5) olana muẓırdur benefşe ‘Arabca benefşec dirler ṭabī‘atı (6) evvelki derecede bārid-raṭbdur ıssıdan olan baş aġrısına (7) ḳoḳması nāfi‘dür ve benefşe şarābı ẕātü’l-cenbe ve ẕātü’r-riyeye (8) ve bögrekler aġrısına ve ḳuru öksürüge nāfi‘dür lākin mi‘deyi (9) gevşek eyler ve mi‘de ḥarāretini def‘ eyler ve gögsi yumşadır (10) ve mi‘dede olan şafrāyı ishāl eyler bıldırcın ‘Arabca (11) sümānī dirler eyüsi semiz olanıdur veca‘-i mefāṣıla nāfi‘dür ammā (12) mizācı ḥār olan çoḳ yimeye ve maṣrū‘ olan kimse ödinden (13) her gün bir ḥabbe ḳadar balile yalasa nāfi‘dür etini yimek meṣānede (14) olan ṭaşı pāreler çıḳarur ve bevli idrār eyler ve cimā‘ya ḳuvvet (15) virür bādincān meşhūrdur ṭabī‘atı ḥārdur ve ba‘ẓılar ikinci (16) derecede ḥār-yābisdür dirler sevdā arturur ve südde ve baş dönmek (17) ve göz ḳararmaḳ īrāṣ eyler ve cerb ve bevāsīr ve cüdām marażını arturur

53-a

(1) ve levni ifsād eyler aġızda sivilciler peydā olur bādincānı (2) yimesine mu‘tād olmayana bu aṣıl maraẓlar ẓāhir olur ammā yimesine (3) mu‘tād olanlara çoḳluḳ

żararı żāhir olmaz ışlāḥı semiz (4) ḳuzı etiyle yā oğlaḳ etiyle terbiye ideler ve üzerine enār şuyı (5) icmek yā enār ekşisiyle bişürmek żararın def‘ eyler ḥāṣılı żararı (6) çoḳdur nef‘inden bunıñ ḥaḳḳında ba‘żı ḥadīṯ īrād iderler cümleden (7) biri لہ اکل لما بخان الباد ḥadīṯ mevżū‘dur pā-çe ‘Arabca (8) kürā‘ dirler ġıdāsı eyüdür öksürüge nāfi‘dür hażma ṣāliḥdür (9) bögrek ‘Arabca külye dirler mu‘tedildür ammā ḫılṭı redīdür (10) gic hażm olur eyüsi oğlaḳ bögregidür balıḳ ‘Arabca (11) semek dirler envā‘ı çoḳdur ṭabī‘atı bārid-raṭbdur mi‘dede her (12) ḳanḳı ḫılṭı bulursa aña döner ve ṣarılıġa nāfi‘dür ḳaya (13) balığı sāyir balıḳlara nisbetle i‘tidāle ḳarībdür eyüsi ḫurde (14) olanıdur żararı sāyir balıḳlardan azdur pisi balığı (15) balıḳ envā‘ınıñ lāṭīfidür tiz hażm olur andan güzel ġıdā ḥāṣıl (16) olur cimā‘ya ḳuvvet virür her ne zamān yiseler eyüdür ḳalḳan (17) balığı gic hażm olur balġamī kişilere żarardur ammā evvel bahārda

53-b

(1) yimek münāsibdür ve mi‘desi ża‘īf olan kişilere lāyıḳ (2) olan budur ki hāżım ḥār devālar ile isti‘māl eyleyeler lüfer (3) balığı tiz hażm olur ammā andan yaramaz ḫılṭ ḥāṣıl olur (4) çoḳ isti‘māl eylemeyeler ḳış günlerinde kebāb idüb ba‘ż (5) eczālarile yiyeler ışlāḥı budur tekir balığı tiz (6) hażm olur bundan ḥāṣıl olan ḫılṭ eyüdür mu‘tedil ġıdāsı (7) vardur ammā çoḳ isti‘māl eylemek göze żarardur ṣazan (8) balığı eger mā’-i cārīden ve ṣāfī olub müte‘affin olmayan ṣudan (9) avlarlarsa ġıdāsı güzeldür tiz hażm olur ammā eger aḳmaz (10) ve ḳoḳar göllerden avlanursa hażmı gücdür ve mi‘deyi fāsid (11) eyler kefal balığı tiz hażm olur ve ġıdāsı çoḳdur eger eyü (12) ṣudan çıḳarsa ammā yaramaz ṣudan çıḳanı mi‘deyi ifsād eyler (13) sıtmalara sebebdür ḳılıc balığı gic hażm olur ġalīżdür mi‘deden (14) gic iner lāyıḳ olan budur ki mi‘desinde ‘illet olan kişiler (15) ve bögreklerinde ṭaş tevellüd idenler ve veca‘-i mefāṣılı olanlar ve ḥayżı (16) ṭutulan ‘avretler yimeyeler ammā mi‘desi ḳavī olanlara çoḳ ġıdā (17) virür yılan balığı ṭabī‘atı bārid-raṭbdur mi‘deye żarar eyler

54-a

(1) ve mesānesinde ṭaş tevellüdine mu'tād olanlara ve veca'-i mefāṣılı (2) olanlara daḫi żarar eyler deryāda olanınıñ żararı ṭatlu şuda (3) olanından azdur ıṣlāḥı şekerile ve dārçīnī ile ve defne (4) yapraġıyladur ṭurna balıġı ṭabī'atı bārid-raṭbdur mi'dede (5) gic haẓm olur siñirlere żarardur muṣliḥi za'ferāndur ḳara (6) balıḳ 'Arabca semek-i cerī dirler sāyir balıḳlardan bunıñ ṭabī'atı (7) sıcaḳdur gic haẓm olur mi'deye ṣıḳlet virür ammā öksürüge (8) ve arḳa aġrısına nāfi'dür ma'lūm ola ki cümle balıḳlarıñ (9) ṭabī'atı bārid-raṭbdur lākin deryāda olan balıḳlarıñ ṭabī'atı (10) ḥarārete mā'ildür ve ruṭūbeti azdur ve bu da ma'lūm ola ki (11) muṭlaḳā balıḳ mizācı şovuḳ olanlara żarardur ve şafrāvī olanlara (12) nāfi'dür ve menīyi ziyāde eyler ve lāzımdur ki etile balıġı (13) bir yerde cem' eylemeyeler ve balıḳ ile yımırṭa ve südi daḫi cem' (14) itmeyeler ve pek ḥareket eyleyüb ve yorılub ṣıḳılduḳdan ṣoñra (15) yimeyeler ve yidükden ṣoñra ġażaba gelmekden ve ziyāde ḥüzünden (16) şaḳınalar bal 'Arabca 'asel dirler ṭabī'atı ikinci derecede (17) ḥār-yābisdür mi'deye ḳuvvet virür ve iştihāyı açar ve baṭını ishāl

54-b

(1) eyler eger turaḳ otıyla ḳaynadub temregüye sürseler giderür eger (2) bal şerbetiyle ġarġara itseler boġaz indigine nāfi'dür ve bevli (3) idrār eyler Peyġamber 'Aleyhi's-selām'dan mervīdür buyurmışlar ki (4) يا لشفاين العسل والقران عليكم ya'nī siz iki (5) şifāya mülāzemet eyleñ biri baldur ve biri Ḳurān-ı 'Aẓīm'dür peynir (6) 'Arabca cübn dirler tāzesi bārid-raṭbdur lāṭīfdür keşīrü'l-ġıdādur (7) semirdür lākin süddе īrāş eyler ve dā'imā çoḳ yimekden ḳavuḳda (8) ve bögrekde ṭaş peydā olur cevz ve 'asel żararını def' eyler (9) ammā ḳurı peynir ādemi arıḳladur mi'deye żarar eyler gic haẓm olur (10) eger eski peyniri zehirli ḥayvān ışırduġı yere yaḳu eyleseler (11) żararını def' eyleyüb aġrısın sākin eyler peyġamber çiçegi (12) köki ṭabībler entüle dirler ṭabī'atı ikinci derecede ḥār-

yābisdür (13) eger dögüb balile ma'cūn eyleyüb isti'māl olunsa her nereden (14) ḳan aḳarsa ṭutar gerek ḥayż ḳanı gerek burun ḳanı gerek cigerden (15) ve gerek bağırsaḳlardan ve gerek bevāsīr ḳanı cümlesini keser eger ḳaynadub (16) şuyını şeker ile içseler yine bu fā'ideleri eyler ve ḫanāzīr (17) içün günde üc dört direm ḳadar balile yā yımırṭa ile

55-a

(1) yā ṭa'āma eküb yiseler bir ḳac gün müdāvemet eyleseler (2) yigirmi otuz yıllıḳ daḫi olursa giderür peyġamber (3) aġacı bunı ḥükemā'-i müteḳaddimīn kitāblarında yazmamışlardur (4) zīrā bilmezler idi ammā Frenkler bunı Yeñi Dünyā'da buldılar (5) anlarıñ dilince buña ġıyāḳū dirler Frenkler līnyūşāntū dirler (6) ve pālūşāntū dirler ma'nāsı mübārek aġac dimekdür Yeñi Dünyā'da (7) bu çoḳ biter aġacı ve yapraġı lisānü'l-'uṣfūr aġacı gibidür (8) cemī' vilāyete andan getürmişlerdür ḥattā Ḳonsṭanṭiniyye'ye (9) bile gelmişdür andan bıçaḳ şabları ve ṭaraḳlar yaparlar meşhūr (10) olmışdur ṭabī'atı ikinci dereceniñ āḫirinde ḥār-yābisdür (11) bir pek aġacdur aġırdur ṭaşrası şaruya mā'il içerüsi (12) siyāha mā'ildür ḥattā ba'żılar ol diyārıñ ābānosıdur (13) dimişler pek eyüsi bu meẕkūr ṣıfātla muttaṣıf olandur (14) ve içerüsi yaġlu olur çıra gibi yanar ve ḳabuġı ḥār-yābisdür (15) ammā yübüseti üçünci derecededür ṭadı bir miḳdār (16) acıdur ṭudaḳları ve ṭamaġı azacıḳ yaḳar ve azacıḳ līneti vardur (17) ḳurudıcıdur ve ġalīẓ ḫılṭları ince eyler ve ḳaynadub şuyını

55-b

(1) icmek bevli idrār eyler ve ādemi terledür terledici olduġından (2) emrāż-ı bārideniñ ekṣerine nāfi'dür żīḳ-ı nefese ve fālic ve teşennüc ve veca'-i (3) mefāṣıl ve niḳrīs-i bārid ve yan aġrıları ve bel aġrıları gibilere (4) nāfi'dür ve ṣar'a daḫi nāfi'dür ve sebāta ve nisyāna nāfi'dür ve göze (5) inen şuyı ḳaṭ' eyler ve başıñ damlaların ḥabs eyler ve aġzıñ bed (6) rāyiḥasını giderür ve cigeriñ ve ṭalaġıñ eski

süddelerin açar (7) ve süddeden nāşī olan marażları giderür ve mi'deye ve bağırsaḳlara (8) ḳuvvet virür ve bārid veremleri bişürür ve ol diyārıñ ekşer emrāżı (9) Frenk marażı olmaġla bu mübārek aġacdan ḳaynadub içüreler ol (10) zaḥmetden ḫalāṣ olurlar ve bu mübārek aġac eski yaraları (11) ḳurudur ve eski uyuza nāfi'dür ve ṭuzlu balġamı giderür mücerrebdür (12) kerrātle tecribe olunmışdur büber 'Arabca fülfül dirler ṭabī'atı ḥār- (13) yābisdür mi'dede ve bağırsaḳlarda olan ġalīẓ yėlleri ṭaġıdur (14) ve lezc ḫılṭları ḳaṭ' eyler ve siñirleri ve 'aḍalātı teshīn eyler (15) ve şovuḳ zehirleri ve şovuḳ zihli cān-verleriñ şoḳduġına (16) nāfi'dür öksürüge nāfi'dür ve gögüs aġrısını def' eyler ve ṭa'āmı (17) hażm itdürür eger ziftle ḳarışdurub ḫanāzīre ursalar

56-a

(1) taḥlīl eyler ve yėlleri ṭaġıdur mizācı bārid olanlara münāsibdür (2) ammā mizācı ḥār olanlara mużırdur ışlāḥı sirke ve ekşi yemişler yimekdür (3) bādem 'Arabca levz dirler ṭatlısı mu'tedildür acısı ḥār-yābisdür (4) ḥayżı idrār eyler ve ṭatlusı bedeni semirdür ve öksürüge nāfi'dür (5) ve cigeriñ ve ṭalaġıñ süddelerin açar ammā hażmı gücdür ve bundan (6) ḥāṣıl olan ḫılṭ lāṭīfdür bögregi ve meşāneyi pāk eyler ve ṭaşlarını (7) pāreler buḫūr-ı Meryem meşhūrdur ṭabī'atı ḥār-yābisdür ṭalaġa (8) yaḳu eyleseler ġāyet nāfi'dür ve balile göze çekseler göze (9) inen şuya nāfi'dür ve şarılıġı def' eyler ve ciger süddelerin açar (10) ve şoluġanlıġa nāfi'dür balıḳ otı 'Arabca merzencūş (11) dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür mi'deye ḳuvvet virür ve ıncḳırıġı (12) def' eyler ve sirkeyle ḳaynadub aġızda ṭutsalar diş aġrısın (13) säkin eyler ve maṭbūḫından her gün on direm ḳadar içseler (14) istisḳāya nāfi'dür ve 'aḳreb şoḳduġına sirkeyle yaḳu eyleseler (15) def' eyler ve şovuḳdan baş aġrısına ḳaynadub şuyını başa dökseler (16) aġrısın giderür ve şaḳīḳaya nāfi'dür Enes bin Mālik Raẓiallahu (17) 'Anh Peyġamber 'Aleyhi's-selām'dan rivāyet iderler ki buyurmışlar

56-b

(1) عليكم بالمزنجوش رفانه جيد للشام ya'nī balık otına (2) mülāzemet eyleñ zīrā zükkāma nāfi'dür besfāyic meşhūrdur (3) ṭabī'atı ikinci derecede ḥār üçünci derecede yābisdür sevdāyı (4) ve balġamı ve yürekde olan şuyı ishāl eyler ve yürek şişini (5) giderür ve ḳūluncı taḥlīl eyler ve cemī' emrāż-ı sevdāviyyeye nāfi'dür (6) eger bir ḳoca ḫurūsı besfāyicle bişürseler içine biraz tāze rāziyāne (7) yapraġı bile ḳatsalar ḳoḳusını taṭyīb içün ba'de şuyını süzüb (8) icseler lāṭīf ishāl eyler ve māliḫūlyāyı def' eyler pāpadya 'Arabca (9) bābūnec dirler ṭabī'atı evvelki derecede ḥār-yābisdür şaruluġa (10) nāfi'dür bevli ve ḥayżı idrār eyler ve dimāġa ve a'żā-yi 'aṣabiyyeye (11) ḳuvvet virür ṣudā'a nāfi'dür ḳarında ölmiş oġlanı ve oġlan (12) şoñunı çıḳarur ve ḳūlunc-ı eylāvūsa nāfi'dür pelīn 'Arabca (13) efsentīn dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür ikinci derecede ṣafrāyı (14) ishāl eyler bevli ve ḥayżı idrār eyler ṣaruluġa nāfi'dür ve mi'deye (15) ve cigere ḳuvvet virür ve bevāsīre nāfi'dür ve eski sıtmaları giderür (16) ve şoġulcanı ve namāz-bur ḳurdını çıḳarur belīle 'Arabca belīlec (17) dirler ṭabī'atı evvelki derecede bārid ikinci derecede yābisdür

57-a

(1) mi'deye ḳuvvet virür ve mi'deniñ ruṭūbātını def' ve sevdāyı (2) izāle eyler eger nıṣf direm ḳadarını dögüb eleyüb miṣli ḳadar (3) şekerile her ṣabāḥ isti'māl eyleseler ağızdan aḳan şuyı (4) keser ve göziñ nūrını arturur pelīd yosını 'Arabca üşne (5) dirler ṭabī'atı evvelki derecede ḥār-yābisdür yürege ve cigere (6) ve mi'deye ḳuvvet virür ve mi'deniñ ruṭūbetini def' eyler ve ciger (7) ağrısını giderür ve rūḥ-ı ḥayvāniyyeye ḳuvvet virür ve ḫafaḳānı (8) izāle eyler ve meṣānede olan ṭaşı eridür ve göze çekseler (9) ḳuvvet virür behmen meşhūrdur iki dürlüdür biri ḳızıl ve biri (10) beyāzdur ṭabī'atı ikinci derecede ḥār-yābisdür ḳalbe ḳuvvet (11) virür ve ḫafaḳānı izāle eyler ve menī'yi ziyāde ider ve cimā'ya ḳuvvet (12) virür ve bedeni semirdür ve meṣānede olan ṭaşı giderür (13) bezr-i ḳaṭūnā meşhūrdur

ṭabī‘atı evvelki derecede bārid ikincide (14) raṭbdur lu‘ābı ṣusuzluġı keser ḥummālarıñ ḥarāretini def‘ eyler ṭabī‘atı (15) telyīn eyler eger başa yaḳu eyleseler sıcaḳdan olan baş aġrısını (16) def‘ eyler ve sirkeyle evrām-ı ḥārreye yaḳu itseler nāfi‘dür eger (17) ḳavrub gül yaġıyla isti‘māl itseler ṭabī‘atı ḳabż eyler ve bağırsaḳ

57-b

(1) sıyrındısını def‘ eyler belūṭ meşhūrdur ṭabī‘atı evvelki derecede (2) bārid ikinci derecede yābisdür bağırsaḳlarda olan yaralara (3) ve bağırsaḳ sıyrındısına nāfi‘dür ishāli ḳabż eyler ve ḳan tükürmegi (4) men‘ eyler ve mi‘deniñ ruṭūbetini giderür baldırı ḳara eṭıbbā (5) lisānında persiyāvşān dirler meşānede olan ṭaşları pāreler (6) ve gögüsde ve aḳ cigerde olan aḫlāṭ-ı ġalīẓe’yi çıḳarur ve ṣarılıġa (7) ve ṣoluġanlıġa nāfi‘dür ve bevli idrār eyler ve mi‘dede ve bağırsaḳlarda (8) olan sevdāyı ishāl eyler pīrūze ‘Arabca fīrūzec dirler (9) ṭabī‘atı bārid-yābisdür ‘aḳreb ṣoḳana biraz saḫḳ idüb içürseler (10) zehrini def‘ eyler ve pīrūze içen kimseye zehir te’sīr eylemez (11) ve pīrūze götüren ādem ḫaşmıyla muḳābil olsa ḫaşmına ġālib (12) olur pazı ‘Arabca sılḳ dirler ṭabī‘atı ḥār-raṭbdur cimā‘ya (13) ḳuvvet virür ve öksürüge nāfi‘dür ve müfettiḥ ve muḥallildür biberiyye (14) eṭıbbā lisānında iklīlü’l-cebel dirler ṭabī‘atı ikinci derecede (15) ḥār-yābisdür ḳurudıcıdur mülāṭṭıfdur ḳalbe ve cigere ve dimāġa (16) ḳuvvet virür ve ḳalbe feraḥ virür ve bevli ve ḥayżı idrār eyler (17) ve ṣaruluġa nāfi‘dür ve süddeleri açar ve mi‘deden ve bağırsaḳlardan

58-a

(1) yėlleri sürer ve ṭalaġa nāfi‘dür ve süddesini feṭḥ eyler ve balile (2) ḫılṭ idüb ḳarūḥ üzerine ḳosalar pāk eyler ve ḳurudub (3) oñuldur eger ḳaynadub ṣuyını alub balile ḫılṭ idüb (4) yaraları yıḳasalar yine bu fā’ideleri eyler ve pek şişleri (5) taḥlīl eyler ve ḫanāzīr gibi ve ‘uṣāresini balile göze çekseler (6) göze ḳuvvet virür eger

başı altına ḳoyub uyusalar (7) ḳorḳulu düşler görmeden ḳurtula ve bundan yaġ çıḳarurlar (8) taḳṭīr ile Frenk vilāyetlerinden Istanbul'a getürürler ol (9) yaġ şovuḳdan olan mafṣallar aġrısına ve fālice nāfi'dür (10) içeler ve ṭılā ideler ve başda olan şovuḳ nāzilelere sürseler (11) giderür pānzehr bu bir ṭaşdur ki cemī' sümūmıñ żıddıdur (12) bu ṭaş Ḫaṭā ve Ḫotan'dan gelür lākin Yeñi Dünyā'da Peyrev vilāyetinden (13) gelen efḍaldur tecribe olunmışdur ol semtde ṭaġ keçileri olur (14) anlarıñ dilince bāzem dirler büyüklügi mu'tedil levni şarı ile (15) ḳızıl beynindedür bu ṭaş ol ḥayvānıñ mi'desinde olur (16) eger ol ḥayvān genc ise çıḳan ṭaş küçük olur eger yaşlı (17) ise ol ṭaş büyük olur ve bu ṭaşıñ içinde bir ince

58-b

(1) çöb pāresi bulunur bu ṭaş ol çöpüñ üstüne (2) ḳat ḳat olur ba'żısı zeytūnī şekildür ve ba'żısı müdevverdür (3) ve ba'żısı köşeli ve ṭaşrası mücellā berrāḳ olur levni yeşil (4) ile siyāh beyninde zeytūnī renginde olur büyügi maḳbūldur (5) beş direm ḳadarı olur Frenk ḥekīmi Vaāḳrīyū eydür biz ol (6) ḥayvānı boġazladıḳ ol ṭaşı mi'desinden çıḳardıḳ ve anıñ (7) içinde bir pāre çöb pāresi var gördük ve bu ṭaşıñ (8) ismi ol ḥayvānıñ isminden meḫūẕdur ehl-i Hind ol ṭaşı (9) zehirli cānverler şoḳduḳda zehrini def' eylemek içün isti'māl (10) eylerler ve sevdādan olan cemī' marażlara nāfi'dür tenḳıye-i beden (11) itdükden şoñra her gün on ḥabbe miḳdārın gül şuyıyla (12) ezüb isti'māl ideler gāhīce otuz ḥabbe ḳadar daḫi isti'māl (13) olunur ben bunı isti'māl eyledim emrāż-ı sevdāviyyede tenḳıye-i (14) beden itdükden şoñra müdāvemet itdürdim ḫuṣūṣā uyuzda (15) ve gicikde ve cüdāmda ve ṭuzlu balġamda ve Frenk çiçeginde (16) ve ḥummā-yi rub'da cümle def' oldılar ve eṭıbbā 'ilācından me'yūs (17) olduġı marażda isti'māl idüb müdāvemet itdürdim bür'-i tam

59-a

(1) ile ol marażdan ḳurtuldılar ve bu ṭaş cemī‘ sümūmāta (2) ve ṭā‘ūna ve ḥummeyāt-ı vebāiyyeye fā’ide ider ter ile māddeniñ (3) zehrini çıḳarur zīrā ziyāde mu‘arrıḳdur ya‘nī ter getüricidür ve zehri (4) ter ile yā idrār yā līnet ile def‘ eyler lākin ekşeriyyā ter ile def‘ (5) eyler ve bu ṭaşdan saḥḳ idüb zehirlü cān-ver şoḳduġı yere (6) ḳosalar zehrini def‘ eyler eger zehirlü ṭā‘ūn yaḳmacası üstüne (7) ve ṭā‘ūnıñ kendi üstüne ursalar ġāyetle nāfi‘dür ve eger (8) küçük ve eger büyük bu ṭaşdan içseler ḳarnından şoġulcanı (9) çıḳarur ve cemī‘ sıtmalara nāfi‘dür dühn-i belesān ma‘lūm ola ki (10) belesān aġacınıñ ḥālā vücūdı yoḳdur zīrā Mışır’da ‘Ayn-ı (11) Şems didükleri yerde biter imiş andan ġayrı yerde bitdügi ma‘lūm (12) degildür ḥālā ise ol yerde yoḳdur ve dühn-i belesān ki tiryāk-ı (13) kebīriñ rükn-i a‘ẓamıdur ḥālā bulunmamaġla tiryāk-ı ekber nāḳıṣ ḳalmış (14) idi pes dühn-i belesān maḳāmına ḳā’im olur bir şey aradılar (15) Yeñi Dünyā’da bir aġac buldılar elma aġacına yaḳın yapraġı ṣarmaşıḳ (16) yapraġına beñzer ol aġacı cizerler andan bir yapışıḳ şey aḳar (17) fi‘li ve ḫāṣṣası evvelen meẕkūr olan dühn-i belesāndan ḳalmaz

59-b

(1) ve ol aġacdan ġayrı ṭarīḳla daḫi yaġın çıḳarurlar meşelā ol (2) aġacıñ budaḳlarını ufaḳ ṭoġrarlar ba‘de ṣuyla ḳaynadurlar (3) ṣuyıñ üstüne yaġı çıḳar ba‘de ṣuyı şoġudurlar üstüne (4) gelen yaġı alub ḥıfẓ iderler bu yaġ siyāha mā’il bir ṣarı (5) yapışıḳ yaġdur ve güzel ḳoḳusı vardur Yeñi Dünyā’dan Frenk (6) vilāyetine gelür Frenk vilāyetinden Istanbul’a gelür bu bir şerīf (7) yaġdur cemī‘ emrāż-ı bāridiyye nāfi‘dür ḫuşūşā soluġana ve eski (8) öksürüge ve mi‘deye ve dimāġa ḳuvvet virür ve cigeriñ ve ṭalaġıñ (9) süddelerini açar ve bevli ve ḥayżı idrār eyler icmekle ve sürmekle (10) ve götürmekle ve eski mafṣallar aġrısına nāfi‘dür zīrā mefāṣılıñ (11) şişlerin taḥlīl eyler ve veterlerini muḥkem eyler ve pekligini giderür ve aña (12) mādde dökülmeden men‘ eyler ve bārid bögrekler

ağrısına sürmek nāfi'dür (13) ve icmek daḫi nāfi'dür ve miḳdār-ı şerbeti rub' dirhemdür 'illete (14) münāsib şerbetlerile ve sil marażına ve iḫtināḳ-ı raḥme daḫi nāfi'dür (15) ve yumşaḳ balġamī şişleri taḥlīl eyler ve mi'deye ṭaşradan (16) sürseler yèllerini ṭaġıdur ve fālice nāfi'dür siñirler bitdügi (17) yèrlere ṭılā eyleseler ve teşennüc-i raṭba ve 'ırḳu'n-nesāya nāfi'dür

60-a

(1) ve bu dühn bulunmaġla tiryāḳ-ı ekber terkībi kāmil oldı ve bu dühn (2) tāze yaraları tiz bitürür ve uzun ve eski sıtmalara nāfi'dür (3) eger sıtma ṭutmazdan yarım sā'at evvel ṣırtınıñ iki yaġrını (4) ortasına sürseler ditretmesi ve üşümesi sākin olur (5) ba'de azacıḳ gül şuyı içe peyān köki 'Arabca 'ırḳ-ı (6) sūs dirler ṭabī'atı ḥarārete mā'ildür ruṭūbet ve yübūsetde (7) mu'tedildür ışladub şuyın içseler iltihāb-ı mi'deyi ya'nī (8) mi'de 'alevlendigini def' eyler ve öksürüge nāfi'dür gerek ruṭūbetden (9) gerek yübūsetden olsun gögse ve cigere nāfi'dür ve a'żā'-i (10) bāṭınayı ġasl eyler eger nıṣf dirhem bundan rub' direm şeker (11) ve rāziyāne tuḫmıyla her gün müdāvemet olunsa bedeniñ cemī' (12) mecrālarını cilā ider ve rīḥlerini giderür ve levni gökcek eyler (13) ve beşereyi ḳızdurur ve eski marażlara nāfi'dür ḥarf (14) ü't-tā' tūrunc 'Arabca nārenc dirler içiniñ ṭabī'atı bārid- (15) yābisdür ṣafrāyı ḳaṭ' eyler mizācı ḥār olanlara nāfi'dür (16) ḳabuġınıñ ṭabī'atı ḥār-yābisdür şovuḳdan aġrıyan dişiñ (17) üstüne ḳosalar aġrısın sākin eyler ve ḳabuġını ḳurudub

60-b

(1) dögüb bir buçuḳ direm ḳadarın sıcaḳ şuyla içseler yürek (2) şancusına nāfi'dür eger zeytle ve sıcaḳ şuyla içseler yürekden (3) şoġulcanları çıḳarur ve çiçegini ḳoḳmaḳ dimāġa ḳuvvet virür ve yèlleri (4) taḥlīl eyler zükkāmı def' eyler ḫātūn kişiler götürseler ḥayżların (5) idrār eyler ve 'aḳreb şoḳan ādem ḳaynadub şuyın içse nāfi'dür (6) ve çiçeginden gül şuyı gibi şu çıḳarurlar çiçek şuyı dirler (7)

meşhūrdur şovuḳdan olan baş aġrısına sürseler def‘ (8) eyler ve nāzilelere nāfi‘dür ve şovuḳdan olan ḫafaḳānı def‘ eyler (9) mi‘deye ḳuvvet virür şehvet-i cimā‘yı arturur temr-i Hindī (10) meşhūrdur ṭabī‘atı üçünci derecede bārid ikinci derecede (11) yābisdür ṣafrāyı sürer ve ḳan ġaleyānını teskīn eyler ve şusuzlıġı (12) keser ḫuşūşā sıtmalarda ġāyet nāfi‘dür ve sıcaḳdan olan (13) ḫafaḳānı giderür ve ḳuşmaġı men‘ eyler ve ṣafrādan olan ġaşeyānı (14) def‘ eyler ve sıtmalara nāfi‘dür ve şıḳılmaġı ve yanġını def‘ eyler ve feraḥ (15) virür türrāc ‘Arabca dürrāc dirler ṭabī‘atı ḥarāretde i‘tidāle (16) yaḳındur eti keklik etinden lāṭīfdür menī ziyāde idüb cimā‘ya (17) ḳuvvet virür ḫastelikden ḳalḳan ādemlere münāsibdür ve dimāġı

61-a

(1) ve fehmi arturur tavuḳ ‘Arabca decāc dirler eti mu‘tedildür dimāġa (2) ve ḳuvāya ḳuvvet virür eyüsi oldur ki yumurṭlamamış yā ötmemiş (3) ḫurūş ola āvāzı güzel eyler ve tiz hażm olur lākin buṭlarınıñ (4) etini ve gögüs etini çoḳ yimek südde getürür iblīḳ ġāyet lāṭīfdür tiz (5) hażm olur ve andan ḥāṣıl olan ġıdā bedene ziyāde ḳuvvet virür (6) eger bir ḳoca ḫurūsı vāfir ṣuyla bişürseler içine biraz besfāyic (7) daḫi ḳatsalar bişerken ba‘de süzüb ṣuyını içseler bir ḫoşca (8) ishāl eyler ve sevdāyı sürer çıḳarur tūt meşhūrdur ‘Arabca (9) daḫi tūt dirler ve ferṣād daḫi dirler beyāzınıñ ṭabī‘atı encīr (10) ṭabī‘atına yaḳındur lākin bunıñ ġıdā’iyyeti encīrden azdur ekşi (11) sine ki ḳara tūt dirler ṭabī‘atı bārid-raṭbdur bir miḳdār ḳabżı (12) vardur ḫunnāḳa nāfi‘dür ġarġara ideler ṭa‘āma iştihā getürür (13) ḫāmınıñ ṭabī‘atı sümmāḳ ṭabī‘atı gibidür ve tūt kökiniñ ḳabuġını (14) ḳaynadub içseler ishāl eyler ve namāz-bur ḳurdını çıḳarur (15) ve arḳa aġrısını def‘ eyler eger yapraġıyla ḳabuġını ḳaynadub aġızda (16) maẓmaẓa itseler diş aġrısın teskīn eyler türb ‘Arabca (17) fücl dirler ṭabī‘atı ḥār-yābisdür ṭa‘āmı tiz hażm eyler mi‘deye

61-b

(1) ḳuvvet virür balġamı ḳaṭ‘ eyler lākin neffāḫdur gic hażm olur cimā‘ya (2) ziyāde ḳuvvet virür ve bişürüb yiseler eski öksürügi giderür ve (3) ṭalaġa yaḳu eyleseler muvāfiḳdur ve türb tuḫmı bevli idrār eyler ve ṭalaḳ (4) şişin giderür ve iki dirhem bundan ılıcaḳ bal şuyı ile içeler (5) balġamı ve şafrāyı mi‘deden çıḳarur ḳuşmaḳ ile ve sıtma dutmazdan (6) bir sā‘at evvel sükencübīn ile içseler ziyāde fā’idesi vardur (7) ḫılṭı iḫrāc itdügi içün tere ‘Arabca ḫurf dirler reşād (8) daḫi dirler ṭabī‘atı ḥār-yābisdür mi‘deden gic çıḳar ḳarın içinde (9) olan ḳurdları öldürür ve yėlleri taḥlīl eyler ve balġamı ḳaṭ‘ ider (10) lākin mi‘deye ve meşāneye mużırdur taḳṭīr-i bevl iḥdāṯ eyler muṣliḥı (11) hindübāyla sirkedür İbn-i ‘Abbās Ḥażretleri Raẓiyallahu ‘Anh (12) Peyġamber ‘Aleyhi’s-selām’dan rivāyet iderler ki buyurmışlar (13) مايا فى الا مريزمن الشفا الصبروالشفا ya‘nī ṣabrıla (14) tereniñ virdügi şifāyı bir şey virmez şifādan murād teredür (15) ṭarḫūn ‘Arabca ṭarḫūn dirler ṭabī‘atı üçünci derecede (16) ḥār-yābisdür iştihā getürür ve kāyirdür ve ağız ḳoḳusın güzel (17) eyler üzerine şu icmek leẕīẕ gelür lākin gic hażm olur ruṭūbātı

62-a

(1) ḳurudur ağız ağrısına nāfi‘dür lāyıḳ olan budur ki bundan (2) çoḳ yimeyeler zīrā ḳanı yaḳar ve cimā‘ şehvetini keser ve levni ifsād (3) eyler kerefisle bile yiyeler ki żararını def‘ eyleye ḫarf (4) ü’l-cīm çörek otı ‘Arabca şuvinīz dirler ṭabī‘atı üçünci (5) derecede ḥār-yābisdür balġamı ḳaṭ‘ eyler yėlleri ve yürek (6) şişini taḥlīl eyler bal şerbetiyle ḳaynadub içseler bögrekde (7) ve meşānede olan taşı eridüb çıḳarur balġamdan ve sevdādan (8) olan ḫummāya nāfi‘dür ḳaçan ḳavursalar bir beze baġlayub dā’imā (9) ḳosalar zükkāma nāfi‘dür eger yiseler yāḫūd ḳarnına yaḳu (10) eyleseler ḳarın içinde olan şoġulcanı ḳırar çıḳarur (11) ve ḫayżı idrār eyler icmekle ve buḫūr itmekle ve şovuḳdan olan (12) baş ağrısına yaḳu eyleseler def‘ eyler ve ḳaçan ḳaynatsalar (13) ve ağızda mażmaża itseler diş sızısın teskīn eyleye (14) Ebū Hüreyre Raẓiyallahu ‘Anh Peyġamber ‘Aleyhi’s-

selām'dan rivāyet (15) iderler ki Peyġamber 'Aleyhi's-selām buyurmışlar ki عليكم بهذه الحبة السوداء فان فيها شفاء من كل داء الا السام (16) (17) ya'nī bu çörek otına mülāzemet eyleñ zīrā anda her

62-b

(1) derde şifā vardur illā ecele degil cevz-i Rūmī meşhūrdur (2) ṭabī'atı derece-i sāniyede ḥār derece-i ūlāda yābisdür eger (3) cevzi encīrile ve sezābla yiseler zehr kār eylemez ve cevz yimek (4) yürekde namāz-bur ḳurdını öldürür ve tāze cevz daḫi ḫurde (5) iken balile terbiye olunsa cimā'ya ḳuvvet virür ve bevāsīre (6) ġāyetle nāfi'dür cevz-i bevvā meşhūrdur ṭabī'atı ikinci (7) derecede ḥār-yābisdür dimāġa ve mi'deye ve cigere ḳuvvet (8) virür ağız ḳoḳusını güzel eyler lāḳveye ve fālice nāfi'dür ṭalaḳ (9) ağrısın giderür ḳuşmağı men' eyler sil marazına nāfi'dür eger cevzi (10) saḥḳ idüb ḥayżdan ṣoñra ḫātūnlar götürseler gebe olmaġa (11) mu'īn olur eger ma'cūn idüb yiseler cimā'ya ḳuvvet virüb zekeri ziyāde (12) ḳavī eyler eger küḥl idüb göze çekseler göze ḳuvvet virür ve mi'deniñ (13) ruṭūbetini giderür ve bağırsaḳ sıyrındısına ve yüregi sürene nāfi'dür (14) ve istisḳā-yı lāḥmīye nāfi'dür cevz-i Hindī meşhūrdur (15) büyük cevizdür ṭabī'atı ikinci derecede ḥār evvelki derecede (16) raṭbdur menīyi çoġaldur ve cimā'ya ġāyet ḳuvvet virür ve tiz tiz (17) şu dökmegi def' eyler ġıdāiyyeti çoḳdur ve eski arḳa ağrılarına

63-a

(1) nāfi'dür ve ağız ḳoḳusın giderür lākin mi'deden gic iner ṣadra (2) ḫuşūnet virür ıṣlāḥı şekeriledür mizācı bārid olanlar ve pīrler (3) muṣliḥe muḥtāc degillerdür lākin mizācı ḥār olanlar üzerine (4) mey-ḫoş yemişler ṣuyını içeler yā ekşi bārid şeyler yiyeler leymūn (5) şerbeti ḳoruḳ şerbeti gibi içeler çalāpā bu bir şerīf kökdür (6) ḥükemā-i müteḳaddimīn bunı bulmamışlardur bu kök Yeñi Dünyā'dan (7) gelür ol diyārda Çalāpā dirler bir şehr vardur andan gelür (8)

ṭabī'atı ikinci derecede ḥār-yābisdür bunıñ fi'li ve menāfi'i (9) meçūḳān didükleri kökiñ fi'line ve menāfi'ne beñzer lākin bu (10) ḳavīdür bunıñ daḫi şerbeti nıṣf dirhemden iki dirheme dekdür (11) ṭabībiñ reyiyle içeler ve menāfi'i budur ṣarılıġa (12) ve baş aġrısına ve ḫanāzīre ve ṣar'a ve eski nāzilelere veca'-i (13) mefāṣıla ve 'ırḳu'n-nesāya ve bögrek aġrısına ve ḳūlunca ve eski (14) öksürüge ve eski sıtmalara ve Frenk marażlarına nāfi'dür (15) ve balġamı ve mā'iyyeti ishāl eyler istisḳāya eyü 'ilācdur ḥükemā-i (16) müteḳaddimīn istisḳāya māzeryūn isti'māl eylerler idi bu māzeryūndan (17) lāṭīfdür māzeryūn isti'māli ḫaṭardan ḫālī degildür bu żararsuz

63-b

(1) bir şerīf devādur çöb-çīnī bunı daḫi ḥükemā-i (2) müteḳaddimīn yazmamışlardur ṣoñradan bulunan eczānıñ (3) eşrefindendür ve bu Çīn-Māçīn ve Ḫaṭā ve Ḫotan vilāyetlerinden (4) gelür ve ekşeriyyā bunı portaḳal gemileri getürür ve ḳaradan (5) 'Acem bāzergānları daḫi getürür bu bir otdur ki şu kenārlarında (6) biter ḳamışa beñzer ḥattā ba'żılar ol diyārıñ ḳamışıdur dirler (7) bunıñ daḫi ṭabī'atı mu'tedildür süddeleri açar ve ter getürür (8) ve bu bir 'acāyib şerīf devādur ki cemī' emrāża ve mizāca yarar (9) ḳanıñ 'ufūnetini giderür ve süddeleri açar Frenk zaḥmetine ġāyet (10) nāfi'dür eski sıtmalara nāfi'dür ve mefāṣıl aġrılarını ve niḳrīsi (11) giderür ve mi'de ża'īflıġına ḳuvvet virür ve ciger ve ṭalaḳ (12) şişlerine veża'fına ziyāde nāfi'dür ve eski göz aġrılarını (13) giderür ve yaramaz çıbanlar ki şīr-pence ve bādişnām ve yanı ḳara (14) gibi ġāyet nāfi'dür ve eski cerebe ve ṭuzlu balġama ve cüdāma (15) ve bedende olan oñulmaz yaralara ġāyet nāfi'dür ve istisḳānıñ (16) envā'ına nāfi'dür ve cigeriñ mizācını ta'dīl idüb bedeni (17) semirdür bunıñ ṭarīḳ-i isti'māli budur ki bundan yigirmi

64-a

(1) dört direm alub on rıṭl ṣuyla ḳaynadalar lākin içine biraz (2) peyān köki ve biraz ḳuru üzüm ḳatsalar güzel olur yarı ḳalınca (3) ḳaynadub ellişer direm ḳadar her gün isti'māl ideler bir sıcaḳ (4) yerde oturub terleyeler çil ḳuşı 'Arabca ṭayhūc (5) dirler ṭabī'atı ḥār-raṭbdur cimā'ya ḳuvvet virür ādemi semirdür mi'desi (6) ża'īf olanlara ve ḥastelikden ḳalḳanlara münāsibdür lākin (7) emrāż-ı ḥārreden ḳalḳanlara münāsib degildür pilic bundan yegdür (8) cılḳafā meşhūr kürkdür ṭabī'atı ḥār-yābisdür cılḳafā (9) giymek veca'-i mefāṣıl def' eyler ve rīḥ-i bevāsīri taḥlīl eyler (10) yigitlere cılḳafā giymek żarardur ammā pīrlere ġāyet münāsibdür (11) çenṭiyānā meşhūrdur ṭabī'atı üçünci derecede ḥār- (12) yābisdür ciger ve mi'de ve yan aġrılarına nāfi'dür ve dögüb (13) sirkeyle ışladub behaḳa ṭılā itseler nāfi'dür bu kök tiryāḳ-ı (14) erba'anıñ cüz'-i a'ẓamıdur bu kökde tiryāḳiyyet vardur zehirleriñ (15) żararın def' eyler ve ḥayżı idrār eyler ve ḳarında olan öli (16) cenīni çıḳarur çādır uşaġı meşhūrdur 'Arabca uşaḳ (17) dirler ṭabī'atı ikinci derecede ḥār evvelki derecede yābisdür

64-b

(1) bir miṣḳālini sirkeyle içseler ṭalaġa nāfi'dür ve yėlleri taḥlīl (2) eyler ve arḳa aġrısına ve fālice ve uyuşuḳluġa nāfi'dür (3) cāvşīr meşhūrdur ṭabī'atı üçünci derecede ḥār (4) yābisdür öksürüge ve göbek burusına nāfi'dür ve bevliñ ṭamla (5) ṭamla gelmesini def' eyler ve meşāneniñ uyuzına ve ṣar'a ve ümm (6) ü'ṣ-ṣıbyāna nāfi'dür ve ṣovuḳdan olan aġrılara sürseler giderür (7) eger balile 'avretler ezüb aşaġadan götürseler ḥayżı idrār (8) eyler ve ḳarnında olan veledini düşürür ḥarfü'l-ḥā' (9) ḥabbü'l-'azīz meşhūrdur 'Arabca ḥabbü'z-zelem dirler ṭabī'atı (10) ḥār-yābisdür menī'yi ziyāde eyler cimā'ya ḳuvvet virür cirmi ve ḳabuġı (11) ġalīẓdür mi'dede gic hażm olur eger çeyneyüb yüzde olan (12) eşerlere sürseler giderür ḥabbü'n-nīl çivid tuḫmıdur ṭabī'atı (13) üçünci derecede ḥār-yābisdür bedeni balġamdan pāk eyler veca'-i (14) mefāṣıla ve baraṣa nāfi'dür ve ḳarın içinde olan

şoğulcanı (15) ve namāz-bur ḳurdını çıḳarur lākin göbegi burar ışlāḥı ziyāde saḥḳ olub (16) bādem yaġıyla cerb ideler ba'de isti'māl ideler şerbeti bir dirheme (17) dekdür ḥarfü'l-ḫā' ḫażaz ḫavlān-ı Hindī

65-a

(1) dirler ṭabī'atı mu'tedildür ḳuduz kelb ṭalayana içürseler nāfi'dür (2) ve şişlere sürseler def' eyler ve gözin ẓulmetini giderür ve gözin (3) uyuzına ve gicigine ve gözden aḳan yaşa ve ḳulaḳdan aḳan ruṭūbāta (4) nāfi'dür giderür eger ḫanāzīre yaḳu eyleseler nāfi'dür ḫıyār (5) şenber meşhūrdur ṭabī'atı mu'tedildür muḥteriḳ ṣafrāyı ishāl (6) eyler ve ḳanın ḥiddetin def' eyler ve içeride ve ṭaşrada olan ıssı (7) veremleri taḥlīl eyler ve gögsi yumşadur ve boġaz şişini ve ciger (8) aġrısını giderür ve hindübā şuyıyla içseler yaraḳāna nāfi'dür (9) eger niḳrīse ve veca'-i mefāṣıla sürseler nāfi'dür eger pūllarını (10) aġızda dutub eridükce yutsalar ḥunnāḳı def' eyler eger temr-i Hindī (11) şuyıyla içseler ṣafrāyı ziyāde sürer eger türbüd ile içseler (12) balġamı ziyāde sürer lākin göbek burusı peydā eyler ışlāḥı bādem (13) yaġıyla ve keşīrāyladur fī-zamānınā Frenk ṭabībleri biraz dār (14) çīnī ile ışlāḥ iderler ġāyetle güzel olur ḫıyār meşhūrdur (15) ṭabī'atı ikinci derecede bārid-raṭbdur ġıdāsından ġalīẓ balġam (16) tevellüd eyler mi'deniñ siñirine żarar ider ġıdāyı bişürmege ḳomaz (17) lāyıḳ olan oldur ki içini yiyeler cigeriñ ve mi'deniñ ḥarāretini def'

65-b

(1) eyler ammā çekirdegi iḫtirāḳ-ı ṣafrāya eyüdür ve cigeriñ ve ṭalaġıñ (2) veremlerini def' eyler ve aḳ ciger aġrısına ve yaralarına münāsibdür (3) ve bevli idrār eyler ḫurmā meşhūrdur 'Arabca temr dirler ṭabī'atı (4) ikinci derecede ḥār evvelki derecede raṭbdur ġıdāsı redīdür (5) muṣaddi'dür ṭalaġa muẓırdur bedeni ḳızdurur ve gögse ve aḳ (6) cigere eyüdür göz aġrısını ve baş aġrısını arturur lāyıḳ (7) olan budur ki maḥrūrü'l-mizāc olan yimeye eger yérse üzerine (8) sükencübīn

sükkeri yā ekşi enār şuyı içe ḥattā zararın def‘ (9) eyleye ammā mizācı bārid olanlara nāfi‘dür cimā‘ya ḳuvvetlerin (10) arturur ve arḳa aġrısına nāfi‘dür Peyġamber ‘Aleyhi’s-selām’dan (11) mervīdür ki buyurmışlar من اكل سبع تمرات (12) على الريق لم يضره ذلك اليوم منم ya‘nī bir kimse ac ḳarınla yedi (13) dāne ḫurmā yise ol gün aña zehr te’şīr eylemez Allahü a‘lem semden (14) murād ṭabī‘atı şovuḳ zehr ola ḫaşḫāş meşhūrdur ṭabī‘atı (15) üçünci derecede bārid-raṭbdur yapraġıyla başlarını ḳaynadub (16) giceyle uyḳusı gelmeyen ādemiñ başına dökseler uyḳusını (17) getürüb uyuda ve içürseler daḫi uyudur eger başlarını ḳaynadub

66-a

(1) ḳuvveti şuya çıḳınca ba‘de süzseler tekrār balile ḳaynatsalar (2) ḳoyulınca bu baldan yiseler öksürüge ve eski ishāle nāfi‘dür (3) eger tuḫmından on direm ḳadarın dögüb eleyüb şekerile yiseler (4) uyudur ve öksürügi giderür eger ḳabuġından dögüb ṣabāḥ (5) aḫşam yarım direm ḳadarın şovuḳ şuyla isti‘māl eyleseler (6) ḥarāretli ve yanġınlı olan ishāli keser ve yüreginden ḳan gidene (7) daḫi nāfi‘dür ḫuşyetü’ş-şa‘leb meşhūrdur ikinci derecede (8) ḥār-raṭbdur cimā‘ya ġāyet ḳuvvet virür ‘Acem diyārında ġāyet (9) mu‘teberdür dögerler elerler balile yā şekerile pālūde gibi bişürüb (10) sıcaḳ sıcaḳ ḳahve gibi içüreler ḫardal meşhūrdur ṭabī‘atı dördünci (11) dereceniñ ibtidāsında ḥār-yābisdür niḳrīse yaḳu eyleseler (12) nāfi‘dür eger encīrile ḳarışdurub yan aġrılarına ve ṭalaġa yaḳu (13) eyleseler nāfi‘dür zīrā her aġrıya nāfi‘dür eger balile yiseler ruṭūbetden (14) olan şoluġanlıġa ve öksürüge nāfi‘dür eger şızlayan diş üzerine (15) ḳosalar aġrısın teskīn eyler ve lāyıḳ olan budur ki bu ḫardalı (16) dā’imā yimeyeler ve az yiyeler ve ġalīẓ ġıdālar yindigi vaḳtin yiyeler (17) tā ol ġıdāyı haẓma mu‘īn ola ḫaṭmī meşhūrdur ṭabī‘atı

(1) mürekkebdür ıssı ile şovuḳdan aġrılara yaḳu eyleseler aġrısın (2) sākin eyler tuḫmını içseler bögrekde olan ṭaşları (3) eridür eger sirkeyle ḳaynadub aġızda mażmaża eyleseler diş (4) aġrısın sākin eyler eger tuḫmını dögüb sirkeyle ḳarışdurub (5) güneşde behaḳa sürseler giderür eger yapraġını dögüb (6) zeytle ḳarışdurub āteş yaḳduġı yére ve zehirlü cān-verler (7) şoḳduġı yére yaḳu eyleseler nāfi'dür ḫarbaḳ meşhūrdur (8) iki dürlü olur biri siyāh ve biri beyāż siyāhına 'avām (9) dilinde çöpleme dirler ṭabī'atı üçünci derecede ḥār- (10) yābisdür temregüye ve uyuza ve gicige nāfi'dür icmekle yā (11) sirkeyle sürmekle def' eyler eger nıṣf miṣḳālini içseler (12) balġamı ve sevdāyı sürer lākin ḳavī devādur ḳavī yigitlere içüreler (13) ża'īf olanlara içürmeyeler ve gāhīce mercimekle yā ġayrı yaġlu (14) çorbālar ile bişürüb içürürler ṣar'a ve mālīḫūlyāya ve dīvānelige (15) ve mefāṣıl aġrılarına ve fālice fā'ide eyler ammā beyāż ḫarbaḳ (16) ṭabī'atı üçünci derecede ḥār-yābisdür ziyāde ḳuşdurur (17) ḳoḳsalar aġsırdur eger unıla ḳarışdurub ḫamīr idüb

67-a

(1) eviñ bucaḳlarına ḳosalar fāreler yiseler yiyenleri helāk (2) olur eger saḥḳ olunub sirkeyle ḫamīr eyleyüb temregüye ve baraşa (3) ve behaḳa sürse giderür eger çürük diş üstüne ḳosalar (4) dişi ḳoparub çıḳarur ḫavlincān meşhūrdur ṭabī'atı ikinci (5) derecede ḥār-yābisdür mi'deye güzeldür ve aġız ḳoḳusın güzel (6) eyler ṭa'āmı hażm eyler yélleri ṭaġıdur ve dā'imā ḳūlunca mübtelā (7) olana ve ekşi ekşi gegirene ve balġamı olanlara nāfi'dür ve cimā'ya (8) ġāyet ḳuvvet virür eger bir dirhemini dögüb eleyüb on direm ḳadar (9) ṣıġır südiniñ üstüne eküb ac ḳarınla içeler cimā'ya ġāyet ḳuvvet (10) virür ve şovuḳ cigere ve mi'deye ve bevlini ṭutamayan ādemlere ve döşege (11) işeyene nāfi'dür ḫarfü'd-dāl dārçīn (12) meşhūrdur ṭabī'atı üçünci derecede ḥār-yābisdür süddeleri (13) açar ve istisḳā-yı lāḥmīye ve zıḳḳīye nāfi'dür ve ḳalbe ferāḥ virür (14) ve mi'deyi ḳavī

eyler ve her ʿufūneti ışlāḥ eyler ve başdan (15) ve gögüsden yaşlıḳları defʿ eyler ve öksürüge nāfiʿdür ve zekāyı (16) arturur ve kābulīyle istiʿmāl oluna ġāyet zekāya nāfiʿdür ve yėlleri (17) taḥlīl eyler eger küḥl idüb göze çekseler gözin nūrını arturur

67-b

(1) ve yüzde olan eşerlere sürseler giderür dār-ı fülfül (2) meşhūrdur ṭabīʿatı üçünci derecede ḥār-yābisdür ṭaʿāmı (3) tiz haẓm itdürür ve miʿdeyi ḳavī eyler ve menīʾyi ziyāde eyler ve cimāʿya (4) ḳuvvet virür ve aġız ḳoḳusın güzel eyler ve ḳuşmaġı defʿ eyler ve ʿaḳreb (5) ve böy şoḳduġına yiyüb ve sürseler nāfiʿdür diş (6) otı Frenkler sālbiye dirler ṭabīʿatı üçünci derecede ḥār- (7) yābisdür yaraları bitürür eger üstüne ekseler eger ḳaynadub (8) içseler ve yapraġını çeyneseler dil aġırlıġını gidere eger ḳaynadub (9) suyıyla ḳınayı ışladub saça şaḳala sürseler ḳılları (10) siyāh eyleye ve eger çeyneseler diş sızısın defʿ eyleye dilkü (11) ʿArabca ṣaʿleb dirler kürki ġāyet sıcaḳdur ḳocalar ve mizācı (12) şovuḳ olanlara münāsibdür eger dilküyi şuda bişürseler (13) ve mefāṣıl aġrılarına yaḳu eyleseler aġrısın sākin eyleye eger (14) zeyt yaġında bişürseler ol yaġı mafṣallara sürseler (15) yumşadub pekligini gidere eger aḳ cigerini ḳurudub saḥḳ (16) eyleyüb bir miśḳālini bal şuyıyla içseler şoluġanlıġa ve öksürüge (17) nāfiʿdür eger dilküniñ ic yaġıyla elleri ve ayaḳları yaġlasalar

68-a

(1) seferlerde şovuḳ teʾsīr eylemez demür dikeni ʿArabca ḥasek (2) dirler ṭabīʿatı ıssıdur ve anda yaşlıḳ ve ḳuruluḳ daḥi vardur (3) ıssı şişlere yaḳu eyleseler şişleri giderür eger şuyından (4) içseler bögrekleriñ taşını eridür ve muḳavvīdür eger ḳaynadub (5) şuyını pire olan yėrlere şaçsalar pireleri giderür (6) ḥarfüʾr-rāʾ rāziyāne ʿArabca rāziyānec dirler (7) ṭabīʿatı ikinci derecede ḥār evvelki derecede yābisdür südi (8) arturur bevli idrār eyler şovuḳdan olan bögrek ve meşāne

aġrılarına (9) ve cān-ver şoḳduġına nāfi'dür eger kökini balile bişürüb (10) ḳuduz kelb ṭaladıġı yere yaḳu eyleseler nāfi'dür eger yapraġını (11) dögüb sıḳub göze ḳoysalar gözi keskin eyler ve ṭalaġıñ (12) süddelerini açar ve ġalīẓ yėlleri ṭaġıdur ve yimesi daḫi gözi (13) keskin eyler ve yan aġrılarına nāfi'dür rāvend meşhūrdur (14) eyüsi Çīnī olandur iki cevherden mürekkebdür ya'nī hem ıssıdan (15) ve hem şovuḳdan bu iki cevherden mürekkeb olduġından ötüri (16) ba'żılar ḥār ve ba'żılar bāriddür dimişler bunda bād-zehriyye (17) vardur zehirlere nāfi'dür ḫuşūşā 'aḳreb şoḳana nāfi'dür

68-b

(1) ve bunda müshillik daḫi vardur ġalīẓ ḫıltları sürer ve bārid (2) mi'deye ve cigere nāfi'dür fażlalarını giderüb pāk eyler (3) yėllerini ṭaġıdur ve istisḳānıñ cemī' envā'ına ve şaruluġa (4) nāfi'dür ve sükencübīn ile içseler ṭalaġa nāfi'dür ve anīsọn (5) ile ve sıcaḳ şuyla içseler ıncḳırmaġı ve ekşi gegirmegi def' eyler (6) eger sirkeyle ḳarışdurub temregüye ve berelenmiş yėrlere sürseler eşerlerin (7) giderür eger ḳābıż şeyler ile isti'māl eyleseler ishāli ḳabż (8) eyler rībās meşhūrdur ṭabī'atı ikinci derecede bārid- (9) yābisdür ḳābıżdur mi'deye ḳuvvet virür şusuzlıġı keser ve ḳuşmaġı (10) def' eyler şafrādan olan ḫafaḳāna nāfi'dür ṭa'āma iştihā (11) getürür yimesi bevāsīre nāfi'dür çiçege ve ḳızamuġa ve ṭā'ūna (12) nāfi'dür ve dā'imā yimek çoḳ çıban çıḳarmaġı def' eyler ve ḳanıñ (13) ḥiddetin giderür ḫarfü'z-zel' za'ferān meşhūrdur (14) ikinci derecede ḥār evvelki derecede yābisdür süddeleri açar (15) ve yėlleri ṭaġıdur ve ṭabī'atı ḳabż eyler ve ḫıltları bişürür ve levni (16) gökcek eyler ve uyudıcıdur ve ḳalbe ḳuvvet virür müferriḥdür eger (17) göze çekseler göze cilā virür ve bevli ve ḥayżı idrār eyler

69-a

(1) lākin ṭa'āma iştihāyı ısḳāṭ eyler eger za'ferānı saḫḳ eyleyüb cevz (2) ḳadar bir ṭob idüb delüb ṭoġurmada zaḥmet çeken ḫātūnıñ (3) boynına aṣsalar āsānlıġla

ṭoġura ve oġlan ṣoñını (4) fi'l-ḥāl çıḳara eger bir miśḳālini burusı ṭutan ḫātūna içürseler (5) sā'atında ṭoġurur zencebīl meşhūrdur ṭabī'atı üçünci (6) derecede ḥār ikinci derecede yābisdür ḥıfẓı arturur mi'deniñ (7) ve cigeriñ ṣovuḳluġını giderüb ıṣlāḥ eyler ve cimā'ya ḳuvvet virür (8) ve ġalīẓ balġamı eridüb ishāl eyler mi'dede ve bağırṣaḳlarda (9) olan ġalīẓ yėlleri sürer ve ṭa'āmı haẓm eylemekde mu'īn olur (10) ve mi'dede yaş meyveler isti'mālinden ḥāṣıl olan (11) yaşlığı giderür ve başda ve boğazda olan yaşlığı giderür (12) eger zencebīli maṣṭakīyle çeyneseler dimāġda olan balġamı çeker (13) indürür dimāġı pāk olur eger sürme idüb göze çekseler (14) gözin nūrını arturur zeytūn meşhūrdur ṭabī'atı ḥār-yābisdür (15) mi'deyi ḳavī eyler iştihā getürür ammā sevdā arturur ve uyḳusuzluḳ (16) ve baş aġrısı getürür yapraġını dögüb aġızda çeyneseler aġız (17) aġrısını giderür eger yapraġını ḳaynadub ṣuyını aġızda ṭutsalar dişler

69-b

(1) yėndigine nāfi'dür dişlere ḳuvvet virür eger yabān zeytūnınıñ (2) yapraġını yaḳub keskin sirkeyle ḫamīr idüb yan aġrısına mübtelā (3) olan kimse dizinden dört parmaḳ yuḳaru ṭaşra cānibinden (4) yaḳu eylese ṭursa tā dügül gibi yara idince ol yėrden (5) mādde aḳub ol marażdan ḫalāṣ olur zeytūn yaġı (6) 'Arabca zeyt dirler ṭabī'atı bārid-yābisdür eger ḫām zeytūndan (7) ise ammā olmışdan olursa ṭabī'atı ıssıdur ṭatlu zeyt (8) yaġı ḥār-raṭbdur eger ṭatlu zeyt yaġından elli direm ḳadarını (9) arpa ṣuyıyla yā sıcaḳ ṣuyla içseler yüregi sürer eger (10) eski zeyt yaġını göze çekseler göze ḳuvvet virüb nūrını (11) arturur eger 'aḳreb ṣoḳan ādemiñ dübürine eski zeyt yaġını (12) ısıdub sürseler fi'l-ḥāl aġrısını giderür Ebū Hüreyre (13) Ḥażretleri Raẓiyallahu 'Anh Peyġamber 'Aleyhi's-selām'dan rivāyet (14) eylerler ki buyurmışlar كلوا الزيت وادهنوا به فانه من (15) شجرة مباركه ya'nī zeytūn yaġını yėyiñ ve anıñla yaġlanıñ (16) zīrā ol yaġ mübārek aġacdandur bir ḥadīṯ-i şerīfde (17) daḫi buyurmışlar ki عليكم بزيت الزيتون فكلوه

70-a

(1) وادهنوابه فانه نيفع منالبواسر ya‘nī zeytūn yaġına (2) mülāzemet eyleñ ve yiyiñ ve anıñla yaġlanıñ zīrā ol yaġ bevāsīre (3) nāfi‘dür zerenbād meşhūrdur ṭabī‘atı ikinci derecede ḥār- (4) yābisdür ḳalbe ḳuvvet virür müferriḥdür yürek oynamasını giderür (5) vaḫşeti def‘ eyler yėlleri ṭağıdur ḳuşmaġı men‘ eyler ve zehirlü (6) cān-verler soḳduġına nāfi‘dür ḥattā cedvāra mu‘ādildür dirler (7) ve cigere ḳuvvet virür ve bevli ve ḥayżı aḳıdur ve cimā‘ya ḳuvvet virür (8) eger bu zerenbāddan bir müdevver pāresini delüb götürseler cimā‘dan (9) ḳalanlarıñ cimā‘ya ḳuvvetini arturur eger aġıza alub ziyāde ṭutsalar (10) diş sızısın def‘ eyler zeberced meşhūr ṭaşdur ṭabī‘atı (11) bārid-yābisdür şekilde zümürrüde beñzer ammā levni bir miḳdār (12) beyāża mā’ildür eger zebercedden bir dāniḳ ḳadar saḫḳ idüb (13) içseler ḳalbe ḳuvvet virür eger göze sürme gibi çekseler (14) göze ḳuvvet virür eger saḫḳ idüb her gün nıṣf dirhem ḳadar (15) içseler cüdāma nāfi‘dür zümürrüd meşhūr ṭaşdur ṭabī‘atı (16) bārid-yābisdür eger bir dāniḳını ezüb zehr icmiş ādeme yā zehirlü (17) ḥayvān şoḳmış ādeme içürseler zehriñ żararını def‘ eyler

70-b

(1) eger bir kimse zümürrüd ṭaşlı ḫātem ṭaḳınsa yā götürse şar‘ marażı (2) andan def‘ ola Ḥekīm Arisṭo’dan rivāyet iderler ki zamānlarında (3) ḫidmetinde olduġı pād-şāhlara vaṣiyyet idüb dir idi ki (4) şāh-zādelere ṭoġduġı zamān boyunlarına zümürrüd aṣalar (5) tā ki şar‘ zaḫmetinden emīn olalar ve ṭā‘ūn iṣābet eylemeye (6) ve zehirlü ḥayvān aña ẓafer bulmaya zīrā zümürrüd ṭaşlı ḫātem götüren (7) kimseniñ yanına zehirli ḥayvān gelmez ve ba‘żılar dirler ki eger engerek (8) yılanı zümürrüdi görse gözleri görmez olur ve bu zümürrüd ḳan (9) geçene nāfi‘dür içeler ve götüreler zanbaḳ meşhūr çiçekdür ṭabī‘atı (10) ḥār-yābisdür ḳoḳulamaḳ ile dimāġı pāk eyler ve dimāġıñ yaşlıġını (11) giderür eger zanbaḳ ile yüzi yusalar yüzde olan lekeleri giderüb (12) yüze cilā virür zerrīn ḳadeḥ ‘Arabca nercis dirler

ṭabī'atı (13) ikinci derecede ḥār-yābisdür ḳoḳsalar yaşlıḳdan ve sevdādan (14) olan baş aġrısını giderür ḫuşūşā ḥammāmdan şoñra ḳoḳalar (15) ve dimāġıñ süddelerini açar ve şovuḳ nāzilelere nāfi'dür ammā mizācı (16) ıssı olan ḳoḳsa başı aġrur eger ma'denūs şuyıyla ve sirkeyle (17) ḳarışdurub behaḳa sürseler giderür İbn-i Zehrā eydür nergis

71-a

(1) ḳoḳlamaḳ ma'şūmlarıñ şar'ını giderür ve bu nergis ḳoḳmada (2) olan fevāyid Cālīnūs'ıñ 'ūdü'ṣ-ṣalībde yazduġı fā'ideleri (3) ifāde eyler Enes bin Mālik'den mervīdür Raẓiyallahu 'Anh Peyġamber (4) 'Aleyhi's-selām buyurmışlar ki النرجس ya'nī nergis الاثم النرجس (5) عليكم بشم (6) فان فى القلب حبة من الجنون و الجدام والبرص لايقطعها çiçegini ḳoḳmaġa mülāzemet eyleñ zīrā (7) ḳalbde cünūndan ve cüdāmdan ve baraşdan bir ḥabbecik vardur (8) anları gidermez illā nergis ḳoḳmaḳ giderür zūffā meşhūr otdur (9) ṭabī'atı üçünci derecede ḥār-yābisdür eger şuyla ve encīr (10) ve seẕāb ve bal ḳatub ḳaynatsalar ba'de süzüb içseler (11) eski öksürüge ve aḳ ciger şişlerine ve şoluġanlıġa (12) ve başdan gögsiñ eṭrāfına inen nāzilelere nāfī'dür ve nefesi (13) gücle alub virmegi giderür ve ḳarında olan ḳurdları ḳırar (14) eger sirkeyle ḳaynadub mażmaża eyleseler diş aġrısın sākin (15) eyler ḥarfü's-sīn sürencān meşhūr kökdür (16) ṭabī'atı üçünci dereceniñ ibtidāsında ḥār ikinci derecede (17) yābisdür balġamı ishāl eyler ırak yerlerden yapışıḳ ḫılṭları

71-b

(1) çeker çıḳarur ve cimā' şehvetini ziyāde eyler lākin mi'deye żarar (2) eyler muṣliḥi şekerdür yā zencebīl yā maṣtakī yā kimyondur eger (3) dögüb şarābla yā sirkeyle ḳarışdurub mafṣallara sürseler (4) aġrısın sākin eyler sinā meşhūrdur eyüsi Mekkī olandur (5) ṭabī'atı evvelki derecede ḥār-yābisdür lākin ḥarāreti ve yübūseti (6) çoḳ degil cemī' ḫılṭları sürer ve yanmış ḫılṭları sürer çıḳarur (7) niḳrīse ve yan aġrısına ve mafṣallar aġrısına ve sevdādan (8) olan vesveseye ve

cemī‘ sevdāvī marażlara uyuza ve gicige (9) ve sivilcilere ve şar‘a fā’ide ider şuyını icmek yegdür kendini (10) yimeden Peyġamber ‘Aleyhi’s-selām’dan mervīdür ki buyurmışlar (11) لو كان شى يشفى من الموت كان السنا ya‘nī eger ölümden (12) ḳurtarur bir şey olaydı ol şey sināmekī olurdı (13) sünbül-i Hindī meşhūrdur ṭabī‘atı ıssıdur evvelki derecede ḳurudur (14) üçünci derecede şovuḳ cigere nāfi‘dür ve cigeriñ maraźlarını (15) def‘ eyler ve şarılıġı giderür eger şovuḳ şuyla içseler ġaşeyānı (16) def‘ eyler ḫafaḳāna nāfi‘dür ve şovuḳ bögrege nāfi‘dür ve mi‘deniñ (17) aġzını ḳavī eyler bevli idrār eyler ve gögsiñ ve dimāġıñ yaşlıḳların

72-a

(1) giderür semiz ot ‘Arabca baḳlatü’l-ḥamḳā dirler ṭabī‘atı bārid- (2) raṭbdur eger şuyından on dirhem ḳadarını iki dirhem nebātla (3) içseler şafrāyı keser ve ḥarāreti sākin eyler ve çeyneseler diş (4) aġrısın sākin eyler ıssıdan olan baş ve göz aġrısına yaḳu (5) eyleseler def‘ eyler mizācı ḥār olanlara ve sıtmalulara bişürüb (6) yimek nāfi‘dür ḫuşūşā ıssı şehirlerde ve ıssı günlerde ammā (7) mizācı şovuḳ olanlara münāsib degildür siñirli yapraḳ (8) ‘Arabca lisānü’l-ḥamel dirler ṭabī‘atı bārid-yābisdür eger yapraġını (9) çeyneseler sıcaḳdan olan diş aġrısın sākin eyler eger yapraġını (10) dögüb şıḳub şuyını alub içseler ḥarāretle olan (11) ishāli keser ve tuḫmı cigeriñ ve bögrekleriñ süddelerini açar ve yapraġını (12) dögüb şuyını şıḳub alub dā’imā aġızda mażmaża eyleseler (13) aġızda olan yaraları oñuldur ve ḳan gidene münāsibdür her (14) nereden giderse ṭutar ve ıssı şişlere nāfi‘dür sirke ‘Arabca (15) ḫal dirler iki muḫtelif cevherden mürekkebdür ya‘nī ıssıdan ve şovuḳdan (16) ḥarāretli mi‘deye nāfi‘dür her ḳanḳı ‘użvdan olursa ḳan (17) gitmegi keser ṭa‘āma iştihā getürür ve ṭa‘āmı haźm eyler ve şafrāyı

72-b

(1) keser aġızda mażmaża eyleseler diş diblerin muḥkem eyler eger (2) bedeni sirkeyle yıḳasalar gicigi giderür ve ıssı zehirlü ḥayvānıñ (3) şoḳduġı yere sürseler

nāfi‘dür eger sıcaḳla içüb ḳuṣsalar (4) ḳattāl şeyleriñ żararını def‘ eyler ḫuṣūṣā efyūn yimiş ola (5) bu sirke ḥaḳḳında Peyġamber ‘Aleyhi’s-selām ni‘me’l-idāmü’l-ḫall (6) buyurmışdur ya‘nī ne güzel ḳatıḳ olur sirke sünnetlüce otı (7) ba‘żılar bu ota topuzlıḳ dirler żīrā tuḫmı topuz gibidür eger (8) dögüb ma‘cūn idüb yiseler dem-i bāsūra nāfi‘dür evvel (9) dem-i fāsidi sürer ba‘de ṭutar bu ḫāṣṣa degme otda (10) bulunmaz ve bedende olan sigilleri düşürür eger anadan bile (11) ṭoġdıysa da sez̲āb meşhūrdur ṭabī‘atı üçünci (12) derecede ḥār-yābisdür eger ṭuraḳ otıyla ḳaynadub içseler (13) göbek burusını def‘ eyler ve yan aġrısını ve mafṣallar aġrısını (14) ve gögüs aġrısını ve öksürügi def‘ eyler eger balile mefāṣıla (15) yaḳu eyleseler aġrısını giderür eger buruna ṣoḳsalar burun ḳanın (16) keser eger bundan her gün birer dirhem ḳadar içseler fālice ve el (17) ditremesine ve siñir büzüldigine nāfi‘dür eger ma‘ṣūmlarıñ

73-a

(1) burnınıñ içine bunıñ ṣuyını sürseler ümmü’ṣ-ṣıbyān marażını (2) def‘ eyler eger tuḫmından iki direm ḳadar içseler ‘aḳreb ve böy (3) ṣoḳdugına nāfi‘dür sümmāḳ ṭabī‘atı bārid-yābisdür eski (4) ishāli keser ve ṭa‘āma iştihā getürür eger çiçek çıḳaran kimseniñ (5) gözine bunıñ ṣuyından ṭamladsalar gözde çiçek çıḳmaġı men‘ (6) eyler eger ṣuyıyla aġızda maźmaźa eyleseler aġız aġrısın (7) def‘ eyler eger yapraġını ma‘ṣūmlarıñ ḳarnına yaḳu eyleseler yüreklerin (8) ṭutar eger sümmāḳla eti bişürüb yiseler ishāli keser eger gül-ābla ıṣladub (9) ṣuyını ıssıdan olan göz aġrısınıñ ibtidāsında göze ṭamladsalar (10) nāfi‘dür ve gözin̄ gicimesini def‘ eyler sarımsaḳ ‘Arabca s̲ūm (11) dirler üçünci derecede ḥār-yābisdür eger yiseler namāz-bur (12) ḳurdını çıḳarur ve bevli idrār eyler ve yılan ve böy ṣoḳdugına (13) ve ḳuduz kelb ṭaladugına nāfi‘dür ve ṣularıñ żararın def‘ eyler (14) eger çig eger bişürüb yiseler eski öksürügi sākin eyler ḳış (15) günlerinde yiseler ‘aẓīm menfa‘ati vardur bedeni ḳızdurur ġalīẓ (16) ḫılṭları keser ve niḳrīse ve mefāṣıl aġrılarına nāfi‘dür ve zehri (17) ṣovuḳ ḥayvānlarıñ ṣoḳdugına tiryāḳdur ḫuṣūṣā ‘aḳreb

73-b

(1) şoḳana nāfi‘dür lākin göze ża‘f virür ve mizācı ıssı olanlara (2) ve bevāsīre ve zaḫīre ve yüregi sürene ve ḫanāzīre ve ḥāmile (3) ḫātūna ve evlād emziren ḫātūnlara żarardur süd ‘Arabca (4) leben dirler süd üç cevherden mürekkebdür şu ve yaġ ve peynir (5) şuyınıñ ṭabī‘atı ḥār-raṭbdur müshildür yaġı mu‘tedildür peyniri (6) bārid-yābisdür ḳābıżdur südleriñ eyüsi insān südidür (7) ba‘de ṣığır südi ba‘de keçi südi ba‘de ḳoyun südidür (8) mā-dām ki süd mi‘dede fāsid olmaya ġıdāsı eyüdür (9) dimāġı ziyāde eyler cimā‘ya ḳuvvet virür südi çoḳ içmek (10) dişlere ve siñirlere żarardur ıṣlāḥı şekerile yā balile (11) bişüreler süd ġāyet lāṭīf olduġından mi‘dede bulduġı (12) ḫılṭa döner İbn-i Mes‘ūd Ḥażretleri Peyġamber ‘Aleyhi’s- (13) selām’dan rivāyet iderler buyurmışlar ki (14) علیکم با لبان شفاء من کل داء البقر فانها ya‘nī ṣığır südine mülāzemet (15) eyleñ zīrā ṣığır südi her derde şifādur bir ḥadīṯ-i şerīfde (16) daḫi buyurmışlar (17) علیکم بالبان البقر فانها شفاء وسمنها دواء ya‘nī ṣığır südine mülāzemet eyleñ zīrā ṣığır südi

74-a

(1) şifādur ve yaġı devādur ammā aġız didükleri süd ki ibtidā (2) ṣaġılan süddür südden ġalīżdür gic hażm olur mi‘de’yi (3) incidür aġızı çoḳ yimekden bedende yaramaz ḫılṭ ḥāṣıl (4) olur bal ve şeker ile bile yiyeler ki żararını def‘ eyleye (5) südi ve aġızı dā’imā yiyen ādemde bit çoḳ olur dimişler (6) süglün ‘Arabca tederrüc dirler ṭabī‘atı ḥār-yābisdür eti (7) sāyir ḳuşlarıñ etinden yegdür dimāġa ḳuvvet virür ve ‘aḳlı ziyāde (8) eyler eger ödini mecnūnıñ ve vesvesesi olan kişiniñ burnına (9) çekseler nāfi‘dür ve eger etinden bişürüb üç gün ḳadar ‘ale’t- (10) tevālī yidürseler yine cünūnı ve vesveseyi def‘ eyler serçe (11) ‘Arabca ‘uṣfūr dirler ṭabī‘atı ḥār-yābisdür bedeni ḳızdurur menī’yi (12) ziyāde eyler cimā‘ya ġāyet ḳuvvet virür ḫuṣūṣā beynini bādem yaġıyla (13) ve ba‘ż muḳavvī devālar ile

bişürüb yiyeler yavrıları cimā'yı (14) taḫrīkde ḳavīdür bu güzel ġıdādur mizācı şovuḳ ve yaş olanlara (15) ve yèllerden şikāyet idenlere ammā mizācı ıssı olanlara żarardur (16) pes mizācı ıssı olanlar yidükden şoñra üstüne enār şuyı (17) yā ḳoruḳ şuyı içeler lākin kemigini yimeden iḫtirāz ideler żarardur

74-b

(1) sūsām 'Arabca simsim dirler ṭabī'atı ḥār-raṭbdur hażmı (2) gic olur aġız ḳoḳusı peydā eyler od yaḳduġı yère sürseler (3) nāfi'dür eger ḳavrub yiseler sevdāya nāfi'dür mi'desi (4) ża'īf olanlara yaramazdur sincāb meşhūr kürkdür ṭabī'atı (5) mu'tedildür ḳāḳumdan ıssıdur yigitlere münāsibdür eger çiçek (6) çıḳaranlar sincāb giyseler nāfi'dür semmūr meşhūr kürkdür (7) ṭabī'atı cümle kürklerden ıssıdur ḥārrü'l-mizāc olanlara ve yaz (8) zamānında münāsib degildür zīrā ḳızdurub ḳanların yaḳar ammā (9) pīrlere ve ṭabī'atı şovuḳ olanlara ve ḳış eyyāmında nāfi'dür (10) balġamdan olan niḳrīsi def' eyler ve ayaḳda olan maraźlarıñ (11) cümlesine nāfi'dür ve mizācı ruṭūbet üzere olanlarıñ cimā'ya (12) ḳuvvetlerin arturur sergile 'Arabca şīṭarac dirler üçünci derecede (13) ḥār-yābisdür eger yapraġını yan aġrısına yaḳu eyleseler nāfi'dür (14) ve ṭalaġa yaḳu eyleseler ṭalaġı giderür lākin tizcek ḳalduralar (15) zīrā cildi yaḳar eger kökini dögüb sirkeyle beyāż behaḳa ve baraşa (16) sürseler nāfi'dür ba'żılar dimişler ki eger kökini dişi şızlayan (17) ādem boyunına aşa ḳosalar diş aġrısı gider dimişler semiz

75-a

(1) ḳabaḳ 'Arabca fāşerā dirler üçünci derecede ḥār ikinci (2) derecede yābisdür eger kökini encīrile ṭalaġa yaḳu eyleseler (3) ṭalaġı arıdur eger sirkeyle uyuza sürseler giderür eger (4) balile yalasalar eski öksürügi def' eyler ve yan aġrısın (5) giderür eger günde birer miṣḳāl ḳadar isti'māl eyleseler ṣar'a (6) ve fālice ve a'żā uyuşduġına nāfi'dür eger yılan şoḳan (7) kimse iki miṣḳālini yise zehrini def'

eyler ḥarf (8) ü'ş-şın şelġam 'Arabca şelcem dirler ṭabī'atı ikinci (9) derecede ḥār evvelki derecede raṭbdur ġıdāsı çoḳdur (10) menī ziyāde eyler gic ḥażm olur ve yėller ḥāṣıl olur üzerine (11) kemmūn yiyeler yėllerin def' eyler türşīsi ṭa'āma iştihā getürür (12) eger ḳaynadub ṣuyıyla ṣovuḳdan yarılan yirlere yaḳu eyleseler (13) nāfi'dür ve tuḫmı cimā'ya ḳuvveti ziyāde ider şāh-tere (14) meşhūrdur 'Arabca şāhterec dirler ṭabī'atı mürekkebdür ṣovuḳ (15) ile sıcaḳdan ikinci derecede yābisdür süddeleri açar ṣafrāyı (16) bevl yolından sürer cigeri ża'īf olana nāfi'dür yanmış (17) ḫıṭları çıḳarur ve sevdādan olan maraźlara ziyāde

75-b

(1) nāfi'dür ṭa'āma iştihāya mu'īndür ve ḳanı ṣāfī eyler ve ṣuyı (2) yanmış ṣafrāyı giderür ve ṭuzlu balġamdan yā ḳanıñ yanmasından (3) ve ṣafrādan olan gicige ve uyuza nāfi'dür eger ṣuyıyla ḳınayı (4) ışladub ḥammāmda sürünseler uyuzı ve gicigi giderür eger (5) dögüb ṣıḳub ṣuyını alub temr-i Hindīyi ol ṣuda ışladub (6) ba'de içseler uyuza ve gicige ziyāde nāfi'dür ve mi'deyi (7) ḳavī eyler ve süddeleri açar şeft-ālū 'Arabca ḫūḫ dirler ṭabī'atı (8) bārid-raṭbdur ammā ġalīźdür 'ufūnete isti'dād virür ṭa'āmdan (9) ṣoñra yimeyeler zīrā ṭa'āmı fāsid eyler eger yapraġını dögüb (10) ṣuyını ḳulaḳ içine ṭamladsalar ḳulaḳ içinde olan ḳurdı (11) öldürür ve eger ma'ṣūmlarıñ göbegi üstüne yaḳu eyleseler (12) ḳarnı içinde olan ṣoġulcanı ḳırar eger çiçeginden gül-be-şeker gibi (13) ma'cūn idüb yā gül-i mükerrer gibi şerbetin idüb içseler eyü şerbetdür (14) bir ḫoşca sürer ve ṣoġulcanları ḳırar çıḳarur ve cekirdeginiñ yaġını (15) ḳulaġa ṭamladsalar aġrısın sākin eyler eger çekirdeginiñ içini (16) çeyneseler diş aġrısını sākin eyler eger cekirdeginiñ ḳabuġını dögüb (17) bir direm içseler ishāli ḳabż eyler şeker 'Arabca sükker dirler

76-a

(1) ṭabī‘atı ḥār-raṭbdur boğazı ve gögsi yumşadur ve ḫuşūneti (2) giderür süddeleri açar mi‘deye muvāfıḳdur illā şafrāvīye (3) muvāfıḳ degildür zīrā ṣafrāya döner ve balġamı izāle eyler ve yüregi (4) yumşadur ve sevdāyı mülāyemet ile iḫrāc ider ve bir ādem (5) dā’im yimeginde ve içmeginde şeker isti‘māl eylerse gic ḳoçar (6) ve siñirlere ḳuvvet virüb ḥıfẓ eyler eger sāde yağıla içseler (7) ḥabs-i bevli açar eger sıcaḳ ṣuyla içseler öksürüge nāfi‘dür (8) eger zükkām içün buḫūr idüb tütünini buruna çekseler zükkāmı (9) def‘ eyler ammā nebāt eger ağıza ḳoyub ṣuyını yutsalar ṣavta (10) cilā virür ve ḫuşūnetini giderür ve gögsi yumşadur ve öksürüge (11) nāfi‘dür şaḳāyıḳ meşhūrdur ṭabī‘atı üçünci derecede (12) ḥār-yābisdür eger çeyneseler balġamı başdan cezb eyler öksürüge (13) ve zātü’l-cenbe ġāyetle nāfi‘dür bi’l-ḫāṣṣa fā’ide ider ve (14) ḫātūnlar dutunsalar ḥayżların aḳıdur eger çiçegini yaş cevziñ (15) yeşil ḳabıyla dögüb ḳıllara sürseler siyāha boyar eger (16) temregüye sürseler temregüyi giderür eger çiçegini dögüb ṣuyını (17) ṣıḳub göze ṭamladsalar gözde olan beyāżı giderür

76-b

(1) ḫuṣūṣā ma‘ṣūmlarda ola şeb-būy ‘Arabca mensūr dirler (2) ḫayrī daḫi dirler ṭabī‘atı ḥār-yābisdür eger saḫḳ olunub (3) göze çekseler gözde olan eserleri inceldir eger üc direm (4) ḳadar ḫātūnlar içseler ḥayżların aḳıdur ve ḳarnında olan (5) öli oğlanı çıḳarur ḥarfü’ṣ-ṣād’ ṣa‘ter (6) meşhūrdur sa‘ter daḫi dirler ṭabī‘atı ikinci derecede ḥār- (7) yābisdür eger balile yiseler yaşlıḳdan olan öksürügi (8) giderür eger ḳaynadub ṣuyını ḥammāmda isti‘māl eyleseler uyuza (9) ve gicige ve ṣaruluġa nāfi‘dür eger mi‘desinde ṭa‘ām fāsid (10) olanlar yā ġaşeyānı olanlar isti‘māl eyleseler def‘ eyler ve ṭa‘āmı (11) haẓm eyler ve ṭa‘āma iştihā getürür ve mi‘deyi ġalīẓ balġamdan (12) pāk eyler ve yėlleri ṭağıdur ve göbek burusını giderür eger ḳaynadub (13) ṣuyını balile içseler ṣoğulcanı ḳırar çıḳarur ve cigeriñ ve mi‘deniñ (14) ve gögsiñ ve aḳ cigeriñ yaşlıḳlarını giderür eger encīrile yiseler

(15) levni gökcek eyler eger iki miṣḳālini ṭuzıla ve sirkeyle içseler (16) sevdāyı ve balġamı ishāl eyler ve eger üc dirhemini balile (17) içseler ʻaḳreb ṣoḳduġına nāfiʻdür ve ẕihni ve levni güzel

77-a

(1) eyler ve yürek aġrısını ve ḳūluncı defʻ eyler Enes bin Mālik'den (2) mervīdür ki bir gün Resūl ʻAleyhi's-selām bir dīvāra (3) uġradı anda ṣaʻter bitmiş idi ol ṣaʻter Peyġamber ʻAleyhi's- (4) selām'a didi ما بعثك فوالذى يا رسول‌الله خذنى دواء (5) انزل‌الله من داء الاوفى‌منه yaʻnī yā Resūl (6) ullah beni al seni gönderen Teñri ḥaḳḳı içün Allahu Teʻālā bir derd (7) indürmedi illā ol derde bende devā vardur didi (8) ṣıġır ʻArabca baḳar dirler eti ġalīẓdür ṭabīʻatı bārid-yābisdür (9) sevdā arturur ve sevdāvī marazlara ziyān eyler ve ṭalaġı (10) büyüdür eyüsi buzaġı etidür ġıdāsı çoḳdur şehveti ziyāde (11) ider cimāʻya ḳuvvet virür eger boynuzını dörpüleyüb bir miṣḳāl (12) ḳadar ṣovuḳ ṣuyla içseler burun ḳanını ṭutar eger ṭırnaġını (13) yaḳub iki miṣḳāl ḳadar balile içseler tatar ḳurdını (14) çıḳarur eger ödini boġaz aġrısına balile ṭaşradan (15) yaḳu eyleseler nāfiʻdür eger necāsetini arı ṣoḳduġı (16) yere ursalar zehrini alur ve müsteskī olanlarıñ cemīʻ (17) bedenine sürseler eger içine būre daḫi ḳatarlarsa aʻlā

77-b

(1) olur istisḳāyı defʻ eyler ammā bir ḳac kerre ideler ve hem (2) bahār faṣlında olan necāsetidür nāfiʻ olan zīrā ol (3) mevsimde nebātāt yetişüb her otdan yimekle nefʻi ziyāde (4) olur eger ḳanını ḳurudub saḫḳ idüb ḳanı diñmeyen yaralara (5) ekseler ḳanını fi'l-ḥāl ṭutar ṣaḳız ʻArabca maṣṭakī dirler (6) ṭabīʻatı ikinci derecede ḥār-yābisdür miʻdeye nāfiʻdür (7) geyirdicidür hażma ḳuvvet virür ṣovuḳ miʻdeye ve cigere ḳuvvet (8) virür ve miʻdeniñ yellerini ve ruṭūbetlerini taḥlīl eyler eger (9) miʻde üzerine yaḳu eyleseler ḳuşmaġı menʻ eyler eger çeyneseler (10) başdan balġamı indirür ve beñzi güzel eyler eger ḳan kesici (11) devālar ile bile istiʻmāl

olunsa ḳan ṭutmada yardım (12) eyler ṣandal meşhūrdur üc dürlü olur biri ṣarı (13) ve biri beyāż ve biri ḳızıldur eyüsi ṣarı olan ve beyāż (14) olandur ṭabī'atı üçünci derecede bārid ikinci derecede (15) yābisdür mizācı ıssı olanlara ve yangını olanlara münāsibdür (16) ṣafrādan olan ḫafaḳānı icmekle ve ṭaşradan sürmekle (17) giderür ve ıssıdan olan baş aġrısına sürseler giderür

78-a

(1) eger ḳaya ḳorugı ṣuyıyla yā semiz otı ṣuyıyla ḫamīr idüb ıssıdan (2) olan niḳrīse ve ḥarāretli şişlere yaḳu eyleseler nāfi'dür ṣamġ-ı (3) 'Arabī meşhūrdur ṭabī'atı issilikde mu'tedildür ikinci derecede (4) ḳurudur öksürügi sākin eyler ve aḳcigeriñ yaralarına nāfi'dür ṣavtı (5) ṣāfī eyler mi'deye ḳuvvet virür eger gül yaġı içinde ḳavursalar (6) ve yiseler gögüsden ve aḳcigerden gelen ḳanı keser eger gül-ābla ḥal (7) idüb göze ṭamladsalar göz aġrısına nāfi'dür ve göziñ (8) ḳapaḳlarınıñ ḫuşūnetini giderür ve göziñ yanmasın sākin eyler (9) ṣıġır ḳuyrugı 'Arabca būṣīrā dirler envā'ı çoḳdur ṭabī'atı (10) ḥār-yābisdür eger sirkeyle cerāḥatlara yaḳu eyleseler oñuldur ve 'aḳreb (11) ṣoḳdugı yere ursalar nāfi'dür eger yapraġını bişürüb balġamī (12) şişlere yaḳu eyleseler giderür ve göze daḫi yaḳu eyleseler münāsibdür (13) eger tāze yapraġını āteş yaḳdugı yere yaḳu eyleseler nāfi'dür (14) ṣāṣafrās bu bir şerīf aġacdur ki ḥükemā'-i müteḳaddimīniñ kitāblarında (15) yoḳdur zīrā bulmamışlardur bu bir aġacdur ki ḳoḳusı rāziyāneye (16) beñzer aṣlı bir aġacdur ki Yeñi Dünyā'da Florīdā dirler bir yerde biter ol (17) vilāyetiñ 'arżı yigirmi beş derecedür bu aġac el'ān ol vilāyetden

78-b

(1) İspānya'ya gelür ve andan Istanbul'a ve ġayrı memleketlere gider (2) ve ol cānibiñ ādemīsi i'tiḳād iderler ki bu aġacda emrāż-ı (3) muḫtelifeye nef' vardur tecribe ile ẕikr eyledükleri nef' bulundı (4) ol cānibde bu aġaca būvāmiye dirler ve Fransız ḥekīmleri aña (5) ṣāṣafrās dirler bu aġac çam aġacına müşābihdür ḳadd

ü (6) ḳāmetde mu'tedildür ve bu aġacıñ ḳabuġı vardur ba'żısı ḳalıñ (7) ve ba'żısı incedür dārçīnīye beñzer levnde ve anda (8) keskinlicek vardur ve güzel ḳoḳusı vardur rāziyāne ḳoḳusına (9) beñzer lākin ḳoḳusı ḳavīdür eger bir yérde ol aġacdan bir pārecik (10) olsa ḳoḳusı ortalıġı ṭutar bu rāyiḥanıñ ḳuvveti ḳabuġındadur (11) yapraġı müdevverdür ammā eṭrāfında üc sivrisi vardur (12) ḳalıñlıġı emrūd aġacı yapraġı gibidür rengi ḳoyu yeşildür siyāha (13) mā'il yapraġı daḫi güzel ḳoḳar ḫuşūşā ḳuruduḳdan ṣoñra (14) ammā çiçegi ve yemişi ma'lūm degildür mu'tedil yérlerde ya'nī ne yumşaḳ ve ne (15) pek yérde biter ol vilāyetde ḳatı çoḳ biter ol vilāyetde (16) rāyiḥası pek keskindür ḥattā ol diyāra varub dāḫil (17) olanlar ol aġacları dārçīnī ṣanmışlar bu aġacıñ cümlesi

79-a

(1) muḫtelif marazlara nāfi'dür ammā aḳvāsı ḳabuġıdur ṭabī'atı ikinci (2) derecede ḥār-yābisdür ammā ḳabuġı üçünci dereceye varur (3) süddeleri açıcı ve idrār idici ve ġalīẓ ḫılṭları yumşadıcıdur (4) icde olan a'żāya ḳuvvet virür ve ṣovuḳdan ve yaşlıḳdan (5) olan emrāżıñ cümlesine nāfi'dür ḫuşūşā ṣoluġana (6) ve eski öksürüge ve nāzilelere ve bögrek aġrılarına ve bögrekde (7) olan ṭaşa ve yélleri taḥlīl eyler ve raḥmi ıṣlāḥa getürür ve ḥayżı (8) aḳıdur ve ḥāmile olmaġa yardım ider mi'deye ḳuvvet virür ve mi'deyi (9) ḳızdırur ve mi'deniñ haẓmına yardım ider ve ḳuşmaġı men' eyler (10) ve ıncḳırıġı giderür ve ṭabī'ata līnet virür vebā ve ṭā'ūn günlerinde (11) bir pāresini aġızda ṭutmaḳ havānıñ 'ufūnetini def' eyler ve mizācı (12) yaşlıḳ üzerine olanlara nāfi'dür ammā bundan çoḳ isti'māl (13) eylemek mizācı ıssı ve ḳuru ve arıḳ tenlü olanlara zarardur meger ba'żı (14) muṣliḥātıla ve semirdici şeyler ile isti'māl oluna zīrā semirdici (15) şeylere mu'īn olub bedeniñ ġavrına yetişdürür bu mübārek aġacıñ (16) isti'māliniñ keyfiyyeti böyledür ki bu aġacdan ḳabuġıla beş altı (17) direm ḳadar alub bıçaġıla yumşaḳ ṭoġrayalar ve yüz direm ḳadar

79-b

(1) ṣāfī ṣuyla bir çölmekde ışladalar bir gice ba'de aġzını muḥkem (2) ṣıvayub āteş üstüne ḳoyub üc bölükden iki bölügi gidince (3) ḳaynadalar ba'de süzüb ṣuyın alalar dibinde ḳalan şey'iñ üstüne (4) yine evvelki ḳadar ṣu ḳatub nışfı ḳalınca ḳaynadalar ve süzeler ve ṣu (5) yérine dā'im bu şoñraki ṣudan içeler evvelki ṣudan her gün (6) rub'ı miḳdārını sıcaḳla içeler ve örtünüb yatalar ḥattā terleye (7) tamām terledükden şoñra terini sileler ġayrı siyāb giyeler yine döşege (8) girüb pek ṣaḳınmaġa ḥācet yoḳdur ammā çöbçīnīde ve ṣapārīnada (9) ziyāde pek ṣaḳınmaḳ lāzımdur ammā bunda lāzım degildür ṭa'āmı (10) ṣabāḥla yarım bişmiş tavuḳ ola ve birazcik ḳuru etmekle daḥi ḳızıl (11) üzüm ve ḳavrulmış bādem yéye aḫşamın ol 'illete münāsib ba'ż (12) murabbālar isti'māl oluna bu ṭarīḳla isti'māl eyleseler şedīd (13) mafṣallar aġrısına ve Frenk çiçeklerine fā'ide eyler bu aġacıñ (14) fi'li ve menāfi'i çöbçīnīden az degildür eger bu aġacdan bir (15) pāresini aġızda aġrıyan diş cānibinde ṭutsalar aġrısın (16) sākin eyleye ṣıġın geyigi 'Arabca iyyel dirler ṭabī'atı bārid- (17) yābisdür etini yimek sevdā arturur eger boynuzından bir miṣḳāl ḳadar

80-a

(1) egeleyüb maṣrū'ya yidürseler ṣar'ı zā'il ola eger boynuzını (2) yaḳub bir miṣḳālini berāberi kiṣirāile içseler eski ishāli ḳaṭ' (3) eyler ve ṣarulıġı giderür ve baġırsaḳlar yarasına nāfi'dür ve ḳan (4) tükürene münāsibdür eger dişe sürseler dişleri aġardır (5) ve muḥkem eyler eger derisinden bir pāre götürseler muẓır cān-verler (6) aña yaḳın olmaya eger ḳanını ḳavursalar bir miṣḳāl ḳadar içseler (7) eski ishāli keser ve bağırsaḳ yaralarını eyü eyler eger ẕekerini ḳurudub (8) içseler yılan ṣoḳduġına nāfi'dür eger sirkeyle içseler (9) cimā'ya ḳuvvet virür eger bir ādem bāzūsına baġlayub götürse (10) ol ādeme yılan yaḳın gelmeye ḥarfü'ṭ-ṭā' ṭavşan (11) 'Arabca erneb dirler Fārsīce ḫargūş dirler beyāżı siyāhından (12) eyüdür ba'żılar dirler ki bir yıl erkek ve bir yıl dişi olur dirler (13) ammā çoḳ

ṭavşan avlıyanlar naḳl eylediler ki erkeginiñ ḳarnın yarduḳda (14) içinden yavrısı çıḳdı dirler ve bu naḳl tevātür mertebesine irişdi (15) ammā ḫāṭıra bu gelür ki bunlar ḫünşā olmaḳ gerek ya'nī hem erkek ve hem (16) dişi ola zīrā ba'żılar daḫi naḳl eylediler ki erkegi dişisine (17) aşduġı gibi dişisi daḫi erkegine aşarken gördük didiler

80-b

(1) pes ḫünşā olmasını bu ḳavl daḫi mü'eyyiddür ṭabī'atı ḫār-yābisdür (2) eger dimāġını bişürüb yiseler ḫastelikden ṣoñra 'āriż olan (3) el ayaḳ ditremesini def' eyler eger ṭavşan māyesini sirke ile (4) maṣrū'ya içürseler şar'ı men' eyleye ve ḳattāl edviyelere bād-zehr (5) gibidür ḫuṣūṣā yılan ṣoḳana nāfi'dür eger ṭavşan māyesini (6) bir 'avret ḥayżından pāk olduḳdan ṣoñra üc güne dek (7) yarımşar direm içse ḥāmile olmaya eger ḳanını behaḳa sürseler (8) behaḳı giderür eger başınıñ cümlesini yaḳub ayunıñ iç yaġıyla (9) ve sirkeyle ḳarışdurub sacı ve şaḳalı dökülen yerlere sürseler (10) ol marazı giderür eger ṭavşanıñ cümlesini yaḳub andan üc (11) miṣḳāl ḳadarını bögreklerinde ṭaş olan kimseye içürseler (12) ṭaşlarını pāreleyüb çıḳara eger ṭavşanı bişürüb niḳrīsi (13) ve evcā'-ı mefāṣılı olan kimseler ṣuyını süzüb içine girüb (14) otursalar ġāyet nāfi'dür eger ṭavşanıñ necāsetinden (15) yarım dirhemden bir dirheme varınca döşege işeyen kimseye (16) içürseler işemez ola eger etini yimege müdāvemet eyleseler yine döşege (17) işemeden ḫalāṣ eyler eger ṭavşanıñ ṣaġ gözini bir kimse kendüde

81-a

(1) götürse ḫalḳ gözine heybetlü görüne eger ṭavşanıñ ḳanını (2) ḳavursalar zehirlü oḳ yaralarına ekseler zehrin def' idüb (3) oñulda ammā ṭavşanıñ etin yimeden ġalīż ḳan tevellüd ider (4) ıṣlāḥı yaġlarıla bişürmekdür mizācı ıssı olan ṭavşan (5) etin yidükden ṣoñra üstüne mey-ḫoş enār ṣuyı içeler ṭıyn-ı (6) maḫtūm Līmye Aṭası'na maḫṣūṣdur cemī' vilāyete andan (7) gider ṭabī'atı bārid-yābisdür

cemī‘ zehirleriñ tiryāḳıdur ve cemī‘ (8) zehirli cān-verleriñ zehrini def‘ eyler ve zehri ḳuşdurur ve ḳalbe (9) ḳuvvet virür ve müferriḥdür taḳviyet-i ḳalb içün gül-ābla isti‘māl (10) eyleyeler ve zehirleri def‘ içün sıcaḳ şuyla ve ṭuraḳ otı (11) şuyıyla isti‘māl ideler ve hem şoḳduġı yere ṭılā ideler (12) ve ḳuduz kelb ışırdığına daḫi nāfi‘dür ve yaramaz yaralarıñ (13) üstüne balile ḳarışdurub yaḳu eyleseler nāfi‘dür ve yeñi (14) ve eski oñulmaz yaraları bitürür ṭuraḳ otı ‘Arabca (15) şīt dirler ṭabī‘atı ikinci derecede ḥār evvelki derecede (16) yābisdür yėlleri taḥlīl eyler ve ḫılṭları bişürür ve ṭabī‘atı telyīn (17) eyler eger zeytle ḳaynadub aġrılara sürseler giderür ve uyudır

81-b

(1) eger yaḳub ẕekerde olan oñulmaz yaralara ekseler bitürür eger ḳaynadub (2) şuyını içseler bevli idrār eyler ve şancuyı def‘ eyler ve ḳarın şişin (3) ve bögrek ve meṡāne aġrıların giderür ve tāzesini dögüb şıḳub (4) şuyını alub ḳulaḳ aġrısına ṭamladsalar aġrısın giderür ammā (5) dā’imā yimeyeler zīrā göze ża‘f virür ve menī’yi ḳaṭ‘ eyler ṭuz (6) ‘Arabca milḥ dirler ṭabī‘atı ḥār-yābisdür yėlleri ṭaġıdur yaşlıḳları (7) ḳurudur ve cilā viricidür ve ṭoñmış ḫılṭları eridür ṭuzı i‘tidāl (8) ile isti‘māl eylemek levni güzel eyler ammā ziyāde isti‘māl olunsa (9) ḳanı yaḳar beñzi şarardur faẓalātıñ çıḳmasını āsān eyler (10) mi‘deden ṭa‘āmı indürür eger ṭuzı sirkeyle ḥāl idüb (11) maẓmaẓa itseler diş etleriniñ ḳanadığını def‘ eyler eger (12) sıcaḳla aġızda ṭutsalar diş şızısın def‘ eyler eger ġarġara (13) itseler balġamı keser ve dimāġı pāk eyler eger añla yaralarını ṭuz (14) ile ve sirkeyle yıḳasalar eyü eyler ḥarfü’l-‘ayın ‘anber (15) meşhūrdur eyüsi eşheb olanıdur ṭabī‘atı ikinci derecede (16) ḥār evvelki derecede yābisdür ḳoca kişilere nāfi‘dür dimāġa (17) ġāyetle ḳuvvet virür ve ḳalbe ve rūḥlara ḳuvvet virür ḥavāssa şovuḳ

82-a

(1) mi‘de aġrısına nāfi‘dür ve ġalīẓ yėlleri sürer ve süddeleri açar (2) şovuḳ baş aġrısına ve şaḳīḳaya buḫūr eyleseler nāfi‘dür ve nāzileleri (3) giderür vebā günlerinde ḳoḳmaḳ ve buḫūr itmek ve içmek havānıñ (4) ‘ufūnetini def‘ eyler eger şemāmesini fālic olan ve aġzı egilen (5) dā’imā ḳoḳsa ol maraẓlardan ḳurtula ve keşret isti‘māli ḳana (6) ġaleyān virür ışlāḥı sükencübīn ve ekşi ayvadur ‘ūd meşhūrdur (7) ṭabī‘atı ikinci derecede ḥār-yābisdür süddeleri feṭḥ eyler yėlleri (8) ṭaġıdub yaşlıḳları giderür siñirlere ḳuvvet virür dimāġa ziyāde (9) nāfi‘dür ḳalbe ve ḥavāssa ḳuvvet virür ve feraḥ arturur ve buḫūr itseler (10) başdan balġamı indürür şovuḳdan olan idrār-ı bevli def‘ (11) eyler ve mi‘deniñ ‘ufūnetini ve yaşlığını giderür ve mi‘deye ‘aẓīm (12) ḳuvvet virür ‘unnāb meşhūrdur ṭabī‘atı mu‘tedildür ḳanıñ (13) ġalebesini ve ḥiddetini def‘ eyler yimesinden güzel ḳan ḥāṣıl (14) olur öksürüge ve şoluġanlıġa ve bögrekler ve meṯāne ve gögüs (15) aġrılarına nāfi‘dür ḳurusınıñ gögse nef‘i yaşından (16) ziyādedür ḫāmını yimek ṭabī‘atı ḳabż ider ammā olmışı ishāl (17) idüb ḥarāreti söyündürür ve ḳurd eşeni didükleri maraẓı

82-b

(1) def‘ eyler ḫuṣūṣā ‘unnāb ṣuyını sükencübīn ile içeler eger (2) yapraġını dögüb añla üstüne ekseler nāfi‘dür ammā ibtidāen (3) añlarıñ üstüne bal sürüb ba‘de ekeler eger yapraġını ḳaynadub (4) bir ḳac gün içseler gicige nāfi‘dür ‘ūdü’ṣ-ṣalīb fāvāniyā (5) daḫi dirler ṭabī‘atı ḥār-yābisdür götürmesi ṣar‘a ve mi‘de (6) aġrısına ve nikrīse ve berelere nāfi‘dür yemişini buḫūr eylemek ṣar‘a (7) ve cünūna nāfi‘dür eger yemişinden ma‘ṣūmlarıñ boynına ṭaḳsalar (8) aġlamalarını def‘ eyler ve yemişinden düzilen yaġı ṣar‘ ṭutanıñ (9) burnına çekseler miskle za‘ferānla seẕāb ṣuyıyla ol (10) maraẓdan ḫalāṣ olur eger kökini dögüb bir beze baġlayub (11) maṣrū‘ olan dā’imā ḳoḳlasa nāfi‘dür ba‘ẓılar didiler ki (12) kökini ve yemişini buḫūr eylemek her maraża nāfi‘dür eger yabānlarda gezen (13) ādem

kökinden yanında götürse cemī‘ āfātdan emīn ola eger (14) kökinden bir dirhem ḳadar bal ṣuyıyla ḫātūnlar içseler ḥayżların (15) açar ‘ūdü’l-ḳahr ‘Arabca ‘āḳırḳarḥā dirler ṭabī‘atı üçünci (16) derecede ḥār-yābisdür ṣovuḳdan olan diş aġrılarını (17) sākin eyler ḫuṣūṣā sirkede ışladub ba‘de ol aġrıyan

83-a

(1) diş ile ışıra dura eger çeyneseler ziyāde balġam çeker eger (2) dögüb başa ekseler dimāġı ḳızdurur ve nāzileleri def‘ eyler (3) ve ġalīẓ ḫılṭdan olan ṣar‘a ve çeynemesi daḫi ṣar‘a nāfi‘dür (4) ḫuṣūṣā ṣaḳız ile çeyneseler mi‘deden balġamı giderür (5) ve cimā‘ya ḳuvvet virür ḫuṣūṣā mizācı ṣovuḳ ve yaş olanlar (6) eger sirkeyle ḳaynadub mażmaża itseler küçük dil düşdügine (7) nāfi‘dür ve balġamī mizāc olanlarıñ dilleri gevşekligini izāle (8) eyler ‘abdü’s-selām ‘Arabca yebrūḥü’ṣ-ṣanem dirler ḥālā (9) ḫalḳ içinde meşhūr olan lüffāḥ nev‘indendür ṭabī‘atı (10) bārid-yābisdür aḳvāsı kökiniñ ḳabuġıdur ammā yemişi gėceyle (11) uyumaġa ḳādir olmayanlara nāfi‘dür uyudur ve ṣafrāvī (12) olanlara ḳoḳması nāfi‘dür yimesi degil ve uyuşdırıcı (13) ve uyudıcıdur ve ġaşeyān getürür ve ḳuṣdurur ammā çoġı (14) ḳātildür ve tuḫmı eger yiseler bedeni şişürür ve yüzi semirdür ve ḳızardur (15) ḥattā görenler ḥammāmdan çıḳmış ṣanurlar ammā miḳdār-ı isti‘māli (16) nıṣf dirhemi tecāvüz eylemeye kökiniñ ḳabından daḫi isti‘māl (17) olunıcaḳ nıṣf dirhemi geçmeye eger altı ḳīrāṭ ḳadar bal ṣuyıyla

83-b

(1) içseler balġam ve ṣafrāyı ḳuṣdurur ve göz aġrılarını (2) diñdürmekiçün daḫi isti‘māl olunur zīrā muḫaddirdür ya‘nī (3) uyuşdurıcıdur ‘aḳīḳ meşhūr taşdur ṭabī‘atı (4) bārid-yābisdür envā‘ı çoḳdur eyüsi Yemen’den gelür ‘aḳīḳden (5) ḫātem götürmek faḳrı izāle eyler ḳalbe ḳuvvet virür nitekim (6) Peyġamber Ḥażretleri ‘Aleyhi’s-selām buyurmışlar kim تختموا (7) يفنى الفقر فانه با العقيق ya‘nī ‘aḳīḳ yüzük ṭaḳınıñ (8) zīrā ‘aḳīḳ faḳrı fenā eyler ‘aḳīḳde üc ḫāṣṣa vardur (9)

evvelkisi ʻaḳīḳ götüren ādem ḫaşmına cevāb virürken cevābdan (10) ʻāciz olub ilzām olmaz ikinci ḫāşşa her ḳanḳı ʻuẕvdan (11) ḳan aḳarsa aḳmaz ola üçünci ḫāşşa götüren ādemiñ dişleri (12) ʻilletlerden emīn ola eger bu ʻaḳīḳi yaḳsalar tā kül olunca (13) laṭīf olur ḳurulığı ziyāde olur iki dānik ḳadar içseler (14) ḳalbe ḳuvvet virür ḫafaḳānı giderür göz otlarına ḳosalar göze (15) ḳuvvet virür ve kirpikleri güzel eyler ammā yanmaduġı her nereden (16) olursa ḳanı ṭutar eger ẓāhir-i bedende ise üstüne ekeler eger (17) dāḫil-i bedende ise içeler bir miṣḳāle dek içmesi cā'izdür

84-a

(1) ḥarfü'l-ġayn ġavtāġanyā ḥükemā'-i müteḳaddimīniñ (2) kitāblarında olmayanıñ birisi daḫi budur bu Çīn-Māçīn'den (3) gelür bir şarı şamġdur şarı ṣabra beñzer ḳoḳusı ve ṭadı (4) yoḳdur ṭabīʻatı ḫār-yābisdür baʻżılar bunı rāvendiñ ʻuṣāresi (5) şanmışlar eyle degildür bu bir şerīf devādur muḫtelif ḫılṭları (6) çıḳarmaḳda ʻacāyib fiʻli vardur ḳuşmaġla çıḳarur ve sühületle (7) tiz sürer ve eski maraẓlardan ḳurtarur ve istiʻmāli daḫi āsāndur (8) ḫuṣūṣā nāzik mizāclara ve oġlancıḳlara ḥattā ḫāmile ḫātūnlara (9) bile żarar eylemez didiler miḳdār-ı şerbeti dört ḥabbedür altı (10) ḥabbeye dek mizācı ḳavī olmayanlara ammā mizācı ḳavī olanlara (11) on iki ḥabbeye dek cā'izdür gül-be-şeker ile istiʻmāl ideler (12) ḫuṣūṣā nefeslerin gücle alub virenlere ve muḳaddime'-i istisḳāya (13) zīrā ḳanıñ şuyını ishāl eyler ve ince ruṭūbātı sürer ve istisḳānıñ (14) mā'iyyetini sürer ve yapışıḳ balġamları miʻdeden çıḳarur ḳuşmaġla (15) ve sürmekle bu fiʻl ile istisḳāya nāfiʻdür ve şovuḳ dimāġıñ (16) maraẓlarına ve cigeriñ ve miʻdeniñ pekliklerine ve süddelerine (17) ve ġayrı maraẓlarına ve şaruluġa ve şovuḳ gögüs maraẓlarına nāfiʻdür

84-b

(1) ve bevli ve ḥayżı idrār eyler ve mafṣallar ve göz ağrısına ve göze (2) ṣu inmesine ve ḳulaḳ çıñlamasına ve ötmesine ve ḳulaḳ ṣağırlığına (3) ve ḫafaḳāna ve envā'-i cünūna nāfi'dür ḫāṣıl-ı kelām bir eski (4) māddeli maraż yoḳdur ki bu anı gidermeye cümlesini izāle eyler (5) bir mübārek şerīf devādur ġārīḳūn meşhūrdur eyüsi beyāż (6) olub yeyni olandur ṭabī'atı ikinci derecede ḥār-yābisdür ġalīż (7) ḫılṭları keser ve cigeriñ süddelerin açar ve ṣarulığı giderür ve ṣar'a (8) ve 'aḳreb ve yılan ṣoḳana nāfi'dür üstüne yaḳu eyleseler (9) ve 'aḳreb ṣoḳana ṣarābla bir miṣḳāl içüreler ve dāḫil-i bedende (10) olan aġrılarıñ cümlesine nāfi'dür ḳalbe ḳuvvet ve feraḥ virür (11) ve balġamı ve sevdāyı sürer eger berāberi āsārūnla balile (12) ma'cūn idüb isti'māle müdāvemet olunsa istisḳā-(13) yı lāḥmīye ve zıḳḳīye nāfi'dür eger berāberi beyān balıyla isti'māl (14) olunsa eski balġamī öksürüge nāfi'dür ve rāvendile (15) isti'māl olunsa böğreklerde olan ṭaşı pāreler çıḳarur (16) ve arḳa aġrısını def' eyler ġāfiṣ meşhūrdur ba'żılar ḳoyun (17) otı dirler ṭabī'atı ḥarārete mā'ildür evvelki derecede yābisdür

85-a

(1) lāṭīfdür cigeriñ süddelerini açar ve mecrālarını pāk eyler mi'deye (2) ve cigere ḳuvvet virür eger ḫınzīriñ ic yaġıyla ḳarışdırub (3) oñulmaz yaralara ursalar eyü eyler ve süddeden olan sıtmalarda (4) 'aẓīm nāfi'dür ḥarfü'l-fā' firencmüşk filencmüşk (5) daḫi dirler ṭabī'atı üçünci derecede ḥār-yābisdür dimāġıñ (6) süddelerini ḳoḳmaġla ve yimekle ve sürmekle açar ve balġamdan (7) ve sevdādan olan ḫafaḳānı def' eyler ve ṣovuḳ mi'deye ve ḳalbe (8) ḳuvvet virür ve ġalīż ṭa'āmı haẓm eyler ve güzel geyirdür ve vesveseleri (9) def' eyler ve dişleri ve dibiniñ etlerini pekişdürür ve ziyāde ḳuvvet (10) virür farāsiyūn ba'ż diyārda it siyegi dirler ṭabī'atı (11) ikinci derecede ḥār-yābisdür cigeriñ ve ṭalaġıñ süddelerini (12) açar ve gögsi ve aḳ cigeri pāk eyler eger ḳaynadub ṣuyını şeker

(13) ile yā balile yā encīr ile içseler şoluġanlıġa ve öksürüge (14) nāfi'dür dāḫil-i bedende olan a'żāyı pāk eyler ve ḳuvvet virür (15) fındıḳ 'Arabca bındıḳ dirler ṭabī'atı evvelki derecede ḥār- (16) yābisdür mi'deye yaramazdur ṣaḳīldür eger ḳabuġını ḳaynadub içseler (17) balġamı def' ve nevāzili men' eyler ve nāzileden olan öksürüge ġāyet

85-b

(1) nāfi'dür eger fındıḳ içini dögüb on iki direm ḳadar bal (2) ṣuyıyla içseler eski öksürügi giderür eger fındıḳ içini (3) ḳavurub azacıḳ büber ile ḳarışdurub yiseler şovuḳ nāzileleri (4) bişürür ve dimāġıñ cevherini arturur ve cimā'ya ḳuvvet virür eger fındıḳı (5) encīrile ve sezābla dögüb bal ile ḳarışdurub yiseler şovuḳ (6) zehirleriñ żararın def' eyler ḫuṣūṣā 'aḳreb şoḳan ādem yise (7) ġāyet nāfi'dür fıstıḳ meşhūrdur ikinci derecede ḥārdur (8) ruṭūbetde yübūsetde mu'tedildür fıstıḳ yimek şovuḳ zehirlere (9) ve şovuḳ zehirli cān-verleriñ şoḳduġına nāfi'dür ve ḳalbe (10) ḳuvvet virür ve göbek burusını izāle eyler cimā'ya ḳuvvet virür (11) ve öksürüge nāfi'dür üst ḳabuġı mi'deye ḳuvvet virür (12) ve ishāli ḥabs eyler eger üst ḳabuġını aġızda çeyneseler aġız (13) ḳoḳusın güzel eyler eger ol üst ḳabuġından şeker ile şerbet (14) yapub içseler vebā günlerinde havānıñ fesādını ıṣlāḥ eyler (15) feslegen meşhūrdur 'Arabca reyḥān dirler ṭabī'atı ḥār- (16) yābisdür eger ḳoḳsalar ḳalbe ve dimāġa ḳuvvet virür eger üzerine (17) şu şaçub ḳoḳlasalar uyḳu getürür eger tuḫmından içseler

86-a

(1) ṣafrāyı ishāl eyler göbek burusını def' eyler emrāż-ı sevdāviyyeye (2) nāfi'dür Buḫārī ḥadīşlerindendür Peyġamber 'Aleyhi's-selām (3) buyurmışlar ki فانه خفيف الحمل طيب الرايحة (4) من عرض عليه ريحان فلايرده ya'nī şol kimse ki aña reyḥān vireler anı (5) red eylemesün alsun zīrā reyḥān götürmesi yeynidür ve güzel (6) ḳoḳuludur ḥarfü'l-ḳāfī ḳahve meşhūrdur (7) 'Arabca bünn dirler Yemen diyārında biter

cemī‘ diyāra Yemen’den gider (8) isti‘māli şāyi‘ olub ekşer nās mübtelālardur ḳavrurlar yanmaḳ mertebesine (9) varınca ba‘de dögerler ve şuyla bişürüb fincānlarile şeker ile (10) yā şekersüz içerler bunıñ ṭabī‘atı ẓāhiren budur ki tuḫmı i‘tidālile (11) şovuḳ ola zīrā anda ḳabż vardur ve bir cüz’ī ḥārr-ı müfettiḥ daḫi vardur (12) pes mürekkebü’l-ḳavīdür ammā yübūseti derece-i şāniyededür ḳavrul (13) duḳdan şoñra biraz ḥarāret kesb eyler eger ‘ādet-i meşhūre üzerine (14) bişürüb şuyını içseler ḳandan ve balġamdan olan ruṭūbetli (15) marażlara nāfi‘dür zīrā ḳurudıcıdur ve aḫlāṭı ‘ufūnet ḳabūlinden (16) men‘ eyler ve mi‘deye ḳuvvet virür ve cigeriñ süddelerini açar ve bevli (17) idrār eyler ve veca‘-i mefāṣıla ve fālice nāfi‘dür ḫuṣūṣā ‘ūdıla

86-b

(1) ve ‘anber ile isti‘māl oluna ve fikri ḳavī ve ẕihni ṣāfī (2) eyler ve nāzilelere ve ruṭūbetden olan öksürüge nāfi‘dür lākin (3) ḳahveyi çoḳ içmek sevdā arturur ve baş aġrısı getürür ve bevāsīrli (4) kimselere żarardur ışlāḫı şekerile yā bādem yaġıyladur yāḫūd (5) ḳahve icmezden evvel şekerile ḳaymaḳ yiyeler yā bādem yā fıstıḳ yiyeler (6) ba‘de ḳahve içeler żarar eylemez ammā lāyıḳ olan budur ki (7) ṣafrāvī ve sevdāvī olanlar ve arıḳ kişiler az içeler çoḳ (8) icmeyeler ḳatır ḳuyruġı ‘Arabca retme dirler çiçegi ṣaru olur (9) güzel ḳoḳar ṭabī‘atı ikinci derecede ḥār-yābisdür çiçeginde ruṭūbet (10) vardur göñül bulandurıcı süddeler açıcıdur ġalīẓ ḫılṭları (11) ḳaṭ‘ eyler ve idrār eyleyicidür ve mi‘dede ġaşeyān getürür ışlāḫı (12) gül balıdur yā maṣṭakī yā anīsoṉ yā rāziyānedür murabbāsından (13) miḳdār-ı şerbeti iki dirhemden beş dirheme dekdür tuḫmından (14) bir dirhemden iki dirheme dekdür ġalīẓ balġamları ve mefāṣılda (15) olan fażalātı çıḳarur ve bögrekleri pāk eyler ve bevli idrār (16) eyler ve bögreginiñ ve meşāneniñ ṭaşların eridür ve bir daḫi tevellüd (17) itmegi men‘ eyler eger ḳuru çiçeginden rūfdan bişmiş yımırṭa ṣarusıyla

87-a

(1) isti'māl eyleseler ḫanāzīri taḥlīl eyler ve bunıñla yapılan (2) sükencübīn ṭalaġıñ süddelerin açar ve ṭalaġıñ pekligini giderür (3) ekşeriyyā ḳuşmaḳdan ötüri isti'māl olunur pes bunıñla ḳuşsalar (4) yan ağrılarını ve niḳrīsi ve böğrek marażlarını def' eyler ḳaraca (5) ceyrān envā'ındandur lākin bu ḳaraca Rūm'ıñ ceyrānıdur 'Arabī (6) ceyrānla farḳı 'Arabī küḥeylān atıyla sāyir bār-gīrler farḳı gibidür (7) eti ṣıġın geyigi etinden eyüdür ġalīẓ ḳan ḥāṣıl olur sevdāvīlere (8) münāsib degildür mizācı bārid-raṭb olanlara münāsibdür ḳara (9) baş meşhūrdur 'Arabca üstüḫuṭūs dirler ikinci derecede ḥār- (10) yābisdür eger ḳaynadub ṣuyını içseler gögüs ağrısın giderür (11) ve sevdā ve balġamı ishāl eyler eger bunıñla ishāle müdāvemet olunsa (12) şar'dan ve mālīḫūlyādan ḳurtarur şerbeti iki dirhemden beş dirheme (13) deñlidür ıṣlāḥı keşīrāyladur eger sükencübīn ile içerlerse (14) ıṣlāḥa ḥācet yoḳdur bu ot ḫāṣṣiyyetle dimāġdan ve ḳalbden (15) sevdāyı sürer ḳalbe ḳuvvet virür ve aḫlāṭı 'ufūnetden men' eyler (16) ve ālāt-ı bevle ḳuvvet virür eger çiçegini şekerile yā balile gül-be-şeker (17) gibi bişürseler dört beş direm ḳadar her gün isti'māl eyleseler

87-b

(1) sevdāyı giderür ve feraḥ virür ve ṣovuḳdan olan şeyleriñ (2) cümlesini giderür ḳaranfül meşhūrdur Hindistān'dan gelür (3) ṭabī'atı üçünci derecede ḥār-yābisdür ağız ḳoḳusın güzel (4) eyler selisü'l-bevli ve bevl ṭamla ṭamla geldigini giderür eger (5) ṣovuḳdan ise eger ḳaranfülden nıṣf dirhem ḳadar saḫḳ idüb (6) täze südile ac ḳarınla içseler cimā'ya 'aẓīm ḳuvvet virür (7) ve istisḳā-yı lāḥmīye daḫi nāfi'dür zīrā ṣovuḳ cigeri ḳızdurur (8) ve ḳuvvet virür ve dimāġı daḫi ḳızdurub ḳuvvet virür ve nāzileleriñ (9) inmesini men' eyler ve emrāż-ı sevdāviyyeye nāfi'dür ḥāṣıl-ı (10) kelām a'żā-i re'īseye ḳuvvet virür cimā'yı ziyāde eyler ne aṣl (11) isti'māl olunursa ḳāḳule meşhūrdur iki dürlü olur biri (12) kebīr biri ṣaġīrdür kebīriniñ ṭabī'atı ikinci derecede ḥār- (13) yābisdür ḥāzımdur yėlleri taḥlīl eyler

mi'deyi ḳızdurur ḳalbe (14) ḳuvvet ve feraḥ virür ġaşeyānı ve ḳuşmaġı men' eyler ammā ṣaġīriniñ (15) ṭabī'atı derece-i evvelīde ḥār derece-i s̱āniyede yābisdür cigere (16) ve mi'deye ḳuvvet virür ḥāẓımlığı kebīrinden ziyādedür gögüsde (17) ve boġazda ve mi'dede olan yaşlıḳları giderür ḳanṭariyūn

88-a

(1) meşhūrdur iki dürlüdür biri ṣaġīr ve biri kebīrdür ṭabī'atları (2) ikisiniñ de üçünci derecede ḥār-yābisdür eger kebīrini ḳaynadub (3) şekerile içseler zīḳ-ı nefesi ve eski öksürügi giderür ve (4) ḥayżı idrār eyler ve ḳarında olan öli oġlanı çıḳarur (5) ve dirisini icmekle ve aşaġadan götürmekle ifsād eyler ve ḳan (6) tükürene nāfi'dür ammā ṣaġīriniñ tāzesi eski oñulmaz (7) yaraları bitürür ḳurusını melhemlere ḳatub isti'māl olunsa (8) yaraları bitürür eger iki miṣḳālini ḳaynadub sükker ile içseler (9) balġam ile ṣafrāyı sürer ve ṣar'a nāfi'dür ve ṣarı ṣuyı (10) ishāl eyler ḳına 'Arabca ḥınnā dirler meşhūrdur ṭabī'atı (11) mu'tedildür eger ṣuyla ḳaynadub āteş yaḳan yere dökseler (12) nāfi'dür ağızda olan yaralara mażmaża itseler giderür (13) eger ma'ṣūmlar çiçek çıḳarmaġa başlasa ḳınayı ṣuyıla (14) ḫamīr idüb ayaḳlarınıñ ṭabanına yaḳalar göze çiçek çıḳmaġı (15) men' eyler eger ma'ṣūmlarıñ alnına yaḳu eyleseler gözlerine (16) mādde inmeden men' eyler ḫuṣūṣā yaş kişnic ṣuyıyla ḫamīr (17) idüb uralar bu kişnic ṣuyıyla ḫamīr olan ḳınayı āteş

88-b

(1) yaḳdugı yere ursalar ziyāde nāfi'dür ḳārpūz meşhūrdur (2) 'Arabca bıṭṭīḫ-i aḫżar dirler ṭabī'atı bārid-raṭbdur ḥummā-yi muḥriḳaya (3) ve gün aşurı ṭutan sıtmaya nāfi'dür ve mi'desinde ve cigerinde (4) ṣafrā tevellüdini men' eyler bevli idrār eyler meṣāneyi yıḳar eger rāvendi (5) ḳarpūz ṣuyında ışladub içseler nāfi'dür ḳavun (6) meşhūrdur 'Arabca bıṭṭīḫ-i aṣfer dirler ṭabī'atı bārid-raṭbdur (7) ammā ṭatlısı ḥarārete mā'ildür bevli idrār eyler ve ḳavuḳda (8) ve böğrekde olan taşa

nāfi'dür ve beñzi şāfī eyler ve çoḳ (9) yimek mi'deyi gevşek eyler ve mi'dede ḳanḳı ḫılṭı bulursa (10) aña döner ve mi'deyi ifsād eyler eger ḳavun mi'dede fāsid (11) olsa zehr gibi olur pes sükencübīn içüb ḳuşmaḳ gerek (12) lāyıḳ olan budur ki iki ṭa'ām arasında yiyeler ṭa'āmla (13) bile yimeyeler ve eyyām-ı vebāda ḳavun yimek cā'iz degildür eger kökiniñ (14) ḳurusından bir miśḳālini dögüb bal ṣuyıyla içseler mi'dede (15) olan aḫlāṭı ḳuşmaġla çıḳarur eger çekirdegini dögüb ṣuyla (16) ezüb ṣuyını süzüb içseler ıssı öksürüge ve gögüs (17) aġrısına nāfi'dür eger ṣovuḳ ṣuyla içseler ṣusuzluġı keser

89-a

(1) ve ḥummā-yi muḥriḳaya ve ḥummā-yi ṣafrāviyye nāfi'dür ve cigeriñ (2) süddelerin ve bevliñ yolların açar ḳabaḳ 'Arabca ḳar' dirler (3) ṭabī'atı bārid-raṭbdur eger bişürüb yalñız yiseler her ḳanḳı (4) ḫılṭı bulursa aña döner eger ḫılṭ bulmazsa andan ḥāṣıl (5) olan ḫılṭ balġamī olur ṣāliḥī olur eger ġıdālar ile (6) yirler ise aġlebine döner eger ḳabaġı bişürüb ṣuyını ṣıḳub (7) alub balile ve azacıḳ naṭrūnla içseler mu'tedil iśhāl (8) eyler eger sükkerile terbiye olunursa ṭatlularıñ eṣlaḥı olur (9) ve dimāġa ve emrāż-ı sevdāviyyeye ziyāde nāfi'dür sevdāyı (10) izāle eyler güzel ḳan ḥāṣıl olur bu ḳabaḳ ṭabī'atı ıssı (11) olanlarıñ ṭa'āmıdur ṣusuzluġı ve ḥarāreti teskīn eyler (12) ve sıtmalara ve ḥarāret-i kebede nāfi'dür Enes Raẓiyallahu 'Anh (13) Ḥażretleri'nden mervīdür ki Peyġamber 'Aleyhi's-selām'dan (14) ḳabaḳı çoḳ yer gördi ve buyururlarmış ki انه يكثر (15) ويزيد فى العقل ya'nī bu ḳabaḳ dimāġı çoġaldur ve 'aḳlı (16) ziyāde eyler ḳaya ḳoruġı 'Arabca ḥayyü'l-'ālem dirler ṭabī'atı (17) bārid-raṭbdur ıssı şişlere yaḳu eyleseler nāfi'dür ve āteş

89-b

(1) yaḳdugı yere sürseler fā'ide eyler eger gül yaġıyla ḳarışdurub (2) ıssıdan olan baş aġrısına sürseler giderür eger sıcaḳdan (3) göz aġrısınıñ ibtidāsında ṣuyından

göze çekseler nāfi'dür (4) temregüye icmekle ve ṭılā itmekle eyüdür 'ale'r-rīḳ iki üç gün (5) isti'māl olunsa ve uyuza ve cerbe icmekle ve ṭılā itmekle (6) 'aẕīm fā'idesi vardur ḳaymaḳ 'Arabca zübd dirler ṭabī'atı (7) ḥār-raṭbdur eger şekerile yiseler ṣavtı güzel eyler eger balile (8) yiseler ẕātü'l-cenbe ve ẕātü'r-riyeye nāfi'dür māddelerini (9) bişürmege mu'īndür ve ādemi semirdür eger yılan şoḳduġı yere (10) sürseler nāfi'dür eger şekerile veyā bādem ile yiseler (11) öksürügi def' eyler ve boġazıñ ḫuşūnetini giderür ḳaz (12) 'Arabca ivz dirler ṭabī'atı ördek ṭabī'atı gibidür sevdāyı (13) taḫrīk eyler eyüsi yavrıken isti'māl olunmaḳdur mizācı (14) bārid olanlarıñ menīsini arturur ve cimā'ya ḳuvvet virür ḳaysı (15) 'Arabca mışmış dirler ṭabī'atı bārid-raṭbdur tāzesi ṣafrā (16) arturur ḳurusı ṣafrāyı ḳaṭ' eyler ve ḳanıñ ḥiddetin teskīn (17) eyler ve mi'dede her ḳanḳı ḫılṭ bulursa aña döner tāzesiniñ

90-a

(1) ve ḳurusınıñ żararını şeker ve anīson def' eyler eger çekirdeginden (2) bir dirhemin içseler şoġulcanı ḳırar ve sürer ḳızılcıḳ 'Arabca (3) ḳarāniyā dirler ṭabī'atı mu'tedildür ḳābıżdur eger yemişinden (4) yiseler ishāle ve bağırsaḳ yaralarına münāsibdür ṣafrāyı (5) keser ve mi'deye ḳuvvet virür ve buḫārı men' ider ve ciger (6) ḥarāretini söyündürür ḳoruḳ 'Arabca ḫışrım ṭabī'atı (7) bārid-yābisdür ṣafrāyı keser ishāli ṭutar ḳanıñ ḥarāretin (8) teskīn eyler ṣusuzluġı keser ṣafrāyı sürer ve sıtma (9) ḥarāretin söyündürür ve mi'de 'alevini giderür ve cigere (10) ḳuvvet virür ḳızıl boya 'Arabca fuvve dirler ṭabī'atı ikinci (11) derecede ḥār-yābisdür cigeri ve ṭalaġı pāk eyler (12) ve süddelerini açar ve bevli ve ḥayżı idrār eyler eger sirkeyle (13) ḳaynadub beyāż behaḳa sürseler giderür eger bal ṣuyıyla (14) içseler ṣarılıġa nāfi'dür ḳablubaġa 'Arabca (15) sülḥafāt dirler ṭabī'atı raṭbdur ḥarārete mā'ildür eger (16) etinden yiseler arḳaya ve cimā'ya ḳuvvet virür ve menī'yi ziyāde (17) eyler ve sile ve ḥummā-yi dıḳḳa nāfi'dür ḳunduz ḫāyası

(1) ʿArabca cünd-i bīdester dirler üçünci derecede ḥār-yābisdür (2) ṣovuḳ zehirlü cān-verler ṣoḳduġına nāfiʿdür eger ʿaḳreb (3) ṣoḳduġı yère sürseler nāfiʿdür eger burunıñ deliklerine (4) sürseler ümmüʾṣ-ṣıbyāna nāfiʿdür mizācı bārid olanlara (5) ġāyet münāsibdür balġamı ve ṣovuḳdan olan ḫafaḳānı (6) ve ḳūlunc-ı balġamīyi ve rīḥīyi icmekle ve sürmekle giderür (7) ḳudret ḥelvāsı ʿArabca şīr-ḫışt dirler ve bir (8) nevʿi daḫi terāngübīn dirler muʿtedildür ḥarāretden olan (9) öksürüge nāfiʿdür mizācı ıssı olanlara münāsibdür eger (10) arpa ṣuyıyla sıtma ṭutanlara içürseler ġāyet münāsibdür (11) miḳdār-ı şerbeti yigirmi dirheme dekdür ḳaṣṭrun Frenkler (12) bīṭūnigā dirler ṭabīʿatı üçünci derecede ḥār-yābisdür (13) bevli idrār eyler ve müshildür ṣarʿdan ve cünūndan ḫalāṣ (14) eyler ve ṣovuḳ ciger aġrısını giderür eger bir miṣḳālini balile (15) sirkeyle içseler ṭalaḳ aġrısın giderür eger baʿdeʾṭ-ṭaʿām (16) baḳla miḳdārını balile ḳarışdurub yiseler ṭaʿāmı (17) haẓm eyler ve ekşi gegirmegi giderür eger balile yiseler aḳ

91-a

(1) cigerde olan eski yaralara nāfiʿdür eger ḳaynadub ṣuyını (2) alub aġrıyan gözi anıñla yıḳasalar göz aġrısın giderür (3) ve ḳulaḳ aġrısına dögüb ṣıḳub ṣuyını alub ṭamladalar (4) nāfiʿdür ḳalye misk meşhūrdur ʿArabca zebād dirler (5) maġrib diyārında yabān kedisine beñzer bir ḥayvān vardur (6) ol ḥayvānıñ göbegiyle dübüri arasında bir çuḳur yèr vardur (7) ol mevżiʿde ḥāṣıl olur ḳaşıḳla ṣıyırub alurlar (8) ibtidā alınduḳda aġır ḳoḳar biraz ṭurduḳdan ṣoñra güzel ḳoḳar (9) ṭabīʿatı üçünci derecede ḥār evvelki derecede raṭbdur (10) yā muʿtedildür eger zaʿferānla içseler vesveseyi ve cünūnı (11) ve mālīḫūlyāyı giderür ve ziyāde ferāḥ ve ḥavāssa ve ẕihne ḳuvvet (12) virür eger naʿnāʿ ṣuyıyla içseler ġaşeyānı ve ḫafaḳānı (13) giderür ve miʿde aġzınıñ aġrısını defʿ eyler ve evlād götürmede (14) ḫātūnlar güç çekmeyüb āsānlıġla ṭoġura eger şişlere (15) ve çıbanlara sürseler bişürür eski yaraları giderür ve oñuldur (16) eger acı bādem yaġıyla ḳarışdurub

ṣaġır ḳulaġa ṭamladsalar (17) ḳulaġı açar ve sem'i ḳavī eyler ve ḳulaġıñ ṣıḥḥatin ḥıfẓ eyler

91-b

(1) eger göze çekseler gözde ḳıl bitmesini men' eyler ve ḳapaḳları (2) ḳavī eyler ammā mizācı ḥār olana münāsib degildür zīrā baş (3) aġrıdur ve sū'-i ḥalḳa sebeb olur ıṣlāḥı ṣandal ve kāfūrdur (4) eger ṣaḳal veyā bıyıḳ yerine sürseler ḳılları tiz bitürmege (5) sebebdür miḳdār-ı şerbeti bir denkdür ḥarfü'l-kāf (6) kehrübā meşhūrdur ḥükemā'-i müteḳaddimīn ḥavr-i Rūmī didükleri (7) aġacıñ ṣamġı olmaḳ üzerine taḥḳīḳ eylemişlerdür 'aṣṣābīniñ (8) üstādı olan Dīsḳūrīdūs'dan daḥi böyle menḳūldur (9) ve Cālīnūs'dan menḳūl olan daḥi böyledür ve ba'ż nās daḥi (10) bunı düzme ṣandılar ṣıġır siñirleriyle derisinden tutḳal (11) yapduḳları gibi yaparlar dimişler bu meẕkūrātıñ cümlesi ḫilāf-ı (12) ṣavābdur ammā bizim ḳatımızda müteḥaḳḳıḳ olan Ḥekīm (13) Senārtūs'ıñ 'ilm-i ṭıbda olan kitābında naḳl eyledigidür kitābında dir ki (14) kehrübā deryāya yaḳın bir bıñardan ḳaynar çıḳar 'anber ve neft (15) yaġı ḳaynayub çıḳduġı gibi ol bıñardan aḳar çıḳar havā (16) ṭoḳunıcaḳ bulunduġı ṣūret üzerine ṭoñar eger ṭoñmazdan (17) evvel içine ne düşerse taşdan aġacdan ḥayvāndan bile

92-a

(1) ṭoñar içinde ḳalur bu kehrübā üç nev'dür biri beyāż (2) ve biri ṣarıdur Frenkce añа emberāġrīsā dirler ya'nī 'anber-i (3) ẕehebī dimek olur birisi daḥi ḳızıldur siyāhı daḥi bulunur (4) ammā yaramazdur ma'lūm olsun ki bu kehrübānıñ ma'deni (5) neft yaġı ma'deni gibidür ya'nī aḳıcıdur lākin ol bilādda (6) ol ma'dende zāciyyet yā şebiyyet bulunub ol kehrübānıñ (7) ṭoñmasını īcāb eyler faḳīr ẓan iderinki anıñ ṭoñması (8) ol yiriñ ve ol buḳ'anıñ ḥavāṣṣından ola bu kehrübānıñ (9) ekṣer çıḳması ıḳlīm-i sābi'adadur meṣelā Nemçe ve İsvic (10) ve Filemenk ve Fransa vilāyetleriniñ ba'ż yerlerinde olur (11) eyüsi İsvic vilāyetinde

Burūsyā dirler bir ḳal'a vardur (12) andan gelendür bu kehrübāyla sāyir aña beñzer ṣamġlar beyninde (13) farḳ oldur ki ḳaçan bu kehrübāyı ḳızınca bir şey'e sürseler (14) ba'de ṣamana yā ḳıla yaḳın iletseler ṣamanı ve ḳılı ḳapar alur (15) kehrübā dimek daḫi ṣaman ḳapıcı dimekdür zīrā kehe ve kāha (16) Fārsīce ṣamana dirler rübā ḳapıcı dimekdür ve envā'ınıñ (17) eyüsi ṣarı olub şeffāf ve berrāḳ olandur ve bu

92-b

(1) kehrübānıñ ma'deni ṭabī'atda neft yaġına ve zifte yaḳın olub (2) keenne-hu bu ikisinden mürekkeb olduġına delīl budur ki ḳaçan (3) ḳar'a ve inbīḳla taḳṭīr olunsa inbīḳdan geçüb ṭamlayan (4) neft yaġı gibidür ḳoḳuda ve neft gibi tutuşmada ḳar'anıñ dibinde (5) ḳalan zift gibidür ṭabī'atı ḥār-yābisdür cemī' nāzilelere (6) ve ṣar'a ve sekteye ve felce ve iḫtināḳ-ı raḥme nāfi'dür ve ḳanı (7) keser her ne yerden aḳarsa ve sil marażına nāfi'dür ve menī ve meẕiy (8) ve vedī aḳdıġını keser ve 'usr-ı bevli def' eyler ve 'usr-ı vilādete nāfi'dür (9) eger bir yerde kehrübāyı buḫūr eyleseler ol yerden cān-verler ḳaça (10) Şeyḫ Ebū 'Alī Sīnā eydür eger kehrübādan nıṣf dirhem ḳadar (11) dögüb ṣovuḳ ṣuyla içseler ḫafaḳānı ve ḳan tükürmegi (12) ve ḳuşmaġı izāle eyler ve mi'deden redī ḫıltları men' eyler (13) eger maṣṭakīyle isti'māl olunsa mi'deye ḳuvvet virür ve zaḫīre (14) nāfi'dür gül 'Arabca verd dirler ṭabī'atı evvelki derecede (15) bārid ikinci derecede yābisdür ṣuyı bayılmaġı def' eyler (16) ve ḥarāretden olan baş aġrısına sürseler giderür ve sürünseler (17) bedeniñ rāyiḥasını gökcek eyler ma'cūnı mi'deye ve cigere ḳuvvet

93-a

(1) virür ve ṭa'āmı haẓm itdürür ve göñüle feraḥ ve ḳalbe ḳuvvet (2) virür ve ḥarāretden olan ḫafaḳāna ziyāde nāfi'dür ve balġamı (3) ve ṣafrāyı ishāl eyler eger ḳuru güli dögüb aġız aġrısına (4) sürseler def' eyler ve çiçek ve ḳızamıḳ çıḳaranlarıñ çıḳan (5) yerlerine dögüb ekseler ziyāde nāfi'dür kāfūr (6) meşhūrdur

ṭabī‘atı üçünci derecede bārid-yābisdür eger (7) dögüb buruna çekseler burun ḳanını keser eger ḥarāretden (8) olan baş aġrısına gül-ābla sürseler aġrısını def‘ eyler (9) eger aġız aġrısına sürseler giderür ve ıssı şişlere sürseler (10) nāfi‘dür lākin çoḳ ḳoḳması seḥer īrāş eyler ve cimā‘ya ża‘f (11) virür ve maḥrūrü’l-mizāc olanlarıñ ḥavāssına ḳuvvet virür ve ıssı (12) zehirleriñ tiryāḳıdur kerefis meşhūrdur envā‘ı çoḳdur (13) cümlesiniñ ṭabī‘atı ḥār-yābisdür eger yiseler aġız ḳoḳusın (14) güzel eyler ve süddeleri açar ve terledür ve aġrıları sākin eyler (15) ve yėlleri taḥlīl eyler ve öksürügi giderür ve cigere ve ṭalaġa (16) ve bögreklere ve meşāneye ziyāde nāfi‘dür eger ḳaynadub şuyını (17) içseler istisḳāya ve ‘usr-ı bevle nāfi‘dür ve meşānede

93-b

(1) olan ṭaşları pāreleyüb çıḳarur ve cimā‘ şehvetini ziyāde (2) eyler ammā maṣrū‘ya żarardur ṣar‘ını taḥrīk eyler ve ‘aḳreb ṣoḳan (3) ādem kerefis yimek ġāyet żarardur ve tuḫmını yimek yan aġrılarına (4) nāfi‘dür ve ınckırıḳı def‘ eyler lākin ḥāmile ḫātūnlar kerefisden (5) çoḳ yimeyeler zīrā ṭoġan evlādı yā maṣrū‘ yā mecnūn (6) olur dimişler ġāyet iḫtirāz idecekdür kirās ‘Arabca (7) ḳarāṣıyā dirler ṭabī‘atı ḥār-raṭbdur mi‘dede eglenmez tiz iner (8) ekṣer zamānda çoḳ yinse imtilā eyler pes ṭa‘āmıñ üstüne (9) yimeyeler zīrā imtilā eyler ve mi‘dede her ḳanḳı ḫıltı bulursa (10) aña döner ve ṭabī‘atı ishāl eyler ḫuṣūṣā çekirdegiyle yiyeler (11) güneyik ‘Arabca hindübā dirler berrīsi olur ve bostānīsi (12) olur ṭabī‘atı bārid-raṭbdur süddeleri açar mi‘deye ve cigere (13) ḳuvvet virür mizācı ıssı olanlara bi’l-keyfiyye fā’ide eyler mizācı (14) bārid olanlara bi’l-ḫāṣṣiyye nāfi‘dür eger ıssıdan olan (15) ḫafaḳāna yaḳu eyleseler def‘ eyler ve ḳalbe ziyāde ḳuvvet virür (16) ve göz aġrısına nāfi‘dür ve südini göze ṭamladsalar (17) göze düşen beyāżı giderür eger kökini ışladub içseler

94-a

(1) yılan şoḳduġına ve ʿaḳreb ve aru şoḳduġına nāfiʿdür (2) Peyġamber ʿAleyhi's-selām'dan mervīdür ki buyurmışlar (3) كوا الهندبا ولا تنفضوه فانهليس يوم من الايام (4) الاوقطرات من الجنة يقطرن عليه yaʿnī (5) hindübāyı yiyiñ ve silkmeñ yaʿnī tozunı silmeñ zīrā günlerden (6) bir gün yoḳdur illā ol hindübānıñ üstüne cennet ḳaṭrelerinden (7) ḳaṭreler ṭamlar kimyon ʿArabca kemmūn dirler ṭabīʿatı ḥār- (8) yābisdür yèlleri taḥlīl eyler ve ruṭūbātı ḳurudur ve ḳābıżdur (9) ve ʿusr-ı bevle nāfiʿdür ve meşānede olan ṭaşları pāreler (10) ve bevli idrār eyler ve yimekle ve yaḳu eylemekle yèlden olan (11) ṭalaḳ şişini giderür eger şarābla içseler ʿaḳreb şoḳduġına (12) nāfiʿdür kestāne ʿArabca şāh-bellūṭ dirler ṭabīʿatı (13) muʿtedildür eger yiseler selisü'l-bevli giderür ve ġıdāsı çoḳdur (14) ve cimāʿya ḳuvvet virür ve ṭabīʿatı ḳabż eyler zehirlere nāfiʿdür (15) levni güzel eyler ammā istisḳāya żarardur ve rīḥe muvāfiḳ (16) degildür kemādiryūs meşhūrdur Türkce ḳışşaca maḥmūd (17) dirler ṭabīʿatı ikinci derecede ḥār-yābisdür eski öksürüge

94-b

(1) nāfiʿdür istisḳānıñ ibtidāsında istiʿmāl olunsa fāʾide (2) eyler bevli ve ḥayżı idrār eyler ve ḳarında ölmiş oġlanı çıḳarur (3) eger ḳaynadub içseler sebebi süddelerden olan ṣarılıġı giderür (4) ve meşānede olan taşı pāreler kemāfīṭūs (5) meşhūrdur ṭabīʿatı ikinci derecede ḥār üçünci derecede (6) yābisdür ṣaruluġa ziyāde nāfiʿdür ve cigeriñ süddelerini (7) açar ve ḥayżı ve bevli idrār eyler eger bal ṣuyıyla ḳaynadub (8) içseler yan baş aġrısına nāfiʿdür eger arḳa aġrısına (9) ve yan aġrısına yaḳu eyleseler defʿ eyler kil-i ermenī meşhūrdur (10) ʿArabca ṭıyn-ı ermenī dirler ṭabīʿatı bārid-yābisdür yürek ishālini (11) ṭutar ve ḳan geçene ve ḳan tükürene nāfiʿdür ve raḥmden aḳan ḳanı (12) keser ve gögse inen nāzileleri defʿ eyler eger gül-ābla yā ṣarābla (13) yā sirkeyle içseler vebāya ʿaẓīm nāfiʿdür ve żīḳu'n-nefese ve sil (14) olanlara ġāyet nāfiʿdür ve ṭāʿūn çıḳaran kimse içse (15)

emīn olur köknār içi çam fıstıḳına dirler (16) ʻArabca ḥabbü'ṣ-ṣanavber dirler ṭabīʻatı ḥār-yābisdür müleyyindür (17) ḫılṭları bişürür ve yėlleri taḥlīl eyler ve ġıdāsı çoḳdur menī

95-a

(1) ziyāde eyler eger balile istiʻmāl eyleseler cimāʻya ziyāde ḳuvvet (2) virür ve öksürügi giderür ve aḳ cigeri ruṭūbetden pāk (3) eyler ve böğrekden ve ḳavuḳdan ḳumları çıḳarur eger dāʼimā yiseler (4) aʻżāyı ḳavī eyler ve gevşek bedeni muḥkem eyler günlik ʻArabca (5) kendir dirler ṭabīʻatı ikinci derecede ḥār evvelki derecede (6) yābisdür żaʻīf miʻdeye ḳuvvet virür ve ṣovuḳ ḥafaḳānı (7) giderür ve ḳuşmaġı menʻ eyler eger çeyneseler başdan balġamı ceker (8) alur eger mevzekiyle çeyneseler dil aġırlıġını defʻ eyler ve balġamı (9) ziyāde ceker ve ṭāʻūn zamānında buḫūr itmek vebāyı defʻ (10) eyler ve eger çeyneseler ruṭūbetden olan eski öksürügi (11) giderür ve dişleriñ diblerini ve dişleri muḥkem pekişdürür ve ḳalbe (12) ḳuvvet virür ve dimāġıñ rūḥını ziyāde eyler ammā çoḳ istiʻmāl (13) itmeyeler zīrā yā cüdām yā behaḳ īrāṣ eyler kedi otı ʻArabca (14) āsārūn dirler kedi otı didüklerine sebeb eger kediniñ (15) öñine ḳosalar yüzini gözini sürer üstüne yuvarlanur sever (16) andan ötüri kedi otı dirler ṭabīʻatı ikinci derecede (17) ḥār-yābisdür eger bir dirhemden üc dirheme varınca mizācı

95-b

(1) ṣovuḳ ve yaş olan kimse içse menī ziyāde eyler ve cimāʻya (2) ḳuvvet virür ve miʻdelerini ve cigerlerini ḳızdurur idrār ile (3) ve ishālile artıḳ ruṭūbetleri çıḳarur ve bevli ve ḥayżı idrār (4) eyler ve böğreklere ve meṣāneye ḳuvvet virür ve böğrekleriñ ṭaşını (5) pāreler ve bevl yolını ḫılṭlardan pāk eyler gügercin ʻArabca (6) ḥamāme dirler ṭabīʻatı ḥār-yābisdür cimāʻya ġāyet ḳuvvet virür (7) ḫuṣūṣā yavrısı pilicden ḥafīfdür lākin mizācı ıssı (8) olanlar ḳoruḳ ṣuyıyla yiyeler eger gügercin yavrısını diriken (9) ḳarnını yarub yılan ve ʻaḳreb ṣoḳduġı yėre ursalar

(10) zehrini çeker alur keklik ʿArabca ḥacel dirler ṭabīʿatı (11) ḥār-raṭbdur ādemi semirdür ve cimāʿya ḳuvvet virür lākin gic ḥażm (12) olur keklik ödini bir kimse miskle ḳarışdurub yanında (13) götürse ḫalḳıñ gözine şīrīn görüne eger cigerinden sıcaḳla (14) yarım miṣḳāl ḳadar maṣrūʿ olan ādeme yutdursalar ġāyet (15) nāfiʿdür eger ödini göze çekseler gözīñ nūrını artırub (16) ẓulmetini defʿ eyleye keçi ʿArabca maʿz dirler eti ġalīẓdür sevdā (17) arturur eger ṭırnaġını bir evde buḫūr itseler yılanlar ḳaçarlar eger tekeniñ

96-a

(1) ṭırnaġını yaḳub balile ḳarışdurub ṣuyla döşege işeyen (2) ādeme içürseler işemez ola kene tuḫmı ʿArabca ḫırvaʿ (3) dirler ṭabīʿatı ikinci derecede ḥār-yābisdür eger tuḫmından (4) on dānesini saḥḳ idüb bal şerbetiyle içseler balġamı (5) ishāl eyler ve miʿdeyi gevşek eyler ġaşeyān getürür iştihāyı (6) giderür eger dögüb sigillere ursalar giderür ve yüzde olan (7) lekelere sürseler giderür eger yapraġını dögüb arpa unıyla (8) ḳarışdurub balġamī şişlere yaḳu eyleseler taḥlīl eyler ve aġrısın (9) sākin eyler kebere ʿArabca keber dirler eger kökiniñ ḳabuġını (10) sirkeyle içseler ṭalaġıñ ve cigeriñ süddelerin açar eger balile (11) ṭalaġa yaḳu eyleseler giderür eger çiçeginiñ açılmadığını sirkeyle (12) terbiye idüb yiseler şehveti taḥrīk eyler ve miʿdeden balġamı (13) sürer kiṣīrā meşhūrdur muʿtedildür muʿtedildür öksürüge (14) ve aḳcigeriñ ḫuşūnetine nāfiʿdür eger balile ḳarışdurub (15) aġza ḳoyub eriyenini yutsa ṣavtı ṭutulan kimseniñ ṣavtını (16) açar eger ışladub göz aġrısına ṭamladsalar nāfiʿdür (17) keçi boynuzı ʿArabca ḫarnūb dirler ṭabīʿatı ḥarāretde

96-b

(1) bürūdetde muʿtedildür ikinci derecede yābisdür tāzesi (2) ishāl eyler ḳurusı ishāli ḳabż eyler eger yaşını dögüb sigillere (3) sürseler giderür eger çekirdegini dögüb ṣuyla ḳaynadub (4) bertik yerlere sürseler nāfiʿdür ḥarfü'l-lāmi (5) lisān-ı

şevr meşhūrdur ṭabī'atı evvelki derecede ḥār- (6) raṭbdur ḳalbe ġāyet ḳuvvet ve feraḥ virür ve ṭabī'atı yumşadur (7) ve sevdāyı ve yanmış ḫılṭları sürer ve vesveseleri ve yürek (8) oynamasını def' eyler eger ḳaynadub şuyını şekerile içseler (9) öksürügi ve gögüsde olan ḫuşūneti def' eyler eger yapraġını (10) yaḳub külini ma'ṣūmlarıñ aġzına sürseler aġız aġrısın (11) def' eyler leymūn meşhūrdur ḳabınıñ ṭabī'atı ḥār-yābisdür (12) mi'deye ḳuvvet virür ve ṭa'āmı hażma mu'īn olur ve aġız (13) ḳoḳusın güzel eyler ve zehirleriñ żararını def' eyler ve ḳalbe ḳuvvet (14) virür leymūnıñ içi bārid-yābisdür eger behaḳa ve temregüye (15) sürseler giderür ve ġalīẓ ḫılṭları keser ve balġamı taḥlīl (16) eyler ve çiçegi şovuḳdan olan zükkāma nāfi'dür ve süddeleri (17) açar ve çekirdeginiñ ṭabī'atı ḥār-yābisdür çeyneseler diş

97-a

(1) aġrısın giderür eger ekşisini içseler şafrādan olan (2) ḳuşmaġı ve ġaşeyānı ve baş aġrısını ve baş dönmesini ve göz (3) ḳararmasını ve sevdādan olan ḫafaḳānı izāle eyler sıtmalu (4) kişilere ġāyet münāsibdür ve zehirlü cān-verleriñ zehrini (5) def' eyler lāhana 'Arabca kerenb dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür (6) ġalīẓ ve neffāḫdur sevdā arturur ışlāḥı yaġla ve kimyonla (7) yā semiz etle bişürmekdür menī çoġaldur ve cimā'ya iştihā getürür ve eski (8) öksürügi giderür ve yüregi ishāl eyler eger münāsib şerbetler (9) ile ḳarışdurub yılan şoḳan ādeme içürseler nāfi'dür (10) eger şuyını buruna çekseler başı tenḳıye eyler ve ra'şeyi izāle (11) eyler eger çig yapraġını sirkeyle yiseler ṭalaġı giderür eger (12) tuḫmından iki miṣḳāl içseler ḳarında olan şoġulcanı (13) ḳırar çıḳarur la'l meşhūr ṭaşdur ṭabī'atı mu'tedildür eyüsi (14) Bedaḫşān vilāyetinden gelendür eger bir kimesne barmaġında yigirmi (15) arpa aġırı la'lden yüzük ṭaşı idüb kendide götürse (16) ol kimesne ḳorḳulı düş görmeye la'l götürmek cimā' (17) şehvetini taḥrīk eyler dimişler lācverd ṭaşı meşhūrdur

97-b

(1) ṭabī‘atı ḥār-yābisdür sevdāyı güzel sürer çıḳarur ve ḳana (2) ḳarışan ġalīẓ ḥılṭları sürer ḳanı ṣāfī eyler ve levni güzel (3) eyler ve ġammı ve ḳasāveti giderür ve ḳalbe ḳuvvet virür ve mālīḫūlyāya (4) ve sevdāvīlere nāfi‘dür ve ḥayżı idrār eyler ve eger sigillere (5) sirkeyle sürseler giderür şerbeti bir miśḳāle dekdür lāden (6) meşhūrdur ṭabī‘atı ḥār-yābisdür eger gül yaġıyla ḥal eyleyüb (7) ḳulaġa ṭamladsalar aġrısını sākin eyler eger pāpadya yaġıyla (8) ḥal olunub her aġrılara sürseler teskīn eyler eger ma‘ṣūmlarıñ (9) başına sürseler nāzilelerini def‘ ve öksürüklerin izāle (10) eyler eger başına yaḳu eyleseler nāzilelere nāfi‘dür eger mi‘de (11) üstüne yaḳu eyleseler mi‘deye ḳuvvet virür ve ġaşeyānı (12) ve mi‘deniñ yaşlığını izāle eyler ḥarfü’l-mīm (13) mecūḳān ḥükemā-i müteḳaddimīniñ kitāblarında yazılmayan şerīf (14) eczālardan biri daḫi budur bu bir beyāż kökdür ṭadı yoḳdur (15) azacıḳ yaḳmacığı vardur Yeñi Dünyā’da Mecūḳān dirler (16) bir şehirden gelür bu kökiñ Yeñi Dünyā’dan çıḳub bizim diyār (17) larımızda şöhret bulalı otuz yıl ḳadar vardur bu bir

98-a

(1) otdur kökleri çoḳ olur ve budaḳları yer üstüne (2) döşenür yapraġı müdevverdür ve yapraġında ṭamarlar vardur (3) kişnic gibi yemişleri olur salḳım salḳım temmūz ayında yetişür (4) ve köki ḳalıñ olur semiz ḳabaḳ köki gibi ḥattā ba‘żılar ol diyārda (5) semiz ḳabaḳ köki şanmışlar ammā degildür zīrā semiz ḳabaġıñ yaḳması (6) ve ḥiddeti ẓāhirdür ammā bu kökiñ öyle degildür ve bu köki (7) balile yā şekerile terbiye eylerler sāyir kökleri terbiye itdükleri (8) gibi ṭabī‘atı ikinci derecede ḥār-yābisdür anda hem ḳuvve-i (9) müshile ve hem ḳuvve-i ḳābıża vardur balġamı ve ṣuyı rıfḳla (10) ishāl eyler ve ṣarılıġa ve baş aġrısına ve ḫanāzīre ve ṣar‘a (11) nāfi‘dür ve eski nāzileleri keser andan ötüri mafṣallar aġrısına (12) ve yan aġrısına nāfi‘dür ve böġrekler aġrısını ve ḳūluncı def‘ eyler (13) ve ṣoluġanlıġa ve eski öksürüge ve eski sıtmalara ve Frenk (14) marażına

nāfi‘dür bunıñ şerbeti oğlancıḳlara yarım direm büyüklere (15) bir direm ve genc yigitlere iki diremdür māddeyi bişürüb ve ṭabī‘atı (16) telyīn eyleyüb ve mecrāları acduḳdan ṣoñra ‘illete münāsib (17) şerbetler ile vireler rāziyāne ṣuyıyla yā anīsoon ṣuyıyla

98-b

(1) yā dārçīnī ṣuyıyla her ḳanḳısıyla olursa olur isterlerse (2) süfūf idüb yiyeler isterlerse ışladub ṣuyını içeler (3) eger müshil gül şerbetiyle içerlerse ziyāde muvāfıḳdur ḫuṣūṣā (4) ṣafrāvī olanlara ve dimişler ki eger yidükden ṣoñra yarım sā‘at (5) ḳadar uyusalar güzel ishāl eyler ve göñül dönmegi men‘ eyler (6) ḫuṣūṣā müshil icmegi kerīh görüb nefret idenlere ġāyet (7) münāsibdür ışlāḥı rāvend ışlāḥı gibidür ve cigerde (8) ve ince ṭamarlarda ve raḥmde olan süddeleri açar ve iḫtināḳ-ı (9) raḥme nāfi‘dür ammā Ḥekīm Zākūtū eydür şerbeti iki dirhemden (10) üc dirheme deñlidür dir bunıñ bir nev‘i daḫi vardur (11) çalāpā dirler ṭabī‘atda ve menāfi‘de bunıñ gibidür lākin bu (12) andan ḳavīdür maḥmūde Yūnānca saḳmūniyā dirler (13) ṭabī‘atı üçünci derecede ḥār-yābisdür ṣafrāyı ziyāde (14) sürer ve bedeni ṣafrādan pāk eyler lāyıḳ olan budur ki (15) mizācı ḥār olanlar ve ṣabīler ve ḳalbi ża‘īf olanlar ve ḫafaḳānı (16) olanlar isti‘māl eylemeyeler ve ziyāde ıssı günlerde ve ziyāde (17) ṣovuḳ günlerde isti‘māl eylemeyeler ve ışlāḥ eylemedükce

99-a

(1) isti‘māl eylemeyeler ışlāḥı budur ki bir elmanıñ yā ayvanıñ (2) başını kesüb ve içini oyub içine maḥmūdeyi ṭolduralar (3) daḫi ḳapaġını ḳapayub ağacdan çöbcegizler ile mıḫlayalar ve üstini (4) ḫamīr ile ḳablayub furunda ḫamīri bişince ṭura ba‘de çıḳarub (5) ḳoyalar ṣoġuya ba‘de çıḳarub isti‘māl eyleyeler miḳdār-ı şerbeti (6) bir denkdür iki denge deñlidür ve daḫi mi‘deye ḳuvvet virür (7) ve bağırsaḳlardan żararını def‘ eyler şeylerle isti‘māl oluna (8) maṣṭakī gibi ve kitre gibi ve lāyıḳ olan budur ki ziyāde (9) pek sıcaḳ eylemeyeler zīrā ‘ameli ża‘īf olur

ve ʿaḳreb ṣoḳana (10) sürmesi ve icmesi nāfiʿdür ammā ḥāmile ḥātūna içürmeyeler (11) zīrā düşürdür yā ḳarnındakini öldürür misk meşhūrdur (12) ṭabīʿatı üçünci derecede ḥār ikinci derecede yābisdür (13) eger mizācı ḥār olan kimse tāze ḫāliṣ miski ḳoḳsa (14) burun ḳanını aḳıdur eskidükce ḥarāreti azalur sevdādan (15) żaʿīf olmış ḳalbe ziyāde ḳuvvet virür ve ādemiñ terini (16) güzel eyler ve ẓāhirde ve bāṭında olan aʿżālara ḳuvvet (17) virür ḫuṣūṣā aʿżā-yi reʾīseye ziyāde ḳuvvet virür eger

99-b

(1) azacıḳ zaʿferānla buruna çekseler ṣovuḳdan olan baş (2) aġrısını defʿ eyler ve dimāġa ḳuvvet virür ve māliḫūlyāyı giderür (3) pīrlere ve mizācı ruṭūbet üzere olanlara ḫuṣūṣā ṣovuḳ (4) vilāyetlerde ve ṣovuḳ zamānlarda nāfiʿdür ammā yigitlere ve mizācı (5) ḥarāret üzerine olanlara ve ıssı şehirlerde ve ıssı günlerde (6) żarardur ve sevdādan olan ḫafaḳānı giderür ve fikri güzel (7) eyler ve felc marażına ve sekteye nāfiʿdür mārūl ʿArabca (8) ḫas dirler ṭabīʿatı derece-i şāniyede bārid-raṭbdur eger bişürüb (9) yiseler ġıdāsı ziyāde olur eger ḳoparub yıḳamadan (10) yiseler miʿdeniñ elemine nāfiʿdür yüregi yumşadur ve bevli (11) idrār eyler eger tuḫmından iki dirhem ḳadar içseler iḫtilāmı (12) keser cimāʿ şehvetini żaʿīf eyler dāʾimā çoḳ yimek göze żarardur (13) ve ṣusuzlıġı keser ve gice uyumayan ādemlere münāsibdür uyudur (14) ve baʿżılar didiler ki ṣularıñ iḫtilāfına devādur eger ṣuyıyla (15) arpa unını ḫamīr idüb aġrıyan göze yaḳu eyleseler aġrısın (16) sākin eyler eger sirkeyle yiseler ṣafrā buḫārından olan baş (17) aġrısın defʿ eyler ammā ṣoluġan olan kimse ve gögsinde

100-a

(1) balġam olan kimesneler yimeyeler zīrā żarardur mersīn ʿArabca (2) ās dirler ṭabīʿatı bārid-yābisdür yemişi ḳan tükürene ve meṣāne (3) sinde iḫtirāḳ olana münāsibdür miʿdeye ḳuvvet virür (4) ve bevli idrār eyler ve ʿaḳreb ṣoḳana

nāfi'dür ve öksürügi (5) giderür ve ḳuşmaġı men' eyler ve şusuzluġı keser eger yemişini ḳaynadub (6) şaça yaḳu eyleseler şaçı ḳarardur eger arpa unıyla göz (7) aġrısına yaḳu eyleseler nāfi'dür ve yapraġınıñ 'uşāresi (8) şaçı mübālāġayla ḳarardur eger içseler eski ishāli keser (9) ve ḳoltuḳ ḳoḳusını giderür ve ḳalbe ḳuvvet virür ve ḫafaḳānı def' (10) eyler eger yapraġınıñ şıḳındısından beş direm içseler (11) ziyāde terlemegi def' eyler eger yapraġınıñ şuyını göbek altına (12) sürseler şafrādan olanı ishāli keser Mekke ayrıġı (13) 'Arabca ıdḫır dirler ṭabī'atı ikinci derecede ḥār-yābisdür (14) bevli ve ḥayżı idrār eyler ve ciger veremlerine nāfi'dür süddeleri (15) açar ve aḫlāṭı bişürür ve meşānede olan taşı pāreler (16) ve istisḳāya ve bögreklere ve aḳcigere nāfi'dür eger ḳaynadub (17) şuyıyla maźmaża itseler şovuḳdan olan diş aġrısın

100-b

(1) giderür mercān meşhūrdur ṭabī'atı ikinci derecede bārid- (2) yābisdür ḳābızdur ḳan geçene nāfi'dür ḳanı ṭutar ve feraḥ virür (3) eger dişe sürse cilā ve ḳuvvet virür ve ba'żılar dirler ki (4) eger cin ṭutanıñ ve niḳrīs maraźına mübtelā olanıñ boynuna (5) aşsalar ḫalāṣ olur dimişler Mışır baḳlası 'Arabca (6) turmus dirler ṭabī'atı derece-i ūlāda ḥār ve ikinci derecede (7) yābisdür eger dögseler göbek üstüne yaḳu eyleseler veyā (8) yiseler veyā ḳaynadub içseler ḳarında olan şoġulcanı (9) ḳırar eger ḳaynadub behaḳa yā uyuza sürseler giderür eger (10) azacıḳ büber ile ve seẕābla içseler cigeriñ ve ṭalaġıñ (11) süddelerin açar ve ḥayżı aḳıdur eger mürriyle ve balile aşaġadan (12) götürürlerse ḳarında olan ölmiş veledi düşürür eger ḳaynadub (13) şuyını dīvārlara ve eve şaçsalar taḫta bitini ḳırar mercimek (14) 'Arabca 'ades dirler ṭabī'atı ḥarāretde bürūdetde mu'tedildür (15) ikinci derecede yābisdür çoḳ yimeyeler zīrā sevdā arturur ve yaramaz (16) ḫabīṯ maraźlar żuhūrına sebeb olur cüdām gibi ve şīr-pence gibi (17) ve ḳanı ḳoyuldur ve bevli azaldur ve ḥayżı ḥabs eyler çiçek çıḳaranlara

101-a

(1) ve ıssı veremi olanlara sirkeyle yā ḳoruḳ şuyıyla bişürüb (2) yimek nāfi'dür emrāż-ı sevdāviyye ve māliḫūlyā 'ārıż olanlara (3) lāyıḳ olan budur ki yimeyeler ve dā'imā yimesine mu'tād olanlar (4) gāhīce maṭbūḫ eftīmūn icmekle żararını def' eyleyeler (5) māzū 'Arabca 'afş dirler ṭabī'atı ikinci derecede bārid (6) üçünci derecede yābisdür eger sirkeyle bişürüb ve saḥḳ idüb (7) maḳ'ad şişlerine ve maḳ'ad çıḳdıġına yaḳu eyleseler nāfi'dür (8) eger lāḫm-i zāyid üzerine ekseler giderür eger diş diblerine sürseler (9) diblerini muḥkem ve oynamış dişi pekişdürür eger çürümiş diş (10) içine māzūnıñ içinden bir pāre ḳosalar ağrısın sākin (11) eyler eger sirkede ışladub şaça sürseler şaçı ḳarardur (12) eger saḥḳ idüb şunıñ üzerine eküb içseler eski ishāli (13) keser ve bağırsaḳ yaralarını oñuldur eger sirkeyle saḥḳ idüb temregüye (14) sürseler giderür mārziyūn ba'ż yerlerde ḳulapa dirler (15) ṭabī'atı derece-i rābi'ada ḥār-yābisdür küçüklere ve ża'īf (16) pīrlere ve maḥrūrü'l-mizāca virmeyeler ışlāḥı yapraġını (17) keskin sirkede iki gün iki gice ışladalar ba'de sirkesini

101-b

(1) döküb ṭatlu şuyla yuyalar bir iki kerre ba'de gölgede ḳurudalar (2) ba'de dögüb dühn-i bādem ile ovalar ba'de isti'māl (3) eyleyeler eger sevdā veyā balġam ishāl eylemek murād olsa ishāline (4) mu'īn olur eczālarile isti'māl eyleyeler türbüd gibi ve eftīmūn (5) gibi ve milḥ-i Hindī gibi eger şaru şu ishāl eylemek murād olsa (6) helīlec-i aşfer ile ve ġāfiş ve efsentīn ile isti'māl eyleyeler (7) şerbeti nıṣf dirhemdür ma'denūs meşhūrdur kerefis (8) envā'ındandur ṭabī'atı ḥār-yābisdür kerefisden lāṭīfdür ṭa'āmı (9) tiz haẓm itdürür ve ağız ḳoḳusın giderür ve şişleri taḥlīl (10) ve bevli idrār eyler köki ḳavuḳda ve bögrekde olan taşı (11) eridür ve ḥayżı aḳıdur ḥarfü'n-nūn na'nā' (12) meşhūrdur ikinci derecede ḥār-yābisdür yiseler cimā'ya (13) ḳuvvet virür ve ḳarın içinde olan şoġulcanı ḳırar çıḳarur (14) eger şuyını sirkeyle ḳarışdurub içseler ḳan tükürmegi ve (15)

ıncḳırmaġı ve ḳuşmaġı def‘ eyler ve mi‘deye ġāyet nāfi‘dür ve şovuḳdan (16) ve yilden olan baş aġrısına yaḳu eyleseler aġrısın sākin (17) eyler ve ḳuduz kelb ışırdıġı yere ṭuzıla yaḳu eyleseler nāfi‘dür

102-a

(1) eger çeyneseler diş ṣızısın sākin eyler eger çeyneyüb ‘aḳreb (2) şoḳduġı yere ursalar ziyāde nāfi‘dür naḥve’-i Hindī (3) Fārsīce nān-ḫ:āh dirler ma‘nāsı etmek isteyici dimekdür ya‘nī (4) ṭa‘āma iştihā getürici dimekdür ḫuṣūṣā etmek ḫamīrine ḳarışduralar (5) çörekler bişüreler ‘Arabca kemmūnü’l-mülūkī dirler üçünci derecede (6) ḫār-yābisdür göbek burusın def‘ eyler ve ‘usr-ı bevle ve cān-verler (7) şoḳduġına nāfi‘dür eger ḳaynadub ‘aḳreb şoḳduġı (8) yere ursalar aġrısın sākin eyler ve ṭa‘āmı haẓm itdürür (9) ve geyirdir ve ḳarın aġrısın ve göñül dönmesini def‘ eyler ve şovuḳ (10) mi‘deyi ve cigeri ḳızdurur ammā mi‘desi ve cigeri ḫār olanlara (11) zarardur meger ki sirkeye ışlayub ba‘de azacıḳ isti‘māl (12) eyleyeler ve bögrekde ve meşānede olan ṭaşları eridür (13) ve ḳarından şoġulcanı ve tatar ḳurdını çıḳarur eger balile (14) yirlerse nev-rūz otı ‘Arabca muḫallişe dirler eger bir (15) kimse bir dirhemden iki dirheme dek içse ol kimseyi (16) zehirlü cān-ver şoḳsa kār eylemeye eger şoḳduḳdan şoñra (17) içse zehrini def‘ eyleye iḫtiyārāt-ı bedī‘ī ṣāḥibi

102-b

(1) eydür eger güneş ḫamel burcuna nāzil olduġı gün ya‘nī nev-rūz (2) güninde üç güne dek birer miṣḳāl muḫallişeyi dögüb (3) içse ol yıl içinde aña ne ḳadar zehir virseler kār itmeye (4) ve bu ota muḫallişe didükleri andan ötüridür ki zehirlerden (5) ḫalāṣ eyler böyle olduġından nev-rūz günlerinde ekşer (6) ḫalḳ meşirile bu otdan yirler andan ötüri buña nev-rūz (7) otı dirler nīlūfer meşhūrdur ṭabī‘atı evvelki derecede (8) bārid-raṭbdur çiçegini ḳoḳmaḳ uyḳu getürür dimāġı şovuḳ (9) olanlar çoḳ ḳoḳmayalar zīrā dimāġlarını fāsid eyler ammā (10) dimāġı ḫār

olanlara nāfi'dür müferriḥdür ḳalbe ḳuvvet virür (11) ḳoḳmaġla ve ḥarāretden olan ḫafaḳānı giderür dimāġında (12) ve gögsinde ḥarāreti olanlara ve ḥarāretli sıtmaya ve ziyāde (13) yübūsete ġāyet nāfi'dür ve ḥarāretden uyḳusı gelmeyenleriñ (14) uyḳusın getürür ḳoḳmaġla ve icmekle noḫūd 'Arabca (15) ḥummuṣ dirler ṭabī'atı evvelki derecede ḥār-yābisdür südi (16) ve menī'yi ziyāde eyler cigeriñ ve ṭalaġıñ ve bögrekleriñ süddelerin (17) açar ve cimā' şehvetini ziyāde eyler ve bevli idrār eyler siyāhı

103-a

(1) idrārda beyāżından ḳavīdür eger noḫūd ṣuyıyla uyuzı (2) ve temregüyi yusalar nāfi'dür eger ḫuṣye-teyn şişine yaḳu (3) eyleseler giderür ḳulaḳ ardında olan şişlere daḫi (4) yaḳu eylemek nāfi'dür noḫūd yimek riyeye güzel ġıdā ḥāṣıl (5) olur ve riyeniñ yaralarına nāfi'dür eger noḫūdı ışladub (6) ḳarnı ac iken çiyle yiseler ve ṣuyını üstüne içseler (7) ẕekere ziyāde ḳuvvet virüb şehveti ziyāde eyler ḫarf (8) ü'l-vāv vişne 'Arabca ḳarāṣıyā-yı ḥāmıż dirler ṭabī'atı (9) bārid-yābisdür mi'deye ḳuvvet virür ve ṣafrāyı keser ve ḥarāreti (10) teskīn eyler ve ṣusuzlıġı def' eyler ve ishāli keser ḫuṣūṣā (11) ḳurusı ḳābıżdur ve göñül dönmegi men' eyler ve ṣamġı öksürüge (12) münāsibdür eger göze çekseler nūrın ziyāde eyler vaşaḳ (13) meşhūr kürkdür ṭabī'atı ḥār-yābisdür lākin ḥarāreti samūrdan (14) azdur arḳa aġrısını bögrekde ve meṣānede şovuḳdan olan (15) 'illetleri dāfi'dür ve cimā'ya ḳuvvet virür ve bedeni ḳızdurur pīrlere (16) münāsibdür ammā mizācı ḥār olanlara żarardur vaşaḳ kürk giymegi (17) 'ādet idinen ādemler bevāsīr ve niḳrīs zaḥmetlerinden emīn olurlar

103-b

(1) ḥarfü'l- hā' helīle meşhūrdur üç dürlü (2) olur cümlesiniñ ṭabī'atları evvelki derecede bārid ikinci (3) derecede yābisdür birisi kābilī helīledür ḥavāssı ḥıfẓ (4) ve 'aḳlı ziyāde ve ẕihni ṣāfī eyler ve baş aġrısını def' eyler ve sevdā (5) ve

balġamı ishāl eyler bevāsīre ve rīḥ-i bāsūra nāfi'dür birisi daḫi (6) ṣarı helīledür ṣafrāyı ve raḳīḳ balġamı ishāl eyler eger ışladub (7) ṣuyını içseler ishāli ḳavī olur ammā bişürseler ishāli ża'īf (8) olur mi'deyi pāk idüb ḳuvvet virür birisi daḫi ḳara (9) helīledür sevdāyı ishāl eyler ve bedeniñ levnini ve ervāḥ-ı bedeni (10) ṣāfī eyler ve ḳanı pāk eyler ve cüdāma ve bevāsīre nāfi'dür ve ṭalaḳ (11) aġrısın giderür ve mi'deye ḳuvvet virür ve yaşlığını alur giderür (12) helyūn meşhūrdur ṭabī'atı ḥār-raṭbdur süddeleri açar (13) ve bögregi tenḳıye eyler ve bevli idrār eyler ve meşānede olan taşı (14) çıḳarur ve cimā'ya ḳuvvet virür ve böy şoḳduġına münāsib şerbetlerle (15) içürseler nāfi'dür ve aġızda mażmaża eyleseler diş aġrısın (16) giderür hāvuc 'Arabca cezer dirler ṭabī'atı ḥār-yābisdür (17) cimā' şehvetini taḥrīk ve ḥayżı idrār eyler eger balile terbiye eyleseler

104-a

(1) hażmı güzel olur cimā'ya ḳuvvet virür menī ziyāde eyler (2) türşīsi cigere ve mi'deye nāfi'dür ve ṭalaġı arıdur mizācı (3) ḥār olanlara münāsib degildür meger sirkeyle isti'māl eyleyeler (4) ammā mizācı bārid olanlara nāfi'dür ḫuṣūṣā ḥār eczālarile (5) bile isti'māl oluna eger mi'dede yaşlıḳ var ise mi'deye (6) ḳuvvet virüb ruṭūbetini giderür huyūfārīḳūn bir (7) ṣarı çiçekli otdur ṭabī'atı üçünci derecede ḥār-yābisdür (8) ḳızdırıcıdur ḥayżı idrār eyler yapraġı yaraları bitürür eger (9) çiçeginden devşirüb zeytle bir şīşeye ḳoyub güneşe aṣsalar (10) bir ḳırmızı güzel yaġ olur yaralara sürseler bitürür ve deriñ (11) yaralarıñ içine aḳıtsalar bitürür ḳaynadub ṣuyını içseler (12) yan baş aġrılarına nāfi'dür eger tuḫmından biraz alub yarısı (13) ḳadar seżāb tuḫmıyla içseler ḥummā-yi rub'ı giderür eger her (14) gün nıṣf direm ḳadar alub dögüb bal ṣuyıyla içseler (15) yan aġrılarını def' eyler ḥarfū'l-yā' yımırṭa (16) 'Arabca beyż dirler efḍalı tavuḳ yımırṭasınıñ rūfdan bişen (17) ṣarusıdur bedene tiz siñer keşīrü'l-ġıdādur güzel ḳan

104-b

(1) ḥāṣıl olur ammā pek pişen eyü degildür ziyāde buḫār tevellüd (2) eyler eger beyāżını yüze sürseler güneş te'ṯīrini men' eyler (3) ve āteş yaḳdugı yere sürseler def' eyler eger göze yaḳu itseler (4) göz aġrısın giderür öksürüge nāfi'dür ve ḫuşūnet-i ṣadrı (5) giderür ve āvāz boġulduġına nāfi' dür ve sile ve żīḳu'n-nefese (6) ve ḳan tükürenlere ziyāde münāsibdür ḫuṣūṣā ṣarusını (7) ısıdub içeler eger zaḫīr olan ādemiñ ḥuḳnesine ḳatub (8) iḫtiḳān eyleseler fi'l-ḥāl ṭutar ve veca'ın sākin eyler (9) Nāfi' bin 'Ömer Raẓiyallahu 'Anh Peyġamber 'Aleyhi's-selām'dan (10) rivāyet eyler enbiyādan birisi Ḥaḳḳ-ı Sübḥān'a ve Te'ālā'ya ża'fdan (11) şikāyet eyledi Ḥaḳḳ-ı Sübḥān'a ve Te'ālā yımırṭa yimekle emr eyledi (12) yāḳūt meşhūr ṭaşdur üç dürlü olur ḳızıl (13) ve ṣarı ve gök eyüsi nār dānesi gibi olandur aña (14) yāḳūt-ı rümmānī dirler ve yāḳūt cemī' ṭaşlardan aġırdur (15) ve ḳızıl yāḳūta ḫāṣṣeten āteş te'ṯīr eylemez eger saḥḳ idüb ḳaranfūl (16) ile yiseler ḳalbe ziyāde ḳuvvet virür ve yürek oynamasını (17) def' eyler eger ma'cūn idüb yirlerse cemī' zehirleriñ żararını

105-a

(1) def' eyler ve ziyāde feraḥ virür ve Ḥekīm Arisṭo eydür (2) yāḳūt ḫātem ṭaḳınan veyā boynuna aṣub götüren ādeme ṭā'ūn (3) iṣābet eylemez dir ve ḫalḳıñ gözine heybetlü görinür yıldırım (4) urmaz ve ṣuya ġarḳ olmaz barmaġında yāḳūtdan ḫātem (5) olan kimseniñ ṣuya ġarḳ olduġı görülmemişdür ve ehl-i (6) Hind'den mervīdür bir ādemiñ yanında yāḳūt olsa ol (7) ādem ġayrı zamānda çekmege ḳādir olmaduġı yayı yanında (8) yāḳūt olduġı zamān çeker ve ġāyet ṣuṣamış kimse yāḳūtı (9) aġzına ḳoysa ṣusuzluġı geçer ve ġāyetle feraḥ-nāk olur (10) yeşm meşhūr ṭaşdur ṭabī'atı bārid-yābisdür yeşm (11) götüren ādeme yıldırım ṭoḳunmaz eger bir şehire çoḳ çoḳ yıldırım (12) düşse ol şehirde bir yüksek meyl üstüne yeşm ḳosalar (13) bi-emr-illāhi te'ālā ol şehire ṣā'iḳa inmeye eger mi'desi (14) aġrıyan kimesne mi'desi üstüne aṣa ḳosa aġrısı gider (15) ve hem götüren ādeme yaramaz

göz degmez ve sihri men‘ eyler ve ḳan (16) tüküren ve yüreginden ḳan geçene içürseler def‘ eyler ve ḫafaḳānı (17) ve ḫunnāḳı def‘ eyler götürmekle yaġ ‘Arabca semn dirler ṭabī‘atı

105-b

(1) ḫār-raṭbdur ḫıltları bişürür gögsi ve boġazı yumşadır (2) gögsiñ ḫıltlarını bişürür ḫuşūşā balile ve bādemle ola (3) ve zehr içenlere içürseler tiryāḳ ḳadar nef‘i vardur ḫattā bir kimseyi (4) yılan şoḳmış yanında eski sıġır yaġı varimiş andan icmiş (5) zehri def‘ eylemiş eger ḫabs-i bevl içün beş altı direm ḳadar alub (6) yarı şeker ile eridüb içürseler fi’l-ḫāl idrār eyler eger (7) eski yaġı ḳınayla ḫılṭ idüb eski uyuza sürseler giderür (8) yāsemīn meşhūrdur ṭabī‘atı ḫār-yābisdür ikinci derecede ḳoḳması (9) pīrlere ve dimāġı şovuḳ olanlara nāfi‘dür ve ġalīẓ yėlleri ṭaġıdur (10) ve eger başa sürseler şovuḳdan olan baş aġrısın def‘ eyler (11) ammā çoḳ ḳoḳlamaḳ beñzi ṣarardur ıṣlāḥı gül ṣuyına baturub (12) ḳoḳmaḳ gerek ammā yaġı şovuḳdan olan maraẓlara nāfi‘dür ḫuşūşā (13) felce ve ṣar‘a ve lāḳveye ve yarım baş aġrısına ve şovuḳdan olan (14) baş aġrısına sürseler nāfi‘dür terledicidür ve mefāṣıl (15) aġrısına nāfi‘dür yarpuz ‘Arabca fūdenc dirler ṭabī‘atı (16) ḫār-yābisdür eger ḳaynadub içseler zehirlü cān-verler şoḳduḳda (17) zehrini def‘ eyler eger sirkeyle ḳaynadub ṭalaġa ursalar giderür

106-a

(1) eger içseler ḳarında ölmiş oġlanı çıḳarur eger ṭuzla (2) ve balile içseler mi‘dede olan aḫlāṭı çıḳarur ve sevdāyı (3) ishāl eyler eger ḳurudub ba‘de yaḳub diş diblerine sürseler (4) dişleri pekişdürür yılġun ‘Arabca ṭarfā dirler eger (5) ḳaynadub maẓmaẓa itseler diş sızısını def‘ eyler ve içseler (6) ṭalaġı giderür eger yılġun aġacından bir çanaḳ yapub ṣuyı (7) andan içseler ṭalaġa nāfi‘dür ve eski ishāli keser ve ṣaruluġa (8) nāfi‘dür eger kökini zeytle ḳaynadub cüdām maraẓına mübtelā (9) olan kimesneye içürseler ġāyetle nāfi‘dür eger budaḳlarını (10)

zükkāma ve çiçek çıḳaranlara tütsi eyleseler ʻacāyib nefʻi vardur (11) eger yapraġını boġaza yapışan sülüge tütsi eyleseler fi'l-ḥāl (12) düşürür yabān feslegānı Frenkler merḳūliyās (13) dirler ʻArabca ḥalbūb dirler iki dürlüdür biri dişi biri (14) erkek ṭabīʻatı ikinci derecede ḥār-yābisdür eger ḳaynadub (15) ṣuyından otuz miṣḳāl içseler ṣafrāyı ve yürekde olan (16) ṣuyı sürer baʻżılar eyle zuʻm itdiler ki ḫātūnlar ḥayżından (17) pāk olduḳdan ṣoñra erkeginiñ yapraġından dögüb ṣāf

106-b

(1) gibi götürse erkek oġlana ḥāmile ola eger dişisini eylese (2) dişiye ḥāmile ola ikinci bāb mürekkebāt (3) beyānındadur maʻlūm ola ki müfred devāyla ʻilāc (4) mümkin iken mürekkeb devāyla ʻilāca taʻarruż eylemeziz lākin her zamān (5) maḳṣūda kāfī müfred bulunmaduġından mürekkebātla ʻilāca (6) muḥtācız zīrā ʻilāc eyleyecegimiz devā-i müfrediñ yā ṭadı ziyāde (7) acıdur ṭatlıyla terkīb ideriz meşelā ṣabrı balile ḳarışdurduġımız (8) gibi yā ḳoḳusı yaramazdur rāyiḥası güzel şeylerle terkīb eyleriz (9) meşelā ḫıyārşenberi gül ṣuyıyla ıṣlāḥ iderler yāḫūd ol (10) müfred devāniñ ḳuvveti żaʻīfdür maraż ise ḳavīdür maraża (11) muḳāvim olamadığından ḳuvvetini arturacaḳ devālar ile terkīb olunur (12) yāḫūd devāniñ ḳuvveti ḳavīdür maraż żaʻīfdür devāniñ (13) ḳuvvetini żaʻīf idici şeyler ile terkīb olunur yāḫūd (14) devāniñ nüfūẕı ḳavī olub ṣābit olmamaġla ṣābit ḳılıcı (15) şeylerle terkīb olunur yā nüfūẕı baṭīdür nüfūẕ arturıcı şeyler (16) ile terkīb olunur ḫuṣūṣā baʻżı aʻżāya maḫṣūṣ devālar (17) var ol aʻżāya nüfūẕı maḳṣūd olduġı zamān ol

107-a

(1) maḫṣūṣ devāyla terkīb iderler meşelā ḳalbe müteʻallik ʻilāclarda (2) zaʻferān ḳatarlar yāḫūd maraż mürekkebdür bir devā kifāyet eylemez (3) marażına göre terkīb eylemek iḳtiżā eyler pes mürekkebāta daḫi (4) iḥtiyāc olduġından

mürekkebātdan mücerreb olanları **bu bābda** (5) īrād eyledik ve on faṣıl üzerine tertīb eyledik **evvelki** (6) **faṣıl** çoḳ maraẓlarda isti'māl olunan **mürekkeb şerbetler** (7) **beyānındadur** şarābü'l-uṣūl ki İbn-i Māseveyh'iñ (8) muḫtārıdur balġamdan ve ṣafrādan olan sıtmalarıñ ibtidāsında (9) nāfi'dür süddeleri feṯḥ eyler ṣıfatı budur kerefis köki (10) ve rāziyāne köki ve hindübā köki ve her dem bahār köki ve helyūn (11) köki bu kökleriñ her birinden ḳırḳar direm alub vāfirce ṣuyla (12) ḳaynadub ba'de süzüb içine dört rıṭl şeker ḳatub yine (13) ḳaynadalar tā ḳıvāma gelince ba'de bir çīnī ḳavanosda ḥıfẓ ideler (14) şarābü'd-dinārī İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur ġalīẓ (15) ḫılṭları çıḳarur her süddeyi açar ve süddelerden olan maraẓlara (16) nāfi'dür Frenkler bu şerbeti ziyādesiyle isti'māl eylerler ṣan'atı (17) budur hindübāyı dögüb ṣıḳub ṣuyın alalar ve kerefisi daḫi dögüb

107-b

(1) ṣuyın alalar her birinden iki rıṭl ve hümeyli daḫi dögüb (2) ṣuyın alalar ve yabān lisān-ı s̱evri ve bostānī lisān-ı s̱evri (3) daḫi dögüb her biriniñ ṣularından birer rıṭl alalar ve yımırṭa (4) ağıyla köpügini kesdürüb süzüb şeker ile ḳıvāma getüreler (5) şarāb-ı bezentīnü'l-kebīr bu daḫi İbn-i Māseveyh'iñ (6) muḫtārıdur süddeleri feṯḥ eylemede evvelkiden aḳvādur (7) ṣan'atı budur hindübā ṣıḳındısı ve kerefis ṣıḳındısı her birinden (8) ikişer rıṭl ve hümeyl ve lisān-ı s̱evr-i yabānī ve bostānī her biriniñ (9) 'uṣāresinden birer rıṭl yımırṭa ağıyla 'uṣāreleri kesdürüb (10) ṣāf eyleyüb ba'de on altı direm ḳuru gül ve dört dirhem (11) peyān köki ve kerefis tuḫmı ve anīs̱on ve biraz rāziyānec her birinden (12) üçer dirhem ve sünbül-i Hindī iki dirhem iki rıṭl sirke ile (13) ḳaynadub süzüb şeker ile ḳıvāma getüreler şarāb-ı (14) şāh-terec İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur cigere ve mi'deye (15) ḳuvvet virür ve süddelerini açar ve deri yüzinde olan emrāẓa (16) ġāyetle nāfi'dür uyuz gibi ṭuzlu balġam gibi ve baraṣ ve behaḳ (17) ve şīr-pence gibilere ziyāde muvāfiḳdur ṣan'atı budur

108-a

(1) ṣarı helīle ve kābulī her birinden yigirmi dirhem ve lisān-ı ṣevr (2) çiçegi ve benefşe ve pelīn ve keşūṣ her birinden on altı direm (3) peyān köki ve ḳuru gül her birinden dört direm eftīmūn ve besfāyic (4) her birinden yedi direm erik yüz dāne ve çekirdeksüz ḳuru üzüm (5) yarım rıṭl un rıṭl ṣuyla ḳaynadalar ṣülüṣi ḳalınca ba'de (6) süzeler ve şāh-tereyi dögüb sıḳub ṣuyından ve şeker (7) her birinden üc rıṭl ḳatalar ve temr-i Hindī ve ḫıyārşenber balı (8) her birinden iki vaḳıyye ḳatub ḳaynadub ḳıvāma getüreler şarāb-ı (9) na'nā' İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur mi'deye ḳuvvet virür (10) ve ḳuşmaġı men' eyler ve ishāli keser ṣan'atı budur ayva 'uṣāresi (11) ve ṭatlu enār ile ekşi enār ṣuları her birinden birer buçuḳ (12) rıṭl ḳuru na'nā' ve ḳuru gül her birinden on altı direm ḳadar alub (13) ol ṣular içinde ışladalar bir gün bir gice ṭura ba'de (14) ḳaynadub süzeler ve şeker ile yā bal ile ḳıvāma getüreler eger (15) ḳuru na'nā' yerine yaş na'nā'nıñ 'uṣāresi olsa daḫi (16) a'lā olur es-sükencübīnü'l-müdebbir Ḥekīm Nīḳolāūs'ıñ (17) muḫtārıdur süddeleri açar ve ḳanı ṣāfī eyler ve eski sıtmalara

108-b

(1) nāfi'dür ṣan'atı budur baldırı ḳara ve altun otı (2) ve ṭaş ḳınası ve benefşe ve rāziyāne köki ve her dem bahār köki (3) ve helyūn ve ayrıḳ köki her birinden berāber alub kifāyet ḳadar enār (4) ṣuyı ve sirkede ışladub ba'de ḳaynadalar ve süzüb şeker (5) ile ḳıvāma getüreler şarāb-ı 'ırḳu's-sūs ya'nī (6) peyān köki şarābı gögsi ve aḳ cigeri aḫlāṭdan pāk eyler (7) ve öksürüge ve żīḳ-ı nefese ve ẕātü'l-cenbe nāfi'dür (8) ṣan'atı budur peyān köki on altı direm baldırı ḳara sekiz (9) direm zūffā dört direm dört rıṭl ṣuda ışladalar (10) bir gün bir gice ve ḳaynadalar ve süzeler ve bal ve şeker ve şeker peyniri (11) her birinden altmış dört direm ve gül ṣuyı elli direm ḳaynadub (12) ḳıvāma getüreler şarāb-ı zūffā gögsi ve aḳcigeri aḫlāṭdan (13) pāk eyler ve öksürüge ve żīḳ-ı nefese ve ẕātü'l-cenbe nāfi'dür (14) ṣan'atı budur zūffā ve kerefis köki ve rāziyāne köki ve faṭrāsāliyūn (15) ve peyān

köki her birinden onar dirhem ve ḳabı şoyulmış arpa dört (16) direm ebe gümeci tuḫmı ve ayva çekirdegi ve keşīrā her birinden üc (17) direm baldırı ḳara altı direm sepistān ve ʿunnāb her birinden otuzar

109-a

(1) dāne ḳuru üzüm yigirmi direm ve encīr ve ḫurmā her birinden (2) onar dāne şeker peyniri iki rıṭl ḳaynadub ḳıvāma getüreler (3) şarābü'l-ġāfiṣ İbn-i Māseveyh Ḥekīm'iñ muḫtārıdur (4) ciger süddelerini açar sü'i'l-ḳınyeye ve istisḳānıñ envāʿına (5) nāfiʿdür ve bevli idrār eyler ve bögrekde olan ṭaşları ṭaġıdur (6) ve ṭabīʿatı telyīn eyler şanʿatı budur rāziyāne ve kerefis köki (7) ve hindübā ve peyān köki ve Mekke ayrıġı ve keşūṣ ve pelīn ve gül (8) ḳurusı her birinden altışar direm baldırı ḳara ve bād-āverd (9) ve lisān-ı ṣevr çiçegi ve anīsōn ve rāziyāne tuḫmı ve ġāfiṣ her (10) birinden beşer direm rāvend ve maṣṭakī üçer direm sünbül ve āsārūn (11) her birinden iki direm hindübā ʿuṣāresi ve kerefis ʿuṣāresi (12) her birinden iki rıṭl şeker kifāyet ḳadar şarābü'l-üstüḫuṭūs (13) yaʿnī ḳara baş şarābı İbn-i Māseveyh Ḥekīm'iñ muḫtārıdur şovuḳ (14) dimāġıñ marazlarına ve siñirler marazlarına nāfiʿdür felc ve teşennüc (15) ve aʿżā uyuşmaḳ ve yüz ve göz egilmek gibi daḫi bunlarıñ ġayrı (16) gibilere nāfiʿdür ṣıfatı budur ḳara baş çiçeginden otuz (17) direm kekik ve yarpuz ve ṣaʿter ve anīsōn ve ʿūdü'l-ḳahr her

109-b

(1) birinden yedişer direm dār-ı fülfül üc direm zencebīl iki direm (2) dārçīnī ve sünbül ve zaʿferān her birinden birer buçuḳ direm ḳuru (3) üzüm dört direm bal beş rıṭl ḳaynadub ḳıvāma getüreler (4) şarābü'l-eftīmūn sevdādan olan marazlara nāfiʿdür (5) gerek içeride olsun gerek ṭaşrada olsun baraṣ ve şīr- (6) pence gibi ve ḫabīṣ yaralar gibi şanʿatı budur yigirmi dirhem (7) eftīmūn ve şarı helīle ve ḳara helīle her birinden on beş (8) direm keşūṣ ve şāh-tere her birinden on direm kekik ve lisān-ı (9) ṣevr ve yarpuz ve emlec ve belīle ve peyān köki ve besfāyic (10) ve

ġarīḳūn ve ḳara baş her birinden altı direm ve gül ve rāziyānec (11) ve anīson her birinden iki buçuḳ dirhem erik yigirmi dāne (12) ḳuru üzüm otuz iki direm temr-i Hindī yigirmi dirhem kifāyet (13) ḳadar ṣuyla ve üc rıṭl şeker ve iki rıṭl üzüm ṣuyıyla (14) ḳaynadub ḳıvāma getüreler şarāb-ı 'unnāb İbn-i Māseveyh (15) Ḥekīm'iñ muḫtārıdur öksürüge ve zātü'l-cenbe nāfi'dür ve āvāzı (16) ṣāfī eyler ve gögsi yumşadur ṣan'atı budur 'unnāb altmış (17) 'aded benefşe ve ebe gümeci tuḫmı her birinden beşer direm ve baldırı

110-a

(1) ḳara ve ḳabı ṣoyulmış arpa ve peyān köki her birinden sekizer direm (2) ve ayva ve ḳavun çekirdegi ve mārūl tuḫmı ve keşīrā her birinden (3) üçer dirhem kifāyet ḳadar şeker ve ṣuyla şerbet bişüreler (4) şarāb-ı efsentīn-i müdebbir ya'nī pelīn şarābı İbn-i Māseveyh (5) Ḥekīm'iñ muḫtārıdur mi'deye ve cigere ve ālāt-ı ġıdāya (6) ḳuvvet virür ve marażlarına nāfi'dür ve yėlleri taḫlīl eyler ve aḫlāṭı (7) idrārıla çıḳarur ve mi'de marażlarında 'acāyib fā'idesi (8) vardur ṣan'atı budur nıṣf rıṭl ḳadar pelīn ve on (9) sekiz dirhem ḳuru gül ve üc direm sünbül-i Hindī ve ikişer (10) buçuḳ rıṭl şarāb-ı reyḥānla ayva ṣuyı içinde edviyeleri (11) bir gün bir gice ışladalar ba'de ḳaynadub süze ve kifāyet (12) ḳadar şekerile ḳıvāma getüre şarābü'l-ḫaşḫāş (13) ḳuru öksürüge nāfi'dür ve nāzileyi men' eyler ve uyḳu getürür (14) ṣan'atı budur beyāż ḫaşḫāş ḳabuġı elli dāne baş ola (15) ve ḳara ḫaşḫāş ḳabuġı ve baldırı ḳara her birinden on beş direm (16) ve peyān köki beş dirhem ve 'unnāb otuz dāne ve mārūl tuḫmı (17) ḳırḳ dirhem ve ebe gümeci tuḫmı ve ayva çekirdegi her birinden altışar

110-b

(1) direm kifāyet ḳadar ṣuyla ḳaynadub ve süzüb kifāyet ḳadar (2) şekerile ve fānīzile ḳıvāma getüreler **ikinci faṣıl** (3) **ma'cūnlar ve cevārişler beyānındadur** ma'cūnü'l-cevāhir (4) ü'l-bāride Frenkler buña ma'cūn-ı diyāsentā dirler bu nüsḫa

(5) ḥükemā-i müteḳaddimīniñ kitāblarında yoḳdur bu terkībiñ nef'i 'aẓīmdür (6) ve ḳadri celīldür sevdādan olan marażlara nāfi'dür ve (7) ḫafaḳānı giderür ve bayılmaġı def' eyler ve yaramaz sıtmalarda ḳuvvet (8) sāḳıṭ olduḳda yidürseler ḳuvvet virür vebā ve ṭā'ūn (9) günlerinde her ṣabāḥ birer miśḳālini lisān-ı ŝevr ṣuyıyla ḳuzu (10) ḳulaġı ṣuyıyla isti'māl eyleseler nef'ine nihāyet yoḳdur (11) ḥummā-yi dıḳḳa ve ḥummā-yi rub'a ve sil marażına ve ḳan tükürenlere (12) ve yüreginden ḳan gidenlere ġāyet nāfi'dür ve yürek marażlarınıñ (13) cümlesine ve ḥarāret-i kebde ve mi'deye ġāyet fā'ide eyler (14) ve 'ufūneti men' eyler bu nüsḫa Frenk kitāblarından alınmışdur ve dürlü (15) dürlü nüsḫalar vardur biz bu nüsḫayı iḫtiyār eyledik ṣan'atı (16) budur yāḳūt-ı aṣfer Frenkler buña diyāsintā dirler andan ötüri (17) bu ma'cūnıñ adını diyāsintā ḳomışlardur ve ḳızıl mercān ve ṭıyn-ı

111-a

(1) maḫtūm her birinden on ikişer direm ḳırmız ve ṭūrmentīlā (2) ve müşk-i ṭarāmaşī' ve aġac ḳavunı çekirdegi ve za'ferān ve mürr- (3) ṣāfī ve ḳızıl gül ve beyāż ṣandal ve ḳızıl ve ṣarı (4) ṣandal ve ṣıġın geyiginiñ yüreginde bulunan kemik ve ṣıġın (5) geyiginiñ yanmış boynuzı ve ḳuzu ḳulaġı tuḫmı ve semiz ot (6) tuḫmı ve fīl kemigi bürādesi her birinden dörder dirhem ḳızıl (7) yāḳūt ve zümürrüd ve gök yāḳūt ve yāḳūt-ı rümmānī ya'nī la'l (8) ve delinmedik incü ve ḫām ibrişīm ve altun varaḳ ve gümüş varaḳ (9) her birinden ikişer dirhem bādzehr bir dirhem kāfūr ve misk (10) ve 'anber her birinden rub' dirhem ṭaşları ve cevherleri sümmāḳī (11) mermer üstünde gül ṣuyıyla saḥḳ eyleyeler bir mertebe saḥḳ eyleyeler ki (12) yaġ gibi ola aṣlā irilik ḳalmaya ve bāḳī eczāyı daḫi saḥḳ (13) eyleyüb cevāhir ile ḳarışduralar ve aġac ḳavunı ṣarābından (14) beş yüz dirhem ḳadar alub ḳarışdurub ma'cūn eyleyüb çīnī (15) yā gümüş ḳavanosda ḥıfẓ eyleyeler ma'cūnü'l-ḳırmız (16) bu terkībi evvel īcād eyleyen İbn-i Māseveyh Ḥekīm idi ba'de (17) Frenk ṭabībleri taṣḥīḥ eyleyüb her yaramaz marażda isti'māl

111-b

(1) eylediler a'zā-i re'īseye ve rūḥlara ḳuvvet virür ve ḥarāret-i (2) ġarīziyyeyi taḥrīk eyler ve ḳalbe feraḥ virür ve nefsi mesrūr eyler (3) ve cimā'ya ḳuvvet virür ve aġır başmaġı ve unutḳanlıġı giderür (4) ve yarım baş aġrısını ve baş dönmesini def' eyler ve fālice (5) ve el ve ayaḳ ditremesini zā'il eyler ve ḥıfẓı arturur ve ḥavāssa (6) zekā ziyāde eyler ve ḳalbe ḳuvvet virür ve ḫafaḳānı izāle eyler (7) ve māliḫūlyānıñ envā'ına ve öksürüge ve ṣoluġanlıġa (8) ve sil marażına ġāyet fā'ide eyler ve mi'deye ḳuvvet virür (9) ve haẓma yardım eyler ve sevdādan olan yėlleri ve bevāsīr (10) yėllerini ṭaġıdur ve cigere ḳuvvet virür ve süddelerin açar ve levni (11) ṣāfī eyleyüb ve yüzi nūrlandurur ve ḥāmile ḫātūnlara (12) ziyāde nāfi'dür ve ḳarnında veledini düşmeden ḥıfẓ eyler (13) ve ma'ṣūmlara yidürseler anlara 'āriż olan ṣar'ı def' (14) eyler ve aġlamalarını def' eyler ve mi'delerini ıṣlāḥ eyler (15) ve eski ishāle ve yüreginden ḳan geçene ve bevāsīre ve ṭalaḳ (16) marażlarına ve istisḳāya ve Frenk marażlarına ve cüdāma ve ṣol (17) maraż ki Frenkler aña üskürbūṭ dirler ziyāde fā'ide eyler

112-a

(1) ve ṭā'ūna ve ḥummā-yi vebā'iyyeye ve ġayrı emrāż-ı redīyeniñ cümlesine (2) nāfi'dür ṣıfatı budur ḫām ibrişīm yüz direm ve miskī (3) elma ṣuyı ve gül ṣuyı her birinden yüz elli dirhem şeker ikiyüz (4) direm ḳırmız on direm 'anber ve 'ūd ve dārçīnī her birinden (5) altı direm lāceverd ve incü her birinden dörder dirhem ve altun (6) varaḳ bir direm misk yarım dirhem ibrişīmi elma ṣuyında ve gül (7) ṣuyında bir gün bir gice ıṣladalar ba'de yumşaḳ āteş üstüne (8) ḳoyalar ṣuyıñ yarısı gidince ḳaynadalar ba'de ḳırmızı yumşaḳ (9) dögüb ol ṣuyıñ içine ḳoyalar bir azacıḳ ḳaynaya ba'de (10) āteşden indüreler ve ḥarīri ve ḳırmızı oġalar ba'de süzeler (11) ve ol ṣunıñ içinde şekeri ezeler ve āteş üzerine ḳoyub (12) ḳaynadalar tā ma'cūn ḳıvāmına gelince ba'de āteşden indüreler (13) ṣoġuya ve sāyir eczāyı dögüb az az içine ḳoyub ḳarışduralar (14) ve altundan yā gümüşden yā faġfūrīden

ḳavanos içine ḳoyub (15) ḥıfẓ eyleye vaḳt-ı ḥācetde münāsib şerbetler ile bir miṣḳāl isti'māl (16) eyleyeler devā'-i misk-i ḥulv İbn-i Māseveyh Ḥekīm'iñ (17) muḫtārıdur a'ẓā-i re'īseye ḳuvvet virür ve māliḫūlyāya nāfi'dür

112-b

(1) eger sıtması yoġısa ve nisyāna ve ṣar'a ve felce ve teşennüce ve yüz (2) göz egildigine ve ḫafaḳāna ve zīḳ-ı nefese nāfi'dür şerbetini bir diremden (3) bir buçuḳ dirheme dek isti'māl eyleyeler ṣıfatı budur za'ferān (4) ve durūnc ve zerenbād ve 'ūd ve besbāse her birinden iki direm (5) incü ve yanmış ibrīşīm ve kehrübā ve mercān her birinden birer buçuḳ (6) dirhem ve reyḥān tuḫmı ve ḳurṣ-ı señ her birinden bir buçuḳ dirhem (7) beyāż behmen ve ḳızıl behmen ve dārçīnī ve sünbül-i Hindī (8) ve ḳaranfül her birinden birer dirhem zencebīl ve kebābe ve dār-ı fülfül (9) her birinden birer buçuḳ dirhem misk sülüs dirhem kifāyet ḳadar (10) bal ile ma'cūn eyleyeler devā'ü'l-'anber İbn-i Māseveyh (11) Ḥekīm'iñ muḫtārıdur a'ẓā-i re'īseye ḳuvvet virür ve mi'deyi (12) ḳızdurur ve haẓma ḳuvvet virür ve bürūdetden olan raḥm maraẓlarına (13) nāfi'dür ve pīrlere ve 'avretlere münāsibdür şerbeti bir dirhemden (14) iki dirheme dekdür ṣıfatı budur dārçīnī ve durūnc ve ḳaranfül (15) ve besbāse ve cevz-i bevvā ve ḫavlincān her birinden üçer dirhem (16) sünbül-i Hindī ve ḳāḳule'-i ṣaġīr ve ḳāḳule'-i kebīr her birinden birer dirhem (17) zencebīl ve 'ūd ve ṣarı ṣandal ve dār-ı fülfül her birinden

113-a

(1) ikişer dirhem 'anber bir dirhem misk yarım dirhem kifāyet ḳadar (2) şeker ile yā gül şarābıyla ma'cūn eyleyeler devā'ü'l-lü'lü' (3) a'ẓā-i re'īseye ḳuvvet virür ve ḳalbe feraḥ ziyāde eyler ve (4) ḫafaḳāna ve māliḫūlyāya nāfi'dür ṣar'a ve felce ve lāḳveye (5) fā'ide eyler menāfi'i çoḳdur cevāhir ma'cūnı ḳadar nef'i vardur (6) ṣıfatı budur ṣarı ṣandal ve beyāż ṣandal ve ḳızıl (7) ṣandal her birinden üçer dirhem gül ve benefşe ve nīlūfer ve ḳuzu (8) ḳulaġı tuḫmı ve hindübā tuḫmı ve ḳavun

çekirdegi ve ḳurṣü'l-verd (9) her birinden iki dirhem ve ṣığın geyiginiñ yüreginden çıḳan (10) kemik dört dāne ṭabāşīr ve sünbül ve za'ferān ve incü ve (11) gök yāḳūt ve ṣarı yāḳūt ve mercān ve ḫām ibrişīm (12) her birinden birer dirhem 'ūd ve fīl kemigi bürādesi her birinden (13) üçer dirhem kāfūr südüs dirhem altun varaḳ iki dāne (14) isterlerse kifāyet ḳadar şekerile (15) ve gül ṣuyıyla ma'cūn bişüreler devā'ü'l-verdü'l-müfevveh (16) Frenkler ermāteykim el-revvizātem dirler a'żā-yi re'īseye ḳuvvet (17) virür hażma yardım eyler ve mi'dede olan ruṭūbetleri ḳurudur

113-b

(1) ve her mizāca yarar ṣıfatı budur ḳuru gül on dirhem ve 'ūd (2) ve ṣarı ṣandal her birinden iki dirhem dārçīnī dört (3) direm maṣṭakī bir dirhem ve sülüş direm 'anber sülüşān dirhem (4) kifāyet ḳadar gül şarābıyla ma'cūn eyleyeler ma'cūn (5) ü'l-cevāhirü'l-ḥār İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur a'żā-i (6) re'īseye ḳuvvet virür bürūdetden olan her maraża nāfi'dür (7) felc gibi sekte gibi ve ḫafaḳāna ve yürek bayılmasına ve vesveseye (8) ve cünūna ve māliḫūlyāya ziyāde nāfi'dür şerbeti bir dirhemden (9) bir buçuḳ dirheme dekdür ṣıfatı budur beyāż incü üç (10) dirhem ve ḳızıl yāḳūt ve gök yāḳūt ve 'aḳīḳ ve yāḳūt-ı (11) rümmānī ve zümürrüd her birinden birer buçuḳ direm zerenbād-ı mustaṭīl (12) ve tūrunc ve aġac ḳavunı ḳabuġı ve besbāse ve reyḥān tuḫmı (13) her birinden iki dirhem ve fīl kemigi bürādesi ve mercān (14) ve kehrübā her birinden birer dirhem ve sülüşān dirhem ve aḳ behmen (15) ve ḳızıl behmen ve ḳaranfül ve zencebīl ve dār-ı fülfül ve sünbül ve ḳāḳule (16) ve za'ferān her birinden birer direm ḳurṣü'l-verd ve 'ūd her (17) birinden beş dirhem dārçīnī ve ḫavlincān ve zerenbād-ı müstedīr

114-a

(1) her birinden birer buçuḳ dirhem altun ve gümüş varaḳ her (2) birinden sülüşān dirhem misk nıṣf dirhem 'anber iki (3) dirhem kifāyet ḳadar emlec balile ma'cūn

eyleyeler ma'cūn (4) -ı mülūkī İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur a'żā-i re'īseye (5) ḳuvvet virür ve menī ziyāde eyler ve cimā'ya ḳuvvet virür (6) ṣıfatı budur çam fıstığı altmış dört dirhem incü ve ḳabı (7) ṣoyulmış bādem her birinden elli direm dārçīnī on iki direm (8) ḳaranfül ve ṣandal her birinden üc dirhem 'ūd dört (9) dirhem 'anber bir dirhem misk südüs dirhem kifāyet ḳadar (10) şekeri gül ṣuyıyla ezüb ḳaynadub ḳıvāma getürüb (11) ma'cūn eyleyeler cevāriş-i ḫavlincān İbn-i Māseveyh'iñ (12) muḫtārıdur ġalīż yėlleri def' eyler ve mi'deye ḳuvvet virür (13) ve haẓma mu'īndür ve ekşi gegirmegi izāle eyler mi'deye (14) ġāyet nāfi' 'ilācdur şerbeti bir dirhemdür bir miṣḳāle dek (15) ṣıfatı budur ḫavlincān ve 'ūd her birinden altışar dirhem ḳaranfül (16) ve besbāse ve kerāvyā her birinden ikişer dirhem zencebīl ve dār-ı (17) fülfül ve beyāż büber ve egir ve dārçīnī her birinden birer miṣḳāl

114-b

(1) ve yarpuz ve ḳuru na'nā' ve ḳāḳule ve sünbül-i Hindī ve kerefis tuḫmı (2) ve rāziyāne tuḫmı ve anīsọn her birinden birer dirhem beyāż şeker (3) seksen direm kifāyet ḳadar balile ma'cūn eyleyeler (4) cevāriş-i dārçīnī İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur (5) haẓma mu'īndür ve ruṭūbetleri ḳurudur ve ġıdāyı bedene ulaşdurur (6) şerbeti bir dirhemden iki dirheme dekdür ṣıfatı budur dār (7) çīnī on beş dirhem kemmūn ve andız her birinden dörder dirhem (8) ḫavlincān yedi dirhem ḳaranfül ve dār-ı fülfül ve ḳāḳule'-i kebīr ve ḳāḳule'-i (9) ṣaġīr ve zencebīl ve besbāse ve cevz-i bevvā ve 'ūd her birinden (10) üçer dirhem za'ferān bir dirhem ve misk sülüṣān dirhem şeker ḳırḳ (11) dirhem kifāyet ḳadar balile ma'cūn eyleyeler ma'cūn-ı (12) ıṭrıfīl-i ṣaġīr baş aġrısına nāfi'dür başa buḫār (13) çıḳmaġı men' ve dimāġı tenḳıye eyler göz aġrısına nāfi'dür (14) ḥıfẓı ziyāde eyler ve nisyānı giderür ve bevāsīre nāfi'dür (15) ṣıfatı budur kābilī ve ṣarı helīle ve ḳara helīle ve emlec (16) ve belīle her birinden berāber alub dögüb üc aġrı balile (17) ma'cūn eyleyeler bu meẓkūr olan ma'cūnlar ve cevārişler müshil

115-a

(1) degillerdür **üçünci faṣıl müshil olan ma'cūnlar** (2) **ve cevārişler beyānındadur** ma'cūn-ı senā ma'a-i ḫıyār (3) şenber Ḥekīm Nīḳolāūs'ıñ muḫtārıdur yüregi sürer (4) ve sıtmalarıñ ḥarāretin men' eyler ve yübūseti giderür ve sevdādan (5) ve ṣafrādan olan marażlara nāfi'dür ṣıfatı budur erik (6) on iki dāne ve benefşe bir ḳabża ve ḳabı şoyulmış arpa ve anīsoun (7) ve besfāyic ve aspur tuḫmı her birinden beş dirhem ḳara baldır ve (8) kekik ve eftīmūn her birinden yarım avuc ḳuru üzüm sekiz dirhem (9) ve rāziyāne tuḫmı ve semiz ot tuḫmı ve peyān köki her birinden (10) üçer dirhem şuyla ḳaynadub süzeler ve iki rıṭl ḫıyār (11) şenbe balını ol şuda ezeler ve temr-i Hindī balı sekiz dirhem (12) ve şeker bir rıṭl ḳaynadalar ma'cūn olunca ba'de dögülmiş on (13) altı direm sināmekī ve üc dirhem dārçīnī ḫılṭ idüb (14) ḥıfẓ eyleyeler ma'cūn-ı diyāḳātīlīḳūn Nīḳolāūs (15) Ḥekīm'iñ muḫtārıdur ma'nāsı ma'cūnü'l-cāmi' dimekdür cemī' (16) aḫlāṭı sürer ve süddeleri açar ve her marażı def' eyler (17) şerbeti beş dirhemdür sekiz dirheme dek ṣıfatı budur

115-b

(1) besfāyic on altı direm ve rāziyāne tuḫmı altı direm kifāyet (2) ḳadar şuyla ḳaynadub süzeler ve iki rıṭl şeker ve ḫıyār (3) şenbe balı ve temr-i Hindī balı her birinden on altı dirhem bunları (4) ol şu içinde ezüb ḳaynadalar ma'cūn olunca ba'de (5) rāvend ve benefşe ve anīsoun ve besfāyic her birinden sekizer (6) dirhem ve peyān köki ve fānīd ve nebāt ve ḫıyār ve ḳavun ve ḳārpūz (7) ve ḳabaḳ çekirdegi icleri her birinden ikişer dirhem bunları (8) dögüb eleyüb ol ma'cūna ḳarışdurub ḥıfẓ eyleyeler (9) ma'cūn-ı āmıḳ-ı kebīr İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur (10) ṣafrādan olan marażlara ve ṭuzlu balġama ve ẓāhir-i (11) bedende olan 'illetleriñ cümlesine uyuz ve gicik ve cüdām (12) ve aḳ behaḳ ve ḳara behaḳ ve şīr-pence gibilere nāfi'dür şerbeti (13) iki dirhemdür üc dirheme dek ṣıfatı budur kābilī (14) ve ṣarı helīle ve ḳara helīle ve rāvend her birinden on (15) altı direm

ġārīḳūn ve şaḥm-ı ḥanẓal ve besfāyic her birinden (16) yigirmişer direm ve pelīn ve kekik ve sināmekī her birinden sekiz (17) dirhem benefşe beş dirhem eftīmūn on altı direm anīsoṉ

116-a

(1) ve rāziyāne ve gül her birinden altışar dirhem şāh-tere ṣuyı (2) bir rıṭl ve çekirdeksüz ḳuru üzüm elli direm erik ḳırḳ (3) dāne kifāyet ḳadar mā'-i cübn ile beş gün ḳadar ışlayalar (4) ba'de yumşaḳ āteşde ḳaynadub süzeler ba'de ḫıyār (5) şenbe balından otuz iki dirhem ve temr-i Hindī balı ḳırḳ (6) direm ḳudret ḥelvāsı on altı dirhem şeker bir buçuḳ rıṭl (7) bunları ol süzülen şunıñ içinde ezeler yine ḳaynadalar (8) ḥattā ma'cūn ḳıvāmına gelince ba'de ṣarı helīle ve kābilī (9) ve ḳara helīle her birinden dörder dirhem belīle ve emlec ve rāvend (10) ve şāh-tere tuḫmı her birinden üçer direm sünbül-i Hindī (11) ve anīsoṉ her birinden iki dirhem ve maḥmūde on iki (12) dirhem bunları dögüb ol ma'cūnla ḫılṭ idüb ḥıfẓ (13) eyleyeler ve maḥmūdesüz daḫi ḥıfẓ eyleseler cā'izdür (14) ma'cūn-ı diyāfenīkūn İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur (15) eski ve mürekkeb sıtmalara nāfi'dür ve ṣafrāyı ve ġalīẓ balġamı (16) ishāl eyler ve ḳūlunca 'acāyib nef'i vardur ḳarın içinde (17) olan aġrıları def' eyler miḳdār-ı şerbeti dört dirhemdür

116-b

(1) yedi dirheme varınca ṣıfatı budur etli ḫurmā elli dirhem (2) sirkede bir gün bir gice ışladalar şeker yāḫūd bal bir buçuḳ (3) rıṭl ḳaynadalar ḥattā ma'cūn ola ba'de kerāvyā iki direm çam (4) fıstıḳı ve ṭatlu bādem her birinden on beşer dirhem türbüd on (5) iki dirhem maḥmūde on dirhem nebāt on altı dirhem dār-ı (6) fülfül ve zencebīl ve dārçīnī ve besbāse ve rāziyāne ve anīsoṉ (7) ve dūḳū ve ḫavlincān ve 'ūd her birinden ikişer dirhem bunları (8) dögüb ol ma'cūnla ḳarışduralar ve ḥıfẓ eyleyeler ma'cūn-ı (9) diyāyibrūnis Ḥekīm Nīḳolāūs'ıñ muḫtārıdur erik (10) ma'cūnıdur ḥummā-yi muḥriḳanıñ ibtidāsında ve ḫiddetli sıtmalarıñ (11)

ibtidāsında her gün vireler ṣıfatı budur erik yüz dāne (12) kifāyet ḳadar ṣuyla ḳaynadalar ve elekden geçüreler birer rıṭl (13) bundan alalar ve şeker iki rıṭl ḫıyārşenbe ve temr-i Hindī her (14) birinden on altışar dirhem evvelki gibi ḳaynadalar ba'de aḳ ṣandal (15) ve ḳızıl ṣandal ve ṭabāşīr ve rāvend ve dārçīnī her birinden (16) üçer direm gül ve benefşe ve semiz ot tuḫmı ve hindübā tuḫmı ve 'anber (17) bārīs ve peyān balı her birinden ikişer direm ḫıyār ve ḳabaḳ ve ḳavun ve ḳārpūz

117-a

(1) çekirdekleriniñ her biriniñ iclerinden birer dirhem bunları dögüb (2) ol ma'cūna ḳarışduralar ḥıfẓ eyleyeler eger bu terkībden (3) her yüz dirhemine sekiz dirhem maḥmūde ḳatalar güzel (4) müshil olur üc dirhemden beş dirheme varınca ādemīsine (5) göre vireler ma'cūn-ı şukūe'r-revzātem İbn-i Māseveyh'iñ (6) muḫtārıdur gül 'uṣāresi ma'cūnıdur ṣafrāyı sürer ve ṣafrādan (7) olan maraẓlara nāfi'dür ve ḥarāretden olan mafṣallar (8) aġrısına ve baş aġrısına ve göz aġrısına ve ṣaruluġa (9) nāfi'dür miḳdār-ı şerbeti beş dirhemdür ṣıfatı budur güli (10) dögüb ṣıḳub ṣuyın alalar dört rıṭl ḳadar ola beyāẓ (11) şeker bir buçuḳ rıṭl ḳudret ḥelvāsı elli dirhem ḳaynadalar ḥattā (12) ma'cūn ola ba'de maḥmūde on iki dirhem 'anberbārīs (13) ḳurṣı dört dirhem ṭabāşīr ḳurṣı sekiz dirhem ḳurṣ-ı ġāliye (14) ve za'ferān her birinden iki direm bunları dögüb evvelki ma'cūna (15) ḳarışdurub ḥıfẓ eyleyeler **dördünci faṣıl ḥablar** (16) **beyānındadur** ḥabbü'l-efāviye mi'deye ve dimāġa ḳuvvet (17) ve ḥavāss-ı ḫamseye ḳuvvet virür ve ḫılṭlarıñ 'ufūnetine nāfi'dür

117-b

(1) ve ġalīẓ balġamı ishāl eyler ve haẓma ḳuvvet virür ṣıfatı budur (2) dārçīnī ve kebābe ve 'ūd ve egir ve besbāse ve cevz-i bevvā ve ḳāḳule (3) ve ḳaranfūl ve āsārūn ve maṣṭakī ve Mekke ayrığı ve sünbül her (4) birinden sekizer dirhem ḳuru

pelīn ve gül ḳurusı her birinden beş direm (5) bunları dögeler on iki rıṭl şuyla ḳaynadalar üc (6) bölükde biri ḳalınca ba'de süzeler ba'de yaġmur şuyıyla (7) yıḳanmış şabr bir rıṭl alub bu maṭbūḫla ezüb güneşde (8) yā yumşaḳ āteşde ḳurudalar ḥattā ḳoyulub ḥab olmaġa ṣālih (9) ola ba'de mürr-ṣāfī ve maṣṭakī her birinden beşer direm za'ferān (10) üc direm bunları dögüb ṣabrıla ḳarışdurub ḥablar (11) ideler ve isti'māl eyleyeler bu nüsḫa İbn-i Māseveyh'iñdür lākin (12) Ḥekīm Nīḳolāūs ve müteaḫḫirīn ṣabrı beş cins helīle (13) şularile yıḳarlar ve i'tiḳād iderler ki bu evvelkiden (14) efḍal ola ḥabbü'n-nūrü'l-kebīr İbn-i Māseveyh'iñ (15) muḫtārıdur gözde şovuḳdan ve yaşlıḳdan olan maraźlarıñ (16) cümlesine nāfi'dür ve buḫārı men' eyler ve rūḥlara ḳuvvet virür (17) ve 'aḳlı ziyāde eyler ve ḥıfẓı arturur ve bedeniñ ṣıḥḥatin ḥıfẓ

118-a

(1) eyler ṣıfatı budur gül ve benefşe ve pelīn ve ḥanẓal ve türbüd (2) ve egir ve cevz-i bevvā ve sünbül ve eflīmūn ve ḥabb-ı belesān ve 'ūd-ı (3) belesān ve sīsāliyūs ve seẕāb tuḫmı ve Mekke ayrıġı (4) ve āsārūn ve maṣṭakī ve ḳaranfül ve dārçīnī ve anīsọn (5) ve rāziyāne ve kerefis ve za'ferān ve besbāse her birinden iki direm (6) kābilī ve ṣarı helīle ve ḳara helīle ve emlec ve belīle ve rāvend (7) her birinden dörder dirhem ġārīḳūn sināmekī her birinden beşer (8) direm efrāciyā yedi dirhem ṣabr cümle eczā berāberi ḥablar (9) eyleyüb bir dirhemden iki dirheme dek isti'māl eyleyeler (10) ḥabbü'r-rāvend İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur ġalīẓ (11) ḫılṭları sürer ve mürekkeb sıtmalara ve ciger aġrısına nāfi'dür (12) ve süddeleri açar ve istisḳānıñ ibtidāsında eyüdür (13) ṣıfatı budur rāvend üc dirhem peyān balı ve pelīn ve maṣṭakī (14) her birinden birer dirhem ṣarı helīle üc buçuḳ direm (15) rāziyāne tuḫmı ve kerefis tuḫmı her birinden yarım direm ḳurṣ-ı (16) verd üc direm süfūf-ı fayḳarā on direm rāziyāne ṣuyıyla (17) ḥablar eyleyüb mā-i cübn ile isti'māl eyleyeler ḥabb-ı

118-b

(1) müşelleş mi'de ve gögüs ve dimāġ marażlarına nāfi'dür (2) ṣıfatı budur rāvend ve ġārīḳūn ve ṣabr cümle berāber alub (3) saḥḳ eyleyüb gül balıyla ḥablar eyleyüb isti'māl eyleyeler (4) ḥabbü'ẕ-ẕeheb Nīḳolāūs'ıñ muḫtārıdur dimāġı tenḳıye (5) eyler ḥavāss-ı ḫamseye ḳuvvet virür ve ġalīẓ yėlleri ṭaġıdur (6) ṣıfatı budur ṣabr ve maḥmūde her birinden beşer direm gül ve kerefis (7) tuḫmı her birinden iki buçuḳ dirhem rāziyāne tuḫmı bir buçuḳ dirhem (8) za'ferān ve maṣṭakī ve ṣaḫm-ı ḫanẓal her birinden birer dirhem (9) keşīrā lu'ābıyla ḥablar eyleyeler ḥabb-ı ḳoḳıyā dimāġ (10) marażlarına ve mi'deye nāfi'dür ayāric-i fayḳarā on (11) dirhem ṣaḫm-ı ḫanẓal üc direm maḥmūde iki buçuḳ direm (12) türbüd ve ḳara baş her birinden beşer dirhem noḫūd ḳadar ḥablar (13) eyleyüb isti'māl eyleyeler ḥabbü'ṣ-ṣāh-tere İbn-i (14) Sinā'nıñ muḫtārıdur ẓāhir-i bedende olan marażlara nāfi'dür (15) uyuz ve gicik ve ṭuzlu balġam gibi ṣıfatı budur ṣarı (16) helīle ve kābilī ve ḳara helīle her birinden beşer direm ṣabr (17) altı direm maḥmūde beş direm şāh-tere ṣuyıyla bir ḳac

119-a

(1) def'a ışladub ḥablar eyleyeler ve ḥükemā-i müteaḫḫirīn beşer (2) direm rāvend ve sināmekī ziyāde eylemişlerdür ḥabb (3) ü'l-ġārīḳūn İbn-i Māseveyh'iñ terkībidür gögüsden ġalīẓ (4) balġamları çıḳarur ve ṣoluġanlıġa ve zīḳ-ı nefese ve eski (5) öksürüge nāfi'dür ṣıfatı budur ġārīḳūn üc dirhem (6) ve gök süsen köki ve it siyegi didükleri ot her birinden (7) birer dirhem türbüd beş dirhem ve ayāric dört direm ḥanẓal (8) ve anzarūt her birinden iki direm mürr-ṣāfī bir direm ḥablar idüb (9) iki dirheme dek isti'māl oluna ḥabb-ı sürencān-ı kebīr (10) İbn-i Māseveyh'iñ muḫtārıdur bürūdetden olan mefāṣıl ve yan (11) aġrılarına ve niḳrīse nāfi'dür ṣıfatı budur sürencān (12) ve ṣarı helīle ve türbüd ve ḥanẓal ve muḳl ve sekbīnec her birinden (13) altışar dirhem ḳunduz ḫāyası ve anzarūt ve ferfiyūn ve cāvşīr (14) ve üzerlik tuḫmı ve kerefis tuḫmı üçer direm za'ferān bir direm (15)

lāhana şuyıyla ḥablar eyleyeler ḥabbü'l-muḳl İbn-i Māseveyh'iñ (16) muḫtārıdur bevāsīr ve ḥayż ḳanını keser ve bağırsaḳlarda olan (17) yaralara eyüdür şıfatı budur muḳl on iki dirhem ve naḫve'-i

119-b

(1) Hindī üc direm ve kābilī helīle ve şarı helīle ve ḳara (2) helīle ve emlec ve belīle ve yanmış ḥelezon ve kehrübā her birinden (3) birer buçuḳ dirhem pırasa şuyıyla ḥablar eyleyeler ḥabb-ı ilāhī (4) li'l-vebā' 'ufūneti def' eyler ve bedeniñ ṣıḥḥatin ḥıfẓ eyler (5) şıfatı budur şabr dört direm mürr-ṣāfī ve za'ferān her (6) birinden ikişer direm gül şuyıyla ḥablar eyleyeler ḥabb-ı (7) lāceverd İbn-i Māseveyh'iñ terkībidür sevdādan olan marażlara (8) nāfi'dür şıfatı budur lāceverd altı direm eftīmūn ve besfāyic (9) ve ġārīḳūn her birinden sekizer direm maḫmūde ve ḫarbaḳ-ı esved (10) ve milḥ-i Hindī her birinden ikişer dirhem ḳaranfül ve anīsoñ her (11) birinden birer dirhem ayāric beş direm hindübā şuyıyla ḥablar (12) eyleyüb mā'-i cübn ile isti'māl eyleyeler ḥabb-ı ḳābıż (13) ishāli ve ḳanı keser ve mi'deye ḳuvvet virür ve rīḥi taḥlīl ider (14) ve burı'yı teskīn ider şıfatı budur günlük ve iki ḳardaş ḳanı (15) ve kehrübā ve maṣṭakī ve za'ferān ve egir ve efyūn ve şamġ-ı 'Arabī berāber (16) cümlesini dögüb eleyüb mersīn yapraġınıñ şuyıyla noḫūd (17) ḳadar ḥablar eyleyüb birer dāne ṣabāḥ aḫşam isti'māl eyleyeler

120-a

(1) ḥabbü's-su'āl ḥarāretden olan öksürüge nāfi'dür (2) şıfatı budur peyān balı ve nişāste ve keşīrā ve şamġ ve ḳabı şoyulmış (3) bādem her birinden birer cüz' beyāż şeker cümle eczā ḳadar ayva (4) çekirdegi lu'ābıyla ḥablar eyleyeler ḥabbü's-su'āl şovuḳdan (5) olan öksürüge nāfi'dür şıfatı budur şıġala balı (6) üc direm günlük ve mürr-ṣāfī ve za'ferān ve peyān balı ve efyūn (7) her birinden birer dirhem ḥablar eyleyeler ḥabbü's-su'āl andız (8) köki ve īvsā her birinden ikişer direm cāvī bir direm peyān (9) balı üc dirhem biraz keşīrāyı gül-ābla ışladub

eczāyla ḫılṭ (10) idüb ḫablar eyleyüb isti'māl eyleyeler ḫabb-ı ayāric-i fayḳarā (11) bu zamānda isti'māl olunan budur dimāġ ve gögüs marazlarına (12) ve mi'deye ve cigere ve ṭalaġa ve bögreklere ve meṣāneye ve raḥme (13) nāfi'dür ve süddeleri açar ve ḫavāssa ḳuvvet virür ṣıfatı budur (14) dārçīnī ve sünbül-i Hindī ve za'ferān ve Mekke ayrığı ve āsārūn (15) ve selīḫa ve 'ūd ve kebābe ve benefşe ve pelīn ve eftīmūn ve ġārīḳūn (16) ve gül ḳurusı ve türbüd ve şaḥm-ı ḫanẓal ve maṣṭakī her birinden üçer (17) direm ṣabr on bir direm ve maḥmūde bir miṣḳāl dögüb ḫablar eyleyeler

120-b

(1) beşinci faṣıl ḳurṣlar beyānındadur ḳurṣü'l-ġāfiṣ (ḳoyun otı) (2) İbn-i Māseveyh'iñdür cigeriñ ve ṭalaġıñ süddelerin açar istisḳāya (3) ve ṣaruluġa ve uzun sıtmalara nāfi'dür ṣıfatı budur (4) ḳudret ḥelvāsı ve ġāfiṣ ṣuyı her birinden sekizer direm gül (5) ḳurusı dört direm ṭabāşīr üc buçuḳ direm sünbül üc (6) direm rāvend ve āsārūn ve anīsoṇ her birinden ikişer buçuḳ (7) dirhem keşūṣ ṣuyıyla ḳurṣlar yapalar ḳurṣü'l-efsentīn (8) İbn-i Māseveyh'iñdür cigeriñ ve mi'deniñ ve ṭalaġıñ süddelerin (9) açar ġıdā ālātına ḳuvvet virür ṣıfatı budur gül ḳurusı ve anīsoṇ (10) her birinden ikişer direm rāvend ve ġāfiṣ ve āsārūn ve biraz (11) kerefis ve acı bādem ve sünbül-i Hindī ve maṣṭakī ve sādec-i (12) Hindī her birinden birer dirhem hindübā ṣuyıyla ḳurṣlar yapalar (13) ḳurṣü'r-rāvend İbn-i Māseveyh'iñdür cigeriñ süddesini (14) açar ve ḳarın içinde olan şişleri giderür ve sü'i'l-ḳınyeye (15) ve ṣaruluġa ve istisḳāya nāfi'dür ṣıfatı budur rāvend-i (16) Çīnī on dirhem ġāfiṣ ve acı bādem her birinden dörder dirhem (17) ve gül varağı üc dirhem pelīn ve anīsoṇ ve āsārūn ve kerefis

121-a

(1) tuḫmı ve ḳızıl boya ve sünbül-i Hindī her birinden birer direm gül ṣuyıyla (2) ḳurṣlar düzeler ḳurṣü'l-keber İbn-i Māseveyh'iñdür ṭalaḳ (3) marazlarına ġāyet

nāfi'dür ṣıfatı budur kebere kökiniñ (4) ḳabuġı ve ayıd tuḫmı her birinden altı direm çādır uşaġı dört (5) direm ve ḳara çörek otı ve yarpuz ve acı bādem ve ġāfiṣ (6) ve seẕāb yapraġı ve zerāvend-i müdevver ve ḫardal her birinden iki (7) direm altun otı bir direm çādır uşaġını sirkeyle ezüb (8) sāyir eczāyı ḳarışdurub ḳurṣlar düzeler ḳurṣ-ı ġāliye (9) İbn-i Māseveyh'iñdür ḳalbe ḳuvvet virür żīḳ-ı nefese nāfi'dür (10) mi'deye ve dimāġa ḳuvvet virür ma'cūnlarda isti'māl olunan (11) ḳurṣ-ı ġāliye budur ṣıfatı budur 'ūd beş direm 'anber üc (12) direm misk bir direm azacıḳ keşīrāyı gül ṣuyıyla ışladub (13) eczālarile ḳarışdurub ḳurṣlar düzeler ḳurṣ-ı kehrübā (14) ḳanı ṭutar ne sebebden olursa olsun bevāsīr ve ḥayż (15) ḳanı ve ḳan tükürmek gibi ve sil marażına nāfi'dür ve gögüsde (16) olan yaralar fā'ide eyler ṣıfatı budur kehrübā sekiz direm (17) yanmış ṣıġın geyigi boynuzı ve ḳavrulmış ṣamġ-ı 'Arabī ve aḳāḳıyā

121-b

(1) ve keşīrā ve teke ṣaḳalı ṣuyı ve ḳatmer enār çiçegi ve maṣṭakī ve lük (2) ve ḳara bezr-i benc ve günlük ve za'ferān ve efyūn her birinden iki direm (3) bezr-i ḳaṭūnā lu'ābıyla ḳurṣlar düzeler ḳurṣ-ı mürr-ṣāfī ḥayżı (4) aḳıdur ve süddeleri açar ṣıfatı budur mürr-ṣāfī üc dirhem (5) turmus beş direm seẕāb yapraġı ve yarpuz ve kimyon ve ḳızıl boya (6) ve ḥiltīt ve sekbīnec ve cāvşīr her birinden iki direm ayva-dāne (7) ṣuyıyla ḳurṣlar düzeler ḳurṣ-ı ṭabāşīr İbn-i Māseveyh'iñdür (8) ḥiddetli sıtmalara nāfi'dür ve ishāli keser ve vebā günlerinde isti'māl (9) olunmaḳ münāsibdür ṣıfatı budur gül ḳurusı on iki dirhem (10) ve ṭabāşīr on dirhem ve ḳuzı ḳulaġı tuḫmı altı direm ve semiz (11) otı tuḫmı ve kişnic ve sümmāḳ her birinden birer buçuḳ dirhem (12) nişāste ve ḳatmer enār çiçegi ve 'anberbārīs her birinden ikişer direm (13) ṣamġ-ı 'Arabī iki buçuḳ dirhem ḳoruḳ ṣuyıyla ḳurṣlar düzeler (14) ḳurṣu'ṣ-ṣandal İbn-i Māseveyh'iñdür her mizāc-ı ḥārre (15) nāfi'dür ṣıfatı budur ṣarı ṣandal iki direm ve ḫıyār (16) çekirdegi içi ve ṣamġ-ı 'Arabī her birinden birer direm ve peyān balı (17) ve mārūl tuḫmı ve semiz ot tuḫmı ve keşīrā her birinden yarım dirhem

122-a

(1) semiz ot suyıyla kurşlar düzeler kurş-ı diyārūzūn (2) Nīḳolāūs'ıñdur rāyiḥası ḫūb olan ma'cūnlarda isti'māl (3) olunur ṣıfatı budur gül kurusı dört direm ṭabāşīr iki (4) direm beyāż ṣandal ve ḳızıl ṣandal her birinden birer buçuḳ direm (5) za'ferān sülüsān direm kāfūr on iki ḥabbe kurşü'l-verd (6) gül kurusı üc direm peyān köki dört direm 'ūd ve sünbül-i (7) Hindī ikişer direm ve sülüsān direm maṣṭakī iki direm ṭabāşīr (8) ve za'ferān her birinden sülüsān dirhem ḳadar dögeler dārçīnī (9) suyıyla kurşlar düzeler **altıncı faṣıl süfūflar** (10) **beyānındadur** süfūf li'l- mi'de mi'deye ḳuvvet virür (11) ṣıfatı budur dārçīnī bir direm zencebīl ve ḳaranfül ve cevz-i (12) bevvā ve ḫavlincān ve ḳāḳule ve dār-ı fülfül her birinden südüs direm (13) şeker üc eczā aġrı ola eger sıcaḳ günlerde isti'māl (14) olunursa eczānıñ her bir dirhemine sekiz direm şeker ḳatalar (15) süfūf meşāne ża'fına ve döşege işeyene ve bevlini (16) ṭutmayanlara nāfi'dür ṣıfatı budur tavuḳ ḳatısınıñ içinde (17) olan zardan dört dirhem ġāfiş sekiz direm ve yanmış porsuḳ

122-b

(1) üc direm yatarken bir direm ḳadar yiyeler süfūf dimāġa (2) ḳuvvet virür ve nāzileyi men' eyler ṣıfatı budur yarpuz (3) ve filiskin ve aġac ḳavunı ḳabuġı ve merzencūş ve ḳara baş (4) ve betūniga ve senderūs ve ḳaranfül her birinden berāber alub (5) başı tırāş itdükden ṣoñra başa ekeler ve isterlerse lāden (6) ile yoġurub yaḳu eyleyeler süfūf-ı ḳābız ishāli (7) ḳabż eyler maṣṭakī ve günlük her birinden birer direm iki ḳaradaş (8) ḳanı üc direm ve gül kurusı ve ḳatmer enār çiçegi ikişer dirhem (9) mersīn yemişi altı direm kil-i ermenī cümle eczā aġırı ola içeriden (10) ve ṭaşradan isti'māl eyleyeler **yedinci faṣıl lu'ūḳāt** (11) **beyānındadur** lu'ūḳ-ı şānev İbn-i Māseveyh'iñdür ḳuru öksürüge (12) ve ince ḫār nāzileye ve sıtmalarda olan öksürüge ve zāt (13) ü'l-cenbe ve her öksürüge

nāfi'dür ṣıfatı budur beyāż (14) ḫaşḫāş başından yigirmi beş dāne bādem ve çam fıstıḳı ve ṣamġ-ı (15) 'Arabī ve keşīrā ve peyān balı her birinden onar direm nişāste (16) ve mārūl tuḫmı ve hindübā tuḫmı ve ayva çekirdegi her birinden dörder (17) direm za'ferān bir direm peynir şekeri otuz iki direm ḫaşḫāş

123-a

(1) şarābı yigirmi bir direm lu'ūḳ düzüb isti'māl eyleyeler (2) lu'ūḳ żīḳ-ı nefese ve ṣoluġana ve eski öksürüge ve ġalīẓ (3) balġamı çıḳarur ṣıfatı budur bişmiş aṭa ṣoġanı dört direm (4) ve gök sūsen dibi ve zūffā ve it siyegi didükleri ot (5) her birinden birer dirhem mürr-ṣāfī ve za'ferān her birinden yarım direm (6) kifāyet ḳadar balile lu'ūḳ yapalar lu'ūḳ żīḳ-ı nefese (7) ve ṣoluġana ve eski öksürüge nāfi'dür ṣıfatı budur (8) dārçīnī ve zūffā ve peyān köki her birinden dört direm 'unnāb (9) ve sepistān her birinden otuzar 'aded encīr ve ḫurmā ve ḳuru (10) üzüm her birinden on altışar direm būy tuḫmı beş direm ḳara (11) baldır bir ḳabża anīsōn ve rāziyāne ve gök sūsen köki (12) ve kettān tuḫmı ve yarpuz her birinden dörder direm bunları kifāyet (13) ḳadar ṣuyla ḳaynadub süzeler ve kifāyet ḳadar peynir şekeriyle (14) lu'ūḳ düzeler ve bu edviyeleri bile ḳatalar çam fıstıḳı beş (15) direm ṭatlu bādem ve peyān köki ve keşīrā ve ṣamġ-ı 'Arabī her birinden (16) dörder direm gök sūsen dibi iki direm bunları dögüb aña (17) ḳatalar lu'ūḳ-ı riyyetü'ş-şa'leb aḳ ciger yarasına

123-b

(1) ve gögüsde olan yaralara ve sil marażına ve żīḳ-ı nefese (2) nāfi'dür ṣıfatı budur dilküniñ aḳ cigeri müdebbir ola (3) ve peyān balı ve anīsōn ve rāziyāne ve ḳara baldır her birinden (4) sekizer direm kifāyet ḳadar şekerile lu'ūḳ yapalar **sekizinci** (5) **faṣıl merhemler beyānındadur** merhem-i diyālītā-i kebīr (6) Nīḳolāūs'ıñdur ḫatmī merhemidür telyīn eyler ve ḳızdurur ve terṭīb (7) eyler gögsi yumşadur ve zātü'l-cenbe nāfi'dür ve her maraż ki (8) teshīn ve terṭība muḥtāc ola

aña nāfi'dür ṣıfatı budur (9) ḫaṭmī köki iki rıṭl kettān tuḫmı ve būy tuḫmı her birinden birer (10) rıṭl aṭa ṣoġanı elli direm zeyt yaġı dört rıṭl bal mūmı (11) bir rıṭl terementī ve ṣamġ-ı leblāb ve ḳāṣnī her birinden on altı direm (12) çam ṣaḳızı ve rātīnec her birinden elli direm ṣuyla ışladub (13) lu'ābları istiḫrāc olunub zeytle ve bal mūmıyla ḳaynadalar (14) merhem olunca merhem-i aġrībā Nīḳolāūs'ıñdur istisḳāya (15) ve balġamī şişlere nāfi'dür ve siñirleri yumşadur ve bögrekler (16) ve meṣāne aġrısına nāfi'dür ve yüregi ishāl ve bevli idrār eyler (17) ṣıfatı budur semiz ḳabaḳ köki iki yüz direm ve acı düvelek köki yüz

124-a

(1) dirhem ve aṭa ṣoġanı yarım rıṭl ve gök süsen köki yigirmi (2) bir direm ve eyrelti köki ve mürver çiçegi ve demür dikeni her birinden (3) on altı dirhem bal mūmı yüz yigirmi direm zeyt yaġı dört (4) rıṭl kökleri dögeler ve zeyt yaġında ışladalar sekiz gün (5) ba'de ḳaynadalar azacıḳ āteşle yab yab ba'de süzüb (6) bal mūmıyla merhem eyleyeler ḳīrūṭīu'ṣ-ṣandaleyn ya'nī (7) iki ṣandal merhemi İbn-i Māseveyh'iñdür ḳandan ve ṣafrādan olan (8) ḥarāretli şişlere ve mi'de ve ciger ḥarāretine ġāyetle nāfi'dür (9) ṣıfatı budur gül ḳurusı on iki direm ḳızıl ṣandal on (10) dirhem beyāż ṣandal ve ṣarı ṣandal her birinden altı dirhem (11) kil-i ermenī yedi direm ṭabāşīr dört dirhem kāfūr iki dirhem (12) beyāż bal mūmı otuz direm gül yaġı bir rıṭl merhem-i tūtiyā (13) Nīḳolāūs'ıñdur her cerāḥatı oñuldur ṣıfatı budur gül yaġı (14) beyāż bal mūmı her birinden elli dirhem dilkü üzümi ṣuyı ve üstübec (15) her birinden on altı direm yanmış ḳurşun ve tūtiyā ve günlük her (16) birinden sekizer direm merhem idüb ḥıfẓ eyleyeler merhem (17) ü'l-mıḳnāṭīs cerāḥatları oñuldur ṣıfatı budur saḥḳ olunmış

124-b

(1) mıḳnāṭīs sekiz direm mürdesenk on altı direm üstübec (2) dört direm tūtiyā sekiz direm terementī altı direm beyāż (3) bal mūmı on iki direm ṣıġırıñ ic yaġı on

altı dirhem (4) günlük beş direm mürr-ṣāfī iki direm kāfūr bir buçuḳ dirhem (5) merhem ideler merhemü'l-kāfūr ḥarāretli yaralara ve āteş (6) yaḳduġı yaralara münāsibdür ṣıfatı budur gül yaġı bir (7) rıṭl beyāż bal mūmı sekiz direm üstübec yüz direm yımırṭa (8) aḳı altı 'aded iki dirhem kāfūrı gül ṣuyıyla ezüb merhem (9) düzeler merhem-i üsrüb ya'nī ḳurşun merhemi oñulması (10) güc her eski yaralara münāsibdür ṣıfatı budur yanmış (11) ḳurşun ve mürdesenk her birinden ḳırḳar direm üstübec entīmūn (12) her birinden on altı direm gül yaġı iki rıṭl beyāż bal mūmı (13) altmış dört direm terementī otuz iki direm merhem düzüb (14) ḥıfẓ eyleyeler merhem-i 'aṭıyyetullāh Frenkler bunı (15) oñulmaz yaralarda isti'māl eylerler ve her şişlerde ve her (16) yaralarıñ āḫirinde eger siñirde olursa bile ġayrılarıñ (17) otuz günde bitürmedügi yaraları bu melhem beş günde

125-a

(1) bitürür ve şīr-pencede ve ṭā'ūnda ve yaḳmacasında ve nār- (2) Fārsīde isti'māl eylerler ve niḳrīs aġrısını ve bevāsīr (3) aġrılarını teskīn eyler ṣıfatı budur çādır uşaġı (4) on altı dirhem ḳāṣnī ve cāvşīr ve muḳl ve mürr-ṣāfī ve günlük (5) ve maṣṭakī ve zerāvend-i ṭavīl ve cenkār her birinden sekizer (6) dirhem mıḳnāṭīs ve şādenc-i 'adesī her birinden dörder dirhem (7) mürdesenk ve zeyt yaġı her birinden bir buçuḳ rıṭl bal mūmı (8) ve terementī her birinden ellişer dirhem ḳafru'l-yehūd dört direm (9) merhem düzüb ḥıfẓ eyleyeler **ṭoḳuzuncı faṣıl yaġlar** (10) **beyānındadur** dühnü'l-ḳıṣṭ İbn-i Māseveyh'iñdür ḳızdurur (11) ve süddeleri açar ve siñirleri yumşadur mi'deye ve cigere ḳuvvet (12) virür ṣıfatı budur ḳıṣṭ on altı direm dārçīnī sekiz (13) direm merzencūş otuz iki direm şīrūġan yaġı yigirmi (14) dört dirhem eczāyı kifāyet ḳadar şarābdan dönme sirkede (15) bir gün bir gice ışladalar ba'de yaġla ḳaynadalar tā sirke gidüb (16) yaġ ḳala ba'de süzüb ḥıfẓ ideler dühnü's-sünbül İbn-i (17) Māseveyh'iñdür şovuḳdan olan marażlarıñ cümlesine nāfi'dür

125-b

(1) ṣıfatı budur sünbül-i Hindī on altı direm merzencūş on (2) altı direm ʿūd ve andız ve sādec ve ḫavlincān ve topalaḳ (3) ve Mekke ayrığı ve ḳāḳule her birinden on ikişer direm şarābdan (4) dönme sirke bir buçuḳ rıṭl eczāyı bir gün bir gice sirkede (5) ışladub baʿde yaġla ḳaynadalar sirke gidince baʿde (6) süzüb ḥıfẓ ideler dühnü'l-ʿaḳreb yaʿnī ʿaḳreb (7) yaġı İbn-i Māseveyh'iñdür meşānede olan ṭaşları pāreler (8) ve bevli idrār eyler ve vebāya ve zehirlere nāfiʿdür ṣıfatı budur (9) zerāvend-i ṭavīl ve çenṭiyānā ve topalaḳ ve kebere köki her birinden (10) sekizer dirhem acı bādem yaġı bir buçuḳ rıṭl ʿaḳreb on beş (11) dāne ḳırḳ gün güneşde şīşe ile ḳoyalar baʿde süzüb (12) ḥıfẓ eyleyeler dühn-i huyūfārīḳūn cerāḥatları oñuldur (13) ve āteş yaḳduġı yere sürseler nāfiʿdür ve bevli idrār eyler (14) ve meşāne aġrısını defʿ eyler bu yaġ merhemlerde dühn-i belesān (15) yerine istiʿmāl olunur ṣıfatı huyūfārīḳūn budur yigirmi (16) dört dirhem şarābdan dönme sirke ile ışladalar baʿde süzeler (17) ve yine içine yeñi huyūfārīḳūn ḳoyalar ışladalar yine süzeler

126-a

(1) üc kerre böyle tāze tāze ḳoyub ışladalar (2) baʿde süzeler terementī sekiz direm zeyt yaġı elli dirhem (3) zaʿferān şülüş dirhem bunları ol sirkeye ḳoyub ḳaynadalar (4) sirke gidüb yaġ ḳalınca andan ḥıfẓ eyleyeler **onuncı** (5) **faṣıl şiyāf beyānındadur** şiyāf-ı ebyaż İbn-i (6) Māseveyh'iñdür göz aġrısına nāfiʿdür vecaʿını teskīn eyler (7) ṣıfatı budur anzarūt ki eşek südiyle perverde (8) olmış ola beş direm nişāste dört direm keşīrā üc (9) direm efyūn bir direm günlük bir buçuḳ direm üstübec on (10) direm gül ṣuyıyla şāflar yapalar şiyāf-ı aḥmer İbn-i (11) Māseveyh'iñdür gözin uyuzına ve göze ṣu inmege ve ẓafereye (12) nāfiʿdür ṣıfatı budur kendir tuḫmı üc dirhem (13) rastıḳ ṭaşı ve mürr-ṣāfī her birinden ikişer direm zaʿferān (14) bir direm ḳalem-i cenkār ve nişādır ve ḳara büber her birinden yarım (15) direm yaġmur ṣuyıyla şāflar düzeler şiyāfü'l-kendir (16) gözden aḳan

yaşı keser ṣıfatı budur günlük ve tūtiyā her birinden (17) onar direm üstübec ḳırḳ direm efyūn ve ṣamġ-ı ʿArabī her

126-b

(1) birinden altışar dirhem şāflar düzeler şiyāf-ı tūtiyā (2) İbn-i Māseveyh'iñdür cemīʿ göz aġrılarına ḫuṣūṣā sıcaḳdan (3) olanlara nāfiʿdür ṣıfatı budur tūtiyā-yı maġsūl (4) ḫātūnlar südinde ışlanmış ola on direm yıḳanmış üstübec (5) sekiz direm gül ṣuyıyla yıḳanmış demür boḳı dört dirhem (6) keşīrā ve ṣamġ-ı ʿArabī her birinden dörder dirhem efyūn iki dirhem (7) yaġmur ṣuyıyla şāflar düzeler **üçünci maḳāle** (8) eṣ-ṣudāʿ başdan ayaġa varınca her ʿuẓva maḫṣūṣ (9) olan maraẓlarıñ sebeblerini ve ʿilāclarını beyān eyler eṣ-ṣudāʿ (10) baş aġrısına dirler bunıñ sebebi iki dürlüdür birisi sıcaḳdan (11) ve birisi ṣovuḳdan olur sıcaḳdan olan baş aġrısınıñ (12) sebebleri yā ḫāric-i bedendendür yā dāḫil-i bedendendür ḫāric-i (13) bedenden olan meşelā sıcaḳ güneşde çoḳ gezmeden olur (14) veyā āteş kenārında çoḳ oturmadan veyā ḥammāmda çoḳ (15) eylenmekden olur ammā dāḫil-i bedenden olan meşelā ḳan (16) ḥareketinden yā ṣafrā ḥareketinden veyā ziyāde sıcaḳ devālar isti'māl (17) eylemeden veyā ṣoġan ve ṣarımsaḳ isti'māl eylemeden olur

127-a

(1) ve ıssı baş aġrısınıñ ʿalāmeti başı ziyāde ıssı olmaḳdur (2) ve uyḳusuzluḳdur ve muẓṭarib olub rāḥat olmamaḳdur (3) ve ṣovuḳ şeylerden ḥaẕeylemekdür ʿilācı eger güneşden (4) veyā āteş ḳarşusında oturmadan olursa bu ṭılāyı (5) süreler ġāyet nāfiʿdür ṣıfatı budur gül yaġı sekiz direm (6) bezr-i ḳaṭūnā luʿābı ve ayva çekirdegi luʿābı her birinden dörder dirhem (7) alub bir buçuḳ direm bal mūmıyla merhem idüb başa süreler (8) ve şerbetlerden benefşe şerbeti ve nīlūfer şerbeti içüreler ve eger (9) seher varise ve aġrısı şedīd ise bu ṭılāyı ideler sıcaḳdan (10) olan ṣudāʿıñ cemīʿ envāʿına ġāyet mücerrebdür kendi (11) mücerrebātımızdandur

ṣıfatı budur arpa unı on direm ḳabaḳ (12) çekirdeginiñ içi dört direm mārūl tuḫmı üc direm ḫaşḫāş (13) tuḫmı üc direm ṭatlu bādem yaġı üc dirhem bunları cem‘ (14) eyleyüb yımırṭa aġıyla ve gül ṣuyıyla ḫamīr idüb biraz üstüne (15) sürüb başa yaḳu eyleyeler ve eger ḳan ġalebesiniñ ‘alāmeti (16) varise gözi ve yüzi ḳızıl olub ve ṭamarları ḳalıñ olmaḳ (17) gibi gövde ṭamarından yā baş ṭamarından ḳan alalar ve eger ṣafrā

127-b

(1) ‘alāmeti ẓāhir olursa meṣelā yüziñ ve gözin ṣararması gibi (2) ve aġızı acı olmaḳ gibi ṣafrāyı sürecek şeyler vireler eyüsi (3) budur ki otuz dirhem temr-i Hindīyi ışladub ṣuyın süzüb (4) otuz direm benefşe şerbetini yā gül-i mükerrer şerbetinden yigirmi direm (5) ḳadar ol ṣuda ezüb içeler ṣafrāyı sürer ve ḥarāretini (6) teskīn eyler eger bu faṣddan ve bu şerbetden ṣoñra yine aġrı (7) ḳalursa yuḳaruda meẕkūr olan ṭılāyı başa süreler (8) def‘ olur ve ġıdāsı leymūn ṣuyıyla yā ḳoruḳ ṣuyıyla (9) isfenāḫ būrānısı bişüreler yā semiz otı būrānısı yā ḳabaḳ būrānīsi (10) bişürüb yidüreler eger baş aġrısı ṣovuḳdan olursa ‘alāmeti (11) başı ṣovuḳ olub sıcaḳ şeylerden ḥaẕ eyleye ve ṭabī‘atı süst (12) olub kesel üzere ola ve ṣovuḳdan ḥaẕ eylemeye ve aġrısı (13) eñse cānibine mā’il ola bunıñ sebebi yā ḫāric-i bedendenden (14) olur ḳış günlerinde ṣovuḳ havāda gezmeden olur yā dāḫil-i (15) bedenden olur meṣelā balġam ziyāde olmaḳ gibi yā ṭabī‘atı ziyāde (16) ṣovuḳ şeyler isti‘māl eylemek gibi meṣelā ḳarlı ve buzlı şular (17) icmek gibi bu ṣovuḳdan olan baş aġrısınıñ ekṣerī zükkāma

128-a

(1) ve nāzileye mü’eddī olur el-‘ilāc evvelā başı ḳızdurmaḳ (2) gerek kepegi veyā ṭarıyı ḳızdurub bir kīseye ḳoyub başa uralar (3) ve şerbetlerden ḳara baş şerbeti ve vec ma‘cūnı isti‘māl (4) eyleyeler ve bu süfūf ġāyet mücerrebdür hem baş aġrısını giderür (5) ve hem nāzileyi keser ve dimāġa ḳuvvet virür ṣıfatı budur cevz-i (6)

bevvā ve besbāse ve sirkeyle tedbīr olunmış kişnic ve rāziyāne (7) ve günlük ve dārçīnī her birinden ikişer direm kehrübā nıṣf direm (8) şeker ḳırḳ direm bunları dögüb süfūf eyleyüb üçer dirhem (9) isti'māl eyleyeler eger balġamıñ 'alāmeti ẓāhir olursa meṣelā (10) başı ziyāde aġır ola ve ziyāde uyuya bir ḳac gün ḳara (11) baş şerbeti içürüb ba'de balġamı izāle idecek ḥablar isti'māl (12) itdüreler ḥabbıñ nüsḫası budur terementī dört dirhem (13) ṣabr üc direm ġārīḳūn bir buçuḳ dirhem ḥablar eyleyüb bir (14) dirhemden iki dirheme dek itdüreler ve bu yaḳıyı başa ḳoyalar (15) ṣıfatı budur ḳaranfül ve günlük ve besbāse her birinden iki (16) direm mercān ve 'anber her birinden bir buçuḳ direm serv ḳozalaġı (17) üc direm ve ışṭarāk ve senderūs her birinden dörder buçuḳ

128-b

(1) direm lāden on sekiz direm terementī yigirmi dört dirhem (2) eczāları dögüb ışṭarākla terementī ve lādeni mülāyim āteşde (3) eridüb eczāyı ḳarışdurub bir bez üzerine yā deri (4) üzerine yā aṭlās üzerine sürüb ve aġrınıñ üzerine yapışduralar (5) ve bu yaḳı bir mücerreb devādur ki dimāġıñ yaşlığını ḳurudur (6) ve eski nāzileyi men' eyler ve eger sevdā 'alāmeti ẓāhir (7) olursa meṣelā uyḳu gelmemek ve beñzi ṭonuḳ olmaḳ ve aġrısı (8) göze muttaṣıl olmaḳ ve aġrısı aḫşama ḳarşu ziyāde olub (9) giceniñ üc sā'atına dek artmaḳdur 'ilācı eger ḳan (10) ġalebesiniñ 'alāmeti varise ve ṭamarları ṭolu ise ḳan (11) alalar ve ṭabī'atı dā'imā mülāyim ṭutalar ve beş direm diyāḳātīlīḳūn (12) bir direm ḳırmız ma'cūnıyla ḳarışdurub vireler ġāyet mücerrebdür (13) ḫuṣūṣā bunıñ üzerine mā'-i cübn içerlerse ziyāde nāfi' (14) olur ve şerbetlerden lisān-ı ṣevr şerbeti ve misket elması (15) şerbeti ve benefşe ḫamīresi ve lisān-ı ṣevr çiçeginiñ ḫamīresi (16) ve ebem gümeci çiçeginiñ ḫamīresi ve ḳırmız ma'cūnı ve cevāhir ma'cūnı (17) bu cümlesi ġāyet nāfi'lerdür ve başı bādem yaġıyla

129-a

(1) ve ṭuraḳ otı yaġı ve pāpadya yaġıyla yaġlayalar ḳara baş (2) ve ıḫlāmūr yapraġı ve oġul otı ve sināmekī ve ebem gümeci (3) ve ḫaṭmī bunları ḳaynadub ṣuyını başa dökeler ve bu (4) ṣudā'-ı sevdāviyyeye belki cemī' sevdādan olan maraẕlara (5) pānzehr gibi 'ilāc olmaz ve bu ma'cūn ġāyet mücerrebdür baş aġrısına (6) ve ḫafaḳāna ve cemī' sevdādan olan maraẕlara ḫuṣūṣā (7) mülūki ġāyet münāsibdür ṣıfatı budur lisān-ı ṣevr çiçeginiñ (8) ḫamīresi ve benefşe ḫamīresi her birinden yetmiş iki dirhem (9) oġul otı ve aġac ḳavunınıñ ḳabı her birinden yigirmi dört (10) dirhem eyü 'anber ve saḫḳ olmış incü her birinden üc dirhem (11) pānzehr bir dirhem bunları ḳarışdurub elma şerbetiyle ma'cūn (12) eyleyüb ṣabāḥ aḫşam üçer dirhem ḳadar isti'māl eyleyeler (13) ve ṭa'āmlardan semiz tavuḳlar ve pilicler lisān-ı ṣevr būrānısıyla (14) yā ebem gümeci būrānısıyla yiyeler ve mülūḫyā būrānısı ve rūfdan (15) yımırṭa yiyeler eger baş aġrısı buḫārdan ve yilden olursa (16) 'alāmeti aġrısı bir yerde ḳarār itmeyüb gezmekdür ve ḳulaḳları (17) gürler ekṣer bu ḥummālardan ṣoñra olur ve ḥayż ḳanı ve dem-i bevāsīriñ

129-b

(1) 'ādet üzere aḳmasından ḥāṣıl olur 'ilācı ḳan (2) aldurmaḳdur ve ḥabb-ı ḳoḳıyā veyā ayāric isti'māl eylemekdür (3) ve eger ḥummāyla bile olursa ebem gümeci ve pāpadya ve benefşe (4) yapraġı ve arpa ḳaynadub ṣuyınıñ içine ayaḳlarını ṣoḳub (5) ayaḳlarını ovalar ve sirkeyle gül-ābı ve sıcaḳ ṣuyla ḳarışdurub (6) buruna çekeler ve yüzini yıḳasalar ve buḫārı men' eylemek içün kābulī (7) murabbāsı isti'māl eyleyeler bu ṣıfatla kābulī murabbāsını alub (8) sıcaḳ ṣuda yıḳayalar ve gül ṣuyıyla benefşe şerbetini ezüb (9) bu kābulīyi ol şerbetde bir gice ışladalar ba'de kābulīden iki (10) dānesini her gün ṣabāḥla yā aḫşam isti'māl eyleyüb şerbetinden (11) biraz içeler bu cemī' dimāġda olan maraẕlara nāfī'dür baş (12) aġrısına ve göz aġrısına ve ġayrısına eger mülāzemet iderlerse (13)

ḥavāss-ı ẓāhireye ve bāṭınaya ziyāde ḳuvvet virür eger bu tedbīrle (14) emlec murabbāsını daḫi isti'māl eylerlerse bu daḫi nāfi'dür (15) ve baş aġrısından bir nev' daḫi vardur aña şaḳīḳa dirler (16) bir müzmin yaramaz marażdur gāh gelür gāh gider ḥummā gibi nevbeti vardur (17) ve ba'żısı ay ziyāde olduḳca ol maraż daḫi ziyāde olur

130-a

(1) ve ay eksildükce eksilür el-'ilāc māddesini göreler her (2) ḳanḳı ḫılṭ ġālib ise ol ḫılṭı ishāl eyleyeler ve bu ḥab (3) şaḳīḳaya ve cemī' envā'-i ṣudā'a nāfi'dür buña ḥabb-ı fāşerā(4) dirler ṣıfatı budur ṣabr on iki direm fāşerā ya'nī semiz (5) ḳabaḳ ve maṣṭakī her birinden dörder direm bunları dögüb ḳara (6) baş şerbetiyle ḫamīr idüb ḥablar düzeler ve sināmekīyi mā'-i (7) cübnle içürmek ġāyet mücerrebdür ve ba'ż maḥalde bu şaḳīḳa (8) ziyāde müşted olur ol vaḳıtda aġrısını teskīn eyleyici şeyler (9) ile 'ilāc eyleyeler meşelā ḫaṭmī ve pāpadya ve ebem gümeci ve iklīl (10) ü'l-melik ve nīlūfer çiçegi ve ḫaşḫāş ḳabuġı bunları ḳaynadub ḳaynarken (11) üstüne ṭatlu bādem yaġı ḳoyalar ba'de indürüb bu yaġla (12) ṣuya süngeri baturub ve birazcik ṣıḳub başa yaḳu eyleyeler (13) iki sünger eyleyüb birin ḳaldurub birin ḳoyalar tā sākin olunca (14) ve eger baş aġrısı ve şaḳīḳa eski olub çoḳ zamān 'ilāc (15) olub te'sīr eylemezse çöbçīnī ve ṣapārīna ve peyġamber (16) aġacı ve ṣāṣafrās bu dört eczādan her birini dürlü dürlü (17) ḳaynadub ṣuyını sıcaḳ yerde içeler terledür maraż def' eyler ve bu

130-b

(1) dört eczā ne ḳadar müşkil marażlar varise def' eyler ammā (2) şerāyiṭile isti'māl olunmaḳ gerek maḥallinde tafṣīl olunur (3) ferānīṭis bu ser-sām-ı ḫārdur bunıñ sebebi dimāġı (4) müştemel olan perdelere ṣafrāvī ḳan munṣab olub bir (5) şiş peydā olur bu maraż bir ḳorḳulu yaramaz marażdur 'alāmeti (6) sıtma ve seherdür ve hedeyān sözler söylemek ve ıżṭırāb (7) üzere olub rāḥat olmamaḳdur

ve başı ziyāde aġrımaḳdur (8) ve gözleri ḳızıl olub yaşarmaḳdur el-'ilāc ibtidā (9) ḳan alalar müşterekden ba'de baş ṭamarından ammā ḳan almazdan (10) evvel ṭabī'atı telyīn eyleyeler yā iḫtiḳānla veyā ġayrı müleyyin şeyler (11) ile cemī' zamānda ki ḳan alınmaḳ lāzım ola bu şerāyiṭe ri'āyet (12) vācibdür ṭabī'at ḳabż üzerine iken ḳan almayalar ve ḳan (13) alınduḳdan ṣoñra bu ṣıfatla bir ḫuḳne-i leyyine ideler ṣıfatı budur (14) ebem gümeci yapraġı ve mārūl yapraġı ve yapışḳan ve benefşe (15) yapraġı her birinden bir ṭuṭam alalar iki yüz direm ḳadar ṣuyla (16) ḳaynada tā yüz direm ṣu ḳalınca ba'de süzeler üzerine (17) sekiz direm şeker yigirmi dört direm benefşe yaġı ḳatub

131-a

(1) iḫtiḳān ideler ve şerbetlerden ba'de't-tenḳıye nīlūfer (2) şerbeti yā benefşe şerbeti arpa ṣuyıyla ezüb içüreler eger (3) hedeyānı çoḳ olub uyḳu gelmezse ba'ż münevvim şeyler (4) isti'māl eyleyeler içeriden ve ṭaşradan meşelā ḳavun ve ḳārpūz (5) ve ḫıyār ve ḳabaḳ çekirdekleri ve beyāż ḫaşḫāş tuḫmı bunlardan (6) dörder direm alub dögüb ṣuyla südini çıḳarub nīlūfer (7) şerbetiyle ve biraz gül ṣuyı ḳatub içüreler ve nīlūfer ve mārūl (8) ve gül ve ḫaşḫāş ḳabuġı ve ıḫlāmūr bunları ḳaynadub ṣuyını (9) süzüb alub bir ibrīḳ içine ḳoyalar ve ılıcaḳ iken başa (10) dökeler ammā pek sıcaḳ olmaya ve eger ḥarāreti ve sūzlıġı (11) ziyāde olursa nīlūfer ṣuyını inbīḳla çıḳmış ola (12) ve gül ṣuyı ve lisān-ı ṣevr ṣuyı her birinden sekizer dirhem alub (13) ve altı direm rībās şerbeti ol ṣuda ḥal eyleyüb üzerine (14) bir iki ṭamla isbirīt ve yeteryūl (rūḥ-ı zāc) ṭamladalar ve içüreler (15) bu ġāyetle ḥarāreti teskīn eyler hīc ḥarāret söyündirüb (16) ṣusuzluḳ kesmede bunıñ naẓīri yoḳdur eṭıbbā-i (17) müteḳaddimīn bu esrāra vāḳıf olmamışlardur bu isbirīt

131-b

(1) ve yeteryūl didigimiz eṭıbbā-i kimyāvīler bulmışlardur ma'nāsı (2) rūḥü'z-zāc dimekdür zācı ḳar'a ve inbīḳla taḳṭīr idüb (3) ṣuyını çıḳarurlar ammā çıḳarması

gücdür herkes çıḳaramaz Frenkler (4) bunı çıḳarub Istanbul'a getürüb ṣatarlar ẕātında bir lāṭīf (5) şeydür ḥarāret söyündürmede naẓīri ve miṡli yoḳdur (6) līṡerġıs Yūnānī lafẓdur ma'nāsı nisyān dimekdür bu (7) ser-sām-ı bāriddür bu maraż dimāġıñ mecrālarında balġamdan (8) ḥāṣıl olur bir şişdür bunıñ sebebi balġam ziyāde (9) idici şeyleri çoḳ tenāvül eylemekden ḥāṣıl olur meṡelā (10) yoġurt ve süd gibi ve mubaḫḫır şeyler isti'māl eylemekden olur (11) meṡelā çoḳ icmek gibi ve ṣoġan yimek gibi 'alāmeti bir ḫafīfce (12) baş aġrısı ve gāhīce bir sıtma gelür ki ṣāḥibi ṭuymaz ve dā'imā (13) uyḳudan gözin açamaz ve işitdigini unudur nisyānı (14) ġālib olur ve dili beyāż olur ve göz ḳapaḳlarını acmada gücle (15) açar ve 'aḳlı perīşān olmaḳdur ve bu maraż daḫi ḳorḳulu marażlardandur (16) ḫuṣūṣā ki çoḳ terleye ḳorḳulur ki ḳuvveti sāḳıṭ olub (17) mevt irişe 'ilācı evvelā ḫuḳne-i leyyine ideler ba'de ḳan

132-a

(1) alalar faṣdla yā ḥacāmetle ba'de bu ḫuḳne'-i ḥāddeyi ideler ki bedeniñ (2) ıraḳ yerlerinden māddeyi çeker ṣıfatı budur yapışḳan (3) ve yabān feslegānı ve diş otı ve merzencūş ve betūnigā ve ḳanṭariyūn (4) her birinden bir ṭuṭam ġārīḳūn ve Ebū Cehl ḳarpūzınıñ ḳabuġı (5) her birinden üçer direm bal ṣuyıyla ḳaynadalar ve süzeler (6) yüz direm bu ṣudan alub içinde dört direm ayāric-i (7) fayḳarā ezeler ve seẕāb ve sūsen yaġından sekizer dirhem (8) ve gül balı altı dirhem ve bir dirhem ṭuz bunları ḳarışdurub (9) iḫtiḳān eyleyeler ammā yuḳarudan ḳavī müshil virmeyeler (10) eger iḳtiżā eylerse ġārīḳūn ve rāvend vireler ayāric-i (11) fayḳarāyla ve eger sıtma ẓāhir olursa sıcaḳ şeylerden mümkin (12) olduġı ḳadar ṣaḳınmaḳ gerek ve biraz gül yaġı ve ḳunduz ḫāyası (13) sirkeyle ḳarışdurub başa yaḳu ideler ve ayaḳlarını dizlerine dek (14) sıcaḳ ṣu içine ṣoḳub ayaḳ ṭaşıyla ayaḳlarını oġalar (15) ḫuṣūṣā ba'de't-ṭa'ām bir iki sā'at gecdükden ṣoñra (16) oġalar zīrā ṭa'āmıñ ruṭūbetini aşaġa çeker ve uyḳuyı (17) men' eyler zīrā uyḳu uyumaḳ żarardur sebāt-ı seherī

132-b

(1) bu bir marażdur ki ser-sām-ı ḥārla ser-sām-ı bāridden mürekkebdür zīrā (2) bunıñ māddesi dimāġda bir şişdür ki ṣafrāyla balġamdan (3) ḥāṣıldur bu marażıñ sebebi çoḳ yimek ve icmekden (4) ḥāṣıl olur ve ʿalāmeti iki ser-sāmıñ bile ʿalāmetleri (5) bulunmaḳdur ve ʿilācı ḳānūn-ı meşhūr üzere ḳan aldurmaḳ (6) ve ḥuḳnelerdür ve ṭaʿāmdan menʿ eyleyeler bir iki gün ve eger (7) miʿdede imtilā ʿalāmeti varise ḳuṣdurmaḳ nāfiʿdür (8) biraz tūrb tuḫmı dögüb biraz bal ve sirkeyle ḳarışdurub (9) içüreler ḳuṣdurur ve başına gül yaġını sirkeyle ḳarışdurub (10) süreler ve ayaḳlarını sıcaḳ ṣuya ṣoḳub ayaḳ ṭaşıyla oġalar (11) ve bir dirhem mecūḳānı saḥḳ idüb yiyeler üstüne yigirmi dirhem (12) gül-i mükerrer şerbeti içeler ve ġıdāsı muʿtedil ola pilic ṣuyı (13) gibi semiz otıyla ve maʿdenūsla bişmiş ola içüreler ve arpa (14) cüllābı ve arpa ṣuyı içüreler seher bu bir marażdur ki ādem (15) uyuyamaz ekṣer sebebi yā sevdādan yā ṣafrādan olur ʿilācı (16) eger ṣafrādan ise temr-i Hindī ṣuyını nīlūfer şerbetiyle (17) yā benefşe şerbetiyle vireler ve arpa ṣuyını nīlūfer ile ve ḫaşḫāş

133-a

(1) ḳabuġıyla ḳaynadub süzüb cüllābını içüreler ve bu naṭūlile (2) hem başını ve hem ayaḳlarını yıḳayalar ṣıfatı budur nīlūfer (3) ve mārūl ve ıhlāmūr ve ḫaşḫāş ḳabuġı bunları ḳaynadub (4) ṣuyıyla başını yıḳayalar ve nīlūfer çiçegi ve benefşe çiçegi ve ḫıyār (5) ḳoḳalar ve bu bir mücerreb ṣudur ki ʿacāyibātdandur ṣıfatı budur (6) siyāh ḫaşḫāş ve beyāż ḫaşḫāş tuḫmı her birinden sekiz (7) dirhem efyūn ve ṭavşan ödi her birinden ikişer direm mārūl (8) ṣuyı elli direm eczāları saḥḳdan ṣoñra mārūl ṣuyında (9) üc gün ışladalar sıcaḳ yerde ḳoyalar baʿde ḳarʿa ve inbīḳla (10) taḳṭīr eyleyeler bunıñ bir ṭamlası bir sāʿat iki ṭamlası (11) iki sāʿat uyḳu getürür nīlūfer şerbetine yā mārūl (12) ṣuyına ṭamladub içüreler ve ġıdāsı mārūl būrānısı (13) ve semiz otı būrānısı pilicler ile bişürüb vireler ve gāhīce (14) bu seher ṭuzlu ve ḥiddetli balġamdan ḥāṣıl olur ol (15) zamān yeñi tiryāḳdan veyā

fulūniyādan bir azacıḳ yidüreler (16) sebāt bu maraż ekṣer dimāġıñ ruṭūbetinden ḥāṣıl (17) olur yā uyuşdurıcı şeyler tenāvül eylemekden olur efyūn

133-b

(1) gibi ve benglik gibi el-'ilāc eger balġam ġālib ise balġam sürici (2) şeyler vireler mecūḳān gibi ve türbüd gibi ve ġarīḳūn gibi ve misk (3) ve merzencūş ḳoḳmaḳ ve 'ūd buḫūr itmek ve devā'-i misk ve devā' (4) ü'l-'anber ve cevāhir ma'cūnı yidüreler ġıdāsı gügercin eti (5) ve noḫūd-āb ola dārçīnīyle ve kemmūnla ve ma'denūs ile ve başına (6) ḳunduz ḫāyasını pāpadya yaġıyla ezüb süreler ve seẓāb (7) ve 'ūdü'l-ḳahr ve ḳunduz ḫāyasını ḳaynadub şuyını başına (8) dökeler ve sirkeyle ḳunduz ḫāyasını ezüb ḳoḳalar ve başına (9) süreler māliḫūlyā bu bir sevdāyī marazdur bu marazıñ (10) ṣāḥibi ḳorḳmayacaḳ şeylerden ḳorḳar ve ḫalḳa sū'-i ẓan üzerine (11) olur ve fāsid fikirler eyler ve aṣlı yoḳ şeyler taḫayyül eyler ve kimisi (12) gök üzerime yıḳılur diyü ḳorḳar ṭaşra çıḳmaz ve kimi yir beni (13) yudar diyü gezmege ḳorḳar ve ba'żısı ḳarnımda yılan vardur (14) dir bir gün cigerimi yir ölürim dir ve kimi cinden ve kimi ḫırsızlardan (15) ḳorḳar bir gün beni başarlar öldürürler diyü ve kimi kendiyi şīşe (16) olmış taḫayyül eyler yanına kimse vardığından feryād eyler (17) ṭoḳunurlar da ḳırılurın diyü ḳorḳar ve ba'żıları daḫi kendiyi ṣığır

134-a

(1) olmış ṣanurlar imiş ḥattā ḥikāyet eylerler ki bir kimse kendini (2) ṣığır ṣanur imiş ḳaṣṣāblara varur beni boġazlañ ben ṣığırın (3) benim etimden güzel keşkek olur Müslümānlar yiyüb ḥaẓ eylesünler (4) dir imiş ḳaṣṣāblar sen ṣığır degilsin insānsın dirler imiş (5) ḳaṣṣāblara ṭarılur ben kendimi bilmez miyim siziñ 'aḳlıñız yoḳ ḥayvānsız (6) dir imiş bir dükkāna daḫi varur imiş her gün ḳaṣṣāb dükkānlarını (7) bu minvāl üzere ṭolaşır imiş boġazlamaduḳlarına ġāyet maḥzūn (8) olur imiş buña bir şey yidürüb 'ilāc eyleyemezler ol şehirde (9) bir ẓarīf ṭabīb

var imiş ben bunı bu derdden ḫalāṣ eylerin (10) dir aḳrabāsı meded ġāyet eyle keremdür ne isterseñ virelim (11) dirler ol ṭabīb beline ḳaṣṣāblar gibi peştemāl ḳuşanur ve ḳaṣṣāb (12) bıçaḳlarını ve maṣādını beline ṭaḳar eline ṣātūr ve aṣacaḳ (13) çengel alur ol ādemiñ evine varur aḳrabāsına bu ṣığırı (14) boġazlayalım etiyle bir fāḫir keşkek bişürelim Müslümānlar yisün (15) ṣafā eylesün dir ol mecnūn bu sözi işidicek beni (16) boġazlayı yorurlar diyü ṣafā eyler ṭabīb ḳaṣṣāblar gibi bıçaġını (17) çıḳarub ol mecnūnıñ ḳarşusında maṣada çalar mecnūna

134-b

(1) pek yapışub çeker aşaġa yıḳub altına alur mecnūn ṣafāsından (2) boynunı uzadır tizce boġazlasun diyü ṭabīb daḫi bıçaġını (3) eline alub başını çevirür boġazlayayın dirken eliyle mecnūnıñ (4) ḳarnını ve arḳasını yoḳlar aḳrabāsına ġażaba gelür söger (5) siz bu ṣığıra niçün yimek virmediñiz işde arıḳlamış et (6) yaġ ḳalmamış deriyle kemik ḳalmış bundan keşkek olmaz bunı (7) boġazlasaḳ yazıḳdur yabāna gider köpekler bile yimez siz bunı bir (8) ḳac gün besleñ semirsin yine ben geleyin boġazlayalım etinden (9) bir fāḫir keşkek bişürelim ḳoñşılara ziyāfet eyleyelim yisünler (10) ṣafālar eylesünler dir çıḳar gider mecnūn yerinden ḳalḳar baña (11) tiz ṭa'ām getüriñ yiyeyin semirin dir ṭa'ām getürürler vāfir yir (12) ve hem ṭa'āmınıñ içine nāfi' devālar ḳatarlar bile yir uyḳu ġalebe (13) idüb vāfir uyur uyanduḳda 'aḳlı başına gelür vāḳi' (14) ḥāli beyān eylerler ṭabībe vāfir iḥsān eyler ve bunlardan (15) biri daḫi başını balile ṭolu ṣanur imiş yanına kimse (16) getürmez imiş feryād ider imiş ki ṭoḳunurlar balı dökerler diyü (17) ve dā'imā başını ṭoġru ṭutar imiş bir cānibine hīc egmez imiş

135-a

(1) ve başın yaṣduġa ḳoyub uyumaz imiş başında olan bal (2) dökülmesün diyü buña bir 'ilāc eyleyemezler bir ṭabīb-i ẓarīf (3) bunıñ 'ilācı bunıñ vehmini

gidermekdür dir ta'līm eyler bunıñ (4) her zamān gecdigi yolda bir münāsib yėrde yuḳaru pencerede (5) bir küb ḳorlar içinde balile ṭolu ve ol mecnūn oradan (6) geçerken ol maḥale geldükde ḫerīfiñ birisi ḳarşudan segirdir (7) bu feryād eyler gelme ṭoḳunma diyü ḫerīf varur ṭoḳunur yuḳarudan (8) küpi ol maḥalde aşaġa atarlar küp düşüb ḳırılub bal (9) dökülür mecnūn ol başı şanduġı küpi şanur ḫerīfle (10) çekişür benim balım dökdüñ küpüm ḳırdıñ diyü ḳāḍīya gitmek (11) ister mecnūna bir ḳac akçe virürler ol küp ve bal muḳābelesinde (12) ol mecnūn başını küp şanduġı vehminden ḫalāṣ olub (13) yatub uyumaġa başlar bu māliḫūlyāda çoḳ kimseler (14) böyle dürlü dürlü vehmlere uġrar her biri yazılsa kitāb-ı (15) muṭavvel olur bu māliḫūlyānıñ ibtidā ẓuhūrınıñ 'alāmeti (16) mūḥiş vāḳı'alar görmek ve ednā sebeble ḳorḳmaḳ ve ġażaba (17) gelmek ve ḫalḳdan vaḥşet eylemek ve sebebi sevdā ziyādeligidür

135-b

(1) yā sevdānıñ fesādıdur bu māliḫūlyā üc ḳısımdur birisiniñ (2) māddesi cemī' bedene şāmildür ve birisiniñ dimāġda (3) olur ve birisiniñ merāḳda olur aña māliḫūlyā-yı merāḳiyā (4) dirler cemī' bedene şāmil olanıñ 'alāmeti bedeni siyāha mā'il (5) ola ve bedeni arıḳ ola ve bedende ḳıllar çoḳ ola ve nabżı şulb (6) olub muḫtelif ola ve dimāġda olanıñ 'alāmeti (7) fikri ziyāde ola ve vesvesesi çoḳ ola ve yüzi (8) ve gözi ṭonuḳ ola ve bedeni pek arıḳ olmaya ve nabżı baṭī (9) ve şaġīr ve muḫtelif ola ve merāḳiyānıñ 'alāmeti ṭa'ām (10) yidükden ṣoñra mi'desi şişe ve ekşi ekşi geyire veyā (11) mi'deden tütünsi geyire ve göñli ṣıḳılmaḳdur 'ilācı (12) eger ḳanda ġalebe veyā fesād varise ḳan almaḳ gerek eger (13) māddesi cemī' bedende ise ḳanı müşterekden alalar eger (14) māddesi dimāġda olursa ḳīfālden ya'nī baş ṭamarından (15) alalar eger māddesi merāḳda ise bāselīḳden alalar ammā (16) ḳan almada ḳā'ide budur ki eger aḳan ḳan al renk ise (17) ḳanı fi'l-ḥāl ṭutub aḳıtmayalar eger siyāh ve ġalīẓ ise taḥammüli

136-a

(1) ḳadar aḳıdalar ba‘de ḥuḳne’-i leyyine ile iḫtiḳān eyleyeler (2) ve şerbetlerden münāsib olan elma şarābı ve lisān-ı ṣevr (3) şerbeti ve nīlūfer şerbeti ve şāh-tere şerbeti ve lisān-ı ṣevr ṣuyı (4) ve oġul otı ṣuyı içüreler ve bu maraża kāfī bir muġlāb (5) vardur māddesini bişürmede ve def‘ eylemede hīc naẓīri (6) yoḳdur ḳırīmū-ṭārṭarū dirler tortıdan yaparlar bir şeydür (7) ḥükemā’-i kimyāvīleriñ iḫtirā‘ıdur ġāyetle mücerrebdür emrāż-ı (8) sevdāvīyyeye ve sıtmalara ve süddeleri feṯḥ eylemede bī-naẓīrdür (9) nıṣf diremden bir dirheme dek alub benefşe ḫamīresiyle (10) yā lisān-ı ṣevr çiçegi ḫamīresiyle ḳarışdurub vireler üstüne (11) yigirmi direm ḳadar bu şerbetden içüreler ṣıfatı budur eftīmūn (12) on direm misket elması ṣuyı üç yüz direm altun otı (13) beş direm evvelā altun otını üç yüz direm ṣuda ḳaynadalar (14) ḳuvveti ṣuya çıḳınca ba‘de indüricek maḥalde içine eftīmūnı (15) ḳatalar bir kerrecik ḳaynayub indüreler ve süzeler ve içine (16) elma ṣuyını ḳatub iki yüz direm şeker ile ḳıvāma getüreler (17) ve lāzım olduḳda lisān-ı ṣevr ṣuyıyla ezüb ol ḫamīreniñ

136-b

(1) üstüne içeler bu muġlāb kāfīdür ġayrıya iḫtiyāc yoḳdur (2) ba‘de bu süfūfı mā’-i cübnle yā pilic ṣuyıyla isti‘māl eyleyeler (3) ṣıfatı budur eftīmūn dört direm ġārīḳūn ve maġsūl (4) lāceverd her birinden iki direm ve ayva içinde bişmiş maḥmūdeden (5) bir direm ḳaranfūl otuz dāne bunları dögüb süfūf ideler (6) bir dirhemden iki dirheme dek mā’-i cübnle haftada bir kerre (7) içüreler ve ara yėrde ol muġlābdan içüreler hīc bunıñ gibi tuḥfe (8) ve lāṭīf ‘ilāc olmaz ve bu şerbet merāḳiyeye ġāyet nāfi‘dür (9) mi‘deden yėllerini sürer ve sevdāyı bişürür ṣıfatı budur (10) besfāyic elli direm lisān-ı ṣevr-i bostānī ve yabānī birer ḳabża ve topalaḳ (11) ve kebere kökiniñ ḳabuġı ve egir ve āsārūn her birinden sekizer direm (12) sināmekī ve eftīmūn her birinden yigirmi dört direm mārūl (13) tuḫmı ve hindübā tuḫmı her birinden on altı direm cümlesini bir (14) vaḳıyye sıcaḳ ṣuyla

ışladalar ammā eftīmūnı ḳomayalar bir gün (15) bir gice bir sıcaḳ yėrde ṭura ba'de ḳaynadalar ṣuyıñ rub'ı gidince (16) ba'de eftīmūnı içine ḳoyalar bir iki ḳaynaduḳda indürüb (17) süzeler iki yüz elli direm ḳadar şekerile ḳaynadub şerbet ḳıvāmını vireler

137-a

(1) bundan yigirmi dirhemden otuz dirheme dek alub lisān-ı (2) ṣevr ṣuyıyla yā bādrencbūya ṣuyıyla yā mā'-i cübnle ezüb (3) içüreler ve bu ḥab ġāyetle ḳavīdür māliḫūlyā-yı merāḳī içün (4) ve mi'de yėllerine ve süddeleri acmada bī-naẓīrdür ve ḫılṭı bir (5) ḫoşca tenḳıye eyler bu bir mücerreb ḥabdur ṣıfatı budur ṣabr (6) on iki direm rāvend ve ġārīḳūn her birinden sekizer dirhem (7) uşaḳ çādırı ve sirkeyle saḥḳ olmış pūlād-ı müdebbir her birinden (8) nıṣf direm zencebīl ve efsentīn ve maṣṭakī ve çenṭiyānā ve ḳanṭariyūn-ı (9) ṣaġīr her birinden ṣülüṣ dirhem eczāyı bir ḫoşca saḥḳ eyleyüb tere (10) mentīyle ḳarışdurub ḥablar düzeler şerbeti nıṣf dirhemden (11) bir dirheme dekdür ve āmıḳ ma'cūnı ve diyāḳātīlīḳūn ve şāh-tere (12) ḥabbı ve müdebbir şāh-tere şerbeti ġāyet nāfi'lerdür tenḳıyeden ṣoñra (13) efsentīn-i müdebbire şerbetine ve müferriḥ ma'cūnlara mülāzemet ideler (14) cevāhir ma'cūnı ve ḳırmız ma'cūnı ve incü süfūfı gibi ve'l-ḥāṣıl ḳırmız (15) ma'cūnınıñ emrāż-ı sevdāvīyyede naẓīri yoḳdur ve ġıdāları (16) ruṭūbet arturur şeyler gerek ve pilic ve oġlaḳ ve buzaġu etleri (17) ve rūfdan bişmiş yımırṭa ṣarusı ve ḳaya balığı ve üzüm ve bādem

137-b

(1) ola ve ṭa'āmınıñ içine lisān-ı ṣevrden çoḳca ḳoyub bile bişüreler (2) ve misket elması ve güzel ḳoḳulu yemişler nāfi'dür ve güzel āvāz (3) diñlemek nāfi'dür ve sevdā arturur şeylerden ṣaḳınalar mānyā (4) bu bir lafẓ-ı Yūnānīdür ma'nāsı arslan ḳudurması dimekdür (5) zīrā bu maraż ṣāḥibi ḳudurmış arslan gibi ḫalḳa hücūm eyler (6) öldürmek ister ve çoḳ olmışdur ki bu maraż ṣāḥibi kimisi anasın (7) ve

kimi babasın öldürmişdür ve kimi ḳardaşın ve oġlın ve cāriyesin (8) öldürmişdür bu marażıñ sebebi ṣafrādan yanmış sevdādur (9) ve gāhīce ḳanıñ iḥtirāḳından daḫi olur el-'ilāc eger ḳan (10) ġalebesi var ise faṣd eylemekdür ba'de mizācına ruṭūbet virecek (11) şeyler içüreler nīlūfer şerbeti ve benefşe şerbeti ve lisān-ı ṣevr şerbeti (12) gibi ve mā'-i cübn gül-i mükerrer şerbetiyle ve benefşe şerbetiyle ġāyet nāfi'dür (13) ve ishālini āmıḳ ma'cūnıyla veyā diyāḳātīlīḳūn ile mā'-i cübn (14) ile eyleyeler eger seheri ziyāde olursa beyāż ḫaşḫāş (15) şerbetiyle büzūr-ı bāride südin içüreler büzūr-ı bārideden murād (16) ḳavun ve ḳārpūz ve ḳabaḳ ve ḫıyār çekirdekleridür ve başına dilki (17) üzümi ve ḳaya ḳoruġı ve ḫaşḫāş yapraġı ḳoyalar Frenk ḥükemāları

138-a

(1) dirler ki eger ṣelc-i ma'denīden ya'nī ma'denī ḳardan nıṣf direm (2) ḳadar lisān-ı ṣevr ṣuyıyla isti'māl eyleseler ḥarāretini ġāyet teskīn (3) eyler ve bu maraża ġāyet nāfi'dür ve ṣelc ma'deni didüklerini (4) Frenkler gühercileden yaparlar adına anlar ṣālparūnīlā dirler (5) Istanbul'a Frenkler getürürler ṣatarlar ḥālā şimdi Istanbul'da (6) yaparlar ve biz daḫi yaparız ve bir şey daḫi vardur bu ḫuṣūṣda (7) ġāyet nāfi'dür yuḳaruda ẓikr itdik idi rūḥ-ı zāc (8) dirler Frenkler añа isbirīt ve yeteryūl dirler bundan iki üc (9) ṭamla lisān-ı ṣevr şerbetiyle veyā ġayrı münāsib şerbetler ile (10) içüreler ve sināmekī ve bābūnec ve ıḫlāmūr ve lisān-ı ṣevri (11) ḳaynadub bunlarıñ ṣuyıyla başını ve ayaḳlarını ve ellerini yıḳayalar (12) ba'dehu başını ve yüzini ve göbegini ve ṭaban altını yaġlayalar benefşe (13) yaġıyla veyā nīlūfer yaġıyla ve ġıdālarında pilic ile mārūl (14) yā semiz otı yā lisān-ı ṣevr ḳatub bile bişürüb yidüreler (15) el-'aşḳ 'aşḳ bir maraždur ki ḳalbe 'ārıż olur ba'żı (16) güzel ṣūretlere baḳub anıñ güzelligini taḥsīn eyleyüb çoḳ (17) zamān fikr eylemekden peydā olur ve bu 'aşḳ giderek cünūna

(1) ve vesveseye mānyā ve marażına mü'eddī olur bu daḫi iki ḳısımdur (2) bir ḳısmı ma'şūḳıyla ancaḳ muṣāḥabet ve mükāleme itmege ḳāni'dür (3) ve bir ḳısmı şehvānīdür bu 'aşḳ ergen olanlara ve eşi ve ḫidmeti (4) olmayanlara 'ārıż olur bunıñ 'alāmeti 'āşıḳıñ yüzi (5) şararır ve gözi çuḳulanur ve baḳışı gülec baḳışlı olur (6) ve giceler gözine uyḳu gelmez ve ḥasret çekmek ve nabżı niẓāmsuz ḥareket (7) eyler eger ma'şūḳını kimidigini dimese bilmeniñ ṭarīḳı budur ki ṭabīb (8) nabżına yapışa ve ma'şūḳ olmaġa iḥtimāli olan kimesneleriñ (9) isimlerini birer birer yanında söyleyeler yā maḥallesini yā şehrini her (10) ḳanḳı isimde nabżı ve beñzi müteġayyir olursa ma'şūḳı ol (11) kimesne idügi müte'ayyin olur 'ilācı cihet-i şer'iyye ile (12) viṣāl mümkin ise andan eyü 'ilāc olmaz ve eger olmaz ise (13) dostları naṣīḥat ṭarīḳıyla 'ilāc eyleyeler zīrā bu maraż (14) sevdādandur aṣlı yoḳ bir hevesdür şoñı cünūna varur evlāsı (15) fāriġ olmaḳdur lākin yine bu naṣīḥat eṣnāsında māliḫūlyā 'ilācını (16) ve tedbīrini daḫi eyleyeler mülāyim sevdā sürecek şerbetler içüreler (17) lisān-ı ṣevr şerbeti gibi ve ġayrı münāsib şerbetler ile ṭabī'atını telyīn

(1) eyleyeler ve ruṭūbet virici şerbetler içüreler benefşe şerbeti gibi (2) ve müferriḥ ma'cūnlar yidüreler cevāhir ma'cūnı gibi ve incü süfūfı (3) ve lisān-ı ṣevr ḫamīresi ve gül-be-şeker gibi ve benefşe ḫamīresi (4) münāsibdür ve ḥikāye kitābları ve ḳıṣṣa-ḫ:anlar dińlemege meşġūl (5) eyleyeler ve şaṭranc oyunı gibi ve ava gitmek ve oḳ atmaḳ ve cirīd (6) oynamaḳ gibi şeylere meşġūl eyleyeler ve taḥṣīl-i 'ulūma muḳayyed (7) eyleyeler ve va'ẓ kitāblarını müṭāla'a itdüreler ve va'ẓ dińlemege (8) meşġūl eyleyeler ed-devvār baş dönmesine dirler ekṣer ādem (9) otururken yuḳarı ḳalḳsa 'ārıż olur cemī' eşyāyı döner (10) ṣanur bunıñ sebebi bir buḫārdur ki dimāġa çıḳar (11) dimāġda devrān eyler anıñ devrānından sāyir eşyāyı daḫi (12) döner ṣanur niteki ṭaşrada iki rūzgār birbirine ṭoḳunub (13)

ḳaṣırḳa peydā olur ya‘nī rūzgār çevrilür döner ve gāhīce (14) insān mevlevīler gibi dönüb ba‘de sākin olduḳda evleri (15) ve eşcārı ve sāyir eşyāyı döner görür anıñ sebebi ol ādem (16) dönmekle dimāġda olan ervāḥ ve buḫār bile döner ol (17) ādem sākin olsa ol ervāḥ ve buḫār tiziye sākin olmaz bir

139-b

(1) zamān döner anıñ dönmesinden ṭaşrada olan eşyāyı (2) döner ṣanur meṣelā bir fincānı ṣuyla ṭoldurub biraz çevirüb (3) ba‘de ḳosalar içinde olan ṣu sākin olmayub bir zamān (4) daḫi ol ṣu döner dimāġda olan rūḥ daḫi böyle döner (5) ‘ilācı olduġı ḥālde elini ve ayaġını ovalar ve burnına (6) sirkeyle gül-āb veyā ‘anber çekeler ve aġsırtmaḳ daḫi nāfi‘dür ba‘de (7) göre eger ḳan ġālib olmaḳ ‘alāmeti varise baş ṭamarından ḳan (8) alalar ve baldırlarını ḥacāmet eyleyeler ve eger bu maraż tiz tiz ‘āriż (9) olursa şerbete ve ḥuḳneye muḫtācdur ve bu ḥab bu maraż (10) içün mücerreb bī-naẓīrdür ṣıfatı budur ġārīḳūn üc (11) dirhem kābulī üc dirhem kebābe bir buçuḳ dirhem maṣṭakī ve ḳāḳule (12) ve sünbül her birinden birer dirhem şaḥmü’l-ḥanẓal bir dirhem ve bunıñ mecmū‘ı (13) ḳadar ṣabr ile ḥablar eyleyüb gice yidüreler ġāyet mücerrebdür (14) ve eger ṣafrā ġalebesi varise temr-i Hindī ṣuyını gül-i mükerrer şerbetiyle (15) yā benefşe şerbetiyle vireler ba‘de buḫārı men‘ eyleyecek süfūflar (16) yiyeler bu süfūf mücerrebdür ṣıfatı budur kehrübā dört dirhem (17) fāvāniyā bir buçuḳ dirhem diyārīzūn süfūfı bir dirhem saḥḳ ideler

140-a

(1) ve bir aġırı nebāt saḥḳ idüb ḳarışdurub isti‘māl ideler (2) ve bu süfūf daḫi bir mücerreb süfūfdur bu maraża ġāyet (3) nāfi‘dür ve buḫārı men‘ eyler ve ḳalbe ḳuvvet virür ve yaramaz (4) vāḳı‘alar görmegi men‘ eyler eczāsı budur zümürrüd ve diyā (5) sintā ya‘nī Türkce aġdāyī ṭaşı dirler ve incü ve mercān her birinden (6) dörder direm ‘anber bir direm dārçīnī bir direm sirkede bir (7) ḳac gün ışlanmış

ba'de ḳurumış kişnic iki direm cümlesini (8) saḫḳ eyleyüb berāberi şekerile süfūf eyleyeler bunıñ (9) şerbeti nıṣf dirhemden bir dirheme dek ac ḳarınla ve yatduġı (10) zamān isti'māl eyleyeler ve marażıñ yėlden ve balġamdan (11) olanına azacıḳ espīk yaġı içürseler ve biraz başına (12) sürseler nāfi'dür el-kābūs ya'nī aġır başmaḳdur (13) bu bir marażdur ki insān ibtidā uyḳuya varduḳda 'ārıż (14) olur bir ṣāḳīl ḫayāl üstüne gelüb çökmiş ḥis eyler ṣıḳılur (15) nefesi kesilüb boġulmaḳ mertebesine varur bu marażıñ tiz (16) tiz gelmesi bu üc marażdan birine muḳaddemdür yā sekteye (17) veyā ṣar'a veyā mānyā marażına ve bu marażıñ ekṣeriyyā sebebi

140-b

(1) bir buḫārdur dimāġa çıḳar ġalīż demevī ḫılṭdan veyā balġamī (2) ḫılṭdan veyā sevdāvī ḫılṭdan ḥāṣıl olur uyḳuya (3) varduġı ḥīnde ve ekṣeriyyā ma'ṣūmlara 'ārıż olur hażmlarında (4) ḳuṣūr olduġından ve ba'żısı yüreginde ṣoġulcan olduġından (5) olur ve bu maraż gāhīce ṭā'ūn gibi cemī' ḫalḳa ulaşır (6) ḥattā naḳl eylerler ki Ḳızıl Elma'da bir zamān ẓuhūr idüb birbirine (7) ulaşub cemī' ḫalḳı bu maraża uġradılar ve ba'ż eṭıbbā-i (8) müteaḫḫirīn dідiler ki bu maraż bir ḫafīfce ṣar'dur zīrā gāhīce (9) uyanıḳlıḳda bile 'ārıż olur ve faḳīr Istanbul'da müşāhede (10) eyledik ba'ż ekābir de bu marażı ve zamāneniñ eṭıbbāsı teşḫīż (11) ve temyīzinde 'āciz ḳaldılar luṭf-ı Ḥaḳ ile faḳīr o marażı teşḫīṣ (12) eyledik ṣar'-ı ḫafīf 'ilācını eyledik def' oldı 'ilācı (13) evvelā faṣd eyleyeler ba'de her ḳanḳı ḫılṭ ġālib ise anı ishāl (14) eyleyeler ve dimāġa ḳuvvet virür ve buḫārı men' eyler şeyler isti'māl (15) ideler ve mālīḫūlyānıñ 'ilācında geçen 'ilāclar buña nāfi'dür (16) ve bu faḳīriñ bu maraża bir mücerreb 'ilācımız vardur bu 'ilācla (17) çoḳ kimseye 'ilāc eyledik emr-i Ḥaḳile hīc taḫallüf eylemedi evvelā her

141-a

(1) ṣabāḥ muġlāb yérine beş direm lisān-ı ṣevr çiçeginiñ ḫamīresine (2) yarım direm ḳırīmū-ṭārṭarū ḳatub dört beş gün bunı virdik (3) ba'de lāceverd ḥabbı virdik bu nüsḫa ile bu nüsḫa daḫi bir bizim (4) terkībimizdür ṣıfatı budur ṣabr-ı usḳuṭūrī yedi direm eftīmūn (5) beş direm lāceverd-i maġsūl dört dirhem ġārīḳūn üc (6) direm maḥmūde iki direm ḳaranfül ve peyān balı her birinden birer (7) direm maṣṭakī buçuḳ direm bunları saḥḳ eyleyüb ḳara baş şerbeti (8) ile ḫamīr eyleyüb bādem yaġıyla noḫūd ḳadar ḥablar eyleyeler bu (9) ḥabdan yedi dāneden ṭoḳuz dāneye dek vireler bu ḥabla (10) bir ḳac kerre bedenini sürdürüb aḫlāṭdan pāk eyleyeler ba'de (11) ḳırmız ma'cūnı isti'māl itdüreler ve bu ma'cūndan gice (12) yatarken vireler buḫārı men' eylemek içün ṣıfatı budur sirkede (13) ışlanmış ba'de ḳurumış kişnic on iki direm süfūf-ı urmāteykimü'r- (14) revrātem ya'nī bahārlı gül süfūfi dimekdür ve anīsọn ve fāvāniyā (15) ve mercān ve rāziyāne her birinden iki dirhem bu eczāyı saḥḳ (16) eyleyüb kifāyet ḳadar gül-be-şeker ile ma'cūn idüb yatacaḳ vaḳtin (17) bundan yiyeler buḫārı men' eyler ve ṭa'āmı haẓm eyler ve mi'deniñ

141-b

(1) yèllerini ṭaġıdur ve eṭıbbā-i kimyāvī bu maraża incü ve mercān (2) ve lāceverd ve kehrübā yaġı ve büberiyye yaġı ki taḳṭīr ile istiḫrāc (3) olunmışdur anıñla 'ilāc iderler bu daḫi münāsib 'ilācdur (4) ve bu maraża fāvāniyānıñ köki ve yeşm ṭaşı götürmek bi'l-ḫāṣṣa (5) nāfi'dür ve bu maraża mübtelā olan kimesne güneş şu'ā'ına (6) baḳmadan ve berḳa ve büyük yanmış āteşe baḳmadan ṣaḳına ve yèl (7) tevellüd eyleyen şeylerden perhīz eyleye baḳla gibi ve bögrülce gibi (8) ve lāhana gibi ve buḫār viren şeylerden ṣaḳına soġan ve ṣarımsaḳ (9) ve pırasa gibi ve ṭa'āmında lisān-ı ṣevrden ve ṣa'terden ve azacıḳ (10) kişnic ḳatub isti'māl eyleyeler ve merzencüşı ve seẓābı ve büberiyyeyi (11) çoḳ çoḳ ḳoḳlayalar ve bu otları yatduġı yère daḫi ḳoyalar (12) eṣ-ṣar' buña ḫalḳ cin ṭutdı dirler ve ṭurtası

ṭutdı (13) dirler bu bir marażdur ki ba'ż a'żādan bir yaramaz buḫār dimāġa (14) çıḳar ḥis ve ḥareketi men' eyler lākin tamām men' eylemez tamām men' eylese (15) sekte olurdı maṣrū' olan kimse yere düşer ve cemī' (16) a'żāsı ḥareket eyler bunıñ kimisiniñ vaḳtı mażbūṭ olur ya'nī (17) yılda bir veyā her ayda veyā her haftada bir nevbeti gelür ṭutar

142-a

(1) kimisi mażbūṭ olmaz vaḳitli vaḳitsüz ṭutar bu marażıñ sebebi ekşeriyyā (2) balġamdan olur ve sevdādan ve ḳandan daḫi olur ammā ṣafrādan (3) olması nādirdür ve gāhīce zehirlü yaramaz ḳoḳulardan olur (4) yā ba'żı a'żādan fāsid buḫār şu'ūd eyler meşelā ḳarında (5) şoġulcan olsa yā mi'dede ṭa'ām fāsid olsa andan (6) olur ve gāhīce bu maraż anadan ve babadan mīrāṯ olur (7) ve ekşeriyyā ḫusūf-ı ḳamerde ṭoġanlara 'ārıż olur ve ba'ż (8) kimselere cinden olur ve māni' yoḳdur ki ciniñ maṣrū'ya (9) ta'alluḳı bu yaramaz keyfiyyetlerden biriniñ 'ārıż olması ile ola (10) el-'ilāc 'ilācı iki dürlüdür bir 'ilācı ṭutduġı (11) ḥālde ifāḳat içün olur evvelā ellerini ve ayaḳlarını muḥkem (12) bağlayalar tā ki bağladuḳları yir acıya ve ellerini omuzdan (13) aşaġa varınca ve ayaḳlarını dizden aşaġa varınca muḥkem (14) oġalar ve 'ūd-ı ṣalībden bir dirhem ḳadar dögüb ıḫlāmūr (15) çiçeginiñ şuyıyla ḳarışdurub maṣrū'ıñ aġzını açub (16) boġazına aḳıdalar veyā ādem başınıñ külinden buçuḳ direm (17) ḳadar yine ıḫlāmūr çiçegi şuyıyla yā dārçīnī şuyıyla

142-b

(1) ḳarışdurub boġazına dökeler ve bizim mücerrebātımızdandur (2) ṭutduġı ḥālde tiryāḳ-ı fārūḳıñ muḳaṭṭar şuyından bir (3) küçük ḳaşıḳ ile boġazına aḳıdalar fi'l-ḥāl ifāḳat bulur (4) bu tiryāḳıñ muḳaṭṭar şuyını Frenkler peydā eylemişlerdür ba'ż (5) eczālarile ḳar'a ve inbīḳ ile taḳṭīr eylerler ġāyet maḳbūldur (6) tiryāḳdan maḳbūldur Frengistān'dan Istanbul'a getürürler (7) şatarlar 'azīzdür biz daḫi

günā-gün ṭarīḳla çıḳarur bir (8) şerīf şeydür veyā ṣadef ṣuyını veyā kehrübā yaġını (9) burnına aḳıda fi'l-ḥāl ifāḳat bulur ve burnına ḳāṣnī (10) ve ardıc yemişini ve kehrübāyı tütsi eyleyeler ifāḳat bulur ammā (11) bu tütsiyi ifāḳat bulduḳdan ṣoñra eylemeyeler zīrā (12) ṭutduġı ḥālde nāfi'dür ammā ifāḳatdan ṣoñra żarardur (13) cā'iz ki yine ṣar' getürür ve bir 'ilācı daḫi ifāḳatdan ṣoñra (14) olur bu 'ilāc küllīdür aṣıl 'ilāc budur evvelā iḫtiḳān (15) eyleyeler ba'de ḳan alduralar ba'de māddesine göre munżic (16) muġlāblar virüb ba'de iṣhāl eyleyeler bu muġlāb balġamı (17) incāż eyler ve dimāġa nāfi'dür ve cemī' emrāż-ı dimāġiyyeye

143-a

(1) nāfi'dür ṣar' gibi sekte gibi ve nāzileyi def' eyler ṣıfatı (2) budur burc didükleri otıñ aġacından ve yapraġından sekiz (3) direm diş otı ve zūffā her birinden birer ṭuṭam ıḫlāmūr (4) çiçeginden yarım avuc 'ūd-ı ṣalīb tuḫmı ve rāziyāne tuḫmı her (5) birinden iki direm egir ve cevz-i bevvā her birinden üçer direm dār (6) çīnī altı direm bunları altıyüz direm ṣuyla ḳaynadalar dört (7) yüz dirhem ḳalınca ba'de elli direm bu ṣudan on dirhem şeker (8) ile yā ḳara baş şerbetiyle ṣabāḥ ac ḳarınla ve yatacaḳ vaḳtin (9) vireler ve bu muġlāb sevdāyı munżicdür ṣıfatı budur (10) besfāyic ve 'ūdü'ṣ-ṣalīb her birinden üçer direm betūnigā ve bād (11) rencbūya ve büberiyye her birinden bir ṭuṭam ḳara baş çiçegi ve ıḫlāmūr (12) çiçegi her birinden yarım avuc çekirdeksüz üzüm sekiz dirhem (13) beyān köki dört direm bir vaḳıyye ṣuyla ḳaynadalar ṣülüṣi gidince (14) evvelki gibi içüreler ve eger bile ṣafrā 'alāmeti varise bu muġlābı (15) vireler ṣıfatı budur 'ūd-ı ṣalīb ve güneyik kökiniñ ḳabı (16) ve ayrıḳ köki ve helyūn köki ve burc aġacından yapraḳları (17) ve budaḳları her birinden dörder dirhem acı mārūl yapraġı

143-b

(1) ve persiyāvşān her birinden birer ṭuṭam ve 'ūd-ı ṣalīb tuḫmı ve hindübā (2) tuḫmı her birinden birer dirhem sābıḳ gibi bunları daḫi ḳaynadub hindübā (3)

şerbetiyle içüreler ve māddeyi inżācdan şoñra balġam ishāl (4) eylemek içün ḳoḳıyā ḥabbı ve ġārīḳūn ḥabbı vireler eger sevdā (5) ġālib ise lāceverd ḥabbı ve maṭbūḫ eftīmūn vireler ve āmıḳ (6) ma'cūnı bu ḫuşūşda ġāyet nāfi'dür belki cemī' envā'-i şar'a (7) nāfi'dür eger şafrā ġālib ise bu şerbeti vireler (8) şıfatı budur şarı helīle ḳabı iki direm sināmekī iki direm (9) rāvend bir buçuḳ dirhem sünbül-i Hindī dört buġday aġrı ḳadar (10) bunları iki fincān hindübā şuyıyla bir çölmekde ışladalar (11) beş altı sā'at ḳadar sıcaḳ kül üstünde ṭura ba'de süzüb (12) şuyını şāf eyleyeler ba'de on iki direm gül-i mükerrer şerbeti ve on (13) iki direm Frengī ḳudret ḥelvāsı bunları ol şuyla ḥal eyleyüb (14) ac ḳarınla şabāḥ içüreler bir ḳac meclis 'amelden şoñra bir fincān (15) pilic şuyı içüreler ve bu zamānda eṭıbbā-i kimyāvīler entīmūnla (16) 'ilāc eylerler entīmūn didükleri demür bozan didükleridür (17) anı bişürürler terbiye eylerler şırça gibi yāḳūt gibi bir berrāḳ şey olur

144-a

(1) andan dört buġday aġırı ḳadar biraz gül-be-şeker ile ḳarışdurub (2) virürler vāḳi'de şar'a ve māliḫūlyāya ġāyetle nāfi'dür ḳuvvetlü (3) sürer ve ḳuşdurur ve ġalīẓ ḫılṭları çıḳarur çoḳ müşkil maraẓlar (4) bunıñla def' olur lākin bunı ḳavī ādemlere virmek gerek (5) ża'īfe virmeyeler ve bu süfūf 'acāyiblerdendür cemī' envā'-i (6) şar'a bi'l-ḫāṣṣa nāfi'dür ṣıfatı budur burc aġacı ve 'ūd (7) ü'ṣ-ṣalīb köki ve tuḫmı her birinden altı direm mercān ve incü (8) ikişer direm ve ādem ḳafāsınıñ küli dört buçuḳ direm yabān (9) eşegi ṭırnaġınıñ küli üc direm ve kehrübā bir buçuḳ direm 'anber (10) ve pānzehr her birinden birer direm bunıñ miḳdār-ı şerbeti sülüş diremden (11) bir dirheme dek ıḫlāmūr çiçeginiñ şuyıyla vireler ve eger ḫastanıñ (12) ṭabī'atı ḳabūl eylemezse gül-be-şeker ile ḳara baş ma'cūnıyla ḳarışdurub (13) vireler ve ḳırlanḳıc şuyı bu maraża bi'l-ḫāṣṣa fā'ide eyler (14) ṣıfatı budur ḳırḳ dāne ḳırlanḳıcı boġazlayub tüyinden ve bağırsaḳlarından (15) pāk eyleyeler ba'de iki ṭutam sezāb ve sekiz direm cünd-i

(16) bīdester bunları biñ direm ṣarb sirke içine ḳoyub ḳar'a (17) ve inbīḳ ile taḳṭīr eyleyüb bu muḳaṭṭardan ṣabāḥ ve aḫşam

144-b

(1) birer ḳaşıḳ vireler ve eger yuḳaruda meẕkūr olan süfūfī (2) bu ṣuyla isti'māl eyleyeler daḫi ḳavī olur ve gāhīce marīżiñ (3) başını cevz-i bevvā yaġıyla ve kehrübā yaġıyla yaġlayalar ve dā'imā (4) merzencūş ve seẕāb ḳoḳlayalar ve 'ūd-ı ṣalīb ve yeşm ṭaşı (5) ve zümrüd ṭaşı ve mercān bunlardan her ḳanḳısı olursa (6) götürmek bi'l-ḫāṣṣa bu marażı def' ve ḥudūşını men' eyler eger (7) bu maraż ma'ṣūmlara 'ārıż olursa ma'ṣūmıñ aġzına (8) bu devāyı anası südiyle ezüb aḳıdalar ṣıfatı budur 'ūd (9) ü'ṣ-ṣalīb bir direm mercān ṭozı nıṣf direm altun varaḳ (10) üc dāne bunları ḫılṭ eyleyüb bunlardan azacıḳ anası (11) südiyle ezüb boġazına aḳıdalar ve emziren ḫātūn (12) mubaḫḫarātdan meşelā baḳla ve ṣoġan ve ṣarımsaḳ ve bögrülce (13) gibi şeylerden perhīz eyleyüb pilic eti ve keklik ve çil ḳuşı (14) yiyeler ve muḳaddemā ẕikr olunan süfūflardan emziren ḫātūna (15) yidüreler ve ma'ṣūmıñ boynuna zümürrüd ṭaşı aṣalar ve ḳurd (16) dişi götürdeler ve bu maraża mübtelā olanlar dā'imā aṭa ṣoġanı (17) sirkesiyle yapılmış sükencübīn isti'māl eyleyeler ve ıṭrıfīl-i

145-a

(1) ṣaġīr ma'cūnı 'indü'n-nevm isti'māl eyleyeler bu maraż ẕātında (2) müşkildür yigirmi beş yaşına varmayanlara 'ilāc olunur ammā (3) yigirmi beş yaşını geçenlere ve yigirmi beş yaşından ṣoñra 'ārıż (4) olanlara 'ilāc müşkil ve 'asīrdür es-sekte bir (5) marażdur ki dimāġ içinde ve rūḥlarıñ mecrālarında rūḥlarıñ (6) nüfūẕından māni' süddе 'ārıż olur a'żā ḥis ve ḥareketden (7) ḳalur bunıñ yaramazı oldur ki marīż meyyit gibi yatub teneffüsi (8) ẓāhir olmaya ve şol marīżiñ ki aġızı köpüre ve ḫorlaya (9) ol kimse ol derdden ḫalāṣ olmaz āsānı oldur ki (10) nefesi ẓāhir ve sālim ola Şeyḫ Ebū 'Alī Sīnā Ḳānūn'ında (11) ẕikr eyler ki gāhīce bu

sekte marażı ba'ż kimseye 'ārıż (12) olub meyyitle farḳ olunmaz ve nefes daḫi ẓāhir olmaz ve nabż daḫi (13) sāḳıṭ olur ba'de yine ḫalāṣ olub niçe zamān yaşar (14) böyle çoḳ kimseler gördük ḫalāṣ oldılar dir eṭıbbānıñ (15) üstādı olan İbuḳrāṭ dir ki es-sekte ان كانت قويه (16) ان كانت ضعيفة لم يسهل برؤه لم يبرا صاحبها ya'nī (17) sekte marażı eger ḳavī olacaḳ olursa ol kimse ol

145-b

(1) marażdan ḳurtulmaz ve eger ża'īf olursa 'ilācı müşkildür (2) āsān degildür ve eger meyyit midür veyā meskūt mıdur ḫāli ẓāhir (3) olmayub meşkūk ḳalsa müsteḥab olan budur ki yetmiş iki (4) sā'at geçince defn itmeyüb ṣabr eyleyeler ammā ḫāl mütebeyyin (5) olduḳdan ṣoñra te'ḫīriñ ma'nāsı yoḳdur bu meskūtile meyyitiñ (6) beynini farḳda on vech yazmışlardur bu kitāb muṭavvel olmasun (7) deyü cümlesini yazmadıḳ ammā eyüsi oldur ki marīżi bir aydınlıḳ (8) yire çıḳaralar ve gözleriniñ göbegine baḳalar eger baḳan kimesne kendi (9) ḫayālini içinde görürse ol marīż diridür ve eger görmezse (10) meyyitdür bu 'alāmet cümlesinden eṣaḥ ve aḳvādur ammā ḫalḳ (11) arasında meşhūr olan 'alāmet budur ki aġzına āyīne ṭutarlar (12) eger āyīneniñ yüzi donarsa diridür donmazsa meyyitdür (13) dirler ammā faḳīr dir ki āyīneniñ yüzi donmaġla ḥayātına (14) istidlāl ża'īfdür zīrā cā'izdür ki içerisinde olan (15) buḫārıñ ḫurūcından ṭonar zīrā mā-dām ki beden sıcaḳdur bedeniñ (16) içinde buḫār muḳarrerdür ḫuṣūṣā yaz günlerinde meyyitiñ bedeni (17) gic ṣoġur pes āyīne ile istidlāl ża'īfdür ve bu süddeniñ

146-a

(1) sebebi budur ki yā demevī ḫılṭ dimāġıñ boş yerlerine veyā (2) rūḥıñ mecrālarına dügülür rūḥıñ nüfūẕını men' eyler veyā (3) ḫılṭ-ı balġamīdür ve gāhīce sevdādan daḫi olur ve gāhīce (4) keşret-i ḳandan ṭamarlar ṭolub rūḥıñ nüfūẕını men' eyleyüb ādem (5) bayılur düşer ḫalḳ içinde aña ḳan ṭutdı dirler eger

ol (6) ādemden tiziye ḳan almazlarsa ol ādem ölür gider ve gāhīce (7) sebeb-i āḫirden olur meşelā düşmeden veyā başa bir şey ṭoḳunmadan (8) dimāġda şiş peydā olub sekte ʻārıż olur ve gāhīce (9) yaramaz buḫārıñ dimāġa ṣuʻūdından olur meşelā kömür bir menfeẕi (10) olmayan ṭar mekānda tamām bir ḫoşca yanmadan kömürden çıḳan (11) buḫār istinşāḳ ṭarīḳıyla dimāġa ṣuʻūd eyleyüb sekte (12) ʻārıż olur ʻilācı eger ḳan ġalebesiniñ ʻalāmeti var (13) ise iki ḳīfālden ve iki şāh ṭamarlardan ḳan alalar ve baldırlarını (14) ḥacāmet eyleyeler baʻde ḥuḳne-i mutavassıṭa eyleyeler baʻde (15) ḥuḳne-i ḥādde ideler ṣıfat ḥuḳne-i mutavassıṭa yabān (16) feslegānı ve pazı yapraġı ve diş otı ve ṣaʻter ve betūnigā (17) her birinden birer ṭuṭam bābūnec ve ḳanṭariyūn-ı ṣaġīr her birinden

146-b

(1) yarım ṭuṭam seẕāb tuḫmı ve rāziyāne tuḫmı her birinden birer direm (2) bu eczāları yüz elli dirhem ṣuyla ḳaynadalar ṭoḳsan direm ḳalınca (3) baʻde süzeler iki direm saḥḳ olmış ġarīḳūn ve altı dirhem (4) ayaric-i fayḳarā maʻcūnını bu ṣunıñ içinde ḥāl eyleyeler ve on (5) direm ḫām şekeri daḫi bu ṣuda ḥāl eyleyeler ve buçuḳ dirhem (6) Efläḫ ṭuzı ḳatalar ve pāpadya yaġı ve zanbaḳ yaġı ve gül yaġı (7) her birinden altışar dirhem alub ol ṣuya ḳarışdurub iḫtiḳān (8) eyleyeler bu ḥuḳneyi emrāż-ı dimāġiyyeniñ ibtidāsında istiʻmāl (9) eylerler sekte gibi ve ṣarʻ ve fālic ve lāḳve gibi marażlarıñ ibtidāsında (10) bu ḥuḳne'yi istiʻmāl eyleyeler buña ḥuḳne'-i mutavassıṭa dirler (11) eger balġamdan olursa balġamdan olan ṣarʻda yazılan (12) ʻilāclar ile ʻilāc eyleyeler ve ḳavī ḥuḳne ile iḫtiḳān (13) eyleyeler ṣıfat-ı ḥuḳne-i ḳaviyye gök sūsen köki üc (14) direm seẕāb ve yarpuz ve zūffā ve ḳanṭariyūn-ı ṣaġīr ve defne (15) yapraġı ve ḳara baş ve ḫuzāmā her birinden yarım ṭuṭam sināmekī (16) ve ʻuşfur tuḫmı her birinden dörder dirhem ardıc yemişi ve ġarīḳūn (17) her birinden iki dirhem Ebū Cehl ḳārpūzınıñ içi bir dirhem bunları

147-a

(1) yüz elli direm şuyla ḳaynadalar yüz direm ḳalınca ba‘de süzeler (2) ayāric-i fayḳarā ma‘cūnından altı dirhem ayāric-i luġāziyā ma‘cūnından (3) iki direm diyāfenīkūn ya‘nī ma‘cūn-ı temrī altı direm milḥ-i enderānī (4) bir direm seẕāb yaġı on altı direm buña ḫuḳne-i ḫādde dirler (5) ve ma‘lūm ola ki demür bozandan za‘ferān ma‘deni (6) yaparlar bundan bir direm ḳadarını bal şuyıyla ışladalar ba‘de (7) iḫtiḳān eyleyeler ziyāde fā’ide eyler bu tedbīrler sekte (8) ḥālinde ikendür ammā sekteden ifāḳat bulduḳdan şoñra (9) ‘ilācı şar‘ ‘ilācında yazılan ‘ilāclar ile ‘ilāc eyleyeler (10) müshil şerbetlerden ḳoḳıyā ḥabbı ve ayāric-i muḳavvī ḥabbı gibi ve lāceverd (11) ḥabbı sevdādan olanlara ġāyet münāsibdür ve ‘ūdü’l-ḳahrıla (12) ḥardal tuḫmını tiryāḳla ḳarışdurub aġzında ṭutalar aġızdan (13) ruṭūbātı çeküb aḳıdur ve merzencūş ve boynuḳ otı ve cevz-i (14) bevvā bunları bir yere ḳarışdurub burnına çekeler ḥattā dimāġını (15) tenḳıye eyleye ve başını ispīgū yaġıyla ve büberiyye yaġıyla ve kiremīd (16) yaġıyla yaġlayalar ve dārçīnī şuyı ve ıḫlāmūr çiçeginiñ (17) muḳaṭṭar şuyını içüreler ve bu süfūf bu ‘illete ġāyet mücerrebdür

147-b

(1) nüsḫası budur kehrübā ve süfūf-ı diyārūzūn ve ‘ūd (2) ü’ṣ-ṣalīb her birinden berāber alub şeker ile süfūf eyleyeler (3) bundan bir dirhem yiyüb üstüne yigirmi dirhem dārçīnī şuyı (4) içeler ve bu şar‘la sekte maraẓlarında eger bi’l-külliyye def‘ (5) olmayub baḳıyye ḳalursa eñseden ṭāġ uralar yāḫūd (6) iki ḳollarına ṭāġ urub çeşme açub işledeler ġāyet (7) nāfi‘dür yoġurtdan ve südden ve ṣoġan ve ṣarımsaḳdan (8) ve bu maḳūle şeylerden perhīz eyleyeler ve ġıdāsı gügercin (9) ve keklik ve pilic ve çil ḳuşı etlerini kebāb eyleyüb yiyeler ve şu (10) yerine çöbçīnī ve ṣāṣafrās ḳaynadub şuyını içeler (11) ve ḫām şudan ṣaḳınalar el-fālic bu bir maraẓdur ki (12) ba‘ẓı a‘ẓāda olur meẕelā el veyā ayaḳ ṭutmaz olur ve gāhīce (13) bedeniñ bir yanı başdan ayaġa dek ṭutmaz olur ve gāhīce bütün (14) beden ṭutmaz

olur ḥis ve ḥareket ḳalmaz veyā az ḳalur bu marażıñ (15) sebebi yā sū'-i mizācdandur māddesüz veyā māddeniñ ʿuẕva dügülmesinden (16) rūḥıñ menfeẕleri münsed olub rūḥ-ı nefsānī nüfūẕ eyleyemez (17) veyā siñir kesilmekden olur ve eṭıbbā-i müteaḫḫirīn dirler ki felc

148-a

(1) marażı aḫlāṭ-ı erbaʿanıñ her birinden olur dirler rūḥıñ yollarını (2) ḳapar veyā siñirleri ṣıḳar rūḥıñ geçecek yėrleri ṭar olub (3) rūḥ-ı nefsānī aşaġa geçemez niteki bir ʿuẕvı muḫkem bağlasalar (4) rūḥıñ menfeẕleri ṣıḳılmaġla aşaġa nüfūẕ eyleyemez ol (5) ʿuẕv uyuşur ḥis ve ḥareketden ḳalur ḥükemā'-i müteḳaddimīn ṣafrādan (6) olmasına ẕāhib olmamışlardur ammā İskender Yūnānī (7) dir ki ben ḫılṭ-ı ṣafrāvīden meflūc olmış kimse gördim (8) ol zamānıñ eṭıbbāsı meşhūr felc ʿilāclarını eylediler fā'ide (9) virmedi ben aña ayāricden bir şerbetlik içürdim bir ḳac meclis (10) ṣafrā ishāl eyledi ve bārid ve raṭb ġıdālar ve şarāblar içürdim (11) ol marażdan ḫalāṣ oldı dir ve Bolis Ṭabīb daḫi böyle (12) ẕikr eyledi yaʿnī ishāl ṣafrāyla ve müberrid ve muraṭṭıb ġıdālar ve şerbetler (13) ile fālice ʿilāc eyleyüb ḫalāṣ oldı dir ammā bu faḳīr dir ki (14) gerçek biz daḫi ṣafrādan olduġın gördük ammā ḫāliṣ ṣafrādan (15) degildür biraz balġam-ı raḳīḳ muḫteliṭ olmışdur ammā bu maraża sebeb (16) sābıḳ pek ṣovuḳ havālarda yola çıḳmaḳ ve çoḳ şarāb icmek (17) ve ṣular kenārında ve nem-nāk ruṭūbetli yėrlerde uyumaḳ ve bu

148-b

(1) ḳabīldendür yeñi yapılub daḫi ruṭūbeti gitmemiş olan evde (2) yatub ḳalḳmaḳ ve ay aydınında yatub uyumaḳ ve çoḳ (3) cimāʿ ve çoḳ çoḳ yimek ve icmekdür ʿilācı evvelā ḥuḳne-i (4) leyyine eyleyeler baʿde ḥuḳne-i mutavassıṭa baʿde ḥādde eyleyeler (5) eger ḳan ġalebesi ʿalāmeti varise ḳan alduralar sektede (6) ẕikr eyledigimiz ḥuḳneler buña nāfiʿdür baʿde balġamı bişürici (7) muġlāblar vireler ve bu muġlābıñ eyüsi kemāfīṭūs şerbetidür (8) ṣıfatı budur kemāfīṭūs iki ṭuṭam

merzencūş ve biberiyye (9) ve ca'de ve ṣa'ter ve yarpuz ve kekik ve zūffā ve yabān seẕābı (10) ve betūnigā her birinden bir ṭuṭam egir ve zerenbād ve fū semiz ḳabaḳ (11) ve çenṭiyānā ve müşk-i ṭarāmaşī' ve 'ūdü'l-ḳahr her birinden dörder (12) direm rāziyāne köki ve baṭrāsāliyūn köki ve helyūn ve kerefis (13) ve her dem bahār kökleri her birinden sekizer direm ḳara baş (14) ve anīsọn ve rāziyāne tuḫmı ve naḫve'-i Hindī ve kerāvyā ve sīsāliyūs (15) her birinden üçer direm çekirdeksüz ḳızıl üzüm yigirmi dirhem (16) bu cümle eczānıñ on iki ağırı ḳadar ṣuyla ḳaynadalar ṣuyıñ (17) sülüsi gidince ve bāḳī ḳalan ṣuya berāberi bal ḳatub ḳıvāma

149-a

(1) getüreler ṣabāḥ ac ḳarınla iki ḳaşıḳ biberiyye ṣuyıyla ezüb (2) içüreler bu muġlāb balġamı bişürür ve cemī' emrāż-ı dimāġiyyeye (3) ve 'aṣabiyyeye ṣar' gibi sekte gibi lāḳve gibi felc gibi ġāyet nāfi'dür (4) ve süddeleri açar mādde naẓc bulduḳdan ṣoñra müshil vireler (5) ġārīḳūn ḥabbı sürencān ḥabbı gibi ve ḳoḳıyā ḥabbı daḫi münāsibdür (6) ve diyāfenīkūn ma'cūnı ya'nī ma'cūn-ı temrī ḫuṣūṣā anda (7) biraz ṣafrā varduġı ḥis olunursa bu ma'cūndan vireler (8) ve bu ḥab ġāyet ile nāfi' ve mücerrebdür ayāric-i fayḳarā (9) yedi direm ġārīḳūn ve mecūḳān her birinden üçer dirhem (10) ḥanẓalıñ içi ve maḫmūde birer buçuḳ direm zencebīl ve dār (11) çīnī ve ḳaranfül ve anīsọn her birinden yarım direm bu cümleyi (12) saḫḳ eyleyüb bir direm muḳlı ḳara baş şerbetiyle ḥāl eyleyüb (13) ol maḫlūlile eczāyı ḳarışdurub ḥablar eyleyeler haftada (14) iki kerre bu ḥabdan iki miṣḳāl vireler ve bu maṭbūḫı üstüne (15) içeler ṣıfatı budur sināmekī dört direm türbüd ve sürencān (16) her birinden birer buçuḳ direm peyġamber aġacı ve ṣapārīna her (17) birinden birer dirhem dārçīnī buçuḳ direm ḳaranfül ve anīsọn her birinden

149-b

(1) bir denk bunları sıcaḳ ṣuyla ışladalar bir gün bir gice ṭura (2) ba'de ḳaynadalar birazcik ḳaynaduḳdan ṣoñra indürüb (3) süzeler ve bu muġlāba biraz şeker yā

benefşe şerbeti ḳatub içeler (4) ol ḥabdan temcīd vaḳtında yiyeler ṣabāḥ bu maṭbūḫdan içeler (5) ʿamel tamām olduḳdan ṣoñra semiz pilic ṣuyını birazcik dārçīnī (6) eküb içüreler beden tamām tenḳıye olduḳdan ṣoñra yine bu şerbetlerden (7) vireler biberiyyeyi ḳaynadub ṣuyını icmege mülāzemet eyleyeler (8) yā ṣuyını taḳṭīr eyleyüb içüreler ve eger bu maraż eski ise (9) ve bu ʿilāclar ile bi'l-külliyye defʿ olmazsa bu edviye-i şerīf (10) ile terledeler ṣıfat-ı maṭbūḫ-ı muʿarrıḳ peyġamber aġacı (11) altmış dört direm ve peyġamber aġacı ḳabuġı ve ʿūdü'ṣ-ṣalīb (12) ve aġac ḳavunı ḳabuġı ve gök sūsen köki ve andız köki bunları (13) ḥavān içinde ḳıralar biñ direm sıcaḳ ṣu içinde bir gün ve bir (14) gice ışladalar baʿde ḳaynadalar ṣuyıñ sülüşinden ziyādesi (15) gidince baʿde süze ve marīżi bir pek sıcaḳ yėrde veyā ḥammāmda (16) oturdalar ki havā ṭoḳunmaya bu ṣudan altmış direm miḳdārını (17) biraz şeker ile ve biraz dārçīnī ḳatub içürüb terledeler eger ḥammām

150-a

(1) olmazsa ḳalınca eṣvāb örteler ve yigirmi direm çöbçīnīyi biñ (2) dirhem ṣuyla ḳaynada ve ṣuyını ṣu yėrine içeler ve bu maʿcūn bi'l-ḫāṣṣa (3) bu maraża nāfiʿdür elli direm bişmiş ṭavşan beynini ve kemāfītūs (4) ve betūnigā her birinden yigirmi dört dirhem dārçīnī ve ḳaranfül ve büber (5) her birinden birer direm tīrementī yigirmi dört direm şeker veyā ṣāfī (6) bal üc eczā aġırı ola ḳıvāma getürüb maʿcūn eyleyeler her ṣabāḥ (7) dört dirhemden altı dirheme dek istiʿmāl eyleyeler ve üc sāʿat (8) gecmedükce ṭaʿām yimeyeler ve bu yaġ ʿacāyib nāfiʿdür elli dirhem (9) ṣoġulcanı alub pāk yıḳayalar baʿde ḳurudalar ḫavlincān ve zencebīl (10) her birinden dörder dirhem cümlesini saḫḳ eyleyüb zanbaḳ yaġıyla ḫılṭ (11) eyleyüb sürüneler ġāyet nāfiʿdür ve yaġlardan biberiyye yaġı ve kehrübā (12) yaġı ve beyāż neft yaġı ve espīk yaġı ġāyet nāfiʿdür ve kimyā (13) eṭıbbāsı sülüş dirhem ḳadar incü ṭozını biberiyyeniñ muḳaṭṭar ṣuyıyla (14) veyā espīk yaġıyla ve kehrübā yaġıyla virürler ʿaẓīm fāʾide eyler (15) ve taḳṭīr ile çıḳmış ḳāṣnī yaġını meflūc olmış yėrlere sürerler (16) ġāyet nāfiʿdür ve eger fālic ṣafrādan veyā

emrāż-ı ḥāddeden ṣoñra (17) ʿārıż olursa ıssı edviyeler ile ʿilāc buña żarardur lākin vācib

150-b

(1) olan budur ki evvelā mülāyim iḫtiḳān ile ṣafrāyı çıḳaralar (2) baʿde bu müleyyin ile ishāl eyleyeler iki direm rāvendi (3) ufaḳ ṭoġrayalar içine bir iki çekirdek dārçīnī ḳarışduralar (4) iki fincān hindübā ṣuyında ışladub sıcaḳ yėrde ḳoyalar baʿde (5) ṣuyını süzüb on iki direm terencübīn on altı direm gül-i mükerrer (6) şerbetini bu ṣuyla ezüb içüreler bunı bir ḳac kerre içüreler (7) tā ṣafrāyı sürüb beden pāk ola baʿde rūḥü'z-zācdan (8) dört çekirdek lisān-ı ṣevr ṣuyıyla içüreler baʿde ter (9) getürmek içün kehrübā yaġından ṣülüṣ direm ḳadar içüreler (10) ṣāṣafrās ve peyġamber aġacı ve lisānü'l-ṣevr ve hindübā (11) yapraġı bunları ḳaynadub üstüne içüreler bir sıcaḳ yėrde (12) oturalar tā terleye ve bu muʿtedil yaġlarıla ṣoñra yaġlayalar (13) pāpadya yaġı ve zanbaḳ yaġı ve ṭuraḳ otı yaġı gibi ammā şol (14) fālic ki bedeniñ imtilāsından ola yā bir yėrden düşmeden (15) yā bir ḍarb ṭoḳunmadan ola anıñ ʿilācı evvelā ḳan almaḳ gerek (16) baʿde ḥuḳne-i mutavassıṭa ile ḥuḳne eyleyeler baʿde muʿtedil (17) yaġlar ile yaġlayalar el-teşennüc bu bir marażdur ki siñirler büzülür

151-a

(1) marīż aʿżāsını uzatmaġa ve çekmege ḳādir olamaz bu daḫi (2) iki dürlüdür birisi yübūsetden olur ekṣeriyyā ḥummā-yi ḥādde (3) den ṣoñra ʿārıż olur ve çoḳ ishālden ve istifrāġdan ṣoñra (4) ḥāṣıl olur siñirler gerilür ḳuru ḳayışa döner marīż aʿżāsını (5) istedügi gibi taḥrīk eyleyemez ve birisi daḫi ruṭūbetden (6) olur siñirlere ve balıḳ etlerine balġamdan yā sevdādan yā ḳandan (7) yā bunlardan muḫteliṭ ḫılṭ dügülür siñirler büzülür aʿżāsını (8) uzatmaġa ḳādir olamaz ve bir cins teşennüc daḫi vardur ekṣeriyyā (9) yaralardan olur bu cins teşennüc ḳattāldur ḫuṣūṣā ol yara (10) siñir üstünde veyā siñire yaḳın yėrde ola eṭıbbā'-i

müteḳaddimīn (11) teşennüc imtilā'ī ḫılṭ-ı ṣafrāvīden olmasına ẕāhib olmamışlardur (12) ammā müteaḫḫirīn ḫılṭ-ı ṣafrāvīden daḫi olmasını taḥḳīḳ eylemişlerdür (13) ve bu faḳīr dir ki eger ṣırf ṣafrā-yı lezzā'adan olursa (14) teşennüc imtilā'dan olmaz belki semmiyyāt maḳūlesinden olan (15) teşennüc envā'ından olur eger ṣafrā-yı lezzā'a olmayub (16) ḫiddeti ruṭūbetle münkesir ṣafrādan olursa teşennüc imtilā'dan (17) olur lākin ṣırf ṣafrādan olmamış olur ve gāhīce

151-b

(1) teşennüc-i rīḥden olur siñirlere aġrıyla girüb a'żā büzülür (2) çekmege ve uzatmaġa ḳādir olamaz aġrur biraz oġışdurmaġla (3) tiz münḥal olub def' olur ve ḫalḳ içinde ḳūlunc didükleri (4) ki arḳada bir aġrıdur bu teşennüc-i rīḥī envā'ındandur 'ilācı (5) ḫılṭ-ı ġālibi ishāl eylemekdür ve dimişlerdür ki eger ḳan ġalebesi (6) varise ḳan aldurmaḳ vācibdür ve ḳan ġalebesi yoġısa (7) yine ḳan aldurmaḳ ma'ḳūldur zīrā māddeye biraz taḫfīf gelmekle (8) ṭabī'at marażı def'e ḳavī olur ve fālic marażında ẕikr olunan (9) müshilāt ve ḫuḳneler bu maraża nāfi'dür ve bu marażıñ müshilātında (10) ḳunduz ḫāyası bile ḳatalar zīrā bu maraża ġāyet nāfi'dür ve zanbaḳ (11) yaġı ve tilki yaġı ve diyālītā yaġı ve kedi yaġı bu yaġlar bu maraża (12) nāfi'dür ve bu yaġ bu maraża mücerreb bī-naẓīrdür ṣıfatı (13) budur terementī ve ṣoġulcan yaġı her birinden on iki direm (14) insān yaġı sekiz direm kelb yaġı dört direm bunları (15) cem' eyleyüb merhem ideler ve ma'cūnlardan meşir ve tiryāḳ ve cevāhir (16) ma'cūnı isti'māl eyleyeler ve Bolis Ḥekīm eydür deve dikenini (17) ḳaynadub ṣuyını icmek isterlerse kökini dögüb ma'cūn eyleyeler

152-a

(1) bu maraża ġāyet nāfi'dür ve ḳanṭariyūn-ı ṣaġīr daḫi böyle nāfi'dür (2) eger ṣafrādan olursa ṣafrāyı sürer şerbetler ve ḫuḳneler (3) isti'māl eyleyeler fālic-i

şafrāvīde ẕikr olunan devāları (4) ideler ve mıḳnāṭīs ṭaşı veyā mercān götürmek bu maraża nāfi'dür (5) el-ra'şe el ve ayaḳ ditremesine dirler bunıñ sebebi (6) siñirleriñ ża'fından olur şarābı çoḳ içmekden ve gicelerde (7) çoḳ şu içmekden ve ziyāde ġażabdan ve ziyāde ḫavfdan olur (8) ve zincifreniñ ve çīveniñ buḫārından daḫi olur 'ilācı (9) teşennücde meẕkūr olan 'ilāclar buña daḫi 'ilācdur ve ḳara (10) baş ma'cūnı ve şerbeti bu maraża bi'l-ḫāṣṣa nāfi'dür ve vec ma'cūnı (11) daḫi nāfi'dür ḥikāye iderler ki altmış yaşında bir ḫātūna (12) baş ditremesi 'ārıż oldı zamāneniñ eṭıbbāsı çoḳ 'ilāclar (13) eylediler def' olmadı bir ṭabīb bayḳuş eti yimekle 'ilāc eyledi (14) def' oldı ba'de çoḳ kimseler bayḳuş eti yimekle bu marażdan (15) ḫalāṣ oldılar ve şoġulcan yaġı ve terementī yaġı ve neft yaġı (16) sürüneler ġāyet nāfi'dür ve ma'lūm ola ki çam fıstıḳını balile (17) yā üzüm ile ṣabāḥ ṣabāḥ isti'māl eyleyüb müdāvemet

152-b

(1) eylemek cemī' siñirlere ve siñirde olan cemī' emrāża nāfi'dür (2) el-ḫadar a'żā uyuşmaġa dirler bunıñ sebebi ve 'ilācı (3) hemān fāliciñ sebebi ve 'ilācı gibidür bu ḫadar fāliciñ ża'īfidür (4) ḫattā didiler ki eger ziyāde olursa fālic olur ve bu merhem (5) bu maraża ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur ṣābūn elli direm (6) defne yaġıyla mülāyim āteş üstünde ḥāl eyleyeler altı (7) direm şu teresi tuḫmı ve bir direm ḳaranfül ve bir direm zencebīl bunları (8) saḥḳ eyleyüb ol ṣābūnla ḳarışduralar merhem eyleyeler ve espīk (9) yaġı ve biberiyye yaġı daḫi nāfi'dür el-iḫtilāc a'żānıñ (10) segirmesine dirler gözde ve sāyir a'żāda olur ammā bütün (11) bedende vāḳi' olsa sekte marażınıñ muḳaddimesi olur (12) sebebi bir rīḥ-i buḫārīden etile deri arasında olur (13) çıḳmaḳ ister çıḳamadığından segürmek 'ārıż olur (14) bunıñ 'ilācı bi-'aynihī fāliciñ ve teşennüciñ 'ilācı gibidür ve pāpadya (15) ve iklīl-i melik ve merzencūşı ḳaynadub buġına segiren a'żāyı (16) ṭutalar def' olur en-nāzile bu marażı sāyir marażlar üzerine (17) taḳdīm eyledik zīrā ekṣer göz aġrısı ve sāyir marażlar nāzileden

153-a

(1) olmaġla taḳdīm eyledik ma'lūm ola ki ekşer bu nāzileniñ (2) māddesi muḳaddim dimāġdan inerse zükkām olur eger göze (3) inerse göz aġrısı eger ḳulaġa inerse ḳulaḳ aġrısı ve şaġırlıḳ (4) ve gürüldi peydā olur eger boġaza inerse ḫunnāḳ olur ki (5) boġaz dirler ve eger ṣadra ve riyeye inerse öksürük ve ḳan (6) tükürmek ḥāṣıl olur bu nāzileniñ dā'imā inmesiniñ (7) ḥazzı yoḳdur zīrā sil ve żīḳ-ı nefes maraźları ḥāṣıl olur (8) ve'l-ḥāṣıl mi'de emrāżı ve ciger emrāżı ve mefāṣıl maraźları (9) ekşer bu nāzileniñ dügülmesinden olur ve bu sebebden üstād (10) İbuḳrāṭ dimişdür ki ed-dimāġ مدينة مبدا الامراض ya'nī (11) dimāġ bir şehirdür ki maraźlar ol şehirden sāyir vilāyetlere (12) yayılur ve nāzileniñ sebeb-i evveli dimāġıñ ḥażmı ża'īf (13) olduġından ve buḫār çoḳ ṣu'ūd eyledügindendür veyā (14) dimāġıñ ṣovuḳluġındandur ve sebeb-i ḫāricisi havānıñ (15) ġāyet ṣovuḳ olmasıdur ve ruṭūbetidür ve çoḳ yaġmurlar yaġmaḳ (16) ve ṣular kenārında oturub ḳalḳmaḳ mu'tād olmayanlara ve mekānıñ (17) ruṭūbeti ve gündüzlerde uyumaḳ ve ṭa'ām üstüne ṣu içüb de

153-b

(1) yatmaḳ ve ḥammāmdan çıḳub ṣovuḳ havāya ṭoḳunmaḳ bu cümlesi (2) nāzileniñ ẓuhūrına sebebdür ve lodos yéli bir ḳac gün esüb ba'de (3) boyrāz esse nāzile ẓuhūrına sebebdür ve gāhīce havānıñ (4) fesādından olur cemī' ḫalḳa sirāyet eyler cümlesi öksürük (5) olurlar niteki biñ altmış yedi senesinde Boġaz Ḥişārı (6) Seferinde yalılarda küffār-ı bed-fi'āli vāfir ḳırdılar leşleri müte'affin (7) olub lodos havāsıyla 'ufūneti Istanbul'a ve Edirne'ye varub (8) andan cemī' vilāyete yayıldı ḫalḳa nāzile ve öksürük ve ḥummā (9) 'āriż oldı ol sene ol ḫastalıġıñ adını Edirne ḫastalıġı (10) ḳodılar ol sene ol ḫastelige uġramadıḳ ādem ḳalmadı (11) ve bir sebeb daḫi ol günlerden muḳaddem ḳırḳ ṭoḳuz gün ḳadar (12) lodos esüb ba'de poyrāz esdiydi bu daḫi Buḳrāṭ ḳavli (13) üzerine 'ufūnetden ġayrı bir sebeb-i āḫir daḫi oldı ve Şeyḫ (14) Ebū 'Alī Sīnā eydür gāhīce ḳan

aldurduḳdan ṣoñra bedene bir gevşeklik (15) gelür beden ıssı ve ṣovuḳ ḳabūline müsta'id olub nāzile ḥādiṯ (16) olur ḫuṣūṣā çoḳ ḳan aḳıtduḳdan ṣoñra nāzileniñ (17) sebebi yā ḥarāretden olur 'alāmeti yüzi ve gözi ḳızarmaḳ

154-a

(1) ve bedeni ıssı olmaḳ ve gāhīce ḥummā 'ārıż olur ve ṣovuḳ (2) şeylerden müntefi' olub ḥaẕeylemekdür ve ṣusar (3) ammā bürūdetden olanıñ 'alāmeti aḳan şey ṣovuḳ ṣovuḳ aḳa (4) ve ıssı şeylerden müntefi' ola ve bedende ḥarāret ḥis olunmaya (5) ve ṣusamaya 'ilācı eger ḥarāretde ise ṭabī'atı telyīn (6) eyleyeler Amasya erigini 'unnābla ḳaynadub ṣuyını süzüb (7) benefşe şerbetini veyā ḫamīresini veyā ḳudret ḥelvāsını ol ṣuda (8) ezüb içüreler ba'de ḳan alalar ba'de 'unnāb şerbeti ve nīlūfer (9) şerbeti ve lisān-ı ṣevr şerbeti her ḳanḳısı olursa isti'māl eyleyeler (10) ve eger aḳan mādde ince ise māddeyi ḳoyuldmaḳ gerek ḫaşḫāş (11) şerbeti isti'māl eylemek ile yā 'unnāb şerbeti içeler ve bu cülāb (12) mücerrebdür ṣıfatı budur iki dāne ḫaşḫāş başı yigirmi beş (13) dāne 'unnāb bunları ḳaynadub ayva çekirdegini bu ṣuya ışladalar (14) tā lu'ābı çıḳa ba'de süzüb nebātla ve gül ṣuyıyla ḳaynadub (15) içüreler ġāyet nāfi'dür hem māddeyi ḳoyuldur ve hem nāzileyi (16) men' eyler ve bu ḥabbı aġzına ḳoyub eridükce yudalar buña kil-i (17) ermenī ḥabbı dirler öksürük ile olan nāzileyi bu ḥab ġāyet

154-b

(1) nāfi'dür ṣıfatı budur kil-i ermenī ve ṣamġ-ı 'Arabī ve keṣīrā (2) her birinden iki direm beyāż ḫaşḫāş tuḫmı üç direm cevz-i (3) bevvā bir buçuḳ direm nebāt şekeri on iki direm bunları saḫḳ (4) eyleyüb ayva çekirdegi lu'ābı ile ḫamīr idüb ḥablar eyleyeler (5) ba'de isti'māl ideler ve arpa cüllābı içüreler ve ḳavun ve ḳārpūz (6) ve ḳabaḳ ve ḫıyār çekirdeklerini beyāż ḫaşḫāş tuḫmıyla dögüb (7) südini çıḳarub nīlūfer şerbeti ile ezüb içüreler ziyāde (8) nāfi'dür eger müshil icmek lāzım olursa diyāḳā (9) tīlīḳūn ve āmıḳ ma'cūnından sekiz direm vireler üzerine (10) erik ṣuyı

içeler yā devā'ü-l verdi'l-müshilden Frenkler aña (11) şükūu'r-revzātem dirler andan dört direm isti'māl eyleyeler (12) ve ḥabbü'z-zeheb daḫi nāfi'dür ve māddeyi tenḳıye itdükden şoñra (13) dimāġa ḳuvvet virmek içün gül-be-şeker ve diyārūzūn süfūfi (14) ve diyāsintā ma'cūnı ve incü süfūfı ġāyet nāfi'lerdür ve başına (15) dimāġa ḳuvvet virecek yaḳu ḳoyalar bu yaḳu dimāġa ġāyet ḳuvvet (16) virür ve nāzile-i ḥārreye nāfi'dür ṣıfatı budur ṣandal ve mercān (17) ve gül ḳurusı ve mersīn yapraġı ve ḳatmer nār çiçegi ve enār ḳabı her

155-a

(1) birinden birer direm günlük ve senderūs her birinden buçuḳ direm (2) lāden beş direm bal mūmı beş dirhem mersīn yaġı beş direm (3) bu eczāyı dögüb bunlarla merhem eyleyüb başı tırāş idüb (4) başa yaḳu ideler ve eger nāzile şovuḳdan olursa (5) ve beden mümtelī ve ṭamarlar ṭolu ise ol zamān ḳan almaḳ lā-besdür (6) ba'de müleyyin ḥuḳneler ve müshiller ile bedeni telyīn ideler ve şarāb-ı (7) zūffāyı muġlāb yerine içüreler eger balġam ziyāde yapışıḳ (8) ise aṭa şoġanı sükencübīni 'unnāb şerbetiyle vireler (9) ve bu muġlāb ġāyet mücerrebdür ġalīz balġamı bişürür ve öksürügi (10) def' eyler ve ṭabī'atı mülāyim ṭutar ishālden evvel ve şoñra (11) cā'izdür ve dā'imā mülāzemet ideler mücerrebdür ṣıfatı budur (12) encīr yedi dāne beyān köki ve zūffā her birinden beşer direm (13) baldırı ḳara bir ṭuṭam rāziyāne tuḫmı iki dirhem gök sūsen (14) köki ve ḳara baş çiçegi her birinden birer direm bunları beş yüz (15) direm ṣuyla sülüṣi gidince ḳaynadalar ba'de süzüb şeker ile (16) isti'māl eyleyeler sıcaḳ sıcaḳ ve bunıñ müshilātı ḥabb-ı ḳoḳıyā (17) ve ġārīḳūn ḥabbı gibi ola ve ba'de't-tenḳıye dimāġa ḳuvvet virecek

155-b

(1) şeyler isti'māl eyleyeler ḳırmız ma'cūnı ve cevāhir ma'cūnı ve devā-i (2) misk ma'cūnı vireler eger māddesi ziyāde aḳarsa merzencūş (3) sekiz direm misk iki ḥabbe 'anber iki ḥabbe bunları dögüb (4) pazı ṣuyıyla ezüb burnına çekeler ve bir

mücerreb şu (5) vardur ġāyet mücerrebdür ziyāde fā'ide ider peyġamber aġacı (6) sekiz direm alub yüz direm şuyla ḳaynadalar elli direm ḳalınca (7) ba'de inecek maḥalde bir direm merzencūşı dögüb içine ḳatalar (8) ba'de süzüb bu şuyla ġarġara ideler ve buruna çekeler ġāyet (9) nāfi'dür ve başına dimāġa ḳuvvet virecek yaḳu ḳoyalar (10) bu yaḳu başa ġāyet ḳuvvet virür ṣıfatı budur maṣṭakī (11) ve senderūs ve cevz-i bevvā ve ḳaranfül her birinden şülüş direm lāden (12) altı direm sıcaḳ ḥavān içinde azacıḳ maṣṭakī yaġıyla ḳarışduralar (13) merhem gibi ola ba'de başa yaḳu ideler bir āḫir yaḳı daḫi ki (14) dimāġa ḳuvvet virmede naẓīri yoḳdur ve ṣovuḳdan olan (15) baş aġrısını giderür ve nisyānı def' eyler ve ḥıfẓı arturur (16) ṣıfatı budur kehrübā ve senderūs ve maṣṭakī ve ḥaṣulbān her (17) birinden beşer direm 'anber üç direm ḳaranfül iki direm iṣṭarāk

156-a

(1) bir buçuḳ direm sünbül-i Hindī bir direm lāden on altı direm (2) terementī on iki direm eczāları dögüb mülāyim āteş (3) üstünde birbirine ḫılṭ eyleyeler merhem gibi olub başa (4) yaḳu eyleyeler ve eger nāzile eski olursa ve 'ilāclarile (5) müntefi' olmazsa keskin ḥuḳneler eyleyüb ba'de iki ḳolına (6) yaḳu yaḳub noḫūd ile işledeler lākin şimdiki zamānda nāzile (7) -i ḥār olmaduġı ṣūretde çöb çīnī ve ṣāṣafrās ve ṣapārīna (8) ve peyġamber aġacıyla bu şerīf devāları ḳaynadub şuyıyla terledürler (9) bir ḳac kerre isti'māl eylerler def' olur gider ve nāzileye mübtelā (10) olan ādemlere lāzımdur ki çoḳ şu içmeyeler ve ḳarlu ve buzlu (11) şerbetlerden ṣaḳınalar ve gündüz uyḳusı uyumayalar ve yaş (12) meyveler yimeyeler meger encīr yiyeler ve emrūd ba'de't-ṭa'ām yimek (13) nāfi'dür ve ekşeriyyā yicekleri fındıḳ ile üzüm ve gügercin (14) kebābı ve çil kebābı ve pilic ve keklik kebābı münāsibdür fī (15) emrāżi'l-'ayn ma'lūm ola ki gözīñ maraẓları ḳatı (16) çoḳdur başḳa kitāblarda tafṣīl olunmışdur eger bu kitābda (17) tafṣīl olunsa ziyāde muṭavvel olur pes ol maraẓlardan

156-b

(1) çoḳ vāḳi‘ olub meşhūr olanları bu kitābda beyān eyleyelim (2) er-remed göz aġrısına dirler gözüñ aġı ḳızarır ve şişer (3) ve ḳapaḳları daḫi gāhī şişer ve gāhī şişmez bunıñ ekşerī ḳandan (4) ve ḳanla ṣafrādan olur ve gāhīce ḳanla balġamdan ve ḳanla (5) sevdādan daḫi olur ve bu remediñ ekşerī başdan (6) inen nāzileden olur ekşeriyyā bu marażıñ muḳaddimesi göz (7) ḳızarur ve yaşarur ve bulanur ba‘de şişer remed ḥāṣıl olur (8) bunıñ sebebi çoḳdur güneşde çoḳ gezmek veyā āteş ḳarşusında (9) çoḳ ṭurmaḳ ve duḫān ve buḫār gibi şeylerden ve ḥammāmdan (10) çıḳduḳdan ṣoñra rūzgār ṭoḳunmaḳ gibi ‘ilācı evvelā (11) ṭabī‘atı telyīn eyleyeler mükerrer benefşe şerbeti Mardin erigi (12) ṣuyıyla içeler ba‘de ḳan alalar eger beden mümtelī ise evvelā (13) beden ṭamarından ba‘de ḳīfālden alalar eger ḳan almadan men‘ (14) eyler māni‘ olursa iki kürekleri altından ḥacāmet eyleyeler (15) Cālīnūs dir ki bu maraża ḳan almaḳ ‘ilāc-ı kāfīdür ḫuṣūṣā (16) demden ola ḳan aldurduḳdan ṣoñra eger ṣafrā ‘alāmeti (ẓāhir) varise (17) meşelā gözüñ ḳızılığı ṣaruya mā’il ola ve ṣancusı ziyāde

157-a

(1) ola ve gözüniñ çapaġı az ola ol zamān ṣafrāyı ishāl (2) eyleyici şeyler vireler ṣıfatı budur ḳudret ḥelvāsı benefşe (3) mükerreri on beşer direm yigirmi direm temr-i Hindī ṣuyıyla ezüb (4) içüreler ve eger bile balġam ‘alāmeti varise meşelā aġırlıḳ ve gözüñ (5) ḳapaḳları şişmek gibi ve çapaġı çoḳ olmaḳ ve gözüñ aġrısı az (6) olmaḳ ve levni beyāża mā’il olur pes balġamı sürecek şerbetler (7) vireler ḳoḳıyā ḥabbı benefşe şerbetiyle vireler veyā ayāric-i fayḳarā (8) vireler ve diyāḳātīlīḳūn ma‘cūnından sekiz direm vireler bir direm (9) rāvendile hem balġamı ve hem ṣafrāyı ve hem sevdāyı sürer müşterek (10) ‘ilācdur ve bu müshil göz aġrısına ġāyet nāfi‘dür ve mücerrebdür (11) ḫıyārşenber balı sekiz direm temr-i Hindī balı dört direm rāvend (12) bir buçuḳ direm diyārūzūn sūfūfı buçuḳ direm bunları ḳarışdurub (13) ṣabāḥ ac ḳarınla yiyeler üzerine benefşe şerbeti ve

erik ṣuyı (14) ile içeler ba'de bir ḳac meclis 'amelden ṣoñra arpa ṣuyı nīlūfer (15) şerbetiyle yā bir fincān ṭuzsuz pilic ṣuyı içeler mi'deyi pāk (16) eyler göz aġrısında keskin şerbetler virmeyeler zīrā aġrısını (17) arturur müleyyināt̲la ishāl kifāyet ider ve ma'lūm ola ki

157-b

(1) ishālile ve faṣdile tenḳıyeden ṣoñra gözin üstüne yaḳu (2) eylemek cā'izdür tenḳıyeden evvel itmeyeler eger gözin ḥarāreti (3) varise evvelā gül ṣuyıyla yımırṭa aġını çalḳayalar veyā gül ṣuyıyla (4) siñirli yapraḳ ṣuyını ḳarışdurub göze yaḳu ideler ba'de elmayı (5) bişürüb gül ṣuyıyla ḳarışdurub göze yaḳu ideler ve bu yaḳu (6) 'acāyibdür hem ḥarāretini ve hem aġrısını teskīn eyler ṣıfatı budur (7) külde bişmiş elmadan ve ayvadan her birinden sekizer direm alalar (8) ḥavānda dögeler ve sekiz direm arpa unı ḳarışduralar merhem (9) gibi ola ve sümmāḳ ve gül-nār ve gül ḳurusı her birinden nıṣf dirhem (10) alub dögüb ol merhem ile ḳarışduralar ve biraz gül ṣuyı (11) ve siñirli yapraḳ ṣuyı ḳatub ḳarışdurub göze yaḳu ideler (12) eger bunıñla sākin olmazsa içine biraz gül yaġı ve yımırṭa aġı (13) ḳarışduralar ba'de yaḳu ideler ve aġrısı şedīd olduġı (14) zamān teskīn içün tāze peyniri gül ṣuyıyla ḳarışdurub (15) gözin üstüne yaḳu eyleyeler ve göze ḳız südi ṭamzırmaḳ (16) daḫi aġrısını teskīn eyler lākin yine tiz yayḳamaḳ gerekdür ba'de (17) yımırṭa ṣarusı ile gül yaġını ılıcaḳ idüb göz üstüne

158-a

(1) yaḳu ideler aġrısın giderür ve fā'ide eyler ve şiyāf-ı ebyażı gül (2) ṣuyıyla yā yımırṭa aġıyla ezüb gözin ḳapaḳlarına yaḳu ideler (3) bu ḳuṭūrı göze ṭamladalar aġrısını giderür mücerrebdür (4) ṣıfatı budur ayva çekirdeginiñ lu'ābı ve bezr-i ḳaṭūnā lu'ābı ve beyāż (5) ḫaşḫāş südi her birinden sekizer direm bişmiş yımırṭa aġı beş (6) direm za'ferān ve kāfūr her birinden altı buġday aġırı bunları (7) birbirine ḳarışdurub muḥkem saḫḳ eyleyüb bir bezden ṣıḳub sıcaḳla (8) göze

ṭamladalar ve ḳapaḳlarına süreler bu ʻilāclar baʻde't-tenḳıye (9) marażıñ ibtidāsında olur ammā marażıñ ziyādeligi maḥalde (10) şiyāf-ı ebyażı rāziyāne şuyıyla ezüb ṭılā eylerler ve maraż (11) biraz aşaġa ḳomaġa meyl itdügi vaḳıtda bu ḳuṭūrı göze (12) ṭamladalar ṣıfatı budur pāpadya ve gül her birinden üçer direm (13) yüz direm lisānü'l-ḥamel şuyıyla mülāyim āteş üstünde (14) ḳaynadalar tā şülüşi gidince baʻde bu şudan yigirmi direm şu alalar (15) ve içine bir buçuḳ direm saḫḳ olmış anzarūt ve bir buçuḳ dirhem (16) yıḳanmış tūtiyā-yı marazī ḳoyub saḫḳ eyleyüb göze ılıcaḳ ṭamladalar (17) ve bu daḫi eyüdür on dirhem efrāciyā şuyı ve on dirhem

158-b

(1) rāziyāne şuyı ve bir direm zaʻferān-ı maʻdenī baḳır ḥavānda (2) saḫḳ eyleyüb bu şudan göze ṭamladalar ġāyet nāfiʻdür (3) ve bu şiyāf göz aġrısınıñ āḫirinde ʻacāyiblerdendür ṣıfatı budur (4) anzarūt altı direm rāziyāne şuyıyla yıḳanmış ṣabr üç direm (5) keşīrā bir direm zaʻferān şülüş direm bunları saḫḳ eyleyüb efrāciyā (6) şuyıyla yā rāziyāne şuyıyla ḫamīr eyleyüb şāflar düzeler baʻde (7) lāzım olduḳda rāziyāne şuyıyla ḥal eyleyüb göze ḳoyalar (8) ve göz aġrısınıñ āḫirinde şiyāf-ı aḥmerleyin ġāyet nāfiʻdür (9) ve eger māddesi ġalīẓ olub balġamiyyet ziyāde olursa ibtidāsında (10) bu şiyāfı ideler ṣıfatı budur ṣabr ve ḥavlān ve zaʻferān ve gül (11) bunları saḫḳ eyleyüb şiyāf düzeler baʻde gül şuyıyla ezüb (12) göze ḳoyalar ve eger şişi varise bu yaḳuyı üzerine (13) ḳoyalar ṣıfatı budur pāpadya çiçegi ve būy tuḫmınıñ unı (14) ve iklīl-i melik her birinden iki direm aḳ anzarūt ve çeşme-zen her (15) birinden birer dirhem gül yaġı on direm bal mūmı üç direm bal (16) mūmını gül yaġıyla eridüb sāyir eczāyı dögüb içine ekeler (17) baʻde göze yaḳu eyleyeler aġrısın teskīn eyler ve şişini giderür

159-a

(1) eger gözin mâddesi başdan inerse nâzilede zikr olunan (2) 'ilâclarile 'ilâc eyleyeler ve eger sebebi ḥarâretden olursa (3) bunı başa yaḳu eyleyeler ġâyet nâfi'dür şıfatı budur (4) kil-i ermenī dört direm gül ḳurusı ve dem-i aḫaveyn her birinden (5) iki dirhem maṣṭakī ve nâr ḳabuġı her birinden birer direm bunları (6) saḥḳ eyleyüb yımırṭa aġıyla ḫamīr eyleyüb başa yaḳu eyleyeler (7) eger ruṭūbet ziyâde olub balġamiyyet varise bu yaḳuyı (8) eyleyeler şıfatı budur günlük ve ṣabr ve maṣṭakī her birinden (9) beşer direm ḳaranfül iki direm yımırṭa aġıyla ḫamīr eyleyüb başa (10) yaḳu eyleyeler lâkin şimdi Frenkler bir şamġ bulmışlardur aña takâmâkā (11) dirler cemī' nâzilelere ve baş ve göz aġrısına ve şaḳīḳaya (12) ġâyet nâfi'dür saḥḳ eyleyüb yımırṭa aġıyla ḳarışdırub (13) biraz âteşde ısıdub başa yaḳu eyleyeler ġâyet mücerrebdür (14) ve gözi aġrıyanlar çoḳ şeylerden iḥtirâz itmek gerek tozdan (15) ve buḫârdan ve yazuya ve naḳışlu şeylere ve aydınlıġa baḳmadan (16) ve gözine siyâh pûşı örte ve ḳabżdan şaḳına ṭabī'atı dâ'im (17) mülâyim olmaḳ gerek eḳallı erik şuyıyla benefşe şerbetini her gün

159-b

(1) içe ve ġıdâsı mu'tedil olmaḳ gerek mülûḫyâ ve ebem gümeci (2) ve ḳabaḳ bûrânısı gibi pilic etleriyle ve gâhīce nīm-pirşit yımırṭa yimek (3) nâfi'dür ve ṭa'âmına ekşi az ḳata zīrâ ekşi göz aġrısına żarardur (4) bu ġıdâlar marażıñ ibtidâsındadur ammâ marażıñ âḫirinde buzaġı (5) eti ve pilic ve ḳoyun eti żarar eylemez ve göz aġrısınıñ bir nev'i daḫi (6) vardur ḳurudur gicişür bir muḫterik tīz ḫılṭdan olur 'alâmeti (7) gözi ziyâde gicişür ve gözinin ḳapaġı ḳalıñ olur ve çoḳ olur ki (8) bu maraż göz aġrısından ṣoñra peydâ olur 'ilâcı bedeni (9) tenḳıye itmek gerek remedde zikr olan devâlar ile ba'de hindübâ (10) yapraġı ve mârūl yapraġı ve nīlūfer çiçegi ve it üzümi ve gül (11) her birinden bir ṭuṭam büy tuḫmı on altı direm ḫaṭmī köki on (12) iki direm bunıñ üstüni dört barmaḳ ḳadar örtünce ṣu (13) ḳoyub taḳṭīr eyleyeler bu muḳaṭṭar ṣuyla gözi yıḳayalar ve içine (14)

ṭamladalar ve bu merhem bu maraża ġāyet nāfi'dür tāze tere (15) yaġı ṭuzsuz ve tāze gül yaġı her birinden on iki direm ṣabr (16) iki direm mürdesenk bir direm kāfūr buçuḳ direm eczāyı saḥḳ eyleyüb (17) yaġla merhem yapub göze ṭılā eyleyeler gözin cerbini giderür ve göze

160-a

(1) ġāyet nāfi'dür gözin cerbi beyānındadur ma'lūm (2) ola ki göz aġrısınıñ ṣoñında gāhīce göze cerb 'ārıż (3) olur gözin ḳapaḳlarınıñ içi ḳızarır ve ufacıḳ yumrılar olur (4) ve gāhīce remedsüz ṭuzlı balġamdan ve ṣafrādan daḫi olur (5) 'ilācı evvelā bedeni tenḳıye eyleyeler şāh-tere şerbeti ile (6) ve şāh-tere ḥabbı daḫi eyüdür ve eger ḳan ziyādeligi var ise (7) faṣd eyleyeler ba'de gözi yumşadıcı şeyler meṣelā arpa (8) ve būy tuḫmı ve ḫaṭmī bunları ḳaynadub buḫārına gözi ṭutalar (9) ve süngeri baturub gözin üstüne ḳoyalar ve bu ṣu göz (10) cerbine mücerrebdür ve gözi cilā ider ve nūrını arturur ṣıfatı (11) budur seẓāb yapraġı ve helāliyye ve hindübā her birinden bir ṭuṭam (12) zāc ve ṣāb her birinden dört direm kāfūr bir direm bunları (13) rāziyāne ṣuyıyla ışladalar ba'de ḳar'a ve inbīḳla ṣuyını (14) çıḳaralar ve ḥıfẓ ideler bu ṣu gözin ḳatı çoḳ maraźlarına nāfi'dür (15) vaḳt-ı ḥācetde göze ṭamladalar eger gözin aġrısı ve ḥarāreti (16) varise böyle keskin şeyleri ḳomazlar belki ṣabrı gül ṣuyıyla (17) ezüb göze ṭamladalar veyā anzarūtı ḳız südiyle ezüb göze

160-b

(1) ṭamladalar ve eger pek eski olursa ḳapaġınıñ içini (2) pekce şeker ile muḥkem sürterler tā ḳanayınca ba'de sıcaḳ gül ṣuyıyla (3) yayḳayalar ammā şimdi bu maraża Frenkler lābaṭayı çoḳ isti'māl (4) eylerler meṣelā lābaṭa kökini ḳaynadurlar ṣuyını göze ṭamladurlar (5) ve bu merhem çoḳ müsta'meldür yaḳu eylerler ṣıfatı budur tāze (6) ṭuzsuz tere yaġı sekiz direm gül ṣuyı iki direm terementī bir (7) direm bir dāne yımırṭa aġı bunları bir mülāyim āteş üstünde (8)

ḳarışdururlar ḥattā cümlesi bir merhem ola vaḳt-ı ḥācetde gözüñ (9) üstüne yaḳu eyleyeler ẓafereniñ ʿilācı beyānındadur (10) ve gāhīce göz aġrısınıñ ṣoñında gözüñ bıñarından bir perde (11) peydā olur yab yab büyüyerek gözüñ siyāhını bile örter (12) aña ẓafere dirler bu perdeniñ rengi gāh ṣarı ve gāh ḳızıl ve gāh (13) ṭonuḳ renkli olur bunıñ ʿilācı cerbde ẕikr olunan ʿilācı gibidür (14) evvelā bedeni faṣdile ve ishālile tenḳıye eyleyeler baʿde iklīlü'l-melik (15) ve bābūnec ve ḫaṭmī ve arpa ve ṭuraḳ otı ve ebem gümeci bunları ḳaynadub (16) gözi bunlarıñ buḫārına ṭuta ve süngeri bu ṣuya baturub gözüñ (17) üstüne ḳoyalar baʿde nebāt şekeri ve günlügi rāziyāne ṣuyıyla

161-a

(1) ḳarışdırub ḥal eyleyüb göze ṭamladalar ve bu ot (2) bizim terkībimizdür ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur rastıḳ ṭaşı (3) bir direm ve yanmış ṣāb bir direm ve nebāt şekeri üc dirhem (4) bunları saḥḳ eyleyüb ẓafereniñ üstüne ekeler yapca yapca (5) yér gider ve cerbde meẕkūr olan ṣu bu maraża ġāyet nāfiʿdür (6) içine nebāt ḳoyub baʿde taḳṭīr eyleyeler keskin olur (7) göze aḳ düşmesiniñ ʿilācı beyānındadur (8) ḳanṭariyūn-ı ṣaġīr ve rāziyāne her birisini dögüb ṣuyını ṣıḳub (9) her birisiniñ ṣuyından altışar direm alalar bal on iki direm (10) incü ḳabı yanmış ola ve yanmış geyik boynuzı her birinden birer direm (11) yanmış ṣāb buçuḳ direm cümlesini saḥḳ eyleyüb gözi sıcaḳ (12) ṣunıñ buḫārına ṭutduḳdan ṣoñra yā ḥammāmdan ṣoñra göze (13) çekeler ve bu zürūr ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur marażī (14) ve mercān ve gök yāḳūt her birinden birer direm delinmedik incü ṣülüş (15) direm kāfūr ve aḳ zāc her birinden on buġday aġırı bunları (16) muḥkem saḥḳ eyleyüb ḥammāmdan ṣoñra göze ḳoyalar göze bir şey (17) ṭoḳunmadan ḥāṣıl olan maraż ki aña ṭarfe dirler

161-b

(1) ʿilācı beyānındadur evvelā iḳtiżā iderse ḳan alalar (2) ve gül ṣuyı ve siñirli yapraḳ ṣuyını içine bir ḳac kerre ṭamladalar (3) tā ḥarāretini ala veyā bir dāne tāze fındıḳı yedi dāne rāziyāne (4) tuḫmıyla ağızda muḥkem çeyneyüb baʿde bir beze ḳoyub ṣıḳalar (5) bu çıḳan ṣudan göze ṭamladalar ve gügercin ḳanını sıcaḳla (6) gözin̄ içine aḳıtmaḳ bu maraża bi'l-ḫāṣṣa ġāyet nāfiʿdür (7) żaʿfü'l-baṣar göz görmede żaʿīf olur bu marażıñ (8) esbābı çoḳdur ʿilācı evvelā bedeni pāk eyledükden ṣoñra (9) ḥabbü'ẕ-ẕeheb ve ıṭrıfīl maʿcūnı istiʿmāl ideler ve kābulī murabbāsına (10) mülāzemet ideler ve bu maʿcūn żaʿf-ı baṣarıñ cemīʿ envāʿına (11) ġāyetle nāfiʿdür bu İbn-i Māseveyh'iñ terkībidür buña maʿcūn (12) ü'l-ʿamyā dirler yaʿnī körlere bile nāfiʿdür fā'idesi çoḳ (13) olduġından ṣıfatı budur efrāciyā on altı dirhem (14) rāziyāne tuḫmı beş direm besbāse ve kebābe ve dārçīn ve ḳaranfül (15) her birinden birer direm bunları saḥḳ eyleyeler baʿde yüz direm bal (16) rāziyāne ʿuṣāresi ve seẕāb ʿuṣāresi ve helāliyye (17) ʿuṣāresi her birinden onar direm bunlar ile balı ḳaynadub

162-a

(1) ḳıvāma getürüb eczāyı ḳatub maʿcūn eyleyeler bundan üc (2) direm ḳadar ac ḳarınla istiʿmāl eyleyeler veyā helāliyye (3) ʿuṣāresi ve rāziyāne ʿuṣāresiniñ her birinden sekizer (4) direm alalar bal on altı direm keklik ödi dört direm (5) bunları bir mülāyim āteş üstünde ḳarışdura ve göze çekeler (6) göze ġāyet cilā ve ḳuvvet virür ve bu ṣu żaʿf-ı başara ġāyet (7) nāfiʿdür ve cilā eyler bu bizim mücerrebātımızdandur ṣıfatı budur bal (8) ve rāziyāne ṣuyı ve seẕāb ʿuṣāresi ve helāliyye ṣuyı (9) her birinden otuzar direm göz ṭaşı beş direm tūrunc ve gelincik (10) çiçegi her birinden onar direm muḥkem saḥḳ olmış marażī beş direm (11) bunları bir yere cemʿ eyleyüb bir sıcaḳ yerde ḳoyalar bir hafta (12) ḳadar ṭura tā bir ḫoşca ḳarışa baʿde ḳarʿa ve inbīḳ ile (13) ṣuyını çıḳaralar ve ḥıfẓ ideler vaḳt-ı ḥācetde göze (14) ṭamladalar gözin̄ marażlarınıñ ekṣerīne nāfiʿdür żaʿf-ı (15)

başara ve göziñ cerbine ve sebeline ve beyāżına nāfi'dür (16) göze şu inmesiniñ 'ilācı beyānındadur bu bir (17) marażdur ki göze bir şu iner bunıñ ekşer sebebi beden mümteli

162-b

(1) olmaḳdan ve çoḳ zamān bedeni tenḳıye itmemekden ve ṭa'āmı (2) yiyüb ṭoḳ ḳarınla yatmaḳdan ve yatacaġı vaḳtin buḫār virici (3) şeyler yimekden ve ziyāde pek ḥareketden ve ṭa'ām hażm olmazdan (4) evvel cimā' eylemekden ve beden mümteli iken başına pek sıcaḳ (5) şu dökmekden olur ve göze şu inmesiniñ 'alāmeti (6) göziniñ öñinde dā'imā sinekler uçar gibi görür ve gözi ṭonuḳ (7) olmaḳ ve başını ardına çevirdigi vaḳtin rūşen olmaḳ (8) ve göziñ birisini yumduḳda āḫir göziniñ ḥadaḳası büyük olmaḳ (9) bunıñ 'ilācı tamām indükden şoñra ve eskidükden şoñra (10) milden ġayrı olmaz ammā yeñi iken 'ilāc gücdür ammā mümkindür (11) eger ṭamarları ṭolu ise ve āḫir şu inmeden ḳorḳarlarsa ḳan (12) alalar eger mizācı bārid ise ḳan almayalar ba'de ḥabbü'z-zeheb (13) ve ḳoḳıyā ḥabbı vireler ve ma'cūn-ı efrāciyā ki ma'cūnü'l-'umyān (14) dirler isti'māl eylerler ve bu maṭbūḫ ġāyet nāfi'dür (15) ḳaynadub içüreler ṣıfatı budur çöb çini iki dirhem (16) ṣapārina üc direm iki yüz direm şuyla ḳaynadalar ve indüricek (17) zamān içine efrāciyā ve ra'yu'l-ḥamām ya'ni Frenkleriñ berbeyne

163-a

(1) didükleri ve helāliyye her birisinden birer ṭuṭam ve iki direm (2) kişnic bunları içine ḳoyub bir iki ḳaynaduḳdan şoñra indürüb (3) süzeler bu maṭbūḫdan her gün ac ḳarınla ellişer dirhem ḳadar (4) içeler Eylamāryūs Frenk ḥekimlerinden bir mu'teber ḥekimdür (5) ol eydür bu şuyı gözine şu inen kimselere tecribe eyledim def' (6) eyledi dir ṣıfatı budur helāliyye 'aşiri elli direm aḳ (7) zāc ve marażi her birinden birer direm entimūn ki bişüb ṣırça gibi (8) olmışdur andan nıṣf direm alub muḥkem saḫḳ eyleyeler nebāt (9) şekeri iki direm bunları bir şişe içine ḳoyub yedi

gün (10) güneşde aşalar ve gāhīce çalḳayalar ba'de süzüb göze ṭamladalar (11) ġāyet nāfi'dür ve Cālīnūs ḥekīm eydür ben bunı tecribe (12) eyledim nāfi' buldım fāre ḳanı iki direm ḫurūs ödi dört (13) direm ḳız südiyle ḳarışdurub göze ṭamladalar ve iki kürek (14) yanından baldırlarından ḥacāmet eyleyeler ve ṭabībiñ rāyıyla eñse (15) çuḳurundan veyā ḳollarından mı olur çeşme açub noḫūdla işledeler (16) ve yaş şeylerden ve meyvelerden ve nebātātdan perhīz ideler (17) dā'imā yābis şeyler isti'māl eyleyeler ḳuşlar kebābı gibi gügercin

163-b

(1) ve keklik ve çil ḳuşınıñ etlerini kebāb eyleyüb isti'māl (2) eyleyeler ve yiceklerinde biraz dārçīnī ve kişnic isti'māl eyleyeler (3) ve sa'teri daḫi yiceklerine ḳatalar ve süfūf eyleyüb gāhīce (4) isti'māl eyleyeler ḳulaḳ aġrısınıñ beyānındadur ḳulaḳ (5) aġrısı gāhīce şovuḳdan olur 'alāmeti şovuḳ havā olduḳda (6) aġrısı artar ve ıssı şeylerden ḥaẕ eyler 'ilācı ḳulaġına (7) seẕāb yaġı veyā acı bādem yaġı sıcaḳla ṭamladalar (8) ve gāhīce ḳulaḳ aġrısı sıcaḳdan olur 'alāmeti ḳulaḳ pek (9) şancur ve yanar ve şovuḳ şeylerden ḥaẕ eyler ıssılardan aġrısı artar (10) 'ilācı ḳız südi mārūl şuyıyla ḳulaġına ṭamladalar (11) ve yaġlardan gül yaġı ve benefşe ve ḳabaḳ yaġı bunlardan ṭamladalar (12) ve gāhīce ḳulaḳ aġrısı yėlden ve buḫārdan olur yā (13) içeriden veyā ṭaşradan 'alāmeti ḳulaġınıñ gürüldüsi olur (14) 'ilācı yėli ṭaġıdıcı şeyler ile 'ilāc eyleyeler meẕelā pāpadyayı (15) ṭuraḳ otıyla ḳaynadub ḳulaġı anıñ buḫārına ṭutalar ve ḳulaġına (16) seẕāb yaġı ṭamladalar bir denk zübādī ya'nī ḳalye miski beş (17) direm acı bādem yaġıyla ḥal eyleyüb andan ṭamladalar ḳulaḳ

164-a

(1) aġrısınıñ envā'ına nāfi'dür ḫuṣūṣā yėlden ve şovuḳdan (2) olanlara ziyāde fā'ide ider ve gāhīce ḳulaḳ aġrısı (3) şişden olur 'alāmeti aġrısı şedīd ola ve sıtması ve yanġını (4) ola ve gāh bayılur 'aḳlı gider ve 'aḳlı perīşān olur 'ilācı (5)

ḳīfālden ḳan alalar ba'de ṭabī'atı telyīn ideler müshillerle (6) ve bu müshil ġāyet eyüdür ṣıfatı budur nīlūfer yedi (7) dāne 'unnāb ṭatlu erik yigirmişer dāne temr-i Hindī beş dirhem (8) müshil gül-be-şeker ve benefşe ḫamīresi onar direm bunları altı (9) sā'at ḳadar sıcaḳ ṣuyla ıṣladalar ba'de süzüb vireler (10) ba'de ḳulaġa aġrısını teskīn idici şeyler ḳoyalar meṣelā ayva (11) çekirdegini gül-ābla ıṣladub ḳulaġa ṭamladalar veyā ḳız südini (12) ṭamladalar ba'de etmek içini südle bişüreler bulamac gibi (13) ola ḳulaġa yaḳu eyleyeler ve bu yaḳu 'acāyibdendür hem aġrısını (14) teskīn ider ve hem māddesini bişürür mücerrebdür ṣıfatı budur (15) ebe gümeci ve mārūl ve benefşe yapraġları her birinden birer ḳabża (16) pāpadya ve iklīl-i melik ve gül her birinden yarım ḳabża ayva (17) çekirdegi ve ebe gümeci tuḫmı her birinden iki direm bunları ḳaynadalar

164-b

(1) ve merzencūş bu üçini dögüb pazu ṣuyıyla ezüb sıcaḳla (2) buruna çekeler burun içinde olan yaralarıñ 'ilācı (3) beyānındadur eger iḳtiżā iderse evvelā faṣdla ve ishālile (4) bedeni tenḳıye eyleyeler ba'de mercān ve ṣandal ve gül ḳurusı bu (5) üçini muḥkem dögüb ekeler ve bu merhem ġāyet mücerrebdür (6) İskender Yūnānī'niñ mücerrebātındandur ṣıfatı budur mürr-ṣāfī (7) ve günlük her birinden iki direm sümükli böcek ḳabıyla ve içiyle (8) beş dāne bu cümleyi muḥkem saḥḳ eyleyeler ba'de bal mūmı üç direm (9) on iki direm mersīn yaġıyla āteş üstünde ḥal eyleyeler (10) ba'de eczāyı dögüb ḳarışdurub āteşden indürüb (11) içine bir dāne yımırṭa aġını ḳarışduralar bu merhemden ṭılā eyleyeler (12) ve eger aġrısı varise beyāż kāfūr merhemi veyā gül merhemi (13) dürteler burun ḳanı diñmese anıñ 'ilācı beyānındadur (14) eger bedeni mümtelī ise ḳan alalar ba'de bu müshili vireler mücerrebdür (15) ṣıfatı budur ṣarı helīle ḳabuġı iki direm temr-i Hindī (16) beş direm 'unnāb on dāne nīlūfer çiçegi beş dāne iki üc (17) fincān ḳadar siñirli yapraḳ ṣuyıyla mülāyim āteşde altı sā'at

165-a

(1) ḳadar ḳoyalar ba‘de süzeler bu ṣuya yigirmi dört direm ḳadar (2) gül-i mükerrer şerbeti ḳatub içüreler eger iḳtiżā eylerse bu şerbeti bir ḳac (3) kerre içüreler eger ziyāde aḳub kesilmezse bir direm fulūniyā-yı (4) Fārsī ḫaşḫāş şerbetiyle vireler ve bu şerbet bizim mücerrebimizdür (5) kendi oġlımız beş altı yıl ḳadar burun ḳanına mübtelā oldı (6) günde bir iki kerre ḳanar idi günā-gün ‘ilāclar eyledik def‘ (7) olmayub mümted oldı ‘āḳıbet bu şerbetle ‘ilāc eyledik def‘ (8) oldı ve bu şerbet hem burun ḳanını keser ve cemī‘ ḳanıñ ġaleyānını (9) teskīn ider ve ḥarāreti söyündürür ṣıfatı budur ḫaşḫāş (10) ḳabuġı ve nīlūfer çiçegi her birinden on beş dāne ve ḳızıl ṣandal (11) ve ṣarı ṣandal her birinden dört direm incübār köki yedi (12) direm siñirli yapraḳ iki ṭuṭam ‘unnāb yüz dāne ḳabuġı çıḳmış (13) mercimek on direm mārūl tuḫmı beş direm gül ḳurusı üc dirhem (14) bunları altıyüz dirhem sıcaḳ ṣuyla ışladalar yigirmi dört (15) sā‘at ḳadar ṭura ba‘de sülūsi gidince ḳaynadalar ba‘de süzüb (16) üc yüz direm şeker ile şerbet ḳıvāmını vireler isterlerse (17) her gün ṣabāḥ ac ḳarınla birer fincān ḳadar bu ṣudan içine

165-b

(1) şeker ḳatub içüreler ve başına ṣovuḳ şeyler ḳoyalar gül (2) ve siñirli yapraḳ ṣuyını biraz daḫi sirke kil-i ermenīyle ḳarışdurub (3) başına süreler ve biraz kāfūrı mārūl ṣuyıyla ḥal (4) idüb buruna çekeler ve bizim mücerrebātımızdandur örümcek (5) aġından bir fitil yapub mürekkebe baturub üstüne biraz kāfūr (6) eküb buruna ṣoḳalar ġāyet mücerrebdür ve ışırġan otı (7) bi’l-ḫāṣṣa nāfi‘dür ḥattā dimişlerdür ki elinde ṭutmaġla bile (8) def‘ olur eger ḳurusını buruna çekseler yā yaşını dögüb (9) ṣuyını buruna çekseler ḳanını def‘ idüb ġayrı ‘ilāca ḥācet (10) ḳalmaz ve şerbetlerden münāsib olan rībās şerbeti ve ḳuzu (11) ḳulaġı ve ḳoruḳ ve ‘unnāb şerbeti ammā bu şerbetlerde misk olmamaḳ (12) gerek ve burun ḳanına mübtelā olanlar ġażaba gelmeden ve ṣıḳılmadan (13) ṣaḳınmaḳ gerek ve āteş ḳarşusında ve güneşde oturmaḳdan (14) ṣaḳına ve yeşm ṭaşını ve mercān

götürmek bi'l-ḫāṣṣa (15) nāfi'dür ve et çoḳ yimeye ve sümmāḳ āşı ve ḳoruḳlı çorbālar (16) ve sirkeli mercimek āşı yiye ve cümle ekşi çorbālar nāfi'dür (17) diliñ yarılması ve siyāh olması ve paslanması

166-a

(1) ve ḫuşūnetiniñ 'ilācları beyānındadur bunıñ sebebi ekşeriyyā (2) müte'affin ısısı buḫārıñ şu'ūdından olur ve ḥummā-yi muḥriḳada (3) ve cigeriñ vereminden olur 'ilācı ayva çekirdegi lu'ābı (4) ve bezr-i ḳaṭūnā lu'ābını dile süreler ve bu devāyla mażmaża (5) eylemek nāfi'dür ṣıfatı budur nīlūfer çiçegi yedi dāne (6) benefşe çiçegi bir azacıḳ arpa sekiz direm semiz otı yarım avuc (7) ayva çekirdegi dört direm peyān köki iki direm bunları (8) ḳaynadalar şuyını tūt şarābıyla ḳarışdurub mażmaża eyleyeler (9) dil altı didükleri marażiñ 'ilācı beyānındadur 'Arabca (10) aña dıfda' dirler bu bir degirmice şişdür dil altında olur (11) ekşeriyyā yeşile mā'il olur eger neşter ile açsalar içinden (12) yımırṭa beyāżı gibi veyā ṣarımtıraḳ yapışıḳ şeyler çıḳar gāhīce (13) ufaḳ ṭaşlar çıḳar sebebi başdan inme nāzile ile ḳarışıḳ (14) demdür yā balġam-ı ġalīẓdür 'ilācı eger bedeni mümtelī ise ḳan (15) alalar ve ṭabī'atını telyīn ideler ve 'ūdü'l-ḳahr ve sa'ter ve ṭuz (16) bunları saḥḳ eyleyüb üstüne başarlar Cālīnūs eydür māzū (17) ve nār ḳabı ve şāb bunları dögüb üstüne başmaḳ kāfīdür

166-b

(1) dir ve Nemçe ḥekīmlerinden baş ḥekīm Senārtūs eydür (2) bizim mücerrebimiz budur bir cevzi ḳabuġıyla yaḳub on iki (3) dāne büber ve üc buġday aġırlıġı günlük bunları dögüb (4) balile ḳarışdurub dil altına süreler eger kendi deşilmezse (5) neşter ile deşeler ba'de bu 'ilācları ideler dil (6) ṭutılması 'ilācı beyānındadur bunıñ ekşeriyyā sebebi (7) yalñız mizācıñ şovuḳluġından olur yā mādde-i fālicde (8) ve sektede olduġı gibi ammā diliñ peltekli ekşeriyyā (9) ḥār yā bārid ruṭūbetden olur ma'şūmlarda ve ser-ḫoşlarda (10) olduġı gibi 'ilācı sektede

ve fālicde zikr olunan (11) ‘ilāclarile ve iḫtiḳānlar ve ġarġaralar ile ‘ilāc eyleyeler ve bu (12) mażmaża mücerrebdür ṣıfatı budur ḳara baş ve zūffā ve sa‘ter (13) ve kebere köki ve zencebīl ve ‘ūdü’l-ḳahr ve çörek otı her birinden (14) birer pāre alub ḳaynadub mażmaża ideler ve ḫavlincān (15) ma‘cūnı veyā meşir veyā tiryāḳ bunlardan her ḳanḳısı ḫāżır ise (16) baḳla ḳadar dil üstüne ḳoyalar biraz ṭura ba‘de aṭa ṣoġanı (17) sirkesiyle mażmaża eyleyeler ve eñse siñirlerini ve ḳafāsını

167-a

(1) ispīgū veyā ḳıst veyā sünbül yaġıyla yaġlayalar eger (2) bi’l-külliyye def‘ olmazsa keyyü’l-ḫamaṣṣa ideler eñsesine (3) yā bāzūlarına ya‘nī çeşme açub noḫūdile işledeler ṭuṭaḳ (4) çatlaması gāh sıtmadan ve gāh ṣovuḳ havādan ve gāh buḫārdan (5) olur ‘ilācı ba‘de’t-tenḳıye bu merhemi süreler ṣıfatı (6) budur on beş direm tavuḳ yaġını iki direm bal mūmıyla erideler (7) ba‘de gül ṣuyıyla bir ḳac kerre yıḳayalar ba‘de ṭuṭaḳa süreler (8) ve ḫarāretden olana gül ṣuyını biraz ṣamġla ḫal eyleyüb (9) süreler diş aġrısı iki dürlüdür biri sıcaḳdan ve biri (10) ṣovuḳdan olur sıcaḳdan olanıñ ‘alāmeti ṣovuḳ havā veyā ṣovuḳ (11) ṣu ṭoḳunsa ḫaż eyler sıcaḳdan aġrısı artar ammā ṣovuḳdan (12) olanıñ ‘alāmeti sıcaḳ havā ṭoḳunsa veyā sıcaḳ şeylerden aġrısı (13) teskīn olur ve ṣovuḳ şeylerden aġrısı artar ‘ilācı eger (14) sıcaḳdan ise ve beden mümtelī ise tenḳıye-i beden ideler ve sirkeyi (15) gül ṣuyıyla biraz sümmāḳla ısladub aġızda ṭutalar eger aġrısı (16) ziyāde ise içine bir azacıḳ kāfūr daḫi ḳatalar ve bu (17) mażmaża ġāyet mücerrebdür aġrısını teskīn eyler ṣıfatı budur

167-b

(1) bañ tuḫmı ve ḫaşḫāş tuḫmı her birinden iki direm ḫaṭmī köki (2) ve pāpadya ve gül her birinden üçer direm sirkeyle ve ṣuyla ḳaynadub (3) aġızda mażmaża eyleyeler diş aġrısın teskīn ider (4) eger ṣovuḳdan olursa bu mażmaża ile mażmaża eyleyeler (5) ṣıfatı budur sa‘ter ve diş otı ve merzencūş ve biberiyye (6) ve ḳara

baş her birinden yarım ṭuṭam çörek otı ve ʻūdü'l-ḳahr (7) her birinden iki direm bunları elli direm sirkeyle ve elli direm ṣuyla (8) bişüreler s̱ülüs̱i gidince baʻde ağızda mażmaża ideler ve bu (9) ḳurṣ ki ʻūdü'l-ḳahr ḳurṣı dirler ġāyet mücerrebdür hem aġrısını teskīn (10) ider ṣıfatı budur ʻūdü'l-ḳahr sekiz direm ḳızıl behmen ve bañ (11) tuḫmı her birinden dörder direm yanmış şāb ve keş̄irā her birinden (12) iki direm bunları dögüb sirkeyle ḳurṣlar eyleyeler vaḳt-ı ḥācetde (13) sirkeyle ezüb aġrıyan diş üstüne ḳoyalar aġrısın teskīn (14) eyler yaġlardan ispīgū yaġı ve cevz-i bevvā ve ḳaranfül yaġı (15) süreler ve bi'l-ḫāṣṣa nāfiʻ olanlardan mişk-i ṭarāmaṣīʻ (16) ve helāliyye didükleri otı dögüb diş üstüne ḳoyalar (17) aġrısın giderür dişleriñ ḳararması ve dibi ḳanamasınıñ

168-a

(1) ʻilācı beyānındadur bunıñ ʻilācları çoḳdur ammā biz bir sünūn (2) yabdıḳ ġāyet güzeldür ṣıfatı budur incü ve maṣṭakī (3) ve gök süsen köki her birinden birer direm mercān ve yanmış geyik (4) boynuzı her birinden buçuḳ direm ve dört buġday aġrı misk (5) bu cümleyi saḥḳ eyleyüb ṣabāḥ ṣabāḥ misvākıñ ucını bu (6) eczāya baturub dişlere süreler bu sünūn daḫi dişlere (7) ġāyet cilā virür ve hem ḳuvvet virür ve mücerreb ve muḫtaṣardur ṣıfatı (8) budur billūr maʻdeni iki direm mercān ve yanmış geyik boynuzı (9) her birinden birer direm bunları saḥḳ eyleyüb dişlere süreler dişleri (10) aġardur ve ḳanını keser ve dişlere ḳuvvet virür ve bizim bir muḫtaṣar mücerrebimiz (11) vardur dişleri ġāyet beyāż eyler Mertebānī ḳırıḳları üc (12) direm ʻūd kömüri iki direm Eflāḥ ṭuzı bir buçuḳ dirhem (13) topalaḳ bir buçuḳ direm saḥḳ eyleyüb dişe süreler diş (14) etleriniñ şişüb ve aġrımasınıñ ʻilācları beyānındadur (15) eger şişi ve aġrısı ziyāde olacaḳ olursa iḳtiżā eylerse (16) faṣd ideler ve ṭabīʻatı ishāl eyleyüb tenḳıye-i beden ideler (17) ve bu devāyla mażmaża eyleyeler ṣıfatı budur siñirli

168-b

(1) yapraġınıñ ṣuyı yigirmi dört direm gül ṣuyı on iki direm (2) tūt rubbı altı direm gül yaġı üc direm ṣelcü'l-ḥükemā buçuḳ dirhem (3) bunları bir yerde ḥal eyleyüb bunıñla maẕmaẕa eyleyeler yā bu (4) devāyla maẕmaẕa eyleyeler ṣıfatı budur arpa ve mercimek (5) ve ebe gümeci ve siñirli yapraḳ her birinden bir ṭuṭam bunları ḳaynadalar (6) bu ṣuyla azacıḳ tūt rubbını ezüb maẕmaẕa eyleyeler aġız (7) aġrısı ve yaraları ve şişleriniñ 'ilācı beyānındadur (8) bu ekṣer ṣafrāyla ḳanıñ ḳarışmasından yā ṭuzlu balġamıñ ḳarışmasından (9) yā cīve ḥabbı yimekden olur ve gāh aġır ḥasteligden ve sıtmalardan (10) daḫi olur el-'ilāc böğürtlen yapraġını ḳaynadub ṣuyıyla (11) maẕmaẕa ideler veyā siñirli yapraġı ve mercimek ve 'unnābı (12) ḳaynadub tūt rubbıyla maẕmaẕa ideler ve bu devā aġızda (13) ve dişler dibinde olan yaralara nāfi'dür ṣıfatı budur (14) zerāvend-i müdevver ve ḳatmer nār çiçegi ve gül ḳurusı her birisinden (15) dörder dirhem ve mürr-ṣāfī ve ṣāb her birinden iki direm dārçīnī (16) ve sünbül birer dirhem bunları saḥḳ eyleyüb aġıza süreler (17) ve Senīrtūs Ḥekīm eydür burunda ve aġızda yaramaz ḥabīṣ

169-a

(1) yaralara bu ṣuyı tecribe eyledik ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur (2) bir direm ḳalemī cenkār gül sirkesi yigirmi dört direm gül (3) ṣuyı ve it üzümi ṣuyı her birinden on iki direm bunları (4) biraz ḳaynadalar ba'de süzeler bu ṣuya bir penbe baturub aġızda olan (5) yaralara süreler eger burun içinde ise bir fitil yapub bu (6) ṣuya baturub burına ṣoḳalar aġız ḳoḳusı ki 'Arabca biḫr (7) dirler anıñ 'ilācı beyānındadur bu ḥab aġız ḳoḳusını güzel (8) ider ve dişlere ḳuvvet virür ve nāzileyi def' eyler ṣıfatı budur (9) ḳaranfūl ve cevz-i bevvā her birinden üçer direm gül altı direm gök (10) sūsen köki bir buçuḳ direm ḳāḳule ve 'ūd ve dārçīnī her birinden (11) birer direm ḳurṣ-ı ġāliye yarım direm bunları saḥḳ eyleyüb gül ṣuyıyla (12) ḥal olmış keşīrāyla ḳarışdurub ḥablar idüb birer dānesini (13) aġıza

alub eridükce yudalar boġaza sülük yapışması veyā (14) kemik ṭurması ʿilācı beyānındadur eger boġaza sülük yapışsa (15) ḫardalı sirkeyle ḳaynadub ġarġara ideler yā çörek otını sirkeyle (16) ḳaynadub ġarġara eyleyeler yā pelīni sirkeyle ḳaynadub ġarġara ideler (17) yāḫūd emigine ḳaṭrān yaḳu eyleyeler fi'l-ḥāl düşürür eger sülük

169-b

(1) düşdükden soñra ḳanı diñse biraz gül-nār ve günlük ve iki (2) ḳardaş ḳanı bunları dögüb boġazına üfüreler eger boġaza (3) ṭaʿām yirken yidügi loḳma ṭursa eñsesini yumruḳ ile (4) bir ḳac yumruḳ uralar ve üstüne az az ṣu yudalar yāḫūd (5) ḳuşduralar eger boġaza kemik veyā ḳılçıḳ ṭursa biri biri (6) ardınca büyük loḳmalar yudalar eger çıḳmaz ise ḥammāma gireler (7) zeyt yaġı içeler bir ḳac kerre baʿde ṣıġır etinden büyük loḳmalar (8) yudalar yāḫūd encīri bir ibrīşīm ile baġlayub yudalar ol (9) batan kemigiñ öte yüzine geçicek bir uġurdan çeke çıḳara (10) yāḫūd bir ḳuru sünger pāresini baġlayub yuda ol kemigiñ (11) alt yanına geçe baʿde üstüne ṣu içe baʿde tizce çeke (12) çıḳara küçük dil düşdüginiñ ʿilācını beyān eyler (13) eger ḥarāreti ve ḳan ʿalāmeti varise ḳan alalar veyā ḥacāmet ideler (14) baʿde mersīn yapraġını ve gül ḳurusını ve siñirli yapraġını ḳaynadub (15) ṣuyını tūt şarābıyla ezüb ġarġara ideler eger ḥarāreti yoḳ (16) ise bunıñ ile ġarġara ideler diş otı ve zūffā her (17) birinden bir ṭuṭam bunları üc yüz direm ṣuyla ḳaynadalar

170-a

(1) yüz elli direm ḳalınca baʿde sekiz direm gül balı ve sekiz dirhem (2) ḳara tūt rubbı ve buçuḳ direm şābla ḥal idüb ġarġara eyleyeler (3) ammā Cālīnūs eydür zürūr ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur ḫām (4) māzū ve nişādır ve şāb her birinden berāber alub saḥḳ eyleyeler baʿde (5) boġaza üfüreler yāḫūd bir küçük ḳaşıġa ḳoyub parmaġla (6) küçük dile başalar ve bir mücerreb şeyʾ vardur meşelā

kehrübāyı (7) saḫḳ iderler ekşi ḫamīrile yoġurub emige yaḳu iderler mücerrebdür (8) ve eger küçük dilde şiş olursa yā ḳandan olur ʿalāmeti (9) ıssı olur ve ıssı şeylerden ḥaẕ eylemez ve şovuḳ şeylerden ḥaẕ (10) ider ʿilācı ḳīfālden ḳan alalar eger faṣddan māniʿ varise (11) eñseden yā arḳada iki kürek ortasından ḥacāmet eyleyeler (12) baʿde bir müleyyin ḥuḳne ile iḫtiḳān ideler ve ellerini ve ayaḳlarını (13) muḥkem oġalar ve muḥkem baġlayalar baʿde bögürtlan filizlerini alalar ve siñirli (14) yapraḳ ve gül ve sümmāḳ her birinden birer avuc bunları ḳaynadub şuyını (15) alub tūt rubbıyla yā ekşi enār rubbıyla ezüb ġarġara eyleyeler (16) ve eger bu ġarġara içine biraz şelcü'l-ḥükemādan ḳatub ġarġara eylerler ise (17) ġāyet nāfiʿ olur ḥunnāḳıñ ʿilācı beyānındadur bu bir

170-b

(1) şişdür ki insānıñ boġazında olur yā ṭaʿāmı gücle yudar (2) yā nefesi gücle alur yā hem nefesi gücle alur ve hem ṭaʿāmı gücle (3) yudar ve bir cins daḫi olur hīc ṭaʿām yudamaz bu ġāyet (4) yaramazdur buña ḥunnāḳ-ı kelbī dirler bunıñ sebebi yā ḳandan (5) yā ṣafrāyla ḳandan olur yā balġamile ḳandan olur ve ekşeriyyā (6) başdan inme ṭarīḳıyla olur eger ḳandan olursa ʿalāmeti (7) yüzi ve gözi ḳızıl olub ve ṭamarları yoġun olmasıdur (8) ṣafrādan olursa ḥarāreti ziyāde olub ve ṣancusı (9) ziyāde ola ve dili ṣaru olub ve aġızı acı ola (10) ve balġamdan olanıñ ʿalāmeti diii beyāẓa māʾil ola ve aġrısı (11) ve ḥarāreti az ola el-ʿilāc evvelā fiʾl-ḥāl ḳan alalar ḳan (12) almada aṣlā tevaḳḳuf itmeyeler Senīrtūs Ḥekīm eydür (13) evvelā ḳīfālden yā müşterekden ḳan alalar ammā ṭamarlar pek ṭolu (14) ise bu iki ṭamarlardan alalar ve maʿlūm ola ki eger aġrı (15) bir ṭarafda ise ḳanı ḫilāfından alalar baʿde yine aġrı cānibinden (16) alalar ve eger aġrı iki cānibinde ise ṣaġ ṭarafından ḳan alalar (17) zīrā ḳanıñ menbaʿı ki çigerdür ṣaġdadur ve Cālīnūs bu

171-a

(1) marażda dir ki ḳan alub ḳanı aḳıdalar tā bayılınca ve ḥükemā-i (2) Yūnāniyyūn daḫi Cālīnūs'a tābi' olmışlardur ammā müteaḫḫirīn (3) ḥükemā-i İslāmiyyūndan ve eger Frenklerden bu söze ḳā'il olmadılar (4) didiler ki tedrīcle alınmaḳ gerek bir ḳac kerre ḳan alalar her ḳanıñ (5) arasında hīc olmazsa beş sā'at gecmek gerek beş sā'atdan (6) eḳalde ḳan almayalar eger ḥastanıñ üzerine ḳorḳu yoḳ ise (7) ḳanıñ arasında bir iki gün gecmek daḫi ma'ḳūldur ḥattā Şeyḫ (8) İbn-i Sīnā dir ki eger te'ḫīr mümkin ise mādde naż̧c buluncaya dek (9) te'ḫīr eyleyeler ammā bu faḳīr dir ki eger mādde yalñız ḳandan (10) yā ṣafrāyla ḳandan olursa naż̧ca te'ḫīriñ ma'nāsı yoḳdur (11) ammā eger ḳan ġalīẓ olsa ve ġalīẓ ḫılṭıla ḳarışıḳ olsa balġam (12) gibi sevdā gibi ol zamān eger te'ḫīrden ḳorḳu yoġısa mādde (13) nuż̧c buluncaya dek te'ḫīr olunsa lā-besdür ve Şeyḫ Sīnā'nıñ (14) daḫi te'ḫīrden murādı bir nev'dedür her nev'de degildür eger (15) faṣddan māni' varise ḥacāmet ideler arḳada iki kürek (16) ortasından yā baldırlardan yā iki ḳollarıñ iç yanından (17) ammā müshil virmede eṭıbbā-i müteḳaddimīn ile müteaḫḫirīn beyninde

171-b

(1) iḫtilāf vardur eṭıbbā-i müteḳaddimīn ve ba'ż̧ İslāmiyyīn (2) ẕāhib oldılar ki eger ḳanda ḫılṭ-ı redī varise ibtidāda (3) müshil virmek cā'izdür didiler Cālīnūs ḥīle-i elbir' ile (4) müsemmā olan kitābınıñ on dördünci maḳālesiniñ sekizinci (5) bābında eydür bir ḫunnāḳ olmış ādemden ṣabāḥla ḳan aldım ba'de (6) gördüm ki dilinde şiş var aġzından ṭaşra çıḳmış bundan (7) bildim ki ḳanda ḳarışıḳ ḫılṭ var aḫşam vaḳtında müshil (8) virdim marażına ḫiffet gelüb eyü oldı Ḥekīm İskender (9) Yūnānī eydür bir ḫunnāḳ olmış ādeme vardım elinden ḳan aldurdım (10) ba'de dili altından ḳan aldurdım marażı ḫiffet olmadı maḥmūdeden (11) bir şerbetlik arpa şuyıyla virdim bir ḳac meclis icābet eylemiş (12) ṣabāḥ gördüm marażı ḫiffet bulmış bir daḫi ḳan aldım ol marażdan (13) ḫalāṣ oldı dir Ḥekīm İskender dir ki bu 'ilācla çoḳ kimseye (14) 'ilāc eyledim cümlesi ḫalāṣ oldılar pes bu 'ilācı ḳānūn ve

mu'tād (15) ḳıldım ve eṭıbbā-i müteaḫḫirīniñ büyükleri İslāmiyyūnıñ ve Frenk (16) ṭabībleriniñ ekşerī ẕāhib olmışlardur ki bu marażıñ ibtidāsında (17) müshil virmegi cā'iz görmediler mādde nażc bulmaduḳca müshil

172-a

(1) virmeyeler didiler bu faḳīr dir ki eger maraż pek şedīd (2) olub mādde ḥareketde olub a'żā-yi re'īseye dügülmek (3) ḫavfi olursa müshil virmek gerek māddeniñ nażcına muntaẓır (4) olmamaḳ gerek egerçi muḫāṭaradan ḫālī degildür lākin marīżi helāke (5) teslīmden evlādur ve eṭıbbānıñ 'ādeti müshili ṣabāḥla vire (6) gelmişlerdür ammā bu marażda her ne zamān olursa virürler ḥattā (7) aḫşamlarda ve gicelerde bile cā'izdür hīc (berā'atı) iḫtişāşı yoḳdur (8) hemān virmek gerek ve bu maraża keskin müshiller virmezler belki (9) ḫafīf müshiller virürler ḫıyārşenber gibi ve rāvend gibi ve gül-i mükerrer (10) şerbeti ve benefşe mükerreri gibi ve diyāḳātīlīḳūn ma'cūnı ġāyet (11) nāfi'dür eger ṣafrā ġālib ise otuz iki direm gül-i mükerreri (12) hindübā ṣuyıyla vireler yā on altı direm terencübīni erik (13) ṣuyıyla vireler ve eger balġam ġālib ise on direm ḫıyār (14) şenber balı virdürdim ġārīḳūnı ḳarışdurub ve biraz dārçīnī (15) ḳatub vireler ve eger sevdā ḳanla ḳarışıḳ ise sināmekī ile (16) terencübīn vireler eger marīżiñ boġazından bir şey gecmezse ḫuḳne'-i (17) mutavassıṭa ile iḫtiḳān ideler ṣıfat-ı ḫuḳne'-i mutavassıṭa

172-b

(1) ebe gümeci yapraġı ve yapışḳan ve ḳanṭariyūn-ı ṣaġīr ve yabān (2) feslegānı her birisinden birer ṭuṭam bunları iki yüz direm ṣu (3) içinde yarısı gidince ḳaynadalar ba'de yüz direm bu ṣudan (4) ṣūkūu'r-revzātem dört direm diyāḳātīlīḳūn dört direm (5) gül balı sekiz direm benefşe yaġı on altı direm bir azacıḳ ṭuz (6) ḳatub iḫtiḳān ideler ġarġaralardan arpa ṣuyıyla tūt (7) rubbını ezūb içine azacıḳ şāb ḳoyub ġarġara eyleyeler ve tāze (8) cevziñ yeşil ḳabını ḳaynadub

yā rubbını ezüb ġarġara itmek ʿacāyiblerdendür (9) şıfat-ı ġarġara ibtidā-i ḫunnāḳda ġāyet nāfiʿdür şıfatı budur (10) ḫaṭmī köki dört direm yanmış şāb iki direm bögürtlen (11) yapraġı bir ḳabża bunları şuyla ḳaynadub süzüb seksen (12) direm bu şudan alub içinde sekiz dirhem mersīn şerbeti (13) ve on iki dirhem gül balı ezüb ġarġara eyleyeler şovuḳ olmaya (14) belki ılıcaḳ iken ġarġara ideler bu ġarġara aġrısı ziyāde (15) olduġı zamān eyüdür aġrısını teskīn ider şıfatı budur (16) mercimek ve arpa her birinden birer avuc peyān köki üc dirhem (17) ʿunnāb on dāne nīlūfer çiçegi beş dāne ḳızıl üzüm beş dirhem

173-a

(1) siñirli yapraḳ bir ṭuṭam bunları ḳaynadub şuyıyla ġarġara (2) ideler aġrısın teskīn ider ve aġrı ziyāde olduġı (3) vaḳt südile ġarġara itmegi cā'iz gördiler ḫuṣūṣā maraż günden (4) güne artmaḳ üzerine iken ġarġara itmek nāfiʿdür lākin süd (5) pek sıcaḳ olmamaḳ gerek ve aralıḳda evvelki ġarġarayı daḫi ideler (6) teskīn-i vecaʿ içün baʿde arpa unı ve üzüm balı on altı (7) direm ve ḫaṭmī köki sekiz direm bunları dögüb biraz ṭaṭlu (8) bādem yaġıyla ḳarışdurub ṭaşradan boġaza yaḳu ideler (9) ve diyālītā merhemini baḳla unıyla ḳarışdurub yaḳu eyleyeler (10) ve bu maḥallerde ḫıyārşenbe balı pāpadya yaġıyla münāsibdür (11) yaḳu ideler yumşadıcıdur eger ṭaġılmaġa istiʿdādı (12) varise ṭaġıdur eger ṭaġılacaḳ degil ise bu ġarġarayı ideler (13) meşelā südi ḫıyārşenbe balıyla yā encīrile ḳaynadub (14) içine cüz'īce zaʿferān ḳatub bir ḳac kerre bunıñla ġarġara (15) ideler ve ṭaşradan bu yaḳuyı eyleyeler şıfatı budur ebem (16) gümeci yapraġı ve kettān ve būy tuḫmları ve zanbaḳ köki bunları (17) südle ḳaynadub merhem gibi boġaza yaḳu ideler bu ḫuṣūṣda

173-b

(1) bizim mücerrebimizdür ḳoyunıñ buṭları arasında olan yaġlu (2) yapaġıyı alub yalñız yā pāpadya yaġıyla üstüne yaḳu eyleyeler (3) hem yumşadur ve hem

veca‘ın teskīn ider ġāyet mücerrebdür eger yumşayub (4) deşilmezse bal şuyını azacıḳ ḫardal ile ḳaynadub ġarġara (5) eyleyeler fi’l-ḥāl deşer deşildükden şoñra gül balı arpa şuyıyla (6) ezüb ġarġara eyleyeler ba‘de ġāfiṣi ḳaynadub şuyıyla ġarġara (7) eyleyeler ba‘de serv ḳozalaġını ḳaynadub şuyıyla ġarġara (8) eyleyeler eger şarmaşıḳ aġacından bir ḳaşıḳ yapub ṭa‘āmı (9) anıñla yiseler bi’l-ḫāṣṣa ḫunnāḳı taḫlīl ider ve bir daḫi ḫunnāḳ (10) olmaz ve ḳurdıñ ḳaṣabatü’r-riyesini ya‘nī boġurtlaġını (11) ḳurudub azacıḳ bal şuyıyla içürmek bi’l-ḫāṣṣa ḫunnāḳa (12) nāfi‘dür ve ḫavāṣda dimişler ki bir kimse ḳırlanḳıc yavrusınıñ (13) bir dānesin yise bir yıla dek ḫunnāḳ görmez ve yengeciñ (14) külinden bir pāreçigini bal şuyıyla ezüb içürseler bi’l-ḫāṣṣa (15) ḫunnāḳa nāfi‘dür ve ḳunduz dişini götürmek ḫunnāḳa bi’l-ḫāṣṣa nāfi‘dür (16) ġıdālardan arpa şuyını şeker ile isti‘māl eyleyeler yā (17) çekirdekler südini şeker ile yiyeler ve pilic şuyı ve nīm-pirşit yımırṭa

174-a

(1) şarusı yiyeler münāsibdür şerbetlerden benefşe şerbeti (2) vireler ve eger balġamiyyet ġālib ise bal şuyı vireler eger (3) boġazdan ṭa‘ām ve şarāb gecmezse pilic şuyı ve yımırṭa şarusı (4) şeker ile yā balile iḫtiḳān eyleyeler bedene ġıdā olur ve rūḥlara (5) ḳuvvet viren şeylerden meşelā ḳırmız ma‘cūnı gibi veyā incü süfūfı gibi (6) bunlardan birazcik iḫtiḳāna ḳarışdurub iḫtiḳān itseler bedene (7) ziyāde ḳuvvet virür buḥḥetü’ṣ-ṣavt ya‘nī ses ṭutulmasına (8) dirler sebebi yā nāzileden yā ziyāde pek şovuḳşu icmekden (9) yā ziyāde pek çaġırmaḳdan yā pek ekşi şeyler yimekden olur (10) ‘ilācı eger nāzileden ise evvelā bir müleyyin vireler meşelā ḫıyār (11) şenber balından on direm bādem yaġı ve biraz dārçīnīyle içüreler (12) eger balġam ‘alāmeti varise bizim mürekkebātda yazduġımız ḫabb-ı (13) ġarīḳūndan vireler ba‘de bu muġlābı vireler ki balġamı keser (14) çıḳarur ṣıfatı budur peyān köki ve zūffā ve baldırı ḳara her (15) birinden dörder direm üzüm ve ‘unnāb her birinden on beş dāne (16) ve encīr beş dāne bunları ḳaynadub

şuyını benefşe şerbetiyle yā (17) şekerile sıcaḳ sıcaḳ içeler şerbetlerden baldırı ḳara şerbeti

174-b

(1) ve zūffā şerbeti münāsibdür ve ġıdālardan bādem ḥarīresi nebāt (2) şekeriyle münāsibdür ve ayva çekirdegini ḳaynadub şuyını alub (3) nebātla pālūde miṣāl içeler eger pek şovuḳ şu içmekden oldıysa (4) bu ḥabbı aġzına ḳoyub eridükce yudalar şıfatı budur ışırġan (5) tuḫmı ve acı bādem ve dārçīnī ve günlük bu dört eczā berāber (6) ola dögeler eleyüb bir pāre terementī ile ḥablar eyleyüb isti'māl (7) ideler ve üzümi bādem ile yiyeler ve çam fıstıḳı yimek daḫi (8) münāsibdür es-su'āl öksürüge dirler iki dürlüdür (9) biri şovuḳdan ve biri sıcaḳdan olur şovuḳdan olan (10) şovuḳ havā ṭoḳunmaḳdan veyā şovuḳ şeyler tenāvül eylemekden olur (11) sıcaḳdan olan pek ıssı havādan veyā şafrādan olur (12) ve gāhīce tozdan ve tütünden ve ekşi şeyler isti'mālinden daḫi (13) olur ve ekṣeriyyā başdan nāzile inmekden olur şovuḳdan olanıñ (14) 'alāmeti ıssı şeylerden ḥaẕ eyleyüb şovuḳ şeylerden artar ve şuya (15) iḳbāl eylemez ve sıcaḳdan olanıñ 'alāmeti bedende ḥarāret (16) olmaḳ ve yüzi biraz ḳırmızı olmaḳ ve şuşamaḳ ve şovuḳ şeylerden (17) ḥaẕeylemek ammā ḳuru öksürügiñ 'alāmeti ḳarnı ac olduġı

175-a

(1) zamān öksürügi artar ve ḳarnı ṭoḳ olduġı zamān öksürük (2) sākin olur ve çoḳ ḥareket itdügi zamān öksürügi artar (3) ve sākin olub oturduġı zamān öksürügi ḫiffet bulur (4) el-'ilāc eger nāzileden ise nāzilede ẕikr olunan 'ilāclarile (5) 'ilāc ideler ve bu muġlāb öksürügiñ cemī' envā'ına nāfi'dür (6) ḫuṣūṣā nāzileden ola şıfatı budur baldırı ḳara bir ṭuṭam (7) ḳızıl üzüm on dirhem peyān köki üc dirhem gök sūsen (8) köki üc direm 'unnāb on beş dāne gelincik çiçegi bir ṭuṭam fındıḳ (9) ḳabuġı beş dirhem ḫaşḫāş ḳabuġı on baş bunları ḳaynadub (10) benefşe şerbetiyle veyā nebātla içüreler öksürügiñ cemī' envā'ına (11) nāfi'dür ve ıssıdan

olan öksürüge benefşe şerbeti ve ‘unnāb (12) şerbeti ve nīlūfer şerbeti münāsibdür ve benefşe ḫamīresi ve ayva (13) çekirdeginiñ lu‘ābını nebātla pālūde bişürüb içeler ve mürekkebātda (14) ẕikr olunan ḥarāretden olan su‘āle nāfi‘ ḫabbı isti‘māl (15) ideler ve şovuḳdan ve balġamdan olanıñ ‘ilācı şovuḳdan şaḳına (16) ve zūffā şarābı münāsibdür ve bu maṭbūḫ ġāyet nāfi‘dür ṣıfatı budur (17) encīr on dāne peyān köki ve üzüm her birinden dört direm

175-b

(1) anīsoṇ ve rāziyāne her birinden iki direm baldın ḳara ve zūffā her (2) birinden bir ṭuṭam bunları ḳaynadub şeker yā ‘asel ile içüreler (3) ve gögsini diyālītā yaġıyla ve pāpadya yaġıyla yaġlayalar ve gāhīce (4) iḳtiżā iderse yeñi tiryāḳdan veyā fulūniyādan bir baḳla ḳadar yidireler (5) ve bu ḫab ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur nişāste ve ṣamġ-ı ‘Arabī (6) ve peyān balı ve mürr-ṣāfī her birinden dörder dirhem efyūn iki dirhem (7) ‘anber bir dirhem ḫaṣulbān bir dirhem bunları saḫḳ eyleyüb gül ṣuyıyla (8) ḫablar yapub ikişer üçer dāne isti‘māl ideler ve ḫāṣṣiyyetle (9) her öksürüge nāfi‘dür geyigiñ aḳ cigerini ve boġurtlaġını ḳurudub (10) dögüb balile ma‘cūn idüb yidüreler ẕīḳu’n-nefis (11) ve’r-rebv ḫalḳ içinde ẕīḳ-ı nefes dimekle meşhūrdur bu bir (12) marażdur ki ālāt-ı nefesde olur tiz tiz ṣolur ve nefesini gücle (13) alur ve yorġun ādem gibi ṣolur bu ‘illet eger pīrlerde olursa (14) bu marażdan ḫalāṣ olmaḳ olmaz eger bu maraż yigitlerde olursa (15) ‘ilācı gücdür sebebi yā bir ġalīẓ ḫılṭdur boġurtlaḳda (16) yapışmışdur veyā aḳ cigeriñ tecvīflerinde olur veyā aḳ cigeriñ (17) şiryān ṭamarında olur bu nev‘i ġāyet yaramazdur ve gāhīce ince

176-a

(1) ṣulu ḫılṭdan olur iner riyeye dügülür ve bu marażıñ ekṣerī (2) nevbetle gelür gāhī ayıñ nūrınıñ ziyāde olub artmasıyla bu (3) maraż daḫi ziyāde olur ve nūrı eksildükce bu maraż daḫi noḳṣān (4) bulur ve gāh ẕīḳ-ı nefes sevdā buḫārından

olur bunıñ ʿalāmeti (5) yüregi bayılur ve ḫafaḳān olur ve gāh bayāġı buḫārlardan ve yėllerden (6) ḫuṣūṣā bevāsīr yėllerinden ḥāṣıl olur bu maraż eskidükden (7) soñra ḫuṣūṣā balġam çıḳmaya istisḳāya mü'eddī olur (8) el-ʿilāc eger ġalīẓ ḫılṭlardan ise müshilātla ḫılṭları (9) ishāl eyleyeler ġarīḳūn ḥabbı gibi ve eger ḳan ʿalāmeti varise (10) ve ṭamarları ṭolu ise ḳan alalar baʿde gögsine diyālītā merhemi (11) süreler zanbaḳ yaġı ve pāpadya ve seẕāb yaġı bunları daḫi (12) sürmek münāsibdür ve nevbet zamānında bunı vireler on (13) altı direm dārçīnī ṣuyı ve sekiz direm aṭa ṣoġanı sükencübīni (14) ḳarışdurub içüreler ve bu mürekkebi nevbet maḥallinde vireler ġāyet (15) mücerrebdür ṣıfatı budur taṣʿid olunmış kibrīt bir buçuḳ dirhem (16) misk iki çekirdek ḥaṣulbān bir çekirdek çādır uşaġı (17) üç buġday aġırı zaʿferān iki buġday aġırı incü sülüs̱ direm

176-b

(1) bunları saḫḳ eyleyüb süfūf ideler bundan buçuḳ direm pilic (2) ṣuyıyla vireler nevbet zamānında tiryāḳ ve meṣir istiʿmāl (3) eylemek daḫi cāʾizdür ve rāḥatı eyyāmında bu muġlābı vireler (4) ṣıfatı budur zūffā ve farāsiyūn ve peyān köki her birinden (5) üçer direm ve baldırı ḳara bir ṭuṭam encīr yedi dāne ḳuru (6) üzüm yedi dirhem andız köki ve gök sūsen köki her birinden (7) üçer direm rāziyāne ve anīsọn her birinden birer direm bunları (8) beş yüz direm ṣuyla ḳaynadalar sülüsi gidince baʿde süzüb (9) ellişer dirhem ḳadar istiʿmāl ideler eger balġam pek yelmeşik (10) ise on direm sükencübīn ʿunṣulı ile vireler bu muġlābı (11) bir ḳac gün içüb mādde bişdükden ṣoñra müshilāt ile (12) ishāl ideler meṣelā ġarīḳūn ḥabbı gibi ve şimdi Yeñi Dünyāʾdan (13) gelen mecūḳān didükleri kök ġāyet münāsibdür ve bu müshil (14) daḫi ġāyet münāsibdür ṣıfatı budur mecūḳān bir dirhem (15) ġarīḳūn buçuḳ direm zencebīl köki ve ḫavlincān her birinden (16) ikişer çekirdek bunları dögüb süfūf idüb yiyeler (17) üstüne nebāt şekeri şerbeti yā pilic ṣuyı içeler ve baʿd

177-a

(1) e't-tenḳıye bu ma'cūn żīḳ-ı nefese rebve ġāyet nāfi'dür mücerrebdür (2) ṣıfatı budur gök sūsen köki ve andız köki her birinden dör (3) der direm ḫurmā ve ḳızıl üzüm çekirdeksüz ola üçer dirhem (4) tūrunc ḳabuġı ve aġac ḳavunı ḳabuġı her birinden iki dirhem (5) ḫaṣulbān bir direm za'ferān buçuḳ direm bunları dögüb (6) kifāyet ḳadar balı ḳıvāma getürüb ma'cūn ideler ikişer dirhemden (7) üçer dirheme dek isti'māl eyleyeler ve müteaḫḫirīn bu maraża iki (8) direm terementī dört dirhem benefşe şerbeti ve bir direm bādem (9) yaġıyla ḳarışdurub isti'māl eylerler ġāyet nāfi' ve mücerrebdür (10) ve sevdā buḫārından olan żīḳ-ı nefese sevdā-yı merāḳīde (11) żikr olunan 'ilāclarla 'ilāc ideler ve rīḥ-i bāsūrdan (12) olan żīḳ-ı nefese aşaġa bevāsīrde żikr olunacaḳ 'ilāclar (13) ile 'ilāc ideler ve bu maraż ṣāḥibi ṣaḳınmaḳ gerek ruṭūbetlü (14) yemişlerden ve ṭa'āmı çoḳ yimekden ve çoḳ içmekden ve gündüz (15) uyḳusından ve ḳavī ḥareketden ve cimā'dan ġāyet ṣaḳınalar (16) ve ġıdālardan keklik eti ve türrāc eti ve çil ḳuşı eti (17) münāsibdür ve ṭaṭlu bādem ile üzüm yimek münāsibdür ve şu

177-b

(1) yerine peyġamber aġacını ḳaynadub ṣuyını içeler żāt (2) ü'l-cenb bu bir marażdur ki gögüs içinde yā ḥicābda çıban (3) gibi bir ıssı şişden olur pes 'alāmeti vardur sıtması (4) olub ḥarāreti olur ve şancusı olur ve öksürügi (5) olur ve nefesi ṭar olur ṣolur ve nabżı destere (6) dişleri gibi muḫtelif olur 'ilācı eger beden ṭolu ise (7) ve mādde ḥālā dökülmede ise ṭaraf-ı muḫālifinden ḳan alalar (8) ya'nī eger aġrı gögsiñ ṣaġ ṭarafında ise ṣol ḳoldan (9) bāselīḳden yā müşterekden ḳan alalar eger gögsiñ ṣol (10) ṭarafında ise ṣaġ ḳoldan alalar ve eger mādde tamām inmiş (11) ise aġrı ṭarafından alalar eger ḳan alduḳda çıḳan ḳan siyāh (12) ise aḳıdalar tā rengi dönüb ḳırmızı olunca eger çıḳan ḳan (13) ḳırmızı ise yine ḳanı aḳıdalar tā ḳanıñ siyāhı çıḳınca zīrā (14) bu marażda gāhīce ḳanıñ ḳırmızısı evvelen çıḳub ṣoñra siyāhı (15) çıḳar ba'de iḫtiḳān ideler ḫuḳne-i leyyine ile veyā müleyyin

şerbet (16) vireler meşelā ḫıyārşenber balı gibi veyā gül-i mükerrer şerbeti veyā (17) ḳudret ḥelvāsı gibi vireler eger māddesi ġalīẓ ise

178-a

(1) diyāḳātīlīḳūn ma'cūnını vireler ba'de arpa şuyıyla benefşe (2) şerbeti vireler ve eger şancu sākin olmazsa tekrār ḳan alalar (3) ve pāpadya çiçeginiñ ḳar'a ve inbīḳla muḳaṭṭar şuyından otuz (4) iki direm şeker ile içüreler aġrısın teskīn ider ve terledür (5) ve 'illete ḫiffet gelür mücerrebdür ve tavuḳ yaġını ṭaṭlu bādem (6) yaġıyla ılıcaḳ gögse bir ḳac kerre süreler ba'de tāze tere (7) yaġıyla yaġlayalar ba'de diyālītā merhemini ṭaṭlu bādem yaġıyla (8) ḳarışdırub gögse süreler ba'de pāpadya yaġı ve ṭuraḳ (9) otı yaġı süreler ve eger uyḳusuzluḳ 'ārıż olursa ḫaşḫāş (10) şerbetini vireler yā çekirdekleriñ ḫaşḫāşile müstaḥlebini benefşe (11) şerbetiyle vireler ve eger mādde ṭaġılmayub deşilürse sil marazında (12) ẕikr olunacaḳ 'ilāclarla 'ilāc ideler ẕātü'r-riye (13) bu bir ıssı şişdür aḳ cigerde olur ve sıtması olur ve (14) öksürür ve nefesini gücle alur sebebi ekṡeriyyā ḳandan (15) ve gāhīce balġamdan daḫi olur 'alāmeti yañaḳları ḳızıl olur (16) ve nefesi ṭar olub nefes almada zaḥmet çeker ve dili gāh siyāh (17) ve gāh ṣarı olur ẕātü'l-cenb ile bunıñ farḳı zīrā ikisiniñ

178-b

(1) daḫi öksürügi ve sıtması olur ve nefesi ṭar olur ammā (2) ẕātü'l-cenbde şancu olur ve ẕātü'r-riyede aġrı aġırlıḳ ḥis (3) eylemekle olur ve ẕātü'r-riyede ne ḳadar şu içse şusuzlıġı (4) gitmez ammā şovuḳ havā istinşāḳıyla ḥarāreti ḫiffet bulur 'ilācı (5) evvelā faṣd ideler ve ḫuḳne'-i leyyine ile iḫtiḳān eyleyeler ve ḫıyār (6) şenbe balın ṭaṭlu bādem yaġıyla vireler eger aġrı gögsiñ (7) iki ṭarafında olursa iki ḳolıñ bāselīḳlerinden ḳan alalar (8) ba'de munżıcāt vireler zūffā ve peyān köki ve encīr mā'ü'l-'asel (9) ile vireler ve bu mürekkeb ẕātü'r-riyeye nāfi'dür her ḳankı sebebden (10) olursa def' eyler ṣıfatı budur peyān köki dört direm (11) baldın

ḳara ve zūffā ve ısḳābiyūzā (ciger ufadur) ve gelincik çiçegi her birinden (12) birer ṭuṭam sepistān ʻunnāb her birinden on birer dāne encīr (13) dört dāne ebe gümeci ve ḳavun çekirdegi her birinden iki direm (14) ḳızıl üzüm sekiz direm bunları ḳaynadub süzeler nebāt şekeriyle (15) ezüb içeler sil ḫalḳ içinde verem dimekle meşhūrdur (16) bu bir yaradur aḳ cigerde olur ve buña bir ḥummā-yi dıḳ ʻārıż (17) olur dāʾimā ḥarāreti gitmez ve aḳ cigerde olan yara ekṣeriyyā

179-a

(1) başdan iner bir ḫılṭ-ı ṣafrāvīden yā ṭuzlu ḫılṭdan olur (2) ve gāhī ḳan tükürmekden ṣoñra olur ve gāhī ẕātü'l-cenbden (3) ve ẕātü'r-riyeden ṣoñra intiḳāl ṭarīḳıyla ʻārıż olur bu maraż (4) gāhī bu maraż ṣāḥibiyle muḫteliṭ olan ādemlere ulaşur ve bu (5) maraż ekṣeriyyā on sekiz yaşından otuz beş yaşına varınca (6) ʻārıż olur bu marażıñ ʻalāmeti ibtidāda bir ince ḫafīf (7) ḥummā olur ve ḳuru öksürügi olur ve ṭaʻāmdan ṣoñra ḥarāreti (8) ziyāde olur ve gitdükce ḥarāret müşted olub beden arılamaġa (9) başlar ve nefesi ṭaralur ammā bu marażıñ āḫirinde öksürükle müdevver (10) beyāż iriñ çıḳmaġa başlar bed rāyiḥalıdur bu çıḳan şey'ile balġamıñ (11) farḳı budur ki balġam ṣunıñ dibine batmaz ammā bu çıḳan ṣunıñ dibine (12) batar el-ʻilāc ʻAllahümme ʻāfinā bu marażıñ ʻilācı ġāyet müşkildür (13) ve eṭıbbānıñ ekṣerī bu marażdan ḳurtulmaḳ mümkin degildür didiler (14) ve baʻżıları ʻilāc mümkindür diyü ʻilāc eylerler bu faḳīr dir ki (15) ʻalīliñ ḳuvveti yerinde iken ve żaʻf bulmazdan evvel ʻilāc mümkindür (16) ammā ṭabīʻata żaʻf geldükden ṣoñra mümkin degildür evvelā ʻilāc (17) bedeni ḳavī ise bedeni tenḳıye ideler ve başdan inen nāzileyi

179-b

(1) menʻ ideler ve aḳ cigerde olan yarayı oñulducı şeyler (2) istiʻmāl eyleyeler müshilātdan ḳudret ḫelvāsından on beş (3) direm alub pilic ṣuyıyla ḫal eyleyüb içüreler ammā müteaḫḫirīn (4) ḫıyārşenber balını peyān balıyla ve nebāt şekeriyle

virürler (5) ve Frenk eṭıbbāsınıñ müteaḫḫirīni bu maraża rāvend virmegi tecvīz (6) eylediler meşelā iki direm rāvendi altmış direm mā'ü'l-cübn içinde (7) ışladalar ve içine bir pārecik sünbül-i Hindī ḳoyalar ba'de süzüb (8) vireler veyā bir miḳdār gül-i mükerrer şerbeti veyā ḳudret ḥelvāsı (9) veyā benefşe şerbeti bile vireler ammā şimdiki ḥālde Frenkler (10) ḳablubaġadan bir şerbet peydā eylemişlerdür vāḳi'de ġāyet (11) nāfi'dür ṣıfatı budur ḳavrulmış arpa yigirmi dört direm (12) ve ırmaḳ yengecinden on iki dāne pāk yayḳayalar ve ḳablubaġa (13) etinden yıḳanmış ola on altı direm ve ḳara baldırıñ iki dürlüsinden (14) yarımşar ṭuṭam yapışḳan otı ve zūffā ve andız köki ve ra'y (15) u'l-ḥamām ki Frenkler berbeynā dirler ve ṣıġır ḳuyruġı didükleri ot (16) ve ışırḳan dikeni yapraġı her birinden bir ṭuṭam defne yemişi ve beyāż (17) ḫaşḫāş tuḫmı her birinden dörder direm 'unnāb ve sepistān ve ḳuru

180-a

(1) üzüm her birinden sekizer direm bunları ṣuyla ḳaynadub ba'de (2) süzeler kifāyet ḳadar şeker ile ḳaynadub ḳıvāma getüreler miḳdār-ı (3) şerbeti on altı dirhemdür ṣabāḥ vaḳtında içeler ve bu maraża ḳız (4) südi ve eşek südi ġāyet münāsibdür eger bunlar bulunmazsa (5) tāze keçi südi içüreler münāsibdür eger bu südleri ḳablubaġa (6) şerbetiyle virseler münāsibdür lākin süd içürmek her (7) kesiñ kārı degildür ḥāẕıḳ ṭabībiñ kārıdur ki marīżi göre (8) eger 'ufūnetden ḥummāsı yoġısa vireler ammā eger 'ufūnetden (9) ḥummāsı varise virmeyeler zīrā süd 'ufūnetine imdād idüb (10) ḥarāreti daḫi ziyāde olur ḫastanıñ tiz helākine sebeb olur (11) bu zamānda cāhil ṭabībler bilmeyüb muṭlaḳ süd nāfi' ṣanurlar (12) herkese süd içürürler marīziñ 'illetini arturub helāke sebeb (13) olurlar ammā mā'ü'l-cübn bu marażıñ ibtidāsında ve āḫirinde (14) nāfi'dür żararı yoḳdur hem bedeni terṭīb eyler ve semirdür ve yaralarını (15) yayḳayub pāk ider ġāyet münāsibdür Frenk ṭabīblerinden (16) Vālisḳūs dir ki bir keşīşe bu sil maraẓı 'āriż oldı günā- (17) gün 'ilāclar eylediler fā'ide eylemedi ben bu ma'cūnı terkīb eyleyüb

180-b

(1) virdim şifā buldı ġāyet nāfi‘ ma‘cūndur ṣıfatı budur meshūḳ (2) mercān ve kehrübā ve ḫavlān ve ṭıyn-ı maḫtūm ve teke ṣaḳalı ve peyān (3) köki ve peyān balı ve ṭabāşīr ve ḳavun ve ḳarpūz ve ḳabaḳ ve ḫıyār (4) çekirdekleri ve ṣamġ-ı ‘Arabī ve keşīrā ve gül ḳurusı her birinden birer direm (5) çam fıstıḳı ve Şām fıstıḳı ve ṭatlu bādem her birinden iki direm (6) bunları saḥḳ ideler ve kifāyet ḳadar yeñi gül-be-şeker ile ḳarışdurub (7) ma‘cūn ideler ṣabāḥ aḫşam üçer direm ḳadar isti‘māl ideler (8) ve dā’imā bu maraż̇da yeñi gül-be-şeker yiyeler etmekle ṭa‘ām yerine yiye (9) bildükleri ḳadar her gün yiyeler ġıdālardan münāsib olan (10) oġlaḳ eti ve pilic eti ve pā-çe ve sükkerī pālūde ve erişte (11) āşı münāsibdür ve bādem ḫarīresi ġāyet münāsibdür ve eger (12) nāzilesi varise bādem ile beyāż̇ ḫaşḫāşı dögüb südin (13) çıḳarub nebāt ḳatub içüreler ve şu yerine arpa şuyı içüreler (14) eger arpa şuyını ḳabūl eylemezse lisān-ı ṣevr şuyı eger anı daḫi (15) ḳabūl eylemezse nīsān şuyı içüreler ve bu maraż̇ ṣāḥibleri (16) tasadan ve ġamdan ṣaḳına ve yaş yerlerde oturmayalar (17) emrāż̇-ı ḳalb beyānındadur bu ḳalb a‘ż̇ā-yi re’īseniñ

181-a

(1) eşrefidür ve bedenden ibtidā ḫareket eyleyen ḳalbdür ve āḫir sākin (2) olan daḫi ḳalbdür ve ana raḥminde a‘ż̇ālardan ibtidā żuhūr (3) eyleyen ḳalbdür ve bu ḳalb rūḥ-ı ḥayvānīniñ maḥallidür ve ḥarāret-i (4) ġarīziyyeniñ menba‘ıdur şekli ṣanavberīyü’ş-şeklidür gögüs ortasındadur (5) lākin aşaġa ince ucı ṣol cānibe mā’ildür ve aḳciger ḳalbi (6) ḳablamışdur ḳalbiñ yelpazesi ve döşegi şeklindedür her ne (7) cānibe yatsa aña ṭayanur eyegü kemiklerine ṭoḳunmadan ḥıfẓ (8) eyler bu ḳalbiñ maraż̇ları çoḳdur ammā cümlesine yine ḫafaḳān (9) lāzım olur pes biz ḫafaḳānıñ ‘ilācını beyān eyleyelim (10) ḫafaḳān diyü yürek ditremesine dirler ḫafaḳān iki dürlüdür (11) yā sıcaḳdan veyā ṣovuḳdan olur bu ikisi daḫi yā

mâddeyle (12) olur yâ mâddesiz olur sebebi bir şeydür ki ḳalbe elem (13) virür ḳalb daḫi andan ḳaçınub ditrer ve gāhīce yėlden veyā buḫārdan (14) olur bu ḫafaḳānıñ sebebi bir şeydür ki ḳalbe īẕā eyleye (15) yā nefs-i ḳalbden yā ḳalbiñ perdesinden yā ḳalbe yaḳın olan (16) a'żādan ḳalbe irişür yürek anı def' eylemek içün ditrer (17) ve yalñız şovuḳdan veyā sıcaḳdan daḫi olur ve aḫlāṭ-ı erba'anıñ

181-b

(1) her birisinden daḫi olur ve ḳalbe varan ḳanıñ ve rūḥıñ mecrālarında (2) südde olmadan olur ve gāhīce yėlden ve yaramaz buḫārdan olur ki (3) ba'ẓı a'żādan ḳalbe ṣu'ūd eyler meṣelā mi'de gibi ṭalaḳ gibi (4) ve ālāt-ı menī gibi ve gāhīce cemī' bedeniñ müşāreketiyle olur sıtmalarda (5) olduġı gibi ḫuṣūṣā ḥummā-yi vebā'iyyede ve gāhīce yaḳınında (6) bir şiş olmadan veyā perdesinde bir ḳurd olmadan olur (7) ve çoḳ vāḳi' olur ki mi'dede yapışıḳ ḫılṭ yā ḥiddetli ḫılṭ (8) olmaḳdan olur ve gāhīce aḳ cigeriñ ḳalbden cānibinde südde (9) vāḳi' olub nefes ḳalbe vāṣıl olmadan olur ammā bu nev'i (10) yaramazdur ve gāhīce düşer helāk olur ve gāhīce sümūmdan (11) ve gāhīce ḳarın içinde ṣoġulcanlardan olur eger ḫafaḳān (12) ḥarāretden olursa 'alāmeti bir ṣusuzluḳdur ki ṣu içmekden (13) ḥarāreti ol ḳadar sākin olmaz ammā ṣovuḳ havā istinşāḳında (14) ziyāde sākin olur ve nabżı tiz tiz atar ve nefesi tiz tiz alur (15) ve tasalanur ve ṣıḳılır ve ṭarılur ve sebebsüz ġam ve ḳasāvet çeker (16) ve eger ḫafaḳān ṣovuḳdan olursa nabżı gic gic ḥareket eyleye (17) ve nefesi gic gic ala ve merḥametlü ve ḳorḳaḳ olur ve sıcaḳ şeylerden

182-a

(1) ḥaẓ eyler ve eger ḫafaḳān yübūset ile bile olursa nabżı (2) pek olur ve bedeni ḳuru olur ve eger ḫafaḳān ruṭūbetden (3) olursa nabżı yumşaḳ olur ve bedeni gevşek olur ve (4) ṭabī'atı cüz'ī şeyden münfa'il olur ve her mizācıñ 'ilācı (5) żıddıyla olur meṣelā sıcaḳdan olana şovuḳlar ile ve şovuḳdan (6) olana ıssılarla

‘ilāc eyleyeler ve ruṭūbetden olana yübūset virici (7) şeylerle ve yübūsetden olana ruṭūbet virici şeylerle ‘ilāc (8) ideler ḫafaḳān-ı ḥārre ve ıssıdan olan cemī‘ emrāż-ı (9) ḳalbe nāfi‘ olan edviye-i bāride bunlardur incü ve mercān (10) ve ṭıyn-ı maḫtūm ve kil-i ermenī ve ṣandal ve geyik boynuzı ve ‘anber-i (11) bārīs ve ḳuzu ḳulaġı ve rībās ve tūrunc ekşisi ve lisān-ı şevr (12) ve aġac ḳavunı ekşisi ve leymūn ve ṭabāşīr ve kāfūr ve nīlūfer (13) ve ekşi elma bunlar cümlesi ḫafaḳān-ı ḥārre nāfi‘lerdür ve (14) ḫafaḳān-ı bāride ve ṣovuḳdan olan cemī‘ emrāż-ı ḳalbe nāfi‘ (15) olan edviye’-i ḥārre bunlardur oġul otı feslegān (16) ve biberiyye ve andız ve ancelīḳā ve tūrunc ḳabuġı ve aġac ḳavunı (17) ḳabuġı ve ḫuzāma ve ‘ūd ve dārçīnī ve ḳaranfül ve zerenbād ve za‘ferān

182-b

(1) ve ‘anber ve misk ve ḳırmız ve yüregiñ ṣovuḳdan ve sıcaḳdan (2) olan cemī‘ emrāżına bi’l-ḫāṣṣa nāfi‘ olanlar bunlardur (3) yāḳūtıñ cümle envā‘ını ve altun ve gümüş ve incü ve mercān ve la‘l (4) ve fīrūze ve Seylān ve zümürrüd ve pānzehr ve ḫafaḳān-ı yābisde (5) bu meẕkūr olan edviye’-i ḳalbiyyeleri muraṭṭıb şeylerle vireler meṣelā (6) semiz otı tuḫmı ve ḫıyār ve ḳavun ve ḳabaḳ ve ḳārpūz çekirdekleriniñ (7) müstaḥlebiyle vireler ve lisān-ı ṣevr ve çiçegi ḫafaḳānıñ envā‘ına nāfi‘dür (8) ve ḳırmız ma‘cūnını ḫafaḳān-ı bāridde dārçīnī ṣuyıyla isti‘māl (9) ideler ġāyet nāfi‘dür devā’ü’l-misk ve devā’ü’l-‘anber daḫi (10) nāfi‘lerdür ve ıssı cevāhir ma‘cūnı bārid ḫafaḳāna nāfi‘dür niteki (11) bārid cevāhir ma‘cūnı ḫafaḳān-ı ḥārre nāfi‘dür eger ḫafaḳānla (12) aḫlāṭ varise eger ḳan ġālib ise bāselīḳden ḳan alalar (13) eger ṣafrā ġālib ise ṣafrāyı ishāl ideler gül-i mükerrer şerbetiyle (14) veyā temr-i Hindīyle ḳudret ḥelvāsı virüb sürdüreler ve eger (15) balġam ġālib ise balġamı ġārīḳūnla ve mecūḳānla ishāl ideler (16) ve eger sevdā ġālib ise ḥabb-ı lāceverd gibi nāfi‘ ḥab olmaz ve bedeni (17) tenḳıyeden ṣoñra ol meẕkūr olan edviye’-i ḳalbiyyeyi isti‘māl

183-a

(1) eyleyeler ve bu şu ḫafaḳān-ı ḥārreye ve ıssıdan olan emrāż-ı (2) ḳalbiyyeniñ cümlesine ġāyet mücerrebdür hem yürege ġāyet ḳuvvet virür (3) ṣıfatı budur lisān-ı ṣevr-i yabānī ve bostānīniñ çiçekleri ve benefşe (4) ve gül ve nīlūfer ve aġac ḳavunı ḳabuġı her birinden on altı dirhem (5) ayva çekirdegi ve aġac ḳavunı çekirdegi ve ḳuzu ḳulaġı tuḫmı her (6) birinden üçer direm mārūl ve hindübā tuḫmları ve bārid incü (7) süfūfī her birinden birer dirhem za'ferān bir buçuḳ dirhem mārūl (8) ve ḳuzu ḳulaġı yapraḳları ve semiz otı ve hindübā yapraġı her birinden (9) yarım ṭuṭam ḳavun ve ḳārpūz ve ḫıyār ve ḳabaḳ çekirdekleri her (10) birinden ṣülüṣ direm ve ḳuzu ḳulaġı ṣuyı ve aġac ḳavunı ekşisi (11) ve lüffān enār ekşisi her birinden on iki direm gül ṣuyı ve lisān-ı (12) ṣevr ṣuyı ve oġul otı ṣuyı her birinden yüz direm ba'de bir semiz (13) iblıḳ alalar pāk ayıtlayub pāre pāre eyleyüb bu eczālarile ḳar'aya (14) ḳoyub inbīḳla ṣuyını taḳṭīr eyleyeler bu ṣuyı ḥıfẓ eyleyüb vaḳt-ı (15) ḥācetde sekiz direm ḳadar bu ṣudan içüreler ġāyet nāfi'dür ve bu (16) ṣuya mā'-i ḥayāt dirler ṣovuḳdan olan ḫafaḳāna ve ṣovuḳdan (17) olan emrāż-ı ḳalbiyyeniñ cümlesine nāfi'dür ṣıfatı budur oġul

183-b

(1) otı iki ṭuṭam feslegān ve biberiyye her birinden bir ṭuṭam gül (2) ve benefşe ve lisān-ı ṣevr ve ḳızıl ḳaranfūl-i bostānī çiçegi her birinden yarım (3) ṭuṭam aġac ḳavunı ḳabı dört direm ve çekirdegi iki dirhem (4) ḳaranfūl üc direm dārçīnī sekiz direm 'ūd ve besbāse ve zerenbād (5) her birinden birer direm za'ferān buçuḳ dirhem misk ve 'anber her (6) birinden on buġday aġırı bunlarıñ üstüni örtecek ḳadar (7) gül ṣuyıyla ışladalar ba'de taḳṭīr eyleyeler bu mā'-i muḳaṭṭardan (8) dört dirhemden sekiz dirheme varınca içüreler ġāyet nāfi'dür (9) ve bu ma'cūn Senīrtūs terkībindendür ḫafaḳānıñ ḥārrına ve bāridine (10) ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur ḳırmız ma'cūnı dört dirhem (11) bād-zehr ve incü her birinden ṣülüṣ direm aġac ḳavunınıñ taḳṭīr (12) ile çıḳmış yaġından altı ḳaṭre ḳadar ola bunları

ḳarışdurub (13) ma'cūn gibi olur sülüs dirhem ḳadar bundan lisān-ı sevr ṣuyıyla (14) vireler ġāyet mücerrebdür ve ma'lūm ola ki pānzehr ḫafaḳānıñ (15) cemī' envā'ına ve ḳalbiñ cemī' marażlarına ġāyet nāfi'dür (16) ve ġıdālardan ḳalbe ḳuvvet virüb ve rūḥıñ cevherini arturur (17) ġıdālar vireler meşelā ḥayvānātdan et ṣuyı gibi ve pilic ve süglün

184-a

(1) ve çil ve keklik ve yetişmiş ḳuzı etleri gibi ve rūfdan bişmiş (2) yımırṭa ṣarusı yürege ġāyet ḳuvvet virür ve andan güzel ḳan (3) ve yengec eti ve tekir balığı ve pisi balığı ve lisān-ı sevr būrānısı yalñız (4) yā oġul otıyla bile bişüreler ve bu ṣalāta ḫafaḳāna ve yürek (5) marażlarına ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur oġul otınıñ (6) tāze yapraġı na'nā' yapraġı lisān-ı sevr çiçegi acı mārūl her birinden (7) birer miḳdār bunlardan ṣalāta yapub gül sirkesiyle ve gül yaġıyla (8) ba'de isti'māl eyleyeler ve meyvelerden aġac ḳavunı ve emrūd (9) ve ṭatlu misket elması ve Şām fıstıḳı ve enār bunlar münāsibdür (10) ve ḳalb marażlarından bir maraż daḫi vardur ki ekser ṣabīlere (11) ve gāhīce bāliġ olanlara daḫi 'ārıż olur 'alāmeti ibtidā (12) ḫafaḳān 'ārıż olur ve bayılur ve elleri ve ayaḳları ṣoġur (13) ve nefesini güçle alur virür bunıñ ḥāli bir zamān meyyit ḥāline (14) beñzer kendiden geçer ba'de ayılur maṣrū' ṣar'dan ayılduġı (15) gibi ve bu maraż gāhīce nevbetle ve gāhīce nevbetsüz gelür ayda bir (16) ve beş günde bir olur bunıñ sebebi ḳalbi muḥīṭ olan ġılāfda (17) bir ḳurd peydā olur buḫārı ḳalbe ṣu'ūd eyler bu marażı eṭıbbā'-i

184-b

(1) müteḳaddimīn yazmışlardur ve eṭıbbā'-i İslāmīyyinden müteaḫḫirīn (2) daḫi yazmamışlardur zīrā bilmemişlerdür ammā müteaḫḫirīnden Frenk (3) ḥekīmleri bilmişlerdür bilinmesine sebeb bu maraż bir kimseye (4) 'ārıż olmış meşelā ba'żı vaḳıtda ḫafaḳān ve bayılmaḳ 'ārıż (5) olur imiş ve meyyit gibi yatarmış imiş nevbetle gelür imiş bu (6) marīże edviye'-i ḳalbiyye ile ḫafaḳān ve ża'f-ı ḳalb ve

bayılmaḳ (7) ʿilāclarını ʿilāc eylemişler fāʾide itmemiş ʿāḳıbet ol marażdan (8) vefāt itmiş ol marīżiñ ḳarnını ve gögsini yarub bir ʿillet (9) bulamamışlar yüregine baḳmışlar ḳalbi muḥīṭ olan ġılāfda bir (10) ḳurd bulmışlar bilmişler ki bu marażiñ sebebi ol ḳurddur ol (11) ḳurdıñ üstüne dürlü dürlü şeyler ṭamladmışlar ölmemiş (12) ṣarmaşıḳ ṣuyı ṭamladmışlar ölmiş bu marażıñ ʿilācında (13) ṣarmaşıḳ ṣuyını istiʿmāl eylemişler baʿde tūrb ve ḫardal (14) ṣuyınıñ daḫi nefʿini bulmışlar ve ḳuru bir ki ḫalḳ içinde (15) kāfūriyye dimekle meşhūrdur üç direm içürseler nāfiʿdür (16) ve bu süfūf daḫi bu maraża tekrār tecribe olundı çoḳ kimse (17) ḫalāṣ oldılar ṣıfatı budur çenṭiyānā ve ʿūd-ı ṣalīb her birinden

185-a

(1) iki direm mürr-ṣāfī bir direm bunları dögüb süfūf ideler ḳalbe (2) ḳuvvet virür ṣularile bu süfūfdan bir dirhem içüreler ġaşy (3) ḳalb emrāżından biri daḫi ġaşydur ki bayılmaḳdur eger ṣovuḳdan (4) ise misk ve ʿanber ve ḳalye misk ve ıḫlāmūr ve çiçek ṣuyı (5) ḳoḳalar ve ḳırmız maʿcūnı veyā devāʾü'l-misk yidüreler ve eger sebebi (6) ḥarāretden olursa gül ṣuyı ve gül sirkesi ṣandal ile ḳoḳalar (7) ve ḫıyārı iki yarub ḳoḳuldalar ve eger iḫtināḳ-ı raḥmden (8) olursa ḳunduz ḫāyası ve seżāb ḳoḳuldalar ammā aġac ḳavunı (9) yaġını icmek ve ḳoḳmaḳ ve sürünmek ġaşyiñ cemīʿ envāʿına nāfiʿdür (10) ve bu terkīb ġaşyiñ cemīʿ envāʿına ġāyet nāfiʿdür hīc (11) naẓīri yoḳdur mücerrebdür ṣıfatı budur misket elması (12) ṣuyı ve şeft-ālū ṣuyı ve gül ṣuyı ve sögüt ṣuyı her birinden (13) onar direm ʿanber beş buġday pānzehr on buġday misk üç (14) buġday aġırı nebāt şekeri on direm bunları ol ṣularıñ (15) içinde ḥal eyleyüb bir direm ziyāde saḫḳ olmış ʿūdı yèyüb (16) üstüne bu ṣudan içeler Dāvud-ı Anṭākī dir ki bu meẓkūr (17) terkīb ile eger defʿ olmazsa ol maraż ġayrı ʿilācla hīc defʿ

185-b

(1) olmaz dir mi'deniñ ve ḳızıl üñükiñ emrāżınıñ (2) 'ilācı beyānındadur ma'lūm ola ki boġazdan aşaġa iki (3) yol vardur birisi nefes yolıdur 'Arabca ḳaṣabatü'r-riye Türkce (4) boġurtlaḳ dirler yuḳarı ucı boġaza muttaṣıldur aşaġa (5) ucı aḳ cigere muttaṣıldur nefes andan iner aḳ cigere varur andan (6) yürege varur eger ṭa'āmdan yā şerbetlerden azacıḳ anıñ içine (7) düşse ṣıḳılub bayılur ḫalḳ geñzine ṣıcradı dirler (8) öksürmekle def' olur birisi daḫi ṭa'ām ve şerbet yolıdur (9) 'Arabca merī dirler Türkce ḳızıl üñükiñ dirler yuḳarı ucı boġaza (10) muttaṣıldur gitdükce aşaġası geñiş olur tā mi'deye varınca (11) aşaġa ucı mi'deye muttaṣıldur mi'deyle ḳızıl üñükiñ ṣurāḫī (12) ḳabaḳ şeklindedür ṭa'ām ve ṣu andan gider mi'deye varır (13) mi'deniñ ṣaġ cānibinde ḳızıl ciger vardur ṣol cānibinde ṭalaḳ (14) vardur mi'de aşaġasında bir delik vardur işnā 'aşeriyye didükleri (15) bağırsaḳa muttaṣıldur ḳaçan ṭa'ām tamām mi'deye inse bi-żni'llāhi (16) te'ālā ol delik ḳapanur tā ṭa'ām hażm olunca açılmaz ṭa'ām (17) hażm olsa mi'deniñ deligi açılur ṭa'āmıñ keşīfī andan

186-a

(1) bağırsaḳlara iner gider ve ciger ile mi'de mā-beyninde ince (2) ṭamarlar vardur aña māsārīḳā dirler ol hażm olan ṭa'āmıñ (3) ṣāfīsi ki aña keylūs dirler ol ṭamarlardan cigere varur (4) ve cigerde bir daḫi bişer aña keymūs dirler aḫlāṭ-ı erba'a ya'nī (5) ḳan ve balġam ve ṣafrā ve sevdā anda ḥāṣıl olur ḳan ṭamarlardan (6) a'żāya yayılub ġıdā olur ṣafrā öde çekilür zīrā (7) ṣafrānıñ yatağı ve ḫazīnesidür lāzım olduḳda ṭabī'at (8) andan ṣafrāyı alub maḥallinde isti'māl eyler ve sevdā ṭalaġa (9) çekilür varur anda ḳarār ider zīrā ṭalaḳ sevdānıñ mekānı (10) ve ḫazīnesidür maḥallinde ṭabī'at andan sevdāyı alub isti'māl (11) eyler ammā balġamıñ başġa mekānı yoḳdur a'żāya ḳanla (12) bile yayılur ṭabī'at ġıdā bulmaduġı zamān balġamı bişürüb ḳan (13) eyler ve ba'ż a'żāya ġıdā olur meşelā dimāġa ve murdār ilige (14) ġıdā olur ma'lūm ola ki merī didükleri ki ḳızıl

üñükdür (15) aña ʿārız olan emrāż miʿdeye daḫi ʿārız olur pes (16) miʿde emrāżında ẕikr olunacaḳ ʿilāclar buña daḫi ʿilāc (17) olur emrāżü'l-miʿde miʿde şovuḳluġınıñ sebebi

186-b

(1) yā ṭabīʿatı bārid şeyler yimekden olur meşelā çoḳ ḫıyār ve ḳabaḳ (2) yimek ḫuşūşā üstüne şovuḳ şu icmek gibi ve ziyāde pek (3) şovuḳ şu icmek miʿdeyi şoġudur ve ḥarāret-i ġarīziyyeniñ (4) żaʿfından olur ekşer yā miʿdeye dimāġdan nāzile dügülmekden (5) olur gāhīce cigerden ve ṭalaḳdan daḫi olur ʿalāmeti (6) şusuz olmaya ve aġzından şu aḳa ve hażmı żaʿīf olur (7) ve sıcaḳ şeylerden ḥaẓ eyleye ve ekşi ekşi gegire ve ṭaʿām (8) yidükden şoñra miʿde şaḳīl ola ve miʿdede yėller olub (9) gürüldü olmaḳdur el-ʿilāc eger mādde'-i balġamiyye varise (10) tūrb ṭabīḫıyla sükencübīni ḳarışdurub içüb ḳuşalar eger (11) mizācı ḳavī ise buçuḳ direm beyāż zācı yaġlı et şuyıyla (12) içüreler ḳuşdırub balġamı çıḳarur veyā gül balı ve bu (13) müleyyini vireler balġamı sürer ṣıfatı budur on altı direm (14) müshil gül balı ḳudret ḥelvāsı sekiz dirhem betūnigāyı ḳaynadub (15) şuyını alub ol şuyla bunları ezüb içüreler ve eger balġam (16) pek ġalīż ise zūffā şerbetini muġlāb yėrine vireler ve bal (17) şuyı ve sükencübīn ʿunṣulı daḫi münāsibdür baʿde ayāric-i

187-a

(1) fayḳarā ve ḥabbü'l-efāviyā ve ḥabb-ı eṣtimāḥayḳūn vireler (2) ve ḥabbü'l-efāviyetü'ṣ-ṣaġīr ṣıfatı budur ṣabr sekiz direm ve ḳaranfül (3) ve cevz-i bevvā her birinden birer direm zencebīl ve maṣtakī her birinden (4) buçuḳ dirhem zaʿferān sülüş dirhem bunları saḫḳ eyleyüb naʿnāʿ (5) yā pelīn şuyıyla ufaḳ ḥablar eyleyüb bir dirhemden iki dirheme dek (6) istiʿmāl eyleyeler miʿde pāk olduḳdan şoñra miʿdeyi ḳızduracaḳ (7) şeyler vireler devāü'l-ʿanber gibi ve ḳırmız maʿcūnı ve ʿūdü'l-cevāriş (8) ve ḳaranfül cevārişi gibi ve bu süfūf ġāyet mücerrebdür ṣıfatı

(9) budur ʿūd iki direm ḳaranfül ve maṣṭakī her birinden birer direm (10) zencebīl ve ḫavlincān her birinden nıṣf direm ʿanber bir denk misk (11) iki ḥabbe bunları saḥḳ eyleyüb bir ağırı ḳadar şeker ḳatub ṣabāḥ (12) ṣabāḥ iki direm ḳadar istiʿmāl ideler ve bu maʿcūn ġāyet (13) güzel maʿcūndur ṣıfatı budur eyü dārçīnī on altı dirhem (14) ḫavlincān bir buçuḳ dirhem ḳaranfül ve aġac ḳavunınıñ ḳabuġı ve besbāse (15) ve mesḥūḳ mercān her birinden birer direm maṣṭakī iki direm gül-be-şeker (16) yigirmi dört direm bunları saḥḳ eyleyüb gül-be-şekerle ḳarışdurub (17) ayva şerbetiyle maʿcūn olacaḳ ḳadar ola ḳarışdurub ḥıfẓ ideler

187-b

(1) ve bu ṣu ġarāyib mücerrebdür ḥattā miʿdeniñ iksīridür dirler miʿdeye (2) ḳuvvet virür ve ḳızdurur ve iştihāyı açar ve yėli taḥlīl eyler ve süddeleri (3) açar ve yürege feraḥ virür ṣıfatı budur cevz-i bevvā ve ḳaranfül ve kebābe (4) her birinden on iki direm dārçīnī ve besbāse ve zerenbād (5) ve ḳāḳule her birinden sekizer direm ḫavlincān üc direm fülfül (6) ve dār-ı fülfül her birinden altı direm ḳaranfül-i bostānī çiçegi ve gül ve lisān-ı (7) ṣevr çiçegi ve naʿnāʿ ve yarpuz ve pelīn her birinden yarım ṭuṭam (8) ḫāṣ etmek içi seksen direm bunları bir çīnī kāseye ḳoyub (9) üzerine dört barmaḳ örtecek ḳadar dārçīnī ṣuyı ḳoyalar (10) aġzını örtüb sekiz gün ḳadar bir sıcaḳ yėrde ḳoyalar baʿde (11) elli direm bādem gül ṣuyı ve lisān-ı ṣevr ṣuyı her birinden yüzer direm (12) bādemi dögüb ṣular içinde ḥal eyleyeler baʿde üzerine otuz (13) direm Aṭana balı ḳoyalar baʿde evvelki ışlanmış eczāyla ḳarışdurub (14) ḳarʿaya ḳoyalar inbīḳla taḳṭīr eyleyüb ṣuyını alalar bu ṣudan (15) bir ḳaşıḳ vireler miʿdeniñ ṣovuḳdan olan cemīʿ maraẓlarına (16) ġāyet nāfiʿdür hīc naẓīri yoḳdur ve bu yaġı miʿdeniñ (17) üzerine süreler miʿdeyi ḳızdurur ve ḳuvvet virür ve yėlleri taḥlīl

188-a

(1) eyler ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur pelīn ve sünbül ve ṣaḳız (2) ve na'nā' yaġları her birinden onar direm cevz-i bevvā ve na'nā' (3) ve 'ūd ve ḳaranfül ve pelīn ve maṣṭakī her birinden birer direm 'anber (4) buçuḳ direm bal mūmı beş direm bal mūmını yaġlarla eridüb (5) ba'de eczāyı dögüb içine ḳarışdurub ḥıfẓ eyleyeler (6) vaḳt-ı ḥācetde mi'de üstüne süreler ve biz çoḳ tecribe (7) itdik yalñız ṣaḳız yaġı ve pelīn yaġını mi'deye sürmek (8) ḳuvvet virür lākin cevz-i bevvā yaġı cümleye ġālibdür eger mi'deniñ (9) bozulması sıcaḳdan olursa sebebi ziyāde ıssı şeyler isti'māl (10) itmekden olur meşelā ḫardal yimek ve ṣoġan ve ṣarımsaḳ (11) ve büberi çoḳ isti'māl itmekden olur ve ziyāde ıssı (12) havāda gezmeden olur ve gāhī ḥummālarda olur 'alāmeti (13) gegirdigi zamān mi'deden tütün gibi şeyler çıḳmaḳ ve ṣusamaḳ (14) ve aġzı ve ṭuṭaḳı ḳurumaḳ ve ṣovuḳ şeylerden ḥaẓ eylemek ve ıssı (15) şeylerden żarar çekmekdür 'ilācı eger mi'dede ṣafrā varise (16) sükencübīni tūrb ṣuyıyla yā arpa ṣuyıyla içürüb ḳuṣdura (17) ba'de ṣafrāyı sürer müleyyin virüb ṣafrāyı sürdüreler ḳudret

188-b

(1) ḥelvāsı gibi ve temr-i Hindī ve ḫıyārşenber ve gül-i mükerrer şerbeti gibi bunlar (2) ile ṣafrāyı süreler ve bu müleyyin ṣafrāyı sürer ve mi'deye ḳuvvet (3) virür ṣıfatı budur pelīn bir demed Mardin erigi yigirmi beş dāne (4) temr-i Hindī beş direm hindübā ṣuyıyla ḳaynadub süzeler ba'de içine (5) iki direm rāvendi ḫurde ṭoġrayub ve beş altı buġday aġırı (6) sünbül-i Hindī ḳatub ol ṣuda ışladalar bir gün bir gice ṭura (7) ba'de süzüb yigirmi beş dirhem gül-i mükerrer şerbetiyle vireler ġāyet (8) ṣafrāyı güzel çıḳarub mi'deyi pāk eyler ba'de bu maṭbūḫı (9) vireler ġāyet mücerrebdür mi'deniñ ḥarāretini söyündürür ṣıfatı budur (10) güneyik köki ve temr-i Hindī her birinden dörder dirhem ṣandal iki (11) direm bunları yüz direm arpa ṣuyıyla ḳaynadalar ba'de süzüb (12) içinde sekiz dirhem gül-be-şekeri ezüb yine süzeler üzerine (13) dört ḳaṭre rūḥ-ı zācdan ṭamladalar ve

içüreler mi'deniñ (14) ḥarāretini ġāyet söyündürür hīc naẓīri yoḳdur ve bu maraża (15) eşribelerden rībās ve ḳoruḳ şerbetleri münāsibdür ve ma'cūnlardan (16) şovuḳ incü ma'cūnı ve cevāriş-i şandaleyn münāsibdür ve mi'de üstüne (17) żımādü'ş-şandaleyn ve gül yaġı ve benefşe yaġı dürteler ve bu merhem

189-a

(1) ġāyet mücerrebdür hem mi'deye ḳuvvet ve ḥarāretini söyündürür (2) şıfatı budur gül ḳurusı beyāż şandal ve ḳızıl şandal her birinden (3) iki direm nār çiçegi ve mersīn yemişi ve meshūḳ mercān her birinden (4) birer direm ba'de otuz dirhem gül yaġı bal mūmı beş dirhem (5) bal mūmını yaġıyla eridüb sāyir eczāyı saḥḳ eyleyüb (6) ḳarışdurub mi'deye dürteler ve ġıdālardan ṭabī'atı şovuḳ (7) şeyler yiyeler semiz otı ve mārūl gibi ve pilic leymūn şuyıyla veyā (8) ḳoruḳ şuyıyla ve ḳabaḳ ile bişmiş ola yiyeler ve yemişlerden (9) ayva ve lüffān nār ve mey-ḫoş elma münāsibdür mi'de şişüb (10) ve yėlleriniñ 'ilācı beyānındadur bu süfūf mi'de (11) şişine ġāyet nāfi'dür şıfatı budur anīsọn ve rāziyāne (12) ve kerāvyā her birinden iki direm zencebīl ve dārçīnī ve ḫavlincān (13) her birinden birer direm ḳaranfül ve besbāse ve ḳāḳule ve zerenbād her (14) birinden şülüş direm şeker dört direm bunları dögüb süfūf (15) eyleyüb bundan buçuḳ direm ḳadar alub anīsọn şuyıyla vireler (16) ve seẓāb yaġını ve pāpadya yaġını biraz ḳunduz ḫāyasıyla ḳarışdurub (17) mi'de üstüne süreler ve ṭarıyı ḳavıralar sıcaḳla bir kīse

189-b

(1) içine ḳoyub mi'de üstüne ḳoyalar tekrār ṭarıyı ḳızdurub (2) yine ḳoyalar ve yėller arturur şeylerden şaḳınalar mercimek gibi ve baḳla (3) gibi ve şuyı az içeler ve şu yėrine şaḳız şuyı içeler (4) ve eger mi'de şişi aḫlāṭ-ı erba'anıñ birinden olursa (5) eger ḫılṭ-ı ḥārdan ise 'alāmeti ḥarāreti olur ve şusuzlıġı ve aġrısı (6) olur ve uyḳusuzluḳ olur ve yüregi yanar ve eger dimāġıñ (7) müşāreketiyle olursa 'aḳlı

perīşān olub muḫtel olur (8) ve eger yürek müşāreketiyle olursa bayılmaḳ ʻārıż olur (9) el-ʻilāc ʻilācı budur eger beden ziyāde mümtelī olub ḳan (10) ġālib ise biraz ḳan alalar ammā ziyāde aḳıtmayalar zīrā bu bir (11) ʻużv-ı şerīfdür çoḳ ḳan çıḳmaġa taḥammüli yoḳdur zīrā bu ʻużv (12) siñirlidür ḳanı çoḳ degildür eger çoḳ ḳan aḳacaḳ olursa (13) hażma żaʻf gelüb mādde çoġalmaġa bāʻiṣ olur ve bu maraża (14) ayaḳlarını oġmaḳ ġāyet nāfiʻdür ve baldırlarına ḳuru şīşe çekmek (15) yā ḥacāmet idüb baʻde şīşe çekmek ġāyet nāfiʻdür (16) ve eṭıbbā'-i müteaḫḫirīn bu marażda ḳuşmaġı ve ishāli cā'iz görmediler (17) zīrā māddeniñ miʻdeye inciẓābına sebeb olur belki ḥuḳne'-i

190-a

(1) leyyine ile iḫtiḳān ideler bu ṣıfatla benefşe yapraġı ve ebem (2) gümeci yapraġı ve yapışḳan ve arpa her birinden birer ṭuṭam erik (3) yigirmi dāne bunları ḳaynadub ṣuyını süzüb yüz direm bu ṣudan (4) alub on iki direm ḫıyārşenbe balı on beş direm benefşe şerbeti (5) ṭatlı bādem yaġı yigirmi direm ḳatub ḥuḳne ideler ṭabīʻatı mülāyim (6) olduḳdan ṣoñra eṭıbbā'-i müteaḫḫirīnden baʻżısı ve müteḳaddimīn (7) ḫıyārşenber ile ishāli tecvīz itdiler zīrā ḫıyārşenbe veremlere (8) yaʻnī şişlere nāfiʻdür benefşe şerbetini bādem yaġıyla icmegi daḫi (9) cā'iz gördiler zīrā ishāli ziyāde degildür baʻde ḳabaḳı rendeleyüb (10) ve ʻinebü'ṣ-ṣaʻleb ve ḳaya ḳorugı ve arpa unı ve gül ṣuyı bunları (11) ḫılṭ eyleyüb miʻde üstüne yaḳu eyleyeler ve bu żımād daḫi (12) ibtidāda ġāyet nāfiʻdür ṣıfatı budur arpa unı sekiz direm (13) gül ḳurusı dört dirhem ḳızıl ṣandal iki direm kil-i ermenī buçuḳ (14) direm bunları ṣuyla bişürüb biraz gül yaġı ḳatub ḳaynadub baʻde (15) miʻde üstüne yaḳu eyleyeler baʻde bu yaḳuyı ḳoyalar ṣıfatı budur (16) arpa unı dört direm kettān tuḫmı ve gül ḳurusı ve pāpadya her (17) birinden iki direm kāfūr buçuḳ direm bunları saḥḳ eyleyüb biraz gül

190-b

(1) yağıyla ve gül şuyıyla ḳaynadub merhem gibi olunca ba'de mi'de (2) üstüne yaḳu ideler eger ağrısı ziyāde ise bu yaḳulara (3) biraz tavuḳ yağı veyā zanbaḳ yağı ḳatalar ba'de büzūr-ı bāride müstaḥlebi (4) biraz şeker ve gül şuyıyla içüreler ba'de pelīni bişürüb şuyını alub (5) buçuḳ direm ḳadar ḳurṣü'l-verdile içüreler ve eger ağrısı şedīd ise (6) gāhīce ḫaşḫāş şerbeti içüreler ve bu maraẓıñ āḫirinde bu yaḳuyı (7) ḳoyalar ṣıfatı budur ḫaṭmī köki ve bābūnec ve pelīn ve iklīlü'l-melik (8) her birinden sekizer direm sünbül-i Hindī ve ṣandal her birinden iki (9) direm za'ferān buçuḳ direm gül yağı ve bābūnec yağı ḳırḳar direm bal (10) mūmı on iki direm bal mūmını yaġlarıla eridüb sāyir (11) eczāyı ḳarışdurub merhem eyleyeler ve mi'de üstüne süreler bu merhem (12) ġāyet lāṭīfdür kifāyet eyler eger mi'dede olan şiş bu (13) 'ilāclarile taḥlīl olub gitmezse belki deşilmege meyl iderse (14) üzerine bişürici şeyler yaḳu ideler bu yaḳu ġāyet eyüdür ṣıfatı (15) budur ṣığır inciginiñ iligi ve ördek yağı her birinden üç direm (16) maṣṭakī bir direm çādır uşağı ve muḳl her birinden sülüs dirhem (17) ḫaṭmī tuḫmınıñ lu'ābı ve kettān tuḫmınıñ lu'ābı her birinden bir buçuḳ

191-a

(1) direm kifāyet ḳadar pāpadya yağıyla merhem bişürüb mi'de üzerine (2) ṭılā ideler ve deşilmek içün encīr ve ḳızıl üzüm ve peyān köki (3) ve ḫaṭmī köki bunları ḳaynadub içüreler ve bādem ḫarīresi daḫi (4) şeker ile içürmek münāsibdür eger deşilmezse bu yaḳuyı ḳoyalar (5) deşer ṣıfatı budur būy tuḫmı unı yigirmi dört direm ve etmek (6) māyesi ḫamīrinden sekiz direm gügercin necāseti dört dirhem (7) pāpadya yağı on altı direm bal sekiz dirhem bunları ḫılṭ idüb (8) mi'de üstüne yaḳu ideler şişini deşer ve ġayrı yerlerde olan (9) şişlere daḫi yaḳu eyleseler deşer ġāyet lāṭīfdür deşildükden ṣoñra (10) bal ṣuyı içüreler yā gül balı ṣuyı içüreler arpa ṣuyıyla ve ġāfiṣi (11) ḳaynadub ṣuyını balile şerbet idüb içüreler ġāyet nāfi'dür (12) ve bu ma'cūndan gāhīce vireler bu ma'cūn

içeride olan yaralarıñ (13) cümlesine nāfi'dür hem yarayı ayıtlayub pāk ider ve hem (14) oñuldıcıdur şıfatı budur günlük iki direm maştakī ve mūmyā-yı (15) ma'denī kil-i ermenī ve ḳızıl behmen ve yanmış geyik boynuzı ve kehrübā (16) ve keşīrā ve şamġ-ı 'Arabī her birinden birer direm cevz-i bevvā ve besbāse her (17) birinden nıṣf dirhem gül-be-şeker sekiz dirhem kifāyet ḳadar gül şerbetiyle

191-b

(1) yā mersīn şerbetiyle ma'cūn eyleyüb iki dirhem isti'māl ideler (2) ve lāzımdur ki ekşilerden ve ṭuzlulardan ve ḥiddetli şeylerden (3) şaḳına ve arpa şuyı içeler ve ġıdā mārūl ve hindübā ve lisān-ı (4) ṣevr ve pilic şuyını ḳabaḳla ve semiz otıyla bişmiş ola ibtidā'-i 'illetde (5) ṭa'āmınıñ içine ayva bıraḳalar ve lüffān nār şuyı ḳoyalar ammā (6) ṣoñra ekşilerden ṣaḳınalar içine biraz dārçīnī ḳatalar münāsibdür (7) eger mi'deniñ şişi şovuḳdan olursa 'alāmeti aġrısı (8) az ola ve ḥarāreti olmaya ve hażmıża'īf ola ve aġırlıḳ ola (9) ve şişi bedende ẓāhir ola ibtidāsında bu yaḳuyı uralar (10) şıfatı budur arpa unı baḳla unı ve dögülmiş kettān (11) tuḫmı ve iklīlü'l-melik her birinden birer dirhem efsentīn ve ıdḫīr (12) her birinden iki direm gül ḳurusı ve mersīn yemişi ve ṣabr her birinden (13) buçuḳ direm gül yaġıyla ve tavuḳ yaġıyla ḳarışdurub yaḳu (14) ideler ve mi'deyi na'nā' yaġıyla ve gül yaġıyla ve pelīn yaġıyla (15) yaġlayalar ve pelīn ve na'nā' bişürüb içüreler ba'de ḳavī (16) muḥalliller ḳoyalar şıfatı budur efsentīn yaġı ve pāpadya yaġı (17) her birinden on iki direm terementī üç dirhem maştakī bir

192-a

(1) buçuḳ direm ḳaranfūl bir direm ḫaṭmī tuḫmı ve būy tuḫmı her birinden (2) buçuḳ direm bal mūmı üç direm bal mūmını yaġlarıla eridüb (3) sāyir eczāyı ḳatub merhem eyleyeler ve isti'māl ideler ve bāḳī (4) 'ilācı sıcaḳdan olan şişiñ āḫirinde olan 'ilāclarile (5) 'ilāc eyleyeler el-fuvāḳ ya'nī ıncḳırıḳ 'ilācı beyānındadur (6) eger mi'dede balġam varise bir dirhem ġārīḳūnı sükencübīn ile

(7) virüb ḳuṣduralar ba'de baḳla ḳadar fülüniyā-yı Fārsīden (8) yā Rūmīden vireler veyā bir baḳla ḳadar yeñi tiryāḳdan vireler (9) eger mi'dede ṣafrā varise ṣafrāyı ḳuṣduralar veyā erik (10) ṣuyıyla mükerrer benefşe şerbeti vireler ṣafrāyı sürer eger ıncḳırıḳ (11) ziyāde çoḳ ishālden ṣoñra 'ārıż olursa eyü 'alāmet (12) degildür ekşerī 'ilāc-pezīr olmaz eger 'ilāc olunursa büzūr-ı bāride (13) müstaḥlebi vireler ve ṭatlu bādem yaġı ve pilic ṣuyı içüreler ve muraṭṭıbāt (14) vireler ve gāhīce ḥiddetli eczā yimeden ḥāṣıl olur (15) meşelā ziyāde büber veyā ḫardal veyā zencebīl yimek gibi 'ilācı tere (16) yaġı yalamaḳdur ve ammā eger sebebi bilinmezse bu ma'cūn 'acāyibdür (17) ıncḳırıḳıñ cemī' envā'ına nāfi'dür ṣıfatı budur ṭuraḳ otı

192-b

(1) tuḫmı ve kārdūsanṭū ya'nī şevketü'l-mübāreke didükleri otıñ (2) tuḫmı ve aġac ḳavunınıñ çekirdegi ve geyik boynuzı ve pānzehr (3) her birinden birer direm oġul otı ve aġac ḳavunı ḳabuġı her birinden (4) bir buçuḳ direm mercān ve ḫavlincān ve besbāse ve dārçīnī her (5) birinden buçuḳ direm zümürrüd ve incü her birinden altı çekirdek bunları (6) saḥḳ eyleyüb kifāyet ḳadar şekerile ma'cūn eyleyeler bundan bir direm (7) ḳadar isti'māl eyleyeler el-ḳay' ya'nī ḳuşmaḳ 'ilācı beyānındadur (8) eger ḳabżı varise ḥuḳne'-i leyyine ideler ve ellerini ve ayaḳlarını oġalar (9) ve bāzūlarını ve baldırlarını muḥkem bağlayub boġalar ba'de ekşi enār (10) ṣuyını na'nā'yla ḳaynadub ba'de bundan bir ḳaşıḳ vireler ġāyet (11) mücerrebdür bu ḳurṣ ḳuşmaġı men' eylemekde mücerrebdür ṣıfatı budur (12) gül ḳurusı ve ṭabāşīr ve sirke içinde ışlanmış ve ḳurumış (13) kemmūn her birinden birer direm sümmāḳ üç direm ve ḳavrulmış enār (14) çekirdegi ve sirkede ışlanmış ve ḳavrulmış kişnic her birinden iki (15) direm fıstıḳıñ ṭaşra ḳabuġı ve maṣṭakī her birinden buçuḳ direm (16) bunları saḥḳ eyleyüb ayva rubbıyla ḳurṣlar düzüb vaḳt-ı ḥācetde (17) isti'māl eyleyeler yā gül-be-şeker vireler rūḥ-ı zācdan üç ḳaṭre

193-a

(1) ṭamladub vireler ve bu yaḳu ḳuşmaġı giderür ġāyet mücerrebdür (2) ṣıfatı budur sirkede ışlanmış etmek on altı direm ve ṭabāşīr (3) ve maṣṭakī ve na'nā' ve mercān ve ḳızıl ṣandal ve beyāż ṣandal her (4) birinden birer direm maṣṭakī yaġı ve ayva yaġı her birinden dört (5) direm kifāyet ḳadar arpa unıyla ḫılṭ eyleyüb mi'de üstüne (6) yaḳu eyleyeler ve eger mi'dede ġalīẓ balġam 'alāmeti varise (7) gül-be-şekerle na'nā' vireler ve maṣṭakī ve günlük ve tiryāḳ ve meşir bunlar (8) daḫi ġāyet nāfi'dür ve ayva ṣuyıyla ışlanmış dārçīnī (9) taḳṭīr eyleyüb içüreler ve pelīn ve maṣṭakī ve na'nā' ve ḳaranfil (10) bunları dögeler ve gül-be-şekerle ḳarışduralar ve biraz sirke daḫi ḳatub (11) mi'de üstüne yaḳu eyleyeler ḳan ḳuşmaġıñ 'ilācı (12) beyānındadur eger ḳan ġalebesi varise ḳuvveti ḳadar ciger ṭamarından (13) ḳan alalar ba'de siñirli yapraḳ şerbeti ve mersīn şerbeti içüreler (14) ve bu süfūf ḳan ḳuşmaġa ve ḳan tükürmesine nāfi'dür bu bir (15) süfūfdur ki Fransa vilāyetinde çoḳ isti'māl eylerler mücerrebdür (16) ṣıfatı budur ṭabāşīr ve gül ve kil-i ermenī ve ṭıyn-ı maḫtūm ve şādenc (17) her birinden dört direm ṣamġ-ı 'Arabī ve keşīrā her birinden iki dirhem

193-b

(1) beyāż ḫaşḫāş tuḫmı ve semiz otı tuḫmı ve siñirli yapraḳ tuḫmı (2) ve yanmış geyik boynuzı ve ḳavrulmış nişāste her birinden üçer direm (3) bunları saḥḳ eyleyüb bundan iki dirhem miḳdārı alub mersīn (4) şerbetiyle içüreler ġāyet mücerrebdür ve bu maraża kehrübā ḳurşı (5) ve ṭabāşīr ḳurşı ve ṭıyn-ı maḫtūm ḳurşı münāsibdür ve bizim mücerrebimizdür (6) iki direm ṭamla dem-i aḫaveynden alub saḥḳ idüb siñirli yapraḳ (7) ṣuyıyla içüreler ġāyet mücerrebdür 'aṭaş ya'nī ṣusamaḳ 'ilācı (8) eger ṣusuzluḳ ziyāde olursa ḫuṣūṣā sıtmalarda bir ḳac (9) ṭamla zāc rūḫını büzūr-ı bārideniñ müstaḥlebi üzerine ṭamladalar (10) ve içüreler ḥarāreti ġāyet söyündürür veyā nīlūfer şerbetiyle (11) ṣelcü'l-ḥükemādan bir denk ḳarışdurub içüreler ve bu ḥabbı ağızda (12) ṭutmaḳ ṣusuzlığı giderür ṣıfatı

budur mārūl tuḫmı ve ḫıyār (13) çekirdegi içi şın-ḫıyār çekirdegi içi ve ḳabaḳ çekirdegi içi (14) her birinden beşer dirhem semiz otı tuḫmı on direm cümlesin dögüb (15) biraz ḳatuna lu'ābıyla ḳarışdurub ḥablar ideler ağızda ṭutalar (16) ża'fü'l-hażm ṭa'ām hażm eylemek 'ilācınıñ beyānındadur (17) eger mādde ile ise māddeyi istifrāġ itdüreler ve haźma mu'īn

194-a

(1) şeyler isti'māl ideler meşelā dārçīnīyi ayva 'uṣāresinden (2) taḳṭīr eyleyüb muḳaṭṭar ṣudan isti'māl itmek haźma ġāyet ḳuvvet (3) virür ve bu süfūf haźma ġāyet mu'īndür ṭa'āmdan evvel ve şoñra (4) isti'māli cā'izdür ṣıfatı budur gül ḳurusı dört direm eyü keskin (5) dārçīnī sekiz dirhem zencebīl ve ḳaranfül ve cevz-i bevvā ve ḫavlincān her (6) birinden iki direm kişnic ki sirkeyle müdebbir ola üc direm 'ūd (7) bir buçuḳ direm bunları saḥḳ eyleyüb eczā ağırı ḳadar şekerile (8) süfūf eyleyüb birer miṣḳāl ṭa'āmdan evvel ve ṣoñra isti'māl (9) eyleyeler eger mi'dede ḥarāret varise rūḥü'z-zāc (10) ġāyet münāsibdür iştihā getürür ve ḥarāreti def' eyler ve hāżımdur (11) ve mi'deye ḳuvvet virür gül şerbetiyle bir ḳac ḳaṭre ṭamladub vireler (12) mücerrebdür heyża bu bir marażdur ki hem pek ḳuṣar ve hem yüregi (13) pek sürer bunıñ sebebi mi'dede ṭa'ām fāsid olur ṭabī'at (14) raḳīḳini ḳuşmaġla keşīfini sürmekle def' eyler ve gāhīce mi'dede (15) aġrı olur ve ṣıḳılub mużṭarib olur ve burnı incelenür ve el (16) ve ayaḳ ṣoğur ve gāhīce bayılur bu bir maraż-ı maḫūfdur 'ilācı (17) ol gün ṭa'ām yimeyeler ve bir ḳac yuṭum ṣıcaḳ ṣu yudalar ki

194-b

(1) mi'deyi ve bağırsaḳları yıḳaya eger ḫılṭ çoḳ ise bir ishālile (2) ishāl ideler ki ol müshil evvelen ishāl eyleye ba'de bağırsaḳlara (3) ḳuvvet virüb yine ḳabż eyleye meşelā bu müshil gibi ṣıfatı budur (4) ṣarı helīleniñ ḳabuġı iki direm rāvend bir buçuḳ dirhem (5) sünbül-i Hindī iki çekirdek bunları siñirli yapraḳ ṣuyıyla (6)

ışladub sıcaḳ kül üstünde yā mülāyim āteş üstünde bir (7) zamān ṭura süzeler içine on altı direm gül-i mükerrer şerbeti (8) ḳoyub içüreler ve iḥtiyāc olursa bu ḥuḳne ile iḥtiḳān (9) eyleyeler bağırsaḳları ayıtlayub pāk eyler ṣıfatı budur ḫaṭmī (10) ve ebe gümeci yapraḳları her birinden bir ṭuṭam ve pāpadya yarım ṭuṭam (11) bunları arpa ṣuyıyla ḳaynadalar bu ṣudan yüz direm alub (12) yigirmi direm şeker ve benefşe yaġı ve bir dāne yımırṭa ṣarusı (13) ḳarışdurub iḥtiḳān eyleyeler ve eger aġrısı ziyāde (14) ise ya'nī göbegi ziyāde burursa ol iḥtiḳānıñ içine (15) bir fincān ḳadar semiz tavuḳ ṣuyı ḳatub ba'de iḥtiḳān ideler (16) ba'de't-tenḳıyye mi'deye ḳuvvet virecek ve ishāli kesecek (17) şeyler vireler eger ṣafrā 'alāmeti olursa gül-i leymūn şerbeti

195-a

(1) ve ṣandal ve ḳoruḳ ve rībās şerbetleri içüreler ve ayva perverdesi (2) ve ḳızılcıḳ perverdesi vireler ve eger yèller olub balġam 'alāmeti (3) varise bu ma'cūnı vireler ṣıfatı budur 'ūd ve maṣṭakī (4) her birinden iki direm cevz-i bevvā bir direm ḳavrulmış anīsọn üç (5) dirhem kişnic sirkeyle müdebbir ola bir buçuḳ direm ḳuru na'nā' bir direm (6) cümlesini saḥḳ eyleyüb eski gül-be-şekerle yā ayva rubbıyla yā mersīn (7) rubbıyla ḳarışdurub ma'cūn eyleyeler bir miṣḳālden iki miṣḳāle (8) varınca tenāvül eyleyeler mi'deye ḳuvvet virür ve hem ḥarāreti çoḳ (9) degildür ba'de ḥarāret ḳalmaduġı zamān eyü ġıdālar vireler meṣelā (10) ḳoruḳ ṣuyıyla pilic vireler eger ṣafrā ve eger balġam varise na'nā'yla (11) pilic vireler ba'de eger ḥarāreti yoġısa ḥammāma girmek nāfi'dür (12) mu'tedil ṣudan vāfir döküne ba'de ḥammāmdan çıḳub yatub (13) uyuya uyḳu uyumaḳ bu maraża ġāyet nāfi'dür ve eger göbek (14) burusı ziyāde olub def' olmazsa ve uyḳu uyumazsa fulūniyā-yı (15) Fārsīden niṣf dirhemden bir dirheme dek isti'mālini cā'iz gördiler (16) emrāżü'l-em'ā ya'nī bağırsaḳlarda olan marazlarıñ 'ilācı (17) beyānındadur ma'lūm ola ki insānda olan bağırsaḳlar

195-b

(1) altıdur üçi ince üçi ḳalıñdur ol ince bağırsaḳıñ birine (2) iṣnā ʿaṣeriyye dirler zīrā uzunlıġı ṣāḥibiniñ on iki parmaġı (3) birbirine munẓam olsa ol uzunluḳ ḳadar olur andan (4) ötüri iṣnā ʿaṣeriyye dirler yuḳarı ucı miʿdeniñ (5) ḳaʿrına muttaṣıldur aṣaġa ucı ikinci bağırsaġa muttaṣıldur ikinci (6) bağırsaġa ṣāʾim dirler zīrā ekṣer zamānda fażalātdan ḫālī (7) olduġından ötüri zīrā ödden aña ṣafrā dökülmekle (8) süflden yayḳar süfli anda eglenmege ḳomaz aṣaġa ucı (9) üçünci bağırsaġa muttaṣıldur bu üçünci bağırsaḳ ṭolaşıḳ (10) ṭolaşıḳdur buña lefāyif dirler ve maʿāʾe'd-daḳīḳ dirler (11) bunıñ aṣaġa ucı dördünci bağırsaḳ ki ġalīẓ bağırsaḳlarıñ (12) evvelkisidür aña muttaṣıldur bu dördünci bağırsaġa aʿver (13) dirler zīrā bunıñ bir ağızı vardur miʿdeden inen süfl (14) andan girer ve yine andan çıḳar ve beşinci bağırsaḳ ki ḳolon (15) dirler anıñ daḫi yuḳarı cānibi aʿveriñ ağzına muttaṣıldur (16) bu ḳolonıñ aʿlāsı maʿāʾ-i daḳāḳıñ esfeliyle maʿāʾ-i aʿveriñ (17) ağzında iştirāk ile muttaṣıllardur ve ḳolonıñ ṭaraf-ı esfeli

196-a

(1) altıncı bağırsaḳıñ ṭaraf-ı aʿlāsına muttaṣıldur altıncı bağırsaġa (2) maʿāʾ-i müstaḳīm dirler ve ṭaraf-ı esfeli maḳʿada muttaṣıldur (3) maʿlūm ola ki miʿdeye ʿāriż olan maraẓlarıñ ekṣerī (4) bağırsaḳlara daḫi ʿāriż olur ve ʿilācları biri birine yaḳındur (5) zīrā ikisi daḫi siñirlerden mürekkebdür lākin miʿdede baʿż (6) maraẓlar vardur bağırsaḳ maraẓlarında yaza gelmişlerdür biz daḫi (7) anlara tebaʿiyyetle bağırsaḳda yazdıḳ meṣelā ishāl gibi zīrā (8) ishāl bağırsaḳlarda olduġı gibi miʿdede daḫi olur pes (9) ishāliñ ʿilācını beyān eyleyelim ishāl iki dürlüdür (10) birisi ḳanla ḳarışıḳ olur birisi ḳansuz olur eger ḳansuz (11) olursa Yūnānca aña dīṣāryā ve eger ḳanla bile olursa (12) dīsanṭāriyā dirler ḳansuz olan ishāl yā miʿdeden (13) yā bağırsaḳlardan yā cigerden yā ṭalaḳdan yā dimāġdan yā cemīʿ (14) aʿżādan olur bunıñ sebebi ḫılṭ ziyāde olmaġla (15) ṭabīʿat anı ṭaşra defʿ

eylemek ister ishālile def‘ eyler (16) ve ishālile çıḳan ḫılṭ günā-gün çıḳar gāh ṣafrāyla çıḳar (17) gāh balġam ile çıḳar gāh sevdāyla çıḳar gāh şu gibi çıḳar

196-b

(1) ve gāh yaġ gibi çıḳar ma‘lūm ola ki eger ishāl marażınıñ (2) āḫirinde olursa aña ishāl-i buḥrānī dirler bu cins ishāli (3) ibtidādan kesmeyeler belki ṭabī‘atıñ ishālde ḳuşūrı (4) varise ṭabī‘ata ishālde yardım idecek şeyler virüb (5) māddeyi sürdürüb ba‘de imsāk eyleyeler bu maṭbūḫı (6) böyle ishālde isti‘māl eylemek ġāyet münāsibdür ṣıfatı budur (7) hindübā köki üç direm lisān-ı sevr çiçegi ve benefşe çiçegi (8) ve nīlūfer çiçegi her birinden birer direm temr-i Hindī dört dirhem (9) ṣarı helīle ḳabuġı iki direm rāvend bir direm dārçīnī (10) ve Mekke ayrığı her birinden sülüs direm sünbül on buġday aġırlığı (11) bunları ḳaynadub süzeler bunıñ içine dört direm ḳudret (12) ḥelvāsınıñ eyüsinden ve dört direm gül-i mükerrer şerbeti ḳarışdurub (13) içüreler ve eger ishālile bile balġam varise ṣarı (14) helīle yerine kābulī ḳabı ḳoyalar ve eger mādde ḥiddetliyse ve marīż (15) müshil icmege taḥammül eylemezse ol zamān iḫtiḳān eyleyeler (16) ṣıfat-ı ḫuḳne budur yüz direm arpa ṣuyı ḳızıl şeker ve gül balı (17) her birinden sekizer direm gül yaġı on iki direm bir yere ḳarışdurub

197-a

(1) iḫtiḳān eyleyeler ba‘d’et-tenḳıye gül-be-şeker ve mersīn şerbeti (2) ve rībās şerbeti ve ayva şerbeti vireler ve eger ishāl bağırsaḳlardan (3) ise sebebi bağırsaḳlarıñ ḳuvve-i māsikesi ża‘īf olduġından (4) olur yā bağırsaḳlarda ṣıyrıncaḳ ḫılṭ-ı balġamī olmaḳdan olur (5) zelḳü’l-em‘ā dirler yā ḳuvve-i dāfi‘anıñ ḥadd-i ṭabī‘īden (6) ziyāde tecāvüzinden olur ‘ilācı eger ṣıyrıncaḳ balġamdan (7) ise pelīn şerbetini muġlāb yerine diş otı ve rāziyāne (8) ṣuyıyla ḳarışdurub içüreler ba‘de bu maṭbūḫı vireler bir (9) ḫoşca pāk eyler ṣıfatı budur kābulī iki direm ġārīḳūn (10) bir direm rāziyāne sülüs direm zencebīl on buġday aġırı gül (11) ḳurusı ve

pelīn üç parmağla alacaḳ ḳadar bunları bişüreler otuz (12) iki direm bu ṣudan alub sekiz dirhem gül balı ḳarışdurub (13) içüreler ve maṣṭakī ḥabbı ve ḥabbü'l-efāviyā bu marażda müsta'meldür (14) ba'de't-tenḳıyye bu ma'cūnı vireler ishāle ve zelḳ-ı em'āya ġāyet (15) mücerrebdür ṣıfat budur emlec ve ayva murabbāsı ve aġac ḳavunı (16) ḳabuġı her birinden sekizer direm bahārlı gül süfūfı iki direm mercān (17) ve tavuġıñ ḳatısı içindeki ṣarı zar her birinden bir direm

197-b

(1) tiryāḳ iki direm bunları cem' eyleyüb mersīn şerbetiyle ḳarışduralar (2) ma'cūn eyleyeler bundan iki direm vireler üc dört dirheme dek (3) ve ṣaḳız yaġı ve pelīn yaġı ve sünbül ve cevz-i bevvā yaġını ḳarnına (4) süreler ve eger ḳuvve-i māsikeniñża'fından ise eger ṣovuḳla (5) bile olursa tiryāḳ vireler ve meşir vireler ve fulūniyā-yı Fārīsi (6) envā' ishāli keser ve bu ḥab ishāl-i balġamīye ve zelḳü'l-em'āya (7) ve ṣovuḳdan olana ve ḳuvve-i māsikeniñ ża'fından olana ġāyet (8) nāfi'dür ṣıfatı budur efyūn senderūs ve mürr-ṣāfī ve günlük (9) ve za'ferān ve ṣamġ-ı 'Arabī ki ḳavrulmış ola ve cevz-i bevvā cümle berāber (10) dögeler ḥablar eyleyeler vireler ġıdāsı serçe etiniñ ḳavurması (11) ve keklik eti ve süglün etleriniñ ḳavurması ve pilic eti (12) ḳavrulmış kemmūnla ve sümmāḳla yiyeler eger ḳuvve-i māsikeniñ (13) ża'fı ḥarāretle olursa ayva perverdesi ve muşmula (14) ve ḳızılcıḳ perverdeleri münāsibdür ve gül-i leymūn şerbeti eyüdür (15) ve kehrübā ḳurşı ġāyet eyüdür ve gāhīce bu ishāl bir keskin (16) ḫılṭdan olur bağırsaḳları yara eyler 'alāmeti bağırsaḳlarıñ (17) aġrısı ziyāde olur 'ilācı ṣarı helīle ḳabuġı bir direm

198-a

(1) rāvend bir buçuḳ direm arpa ṣuyıyla ḳaynadub süzeler içinde (2) sekiz direm gül şerbeti ezüb içüreler māddeyi tamām tenḳıyeden ṣoñra (3) bu dārūyı vireler ṣıfatı budur eski gül-be-şeker on altı (4) direm mercān ve kil-i ermenī ve kişnic ve

ṭıyn-ı maḫtūm her birinden bir direm (5) sünbül-i Hindī bir denk bunları ma'cūn eyleyüb bundan vireler (6) eger ḳuvve-i dāfi'anıñ ziyāde def'inden olursa eger ḥarāreti (7) varise ḫaşḫāş şerbeti vireler mersīn şerbetiyle ekşi virmeyeler (8) ve fülūniyā-yı Fārsī böyle maḥalde ġāyet nāfi'dür eger ishāl (9) mi'deden ise 'alāmeti ṭa'ām hażm olmadan çıḳar 'ilācı (10) eger mi'dede ruṭūbāt varise evvelā ruṭūbātı ishālile (11) çıḳaralar ve yuḳarıda zikr olunan 'ilāclar bi-'aynihī buña daḫi (12) nāfi'dür lākin anda meẕkūr olan yaḳuyı bunda mi'de üzerine (13) ḳoyalar bu yaḳu ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur mersīn yapraġı (14) ve maṣṭakī her birinden iki dirhem lāden üç dirhem nār ḳabuġı (15) ve cevz-i bevvā ve günlük her birinden bir direm gül yaġı ve ṣaḳız yaġı (16) her birinden üçer direm bal mūmı iki direm bunları merhem gibi (17) idüb mi'de üstüne yaḳu eyleyeler eger ishāl cemī' bedenden

198-b

(1) ise çıḳan ḫılṭı göreler eger fāsid ḫılṭ ise ṭutmayalar (2) ḥattā ol ḫılṭ-ı fāsidden bedeni pāk itmedükce eger bevāsīr (3) veyā ḥayż ḳanınıñ iḫtibāsı varise ḳan alduralar ve eger ṭabī'atıñ (4) def'inde tekāmüli varise ṭabī'ata ishālde yardım eyleyecek (5) şeyler vireler eger bile ṣafrā olursa müshil-i ṣafrā vireler eger (6) bile sevdā varise müshil-i sevdā ve eger bile balġam varise (7) müshil-i balġam vireler lākin bu maḳūle müshillerde 'uẓva ḳuvvet (8) virecek şeyler olmaḳ gerek ve ḳuvve-i ḳābıżası daḫi olmaḳ gerek (9) meşelā rāvend gibi ve helīlecāt ve gül balı ve gül şekeri gibi ba'd (10) e't-tenḳıye ḳābıż şeyler isti'māl ideler eski gül-beşeker gibi ḳavrulmış (11) rāvendile vireler ve muşmula ve ayva perverdeleri münāsibdür (12) ve bu ḥab ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur gül-nār ve ekşi nār (13) ḳabuġı ve sümmāḳ ve ḳavrulmış kil-i ermenī ve ḳavrulmış ṣamġ-ı 'Arabī her (14) birinden birer direm mercān buçuḳ direm bunları saḫḳ idüb ḳoruḳ (15) ṣuyıyla ḳarışdurub ḥablar eyleyeler ṭa'āmdan evvel bundan (16) beş altı dāne ḥab vireler ve ṣu yerine ṣaḳız veyā demir ṣuyı (17) içe ve altunı veyā gümüşi ḳızdırub bir ḳac kerre ṣuya ṣoḳalar

199-a

(1) ve ol ṣuyı içeler ġāyet nāfi‘dür ve eger ishāl cigerden (2) olursa bunıñ ekṣer ishāli gėceyle ziyāde olur ve ekṣeriyyā (3) ḥarāretle bile gelür ve bevli müteġayyir ve beñzi ṣarı olur ‘ilācı (4) eger mādde varise māddeyi tenḳıye ideler eger süddе varise (5) süddelerini açıcı şeyler vireler ve cigere ḳuvvet virecek şeyler (6) isti‘māl eyleyeler ve bunlarıñ sāyir ‘ilācı ciger emrāżı yazıldıġı (7) yėrde yazılur anda göreler lākin bunda daḫi bir miḳdār (8) ‘ilāc yazalım ve bu müshil üçüne daḫi nāfi‘dür hem süddelerini (9) açar ve ḫılṭları def‘ eyler ve cigere ḳuvvet virür ṣıfatı budur (10) ṣarı helīle ḳabuġı iki direm rāvend bir dirhem sünbül-i Hindī (11) on buġday aġırlıġı ola hindübā ṣuyı ve siñirli yapraḳ ṣuyı (12) her birinden otuz iki direm bu ṣularıñ içinde eczāyı mülāyim (13) āteşde ḳaynadub süzeler on dirhem gül şerbeti ḳatub içüreler (14) bu ma‘cūn daḫi ishāl-i kebde ġāyet nāfi‘dür ḳabż eyler (15) ṣıfatı budur eski gül-be-şeker sekiz direm ḳavrulmış rāvend bir (16) direm mercān nıṣf direm kil-i ermenī ve ṭıyn-ı maḫtūm ḳavrulmış (17) ola her birinden rub‘ direm dört direm rībās rubbı ile bunları

199-b

(1) ḳarışdurub ṣabāḥ aḫşam üçer dörder direm ḳadar isti‘māl (2) ideler ve rāvend ve gül-be-şekerle ve azacıḳ dārçīnīyle isti‘māl (3) olunsa münāsibdür ve bu ḥab ġāyet nāfi‘dür ḫuṣūṣā (4) ishāl-i kebdi ḳanla bile gelürse ṣıfatı budur kehrübā ve rāvend (5) ve cülnār ve ḳavrulmış kil-i ermenī ve ṣamg-ı ‘Arabī ve dem-i aḫaveyn bunlardan (6) berāber alub dögüb siñirli yapraḳ ṣuyıyla ḫamīr idüb (7) ḥablar düzeler bu ḥablardan iki dirhem ḳadarını alub ḳābıż gül (8) şerbetiyle yā mersīn şerbetiyle vireler bu meẕkūr ‘ilāclar ḥarāretle (9) bile olursa ammā eger bürūdetle olursa bu süfūf ġāyet (10) nāfi‘dür hem cigere ḳuvvet virür ve hem ishāli keser ṣıfatı budur (11) ḳavrulmış rāvend ve sünbül-i Hindī her birisinden altı direm pelīn (12) gül ḳurusı üçer direm dārçīnī ve cevz-i bevvā her birinden bir buçuḳ (13) direm ṣandal bir direm bunları saḫḳ idüb süfūf idüb bir (14) direm vireler eger

ishāl ṭalaḳdan ise bunıñ sebebi sevdānıñ (15) coḳluġından olur ʻalāmeti ṣol ṭarafda geyrek altında bir (16) aġırlıḳ ḥis olunur ve hem aşaġadan çıḳan siyāh olur bu bir (17) yaramaz ishāldür eger ibtidāda ʻilāc olunmazsa sū'i'l-ḳıyeye

200-a

(1) veyā istisḳāya mü'eddī olur bunıñ ʻilācı süddeleri acmaḳdur (2) ve eger ciger ḥarāreti varise cigeriñ mizācını taʻdīl eylemekdür (3) ve eger ḳuvveti varise ṣol eliñ useylem ṭamarından ḳan alalar (4) ve sevdāyı bir müleyyin ile ishāl eyleyeler bu müshil hem süddeleri (5) açar ve hem ṭalaḳı tenḳıye eyler ve hem ṭalaḳa ḳuvvet virür ve hem ishāli (6) ṭutar ṣıfatı budur pelīn ve altun otı ikişer direm baldırı (7) ḳara ve şāh-tere her birinden bir azacıḳ ṭuṭam besfāyic ve ḳara helīle (8) üçer direm bunları siñirli yapraḳ ṣuyıyla yā hindübā yā şāh-tere (9) ṣuyıyla ḳaynadalar ve süzeler baʻde mükerrer gül şerbetinden on (10) direm ezüb içüreler ṭalaġı güzel tenḳıye eyler şerbetlerden (11) elma şerbeti ve şāh-tere ve lisān-ı sevr şerbetleri münāsibdür tenḳıye (12) idüb teftīḥ-i südde itdükden ṣoñra ḳābız devālar vireler bu (13) süfūf eyüdür ṣıfatı budur ḳavrulmış rāvend altı direm dārçīnī (14) ve ṣarı helīle ḳabı ki gül yaġıyla ḳavrulmış ola birer dirhem (15) kehrübā buçuḳ direm bunları saḥḳ idüb bir dirhemden bir buçuḳ (16) dirheme varınca bundan alub gül-be-şekerle ḫılṭ idüb vireler (17) ġāyet mücerrebdür ve bu süfūf evvelkiden ḳavīdür ṣıfatı budur

200-b

(1) kehrübā bir buçuḳ direm şādenc bir direm yanmış geyik boynuzı (2) ve ḳavrulmış kil-i ermenī her birinden buçuḳ direm bunları dögüb (3) bir direm bunlardan alub ḳızıl behmen ṣuyıyla veyā siñirli (4) yapraḳ ṣuyıyla vireler ve bāḳī tedbīri māliḫūlyā ve merāḳiyā (5) tedbīri gibidür ve eger ishāl dimāġdan ise bunıñ (6) sebebi dimāġda ruṭūbet-i balġamiyye coḳluġından ḫuṣūṣā (7) ṭuzlu balġam keşretinden nāzile ṭarīḳıyla miʻdeye andan (8) bağırsaḳlara düğülür miʻde żaʻīf

olub ishāl ʿārız (9) olur ekşeriyyā gicelerde veyā uyḳudan ḳalḳduġı vaḳtin (10) bir ḳac meclis icābet eyler baʿde kesilür ve aşaġadan çıḳan (11) beyāż köpük gibi çıḳar ʿilācı nāzilede yazılan ʿilāc (12) buña daḫi nāfiʿdür eger māddesi ıssı ise ḫaşḫāş şarābı (13) vireler baʿde bu şuyla ġarġara ideler mercimek ve ḳızıl gül (14) ve mersīn yemişi ve kişnic ve ʿunnāb ve ḫaşḫāş ḳabuġı bunları (15) ḳaynadalar ve ġarġara eyleyeler ve eger māddesi şovuḳ ise (16) tiryāḳ ve meşir gibi nāfiʿ şey olmaz baʿdeʾt-tenḳıye istiʿmāl eyleyeler (17) ve eger bu maraż defʿ olmayub eskirse iki ḳollarından çeşme

201-a

(1) açub noḫūdile işletmekden özge ʿilāc olmaz ġāyet nāfiʿdür (2) eger ishālile ḳan çıḳarsa eger bağırsaḳ şıyrındısıyla bile (3) olursa aña dīsanṭāriyā ve saḥcüʾl-emʿā dirler eger bağırsaḳ (4) şıyrındısı olmayub ṭamarlarıñ ağızı açıldığından olursa (5) aña ishālüʾd-dem dirler ve dīsanṭāriyā ve saḥcıñ sebebi bir ḫāżır (6) ḫılṭdan olur bağırsaḳları şıyrub giderek yara eyler yā şafrādan (7) olur veyā ṭuzlu balġamdan veyā ekşi sevdādan veyā muḫteriḳ (8) şafrādan veyā semmī ḫılṭdan olur eyyām-ı vebāda olduġı (9) gibi ve ḫummā-yi muḫriḳa ʿaḳabinde daḫi olur veyā bağırsaḳlarda büşūr (10) olub veyā şiş olub yara olmaḳdan olur ʿalāmeti (11) tiz tiz ḳalḳar ve ishālile bağırsaḳ şıyrındısıyla ḳan çıḳar (12) ve göbek burar ve aşaġadan bed rāyiḥa olur ve aġzı ḳoḳusı (13) bed olur ve gegirmek çoḳ olur ve ḳanḳı ḫılṭdan idügi (14) çıḳan şeyden maʿlūm olur ishāl-i kebedīden bunıñ farḳı (15) budur ki kebedīde çıḳan ḳan ḫāliṣ olur ve göbek burusı (16) olmaz ve çıḳan şey bed rāyiḥalı olmaz daḫi çok farḳı vardur (17) Muṭavvālatʾda yazılmışdur aña mürācaʿat oluna ʿilācı evvelā aġrısını

201-b

(1) teskīn ve ḫılṭıñ ḫiddetini taʿdīl eylemekdür ve yaralarını (2) oñuldıcı şeyler istiʿmāl eylemekdür ve devā-i semmīden olana (3) bād-zehr vireler lākin bu

marażda faṣd eylemekde eṭıbbāniñ (4) iḫtilāfı vardur ba'żılar ḳan alınmamaḳ gerekdür dirler zīrā (5) bu marażıñ sebebi aḫlāṭ-ı sülüşedendür ḳandan degildür dirler (6) ammā Cālīnūs ve İskender Yūnānī ḳan almaġı tecvīz itmişlerdür (7) zīrā dirler ki ḳan almada üc fā'ide vardur evvelā (8) cigeriñ ḥarāreti ta'dīl olur ve ḥummāniñ ḥarāretini teskīn (9) ider ve sāniyen faṣd istifrāġ-ı küllīdür ḳanla cemī' (10) aḫlāṭ bile çıḳar sālişen bedeniñ imtilāsı def' olur (11) ḫuṣūṣā bevāsīr veyā ḥayż ḳanı muḥtebes olduġı zamāndan (12) ve bu faḳīr dir ki faṣd eylemek māddeyi 'aks ve ḫilāfa (13) cezb eylemek fā'idesi daḫi vardur eger ḳuvveti müsā'id ise (14) bāselīḳden yā useylemden ḳan alalar ḳanı az az çıḳaralar (15) bir ḳac def'ada eger ḳuvveti az ise arḳada iki kürek (16) ortasından ḥacāmet eyleyeler ammā müshil virmegi eger ḫılṭ (17) varise kimse men' eylemedi ḫuṣūṣā rāvendile ishāl

202-a

(1) eylemek ġāyet münāsibdür zīrā rāvend ḳuvve-i ishāliyyesiyle (2) māddeyi tenḳıye eyler ve ḳuvve-i ḳābıżasıyla 'użva ḳuvvet virür (3) ve yaralarına münāsibdür ve rāvend fā'idesini ifāde ider (4) şimdiki zamānda Frenkleriñ Yeñi Dünyā'da bulduġı ki aña (5) mecūḳān dirler ve aḳ rāvend dirler belki bu rāvendden eyüdür (6) zīrā rāvendiñ rāyiḥası aġır olmaġla nāzik mizāc olanlar (7) isti'mālinden istikrāh eylerler ammā bu mecūḳāniñ rāyiḥası (8) yoḳdur isti'māli āsāndur ve helīlecāt maṭbūḫı daḫi münāsibdür (9) ba'de't-tenḳıye bir ḫuḳne ile iḫtiḳān eyleyeler ki anda cilā ola (10) ve aḫlāṭıñ ḥiddetini teskīn idici ola ve ġassāl ola bu (11) ḫuḳne gibi ṣıfatı budur arpa ṣuyı yüz direm ḫām şeker (12) on altı direm gül-i mükerrer şerbeti sekiz direm gül yaġı sekiz direm (13) ḳarışdurub iḫtiḳān eyleyeler bu ḫuḳneyi biz tecribe itdik (14) teskīn-i veca'da ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur arpa (15) elli direm semiz tavuḳ ṣuyı elli direm gül balı on altı direm (16) yımırṭa ṣarusı iki dāne ḳarışdurub iḫtiḳān eyleyeler (17) ba'de süde demüri yā çaḳıl ṭaşını ḳızdurub bir ḳac

202-b

(1) kerre şoḳalar ba‘de ol südiñ içine iki yımırṭa şarusı (2) ḳoyub iḥtiḳān ideler ve teskīn-i veca‘ içün yuḳarudan (3) ba‘żı muḫaddirāt vireler ḫaşḫāş şarābı gibi ve yarım direm (4) fulūniyā-yı Fārsīden alub iki buġday ḳadar pānzehrile (5) vireler ġāyet nāfi‘dür ba‘de bu iḥtiḳānı ideler hem aġrısını (6) teskīn ider ve hem yaralarını oñuldur ṣıfatı budur ḳavrulmış (7) arpa ve pirinc her birinden bir ḳabża mersīn yapraġı ve gül ḳurusı (8) birer pāre bunları ḳaynadub yüz direm ḳadar ṣuyından (9) alalar içinde sekiz direm keçiniñ bögrek yaġı gül yaġı on (10) altı dirhem bunlarla iḥtiḳān ideler ve iḳtiżā ḥasebiyle bu (11) iḥtiḳāna ṣamġ-ı ‘Arabī ḳorlar ve keçi boynuzı didükleri yemişden (12) ve dem-i aḫaveyn ḳorlar ve ma‘lūm ola ki ibtidāda ḳābıż (13) şeyler virmeyeler mā-dām ki tenḳıye olub ve ḥarāreti teskīn (14) olmaduḳca eger virürlerse marīżiñ helākine sebeb olurlar (15) bu terkīb bizimdür ḳan geçene ve saḥcü’l-em‘āya nāfi‘dür (16) ṣıfatı budur dem-i aḫaveyn ki ṭamla ola iki direm yanmış (17) geyik boynuzı ḳavrulmış ṣamg-ı ‘Arabī her birinden birer dirhem

203-a

(1) bunları yā süfūf eyleyeler yā siñirli yapraḳ ‘uṣāresiyle (2) yā ḳuzu ḳulaġı ‘uṣāresiyle ḫablar eyleyüb isti‘māl eyleyeler (3) ve tenḳıyeden ṣoñra bu süfūf ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur (4) ṭıyn-ı maḫtūm ve yanmış geyik boynuzı üçer direm ḳızıl mercān (5) bir buçuḳ direm incü ve kil-i ermenī birer dirhem pānzehr ve zümürrüd-i ṣa‘īdī (6) her birinden buçuḳ direm bunlar ġāyet saḫḳ eyleyüb ġubār idüb (7) eski gül-be-şekerle nıṣf dirhemden bir dirheme varınca vireler (8) ġāyet mücerrebdür hem ḳanı keser bağırsaḳlardan ve eger cigerden ve eger (9) ġayrı yerlerden ve a‘żā’-i re’īseye ḳuvvet virür ve ḥarāret-i (10) ġarīziyyeye imdād ider ḫuṣūṣā ṭā‘ūndan ṣoñra veyā (11) ḥummā-yi muḥriḳa ‘aḳabinde olana ġāyet nāfi‘dür ve ṣovuḳ cevāhir (12) ma‘cūnı gül-be-şekerle virürlerse ġāyet güzeldür ve ṭaşradan (13) gül yaġı ve ayva ve mersīn ve şaḳız yaġlarını sürmek münāsibdür

(14) ve eger saḥcü'l-em'ā uzanursa ve iriñ çıḳarsa ol (15) zamān bağırsaḳları yıḳamaḳ gerek bal şuyını icmek ve iḫtiḳān (16) eylemek ve bal şuyını ġāfiṣ şuyıyla içürmek münāsibdür (17) yaġlı şeylerden ve ṭuzlu şeylerden ve ruṭūbetlü yemişlerden şaḳına

203-b

(1) ve ġıdāsı ḳavrulmış fındıḳ südiyle bişmiş pirinc lāpası yā sümmāḳla (2) lāpa yidüreler ve ḳavrulmış fındıḳ ve ḳavrulmış bādem yimek ve pek (3) bişmiş yımırṭa şarusı sümmāḳla yimek münāsibdür ve ḳabuġı (4) çıḳmış mercimegi ḳaynadub bir ḳac kerre şuyını döküb ba'de (5) lāpa gibi bişürüb ḳoruḳ şuyıyla yā sümmāḳla yidüreler ve bu (6) marażıñ ṭa'āmlarında sāde yaġı ḳomayalar belki ayva yaġı (7) yā mersīn yaġı yā bādem yā fındıḳ südiyle bişüreler eger (8) ishālile gelen ṣāfī ḳan olub bağırsaḳ ṣıyrındısı olmazsa (9) bir ṭamarıñ ağızı açıldığından olur yā cigerden yā bağırsaḳlardan (10) ve gāhī cemī' bedenden gelür ve cemī' bedenden geleniñ 'alāmeti (11) ya'nī imtilā'-i bedenden gelen ḳanıñ 'alāmeti devrile gelmekdür ya'nī (12) ayda bir yā on beş günde bir gelür bevāsīr geldügi gibi ve bu (13) maraża çoḳ kimseler mübtelā olur bevāsīr ṣanurlar ammā bevāsīr (14) degildür müteaḫḫirīnden Şeyḫ Dāvud Anṭāḳī bu maraża maraż-ı (15) efvāh-ı 'urūḳ tesmiye eylemişdür ve eger cigerden ise çıḳan (16) ḳan çig etiñ yıḳandı şuyı gibi ḳızıl şu olur ve hem marīziñ (17) beñzi beyāż olur ve hem gözüñ ḳapakları şişer ve gāhīce sıtma

204-a

(1) ve şusuzluḳ ve yanḳın olur ve gāhīce bu ishāl kebedden olduġı (2) zamān āḫirinde müncemid ḳanla çiger pāreleri çıḳar bunıñ (3) farḳı budur ki eger mülāyim āteş üstüne ḳoyalar eger erirse müncemid (4) ḳandur eger erimeyüb kebāb gibi bişerse çiger pār-çeleridür eger (5) bu 'alāmetler olmazsa ve hem bağırsaḳlarda ḳaraḳur olursa ishāl-i (6) dem bağırsaḳlardandur el-'ilāc eger

imtilā'-i bedenden ise ḳanı (7) kesmeyeler eger faṣd iderlerse münāsibdür ba'de ḳan kesecek (8) şeyler vireler bu şuyı virmek münāsibdür ḳızıl şandal iki (9) iki direm incübār üç direm siñirli yapraḳ bir ṭuṭam bunları (10) yüz direm şuyla ḳaynadalar elli direm ḳalınca ba'de süzüb şovuḳ (11) içüreler ve şu yerine ḳavrulmış arpa şuyı ve siñirli yapraḳ (12) şuyı içüreler ve incübār şerbeti ve ayva şerbeti ve ḳızıl gül şerbeti (13) buña münāsibdür ve kehrübā ḳurşı nāfi'dür ve bu ma'cūn ḳanı keser gerek (14) cigerden olsun ve gerek bağırsaḳlardan ve gerek sāyir a'żādan (15) olsun ṣıfatı budur ṣarı ṣandal ve ṭabāşīr ve ṣaḳız (16) ve dem-i aḫaveyn bunları saḥḳ eyleyüb eski gül-be-şekerle ḳarışdurub (17) vireler ve eger çıḳan ḳan cigerden ise ḳavrulmış fındıḳı Şām

204-b

(1) üzümiyle yimek bi'l-ḫāṣṣa nāfi'dür ve tavuḳ cigerini kebāb (2) eyleyüb yiyeler ve rāvendi ḳavrub bir azacıḳ dārçīnī (3) ḳatub eski gül-be-şekerle ḳarışdurub vireler zaḥīr bu (4) maraż ma'ā'-i müstaḳīmde olur fażalātı def' eylemek ister (5) müsterāḥa varduḳda ḳanla ḳarışıḳ yā ḳansuz bağırsaḳ ṣıyrındıları (6) çıḳar sebebi ḥādd-i ṣafrā bağırsaġa gelür bağırsaġı incidür (7) ṭabī'at anı def' eylemek taḳażāsın eyler yā ṭuzlu balġam veyā (8) ḥādd-i sevdā iner bağırsaġa dügülür yā bağırsaḳda şiş (9) olduġından olur ve gāhīce ḳabżdan olur buña zaḥīr-i (10) kāẕib dirler evvel meẕkūr olanlara zaḥīr-i ṣādıḳ dirler (11) eger ishāl 'aḳabinde oldıysa bu iḥtiḳān ġāyet mücerrebdür (12) veca'ın teskīn eyler ṣıfatı budur ḳavrulmış arpa ve ṣığır (13) ḳuyruġı her birinden bir ṭuṭam kil yarım avuc ṣoġulcan (14) sekiz direm bezr-i ḳaṭūnā ve būy tuḫmı ve ayva çekirdegi her birinden (15) bir direm bunları südile ḳaynadalar süzeler elli direm ḳadar (16) bu südden alub on altı direm gül yaġı ve bir dāne yımırṭa (17) ṣarusı ḳoyub iḥtiḳān eyleyeler ve eger ishālile bile iriñ

205-a

(1) çıḳarsa bağırsaḳları yayḳar iḫtiḳānla iḫtiḳān ideler bu (2) ṣıfatla arpa ve ḳara ḳavaz on altışar direm siñirli yapraḳ (3) ve gül her birinden yarım ḳabża bunları ṣuyla ḳaynadub elli (4) direm bu ṣudan alub içinde on altı dirhem gül balı ve iki (5) dāne yımırṭa ṣarusı ḳoyub iḫtiḳān ideler ve eger ḳabżdan (6) ise ʻalāmeti oldur ki bir ḳac dāne keçi boynuzı çekirdegi (7) yutduralar eger aşaġadan tiz çıḳarsa zaḫīr-i ṣādıḳdur (8) eger çıḳmazsa zaḫīr-i kāẕibdür ḳabżdan olur bu zaḫīr-i (9) kāẕibde ḳābıż şeyler virmeyeler cühhāl-i eṭıbbā farḳ itmeyüb (10) ḳābıż şeyler virüb ḫastayı helāk eylerler ʻilācı (11) ṭabīʻatı telyīn eyleyeler meṣelā ḫaṭmī kökini ḳaynadub ṣuyını (12) alub benefşe şerbetini yā benefşe ḫamīresini ol ṣuyla (13) ezüb içüreler ṭabīʻatı telyīn eyler yā ḫıyārşenbe balından (14) altı yā sekiz yā on direm ḫastanıñ ḳuvvetine göre bādem (15) yaġıyla vireler bunıñla bi'l-külliyye defʻ olmayub bāḳıyye ḳalursa (16) incübār şerbeti yā siñirli yapraḳ şerbeti yā mersīn şerbeti vireler (17) ve eger şişden olursa ḫasta bağırsaḳlarında

205-b

(1) muḫtebes faẓalāt var ṣanur ḳalḳub defʻ itmek taḳaẓāsın (2) eyler yine bir şey çıḳmaz ʻalāmeti maʻā'-i müstaḳīmde bir aġırlıḳ (3) ḥis eyler ʻilācı evvelā faṣd eyleyeler bir iki gün ġıdā (4) yimeyüb pilic ve arpa ṣularıyla iktifā eyleyeler ve bu eczāyı (5) ḳaynadub içine oturalar ebe gümeci yapraġı ve benefşe (6) yapraġı ve yapışḳan ve arpa ve ḫaṭmī bunları ḳaynadalar bu (7) ṣuyla istincā eyleyeler ve bu ṣunıñ içine girüb oturalar (8) ve teskīn-i veca' içün mümkin olursa gül yaġı ve yımırṭa ṣarusı (9) ve zaʻferān ve süd bunları dübürden içeri zürrāḳa ile (10) ḳoyalar eger zaḫīr ṣovuḳdan veyā ṣovuḳ ṭaş üstüne (11) oturmadan oldıysa maḳʻadını sıcaḳ yaġlarıla yaġlayalar (12) seẕāb yaġı ve pāpadya yaġı gibi ve maḳʻadına günlük ve ṣaḳız (13) ve muḳl ile buḫūr eyleyeler ve eger taḳ aẓā çoḳ çoḳ olursa (14) kükürd ve muḳl ikişer direm biraz ic yaġıyla ḳarışdurub (15) ḫammām legeni içinde āteş ḳoyub bundan üstüne ḳoyub duḫānına (16) dübrini

ṭuta ve eṭrāfını muḥkem örte tütün aşlā ṭaşra çıḳmaya (17) ve ṭarıyı veyā kepegi ḳavrub sıcaḳla maḳʿadına ḳoyub

206-a

(1) üstüne otura ve sıcaḳ şeyler üstüne oturmaḳ şovuḳdan (2) olan zaḥīriñ cümlesine nāfiʿdür ve eger sebebi yėlden (3) ve şovuḳdan ise üç direm cevz-i Rūmī ve naḫve'-i Hindī (4) ve günlük her birinden buçuḳ direm dögüb istiʿmāl eylemek (5) ġāyet nāfiʿdür bu terkīb tenḳıyeden şoñra yilden ve şovuḳdan (6) olanlara ve sāyir envāʿ-i zaḥīre ġāyet nāfiʿdür yilleri (7) defʿ eyler ve maḳʿada ḳuvvet virür kendi mücerrebimizdür ṣıfatı budur (8) ḳıṣṭ ve defne yemişi ve topalaḳ her birinden dört direm (9) sünbül ve maṣṭakī ve muḳl-ı azraḳ her birinden ikişer direm sezāb (10) kemmūn ve senderūs ve kehrübā ve ʿūd birer direm bunları saḥḳ (11) eyleyüb üc aġırı balile maʿcūn eyleyeler birer miṣḳālden (12) ikişer miṣḳāle dek istiʿmāl eyleyeler ve ʿanber maʿcūnı ve ḫavlincān (13) maʿcūnı yilden olan zaḥīre ġāyet nāfiʿdür ġıdāları (14) eger ḳabżı varise isfenāḫla pilic çorbāsı veyā isfenāḫ (15) būrānısı veyā tāze rūfdan yımırṭa münāsibdür eger ishāli (16) varise bişmiş ayva ve ḳavrulmış fındıḳ ve pirinc lāpası (17) sümmāḳla münāsibdür ve bu şiyāf-ı zaḥīr ki şiyāf-ı Sikenderī

206-b

(1) dirler ġāyet münāsibdür ṣıfatı budur günlük ve zaʿferān (2) ve ṣamg-ı ʿArabī ve dem-i aḫaveyn ve mürr-ṣāfī bunları dögüb yımırṭa (3) aġıyla ḳarışdurub şāflar düzeler ve içine pekce iblik (4) ḳoyub andan şāf eyleyeler ibligiñ fā'idesi oldur ki (5) ḳażā-yi ḥācet maḥallinde çıḳarurlar baʿde yine ḳorlar büyük (6) ādem içün ḫurmā çekirdegi ḳadar ve maʿṣūmlara arpa ḳadar (7) ideler ve bu şāfı her zamān itmeyeler eger aġrısı müşted (8) olub elem virürse ve tiz tiz müsterāḥa ḳalḳarsa ol (9) zamān eyleyeler ve żaʿīf kişilere itmeyeler göbek düşmesi (10) ʿArabca aña suḳūṭu's-sere dirler bu maraż ḫalḳ içinde meşhūrdur (11) bu marażı müteḳaddimīn

yazmamışlardur şifā ṣāḥibi yazmışdur (12) biz daḥi aña teba'en yazdıḳ bu marażda vāḳi'de göbek düşmek (13) yoḳdur ekṡeriyyā göbege yaḳın yèrde ṣuyla yèl muḥtebes olur (14) ḥalḳ aña göbegi düşmiş dirler bunıñ sebebi cigeriñ muḥaddebinde (15) südde olur mā'iyyet ol cānibden nüfūẕ idemez girü cigeriñ (16) muḳa'arına iner cigeriñ muḳa'arından göbege bir yol vardur (17) ādem ana raḥminde iken ḥayż ḳanını göbeginden ġıdā idüb

207-a

(1) ol yoldan cigere varub andan bedene yayılur idi ol (2) ādem dünyāya gelüb ṭoġduḳdan ṣoñra göbegini keserler ol (3) yol münsed olur ḳalur pes ol yola ol mā'iyyet inüb (4) dügülür biraz rīḥ daḥi ḳarışur göbege varınca çıḳacaḳ (5) yir olmamaġla anda ṭayanur ḳalur ızrāb virür göbegini (6) burar ḥalḳ göbegi düşmiş dirler eger bu maraża 'ilāc olunmayub (7) eskirse istisḳāya mü'eddī olur 'ilācı evvelā cigeriñ (8) süddesini açarlar şarāb-ı uṣūl ile yā pezentīn şerbetiyle ve bu (9) marażda mücerrebdür ḳara baldır ṣuyıyla bir dirhem ḳırīmū-ṭarṭarū (10) üç güne dek her gün vireler ba'de bu müshili vireler ṣıfatı (11) budur rāvend bir dirhem mecūḳān bir buçuḳ direm bunları sıcaḳ (12) hindübā ṣuyıyla ışladalar bir azacıḳ sünbül-i Hindī ve zencebīl (13) ḳoyalar ba'de süzeler sekiz direm ḳudret ḥelvāsı on iki direm (14) gül-i mükerrer şerbeti ezüb içüreler ba'de yine muġlāb virüb (15) yine bu müshili bir ḳac kerre vireler veyā diyāfenīḳūn ya'nī temr (16) ma'cūnından beş direm vireler ve ba'de't-tenḳıye müdirrāt isti'māl (17) itdüreler ve ma'cūn-ı ḥavlincān ve cevārişü'l-'ūd vireler rīḥi

207-b

(1) taḥlīl eyler ve eger südde pek ḳavī olub açılmazsa çilek (2) ma'cūnına muḥtāc olur ve ba'żılar göbek üstüne bir ḳac (3) kerre çölmek ururlar ya'nī çölmegiñ içine üstübī ḳoyub āteş (4) virüb tutuşdururlar göbek üstüne ḳorlar göbegi çeker içeri (5) alur ṣıḳar ol muḥtebes olan ṣu ve rīḥ taḥlīl olub rāḥat (6) bulur ve musaḫḫin ve

muḥallil yaġlarıla yaġlamaḳ ve oġmaḳ daḫi nāfi‘dür (7) seẕāb yaġı gibi ve zanbaḳ yaġı ve pāpadya yaġı gibi ve şulu (8) meyvelerden ve yėl arturur şeylerden şaḳınalar baḳla ve bögrülce (9) gibi mağaş göbek burusı ki ‘Arabca mağaş dirler bu bir aġrıdur (10) bağırsaḳlarda olur göbegi burar göbek düşmesiyle bunıñ (11) farḳı oldur ki göbek düşmede aġrı bir yėrde ṭurur gezmez (12) ammā göbek burmada aġrı gezer bir yėrde ṭurmaz meger (13) ḫılṭ-ı sevdāvīden ola ol zamān bir yėrde sābit olur (14) ammā iḫtiḳānlarile yine yėrinden ayrılur ammā göbek (15) düşmede iḫtiḳān daḫi olsa yėrinden ayrılmaz bunıñ (16) sebebleri çoḳdur ekẕeriyyā yėlden ve ṣafrādan ve sevdādan (17) olur ve ac ḳarınla şovuḳ şu icmekden olur eger

208-a

(1) yėlden ise ‘alāmeti ḳarnı şişer ve gürülder ve rīḥ çıḳduḳca (2) rāḥat bulur ‘ilācı rīḥi taḥlīl idici şeyler vireler (3) kemmūn ma‘cūnı ve ḫavlincān ma‘cūnı gibi ve şaḳız süfūfı ġāyet (4) münāsibdür ve bu ḥab ġāyet eyüdür ḫuṣūṣā ḳabż-ı rīḥ olduġı (5) zamān buña ḥabb-ı efāviyā dirler ṣıfatı budur fülfül zencebīl (6) ve dārçīnī ve maṣṭakī ve ḳaranfül ve anīsọn her birinden birer (7) direm maḥmūde yedi direm bunları saḫḳ eyleyüb ḫıyārşenbe (8) balıyla yā benefşe şerbetiyle noḫūd ḳadar ḥablar eyleyeler her bir (9) ḥab bir meclis icābet eyler iki ḥab iki meclis icābet eyler bu bir (10) mübārek ḥabdur ṣafrāyı ve balġamı sürer ve yėlleri taḥlīl ider (11) ve iştihā getürür ve ḳūlunca daḫi nāfi‘dür ve göbeginiñ üzerine (12) ṭarıyı ḳavrub ḳoyalar veyā bezleri ḳızdırub göbek üstüne (13) ḳoyalar veyā ıssı yaġlar süreler seẕāb yaġı ve pāpadya yaġı (14) gibi ve eger ṣafrādan olursa ‘alāmeti göbegi pek bura (15) ve yanḳını olub ṣuṣaya ve aşaġadan ṣafrā çıḳa ‘ilācı (16) ayva çekirdeginiñ lu‘ābıyla yā bezr-i ḳaṭūnā lu‘ābıyla pālūde bişürüb (17) gül yaġıyla yā ṭatlu bādem yaġıyla vireler ve eger ṣafrā çoḳ

(1) ise bir müleyyin ile şafrāyı çıḳarmaḳ münāsibdür meşelā ḳudret (2) ḥelvāsı erik şuyıyla yā ḫıyārşenbe balıyla vireler şafrāyı (3) sürer çıḳarur ve göbegi gül yaġıyla ve tavuḳ yaġıyla yaġlayalar (4) ve sevdādan olanıñ daḫi ʿilācı böyledür ve sevdādan (5) olan maġaṣda ḳoca ḫurūsı biraz besfāyicle ve biraz ṭuraḳ (6) otıyla ḳaynadub süzüb şuyını içüreler ġāyet münāsibdür (7) ḳūlunc bu bir aġrıdur ki bağırsaḳlarda olur ziyāde pek aġrur (8) ve ṭabīʿatı ḥabs olub yil ve ġayrı şey çıḳmaz ve bu aġrı (9) ḳolon didükleri beşinci bağırsaḳda olur ol sebebden buña (10) ḳūlunc dirler bunıñ sebebleri çoḳdur yā yapışıḳ balġamdan olur (11) veyā balġam-ı zücācīden olur veyā ġalīẓ yėlden olur bağırsaġıñ (12) veyā ṭabaḳalarınıñ içinde muḫtebes olur şancur veyā cigeriñ ḥarāretinden (13) şıfla yübūset gelüb ṭaş gibi olur veyā bağırsaġıñ kendinde (14) ḥarāret olub şıflıñ ruṭūbātı taḥlīl olub ḳurur veyā (15) havānıñ ziyāde issiliginden şıfla yübūset gelür veyā müceffif (16) ḳābıż ġıdālar tenāvül eylemekden olur veyā şoġulcandan olur (17) veyā ıssı şişden olur muṭlaḳ ḳūluncıñ ʿalāmeti ekşeriyyā

(1) göbek altında bir aġrı olur gāh şābit olur gāh gezer gāh şaġ (2) cānibde ciger altında olur ve gāh şol cānibde ṭalaḳ (3) altında olur ve gāh bütün beli ḳablar ve gāh aġrı miʿdeye (4) yaḳın olur ve balġam ḳuşar ve şıfl ve rīḥ muḫtebes olur eger aşaġadan (5) bir şey çıḳarsa ḳuru fındıḳ gibi şeyler çıḳar bu ḳūlunc marażı vecaʿ-i (6) küllī ile vecaʿü'r-raḥme müşābihdür farḳı budur ki vecaʿ-i küllīde (7) aġrı arḳada bir yėrde olur ġayrı yire gezmez ve vecaʿ-i raḥm (8) ḳasıḳda olur gezmez ve vecaʿ-i raḥmde iḫtibās-ı şüfl daḫi (9) olmaz ʿilācı evvelā lāzım olan aġrısını teskīn eyleyüb baʿde (10) iḫtiḳān eyleyeler gāhīce baʿde'l-iḫtiḳān aġrısı ziyāde olur (11) andan ḳorḳmayub tekrār iḫtiḳān itmek lāzımdur maʿlūm (12) ola ki eger ḳūlunc şovuḳdan ise ibtidā ḫuḳne'-i leyyine ile iḫtiḳān (13) eyleyeler baʿde ḫuḳne'-i ḥādde ile iḫtiḳān eyleyeler bu ḫuḳne (14) şovuḳdan ve balġamdan ve

yėlden olan ḳūlunca nāfi'dür (15) ṣıfatı budur yapışḳan ve ṭuraḳ otı her birinden iki ḳabża (16) ve mürver yapraġı bir ṭuṭam pāpadya çiçegi yarım ṭuṭam rāziyāne (17) tuḫmı üc direm bunları ḳaynadub yüz direm bu ṣudan alub

209-b

(1) on altı direm şeker içinde ḥal eyleyeler iki direm ṣabr on (2) direm bādem yaġı bunlarile iḫtiḳān eyleyeler şifā ṣāḥibi (3) ṣabrı iḫtiḳānlara ḳatmadan men' eylemişdür ammā Frenkler isti'māl (4) iderler ve biz daḫi isti'māl eyledik żararın görmedik meger bevāṣırlı (5) kişi ola bevāṣırlı kişiye aṣaġadan ve yuḳarıdan isti'māli (6) cā'iz degildür meger ki ıṣlāḥile isti'māl ideler meṣelā iḫtiḳānda (7) yaġları ziyāde ḳomaġla ve muḳl-ı azraḳ ile isti'māl eyleseler (8) żarar eylemez ve aralıḳda veca'ını teskīn içün bu ḥuḳne'yi isti'māl (9) eyleyeler ṣıfatı budur yapışḳan ve ebe gümeci ve pāpadya ve ṭuraḳ (10) otı her birinden sekizer direm kettān tuḫmı ve būy tuḫmı her birinden (11) dört direm bunları ḳaynadub süzeler yüz direm bu ṣudan (12) alub ṭatlu bādem yaġı on altı dirhem ve tavuḳ yaġı sekiz (13) dirhem ol ṣuya ḳatub iḫtiḳān eyleyeler ve pāpadya ve ṭuraḳ (14) otı ve iklīl-i melik ve ebem gümeci yapraġı bunları ḳaynadub biraz (15) daḫi içine zeyt yaġı veyā bezr yaġı ḳatub süngeri ṣuya (16) baturub aġrı olan yire sıcaḳla uralar tekrār bir ḳac kerre (17) ideler aġrısını sākin eyler ve bu ḥuḳne'-i ḥāddedür eger ḳūlunc

210-a

(1) balġamdan ve yėlden olursa bu ḥuḳne kifāyet eyler ṣıfatı budur (2) yabān feslegānı ve yapışḳan ve ebem gümeci yapraġı ve ḫaṭmī (3) yapraġı ve benefşe yapraġı birer ṭuṭam seẕāb ve pāpadya (4) ve iklīl-i melik her birinden yarım ṭuṭam besfāyic iki dirhem (5) encīr yedi dāne ṭuraḳ otı tuḫmı ve kerāvyā ve defne yemişi (6) her birisinden ikişer direm bunları ḳaynadub ba'de süzüb (7) ṣuyından yüz direm alub cevāriş-i temrīden altı dirhem (8) ve ayāric-i fayḳarā ma'cūnından dört dirhem seẕāb yaġı (9) ve pāpadya yaġı her birinden on ikişer direm bunlar ile (10)

iḫtiḳān eyleyeler bu ḫuḳne balġamı sürer ve yėlleri taḥlīl ider (11) ġāyet güzel ḫuḳnedür ve gāhīce ne ḳadar iḫtiḳān olunsa (12) fā'ide eylemez ol zamān yuḳarıdan müshil şey' virmek (13) gerek ki ishāl eyleye Senīrtūs Ḥekīm eydür bir kimse var (14) idi ḫabs-i rīḥden ḳūlunc 'ārıż oldı otuz kerre iḫtiḳān (15) eylemedim fā'ide eylemedi 'āḳıbet ḳudret ḫelvāsından on (16) iki direm miḳdārını pilic şuyıyla ve ṭatlu bādem yaġıyla virdim (17) sürdi ḫalāṣ oldı dir ve ma'lūm ola ki taḥlīl-i

210-b

(1) rīḥ içün pāpadya şuyı mücerrebdür ḳaynadub içüreler ammā (2) nāzik mizāc olanlara pāpadyanıñ taḳṭīr ile gül-āb gibi (3) şuyını çıḳarurlar virürler icmesi āsāndur ve hem nef'i çoḳdur (4) yėlleri ṭaġıdur ve eger ḳūlunc yalñız ḳabżdan olursa buña (5) ḳūlunc-ı teflī dirler 'alāmeti ṭabī'atı ḳabż olur ve aġrısı (6) az olur 'ilācı ḫuḳne'-i leyyine ile iḫtiḳān eyleyeler ammā (7) yaġları çoḳ ḳoyalar ve yaġlu cerb şeyler ile iḫtiḳān (8) eyleyeler ve ḳoca ḫurūsı alub bir ḳac gün kepekle rāziyāne (9) tuḫmını ḳarışdurub yidüreler ba'de ḫurūsı ḳovalayalar (10) tā yorılub düşince ba'de boġazlayub ṭuraḳ otıyla (11) ve ışpır tuḫmıyla ve besfāyicle bişürüb azacıḳ ṭuz ḳatub (12) ba'de şuyını süzüb içüreler ḳabżı söküldükden şoñra göreler (13) eger ciger ḥarāreti varise ciger ḥarāretini söyündüreler eger (14) ḳan iḳtiżā eylerse ḳan alalar ve bir ḳac gün aşurı beş altı (15) direm ḫıyārşenbe balını bir azacıḳ dārçīnī ve bādem yaġıyla (16) isti'māl eyleyeler eger ḳūlunc şafrādan veyā ḫılṭ-ı ḥāddeden (17) olursa 'alāmeti esbāb-ı müteḳaddimeden ma'lūm olur

211-a

(1) meşelā tāze yigit olmaḳ ve ıssı şehirlerde olmaḳ ve ıssı faṣılda bulunmaḳ (2) gibi ve yanḳını olub sıtması olmaḳ gibi ve gāhīce ṣafrā ḳuşmaḳ (3) gibi 'ilācı evvelā ḫuḳne'-i leyyine ile iḫtiḳān eyleyeler meşelā bu (4) ḫuḳne ile iḫtiḳān eyleyeler ṣıfatı budur arpa ve ebem (5) gümeci yapraġı ve benefşe yapraġı ve

nīlūfer çiçegi her birisinden (6) bir avuc bunları ḳaynadub ṣuyından yüz direm alalar içine (7) on dirhem gül balı ve yigirmi direm benefşe şerbeti ḳoyalar ve (8) yigirmi dört dirhem benefşe yaġı ḳoyub iḫtiḳān eyleyeler (9) ve yuḳarıdan ḳudret ḥelvāsını pāpadya ṣuyıyla ḥal (10) eyleyüb biraz bādem yaġı ḳatub içüreler ve temr-i Hindī ṣuyıyla (11) yā mā'-i cübnle gül-i mükerrer şerbetinden yigirmi dört dirhem (12) ezüb içüreler gāhīce muṭlaḳ ḳūluncda muḫaddire muḥtāc (13) olunur ḫuḳneler ile yā içürmekle veyā yaḳu eylemekle meṣelā (14) yeñi tiryāḳ ve fulūniyā-yı Rūmī ve meṣir gibi ammā pek żarūret (15) olursa isti'māl ideler żarūret olmaduḳca muḫaddir (16) isti'māl itmeyeler muḫaddiri yuḳarıdan virmekden aṣaġadan (17) iḫtiḳānla eylemek eyüdür meṣelā fulūniyā-yı Rūmīden

211-b

(1) bir direm alub yüz direm ḳadar pāpadya ṣuyıyla ḥal eyleyüb (2) on iki direm bādem yaġı ḳatub iḫtiḳān eyleyeler aġrılarını (3) teskīn eyler bu cümleden yegdür ve bi'l-ḫāṣṣa ḳūluncıñ (4) aġrısını teskīn eyleyenler bunlardur meṣelā ḳurd tersinden bir (5) direm azacıḳ ṭuzla ve büber ile vireler veyā iki dirhem ḫuḳne (6) ile iḫtiḳān eyleyeler veyā ḳurdıñ baġırsaḳların ḳurudub (7) bir direm miḳdārını dögüb pāpadya ṣuyıyla içüreler (8) Şeyḫ Ebū 'Alī Sīnā ve İmām Rāzī dirler ki geyik boynuzından (9) bir direm saḥḳ eyleyüb içüreler ammā müteaḫḫirīn anıñ ḳurumış (10) ḫuşyesindenbir direm ḳadar dögüb içürürler fi'l-ḥāl (11) def' eyler eylāvus ḳūlunc envā'ından bir marażdur eṭıbbā-i (12) İslāmiyyūn eylāvus dimek tercemesi Rabbü'r- raḥm dimekdür (13) ya'nī bu maraż ġāyet müşkil maraż olmaġla hemān Allāh raḥmet (14) eylesün dimekdür dimişler ammā ġalaṭ terceme eylemişlerdür bu maraż (15) ince baġırsaḳlarda olur aña Yūnānca ilyāñā dirler bu maraż (16) ol baġırsaḳda olmaġla ol maraża eylāvus dimişler niteki (17) ḳolon baġırsaġında olan maraża ḳūlunc didükleri gibi ve bu maraż

212-a

(1) bir şedīd muḫāṭaralı marażdur bu marażıñ sebebi ḳuvve-i dāfi‘anıñ (2) ża‘fi ve fi‘liniñ teşevvüşidür ve ‘alāmeti pek ḳuşmaḳ ve nefesi (3) ṭar olmaḳ ve göbek üstünde ziyāde aġrı olmaḳ ve ḳabż (4) olub aşaġadan bir şey çıḳmaya belki tefli yuḳarudan (5) çıḳa ve gāhīce sıtma ‘ārıż olur ve eli ve ayaġı soġur ve şovuḳ (6) şovuḳ terler bu marażıñ elemi ḳūluncdan ziyādedür ‘ilācı (7) müleyyin yaġlarla yaġlayalar ve müleyyin naṭūllar eyleyeler ve ābzen içine (8) girüb oturalar ve yuḳarudan müleyyin yaġlar içeler meṣelā (9) yigirmi direm ṭatlu bādem yaġını şeker şerbetiyle yā ḫaṭmī veyā (10) ebem gümeci ṣuyıyla vireler ve ḳuvvetine göre otuz direm bezr (11) yaġı veyā ḳırḳ dirhem vireler ebe gümeci veyā ḫaṭmī ṣuyıyla (12) ve şīrūġan yaġı daḫi bu fā’ideyi eyler ve tere yaġı bu ḫāṣṣa’yı (13) ifāde eyler ve ḫıyārşenbe balından on beş direm alub bādem (14) yaġıyla virüb üstüne ebe gümeci ṣuyı yā ḫaṭmī ṣuyı (15) içüreler ve ba‘żılar on dirhem diri jīve içürürler cerb (16) şeyler içürdükden ṣoñra ba‘de çalḳarlar jīve bağırsaḳlardan (17) tiz aşaġa iner açılur ḫalāṣ olur İbn-i Şerīf eydür Burusa

212-b

(1) şehrinde bu maraża ma‘cūnü’r-rāḥa ile ve ḥabb-ı efāviyāyla ve ḥuḳneler (2) ile çoḳ kişilere ‘ilāc eyledim heb fā’ide eyleyüb ḳūluncları (3) açıldı jīveye ḥācet olmadı dir ḥabb-ı efāviyāyı (4) maġaṣ marażında yazdıḳ ṣıfatı ma‘cūnü’r-rāḥa ḳaranfül (5) ve maṣṭakī ve zencebīl ve fülfül ve dār-ı fülfül ve cevz-i bevvā her birinden (6) iki dirhem maḥmūde on iki direm dögüb eleyüb ve ḳoyu (7) cüllābla kim ayva ṣuyıyla ve şekerle ve gül-ābla bişürülmiş ola (8) ḳarışduralar şerbeti iki direm yā üc dirhem ola ma‘lūm (9) ola ki ḳūlunc marażlarınıñ cümlesinde şāfla yā ḥuḳne ile (10) aşaġadan feṭḥ olmaduḳca yuḳarudan müshil virmeyeler ed-dīdān (11) ya‘nī ḳurdlar dört nev‘dür birine ṣoġulcan dirler yuḳaru ki (12) bağırsaḳlarda mütevellid olur uzun uzun olur kimisi bir (13) ẕirā‘ olur belki daḫi ziyāde olur bunlara ḥayyāt daḫi dirler (14) iki dürlüsi daḫi ḳolon ve a‘ver didükleri

bağırsaḳlarda (15) olur birisi yaşşı olur aña ḥabbü'l-ḳar‘ dirler ḳabaḳ çekirdegi (16) gibi yaşşı yaşşı olur gāhīce çıḳdugı zamān kīsesiyle bile (17) çıḳar uzun olur gāhīce kīsesüz ḳabaḳ çekirdegi gibi ufaḳ

213-a

(1) ufaḳ yaşşı yaşşı çıḳarlar ḫalḳ buña namāz-bur ḳurdı dirler (2) ve tatar ḳurdı dirler bir dürlüsi daḫi müdevver olur bu (3) ḳurdlardan gāhīce aġrı peydā olur ḳūlunc gibi elem virür (4) bir dürlüsi daḫi maḳ‘ada muttaṣıl olan ma‘ā'-i müstaḳīmde (5) olur sirke ḳurdı gibi ufaḳ olur sebebi ekşeriyyā ża‘f-ı (6) haẓm ve imtilā olmaḳ sebebiyle ḥāṣıl olan müte‘affin yaş (7) balġamdan olur ve ṭa‘āmlardan buġday āşı ve bögrülce (8) ve baḳla ve çig et ve südler ve yaş meyvelerden ve yaş otlar (9) yimeden olur ve ba‘de'ṭ-ṭa‘ām ḥammāma girmek ve ṭoḳ ḳarınla (10) cimā‘ eylemekden ḥāṣıl olur ‘alāmeti gice yatcaḳ aġzınıñ (11) ṣuyı aḳar ve gündüz ṭuṭaḳları ḳurur ve uyurken dişlerini (12) ḳıcırdadır ve uyḳu arasında ṣıcrar ve ḳorḳar ve çaġırur (13) ve muẓṭarib olur ve uyanduranlara ġażaba gelür ‘ilācı (14) ḳurdları öldürici otlar isti‘māl eyleyeler şimdi Frenk (15) ḥükemāsı arasında meşhūr olanlardan bir ot vardur (16) deryā içinde kenārlarda biter üşneye beñzer Frenkler arasında (17) ḳorālīnā dirler bu otdan bir direm miḳdārını dögüb südle

213-b

(1) yā balile yā gül-be-şekerle vireler sürer ḳırar çıḳarur ve Ḫorāsānīden (2) kāfūriyyeden ve pelīn ve farāsiyūn ve sükūrdiyūn ve zerenbād (3) ve çenṭiyānā ve lāhana tuḫmı ve aġac ḳavunı çekirdegi bunlardan her (4) ḳanḳısı isti‘māl olunsa ḳurdları çıḳarur eger ḥarāreti varise (5) yanmış geyik boynuzı ve semiz otı ve siñirli yapraḳ ve hindübā ve rūḥ-ı (6) zāc ve kükürd yaġı bunlar heb nāfi‘dür ve eyrelti köki daḫi gerek (7) ḳaynatsunlar gerek dögüb süfūf eylesünler ḳurdları çıḳarur (8) ve mürekkebātdan tiryāḳ-ı kebīri leymūn ṣuyıyla yā sirkeyle ezüb (9)

içüreler ḳurdları ḳırar ve müshilātdan ayāric-i fayḳarā ve ḥabb-ı ilāhī (10) nāfi'dür ve türbüd ma'cūnı daḫi mücerrebdür ve ma'ṣūmlara ḳudret (11) ḥelvāsıyla aġac ḳavunı ekşisini şerbet gibi ezüb içüreler (12) ve şeft-ālū çiçeginden şerbet yapub içürseler hem sürer ve hem (13) ḳurdları ḳırar çıḳarur ve bu ḥab hem sürer ve hem ḳurdları ḳırar (14) çıḳarur ṣıfatı budur ṣabr iki dirhem ḳorālīnā bir buçuḳ (15) dirhem rāvend bir direm mürr-ṣāfī buçuḳ direm ṣaḫm-ı ḥanẓal ṭoḳuz (16) buġday aġırı bunları saḫḳ eyleyüb pelīn 'uṣāresiyle ḥablar (17) eyleyüb buçuḳ direm vireler ḳurdları ḳırar çıḳarur ve bu süfūf

214-a

(1) daḫi ġāyet mücerrebdür ḳurumış ṣoġulcan iki direm ve yanmış geyik (2) boynuzı ve üşne'-i baḥriyye ya'nī Frenkler ḳorālīnā didükleridür (3) ve müşk-i ṭarāmaşī' ve Ḫorāsānī her birinden birer direm bunları saḫḳ (4) eyleyüb buçuḳ dirhemden bir dirheme dek vireler ve-yāḫūd (5) iki dirhem Ḫorāsānī ve bir dirhem şeft-ālū yapraġı dögülmiş ola (6) bunları yėyüb üstüne ṣovuḳ ṣu içeler ba'de üstüne bir (7) müleyyin vireler ḳoḳıyā ḥabbı gibi sürer çıḳarur ve eger semiz oti (8) tuḫmını dögüb bez içine ḳoyub südini oġub çıḳaralar (9) oġlancıḳlara içüreler veyā dögüb ṭa'āmına ḳatub ma'ṣūmlara (10) yėdüreler namāz-bozı ziyānsuz çıḳarur ma'lūm ola ki bu (11) ḳurdları çıḳarmaḳda ḳā'ide'-i külliyedür bir ḳac gün süd içeler (12) ba'de bir pāre eti kebāb eyleyüb ol gün biraz ac oturalar andan (13) kebābı aġzına alub çeyneye ol maḥalde cümle ṣoġulcanlar aġzını (14) açub ṭa'āma muntaẓır olurlar ol ḥīnde ol ṣoġulcan (15) ḳıracaḳ devāyı bir ġayrı mekānda ḥāẓırlayalar ḥattā ḳoḳusı buruna (16) girmeye fi'l-ḥāl devāyı getürüb burnını ṭutub devāyı içe 'ale'l- (17) ġafle ṣoġulcanlarıñ aġzına devā girüb helāk olurlar eger

214-b

(1) böyle itmezlerse devānıñ ḳoḳusını alduḳlarından ṣoñra aġızlarını (2) ḳaparlar devā te'ṯīr eylemez bu ṭarīḳla ḥīle ile içürürlerse fā'idesini (3) görürler ve eger

maḥmūdeden rub‘ direm bir dirhem türbüdile saḥḳ (4) eyleyüb südle ḳarışdurub ac ḳarınla içeler ḳurdlarıñ (5) cümlesini ḳırar çıḳarur ve yaḳılardan bu yaḳuyı ma‘şūmlarıñ (6) göbegi üstüne ḳoyalar ḳurdları ḳırar ṣıfatı budur pelīn (7) ve şeft-ālū yapraġı ve ṣıġır ödi her birisinden dörder direm (8) kişnic ve ṣabr her birinden bir direm bunları saḥḳ eyleyüb balile (9) ve sirkeyle ḳarışdurub göbege yaḳu eyleyeler ve yaş şeft-ālū (10) yapraġını dögüb sirkeyle ḳarışdurub ma‘şūmlarıñ göbegine (11) yaḳu eyleyeler ve çörek otını daḫi dögüb sirkeyle ḳarışdurub (12) ma‘şūmlarıñ göbegine yaḳu eylemek ġāyet nāfi‘dür ṣoġulcanları (13) ḳırar ve bu daḫi mücerrebdür fuḳarā ve köylüler ‘ilācıdur (14) ṣarımsaġıñ ḳabuġını ṣoyub berāberi üzümle dögüb ṣabāḥ (15) ac ḳarınla cevz ḳadar ikişer yuvalaḳ yudalar ṣoġulcanı ḳırar (16) çıḳarur ve bu devāları yuḳarıdan isti‘māl itmege ḳādir (17) olmayan nāzik mizāclara evvelā südle iḫtiḳān eyleyeler

215-a

(1) ṣoġulcanlar südiñ rāyiḥasını duyub aşaġa inseler gerekdür (2) ba‘de bu ḥuḳne ile iḫtiḳān eyleyeler ṣıfatı budur pelīn bir (3) ṭutam ekşi enār aġacınıñ kökiniñ ḳabuġı ve tūt aġacınıñ (4) ḳabuġı her birinden dört direm eyrelti köki beş direm bunları (5) ḳaynadub bunıñ ṣuyından elli dirhem alalar ve otuz dirhem (6) şeft-ālū yapraġınıñ ‘uṣāresinden alub ḳarışduralar bir dirhem (7) ṭuz ḳatalar yā deryā ṣuyından yigirmi direm yā ṭuzlu zeytūn (8) ṣuyından ḳatub ḥuḳne eyleyeler ve maḳ‘ad içinde olan (9) ufacıḳ ḳurdcıġazlar içün ṣabr ve ṣıġır ödi ve yarpuz (10) bu üçini berāber ḳarışduralar ve pānbūġa bulaşdurub aşaġadan (11) götüreler yarpuz ṣuyı yerine şeft-ālū yapraġı ṣuyı ḳarışdursalar (12) daḫi yeg ola ġıdālardan av etleri ve ṭuzlu paṣdırmalar (13) ve gügercin eti ve ṭuzlu noḫūd ṣuyı ve dimişler ki şīrūġanla (14) ve bekmez ile bişmiş un ḥelvāsı yimek ġāyet mücerrebdür ve acı (15) şeyler daḫi münāsibdür tūrb gibi ve ḫardal ve seẕāb gibi ve ḫār (16) tuḫmlar daḫi nāfi‘dür kerāvyā gibi ve keskin sirke daḫi eyüdür (17) ve cevz-i Rūmī ve Hindistān cevzi ḫuṣūṣā anīsonla isti‘māl

215-b

(1) eyleyeler ve ṭuzlu şu ve kibrītli şu icmek nāfi'dür ve ḳaranfül şuyı (2) dögülmiş anīsonla mücerrebdür ve cemī' ṭuzlu ve acı şeyler ḳurdları (3) ḳırar ve bārid-raṭb olub balġam arturur ġıdālardan ṣaḳınalar ve (4) yaġlılardan ve südlerden ve balıḳlardan ve ṣıġır etinden ṣaḳınalar (5) ḳarına yılan girdiginiñ 'ilācı beyānındadur ma'lūm (6) ola ki aġızdan ḳarına yılan girmede iḫtilāf eylemişlerdür (7) ba'żılar mümkin degildür dirler zīrā ḳarına girdükde elbette mi'deye (8) iner mi'deniñ ḥarāreti anı bişürür ifnā eyler ṣaġ ḳalmaḳ iḫtimāli (9) yoḳdur dirler ammā biz buña cevāb viririz ki içeri giren (10) yılan diri olmaġla anıñ ḥarāret-i ġarīziyyesi mi'deniñ (11) ḥarāretiniñ te'sīri men' eyler mi'de anı bişüremez niteki ṣoġulcanları (12) bişüremeyüb ifnā idemedigi gibi zīrā diri olmaġla mi'deniñ (13) ḥarāreti aña te'sīr eylemez eger dirlerse ki ṣoġulcan içeride (14) ḥāṣıl olmışdur mi'deniñ ḥarāretiyle me'lūf olmışdur (15) te'sīr eylemediginiñ aṣlı oldur ammā ṭaşradan ḥāṣıl olan (16) böyle degildür zīrā mi'deye girdükde mi'deniñ ḥarāretinden (17) elbette müte'essīr olur diri ḳalmaḳ iḫtimāli yoḳdur dirlerse

216-a

(1) biz diriz ki ṭaşradan içeri girdigi zamān cā'izdür ki mi'deniñ (2) ḥarāretinden müte'essīr olub ḫasta-şekl olur ba'de bir (3) ḳac günden ṣoñra mi'deniñ ḥarāretiyle me'lūf olub müte'essīr (4) olmaya zīrā kendi mā-dām ki ḥayātdadur anıñ ḥarāret-i ġarīziyyesi (5) kendini ḥıfẓ eyler müte'essīr olmaz ammā ba'żılar dirler ki ḳarına (6) yılan girdigini biz gördük ve yine çıḳdugını müşāhede eyledik (7) dirler ve ma'lūm ola ki ba'żı kimesneleriñ sevdāsı ḥareket (8) eyleyüb sevdādan rīḥ tevellüd eyleyüb mi'dede gezmek ile (9) anı yılan ṣanub ve aġzından yılan girdi ṣanurlar böyle (10) kişilere biz sevdā sürici şerbetler içürdik sevdāsı gidüb (11) bu vehmden ḳurtuldı ammā ba'żılarınıñ vāhimesi ḳavī olmaġla (12) vehmini def' içün şerbetden ṣoñra bir yılanı bulurlar bir ḳac (13) pāre eyleyüb göstermezler şerbet yüregini sürdigi zamān oturdugı (14) ābzīriñ içine görmedin

bıraġub ba'de gösterürler yüreginden (15) çıḳdı şanur vehmi def' olub ol marażdan ḫalāṣ olur (16) ammā mi'deye yılan girdiginiñ 'alāmeti mi'desinde aġrı (17) olub ve eli ve ayaġı şoġumaḳdur 'ilācı şoġulcan

216-b

(1) çıḳarmaḳda yazılan 'ilāclar buña daḫi 'ilācdur lākin (2) bunda tiryāḳ yidürmek gerekdür ki yılanıñ zehrinden bedeni (3) ḥıfẓ eyleye ve meşir daḫi nāfi'dür ve bu şu ġāyetle nāfi'dür (4) şıfatı budur Ḫorāsānī elli altı direm geyik boynuzınıñ (5) egelenmişi yigirmi dört direm şeft-ālū çiçegi sekiz direm ṣabr (6) dört direm pelīn ve şeft-ālū yapraġı ve eyrelti yapraġı her birini (7) dögüb ṣıḳub ṣuyını alub ikişer yüz direm ol şulardan (8) alalar ve eczāyı dögüb bu şular içinde üc gün üç (9) gice ışladalar bir sıcaḳ yerde ḳoyalar ba'de ḳar'a ve inbīḳla (10) taḳṭīr eyleyeler bu şudan sekiz dirhemden on altı dirheme dek (11) içüreler hem şoġulcanı çıḳarur ve hem yılanları öldürür (12) çıḳarur ve bir mücerreb daḫi vardur ekşi enār aġacınıñ ḳabını ḳaynadub (13) ṣuyını süzüb bir direm seẓāb tuḫmını dögüb yeyüb üstüne (14) ol ṣuyı içeler mücerrebdür ammā ba'żılar ḫastayı yeldirirler (15) ve segürtdürürler tā yorılub bayılub düşince ba'de ayaġından (16) aşarlar ve aġzınıñ ḳarşusına südi ḳaynadub ḳorlar tā südiñ (17) buḫārı aġzına gide yılan südiñ buḫārına ṭoġrı inüb çıḳar

217-a

(1) ve eger ḫardalı ḳaynadalar ve ṣuyına azacıḳ nişādır ve kibrīt ḳatalar (2) ve ḥuḳne ideler yılan aġız cānibine ḳaçar ve ḳuşmaġla çıḳması (3) āsān olur maḳ'ad marażlarınıñ 'ilācı beyānındadur (4) ma'lūm ola ki mi'deniñ aşaġası bağırsaḳlara ve bağırsaḳlarıñ (5) aşaġası maḳ'ada muttaṣıl olmaġla bu tertībe ri'āyet idüb (6) birbiriniñ ardınca yazdıḳ ma'lūm ola ki maḳ'ad marażlarınıñ (7) 'ilācı gücdür zīrā bedeniñ aşaġasında olub faẓalātıñ (8) mecrāsı olmaġla 'ilāc az te'ṯīr eyler bu maḳ'adıñ marażları (9) çoḳdur cümleden birisi bevāsīrdür bevāsīriñ eṣnāfı çoḳdur

(10) kimisi sūl'ūlīdür ya'nī sigil gibidür kimisi 'inebīdür ya'nī (11) üzüm gibidür kimisi tūtīdür ya'nī tūt gibidür kimisi tīnīdür (12) ya'nī encīr gibidür ve kimisi küçük ve kimisi büyükdür ve kimisi (13) maḳ'adıñ içinde ve kimisi ṭaşrasındadur ve kimi aḳar seyyāle dirler (14) ve kimi aḳmaz 'amyā dirler ve kimi sereṭānīdür ya'nī yaramazdur ve kimi selīmdür (15) ya'nī żararsızdur ve gāhīce devrile gelür ya'nī açılur ḥayż ḳanı gibi (16) aḳar kimi ayda bir ve kimi yılda bir kerre yā iki kerre yā ziyāde gelür (17) ve bunıñ sebebi yā sevdādur yā dem-i sevdāvīdür cigeriñ ḥarāretinden

217-b

(1) veyā ṭalaġıñ mizācınıñ fesādından olur ve gāhīce balġamdan (2) daḫi olur 'alāmātı ṭuṭaḳları beyāża mā'il ola ve revnaḳsuz (3) ola ve ḳuru ola ve beñzi şarı ola ve ḫafaḳānı ola ve dili (4) siyāh ve ḳuvvetiża'īf ola ve aşaġadan tefl az az çıḳa (5) ve ekşer bevāsīrli kişiniñ beñzi şarılıḳ ile yeşillik ortasında (6) ola ve gāhīce ḳılları dibinde gicimek 'ārıż olur 'ilācı (7) eger 'amyā olub aḳmazsa eger ḳan ġalebesi varise bāselīḳden (8) ḳan alalar ḳandan soñra eger aġrı def' olmazsa üstüne (9) sülük yapışduralar dem-i fāsidi çeker alur ve dā'imā ṭabī'atını (10) bu ma'cūnla müleyyin ṭutalar şıfatı budur ḳara helīle ve muḳl-ı (11) azraḳ ve mürver tuḫmı her birisinden on direm bunları dögüb (12) azacıḳ bādem yaġıyla yübūsetini alub üc aġırı balile (13) ma'cūn eyleyeler üç dört direm bundan isti'māl eyleyeler (14) ġāyet mücerrebdür ve eger bevāsīr seyyāl olub aḳarsa (15) kesmeyeler zīrā anıñ aḳmasında çoḳ fā'ide vardur meselā (16) māliḫūlyā ve şar' gibi marażlardan ḫalāṣ olur ammā eger ziyāde (17) ifrāṭla aḳarsa veża'f gelürse ol zamān ḳanı kesmek

218-a

(1) lāzımdur zīrā ifrāṭında istisḳāya veyā sū'i'l-ḳınyeye (2) mü'eddī olur evvelā şol eliñ useyleminden ḳan alalar ve arḳaya (3) ḳuru şīşe uralar ve eger aḳan ḳan

raḳīḳ ve ḥiddetli ise ḳanı (4) ḳoyuldub ḥiddetini kesecek şeyler isti'māl eyleyeler meşelā ḳuzu (5) ḳulaġı şerbeti ve gül şerbeti ve mersīn şerbeti ve rībās şerbeti gibi (6) ve eger bedende raḳīḳ aḫlāṭ ve ṣafrā varise evvelā bedeni tenḳıye (7) ideler bu müshil ile ṣıfatı budur ṣarı helīle ḳabuġı (8) bir buçuḳ direm ḳara helīle bir buçuḳ dirhem rāvend bir direm (9) bunları dögeler sıcaḳ hindübā ṣuyında sekiz sā'at ḳadar (10) ışladalar ba'de süzeler on iki direm gül-i mükerrer şerbeti (11) ve on iki dirhem Frengī ḳudret ḥelvāsı ol ṣuyla ḥal (12) eyleyüb üstüne azacıḳ dārçīnī eküb içeler bu merhem daḫi (13) ṭılā eyleseler ḳanı keser ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur günlük (14) ve ṣabr ve kil-i ermenī her birinden buçuḳ direm ve dem-i aḫaveyn iki direm (15) bunları saḥḳ eyleyüb yımırṭa ağıyla ḳarışdurub ṭavşan yüñini (16) baturub maḳ'adına yaḳu eyleyeler eger maḳ'adda şiş olursa (17) ebem gümeci yapraġı ve pāpadya ve ṣıġır ḳuyruġı ve kettān tuḫmı bunları

218-b

(1) bişürüb yaḳu eyleyeler eger aġrısı ziyāde ise ol yaḳunıñ (2) üzerine ḫaşḫāş yaġı sürüb yā bezr-i benc yapraġı ḳoyub maḳ'ada (3) yaḳu eyleyeler ve ḳavaḳ merhemi ġāyet nāfi'dür ve bu merhem daḫi (4) nāfi'dür ḫuṣūṣā maḳ'adda şiş ola ṣıfatı budur tere (5) yaġı ve gül yaġı her birinden sekiz dirhem yıḳanmış üstübec dört (6) dirhem bunları ḳarışdurub maḳ'ada süreler ve ṣoġulcanı kül (7) içinde bişürüb yımırṭa ṣarusıyla dögüb gül yaġıyla (8) ḳarışdurub maḳ'ada süreler ġāyet mücerrebdür ve muḳl merhemi (9) daḫi bevāsīriñ şişin giderür ve aġrısın teskīn eyler (10) ve ṣıġır ḳuyruġını Frenkler bevāsīr içün isti'māl iderler hem (11) yidürürler ve hem yapraġını ve çiçegini ḳaynadub bevāsīre yaḳu (12) eylerler aġrısını ve şişini giderür ḥattā buḫūr eylemesi bile nāfi'dür (13) ḥāṣılı içeriden ve ṭaşradan isti'māli bevāsīre ġāyet (14) nāfi' olduġından ba'ż diyārlarda bu ota bevāsīr otı (15) dirler ve Edirne şehriniñ eṭrāfında ḳatı çoḳ biter ve yabānī (16) lisān-ı ṣevri kökiyle ve yapraġıyla ḳaynadub bir ḳac zamān (17) içüb müdāvemet eylemek yā ḳurusını yaḳub kül eyleyüb balile

219-a

(1) ḳarışdurub ma'cūn gibi isti'māl eylemek bevāsīri yürekden (2) keser ve memelerin giderür ġāyet nāfi' ve mücerrebdür ve yılan yaşdukını (3) daḫi dögüb berāberi muḳl-ı azraḳ ile ḳarışdurub ḥablar yapub (4) isti'māl eylemek bevāsīriñ envā'ına nāfi'dür ve sünnetlüce (5) otı daḫi dögüb balile ma'cūn eyleyüb birer miṣḳāl (6) isti'māl eylemek dem-i bevāsīre ve sigillerine ġāyet nāfi'dür (7) İbn-i Şerīf eydür sigilleriñ her nev'ini izāle eyler ḥattā anadan bile (8) ṭoġmış olsa giderür hīc eṣeri ḳalmaz vaḳt olur ki üç gün (9) yimekle fā'ide ider ve ḳan ishāl olana 'acāyib fā'ide eyler ḳanı (10) keser giderür ve zora daḫi fā'ide eyler ve bevāsīr ḳanını hīc bir ot (11) kesmese bu otı bir ḳac gün isti'māl eyleseler evvel yaramaz ḳanın (12) sürer ba'de ṭutar bu bir ġarībdür bu ḫāṣṣa degme otda (13) bulunmaz hem bevāsīri giderür hem ḳanın ṭutar ve hem zaḫīri (14) giderür entüle ya'nī peyġamber çiçegi kökini dögüb balile (15) bir ḳac gün isti'māl ideler bevāsīre ġāyet nāfi'dür ve ḳanını (16) keser bī-naẓīrdür maḳ'ad yarıldıġınıñ 'ilācı beyānındadur (17) ekṣeriyyā ḳabżdan veyā yübūsetden veyā ṭuzlu balġamdan olur

219-b

(1) bu merhem ġāyet nāfi' ve mücerrebdür ṣıġır iligi ve tavuḳ yaġı ve ḳaz (2) yaġı ve tere yaġı ve ṭatlu bādem yaġı ve sūsam yaġı ve ḫaşḫāş (3) yaġı her birisinden üc direm keşīrā bir direm mürdesenk yarım direm (4) kifāyet ḳadar bal mūmıyla merhem eyleyüb dürteler ve gül merhemi daḫi (5) ġāyet nāfi'dür ve kāfūr merhemi daḫi eyüdür eger ḥarāretle olursa (6) ve bizim tecribemiz olan yaġ budur keçiniñ iç yaġı on dirhem (7) gül yaġı beş direm tavuḳ yaġı beş dirhem bunları ḥal eyleyüb bu edviyeleri (8) üstüne ḳoyalar marażı muḥkem saḥḳ olunmış üc direm isfīdāc (9) iki direm günlük ve ḥaṣulbān birer direm bunları merhem eyleyüb (10) bunıñla yaġlayalar ve ḳabż olmaḳdan ṣaḳınalar maḳ'ad şişiniñ (11) 'ilācı beyānındadur evvelā biraz za'feränla yımırṭa ṣarusı (12) ve gül yaġı ḳarışdurub süreler ve ebem gümeci ve ḫaṭmī ve iklīl (13) ü'l-meliki ḳaynadub bunıñ ṣuyıyla

istincā eyleyeler eger maḳ'adıñ (14) şişi ḳatı pek olursa merhem-i bāselīḳūnı yımırṭa ṣarusıyla (15) yā gül merhemiyle ḳarışdurub dürteler ve eger açılursa maḳ'ad (16) yaralarınıñ 'ilācını eyleyeler bu merhem maḳ'adıñ yaralarını oñuldur (17) ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur isfīdāc ve mürdesenk her

220-a

(1) birinden dört dirhem günlük ve şāb her birinden üç direm ṣabr (2) bir dirhem za'ferān nıṣf direm kifāyet ḳadar bal mūmıyla ve mersīn (3) yağıyla merhem eyleyeler maḳ'ad nāsūrınıñ 'ilācını bildürür (4) nāsūr didükleri bir delikdür maḳ'adıñ kenārında olur iriñ (5) aḳar bir şişiñ deşilmesinden veyā bir yaradan olur ve gāhī (6) ma'ā'-i müstaḳīmde olur ve gāhīce meşāne cānibinden delinür (7) bu marażıñ 'ilācı gücdür lākin evvelā bedeni aḫlāṭ-ı fāsideden (8) tenḳıye eyleyeler ba'de eger ol deligiñ aġzı küçük ise (9) aġzını büyüdeler çenṭiyānā ḳomaġla ba'dehu ġāfiṣi ve zeytūnı (10) ḳaynadub ṣuyına azacıḳ şāb ḳatub zerrāḳa ile ol delikden (11) bu ṣuyı idḫāl eyleyüb yıḳayalar ba'de delügine mürr ve şāb (12) ḳoyalar ve bu şiyāf Muḥammed bin Zekeriyyā'nıñdur ġāyet nāfi' ve mücerrebdür (13) ṣıfatı budur ṣabr ve günlük ve anzarūt ve dem-i aḫaveyn ve cülnār (14) ve işmid ve şāb her birinden bir cüz' cenkār beş cüz' bunları şiyāf (15) idüb isti'māl eyleyeler maḳ'ad çıḳduġınıñ 'ilācı (16) beyānındadur bunıñ sebebi maḳ'adıñ 'aḍalātına ziyāde ruṭūbet (17) 'ārıż olmadan olur veyā ziyāde ṣovuḳdan veyā ṣovuḳ ṭaş

220-b

(1) üstüne oturmaḳdan olur veyā zaḫīr ṭarīḳıyla zordan (2) veyā şişden olur 'ilācı evvelā müleyyin şeyler yaḳu ideler (3) meşelā ebe gümeci yapraġı ve ḫaṭmī yapraġı ve pāpadya ve kettān (4) tuḫmı ve būy tuḫmını bunları ḳaynadub tere yağıyla yaḳu eyleyeler (5) ḫuṣūṣā şişden olduġı zamān bu yaḳu yumşadur ba'de (6) maḳ'adı içeri ḳoyalar ba'de üzerine ḳābıż şeyler ḳoyalar bunıñ (7) gibi günlük

dem-i aḫaveyn ve şaḳız ve gül ve gül-nār ve māzū ve mersīn (8) bunları dögüb üzerine ekeler eger zaḥīrden oldıysa evvelā (9) iḫtiḳānla māddeyi istifrāġ eyleyüb ba'de bu meẕkūr 'ilācla (10) 'ilāc eyleyeler eger irtiḫā'-i 'aḍalātdan olursa günlük (11) ve çam şaḳızı ve maştakī ve lāden bunları buḫūr eyleyeler (12) veyā muḳl veyā cevz-i bevvā veyā ḳaranfül veyā besbāse buḫūr eyleyeler (13) ve ḳuzı ve sālviyāyı ve ḳara baş bişürüb yaḳu eyleyeler ba'de (14) sünbül yaġıyla yā defne yā ḳıst yaġlarıyla yaġlayalar ciger (15) ḫastalıḳlarınıñ 'ilācını beyān eyler ma'lūm ola ki (16) ciger şaġ eyegüleriñ altında olur muḥaddebi ya'nī yumrı yanı (17) eyegüler cānibindedür muḳa'arı ya'nī çuḳur yanı mi'de cānibindedür

221-a

(1) mi'dede haẓm olan ṭa'āmıñ şāfīsi māsārīḳā ṭamarlarından (2) çekilüb cigere gelür cigerde bir daḫi bişer aḫlāṭ-ı erba'a bu cigerde (3) ḥāṣıl olur ḳan ṭamarlar vāsıṭasıyla a'ẓāya yayılur bedene (4) ġıdā olmaġiçün şafrā öde varur öd cigeriñ çuḳur cānibine (5) muttaşıldur ve sevdā ṭalaḳa varur ve balġam ḳanla ḳarışıḳ ṭamarlarda (6) olur ve cigere çoḳ maraẓlar 'ārıż olur ve haẓm-ı ṯānī cigerde (7) olmaġla ciger marīż olıcaḳ sāyir a'ẓā daḫi marīż olur ve bu (8) kitābda biz ciger maraẓlarınıñ meşhūrlarından ba'ẓısını beyān eyleyelim (9) ma'lūm ola ki cigeriñ sū'-i mizācı ekṯeriyyā māddī olur zīrā (10) kendi mādde tevellüdiniñ maḥalli olmaġla sū'-i mizācı māddeden ḫālī (11) olmaz zīrā sū'-i mizāc ḥār olsa şafrā tevellüdini mūcibdür eger (12) bārid olursa balġam tevellüdini īcāb eyler pes aña tizeye mādde muḳārin (13) olur sū'-i mizāc-ı ḥārrıñ sebebi yā yüregiñ ḥarāretinden yā ḥār (14) şeylerden olur yā bahārlı şeyler yimekden olur meṯelā ḳaranfilli (15) ve büberli şeyler gibi yā ziyāde ṭuzlu şeyler yimekden veyā ıssı (16) havāda çoḳ gezmekden olur 'alāmeti pek şuşamaḳ ve ṭa'āma (17) iştihāsı az olmaḳ ve bevli ziyāde şarı olmaḳ ve nabżı serī'

(1) olmaḳ ve dili ḳuru olub ve eli ve ayaġı yanmaḳ ve ıssı şeylerden (2) mutażarrır olub şovuḳ şeylerden müntefi‘ olmaḳdur ‘ilācı (3) eger ḳuvveti varise ḳan alalar zīrā ḳan almaḳ ḥarāreti teskīn eyler ve hem (4) māddeyi taḳlīl ider ve temr-i Hindīyi hindübā şuyıyla ışladub nīlūfer (5) şerbetiyle şabāḥ şabāḥ içeler ġāyet nāfi‘dür ve rībās şerbeti (6) ve rümmāneyn şerbeti ve şandal şerbeti nāfi‘lerdür ve bu maṭbūḫ ciger (7) ḥarāretine ġāyet nāfi‘dür ṣıfatı budur acı mārūl yapraġı (8) ve lisān-ı şevr yapraġı ve ḳuzu ḳulaġı yapraġı her birinden bir avuc nīlūfer çiçegi (9) yedi dāne Mardin erigi on beş dāne bunları şuyla bişürüb (10) ba‘de içine egelenmiş iki direm şarı şandal ve bir dirhem gül (11) dögüb ekeler bir yerde ḳoyalar ṭura ba‘de süzüb şuyını benefşe (12) şerbetiyle içüreler eger içine rūḥ-ı zācdan bir ḳac ṭamla ṭamladub (13) ba‘de içürseler ziyāde nāfi‘ olur ve ciger üstüne żımād (14) ü’ṣ-ṣandaleyn ḳoyalar ve it üzümi ve mārūl ‘uṣāresi ḳoyalar (15) ve ḳabaġı rendeleyüb içine bir ḳac ṭamla gül sirkesi ḳoyub ciger (16) üstüne yaḳu ideler ve ġıdāsı acı mārūl yā acı mārūl ṣalatası (17) yā pilic ile bişürüb yidüreler ve ḳabaġı daḫi pilic ile bişürüb yėyeler

(1) ve ma‘lūm ola ki mā’ü’l-cübn ve arpa şuyı ġāyet nāfi‘lerdür (2) ve ḫıyārıñ içini yimek ġāyet nāfi‘dür ḫuṣūṣā sükkerī (3) sükencübīn ile ola sū’-i mizāc-ı bārid ‘alāmeti ekserī ruṭūbetle (4) olur ve sebebi şovuḳ şeyler tenāvülinde olur ḳabaḳ ve yoġurt (5) gibi ve şovuḳ şuyı çoḳ icmek ve ḳanı çoḳ aḳıtmaḳ gibi ve gāhīce (6) iḫtibās-ı demden olur ‘alāmeti ṭuṭaḳları ve dili beyāż olur (7) ve şusuzlıġı az ola ve ṭa‘āma iştihāsı ziyāde ola ve bevli (8) beyāż ola ve nabżı gic gic ḫareket eyleye ve bu maraż tiz tedārik (9) olunmazsa istisḳāya mü’eddī olur ‘ilācı eger balġam varise (10) balġamı çıḳarub bedeni tenḳıye eyleyeler eger ḳan iḫtibāsı varise (11) ḳan alalar ve ma‘cūnlardan münāsib olan dārçīnī ma‘cūn (12) ve devā’ü’l-lük ve devā’ü’l-kürküm ve aḳrāṣdan ġāfiṣ ḳurṣı (13) ve bu ḳurṣ ġāyet mücerrebdür

Cālīnūs'ıñ terkībindendür eczāsı budur (14) anīsoñ ve kerefis tuḫmı ve āsārūn ve pelīn ve acı bādem (15) bunlardan berāber alub saḥḳ eyleyüb peyān balıyla ḳurşlar düzüb (16) bir direm bundan bal şuyıyla vireler ba'de sıcaḳ yaġlarıla (17) yaġlayalar pelīn yaġı ve sünbül yaġı gibi ve bu merhem ġāyet mücerrebdür

222-b

(1) ciger bürūdetine bizim terkībimizdür ṣıfatı budur sünbül yaġı ve pelīn (2) yaġı ve maṣṭakī yaġı her birinden on direm sünbül ve 'ūd ve (3) ḳaranfül ve pelīn her birinden iki direm maṣṭakī ve ġāfiş ve za'ferān (4) birer direm bunları kifāyet ḳadar bal mūmıyla merhem idüb ve cigere (5) ṭılā eyleyeler ve ġıdālarda bārid şeylerden ṣaḳınalar ḳabaḳ gibi (6) ve ḫıyār gibi ve muḳaṭṭar dārçīnī ṣuyı icmek ġāyet münāsibdür (7) ve gügercin ve keklik kebābları münāsibdür ve cigeriñ süddesi (8) ḫalḳ içinde südde didükleridür bundan çoḳ marażlar ḥāṣıl olur (9) ve 'alāmeti ṣaġ cānibde bir şiş olub ve bir aġırlıḳ ḥis eyler ve bir (10) veca' olub nefesi ṭar olur ve levni müteġayyir olur ve arıḳlar zīrā (11) ṭamarlar münsed olmaġla a'żāya ġıdā varamayub arıḳlar ve aşaġadan (12) tefl çoḳ çıḳar ammā bevl az olur ve gāhīce ḥummāsı bile olur (13) 'ilācı eger ḳan ziyāde ise bāselīḳden veyā ṣaġ eliñ (14) useyleminden ḳan alalar bevāsīr veyā ḥayż ḳanı iḥtibāsından ise (15) ṣāfın ṭamarından ḳan alalar yā bevāsīr üzerine sülūk yapışduralar (16) eger ḥarāret varise hindübā şerbeti ve pezentīn şerbeti vireler (17) ve büzūr-ı bāride müstaḥlebi içüreler ve şarāb-ı dīnārīden müstaḥleble

223-a

(1) vireler eger bürūdet varise uṣūl şerbeti ve pelīn şerbeti ve ġāfiş (2) şerbeti içüreler ve devā'ü'l-kürküm ile ve ḳurṣü'r-rāvend ile bile (3) içüreler ve pezentīn şerbetini rāvendle içürmek münāsibdür (4) ve ma'lūm ola ki bu 'ilāclar eski 'ilāclardur kitāblarda (5) çoḳ yazmışlardur lākin şimdiki zamānda bu 'ilāclarıñ içine (6) rūḥ-ı zācdan bir iki ṭamla veyā ḳırīmū-ṭarṭarūdan bir direm ḳadar (7)

ḳatub içürseler ġāyet güzeldür eger ʻillet eski olub ʻilāclar (8) teʼsīr eylemezse çilek maʻcūnı veyā şerbetini virmek gerekdür ve bu (9) çilek cevārişi mücerrebdür ṣıfatı budur müdebbir saḥḳ olmış çilekden (10) sekiz direm şeker elli direm ġāfiṣ ṣuyıyla ḥal eyleyüb içine (11) dört ḳaṭre ḳaranfil yaġı ḳatub ḳıvāma getürüb bir mermer (12) üstüne döküb pār-çe pār-çe kesüb ḥıfẓ eylerler vaḳt-ı (13) ḥācetde üc dirhemden dört dirheme dek istiʻmāl (14) eylerler istiʻmāli ʻaḳabinde ṭurmayub çoḳ gezmek gerek (15) tā yorılınca geze ve ġalīẓ ṭaʻāmlardan ṣaḳınmaḳ gerek (16) pirinc pilāvı gibi ve lāpa ve herīse ve peynir ve paṣdırma gibi (17) ve üzüm ile Şām fıstıḳı yā fındıḳ yiyeler ve yimeklerinde

223-b

(1) maʻdenūsile veyā kerefisle veyā dārçīnīyle bile yiyeler pilic (2) yā keklik maʻdnūs kökiyle veyā kerefis kökiyle bişürüb yidüreler (3) ciger şişiniñ ʻilācı beyānındadur cigerde ıssı (4) şiş olmaḳ yā ṣāfī ḳandan veyā ṣafrāyla ḳarışıḳ ḳandan olur (5) veyā balġam veyā sevdā ḳarışıḳ ḳandan olur sebebi cigeriñ (6) ziyāde ḥarāreti olmaġla aḫlāṭ cigere çekilür veyā ciger (7) zaʻīf olduġından aña dügülen māddeyi ḳabūl eyler ʻalāmeti (8) ṣaġ cānibde ziyāde aġırlıḳ olur ve ziyāde ḥarāretle ve ḳuru (9) öksürükle sıtması olur ve nefesi ṭar olur ve sıtması gice (10) olur ve ṣaġ ṭarafa yatduḳda aġrısı ziyāde olur ve nabżı (11) serīʻ olur ve ṣuṣar ve dili ḳurur ve gāhīce siyāh bile olur (12) ve ṭabīʻatı ḳabż üzerine olur ve bu maraż ẕātü'l-cenbe müşābihdür (13) lākin ḥāẕıḳ ṭabībler ḳatında ḫafī degildür nabıżdan ve öksürükden (14) bilinür ʻilācı Cālīnūs eydür ṣaġ eliñ bāselīḳinden (15) bayılmaḳ mertebesine varınca ḳan alalar ammā bizim yanımızda ḳuvvetiniñ (16) taḥammüline göre aḳıdub baʻde ṭutub yine almaḳ yaʻnī tedrīcle (17) az az aḳıtmaḳ daḫi maʻḳūldur lākin tizce ḳan almaḳ teʼḫīr itmemek

224-a

(1) vācibdür eger verem muḥadde-i kebdde ise ḥuḳne-i leyyine müshilden (2) münāsibdür eger muḳa'arında ise müshil ensebdür gül-i mükerreī (3) şarābı gibi ve benefşe mükerreri gibi ve ḳudret ḥelvāsı ve ḫıyār (4) şenbe ve temr-i Hindī gibi ve mürekkebātdan diyāḳātīlīḳūn ma'cūnı (5) gibi eger balġam 'alāmeti varise ġārīḳūnla ve mecūḳānla ishāl (6) eylerler ve eger sevdā 'alāmeti varise müshiline eftīmūn ve sinā (7) ve besfāyic ḳatalar ve ciger üstüne ayva yaġını ṣandal ve gül sirke (8) siyle ḳarışdurub ḳoyalar veyā bu żımādı ḳoyalar ṣıfatı budur (9) mārūl ve hindübā yapraġı ve it üzümi ve siñirli yapraḳ (10) bunları dögüb azacıḳ sirkeyle ḳarışdurub ciger üstüne (11) yaḳu eylerler ve żımādü'ṣ-ṣandaleyn yaḳu eylemek münāsibdür bu yaḳular (12) ibtidāda olur ba'de bu yaḳuyı ḳoyalar gül yaġı ve ayva yaġı (13) dörder direm pāpadya yaġı ve pelīn yaġı ve ṭuraḳ otı yaġı (14) her birinden iki direm gül sirkesi üc direm kifāyet bal mūmıyla (15) merhem idüb yaḳu ideler ve marażıñ tezāyüdi zamānında (16) bu yaḳuya pāpadya ve būy tuḫmı ve gök süsen yaġı ve zeyt-i (17) 'atīḳ ve zūffā ve yarpuz ṭabīḫları ḳatarlar ammā marażıñ intihāsında

224-b

(1) yalñız bu meẕkürları yaḳu eylerler ve ġalīẓ ṭa'āmlardan ṣaḳınalar (2) ḥelvā gibi herīse gibi ve mārūl ile veyā hindübāyla veyā lisān (3) ü'ṣ-ṣevr ile pilici bişürüb ṣuyın içeler ve gāhīce cigeriñ şişi (4) pek olur ṣalābetü'l-kebd dirler bunıñ 'ilācı gücdür 'ilācı (5) üstüne yumşadıcı ve taḫlīl idici şeyler ḳoyalar bu merhem gibi (6) dāḫılyūn merhemi on altı direm ve çādır uşaġı ve muḳl her (7) biri sirkeyle ḥal olmış ola ikişer direm ḳaz yaġı ve ṣığır iligi (8) her birisinden on altı direm bunları kifāyet ḳadar bal mūmıyla (9) merhem eyleyüb cigeriñ üstüne ḳoyalar ġāyet eyüdür ve içeriden (10) ṣaḳız ile çādır uşaġını ḥab eyleyüb dā'imā isti'māl (11) itdüreler eger bu maraż eskirse 'ilāc te'ṯīr eylemez ṣapārīna (12) ile eyrelti kökini ḳaynadub içüreler ve bundan ḳavīdür bu marażda (13) çilek ma'cūnı ve çilek

şerbeti sū'ü'l-ḳınye bu bir marażdur ki (14) ciger za'fından veyā süddesinden veyā ṭalaġıñ şişinden (15) veyā şalābetinden ve gāhīce mi'deden ve dimāġdan daḫi olur (16) ammā nādirdür ve gāhī uzun ḫastelikler 'aḳabinde ve gāhī dem-i (17) bevāsīriñ ve ḥayżıñ iḫtibāsından ve ifrāṭından olur el

225-a

(1) ve ayaḳ ve yüz göz şişer muḳaddime'-i istisḳādur 'ilācı sebebini (2) izāle eylemekdür bu marażda faṣdı men' eylemişlerdür ammā İbn-i (3) Sīnā eger iḫtibās-ı ḥayżdan veyā dem-i bāsūrıñ iḫtibāsından (4) olursa faṣd olunur dimiş bāḳī 'ilācı cigeriñ sū'-i (5) mizāc-ı bāridde żikr olunan 'ilāclar buña daḫi 'ilācdur (6) ve bu ḥab bu maraża ġāyet münāsib ve mücerrebdür rāvend iki (7) direm sünbül-i Hindī bir denk bunları saḥḳ eyleyüb ḥablar ideler (8) pelīn şerbetiyle her gün bu ḥabdan nıṣf dirhemden bir dirheme (9) varınca isti'māl eyleyeler ġāyet nāfi'dür ve bu süfūf (10) Frenk ṭabībleri arasında meşhūrdur bu maraża isti'māl (11) eylerler ġāyet nāfi' ve mücerrebdür ṣıfatı budur pelīn ṣuyıyla ve sirkeyle (12) tekrār yayḳanmış ve ḳurumış tavuḳ ḳurṣağı yigirmi dört direm (13) ḫavlincān ve dārçīnī üçer direm ḳaranfül bir buçuḳ direm za'ferān (14) bir direm ḳurumış ḳurd cigeri on altı direm gül şekeri yigirmi dört (15) direm bunları saḥḳ eyleyüb iki dirhemden üç dirheme dek (16) dārçīnī ṣuyıyla isti'māl eyleyeler istisḳā bu maraż (17) üç dürlüdür biri zıḳḳīdür ya'nī zıḳ'Arabca tuluma dirler bu

225-b

(1) ādemiñ daḫi ḳarnı ṣuyla ṭolu tuluma beñzedigiçün zıḳḳī didiler (2) ve bu marīżiñ ḳarnı ṣuyla ṭolar ḥattā bağırsaḳları ṣu içinde (3) yüzer gibi olur 'ilācı münāsib şerbetlerle ṣuyı çıḳarmaḳdur (4) zamān-ı evāyilde ḳulapa isti'māl iderler idi muḫāṭaralı olmaġla (5) şimdiki zamānda Yeñi Dünyā'da bulmışlardur çalāpa dirler bu maraża (6) ġāyet münāsibdür ṣuyını sürüb çıḳarur żararsuzdur bir direm andan (7) virürler bir azacıḳ zencebīl ile ve bundan ḫafīfdür mecūḳān bir (8)

direm ḳadarını azacıḳ zencebīl ile vireler ammā bir ṣamġ vardur (9) ġūtāġunbā dirler bu maraża ġāyet nāfi'dür bundan bir denk yā yarım (10) denk rūḥ-ı zācla vireler müshilātdan ṣoñra cigere ḳuvvet virecek (11) şeyler isti'māl eyleyeler ḳurṣ-ı efsentīn gibi ve ḳurṣ-ı ġāfiṣ gibi ve ḳırīmū- (12) ṭarṭarūdan bir direm ḳadar baldırı ḳara ṣuyıyla ve ġāfiṣ ṣuyıyla (13) virürler idrār eyler ve telyīn eyler ve süddeleri açar ve idrār (14) ve tecfīf ve ḳuvvet virmek içün Yeñi Dünyā'da bulduḳları ṣāṣafrās (15) ġāyet nāfi'dür ḳaynadub ṣuyını içürürler ġayrı devāya ḥācet (16) ḳomaz isterlerse süfūf eylesünler her ne ṭarīḳla isti'māl iderlerse (17) cā'izdür ve ḳarnı üzerine ṭarıyı ṭuzla ḳavrub kīseye ḳoyub

226-a

(1) yaḳu eylerler ve bu żımād mücerrebimizdür ṭaşradan ḳorlar ṣuyı (2) ishāl eyleyüb çıḳarur ṣıfatı budur ḳarḳa düglegi köki (3) ve semiz ḳabaḳ sekizer direm bunları zeytle bişüreler tā muḥkem bişüb merhem (4) gibi ola ve bunıñ içine şaḥm-ı ḥanżal ve ġārīḳūn her birinden (5) iki direm ve mürver yemişi ve maḥmūde birer direm ḥarbaḳ-ı esved ve demür (6) bozan her birinden buçuḳ direm evvelkiye ḳarışdurub bal mūmıyla (7) merhem eyleyüb ḳarna yaḳu eyleyeler ve çilek ma'cūnı ve süfūfi (8) bu maraża ġāyet nāfi'dür ve ḥastaya lāzım olan budur ki (9) ṣu içmeye ve yaş yemişler ve yaş ṭa'āmlar yimeyüb ḳurudıcı şeyler (10) isti'māl eyleyeler ve keklik ve gügercin ve serçe ve beksimād ve fıstıḳ (11) ile üzüm ve ṣu yerine ṣāṣafrās ṣuyını içeler ve (12) istisḳānıñ birine daḥi istisḳā-yı ṭablī dirler bu marażda (13) rīḥden ḳarnı şişer 'alāmeti ḳarnını ursalar ṭabıl gibi öter (14) ve aġrısı olur göbek yanında ve bel aġrısı olur ve ṭabī'atı (15) ḳabż olur 'ilācı yel ṭaġıdıcı şeyler vireler ayāric-i (16) fayḳarāyla ġārīḳūn ġāyet münāsibdür ba'de bu süfūfi (17) vireler yelleri ṭaġıdur ve mi'deyi ḳızdırur ve cigere ḳuvvet virür

(1) ṣıfatı budur ḫavlincān ve dārçīnī her birinden bir buçuḳ dirhem (2) aġac ḳavunı ḳabuġı ve ʿūd aġacı ve cevz-i bevvā her birinden bir direm (3) anīsoon ve kerāvyā her birinden iki direm cümle eczā ḳadar şekerle (4) süfūf eyleyeler ve ḳarnı üzerine yėl ṭaġıdıcı şeyler ḳoyalar ṭarıyı (5) ṭuzla ḳavrub ḳoyalar ve sezāb yaġı ve defne yaġı sürmek (6) ġāyet nāfiʿdür ve fuḳarā içün mücerreb ʿilācdur ṣıġırıñ (7) ve keçiniñ tersini kükürdile ḳarışdurub bevl-i ṣıbyānla ḳarışdurub (8) yaḳu eyleyeler ve marīż mümkin olduġı ḳadar etmek yimesün ve keklik (9) eti münāsibdür ve ṣu yėrine ṣaḳız veyā ṣāṣafrās ṣuyı içüreler (10) ve istisḳānıñ birine daḫi istisḳā-yı lāḫmī dirler maʿlūm (11) ola ki bu istisḳā-yı lāḫmī sū'i'l-ḳınyeniñ nihāyetidür sū'i'l-ḳınye (12) muḳaddime-i istisḳā didükleri muṭlaḳ degildür belki istisḳā-yı (13) lāḫmīniñ muḳaddimesidür ve bunıñla sū'i'l-ḳınyeniñ farḳı bunda (14) maraż ziyāde olub sū'i'l-ḳınyede az olmaḳdur ve istisḳā-yı (15) lāḫmīde sū'-i mizāc müstaḥkem olmasıdur ʿalāmeti cemīʿ beden (16) şişer barmaḳ baṣsalar ḫamīre batar gibi batar barmaġı ḳaldurduḳda (17) bir zamān yėri çuḳur ḳalur ve levni beyāż olur ve bir azacıḳ

(1) gizlice ḥarāreti olur ve nefesi ṭar olur ʿilācı māddeden (2) bedeni tenḳıye eylemekdür mecūḳānla ve ġārīḳūnla ve devā'ü'l-ḳurṭum ile (3) ve yir mürveriniñ ʿuṣāresi bu maraża ġāyet nāfiʿdür ve bu (4) marażıñ devālarında ve müshillerinde sünbülden ve pelīnden elbette biraz (5) ḳatalar ve aʿżāsını dā'imā oġalar ve üzerine kükürd ve şāb ve günlük (6) saḥḳ eyleyüb sirkeyle ḳarışdurub bedenine ve ḳarnına süreler (7) ve bir mücerreb vardur ḳurbaġaları zeytle ḳaynadub bedenine süreler (8) şişlerini ṭaġıdur çoḳ tecribe olunmışdur bi'l-ḫāṣṣa nāfiʿdür ve kirpi (9) etini yimek bi'l-ḫāṣṣa istisḳā-yı lāḫmīye nāfiʿdür ve vācibdür ki (10) ṣu yėrine peyġamber aġacı ve ṣāṣafrāsı ḳaynadub içüreler (11) ve lāzım geldükde bunıñla terledeler ġāyet nāfiʿdür ve ṭaʿāmları (12) serçe gibi ve yabān gügercini ve keklik

ve çil ḳuşı gibi ola (13) ve ma'lūm ola ki Cālīnūs tenbīh eylemişdür emrāż-ı ḥāddeniñ (14) tedbīrinde eger istisḳā-yı lāḥmīniñ sebebi ḥayż veyā bevāsīr (15) ḳanınıñ veyā mu'tād olmış burun ḳanınıñ iḫtibāslarından olursa (16) veyā ṭamarlarıñ imtilāsından olursa taḥallül az olmaġla veyā (17) ḳan arturıcı şeyler tenāvül eylemekle ol zamān şaḳınaraḳ taḥarrī

227-b

(1) idüb māddeyi taḳlīlden ve ḥarāret-i ġarīziyyeyi tervīḥden ötüri (2) ḳan alalar imtilādan olana müşterekden ve bāselīḳden alalar (3) iḫtibās-ı ḥayż ve dem-i bevāsīrden olana şāfinden alalar ve (4) haftada bir ḳuşmaġı 'ādet ideler tūrb tuḫmını sükencübīn ile (5) içüb ḳuşalar ve şerbetleri pezentīn şerbeti ve şarāb-ı uṣūl (6) ve sükencübīn 'anşalı ola ṭalaḳ marażlarınıñ 'ilācı (7) beyānındadur ma'lūm ola ki ṭalaḳ şol ṭarafda eyegüler (8) altında olur ve bu ṭalaḳ sevdānıñ maḥallidür niteki öd (9) şafrānıñ mekānı olduġı gibi ve cemī'-i cigere 'ārıż olan (10) marażlar bu ṭalaḳa daḫi 'ārıż olur ve aña olan 'ilāc buña (11) daḫi olur lākin bunıñ 'ilācı daḫi ḳavīce gerekdür ṭalaḳ (12) süddeleriniñ 'ilācı beyānındadur bu marazıñ sebebi (13) ekşeriyyā bir ġalīż ḫılṭdur ekşerī sevdāvīdür ve ekşeriyyā bevāsīr (14) ḳanı veyā ḥayż ḳanı muḫtebes olmaḳdan veyā ṭalaḳıñ ḥarāretinden olur (15) keylūs hażm olmadan kendine çeker veyā mi'deniñ hażmınıñ ża'fından (16) olur 'alāmeti şol cānibde bir aġırlıḳ olur ve ḥareket (17) itdükce aġrur ve bedeniñ levni bulanıḳ olur ve ba'żılarına

228-a

(1) ḫafaḳān ve ḳuru öksürük ve żīḳ-ı nefes ve mālīḫūlyā-yı merāḳiyā 'ārıż (2) olur ve bu maraż eskidigi vaḳtin çoḳ marażlara mü'eddī olur (3) istisḳā ve cüdām ve uyuz ve gicik gibi 'ilācı bedeni māddeden (4) tenḳıye eyleyeler ve süddelerini açalar ve bu muġlāb mücerrebdür ṣıfatı budur (5) eyrelti köki ve besfāyic ve ılġın aġacınıñ ḳabuġı her birinden (6) dört direm kemādiryūs ve altun otı her birinden

bir ṭuṭam (7) ve çekirdeksüz üzüm sekiz direm bunları ḳaynadub şuyından (8) elli direm alub nıṣf direm ḳırīmū-ṭarṭarū ḳatub ve baldırı ḳara (9) şerbetiyle içeler ve gāhīce līnet içün şāh-tere ḥabbı ve āmıḳ ma'cūnı (10) münāsibdür eger bunlar te'şīr eylemezse çilek ma'cūnı vireler ve ṭalaḳıñ (11) üstüni kebere yaġı ve acı bādem yaġıyla yaġlayalar ve ḳurṣ-ı kebere (12) ve ḳurṣ-ı īrsā ġāyet nāfi'dür ve ġalīẓ ġıdālardan ṣaḳınalar (13) pirinc ve herīse gibi ve yidügi ṭa'āmlara ḳuş ḳonmaz ve rāziyāne (14) ve ḥardal ḳatalar ve tūrb yiyeler ve ılġın aġacı ṣuyı içüreler (15) ve ılġın aġacından bir ẓarf yapub dā'imā ṣuyı andan içseler (16) bi'l-ḫāṣṣa nāfi'dür ṭalaḳ şişiniñ 'ilācı beyānındadur (17) eger şiş ḳandan olursa ṣol ṭarafda aġrı ziyāde olur

228-b

(1) ve cümle beden aġır olur eger ṣafrādan olursa aġrısı ṣancu (2) gibi ṣancar ve ṣusuzluḳ olur ve aġzı acı olur ve uyḳu uyumaz (3) ve gāhīce hedeyān söyler ve gāhīce gün aşurı sıtması olur (4) ve eger balġamdan olur bedeni aḳ olur ve aġrısı az olur ve ṣusuzlıġı (5) olmaz ve eger sevdādan olursa beñzi ḳaramtıraḳ olur ve gāhī (6) üç günde bir sıtması olur 'ilācı ṣol eliñ bāselīḳinden (7) yā useyleminden ḳan alalar ve eger şiş ḥayżıñ veyā dem-i bevāsīriñ (8) iḫtibāsından olursa ṣāfinden alalar ve ḳanı aḳıtmaġa sa'y (9) eyleyeler ba'de üzerine ibtidāda sirkeyle gül yaġı ḳoyalar ba'de (10) muġlāb virüb ba'de müshil vireler ve māddesini bu şerbetlerle (11) bişüreler pezentīn şerbeti gibi ve benefşe şerbeti gibi ve hindübā ṣuyı (12) ve şāh-tere ṣuyı ve sükencübīn sükkeri gibi ba'de ṭabī'atını ishāl (13) eyleyeler altı direm diyāḳātīlīḳūn ma'cūnın şāh-tere ṣuyıyla (14) ve hindübā ṣuyıyla ezüb içine yigirmi direm gül-i mükerrer şerbeti (15) ḳatub içüreler ba'de't-tenḳıye bu yaḳuyı ḳoyalar ṣıfatı budur (16) arpa unı ve baḳla unı ve gül ḳurusı ve pelīn ve pāpadya her birinden (17) dört direm bunları dögüb gül yaġıyla yā kebere yaġıyla ve biraz

229-a

(1) za'ferān ḳarışdurub yaḳu eyleyeler ba'de ol mevżi'yi kebere yaġı (2) ve zanbaḳ yaġı ve pāpadya yaġıyla yaġlayalar aġrısı ve ḥarāreti (3) sākin olduḳdan ṣoñra eger bir peklik ḳalursa bu yaḳuyı ḳoyalar (4) ṣıfatı budur kettān tuḫmınıñ unı ve būy tuḫmınıñ unı ve arpa (5) unı her birinden sekiz direm sirkede ışlanmış encīr altı dāne (6) ve ḳaz ve gök sūsen ve kebere yaġları bu üçinden kifāyet ḳadar (7) alub meẕkūr eczālarile ḳarışdurub merhem gibi eyleyüb üzerine (8) süreler hem yumşadur ve hem şişini ṭaġıdur ṭalaḳ (9) pekliginiñ 'ilācı beyānındadur bunıñ ṣāḥibiniñ (10) ṭalaḳı büyük olur ve pek olur ḫalḳ aña ṭalaḳlı dirler 'alāmeti (11) budur ki ṣol ṭarafda eyegüler altında bir ḳatılıḳ olur ve büyük (12) olur ve beden ża'īf olur ve bedeniñ rengi ḳaramtıraḳ olur ve ṭa'ām (13) yidükden ṣoñra aġırlıḳ düşer ve tiz tiz ṣolur 'ilācı acı (14) bādem yaġıyla bir ḳac gün usūl şerbeti vireler ve altun otıyla (15) bişmiş sükencübīn vireler bir ḳac gün ve pezentīn ve ġāfiṣ şerbetleri (16) daḫi münāsibdür ba'de müshil vireler ve bu ma'cūn kendi mücerrebimizdür (17) ġāyet münāsibdür hem süddelerini açar ve şişini giderür hīc naẕīri

229-b

(1) yoḳdur ġāyet nefīslerdendür ṣıfatı budur kebere kökiniñ ḳabuġı (2) Girid efṭīmūnı ve sināmekī her birinden beş direm ḳırīmū-ṭarṭarū (3) üc direm anīsọn bir direm ḳaranfül nıṣf direm bunları saḥḳ eyleyüb (4) sükencübīn ile ma'cūn eyleyeler ve dört beş direm ḳadar bundan (5) vireler ve gāhīce mā'-i cübn ile virürlerse münāsibdür bu ma'cūna (6) gün aşırı iki gün aşırı mülāzemet eyleyeler üzerine mā'-i cübn (7) içeler ġāyet nef'in müşāhede iderler ve bu ḥabbı uşaḳ ṭalaḳıñ (8) pekligine ġāyet münāsibdür ve Frenk ḥekīmleriniñ ġāyet (9) münāsib olan ḥablardandur ṣıfatı budur sirkeyle ḥal olmış (10) çādır uşaġı üç direm ṣabr altı direm rāvend ve ġārīḳūn (11) ve ṣaḳız ve pelīn ṭozı her birinden birer direm anīsọn yaġı ki (12) taḳṭīr ile çıḳmış ola Frengistān'da çıḳarurlar Istanbul'a (13)

gelür biz çoḳ isti'māl eyledik on iki ṭamla ḳatub ḥablar idüb (14) buçuḳ direm ḳadar içeler üstüne eyrelti kökini ḳaynadub şuyından (15) içeler ve şimdiki zamānda 'ilāclar fā'ide virmedigi ṭalaḳ (16) şişine ve süddelerine çilek ma'cūnı ve şerbeti ḳadar 'ilāc olmaz hem (17) süddelerini açar ve hem pekligini giderür ġāyet nāfi'dür ve üzerine

230-a

(1) dāḫılyūn merhemi yaḳu eyleyeler ve acı bādem yaġı ve kebere yaġı (2) süreler bu merhem ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur pāpadya yaġı (3) dört direm kebere yaġı altı direm ṣıġır iligi üç direm seẕāb (4) yaġı ve sirke her birinden iki direm za'ferān on buġday aġırlığı (5) bunları bal mūmıyla merhem idüb dürteler ḫavāṣda yazmışlar ki (6) buzaġı ṭalaḳını ḳurudub bir dirhem ḳadarını dögüb içüreler (7) ṭalaḳı arıdur İbn-i Şerīf eydür cemī' ṭalaḳ otlarından (8) fā'idelüdür ne ḳadar eski olursa giderür gök sūsen dibinden (9) bir miṣḳāl dögüb eleyüb on direm sükencübīn sükkeriyle ḳarışdurub (10) ammā sükencübīniñ sirkesi ġāyet keskin ola üc gün ṣabāḥ (11) ac ḳarınla biri biri ardınca isti'māl eyleyeler ve üzerine tėzye (12) yimek yimeyeler gic yiyeler ṭalaḳı arıdub giderür yaraḳān (13) Türkce ṣarılıḳ dirler iki dürlü olur birine ṣarı yaraḳān (14) dirler ṣafrādan olur birine ḳara yaraḳān dirler sevdādan olur (15) bir dürlü daḫi olur bu ikisinden mürekkebdür yeşil renk olur (16) ṣafrāyla sevdānıñ ḳarışmasından ḥāṣıl olur yaraḳān-ı (17) aṣferiñ sebebi çoḳdur kimisi cigerle ödiñ mā-beyninde süddde

230-b

(1) olur ṣafrā öde varamaz bedene yayılur kimisi daḫi ödile bağırsaḳlar (2) mā-beyninde yollar vardur ödden biraz ṣafrā varub bağırsaġa (3) dügülmek içün ol yollara süddde vāḳi' olub ödden ol (4) ṣafrā ṭaşar bedene yayılur ṣarılıḳ olur ve kimisi cigeriñ ḥarāretinden (5) olur ṣafrā ziyāde tevellüd idüb ḥāṣıl olan ṣafrā öde (6) ṣıġışmaz bedene yayılur ve gāhīce eşek arusınıñ veyā 'aḳrebiñ (7) veyā ba'ż

zehirlü cān-ver şoḳmasından ḥāṣıl olur ʻalāmeti (8) bedeniñ cümlesi şaru olur ve gözüñ beyāżı bile şaru olur (9) ve bevli ziyāde şarı olur ḥattā bir penbeyi ol bevl ile (10) ışladub baʻde ḳurutsalar ol penbe boyanmış şarı olur (11) ʻilācı eger süddе varise şarāb-ı pezentīn ve dīnārī (12) şerbeti içüreler münāsibdür ve ṣafrāyı sürmekiçün bu müshili (13) vireler ṣıfatı budur bir buçuḳ direm rāvend-i Çīnī azacıḳ sünbül-i (14) Hindīyle sıcaḳ hindübā ṣuyında ışladalar dört beş sāʻat (15) ḳadar baʻde süzeler içine Frengī ḳudret ḥelvāsından ve gül-i (16) mükerrer şerbetinden on ikişer direm ḳatalar ezeler ṣabāḥ içeler (17) ve diyāḳātīlīḳūn maʻcūnından sekiz direm alub bir dirhem

231-a

(1) ḳırīmū-ṭarṭarūdan ḳatub içeler hem süddeleri açar ve hem aḫlāṭ-ı (2) muḥterikayı defʻ eyler ġāyet mücerrebdür veyā iki direm rāvendi mā' (3) ü'l-cübnle ışladalar bir azacıḳ dārçīnī ḳatub baʻde süzüb (4) içeler eger ṭamarlar ṭolu olub ḳan ʻalāmeti varise ḳan alalar (5) ve baʻde't-tenḳıye helāliyye tuḫmından bir buçuḳ direm saḥḳ eyleyüb (6) gül-be-şekerle yiyeler ġāyet mücerrebdür ve bi'l-ḫāṣṣa nāfiʻ olandandur (7) ḥarezeden iki çekirdek saḥḳ eyleyüb sükencübīnle ezüb içüreler (8) ammā kimyā eṭıbbāsı bu maraża şimdi ḳırīmū-ṭarṭarū ve ṭuz rūḥı (9) istiʻmāl eylerler ve eger ciger ḥarāretinden olursa ʻalāmeti eli (10) ve ayaġı yanar ve sıtması olur ve bevli ve aşaġadan çıḳan şarı (11) olur ʻilācı ḳan alalar ve māddeyi tenḳıye eyleyeler ve cigeriñ sū'-i (12) mizāc-ı ḥārda yazılan ʻilāclarla ʻilāc eyleyeler ve büzūr-ı (13) bārideyi müstaḥleb eyleyüb vireler ammā zehirlü ḥayvānıñ ısırdığından (14) ḥāṣıl olan şarılıġıñ ʻilācı pānzehrli şeyler vireler (15) aġac ḳavunı ekşisi gibi ve ekşi elma ṣuyı gibi ve ḳuzu ḳulaġı (16) şerbeti gibi hindübā ṣuyıyla içüreler ammā ḳabaḳ ṣuyıyla pānzehri (17) ezüb içürmek nāfiʻdür ve zümürrüdden sekiz buġday ḳadar ezüb

231-b

(1) ḳārpūz ṣuyıyla içüreler ve helāliyye didükleri otı ṣuyla (2) ḳaynadub üç ṣabāḥ içseler veyā dögüb ṣıḳub ṣuyını (3) içseler ṣarılıġıñ envā'ına nāfi'dür ve bir dürlü daḫi (4) mücerrebdür ṭatlu ṣudan bir diri balıġı ṭutub bir yeşil çanaḳa (5) ṣoḳub ol balıġı o çanaḳıñ içine ṣalı vireler ba'de (6) ṣarılıḳ düşen kişi başına bir nesne büriyüb ol çanaḳ (7) üstüne egilüb iki gözin ol balıḳdan hīç ayırmaya ol (8) balıḳ ṣuda döne döne ṣapṣarı olub ḳarnı üstüne (9) gele ol ṣarılıḳ ol kişiden gide bir dürlü daḫi mücerrebdür (10) sögüt aġacınıñ yapraġını dögüb ṣuyını ṣıḳub her ṣabāḥ (11) bir ḳaşıḳ veyā iki ḳaşıḳ içeler iki def'ada yā üç def'ada (12) ṣarılıġı giderür ve bir dürlü daḫi mücerrebdür noḫūd ḳadar çividi (13) ezüb süzülmiş yoġurdla yā sükencübīnle içüreler ṣarılıġı (14) giderür ve erik ve zerd-ālū ve ḳārpūz ve enār ṣuları bunları daḫi (15) icmek ṣaruluġa ġāyet nāfi'lerdür bir dürlü daḫi ḳırlanḳıc (16) yavrusını za'ferāna boyayub yine yuvasına ḳoyalar anası (17) gelüb anı göricek ṣaruluḳ oldı ṣanur fi'l-ḥāl gider

232-a

(1) varur ṣaruluḳ ṭaşını getürür yavrusı yanına ḳor yoḳlayub (2) ol ṭaşı alalar ṣaruluḳ düşen kişi ol ṭaşı götüre ṣarılıġı (3) gide ve dīvārlara ṣarılan ṣarmaşıḳ yapraġını dögüb (4) ṣuyını ṣıḳub alub üc ṣabāḥ birer veyā ikişer ḳaşıḳ içeler (5) ikide veyā üçde ṣarılıḳ gider mücerrebdür siyāh (6) ṣaruluġıñ sebebi ṭalaḳıñ yā ża'fından veyā süddesinden (7) olur 'alāmeti bedeni siyāh ola ve ṣol cānibde bir aġırlıḳ (8) ola 'ilācı ṭalaḳıñ süddelerinde yazılan 'ilāclarla (9) 'ilāc eyleyeler ve āmıḳ ma'cūnından sekiz direm alub bir dirhem (10) ḳırīmū-ṭarṭarūdan ḳatub yidüreler ve ḥabb-ı lāceverd ve ḥabb-ı şāh-tere (11) daḫi ġāyet nāfi'lerdür ve ba'de't-tenḳıye ḳurṣü'l-ġāfiṯ ve ḳurṣ (12) ü'l-keberden sükencübīnle vireler ve çilek ma'cūnı ve şerbeti ġāyet (13) nāfi'lerdür ve envā' ṣaruluġa nāfi'dür ḥammāma girüb (14) terlemek ve ṣarı yaraḳāna terlemek içün tecribe olundı baldırı (15) ḳara ve ḳızıl boya ve na'nā' bunları ḳaynadub içeler terledür ṣarılıḳ

(16) gider ve ḳara yaraḳāna pāpadyayı rāziyāne ile ḳaynadub içürmek (17) terledür def‘ eyler ve ḥammāmlarda sirkeyle gül-ābı burunına çekeler

232-b

(1) ve gözi anıñla yıḳayalar gözden ṣarulıġı giderür ve bir mücerreb (2) daḫi vardur lākin nāzik mizāclara el virmez zīrā yavuzdur (3) taḥammül idemezler ammā ḳavī mizāclulara itseler fi’l-ḥāl def‘ (4) eyler ḳarḳa düġleginiñ ṣuyını bir iki ṭamla ḳadar buruna çekeler (5) burundan vāfir ṣarı ṣular aḳıdur ṣarılıḳ gider (6) ve buḫūr-ı Meryemiñ kökini daḫi dögüb ṣuyını buruna çekseler (7) ol daḫi def‘ eyler lākin ḳavī mizāca ideler ża‘īfe itmeyeler (8) ammā bunlardan ḫafīf ve żararsuz ve mücerrebdür pazuyı dögüb ṣıḳub (9) ṣuyını biraz sirkeyle ḳarışdurub buruna çekeler ṣarılıġı giderür (10) ġıdāları ḫafīf olub teftīḥ-i südde eyleyenlerden ola meşelā (11) ḳaya balıġı gibi veyā ṭaşlu ṣularda olan balıḳlar gibi sirkeyle (12) ve ma‘denūsla bişürüb ṣuyını içeler ve pilic ṣuyını ma‘denūsla (13) yiyeler ve ma‘denūs ṣalātası ve kebere türşīsi münāsibdür (14) böġrek maraẓlarınıñ ‘ilācı beyānındadur böġrekler şişi (15) eger ıssıdan olursa arḳada aġrı olur ve hem aġırlıḳ olur (16) ve böġrek yėri ıssı olur ve ḳanḳı böġrekde olursa ol cānibde (17) olan ayaḳ uyuşuḳ olur ve sıtması olur ve gāhīce ṣafrā

233-a

(1) ḳuṣar ve bevli ba‘ż vaḳıtda ṭutulur ve bevli ibtidāda ince ve beyāż (2) olur ba‘de ḳoyulur ve ḳızıl olur ‘ilācı evvelā bāselīḳden (3) ba‘de ṣāfinden alalar eger ḳandan māni‘ varise baldırlarına (4) ḥacāmet eyleyeler ba‘de müleyyin ḥuḳne ile iḫtiḳān eyleyeler bu (5) ṣıfatla yapışḳan ve ebe gümeci birer ṭuṭam gül ḳurusı (6) yarım ṭuṭam kettān tuḫmı pāpadya çiçegi ikişer dirhem bu (7) eczāyı arpa ṣuyıyla ḳaynadalar bu ṣudan elli direm ḳadar alub (8) içine dört dirhem ḫıyārşenbe balı ve on altı direm mükerrer (9) gül şarābından ezeler ve on iki dirhem benefşe yaġı ve bir dāne (10) yımırṭa ṣarusı ḳatub cümle ḳarışdurub iḫtiḳān eyleyeler ve eger (11)

ṣafrā ġālib ise gül-i mükerrer şerbetini temr-i Hindī ṣuyıyla ezüb (12) içüreler veyā diyāḳātīlīḳūn ma'cūnından veyā erik ma'cūnından (13) yā rāvendle ḫıyārşenbe balı vireler tebrīd içün (14) büzūr-ı bāride müstaḥlebini benefşe şerbetiyle vireler ve beliniñ üzerine (15) māddeyi def' ve aġrısını diñdirir yaḳu eyleyeler bu yaḳu gibi gül (16) ṣuyı otuz iki direm mārūl ve siñirli yapraḳ 'uṣāreleri (17) ve nīlūfer ṣuyı ve gül yaġı her birinden on altı direm gül sirkesi

233-b

(1) on iki direm ve ḳızıl ṣandal sekiz direm cümlesini ḳarışdurub (2) bir bezi yā süngeri ışladub üstüne ḳoyalar bu yaḳu ibtidā'-i (3) marażda olur izdiyādı zamānında ḫaṭmī yapraġı ve kettān (4) ve büy tuḫmları ve baḳla unı ve pāpadya bu eczālardan ol (5) meẕkūr yaḳuya ziyāde eyleyeler inhā'-i marażda bu meẕkūr eczāyı (6) yalñız yaḳu eyleyeler ba'de mu'tedil müdir şerbetler vireler pezentīn (7) şerbeti gibi ve persiyāvşān şerbeti gibi ve yapışḳan ve ayrıḳ köki (8) ve baldırı ḳara ve rāziyāne yapraġı ve helyūn bunları ḳaynadub (9) ṣuyını içüreler eger şiş ṭaġılmazsa belki deşilmege meyl (10) iderse 'alāmeti ṣancımaḳ ve sıtması ḫafīf olmaḳdur bişürici (11) şeyler vireler ḫıṭmī ve yapışḳan ve peyān köki gibi eger ebem (12) gümeci çiçeginden ḫamīre yapub yidürseler bu bābda naẓīri (13) yoḳdur ve bu yaḳu daḫi nāfi'dür ebem gümeci yapraġı ve yapışḳan (14) ve zanbaḳ köki ve encīr ve büy tuḫmı bunları südle bişürüb yaḳu (15) eyleyeler ve südle iḫtiḳān ideler ġāyet nāfi'dür açılduḳdan (16) ṣoñra rāziyāne ṣuyı ve gök sūsen dibi ve persiyāvşān (17) ve peyān köki bunları ḳaynadub şekerile yā balile içeler

234-a

(1) ve keskin şeylerden ḫardal ve büber gibi ve ṭuzlu şeylerden ve ḳavī (2) müdirlerden ṣaḳınalar ve arpa ve pilic ṣuları ki hindübāyla ve mārūl (3) ile ḫāṣ itmek içiyle bile bişmiş ola içeler ve arpa ṣuyından (4) ve peyān köki ṣuyından ayrılmamaḳ gerek bögreklerde ṭaş (5) ve ḳum olmasınıñ 'ilācı beyānındadur

sebebi mi'deniñ (6) ve cigeriñ sū'-i hażmından olur ve ġalīẓ ṭa'āmlar tenāvülinden (7) olur herīse ve pek bişmiş yımırṭa ve peynir ve paşdırma gibi ve az (8) ḥareket eyleyüb çoḳ oturmaḳdan ve bulanıḳ şudan daḫi ḥāṣıl (9) olur ve ayva ve ḫām emrūd ve alıc ve muşmula çoḳ yimekden (10) olur ve ba'żısına babadan mīrāṯ ṭarīḳıyla olur 'alāmeti (11) arḳada bir aġrı olur uzun tā ḫuṣyelerine varınca (12) ve bevli az olub gāhī muḫtebes ola ve ṭabī'atı ḳabż ola ve gāhī (13) bevlinde ḳırmızı ḳum ẓāhir ola 'ilācı evvelā ġalīẓ (14) ṭa'āmlardan perhīz eyleye ve gāhīce acı bādem ve çam fıstıḳı (15) ve buṭm bunları çerezleneler ve ḳavun ve ḳārpūz çekirdeklerini daḫi (16) yimek münāsibdür ve müshil yérine ḫıyārşenbe balını terementīyle (17) vireler ve ḳırīmū-ṭarṭarūdan bal şuyıyla veyā helyūn şuyıyla

234-b

(1) içüreler ve terementīniñ bu maraża bi'l-ḫāṣṣa 'aẓīm fā'idesi (2) vardur zīrā mecrālarını yayḳar ve ṭaşları pāreler ve ṭabī'atı (3) mülāyim ṭutar ve bu ḥab ġāyet mücerrebdür terementī on iki direm (4) rāvend üç direm dārçīnī bir direm kehrübā ve peyān köki (5) ve altun otı her birisinden buçuḳ direm bunları ḥablar eyleyüb (6) haftada bir kerre bu ḥablardan bir dirhemden iki dirheme varınca (7) isti'māl eyleseler ġāyet nāfi'dür ve ṭabī'atını tenḳıyeden şoñra (8) eger ḳanda ziyādelik varise bāselīḳden ḳan alalar ba'de (9) ṭaş pāreleyici şeyler vireler meşelā 'aḳreb ma'cūnı gibi ḫuṣūṣā (10) şimdiki zamānda serāy-i 'ālīde yapılan 'aḳreb ma'cūnı ġāyet (11) keskindür nihāyet buçuḳ denk ḳadar isti'māl itdüreler ziyāde (12) virmeyeler zīrā biz çoḳ gördük çoḳ isti'māl eyleyenler şoñunda (13) selisü'l-bevle mübtelā olub çoḳ zaḥmetler çekdiler ve bu ḫuṣūṣda (14) ġāyet mücerreb ve żararı yoḳdur yıḳanmış terementīden cevz ḳadarını (15) şekerle yā benefşe şerbetiyle isti'māl ideler ġāyet nāfi'dür (16) ve yine bu ḳabīldendür ḫaṭmī kökini üzümle ḳaynadub içüreler (17) hem ṭabī'atı mülāyim ṭutar ġāyet nāfi'dür ve mücerrebātdandur

235-a

(1) yigirmi direm ḳadar acı bādem yaġını içüreler ġāyet nāfi‘dür (2) ve ṣāṣafrās daḫi ṭaşı eridüb ḳırar ve rāziyāne ve entüle (3) ve ṭaş kesen ṭarısı ve altun otı ve ḳara baldır ve yapışḳan (4) ve ḳara noḫūd ve ḳırīmū-ṭarṭarū ve rūḥü’z-zāc ve ṭuz rūḫı (5) ve aġac ḳavunı ekşisi ve leymūn ekşisi heb bunlar isti‘māl (6) eylemekle ṭaşı eridür ve ma‘lūm ola ki eger aġrı (7) ziyāde olursa veca‘ı teskīn eyleyeler ḫuḳneler ile veyā(8) yaḳular veyā eşribelerle ve gāhī aġrıyı teskīn içün fulūniyāyı (9) isti‘māl eylemek cā’izdür ve yapışḳanı südile ḳaynadub bögrekler (10) üstüne yaḳu eyleseler ġāyet nāfi‘dür ṭaşları çıḳarur (11) ve dühn ‘aḳrebiyle ṣoġanı bişürüb yaḳu eylemek daḫi hem veca‘ını (12) teskīn eyler ve hem ṭaşını pāreleyüb çıḳarur ve ḫavāṣdan (13) naḳl eylemişlerdür ṭa‘ām arasında ṣovuḳ ṣu icmek ve ac (14) ḳarınla ṣovuḳ ṣu icmek ṭaş tevellüdinden men‘ eyler dimişler (15) ve kettān bezinden çarşaf üstünde yatmaḳ daḫi bi’l-ḫāṣṣa (16) nāfi‘dür dimişler ve bu maraża mübtelā olan kişi dā’imā ṭabī‘atını (17) telyīn eylemek gerekdür ḳabżdan ṣaḳına ve Cālīnūs eydür

235-b

(1) demürden yüzük yapdurub parmaġında götürse ve giydügi (2) mest ve pābuc altına demür mıḫlar ḳaḳdurub dā’im anı (3) giyse bögreklerde olan ṭaşlar pārelenüb çıḳa ve ġayrı (4) bir daḫi peydā olmaya diyāvīṭūs bu bir maraždur ki (5) içdügi ṣu fi’l-ḥāl bevl yolından çıḳar zelḳü’l-em‘āda (6) yidügi ṭa‘ām ṭurmayub çıḳduġı gibi ve dā’imā ṣu içüb (7) tebevvül eyler ve ṣusuzlıġı gitmez ve bunıñ sebebi cigeriñ ve ṭalaġıñ (8) ḥarāretidür ve bögrekleriñ ża‘fıyla cigeriñ def‘ eyledügini (9) bögrek tiz ḳabūl eyleyüb bevl yolından def‘ eyler ‘ilācı (10) cigeriñ ve ṭalaḳıñ ḥarāretini def‘ eyleyüb i‘tidāle getürmekdür (11) ciger ve ṭalaḳ ḥarāretinde yazılan ‘ilāclarla ‘ilāc eyleyeler (12) eger ḳan ġalebesi ‘alāmeti varise ḳan alalar ve eger ḥiddetli aḫlāṭ (13) ‘alāmeti varise meşelā ṣafrā gibi ḳuṣdurmaḳ ma‘ḳūldur ba‘de (14) bögreklere ḳuvvet virecek şeyler vireler bu ma‘cūn gibi

ṣıfatı budur (15) eski gül-be-şeker on altı direm ṣandal iki direm yanmış geyik (16) boynuzı ve kil-i ermenī ve mercān birer direm bunları ḳarışdurub (17) ma'cūn eyleyüb ṣabāḥ aḫşam üçer direm ḳadar isti'māl eyleyeler

236-a

(1) ve bu süfūf daḫi mücerrebdür gül ḳurusı bir buçuḳ direm ḳara ḳoz iki (2) direm gül-nār bir direm kil-i ermenī ve cevz-i bevvā her birinden bir denk bunları (3) saḥḳ eyleyüb süfūf idüb yiyeler ve üzerine siñirli yapraḳ (4) ṣuyı içeler ve gāhīce ba'żı muḫaddirāt virmege muḥtāc olur (5) yeñi tiryāḳ ve fulūniyā-yı Fārsī ve istirāḫıyā gibi ve bögrek ve ciger (6) üstüne ṣovuḳ yaḳular ḳoyalar zımādü'ṣ-ṣandaleyn gibi it üzümi (7) ṣuyıyla veyā semiz otı ṣuyıyla ḳurūḥü'l-küllī bu bir (8) marażdur ki bögrekleriñ içinde yara olur ve iriñ aḳar 'alāmeti (9) belde aġırlıḳ ve aġrı olur ve bevl ile iriñ çıḳar ve gāhīce (10) bevli yaḳaraḳ çıḳar 'ilācı eger ḳanda ziyādelik 'alāmeti (11) varise ḳan alalar ba'de māddeyi ta'dīl eyleyeler benefşe (12) şerbeti ve nīlūfer şerbeti içüreler ve büzūr-ı bāride müstaḥlebi içüreler (13) ve bunda keskin şerbetler virmeyeler belki müleyyin vireler ḫıyār (14) şenbe balını peyān balıyla veyā gül-i mükerrer şerbeti veyā benefşe şerbeti (15) vireler ve tenḳıye'-i ḳurūḥ içün bir mücerreb vardur terementīyi (16) yımırṭa ṣarusıyla ve peyān kökiyle vireler ġāyet nāfi'dür ba'de (17) arpa ṣuyını balile vireler bir ḫoşca yayḳasun ve keçi südini

236-b

(1) ac ḳarınla şekerle virmek ġāyet münāsibdür yıḳar pāk ider (2) ba'de bitürici şeyler vireler kākunec ḳurṣı ve ṭabāşīr ve kehrübā ḳurṣları (3) gibi ve bu süfūf ġāyet mücerrebdür ṭıyn-ı maḫtūm ve kil-i ermenī ve behmen-i (4) aḥmer ve maṣṭakī ve ketre her birinden bir direm dem-i aḫaveyn buçuḳ direm (5) bunları saḥḳ eyleyüb gül-be-şekerile ḳarışdırub ikişer dirhem (6) isti'māl eyleyeler ve ma'lūm ola ki peyġamber aġacı didikleri (7) köki ba'żı münāsib şeylerle ḳaynadub

isti'māl eylemek ġāyet (8) nāfi'dür ḫuṣūṣā Frenk marażından 'ārıż olmış ola ve marīż (9) olan kimesne ṭuzlu ve keskin şeylerden iḥtirāz itmek lāzımdur (10) ve pirincle bişmiş pilic çorbāsı ve sükkerī pālūde ve südli (11) āş ve oğlaḳ otı ve rūfdan yımırṭa yiyeler ve ata binmeden ve çoḳ (12) şu içmekden ḥaẕer eyleyeler meşāne marażlarınıñ (13) 'ilācı beyānındadur evvelā meşānede şiş olsa 'alāmeti (14) ḳasıḳda peklik ve ağırlıḳ olur ve ṭabī'atı ḳabż ve sıtması olur (15) ve eli ve ayaġı şoġur 'ilācı ibtidā ḳan alalar eger beden (16) mümtelī ise ba'de yaḳu ḳoyalar eger ḥarāret varise arpa unı (17) ve baḳla unı ve ebem gümeci ve yapışḳan bunları bişürüb ḳoyalar

237-a

(1) ve bu merhem veca'nı teskīn eyler hem taḥlīl eyler ve hem bişüricidür (2) ṭatlu bādem yaġı ve benefşe yaġı sekizer direm ḫaṭmī ve būy (3) ve kettān tuḫmları her biriniñ lu'ābларından altı direm kākunec bir (4) buçuḳ direm kifāyet ḳadar bal mūmıyla merhem eyleyüb meşāne (5) üzerine yaḳu eyleyeler ve büzūr-ı bāride ve beyāż ḫaşḫāş tuḫmını (6) müstaḥleb eyleyüb arpa şuyıyla ve benefşe ve nīlūfer şerbetleri (7) vireler mārūl şuyıyla gāhīce ḳabż olduḳca ḫuḳne'-i leyyine (8) ile iḥtiḳān ideler veyā ḫıyārşenbe balını ṭatlu bādem (9) yaġıyla vireler meşānede ṭaş olmaġıñ (10) 'ilācı beyānındadur 'alāmeti meşāneniñ ẕeker dibinde (11) olan mevżi'ide aġrı olur ve bevli ṭamla ṭamla gelür (12) ve gücle gelür ve ba'żı kimselerde beyāża mā'il ṭaş ve ḳum (13) çıḳar bevl ile bile ve ẕekeriniñ dibi gicişür gibi olub 'alīliñ (14) eli orasından gitmez ve arḳası üzerine yatub tebevvül itse (15) bevli bir ḫoşca çıḳar zīrā meşāneniñ aġzından ayrılmaġla bevli (16) açılur el-'ilāc aġrısını teskīn eyleyüb ṭaşını çıḳarmaḳdur (17) ve böġrekleriñ ṭaşında yazılan tedbīrler ve 'ilāclarla 'ilāc

(1) eyleyeler lākin bu meşāneniñ ṭaşını pāreleyici maḫṣūṣ devālar (2) vardur meşelā sünger ṭaşı ve yımırṭa ḳabuġı ve insānıñ meşānesinde (3) ve şığırıñ meşānesinde bulunan ṭaş ve ṭuraḳ ṭozı kerefis (4) şuyıyla icmek ve billūr ma'deni ve ḳar'a ve inbīḳla çıḳan baḳla (5) şuyı ve ṭavşan küli ve 'aḳreb küli ve gügercin tersi ve rūḥ (6) ü'z-zāc ve rūḥü'l-milḥ bunlar heb nāfi'lerdür ve 'aḳreb ma'cūnı (7) ġāyet nāfi'dür eger ḳara çaltı tuḫmını dögüb ḳaynadub şuyın (8) içseler yedi sekiz gün miḳdārı ṭaşı kirec gibi ufadub (9) çıḳarur mücerrebdür meşānede olan cerāḥatlarıñ ve iriñ (10) aḳmasınıñ 'ilācı beyānındadur 'alāmeti bevl ile (11) iriñ çıḳub ve çirkīn ḳoḳmaḳdur ve ḳasıḳda aġrı olmaḳdur (12) 'ilācı arpa şuyıyla benefşe şerbeti vireler ve ḫıṭmī (13) köki ve sepistān ve 'unnāb bu üçüni ḳaynadub şuyını alub (14) nīlūfer veyā benefşe şerbetiyle vireler veyā bu meẕkūrları zürrāḳa (15) ile ẕekerden meşāne içine aḳıdalar ḥattā yarayı bir ḫoşca (16) yayḳayub irinini ayıtlaya ve müshilātdan ḫıyārşenbe balından (17) sekiz direm alub iki dirhem terementī ile ḳarışdurub gün

(1) aşurı vireler ve rāziyāne kökini ḳaynadub şuyıyla balı şerbet (2) idüb içüreler meşāneyi bir ḫoşca yayḳar ve uṣūl şerbeti daḫi (3) isti'māl olunsa münāsibdür zīrā hem meşāneyi yayḳar ve hem (4) irinini ayıtlayub pāk eyler ve diyālītā şerbeti bu bir şerbetdür bir (5) Frenk ḥekīmi yeñi peydā eylemişdür ġāyetle nāfi'dür hem aġrısını (6) teskīn eyler ve ṭaşlarını ḳırar çıḳarur ve irinini yayḳayub pāk (7) ider ve yaralarını oñuldur ġāyet nāfi' ve mücerrebdür bu şerbetiñ (8) eczāsı çoḳdur bu muḫtaṣarda yazmadıḳ muḫtāc olanlar ḥekīmlere (9) mürāca'at ideler ve bu ḥab bizim mücerrebimizdür hem irinini ayıtlar (10) ve hem oñuldur şıfatı budur gök süsen köki iki dirhem (11) zerāvend-i ṭavīl bir direm rāvend bir buçuḳ direm maṣṭakī ve peyān (12) balı her birinden buçuḳ direm kāfūr iki ḥabbe bunları terementī (13) ile ḥablar eyleyeler beşer ḥab isti'māl eyleyüb üstüne ḳara baldır

(14) şerbeti içeler ve bu ma'cūn daḫi meşānede olan cerāḥata (15) mücerrebdür gül-be-şeker sekiz direm kil-i ermenī ve ṭıyn-ı maḫtūm ve ṣaḳız her (16) birinden birer direm nişāste iki dirhem bunları dögüb eleyüb (17) ḳara ḳūs şerbetiyle ma'cūn ideler ba'de ṣabāḥ aḫşam üç

238-b

(1) dört direm ḳadar isti'māl eyleyeler ve bir ġarīb ḳıṣṣadur (2) fuḳarā 'ilācıdur leblebi unı berāberi çirīşle ve bekmezle ḳarışdurub (3) ma'cūn gibi isti'māl eyleyeler ġāyet mücerrebdür ve meşāne içine (4) südle balı ezüb içine bir pāre mūmyā ḳatub zürrāḳa ile (5) zekerden iḫtiḳān eyleyeler ve ṭaşradan bu yaḳuyı ḳoyalar (6) maṣṭakī ve ṭıyn-ı maḫtūm ve kil-i ermenī ve liḫyetü't-teys ve mersīn (7) yemişi ikişer direm arpa unı on iki direm bunları cem' (8) eyleyüb biraz mersīn ve gül yaġlarıyla ḳarışdurub yaḳu eyleyeler (9) ḫurḳatü'l-bevl bevl yarasuz yaḳaraḳ çıḳar eger 'ilāc (10) olunmazsa giderek yara eyler 'ilācı süd içüreler (11) ve büzūr-ı bāride müstaḫlebi içüreler ve benefşe yaġıyla ḳız südini (12) zekerden içeri zerḳ eyleyeler ve şiyāf-ı ebyażı arpa ṣuyıyla (13) yā siñirli yapraḳ ṣuyıyla ḫal eyleyüb zekerden içeri zerḳ (14) eyleyeler ve ḫıṭmī kökini ḳaynadub dā'imā icmek ġāyet nāfi'dür (15) ve ayva çekirdegi lu'ābından pālūde bişürüb mülāzemet ideler (16) ve südlü āş ve sükkerī pālūde ve erişte çorbāsı ve semiz (17) otı būrānısı yiyeler ḫabs-i bevl bevl ṭutılub

239-a

(1) aḳmaduġınıñ sebebi çoḳdur südde cihetiyle olanıñ ya'nī yolında (2) yā taş veyā balġam-ı ġalīz ṭurmadan olanıñ 'ilācı taş çıḳaran (3) şeylerle 'ilāc eyleyeler kifāyet ider ve ḳuvve-i dāfi'anıñ (4)ża'fından veyā ḥissiniñ za'fından daḫi olur 'alāmeti meşāne (5) şişer ve gerilür ammā aġrısı olmaz ve eger ḳuvve-i dāfi'anıñ (6) ża'fından olursa iki eliyle meşāneyi iki cānibden ṣıḳsalar (7) bevl çıḳar ve eger meşāneniñ 'aḍalātınıñ istirḫāsıyla bile olursa (8) bevl ḳuvvet ile çıḳmaz gevşek

gevşek çıḳar ve eger ʿaḏalātınıñ (9) teşennüciyle bile olursa bevl azacıḳ çıḳar ammā ṣıcramaġla (10) çıḳar ʿilācı ḳuvvetlü iḫtiḳānlarile ki ḥisse ḳuvvet vire iḫtiḳān (11) eyleyeler meşelā kerefis ve seẕāb ve yarpuz bunları ḳaynadub biraz (12) ferfiyūn yaġıyla ḳarışdurub ẕekerden iḫtiḳān eyleyeler ḥisse (13) ḳuvvet virür ve eger ḳabżı varise bal ṣuyıyla biraz būre ve zeyt (14) yaġı ḳarışdurub iḫtiḳān eyleyeler ve Frengistān'dan bir ince (15) bal mūmından fitil gelür Ġalaṭa'da ṣatarlar anı yaġlayub bevliñ (16) mecrāsına ṣoḳalar açub bevli aḳıdur ve meṣāneyi zanbaḳ ve sünbül (17) ve seẕāb ve ferfiyūn yaġlarıyla yaġlayalar ve kāfūr ve ṭuraḳ otı

239-b

(1) ve pāpadya ve biberiyye ve diş otı bunları ḳaynadub ṣuyınıñ (2) içine girüb oturalar ve süngeri bu ṣuya baturub meṣāneye (3) ḳoyalar ġāyet nāfiʿdür ve ẕekeriñ delügine bir zaʿferān teli ṣoḳalar (4) veyā ẕekeriñ delüginden içeri bir kehleyi deriyle ṣalı vireler ġāyet (5) mücerrebdür bevli açar veyā ṭuzla ve balile yapılmış bir şiyāfi maḳʿadında (6) götüre bevli açar mücerrebdür ve ʿaḳreb yaġını ẕekerden içeri aḳıtmaḳ (7) bevli açub aḳıdur ve maʿlūm ola ki bu sebeblerden olan (8) iḫtibās-ı bevle yaʿnī żaʿf-ı dāfiʿadan ve żaʿf-ı ḥisden olan (9) ḥabs-i bevle yuḳarıdan müdir şeyler içürmeyeler zīrā żarardur belki (10) ḥastanıñ helākine sebebdür niçe cāhil ṭabībler bilmeyüb bu cins (11) maraża yuḳarudan müdir şeyler içürürler marīziñ helākine sebeb (12) olurlar İbn-i Şerīf eydür eger ḥabs-i bevl ġalīẓ yilden olursa (13) mā'-i uṣūl vireler acı bādem yaġıyla ve eger sebebi meṣāneniñ (14) ḳuvvetiniñ żaʿfliginden olursa kükürdli ṣuya girüb oturalar (15) ve būreyi ṭatlu ve ṭuzlu ṣuyıla ḳarışdurub içine girüb (16) oturalar nāfiʿdür ve bu merhem yėlden ve ṣovuḳdan olan (17) ḥabs-i bevle mücerrebdür ṣıfatı budur diyālītā merhemi ve ʿaḳreb yaġı

240-a

(1) ve acı bādem her birinden sekiz direm terementī ve tere yaġı dörder direm (2) za'ferān buçuḳ direm bunları merhem eyleyüb süreler taḳṭīr (3) ü'l-bevl bu maraż̇da bevl ṭamla ṭamla çıḳar aġrıyla ve gāhī (4) selisü'l-bevl gibi kendi kendinden aḳar ve gāhī ḥabsü'l-bevl gibi zorıla (5) çıḳar keenne-hu bu bağırsaḳlarıñ zaḥīri gibidür sebebi bevliñ ḥiddetinden (6) olur meşāneyi incidür meşāne bevli aşaġadan def' eyler mecrāya (7) gelicek mecrāyı yaḳar mecrā bevli ṭutar aşaġa şalı virmez ve ba'ż̇ı (8) ṭabībler meşāneniñ ż̇a'fından ve bürūdetinden daḥi olur dimişler (9) ammā bu cins az vāḳi' olur ve gāhīce şarābı çoḳ icmekden (10) veyā suyı çoḳ icmekden olur 'ilācı eger aḥlāṭıñ (11) ḥiddetinden olursa 'alāmeti bevl yaḳaraḳ çıḳar gül-i mükerrer şerbeti (12) vireler ve ḳudret ḥelvāsını rāvendle veyā erik ma'cūnı (13) veyā ḥıyārşenbe balı azacıḳ terementīyle vireler ve benefşe şerbeti (14) ve nīlūfer şerbeti ve ḫaşḫāş şerbeti içüreler ve ḫıṭmī kökini peyān (15) kökiyle ḳaynadub içüreler ve mā'ü'l-cübni müstaḥlebü'l-büzūrla içüreler (16) eger şovuḳdan olursa 'alāmeti bevli beyāż olub aġrısı (17) az ola ve ḫurḳat olmaya 'ilācı ıssı ma'cūnlar vireler ḫavlincān

240-b

(1) cevāşir gibi ve tiryāḳ ve meşir gibi ve meşāneyi pāpadya ve seż̄āb (2) yaġlarıyla sıcaḳla yaġlayalar ve bu yaḳuyı ḳoyalar hem meşāneyi (3) ḳızdurur ve hem ḳuvvet virür şıfatı budur lāden on dirhem (4) maştakī ve günlük ve ḳaranfül ikişer direm na'nā' ve pelīn birer (5) dirhem bunlara azacıḳ seż̄āb yaġı ḳatub yaḳu eyleyeler ve ṭadı (6) keskin şeylerden şaḳınalar ṭatlu ve ekşi gibi ve acı şeylerden (7) şaḳınub yimeyeler ve rūfdan yımırṭa sarusı ve bādem ḫarīresi (8) ve üzüm ḫoş-ābı vireler ve çoḳ ḫareketden ve şıḳılmadan ve ġażabdan (9) ve ġamdan ve ḥüzünden şaḳınalar selisü'l-bevl ve döşege (10) işemek 'ilācını beyān eyler selisü'l-bevl didükleri (11) bevl kendi kendinden çıḳar iḫtiyārsuz ekseriyyā şovuḳdan olur (12) ve döşege işemeniñ sebebi daḥi ekseriyyā şovuḳdan olur

ḫuṣūṣā (13) uyḳuya pek varduġı zamān vāḳi‘ olur ‘ilācı (14) meṣāneye ḳuvvet virecek şeyler isti‘māl eyleyeler ma‘cūn-ı (15) kemmūnī gibi ve cevāriş-i günlük ve ıṭrıfīl ma‘cūnı gibi ve bu ma‘cūn (16) ġāyet nāfi‘dür hem selisü’l-bevle ve hem döşege işeyenlere (17) ṣıfatı budur günlük ve ṣaḳız ve ṭabāşīr ve mercān her birinden

241-a

(1) iki direm kebābe ve ḳaranfūl ve besbāse ve ḳāḳule ve ṭopalaḳ ve dār-ı (2) fülfül ve zencebīl ve tavuḳıñ ḳatısı içinde olan zardan (3) ḳurumış ola her birinden birer dirhem bunları saḥḳ eyleyüb ayva (4) şerbetiyle veyā mersīn şerbetiyle ma‘cūn eyleyeler ve bu (5) süfūfı Frenk kitāblarından yazdıḳ Frenkler yanında çoḳ (6) isti‘māl olunmışdur ve mücerreb ve maḳbūldur ṣıfatı budur (7) tavuḳ ḳursaġınıñ içiniñ zarından ki ḳurumış ola ve ġāfiṣ (ḳoyun otı) (8) her birisinden dört direm kirpi küli üc direm günlük (9) iki direm bunları saḥḳ eyleyüb süfūf idüb yimekden (10) evvel bir dirhem ḳadarını pilic ṣuyıyla vireler ve ṭaşradan (11) bu yaḳuyı ḳoyalar günlük sekiz direm lāden ve maṣṭakī ve ṭabāşīr (12) ve balāmudıñ iç ḳabuġı ve ‘ūd ve dārçīnī her birinden birer direm (13) ve iṣṭarāk ya‘nī ḳara günlük ṭamlası ve ṣāfīsi iki direm (14) ve na‘nā‘ ‘uṣāresi dört direm bal mūmı kifāyet ḳadar (15) bunları bir yere cem‘ eyleyüb ḳasıḳ üstüne ve beyne’s-sebīleyn (16) yaḳu eyleyeler ẕekeriñ ve ḫayālarıñ şişleriniñ (17) ‘ilācı beyānındadur bu maraż gāhīce ḳanla ḳarışıḳ ḫıltdan

241-b

(1) olur bir şey ṭoḳunmadan veyā düşmekden veyā ata binüb ziyāde (2) pek segürtmekden olur ‘alāmeti şişi ıssı olursa aġrısı (3) olur ve yanar ve sıtması olur ve rengi ḳızıl olur ‘ilācı (4) evvelā bāselīḳden ḳan alalar eger şiş ṣaġda ise ṣaġdan (5) ve ṣolda ise ṣoldan eger şiş iki ṭarafda ise iki (6) ḳoldan daḥi alalar eger ḫılṭ varise ṭabī‘atı telyīn eyleyüb (7) ve ṣafrāyı ishāl eylemekdür ve ṭa‘āmı az yiyeler

ve et yimeyeler (8) ve mizācını ta'dīl eylemek gerek arpa şuyıyla nīlūfer şerbeti (9) ve benefşe şerbetiyle ve ibtidāda üstüne şovuḳ şeyler ḳomaḳ (10) gerek şiş artmamaḳ içün meşelā arpa ve baḳla unları ve gül (11) ḳurusı bunları saḥḳ eyleyüb biraz sirke ve biraz lisānü'l-ḥamel 'uşāresiyle (12) ḳarışdurub yaḳu eyleyeler ve tāze kişnici arpa unıyla ve it (13) üzümi şuyıyla yaḳu eylemek ġāyet nāfi'dür ba'de aġrısını (14) teskīn idici şeyler ḳoyalar meşelā ebem gümeci ve benefşe yapraġı (15) ve yapışḳan ve pāpadya bunları ḳaynadub şuyını üstüne (16) dökeler ve tefline biraz gül yaġı ve yımırṭa şarusı ḳarışdurub (17) yaḳu eyleyeler ve bu żımād ġāyet nāfi'dür arpa unı on

242-a

(1) altı dirhem kettān ve būy tuḫmları her birinden sekiz direm ḫıṭmī (2) ve ebem gümeci yapraḳları birer avuc ḳadar bunları şuyla ḳaynadalar (3) içine biraz benefşe yaġı ve biraz ḳaz yaġı ḳatalar ve yaḳu ideler (4) ve eger şiş balġamdan olursa rengi beyāż olur ve (5) aġrısı az ve yumşaḳ olur 'ilācı balġam çıḳarıcı şeylerle (6) ḳuşdurmaḳdur meşelā üc direm tūrb tuḫmını balile ve sirkeyle (7) ḳarışdırub sıcaḳ şuyla vireler eger iḳtiżā iderse balġam (8) ishāl eyleyici şeyler vireler ġārīḳūn ḥabbı gibi ba'de üzerine ḫıṭmī (9) köki ve kettān ve būy tuḫmları ve pāpadya ve baḳla bunları (10) dögüb sükencübīnle ḳarışdurub yaḳu eyleyeler ve eger şiş (11) pek olub ve anda sevdā 'alāmeti varise sevdā ishāl (12) idici şeyler vireler ve üzerine yumşadıcı ve müleyyin yaġlar ḳoyalar (13) ördek yaġı ve ḳaz yaġı gibi ve merhem-i dāḫılyūnı pāpadya yaġıyla (14) ḥal eyleyüb üstüne süreler ve bu yaḳu ġāyet nāfi'dür pekligini (15) giderür ne ḳadar eski olursa ve yumşadur kerrātle tecribe olunmışdur (16) şıfatı budur ḫıṭmī köki ve bānıñ yapraġı ve kākunc yapraġı (17) her birinden bir ṭuṭam aṣl-ı lüffāḥ elli direm bunları şuyla

(1) ve bekmezle ḳaynadalar tā müherrā ola ba'de elekden süzeler ba'de (2) çāvşīr ve muḳl ve uşaḳ her birinden altı direm alub sirkeyle (3) ḥal eyleyüb ve istarākden üc direm alalar bunları mülāyim (4) āteş üstünde ḳarışduralar kifāyet ḳadar bal mūmıyla ve pāpadya (5) yaġıyla ḳarışdurub merhem eyleyüb yaḳu eyleyeler bundan eyü (6) yaḳu olmaz ve mücerrebdür ẕekerde ve ḫayālarda olan (7) cerāḥatıñ 'ilācı beyānındadur bunlarda olan cerāḥatlarıñ (8) 'ilācı gücdür ḫuṣūṣā Frenk zaḥmetinden ola ḳatı yaramazdur (9) 'ilācı evvelā bedeni tenḳıye eyleyeler ḳan almaġla ve ishāl (10) eylemekle evvelā bāselīḳ ṭamarından ba'de ṣāfinden ḳan alalar (11) ba'de müshil vireler tenḳıye'-i bedenden ṣoñra eger aġrısı varise (12) aġrısını teskīn eyleyici şeyler ḳoyalar eger şişi varise şişini (13) giderici şeyler ḳoyalar sekiz direm teremenṭīki gül ṣuyıyla yıḳanmış (14) ola gül yaġı dört direm bir dāne yımırṭa ṣarusıyla ḳarışduralar (15) ba'de kettān tiftigi üzerine sürüb yaranıñ üstüne ḳoyalar (16) eger şiş varise bunıñ üstüne unlar yaḳusını ḳoyalar (17) ya'nī arpa ve baḳla ve mercimek unları sükencübīnle ḳarışdurub

(1) üstüne yaḳu ideler şişi gitdükden ṣoñra bu eczānıñ (2) ṣuyıyla yayḳayalar gül ḳurusı ve siñirli yapraḳ ve mersīn (3) yapraġı bunları ḳaynadub ṣuyıyla yaraları yıḳayalar (4) ba'de gül balını arpa unıyla ḳarışdurub yaralarıñ üstüne (5) ḳoyalar ba'de eger ḥarāreti varise kāfūr merhemi veyā tūtiyā (6) merhemi ḳoyalar eger yoġısa merhemü'r-rüsl veyā ṣaḳız merhemi (7) ḳoyalar ve bu merhem ẕekerde ve ḫāyada olan cemī' yaralara nāfi'dür (8) ṣıfatı budur tūtiyā-yı marazī ve sülügen ve yanmış ḳurşun (9) ve entīmūn ya'nī demr bozan didükleri her birinden iki direm (10) mersīn yaġı ve bal mūmı kifāyet ḳadar bunları merhem eyleyüb (11) isti'māl eyleyeler ve bu bir terḳībdür ki bu bābda mislı yoḳdur (12) ṣıfatı budur rastıḳ ṭaşını yedi sekiz kerre sirkede ışladub (13) yine ḳurudub alalar ve māzū ve şāb ve enār ḳabı ve mersīn (14) yapraġı şebbi yaḳalar ve her birisini ayru ayru dögüb

eleyeler zekerde (15) olan cerāḥata ekeler ġāyet nāfi'dür ḳurudub bitürür (16) ve lāzımdur ki ḥasta bir mu'tedil yérde otura ve ṣuyı çoḳ (17) icmeye ve arpa ṣuyı içe ve ṭuzlu şeylerden ṣaḳına

243-b

(1) ve şerbetlerden hindübā ve nīlūfer ve lisān-ı ṣevr ve benefşe şerbetleri (2) münāsibdür ve ġāfiṣi incübārla ḳaynadub arpa ṣuyıyla içürseler (3) ġāyet nāfi'dür yaralarınıñ oñulmasına yardım eyler (4) fıtıḳ ya'nī ḳasıḳ yarığınıñ 'ilācı beyānındadur bu yarıḳ (5) gāhīce ḳasıḳda olur ve göbek altında daḥi olur ve gāhī (6) göbek üstünde bile olur ol yarıḳdan çıḳan yā bağırsaḳdur (7) veyā ic yağıdur veyā ġalīẓ yéldür veyā bir ṣudur 'ilācı (8) müleyyin ḥuḳneler eyleyeler ve yélleri taḥlīl eyleyecek şeyler isti'māl (9) eyleyeler anīsoṇ ve rāziyāne ve defne yapraġı gibi bunları (10) ḥuḳnesinde idḫāl eyleyeler ve ma'cūnlardan ḫavlincān (11) ma'cūnı ve cevāriş-i kemmūnī gibi ve tiryāḳ-ı fārūḳ ve meṣir ve muḳaṭṭar (12) zerenbād ṣuyı ve pāpadya ṣuyı ġāyet nāfi'lerdür ve eger (13) aġrısı varise pāpadya yaġı ve tavuḳ ve bādem ve sedef (14) ve defne yaġları bu yaġlardan süreler ve ibtidāda bu yaḳuyı (15) ḳoyalar baḳla unı ve kemmūn ve pāpadya bunları balile ḳarışdurub (16) defne yaġıyla yaḳu ideler ve ṭaşra çıḳan şey'i içeri red (17) eyleyüb üstüne bu yaḳuyı ḳoyalar ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur

244-a

(1) serv ḳozalaġı ve ṭopalaḳ ve māzū ve enār ḳabı ve merzencūş ve günlük (2) ve nān:ḫāh ve çirīş bunları cümle berāber dögüb eleyüb ve balıḳ (3) tutḳalıyla ḳarışdurub bir pāre eski penbe üstüne sürüb (4) ol yére yaḳu eyleyeler ve muḥkem bağlayalar tā kendi düşince ṭura (5) bir ḳac kerre ideler ġāyet nāfi' ve mücerrebdür ve ma'ṣūmlarıñ (6) fıtıḳına çirīşi arpa unıyla ve bir pāre sirkeyle ḳarışdurub (7) yaḳu eyleyeler ve eṭıbbā'-i müteḳaddimīn bu maraża çoḳ yaḳular (8) yazmışlardur ammā bu zamānda Frenkleriñ ḳatında meşhūr olan (9) ḳara ḳavazı hem içürürler

ve hem yaḳu eylerler ġāyet nāfi'dür ve bu (10) ma'cūn fıtıḳ içün mücerrebdür ṣıfatı budur gül-be-şeker on altı (11) direm ḳara ḳavaz ve incübār ve ḳızıl behmen ve eger her birinden sekizer (12) direm diş otı dört direm dārçīnī iki direm bunları (13) dögüb mersīn şerbetiyle ma'cūn eyleyeler ṣabāḥ ve aḫşam (14) üçer dirhemden beşer dirheme dek isti'māl eyleyeler (15) ve Ceremāniyā ḥekīmi Senārtūs eydür bir kimse gördüm fıtıḳa (16) bir ġarīb'ilācla 'ilāc eyler 'ilācı budur ki bir pāre mıḳnāṭīs (17) saḫḳ eyler ve içürür ba'de demür bürādesini balile ḳarışdurub

244-b

(1) fıtıḳ üzerine yaḳu eyler bu 'ilācı bir ḳac kerre tekrār eyler bu 'ilācla (2) çoḳ kimseler bu marażdan ḫalāṣ oldılar dir İbn-i Şerīf (3) dir ki fatḳ içün 'ilāc iderken bir pāre mıḳnāṭīs ṭaşını (4) marīziñ taḳyesine dikeler başında bile götüre 'acāyib (5) fā'ide eyler mücerrebdür belki yalñız başında götürmek fā'ide (6) virür dir ve fıtıḳa bir mücerreb daḫi vardur ne ḳadar eski (7) olursa nāfi'dür ya'nī entüle peyġamber çiçegi kökini dögüb (8) balile ma'cūn eyleyeler her ṣabāḥ çoḳ çoḳ yiyeler fıtıḳı bitürür (9) bu bābda naẓīri yoḳdur ve bir mücerreb nesne ki oġlancıḳlar (10) ḫāyasına inen yile fā'ide eyleyüb gidere anasından bile (11) ṭoġmış olsa tecribe itdik giderdi ḳara çaltı tuḫmıniñ (12) içi ki çeşme-zene beñzer degirmice içi olur ol çeşme-zen (13) ṣūretlü tuḫmiñ ḳabını ṣoyub içinden yedi dāne bir def'a (14) ve ṭoḳuz dāne bir def'a yidüreler hīc eşerin ḳomayub gidere (15) eger meme emer oġlan olursa anası südile ezüb içüreler (16) eger büyük oġlan olursa ol dāneleri yidüreler büyük (17) kişilere ṭoḳuz dāne yidüreler yedi gün ḳadar yiye yā daḫi artıḳ

245-a

(1) yidüreler nāfi' ola ve eger fatḳ-ı laḥmī ise ya'nī et pāresi (2) gibi olursa sebebi ḳanla ḳarışıḳ ḫılṭ veyā bir ġalīẓ ḫılṭ ol (3) mevzi'ye dügülüb orada et gibi

mün'aḳid olur ve gāhīce (4) düşmeden veyā bir şey ṭoḳunmadan olur 'ilācı cemī' bedeni tenḳıye (5) eyleyeler ve ol mevżi'yi yarub ol müteḫaccir olan şey'i çıḳaralar (6) ammā bu 'ilāc ḫaṭarludur veyā üzerine yaḳular ḳoyalar ammā yaḳu (7) ile daḫi def' olması gücdür ve bu bābda bu yaḳu nāfi'dür (8) ṣıfatı budur ebe gümeci ve yapışḳan ve pāpadya ve iklīl (9) ü'l-melik her birinden bir ṭuṭam pelīn yarım ṭuṭam bunları ṣuyla (10) ḳaynadalar müherrā olunca ba'de baḳla unı ve burçaḳ unı her (11) birinden otuz iki direm kettān tuḫmı ve kemmūn sekizer dirhem (12) kifāyet ḳadar lāhana 'uṣāresi ve bal ḳatub yaḳu eyleyeler (13)ża'fü'l-bāh ya'nī ḳuvve-i cimā'ıñ ża'īf olduġınıñ (14) 'ilācı beyānındadur cimā' ża'fınıñ sebebleri çoḳdur ḫaddi (15) ve ḫisābı yoḳdur gāhī nefs-i menīniñ fesādından olur ve gāhī (16) ālāt-ı menīniñ ya'nī zeker ve ḫāya ve bögrekleriñ ża'fından olur (17) ve gāhī a'żā'-i re'īseniñ ya'nī dimāġıñ ve yüreġiñ ve cigeriñ

245-b

(1) ża'fından ve gāhī ġāyet semizlikden ve gāh ġāyet arıḳlıḳdan olur (2) ve gāh çoḳ zamān cimā'yı terk eylemekden ve gāh ḳuvve-i vāhimeniñ (3) ġalebesinden olur meselā kendiyi baġlu ṣanur taḳarrüb murād (4) itdükde vehmine baġlulıḳ vehmi ġalebe eyler ḫareketden ḳalur (5) el-'ilāc ḳırmız ma'cūnı yā devā'ü'l-'anber ṣabāḥ ile bir (6) miṣḳāl yiyüb üstüne bir iki fincān şekerile süd içeler (7) ve nıṣf dirhem ḳaranfili saḥḳ eyleyüb ṣabāḥla südle ḳarışdurub (8) içe ve çam fıstıḳı ve Şām fıstıḳını ḳızıl üzüm ile ṣabāḥıla (9) yimek ġāyet ḳuvvet virür ve bu ma'cūn bizim mücerrebātımızdandur (10) ġāyet muḳavvīdür ṣıfatı budur ḫuşyetü's-sa'leb yigirmi dirhem (11) dārçīnī ve ḳaranfūl ve ḫavlincān her birinden beşer direm 'anber bir (12) miṣḳāl bunları saḥḳ eyleyüb üc aġrı balile ma'cūn idüb (13) ṣabāḥ aḫşam isti'māl eyleyeler ve bu süfūf ġāyet muḳavvīdür (14) ṣıfatı budur ḫurūsıñ ṭaşaḳlarını ḳurudalar ve sekiz dirhem (15) ḳadar andan alalar kebābe ve ḫavlincān birer buçuḳ direm bunları saḥḳ (16) eyleyüb şekerile süfūf idüb ṣabāḥla bundan birer direm (17) isti'māl eyleyeler ve üstüne biraz süd içeler ve rūfdan bişmiş

246-a

(1) yımırṭa ṣarusını dārçīnīyle isti'māl eyleyeler ve buzaġı (2) etiniñ kebābı ve semiz tavuḳ ve keklik ve gügercin yavrusı (3) ve istirīdyā ve baḳla āşı ve noḫūd-āb ve bögrülce āşı ve hāvuc (4) ve ḳuş ḳonmazı etile bişürüb yiyeler ve bir mücerreb daḫi kitāblarda (5) yazmışlardur ve saḳanḳūrdan yegdür ve küçük deveniñ māyesinden (6) noḫūd ḳadar isti'māl eylemek ġāyet muḳavvīdür hīc naẓīri yoḳdur (7) ve Ṣaydā'da bir ḳuyu vardur içinde ufaḳ balıḳlar vardur (8) semeketü'ṣ-Ṣaydā dirler anıñ erkeginden ve erkeginiñ 'alāmeti budur ki (9) alt çeñesi altında noḳṭalar olub ve ayaḳları bingeşik (10) olmaḳdur ve çiftleşdigi zamān dişisiniñ üzerine biner (11) ol zamān avlayub ṭuzlayub ḳurudırlar andan yarım direm (12) ḳadarını dögeler yā dārçīnīyle yā rūfdan yımırṭaya ḳatub (13) yiyeler ġāyet muḳavvīdür ve bu yaġı ṭaşradan süreler ġāyet (14) nāfi'dür cevz-i bevvā yaġı dört direm büber yaġı iki dirhem (15) sünbül ve ḳaranfül her birinden on buġday aġırlığı misk dört (16) buġday bunları bir yerde ḥal eyleyüb ẕekere ve ḫāyaya ve ḳasıġa (17) ve bögreklere süreler ve bu yaġ bizim mücerrebimizdür zerrīn ḳadeḥ

246-b

(1) ṣoġanınıñ yaġı ve Hindistān cevziniñ yaġı her birinden (2) sekiz direm ferfiyūn iki direm ḳurṣ-ı ġāliye bir buçuḳ dirhem (3) misk sülüş direm kifāyet ḳadar bal mūmıyla merhem eyleyüb ẕekere (4) ve ḫāyalara ve ḳasıġa ve bögreklere süreler feryābismūs (5) bu bir marazdur ki ādemiñ dā'imā ẕekeri ḳalḳıḳ ṭurur hīc inmez (6) ve hem uzun olur sebebi menīniñ keşreti veyā ḥiddetidür veyā (7) yėlleriñ keşretinden olur 'alāmeti menīsi dā'imā seyelān eyler (8) el-'ilāc eger ḳan ġalebesi 'alāmeti varise ḳan alalar (9) ve eger aḫlāṭıñ ḥareketi varise aḫlāṭı sürecek müshiller (10) vireler ve bu ma'cūn ol maraża mücerrebdür ṣıfatı budur (11) na'nā' ve nīlūfer çiçegi on ikişer direm mārūl tuḫmı sekiz direm (12) ayıd tuḫmı iki direm mercān bir direm bunları saḥḳ eyleyüb nīlūfer (13) şerbetiyle ma'cūn

eyleyüb yidüreler ve kendir tuḫmını bir direm ḳadar (14) isti'māl eylemek mücerrebdür ve ma'denī billūrdan yarım direm isti'māl (15) eylemek ġāyet nāfi'dür hem seyelān-ı menīyi def' eyler ve seyelān-ı (16) menī envā'ından bir maraż daḫi vardur ki ḫalḳ içinde aña bel (17) ṣovuḳluġı dirler dā'imā ẕekerinden bir yapışıḳ şey aḳar esvābını mülevveṯ

247-a

(1) eyler kimi aġrıyla gelür ve kimi aġrısuz gelür ve kimi bedeni ġāyet arıḳladur (2) ve kimi arıḳladmaz bunıñ sebebi gāhīce ṣovuḳdan olur meṯelā (3) ṣovuḳ ṭaş üzerine oturmaḳdan veyā ṣovuḳ ṣuya girmeden (4) olur veyā keṯret-i cimā'dan ḳuvve-i māsikeye ża'f gelüb menīsi (5) aḳmaġa başlar 'alāmeti aḳan şey'iñ ḥiddeti ve aġrısı olmaz (6) ve gāhī bir yaramaz ḥiddetli ḫılṭıñ ālāt-ı menīye dökilmesinden olur (7) ve menīyi ifsād eyleyüb ṭabī'at anı ṭaşra def' eylemek ister (8) ve ẕeker yolından def' eyler 'alāmeti yaḳaraḳ çıḳar ve bedeni arıḳladur (9) ve beyāż olur ve gözleri çuḳurlanur ve bu mādde aḳaraḳ yolını (10) yara eyler ve gāhī bundan bevl çıḳmayub ṭamla ṭamla çıḳmaḳ (11) 'ārıż olur 'ilācı ālāt-ı menīye ḳuvvet virecek şeyler (12) isti'māl eylemekdür eger ṣovuḳdan ise ḫavlincān ma'cūnı ve meṣir (13) isti'māl eylemek nāfi'dür ve gāhīce günlük ve ṣaḳız isti'māl (14) eylemek gerek ve eger ḥiddetli ḫılṭdan ise māddeyi tenḳıye eylemek (15) vācibdür rāvendile ve helilecātla ve mükerrer gül şarābıyla ve ḫıyār (16) şenbe balını terementīyle ve rāvendle isti'māl ideler ba'dehu büzūr-ı (17) bāride müstaḥlebini hindübā ve nīlūfer şerbetleriyle vireler ve bu ḳurṣ

247-b

(1) bu maraża mücerrebdür bel ṣovuḳluġına ve meṣānede ve bevl yolında (2) olan yaraları oñuldur ṣıfatı budur ayıd tuḫmı ve mārūl (3) tuḫmı ve gül ḳurusı ve gülnār her birinden üçer dirhem ṭabāşīr (4) ve kehrübā her birinden dört buçuḳ direm kil-i ermenī altı direm siñirli (5) yapraḳ tuḫmı dört direm ṣāṣafrās iki direm

bunları saḥḳ (6) idüb nīlūfer ṣuyıyla ayva çekirdegini ıṣladub ve lu'ābını (7) alub ol eczāyı bu lu'ābla ḫamīr eyleyüb ḳurṣlar yapalar ve her (8) gün bu ḳurṣdan bir direm isti'māl eyleyüb üstüne ḳavun çekirdegi (9) ve ḫaṣḫāṣıñ müstaḥlebini içeler eger seyelān-ı menī Frenk zaḥmetinden (10) ise ḳavī devālar eylemek gerek meṣelā peyġamber aġacını ḳaynadub (11) ṣuyını icmege müdāvemet eyleyeler tenḳıye'-i beden itdükden (12) ṣoñra ve Frenk marażında yazacaġımız 'ilāclarla 'ilāc (13) eyleyeler emrāżü'r-raḥm raḥmde olan şişleriñ (14) 'ilācını bildürür bu şiş yā ḫayżıñ muḥtebes olduġından (15) olur ve gāhī gücle ṭoġurmaḳdan veyā evlād düşürmekden (16) veyā bir şey ṭoḳunmadan veyā bir yerden düşmekden olur 'alāmeti (17) raḥmi aġır olur ve aġrısı olur ve sıtması olur Cālīnūs

248-a

(1) ābīdīmyā şerḥiniñ altıncı maḳālesinde eydür şol ḫātūnlar ki (2) raḥmlerinde ıssı şiş olur anlarıñ başları aġrır ve aġrısı (3) gözüñ dibine dek uzar ve uyluḳlarından inciklerine varınca (4) aġrı olur ve żīḳu'n-nefes 'ārıż olur ve göbegi altında ḳasıġına (5) varınca şiş olur ve göñül dönmek ve ḳuşmaḳ ve ıncḳırmaḳ (6) 'ārıż olur ibtidāda nabżı ża'īf ve muḫtelif olur sür'atle (7) ve eli ve ayaġı ṣoġur ve bayılmaḳ ve ṭabī'atı ḳabż olmaḳ ve bevli (8) muḥtebes olmaḳ 'ārıż olur el-'ilāc eger bu şiş evlād (9) düşürmekden olmazsa evvelā bāselīḳden ḳan alalar ba'de ṣāfīnden (10) alalar ḫuşūṣā iḫtibās-ı ḥayż daḫi ola ba'de bir müleyyin müshil (11) vireler ḫıyārşenbe gibi ve gül-i mükerrer ve benefşe şerbeti ve diyāḳā (12) tīlīḳūn ma'cūnı gibi Ebū 'Alī İbn-i Sīnā bu 'illetde ḳuşdurmaġı (13) tecvīz eyledi ammā biz cā'iz görmeziz ba'de aġrısını teskīn (14) eyleyüb uyḳu getürecek şeyler vireler meṣelā ḫaṣḫāṣ şerbetini (15) büzūr-ı bāride müstaḥlebi ile vireler ibtidāda ḳasıġına ve beline (16) gül yaġı ve ṣandal merhemi ve ayva yaġı süreler ve arpa unını (17) kettān ve tuḫmını gül yaġıyla yaḳu eyleyeler ve raḥmine bu ḫuḳne

(1) ile iḫtiḳān eyleyeler ṣıfatı budur siñirli yapraḳ ve ḳaya (2) ḳoruġı ve mārūl yapraġı her birinden birer ṭuṭam gül ḳurusı (3) yarım ṭuṭam bunları ṣuyla ḳaynadub ba'de süzeler bu (4) ṣumuñ içine sekiz direm mersīn yaġı ḳatalar ve dört direm (5) sirke ḳatub raḥmine iḫtiḳān eyleyeler ve aġrısını teskīn içün (6) etmek içini südle ḳaynadub içine biraz za'ferān ḳatub (7) yaḳu eyleyeler ve tavuḳ yaġını yımırṭa aḳıyla ve biraz za'ferān (8) ḳatub ṭaşradan süreler ve biraz götüreler ba'de üzerine pāpadya (9) ve būy tuḫmı ve iklīl-i melik ve kāfūriyye otı yaḳu ideler ve ṭuraḳ (10) otı yaġı ve zanbaḳ ve tere yaġları süreler eger şiş gitmezse (11) belki deşilmege yüz ṭutarsa dāḫılyūn merhemi ve diyā (12) līṭā merhemi ḳoyalar ve bu yaḳuyı ḳomaḳ ġāyet eyüdür ṣıfatı (13) budur ḫaṭmī köki ve pāpadya ve iklīl-i melik ve kettān (14) ve būy tuḫmları her birinden sekiz direm encīr sekiz dāne (15) bunları müherrā olunca ḳaynadalar ba'de içine dört dāne (16) yımırṭa ṣarusı ve sekiz direm zanbaḳ yaġı ḳarışdurub yaḳu (17) eyleyeler eger deşilmezse bunı aşaġadan yüñile götüreler ṣıfatı

(1) budur ḳaz yaġı sekiz direm teremenṭī iki direm seẕāb ve (2) būre ve zanbaḳ köki yarımşar direm bunları saḫḳ eyleyüb (3) bir yere cem' idüb yüñile aşaġadan götüreler deşildükden (4) ṣoñra aşaġada ḳurūḥda gelecek 'ilāclarla 'ilāc (5) eyleyeler ve ġıdāsı lāṭīf olmaḳ gerek pilic ṣuyı ve arpa (6) ṣuyı ve arpa cüllābı ve enār ṣuyı ve acı mārūl (7) ve ṭatlu mārūl gibi ve ḫarekāt-ı bedeniyyeden ve nefsāniyyeden (8) ṣaḳınalar ve ṭabī'atı iḫtiḳān-ı leyyine ile dā'imā mülāyim (9) ṭutalar ṣalābetü'r-raḥm ya'nī raḥmde olan pek (10) şiş bu maraż ekṣeriyyā verem-i ḫārrıñ 'ilācında taḳṣīrāt (11) olub ve çoḳ ṣovuḳ şeyler yaḳu eylemekden verem müteḥaccir (12) olur ve gāhī bir ġalīẓ ḫılṭdan yā balġamdan ve sevdādan (13) olur ve gāh ṣafrānıñ ḳanla ḳarışıḳlığından daḫi olur (14) 'alāmeti ḳasıḳda peklik olur ve aġrı olur ve ḥayż (15) ḳanı az gelür el-'ilāc bedeni ḫılṭ-ı ġālibden tenḳıye (16)

ideler eger ḳan ʿalāmeti bile varise ḳan alalar ve bu yaḳuyı (17) üzerine ḳoyalar ṣıfatı budur muḳl-ı azraḳ ve çādır uşaġı

249-b

(1) ve ḳāṣnī her birinden berāber alalar bān yaġıyla ve zanbaḳ yaġıyla (2) ḥal eyleyeler baʿde kettān ve būy tuḫmınıñ luʿābları ve encīr (3) balı bunlardan berāber alub evvelki maḥlūlile mülāyim āteş (4) üstünde ḳarışduralar baʿde yaḳu ideler ve muḳlı sirkeyle (5) ve kāfūriyye ṣuyıyla ḥal eyleyüb ve ṭatlu bādem yaġı ḳatub (6) raḫme iḫtiḳān eyleyeler şiş yumşaduḳdan ṣoñra muḥallil (7) şeyler ḳoyalar yarpuz gibi ve semiz ḳabaḳ ve pāpadya gibi ve ṭalaḳ (8) pekliginde yazduġımız içecek şeyleri içüreler ḳurūḥ (9) ü'r-raḫm yaʿnī raḫmde yaralar olmaḳ raḫmde gāhīce (10) yaralar olub iriñ aḳar gāhī bu şişleriñ deşilmesinden (11) olur ve gāhī Frenk zaḫmetinden olur ʿalāmeti ḳasıḳda (12) aġrı olur ve aġrısı batar ve iriñ aḳar ve çıḳan şey bed (13) ḳoḳar ve sıtması olur ve bel aġrısı olur el-ʿilāc evvelā (14) ṭabīʿatı mülāyim eyleyeler iḫtiḳānlarile ve māddeyi tenḳıye eyleyeler (15) ve aġrısını teskīn eyleyeler meşelā demiri ḳızdurub süd içine (16) bir ḳac kerre ṣoḳalar ol südi iḫtiḳān eyleyeler ve arpa (17) ṣuyıyla gül balını ezüb sıcacıḳ iḫtiḳān eyleyeler ve bu

250-a

(1) ferzeceyi götüreler burçaḳ unı ve gök sūsen köki her birinden (2) berāber alub dögüb balile ḳarışdurub yüñile götüreler ve bu (3) merhem yaralarını oñuldur ġāyet mücerrebdür ṣıfatı budur (4) maġsūl marażī dört direm mürdesenk ve üstübec ve anzarūt (5) her birinden iki direm gül yaġı ve bal mūmı kifāyet ḳadar bunları (6) merhem eyleyüb istiʿmāl ideler eger Frenk zaḫmetinden ise (7) günlük ve mürr-ṣāfī ve zincifre berāber alub aşaġadan buḫūr (8) eyleyeler ve bir dirhem rāvend-i Rūmīden veyā ḳanṭariyūndan (9) her gün istiʿmāl itdüreler ve çöbçīnīyi ḳızıl üzümle (10) ḳaynadub her gün içüreler iḫtibās-ı ḥayż yaʿnī (11) ḥayż ḳanı

aḳmamaḳ yā ḳanıñ azlığından olur ʿilācı (12) keşīrü'l-ġıdā ḳan arturıcı şeyler yimekdür rūfdan yımırṭa gibi ve gāh (13) ġam ve ḳasāvet ve ḥüznden olur ʿilācı teselli eylemek (14) ve müferriḥ maʿcūnlar istiʿmāl eylemekdür ḳırmız maʿcūnı ve cevāhir maʿcūnı (15) gibi ve müferriḥ şerbetler içeler elma şarābı gibi ve müferriḥ yérlerde (16) ve bāġ-çelerde gezmekdür ve ekşeriyyā raḥmde südde olmaḳdan (17) olur raḥmiñ ṭamarları ṭutılur aḫlāṭ-ı ġalīzeden

250-b

(1) veyā semizlikden iç yaġı ṭamarlarıñ yolını ḳapar ve bu dem-i ḥayżıñ (2) iḫtibāsından dürlü dürlü ḫastelikler ʿārıż olur baş (3) aġrısı ve baş dönmek ve göz ḳararmaḳ ve ḳuşmaḳ ve göñül bulanmaḳ (4) gibi ve gāhī sūʾi'l-ḳınye ve istisḳā ʿārıż olur ve cigeriñ (5) ve ṭalaḳıñ ve miʿdeniñ şişleri ve ṭaʿāma iştihā azlığı (6) ve żaʿf-ı haẓm ve ḥunnāḳ ve vecaʿ-i mefāṣıl ve nāzile ve öksürük (7) ve uyuz ve gicik ve ḳurdaşanı ve sevdā ve ḫafaḳān ʿārıż (8) olur ḥāṣıl-ı kelām nisā ṭāʾifesiniñ ekşer maraẓları (9) bu dem-i ḥayżıñ iḫtibāsından ʿārıż olur el-ʿilāc evvelā (10) eger beden pek mümtelī ise ḳoldan ḳan alalar baʿde şāfından (11) alalar baʿde müleyyin iḫtiḳānlarla ve müshillerle ṭabīʿatını telyīn ideler (12) ve Frenk ḥekīmleri ittifāḳ eylediler ki bu maraẓda dört direm (13) ayāric-i fayḳarā içürmek ġāyet nāfiʿdür hem raḥmi tenḳıye ider (14) ve hem süddesini açar ve hem ḥayżı aḳıdur ve şarāb-ı uṣūl ve pezentīn (15) şerbeti vireler inżāc ve teftīḥ-i südde içün eger marīż pek (16) semizse peyġamber aġacı ve şāṣafrās ve müşk-i ṭarāmaşīʿ ḳaynadub (17) on on beş gün içüreler ve müshil çilek maʿcūnı bu bābda ġāyet

251-a

(1) nāfiʿdür ṣıfatı budur türbüd süfūfi dört direm mecūḳān (2) iki direm ġārīḳūn bir direm süfūf-ı diyāeʾr-revzūn ve dār (3) çīnī her birinden buçuḳ direm ḥal olmış çilek sekiz direm bunları (4) dögüb üzüm balıyla maʿcūn eyleyüb beş direm istiʿmāl (5) eyleyeler ve bu bābda süfūf-ı cevāriş ve diyāfenīkūn maʿcūnı (6) ve

ḥabb-ı ġārīḳūn ve ḥabbü'l-müntin ġāyet münāsiblerdür ve bu (7) ḥab daḫi ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur ġārīḳūn iki direm (8) ḳızıl boya köki bir direm bunları saḥḳ eyleyüb kāfūriyye ṣuyıyla (9) ḳarışdurub ḥablar idüb cümlesini vireler bir şerbetdür ve (10) ḥayż ḳanı gelecegi zamān yaḳın olıcaḳ müshil virmeyeler (11) belki üc dört gün evvel ṣāfinden ḳan alalar ve ḥayż (12) ḳanını aḳıdıcı şeyler vireler ve baldırlarına ḳuru şīşe çekeler (13) ba'de bu muġlābı vireler ḥayżı aḳıdur bizim mücerrebimizdür ṣıfatı (14) budur ḳızıl boya köki beş direm kāfūriyye ve baldırı ḳara her birinden (15) bir ṭuṭam ḫıyārşenbe ḳabuġı üc direm bunları ḳaynadalar (16) ṣuyını şekerile yā balile içüreler ve bundan keskindür buḫūr-ı (17) Meryemi veyā ḳabaḳı ḳaynadub ṣuyını balile içüreler fi'l-ḥāl

251-b

(1) ḥayż ḳanını aḳıdur ve mürekkebātdan ḳurṣ-ı mürr ve tiryāḳ-ı erba'a (2) isti'māl eylemek ġāyet nāfi'lerdür ve ḫāmūr māyesinden her (3) gün fındıḳ ḳadar isti'māl eylemek nāfi'dür ḫuṣūṣā ḳurṣ-ı (4) mürriyle isti'māl eylemek ġāyet nāfi'dür ve yapışḳanı ḳaynadub (5) iki üc gün içmek ḥayżı açar mücerrebdür ve ba'żılar didiler ki (6) ḳaynadub ayazladub üstüni gök bez ile örtmek şarṭındandur (7) dirler böyle olsa fā'idesi daḫi ziyāde olur ve ḥālā (8) Istanbul'da ve Rūm'da selīḫa diyü meşhūr olan kökden (9) birer miṣḳāl isti'māl eyleseler ḥayżı açar mücerrebdür iḫtināḳ (10) ü'r-raḥm bu bir marażdur ki nisā ṭā'ifesine 'ārıż olur ṣar' (11) ṭutar gibi olur nevbeti daḫi ṣar' gibi gelür ya'nī yā ayda bir yā bir (12) ḳac ayda bir gelür ve gāhī māddesine göre ṣıḳ ṣıḳ gelür yā her (13) gün veyā gün aşurı veyā daḫi ziyāde nevbetle gelür bu bir (14) buḫārdur semmiyyetli raḥmden ṭamarlar vāsıṭasıyla dimāġa çıḳar (15) ve ḳuvve-i muḥarrikeyi ibṭāl eyler ve bu buḫārıñ sebebi raḥmde ve raḥmiñ (16) ṭamarlarında bir yaramaz ḫılṭ muḫtebes olur ḥayż ḳanı aḳmadığından (17) bunıñ 'ilācı muḳaddemā geçen ḥayż ḳanı muḫtebes olduḳda

252-a

(1) yazılan ʿilāclarla ʿilāc eyleyeler faṣd gibi ishāl gibi ve ḥayż (2) aḳıdıcı şeyler istiʿmāl eylemek gibi veyā menīniñ iḫtibāsından (3) olur menī fāsid olub semmiyyet-i keyfiyyetile mütekeyyif olur bu (4) ekṣeriyyā genc olub eri olmayan nisā ṭā'ifesine ʿārıż (5) olur ʿilācı ere virmekdür ḫuṣūṣā ḳız oġlan ḳız ola (6) ere virmekden eyü ʿilāc olmaz ve nevbeti geldigi zamān cümle (7) iḫtināḳ-ı raḥmiñ ʿilācı budur ki iki ḳollarını ve iki baldırlarını (8) acıyınca ṣıḳub bağlayalar ve pek pek elin ve ayaġın oġalar (9) ve ḳılların çeküb ḳoparalar ve ayaḳlarına ḥacāmet eyleyeler (10) ve çirkīn ḳoḳulı şeyler ḳoḳuladalar meṣelā ḳıl ve yüñ gibi şeyleri (11) yaḳub burnına yaḳın getüreler ḫuṣūṣā geyigiñ tüyüni (12) tütütmek bi'l-ḫāṣṣa nāfiʿdür ve ḳunduz ḫāyası ve ḥiltīt ve (13) ḳāṣnī ve kehrübā yaġı bunları ḳoḳutmaḳ nāfiʿdür ve aşaġadan (14) misk ve zübād götüreler ve ḥaṣulbān ve ḳaranfūl daḫi aşaġadan (15) götürmek nāfiʿdür ammā nevbet olmaduġı zamān ʿilāc (16) bedeni tenḳıye eyleyeler eger faṣd lāzım ise faṣd ideler (17) eger ishāl lāzım ise müshil şerbetler vireler baʿde bi'l-ḫāṣṣa

252-b

(1) nāfiʿ olan şeyleri istiʿmāl eyleyeler meṣelā şimdiki zamānda (2) Frengistān'dan gelür iki kök vardur incecikdür keskin köklerdür (3) bu maraża bi'l-ḫāṣṣa nāfiʿlerdür belki ṭāʿūna ve sāyir sıtmalara (4) ve zehirli şeyleri defʿ eylemekde istiʿmāl eylerler fā'idesi çoḳ (5) olduġından bu zamānda tiryāḳ-ı ekbere ḳatar oldılar ġāyet (6) nāfiʿ şeylerdür birine ancelīḳa ve birine anberātüryā dirler (7) ḥālā Frengistān'dan Istanbul'a getürürler Ġalaṭa'da şerbetcilerde (8) bulunur biz alub çoḳ istiʿmāl eyledik çoḳ nefʿini gördük ve lākin (9) semiz ḳabaḳ didükleri kök ḳadar nāfiʿ şey olmaz bir yıl ḳadar istiʿmāline (10) mülāzemet eyleyeler günde birer miṣḳāl ḳadar ve gāhī bu maraż (11) müşted olub ṣarʿa tebdīl olur ol zamān ṣarʿ ʿilācını (12) eyleyeler bu marażıñ ṣarʿdan farḳı budur ki ṣarʿda el (13) ve ayaḳ büzilüb ve ağzı köpürür bu marażda bunlar olmaz ve bu (14)

marażda çığırsalar ṭuyar cevāb viremez ammā ṣar'da ṭuymaz (15) ḥayż ḳanı çoḳ aḳub kesilmediginiñ 'ilācı (16) beyānındadur eger bedeni mümtelī ise ve ḳuvvetlü ise bāselīḳ ṭamarından (17) ḳan alalar ve eger ḳuvveti yoḳ ise memeleri altından cigeriñ yā ṭalaġıñ

253-a

(1) üstünden ḳuru şīşe çekeler yā ḥacāmet idüb ba'de (2) çekeler ve bāzūlarını bağlayalar ve ellerini muḥkem oġalar ve eger ḳanla (3) aḫlāṭ varise müshillerle aḫlāṭı ishāl eyleyeler gül-i mükerrer (4) şerbeti gibi ve ḳudret ḥelvāsı ve sināmekī ve rāvend gibi ḫuṣūṣā (5) ṣafrānıñ ḥiddetinden ola ve eger ḳanda ruṭūbāt varise (6) iki direm mecūḳān içüreler ba'de ḳanı tağlīẓ idici şeyler (7) vireler ki biz anları ru'āfda yazdıḳ idi anda göreler ve 'aṣā (8) ü'r-rā'ī 'uṣāresinden ve siñirli yapraḳ 'uṣāresinden biraz (9) ṣamġ-ı 'Arabī ḥal eyleyüb raḥmine iḫtiḳān ideler ve ḳurṣü'l-kehrübā (10) vireler ve incübār şerbeti içüreler ve bu ḥab ġāyet nāfi'dür (11) bizim terkībimizdür ṣıfatı budur dem-i aḫaveyn ve mercān ve kil-i ermenī (12) her birinden iki direm kehrübā ve zümürrüd ve ṣamġ-ı 'Arabī her birinden bir (13) direm ṣandal-ı ḥadīdī ve za'ferānü'l-ḥadīdī her birinden yarım (14) direm bunları saḫḳ idüb ışırḳan dikeni 'uṣāresiyle ḫamīr (15) eyleyüb ḥablar eyleyeler bu ḥablardan buçuḳ direm ḳadarını siñirli (16) yapraḳ ṣuyıyla yā incübār ṣuyıyla isti'māl eyleyeler ve (17) bi'l-ḫāṣṣa ḥayż ḳanını keser belki cemī' ḳanları keser entüleden

253-b

(1) bir direm yımırṭa ṣarusıyla isti'māl eyleyeler ġāyet mücerrebdür (2) ve helāliyye 'uṣāresini ṭaşradan meme üstüne yaḳu eyleseler (3) bi'l-ḫāṣṣa nāfi'dür ve ġıdālardan pā-çe ve pirinc ve tāze (4) peynir yiyeler ve yemişlerden ayva ve emrūd ve alıc yiyeler ve ṣu (5) yérine demür ṣuyı içeler veyā içinde ṣaḳız veyā baldırı (6) ḳara ḳaynanmış ṣu içeler ve ḥareketden ve cimā'dan ṣaḳınalar (7) ve

ṭuzlu ve acı şeylerden ve cemī‘ müfettiḥāt ve müdirrātdan ṣaḳınalar (8) ve gāhīce raḥmden ba‘ż ruṭūbāt-ı fāside aḳar anıñ ‘ilācı (9) mecūḳān ve rāvend virüb bedeni ruṭūbātdan pāk eylemekdür (10) ve bu ḥurzece raḥmiñ ruṭūbātdan olan cemī‘ maraẓlarına nāfi‘dür (11) çādır uṣaġı ve ḳunduz ḫāyası birer direm za‘ferān ve dār (12) çīnī her birinden buçuḳ direm ‘anber iki ḥabbe bunları saḥḳ idüb (13) seẕāb ṣuyıyla ḳarışdurub bir yüñ pāresiyle aṣaġadan (14) götüreler ġāyet mücerrebdür el-‘uḳr bu bir maraẓdur ki ḫātūnlara (15) ‘ārıż olur ḳışır ḳalurlar ḥāmile olmazlar bu ḥāmile olmamaḳ (16) gāhī er cānibinden olur meṣelā eriñ menīsiniñ fesādından (17) veyā ḳılletinden olur veyā ser-ḫoşla cimā‘ eylemekden veyā eriñ

254-a

(1) küçüklüginden veyā pek ḳoca olduġından veyā keṣret-i cimā‘dan (2) veyā a‘ẓāsında bir āfet olmaḳdan olur ve gāhī ḫātūn (3) cānibinden olur ekṣeriyyā raḥmlerine sū’-i mizāc-ı bārid ‘ārıż (4) olmaḳdan olur veyā raḥmlerinde süddе olmaḳdan veyā raḥme (5) ruṭūbāt ‘ārıż olmaḳdan veyā raḥme bir a‘vecāc ‘ārıż (6) olmaḳdan olur ve gāhī ḫātūnıñ ziyāde semiz olmasından olur (7) ve gāhī ḥarekāt-ı nefsāniyyeden olur meṣelā ziyāde ġam ve ḳasāvet (8) çekmek gibi ḥāṣıl-ı kelām bu maraẓıñ sebebleri ḳatı çoḳdur (9) cümlesini bu muḫtaṣarda yazmaḳ olmaz hemān cümlesine (10) şāmil ‘ilāc-ı müşterek yazalım el-‘ilāc eger ḫātūn (11) cānibinden ise eger sebebi bürūdetden ise ḳızdırıcı şeyler (12) ile ḳızduralar sıcaḳdan ise ṣovuḳ şeylerle ‘ilāc ideler (13) eger semizlikden ise arıḳladıcı şeyler vireler ve eger süddelerden (14) ise teftīḥ-i süddе eyleyici şeyler vireler ḫāṣılı her sebebiñ (15) izālesiyle ‘ilāc eyleyeler ba‘de bi’l-ḫāṣṣa ḥāmile olmaġa (16) mu‘īn olan şeyler isti‘māl eyleyeler meṣelā ḳalye miski cimā‘dan (17) evvel süreler ve buḫūr eyleyeler ve ḳurumış dilkü ḫāyasını dögüb

(1) ere virmek ve ṭavşanıñ ḳurumış raḥminden dögüb ḫātūna (2) virmek bi'l-ḫāṣṣa ḥāmile olmaġa sebebdür ve yabān feslegānını (3) dögüb balile ḳarışdurub aşaġadan götürmek ḥamla mu'īndür (4) ve bu fürzece bizim mücerrebimizdür ḥamla mu'īndür hem raḥmiñ ruṭūbātını (5) def' eyler ve mizācını ıṣlāḥ eyler bir ayvayı alub kül içinde (6) bişüreler ba'de pāpadya yaġı ve şeb-būy yaġından on (7) dirhem ḳadar ola bir tāva içinde ayvayı bu yaġla bişüreler ba'de (8) içine on dāne ḳaranfüli ve iki çekirdek sünbül-i Hindī (9) ve za'ferān ve 'anber ve ḳalye misk her birinden birer çekirdek (10) bunlarıñ cümlesini bir yere ḳarışdırub aşaġadan götüreler (11) ġāyet nāfi'dür ve Ka'be'den gelen 'ubyeşerānī dögüb (12) balile ḳarışdurub aşaġadan götürmek ḥamla mu'īndür (13) ve fīl kemiginiñ bürādesinden ma'cūn eyleyüb er ve 'avret (14) isti'māl eylemek ġāyet nāfi'dür ve er dā'imā meşir ve tiryāḳ (15) isti'māl eylemek ve cimā'ıñ ara yerini uzadub gic gic (16) cimā' eylemek ḥamla mu'īndür ve ḥamlıñ erkek olmasına sebebdür (17) dimişler ve bu cevāriş ḥamla mu'īndür ve hem cimā'ya ḳuvvet virür

(1) ṣıfatı budur bādem ve Şām fıstıḳı ve çam fıstıḳı ve fındıḳ her (2) birinden sekiz direm aġac ḳavunınıñ ḳabuġı ve zencebīl ve ḳaranfül (3) ve dārçīnī her birinden dört dirhem ve ṣu teresi tuḫmı iki (4) dirhem kifāyet ḳadar şekeri merzencūş ṣuyıyla ḥal eyleyüb (5) ve ḳıvāma getürüb bu eczāyı ḳarışdurub ma'cūn eyleyüb (6) isti'māl eyleyeler er-recā bu bir marażdur ki nisā ṭā'ifesine (7) 'āriż olur gebe gibi ḳarnı şişer kendini gebe ṣanur ve ḥayż (8) ḳanı kesilüb gelmez olub ve ġaşeyān 'āriż olur ve ekşiye (9) ve ṭuzluya mā'il olur ve ba'żılarınıñ ḳarnında ḳımıldı olur (10) gebe ḫātūnlarıñ ḳarnında olduġı gibi ve gāhī oġlan (11) ṭoġurmaḳ burusı ṭutar kendini ṭoġurur ṣanur ve gāhī (12) bir et pāresi ṭoġurur ṣūretsüz ve gāhīce ṣūretle ṭoġar (13) meşelā ḫurūs ṣūreti gibi ve yılan ve balıḳ ṣūreti gibi ve eksik (14) insān ṣūreti gibi ve dürlü dürlü ṣūretle ṭoġar ve burıñ

sebebi (15) ḳuvvet-i muṣavvereniñ ża'fından ve teşevvüşinden olur eger ol (16) ḫātūniñ eri varise ve eger eri yoḳ ise sebebi ḫātūniñ (17) menīsinden olur dimişler ve ba'żılar ḥayż ḳanınıñ iḫtibāsından

255-b

(1) olur dimişler ve bu maraż dört aya değlü ḥāmileden farḳ (2) olunmaz ba'de ḥareketinden farḳ olur zīrā bu marażda olan (3) ḥareket cenīniñ ḥareketi gibi degildür ve hem bu marażda memelerde süd (4) olmaz ammā ḥāmilede süd olur ve bu marażda istisḳā (5) ve sū'i'l-ḳınye a'rāżı olur ve bel aġrısı olur ve ba'żı (6) eṭıbbā didiler ki ḥaml ile recā bir ḫoşca farḳ olunmaz tamām (7) on ay gecmedükce el-'ilāc eger bedeni ṭolu ise bāselīḳden (8) ve ṣāfin ṭamarından ḳan alalar ba'de tīz ḥuḳneler ile iḫtiḳān (9) eyleyeler ba'de düşürici ve ḳurtlar ḳırıcı şeyler içüreler zerāvend (10) ve semiz ḳabaḳ köki gibi ve ġayrı bunlara beñzeyenlerden eger südde (11) 'alāmeti varise şarāb-ı uṣūl içüreler ve tiryāḳ-ı erba'a (12) ve ayāric-i fayḳarā isti'māli daḫi münāsibdür ve iḫtināḳ-ı raḥmde (13) nāfi' olan 'ilāclar bunda daḫi nāfi'dür ve bu ḥab hem (14) iḫtināḳ-ı raḥme ve hem recā marażına ġāyet nāfi'dür ṣıfatı budur (15) cünd-i bīdester ve mürr-ṣāfī ve çādır uşaġı her birinden (16) birer direm ḫiltīt yarım direm bunları yumşaḳ dögüb yabān feslegānı (17) ṣuyıyla ḳaralar ḥablar eyleyüb her gün ṣülüṯ direm ḳadar isti'māl

256-a

(1) eyleyeler gebelik 'alāmetini ve gebe ḫātūnlar tedbīrini (2) ve ḳarnında olan veledlerini ḥıfẓ eylemek tedbīrini bildürür (3) üstād Ibuḳrāṭ dir ki ḳaçan ḥayż ḳanı muḫtebes olsa ve ḥummā (4) 'āriż olsa ve a'rāż-ı rediyye daḫi 'āriż olsa lākin (5) ġaşeyān ve mi'de bulanması 'āriż olsa ve acı ve ṭuzlu (6) şeylere mā'il olsa ve ṭobraḳ ve kil gibi şeylere mā'il olsa (7) ve bu 'ārizalar dā'im olsa bu cümle ḥaml 'alāmetindendür ve (8) dört ay gecdükden ṣoñra cenīn ḳımıldamaġa başlar ve süd (9) gelmege başlar ve cimā'dan nefret eyler ve yüzine leke düşer (10) gebe

ḫātūnlar tedbīri bunlarıñ tedbīrinde ziyāde ḫarekāt-ı (11) bedeniyyeden ve ḫarekāt-ı nefsāniyyeden ṣaḳınalar meṣelā ġam (12) çekmek ve maḥzūn olmaḳ ve ziyāde ġażaba gelmek gibi ve bed (13) rāyiḥalı şeyler ḳoḳmaḳdan ṣaḳınalar kibrīt ve ḥiltīt ve seẕāb (14) ḳoḳuları gibi ve ziyāde ṭuzludan ve acıdan ṣaḳınalar (15) ṣoġan ve ṣarımsaḳ ve ḫardal gibi ve kerefis gibi ve ḳarın (16) şişürici şeylerden ṣaḳınalar baḳla ve böğrülce ve mercimek (17) ve lāhana gibi ve ġıdāsı güzel nefīs ṭa'āmlar ola keklik

256-b

(1) ve süglün ve pilic gibi ve dā'imā üzüm ile bādem yiyeler ve (2) miskī elma ve ayva yiyeler bunlara müdāvemet eylemekle ṭoġan (3) oġlan güzel yüzlü olur ve cenīni ḥıfẓ içün ya'nī (4) gebe ḫātūnlarıñ ḳarnında olan ma'ṣūmı düşürmeyüb (5) ḥıfẓ eylemekiçün ve ma'ṣūmı ḫastelikden ṣaḳlamaḳ içün (6) bu ma'cūnı isti'māl eylemek eyüdür ṣıfatı budur lisān-ı ṣevr (7) ḫamīresi ve gül-be-şeker her birinden on altışar direm oġul (8) otı ve aġac ḳavunı ḳabuġı ve kābulī her birinden sekiz direm (9) 'ūd ve ḳızıl yāḳūt ve gök yāḳūt ve aġdāyī ṭaşı ve zümürrüd (10) her birinden ṣülüṣ direm incü buçuḳ direm mercān ve fīl dişi (11) her birinden bir direm cevz-i bevvā iki direm bunları saḥḳ eyleyüb (12) elma şerbetiyle veyā lisān-ı ṣevr şerbetiyle ma'cūn eyleyüb (13) her gün iki dirhem isti'māl eyleyeler ve bu süfūf daḫi (14) ġāyet mücerrebdür mercān ve ḳırmız ve fīl dişi her birinden birer (15) dirhem incü ve maṣṭakī her birinden buçuḳ direm şeker iki direm (16) bunları saḥḳ eyleyeler birer direm her gün isti'māl eyleyeler (17) āsān ṭoġurmaḳ tedbīrini beyān eyler

257-a

(1) ḫātūn kişi ṭoġurmaḳ müddeti yaḳın geldükde ekşi ve ḳābız (2) şeylerden ṣaḳına ve yaġlu cerb şeyler isti'māl eyleye ve buru (3) ṭutmaġa başladuḳda ṭatlu bādem yaġını ḳarnına ve raḥmine ṭılā (4) ideler ve hem içüreler ve ḫurmā ve būy tuḫmını

ḳaynadalar bu ḳaynayan (5) ṣudan yüz direm ḳadar alub biraz bādem yaġı ḳatalar bir ḳac (6) def'a içüreler ve bi'l-ḫāṣṣa mücerreb olanlardandur yeşm ṭaşını (7) ve mercānı kendilerinde götüreler eger ṭoġururken bayılub ve bī- (8) mecāl olursa ḳırmız ma'cūnı ve cevāhir ma'cūnı vireler (9) mefāṣıl aġrıları ve 'ırḳu'n-nesā ve niḳrīs (10) maraż̧larınıñ 'ilācını beyān eyler bu maraż̧lar ekṣeriyyā (11) ḳandan olur ve balġamdan ve ṣafrādan daḫi olur ammā (12) sevdādan olması nādir vāḳi' olur 'ilācı evvelā (13) ṭabī'atını ḥuḳne-i leyyine ile telyīn eyleyeler ba'de ḳan alalar (14) bu emrāżda ḳan almaḳ pek lāzımdur her ḳanḳı ḫılṭdan olursa (15) zīrā ḳanla dört ḫılṭ bile çıḳar maraż̧ıñ māddesine ḫiffet (16) gelür eger aġrılar cemī' mefāṣılda olursa ibtidā ṣaġ (17) ṭarafdan ciger ṭamarından ḳan alalar ve eger aġrı bir ṭarafda ise

257-b

(1) ḳanı aġrı olmayan ṭarafından alalar ba'de bi'l-külliyye def' olmazsa (2) aġrı ṭarafından daḫi alalar ve iki ḳan almaḳ arasında aḫlāṭı (3) bişürici munżic muġlāblar vireler ba'de müshil vireler eger māddesi (4) ṣafrāyla maḫlūṭ ḳan ise rāvendle ḫıyārşenbe vireler (5) yā şūkūu'r-revzātem ma'cūnını vireler eger aḫlāṭı sevdāyla (6) ḳarışıḳ olursa on direm diyāḳātīlīḳūn ma'cūnından (7) alub bir direm sürencān ile vireler ve bu müshil bizim mücerrebimizdür (8) bedenden aḫlāṭ-ı muḫtelifeyi çıḳarur ve veca'-i mefāṣıla ġāyet (9) nāfi'dür ṣıfatı budur sināmekī üç direm rāvend bir (10) miṣḳāl ṣarı helīle ḳabuġı bir miṣḳāl anīsoṉ yarım (11) direm sünbül-i Hindī bir denk bunları hindübā ṣuyıyla mülāyim (12) āteşde yedi sekiz sā'at ḳadar ısladalar ba'de süzüb (13) içine on beş direm ḳadar gül-i mükerrer şerbeti ve on beş direm (14) ḳadar ḳudret ḥelvāsı ḳatub içeler ve eger māddesinde (15) ġalīż balġam bile ḳarışıḳ ise bu ḥabdan bir miṣḳāl vireler (16) bu ḥab bizim terkībimizdür ve mücerrebimizdür ġāyet nāfi'dür ṣıfatı (17) budur sürencān ve ṣarı helīle ḳabuġı ve ṣabr her

258-a

(1) birinden onar dirhem ḥanẓalıñ içi ve maḥmūdiyye ikişer dirhem (2) zencebīl buçuḳ direm maṣṭakī bir denk bunları saḥḳ eyleyüb (3) ḥablar eyleyeler gül-i mükerrer şerbetiyle bundan bir miṣḳāl ḳadar vireler (4) ġāyet mücerreb ve bī-naẓīrdür ve şimdi Frenk vilāyetinde bir ma'cūn (5) peydā olmışdur bu ma'cūnı Frenk eṭıbbāsından bir ḥāẕıḳ ṭabīb (6) peydā eylemişdür bir kimse bu maraża yigirmi beş sene mübtelā olur (7) bu ḳadar eṭıbbā çoḳ 'ilāclar eylerler def' olmaz 'āḳıbet ol ḥekīm (8) bu ma'cūnı peydā idüb yidirmişdür ol maraż def' olmış bir daḥi (9) ol marażı görmemişdür ba'de bu ma'cūnı ol maraż içün niçe kimselere (10) virmişler cümlesi ol maraždan ḳurtulmışlar ol ma'cūnıñ ṣıfatı (11) budur sūrencān ve maḥmūde ikişer direm ḳıṣṭ ve kemmūn (12) ve ḳaranfūl ve zencebīl birer dirhem za'ferān yarım direm kifāyet ḳadar (13) balile ma'cūn eyleyüb iki dirhemden dört dirheme dek (14) vireler ve bir mücerreb ki veca'-i mefāṣıla ve bel aġrısına ve 'ırḳ (15) u'n-nesāya ġāyet mücerrebdür ba'ẓılar bir def'a içmekle def' eylediler (16) ve ba'ẓılar iki kerre veyā üç kerre içmekle def' eylediler sūrencān (17) ve aḳ anzarūt her birinden üçer direm ḳadar dögüb eleyeler

258-b

(1) on direm ḳadar ḳoz yaġıyla ḳarışdurub ṣabāḥ ac ḳarınla (2) yėyüb üzerine on direm ḳaynamış ṭuraḳ otı ṣuyı içeler (3) dört beş kerre sürüb ṭop ṭop balġamlar çıḳarur ol (4) derdden ḫalāṣ olur ve eski ṣızılara bu ḥab ġāyet (5) nāfi'dür ṣıfatı budur kemāfītūs dört direm kemādiryūs (6) ve ḳara baş çiçegi her birinden üçer direm sūrencān ve ṣabr (7) dörder dirhem tuḫmı bir direm bunları saḥḳ (8) eyleyüb terementīyle ḳarışdırub noḫūd ḳadar ḥablar eyleyeler (9) bu ḥablardan beş ḥabdan yedi ḥabba deñli her gün isti'māl (10) eyleyeler ve ġalīẓ şeylerden perhīz eylemek lāzımdur meşelā (11) balıḳdan ve peynirden ve südden perhīz eyleyeler ve sāyir (12) ġalīẓ şeylerden paşdırma gibi ve ṣıġır eti gibi ve cimā'dan (13) ve çoḳ yėyüb imtilā olmaḳdan ṣaḳınalar veca'-i mefāṣılda (14) ve ṣızılarda müshil

virüb sürdükden şoñra ve ḳandan şoñra (15) aġrılarıñ üstüne yaġlar ve yaḳular ḳomaḳ gerek eger ṣızılarda (16) ḥarāret varise üzerine rādi‘ şeyler ve aġrısını teskīn idici (17) şeyler yaḳu eyleyeler bu ṭılā gibi mārūl ve bezr-i benc ve ḳaya ḳoruġı

259-a

(1) her birisiniñ ‘uṣāreleri ve gül yaġı her birinden on altı direm (2) arpa unı sekiz direm bir dāne yımırṭa ṣarusıyla ḳarışdurub (3) aġrınıñ üstüne yaḳu eyleyeler hem ḥarāretini söyündürür ve hem (4) aġrısını teskīn eyler ve bu yaḳu daḫi evvelki gibi nāfi‘dür arpa unı (5) ve bañ yapraġı ve gül yaġı bunları bişürüb yaḳu eyleyeler (6) ve Senārtūs Ḥekīm dir ki veca‘-i mefāṣılıñ şişinde eger (7) ḳızıllıḳ varise yaḳusına yaġ ḳoymamaḳ gerek hemān arpa unı (8) ve siñirli yapraḳ ve it üzümi bunları azacıḳ za‘ferānla ve bir (9) dāne yımırṭa ṣarusıyla ḳarışdurub yaḳu eylemek ġāyet a‘lādur (10) ve daḫi dir ki veca‘-i mefāṣıla tāze peynirden tāze tāze yaḳu (11) eylemek ḳadar nāfi‘ şey görmedim dir ve bu yaḳu daḫi veca‘-i (12) mefāṣılı teskīn eyler ġāyet mücerrebdür etmek içi on altı direm (13) ṣıġır ḳuyruġı çiçegi sekiz direm bunları südle ḳaynadalar içine (14) sekiz direm ḳadar ḫıyārşenbe balı ḳatub yaḳu eyleyeler eger (15) ṣızı ṣovuḳdan olub ḥarāreti olmazsa aġrısını teskīn (16) eylemek içün bu yaḳuyı ḳoyalar etmek içi elli direm südle (17) ḳaynadalar ve içine ḫaṭmī tuḫmınıñ lu‘ābından on altı direm

259-b

(1) ḳatalar pāpadya ve iklīl-i melik her birinden sekiz direm kettān (2) ve būy tuḫmları ikişer direm za‘ferān bir dirhem gül yaġı (3) ve pāpadya yaġı sekizer direm bunları bir yere ḫılṭ eyleyüb (4) üstüne yaḳu eyleyeler yaġlardan ibtidā’-i emrde münāsib (5) olan gül yaġı sürmekdür ba‘de gül yaġını pāpadya yaġıyla (6) ḳarışdurub süreler ba‘de yalñız pāpadya yaġı süreler (7) āḫirü’l-emrde muḥallil yaḳular ḳoyalar iklīl-i melik yaḳusı gibi (8) ve za‘ferān yaḳusı gibi ve tilki yaġı

şovuḳdan olan veca‘-i (9) mefāṣıla ġāyet nāfi‘dür hem aġrısını teskīn eyler ve hem taḥlīl (10) eyler mücerrebdür ve bu şu aġrısını teskīn eylemekde ġāyet nāfi‘dür (11) ṣıfatı budur pelīn ve ḫuzāma ve iklīlü’l-melik ve pāpadya (12) ve biberiyye ve diş otı ve kemāfīṭūs ve ḳara baş her birinden (13) bir ṭuṭam alalar şuyla ve azacıḳ sirkeyle ve bir azacıḳ ṭuz ḳatub (14) ḳatub ḳaynadalar ba‘de süngeri bu şuya baturub aġrıyan yère (15) ḳoyalar ammā bu ‘ilāclar gāhīce ‘ırḳu’n-nesāya te’ṯīr eylemez ol (16) zamān iḥtiḳānlar eylemek lāzımdur zīrā ‘ırḳu’n-nesānıñ māddesi (17) bedeniñ içinde olmaġla degme ‘ilāc kār eylemez keskin

260-a

(1) ‘ilāclar eylemek gerek ḥabb-ı müntin ve ḥabb-ı sürencān-ı kebīr ve ḥabb-ı (2) şayṭarac gibi ḥablar isti‘māl itdüreler Cālīnūs (3) tāze sergüleyi dögüb ic yaġıyla ḳarışdurub ‘ırḳu’n-nesāya (4) yaḳu eylerdi ṣarı şular aḳıdurdı ḫalāṣ olurlardı (5) bu maraża bundan eyü ‘ilāc bulmadım diridi ve ma‘lūm (6) ola ki bedeni tenḳıyeden ṣoñra muṭlaḳ veca‘-i mefāṣılda (7) gāhīce üzerine sülük yapışdurmaġa veyā ḥacāmet itmege (8) veyā ṭaġılmaġa muḥtāc olur lākin bunları kendiliginden (9) eylemeyeler belki bir ṭabībiñ rāyıyla eyleyeler ki ḥattā ḫaṭā vāḳi‘ (10) olmaya **dördünci maḳāle** bir ‘uẓva (11) maḥṣūṣ olmayub bedene şāmil olan emrāżıñ beyānındadur (12) bu daḫi iki bābdur evvelki bāb ḥummeyāt ya‘nī (13) sıtmalar beyānındadur sıtma didükleri bir ġarīb ḥarāretdür ki (14) yürekde şu‘lelenür ve rūḥ vāsıṭasıyla ve ṭamarlarda (15) olan ḳan vāsıṭasıyla cemī‘ bedene yayılur ve bedende (16) ol ḥarāret ol ḳadar şu‘lelenür ki ef‘āl-i ṭabī‘iyyeye żarar (17) eyler ve ḥummā daḫi üc dürlüdür zīrā ol ḥarāret eger

260-b

(1) evvelen ervāḥa ta‘alluḳ eylerse ḥummā-yi yevmiyye dirler zīrā (2) ekṣeriyyā bir günde def‘ olur ve eger ol ḥarāret evvelen (3) aḫlāṭa ta‘alluḳ eylerse aña ḥummā-yi ḫılṭiyye dirler ve eger (4) ol ḥarāret evvelen a‘żā-yi aṣliyyeye ta‘alluḳ

eylerse meşelā (5) ciger ve yürek gibi aña ḥummā-yi dıḳ dirler Türkce ḳuru ḫastelik (6) dirler ve muṭlaḳ ḥummā daḫi iki ḳısma münḳasım olur birisine (7) ḥummā-yi maraż dirler birisine ḥummā-yi ʿaraż dirler eger ḥummānıñ (8) sebebi maraż-ı āḫirden olmayub belki şovuḳdan veyā sıcaḳdan (9) veyā ʿufūnetden ola aña ḥummā-yi maraż dirler ve eger sebebi bir (10) maraż-ı āḫirden olursa meşelā içerüde ve ṭaşrada şişlerden (11) olan sıtmalar gibi ve ẕātü'l-cenbde ve ser-sāmda olan sıtmalar (12) gibi aña ḥummā-yi ʿaraż dirler evvelki faṣıl ḥummā-yi (13) yevmiyyeniñ sebebi ve ʿilācı beyānındadur bu ḥummā-yi yevmiyye (14) bir sıtmadur ki ervāḥıñ ḳızmasından olur bunıñ sebebi (15) infiʿālāt-ı nefsāniyyeden olur meşelā pek sevinmek gibi (16) ve pek tasalanmaḳ gibi ve ziyāde ġażaba gelmek gibi ve imtilādan (17) ve ishālden ve nāzileden ve ziyāde yorulmaḳdan ve güneşde

261-a

(1) ve sıcaḳ havāda çoḳ gezmekden daḫi olur ʿalāmeti bu sebebleriñ (2) muḳaddem vāḳiʿ olmasından bilinür ve ḥarāreti pek ziyāde olmaz (3) ve ḳārūresi ve nabżı müteġayyir olmaz el-ʿilāc sebebi ne (4) ise sebebini izāle eylemekdür meşelā yorġun ise rāḥat (5) olub otura ve rūḥıñ mizācını taʿdīl eylemekdür meşelā (6) nīlūfer ve benefşe ve lisān-ı şevr şerbetleriyle ve arpa şuyıyla (7) ve baʿż müferriḥ maʿcūnlar vireler eger sebebi ġamdan ise cevāhir (8) maʿcūnı gibi lisān-ı şevr şerbetiyle ve elma şarābı içüreler eger (9) miʿdeniñ żaʿfından olursa diyāe'r-revzūn yā nūş-dārū (10) gibi maʿcūnlar vireler ve ayva şarābı daḫi eyüdür ve eger imtilādan (11) olursa miʿdeyi tenḳıye eyleyeler ḳuşmaġla ve ishālile (12) ve ġıdāyı terk eyleyeler ve şaḳız süfūfı vireler ve pelīn şerbeti (13) içüreler ve maʿlūm ola ki ḥummā-yi yevmiyye bir ḳac gün (14) mümted olur ḫuṣūṣā ḥummā-yi südediyye ola ve bu imtidād (15) sebebiyle ḳan ḳızar ve ḳızmaġla ḥummā-yi sūnūḫūs peydā olur (16) ve bu sıtma ekşeriyyā eti çoḳ yiyüb ve sıcaḳ şerbetler icmege muʿtād (17) olan kişilere ʿārıż olur bunıñ ʿilācı ḳan almaḳdur ve sükencübīnle

261-b

(1) ve hindübā ṣuyıyla süddelerini teftīḥ eylemekdür ve arpa ṣuyıyla (2) ve nīlūfer yā ḥummāṣ yā leymūn şerbetleriyle ḥarāretini teskīn eylemekdür (3) ve ma'lūm ola ki bu ḥummāda yigirmi dört sā'at gecmedükce (4) ḳan almayalar ve evvelā lāzımdur ki ṭabī'atını telyīn eyleyeler iḫtiḳānlarla (5) veyā ḫıyārşenbe veyā gül-i mükerrerle ba'de ḳan alalar ve bu zamānda (6) Frenkler bu ḥummā-yi südediyyeye bir eyü 'ilāc bulmışlardur hem teftīḥ-i (7) südde ider ve hem ḥarāretini söyündürür ol 'ilāc budur ki (8) rūḥ-ı zācdan bir iki ṭamla nīlūfer veyā hindübā şerbetleriyle (9) içürürler ġāyet nāfi'dür ve eger ol ḥummā nāzileden veyā (10) ishālden olursa nāzile ve ishāl bāblarında yazılan (11) 'ilāclarla 'ilāc eyleyeler zīrā aṣl 'ilāc sebebini ḳaṭ' (12) eylemekdür ikinci faṣıl aḫlāṭa müte'allik olan (13) ḥummā-yi 'afniyye beyānındadur ma'lūm ola ki bu 'ufūnet ki (14) aḫlāṭ-ı erba'aya ya'nī ḳana ve ṣafrāya ve sevdāya ve balġama (15) müte'allik olur iki ḳısmdur yā ḫāric-i 'urūḳda olur veyā (16) dāḫil-i 'urūḳda olur eger ḫāric-i 'urūḳda olursa bu ḥummā (17) gelür gider ḫalḳ buña sıtma dirler eger dāḫil-i 'urūḳda olursa

262-a

(1) ḥarāreti dā'im olub gitmez buña ḥummā-yi lāzıme dirler ammā ḫalḳ (2) buña ağır ḫastalığı ve terleme ḫastalığı dirler ve ḥummā-yi muḥriḳa bu (3) ḥummā aḳsāmındandur eger ḥummāya sebeb olan ta'affün dāḫil-i (4) 'urūḳda olan ḳana ta'alluḳ eylerse sūnūḫūs-ı 'afniyye dirler (5) ve ḥummā-yi muṭbiḳa dirler ve Rūm ḫalḳı terleme ḫastalığı dirler ve ağır (6) ḫastalığı daḫi dirler bunıñ 'alāmeti ḥarāreti dā'im ve muttaṣıl (7) olur ayrılmaz tā buḥrān eyleyince ve nabżı serī' ve büyük olur (8) ve muḫtelif olub ḳarış muruş ḥareket eyler ve ḳārūresi bulanık (9) ve ḳoyu ve ḳızıl olur ve yüzi gözi ḳızıl ve ṭamarları ṭolu olur (10) ve eger ḳanı ṣafrāvī olursa ḥarāreti ziyāde olur ve uyḳu (11) gelmez ve muḥriḳaya müşābih

olur ve eger ḳanı balġamī olursa ḥarāreti (12) mülāyim olur ve bedeni aġır olur ve el ile yapışsalar ol ḳadar (13) ḥarāret ḥis olunmaz ʿilācı evvelā ḳan alalar baʿde süddelerini (14) feṯḥ eyleyüb mizācını taʿdīl eyleyeler ve ḫuḳne'-i leyyine ile iḫtiḳān (15) eyleyeler veyā gül-i mükerrer şerbetini temr-i Hindīyle vireler eger ḳanla ṣafrā (16) ve eger balġam varise ḫıyārşenbe ile ġārīḳūn vireler (17) şerbetlerden bu maraża münāsib leymūn ve ḫummāṣ ve aġac

262-b

(1) ḳavunı ve benefşe şerbetleri ve sükkerī sükencübīn vireler ve (2) zācıñ rūḥını arpa veyā hindübā veyā ḫummāṣ ṣularıyla vireler (3) ve benefşe ve lisān-ı ṣevr ḫamīreleri ve gül-be-şeker münāsibdür (4) ve bu terkīb daḫı ġāyet münāsibdür gül-be-şeker ve hindübā çiçeginiñ (5) ḫamīresi ve aġac ḳavunı ḫamīresi her birinden sekiz dirhem (6) mārūl köki murabbāsı dört direm ṣarı ṣandal ve incü (7) süfūfi her birinden ṣülüṣ direm zāc rūḥı südüs direm bunları (8) bir yere cemʿ eyleyüb istiʿmāl eyleyeler ġıdāsı arpa şuyı (9) ve hindübā ile veyā ḳuzu ḳulaġıyla bişmiş pilic çorbāsını leymūn (10) veyā ekşi enār veyā ḳoruḳ ṣularıyla vireler ve sükencübīn içüreler (11) etden ve ġalīẓ ġıdālardan ṣaḳınalar eger ʿufūnet ḫāric-i (12) ʿurūḳda olan ṣafrāya taʿalluḳ eylerse ḫummā-yi ġibb-ı dāʾire (13) dirler nevbeti bir gün aşurı gelür ʿalāmeti ibtidā ditremekle gelür (14) baʿde ziyāde ḥarārete bıraġır ekṣeriyyā terile ayrılur ve gāh ḳay (15) ile ve gāh idrār-ı bevl ile ve gāh ishālile ayrılur ve ʿalāmetlerinden (16) baʿżı budur ki nabżı serīʿ ve muḫtelif olur ve ziyāde ṣuṣar (17) ve uyḳu gelmez ve gāhī hedeyān söyler ve bevli ḳızıllıġa māʾil

263-a

(1) olub pek ṣarı olur ve bunıñ nevbeti on iki sāʿati gecmez (2) eger ṣāfī ṣafrādan olursa eger ḳārūrda beyāż bulut gibi (3) bir şey olursa bu eyü ʿalāmetdür ki dört nevbetde yā eksikde (4) ḥummā defʿ olmasına delālet eyler el-ʿilāc evvelā ḫuḳne'-

i leyyine (5) ile ṭabī'atını telyīn eyleyeler eger ġaşeyān varise ḳuşduralar (6) ve ṭabī'atını telyīn eyleyeler temr-i Hindī şuyını benefşe şerbetiyle (7) ve ḫıyārşenbe ile veyā gül-i mükerrerle vireler ammā ḳan almaġı (8) bu ḥummāda Cālīnūs ve İbn-i Sīnā yazmadılar ammā Frenklerden (9) müteaḫḫirūn bu ḥummāda ḳan almaġı tecvīz eylediler ammā ḥaḳ budur ki (10) eger müte'affīn olan māddeniñ mebde'-yi 'urūḳdan ise ḳan (11) alalar degil ise almayalar ba'de'l-faṣd ḥarāretini söyündürici (12) ve ḫılṭı ta'dīl idici şerbetler vireler ḥummāṣ şerbeti gibi ve ḳabaḳ (13) ve ḫıyār ve ḳārpūz ve ḳavun çekirdekleriniñ müstaḥlebini içüreler (14) ve hindübā şuyıyla sükencübīn vireler ve eger ol ḥummā yalñız (15) ṣafrādan olmayub belki sevdā veyā balġam muḫteliṭ ise (16) muġlābına rāziyāne ve helyūn ve ayrıḳ ḳatalar ve besfāyic (17) ve kārdüsenṭū ve altun otı ḳatalar ve eger ḫılṭ ġalīẓ ise

263-b

(1) pezentīn şerbeti ve uṣūl şerbeti vireler mādde naẓc bulduḳdan (2) ṣoñra ṣafrāyı ve balġamı ve sevdāyı sürici şerbetler vireler (3) sināmekī ve türbūd ve ġārīḳūn ve rāvend gibi ve bir dirhem (4) ḳırīmū-ṭarṭarū sekiz dirhem diyāḳātīlīḳūn ma'cūnıyla virseler (5) ġāyet münāsib müshildür Cālīnūs Edviye'-i Müfrede kitābında (6) eydür pāpadyayı bişürüb şuyından icmek cemī' sıtmalara (7) nāfi'dür ḫuṣūṣā ḳarnı içinde şiş olanlara ve mi'desi (8) şişenleriñ sıtmasına ġāyet nāfi'dür ve ma'lūm ola ki (9) sıtma güni ḳan almayalar ve şerbet virmeyeler bu ḥummālarda eger ter (10) gelmezse ter gelmege yardım eylemek cā'izdür ter getürici şeylerle (11) meṣelā arpa şuyını şekerile vireler veyā benefşe şerbetiyle (12) vireler veyā nebāt şekerini ḳaynadub gül şuyıyla sıcacıḳ (13) virseler ter getürmege mu'īn olur ve eger māddesi balġam (14) ile maḫlūṭ ise cüllābını pāpadyayı ḳaynadub anıñ şuyıyla (15) ezüb vireler ve ba'zılar bileklerine nabż üstüne tiryāḳ-ı (16) fārūḳla soġanı veyā şarımsaḳı veyā örümcek aġını (17) zeytle yā gül yaġıyla ḫılṭ idüb yaḳu iderler ġıdāsı

(1) iki üç gün ṭa'āmı te'ẖīr eyleyeler ba'de arpa cüllābını (2) şekerile vireler yā nīlūfer şerbetiyle ve ḳoruḳ ṣuyıyla ḳabaḳ (3) veyā mārūl būrānīlerini vireler ve pilici mārūlile ve lisān-ı (4) şevr yapraġıyla bişürüb ṣuyına leymūn ṣıḳub içüreler (5) ve eger ṣafrāyla balġam bile olsa pilici dārçīnīyle ḳaynadub (6) ṣuyını vireler ve bu ḥummānıñ evāẖirinde rūfdan yımırṭa (7) ṣarusı ve pilic eti ve oġlaḳ ve buzaġı etleri vireler (8) ve eger ṣafrādan olan ḥummānıñ māddesi cigere ve yürege (9) yaḳın olan ṭamar içinde olursa aña ḥummā-yi muḥriḳa dirler (10) ve gāhīce ḥummā-yi muḥriḳa ṭuzlu balġamdan daẖi olur ve ba'żı (11) eṭıbbā daẖi ḥılṭ-ı sevdāvīden daẖi ḥummā-yi muḥriḳa olur dідiler (12) ammā eger müte'affin olan ḥılṭ yürege ve cigere yaḳın ṭamarlar (13) içinde olmayub belki sāyir ṭamarlar olsa aña (14) ḥummā-yi ġıbb-ı lāzime dirler ve bu ḥummā ekşeriyyā yigitlere ve mizācı yābis (15) olan kimselere 'ārıż olur 'alāmeti dili ṣaru olmaḳ (16) ve gāhī siyāh olmaḳ ve gün aşırı ḥarāreti evvelkiden ziyāde (17) olmaḳ ve gözine uyḳu gelmemek ve ḳuru öksürük olub ve ṭuṭaḳları

(1) ḳuru olmaḳ ammā muḥriḳa da bu 'alāmetleriñ şiddetidür ve gün aşurı (2) ḥarāretine fütūr gelüb bir düziye olmasıdur 'ilācı evvelā (3) ṭabī'atını ḥuḳne'-i leyyine ile telyīn eylemekdür yā temr-i Hindī ve benefşe (4) şerbetiyle līnet vireler ba'de ḳan alalar eger ḳuvvet ve 'alāmet (5) müsā'id olub ve ṭamar ṭolu olub ḳārūrede ḥumret ve ġalīẓet (6) varise ve bunıñ bāḳī 'ilācı ḥummā-yi ġıb 'ilācı gibidür (7) lākin bunda ziyāde tebrīd ve terṭīb ve inżāc-ı mādde lāzımdur (8) ve bu ḥummānıñ müshilātında saḳmūniyādan ṣaḳınmaḳ gerek müshilātdan (9) münāsib olan erik ma'cūnı ve ḥıyārşenbe ma'cūnı ammā (10) Frenkler mā'-i cübni rāvendile yā gül-i mükerrer şerbetiyle virürler (11) ba'de leymūn ve nīlūfer ve ḥummāṣ şerbetleri gibi şerbetler vireler (12) eger ishāli varise veyā ṣafrā ġāyet raḳīḳ ise gül-i leymūn (13) şerbeti ve ḳoruḳ şarābı ve gül ile rībās şerbeti

münāsibdür ve bu (14) ḥummāda ġāyet iġtinā eyleyüb ciger üstüne ṣandal merhemi (15) ḳomaḳ gerek yā sirkeyle gül ṣuyı veyā mārūl ve ʿinebüʾṣ-ṣaʿleb (16) ṣuyı ḳoyalar ve eger ḥummāya sebeb olan ʿufūnet ḫāric-i (17) ʿurūḳda olan balġama taʿalluḳ eylerse buña ḥummā-yi nāyibe

265-a

(1) ve ḥummā-yi balġamiyyeʾ-i dāʾire dirler ve bu ḥummā ekṣeriyyā maʿṣūmlara (2) ve ḳocalara ve tāze balıḳ ve yoġurt ve balġamī ṣeyleri çoḳ (3) istiʿmāl eyleyen kişilere ʿārıż olur ʿalāmeti bedeni beyāż (4) olub ve gevşek olmaḳ ve bevli beyāż olub ġalīż olmaḳ (5) ve ḳārūre dibinde ḫām ḫılṭlar çökmek ve gāhī ḳārūre ṣufrete (6) ve gāhī ḥumrete meyl ider ḫuṣūṣā südde açıldıġı vaḳt (7) ve nabżı küçük olub ve yumşaḳ olub gic gic ḥareket eylemek (8) ve az ṣuṣamaḳ ve iştihā sāḳıṭ olmaḳ ve miʿdesi şişmek (9) ve gāhīce yüzi ve gözi şişmek ve sıtma geldigi zamān pek (10) üşümek ve uyḳu baṣmaḳ ve süstlük ʿārıż olmaḳ ve bu (11) ḥummānıñ nevbeti on sekiz sāʿat ḳadar olur ve altı sāʿat (12) ḳadar ifāḳat gelür eger māddesi yalñız balġam olursa bu (13) ḥummāya balġamiyyeʾ-i ḫāliṣe dirler ve eger balġamla ṣafrā ḳarışıḳ (14) ise nevbeti bundan az olur ol zamān ḥummā-yi balġamiyyeʾ-i (15) ġayr-ı ḫāliṣe dirler el-ʿilāc evvelā ḥuḳne'-i leyyine ile ṭabīʿatını (16) telyīn eyleyeler bu ḥuḳne gibi ṣıfatı budur yabān

265-b

(1) feslegānı ve pazı ve buġday kepegi ve pāpadya her birinden bir (2) ḳabża iklīlü'l-melik yarım ṭuṭam kettān tuḫmı dört direm (3) bunları ḳaynadalar ve ṣuyından yüz dirhem alub içine sekiz (4) direm diyāḳātīlīḳūn ve üc direm diyāfenīḳūn ve üç direm (5) ayāric-i fayḳarā maʿcūnı ḳatalar ve sekiz direm gül balı ve on altı (6) direm zeyt yaġı ve bir direm Eflāḥ ṭuzı ḳatub iḥtiḳān (7) eyleyeler eger ḫasta iḥtiḳānı ḳabūl eylemezse gül balı vireler (8) veyā sekiz direm diyāḳātīlīḳūn bir direm mecūḳānla ve yarım (9) dirhem anīsonla ḳarışdurub vireler

veyā on dirhem (10) ḫıyārşenbe balını bir dirhem mecūḳānla ve yarım direm dārçīnīyle (11) vireler ibtidā bundan ziyāde keskin şerbet virmeyeler meger (12) mādde naẕc bula ol zamān cā'izdür eger mi'dede ġaşeyān (13) ve balġam varise iki direm tūrb tuḫmını dögüb sükencübīnle (14) vireler sıcaḳ şuyla ḳuşduralar ammā bu ḫummāda ḳan almaġı (15) ḫükemā'-i Yūnānīden kimse ẕikr eylememişdür ammā İbn-i Sīnā dir ki (16) eger ḳārūrede ḫumret ve ġılẓet varise ḳan almaḳ cā'izdür

266-a

(1) dir biz daḫi eger ḫastanıñ ḳuvveti olub ve vaḳıtda müsā'ade (2) iderse faṣd eyleriz eger eylemezse tecvīz eylemeziz ve bu (3) balġam ḫılṭ-ı ġalīẓ olmaġla bunı inẓāc içün sükencübīn (4) 'aseli vireler baldırı ḳara veyā rāziyāne şuyıyla veyā sükencübīn (5) büzūrı veyā uṣūl şerbeti veyā zūffā şerbeti vireler mādde (6) bişdükden şoñra meẕkūr müshilden ḳuvvetlü müshiller vireler (7) iki direm ayāric-i fayḳarādan bir direm ġārīḳūnla vireler (8) veyā beş dirhem fenīkūn ma'cūnın vireler ve türbüd ma'cūnı (9) ve süfūfı buña ġāyet münāsibdür ve ma'lūm ola ki (10) bu ḫummāda bir iki müshilde mādde külliyyetle gitmez belki tekrār (11) be-tekrār müshil virmek gerek ve iki müshiliñ arasında munẓic (12) muġlāblar içürmek gerek ba'de müdir şeyler isti'māl itmek (13) gerek meṣelā ḳara noḫūd ve ayrıḳ ve helyūn ve kerefis gibi ve betūnigā (14) ve zūffā gibi ḳaynadub içüreler ba'de ter getürüci şeylere (15) muḥtācdur bāḳī ḳalan māddeyi taḥlīl eylemek içün anīsoṇ (16) ve rāziyāne ve kārdūsenṭū ve pāpadya gibi bunları ḳaynadub (17) sıcaḳ sıcaḳ şuyını içüreler ammā Frenk ḫükemāsından müteaḫḫirīn

266-b

(1) peyġamber aġacı ve şāṣafrās ve çöbçīnī ve şapārīnayı (2) ḳaynadub şuyını içürürler ve gāhīce tiryāḳ bile virürler mürver (3) yemişiniñ rubbıyla ve bu ḫummā müzmin olmaġla a'ẓā-yi re'īseye (4) ve mi'deye pek ża'f virür pes a'ẓā'-i

re'īseye ve mi'deye ḳuvvet (5) virecek şeyler isti'māl eylemek gerek rāvend ḳurṣı ve pelīn (6) ḳurṣı ve ġāfiṣ ḳurṣı ve gül ḳurṣı gibi ve cevāriş-i 'ūdile mi'deye (7) ḳuvvet vireler ve mi'deye ḳuvvet virecek yaḳular ḳoyalar ve ḳuvvet (8) virici yaġlarıla yaġlayalar pelīn ve ṣaḳız ve na'nā' yaġları (9) gibi ve ġıdālardan noḫūdāb ve bādem ḥarīresi şekerle (10) vireler ve arpa cüllābı balile vireler ba'de pilic ṣuyını (11) dārçīnī ve ṣaḳızla vireler ve eger ḳuvveti ża'īf ise (12) maraż āḫirinde rūfdan yımırṭa ve pilic ve buzaġı ve oġlaḳ (13) etlerini dārçīnī ve ḳaranfül ve ṣaḳız ile vireler ve eger (14) balġamıñ ta'affüni dāḫil-i 'urūḳda olursa buña ḥummā-yi (15) lüṣḳa dirler bu ḥummānıñ ḥarāreti ḥummā-yi dıḳḳa müşābihdür lākin (16) bunda nabż yumşaḳdur ve ba'de't-ṭa'ām ḥarāret ziyāde (17) olmaz ammā ḥummā-yi dıḳda ziyāde olur 'alāmeti bu ḥummānıñ

267-a

(1) ḥarāreti lāzım olur ve gün āḫirinde ḥarāreti müşted olur bunda (2) üşümek ve ditremek olmaz ve ṣusuzlıġı az olur meger ki (3) müte'affin olan balġam ṭuzlu balġam ola ve bevli beyāża mā'il (4) bulanıḳ olur ve nabżı muḫtelif olur sāyir sıtmalardan sür'ati (5) az olur 'ilācı bu ḥummānıñ 'ilācı bi-'aynihī ḥummā-yi (6) balġamiyye'-i dā'irede żikr olan 'ilāclardur lākin bunda (7) pek ıssı şeylerden ḥaẕer eyleyeler ve eger ḥummānıñ sebebi olan (8) 'ufūnet ḫāric-i 'urūḳda olan sevdāya ta'alluḳ eylerse (9) aña ḥummā-yi rıb'-ı dā'ire dirler ve bu müte'affin olan sevdā yā sevdā-yı (10) ṭabī'iyyeniñ iḫtirāḳındandur veyā demiñ iḫtirāḳındandur veyā (11) balġamıñ veyā ṣafrānıñ iḫtirāḳındandur Şeyḫ Re'īs İbn-i (12) Sīnā dir ki sevdā-yı ṭabī'iyyeden daḥi ḥummā-yi rub' olmaḳ (13) mümkindür ve bunıñ sebebi sevdā arturıcı şeyler isti'māl (14) eylemekdendür veyā aḫlāṭı yaḳıcı şeyler tenāvül eylemekdendür (15) mercimek ve bādincān ve ṣığır eti ve paṣdırma ve ṣucuḳ gibi (16) ve ṣoġan ve ṣarımsaḳ ve ḫardal ve ṭuzlu lāhana türşīsi gibi (17) ve bu ḥummānıñ ekṣeriyyā ẓuhūrı muḫtelif sıtmalar 'aḳabince vāḳi' olur

(1) ve gāhīce dem-i bevāsīriñ iḫtibāsından olur ʿalāmeti bir (2) gün ṭutar iki gün ṭutmaz ve ḳārūresi ince ve biraz siyāhımtıraḳ (3) olur ve bedeni aġır olub gerilmesi olur ve ibtidā ṭutduġı (4) zamān şovuḳluġından şoñra ṭutduġınıñ şovuḳluġı artıḳ (5) olur ve nevbeti māddesine göre olur eger māddesi ġalīẓ (6) ise yigirmi dört sāʿata dek sürer eger māddesi ince (7) ise nevbeti tiz geçer ve şol rıbʿki iḫtirāḳ-ı aḫlāṭdan (8) ola ḥarāreti şedīd olur ve ziyāde şuşar ve bevliniñ rengi (9) muḫteriḳ olan ḫılṭa münāsib olur el-ʿilāc bu ḥummāniñ (10) ʿilācı bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa muḫtācdur ve ḫasta daḫi ṭabībe ġāyet (11) muvāfıḳ olur muḫālefet itmemek gerek zīrā bu ḥummāda munżic (12) muġlāblar tekrār tekrār icmege muḫtācdur zīrā bu ḥummāniñ (13) māddesi bir şerbetle iki şerbetle çıḳmaz tekrār tekrār şerbet (14) icmek lāzımdur bu ḥummāniñ ʿilācında evvelen ṭabīʿatı telyīn eyleyeler (15) ḥuḳne'-i leyyineler ile bu ḥuḳne bu maraża ġāyet münāsibdür ṣıfatı (16) budur ḫaṭmī köki ve besfāyic her birirnden dört dirhem (17) ebem gümeci ve yabān feslegānı ve yapışḳan ve pazı her birinden

(1) birer ṭuṭam ṭuraḳ otı ve pāpadya her birinden yarım ṭuṭam (2) encīr altı dāne bunları şuyla ḳaynadalar ve süzüb ve bu şudan (3) yüz dirhem ḳadar alalar ve içine sekiz direm diyāḳātīlīḳūn (4) maʿcūnından ezeler ve zanbaḳ yaġı ve pāpadya yaġı her birinden (5) on ikişer direm ḳırīmū-ṭarṭarū bir dirhem bunları bir yère ḳarışdurub (6) iḫtiḳān eyleyeler baʿde eger ḳan almaḳ ʿalāmeti varise ḳan (7) alalar ḫuṣūṣā eger māddesi demden yā ṣafrādan muḫteriḳ ola (8) ve eger māddesi sevdā-yi ṭabīʿiyyeniñ yā ġalīẓ balġamıñ iḫtirāḳından (9) olursa mādde nażc buluncaya dek ḳan almayalar mādde nażc (10) bulduḳdan şoñra göreler eger ḳan almaḳ iḳtiżā eylerse ḳan (11) alalar ve bu ḥummāda munżic muġlāblar içürmek lāzımdur bu muġlāb (12) gibi ṣıfatı budur lisān-ı şevr ve oġul otı ve baldırı ḳara (13) ve şāh-tere her birinden bir ṭuṭam peyān köki ve altunlıca (14) ot ikişer direm

besfāyic beş direm ḳızıl üzüm yedi direm (15) bunları ḳaynadub süzeler benefşe şerbetiyle vireler (16) tā naẕc ẓāhir oluncaya dek ba'de diyāḳāṭīlīḳūn ma'cūnından (17) on direm alub bir dirhem ḳırīmū-ṭarṭarū ḳarışdırub vireler

268-b

(1) veyā bu müshili vireler şıfatı budur sināmekī üç direm (2) rāvend bir miṣḳāl ḳara helīle bir miṣḳāl sünbül-i Hindī bir (3) denk bunları mā'-i cübnle sıcaḳ kül üstünde bir gice ışlada (4) irtesi gün süzeler bunıñ içine on direm ḳudret ḥelvāsı (5) ve on direm gül-i mükerrer şerbeti ḳatub içüreler ve āmıḳ ma'cūnı (6) ve sinā ma'cūnı ve ḥabb-ı lāceverd daḫi bu ḥummāda müsta'meldür ba'd (7) e't-tenḳıye bedene ḳuvvet virecek şeyler vireler ḳırmız ma'cūnı (8) ve cevāhir ve incü ma'cūnları gibi ve eger sevdāyla bile ḫılṭ-ı (9) ġalīẓ-i balġamī varise ayāric-i luġāziyādan bir şerbetlik (10) virüb sürdüreler ve bu müshil bizim mücerrebimizdür balġamla (11) muḫteliṭ sevdāyı çıḳarur ṣıfatı budur eftīmūn dört (12) direm ġārīḳūn iki direm maġsūl lāceverd iki dirhem (13) maḥmūde'-i Anṭāḳī bir buçuḳ direm ḳaranfül otuz dāne bunları (14) saḥḳ eyleyüb bundan bir buçuḳ dirhem miḳdārını tavuḳ ṣuyıyla (15) yā elma ṣuyıyla içüreler ve bu zamānda Frenkler entīmūnıñ (16) sırçasından dört buġday ḳadarını gül-be-şekerle yā benefşe (17) ḥamīresiyle nevbet güni virürler lākin buña herkes taḥammül eylemez

269-a

(1) mizācı ḳavī ādemlere vireler ża'īflere virmeyeler ve gāhī entīmūnı (2) za'ferān ma'deni yaparlar bundan yarım diremden bir dirheme dek (3) ādemīsine göre virürler yā gül-be-şekerle yā benefşe ḥamīresiyle (4) virürler yā ṣuyıyla içürürler ve gāhī ter getürmege muḫtāc (5) olur bāḳī 'ilācı aḫlāṭı çıḳarmaḳ içün ammā Cālīnūs (6) tiryāḳ virür terlemek içün ve bu ḥab ter getürmek içün mücerrebdür (7) ṣıfatı budur mürr-ṣāfī ve ḳunduz ḫāyası ve çāvşīr ve çenṭiyānā (8) ve pelīn

270-a

(1) demeviyyeden mürekkeb olur ve kimisi ṣafrāvīyle ve balġamīyle (2) ve sevdāvīyle mürekkeb olur ve kimisi hem ṣafrāvīyle ve balġamīyle (3) ve sevdāvīyle ve demevīyle mürekkeb olur lākin şimdi meşhūr (4) olub ve kitāblarda meẕkūr olan ḥummā-yi ṣaṭru'l-ġıbdur (5) bu ḥummā bir redī yaramaz ḥummādur 'ilācı gücdür ve bu ḥummā (6) ḫāricü'l-'urūḳ-ı ṣafrāvīyle dāḫilü'l-'urūḳ-ı balġamiyyeden (7) mürekkeb olur ve bu ḥummā nādir vāḳi' olur olduġı zamān (8) ṣalġın gibi her yerde olur ve bu ḥummā ekẕeriyyā fālice ve sekteye (9) müntaḳil olur ve gāhīce şiddetlice olub tiz helāk (10) eyler ve gāhī müzmine olub çoḳ zamān ṭutub ḳūvāyı (11) ża'īf eyler ve bunıñ sebebi ṣafrāvī olan kimse (12) bārid ve raṭb ġıdāları çoḳ isti'māl eyleyüb ve ziyāde (13) pek ḥareket eyleyüb yorulub sākin oturmaḳdan peydā (14) olur veyā cigeri sıcaḳ olub ṣafrā mütevellid olub ve mi'deniñ (15) haẓmı ża'īf olub anda balġam mütevellid olub bu ḥummā (16) peydā olur bu ḥummānıñ 'alāmeti nevbeti bir gün şedīd ve bir gün (17) ḫafīf olur ve gāhī üşütmesi bir günde tekrār olur ve gāhī

270-b

(1) beden ṣovuḳ iken yine sıcaḳlıġı ḥis olunur 'ilācı evvelen müleyyināt (2) vireler veyā müleyyin iḫtiḳānla ḥuḳne eyleyeler ve munẓıcāt vireler (3) hindübā şerbeti veyā uṣūl şerbetini mā'-i cübnle vireler ba'de (4) bu müshili vireler ṣıfatı budur rāvend ve ġārīḳūn her (5) birinden bir buçuḳ direm sināmekī iki direm sünbül-i Hindī (6) dört buġday ağırı anīsoṉ yarım direm bunları hindübā (7) ṣuyıyla ışladub altı sā'at ḳadar mülāyim kül üstünde (8) ḳoyalar ba'de süzüb on dirhem ḳudret ḥelvāsı ve on (9) dirhem gül balını bunıñla ezüb içüreler ammā bu ḥummāda faṣddan (10) pek ṣaḳınalar eger beden pek mümteli ise ve dem ziyāde olub (11) zamān müsā'id olursa ṣaḳınaraḳ ḳan alalar ve bāḳī 'ilācı (12) ḥummā-yi ġıbb-ı ġayr-ı ḫālişde meẕkūr olan 'ilāclarla 'ilāc (13) eyleyeler üçünci faṣıl ḥummā-yi dıḳ beyānındadur (14) Yūnān dilinde bu ḥummāya iḳtīḳūs dirler Türkce ḳuru ḫastalıḳ

(15) dirler bu bir ġarīb ḥarāretdür ki evvelā a'zā-yi aṣliyyeye (16) müte'allik olur ve ḫuṣūṣā ḳalbe müte'allik ola ve bu ḥummāniñ (17) sebebi ekṡeriyyā ġamdan ve ġuṣṣadan olur bu ḥummāniñ ibtidādan

271-a

(1) vuḳū'ı nādir olur ekṡeriyyā ḥummā-yi muḥriḳadan ṣoñra ve ḥummeyāt-ı (2) müzmineden ṣoñra vāḳi' olur ve ġayrı sebeblerden daḫi vāḳi' (3) olur 'alāmeti beş nesnedür evvelkisi budur ki ḥarāret (4) cümle bedenine müstevīdür elemsiz zīrā bu ḥarāret mizācında müstaḳır (5) olmaġla ḥarāret-i aṣliyye gibi olmışdur ikinci 'alāmeti nabż (6) ṭamarlarınıñ yerleri sāyir bedenden ıssı olmaḳdur ve üçünci (7) 'alāmeti ṭa'āmdan ṣoñra ḥarāreti ziyāde olmaḳdur ve nabżı (8) 'aẓīm olmaḳdur ḥattā eyle ṣanılur ki ḥummā nevbeti geldi (9) dördünci 'alāmeti nabżı ṣulb ve ṣaġīr ve serī' ola ve cemī' (10) bedeni ża'īf ola beşinci 'alāmeti ibtidāda ḳārūrede (11) bir şey olmaya ba'de ḳārūreniñ yüzinde dühniyyet ẓāhir olub (12) gitdükce arta bu 'alāmet ẓāhirdür ve gāhīce ḥummā-yi dıḳḳ-ı mürekkeb (13) olur ḥummā-yi 'afniyye ile ḫuṣūṣā ḥummā-yi ḫamsiyle ya'nī beş (14) günde bir ṭutan sıtma ile 'ilācı bu marażıñ ibtidāsında 'ilāc (15) āsāndur lākin bu ḥummā-yi ibtidāda teşḫīṣ gücdür ammā āḫirinde (16) bu marażı herkes bilür ḥattā cühhāl eṭıbbā bile bilürler ammā 'ilāc (17) gücdür ve bu maraż sū'-i mizāc ḫār-yābis olmaġla müberrid ve muraṭṭıb

271-b

(1) şeylere muḥtācdur lākin tebrīdde ifrāṭ itmemek gerek tā ki (2) ḥarāret-i ġarīziyye söyünmeye eger bu ḥummāyla ḥummā-yi 'afniyye varise (3) tenḳıyeye muḥtācdur bir lāṭīf müleyyin ile ve müfettiḥ şeylerle meṡelā (4) ḫıyārşenbe balı temr-i Hindīyle ve ḳudret ḥelvāsı erik ṣuyıyla (5) ve müleyyin iḫtiḳānlarla ḥuḳne eyleyeler ve eşribelerden benefşe (6) ve lisān-ı ṡevr ve nīlūfer şerbetleri münāsibdür ve ṣovuḳ incü süfūfi (7) münāsibdür ve ṣovuḳ tuḫmlardan müstaḫleb

eyleyüb içüreler ve bu (8) müstaḥleb ziyāde nāfi'dür ḳabuġından soyulmış bādem on altı (9) ~~ve ḳ~~avun ve ḳabaḳ ve ḳarpūz ve ḫıyār çekirdekleriniñ her birinden birer (10) dirhem beyāż ḫaşḫāş tuḫmı iki direm bunları dögüb arpa (11) şuyıyla müstaḥleb eyleyüb nīlūfer şerbetiyle ṭatlu eyleyüb (12) içüreler ve bu ma'cūn ġāyet mücerrebdür hindübā çiçeginiñ ḫamīresi (13) ve lisān-ı ṣevr çiçeginiñ ḫamīresi her birinden sekiz direm incü (14) süfūfi bir direm ṣarı ṣandal buçuḳ direm benefşe şerbetiyle (15) ma'cūn eyleyüb vireler ve ḫastayı mu'tedil ābzen içine (16) oturdalar ki muraṭṭıb otlardan olmış ola meṣelā mārūl (17) ve benefşe ve nīlūfer ve ebe gümeci ve ḫaṭmī ve süd gibi ābzenden ṣoñra

272-a

(1) marīziñ bedenini benefşe yaġıyla yā ṭatlu bādem yā nīlūfer (2) yā ḳabaḳ yaġlarıyla yaġlayalar ve bu ḳirūṭī ḥummā-yi dıḳıçün (3) terkīb olunmışdur bedeni terṭīb eyler ṣıfatı budur bezr-i ḳaṭūnā lu'ābı (4) ve ayva çekirdegi lu'ābı her birinden sekiz direm 'avret südi (5) ve benefşe yaġı her birinden altı direm tāze tere yaġı dört direm (6) kāfūr südüs direm bunları azacıḳ bal mūmıyla merhem gibi idüb (7) ḫastanıñ arḳasına süreler gül ve ṣandal merhemleri gibi daḫi (8) sürmek nāfi'dür bu marażıñ tedbīri müberrid ve muraṭṭıb şeylerle (9) olur ve ṭatlu şular kenārında oturalar ve ġıdāsı ve rūfdan (10) yımırṭa ṣarusı ve pilic ve oġlaḳ etleri ve ḳaya balıġı ve mārūl (11) ve hindübā ve ṣovuḳ tuḫmlar ve fıstıḳ ve bādem bunlar münāsibdür ve 'avret (12) südi veyā eşek veyā keçi veyā sıġır südleri içmek daḫi (13) nāfi'dür lākin herkese içürmek münāsib degildür bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ (14) rāyıyla içeler ve bu zamānda sümüklü böcekden ġıdālar (15) ve şerbetler ve süfūflar ve ma'cūnlar düzüb ḥummā-yi dıḳḳa virürler (16) ve ırmaḳ yengecinden daḫi düzüb isti'māl itdürürler ve buzaġı (17) ve tavuḳ etlerinden şular taḳṭīr eyleyüb içürürler ve arpa ve erik

(1) ve peyān köki şuları azacıḳ dārçīnī ve kişnicle icmek (2) münāsibdür dördünci faṣıl ḥummā-yi vebā'iyye (3) ve ḥummā-yi rediyeniñ 'ilācı beyānında ḥummā-yi vebā'iyye didükleri (4) ekşeriyyā ṭā'ūn zamānında olur ve birbirinden ḫalḳa (5) sirāyet eyler ve ḥummā-yi rediyeniñ a'rāżı vebā'iyyeniñ a'rāżından (6) aşaġa olur bu ḥummā-yi rediye ve ḥummā-yi vebā'iyye gāhī ġıbb-ı (7) lāzıme ve gāhī ġıbb-ı dā'ire olur ve gāhī demeviyye olur ve balġamiyye-i (8) lāzıme ve dā'ire olur ve sevdāviyye'-i lāzıme ve dā'ire olur (9) ḫattā didiler ki ḥummā-yi dıḳḳ-ı vebā'iyye olur ḥāṣıl-ı kelām (10) bu ḥummā-yi vebā'iyye yine meẕkūr olan ḥummālar gibidür lākin (11) farḳı budur ki bu ḥummeyāt-ı vebā'iyyede a'rāż ziyāde müşted (12) ve māddesi semmī olur 'alāmeti baş aġrısı ve uyḳusuzluḳ (13) ve pek şuşamaḳ ve içiniñ ḥarāreti ṭaşradan ziyāde (14) olmaḳ ve eli ve ayaġı şovuḳ olmaḳ ve bayılmaḳ ve tiz tiz (15) şolumaḳ ve bedeniniñ ve aġzınıñ bed rāyiḥası ḳoḳmaḳ ve bir (16) 'alāmeti daḫi bu ḥummā ḫalḳa 'ām ola ve havāda vebā 'alāmeti (17) ẓāhir ola ve bu ḥummāya müsta'id olanlar envā'-i muḫtelif

(1) ṭa'ām yiyenler ve çoḳ ḥareket itmeyüb sükūn üzerine olanlardur (2) ammā yaramaz ḥummānıñ 'alāmeti ibtidā bilinmesi gücdür ammā şoñra (3) ma'lūm olur bu ḥummā daḫi vebā'iyye gibidür lākin bunıñ māddesi (4) zehirli degil ve hem ḫalḳa sārī degildür el-'ilāc bu ḥummānıñ (5) 'ilācında ġaraż iki şeydür biri ḥarāretini söyündürmekdür (6) ikinci pānzehrle semmiyyeti def' eylemekdür eger ḥummā ḳavī ise (7) ḳan alalar ve müleyyin şerbetler vireler ve eger zehri ziyāde ise (8) pāzehrden dört ḳīrāṭ ḳadar alub leymūn şuyıyla vireler (9) ve ḥarāreti teskīn içün lisān-ı ṣevr ve ḳuzu ḳulaġı ve aġac (10) ḳavunı ekşisiniñ ve leymūn şerbetleri münāsibdür ve cevāhir (11) ma'cūnı ve incü ma'cūnı vireler ve kil-i ermenī veyā ṭıyn-ı maḫtūm bir (12) buçuḳ direm ḳadar ola leymūn şerbetiyle içüreler ve bir denk (13) tiryāḳdan meẕkūr şerbetleriñ birisiyle virmek münāsibdür (14) eger

ḥarāreti şedīd olmazsa ve eger ishāl ʿārıż olursa (15) ṭıyn-ı maḫtūmla ḳuzu ḳulaġı ve rībās şerbetleriyle virmek (16) münāsibdür ve yanmış geyik boynuzından bir direm ḳadar eski gül-be-şekerle (17) vireler ve ter getürici şeyler ṭaşradan süreler eger terletmek

273-b

(1) iḫtiżā iderse meşelā pāpadya yaġı ve ṭuraḳ otı yaġı (2) gibi ammā ḥummā-yi rediyyeniñ ʿilācı eger beden mümtelī olub aḫlāṭ (3) çoġısa aḫlāṭı istifrāġ eylemek gerek müleyyin iḫtiḳānlarla (4) ve eger ḳan ziyāde ise ḳan alalar ve şerbetlerden müstaʿmel olan (5) Frengī ḳudret ḥelvāsıdur mā'-i cübnle zīrā bu ḥarāreti söyündürür (6) ve ḳanıñ ġaleyānını teskīn eyler baʿde zehri defʿ idici şeyler (7) vireler kil-i ermenī ve ṭıyn-ı maḫtūm gibi ve bād-zehr gibi leymūn (8) şerbetiyle yā ḳuzu ḳulaġı şerbetiyle vireler ve geyik boynuzı (9) ve kehrübā daḫi nāfiʿlerdür ve cevāhir maʿcūnı vireler baʿde müfettiḥ (10) ve aḫlāṭı bişürici şeyler vireler ve bu maraża zāc rūḥını (11) nīlūfer veyā benefşe şerbetiyle virmek münāsibdür zīrā bu (12) ʿufūneti menʿ eyler ve süddeleri açub ḥarāreti teskīn eyler (13) ve rāziyāne ve ʿanberbārīs şularını icmek bu ʿillete ġāyet münāsibdür (14) ve maʿlūm ola ki bu ḥummālarda kāfūr ve ṣandal ve sirke (15) ve ḫıyār ve gül ve nīlūfer ḳoḳlamaḳ münāsibdür ve bu ḥummā-yi rediyeden (16) bir ḥummā vardur aña terleme ḫastalıġı dirler ve İngilis sıtması (17) dirler bu ḥummā evvel yoḳ idi şimdiki zamānda çoḳdur

274-a

(1) ḫuṣūṣā Istanbul'da çoḳ vāḳiʿ olur bunıñ daḫi sebebi (2) bir zehirli keyfiyyetdür ve baʿż zamānda ṭāʿūn gibi ḫalḳa sārī (3) olur ve çoḳ zamān muḫriḳadan ve vebā'iyyeden ṣoñra bu ḥummāya (4) müntaḳil olur ve bu bir ḥummādur ki ḳuru ḫastelige müşābihdür lākin (5) ḳuru ḫastelik aʿżā-yi re'īseye müteʿalliḳ olur ammā bunda (6) aḫlāṭa müteʿallik olur ve bunıñ ʿalāmeti her gün ṭutar ve üşütmez (7)

lākin çoḳ ter getürür ve baş aġrısı ve ḫafaḳān çoḳ olur ve bu (8) ḥummā çoḳ uzanur ve gāhīce üç sene ḳadar mümted olur bunıñ (9) ʿilācı daḫi ḥummā-yi vebāʾiyye ʿilācı gibidür pānzehr ve tiryāḳ (10) ve cevāhir maʿcūnı vireler ve aġac ḳavunı ekşisi şerbeti ve ḳuzu (11) ḳulaġı şerbeti vireler ve nīlūferi ḳaynadub icmek ġāyet nāfiʿdür (12) ve lisān-ı ṣevr ve lük ḳızıl üzümle ḳaynadub içüreler beşinci (13) faṣıl ḥummeyāta mülḥaḳ olan emrāżıñ beyānındadur cüderī (14) gibi ve ḫaṣbe gibi ve ṭāʿūn gibi cüderī didükleri Türkce (15) çiçek dirler ve ḫaṣbe didüklerine Türkce ḳızamuḳ dirler (16) bu ikisiniñ daḫi sebebi birdür lākin çiçegiñ māddesi ve ruṭūbātı (17) çoḳdur ve ḫaṣbeniñ māddesiniñ ekṣerī yābis ṣafrādur

274-b

(1) bu marażlarıñ ikisi daḫi ḳanıñ ġaleyānından olur çiçegiñ ʿalāmeti (2) sıtması olmaḳ ve ḥarāreti olmaḳ ve tasalanmaḳ ve gözi yaşarmaḳ (3) ve başı ve beli aġrımaḳ ve burnı gicimek ve uyḳuda beliñlemek (4) ve nefesi ṭar olmaḳ ve ḳuru öksürügi olmaḳ ve āvāzı ṭutulmaḳ (5) ve boġazı ve gögsi aġrımaḳ ve gāhīce ḳuşmaḳ ve göbek burusı (6) ʿārıż olmaḳ ekṣerī üç günden soñra ṭaşra çıḳar ve dürlü dürlü (7) çıḳar kimisi beyāż kimisi mor ve kimisi siyāh ve kimisi ḳırmızı tizce (8) çıḳub ṭaşra uran ḫaṭarsuzdur ammā gök veyā ḳara ola ve gic (9) çıḳa ekṣeriyyā ḫaṭarlıdur ammā ḫaṣbe bu daḫi çiçek gibidür (10) lākin bu küçük olur ve bedene yapışıḳdur ve hem çiçek gibi gözde (11) çıḳmaz bunıñ ʿalāmātı yine çiçek ʿalāmeti gibidür lākin bunda (12) ḥarāret ve ıżṭırāb çoḳ olur ve bel aġrısı az olur ve ekṣeriyyā (13) çıḳması defʿaten olur çiçek gibi tedrīcle olmaz el-ʿilāc (14) ikisinde daḫi eger ḳan almaḳ mümkin ise alalar eger mümkin degil ise (15) ḥacāmet ideler ve ḳanı almaḳ lāzım gelicek dördünci günden evvel almaḳ (16) gerekdür ve ḳınayı gül suyıyla ve biraz sirkeyle ḳarışdurub ḫastanıñ (17) ṭabanına uralar ammā bu marażda müshil cāʾiz degildür ammā ibtidāda

275-a

(1) ḳabż olursa ḥuḳne'-i leyyine ile iḫtiḳānı tecvīz eylediler (2) veyā ḳudret ḥelvāsını Mardin erigi ṣuyıyla içüreler ve Frenkler (3) gül-i mükerreri temr-i Hindī ṣuyıyla virmegi cā'iz gördiler ba'de (4) ter getürici ve ṭaşra urmaġa mu'īn olan devālar isti'māl (5) itdüreler bu maṭbūḫı içürmegi İbn-i Sīnā ma'ḳūl görmişdür (6) ṣıfatı budur encīr yedi dāne mercimek üç direm keşīrā (7) ve rāziyāne her birinden iki direm bunları yüz elli dirhem ṣuyla (8) ḳaynada elli direm ḳalınca bundan on beşer dirhem ḳadar otuz (9) dirheme varınca sıcaḳla içüreler ammā bu zamānda Frenkler (10) bād-zehr içürürler hem ter getürür ve hem ṭaşra urur ve hem semmiyyetini (11) def' eyler şerbetlerden münāsib olan benefşe ve 'unnāb (12) şerbetleri ve benefşe ḫamīresi daḫi münāsibdür ve ayva (13) çekirdeginiñ pālūdesini vireler ve gözini ḥıfẓ eylemek içün (14) gül ṣuyını za'ferānla ışladub gözine ṭamladalar ve aḳ şiyāfdan (15) sümmāḳ ṣuyıyla ezüb göziñ içine ṭamladalar ve çiçek tamām (16) bişdükden soñra ṭuzlu ṣuyı za'ferānla süreler ve pirinc (17) unını ṭuzlu ṣuyla bişürüb bulamac gibi olucaḳ bedenine

275-b

(1) sürerler ḳurudur eger ishāl 'ārıż olursa bu maraż̇da fenādur (2) tiz ṭutmaḳ gerek ḳuzu ḳulaġı şerbeti ve siñirli yapraḳ şerbeti (3) içüreler eger boġaz aġrısı 'ārıż olursa tūt şarābıyla (4) veyā cevz rubbıyla veyā gül balıyla ġarġara ideler eger öksürük (5) 'ārıż olursa 'unnāb şerbeti içüreler veyā ayva çekirdegi (6) lu'ābını vireler eger uyḳusuzluḳ 'ārıż olursa nīlūfer (7) şerbeti vireler ve mārūl tuḫmı ve ḫaşḫāş tuḫmınıñ müstaḥlebini (8) içüreler ammā ṭā'ūn bu daḫi ḫalḳa şāmil ve sārī (9) olan maraż̇lardandur bu maraż̇ ġāyet yaramaz mühlik maraż̇dur (10) bu maraż̇ıñ sebeblerinde eṭıbbā iḫtilāf eylediler Cālīnūs ve (11) Buḳrāṭ eydürler bu maraż̇ bir fesāddandur ki havāda yā yerde (12) olur ve ba'żılar eydür bir zehirlü keyfiyyetdür ki ba'ż̇ diyārlara (13) maḫṣūṣ olur meşelā Istanbul gibi ve Mışır gibi ve insāndan (14) insāna sārī olub naḳl eyler ve bir diyārdan bir diyāra naḳl (15)

eyler niçe kerre tecribe olunmışdur ve dimişlerdür ki ol fesādıñ (16) keyfiyyeti evvelā ḳalbe ba'de rūḥa sirāyet eyler ve ba'żılar (17) esbāb-ı semāviyyeden olur dirler meşelā ba'żı kevākibiñ

276-a

(1) ḳırānātından olmaḳ gibi ammā ḥaḳ budur ki bu marażıñ sebebi keşret-i (2) 'işyāndan ve zinādan ve livāṭadan ve ḳatl-i nefsden ve ẓulmden (3) olur Ḥaḳḳ-ı Sübḥān'a ve Te'ālā ḳullarınıñ üzerine ḥavāle eyler yā melek (4) yā cin vāsıṭasıyla veyā havānıñ ta'affüniyle veyā meẕkūr (5) sebebler vāsıṭasıyla ḫalḳa ulaşur ve ṭā'ūnıñ (6) ẓuhūrına 'alāmet yılduzlar çoḳ düşmek ve ḳuyruḳlu yılduz (7) görünmek gibi ve cān-verler ve ḳurdlar tevellüdi çoḳ vāḳi' olmaḳ (8) gibi ve çoḳ yaġmurlar olmaḳ ve ḥayvānāt çoḳ ḳırılmaḳ gibi (9) ve çiçek ve ḳızamıḳ ḫalḳa çoḳ ẓuhūr itmesi gibi ve ba'żı (10) ādemlerde zehirli çıbanlar ẓuhūr eylemek gibi ve ba'żı yaramaz (11) mühlik sıtmalar ẓuhūr itmek gibi ve ṭā'ūnıñ yaramazı oldur ki (12) ṭā'ūn küçük ola ḳara veyā gök ola ve a'żā'-i re'īseye (13) yaḳın ola ve ba'ż yaramaz 'ārıżalarla ola ḳuşmaḳ gibi (14) ve ishāl gibi ve ḫafaḳān gibi ve eli ve ayaġı soġumaḳ gibi (15) ve levni müteġayyir olmaḳ gibi ve eslemi oldur ki ṭā'ūn (16) büyük ola ve a'żā-yi re'īseye yaḳın olmaya ve levni müteġayyir (17) olmaya veyāḫūd ḳızıla mā'il ola ḳara ve gök olmaya ve yaramaz

276-b

(1) 'ārıżalarla olmayub güzel 'alāmetlerle ola ve ḫiffet ola (2) ḫuṣūṣā beş gün veyā yedi gün gecmiş ola ṭā'ūndan (3) iḥtirāz eylemek tedbīri gerekdür ki bu ẕikr olunan 'alāmetler (4) ẓuhūr iderse tenḳıye'-i beden eylemek gerek müshilātla ve faṣdile (5) ve ġıdāsını ve şerbetini ıṣlāḥ eylemek gerek ve pāzehirli şeyler (6) yimek gerek cevāhir ma'cūnı gibi ve tiryāḳ gibi ve olduġı yiriñ (7) havāsını ıṣlāḥ eylemek gerek gül şuyıyla sirkeyi ḳarışdurub (8) eviñ içine şaçalar ve ardıc yemişi veyā seẕāb veyā keçi (9) boynuzı tütsi eyleyeler veyā bu buḫūr ile buḫūrlayalar

(10) meşhūr ve mücerrebdür ṣıfatı budur ardıc yemişi dört (11) ḳabża seẕāb ve andız ve ardıc yapraġı ve keçi boynuzı (12) her birinden iki ḳabża bellūṭ yapraġı ve mürr-ṣāfī sekizer (13) direm bunları saḥḳ eyleyüb buḫūr eyleyeler ammā bedeni aḫlāṭdan (14) tenḳıye eylemek ol edviyelerle eyleyeler ki 'ufūneti def' eyleye (15) ve a'ẓā'-i re'īseye ḳuvvet vire ve ḥabb-ı ilāhī bu bābda ziyāde (16) mücerrebdür ṣıfatı budur ṣabr on direm mürr-ṣāfī ve za'ferān (17) her birinden beşer dirhem bunları gül ṣuyıyla yoġurub ḥablar eyleyeler

277-a

(1) ve bu ḥablardan beşer dāne isti'māl eyleyeler zīrā ṣabr mi'deye (2) ḳuvvet virür ve aḫlāṭı sürer ve mürr 'ufūneti def' eyler ve za'ferān (3) ḳalbe feraḥ virür ve ḥarāret-i ġarīziyyeye ḳuvvet virür ve gerekdür ki (4) haftada iki kerre yā üç kerre bu ḥablardan vireler ammā bevāsīri (5) olan ādem ve ḥāmile ḫātūn isti'māl eylemek cā'iz degildür (6) ammā Frenkler bu ḥabları ziyāde tecribe itmişlerdür ṣıfatı budur (7) gül ṣuyıyla maġsūl ṣabr üç direm rāvend bir buçuḳ (8) direm ġārīḳūn bir dirhem mürr-ṣāfī ve maṣṭakī her birinden (9) bir denk ḳuzu ḳulaġı şerbetiyle ḥablar eyleyüb birer direm isti'māl (10) eyleyeler ammā kimyāvī ṭabībleri kibrīt çiçegini gül-be-şeker ile (11) ṭā'ūn eyyāmında isti'māl eylemek 'aẓīm fā'ide eyler dirler (12) ve ol zamānda balıḳ ve süd ve yaş yemişler yimekden iḥtirāz (13) eyleyeler ve ekseriyyā ḳuru ġıdālar yiyeler ve ṭa'āmına ḳoruḳ veyā leymūn (14) ekşileri ḳatalar ve ḳoruḳ ve leymūn ve rībās ve 'anberbārīs (15) şerbetleri içeler ve cimā'dan ve ḥammāma girmekden iḥtirāz eyleyeler (16) ve güzel ḳoḳulu şeyler ḳoḳalar kāfūrile ṣandal gibi ve ḳaranfūl ve 'ūd (17) ve lāden gibi ve bu şemāmeyi elde ṭutmaḳ nāfi'dür ṣıfatı budur

277-b

(1) lāden dört direm benefşe köki bir direm ḳaranfūl ve cevz-i (2) bevvā her birinden yarım direm kāfūr südüs direm seẕāb yaġı (3) ve ḳaranfūl yaġı her

birinden bir ḳīrāṭ misk ve zübād ve ʻanber her (4) birinden üçer ḥabbe kitreyi gül ṣuyıyla ezüb kifāyet ḳadar (5) bundan alub eczāyla taḫmīr eyleyüb şemāme yapalar ve mizācı (6) ḥār olanlar yaz günlerinde bu şemāmeyi götüreler ṣıfatı budur (7) gül ḳurusı ve benefşe ḳurusı her birinden bir direm ṣandal (8) ve buḫūr-ı Meryem her birinden yarım dirhem aġac ḳavunı ḳabı ve besbāse (9) her birinden bir denk kāfūr südüs direm seẕāb yaġı ve zübād (10) ve misk ve ʻanber altışar ḥabbe bunları gül ṣuyıyla ezilmiş (11) kitre ile taḫmīr idüb şemāme eyleyeler ve tiryāḳı sirkeyle (12) ḳoḳulamaḳ ġāyet nāfiʻdür ve leymūn şerbetiyle kil-i ermenī veyā (13) ṭıyn-ı maḫtūm icmek ġāyet nāfiʻdür ve zümürrüd götürmek (14) ṭāʻūn eyyāmında nāfiʻdür ve zībaḳı fındıḳ içinde veyā (15) ġayrı şey içinde götürmek ġāyet nāfiʻdür ve pādzehr (16) maʻcūnı yimek ġāyet nāfiʻdür ṣıfatı budur ṭıyn-ı maḫtūm (17) dört dirhem aġac ḳavunı çekirdegi ve ḳuzu ḳulaġı tuḫmı

278-a

(1) her birinden üçer dirhem kil-i ermenī ve zerāvend ve süḳūrdiyūn (2) ve zerenbād ve müşk-i ṭarāmaşīʻ her birinden ikişer direm tiryāḳ (3) ve yanmış geyik boynuzı ve pāzehr her birinden üçer direm incü (4) ve zümürrüd ve aġdāyī ṭaşı ve kāfūr ve zaʻferān her birinden (5) bir direm ve bir denk ṣandal ve ḳızıl mercān ve beyāż mercān (6) ve yanmış ibrīşīm her birinden birer direm kifāyet ḳadar aġac ḳavunı (7) şerbetiyle maʻcūn eyleyüb ikişer direm istiʻmāl eyleyeler bu (8) meẕkūrāt ṭāʻūn işābet itmezden evveldür ammā eger ṭāʻūn (9) işābet eylerse ʻilācı budur ki bu marażda ḳan almada (10) eṭıbbā iḫtilāf eylemişlerdür baʻżıları ḳan almaḳ cāʼizdür (11) didiler ve baʻżıları tecvīz eylemediler ammā ḥaḳbudur ki Şeyḫ (12) İbn-i Sīnā eydür ki ṭabīb olan gerekdür ki maṭʻūnıñ (13) mizācını ve ḳuvvetini göre eger ṭamarları ṭolu olub ḳan ʻalāmeti (14) görürse faṣd eyleye ḳuvveti miḳdārı eger ḳan ʻalāmeti (15) yoḳ ise ḳan almayalar ve ekẕer müteaḫḫirīn eṭıbbāʼ-i Frenkden (16) bu meẕheb üzerine ẕāhiblerdür ve Nemseli Senīrtūs daḫi (17) böyle dir lākin bunlar didiler ki ḳan almaġı ṭāʻūn olduġı

(1) ṭarafdan alalar meşelā eger ṭā'ūn ṣağ ḳoltuğıñ veyā ṣağ (2) ḳulağıñ ardında olsa ṣağ ḳoldan ḳan alalar ve eger (3) ṣol cānibde ise ṣol ḳoldan alalar ve eger ṭā'ūn ṣağ (4) ḳaṣıḳda olursa ṣağ ayağınıñ ṣāfin ṭamarından ḳan (5) alalar ve eger ṣol ḳaṣıḳda olursa ṣol ayağıñ ṣāfin (6) ṭamarından ḳan alalar ammā ishāl Şeyḫ İbn-i Sīnā eger ḥācet (7) olursa cā'izdür dir ve ekşer müteaḫḫirīn ve Frenk ṭabīblerініñ (8) cümlesi ishāli tecvīz eylemediler ve efḍal olan zehri def' (9) idici şeyler içürmek gerekdür didiler cümleden efḍal ḫāliṣ (10) pānzehrden sekiz buğday ağırı gül ṣuyıyla ve biraz leymūn ṣuyıyla (11) veyā aġac ḳavunı ekşisiyle içüreler ve bu süfūfı bu (12) zamānda Frenk vilāyetinde çoḳ isti'māl eylerler ṭā'ūn (13) içün ṣıfatı budur zümürrūd ṭaşı ve pādzehr her birinden yedi (14) ḥabbe müdebbir meshūḳ aġdāyī ṭaşı üç ḥabbe bunları bir kerrede (15) yā iki kerrede vireler ve bu süfūf ṭā'ūnda çoḳ isti'māl (16) olunur zīrā düzmesi āsāndur ve zehri def' eyler ve 'ufūneti (17) men' eyler ṣıfatı budur nebāt şekeri üç direm aḳ zencebīl

(1) iki direm kāfūr bir direm bunları süfūf eyleyüb bundan bir (2) direm ḳadar münāsib şerbetlerle yā ṣularla vireler ve meẕkūr (3) olan pāzehr ma'cūnı bunda daḫi isti'māl olunur ve bu faḳīr (4) dir ki eger ḳabż olursa ḫuḳne-i leyyine virmek cā'izdür ve ḳudret (5) ḥelvāsı ḫıyārşenberle isti'māl olunursa ol daḫi cā'izdür (6) ve bu maraża şerbetlerden münāsib olan ḳuzu ḳulağı ve rībās (7) ve leymūn şerbetleridür ve nefs-i ṭā'ūnıñ 'ilācı eger (8) ağrısı ve a'rāżı ḳavī ise munżıcāta ve muḥallilāta vaḳt taḥammül (9) eylemez hemān ḥacāmet eylemek veyā ṭāġlamaḳ gerek ba'de üzerine (10) veca'ın teskīn idici şeyler ḳomaḳ gerek ılıcaḳ süd gibi ve pāpadya (11) ṭabīḫı gibi veyāḫūd kettān tuḫmını südle ḳaynadalar üstüne (12) yaḳu eyleyeler veyā yımırṭa ṣarusını gül yağıyla ḳarışdurub (13) yaḳu ideler ve eger pilici diriken yarub üstüne ururlarsa (14) ziyāde nāfi'dür zehrini çeker alur ve eger açılmaġa iḥtiyāc (15) olursa üzerine bişürici şeyler ḳoyalar ḫaṭmī ve kettān

ve būy (16) tuḫmları bunları ḳaynadub üstüne yaḳu eyleyeler veyā (17) bişmiş ḳabaḳ kökini encīrile veyā ḫamīrle ḳarışdurub yaḳu

279-b

(1) eyleyeler veyāḫūd gügercin boḳını pāpadya ile ḳaynadub yaḳu (2) eyleyeler veyā bişmiş ṣoġanı tiryāḳla ḳarışdurub yaḳu ideler (3) eger açılmazsa neşter ile açalar veyā açıcı şeyler yaḳu ideler (4) açıldukdan ṣoñra terementīyi yımırṭa ṣarusıyla ḳarışdurub (5) fitil ile ḳoyalar ve pāk olduḳdan ṣoñra bāselīḳūn merhemiyle (6) veyā ṣaru merhemle oñuldalar ve ġıdālardan bādem ḫarīresi (7) ve cüllāb ve mercimek āşı münāsibdür ve bir ḳac gün gecdükden ṣoñra (8) pilic ṣuyını leymūnla veyā sümmāḳla vireler ve meyvelerden elma (9) ve enār yiyeler ikinci bāb şişler ve büşūrlar (10) ve Frenk zaḥmeti ve cüdām ve gicik ve uyuz ve temregü ve ṭuzlu (11) balġam ve ba'ż cilde ḥādiṯ olan emrāż-ı ġarībeniñ 'ilācı (12) beyānındadur evvelki faṣıl ıssı şişleriñ beyānındadur (13) eger şiş ḳandan olursa aña falġamūnī dirler 'alāmeti ḥarāretdür (14) ve ḳızıllıḳ ve aġrı olmaḳ ve şiş ziyāde olmaḳdur 'ilācı eger beden (15) mümtelī ise ḳan alalar ve eger aḫlāṭ ziyāde ise ishāl ideler (16) eger ḫastanıñ ḥarāreti varise arpa ṣuyı ve ḳuzu ḳulaġı şerbeti (17) içüreler ve şişiñ üstüne ibtidāda rādi' şeyler ḳoyalar

280-a

(1) siñirli yapraḳ gibi ve semiz otı gibi arpa unıyla yaḳu ideler ve (2) gāhīce şişe yaḳın yerden ceẕb-i mādde içün ḥacāmet (3) ideler ki şiş artmaya ve eger def' olmazsa bişürici şeyler ḳoyalar (4) kettān ve būy tuḫmları gibi südle ḳaynadub yaḳu eyleyeler ve (5) eger acmaġa iḥtiyāc olursa neşterle açalar veyāḫūd (6) açıcı şeylerle açalar ṭuzıla ḫamīri ve gügercin boḳını ḥılṭ (7) idüb yaḳu ideler delüb açar açıldukdan ṣoñra terementī (8) yımırṭa ṣarusıyla ḳarışdurub fitilile işledeler ba'dehu (9) sāyir yaralar gibi bāselīḳūnla ve ṣaḳız merhemiyle veyā kāfūr (10) merhemiyle oñuldalar ıssı şişleriñ birisi daḫi yanı (11) ḳaradur buña şīr-pence ve

nār-Fārsī daḫi dirler bu daḫi yanmış (12) şafrāvī ḳandan olur ḫuṣūṣā mizācı ıssı olanlarda (13) ve dā'imā ḳanı yaḳıcı ıssı şeyler isti'māl idenlerde soġan ve sarımsaḳ (14) gibi ekşeriyyā ṭā'ūn zamānında çoḳ 'ārıż olur 'alāmeti (15) bunıñ ḥarāreti falġamūnīden ziyāde ve levni ḳaraya mā'il ola (16) ve gāhīce üzeri fisḳe fisḳe ḳabara 'ilācı evvelā ḳan alub (17) ve ḥacāmet eylemekdür ve aġac ḳavunı ekşisiniñ şerbetini icmek

280-b

(1) ve hindübā şerbeti içeler ve cevāhir ma'cūnı yiyeler ve ḳabarcıḳ (2) üstüne siñirli yapraġı ve mercimek ve etmek ici berāber ḳarışdurub (3) üstüne uralar yāḫūd burçaḳ unını sükencübīnle ḳarışdurub (4) yaḳu ideler yāḫūd arpa unını yımırṭa şarusıyla ḳarışdurub (5) üstüne ḳoyalar ve gāhīce yaḳmaġa muḫtāc olur ve bāḳī (6) 'ilācı falġamūnī 'ilācı gibidür ve bir dürlüsi daḫi olur ki (7) semmī degildür yalñız şafrādan olur bunıñ daḫi 'ilācı bunıñ (8) gibidür lākin bunda şafrāyı ishāl eylemek gerekdür ve üzerine (9) kil-i ermenī veyā ṭıyn-ı maḫtūm ḳoyalar sirkeyle ve eger def' olmazsa (10) falġamūnī gibi 'ilāc eyleyeler ve ıssı şişlerden birisi daḫi (11) ḳan çıbanıdur bu daḫi fāsid ve ġalīż ḳandan olur ve etli (12) yérde zāhir olur bunıñ daḫi 'ilācı üzerine munżıcāt ḳoyalar (13) meşelā buġday unı gibi yāḫūd ḳuru üzümle çeynenmiş buġday (14) gibi yāḫūd encīr gibi ve dāḫılyūn merhemi gibi eger bir kimse (15) ḳan çıbanı çıḳarmaġa mübtelā olsa evvelā bedenini tenḳıye eylemek (16) gerek faṣdile ve ishālile ve şarāb-ı şāh-tere icmege mülāzemet (17) eyleyeler ve ıssı veremlerden birisi daḫi dāḫısdur ki Türkce

281-a

(1) ṭana burnı dirler bu daḫi muḫterik şafrāvī ḳandan olur ellerin (2) veyā ayaḳlarıñ barmaḳları ucunda çıḳar bir kücük veremdür (3) ammā aġrısı ziyādedür 'ilācı evvelā ḳan alalar ve şafrāyı ishāl (4) eyleyeler ve üzerine aġrısını teskīn

eyleyici şeyler ḳoyalar baḳla unı (5) ve arpa unı bir azacıḳ kāfūr ḳatub ve bezr-i ḳaṭūnāyla ve sirkeyle (6) ḳarışdurub yaḳu eyleyeler veyā bezr-i ḳaṭūnāyı kil-i ermenī ile yaḳu (7) ideler eger bu bārid yaḳularla sākin olmazsa ḫuṣūṣā ibtidā (8) vaḳtı gecmiş ola bārid şeyler ḳomayalar müceffīf ve muḥallil şeyler ḳoyalar (9) ẓāhirde olan ḥarāretine baḳmayalar egerçi āteş gibi ıssı ise de (10) eger yaġı ḳızdurub barmaġını içine baturub ıssısına ṣabr eylese (11) nef'i tiz müşāhede olur eger def' olmayub iriñ bağlamaġa (12) meyl eylerse üzerine bişürici şeyler yaḳu ideler kettān tuḫmı gibi (13) yımırṭa ṣarusıyla ve açılduḳdan ṣoñra bu merhemi ḳoyalar ṣabr (14) üc direm mürr-ṣāfī ve günlük ve anzarūt her birinden bir direm terementī (15) sekiz dirhem gül balı iki direm bunları merhem eyleyüb üzerine ḳoyalar (16) ve ıssı veremlerden birisi daḫi sereṭāndur ve bunıñ daḫi māddesi (17) yanmış ḳanla sevdādur ve eger māddesi pek yanmış ise açılur

281-b

(1) yara olur 'alāmeti bir fındıḳ gibi yā küçük yumrı bir verem aġrıyla (2) ẓuhūr eyler ve eṭrāfında çoḳ ṭamarlar olur anıñçün sereṭān (3) dirler ve büyüdükce aġrısı ziyāde olur ve levni ḳaraya mā'il (4) olur eger açılub yara olursa bed rāyiḥa çıḳar bunıñ (5) 'ilācı gücdür ammā eger 'ilāca mübāşeret olunursa evvelā (6) bedeni yanmış ḫılṭlardan tenḳıye eylemekdür eftīmūn şerbetiyle (7) veyā āmıḳ ma'cūnıyla veyā şāh-tere ḥabbıyla ve mizācını şāh-tere (8) şerbetiyle i'tidāle getüreler ve cevāhir ma'cūnı ve pāzehr isti'māl (9) eyleyeler ve verem üzerine tāze hindübā yapraġı ḳoyalar ve yanmış (10) yengec küli veyā sümüklü böcek yaḳu ideler ve bu 'illete ḳurşun (11) ve tūtiyā merhemleri münāsibdür ve ıssı veremlerden birine (12) daḫi ḫıyārek dirler bu bir veremdür ki ḳasıḳda çıḳar ḫıyār (13) gibi uzunca olur ve gāhīce müstedīr olur bu bir ıssı (14) veremdür ki buḫrān ṭarīḳıyla veyā ba'ż a'ẓā'-i rā'iseniñ (15) ol mevżi'ye def'inden olur māddesi yalñız ḳandan olur (16) ve ṣafrāyla veyā balġamla veyā sevdāyla ḳarışıḳ ḳandan olur (17) ve bu ḫıyāraḳ nev'indendür ḳoltuḳlarda ve ḳulaḳ ardında

282-a

(1) çıḳan veremler bunlara ʿArabca evrāmü'l-ġuded dirler bunlar daḫi (2) aʿżā'-i re'īseniñ ol mevāżıʿa defʿinden olur ʿilācı (3) eger ol verem buḫrān ṭarīḳıyla çıḳdıysa üzerine cāẕib devālar (4) ḳoyalar ṣābūn gibi ve çam ṣaḳızı gibi ve dāḫilyūn merhemi gibi (5) eger buḫrān ṭarīḳıyla olmayub belki bedeniñ imtilāsından (6) olursa ḳan alalar ve müshil vireler ve deşildükden ṣoñra ʿilācı (7) falġamūnīde ẕikr olunan merhemlerle ʿilāc eyleyeler (8) ikinci faṣıl ṣovuḳ ve ḳatı şeyler beyānındadur (9) ṣovuḳ şişlerden birisi ödīmādur Türkce yumşaḳ verem (10) dimek olur ve bu bir şişdür ki ḥarāreti yoḳdur eger (11) māddesi ince ise ziyāde yumşaḳ olur barmaġla başılsa (12) ḫamīr gibi batar eger māddesi ġalīẓ ise ṣalābete māʾil (13) olur ʿilācı bedeni balġamī ḫılṭdan ġārīḳūnla yā mecūḳānla (14) veyā türbüd ile pāk eyleyeler ve balġam arturur ġıdālardan ve yaş (15) meyvelerden perhīz eyleyeler baʿde verem üstüne ḳurudıcı (16) ve ṭaġıdıcı şeyler ḳoyalar ve süngeri ṣuya baturub üstüne (17) ḳoyalar yā gül ṣuyına baturub üstüne ḳoyalar veyā sıcaḳ zeyt

282-b

(1) yaġını ṭuzla ḳarışdurub üstüne süreler veyā şābı (2) sirkeyle ezüb üstüne süreler veyāḫūd kibrīti balile ve sirkeyle (3) ḳarışdurub üstüne süreler veyāḫūd ḳarḳa düglegi kökini (4) yaġla ḳaynadub üstüne süreler eger deşilürse sāyir veremler (5) gibi ʿilāc eyleyeler ṣovuḳ şişlerden birisi daḫi sıḳīrūs (6) dirler bu daḫi ġalīẓ balġamdan yā sevdādan veyā ikisinden (7) bile olur ʿalāmeti bir ḳatı şişdür aġrısı yoḳdur ʿilācı (8) bedeni aḫlāṭ-ı ġalīẓeden pāk eyleyeler baʿde üzerine yumşadıcı (9) ve ṭaġıdıcı şeyler ḳoyalar bādem yaġı ve pāpadya yaġı ve zanbaḳ (10) yaġı süreler ve tavuḳ ve ḳaz yaġları süreler ve ḫıṭmī köki (11) ve zanbaḳ köki ve deve dikeni köki encīrile ḳaynadub üstüne (12) yaḳu eyleyeler veyāḫūd bu yaḳuyı ḳoyalar muḳl-ı azraḳ ve ḳāṣnī (13) ve çāvşīr ve iṣṭarāk ve uşaḳ her birinden sekizer dirhem (14) mürdesenk on direm ṣamġları sirkeyle ışladalar baʿde kifāyet

(15) ḳadar bal mūmı ve zanbaḳ yaġı ḳoyub ḳaynadalar ve ‘ūdü’l-ḳahr (16) ve kibrīt dörder direm dögüb ḳarışdurub üzerine uralar (17) şovuḳ şişlerden birisi daḫi verem-i mā’īdür ya‘nī şulu

283-a

(1) veremdür bu daḫi bir ruṭūbetdür ‘uẕvda cem‘ olur anıñ içün (2) bir ‘uẕvıñ istisḳāsıdur didiler ‘ilācı şulu balġamı (3) istifrāġ eylemek gerek ve üzerine ḳurudıcı şeyler ḳoyalar seẕāb (4) gibi ve ṭuraḳ otı gibi ḳaynadub üstüne uralar yā baḳla unını (5) ṭuzla ve kibrītle ve sirkeyle ḳarışdurub yaḳu ideler (6) ve şiş envā‘ındandur ḳabarcıḳlar ki içi ṭolu şu olur (7) ‘ilācı bedeni aḫlāṭdan pāk ideler ve üzerine nār ḳabını (8) ḳaynadub süreler veyā mercimek ve mersīn ḳaynadub üstüne (9) ḳoyalar veyā bu merhemi ḳoyalar ṣıfatı budur mürdesenk ve mersīn (10) yapraġı ve kibrīt cümle berāber ola sirkeyle ve zeytle merhem ideler (11) üzerine ḳoyalar ve şişler envā‘ındandur ḫanāzīr daḫi (12) Türkīce buña sirace dirler ekṣeriyyā bu boyunda ẓāhir olur (13) ve sebebi balġamdan veyā sevdādandur ve az olur ki ḳanla (14) bile olur ekṣeriyyā bu maraż babadan veyā anadan mīrāṯ olur (15) ve ġalīẓ yimekler yimege mu‘tād olanlara ve ḳarlu ṣu içmege (16) mu‘tād olanlara ‘āriż olur ‘ilācı bedeni ve dimāġı (17) aḫlāṭ-ı ġalīẓeden pāk eyleyeler ve eger ḳan ġalebesi varise

283-b

(1) ḳan alalar ba‘de ḫāṣṣiyyetle fā’ide iden devālarla ‘ilāc (2) eyleyeler meṣelā peyġamber çiçegi kökini dögüb balile ḳarışdurub (3) isti‘māl eyleyeler veyāḫūd ışırḳan dikeni kökini dögüb balile (4) ḳarışdurub yiyeler veyāḫūd ḫām süngeri bal ṣuyıyla (5) ḳaynadalar ol ṣuyı içeler ve bāḳī ‘ilācı sıḳīrūsda (6) yazdıġımız ‘ilāclar gibidür ve şişler envā‘ındandur debīlāt (7) bu daḫi üç dürlüdür biri şaḥmīdür ya‘nī içi ṭoñ yaġı (8) gibidür biri ‘aselīdür ya‘nī içinde bal gibi şey olur (9) ve biri daḫi killisīdür içinde beyāż kirec gibi şey olur bunlarıñ (10) sebebi mādde’-i

balġamiyyedür ʻilācı bedeni yaramaz ḫılṭlardan (11) pāk ideler baʻde verem üstüne ṭaġıdıcı ve bişürici şeyler (12) ḳoyalar ve bu merhem bu maraż ʻilācında kāfīdür ṣıfatı budur (13) lāden ve muḳl ve ḳāṣnī ve uşaḳ ve gümec ṣıḳındısı ve terementī (14) cümle berāber alub merhem düzüb üstüne ḳoyalar ve kireci iç (15) yaġıyla ve zeytle merhem eyleyüb üstüne uralar üçünci (16) faṣıl yaramaz veyā zehirlü marażlar ki cildde ẓāhir olur (17) anı beyān eyler bunlarıñ birisi cüdāmdur ki aña dā'ü'l-esed

284-a

(1) daḫi dirler zīrā bu marażıñ ṣāḥibiniñ yüzi ol ḳadar bed (2) olur ki gören ādem arslandan ḳorḳduġı gibi ḳorḳar (3) veyāḫūd bu maraż ṣāḥibiniñ üzerine arslan hücūm eyler (4) andan ötüri bu ismile tesmiye olundı sebebi yanmış (5) sevdāvī ḫılṭlardur veyāḫūd ṣafrāvī ḳandur ve gāhīce (6) babadan ve anadan mīrāṯ olur ve birbirine sirāyet eyler ve ekṯeriyyā (7) bu maraż şol kimseye ʻārıż olur ki ḳanı yaḳıcı şeyler istiʻmāline (8) muʻtād ola meṯelā ṭuzlu paşdırma ve şoġan ve şarımsaḳ (9) ve ḫardal ve mercimek gibi ve ziyāde ıssı olan ve şovuḳ (10) olan vilāyetlerde ʻārıż olur ʻalāmeti bedeniñ levni ḳaralıġa (11) ve yüzi ḳızıllıġa ve göziniñ eṭrāfı göklüge māʼil olur ve ṭabīʻatı (12) ḳabża meyl eyler ve cemīʻ bedende bed rāyiḥa olur ve gitdükce (13) sacları dökülmege başlar ve ṭırnaḳları kör olur ve āvāzı (14) boġulur ve burunda ve sāyir bedende yaramaz çıbanlar çıḳar (15) ve baʻż eṭıbbā tecribe eylemişlerdür cüdām marażına mübtelā olan (16) ādemden ḳan alurlar ḳanı şu içine aḳıdurlar eger ḳan ṣunıñ (17) dibine inerse ʻilāc mümkindür eger inmeyüb ṣunıñ üstüne

284-b

(1) gelürse ʻilāc olmaz dirler el-ʻilāc eger ʻilāc ḳabūl (2) idenden ise bedeni muʻtedil ġıdālarla ıṣlāḥ eyleyeler (3) baʻde ḳan ıṣlāḥ idici şerbetler vireler lisān-ı ṣevr ve ḳuzu (4) ḳulaġı ve aġac ḳavunı şerbetleri gibi baʻde ḳan alalar baʻde (5)

bedeni āmıḳ ma'cūnıyla veyā diyāḳāṭīlīḳūn ma'cūnıyla veyā (6) eftīmūn şerbetiyle ve mā'-i cübnle şāh-tere şerbetini içürüb (7) tenḳıye eyleyeler ba'de ḫāṣṣiyyetle fā'ide eyleyen şeyleri (8) isti'māl eyleyeler meşelā geyik boynuzını ḳaynadub şuyını (9) şekerile içüreler veyā yanmış geyik boynuzını tiryāḳla ve lisān-ı (10) şevr ḫamīresiyle ḳarışdurub vireler veyāḫūd tiryāḳ (11) ve süfūf-ı diyāe'r-revzūn elma şerbetiyle ḳarışdurub ac (12) ḳarınla cevz ḳadar vireler ba'de ḥammāma götürüb münāsib (maṭlab) (13) ṭılālar süreler Frenk zaḥmeti daḫi māddesi zehirlü (14) olan emrāżdandur bu maraż yeñi ẓuhūr eyleyen emrāżdandur (15) eṭıbbā'-i müteḳaddimīn kitāblarında yazmamışlardur bunıñ ibtidā (16) ẓuhūrı tārīḫ-i hicriyyeniñ ṭoḳuz yüzine yaḳın zamānda (17) ẓuhūr eylemişdür zīrā ol zamān İspānya ḳralı yeñi

285-a

(1) dünyā semtine 'asker göndürüb ol Yeñi Dünyā'nıñ ba'ż yerlerini (2) żabṭ eylediler ve ol diyārıñ ādemleriyle iḫtilāṭ eylediler (3) ve bu maraż ol diyāra maḫṣūṣdı bunlara daḫi sirāyet eyledi (4) kendi vilāyetlerine geldükde cümle Frengistān'a ulaşdı ba'de (5) sāyir vilāyete yayıldı ḫuṣūṣā Istanbul'da ve Mışır'da ve sāyir (6) vilāyetde şāyi' oldı bu maraż bir sārī marażdur ekşerī cimā' (7) ile sirāyet eyler veyā iḫtilāṭ ile sirāyet eyler ve babadan (8) ve anadan daḫi mīrāṯ olur ve ba'żılar didiler ki ṭā'ūn (9) gibi ba'ż diyāra düşer birbirinden sirāyet eyler ve bu marażıñ (10) sebebi bir yaramaz keyfiyyetdür ki aḫlāṭ-ı ifsād eyler anıñ içün maḫṣūṣ (11) 'alāmetler yoḳdur 'alāmetlerden ba'żısı kemiklerde şızı olur (12) ve ba'ż yaramaz çıbanlar ve yaramaz yaralar olur ve ba'żısınıñ (13) sacı ve şaḳalı dökülür ve ba'żısınıñ da bedeninde yaramaz (14) ḳoḳu ve bel şovuḳluġı olur ve ba'żısınıñ bedeninde ḳatı (15) veremler ẓāhir olur bu marażıñ 'ilācı ibtidāda āsāndur (16) ammā eskidükden şoñra 'ilācı gücdür el-'ilāc evvelā bedeni (17) aḫlāṭdan tenḳıye eyleyeler eger ḳan ġalebesi varise ḳan

285-b

(1) alalar ve beden pāk olduḳdan ṣoñra bu maraża ḫāṣṣiyyetle fā'ide (2) eyleyen şeyleri isti'māl eyleyeler meşelā ṣapārīna ve çöbçīnī (3) ve peyġamber aġacı ve ṣāṣafrās gibi bunlardan ḳaynadub ṣuyını (4) içürüb terledeler ḳaynatmasınuñ ṭarīḳı budur ki peyġamber aġacı (5) ve ṣapārīna ve çöbçīnī her birinden on iki direm ṣu on (6) iki rıṭl ṣuyla bunları ḳaynadalar yarısı ḳalınca ba'de her (7) gün altmışar direm ḳadar içüreler ve sıcaḳ yerde oturdub terledeler (8) ve eger marīżiñ mizācı ḥarāret üzerine ise bunları ḳaynadurken (9) içine ṣandal ve nīlūfer ḳoyalar ve eger marīżiñ mizācı bārid (10) içine ḳuru üzüm ve peyān köki ḳoyalar ve gāhīce ṣapārīnayı (11) süfūf eyleyüb yiyeler ve bir 'ilāc daḫi vardur cīve (12) ile iderler yā ḥab eyleyüb yidürürler veyā tütsi eylerler veyā (13) ṭılā eyleyüb sürerler lākin bu 'ilāc muḫāṭaralı olmaġla (14) ṭabībe muḥtācdur böyle olduġından biz terk eyleyüb yazmadıḳ (15) ve bu maraża perhīz lāzımdur beksimād ile ḳuru üzüm yéyeler (16) ve pilic ṣuyı içeler ve eger ża'f 'ārıż olursa pilic kebābı (17) vireler yaramaz ve zehirlü maraźlardan birisi daḫi üskūrbūṭdur

286-a

(1) bu maraż daḫi yeñi ẓuhūr iden maraźlardandur eṭıbbā'-i İslāmiyyūn (2) kitāblarında yoḳdur bu maraźıñ sebebi zehirlü ḫılṭ-ı sevdāvīdür (3) cemī' bedene yayılur ve māsārīḳā ṭamarlarında südde olur ve bu (4) maraźıñ 'alāmetleri marīż ṣıḳılmaḳdur ve gāhī nefesi ṭar (5) olmaḳ ve bedeniñ levni ḳaraya mā'il olmaḳ ve baldırlarında yaramaz (6) ve oñulmaz yaralar olmaḳdur ve dişiñ etleri yinmek ve ṭalaḳı (7) şişmekdür ve gāhīce devri niẓāmsuz sıtması olur ya'nī (8) gāh gün aşırı gāh iki gün aşırı ṭutar ve çoḳ kerre bundan (9) yaramaz maraźlar ḥāṣıl olur ishāl gibi ve istisḳā gibi ve ṣar' (10) gibi ve bu maraż ekṣeriyyā Nemse ve Filemenk ve Yemen ve Ḥicāz semtinde (11) çoḳ olur bu maraźıñ 'ilācı ibtidāda gücdür āḫirinde (12) mühlikdür 'ilāc olunmaz el-'ilāc eger 'ilāc ḳabūl idenden (13) ise evvelā aḫlāṭ-ı sevdāviyyeyi bişürici ve südde açıcı (14) şeyler vireler ba'de aḫlāṭı tenḳıye

idici şerbet vireler (15) ba'de bāselīḳden yā useylemden ḳan alalar eger bevāsīr (16) veyā ḥayż ḳanları ṭutulmış olsa ayaḳda şāfin ṭamarından (17) ḳan alalar ba'de maṭbūḫ-ı uṣūl veyā hindübā veyā besfāyic

286-b

(1) şerbetleri vireler ba'de müshilātdan ma'cūn-ı āmıḳ veyā (2) ma'cūn-ı senā vireler veyā bu müshili vireler ki bu maraża ḫāṣṣiyyetle (3) fā'ide eyler ṣıfatı budur çalāpa ve ḳırīmū-ṭarṭarū birer dirhem (4) ḫardal ve tere tuḫmları her birinden üç ḳīrāṭ bunları dögüb (5) sükencübīnle ḥablar eyleyeler cümlesi bir şerbetdür ba'de't-tenḳıye (6) bu edviyeleri isti'māl eyleyeler ki ḫāṣṣiyyetle fā'ide eyler tāze (7) ḫardal yapraġını bostānīsinden ve yabānīsinden ve tāze tere (8) yapraġı ve yabān tūrbı yapraġı ve māmīrān ve yılan yaşduġı (9) bunlardan her ḳanḳısı olursa alub ḳaynadub şuyını şekerile (10) içüreler ve kibrīt şuyı ve zāc rūḥı leymūn şerbetiyle içüreler (11) ve bu maṭbūḫ ġāyet mücerrebdür bir ḳabża ḫardal yapraġı ḳuzu (12) ḳulaġı yapraġı bir ṭuṭam mā'ü'l-cübn sekiz rıṭl bunları ḳaynadub (13) şuyından altmış direm içüreler ve bu süfūf ġāyet mücerrebdür (14) ḫardal tuḫmı dört dirhem dārçīnī ve besbāse ve ḳaranfül (15) her birinden bir direm her ṣabāḥ azacıḳ vireler ve ṣapārīna (16) ve çöbçīnī ve peyġamber aġacı bunları ḳaynadub içürüb (17) terledeler tiryāḳ ve meṣridīṭūs ve cevāhir ma'cūnı bu 'illete

287-a

(1) ġāyet nāfi'dür ve zehirlü maraźlardan birisi daḫi beliñādur (2) bu maraż daḫi yeñi ẓuhūr iden maraźlardandur eṭıbbā'-i İslāmiyyūn (3) kitāblarında yoḳdur ve bu maraż ibtidā Leh ve Rus diyārında (4) ẓāhir oldı ve bu marażıñ sebebi ḳanıñ ve aḫlāṭıñ fesādındandur (5) ve çoḳ zamān anadan babadan mīrāṯ olur 'alāmetleri (6) sacları ġalīẓ olub birbiriyle bükülüb ṭolaşmaḳdur (7) ve eger ol ḳılları ḳaṭ' itseler andan şulu ḳan aḳar ve ol (8) ḳan aḳar dimez ḫattā ölünceye dek ve eger ol

zehirlü fāsid (9) mādde bedene yayılursa bedende yaramaz marażlar ẓuhūr eyler (10) eger başa varursa başda şiş olur ve eger siñirlere (11) dügülürse felc ve lāḳve ve teşennüc gibi marażlar ʿārıż olur (12) ve eger ṭamarlara dügülürse cigerde ve ṭalaḳda şiş olur (13) ve sū'ü'l-ḳınye marażı ẓāhir olur ve eger ṭabīʿat ḳuvvetde (14) ise māddeyi ṭaşra defʿ eyleyüb bedende yaramaz çıbanlar (15) ḥāṣıl olur ve dimişler ki eger bu maraż ṣāḥibiniñ ṭırnaġı (16) uzarsa ve ḳararırsa ve keçi boynuzı gibi olursa ol (17) kimse ol marażdan ḫalāṣ olmaz el-ʿilāc bu marażıñ

287-b

(1) daḫi ibtidāda ʿilācı gücdür ammā āḫirinde ʿilāc mümkin (2) degildür bu marażıñ ʿilācı evvelā müleyyin ile ṭabīʿatını telyīn (3) eyleyeler baʿde maʿcūn-ı mübārek ile veyā ḳurṭum maʿcūnıyla (4) veyā sinā ve ḳırīmū-ṭarṭarū ve şāh-tere şerbetiniñ müdebbiresiyle (5) içürürler ve bu süfūf bu maraża pānzehr gibidür ṣıfatı budur (6) benefşe köki yaʿnī gök sūsen köki ve ḫardal tuḫmı ve egir (7) ve ṣu teresi tuḫmı ve zaʿferān her birinden bir denk dārçīnī (8) bir dirhem ḳırīmū-ṭarṭarū iki direm bunları süfūf eyleyüb her (9) ṣabāḥ birer direm ḳadar istiʿmāl eyleyeler ḳırmız maʿcūnı ve cevāhir (10) maʿcūnı daḫi bu maraża ʿaẓīm fāʾidesi vardur ve ol (11) vilāyet ehliniñ bu maraża tecribe itdükleri edviyeler bunlardur (12) deve dikeni ve ṣu teresi ve yabān teresi bunları yėrler (13) zīrā bunlar bu maraża ġāyet nāfiʿlerdür ve kirpi eti yimek daḫi (14) bu maraża mücerrebdür ve bu marażıñ bāḳī ʿilācı üskürbūṭ ʿilācı (15) gibidür dördünci faṣıl bedende ẓuhūr eyleyen (16) marażlarıñ ʿilācını bildürür gicik ve uyuz ve temregü ve ḳurd (17) eşeni gibi şerā buña Türkce ḳurd eşeni dirler bu bir marażdur ki

288-a

(1) insānıñ bedeninde baḳla gibi daḫi küçük ḳızıl ḳızıl defʿaten çıḳar (2) ḳabarur ve ġāyet gicişür bunıñ sebebi ıssı buḫārdur ḥiddetli ṣafrāvī (3) veyā sevdāvī ḳandan veyā ṭuzlu balġamdan olur ḳandan (4) olanıñ ekşer ẓuhūrı ṣabāḥlarda olur

ve sevdāvīden (5) olan āḫirinde ẓuhūr eyler ve balġamīden olan gice ile (6) ẓuhūr eyler bu marażıñ ba'żısı 'ilācla tiz def' olur ba'żısı (7) beş on aya dek mümted olur ḫuşūşā māddesi balġamī veyā sevdāvī (8) ola el-'ilāc evvelā ḳan alalar ve ṣafrāyı rāvendile ve helīlecāt (9) ile sürdüreler ve ṣafrānıñ ḥiddetini ḳoruḳ ve rībās şerbetleriyle (10) teskīn eyleyeler ve müstaḥlebü'l-büzūrile mā'ü'l-cübn vireler (11) ve eger māddesi ġalīẓ sevdāvī veyā ṭuzlu balġam olursa (12) eftīmūnı mā'ü'l-cübnle vireler veyā āmıḳ ma'cūnı ve şāh-tere ḥabbı (13) veyā şāh-tereniñ müdebbir şerbetinden tekrār tekrār vireler ve mizācı (14) lisān-ı ṣevr ve hindübā şerbetiyle i'tidāle getüreler ve eger gitmezse (15) ṣapārīna ve çöbçīnī arpa ṣuyıyla içüreler terledeler ve ekşi (16) ve ṭuzlu ve paṣdırma ve peynir yimeyeler ve mārūl ile ve semiz otıyla (17) pilici bişürüb ṣuyına leymūn ḳatub içeler ve bi'l-ḫāṣṣa nāfi'

288-b

(1) olanlardan gelincik çiçegini ḳaynadub ṣuyını içeler nāfi'dür (2) ammā gicik ve uyuz ve ṭuzlu balġam bunlarıñ sebebi (3) ḳanıñ fesādındandur yā yanmış ṣafrā veyā sevdā veyā ṭuzlu (4) balġamdur bu daḫi iki dürlüdür biri ṣuludur biri ḳurudur (5) el-'ilāc bunlarıñ daḫi 'ilācı evvelā ġıdālarını ıṣlāḥ eyleyeler (6) ṭuzlu ve ḳatı ekşi yimeyeler ba'de müleyyin şerbetler vireler sinā (7) ve diyāḳātīlīḳūn gibi ba'de bir ḳac kerre ḳuvvetine göre ḳan alalar (8) ba'de aḫlāṭını bişürici şeyler vireler eger ṣulu ise hindübā (9) şerbeti ve hümeyl şerbeti ve baldırı ḳara ve peyān köki ve ṣāṣafrās (10) bunlarıñ maṭbūḫını vireler ba'de müshil vireler ġārīḳūn (11) ve rāvend ve sinā miṣilli müshiller vireler (12) lisān-ı ṣevr ve şāh-tere ve benefşe şerbetleri vireler ve müshilātdan (13) besfāyic ve sinā ve entīmūn ve ḫarbaḳ-ı esved vireler ve ammā āmıḳ (14) ma'cūnı ve şāh-tere ḥabbı ve şāh-tere şerbeti cerbiñ ḳurusına (15) ve yaşına ve ṭuzlu balġama nāfi'dür ve mā'ü'l-cübni gül-i mükerrer şerbetiyle (16) ve şāh-tere şerbetiyle tekrār tekrār vireler ġāyet nāfi'dür (17) ve tamām tenḳıye'-i beden itdükden ṣoñra ṭaşradan ṭılālar

289-a

(1) süreler bu merhem cerbe ṭuzlu balġama fā'ide eyler ṣıfatı (2) budur lābaṭa ṣuyı ve andız 'uṣāresi ve leymūn ṣuyı (3) her birinden on iki direm terementī on altı direm mürdesenk (4) sekiz direm üstübec dört direm ṭuz bir direm kifāyet ḳadar (5) gül yaġıyla merhem eyleyüb bedenine süreler ṭılā-yı āḫer (6) terementī sekiz direm gül ṣuyıyla yıḳayalar ve tūrunc ṣuyı altı (7) direm ve yımırṭa ṣarusı ṣayaġı ve gül yaġı kifāyet ḳadar ola (8) merhem eyleyüb ṭılā eyleyeler ṭılā-yı āḫer terementī otuz (9) iki direm kibrīt dört direm andız ve mıḳnāṭīs her birinden (10) yarım dirhem milḥ-i enderānī üç direm ṣāb iki direm mürdesenk (11) ve üstübec her birinden bir direm iki dāne yımırṭa ṣarusı (12) kifāyet ḳadar sirke ve gül yaġıyla merhem eyleyüb ṭılā ideler (13) el-baraṣ ve el-behaḳ bunlar daḫi bir ḳac dürlüdür ḳarası olur (14) beyāżı olur baraṣ ile behaḳıñ farḳı budur ki behaḳıñ māddesi (15) deride ve ẓāhir-i bedende olur ammā baraṣıñ māddesi (16) içeri etde olur el-'ilāc evvelā aḫlāṭı bişürici (17) şerbetlerle aḫlāṭını bişüreler ve mizācını i'tidāle getüreler

289-b

(1) ve mi'desine ve cigerine ḳuvvet vireler ammā beyāż baraṣda (2) ve beyāż behaḳda ḳan almayalar ve müshil vireler mecūḳān (3) ve türbüd ve ġārīḳūn ve ḥanẓal gibi şeylerle ba'de ẓāhir-i bedene (4) ḳan çekici edviyeler ṭılā eyleyeler ferfiyūn gibi ve ḳarḳa düglegi (5) köki ve acı bādem ve 'āḳırḳarḥā ve kibrīt ve naṭrūn bunlardan (6) her ḳanḳısı bulunursa sirkeyle yā lābaṭa ṣuyıyla yā leymūn (7) ṣuyıyla ḳarışdurub ṭılā eyleyeler baraṣa bir mücerreb (8) devā vardur ki naẓīri yoḳdur bir dirhem ıṭrīlāli buçuḳ direm (9) 'ūdü'l-ḳahrıla dögüb balile ḳarışdurub yidüreler ba'dehu (10) ol baraṣ olan yerlerini açub güneşe ḳarşu otura iki sā'at (11) ḳadar tā ki terleye ol baraṣ yerleri fiske fiske ḳabarub (12) aḳ ve ṣaru ṣular aḳub ol maraż def' olur ba'żılarından (13) bir iki kerre yidürmekle gider ba'żısına çoḳ zamān (14) māddesine göre yidürmek ister lākin bunı isti'māl ġāyet (15) ıssı

günlerde olmaḳ gerekdür ki yiyüb güneş ıssısında otura (16) ve ḳara behaḳa ḫardalile ṣābūn sürseler nāfi'dür ḳūbā (17) Türkce temregü dirler bu daḫi iki dürlüdür birisi yaşdur ve birisi

290-a

(1) ḳurudur bunıñ daḫi sebebi ṭuzlu balġamdur yā yanmış sevdādur (2) yā ġalīẓ balġamla ḳarışıḳdur ekṣeriyyā dā'imā ṭuzlu şeyler ve ṭuzlu (3) balıḳ ve zeytūn ve paşdırma ve ṣarımsaḳ ve ṣoġan yimege mu'tād (4) olanlara 'ārıż olur ve çoḳ ḥareket eyleyüb çoḳ ġam (5) ve ġuṣṣa çekenlere 'ārıż olur 'ilācı evvelā aḫlāṭı bişürici (6) şeyler vireler ba'de ḳan alalar ve şerbet virüb ishāl (7) eyleyeler ba'de lābaṭa ṣuyını sirkeyle ve ṣamġla süreler (8) veyā yımırṭa yaġını ṭarṭar yaġıyla süreler yāḫūd noḫūd unını (9) ṣāb ile ve balile süreler ve nişādırı yumşaḳ dögüb (10) ṣarb sirkeyle ezüb temregüye süreler gidere ve pirinc yaġı (11) ve buġday yaġı dürtmek daḫi mücerrebdür ve helāliyye ṣuyını daḫi (12) temregüye sürmek mücerrebdür giderür sa'fe bu 'illet ekṣeriyyā (13) başda olur ḳuru olur ve yaş olur ṣulanur ve iriñlenür (14) ve birbirine ulaşub ḳarışıḳ ve ziyāde olub yaramaz olıcaḳ (15) kele yaḳlaşur ve oġlancıḳlarda çoḳ olur ve büyük kişide (16) daḫi olur 'ilācı eger ḳuru olursa ḳulaḳdan ḥacāmet (17) ideler ve ol aḳan ḳandan başa dürteler ba'de merhem-i aḥmer

290-b

(1) dürteler ṣıfatı budur mürdesenk ve zerde-çūb ikisin (2) ayru ayru dögüb miḳdārınca sirkeyle zeyt yaġıyla ḳarışdurub (3) dürteler nāfi' ola yaş olanda ve ḳuru olanda 'ilāc (4) müşterek budur ki ma'ṣūmlara eger mümkin ise şāh-tere şerbeti (5) içüreler ve yanmış geyik boynuzı içüreler eger süd emer ma'ṣūm (6) ise emziren ḫātūn ṭuzlu şeylerden perhīz eyleye ve müshil (7) lāzım olursa emziren ḫātūna içüreler meṣelā āmıḳ ma'cūnı (8) gibi ve diyāḳātīlīḳūn ve şāh-tere ḥabbı ve şerbeti gibi eger büyük (9) ādem ise evvelā baş ṭamarından ḳan alalar ba'de bu

mezkūr müshillerden (10) içüreler ve bu maraza sināmekī ve ṣarı helīleyi mā'-i cübnle (11) içürmek ġāyet nāfi'dür ba'de ebe gümeci ve arpa ve lābaṭa köki (12) ve şāh-tere bunları ḳaynadub bunlarıñ ṣuyıyla başını yıḳayalar (13) ve başını yayḳaduḳdan ṣoñra bu merhemi süreler ṣıfatı budur (14) şāh-tere ve lāhana ve lābaṭa ve andız bunlarıñ 'uṣāreleri (15) her birinden on iki direm mürdesenk dört direm bunları (16) kifāyet ḳadar seẕāb yaġı ve tavuḳ yaġı ve bal mūmıyla merhem (17) eyleyüb başa dürteler ve oġlancıḳlara bu merhem ġāyet mücerrebdür

291-a

(1) zerde-çūb ve ḥınnā ve zerāvend ve mürdesenk ve enār ḳabı (2) berāber alub dögüb ve sirkeyle ve gül yaġıyla ḳarışdurub (3) başına süreler nev'-dīger āsānca ve mücerrebdür kükürd (4) ve şāb ikisini dögüb ḳuyruḳ yaġıyla veyā yoġurdıla (5) ḳarışdurub dürteler ve bu terkīb temregüye ve kel başa (6) ġāyetle nāfi'dür rāstiḥat ṭaşı ve kitre ve zerd-ālū (7) çekirdeginiñ içi her birinden üç dirhem beş barmaḳ getürecek (8) miḳdārı ḳınā bunları ġāyetle saḥḳ idüb ṣarb sirkeyle (9) üsküre içinde ḳaşıḳla çalḳayalar şol ḳadar kim tamām (10) kitre ışlanub merhem şūretin bağlaya ḥammāmda kel başlı (11) olan ṣābūnla başını yıḳayalar ve ḥammāmdan ṣoñra bu merhem (12) ile dürteler nāfi'dür bādişnām bu maraż yüzde (13) bir ḳızıllıḳdur ki büşūrlar ile bile ẓāhir olur ve gāhīce (14) yara olur ve gāhīce olmaz bunıñ sebebi daḥi ḳanıñ (15) fesādındandur ve cigeriñ sū'-i mizācındandur el-'ilāc (16) evvelā bedeni tenḳıye ideler ve ḳan alalar ve hindübā ve şāh-tere (17) şerbetlerini çoḳ zamān içüreler ba'de ṭaşradan ṭılālar ideler

291-b

(1) ve ṭarṭar yaġı süreler yāḫūd mürdesengi ṣābile ve sirkeyle (2) ḳaynadub süreler yā bu ṭılāyı süreler ṣıfatı budur (3) mürdesenk sekiz direm būre üç direm ṣāb bir direm (4) üstübec dört direm sirke on altı direm gül ṣuyı (5) ve siñirli yapraḳ ṣuyı ḳırḳar dirhem bunları ḳaynadalar ve ṭılā (6) eyleyeler veyā acı bādem yaġı yanmış

şābile süreler (7) yā bir yımırṭayı keskin sirke içinde bir gün bir gice ışladalar (8) ḥattā ḳabuḳı yumşaya ba'de yımırṭanıñ beyāżını alalar ve (9) günlük ve şaḳız ve üstübec her birinden birer direm alub (10) ḳarışdurub merhem gibi ola ba'de süreler şālīl ya'nī (11) sigiller bunlarıñ sebebi sevdāvī ve balġamī māddedür 'ilācı (12) evvelā bedeni tenḳıye eyleyeler eger ḳan 'alāmeti varise ḳan (13) alalar ba'de sögüt yapraġını dögüb sirkeyle süreler (14) ve yılan yaşdıḳı süreler veyā buḫūr-ı Meryemi dögüb süreler (15) veyā helāliyye süreler veyā tāze hindübāyı dögüb üstüne (16) ḳoyalar ḫāṣṣiyyetle fā'ide eyler veyā ḫardalı sirkeyle ve ṭuzıla (17) ḳarışdurub üstüne süreler yā zifti nişādırile ṭılā ideler

292-a

(1) veyā kibrīt şuyı süreler ve sünnetlüce otını dögüb (2) balile ḳarışdurub beş on gün şabāḥ ac ḳarınla yiyeler (3) bedende ne ḳadar sigil varise gidere ḥattā anadan bile ṭoġmış (4) olsa giderür şāmerbevmā ki Türkce güne baḳan dirler anıñ (5) tuḫmından bir avuc ḳadar alub dögüb yımırṭayla veyā balile (6) ḳarışdurub üç dört gün yiyeler ne ḳadar sigil varise (7) heb dökülür gider ve ḳaya ḳoruḳınıñ büyücek dānelerinden (8) günde üç dānesini üç şabāḥ yiyeler bedende ne ḳadar (9) sigil varise heb dökülüb gide ve eger bir ḳac şabāḥ ḳaya (10) ḳoruġı şuyından üçer ḳaşıḳ içeler ve hem şuyından sigil (11) üzerine dürteler ne ḳadar sigil varise heb dökülüb gide (12) beşinci faṣıl eski yaralar ve tāze yaralar ya'nī ḳılıc (13) ve tüfenk yaraları ve kemik ḳırılmaḳ ve kemik çıḳmaḳ 'ilāclarındadur (14) eski yaralarıñ 'ilācında bedeni aḫlāṭdan tenḳıye eyleyeler (15) ve eger ḳan ziyāde ise ḳan alalar ve ġıdāda daḫi tedbīr lāzımdur (16) etlerden ve yaş yemişlerden şaḳınalar ba'de yaranıñ 'ilācına (17) mübāşeret ideler evvelā yarayı yıḳayalar eger nāsūr eti varise

(1) Mıṣrī merhem yā pirinc bītātū ḳoyalar ve eger yara iriñlenmediyse (2) bişürici şeyler ḳoyalar meşelā terementī yımırṭa ṣarusıyla ve biraz (3) gül yağıyla ḳarışdurub merhem gibi idüb üzerine ḳoyalar eger (4) yaranıñ ḥarāreti yoḳ ise merhem-i bāselīḳūn ḳoyalar eger (5) ḥarāreti varise isfīdāc merhemi veyā sülügen merhemi (6) ḳoyalar ve eger şiş varise bişmiş ayva ile mersīn yapraġını (7) bişürüb yaḳu ideler veyā arpa unı ve baḳla ve mercimek (8) unları bunları sükencübīnle ḳarışdurub yaḳu eyleyeler veyā (9) baḳla unını pāpadya çiçegiyle ḳaynadub üstüne uralar (10) ve eger şiş ḳatı ise ḫaṭmī kökini kettān tuḫmıyla ḳaynadub (11) üstüne uralar veyā būy tuḫmını bādem yaġıyla ḳaynadub (12) uralar veyā dāḫılyūnı tavuḳ yaġıyla eridüb üstüne (13) uralar ve eger aġrısı şedīd olursa yımırṭa ṣarusını (14) gül yaġıyla ḳoyalar veyā terementīyle yımırṭa ṣarusı ve biraz (15) za'ferān ḳarışdurub üstüne ḳoyalar ammā tāze (16) yaralarıñ 'ilācı eger yara yufḳa ise üstüne zurūr (17) ekeler demü'l-aḫaveyn gibi ve anzarūt gibi ve günlük gibi ve eger

(1) yara büyük ve deriñ ise evvelā içini ayıtlayub temrenden (2) ve ḳurşundan ve sāyir şeylerden ne varise çıḳaralar eger (3) dikilecek ise dikeler ba'de üstüne bişürici şeyler ḳoyalar (4) eger yaranıñ ḳanı diñmezse üstüne yımırṭa ağını biraz ṭuzla (5) ḳarışdurub üstübī üzerine ḳoyub üstüne ḳoyalar veyāḫūd (6) günlük ve ṣabrı berāber dögüb yımırṭa ağıyla ḳarışduralar ṭavşan (7) tüyiyle yaranıñ üstüne ḳoyalar ḳanını keser ba'de üstüne (8) bişürici şeyler ḳoyalar meşelā yımırṭa ṣarusı ve arpa unı terementīyle (9) ḳarışdurub üstüne uralar veyā terementī ṣayağıyla biraz (10) günlük ve biraz maṣṭakī ḳarışdurub üstüne uralar ve iriñlendükden (11) ṣoñra bu merhemi ḳoyalar çam ṣaḳızı ve bal mūmı ve terementī (12) ve gül yağı her birinden on altı direm günlük ve mürr-ṣāfī ve ṣaḳız (13) her birinden iki dirhem bunları merhem eyleyüb üstüne ḳoyalar (14) nev'-dīger bitüricidür çam

ṣaḳızı ve bal mūmı ve zift (15) ve zāc ve üstübec ve günlük her birinden otuz dirhem terementī (16) elli dirhem mürr-ṣāfī ve yımırṭa yaġı her birinden iki direm kāfūr (17) bir buçuḳ direm kifāyet ḳadar gül yaġıyla merhem eyleyeler bu ‘acāyib bitürici

293-b

(1) merhemdür dīger bu merhem siñir üstünde olan yaralara (2) nāfi‘dür ṣıfatı budur zeyt yaġı on altı direm bal mūmı (3) yigirmi dört dirhem çam ṣaḳızı ve zift her birinden on (4) altı dirhem kettān tuḫmı lu‘ābı ve benefşe köki her birinden on altı (5) direm bunları ḳaynadalar ve āḫir ṭabiḫda günlük ve ṣaḳız ve terementī (6) sekizer direm ḳatalar merhem idüb isti‘māl eyleyeler eger mecrūḥıñ (7) ḳabżı varise gül-i mükerrer ve ḳudret ḥelvāsı ve ḫıyārşenbe vireler (8) ve ‘ufūneti men‘ idici şeyler içüreler ḳuzu ḳulaġı şerbeti ve siñirli (9) yapraḳ şerbeti ve ṣandal şerbeti gibi ve ol şeyler ki ḫāṣṣiyyetle (10) fā’ide eyler incübār şerbeti icmek gibi ve zerāvend icmek gibi ve rāvend-i (11) Çīnī ve mūmyā ve kil-i ermenī ve peyġamber aġacı ve huyūfārīḳūn (12) bunlardan her ḳanḳısı ḥāżır olursa ḳaynadub münāsib şerbetle (13) içüreler āteş yaḳmaḳdan ḥāṣıl olan yaralarıñ ‘ilācı (14) eger yanması az ise süngeri sıcaḳ ṣuya baturub üstüne ḳoyalar (15) ve eger ziyāde pek yandıysa ibtidā ṣoġanı ṭuzıla dögüb (16) üzerine ḳoyalar veyāḫūd ṣābūnı gül yaġıyla ḳarışdurub üzerine (17) ḳoyalar veyāḫūd ayva çekirdeginiñ lu‘ābını terementīyle ḳarışdurub

294-a

(1) üzerine ḳoyalar ba‘de ḳabuġını ḳaldurmaḳ içün gül yaġını yımırṭa (2) aġıyla bir azacıḳ kāfūrile ḳarışdurub üstüne ḳoyalar ve ḳabuġı (3) ḳalḳduḳdan ṣoñra bāselīḳūn merhemi bādem yaġıyla (4) yā zanbaḳ yaġıyla ḳoyalar ve eger aġrısı varise gül yaġıyla kil-i (5) ermenī vireler kemik ḳırılmaḳ ve çıḳmaḳ ve bir yerden ve atdan (6) düşüb berelenmek ‘ilācını beyān eyler evvelā çıḳan veyā ḳırılan (7)

kemigi yerine ḳoyalar ba'de yımırṭa aġı ve kil-i ermenī ve dem-i aḫaveyn (8) ve günlük ve ḳara ḳūs bu cümleyi saḥḳ eyleyüb yımırṭa aġıyla (9) ḳarışdurub ve bezleri gül ṣuyıyla ışladub bu yaḳuyı üzerine (10) ḳoyub bağlayalar veyāḫūd bu yaḳuyı ideler ṣıfatı budur (11) çavdar unı elli direm maṣṭakī ve ṣamġ-ı 'Arabī on ikişer (12) direm mūmyā ve kil-i ermenī her birinden dörder dirhem bunları yımırṭa (13) aġıyla ḳarışdurub üzerine yaḳu eyleyeler bu yaḳuyı haftada (14) bir yā iki kerre degişdüreler ve marīż olan kimse ġalīẓ ṭa'ām (15) yimeye ve eger ḳanı ziyāde ise ḳan alalar eger aḫlāṭı ziyāde (16) ise ishāl eyleyeler ve ġıdāsı pirinc lāpası ve herīse (17) ve pā-çe ve yımırṭa ṣarusı ola ve ġāfiṣi ḳaynadub ṣuyın içüreler

294-b

(1) ve cümledin ziyāde fā'ideli olan ḳara ḳavazdur ma'cūnı ve şerbeti (2) ve maṭbūḫını icmek cümleden ziyāde nāfi'dür ve çenṭiyāneyi (3) balile ḳarışdurub yimek 'aẓīm fā'ide eyler ve zerāvend (4) daḫi böyle nāfi'dür ve āḫir 'ilāc kemüge ḳuvvet virmek içün (5) za'ferān yaḳusı ḳoyalar veyāḫūd bu yaḳuyı ḳoyalar ṣıfatı (6) budur ṣoġulcan yağı on beş direm ardıc yemişi iki direm (7) ḳurı meshūḳ ṣoġulcan sekiz direm bez üstüne ḳoyub bağlayalar (8) ve eger yara olursa tūtiyā veyā kāfūr merhemleriyle 'ilāc ideler (9) altıncı faṣıl zīnete müte'allik olan 'ilāclar (10) beyānındadur güneşde yanmış yüziñ eserini giderüb (11) ve levnini gökcek eylemek içün gül ṣuyını yımırṭa aġıyla süreler (12) veyā ayva çekirdegi lu'ābını gül ṣuyıyla süreler veyā bezr-i (13) ḳaṭūnā lu'ābını üstübecle ve gül ṣuyıyla süreler veyā ṣamġı (14) sirkeyle ezüb süreler yüzde olan kelef ki aña Türkce (15) çıġıd dirler ekseriyyā ḳızlarda ve gebe ḫātūnlarda olur (16) anıñ 'ilācı evvel bedeni aḫlāṭdan pāk eyleyeler ba'de (17) dögülmiş defne yemişini balile süreler veyā kāfūrı ve naṭrūnı

295-a

(1) balile süreler yāḫūd lāhana tuḫmını balile süreler (2) ve levni güzel eyleyen şeyler bunlardur ṭarṭar yaġı ve muḳaṭṭar (3) baḳla şuyı veyā kāfūrı gül şuyıyla ḥal eyleyüb yüze süreler (4) ve encīr yimek ve noḫūd şuyı icmek ve yımırṭa şarusı yimek (5) yüziñ levnini gökcek eyler ḥaṣulbān şuyını yüze sürmek levnini (6) gökcek eyler ve ḳan getürüb ḳırmızı eyler bedende ʻārıż olan (7) yaramaz ḳoḳunıñ ʻilācı bedeni evvelā aḫlāṭdan tenḳıye eyleyeler (8) ishālile ve ḳanile ve ġıdāları ekṣeriyyā yübūsete mā'il (9) ġıdālardan ola ve ġıdālarına gül sirkesi veyā leymūn şuyı (10) şuyı ḳoyalar ve ḳavun ve ḫıyār ve balıḳdan iḥtirāz eyleyeler (11) ve bedeni ʻasülbend ve iṣṭarāk ile ḳoḳuladalar saç az (12) bitmeniñ ʻilācı eger bedende fāsid ḫılṭ varise ishālile (13) tenḳıye ideler baʻde lādeni mersīn yaġıyla ḥal eyleyüb süreler (14) ve bu yaġ sacları uzadur ve gökcek eyler ayva dāne otı (15) on beş dirhem yanmış arı bir direm lāden üç direm sekiz (16) direm balile ḳarışdurub süreler ve ṭuraḳ otı yaġını aṭa (17) ṣoġanıyla ḳaynadub saça süreler sacları uzadur

295-b

(1) ve ḫuzāma yaġı daḫi saçları uzadur ve çörek otını (2) yımırṭa aġıyla merhem gibi eyleyüb süreler bu daḫi saçı uzadur (3) saç dökülmek ʻilācı bedeni yaramaz ḫılṭdan tenḳıye eyleyüb (4) ḳan alalar baʻde mersīn yā ṣaḳız yaġları süreler veyā maḥrūḳ (5) ḳamış kökini münāsib yaġıla süreler veyā yanmış kirpi külini (6) balile ḳarışdurub süreler veyā mersīn yapraġını dögüb (7) zeytle ḳaynadub māzūyla ḳarışdurub süreler saçlarda (8) bir maraż daḫi vardur dā'ü's-saʻleb dirler ve dā'ü'l-ḫayye dirler (9) Türkce tilki uyuzı ve yılan uyuzı dimekdür ekṣeriyyā bu maraż (10) tilkide ve yılanda çoḳ olmaġla bu ismle tesmiye eylediler ve bu (11) marażlarıñ sebebi yaramaz ḥiddetli ḫılṭlardan veyā ṭuzlu balġamdandur (12) ʻilācı faṣdile ve ishālile bedeni tenḳıye eyleyeler baʻde (13) başı tırāş eyleyüb bez ile muḥkem oġalar baʻde keskin yaḳıcı (14) şeyler süreler meṣelā meshūḳ ḫardal gibi

ve aṭa ṣoġanı gibi (15) veyā ferfiyūn gibi veyā mevzek gibi veyā zifti defne yaġıyla süreler (16) veyā būreyi kibrīt ile süreler ba'de ḳıl bitürici şeyler süreler ki (17) yuḳaruda ẕikr olundı saç ve ṣaḳal tiz aġarmamaḳ

296-a

(1) 'ilācı bedeni yaramaz fāsid balġamlardan tenḳıye eyleyeler ve yaş (2) meyveler ve ġıdālar çoḳ yimeyeler ve ıṭrīfīl ma'cūnınıñ isti'māline (3) müdāvemet ideler ve kābulī murabbāsı ve āmule murabbāsına müdāvemet (4) ideler ve saça ve ṣaḳala ḳıṣṭ ve çörek otı yaġları (5) süreler ve bu ma'cūn ġāyet mücerrebdür saçı ve ṣaḳalı gic (6) aġardur ṣıfatı budur ḳara helīle ḳırḳ direm zencebīl ve naḫve'-i (7) Hindī onar direm bunları saḥḳ eyleyüb balile ve tere yaġıyla (8) ma'cūn eyleyeler ve her gün birer miṣḳāl yiyeler başda (9) olan ḳonaḳ 'ilācı būy tuḫmını ḳaynadub ṣuyıyla (10) başı yıḳayalar veyā pazu 'uṣāresin būrile süreler (11) veyā ebe gümecini sirkeyle ḳaynadub ol sirkeyle başı yuyalar (12) veyā ṣığır ödini būrile ve kibrītle ve gül yaġıyla süreler (13) ṭırnaḳlar kör olub ḳalın olmasınıñ 'ilācı eger (14) bedende yaramaz ḫılṭ varise bedeni tenḳıye eyleyeler ba'de (15) burçaḳ unı veyā mercimek unı sirkeyle süreler veyā kibrīti zeytūn (16) yaġıyla ve sirkeyle ḳarışdurub süreler veyā ziftle süreler (17) veyā zerde-çūbı ziftle süreler mücerrebdür veyā balıḳ tutḳalını

296-b

(1) sirkeyle süreler el ve ayaḳ çatlaması 'ilācı mürr-ṣāfī (2) ve mürdesenk ve zencebīl cümle berāber ola dögüb zeyt yaġıyla (3) ve bal mūmıyla merhem idüb süreler mücerrebdür nev'-dīger (4) maṣṭakī üç direm tere yaġı otuz direm kāfūr bir direm bunları (5) leymūn ṣuyıyla ve gül ṣuyıyla alışdurub merhem eyleyüb süreler (6) ve bu maraż şovuḳdan olıcaḳ benefşe yaġı ve yāsemīn yaġı (7) süreler yedinci faṣıl zehirlerden ṣaḳınmaḳ ve zehr (8) içeniñ 'ilācı beyānındadur kendine zehr içürmekden (9) ḳorḳan kimseye lāzımdur ki şübhesi olduġı zamān ḳatı (10) ekşi

ve ḳatı ṭuzlu ve ḳatı ṭatlu ṭa'āmlardan ṣaḳına ve pek (11) acıġub yimek yimeye veyā pek ṣuṣayub icmeye ve her kim ki (12) her gün zeyt yaġı veyā aġac ḳavunı murabbāsı ve sezābı cevzle (13) yiye aña zehr kār eylemez ve eger her gün baḳla ḳadar mesridīṭūs (14) veyā tiryāḳ yirse aña zehr kār eylemez cevāhir ma'cūnı ve pānzehr (15) ma'cūnını yiyen ādeme daḫi zehr te'sīr eylemez ve her kim pādzehr (16) veyā kil-i ermenī veyā ṭıyn-ı maḫtūm veyā yanmış geyik boynuzı veyā (17) müdebbir zümürrüd ṭaşı yiye zehr aña te'sīr eylemez ve eger her kim ki eyü

297-a

(1) zümürrüd ve yeşb ṭaşı ve ṭopaç ṭaşı ve pānzehr ve mercān (2) götüre aña zehir te'sīr eylemez zehir yemiş ādemiñ 'ilācı (3) gerekdür ki evvelā ḳuṣduralar zeyt yaġıyla veyā et ṣuyıyla (4) veyā ṭuraḳ otunı tūrbile ḳaynadub ṣuyın içüreler eger (5) zehr mi'deden bağırsaḳlara inmiş ise müleyyin ḫuḳne ile (6) iḫtiḳān eyleyeler ve eger ṭabī'at ishāle teveccüh eylediyse ishāle (7) mu'īn olan şeyler yidüreler meselā ḫıyārşenbe yā ḳudret (8) ḫelvāsı ġarīḳūnla yidüreler ve eger ṭabī'at idrār-ı bevle teveccüh (9) eylediyse müstaḫleb-i büzūr vireler ve aġac ḳavunı çekirdegini (10) ḫıyārşenbe balıyla vireler ba'de zikr olunan pānzehrler (11) ve pānzehrli ma'cūnları çoḳ kerre vireler ḫattā zehriñ keyfiyyetinden (12) bir eser ḳalmaya ve ġıdāsı süd ve tere yaġı ve encīr ve et ṣuyı (13) ola ve ḫareketden ve ġażabdan ve ḫavfdan ve ġam ve ḳasāvetden (14) iḫtirāz eyleyeler yılan ṣoḳan kimseniñ 'ilācı ibtidā (15) yılan ısırduġı yėri çizeler ve ḥacāmet ideler ba'de tiryāḳı (16) sirkeyle ḫal eyleyüb ol mevżi'yi yıḳarlar ba'de pilici diriken (17) ḳarnın yarub ol mevżi'iñ üzerine ḳoyalar veyāḫūd aṭa

297-b

(1) ṣoġanını sirkeyle bişürüb ol mevżi'ye süreler veyā encīri (2) sirkeyle ḳaynadub ol yėre süreler veyā keçiniñ ic yaġını ziftle (3) ve kibrītle ḳarışdurub ol yėre süreler ve içerüden tiryāḳ (4) vireler veyāḫūd bir dirhem ayıd tuḫmını yidüreler

ḫāṣṣiyyetle (5) fā'ide eyler veyā tiryāḳ-ı erba'adan bir niçe kerre vireler 'aḳreb (6) ṣoḳana 'ilāc ṣoḳduġı yiri cizeler ve ḥacāmet ideler (7) ve ol ṣoḳan 'aḳrebi dögüb ṣoḳduġı yere uralar veyā sümüklü (8) böcegi dögüb üzerine uralar veyā ṣarımsaḳı seẕābile dögüb (9) üzerine yaḳu eyleyeler veyā kibrīti zeytle süreler ve efsentīn (10) içüreler veyā çenṭiyāne içüreler veyā tūrb tuḫmı içüreler ve (11) tiryāḳ-ı erba'anıñ daḫi fā'idesi çoḳdur yidüreler çıyan (12) ṣoḳana 'ilāc ṣoḳduġı yiri gül ṣuyıyla ve sirkeyle (13) yıḳayalar ve aṭa ṣoġanını ziftle süreler veyā ṣarımsaḳı encīr (14) aġacı yapraġıyla dögüb süreler ve zerāvend ve seẕāb ve rāvend (15) içüreler örümcek ve böy ṣoḳana 'ilāc evvelen (16) ḳuṣduralar ve tiryāḳ içüreler veyā sirkeyle kil-i ermenī içüreler (17) ve üzerine süreler arı ṣoḳana 'ilāc zeyt yaġıyla

298-a

(1) kil-i ermenī süreler ve ṭuzlu ṣuyla yıḳayalar ve ebe gümecini arpa (2) unıyla ve sirkeyle süreler veyā tāze hindübāyı saḫḳ eyleyüb üzerine (3) süreler ḳuduz kelb ışırduġına 'ilāc bu ḳudurmaḳ (4) bir maraẓdur ki ekṣeriyyā kelblere 'ārıż olur bunıñ 'alāmeti (5) ḳuyruġını ḳışub başın egüb gezer ve rāst geldügi kelbi (6) ışırur ve aġzınıñ ṣalyārı aḳar ve her ḳanḳı ḥayvānı ışırursa (7) ol daḫi ḳudurur ve eger insānı daḫi ışırsa yab yab (8) te'ṣīr eyleyüb ḳırḳ güne dek eṣeri ẓuhūr eyleyüb ol (9) ādem daḫi ḳudurur ve ba'żılar didiler ki altı aydan ṣoñra bile (10) te'ṣīr eyler ve ışıran kelb ḳuduz mıdur veyā degil midür (11) bilmesiniñ ṭarīḳı budur ki ḫamīri veyā cevzi yara üstüne (12) süreler ve tavuḳlara vireler eger yiyen tavuḳlar ölürse (13) taḥḳīḳ ol köpek ḳuduzdur eger ölmezse ḳuduz degildür ve (14) ḳuduran ādemiñ 'alāmetleri budur ḳuduz kelb ışırduḳdan ṣoñra (15) bir ḳac gün gecicek bedeni aġır ve ḳuvveti ża'īf olur ve mi'desinde (16) aġrı peydā olur ve uyḳusuzluḳ ve yaramaz fikirler ve yaramaz (17) vāḳı'alar görmege ve ṣayıḳlamaġa başlar ve bu maraż muḥkem

(1) olduḳdan ṣoñra yüzi ve gözi ḳızıl ḳızıl olur ve gāhī kelb gibi (2) ürer ve ıncḳırıḳ ʿārıż olur ve ṣusuzluḳ ġalebe eyler ve aġzı (3) ḳurur ve āvāzı ṭutulur ve ṣudan ḳorḳmaġa başlar ve eger sevdā (4) ḳay' iderse ʿalāmet-i mevtdür ʿilācı evvelā gerekdür ki yarayı (5) oñulmaġa ḳomayalar ve eṭrāfını muḥkem baġlayalar ki zehr sāyir bedene (6) teʾṯīr eylemeye ve yara üzerine cāẕib şeyler ḳoyalar zift (7) veyā çāvşīr veyā uşaḳ bunları sirkeyle ḥal eyleyüb üzerine (8) süreler veyā yanmış yengeci naʿnāʿyla ve çenṭiyānāile süreler (9) baʿde müshilāt vireler ayāric-i luġāziyā gibi veyā āmıḳ maʿcūnı (10) veyā maʿcūn-ı mübārek gibi veyā entīmūn içüreler veyā lācverd (11) veyā ḥarbaḳ-ı esved veyā sinā ve eftīmūn bunlar heb münāsibdür (12) baʿdeʾt-tenḳıye ḫāṣṣiyyetle bu ʿillete fāʾide eyleyen şeyleri vireler (13) meṯelā yanmış yengec gibi ve ḳanṭariyūn-ı ṣaġīr ve çenṭiyānā ve pāpadya (14) ve şevketüʾl-mübārek ve aġac ḳavunı şerbeti ve süḳūrdiyūn ve mişk-i (15) ṭarāmaşīʿ ve tiryāḳ ve meṯridīṭūs bu meẕkūrātdan ḳırḳ gün (16) ḳadar her gün vireler ve eger ḳırḳ günden ziyāde istiʿmāl olunsa (17) daḫi aʿlādur **ḫātimetüʾl-kitāb** baʿż ḫavāṣlar

(1) beyānındadur ṭavşan başını yimek ḫāṣṣiyyetle eli ve ayaġı (2) ditreyene ve felce fāʾide eyler gügercin yavrusı yimek (3) ḫāṣṣiyyetle sekteye ve aʿżā gevşekligine ve aʿżā uyuşuḳluġına (4) nāfiʿdür ḳaranfili muḥkem dögüb baʿdeʾt-ṭırāş başına (5) ekseler nāzileden emīn ola nergis çiçegini ḳoḳmaḳ maʿṣūmlarıñ (6) şarʿını defʿ eyler ve Cālīnūsʾıñ ʿūduʾṣ-ṣalībde yazduġı (7) ḫāṣṣalar bunı ḳoḳmaḳda mevcūddur kendir tuḫmınıñ yaġını (8) ḳulaḳa ṭamladsalar şovuḳdan olan ḳulaḳ aġrısını defʿ eyler (9) ve eski marażlarını giderür ḫardal yaġı eger ḳulaḳa ṭamladsalar (10) ṣaġırlıġı bi-ẕniʾllāhi teʿālā giderür yımırṭa ṣarusınıñ (11) yaġını ḳulaḳa ṭamladsalar aġrısını defʿ eyler ve şişini giderür (12) mücerrebdür gül-i mükerreri göze çekseler göze ḳuvvet virür serçe (13) ḳuşınıñ başını yiseler

göze ḳuvvet virür altundan mīl (14) yapub göze cilāyı anıñla çekseler göze bi'l-ḫāṣṣa ḳuvvet virür (15) eger altını ḥal eyleyüb küḥl eyleseler göze çekseler göze ḳuvvet (16) virür ardıc ḳaṭrānıyla mażmaża eyleyüb dişlere (17) sürmek diş aġrısını sākin eyler ve ṣovuḳluġını giderür ve diş

299-b

(1) diblerin muḥkem eyler dilkü öykenini kurudub dögüb içürseler (2) żīḳ-ı nefese ve eski öksürüge nāfi'dür ayvanıñ bişmişini (3) yimek mi'deye ve ervāḥa ḳuvvet virür aġac ḳavunınıñ (4) ḳabuġını yiseler ḳalbe ḳuvvet ve feraḥ eyler altun ṭa'ām (5) içinde bile bişse ol ṭa'āmdan yiseler ḳalbe ḳuvvet (6) virür ve altundan tencere içinde bişen ṭa'ām cemī' bedene (7) ḳuvvet virür zümürrüd ṭaşını mi'de üstüne aṣmaḳ bi'l-ḫāṣṣa (8) mi'deye ḳuvvet virür maṣṭakī ḳaynadub ṣuyını içmek (9) mi'de ve ciger maraźlarından emīn ola helīlecden yarım (10) direm ḳadar içseler mi'deye ḳuvvet virür 'ūd-ı Hindī (11) mi'deye ġāyet ḳuvvet virür ḳurd cigerini ḳurudub dögüb (12) icmek veyā ma'cūn idüb yimek ciger maraźlarına bi'l-ḫāṣṣa (13) nāfi'dür buzaġı ṭalaḳını ḳurudub ba'de dögüb içseler (14) bi'l-ḫāṣṣa ṭalaḳı giderür ḫavlincānı yimek ḳarın içinde olan (15) yèllerini ṭaġıdur ve bevāsīri giderür sürencān yimek (16) niḳrīse ve bevāsīre bi'l-ḫāṣṣa nāfi'dür ḳatır ḳuyruġı (17) otını her kim yirse bevāsīrini giderür yılan yaṣduġını

300-a

(1) ḳurudub üç cüz bundan bir cüz arpa unıyla yiseler bevāsīri (2) keser giderür bi-żni'llāhi te'ālā geyik żekerini ḳurudub dögüb (3) isti'māl olunsa ġāyet muḳavvīdür kirpi etini ḳurudub (4) sükencübīnle içseler bögrek aġrısına ve istisḳāya ve bevlini (5) ṭutamayana ġāyet nāfi'dür ḳara noḫūdıñ ṣuyını içseler (6) cimā'ya ḳuvvet virür ve bögrekde olan ṭaşı eridür zümrüd (7) ṭaşını saḥḳ eyleyüb her ṣabāḥ ṭoḳuz ḥabbe ḳadar içseler (8) aña aṣlā zehr kār eylemeye ekşi elma yapraġınıñ 'uṣāresini (9) içseler cemī' zehirleri ve zehirlü ḥayvānlarıñ zehrini

def‘ (10) eyler tiryāḳdan her kimse ki on günde bir kerre yarım direm (11) ḳadar ḳış günlerinde isti‘māl eyleseler ṣar‘dan ve ḳūluncdan (12) ve ḥummādan ve zehirlü ḥayvānlar zehrinden ve yaramaz ṣularıñ żararından (13) emīn olur ve gic ḳocar ve evlādı olmayanıñ evlādı olmaġa (14) sebebdür ve ḫātūnlar daḫi bu minvāl üzerine isti‘māl (15) eyleseler ḥāmile olmaġa sebeb olur ve kān- (16) el-ferāġ min te’līf haẕe’l-kitābi’l-müsteṭāb fī yevmi’l-cum‘at (17) i’l-mübāreke li-s̱emāniye eyyām-ı ḫullet-ı mim cemādi’l-āḫire li-sene

300-b

(1) ḫams ve seb‘īn ve elfin min el-hicreti’n-nebeviyyeti ‘alā ṣāḥibihā efḍālü’ (2) ṣ-ṣalavti ve ekmelü’t-taḥiyyeti bidārü’n-naṣr Edirne (ḥürriset) tü’l-maḥmiyye (3) ḥürmeten ‘ani’l-āfātı ve’l-beliyyeti ve ẕālike bi-emri’s-sulṭān (4) u’l-a‘ẓami ve’l-ḫāḳānu’l-mu‘aẓẓemi ẓıll-ullāh-ı fī’l-‘ālem (5) i’s-sulṭān ibni’s-sulṭāni’s-sulṭān ġāzī Muḥammed (6) ibni’s-sulṭān İbrāhīm Ḫān ‘aleyhi’r-raḥmeti ve’l-rıżvān (7) ḫulled-Allāhu devletehu ve ebbede salṭanatehu ve yercū (8) mü’ellif-i haẕe’l-kitābi Ṣāliḥ bin Naṣr-ullah (9) el-Ḥalebī re’īsü’l-eṭıbbā’ bi’d-devleti’l-‘Oṣmāniyye (10) mimmen vaḳafe ‘aleyhi in vecede fihi (11) sehven ev ḫaṭṭen in tuṣliḥau (12) ve yester‘ībehu ve yuẓhire mülḥahu (13) ve lehu bi-ẕālike el-ẕikrü’l-cemīl (14) fī’d-dünyā ve’l-ecr (15) ü’l-cezīl fī’l-āḫireti (16) temmet (17) mmm

III. BÖLÜM

DİZİN

A

ābānos + (F) Hint abanozu, iki türü olup ağacı ve dalı kullanılır, ağacı sert-sağlam, dışı sarıya yakın, içi siyah renklidir.

ā.+ıdur 55-a/12

ʿAbdurraḥman binʿAvf + (A-A-A) cennetle müjdelenen on sahabeden biri olup, Hz.Peygamber'le aynı yaşta idi, hem Habeşistan'a hem de Medine'ye hicret etmekle iki şerefi birden kazanmıştır. 49-a/17

ʿabdü's-selām + (A-A) adam otu, höngürük kökü, kan kurutmaz, hacılar otu, Çin elması adlarıyla bilinen geniş yapraklı, ağır kokulu bir ot olup, kökü insan şeklindedir, tohumları ve çiçeği kullanılır. 83-a/8

Ābīdīmyā şerḥi + (-A) Calinus'un eserlerinden birinin açıklaması.

Ā.ş.+niñ 248-a/1

ābzen + (Bkz.ābzīr) (F) tedavi için hazırlanmış bir tür küçük banyo, havuz. 212-a/7, 271-b/15

ā.+den 271-b/17

ābzīr + (Bkz.ābzen) (F) tedavi için hazırlanmış bir tür küçük banyo, havuz.

ā.+iñ 216-a/14

ac + (T) aç, tok olmayan. 15-b/13, 27-a/11, 103-a/6, 174-b/17, 214-a/12

a.ḳarın + (T-T) karnın aç olması.

a.ḳ.+la (T-T) aç olarak, aç iken. 27-a/16, 29-b/13, 48-a/4, 48-b/8, 65-b/12, 67-a/9, 87-b/6, 140-a/9, 143-a/8, 143-b/14, 149-a/1, 157-a/13, 162-a/2, 163-a/3, 165-a/17, 207-b/17, 214-b/4, 214-b/15, 230-a/11, 235-a/13, 236-b/1, 258-b/1, 284-b/11, 292-a/2

ac- (Bkz.aç-) (T) açmak, temizlemek, tıkanıklığı gidermek.

a.-duḳdan 98-a/16

a.-mada 131-b/14, 137-a/4

a.-maġa 269-b/2, 280-a/5

a.-maḳdur 200-a/1

ʿacāyib + (A) çok tuhaf şey, anlaşılmaz. 63-b/8, 84-a/6, 106-a/10, 110-a/7, 116-a/16, 150-a/8, 219-a/9, 244-b/4, 293-a/17

ʿa.+ dendür 164-a/13

ʿa.+ dür 157-b/6, 192-a/16

ʿa.+ lerdendür 144-a/5, 158-b/3, 172-b/8

ʿacāyibāt + (A) acayip şeyler.

ʿa.+ dandur 133-a/5

ʿAcem + (A) İranlılar. 52-a/16, 63-b/5, 66-a/8

acı + (T) acı, tatlı olmayan. 15-a/4, 43-a/1, 170-b/9, 215-a/14, 215-b/2, 228-b/2, 240-b/6, 253-b/7, 256-a/5

a.+dan 256-a/14

a.+dur 51-b/3, 55-a/16, 106-b/7

a.+sı 56-a/3

a.bādem (T-F) acı badem.120-b/11, 120-b/16, 121-a/5, 174-b/5, 222-a/14, 234-a/14, 240-a/1, 289-b/5

a.b.yağı (T-F-T) acı badem yağı. 125-b/10, 163-b/7, 230-a/1, 291-b/6

a.b.y.+nı 235-a/1

a.b.y.+yla 91-a/16, 163-b/17, 228-a/11, 229-a/13, 239-b/13

a.düvelek köki (T-T-T) acı, ham kavun, acı kelek, eşek hıyarı kökü. 123-b/17

a.mārūl (T-Y) acı marul, yaban marulu, hindiba. 184-a/6, 221-b/16, 249-a/6 a.m.ṣalatası (T-Y-İ) acı marulun salatası. 8-a/8, 221-b/16

a.m.yapraġı (T-Y-Y) yaban marulunun yaprağı. 143-a/17, 221-b/7

acı-(T) acımak, sızlamak, ağrımak.

a.-ya 142-a/12

a.-yınca 252-a/8

acıḳ + (T) açık, üzeri açık olan, kapalı olmayan. 18-a/16

acıġ/ḳ- (T) acıkmak.

a(ḳ).-dığı 13-b/10

a(ḳ).-madıḳca 13-b/9

a.-ub 296-b/11

acıḳdur- (T) acıktırmak.

a.-ur 25-a/12

acıraḳ + (T) acımsı, acımtırak. 15-a/1

aclıḳ/ġ + (T) açlık, aç olma durumu. 15-a/17, 16-a/5

a.+a 16-a/4

a.+ı 41-b/11

ʻacīb + (A) acayip, tuhaf. 23-a/14, 23-a/8

ʻāciz + (A) güçsüz, zayıf, aciz, kabiliyetsiz. 83-b/10

ʻā.ḳal- (A-T) çaresiz kalmak, yetersiz olmak.

ʻā.ḳ.-dılar 140-b/11

aç-(Bkz.ac-) (T) açmak, temizlemek, tıkanıklığı gidermek.

a.-alar 228-a/4, 279-b/3, 280-a/5, 280-a/6

a.-amaz 131-b/13

a.-ar 44-a/16, 44-b/1, 47-b/3, 47-b/15, 50-b/9, 50-b/12, 54-a/17, 55-b/6, 56-a/5, 56-a/9, 57-b/17, 59-b/9, 63-b/7, 63-b/9, 67-a/13, 68-a/12, 68-b/14, 70-b/15, 72-a/11, 75-a/15, 75-b/7, 76-a/2, 76-a/7, 82-a/1, 82-b/15, 84-b/7, 85-a/1, 85-a/12, 85-a/6, 86-a/16, 87-a/2, 89-a/2, 90-a/12, 91-a/17, 93-a/14, 93-b/12, 94-b/7, 96-a/10, 96-a/16, 96-b/17, 98-b/8, 100-a/15, 100-b/11, 102-b/17, 103-b/12, 107-a/15, 107-b/15, 108-a/17, 109-a/4, 111-b/10, 115-a/16, 118-a/12, 120-a/13, 120-b/2, 120-b/9, 120-b/14, 121-b/4, 125-a/11, 131-b/15, 149-a/4, 187-b/2, 187-b/3, 199-a/9, 200-a/5, 225-b/13, 229-a/17, 229-b/17, 231-a/1, 239-b/5, 239-b/6, 250-b/14, 251-b/5, 251-b/9, 280-a/7

a.-arlar 207-a/8

a.-salar 166-a/11

a.-ub 142-a/15, 163-a/15, 167-a/3, 201-a/1, 214-a/14, 239-a/16, 239-b/7, 273-b/12, 289-b/10

açıcı + (T) açıcı, açma özelliğine sahip. 79-a/3, 199-a/5, 279-b/3, 280-a/6, 286-a/13

a.+dur 86-b/10

açıḳ + (T) uçuk, koyu olmayan, (renkler için, ton). 51-a/17

açıl-(T) açılmak.

a.-dı 212-b/3

a.-dığından 201-a/4, 203-b/9

a.-duġı 265-a/6

a.-duḳdan 233-b/15, 279-b/4, 280-a/7, 281-a/13

a.-madığını 96-a/11

a.-maġa 279-a/14

a.-maz 185-b/16

a.-mazsa 207-b/1, 279-b/3

a.-ub 281-b/4

a.-ur 185-b/17, 212-a/17, 217-a/15, 237-a/16, 281-a/17

a.-ursa 219-b/15

'ad(d) + (A) sayma, sayılma, itibar edilme. 5-a/12

ad + (T) ad, isim.

a.+ına 138-a/4

a.+ını 110-b/17, 153-b/9

ādāb-ı ekl + (A-A) yemek kuralları, usulleri.

ā.+-ı e.+de 14-a/6

'adālāt + (A) kaslar.

'a.+ ı 55-b/14

'a.+ ına 220-a/

'a.+ ınıñ 239-a/7, 239-a/8

'ādāt + (A) ādetler, usuller, görenekler, alışkanlıklar, tabiatlar. 16-a/13

'aded + (A) sayı, tane. 109-b/17, 123-a/9, 124-b/8

a'del + (A) en doğru, en isabetli.

a'.+-i emzice (A-A) tabiatların en iyisi. 2-b/13

a'.+i 42-a/2

ādem + (A) adam, insan, kişi, kimse. 21-a/2, 22-b/11, 30-a/14, 34-a/7, 48-b/16, 57-b/11, 60-b/5, 74-b/17, 76-a/4, 80-a/9, 82-b/13, 83-b/9, 85-b/6, 93-b/3, 105-a/7, 132-b/14, 139-a/8, 139-a/15, 139-a/17, 142-a/16, 144-a/8, 146-a/4, 146-a/6, 153-b/10, 175-b/13, 206-b/17, 207-a/2, 277-a/5, 284-a/2, 298-a/9

ā.+de 44-b/6, 74-a/5

ā.+den 146-a/6, 171-b/5, 284-a/16

ā.+e 15-b/5, 29-b/7, 39-b/15, 46-a/6, 70-a/16, 70-a/17, 80-a/10, 95-b/14, 96-a/2, 97-a/9, 105-a/2, 105-a/11, 105-a/15, 171-b/9, 296-b/15

ā.+i 52-a/10, 54-b/9, 55-b/1, 64-a/5, 89-b/9, 95-b/11

ā.+iñ 65-b/16, 69-b/11, 83-b/11, 99-a/15, 104-b/7, 105-a/6, 134-a/13, 225-b/1, 246-b/5, 297-a/2, 298-a/14

ā.+ler 10-a/16, 103-a/17

ā.+lerde 276-a/10

ā.+lerden 33-b/11

ā.+lere 20-b/12, 26-a/9, 50-a/7, 60-b/17, 67-a/10, 99-b/13, 144-a/4, 156-a/10, 179-a/4, 269-a/1

ā.+leriyle 285-a/2

ādemī + (A) insanoğlu, kişi.

ā.+si 78-b/2

ā.+sine 117-a/4, 269-a/3

ā.+siniñ 38-a/14

ʿades + (A) mercimek. 100-b/14

ʿādet + (A) tabiat, alışkanlık. 103-a/17, 129-b/1, 227-b/4

ʿā.idin- (A-T) alışkanlık haline getirmek.

ʿā.i.-en 103-a/17

ʿā.i.-üb 40-a/9

ʿā.+e 16-b/12, 16-b/5

ʿā.+-i meşhūre (A-A) bilinen, şöhretli, meşhur olan usul, gelenek. 86-a/13

ʿā.+i 172-a/5

ʿādet-ullah + (A) Tanrı töresi. 10-a/1

āfāt + (A) belalar, musibetler.

ā.+dan 82-b/13

āfet + (A) bela, hastalık, sakatlık. 254-a/2

‘afṣ + (A) mazı denilen tane. 101-a/5

ağac + (T) ağaç. 59-a/15, 78-a/17, 78-b/5, 262-a/17

a.+a 78-b/4

a.+da 78-b/2

a.+dan 59-b/1, 78-b/9, 79-a/16, 79-b/14, 91-b/17, 99-a/3

a.+dur 55-a/11, 78-a/14, 78-a/15, 78-a/16

a.+ı 55-a/7, 59-a/16

a.+ından 143-a/2

a.+ıñ 59-b/2, 78-b/6, 78-b/17, 79-b/13, 91-b/7

a.+ınıñ 44-b/2, 215-a/3, 216-b/12

a.+ları 78-b/17

a.ḳavunı (T-T) ağaç kavunu, limon kavunu, acı kavun, acı dülek, acı hıyar, karga büken, Ebu Cehil karpuzu, hanzal, kitra veya sitra da denir. 11-b/12, 45-b/16, 46-a/11, 184-a/8, 280-a/17, 284-b/4

a.ḳ.+na 46-a/8

a.ḳ.+nıñ 129-a/9, 183-b/11, 187-a/14, 192-b/2, 255-a/2, 299-b/3

a.ḳ.çekirdegi (T-T-T) ağaç kavununun çekirdeği, tohumu. 111-a/2, 183-a/5, 213-b/3, 277-b/17

a.ḳ.ç.+gini 297-a/9

a.ḳ.ekşisi (T-T-T) ağaç kavunundan çıkarılan ekşi. 182-a/12, 183-a/10, 231-a/15, 235-a/5

a.ḳ.e.+ni 213-b/11

a.ḳ.e.+niñ 273-a/9

a.ḳ.e.+yle 278-b/11

a.ḳ.e.şerbeti (T-T-T-A) ağaç kavunu ekşisinden yapılan şerbet, şurup. 274-a/10

a.ḳ.ḫamīresi (T-T-A) ağaç kavunundan elde edilen hamur. 262-b/5

a.ḳ.ḳabı (T-T-T) ağaç kavunu kabuğu. 183-b/3, 277-b/8

a.ḳ.ḳabuğı (T-T-T) ağaç kavunu kabuğu. 113-b/12, 122-b/3, 149-b/12, 177-a/4, 182-a/16, 183-a/4, 192-b/3, 197-a/15, 226-b/2, 256-b/8

a.ḳ.murabbāsı (T-T-A) ağaç kavununun terbiye edilmiş şekli. 296-b/12

a.ḳ.şarābı (T-T-A) ağaç kavunu şerbeti.

a.ḳ.ş.+ndan 111-a/13

a.ḳ.şerbeti (T-T-A) ağaç kavunu şerbeti, şurubu. 298-b/14

a.ḳ.ş.+yle 278-a/6

a.ḳ.yaġı (T-T-T) ağaç kavunundan elde edilen yağ.

a.ḳ.y.+nı 185-a/8

aġard- (T) ağartmak, beyazlatmak.

a.-ır 80-a/

a.-ur 168-a/10, 296-a/6

aġar- (T) ağarmamak, beyazlamamak. 295-b/17

aġdāyī ṭaşı + (T-T) zümrüt taşı. 140-a/5, 256-b/9, 278-a/4, 278-b/14

aġır (ḫastelig/k) + (Bkz.aġır ḫastalıġ) (T-F) terleme hastalığı.

a.ḫ.+den 168-b/9

aġır + (T) ağır, yoğun, kötü koku. 91-a/8, 202-a/6

aġ(ı)r + (T) ağır, ağırlık, hafif olmayan, tartıda çok çeken. 128-a/10, 228-b/1, 247-b/17, 262-a/12, 267-b/3, 298-a/15

a.+dur 55-a/11, 104-b/14

a.+ı 97-a/15, 114-b/16, 122-a/13, 122-b/9, 140-a/1, 143-b/9, 144-a/1, 148-b/16, 150-a/6, 158-a/6, 161-a/15, 168-a/4, 176-a/17, 176-a/17, 183-b/6, 185-a/14, 187-a/11, 188-b/5, 194-a/7, 197-a/10, 206-a/11, 213-b/16, 217-b/12, 245-b/12, 270-b/6, 278-b/10

aġır başmaġ/ḳ + (T-T) ağır basmak, karabasana uğramak.

a.b.+ı 47-b/6, 111-b/3

a.b.+dur 140-a/12

aġır ḫastalıġ + (aġır ḫastelig/k) (T-F) terleme hastalığı.

a.ḫ.+ı 262-a/2, 262-a/5

aġırlıġ/ḳ + (T) ağırlık. 157-a/4, 178-b/2, 191-b/8, 199-b/16, 205-b/2, 222-b/9, 223-b/8, 227-b/16, 229-a/13, 232-a/7, 232-b/15, 236-a/9, 236-b/14

a.+ı 166-b/3, 196-b/10, 199-a/11, 230-a/4, 246-a/15

a.+ına 37-a/13, 38-b/5

ağız + (T) doğuran hayvanın ilk sütü. 74-a/1

a.+ı 74-a/3, 74-a/5

ağ(ı)z + (T) ağız. 217-a/2

a.egil- (T-T) ağız eğilmek, bir tür felç.

a.e.-digine 49-a/9

a.+a 49-b/12, 70-a/9, 76-a/9, 96-a/15, 168-b/16, 169-a/13

a.+da 49-b/7, 53-a/1, 56-a/12, 61-a/15, 62-a/13, 65-a/10, 66-b/3, 69-a/16, 69-a/17, 72-a/12, 72-a/13, 72-b/1, 73-a/6, 79-a/11, 79-b/15, 81-b/12, 85-b/12, 88-a/12, 103-b/15, 161-b/4, 167-a/15, 167-b/3, 167-b/8, 168-b/12, 168-b/17, 169-a/4, 193-b/11, 193-b/15

a.+dan 147-a/12, 215-b/6

a.+ı 145-a/8, 170-b/9, 188-a/14, 195-b/13, 201-a/4, 201-a/12, 203-b/9, 220-a/8, 228-b/2, 252-b/13

a.+ıñ 55-b/5

a.+ına 96-b/10, 105-a/9, 144-b/7, 145-b/11, 154-a/16, 174-b/4, 195-b/15, 214-a/13, 214-a/17, 216-b/17

a.+ında 147-a/12, 195-b/17

a.+ından 171-b/6, 186-b/6, 216-a/9, 237-a/15

a.+ını 71-b/17, 79-b/1, 142-a/15, 187-b/10, 214-a/13, 220-a/9

a.+ınıñ 19-a/16, 213-a/10, 216-b/16, 272-b/15, 298-a/6

a.+ları 214-b/1

a.ağrısı (T-T) bir tür ağız rahatsızlığı. 168-b/6

a.a.+n 73-a/6, 96-b/10

a.a.+na 62-a/1, 93-a/3, 93-a/9

a.a.+nı 69-a/16

a.ḳoḳusı (T-T) ağız kokusu. 74-b/2, 169-a/6

a.ḳ.+n 46-b/13, 61-b/16, 63-a/1, 67-a/5, 67-b/4, 85-b/12, 87-b/3, 93-a/13, 96-b/12, 101-b/9

a.ḳ.+na 38-b/2

a.ḳ.+nı 47-b/2, 62-b/8, 169-a/7

a.+dan aḳan şu (T-T-T) salya.

a.+dan a.ṣ.+yı 57-a/3

a.+ı acı ol- (T-T-T) ağzı acı olmak.

a.+ı a.o.-maḳ 127-b/2

a.+ı egil- (T) ağız eğilmek, bir tür felç.

a.+ı e.-en 82-a/4

a.+ı ḳuru- (T-T) ağız kuruması.

a.+ı ḳ.-r 298-b/2

ağla- (T) ağlamak.

a.-maġıñ 22-b/14

a.-maḳ 22-b/13, 22-b/14, 22-b/17, 23-a/1, 23-a/4

a.-malarını 82-b/8, 111-b/14

a.-yanıñ 23-a/6

ağleb + (A) daha, pek, çok kuvvetli, en çok galip.

a.+ine 89-a/6

ağrı + (T) ağrı, sızı, sancı. 127-b/6, 170-b/14, 170-b/15, 170-b/16, 173-a/2, 177-b/8, 177-b/11, 178-b/2, 178-b/6, 194-a/15, 207-b/11, 207-b/12, 208-b/8, 209-a/1, 209-a/3, 209-a/7, 209-b/16, 213-a/3, 216-a/16, 217-b/8, 228-a/17, 232-b/15, 234-a/11, 235-a/6, 236-a/9, 237-a/11, 248-a/4, 249-a/14, 249-b/12, 257-a/17, 257-b/1, 257-b/2, 279-b/14, 298-a/16

a.+lar 257-a/16

a.+lara 37-a/8, 64-b/6, 66-b/1, 81-a/17, 97-b/8

a.+ları 38-b/17, 48-b/11, 48-b/12, 93-a/14, 116-a/17

a.+larıñ 84-b/10, 258-b/15

a.+larına 30-a/6, 38-b/10, 79-a/6

a.+larını 39-a/5, 211-b/2

a.+nıñ 128-b/4, 259-a/3

a.ol- (T-T) ağrımak.

a.o.-maḳ.212-a/3

a.+sı 24-b/16, 105-a/14, 127-a/9, 127-b/12, 128-b/7, 128-b/8, 129-a/16, 157-a/5, 157-b/13, 160-a/15, 163-b/6, 163-b/9, 164-a/3, 164-b/12, 167-a/11, 167-a/12, 167-a/13, 167-a/15, 168-a/15, 170-b/10, 172-b/14, 189-b/5, 190-b/2, 190-b/5, 191-b/7, 194-b/13, 197-b/17, 206-b/7, 209-a/10,

210-b/5, 218-b/1, 223-b/10, 226-a/14, 228-b/1, 228-b/4, 229-a/2, 239-a/5, 240-a/16, 241-b/2, 242-a/5, 242-b/11, 243-b/13, 247-a/5, 247-b/17, 248-a/2, 249-b/12, 279-a/8, 281-a/3, 281-b/3, 282-b/7, 292-b/13, 294-a/4

a.+sın 48-b/14, 49-a/5, 54-b/11, 56-a/16, 60-a/17, 66-a/15, 66-b/1, 67-b/13, 71-b/4, 75-b/15, 79-b/15, 81-b/4, 96-a/8, 99-b/15, 101-a/10, 101-b/16, 102-a/8, 158-a/1, 158-b/17, 167-b/13, 167-b/17, 173-a/2, 178-a/4, 218-b/9

a.+sına 49-a/3

a.+sını 69-b/12, 72-b/15, 93-a/8, 97-b/7, 130-a/8, 157-a/16, 157-b/6, 157-b/16, 158-a/3, 164-a/10, 164-a/13, 167-a/17, 167-b/9, 172-b/15201-a/17, 202-b/5, 209-a/9, 209-b/17, 211-b/4, 218-b/12, 233-a/15, 237-a/16, 238-a/5, 241-b/13, 242-b/12, 248-a/13, 248-b/5, 249-b/15, 258-b/16, 259-a/4, 259-a/15, 259-b/9, 259-b/10, 281-a/4, 299-a/11

a.+sınıñ 126-b/11, 127-b/17, 158-b/3, 158-b/8, 160-a/2, 160-b/10, 163-b/4, 164-a/1

a.+suz 247-a/1

a.+ya 66-a/13

a.+yı 235-a/8

a.+yla 151-b/1, 240-a/3, 247-a/1, 281-b/1

ağrı- (Bkz.ağru-) (T) ağrımak, sancımak.

a.-maḳdur 130-b/7

a.-masınıñ 168-a/14

a.-r 248-a/2

a.-yan 37-a/13, 60-a/16, 79-b/15, 82-b/17, 91-a/2, 99-b/15, 105-a/14, 167-b/13, 259-b/14

a.-yanlar 159-a/14

ağrıd- (T) ağrıtmak

a.-ur 91-b/3, 151-b/4, 207-b/9, 208-b/7

ağru- (Bkz.ağrı-) (T) ağrımak, sancımak.

a.-r 70-b/16, 151-b/2, 208-b/7, 227-b/17

ağsırd- (Bkz.ağsırt-) (T) aksırtmak, hapşırtmak.

a.-ur 66-b/17

aġsırt- (Bkz.aġsırd-) (T) aksırtmak, hapşırtmak.

a.-maḳ 139-b/6

aḫbābihi + (A) dost ve arkadaşları. 3-b/1

aḫbār + (A) haber, söylenti.

a.+da 6-b/6

āḫir + (A) son, sonraki, en sonra. 16-a/7, 32-a/15, 33-a/4, 155-b/13, 162-b/8, 162-b/11, 181-a/1, 293-b/5, 294-b/4

ā.+i'z-zamān (A-A) son devir, son dönem, bu dünyanın sonu günü. 4-b/5

ā.+ü'l-emr + (A-A) en sonunda, son çare olarak.

ā.+de 259-b/7

ā.+inde 10-a/9, 38-a/4, 43-a/17, 55-a/10, 124-b/16, 158-b/3, 158-b/8, 159-b/4, 179-a/9, 180-a/13, 190-b/6, 192-a/4, 196-b/2, 204-a/2, 266-b/12, 267-a/1, 271-a/15, 286-a/11, 287-b/1, 288-a/5

aḫkām + (A) hükümler.

a.+a 40-a/6

aḫlāṭ + (A) besinlerin insan vücudunda dönüştükleri dört unsur veya usareden her biri:kan, salya-balgam, safra, dalak-sevda. 35-a/14, 38-a/3, 38-a/4, 182-b/12, 201-b/10, 218-a/6, 223-b/6, 253-a/3, 273-b/2, 279-b/15

a.+a 260-b/3, 261-b/12, 274-a/6

a.+dan 108-b/6, 108-b/12, 141-a/10, 276-b/13, 283-a/7, 285-a/17, 292-a/14, 294-b/16, 295-a/7

a.+ı 8-b/1, 20-a/2, 29-a/1, 32-a/2, 33-b/1, 40-a/16, 40-b/15, 41-b/14, 49-a/6, 86-a/15, 87-a/15, 88-b/15, 100-a/15, 106-a/2, 110-a/6, 115-a/16, 246-b/9, 253-a/3, 257-b/2, 257-b/5, 267-a/14, 269-a/5, 273-b/3, 273-b/10, 277-a/2, 286-a/14, 289-a/16, 290-a/5, 294-a/15

a.+ıñ 7-b/16, 8-b/15, 29-a/15, 35-a/15, 38-a/5, 38-a/6, 202-a/10, 240-a/10, 246-b/9, 287-a/4

a.+ını 288-b/8, 289-a/17

a.+-ı erba'a (A-A) insan vücudundaki dört öğe :kan, balgam, safra, sevda. 186-a/4, 221-a/2

a.+-ı e.+nıñ 31-b/3, 148-a/1, 181-a/17, 189-b/4

a.+-ı e.+ya 261-b/14

a.+-ı fāside (A-A) bozuk, bozucu hıltlar, unsurlar.

a.+-ı f.+den 220-a/7

a.+-ı ġalīẓe' (A-A) yoğun, yapışkan hıltlar.

a.+-ı ġ.+yi 48-a/3, 57-b/6

a.+-ı ġ.+den 31-b/9, 250-a/17, 282-b/8, 283-a/17

a.+-ı ḥārre (A-A) sıcak unsur.

a.+-ı ḥ.+den 38-b/9

a.+-ı ifsād (A-A) bozuk, bozucu hıltlar. 285-a/10

a.+-ı muḫtelife (A-A) karışık unsurlar.

a.+-ı m.+yi 257-b/8

a.+-ı muḫteriḳa (A-A) yanmış, yanık hıltlar.

a.+-ı m.+yı 231-a/1

a.+-ı sevdāviyye (A-A) sevdaya bağlı unsur.

a.+-ı s.+yi 286-a/13

a.+-ı sülüse (A-A) oranı üçte bire tekabül eden öğe.

a.+-ı s.+dendür 201-b/5

aḫşam + (T) akşam, akşam vakti. 15-b/16, 66-a/5, 119-b/17, 129-a/12, 129-b/10, 144-a/17, 171-b/7, 180-b/7, 199-b/1, 235-b/17, 238-a/17, 244-a/13, 245-b/13

a.+a 269-b/9

a.+a ḳarşu (T-T) akşam vaktine yakın, akşama doğru. 128-b/8

a.+ın 15-b/17, 79-b/11

a.+larda 172-a/7

aḥvāl + (A) oluşlar, bulunuşlar, durumlar. 19-a/9

a.+den 6-a/7

aḳ + (T) beyaz. 228-b/4, 289-b/12

a.anzarūt (T-F) beyaz göz otu. 158-b/14, 258-a/17

a.behaḳ (T-A) ciltte meydana gelen beyaz lekeler hastalığı, ayrıca kara behak denilen bir başka türü de vardır. 115-b/12

a.behmen (T-F) kuduz otu, kavza kökü denilen, kökü turba veya havuca benzeyen dikenli bir bitkidir. 113-b/14

a.günlük (T-T) günlük ağacının beyaz türü. 10-b/14

a.rāvend (T-F) kökleri ve sapları ilaç olarak kullanılan kara buğdaygillerden büyük yapraklı ve çiçekli bir bitki olup, birkaç cinsi vardır. 202-a/5

a.şandal (T-A) Hindistan'dan getirilen kuvvetli ve güzel kokulu sert bir ağaç olup kırmızı, sarı, ve ak gibi bir kaç çeşidi vardır. 116-b/14

a.şiyāf (T-F) bir çeşit fitil, bazı hastalıklarda makattan kullanılmak üzere hazırlanmış fitil.

a.ş.+dan 275-a/14

a.zāc (T-F) demir sülfat, kükürtle demir bileşimlerinden biri. 161-a/15, 163-a/6

a.zencebīl (T-A) beyaz zencefil. 278-b/17

aḳ-(T) akmak.

a.-a 18-a/14, 18-a/15, 154-a/3, 186-b/6

a.-acaḳ 189-b/12

a.-an 39-a/3, 39-b/9, 50-a/17, 51-a/1, 51-a/10, 65-a/3, 94-b/11, 135-b/16, 154-a/3, 154-a/10, 218-a/3, 247-a/5, 290-a/17

a.-ar 22-b/17, 23-a/4, 39-a/7, 59-a/16, 91-b/15, 213-a/11, 217-a/13, 217-a/16, 220-a/5, 236-a/8, 240-a/4, 246-b/17, 249-b/10, 249-b/12, 253-b/8, 287-a/7, 287-a/8, 298-a/6

a.-araḳ 247-a/9

a.-arken 25-a/1

a.-arsa 54-b/14, 83-b/11, 92-b/7, 155-b/2, 217-b/14, 217-b/17

a.-dıġını 92-b/8

a.-madıġından 251-b/16

a.-maduġınıñ 239-a/1

a.-maġa 247-a/5

a.-maġla 8-b/15

a.-mayub 9-b/15

a.-maz 53-b/9, 83-b/11, 217-a/14

a.-mazsa 217-b/7

a.-ub 69-b/5, 165-a/3, 252-b/15, 289-b/12

aḳ ciger + (T-T) ak ciğer. 181-a/5

a.c.ağrısı + (T-F-T) akciğer ağrısı.

a.c.a.+na 65-b/2

a.c.yarası (T-T-T) ak ciğerde olan yara, ak ciğer yarası.

a.c.y.+na 123-a/17

a.c.şişleri (T-T-T) ak ciğerde oluşan şişlikler.

a.c.ş.+ne 71-a/11

a.c.+de 50-b/3, 57-b/6, 90-b/17, 178-a/13, 178-b/16, 178-b/17, 179-b/1

a.c.+den 78-a/6

a.c.+e 42-a/9, 45-a/1, 52-b/3, 65-b/5, 100-a/16, 185-b/5, 185-b/5

a.c.+i 95-a/2, 85-a/12, 108-b/6, 108-b/12, 123-b/2

a.c.+iñ 76-b/14, 78-a/4, 96-a/14, 175-b/16, 175-b/16, 181-b/8

a.c.+ini 67-b/15, 175-b/9

ʿaḳabince + (A) arkası sıra, arkasınca. 14-b/13

ʿaḳabinde + (A) arkası sıra; derhal. 18-b/10, 201-a/9, 203-a/11, 204-b/11, 223-a/14, 224-b/16

ʿaḳāīd + (A) inanılan şeyler.

ʿa.+-i bāṭıl (A-A) boş, yanlış inançlar, batıl inançlar.

ʿa.+-i b.+a 3-a/9

aḳāḳıyā + (Y) akasya ağacı. 121-a/17

aḳçe + (T) akçe, para. 135-a/11

ʿaḳd id- (A-T) bal veya şekerin erimesini sağlamak.

ʿa.i.-üb 26-b/3

ʿāḳıbet + (A) nihayet, son, sonunda. 165-a/7, 184-b/7, 210-a/15, 258-a/7

aḳıcı + (T) akıcı, kaygan.

a.+dur 92-a/5

aḳıd- (Bkz.aḳıt-) (T) akıtmak.

a.-a 142-b/9

a.-alar 136-a/1, 142-a/16, 142-b/3, 144-b/8, 144-b/11, 171-a/1, 177-b/12, 177-b/13, 237-b/15

a.-ub 223-b/16

a.-ur 70-a/7, 76-a/14, 76-b/4, 79-a/8, 99-a/14, 100-b/11, 101-b/11, 121-b/4, 147-a/13, 232-b/5, 239-a/16, 239-b/7, 250-b/14, 251-a/13, 251-b/1

a.-urdı 260-a/4

a.-urlar 284-a/16

aḳıdıcı + (T) akıtıcı. 251-a/12, 252-a/2

ʿāḳıl + (A) akıllı kimse. 42-b/1

ʿāḳırḳarḥā + (A) pire otu, nezle otu. 82-b/15, 289-b/5

aḳıt- (Bkz.aḳıd-) (T) akıtmak, akmasını sağlamak. 161-b/6, 222-a/5, 223-b/17, 239- b/6

a.-duḳdan 153-b/16

a.-maġa 34-b/2, 228-b/8

a.-maḳ 37-b/5

a.-mayalar 135-b/17, 189-b/10

a.-salar 104-a/11

ʿaḳīḳ + (A) çok kere kırmızı renkte olan bir cins değerli taş. 83-b/3, 83-b/8, 83-b/9, 113-b/10

ʿa.yüzük + (A-T) taşı akik olan yüzük. 83-b/7

ʿa.+ de 83-b/8

ʿa.+ den 83-b/4

ʿa.+ i 83-b/12

ʿaḳl + (A) akıl, us. 6-a/12, 6-a/13

ʿa.+ ı 74-a/7, 89-a/15, 103-b/4, 117-b/17, 131-b/15, 164-a/4, 164-a/4, 189-b/7

ʿa.+ ıñız 134-a/5

ʿa.+ı başına gel- (A-T-T) ayılmak, kendine gelmek

ʿa.+ı b.g.-ür 134-b/13

ʿa.+-ı selīm (A-A) sağduyu. 7-a/6

ʿaḳlen + (A) akıl ile, akıldan. 6-b/4

aḳma + (T) akma, akış.

a.+sında 217-b/15

a.+sından 129-b/1

a.+sınıñ 237-b/10

aḳrabā + (A) aralarında soy yakınlığı olanlar.

a.+sı 134-a/10

a.+sına 134-a/13, 134-b/4

aḳrāş + (A) kurslar, yuvarlak-yassı haplar.

a.+dan 222-a/12

ʿaḳreb + (A) zehirli ve tehlikeli hayvancık. 44-b/2, 47-b/4, 48-a/5, 56-a/14, 57-b/9, 60-b/5, 67-b/4, 68-a/17, 69-b/11, 73-a/2, 73-a/17, 76-b/17, 78-a/10, 84-b/8, 84-b/9, 85-b/6, 93-b/2, 90-b/2, 94-a/1, 94-a/11, 95-b/9, 99-a/9, 100-a/4, 102-a/1, 102-a/7, 125-b/10, 297-b/5

ʿa.küli (A-T) akrebin yakılmasıyla elde edilen kül, toz madde. 237-b/5

ʿa.maʿcūnı (A-A) akrep ile hazırlanan macun, terkip. 234-b/9, 234-b/10, 237-b/6

ʿa.yaġı (A-T) akrepten çıkarılan yağ. 125-b/6, 239-b/17

ʿa.y.+ nı 239-b/6

ʿa.+ i 297-b/7

ʿa.+ iñ 230-b/6

ʿaks + (A) çarpma, çarpıp geri dönme. 201-b/12

aḳsām + (A) çeşitler, kısımlar, parçalar.

a.+ındandur 262-a/3

aḳvā + (A) en kavi, çok kuvvetli, çok etkili.

a.+dur 107-b/6, 145-b/10

a.+sı 79-a/1, 83-a/10

al + (T) kanın rengi, kızıl, kırmızı. 135-b/16

al- (T) almak.

a.- 45-b/10

a.-a 161-b/3, 181-b/17

a.-acaḳ 35-b/3, 36-b/5, 197-a/11

a.-alar 34-a/3, 34-a/4, 36-b/8, 36-b/16, 36-b/8, 36-b/16, 39-a/8, 79-b/3, 107-a/17, 107-b/1, 107-b/2, 107-b/3, 116-b/13, 117-a/10, 127-a/17, 128-b/11, 130-b/9, 130-b/15, 132-a/1, 135-b/13, 135-b/15, 135-b/15, 139-b/8, 146-a/13, 154-a/8, 156-b/12, 156-b/13, 157-b/7, 158-a/14, 161-a/9, 161-

b/1, 162-a/4, 162-b/12, 164-a/5, 164-b/14, 166-a/15, 169-b/13, 170-a/10, 170-a/13, 170-b/11, 170-b/13, 170-b/14, 170-b/15, 170-b/16, 170-b/16, 171-a/4, 176-a/10, 177-b/7, 177-b/9, 177-b/10, 177-b/11, 178-a/2, 178-b/7, 182-b/12, 183-a/13, 187-b/14, 189-b/10, 193-a/13, 200-a/3, 201-b/14, 202-b/9, 210-b/14, 211-a/6, 215-a/5, 216-b/8, 217-b/8, 218-a/2, 221-b/3, 222-a/11, 222-b/14, 222-b/15, 223-b/15, 227-b/2, 227-b/2, 227-b/3, 228-b/7, 228-b/8, 231-a/4, 231-a/11, 232-a/2, 233-a/3, 234-b/8, 235-b/12, 236-a/11, 236-b/15, 241-b/4, 241-b/6, 242-b/3, 242-b/10, 243-a/13, 245-b/15, 246-b/8, 248-a/9, 248-a/10, 249-a/16, 249-b/1, 250-b/10, 250-b/11, 251-a/11, 252-b/17, 255-b/8, 257-a/13, 257-a/17, 257-b/1, 257-b/2, 259-b/13, 261-b/5, 262-a/13, 263-a/11, 264-b/4, 268-a/3, 268-a/7, 268-a/11, 270-b/11, 273-a/7, 273-b/4, 274-b/14, 278-b/1, 278-b/2, 278-b/3, 278-b/5, 278-b/6, 279-b/15, 281-a/3, 282-a/6, 283-b/1, 284-b/4, 285-b/1, 286-a/15, 286-a/17, 288-a/8, 288-b/7, 290-a/6, 290-b/9, 291-a/16, 291-b/8, 291-b/13, 292-a/15, 294-a/15, 295-b/4

a.-dım 171-b/5, 171-b/12

a.-duḳda 37-b/5, 177-b/11

a.-duḳlarından 214-b/1

a.-mada 31-b/17, 36-b/3, 135-b/16, 170-b/12, 178-a/16, 201-b/7, 278-a/9

a.-madan 156-b/13

a.-mağı 201-b/6, 263-a/7, 263-a/9, 265-b/14, 278-a/17

a.-mağıñ 38-a/16

a.-mağla 39-b/5, 242-b/9

a.-maḳ 31-a/17, 34-a/5, 34-a/16, 35-a/6, 35-b/6, 36-a/1, 36-a/5, 36-a/6, 36-a/14, 36-a/14, 36-a/17, 36-b/2, 36-b/13, 37-a/3, 37-a/7, 37-a/9, 37-a/12, 37-a/17, 77-a/6, 135-b/12, 150-b/15, 155-a/5, 156-b/15, 221-b/3, 223-b/16, 223-b/17, 257-a/14, 257-b/2, 265-b/16, 268-a/6, 268-a/10, 274-b/14, 274-b/15, 274-b/15, 278-a/10

a.-maḳdan 32-b/10, 37-a/10

a.-maḳdur 261-a/17

a.-malu 36-b/7

a.-mamaḳ 33-b/12

a.-manıñ 35-b/13, 36-a/11, 37-a/4

a.-mayalar 33-b/13, 34-a/1, 34-a/2, 34-a/4, 34-a/12, 130-b/12, 162-b/12, 171-a/6, 261-b/4, 263-a/11, 263-b/9, 268-a/9, 278-a/15, 289-b/2

a.-mazdan 130-b/9

a.-mazlarsa 146-a/6

a.-salar 37-b/5

a.-sun 86-a/5

a.-ub 8-b/5, 26-a/16, 49-a/7, 58-a/3, 59-b/4, 64-a/1, 70-a/9, 71-a/13, 72-a/10, 72-a/12, 75-b/5, 79-a/17, 81-b/4, 84-a/12, 89-a/7, 91-a/2, 91-a/3, 104-a/12, 104-a/14, 105-b/5, 107-a/11, 108-a/12, 108-b/3, 111-a/14, 114-b/16, 117-b/7, 118-b/2, 122-b/4, 127-a/7, 129-b/7, 131-a/6, 131-a/9, 131-a/12, 132-a/6, 134-b/3, 136-a/9, 137-a/1, 146-b/7, 147-b/2, 150-a/9, 155-b/6, 157-b/10, 163-a/8, 166-b/14, 169-a/13, 170-a/4, 170-a/15, 171-a/1, 172-b/12, 173-b/2, 174-b/2, 179-b/3, 186-a/8, 186-a/10, 186-b/15, 189-a/15, 190-a/4, 190-b/4, 193-b/3, 193-b/6, 194-b/11, 197-a/12, 199-b/6, 199-b/7, 200-a/16, 200-b/3, 202-b/4, 204-b/16, 205-a/4, 205-a/12, 209-a/17, 209-b/12, 210-a/7, 210-b/8, 211-b/1, 212-a/13, 214-a/13, 215-a/6, 216-b/7, 217-b/12, 222-a/15, 228-a/8, 229-a/7, 230-b/17, 232-a/4, 232-a/9, 233-a/7, 237-b/13, 237-b/17, 242-b/2, 247-b/7, 249-b/3, 250-a/2, 250-a/7, 252-b/8, 254-b/5, 257-a/5, 257-b/7, 265-b/3, 268-a/17, 269-a/8, 273-a/8, 277-b/5, 280-a/16, 283-b/14, 286-b/9, 291-a/2, 291-b/9, 292-a/5

a.-ur 77-a/16, 92-a/14, 95-a/8, 95-b/10, 103-b/11, 134-a/13, 134-b/1, 170-b/2, 170-b/2, 175-b/13, 178-a/14, 181-b/14, 184-a/13, 207-b/5, 217-b/9, 279-a/14

a.-urlar 37-a/17, 37-b/3, 37-b/4, 91-a/7, 284-a/16

a'lā + (A) daha iyi, daha güzel. 77-a/17, 108-a/16

a.+dur 259-a/9, 298-b/17

a'lā + (A) üst taraf, yukarı.

a'.+sı 195-b/16

a'.+sınıñ 35-b/14

'alā + (A) rütbece yükseklik, büyüklük, şeref, şan. 300-b/1

ʿālā + (A) üstün, büyük. 23-b/7

ʿalā ḥaddeihi + (A-) 7-b/1

ʿalāmāt + (A) belirtiler, izler, nişanlar.

ʿa.+ ı 217-b/2, 274-b/11

ʿalāmet + (A) belirti, iz, nişan. 145-b/10, 145-b/11, 192-a/11, 276-a/6

ʿa.+dür 10-a/11

ʿa.+ i 34-b/5, 127-a/1, 127-a/15, 127-b/1, 127-b/10, 128-a/9, 128-b/6, 128-b/10, 129-a/16, 130-b/5, 131-b/11, 132-b/4, 132-b/7, 135-a/15, 135-b/4, 135-b/6, 135-b/9, 138-b/4, 139-b/7, 143-a/14, 146-a/12, 148-b/5, 153-b/17, 154-a/3, 156-b/16, 157-a/4, 159-b/6, 162-b/5, 163-b/5, 163-b/8, 163-b/13, 164-a/3, 167-a/10, 167-a/12, 169-b/13, 170-a/8, 170-b/6, 170-b/10, 174-a/12, 174-b/14, 174-b/15, 174-b/17, 176-a/4, 176-a/9, 177-b/3, 178-a/15, 179-a/6, 181-b/12, 184-a/11, 186-b/5, 188-a/12, 189-b/5, 191-b/7, 193-a/6, 194-b/17, 195-a/2, 197-b/16, 198-a/9, 199-b/15, 201-a/10, 203-b/10, 203-b/11, 205-a/6, 205-b/2, 208-a/1, 208-a/14, 208-b/17, 210-b/5, 210-b/17, 212-a/2, 213-a/10, 216-a/16, 221-a/16, 222-a/3, 222-a/6, 222-b/9, 223-b/7, 224-a/5, 224-a/6, 226-a/13, 226-b/15, 227-b/16, 229-a/10, 230-b/7, 231-a/4, 231-a/9, 232-a/7, 233-b/10, 234-a/10, 235-b/12, 235-b/13, 236-a/8, 236-a/10, 236-b/13, 237-a/10, 237-b/10, 239-a/4, 240-a/11, 240-a/16, 241-b/2, 242-a/11, 246-a/8, 246-b/7, 246-b/8, 247-a/5, 247-a/8, 247-b/16, 249-a/14, 249-a/16, 249-b/11, 255-b/11, 272-b/12, 272-b/16, 272-b/16, 273-a/2, 274-a/6, 274-b/1, 274-b/11, 278-a/13, 278-a/14, 279-b/13, 280-a/14, 281-b/1, 282-b/7, 284-a/10, 291-b/12, 298-a/4

ʿa.+ indendür 256-a/7

ʿa.+ ini 256-a/1

ʿa.+ ler 10-a/16, 19-a/17, 204-a/5, 276-b/3, 285-a/11

ʿa.+lerden 285-a/11

ʿa.+leri 132-b/4, 286-a/4, 287-a/5, 298-a/14

ʿa.+lerinden 262-b/15

ʿa.+lerle 276-b/1

ʿa.-i mevt (A-A) ölüm belirtisi.

ʿa.-i m.+ dür 298-b/4

ālāt + (A) aletler, araçlar; organlar.

ā.+-ı bevl (A-A) idrar, sidik aletleri, anüs, çıkış deliği.

ā.-ı b.+e 87-a/16

ā.+-ı ġıdā (A-A) gıda, besin aletleri.

ā.-ı ġ.+ya 110-a/5

ā.+-ı ḥis(s) (A-A) duyu organları. 24-a/7

ā.+-ı ḥ.+-i ẓāhirī (A-A-A) dıştaki, görünen duyu organları. 24-a/7

ā.+-ı menī (A-A) meni organı, penis. 181-b/4

ā.-ı m.+niñ 245-a/16

ā.-ı m.+ye 247-a/6, 247-a/11

ā.+-ı nefes (A-A) nefes aleti, solunum organı.

ā.-ı n.+de 175-b/12

ālet + (A) alet, organ, uzuv.

ā.+leriniñ 36-a/3

aldır- (Bkz.aldur-) (T) aldırmak.

a.-alar 10-a/17

a.-an 35-a/7

aldur- (Bkz.aldır-) (T) aldırmak. 132-b/5, 151-b/6, 151-b/7

a.-alar 9-a/1, 142-b/15, 148-b/5, 198-b/3

a.-dım 171-b/9, 171-b/10

a.-duġı 34-b/17

a.-duḳdan 153-b/14, 156-b/16

a.-maḳ 34-a/7, 38-a/14

a.-maḳdur 42-b/12, 129-b/2

a.-mazdan 34-a/7

ʻālem + (A) dünya.

ʻā.+-i iʻtidāl (A-A) 4-b/7

ʻā.+iñ 23-b/7

ʻale'l-ġafle + (A) dalgınlığa gelerek, boş bulunarak, dalgınlığa getirerek. 214-a/16

ʻale'l-ıṭlāḳ + (A) umumiyetle, genel olarak, mutlaka, nasıl olursa olsun, rastgele.

4-a/8

‘ale’r-rīḳ + (A-A) aç karnına. 89-b/4

‘ale’ṭ-ṭa‘ām + (A-A) yemek yendiği üzere, yendiği vakit. 12-b/4

‘ale’t-tevālī + (A) arkası kesilmeksizin, arka arkaya, birbiri ardınca. 74-a/9

‘aleyhi + (A) onun üzerine. 300-b/10

‘aleyhi’r-raḥmeti + (A-A) 300-b/6

alıc + (F) alıç ağacı, yabani elma. 47-a/9, 47-a/12, 234-a/9, 253-b/4

al(ı)n + (T) alın.

a.+ına 88-a/15

alın- (T) alınmak.

a.-duḳda 91-a/8

a.-duḳdan 130-b/13

a.-maḳ 36-b/10, 130-b/11, 171-a/4

a.-mamaḳ 201-b/4

a.-mışdur 110-b/14

alış- (T) alışmak, uyum sağlamak, uygun hale gelmek.

a.-a 16-a/10

a.-maduḳca 16-b/13

a.-ub 24-b/5

alışdur- (T) kaynaştırmak, uyuşturmak.

a.-ub 296-b/5

‘alīhi + (A) 3-a/17

‘alīl + (A) hasta.

‘a.+ iñ 179-a/15, 237-a/13

‘ālī-tebār + (A-F) soyu yüksek ve temiz olan.

‘ā.t.+ı 3-b/5

Allāh raḥmet eylesün + (A-A-T) Allah rahmet etsin, merhamet etsin. 211-b/13

Allahu Te‘ālā + (A-A) Yüce Allah. 77-a/6

Allahü a‘lem + (A-A) Allah bilir ki...65-b/13

‘Allahümme ‘āfinā + (A-A) 179-a/12

alt + (T) alt, aşağı. 169-b/11

a.+ına 17-b/6, 58-a/6, 100-a/11, 134-b/1, 166-b/4, 235-b/2

a.+ında 35-b/13, 35-b/17, 37-b/2, 37-b/3, 166-a/10, 199-b/15, 209-a/1, 209-a/2, 209-a/3, 220-b/16, 227-b/8, 229-a/11, 243-b/5, 246-a/9, 248-a/4

a.+ındadur 36-a/10, 37-a/7

a.+ından 38-b/9, 156-b/14, 171-b/10, 252-b/17

altı + (T) altı sayısı. 7-a/12, 83-a/17, 84-a/9, 108-b/17, 109-b/10, 112-a/5, 115-b/1, 118-b/17, 119-b/8, 121-a/4, 121-b/10, 122-b/9, 124-a/10, 124-b/2, 124-b/8, 131-a/13, 132-a/8, 143-a/6, 143-b/11, 144-a/7, 146-b/3, 147-a/2, 147-a/3, 150-a/7, 152-b/6, 155-b/12, 158-a/6, 158-b/4, 164-a/8, 164-b/17, 168-b/2, 169-a/9, 183-b/12, 187-b/6, 192-b/5, 199-b/11, 200-a/13, 205-a/14, 210-a/7, 228-b/13, 229-a/5, 229-b/10, 230-a/3, 237-a/3, 242-b/2, 247-b/4, 265-a/11, 268-a/2, 270-b/7, 272-a/5, 289-a/6, 298-a/9

a.+dur 7-a/11, 35-b/3, 195-b/1

altıyüz + (T-T) altı yüz. 34-b/1, 143-a/6, 165-a/14

altıncı + (T) altıncı. 7-a/16, 25-b/1, 122-a/9, 196-a/1, 196-a/1, 248-a/1, 294-b/9

a.+sı 36-a/15

altışar + (T) altışar, her birine altı, altısı bir arada olan. 109-a/8, 110-a/17, 114-a/15, 116-a/1, 119-a/13, 126-b/1, 146-b/7, 161-a/9, 277-b/10

altmış + (T) altmış. 34-a/11, 109-b/16, 149-b/16, 152-a/11, 179-b/6, 286-b/13

altmış dört + (T-T) altmış dört. 108-b/11, 114-a/6, 124-b/13, 149-b/11

altmışar + (T) altmışar. 285-b/7

altun + (T) altın madeni. 114-a/1, 182-b/3, 299-b/4

a.varak (T-A) altın madeninin dövülmesiyle yapılan ince yaprak. 111-a/8, 112-a/5, 113-a/13, 144-b/9

a.+a 49-b/4

a.+dan 112-a/14, 299-a/13, 299-b/6

a.+ı 198-b/17, 299-a/15

altun otı (T-T) ölmez çiçek, dalak otu, mayasıl otu gibi adlarla bilinir, 5-20 cm. yükseklikte, çiçeksiz, çok yıllık ve otsu bir bitkidir, idrar söktürücü ve kabız olarak kullanılır. 108-b/1, 121-a/7, 136-a/12, 200-a/6, 228-a/6, 234-b/5, 235-a/3, 263-a/17

a.o.+nı 136-a/13

a.o.+yla 229-a/14

altunlıca ot + (T-T) bir tür ot. 268-a/13

ʿām + (A) yayılma, sirayet etme. 272-b/16

Amasya erigi + (T-T) Amasya eriği.

A.e.+ni 154-a/6

ʿamel + (A) sürgün, iç sürmesi. 149-b/5

ʿa.+ den 143-b/14, 157-a/14

ʿa.+ i 41-a/9, 41-b/10, 99-a/9

ʿa.+inde 33-a/9

ʿa.+ini 40-b/11, 40-b/12, 40-b/13, 41-a/12, 41-b/13

āmıḳ + ( )

ā.maʿcūnı + (-A) bir tür macun. 137-a/11, 143-b/5, 228-a/9, 268-b/5, 288-a/12, 288-b/13, 290-b/7, 298-b/9

ā.m.+ndan 154-b/9, 232-a/9

ā.m.+yla 137-b/13, 281-b/7, 284-b/5

ammā + (A) ama, fakat, lakin, ancak; şu kadar ki, öyle ki. 3-b/1, 6-a/5, 6-a/8, 6-a/11, 6-a/13, 6-b/4, 7-a/4, 7-b/12, 8-a/12, 8-a/15, 8-a/17, 9-b/11, 9-b/16, 10-a/3, 10-a/13, 11-a/16, 11-b/3, 11-b/4, 12-a/14, 13-a/1, 13-a/8, 13-a/10, 13-a/15, 14-a/3, 14-a/4, 14-a/15, 14-b/5, 15-a/9, 15-b/7, 16-a/11, 17-a/1, 17-a/2, 17-a/13, 17-b/4, 18-a/4, 18-a/6, 18-b/15, 19-b/17, 20-b/7, 20-b/15, 20-b/16, 21-a/2, 21-a/8, 21-a/16, 21-b/3, 22-a/4, 22-a/6, 22-a/8, 22-a/10, 22-a/11, 22-a/14, 22-a/17, 22-a/17, 22-b/2, 22-b/9, 22-b/12, 23-a/11, 23-b/1, 24-a/6, 24-a/10, 24-a/12, 24-b/1, 24-b/6, 24-b/15, 25-a/6, 25-a/11, 25-a/13, 25-b/5, 25-b/12, 28-b/1, 28-b/2, 29-b/5, 29-b/10, 29-b/15, 29-b/17, 30-a/9, 30-a/15, 30-b/12, 31-a/4, 31-b/15, 32-a/7, 32-b/9, 33-a/8, 34-a/13, 34-b/12, 35-a/3, 35-a/6, 36-b/5, 38-a/14, 40-a/7, 40-a/13, 40-a/15, 40-b/1, 40-b/10, 40-b/12, 40-b/12, 41-a/4, 41-a/14, 41-b/11, 42-b/6, 42-b/10, 42-b/16, 43-a/2, 43-a/6, 43-a/12, 43-b/1, 45-a/4, 45-b/2, 46-b/4, 46-b/7, 46-b/9, 47-a/4, 47-a/15, 49-a/10, 49-b/10, 50-a/11, 50-a/13, 52-a/11, 52-a/12, 52-b/11, 53-a/17, 53-a/2, 53-a/9, 53-b/12, 53-b/16, 53-b/3, 53-b/7, 53-b/9, 54-a/7, 54-b/9, 55-a/15, 55-a/4, 56-a/2, 56-a/5, 64-a/10,

65-b/1, 65-b/9, 66-b/15, 69-a/15, 69-b/7, 70-a/11, 70-b/15, 72-a/6, 74-a/1, 74-a/15, 74-b/8, 75-b/8, 76-a/9, 77-b/1, 78-b/11, 78-b/14, 79-a/1, 79-a/12, 79-a/2, 79-b/8, 79-b/9, 80-a/13, 80-a/15, 81-a/3, 81-b/4, 81-b/8, 82-a/16, 82-b/2, 83-a/10, 83-a/13, 83-a/15, 83-b/15, 84-a/10, 86-a/12, 86-b/6, 87-b/14, 88-a/6, 88-b/7, 91-b/12, 91-b/2, 92-a/4, 93-b/2, 94-a/15, 95-a/12, 98-a/5, 98-a/6, 98-b/9, 99-a/10, 99-b/4, 99-b/17, 102-a/10, 102-b/9, 103-a/16, 103-b/7, 104-a/4, 104-b/1, 105-b/11, 105-b/12, 126-b/15, 130-b/1, 130-b/9, 131-a/10, 131-b/3, 132-a/9, 135-b/15, 136-b/1, 142-a/2, 142-b/10, 142-b/12, 145-a/2, 145-b/4, 145-b/7, 145-b/10, 145-b/13, 147-a/8, 148-a/6, 148-a/13, 148-a/14, 148-a/15, 150-b/13, 151-a/12, 152-b/10, 154-a/3, 158-a/9, 159-b/4, 160-b/3, 162-b/10, 162-b/10, 165-b/11, 166-b/8, 167-a/11, 168-a/1, 170-a/3, 171-a/9, 170-a/3, 170-b/13, 171-a/2, 171-a/11, 171-a/17, 172-a/6, 174-b/17, 178-b/1, 178-b/4, 179-a/9, 179-a/11, 179-a/16, 179-b/3, 179-b/9, 180-a/8, 180-a/13, 181-b/9, 181-b/13, 184-b/2, 185-a/8, 186-a/11, 189-b/10, 191-b/5, 192-a/16, 199-b/9, 201-b/6, 201-b/16, 202-a/7, 203-b/13, 207-b/14, 211-a/14, 216-a/11, 207-b/12, 207-b/14, 209-b/3, 210-b/1, 210-b/6, 211-b/9, 211-b/14, 215-b/9, 215-b/15, 216-a/5, 216-a/16, 216-b/14, 217-b/16, 222-b/12, 223-b/15, 224-a/17, 224-b/16, 225-a/2, 225-b/8, 230-a/10, 231-a/8, 231-a/13, 231-a/16, 232-b/3, 232-b/8, 239-a/5, 239-a/9, 240-a/9, 244-a/8, 245-a/6, 245-a/6, 248-a/13, 252-a/15, 252-b/14, 255-b/4, 257-a/11, 259-b/15, 264-a/12, 265-b/14, 266-b/17, 269-a/11, 269-b/13, 262-a/1, 263-a/7, 263-a/8, 263-a/9, 264-b/1, 264-b/9, 265-b/15, 266-a/17, 269-a/5, 270-b/9, 271-a/15, 271-a/16, 273-b/2, 274-b/17, 276-a/1, 278-a/11, 273-a/2, 273-a/2, 274-a/5, 274-b/8, 274-b/9, 274-b/17, 275-a/9, 275-b/8, 276-b/13, 277-a/4, 277-a/6, 277-a/10, 278-a/8, 278-b/6, 289-b/1, 281-a/3, 281-b/5, 285-a/16, 287-b/1, 288-b/2, 288-b/13, 289-a/15, 292-b/15

āmule + (F)

ā.murabbāsı (F-A) bir çeşit tatlı.

ā.m.+na 296-a/3

'amyā + (A) kör, kapalı. 217-a/14, 217-b/7

aña + (T) ona. 7-a/11, 9-a/9, 10-a/10, 19-b/8, 24-a/11, 35-b/5, 44-a/4, 53-a/12, 59-b/11, 65-b/13, 70-b/6, 78-b/4, 80-a/6, 86-a/4, 88-b/10, 89-a/4, 89-b/17, 92-a/2, 92-a/12, 93-b/10, 102-b/3, 104-b/13, 111-b/17, 123-a/16, 123-b/8, 129-b/15, 135-b/3, 138-a/8, 146-a/5, 148-a/9, 154-b/10, 159-a/10, 160-b/12, 161-a/17, 166-a/10, 181-a/7, 186-a/2, 186-a/3, 186-a/4, 186-a/15, 195-b/7, 195-b/12, 196-a/11, 196-b/2, 201-a/3, 201-a/5, 201-a/17202-a/4, 206-b/10, 206-b/12, 206-b/14, 211-b/15, 212-b/15, 215-b/13, 221-a/12, 223-b/7, 227-b/10, 229-a/10, 246-b/16, 260-b/3, 260-b/5, 260-b/9, 260-b/12, 264-a/9, 264-a/13, 267-a/9, 273-b/16, 279-b/13, 283-b/17, 294-b/14, 296-b/13, 296-b/14, 296-b/17, 297-a/2, 300-a/8

ana + (T) ana, anne.

a.+dan 72-b/10, 142-a/6, 219-a/7, 283-a/14, 284-a/6, 285-a/8, 287-a/5, 292- a/3

a.+sı 144-b/8, 144-b/10, 231-b/16, 244-b/15

a.+sın 137-b/6

a.+sından 244-b/10

a.raḥmi (T-A) ana rahmi, anne karnı.

a.r.+nde 181-a/2, 206-b/17

ʿanāṣır-ı erbaʿa + (A-A) ateş, su, hava, toprak.

ʿa.+-ı e.+dan 19-a/3, 19-a/4

ʿanber + (A) amber, bir tür mimoza. 10-b/14, 20-a/17, 29-b/6, 81-b/14, 86-b/1, 91-b/14, 111-a/10, 112-a/4, 113-a/1, 113-b/3, 114-a/2, 114-a/9, 121-a/11, 128-a/16, 129-a/10, 140-a/6, 144-a/9, 155-b/3, 155-b/17, 175-b/7, 182-b/1, 183-b/5, 185-a/4, 185-a/13, 187-a/10, 188-a/3, 245-b/11, 253-b/12, 254-b/9, 277-b/3, 277-b/10

ʿa.+-i ẕehebī (A-A) sarı amber, sarı kehrüba. 92-a/2

ʿa.ma'cūnı (A-A) amberle yapılmış macun. 206-a/12

ʿa.şarābı (A-A) amber şerbeti. 35-a/5, 8-b/12

ʿanber çek- (A-T) buruna amber çekmek.

ʿa.ç.-eler 139-b/6

anberātüryā + ( ) Avrupa'da yetişen ince ve keskin bir kök olup hummada, çeşitli sıtmalarda ve zehirli öğeleri yok etmede kullanılır. 252-b/6

ʿanberbārīs + (Bkz.ʿanber-i bārīs)(A/Y) karamuk, kadın tuzluğu, diken üzümü, sarı çalı denen, çalı şeklinde küçük sarı çiçekli, uzunca ve kırmızı meyveler veren yabanî bir ağaç. 116-b/16, 121-b/12, 273-b/13

ʿa.ḳurṣ (A/Y-A) anberbarisle elde edilmiş yuvarlak, yassı hap. 117-a/12

ʿa.şarābı (A-A) karamuk şerbeti. 9-a/3

ʿa.şerbeti (A/Y-A) anberbaris ile hazırlanmış şurup. 8-a/11, 277-a/14-15

ʿanber-i bārīs + (Bkz.ʿanberbārīs)(A/Y) karamuk, kadın tuzluğu, diken üzümü, sarı çalı denen, çalı şeklinde küçük sarı çiçekli, uzunca ve kırmızı meyveler veren yabanî bir ağaç. 182-a/10

ʿanberbārīsli + (A/T) içinde karamuk bulunan. 13-a/9

ʿanberli + (A/T) içerisinde amber olan.

ʿa.gül şarābı (A/T-F-A) amberle hazırlanmış gül şurubu. 9-a/6

ʿa.leymūn şarābı (A/T-A-A) limon şerbetinin amber ile hazırlanmış çeşidi. 12-b/17

ʿa.leymūn şerbeti (A/T-A-A) amberli limon şerbeti. 13-b/8

ʿa.lisān-ı s̱evr şarābı (A/T-A-A-A) amberli sığırdili otu şerbeti. 23-b/2

ancaḳ + (T) ancak, o zaman. 138-b/2

anceli̇ḳa + ( ) Avrupa'da yetişen ince ve keskin bir kök olup hummada, çeşitli sıtmalarda ve zehirli öğeleri yok etmede kullanılır. 252-b/6, 182-a/16

anda + (T) onda. 24-a/9, 52-a/6, 52-a/7, 62-a/17, 68-a/2, 77-a/3, 78-b/7, 86-a/11, 98-a/8, 149-a/6, 186-a/5, 186-a/9, 195-b/8, 198-a/12, 199-a/7, 202-a/9, 207-a/5, 242-a/11, 253-a/7, 270-a/15

andan + (T) ondan. 25-b/13, 36-a/10, 36-a/15, 37-b/2, 37-b/4, 43-b/7, 44-a/11, 48-b/5, 51-a/17, 52-a/17, 53-a/15, 53-b/3, 55-a/8, 55-a/9, 59-a/11, 59-a/16, 61-a/5, 63-a/7, 70-b/2, 78-b/1, 80-b/10, 81-a/6, 89-a/4, 92-a/12, 95-a/16, 98-a/11, 98-b/12, 102-b/4, 102-b/6, 105-b/4, 106-a/7, 110-b/16, 126-a/4, 138-b/12, 142-a/5, 144-a/1, 153-b/8, 154-b/11, 163-a/8, 163-b/17, 181-a/13, 184-a/2, 185-b/5, 185-b/5, 185-b/12, 185-b/17, 186-a/8, 186-a/10, 195-b/3, 195-b/14, 195-b/14, 200-b/7, 206-b/4, 207-a/1, 209-a/11, 214-a/12, 225-b/6, 228-a/15, 245-b/15, 246-a/11, 284-a/4, 287-a/7

andız + (T-A) kökü ilaç olarak kullanılan bir bitki; raziyane-raziyanec, kızıl ağaç ve at gözü gibi isimlerle bilinir. 50-b/6, 114-b/7, 125-b/2, 182-a/16, 276-b/11, 289-a/9, 290-b/14

a.köki (T-T) andızın kökü. 120-a/7, 149-b/12, 176-b/6, 177-a/2, 179-b/14

a.'uṣāresi (T-A) andızın özsuyu, andızın sıkılmasından elde edilmiş su. 289-a/2

anı + (T) onu. 14-a/4, 16-a/17, 16-b/2, 33-a/16, 42-a/1, 42-b/9, 52-a/6, 84-b/4, 86-a/4, 140-b/13, 143-b/17, 180-b/14, 181-a/16, 196-a/15, 204-b/7, 215-b/11, 215-b/8, 216-a/9, 231-b/17, 235-b/2, 239-a/15, 247-a/7, 283-b/17

anıñ + (T) onun. 21-b/17, 22-a/1, 25-a/10, 28-a/3, 28-b/2, 29-a/5, 33-a/17, 44-b/3, 58-b/6, 92-a/7, 138-a/16, 139-a/11, 139-a/15, 139-b/1, 150-b/15, 163-b/15, 164-b/13, 169-a/7, 185-b/6, 195-b/15, 211-b/9, 215-b/10, 216-a/4, 217-b/15, 246-a/8, 253-b/8, 263-b/14, 283-a/1, 285-a/10, 292-a/4, 294-b/16

a.+çün 281-b/2

a.+la 19-a/14, 29-a/10, 69-b/15, 70-a/2, 91-a/2, 141-b/3, 173-b/9, 232-b/1, 299-a/14

'ani'l-āfātı + (A-A) 300-b/3

anīson + (Y) anason, bir yıllık otsu, beyaz çiçekli bir bitki olup, meyveleri koku verici ve gaz gidericidir. 47-b/11, 68-b/4, 86-b/12, 90-a/1, 107-b/11, 109-a/9, 109-a/17, 109-b/11, 114-b/2, 115-a/6, 115-b/5, 115-b/17, 116-a/11, 116-b/6, 118-a/4, 119-b/10, 120-b/6, 120-b/9, 120-b/17, 123-a/11, 123-b/3, 141-a/14, 148-b/14, 149-a/11, 149-a/17, 175-b/1, 176-b/7, 189-a/11, 195-a/4, 208-a/6, 222-a/14, 226-b/3, 229-b/3, 243-b/9, 257-b/10, 266-a/15, 270-b/6

a.+la 215-a/17, 215-b/2, 265-b/9

a.ṣuyı (Y-T) anason suyu. 41-a/15

a.ṣ.+yla 98-a/17, 189-a/15

a.yağı (Y-T) anasondan elde edilen yağ. 229-b/11

añla + (T) onunla. 9-b/8, 81-b/13, 82-b/2

añla- (T) anlamak.

a.-ması 22-b/11

anlar + (T) onlar. 23-a/17, 138-a/4

a.+a 111-b/13, 196-a/7

a.+da 49-b/2

a.+ı 5-b/12, 5-b/15, 71-a/8, 253-a/7

a.+ıñ 17-a/9, 55-a/5, 58-a/14, 248-a/2

anzarūt + (F) göz otu. 51-a/5, 119-a/8, 119-a/13, 126-a/7, 158-a/15, 158-b/4, 220-a/13, 250-a/4, 281-a/14, 292-b/17

a.+ı 160-a/17

ara + (T) arasında, ara yerinde, ortasında, esnada. 136-b/7

a.yėr (T-T) ara verme, süre olarak ara veriş.

a.y.+ini 254-b/15

a.+sında 36-a/13, 88-b/12, 91-a/6, 145-b/11, 152-b/12, 171-a/5, 171-a/7, 173-b/1, 213-a/12, 213-a/15, 213-a/16, 225-a/10, 235-a/13, 257-b/2, 266-a/11

a.+sından 38-b/5

ara- (T) aramak.

a.-dılar 59-a/14

ʿArab + (A) Irak, Şam, Cezîretü'l-Arap, Hicaz, Yemen ile Mısır'da ve Afrika'nın şimalinde bulunan semitik kavmin genel adı.

ʿA.+lar 46-a/12, 49-a/1, 49-b/13

ʿaraba + (A) araba, bir çeşit taşıt.

ʿa.+ya 21-a/5

ʿArabca + (A) Arapça. 11-b/12, 44-a/14, 45-a/14, 45-b/16, 46-b/14, 47-a/10, 47-a/13, 47-a/2, 47-a/6, 47-b/17, 48-a/14, 48-a/6, 48-a/9, 49-b/3, 50-a/4, 50-a/12, 50-b/6, 50-b/11, 50-b/16, 51-b/15, 52-a/8, 52-b/10, 52-b/2, 52-b/5, 53-a/10, 53-a/7, 53-a/9, 54-a/16, 54-a/6, 54-b/6, 55-b/12, 56-a/10, 56-a/3, 56-b/12, 56-b/16, 56-b/8, 57-a/4, 57-b/12, 57-b/8, 60-a/14, 60-a/5, 60-b/15, 61-a/1, 61-a/16, 61-a/8, 61-b/15, 61-b/7, 62-a/4, 64-a/16, 64-a/4, 64-b/9, 65-b/3, 67-b/11, 68-a/1, 68-a/6, 69-b/6, 70-b/12, 72-a/1, 72-a/14, 72-a/8, 73-a/10, 73-b/3, 74-a/11, 74-a/6, 74-b/1, 74-b/12, 75-a/1, 75-a/14, 75-a/8, 75-b/17, 75-b/7, 76-b/1, 77-a/8, 77-b/5, 78-a/9, 79-b/16, 80-a/11, 81-a/14, 81-b/6, 82-b/15, 83-a/8, 85-a/15, 85-b/15, 86-a/7, 86-b/8, 87-a/9, 88-a/10, 88-b/2, 88-b/6, 89-a/16, 89-a/2, 89-b/12, 89-b/15, 89-b/6, 90-

a/10, 90-a/14, 90-a/2, 90-a/6, 90-b/1, 90-b/7, 91-a/4, 92-b/14, 93-b/11, 93-b/6, 94-a/12, 94-a/7, 94-b/10, 94-b/16, 95-a/13, 95-a/4, 95-b/10, 95-b/16, 95-b/5, 96-a/17, 96-a/2, 96-a/9, 97-a/5, 99-b/7, 100-a/1, 100-a/13, 100-b/5, 100-b/14, 101-a/5, 102-a/5, 102-a/14, 102-b/14, 103-a/8, 103-b/16, 104-a/16, 105-a/17, 105-b/15, 106-a/4, 106-a/13, 166-a/9, 169-a/6, 185-b/3, 185-b/9, 206-b/10, 207-b/9, 225-a/17, 282-a/1

ʿArabī + (A) Arap kavmine mensup, Araplara ait. 87-a/5, 87-a/6

aralık + (T) arasında, ara yerinde, bu arada, bu esnada.

a.+da 173-a/5, 209-b/8

aʿrāż + (A) hastalık belirtileri. 40-a/4, 272-b/11

a.+ı 272-b/5, 279-a/8

a.+ından 272-b/5

a.+-ı rediyye (A-A) kötü hastalık belirtileri. 256-a/4

ard + (T) art, arka.

a.+ına 162-b/7

a.+ınca 15-a/4, 169-b/6, 217-a/6

a.+ında 103-a/3, 278-b/2, 281-b/17

ardıc + (T) güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık, ars ağacı.

a.ḳaṭrānı (T-A) ardıçtan elde edilen bir cins katran, reçine.

a.ḳ.+yla 299-a/16

a.yaprağı (T-T) ardıç ağacının yaprağı. 276-b/11

a.yemişi (T-T) ardıç yemişi, meyvesi. 146-b/16, 276-b/8, 276-b/10, 294-b/6

a.y.+ni 142-b/10

arı + (Bkz.aru) (T) arı, bal yapan hayvan. 77-a/15, 295-a/15, 297-b/17

arıd- (T) temizlemek, arıtmak.

a.-ub 230-a/12

a.-ur 75-a/3, 104-a/2, 230-a/7

arıḳ + (T) zayıf, cılız. 30-a/16, 33-b/10, 39-b/14, 86-b/7, 135-b/5, 135-b/8

a.tenlü (T-F/T) zayıf, güçsüz kişi. 79-a/13

arıḳla- (T) zayıflamak, cılızlaşmak.

a.-mış 134-b/5

a.-r 222-b/10, 222-b/11

arıḳlad-(T) zayıflatmak.

a.-maz 247-a/2

a.-ur 7-b/15, 14-b/2, 15-a/10, 18-a/7, 20-b/8, 21-b/2, 27-a/17, 27-b/8, 54-b/9, 247-a/1, 247-a/8

arıḳladıcı + (T) zayıflatıcı.254-a/13

arıḳlıḳ + (T) zayıflık, cılızlık.

a.+da 30-a/15

a.+dan 245-b/1

arıla- (T) zayıflamak.

a.-mağa 179-a/8

ʿārıż + (A) ortaya çıkmak, belirmek. 3-a/6, 8-a/1, 9-b/5, 16-b/11, 23-a/1, 25-b/10, 25-b/12, 33-b/7, 34-b/10, 34-b/17, 43-b/8, 49-b/1, 51-a/13, 80-b/2, 101-a/2, 111-b/13, 138-a/15, 138-b/4, 139-a/9, 139-b/8, 140-a/13, 140-b/3, 140-b/9, 142-a/7, 142-a/9, 144-b/7, 145-a/3, 145-a/6, 145-a/11, 146-a/8, 146-a/12, 150-a/17, 151-a/3, 152-a/12, 152-b/13, 153-b/9, 154-a/1, 160-a/2, 178-a/9, 178-b/16, 179-a/3, 179-a/6, 180-a/16, 184-a/11, 184-a/12, 184-b/4, 184-b/4, 186-a/15, 186-a/15, 189-b/8, 192-a/11, 196-a/3, 196-a/4, 200-b/8, 210-a/14, 212-a/5, 217-b/6, 220-a/17, 221-a/6, 227-b/9, 227-b/10, 228-a/1, 236-b/8, 247-a/11, 248-a/4, 248-a/6, 248-a/8, 250-b/2, 250-b/4, 250-b/7, 250-b/9, 251-b/10, 252-a/4, 253-b/15, 254-a/3, 254-a/5, 254-a/5, 255-a/7, 255-a/8, 256-a/4, 256-a/4, 256-a/5, 261-a/17, 264-a/15, 265-a/3, 273-a/14, 274-b/6, 275-b/1, 275-b/3, 275-b/5, 275-b/6, 280-a/14, 283-a/16, 284-a/7, 284-a/10, 285-b/16, 287-a/11, 290-a/4, 290-a/5, 295-a/6, 298-a/4, 298-b/2

ʿārıża + (A) bozukluk, sakatlık.

ʿā.+lar 256-a/7

ʿā.+larla 276-a/13, 276-b/1

Arisṭo Ḥekīm + (A-A) Yunan filozofu ve hekimi Aristo. 28-a/17

arḳa + (T) art, arka.

a.ağrıları (T-T) arka ağrıları.

a.a.+na 62-b/17

a.ağrısı (T-T) arka, sırt ağrısı. 24-b/17, 42-a/11

a.a.+na 37-a/8, 48-a/8, 50-b/8, 54-a/8, 64-b/2, 65-b/10, 94-b/8

a.a.+nı 61-a/15, 84-b/16, 103-a/14

a.+da 151-b/4, 170-a/11, 171-a/15, 201-b/15, 209-a/7, 232-b/15, 234-a/11

a.+sı 237-a/14

a.+sına 269-a/16, 272-a/7

a.+sında 27-b/17, 39-a/9

a.+sını 134-b/4

a.+ya 42-a/10, 90-a/16, 218-a/2

arpa + (T) arpa. 50-a/12, 97-a/15, 108-b/15, 110-a/1, 115-a/6, 129-b/4, 160-a/7, 160-b/15, 166-a/6, 168-b/4, 172-b/16, 179-b/11, 190-a/2, 202-a/14, 202-b/7, 204-b/12, 205-a/2, 205-b/4, 205-b/6, 206-b/6, 211-a/4, 234-a/2, 241-b/10, 242-b/17, 262-b/2, 272-a/17, 290-b/11

a.cüllābı (T-F) arpa suyu. 132-b/13, 154-b/5, 249-a/6, 266-b/10, 269-b/10

a.c.+nı 264-a/1

a.etmegi (T-T) arpa unundan yapılmış ekmek. 50-a/13

a.şuyı (T-T) arpa suyu. 41-b/17, 132-b/14, 157-a/14, 180-b/13, 191-b/3, 196-b/16, 202-a/11, 204-a/11, 222-a/1, 243-a/17, 249-a/5, 262-b/8, 269-b/11, 279-b/16

a.ş.+ndan 234-a/3

a.ş.+nı 132-b/17, 173-b/16, 180-b/14, 236-a/17, 263-b/11

a.ş.+yla 69-b/9, 90-b/10, 131-a/2, 171-b/11, 172-b/6, 173-b/5, 178-a/1, 188-a/16, 188-b/11, 191-a/10, 194-b/11, 198-a/1, 233-a/7, 237-a/6, 237-b/12, 238-b/12, 241-b/8, 243-b/2, 249-b/16, 261-a/6, 261-b/1, 271-b/10, 288-a/15

a.unı (T-T) arpadan elde edilen un. 127-a/11, 157-b/8, 173-a/6, 190-a/10, 190-a/12, 190-a/16, 191-b/10, 228-b/16, 229-a/4, 236-b/16, 238-b/7, 241-b/17, 259-a/2, 259-a/4, 259-a/7, 281-a/5, 292-b/7, 293-a/8

a.u.+nı 99-b/15, 248-a/16, 280-b/4

a.u.+yla 99-b/15, 100-a/6, 193-a/5, 241-b/12, 243-a/4, 244-a/6, 280-a/1, 298-a/1, 300-a/1

arslan + (T) arslan. 137-b/5, 284-a/3

a.ḳudurması (T-T) bir tür hastalık. 137-b/4

a.+dan 284-a/2

art- (T) artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.

a.-a 271-a/12

a.-ar 28-b/1, 163-b/6, 163-b/9, 167-a/11, 167-a/13, 174-b/14, 175-a/1, 175-a/2

a.-maḳ 173-a/4

a.-maḳdur 128-b/9

a.-mamaḳ 241-b/10

a.-masıyla 176-a/2

a.-maya 280-a/3

artıḳ + (T) fazla, gereksiz, artık. 95-b/3, 244-b/17, 267-b/4

artır- (Bkz.artur-) (T) artırmak, çoğaltmak.

a.-maya 43-b/15

a.-ub 95-b/15

arturıcı + (T) artırıcı, çoğaltıcı. 9-a/14, 31-a/5, 106-b/15, 227-a/17, 250-a/12, 267-a/13, 269-b/3

artur- (Bkz.artır-) (T) artırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.

a.-a 43-b/17

a.-acaḳ 106-b/11

a.-alar 21-b/5

a.-ub 180-a/12

a.-ur 8-a/17, 9-a/11, 16-b/14, 17-b/17, 46-a/15, 47-b/9, 30-a/12, 52-a/2, 52-b/16, 52-b/17, 57-a/4, 60-b/9, 61-a/1, 65-b/10, 65-b/6, 67-a/16, 67-a/17, 68-a/8, 69-a/14, 69-a/15, 69-a/6, 69-b/11, 70-a/9, 74-b/12, 77-a/9, 79-b/17, 82-a/9, 85-b/4, 86-b/3, 89-b/14, 89-b/16, 95-b/17, 97-a/6, 100-b/15, 111-b/5, 117-b/17, 137-a/16, 137-b/3, 155-b/15, 157-a/17, 160-a/10, 183-b/16, 189-b/2, 207-b/8, 215-b/3, 282-a/14

aru + (Bkz.arı) (T) arı, bal yapan hayvancık. 48-a/12

a.şoḳ- (T-T) arı sokması.

a.ş.-duğına 94-a/1

arż + (A) yer, toprak. 9-b/10, 9-b/11, 52-a/6

ʿarż + (A) enlem.

ʿa.+ı 78-a/17

ʿarżan + (A) enine, enliliğine, genişliğine. 37-b/5

ās + (A) mersin yemişi. 100-a/2

aş- (T) asmak. 299-b/7

a.-acaḳ 134-a/12

a.-alar 70-b/4, 144-b/15, 163-a/10

a.-arlar 216-b/16

a.-salar 69-a/3, 100-b/5, 104-a/9

a.-ub 105-a/2

ʿaṣabiyye + (emrāż-ı ʿaṣabiyye) (A) sinir hastalıkları.

ʿa.+ ye 149-a/2, 3

aṣa ḳo- (T-T) asmak, asılı durmak.

a.ḳ.-sa 105-a/14

a.ḳ.-salar 74-b/17

āsān + (F) kolay. 19-b/8, 36-b/4, 36-b/9, 36-b/12, 81-b/9, 145-b/2, 217-a/3

ā.ṭoğur- (F-T) kolay doğum, kolaylıkla doğurmak.

ā.ṭ.-maḳ 256-b/17

ā.+dur 84-a/7, 202-a/8, 210-b/3, 271-a/15, 278-b/16, 285-a/15

ā.+ı 145-a/9

āsānca + (F) kolaylıkla. 291-a/3

āsānlıġ/ḳ + (F) kolaylık.

ā.+la 69-a/3, 91-a/14

āsārūn + (L/F) kedi otu. 95-a/14, 109-a/10, 117-b/3, 118-a/4, 120-a/14, 120-b/6, 120-b/10, 120-b/17, 136-b/11, 222-a/14

ā.+la 84-b/11

ʿaṣāü'r-rāʿī ʿuṣāresi + (A-A-A)

ʿa.+ nden 253-a/7

ʿasel + (A) bal. 26-b/7, 54-a/16, 54-b/8, 175-b/2

ʿa.+dür 52-a/2

ʿa.+i 26-b/3

ʿaselī + (A) bal gibi, bala benzer, bal renginde olan.

ʿa.+dür 283-b/8

aṣḥāb + (A) sahabeler.

a.+a 44-b/10

aṣḥāb + (A) sahipler, sahip olanlar.

a.+-ı emrāż (A-A) hastalık sahipleri, hastalar.

a.+-ı e.+ıñ 3-a/6

aṣ(ı)l + (A) asıl, esas, temel. 23-b/6, 53-a/2, 142-b/14, 261-b/11

a.+-ı lüffāḥ (A-A) büyük ve geniş yapraklı, kokulu bir bitkinin özü. 242-a/17

a.+ı 31-b/5, 78-a/16, 133-b/11, 138-b/14, 215-b/15

ʿasīr + (A) zor, güç, zahmetli.

ʿa.+dür 145-a/4

ʿasker + (A) asker, er. 285-a/1

aṣlā + (A) hiçbir vakit, kesinlikle. 111-a/12, 170-b/12, 205-b/16, 300-a/8

āsmān-cenāb + (F-A) gökyüzünün sahibi. 4-a/12

aṣpur + (A) yalancı safran, yabanī safran, papağan yemi. 115-a/7

a.tuḫmı (A-F) yalancı safran, yabanī safran, papağan yeminin tohumu. 115-a/7

a.t.+nı 26-a/8

ʿaṣr + (A) asır, yüzyıl.

ʿa.+ımızda 5-b/11

ʿasülbend + (A) aselbent, aselbent sakızı. 295-a/11

āş + (F) yemek, yiyecek. 13-b/4

aş- (T) çiftleşmek.

a.-arken 80-a/17

a.-duġı 80-a/17

aşaġa + (T) aşağı. 12-a/12, 17-b/8, 132-a/16, 134-b/1, 135-a/8, 142-a/13, 142-a/13, 148-a/3, 148-a/4, 158-a/11, 177-a/12, 181-a/5, 185-b/2, 185-b/4, 185-b/11, 195-b/5, 195-b/8, 195-b/11, 212-a/17, 215-a/1, 240-a/7

a.+da 249-a/4

a.+dan 26-b/2, 64-b/7, 88-a/5, 100-b/11, 199-b/16, 200-b/10, 201-a/12, 205-a/7, 208-a/15, 209-a/4, 209-b/5, 211-a/16, 212-a/4, 212-b/10, 215-a/10, 217-b/4, 222-b/11, 231-a/10, 240-a/6, 248-b/17, 249-a/3, 250-a/7, 252-a/13, 252-a/14, 253-b/13, 254-b/3, 254-b/10, 254-b/12

a.+sı 185-b/10, 217-a/4, 217-a/5

a.+sında 35-b/17, 36-a/6, 185-b/14, 217-a/7

aşaġa + (T) az, eksik. 272-b/6

'āşık + (A) birine, bir şeye tutkun.

'ā.+ıñ 138-b/4

aşırı + (T) fazla, aşırı, normalin üzerinde. 22-a/10

'aşḳ + (A) bazı güzel suretlere bakıp, bunları çok fazla düşünmekten, bunlara kalben bağlanmaktan oluşan bir hastalık. 138-a/15, 138-a/17, 138-b/3

'aşşābī + (A) nebatları, bitkileri sıralamakla ve incelemekle uğraşan bilim dalı.

'a.+niñ 91-b/7

'āşūr + (A) aşure.

'ā.āşı (A-F) aşure, buğday tatlısı. 13-b/6

at + (T) at, binek hayvanı.

a.ḳoş- (T-T) at binmek, binicilik sporu yapmak.

a.ḳ.-maḳ 20-b/16

a.+a bin- (T-T) at binmek.

a.+a b.-meden 236-b/11

a.+a b.-mek 20-b/9

a.+a b.-üb 241-b/1

a.+dan 294-a/5

a.+ı 20-b/15

at- (T) nabız atması.

a.-ar 181-b/14

at- (T) atmak, fırlatmak, elden bırakmak.

a.-arlar 135-a/8

aṭa ṣoġanı + (T-T) zambakgillerden olup çiçekleri yeşil ve beyaz damarlıdır, yaprağı susam yaprağına benzer, uzun şerit şeklindedir, tohumları, kökü, soğanı tedavi için kullanılır. 123-a/3, 123-b/10, 124-a/1, 155-a/8, 176-a/13, 295-b/14

a.ṣ.+nı 297-a/17, 297-b/13

a.ṣ.+yla 295-a/16

a.ṣ.sirkesi (T-T-F) ada soğanının ekşitilmiş suyu.

a.ṣ.s.+yle 144-b/16, 166-b/16

(a.ṣ).sükencübīni + (T-T-A) ada soğanı ile yapılan bir çeşit şurup. 155-a/8

Aṭana balı + (T-T) Adana balı. 187-b/13

'aṭaş + (A) susama, susuzluk, hararet. 193-b/7

āteş + (F) ateş, od. 66-b/6, 78-a/13, 79-b/2, 88-a/11, 88-a/17, 89-a/17, 104-b/3, 104-b/15, 112-a/11, 124-b/5, 125-b/13, 126-b/14, 127-a/4, 156-b/8, 164-b/9, 165-b/13, 205-b/15, 207-b/3, 281-a/9, 293-b/13

ā.+de 159-a/13

ā.+den 112-a/10, 112-a/12, 164-b/10

ā.+e 141-b/6

ā.+le 38-b/17, 124-a/5

aṭlās + (A) üstü ipek, altı pamuk kumaş. 128-b/4

av + (T) av, evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi. 215-a/12

a.+a git- (T-T) ava gitmek, ava çıkmak.

a.+a g.-mek 139-a/5

'avām + (A) herkes, kaba ve cahil halk. 66-b/8

āvān + (A) vakit, zaman.

ā.+ımızda 5-b/2

āvāz + (F) ses, seda. 137-b/2

ā.boġul- (F-T) ses boğulması, ses kısılması.

ā.b.-duğına 104-b/5

ā.+ı boğul- (F-T) ses kısılmak.

ā.+ı b.-ur 284-a/13

ā.+ı ṭutul- (F-T) ses tutulması, ses kısılması.

ā.+ı ṭ.-maḳ 274-b/4

ā.+ı ṭ.-ur 298-b/3

ā.+ı 61-a/3, 109-b/15

āvāzlu + (F/T) sesli, sedalı. 20-a/15

a'vecāc + (A) eğri büğrü olma, eğilme. 254-a/5

āveng + (F) hevenk, ipe geçirilmiş üzüm. 46-a/15

a'ver + (A) kör bağırsak. 195-b/12, 212-b/14

a.+iñ 195-b/15

avla- (T) avlamak, yakalamak.

a.-rlarsa 53-b/9

a.-yanlar 80-a/13

a.-yub 246-a/11

avlan- (T) avlanmak, yakalanmak, tutulmak.

a.-ursa 53-b/10

'avret + (A) kadın. 80-b/6, 254-b/13

'a.+ler 50-b/13, 53-b/16, 64-b/7

'a.+lere 112-b/13

'a.südi (A-T) kadın sütü, insan sütü. 272-a/4, 272-a/11

'a.s.+yle 48-b/13

avuc + (T) avuç. 115-a/8, 143-a/4, 143-a/12, 166-a/6, 170-a/14, 172-b/16, 204-b/13, 211-a/6, 221-b/8, 242-a/2, 292-a/5

āyāt + (A) Kur'an cümleleri. 3-a/7, 3-a/10

ay + (T) dünyanın uydusu olan gök cismi, ay. 38-a/3, 129-b/17, 130-a/1

a.+ıñ 38-a/3, 38-a/5, 38-a/7, 176-a/2

a.aydını (T-T) ay ışığı, ay aydınlığı, mehtap.

a.a.+nda 148-b/2

ay + (T) yılın on iki bölümünün 30-31 günlük zaman dilimlerinden her biri. 255-b/7, 256-a/8

a.+a 255-b/1, 288-a/7

a.+da 141-b/17, 184-a/15, 203-b/12, 217-a/16, 251-b/11, 251-b/12

a.+dan 298-a/9

ayaḳ/ġ + (T) ayak. 8-b/6, 42-a/12, 147-b/12, 194-a/16, 225-a/1, 232-b/17, 252-b/13

a.aġrısı (T-T) ayak ağrısı.

a.a.+na 36-b/14

a.çatlaması (T-T) ayak çatlaması. 296-b/1

a.ditremesi (T-T) ayak titremesi.

a.d.+ni 80-b/3, 111-b/5

a.d.+ne 152-a/5

a.ṭaşı (T-T) banyoda topuk temizlemek için kullanılan taş, sünger taşı.

a.ṭ.+yla 132-a/14, 132-b/10

a.+ı şoġu- (T-T) ayak soğumak.

a.+ı ş.-maḳ 276-a/14

a.+ı ş.-maḳdur 216-a/17

a.+ı şovuḳ ol- (T-T-T) ayağı soğuk olmak.

a.+ı ş.o.-maḳ 272-b/14

a.+ı yan- (T-T) ayağı yanmak, hararet basmak.

a.+ı y.-maḳ 221-b/1

a.+a 126-b/8, 147-b/13

a.+da 36-b/5, 47-b/16, 74-b/10, 286-a/16

a.+ı 212-a/5, 231-a/10, 236-b/15, 248-a/7, 299-a/1

a.+ın 252-a/8

a.+ından 216-b/15

a.+ını 139-b/5

a.+larda 38-b/10

a.+ları 67-b/17, 184-a/12, 246-a/9

a.+larıñ 281-a/2

a.+larına 252-a/9

a.+larını 8-a/4, 8-b/7, 40-b/5, 129-b/4, 129-b/5, 132-a/13, 132-a/14, 132-b/10, 133-a/2, 138-a/11, 142-a/11, 142-a/13, 170-a/12, 189-b/14, 192-b/8

a.+larınıñ 88-a/14

ayazlad- (T) açık havaya bırakıp bekletmek, havalandırmak.

a.-ub 251-b/6

ayāric + (Y/A) ilaç olarak kullanılan bir grup macuna verilen genel ad. 119-a/7, 119-b/11, 129-b/2

a.+-i fayḳarā (Y/A-) 118-b/10, 132-a/6, 149-a/8, 157-a/7, 186-b/17, 213-b/9, 250-b/13, 255-b/12

a.+-i f.+dan 266-a/7

a.+-i f.+yla 132-a/10, 226-a/15

a.+-i f.ma'cūnı (Y/A- -A) 265-b/5

a.+-i f.m.+nı 146-b/4

a.+-i f.m.+ndan 147-a/2, 210-a/8

a.+-i luġāziyā (Y/A-) 298-b/9

a.+-i l.+dan 268-b/9

a.+-i l. ma'cūnı (Y/A- -A)

a.+-i l.m.+ndan 147-a/2

a.+-i muḳavvī ḥabbı (Y/A-A-A) 147-a/10

a.+den 148-a/9

aydınlıġ/ḳ + (T) aydınlık, ışık. 145-b/7

a.+a 159-a/15

ayıd + (T) Yemen safranı, beş parmak ağacı, ayıd ağacı.

a.tuḫmı (T-F) ayıd ağacının tohumu. 121-a/4, 246-b/12, 247-b/2

a.t.+nı 297-b/4

ayıl- (T) ayılmak, uyanmak, baygınlıktan kurtulmak.

a.-duġı 184-a/14

a.-ur 184-a/14

ayırma- (T) ayırmamak, (gözün sabit olarak bir noktaya bakması).

a.-ya 231-b/7

ayıtla- (T) temizlemek, ayıklamak.

a.-r 238-a/9

a.-ya 237-b/16

a.-yub 183-a/13, 191-a/13, 194-b/9, 238-a/4, 293-a/1

āyīne + (F) ayna. 145-b/11, 145-b/17

ā.+niñ 145-b/12, 145-b/13

'Ayn-ı Şems + (A-A) Mısır'da bir yer adı. 59-a/10

ayrıḳ + (T) ayrık otu. 263-a/16, 266-a/13

a. köki (T-T) ayrık otunun kökü. 108-b/3, 143-a/16, 233-b/7

ayrıl- (T) ayrılmak, uzaklaşmak, ayrışmak.

a.-a 17-b/7

a.-maġla 237-a/15

a.-mamaḳ 234-a/4

a.-maz 207-b/15, 262-a/7

a.-ur 207-b/14, 262-b/14, 262-b/15

ayru ayru + (T) ayrı ayrı. 243-a/14, 290-b/2

ayu + (T) ayı, iri gövdeli hayvan.

a.+nıñ 80-b/8

ayva + (T) ayva. 14-a/16, 17-a/6, 26-b/16, 41-a/11, 45-a/14, 45-b/6, 45-b/10, 45-b/14, 45-b/14, 110-a/2, 136-b/4, 189-a/9, 191-b/5, 198-b/11, 203-a/13, 206-a/16, 234-a/9, 253-b/4, 256-b/2, 292-b/6

a.çekirdegi (T) ayva çekirdeği. 108-b/16, 110-a/17, 122-b/16, 164-a/16, 166-a/7, 183-a/5, 204-b/14

a.ç.+ni 154-a/13, 164-a/10, 174-b/2, 247-b/6

a.ç.+niñ 158-a/4, 175-a/12, 208-a/16, 275-a/12, 293-b/17

a.ç lu'ābı (T-T-A) ayva çekirdeğinin özsuyu. 127-a/6, 154-b/4, 166-a/3, 272-a/4

a.ç.l.+ndan 238-b/15

a.ç.l.+nı 41-a/13, 275-b/5, 294-b/12

a.ç.l.+yla 120-a/3

a.murabbāsı (T-A) ayvanın kaynatılıp kıvama geldikten sonra dondurulmuş tatlısı, bir çeşit terbiyeli şekli. 27-a/2, 197-a/15

a.perverdesi (T-F) ayva suyuyla yapılmış bir çeşit tatlı. 195-a/1, 197-b/13, 198-b/11

a.rubbı (T-A) ayva suyu.

a.r.+yla 192-b/16, 195-a/6

a.ṣuyı (A-T) ayva suyu. 110-a/10

a.ṣ.+yla 193-a/8, 212-b/7

a.şarābı (T-A) ayva şerbeti, şurubu. 35-a/1, 35-a/3, 261-a/10

a.ş.+ndan 41-a/10

a.şerbeti (T-A) ayva şerbeti, şurubu. 197-a/2, 204-a/12

a.ş.+yle 187-a/17, 241-a/3

a.'uṣāresi (T-A) ayva özsuyu. 108-a/10

a.'u.+nden 194-a/1

a.yaġı (T-T) ayva yağı. 193-a/4, 203-b/6, 224-a/12, 248-a/16

a.y.+nı 224-a/7

a.+dan 41-a/11, 157-b/7

a.+nıñ 99-a/1, 299-b/2

a.+yı 27-a/2, 40-b/17, 45-b/7, 45-b/10, 254-b/5, 254-b/7

ayva dāne otı + (T-F-T) payavşan, civan perçemi otu, pelin, kara pelin, kafuriyye. 295-a/14

a.d.ṣuyı (T-F-T) pelin otu suyu.

a.d.ṣ.+yla 121-b/6

az + (T) az, çok olmayan. 13-a/16, 15-b/15, 18-a/7, 18-a/8, 19-a/16, 27-a/4, 31-a/7, 32-a/16, 32-b/11, 33-a/13, 33-b/2, 33-b/5, 33-b/12, 36-b/9, 42-b/15, 43-a/6, 43-a/9, 46-b/2, 66-a/16, 79-b/14, 86-b/7, 147-b/14, 157-a/1, 157-a/5, 159-b/3, 170-b/11, 189-b/3, 191-b/8, 201-b/15, 210-b/6, 217-a/8, 221-a/17, 222-a/7, 222-b/12, 226-b/14, 227-a/16, 228-b/4, 234-a/7, 234-a/12, 240-a/9, 240-a/17, 241-b/7, 242-a/5, 249-a/15, 265-a/8, 265-a/14, 267-a/2, 267-a/5, 274-b/12, 283-a/13, 293-b/14

a.+dur 18-b/15, 38-a/2, 50-a/13, 53-a/14, 54-a/3, 54-a/10, 61-a/10, 103-a/14

a'żā + (A) organlar, uzuvlar. 145-a/6, 151-b/1, 221-a/7

a.gevşekligi (A-T) organ, uzuv güçsüzlüğü, yetersizliği.

a.g.+ne 299-a/3

a.uyuş- (A-T) organ, uzuv uyuşması.

a.u.-maḳ 109-a/15

a.u-duġına 75-a/6

a.u-mağa 152-b/2

a.uyuşukluġı (A-T) uzuv, organ uyuşukluğu.

a.u.+na 299-a/3

a.+-i bāṭına (A-A) iç organlar.

a.+-i b.+yı 60-a/9

a.+-i rā'ise (Bkz.a'żā'-i re'īse, a'żā-yi re'īse)(A-A) temel organlar.

a.+-i r.+niñ 281-b/14

a.+-i re'īse (Bkz.a'żā'-i rā'ise, a'żā-yi re'īse) (A-A) temel organlar.

a.+-i r.+niñ 245-a/17, 282-a/2

a.+-i r.+ye 37-b/14, 87-b/10, 111-b/1, 112-a/17, 112-b/11, 113-a/3, 113-b/5, 114-a/4, 203-a/9, 266-b/4, 276-a/12, 276-b/15

a.+-i ża'īfe (Bkz.a.+-yi ża'īfe) (A-A) güçsüz organ.

a.+-i ż.+yi 21-a/17

a.+-yi aṣliyye (A-A) asıl organlar.

a.+-yi a.+ye 260-b/4, 270-b/15

a.+-yi re'īse (Bkz.a'żā'-i re'īse, a'żā'-i rā'ise) (A-A) ana organlar.

a.+-yi r.+niñ 180-b/17

a.+-yi r.+ye 11-a/13, 99-a/17, 113-a/16*, 172-a/2, 274-a/5, 276-a/16, 266-b/3

a.+-yi 'aṣabiyye (A-A) sinirlerin bağlı olduğu organlar.

a.+-yi 'a.+ye 56-b/10

a.+-yi insān (A-A) insan uzvu.

a.+-yi i.+dur 19-a/2

a.+-yi ża'īfe (Bkz.a.+-i ża'īfe) (A-A) hasta, güçsüz uzuv.

a.+-yi ż.+ye 42-a/5

a.+da 147-b/12, 152-b/10

a.+dan 141-b/13, 142-a/4, 181-a/16, 181-b/3, 196-a/14, 204-a/14

a.+lara 99-a/16

a.+lardan 181-a/2

a.+larınıñ 42-a/15

a.+nıñ 152-b/9

a.+sı 141-b/16

a.+sında 28-a/2, 254-a/2

a.+sını 151-a/1, 151-a/4, 151-a/7, 227-a/5

a.+ya 30-a/10, 35-a/16, 42-b/2, 49-b/5, 79-a/4, 106-b/16, 106-b/17, 186-a/6, 186-a/11, 186-a/13, 221-a/3, 222-b/11

a.+yı 8-b/16, 19-b/6, 19-b/11, 21-a/16, 21-b/1, 21-b/10, 85-a/14, 95-a/4, 152-b/15

az az + (T) az az, azar azar. 112-a/13, 169-b/4, 201-b/14, 217-b/4, 223-b/17

azacık + (T) azacık, birazcık. 10-b/12, 12-b/15, 13-b/1, 16-a/9, 17-b/9, 20-b/11, 26-b/7, 27-a/2, 31-b/17, 33-b/15, 39-a/14, 40-b/7, 41-a/13, 41-a/17, 42-b/16, 50-a/7, 55-a/16, 55-a/16, 60-a/5, 85-b/3, 89-a/7, 97-b/15, 99-b/1, 100-b/10, 102-a/11, 112-a/9, 121-a/12, 124-a/5, 133-a/15, 140-a/11, 141-b/9, 144-b/10, 155-b/12, 168-b/6, 172-b/7, 173-b/4, 173-b/11, 185-b/6, 199-b/2, 204-b/2, 210-b/11, 211-b/5, 217-a/1, 217-b/12, 218-a/12, 220-a/10, 224-a/10, 225-b/8, 230-b/13, 239-a/9, 240-a/13, 240-b/5, 259-a/8, 259-b/13, 272-a/6, 272-b/1, 286-b/15, 294-a/2

azal- (T) azalmak, eksilmek.

a.-ur 99-a/14

azald- (Bkz.azalt-) (T) azaltmak, eksiltmek.

a.-alar 21-b/7

a.-arak 31-a/10

a.-ur 100-b/17

azalt- (Bkz.azald-) (T) azaltmak, eksiltmek.

a.-maġa 31-a/8

ʿaẓamet + (A) büyüklük, ululuk.

ʿa.+-i ḳudretuhu (A-A) Allah'ın büyüklüğünün ezeli kuvveti. 1-b/4

ʿaẓīm + (A) büyük, çok. 11-b/2, 11-b/16, 12-a/1, 12-a/8, 32-b/9, 33-a/3, 35-a/1, 37-a/4, 40-a/3, 49-a/8, 73-a/15, 82-a/11, 85-a/4, 87-b/6, 89-b/6, 94-b/13, 150-a/14, 234-b/1, 271-a/8, 277-a/11, 287-b/10, 294-b/3

ʿa.+dür 110-b/5

ʿaẓīmeyn + (A) büyük, ulu. 4-a/17

ʿazīz + (A) mübarek, kutsal.

‘a.+dür 142-b/7

azlā‘ + (A) bir şeyin etrafını kaplayan, çevreleyen hatlar.

‘a.+ı 1-b/9

azlıġ + (T) azlık.

a.+ı 250-b/5

a.+ına 42-a/14

a.+ından 250-a/11

B

bāb + (A) konu, mevzu.

b.+da 23-b/4

bāb + (A) bölüm, kısım. 5-a/12, 43-b/10, 106-b/2, 260-a/12, 279-b/9

b.+da 107-a/4, 233-b/12, 243-a/11, 244-b/9, 245-a/7, 250-b/17, 251-a/5, 276-b/15

b.+dur 260-a/12

b.+ı 43-b/10

b.+ına 37-b/6

b.+ında 16-b/5, 171-b/5

b.+larında 261-b/10

baba + (T) baba.

b.+dan 142-a/6, 234-a/10, 283-a/14, 284-a/6, 285-a/7, 287-a/5

b.+sın 137-b/7

bābūnec + (F) papatya. 56-b/9, 138-a/10, 146-a/17, 160-b/15, 190-b/7

b.yağı (F-T) papatya yağı. 190-b/9, 269-a/16

b.+i 269-a/10

bād-āverd + (F) kirpi dikeni, şeytan değirmeni bitkisi. 109-a/8

ba‘de + (A) sonra. 12-a/13, 13-a/12, 14-a/9, 14-a/10, 14-a/10, 14-a/10, 16-a/3, 16-a/10, 18-b/7, 21-b/6, 24-b/14, 25-b/11, 28-a/2, 28-b/9, 34-a/3, 34-b/16, 36-b/17, 39-a/12, 40-a/5, 40-b/7, 41-a/8, 45-b/8, 56-b/7, 59-b/2, 59-b/3,

60-a/5, 61-a/7, 64-b/16, 66-a/1, 71-a/10, 72-b/9, 73-b/7, 73-b/7, 73-b/7, 75-b/6, 79-b/1, 79-b/3, 82-b/17, 82-b/3, 86-a/9, 86-b/6, 92-a/14, 99-a/4, 99-a/5, 101-a/17, 101-b/1, 101-b/2, 101-b/2, 102-a/11, 106-a/3, 107-a/12, 107-a/13, 107-b/10, 108-a/5, 108-a/13, 108-b/4, 110-a/11, 111-a/16, 112-a/7, 112-a/8, 112-a/9, 112-a/10, 112-a/12, 115-a/12, 115-b/4, 116-a/4, 116-a/4, 116-a/8, 116-b/3, 116-b/14, 117-a/12, 117-b/6, 117-b/6, 117-b/9, 124-a/5, 124-a/5, 125-a/15, 125-a/16, 125-b/5, 125-b/5, 125-b/11, 125-b/16, 126-a/2, 128-a/11, 129-b/9, 130-a/11, 130-b/9, 130-b/16, 131-b/17, 132-a/1, 133-a/9, 136-a/1, 136-a/14, 136-b/2, 136-b/15, 136-b/16, 137-b/10, 139-a/14, 139-b/3, 139-b/6, 139-b/15, 140-a/7, 140-b/13, 141-a/3, 141-a/10, 141-a/13, 142-b/15, 142-b/15, 142-b/16, 143-a/7, 143-b/11, 143-b/12, 144-a/15, 145-a/13, 146-a/14, 146-a/14, 146-b/3, 147-a/1, 147-a/6, 148-b/4, 148-b/4, 148-b/6, 149-b/2, 149-b/14, 149-b/15, 150-a/9, 150-b/2, 150-b/4, 150-b/7, 150-b/8, 150-b/16, 150-b/16, 152-a/14, 153-b/2, 153-b/12, 154-a/8, 154-a/8, 154-a/14, 154-b/5, 155-a/6, 155-a/15, 155-b/7, 155-b/8, 155-b/13, 156-a/5, 156-b/7, 156-b/12, 156-b/13, 157-a/14, 157-b/4, 157-b/13, 157-b/16, 158-a/14, 158-b/6, 158-b/11, 158-b/17, 159-b/9, 160-a/7, 160-a/13, 160-b/2, 160-b/14, 160-b/17, 161-a/6, 161-b/4, 161-b/15, 162-a/12, 162-b/12, 163-a/10, 164-a/5, 164-a/9, 164-a/10, 164-a/12, 164-b/4, 164-b/8, 164-b/10, 164-b/14, 165-a/1, 165-a/15, 165-a/15, 166-b/5, 166-b/16, 167-a/7, 167-a/7, 167-b/8, 169-a/4, 169-b/7, 169-b/11, 169-b/11, 169-b/14, 170-a/1, 170-a/4, 170-a/12, 170-a/13, 170-b/15, 171-b/5, 171-b/10, 172-b/3, 173-a/6, 173-b/6, 173-b/7, 174-a/13, 176-a/10, 176-b/8, 177-b/15, 178-a/1, 178-a/6, 178-a/7, 178-a/8, 178-b/8, 179-b/7, 180-a/1, 183-a/12, 183-b/7, 184-a/8, 184-a/14, 184-b/13, 186-b/17, 187-b/10, 187-b/12, 187-b/13, 188-a/5, 188-a/17, 188-b/4, 188-b/7, 188-b/8, 188-b/11, 189-a/4, 189-b/15, 190-a/9, 190-a/14, 190-a/15, 190-b/1, 190-b/3, 190-b/4, 191-b/15, 192-a/7, 192-b/9, 192-b/10, 193-a/13, 194-b/2, 194-b/15, 195-a/9, 195-a/11, 195-a/12, 196-b/5, 197-a/8, 200-a/9, 200-b/10, 200-b/13, 202-a/17, 202-b/1, 202-b/5, 203-b/4, 204-a/7, 204-a/10, 206-b/5, 207-a/10, 207-a/13, 207-a/14, 209-a/9, 209-a/13, 210-a/6, 210-b/9, 210-b/10, 210-b/12, 212-a/16, 214-a/6, 214-a/12, 215-a/2, 216-a/2, 216-a/14, 216-b/9, 216-b/15, 218-a/10, 219-a/12, 220-a/8, 220-

a/11, 220-b/5, 220-b/6, 220-b/9, 220-b/13, 221-b/10, 221-b/11, 221-b/13, 222-a/16, 223-b/16, 224-a/12, 226-a/16, 228-b/9, 228-b/9, 228-b/10, 228-b/12, 229-a/1, 229-a/16, 230-b/10, 230-b/15, 231-a/3, 231-b/5, 233-a/2, 233-a/3, 233-a/4, 233-b/6, 234-b/8, 235-b/13, 236-a/11, 236-a/16, 236-b/2, 236-b/16, 238-a/17, 241-b/13, 242-a/8, 242-b/1, 242-b/1, 242-b/10, 242-b/11, 242-b/15, 243-a/4, 243-a/5, 244-a/17, 245-a/10, 248-a/9, 248-a/10, 248-a/13, 248-b/3, 248-b/8, 248-b/15, 249-b/2, 249-b/4, 250-b/10, 250-b/11, 251-a/13, 252-a/17, 253-a/1, 253-a/6, 254-a/15, 254-b/6, 254-b/7, 255-b/2, 255-b/8, 255-b/9, 257-a/13, 257-b/1, 257-b/3, 257-b/12, 258-a/9, 259-b/5, 259-b/6, 259-b/14, 261-b/5, 262-a/13, 262-b/14, 264-a/1, 264-b/4, 264-b/11, 266-a/12, 266-a/14, 266-b/10, 268-a/6, 268-a/16, 270-b/3, 270-b/8, 271-a/11, 273-b/6, 273-b/9, 275-a/3, 275-b/16, 279-a/9, 282-a/15, 282-b/8, 282-b/14, 283-b/1, 283-b/11, 284-b/3, 284-b/4, 284-b/4, 284-b/7, 284-b/12, 285-a/4, 285-b/6, 286-a/14, 286-a/15, 286-a/17, 286-b/1, 287-b/3, 288-b/6, 288-b/7, 288-b/8, 288-b/10, 289-b/3, 290-a/6, 290-a/7, 290-a/17, 290-b/9, 290-b/11, 291-a/17, 291-b/8, 291-b/10, 291-b/13, 292-a/16, 293-a/3, 293-a/7, 294-a/1, 294-a/7, 294-b/16, 295-a/13, 295-b/4, 295-b/12, 295-b/13, 295-b/16, 296-a/14, 297-a/10, 297-a/15, 297-a/16, 298-b/9, 299-b/13

b.+'l-faṣd (A-A) kan aldıktan sonra. 263-a/11

b.+'l-hażm (A-A) sindirimden sonra. 19-a/13

b.+'l-iḥtiḳān (A-A) ihtikandan sonra, bedende biriken kanın veya suyın şırınga ile alınmasından sonra. 209-a/10

b.+'l-isti'māl (A-A) kullanımdan sonra. 11-b/10, 43-b/13, 43-b/15

b.+'ṭ-ṭa'ām (A-A) yemekten sonra. 47-a/8, 90-b/15, 132-a/15, 156-a/12, 213-a/9, 266-b/16

b.+'t-tenḳıye (Bkz.b.+'t-tenḳıyye) (A-A) tenkıyeden sonra, şırıga ettikten sonra. 131-a/1, 155-a/17, 158-a/8, 167-a/5, 176-b/17, 198-b/9, 197-a/1, 200-b/16, 202-a/9, 207-a/16, 228-b/15, 231-a/5, 232-a/11, 268-b/6, 286-b/5, 298-b/12

b.+'t-tenḳıyye (Bkz.b.+'t-tenḳıye) (A-A) tenkıyeden sonra, şırıga ettikten sonra. 194-b/16, 197-a/14

b.+'t-tıraş (A-F) tıraştan sonra. 299-a/4

ba'dehu + (A) sonra, ondan sonra. 138-a/12, 220-a/9, 247-a/16, 280-a/8, 289-b/9

ba'du + (A) sonra. 3-b/1

bādem + (F) badem. 44-b/1, 56-a/3, 79-b/11, 86-b/5, 89-b/10, 114-a/7, 120-a/3, 122-b/14, 137-a/17, 174-b/7, 180-b/12, 187-b/11, 203-b/2, 203-b/7, 243-b/13, 255-a/1, 256-b/1, 271-b/8, 272-a/11

b.ḥarīresi (F-A) badem, şeker, su ve nişastadan yapılan bir çeşit tatlı. 174-b/1, 180-b/11, 191-a/3, 240-b/7, 266-b/9, 269-b/7, 279-b/6

b.yağı (F-T) badem yağı. 174-a/11, 209-b/2, 211-a/10, 211-b/2, 257-a/5, 282-b/9

b.y.+yla 64-b/16, 65-a/12, 74-a/12, 128-b/17, 141-a/8, 177-a/8, 190-a/8, 205-a/14, 210-b/15, 212-a/13, 217-b/12, 292-b/11, 294-a/3

b.y.+yladur 86-b/4

b.+i 187-b/12

b.+le 105-b/2

bādincān + (A) patlıcan. 52-b/15, 267-a/15

b.+ı 53-a/1

bādişnām + (F) yüzde kızıllık, bazen sivilce ve küçük çıbanlar şeklinde ortaya çıkan bir hastalık. 63-b/13, 291-a/12

bādrencbūya (Bkz.bādrencebūya) + (F) oğul otu, kovan otu, melisa, turuncan, limon otu, acem otu adlarıyla bilinen bir ot. 143-a/10

b.şuyı (F-T) oğul otu suyu.

b.ş.+yla 137-a/2

bādrencebūya (Bkz.bādrencbūya) + (F) oğul otu. 47-a/16

bād-zehr + (F) panzehir. 21-b/17, 80-b/4, 111-a/9, 183-b/11, 201-b/3, 273-b/7, 275-a/10

b.z.+-i ḥayvānī (F-A) hayvansal panzehir.

b.z.+-i ḥ..+den 11-b/14

bād-zehriyye + (F) panzehir ile ilgili, panzehir unsuru, öğesi bulunan. 68-a/16

ba'īd + (A) uzak, ırak. 18-a/14, 31-b/13

baġ + (T) bağ, şerit, ip, tel gibi düğümlenebilir nesne.

b.+ıla 41-a/5

bāġ-çe + (F) bahçe.

b.+lerde 250-a/16

bāhirü'l-bürhān + (A-A) açık seçik delil.

b.+ü'-l b.+ıñ 5-a/14

bağırṣaḳ + (Bkz.bağırsaḳ)(T) bağırsak.

b.ṣıyrındısı (T-T) dizanteri. 41-b/9

b.+lara 50-b/2, 55-b/7

b.+larda 55-b/13, 69-a/8

b.+lardan 51-a/14, 54-b/15

b.+ları 40-a/10, 46-b/7

b.+larıñ 50-b/1

b.+larında 41-b/2

b.+larından 144-a/14

bağırsaḳ/ġ + (Bkz.bağırṣaḳ) (T) bağırsak. 195-b/9, 195-b/11, 195-b/14

b.marazları (T-A) bağırsak hastalıkları.

b.m.+nda 196-a/6

b.ṣıyrındıları (T-T) bağırsaklarda oluşan iltihaplı-kanlı kırıntılar, parçacıklar. 204-b/5

b.ṣıyrındısı (Bkz.b.sıyrındısı) (T-T) dizanteri, bağırsak iltihaplanması. 201-a/3, 203-b/8

b.ṣ.+yla 201-a/11, 201-a/2

b.sıyrındısı (Bkz.b.ṣıyrındısı) (T-T) dizanteri, bağırsak iltihaplanması.

b.s.+na 57-b/3, 62-b/13

b.s.+nı 57-a/17

b.yaraları (Bkz. bağırsaḳlar yarası) (T-T) bağırsak yaraları.

b.y.+na 51-a/2, 90-a/4

b.y.+nı 80-a/7, 101-a/13

b.+lar yarası (Bkz.bağırsaḳ yaraları) (T-T) bağırsaklarda oluşan yaralar.

b.+lar y.+na 80-a/3

b.+a 195-b/5, 195-b/6, 195-b/9, 195-b/12, 196-a/1, 204-b/6, 204-b/8, 230-b/2

b(ḳ).+a 185-b/15

b.+da 196-a/7, 204-b/8, 208-b/9, 211-b/16

b.+dur 243-b/6

b.+ı 204-b/6

b.+ıñ 208-b/11, 208-b/13

b(ḳ).+ıñ 196-a/1

b.+lar 195-a/17, 230-b/1

b.+lara 186-a/1, 194-b/2, 196-a/4, 200-b/8, 217-a/4, 297-a/5

b.+larda 46-b/6, 57-b/2, 57-b/7, 119-a/16, 195-a/16, 196-a/8, 197-a/4, 201-a/9, 204-a/5, 207-b/10, 208-b/7, 212-b/12, 212-b/14

b.+lardan 57-b/17, 99-a/7, 196-a/13, 197-a/2, 203-a/8, 203-b/9, 204-a/14, 212-a/16

b.+lardandur 204-a/6

b.+ları 194-b/1, 194-b/9, 197-b/16, 201-a/6, 203-a/15, 205-a/1, 225-b/2

b.+ların 211-b/6

b.+larıñ 197-a/3, 197-b/16, 217-a/4, 240-a/5

b.+larında 205-a/17

bağla- (T) şeklini, kıvamını almak.

b.-ya 291-a/10

bağla- (T) bağlamak.

b.-duḳları 142-a/12

b.-salar 148-a/3

b.-yalar 41-a/5, 142-a/12, 170-a/13, 244-a/4, 252-a/8, 253-a/2, 294-a/10, 294-b/7, 298-b/5

b.-yub 62-a/8, 80-a/9, 82-b/10, 169-b/8, 169-b/10, 192-b/9

bağlu + (T) bağlı, bağlanmış, bir bağ ile bağlı olan kimse. 245-b/3

bağlulıḳ + (T) bir bağ ile bağlı olma. 245-b/4

bahār + (F) bahar mevsimi. 42-a/2, 42-a/4, 42-b/10

b.faṣlı (F-A) kışla yaz arasındaki mevsim, ilk yaz, 22 martla 21 haziran arası.

b.f.+nda77-b/2

b.+da 43-a/1

b.+ıñ 42-a/5

bahārlı + (A) karanfil, tarçın, karabiber gibi kokulu şeyler. 221-a/14

b.gül süfūfi (A-F-A) baharat ve gül ile hazırlanmış toz halinde ilaç. 141-a/14, 197-a/16

baḥs + (A) söz, konuşulan şey. 6-a/7

bā'iṣ + (A) sebeb olan. 189-b/13

baḳ- (T) bakmak.

b.-alar 145-b/8

b.-an 145-b/8

b.-madan 141-b/6, 141-b/6, 159-a/15

b.-mağı 46-a/8

b.-maḳ 20-a/12, 20-a/13, 23-b/2

b.-mayalar 281-a/9

b.-mışlar 184-b/9

b.-ub 23-b/9, 138-a/16

baḳar + (A) sığır. 77-a/8

baḳır + (T) bakır madeni. 158-b/1

baḳış + (T) bakmak işi, bakma biçimi.

b.+ı 138-b/5

baḳışlı + (T) bakma işini, biçimini gerçekleştiren. 138-b/5

baḳıyye + (A) artan, geri kalan, artık, kırıntı. 12-a/12, 147-b/5, 205-a/15

b.+sidür 15-b/1

baḳıyyecıḳ + (A/T) çok az şey, azacık artık, kırıntı. 19-a/14

bāḳī + (A) geri kalan, artık, fazla, artan; daimi, kalıcı. 15-a/16, 15-b/4, 19-a/11, 20-b/13, 21-b/13, 41-b/14, 111-a/12, 148-b/17, 192-a/3, 200-b/4, 225-a/4, 264-b/6, 266-a/15, 269-a/5, 270-b/11, 280-b/5, 283-b/5, 287-b/14

b.+yken 15-a/15

bāḳiyeten + (A) kalıcı. 4-b/4

baḳla + (A) bakla. 52-a/12, 52-a/17, 90-b/16, 141-b/7, 144-b/12, 166-b/16, 175-b/4, 189-b/2, 192-a/7, 192-a/8, 207-b/8, 213-a/8, 241-b/10, 242-a/9, 242-b/17, 256-a/16, 288-a/1, 292-b/7, 296-b/13

b.āşı (A-F) bakla yemeği. 246-a/3

b.pilāvı (A-F) bakla ile pirinçten yapılmış pilav. 52-a/17

b.şuyı (A-T) bakladan elde edilen su. 237-b/4, 295-a/3

b.unı (A-T) bakladan çıkarılmış un. 191-b/10, 228-b/16, 233-b/4, 236-b/17, 243-b/15, 245-a/10, 281-a/4

b.u.+nı 283-a/4, 292-b/9

b.u.+yla 173-a/9

b.+yı 52-a/14, 52-a/16

baḳlatü'l-ḥamḳā + (A-A) semiz otu. 72-a/1

bal + (T) bal. 54-a/16, 71-a/10, 74-a/4, 82-b/3, 85-b/5, 108-a/14, 108-b/10, 109-b/3, 112-b/10, 116-b/2, 132-b/8, 135-a/1, 135-a/8, 135-a/11, 148-b/17, 161-a/9, 161-b/15, 162-a/4, 162-a/7, 191-a/7, 245-a/12, 283-b/8

b.+dan 66-a/2

b.+dur 54-b/5

b.+ı 134-b/16, 161-b/17, 177-a/6, 238-a/1, 238-b/4

b.+ım 135-a/10

b.+ile 45-b/3, 50-b/10, 51-a/9, 51-b/6, 52-b/13, 54-b/13, 54-b/17, 56-a/8, 58-a/1, 58-a/3, 58-a/5, 62-b/5, 64-b/7, 66-a/1, 66-a/13, 66-a/9, 68-a/9, 72-b/14, 73-b/10, 75-a/4, 76-b/13, 76-b/16, 76-b/7, 77-a/13, 77-a/14, 81-a/13, 84-b/11, 85-a/13, 87-a/16, 89-a/7, 89-b/7, 90-b/14, 90-b/16, 90-b/17, 95-a/1, 96-a/1, 96-a/10, 96-a/14, 98-a/7, 100-b/11, 102-a/13, 103-b/17, 105-b/2, 106-a/2, 106-b/7, 114-a/3, 114-b/3, 114-b/11, 114-b/16, 123-a/6, 134-b/15, 135-a/5, 152-a/16, 166-b/4, 174-a/4, 175-b/10, 191-a/11, 206-a/11, 213-b/1, 214-b/8, 217-b/12, 218-b/17, 219-a/5, 219-a/14, 233-b/17, 236-a/17, 239-b/5, 242-a/6, 243-b/15, 244-a/17, 244-b/8, 245-b/12, 250-a/2, 251-a/16, 251-a/17, 254-b/3, 254-b/12, 258-a/13, 266-

b/10, 282-b/2, 283-b/2, 283-b/3, 289-b/9, 290-a/9, 292-a/2, 292-a/5, 294-b/3, 294-b/17, 295-a/1, 295-a/1, 295-a/16, 295-b/6, 296-a/7

b.mūmı (T-F) arıların peteklerini yapmak için karın halkaları arasından salgıladıkları yumuşak ve sarımsı madde. 123-b/10, 124-a/3, 124-a/12, 125-a/7, 155-a/2, 158-b/15, 164-b/8, 188-a/4, 189-a/4, 190-b/9, 192-a/2, 198-a/16, 241-a/14, 243-a/10, 250-a/5, 282-b/15, 293-a/11, 293-a/14, 293-b/2

b.m.+ndan 239-a/15

b.m.+nı 158-b/15, 188-a/4, 189-a/5, 190-b/10, 192-a/2

b.m.+yla 123-b/13, 124-a/6, 127-a/7, 167-a/6, 219-b/4, 220-a/2, 222-b/4, 224-a/14, 224-b/8, 226-a/6, 230-a/5, 237-a/4, 242-b/4, 246-b/3, 272-a/6, 290-b/16, 296-b/3

b.şuyı (T-T) bal suyu. 61-b/4, 174-a/2, 186-b/16, 191-a/10

b.ş.+nı 173-b/4, 203-a/15, 203-a/16

b.ş.+yla 67-b/16, 82-b/14, 83-a/17, 85-b/1, 88-b/14, 90-a/13, 94-b/7, 104-a/14, 132-a/5, 147-a/6, 173-b/11, 173-b/14, 222-a/16, 234-a/17, 239-a/13, 283-b/4

b.şerbeti (T-A) bal şurubu, şerbeti.

b.ş.+yle 54-b/2, 62-a/6, 96-a/4

balāmud + (Y) palamut, meyvesi de olan, kışın yapraklarını döken bir cins meşe.

b.+ıñ 241-a/12

baldır + (T) baldır, bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü, incik, bu bölümün yumuşak ve şişkin olan arka tarafı.

b.+lardan 171-a/16

b.+larına 189-b/14, 233-a/3, 251-a/12

b.+larında 286-a/5

b.+larından 163-a/14

b.+larını 139-b/8, 146-a/13, 192-b/9, 252-a/7

baldırı ḳara + (T-T) persiyavşan, hint çörek otu, hinul cede (su sünbülü) venüs ağacı, su pelesenği. 57-b/4, 108-b/1, 108-b/8, 108-b/17, 109-a/8, 109-b/17, 110-a/15, 155-a/13, 174-a/14, 175-a/6, 175-b/1, 176-b/5, 178-b/11,

200-a/6, 232-a/14, 233-b/8, 251-a/14, 253-b/5, 266-a/4, 268-a/12, 288-b/9

b.ḳ.ṣuyı (T-T-T) baldırı karadan elde edilen su.

b.ḳ.ṣ.+yla 225-b/12

b.ḳ.şerbeti (T-T-A) baldırı karadan yapılmış şerbet. 174-a/17

b.ḳ.ş.+yle 228-a/8

balġam + (Y/A) vücutta farz olunan dört unsurdan biri. 30-b/8, 31-b/6, 42-b/14, 43-b/1, 83-a/1, 83-b/1, 88-a/9, 100-a/1, 101-b/3, 127-b/15, 131-b/8, 133-b/1, 133-b/1, 143-b/3, 155-a/7, 157-a/4, 171-a/11, 172-a/13, 174-a/12, 176-a/7, 176-b/9, 179-a/11, 182-b/15, 186-a/5, 186-b/15, 192-a/6, 195-a/2, 195-a/10, 196-a/17, 196-b/13, 198-b/6, 209-a/4, 215-b/3, 221-a/5, 221-a/12, 222-a/9, 223-b/5, 224-a/5, 242-a/5, 242-a/7, 262-a/16, 263-a/15, 263-b/13, 264-a/5, 265-a/12, 265-b/13, 266-a/3, 267-a/3, 270-a/15, 282-a/14

b.+-ı ġalīẓ (Y/A-A) yoğun, kalın balgam. 239-a/2

b.+-ı ġ.+dür 166-a/14

b.+-ı raḳīḳ (Y/A-A) yoğun olmayan, ince balgam. 148-a/15

b.+-ı zücācī (Y/A-A) şeffaf, kaygan, akıcı balgam.

b.+-ı z.+den 208-b/11

b.+a 261-b/14, 264-b/17

b.+dan 31-b/6, 47-b/13, 62-a/7, 64-b/13, 74-b/10, 85-a/6, 86-a/14, 107-a/8, 131-b/7, 132-b/2, 140-a/10, 142-a/2, 146-b/11, 146-b/11, 151-a/6, 156-b/4, 170-b/10, 175-a/15, 178-a/15, 209-a/14, 210-a/1, 213-a/7, 217-b/1, 228-b/4, 242-a/4, 249-a/12, 257-a/11, 283-a/13

b.+ı 36-b/12, 46-b/14, 48-b/6, 49-a/5, 51-a/9, 56-b/4, 61-b/1, 61-b/5, 61-b/9, 62-a/5, 63-a/15, 65-a/12, 66-b/12, 67-a/7, 69-a/12, 71-a/17, 76-a/12, 76-a/3, 76-b/16, 77-b/10, 81-b/13, 82-a/10, 83-a/4, 84-b/11, 85-a/17, 87-a/11, 90-b/5, 93-a/2, 95-a/7, 95-a/8, 96-a/12, 96-a/4, 96-b/15, 98-a/9, 103-b/5, 103-b/6, 128-a/11, 142-b/16, 148-b/6, 149-a/2, 157-a/6, 157-a/9, 174-a/13, 182-b/15, 186-a/12, 186-b/12, 186-b/13, 208-a/10, 210-a/10, 222-a/10, 263-b/2

b.+ıñ 128-a/9, 179-a/10, 186-a/11, 266-b/14, 267-a/11

b.+ile 170-b/5

b.+la 265-a/13, 268-b/10, 281-b/16

b.+lar 258-b/3

b.+lardan 296-a/1

b.+ları 84-a/14

balġamī + (Y/A) balgama bağlı, balgamla ilgili olan. 13-a/11, 35-a/13, 89-a/5, 262-a/11, 288-a/7

b.ḫılṭ (Y/A-A) balgama bağlı unsur.

b.ḫ.+dan 140-b/1, 282-a/13

b.kişi (Y/A-T) vücudunda balgam öğesi fazla olan.

b.k.+lere 53-a/17

b.mādde (Y/A-A) balgam ile ilgili unsur.

b.m.+dür 291-b/11

b.mizāc (Y/A-A) vücudunda balgam unsuru üstün olan kimse, soğuk mizaçlı tip. 83-a/7

b.öksürük (Y/A-T) balgama bağlı öksürük.

b.ö.+e 84-b/14

b.şey (Y/A-A) balgamla ilgili şey.

b.ş.+leri 265-a/2

b.şiş (Y/A-T) balgama bağlı olarak oluşmuş şiş, şişlik.

b.ş.+lere 78-a/11, 96-a/8, 123-b/15

b.+den 288-a/5

b.+yle 269-b/16, 270-a/1, 270-a/2

balġamiyye + (Y/A) balgamla ilgili, balgamlı. 269-b/17

b.+-i ḫālişe (Y/A-A) hummanın, sıtmanın, ateşli hastalıkların yalnız balgam maddesinden dolayı meydana gelen türü. 265-a/13

b.+-i lāzıme (Y/A-A) hummada değişken, dönüşümlü olmayan balgam öğesi. 272-b/7

(b.+-i) dā'ire (Y/A-A) hummada dönüşümlü, değişken olan balgam maddesi. 272-b/8

b.+den 269-b/14

balġamiyyet + (Y/A) balgama bağlılık, balgamlılık. 158-b/9, 159-a/7, 174-a/2

balıḳ/ġ + (T) balık. 17-a/6, 17-a/10, 17-b/1, 27-b/2, 30-b/1, 53-a/10, 53-a/15, 54-a/11, 54-a/13, 231-b/8, 255-a/13, 265-a/2, 277-a/12, 290-a/3

b.et(i) (T-T) balık eti.

b.e.+lerine 151-a/6

b.+dan 231-b/7, 258-b/11, 295-a/10

b.+ı 54-a/12, 231-b/4, 231-b/5

b.+lar 232-b/11, 246-a/7

b.+lara 53-a/13

b.+lardan 53-a/14, 54-a/6, 215-b/4

balıḳ otı + (T-T) balık otu, balık otlı; fesleğen, zehirli meyvesiyle balık yakalanır. 56-a/10

b.o.+na 56-b/1

balıḳ tutḳalı (T-T) balığın deri ve kıkırdak gibi maddelerinden elde edilen, katılaşıp sertleşme özelliğiyle yapıştırmaya yarayan zamkına verilen ad.

b.t.+nı 296-a/17

b.t.+yla 244-a/2

bāliġ + (A) büluğa eren. 184-a/11

bañ + (T) ban otu.

b.tuḫmı (T-F) ban otunun tohumu. 167-b/1, 167-b/10

b.yapraġı (T-T) ban otu yaprağı. 259-a/5

bān + (A) sepetçi söğüdü, sultani söğüt, sorkun ağacı.

b.yaġı + (A-T) sepetçi söğüdü yağı.

b.y.+yla 249-b/1

b.+nıñ 242-a/16

bańa + (T) bana. 45-b/7, 134-b/10

baraṣ + (A) vücutta yer yer beyaz ve alaca lekeler meydana getiren ve tedavisi kabil olmayan bir hastalık, abraşlık, sam lekesi. 17-b/2, 107-b/16, 109-b/5, 289-a/14, 289-b/10, 289-b/11

b.+a 64-b/14, 67-a/2, 74-b/15, 289-b/7

b.+dan 71-a/7

b.+ıñ 289-a/15

bār-gāh + (F-F) izinle girilebilecek yer. 4-a/9

bār-gāh-ı menī'-i maġfiret-nişārı + (F-F-A-A-A) bağış, af dağıtıcısının ulaşılmaz makamı. 1-b/6

bār-gīr + (F) beygir, at.

b.+ler 87-a/6

bārid + (A) soğuk, eski tıpta her nesne soğuk, sıcak, kuru ve yaş olmak üzere dört özelliğe göre sınıflandırılır. 8-a/6, 11-b/11, 13-a/2, 13-a/11, 13-a/15, 17-b/2, 22-a/10, 23-a/5, 23-a/12, 23-a/13, 23-a/14, 26-b/17, 27-a/12, 29-b/6, 33-b/10, 33-b/10, 41-a/4, 41-a/14, 41-b/2, 43-a/4, 46-b/9, 48-b/10, 50-b/17, 56-a/1, 56-b/17, 57-a/13, 57-b/2, 60-b/10, 63-a/2, 63-a/4, 65-b/9, 77-b/14, 89-b/14, 90-b/4, 92-b/15, 93-b/14, 101-a/5, 103-b/2, 104-a/4, 148-a/10, 162-b/12, 186-b/1, 221-a/12, 222-b/5, 270-a/12, 281-a/7, 281-a/8, 285-b/9

b.bögrekler ağrısı (A-T-T) soğuk özelliğe sahip böbrek ağrısı.

b.b.+ler a.+na 59-b/12

b.cevāhir ma'cūnı (A-A-A) soğuk cevherlerden elde edilen macun. 182-b/11

b.ḫafaḳān (A-A) soğuk nitelikli yürek oynaması, çarpıntısı.

b.ḫ.+a 182-b/10

b.incü süfūfı (A-T-A) soğuk özelliğe sahip inciyle hazırlanmış toz ilaç. 183-a/6

b.maraẓlar (A-A) soğuk hastalıklar. 18-a/5

b.mi'de (A-A) bir tür mide rahatsızlığı.

b.m.+ye 68-b/1

b.ruṭūbet (A-A) soğuk nem, yaşlık.

b.r.+den 166-b/9

b.verem (A-A) soğuk özellikteki şiş, çıban, ur.

b.v.+leri 55-b/8

b.+ü'l-mizāc (A-A) soğuk mizaçlı, tabiatı soğuk olan. 18-b/16

b.+dür 68-a/16

b.+ine 183-b/9

bārid-raṭb + (A-A) soğukluk ve yaşlık özelliğinin bir arada olması. 87-a/8, 215-b/3

b.r.+dur 43-b/1, 48-a/7, 48-a/10, 52-b/6, 53-a/11, 53-b/17, 54-a/4, 54-a/9, 54-b/6, 61-a/11, 65-a/15, 65-b/15, 72-a/1, 75-b/8, 88-b/2, 88-b/6, 89-a/17, 89-a/3, 89-b/15, 93-b/12, 99-b/8, 102-b/8

bārid-yābis + (A-A) soğukluk ve kuruluk niteliğinin bir arada olması. 25-b/8

b.y.+dür 43-a/13, 47-a/7, 47-a/13, 49-b/4, 49-b/8, 50-a/12, 50-a/16, 52-a/12, 57-b/9, 60-a/14, 68-b/8, 69-b/6, 70-a/11, 70-a/16, 72-a/8, 73-a/3, 73-b/6, 77-a/8, 79-b/16, 81-a/7, 83-a/10, 83-b/4, 90-a/7, 93-a/6, 94-b/10, 96-b/14, 100-a/2, 100-b/1, 103-a/9, 105-a/10

barmaḳ/ġ + (T) parmak. 159-b/12, 187-b/9, 226-b/16, 291-a/7

b.+ı 226-b/16

b.+ında 97-a/14, 105-a/4

b.+ını 281-a/10

b.+la 282-a/11

b(ḳ).+ları 281-a/2

barmaḳ üzümi + (T-T) iri ve uzun taneli bir cins üzüm. 46-b/1

basīṭ + (A) sade, katışıksız.

b.+dür 19-a/1

baṣ- (T) basmak.

b.-alar 170-a/6

b.-salar 226-b/16

baṣ- (T) baskın yapmak.

b.-arlar 133-b/15

baṣ- (T) üzerine dökerek iyice kapatmak, örtmek, basmak.

b.-arlar 166-a/16

b.-maḳ 166-a/17

baṣar + (A) göz, görme.

b.+-ı baṣīret (A-A) önsezi ile görme.

b.+-ı b.+lerine 3-a/5

b.+a 14-b/3, 18-a/8, 20-a/13, 50-a/3

bāselīḳ + (Y/A) şah damarı, baş damarı, boynun iki yanında yürekten başa çıkan atar damarlardan her biri, ciğer damarı.

b.+-i ıbṭī (Y/A-A) ciğer damarının bir dalıdır.

b.+-i ı.+dür 36-a/9

b.+-i muḳaddem (Y/A-A) ciğer damarının bir budağı.

b.+-i m.+iñ 36-a/11

b.ṭamarı (Y/A-T) baş damarı, şah damarı.

b.ṭ.+ndan 36-b/16, 242-b/10, 252-b/16

b.+den 33-b/3, 35-b/15, 36-a/6, 135-b/15, 177-b/9, 182-b/12, 201-b/14, 217-b/7, 222-b/13, 227-b/2, 233-a/2, 234-b/8, 241-b/4, 248-a/9, 255-b/7, 286-a/15

b.+dür 35-b/16

b.+iñ 36-a/10

b.+inden 36-a/5, 223-b/14, 228-b/6

b.+lerinden 178-b/7

bāselīḳūn + (Y) fesleğen, reyhan.

b.merhemi (Y-A) fesleğen merhemi. 294-a/3

b.m.+yle 279-b/5

b.+la 280-a/9

başıl- (T) basılmak, bastırılmak.

b.-sa 282-a/11

bāsıṭ + (A) yayan, yayıcı. 4-a/7

baş + (T) tane, başak. 110-a/14, 175-a/9

b.+larını 65-b/15, 65-b/17

baş + (T) suyun kaynağı, memba.

b.+ı 18-a/11

baş + (T) kasaplık hayvanların ayaklarından yapılan yemek. 17-a/12, 17-a/14

baş + (T) baş, kafa, insan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan vücudun üst veya önünde bulunan kısmı. 72-a/4, 91-b/2, 126-b/11, 127-b/17, 159-a/11

b.ağrısı (T-T) baş ağrısı. 7-b/17, 35-b/7, 69-a/16, 86-b/3, 127-b/10, 129-a/15, 130-a/14, 131-b/12, 250-b/2, 272-b/12, 274-a/7

b.a.+n 45-b/2, 99-b/16, 105-b/10

b.a.+na 21-a/7, 48-b/11, 49-a/8, 52-b/6, 56-a/15, 60-b/7, 62-a/12, 63-a/12, 77- b/17, 89-b/2, 92-b/16, 93-a/8, 98-a/10, 101-b/16, 105-b/14, 114-b/12, 117-a/8, 126-b/10, 129-a/5, 129-b/11

b.a.+ndan 129-b/15

b.a.+nı 57-a/15, 65-b/6, 70-b/14, 97-a/2, 99-b/1, 103-b/4, 128-a/4, 155-b/15

b.ağrıları (T-T) baş ağrısı. 21-a/6

b.a.+na 37-a/13

b.ditremesi (T-T) baş titremesi. 152-a/12

baş dön- (T-T) baş dönmesi.

b.d.-mek 52-b/16, 250-b/3

b.dönmesi (T-T) baş dönmesi.

b.d.+ne 139-a/8

b.d.+ni 97-a/2, 111-b/4

b.maraz(ı) (T-A) başta oluşan hastalıklar.

b.m.+larında 49-a/7

b.+a 56-a/15, 57-a/15, 83-a/2, 105-b/10, 114-b/12, 122-b/5, 127-a/7, 127-a/15, 127-b/7, 128-a/2, 128-a/14, 129-a/3, 130-a/12, 131-a/9, 132-a/13, 146-a/7, 155-a/4, 155-b/10, 155-b/13, 156-a/3, 159-a/3, 159-a/6, 159-a/9, 159-a/13, 287-a/10, 290-a/17, 290-b/17

b.+da 58-a/10, 69-a/11, 287-a/10, 290-a/13, 296-a/8

b.+dan 67-a/14, 71-a/12, 76-a/12, 77-b/10, 82-a/10, 95-a/7, 126-b/8, 147-b/13, 156-b/5, 159-a/1, 166-a/13, 170-b/6, 174-b/13, 179-a/1, 179-a/17

b.+ı 39-a/8, 58-a/6, 70-b/16, 97-a/10, 122-b/5, 127-a/1, 127-b/11, 128-a/1, 128-a/10, 128-b/17, 130-b/7, 135-a/9, 155-a/3, 295-b/13, 296-a/10, 296-a/11

b.+ı ağrı- (T-T) baş ağrısı.

b.+ı a.-mak 274-b/3

b.+ın 135-a/1, 298-a/5

b.+ıñ 37-a/10, 37-a/12, 55-b/5

b.+ına 65-b/16, 97-b/9, 97-b/10, 132-b/9, 133-b/5, 133-b/7, 133-b/8, 137-b/16, 140-a/11, 154-b/14, 155-b/9, 162-b/4, 165-b/1, 165-b/3, 231-b/6, 291-a/3, 299-a/4

b.+ında 135-a/1, 244-b/4, 244-b/5

b.+ını 99-a/2, 133-a/2, 133-a/4, 134-b/3, 134-b/15, 134-b/17, 135-a/12, 138-a/11, 138-a/12, 144-b/3, 147-a/15, 162-b/7, 290-b/12, 290-b/13, 291-a/11, 299-a/1, 299-a/13

b.+ınıñ 80-b/8, 142-a/16

b.+ları 248-a/2

baş ḥekīm Senārtūs + (T-A-) baş hekim Senartus, Avrupalı bir hekim. 166-b/1

baş parmaḳ + (T-T) başparmak. 36-a/12

baş ṭamarı (T-T) baş damarı, ḳīfāl; kolda, dirseğin iç tarafındaki büklümde yer alan damarların üstünde bulunur. 35-b/5

b.ṭ.+ndan 127-a/17, 130-b/9, 135-b/14, 139-b/7, 290-b/9

başġa (Bkz.başḳa) + (T) başka, bilinenden ayrı, değişik, özge, farklı. 186-a/11

başḳa (Bkz.başġa) + (T) başka, bilinenden ayrı, değişik, özge, farklı. 156-a/16

başla- (T) başlamak.

b.-duḳda 257-a/3

b.-duḳdan 40-b/13

b.-mazdan 26-a/5, 26-a/6

b.-r 12-b/2, 16-b/10, 135-a/13, 179-a/9, 179-a/10, 247-a/5, 256-a/8, 256-a/9, 284-a/13, 298-a/17, 298-b/3

b.-sa 88-a/13

b.-ya 19-b/17

b.-yalar 21-b/5

baṭ(ṭ)+ (A) ördek. 50-a/10

bat- (T) batmak, saplanmak.

b.-an 169-b/9

bat- (T) batmak, suya dalmak, çökmek.

b.-ar 179-a/12, 226-b/16, 226-b/16, 249-b/12, 282-a/12

b.-maz 179-a/11

bāṭın + (A) iç, iç yüz.

b.+a 24-a/4, 25-a/15

b.+da 24-a/13, 99-a/16

baṭın + (A) karın, içteki, içte olan.

b.+ı 48-a/8, 54-a/17

baṭī + (A) ağır hareketli, yavaş. 41-a/9, 135-b/8

b.+dür 106-b/15

baṭrāsāliyūn + (L) dağ kerevizi, taşlık kerevizi.

b.köki (L-T) dağ kerevizi kökü. 148-b/12

batur- (T) batırmak.

b.-ub 105-b/11, 130-a/12, 160-a/9, 160-b/16, 165-b/5, 168-a/6, 169-a/4, 169-a/6, 209-b/16, 218-a/16, 239-b/2, 259-b/14, 281-a/10, 282-a/16, 282-a/17, 293-b/14

bayāğı + (T) sıradan, her zamanki gibi, eski, eskisi gibi. 176-a/5

bayıl- (T) bayılmak, kendinden geçmek, kendini kaybetmek, uyur gibi olmak.

b.-ınca 171-a/1

b.-mağı 35-a/6, 92-b/15, 110-b/7

b.-maḳ 20-a/3, 34-b/17, 184-b/4, 184-b/6, 189-b/8, 223-b/15, 248-a/7, 272-b/14

b.-maḳdur 185-a/3

b.-ub 216-b/15, 257-a/7

b.-ur 146-a/5, 164-a/4, 176-a/5, 184-a/12, 185-b/7, 194-a/16

bayḳuş + (T) başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan yırtıcı gece kuşu.

b.eti (T-T) baykuş eti. 152-a/13, 152-a/14

ba'ż + (Bkz.ba'żı) (A) bir kısım, bir takım. 5-b/1, 5-b/9, 16-b/15, 22-a/14, 53-b/4, 74-a/13, 79-b/11, 85-a/10, 91-b/9, 92-a/10, 101-a/14, 130-a/7, 131-a/3, 140-b/7, 140-b/10, 141-b/13, 142-a/7, 142-b/4, 145-a/11, 171-b/1, 186-

a/13, 196-a/5, 230-b/7, 233-a/1, 253-b/8, 261-a/7, 274-a/2, 275-b/12, 276-a/13, 279-b/11, 281-b/14, 284-a/15, 285-a/1, 285-a/9, 285-a/12, 298-b/17

bāzār-ı i'tibār u iştihār + (F-A-A) şöhret ve itibar pazarı.

b.+-ı i'.u.i.+ına 1-b/13

bāzem + ( ) dağ keçisi. 58-a/14

bāzergān + (F) bezirgan, tacir, tüccar.

b.+ları 63-b/5

ba'żı + (Bkz.ba'ż) (A) bir kısım, bir takım; bir takım kişiler, kimseler. 6-b/6, 9-b/15, 16-a/14, 17-a/8, 19-b/10, 22-b/17, 33-a/15, 42-a/6, 53-a/6, 79-a/13, 106-b/16, 138-a/15, 142-a/4, 147-b/12, 181-b/3, 184-b/4, 202-b/3, 216-a/7, 218-b/14, 236-a/4, 236-b/7, 237-a/12, 240-a/7, 255-b/5, 262-b/16, 264-a/10, 275-b/17, 276-a/9, 276-a/10

b.+lar 30-b/1, 49-b/9, 52-b/15, 55-a/12, 63-b/6, 68-a/16, 68-a/16, 70-b/7, 72-b/7, 74-b/16, 80-a/12, 80-a/16, 82-b/11, 84-a/4, 84-b/16, 98-a/4, 99-b/14, 100-b/3, 106-a/16, 201-b/4, 207-b/2, 212-a/15, 215-b/7, 216-a/5, 216-b/14, 251-b/5, 255-a/17, 258-a/15, 258-a/16, 263-b/15, 275-b/12, 275-b/16, 285-a/8, 298-a/9

b.+ları 133-b/17, 179-a/14, 278-a/10, 278-a/11

b.+larına 227-b/17

b.+larından 289-b/12

b.+larınıñ 216-a/11, 255-a/9

b.+sı 34-a/17, 34-b/1, 42-b/1, 58-b/2, 58-b/2, 58-b/3, 78-b/6, 78-b/7, 129-b/17, 133-b/13, 140-b/4, 190-a/6, 285-a/11, 288-a/6, 288-a/6

b.+sına 234-a/10, 289-b/13

b.+sını 16-a/15, 221-a/8

b.+sınıñ 42-a/7, 285-a/12, 285-a/13, 285-a/14

bāzū + (F) kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı.

b.+larına 167-a/3

b.+larını 41-a/5, 192-b/9, 253-a/2

b.+sına 80-a/9

bed + (F) fena, yaramaz, çirkin. 55-b/5, 179-a/10, 201-a/12, 201-a/13, 201-a/16, 249-b/12, 256-a/12, 272-b/15, 281-b/4, 284-a/1, 284-a/12

Bedaḫşān + (F) bugün bir kısmı Afganistan, bir kısmı Rusya sınırları içinde kalan Yukarı Sind ve Horasan bölgesinde, Kābil ile Yarkend arasında dağlık bir memleket olup, la'l taşı ile meşhurdur. 97-a/14

beden + (A) gövde, vücut. 15-b/5, 20-b/7, 20-b/10, 21-a/1, 22-a/5, 27-a/9, 27-a/11, 27-a/12, 42-b/3, 42-b/14, 145-b/15, 147-b/14, 149-b/6, 150-b/7, 153-b/15, 155-a/5, 156-b/12, 156-b/13, 162-a/17, 162-b/4, 167-a/14, 177-b/6, 179-a/8, 189-b/9, 226-b/15, 228-b/1, 229-a/12, 236-b/15, 250-b/10, 270-b/1, 270-b/10, 273-b/2, 279-b/14, 285-b/1

b.gevşek ol- (A-T-T) bir çeşit halsizlik.

b.g.o.-maḳ 25-b/16

b.saḳīl ol- (A-A-T) bedenin ağır olması.

b.s.o.-maḳ 25-b/15

b.+-i insān (A-A) insan bedeni. 6-b/10, 7-a/6

b.+-i i.+a 43-b/12

b.+-i i.+dur 6-a/5

b.+-i i.+ıñ 6-a/6, 6-a/8, 6-b/12, 6-b/13

b.+de 7-b/16, 8-b/1, 8-b/17, 16-b/14, 21-b/16, 25-b/17, 39-b/5, 43-b/13, 43-b/16, 43-b/16, 44-a/1, 44-a/3, 63-b/15, 72-b/10, 74-a/3, 135-b/5, 135-b/13, 152-b/11, 154-a/4, 174-b/15, 191-b/9, 218-a/6, 260-a/15, 284-a/12, 284-a/14, 287-a/9, 287-a/14, 287-b/15, 292-a/3, 292-a/8, 295-a/6, 295-a/12, 296-a/14

b.+den 10-b/4, 10-b/4, 13-b/11, 20-b/11, 33-b/13, 39-a/17, 181-a/1, 198-a/17, 203-b/10, 203-b/10, 257-b/8, 271-a/6

b.+e 16-b/1, 17-a/3, 21-a/13, 25-b/4, 27-b/8, 30-b/11, 40-b/15, 42-b/11, 43-a/3, 43-a/13, 43-b/1, 44-a/4, 44-a/5, 46-a/14, 49-a/15, 50-a/4, 61-a/5, 104-a/17, 114-b/5, 135-b/2, 135-b/4, 153-b/14, 174-a/4, 174-a/6, 207-a/1, 221-a/3, 230-b/1, 230-b/4, 230-b/6, 260-a/11, 260-a/15, 268-b/7, 274-b/10, 286-a/3, 287-a/9, 298-b/5, 299-b/6

b.+i 6-a/16, 8-a/16, 9-a/10, 14-a/2, 14-b/2, 14-b/4, 15-a/9, 15-b/10, 17-b/17, 18-a/4, 18-a/7, 19-b/3, 19-b/7, 20-a/1, 20-a/2, 20-b/8, 20-b/11, 20-

b/16, 21-a/14, 21-a/15, 21-b/1, 21-b/2, 21-b/3, 24-a/11, 24-b/2, 25-a/10, 25-b/7, 25-b/9, 27-a/16, 29-a/17, 29-b/9, 29-b/11, 39-b/4, 44-a/15, 46-b/7, 49-a/14, 50-a/11, 52-a/1, 56-a/4, 57-a/12, 63-b/16, 64-b/13, 65-b/5, 72-b/2, 73-a/15, 74-a/11, 83-a/14, 95-a/4, 98-b/14, 103-a/15, 135-b/4, 135-b/5, 135-b/8, 145-b/16, 155-a/6, 159-b/8, 160-a/5, 160-b/14, 161-b/8, 162-b/1, 164-b/4, 164-b/14, 166-a/14, 179-a/17, 179-a/17, 180-a/14, 182-a/2, 182-a/3, 182-b/16, 198-b/2, 216-b/2, 218-a/6, 220-a/7, 222-a/10, 227-a/2, 228-a/3, 228-b/4, 232-a/7, 242-b/9, 245-a/4, 247-a/1, 247-a/8, 249-a/15, 252-a/16, 252-b/16, 253-b/9, 255-b/7, 260-a/6, 262-a/12, 265-a/3, 267-b/3, 271-a/10, 272-a/3, 276-b/13, 281-b/6, 282-a/13, 282-b/8, 283-a/7, 283-a/16, 283-b/10, 284-b/2, 284-b/5, 285-a/16, 291-a/16, 291-b/12, 292-a/14, 294-b/16, 295-a/7, 295-a/11, 295-b/3, 295-b/12, 296-a/1, 296-a/14, 298-a/15

b.+i ıssı ol- (A-T-T) bedenin sıcak olması, hararetlenmesi.

b.+i ı.o.-maḳ 154-a/1

b.+iñ 6-a/10, 17-b/16, 19-a/5, 19-a/8, 20-b/9, 20-b/10, 20-b/17, 20-b/17, 21-a/14, 21-a/15, 30-a/6, 30-b/9, 32-a/10, 32-a/16, 35-b/14, 36-a/6, 39-a/5, 49-a/6, 60-a/11, 79-a/15, 92-b/17, 103-b/9, 117-b/17, 119-b/4, 132-a/1, 145-b/15, 147-b/13, 150-b/14, 181-b/4, 201-b/10, 217-a/7, 227-b/17, 229-a/12, 230-b/8, 259-b/17, 282-a/5, 284-a/10, 286-a/5

b.+inde 28-a/3, 35-a/14, 285-a/13, 285-a/14, 288-a/1

b.+ine 35-a/17, 77-a/17, 227-a/6, 227-a/7, 271-a/4, 275-a/17, 289-a/5

b.+ini 141-a/10, 272-a/1, 280-b/15

b.+iniñ 272-b/15

b.+lerinde 20-b/13

behaḳ + (A) insanın derisinde pul pul beyazlık ve alaca bir renk meydana getiren bir çeşit hastalık. 17-b/2, 35-a/9, 95-a/13, 107-b/16

b.+a 64-a/13, 66-b/5, 67-a/3, 70-b/17, 80-b/7, 96-b/14, 100-b/9

b.+ı 80-b/8

b.+ıñ 289-a/14, 289-a/14

behest + (F) varlığa. 23-b/15

behmen + (F) kökü turp veya havuca benzeyen dikenli bir ot, kuduz otu, kavza kökü. 57-a/9

b.+-i aḥmer (F-A) kırmızı kuduz otu. 236-b/3

be'is + (A) zarar, ziyan. 31-b/17

beḳā + (A) bakilik.

b.+sı 23-b/7, 30-b/11

bekmez + (T) pekmez. 215-a/14

b.+le 238-b/2, 242-b/1

beksimād + (F) katı ekmek, peksimet, pesmet. 226-a/10, 285-b/15

bel (Bkz.bil) + (T) bel, insan bedeninde göğüsle karın arasında daralmış bölüm.

b.aġrıları (T-T) bel ağrıları. 55-b/3

b.aġrısı (T-T) bel ağrısı. 42-a/11, 226-a/14, 249-b/13, 255-b/5, 274-b/12

b.a.+na 258-a/14

b.aġrı- (T-T) bel ağrımak. 274-b/3

b.a.-maḳ 274-b/3

b.ṣovuḳluġı (T-T) bel soğukluğu hastalığı, meninin durmadan akması şeklinde görülen hastalığın bir türü. 246-b/16, 285-a/14

b.ṣ.+na 247-b/1

b.+de 236-a/9

b.+i 209-a/3

b.+ine 134-a/11, 134-a/12, 248-a/15

b.+iniñ 233-a/14

belesān + (A/F) pelesenk, Mekke pelesenği, balsama.

b.aġacı (A/F-T) pelesenk ağacı, balsama ağacı.

b.a.+nıñ 59-a/10

b.yaġı (A/F-T) pelesenk yağı. 8-b/7

belīle (Bkz.belīlec) + (F) belile otu. 56-b/16, 109-b/9, 114-b/16, 116-a/9, 118-a/6, 119-b/2

belīlec (Bkz.belīle) + (A) belile otu. 56-b/16

beliñā + ( ) bir cins zehirli hastalık.

b.+dur 287-a/1

belir- (Bkz.belür-) (T) belirmek, ortaya çıkmak.

b.-ir 44-a/1

b.-mez 44-a/1

belki + (A/F) belki, muhtemel olarak, olabilir. 7-b/7, 12-b/5, 15-a/17, 31-a/15, 34-a/3, 36-b/16, 38-a/5, 40-b/2, 41-b/11, 46-b/10, 48-b/12, 129-a/4, 143-b/6, 151-a/14, 160-a/16, 172-a/8, 172-b/14, 189-b/17, 190-b/13, 196-b/3, 202-a/5, 203-b/6, 212-a/4, 212-b/13, 226-b/12, 233-b/9, 236-a/13, 239-b/9, 244-b/5, 248-b/11, 251-a/11, 252-b/3, 253-a/17, 260-a/9, 260-b/8, 263-a/15, 264-a/13, 266-a/10, 282-a/5

bellūṭ (Bkz.belūṭ) + (A) meşe ağacı, pelit, ayrıca bu ağacın meyvesine de palamut denir.

b.yapraġı (A-T) pelit, meşe yaprağı. 276-b/12

belūṭ (Bkz.bellūṭ) + (A) meşe ağacı, pelit, ayrıca bu ağacın meyvesine de palamut denir. 57-b/1

belür- (Bkz.belir-) (T) belirmek, meydana çıkmak.

b.-se 10-a/16

ben + (T) ben, l.tekil kişi. 44-b/13, 45-b/7, 58-b/13, 134-a/2, 134-a/5, 134-a/9, 134-b/8, 148-a/7, 148-a/9, 163-a/11, 180-a/17

b.+de 77-a/7

b.+i 77-a/6, 133-b/12, 133-b/15, 134-a/2, 134-a/15

b.+im 134-a/3, 135-a/10

bende + (F) kul, köle.

b.+leri 4-b/12

benefşe (Bkz.benefşec) + (F) menekşe. 8-b/4, 26-a/10, 29-b/5, 51-a/17, 52-b/5, 108-a/2, 108-b/2, 109-b/17, 113-a/7, 115-a/6, 115-b/5, 115-b/17, 116-b/16, 118-a/1, 120-a/15, 163-b/11, 183-a/3, 183-b/2, 237-a/6, 243-b/1, 261-a/6, 262-b/1, 262-b/3, 271-b/5, 271-b/17, 275-a/11, 288-b/12

b.çiçegi (F-T) menekşe çiçeği. 133-a/4, 166-a/6, 196-b/7

b.ḫamīresi (F-A) menekşenin ezilerek hamur kıvamına getirilmiş şekli. 11-b/8, 128-b/15, 129-a/8, 139-a/3, 164-a/8, 175-a/12, 275-a/12

b.ḫ.+ni 205-a/12

b.ḫ.+yle 136-a/9, 268-b/16, 269-a/3

b.köki (F-T) mavi zambak kökü, gök sūsen kökü. 277-b/1, 287-b/6, 293-b/4

b.kurusı (F-T) kurutulmuş menekşe. 277-b/7

b.mükerreri (F-A) menekşenin birkaç kez kaynatılmasıyla çıkarılmış suyu, şerbeti. 157-a/2, 172-a/10, 224-a/3

b.şarābı (F-A) menekşe şerbeti, şarabı. 9-a/15, 52-b/7

b.şerbeti (F-A) menekşe şerbeti, şurubu. 35-a/11, 127-a/8, 131-a/2, 137-b/11, 139-a/1, 149-b/3, 157-a/13, 174-a/1, 175-a/11, 177-a/8, 178-a/1, 179-b/9, 190-a/4, 211-a/7, 228-b/11, 236-a/11, 236-a/14, 237-b/12, 240-a/13, 248-a/11

b.ş.+ni 127-b/4, 129-b/8, 154-a/7, 159-a/17, 190-a/8, 205-a/12

b.ş.+yle 40-b/3, 132-b/17, 137-b/12, 139-b/15, 157-a/7, 174-a/16, 175-a/10, 178-a/10, 208-a/8, 221-b/11, 233-a/14, 234-b/15, 237-b/14, 241-b/9, 263-a/6, 263-b/11, 264-b/3, 268-a/15, 271-b/14, 273-b/11

b.+yağı (F-T) menekşe yağı. 9-b/2, 130-b/17, 172-b/5, 188-b/17, 194-b/12, 211-a/8, 233-a/9, 237-a/2, 242-a/3, 272-a/5, 296-b/6

b.y.+yla 138-a/12, 238-b/11, 272-a/1

b.yaprağı (F-T) menekşe yaprağı. 129-b/3, 130-b/14, 190-a/1, 205-b/5, 210-a/3, 211-a/5, 241-b/14

b.y.+ları 164-a/15

benefşec (Bkz.benefşe) + (A) menekşe. 52-b/5

benglik + (F) afyon gibi uyuşturucu ve keyif verici "ban" denilen bir nebat ve bunun tohumu, esrar. 133-b/1

beñze- (T) benzemek, andırmak.

b.-digiçün 225-b/1

b.-yenler 14-a/17

b.-yenlerden 255-b/10

beñzer + (T) eş olan, müşabih. 19-b/2, 51-a/17, 51-b/2, 59-a/16, 63-a/9, 63-b/6, 70-a/11, 78-a/16, 78-b/7, 78-b/9, 84-a/3, 91-a/5, 92-a/12, 184-a/14, 213-a/16, 244-b/12

b.+dür 44-b/3

beñ(i)z + (T) beniz, yüz rengi.

b.+i 7-b/15, 22-a/16, 51-b/16, 77-b/10, 81-b/9, 88-b/8, 105-b/11, 138-b/10, 199-a/3, 203-b/17, 217-b/3, 217-b/5, 228-b/5

b.+i ṭonuḳ ol- (T-T-T) yüzünün kanı çekilmek, canlılığı gitmek.

b.+i ṭ.o.-maḳ 128-b/7

berā'at + (A)

b.+ı 172-a/7

berāber + (F) beraber, birlikte bulunan, bir arada. 28-b/1, 31-b/5, 108-b/3, 114-b/16, 118-b/2, 119-b/15, 122-b/4, 147-b/2, 170-a/4, 174-b/5, 197-b/9, 199-b/6, 215-a/10, 222-a/15, 244-a/2, 249-b/1, 249-b/3, 250-a/2, 250-a/7, 269-a/8, 280-b/2, 283-a/10, 283-b/14, 291-a/2, 293-a/6, 296-b/2

b.+i 80-a/2, 84-b/11, 84-b/13, 118-a/8, 140-a/8, 148-b/17, 214-b/14, 219-a/3, 238-b/2

berbeynā + (Bkz.berbeyne) + ( ) kedi otu, güvercin otu, mine çiçeği ve bu otdan çıkarılan ecza. 179-b/15

berbeyne + (Bkz.berbeynā) + ( ) kedi otu ve kedi otu kökünden çıkarılan ecza. 162-b/17

bere + (T) yara, sıyrık, ezik.

b.+lere 82-b/6

berelen- (T) berelenmek, sıyrılmak, yaralanmak.

b.-mek 294-a/6

b.-miş 68-b/6

ber-fehvā + (F) anlam, kavram üzerine. 2-b/10

berḳ + (A) şimşek.

b.+a 141-b/6

berrāḳ + (A) pek parlak, duru. 58-b/3, 92-a/17, 143-b/17

berrī (güneyik) + (A) yabani, yabani olan ıslah edilmemiş güneyik bitkisi.

b.+si 93-b/11

bertik + (T) burkulmuş, incinmiş. 96-b/4

besbāse + (A) küçük Hindistan cevizi ağacı, ayrıca bu ağacın hoş kokulu tohumu da bu adla bilinir. 112-b/4, 112-b/15, 113-b/12, 114-a/16, 114-b/9, 116-

b/6, 117-b/2, 118-a/5, 128-a/6, 128-a/15, 161-b/14, 183-b/4, 187-a/14, 187-b/4, 189-a/13, 191-a/16, 192-b/4, 220-b/12, 241-a/1, 277-b/8, 286-b/14

besfāyic + (F) bespaye. 56-b/2, 61-a/6, 108-a/3, 109-b/9, 115-a/7, 115-b/1, 115-b/5, 115-b/15, 119-b/8, 136-b/10, 143-a/10, 200-a/7, 210-a/4, 224-a/7, 228-a/5, 263-a/16, 267-b/16, 268-a/14, 288-b/13

b.(şerbeti) (F-A) bespaye şerbeti. 286-a/17-287-b/1

b.+le 56-b/6, 208-b/5, 210-b/11

besle- (T) beslemek, bakmak.

b.-ñ 134-b/8

beş + (T) beş sayısının adı. 11-a/8, 47-b/3, 58-b/5, 86-b/13, 87-a/12, 87-a/17, 100-a/10, 109-b/3, 110-a/16, 113-b/17, 115-a/7, 115-a/17, 115-b/17, 116-a/3, 117-a/4, 117-a/9, 117-b/4, 117-b/12, 118-b/17, 119-a/7, 119-b/11, 121-a/11, 121-b/5, 122-b/14, 123-a/10, 123-a/14, 124-b/4, 124-b/17, 126-a/8, 128-b/11, 136-a/13, 141-a/1, 141-a/2, 141-a/5, 143-b/11, 155-a/2, 155-a/2, 155-a/2, 158-a/5, 161-b/14, 162-a/9, 162-a/10, 163-b/16, 164-a/7, 164-b/8, 164-b/16, 164-b/16, 165-a/13, 171-a/5, 171-a/5, 172-b/17, 172-b/17, 174-a/16, 175-a/9, 184-a/16, 185-a/13, 188-a/4, 188-b/4, 189-a/4, 207-a/16, 215-a/4, 219-b/7, 219-b/7, 220-a/14, 229-b/2, 251-a/4, 251-a/14, 258-b/9, 266-a/8, 268-a/14, 271-a/3, 271-a/13, 276-b/2, 291-a/7

beş altı + (T-T) beş veya altı (yaklaşık olarak). 79-a/16, 105-b/5, 165-a/5, 188-b/5, 198-b/16, 210-b/14

beş on + (T-T) beş veya on (tahminen). 288-a/7, 292-a/2

beş yüz + (T-T) beş yüz. 111-a/14, 155-a/14, 176-b/8

beşer + (T) beşer, her birine veya her defasında beşi bir arada. 10-b/8, 109-a/10, 109-b/17, 117-b/9, 118-a/7, 118-b/6, 118-b/12, 118-b/16, 119-a/1, 155-a/12, 155-b/17, 159-a/9, 193-b/14, 238-a/13, 244-a/14, 245-b/11, 276-b/17, 277-a/1

beşere + (A) insan derisinin dış tabakası.

b.+de 22-a/8

b.+si 19-b/17

b.+yi 60-a/13

beşinci + (T) beşinci, beşinci sıra. 7-a/15, 24-a/1, 36-a/12, 120-b/1, 195-b/14, 208-b/9, 271-a/10, 274-a/12, 292-a/12

betūnigā + ( ) 122-b/4, 132-a/3, 143-a/10, 146-a/16, 148-b/10, 150-a/4, 266-a/13

b.+yı 186-b/14

bevāşırlı (Bkz.bevāsīrli) + (A/T) basuru olan kişi, basurlu kimse. 209-b/4, 209-b/5

bevāsīr + (A) basurlar, mayasıllar, hemoroid. 39-a/16, 52-b/17, 103-a/17, 119-a/16, 121-a/14, 198-b/2, 201-b/11, 203-b/12, 203-b/13, 203-b/13, 217-b/14, 218-b/10, 222-b/14, 222-b/15, 286-a/15

b.ağrıları (A-T) basur ağrısı, ağrıları.

b.a.+nı 125-a/2

b.ḳanı (A-T) basur kanı. 54-b/15, 227-b/13

b.ḳ.+nı 50-b/1, 219-a/10

b.ḳ.+nıñ 227-a/14

(b).sigilleri (A-T) basur memesi.

(b).s.+ne 219-a/6

b.yėlleri (A-T) basurdan kaynaklanan yel, gaz, sancı.

b.y.+nden 176-a/6

b.y.+ni 111-b/9

b.+de 177-a/12

b.+dür 217-a/9

b.+e 47-b/11, 56-b/15, 62-b/5, 68-b/11, 70-a/2, 73-b/2, 103-b/5, 103-b/10, 111-b/15, 114-b/14, 218-b/11, 218-b/13, 219-a/15, 299-b/16

b.+i 44-b/15, 219-a/1, 219-a/13, 277-a/4, 299-b/15, 300-a/1

b.+iñ 217-a/9, 218-b/9, 219-a/4

b.+ini 299-b/17

bevāsīrli (Bkz.bevāşırlı) + (A/T) basuru olan kişi, basurlu kimse. 86-b/3, 217-b/5

bevāsīr otı (A-T) basur için kullanılan bir ot. 218-b/14

bevl + (A) idrar, sidik. 19-a/7, 32-b/10, 32-b/13, 75-a/16, 95-b/5, 222-b/12, 230-b/9, 235-b/5, 235-b/9, 236-a/9, 237-a/13, 237-b/10, 238-b/9, 238-b/17, 239-a/7, 239-a/8, 239-a/9, 240-a/3, 240-a/11, 240-b/11, 247-a/10

b.ṭamla ṭamla gel- (A-T-T-T) idrarın damla damla gelmesi, güçlükle akması.

b.ṭ.ṭ.g.-digini 87-b/4

b.yolı (A-T) idrar yolu.

b.y.+nda 247-b/1

b.+-i şıbyān (A-A) küçük, memeden kesilmemiş erkek çocuğunun idrarı, sidiği.

b.+-i ş.+la 226-b/7

b.+i 44-a/16, 48-a/3, 50-a/15, 50-b/7, 52-b/14, 54-b/2, 55-b/1, 56-b/10, 56-b/14, 57-b/16, 57-b/7, 59-b/9, 61-b/3, 65-b/3, 68-a/8, 68-b/17, 70-a/7, 71-b/17, 73-a/12, 81-b/2, 84-b/1, 86-a/16, 86-b/15, 88-b/4, 88-b/7, 90-a/12, 90-b/13, 94-a/10, 94-b/2, 94-b/7, 95-b/3, 99-b/10, 100-a/4, 100-a/14, 100-b/17, 101-b/10, 102-b/17, 103-b/13, 109-a/5, 123-b/16, 125-b/8, 125-b/13, 199-a/3, 221-a/17, 222-a/7, 230-b/9, 231-a/10, 233-a/1, 233-a/1, 234-a/12, 236-a/10, 237-a/11, 237-a/15, 237-a/15, 239-a/16, 239-b/5, 239-b/6, 239-b/7, 240-a/6, 240-a/7, 240-a/16, 262-b/17, 265-a/4, 267-a/3

b.+i muḫtebes ol- (A-A-T) idrara çıkamama, idrarını yapamama veya güçlükle yapma.

b.+i m.o.-maḳ 248-a/7

b.+iñ 64-b/4, 89-a/2, 239-a/15, 240-a/5

b.+inde 234-a/13

b.+ini 67-a/10

b.+ini ṭutama- (Bkz.b.+ini ṭutma-) (A-T) idrarını tutamama, kontrol edememe.

b.+ ṭ.-yana 300-a/4

b.+ini ṭutma- (Bkz.ṭutama-) (A-T) idrarını tutamama, kontrol edememe.

b.+ini ṭ.-yanlara 122-a/15

b.+iniñ 267-b/8

beyān + (A) anlatma, açık söyleme, bildirme. 5-b/4, 5-b/14, 7-a/4, 7-b/1, 25-a/7, 27-a/6, 42-a/1, 44-a/11, 44-a/12, 126-b/9, 134-b/14, 156-b/1, 169-b/12, 181-a/9, 196-a/9, 220-b/15, 221-a/8, 240-b/10, 256-b/17, 257-a/10, 283-b/17, 294-a/6

b.+ında 272-b/3

b.+ındadur 6-a/3, 7-b/3, 7-b/4, 12-a/10, 19-a/9, 19-a/10, 21-b/15, 24-a/2, 25-b/1, 27-a/7, 28-b/11, 39-b/10, 43-b/10, 106-b/3, 107-a/7, 110-b/3, 115-a/2, 117-a/16, 120-b/1, 122-a/10, 122-b/11, 123-b/5, 125-a/10, 126-a/5, 160-a/1, 160-b/9, 161-a/7, 161-b/1, 162-a/16, 163-b/4, 164-b/3, 164-b/13, 166-a/1, 166-a/9, 166-b/6, 168-a/1, 168-a/14, 168-b/7, 169-a/7, 169-a/14, 170-a/17, 180-b/17, 185-b/2, 189-a/10, 192-a/5, 192-b/7, 193-a/12, 193-b/16, 195-a/17, 215-b/5, 217-a/3, 219-a/16, 219-b/11, 220-a/16, 223-b/3, 227-b/7, 227-b/12, 228-a/16, 229-a/9, 232-b/14, 234-a/5, 236-b/13, 237-a/10, 237-b/10, 241-a/17, 242-b/7, 243-b/4, 245-a/14, 252-b/16, 260-a/11, 260-a/13, 260-b/13, 261-b/13, 270-b/13, 274-a/13, 279-b/12, 279-b/12, 282-a/8, 294-b/10, 296-b/8, 299-a/1

beyān (Bkz.peyān) + (F) meyan, ayı kulağı bitkisi; mavimsi mor çiçekli bir bitkidir.

b.balı (F-T) meyan balı.

b.b.+yla 84-b/13

b.köki (F-T) meyan kökü. 143-a/13, 155-a/12

beyāż + (A) beyaz, ak. 33-b/11, 66-b/8, 77-b/13, 77-b/13, 84-b/5, 92-a/1, 124-a/12, 131-b/14, 168-a/11, 179-a/10, 203-b/17, 222-a/6, 222-a/8, 226-b/17, 233-a/1, 240-a/16, 242-a/4, 247-a/9, 263-a/2, 265-a/3, 265-a/4, 274-b/7

b.bal mūmı (A-T-F) beyaz bal mumu. 124-a/14, 124-b/2, 124-b/7, 124-b/12

b.baraṣ (A-A) abraşlık, sam lekesi hastalığının bir türü.

b.b.+da 289-b/1

b.behaḳ (A-A) insan derisinde beyazlık ve alaca bir renk meydana getiren hastalığın bir çeşidi.

b.b.+a 48-a/4, 74-b/15, 90-a/13

b.b.+da 289-b/2

b.behmen (A-F) beyaz kuduz otu. 112-b/7

b.büber (A-T) beyaz biber. 114-a/17

b.ḫarbaḳ (A-A) ak çöpleme, kar çiçeği, ak otçuk, beyaz boynuz otu, dokuz başlı ve çöplemecik gibi adlarla bilinen bir ot. 66-b/15

b.ḫaşḫāş (A-A) ak haşhaş.

b.ḫ.+ı 180-b/12

b.ḫ.başı (A-A-T) ak haşhaş başağı, kapsülü.

b.ḫ.b.+ndan 122-b/13

b.ḫ.ḳabuğı (A-A-T) ak haşhaşın kabuğu. 110-a/14

b.ḫ.südi (A-A-T) beyaz haşhaştan çıkarılan süt, beyaz sıvı. 158-a/4

b.ḫ.şerbeti (A-A-A) beyaz haşhaştan elde edilen şerbet, şurup.

b.ḫ.ş.+yle 137-b/14

b.ḫ.tuḫmı (A-A-F) beyaz haşhaş tohumu. 131-a/5, 133-a/6, 154-b/2, 179-b/16, 193-b/1, 271-b/10

b.ḫ.t.+nı 237-a/5

b.ḫ.t.+yla 154-b/6

b.incü (A-T) beyaz inci. 113-b/9

b.kāfūr merhemi (A-A-A) beyaz kafur otundan yapılmış merhem. 164-b/12

b.ḳızıl (A-T) beyaz ile kırmızı arası bir renk, kızılımsı.

b.ḳ.+a 51-b/3

b.kirec (A-F) ak kireç; mermer, tebeşir, kireç taşı gibi bir çok taşın maddesini oluşturan kalsiyum oksidin beyaz renkli olanı. 283-b/9

b.kök (A-T) beyaz kök.

b.k.+dür 97-b/14

b.köpük (A-T) beyaz köpük. 200-b/11

b.mercān (A-A) ak mercan. 278-a/5

b.neft yaġı (A-F-T) neft yağının beyazı. 150-a/12

b.şandal (A-A) beyaz sandal ağacı. 111-a/3, 113-a/6, 122-a/4, 124-a/10, 189-a/2, 193-a/3

b.şeker (A-F) ak şeker. 114-b/2, 117-a/10, 120-a/3

b.zāc (A-A) beyaz demir sülfat.

b.z.+ı 186-b/11

b.+a 70-a/12, 157-a/6, 170-b/10, 217-b/2, 237-a/12, 267-a/3

b.+dur 57-a/10

b.+ı 80-a/11, 289-a/14

b.+ından 103-a/1

b.+ını 104-b/2

b.+ınıñ 61-a/9

beyāż + (A) gözde beyazlık şeklinde oluşan bir çeşit rahatsızlık, katarakt.

b.+ı 76-a/17

b.+ına 162-a/15

beyn + (A) ara, aralık, arasında.

b.+inde 58-b/4, 92-a/12, 171-a/17

b.+indedür 58-a/15

b.+ini 145-b/6

beyne'r-rūḥ + (A-A) ruhlar (ile beden) arası. 1-b/10

beyne's-sebīleyn + (A-A) büyük ve küçük idrarın çıkış noktaları arasındaki kısım, iki çıkış, iki anüs, iki çeşme arası. 241-a/15

bey(i)n + (T) beyin, dimağ.

b.+ini 74-a/12, 150-a/3

bey(i)t + (A) beyit, aynı vezinde iki mısradan ibaret söz. 23-b/15

b.+ini 23-b/14

beyt + (A) bölüm, oda, kısım.

b.+i 28-b/13, 28-b/14, 28-b/14

beyyināt + (A) açıkça belli olan şeyler. 3-a/8

beyż + (A) yumurta. 104-a/16

bez + (A) bez, herhangi bir iş için kullanılan pamuktan veya ketenden yapılmış kumaş, dokuma. 128-b/3, 214-a/8, 294-b/7, 295-b/13

b.+den 158-a/7

b.+e 62-a/8, 82-b/10, 161-b/4

b.+i 20-b/4, 233-b/2

b.+leri 208-a/12, 294-a/9

b.+lerile 40-b/6

bezl + (A) bol bol verme, saçma.

b.+-i ḳudret (A-A) Allah'ın cömertliği. 3-a/2

bezr + (A) tohum, keten tohumu.

b.yağı (A-T) tohumlardan, ekilecek tanelerden elde edilen yağ. 209-b/15, 212-a/10

b.+-i benc (A-A) beyaz benc otu, beyaz tatula, şeytan otu. 258-b/17

b.+-i b.yaprağı (A-A-T) beyaz benc otu yaprağı. 218-b/2

b.+-i ḳaṭūnā (A-) pire otu, karnıyarık otu. 57-a/13, 204-b/14

b.ḳ.+yı 281-a/6

b.ḳ.+yla 281-a/5

b.ḳ.lu'ābı (A- -A) pire otu, karnıyarık otu suyu-özsuyu. 127-a/6, 158-a/4, 272-a/3

b.ḳ.l.+nı 166-a/4, 294-b/12

b.ḳ.l.+yla 121-b/3, 208-a/16

bıçaġ/ḳ + (T) bıçak, keski aleti.

b.+ıla 79-a/17

b.+ını 134-a/16, 134-b/2

b(ḳ).+larını 134-a/12

b(ḳ).ṣab(ı) (T-T) bıçak sapı.

b(ḳ).ṣ.+ları 55-a/9

bıldırcın + (T) bıldırcın; tavukgillerden, boz renkli, benekli , eti için avlanan göçebe kuş. 52-b/10

bıñar + (T) pınar, çeşme.

b.+dan 91-b/14, 91-b/15

bındıḳ + (A) fındık. 85-a/15

bıraġ/ḳ- (T) bırakmak.

b.-ır 262-b/14

b.-ub 216-a/14

b(ḳ).-alar 191-b/5

bıṭṭīḫ + (A) kavun.

b.+-i aṣfer (A-A) kavun, sarı kavun. 88-b/6

b.+-i aḫżar (A-A) karpuz, yeşil kavun. 88-b/2

bıyıḳ + (T) bıyık. 91-b/4

bi-'aynihī + (A) aynıyla, olduğu gibi, tıpkı. 152-b/14, 198-a/11, 267-a/5

biberiyye + (T) biberiye, kuş dili, lisānü'l-'aṣāfīr. 57-b/13, 148-b/8, 167-b/5, 182-a/16, 183-b/1, 239-b/1, 259-b/12

b.şuyı (T-T) biberiye suyu.

b.ş.+yla 149-a/1

b.yağı (T-T) biberiyeden elde edilen yağ. 150-a/11, 152-b/9

b.+niñ 150-a/13

b.+yi 149-b/7

bī-buḫl + (F/A) cimri, pinti olmama. 2-a/3

bidārü'n-naṣr + (A-A) 300-b/2

bi'd-devleti'l-'Osmāniyye + (A-A-A) Osmanlı Devleti ile. 300-b/9

bi-emr-illāhi te'ālā + (A-A-A) Yüce Allah'ın emriyle. 3-a/2, 105-a/13

bi-emri's-sulṭānu'l-a'ẓami + (A-A-A) büyük sultanın emri ile. 300-b/3

biḥaseb + (A) bakımından. 1-b/12

bi-ḥasebi'l-kem + (A-F) azlık bakımından. 31-a/4, 31-a/8

bi-ḥasebi'l-keyf + (A-A) tabiat, yapı bakımından. 30-b/13, 31-a/16

biḫr + (A) ağız kokusu, ağzın kötü kokması şeklinde bilinen rahatsızlık. 169-a/6

bil (Bkz.bel) + (T) bel.

b.+e 42-a/11

bil- (T) bilmek, anlamak.

b.-dim 171-b/7

b.-dükleri 180-b/9

b.-mek 17-a/4

b.-mekle 23-a/9

b.-meniñ 138-b/7

b.-mesiniñ 298-a/11

b.-mez miyim 134-a/5

b.-mezler 55-a/4

b.-mişler 184-b/10

b.-mişlerdür 184-b/3

b.-üb 23-b/8

b.-ür 271-a/16

b.-üriz 33-a/7

b.-ürler 271-a/16

bilād + (A) memleketler, şehirler, kasabalar.

b.-da 92-a/5

bi'l-'arż + (A) arz ile. 25-b/9

bildür- (T) bildirmek, anlatmak, ifade etmek.

b.-ür 6-a/4, 30-b/6, 220-a/3, 247-b/14, 256-a/2, 287-b/16

bile + (T) dahi, de. 30-b/8, 33-b/8, 55-a/9, 56-b/7, 62-a/3, 74-a/4, 77-b/11, 84-a/9, 88-b/13, 91-b/17, 104-a/5, 123-a/14, 124-b/16, 129-b/3, 132-b/4, 134-b/7, 134-b/12, 139-a/16, 140-b/9, 151-b/10, 160-b/11, 161-b/12, 165-b/7, 172-a/7, 182-a/1, 184-a/4, 186-a/12, 196-a/11, 196-b/13, 197-b/5, 198-b/5, 198-b/6, 179-b/9, 199-a/3, 199-b/4, 199-b/9, 201-a/2, 201-b/10, 204-b/17, 212-b/16, 218-b/12, 222-b/12, 223-a/2, 223-b/1, 223-b/11, 230-b/8, 234-a/3, 237-a/13, 239-a/7, 239-a/9, 243-b/6, 244-b/4, 249-a/16, 257-a/15, 264-a/5, 266-b/2, 268-b/8, 271-a/16, 282-b/7, 283-a/14, 291-a/13, 298-a/9, 299-b/5

bile + (T) böyle, bunun gibi, buna benzer. 72-b/10, 137-b/1, 138-a/14, 143-a/14, 157-a/4, 198-b/6, 219-a/7, 244-b/10, 292-a/3

bile + (T) ile, birlikte, beraber. 45-a/12, 257-b/15

bilek + (T) elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm.

b.+lerine 263-b/15

bi'l-ḫāṣṣa + (A) mahsus, hususî olarak; hele. 76-a/13, 141-b/4, 144-a/6, 144-a/13, 144-b/6, 150-a/2, 152-a/10, 161-b/6, 165-b/7, 165-b/14, 167-b/15, 173-b/9, 173-b/11, 173-b/14, 173-b/15, 182-b/2, 204-b/1, 211-b/3, 227-a/8, 227-a/9, 228-a/16, 231-a/6, 234-b/1, 235-a/15, 252-a/12, 252-a/17, 252-b/3, 253-a/17, 253-b/3, 254-a/15, 254-b/2, 257-a/6, 269-a/11, 288-a/17, 299-a/14, 299-b/7, 299-b/12, 299-b/14, 299-b/16

bi'l-ḫāṣṣiyye + (A) özellikle, mahsus, hususî olarak. 93-b/14

bilin- (T) bilinmek, anlamak.

b.-mesi 273-a/2

b.-mesine 184-b/3

b.-mezse 192-a/16

b.-ür 6-a/11, 19-a/14, 34-b/3, 223-b/14, 261-a/2

bi'l-keyfiyye + (A) özellikle, özel olarak. 93-b/13

bi'l-külliyye + (A) büsbütün, bütün bütün. 15-a/13, 31-b/14, 147-b/4, 149-b/9, 167-a/2, 205-a/15, 257-b/1

billūr + (A) oldukça parlak ve şeffaf taş veya pek saf ve temiz beyaz cam, kristal.

b.ma'deni (A-A) kristal madeni. 168-a/8, 237-b/4

bilme- (T) bilmemek, anlamamak.

b.-mişlerdür 184-b/2

b.-yüb 180-a/11, 239-b/10

bī-mecāl + (F-A) halsiz, takatsiz, zayıf, dermansız, bitkin. 257-a/7

bin + (A) oğul. 4-b/2, 4-b/2, 4-b/3

bin- (T) hayvanlar için çiftleşme durumu.

b.-er 246-a/10

bin- (T) binmek.

b.-dükde 21-a/9

b.-mek 21-a/5

biñ + (T) bin sayısının adı. 144-a/16, 149-b/13, 150-a/1

biñ altmış yedi + (T-T-T) bin altmış yedi, 1067 yılı. 153-b/5

biñ biñ + (T) bin bin, binlerce. 12-a/5

bī-nażīr + (F-A) eşsiz, eşi bulunmayan.

b.n.+dür 26-a/14, 136-a/8, 137-a/4, 139-b/10, 151-b/12, 219-a/16, 258-a/4

bingeşik + (T) üst üste binmiş. 246-a/9

bir + (T) bir sayısının adı ve herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren kelime, ayrıca "aynı, eş olmak" anlamında kullanılan sözcük. 2-a/3, 2-b/8, 2-b/16, 3-b/9, 4-b/17, 4-b/17, 5-a/7, 5-a/7, 5-a/17, 6-a/1, 6-a/2, 6-a/8, 6-a/17, 6-b/14, 7-b/3, 7-b/6, 9-b/13, 10-a/1, 10-b/4, 11-a/15, 11-b/17, 12-a/4, 12-a/9, 12-a/16, 12-b/5, 13-b/16, 13-b/16, 14-a/5, 14-b/10, 14-b/12, 14-b/13, 14-b/14, 14-b/15, 14-b/16, 15-a/5, 15-b/4, 15-b/5, 15-b/9, 15-b/11, 15-b/12, 15-b/16, 15-b/16, 16-a/3, 16-a/11, 16-a/12, 16-a/17, 16-b/4, 16-b/6, 16-b/7, 16-b/8, 16-b/12, 17-b/10, 18-a/3, 18-b/2, 18-b/5, 19-a/12, 19-a/13, 19-b/5, 20-a/7, 20-a/9, 20-a/11, 21-a/3, 23-a/8, 23-a/9, 23-

a/10, 23-b/10, 25-a/8, 26-b/15, 28-a/17, 29-a/6, 30-b/2, 31-b/2, 31-b/6, 31-b/8, 32-a/4, 32-b/5, 32-b/5, 34-a/1, 34-a/6, 34-a/6, 34-a/13, 35-a/17, 35-b/15, 35-b/15, 36-a/10, 36-a/15, 36-a/15, 36-b/6, 37-a/2, 37-a/6, 37-a/11, 37-a/14, 37-b/1, 37-b/3, 37-b/11, 39-b/12, 41-a/5, 41-a/9, 41-a/10, 41-a/15, 41-b/12, 42-a/17, 42-b/7, 43-b/7, 43-b/13, 43-b/15, 43-b/16, 44-b/9, 45-a/9, 45-a/10, 45-b/4, 45-b/6, 45-b/6, 45-b/11, 48-b/16, 49-b/2, 49-b/10.50-a/16, 51-a/3, 51-b/1, 51-b/4, 51-b/9, 52-b/13, 54-a/13, 55-a/11, 55-a/15, 56-b/6, 58-a/11, 58-a/17, 58-b/7, 59-a/14, 59-a/15, 59-a/16, 59-b/4, 59-b/6, 61-a/11, 61-a/6, 61-a/7, 61-b/14, 61-b/6, 62-a/8, 63-a/5, 63-a/7, 63-b/1, 63-b/5, 63-b/8, 64-a/3, 64-b/1, 64-b/16, 65-b/12, 67-a/8, 67-b/16, 69-a/2, 69-a/4, 69-b/16, 70-a/11, 70-a/12, 70-a/16, 70-a/8, 70-b/1, 71-a/7, 71-b/12, 73-b/15, 75-b/14, 75-b/17, 76-a/4, 77-a/11, 77-a/2, 77-a/2, 77-a/6, 78-a/14, 78-a/15, 78-a/16, 78-a/16, 78-b/9, 78-b/9, 79-a/11, 79-b/1, 79-b/1, 79-b/14, 79-b/17, 80-a/12, 80-a/12, 80-a/2, 80-a/5, 80-a/6, 80-a/9, 80-b/15, 80-b/17, 80-b/6, 82-b/10, 82-b/14, 83-b/17, 84-a/3, 84-a/5, 84-b/3, 84-b/5, 84-b/9, 86-a/11, 86-b/14, 86-b/16, 88-b/14, 90-a/2, 90-b/14, 90-b/7, 91-a/5, 91-a/6, 91-b/14, 91-b/5, 92-a/11, 92-a/13, 92-b/9, 94-a/6, 95-a/17, 95-b/12, 95-b/17, 97-a/14, 97-b/14, 97-b/16, 97-b/17, 97-b/5, 98-a/15, 98-b/10, 99-a/1, 99-a/6, 101-a/10, 101-b/1, 102-a/14, 102-a/15, 104-a/6, 104-a/9, 104-a/10, 105-a/11, 105-a/12, 105-a/6, 105-b/3, 106-a/6, 107-a/2, 107-a/13, 108-a/13, 108-a/13, 108-b/10, 108-b/10, 110-a/11, 110-a/11, 111-a/11, 111-a/9, 112-a/15, 112-a/6, 112-a/7, 112-a/7, 112-a/9, 112-b/13, 112-b/2, 113-a/1, 113-b/3, 113-b/8, 114-a/9, 114-a/14, 114-a/14, 114-b/6, 114-b/10, 115-a/6, 115-a/12, 116-a/2, 116-b/2, 116-b/2, 117-b/7, 118-a/9, 119-a/8, 119-a/14, 120-a/8, 120-a/17, 121-a/7, 121-a/12, 122-a/11, 122-a/14, 122-b/1, 122-b/17, 123-a/11, 123-b/11, 124-a/12, 124-b/6, 125-a/15, 125-a/15, 125-b/4, 125-b/4, 126-a/9, 126-a/14, 128-a/2, 128-a/13, 128-b/12, 128-b/3, 128-b/5, 129-a/11, 129-a/16, 129-b/15, 129-b/16, 129-b/9, 130-b/13, 130-b/15, 130-b/4, 130-b/5, 131-a/14, 131-a/9, 131-b/11, 131-b/12, 131-b/4, 131-b/8, 132-a/15, 132-a/4, 132-a/8, 132-b/1, 132-b/11, 132-b/14, 132-b/2, 132-b/6, 133-a/10, 133-a/10, 133-a/15, 133-a/5, 133-b/14, 133-b/15, 133-b/9, 134-a/1, 134-a/14, 134-a/6, 134-a/8, 134-a/9, 134-b/17, 134-b/9, 135-a/2, 135-a/2, 135-a/4,

135-a/5, 136-a/15, 136-a/4, 136-a/6, 136-a/9, 136-b/5, 136-b/6, 136-b/6, 136-b/13, 136-b/14, 136-b/15, 136-b/15, 136-b/16, 137-a/4, 137-a/5, 137-a/9, 137-a/11, 137-b/4, 138-a/6, 138-a/15, 138-b/2, 138-b/3, 138-b/14, 139-a/10, 139-a/17, 139-b/2, 139-b/3, 139-b/12, 139-b/17, 140-a/1, 140-a/2, 140-a/6, 140-a/6, 140-a/9, 140-a/13, 140-a/14, 140-b/1, 140-b/6, 140-b/8, 140-b/16, 141-a/3, 141-b/13, 141-b/13, 141-b/17, 141-b/17, 142-a/10, 142-a/14, 142-b/2, 142-b/7, 142-b/13, 143-a/11, 143-a/13, 143-b/10, 143-b/14, 143-b/17, 144-a/11, 144-b/9, 145-a/4, 145-b/7, 146-a/7, 146-a/9, 146-a/10, 146-b/17, 147-a/4, 147-a/6, 147-a/14, 147-b/3, 147-b/11, 147-b/13, 148-a/3, 148-a/9, 148-b/10, 149-a/12, 149-b/1, 149-b/1, 149-b/1, 149-b/13, 149-b/13, 149-b/15, 150-b/11, 150-b/14, 150-b/15, 150-b/17, 151-a/8, 151-b/4, 152-a/11, 152-a/13, 152-b/7, 152-b/7, 152-b/12, 153-a/11, 153-b/11, 153-b/13, 153-b/14, 155-a/13, 155-b/4, 155-b/7, 155-b/13, 156-a/1, 157-a/8, 157-a/15, 158-a/7, 158-b/1, 158-b/5, 159-a/10, 159-b/5, 159-b/6, 159-b/11, 159-b/16, 160-a/11, 160-a/12, 160-b/6, 160-b/7, 160-b/7, 160-b/8, 160-b/10, 161-a/3, 161-a/3, 161-a/16, 161-b/3, 161-b/4, 162-a/5, 162-a/11, 162-a/11, 162-a/11, 162-a/12, 162-a/16, 162-a/17, 163-a/4, 163-a/9, 163-b/16, 164-b/11, 165-a/3, 165-b/5, 166-a/10, 166-b/2, 168-a/1, 168-a/10, 168-b/3, 168-b/5, 169-a/2, 169-a/4, 169-a/5, 169-b/8, 169-b/9, 169-b/10, 169-b/17, 170-a/5, 170-a/6, 170-a/12, 170-a/17, 170-b/3, 170-b/15, 171-a/14, 171-b/5, 171-b/9, 171-b/11, 171-b/12, 172-a/16, 172-b/11, 173-a/1, 173-b/8, 173-b/9, 173-b/12, 173-b/13, 173-b/13, 173-b/14, 174-a/10, 174-b/6, 175-a/6, 175-a/8, 175-b/2, 175-b/4, 175-b/7, 175-b/7, 175-b/11, 175-b/15, 176-a/16, 176-b/5, 176-b/14, 177-a/5, 177-a/8, 177-b/2, 177-b/3, 178-a/13, 178-b/16, 178-b/16, 179-a/1, 179-a/6, 179-b/7, 179-b/8, 179-b/10, 179-b/16, 180-a/16, 181-a/12, 181-a/14, 181-b/6, 181-b/6, 181-b/12, 183-a/12, 183-b/1, 184-a/10, 184-a/13, 184-a/15, 184-a/16, 184-a/17, 184-b/3, 184-b/8, 184-b/9, 184-b/14, 185-a/1, 185-a/2, 185-a/15, 185-b/14, 186-a/4, 187-a/5, 187-a/10, 187-a/11, 187-b/8, 187-b/10, 187-b/15, 188-b/3, 188-b/6, 188-b/6, 189-a/17, 189-b/10, 190-b/16, 192-a/1, 192-a/6, 192-a/8, 192-b/6, 192-b/10, 193-a/14, 193-b/11, 194-a/12, 194-a/16, 194-b/1, 194-b/6, 194-b/10, 194-b/12, 194-b/15, 195-a/4, 195-a/5, 195-a/7, 195-a/15, 195-b/13, 196-b/9,

196-b/17, 197-a/8, 197-a/10, 197-a/17, 197-b/15, 197-b/17, 198-a/4, 198-a/5, 198-a/15, 199-a/7, 199-a/10, 199-a/15, 199-b/13, 199-b/13, 199-b/15, 199-b/16, 200-a/4, 200-a/15, 200-b/1, 200-b/3, 201-a/5, 202-a/9, 202-b/7, 203-a/7, 203-b/9, 203-b/12, 203-b/12, 204-a/9, 204-b/2, 204-b/13, 204-b/15, 204-b/16, 205-b/2, 205-b/2, 206-b/16, 207-a/9, 207-a/11, 207-b/9, 207-b/11, 207-b/12, 207-b/13, 208-a/8, 208-a/9, 208-a/9, 208-b/1, 208-b/7, 209-a/1, 209-a/5, 209-a/7, 209-a/16, 210-a/13, 211-a/6, 211-b/1, 211-b/4, 211-b/7, 211-b/9, 211-b/10, 211-b/11, 212-a/1, 212-a/4, 212-b/12, 213-a/2, 213-a/4, 213-a/15, 213-a/17, 213-b/15, 214-a/4, 214-a/5, 214-a/6, 214-a/12, 214-a/15, 214-b/3, 214-b/8, 215-a/2, 215-a/6, 216-a/12, 216-b/9, 216-b/12, 216-b/13, 217-a/16, 217-a/16, 218-a/8, 219-a/10, 219-a/12, 219-b/3, 220-a/2, 220-a/4, 220-a/5, 220-a/5, 220-a/14, 221-a/2, 221-b/8, 221-b/10, 221-b/11, 222-a/16, 222-b/9, 222-b/9, 222-b/9, 223-a/6, 223-a/11, 224-b/13, 225-a/7, 225-a/8, 225-a/14, 225-b/6, 225-b/7, 225-b/8, 225-b/9, 225-b/12, 226-b/2, 226-b/17, 227-a/7, 227-b/4, 227-b/13, 227-b/16, 228-a/6, 228-a/15, 228-b/6, 229-a/3, 229-a/11, 229-b/3, 230-a/6, 230-a/9, 230-a/15, 230-b/9, 230-b/17, 231-b/3, 231-b/4, 231-b/4, 231-b/6, 231-b/9, 231-b/11, 231-b/12, 231-b/15, 232-a/7, 232-a/9, 232-b/1, 233-a/9, 233-b/2, 234-a/11, 234-b/4, 234-b/6, 234-b/6, 235-b/4, 235-b/4, 236-a/2, 236-a/2, 236-a/7, 236-a/15, 236-a/17, 236-b/4, 237-a/15, 237-b/15, 238-a/2, 238-a/4, 238-a/4, 238-a/11, 238-b/1, 238-b/4, 239-a/14, 239-b/3, 239-b/4, 239-b/5, 241-a/10, 241-a/15, 241-b/1, 242-a/17, 242-b/14, 243-a/11, 243-a/16, 243-b/7, 244-a/3, 244-a/6, 244-a/15, 244-a/16, 244-a/16, 244-b/3, 244-b/6, 244-b/9, 244-b/13, 244-b/14, 245-a/2, 245-a/4, 245-a/9, 245-b/5, 245-b/6, 245-b/11, 246-a/4, 246-a/7, 246-a/16, 246-b/5, 246-b/12, 246-b/13, 246-b/16, 246-b/17, 247-a/6, 247-b/8, 247-b/16, 247-b/16, 248-a/10, 249-a/3, 249-a/12, 250-a/8, 251-a/2, 251-a/8, 251-a/9, 251-a/15, 251-b/10, 251-b/11, 251-b/12, 251-b/13, 251-b/16, 252-b/9, 253-a/12, 253-b/1, 253-b/13, 253-b/14, 254-a/2, 254-a/5, 254-b/5, 254-b/7, 254-b/10, 255-a/6, 255-a/12, 255-b/6, 256-b/11, 257-a/17, 257-b/7, 257-b/9, 257-b/10, 257-b/11, 257-b/15, 258-a/2, 258-a/3, 258-a/4, 258-a/5, 258-a/6, 258-a/8, 258-a/14, 258-a/15, 258-b/7, 259-a/2, 259-a/8, 259-b/2, 259-b/3, 259-b/13, 260-a/9, 260-a/10, 260-a/13, 260-b/2,

260-b/9, 260-b/14, 261-b/6, 261-b/8, 262-b/8, 262-b/13, 263-a/3, 263-b/3, 265-b/1, 265-b/6, 265-b/8, 265-b/10, 266-a/7, 267-b/1, 267-b/10, 267-b/13, 268-a/5, 268-a/5, 268-a/13, 268-a/17, 268-b/2, 268-b/2, 268-b/2, 268-b/3, 268-b/9, 269-a/2, 269-a/9, 269-a/10, 269-a/12, 269-a/13, 269-a/14, 270-a/5, 270-a/16, 270-a/16, 270-a/17, 270-b/15, 271-a/11, 271-a/14, 271-b/3, 271-b/14, 272-a/13, 272-b/15, 273-a/12, 273-a/16, 273-b/16, 274-a/2, 274-a/4, 275-b/11, 275-b/12, 275-b/14, 275-b/14, 277-a/8, 277-a/9, 277-b/1, 277-b/3, 277-b/7, 277-b/9, 278-a/5, 278-a/5, 278-b/14, 279-a/1, 279-a/1, 280-b/6, 280-b/14, 281-a/2, 281-a/14, 281-b/1, 281-b/1, 281-b/12, 281-b/13, 282-a/10, 282-b/7, 283-a/1, 283-a/2, 285-a/6, 285-a/10, 285-b/11, 286-b/5, 286-b/11, 286-b/12, 286-b/15, 287-b/7, 287-b/8, 287-b/17, 289-a/4, 289-a/11, 289-b/7, 289-b/8, 291-a/13, 291-b/3, 291-b/7, 291-b/7, 291-b/7, 292-a/5, 294-a/2, 294-a/5, 294-a/14, 295-a/15, 295-b/8, 296-b/4, 297-a/12, 297-b/4, 297-b/5, 298-a/4, 300-a/1, 300-a/10

b.+dür 274-a/16

bir + (T) aynı zaman, aynı an; bir arada olma durumu. 13-b/15, 17-a/4, 17-a/15

biraḫt + (F) at takımı. 4-b/5

bir azacıḳ + (T-T) birazcık, azacık, pek az, çok az. 166-a/6, 167-a/16, 172-b/5, 200-a/7, 207-a/12, 210-b/15, 225-b/7, 226-b/17, 231-a/3, 259-b/13, 281-a/5

bir buçuḳ + (T-T) bir buçuk. 60-b/1, 112-b/3, 112-b/6, 113-b/9, 116-a/6, 116-b/2, 117-a/11, 118-b/7, 124-b/4, 125-a/7, 125-b/4, 125-b/10, 126-a/9, 127-a/7, 128-a/13, 128-a/16, 139-b/11, 139-b/17, 143-b/9, 144-a/9, 154-b/3, 156-a/1, 157-a/12, 158-a/15, 158-a/15, 168-a/12, 168-a/13, 169-a/10, 176-a/15, 183-a/7, 187-a/14, 190-b/17, 191-b/17, 192-b/4, 194-a/7, 194-b/4, 195-a/5, 198-a/1, 199-b/12, 200-a/15, 200-b/1, 203-a/5, 207-a/11, 213-b/14, 218-a/8, 218-a/8, 225-a/13, 226-b/1, 230-b/13, 231-a/5, 236-a/1, 237-a/3, 238-a/11, 246-b/2, 268-b/13, 268-b/14, 270-b/5, 273-a/11, 277-a/7, 293-a/17

bir düzeye + (Bkz.bir düziye) (T-T) hep aynı, sürekli olarak, hep bir tarzda. 12-b/3

bir düziye + (Bkz.bir düzeye) (T-T) hep aynı, sürekli olarak, hep bir tarzda. 264-b/2

bir iki + (T-T) bir veya iki (yaklaşık olarak). 150-b/3, 163-a/2, 165-a/6, 171-a/7, 205-b/3, 223-a/6, 232-b/4, 266-a/10, 289-b/13

bir ḳac + (T-T) birkaç, çok olmayan, az sayıda. 9-b/17, 15-a/3, 31-b/17, 34-b/15, 39-b/10, 43-a/10, 46-a/14, 48-b/8, 51-a/10, 55-a/1, 77-b/1, 82-b/4, 118-b/17, 128-a/10, 134-b/7, 135-a/11, 140-a/6, 141-a/10, 143-b/14, 148-a/9, 150-b/6, 153-b/2, 156-a/9, 157-a/14, 161-b/2, 165-a/2, 167-a/7, 169-b/4, 169-b/7, 171-a/4, 171-b/11, 173-a/14, 176-b/11, 178-a/6, 193-b/8, 194-a/11, 194-a/17, 198-b/17, 200-b/10, 201-b/15, 202-a/17, 203-b/4, 205-a/6, 207-a/15, 207-b/2, 209-b/16, 210-b/8, 210-b/14, 214-a/11, 216-a/2, 216-a/12, 218-b/16, 219-a/11, 219-a/15, 221-b/12, 221-b/15, 229-a/14, 229-a/15, 244-a/5, 244-b/1, 249-b/16, 251-b/11, 257-a/5, 261-a/13, 279-b/7, 288-b/7, 289-a/13, 292-a/9, 298-a/15

biraz + (T) biraz, birazcık, azacık, az miktarda. 12-a/11, 13-b/3, 15-b/1, 16-a/10, 17-b/7, 19-b/5, 21-b/10, 24-b/4, 31-b/16, 34-a/6, 40-b/7, 41-a/10, 44-a/11, 49-b/16, 56-b/6, 57-b/9, 61-a/6, 64-a/1, 64-a/2, 65-a/13, 86-a/13, 91-a/8, 104-a/12, 107-b/11, 120-a/9, 120-b/10, 127-a/14, 129-b/11, 131-a/7, 132-a/12, 132-b/8, 132-b/8, 139-b/2, 140-a/11, 144-a/1, 148-a/15, 149-a/7, 149-b/3, 149-b/17, 149-b/17, 151-b/2, 151-b/7, 157-b/10, 157-b/12, 158-a/11, 159-a/13, 163-b/2, 165-b/2, 165-b/3, 165-b/5, 166-b/16, 167-a/8, 167-a/15, 169-a/4, 169-b/1, 170-a/16, 172-a/14, 173-a/7, 174-a/11, 174-b/16, 189-a/16, 189-b/10, 190-a/14, 190-a/17, 190-b/3, 190-b/4, 191-b/6, 193-a/10, 193-b/15, 205-b/14, 207-a/4, 208-b/5, 208-b/5, 209-b/14, 211-a/10, 214-a/12, 219-b/11, 227-a/4, 228-b/17, 230-b/2, 232-b/9, 238-b/8, 239-a/11, 239-a/13, 241-b/11, 241-b/11, 241-b/16, 242-a/3, 242-a/3, 245-b/17, 248-b/6, 248-b/7, 248-b/8, 253-a/8, 257-a/5, 267-b/2, 274-b/16, 278-b/10, 292-b/2, 292-b/14, 293-a/4, 293-a/9, 293-a/10

birazcik + (T) birazcık, az bir şey, azacık. 29-b/2, 41-a/11, 79-b/10, 130-a/12, 149-b/2, 149-b/5, 174-a/6

birbiri + (T) birbiri, karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

b.+nden 272-b/4, 285-a/9

b.+ne 31-b/4, 139-a/12, 140-b/6, 156-a/3, 158-a/7, 195-b/3, 284-a/6, 290-a/14

b.+niñ 217-a/6

b.+yle 1-b/9, 1-b/12, 287-a/6

birer + (T) birer, her birinden bir, her birine bir. 10-b/10, 27-a/6, 72-b/16, 75-a/5, 102-b/2, 107-b/3, 107-b/9, 110-b/9, 112-b/8, 112-b/16, 113-a/12, 113-b/14, 113-b/16, 114-a/17, 114-b/2, 116-b/12, 117-a/1, 118-a/14, 118-b/8, 119-a/7, 119-b/11, 119-b/17, 120-a/3, 120-a/7, 120-b/12, 121-a/1, 121-b/16, 122-b/7, 123-a/5, 123-b/9, 136-b/10, 139-b/12, 141-a/6, 143-a/3, 143-b/1, 143-b/2, 144-a/10, 144-b/1, 146-a/17, 146-b/1, 149-a/17, 150-a/5, 155-a/1, 155-a/14, 158-b/15, 159-a/5, 161-a/10, 161-a/14, 161-b/15, 163-a/1, 163-a/7, 164-a/15, 165-a/17, 166-b/14, 168-a/3, 168-a/9, 168-b/16, 169-a/11, 169-a/12, 170-a/14, 172-b/2, 172-b/16, 176-b/7, 178-b/12, 180-b/4, 183-a/7, 183-b/5, 184-a/7, 187-a/3, 187-a/9, 187-a/15, 188-a/3, 189-a/4, 189-a/13, 190-a/2, 191-a/16, 191-b/11, 192-b/13, 192-b/3, 193-a/4, 194-a/8, 196-b/8, 198-b/14, 200-a/14, 202-b/8, 202-b/17, 203-a/5, 206-a/10, 206-a/11, 208-a/6, 210-a/3, 214-a/3, 219-a/5, 219-b/9, 222-b/4, 226-a/5, 229-b/11, 232-a/4, 233-a/5, 235-b/16, 238-a/16, 240-b/4, 241-a/3, 241-a/12, 242-a/2, 245-b/16, 248-b/2, 251-b/9, 252-b/10, 253-b/11, 254-b/9, 255-b/16, 256-b/14, 256-b/16, 258-a/12, 268-a/1, 271-b/9, 277-a/9, 278-a/6, 286-b/3, 287-b/9, 291-b/9, 296-a/8

birer birer + (T) birer birer, teker teker. 138-b/9

birer buçuḳ + (T-T) her birinden birer ve yarımşar tane veya miktar. 108-a/11, 109-b/2, 112-b/5, 112-b/9, 113-b/11, 114-a/1, 119-b/3, 121-b/11, 122-a/4, 149-a/10, 149-a/16, 245-b/15

biri + (T) biri, birisi, bir tanesi. 6-a/14, 6-b/17, 37-b/7, 53-a/7, 54-b/5, 54-b/5, 57-a/9, 57-a/9, 66-b/8, 66-b/8, 77-b/12, 77-b/13, 77-b/13, 87-b/11, 87-b/12, 88-a/1, 88-a/1, 92-a/1, 92-a/2, 97-b/14, 106-a/13, 106-a/13, 117-b/6, 134-b/15, 135-a/14, 167-a/9, 167-a/9, 174-b/9, 174-b/9, 185-a/3, 196-a/4, 224-b/7, 225-a/17, 273-a/5, 283-b/7, 283-b/8, 283-b/9, 288-b/4, 288-b/4

b.+n 130-a/13, 130-a/13

b.+nden 107-a/11, 107-b/1, 107-b/11, 107-b/7, 108-a/1, 108-a/2, 108-a/3, 108-a/4, 108-a/7, 108-a/8, 108-a/11, 108-a/12, 108-b/11, 108-b/15, 108-

b/16, 108-b/17, 108-b/3, 109-a/1, 109-a/10, 109-a/11, 109-a/12, 109-a/8, 109-b/1, 109-b/10, 109-b/11, 109-b/17, 109-b/2, 109-b/7, 109-b/8, 110-a/1, 110-a/15, 110-a/17, 110-a/2, 111-a/1, 111-a/10, 111-a/6, 111-a/9, 112-a/3, 112-a/4, 112-a/5, 112-b/15, 112-b/16, 112-b/17, 112-b/4, 112-b/5, 112-b/6, 112-b/8, 112-b/9, 113-a/12, 113-a/12, 113-a/7, 113-a/9, 113-b/11, 113-b/13, 113-b/14, 113-b/16, 113-b/17, 113-b/2, 114-a/1, 114-a/15, 114-a/16, 114-a/17, 114-a/2, 114-a/7, 114-a/8, 114-b/16, 114-b/2, 114-b/7, 114-b/9, 115-a/7, 115-a/8, 115-a/9, 115-b/3, 115-b/5, 115-b/7, 115-b/14, 115-b/15, 115-b/16, 116-a/1, 116-a/9, 116-a/10, 116-a/11, 116-b/4, 116-b/7, 116-b/14, 116-b/15, 116-b/17, 117-a/14, 117-b/4, 117-b/4, 117-b/9, 118-a/14, 118-a/15, 118-a/5, 118-a/7, 118-a/7, 118-b/12, 118-b/16, 118-b/6, 118-b/7, 118-b/8, 119-a/12, 119-a/6, 119-a/8, 119-b/2, 119-b/6, 119-b/9, 119-b/10, 119-b/11, 120-a/3, 120-a/7, 120-a/8, 120-a/16, 120-b/10, 120-b/12, 120-b/16, 120-b/4, 120-b/6, 121-a/1, 121-a/4, 121-a/6, 121-b/11, 121-b/12, 121-b/16, 121-b/17, 121-b/2, 121-b/6, 122-a/12, 122-a/4, 122-a/8, 122-b/4, 122-b/7, 122-b/15, 122-b/16, 123-a/5, 123-a/5, 123-a/8, 123-a/9, 123-a/10, 123-a/12, 123-a/15, 123-b/3, 123-b/9, 123-b/11, 123-b/12, 124-a/2, 124-a/10, 124-a/14, 124-a/15, 124-a/16, 124-b/11, 124-b/12, 125-a/5, 125-a/6, 125-a/7, 125-a/8, 125-b/3, 125-b/9, 126-a/13, 126-a/14, 126-a/16, 126-b/1, 126-b/6, 127-a/6, 128-a/15, 128-a/16, 128-a/17, 128-a/7, 129-a/10, 129-a/8, 129-a/9, 130-a/5, 130-b/15, 131-a/12, 132-a/4, 132-a/5, 133-a/6, 133-a/7, 136-b/4, 136-b/11, 136-b/12, 136-b/13, 137-a/6, 137-a/7, 137-a/9, 139-b/12, 140-a/5, 141-a/6, 141-a/15, 143-a/3, 143-a/5, 143-a/5, 143-a/10, 143-a/11, 143-a/12, 143-a/17, 143-b/1, 143-b/2, 144-a/7, 144-a/10, 146-a/17, 146-a/17, 146-b/1, 146-b/7, 146-b/15, 146-b/16, 146-b/17, 147-b/2, 148-a/1, 148-b/10, 148-b/11, 148-b/13, 148-b/15, 149-a/9, 149-a/11, 149-a/16, 149-a/17, 149-a/17, 150-a/4, 150-a/5, 150-a/10, 151-b/13, 154-b/2, 155-a/1, 155-a/1, 155-a/12, 155-a/14, 155-b/11, 155-b/17, 157-b/7, 157-b/9, 158-a/5, 158-a/6, 158-a/12, 158-b/14, 158-b/15, 159-a/4, 159-a/5, 159-a/8, 159-b/11, 159-b/15, 160-a/11, 160-a/12, 161-a/10, 161-a/14, 161-a/15, 161-b/15, 161-b/17, 162-a/3, 162-a/9, 162-a/10, 163-a/7, 164-a/15, 164-a/16, 164-a/17, 164-b/7, 165-a/10, 165-a/11, 166-b/13, 167-b/1, 167-b/2, 167-b/6,

167-b/7, 167-b/11, 167-b/11, 168-a/3, 168-a/4, 168-a/9, 168-b/5, 168-b/15, 169-a/3, 169-a/9, 169-a/10, 169-b/17, 170-a/4, 170-a/14, 172-b/16, 174-a/15, 174-a/15, 175-a/17, 175-b/1, 175-b/2, 175-b/6, 176-b/15, 176-b/4, 176-b/6, 176-b/7, 177-a/2, 177-a/4, 178-b/11, 178-b/12, 178-b/13, 179-b/16, 179-b/17, 180-a/1, 180-b/4, 180-b/5, 183-a/4, 183-a/6, 183-a/7, 183-a/8, 183-a/10, 183-a/11, 183-a/12, 183-b/1, 183-b/2, 183-b/5, 183-b/6, 183-b/11, 184-a/6, 184-b/17, 185-a/12, 187-a/3, 187-a/3, 187-a/9, 187-a/10, 187-a/15, 187-b/4, 187-b/5, 187-b/6, 187-b/7, 187-b/11, 188-a/2, 188-a/3, 188-b/10, 189-a/2, 189-a/3, 189-a/12, 189-a/13, 189-a/14, 189-b/4, 190-a/2, 190-a/17, 190-b/8, 190-b/8, 190-b/15, 190-b/16, 190-b/17, 191-a/16, 191-a/17, 191-b/11, 191-b/12, 191-b/12, 191-b/17, 192-a/1, 192-b/3, 192-b/3, 192-b/5, 192-b/5, 192-b/13, 192-b/14, 192-b/15, 193-a/4, 193-a/4, 193-a/17, 193-a/17, 193-b/2, 193-b/14, 194-a/6, 194-b/10, 195-a/4, 196-b/8, 196-b/10, 196-b/17, 197-a/16, 197-a/17, 198-a/4, 198-a/14, 198-a/15, 198-a/16, 198-b/14, 199-a/12, 199-a/17, 199-b/12, 200-a/7, 200-b/2, 202-b/7, 202-b/17, 203-a/6, 204-b/13, 204-b/14, 205-a/3, 206-a/4, 206-a/8, 206-a/9, 208-a/6, 209-a/15, 209-b/10, 209-b/10, 210-a/4, 210-a/9, 212-b/5, 214-a/3, 214-b/8, 215-a/4, 218-a/14, 218-b/5, 220-a/1, 220-a/1, 220-a/14, 221-b/8, 222-b/2, 222-b/3, 224-a/14, 226-a/4, 226-a/6, 226-b/1, 226-b/2, 226-b/3, 228-a/5, 228-a/6, 228-b/16, 229-a/5, 229-b/2, 229-b/11, 230-a/4, 233-a/17, 236-a/2, 236-b/4, 238-a/12, 238-a/16, 240-a/1, 240-b/17, 241-a/12, 241-a/3, 242-a/1, 242-a/17, 242-b/2, 243-a/9, 244-a/11, 245-a/9, 245-a/11, 245-b/11, 246-a/15, 246-b/1, 247-b/3, 247-b/4, 248-b/2, 248-b/14, 249-b/1, 250-a/1, 250-a/5, 251-a/3, 251-a/14, 253-a/12, 253-a/12, 253-a/13, 253-b/12, 254-b/9, 255-a/2, 255-a/3, 255-b/15, 256-b/7, 256-b/8, 256-b/10, 256-b/11, 256-b/14, 256-b/15, 258-a/1, 258-a/17, 258-b/6, 259-a/1, 259-b/1, 259-b/12, 262-b/5, 262-b/7, 265-b/1, 267-b/16, 267-b/17, 268-a/1, 268-a/4, 268-a/13, 270-b/5, 271-b/9, 271-b/13, 272-a/4, 272-a/5, 275-a/7, 276-b/12, 276-b/17, 277-a/8, 277-b/2, 277-b/3, 277-b/4, 277-b/7, 277-b/8, 277-b/9, 278-a/1, 278-a/2, 278-a/3, 278-a/4, 278-a/6, 278-b/13, 281-a/14, 282-b/13, 285-b/5, 286-b/4, 286-b/15, 287-b/7, 289-a/3, 289-a/9, 289-a/11, 290-b/15, 291-a/7,

291-b/9, 293-a/12, 293-a/13, 293-a/15, 293-a/16, 293-b/3, 293-b/4, 294-a/12

b.+ne 31-b/3, 140-a/16, 195-b/1, 196-a/4, 212-b/11, 226-a/12, 226-b/10, 230-a/13, 230-a/14, 252-b/6, 252-b/6, 281-b/11

b.+ni 27-a/6, 27-a/6, 130-a/16, 216-b/6

b.+niñ 107-b/3, 107-b/8, 117-a/1, 142-a/9, 237-a/3

b.+si 6-b/8, 6-b/8, 6-b/17, 37-a/11, 84-a/2, 92-a/3, 103-b/3, 103-b/5, 103-b/8, 104-b/10, 126-b/10, 126-b/11, 135-a/6, 151-a/2, 151-a/5, 185-b/3, 185-b/8, 196-a/10, 196-a/10, 212-b/15, 217-a/9, 280-a/10, 280-b/10, 280-b/17, 281-a/16, 282-a/9, 282-b/5, 282-b/17, 283-b/17, 285-b/17, 287-a/1, 289-b/17, 289-b/17

b.+sinden 163-a/1, 168-b/14, 172-b/2, 181-b/1, 199-b/11, 210-a/6, 211-a/5, 214-b/7, 217-b/11, 219-b/3, 224-b/8, 234-b/5, 241-a/8

b.+sine 260-b/6, 260-b/7

b.+sini 161-a/8, 162-b/8, 243-a/14

b.+siniñ 135-b/1, 135-b/2, 135-b/3, 161-a/9, 259-a/1

b.+siyle 273-a/13

biri biri ardınca + (T-T) biri biri arkasına, arka arkaya. 169-b/5, 230-a/11

birik- (T) birikmek, toplanmak, yığılmak.

b.-en 42-a/3

bisāṭ + (A) kilim, minder, döşeme, keçe yaygı. 4-a/8

biş- (T) pişmek, olgunlaşmak, olgun hale gelmek.

b.-dükden 176-b/11, 266-a/6, 275-a/16

b.-er 186-a/4, 221-a/2

biş- (T) pişmek, pişirilmek, pişirmek (ateşte suda v.b.).

b.-en 104-a/16, 299-b/6

b.-erken 61-a/7

b.-erse 204-a/4

b.-ince 99-a/4

b.-miş 12-b/15, 13-a/13, 13-a/17, 13-b/2, 13-b/5, 79-b/10, 123-a/3, 132-b/13, 136-b/4, 137-a/17, 150-a/3, 157-b/7, 158-a/5, 189-a/8, 191-b/4, 203-b/1, 206-a/16, 215-a/14, 229-a/15, 234-a/3, 236-b/10, 245-b/17, 262-b/9, 279-a/17, 279-b/2, 292-b/6

b.-mişini 299-b/2

b.-se 299-b/5

b.-üb 163-a/7, 226-a/3

bişür- (T) pişirmek (ateşte, fırında v.b.)

b.-eler 73-b/11, 102-a/5, 110-a/3, 113-a/15, 127-b/9, 137-b/1, 164-a/12, 167-b/8, 184-a/4, 197-a/11, 203-b/7, 226-a/3, 228-b/11, 254-b/6, 254-b/7

b.-elim 134-a/14, 134-b/9

b.-mek 53-a/5

b.-seler 56-b/6, 61-a/6, 67-b/12, 67-b/14, 87-a/17, 103-b/7

b.-üb 9-a/17, 27-a/3, 49-a/5, 51-b/17, 61-b/2, 66-a/9, 66-b/14, 68-a/9, 72-a/5, 73-a/14, 73-a/8, 74-a/13, 74-a/9, 78-a/11, 80-b/12, 80-b/2, 86-a/14, 86-a/9, 89-a/3, 89-a/6, 98-a/15, 99-b/8, 101-a/1, 101-a/6, 127-b/10, 133-a/13, 138-a/14, 157-b/5, 175-a/13, 190-a/14, 190-b/4, 191-a/1, 191-b/15, 203-b/5, 208-a/16, 210-b/11, 218-b/1, 218-b/7, 220-b/13, 221-b/9, 221-b/17, 221-b/17, 223-b/2, 224-b/3, 232-b/12, 233-b/14, 235-a/11, 236-b/17, 238-b/15, 246-a/4, 259-a/5, 263-b/6, 264-a/4, 275-a/17, 288-a/17, 292-b/7, 297-b/1

b.-ürler 143-b/17

bişür- (T) pişirmek, olgunlaştırmak.

b.-dükden 40-a/11

b.-eler 40-a/17, 289-a/17

b.-emeyüb 215-b/12

b.-emez 215-b/11

b.-mede 29-a/8, 136-a/5

b.-mege 32-a/2, 65-a/16, 89-b/9

b.-mek 32-a/6

b.-mekdür 81-a/4, 97-a/7

b.-üb 186-a/12

b.-ür 55-b/8, 68-b/15, 81-a/16, 85-b/4, 91-a/15, 94-b/17, 100-a/15, 105-b/1, 105-b/2, 136-b/9, 149-a/2, 164-a/14, 155-a/9, 215-b/8

bişürici + (T) pişirici, olgunlaştırıcı. 148-b/6, 190-b/14, 233-b/10, 257-b/3, 273-b/10, 279-a/15, 280-a/3, 281-a/12, 283-b/11, 286-a/13, 288-b/8, 289-a/16, 290-a/5, 292-b/2, 293-a/3, 293-a/8

b.+dür 237-a/1

bişürül- (T) pişirilmek (ateşte, ocakta v.b.)

b.-miş 212-b/7

bit + (T) bit, bir tür parazit, asalak. 44-b/7, 49-a/16, 49-b/2, 74-a/5

bit- (T) bitmek, yetişmek, çıkmak, yeşermek.

b.-dügi 59-a/11, 59-b/16

b.-er 51-b/4, 55-a/7, 59-a/11, 63-b/6, 78-a/16, 78-b/15, 78-b/15, 86-a/7, 213-a/16, 218-b/15

b.-miş 77-a/3

bītūnigā + ( ) 90-b/12

bitür- (T) bitirmek, olgunlaştırmak, iyileştirmek.

b.-düginden 51-a/8

b.-medügi 124-b/17

b.-ür 60-a/2, 67-b/7, 81-a/14, 81-b/1, 88-a/7, 88-a/8, 104-a/8, 104-a/10, 104-a/11, 125-a/1, 243-a/15, 244-b/8

bitür- (T) çıkarmak, gürleştirmek.

b.-mege 91-b/4

b.-ür 50-a/3

bitür- (T) çıkarmak, yeşertmek.

b.-ür 52-a/6

bitürici + (T) iyileştirici. 51-a/8, 236-b/2, 293-a/17

b.+dür 51-a/8, 293-a/14

bitürici + (T) çıkarıcı, gürleştirici. 295-b/16

biz + (T) biz. 12-a/7, 32-a/4, 32-b/6, 58-b/5, 110-b/15, 138-a/6, 142-b/7, 148-a/14, 168-a/1, 181-a/9, 188-a/6, 196-a/6, 202-a/13, 206-b/12, 209-b/4, 215-b/9, 216-a/1, 216-a/10, 216-a/6, 221-a/8, 229-b/13, 234-b/12, 248-a/13, 252-b/8, 253-a/7, 266-a/1, 285-b/14

b.+den 5-b/4

b.+e 7-a/17

bizim + (T) bizim, benim.7-a/13, 10-b/7, 91-b/12, 97-b/16, 141-a/3, 142-b/1, 161-a/2, 162-a/7, 165-a/4, 165-b/4, 166-b/2, 168-a/10, 173-b/1, 174-a/12, 193-b/5, 219-b/6, 222-b/1, 223-b/15, 238-a/9, 245-b/9, 246-a/17, 251-a/13, 253-a/11, 254-b/4, 257-b/7, 257-b/16, 268-b/10

b.+dür 202-b/15

bi-ẕālike + ( ) 300-b/13

bi-ẕni'llāhi te'ālā + (A-A) 185-b/15, 299-a/10, 300-a/2

boğ- (T) boğmak, sıkmak.

b.-alar 192-b/9

b.-maya 31-a/9

boğaz + (T) nezlenin boğaz iltihabı şeklinde görülen türüne verilen ad, hunnak. 153-a/5

boğaz + (T) boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik.

b.boğul- (T-T) bir tür boğaz rahatsızlığı.

b.b.-maḳ 18-b/14

b.b.-maḳda 37-a/16

b.marażları (T-A) boğaz hastalıkları.

b.m.+na 35-b/9

b.ağrısı (T-T) boğaz ağrısı. 275-b/3

b.a.+na 77-a/14

b.in- (T-T) boğaz inmesi, boğaz dolması-şişmesi, bademciklerin iltihaplanması.

b.i.-digine 54-b/2

b.şişi (T-T) boğaz şişi, boğaz şişmesi.

b.ş.+ne 35-b/10, 38-b/1

b.ş.+ni 65-a/7

b.+a 38-b/1, 42-a/8, 44-b/17, 106-a/11, 153-a/4, 169-a/13, 169-a/14, 169-b/2, 169-b/5, 170-a/5, 173-a/8, 173-a/17, 185-b/4, 185-b/9

b.+da 69-a/11, 87-b/17

b.+dan 174-a/3, 185-b/2

b.+ı 48-a/10, 76-a/1, 105-b/1

b.+ı (aġrımaḳ) (T-T) boğaz ağrısı. 274-b/5

b.+ıñ 50-a/14, 89-b/11

b.+ına 142-a/16, 142-b/1, 142-b/3, 144-b/11, 169-b/2

b.+ında 170-b/1

b.+ından 172-a/16

Boğaz Ḥiṣārı Seferi + (T-A-A) 1067'de Girit'in fethi sırasında, Venediklilerin Çanakkale Boğazı'nı muhasara altına aldığı sefer, savaş.

B.Ḥ.S.'+nde 153-b/5

boğazla- (T) hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek.

b.-dıḳ 58-b/6

b.-maduḳlarına 134-a/7

b.-ñ 134-a/2

b.-saḳ 134-b/7

b.-sun 134-b/2

b.-yalım 134-a/14, 134-b/8

b.-yayın 134-b/3

b.-yub 144-a/14, 210-b/10

boğazlayı yor- (T-T) boğazlamak, boğazlayıvermek.

b. y.-urlar 134-a/16

boğul- (T) boğulmak, nefesi kesilmek.

b.-maḳ 140-a/15

boğurtlaḳ/ġ + boğaz, gırtlak; nefes yolu, solunum yolu. 185-b/4

b.+ını 173-b/10, 175-b/9

b.+da 175-b/15

Bo̲lis Ḥekīm (Bkz.Bo̲lis Ṭabīb) + (Y-A) Avrupalı bir hekim. 151-b/16

Bo̲lis Ṭabīb (Bkz. Bo̲lis Ḥekīm) + (Y-A) Avrupalı bir hekim. 148-a/11

bostānī + (F) yetiştirilmiş, yabanī olmayan (bitkiler için). 107-b/8

b.lisān-ı s̲evr (F-A) yabanī olmayan sığır dili bitkisi.

b.l.+-ı s̲.+i107-b/2

b.+niñ 183-a/3

b.+si 93-b/11

b.+sinden 286-b/7

boş + (T) boş, dolu olmayan. 146-a/1

boya- (T) boyamak, boya yapmak.

b.-r 76-a/15

b.-yub 231-b/16

boyan- (T) boyanmak, boyanmak işi yapılmak.

b.-mış 230-b/10

boy(u)n + (T) boyun, gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

b.+da 283-a/12

b.+dan 35-b/11

b.+ına 69-a/3, 74-b/17, 82-b/7

b.+ıñ 37-a/14

b.+larına 70-b/4

b.+una 100-b/4, 105-a/2, 144-b/15

b.+unı 134-b/2

boynuḳ otı + (T-T) bir cins ot. 147-a/13

boynuz + (T) boynuz, bazı hayvanların başında bulunan, tırnaksı bir maddeden, uzun ve kıvrık veya çatallı korunma organı.

b.+ı 111-a/5

b.+ından 79-b/17

b.+ını 77-a/11, 80-a/1

boyrāz (Bkz.poyrāz) + (Y) poyraz, kuzeydoğudan esen sert rüzgār. 153-b/3

boz- (T) bozmak.

b.-ar 30-a/7

bozul- (T) bozulmak, ekşimek.

b.-ması 188-a/9

bögrek/g + (T) böbrek, kandaki zararlı maddeleri süzen, idrar salan, omurganın sağ ve sol yanında bulunan çift organlardan her biri. 53-a/9, 68-a/8, 79-a/6, 81-b/3, 87-a/4, 232-b/14, 232-b/16, 235-b/9, 236-a/5

b.ağrısı (T-T) böbrek ağrısı.

b.a.+na 63-a/13, 300-a/4

b.yağı (T-T) böbrek yağı (keçi için). 202-b/9

b.+de 36-a/7, 54-b/8, 62-a/6, 66-b/2, 79-a/6, 88-b/8, 101-b/10, 102-a/12, 103-a/14, 109-a/5, 232-b/16, 300-a/6

b.+den 95-a/3

b.+i 44-a/17, 56-a/6, 103-b/13

b.+iñ 86-b/16

b.+ler 82-a/14, 123-b/15, 235-a/9

b.+ler ağrısı (T-T) böbrek ağrısı.

b.+ler a.+na 52-b/8

b.+ler a.+nı 98-a/12

b.+ler şişi (T-T) böbreklerde oluşan şiş, şişlik. 232-b/14

b.+ler ş.+ne 37-a/8

b.+lerde 27-b/10, 84-b/15, 235-b/3

b.+lerde taş (ol-) (T-T-T) böbreklerde taş oluşması. 234-a/4

(b.+lerde) ḳum ol- (T-T-T) böbrekte kum olması. 234-a/4-5

(b.+lerde) ḳ.o.-masınıñ 234-a/4-5

b.+lere 46-b/5, 48-a/11, 93-a/16, 95-b/4, 100-a/16, 120-a/12, 235-b/14, 246-a/17, 246-b/4

b.+leri 86-b/15

b.+leriñ 47-b/15, 68-a/4, 72-a/11, 95-b/4, 102-b/16, 235-b/8, 236-a/8, 237-a/17, 245-a/16

b.+lerinde 53-b/15, 80-b/11

bögrülce + (T) börülce, fink baklası, bir cins kuru fasulye. 52-b/2, 141-b/7, 144-b/12, 207-b/8, 213-a/7, 256-a/16

b.āşı (T-F) börülce yemeği. 246-a/3

bögürtlan (Bkz.bögürtlen) + (T) gülgillerden, bahçe çitlerinde, yol kenarlarında kendiliğinden yetişen dikenli ve çok yıllık bir çalı, diken dutu, ayrıca bu bitkinin önce kırmızı sonra kararan mayhoş yemişi.

b. filiz(i) (T-T) böğürtlenin yeni sürmüş, körpe ve küçük dal veya yaprağı, sürgünü.

b.f.+lerini 170-a/13

b.yapraġı (T-T) böğürtlen yaprağı. 172-b/10

b.y.+ını 168-b/10

bölüg/k + (T) bölük, kısım, parça.

b.+i 79-b/2

b.+de 117-b/6

b.+den 79-b/2

börd + (T) küçük böcek, parazit, asalak. 25-a/16

böy + (T) bir cins zehirli örümcek. 44-b/2, 297-b/15

b.şoḳ- (T-T) örümcek ısırması, zehirlemesi.

b.ş.-duğına 47-b/5, 48-a/13, 67-b/5, 73-a/2, 73-a/12, 103-b/14

böyle + (T) böyle, bunun gibi, buna benzer. 9-a/13, 10-a/4, 19-b/4, 26-a/1, 29-a/7, 91-b/8, 102-b/5, 126-a/1, 135-a/14, 139-b/4, 145-a/14, 148-a/11, 152-a/1, 160-a/16, 196-b/6, 198-a/8, 214-b/1, 215-b/16, 216-a/9, 251-b/7, 278-a/17, 285-b/14, 294-b/4

b.+dür 79-a/16, 91-b/9, 208-b/4

böylece + (T) böylece, bu şekilde. 18-a/14

bu + (T) bu. 4-b/10, 5-a/1, 5-a/11, 5-a/13, 5-b/6, 5-b/8, 5-b/12, 5-b/16, 6-a/4, 6-a/5, 6-a/6, 6-a/8, 6-a/8, 6-a/9, 6-a/11, 6-a/11, 6-a/15, 6-b/2, 6-b/3, 6-b/5, 7-a/3, 7-a/4, 7-a/8, 7-a/17, 7-b/3, 7-b/13, 8-b/17, 10-a/7, 10-a/16, 10-b/3, 10-b/6, 10-b/6, 11-a/10, 11-a/13, 11-a/17, 11-b/4, 11-b/4, 12-a/3, 12-a/5, 12-a/6, 12-a/7, 13-b/14, 14-a/11, 14-a/12, 14-a/12, 15-b/6, 18-b/8, 19-a/14, 19-a/17, 19-b/3, 19-b/14, 20-a/13, 20-b/5, 20-b/6, 22-a/5, 22-a/15, 22-a/16, 22-a/17, 22-b/1, 22-b/9, 22-b/14, 23-a/4, 23-a/7, 23-b/4, 23-b/7, 23-b/13, 23-b/14, 25-a/6, 25-b/2, 25-b/2, 25-b/9, 25-b/14, 28-a/10, 28-b/9, 30-b/5, 30-b/7, 30-b/9, 30-b/11, 31-b/4, 31-b/10, 31-b/13, 32-a/2, 32-a/9, 32-a/14, 32-a/17, 32-b/4, 32-b/12, 32-b/16, 33-a/2, 33-b/14, 34-a/12, 34-b/5, 35-a/16, 35-a/17, 35-b/13, 35-b/15, 35-b/17, 36-a/10, 36-a/12, 36-a/15, 36-b/9, 36-b/11, 36-b/12, 37-a/1, 37-a/2, 37-a/3, 37-a/5, 37-a/7, 37-a/9, 37-a/11, 37-a/12, 37-a/17, 37-b/6, 37-b/12, 37-b/13, 37-b/15, 38-a/2, 38-a/12, 39-a/10, 40-a/4, 40-a/5, 41-b/14, 42-b/7, 42-b/11, 42-b/11, 43-a/3, 43-a/4, 43-a/13, 43-a/14, 43-a/16, 43-b/1, 43-b/2, 44-a/7, 44-a/10, 44-b/6, 44-b/12, 44-b/14, 44-b/15, 44-b/15, 45-b/10, 45-b/10, 49-b/9, 49-b/10, 51-b/1, 51-b/12, 51-b/4, 51-b/9, 52-a/16, 53-a/2, 54-a/10, 54-b/16, 55-a/13, 55-a/7, 55-b/10, 55-b/9, 58-a/11, 58-a/12, 58-a/15, 58-a/17, 58-a/4, 58-b/1, 58-b/7, 59-a/1, 59-a/5, 59-a/8, 59-b/4, 59-b/6, 60-a/1, 60-a/1, 62-a/17, 63-a/16, 63-a/17, 63-a/5, 63-a/6, 63-a/9, 63-b/3, 63-b/5, 63-b/8, 64-a/13, 64-a/14, 66-a/15, 66-a/2, 68-a/15, 70-a/8, 70-b/8, 71-a/1, 72-b/5, 72-b/7, 72-b/9, 74-a/14, 78-a/14, 78-a/15, 78-a/17, 78-b/10, 78-b/17, 78-b/2, 78-b/4, 78-b/5, 78-b/6, 79-a/15, 79-a/16, 79-b/12, 79-b/13, 79-b/14, 79-b/5, 80-a/14, 80-a/15, 80-b/1, 83-b/12, 84-a/15, 84-a/2, 84-a/5, 84-b/4,

87-a/14, 87-a/5, 88-a/17, 89-a/10, 89-a/15, 91-b/11, 92-a/1, 92-a/12, 92-a/13, 92-a/17, 92-a/4, 92-a/8, 92-b/2, 97-b/14, 97-b/16, 97-b/17, 98-a/6, 98-a/6, 98-b/11, 102-b/4, 102-b/6, 107-a/4, 107-a/11, 107-a/16, 107-b/5, 110-b/4, 110-b/5, 110-b/14, 110-b/15, 110-b/17, 111-a/16, 114-b/17, 117-a/2, 117-b/7, 117-b/11, 117-b/13, 120-a/11, 123-a/14, 124-b/17, 125-b/14, 127-a/4, 127-a/9, 127-b/6, 127-b/6, 127-b/17, 128-a/4, 128-a/14, 128-b/5, 128-b/17, 129-a/3, 129-a/5, 129-a/17, 129-b/11, 129-b/13, 129-b/14, 129-b/7, 129-b/9, 130-a/11, 130-a/16, 130-a/17, 130-a/2, 130-a/7, 130-b/11, 130-b/13, 130-b/3, 130-b/5, 131-a/15, 131-a/17, 131-a/17, 131-b/15, 131-b/6, 131-b/7, 132-a/1, 132-a/6, 132-b/1, 132-b/14, 132-b/3, 133-a/1, 133-a/14, 133-a/16, 133-a/5, 133-b/9, 133-b/9, 134-a/7, 134-a/9, 134-a/13, 134-a/15, 134-b/5, 135-a/7, 135-a/13, 135-a/15, 135-b/1, 136-a/4, 136-a/11, 136-b/1, 136-b/2, 136-b/8, 137-a/3, 137-a/5, 137-b/4, 137-b/5, 137-b/6, 137-b/8, 138-a/3, 138-a/6, 138-a/17, 138-b/1, 138-b/3, 138-b/13, 138-b/15, 139-b/8, 139-b/9, 139-b/9, 139-b/16, 140-a/2, 140-a/2, 140-a/13, 140-a/15, 140-a/16, 140-a/17, 140-b/10, 140-b/16, 140-b/16, 140-b/16, 140-b/5, 140-b/7, 140-b/8, 141-a/11, 141-a/15, 141-a/3, 141-a/3, 141-a/8, 141-a/9, 141-b/1, 141-b/11, 141-b/13, 141-b/3, 141-b/4, 141-b/5, 142-a/1, 142-a/6, 142-a/9, 142-b/11, 142-b/14, 142-b/16, 142-b/4, 143-a/14, 143-a/7, 143-a/9, 143-b/15, 143-b/6, 143-b/7, 144-a/13, 144-a/17, 144-a/5, 144-b/16, 144-b/2, 144-b/6, 144-b/7, 144-b/8, 145-a/1, 145-a/11, 145-b/10, 145-b/17, 145-b/5, 145-b/6, 146-b/2, 146-b/4, 146-b/5, 146-b/8, 146-b/10, 147-a/7, 147-a/17, 147-a/17, 147-b/4, 147-b/8, 147-b/11, 147-b/14, 148-a/13, 148-a/15, 148-a/17, 148-b/7, 148-b/16, 149-a/2, 149-a/7, 149-a/8, 149-a/11, 149-a/14, 149-a/14, 149-b/3, 149-b/4, 149-b/6, 149-b/8, 149-b/9, 149-b/9, 149-b/16, 150-a/2, 150-a/3, 150-a/8, 150-b/2, 150-b/6, 150-b/12, 150-b/17, 151-a/1, 151-a/9, 151-a/13, 151-b/4, 151-b/9, 151-b/9, 151-b/10, 151-b/11, 151-b/11, 151-b/12, 151-b/12, 152-a/1, 152-a/4, 152-a/10, 152-a/14, 152-b/3, 152-b/4, 152-b/5, 152-b/16, 153-a/1, 153-a/6, 153-a/9, 153-a/9, 153-b/1, 153-b/12, 154-a/11, 154-a/13, 154-a/16, 154-a/17, 154-b/15, 155-a/3, 155-a/9, 155-b/8, 155-b/10, 156-a/8, 156-a/16, 156-b/1, 156-b/5, 156-b/6, 156-b/15, 157-a/10, 157-b/5, 158-a/3, 158-a/8, 158-a/11, 158-a/14, 158-a/17, 158-b/2,

158-b/3, 158-b/10, 158-b/12, 159-a/7, 159-b/4, 159-b/8, 159-b/13, 159-b/14, 159-b/14, 160-a/9, 160-a/14, 160-b/3, 160-b/5, 160-b/12, 160-b/16, 161-a/1, 161-a/5, 161-a/13, 161-b/5, 161-b/6, 161-b/7, 161-b/10, 161-b/11, 162-a/6, 162-a/7, 162-a/16, 162-b/14, 163-a/3, 163-a/5, 164-a/6, 164-a/13, 164-b/1, 164-b/4, 164-b/5, 164-b/8, 164-b/11, 164-b/14, 165-a/1, 165-a/2, 165-a/4, 165-a/7, 165-a/8, 165-a/17, 165-b/11, 166-a/4, 166-a/10, 166-b/5, 166-b/10, 167-a/5, 167-a/16, 167-b/4, 167-b/8, 168-a/5, 168-a/5, 168-a/6, 168-a/17, 168-b/3, 168-b/6, 168-b/8, 168-b/12, 169-a/1, 169-a/4, 169-a/5, 169-a/7, 170-a/16, 170-a/17, 170-b/3, 170-b/14, 170-b/17, 171-a/3, 171-a/9, 171-b/13, 171-b/14, 171-b/16, 172-a/1, 172-a/6, 172-a/8, 172-b/3, 172-b/12, 172-b/14, 173-a/10, 173-a/12, 173-a/15, 173-a/17, 174-a/13, 174-b/4, 174-b/5, 175-a/5, 175-a/16, 175-b/5, 175-b/11, 175-b/13, 175-b/14, 175-b/14, 175-b/17, 176-a/1, 176-a/2, 176-a/3, 176-a/6, 176-a/14, 176-b/3, 176-b/10, 176-b/13, 177-a/1, 177-a/7, 177-a/13, 177-b/2, 177-b/14, 178-a/13, 178-b/9, 178-b/16, 179-a/3, 179-a/4, 179-a/4, 179-a/6, 179-a/9, 179-a/10, 179-a/11, 179-a/12, 179-a/13, 179-a/14, 179-b/5, 180-a/3, 180-a/5, 180-a/11, 180-a/13, 180-a/16, 180-a/17, 180-b/8, 180-b/15, 180-b/17, 181-a/3, 181-a/8, 181-a/11, 181-a/14, 181-b/9, 182-b/5, 183-a/1, 183-a/13, 183-a/14, 183-a/15, 183-a/15, 183-b/7, 183-b/9, 184-a/4, 184-a/15, 184-a/17, 184-b/3, 184-b/5, 184-b/10, 184-b/12, 184-b/16, 184-b/16, 185-a/2, 185-a/10, 185-a/16, 185-a/16, 186-b/12, 187-a/8, 187-a/12, 187-b/1, 187-b/14, 187-b/16, 188-b/2, 188-b/8, 188-b/14, 188-b/17, 189-a/10, 189-b/10, 189-b/11, 189-b/13, 189-b/16, 190-a/1, 190-a/3, 190-a/11, 190-a/15, 190-b/2, 190-b/6, 190-b/6, 190-b/11, 190-b/12, 190-b/14, 191-a/4, 191-a/12, 191-a/12, 191-b/9, 192-a/16, 192-b/11, 193-a/1, 193-a/14, 193-a/14, 193-b/4, 193-b/11, 194-a/3, 194-a/12, 194-a/16, 194-b/3, 194-b/8, 194-b/11, 195-a/3, 195-a/13, 195-b/9, 195-b/12, 195-b/16, 196-b/2, 196-b/5, 197-a/8, 197-a/12, 197-a/13, 197-a/14, 197-b/6, 197-b/15, 198-a/3, 198-a/13, 198-b/7, 198-b/12, 199-a/8, 199-a/12, 199-a/14, 199-b/3, 199-b/7, 199-b/8, 199-b/9, 199-b/16, 200-a/4, 200-a/12, 200-a/17, 200-b/13, 200-b/17, 201-b/3, 201-b/5, 201-b/12, 202-a/5, 202-a/7, 202-a/10, 202-a/13, 202-b/5, 202-b/10, 202-b/15, 203-a/3, 203-b/5, 203-b/12, 203-b/14, 204-a/1, 204-a/5, 204-a/8, 204-a/13, 204-

b/3, 204-b/11, 204-b/16, 205-a/1, 205-a/4, 205-a/8, 205-b/4, 205-b/6, 205-b/7, 206-a/5, 206-a/17, 206-b/7, 206-b/10, 206-b/11, 206-b/12, 207-a/6, 207-a/8, 207-a/10, 207-a/15, 207-b/9, 208-a/4, 208-a/9, 208-b/7, 208-b/8, 209-a/5, 209-a/13, 209-a/17, 209-b/8, 209-b/11, 209-b/17, 210-a/1, 210-a/10, 211-a/3, 211-b/3, 211-b/13, 211-b/14, 211-b/15, 211-b/17, 212-a/1, 212-a/6, 212-a/12, 212-a/12, 212-b/1, 213-a/2, 213-a/17, 213-b/13, 213-b/17, 214-a/10, 214-b/2, 214-b/5, 214-b/13, 214-b/16, 215-a/2, 215-a/10, 216-a/11, 216-b/3, 216-b/8, 216-b/10, 217-a/5, 217-a/8, 217-b/10, 218-a/7, 218-a/12, 218-b/3, 218-b/14, 219-a/11, 219-a/12, 219-a/12, 219-b/1, 219-b/7, 219-b/16, 220-a/7, 220-a/11, 220-a/12, 220-b/5, 220-b/9, 221-a/2, 221-a/7, 221-b/6, 222-a/8, 222-a/13, 222-a/17, 223-a/4, 223-a/5, 223-a/8, 223-b/12, 224-a/8, 224-a/11, 224-a/12, 224-a/16, 224-b/1, 224-b/5, 224-b/11, 224-b/12, 224-b/13, 225-a/2, 225-a/6, 225-a/6, 225-a/8, 225-a/9, 225-a/10, 225-a/16, 225-a/17, 225-b/2, 225-b/5, 225-b/9, 226-a/1, 226-a/8, 226-a/12, 226-a/16, 226-b/11, 227-a/3, 227-a/3, 227-b/8, 227-b/10, 227-b/12, 228-a/2, 228-a/4, 228-b/10, 228-b/15, 229-a/3, 229-a/6, 229-a/16, 229-b/5, 229-b/7, 230-a/2, 230-a/15, 230-b/12, 231-a/8, 233-a/4, 233-a/6, 233-a/7, 233-a/15, 233-b/2, 233-b/4, 233-b/5, 233-b/12, 233-b/13, 234-b/1, 234-b/3, 234-b/6, 234-b/13, 234-b/16, 235-a/16, 235-b/4, 235-b/14, 236-a/1, 236-a/7, 236-b/3, 237-a/1, 237-b/1, 237-b/13, 237-b/14, 238-a/4, 238-a/7, 238-a/8, 238-a/9, 238-a/14, 238-b/5, 239-b/2, 239-b/7, 239-b/10, 239-b/16, 240-a/3, 240-a/5, 240-a/9, 240-b/2, 240-b/15, 241-a/4, 241-a/11, 241-a/17, 241-b/17, 242-a/14, 243-a/1, 243-a/7, 243-a/11, 243-a/11, 243-b/4, 243-b/14, 243-b/14, 243-b/17, 244-a/7, 244-a/8, 244-a/9, 244-b/1, 244-b/1, 244-b/2, 244-b/9, 245-a/6, 245-a/7, 245-a/7, 245-b/9, 245-b/13, 246-a/13, 246-a/17, 246-b/5, 246-b/10, 247-a/9, 247-a/17, 247-b/1, 247-b/7, 247-b/8, 247-b/14, 248-a/8, 248-a/12, 248-a/17, 248-b/3, 248-b/12, 249-a/10, 249-a/16, 249-b/10, 249-b/17, 250-a/2, 250-b/1, 250-b/9, 250-b/12, 250-b/17, 251-a/5, 251-a/6, 251-a/13, 251-b/10, 251-b/13, 251-b/15, 252-a/3, 252-b/3, 252-b/5, 252-b/10, 252-b/12, 252-b/13, 252-b/13, 253-a/10, 253-a/15, 253-b/10, 253-b/14, 253-b/15, 254-a/8, 254-a/9, 254-b/4, 254-b/7, 254-b/17, 255-a/5, 255-a/6, 255-b/1, 255-b/2, 255-b/3, 255-b/4, 255-b/13, 256-a/7, 256-

a/7, 256-b/6, 256-b/13, 257-a/4, 257-a/10, 257-a/14, 257-b/7, 257-b/15, 257-b/16, 258-a/5, 258-a/6, 258-a/7, 258-a/8, 258-a/9, 258-b/4, 258-b/9, 258-b/17, 259-a/4, 259-a/11, 259-a/16, 259-b/10, 259-b/14, 259-b/15, 260-a/5, 260-a/12, 260-b/13, 261-a/1, 261-a/14, 261-a/16, 261-b/3, 261-b/5, 261-b/6, 261-b/13, 261-b/16, 262-a/2, 262-a/17, 262-b/4, 263-a/3, 263-a/8, 263-a/9, 263-b/9, 264-a/6, 264-a/14, 264-b/1, 264-b/8, 264-b/13, 265-a/1, 265-a/10, 265-a/12, 265-a/16, 265-b/14, 266-a/2, 266-a/10, 266-b/3, 266-b/15, 266-b/17, 267-a/5, 267-a/9, 267-a/17, 267-b/9, 267-b/11, 267-b/12, 267-b/14, 267-b/15, 267-b/15, 268-a/2, 268-a/11, 268-a/11, 268-b/1, 268-b/6, 268-b/10, 268-b/15, 269-a/6, 269-a/9, 269-a/11, 269-a/15, 269-a/15, 269-b/12, 270-a/5, 270-a/5, 270-a/7, 270-a/8, 270-a/15, 270-a/16, 270-b/4, 270-b/9, 270-b/14, 270-b/15, 270-b/16, 270-b/17, 271-a/4, 271-a/12, 271-a/14, 271-a/15, 271-a/16, 271-a/17, 271-b/2, 271-b/7, 271-b/12, 272-a/2, 272-a/8, 272-a/14, 272-b/6, 272-b/10, 272-b/11, 272-b/16, 272-b/17, 273-a/3, 273-a/4, 273-b/5, 273-b/10, 273-b/11, 273-b/13, 273-b/14, 273-b/15, 273-b/17, 274-a/3, 274-a/4, 274-a/7, 274-a/16, 274-b/1, 274-b/9, 274-b/10, 274-b/17, 275-a/5, 275-a/9, 275-b/1, 275-b/8, 275-b/9, 275-b/10, 275-b/11, 276-a/1, 276-b/3, 276-b/9, 276-b/15, 277-a/1, 277-a/4, 277-a/6, 277-a/17, 277-b/6, 278-a/7, 278-a/9, 278-a/16, 278-b/11, 278-b/11, 278-b/15, 279-a/3, 279-a/6, 280-a/11, 280-b/11, 281-a/1, 281-a/7, 281-a/13, 281-b/10, 281-b/12, 281-b/13, 281-b/17, 282-a/10, 282-b/6, 282-b/12, 283-a/1, 283-a/9, 283-a/12, 283-a/14, 283-b/7, 283-b/12, 283-b/12, 284-a/1, 284-a/3, 284-a/4, 284-a/7, 284-b/14, 285-a/3, 285-a/6, 285-a/9, 285-a/15, 285-b/1, 285-b/13, 285-b/15, 286-a/1, 286-a/2, 286-a/3, 286-a/10, 286-a/11, 286-b/2, 286-b/2, 286-b/6, 286-b/11, 286-b/13, 286-b/17, 287-a/2, 287-a/3, 287-a/4, 287-a/15, 287-a/17, 287-b/2, 287-b/5, 287-b/5, 287-b/10, 287-b/11, 287-b/13, 287-b/14, 287-b/14, 287-b/17, 288-a/6, 288-b/4, 289-a/1, 289-b/17, 290-a/12, 290-b/9, 290-b/10, 290-b/13, 290-b/17, 291-a/5, 291-a/11, 291-a/12, 291-b/2, 293-a/11, 293-a/17, 293-b/1, 294-a/8, 294-a/9, 294-a/10, 294-a/13, 294-b/5, 295-a/14, 295-b/2, 295-b/9, 295-b/10, 295-b/10, 296-a/5, 296-b/6, 298-a/3, 298-a/17, 298-b/12, 298-b/15, 300-a/14

b.+dur 5-b/6, 6-a/14, 6-a/17, 9-b/11, 9-b/17, 10-a/3, 10-b/7, 18-b/4, 21-b/4, 25-a/15, 25-b/5, 27-b/11, 28-a/4, 28-a/11, 28-b/15, 30-a/2, 33-a/4, 34-a/15, 35-b/12, 40-b/9, 40-b/14, 41-b/5, 42-b/7, 53-b/2, 53-b/5, 53-b/14, 62-a/1, 63-a/11, 63-b/17, 65-b/7, 66-a/15, 84-a/2, 86-a/10, 86-b/6, 88-b/12, 92-b/2, 97-b/14, 98-b/14, 99-a/1, 99-a/8, 101-a/3, 107-a/9, 107-a/17, 107-b/7, 107-b/17, 108-a/10, 108-b/1, 108-b/8, 108-b/14, 109-a/6, 109-a/16, 109-b/6, 109-b/16, 110-a/8, 110-a/14, 110-b/16, 112-a/2, 112-b/3, 112-b/14, 113-a/6, 113-b/1, 113-b/9, 114-a/6, 114-a/15, 114-b/6, 114-b/15, 115-a/17, 115-a/5, 115-b/13, 116-b/1, 116-b/11, 117-a/9, 117-b/1, 118-a/1, 118-a/13, 118-b/15, 118-b/2, 118-b/6, 119-a/11, 119-a/17, 119-a/5, 119-b/14, 119-b/5, 119-b/8, 120-a/2, 120-a/5, 120-a/11, 120-a/13, 120-b/15, 120-b/3, 120-b/9, 121-a/11, 121-a/11, 121-a/16, 121-a/3, 121-b/4, 121-b/9, 121-b/15, 122-a/3, 122-a/11, 122-a/16, 122-b/13, 122-b/2, 123-a/3, 123-a/7, 123-b/2, 123-b/8, 123-b/17, 124-a/9, 124-a/13, 124-a/17, 124-b/6, 124-b/10, 125-a/3, 125-a/12, 125-b/1, 125-b/8, 125-b/15, 126-a/7, 126-a/12, 126-a/16, 126-b/3, 127-a/11, 127-a/5, 127-b/3, 128-a/12, 128-a/15, 128-a/5, 129-a/7, 130-a/4, 130-b/13, 132-a/2, 133-a/2, 133-a/5, 135-b/16, 136-a/11, 136-b/3, 136-b/9, 137-a/5, 138-b/7, 139-b/10, 139-b/16, 140-a/4, 141-a/4, 141-a/12, 142-b/14, 143-a/2, 143-a/9, 143-a/15, 143-b/8, 144-a/6, 144-a/14, 144-b/8, 145-b/3, 145-b/11, 146-a/1, 147-b/1, 148-b/8, 149-a/15, 150-b/1, 151-b/13, 152-b/5, 154-a/12, 154-b/1, 154-b/16, 155-a/11, 155-b/10, 155-b/16, 157-a/2, 157-b/6, 158-a/4, 158-a/12, 158-b/3, 158-b/10, 158-b/13, 159-a/3, 159-a/8, 160-a/11, 160-b/5, 161-a/2, 161-a/13, 161-b/13, 162-a/7, 162-b/15, 163-a/6, 164-a/6, 164-a/14, 164-b/6, 164-b/15, 165-a/9, 166-a/5, 166-b/2, 166-b/12, 167-a/6, 167-a/17, 167-b/5, 167-b/10, 168-a/2, 168-a/8, 168-a/17, 168-b/4, 168-b/13, 169-a/1, 169-a/8, 170-a/3, 172-b/9, 172-b/15, 173-a/15, 174-a/14, 174-b/4, 175-a/6, 175-a/16, 175-b/5, 176-a/15, 176-b/4, 176-b/14, 177-a/2, 178-b/10, 179-a/11, 179-b/11, 180-b/1, 183-a/3, 183-a/17, 183-b/10, 184-a/5, 184-b/17, 185-a/11, 186-b/13, 187-a/2, 187-a/9, 187-a/13, 187-b/3, 188-a/1, 188-b/3, 188-b/9, 189-a/2, 189-a/11, 189-b/9, 190-a/12, 190-a/15, 190-b/7, 190-b/15, 191-a/5, 191-a/14, 191-b/10, 191-b/16, 192-a/17, 192-b/11, 193-a/2, 193-a/16, 193-b/12, 194-a/4, 194-b/3,

194-b/9, 195-a/3, 196-b/6, 196-b/16, 197-a/9, 197-a/15, 197-b/8, 198-a/3, 198-a/13, 198-b/12, 199-a/9, 199-a/15, 199-b/4, 199-b/10, 200-a/6, 200-a/13, 200-a/17, 201-a/15, 202-a/11, 202-a/14, 202-b/6, 202-b/16, 203-a/3, 204-a/3, 204-a/15, 204-b/12, 206-a/7, 206-b/1, 207-a/11, 208-a/5, 209-a/6, 209-a/15, 209-b/9, 210-a/1, 211-a/4, 213-b/14, 214-b/6, 215-a/2, 216-b/4, 217-b/10, 218-a/7, 218-a/13, 218-b/4, 219-b/6, 219-b/17, 220-a/13, 221-b/7, 222-a/13, 222-b/1, 223-a/9, 224-a/8, 225-a/11, 226-a/2, 226-a/8, 226-b/1, 228-a/4, 228-b/15, 229-a/4, 229-a/11, 229-b/1, 229-b/9, 230-a/2, 230-b/13, 235-b/14, 238-a/10, 239-b/17, 240-b/3, 240-b/17, 241-a/6, 242-a/16, 243-a/8, 243-a/12, 243-b/17, 244-a/10, 244-a/16, 245-a/8, 245-b/10, 245-b/14, 246-a/8, 246-b/10, 247-b/2, 248-b/1, 248-b/13, 249-a/1, 249-a/17, 250-a/3, 251-a/1, 251-a/7, 251-a/14, 252-a/7, 252-b/12, 253-a/11, 255-a/1, 255-b/14, 256-b/6, 257-b/9, 257-b/17, 258-a/11, 258-b/5, 259-b/11, 261-b/7, 262-b/16, 263-a/9, 265-a/16, 267-b/16, 268-a/12, 268-b/1, 268-b/11, 269-a/7, 270-b/4, 271-a/3, 272-a/3, 272-b/11, 275-a/6, 276-a/1, 276-b/10, 276-b/16, 277-a/6, 277-a/17, 277-b/6, 277-b/16, 278-a/9, 278-a/11, 278-b/13, 278-b/17, 283-a/9, 283-b/12, 285-b/4, 286-b/3, 287-b/5, 289-a/2, 289-a/14, 290-b/1, 290-b/4, 290-b/13, 291-b/2, 293-b/2, 294-a/10, 294-b/6, 296-a/6, 298-a/11, 298-a/14

b.+ña 33-a/9, 35-b/16, 55-a/5, 102-b/6, 110-b/4, 110-b/16, 130-a/3, 134-a/8, 135-a/2, 140-b/15, 141-b/12, 146-b/10, 147-a/4, 148-b/6, 150-a/17, 152-a/9, 154-a/16, 161-b/11, 170-b/4, 178-b/16, 186-a/16, 195-b/10, 198-a/11, 200-b/12, 204-a/13, 204-b/9, 208-a/5, 208-b/9, 210-b/4, 213-a/1, 215-b/9, 216-b/1, 225-a/5, 227-b/10, 261-b/17, 262-a/1, 262-a/2, 264-b/17, 266-a/9, 266-b/14, 268-b/17, 280-a/11, 283-a/12, 287-b/17

b.+nda 12-a/8, 33-a/11, 68-a/16, 68-b/1, 79-b/9, 198-a/12, 199-a/7, 216-b/2, 226-b/13, 236-a/13, 255-b/13, 264-b/7, 266-b/16, 267-a/1, 267-a/6, 274-a/5, 274-b/11, 279-a/3, 280-b/8

b.+ndan 22-b/10, 25-a/16, 29-a/9, 31-b/9, 32-b/2, 33-a/17, 36-a/1, 36-a/11, 36-a/13, 36-b/7, 37-a/17, 37-b/4, 51-a/3, 53-b/6, 56-a/5, 58-a/7, 60-a/10, 61-b/4, 62-a/1, 63-b/17, 64-a/7, 72-b/16, 79-a/12, 116-b/13, 134-b/6, 137-a/1, 138-a/8, 141-a/17, 147-a/6, 147-b/3, 162-a/1, 171-b/6, 176-b/1, 183-b/13, 189-a/15, 192-b/6, 192-b/10, 193-b/3, 197-b/2, 198-a/5,

b.+nlardan 131-a/5, 134-b/14, 144-b/5, 144-b/10, 151-a/7, 163-b/11, 166-b/15, 174-a/6, 184-a/7, 199-b/5, 200-b/3, 213-b/3, 222-a/15, 232-b/8, 249-b/3, 269-a/8, 285-b/3, 286-b/9, 289-b/5, 293-b/12

b.+nlardur 7-a/12, 182-a/9, 182-a/15, 182-b/2, 211-b/4, 287-b/11, 295-a/2

b.+nları 10-b/9, 115-b/3, 115-b/7, 116-a/7, 116-a/12, 116-b/7, 117-a/1, 117-a/14, 117-b/5, 117-b/10, 123-a/12, 123-a/16, 126-a/3, 127-a/13, 128-a/8, 129-a/3, 129-a/11, 130-a/5, 130-a/10, 131-a/8, 132-a/8, 133-a/3, 136-b/5, 141-a/7, 143-a/6, 143-b/2, 143-b/10, 143-b/13, 144-a/16, 144-b/10, 146-b/17, 147-a/14, 149-b/1, 149-b/12, 150-b/11, 151-b/14, 152-b/7, 154-a/13, 154-b/3, 155-a/14, 155-b/3, 157-a/12, 158-a/6, 158-b/5, 158-b/11, 159-a/5, 160-a/8, 160-a/12, 160-b/7, 160-b/15, 161-a/4, 161-a/15, 161-b/15, 162-a/5, 162-a/11, 163-a/2, 163-a/9, 164-a/8, 164-a/17, 165-a/14, 166-a/7, 166-a/16, 166-a/17, 166-b/3, 167-b/7, 167-b/12, 168-a/9, 168-b/3, 168-b/5, 168-b/16, 169-a/3, 169-a/11, 169-b/2, 169-b/17, 170-a/14, 172-b/2, 172-b/11, 173-a/1, 173-a/7, 173-a/16, 174-a/16, 175-a/9, 175-b/2, 175-b/7, 176-a/11, 176-b/1, 176-b/7, 176-b/16, 177-a/5, 178-b/14, 180-a/1, 180-b/6, 183-b/12, 185-a/1, 185-a/14, 186-b/15, 187-a/4, 187-a/11, 187-a/16, 187-b/8, 188-b/11, 189-a/14, 190-a/3, 190-a/10, 190-a/14, 190-a/17, 191-a/3, 191-a/7, 192-b/5, 192-b/16, 193-a/10, 193-b/3, 194-a/7, 194-b/5, 194-b/11, 196-b/11, 197-a/11, 197-b/1, 198-a/5, 198-a/16, 198-b/14, 199-a/17, 199-b/13, 200-a/8, 200-a/15, 200-b/2, 200-b/14, 202-b/8, 203-a/1, 204-a/9, 204-a/16, 204-b/15, 205-a/3, 205-b/6, 205-b/9, 206-a/10, 206-b/2, 207-a/11, 208-a/7, 209-a/17, 209-b/11, 209-b/14, 210-a/6, 211-a/6, 213-b/16, 214-a/3, 214-a/6, 214-b/8, 215-a/4, 217-b/11, 218-a/9, 218-a/15, 218-a/17, 218-b/6, 219-b/7, 219-b/9, 220-a/14, 220-b/4, 220-b/8, 220-b/11, 221-b/9, 222-b/4, 224-a/10, 224-b/8, 225-a/7, 225-a/15, 226-a/3, 228-a/7, 228-b/17, 229-b/3, 230-a/5, 231-b/14, 232-a/15, 233-b/8, 233-b/14, 233-b/17, 234-a/15, 234-b/5, 235-b/16, 236-a/2, 236-b/5, 236-b/17, 238-a/12, 238-a/16, 238-b/7, 239-a/11, 239-b/1, 240-a/2, 241-a/3, 241-a/9, 241-a/15, 241-b/11, 241-b/15, 242-a/2, 242-a/9, 242-a/17, 242-b/3, 243-a/3, 243-a/10, 243-b/9, 243-b/15, 244-a/2, 244-a/12, 245-a/9, 245-b/12, 245-b/15, 246-a/16, 246-b/12, 247-b/5, 248-b/3, 248-b/15, 249-a/2, 250-a/5, 251-a/3, 251-a/8, 251-a/15,

252-a/13, 253-a/14, 253-b/12, 255-b/16, 256-b/11, 256-b/16, 257-b/11, 258-a/2, 258-b/7, 259-a/5, 259-a/8, 259-a/13, 259-b/3, 260-a/8, 262-b/7, 265-b/3, 266-a/16, 268-a/2, 268-a/5, 268-a/15, 268-b/3, 268-b/13, 270-b/6, 271-b/10, 272-a/6, 275-a/7, 276-b/13, 276-b/17, 277-b/10, 278-b/14, 279-a/1, 279-a/16, 281-a/15, 285-b/6, 285-b/8, 286-b/4, 286-b/12, 286-b/16, 287-b/8, 287-b/12, 290-b/12, 290-b/15, 291-a/8, 291-b/5, 292-b/8, 293-a/13, 293-b/5, 294-a/12, 296-a/7, 296-b/4, 298-b/7

b.+nlarıñ 5-b/13, 10-b/15, 32-b/16, 109-a/15, 138-a/11, 160-b/16, 183-b/6, 199-a/6, 254-b/10, 256-a/10, 283-b/9, 283-b/17, 288-b/2, 288-b/5, 288-b/10, 290-b/12, 290-b/14, 291-b/11

b.+nlarile 209-b/2

b.+nlarla 155-a/3, 202-b/10

bucaḳ + (T) köşe, kenar yer.

b.+larına 67-a/1

buçuḳ + (T) yarım, yarı. 141-a/7, 142-a/16, 146-b/5, 149-a/17, 155-a/1, 157-a/12, 159-b/16, 161-a/11, 168-a/4, 168-b/2, 170-a/2, 176-b/1, 176-b/15, 177-a/5, 183-b/5, 186-b/11, 187-a/4, 188-a/4, 189-a/15, 190-a/13, 190-a/17, 190-b/5, 190-b/9, 191-b/13, 192-a/2, 192-b/5, 192-b/15, 198-b/14, 200-a/15, 200-b/2, 203-a/6, 206-a/4, 213-b/15, 213-b/17, 214-a/4, 218-a/14, 226-a/6, 229-b/14, 234-b/5, 234-b/11, 236-b/4, 238-a/12, 240-a/2, 251-a/3, 253-a/15, 253-b/12, 256-b/10, 256-b/15, 258-a/2, 271-b/14, 289-b/8

budaḳ + (T) budak, dal, kol, şube.

b.+dur 36-a/11

b.+ları 98-a/1, 143-a/17

b.+larını 59-b/2, 106-a/9

buġ + (T) buğu, buhar.

b.+ına 152-b/15

b.+ından 18-b/6

b.+ını 269-a/10

buġday + (T) buğday. 52-a/8, 143-b/9, 144-a/1, 158-a/6, 161-a/15, 166-b/3, 168-a/4, 176-a/17, 176-a/17, 183-b/6, 185-a/13, 185-a/13, 185-a/14, 188-b/5,

196-b/10, 197-a/10, 199-a/11, 202-b/4, 213-b/16, 230-a/4, 231-a/17, 246-a/15, 246-a/16, 268-b/16, 270-b/6, 278-b/10, 280-b/13

b.āşı (T-F) buğday yemeği. 52-a/8, 213-a/7

b.etmegi (T-T) buğday unuyla yapılmış ekmek. 12-b/16, 52-a/9

b.kepegi (T-T) buğday elendikten sonra, elek üzerinde kalan kabuk kırıntıları. 265-b/1

b.unı (T-T) buğdaydan elde edilen un. 280-b/13

b.yaġı (T-T) buğday yağı. 290-a/11

b.+dan 50-a/13

buḫār + (A) buhar, buğu. 7-b/10, 23-a/10, 47-a/9, 104-b/1, 114-b/12, 139-a/16, 139-a/17, 141-b/8, 141-b/13, 142-a/4, 145-b/16, 146-a/11, 153-a/13, 156-b/9, 162-b/2

b.+-ı ḥār(r) (A-A) sıcak buhar. 33-a/4

b.+dan 129-a/15, 159-a/15, 163-b/12, 167-a/4, 181-a/13, 181-b/2

b.+dur 139-a/10, 140-b/1, 251-b/14, 288-a/2

b.+ı 90-a/5, 117-b/16, 129-b/6, 139-b/15, 140-a/3, 140-b/14, 141-a/12, 141-a/17, 184-a/17

b.+ıñ 145-b/15, 146-a/9, 166-a/2, 251-b/15

b.+ına 160-a/8, 160-b/16, 161-a/12, 163-b/15

b.+ından 99-b/16, 152-a/8, 176-a/4, 177-a/10

b.+la 24-b/8

b.+lardan 176-a/5

b.+ları 28-b/6

Buḫārī ḥadīṯ(i) + (A-A) Hz.Muhammed'ten en sahih hadis rivayet eden kişi.

B.ḥ.+lerindendür 86-a/2

buḫḫetü'ṣ-ṣavt + (A-A) ses tutulması rahatsızlığı. 174-a/7

buḥrān + (A) hastalığın en ağır dönemi, nöbet, kriz. 262-a/7, 281-b/14, 282-a/3, 282-a/5

buḫūr (Bkz.buḥūr) + (F) tütsü. 10-b/15, 29-b/6, 62-a/11, 76-a/8, 82-a/2, 82-a/3, 82-a/9, 82-b/6, 82-b/12, 92-b/9, 95-a/9, 95-b/17, 205-b/13, 220-b/11, 220-b/12, 250-a/7, 254-a/17, 276-b/9, 276-b/13

b.+lar 10-b/13

buḫūr (Bkz.buḫūr) + (F) tütsü. 218-b/12

buḫūr-ı Meryem + (F-A) tavşan kulağı, siklamen de denilen çuha çiçeğigillerden yaprak ve çiçek sapları kökten sürme, çiçekleri baş aşağı dönmüş bir süs bitkisi. 26-b/9, 56-a/7, 277-b/8

b.+-ı M.+i 251-a/16, 291-b/14

b.+-ı M.+iñ 232-b/6

buḫūrla- (F/T) tütsülemek, tütsü yapmak.

b.-yalar 276-b/9

buḳ'a + (A) yer, toprak, memleket.

b.+nıñ 92-a/8

Buḳrāṭ + (Y/A) Hipokrat, Hippokrates M.Ö.460-337, eski çağın en büyük Yunan hekimi. 275-b/11

B.ḳavli (Y/A-A) Hipokrat'ın sözü, fikri. 153-b/12

Buḳrāṭ Ḥekīm + (Y/A-A) Hipokrat, Hippokrates. 26-b/10

bul- (T) bulmak, elde etmek, keşfetmek.

b.-a 28-a/1, 28-a/3, 265-b/12

b.-alar 18-b/8

b.-alı 97-b/17

b.-amamışlar 184-b/9

b.-dı 5-a/11, 180-b/1

b.-dılar 55-a/4, 59-a/15

b.-duġı 73-b/11, 202-a/4

b.-duġına 23-b/12

b.-duḳ 12-a/8

b.-duḳça 5-b/7

b.-duḳdan 29-a/17, 142-b/11, 147-a/8, 149-a/4, 263-b/1, 268-a/10

b.-duḳları 225-b/14

b.-dım 163-a/12

b.-madım 260-a/5

b.-maduġı 186-a/12

b.-mayub 18-b/2

b.-ıcaḳ 37-a/1

b.-maduğına 23-b/12

b.-maduḳca 171-b/17

b.-maḳ 4-b/9, 31-b/16

b.-maḳdadur 5-b/7

b.-mamağla 5-b/10

b.-mamış 29-a/12

b.-mamışlardur 63-a/6, 78-a/15

b.-mazdan 179-a/15

b.-mazsa 89-a/4

b.-mış 171-b/12

b.-mışdur 5-b/3

b.-mışlar 184-b/10, 184-b/14

b.-mışlardur 131-b/1, 159-a/10, 225-b/5, 261-b/6

b.-ub 38-a/4

b.-uncaya 171-a/8, 171-a/13, 268-a/9

b.-ur 19-b/11, 142-b/3, 142-b/9, 142-b/10, 175-a/3, 176-a/4, 178-b/4, 207-b/6, 208-a/2

b.-urlar 216-a/12

b.-ursa 53-a/12, 88-b/9, 89-a/4, 89-b/17, 93-b/9

bula- (T) bulamak, bir nesneyi başka bir maddeye batırmak.

b.-yub 26-b/2

bulamac + (T) bulamaç, sulu-cıvık hamur (veya başka karışımlar). 164-a/12, 275-a/17

bulan- (T) duruluğunu kaybetmek.

b.-ur 156-b/7

bulan- (T) parlaklığını ve açıklığını yitirmek.

b.-sa 10-a/14

bulanıḳ + (T) bulanmış olan, duru olmayan. 227-b/17, 234-a/8, 262-a/8, 267-a/4

bulaşdur- (T) sürmek, değdirmek, bulaştırmak, bulaşmasına yol açmak.

b.-ub 215-a/10

burçaḳ + (T) burçak, baklagillerden taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi ve bu bitkinin mercimeğe benzeyen tanesi.

b.unı (T-T) burçaktan çıkarılan un. 245-a/10, 250-a/1, 296-a/15

b.u.+nı 280-b/3

būre (Bkz.būr) + (F) kuyumcuların kullandıkları tuza benzer bir madde / nebat şekeri. 77-a/17, 239-a/13, 249-a/2, 291-b/3

b.+yi 239-b/15, 295-b/16

burı' + (T) buru, sancı.

b.+yı 119-b/14

bur(u)n + (T) burun, koku alma ve solunum organı. 164-b/2, 169-a/5

b.ḳanaması (T-T) burun kanaması. 8-a/1

b.ḳanı (T-T) burundan akan kan. 48-a/16, 54-b/14, 164-b/13

b.ḳ.+n 72-b/15

b.ḳ.+na 165-a/5, 165-b/12

b.ḳ.+nı 77-a/12, 93-a/7, 99-a/14, 165-a/8

b.ḳ.+nıñ 227-a/15

b.maraẕları (T-A) burun hastalıkları.

b.m.+na 35-b/8

b.+a 38-b/1, 72-b/15, 165-b/6, 169-a/6, 214-a/15

b.+a çek- (T-T) burna çekmek.

b.+a ç.-eler 129-b/6, 155-b/8, 164-b/2, 165-b/4, 232-b/4, 232-b/9

b.+a ç.-seler 76-a/8, 93-a/7, 97-a/10, 99-b/1, 165-b/8, 165-b/9, 232-b/6

b.+ı 194-a/15

b.+ı gici- (T-T) burun kaşıntısı.

b.+ı g.-mek 274-b/3

b.+ına 48-a/17, 139-b/5, 142-b/9, 142-b/9, 252-a/11

b.+ına çek- (T-T) burna çekmek.

b.+ına ç.-eler 147-a/14, 155-b/4, 232-a/17

b.+ına ç.-seler 74-a/8, 82-b/9

b.+ını 31-a/12, 214-a/16

b.+ınıñ 73-a/1

b.+da 168-b/17, 284-a/14

b.+dan 25-a/1, 232-b/5

b.+ıñ 20-a/16, 90-b/3

buru (Bkz.burı') + (T) sancı, ağrı.

b.ṭut- (T-T) sancılanmak, sancı tutmak, ağrısı başlamak.

b.ṭ.-maġa 257-a/2

b.+sı 69-a/4

Burusa şehri + (T-F) Bursa şehri, ili.

B.ş.+nde 212-a/17

Burūsyā + ( ) İsviçre'de bir kalenin adı. 92-a/11

būṣīrā + (A) sığır kuyruğu denilen ve ayı kulağına benzeyen, sarı çiçek açan, geniş yapraklı bir ot. 78-a/9

buṭ + (T) hayvanların, bacaklarının gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü.

b.+ları 173-b/1

b.+larınıñ 61-a/3

buṭm + (A) menengiç, meşveş ağacı, çitlenbik ağacı, terebentin sakızı ağacı, bu ağacın yemişi; fıstık cinsinden bir meyve, yabanī fındık, yabanī fıstık. 234-a/15

būvāmiye + ( ) Florida'da yetişen, çam ağacına benzer, yaprağı yuvarlak güzel kokulu bir ağaç. 78-b/4

būy + (F) çemen otu, çimen otu, hülbe.158-b/13, 173-a/16, 229-a/4, 233-b/4, 237-a/2, 242-a/1, 242-a/9, 248-b/14, 259-b/2, 279-a/15, 280-a/4

b.tuḫmı (F-F) çimen otu tohumu. 123-a/10, 123-b/9, 159-b/11, 160-a/8, 192-a/1, 204-b/14, 209-b/10, 224-a/16, 233-b/14, 248-b/9

b.t.+nı 220-b/4, 257-a/4, 292-b/11, 296-a/9

b.t.+nıñ 249-b/2

b.t.unı (F-F-T) çimen otu tohumundan, çekirdeğinden elde edilen un. 191-a/5

buyur- (T) söylemek, demek, düşüncesini belirtmek; bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek.

b.-dılar 44-b/10, 45-b/8

b.-mışdur 72-b/6

b.-mışlar 37-b/9, 37-b/12, 45-a/7, 45-b/12, 46-b/11, 50-a/1, 52-a/4, 54-b/3, 56-a/17, 61-b/12, 62-a/15, 65-b/11, 69-b/14, 69-b/17, 71-a/4, 71-b/10, 73-b/13, 73-b/16, 83-b/6, 86-a/3, 94-a/2

b.-mışlardur 6-b/15

b.-ub 5-a/3

b.-urlar 37-b/8, 45-a/11

b.-urlardı 46-a/9

b.-urlarmış 89-a/14

buyurul- (T) buyurulmak, söylenmek, emredilmek.

b.-mağla 2-b/17

buzağı (Bkz.buzağu) + (T) inek veya benzeri hayvanların yavrusu. 246-a/1, 264-a/7, 266-b/12, 269-b/6, 272-a/16

b.eti (T-T) buzağı eti. 12-b/12, 159-b/4

b.e.+dür 77-a/10

b.ṭalaḳı (T-T) buzağı dalağı.

b.ṭ.+nı 230-a/6, 299-b/13

buzağu (Bkz.buzağı) + (T) inek veya benzeri hayvanların yavrusu. 137-a/16

buzlı (Bkz.buzlu) + (T) buzlu, donarak katı duruma gelmiş su. 127-b/16

buzlu (Bkz.buzlı) + (T) buzlu, donarak katı duruma gelmiş su. 18-b/13, 156-a/10

büber + (T) biber. 12-b/16, 13-a/12, 13-a/13, 13-b/1, 55-b/12, 85-b/3, 100-b/10, 150-a/4, 166-b/3, 192-a/15, 211-b/5, 234-a/1

b.yağı (T-T) biberden elde edilen yağ. 246-a/14

b.+i 188-a/11

büberiyye + (T) kışın yapraklarını dökmeyen, mor çiçekli ve çalı görünümünde bir bitki olup, yapraklarından uçucu yağ ve baharat elde edilir, kuş dili ve lisānü'l-aṣāfīr adları ile de bilinir. 143-a/11

b.yağı (T-T) kuş dili yağı. 141-b/2

b.y.+yla 147-a/15

b.+yi 141-b/10

büberli + (T) biberli, biber katılmış olan. 221-a/15

büklüm + (T) büklüm, kıvrım.

b.+de 35-b/4

bükül- (T) bükülmek, kıvrılmak, eğrilmek.

b.-üb 287-a/6

bün(n) + (A) kahve. 86-a/7

bür'-i tam + (A-A) hastanın tam olarak iyileşmeye yüz tutması, iyileşmeye başlaması. 58-b/17

büri- (T) örtmek, sarmak.

b.-yüb 231-b/6

bürüdet + (A) soğukluk. 27-a/9, 35-a/3, 43-b/17, 223-a/1

b.+de 96-b/1, 100-b/14

b.+den 43-b/14, 112-b/12, 113-b/6, 119-a/10, 154-a/3, 254-a/11

b.+e 30-b/16

b.+i 27-b/1, 39-b/13

b.+inden 240-a/8

b.+ine 222-b/1

b.+le 199-b/9

bürūz u ẓuhūr + (A-A) belirme ve ortaya çıkma, başgösterme. 5-b/2

bürün- (T) bürünmek, örtünmek.

b.-e 29-b/7

büşūr + (A) vücutta çıkan küçük sivilceler, ufak çıbanlar. 26-a/1, 201-a/9

b.+lar 279-b/9, 291-a/13

bütün + (T) bütün, tamamen, eksiksiz. 147-b/13, 152-b/10, 209-a/3

büyücek + (T) büyükçe, biraz büyük. 292-a/7

büyü- (T) büyümek, büyük duruma gelmek.

b.-dükce 281-b/3

b.-yerek 160-b/11

büyüd- (T) büyütmek, büyük duruma getirmek.

b.-eler 220-a/9

b.-ür 77-a/10

büyüg/k + (T) büyük, iri, küçük olmayan, boyutları fazla olan, çok. 58-a/17, 59-a/8, 62-b/15, 141-b/6, 162-b/8, 169-b/6, 169-b/7, 229-a/10, 229-a/11, 262-a/7, 276-a/16, 293-a/1

b.+dür 217-a/12

b.+i 58-b/4

büyük + (T) büyük kişi-insan, yaş olarak büyük olma, ileri gelen.

b.ādem (T-A) büyük kişi, yetişkin insan. 206-b/5, 290-b/8

b.ā.+ler 10-b/10

b.kişi (T-T) yetişkin kişi.

b.ki+de 290-a/15

b.oğlan (T-T) bebeklik çağını geçmiş çocuklar. 244-b/16, 244-b/16

b.+lere 98-a/14

b.+leri 171-b/15

büyüklüg/k + (T) büyüklük, büyük olma durumu.

b.+i 58-a/14

büzil- (Bkz.büzül-) (T) büzülmek.

b.-üb 252-b/13

büzūr-ı bāride + (A-A) soğuk özelliğe sahip tohumlar. 237-a/5

b.+-ı b.müstahlebi (A-A-A) soğuk tohumlarla yapılmış, süt gibi beyaz ve sübye tarzında hazırlanmış olan ilaç. 190-b/3, 192-a/12, 222-b/17, 236-a/12, 238-b/11, 248-a/15

b.+-ı b.m.+ni 233-a/14, 247-a/16

b.+-ı b.südi (A-A-T) soğuk çekirdekler sütü.

b.+-ı b.s.+n 137-b/15

b.+-ı b.+den 137-b/15

b.+-ı b.+niñ 193-b/9

b.+-ı b.+yi 231-a/12

büzül- (Bkz.büzil-) (T) büzülmek.

b.-ür 150-b/17, 151-a/7, 151-b/1

C

ca'de + (A) venüs saçı, karabacak otu, baldırı kara otu. 148-b/9

cā'iz + (A) işlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur. 32-b/13, 36-b/16, 41-b/15, 88-b/13, 142-b/13, 171-b/17, 173-a/3, 189-b/16, 190-a/9, 195-a/15, 209-b/6, 248-a/13, 274-b/17, 275-a/3, 277-a/5

c.+dür 10-a/7, 17-b/13, 33-b/8, 34-a/13, 34-a/16, 40-a/5, 40-a/15, 83-b/17, 84-a/11, 116-a/13, 145-b/14, 155-a/11, 157-b/2, 171-b/3, 172-a/7, 176-b/3, 194-a/4, 216-a/1, 225-b/17, 235-a/9, 263-b/10, 265-b/12, 265-b/16, 278-a/10, 278-b/7, 279-a/4, 279-a/5

cāhil + (A) bilimsiz, bilgisiz. 180-a/11, 239-b/10

Cālīnūs + (Y/A) İlk Çağların, Bukrat ile en büyük hekimi, Galen (131-210). 11-b/2, 28-a/14, 156-b/15, 166-a/16, 170-a/3, 170-b/17, 171-b/3, 201-b/6, 223-b/14, 227-a/13, 235-a/17, 247-b/17, 260-a/2, 263-a/8, 263-b/5, 269-a/5, 275-b/10

C.+a 171-a/2

C.+dan 91-b/9

C.+ıñ 71-a/2, 222-a/13, 299-a/6

C.ḥekīm (Y/A-A) Hekim Calinus. 163-a/11

cānib + (A) taraf, cihet, yön.

c.+de 78-b/4, 209-a/2, 209-a/2, 222-b/9, 223-b/8, 227-b/16, 232-a/7, 232-b/16, 278-b/3

c.+den 28-b/9, 206-b/15, 239-a/6

c.+e 181-a/5, 181-a/7

c.+i 195-b/15

c.+iñ 78-b/2

c.+inde 35-b/4, 79-b/15, 170-b/16, 181-b/8, 185-b/13, 185-b/13

c.+indedür 220-b/17, 220-b/17

c.+inden 28-b/6, 36-b/6, 37-a/2, 69-b/3, 170-b/15, 220-a/6, 253-b/16, 254-a/3, 254-a/11

c.+ine 18-a/15, 18-a/15, 127-b/13, 134-b/17, 217-a/2, 221-a/4

c.+lerinde 37-a/14

cān-ver + (F) zehirli, zararlı hayvanlar. 44-b/2

c.ṣoḳ- (F-T) zehirli hayvan sokması.

c.ṣ.-duġına 68-a/9

c.+ler 80-a/5, 92-b/9, 276-a/7

c.+ler ṣoḳ- (F-T) zararlı hayvanların sokması, zehirlemesi.

c.+ler ṣ.-duġına 102-a/6

c.+leriñ 55-b/15

cāriye + (A) para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız; / harpte esir düşmüş veya odalık olarak alınmış kız.

c.+lere 20-b/6

c.+sin 137-b/7

cāvī + ( ) 120-a/8

cāvşīr + (A) cavşir otu ve bundan elde edilen tıbbī bir zamk. 64-b/3, 119-a/13, 121-b/6, 125-a/4

cāẕib + (A) cezbeden, çeken. 282-a/3, 298-b/6

cedvār + (A) zencefil cinsinden kāfūr kokulu, uyarıcı olarak kullanılan safran kökü.

c.+a 70-a/6

cedy + (A) oğlak, keçi yavrusu. 50-a/4

cek- (Bkz.çek-) (T) çekmek, içine almak; emmek.

c.-er 95-a/7, 95-a/9

cekirdeg/k (Bkz.çekirdek) (T) + çekirdek, etli meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum.

c.+iniñ 75-b/14, 75-b/16

celīl + (A) büyük, ulu.

c.+dür 110-b/6

cellet-i ʿaẓametuhu + (A-A) "büyük ve yüce olsun!". 1-b/4

cemʿ + (A) toplama, yığma, bir araya getirme. 10-a/1, 13-b/16, 17-a/5, 17-a/9, 17-a/10, 17-a/10, 17-a/11, 17-a/15, 17-a/16, 17-a/17, 17-b/1, 17-b/10, 18-a/3, 30-a/11, 42-a/3, 42-b/2, 42-b/14, 54-a/13, 54-a/13, 127-a/13, 151-b/15, 162-a/11, 197-b/1, 238-b/7, 241-a/15, 249-a/3, 262-b/8, 283-a/1

c.ʿ+i 52-b/2

cemāʿat + (A) insan topluluğu.

c.+le 45-b/6

cemādi'l-āḫire + (A-A) Arabī ayların altıncısı. 300-a/17

cemīʿ + (A) cümle, bütün, hep. 18-a/8, 20-b/10, 20-b/10, 32-a/10, 32-a/12, 39-a/5, 39-a/17, 47-a/17, 48-b/12, 49-b/9, 51-b/9, 55-a/8, 56-b/5, 58-a/11, 58-b/10, 59-a/1, 59-a/9, 59-b/7, 60-a/11, 63-b/8, 68-b/3, 71-b/6, 71-b/8, 77-a/16, 81-a/6, 81-a/7, 81-a/7, 82-b/13, 86-a/7, 92-b/5, 104-b/14, 104-b/17, 115-a/15, 126-b/2, 127-a/10, 129-a/4, 129-a/6, 129-b/11, 130-a/3, 130-b/11, 135-b/2, 135-b/4, 135-b/13, 139-a/9, 140-b/5, 140-b/7, 141-b/15, 142-b/17, 143-b/6, 144-a/5, 149-a/2, 152-b/1, 152-b/1, 153-b/4, 153-b/8, 159-a/11, 161-b/10, 165-a/8, 175-a/5, 175-a/10, 181-b/4, 182-a/8, 182-a/14, 182-b/2, 183-b/15, 183-b/15, 185-a/9, 185-a/10, 187-b/15, 192-a/17, 196-a/13, 198-a/17, 201-b/9, 203-b/10, 203-b/10, 215-b/2, 226-b/15, 230-a/7, 243-a/7, 245-a/4, 253-a/17, 253-b/7, 253-b/10, 257-a/16, 260-a/15, 263-b/6, 271-a/9, 284-a/12, 286-a/3, 299-b/6, 300-a/9

c.ʿ+-i ciger (A-F) ciğerin, bağırın tamamı.

c.ʿ+-i c.+e 227-b/9

c.+ʿsini 32-b/16

cenāb + (A) hazret, "şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılan bir söz.

c.+ınıñ 1-b/4

cenīn + (A) karındaki çocuk, döl. 256-a/8

c.+i 64-a/16, 256-b/3

c.+iñ 255-b/3

cenk + (F) savaş, vuruşma. 9-b/13

cenkār + (F) bakır pası renginde olan yeşilimsi madde. 125-a/5, 220-a/14

cennet + (A) uçmak, cennet. 94-a/6

c.+-i ʿadn (A-A) cennet.

c.+-i ʿa.+da 2-a/12

c.enārı (A-F) cennet meyvesi.

c.e.+ndan 45-a/9

c.+den 44-b/13

c.+iñ 44-b/14

cerb + (A) uyuz, uyuzluk; göz uyuzu, gözde oluşan bir tür kaşıntılı hastalık. 52-b/17, 160-a/2

c.+de 160-b/13, 161-a/5

c.+e 63-b/14, 89-b/5, 289-a/1

c.+iñ ḳurusı (A-T) uyuzun irinlenmeyen türü.

c.+iñ ḳ.+na 288-b/14

(c.+iñ) yaşı (A-T) uyuzun irinlenip, akan çeşidi.

(c.+iñ) y.+na 288-b/14-15

c.+ine 38-a/17

cerb + (F) yağlı.64-b/16, 210-b/7, 212-a/15, 257-a/2

cerāḥat + (A) irin; yara.

c.+a 238-a/14, 243-a/15

c.+ı 124-a/13

c.+ıñ 242-b/7

c.+lara 78-a/10

c.+ları 50-b/5, 124-a/17, 125-b/12

c.+larıñ 237-b/9, 242-b/7

cereyān + (A) olma, oluş, kendini gösterme. 10-a/2

cereyān + (A) akma, akım, geçme.

c.+ına 35-a/16

Ceremāniyā ḥekīmi Senārtūs + (Fr.-A-) eskiden Almanya'yı, Bohemya ve Polonya'nın batı bölümünü kapsayan Cermenya halkından olan, Ḥekīm Senārtūs. 244-a/15

cevāb + (A) cevap, yanıt, sorulan şeye verilen karşılıklar. 83-b/9, 215-b/9, 252-b/14

c.+dan 83-b/9

cevāhir + (A) cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar. 111-a/13, 268-b/8

c.ma'cūnı (A-A) cevherlerden elde edilmiş macun. 23-a/13, 113-a/5, 128-b/16, 133-b/4, 137-a/14, 139-a/2, 151-b/15, 155-b/1, 250-a/14, 257-

a/8, 261-a/7, 273-a/10, 273-b/9, 274-a/10, 276-b/6, 280-b/1, 281-b/8, 286-b/17, 287-b/9, 296-b/14

c.m.+ndan 11-a/12

cevāhir-i zevāhir + (A-A) parlak cevherler. 1-b/1

cevāriş +(F) hazma yardımcı olan terkipler, macunlar. 254-b/17

c.+-i Cālīnūs (F-Y/A) Galen macunu. 8-b/10

c.+-i dārçīnī (F-F) tarçın cevārişi. 114-b/4

c.+-i günlük (F-T) günlük cevārişi. 240-b/15

c.+-i ḫavlincān (F-F) havlincan, galanga cevārişi. 114-a/11

c.+-i kemmūnī (F-A) kimyon ile hazırlanmış macun. 243-b/11

c.+-i ṣandaleyn (F-A) iki sandal cevārişi. 188-b/16

c.+-i ʻūd (Bkz.cevārişü'l-ʻūd) (F-A) öd ağacı cevārişi.

c.+-i ʻū.+ile 266-b/6

c.+-i temrī (F-A) hurma cevārişi.

c.+-i t.+den 210-a/7

c.+ü'l-ʻūd (Bkz.cevāriş-i ʻūd) (F-A) öd ağacı cevārişi. 207-a/17

c.+ler 110-b/3, 114-b/17, 115-a/2

cevdet-i fehm + (A-A) anlayış iyiliği, tazeliği, üstünlüğü. 22-b/4

cevher + (A) öz, maya, özellik.

c.+-i havā (A-A) havanın özü, kendisi, yapısı.

c.+-i h.+ya 9-b/5

c.+den 68-a/14, 68-a/15, 72-a/15, 73-b/4

c.+inden 28-a/8

c.+ini 85-b/4, 183-b/16

cevher + (A) elmas, değerli taş v.b.

c.+leri 111-a/10

cev(i)z + (A) ceviz. 54-b/8, 62-b/3, 62-b/4, 69-a/1, 214-b/15, 234-b/14, 284-b/12

c.rubbı (A-A) cevizin özü, ceviz suyu.

c.r.+yla 275-b/4

c.+-i bevvā (A-A) küçük Hindistan cevizi. 62-b/6, 112-b/15, 114-b/9, 117-b/2, 118-a/2, 122-a/11, 128-a/5, 143-a/5, 147-a/13, 154-b/2, 155-

b/11, 167-b/14, 169-a/9, 187-a/3, 187-b/3, 188-a/2, 191-a/16, 194-a/5, 195-a/4, 197-b/9, 198-a/15, 199-b/12, 212-b/5, 220-b/12, 226-b/2, 236-a/2, 256-b/11, 277-b/1

c.+-i b.yağı (A-A-T) Hindistan cevizi yağı.188-a/8, 246-a/14

c.+-i b.y.+nı 197-b/3

c.+-i b.y.+yla 144-b/3

c.+-i Hindī (A-A) büyük ceviz, büyük Hindistan cevizi. 62-b/14

c.+-i Rūmī (A-A) Rūm ülkesinde, Anadolu'da yetişen ceviz. 62-b/1, 206-a/3, 215-a/17

c.+dür 62-b/15

c.+i 62-b/3, 62-b/9, 166-b/2, 298-a/11

c.+ile 44-b/1

c.+iñ 76-a/14, 172-b/8

c.+le 296-b/12

ceyrān + (T) ceylan, ahu, gazal. 87-a/5

c.+ıdur 87-a/5

c.+la 87-a/6

ceẕb + (A) kendine çekme, çekilme. 33-a/13, 33-b/5, 39-a/2, 76-a/12, 201-b/13

c.+-i mādde (A-A) maddenin çekilmesi. 280-a/2

cezer + (A) havuç. 103-b/16

cezīre + (A) ada.

c.+de 48-b/5

cıban (Bkz.çıban) + (T) çıban.

c.+ları 29-a/15

cılḳafā + (T/A) kürk; kurt veya tilkinin boyun postundan yapılan kürk. 64-a/8, 64-a/8, 64-a/10

ciger + (F) karaciğer. 37-b/15, 63-b/11, 64-a/12, 90-a/5, 186-a/1, 209-a/2, 220-b/16, 221-a/7, 221-b/13, 221-b/15, 222-b/1, 223-b/6, 224-a/7, 224-a/10, 224-b/14, 235-b/11, 236-a/5, 260-b/5, 264-b/14, 299-b/9

c.aġrısı (F-T) ciğer ağrısı.

c.a.+na 118-a/11

c.a.+nı 57-a/6, 65-a/7

c.emrāżı (F-A) ciğer hastalıkları. 153-a/8, 199-a/6

c.ḫastalıḳları (F-F) ciğer hastalıkları.

c.ḫ.+nıñ 220-b/14

c.ḥarāreti (F-A) ciğer harareti. 200-a/2, 210-b/13

c.ḥ.+nden 231-a/9

c.ḥ.+ne 124-a/8, 221-b/6

c.ḥ.+ni 210-b/13

c.maraẓları (F-A) ciğer hastalıkları.

c.m.+na 36-a/17, 299-b/12

c.m.+nıñ 221-a/8

c.süddeleri (F-A) ciğer tutukluğu, tıkanıklığı.

c.s.+n 56-a/9

c.s.+ni 109-a/4

c.süddesi (F-A) ciğer tıkanıklığı. 36-a/4

c.s.+ne 36-b/1

c.şişi (F-T) ciğer şişi, şişliği.

c.ş.+niñ 223-b/3

c.şişleri (F-T) ciğerde oluşan şişlikler.

c.ş.+ne 51-b/13

c.ṭamarı (F-T) ciğer damarı, bāselīḳ damarı. 35-b/16

c.ṭ.+nda 32-a/13

c.ṭ.+ndan 193-a/12, 257-a/17

c.veremleri (F-A) cigerde meydana gelen şişler, urlar, tümörler.

c.v.+ne 100-a/14

c.+de 98-b/7, 186-a/4, 221-a/2, 221-a/2, 221-a/6, 287-a/12

c.+de ıssı şiş ol- (F-T-T-T) cigerde sıcak özellikte şiş olması.

c.+de ı.ş.o.-maḳ 223-b/3

c.+den 50-b/1, 54-b/14, 186-b/5, 196-a/13, 199-a/1, 203-a/8, 203-b/9, 203-b/15, 204-a/14, 204-a/17

c.+e 44-b/17, 51-a/12, 56-b/15, 57-a/5, 57-b/15, 60-a/9, 62-b/7, 67-a/10, 68-b/2, 70-a/7, 77-b/7, 85-a/2, 87-b/15, 90-a/9, 92-b/17, 93-a/15, 93-b/12, 104-a/2, 107-b/14, 110-a/5, 111-b/10, 120-a/12, 125-a/11, 186-a/3, 199-

a/5, 199-a/9, 199-b/10, 207-a/1, 221-a/2, 221-a/6, 222-b/4, 223-b/6, 225-b/10, 226-a/17, 264-a/8, 264-a/12

c.+i 40-a/10, 46-b/7, 75-a/16, 90-a/11, 102-a/10, 102-a/10, 270-a/14

c.+imi 133-b/14

c.+iñ 33-b/4, 36-a/5, 44-a/16, 46-a/1, 47-b/14, 50-b/9, 51-a/2, 55-b/6, 56-a/5, 59-b/8, 63-b/16, 65-a/17, 65-b/1, 69-a/7, 71-b/14, 72-a/11, 76-b/13, 84-a/16, 84-b/7, 85-a/1, 85-a/11, 86-a/16, 89-a/1, 94-b/6, 96-a/10, 100-b/10, 120-b/2, 120-b/8, 102-b/13, 120-b/16, 166-a/3, 200-a/2, 201-b/8, 206-b/14, 206-b/15, 206-b/16, 207-a/7, 208-b/12, 217-a/17, 221-a/4, 221-a/9, 222-b/7, 223-b/5, 224-b/3, 224-b/9, 225-a/4, 230-b/4, 231-a/11, 234-a/6, 235-b/7, 235-b/8, 235-b/10, 245-a/17, 250-b/4, 252-b/17, 269-b/2, 291-a/15

c.+inde 88-b/3

c.+inden 95-b/13

c.+ine 289-b/1

c.+ini 50-a/6, 50-a/7

c.+le 230-a/17

c.+lerini 95-b/2

ciger ufadur + (F-T) ışḳābiyūzā, uyuz otu, çıban otu. 178-b/11

cihān-baḫş + (F-F) dünya bağışlayan, dünyayı veren. 4-a/1

cihān-dār-ı bülend-aḫter + (F-F-F-F) cihanı, dünyayı elinde tutan yıldızı yüksek padişah. 3-b/16

cihet + (A) sebep, vesile.

c.+iyle 239-a/1

cihet + (A) taraf, yan, yön.

c.+den 6-a/6

c.+inden 1-b/11, 9-b/11, 9-b/17, 21-b/16

c.+indendür 9-b/10, 9-b/10

cihet-i şer'iyye + (A-A) şeriata uygun bir şekilde, şeriat yönüyle, şeriat açısından. 138-b/11

cilā + (A) parlatma, parlaklık. 20-a/13, 20-b/2, 50-a/3, 60-a/12, 68-b/17, 70-b/12, 76-a/10, 81-b/7, 100-b/3, 160-a/10, 162-a/6, 162-a/7, 168-a/7, 202-a/9

c.+yı 299-a/14

cilā + (A) temizleme. 46-b/7

cild + (A) deri, ten.

c.+de 283-b/16

c.+e 279-b/11

c.+i 29-a/13, 74-b/15

cimā‘ + (A) cinsel birleşme. 11-a/1, 18-b/10, 27-a/4, 27-a/7, 27-a/11, 27-a/12, 27-a/13, 27-a/16, 27-b/3, 27-b/4, 27-b/12, 28-a/2, 28-a/5, 28-a/10, 28-a/10, 28-a/14, 28-b/1, 28-b/2, 28-b/3, 28-b/4, 28-b/7, 28-b/9, 28-b/10, 148-b/3, 162-b/4, 213-a/10, 253-b/17, 254-b/16, 285-a/6

c.şehveti (A-A) cinsel istek, arzu.

c.ş.+ni 18-a/8, 62-a/2, 71-b/1, 93-b/1, 97-a/16, 99-b/12, 102-b/17, 103-b/17

c.ża‘fi (A-A) cinsel yetersizlik, iktidarsızlık.

c.ż.+nıñ 245-a/14

c.+dan 24-a/17, 27-b/6, 27-b/7, 27-b/16, 27-b/17, 28-a/1, 34-a/4, 41-b/6, 177-a/15, 253-b/6, 254-a/16, 256-a/9, 258-b/12, 277-a/15

c.+dan ḳal- (A-T) cinsel yetersizlik.

c.+dan ḳ.-anlarıñ 70-a/8

c.+ıñ 27-a/8, 254-b/15

c.+ından 28-a/16

c.+ya 14-b/1, 25-a/3, 46-b/10, 47-a/15, 48-a/15, 50-a/11, 52-b/14, 53-a/16, 57-a/11, 57-b/12, 60-b/16, 61-b/1, 62-b/11, 62-b/16, 62-b/5, 64-a/5, 64-b/10, 65-b/9, 66-a/8, 67-a/7, 67-a/9, 67-b/3, 69-a/7, 70-a/7, 70-a/9, 73-b/9, 74-a/12, 74-b/11, 75-a/13, 77-a/11, 80-a/9, 83-a/5, 85-b/10, 85-b/4, 87-b/6, 89-b/14, 90-a/16, 93-a/10, 94-a/14, 95-a/1, 95-b/1, 95-b/11, 95-b/6, 97-a/7, 101-b/12, 103-a/15, 103-b/14, 104-a/1, 111-b/3, 114-a/5, 254-b/17, 300-a/6

c.+yı 9-b/3, 43-a/8, 74-a/13, 87-b/10, 245-b/2

cin(n) + (A) cin, peri; gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık (mahluk). 276-a/4

c.ṭut- (A-T) cin tutmak, delirmek.

c.ṭ.-anıñ 100-b/4

c.ṭutdı (A-T) sara hastalığı. 141-b/12

c.+den 133-b/14, 142-a/8

c.+iñ 142-a/8

cins + (A) nevi, çeşit, tür. 15-b/6, 19-b/4, 20-a/13, 28-b/9, 32-a/17, 117-b/12, 151-a/8, 151-a/9, 170-b/3, 196-b/2, 239-b/10, 240-a/9

c.+indendür 22-b/13, 23-a/7

cirīd + (A) at koşturup birbirine değnek atarak topluca oynanan oyun. 21-a/2

c.oyna- (A-T) cirit oyunu oynamak.

c.o.-mağla 19-b/1

c.o.-maḳ 20-b/16, 139-a/5

cirm + (A) iç, hacim, oylum.

c.+i 64-b/10

cīve (Bkz.çīve) + (F) cıva. 285-b/11

c.ḥabbı (F-A) cıva hapı, ilacı. 168-b/9

ciz- (Bkz.çiz-) (T) çizmek, belirlemek, açmak, içini boşaltmak.

c.-eler 297-b/6

c.-erler 59-a/16

c.-meden 38-b/16

c.-mek 38-b/4

coḳluġ + (T) çokluk, fazlalık, çok olma durumu, kesret.

c.+ından 199-b/15

cübn + (A) peynir. 54-b/6

cüdām (Bkz.cüẕām)+ (A) cüzam hastalığı, miskin hastalığı, lepra, (insan vücudunda onulmayan çıbanlar ve yaralar meydana getiren bir tür bulaşıcı deri hastalığı). 37-a/15, 95-a/13, 100-b/16, 115-b/11, 228-a/3, 279-b/10

c.marażı (A-A) cüzam hastalığı.

c.m.+na 106-a/8, 284-a/15

c.m.+nı 52-b/17

c.+a 63-b/14, 70-a/15, 103-b/10, 111-b/16

c.+da 58-b/15

c.+dan 71-a/7

c.+dur 283-b/17

cüderī + (A) çiçek hastalığı. 274-a/13, 274-a/14

cühhāl + (A) bilgisizler. 271-a/16

c.+-i eṭıbbā (A-A) bilgisiz hekimler, doktorlar. 205-a/9

cülāb (Bkz.cüllāb) + (A) gül suyu; ishal edici şerbet. 154-a/11

cüllāb (Bkz.cülāb) + (F) gül suyu; ishal şerbeti. 279-b/7

c.+ını 133-a/1, 263-b/14

cülnār + (A) gülnar, nar çiçeği. 199-b/5, 220-a/13

cümle + (A) bütün, hep. 54-a/8, 58-b/16, 74-b/7, 118-a/8, 118-b/2, 120-a/3, 122-b/9, 148-b/16, 165-b/16, 182-b/3, 197-b/9, 214-a/13, 226-b/3, 228-b/1, 233-a/10, 244-a/2, 252-a/6, 256-a/7, 271-a/4, 283-a/10, 283-b/14, 285-a/4, 296-b/2

c.+-i benī Ādem (A-A-A) insanlar, insanların tamamı. 2-b/6

c.+den 25-a/14, 53-a/6, 211-b/3, 217-a/9, 278-b/9, 294-b/2

c.+din 294-b/1

c.+si 78-b/17, 91-b/11, 128-b/17, 153-b/1, 153-b/4, 160-b/8, 171-b/14, 182-a/13, 230-b/8, 258-a/10, 269-b/13, 278-b/8, 286-b/5

c.+sin 193-b/14

c.+sinde 212-b/9

c.+sinden 145-b/10

c.+sine 35-b/11, 74-b/11, 79-a/5, 84-b/10, 110-b/13, 112-a/1, 115-b/11, 117-b/16, 125-a/17, 181-a/8, 183-a/2, 183-a/17, 191-a/13, 206-a/2, 254-a/9

c.+sini 54-b/15, 80-b/10, 80-b/8, 84-b/4, 87-b/2, 119-b/16, 136-b/13, 140-a/7, 145-b/7, 150-a/10, 161-a/11, 195-a/6, 214-b/5, 233-b/1, 251-a/9, 254-a/9, 254-b/10

c.+siniñ 93-a/13, 103-b/2

c.+ye 26-a/12, 188-a/8

c.+yi 149-a/11, 164-b/8, 168-a/5, 294-a/8

cünd-i bîdester + (A-F) kunduz hayası, kunduz taşağı, ve bu ottan elde edilen bir cins zamk, bu ot cavşir otu, oğlan aşı adlarıyla da bilinir. 90-b/1, 144-a/15, 255-b/15

cünūdih + (A) askerleri, orduları. 4-b/5

cünūn + (A) delirme, çıldırma, delilik. 9-a/12, 49-b/6

c.+a 82-b/7, 113-b/8, 138-a/17, 138-b/14

c.+dan 71-a/7, 90-b/13

c.+ı 74-a/10, 91-a/10

cüz' + (A) parça, az bir miktar, biraz. 120-a/3, 220-a/14, 220-a/14, 300-a/1, 300-a/1

c.+-i a'ẓam (A-A) büyük bir parça, kısım.

c.+-i a.+ıdur 64-a/14

cüẕām (Bkz.cüdām) + (A) insan vücudunda onulmayan çıbanlar ve yaralar meydana getiren miskin hastalığı, lepra.

c.marażı (A-A) lepra hastalığı.

c.m.+na 49-a/3

cüz'ī + (A) az miktarda, pek az, az. 86-a/11, 182-a/4

cüz'īce + (A/T) az miktarda, pek az, azacık. 173-a/14

cüz'iyyāt u fürū' + (A-A) küçük ve bayağı şeyler.

c.u.f.+ında 5-a/9

Ç

çağır- (T) bağırmak, kuvvetlice seslenmek.

ç.-maḳdan 174-a/9

ç.-ur 213-a/12

çaḳıl ṭaşı + (T-T) çakıl taşı, küçük ve orta boy taş.

ç.ṭ.+nı 202-a/17

çal- (T) bıçağı bilemek için masada vurmak, çalmak.

ç.-ar 134-a/17

çalāpa + ( ) Amerka'da, Çalāpa Şehrinde yetişen, mübarek olduğuna inanılan bir bitki kökünün adı. 63-a/5, 98-b/11, 225-b/5, 286-b/3

Çalāpā + ( ) Amerika'da bulunan bir şehrin adı (17.-18. asırda). 63-a/7

çalış- (T) çalışmak, gayret etmek, çabalamak.

ç.-alar 269-b/1

ç.-sa 20-a/8

çalķa- (T) çalkalamak, karıştırmak, sarsarak sallamak.

ç.-rlar 212-a/16

ç.-yalar 157-b/3, 163-a/10, 291-a/9

çam + (T) çamgillerin örnek bitkisi olan ve bir çok türü bulunan orman ağacı.

ç.şaķızı + (T-T) çam sakızı. 123-b/12, 220-b/11, 282-a/4, 293-a/11, 293-a/14, 293-b/3

ç.aġacı + (T-T) çam ağacı.

ç.a.+na 78-b/5

ç.fıstığı (Bkz.ç.fıstıķı) (T-A/T) çam fıstığı. 114-a/6

ç.fıstıķı (Bkz.ç.fıstığı) (T-A/T) çam fıstığı. 116-b/3, 122-b/14, 123-a/14, 174-b/7, 180-b/5, 234-a/14, 245-b/8, 255-a/1

ç.f(ķ).+ına 94-b/15

ç.f(ķ).+ını 152-a/16

çanaķ + (T) toprak, metal v.b.'den yapılmış yayvan, çukurca kap. 18-b/5, 18-b/7, 106-a/6, 231-b/6

ç(ķ).+a 231-b/4

ç(ġ).+ı18-b/7

ç(ķ).+ıñ 231-b/5

çapaġ/ķ+ (T) çapak, göz pınarında ve kirpiklerde birikerek pıhtılaşan veya kuruyan akıntı.

ç.+ı 157-a/1, 157-a/5

çarşaf + (F/T) yatağın üzerini kaplayan bez örtü. 235-a/15

çatlaḳ + (T) yarık, çatlak, çatlamış olan, çatlamış yer.

ç.+lara 51-a/5

çavdar + (T) buğdaygillerden unlu tane veren bir bitki.

ç.unı (T-T) çavdar unı. 294-a/11

çayır + (T) üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer.

ç.+larda 51-b/4

çādır uşaġı + (F-A) uşak ağacı ve bundan elde edilen sakız, zamk. 64-a/16, 121-a/4, 125-a/3, 176-a/16, 190-b/16, 224-b/6, 229-b/10, 249-a/17, 253-b/11, 255-b/15

ç.u.+nı 121-a/7, 224-b/10

çāvşīr + (A) cavşir otu, kunduz hayası, oğlan aşı ve bu otdan yapılan bir cins zamk. 242-b/2, 269-a/7, 282-b/13, 298-b/7

çek- (T) çekmek, çıkarmak, bir şeyi tutup kendine veya bir yöne doğru çekmek.

ç.-e 151-a/1, 151-b/2, 169-b/11, 169-b/9

ç.-er 21-a/15

ç.-üb 252-a/9

çek- (şişe) (T) şişe çekmek, kupa vurmak; ağrıyı dindirmek amacıyla içinde alev yakılarak havası seyreltilen özel bir şişeyi sırta uygulamak, vantuz çekmek.

ç.-eler 253-a/2

ç.-er 39-a/15

çek- (T) çekmek, germek, ok atarken yay çekmek.

ç.-e 105-a/7

ç.-er 105-a/8, 134-b/1, 207-b/4

çek- (T) emmek, içine almak.

ç.-er 12-b/3, 39-a/17, 69-a/12, 71-b/1, 83-a/1, 95-b/10, 132-a/2, 132-a/16, 279-a/14, 217-b/9, 227-b/15

ç.-üb 39-b/6, 49-a/6, 147-a/13

çek- (T) kalem çekmek, göze sürme çekmek, sürmelemek.

ç.-eler 49-b/16

ç.-mek 51-b/8

ç.-seler 47-b/17, 70-a/13, 299-a/14

çekici + (T) emici, içine alıcı. 289-b/4

çekil- (T) çekilmek, ayrılmak, uzaklaşmak.

ç.-üb 12-a/16, 221-a/2

ç.-ür 186-a/6, 186-a/9, 223-b/6

çekil- (T) yer almak, uzanmak.

ç.-mişdür 36-b/7, 37-a/2

çekirdek/g + (T) çekirdek; etli meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum. 150-b/3, 150-b/8, 176-a/16, 176-a/16, 176-b/16, 192-b/5, 194-b/5, 231-a/7, 254-b/8, 254-b/9

ç.+i 44-b/14, 46-a/15, 51-b/10, 65-b/1, 183-b/3, 192-b/2

ç.+ile 46-b/6

ç.+inden 90-a/1

ç.+ini 46-a/5, 49-a/10, 88-b/15, 96-b/3

ç.+iniñ 75-b/15, 96-b/17

ç.+iyle 93-b/10

ç.+ler südi (T-T) çekirdeklerden elde edilen beyaz öz su, çekirdek sütü.

ç.+ler s.+ni 173-b/17

ç.+leri 131-a/5, 180-b/4, 183-a/9

ç.+leridür 137-b/16

ç.+leriñ 178-a/10

ç.+lerini 154-b/6, 234-a/15

ç.+leriniñ 117-a/1, 263-a/13, 271-b/9, 282-b/6

ç.+süz 177-a/3

ç.+süz üzüm (T-T) çekirdeği olmayan üzüm. 143-a/12, 228-a/7

ç.+süz ḳızıl üzüm (T-T-T) çekirdeksiz kırmızı üzüm. 148-b/15

ç.+süz ḳuru üzüm (T-T-T) çekirdeksiz, kurutulmuş üzüm. 108-a/4, 116-a/2

çekiş- (T) tartışmak, ağız kavgası etmek.

ç.-ür 135-a/10

çeñe + (F/T) omurgalılarda kemik veya kıkırdak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın açılıp kapanmasını sağlayan parça. 37-b/2

alt çeñe (F/T-T) alt çene.

a.ç.+si 246-a/9

çengel + (F) bir yere takılmaya, geçirilmeye yarayan eğri demir. 134-a/13

çenṭiyānā (Bkz.çenṭiyāne)+ (F) yılan otu, kızıl kantaron, küşad, eşek turpu; bu bitkinin kökünden yapılan bir kuvvet ilacı. 64-a/11, 125-b/9, 137-a/8, 148-b/11, 184-b/17, 213-b/3, 220-a/9, 269-a/7, 298-b/13

ç.+ile 298-b/8

çenṭiyāne (Bkz.çenṭiyānā) + (F) yılan otu, kızıl kantaron, küşad, eşek turpu; bu bitkinin kökünden yapılan bir kuvvet ilacı. 297-b/10

ç.+yi 294-b/2

çerāġ + (F) mum, fitil. 31-a/7

çerezlen- (Y/T) çerez yemek, çerez türünden bir şeyler yemek.

ç.-eler 234-a/15

çerkes ḳulaġı + (T-T) bir yemek adı. 13-b/4

çeşme + (F) delik, yarık. 163-a/15, 167-a/3, 200-b/17

ç.aç- (F-T) delik açmak.

ç.a.-ub işled- (F-T-T) vücutta, gerekli bölgeye delik açıp bir maddeyi, irini veya sıvıyı akıtmak, boşaltmak, içerisinin temizlenmesini sağlamak.

ç.a.-ub i.-eler 147-b/6

çeşme-zen + (F) karaçalı. 158-b/14, 244-b/12

ç.+e 244-b/12

çevir- (T) çevirmek, döndürmek.

ç.-digi 162-b/7

ç.-üb 26-b/6, 139-b/2

ç.-ür 134-b/3

çevril- (T) çevrilmek, dönmek.

ç.-ür 139-a/13

çeyne- (T) çiğnemek.

ç.-meden 12-b/6

ç.-mek 48-a/6

ç.-mesi 83-a/3

ç.-seler 67-b/10, 67-b/8, 69-a/12, 69-a/16, 72-a/3, 72-a/9, 75-b/16, 76-a/12, 77-b/9, 83-a/1, 83-a/4, 85-b/12, 95-a/10, 95-a/7, 95-a/8, 96-b/17, 102-a/1

ç.-sün 41-a/8, 41-a/8

ç.-ye 214-a/13

ç.-yüb 12-b/6, 40-b/17, 64-b/11, 102-a/1, 161-b/4

çeynen- (T) çiğnenmek.

ç.-miş 280-b/13

çıban + (T) çıban, vücudun herhangi bir yerinde oluşan ve çoğu, deride şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi. 177-b/2

ç.çıḳar- (T-T) çıban çıkarmak.

ç.ç.-maġa 44-b/7

ç.ç.-mağı 68-b/12

ç.+lar 63-b/13, 284-a/14, 285-a/12, 287-a/14

ç.+lara 38-b/8, 38-b/11, 91-a/15

ç.+larda 29-a/9

çığıd + (T) yüzde nokta nokta olan esmer leke, çil. 294-b/15

çığır- (T) çağırmak, seslenmek.

ç.-salar 252-b/14

çıḳ- (T) çıkmak, içeriden dışarıya çıkmak.

ç.-a 28-b/16, 154-a/14, 208-a/15, 212-a/5, 217-b/4, 235-b/3, 274-b/9

ç.-acaḳ 36-b/11, 207-a/4

ç.-amadığından 152-b/13

ç.-an 29-b/7, 31-b/2, 32-a/10, 38-b/8, 50-a/8, 58-a/16, 93-a/4, 113-a/9, 146-a/10, 161-b/5, 177-b/11, 177-b/12, 179-a/10, 179-a/11, 196-a/16, 198-b/1, 199-b/16, 200-b/10, 201-a/14, 201-a/15, 201-a/16, 203-b/15, 204-a/17, 231-a/10, 237-b/4, 243-b/6, 243-b/16, 249-b/12, 282-a/1, 294-a/6

ç.-anı 53-b/12

ç.-ar 22-b/17, 23-a/3, 23-a/4, 30-b/8, 31-b/8, 32-a/15, 37-b/15, 37-b/16, 42-b/14, 59-b/3, 61-b/8, 91-b/14, 91-b/15, 134-b/10, 139-a/10, 140-b/1,

141-b/14, 166-a/12, 166-a/13, 177-b/15, 195-b/14, 196-a/16, 196-a/16, 196-a/17, 196-a/17, 196-a/17, 196-b/1, 198-a/9, 200-b/11, 201-a/11, 201-b/10, 204-a/2, 204-b/6, 209-a/5, 212-b/17, 216-b/17, 222-b/12, 235-b/5, 236-a/9, 236-a/10, 237-a/13, 237-a/15, 238-b/9, 239-a/7, 239-a/8, 239-a/9, 239-a/10, 240-a/3, 240-a/5, 240-a/11, 240-b/11, 247-a/8, 251-b/14, 257-a/15, 274-b/6, 274-b/7, 281-a/2, 281-b/4, 281-b/12, 284-a/14, 288-a/1

ç.-arlar 213-a/1

ç.-arsa 53-b/12, 201-a/2, 203-a/14, 205-a/1, 205-a/7, 209-a/5

ç.-dı 80-a/14, 216-a/15

ç.-dıysa 282-a/3

ç.-duġı 28-b/16, 91-b/15, 212-b/16, 235-b/6

ç.-duġından 34-b/4

ç.-duġını 216-a/6

ç.-duḳca 208-a/1

ç.-duḳdan 29-b/4, 29-b/11, 30-a/2, 32-a/11, 156-b/10

ç.-ınca 66-a/1, 136-a/14, 177-b/13

ç.-maġa 179-a/10, 189-b/11

ç.-maġı 47-a/9, 114-b/13

ç.-maḳ 148-a/16, 152-b/13, 188-a/13, 247-a/10, 294-a/5

ç.-ması 36-b/4, 36-b/12, 37-b/15, 92-a/9, 217-a/2, 274-b/13

ç.-masını 81-b/9

ç.-maya 28-b/17, 176-a/7, 205-b/16, 212-a/4

ç.-mayub 247-a/10

ç.-maz 31-b/6, 31-b/8, 32-a/14, 37-b/14, 37-b/16, 133-b/12, 169-b/6, 205-b/2, 208-b/8, 239-a/8, 267-b/13, 274-b/11

ç.-mazsa 205-a/8

ç.-mış 83-a/15, 131-a/11, 150-a/15, 165-a/12, 171-b/6, 183-b/12, 203-b/4, 229-b/12

ç.-sa 32-a/15

ç.-ub 25-b/4, 97-b/16, 153-b/1, 177-b/14, 195-a/12, 237-b/11, 274-b/8

çıḳar- (T) çıkarmak.

ç.-a 69-a/4, 80-b/12, 169-b/9, 169-b/12

ç.-alar 33-b/15, 145-b/8, 150-b/1, 160-a/14, 162-a/13, 198-a/11, 201-b/14, 214-a/8, 245-a/5, 293-a/2

ç.-amaz 131-b/3

ç.-an 239-a/2

ç.-dıḳ 58-b/6

ç.-ırız 33-a/7

ç.-maġa 34-b/1

ç.-maḳ 208-b/1, 269-a/5

ç.-maḳda 84-a/6, 214-a/11, 216-b/1

ç.-maḳdur 225-b/3, 237-a/16

ç.-ması 131-b/3

ç.-sa 30-b/13, 32-a/14

ç.-ub 18-b/7, 31-b/15, 99-a/4, 99-a/5, 131-a/6, 131-b/4, 134-a/17, 154-b/7, 180-b/13, 188-b/8, 222-a/10

ç.-ur 38-a/1, 38-b/16, 48-a/16, 48-b/7, 49-a/7, 50-b/13, 52-a/6, 52-b/14, 56-b/12, 56-b/16, 57-b/6, 59-a/3, 59-a/9, 60-b/3, 61-a/14, 61-a/8, 61-b/5, 62-a/10, 62-a/7, 64-a/16, 64-b/15, 67-a/4, 71-b/1, 71-b/6, 73-a/12, 75-a/17, 75-b/14, 76-b/13, 76-b/5, 77-a/14, 84-a/14, 84-a/6, 84-b/15, 86-b/15, 88-a/4, 88-b/15, 93-b/1, 94-b/2, 95-a/3, 95-b/3, 97-a/13, 97-b/1, 101-b/13, 102-a/13, 103-b/14, 106-a/1, 106-a/2, 107-a/15, 110-a/7, 119-a/4, 123-a/3, 142-b/7, 144-a/3, 174-a/14, 186-b/12, 208-b/3, 213-b/1, 213-b/4, 213-b/7, 213-b/13, 213-b/14, 213-b/17, 214-a/7, 214-a/10, 214-b/5, 214-b/16, 216-b/11, 216-b/12, 225-b/6, 226-a/2, 235-a/10, 235-a/12, 237-b/9, 238-a/6, 257-b/8, 258-b/3, 268-b/11

ç.-urlar 51-b/1, 58-a/7, 59-b/1, 60-b/6, 131-b/3, 206-b/5, 210-b/3, 229-b/12

çıḳarıcı + (T) çıkarıcı, dışarıya atıcı. 242-a/5

çıra + (F/T) fitil, mum, kandil, lamba. 55-a/14

çıyan + (T) çıyan, çok ayaklılardan, sarımtırak renkte, zehirli böcek. 297-b/11

çiçek/g + (T) çiçek, bir bitkinin üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.

ç.+i 45-b/1, 78-b/14, 86-b/8, 96-b/16, 182-b/7

ç.+inde 86-b/9

ç.+inden 60-b/6, 75-b/12, 86-b/17, 104-a/9

ç.+ini 47-a/15, 60-b/3, 76-a/14, 76-a/16, 87-a/16, 102-b/8, 218-b/11

ç.+iniñ 96-a/11

ç.+dür 70-b/9

ç.+leri 51-b/3, 183-a/3

çiçek/g + (T) çiçek hastalığı; irinli kabarcıklar dökerek yüzde izler bırakan ateşli, ağır ve bulaşıcı bir hastalık. 9-b/7, 93-a/4, 274-a/15, 274-b/9, 274-b/10, 274-b/11, 274-b/13, 275-a/15, 276-a/9

ç.çıḳar- (T-T) çiçek hastalığına tutulmak.

ç.ç.-an 73-a/4

ç.ç.-anlar 74-b/5

ç.ç.-anlara 100-b/17, 106-a/10

ç.ç.-maġa 88-a/13

ç.+e 68-b/11

ç.+iñ 274-a/16, 274-b/1

çiçekli + (T) çiçeği, çiçekleri olan bitki.104-a/7

çiçek şuyı + (T-T) turunc, narenc bitkisinin imbikten geçirilmesiyle elde edilen güzel kokulu su. 60-b/6, 185-a/4

çiftleş- (F/T) erkek ve dişi hayvanın cinsel birleşmesi.

ç.-digi 246-a/10

çig (Bkz.çiy) + (T) çiğ, ham, pişirilmemiş. 73-a/14, 97-a/11

ç.et (T-T) pişirilmemiş et. 213-a/8

ç.e.+iñ 203-b/16

çiger (Bkz.ciger) + (F) ciger, karaciğer. 204-a/2, 204-a/4

ç.+dür 170-b/17

çil + (T) bir çeşit keklik, dağ tavuğu. 163-b/1, 184-a/1, 269-b/6

ç.kebābı (T-A) çil kuşu etinden yapılmış kebap. 156-a/14

ç.ḳuşı (T-T) çil kuşu, bir cins keklik, dağ tavuğu. 12-b/9, 64-a/4, 144-b/13, 147-b/9, 227-a/12

ç.ḳ.eti (T-T-T) çil kuşunun eti. 177-a/16

ç.ḳ.+nıñ 163-b/1

çilek + (T) gülgillerden, sapları sürüngen, çiçekleri beyaz bir bitki ve bu bitkinin güzel kokulu, pembe, kırmızı renkli meyvesi, koca yemiş. 51-b/11

ç.cevārişi (T-F) çilekle hazırlanmış ve hazımsızlık için kullanılan bir tür terkip, macun. 223-a/9

ç.ma'cūnı (T-A) çilekle yapılmış macun. 223-a/8, 224-b/13, 226-a/7, 228-a/10, 229-b/16, 232-a/12, 250-b/17

ç.m.+na 207-b/1

ç.(süfūfı) (T-A) çilekten elde edilmiş toz halinde ilaç. 226-a/7

ç.şerbeti (T-A) çilek şerbeti-şurubu. 224-b/13

ç.+den 223-a/9

çīnī + (F) çini; sırlı kap, porselen. 111-a/14

ç.kāse (F-F) çiniden, porselenden yapılmış çukur çanak.

ç.k.+ye 187-b/8

ç.ḳavanos (F-Y) çiniden, porselenden yapılmış ağzı geniş ve kapalı kap.

ç.ḳ.+da 107-a/13

Çīnī + ( ) Çin'de yetişen, Çin ile ilgili olan. 68-a/14

Çīn-Māçīn + (-A) Çin' in güney bölgesine verilen bir ad (daima "Çin" kelimesiyle birlikte kullanılır.) 63-b/3

Ç.-M.+'den 84-a/2

çirīş + (F/T) sarı zambak, çiriş otu adlarıyla bilinen bitkinin, kökünün öğütülmesiyle yapılan ve su ile karılarak tutkal gibi kullanılan esmer, sarı bir toz, bir çeşit zamk. 244-a/2

ç.+i 244-a/6

ç.+le 238-b/2

çirkīn + (F) güzel olmayan. 28-a/13

çirkīn + (F) kötü, pek ağır (koku). 7-b/11, 9-b/14, 237-b/11, 252-a/10

çīve (Bkz.cīve) + (F) cıva.

ç.+niñ 152-a/8

çivid + (T) çivit otu, mavi gece sefası; baklagillerden yapraklarından çivit = mavi boya çıkarılan bir bitki.

ç.tuḫmı (T-F) çivit otunun tohumu.

ç.t.+dur 64-b/12

ç.+i 231-b/12

çiy (Bkz.çig) + (T) çiğ, pişirilmemiş.

ç.+le (T) çiğ olarak, pişirilmeden. 103-a/6

çiz- (Bkz.ciz-) (T) çizmek, belirlemek, açmak, içini dökmek.

ç.-eler 297-a/15

çoġal- (T) çoğalmak, artmak, azken çok duruma gelmek.

ç.-maġa 189-b/13

çoġald- (T) çoğaltmak, artırmak, çok duruma getirmek.

ç.-ır 47-b/14

ç.-ur 62-b/16, 89-a/15, 97-a/7

çoḳ/ġ + (T) çok, fazla, az olmayan. 9-b/4, 10-a/11, 10-a/12, 10-a/13, 11-a/14, 12-a/17, 14-a/4, 15-b/12, 16-a/15, 16-a/17, 16-b/13, 17-a/1, 17-a/3, 17-b/5, 18-a/4, 18-b/12, 19-a/17, 20-a/1, 20-a/5, 20-a/9, 20-a/10, 20-b/15, 21-b/1, 21-b/2, 22-a/12, 28-b/17, 30-a/8, 32-b/6, 33-a/1, 33-b/12, 37-b/14, 39-a/8, 40-a/9, 43-a/9, 43-b/2, 44-b/6, 44-b/7, 44-b/7, 45-b/3, 52-a/15, 52-b/12, 53-b/16, 53-b/4, 53-b/7, 54-b/7, 55-a/7, 61-a/4, 62-a/2, 68-b/12, 71-b/6, 73-b/9, 74-a/3, 74-a/5, 78-b/15, 79-a/12, 80-a/13, 86-b/3, 86-b/7, 88-b/8, 89-a/14, 93-a/10, 93-b/5, 93-b/8, 95-a/12, 98-a/1, 99-b/12, 100-b/15, 102-b/9, 105-b/11, 107-a/6, 126-b/13, 126-b/14, 126-b/14, 130-a/14, 131-a/3, 131-b/9, 131-b/11, 131-b/16, 132-b/3, 135-a/13, 135-b/5, 135-b/7, 137-b/6, 138-a/16, 140-b/17, 144-a/3, 145-a/14, 148-a/16, 148-b/2, 151-a/3, 152-a/6, 152-a/7, 152-a/12, 152-a/14, 153-a/13, 153-a/15, 153-b/16, 156-a/10, 156-b/1, 156-b/8, 156-b/9, 157-a/5, 159-a/14, 159-b/7, 160-a/14, 160-b/3, 160-b/5, 161-b/12, 162-b/1, 165-b/15, 171-b/13, 175-a/2, 177-a/14, 177-a/14, 181-b/7, 184-b/16, 186-b/1, 188-a/6, 188-a/11, 189-b/11,

189-b/12, 189-b/12, 192-a/11, 193-a/15, 194-b/1, 195-a/8, 201-a/13, 201-a/16, 203-b/13, 208-a/17, 210-b/7, 212-b/2, 217-b/15, 218-b/15, 221-a/6, 221-a/16, 222-a/5, 222-a/5, 222-b/8, 222-b/12, 223-a/5, 223-a/14, 227-a/8, 228-a/2, 229-b/13, 234-a/8, 234-a/9, 234-b/12, 234-b/12, 234-b/13, 236-b/11, 240-a/9, 240-a/10, 240-b/8, 241-a/5, 243-a/16, 244-a/7, 244-b/2, 245-b/2, 249-a/11, 252-b/4, 252-b/8, 252-b/8, 252-b/15, 258-a/7, 258-b/13, 261-a/1, 261-a/16, 265-a/2, 270-a/10, 270-a/12, 273-a/1, 274-a/1, 274-a/3, 274-a/7, 274-a/7, 274-a/8, 274-b/12, 276-a/7, 276-a/8, 276-a/9, 278-b/12, 278-b/15, 280-a/14, 281-b/2, 286-a/8, 286-a/11, 287-a/5, 289-b/13, 290-a/4, 290-a/4, 290-a/15, 291-a/17, 295-b/10, 296-a/2, 297-a/11

ç.+dur 44-a/15, 52-a/1, 53-a/11, 53-a/6, 53-b/11, 62-b/17, 75-a/9, 77-a/10, 78-a/9, 83-b/4, 93-a/12, 94-a/13, 94-b/17, 113-a/5, 156-a/16, 156-b/8, 161-b/8, 168-a/1, 181-a/8, 207-b/16, 208-b/10, 210-b/3, 217-a/9, 217-a/9, 230-a/17, 238-a/8, 239-a/1, 245-a/14, 254-a/8, 269-b/13, 273-b/17, 274-a/17, 297-b/11

ç.+ı 83-a/13

ç.+ısa 9-a/1, 273-b/3

çoḳ çoḳ + (T) çok çok, çok sık olarak, çokça. 105-a/11, 141-b/11, 148-b/3, 205-b/13, 244-b/8

çoḳca + (T) çokca, oldukça, epeyce. 11-a/5, 137-b/1

çoḳlıġ + (T) çokluk, fazlalık.

ç.+ı 25-a/10

çoḳluġ/ḳ + (T) çokluk, fazlalık.

ç.+ına 42-a/14

ç.+ından 200-b/6

çoḳluḳ + (T) çoğunlıkla, genellikle. 53-a/3

çorbā + (F) çorba, sebzeyle veya etle hazırlanan sulu sıcak içecek.

ç.+lar 13-b/5, 31-a/6, 66-b/14, 165-b/15, 165-b/16

ç.+lardur 26-a/7

çöb (Bkz.çöp) + (F) saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta-odun parçası. 58-b/1, 58-b/7

çöb çīnī (Bkz.çöbçīnī) + (F) Çin saparnası, kınakına ağacı. 156-a/7, 162-b/15

ç.ç.+de 79-b/8

ç.ç.+den 79-b/14

ç.ç.+yi 250-a/9

çöbcegiz + (F/T) küçük çöp, çöpcük.

ç.+ler 99-a/3

çöbçīnī (Bkz.çöb çīnī) + (F) Çin saparnası, kınakına ağacı. 63-b/1, 130-a/15, 147-b/10, 266-b/1, 285-b/2, 285-b/5, 286-b/16, 288-a/15

ç.+yi 150-a/1

çök- (T) çökmek, inerek kaplamak, bulunduğu düzeyden aşağı inmek, yığılmak.

ç.-mek 265-a/5

ç.-miş 31-b/7, 140-a/14

çölmeg/k + (T) çömlek, toprak tencere.

ç.ur- (T-T) ağrı dindirmek amacıyla, çömlek içinde ateş yakılarak ağrı olan yere konur, böylece ağrının havası seyreltilmiş olur, ağrının şiddeti azalır, bu işleme "çömlek vurmak" denir.

ç.u.-urlar 207-b/3

ç.+de 79-b/1, 143-b/10

ç.+iñ 207-b/3

çöp (Bkz.çöb) (F) saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta-odun parçası.

ç.+üñ 58-b/1

çöpleme + (F/T) siyah harbak, kara çöpleme, karaca otçuk, dağ sanikulası. 66-b/9

çörek + (T) bir cins ekmek, çörek. 52-a/11

ç.+ler 102-a/5

çörek otı + (T-T) çöre otu, siyah susam, şevkerak, karamuk, şehniz. 62-a/4, 166-b/13, 167-b/6, 296-a/4

ç.o.yağı (T-T-T) çörek otu yağı. 8-b/8, 296-a/4

ç.o.+na 62-a/17

ç.o.+nı 169-a/15, 214-b/11, 295-b/1

çözül- (T) çözülmek, ayrışmak.

ç.-ür 42-a/5

çuḳur + (T) çukur, çökük yer. 91-a/6, 220-b/17, 221-a/4, 226-b/17

ç.+undan 163-a/15

çuḳulan- (Bkz.çuḳurlan-) (T) çukurlaşmak, çökmek.

ç.-ur 138-b/5

çuḳurlan- (Bkz.çuḳulan-) (T) çukurlaşmak, çökmek.

ç.-ur 247-a/9

çün + (F) için. 4-b/9

çün + (F) nasıl. 5-a/3

çürük + (T) çürük, çürümüş olan. 67-a/3

çürü- (T) çürümek; sağlamlığını, dayanıklığını kaybetmek.

ç.-miş diş (T-T) çürük, çürümüş diş. 101-a/9

D

da + (T) da, dahi. 10-a/7, 13-b/14, 32-a/1, 32-a/14, 54-a/10, 72-b/11, 133-b/17, 264-b/1, 266-a/1, 285-a/13

dā' + (A) hastalık, dert. 2-b/6

d.+ü'l-esed + (A-A) zehirli ve kötü bir hastalık olan cüzam. 283-b/17

d.+ü'l-fīl + (A-A) kol ve bacaklardaki derilerin fil derisi gibi sert ve çizgili olmasından meydana gelen bir hastalık.

d.+ü'l-f.marażı (A-A-A) çoğunlukla bacakların şişip fil ayağı biçimini almasıyla beliren bir hastalık.

d.+ü'l-f.m.+na 49-a/4

d.+ü'l-ḥayye (Bkz.dā'ü'ş-şa'leb) + (A-A) saçdöken hastalığı, saçkıran, tilki uyuzu, yılan uyuzu. 295-b/8

d.+ü'ş-şa'leb (Bkz. dā'ü'l-ḥayye) + (A-A) saçdöken hastalığı, saçkıran, tilki uyuzu, yılan uyuzu. 295-b/8295-b/8

dāfi' + (A) defeden, savan, savuşturan, iten.

d.+-i emrāż-ı benī Ādem (A-A-A-A) insanların hastalıklarını defeden, yok eden. 1-b/2

d.+dür 103-a/15

dāḫılyūn + ( )

d.merhemi (-A) bir tür merhem. 224-b/6, 230-a/1, 248-b/11, 280-b/14, 282-a/4

d.+ı 292-b/12

dāḫıs + (A) el ve ayakların parmakları ucunda çıkan küçük verem, danaburnu etyaran, dolama.

d.+dur 280-b/17

daḫi + (T) dahi, da, de. 2-b/16, 5-b/4, 5-b/8, 5-b/12, 5-b/15, 6-a/17, 6-b/8, 6-b/15, 7-a/1, 7-b/3, 8-a/5, 8-a/8, 8-a/12, 10-a/17, 12-a/3, 12-a/8, 12-b/5, 13-a/15, 13-b/3, 13-b/10, 14-a/4, 14-a/12, 15-a/9, 15-b/16, 16-b/17, 17-a/5, 17-a/10, 17-a/11, 18-a/8, 19-a/4, 19-b/10, 20-b/5, 20-b/6, 20-b/14, 21-a/4, 21-a/5, 21-b/12, 22-b/13, 23-a/1, 23-a/6, 23-b/13, 24-a/5, 25-a/9, 25-b/16, 26-a/1, 27-a/9, 27-a/11, 27-a/14, 27-a/15, 28-a/1, 28-b/16, 29-a/2, 29-a/3, 29-a/4, 30-a/9, 30-a/17, 30-b/5, 31-a/10, 32-b/5, 33-a/3, 33-a/14, 33-b/13, 33-b/16, 34-a/2, 34-a/4, 34-a/10, 34-a/14, 34-a/14, 34-a/15, 34-a/16, 34-b/7, 35-a/17, 36-a/3, 37-a/5, 37-a/14, 37-a/15, 37-b/1, 37-b/1, 37-b/3, 37-b/6, 37-b/14, 38-a/4, 39-a/2, 39-a/6, 39-b/12, 40-a/1, 40-a/17, 41-a/6, 42-a/16, 44-a/12, 45-b/11, 48-a/13, 49-a/7, 51-b/9, 54-a/13, 54-a/2, 55-a/2, 55-b/4, 58-b/12, 59-b/1, 59-b/13, 59-b/14, 61-a/7, 61-a/9, 61-a/9, 61-b/8, 62-b/4, 63-a/10, 63-b/1, 63-b/5, 63-b/7, 65-b/17, 66-a/7, 68-a/12, 68-a/2, 68-b/1, 69-b/17, 73-b/16, 76-b/2, 76-b/6, 77-a/17, 78-a/12, 78-b/13, 79-b/10, 80-a/16, 80-a/17, 80-b/1, 81-a/12, 82-b/5, 83-a/16, 83-a/3, 83-b/2, 84-a/2, 84-a/7, 85-a/5, 86-a/11, 86-b/16, 87-b/7, 87-b/8, 90-b/8, 91-b/8, 91-b/9, 91-b/9, 92-a/15, 92-a/3, 92-a/3, 97-b/14, 98-b/10, 99-a/3, 99-a/6, 103-a/3, 103-b/5, 103-b/8, 107-a/3, 107-a/17, 107-b/1, 107-b/3, 107-b/5, 108-a/15, 109-a/15, 111-a/12, 116-a/13, 129-b/14, 129-b/14, 129-b/15,

129-b/17, 131-b/15, 133-b/17, 134-a/6, 134-b/2, 134-b/15, 137-b/9, 138-a/6, 138-a/6, 138-b/1, 138-b/16, 139-a/11, 139-b/4, 139-b/4, 139-b/6, 140-a/2, 141-a/3, 141-b/3, 141-b/11, 142-a/2, 142-b/7, 142-b/13, 143-b/2, 144-b/2, 145-a/12, 145-a/12, 146-a/3, 146-b/5, 148-a/11, 148-a/14, 148-b/1, 149-a/5, 151-a/1, 151-a/5, 151-a/8, 151-a/12, 152-a/1, 152-a/8, 152-a/9, 152-a/11, 152-b/9, 153-b/11, 153-b/12, 153-b/13, 154-b/12, 155-b/13, 156-b/3, 156-b/5, 157-b/16, 158-a/17, 159-b/5, 160-a/4, 160-a/6, 163-b/3, 165-b/2, 167-a/16, 168-a/6, 168-b/10, 170-b/3, 171-a/2, 171-a/7, 171-a/14, 171-b/12, 173-a/5, 173-b/9, 174-b/7, 174-b/12, 176-a/3, 176-a/3, 176-a/11, 176-b/3, 176-b/14, 178-a/15, 178-b/1, 180-a/10, 180-b/14, 181-a/2, 181-a/11, 181-a/13, 181-a/17, 181-b/1, 182-b/9, 184-a/10, 184-a/11, 184-b/2, 184-b/14, 184-b/16, 185-a/3, 185-b/8, 186-a/4, 186-a/15, 186-a/16, 186-b/5, 186-b/17, 190-a/8, 190-a/11, 191-a/3, 191-a/9, 193-a/8, 193-a/10, 195-b/15, 196-a/4, 196-a/5, 196-a/6, 196-a/8, 198-a/11, 198-b/8, 199-a/7, 199-a/8, 199-a/14, 200-b/12, 201-a/9, 201-a/16, 201-b/13, 202-a/8, 206-b/12, 207-a/4, 207-b/6, 207-b/15, 208-a/11, 208-b/4, 209-a/8, 209-b/4, 209-b/15, 212-a/12, 212-b/13, 212-b/13, 212-b/14, 213-a/2, 213-a/4, 213-b/6, 213-b/10, 214-a/1, 214-b/11, 214-b/13, 215-a/12, 215-a/15, 215-a/16, 215-a/16, 216-b/1, 216-b/3, 216-b/12, 217-b/2, 218-a/12, 218-b/3, 218-b/9, 219-a/3, 219-a/5, 219-a/10, 219-b/4, 219-b/5, 221-a/7, 221-b/17, 223-b/17, 224-b/15, 225-a/5, 225-b/1, 226-a/12, 226-b/10, 227-b/10, 227-b/11, 227-b/11, 229-a/16, 230-a/15, 230-b/1, 231-b/3, 231-b/9, 231-b/12, 231-b/14, 231-b/15, 232-a/11, 232-b/2, 232-b/6, 232-b/7, 233-b/13, 234-a/8, 234-a/15, 235-a/2, 235-a/11, 235-a/15, 235-b/4, 236-a/1, 238-a/2, 238-a/14, 239-a/4, 240-a/8, 240-b/12, 241-b/6, 243-b/5, 244-b/6, 244-b/17, 245-a/7, 246-a/4, 246-b/16, 248-a/10, 249-a/13, 251-a/7, 251-b/7, 251-b/11, 251-b/13, 252-a/14, 255-b/12, 255-b/13, 256-a/4, 256-b/13, 257-a/11, 257-b/2, 258-a/8, 259-a/4, 259-a/10, 259-a/11, 260-a/12, 260-a/17, 260-b/6, 261-a/1, 261-a/10, 262-a/6, 262-b/4, 264-a/10, 264-a/11, 264-a/11, 266-a/1, 267-a/12, 267-b/10, 268-b/6, 271-a/2, 272-a/7, 272-a/12, 272-a/16, 272-b/16, 273-a/3, 273-b/9, 274-a/1, 274-a/9, 274-a/16, 274-b/1, 274-b/9, 274-b/14, 275-a/12, 275-b/8, 278-a/16, 279-a/3, 279-a/5, 280-a/10, 280-a/11, 280-a/11, 280-b/6, 280-

b/7, 280-b/10, 280-b/11, 280-b/12, 280-b/17, 281-a/1, 281-a/16, 281-a/16, 281-b/12, 282-a/1, 282-b/5, 282-b/6, 282-b/17, 283-a/1, 283-a/11, 283-b/7, 283-b/9, 284-a/1, 284-b/13, 285-a/3, 285-a/8, 285-b/11, 285-b/17, 286-a/1, 287-a/1, 287-a/2, 287-b/1, 287-b/10, 287-b/13, 288-a/1, 288-b/4, 288-b/5, 289-a/13, 289-b/17, 290-a/1, 290-a/11, 290-a/11, 290-a/16, 291-a/14, 292-a/15, 294-b/4, 295-b/1, 295-b/2, 295-b/8, 296-b/15, 297-b/11, 298-a/7, 298-a/7, 298-a/9, 298-b/17, 300-a/14

daḫi + (T) daha. 221-a/2

dāḫil + (A) iç, içeri, içinde. 29-b/2, 78-b/16

d.+-i ʿurūḳ (A-A) damarların içi, iç kısmı.

d.+-i ʿu.+da 261-b/16, 261-b/17, 262-a/3, 266-b/14

d.+-i beden (A-A) bedenin içi, iç organlar.

d.+-i b.+de 30-a/11, 83-b/17, 84-b/9, 85-a/14

d.+-i b.+den 126-b/15, 127-b/14

d.+-i b.+dendür 126-b/12

d.+-i b.+e 22-a/15, 22-b/1

dāʿī + (A) duacı, dua eden. 4-b/10

dā'im + (A) devamlı, sürekli. 76-a/5, 79-b/5, 159-a/16, 235-b/2, 256-a/7, 262-a/1, 262-a/6

dā'imā + (A) bir düziye, her vakit. 10-b/16, 14-a/17, 14-b/2, 14-b/4, 15-a/8, 15-a/12, 16-b/3, 25-a/8, 37-a/13, 47-a/1, 54-b/7, 62-a/8, 66-a/16, 67-a/6, 68-b/12, 72-a/12, 74-a/5, 81-b/5, 82-a/5, 82-b/11, 95-a/3, 99-b/12, 101-a/3, 128-b/11, 131-b/12, 134-b/17, 144-b/3, 144-b/16, 153-a/6, 155-a/11, 162-b/6, 163-a/17, 178-b/17, 180-b/8, 217-b/9, 224-b/10, 227-a/5, 228-a/15, 235-a/16, 235-b/6, 238-b/14, 246-b/5, 246-b/7, 246-b/17, 249-a/8, 254-b/14, 256-b/1, 280-a/13, 290-a/2

dāḫilü'l-ʿurūḳ-ı balġamiyye + (A-A-Y/A) balgam oranının damarlarda yüksek olması.

d.ü'l-ʿu.+-ı b.+den 270-a/6

dā'ire + (A) humma türlerinden biri. 272-b/8, 272-b/8

damla + (T) damla.

d.+ların 55-b/5

dāne + (F) herhangi bir sayıda olan (şey), adet. 65-b/13, 108-a/4, 109-a/1, 109-a/2, 109-b/11, 110-a/14, 110-a/16, 113-a/10, 113-a/13, 115-a/6, 116-a/3, 116-b/11, 119-b/17, 122-b/14, 125-b/11, 136-b/5, 144-a/14, 144-b/10, 154-a/12, 154-a/13, 155-a/12, 160-b/7, 161-b/3, 161-b/3, 164-a/7, 164-a/7, 164-b/8, 164-b/11, 164-b/16, 164-b/16, 165-a/10, 165-a/12, 166-a/5, 166-b/3, 172-b/17, 172-b/17, 174-a/15, 174-a/16, 175-a/8, 175-a/17, 175-b/8, 176-b/5, 178-b/12, 178-b/13, 179-b/12, 188-b/3, 190-a/3, 194-b/12, 198-b/16, 202-a/16, 204-b/16, 205-a/5, 205-a/6, 210-a/5, 221-b/9, 221-b/9, 229-a/5, 233-a/9, 242-b/14, 244-b/13, 244-b/14, 244-b/17, 248-b/14, 248-b/15, 254-b/8, 259-a/2, 259-a/9, 268-a/2, 268-b/13, 275-a/6, 277-a/1, 289-a/11

d.+den 141-a/9

d.+sin 173-b/13

d.+sini 96-a/4, 129-b/10, 169-a/12, 292-a/8

d.+ye 141-a/9

dāne + (F) bazı bitkilerde; tohum, tane, çekirdek

d.+leri 244-b/16

d.+lerinden 292-a/7

dāniḳ + (A) bir dirhemin dörtte biri (bazı kaynaklarda dirhemin altıda biri olarak geçer; 0, 6 = 7 gram). 70-a/12, 83-b/13

d.+ını 70-a/16

dār + (A) ev, yer, yurt.

d.+ü'ş-şifā'-i kā'ināt (A-A-A) dünyanın, kāinatın sağlık-şifa yurdu, yeri. 1-b/5

d.+ü'ş-şifā-yı kerem (A-A-A) büyüklüğün, lutfun şifa veren yurdu, merkezi.

d.+ü'ş-ş.+-yı k.+ine 2-a/4

Dārā-ḥaşem + (F-A) dokuzuncu Fars hükümdarı Keykubad'ın yakınındakiler. 3-b/17

darb + (A) darp, vurma, dövme. 150-b/15

dārçīn (Bkz.dārçīnī) + (F) tarçın. 67-a/11, 161-b/14

dārçīnī (Bkz.dārçīn) + (F) tarçın. 13-a/12, 13-a/14, 13-b/1, 27-a/3, 43-b/4, 54-a/3, 65-a/13, 78-b/17, 109-b/2, 112-a/4, 112-b/7, 112-b/14, 113-b/2, 113-b/17, 114-a/7, 114-a/17, 114-b/6, 115-a/13, 116-b/6, 116-b/15, 117-b/2, 118-a/4, 120-a/14, 122-a/11, 123-a/8, 125-a/12, 128-a/7, 140-a/6, 143-a/5, 149-a/10, 149-a/17, 149-b/5, 149-b/17, 150-a/4, 150-b/3, 163-b/2, 168-b/15, 169-a/10, 172-a/14, 174-b/5, 182-a/17, 183-b/4, 187-a/13, 187-b/4, 189-a/12, 191-b/6, 192-b/4, 193-a/8, 194-a/5, 196-b/9, 199-b/12, 204-b/2, 208-a/6, 210-b/15, 218-a/12, 222-b/6, 225-a/13, 226-b/1, 231-a/3, 234-b/4, 241-a/12, 244-a/12, 245-b/11, 251-a/2, 253-b/11, 255-a/3, 266-b/11, 266-b/13, 272-b/1, 286-b/14, 287-b/7

d.ma'cūn (F-A) tarçın macunu. 222-a/11

d.(ḳabı) (F-T) tarçın kabuğu. 200-a/13-14

d.şarābı (F-A) tarçın şerbeti. 35-a/4

d.ṣuyı (F-T) tarçın suyu. 147-a/16, 147-b/3, 176-a/13, 187-b/9

d.ṣ.+yla 98-b/1, 122-a/8, 142-a/17, 182-b/8, 225-a/16, 269-a/12

d.+ye 78-b/7

d.+yi 194-a/1

d.+yle 9-a/7, 133-b/5, 174-a/11, 199-b/2, 223-b/1, 246-a/1, 246-a/12, 264-a/5, 265-b/10

dār-ı fülfül + (F-A) karabibere benzer uzun taneli baharat, başbiberi, darbiber, uzun biber. 50-a/8, 67-b/1, 109-b/1, 112-b/8, 112-b/17, 113-b/15, 114-a/16, 114-b/8, 116-b/5, 122-a/12, 187-b/6, 212-b/5, 241-a/1

dārū (F) ilaç.

d.+-yı va'd ü va'īd (F-A-A) iyi ve ürkütücü şeyler vadetmenin ilacı, çaresi, yolu. 2-a/7

d.+yı 198-a/3

da'vet-i 'āmmesi + (A-A) herkes için çağrı, davet.

d.+-i 'ā.+ne 3-a/14

Dāvud-ı Anṭākī + (A-) 10.yüzyılda yaşayan ünlü bir bilim adamı; Tezkere-i Dāvūd ve Nuzhat fī el-Teşrih adlı eserlerinde hastalıklardan ve hekim biyografilerinden söz eder. 185-a/16

de + (T) de, da, dahi. 34-a/17, 34-b/2, 40-b/6, 88-a/2, 140-b/10, 153-a/17, 281-a/9

debīlāt + ( ) ur, şiş, çıban olup, üç türü vardır. 283-b/6

decāc + (A) tavuk. 61-a/1

def' + (A) giderme, yok etme. 8-a/2, 8-a/5, 8-b/3, 8-b/17, 9-a/14, 10-a/6, 10-b/4, 10-b/6, 10-b/16, 11-a/14, 11-b/1, 11-b/5, 11-b/6, 14-b/6, 14-b/7, 14-b/8, 14-b/9, 14-b/12, 14-b/14, 14-b/16, 15-a/2, 15-a/3, 15-a/5, 15-b/4, 17-b/12, 18-a/1, 21-b/11, 21-b/12, 21-b/13, 21-b/14, 22-a/12, 22-a/13, 23-a/17, 23-b/1, 23-b/5, 26-a/3, 28-b/7, 30-a/2, 31-b/15, 32-b/6, 33-b/3, 36-a/6, 37-b/4, 39-a/5, 40-a/4, 40-b/17, 41-a/6, 41-b/1, 41-b/11, 44-b/4, 44-b/6, 45-b/11, 45-b/15, 46-a/1, 46-a/2, 46-a/5, 46-a/7, 46-a/17, 46-b/16, 46-b/17, 47-a/6, 47-a/11, 47-a/14, 47-b/2, 47-b/6, 48-a/6, 48-b/1, 49-a/14, 49-b/7, 50-a/14, 52-a/9, 52-a/13, 52-b/9, 53-a/5, 54-b/11, 54-b/8, 55-b/16, 56-a/12, 56-a/15, 56-a/9, 56-b/8, 57-a/1, 57-a/14, 57-a/16, 57-a/6, 57-b/1, 57-b/10, 58-b/16, 58-b/9, 59-a/4, 59-a/4, 59-a/6, 60-a/8, 60-b/14, 60-b/14, 60-b/4, 60-b/7, 60-b/8, 61-a/15, 62-a/12, 62-a/3, 62-b/17, 64-a/15, 64-a/9, 64-b/5, 65-a/10, 65-a/17, 65-a/2, 65-a/6, 65-b/2, 65-b/8, 66-b/11, 67-a/15, 67-b/10, 67-b/4, 68-b/10, 68-b/12, 68-b/5, 70-a/10, 70-a/17, 70-a/5, 70-b/2, 71-b/15, 71-b/16, 72-a/5, 72-b/13, 72-b/14, 72-b/4, 73-a/10, 73-a/13, 73-a/2, 73-a/7, 74-a/10, 74-a/4, 74-b/10, 75-a/11, 75-a/4, 75-a/7, 76-a/9, 76-b/10, 77-a/1, 77-b/1, 79-a/11, 80-b/3, 81-a/10, 81-a/2, 81-a/8, 81-b/11, 81-b/12, 81-b/2, 82-a/10, 82-a/13, 82-a/4, 82-b/1, 82-b/8, 83-a/2, 84-b/16, 85-a/17, 85-a/7, 85-a/9, 85-b/6, 86-a/1, 87-a/4, 89-b/11, 90-a/1, 91-a/13, 92-b/15, 92-b/8, 93-a/4, 93-a/8, 93-b/15, 93-b/4, 94-b/12, 94-b/9, 95-a/8, 95-a/9, 95-b/16, 96-b/11, 96-b/13, 96-b/8, 96-b/9, 97-a/5, 97-b/9, 98-a/12, 99-a/7, 99-b/2, 99-b/17, 100-a/9, 100-a/11, 101-a/4, 101-b/15, 102-a/6, 102-a/9, 102-a/17, 103-a/10, 103-b/4, 104-a/15, 104-b/3, 104-b/17, 105-a/1, 105-a/16, 105-a/17, 105-b/5, 105-b/10, 105-b/17, 106-a/5, 110-b/7, 111-b/4, 111-b/13, 111-b/14, 114-a/12, 115-a/16, 116-a/17, 119-b/4, 125-b/14, 127-b/8, 130-a/17, 130-b/1, 136-a/5, 140-b/12, 143-a/1, 144-a/4, 144-b/6, 147-b/4, 149-b/9, 151-b/3, 152-a/13, 152-a/14, 152-b/16, 155-a/10, 155-b/15, 156-a/9, 163-a/5, 165-a/6, 165-a/7, 165-b/8, 165-b/9, 167-a/2, 169-a/8, 178-b/10, 181-a/16, 185-a/17, 185-a/17, 185-b/8, 194-

a/10, 194-a/14, 195-a/14, 196-a/15, 196-a/15, 199-a/9, 200-b/17, 201-b/10, 204-b/4, 204-b/7, 205-a/15, 205-b/1, 206-a/7, 211-b/11, 216-a/12, 216-a/15, 217-b/8, 231-a/2, 232-a/17, 232-b/3, 232-b/7, 233-a/15, 235-b/8, 235-b/9, 235-b/10, 240-a/6, 245-a/7, 246-b/15, 247-a/7, 247-a/8, 252-b/4, 254-b/5, 257-b/1, 258-a/7, 258-a/8, 258-a/15, 258-a/16, 260-b/2, 263-a/4, 269-a/16, 273-a/6, 273-b/6, 275-a/11, 276-b/14, 277-a/2, 278-b/8, 278-b/16, 280-a/3, 280-b/9, 281-a/11, 287-a/14, 288-a/6, 289-b/12, 299-a/6, 299-a/8, 299-a/11, 300-a/9

d.+-i fażalāt (A-A) fazlalığın, artığın, pisliğin yok edilmesi, atılması. 19-a/7

d.+-i maraż (A-A) hastalığın yok edilmesi, iyileştirilmesi. 7-a/3

d.+e 22-a/4, 151-b/8

d.+inde 11-a/10, 198-b/4

d.+inden 198-a/6, 281-b/15, 282-a/2

d.+ine 32-b/1

d.+iyle 33-a/17

def'a + (A) defa, kere, kez. 31-b/17, 119-a/1, 244-b/13, 244-b/14, 257-a/6, 258-a/15

d.+da 201-b/15, 231-b/11, 231-b/11

defa'āt + (A) kezler, kereler, yollar.

d.+le 33-b/15

def'aten + (A) bir defada, birden. 21-b/8, 21-b/9, 28-b/15, 28-b/16, 274-b/13, 288-a/1

defn + (A) (ölüyü) gömme. 9-b/12, 9-b/13, 145-b/4

defne + (Y) defnegillerden, yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç, defne ağacı. 220-b/14, 243-b/14

d.yağı (Y-T) defneden çıkarılan yağ. 226-b/5

d.y.+yla 152-b/6, 243-b/16, 295-b/15

d.yaprağı (Y-T) defne ağacının yaprağı. 146-b/14, 243-b/9

d.y.+yladur 54-a/3

d.yemişi (Y-T) defne ağacının yemişi, meyvesi. 179-b/16, 206-a/8, 210-a/5

d.y.+ni 294-b/17

degil + (T) isim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren kelime. 31-b/13, 36-b/15, 44-a/4, 52-a/7, 62-b/1, 71-b/6, 83-a/12, 173-a/12, 263-a/11, 273-a/4, 274-b/14

d.+dür 7-b/7, 11-b/7, 15-a/17, 17-b/5, 22-a/1, 31-b/14, 32-b/4, 34-a/2, 34-a/5, 36-b/16, 39-b/3, 40-a/9, 43-a/17, 46-a/16, 46-b/10, 59-a/12, 63-a/17, 64-a/7, 72-a/7, 74-b/8, 76-a/3, 78-b/14, 79-b/14, 79-b/9, 84-a/5, 87-a/8, 88-b/13, 91-b/2, 94-a/16, 98-a/5, 98-a/6, 104-a/3, 104-b/1, 145-b/2, 148-a/15, 171-a/14, 172-a/4, 179-a/13, 179-a/16, 180-a/7, 189-b/12, 190-a/9, 192-a/12, 195-a/9, 201-b/5, 203-b/14, 209-b/6, 215-b/16, 215-b/7, 223-b/13, 226-b/12, 255-b/3, 272-a/13, 273-a/4, 274-b/17, 277-a/5, 280-b/7, 287-b/2, 298-a/13

d.+lerdür 63-a/3, 115-a/1

d.+ midür 298-a/10

d.+sin 134-a/4

degirmice + (T) yuvarlakça, yuvarlağımsı. 166-a/10, 244-b/12

degişdür- (T) değiştirmek, birini bırakıp başkasını almak veya kullanmak.

d.-eler 294-a/14

degme + (T) seçkin, seçme, seçilmiş, beğenilmiş. 72-b/9, 219-a/12, 259-b/17

dek + (T) ...e kadar. 33-b/1, 80-b/6, 83-b/17, 84-a/10, 84-a/11, 102-a/15, 102-b/2, 112-b/3, 114-a/14, 115-a/17, 115-b/13, 118-a/9, 119-a/9, 128-a/14, 128-b/9, 132-a/13, 136-a/9, 136-b/6, 137-a/1, 140-a/9, 141-a/9, 144-a/11, 147-b/13, 150-a/7, 171-a/8, 171-a/13, 173-b/13, 177-a/7, 187-a/5, 195-a/15, 197-b/2, 206-a/12, 207-a/10, 214-a/4, 216-b/10, 223-a/13, 225-a/15, 244-a/14, 248-a/3, 258-a/13, 267-b/6, 268-a/9, 268-a/16, 269-a/2, 287-a/8, 288-a/7, 298-a/8

d.+dür 63-a/10, 64-b/17, 86-b/13, 86-b/14, 90-b/11, 97-b/5, 112-b/14, 113-b/9, 114-b/6, 137-a/11

delālet + (A) işaret, iz. 263-a/4

delik/g (Bkz.delük) + delik. 185-b/14, 185-b/16

d.+den 220-a/10

d.+dür 220-a/4

d.+i 185-b/17

d.+iñ 220-a/8

d.+lerine 90-b/3

delīl + (A) şahit, belge, tanık. 92-b/2

d.+-i āḫir (A-A) son, sonraki belirti, tanı. 32-b/16

d.+dür 10-a/12, 10-a/15

d.+ler 33-a/4

delin- (T) delinmek, delmek işine konu olmak.

d.-medik incü (T-T) delinmemiş inci. 111-a/8, 161-a/14

d.-ür 220-a/6

del- (T) delmek, delik açmak, delik duruma getirmek.

d.-üb 69-a/2, 70-a/8, 280-a/7

delüg (Bkz.delik) + (T) delik.

d.+inden 239-b/4

d.+ine 220-a/11, 239-b/3

dem + (A) kan. 3-a/7, 270-b/10

d.+-i bāsūr (A-A) basur, mayasıl, hemeroid kanı.

d.+-i b.+a 72-b/8

d.+-i b.+ıñ 225-a/3

d.+-i bevāsīr (A-A) basurlar, mayasıllar, hemoroidler kanı.

d.+-i b.+den 227-b/3

d.+-i b.+e 219-a/6

d.+-i b.+iñ 129-a/17, 224-b/16, 228-b/7, 267-b/1

d.+-i fāsid (A-A) bozuk, bozucu, kirli kan.

d.+-i f.+i 72-b/9, 217-b/9

d.+-i ġalīẓ (A-A) kalın, yoğun kan.

d.+-i ġ.+den 38-a/1

d.+-i ḥayż (A-A) hayz kanı, regl kanı.

d.+-i ḥ.+ıñ 250-b/1, 250-b/9

d.+-i raḳīḳ (A-A) yoğun olmayan, ince kan.

d.+-i r.+i 38-a/1

d.+-i ṣafrāvī (A-A) safrayla karışık kan. 32-a/15

d.+-i sevdāvī (A-A) sevda öğesi hareketi.

d.+-i s.+dür 217-a/17

d.+den 156-b/16, 268-a/7

d.+dür 166-a/14

d.+iñ 267-a/10

d.+iniñ 33-b/13

dem-i aḫaveyn (Bkz.d.+ü'l-aḫaveyn) + (A-A) iki kardeş kanı ağacı ve bu ağaçtan, meyvesinden elde edilen bir tür koyu kırmızı sakız, zamk. 159-a/4, 199-b/5, 202-b/12, 202-b/16, 204-a/16, 206-b/2, 218-a/14, 220-a/13, 220-b/7, 236-b/4, 253-a/11, 294-a/7

d.+-i a.+den 193-b/6

demed + (Y) bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam; bitki, çiçek destesi, bağlamı. 188-b/3

demevī + (A) kanlı, kana ait, kanla ilgili. 38-b/5, 13-a/8, 35-a/12,

d.ḫılṭ (A-A) kanlı unsur, öğe. 146-a/1

d.ṣoluġanlıġ (A-T) kana bağlı nefes darlığı hastalığı.

d.ṣ.+ı 38-b/6

d.+yle 270-a/3

demeviyye + (A) kanla ilgili, kanlı. 272-b/7

d.+den 269-b/15, 269-b/17, 270-a/1

demeviyyü'l-mizāc + (A-A) çok kanlı, tabiatı demevī olan. 9-b/8, 10-a/16

demir (Bkz.demür) + (T) demir.

d.ṣuyı (T-T) demir suyu. 198-b/16

d.+i 249-b/15

demr bozan (Bkz.demür bozan) + (T-T) entimun. 243-a/9

demü'l-aḫaveyn (Bkz.d.+-i aḫaveyn) + (A-A) iki kardeş kanı ağacı ve bu ağaçtan, meyvesinden elde edilen bir tür koyu kırmızı sakız, zamk. 50-b/16, 292-b/17

demür (Bkz.demir) + (T) demir. 235-b/2

d.boḳı (T-T) cüruf, metal talaşı. 126-b/5

d.bozan (Bkz.demr bozan) (T-T) entimun. 143-b/16, 226-a/5

d.b.+dan 147-a/5

T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ
ANA BİLİM DALI

Sālih bin Nasrullah

(İbn Sellum el-Halebī)

GĀYETÜ'L-BEYĀN Fİ TEDBİRİ BEDENİ'L-İNSĀN

(G i r i ş – İ n c e l e m e – M e t i n – D i z i n)

Doktora Tezi

Danışman

Doç. Dr. Ahmet BURAN

Hazırlayan

Zekiye Gül ELBİR

Fırat Üniversitesi Merkez Kütüphanesi
0067508
255.07.02.03.00.00/08/0067508
TD/D46

Elazığ-2000

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Kütüphane ve Dokümantasyon
DAİRE BAŞKANLIĞI
Demirbaş No : 88.373

TD
D. 11
Sos. Bil.

d.bürādesi (T-A) demirin eğelenmesiyle elde edilen talaş ve bunun tozu.

d.b.+ni 244-a/17

d.dikeni (T-T) hasek, demir dikeni, pıtrak, çakır dikeni bitkisi. 68-a/1, 124-a/2

d.+den 235-b/1

d.+i 202-a/17

d.ṣuyı (T-T) demir suyu. 253-b/5

denk/g + (F) dirhemin dörtte birine isabet eden bir ağırlık ölçüsü; 1, 77 gram. 149-b/1, 163-b/16, 187-a/10, 193-b/11, 198-a/5, 225-a/7, 225-b/9, 225-b/10, 234-b/11, 236-a/2, 257-b/11, 258-a/2, 268-b/3, 273-a/12, 277-a/9, 277-b/9, 278-a/5, 287-b/7

d.+dür 91-b/5, 99-a/6

d.+e + (F)99-a/6

deñli (Bkz.deñlü) + (T) kadar, denli, dek, değin. 258-b/9

d.+dür 87-a/13, 98-b/10, 99-a/6

deñlü (Bkz.deñli) + (T) kadar, denli, dek, değin. 255-b/1

derc + (A) yazma, kitaba yazı yazma. 5-b/12

derd + (F) acı, ağrı, sızı; hastalık. 52-a/6, 52-a/7, 77-a/6

d.+den 134-a/9, 145-a/9, 258-b/4

d.+e 37-b/10, 37-b/11, 62-b/1, 73-b/15, 77-a/7

derece + (A) derece, ölçü; basamak.

d.+-i evvelī (A-A) ilk derece, en ilk derece.

d.+-i e.+de 87-b/15

d.+-i iġrāḳ (A-A) boğulma derecesi, gark olma ölçüsü.

d.+-i i.+a 3-b/6

d.+-i rābi'a (A-A) dördüncü derece; yiyecekten veya ilaç zehirlemesinden dolayı ölüm meydana gelmiş ise, bu evreye hekimler tarafından verilen isim. 44-a/7

d.+-i r.+da 44-a/7, 48-b/10, 101-a/15

d.+-i s̱āli̱se (A-A) üçüncü derece; ilaç veya gıda zehirlemesi sonucu insan bedeni zarar görmüş, ancak ölüm vuku bulmamışsa bu aşamaya denir. 44-a/6

d.+-i s̱āniye (A-A) ikinci derece; zehirlenme olayının belirdiği, fakat bedene zarar verecek düzeye ulaşamadığı evre. 44-a/4

d.+-i s̱.+de 48-a/14, 50-b/11, 62-b/2, 87-b/15, 99-b/8

d.+-i s̱.+dedür 86-a/12

d.+-i ūlā (A-A) birinci, ilk derece; zehirlenme olayı ile ilgili olarak bedende bir değişikliğin ortaya çıktığı ilk safa. 44-a/3

d.+-i ū.+da 48-a/7, 62-b/2, 100-b/6

d.+de 45-b/17, 47-a/17, 47-b/7, 47-b/8, 47-b/12, 48-a/1, 48-b/6, 48-b/6, 48-b/10, 49-a/2, 49-a/2, 49-a/12, 49-b/14, 50-b/7, 50-b/16, 50-b/17, 51-a/12, 51-a/6, 51-a/6, 52-b/16, 52-b/6, 54-a/16, 54-b/12, 56-b/13, 56-b/17, 56-b/17, 56-b/3, 56-b/3, 56-b/9, 57-a/10, 57-a/13, 57-a/5, 57-b/1, 57-b/14, 57-b/2, 60-b/10, 60-b/10, 61-b/15, 62-a/5, 62-b/15, 62-b/15, 62-b/7, 63-a/8, 64-a/11, 64-a/17, 64-a/17, 64-b/13, 64-b/3, 65-a/15, 65-b/15, 65-b/4, 65-b/4, 66-a/7, 66-b/16, 66-b/9, 67-a/12, 67-a/5, 67-b/2, 67-b/6, 68-a/7, 68-a/7, 68-b/14, 68-b/14, 68-b/8, 69-a/6, 69-a/6, 70-a/3, 70-b/13, 71-a/16, 71-a/9, 71-b/13, 71-b/14, 71-b/5, 72-b/12, 73-a/11, 74-b/12, 75-a/1, 75-a/15, 75-a/2, 75-a/9, 75-a/9, 76-a/11, 76-b/6, 77-b/14, 77-b/14, 77-b/6, 78-a/3, 79-a/2, 81-a/15, 81-a/15, 81-b/15, 81-b/16, 82-a/7, 82-b/16, 84-b/17, 84-b/6, 85-a/11, 85-a/15, 85-a/5, 85-b/7, 86-b/9, 87-a/9, 87-b/12, 87-b/3, 88-a/2, 90-a/11, 90-b/1, 90-b/12, 91-a/9, 91-a/9, 92-b/14, 92-b/15, 93-a/6, 94-a/17, 94-b/5, 94-b/5, 95-a/16, 95-a/5, 95-a/5, 96-a/3, 96-b/1, 96-b/5, 98-a/8, 98-b/13, 99-a/12, 99-a/12, 100-a/13, 100-b/1, 100-b/6, 100-b/15, 101-a/5, 101-a/6, 101-b/12, 102-a/5, 102-b/7, 102-b/15, 103-b/2, 103-b/3, 104-a/7, 105-b/8, 106-a/14

d.+dedür 55-a/15

d.+niñ 55-a/10, 66-a/11, 71-a/16

d.+ye 79-a/2

derece + (A) enlem.

d.+dür 78-a/17

der-gāh-ı refī‘-i ḥikmet-medār + (F-A-A-A) hikmet sunan yüce kapı, yer, dergāh. 1-b/6

deri + (T) işlenerek kullanılır duruma getirilmiş, hayvan derisi.128-b/3

d.+yle 239-b/4

deri + (T) işlenmemiş hayvan derisi, cildi.107-b/15, 152-b/12

d.+de 289-a/15

d.+sinden 80-a/5, 91-b/10

deri + (T) insan derisi, cildi.

d.+sini 20-b/9

d.+yle 134-b/6

deriñ + (T) derin, yoğun, ilerlemiş durumda olan. 104-a/10, 293-a/1

derūn + (F) gönül, yürek, kalp.

d.+ıñı 23-b/17

deryā + (F) deniz. 18-b/4, 213-a/16

d.+da 18-b/2, 54-a/2, 54-a/9

d.+ya 91-b/14

d.ṣuyı (F-T) deniz suyu.

d.ṣ.+ndan 215-a/7

destere + (F) testere, el bıçkısı.

d.diş(i) (F-T) testere dişleri.

d.d.+leri 177-b/5

dest-i mi‘mār-ı luṭf-ı fırāvān + (F-A-A-F) çok fazla iyilik sunan mimarın, yapıcının eli.

d.+-i m.+-ı l.+-ı f.+larıyla 4-b/16

deş- (T) deşmek, delip boşaltmak; yarayı açmak, içini boşaltmak.

d.-eler 166-b/5

d.-er 173-b/5, 191-a/5, 191-a/8, 191-a/9

deşil- (T) deşilmek, boşalmak; yaranın içi boşalmak.

d.-dükden 173-b/5, 191-a/9, 249-a/3, 282-a/6

d.-mege 190-b/13, 233-b/9, 248-b/11

d.-mek 191-a/2

d.-mesinden 220-a/5, 249-b/10

d.-mezse 166-b/4, 173-b/4, 191-a/4, 248-b/17

d.-ürse 178-a/11, 282-b/4

devā + (A) ilaç, çare, tedbir. 37-b/11, 43-b/11, 52-a/6, 77-a/7, 107-a/2, 168-b/12, 214-a/17, 214-b/2, 289-b/8

d.+'-i misk (Bkz.d.+ü'l-misk) bir cins ilaç; güzel kokulu bir çeşit şeker helvası. 8-b/9, 9-a/5, 133-b/3

d.+'-i m.+-i ḥulv (A-A-A) ana uzuvlar, melankoli, sara, felç, nefes darlığı gibi bazı hastalıklar için kullanılan bir çeşit ilaç, terkip. 112-a/16

d.+-i m.ma'cūnı (A-A-A) dimağı güçlendirmek için miskle hazırlanmış bir cins macun. 155-b/1

d.+-i müfred (A-A) basit, mürekkep olmayan ilaç, terkip şeklinde hazırlanmamış ilaç.

d.+-i m.+iñ 106-b/6

d.+-i semmī (A-A) derece-i rābi'adaki ilaçlara verilen ad. 44-a/8

d.+-i s.+den 201-b/2

d.+'ü'l-'anber (A-A) mideye, hazma, kadın hastalıklarına iyi gelen ve anberle hazırlanan bir tür ilaç, terkip. 112-b/10, 133-b/3, 182-b/9, 187-a/7, 245-b/5

d.+'ü'l-ḳurṭum (A-A) aspur, yalancı safran, papağan yemi adlarıyla bilinen bitkinin tohum ve öz suyundan yapılmış bir ilaç. 227-a/2

d.+'ü'l-kürküm (A-A) safran, yalancı safran, papağan yemi, zerdeçal gibi isimlerle anılan nebattan yapılan ilaç, macun. 222-a/12, 223-a/2

d.+'ü'l-lü'lü' (A-A) inci ile hazırlanmış ilaç. 113-a/2

d.+'ü'l-lük (A-F) bazı böceklerin (özellikle Güney Asya'da), bir takım ağaçlarda meydana getirdikleri reçineli sıvıdan, lakadan elde edilen ilaç. 222-a/12

d.+'ü'l-misk (Bkz.d.+-i misk) (A-A) bir cins ilaç; güzel kokulu bir çeşit şeker helvası. 182-b/9, 185-a/5

d.+'ü'l-verdü'l-müfevveh (A-A-) baş, mide gibi temel organların rahatsızlıkları için kullanılan macun. 113-a/15

d.+'ü-l verdi'l-müshilden (A-A-A) beyne ve başa bağlı diğer hastalıklar için hazırlanan terkip. 154-b/10

d.+dur 63-b/1, 63-b/8, 66-b/12, 74-a/1, 84-a/5, 84-b/5, 99-b/14, 128-b/5

d.+lar 8-a/3, 53-b/2, 74-a/13, 77-b/11, 106-b/11, 106-b/16, 126-b/16, 134-b/12, 159-b/9, 237-b/1, 247-b/10, 275-a/4, 282-a/3

d.+lara 44-a/7

d.+lardan 30-b/15, 30-b/17

d.+ları 152-a/3, 156-a/8, 214-b/16

d.+larında 227-a/4

d.+larla 283-b/1

d.+nıñ 33-a/9, 33-a/10, 106-b/12, 106-b/12, 106-b/14, 214-b/1

d.+ya 225-b/15

d.+yı 144-b/8, 214-a/15, 214-a/16, 214-a/16

d.+yla 107-a/1, 166-a/4, 168-a/17, 168-b/4

devālī + (A) damar hastalığı, varice. 27-a/15

deve + (T) deve.

d.+niñ 246-a/5

deve dikeni + (T-T) deve dikeni, eşek dikeni, boğa dikeni, gengel adlarıyla bilinen bir bitki. 287-b/12

d.d.köki (T-T-T) deve dikeni kökü. 282-b/11

d.d.+ni 151-b/16

devletehu + (A) devleti. 300-b/7

devr + (A) dönme, dönüşüm.

d.+i 286-a/7

d.+ile (dönüşümlü olarak, zaman zaman.) 203-b/11, 217-a/15

devr-i felek + (A-A) zaman, talih, kader. 5-a/3

devrān + (A) dönme, dönüş. 139-a/11

d.+ından 139-a/11

devşir- (T) toplamak.

d.-üb 104-a/9

deyü + (T) diye. 145-b/7

ḏıfda‘ + (A) dil altında görülen ve "dil altı" denilen bir hastalık. 166-a/10

dıḳ(ḳ) + (A) ince ağrı, erime hastalığı, verem.

d.+-ı şeyḫūḫī (A-A) verem hastalığının bir türü.

d.+-ı ş.+ye 27-b/1

d.marażı (A-A) verem hastalığı.

d.m.+na 28-a/8

di- (T) demek, söylemek.

d.-di 77-a/4, 77-a/7

d.-digimiz 22-a/2, 41-b/14, 131-b/1

d.-dikleri 236-b/6

d.-diler 30-b/1, 32-b/7, 32-b/10, 33-b/1, 80-a/17, 82-b/11, 84-a/9, 99-b/14, 140-b/8, 152-b/4, 171-a/4, 171-b/3, 172-a/1, 179-a/13, 225-b/1, 251-b/5, 255-b/6, 264-a/11, 272-b/9, 278-a/11, 278-a/17, 278-b/9, 283-a/2, 285-a/8, 298-a/9

d.-dügim 32-b/4

d.-dükleri 11-a/12, 13-b/4, 34-a/12, 35-b/12, 44-b/2, 47-a/12, 59-a/11, 63-a/9, 74-a/1, 82-a/17, 91-b/6, 102-b/4, 119-a/6, 123-a/4, 143-a/2, 143-b/16, 151-b/3, 163-a/1, 166-a/9, 167-b/16, 176-b/13, 179-b/15, 185-b/14, 186-a/14, 192-b/1, 202-b/11, 208-b/9, 211-b/17, 212-b/14, 220-a/4, 226-b/12, 231-b/1, 240-b/10, 243-a/9, 252-b/9, 260-a/13, 272-b/3, 274-a/14

d.-dükleridür 143-b/16, 214-a/2, 222-b/8

d.-düklerine 95-a/14, 274-a/15

d.-düklerini 138-a/3

d.-medükleriniñ 31-b/5

d.-mek 92-a/3, 92-a/15, 211-b/12, 282-a/10

d.-mekdür 23-b/17, 25-a/7, 55-a/6, 92-a/15, 92-a/16, 102-a/3, 102-a/4, 115-a/15, 131-b/2, 131-b/6, 137-b/4, 141-a/14, 211-b/12, 211-b/14, 295-b/9

d.-mekle 175-b/11, 178-b/15, 184-b/15

d.-mese 138-b/7

d.-miş 225-a/4

d.-mişdür 153-a/10

d.-mişler 25-a/5, 49-b/9, 55-a/13, 68-a/16, 74-a/5, 74-b/16, 74-b/17, 91-b/11, 93-b/6, 97-a/17, 98-b/4, 100-b/5, 173-b/12, 211-b/14, 211-b/16, 215-a/13, 235-a/14, 235-a/16, 240-a/8, 254-b/17, 255-a/17, 255-b/1, 287-a/15

d.-mişlerdür 15-a/10, 17-a/8, 151-b/5, 165-b/7, 275-b/15

d.-r 10-a/11, 10-a/13, 10-a/15, 11-b/2, 11-b/4, 25-a/6, 26-b/12, 26-b/14, 28-a/15, 31-b/4, 34-a/12, 37-b/17, 39-a/4, 70-b/3, 91-b/13, 98-b/10, 105-a/3, 133-b/14, 133-b/14, 134-a/4, 134-a/6, 134-a/10, 134-a/15, 134-b/10, 134-b/11, 135-a/3, 145-a/14, 145-a/15, 145-b/13, 148-a/7, 148-a/11, 148-a/13, 148-a/13, 151-a/13, 156-b/15, 163-a/6, 166-b/1, 171-a/1, 171-a/8, 171-a/9, 171-b/13, 171-b/13, 172-a/1, 179-a/14, 180-a/16, 185-a/16, 185-b/1, 201-b/12, 210-a/17, 212-b/3, 244-b/2, 244-b/3, 244-b/6, 256-a/3, 259-a/6, 259-a/10, 259-a/11, 265-b/15, 266-a/1, 267-a/12, 278-a/17, 278-b/7, 279-a/4

d.-ridi 260-a/5

d.-ridim 44-b/14

d.-rin 11-b/4, 32-a/9, 32-b/11, 33-a/13, 33-b/2, 39-b/3

d.-riz 216-a/1

d.-rken 134-b/3

d.-rler 7-a/12, 9-a/9, 10-a/10, 11-b/13, 19-b/16, 23-a/11, 25-a/4, 25-a/6, 31-b/2, 35-b/6, 35-b/7, 35-b/17, 44-a/3, 44-a/4, 44-a/6, 44-a/7, 44-a/8, 44-a/14, 44-b/16, 45-a/14, 45-b/17, 46-a/13, 46-b/14, 47-a/2, 47-a/7, 47-a/10, 47-a/13, 47-a/17, 48-a/1, 48-a/7, 48-a/9, 48-a/14, 48-b/3, 49-a/1, 49-b/4, 49-b/14, 50-a/4, 50-a/12, 50-b/7, 50-b/11, 50-b/16, 51-a/11, 51-a/16, 51-b/11, 51-b/15, 52-a/17, 52-a/8, 52-b/11, 52-b/16, 52-b/5, 53-a/11, 53-a/8, 53-a/9, 54-a/16, 54-a/6, 54-b/12, 54-b/6, 55-a/5, 55-a/5, 55-a/6, 55-b/12, 56-a/11, 56-a/3, 56-b/13, 56-b/17, 56-b/9, 57-a/5, 57-b/12, 57-b/14, 57-b/5, 57-b/8, 58-a/14, 60-a/14, 60-a/6, 60-b/15, 60-b/6, 61-a/1, 61-a/11, 61-a/17, 61-a/9, 61-a/9, 61-b/15, 61-b/7, 61-b/8, 62-a/4, 63-a/7, 63-b/6, 64-a/17, 64-a/5, 64-b/9, 65-a/1, 65-b/3, 66-b/9, 67-b/11, 67-b/6, 68-a/2, 68-a/6, 69-b/6, 70-a/6, 70-b/12, 70-b/7, 72-a/1, 72-a/15, 72-a/8, 72-b/7, 73-a/11, 73-b/4, 74-a/11, 74-a/6, 74-b/1, 74-b/12, 75-a/1, 75-a/14, 75-a/8, 75-b/17, 75-b/7, 76-b/1, 76-b/2, 76-b/6, 77-a/8, 77-b/5, 78-a/16, 78-a/9, 78-b/4, 78-b/5, 79-b/16, 80-a/11, 80-a/11, 80-a/12, 80-a/12, 80-a/14, 81-a/15, 81-b/6, 82-b/15, 82-b/5, 83-a/8, 84-b/17, 85-a/10, 85-a/15, 85-a/5, 85-b/15, 86-a/7, 86-b/8, 87-a/9, 88-a/10, 88-b/2, 88-b/6, 89-a/16, 89-a/2, 89-b/12, 89-b/15, 89-b/6, 90-a/10, 90-a/15, 90-a/3, 90-b/1, 90-

b/12, 90-b/7, 90-b/8, 91-a/4, 92-a/11, 92-a/16, 92-a/2, 92-b/14, 93-b/11, 93-b/7, 94-a/12, 94-a/17, 94-a/7, 94-b/10, 94-b/15, 94-b/16, 95-a/14, 95-a/16, 95-a/5, 95-b/10, 95-b/16, 95-b/6, 96-a/17, 96-a/3, 96-a/9, 97-a/5, 97-b/15, 98-b/11, 98-b/12, 99-b/8, 100-a/2, 100-a/13, 100-b/3, 100-b/6, 100-b/14, 101-a/5, 101-a/14, 102-a/3, 102-a/5, 102-a/14, 102-b/7, 102-b/15, 103-a/8, 103-b/16, 104-a/16, 104-b/14, 105-a/17, 105-b/15, 106-a/4, 106-a/13, 106-a/13, 110-b/4, 110-b/16, 111-b/17, 113-a/16, 126-b/10, 129-b/15, 130-a/4, 134-a/4, 134-a/11, 135-b/4, 136-a/6, 138-a/1, 138-a/4, 138-a/8, 138-a/8, 139-a/8, 140-a/5, 141-b/12, 141-b/13, 145-b/13, 146-a/5, 146-b/10, 147-a/4, 147-b/17, 148-a/1, 152-a/5, 152-b/2, 152-b/10, 153-a/5, 154-a/17, 154-b/11, 156-b/2, 159-a/11, 160-b/12, 161-a/17, 161-b/12, 162-b/14, 166-a/10, 167-b/9, 169-a/7, 170-b/4, 174-a/8, 174-b/8, 179-b/15, 181-a/10, 183-a/16, 185-b/4, 185-b/7, 185-b/9, 185-b/9, 186-a/2, 186-a/3, 186-a/4, 187-b/1, 195-b/2, 195-b/4, 195-b/6, 195-b/10, 195-b/10, 195-b/13, 195-b/15, 196-a/2, 196-a/12, 196-b/2, 197-a/5, 201-a/3, 201-a/5, 201-b/4, 201-b/5, 201-b/7, 202-a/5, 202-a/5, 204-b/10, 204-b/10, 206-b/1, 206-b/10, 206-b/14, 207-a/6, 207-b/9, 208-a/5, 208-b/10, 210-b/5, 211-b/8, 211-b/15, 212-b/11, 212-b/13, 212-b/15, 213-a/1, 213-a/2, 213-a/17, 215-b/7, 215-b/9, 216-a/5, 216-a/7, 217-a/13, 217-a/14, 218-b/15, 224-b/4, 225-a/17, 225-b/5, 225-b/9, 226-a/12, 226-b/10, 229-a/10, 230-a/13, 230-a/14, 230-a/14, 246-a/8, 246-b/17, 251-b/7, 252-b/6, 260-b/1, 260-b/3, 260-b/5, 260-b/6, 260-b/7, 260-b/7, 260-b/9, 260-b/12, 261-b/17, 262-a/1, 262-a/2, 262-a/4, 262-a/5, 262-a/5, 262-a/6, 262-b/13, 264-a/9, 264-a/14, 265-a/1, 265-a/13, 265-a/15, 266-b/15, 267-a/9, 270-b/14, 270-b/15, 273-b/16, 273-b/17, 274-a/15, 274-a/15, 275-b/17, 277-a/11, 279-b/13, 280-a/11, 281-a/1, 281-b/3, 281-b/12, 282-a/1, 282-b/6, 283-a/12, 284-a/1, 284-b/1, 287-b/17, 289-b/17, 292-a/4, 294-b/15, 295-b/8, 295-b/8

d.-rlerse 215-b/13, 215-b/17

d.-yeydim 44-b/13

d.-yüb 31-b/5

dib + (T) alt kısım, kök, taban.

d.+i 167-b/17, 237-a/13

d.+inde 79-b/3, 92-b/4, 168-b/13, 217-b/6, 237-a/10, 265-a/5

d.+ine 31-b/7, 179-a/11, 179-a/11, 248-a/3, 284-a/17

d.+iniñ 85-a/9

d.+lerini 95-a/11, 101-a/9

dibāġat + (A) temiz. 45-a/13

dīger + (F) diğer, başka, öteki. 293-b/1

dik- (T) dikmek, iliştirmek, iğne ve iplikle tutturmak.

d.-eler 244-b/4, 293-a/3

dikil- (T) iliştirilmek, iğne ve iplikle tutturulmak.

d.-ecek 293-a/3

dil + (T) dil, konuşma organı. 35-b/10, 37-b/1, 37-b/3, 166-a/10, 166-b/4, 166-b/16

d.ağırlığı (T-T) dil ağırlığı, konuşma güçlüğü.

d.a.+nı 37-b/4, 67-b/8, 95-a/8

d.altı (T-T) dıfda', dil altında oluşan ve yuvarlakça bir şiş olarak ortaya çıkan hastalığın adı. 166-a/9

(d).paslanması (T-T) bir tür rahatsızlık. 165-b/17

d.şişi (T-T) dil şişi.

d.ş.+ne 38-b/2

d.ṭutılması (T-T) dil tutulması, kekelemek. 166-b/5

d.+leri gevşekligi (T-T) dil gevşekliği, konuşma güçlüğü, peltekliği.

d.+leri g.+ni 83-a/7

d.+e 37-b/3, 166-a/4

d.+i 131-b/14, 170-b/9, 170-b/10, 171-b/10, 178-a/16, 217-b/3, 221-b/1, 222-a/6, 223-b/11, 264-a/15

d.+iñ 165-b/17, 166-b/8

d.+inde 171-b/6

dil + (T) lisan, anlaşma aracı.

d.+ince 55-a/5, 58-a/14

d.+inde 66-b/9

dil-i ḫazīn-i ḫarāb + (F-A-A) küskün, yıkık, hüzünlü gönül. 4-b/16

dilki üzümi (Bkz.dilkü üzümü) + (T-T) tilki üzümü, it üzümü, Frenk üzümü, köpek üzümü bitkisi. 137-b/16

dilkü + (T) tilki. 67-b/10, 254-a/17

d.öykeni (T-T) tilkinin akciğeri.

d.ö.+ni 299-b/1

d.+niñ 123-b/2

d.+niñ ic yağı (T-T-T) tilkinin beden yağı.

d.+niñ i.y.+yla 67-b/17

d.üzümi (Bkz.dilki üzümü) + (T-T) tilki üzümü, it üzümü, Frenk üzümü, köpek üzümü bitkisi.

d.ü.şuyı (T-T-T) tilki üzümü suyu. 124-a/14

d.+yi 67-b/12

dimāġ + (A) beyin. 21-a/12, 28-b/6, 38-a/8, 120-a/11, 145-a/5, 153-a/11

d.maraż(ı) (A-A) beyin hastalıkları.

d.m.+larına 35-b/6, 118-b/1, 118-b/9

d.+a 21-a/11, 23-a/3, 45-b/2, 47-a/9, 47-b/6, 56-b/10, 57-b/15, 59-b/8, 60-b/3, 61-a/1, 62-b/7, 74-a/7, 81-b/16, 82-a/8, 85-b/16, 89-a/9, 99-b/2, 117-a/16, 121-a/10, 122-b/1, 128-a/5, 139-a/10, 140-b/1, 140-b/14, 141-b/13, 142-b/17, 146-a/9, 146-a/11, 154-b/13, 154-b/15, 154-b/15, 155-a/17, 155-b/9, 155-b/14, 186-a/13, 251-b/14

d.+da 22-b/16, 69-a/12, 129-b/11, 132-b/2, 135-b/2, 135-b/6, 135-b/14, 139-a/11, 139-a/16, 139-b/4, 146-a/8, 200-b/6

d.+dan 87-a/14, 153-a/2, 186-b/4, 196-a/13, 200-b/5, 224-b/15

d.+ı 24-b/8, 42-b/4, 60-b/17, 69-a/13, 70-b/10, 73-b/9, 81-b/13, 83-a/2, 87-b/8, 89-a/15, 102-b/8, 102-b/10, 105-b/9, 114-b/13, 118-b/4, 130-b/3, 283-a/16

d.+ıñ 22-b/15, 23-a/3, 70-b/10, 70-b/15, 71-b/17, 84-a/15, 85-a/5, 85-b/4, 95-a/12, 109-a/14, 128-b/5, 131-b/7, 133-a/16, 146-a/1, 153-a/12, 153-a/14, 189-b/6, 245-a/17

d.+ında 102-b/11

d.+ını 80-b/2, 147-a/14

d.+larını 102-b/9

diñ- (T) akması durmak, akması kesilmek.

d.-mese 164-b/13

d.-meyen 48-a/17, 52-a/14, 77-b/4

d.-mez 287-a/8

d.-mezse 293-a/4

d.-se 169-b/1

din- (T) denmek, adlandırılmak.

d.-ür 31-a/16

dînârî şerbeti + (-A) zehirli hayvan ısırmalarına karşı kullanılan bir şurup. 230-b/11

diñdir- (Bkz.diñdür-) (T) dindirmek, dinmesini sağlamak, ağrısını sakinleştirmek, kanın akmasını durdurmak.

d.-e 48-a/17

d.-ir 233-a/15

diñdür- (Bkz.diñdir-) (T) dindirmek, dinmesini sağlamak, ağrısını sakinleştirmek.

d.-mekiçün 83-b/2

diñle- (T) dinlemek, işitmek için kulak vermek.

d.-mege 139-a/4, 139-a/7

d.-mek 137-b/3

d.-mekdür 20-a/15, 23-a/16

d.-mekle 23-b/2

direm (Bkz.dirhem) + (F) dirhem, okkanın dört yüzde biri; 3, 5-4 gram. 11-a/9, 11-a/9, 11-a/15, 34-b/2, 41-a/10, 46-a/6, 51-a/3, 54-b/17, 56-a/13, 57-a/2, 58-b/5, 60-a/10, 60-b/1, 64-a/1, 64-a/3, 66-a/3, 66-a/5, 67-a/8, 69-b/8, 73-a/2, 75-b/17, 76-b/3, 79-a/17, 79-a/17, 80-b/7, 85-b/1, 87-a/17, 98-a/14, 98-a/15, 100-a/10, 104-a/14, 105-b/5, 107-a/11, 107-b/10, 108-a/2, 108-a/3, 108-a/4, 108-a/12, 108-b/8, 108-b/9, 108-b/9, 108-b/11, 108-b/11, 108-b/16, 108-b/17, 108-b/17, 109-a/1, 109-a/8, 109-a/10, 109-a/10, 109-a/11, 109-a/17, 109-b/1, 109-b/1, 109-b/1, 109-b/2, 109-b/3, 109-b/8, 109-b/8, 109-b/10, 109-b/12, 109-b/17, 110-a/1, 110-a/9, 110-a/15, 110-b/1, 111-a/1, 112-a/2, 112-a/4, 112-a/4, 112-a/5, 112-a/6, 112-b/4, 113-b/11, 113-b/16, 113-b/3, 113-b/3, 114-a/7, 114-a/7, 114-b/3, 115-a/13,

115-b/1, 115-b/1, 115-b/15, 115-b/16, 115-b/17, 116-a/10, 116-a/2, 116-a/6, 116-b/16, 116-b/17, 116-b/3, 117-a/14, 117-b/10, 117-b/4, 117-b/9, 118-a/14, 118-a/15, 118-a/16, 118-a/16, 118-a/5, 118-a/8, 118-b/11, 118-b/11, 118-b/16, 118-b/17, 118-b/17, 118-b/6, 119-a/14, 119-a/14, 119-a/2, 119-a/7, 119-a/8, 119-a/8, 119-b/1, 119-b/11, 119-b/5, 119-b/6, 119-b/8, 119-b/9, 120-a/17, 120-a/17, 120-a/6, 120-a/8, 120-a/8, 120-b/10, 120-b/4, 120-b/5, 120-b/5, 120-b/6, 121-a/1, 121-a/11, 121-a/12, 121-a/12, 121-a/16, 121-a/4, 121-a/5, 121-a/7, 121-a/7, 121-b/10, 121-b/12, 121-b/15, 121-b/16, 121-b/2, 121-b/5, 121-b/6, 122-a/11, 122-a/12, 122-a/14, 122-a/17, 122-a/3, 122-a/4, 122-a/4, 122-a/5, 122-a/6, 122-a/6, 122-a/7, 122-a/7, 122-a/7, 122-b/1, 122-b/1, 122-b/7, 122-b/8, 122-b/9, 122-b/15, 122-b/17, 122-b/17, 122-b/17, 123-a/1, 123-a/10, 123-a/10, 123-a/12, 123-a/15, 123-a/16, 123-a/16, 123-a/3, 123-a/5, 123-a/8, 123-b/4, 123-b/10, 123-b/11, 123-b/12, 123-b/17, 124-a/2, 124-a/3, 124-a/9, 124-a/11, 124-a/12, 124-a/15, 124-a/16, 124-b/1, 124-b/1, 124-b/2, 124-b/2, 124-b/2, 124-b/3, 124-b/4, 124-b/4, 124-b/7, 124-b/7, 124-b/11, 124-b/12, 124-b/13, 124-b/13, 125-a/8, 125-a/12, 125-a/13, 125-a/13, 125-b/1, 125-b/2, 125-b/3, 126-a/10, 126-a/13, 126-a/14, 126-a/15, 126-a/17, 126-a/17, 126-a/2, 126-a/8, 126-a/8, 126-a/9, 126-a/9, 126-a/9, 126-b/4, 126-b/5, 127-a/11, 127-a/12, 127-a/12, 127-a/13, 127-a/5, 127-a/7, 127-b/4, 127-b/4, 128-a/13, 128-a/16, 128-a/16, 128-a/17, 128-a/7, 128-a/7, 128-a/8, 128-b/1, 128-b/1, 128-b/11, 128-b/12, 130-a/4, 130-a/5, 130-b/15, 130-b/16, 130-b/17, 130-b/17, 131-a/6, 131-a/13, 132-a/5, 132-a/6, 132-a/6, 133-a/7, 133-a/8, 136-a/11, 136-a/12, 136-a/12, 136-a/13, 136-a/13, 136-a/16, 136-b/3, 136-b/4, 136-b/5, 136-b/10, 136-b/11, 136-b/12, 136-b/13, 136-b/17, 137-a/6, 137-a/8, 138-a/1, 140-a/6, 140-a/6, 140-a/6, 140-a/7, 141-a/1, 141-a/2, 141-a/4, 141-a/5, 141-a/6, 141-a/6, 141-a/7, 141-a/7, 141-a/13, 142-a/16, 143-a/3, 143-a/5, 143-a/5, 143-a/6, 143-a/6, 143-a/7, 143-a/10, 143-a/13, 143-b/8, 143-b/8, 143-b/12, 143-b/13, 144-a/7, 144-a/8, 144-a/8, 144-a/9, 144-a/9, 144-a/10, 144-a/15, 144-a/16, 144-b/9, 144-b/9, 146-b/1, 146-b/2, 146-b/3, 146-b/5, 146-b/14, 147-a/1, 147-a/1, 147-a/3, 147-a/3, 147-a/4, 147-a/4, 147-a/6, 148-b/12, 148-b/13, 148-b/15, 149-a/9, 149-a/10, 149-a/11, 149-a/12, 149-a/15, 149-a/16,

149-a/17, 149-b/11, 149-b/13, 149-b/16, 150-a/1, 150-a/3, 150-a/5, 150-a/5, 150-b/2, 150-b/5, 150-b/5, 150-b/9, 151-b/13, 151-b/14, 151-b/14, 152-b/5, 152-b/7, 152-b/7, 152-b/7, 154-b/11, 154-b/2, 154-b/2, 154-b/3, 154-b/3, 154-b/9, 155-a/1, 155-a/1, 155-a/12, 155-a/14, 155-a/15, 155-a/2, 155-a/2, 155-b/11, 155-b/12, 155-b/17, 155-b/17, 155-b/17, 155-b/3, 155-b/6, 155-b/6, 155-b/6, 155-b/7, 156-a/1, 156-a/1, 156-a/1, 156-a/2, 157-a/11, 157-a/11, 157-a/12, 157-a/12, 157-a/3, 157-a/3, 157-a/8, 157-a/8, 157-b/7, 157-b/8, 158-a/12, 158-a/13, 158-a/14, 158-a/15, 158-a/5, 158-a/6, 158-b/1, 158-b/14, 158-b/15, 158-b/15, 158-b/4, 158-b/4, 158-b/5, 158-b/5, 159-a/4, 159-a/5, 159-a/9, 159-a/9, 159-b/11, 159-b/12, 159-b/15, 159-b/16, 159-b/16, 159-b/16, 160-a/12, 160-a/12, 160-b/6, 160-b/6, 160-b/7, 161-a/3, 161-a/3, 161-a/9, 161-a/9, 161-a/10, 161-a/11, 161-a/14, 161-a/15, 161-b/14, 161-b/15, 161-b/15, 161-b/17, 162-a/2, 162-a/4, 162-a/4, 162-a/4, 162-a/9, 162-a/9, 162-a/10, 162-a/10, 162-b/16, 162-b/16, 163-a/1, 163-a/6, 163-a/7, 163-a/8, 163-a/9, 163-a/12, 163-a/13, 163-b/17, 164-a/8, 164-a/17, 164-b/7, 164-b/8, 164-b/9, 164-b/15, 164-b/16, 165-a/1, 165-a/3, 165-a/11, 165-a/12, 165-a/13, 165-a/13, 165-a/16, 166-a/6, 166-a/7, 166-a/7, 167-a/6, 167-a/6, 167-b/1, 167-b/2, 167-b/7, 167-b/7, 167-b/7, 167-b/10, 167-b/11, 167-b/12, 168-a/3, 168-a/4, 168-a/8, 168-a/9, 168-a/12, 168-a/12, 168-a/13, 168-b/1, 168-b/1, 168-b/2, 168-b/2, 168-b/15, 169-a/2, 169-a/2, 169-a/3, 169-a/9, 169-a/9, 169-a/10, 169-a/11, 169-a/11, 169-b/17, 170-a/1, 170-a/1, 170-a/2, 172-a/11, 172-a/12, 172-a/13, 172-b/2, 172-b/3, 172-b/4, 172-b/4, 172-b/5, 172-b/5, 172-b/10, 172-b/10, 172-b/12, 173-a/7, 173-a/7, 174-a/11, 174-a/15, 175-a/8, 175-a/17, 175-b/1, 176-a/13, 176-a/13, 176-a/17, 176-b/1, 176-b/5, 176-b/7, 176-b/7, 176-b/8, 176-b/10, 176-b/15, 177-a/3, 177-a/5, 177-a/5, 177-a/8, 177-a/8, 178-a/4, 178-b/10, 178-b/13, 178-b/14, 179-b/3, 179-b/6, 179-b/6, 179-b/11, 179-b/13, 179-b/17, 180-a/1, 180-b/4, 180-b/5, 180-b/7, 183-a/6, 183-a/10, 183-a/11, 183-a/12, 183-a/15, 183-b/3, 183-b/4, 183-b/4, 183-b/5, 183-b/11, 184-b/15, 185-a/1, 185-a/1, 185-a/13, 185-a/14, 185-a/15, 186-b/11, 186-b/13, 187-a/2, 187-a/3, 187-a/9, 187-a/9, 187-a/10, 187-a/12, 187-a/15, 187-a/15, 187-a/16, 187-b/4, 187-b/5, 187-b/5, 187-b/6, 187-b/8, 187-b/11, 187-b/11, 187-b/13, 188-

a/2, 188-a/3, 188-a/4, 188-a/4, 188-b/4, 188-b/5, 188-b/11, 188-b/11, 189-a/12, 189-a/13, 189-a/14, 189-a/14, 189-a/15, 189-a/3, 189-a/4, 190-a/12, 190-a/13, 190-a/14, 190-a/16, 190-a/17, 190-a/17, 190-a/3, 190-a/4, 190-a/4, 190-a/5, 190-b/10, 190-b/15, 190-b/16, 190-b/5, 190-b/8, 190-b/9, 190-b/9, 190-b/9, 191-a/1, 191-a/14, 191-a/16, 191-a/5, 191-a/6, 191-a/7, 191-b/12, 191-b/13, 191-b/17, 192-a/1, 192-a/1, 192-a/2, 192-a/2, 192-b/13, 192-b/13, 192-b/15, 192-b/15, 192-b/3, 192-b/4, 192-b/5, 192-b/6, 193-a/17, 193-a/2, 193-a/4, 193-a/5, 193-b/14, 193-b/2, 193-b/6, 194-a/4, 194-a/6, 194-a/6, 194-a/7, 194-b/11, 194-b/12, 194-b/4, 194-b/7, 195-a/4, 195-a/4, 195-a/5, 195-a/5, 196-b/10, 196-b/11, 196-b/12, 196-b/16, 196-b/17, 196-b/17, 196-b/7, 196-b/8, 196-b/9, 196-b/9, 197-a/10, 197-a/10, 197-a/12, 197-a/16, 197-a/16, 197-a/17, 197-a/9, 197-b/1, 197-b/17, 197-b/2, 198-a/1, 198-a/2, 198-a/4, 198-a/4, 198-a/15, 198-a/16, 198-a/16, 198-b/14, 198-b/14, 199-a/10, 199-a/12, 199-a/15, 199-a/16, 199-a/16, 199-a/17, 199-a/17, 199-b/1, 199-b/11, 199-b/12, 199-b/13, 199-b/13, 199-b/14, 200-a/6, 200-a/8, 200-a/10, 200-a/13, 200-a/15, 200-b/1, 200-b/1, 200-b/2, 200-b/3, 202-a/11, 202-a/12, 202-a/12, 202-a/12, 202-a/15, 202-a/15, 202-a/15, 202-b/3, 202-b/8, 202-b/9, 202-b/16, 203-a/4, 203-a/5, 203-a/6, 204-a/9, 204-a/9, 204-a/10, 204-a/10, 204-b/14, 204-b/15, 204-b/15, 204-b/16, 205-a/2, 205-a/4, 205-a/14, 205-b/14, 206-a/3, 206-a/4, 206-a/8, 206-a/9, 206-a/10, 207-a/11, 207-a/13, 207-a/13, 207-a/16, 208-a/7, 208-a/7, 209-a/17, 209-a/17, 209-b/1, 209-b/1, 209-b/2, 209-b/10, 209-b/11, 209-b/11, 210-a/6, 210-a/7, 210-a/9, 210-a/16, 210-b/15, 211-a/6, 211-a/7, 211-b/1, 211-b/1, 211-b/2, 211-b/5, 211-b/7, 211-b/9, 211-b/10, 212-a/9, 212-a/10, 212-a/13, 212-b/6, 212-b/8, 213-a/17, 213-b/15, 213-b/15, 213-b/17, 214-a/1, 214-a/3, 214-b/3, 214-b/7, 214-b/8, 215-a/4, 215-a/4, 215-a/7, 216-b/4, 216-b/5, 216-b/5, 216-b/6, 216-b/7, 216-b/13, 217-b/11, 217-b/13, 218-a/8, 218-a/8, 218-a/10, 218-a/14, 218-a/14, 219-b/3, 219-b/3, 219-b/3, 219-b/7, 219-b/8, 219-b/9, 219-b/9, 220-a/1, 220-a/2, 221-b/10, 222-a/16, 222-b/2, 222-b/3, 222-b/4, 223-a/6, 223-a/10, 223-a/10, 224-a/13, 224-a/14, 224-a/14, 224-b/6, 224-b/7, 224-b/8, 225-a/7, 225-a/12, 225-a/13, 225-a/13, 225-a/14, 225-a/14, 225-a/15, 225-b/6, 225-b/8, 225-b/12, 226-a/3, 226-a/5, 226-a/5, 226-a/6,

226-b/2, 226-b/3, 228-a/6, 228-a/7, 228-a/8, 228-a/8, 228-b/13, 228-b/14, 228-b/17, 229-a/5, 229-b/2, 229-b/3, 229-b/3, 229-b/3, 229-b/4, 229-b/10, 229-b/10, 229-b/11, 229-b/14, 230-a/3, 230-a/3, 230-a/3, 230-a/4, 230-a/9, 230-b/13, 230-b/16, 230-b/17, 231-a/2, 231-a/5, 232-a/9, 233-a/7, 233-a/8, 233-a/16, 233-a/17, 233-b/1, 233-b/1, 234-b/3, 234-b/4, 234-b/4, 234-b/5, 235-a/1, 235-b/15, 235-b/15, 235-b/16, 235-b/17, 236-a/1, 236-a/2, 236-a/2, 236-b/4, 236-b/4, 237-a/2, 237-a/3, 237-a/4, 237-b/17, 238-a/11, 238-a/11, 238-a/12, 238-a/15, 238-a/16, 238-b/1, 238-b/7, 238-b/7, 240-a/1, 240-a/1, 240-a/2, 240-b/4, 241-a/1, 241-a/8, 241-a/8, 241-a/9, 241-a/11, 241-a/12, 241-a/13, 241-a/14, 242-a/1, 242-a/6, 242-a/17, 242-b/2, 242-b/3, 242-b/13, 242-b/14, 243-a/9, 244-a/11, 244-a/12, 244-a/12, 244-a/12, 245-a/11, 245-b/11, 245-b/15, 245-b/16, 246-a/11, 246-a/14, 246-b/2, 246-b/2, 246-b/3, 246-b/11, 246-b/11, 246-b/12, 246-b/12, 246-b/13, 246-b/14, 247-b/4, 247-b/4, 247-b/5, 247-b/5, 247-b/8, 248-b/4, 248-b/4, 248-b/14, 248-b/16, 249-a/1, 249-a/1, 249-a/2, 250-a/4, 250-a/5, 250-b/12, 251-a/1, 251-a/2, 251-a/2, 251-a/3, 251-a/3, 251-a/4, 251-a/7, 251-a/8, 251-a/14, 251-a/15, 253-a/6, 253-a/12, 253-a/13, 253-a/14, 253-a/15, 253-b/1, 253-b/11, 253-b/12, 255-a/2, 255-b/16, 255-b/16, 255-b/17, 256-b/7, 256-b/8, 256-b/10, 256-b/10, 256-b/11, 256-b/11, 256-b/15, 256-b/15, 256-b/16, 257-a/5, 257-b/6, 257-b/7, 257-b/9, 257-b/11, 257-b/13, 257-b/13, 258-a/2, 258-a/11, 258-a/12, 258-a/17, 258-b/1, 258-b/2, 258-b/5, 258-b/6, 258-b/7, 259-a/1, 259-a/12, 259-a/13, 259-a/14, 259-a/16, 259-a/17, 259-a/2, 259-b/1, 259-b/2, 259-b/3, 262-b/6, 262-b/7, 262-b/7, 265-b/2, 265-b/4, 265-b/4, 265-b/4, 265-b/5, 265-b/6, 265-b/6, 265-b/8, 265-b/8, 265-b/10, 265-b/13, 266-a/7, 266-a/7, 268-a/3, 268-a/5, 268-a/14, 268-a/14, 268-a/14, 268-a/17, 268-b/1, 268-b/4, 268-b/5, 268-b/12, 268-b/12, 268-b/13, 269-a/10, 269-a/12, 269-a/12, 270-b/5, 270-b/5, 270-b/6, 271-b/10, 271-b/13, 271-b/14, 271-b/14, 272-a/4, 272-a/5, 272-a/5, 272-a/6, 273-a/12, 273-a/16, 275-a/6, 275-a/7, 275-a/8, 276-b/13, 276-b/16, 277-a/7, 277-a/8, 277-a/9, 277-b/1, 277-b/1, 277-b/2, 277-b/2, 277-b/7, 277-b/9, 278-a/2, 278-a/3, 278-a/5, 278-a/6, 278-a/7, 278-b/17, 279-a/1, 279-a/1, 279-a/2, 281-a/14, 281-a/14, 281-a/15, 282-b/14, 282-b/16, 285-b/5, 285-b/7, 286-b/13, 286-b/15, 287-b/8,

287-b/9, 289-a/3, 289-a/3, 289-a/4, 289-a/4, 289-a/4, 289-a/6, 289-a/7, 289-a/9, 289-a/9, 289-a/10, 289-a/10, 289-a/11, 289-b/8, 290-b/15, 290-b/15, 291-b/3, 291-b/3, 291-b/3, 291-b/4, 291-b/4, 291-b/9, 293-a/12, 293-a/16, 293-a/17, 293-b/2, 293-b/5, 293-b/6, 294-a/11, 294-a/12, 294-b/6, 294-b/6, 294-b/7, 295-a/15, 295-a/15, 295-a/16, 296-a/6, 296-a/7, 296-b/4, 296-b/4, 296-b/4, 299-b/10, 300-a/10

d.+den 112-b/2, 136-a/9, 144-a/10, 269-a/2

d.+dür 98-a/15

dirhem (Bkz.direm) + (A) dirhem, 3, 5-4 gram kadar bir ağırlık. 10-b/8, 10-b/9, 10-b/11, 10-b/12, 11-a/8, 34-b/1, 41-a/9, 60-a/10, 61-b/4, 70-a/14, 72-a/2, 72-a/2, 72-b/16, 82-b/14, 87-b/5, 92-b/10, 99-b/11, 107-b/10, 107-b/12, 107-b/12, 108-a/1, 108-b/15, 109-b/6, 109-b/11, 109-b/12, 110-a/3, 110-a/9, 110-a/16, 110-a/17, 111-a/6, 111-a/9, 111-a/9, 111-a/10, 111-a/14, 112-a/3, 112-a/5, 112-a/6, 112-b/15, 112-b/16, 112-b/6, 112-b/6, 112-b/8, 112-b/9, 112-b/9, 113-a/1, 113-a/1, 113-a/1, 113-a/12, 113-a/13, 113-a/13, 113-a/7, 113-a/9, 113-b/1, 113-b/10, 113-b/13, 113-b/14, 113-b/14, 113-b/17, 113-b/2, 113-b/3, 113-b/3, 114-a/1, 114-a/15, 114-a/16, 114-a/2, 114-a/2, 114-a/3, 114-a/6, 114-a/8, 114-a/9, 114-a/9, 114-a/9, 114-b/10, 114-b/10, 114-b/10, 114-b/11, 114-b/2, 114-b/7, 114-b/7, 114-b/8, 115-a/10, 115-a/11, 115-a/13, 115-a/7, 115-a/8, 115-b/17, 115-b/17, 115-b/3, 115-b/6, 115-b/7, 116-a/1, 116-a/11, 116-a/12, 116-a/5, 116-a/6, 116-a/9, 116-b/1, 116-b/14, 116-b/4, 116-b/5, 116-b/5, 116-b/5, 116-b/7, 117-a/1, 117-a/11, 117-a/12, 117-a/13, 117-a/13, 117-a/3, 117-b/4, 118-a/13, 118-a/14, 118-a/7, 118-a/8, 118-b/11, 118-b/12, 118-b/7, 118-b/7, 118-b/8, 119-a/13, 119-a/17, 119-a/5, 119-a/7, 119-a/7, 119-b/10, 119-b/11, 119-b/3, 120-a/7, 120-a/9, 120-b/12, 120-b/16, 120-b/16, 120-b/17, 120-b/7, 121-b/4, 121-b/9, 121-b/10, 121-b/11, 121-b/13, 121-b/17, 122-a/8, 122-a/17, 122-b/8, 123-a/5, 124-a/1, 124-a/3, 124-a/10, 124-a/10, 124-a/11, 124-a/11, 124-a/14, 124-b/3, 124-b/4, 124-b/8, 125-a/4, 125-a/6, 125-a/6, 125-a/8, 125-a/14, 125-b/10, 125-b/16, 126-a/2, 126-a/3, 126-a/12, 126-b/1, 126-b/5, 126-b/6, 126-b/6, 127-a/13, 127-a/6, 127-b/3, 128-a/12, 128-a/13, 128-a/8, 128-b/1, 129-a/10, 129-a/10, 129-a/11, 129-a/12, 129-a/8, 131-a/12, 132-a/7, 132-a/8, 132-a/8, 132-b/11, 132-b/11,

133-a/7, 137-a/6, 137-a/9, 139-b/11, 139-b/11, 139-b/11, 139-b/12, 139-b/12, 139-b/16, 139-b/17, 139-b/17, 141-a/5, 141-a/15, 142-a/14, 143-a/7, 143-a/7, 143-a/12, 143-a/17, 143-b/2, 143-b/9, 146-b/2, 146-b/3, 146-b/5, 146-b/7, 146-b/16, 146-b/17, 146-b/17, 147-a/2, 147-b/3, 147-b/3, 148-b/15, 149-a/9, 149-a/17, 150-a/2, 150-a/4, 150-a/8, 150-a/10, 150-a/13, 155-a/2, 155-a/13, 157-b/9, 158-a/15, 158-a/17, 158-a/17, 158-b/15, 159-a/5, 161-a/3, 161-b/13, 162-b/15, 163-a/3, 164-a/7, 165-a/13, 165-a/14, 168-a/12, 168-b/2, 168-b/15, 168-b/16, 170-a/1, 172-b/12, 172-b/13, 172-b/16, 172-b/17, 175-a/7, 175-a/7, 175-a/9, 175-b/6, 175-b/6, 175-b/7, 175-b/7, 176-a/15, 176-b/6, 176-b/9, 176-b/14, 177-a/3, 177-a/4, 177-a/8, 183-a/4, 183-a/7, 183-a/7, 183-b/10, 183-b/13, 183-b/3, 183-b/5, 185-a/2, 186-b/14, 187-a/13, 187-a/14, 187-a/4, 187-a/4, 188-b/7, 188-b/10, 188-b/12, 189-a/4, 189-a/4, 190-a/13, 190-b/16, 191-a/6, 191-a/7, 191-a/17, 191-a/17, 191-b/1, 191-b/11, 191-b/17, 192-a/6, 193-a/17, 193-b/3, 193-b/14, 194-a/5, 194-b/4, 195-a/5, 196-b/8, 197-a/12, 198-a/14, 198-a/14, 199-a/10, 199-a/13, 199-b/7, 200-a/14, 202-b/10, 202-b/17, 203-a/5, 205-a/4, 207-a/9, 207-a/11, 209-b/12, 209-b/13, 210-a/4, 210-a/7, 210-a/8, 211-a/7, 211-a/8, 211-a/11, 211-b/5, 212-a/11, 212-a/15, 212-b/6, 212-b/8, 213-b/14, 213-b/15, 214-a/5, 214-a/5, 214-b/3, 215-a/5, 215-a/5, 215-a/6, 218-a/8, 218-a/11, 218-b/5, 218-b/6, 219-b/6, 219-b/7, 220-a/1, 220-a/2, 221-b/10, 226-b/1, 230-a/6, 230-b/17, 232-a/9, 233-a/6, 233-a/8, 233-a/9, 236-b/5, 237-b/17, 238-a/10, 238-a/16, 240-b/3, 240-b/5, 241-a/3, 241-a/10, 242-a/1, 245-a/11, 245-b/7, 245-b/10, 245-b/14, 246-a/14, 246-b/2, 247-b/3, 250-a/8, 254-b/7, 255-a/3, 255-a/4, 256-b/13, 256-b/15, 258-a/1, 258-a/1, 258-a/12, 258-b/7, 259-b/2, 262-b/5, 263-b/3, 263-b/4, 265-b/3, 265-b/9, 265-b/9, 265-b/10, 266-a/8, 267-b/16, 268-a/3, 268-a/5, 268-a/17, 268-b/12, 268-b/14, 270-b/8, 270-b/9, 271-b/10, 275-a/7, 275-a/8, 276-b/17, 277-a/8, 277-b/8, 277-b/17, 278-a/1, 281-a/15, 282-b/13, 286-b/3, 286-b/14, 287-b/8, 289-a/10, 289-b/8, 291-a/7, 291-b/5, 293-a/13, 293-a/15, 293-a/16, 293-b/3, 293-b/4, 294-a/12, 295-a/15, 297-b/4

d.+den 47-b/3, 63-a/10, 80-b/15, 86-b/13, 86-b/14, 87-a/12, 95-a/17, 98-b/9, 102-a/15, 112-b/13, 113-b/8, 114-b/6, 117-a/4, 118-a/9, 128-a/14,

136-b/6, 137-a/1, 137-a/10, 140-a/9, 150-a/7, 177-a/6, 183-b/8, 187-a/5, 195-a/15, 200-a/15, 203-a/7, 214-a/4, 216-b/10, 223-a/13, 225-a/8, 225-a/15, 234-b/6, 244-a/14, 258-a/13

d.+dür 49-a/11, 59-b/13, 101-b/7, 114-a/14, 115-a/17, 115-b/13, 116-a/17, 117-a/9, 180-a/3

d.+e 47-b/4, 63-a/10, 64-b/16, 80-b/15, 86-b/13, 86-b/14, 87-a/12, 90-b/11, 95-a/17, 98-b/10, 102-a/15, 112-b/3, 112-b/14, 113-b/9, 114-b/6, 115-a/17, 115-b/13, 116-b/1, 117-a/4, 118-a/9, 119-a/9, 128-a/14, 136-a/9, 136-b/6, 137-a/1, 137-a/11, 140-a/9, 144-a/11, 150-a/7, 177-a/7, 183-b/8, 187-a/5, 195-a/15, 197-b/2, 200-a/16, 203-a/7, 214-a/4, 216-b/10, 223-a/13, 225-a/8, 225-a/15, 234-b/6, 244-a/14, 258-a/13, 269-a/2, 275-a/9

d.+i 49-b/11, 83-a/16, 83-a/17

d.+in 90-a/2

d.+ine 117-a/3, 122-a/14

d.+ini 48-b/16, 67-a/8, 76-b/16

diri + (T) canlı, yaşayan. 215-b/10, 215-b/12, 231-b/4

d.+dür 145-b/9, 145-b/12

d.jīve (T-F) herhangi bir işleme tabi tutulmamış cıva. 212-a/15

d.ḳal- (T-T) canlı kalmak, yaşamak, ölmemek.

d.ḳ.-maḳ 215-b/17

d.+ken 95-b/8, 279-a/13, 297-a/16

d.+sini (terbiye edilmemiş, pişirilmemiş). 88-a/5

dirseg/k + (T) dirsek, kol ile ön kol arasındaki eklemin arka yanı.

d.+iñ 35-b/4

dīsanṭāriyā + (Y) dizanteri, bağırsak iltihabı, kanlı ishal şeklinde ortaya çıkan hastalık. 196-a/12, 201-a/3, 201-a/5

dīşāryā + (Y) dizanterinin kansız olan türü. 196-a/11

Dīsḳūrīdūs + (Y) M.S.I.y.y.'da yaşayan ve bitkileri sıralamakla, incelemekle uğraşan 'aşşāb ilminin üstadı.

D.+'dan 91-b/8

diş + (T) diş, çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri. 38-b/2, 66-a/14, 67-a/3, 79-b/15, 83-a/1, 167-b/13, 167-b/16, 168-a/13

d.ağrıları (T-T) diş ağrısı, diş ağrıları.

d.a.+nı 82-b/16

d.ağrısı (T-T) diş ağrısı. 42-a/8, 74-b/17, 167-a/9

d.a.+n 56-a/12, 61-a/16, 66-b/3, 71-a/14, 72-a/3, 72-a/9, 96-b/17, 100-a/17, 103-b/15, 167-b/3

d.a.+nı 75-b/16, 299-a/17

d.dibleri (T-T) diş dipleri, diş kökleri.

d.d.+n 72-b/1, 299-a/17

d.d.+ne 101-a/8, 106-a/3

d.etleri (T-T) diş etleri.

d.e.+niñ 81-b/11

d.mazları (T-A) diş hastalıkları.

d.m.+na 35-b/9

d.sızısı (T-T) diş sızısı, uyuşması, ağrısı.

d.ş.+n 62-a/13, 67-b/10, 70-a/10, 81-b/12, 102-a/1

d.ş.+na 49-a/4

d.ş.+nı 48-a/5, 106-a/5

d.+e 80-a/4, 100-b/3, 168-a/13

d.+i 67-a/4, 74-b/16, 80-a/12, 80-a/16, 101-a/9, 106-a/13

d.+iñ 60-a/16

d.+iñ etleri yin- (T-T-T) diş etleri çürümek, aşınmak.

d.+iñ e.y.-mek 286-a/6

d.+ler 168-b/13

d.+ler yen- (T-T) diş çürümesi, aşınması.

d.+ler y.-digine 69-a/17

d.+lere 69-b/1, 73-b/10, 168-a/6, 168-a/6, 168-a/9, 168-a/10, 169-a/8, 299-a/16

d.+leri 49-b/13, 51-b/14, 80-a/4, 83-b/11, 85-a/9, 95-a/11, 106-a/4, 168-a/9, 168-a/11

d.+leriñ 95-a/11, 167-b/17

d.+lerine 42-a/7

d.+lerini 213-a/11

diş otı (T-T) diş otugillerden, kurak ve çorak yerlerde yetişen, çok yıllık ve otsu bir bitki; kürdan otu, ada çayı. 67-b/5, 132-a/3, 143-a/3, 146-a/16, 167-b/5, 169-b/16, 197-a/7, 239-b/1, 244-a/12, 259-b/12

dişi + (T) hayvan ve bitkilerin, erkeği tarafından döllenecek biçimde oluşmuş cinsi.

d.+si 80-a/17

d.+sine 80-a/16

d.+sini 106-b/1

d.+siniñ 246-a/10

d.+ye 106-b/2

ditre- (T) titremek.

d.-mek 267-a/2

d.-mekle 262-b/13

d.-r 181-a/13, 181-a/16

d.-yene 299-a/2

ditret- (T) titretmek.

d.-mesi 60-a/4

divānelig + (F/T) delilik, akıl hastalığı.

d.+e 66-b/14

divār + (F) duvar.

d.+a 77-a/2

d.+lara 100-b/13, 232-a/3

diyāe'r-revzūn + (-) nöbeti her gün tutan humma için kullanılan bir tür macun. 261-a/9

diyāfenīkūn + ( ) hurma, temr macunu. 147-a/3, 207-a/15, 265-b/4

d.ma'cūnı (-A) hurmayla yapılmış macun, hurma macunu, temr macunu. 149-a/6, 251-a/5

diyāḳātīlīḳūn + ( ) 128-b/11, 137-a/11, 137-b/13, 154-b/8, 172-b/4, 265-b/4, 265-b/8, 288-b/7, 290-b/8

d.ma'cūnı (-A) 172-a/10, 224-a/4, 248-a/11

d.m.+n 228-b/13

d.m.+ndan 157-a/8, 230-b/17, 233-a/12, 257-b/6, 268-a/3, 268-a/16

d.m.+nı 178-a/1

d.m.+yla 263-b/4, 284-b/5

diyālītā + ( )

d.merhemi (-A) 176-a/10, 239-b/17, 248-b/11

d.m.+ni 173-a/9, 178-a/7

d.şerbeti (-A) 238-a/4

d.yaġı (-T) 151-b/11

d.y.+yla 175-b/3

diyār + (A) memleket, ülke.

d.+a 78-b/16, 86-a/7, 275-b/14, 285-a/3, 285-a/9

d.+da 63-a/7, 85-a/10, 98-a/4

d.+dan 275-b/14

d.+ıñ 55-a/12, 55-b/8, 63-b/6, 285-a/2

d.+ında 66-a/8, 86-a/7, 91-a/5, 287-a/3

d.+lara 275-b/12

d.+larda 218-b/14

d.+larımızda 97-b/16

d.+larıñ 38-a/13

diyārīzūn (Bkz. diyārūzūn) + ( )

d.süfūfi (-A) 139-b/17

diyārūzūn (Bkz. diyārīzūn) + ( )

d.süfūfi (-A) 154-b/13, 157-a/12

diyāsintā + ( ) sarı yakut, ağdāyī ṭaşı. 9-a/9, 11-a/12, 110-b/16, 110-b/17, 140-a/4

d.ma'cūnı (-A) sarı yakut macunı, cevāhir ma'cūnu, ma'cūn-ı cevāhir. 154-b/14

diyāvīṭūs + ( ) şiddetli ishal şeklinde görülen bir hastalık. 235-b/4

diyü + (T) diye, diyerek. 5-a/10, 23-b/14, 29-b/10, 133-b/12, 133-b/13, 133-b/15, 133-b/17, 134-a/16, 134-b/2, 134-b/16, 135-a/2, 135-a/7, 135-a/10, 179-a/14, 181-a/10, 251-b/8

diz + (T) diz; kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer. 37-a/6, 38-b/9, 38-b/9

d.ağrısı (T-T) diz ağrısı. 42-a/12

d.+den 142-a/13

d.+inden 69-b/3

d.+lere 42-a/11

d.+lerine 132-a/13

don- (T) donmak, matlaşmak, (buz tutmak, soğuğun etkisiyle katı duruma gelmek).

d.-arsa 145-b/12

d.-mağla 145-b/13

d.-mazsa 145-b/12

dost + (F) dost, arkadaş, sevişen kimse; sevilen kimse.

d.+ları 138-b/13

dög- (T) bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek.

d.-eler 117-b/5, 122-a/8, 124-a/4, 157-b/8, 174-b/6, 193-a/10, 197-b/10, 218-a/9, 246-a/12

d.-erler 66-a/9, 86-a/9

d.-seler 48-a/16, 100-b/7

d.-üb 10-b/9, 39-b/8, 41-a/9, 48-b/1, 50-b/6, 50-b/15, 54-b/13, 57-a/2, 60-b/1, 64-a/12, 66-a/3, 66-a/4, 66-b/4, 66-b/5, 67-a/8, 68-a/11, 69-a/16, 71-b/3, 72-a/10, 72-a/12, 72-b/8, 74-b/15, 75-b/16, 75-b/5, 75-b/9, 76-a/15, 76-a/16, 81-b/3, 82-b/10, 82-b/2, 83-a/2, 85-b/1, 85-b/5, 88-b/14, 88-b/15, 91-a/3, 92-b/11, 93-a/3, 93-a/5, 93-a/7, 96-a/6, 96-a/7, 96-b/2, 96-b/3, 101-b/2, 102-b/2, 104-a/14, 106-a/17, 107-a/17, 107-a/17, 107-b/1, 107-b/3, 108-a/6, 112-a/9, 112-a/13, 114-b/16, 115-b/8, 116-a/12, 116-b/8, 117-a/1, 117-a/10, 117-a/14, 117-b/10, 119-b/16, 120-a/17, 123-a/16, 128-a/8, 128-b/2, 130-a/5, 131-a/6, 132-b/8, 136-b/5, 142-a/14, 151-b/17, 154-b/6, 155-a/3, 155-b/3, 155-b/7, 156-a/2, 157-b/10, 158-b/16, 161-a/8, 164-b/1, 164-b/5, 164-b/10, 165-b/8, 166-a/17, 166-b/3, 167-b/12, 167-b/16, 169-b/2, 173-a/7, 175-b/10, 176-b/16, 177-a/5, 180-b/12, 185-a/1, 187-b/12, 188-a/5, 189-a/14, 193-b/14, 199-b/6, 200-b/2, 206-a/4, 206-b/2, 211-b/7, 211-b/10, 212-b/6, 213-a/17, 213-b/7, 214-a/8, 214-a/9,

214-b/10, 214-b/11, 214-b/14, 216-b/7, 216-b/8, 216-b/13, 217-b/11, 218-b/7, 219-a/3, 219-a/5, 219-a/14, 220-b/8, 221-b/11, 224-a/10, 228-b/17, 230-a/6, 230-a/9, 231-b/2, 231-b/10, 232-a/3, 232-b/6, 232-b/8, 237-b/7, 238-a/16, 242-a/10, 243-a/14, 244-a/2, 244-a/13, 244-b/7, 250-a/2, 251-a/4, 254-a/17, 254-b/1, 254-b/3, 254-b/11, 255-b/16, 258-a/17, 260-a/3, 265-b/13, 269-a/8, 271-b/10, 282-b/16, 283-b/2, 283-b/3, 286-b/4, 289-b/9, 290-a/9, 290-b/2, 291-a/2, 291-a/4, 291-b/13, 291-b/14, 291-b/15, 292-a/1, 292-a/5, 293-a/6, 293-b/15, 295-b/6, 296-b/2, 297-b/7, 297-b/8, 297-b/8, 297-b/14, 299-a/4, 299-b/1, 299-b/11, 299-b/13, 300-a/2

dögül- (T) dövülmüş, toz haline getirilmiş.

d.-miş 115-a/12, 191-b/10, 214-a/5, 215-b/2, 294-b/17

dök- (T) dökmek.

d.-düñ 135-a/10

d.-eler 129-a/3, 131-a/10, 133-b/8, 142-b/1, 241-b/16

d.-erler 134-b/16

d.-mekden 162-b/5

d.-seler 56-a/15, 65-b/16, 88-a/11

d.-üb 101-b/1, 203-b/4, 223-a/12

dökil- (Bkz.dökül-) (T) dökülmek.

d.-mesinden 247-a/6

d.-üb 13-b/12

d.-ür 42-a/6

dökül- (Bkz.dökil-) (T) dökülmek.

d.-en 80-b/9

d.-mede 36-b/15, 36-b/15, 177-b/7

d.-meden 59-b/12

d.-mege 284-a/13

d.-mekle 195-b/7

d.-mesi 36-b/17

d.-mesün 135-a/2

d.-üb 292-a/9, 292-a/11

d.-ür 18-b/7, 135-a/9, 285-a/13, 292-a/7

dökün- (T) dökünmek, kendi üstüne dökmek.

d.-e 195-a/12

dön- (T) değişmek, durumdan duruma geçmek, olduğundan daha değişik bir durum almak.

d.-er 53-a/12, 73-b/12, 76-a/3, 88-b/10, 89-a/4, 89-a/6, 89-b/17, 93-b/10, 151-a/4

d.-mesi 25-b/17

d.-üb 177-b/12

dön- (T) dönmek.

d.-er 139-a/9, 139-a/12, 139-a/13, 139-a/15, 139-a/16, 139-b/1, 139-b/2, 139-b/4, 139-b/4

d.-mekle 139-a/16

d.-mesinden 139-b/1

d.-se 21-a/9

d.-üb 139-a/14

döne döne + (T) döne döne, dolaşa dolaşa. 231-b/8

dörder + (T) dörder, her birine dört, her defasında dördü bir arada olan. 111-a/6, 112-a/5, 114-b/7, 116-a/9, 118-a/7, 120-b/16, 122-b/16, 123-a/12, 123-a/16, 125-a/6, 126-b/6, 127-a/6, 130-a/5, 131-a/6, 140-a/6, 143-a/17, 146-b/16, 148-b/11, 150-a/10, 167-b/11, 168-b/15, 174-a/15, 175-b/6, 177-a/2, 179-b/17, 188-b/10, 199-b/1, 214-b/7, 224-a/13, 240-a/1, 258-b/7, 282-b/16, 294-a/12

d.buçuḳ (T-T) dörder buçuk. 128-a/17

dördünci + (T) dördüncü, sıra olarak üçüncüden sonra gelen. 7-a/15, 21-b/14, 36-a/9, 66-a/10, 117-a/15, 195-b/11, 195-b/12, 260-a/10, 271-a/9, 272-b/2, 274-b/15, 287-b/15

dörpüle- (T) törpülemek, eğelemek, eğe ile aşındırıp toz haline getirmek.

d.-yüb 77-a/11

dört + (T) dört sayısının adı. 6-a/1, 11-b/15, 54-b/17, 69-b/3, 84-a/9, 87-a/17, 107-a/12, 107-b/10, 108-a/3, 108-b/9, 108-b/9, 108-b/15, 109-b/3, 113-a/10, 113-b/2, 114-a/8, 116-a/17, 117-a/10, 117-a/13, 119-a/7, 119-b/5, 120-b/5, 121-a/4, 122-a/3, 122-a/6, 122-a/17, 123-a/3, 123-a/8, 123-b/10, 124-a/3, 124-a/11, 124-b/2, 125-a/8, 126-a/8, 126-b/5, 127-a/12, 128-

a/12, 130-a/16, 130-b/1, 132-a/6, 136-b/3, 139-b/16, 141-a/2, 141-a/5, 143-a/13, 143-b/9, 144-a/1, 149-a/15, 150-a/7, 150-b/8, 151-b/14, 154-b/11, 157-a/11, 159-a/4, 159-b/12, 160-a/12, 162-a/4, 163-a/12, 165-a/11, 166-a/7, 168-a/4, 172-b/4, 172-b/4, 172-b/10, 174-b/5, 175-a/17, 177-a/8, 178-b/10, 178-b/13, 183-b/3, 183-b/8, 183-b/10, 187-b/9, 188-b/13, 189-a/14, 190-a/13, 190-a/16, 191-a/6, 193-a/4, 193-a/17, 194-a/4, 196-b/8, 196-b/11, 196-b/12, 199-a/17, 206-a/8, 209-b/11, 210-a/8, 212-b/11, 215-a/4, 216-b/6, 218-b/5, 220-a/1, 223-a/11, 223-a/13, 228-a/6, 228-b/17, 230-a/3, 233-a/8, 241-a/8, 241-a/14, 242-b/14, 244-a/12, 246-a/14, 246-a/15, 247-b/5, 248-b/4, 248-b/15, 250-a/4, 250-b/12, 251-a/1, 255-a/3, 255-b/1, 256-a/8, 257-a/15, 258-a/13, 258-b/5, 262-b/6, 263-a/3, 265-b/2, 267-b/16, 268-b/11, 268-b/16, 270-b/6, 272-a/5, 273-a/8, 276-b/10, 277-b/1, 277-b/17, 286-b/14, 289-a/4, 289-a/9, 290-b/15, 291-b/4

d.beş (T-T) dört veya beş, yaklaşık olarak dört veya beş. 229-b/4, 230-b/14, 258-b/3

d.buçuḳ (T-T) dört buçuk. 44-a/8, 247-b/4

d.yüz (T-T) dört yüz sayısı. 143-a/6

döşeg/k + (T) yatak.

d.+de 24-b/7

d.+e 79-b/7

d.+e işe- (T-T) uykuda altına kaçırmak, idrarını tutamamak.

d.+e i.-meden 80-b/16

d.+e i.-mek 240-b/9

d.+e i.-meniñ 240-b/12

d.+e i.-yen 80-b/15, 96-a/1

d.+e i.-yene 67-a/10, 122-a/15

d.+e i.-yenlere 240-b/16

d.+i 181-a/6

döşen- (T) döşenmek, yayılmak, serilmek.

d.-ür 98-a/2

duḫān + (A) duman. 7-b/11, 156-b/9

d.+ı 10-b/15

d.+ına 205-b/15

dūḳū + (F) yabanī havuç. 116-b/7

dūr + (F) uzak. 12-b/2

dur- (T) durmak, beklemek.

d.-a 83-a/1

durūnc + (F) turunç bitkisi, ağaç kavunu, acıca, bir cins portakal. 112-b/4, 112-b/14

dut- (T) sıtma nöbeti tutmak, başlamak, sancımak, ağrımak, musallat olmak.

d.-mazdan 61-b/5

dut- (T) tutmak, bekletmek.

d.-ub 65-a/10

dutun- (T) kullanmak, bağlamak.

d.-salar 76-a/14

duy- (T) koku almak, koklamak.

d.-ub 215-a/1

düb(ü)r + (A) kıç, makat.

d.+den 205-b/9

d.+i 91-a/6

d.+ine 69-b/11

d.+ini 205-b/16

dügül + (T) tomurcuk. 69-b/4

dügül- (T) birikmek, düğümlenmek.

d.-en 223-b/7

d.-mek 172-a/2, 230-b/3

d.-mekden 186-b/4

d.-mesinden 147-b/15, 153-a/9

d.-mezden 42-b/2

d.-üb 42-a/17, 245-a/3

d.-ür 146-a/2, 151-a/7, 176-a/1, 200-b/8, 204-b/8, 207-a/4

d.-ürse 42-a/13, 287-a/11, 287-a/12

dühn + (A) sürünecek yağ, merhem. 60-a/1, 60-a/1

d.ʿaḳrebi (A-A) kendisinden yağ elde edilen bir cins akrep.

d.ʿa.+yle 235-a/11

d.+-i bādem (A-F) badem yağı. 101-b/2

d.+-i belesān (A-F) pelesenk ağacı, balsama yağı. 59-a/12, 59-a/14, 59-a/9, 125-b/14

d.+-i b.+dan 59-a/17

d.+-i huyūfārīḳūn (A-) özellikle yaralar ve yanıklar için kullanılan bir çeşit yağ. 125-b/12

d.+-i ispīgū (A-) ispid yağı, bazı hastalıklara iyi gelen bir cins yağ. 51-a/11

d.+ü'l-'aḳreb (A-A) akrep yağı. 125-b/6

d.+ü'l-ḳıṣṭ (A-A) havlıncan, galanga yağı. 125-a/10

d.+ü's-sünbül (A-F) sümbül çiçeği yağı. 125-a/16

dühn + (A) yağ, yenilebilen yağ, yemek yağı.

d.+i 27-a/4

dühniyyet + (A) yağla ilgili, yağlılık ile ilgili. 271-a/11

düken- (T) tükenmek, bitmek.

d.-se 18-b/3

dükkān + (A) dükkān, çalışılan veya satış yapılan yer.

d.+a 134-a/6

d.+larını 134-a/6

dünki + (T) dünkü, bu günden önceki gün. 19-a/13

dünyā + (A) dünya, içinde yaşadığımız ālem.

d.+da 7-a/1

d.+nıñ 23-b/13

d.+ya 207-a/2

dürlü + (T) çeşitli, muhtelif, çok çeşitli özellikleri olan. 66-b/8, 77-b/12, 87-b/11, 103-b/1, 104-b/12, 230-a/13, 230-a/15, 231-b/3, 231-b/9, 231-b/12, 231-b/15

d.+dür 6-b/7, 6-b/17, 57-a/9, 88-a/1, 106-a/13, 126-b/10, 142-a/10, 151-a/2, 167-a/9, 174-b/8, 181-a/10, 196-a/9, 225-a/17, 260-a/17, 283-b/7, 288-b/4, 289-a/13, 289-b/17

d.+si 51-b/9, 212-b/14, 213-a/2, 213-a/4, 280-b/6

d.+sinden 179-b/13

dürlü dürlü + (T) çeşit çeşit. 8-a/1, 24-b/9, 42-a/15, 110-b/14, 130-a/16, 135-a/14, 184-b/11, 250-b/2, 255-a/14, 274-b/6

dürrāc + (A) eti gevrek, keklik cinsinden bir kuş, çil kuşu, turaç kuşu. 60-b/15

dürt- (T) sürmek, sürtmek.

d.-eler 164-b/13, 188-b/17, 189-a/6, 219-b/4, 219-b/15, 230-a/5, 290-a/17, 290-b/1, 290-b/3, 290-b/17, 291-a/5, 291-a/12, 292-a/11

d.-mek 290-a/11

dürüstce + (F/T) doğru-düzgün; tam, gereğince. 6-b/11, 6-b/11

düş- (T) düşmek.

d.-dükden 169-b/1

d.-en 1-b/14

d.-er 141-b/15, 146-a/5, 181-b/10, 229-a/13, 285-a/9

d.-erse 91-b/17

d.-ince 210-b/10, 216-b/15, 244-a/4

d.-meden 111-b/12, 146-a/7, 150-b/14, 245-a/4

d.-mekden 241-b/1, 247-b/16

d.-mese 39-a/13

d.-se 105-a/12, 185-b/7

d.-üb 135-a/8, 294-a/6

düş- (T) belirmek, ortaya çıkmak.

d.-en 231-b/6, 232-a/2

düş + (T) rüya, düş.

d.+ler 58-a/7

düşür- (T) düşürmek, azaltmak.

d.-meyüb 256-b/4

d.-ür 17-a/1, 27-b/8, 39-a/14, 50-b/14, 64-b/8, 72-b/10, 100-b/12, 106-a/12, 169-a/17

düşürd- (T) düşürtmek.

d.-ür 99-a/11

düşürici + (T) düşürücü, düşürücü özelliği olan. 255-b/9

düz- (Bkz.düz-) (T) yapmak, terkip etmek, hazırlamak.

d.-dik 12-a/7

d.-eler 121-a/2, 121-a/8, 121-a/13, 121-b/3, 121-b/7, 121-b/13, 122-a/1, 122-a/9, 123-a/14, 124-b/9, 126-a/15, 126-b/1, 126-b/7, 130-a/6, 137-a/10, 158-b/6, 158-b/11, 199-b/7, 206-b/3

d.-erler 269-a/9

d.-mesi 278-b/16

d.-üb 123-a/1, 124-b/13, 125-a/9, 222-a/15, 272-a/15, 272-a/16, 283-b/14

düẕ- (Bkz.düz-) (T) yapmak, terkip etmek, hazırlamak.

d.-üb 192-b/16

düzil- (Bkz.düzül-) (T) yapılmak, terkip edilmek, hazırlanmak.

d.-en 82-b/8

düzme + (T) uydurma söz. 91-b/10

düzül- (Bkz.düzil-) (T) ilaç hazırlanmak.

d.-miş 26-a/13

E

ebbede + ( ) 300-b/7

ebdān + (A) vücutlar, bedenler, gövdeler. 16-a/13

e.+ı 11-b/1

e.+ımızı 7-a/13

ebe gümeci (Bkz.ebem gümeci) + (T-T) mülūḫyā-yı yabānī, düvelek, ebemgömeci, yapraklı dalları ıspanak gibi pişirilerek yenen bir bitki. 48-a/9, 164-a/15, 168-b/5, 178-b/13, 209-b/9, 212-a/11, 233-a/5, 245-a/8, 271-b/17, 290-b/11

e.g.tuḫmı (T-T-F) ebegümeci tohumu. 108-b/16, 109-b/17, 110-a/17, 164-a/17

e.g.suyı (T-T-T) ebegümeci suyu. 212-a/14

e.g.yapraġı (T-T-T) ebegümeci yapraġı. 172-b/1, 205-b/5, 220-b/3

e.g.y.+ları 194-b/10

e.g.+ni 296-a/11, 298-a/1

ebem gümeci (Bkz.ebe gümeci) + (T-T) düvelek, ebegömeci, yapraklı dalları sebze gibi pişirilip yenen bir tür bitki. 129-a/2, 129-b/3, 130-a/9, 159-b/1, 160-b/15, 219-b/12, 236-b/17, 241-b/14, 242-a/2, 267-b/17

e.g.bürānısı (T-T-F) ebemgümeci, yoğurt ve pirinçle yapılan bir çeşit sebze yemeği.

e.g.b.+yla 129-a/14

e.g.çiçegi (T-T-T) ebemgümeci çiçeği.

e.g.ç.+nden 233-b/11

e.g.ç.+niñ ḫamīresi (T-T-T-A) ebemgümeci çiçeğinin ezilerek hamur kıvamına getirilmiş şekli. 128-b/16

e.g.ṣuyı (T-T-T) ebemgümeci suyu.

e.g.ṣ.+yla 212-a/10

e.g.yapraġı (T-T-T) ebemgümeci yaprağı. 130-b/14, 173-a/15, 190-a/1, 209-b/14, 210-a/2, 211-a/4, 218-a/17, 233-b/13

e.g.+ni 8-b/4

ebḫire + (A) buğular, dumanlar. 3-a/4

Ebī Derdā Raẓiyallahu 'Anh + (A-F-A-A) ailesi içerisinde İslāmiyet'i en son kabul etmesine rağmen, kısa zamanda gayretleriyle, feragatiyle, takvasıyla ve cihad meydanlarında gösterdiği kahramanlıklarıyla temayüz etmiş bir sahabedir, asıl ismi Uveymir olup, Ebū'd-Derdā künyesidir.

E.D.R.'A.+'dan 44-b/7

ebleh + (A) pek akılsız, ahmak, bön, alık. 22-b/11

Ebū 'Alī İbn-i Sīnā + (A-A-A-A) (980-1037) Orta Çağ tıbbının en büyük hekimi; 5 ciltlik Tıp Kānūnu ve Kitābü'ş-şifā adlı eserleri çok ünlüdür. 248-a/12

Ebū Cehl ḳārpūzı + (A-A-F/T) acı elma, acı lahana, hanzal, portakal büyüklüğünde acı meyvesi olan bir bitki. 49-a/1

E.C.ḳ.+nıñ ḳabuġı (A-A-F/T-T) acı elmanın kabuğu. 132-a/4

E.C.ḳ.+nıñ içi (A-A-F/T-T) acı elmanın içi. 146-b/17

Ebū Hüreyre Ḥażretleri Raẓiyallahu ʻAnh (Bkz. Ebū Hüreyre Raẓiyallahu ʻAnh) + (A-A-A-A-A) Eshāb-ı Kirām'dan biri, kedileri çok sevdiğinden "kedi yavrusu" anlamına gelen hüreyre lākabını bizzat Resulullah'tan almıştır. 69-b/12

Ebū Hüreyre Raẓiyallahu ʻAnh (Bkz. Ebū Hüreyre Ḥażretleri Raẓiyallahu ʻAnh) + (A-A-A-A) Eshāb-ı Kirām'dan biri, kedileri çok sevdiğinden "kedi yavrusu" anlamına gelen hüreyre lākabını bizzat Resulullah'tan almıştır. 62-a/14

ecel + (A) muayyen olan vade, ömrün sonu, hayatın son demi.

e.+e 62-b/1

ecsām + (A) gövdeler, bedenler. 1-b/9

eczā + (A) ilaçlarda kullanılan maddeler. 118-a/8, 120-a/3, 122-a/13, 122-b/9, 130-b/1, 150-a/6, 174-b/5, 192-a/14, 194-a/7, 226-b/3

e.+dan 130-a/16

e.+lardan 97-b/14, 233-b/4

e.+ları 128-b/2, 133-a/8, 146-b/2, 156-a/2

e.+larile 53-b/5, 101-b/4, 104-a/4, 121-a/13, 142-b/5, 183-a/13, 229-a/7

e.+nıñ 63-b/2, 122-a/14, 148-b/16, 243-a/1

e.+sı 22-b/16, 140-a/4, 222-a/13, 238-a/8

e.+ya 168-a/6

e.+yı 111-a/12, 112-a/13, 121-a/8, 125-a/14, 125-b/4, 128-b/3, 137-a/9, 141-a/15, 149-a/13, 155-a/3, 158-b/16, 159-b/16, 162-a/1, 164-b/10, 188-a/5, 189-a/5, 190-b/11, 192-a/3, 199-a/12, 205-b/4, 216-b/8, 233-a/7, 233-b/5, 247-b/7, 255-a/5

e.+yla 120-a/9, 187-b/13, 277-b/5

ed-devvār + (A) baş dönmesi. 139-a/8

ed-dīdān + (A) kurtlar, ufak solucanlar, kurtçuklar, parazitler. 212-b/10

ed-dimāġ + (A) beyin. 153-a/10

Edirne + ( ) Edirne Şehri.

E.ḫastalığı (-F) 1067'de Boğaz Hisarı Seferinde ölenlerin cesetleri defn olunmadığından, bu cesetlerden salgın hastalık baş göstermiştir ve lodosun etkisiyle bu hava Istanbul'dan Edirne'ye yayılmış, halk nezle,

öksürük ve hummaya yakalanmıştır. Bu nedenle, o yıl bu hastalığın adına "Edirne hastalığı" denmiştir. 153-b/9

E.şehri (-F) Edirne Şehri.

E.ş.+niñ 218-b/15

E.+'ye 153-b/7

E.+tü'l-maḥmiyye (-A) büyük şehir Edirne. 300-b/2

ednā + (A) az, pek az. 135-a/16

edviye + (A) ilaçlar, devalar. 33-a/11

e.+-i bāride (A-A) soğuk özellik taşıyan ilaç. 182-a/9

e.+-i ḥārre (A-A) sıcak, yakıcı özellikteki ilaç. 182-a/15

e.+-i ḳalbiyye (A-A) kalp ilacı, kalple ilgili ilaç. 184-b/6

e.+-i ḳ.+leri 182-b/5

e.+-i ḳ.+yi 182-b/17

e.+-i şerīf (A-A) kutsal, mübarek ilaç. 149-b/9

e.+ler 150-a/17, 287-b/11, 289-b/4

e.+lere 80-b/4

e.+leri 110-a/10, 123-a/14, 219-b/7, 286-b/6

e.+lerle 276-b/14

Edviye'-i Müfrede (A-A) Calinus'un ilaçlar üzerine yazdığı ünlü eseri. 263-b/5

efʿāl-i ṭabīʿiyye + (A-A) olağan şeyler, işler, gidişat.

e.+-i ṭ.+ye 260-a/16

efḍal + (A) daha üstün, daha iyi. 38-a/13, 117-b/14, 278-b/8, 278-b/9

e.+-ı evḳāt (A-A) en iyi vakit, en uygun zaman.

e.+-ı e.+ı 38-a/10

e.+-ı hey'āt (A-A) şekillerin, durumların en uygunu.

e.+-ı h.+ı 24-b/13

e.+dur 38-a/15, 58-a/13

e.+ı 24-b/3, 27-a/8, 104-a/16

efḍālü'ş-şalavti + (A-) 300-b/1

Eflāḥ ṭuzı + (-T) kaya tuzu, kayaların içinde billur gibi dört köşeli olarak oluşur.

146-b/6, 168-a/12, 265-b/6

efrāciyā + ( ) 51-b/1, 118-a/8, 161-b/13, 162-b/17

e.ṣuyı (-T) 158-a/17

e.ṣ.+yla 158-b/5

efsentīn + (A) pelin otu, yavşan otu, ıparyavşan. 56-b/13, 101-b/6, 137-a/8, 191-b/11, 297-b/9

e.+-i müdebbire şerbeti (A-A-A) terbiye edilmiş pelin otu şerbeti.

e.+-i m.ş.+ne 137-a/13

e.yağı (A-T) pelin otu yağı. 191-b/16

eftīmūn + (F) kekik saçı, küçük bağboğan, küsküt, serent, kuşuta, kıl otu, gelin saçı gibi isimlerle bilinen bitki. 48-b/2, 101-b/4, 108-a/3, 109-b/7, 115-a/8, 115-b/17, 118-a/2, 119-b/8, 120-a/15, 136-a/11, 136-b/3, 136-b/12, 141-a/4, 224-a/6, 268-b/11, 298-b/11

e.şerbeti (F-A) küsküt şerbeti.

e.ş.+yle 281-b/6, 284-b/6

e.+ı 136-a/14, 136-b/14, 136-b/16, 288-a/12

e.+ıñ 48-b/4

efyūn + (A) afyon, haşhaştan çıkan uyuşturucu bir madde. 48-b/9, 48-b/16, 72-b/4, 119-b/15, 120-a/6, 121-b/2, 126-a/9, 126-a/17, 126-b/6, 133-a/7, 133-a/17, 175-b/6, 197-b/8

eg- (T) eğmek, eğik duruma getirmek.

e.-mez 134-b/17

e.-üb 298-a/5

egele- (T) törpülemek, toz haline gelmek.

e.+yüb 80-a/1

egelen- (T) törpülenmek, toz haline gelmek.

e.-miş 221-b/10

eger + (F) eğer, şayet. 7-b/10, 7-b/14, 8-a/12, 8-a/15, 8-b/14, 8-b/17, 9-a/4, 9-a/10, 13-a/11, 13-a/15, 13-a/2, 13-a/8, 14-b/5, 14-b/12, 14-b/14, 15-a/3, 15-b/1, 15-b/7, 15-b/11, 15-b/14, 16-b/7, 16-b/9, 17-b/11, 17-b/8, 18-a/17, 21-a/3, 21-a/14, 21-a/16, 21-a/16, 21-b/1, 21-b/1, 21-b/3, 22-a/4, 22-a/10, 22-a/11, 22-a/13, 25-b/6, 26-a/2, 26-a/3, 26-b/15, 26-b/17, 26-b/9, 27-a/12, 27-a/15, 27-b/1, 29-a/7, 29-b/1, 30-b/12, 30-b/13, 30-b/14, 30-b/16,

31-a/1, 31-a/11, 31-a/2, 31-a/7, 31-a/9, 31-b/11, 31-b/14, 31-b/17, 31-b/7, 32-a/10, 32-a/12, 32-a/14, 32-a/9, 32-b/4, 33-a/10, 33-b/7, 33-b/8, 34-a/13, 34-a/16, 34-a/17, 34-b/13, 34-b/2, 34-b/6, 34-b/9, 35-a/2, 35-a/3, 36-b/14, 36-b/15, 37-b/10, 39-b/12, 39-b/7, 40-b/16, 40-b/6, 41-a/16, 41-a/9, 41-b/16, 42-a/10, 42-a/10, 42-a/13, 42-a/8, 42-a/9, 42-b/12, 43-b/11, 43-b/11, 43-b/17, 44-a/3, 44-a/5, 44-a/6, 44-b/13, 45-a/16, 45-a/17, 46-a/16, 46-a/5, 46-b/6, 50-b/5, 50-b/5, 50-b/6, 50-b/10, 50-b/13, 50-b/14, 50-b/14, 51-a/3, 51-a/7, 51-a/9, 51-b/17, 53-b/11, 53-b/8, 53-b/9, 54-b/1, 54-b/1, 54-b/10, 54-b/13, 54-b/15, 55-b/17, 56-b/6, 57-a/15, 57-a/16, 57-a/2, 58-a/16, 58-a/16, 58-a/3, 58-a/6, 59-a/6, 59-a/7, 59-a/8, 60-a/10, 60-a/3, 60-b/2, 61-a/15, 61-a/6, 62-a/9, 62-b/11, 62-b/12, 62-b/2, 62-b/9, 64-b/11, 64-b/7, 65-a/10, 65-a/11, 65-a/4, 65-a/9, 65-a/9, 65-b/17, 65-b/7, 66-a/12, 66-a/13, 66-a/14, 66-a/3, 66-a/4, 66-b/11, 66-b/17, 66-b/3, 66-b/4, 66-b/5, 67-a/17, 67-a/2, 67-a/3, 67-a/8, 67-b/10, 67-b/12, 67-b/13, 67-b/15, 67-b/17, 67-b/7, 67-b/7, 67-b/8, 68-a/10, 68-a/3, 68-a/4, 68-a/9, 68-b/16, 68-b/6, 68-b/7, 69-a/1, 69-a/12, 69-a/13, 69-a/17, 69-a/4, 69-b/1, 69-b/11, 69-b/6, 69-b/8, 69-b/9, 70-a/12, 70-a/13, 70-a/14, 70-a/16, 70-a/8, 70-a/9, 70-b/1, 70-b/11, 70-b/16, 70-b/7, 71-a/14, 71-a/9, 71-b/11, 71-b/15, 71-b/2, 72-a/2, 72-a/8, 72-a/9, 72-b/1, 72-b/10, 72-b/12, 72-b/14, 72-b/15, 72-b/16, 72-b/17, 72-b/3, 72-b/7, 73-a/11, 73-a/14, 73-a/14, 73-a/2, 73-a/4, 73-a/6, 73-a/7, 73-a/8, 73-a/8, 74-a/8, 74-a/9, 74-b/13, 74-b/15, 74-b/16, 74-b/3, 74-b/5, 75-a/12, 75-a/2, 75-a/3, 75-a/3, 75-a/5, 75-a/6, 75-b/11, 75-b/12, 75-b/15, 75-b/16, 75-b/3, 75-b/4, 75-b/9, 76-a/12, 76-a/14, 76-a/15, 76-a/16, 76-a/6, 76-a/7, 76-a/8, 76-a/9, 76-b/12, 76-b/14, 76-b/15, 76-b/16, 76-b/2, 76-b/3, 76-b/7, 76-b/8, 76-b/9, 77-a/11, 77-a/12, 77-a/14, 77-a/15, 77-a/17, 77-b/10, 77-b/4, 77-b/8, 77-b/9, 78-a/1, 78-a/10, 78-a/11, 78-a/13, 78-a/5, 78-a/6, 78-b/9, 79-b/14, 79-b/17, 80-a/1, 80-a/4, 80-a/5, 80-a/6, 80-a/7, 80-a/8, 80-a/9, 80-b/10, 80-b/12, 80-b/14, 80-b/16, 80-b/17, 80-b/2, 80-b/3, 80-b/5, 80-b/7, 80-b/8, 81-a/1, 81-a/17, 81-b/1, 81-b/1, 81-b/10, 81-b/11, 81-b/12, 81-b/13, 82-a/4, 82-b/1, 82-b/10, 82-b/12, 82-b/13, 82-b/3, 82-b/7, 83-a/1, 83-a/1, 83-a/14, 83-a/17, 83-a/6, 83-b/12, 83-b/16, 83-b/16, 84-b/11, 84-b/13, 85-a/12, 85-a/16, 85-a/2, 85-b/1, 85-b/12, 85-b/13, 85-b/16, 85-b/16, 85-

b/17, 85-b/2, 85-b/4, 86-a/13, 86-b/17, 87-a/10, 87-a/11, 87-a/13, 87-a/16, 87-b/4, 87-b/5, 88-a/11, 88-a/13, 88-a/15, 88-a/2, 88-a/8, 88-b/10, 88-b/13, 88-b/15, 88-b/17, 88-b/4, 89-a/3, 89-a/4, 89-a/5, 89-a/6, 89-a/8, 89-b/1, 89-b/10, 89-b/2, 89-b/7, 89-b/7, 89-b/9, 90-a/1, 90-a/12, 90-a/13, 90-a/15, 90-a/3, 90-b/14, 90-b/15, 90-b/17, 90-b/2, 90-b/3, 90-b/9, 91-a/1, 91-a/10, 91-a/12, 91-a/14, 91-a/16, 91-b/1, 91-b/16, 91-b/4, 92-b/10, 92-b/13, 92-b/9, 93-a/13, 93-a/16, 93-a/3, 93-a/6, 93-a/7, 93-a/9, 93-b/14, 93-b/17, 94-a/11, 94-a/13, 94-b/12, 94-b/3, 94-b/7, 94-b/8, 95-a/1, 95-a/10, 95-a/14, 95-a/17, 95-a/3, 95-a/7, 95-a/8, 95-b/13, 95-b/15, 95-b/17, 95-b/17, 95-b/8, 96-a/10, 96-a/11, 96-a/14, 96-a/16, 96-a/3, 96-a/6, 96-a/7, 96-a/9, 96-b/14, 96-b/2, 96-b/3, 96-b/8, 96-b/9, 97-a/1, 97-a/10, 97-a/11, 97-a/11, 97-a/14, 97-a/8, 97-b/10, 97-b/10, 97-b/4, 97-b/6, 97-b/7, 97-b/8, 98-b/3, 98-b/4, 99-a/13, 99-a/17, 99-b/8, 99-b/9, 99-b/11, 99-b/14, 99-b/16, 100-a/5, 100-a/6, 100-a/8, 100-a/10, 100-a/11, 100-a/16, 100-b/3, 100-b/4, 100-b/7, 100-b/9, 100-b/9, 100-b/11, 100-b/12, 101-a/11, 101-a/12, 101-a/13, 101-a/6, 101-a/8, 101-a/8, 101-a/9, 101-b/14, 101-b/3, 101-b/5, 102-a/1, 102-a/1, 102-a/13, 102-a/14, 102-a/16, 102-a/7, 102-b/1, 103-a/1, 103-a/12, 103-a/2, 103-a/5, 103-b/17, 103-b/6, 104-a/12, 104-a/13, 104-a/5, 104-a/8, 104-b/15, 104-b/17, 104-b/2, 104-b/3, 104-b/7, 105-a/11, 105-a/13, 105-b/10, 105-b/16, 105-b/17, 105-b/5, 105-b/6, 106-a/1, 106-a/1, 106-a/3, 106-a/11, 106-a/14, 106-a/4, 106-a/6, 106-a/8, 106-a/9, 106-b/1, 108-a/14, 112-b/1, 117-a/2, 122-a/13, 124-b/16, 127-a/3, 127-a/8, 127-a/15, 127-a/17, 127-b/6, 127-b/10, 128-a/9, 128-b/6, 128-b/9, 129-a/15, 129-b/3, 129-b/12, 129-b/13, 130-a/14, 131-a/2, 131-a/10, 132-a/10, 132-a/11, 132-b/6, 132-b/16, 133-b/1, 135-b/12, 135-b/12, 135-b/13, 135-b/15, 135-b/16, 135-b/17, 137-b/9, 137-b/14, 138-a/1, 138-b/7, 138-b/12, 139-b/7, 139-b/8, 139-b/14, 143-a/14, 143-b/4, 143-b/7, 144-a/11, 144-b/1, 144-b/6, 145-a/17, 145-b/1, 145-b/2, 145-b/8, 145-b/9, 145-b/12, 146-a/5, 146-a/12, 146-b/11, 147-b/4, 148-b/5, 149-b/8, 149-b/17, 150-a/16, 151-a/13, 151-a/15, 151-b/5, 152-a/2, 152-b/4, 153-a/2, 153-a/3, 153-a/4, 153-a/5, 154-a/5, 154-a/10, 154-b/8, 155-a/4, 155-a/7, 155-b/2, 156-a/4, 156-a/16, 156-b/12, 156-b/13, 156-b/16, 157-a/4, 157-b/2, 157-b/12, 158-b/9, 158-b/12, 159-a/1, 159-a/2,

159-a/7, 160-a/6, 160-a/15, 160-b/1, 162-b/11, 162-b/12, 164-b/3, 164-b/12, 164-b/14, 165-a/2, 165-a/3, 165-b/8, 166-a/11, 166-a/14, 166-b/4, 167-a/1, 167-a/13, 167-a/15, 167-b/4, 168-a/15, 169-a/5, 169-a/14, 169-a/17, 169-b/2, 169-b/5, 169-b/6, 169-b/13, 169-b/15, 170-a/8, 170-a/10, 170-a/16, 170-b/6, 170-b/14, 170-b/16, 171-a/3, 171-a/6, 171-a/8, 171-a/9, 171-a/11, 171-a/12, 171-a/14, 171-b/2, 172-a/1, 172-a/11, 172-a/13, 172-a/15, 172-a/16, 173-a/11, 173-a/12, 173-b/3, 173-b/8, 174-a/2, 174-a/2, 174-a/10, 174-a/12, 174-b/3, 175-a/4, 175-b/13, 175-b/14, 176-a/8, 176-a/9, 176-b/9, 177-b/6, 177-b/8, 177-b/9, 177-b/10, 177-b/11, 177-b/12, 177-b/17, 178-a/2, 178-a/9, 178-a/11, 178-b/6, 180-a/4, 180-a/5, 180-a/8, 180-a/8, 180-b/11, 180-b/14, 180-b/14, 181-b/11, 181-b/16, 182-a/1, 182-a/2, 182-b/11, 182-b/12, 182-b/13, 182-b/14, 182-b/16, 185-a/3, 185-a/5, 185-a/7, 185-a/17, 185-b/6, 186-b/9, 186-b/10, 186-b/15, 188-a/8, 188-a/15, 189-b/4, 189-b/5, 189-b/6, 189-b/8, 189-b/9, 189-b/12, 190-b/2, 190-b/5, 190-b/12, 191-a/4, 191-b/7, 192-a/6, 192-a/9, 192-a/10, 192-a/12, 192-a/16, 192-b/8, 193-a/6, 193-a/12, 193-b/8, 193-b/17, 194-a/9, 194-b/1, 194-b/13, 194-b/17, 195-a/2, 195-a/10, 195-a/10, 195-a/11, 195-a/13, 196-a/10, 196-a/11, 196-b/1, 196-b/13, 196-b/14, 197-a/2, 197-a/6, 197-b/4, 197-b/4, 197-b/12, 198-a/6, 198-a/6, 198-a/8, 198-a/10, 198-a/17, 198-b/1, 198-b/2, 198-b/3, 198-b/5, 198-b/5, 198-b/6, 199-a/1, 199-a/4, 199-a/4, 199-b/9, 199-b/14, 199-b/17, 200-a/2, 200-a/3, 200-b/5, 200-b/12, 200-b/15, 200-b/17, 201-a/2, 201-a/2, 201-a/3, 201-b/13, 201-b/15, 201-b/16, 202-b/14, 203-a/8, 203-a/8, 203-a/14, 203-b/7, 203-b/15, 204-a/3, 204-a/3, 204-a/4, 204-a/4, 204-a/6, 204-a/7, 204-a/17, 204-b/11, 204-b/17, 205-a/5, 205-a/7, 205-a/8, 205-a/17, 205-b/10, 205-b/13, 206-a/2, 206-a/14, 206-a/15, 206-b/7, 207-a/6, 207-b/1, 207-b/17, 208-a/14, 208-a/17, 209-a/4, 209-a/12, 209-b/17, 210-b/4, 210-b/13, 210-b/13, 210-b/16, 213-b/4, 214-a/7, 214-a/17, 214-b/3, 215-b/13, 217-a/1, 217-b/7, 217-b/7, 217-b/8, 217-b/14, 217-b/16, 218-a/3, 218-a/6, 218-a/16, 218-b/1, 219-b/5, 219-b/13, 219-b/15, 220-a/8, 220-b/8, 220-b/10, 221-a/11, 221-b/3, 221-b/12, 222-a/9, 222-a/10, 222-b/13, 222-b/16, 223-a/1, 223-a/7, 224-a/1, 224-a/2, 224-a/5, 224-a/6, 224-b/11, 225-a/3, 227-a/14, 228-a/10, 228-a/17, 228-b/1, 228-b/4, 228-b/5, 228-b/7, 229-a/3, 230-b/11,

231-a/4, 231-a/9, 232-b/15, 233-a/3, 233-a/10, 233-b/9, 233-b/11, 234-b/8, 235-a/6, 235-b/12, 235-b/12, 236-a/10, 236-b/15, 236-b/16, 237-b/7, 238-b/9, 239-a/5, 239-a/7, 239-a/8, 239-a/13, 239-b/12, 239-b/13, 240-a/10, 240-a/16, 241-b/4, 241-b/5, 241-b/6, 242-a/4, 242-a/7, 242-a/10, 242-b/11, 242-b/12, 242-b/16, 243-a/5, 243-a/6, 243-b/12, 244-a/11, 244-b/15, 244-b/16, 245-a/1, 246-b/8, 246-b/9, 247-a/12, 247-a/14, 247-b/9, 248-a/8, 248-b/10, 248-b/17, 249-a/16, 250-a/6, 250-b/10, 250-b/15, 252-a/16, 252-a/17, 252-b/16, 252-b/17, 253-a/2, 253-a/5, 254-a/10, 254-a/11, 254-a/13, 254-a/13, 255-a/15, 255-a/16, 255-b/7, 255-b/10, 257-a/7, 257-a/16, 257-a/17, 257-b/3, 257-b/5, 257-b/14, 258-b/15, 259-a/6, 259-a/14, 260-a/17, 260-b/2, 260-b/3, 260-b/7, 260-b/9, 261-a/7, 261-a/8, 261-a/10, 261-b/9, 261-b/16, 261-b/17, 262-a/3, 262-a/10, 262-a/11, 262-a/15, 262-a/16, 262-b/11, 263-a/2, 263-a/2, 263-a/5, 263-a/10, 263-a/14, 263-a/17, 263-b/9, 263-b/13, 264-a/5, 264-a/8, 264-a/12, 264-b/4, 264-b/12, 264-b/16, 265-a/12, 265-a/13, 265-b/7, 265-b/12, 265-b/16, 266-a/1, 266-a/2, 266-b/11, 266-b/13, 267-a/7, 267-b/5, 267-b/6, 268-a/6, 268-a/7, 268-a/8, 268-a/10, 268-b/8, 270-b/10, 271-b/2, 273-a/6, 273-a/7, 273-a/14, 273-a/14, 273-a/17, 273-b/2, 273-b/4, 274-b/14, 274-b/14, 275-b/1, 275-b/3, 275-b/4, 275-b/6, 278-a/8, 278-a/13, 278-a/14, 278-b/1, 278-b/2, 278-b/3, 278-b/5, 278-b/6, 279-a/4, 279-a/7, 279-a/13, 279-a/14, 279-b/3, 279-b/13, 279-b/14, 279-b/15, 279-b/16, 280-a/3, 280-a/5, 280-b/9, 280-b/14, 281-a/7, 281-a/10, 281-a/11, 281-a/17, 281-b/4, 281-b/5, 282-a/3, 282-a/5, 282-a/10, 282-a/12, 282-b/4, 283-a/17, 284-a/16, 284-a/17, 284-b/1, 285-a/17, 285-b/8, 285-b/9, 285-b/16, 286-a/12, 286-a/15, 287-a/7, 287-a/8, 287-a/10, 287-a/10, 287-a/12, 287-a/13, 287-a/15, 288-a/11, 288-a/14, 288-b/8, 290-a/16, 290-b/4, 290-b/5, 290-b/8, 291-b/12, 292-a/9, 292-a/15, 292-a/17, 292-b/1, 292-b/3, 292-b/4, 292-b/6, 292-b/10, 292-b/13, 292-b/16, 292-b/17, 293-a/2, 293-a/4, 293-b/6, 293-b/14, 293-b/15, 294-a/4, 294-a/15, 294-a/15, 294-b/8, 295-a/12, 296-a/13, 296-b/13, 296-b/17, 297-a/4, 297-a/6, 297-a/8, 298-a/7, 298-a/12, 298-a/13, 298-b/3, 298-b/16, 299-a/9, 299-a/15

egerçi + (F) her ne kadar..., olsa da, ise de. 172-a/4, 281-a/9

egil- (T) eğilmek, bir yöne doğru eğilmek.

e.-üb 231-b/7

egir + (T) vec(c), kızıl yaprak, azak eğeri, kasık otu, kazambel, andız, koyun otu adlarıyla bilinen, dere ve durgun su kenarlarında yetişen bir bitki. 47-b/17, 114-a/17, 117-b/2, 118-a/2, 119-b/15, 136-b/11, 143-a/5, 148-b/10, 287-b/6

eglen- (T) beklemek, kalmak, durup dinlenmek.

e.-mege 195-b/8

e.-mek 30-a/8

e.-meyeler 28-b/17

e.-mez 93-b/7

eḥādīṣ + (A) hadisler, Hz.Peygamber'in sözleri.

e.+-i şerīfe (A-A) kutsal sözler.37-b/7

e.+den 37-b/7

eḥ(i)l + (A) bilgin, hekim, doktor.

e.+-i Hind + (A-A) Hindistan hekimleri, bilginleri. 58-b/8

e.+-i H.+'den 105-a/5

e.+iniñ 287-b/11

ek- (T) dökmek, serpmek.

e.-eler 13-a/12, 39-a/14, 39-b/8, 82-b/3, 83-b/16, 122-b/5, 158-b/16, 161-a/4, 164-b/5, 220-b/8, 221-b/11, 243-a/15, 292-b/17

e.-erlerse 50-b/6

e.-seler 48-b/1, 50-b/15, 51-a/7, 67-b/7, 77-b/5, 81-a/2, 81-b/1, 82-b/2, 83-a/2, 93-a/5, 101-a/8, 299-a/5

e.-üb 12-b/16, 13-a/14, 43-b/5, 50-a/8, 55-a/1, 67-a/9, 101-a/12, 149-b/6, 165-b/6, 218-a/12

ekābir + (A) tecrübeli kişiler, bilgili hekimler, hekimlikte ileri gelenler. 140-b/10

eḳal + (A) ortadamar.

e.+de 171-a/6

eḳal(l) + (A) en az, en aşağı. 5-a/1

e.+ı 34-a/6

eḳallı + (A) 159-a/17

ekmelü't-taḥiyyeti + (A-) 300-b/2

ekṣer + (A) en çok, daha ziyade. 9-b/8, 10-b/2, 32-a/16, 32-b/3, 51-b/4, 55-b/8, 86-a/8, 92-a/9, 93-b/8, 102-b/5, 129-a/17, 132-b/15, 133-a/16, 139-a/8, 152-b/17, 153-a/1, 153-a/9, 162-a/17, 168-b/8, 184-a/10, 186-b/4, 195-b/6, 199-a/2, 217-b/5, 250-b/8, 278-a/15, 278-b/7, 288-a/4

e.+in 28-a/11

e.+ine 55-b/2

ekṣerī + (A) çok defa, çoğu. 127-b/17, 156-b/3, 156-b/5, 171-b/16, 176-a/1, 179-a/13, 192-a/12, 196-a/3, 222-a/3, 227-b/13, 274-a/17, 274-b/6, 285-a/6

e.+ne 162-a/14

ekṣeriyyā + (A) çok zaman; sık sık, çok defa. 11-b/16, 30-a/9, 59-a/4, 63-b/4, 87-a/3, 140-a/17, 140-b/3, 142-a/1, 142-a/7, 151-a/2, 151-a/8, 156-a/13, 156-b/6, 166-a/1, 166-a/11, 166-b/6, 166-b/8, 170-b/5, 174-b/13, 178-a/14, 178-b/17, 179-a/5, 199-a/2, 200-b/9, 206-b/13, 207-b/16, 208-b/17, 213-a/5, 219-a/17, 221-a/9, 227-b/13, 227-b/13, 240-b/11, 240-b/12, 249-a/10, 250-a/16, 252-a/4, 254-a/3, 257-a/10, 260-b/2, 261-a/16, 262-b/14, 264-a/14, 265-a/1, 267-a/17, 270-a/8, 270-b/17, 271-a/1, 272-b/4, 274-b/9, 274-b/12, 277-a/13, 280-a/14, 283-a/12, 283-a/14, 284-a/6, 286-a/10, 290-a/2, 290-a/12, 294-b/15, 295-a/8, 295-b/9, 298-a/4

eksik + (T) noksan, tam olmayan. 255-a/13

e.+de 263-a/3

eksil- (T) eksilmek, azalmak, az duruma gelmek.

e.-dükce 130-a/1, 176-a/3

e.-ür 130-a/1

eksild- (T) azaltmak.

e.-eler 31-a/13

ekşi- (T) ekşimek, kokmak, bozulmak.

e.-r 16-b/16

ekşi + (T) ekşi, tatlı olmayan, sirke veya limon tadında olan. 14-b/1, 14-b/5, 15-a/3, 17-a/10, 34-b/15, 45-a/5, 46-b/9, 56-a/2, 63-a/4, 159-b/3, 159-b/3, 165-b/16, 174-a/9, 174-b/12, 198-a/7, 240-b/6, 257-a/1, 262-b/10, 288-a/15, 288-b/6, 296-b/10

e.ayva (T-T) ekşi ayva.

e.a.+dur 82-a/6

e.elma (T-T) ekşi elma meyvesi ve ağacı. 46-b/15, 182-a/13, 300-a/8

e.e.şuyı (T-T-T) ekşi elma suyu. 231-a/1

e.e.şarābı (T-T-A) ekşi elma şarabı. 35-a/1

e.enār (T-F) ekşi nar meyvesi ve ağacı. 108-a/11, 215-a/3, 216-b/12

e.e.şuyı (T-F-T) ekşi nar suyu. 65-b/8

e.e.ş.+nı 192-b/9

e.e.rubbı (T-F-A) ekşi nar suyu.

e.e.r.+yla 170-a/15

e.ḫamīr (T-A) ekşi, ekşitilmiş hamur.

e.ḫ.+ile 170-a/7

e.gegir- (T-T) ekşi geğirmek.

e.g.-megi 68-b/5, 90-b/17, 114-a/13

e.e.g.-mege 16-b/10

e.nār (T-F) ekşi nar.

e.n.ḳabuğı (T-F-T) ekşi narın kabuğu. 198-b/12

e.sevdā (T-A) ekşi, bozuk hılt, unsur.

e.s.+dan 201-a/7

e.+den 14-b/11, 14-b/10, 14-b/13, 14-b/7, 27-b/4, 43-a/5

e.+lerden 191-b/2, 191-b/6

e.+leri 277-a/14

e.+si 45-b/17

e.+sine 61-a/10

e.+sini 97-a/1

e.+siniñ 11-b/12, 45-a/2, 45-a/15, 280-a/17

e.+ye 255-a/8

ekşi ekşi gegir- (Bkz.ekşi ekşi geyir-) (T-T-T) ekşi ekşi geğirmek.

e.e.g.-e 186-b/7

e.e.g.-ene 67-a/7

ekşi ekşi geyir- (Bkz.ekşi ekşi gegir-) (T-T-T) ekşi ekşi geğirmek.

e.e.g.-e 135-b/10

el + (T) el, kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. 8-b/6, 80-b/3, 111-b/5, 147-b/12, 152-a/5, 194-a/15, 224-b/17, 252-b/12, 262-a/12

e.ditre- (T-T) el titremesi.

e.d.-mesine 72-b/16

e.(çatla-) (T-T) el çatlaması, yarılması.

e.(ç.-ması) 296-b/1

e.+de 36-a/17, 36-b/1, 47-b/16, 277-a/17

e.+den 35-b/2

e.+i 212-a/5, 231-a/9, 236-b/15, 237-a/14, 248-a/7, 299-a/1

e.+i (şoğu-) (T-T) eli soğumak.

e.+i (ş.-maḳ) 276-a/14

e.+i (ş.-maḳdur) 216-a/17

e.+i (şovuḳ ol-) (T-T) eli soğuk olmak.

e.+i (ş.o.-maḳ) 272-b/14

e.+i (yan-) (T-T) eli yanmak, hararet basmak, ateş almak.

e.+i (y.-maḳ) 221-b/1

e.+ile 21-a/14

e.+iñ 200-a/3

e.+in 252-a/8

e.+inde 165-b/7

e.+inden 171-b/9

e.+ine 134-a/12, 134-b/3

e.+ini 36-b/3, 139-b/5

e.+iyle 134-b/3, 239-a/6

e.+leri 67-b/17, 184-a/12

e.+leriñ 281-a/1

e.+lerinde 45-b/6

e.+lerini 8-a/4, 8-b/6, 138-a/11, 142-a/11, 142-a/12, 170-a/12, 192-b/8, 253-a/2

el'ān + (A) şimdi; hālā, henüz, daha, bu ana kadar v.b. 78-a/17

el-'aşḳ + (A) aşk; aşırı sevgiden doğan bir hastalık. 138-a/15

el-baraṣ + (A) vücutta yer yer beyaz ve alaca lekeler meydana getiren ve tedavisi kabil olmayan abraşlık, sam lekesi de denilen hastalığın bir türü. 289-a/13

el-behaḳ + (A) insan derisinde, cildinde pul pul beyazlık ve alaca bir renk oluşturan hastalığın adı. 289-a/13

elbette + (A) kati olarak, mutlaka, eninde sonunda. 25-b/2, 32-a/8, 215-b/7, 215-b/17, 227-a/4

el çek- (T-) bırakmak, vazgeçmek.

e.ç.-mek 15-a/16

e.ç.-üb 15-b/1

ele- (T) elemek, irisini ufağından ayırmak için elekten geçirmek.

e.-rler 66-a/9

e.-yeler 243-a/14, 258-a/17

e.-yüb 57-a/2, 66-a/3, 67-a/8, 115-b/8, 119-b/16, 174-b/6, 212-b/6, 230-a/9, 238-a/16, 244-a/2

elek + (T) süzmek, elemek için kullanılan elek, kevgir veya süzgeç türünden bir araç.

e.+den 116-b/12, 242-b/1

elem + (A) ağrı, sancı, acı, sızı.181-a/12, 206-b/8, 213-a/3

e.+i 212-a/6

e.+ine 99-b/10

e.+siz 271-a/4

el-fālic + felç, inme. 147-b/11

elfin + (A) bin sayısı. 300-b/1

el-fuvāḳ + (A) hıçkırık. 192-a/5

el-ḫadar + (A) uzuv uyuşması, hissiz kalması. 152-b/2

el-Ḥalebī + (A) Halepli, Halep Şehri'nden olan. 300-b/9

el-hicreti'n-nebeviyyeti + (A-A) Hz.Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi ki, İslam takviminde tarih başı sayılır. 300-b/1

el-iḫtilāc + (A) uzvun seğirmesi. 152-b/9

el-ʿilāc + (A) ilaç, deva, çare. 128-a/1, 130-a/1, 130-b/8, 133-b/1, 137-b/9, 142-a/10, 168-b/10, 170-b/11, 175-a/4, 176-a/8, 179-a/12, 186-b/9, 189-b/9,

204-a/6, 237-a/16, 245-b/5, 246-b/8, 248-a/8, 249-a/15, 249-b/13, 250-b/9, 254-a/10, 255-b/7, 261-a/3, 263-a/4, 265-a/15, 267-b/9, 273-a/4, 274-b/13, 284-b/1, 285-a/16, 286-a/12, 287-a/17, 288-a/8, 288-b/5, 289-a/16, 291-a/15

el-kābūs + (A) ağır başmakdur, uykuda basan ağırlık, karabasan. 140-a/12

el-ḳay' + (A) kusma, kusmak. 192-b/7

elli + (T) elli sayısı. 28-a/15, 69-b/8, 108-b/11, 110-a/14, 114-a/7, 116-a/2, 116-b/1, 117-a/11, 123-b/10, 123-b/12, 124-a/14, 126-a/2, 133-a/8, 136-b/10, 143-a/7, 150-a/3, 150-a/8, 152-b/5, 155-b/6, 163-a/6, 167-b/7, 167-b/7, 187-b/11, 202-a/15, 202-a/15, 204-a/10, 204-b/15, 205-a/3, 215-a/5, 223-a/10, 228-a/8, 233-a/7, 242-a/17, 259-a/16, 275-a/8, 293-a/16, 294-a/11

elli altı + (T-T) elli altı sayısı. 216-b/4

ellişer + (T) ellişer, her birine veya her defasında ellisi bir arada olan. 64-a/3, 125-a/8, 163-a/3, 176-b/9

elma + (T) elma. 14-a/17, 41-a/1, 46-b/14, 47-a/1, 279-b/8

e.ağacı (T-T) elma ağacı.

e.a.+na 59-a/15

e.şuyı (T-T) elma suyu.

e.ş.+nda 112-a/6

e.ş.+nı 136-a/16

e.ş.+yla 268-b/15

e.şarābı (T-A) elma suyu ile elde edilen şerbet, şurup. 23-a/12, 136-a/2, 250-a/15, 261-a/8

e.şerbeti (T-A) elma şerbeti, şurubu. 200-a/11

e.ş.+yle 129-a/11, 256-b/12, 284-b/11

e.+dan 157-b/7

e.+nıñ 99-a/1

e.+yı 157-b/4

elmās + (Y) bilinen kıymetli taş. 49-b/8, 49-b/9, 49-b/10

e.+ı 49-b/12

el-muḳaddime + (A) başlangıç, giriş, ön söz. 6-a/2

el-ra'şe + (A) el ve ayak titremesi. 152-a/5

el-teşennüc + (A) sinirlerin büzülmesi, kasılması, ispazmoz. 150-b/17

el-'uḳr + (A) kısırlık. 253-b/14

el vir- (T-T) uygun olmak, uygun gelmek.

e.v.-mez 232-b/2

el-ẕikrü'l-cemīl + ( ) 300-b/13

em- (T) emmek, süt emmek.

e.-er 244-b/15

emberāġrīsā + ( ) 'anber-i ẕehebī, kehrübā. 92-a/2

emig + (T) gırtlak, boğaz.

e.+e 170-a/7

e.+ine 169-a/17

emīn + (A) korkusuz, emniyetli. 4-a/13, 19-b/8, 29-b/12, 70-b/5, 82-b/13, 83-b/12, 94-b/15, 103-a/17, 299-a/5, 299-b/9, 300-a/13

emlec + (A) amlac otu. 47-b/7, 109-b/9, 114-a/3, 114-b/15, 116-a/9, 118-a/6, 119-b/2, 197-a/15

e.murabbāsı (A-A) amlac otunun kaynatılıp kıvama getirilmiş suyundan yapılmış, bir tür tatlı.

e.m.+nı 129-b/14

emr + (A) buyruk, buyrultu. 29-a/9, 104-b/11

e.+-i Ḥaḳ(ḳ) (A-A) Allah'ın emri. 140-b/17

e.+-i muḳarrer (A-A) kararlaştırılmış, bilinen buyruk. 4-b/9

emrāż + (A) illetler, hastalıklar. 5-b/2, 186-a/15

e.+-ı 'aṣabiyye (A-A) sinir hastalıkları.

e.+-ı 'a.+den 41-b/8

e.+-ı balġamiyye (A-Y/A) balgama bağlı hastalıklar.

e.+-ı b.+de 40-a/13

e.+-ı b.+ye 47-b/1

e.+-ı bāride (Bkz.e.+-ı bāridiyye) (A-A) soğuk özellik taşıyan hastalıklar.

e.+-ı b.+niñ 55-b/2

e.+-ı bāridiyye (Bkz.e.+-ı bāride) (A-A) soğuk özellik taşıyan hastalıklar. 59-b/7

e.+-ı dimāġiyye (A-A) beyin hastalıkları.

e.+-ı d.+niñ 146-b/8

e.+-ı d.+ye 142-b/17, 149-a/2

e.+-ı ġarībe (A-A) değişik, tuhaf, bilinmeyen, rastlanmamış hastalıklar.

e.+-ı ġ.+niñ 279-b/11

e.+-ı ḥādde (A-A) ateşli hastalıklar. 40-a/13

e.+-ı ḥ.+den 150-a/16

e.+-ı ḥ.+niñ 227-a/13

e.+-ı ḥārre (A-A) ateşli hastalıklar.

e.+-ı ḥ.+den 64-a/7

e.+-ı ḳalb (Bkz.e.+-ı ḳalbiyye) (A-A) kalp hastalıkları. 180-b/17

e.+-ı ḳ.+e 182-a/8, 182-a/14

e.+-ı ḳalbiyye (Bkz.e.+-ı ḳalb) (A-A) kalp hastalıkları.

e.+-ı ḳ.+niñ 183-a/1, 183-a/17

e.+-ı māddiyye (A-A) gözle görülebilen, fizikī, haricī hastalıklar.

e.+-ı m.+den 19-b/8

e.+-ı mezkūre (A-A) zikredilen hastalıklar.

e.+-ı m.+den 42-a/17

e.+-ı mizāciyye (A-A) mizaca, bünyeye, tabiata bağlı rahatsızlıklar. 19-b/10

e.+-ı muḫtelife (A-A) çeşitli, türlü; çeşit çeşit hastalıklar, biribirinden farklı hastalıklar.

e.+-ı m.+ye 78-b/2

e.+-ı redīye (A-A) kötü, azgın hastalıklar.

e.+-ı r.+niñ 112-a/1

e.+-ı rutūbiyye (A-A)neme, yaşlığa, rutubete bağlı hastalıklar, nezle gibi. 24-b/10

e.+-ı ṣafrāviyye (A-A) safra ile ilgili hastalıklar.

e.+-ı ṣ.+de 32-b/3

e.+-ı sevdāvīyye (A-A) sevda unsuru ile ilgili hastalıklar. 101-a/2

e.+-ı s.+de 58-b/13, 137-a/15

e.+-ı s.+ye 56-b/5, 86-a/1, 87-b/9, 89-a/9, 136-a/7

e.+-ı süddiyye (A-A) vücuttaki tıkanıklıklar ile ilgili hastalıklar. 27-a/13

e.+i'l-'ayn (A-A) göz hastalıkları. 156-a/15

e.+ü'l-em'ā (A-A) bağırsak hastalıkları. 195-a/16

e.+ü'l-mi'de (A-A) mide hastalıkları. 186-a/17

e.+ü'r-raḥm (A-A) rahim hastalıkları, kadın hastalıkları. 247-b/13

e.+a 63-b/8, 107-b/15, 152-b/1

e.+da 257-a/14

e.+dandur 284-b/14, 284-b/14

e.+ı 55-b/8

e.+ıñ 5-b/9, 35-b/11, 79-a/5, 260-a/11, 274-a/13

e.+ına 35-b/14, 36-a/3, 182-b/2

emrūd + (F) armut. 14-a/17, 47-a/6, 156-a/12, 184-a/8, 253-b/4

e.ağacı yaprağı (F-T-T) armut ağacının yaprağı. 78-b/12

emsāl + (A) eş, benzer.

e.+i 5-b/14

emzice + (A) mizaçlar, huylar, yaradılışlar.

e.+-i mütenevvi'a (A-A) değişik, çeşitli huylar, tabiatlar.

e.+-i m.+ya 2-b/14

emzir- (T) emzirmek, süt vermek.

e.-en 290-b/6, 290-b/7

e.ḫātūn (T-T/A) emziren kadın, çocuğunu sütten kesmemiş kadın, anne. 144-b/11

e.ḫ.+a 144-b/14

e.ḫ.+lara 73-b/3

enām + (A) bütün mahluklar, canlılar, yaratılmışlar. 5-a/1

enār + (F) nar. 14-a/16, 17-a/13, 43-a/5, 44-b/16, 45-a/9, 45-a/9, 184-a/9, 231-b/14, 262-b/10, 279-b/9

e.çekirdegi (F-T) nar çekirdeği, tohumu. 192-b/13

e.ekşisi (F-T) nardan çıkarılan ekşi şurup, şerbet.

e.e.+yle 53-a/5

e.ḳabı (F-T) nar kabuğu. 154-b/17, 243-a/13, 244-a/1, 291-a/1

e.ṣuyı (F-T) nar suyu. 53-a/4, 74-a/16, 81-a/5, 108-b/3, 249-a/6

e.+dan 17-a/14

e.+ı 45-a/12

e.+ıñızdan 45-a/9

enbiyā + (A) peygamberler, yalvaçlar.

e.+dan 104-b/10

encīr + (F) incir. 14-a/14, 35-a/14, 44-a/14, 44-b/1, 44-b/9, 44-b/15, 61-a/9, 71-a/9, 85-a/13, 109-a/1, 123-a/9, 155-a/12, 156-a/12, 174-a/16, 175-a/17, 176-b/5, 178-b/8, 178-b/12, 191-a/2, 210-a/5, 217-a/12, 229-a/5, 233-b/14, 248-b/14, 268-a/2, 275-a/6, 280-b/14, 295-a/4, 297-a/12

e.aġacı yaprağı (F-T-T) incir ağacının yaprağı.

e.a.y.+yla 297-b/13

e.balı (F-T) incir balı; incir meyvesinden elde edilen veya incir ağacında kendiliğinden oluşan bal, reçine. 249-b/2

e.+den 44-b/9, 44-b/13, 44-b/15, 61-a/10

e.+dür 44-b/14

e.+i 17-b/1, 44-b/6, 169-b/8, 297-b/1

e.+ile 26-a/8, 62-b/3, 66-a/12, 75-a/2, 76-b/14, 85-b/5, 173-a/13, 279-a/17, 282-b/11

Enes bin Mālik + (A-A-A) Mekke'de doğmuş, küçük yaşta Hz.Peygamber'in hizmetine verilmiştir. 2286 hadis rivayet ederek, en çok hadis rivayet eden sahabilerin üçüncüsü olmuştur.

E.b.M.+den 49-a/16, 71-a/3, 77-a/1

Enes bin Mālik Raẓiallahu 'Anh + (A-A-A-A-A) Mekke'de doğmuş, küçük yaşta Hz.Peygamber'in hizmetine verilmiştir. 2286 hadis rivayet ederek, en çok hadis rivayet eden sahabilerin üçüncüsü olmuştur. 56-a/16

Enes Raẓiyallahu 'Anh Ḥaẓretleri + (A-A-A-A) Mekke'de doğmuş, küçük yaşta Hz.Peygamber'in hizmetine verilmiştir. 2286 hadis rivayet ederek, en çok hadis rivayet eden sahabilerin üçüncüsü olmuştur.

E.R.'A.Ḥ.+nden 89-a/12

enfa' + (A) daha faydalı, daha iyi.

e.+dur 37-a/10

engerek yılanı + (T-T) engerek yılanı, başı üçgen şeklinde rengi siyaha yakın, zehirli bir tür yılan. 70-b/7

en-nāzile + (A) nezle. 152-b/16

eñse + (T) ense, boyun arkası. 127-b/13, 163-a/14

e.(siñiri) (T-T) ense siniri, boynun arkasındaki sinirler.

e.s.+lerini 166-b/17

e.+den 147-b/5, 170-a/11

e.+sine 167-a/2

e.+sini 169-b/3

enseb + (A) daha münasip, pek uygun, çok yerinde.

e.+dür 224-a/2

entīmūn + ( ) demirbozan; demirbozanın pişirilip terbiye edilmesiyle cam ve yakuta benzer parlak, berrak bir madde oluşur, buna entimun denir. 124-b/11, 143-b/16, 163-a/7, 243-a/9, 288-b/13, 298-b/10

e.+ıñ şırçası (-T) demirbozanın cam haline getirilmişi.

e.+ıñ ş.+ndan 268-b/15

e.+ı 269-a/1

e.+la 143-b/15

entüle + (A) peygamber çiçeği kökü. 54-b/12, 219-a/14, 235-a/2, 244-b/7

e.+den 253-a/17

envā' + (A) çeşitler, türlüler. 197-b/6, 232-a/13

e.+-i cünūn (A-A) deliliğin çeşitleri.

e.+-i c.+a 84-b/3

e.+-i riyāżāt (A-A) hareketlerin çeşitleri, farklı hareketler.

e.+-i r.+dandur 21-a/13

e.+-i ṣar' (A-A) sara hastalığının türleri.

e.+-i ş.+a 143-b/6, 144-a/5

e.+-i ṣudā' (A-A) baş ağrısının türleri.

e.+-i ş.+a 130-a/3

e.+-i muḫtelif (A-A) çeşitli türler. 272-b/17

e.+-i zaḥīr (A-A) basur ve mesane iltihabı şeklinde olan ağrılı akıntının çeşitleri.

e.+-i z.+e 206-a/6

e.+ı 53-a/11, 78-a/9, 83-b/4, 93-a/12, 269-b/13

e.+ına 63-b/16, 68-b/3, 109-a/4, 111-b/7, 127-a/10, 161-b/10, 164-a/1, 175-a/5, 175-a/10, 182-b/7, 183-b/15, 185-a/9, 185-a/10, 192-a/17, 219-a/4, 231-b/3

e.+ından 151-a/15, 211-b/11, 246-b/16

e.+ındandur 47-a/12, 87-a/5, 101-b/8, 151-b/4, 283-a/6, 283-a/11, 283-b/6

e.+ını 182-b/3

e.+ınıñ 46-b/2, 53-a/15, 92-a/16

er + (T) erkek, koca. 253-b/16, 254-b/13, 254-b/14

e.+e 252-a/5, 252-a/6, 254-b/1

e.+i 252-a/4, 255-a/16, 255-a/16

e.+iñ 253-b/16, 253-b/17

erbāb + (A) sahipler, sahip olanlar.

e.+-ı dalālet (A-A) doğru yoldan sapan kişiler.

e.+-ı d.+i 2-a/9

e.+-ı şirk ü dalālet (A-A-A) doğru yoldan sapan ve şirk koşanlar. 3-a/15

ergen + (T) ergenlik çağında olan, henüz evlenmemiş, bekār. 138-b/3

eri- (T) erimek.

e.-dükce 65-a/10, 154-a/16, 169-a/13, 174-b/4

e.-meyüb 204-a/4

e.-rse 204-a/3

e.-yen 23-a/3

e.-yenini 96-a/15

erid- (T) eritmek, erimesini sağlamak.

e.-eler 167-a/6

e.-üb 62-a/7, 69-a/8, 105-b/6, 128-b/3, 158-b/16, 188-a/4, 189-a/5, 190-b/10, 192-a/2, 235-a/2, 292-b/12

e.-ür 23-a/3, 57-a/8, 66-b/3, 68-a/4, 81-b/7, 86-b/16, 101-b/11, 102-a/12, 235-a/6, 300-a/6

erik + (T) erik. 14-a/15, 43-a/7, 47-a/2, 108-a/4, 109-b/11, 115-a/5, 116-a/2, 116-b/11, 190-a/2, 231-b/14, 272-a/17

e.+-i mükerrer (T-A) bir çeşit erik tatlısı, şurubu. 26-a/10

e.ma'cūnı (T-A) erikle yapılmış macun. 240-a/12, 264-b/9

e.m.+dur 116-b/9

e.m.+ndan 233-a/12

e.şuyı (T-T) erik suyu. 154-b/10, 157-a/13

e.ş.+yla 35-a/11, 40-b/3, 159-a/17, 172-a/12, 192-a/9, 208-b/2, 271-b/4

erişte + (F) ev makarnası.

e.āşı (F-F) ev makarnası ile yapılan yemek. 13-b/4, 180-b/10

e.çorbāsı (F-F) ev makarnası çorbası. 238-b/16

erkān + (A) esaslar, temeller, destekler / reisler. 1-b/8

erkeg/k + (T) erkek (hayvan için). 80-a/12, 80-a/15

e.+i 80-a/16

e.+inden 246-a/8

e.+ine 80-a/17

e.+iniñ 80-a/13, 106-a/17, 246-a/8

erkek + (T) erkek (bitki için). 106-a/14

erkek + (T) erkek (insan için). 254-b/16

e.oğlan (T-T) erkek çocuk.

e.o.+a 106-b/1

ermāteykim el-revvizātem + (-) devā'ü'l-verdü'l-müfevveh, temel organlara ve hazma yardımcı olan bir ilaç. 113-a/16

erneb + (A) tavşan. 80-a/11

er-recā + (A) yalancı gebelik, (özürlü gebelik). 255-a/6

er-remed + (A) göz ağrısı. 156-b/2

erüz + (A) pirinç. 51-b/15

ervāḥ + (A) canlılık cevherleri, özleri. 22-a/8, 139-a/16, 139-a/17

e.+-ı beden (A-A) beden canlılığı, özü.

e.+-ı b.+i 103-b/9

e.+a 22-a/6, 260-b/1, 299-b/3

e.+ıñ 24-a/15, 260-b/14

es- (T) esmek, rüzgār olmak.

e.-diydi 153-b/12

e.-se 10-a/12, 153-b/3

e.-üb 153-b/2, 153-b/12

eṣaḥ(ḥ) + (A) daha açık, daha doğru. 145-b/10

esāmī + (A) isimler, adlar.

e.+leri 5-b/14

esbāb + (A) sebepler.

e.+-ı ʻādiyye (A-A) alışılmış sebepler.

e.+-ı ʻā.+dür 10-a/8

e.+-ı mezkūre (A-A) anlatılan sebepler.

e.+-ı m.+den 23-a/4

e.+-ı müteḳaddime (A-A) daha önceki, geçmişteki sebepler.

e.+-ı m.+den 210-b/17

e.+-ı semāviyye (A-A) gökyüzüne bağlı, gökteki değişimlerle ilgili sebepler.

e.+-ı s.+den 275-b/17

e.+-ı sitte-i żarūriyye (A-A-A) (hastalığın ve sağlıklı olmanın) bilinmesi zorunlu altı sebebi. 7-a/12

e.+-ı s.+-i ż.+-i taʻdīl (A-A-A-A) değişkenliği zarurī altı etken. 7-a/9

e.+-ı s.+-i ż.+niñ 7-b/2, 7-a/17

e.+ı 161-b/8

eser + (A) iz, belirti. 297-a/12

e.+i 219-a/8, 298-a/8

e.+in 244-b/14

e.+ini 40-b/8

eser + (A) ciltteki leke, çil.

e.+ini 294-b/10

e.+lere 64-b/12, 67-b/1

e.+leri 76-b/3

e.+lerin 68-b/6

esfel + (A) aşağı taraf, aşağı uç.

e.+iniñ 35-b/14

e.+iyle 195-b/16

eṣḥāb + (A) sahipler, sahip olanlar.

e.+-ı tecribe (A-A) tecrübe sahipleri, tecrübeli olanlar. 17-a/7

eṣḥābihi + (A) 3-a/17

eski + (T) müzmin, kronik. 21-a/6, 29-a/16, 37-a/13, 38-b/11, 48-b/11, 49-a/10, 50-b/2, 55-b/6, 55-b/10, 55-b/11, 56-b/15, 59-b/7, 59-b/10, 60-a/2, 60-a/13, 61-b/2, 62-b/17, 63-a/12, 63-a/13, 63-a/14, 63-b/10, 63-b/12, 63-b/14, 66-a/2, 71-a/11, 73-a/3, 73-a/14, 75-a/4, 79-a/6, 80-a/2, 80-a/7, 81-a/14, 84-a/7, 84-b/3, 84-b/14, 85-b/2, 88-a/3, 88-a/6, 91-a/1, 91-a/15, 94-a/17, 95-a/10, 97-a/7, 98-a/11, 98-a/13, 98-a/13, 100-a/8, 101-a/12, 105-b/7, 106-a/7, 108-a/17, 111-b/15, 116-a/15, 119-a/4, 123-a/2, 123-a/7, 124-b/10, 128-b/6, 130-a/14, 149-b/8, 156-a/4, 160-b/1, 223-a/7, 230-a/8, 242-a/15, 244-b/6, 258-b/4, 292-a/12, 292-a/14, 299-a/9, 299-b/2

eski + (T) üzerinden çok zaman geçmiş, önceki zamanlara ait. 28-b/12, 223-a/4

e.sığır yağı (T-T-T) beklemiş, bekletilmiş, terbiye edilmiş sığır yağı. 105-b/4

e.gül-be-şeker (T-F) terbiye edilmiş, bekletilmiş bir çeşit gül tatlısı. 27-a/1, 198-a/3, 198-b/10, 199-a/15, 235-b/15

e.g.b.ş.+le 195-a/6, 203-a/7, 204-a/16, 204-b/3, 273-a/16

e.penbe (T-F) eski pamuk. 244-a/3

e.peynir (T-F) terbiye edilmiş, tuza bırakılmış peynir.

e.p.+i 54-b/10

e.yağ (T-T) bekletilmiş, terbiye edilmiş yağ.

e.y.+ı 105-b/7

e.zeyt yağı (T-A-T) bekletilmiş zeytin yağı.

e.z.y.+nı 69-b/10, 69-b/11

eski- (T) müzminleşmek, kronikleşmek.

e.-digi 228-a/2

e.-dükce 99-a/14

e.-dükden 162-b/9, 176-a/6, 285-a/16

e.-rse 200-b/17, 207-a/7, 224-b/11

eṣlaḥ + (A) daha iyi, daha salih, daha uygun.

e.÷ı 89-a/8

eslem + (A) en emin, en selāmetli, en sağlam, en doğru.

e.+dür 38-a/13

e.÷i 276-a/15

esmā + (A) isimler, adlar.

e.+-i şerīfe'-i ilāhiyye (A-A-A) Allah'a ait kutsal isim.

e.÷-i ş.+-i i.+den 4-b/11

eṣnā + (A) ara, aralık, vakit, sıra.

e.+sında 138-b/15

eṣnāf + (A) çeşitler, türler, cinsler.

e.÷ı 217-a/9

eṣnāf + (A) tıp ilmiyle uğraşanlar.

e.+-ı taṣnīf (A-A) sınıflama, gruplandırma yapanlar.

e.÷-ı t.+iñ 5-b/5

esne- (T) esnemek.

e.-mek 19-a/15, 34-b/9

esrār + (A) gizli, bilinmeyen şeyler, henüz sır halinde olan şeyler.

e.+a 131-a/17

espīk + ( )

e.yağı (-T) 140-a/11, 150-a/12, 152-b/8

e.y.+yla 150-a/14

eṣ-ṣar' + (A) sara hastalığı, cin tutmak, turtası tutmak; tutarık, tutarak, bayıltıcı, ağız köpürtücü ve çırpıntıcı bir sinir hastalığı. 141-b/12

es-sekte + (A) sekte, kanın birden bire hareketsiz kalması. 145-a/4, 145-a/15

es-su'āl + (A) öksürük. 174-b/8

eṣ-ṣudā' + (A) baş ağrısı. 126-b/8, 126-b/9

es sulṭān + (A) padişah, hükümdar. 4-b/2, 4-b/2, 4-b/2, 4-b/3, 4-b/3

e.s.+e'l-ġāzī (A-A) gazi hükümdar. 4-b/3

es-sükencübīnü'l-müdebbir + (A-A) bal ve sirkenin karıştırılmasıyla elde edilen, terbiyelendirilmiş bir cins şerbet. 108-a/16

eşvāb + (A) giyimler, giyecek şeyler. 150-a/1

e.+ını 246-b/17

eş + (T) eş.

e.+i 138-b/3

eşcār + (A) ağaçlar.

e.+ı 139-a/15

eşed(d) (A) şiddetli. 6-b/2, 7-b/5

e.+-i ihtiyāc (A-A) en zorlu ihtiyaç. 2-b/9

eşek + (T) eşek, binek ve hizmet hayvanı. 272-a/12

e.arısı (-T) eşek arısı, bir tür iri yaban arısı.

e.a.+nıñ 230-b/6

e.südi (-T) eşek sütü. 180-a/4

e.s.+yle 126-a/7

eşheb + (A) esmer, gri renkte olan. 81-b/15

eşref + (A) daha şerefli, pek onurlu, itibarlı.

e.+-i maḫlūḳāt (A-A) yaratılmışların en onurlusu. 6-a/15

e.+-i 'ulūm (A-A) ilimlerin en şereflisi.

e.+-i 'u.+dan 6-a/16

e.+i 42-a/2

e.+idür 181-a/1

e.+ndendür 63-b/3

eşribe + (A) şerbetler, içilecek şeyler. 3-a/10

e.+lerden 9-a/2, 13-a/6, 188-b/15, 271-b/5

e.+lerle 235-a/8

eşyā + (A) nesneler, mevcut olan şeyler.

e.+yı 139-a/9, 139-a/11, 139-a/15, 139-b/1

eşyā + (A) şeyler, nesneler (yiyecek-içecek şeyler).

e.+nıñ 26-a/7

e.+yla 11-b/8

et + (T) et. 134-b/5, 165-b/15, 241-b/7, 245-a/1, 245-a/3, 255-a/12

e.köftesi (T-F/T) et ile yapılan köfte. 13-b/2

e.suyı (T-T) et haşlaması suyu. 183-b/17, 297-a/12

e.ş.+yla 186-b/11, 297-a/3

e.+den 262-b/11

e.+i 50-a/4, 50-a/10, 60-b/16, 61-a/1, 73-a/8, 74-a/6, 77-a/8, 87-a/7, 95-b/16, 214-a/12, 261-a/16

e.+ile 54-a/12, 246-a/4

e.+in 81-a/3

e.+inden 74-a/7, 74-a/9, 90-a/16

e.+ini 52-b/13, 61-a/4, 61-a/4, 79-b/17, 80-b/16

e.+iniñ 246-a/2

e.+lerden 292-a/16

e.+leri 12-b/11, 14-a/11, 137-a/16, 184-a/1, 215-a/12, 264-a/7, 269-b/6, 272-a/10

e.+lerinden 272-a/17

e.+lerini 147-b/9, 163-b/1, 266-b/13

e.+leriniñ 197-b/11

e.+leriyle 159-b/2

et + (T) insan eti, kas. 36-b/9

e.+de 289-a/16

e.+ile 152-b/12

e.+imden 134-a/3

e.+inden 134-b/8

e.+iyle 134-a/14

e.+lerini 85-a/9

e.+leriniñ 38-b/2, 168-a/14

etbā'ihi + (A) 3-b/1

eṭıbbā + (A) hekimler, doktorlar, tıp ilmini bilenler. 19-b/4, 44-a/2, 47-a/16, 57-b/4, 57-b/14, 58-b/16, 255-b/6, 258-a/7, 264-a/11, 271-a/16, 275-b/10, 278-a/10, 284-a/15

e.+-i Frenk (A-F) Avrupalı hekimler.

e.+-i F.+den 278-a/15

e.+-i İslāmiyyūn (Bkz.e.+-i İslāmīyyin) (A-A) Müslüman hekimler. 211-b/11, 286-a/1, 287-a/2

e.+-i İslāmīyyin (Bkz.e.+-i İslāmiyyūn) (A-A) Müslüman hekimler.

e.+-i İ.+den 184-b/1

e.+-i müteaḫḫirīn (A-A) son zamanlarda gelenler, son dönem bilginleri, hekimleri. 140-b/7, 147-b/17, 189-b/16

e.+-i m.+den 190-a/6

e.+-i m.+iñ 171-b/15

e.+-i müteḳaddimīn (A-A) önceki hekimler, eski bilginler. 131-a/16, 151-a/10, 171-a/17, 171-b/1, 184-a/17, 244-a/7, 284-b/15

e.+-i kimyāvī (A-A) tıbbın kimyaya dayalı dalıyla uğraşanlar, biyokimyacılar. 141-b/1

e.+-i k.+ler 131-b/1, 143-b/15

e.+nıñ 145-a/14, 172-a/5, 179-a/13, 201-b/3

e.+sı 140-b/10, 148-a/8, 152-a/12

e.+sından 258-a/5

e.+sınıñ 179-b/5

etli + (T) kaslı. 280-b/11

etli + (T) etli, dolgun. 31-a/5

e.ḫurmā (T-A) dolgun hurma, çekirdeği küçük hurma. 116-b/1

etmek + (T) ekmek. 34-b/15, 193-a/2, 226-b/8

e.ḫamīri (T-A) ekmek hamuru.

e.ḫ.+ne 102-a/4

e.ici (Bkz.e.içi) (T-T) ekmek içi. 280-b/2, 259-a/12, 259-a/16

e.içi (Bkz.e.ici) (T-T) ekmek içi.

e.i.+ni 164-a/12, 248-b/6

e.isteyici (T-T) ekmek isteyici, iştah açıcı; naḥve'-i Hindī, nān ḫ;āh. 102-a/3

e.māyesi ḫamīri (T-F-A) ekmek mayası hamuru, mayalı hamur.

e.m.ḫ.+nden 191-a/5

e.+le 16-a/3, 180-b/8

eṭrāf + (A) yanlar, uçlar, kıyılar.

e.+-ı cild (A-A) cildin etrafı, çevresi.

e.+-ı c.+de 41-b/14

e.+-ı c.+den 37-b/17

e.+ı 284-a/11

e.+ına 39-a/16, 71-a/12

e.+ında 32-a/13, 37-a/10, 78-b/11, 218-b/15, 281-b/2

e.+ını 205-b/16, 298-b/5

ev + ( ) 300-b/11

ev + (T) ev, barınacak yer.

e.+de 95-b/17, 148-b/1

e.+e 100-b/13

e.+iñ 67-a/1, 276-b/8

e.+ine 134-a/13

e.+leri 139-a/14

evc + (A) doruk, bir şeyin en üst noktası.

e.+-i istiḳāmet (A-A) doğruluğun en üst noktası, doruğu.

e.+-i i.+e 2-b/13

evcā' + (A) ağrı, sancı.

e.+-ı mefāṣıl (A-A) eklemler ağrısı, sancısı. 24-b/16

e.+-i m.+a 27-b/15

e.+-ı m.+ı 80-b/13

evāḫir + (A) sonlar, son zamanlar.

e.+inde 264-a/6

evān-ı şevket-i seniyye + (A-A-A) büyüklüğün, heybetin en yüksek dönemi, çağı.

e.+-ı ş.+-i s.+lerinde 4-b/14

evednā + ( ) 2-b/2

evfaḳ + (A) muvafık, pek uygun.

e.+dur 17-b/10, 33-b/7

evlā + (A) daha uygun, daha layık, daha iyi.

e.+dur 172-a/5

e.+sı 138-b/14

evlād + (A) çocuk, çocuklar. 45-b/16, 73-b/3

e.düşür- (A-T) çocuk düşürmek, düşük yapmak.

e.d.-mekden 247-b/15, 248-a/8

e.götür- (A-T) çocuk doğurmak.

e.g.-mede 91-a/13

e.+ı 93-b/5, 300-a/13, 300-a/13

e.+ını 45-b/15

evlād-ı ʿArab + (A-A) Araplar. 44-b/16

evrām + (A) vücutta oluşan şişler, yumrular.

e.+-ı ḫabīṯe (A-A) kötü huylu ur, tümör. 27-a/15

e.+-ı ḥalḳ (A-A) boğaz şişleri, urları.

e.+-ı ḥ.+da 37-b/2

e.+-ı ḥārre (A-A) sıcak nitelikli şişler.

e.+-ı ḥ.+ye 57-a/16

e.+-ı ḥicāb (A-A) organlar arasındaki zarlarda, perdelerde görülen şişlikler, tümörler. 36-a/2

e.+-ı kebd (A-A) karaciğer urları. 36-a/4

e.+-ı miʿde (A-A) mide veremleri, şişleri. 36-a/3

e.+ü'l-ġuded (A-A) koltuklarda ve kulak arkasında çıkan yumrular, şişler. 282-a/1

evvel + (A) önce, ilk, birinci, iptida, başlangıç; eski, geçmiş, geçmiş zaman. 12-a/11, 14-a/5, 14-a/14, 16-a/1, 21-b/10, 26-a/5, 26-a/6, 26-a/6, 27-b/7, 29-b/2, 33-b/7, 34-a/5, 34-a/7, 34-b/15, 35-a/1, 35-a/6, 35-a/10, 36-b/16, 40-a/16, 40-b/12, 41-b/6, 41-b/12, 42-b/2, 43-a/1, 45-a/17, 60-a/3, 61-b/6, 72-b/8, 86-b/5, 91-b/17, 111-a/16, 130-b/10, 155-a/10, 157-b/2, 162-b/4, 179-a/15, 194-a/3, 194-a/8, 198-b/15, 204-b/10, 219-a/11, 241-a/10, 251-a/11, 254-a/17, 269-a/9, 269-a/13, 269-a/14, 273-b/17, 274-b/15, 294-b/16

e.bahār (A-F) ilkbahar, kışla yaz arasındaki mevsim (22 Mart 21 Haziran).

e.b.+da 53-a/17

e.+dür 278-a/8

e.+inde 38-a/3

evvelā + (A) birinci olarak, ilk önce. 7-b/5, 20-a/1, 21-b/4, 24-b/7, 24-b/13, 28-b/8, 34-b/3, 39-b/11, 40-b/2, 41-a/7, 41-a/17, 128-a/1, 131-b/17, 136-a/13, 140-b/13, 140-b/17, 142-a/11, 142-b/14, 148-b/3, 150-b/1, 150-b/15, 156-b/10, 156-b/12, 157-b/3, 160-a/5, 160-b/14, 161-b/1, 161-b/8, 164-b/3, 170-b/11, 170-b/13, 174-a/10, 178-b/5, 179-a/16, 198-a/10, 201-a/17, 201-b/7, 205-b/3, 207-a/7, 209-a/9, 211-a/3, 214-b/17, 218-a/2, 218-a/6, 219-b/11, 220-a/7, 220-b/2, 220-b/8, 233-a/2, 234-a/13, 236-b/13, 241-b/4, 242-b/9, 242-b/10, 248-a/9, 249-b/13, 250-b/9, 257-a/12, 261-b/4, 262-a/13, 263-a/4, 264-b/2, 265-a/15, 270-b/15, 275-b/16, 280-a/16, 280-b/15, 281-a/3, 281-b/5, 285-a/16, 286-a/13, 287-b/2, 288-a/8, 288-b/5, 289-a/16, 290-a/5, 290-b/9, 291-a/16, 291-b/12, 292-a/17, 293-a/1, 294-a/6, 295-a/7, 297-a/3, 298-b/4

evvelen + (A) birinci, ilk olarak. 26-b/9, 59-a/17, 177-b/14, 194-b/2, 260-b/1, 260-b/2, 260-b/4, 267-b/14, 270-b/1, 297-b/15

evvelki + (A) birinci, ilk; eski. 7-b/1, 7-b/4, 12-b/1, 15-a/17, 28-b/13, 36-a/10, 43-b/10, 47-b/7, 48-b/6, 49-a/12, 49-b/14, 51-b/11, 51-b/12, 52-b/6, 56-b/17, 56-b/9, 57-a/13, 57-a/5, 57-b/1, 62-b/15, 64-a/17, 65-b/4, 68-a/7, 68-b/14, 71-b/13, 71-b/5, 75-a/9, 79-b/4, 79-b/5, 81-a/15, 81-b/16, 84-b/17, 85-a/15, 91-a/9, 92-b/14, 95-a/5, 96-b/5, 102-b/7, 102-b/15, 103-b/2, 107-a/5, 116-b/14, 117-a/14, 143-a/14, 173-a/5, 187-b/13, 249-b/3, 259-a/4, 260-a/12, 260-b/12, 279-b/12

e.+den 107-b/6, 117-b/13, 200-a/17, 264-a/16

e.+si 7-a/13, 35-b/3, 36-b/5, 83-b/9, 271-a/3

e.+sidür 195-b/12

e.+ye 226-a/6

ey(i)d- (T) söylemek, demek.

e.-ür 10-a/9, 26-b/10, 28-a/17, 32-a/5, 58-b/5, 70-b/17, 92-b/10, 98-b/9, 102-b/1, 105-a/1, 151-b/16, 153-b/14, 163-a/5, 163-a/11, 166-a/16, 166-b/1, 168-b/17, 170-a/3, 170-b/12, 171-b/5, 171-b/9, 210-a/13, 212-a/17, 219-a/7, 223-b/14, 230-a/7, 235-a/17, 239-b/12, 244-a/15, 248-a/1, 263-b/6, 275-b/12, 278-a/12

e.-ürler 269-a/14, 275-b/11

eyegü + (T) kaburga.

e.kemikleri (T-T) kaburga kemikleri.

e.k.+ne 181-a/7

e.+ler 220-b/17, 227-b/7, 229-a/11

e.+leri 26-a/17

e.+leriñ 220-b/16

Eylamāryūs + ( ) Avrupalı tanınmış bir hekim. 163-a/4

eylāvus + ( ) kulunç türlerinden biri, bir çeşit bağırsak sancısı. 211-b/11, 211-b/12, 211-b/16

eyle + (T) öyle, o şekilde. 16-b/17, 84-a/5, 106-a/16, 271-a/8

eyle + (T) ile. 134-a/10

eyle- (T) yapmak, etmek, ortaya koymak, gerçekleştirmek.

e.-di 2-a/3, 2-a/13, 6-b/10, 6-b/12, 12-a/7, 31-b/10, 44-a/13, 104-b/11, 104-b/11, 148-a/10, 148-a/12, 152-a/13, 163-a/6, 248-a/13, 285-a/3

e.-digi 20-a/12, 43-b/11

e.-digidür 91-b/13

e.-digimiz 148-b/6

e.-diginden 24-a/13, 24-a/15, 33-a/16, 33-b/4

e.-dik 7-b/5, 12-a/8, 32-b/6, 107-a/5, 107-a/5, 110-b/15, 140-b/10, 140-b/12, 140-b/12, 140-b/17, 152-b/17, 153-a/1, 165-a/6, 165-a/7, 169-a/1, 209-b/4, 216-a/6, 229-b/13, 252-b/8

e.-diler 32-b/3, 80-a/13, 80-a/16, 111-b/1, 148-a/8, 152-a/13, 179-b/6, 180-a/17, 250-b/12, 258-a/15, 258-a/16, 263-a/9, 275-a/1, 275-b/10, 285-a/2, 285-a/2, 295-b/10

e.-dim 44-a/11, 44-a/12, 58-b/13, 163-a/5, 163-a/12, 171-b/14, 212-b/2

e.-diyse 30-b/17, 31-a/1, 31-a/3, 297-a/6, 297-a/9

e.-dügi 22-a/1

e.-dügimden 6-a/1

e.-dügindendür 153-a/13

e.-dügini 235-b/8

e.-dükden 18-b/10, 161-b/8

e.-dükleri 78-b/3

e.-mede 39-a/5, 107-b/6, 136-a/5, 136-a/8

e.-meden 126-b/17, 126-b/17

e.-medi 140-b/17, 180-a/17, 201-b/17, 210-a/15

e.-medigi 5-a/17

e.-mediginiñ 215-b/15

e.-mediler 278-a/11, 278-b/8

e.-medim 210-a/15

e.-medükce 98-b/17

e.-mege 5-b/12, 7-a/8, 20-a/9, 22-b/7, 24-a/10, 33-b/3, 35-a/17

e.-mek 6-b/13, 8-a/2, 8-b/3, 8-b/17, 9-a/9, 9-a/14, 12-a/3, 12-b/9, 13-b/7, 13-b/16, 15-a/13, 17-a/3, 18-b/9, 19-b/1, 22-a/6, 22-a/9, 23-b/1, 24-a/5, 26-a/4, 26-a/4, 26-a/8, 27-a/6, 27-a/11, 27-a/13, 27-b/5, 28-a/4, 28-a/10, 28-a/14, 28-b/4, 30-b/5, 30-b/6, 31-a/11, 31-b/15, 32-a/8, 33-a/5, 33-a/9, 33-b/2, 33-b/6, 33-b/7, 34-b/8, 34-b/9, 35-a/10, 36-b/9, 38-b/9, 38-b/12, 39-b/4, 40-b/11, 53-b/7, 58-b/9, 79-a/13, 81-b/8, 82-b/12, 82-b/6, 101-b/3, 101-b/5, 103-a/4, 107-a/3, 127-b/16, 129-b/6, 135-a/17, 141-a/12, 143-b/4, 152-b/1, 154-a/11, 157-b/2, 166-a/5, 174-b/17, 176-b/3, 181-a/16, 188-a/14, 193-b/16, 196-a/15, 196-b/6, 201-b/12, 201-b/13, 202-a/1, 203-a/16, 204-b/4, 204-b/7, 206-a/4, 211-a/17, 214-b/12, 218-b/17, 219-a/1, 219-a/4, 219-a/6, 224-a/11, 235-a/9, 235-a/11, 235-a/17, 236-b/7, 241-b/8, 241-b/13, 246-a/6, 246-b/14, 246-b/15, 247-a/7, 247-a/13, 247-a/14, 247-a/14, 247-b/10, 250-a/13, 251-b/2, 251-b/3, 251-b/4, 252-a/2, 254-b/14, 254-b/15, 254-b/16, 256-a/2, 256-b/6, 258-b/10, 259-a/9, 259-a/11, 259-a/16, 259-b/16, 260-a/1, 263-b/10, 265-a/7, 266-a/15, 266-b/5, 269-a/16, 273-b/3, 275-a/13, 276-a/10, 276-b/3, 276-b/4, 276-b/5, 276-b/7, 276-b/14, 277-a/5, 277-a/11, 279-a/9, 280-b/8, 280-b/15, 283-a/3, 294-b/11

e.-mekde 26-a/14, 69-a/9, 192-b/11, 201-b/3, 252-b/4, 259-b/10

e.-mekden 131-b/9, 131-b/10, 133-a/17, 138-a/17, 162-b/4, 174-b/10, 208-b/16, 213-a/10, 245-b/2, 249-a/11, 253-b/17

e.-mekdendür 267-a/14, 267-a/14

e.-mekdür 23-a/14, 45-b/4, 127-a/3, 129-b/2, 137-b/10, 151-b/5, 154-a/2, 200-a/2, 201-b/1, 201-b/2, 225-a/2, 227-a/2, 241-b/7, 247-a/12, 250-a/14,

253-b/9, 261-a/4, 261-a/5, 261-b/1, 261-b/2, 261-b/12, 264-b/3, 273-a/6, 280-a/17, 281-b/6

e.-mekiçün 256-b/5

e.-mekle 7-b/9, 9-a/15, 39-a/2, 50-b/5, 94-a/10, 178-b/3, 211-a/13, 227-a/17, 235-a/6, 242-b/10, 256-b/2

e.-memişdür 265-b/15

e.-mese 7-b/8

e.-mesi 7-a/3, 31-b/11, 33-b/5, 218-b/12

e.-mesün 86-a/5

e.-meye 43-b/14, 70-b/5, 83-a/16, 102-a/16, 127-b/12, 298-b/6, 300-a/8

e.-meyeler 13-b/11, 17-a/16, 17-a/16, 17-a/17, 17-b/1, 27-b/3, 27-b/9, 28-a/5, 33-b/9, 42-b/10, 53-b/4, 54-a/13, 98-b/16, 98-b/17, 260-a/9, 99-a/1, 99-a/9, 142-b/11

e.-meyüb 26-a/4

e.-mez 17-a/15, 42-a/4, 57-b/10, 62-b/3, 65-b/13, 68-a/1, 84-a/9, 86-b/6, 104-b/15, 105-a/3, 107-a/2, 141-b/14, 159-b/5, 170-a/9, 174-b/15, 209-b/8, 210-a/12, 214-b/2, 215-b/13, 224-b/11, 259-b/15, 259-b/17, 268-b/17, 279-a/9, 296-b/13, 296-b/14, 296-b/15, 296-b/17, 297-a/2

e.-meziz 106-b/4, 266-a/2

e.-mezse 26-b/10, 130-a/15, 144-a/12, 180-b/14, 180-b/15, 196-b/15, 223-a/8, 228-a/10, 265-b/7, 266-a/2

e.-miş 8-a/13, 28-a/16, 105-b/5, 171-b/11

e.-mişdür 38-a/5, 203-b/15, 209-b/3, 227-a/13, 238-a/5, 258-a/6, 284-b/17

e.-mişler 184-b/7, 184-b/13

e.-mişlerdür 91-b/7, 119-a/2, 142-b/4, 151-a/12, 179-b/10, 211-b/14, 215-b/6, 225-a/2, 235-a/13, 278-a/10, 284-a/15

e.-ñ 54-b/5, 56-b/2, 62-a/17, 70-a/2, 71-a/6, 73-b/15, 73-b/17

e.-r 7-b/12, 7-b/12, 7-b/15, 7-b/16, 8-a/6, 8-b/16, 9-a/12, 9-b/7, 10-b/16, 10-b/4, 10-b/5, 10-b/6, 11-a/11, 11-a/14, 11-b/1, 11-b/2, 11-b/5, 11-b/6, 11-b/8, 13-b/12, 14-a/3, 14-a/4, 14-b/3, 14-b/5, 15-b/10, 15-b/5, 16-a/17, 16-b/4, 17-a/7, 17-b/11, 17-b/15, 17-b/16, 17-b/16, 17-b/17, 18-a/1, 18-a/2, 18-a/2, 18-a/3, 18-a/3, 18-a/5, 18-a/8, 18-a/8, 18-a/9, 18-b/1, 18-

b/11, 18-b/14, 19-a/7, 19-b/12, 19-b/7, 20-a/15, 20-a/3, 20-a/3, 20-b/11, 20-b/13, 20-b/16, 20-b/9, 21-a/17, 21-a/17, 22-a/12, 22-a/12, 22-a/13, 22-a/14, 22-a/15, 22-a/5, 22-a/7, 22-b/2, 22-b/4, 22-b/4, 22-b/7, 22-b/7, 23-a/10, 23-b/1, 24-a/10, 24-a/12, 24-a/12, 24-a/14, 24-a/15, 24-b/10, 24-b/11, 24-b/11, 24-b/2, 24-b/8, 24-b/9, 24-b/9, 25-a/11, 25-a/16, 25-a/2, 25-a/3, 25-a/5, 25-b/7, 25-b/9, 26-a/1, 27-a/13, 27-a/14, 27-b/1, 27-b/11, 27-b/5, 28-a/11, 28-a/5, 28-a/7, 28-a/7, 28-a/8, 28-a/9, 28-b/7, 29-a/1, 29-a/13, 29-a/13, 29-a/14, 29-a/14, 29-a/15, 29-a/17, 29-b/1, 29-b/10, 29-b/14, 29-b/15, 29-b/17, 30-a/1, 30-a/13, 30-a/2, 30-a/4, 32-a/16, 32-b/8, 33-a/13, 33-a/17, 33-b/1, 34-b/13, 35-a/6, 36-a/6, 36-b/12, 37-a/5, 38-b/14, 38-b/17, 38-b/3, 39-a/17, 39-a/2, 40-a/10, 40-a/8, 40-b/11, 40-b/12, 40-b/13, 40-b/15, 41-a/6, 41-b/1, 41-b/14, 42-a/14, 42-a/16, 42-a/2, 42-b/1, 42-b/4, 43-a/12, 43-a/7, 44-a/17, 44-a/17, 44-a/8, 44-b/4, 44-b/6, 45-a/13, 45-a/16, 45-a/2, 45-a/3, 45-b/1, 45-b/11, 45-b/11, 45-b/15, 45-b/15, 45-b/2, 46-a/17, 46-a/2, 46-a/2, 46-a/4, 46-a/5, 46-a/7, 46-b/10, 46-b/13, 46-b/16, 46-b/17, 46-b/3, 46-b/4, 46-b/7, 47-a/1, 47-a/11, 47-a/14, 47-a/3, 47-a/4, 47-a/5, 47-a/6, 47-a/8, 47-a/8, 47-a/9, 47-b/10, 47-b/14, 47-b/2, 47-b/6, 47-b/9, 47-b/9, 48-a/11, 48-a/16, 48-a/3, 48-a/4, 48-a/6, 48-a/8, 48-b/1, 48-b/11, 48-b/12, 48-b/13, 48-b/15, 48-b/15, 48-b/16, 48-b/8, 48-b/9, 49-a/14, 49-a/14, 49-a/15, 49-a/16, 49-a/5, 49-a/6, 49-b/11, 49-b/15, 49-b/16, 49-b/5, 49-b/7, 49-b/7, 50-a/11, 50-a/14, 50-a/15, 50-b/3, 50-b/4, 50-b/4, 50-b/8, 50-b/14, 51-a/16, 51-a/7, 51-a/9, 51-b/13, 51-b/15, 51-b/16, 52-a/1, 52-a/10, 52-a/13, 52-a/15, 52-a/9, 52-b/10, 52-b/14, 52-b/17, 52-b/4, 52-b/4, 52-b/9, 52-b/9, 53-a/1, 53-a/5, 53-b/11, 53-b/12, 53-b/17, 54-a/12, 54-a/2, 54-b/1, 54-b/11, 54-b/16, 54-b/3, 54-b/7, 54-b/8, 54-b/9, 55-a/17, 55-b/1, 55-b/14, 55-b/14, 55-b/16, 55-b/5, 55-b/5, 56-a/1, 56-a/12, 56-a/13, 56-a/15, 56-a/4, 56-a/6, 56-a/9, 56-b/10, 56-b/14, 56-b/14, 56-b/4, 56-b/5, 56-b/8, 56-b/8, 57-a/11, 57-a/14, 57-a/15, 57-a/16, 57-a/17, 57-a/2, 57-a/6, 57-a/8, 57-b/1, 57-b/10, 57-b/16, 57-b/3, 57-b/4, 57-b/7, 57-b/8, 58-a/1, 58-a/2, 58-a/4, 58-a/5, 59-a/4, 59-a/5, 59-a/6, 59-b/11, 59-b/11, 59-b/12, 59-b/15, 59-b/9, 60-a/10, 60-a/12, 60-a/15, 60-a/17, 60-a/8, 60-b/11, 60-b/13, 60-b/14, 60-b/14, 60-b/4, 60-b/4, 60-b/5, 60-b/8, 60-b/8, 61-a/14, 61-a/15, 61-a/16, 61-a/17, 61-a/3, 61-a/8,

61-b/1, 61-b/10, 61-b/17, 61-b/3, 61-b/9, 62-a/11, 62-a/12, 62-a/3, 62-a/5, 62-a/6, 62-b/12, 62-b/17, 62-b/8, 62-b/9, 63-a/15, 64-a/15, 64-a/15, 64-a/9, 64-a/9, 64-b/10, 64-b/13, 64-b/2, 64-b/5, 64-b/8, 65-a/10, 65-a/12, 65-a/16, 65-a/2, 65-a/6, 65-a/6, 65-a/7, 65-b/1, 65-b/2, 65-b/3, 66-a/15, 66-b/11, 66-b/15, 66-b/2, 66-b/4, 67-a/14, 67-a/14, 67-a/15, 67-a/17, 67-a/6, 67-a/6, 67-b/3, 67-b/3, 67-b/4, 67-b/4, 68-a/11, 68-a/13, 68-a/8, 68-b/10, 68-b/12, 68-b/15, 68-b/16, 68-b/17, 68-b/2, 68-b/5, 68-b/8, 69-a/1, 69-a/15, 69-a/7, 69-a/8, 70-a/10, 70-a/17, 70-a/5, 70-a/5, 70-b/10, 71-a/15, 71-a/17, 71-a/3, 71-b/1, 71-b/15, 71-b/16, 71-b/17, 71-b/17, 71-b/2, 71-b/4, 72-a/17, 72-a/3, 72-a/4, 72-a/5, 72-a/9, 72-b/1, 72-b/13, 72-b/14, 72-b/4, 73-a/10, 73-a/12, 73-a/13, 73-a/14, 73-a/2, 73-a/6, 73-a/7, 73-b/9, 74-a/10, 74-a/12, 74-a/8, 74-b/10, 74-b/2, 75-a/10, 75-a/11, 75-a/4, 75-a/7, 75-b/1, 75-b/15, 75-b/16, 75-b/17, 75-b/7, 75-b/9, 76-a/12, 76-a/3, 76-a/6, 76-a/9, 76-b/10, 76-b/11, 76-b/12, 76-b/15, 76-b/16, 77-a/1, 77-a/1, 77-a/9, 77-b/1, 77-b/10, 77-b/12, 77-b/8, 77-b/9, 78-a/4, 78-a/5, 78-a/8, 79-a/11, 79-a/7, 79-a/9, 79-b/13, 80-a/3, 80-a/5, 80-a/7, 80-b/17, 80-b/3, 81-a/16, 81-a/17, 81-a/8, 81-b/11, 81-b/12, 81-b/13, 81-b/14, 81-b/2, 81-b/2, 81-b/5, 81-b/8, 81-b/9, 82-a/11, 82-a/13, 82-a/4, 82-a/7, 82-b/1, 82-b/17, 82-b/8, 83-a/2, 83-a/8, 83-b/15, 83-b/5, 83-b/8, 84-a/13, 84-b/1, 84-b/16, 84-b/4, 85-a/1, 85-a/12, 85-a/14, 85-a/17, 85-a/3, 85-a/7, 85-a/8, 85-a/9, 85-b/10, 85-b/12, 85-b/13, 85-b/14, 85-b/6, 86-a/1, 86-a/1, 86-a/13, 86-a/16, 86-a/17, 86-b/11, 86-b/15, 86-b/16, 86-b/17, 86-b/2, 87-a/1, 87-a/11, 87-a/15, 87-a/4, 87-b/10, 87-b/13, 87-b/14, 87-b/4, 87-b/9, 88-a/10, 88-a/15, 88-a/16, 88-a/4, 88-a/5, 88-b/10, 88-b/4, 88-b/4, 88-b/7, 88-b/8, 88-b/9, 89-a/10, 89-a/11, 89-a/16, 89-a/8, 89-b/1, 89-b/11, 89-b/13, 89-b/16, 89-b/17, 89-b/7, 90-a/1, 90-a/11, 90-a/12, 90-a/17, 90-a/8, 90-b/13, 90-b/14, 90-b/17, 91-a/13, 91-a/17, 91-a/17, 91-b/1, 91-b/2, 92-a/7, 92-b/12, 92-b/12, 92-b/15, 92-b/17, 92-b/8, 93-a/10, 93-a/14, 93-a/14, 93-a/15, 93-a/3, 93-a/4, 93-a/8, 93-b/10, 93-b/13, 93-b/15, 93-b/2, 93-b/2, 93-b/4, 93-b/8, 93-b/9, 94-a/10, 94-a/14, 94-a/15, 94-a/8, 94-b/12, 94-b/17, 94-b/2, 94-b/2, 94-b/7, 94-b/9, 95-a/1, 95-a/10, 95-a/12, 95-a/13, 95-a/3, 95-a/4, 95-a/4, 95-a/7, 95-a/8, 95-b/1, 95-b/4, 95-b/5, 96-a/12, 96-a/5, 96-a/5, 96-a/8, 96-a/9, 96-b/11, 96-b/13, 96-b/13, 96-b/16, 96-b/2,

96-b/2, 96-b/8, 96-b/9, 97-a/10, 97-a/11, 97-a/17, 97-a/3, 97-a/5, 97-a/8, 97-b/10, 97-b/12, 97-b/2, 97-b/3, 97-b/4, 97-b/7, 97-b/8, 98-a/10, 98-a/12, 98-b/14, 98-b/5, 98-b/5, 99-a/7, 99-a/16, 99-b/2, 99-b/7, 99-b/11, 99-b/12, 99-b/16, 99-b/17, 100-a/4, 100-a/5, 100-a/10, 100-a/11, 100-a/14, 100-b/17, 101-a/11, 101-b/10, 101-b/15, 101-b/17, 102-a/1, 102-a/6, 102-a/8, 102-a/9, 102-b/16, 102-b/17, 102-b/17, 102-b/5, 102-b/9, 103-a/7, 103-a/10, 103-a/10, 103-a/11, 103-a/12, 103-b/4, 103-b/4, 103-b/5, 103-b/6, 103-b/9, 103-b/10, 103-b/10, 103-b/13, 103-b/13, 103-b/17, 104-a/1, 104-a/15, 104-a/8, 104-b/10, 104-b/17, 104-b/2, 104-b/2, 104-b/3, 104-b/8, 105-a/1, 105-a/15, 105-a/16, 105-a/17, 105-b/10, 105-b/17, 105-b/6, 106-a/3, 106-a/5, 107-a/3, 107-a/9, 108-a/10, 108-a/17, 108-b/13, 108-b/6, 109-a/5, 109-a/6, 109-b/16, 110-a/13, 110-a/6, 110-b/13, 110-b/14, 110-b/7, 111-b/2, 111-b/2, 111-b/4, 111-b/5, 111-b/6, 111-b/6, 111-b/8, 111-b/9, 111-b/12, 111-b/14, 111-b/14, 111-b/14, 111-b/17, 113-a/3, 113-a/5, 113-a/17, 114-a/5, 114-a/12, 114-a/13, 114-b/13, 114-b/14, 115-a/4, 115-a/16, 116-a/16, 116-a/17, 117-b/1, 117-b/16, 117-b/17, 118-a/1, 118-b/5, 119-b/4, 119-b/4, 121-a/16, 122-b/2, 122-b/7, 123-b/6, 123-b/7, 123-b/16, 125-a/3, 125-b/8, 125-b/13, 125-b/14, 126-a/6, 126-b/9, 127-b/6, 128-b/6, 130-a/17, 130-b/1, 131-a/15, 132-a/17, 133-b/11, 133-b/11, 133-b/16, 133-b/16, 134-a/16, 134-b/14, 135-a/3, 135-a/7, 137-a/5, 137-b/5, 138-a/3, 138-b/7, 139-a/11, 140-a/3, 140-a/4, 140-a/14, 140-b/14, 141-a/17, 141-a/17, 141-b/14, 141-b/16, 142-a/4, 142-b/17, 143-a/1, 144-a/13, 144-b/6, 145-a/11, 146-a/2, 147-a/7, 150-a/14, 153-b/4, 154-a/16, 155-a/10, 155-b/15, 156-b/14, 157-a/16, 157-b/6, 157-b/16, 158-a/1, 158-b/17, 162-a/7, 163-b/6, 163-b/9, 167-a/11, 167-a/17, 167-b/14, 168-a/11, 169-a/8, 169-b/12, 178-b/10, 180-a/14, 181-a/8, 181-b/3, 182-a/1, 184-a/17, 186-a/8, 186-a/11, 186-a/13, 187-b/2, 188-a/1, 188-b/8, 190-b/12, 194-a/10, 194-a/14, 194-b/9, 196-a/15, 197-a/9, 197-b/16, 199-a/9, 199-a/14, 200-a/5, 200-a/10, 200-b/10, 201-a/6, 202-a/2, 204-b/7, 204-b/12, 205-a/13, 205-b/2, 206-a/7, 207-b/1, 208-a/9, 208-a/9, 209-b/17, 210-a/1, 211-b/3, 211-b/11, 212-a/12, 212-a/13, 215-b/8, 215-b/11, 216-a/5, 217-a/8, 218-b/9, 219-a/7, 219-a/9, 219-a/10, 220-b/15, 221-a/12, 221-b/3, 223-b/7, 225-b/13, 225-b/13, 231-

a/2, 232-a/17, 232-b/4, 232-b/7, 235-a/12, 235-a/14, 235-b/7, 235-b/9, 237-a/1, 237-a/1, 238-a/4, 238-a/6, 238-b/10, 240-a/6, 240-b/10, 243-b/3, 244-a/16, 244-a/17, 244-b/1, 244-b/1, 244-b/5, 245-b/4, 246-b/7, 246-b/15, 247-a/1, 247-a/8, 247-a/10, 251-b/15, 254-b/5, 254-b/5, 256-a/9, 256-b/17, 257-a/10, 259-a/4, 259-a/12, 259-b/9, 259-b/10, 260-a/17, 262-a/8, 263-a/4, 270-a/10, 270-a/11, 272-a/3, 272-b/5, 273-b/6, 273-b/12, 273-b/12, 275-a/11, 275-b/14, 275-b/15, 275-b/16, 276-a/3, 277-a/2, 277-a/11, 278-b/16, 278-b/17, 281-b/2, 283-b/17, 284-a/3, 284-a/6, 284-a/12, 285-a/7, 285-a/7, 285-a/9, 285-a/10, 286-b/3, 286-b/6, 287-a/9, 288-a/5, 288-a/6, 289-a/1, 291-b/16, 293-b/10, 294-a/6, 294-b/3, 295-a/5, 295-a/6, 295-a/6, 295-a/14, 297-b/5, 298-a/10, 298-b/2, 299-a/2, 299-a/6, 299-a/8, 299-a/11, 299-a/17, 299-b/1, 299-b/4, 300-a/10

e.-rdi 260-a/4

e.-rin 134-a/9

e.-riz 33-a/8, 106-b/8, 266-a/2

e.-rler 58-b/10, 63-a/16, 69-b/14, 98-a/7, 107-a/16, 124-b/15, 125-a/2, 134-a/1, 134-b/14, 140-b/6, 142-b/5, 143-b/16, 143-b/17, 146-b/9, 156-a/9, 158-a/10, 160-b/4, 160-b/5, 162-b/14, 170-a/16, 177-a/9, 179-a/14, 193-a/15, 202-a/7, 205-a/10, 218-b/12, 223-a/12, 223-a/14, 224-a/6, 224-a/11, 224-b/1, 225-a/11, 226-a/1, 231-a/9, 244-a/9, 252-b/4, 258-a/7, 278-b/12, 285-b/12

e.-rlerse 29-b/2, 129-b/14

e.-rse 17-b/9, 76-a/5, 132-a/10, 165-a/2, 168-a/15, 210-b/14, 260-b/1, 260-b/3, 260-b/4, 262-a/4, 262-b/12, 264-b/17, 267-a/8, 268-a/10, 278-a/9, 281-a/12

e.-se 3-b/8, 14-b/6, 14-b/15, 19-a/14, 20-a/10, 27-a/12, 28-a/15, 28-b/1, 28-b/2, 28-b/3, 69-b/4, 106-b/1, 141-b/14

e.-sek 33-a/6

e.-seler 35-a/15, 48-a/12, 51-a/4, 54-b/10, 55-a/1, 56-a/14, 56-a/8, 57-a/15, 57-a/3, 59-b/17, 61-b/3, 62-a/10, 62-a/12, 65-a/4, 66-a/11, 66-a/13, 66-a/5, 66-b/1, 66-b/3, 66-b/7, 67-b/13, 68-a/10, 68-a/3, 68-b/7, 71-a/14, 72-a/12, 72-a/5, 72-b/1, 72-b/15, 73-a/6, 73-a/7, 74-b/13, 74-b/14, 75-a/12, 75-a/2, 75-a/5, 75-b/11, 76-b/10, 76-b/8, 77-a/15, 77-b/9, 78-a/10,

78-a/12, 78-a/12, 78-a/13, 78-a/2, 79-b/12, 80-b/16, 81-a/13, 82-a/2, 84-b/8, 87-a/1, 87-a/17, 88-a/15, 89-a/17, 92-b/9, 93-b/15, 94-b/9, 95-a/1, 96-a/11, 96-a/8, 97-b/10, 97-b/11, 99-b/15, 100-a/6, 100-a/7, 100-b/7, 101-a/7, 101-b/16, 101-b/17, 103-a/3, 103-b/15, 103-b/17, 104-b/8, 106-a/10, 106-a/11, 110-b/10, 116-a/13, 138-a/2, 191-a/9, 209-b/7, 218-a/13, 219-a/11, 234-b/7, 235-a/10, 251-b/9, 253-b/2, 299-a/15, 300-a/11, 300-a/15

e.-sün 28-a/1, 28-a/16, 134-a/15

e.-sünler 134-a/3, 134-b/10, 213-b/7, 225-b/16

e.-ye 12-b/12, 13-a/3, 14-b/12, 15-a/6, 15-a/8, 16-a/3, 16-a/11, 16-b/3, 17-b/8, 19-b/3, 28-b/8, 28-b/9, 32-b/5, 32-b/9, 32-b/15, 33-b/14, 34-b/6, 40-b/8, 43-b/16, 62-a/3, 62-a/13, 65-b/9, 67-b/10, 67-b/10, 67-b/13, 74-a/4, 79-b/16, 80-b/4, 95-b/16, 102-a/17, 112-a/15, 127-b/11, 141-b/7, 147-a/15, 181-a/14, 181-b/16, 186-b/7, 194-b/2, 194-b/3, 210-a/13, 216-b/3, 222-a/8, 234-a/14, 257-a/2, 276-b/14, 278-a/14, 290-b/6

e.-yecegimiz 106-b/6

e.-yecek 44-a/4, 139-b/15, 198-b/4, 243-b/8

e.-yeler 8-a/13, 9-a/6, 9-a/16, 10-b/1, 10-b/3, 10-b/11, 11-a/8, 11-a/13, 13-b/3, 14-b/7, 14-b/14, 14-b/8, 15-a/3, 16-b/6, 18-b/16, 26-a/2, 30-a/3, 31-a/6, 34-a/3, 40-a/17, 40-b/3, 40-b/6, 40-b/17, 41-a/10, 42-b/4, 42-b/5, 42-b/7, 42-b/9, 42-b/16, 43-a/6, 43-a/9, 43-b/2, 43-b/4, 53-b/2, 81-a/10, 99-a/5, 101-a/4, 101-b/3, 101-b/4, 101-b/6, 102-a/12, 104-a/3, 111-a/11, 111-a/11, 111-a/15, 112-a/16, 112-b/3, 112-b/10, 113-a/2, 113-b/4, 114-a/3, 114-a/11, 114-b/3, 114-b/11, 114-b/17, 115-a/14, 115-b/8, 116-a/13, 116-b/8, 117-a/2, 117-a/15, 117-b/11, 118-a/9, 118-a/17, 118-b/13, 118-b/9, 118-b/13, 119-a/1, 119-a/15, 119-b/3, 119-b/6, 119-b/12, 119-b/17, 120-a/4, 120-a/7, 120-a/10, 120-a/17, 122-b/6, 122-b/10, 123-a/1, 124-a/6, 124-a/16, 124-b/14, 125-a/9, 125-b/12, 126-a/4, 127-a/15, 128-a/4, 128-a/9, 129-a/12, 129-b/7, 130-a/2, 130-a/9, 130-a/12, 130-b/10, 131-a/4, 132-a/9, 132-b/6, 133-a/10, 136-a/1, 136-b/2, 137-b/14, 138-b/13, 138-b/16, 139-a/1, 139-a/5, 139-a/6, 139-a/7, 139-a/8, 139-b/8, 140-a/8, 140-a/10, 140-b/13, 140-b/14, 141-a/8, 141-a/10, 141-b/10, 142-b/10, 142-b/15, 142-b/16, 143-b/12, 144-a/15, 144-b/2, 144-b/17, 145-a/1, 146-

a/14, 146-a/14, 146-b/4, 146-b/8, 146-b/10, 146-b/12, 146-b/13, 147-a/7, 147-a/9, 147-b/2, 147-b/8, 148-b/4, 148-b/4, 149-a/13, 149-b/7, 150-a/6, 150-a/7, 150-b/2, 150-b/16, 151-b/16, 151-b/17, 152-a/3, 152-b/8, 154-a/6, 154-a/9, 154-b/4, 154-b/11, 155-a/16, 155-b/1, 156-a/3, 156-a/4, 156-b/11, 156-b/14, 157-b/15, 158-b/17, 159-a/2, 159-a/3, 159-a/6, 159-a/8, 159-a/10, 159-a/13, 159-b/13, 159-b/17, 160-a/5, 160-a/7, 160-b/9, 160-b/14, 161-a/6, 161-b/15, 162-a/1, 162-a/2, 163-a/8, 163-a/14, 163-a/17, 163-b/2, 163-b/2, 163-b/4, 163-b/14, 164-a/13, 164-b/4, 164-b/8, 164-b/11, 166-a/8, 166-b/11, 166-b/17, 167-b/12, 167-b/3, 167-b/4, 168-a/17, 168-b/3, 168-b/4, 168-b/6, 169-a/16, 169-a/17, 170-a/2, 170-a/4, 170-a/11, 170-a/15, 171-a/9, 172-b/7, 172-b/13, 173-a/9, 173-a/15, 173-b/2, 173-b/5, 173-b/6, 173-b/7, 173-b/8, 173-b/16, 174-a/4, 176-a/9, 177-a/7, 178-b/5, 179-b/2, 182-a/6, 183-a/1, 183-a/14, 183-b/7, 184-a/8, 187-a/6, 188-a/5, 190-a/11, 190-a/15, 190-b/11, 192-a/3, 192-a/5, 192-b/6, 192-b/7, 192-b/17, 193-a/6, 193-a/11, 194-a/9, 194-b/9, 194-b/13, 195-a/7, 195-a/8, 196-b/5, 196-b/15, 197-a/1, 197-b/2, 197-b/10, 198-a/17, 198-b/15, 199-a/6, 200-a/4, 200-b/15, 200-b/16, 201-b/16, 202-a/9, 202-a/13, 202-a/16, 203-a/1, 203-a/2, 204-b/17, 205-a/11, 205-b/3, 205-b/4, 205-b/7, 205-b/13, 206-a/11, 206-a/12, 206-b/4, 206-b/9, 208-a/8, 209-a/10, 209-a/13, 209-a/13, 209-b/2, 209-b/9, 209-b/13, 210-a/10, 210-b/6, 210-b/8, 210-b/16, 211-a/3, 211-a/4, 211-a/8, 211-b/2, 211-b/6, 212-a/7, 213-a/14, 214-b/9, 214-b/11, 214-b/17, 215-a/2, 215-a/8, 215-b/1, 216-b/10, 217-b/13, 217-b/13, 218-a/4, 218-a/16, 218-b/1, 218-b/3, 219-b/13, 219-b/16, 220-a/3, 220-a/8, 220-a/15, 220-b/4, 220-b/10, 220-b/11, 220-b/12, 220-b/13, 222-a/10, 222-b/5, 225-a/9, 225-a/16, 225-b/11, 226-a/7, 226-a/10, 226-b/4, 226-b/8, 228-a/4, 228-b/9, 228-b/13, 229-a/1, 229-b/4, 229-b/6, 230-a/1, 230-a/11, 231-a/11, 231-a/12, 232-a/9, 233-a/4, 233-a/4, 233-a/10, 233-a/15, 233-b/5, 233-b/6, 233-b/15, 235-a/7, 235-b/11, 235-b/17, 236-a/11, 236-b/6, 236-b/12, 237-a/5, 237-b/1, 238-a/13, 238-b/1, 238-b/3, 238-b/5, 238-b/8, 238-b/12, 238-b/14, 239-a/3, 239-a/11, 239-a/12, 239-a/14, 240-b/5, 240-b/14, 241-a/4, 241-a/16, 241-b/12, 241-b/17, 242-a/10, 242-b/5, 242-b/9, 243-a/11, 243-b/8, 243-b/9, 243-b/10, 244-a/4, 244-a/7, 244-a/13, 244-a/14, 244-b/8, 245-a/5, 245-a/12, 245-

b/13, 245-b/17, 246-a/1, 247-b/11, 247-b/13, 248-a/17, 248-b/1, 248-b/5, 248-b/7, 248-b/17, 249-a/5, 249-b/6, 249-b/14, 249-b/14, 249-b/15, 249-b/16, 249-b/17, 250-a/8, 251-a/5, 252-a/1, 252-a/9, 252-a/16, 252-b/1, 252-b/10, 252-b/12, 253-a/3, 253-a/15, 253-a/16, 253-b/1, 254-a/15, 254-a/16, 254-a/17, 255-a/6, 255-b/9, 256-a/1, 256-b/13, 256-b/16, 256-b/16, 257-a/13, 258-a/3, 258-b/8, 258-b/10, 258-b/11, 258-b/17, 259-a/3, 259-a/5, 259-a/14, 259-b/4, 260-a/9, 261-a/11, 261-a/12, 261-b/4, 261-b/11, 262-a/14, 262-a/15, 262-b/8, 263-a/5, 263-a/6, 264-a/1, 265-a/16, 265-b/7, 267-a/7, 267-b/14, 268-a/6, 269-b/5, 270-b/2, 270-b/13, 271-b/5, 276-b/9, 276-b/13, 276-b/14, 276-b/17, 277-a/1, 277-a/10, 277-a/13, 277-a/15, 277-b/11, 278-a/7, 279-a/12, 279-a/16, 279-b/1, 279-b/2, 280-a/4, 280-b/10, 280-b/17, 281-a/4, 281-a/6, 281-b/9, 282-a/7, 282-a/14, 282-a/15, 282-b/5, 282-b/8, 282-b/12, 283-a/17, 283-b/2, 283-b/3, 284-b/2, 284-b/7, 284-b/8, 285-a/17, 285-b/2, 286-b/5, 286-b/6, 287-b/3, 287-b/9, 288-a/10, 288-b/5, 289-a/8, 289-b/4, 289-b/7, 290-a/7, 291-b/6, 291-b/12, 292-a/14, 292-b/8, 293-a/17, 293-b/6, 294-a/13, 294-a/16, 294-b/16, 295-a/7, 295-a/10, 295-b/12, 296-a/1, 296-a/8, 296-a/14, 297-a/6, 297-a/14, 297-b/9

e.-yelim 134-b/9, 156-b/1, 181-a/9, 196-a/9, 221-a/8

e.-yemez 13-b/17, 22-a/1, 147-b/16, 148-a/4, 151-a/5

e.-yemezler 134-a/8, 135-a/2

e.-yen 3-a/12, 20-a/14, 26-a/7, 111-a/16, 141-b/7, 181-a/1, 181-a/3, 265-a/3, 284-b/7, 284-b/14, 285-b/2, 287-b/15, 295-a/2, 298-b/12

e.-yenler 211-b/4, 234-b/12

e.-yenlerden 232-b/10

e.-yevüz 7-b/1

e.-yince 262-a/7

e.-yüb 2-a/8, 3-a/7, 3-a/3, 3-a/11, 5-b/16, 7-a/3, 7-b/7, 10-b/16, 11-a/11, 16-a/4, 16-a/9, 17-b/3, 20-a/8, 42-b/9, 44-a/5, 44-a/10, 44-a/12, 46-a/1, 54-a/14, 54-b/11, 54-b/13, 67-a/2, 67-b/16, 69-a/1, 98-a/16, 107-b/10, 111-a/13, 111-a/14, 111-a/17, 111-b/11, 118-a/9, 118-a/17, 118-b/3, 118-b/3, 118-b/13, 119-b/12, 119-b/17, 120-a/10, 127-a/14, 128-a/8, 128-a/13, 129-a/12, 129-b/10, 130-a/13, 137-a/9, 138-a/16, 139-b/13, 140-a/8,

141-a/7, 141-a/8, 141-a/16, 144-a/17, 144-b/10, 144-b/13, 146-a/4, 146-a/11, 147-b/9, 148-a/13, 149-a/12, 149-b/8, 150-a/10, 150-a/11, 151-b/15, 152-a/17, 152-b/8, 154-b/4, 155-a/3, 156-a/5, 158-a/7, 158-a/16, 158-b/2, 158-b/5, 158-b/6, 158-b/11, 159-a/6, 159-a/6, 159-a/9, 159-a/12, 159-b/16, 161-a/4, 161-a/11, 161-a/16, 162-a/11, 163-b/1, 163-b/3, 166-a/16, 168-a/5, 168-a/9, 168-a/13, 168-a/16, 168-b/16, 169-a/11, 174-b/6, 174-b/14, 175-b/7, 176-b/1, 180-a/17, 183-a/13, 183-a/14, 187-a/4, 187-a/5, 187-a/11, 187-a/16, 187-b/14, 189-a/5, 189-a/15, 190-a/11, 190-a/17, 191-b/1, 192-b/6, 192-b/16, 193-a/5, 193-a/9, 193-b/3, 194-a/2, 194-a/7, 194-a/8, 195-a/6, 197-b/1, 198-a/5, 203-a/2, 203-a/6, 204-a/16, 204-b/2, 206-a/11, 208-a/7, 209-a/9, 211-b/9, 212-b/2, 213-b/16, 213-b/17, 214-a/4, 214-a/12, 214-b/4, 214-b/8, 216-a/8, 216-a/8, 216-a/13, 218-a/15, 218-b/17, 219-a/5, 219-b/4, 219-b/9, 220-a/11, 220-b/9, 222-a/15, 224-b/9, 224-b/10, 225-a/7, 225-a/15, 226-a/2, 226-a/7, 227-a/6, 229-a/7, 229-b/3, 231-a/5, 231-a/7, 231-a/13, 234-a/8, 234-b/5, 235-b/9, 235-b/10, 235-b/17, 236-a/3, 236-b/5, 237-a/4, 237-a/6, 237-a/16, 238-a/13, 238-b/8, 240-a/2, 241-a/3, 241-a/9, 241-a/15, 241-b/6, 241-b/11, 242-b/5, 243-a/10, 243-b/17, 244-b/10, 245-b/7, 245-b/12, 245-b/16, 246-b/3, 246-b/12, 246-b/13, 247-a/7, 247-b/7, 247-b/8, 248-a/14, 249-a/2, 250-a/6, 251-a/4, 251-a/8, 253-a/15, 254-b/13, 255-a/5, 255-b/17, 256-b/11, 256-b/12, 258-a/2, 258-a/13, 258-b/8, 259-b/3, 262-a/14, 262-b/8, 264-b/14, 268-b/14, 270-a/12, 270-a/13, 271-b/7, 271-b/11, 271-b/11, 271-b/15, 272-a/17, 276-b/13, 277-a/9, 277-b/5, 278-a/7, 279-a/1, 281-a/15, 283-b/15, 285-b/11, 285-b/12, 285-b/13, 285-b/14, 287-a/14, 287-b/8, 289-a/5, 289-a/8, 289-a/12, 290-a/4, 290-b/17, 293-a/13, 294-a/8, 295-b/2, 295-b/3, 295-b/13, 296-a/7, 296-b/5, 298-a/2, 298-a/8, 298-a/8, 299-a/16, 300-a/7

eylen- (T) durmak, zaman geçirmek, gecikmek.

e.-mekden 126-b/15

e.-memek 12-a/17

eyleyici + (T) yapıcı, edici, gerçekleştirici. 130-a/8, 157-a/2, 242-a/8, 242-b/12, 254-a/14, 281-a/4

e.+dür 86-b/11

eyrelti + (T) bir çeşit bitki. 50-b/11

e.köki (T-T) eyrelti otunun kökü. 124-a/2, 213-b/6, 215-a/4, 228-a/5

e.k.+ni 224-b/12, 229-b/14

e.yaprağı (T-T) eyrelti otunun yaprağı. 216-b/6

eyü + (T) iyi. 16-b/2, 33-b/16, 39-a/4, 40-a/9, 43-a/17, 46-a/16, 50-b/4, 53-b/11, 63-a/15, 75-b/13, 80-a/7, 81-b/14, 85-a/3, 104-b/1, 129-a/10, 138-b/12, 171-b/8, 187-a/13, 192-a/11, 194-a/4, 195-a/9, 242-b/5, 252-a/6, 260-a/5, 261-b/6, 263-a/3, 296-b/17

e.+dür 17-b/4, 25-a/4, 52-a/13, 53-a/16, 53-a/8, 53-b/6, 65-b/1, 65-b/6, 73-b/8, 80-a/12, 87-a/7, 89-b/4, 118-a/12, 119-a/17, 158-a/17, 160-a/6, 164-a/6, 172-b/15, 190-b/14, 197-b/14, 197-b/15, 200-a/13, 202-a/5, 208-a/4, 211-a/17, 215-a/16, 219-b/5, 224-b/9, 248-b/12, 256-b/6, 261-a/10

e.+si 18-a/10, 26-a/7, 29-b/12, 46-a/14, 48-b/3, 48-b/4, 49-a/12, 52-b/11, 53-a/10, 53-a/13, 55-a/13, 61-a/2, 68-a/14, 71-b/4, 73-b/6, 77-a/10, 77-b/13, 81-b/15, 83-b/4, 84-b/5, 89-b/13, 92-a/11, 92-a/17, 97-a/13, 104-b/13, 127-b/2, 145-b/7, 148-b/7

e.+sinden 196-b/12

eyyām + (A) geminin hareketine elverişli rüzgār. 18-b/2

eyyām + (A) zaman, vakit, mevsim. 3-b/10

e.+-ı vebā (A-A) veba, taun zamanında, salgın hastalık baş gösterdiği zaman.

e.+-ı v.+da 11-b/14, 88-b/13, 201-a/8

e.+ında 74-b/9, 176-b/3, 277-a/11, 277-b/14

eyyām-ı ḫullet-ı mim + (A-A) 300-a/17

ez- (T) eritmek, çözmek.

e.-eler 112-a/11, 115-a/11, 116-a/7, 132-a/7, 230-b/16, 233-a/9, 268-a/4

e.-üb 11-b/15, 58-b/12, 64-b/7, 88-b/16, 114-a/10, 115-b/4, 117-b/7, 121-a/7, 124-b/8, 127-b/5, 129-b/8, 131-a/2, 133-b/6, 136-a/17, 137-a/2, 144-b/8, 144-b/11, 149-a/1, 150-b/6, 154-a/8, 154-b/7, 155-b/4, 157-a/3, 158-a/2, 158-a/10, 158-b/11, 160-a/17, 160-a/17, 164-b/1, 167-b/13, 168-b/6, 169-b/15, 170-a/15, 172-b/7, 172-b/8, 172-b/13, 173-b/6, 173-b/14, 186-

b/15, 188-b/12, 198-a/2, 200-a/10, 205-a/13, 207-a/14, 211-a/12, 213-b/11, 213-b/8, 228-b/14, 231-a/7, 231-a/17, 231-b/13, 233-a/11, 238-b/4, 249-b/17, 263-b/15, 270-b/9, 275-a/15, 277-b/4, 282-b/2, 290-a/10, 294-b/14

ez- (T) ezmek, katı bir maddeyi toz haline getirmek için dövmek veya suyunu çıkarmak.

e.-üb 11-b/17, 12-a/2, 48-b/12, 70-a/16, 133-b/8, 178-b/15, 231-a/17, 231-b/13, 244-b/15

ezil- (T) eritilmek, çözülmek.

e.-miş 277-b/10

F

faġfūrī + (F) Çin porseleni, çini.

f.+den 112-a/14

fāḫir + (A) güzel, lezzetli. 134-a/14, 134-b/9

fā'ide + (A) faydalı, yararlı. 51-b/6, 59-a/2, 66-b/15, 71-b/9, 76-a/13, 79-b/13, 89-b/1, 93-b/13, 94-b/1, 110-b/13, 111-b/8, 111-b/17, 113-a/5, 121-a/16, 144-a/13, 147-a/7, 148-a/8, 150-a/14, 155-b/5, 158-a/1, 164-a/2, 180-a/17, 184-b/7, 201-b/7, 210-a/12, 210-a/15, 212-b/2, 217-b/15, 219-a/9, 219-a/9, 219-a/10, 229-b/15, 244-b/5, 244-b/5, 244-b/10, 277-a/11, 283-b/1, 284-b/7, 285-b/1, 286-b/3, 286-b/6, 289-a/1, 291-b/16, 293-b/10, 294-b/3, 297-b/5, 298-b/12, 299-a/2

f.+leri 54-b/16, 58-a/4, 71-a/2

f.+si 46-b/5, 49-a/8, 61-b/6, 89-b/6, 110-a/7, 161-b/12, 201-b/13, 206-b/4, 234-b/1, 251-b/7, 252-b/4, 287-b/10, 297-b/11

f.+sini 202-a/3, 214-b/2

f.+yi 212-a/12

fā'ideli (Bkz.fā'idelü) + (A/T) faydalı, yararlı. 294-b/1

fā'idelü (Bkz.fā'ideli) + (A/T) faydalı, yararlı.

f.+dür 230-a/8

fākihe + (A) yemiş, meyve. 43-a/11, 44-b/13, 44-b/14

f.+leriniñ 44-b/14

faḳīr + (A) alçak gönüllülük anlamında "ben" manasına gelir. 11-b/4, 25-a/6, 31-b/4, 32-a/9, 32-b/11, 33-a/13, 33-b/2, 34-a/12, 39-b/3, 92-a/7, 140-b/9, 140-b/11, 145-b/13, 148-a/13, 151-a/13, 171-a/9, 172-a/1, 179-a/14, 201-b/12, 279-a/3

f.+i 12-a/6

f.+iñ 140-b/16

faḳr + (A) fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük.

f.+ı 83-b/5, 83-b/8

falġamūnī + ( ) kana bağlı olarak ciltte kızıllık, şiş ve ağrı şeklinde ortaya çıkan bir hastalık. 279-b/13, 280-b/6, 280-b/10

f.+de 282-a/7

f.+den 280-a/15

fālic (Bkz.felc) + (A) felç. 24-b/17, 35-b/2, 41-b/8, 42-a/13, 55-b/2, 82-a/4, 146-b/9, 150-a/16, 150-b/14, 152-b/4

f.marazı (A-A) felç hastalığı. 27-b/3

f.m.+na 30-b/2

f.m.+nda 151-b/8

f.+-i ṣafrāvī (A-A) safra öğesinin etkisiyle oluşmuş felç.

f.+-i ṣ.+de 152-a/3

f.+de 166-b/10

f.+e 30-a/4, 49-a/9, 58-a/9, 59-b/16, 62-b/8, 64-b/2, 66-b/15, 72-b/16, 75-a/6, 86-a/17, 111-b/4, 148-a/13, 270-a/8

f.+iñ 152-b/14, 152-b/3, 152-b/3

fānī + (A) ölümlü, geçici. 23-b/8

fānīd + (F) arpa özü ile yapılan bir şekerleme. 115-b/6

fānīẕ + (A) akide şekeri.

f.+ile 110-b/2

farāsiyūn + (A/Y) it siyegi, yabanī pırasa, farasyun. 85-a/10, 176-b/4, 213-b/2

fāre + (A) fare.

f.ḳanı (A-T) fare kanı. 163-a/12

f.necāseti (A-A) fare pisliği.

f.n.+nden 26-b/1

f.n.+yle 26-b/3

f.+ler 67-a/1

fārig̱ + (A) vazgeçmiş, uzaklaşmış, çekilmiş. 17-b/12, 138-b/15

farḳ + (A) ayrılık, başkalık. 92-a/13, 145-a/12, 205-a/9, 255-b/1, 255-b/2, 255-b/6

f.+da 145-b/6

f.+ı 87-a/6, 87-a/6, 178-a/17, 179-a/11, 201-a/14, 201-a/16, 204-a/3, 207-b/11, 209-a/6, 226-b/13, 252-b/12, 272-b/11, 289-a/14

Fārsīce + (A/T) İran'a ait, Farsça. 80-a/11, 92-a/16, 102-a/3

faṣd + (A) kan alma. 27-b/7, 29-a/3, 30-b/4, 30-b/6, 30-b/7, 31-a/11, 31-b/2, 31-b/3, 31-b/14, 32-a/6, 32-a/6, 32-a/8, 32-b/5, 32-b/7, 32-b/8, 32-b/12, 32-b/14, 33-a/6, 33-a/12, 33-a/16, 33-b/1, 33-b/2, 33-b/6, 33-b/8, 33-b/9, 33-b/14, 33-b/14, 34-a/10, 34-a/9, 34-a/13, 34-b/13, 34-b/14, 34-b/16, 35-a/15, 35-a/15, 35-a/17, 35-b/1, 36-b/9, 36-b/16, 37-a/10, 37-b/6, 38-a/11, 137-b/10, 140-b/13, 160-a/7, 168-a/16, 178-b/5, 201-b/3, 201-b/9, 201-b/12, 204-a/7, 205-b/3, 225-a/4, 252-a/1, 252-a/16, 252-a/16, 266-a/2, 278-a/14

f.+-ı iḫtiyārī (A-A) isteğe bağlı kan alma.

f.+-ı i.+dedür 34-a/12

f.+a 32-a/5, 38-b/13

f.+da 32-a/15

f.+dan 32-a/17, 32-b/2, 32-b/3, 33-a/1, 33-a/14, 34-b/10, 34-b/17, 35-a/6, 35-a/7, 35-a/10, 38-a/13, 127-b/6, 170-a/10, 171-a/15, 270-b/9

f.+ı 225-a/2

f.+ıñ 33-a/5, 37-b/17

f.+ile 30-b/7, 32-a/10, 157-b/1, 160-b/14, 276-b/4, 280-b/16, 295-b/12

f.+la 32-a/14, 32-a/15, 132-a/1, 164-b/3

faṣıl + (A) bölüm, bir kitabın kısımlarından her biri. 7-b/4, 12-a/9, 19-a/8, 21-b/14, 24-a/2, 25-b/1, 27-a/7, 28-b/11, 30-b/6, 39-b/9, 107-a/5, 107-a/6, 110-b/2, 115-a/1, 117-a/15, 120-b/1, 122-a/9, 122-b/10, 123-b/5, 125-a/9, 126-a/5, 260-b/12, 261-b/12, 270-b/13, 272-b/2, 274-a/13, 279-b/12, 282-a/8, 283-b/16, 287-b/15, 292-a/12, 294-b/9, 296-b/7

f.+da 27-a/6

f.+ı 7-b/3

faṣ(ı)l + (A) mevsim, dört mevsimden her biri.

f.+da 42-b/11, 42-b/11, 43-a/3, 43-a/4, 43-a/13, 43-a/14, 43-b/1, 43-b/2, 211-a/1

f.+ı 42-a/4

f.+ıdur 42-a/3

f.+ıñ 43-a/16

f.+ında 10-a/10, 10-a/12, 13-a/17

f.+ınıñ 10-a/9, 42-b/10, 43-a/3, 43-a/13, 43-b/1

fāsid + (A) bozuk, bozucu, kötü. 3-a/7, 10-b/5, 11-b/1, 31-a/16, 53-b/10, 73-b/8, 75-b/9, 76-b/9, 88-b/10, 102-b/9, 133-b/11, 142-a/4, 142-a/5, 194-a/13, 198-b/1, 252-a/3, 280-b/11, 295-a/12, 296-a/1

f.+-i ṭa'ām (A-A) yiyeceğin bozulması. 16-b/10

faṣl + (A) dönem, devir. 5-a/12

fatḳ + (A) fıtık, kasık yarığı. 244-b/3

f.+-ı laḥmī (A-A) fıtığın et parçası şeklinde belirmesi; fıtık türlerinden biri. 245-a/1

faṭrāsāliyūn + (A/Y) yabanī kereviz, dağ kerevizi, Makedonya maydanozu, kāmaşir. 108-b/14

fāşerā + (A) semiz kabak, şeytan şalgamı. 75-a/1, 130-a/4

fāvāniyā + (Y/A) ayı gülü, şakayık, 'ūdu'ṣ-ṣalīb. 82-b/4, 139-b/17, 141-a/14

f.+nıñ köki (Y/A-T) şakayık kökü. 141-b/4

faẓalāt + (A) necasetler, kazūratlar, pislikler, mundarlıklar. 25-b/3, 205-b/1

f.+dan 195-b/6

f.+ı 26-a/3, 48-a/15, 86-b/15, 204-b/4

f.+ıñ 81-b/9, 217-a/7

faẕīlet + (A) iyi vasıf, iyilik.

f.+i 33-a/6

faẕla + (A) fazlalık, pislik, kazūrat. 39-b/5, 44-a/11

f.+larını 68-b/2

f.+yı 19-a/11

fehm + (A) anlama, anlayış. 22-b/9, 22-b/12

f.+de 22-b/9

f.+i 47-b/9, 61-a/1

felc (Bkz.fālic) + (A) felç hastalığı. 109-a/14, 113-b/7, 149-a/3, 287-a/11

f.ʿilācları (A-A) felç için kullanılan ilaçlar.

f.ʿi.+nı 148-a/8

f.marazı (A-A) felç hastalığı. 147-b/17

f.m.+na 99-b/7

f.+e 92-b/6, 105-b/13, 112-b/1, 113-a/4, 299-a/2

fenā + (A) kötü, iyi olmayan, fena şey. 18-a/17, 83-b/8

f.+dur 275-b/1

feni̇kūn + ( )

f.maʿcūnı (-A)

f.m.+n 266-a/8

fen(n) + (A) ilim.

f.+-i celīlü'ş-şān (A-A-A) şan ve şerefi büyük ilim. 5-a/13

f.+-i ṭıb(b) (A-A) tıp ilmi.

f.+-i ṭ.+da 5-a/6

feraḥ + (A) gönül açıklığı, sevinç, sevinme. 16-a/11, 21-a/3, 22-a/11, 22-a/13, 28-b/5, 46-a/9, 49-a/13, 57-b/16, 60-b/14, 67-a/13, 82-a/9, 84-b/10, 87-b/1, 87-b/14, 91-a/11, 93-a/1, 96-b/6, 100-b/2, 105-a/1, 111-b/2, 113-a/3, 187-b/3, 277-a/3, 299-b/4

f.+dan 23-a/6

f.+dur 22-a/2

f.+ı 40-a/4

feraḥ-nāk + (A-F) sevinçli. 23-b/11, 105-a/9

ferānīṭis + ( ) ateşe bağlı olarak oluşan ve sersemlik, dalgınlık v.b. belirtiler gösteren bir tür beyin hastalığı. 130-b/3

ferd + (A) kişi, birey.

f.+iñ 5-a/17

ferfiyūn + (A/F/Y) sütleğen otu, şebrem veya bu otdan elde edilmiş bir tür zamk; reçine. 119-a/13, 239-a/17, 246-b/2, 289-b/4, 295-b/15

f.yaġı (A/F/Y-T) sütleğen yağı.

f.y.+yla 239-a/12

fermān + (F) buyruk.

f.+-ı ḳadr-ı tüvān (F-A-F) gücün, şerefin, itibarın buyruğu. 5-a/10

ferşād + (A) dut meyvesi. 61-a/9

feryābismūs + ( ) penisin, erkeklik organının uzun ve sürekli kalkık olması hastalığı. 246-b/4

feryād + (F) bağrışma, çağrışma, yardım istemek için çıkarılan yüksek ses. 133-b/16, 134-b/16, 135-a/7

ferzece + (A) rahim ağzına sürülmek ve rahime konmak için hazırlanmış bir çeşit terkip, macun.

f.+yi 250-a/1

fesād + (A) bozuk, bozucu, kötü, bozukluk. 9-b/5, 135-b/12

f.+-ı ẕihn (A-A) zihin bozukluğu, bulanıklığı.

f.+-ı z.+e 38-b/14

f.+a 17-a/2

f.+dan 45-a/1

f.+dandur 275-b/11

f.+ı 33-b/14

f.+ıdur 135-b/1

f.+ıñ 275-b/15

f.+ına 9-b/14, 9-b/16, 10-a/2

f.+ından 153-b/4, 217-b/1, 245-a/15, 253-b/16

f.+ındandur 287-a/4, 288-b/3, 291-a/15

f.+ını 10-b/13, 10-b/16, 85-b/14

feslegān (Bkz.feslegen) + (F) fesleğen, reyhan. 182-a/15, 183-b/1

feslegen (Bkz.feslegān) + (F) fesleğen, reyhan. 85-b/15

fetḥ + (A) açma, açılma. 32-b/14, 51-b/13, 58-a/1, 82-a/7, 107-a/9, 107-b/6, 136-a/8, 212-b/10, 262-a/14

fetḥ + (A) feth, feth etme. 5-a/12

fevāyid + (A) faydalar, yararlar, menfaatler. 71-a/2

f.+-i cezīle (A-A) çok fazla, bol faydalar, yararlar.

f.+-i c.+yi 5-a/9

f.+-i āḫir (A-A) son, en son fayda, çare. 5-b/4

f.+-i mezkūre (A-A) anlatılan, zikredilen faydalar.

f.+-i m.+den 5-b/5

fevt + (A) kaybetme, elden çıkarma, kaçırma.

f.+inden 23-b/10

fındıḳ + (Y/F) fındık. 85-a/15, 156-a/13, 203-b/2, 206-a/16, 223-a/17, 251-b/3, 255-a/1, 277-b/14, 281-b/1

f.içi (Y/F-T) fındık içi.

f.i.+ni 85-b/1, 85-b/2

f.ḳabuġı (Y/F-T) fındık kabuğu. 175-a/8

f.südi (Y/F-T) fındık sütü.

f.s.+yle 203-b/1, 203-b/7

f(ḳ).+ı 85-b/4, 161-b/3, 204-a/17

fıstıḳ + (F/A) fıstık. 85-b/7, 85-b/8, 86-b/5, 226-a/10, 272-a/11

f(ḳ).+ıñ 192-b/15

fıtıḳ (Bkz.fatḳ) + (A) fıtık, kasık yarığı. 27-a/15, 243-b/4, 244-a/10, 244-b/1

f(ḳ).+a 244-a/15, 244-b/6

f(ḳ).+ı 244-b/8

f(ḳ).+ına 244-a/6

fī + (A) ve, -de, içinde. 4-b/6, 5-a/5, 156-a/14, 300-a/16

fihi + ( ) 300-b/10

fi'l + (A) iş, işlem, amel. 84-a/15

f.+de 45-a/5

f.+i 59-a/17, 63-a/8, 79-b/14, 84-a/6

f.+ine 63-a/9

f.+ini 32-a/3

f.+iniñ 212-a/2

fi'l + (A) hareket. 20-a/6

fi'l-āfāḳ + (A-A) ufuklarda. 4-a/7

fi'l-'ālem + (A-A) dünyada. 4-a/4

fi'l-'ālemīn + (A-A) dünyada. 4-a/8

fī'd-dünyā + (A-A) dünyada. 300-b/14

fī'l-āḫireti + (A-A) ahirette. 300-b/15

fi'l-ḥāl + (A) hemen, şimdi, şu anda. 5-a/13, 39-a/14, 39-b/8, 69-a/4, 69-b/12, 77-b/5, 104-b/8, 105-b/6, 106-a/11, 135-b/17, 142-b/3, 142-b/9, 169-a/17, 170-b/11, 173-b/5, 211-b/10, 214-a/16, 231-b/17, 232-b/3, 235-b/5, 251-a/17

fik(i)r + (A) fikir, düşünce. 138-a/17

f.+e 25-a/7

f.+i 20-a/10, 25-a/3, 25-a/5, 40-a/3, 86-b/1, 99-b/6, 135-b/7

f.+ler 133-b/11, 298-a/16

fīl + (A) fil, Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, çok iri, kalın derili hayvan.

f.dişi + (A-T) fil dişi, bağa; fil dişi denen değerli ve parlak kemiğin sanayide kullanılan maddesi. 256-b/10, 256-b/14

f.kemigi bürādesi (A-T-A) fil kemiğinin eğelenmişi, eğe ile elde edilmiş talaşı. 111-a/6, 113-a/12, 113-b/13

f.k.+niñ b.+nden 254-b/13

Filemenk + (F) Hollanda. 92-a/10, 286-a/10

filencmüşk (Bkz.firencmüşk) + (F) misk otu, yarpuz, harbak, yaban fesleğeni, filiskin. 85-a/4

filiskin + (Y/T) yarpuz, filiskin, yaban fesleğeni, harbak. 122-b/3

fincān + (A) fincan. 41-a/15, 143-b/10, 143-b/14, 150-b/4, 157-a/15, 164-b/17, 165-a/17, 194-b/15, 245-b/6

f.+ı 139-b/2

f.+larile 86-a/9

firencmüşk (Bkz.filencmüşk) + (F) misk otu, yarpuz, harbak, yaban fesleğeni, filiskin. 85-a/4

fīrūze (Bkz.fīrūzec) + (F/A) Nişabur'da çıkan açık mavi renkli değerli bir yüzük taşı. 182-b/4

fīrūzec (Bkz.fīrūze) + (F/A) Nişabur'da çıkan açık mavi renkli değerli bir yüzük taşı. 57-b/8

fiṣḳe fiṣḳe + (Y) ufak ve içi su dolu kabartı, kabarma, kabarcık oluşmak. 280-a/16, 289-b/11

fitil + (A) derin yaraların tedavisinde, yara içine salınan tiftik, steril gaz bezi şeridi ve anüse konulan donmuş yağ kıvamında ve koni biçiminde ilaç. 51-a/9, 165-b/5, 169-a/5, 239-a/15, 279-b/5

f.+ile 280-a/8

fī-zamānināā + (F) zamanımızda, şimdiki zaman içinde. 65-a/13

Florīdā + ( ) Amerika'da bir vilayetin adı. 78-a/16

Fransa + (Fr.) Fransa. 92-a/10, 193-a/15

Fransız + (Fr./T) Fransalı. 78-b/4

Frengī ḳudret ḥelvāsı + (F/Fr.-A-A) Avrupa kudret helvası, ruhanī gıda, dişbudak v.b. ağaçlardan sızan koyu ve tatlımsı madde. 143-b/13, 218-a/11

F.ḳ.ḥ.+dur 273-b/5

F.ḳ.ḥ.+ndan 230-b/15

Frengistān + (F) Avrupa.

F.+'a 285-a/4

F.+'da 229-b/12

F.+'dan 142-b/6, 239-a/14, 252-b/2, 252-b/7

Frenk + (F/Fr.) Avrupa, Avrupalı. 58-a/8, 58-b/5, 59-b/5, 59-b/6, 65-a/13, 110-b/14, 111-a/17, 137-b/17, 163-a/4, 171-b/15, 179-b/5, 180-a/15, 184-b/2, 213-a/14, 225-a/10, 229-b/8, 238-a/5, 241-a/5, 250-b/12, 258-a/4, 258-a/5, 266-a/17, 278-b/7, 278-b/12

F.+ler 9-a/9, 51-a/11, 55-a/4, 55-a/5, 67-b/6, 90-b/11, 106-a/12, 107-a/16, 110-b/4, 110-b/16, 111-b/17, 113-a/16, 124-b/14, 131-b/3, 138-a/4, 138-a/5, 138-a/8, 142-b/4, 154-b/10, 159-a/10, 160-b/3, 179-b/9, 179-b/15,

209-b/3, 213-a/16, 214-a/2, 218-b/10, 241-a/5, 261-b/6, 264-b/10, 268-b/15, 275-a/2, 275-a/9, 277-a/6

F.+lerden 171-a/3, 263-a/8

F.+leriñ 11-a/12, 162-b/17, 202-a/4, 244-a/8

Frenk çiçegi (Bkz.Frenk çiçekleri) + (F/Fr.-T) bir çeşit çiçek hastalığı.

F.ç.+ne 39-b/2

F.ç.+nde 58-b/15

F. çiçekleri (Bkz.Frenk çiçeği) (F/Fr.-T) bir çeşit çiçek hastalığı.

F.ç.+ne 79-b/13

Frenk marażı (Bkz.Frenk maraźları) + (F/Fr.-A) zührevī hastalık, cinsel ilişkilerle bulaşan hastalık. 55-b/9

F.m.+na 98-a/13

F.m.+nda 247-b/12

F.m.+ndan 236-b/8

F.maraźları (Bkz.Frenk marażı) (F/Fr.-A) zührevī hastalık; cinsel ilişkilerle bulaşan hastalık

F.m.+na 63-a/14, 111-b/16

Frenk zaḥmeti + (F/Fr.-A) zührevī hastalık; cinsel ilişkilerle bulaşan, bir çeşit bulaşıcı hastalık. 279-b/10, 284-b/13

F.z.+nden 242-b/8, 247-b/9, 249-b/11, 250-a/6

F.z.+ne 63-b/9

Frenkce + (F/Fr./T) Avrupa dili, Avrupalının lisanı. 92-a/2

fū + (A) büyük kedi otu, Girit sümbülü ve bu otun kökünden çıkarılan ecza. 148-b/10

fūdenc + (A) yarpuz, harbak, yaban fesleğeni, filiskin, su nanesi, avşan otu. 105-b/15

fuḳarā + (A) fakirler, yoksullar. 214-b/13, 226-b/6, 238-b/2

fulūniyā + ( )

f.+-yı Fārīsi (Bkz.f.+-yı Fārsī) + (-A) 197-b/5

f.+-yı Fārsī (Bkz.f.+-yı Fārīsi) + (-A) 165-a/3, 198-a/8, 236-a/5

f.+-yı F.+den 192-a/7, 195-a/14, 202-b/4

f.+-yı Rūmī + (-A) 211-a/14

f.+-yı R.+den 211-a/17

f.+dan 133-a/15, 175-b/4

f.+yı 235-a/8

furun + (T) fırın.

f.+da 99-a/4

fuṣūl-i erba'a + (A-A) bahar, yaz, kış, güz.

f.+-i e.+da 42-a/1

f.+-i e.+nıñ 42-a/2

fuvve + (A) kızıl boya, boya kökü; bu kökten alınan parlak kırmızı boya, fes boyası. 90-a/10

fużūl + (A) fazla olan, artık olan şeyler. 15-b/6, 15-b/9

f.+-ı mu'tād (A-A) bilinen, olağan fazlalıklar. 25-a/1

f.+ı 22-b/6, 29-a/12, 30-a/4

f.+ıñ 19-a/6

f.+ını 21-a/17

fużūlāt + (A) fazla olan, artık olan şeyler. 21-b/11

fücl + (A) turp. 61-a/17

fülfül + (A) biber. 55-b/12, 187-b/5, 208-a/5, 212-b/5

fürzece (Bkz.ferzece) + (A) kadın hastalıklarında, kadın cinsel organına sürülen bir cins macun, merhem v.b. 253-b/10, 254-b/4

fütür + (A) zayıflık, gevşeklik, güçsüzlük, bezginlik, usanç. 19-a/14, 25-b/15, 264-b/2

G

gāh + (F) ara sıra, bazı, kimi. 22-b/1, 22-b/1, 129-b/16, 129-b/16, 160-b/12, 160-b/12, 160-b/12, 164-a/4, 167-a/4, 167-a/4, 167-a/4, 168-b/9, 176-a/4, 176-a/5, 178-a/16, 178-a/17, 196-a/16, 196-a/17, 196-a/17, 196-a/17, 196-b/1, 209-a/1, 209-a/1, 209-a/1, 209-a/2, 209-a/3, 209-a/3, 245-b/1, 245-b/2, 245-b/2, 249-a/13, 250-a/12, 262-b/14, 262-b/15, 262-b/15, 286-a/8, 286-a/8

gāhī + (F) bazen , ara sıra. 9-b/5, 16-b/11, 156-b/3, 156-b/3, 176-a/2, 179-a/2, 179-a/2, 179-a/4, 188-a/12, 203-b/10, 220-a/5, 224-b/16, 224-b/16, 228-b/5, 234-a/12, 234-a/12, 235-a/8, 240-a/3, 240-a/4, 243-b/5, 245-a/15, 245-a/15, 245-a/17, 245-b/1, 247-a/6, 247-a/10, 247-b/15, 249-a/12, 249-b/10, 249-b/11, 250-b/4, 251-b/12, 252-b/10, 253-b/16, 254-a/2, 254-a/6, 254-a/7, 255-a/10, 255-a/11, 262-b/17, 264-a/16, 265-a/5, 265-a/6, 269-a/1, 269-a/4, 270-a/10, 270-a/17, 270-a/17, 272-b/6, 272-b/7, 272-b/7, 286-a/4, 298-b/1

gāhīce + (F/T) bazen, ara sıra. 11-a/12, 31-a/14, 31-a/17, 31-b/1, 31-b/1, 32-b/1, 33-a/12, 42-a/16, 42-b/4, 50-b/10, 58-b/12, 66-b/13, 101-a/4, 131-b/12, 133-a/13, 137-b/9, 139-a/13, 140-b/5, 140-b/8, 142-a/3, 142-a/6, 144-b/2, 145-a/11, 146-a/3, 146-a/3, 146-a/6, 146-a/8, 147-b/12, 147-b/13, 151-a/17, 153-b/3, 153-b/14, 154-a/1, 156-b/4, 159-b/2, 160-a/2, 160-a/4, 160-b/10, 163-a/10, 163-b/3, 163-b/5, 163-b/8, 163-b/12, 164-a/2, 166-a/12, 174-b/12, 175-b/3, 175-b/17, 177-b/14, 178-a/15, 181-a/13, 181-b/2, 181-b/4, 181-b/5, 181-b/8, 181-b/10, 181-b/10, 181-b/11, 184-a/11, 184-a/15, 184-a/15, 186-b/5, 190-b/6, 191-a/12, 192-a/14, 194-a/14, 194-a/16, 197-b/15, 203-b/17, 204-a/1, 204-b/9, 209-a/10, 210-a/11, 211-a/2, 211-a/12, 212-a/5, 212-b/16, 212-b/17, 213-a/3, 217-a/15, 217-b/1, 217-b/6, 220-a/6, 222-a/5, 222-b/12, 223-b/11, 224-b/3, 224-b/15, 228-a/9, 228-b/3, 228-b/3, 229-b/5, 230-b/6, 232-b/17, 234-a/14, 236-a/4, 236-a/9, 237-a/7, 240-a/9, 241-a/17, 243-b/5, 245-a/3, 247-a/2, 247-a/13, 249-b/9, 253-b/8, 255-a/12, 259-b/15, 260-a/7, 264-a/10, 265-a/9, 266-b/2, 267-b/1, 270-a/9, 271-a/12, 274-a/8, 274-b/5, 280-a/2, 280-a/16, 280-b/5, 281-b/13, 284-a/5, 285-b/10, 286-a/7, 291-a/13, 291-a/14

gebe + (T) hamile. 28-a/13, 62-b/10, 255-a/7, 255-a/7, 255-a/10, 256-a/1, 256-a/10, 256-b/4

g.ẖātūn (T-T/A) hamile kadın.

g.ẖ.+larda 294-b/15

gebelik + (T) hamilelik. 256-a/1

gec/ç- (T) geçmek, yürümek, gidip gelmek.

g.-digi 135-a/4

g.-ecek 148-a/2

g.-emez 148-a/3

g.-erken 135-a/6

gec/ç- (T) vakit geçmek, ilerlemek.

g.-dükden 132-a/15, 256-a/8, 279-b/7

g.-enlere 145-a/3

g.-icek 298-a/15

g.-ince 145-b/4

g.-medükce 34-a/6, 150-a/8, 255-b/7, 261-b/3

g.-mek 171-a/5, 171-a/7

g.-meyen 34-a/11

g.-mez 263-a/1

g.-miş 34-a/11, 276-b/2, 281-a/8

gec- (T) boğazdan geçmek, yutmak.

g.-mezse 172-a/16, 174-a/3

gėceyle + (T) geceleyin, gece vakti. 50-a/6, 83-a/10, 199-a/2

geç- (T) içine geçmek, batmak.

g.-e 169-b/11

g.-icek 169-b/9

geç- (T) anılmak, bahsi geçmek.

g.-en 140-b/15, 251-b/17

geç- (T) yatışmak, susuzluğun geçmesi.

g.-er 105-a/9, 267-b/7

geç- (T) aşmak, ölçüyü aşmak-geçmek.

g.-meye 83-a/17

geç- (T) süzülmek, damıtılmak.

g.-üb 92-b/3

geçür- (T) süzdürmek, damıtmak, süzgeçten geçirmek.

g.-eler 116-b/12

gegir- (T) geğirmek, midede toplanan gazı sesle ağızdan çıkarmak.

g.-digi 188-a/13

g.-mek 201-a/13

gel- (T) gelmek.

g.-digi 252-a/6, 265-a/9

g.-dügi 203-b/12

g.-dükde 135-a/6, 227-a/11, 257-a/1, 285-a/4

g.-dükden 179-a/16

g.-e 231-b/9, 269-b/9

g.-ecegi 251-a/10

g.-ecek 249-a/4

g.-en 5-b/5, 50-a/17, 50-b/1, 58-a/13, 59-b/4, 78-a/6, 176-b/13, 203-b/11, 203-b/8, 254-b/11

g.-endür 48-b/5, 92-a/12, 97-a/14

g.-eniñ 203-b/10

g.-eyin 134-b/8

g.-icek 42-a/5, 240-a/7, 274-b/15

g.-ince 107-a/13, 112-a/12, 116-a/8

g.-me 135-a/7

g.-meden 165-b/12

g.-mege 256-a/9

g.-mek 135-a/17

g.-mekdür 203-b/11

g.-mekle 151-b/7

g.-mesi 140-a/16

g.-mesini 64-b/5

g.-meye 80-a/10

g.-meyen 65-b/16

g.-meyenleriñ 102-b/13

g.-mez 70-b/7, 255-a/8

g.-mezse 131-a/3

g.-mişdür 55-a/9

g.-üb 140-a/14, 171-b/8, 189-b/13, 207-a/2, 208-b/13, 231-b/17, 247-a/4, 264-b/2

g.-ür 58-a/12, 59-b/6, 59-b/6, 61-b/17, 63-a/7, 63-a/7, 63-b/4, 78-b/1, 80-a/15, 83-b/4, 84-a/3, 87-b/2, 97-b/16, 129-b/16, 131-b/12, 134-b/4, 141-b/17, 153-b/15, 176-a/2, 178-a/5, 184-a/15, 184-b/5, 199-a/3, 203-b/10, 203-b/12, 204-b/6, 208-b/15, 217-a/15, 217-a/16, 221-a/2, 229-b/13, 237-

a/11, 237-a/12, 239-a/15, 247-a/1, 247-a/1, 249-a/15, 251-b/11, 251-b/12, 251-b/12, 251-b/13, 252-b/2, 257-a/16, 261-b/17, 262-b/13, 262-b/13, 265-a/12

gel- (T) akmak.

g.-ürse 199-b/4

gel- (T) ortaya çıkmak, oluşmak.

g.-di 27-a/6, 30-b/5, 271-a/8

g.-e 31-a/10, 35-a/17

g.-icek 34-a/9

g.-meden 11-a/3

g.-meye 15-a/8

g.-üb 21-b/11

g.-ür 14-a/2, 19-b/5, 19-b/8, 20-a/4, 21-a/3, 21-a/4, 22-a/6, 23-a/9, 25-a/13, 25-b/14, 32-a/3

g.-ürse 40-b/17, 41-b/17, 217-b/17

gel- (T) çıkmak, yüzeye çıkmak.

g.-üb 17-b/6

g.-ürse 284-b/1

gelincik + (T) gelincik çiçegi, numan çiçeği, Girit şakayığı.

g.çiçegi (T-T) gelincik çiçeği. 162-a/9, 175-a/8, 178-b/11

g.ç.+ni 288-b/1

gemi + (T) gemi, taşıma aracı. 18-b/2

g.+leri 63-b/4

genc + (T) genç, yaşı küçük olan (insan için). 98-a/15, 252-a/4

genc + (T) genç, yaşı küçük olan (hayvan için). 13-b/2, 58-a/16

geñiş + (T) geniş, dar olmayan. 28-b/12, 185-b/10

geñ(i)z + (T) ağız ve burun boşluğunun arka bölümü.

g.+ine şıcra- (T-T) genize içecek veya yiyecek sıçraması.

g.+ine ş.-dı 185-b/7

gerçek + (T) doğru, dürüst, hakiki. 148-a/14

gerçi + (F) her ne kadar; ise de. 11-b/4

gerdūn-raḫş + (F-F) göşterişli, parlak felek, dünya, devir. 4-a/1

gerek + (T) kelimeleri, kelime öbeklerini, görevdeş öğeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme gibi anlamlar katarak bağlar. 54-b/14, 54-b/14, 54-b/14, 54-b/15, 54-b/15, 60-a/8, 60-a/9, 109-b/5, 109-b/5, 204-a/13, 204-a/14, 204-a/14, 213-b/6, 213-b/7

gerek + (T) bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu (şey), lāzım. 8-a/2, 8-b/3, 8-b/17, 9-a/14, 12-b/1, 12-b/9, 13-a/17, 13-b/9, 13-b/10, 13-b/13, 13-b/14, 14-a/7, 14-a/9, 15-a/16, 15-b/16, 16-a/5, 16-a/9, 19-a/4, 26-a/4, 27-b/17, 29-a/10, 33-a/5, 33-b/12, 34-a/8, 34-b/9, 34-b/16, 34-b/16, 35-a/5, 35-a/6, 37-b/5, 39-a/11, 39-b/12, 40-a/12, 43-a/2, 80-a/15, 88-b/11, 105-b/12, 128-a/2, 130-b/2, 132-a/12, 135-b/12, 137-a/16, 144-a/4, 150-b/15, 154-a/10, 159-a/14, 159-a/17, 159-b/1, 159-b/9, 165-b/12, 165-b/13, 171-a/4, 171-a/5, 172-a/3, 172-a/4, 172-a/8, 173-a/5, 177-a/13, 198-b/8, 198-b/8, 203-a/15, 210-a/13, 223-a/14, 223-a/15, 234-a/4, 241-b/8, 241-b/10, 247-a/14, 247-b/10, 249-a/5, 258-b/15, 259-a/7, 260-a/1, 264-b/8, 264-b/15, 266-a/11, 266-a/12, 266-a/13, 266-b/5, 267-b/11, 271-b/1, 273-b/3, 275-b/2, 276-b/4, 276-b/5, 276-b/6, 276-b/7, 279-a/9, 279-a/10, 280-b/16, 283-a/3

g.+dür 10-b/12, 17-a/4, 17-a/15, 18-b/9, 19-a/2, 32-b/8, 39-b/11, 40-a/11, 157-b/16, 201-b/4, 216-b/2, 223-a/8, 227-b/11, 235-a/17, 274-b/16, 276-b/3, 277-a/3, 278-a/12, 278-b/9, 280-b/8, 289-b/15, 297-a/3, 298-b/4

gerek + (T) güçlü ihtimal.

g.+dür 215-a/1

geril- (T) gerilmek.

g.-mesi 267-b/3

g.-ür 151-a/4, 239-a/5

gerin- (T) gerinmek.

g.-mek 19-a/15, 34-b/9

getür- (T) kıvam vermek, kıvama getirmek.

g.-e 110-a/12

g.-eler 107-b/4, 107-b/13, 108-a/8, 108-a/14, 108-b/5, 108-b/12, 109-a/2, 109-b/3, 109-b/14, 110-b/2, 136-a/16, 149-a/1, 281-b/8

g.-üb 114-a/10

getür- (T) belirli bir ölçüye ulaştırmak.

g.-ecek 291-a/7

getür- (T) getirmek, taşımak, yanında bulundurmak.

g.-diler 44-b/9

g.-eler 252-a/11

g.-iñ 134-b/11

g.-meye 39-b/7

g.-mişlerdür 55-a/8

g.-üb 131-b/4

g.-ür 63-b/4, 63-b/5, 232-a/1

g.-ürler 58-a/8, 134-b/11, 138-a/5, 142-b/6, 252-b/7

getür- (T) bir şeyin oluşumuna sebep olmak (ter, kan, uyku getirmek gibi).

g.-mek 150-b/9

g.-üb 65-b/17, 295-a/6

g.-ür 17-a/7, 20-a/3, 13-a/2, 13-b/13, 14-b/2, 17-a/3, 18-a/5, 18-b/12, 18-b/14, 24-b/11, 27-a/17, 28-b/4, 29-a/1, 47-a/1, 61-a/4, 69-a/16, 83-a/13, 86-b/3, 86-b/11, 96-a/5, 110-a/13, 133-a/11, 142-b/13

getür- (T) ılımlı, dengeli yapmak.

g.-mekdür 235-b/10

getür- (T) yanaştırmak, yaklaştırmak.

g.-mez 134-b/16

g.-üb 214-a/16

gevşed- (T) gevşetmek, gevşemesini sağlamak.

g.-ür 21-b/1

gevşek + (T) gevşek, güçsüz. 8-b/16, 14-a/3, 14-b/4, 18-a/5, 24-a/14, 33-b/11, 47-a/4, 52-b/9, 88-b/9, 95-a/4, 96-a/5, 182-a/3, 265-a/4

gevşek gevşek + (T) yavaş yavaş, güçsüzce. 239-a/8

gevşeklik + (T) güçsüzlük. 153-b/14

gėydür- (T) giydirmek.

g.-üb 26-b/6

geyig/k + (T) geyik.

g.boynuzı (T-T) geyiğin boynuzu. 182-a/10, 191-a/15, 192-b/2, 200-b/1, 278-a/3

g.b.+ndan 211-b/8

g.b.+nı 284-b/8

g.b.+nıñ egelenmişi (T-T-T) geyik boynuzunun törpülenmişi, toz haline getirilmiş şekli. 216-b/4

g.eti (T-T) geyik eti. 13-a/14

g.zekeri (T-A) geyiğin erkeklik organı.

g.z.+ni 300-a/2

g.+iñ 175-b/9, 252-a/11

geyir- (T) geğirmek.

g.-e 135-b/11

geyird- (T) geğirtmek.

g.-ir 102-a/9

g.-ür 85-a/8

geyirdici + (T) geğirtici.

g.+dür 77-b/7

geyrek + (T) kaburga kemiğinin alt kısmı. 199-b/15

gez- (T) gezmek, dolaşmak, yürümek.

g.-e 223-a/15

g.-en 82-b/12

g.-er 207-b/12, 209-a/1, 298-a/5

g.-meden 126-b/13, 127-b/14, 188-a/12

g.-mege 133-b/13

g.-mek 156-b/8, 216-a/8, 223-a/14

g.-mekden 221-a/16, 261-a/1

g.-mekdür 129-a/16, 250-a/16

g.-mez 207-b/11, 209-a/7, 209-a/8

gezin- (T) gezinmek.

g.-mek 12-a/11, 16-a/9

gibi + (T) gibi, benzer. 8-a/3, 8-a/4, 8-a/7, 8-a/7, 8-a/8, 8-b/9, 8-b/10, 8-b/10, 8-b/11, 8-b/14, 9-a/5, 9-a/16, 9-a/17, 9-b/1, 9-b/2, 9-b/12, 9-b/15, 10-a/1, 10-b/1, 10-b/1, 10-b/14, 10-b/14, 10-b/15, 11-b/11, 11-b/13, 11-b/6, 11-b/9, 11-b/9, 12-b/11, 12-b/12, 12-b/4, 12-b/9, 13-a/4, 13-a/4, 13-a/5, 13-a/5, 13-a/6, 14-a/14, 14-a/15, 14-a/17, 14-b/17, 15-a/1, 15-a/2,

15-a/2, 15-b/12, 17-a/10, 17-b/14, 17-b/14, 20-b/1, 20-b/2, 20-b/3, 23-a/13, 24-b/17, 25-a/10, 25-a/2, 25-a/9, 25-b/9, 27-a/14, 27-a/15, 27-a/15, 31-a/17, 31-a/6, 31-a/7, 32-a/14, 32-b/4, 34-a/8, 34-b/12, 35-b/2, 35-b/2, 35-b/2, 35-b/7, 36-a/2, 36-a/2, 36-a/2, 36-a/4, 36-a/4, 36-a/8, 36-a/9, 37-b/15, 37-b/15, 41-b/11, 41-b/5, 41-b/5, 41-b/8, 41-b/8, 41-b/9, 41-b/9, 42-a/13, 42-b/6, 42-b/6, 43-a/7, 43-a/7, 44-a/8, 51-b/10, 51-b/11, 55-a/14, 58-a/5, 60-b/6, 63-a/5, 63-b/14, 66-a/10, 66-a/9, 69-b/4, 70-a/13, 75-b/12, 75-b/13, 80-a/17, 87-a/17, 88-b/11, 91-b/11, 91-b/15, 92-b/4, 98-a/3, 98-a/4, 98-a/8, 99-a/8, 99-a/8, 100-b/16, 100-b/16, 101-b/4, 101-b/5, 101-b/5, 104-b/13, 106-b/1, 106-b/8, 107-b/16, 107-b/16, 109-a/15, 109-b/6, 109-b/6, 111-a/12, 113-b/7, 113-b/7, 116-b/14, 118-b/15, 121-a/15, 127-a/17, 127-b/1, 127-b/2, 127-b/15, 127-b/16, 127-b/17, 129-a/5, 129-b/16, 131-b/10, 131-b/11, 131-b/11, 132-b/13, 133-b/1, 133-b/1, 133-b/2, 133-b/2, 133-b/2, 134-a/11, 134-a/16, 136-b/7, 137-a/14, 137-b/5, 137-b/12, 138-b/17, 139-a/1, 139-a/2, 139-a/3, 139-a/5, 139-a/6, 139-a/14, 140-b/5, 141-b/7, 141-b/7, 141-b/8, 141-b/9, 143-a/1, 143-a/1, 143-a/14, 143-b/2, 143-b/17, 143-b/17, 144-b/13, 145-a/7, 146-b/9, 146-b/9, 147-a/10, 149-a/3, 149-a/3, 149-a/3, 149-a/3, 149-a/5, 150-b/13, 151-a/5, 155-a/17, 155-b/13, 156-a/3, 156-b/9, 156-b/10, 157-a/5, 157-b/9, 159-b/2, 162-b/6, 163-a/7, 163-a/17, 164-a/12, 166-a/12, 166-b/8, 166-b/10, 171-a/12, 171-a/12, 172-a/9, 172-a/9, 172-a/10, 173-a/17, 174-a/5, 174-a/5, 175-b/13, 176-a/9, 176-b/12, 177-b/3, 177-b/6, 177-b/16, 177-b/17, 181-b/3, 181-b/3, 181-b/4, 181-b/5, 182-b/16, 183-b/13, 183-b/17, 184-a/1, 184-a/15, 184-b/5, 186-b/2, 187-a/7, 187-a/8, 188-a/13, 188-b/1, 188-b/1, 189-a/7, 189-b/2, 189-b/3, 190-b/1, 192-a/15, 194-b/3, 196-a/7, 196-a/8, 196-a/17, 196-b/1, 198-a/16, 198-b/9, 198-b/9, 198-b/10, 200-b/11, 200-b/16, 201-a/9, 202-a/11, 202-b/3, 203-b/5, 203-b/12, 203-b/16, 204-a/4, 205-b/12, 207-b/7, 207-b/7, 207-b/9, 208-a/3, 208-a/14, 208-b/13, 209-a/5, 210-b/2, 211-a/2, 211-a/2, 211-a/3, 211-a/14, 211-b/17, 212-b/16, 212-b/17, 213-a/3, 213-a/5, 213-b/11, 214-a/7, 215-a/15, 215-a/15, 215-a/16, 215-b/12, 217-a/15, 217-b/16, 218-a/5, 219-a/1, 220-b/7, 221-a/15, 222-a/5, 222-a/5, 222-a/17, 222-b/5, 222-b/6, 223-a/16, 223-a/16, 224-a/3, 224-a/3, 224-a/4, 224-a/5, 224-b/2, 224-b/2, 224-b/5, 225-b/3, 225-b/11, 225-b/11,

226-a/4, 226-a/13, 226-b/16, 227-a/12, 227-a/12, 227-b/9, 228-a/3, 228-a/13, 228-b/2, 228-b/11, 228-b/11, 228-b/12, 229-a/7, 231-a/15, 231-a/15, 231-a/16, 232-b/11, 232-b/11, 233-a/15, 233-b/7, 233-b/7, 233-b/11, 234-a/1, 234-a/7, 234-b/9, 235-b/6, 235-b/13, 235-b/14, 236-a/5, 236-a/6, 236-b/3, 237-a/13, 237-b/8, 238-b/3, 240-a/4, 240-a/4, 240-b/1, 240-b/1, 240-b/6, 240-b/15, 240-b/15, 242-a/8, 242-a/13, 243-b/9, 243-b/11, 245-a/2, 245-a/3, 248-a/11, 248-a/12, 249-a/7, 249-b/7, 249-b/7, 250-a/12, 250-a/15, 250-a/15, 250-b/4, 251-b/11, 251-b/11, 252-a/1, 252-a/1, 252-a/2, 252-a/10, 253-a/4, 253-a/4, 254-a/8, 255-a/7, 255-a/10, 255-a/13, 255-a/13, 255-a/14, 255-b/3, 255-b/10, 256-a/6, 256-a/12, 256-a/14, 256-a/15, 256-a/15, 256-a/17, 256-b/1, 258-b/12, 258-b/12, 258-b/17, 259-a/4, 259-b/7, 259-b/8, 260-a/2, 260-b/5, 260-b/11, 260-b/12, 260-b/15, 260-b/16, 260-b/16, 261-a/8, 261-a/10, 263-a/2, 263-a/12, 263-b/3, 264-b/11, 265-a/16, 266-a/13, 266-a/14, 266-a/16, 266-b/6, 266-b/9, 267-a/15, 267-a/16, 268-a/12, 268-b/8, 269-b/4, 269-b/7, 269-b/8, 270-a/8, 271-a/5, 271-b/17, 272-a/6, 272-a/7, 273-b/2, 273-b/7, 273-b/7, 274-a/2, 274-a/14, 274-a/14, 274-a/14, 274-b/10, 274-b/13, 275-a/17, 275-b/13, 275-b/13, 276-a/1, 276-a/7, 276-a/8, 276-a/8, 276-a/9, 276-a/10, 276-a/11, 276-a/13, 276-a/14, 276-a/14, 276-a/14, 276-a/15, 276-b/6, 276-b/6, 277-a/16, 277-a/17, 279-a/10, 279-a/11, 280-a/1, 280-a/1, 280-a/4, 280-a/9, 280-a/14, 280-b/10, 280-b/13, 280-b/14, 280-b/14, 280-b/14, 281-a/9, 281-a/12, 281-b/1, 281-b/13, 282-a/4, 282-a/4, 282-a/4, 282-a/12, 282-b/5, 283-a/4, 283-a/4, 283-b/8, 283-b/9, 284-a/2, 284-a/9, 284-b/4, 285-a/9, 285-b/3, 286-a/9, 286-a/9, 286-a/10, 287-a/11, 287-a/16, 287-b/17, 288-a/1, 288-b/7, 289-b/3, 289-b/4, 290-b/8, 290-b/8, 291-b/10, 292-b/3, 292-b/17, 292-b/17, 292-b/17, 293-b/9, 293-b/10, 293-b/10, 295-b/2, 295-b/14, 295-b/14, 295-b/15, 295-b/15, 298-b/1, 298-b/9, 298-b/10, 298-b/13

g.+dür 30-b/10, 36-a/12, 46-a/11, 55-a/7, 61-a/13, 72-b/7, 78-b/12, 80-b/5, 87-a/6, 89-b/12, 92-a/5, 92-b/4, 92-b/5, 98-b/11, 98-b/7, 152-b/3, 152-b/14, 160-b/13, 200-b/5, 217-a/10, 217-a/11, 217-a/11, 217-a/12, 240-a/5, 264-b/6, 272-b/10, 273-a/3, 274-a/9, 274-b/9, 274-b/11, 280-b/6, 280-b/8, 283-b/6, 283-b/8, 287-b/5, 287-b/15

g.+lerden 9-a/4

g.+lere 55-b/3, 107-b/17, 109-a/16, 115-b/12

g.+leri 14-a/9

g.+yle 10-b/2

gic + (T) geç, yavaş. 15-b/8, 46-b/4, 50-a/10, 52-a/11, 53-a/10, 53-a/17, 53-b/13, 53-b/14, 54-a/5, 54-a/7, 54-b/9, 61-b/1, 61-b/17, 61-b/8, 63-a/1, 64-b/11, 74-a/2, 74-b/2, 75-a/10, 76-a/5, 95-b/11, 145-b/17, 230-a/12, 274-b/8, 296-a/5, 300-a/13

gic gic + (T) geç geç, yavaş yavaş. 181-b/16, 181-b/17, 222-a/8, 254-b/15, 265-a/7

gice + (T) gece. 10-a/14, 79-b/1, 99-b/13, 101-a/17, 108-a/13, 108-b/10, 110-a/11, 112-a/7, 116-b/2, 125-a/15, 125-b/4, 129-b/9, 136-b/15, 139-b/13, 141-a/11, 149-b/1, 149-b/14, 188-b/6, 213-a/10, 216-b/9, 223-b/9, 268-b/3, 288-a/5, 291-b/7

g.+dür 34-a/6

g.+ler 138-b/6

g.+lerde 152-a/6, 172-a/7, 200-b/9

g.+niñ 27-a/8, 128-b/9

giceyle + (T) gece vakti, geceleyin. 65-b/16

gicik/g + (T) kaşıntı, kaşınma, bir tür uyuz hastalığı. 14-b/3, 32-b/2, 49-b/1, 115-b/11, 118-b/15, 228-a/3, 250-b/7, 279-b/10, 287-b/16, 288-b/2

g.+e 38-b/15, 39-b/2, 66-b/10, 71-b/8, 75-b/3, 75-b/6, 76-b/9, 82-b/4

g.+de 58-b/15

g.+i 29-a/14, 30-a/5, 72-b/2, 75-b/4

g.+ine 65-a/3

gici- (T) kaşınmak.

g.-mek 217-b/6

g.-mesini 73-a/10

giciş- (T) kaşınmak.

g.-ür 159-b/6, 159-b/7, 237-a/13, 288-a/2

gid- (T) gitmek, ulaşmak, geçmek, yollanmak.

g.-e 216-b/17

g.-ene 66-a/6

g.-er 78-b/1, 81-a/7, 86-a/7, 134-b/10, 261-b/17

g.-erken 18-b/2

gid- (Bkz.git-) (T) gitmek, akmak, geçmek, iyileşmek, yok olmak.

g.-e 17-b/6, 21-b/14, 231-b/9, 232-a/3, 292-a/9, 292-a/11

g.-er 19-b/9, 21-a/6, 74-b/17, 105-a/14, 129-b/16, 146-a/6, 156-a/9, 161-a/5, 164-a/4, 185-b/12, 186-a/1, 231-b/17, 232-a/5, 232-a/16, 232-b/5, 289-b/13, 292-a/7

g.-erse 51-a/1, 72-a/14

g.-ince 79-b/2, 112-a/8, 125-b/5, 136-b/15, 143-a/13, 148-b/17, 149-b/15, 155-a/15, 158-a/14, 165-a/15, 167-b/8, 172-b/3, 176-b/8

g.-üb 18-b/1, 33-a/2, 125-a/15, 126-a/4, 216-a/10

gider- (T) gidermek, yok etmek, iyileştirmek.

g.-di 244-b/11

g.-e 67-b/8, 67-b/15, 244-b/10, 244-b/14, 290-a/10, 292-a/3

g.-mede 39-a/5

g.-mekdür 135-a/3

g.-meye 84-b/4

g.-mez 71-a/8

g.-üb 68-b/2, 69-a/7, 70-b/11, 294-b/10

g.-ür 18-a/1, 24-a/16, 24-b/1, 29-a/13, 29-a/15, 29-a/16, 29-a/17, 30-a/1, 30-a/5, 38-b/6, 39-a/1, 41-a/7, 46-b/14, 47-b/2, 47-b/3, 47-b/13, 47-b/16, 47-b/17, 48-a/3, 48-a/12, 48-b/11, 49-a/14, 49-b/6, 49-b/16, 50-a/6, 50-a/15, 51-a/2, 51-b/11, 54-b/1, 55-a/2, 55-b/11, 55-b/6, 55-b/7, 56-a/16, 56-b/15, 56-b/5, 57-a/12, 57-a/7, 57-b/4, 58-a/11, 59-b/11, 60-a/12, 60-b/13, 61-b/2, 61-b/4, 62-b/13, 62-b/9, 63-a/1, 63-b/11, 63-b/13, 63-b/9, 64-b/12, 64-b/6, 65-a/2, 65-a/4, 65-a/8, 66-a/4, 66-b/5, 67-a/3, 67-b/1, 68-a/3, 68-a/5, 68-b/13, 68-b/7, 69-a/11, 69-a/11, 69-a/17, 69-b/12, 70-a/4, 70-b/11, 70-b/14, 70-b/17, 71-a/1, 71-a/13, 71-a/8, 71-b/15, 72-a/1, 72-b/15, 72-b/2, 74-b/14, 75-a/3, 75-a/5, 75-b/2, 75-b/4, 76-a/10, 76-a/16, 76-a/17, 76-a/2, 76-b/12, 76-b/14, 76-b/8, 77-b/17, 77-b/17, 78-a/12, 78-a/8, 79-a/10, 80-a/3, 80-b/10, 80-b/8, 81-a/17, 81-b/3, 81-b/4, 82-a/11, 82-a/3, 82-a/8, 83-a/4, 83-b/14, 84-b/7, 85-b/2, 87-a/10, 87-a/2, 87-b/1, 87-b/17, 87-b/2, 87-b/4, 88-a/12, 88-a/3, 89-b/11, 89-b/2, 90-a/13, 90-a/9, 90-b/14, 90-b/15, 90-b/17, 90-b/6, 91-a/11, 91-a/13, 91-a/15, 91-a/2, 92-

b/16, 93-a/15, 93-a/9, 93-b/17, 94-a/11, 94-a/13, 94-b/3, 95-a/11, 95-a/2, 95-a/7, 96-a/11, 96-a/6, 96-a/6, 96-a/7, 96-b/15, 96-b/3, 97-a/1, 97-a/8, 97-a/11, 97-b/3, 97-b/5, 99-b/2, 99-b/6, 100-a/5, 100-a/9, 100-b/1, 100-b/9, 101-a/8, 101-a/14, 101-b/9, 102-b/11, 103-a/3, 103-b/11, 103-b/11, 103-b/16, 104-a/6, 104-a/13, 104-b/4, 104-b/5, 105-b/7, 105-b/17, 110-b/7, 111-b/3, 114-b/14, 115-a/4, 120-b/14, 128-a/4, 106-a/6, 155-b/15, 158-a/1, 158-a/3, 158-b/17, 159-b/17, 167-b/17, 193-a/1, 193-b/12, 218-b/9, 218-b/12, 219-a/2, 219-a/8, 219-a/10, 219-a/13, 219-a/14, 229-a/17, 229-b/17, 230-a/8, 230-a/12, 231-b/12, 231-b/14, 232-b/1, 232-b/9, 242-a/15, 290-a/12, 292-a/4, 299-a/9, 299-a/10, 299-a/11, 299-a/17, 299-b/14, 299-b/15, 299-b/17, 300-a/2

giderek + (T) zamanla, yavaş yavaş, derece derece, gittikçe, tedricen. 138-a/17, 201-a/6, 238-b/10

giderici + (T) giderici, iyileştirici, bertaraf edici. 242-b/13

gir- (T) girmek.

g.-di 216-a/9

g.-digi 216-a/1

g.-digini 216-a/6

g.-dükde 215-b/16, 215-b/7

g.-e 28-b/15, 40-b/10

g.-eler 9-b/3, 30-a/14, 40-a/17, 169-b/6

g.-en 30-a/14, 215-b/9

g.-er 195-b/14

g.-mede 215-b/6

g.-meden 41-b/15, 247-a/3

g.-mek 29-b/9, 29-b/12, 29-b/14, 29-b/15, 29-b/17, 30-a/10, 36-b/10, 41-b/12, 41-b/14, 41-b/15, 195-a/11, 213-a/9

g.-mekden 277-a/15

g.-memek 29-a/10

g.-meniñ 28-b/11, 30-a/13

g.-meye 28-b/16, 214-a/16

g.-meyeler 11-a/2, 29-a/4, 30-b/1, 40-b/10, 42-b/17

g.-se 30-b/2

g.-üb 79-b/8, 80-b/13, 151-b/1, 205-b/7, 212-a/8, 214-a/17, 232-a/13, 239-b/2, 239-b/14, 239-b/15

Girid + (Fr.) Girit Adası.

G.Cezīresi (Fr.-A) Girit Adası.

G.C.+'nde 48-b/3

G.eftīmūnı (Fr.-Y) Girit serendi, küşutası, kılotu, gelin saçı. 229-b/2

girü + (T) geriye doğru. 206-b/15

gitdükce + (T) zaman ilerledikçe, gitgide, giderek. 179-a/8, 185-b/10, 271-a/12, 284-a/12

git- (Bkz.gid-) (T) iyileşmek, yok olmak, geçmek.

g.-dükden 243-a/1

g.-memiş 148-b/1

g.-mez 178-b/4, 178-b/17, 235-b/7, 262-a/1, 266-a/10

g.-mezse 190-b/13, 248-b/10, 288-a/14

g.-se 25-b/10

git- (T) gitmek, yürümek, varmak.

g.-mek 135-a/10

git- (T) ayrılmak, çekilmek.

g.-mez 237-a/14

giy- (T) giymek.

g.-dügi 235-b/1

g.-eler 79-b/7

g.-mege 49-b/1, 49-b/3

g.-megi 103-a/16

g.-mek 20-b/4, 20-b/5, 20-b/8, 43-a/2, 43-a/2, 49-a/16, 64-a/9, 64-a/10

g.-se 235-b/3

g.-seler 74-b/6

gizlice + (T) gizlice, gizli olarak. 227-a/1

göbek/g + (T) göbek; insan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk. 39-a/1, 100-a/11, 100-b/7, 207-b/2, 207-b/4, 208-a/12, 209-a/1, 212-a/3, 226-a/14, 243-b/5, 243-b/6

g.+e 206-b/13, 206-b/16, 207-a/4, 214-b/9

g.+i 26-a/17, 41-a/12, 64-b/15, 75-b/11, 194-b/14, 207-b/4, 207-b/10, 208-a/14, 208-b/3, 214-b/6, 248-a/4

g.+i düş- (Bkz.g.düş-, g.düşmesi) (T-T) göbek düşmesi, göbeğe yakın yerde su ile gazın sıkışıp kalması olayı.

g.+i d.-miş 206-b/14, 207-a/6

g.+inden 206-b/17

g.+ine 214-b/10, 214-b/12

g.+ini 138-a/12, 207-a/5

g.+ini kes- (T-T) çocuğun göbeğiyle etene arasındaki damar örgüsünü kesmek.

g.+ini k.-erler 207-a/2

g.+iniñ 208-a/11

g.+iyle 91-a/6

g.bur- (T-T) göbek ağrımak, sancımak.

g.b.-ar 201-a/12

g.b.-mada 207-b/12

g.burusı (T-T) göbek sancısı. 65-a/12, 195-a/13, 201-a/15, 207-b/9, 274-b/5

g.b.+n 102-a/6

g.b.+na 48-a/2, 64-b/4

g.b.+ndan 41-a/16

g.b.+nı 72-b/13, 76-b/12, 85-b/10, 86-a/1

g.düş- (Bkz.g.+i düş-, g.düşmesi) (T-T) göbek düşmesi.

g.d.-mede 207-b/11, 207-b/14

g.d.-mek 206-b/12

g.düşmesi (Bkz.g.+i düş-, g.düş-) (T-T) suḳūṭu'ṣ-sere, göbek düşmesi. 206-b/9

g.d.+yle 207-b/10

g.+lerine 26-b/8

gög(ü)s + (T) göğüs, vücudun boyunla karın arasında bulunan ve yürek, akciğer gibi organları içine alan bölümü, sine. 27-b/13, 38-b/6, 61-a/4, 84-a/17, 118-b/1, 177-b/2, 181-a/4

g.ağrıları (T-T) göğüs ağrısı, göğüs ağrıları.

g.a.+na 82-a/14

g.ağrısı (T-T) göğüs ağrısı.

g.a.+n 87-a/10

g.a.+na 48-a/2, 88-b/16

g.a.+nı 55-b/16, 72-b/14

g.marazları (T-A) göğüs hastalıkları.

g.m.+na 36-a/1, 120-a/11

g.sıkleti (T-A) göğüs sıkışması, daralması.

g.s.+n 45-b/11

g.+e 38-b/1, 44-b/17, 48-a/8, 51-a/16, 52-a/13, 52-b/3, 60-a/9, 65-b/5, 82-a/15, 94-b/12, 178-a/6, 178-a/8

g.+de 48-a/15, 57-b/6, 87-b/16, 96-b/9, 121-a/15, 123-b/1

g.+den 67-a/15, 78-a/6, 119-a/3

g.+i 48-a/10, 52-b/9, 65-a/7, 76-a/1, 76-a/10, 85-a/12, 105-b/1, 108-b/6, 108-b/12, 109-b/16, 123-b/7

g.+i ağrı- (T-T) göğüs ağrıması. 274-b/5

g.+i a.-mak 274-b/5

g.+iñ 71-a/12, 71-b/17, 76-b/14, 105-b/2, 177-b/8, 177-b/9, 178-b/6

g.+inde 99-b/17, 102-b/12

g.+ine 176-a/10

g.+ini 175-b/3, 184-b/8

gök + (T) gökyüzü. 133-b/12

gök/g + (T) mavi renk. 104-b/13, 274-b/8, 276-a/12, 276-a/17

g.+e 51-a/17

g.bez (T-A/T) mavi bez. 251-b/6

gök sūsen (T-F) mavi zambak. 229-a/6

g.s.dibi (T-F-T) mavi zambak kökü. 123-a/4, 123-a/16, 233-b/16

g.s.d.+nden 230-a/8

g.s.köki (T-F-T) mavi zambak kökü. 119-a/6, 123-a/11, 124-a/1, 146-b/13, 149-b/12, 155-a/13, 168-a/3, 169-a/9, 175-a/7, 176-b/6, 177-a/2, 238-a/10, 250-a/1, 287-b/6

g.s.k.+yle 26-b/4

g.s.yağı (T-F-T) mavi zambak yağı. 224-a/16

gök yāḳūt + (T-A) mavi yakut. 111-a/7, 113-a/11, 113-b/10, 161-a/14, 256-b/9

gökcek + (T) güzel, hoş. 30-a/12, 51-b/16, 60-a/12, 68-b/16, 76-b/15, 92-b/17, 294-b/11, 295-a/5, 295-a/6, 295-a/14

göklüg + (T) mavilik.

g.+e 284-a/11

gölge + (T) gölge.

g.+de 101-b/1

gömlek + (T) gömlek. 49-b/3

gönder- (T) göndermek, yollamak.

g.-en 77-a/6

göndür- (T) göndermek, yollamak, sevk etmek.

g.-üb 285-a/1

gön̄(ü)l + (T) gönül, yürek, mide.

g.bulandurıcı (T-T) mide bulandırıcı. 86-b/10

g.bulan- (T-T) mide bulanmak.

g.b.-maḳ 250-b/3

g.dön- (T-T) mide bulanmak.

g.d.-mek 13-b/12, 248-a/5

g.d.+i 98-b/5, 103-a/11

g.dönmesi (T-T) mide bulanmak.

g.d.+ni 46-b/16, 102-a/9

g.+i ṣıḳıl- (T-T) gönül sıkılması, iç daralması.

g.+i ṣ.-maḳdur 135-b/11

g.+e 93-a/1

gör- (T) görmek.

g.-di 89-a/14

g.-diler 173-a/3, 190-a/9, 195-a/15, 275-a/3

g.-dim 148-a/7

g.-dük 33-a/1, 58-b/7, 80-a/17, 145-a/14, 148-a/14, 216-a/6, 234-b/12, 252-b/8

g.-düm 171-b/6, 171-b/12, 244-a/15

görin- (Bkz.görün-) (T) görünmek.

g.-ür 105-a/3

görül- (T) görülmek, rastlanmak, olağan olan.

g.-memişdür 105-a/5

görün- (Bkz.görin-) (T) görünmek.

g.-e 81-a/1, 95-b/13

göster- (T) göstermek.

g.-mezler 216-a/13

g.-ür 52-a/15, 52-b/1, 52-b/1

g.-ürler 216-a/14

götürd- (T) taşıtmak, üzerinde bulundurtmak.

g.-eler 144-b/16

götürd- (T) fitil yapmak.

g.-eler 26-b/4

götür- (T) taşımak, üzerinde bulundurmak.

g.-e 232-a/2, 244-b/4, 297-a/2

g.-eler 70-b/9, 257-a/7, 277-b/6

g.-en 57-b/11, 70-b/6, 83-b/9, 83-b/11, 105-a/2, 105-a/11, 105-a/15

g.-mek 49-b/7, 83-b/5, 97-a/16, 141-b/4, 144-b/6, 152-a/4, 165-b/14, 173-b/15, 244-b/5, 277-b/13, 277-b/15

g.-mesi 82-b/5, 86-a/5

g.-se 70-b/1, 80-a/9, 81-a/1, 82-b/13, 95-b/13, 97-a/15, 235-b/1

g.-seler 80-a/5

götür- (T) içeri sokmak, yerleştirmek, fitil yapmak.

g.-e 239-b/6

g.-eler 26-b/2, 215-a/11, 248-b/8, 248-b/17, 249-a/3, 250-a/1, 250-a/2, 252-a/14, 253-b/14, 254-b/10

g.-mek 252-a/15, 254-b/3, 254-b/12

g.-mekle 59-b/10, 88-a/5, 105-a/17

g.-se 106-b/1

g.-seler 60-b/4, 62-b/10, 64-b/7, 70-a/8

g.-ürlerse 100-b/12

götür- (T) götürmek, her hangi bir şey taşımak.

g.-üb 284-b/12

gövde + (T) beden, insan bedeni.

g.ṭamarı (T-T) gövde damarı, bedendeki damarlar.

g.ṭ.+ndan 127-a/17

g.+sini 8-b/3

göz + (T) göz, görme organı. 21-a/12, 38-b/4, 83-b/14, 156-b/6, 157-b/17, 158-b/3, 158-b/8, 160-a/2, 160-b/10, 161-b/7, 225-a/1

g.aġrıları (T-T) göz ağrıları.

g.a.+na 126-b/2

g.a.+nı 63-b/12, 83-b/1

g.aġrısı (T-T) göz ağrısı. 42-a/7, 152-b/17, 153-a/3

g.a.+n 91-a/2, 104-b/4

g.a.+na 27-b/13, 38-a/17, 72-a/4, 78-a/7, 84-b/1, 93-b/16, 96-a/16, 100-a/6, 114-b/13, 117-a/8, 126-a/6, 129-b/12, 156-b/2, 157-a/10, 159-a/11, 159-b/3

g.a.+nda 157-a/16

g.a.+ndan 159-b/8

g.a.+nı 65-b/6

g.a.+nıñ 73-a/9, 89-b/3, 159-b/5

g.cer(e)bi (T-A) göz kaşıntısı, göz uyuzu.

g.c.+ne 160-a/9

g.egil- (T-T) bir tür yüz felci.

g.e.-mek 109-a/15

g.ḳapaḳları (T-T) göz kapakları.

g.ḳ.+nı 131-b/14

g.ḳarar- (T-T) göz kararması, başı dönmek, hafif baygınlık geçirmek.

g.ḳ.-maḳ 52-b/17, 250-b/3

g.ḳararması (T-T) göz kararması, başı dönmek, hafif baygınlık geçirmek.

g.ḳ.+nı 97-a/2

g.maraźları (T-A) göz hastalıkları.

g.m.+na 35-b/8

g.+de 76-a/17, 76-b/3, 117-b/15, 152-b/10, 274-b/10

g.+de çiçek çık- (T-T-T) çiçek hastalığının gözde ortaya çıkması, göze sirayet etmesi.

g.+de ç.ç.-mağı 73-a/5

g.+de ḳıl bitmesi (T-T-T) kirpik dönmesi.

g.+de ḳ.b.+ni 91-b/1

g.+den 22-b/17, 23-a/4, 47-b/17, 232-b/1

g.+den aḳan yaş (T-T-T) göz yaşarması, sulanması.

g.+den a.y.+a 65-a/3

g.+den a.y.+ı 126-a/16

g.+e 27-a/16, 28-a/6, 38-a/17, 47-b/9, 47-b/16, 49-a/15, 49-b/14, 51-b/5, 51-b/8, 53-b/7, 58-a/6, 62-b/12, 68-a/11, 68-b/17, 69-b/10, 70-a/13, 70-a/14, 73-a/9, 73-b/1, 76-a/17, 78-a/12, 78-a/7, 81-b/5, 83-b/14, 93-b/16, 99-b/12, 99-b/15, 104-b/3, 128-b/9, 153-a/2, 157-b/4, 157-b/5, 157-b/11, 157-b/15, 158-a/3, 158-a/8, 158-a/11, 158-a/16, 158-b/2, 158-b/7, 158-b/12, 158-b/17, 159-b/17, 159-b/17, 160-a/2, 160-a/15, 160-a/17, 160-a/17, 160-b/4, 161-a/1, 161-a/16, 161-a/16, 161-b/5, 162-a/6, 162-a/13, 162-a/17, 163-a/10, 163-a/13, 299-a/12, 299-a/13, 299-a/14, 299-a/14, 299-a/15

g.+e aḳ düşmesi (T-T-T) gözde beyaz tabaka oluşması, bir cins katarakt.

g.+e a.d.+niñ 161-a/7

g.+e çek- (T-T) göze sürmek, sürme yapmak.

g.+e ç.-eler 161-a/12, 162-a/5

g.+e ç.-seler 50-a/5, 50-a/9, 56-a/8, 57-a/8, 58-a/5, 62-b/12, 67-a/17, 68-b/17, 69-a/13, 69-b/10, 76-b/3, 89-b/3, 91-b/1, 95-b/15, 103-a/12, 299-a/12, 299-a/15

g.+e çiçek çık- (T-T-T) çiçek hastalığının gözde kendini göstermesi.

g.+e ç.ç.-mağı 88-a/14

g.+e düşen beyāż (T-T-A) gözde beyaz tabaka oluşması.

g.+e d.b.+ı 93-b/17

g.+e inen şular (T-T-T) göz yaşarması, sulanması.

g.+e i.ş.+ı 51-a/7

g.+e inen şu (T-T-T) göz yaşarması, sulanması.

g.+e i.ş.+ya 56-a/8

g.+e i.ş.+yı 55-b/4

g.+e şu in- (T-T-T) göz yaşarması.

g.+e ş.i.-megi 126-a/11

g.+e ş.inmesi (T-T-T) göz yaşarması.

g.+e ş.i.+ne 84-b/1

g.+e ş.i.+niñ 162-a/16, 162-b/5

g.+i 20-a/14, 23-a/5, 68-a/11, 68-a/12, 91-a/2, 127-a/16, 135-b/8, 138-b/5, 159-a/14, 159-b/7, 159-b/13, 160-a/7, 160-a/8, 160-a/10, 160-b/16, 161-a/11, 162-b/6, 170-b/7, 232-b/1, 262-a/9, 298-b/1

g.+i ḳızar- (T-T) göz kızarmak.

g.+i ḳ.-maḳ 153-b/17

g.+i şiş- (T-T) göz şişmek.

g.+i ş.-mek 265-a/9

g.+i yaşar- (T-T) göz yaşarmak.

g.+i y.-maḳ 274-b/2

g.+in 131-b/13, 231-b/7

g.+iñ 20-a/11, 37-a/12, 38-a/17, 47-b/10, 49-b/15, 49-b/15, 51-b/11, 51-b/8, 57-a/4, 65-a/2, 65-a/2, 67-a/17, 69-a/14, 73-a/10, 78-a/7, 95-b/15, 127-b/1, 156-a/15, 156-b/17, 157-a/4, 157-a/5, 157-b/1, 157-b/2, 157-b/15, 158-a/2, 159-a/1, 160-a/3, 160-a/9, 160-a/14, 160-a/15, 160-b/8, 160-b/10, 160-b/11, 160-b/16, 161-b/6, 162-a/14, 162-b/8, 248-a/3, 275-a/15

g.+iñ aġı (T-T) gözün beyaz tabakası. 156-b/2

g.+iñ beyāżı (T-A) gözün ak kısmı. 230-b/8

g.+iñ bıñarı (T-T) göz pınarı, gözün burun tarafındaki ucu.

g.+iñ b.+dan 160-b/10

g.+iñ cer(e)bi (T-A) göz kaşıntısı. 160-a/1

g.+iñ c.+ne 162-a/15

g.+iñ c.+ni 159-b/17

g.+iñ ḳapaḳları (T-T) göz kapakları. 203-b/17

g.+iñ perdesi (T-F) katarakt.

g.+iñ p.+ni 50-a/6

g.+iñ uyuzı (T-T) göz kaşıntısı, göz uyuzu.

g.+iñ u.+na 126-a/11

g.+iñ yanması (T-T) göz kaşıntısı, sızısı.

g.+iñ y.+n 78-a/8

g.+ine 73-a/5, 81-a/1, 95-b/13, 105-a/3, 138-b/6, 159-a/16, 163-a/5, 275-a/14

g.+ine uyḳu gelme- (T-T-T) hiç uyuyamamak, uyku tutmamak.

g.+ine u.g.-mek 264-a/17

g.+ini 80-b/17, 95-a/15, 275-a/13

g.+iniñ 157-a/1, 159-b/7, 162-b/6, 162-b/8, 284-a/11

g.+leri 50-a/6, 70-b/8, 130-b/8, 247-a/9

g.+lerine 42-a/7, 88-a/15

g.+leriniñ göbegi (T-T) göz bebeği.

g.+leriniñ g.+ne 145-b/8

g.+iyle 23-b/9

göz ṭaşı + (T-T) mavi taş, bakır sülfat. 162-a/9

gūnā-gūn + (F) türlü türlü, çeşit çeşit. 142-b/7, 165-a/6, 180-a/16, 196-a/16

gūne + (F) türlü, gidiş, tarz, yol. 6-a/11

güc + (T) güç, zor, zahmetli. 37-b/5, 124-b/10

g.+dür 53-b/10, 56-a/5, 131-b/3, 162-b/10, 175-b/15, 217-a/7, 220-a/7, 224-b/4, 242-b/8, 245-a/7, 270-a/5, 271-a/15, 271-a/17, 273-a/2, 281-b/5, 285-a/16, 286-a/11, 287-b/1

g.+ile 44-a/2

g.+le 71-a/13, 84-a/12, 131-b/14, 170-b/1, 170-b/2, 170-b/2, 170-b/2, 175-b/12, 178-a/14, 184-a/13, 237-a/12, 247-b/15

güclük + (T) zorluk, güçlük. 12-b/7

g.çek- (T-T) zorlanmak, zahmet çekmek.

g.ç.-er 12-b/7

güç çek- (T-T) zorluk çekmemek, kolaylıkla yapabilmek.

g.ç.-meyüb 91-a/14

g.ç.-mez 22-b/9

gügercin + (T) güvercin. 12-b/10, 95-b/5, 147-b/8, 163-a/17, 222-b/7, 226-a/10

g.boḳı (Bkz.g.necāseti, g.tersi) (T-T) güvercin pisliği, gübresi.

g.b.+nı 279-b/1, 280-a/6

g.eti (T-T) güvercin eti. 13-a/14, 133-b/4, 215-a/13

g.ḳanı (T-T) güvercin kanı.

g.ḳ.+nı 161-b/5

g.kebābı (T-A) güvercin etinden yapılmış kebap. 156-a/13

g.necāseti (Bkz.g.boḳı, g.tersi) (T-A) güvercin tersi. 191-a/6

g.tersi (Bkz.g.boḳı, g.necāseti) (T-T) güvercin gübresi. 237-b/5

g.yavrısı (Bkz.g.yavrusı) (T-T) güvercin yavrusu.

g.y.+nı 95-b/8

g.yavrusı (Bkz.g.yavrısı) (T-T) güvercin yavrusu. 246-a/2, 299-a/2

g.y.+yla 17-a/16

gühercile + (F/T) tarımda gübre, hekimlikte ilaç olarak kullanılan, barut gibi patlayıcı maddeler yapımına yarayan, beyaz renkte ve ince billūrlar durumunda birleşik bir madde, potasyum nitrat.

g.+den 138-a/4

gül- (T) gülmek.

g.-megiñ 23-a/7

g.-mek 23-a/6

g.-meler 20-a/16

gül + (F) çiçek, bilinen çiçek, gül çiçeği; gül ağacı. 26-a/12, 29-b/5, 92-b/14, 109-b/10, 113-a/7, 116-a/1, 116-b/16, 118-a/1, 118-b/6, 131-a/8, 158-a/12, 158-b/10, 159-b/10, 164-a/16, 165-b/1, 167-b/2, 169-a/9, 170-a/14, 183-a/4, 183-b/1, 187-b/6, 193-a/16, 205-a/3, 220-b/7, 221-b/10, 224-a/14, 238-b/8, 264-b/13, 272-a/7, 273-b/15

g.balı (F-T) gülengübīn, bal ile yapılan gül murabbası. 132-a/8, 170-a/1, 172-b/13, 172-b/5, 173-b/5, 186-b/12, 186-b/14, 196-b/16, 197-a/12, 198-b/9, 202-a/15, 205-a/4, 211-a/7, 265-b/5, 265-b/7, 281-a/15

g.b.+dur 86-b/12

g.b.+ını 243-a/4, 249-b/17, 270-b/9

g.b.+yla 118-b/3, 275-b/4

g.b.ṣuyı (F-T-T) gülengübīn suyu. 191-a/10

g.ḳurṣı (F-A) gül ile hazırlanmış yuvarlak-yassı hap, ilaç. 266-b/6

g.ḳurusı (F-T) kurutulmuş gül. 109-a/7, 117-b/4, 120-a/16, 120-b/4, 120-b/9, 121-b/9, 122-a/3, 122-a/6, 122-b/8, 124-a/9, 154-b/17, 157-b/9, 159-a/4, 164-b/4, 165-a/13, 168-b/14, 180-b/4, 189-a/2, 190-a/13, 190-a/16, 191-b/12, 192-b/12, 194-a/4, 197-a/10, 199-b/12, 202-b/7, 228-b/16, 233-a/5, 236-a/1, 241-b/10, 243-a/2, 247-b/3, 248-b/2, 277-b/7

g.ḳ.+nı 169-b/14

g.merhemi (F-A) gül merhemi. 164-b/12, 219-b/4

g.m.+yle 219-b/15

g.sirkesi (F-F) gülden elde edilen sirke. 169-a/2, 185-a/6, 221-b/15, 224-a/14, 233-a/17, 295-a/9

g.s.+yle 184-a/7, 224-a/7

g.ṣuyı (F-T) gül suyu. 8-a/4, 10-b/17, 11-a/8, 20-b/2, 29-b/4, 60-a/5, 60-b/6, 108-b/11, 112-a/3, 131-a/7, 131-a/12, 157-b/10, 160-b/6, 161-b/2, 168-b/1, 169-a/2, 183-a/11, 185-a/6, 185-a/12, 187-b/11, 190-a/10, 233-a/15, 264-b/15, 291-b/4

g.ṣ.+na 105-b/11, 282-a/17

g.ṣ.+nda 112-a/6

g.ṣ.+nı 41-a/1, 167-a/8, 275-a/14, 294-b/11

g.ṣ.+yla 10-b/9, 11-b/13, 11-b/15, 12-a/2, 41-a/3, 58-b/11, 106-b/9, 111-a/11, 113-a/15, 114-a/10, 119-b/6, 121-a/1, 121-a/12, 124-b/8, 126-a/10, 126-b/5, 127-a/14, 129-b/8, 154-a/14, 157-b/3, 157-b/3, 157-b/5, 157-b/14, 158-a/1, 158-b/11, 160-a/16, 160-b/2, 167-a/7, 167-a/15, 169-a/11, 175-b/7, 183-b/7, 190-b/1, 190-b/4, 242-b/13, 263-b/12, 274-b/16, 276-b/7, 276-b/17, 277-a/7, 277-b/4, 277-b/10, 278-b/10, 289-a/6, 294-a/9, 294-b/12, 294-b/13, 295-a/3, 296-b/5, 297-b/12

g.şarābı (F-A) gül şarabı, şerbeti. 9-a/2

g.ş.+yla 113-a/2, 113-b/4

g.şekeri (F-F) gül ile yapılmış şeker, bir tür tatlı. 198-b/9, 225-a/14

g.şerbeti (F-A) gül şerbeti, şurubu. 198-a/2, 199-a/13, 218-a/5

g.ş.+yle 8-a/10, 98-b/3, 191-a/17, 194-a/11

g.'uṣāresi ma'cūnı (F-A-A) gülün öz suyu ile hazırlanmış macun.

g.'u.m.+dur 117-a/6

g.varağı (F-A) gül yaprağı. 120-b/17

g.yağı (F-T) gül yağı. 78-a/5, 124-a/12, 124-a/13, 124-b/6, 124-b/12, 127-a/5, 132-a/12, 146-b/6, 157-b/12, 158-b/15, 159-b/15, 163-b/11, 168-b/2, 188-b/17, 189-a/4, 190-a/14, 190-b/9, 196-b/17, 198-a/15, 202-a/12, 202-b/9, 203-a/13, 204-b/16, 205-b/8, 218-b/5, 219-b/7, 219-b/12, 224-a/12, 228-b/9, 233-a/17, 241-b/16, 242-b/14, 248-a/16, 250-a/5, 259-a/1, 259-a/5, 259-b/2, 259-b/5, 289-a/7, 293-a/12

g.y.+nı 132-b/9, 157-b/17, 259-b/5, 294-a/1

g.y.+yla 48-b/11, 57-a/17, 89-b/1, 97-b/6, 158-b/16, 184-a/7, 190-a/17, 191-b/13, 191-b/14, 200-a/14, 208-a/17, 208-b/3, 218-b/7, 228-b/17, 248-a/17, 263-b/17, 279-a/12, 289-a/5, 289-a/12, 291-a/2, 292-b/3, 292-b/14, 293-a/17, 293-b/16, 294-a/4, 296-a/12

g.+-i leymūn şarābı (F-A-A) limon çiçeği şerbeti. 23-a/13, 194-b/17, 197-b/14, 264-b/12

g.+-i mükerrer (F-A) terbiye edilmiş ve birkaç kez kaynatılmış gül tatlısı-şurubu. 8-a/14, 43-a/12, 75-b/13, 248-a/11, 293-b/7

g.+-i m.+i 172-a/11, 275-a/3, 299-a/12

g.+-i m.+le 26-a/11, 261-b/5, 263-a/7

g.+-i m.şerbeti (F-A-A) birkaç kez kaynatılmış, terbiye edilmiş gül şerbeti, şurubu. 132-b/12, 143-b/12, 165-a/2, 172-a/9, 177-b/16, 179-b/8, 188-b/1, 194-b/7, 196-b/12, 202-a/12, 207-a/14, 218-a/10, 228-b/14, 236-a/14, 240-a/11, 253-a/3, 257-b/13, 268-b/5

g.+-i m.ş.+nden 127-b/4, 211-a/11, 230-b/15

g.+-i m.ş.+ni 150-b/5, 233-a/11, 262-a/15

g.+-i m.ş.+yle 137-b/12, 139-b/14, 182-b/13, 188-b/7, 258-a/3, 264-b/10, 288-b/15

g.+-i mükerreī şarābı (F-A-A) mükerrer gül şerbeti. 224-a/2

g.+i 117-a/9

gül-be-şeker + (F) bir çeşit gül tatlısı. 9-a/1, 9-a/5, 11-b/9, 26-a/12, 75-b/12, 84-a/11, 87-a/16, 139-a/3, 141-a/16, 144-a/1, 144-a/12, 154-b/13, 164-a/8, 180-b/6, 180-b/8, 187-a/15, 191-a/17, 192-b/17, 197-a/1, 238-a/15, 244-a/10, 256-b/7, 262-b/3, 262-b/4, 277-a/10

g.+i 188-b/12

g.+ile 236-b/5

g.+le 187-a/16, 193-a/7, 193-a/10, 199-b/2, 200-a/16, 203-a/12, 213-b/1, 231-a/6, 268-b/16, 269-a/3

gül-āb + (F) gül suyu. 139-b/6, 210-b/2

g.+ı 11-a/1, 129-b/5, 232-a/17

g.+la 41-a/13, 73-a/8, 78-a/6, 81-a/9, 93-a/8, 94-b/12, 120-a/9, 164-a/11, 212-b/7

gül-nār + (F) nar çiçeği. 157-b/9, 169-b/1, 220-b/7, 236-a/2, 247-b/3

g.n. (ḳabuġı) (F-T) nar çiçeği kabuğu. 198-b/12

güldürici + (T) güldürücü. 23-a/15

gülec + (T) güleç, güler yüzlü. 138-b/5

gül-engübīn + (F-F) bal ile yapılan gül murabbası. 9-a/6

gümec + (T) ebegümeci otu.

g.şıḳındısı (T-T) ebegümeci otunun sıkılarak çıkarılmış suyu. 283-b/13

gümüş + (T) gümüş. 111-a/15, 182-b/3

g.varaḳ (T-A) gümüşün dövülmesiyle yapılmış ince yaprak. 111-a/8, 114-a/1

g.+den 112-a/14

g.+i 198-b/17

gün + (T) gün, gündüz. 11-a/8, 11-a/15, 11-b/17, 14-b/10, 14-b/11, 14-b/12, 14-b/13, 14-b/14, 14-b/15, 14-b/16, 15-a/3, 15-a/5, 15-b/16, 16-b/4, 34-a/6, 41-b/7, 41-b/12, 45-b/4, 46-a/15, 48-a/4, 48-b/9, 51-a/10, 52-b/13, 55-a/1, 56-a/13, 58-b/11, 60-a/11, 64-a/3, 65-b/13, 70-a/14, 72-b/16, 74-a/9, 77-a/2, 79-b/5, 82-b/4, 87-a/17, 89-b/4, 94-a/6, 101-a/17, 102-b/1, 104-a/14, 108-a/13, 108-b/10, 110-a/11, 112-a/7, 116-a/3, 116-b/2, 116-b/11, 124-a/4, 125-a/15, 125-b/4, 125-b/11, 128-a/10, 129-b/10, 132-b/6, 133-a/9,

133-b/14, 133-b/15, 134-a/6, 134-b/8, 136-b/14, 140-a/7, 141-a/2, 149-b/1, 149-b/13, 153-b/2, 153-b/11, 159-a/17, 163-a/3, 163-a/9, 165-a/17, 171-a/7, 176-b/11, 180-b/9, 187-b/10, 188-b/6, 194-a/17, 205-b/3, 207-a/10, 210-b/8, 214-a/11, 214-a/12, 216-b/8, 219-a/8, 219-a/11, 219-a/15, 225-a/8, 229-a/14, 229-a/15, 230-a/10, 237-b/8, 244-b/17, 247-b/8, 250-a/9, 250-a/10, 250-b/17, 251-a/11, 251-b/3, 251-b/5, 251-b/13, 255-b/17, 256-b/13, 256-b/16, 258-b/9, 261-a/13, 264-a/1, 267-a/1, 267-b/2, 267-b/2, 268-b/4, 270-a/16, 270-a/16, 274-a/6, 276-b/2, 276-b/2, 279-b/7, 285-b/7, 291-b/7, 292-a/2, 292-a/6, 296-a/8, 296-b/12, 296-b/13, 298-a/15, 298-b/15, 298-b/16

g.aşırı (Bkz.g.aşırı) (T-T) her iki günden biri, bir gün olup bir gün gün olmamak üzere. 229-b/6, 229-b/6, 264-a/16

g.aşırı (Bkz.g.aşırı) (T-T) her iki günden biri, bir gün olup bir gün gün olmamak üzere. 88-b/3, 210-b/14, 228-b/3, 237-b/17, 251-b/13, 262-b/13, 264-b/1, 286-a/8, 286-a/8

g.+de 15-b/15, 16-b/6, 16-b/7, 16-b/8, 54-b/17, 75-a/5, 124-b/17, 124-b/17, 165-a/6, 184-a/16, 203-b/12, 228-b/6, 252-b/10, 260-b/2, 270-a/17, 271-a/14, 292-a/8, 300-a/10

g.+den 33-b/8, 216-a/3, 274-b/6, 274-b/15, 298-b/16

g.+den güne (T) gün geçtikçe, gittikçe. 173-a/3

g.+e 80-b/6, 102-b/2, 207-a/10, 298-a/8

g.+i 263-b/9, 268-b/17, 269-b/8

g.+inde 29-b/5, 43-b/6, 43-b/7, 43-b/8, 102-b/2

g.+lerde 10-b/3, 12-a/2, 13-a/3, 14-b/15, 72-a/6, 98-b/16, 98-b/17, 99-b/5, 122-a/13, 289-b/15

g.+lerden 94-a/5, 153-b/11

g.+lerinde 13-b/13, 13-b/14, 16-a/4, 29-b/3, 29-b/8, 30-a/13, 42-a/3, 42-a/16, 42-b/13, 46-a/5, 53-b/4, 73-a/15, 79-a/10, 82-a/3, 85-b/14, 102-b/5, 110-b/9, 121-b/8, 127-b/14, 145-b/16, 277-b/6, 300-a/11

gündüz + (T) gündüz. 10-a/14, 24-b/9, 213-a/11

g.uykusı (T-T) gündüz uykusu. 156-a/11

g.u.+ndan 177-a/14

gündüzlerde + (T) gündüz vakti, gündüzleyin. 153-a/17

güne bakan + (T-T) ayçiçeği, günçiçeği. 292-a/4

güneş + (T) güneş. 18-a/16, 102-b/1, 289-b/15

g.şu'ā'ı (T-A) güneş ışını.

g.ş.+na 141-b/5

g.te'ŝiri (T-A) güneş etkisi ve bunun verdiği rahatsızlık.

g.t.+ni 104-b/2

g.+de 66-b/5, 117-b/7, 125-b/11, 126-b/13, 156-b/8, 163-a/10, 165-b/13, 260-b/17, 294-b/10

g.+den 127-a/3

g.+e 104-a/9, 289-b/10

güneyik + (T) hindiba, kasni, yaban marulu. 93-b/11

g.köki (T-T) hindiba kökü. 188-b/10

g.k.+niñ ḳabı (T-T-T) hindiba kökü kabuğu. 143-a/15

günlik (Bkz.günlük) + (T) kendir, günlük ağacı ve bu ağaçtan çıkarılan zamk, bir çeşit ağaç sakızı. 95-a/4

günlük/g (Bkz.günlik) (T) kendir, günlük ağacı ve bu ağaçtan çıkarılan zamk, bir cins ağaç sakızı. 119-b/14, 120-a/6, 121-b/2, 122-b/7, 124-a/15, 124-b/4, 125-a/4, 126-a/9, 126-a/16, 128-a/7, 128-a/15, 155-a/1, 159-a/8, 164-b/7, 166-b/3, 169-b/1, 174-b/5, 191-a/14, 193-a/7, 197-b/8, 198-a/15, 205-b/12, 206-a/4, 206-b/1, 218-a/13, 219-b/9, 220-a/1, 220-a/13, 220-b/7, 220-b/10, 227-a/5, 240-b/4, 240-b/17, 241-a/8, 241-a/11, 244-a/1, 247-a/13, 250-a/7, 281-a/14, 291-b/9, 292-b/17, 293-a/6, 293-a/10, 293-a/12, 293-a/15, 293-b/5, 294-a/8

g.+i 160-b/17

gürle- (T) gürlemek; kulak gürlemek, kulak çınlamak.

g.-r 129-a/17

gürülde- (T) gürüldemek; bağırsak gürüldemek.

g.-r 208-a/1

gürüldi (Bkz.gürüldü) + (T) gürültü; kulak gürültüsü, çınlaması. 153-a/4

gürüldü (Bkz.gürüldi) + (T) gürültü; kulak gürültüsü, çınlaması.

g.+si 163-b/13

gürüldü + (T) bağırsak, mide gazı gürültüsü. 186-b/9

g.+si 24-b/5

güz + (T) güz mevsimi, sonbahar. 10-a/9, 13-a/17, 43-a/12

güzel + (T) güzel, iyi, hoş. 14-a/4, 17-b/16, 20-a/12, 20-a/15, 20-a/16, 22-a/12, 23-a/15, 23-b/2, 25-a/3, 25-a/5, 28-b/4, 29-a/8, 30-a/12, 40-b/12, 45-b/10, 45-b/15, 45-b/16, 46-a/12, 46-b/13, 46-b/13, 50-a/11, 52-b/1, 53-a/15, 59-b/5, 61-a/3, 61-b/16, 62-b/8, 64-a/2, 65-a/14, 67-a/5, 67-b/4, 72-b/6, 74-a/14, 76-b/17, 77-b/10, 78-b/13, 78-b/8, 81-b/8, 82-a/13, 83-b/15, 85-a/8, 85-b/13, 86-a/5, 86-b/9, 87-b/3, 89-a/10, 89-b/7, 91-a/8, 93-a/14, 94-a/15, 96-b/13, 97-b/1, 97-b/2, 98-b/5, 99-a/16, 99-b/6, 103-a/4, 104-a/1, 104-a/10, 104-a/17, 106-b/8, 117-a/3, 134-a/3, 137-b/2, 137-b/2, 138-a/16, 169-a/7, 184-a/2, 187-a/13, 188-b/8, 200-a/10, 210-a/11, 256-a/17, 256-b/3, 276-b/1, 277-a/16, 295-a/2

g.yüzlü (T-T) güzel çehreli, yüzü güzel olan. 256-b/3

g.+dür 46-a/12, 46-a/14, 53-b/9, 67-a/5, 168-a/2, 203-a/12, 223-a/7

güzellig/k + (T) güzellik, hoşluk.

g.+ini 138-a/16

Ġ

ġāfiş + (A) koyun otu, kuzu pıtrağı, egir otu. 84-b/16, 101-b/6, 109-a/9, 120-b/10, 120-b/16, 121-a/5, 122-a/17, 222-b/3, 229-a/15, 241-a/7

ġ.ḳurşı (A-A) koyun otu hapı. 222-a/12, 266-b/6

ġ.ṣuyı (A-T) koyun otu suyu. 120-b/4

ġ.ṣ.+yla 203-a/16, 223-a/10, 225-b/12

ġ.şerbeti (A-A) koyun otu şerbeti, şurubu. 223-a/1

ġ.+i 173-b/6, 191-a/10, 220-a/9, 243-b/2, 294-a/17

ġaiyye + (A) amaç, hedef, gaye. 2-a/14

ġalebe + (A) üstünlük, çokluk, fazlalık. 8-a/12, 17-b/9, 134-b/12, 135-b/12, 245-b/4, 298-b/2

ġ.+sinden 245-b/3

ġ.+sini 47-a/10, 82-a/13

ġ.+siniñ 127-a/15, 128-b/10, 146-a/12

ġalaṭ + (A) yanlış. 211-b/14

ġ.+a düş- (A-T) yanlışa, yanılgıya düşmek.

ġ.+a d.-meye 32-b/16

Ġalaṭa + ( ) İstanbul'da Galata Kulesi ve Galata Köprüsünün bulunduğu semt.

Ġ.'+da 239-a/15, 252-b/7

ġaleyān + (A) kaynama, coşma. 16-b/14, 82-a/6

ġ.+ından 274-b/1

ġ.+ını 11-a/11, 165-a/8, 273-b/6

ġālib + (A) üstün olan, daha etkili olan. 8-b/14, 19-b/6, 21-a/3, 25-a/15, 35-a/14, 42-b/11, 42-b/12, 43-a/3, 43-a/13, 43-b/2, 57-b/11, 130-a/2, 131-b/14, 133-b/1, 140-b/13, 143-b/5, 143-b/7, 172-a/11, 172-a/13, 174-a/2, 182-b/12, 182-b/13, 182-b/15, 182-b/16, 189-b/10, 233-a/11

ġ.+dür 188-a/8

ġalīẓ + (A) yoğun, kalın, yapışık. 22-b/10, 85-a/8, 97-a/6, 135-b/17, 158-b/9, 171-a/11, 177-b/17, 186-b/16, 258-b/10, 258-b/12, 262-b/11, 263-a/17, 265-a/4, 267-b/5, 282-a/12, 287-a/6, 288-a/11

ġ.bağırsaḳ (A-T) yoğun, dolu bağırsak.

ġ.b.+larıñ 195-b/11

ġ.balġam (A-Y/A) yoğun, kötü, yapışık balgam. 36-b/11, 65-a/15, 193-a/6, 257-b/15

ġ.b.+dan 76-b/11, 282-b/6

ġ.b.+ı 69-a/8, 116-a/15, 117-b/1, 123-a/2, 155-a/9

ġ.b.+ıñ 268-a/8

ġ.b.+la 290-a/2

ġ.b.+ları 86-b/14, 119-a/3

ġ.demevī ḫılṭ (A-A-A) yoğun, kanlı unsur.

ġ.d.ḫ.+dan 140-b/1

ġ.ḫılṭ (A-A) yoğun, kalın, kötü öğe. 245-a/2

ġ.ḫ.+dan 83-a/3, 249-a/12

ġ.ḫ.+dur 175-b/15, 227-b/13

ġ.ḫ.+ıla 171-a/11

ġ.ḫ.+lardan 176-a/8

ġ.ḫ.+ları 55-a/17, 68-b/1, 73-a/15, 79-a/3, 84-b/6, 86-b/10, 96-b/15, 97-b/2, 107-a/14, 118-a/10, 144-a/3

ġ.ġıdā (Bkz.ġ.ṭa'ām, ġ.yimek) (A-A) yoğunluğu olan besin.

ġ.ġ.+lar 66-a/16

ġ.ġ.+lardan 228-a/12

ġ.ḳan (A-T) yoğun, kötü kan. 81-a/3, 87-a/7

ġ.ḳ.+dan 280-b/11

ġ.ḳ.+ıñ 36-b/4

ġ.mādde (A-A) yoğun öğe.

ġ.m.+lerden 21-a/6

ġ.nāzile (A-A) inme, bir cins felç.

ġ.n.+lere 49-a/9

ġ.sevdā (A-A) kalın, yoğun sevda unsuru. 31-b/7

ġ.ṭa'ām (Bkz.ġ.ġıdā, ġ.yimek) (A-A) yoğunluğu olan yiyecekler. 294-a/14

ġ.ṭ.+lar 234-a/6

ġ.ṭ.+lardan 35-a/7, 223-a/15, 224-b/1, 234-a/13

ġ.yėl (Bkz.ġ.yil) (A-T) yoğun, kötü gaz.

ġ.y.+den 208-b/11

ġ.y.+dür 243-b/7

ġ.y.+ler 41-b/2

ġ.y.+leri 38-b/17, 55-b/13, 68-a/12, 69-a/9, 82-a/1, 105-b/9, 114-a/12, 118-b/5

ġ.yil (Bkz.ġ.yėl) (A-T) yoğun, kötü gaz.

ġ.y.+den 239-b/12

ġ.yimek (Bkz.ġ.ġıdā, ġ.ṭa'ām) (A-T) yoğunluğu olan yiyecek.

ġ.y.+ler 283-a/15

ġ.+dür 52-a/9, 52-a/11, 53-b/13, 64-b/11, 74-a/2, 75-b/8, 77-a/8, 95-b/16

ġ.+ü'd-dem (A-A) kan yoğunluğu. 38-a/2

ġ.+i 14-a/7

ġ.+inden 15-a/12

ġalīẓet + (A) yoğunluk, kalınlık, sertlik. 264-b/5

ġam(m) + (A) gam, tasa, kaygı, dert, keder. 22-a/15, 23-b/1, 41-b/5, 181-b/15, 250-a/13, 254-a/7, 290-a/4, 297-a/13

ġ.çek- (A-T) tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.

ġ.ç.-mek 256-a/11

ġ.+dan 180-b/16, 240-b/9, 261-a/7, 270-b/17

ġ.+ı 49-b/5, 97-b/3

ġam u ġuṣṣa + (A- A) hüzün, tasa ve keder.

ġ.u.ġ.+dan 11-a/3

ġarāyib + (A) tuhaf, şaşılacak şeyler. 187-b/1

ġaraż + (A) maksat, istek, hedef, gaye. 273-a/5

ġarġara + (T) yutmadan, su veya başka bir sıvı ile boğazı çalkalama işi. 54-b/2, 61-a/12, 81-b/12, 155-b/8, 169-a/15, 169-a/16, 169-a/16, 169-b/15, 169-b/16, 170-a/2, 170-a/15, 170-a/16, 170-a/16, 172-b/7, 172-b/8, 172-b/13, 172-b/14, 172-b/14, 173-a/1, 173-a/3, 173-a/4, 173-a/14, 173-b/4, 173-b/6, 173-b/6, 173-b/7, 200-b/13, 200-b/15, 275-b/4

ġ.+lar 166-b/11

ġ.+lardan 172-b/6

ġ.+yı 173-a/5, 173-a/12

ġarīb + (A) şaşılacak, tuhaf şey, bambaşka. 12-a/4, 23-a/8, 23-a/15, 238-b/1, 244-a/16, 260-a/13, 270-b/15

ġ.+dür 219-a/12

ġārīḳūn + (Y/A) katran köpüğü, çayır mantarı, ağaç mantarı. 84-b/5, 109-b/10, 115-b/15, 118-a/7, 118-b/2, 119-a/5, 119-b/9, 120-a/15, 128-a/13, 132-

a/4, 132-a/10, 133-b/2, 136-b/3, 137-a/6, 139-b/10, 141-a/5, 146-b/3, 146-b/16, 149-a/9, 176-b/15, 197-a/9, 226-a/4, 226-a/16, 229-b/10, 251-a/2, 251-a/7, 262-a/16, 263-b/3, 268-b/12, 269-a/12, 270-b/4, 277-a/8, 288-b/10, 289-b/3

ġ.ḥabbı (Bkz.ḥabb-ı ġārīḳūn, ḥabbü'l-ġārīḳūn) (Y/A-A) müshil olarak kullanılan bir çeşit sürdürücü, katran köpüğü hapı. 143-b/4, 149-a/5, 155-a/17, 176-a/9, 176-b/12, 242-a/8

ġ.+ı 172-a/14, 192-a/6

ġ.+la 182-b/15, 224-a/5, 227-a/2, 266-a/7, 282-a/13, 297-a/8

ġarḳ + (A) suya batma. 105-a/4, 105-a/5

ġarḳa-i baḥr-ı ma'rifet + (A-A-A) hüner denizinde boğulma.

ġ.+-i b.+-ı m.+i 2-b/5

ġaşeyān + (A) kusma, kayetme, bulantı. 13-b/12

ġasl + (A) yıkama, temizleme. 60-a/10

ġassāl + (A) yıkayıcı, temizleyici. 202-a/10

ġaşeyān + (A) gevşeme, kendinden geçme. 28-b/17, 34-b/9, 34-b/13, 40-b/16, 41-a/6, 83-a/13, 86-b/11, 96-a/5, 255-a/8, 256-a/5, 263-a/5, 265-b/12

ġ.+ı 60-b/13, 71-b/15, 76-b/10, 87-b/14, 91-a/12, 97-a/2, 97-b/11

ġaşy + (A) kendinden geçme, bayılma, bir çeşit kalp hastalığı. 185-a/2

ġ.+dur 185-a/3

ġ.+iñ 185-a/9, 185-a/10

ġavālī' + (A) güzel kokular. 2-a/13

ġavr + (A) esas, dip, derinlik (uç noktalar). 38-a/5

ġ.+ına 79-a/15

ġavtāġanyā + ( ) bir tür sarı zamk. 84-a/1

ġāyet + (A) son derece, çok fazla, oldukça. 9-a/9, 13-b/16, 21-a/10, 23-b/4, 41-b/3, 41-b/17, 49-b/14, 49-b/17, 50-a/4, 50-a/9, 50-a/15, 56-a/8, 60-b/12, 61-a/4, 62-b/16, 63-b/14, 63-b/15, 63-b/9, 64-a/10, 66-a/8, 66-a/8, 67-a/16, 67-a/8, 67-a/9, 67-b/11, 73-b/11, 74-a/12, 80-b/14, 85-a/17, 85-b/7, 90-b/10, 90-b/5, 93-b/3, 93-b/6, 94-b/14, 95-b/14, 95-b/6, 96-b/6, 97-a/4, 98-b/6, 101-b/15, 102-b/13, 105-a/8, 110-b/12, 110-b/13, 111-b/8, 114-

a/14, 121-a/3, 127-a/5, 127-a/10, 128-a/4, 128-b/12, 128-b/17, 129-a/5, 129-a/7, 130-a/7, 134-a/10, 134-a/7, 136-b/8, 137-a/12, 137-b/12, 138-a/2, 138-a/3, 138-a/7, 139-b/13, 140-a/2, 142-b/5, 143-b/6, 147-a/11, 147-a/17, 147-b/6, 149-a/3, 149-a/8, 150-a/11, 150-a/12, 150-a/16, 151-b/10, 152-a/1, 152-a/16, 152-b/5, 153-a/15, 154-a/15, 154-a/17, 154-b/14, 154-b/15, 155-a/9, 155-b/5, 155-b/8, 155-b/10, 157-a/10, 158-b/2, 158-b/8, 159-a/3, 159-a/12, 159-a/13, 159-b/14, 160-a/1, 161-a/2, 161-a/5, 161-a/13, 161-b/6, 162-a/6, 162-a/6, 162-b/14, 163-a/11, 164-a/6, 164-b/5, 165-b/6, 167-a/17, 167-b/9, 168-a/2, 168-a/7, 168-a/11, 169-a/1, 170-a/3, 170-a/17, 170-b/3, 172-a/10, 172-b/9, 173-b/3, 175-a/16, 175-b/5, 175-b/17, 176-a/14, 176-b/13, 176-b/14, 177-a/1, 177-a/9, 177-a/15, 179-a/12, 179-b/10, 180-a/4, 180-a/15, 180-b/1, 180-b/11, 182-b/9, 183-a/2, 183-a/2, 183-a/15, 183-b/8, 183-b/10, 183-b/14, 183-b/15, 184-a/2, 184-a/5, 185-a/10, 187-a/8, 187-a/12, 187-b/16, 188-a/1, 188-b/7, 188-b/9, 188-b/14, 189-a/1, 189-a/11, 189-b/14, 189-b/15, 190-a/12, 190-b/12, 190-b/14, 191-a/9, 191-a/11, 192-b/10, 193-a/1, 193-a/8, 193-b/4, 193-b/7, 193-b/10, 194-a/2, 194-a/3, 194-a/10, 195-a/13, 196-b/6, 197-a/14, 197-b/7, 197-b/15, 198-a/8, 198-a/13, 198-b/12, 199-a/1, 199-a/14, 199-b/3, 199-b/9, 200-a/17, 201-a/1, 202-a/1, 202-a/14, 202-b/5, 203-a/3, 203-a/6, 203-a/8, 203-a/11, 203-a/12, 204-b/11, 206-a/5, 206-a/6, 206-a/13, 206-b/1, 208-a/3, 208-a/4, 208-b/6, 210-a/11, 211-b/13, 214-a/1, 214-b/12, 215-a/14, 217-b/14, 218-a/13, 218-b/3, 218-b/8, 218-b/13, 219-a/2, 219-a/6, 219-a/15, 219-b/1, 219-b/5, 219-b/17, 220-a/12, 221-b/5, 221-b/7, 222-a/1, 222-a/2, 222-a/13, 222-a/17, 222-b/6, 223-a/7, 224-b/9, 225-a/6, 225-a/9, 225-a/11, 225-b/6, 225-b/9, 225-b/15, 226-a/8, 226-a/16, 226-b/6, 227-a/3, 227-a/11, 228-a/12, 229-a/17, 229-b/1, 229-b/17, 229-b/7, 229-b/8, 229-b/8, 230-a/2, 230-a/10, 231-a/2, 231-a/6, 231-b/15, 232-a/11, 232-a/12, 233-b/15, 234-b/3, 234-b/7, 234-b/10, 234-b/14, 234-b/15, 234-b/17, 235-a/1, 235-a/10, 236-a/16, 236-b/1, 236-b/3, 236-b/7, 237-b/7, 238-a/7, 238-b/3, 238-b/14, 239-b/3, 239-b/4, 240-b/16, 241-b/13, 241-b/17, 242-a/14, 243-a/15, 243-b/3, 243-b/12, 243-b/17, 244-a/5, 244-a/9, 245-b/1, 245-b/1, 245-b/9, 245-b/10, 245-b/13, 246-a/6, 246-a/13, 246-a/13, 246-b/15, 247-a/1, 248-b/12, 250-a/3, 250-b/13, 250-

b/17, 251-a/6, 251-a/7, 251-b/2, 251-b/4, 252-b/5, 253-a/10, 253-b/1, 253-b/14, 254-b/11, 254-b/14, 255-b/14, 256-b/14, 257-b/8, 257-b/16, 258-a/4, 258-a/15, 258-b/4, 259-a/9, 259-a/12, 259-b/9, 259-b/10, 261-b/9, 262-b/4, 263-b/5, 263-b/8, 264-b/12, 264-b/14, 266-a/9, 267-b/10, 267-b/15, 271-b/12, 273-b/13, 274-a/11, 275-b/9, 277-b/12, 277-b/13, 277-b/15, 277-b/16, 286-b/11, 286-b/13, 287-a/1, 287-b/13, 288-a/2, 288-b/16, 289-b/14, 290-b/11, 290-b/17, 296-a/5, 299-b/11, 300-a/3, 300-a/5

g.+le 11-a/14, 12-b/5, 16-a/8, 48-a/5, 49-a/13, 50-b/17, 59-a/7, 62-b/6, 65-a/14, 76-a/13, 81-b/17, 105-a/9, 106-a/9, 107-b/16, 124-a/8, 131-a/15, 136-a/7, 137-a/3, 144-a/2, 161-b/11, 216-b/3, 238-a/5, 291-a/6, 291-a/8

Ġāyetü'l-beyān fī tedbīr i bedeni'l-insān + (A-A-A-A-A-A) Salih bin Nasrullah'ın H.1075'te (M.1664-1665) tıp konusunda yazdığı eserinin adı. 5-b/17

ġayrı + (A) başka, özge, diğer, ayrı. 5-b/3, 59-a/11, 59-b/1, 66-b/13, 78-b/1, 79-b/7, 84-a/17, 105-a/7, 109-a/15, 112-a/1, 130-b/10, 138-a/9, 138-b/17, 153-b/13, 162-b/10, 165-b/9, 185-a/17, 191-a/8, 203-a/9, 208-b/8, 209-a/7, 214-a/15, 225-b/15, 235-b/3, 255-b/10, 271-a/2, 277-b/15

ġ.+-ı mu'tedil (A-A) ölçülü, dengeli, uygun olmayan. 43-b/15

ġ.+-ı m.+dür 43-b/12

ġ.+-ı terāḫ (A-) 5-a/13

ġ.+ları 11-b/3

ġ.+larıñ 124-b/16

ġ.+sı 37-b/16

ġ.+sına 129-b/12

ġ.+ya 136-b/1

ġayy u ḍalāl + (-A) 2-b/7

ġazā + (A) din uğruna savaşma.

ġ.+da 49-b/2

ġażab + (A) kızgınlık, hiddet, öfke, sinirli olma. 16-a/12, 22-a/4, 22-a/6, 22-a/9, 34-a/8, 41-b/4

ġ.+a 11-a/3, 21-a/4, 134-b/4, 135-a/16, 165-b/12

ġ.+a gel- (A-T) kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek.

ġ.+a g.-mek 256-a/12, 260-b/16

ġ.+a g.-mekden 54-a/15

ġ.+a g.-ür 213-a/13

ġ.+dan 152-a/7, 240-b/8, 297-a/13

ġ.+dur 22-a/2

ġ.+ıñ 23-a/11, 23-a/17

ġāzī + (A) gazā eden, ordunun başında bulunan, savaştan sağ ve muzaffer dönen. 300-b/5

ġıbb-ı dā'ire + (A-A) hummanın bir türü (nöbeti üç günde bir tutan humma). 272-b/7

ġıbb-ı lāzıme + (A-A) humma türlerinden biri (nöbeti olmayan humma). 272-b/6

ġıdā − (A) besin. 16-a/15, 16-a/17, 19-a/1, 19-a/3, 19-b/6, 25-a/10, 29-b/11, 36-a/2, 40-b/15, 43-b/11, 53-a/15, 53-b/16, 61-a/5, 103-a/4, 174-a/4, 186-a/6, 186-a/12, 186-a/13, 186-a/14, 191-b/3, 205-b/3, 206-b/17, 221-a/4, 222-b/11

ġ.ālātı (A-A) besinlerle doğrudan teması olan organlar, sistemler.

ġ.ā.+na 120-b/9

ġ.+da 292-a/15

ġ.+dan 269-b/9

ġ.+dur 74-a/14

ġ.+lar 8-a/6, 8-a/6, 9-a/16, 12-b/8, 12-b/8, 13-a/2, 13-a/9, 15-a/5, 16-b/3, 31-a/3, 31-a/5, 33-b/16, 40-b/1, 43-a/4, 43-a/14, 89-a/5, 148-a/10, 148-a/12, 159-b/4, 183-b/17, 195-a/9, 272-a/14, 296-a/2

ġ.+larda 222-b/5

ġ.+lardan 11-a/4, 13-a/16, 15-b/15, 17-a/2, 30-b/15, 30-b/17, 41-b/10, 173-b/16, 174-b/1, 177-a/16, 180-b/9, 183-b/16, 189-a/6, 215-a/12, 215-b/3, 253-b/3, 262-b/11, 266-b/9, 279-b/6, 282-a/14, 295-a/9

ġ.+ları 17-a/1, 35-a/8, 43-b/2, 137-a/15, 206-a/13, 232-b/10, 270-a/12, 295-a/8

ġ.+larıñ 15-a/12

ġ.+larına 295-a/9

ġ.+ları̇nda 138-a/13

ġ.+ları̇nı 288-b/5

ġ.+larla 284-b/2

ġ.+nıñ 44-a/17

ġ.+sı 13-a/9, 13-a/11, 13-a/16, 46-a/13, 46-b/2, 48-a/7, 53-a/8, 53-b/11, 53-b/6, 53-b/9, 65-b/4, 73-b/8, 75-a/9, 77-a/10, 94-a/13, 94-b/17, 99-b/9, 127-b/8, 132-b/12, 133-a/12, 133-b/4, 147-b/8, 159-b/1, 197-b/10, 203-b/1, 221-b/16, 249-a/5, 256-a/17, 262-b/8, 263-b/17, 272-a/9, 294-a/16, 297-a/12

ġ.+sından 65-a/15

ġ.+sını 276-b/5

ġ.+yı 14-a/3, 16-a/14, 19-a/6, 24-a/9, 31-a/10, 65-a/16, 66-a/17, 114-b/5, 261-a/12

ġıdā'iyyet + (A) besin, besin özelliği bulunma.

ġ.+i 19-a/1, 44-a/15, 50-a/13, 61-a/10, 62-b/17

ġılāf + (A) kılıf, zar, muhafaza.

ġ.+da 184-a/16, 184-b/9

ġılẓet + (A) yoğunluk, kalınlık, sertlik. 265-b/16

ġ.+e 32-b/9

ġıyāḳū + ( ) peygamber ağacı, mübarek ağaç. 55-a/5

ġıyāṡü'l-İslām + (A-A) Müslümanlığın yardımı. 4-a/16

ġuṣṣa + (A) keder, sıkıntı, karamsarlık.

ġ.çek- (A-T) kederlenmek, sıkılmak.

ġ.ç.-enlere 290-a/5

ġ.+dan 270-b/17

ġubār + (A) toz. 203-a/6

ġubeyrā + (A) iğde ağacı. 47-a/13

ġütāġunbā + ( ) vücutta su toplanmasına, siroza iyi gelen bir zamk. 225-b/9

H

hafta + (F) hafta, yedi günlük zaman dilimi. 162-a/11

h.+da 136-b/6, 141-b/17, 149-a/13, 227-b/4, 234-b/6, 277-a/4, 294-a/13

havā + (A) hava. 7-b/10, 7-b/14, 8-a/16, 9-a/10, 10-a/14, 25-a/9, 29-a/2, 91-b/15, 149-b/16, 163-b/5, 167-a/10, 167-a/12, 174-b/10, 178-b/4, 181-b/13

h.+-i vebāiyye (A-A) veba salgını.

h.+-i v.+niñ 10-b/5

h.+da 127-b/14, 188-a/12, 221-a/16, 261-a/1, 272-b/16, 275-b/11

h.+dan 167-a/4, 174-b/11

h.+dur 7-a/13

h.+larda 30-b/16, 148-a/16

h.+larıñ 42-a/16

h.+nıñ 7-b/4, 8-a/2, 8-a/5, 8-b/2, 8-b/17, 9-a/14, 9-b/14, 9-b/16, 10-a/2, 10-b/13, 10-b/15, 11-b/1, 11-b/5, 79-a/11, 82-a/3, 85-b/14, 153-a/14, 153-b/3, 208-b/15, 276-a/4

h.+sı 10-a/14

h.+sından 29-b/1

h.+sını 276-b/7

h.+sıyla 153-b/7

h.+ya 7-b/5, 8-b/14, 153-b/1

h.+yı 7-b/5

h.+yla 7-b/9

hāvuc + (F/T) havuç. 103-b/16, 246-a/3

haẕe'l-kitābi'l-müsteṭāb + (A-A-A) bu güzel kitap. 300-a/16

hāẕım + (A) hazmettiren, sindiren, sindirici. 53-b/2

h.+a 43-b/3

h.+dur 87-b/13, 194-a/10

hāẕımlıġ/ḳ + (A-T) hazmedici, sindirici, eriticilik özelliği.

h.+ı 87-b/16

hażm + (A) midedeki yiyecekleri eritme, sindirme. 12-a/15, 12-b/1, 12-b/3, 13-b/17, 14-a/4, 14-a/5, 15-b/5, 15-b/9, 16-a/7, 16-a/11, 16-a/13, 16-a/14, 16-a/15, 16-a/17, 16-b/2, 16-b/3, 24-a/4, 24-a/9, 27-a/9, 29-b/13, 40-b/15, 45-a/16, 46-b/4, 50-a/10, 52-a/11, 52-a/11, 53-a/10, 53-a/15, 53-a/17, 53-b/3, 53-b/6, 53-b/9, 53-b/11, 53-b/13, 54-a/5, 54-a/7, 54-b/9, 55-b/17, 61-a/17, 61-a/3, 61-a/5, 61-b/1, 61-b/17, 64-b/11, 67-a/6, 67-b/3, 69-a/9, 72-a/17, 74-a/2, 75-a/10, 76-b/11, 85-a/8, 90-b/17, 93-a/1, 95-b/11, 101-b/9, 102-a/8, 141-a/17, 162-b/3, 185-b/16, 185-b/17, 186-a/2, 193-b/16, 198-a/9, 221-a/1, 227-b/15

h.+-ı ṯānī (A-A) ikinci sindirim. 221-a/6

h.+-ı ṭa'ām (A-A) yemeğin sindirimi. 19-a/10

h.+a 14-a/6, 17-b/11, 24-a/15, 24-b/14, 47-a/15, 53-a/8, 66-a/17, 77-b/7, 96-b/12, 111-b/9, 112-b/12, 113-a/17, 114-a/13, 114-b/5, 117-b/1, 189-b/13, 193-b/17, 194-a/2, 194-a/3

h.+da 12-b/3, 12-b/6

h.+dan 12-b/2, 15-b/6

h.+ı 15-b/8, 24-b/8, 24-b/11, 30-a/12, 48-b/15, 53-b/10, 56-a/5, 74-b/1, 104-a/1, 153-a/12, 186-b/6, 191-b/8, 270-a/15

h.+ına 16-b/4, 25-a/12, 79-a/9

h.+ınıñ 227-b/15

h.+larında 140-b/3

heb + (T) bütün, hepsi, tüm olarak. 9-b/16, 212-b/2, 213-b/6, 235-a/5, 237-b/6, 292-a/7, 292-a/9, 292-a/11, 298-b/11

hedeyān + (A) hezeyan, sayıklama. 228-b/3, 262-b/17

h.söz söyle- (A-T-T) sayıklayıp, saçma sapan söz söylemek.

h.s.+ler s.-mek 130-b/6

h.+ı 131-a/3

hediyye + (A) hediye, armağan. 44-b/9

helāk + (A) ölme, mahvolma. 7-b/8, 31-b/11, 48-b/16, 67-a/1, 181-b/10, 205-a/10, 214-a/17, 270-a/9

h.+e 8-b/2, 22-a/14, 172-a/4, 180-a/12

h.+ine 180-a/10, 202-b/14, 239-b/10, 239-b/11

helāliyye + (A) sarı kök, sarılık otu, haldonya. 160-a/11, 163-a/1, 167-b/16, 231-b/1, 291-b/15

h.ʿaṣīri (A-A) sarılık otunun sıkılmasıyla çıkarılmış su, öz su. 163-a/6

h.ṣuyı (A-T) sarılık otu suyu. 162-a/8

h.ṣ.+nı 290-a/11

h.tuḫmı (A-F) sarılık otu tohumu, çekirdeği.

h.t.+ndan 231-a/5

h.ʿuṣāresi (A-A) sarılık otunun sıkılmasıyla çıkarılmış su, öz su. 161-b/16, 162-a/2

h.ʿu.+ni 253-b/2

helīle (Bkz.helīlec) + (F) tohumları ilaç olarak kullanılan bir bitki, kara helile. 103-b/1, 117-b/12

helīlec (Bkz.helīle) + (A) tohumları ilaç olarak kullanılan bir bitki, kara helile.

h.+den 299-b/9

h.+-i aṣfer (A-A) sarı helile. 10-b/2, 101-b/6

helīlecāt + (A) tohumları ilaç olarak kullanılan bir bitki olup, kara ve sarı helile diye bilinir, burada çoğul kullanılırken bu türler kasdedilmiştir. 198-b/9, 288-a/8

h.+la 247-a/15

h.maṭbūḫı (A-A) helile bitkisi türlerinin kaynatılmasıyla yapılmış ilaç. 202-a/8

helyūn + (A) kuşkonmaz bitkisi. 103-b/12, 108-b/3, 148-b/12, 233-b/8, 263-a/16, 266-a/13

h.köki (A-T) kuşkonmaz kökü. 107-a/10, 143-a/16

h.ṣuyı (A-T) kuşkonmaz suyu, öz suyu.

h.ṣ.+yla 234-a/17

hem + (F) hem; özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki. 6-a/12, 6-a/12, 16-b/11, 16-b/11, 20-b/17, 20-b/17, 24-a/11, 46-a/9, 52-a/6, 52-a/6, 68-a/14, 68-a/15, 77-b/1, 80-a/15, 80-a/15, 81-a/11, 98-a/8, 98-a/9, 105-a/15, 128-a/4, 128-a/5, 133-a/2, 133-a/2, 134-b/12, 154-a/15, 154-a/15, 157-a/9, 157-a/9, 157-a/9, 157-b/6, 157-b/6, 164-a/13, 164-a/14, 165-a/8, 167-b/9, 168-a/7, 170-b/2, 170-b/2, 173-b/3, 173-b/3, 180-a/14, 183-a/2, 189-a/1,

191-a/13, 191-a/13, 194-a/12, 194-a/12, 195-a/8, 199-a/8, 199-b/10, 199-b/10, 199-b/16, 200-a/4, 200-a/5, 200-a/5, 200-a/5, 202-b/5, 202-b/6, 203-a/8, 203-b/16, 203-b/17, 204-a/5, 210-b/3, 213-b/12, 213-b/12, 213-b/13, 213-b/13, 216-b/11, 216-b/11, 218-b/10, 218-b/11, 219-a/13, 219-a/13, 219-a/13, 221-b/3, 229-a/8, 229-a/8, 229-a/17, 229-b/16, 229-b/17, 231-a/1, 231-a/1, 232-b/15, 234-b/17, 235-a/11, 235-a/12, 237-a/1, 237-a/1, 238-a/3, 238-a/3, 238-a/5, 238-a/9, 238-a/10, 240-b/2, 240-b/3, 240-b/16, 240-b/16, 244-a/9, 244-a/9, 246-b/6, 246-b/15, 250-b/13, 250-b/14, 250-b/14, 254-b/4, 254-b/17, 255-b/3, 255-b/13, 255-b/14, 257-a/4, 259-a/3, 259-a/3, 259-b/9, 259-b/9, 261-b/6, 261-b/7, 270-a/2, 273-a/4, 274-b/10, 275-a/10, 275-a/10, 275-a/10, 292-a/10

hemān + (F) hemen, derhal, o anda, çabucak. 26-a/4, 31-a/11, 152-b/3, 172-a/8, 211-b/13, 254-a/9, 259-a/7, 279-a/9

henüz + (F) şimdiye kadar, bu ana dek; daha, yeni, hālā; ancak. 3-b/8, 5-b/14, 12-a/15, 15-a/15, 38-a/3

her + (F) hep, bütün. 6-a/14, 11-a/8, 11-a/15, 11-b/17, 14-a/11, 15-a/7, 20-a/4, 20-a/10, 21-b/4, 21-b/9, 23-b/16, 24-a/1, 27-a/6, 27-a/6, 42-b/8, 43-b/5, 50-a/17, 51-a/1, 51-b/6, 52-a/5, 52-b/13, 53-a/11, 53-a/16, 54-b/13, 56-a/13, 57-a/3, 58-b/11, 60-a/11, 62-a/17, 64-a/3, 66-a/13, 67-a/14, 70-a/14, 72-a/13, 72-a/16, 72-b/16, 73-b/15, 77-b/3, 79-b/5, 82-b/12, 83-b/10, 83-b/15, 87-a/17, 89-a/3, 89-b/17, 92-b/7, 93-b/9, 97-b/8, 98-b/1, 104-a/13, 106-b/4, 107-a/11, 107-a/15, 107-b/1, 107-b/3, 107-b/7, 107-b/8, 107-b/11, 108-a/1, 108-a/2, 108-a/3, 108-a/4, 108-a/7, 108-a/8, 108-a/11, 108-a/12, 108-b/11, 108-b/15, 108-b/16, 108-b/17, 108-b/3, 109-a/1, 109-a/11, 109-a/12, 109-a/17, 109-a/8, 109-a/9, 109-b/2, 109-b/7, 109-b/8, 109-b/10, 109-b/11, 109-b/17, 110-a/1, 110-a/15, 110-a/17, 110-a/2, 110-b/9, 111-a/1, 111-a/6, 111-a/9, 111-a/10, 111-a/17, 112-a/3, 112-a/4, 112-a/5, 112-b/4, 112-b/5, 112-b/6, 112-b/8, 112-b/9, 112-b/15, 112-b/16, 112-b/17, 113-a/7, 113-a/9, 113-a/12, 113-a/12, 113-b/1, 113-b/2, 113-b/6, 113-b/11, 113-b/13, 113-b/14, 113-b/16, 113-b/16, 114-a/1, 114-a/1, 114-a/15, 114-a/16, 114-a/17, 114-a/7, 114-a/8, 114-b/16, 114-b/2, 114-b/7, 114-b/9, 115-a/16, 115-a/7, 115-a/8, 115-a/9, 115-b/14, 115-b/15, 115-b/16, 115-b/3, 115-b/5, 115-b/7, 116-a/1, 116-a/10, 116-a/11, 116-

a/9, 116-b/11, 116-b/13, 116-b/15, 116-b/17, 116-b/4, 116-b/7, 117-a/1, 117-a/14, 117-a/3, 117-b/3, 117-b/4, 117-b/9, 118-a/14, 118-a/15, 118-a/5, 118-a/7, 118-a/7, 118-b/12, 118-b/16, 118-b/6, 118-b/7, 118-b/8, 119-a/12, 119-a/6, 119-a/8, 119-b/10, 119-b/10, 119-b/2, 119-b/5, 119-b/9, 120-a/16, 120-a/3, 120-a/7, 120-a/8, 120-b/10, 120-b/12, 120-b/16, 120-b/4, 120-b/6, 121-a/1, 121-a/4, 121-a/6, 121-b/11, 121-b/12, 121-b/14, 121-b/16, 121-b/17, 121-b/2, 121-b/6, 122-a/12, 122-a/14, 122-a/4, 122-a/8, 122-b/13, 122-b/15, 122-b/16, 122-b/4, 122-b/7, 123-a/10, 123-a/12, 123-a/15, 123-a/5, 123-a/5, 123-a/8, 123-a/9, 123-b/11, 123-b/12, 123-b/3, 123-b/7, 123-b/9, 124-a/10, 124-a/13, 124-a/14, 124-a/15, 124-a/15, 124-a/2, 124-b/10, 124-b/11, 124-b/12, 124-b/15, 124-b/15, 125-a/5, 125-a/6, 125-a/7, 125-a/8, 125-b/3, 125-b/9, 126-a/13, 126-a/14, 126-a/16, 126-a/17, 126-b/6, 126-b/8, 127-a/6, 128-a/7, 128-a/15, 128-a/16, 128-a/17, 129-a/8, 129-a/9, 129-a/10, 129-b/10, 130-a/1, 130-a/5, 130-a/16, 130-b/15, 131-a/12, 132-a/4, 132-a/5, 133-a/6, 133-a/7, 134-a/6, 135-a/14, 135-a/4, 136-b/4, 136-b/11, 136-b/12, 136-b/13, 137-a/6, 137-a/7, 137-a/9, 138-b/9, 139-b/12, 140-a/5, 140-b/13, 140-b/17, 141-a/6, 141-a/15, 141-b/17, 141-b/17, 143-a/3, 143-a/4, 143-a/5, 143-a/10, 143-a/11, 143-a/12, 143-a/17, 143-b/1, 143-b/2, 144-a/7, 144-a/10, 144-b/5, 146-a/17, 146-a/17, 146-b/1, 146-b/7, 146-b/15, 146-b/16, 146-b/17, 147-b/2, 148-a/1, 148-b/10, 148-b/11, 148-b/13, 148-b/15, 149-a/9, 149-a/11, 149-a/16, 149-a/16, 149-a/17, 150-a/4, 150-a/5, 150-a/6, 150-a/10, 151-b/13, 154-a/9, 154-b/2, 154-b/17, 155-a/1, 155-a/12, 155-a/14, 155-b/11, 155-b/16, 157-b/7, 157-b/9, 158-a/5, 158-a/6, 158-a/12, 158-b/14, 158-b/14, 159-a/4, 159-a/5, 159-a/8, 159-a/17, 159-b/11, 159-b/15, 160-a/11, 160-a/12, 161-a/8, 161-a/9, 161-a/10, 161-a/14, 161-a/15, 161-b/15, 161-b/17, 162-a/3, 162-a/9, 162-a/10, 163-a/1, 163-a/3, 163-a/7, 164-a/15, 164-a/16, 164-a/17, 164-b/7, 165-a/10, 165-a/11, 165-a/17, 166-b/13, 166-b/15, 167-b/1, 167-b/2, 167-b/6, 167-b/7, 167-b/11, 167-b/11, 168-a/3, 168-a/4, 168-a/9, 168-b/5, 168-b/14, 168-b/15, 169-a/3, 169-a/9, 169-a/10, 169-b/16, 170-a/4, 170-a/14, 171-a/4, 171-a/14, 172-a/6, 172-b/2, 172-b/16, 174-a/14, 174-a/15, 175-a/17, 175-b/1, 175-b/1, 175-b/6, 175-b/9, 176-b/4, 176-b/6, 176-b/7, 176-b/15, 177-a/2, 177-a/4, 178-b/9,

178-b/11, 178-b/12, 178-b/13, 179-b/16, 179-b/17, 180-a/1, 180-b/4, 180-b/5, 180-b/9, 181-a/6, 181-b/1, 182-a/4, 183-a/4, 183-a/5, 183-a/7, 183-a/8, 183-a/9, 183-a/11, 183-a/12, 183-b/1, 183-b/2, 183-b/5, 183-b/5, 183-b/11, 184-a/6, 184-b/17, 185-a/12, 187-a/3, 187-a/3, 187-a/9, 187-a/10, 187-a/15, 187-b/4, 187-b/5, 187-b/6, 187-b/7, 187-b/11, 188-a/2, 188-a/3, 188-b/10, 189-a/2, 189-a/3, 189-a/12, 189-a/13, 189-a/13, 190-a/2, 190-a/16, 190-b/8, 190-b/8, 190-b/15, 190-b/16, 190-b/17, 191-a/16, 191-a/16, 191-b/11, 191-b/12, 191-b/12, 191-b/17, 192-a/1, 192-b/3, 192-b/3, 192-b/4, 192-b/5, 192-b/13, 192-b/14, 192-b/15, 193-a/3, 193-a/4, 193-a/17, 193-a/17, 193-b/2, 193-b/14, 194-a/5, 194-b/10, 195-a/4, 196-b/8, 196-b/10, 196-b/17, 197-a/16, 197-a/17, 198-a/4, 198-a/14, 198-a/15, 198-a/16, 198-b/13, 199-a/12, 199-a/17, 199-b/11, 199-b/12, 200-a/7, 200-b/2, 202-b/7, 202-b/17, 203-a/6, 204-b/13, 204-b/14, 205-a/3, 206-a/4, 206-a/8, 206-a/9, 206-b/7, 207-a/10, 208-a/6, 208-a/8, 209-a/15, 209-b/10, 209-b/10, 210-a/4, 210-a/6, 210-a/9, 211-a/5, 212-b/5, 213-b/3, 214-a/3, 214-b/7, 214-b/8, 215-a/4, 216-b/6, 217-b/11, 218-a/14, 218-b/5, 219-a/7, 219-b/3, 219-b/17, 220-a/1, 220-a/14, 221-b/8, 222-b/2, 222-b/3, 224-a/14, 224-b/6, 224-b/8, 225-a/8, 225-b/16, 226-a/4, 226-a/6, 226-b/1, 226-b/2, 226-b/3, 228-a/5, 228-a/6, 228-b/16, 229-a/5, 229-b/2, 229-b/11, 230-a/4, 231-b/10, 233-a/17, 234-b/5, 236-a/2, 236-b/4, 237-a/3, 238-a/12, 238-a/15, 240-a/1, 240-b/17, 241-a/3, 241-a/8, 241-a/12, 242-a/1, 242-a/17, 242-b/2, 243-a/9, 243-a/14, 244-a/11, 244-b/8, 245-a/9, 245-a/10, 245-b/11, 246-a/15, 246-b/1, 247-b/3, 247-b/4, 247-b/7, 248-b/2, 248-b/14, 249-b/1, 250-a/1, 250-a/5, 250-a/9, 250-a/10, 251-a/3, 251-a/14, 251-b/2, 251-b/12, 253-a/12, 253-a/12, 253-a/13, 253-b/12, 254-a/14, 254-b/9, 255-a/1, 255-a/3, 255-b/15, 255-b/17, 256-b/7, 256-b/8, 256-b/10, 256-b/11, 256-b/13, 256-b/14, 256-b/15, 256-b/16, 257-a/14, 257-b/17, 258-a/17, 258-b/6, 258-b/9, 259-a/1, 259-a/1, 259-b/1, 259-b/12, 262-b/5, 262-b/7, 265-b/1, 267-b/16, 267-b/17, 268-a/1, 268-a/4, 268-a/13, 270-a/8, 270-b/4, 271-b/9, 271-b/13, 272-a/4, 272-a/5, 274-a/6, 275-a/7, 276-b/12, 276-b/17, 277-a/8, 277-b/2, 277-b/3, 277-b/3, 277-b/7, 277-b/8, 277-b/9, 278-a/1, 278-a/2, 278-a/3, 278-a/4, 278-a/6, 278-b/13, 281-a/14, 282-b/13, 285-b/5, 285-b/6, 286-b/4, 286-b/9, 286-b/15, 286-

b/15, 287-b/7, 287-b/8, 289-a/3, 289-a/9, 289-a/11, 289-b/6, 290-b/15, 291-a/7, 291-b/9, 293-a/12, 293-a/13, 293-a/15, 293-a/16, 293-b/3, 293-b/4, 293-b/12, 294-a/12, 296-a/8, 296-b/11, 296-b/12, 296-b/13, 296-b/15, 296-b/17, 298-a/6, 298-b/16, 299-b/17, 300-a/7, 300-a/10

her dem bahār + (F-F-A) Trabzon çayı, Trabzon yaban mersini. 148-b/13

h.d.b.köki 107-a/10, 108-b/2

herīse + (A) keşkek yemeği. 17-a/12, 17-a/14, 223-a/16, 224-b/2, 228-a/13, 234-a/7, 294-a/16

herkes + (F) insanların bütünü. 131-b/3, 268-b/17, 271-a/16

h.+e 7-a/7, 180-a/12, 272-a/13

h.+iñ 2-b/17, 34-b/2, 42-a/6, 42-a/14, 42-b/8, 180-a/6

hest + (F) vardır. 23-b/16

heves + (A) arzu, istek.

h.+dür 138-b/14

heybetlü + (A/T) korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş. 81-a/1, 105-a/3

heyza + (A) şiddetli kusma, kolera. 194-a/12

hezār + (F) pek çok. 5-a/12

hīc + (F) yok denecek kadar az olan; yok olan. 131-a/15, 134-b/17, 136-a/5, 136-b/7, 140-b/17, 170-b/3, 171-a/5, 172-a/7, 185-a/10, 185-a/17, 187-b/16, 188-b/14, 219-a/8, 219-a/10, 229-a/17, 231-b/7, 244-b/14, 246-a/6, 246-b/5

hidāyet + (A) hak yoluna, doğru yola kılavuzlama. 2-a/11

himmet + (A) yüksek irade.

h.+ini 23-b/7

Hindistān + (A) Hindistan Ülkesi.

H.+'dan 87-b/2

Hindistān cev(i)zi + (A-A) Hindistan cevizi, narcil ağacı. 215-a/17

H.c.+niñ yağı (A-A-T) Hindistan cevizi yağı. 246-b/1

hindübā + (A) güneyik, yaban marulu, acı marul. 93-b/11, 109-a/7, 160-a/11, 183-a/6, 191-b/3, 200-a/8, 213-b/5, 243-b/1, 247-a/17, 261-b/8, 262-b/2, 262-b/9, 286-a/17, 272-a/11, 291-a/16

h.çiçegi ḫamīresi (A-T-A) yaban marulu çiçeği hamuru.

h.ç.+niñ ḫamīresi 262-b/4, 271-b/12

h.köki (A-T) yaban marulu kökü. 107-a/10, 196-b/7

h.ṣıḳındısı (A-T) yaban marulunun sıkılmasıyla elde edilen öz su. 107-b/7

h.ṣuyı (A-T) acı marul suyu. 199-a/11, 228-b/11

h.ṣ.+nda 150-b/4, 218-a/9, 230-b/14

h.ṣ.+yla 65-a/8, 119-b/11, 120-b/12, 143-b/10, 172-a/12, 188-b/4, 207-a/12, 221-b/4, 228-b/14, 231-a/16, 257-b/11, 261-b/1, 263-a/14, 270-b/6

h.şerbeti (A-A) güneyik şerbeti, şurubu. 222-b/16, 270-b/3, 280-b/1, 288-b/8

h.ş.+yle 143-b/2, 288-a/14

h.tuḫmı (A-F) acı marul tohumu. 113-a/8, 116-b/16, 122-b/16, 136-b/13, 143-b/1

h.ʿuṣāresi (A-A) yaban marulu öz suyu. 109-a/11

h.yapraġı (A-T) acı marul yaprağı. 150-b/10, 159-b/9, 183-a/8, 224-a/9, 281-b/9

h.+nıñ 94-a/6

h.+yı 94-a/5, 107-a/17, 291-b/15, 298-a/2

h.+yla 61-b/11, 224-b/2, 234-a/2

huyūfārīḳūn + (A) sarı çiçekli bir ot olup, yara otu, kılıç otu ve koyunkıran adlarıyla da bilinmektedir. 104-a/6, 125-b/15, 125-b/17, 293-b/11

hücūm + (A) saldırış, saldırma. 137-b/5, 284-a/3

hümeyl + (A) şerbetçi otu. 107-b/8

h.şerbeti (A-A) şerbetçi otu şerbeti, şurubu. 288-b/9

h.+i 107-b/1

Ḥ

ḥab(b) + (A) yutulacak yuvarlak ilaç, hap. 117-b/8, 130-a/2, 137-a/3, 139-b/9, 149-a/8, 154-a/17, 169-a/7, 175-b/5, 182-b/16, 197-b/6, 198-b/12, 198-b/16, 199-b/3, 208-a/4, 208-a/9, 208-a/9, 213-b/13, 224-b/10, 225-a/6, 234-b/3, 238-a/9, 238-a/13, 251-a/7, 253-a/10, 255-b/13, 257-b/16, 258-b/4, 269-a/6, 285-b/12

ḥ.+-ı ayāric (A-) beyni tenkiye eden bir hap. 42-b/5

ḥ.+-ı ayāric-i fayḳarā (A- -) beyin, göğüs, dalak, rahim hastalıkları gibi pek çok hastalık için kullanılan ilaç, hap. 120-a/10

ḥ.+-ı efāviyā (Bkz.ḥ.+ü'l- efāviyā, ḥ.+ü'l-efāviye) (A-A) baharat hapı. 208-a/5

ḥ.+-ı e.+yı 212-b/3

ḥ.+-ı e.+yla 212-b/1

ḥ.+-ı efrenc̄ī (A-A) frengī hastalığı ile ilgili olarak Avrupalıların kullandıkları bir ilaç. 5-b/13

ḥ.+-ı eṣtimāḥayḳūn (A-) balgam sürdürmek için kullanılan ilaç. 187-a/1

ḥ.+-ı fāşerā (A-A) yaban kabağı, şeytan şalgamından yapılan hap. 130-a/3

ḥ.+-ı ġārīḳūn (Bkz.ḥ.+ü'l-ġārīḳūn, ġārīḳūn ḥabbı) (A-Fr./A) katran köpüğü, çayır mantarı, ağaç mantarı hapı. 251-a/6

ḥ.+-ı ġ.+dan 174-a/12

ḥ.+-ı ilāhī (A-A) kutsal ilaç, bir çeşit müshil ilacı. 10-b/3, 10-b/3, 213-b/9, 276-b/15

ḥ.+-ı i.+niñ 10-b/6

ḥ.+-ı ilāhī li'l-vebā' (A-A-A) mübarek ilaç, veba için kullanılan hap. 119-b/3

ḥ.+-ı ḳābıż (A-A) kabızlık veren hap. 119-b/12

ḥ.+-ı ḳoḳıyā (A-) genellikle beyin hastalıkları için verilen hap. 42-b/5, 118-b/9, 129-b/2, 155-a/16

ḥ.+-ı lāceverd (A-A) laceverd taşından ve başka maddelerden oluşturulmuş hap. 119-b/6, 182-b/16, 232-a/10, 268-b/6

ḥ.+-ı müntin (Bkz.ḥ.+ü'l-müntin) (A-) siyatik için kullanılan ilaç. 260-a/1

ḥ.+-ı müşelleş (A-A) üç maddeden oluşturulmuş hap, üçlü terkip. 118-a/17

ḥ.+-ı sürencān-ı kebīr (A-A-A) büyük surencan hapı. 119-a/9, 260-a/1

ḥ.+-ı şayṭarac (A-A) şahtere otu ile elde edilmiş hap. 260-a/1

ḥ.+-ı şāh-tere (Bkz.ḥ.+ü'ş-şāh-tere) (A-F) şahtere otu ile hazırlanmış ilaç. 232-a/10

ḥ.+ü'l-efāviyā (Bkz.ḥ.+-ı efāviyā, ḥ.+ü'l-efāviye) (A-A) baharat hapı. 187-a/1, 197-a/13

ḥ.+ü'l-efāviye (Bkz.ḥ.+-ı efāviyā, ḥ.+ü'l- efāviyā) (A-A) baharat hapı. 117-a/16

ḥ.+ü'l-e.+tü'ṣ-ṣaġīr (A-A-A) küçük baharat hapı. 187-a/2

ḥ.+ü'l-ġārīḳūn (Bkz.ḥ.+-ı ġārīḳūn, ġārīḳūn ḥabbı) (A-Fr./A) katran köpüğü hapı. 119-a/2

ḥ.+ü'l-ḳar' (A-A) kabak çekirdeği; (su kabağı çekirdeği, Amerika'da yetişen portakal renkli bal kabağı çekirdeği). 212-b/15

ḥ.+ü'l-muḳl (A-A) Mekke pelesenği ağacından yapılmış ilaç, hap. 119-a/15

ḥ.+ü'l-müntin (Bkz.ḥ.+-ı müntin) (A-) özellikle siyatikte kullanılan bir hap. 251-a/6

ḥ.+ü'n-nūrü'l-kebīr (A-A-A) göz hastalıkları için kullanılan bir ilaç. 117-b/14

ḥ.+ü'r-rāvend (A-A) karabuğdaygillerden bir bitki olan ravendin, kökleri ve sapları ile yapılan bir çeşit ilaç. 118-a/10

ḥ.+ü's-su'āl (A-A) öksürük iacı, hapı. 120-a/1, 120-a/4, 120-a/7

ḥ.+ü'ş-şāh-tere (Bkz.ḥ.+-ı şāh-tere) (A-F) şahtere ile hazırlanmış hap. 118-b/13

ḥ.+ü'z-zeheb (A-A) dimağı temizleyen, beş duyuya güç veren bir hap (altın habı). 42-b/5, 118-b/4, 154-b/12, 161-b/9, 162-b/12

ḥ.+a 258-b/9

ḥ.+da 10-b/6

ḥ.+dan 141-a/9, 149-a/14, 149-b/4, 225-a/8, 257-b/15, 258-b/9, 269-a/9

ḥ.+dur 137-a/5, 208-a/10

ḥ.+ı 154-a/16, 174-b/4, 175-a/14, 193-b/11, 229-b/7

ḥ.+ıñ 128-a/12

ḥ.+la 141-a/9

ḥ.+lar 10-b/10, 117-a/15, 117-b/10, 118-a/8, 118-a/17, 118-b/3, 118-b/9, 118-b/12, 119-a/1, 119-a/8, 119-a/15, 119-b/3, 119-b/6, 119-b/11, 119-b/17, 120-a/4, 120-a/7, 120-a/10, 120-a/17, 128-a/11, 128-a/13, 130-a/6, 137-a/10, 139-b/13, 141-a/8, 149-a/13, 154-b/4, 169-a/12, 174-b/6, 175-b/8, 187-a/5, 193-b/15, 197-b/10, 198-b/15, 199-b/7, 203-a/2, 208-a/8, 213-b/16, 219-a/3, 225-a/7, 229-b/13, 234-b/5, 238-a/13, 251-a/9, 253-a/15, 255-b/17, 258-a/3, 258-b/8, 260-a/2, 269-a/9, 276-b/17, 277-a/9, 286-b/5

ḥ.+lardan 42-b/4, 199-b/7, 234-b/6, 253-a/15, 258-b/9, 277-a/1, 277-a/4

ḥ.+lardandur 229-b/9

ḥ.+ları 277-a/6

ḥab(b) + (A) tohum, çekirdek, tane.

ḥ.+-ı belesān (A-F) pelesenk ağacı, balsama tohumu, çekirdeği. 118-a/2

ḥ.+ü'l-'azīz (A-A) ḥabbü'z-zelem; boğa dikeni çekirdeği, tohumu. (Akdeniz Bölgesinde ve Afrika'da yetişen bir ağacın dut kurusuna benzeyen yağlı ve tatlımsı meyvesi). 64-b/9

ḥ.+ü'n-nīl (A-F) çivit otu tohumu. 64-b/12

ḥ.+ü'ş-şanavber (A-A) köknar içi ve çam fıstığı taneleri. 94-b/16

ḥ.+ü'z-zelem (A-A) ḥabbü'l-'azīz; boğa dikeni çekirdeği, tanesi. (Akdeniz Bölgesinde ve Afrika'da yetişen bir ağacın dut kurusuna benzeyen yağlı ve tatlımsı meyvesi). 64-b/9

ḥabbe + (A) buğday, arpa v.b. ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler. 52-b/13, 58-b/11, 58-b/12, 122-a/5, 155-b/3, 155-b/3, 187-a/11, 238-a/12, 253-b/12, 269-a/15, 277-b/4, 277-b/10, 278-b/14, 278-b/14, 300-a/7

ḥ.+dür 84-a/9

ḥ.+ye 84-a/10, 84-a/11

ḥ.+yi 45-a/10

ḥabbecik + (A/T) arpa, buğday gibi ufak tanecikler, şeyler. 71-a/7

ḥablü'z-zirā' + (A-A) başparmak ile salāvat parmağının arasında olan damarın adı.

ḥ.+ü'z-z.+dan 36-b/3

ḥ.+ü'z-z.+dur 36-a/12

ḥabs + (A) tutma, zaptetme, sıkışma. 24-a/13, 26-a/4, 27-b/9, 33-a/8, 33-a/12, 34-b/8, 34-b/9, 55-b/5, 85-b/12, 100-b/17, 208-b/8

ḥ.+-i bevl (Bkz.ḥ.+ü'l-bevl) (A-A) küçük abdest tutulması, bevlini yapamama. 105-b/5, 238-b/17, 239-b/12

ḥ.+-i b.+e 239-b/17, 239-b/9

ḥ.+-i b.+i 76-a/7

ḥ.+-i nefes (A-A) nefesin sıkışması, soluk tutulması. 7-b/7

ḥ.+-i n.+e 38-b/14

ḥ.+-i rīḥ (A-A) yelin, ağrının bir yerde toplanması.

ḥ.+-i r.+den 210-a/14

ḥ.+ü'l-bevl (Bkz.ḥ.+-i bevl) (A-A) küçük abdest tutulması, bevlini yapamama. 240-a/4

ḥacāmet + (A) boynuz veya şişe ile vücudun bir organına kanı topladıktan sonra neşter ve mengene denilen aletlerle kan alma, kanı akıtma. 31-a/11, 37-b/6, 37-b/6, 37-b/11, 38-a/1, 38-a/4, 38-a/7, 38-a/11, 38-a/12, 38-a/15, 38-a/15, 38-b/3, 38-b/5, 38-b/7, 38-b/9, 38-b/12, 38-b/13, 39-a/6, 39-b/3, 39-b/6, 139-b/8, 146-a/14, 156-b/14, 163-a/14, 169-b/13, 170-a/11, 171-

a/15, 189-b/15, 201-b/16, 233-a/4, 252-a/9, 253-a/1, 260-a/7, 274-b/15, 279-a/9, 280-a/2, 280-a/17, 290-a/16, 297-a/15, 297-b/6

ḥ.+den 37-b/15

ḥ.+i 38-a/2

ḥ.+iñ 37-b/12, 37-b/17, 38-a/2, 38-a/10

ḥ.+le 37-b/13, 132-a/1

ḥacel + (A) keklik. 95-b/10

ḥācet + (A) ihtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık. 18-a/6, 79-b/8, 87-a/14, 165-b/9, 212-b/3, 225-b/15, 278-b/6

ḥadaḳa + (A) göz bebeği, gözün karası.

ḥ.+sı 162-b/8

ḥād(d) + (A) iltihaplı, azgın hastalık.

ḥ.+-i ṣafrā (A-A) iltihaplı safra maddesi. 204-b/6

ḥ.+-i sevdā (A-A) iltihaplı, kötü sevda öğesi. 204-b/8

ḥad(d) + (A) sınır, ölçü.

ḥ.+-i ṭabī'ī + (A-A) alışılmış, normal ölçü-miktar.

ḥ.+-i ṭ.+den 197-a/5

ḥ.+den 22-a/10

ḥaddi ve ḥisābı yoḳ (olmaḳ) + (A-A-A-T) pek çok, sınırı, ölçüsü yok.

ḥ.v.ḥ.y.+dur 245-a/14

ḥadīdü'l-baṣar + (A-A) gözü keskin. 3-a/13

ḥadīṯ + (A) Hz.Muhammed'in kutsal sözü. 53-a/6, 53-a/7

ḥ.+-i şerīf (A-A) Hz.Muhammed'in kutsal, mübarek sözü.

ḥ.+-i ş.+de 45-b/11, 69-b/16, 73-b/15

ḥ.+-i ş.+den 37-b/12

ḥādiṯ + (A) hudus eden, çıkan, meydana gelen. 10-a/3, 26-a/2, 32-b/2, 153-b/15, 279-b/11

Ḥāfiẓ + (A) meşhur İran şairi olup, gazelleri başarılıdır, bir Divan'ı vardır ve Divan'ı Avrupa dillerine dahi çevrilmiştir.

Ḥ.+'ıñ 23-b/14

ḥāfiẓ + (A) saklayan, koruyan. 25-b/5

ḥ.+u'ṣ-ṣıḥḥa (A-A) sağlığı koruyan. 15-a/6

Ḥaḳḳ + (A) Allah, Tanrı.

Ḥ.+-ı Sübḥān + (A-A) Yüce Allah, Ulu Tanrı.

Ḥ.+-ı S.+'a 10-a/5, 12-a/4, 104-b/10, 104-b/11, 276-a/3

ḥaḳ(ḳ) + (A) doğru, doğruluk, gerçek. 10-a/3, 263-a/9, 276-a/1, 278-a/11

ḥ.+ı 77-a/6

ḥaḳāret + (A) hakirlik, hor görme. 23-b/9

ḥaḳḳında + (A) ilgili olarak, üzerine. 37-b/6, 53-a/6, 72-b/5

ḥ.+dur 40-a/7

ḥaḳīḳat + (A) asıl, gerçek. 31-a/15

ḥ.+de 31-a/14

ḥakīm-i çāre-sāz + (A-F-F) çare bulan, derman olan hekim (Allah). 1-b/3

ḥāl + (A) durum, suret. 145-b/4

ḥ.+de 4-b/17, 139-b/5, 142-a/11, 142-b/2, 142-b/12, 179-b/9

ḥ.+i 134-b/14, 145-b/2, 184-a/13

ḥ.+inde 15-a/13, 25-a/15, 28-a/2, 147-a/8

ḥ.+ine 184-a/13

ḥāl(l) + (A) uygun durum, uygun kıvam.

ḥ.eyle- (Bkz.ḥ.id-) (A-T) uygun duruma, kıvama getirmek.

ḥ.e.-yeler 146-b/4, 146-b/5, 152-b/6

ḥ.e.-yüb 149-a/12

ḥ.id- (Bkz.ḥ.eyle-) (A-T) uygun duruma, kıvama getirmek.

ḥ.i.-üb 81-b/10

ḥ.eyle- (Bkz.ḥ.id-, ḥ.ol-) (A-T) gerekli şekle, kıvama, duruma getirmek.

ḥ.e.-yeler 164-b/9, 187-b/12, 209-b/1, 249-b/2

ḥ.e.-yüb 97-b/6, 131-a/13, 143-b/13, 158-b/7, 161-a/1, 163-b/17, 167-a/8, 168-b/3, 179-b/3, 185-a/15, 211-a/9, 211-b/1, 218-a/11, 219-b/7, 223-a/10, 238-b/13, 242-a/14, 242-b/3, 246-a/16, 249-b/5, 253-a/9, 255-a/4, 295-a/3, 295-a/13, 297-a/16, 298-b/7, 299-a/15

ḥ.id- (Bkz.ḥ.eyle-, ḥ.ol-) (A-T) gerekli şekle, kıvama, duruma getirmek.

ḥ.i.-üb 78-a/6, 165-b/3, 170-a/2

ḥ.ol- (Bkz.ḥ.eyle-, ḥ.id-) (A-T) gerekli şekle, kıvama, duruma getirmek.

ḥ.o.-mış 169-a/12, 224-b/7, 229-b/9

ḥ.o.-mış çilek (A-T-T) kıvama getirilmiş çilek. 251-a/3

ḥ.olun- (A-T) gerekli şekle, kıvama, duruma getirilmek.

ḥ.o.-ub 97-b/8

hālā + (A) şimdi, henüz. 3-b/11, 5-b/11, 36-b/15, 59-a/10, 59-a/12, 59-a/13, 83-a/8, 138-a/5, 177-b/7, 251-b/7, 252-b/7

ḥalāṣ + (A) kurtulma, kurtuluş. 69-b/5

ḥalbūb + (A) yaban fesleğeni, merḳūliyās, erkek ve dişi olmak üzere iki türü vardır. 106-a/13

ḥalvet + (A) hamamın sıcak bir bölmesi.

ḥ.+ine 28-b/15

ḥamāme + (A) güvercin. 95-b/6

ḥamd ü ṣenā + (A-A) Allah'a olan şükran duygularını bildirme ve övme. 1-b/1

ḥamel burcu + (A-A) semanın kuzey yarım küresinde Sevr burcu ile Süreyya manzumesinin yakınlarında bulunan bir burç ki, Güneş buraya martın dokuzunda dahil olur.

ḥ.b.+na 102-b/1

ḥāmī-i bilād-ı ehlü'l-īmān + (A-A-A-A) iman sahibinin memleketlerini koruyan. 4-a/6

ḥāmil + (A) taşıyan, bulunduran.

ḥ.+dür 45-a/10

ḥāmil-i ḥaml-ı emānet-i kübrā + (A-A-A-A) büyük emaneti taşıyan taşıyıcı.1-b/13

ḥāmile + (A) hamile, gebe. 28-b/10, 45-b/13, 50-b/14, 50-b/14, 79-a/8, 80-b/7, 106-b/1, 106-b/2, 253-b/15, 254-a/15, 254-b/2, 300-a/15

ḥ.ḫātūn (A-T/A) hamile kadın. 277-a/5

ḥ.ḫ.+a 73-b/2, 99-a/10

ḥ.ḫ.+lar 93-b/4

ḥ.ḫ.+lara 84-a/8, 111-b/11

ḥ.ḫ.+lardan 33-b/17

ḥ.olma- (A-T) kısırlık.

ḥ.o.-maḳ 253-b/15

ḥ.+de 255-b/4

ḥ.+den 255-b/1

ḥaml + (A) gebe olma, gebelik. 255-b/6, 256-a/7

ḥ.+a 254-b/3, 254-b/4, 254-b/12, 254-b/16, 254-b/17

ḥ.+ıñ 254-b/16

ḥammām + (A) hamam, banyo. 27-a/5, 29-a/7, 29-a/12, 149-b/17

ḥ.legeni (A-F) banyo leğeni. 205-b/15

ḥ.+a 8-b/3, 9-b/2, 11-a/2, 28-b/11, 29-a/4, 29-a/5, 29-a/9, 29-a/10, 29-b/2, 29-b/9, 29-b/12, 29-b/13, 29-b/15, 36-b/10, 40-a/17, 40-b/9, 41-b/12, 41-b/13, 41-b/15, 41-b/15, 42-b/17, 169-b/6, 195-a/11, 213-a/9, 232-a/13, 277-a/15, 284-b/12

ḥ.+da 8-b/5, 28-b/17, 29-b/3, 29-b/8, 75-b/4, 76-b/8, 126-b/14, 149-b/15, 291-a/10

ḥ.+dan 18-b/9, 26-a/6, 29-b/7, 29-b/10, 30-a/2, 70-b/14, 83-a/15, 153-b/1, 156-b/9, 161-a/12, 161-a/16, 195-a/12, 291-a/11

ḥ.+dur 28-b/12

ḥ.+ıñ 28-b/11, 29-b/1, 36-b/11

ḥ.+larda 232-a/17

ḥanẓal + (A) Ebū Cehil karpuzu da denilen, portakal büyüklüğündeki meyvesi, çok acı ve iç sürdürücü olan bir bitki. 49-a/1, 118-a/1, 119-a/7, 119-a/12, 289-b/3

ḥ.+ıñ içi (A-T) Ebū Cehil karpuzunun içi. 149-a/10, 258-a/1

ḥarāret + (A) hararet, ateş, yanma. 7-b/17, 9-a/1, 16-b/16, 23-a/2, 25-a/15, 27-a/9, 35-a/2, 41-b/16, 43-a/8, 43-b/16, 86-a/13, 99-b/5, 131-a/15, 131-b/5, 154-a/4, 174-b/15, 179-a/8, 194-a/9, 195-a/9, 208-b/14, 222-b/16, 236-b/16, 258-b/16, 260-a/16, 260-a/17, 260-b/2, 260-b/4, 262-a/13, 266-b/16, 271-a/3, 271-a/4, 274-b/12, 285-b/8

ḥ.+-i aṣliyye (A-A) vücudun gerçek, olağan ısısı. 271-a/5

ḥ.+-i ġarīziyye (A-A) vücudun normal ısısı. 24-a/4, 30-a/11, 31-a/6, 271-b/2

ḥ.+-i ġ.+niñ 25-b/16, 181-a/3, 186-b/3

ḥ.+-i ġ.+si 215-b/10, 216-a/4

ḥ.+-i ġ.+ye 24-b/2, 30-b/9, 33-b/17, 203-a/9, 277-a/3

ḥ.+-i ġ.+yi 8-a/16, 8-a/17, 22-b/7, 24-a/12, 31-a/9, 111-b/1, 227-b/1

ḥ.+-i keb(e)d (A-A) karaciğer harareti, ateşi.

ḥ.+-i k.+e 45-a/3, 89-a/12, 110-b/13

ḥ.+de 27-a/11, 30-b/14, 60-b/15, 96-a/17, 100-b/14, 154-a/5

ḥ.+den 43-b/14, 90-b/8, 92-b/16, 93-a/2, 93-a/7, 102-b/11, 102-b/13, 117-a/7, 120-a/1, 153-b/17, 159-a/2, 167-a/8, 175-a/14, 181-b/12, 185-a/6

ḥ.+dür 260-a/13, 270-b/15, 279-b/13

ḥ.+e 54-a/10, 60-a/6, 84-b/17, 88-b/7, 90-a/15, 262-b/14

ḥ.+i 9-a/4, 13-a/16, 17-b/9, 22-a/4, 27-b/1, 28-b/13, 39-b/13, 43-a/7, 50-a/14, 71-b/5, 72-a/3, 82-a/17, 89-a/11, 99-a/14, 102-b/12, 103-a/9, 103-a/13, 131-a/10, 131-a/15, 157-b/2, 160-a/15, 165-a/9, 169-b/13, 169-b/15, 170-b/8, 170-b/11, 177-b/4, 178-b/4, 178-b/17, 179-a/7, 180-a/10, 181-b/13, 189-b/5, 191-b/8, 193-b/10, 194-a/10, 195-a/8, 195-a/11, 198-a/6, 201-b/8, 202-b/13, 213-b/4, 215-b/13, 215-b/8, 221-b/3, 223-b/6, 227-a/1, 229-a/2, 243-a/5, 259-a/15, 261-a/2, 262-a/1, 262-a/6, 262-a/10, 262-a/11, 264-a/16, 266-b/15, 267-a/1, 267-a/1, 267-b/8, 271-a/7, 272-b/13, 273-a/9, 273-a/14, 273-b/5, 273-b/12, 274-b/2, 279-b/16, 280-a/15, 282-a/10, 292-b/4, 292-b/5

ḥ.+idür 235-b/8

ḥ.+in 18-a/1, 19-a/5, 90-a/7, 90-a/9, 115-a/4

ḥ.+inde 235-b/11

ḥ.+inden 208-b/12, 215-b/16, 216-a/2, 217-a/17, 221-a/13, 227-b/14, 230-b/4

ḥ.+ine 45-a/3, 264-b/2, 281-a/9

ḥ.+ini 18-a/1, 33-b/4, 46-a/1, 47-b/8, 51-a/2, 52-b/9, 57-a/14, 65-a/17, 90-a/6, 127-b/5, 138-a/2, 157-b/6, 161-b/3, 188-b/9, 188-b/14, 189-a/1, 201-b/8, 235-b/10, 259-a/3, 261-b/2, 261-b/7, 263-a/11, 273-a/5

ḥ.+iniñ 215-b/11

ḥ.+iyle 22-b/5, 215-b/14, 216-a/3

ḥ.+le 72-a/10, 197-b/13, 199-a/3, 199-b/8, 219-b/5, 223-b/8

ḥarāretli + (A/T) hararetli, ateşli. 66-a/6, 72-a/16, 124-a/8, 269-b/5

ḥ.sıtma (A-T) ateşli sıtma.

ḥ.s.+ya 102-b/12

ḥ.şiş (A-T) ateşi olan şiş, hararet veren şiş.

ḥ.ş.+lere 78-a/2

ḥ.yara (A-T) ateş veren, hararet veren yaralar.

ḥ.y.+lara 124-b/5

ḥardal + (A) hardal otu.

ḥ.tuḫmı (A-F) hardal otu tohumu.

ḥ.t.+nı 147-a/12

ḥarekāt + (A) hareketler.

ḥ.+-ı bedeniyye + (A-A) beden, vücut hareketleri.

ḥ.+-ı b.+den 249-a/7, 256-a/10

ḥ.+-ı nefsāniyye + (A-A) insanın ruhla ilgili, insani arzularıyla ilgili hareketleri. 22-a/2, 22-b/13, 23-a/7

ḥ.+-ı n.+den 34-a/8, 254-a/7, 256-a/11

ḥ.+-ı n.+niñ 21-b/16

ḥ.+-ı şedīde (A-A) şiddetli, ani hareketler.

ḥ.+-ı ş.+den 24-a/16

ḥarekāt ü sekenāt + (A-A) (kımıldamalar ve duruşlar) davranış.

ḥ.ü.s.+da 4-b/10

ḥār(r) + (A) sıcak, yakıcı, kızgın. 13-a/1, 22-a/9, 26-a/11, 26-b/16, 29-b/3, 30-a/14, 41-a/3, 41-a/14, 48-b/6, 49-a/2, 50-b/12, 51-a/6, 52-b/12, 53-b/2, 56-a/2, 56-b/3, 60-a/15, 62-b/15, 62-b/2, 63-a/3, 64-a/17, 65-b/4, 68-a/16,

68-a/7, 68-b/14, 69-a/6, 71-a/16, 72-a/5, 75-a/1, 75-a/9, 81-a/15, 81-b/16, 87-b/15, 91-a/9, 91-b/2, 94-b/5, 95-a/5, 98-b/15, 99-a/12, 99-a/13, 100-b/6, 102-a/10, 102-b/10, 103-a/16, 104-a/3, 104-a/4, 166-b/9, 215-a/15, 221-a/11, 221-a/13, 277-b/6

ḥ.ma'cūn (A-A) sıcak, ısıtıcı macun.

ḥ.m.+lardan 11-a/16

ḥ.+-ı müfettiḥ (A-A) sıcak özellikteki açıcı ilaç, tıkanıklığı giderici ilaç. 86-a/11

ḥ.+ü'l-mizāc (A-A) sıcak mizaç, tez canlı kişiler. 74-b/7

ḥ.+dur 49-b/9, 52-b/15, 85-b/7

ḥ.+ına 183-b/9

ḥār(r)-raṭb + (A-A) sıcak ve yaş özelliğe sahip. 43-a/14

ḥ.r.+dur 42-b/11, 57-b/12, 64-a/5, 66-a/8, 69-b/8, 73-b/5, 74-b/1, 76-a/1, 89-b/7, 93-b/7, 95-b/11, 96-b/5, 103-b/12, 105-b/1

ḥār(r)-yābis + (A-A) sıcak ve kuru karakter taşıyan. 11-b/6, 271-a/17

ḥ.y.+dür 43-a/3, 47-a/17, 47-b/12, 48-a/1, 48-a/14, 49-a/12, 50-b/7, 51-a/11, 52-b/3, 52-b/16, 54-a/17, 54-b/12, 55-a/10, 55-a/14, 55-b/12, 56-a/11, 56-a/3, 56-a/7, 56-b/13, 56-b/9, 57-a/10, 57-a/5, 57-b/15, 60-a/16, 61-a/17, 61-b/16, 61-b/8, 62-a/5, 62-b/7, 63-a/8, 64-a/11, 64-a/8, 64-b/10, 64-b/13, 64-b/3, 66-a/11, 66-b/16, 66-b/9, 67-a/12, 67-a/5, 67-b/2, 67-b/6, 69-a/14, 70-a/3, 70-b/10, 70-b/13, 71-a/9, 71-b/5, 72-b/12, 73-a/11, 74-a/11, 74-a/6, 74-b/13, 76-a/12, 76-b/2, 76-b/6, 77-b/6, 78-a/10, 79-a/2, 80-b/1, 81-b/6, 82-a/7, 82-b/16, 82-b/5, 84-a/4, 84-b/6, 85-a/11, 85-a/15, 85-a/5, 85-b/15, 86-b/9, 87-a/9, 87-b/12, 87-b/3, 88-a/2, 90-a/11, 90-b/1, 90-b/12, 92-b/5, 93-a/13, 94-a/17, 94-a/7, 94-b/16, 95-a/17, 95-b/6, 96-a/3, 96-b/11, 96-b/17, 97-a/5, 97-b/1, 97-b/6, 98-a/8, 98-b/13, 100-a/13, 101-a/15, 101-b/8, 101-b/12, 102-a/6, 102-b/15, 103-a/13, 103-b/16, 104-a/7, 105-b/8, 105-b/16, 106-a/14

ḥareket + (A) hareket, davranma, iş görme, iş işleme. 7-a/14, 9-b/4, 11-a/2, 12-a/15, 16-a/9, 18-b/10, 19-b/1, 19-b/3, 19-b/9, 20-a/1, 21-a/5, 21-b/7, 21-b/15, 22-b/2, 22-b/6, 22-b/6, 23-a/10, 29-b/2, 33-a/15, 38-a/3, 40-b/7, 40-b/8, 40-b/11, 42-a/4, 42-b/16, 42-b/16, 43-a/9, 54-a/14, 138-b/6, 141-

b/16, 147-b/14, 175-a/2, 181-a/1, 181-b/16, 216-a/7, 222-a/8, 227-b/16, 234-a/8, 255-b/3, 262-a/8, 265-a/7, 270-a/13, 273-a/1, 290-a/4

ḥ.+-i ḳavī (A-A) kuvvetli, güçlü hareket. 21-b/8

ḥ.+-i sükūn-ı nefsāniyye (A-A-A) nefse, arzulara bağlı durağanlık. 7-a/15

ḥ.+-i şedīde (A-A) şiddetli, kuvvetli hareket.

ḥ.+-i ş.+den 34-a/5

ḥ.+-i ẓāhir (A-A) fizikī hareket.

ḥ.+-i ẓ.+e 24-a/7

ḥ.+de 19-b/17, 21-b/4, 172-a/2

ḥ.+dedür 21-a/1

ḥ.+den 19-b/5, 19-b/14, 21-b/8, 22-a/5, 41-b/6, 145-a/6, 148-a/5, 162-b/3, 177-a/15, 240-b/8, 245-b/4, 253-b/6, 297-a/13

ḥ.+e 19-a/12, 19-b/4, 19-b/16, 24-a/5, 24-a/10, 32-a/2

ḥ.+i 19-a/8, 20-a/5, 24-a/11, 38-a/6, 141-b/14, 246-b/9, 255-b/3

ḥ.+inden 32-a/12, 126-b/16, 126-b/16, 255-b/2

ḥ.+ine 35-a/16

ḥ.+ler 19-b/2

ḥareketcik + (A/T) basit, küçük hareket. 12-a/11

ḥareze + (A) sığırın ödünden hasıl olan boncuk gibi katı şey ki, sarılığa ilaç olduğu sanılır.

ḥ.+den 231-a/7

ḥarf + (A) harf.

ḥ.+ü'l-cīm (A-A) ج harfi. 62-a/3

ḥ.+ü't-tā' (A-A) ت harfi. 60-a/13

ḥ.+ü'ṣ-ṣād' (A-A) ص harfi. 76-b/5

ḥ.+ü'd-dāl د harfi. 67-a/11

ḥ.+ü'l-elifi (A-A) ا harfi. 44-a/13

ḥ.+ü'l-'ayın (A-A) ع harfi. 81-b/14

ḥ.+ü'l-bā' (A-A) ب harfi. 51-b/15

ḥ.+ü'l-ḫā' (A-A) خ harfi. 64-b/17

ḥ.+ü'l-fā' (A-A) ف harfi. 85-a/4

ḥ.+ü'l-ġayın (A-A) غ harfi. 84-a/1

ḥ.+ü'l-hā' (A-A) ه harfi. 103-b/1

ḥ.+ü'l-ḥā' (A-A) ح harfi. 64-b/8

ḥ.+ü'l-kāf (A-A) ك harfi. 91-b/5

ḥ.+ü'l-ḳāfī (A-A) ق harfi. 86-a/6

ḥ.+ü'l-lāmi (A-A) ل harfi. 96-b/4

ḥ.+ü'l-mīm (A-A) م harfi. 97-b/12

ḥ.+ü'ṭ-ṭā' (A-A) ط harfi. 80-a/10

ḥ.+ü'l-vāv (A-A) و harfi. 103-a/7

ḥ.+ü'l-yā' (A-A) ى harfi. 104-a/15

ḥ.+ü'n-nūn (A-A) ن harfi. 101-b/11

ḥ.+ü'r-rā' (A-A) ر harfi. 68-a/6

ḥ.+ü's-sīn (A-A) س harfi. 71-a/15

ḥ.+ü'ş-şın (A-A) ش harfi. 75-a/7

ḥ.+ü'z-zel' (A-A) ز harfi. 68-b/13

ḥarīr + (A) ipek; ipek kāğıt.

ḥ.+i 112-a/10

ḥarīr + (A) ipek.20-b/5, 49-a/16, 49-b/1

ḥ.+den 49-b/3

ḥaşbe + (A) kızamık hastalığı. 274-a/14, 274-a/15, 274-b/9

ḥ.+niñ 274-a/17

ḥasebiyle + (A/T) dolayısıyla, -den/-dan ötürü. 15-b/11, 202-b/10

ḥasek + (A) demir dikeni, pıtırak, demir pıtırağı, çayır dikeni. 68-a/1

ḥāṣıl + (A) husule gelen, husul bulan, peyda olan, ortaya çıkan. 14-b/11, 15-b/5, 15-b/6, 19-b/15, 24-a/16, 24-b/1, 33-a/14, 40-b/16, 42-a/8, 42-a/12, 53-a/15, 53-b/3, 53-b/6, 56-a/6, 69-a/10, 74-a/3, 75-a/10, 82-a/13, 87-a/7,

89-a/10, 89-a/4, 91-a/7, 103-a/4, 104-b/1, 129-b/1, 131-b/8, 131-b/9, 132-b/4, 133-a/14, 133-a/16, 140-b/2, 151-a/4, 153-a/6, 153-a/7, 156-b/7, 161-a/17, 176-a/6, 186-a/5, 192-a/14, 213-a/10, 213-a/6, 215-b/14, 215-b/15, 221-a/3, 222-b/8, 230-a/16, 230-b/5, 230-b/7, 231-a/14, 234-a/8, 286-a/9, 287-a/15, 293-b/13

ḫ.+dur 132-b/3

ḫāṣıl-ı kelām + (A-A) sözün kısası, kısacası. 15-a/6, 17-b/11, 37-a/9, 84-b/3, 87-b/9, 250-b/8, 254-a/8, 272-b/9

ḫāṣılı + (A) sözün kısası, kısacası. 35-b/10, 42-a/14, 53-a/5, 218-b/13, 254-a/14

ḫasret + (A) özleyiş, göreceği gelme.

ḫ.çek- (A-T) özlemek, üzülmek, göreceği gelmek.

ḫ.ç.-mek 138-b/6

ḫaşulbān + ( ) asılbent, asılbent sakızı, luban, kara günlük, yabanî kemkaru. 155-b/16, 175-b/7, 176-a/16, 177-a/5, 219-b/9, 252-a/14

ḫ.şuyı (-T) asılbent suyu.

ḫ.ş.+nı 295-a/5

ḫattā + (A) bundan başka, dahi, bile, hem de, üstelik de. 11-b/212-a/11, 14-b/11, 14-b/15, 15-a/10, 18-a/3, 19-b/3, 21-b/10, 21-b/13, 26-a/2, 28-b/8, 31-a/6, 31-a/9, 32-b/6, 32-b/16, 35-a/17, 39-a/12, 39-b/6, 55-a/8, 55-a/12, 63-b/6, 65-b/8, 70-a/6, 78-b/16, 79-b/6, 83-a/15, 84-a/8, 98-a/4, 105-b/3, 116-a/8, 116-b/3, 117-a/11, 117-b/8, 134-a/1, 140-b/6, 147-a/14, 152-b/4, 160-b/8, 165-b/7, 171-a/7, 172-a/6, 187-b/1, 198-b/2, 214-a/15, 218-b/12, 219-a/7, 225-b/2, 230-b/9, 237-b/15, 260-a/9, 271-a/8, 271-a/16, 272-b/9, 287-a/8, 291-b/8, 292-a/3, 297-a/11

ḫavādiṯ-i zamāniyye + (A-A) zamanın, devrin olayları.

ḫ.+-i z.+ye 23-b/9

ḫavāle + (A) gönderme, ısmarlama, yollama. 276-a/3

ḫavān + (F) havan. 149-b/13, 155-b/12

ḫ.+da 10-b/9, 157-b/8, 158-b/1

ḫavās(s) + (A) hasseler, duyular.

ḫ.+-ı ḫamse (A-A) beş duyu (görme, işitme, tatma, koklama, dokunma).

ḥ.+-ı ḥ.+ye 117-a/17, 118-b/5

ḥ.+-ı ẓāhir (A-A) beş duyu. 24-a/3

ḥ.+-ı ẓāhire (A-A) dıştaki beş duyu (görme, işitme, tatma, koklama, dokunma).

ḥ.+-ı ẓ.+ye 129-b/13

(ḥ.+-ı) bāṭına (A-A) içteki duyular (hayal, vehm, hafıza, mutasarrıfa, hiss-i müşterek).

(ḥ.+-ı) b.+ya 129-b/13

ḥ.+a 8-b/16, 18-a/9, 29-b/16, 81-b/17, 82-a/9, 91-a/11, 111-b/5, 120-a/13

ḥ.+ı 103-b/3

ḥ.+ıñ 24-a/11

ḥ.+ına 93-a/11

ḥavlān + (A) topalak bitkisi. 158-b/10, 180-b/2

ḥavlincān + (F) havlıncan, galanga. 122-a/12

ḥāvī + (A) ihtiva eden, içine alan. 2-b/16

ḥavr-i Rūmī + (A-A) kara kavak, karatoz ağacı. 91-b/6

ḥayāt + (A) canlılık, dirilik, hayatta olma.

ḥ.+da 7-a/2, 25-b/2

ḥ.+dadur 216-a/4

ḥ.+ı 7-b/9

ḥ.+ına 145-b/13

ḥāyıża + (A) regl olmuş kadın.

ḥ.ḫātūn (A-T/A) regl olan kadın.

ḥ.ḥ.+a 28-a/12

ḥayvān + (A) hayvan. 58-a/16, 91-a/5

ḥ.+a 9-b/6

ḥ.+dan 91-b/17

ḥ.+ı 58-b/6, 298-a/6

ḥ.+ıñ 58-a/15, 58-b/8, 91-a/6

ḥ.+larıñ 73-a/17

ḫ.+sız 134-a/5

ḫayvānāt + (A) hayvanlar. 9-b/12

ḫ.çoḳ ḳırıl- (A-T-T) hayvanların fazlaca ölmesi, telef olması, salgın hastalığa maruz kalması

ḫ.ç.ḳ.-maḳ 276-a/8

ḫ.+dan 183-b/17

ḫ.+ıñ 14-a/10

ḫayyāt + (A) bağırsaklarda oluşan yılana benzer bir tür solucan, kurtçuk, parazit. 212-b/13

ḫayyü'l-'ālem + (A-A) kaya koruğu. 89-a/16

ḫayż + (A) adet görme, regl. 227-a/14, 252-a/1, 255-a/17, 286-a/16

ḫ.gör- (A-T) regl olmak.

ḫ.g.-en ḫātūn (A-T-T/A) regl olan kadın.

ḫ.g.-en ḫ.+lardan 34-a/1

ḫ.ḳanı (A-T) adet, regl kanı. 54-b/14, 121-a/14, 129-a/17, 201-b/11, 217-a/15, 222-b/14, 227-b/14, 249-a/14, 251-a/10, 251-b/16, 251-b/17, 252-b/15, 255-a/7, 256-a/3

ḫ.ḳ.aḳma- (A-T-T) regl olamamak, adet görmemek.

ḫ.ḳ.a.-maḳ 250-a/11

ḫ.ḳ.+nı 119-a/16, 206-b/17, 251-a/11, 251-b/1, 253-a/17

ḫ.ḳ.+nıñ 198-b/3

ḫ.ṭutul- (A-T) regl tutulması, regl olamamak.

ḫ.ṭ.-duġına 38-b/12

ḫ.+dan 62-b/10

ḫ.+ı 37-a/3, 38-b/14, 48-a/3, 50-b/7, 52-b/3, 53-b/15, 56-a/4, 56-b/10, 56-b/14, 57-b/16, 59-b/9, 62-a/11, 64-a/15, 64-b/7, 68-b/17, 70-a/7, 79-a/7, 84-b/1, 88-a/4, 90-a/12, 94-b/2, 94-b/7, 95-b/3, 97-b/4, 100-a/14, 100-b/11, 100-b/17, 101-b/11, 103-b/17, 104-a/8, 121-b/3, 250-b/14, 251-a/13, 251-b/5, 251-b/9

ḫ.+ıñ 224-b/17, 228-b/7, 247-b/14

ḫ.+ından 80-b/6, 106-a/16

ḥ.+ların 60-b/4, 76-a/14, 76-b/4, 82-b/14

ḥaẕ(ẓ) + (A) hoşlanma, zevk alma; sevinç, memnunluk. 127-a/3, 127-b/11, 127-b/12, 134-a/3, 154-a/2, 163-b/6, 163-b/9, 167-a/11, 170-a/9, 170-a/9, 174-b/14, 174-b/17, 182-a/1, 186-b/7, 188-a/14

ḥ.+ı 153-a/7

ḥaẕer + (A) sakınma, kaçınma, korunma, çekinme. 28-a/1, 28-a/16, 39-a/11, 236-b/12, 267-a/7

ḥāẕıḳ + (A) işinin ehli, usta. 42-b/9, 180-a/7, 223-b/13, 258-a/5

ḥāżır + (A) hazır, bizzat bulunan, meydanda. 23-a/17, 201-a/5, 293-b/12

ḥāżırla- (A/T) hazırlamak, meydana getirmek, yapmak.

ḥ.-yalar 214-a/15

ḥaẕlan- (A/T) hoşlanmak, zevk almak.

ḥ.-a 41-b/16

ḥażret + (A) saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.

ḥ.+leriñe 4-b/6

Ḥażret-i ʿAli + (A-A) Hz.Ali.

Ḥ.+-i ʿA.+'den 52-a/2

Ḥażret-i ʿAli Raẕiyallahu ʿAnh + (A-A-A-A) Hz.Ali.

Ḥ.+-i ʿA.R.ʿA.+'dan 45-a/10

ḥekīm + (A) hekim, doktor, tabip. 258-a/7

ḥ.+-i bī-ʿillet (A-A) sağlıklı hekim. 2-a/3

ḥ.+-i ḥāẕıḳ (A-A) kabiliyetli, ehil doktor. 42-b/7

ḥ.+dür 163-a/4

ḥ.+i 58-b/5, 238-a/5

ḥ.+lere 238-a/8

ḥ.+leri 78-b/4, 184-b/3, 250-b/12

ḥ.+lerinden 163-a/4, 166-b/1

ḥ.+leriniñ 229-b/8

Ḥekīm Arisṭo + (A-A) Yunan hekimi, ünlü filozof Aristotales. 105-a/1

Ḥ.A.+'dan 70-b/2

Ḥekīm İbuḳrāṭ + (A-A) meşhur Yunan hekimi Hipokratis. 10-a/9

Ḥekīm İskender + (A-F) (M.Ö.356-323) Makedonya kralının oğlu olup, Aristo'dan ders almış ve genç yaşta hükümdar olmuştur. 171-b/13

Ḥ.İ.Yūnānī (A-F-) Yunan Hekimi İskender. 171-b/8

Ḥekīm Nīḳolāūs + (A-) Hekim Nikolaus. 117-b/12

Ḥ.N.+'ıñ 108-a/16, 115-a/3, 116-b/9

Ḥekīm Senārtūs + (A-) Hekim Senartus.

Ḥ.S.+'ıñ 91-b/12

Ḥekīm Zākūtū + (A-) Hekim Zakutu. 98-b/9

ḥelezon + (A) kabuklu sümüklü böcek. 119-b/2

ḥelvā + (A) un, yağ ve şekerle yapılan bir tatlı. 224-b/2

ḥerīf + (A) adam, kişi. 135-a/7

ḥ.+iñ 135-a/6

ḥ.+le 135-a/9

ḥıfẓ + (A) koruma, saklama. 6-a/10, 6-b/1, 6-b/13, 7-b/12, 11-b/2, 17-b/15, 17-b/16, 20-a/9, 34-b/6, 49-b/15, 59-b/4, 76-a/6, 91-a/17, 103-b/3, 107-a/13, 111-a/15, 111-b/12, 112-a/15, 115-a/14, 115-b/8, 116-a/12, 116-a/13, 116-b/8, 117-a/2, 117-a/15, 117-b/17, 119-b/4, 124-a/16, 124-b/14, 125-a/9, 125-a/16, 125-b/6, 125-b/12, 126-a/4, 160-a/14, 162-a/13, 181-a/7, 183-a/14, 187-a/17, 188-a/5, 216-a/5, 216-b/3, 223-a/12, 256-a/2, 256-b/3, 256-b/5, 275-a/13

ḥ.+-ı ṣıḥḥat (A-A) sağlığı koruma. 7-a/3, 7-a/8, 12-b/8, 19-a/12, 28-a/15, 40-a/6, 42-a/1

ḥ.+-ı ṣ.+da 30-b/3

ḥ.+-ı ṣ.+-ı mizāc (A-A-A) mizacın sağlığını koruma.

ḥ.+-ı ṣ.+-ı m.+ım 5-a/4

ḥ.+a 20-a/7

ḥ.+ı 30-b/11, 69-a/6, 111-b/5, 114-b/14, 117-b/17, 155-b/15

ḥıfẓ u ṣıḥḥat + (A-A) sağlığı, sıhhati koruma. 7-a/7

ḥınnā + (A) kına. 88-a/10, 291-a/1

ḥınṭa + (A) buğday. 52-a/8

ḥırrīf + (A) acımsı, acımtırak. 15-a/1

ḥışrım + (A) koruk, olgunlaşmamış üzüm. 90-a/6

ḥicāb + (A) zar, ince tabaka, perde.

ḥ.+da 177-b/2

Ḥicāz + (A) Arap Yarımadası'nda Mekke ile Medine arasında bir bölge, şehir. 286-a/10

ḥiddet + (A) keskinlik, etkili olma.

ḥ.+i 98-a/6, 151-a/16, 247-a/5

ḥ.+idür 246-b/6

ḥ.+in 65-a/6, 68-b/13, 89-b/16

ḥ.+inden 240-a/5, 240-a/11, 253-a/5

ḥ.+ini 29-a/15, 47-a/10, 82-a/13, 201-b/1, 202-a/10, 218-a/4, 288-a/9

ḥiddetli + (A/T) keskin, etkili. 15-a/4, 116-b/10, 121-b/8, 181-b/7, 191-b/2, 192-a/14, 218-a/3, 247-a/6, 288-a/2, 295-b/11

ḥ.aḫlāṭ (A/T-A) etkili öğeler. 235-b/12

ḥ.balġam (A/T-Y/A) tehlikeli balgam öğesi.

ḥ.b.+dan 133-a/14

ḥ.ḫılṭ (A/T-A) keskin unsur.

ḥ.ḥ.+dan 247-a/14

ḥ.+yse 196-b/14

ḥikāye (Bkz.ḥikāyet) + (A) hikāye. 152-a/11

ḥ.kitāb(ı) (A-A) hikāye kitabı.

ḥ.k.+ları 139-a/4

ḥ.+ler 23-a/15

ḥikāyet (Bkz.ḥikāye) (A) hikāye. 134-a/1

ḥikmet + (A) hikmet, bilgelik.

ḥ.+-i ḥükemā (A-A) bilginlerin hikmeti. 2-b/5

ḥ.+-i şāmile (A-A) her şeyi içine alan hikmet, bilgelik.

ḥ.+-i ş.+siyle 1-b/8

ḥikmetihi + (A) hikmeti, hakīmliği. 3-a/2

ḥīle + (A) aldatma, oyun. 214-b/2

ḥīle-i elbir' + (-) 171-b/3

ḥiltīt + (A) şeytan teresi, yaban marulu, ayrıca bu bitkiden yapılan kötü kokulu zamka da bu ad verilir. 121-b/6, 252-a/12, 255-b/16, 256-a/13

ḥīn + (A) an, zaman, vakit, sıra.

ḥ.+de 140-b/3, 214-a/14

ḥis(s) + (A) duygu. 19-a/14, 140-a/14, 141-b/14, 145-a/6, 147-b/14, 148-a/5, 149-a/7, 154-a/4, 178-b/2, 199-b/16, 262-a/13

ḥ.eyle- (A-T) duymak, hissetmek.

ḥ.e.-r 205-b/3, 222-b/9

ḥ.olun- (A-T) hissolunmak, duyulmak.

ḥ.o.-ur 270-b/1

ḥ.+e 239-a/10, 239-a/12

ḥ.+i 34-b/14

ḥ.+iniñ 239-a/4

ḥudūṯ + (A) sonradan peyda olma.

ḥ.+ı 5-b/11, 44-a/1

ḥ.+ına 9-b/9, 9-b/11, 9-b/17, 14-a/1, 25-a/2, 27-b/10, 41-b/9

ḥ.+ından 5-b/9, 27-b/4

ḥ.+ını 144-b/6

ḥudūṯ u vücūd + (A-A) ortaya çıkma ve var olma. 5-b/2

ḥuḳne + (A) tenkıye aracı, şırınga. 146-b/12, 150-b/16, 170-a/12, 190-a/5, 194-b/8, 202-a/11, 202-a/9, 209-a/13, 210-a/1, 210-a/10, 211-a/4, 211-b/5, 212-b/9, 215-a/2, 215-a/8, 217-a/2, 233-a/4, 248-a/17, 265-a/16, 267-b/15, 270-b/2, 271-b/5, 297-a/5

ḥ.+-i ḫādde (A-A) bir çeşit hukne. 146-a/15, 147-a/4, 209-a/13

(ḥ.+-i) ḫādde (A-A) bir cins hukne. 148-b/4

ḥ.+-i ḥ.+dür 209-b/17

ḥ.+-i ḥ.+yi 132-a/1

ḥ.+-i leyyine (A-A) yumuşak hukne. 35-a/11, 40-b/4, 130-b/13, 131-b/17, 136-a/1, 148-b/3, 177-b/15, 178-b/5, 189-b/17, 192-b/8, 209-a/12, 210-b/6, 211-a/3, 224-a/1, 237-a/7, 257-a/13, 262-a/14, 263-a/4, 264-b/3, 265-a/15, 275-a/1, 279-a/4

ḥ.+-i l.+ler 267-b/15

ḥ.+-i mutavassıṭa (A-A) orta hukne; bu hukneden önce ve sonra yapılan hukneler olduğu için orta hukne denmiştir. 146-a/14, 146-a/15, 146-b/10, 148-b/4, 150-b/16, 172-a/16

ḥ.+yi 146-b/10, 209-b/8

ḥ.+dür 210-a/11

ḥ.+ler 48-b/17, 148-b/6, 151-b/9, 152-a/2, 155-a/6, 156-a/5, 211-a/13, 212-b/1, 235-a/7, 243-b/8, 255-b/8

ḥ.+lerdür 132-b/6

ḥ.+sinde 243-b/10

ḥ.+sine 104-b/7

ḥ.+ye 139-b/9

ḥ.+yi 146-b/8, 202-a/13

ḥummā + (A) humma, sıtma, nöbet gibi ateşli hastalıkların genel adı. 129-b/16, 153-b/8, 154-a/1, 179-a/7, 256-a/3, 260-a/17, 260-b/6, 261-b/9, 261-b/16, 262-a/3, 263-a/4, 263-a/14, 264-a/14, 265-a/1, 266-b/3, 270-a/5, 270-a/5, 270-a/7, 270-a/8, 270-a/15, 271-a/8, 272-b/16, 273-a/3, 273-a/6, 273-b/16, 273-b/17, 274-a/8

ḥ.+-yi ʿafniyye (A-A) iltihaplı humma. 27-a/14, 261-b/13, 271-a/13, 271-b/2

ḥ.+-yi ʿaraż (A-A) gerçek hummanın bir türü; içte ve dışta bir takım şişlerle ortaya çıkan humma. 260-b/7, 260-b/12

ḥ.+-yi balġamiyye'-i dā'ire (A-Y/A-A) hummaya neden olan iltihap, damarların dışında olan balgama yönelirse bu tür hummaya denir. 265-a/1

ḥ.+-yi b.+-i d.+de 267-a/5

ḥ.+-yi b.+-i ġayr-ı ḫāliṣe (A-Y/A-A-A) hummanın maddesi balgamla safranın karışımından olursa bu cins hummaya denir. 265-a/14

ḥ.+-yi dıḳ(ḳ) (A-A) kuru hastalık, hummanın temel organları etkilediği türüne verilen isim. 27-a/17, 178-b/16, 260-b/5, 270-b/13, 272-a/2

ḥ.+-yi d.+a 90-a/17, 110-b/11, 266-b/15, 272-a/15

ḥ.+-yi d.+da 266-b/17

ḥ.+-yi d.+ı 29-a/16

ḥ.+-yi dıḳḳiye (A-A) kuru hastalık. 25-b/7

ḥ.+-yi d.+-ı mürekkeb (A-A-A) karışık özellik gösteren kuru hastalık. 271-a/12

ḥ.+-yi d.+-ı vebā'iyye (A-A-A) tauna bağlı olarak oluşan kuru hastalık. 272-b/9

ḥ.+-yi ḫamsi (A-A) nöbeti beş günde bir tutan sıtma.

ḥ.+-yi ḥ.+yle 271-a/13

ḥ.+-yi ḫılṭiyye (A-A) humma hararetinin herhangi bir öğe etkisi ile oluşmuş çeşidi. 260-b/3

ḥ.+-yi ġıb(b) (A-A) gün aşırı tutan sıtma. 264-b/6

ḥ.+-yi ġ.+-ı dā'ire (A-A-A) humma iltihabının, damarlar dışındaki safra öğesine bağlı olmasıyla meydana gelen türü. 262-b/12

ḥ.+-yi ġ.+-ı ġayr-ı ḫāliṣ (A-A-A-A) humma türlerinden biri.

ḥ.+-yi ġ.+-ı ġ.+-ı ḥ.+de 270-b/12

ḥ.+-yi ġ.+-ı lāzime (A-A-A) iltihaplı maddenin kalp ve cigere yakın damarlar içinde olmayıp, diğer damarlarda olmasıyla oluşan humma çeşidi. 264-a/14

ḥ.+-yi ḫādde (A-A) azgın, kötü humma.

ḥ.+-yi ḥ.+den 151-a/2

ḥ.+-yi ibtidā (A-A) humma başlangıcı.

ḥ.+-yi i.+da 271-a/15

ḥ.+-yi lāzıme (A-A) humma hararetinin bağırsakların içinde ve sürekli olması şeklindeki türü. 262-a/1

ḥ.+-yi lüşḳa (A-A) bozuk balgamın kokusu bağırsaklar içinde ise, bu cins hummaya denir. 266-b/14

ḥ.+-yi maraż (A-A) gerçek hummanın bir türü. 260-b/7, 260-b/9

ḥ.+-yi muḥriḳa (A-A) yakıcı humma. 201-a/9, 203-a/11, 262-a/2, 264-a/9, 264-a/10, 264-a/11

ḥ.+-yi m.+da 166-a/2

ḥ.+-yi m.+dan 271-a/1

ḥ.+-yi m.+nıñ 116-b/10

ḥ.+-yi m.+ya 9-a/11, 88-b/2, 89-a/1

ḥ.+-yı muṭbiḳa (A-A) iyileşmeyip, sürüncemede kalan humma. 262-a/5

ḥ.+-yi nāyibe (A-A) hummaya sebep olan bozukluk, damarların dışındaki balgama bağlı ise, bu tür hummaya denir. 264-b/17

ḥ.+-yi rediy(y)e (A-A) azgın, kötü humma. 272-b/6

ḥ.+-yi r.+den 273-b/15

ḥ.+-yi r.+niñ 272-b/3, 272-b/5

ḥ.+-yi r.+niñ 273-b/2

ḥ.+-yi rub‘ (A-A) nöbeti dört günde bir tutan sıtma. 267-a/12

ḥ.+-yi r.++a 110-b/11, 269-a/11

ḥ.+-yi r.+da 58-b/16

ḥ.+-yi r.+ı 104-a/13

ḥ.+-yi rıb‘-ı dā’ire (A-A-A) hummaya sebep olan iltihabın, damarların dışındaki sevda öğesine bağlı olmasıyla oluşmuş çeşidi. 267-a/9

ḥ.+-yi ṣafrāviyye (A-A) safraya bağlı olarak meydana gelen humma, sarı humma. 89-a/1

ḥ.+-yi sünūḫūs (A-Y) sürekli ateş şeklinde görülen humma; hummā-yi yevmiyyenin birkaç gün sürmesi sonucunda kan ısınması şeklinde görülen humma. 261-a/15

ḥ.+-yi südediyye (A-A) vücudun herhangi bir yerinde meydana gelmiş tutkunluktan dolayı oluşan sıtma. 261-a/14

ḥ.+-yi s.+ye 261-b/6

ḥ.+-yi şaṭru'l-ġıb(b) (A-A-A) tehlikeli bir humma türü olup, felce ve spazma varan sonuçları görülebilir.

ḥ.+-yi ş.ġ.+dur 270-a/4

ḥ.+-yi 'ufūnet (A-A) iltihaplı humma. 29-a/11

ḥ.+-yi vebā'iyye (A-A) tauna bağlı olarak oluşan humma. 9-b/7, 272-b/2, 272-b/3, 272-b/6, 272-b/10, 274-a/9

ḥ.+-yi v.+de 181-b/5

ḥ.+-yi v.+ye 112-a/1

ḥ.+-yi yevmiyye (A-A) hararetin ervahı etkilemesiyle oluşan humma; genellikle bir günde geçen humma. 260-b/1, 260-b/13, 261-a/13

ḥ.+-yi y.+niñ 260-b/12

ḥ.+-yi y.+yi 29-a/16

ḥ.+da 261-b/3, 263-a/8, 263-a/9, 264-b/14, 265-b/14, 266-a/10, 267-b/11, 268-a/11, 268-b/6, 270-b/9

ḥ.+dan 300-a/12

ḥ.+dur 270-a/4, 274-a/4

ḥ.+lar 269-b/12, 272-b/10

ḥ.+larda 188-a/12, 263-b/9, 273-b/14

ḥ.+lardan 129-a/17

ḥ.+larıñ 57-a/14

ḥ.+nıñ 201-b/8, 260-b/7, 264-a/6, 264-a/8, 264-b/8, 265-a/11, 266-b/15, 266-b/17, 267-a/5, 267-a/7, 267-a/17, 267-b/9, 267-b/12, 267-b/14, 269-a/15, 270-a/16, 270-b/16, 270-b/17, 273-a/2, 273-a/4

ḥ.+sı 180-a/8, 180-a/9, 222-b/12

ḥ.+ya 27-a/12, 47-a/2, 62-a/8, 262-a/3, 264-b/16, 265-a/13, 269-a/15, 270-b/14, 272-b/17, 274-a/3

ḥ.+yla 129-b/3, 271-b/2

ḥummāṣ + (A) kuzukulağı bitkisi. 261-b/2, 262-a/17, 264-b/11

ḥ.(ṣuyu) (A-T) kuzukulağı suyu. 262-b/2

ḥ.şerbeti (A-A) kuzukulağı şerbeti, şurubu. 263-a/12

ḥummeyāt + (A) ateşli hastalıklar, hummalar. 260-a/12

ḥ.+-ı müzmine (A-A) süreğen hummalar.

ḥ.+-ı m.+den 271-a/1

ḥ.+-ı vebā'iyye (A-A) tauna bağlı hummalar.

ḥ.+-ı v.+de 272-b/11

ḥ.+-ı v.+ye 59-a/2

ḥ.+a 274-a/13

ḥummuṣ + (A) nohut. 102-b/15

ḥumret + (A) kızıllık, kırmızılık. 264-b/5, 265-b/16

ḥ.+e 32-b/9, 265-a/6

ḥunnāḳ + (A) nezleye sebep olan maddenin boğaza inmesiyle oluşan hastalık; boğaz iltihabı, bademcik, boğmaca. 42-a/8, 153-a/4, 171-b/5, 171-b/9, 173-b/9, 173-b/13, 250-b/6

ḥ.+-ı kelbī (A-A) insanın yemek dahi yutamadığı tehlikeli bir boğaz iltihaplanması çeşidi. 170-b/4

ḥ.+-ı şedīde (A-A) şiddetli boğaz iltihabı.

ḥ.+-ı ş.+de 37-a/15

ḥ.+a 35-b/10, 61-a/12, 173-b/11, 173-b/15, 173-b/15

ḥ.+da 37-b/2

ḥ.+ı 65-a/10, 105-a/17, 173-b/9

ḥ.+ıñ 170-a/17

ḥurf + (A) tereotu. 61-b/7

ḥurḳat + (A) yanma, yanıklık. 240-a/17

ḥ.+-ı bevl (A-A) idrar yaparken yanma hissetmek.

ḥ.+-ı b.+e 27-b/15

ḥ.+ü'l-bevl (A-A) idrarın yakarak çıkması, idrar yaparken yanma hissetmek. 238-b/9

ḥurūf-ı tehecci + (A-A) heceleme harfleri. 44-a/10

ḥuṣūl + (A) ortaya çıkma, türeme.

ḥ.+ı 5-a/5

ḥükemā + (A) hekimler, bilginler, doktorlar. 31-b/2, 31-b/4, 32-b/7

ḥ.+-i Hind (A-A) Hindistan hekimleri. 39-a/7

ḥ.+-i İslāmiyyūn (A-A) Müslüman hekimler, bilginler.

ḥ.+-i İ.+dan 171-a/3

ḥ.+-i kimyāvī (A-A) kimya ilmiyle uğraşan bilginler.

ḥ.+-i k.+leriñ 136-a/7

ḥ.+-i müteaḫḫirīn (A-A) son dönemlerde yetişen hekimler, bilginler. 119-a/1

ḥ.+-i müteḳaddimīn (A-A) eski, önceki ālimler, bilginler, hekimler. 55-a/3, 63-a/6, 63-a/15, 63-b/1, 91-b/6, 148-a/5

ḥ.+-i m.+iñ 44-a/9, 44-a/12, 78-a/14, 84-a/1, 97-b/13, 110-b/5

ḥ.+-i Yūnānī (A-) Yunanlı hekimler, bilginler.

ḥ.+-i Y.+den 265-b/15

ḥ.+-i Yūnāniyyūn (A-) Yunan hekimleri, ālimleri. 171-a/1

ḥ.+ları 137-b/17

ḥ.+sı 213-a/15

ḥ.+sından 266-a/17

ḥürmeten + (A) saygı sunarak, sayarak. 300-b/3

(ḥürriset) + ( ) 300-b/2

ḥüsn + (A) güzellik, iyilik. 30-b/11

ḥ.+-i ḫiṭāb-ı müsteṭāb (A-A-A) güzel kitabın iyiliği, güzelliği. 5-a/2

ḥ.+-i i'tidāl (A-A) ölçülü olmanın iyiliği, güzelliği. 5-a/5

ḥ.+-i imtizāc (A-A) uymanın, uygunluğun güzelliği. 1-b/12

ḥ.+-i intiẓām-ḥāl (A-A-A) düzenli olmanın, düzenli halin iyiliği. 4-b/9

hüz(ü)n + (A) gam, keder, sıkıntı. 16-a/12, 22-b/15, 34-a/8

ḥ.+den 54-a/15, 240-b/9.250-a/13

ḥ.+e 22-b/14

ḥ.+i 49-a/14

Ḥ

ḫabīṯ + (A) kötü, azgın. 100-b/16, 168-b/17

ḫ.yara (A-T) kötü, iyileşmeyen yara.

ḫ.y.+lar 109-b/6

ḫadar + (A) felcin hafif şekli, bir tür inme. 152-b/3

ḫādimü'l-ḥaremeyni'ş-şerīfeyn + (A-A-A) (Mekke ve Medīne gibi kutsal yere hizmet eden), Yavuz'dan sonra Osmanlı padişahlarına verilen bir unvan. 4-a/16

ḫafaḳān + (A) yürek titremesi, yürek oynaması, çarpıntı. 20-a/3, 25-b/7, 27-a/17, 28-a/7, 29-a/1, 29-b/14, 176-a/5, 181-a/8, 181-a/10, 181-a/10, 181-b/11, 181-b/16, 182-a/1, 182-a/2, 184-a/12, 184-b/4, 184-b/6, 228-a/1, 250-b/7, 274-a/7, 276-a/14

ḫ.+-ı bārid (A-A) soğuk özelliğe sahip yürek titremesi.

ḫ.+-ı b.+de 182-b/8

ḫ.+-ı b.+e 182-a/14

ḫ.+-ı ḥārre (A-A) sıcak özelliğe sahip yürek oynaması. 182-a/8, 182-a/13, 182-b/11

ḫ.+-ı ḫ.+ye 46-a/2, 183-a/1

ḫ.+-ı ṣafrāvī (A-A) safra etkisiyle ortaya çıkan yürek çarpıntısı.

ḫ.+-ı ṣ.+ye 45-a/4

ḫ.+-ı yābis (A-A) kuru özellik gösteren yürek çarpıntısı.

ḫ.+-ı y.+de 182-b/4

ḫ.+a 39-b/3, 49-b/4, 68-b/10, 71-b/16, 84-b/3, 93-a/2, 93-b/15, 112-b/2, 113-a/4, 113-b/7, 129-a/6, 183-a/16, 184-a/4

ḫ.+ı 47-b/3, 49-a/13, 57-a/11, 57-a/7, 60-b/13, 60-b/8, 77-b/16, 83-b/14, 85-a/7, 90-b/5, 91-a/12, 92-b/11, 97-a/3, 98-b/15, 99-b/6, 100-a/9, 102-b/11, 105-a/16, 110-b/7, 111-b/6, 217-b/3

ḫ.+ın 181-a/9, 181-a/14, 182-b/7, 183-b/9, 183-b/14

ḫ.+la 182-b/11

ḫafī + (A) gizli, saklı, bilinmeyen. 223-b/13

ḫafīf + (A) ağır olmayan, etkisi az olan, şiddeti az olan. 15-b/5, 32-a/1, 40-b/10, 172-a/9, 179-a/6, 232-b/10, 232-b/8, 233-b/10, 270-a/17

ḫ.+dür 95-b/7, 225-b/7

ḫafīfce + (A/T) hafifçe, şiddeti az olan. 131-b/11, 140-b/8

ḫ:āhende + (F) 5-a/1

ḫāḳān-ı ḫavāḳīn-i zamān + (T-A-A) devrin hakanlarının hakanı. 3-b/15

ḫal(l) + (A) sirke, üzümün ekşitilmesiyle elde edilen ve bazı yemek ve salatalarda kullanılan şarap, şerbet. 72-a/15

ḫalāṣ + (A) kurtulma, kurtuluş. 55-b/10, 80-b/17, 82-b/10, 90-b/13, 100-b/5, 102-b/5, 134-a/9, 135-a/12, 145-a/9, 145-a/13, 145-a/14, 148-a/11, 148-a/13, 152-a/15, 171-b/13, 171-b/14, 175-b/14, 184-b/17, 210-a/17, 212-a/17, 216-a/15, 217-b/16, 244-b/2, 258-b/4, 260-a/4, 287-a/17

ḫalḳ + (A) halk, insanlar. 10-a/10, 35-b/5, 81-a/1, 83-a/9, 102-b/6, 141-b/12, 145-b/10, 146-a/5, 151-b/3, 175-b/11, 178-b/15, 184-b/14, 185-b/7, 206-b/10, 206-b/14, 207-a/6, 213-a/1, 222-b/8, 229-a/10, 246-b/16, 261-b/17, 262-a/1

ḫ.+a 133-b/10, 137-b/5, 140-b/5, 153-b/4, 153-b/8, 272-b/4, 272-b/16, 273-a/4, 274-a/2, 275-b/8, 276-a/5, 276-a/9

ḫ.+dan 135-a/17

ḫ.+ı 140-b/7

ḫ.+ıñ 25-a/3, 95-b/13, 105-a/3

ḫalel + (A) bozukluk, eksiklik. 3-a/5

ḫalīfe-i rū-yi zemīn + (A-F-F) (yeryüzü halifesi), Yavuz Sultan Selim'den sonra gelen padişahlar için kullanılan bir unvan. 3-b/4

ḫalled-Allāhu + (A-A) Allah daim ve baki etsin!. 300-b/7

ḫālī + (A) müstesna, ayrı, uzak. 12-a/13, 63-a/17, 172-a/4, 195-b/6, 221-a/10

ḫāliṣ + (A) katkısız, saf. 99-a/13, 148-a/14, 201-a/15, 278-b/9

ḫāliye + (A) müstesna, ayrı, uzak.

ḫ.+dür 5-b/6

ḫām + (F) olmamış, çiğ, pişmemiş. 12-a/15, 49-a/13, 69-b/6, 170-a/3

ḫ.emrūd (F-F) olgunlaşmamış armut. 234-a/9

ḫ.ḫılṭ (F-A) gerekli olgunluğa ulaşmamış öğeler.

ḫ.ḫ.+lar 265-a/5

ḫ.ibrişīm (F-F) bir cins bükülmüş ipek. 111-a/8, 112-a/2, 113-a/11

ḫ.ṣu (F-T) kaynatılmamış su.

ḫ.ṣ.+dan 147-b/11

ḫ.sünger (F-Y/T) işlenmemiş sünger.

ḫ.s.+i 283-b/4

ḫ.şeker (F-F) işlenmemiş şeker. 202-a/11

ḫ.ş.+i 146-b/5

ḫ.+ını 82-a/16

ḫ.+ınıñ 61-a/13

ḫamīr + (A) hamur. 66-b/17, 67-a/2, 69-b/2, 78-a/1, 88-a/14, 88-a/16, 88-a/17, 99-a/4, 99-b/15, 127-a/14, 130-a/6, 141-a/8, 154-b/4, 158-b/6, 159-a/6, 159-a/9, 199-b/6, 247-b/7, 253-a/14, 269-a/8, 282-a/12

ḫ.+e 226-b/16

ḫ.+i 99-a/4, 280-a/6, 298-a/11

ḫ.+le 279-a/17

ḫamīre + (A) hamur, bazı otların ezilip hamur kıvamına getirilmiş şekli. 233-b/12

ḫ.+leri 262-b/3

ḫ.+niñ 136-a/17

ḫ.+si 128-b/15, 129-a/8, 271-b/13

ḫ.+sine 141-a/1

ḫ.+sini 154-a/7

ḫams + (A) beş sayısı. 300-b/1

ḫāmūr + (A) hamur.

ḫ.māyesi (A-F) hamur mayası.

ḫ.m.+nden 251-b/2

ḫanāzīr + (A) sıraca, bir cins çıban, genellikle boyunda olur ve ırsîdir. 54-b/16, 58-a/5, 283-a/11

ḫ.+e 55-b/17, 63-a/12, 65-a/4, 73-b/2, 98-a/10

ḫ.+i 87-a/1

ḫarbaḳ + (A) çöpleme denen bir bitki olup, siyah ve beyaz türleri vardır. 66-b/7

ḫ.+-ı esved (A-A) siyah çöpleme, karaca otu. 119-b/9, 226-a/5, 288-b/13, 298-b/11

ḫardal + (A) hardal otu. 17-a/17, 66-a/10, 121-a/6, 173-b/4, 184-b/13, 188-a/10, 192-a/15, 215-a/15, 228-a/14, 234-a/1, 256-a/15, 267-a/16, 284-a/9, 286-b/4, 295-b/14

ḫ.tuḫmı (A-F) hardal otu tohumu. 286-b/14, 287-b/6

ḫ.yaġı (A-T) hardal yağı. 299-a/9

ḫ.yapraġı (A-T) hardal otu yaprağı. 286-b/11

ḫ.y.(bostānîsi) (A-T-F) yetiştirilmiş hardal otu yaprağı. 286-b/7

ḫ.y.(yabānîsi) (A-T-F) yabanî hardal otu yaprağı. 286-b/7

ḫ.+ı 66-a/15, 169-a/15, 217-a/1, 291-b/16

ḫ.y.+nı 286-b/7

ḫ.+ile 289-b/16

ḫargūş + (F) tavşan. 80-a/11

ḫāric + (A) dış, dışarı, dışarıda, dışta. 23-a/9

ḫ.+-i beden (A-A) bedenin dışı.

ḫ.+-i b.+de 25-a/16

ḫ.+-i b.+den 126-b/12, 127-b/13

ḫ.+-i b.+dendür 126-b/12

ḫ.+-i b.+e 22-a/5, 22-b/1, 32-b/1

ḫ.+-i ʻurūḳ (A-A) damarların dış tarafı.

ḫ.+-i ʻu.+da 261-b/15, 261-b/16, 262-b/11, 264-b/16, 267-a/8

ḫ.+ü'l-ʻurūḳ-ı ṣafrāvî (A-A-A) damarların dışındaki safraya bağlı unsurlar.

ḫ.+ü'l-ʻu.+-ı ṣ.+yle 270-a/6

ḫ.+de 16-b/15

ḫarnūb + (A) keçiboynuzu bitkisi. 96-a/17

ḫāṣ(ṣ) etmek (Bkz.ḫāṣ(ṣ) itmek) + (A-T) saf undan yapılmış ekmek. 52-a/10

ḫ.e.içi (A-T-T) has ekmek içi. 187-b/8

ḫāṣ(ṣ) itmek (Bkz.ḫāṣ(ṣ) etmek) + (A-T) has undan yapılmış ekmek.

ḫ.i.içi (A-T-T) has ekmeğin içi.

ḫ.i.i.+yle 234-a/3

ḫāṣıl + (A) husule gelen, peyda olan, ortaya çıkan. 61-a/5

ḫaṣm + (A) düşman, rakip.

ḫ.+ına 57-b/11, 83-b/9

ḫ.+ıyla 57-b/11

ḫas(s) + (A) marul. 99-b/8

ḫāṣṣa + (A) özellik, nitelik. 72-b/9, 83-b/10, 83-b/8, 83-b/11, 219-a/12

ḫ.+yı 212-a/12

ḫ.+lar 299-a/7

ḫ.+sı 59-a/17

ḫāṣṣeten + (A) hususî olarak, özellikle, ayrıca, yalnız. 104-b/15

ḫāṣṣiyyet + (A) kuvvet, tesir.

ḫ.+le 11-b/6, 28-a/14, 51-b/6, 51-b/8, 87-a/14, 175-b/8, 283-b/1, 284-b/7, 285-b/1, 286-b/2, 286-b/6, 291-b/16, 293-b/9, 297-b/4, 298-b/12, 299-a/1, 299-a/3

ḫasta + (F) hasta, rahatsız, sayrı. 7-a/11, 31-b/11, 33-b/13, 43-b/6, 205-a/17, 243-a/16, 265-b/7, 267-b/10

ḫ.+nıñ 144-a/11, 171-a/6, 180-a/10, 205-a/14, 239-b/10, 266-a/1, 272-a/7, 274-b/16, 279-b/16

ḫ.+ya 226-a/8

ḫ.+yı 205-a/10, 216-b/14, 271-b/15

ḫastalıġ/ḳ (Bkz.ḫastelig/k) + (F/T) hastalık. 31-b/12

ḫ.+a 7-b/13

ḫ.+dan 20-b/14, 31-b/12

ḫ.+ıñ 153-b/9

ḫ.+ıardan 20-b/12

ḫastelig/k (Bkz.ḫastalıġ/ḳ)+ (F-T) hastalık.

ḫ.+den 50-a/5, 60-b/17, 64-a/6, 80-b/2, 168-b/9, 256-b/5

ḫ.+e 153-b/10

ḫ.+i 15-a/13

ḫ.+ler 224-b/16, 250-b/2

ḫasta-şekl + (F-A) hasta gibi, hastayı andırır durumda olma. 216-a/2

ḫaşḫāş + (A) kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağ çıkartılan bir bitki. 65-b/14

ḫ.başı (A-T) haşhaş kapsülü, başağı. 154-a/12

ḫ.ḳabuġı (A-T) haşhaş tohumlarını içinde tutan kabuk. 130-a/10, 131-a/8, 133-a/3, 165-a/9, 175-a/9, 200-b/14

ḫ.ḳ.+yla 132-b/17

ḫ.şarābı (A-A) haşhaş şarabı. 122-b/17, 200-b/12, 202-b/3

ḫ.şerbeti (A-A) haşhaş şerbeti, şurubu. 154-a/10, 190-b/6, 198-a/7, 240-a/14

ḫ.ş.+ni 178-a/9, 248-a/14

ḫ.ş.+yle 165-a/4

ḫ.tuḫmı (A-F) haşhaş tohumu. 127-a/12, 167-b/1

ḫ.t.+nıñ 275-b/7

ḫ.yağı (A-T) haşhaş tohumlarından çıkarılan yağ. 218-b/2, 219-b/2

ḫ.yapraġı (A-T) haşhaş bitkisi yaprağı. 137-b/17

ḫ.+ıñ 247-b/9

ḫ.+ile 178-a/10

ḫaşīn + (A) katı, sert. 20-b/8, 20-b/8, 20-b/9, 21-a/14, 51-b/2

Ḫaṭā + (A) Kuzey Çin. 58-a/12, 63-b/3

ḫaṭā + (A) hata, yanlış; yanlışlık, yanılma. 33-a/12, 260-a/9

ḫaṭar + (A) tehlike.

ḫ.+dan 63-a/17

ḫaṭarlı (Bkz.ḫaṭarlu)+ (A/T) tehlikeli.

ḫ.+dur 274-b/9

ḫaṭarlu (Bkz.ḫaṭarlı) + (A/T) tehlikeli.

ḫ.+dur 245-a/6

ḫaṭarsuz + (A/T) tehlikesiz.

ḫ.+dur 274-b/8

ḫātem + (A) yüzük. 83-b/5, 105-a/2, 105-a/4

ḫāṭır + (A) zihin, akıl.

ḫ.+a 80-a/15

ḫātime + (A) son, nihayet; kitabın son bölümü. 6-a/2, 41-b/17

ḫ.+tü'l-kitāb + (A-A) kitabın sonu, kitabın son bölümü. 298-b/17

ḫ.+yi 7-b/3

ḫaṭmī (Bkz.ḫıṭmī) + (A) hatmi, ebegümecine benzeyen ondan daha büyük bir çiçek olup, kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan nebat. 66-a/17, 129-a/3, 130-a/9, 160-a/8, 160-b/15, 190-b/17, 194-b/9, 205-b/6, 212-a/9, 219-b/12, 237-a/2, 259-a/17, 271-b/17, 279-a/15

ḫ.köki (A-T) hatmi kökü. 123-b/9, 159-b/11, 167-b/1, 172-b/10, 173-a/7, 190-b/7, 191-a/3, 248-b/13, 267-b/16

ḫ.k.+ni 205-a/11, 234-b/16, 292-b/10

ḫ.merhemi (A-A) hatmi merhemi.

ḫ.m.+dür 123-b/6

ḫ.şuyı (A-T) hatmi suyu, öz suyu. 212-a/14

ḫ.ş.+yla 212-a/11

ḫ.tuḫmı (A-F) hatmi tohumu. 192-a/1

ḫ.yapraġı (A-T) hatmi yapraġı. 210-a/2, 220-b/3, 233-b/3

ḫaṭ(ṭ) + A) çizgi. 39-a/10

ḫaṭṭen + (A) hata yaparak, hata olarak. 300-b/11

ḫātūn + (T/A) kadın. 254-a/2, 254-a/10, 290-b/6

ḫ.kişi (T/A-T) kadın. 257-a/1

ḫ.k.+ler 60-b/4

ḫ.+a 28-a/13, 69-a/4, 152-a/11, 254-b/1, 290-b/7

ḫ.+ıñ 28-a/16, 28-b/10, 69-a/2, 254-a/6, 255-a/16, 255-a/16

ḫ.+lar 62-b/10, 76-a/14, 76-b/4, 82-b/14, 91-a/14, 106-a/16, 248-a/1, 256-a/1, 256-a/10, 300-a/14

ḫ.+lar südi (T/A-T) anne sütü, insan sütü.

ḫ.+lar s.+nde 126-b/4

ḫ.+lara 253-b/14

ḫ.+larıñ 255-a/10, 256-b/4

ḫ.+larıñıza 45-b/13

ḫavāṣ(ṣ) + (A) nitelikler, özellikler, hususlar. 16-a/14

ḫ.+-ı müfredāt (A-A) terkip olmayan, basit şeyler. 5-b/8

ḫ.+ından 92-a/8

ḫ.+lar 298-b/17

ḫavāṣ(ṣ) + (A) ileri gelenler, saygın olanlar.

ḫ.+da 173-b/12, 230-a/5

ḫ.+dan 235-a/12

ḫavf + (A) korku, korkma. 16-a/12, 17-b/1

ḫ.+-ı ḫaṭar (A-A) tehlikeli, sakıncalı korku.

ḫ.+-ı ḫ.+dur 42-b/10

ḫ.+dan 152-a/7, 297-a/13

ḫ.+ı 31-b/11, 49-b/6, 172-a/3

ḫ.+ıñ 23-b/1

ḫ.+ından 29-b/12

ḫavlān (ḫulān) + (A) kırkboğum, topalak.

ḫ.+-ı Hindī (A-A) Hint topalağı bitkisi. 64-b/17

ḫavlincān + (F) havlıncan, galanga. 67-a/4, 112-b/15, 113-b/17, 114-a/15, 114-b/8, 116-b/7, 125-b/2, 150-a/9, 176-b/15, 187-a/10, 187-a/14, 187-b/5, 189-a/12, 192-b/4, 194-a/5, 225-a/13, 226-b/1, 245-b/11, 245-b/15

ḫ.cevāşir(i) (F-F) bir cins galanga macunu. 240-a/17

ḫ.ma'cūnı (F-A) havlincan macunı. 166-b/14, 206-a/12, 208-a/3, 243-b/10, 247-a/12

ḫ.+ı 299-b/14

ḫāya (Bkz.ḫayā) + (F) haya, testis, er bezi. 245-a/16

ḫ.+da 243-a/7

ḫ.+lara 246-b/4

ḫ.+sına 244-b/10

ḫ.+sını 254-a/17

ḫ.+ya 246-a/16

ḫayā (Bkz.ḫāya) + (F) haya, testis, er bezi.

ḫ.+larda 242-b/6

ḫ.+larıñ 241-a/16

ḫayāl + (A) kuruntu. 140-a/14

ḫ.+ini 145-b/9

ḫayırlu + (A/T) iyi, faydalı, hayırlı, yararlı.

ḫ.+sı 28-b/12, 50-a/3

ḫayrī + (A) menşūr, şebboy, güzel kokulu sarı, beyaz ve pembe renkli çiçekleri olan bir tür bitki. 76-b/2

ḫażaż + (A) küçük beyaz deniz salyangozu (istiridye) kabuğu, kabuk, bağa. 64-b/17

ḫużaż + (A) topalak, kırkboğum bitkisinden elde edilen bir tür ilaç. 64-b/17

ḫāżır + (A) hazırda, meydanda, bizzat bulunan. 166-b/15

ḫazīne + (A) kaynak, memba, değerli şeylerin saklandığı yer.

ḫ.+sidür 186-a/7, 186-a/10

ḫılṭ + (A) vücutta bulunduğu varsayılan dört unsurdan her biri (safra, sevda, balgam, kan). 25-b/4, 49-b/16, 53-b/3, 53-b/6, 56-a/6, 58-a/2, 58-a/3, 74-a/3, 89-a/4, 89-a/5, 89-b/17, 105-b/7, 115-a/13, 116-a/12, 120-a/9, 130-a/2, 140-b/13, 144-b/10, 150-a/10, 151-a/7, 156-a/3, 171-b/7, 181-b/7, 181-b/7, 190-a/11, 191-a/7, 193-a/5, 194-b/1, 196-a/14, 196-a/16, 198-b/1, 200-a/16, 201-b/16, 241-b/6, 245-a/2, 251-b/16, 257-a/15, 259-b/3, 263-a/17, 263-b/17, 264-a/12, 280-a/6, 295-a/12, 296-a/14

ḫ.+-ı balġamī (A-Y/A) balgam ile ilgili öğe.

ḫ.+-ı b.+dür 146-a/3

ḫ.+-ı fāsid (A-A) bozuk, bozucu unsur.

ḫ.+-ı f.+den 39-a/17, 198-b/2

ḫ.+-ı ġalīẓ (A-A) yoğun, kalın özellik gösteren öğe. 266-a/3

ḫ.+-ı ġ.+-i balġamī (A-A-Y/A) balgama bağlı yoğun unsur. 268-b/8

ḫ.+-ı ġālib (A-A) üstün olan, daha fazla bulunan öğe.

ḫ.+-ı ġ.+den 249-a/15

ḫ.+-ı ġ.+i 151-b/5

ḫ.+-ı ḥādde (A-A) yakıcı, iltihaplı unsur.

ḫ.+-ı ḥ.+den 210-b/16

ḫ.+-ı ḥār(r) (A-A) yakıcı unsur.

ḫ.+-ı ḫ.+dan 189-b/5

ḫ.+-ı redī (A-A) vücudu rahatsız eden, kötü-azgın öğe. 171-b/2

ḫ.+-ı ṣafrāvī (A-A) safrayla ilgili unsur.

ḫ.+-ı ṣ.+den 148-a/7, 151-a/11, 151-a/12, 179-a/1

ḫ.+-ı sevdāvī (A-A) sevda ile ilgili öğe.

ḫ.+-ı s.+den 207-b/13, 264-a/11

ḫ.+a 73-b/12, 267-b/9

ḫ.+dan 159-b/6, 176-a/1, 201-a/6, 201-a/13, 241-a/17, 257-a/14, 295-b/3

ḫ.+ı 53-a/9, 53-a/12, 61-b/7, 88-b/9, 89-a/4, 93-b/9, 130-a/2, 137-a/4, 198-b/1, 263-a/12

ḫ.+ıñ 31-b/2, 201-b/1, 247-a/6

ḫ.+lar 13-b/17, 28-a/3

ḫ.+lardan 95-b/5, 281-b/6, 283-b/10, 295-b/11

ḫ.+ları 28-a/4, 68-b/15, 71-a/17, 71-b/6, 71-b/6, 75-a/17, 81-a/16, 81-b/7, 84-a/5, 92-b/12, 94-b/17, 96-b/7, 105-b/1, 176-a/8, 199-a/9

ḫ.+larıñ 117-a/17

ḫ.+larını 105-b/2

ḫınzīr + (A) domuz.

ḫ.+iñ ic yağı (A-T-T) domuz iç yağı.

ḫ.+iñ i.y.+yla 85-a/2

ḫırsız + (T) hırsız.

ḫ.+lardan 133-b/14

ḫırva' + (A) kene tohumu. 96-a/2

ḫıṣāl-i ḥamīde + (A-A) övülmeye değer huylar, ahlāklar, tabiatlar.

ḫ.+-i ḥ.+lerinden 3-b/9

ḫıṭmī (Bkz.ḫaṭmī) + (A) hatmi, ebegümecine benzeyen, ondan daha büyük bir çiçek olup kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılır. 233-b/11

ḫ.köki (A-T) hatmi kökü. 237-b/12, 242-a/8, 242-a/16, 282-b/10

ḫ.k.+ni 238-b/14, 240-a/14

ḫ.(yaprağı) (A-T) hatmi yaprağı. 242-a/1

ḫıyār + (F) hıyar; kabakgillerden, uzun, iri meyveli, sürüngen bir bitki. 13-a/5, 43-a/7, 65-a/14, 115-b/6, 116-b/17, 131-a/5, 133-a/4, 137-b/16, 154-b/6, 180-b/3, 182-b/6, 183-a/9, 186-b/1, 222-b/6, 263-a/13, 271-b/9, 273-b/15, 281-b/12, 295-a/10

ḫ.çekirdegi (F-T) hıyar çekirdeği.

ḫ.ç.içi (F-T-T) hıyar çekirdeği içi. 121-b/15, 193-b/12

ḫ.ṣalātası (F-İ) hıyar salatası. 13-a/5

ḫ.+ı 185-a/7

ḫ.+ıñ içi (F-T) hıyar içi.

ḫ.+ıñ i.+n 8-a/8

ḫ.+ıñ i.+ni 222-a/2

ḫıyāraḳ (Bkz.ḫıyārek) + (F) sıcak özellik gösteren, kasıkta çıkıp hıyar gibi uzunca bir şekil alan verem, bir çeşit çıban. 281-b/17

ḫıyārek (Bkz.ḫıyāraḳ) + (F) sıcak özellik gösteren, kasıkta çıkıp hıyar gibi uzunca bir şekil alan verem, bir çeşit çıban. 281-b/12

ḫıyārşenbe (Bkz.ḫıyārşenber) + (F) baklagillerden, siyah renkte olan meyvelerinin içinde çekirdeklerden başka, hekimlikte kullanılan bir öz bulunan bir

bitki, Hint hıyarı, acur. 43-a/11, 116-b/13, 190-a/7, 224-a/3, 248-a/11, 257-b/4, 261-b/5, 262-a/16, 263-a/7, 293-b/7, 297-a/7

ḫ.balı (F-T) hıyarşenbeden elde edilen bal. 115-b/2, 173-a/10, 190-a/4, 233-a/8, 233-a/13, 240-a/13, 259-a/14, 271-b/4

ḫ.b.-n 178-b/5

ḫ.b.-ndan 116-a/4, 205-a/13, 212-a/13, 237-b/16

ḫ.b.-nı 115-a/10, 210-b/15, 234-a/16, 236-a/13, 237-a/8, 247-a/15, 265-b/10

ḫ.b.-yla 173-a/13, 208-a/7, 208-b/2, 297-a/10

ḫ.ḳabuğı (F-T) hıyarşenbe kabuğu. 251-a/15

ḫ.ma'cūnı (F-A) hıyarşenbe macunu. 264-b/9

ḫıyārşenber (Bkz.ḫıyārşenbe) + (A) baklagillerden, siyah renkte olan meyvelerinin içinde çekirdeklerden başka, hekimlikte kullanılan bir öz bulunan bir bitki, Hint hıyarı, acur. 65-a/4, 172-a/9, 188-b/1, 190-a/7

ḫ.balı (A-T) hıyarşenber balı. 108-a/7, 157-a/11, 172-a/13, 177-b/16

ḫ.b.-ndan 174-a/10

ḫ.b.-nı 179-b/4

ḫ.-i 106-b/9

ḫ.-le 279-a/5

ḫidmet + (A) iş, vazife, iş görme, birinin işini görme.

ḫ.-i celîlü'l-ḳadr-i riyāset-i eṭıbbā'-i ḫāṣṣa + (A-A-A-A-A-A) saray hekimleri başkanının şan ve şerefi büyük, yüksek olan hizmeti. 4-b/12

ḫ.-i 138-b/3

ḫ.-inde 70-b/3

ḫiffet + (A) hafiflik. 35-a/17, 171-b/8, 171-b/10, 171-b/12, 175-a/3, 178-a/5, 178-b/4, 257-a/15, 276-b/1

ḫilāf + (A) karşı, zıt.

ḫ.-ı ṣavāb (A-A) doğruluğun, dürüstlüğün zıddı.

ḫ.-ı ṣ.+dur 91-b/11

ḫ.-a 33-a/13, 201-b/12

ḫ.-ına 25-a/2, 39-a/2

ḫ.+ından 170-b/15

ḫilāfet + (A) halifelik, peygamber vekili olarak İslamiyeti koruma. 4-a/14

ḫiṭāb + (A) hitap. 5-a/12

ḫ.+-ı müsteṭāb + (A-A) güzel hitap, güzel anlatım.

ḫ.+-ı m.+ı 5-a/11

Ḫorāsānī + (F) kazayağı, Horasan tohumu, ak pelin, Horasan çiçeği / tuğla tozuyla kireçten yapılan sert bir karışım, önceden çimento yerine kullanılırdı. 214-a/3, 214-a/5, 216-b/4

Ḫ.+den 213-b/1

ḫorla- (T) horlamak.

ḫ.-ya 145-a/8

ḫoş + (F) hoş, güzel. 24-a/1

ḫoşca + (F/T) hoşça, güzelce. 12-b/5, 13-b/16, 15-b/4, 15-b/9, 16-a/11, 16-a/12, 16-a/17, 16-b/12, 18-a/3, 32-a/4, 61-a/7, 75-b/14, 137-a/5, 137-a/9, 146-a/10, 162-a/12, 197-a/9, 236-a/17, 237-a/15, 237-b/15, 238-a/2, 255-b/6

Ḫotan + (F) Eski Türkistan'da büyük bir şehir. 63-b/3

Ḫ.+'dan 58-a/12

ḫūb + (F) güzel, hoş. 122-a/2

ḫubbāzī + (A) ebegümeci, mülūḫyā-yi yabānī. 48-a/9

ḫūḫ + (A) şeftali. 75-b/7

ḫulāṣa-i elṭāf-ı rabbü'l-'ālemīn + (A-A-A-A) Allah lütfunun, iyiliklerinin özü, sonucu, neticesi. 4-a/15

ḫ.+tü'l-mā' + (A-A) 4-a/5

ḫurde + (F) ufak, küçük. 53-a/13, 62-b/4, 188-b/5

ḫurmā + (F) hurma. 65-b/3, 65-b/13, 109-a/1, 123-a/9, 177-a/3, 257-a/4

ḫ.çekirdegi (F-T) hurma çekirdeği. 206-b/6

ḫurūc + (A) çıkış, çıkma; dışarı çıkma.

ḫ.+a 40-a/12

ḫ.+ı 30-b/14, 34-b/6

ḫ.+ından 145-b/15

ḫ.+ını 19-a/7

ḫurūcāt + (A) çıkışlar, çıkmalar.

ḫ.+da 29-a/10

ḫurūş (Bkz.ḫurūs) + (F) horoz. 61-a/3

ḫurūs (Bkz.ḫurūş) + (F) horoz. 255-a/13

ḫ.ödi (F-T) horoz ödü. 163-a/12

ḫ.+ı 56-b/6, 61-a/6, 208-b/5, 210-b/8, 210-b/9

ḫ.+ıñ 245-b/14

ḫusūf + (A) tutulma.

ḫ.+-ı ḳamer + (A-A) ay tutulması.

ḫ.+-ı ḳ.+de 142-a/7

ḫuṣūṣ + (A) konu.

ḫ.+da 138-a/6, 143-b/6, 173-a/17, 234-b/13

ḫuṣūṣā + (A) hususi olarak, hele, özellikle, başkaca, ayrıca. 3-b/4, 13-a/3, 13-a/17, 16-a/4, 17-b/13, 18-a/15, 18-b/14, 18-b/16, 20-a/6, 22-a/12, 26-a/5, 26-a/9, 26-a/15, 29-b/7, 33-b/2, 34-b/7, 35-a/8, 38-b/16, 40-a/7, 40-a/12, 41-b/1, 44-b/1, 47-b/1, 47-b/11, 49-b/16, 58-b/14, 59-b/7, 60-b/12, 68-a/17, 70-b/14, 72-a/6, 72-b/4, 73-a/17, 74-a/12, 76-b/1, 78-b/13, 79-a/5, 80-b/5, 82-b/1, 82-b/17, 83-a/4, 83-a/5, 84-a/12, 84-a/8, 85-b/6, 86-a/17, 88-a/16, 93-b/10, 95-b/7, 98-b/3, 98-b/6, 99-a/17, 99-b/3, 102-a/4, 103-a/10, 104-a/4, 104-b/6, 105-b/2, 105-b/12, 106-b/16, 126-b/2, 128-b/13, 129-a/6, 131-b/16, 132-a/15, 145-b/16, 149-a/6, 151-a/9, 153-b/16, 156-b/15, 164-a/1, 173-a/3, 175-a/6, 176-a/6, 176-a/7, 181-b/5, 186-b/2, 193-b/8, 199-b/3, 200-b/6, 201-b/11, 201-b/17, 203-a/10, 208-a/4, 215-a/17, 218-b/4, 220-b/5, 222-a/2, 234-b/9, 236-b/8, 240-b/12, 242-b/8, 248-a/10, 251-b/3, 252-a/5, 252-a/11, 253-a/4, 261-a/14, 263-b/7, 265-a/6, 268-a/7, 270-b/16, 271-a/13, 274-a/1, 276-b/2, 280-a/12, 281-a/7, 285-a/5, 288-a/7

ḫuṣye + (A) erkeklik bezi, haya, testis.

ḫ.+leriñ 37-a/5

ḫ.+lerine 234-a/11

ḫ.+sinden 211-b/10

ḫuṣye-teyn + (A) hayanın çifti, çift haya, yumurtalar.

ḫ.şişi (A-T) testisler şişi.

ḫ.ş.+ne 103-a/2

ḫ.+de 36-a/8

ḫ.+.iñ 38-b/7

ḫuṣyetü'ṣ-ṣa'leb + (A-A) it kasarı, tilki taşağı. 66-a/7, 245-b/10

ḫuşūnet + (A) sertlik, katılık. 63-a/2

ḫ.+-i ṣadr (A-A) göğsün sertliği, kuruluğu.

ḫ.+-i ṣ.+ı 104-b/4

ḫ.+i 76-a/1, 96-b/9

ḫ.+in 50-a/15

ḫ.+ine 96-a/14

ḫ.+ini 76-a/10, 78-a/8, 89-b/11

ḫ.+iniñ 166-a/1

ḫuzāma (Bkz.ḫuzāmā) + (A) lavanta otu, Mısır menekşesi, hüsama otu, yabanî şebboy (rengi kırmızı ile maviye yakın olup, daha çok açık menekşe rengine çalar). 51-a/16, 182-a/17, 259-b/11

ḫ.yaġı (A-T) lavanta otu yağı. 295-b/1

ḫuzāmā (Bkz.ḫuzāma) + (A) lavanta otu, Mısır menekşesi, hüsama otu, yabanî şebboy (rengi kırmızı ile maviye yakın olup, daha çok açık menekşe rengine çalar). 146-b/15

ḫüsrān-ı mübîn + (A-A) açık, bilinen hüsran, zarar. 28-b/2

ḫünṣā + (A) hem erkeklik, hem dişilik özelliğinin bir arada bulunması, er dişi. 80-a/15, 80-b/1

I

ıdḫır (Bkz.ıdḫīr) + (A) Mekke ayrığı. 100-a/13

ıdḫīr (Bkz.ıdḫır) + (A) Mekke ayrığı. 191-b/11

ıḫlāmūr + (A) kerestesi makbul olan ve çay gibi kurutularak içilmeye elverişli güzel kokulu ve şifalı çiçeği bulunan bir ağaç. 131-a/8, 133-a/3, 138-a/10, 185-a/4

ı.çiçegi (A-T) ıhlamur çiçeği. 143-a/11

ı.ç.ṣuyı (A-T-T) ıhlamur çiçeği suyu.

ı.ç.ṣ.+yla 142-a/17

ı.ç.+nden 143-a/3

ı.ç.+niñ 142-a/14, 144-a/11, 147-a/16

ı.yapraġı (A-T) ıhlamur ağacı yaprağı. 129-a/2

ıḳlīm + (A) yedi, yedinci.

ı.+-i sābi'a + (A-A) yedi iklim, yedi bölge.

ı.+-i s.+dadur 92-a/9

ılġın + (T) ılgın ağacı.

ı.aġacı + (T-T) ılgın ağacı.

ı.a.ṣuyı (T-T-T) ılgın ağacı suyu. 228-a/14

ı.a.+ndan 228-a/15

ı.a.+nıñ ḳabuġı (T-T-T) ılgın ağacı kabuğu. 228-a/5

ılıca + (T) suyu sıcak olarak yerden çıkan hamam, kaplıca, kudret hamamı.

ı.ḥammāmı (T-A) kaplıca.

ı.ḥ.+nda 30-a/8

ılıcaḳ + (T) ılık, ılıkça. 26-a/16, 49-b/11, 61-b/4, 131-a/9, 157-b/17, 158-a/16, 172-b/14, 178-a/6, 279-a/10

ıncḳır- (T) hıçkırmak.

ı.-maḳ 248-a/5

ı.-maġı 68-b/5, 101-b/15

ıncḳırıḳ/ġ + (T) hıçkırık. 34-b/9, 192-a/5, 192-a/10, 298-b/2

ı.(ġ)+ı 56-a/11, 79-a/10

ı.(ḳ)+ı 93-b/4

ı.(ḳ)+ıñ 192-a/17

ırak + (T) uzak. 18-a/11, 71-a/17, 132-a/2

'ırḳ-ı mebıż + (A-A) diz altında yer alan damarın adı.

'ı.+-ı m.+dur 37-a/6

'ırḳ-ı sūs + (A-A) meyan kökü. 60-a/5

'ırḳu'n-nesā + (A-A) siyatik hastalığı. 257-a/9

'ı.+u'n-n.zaḥmeti (A-A-A) siyatik hastalığı. 42-a/10

'ı.+u'n-n.+nıñ 259-b/16

'ı.+u'n-n.+ya 30-a/5, 36-a/9, 38-b/12, 49-a/2, 59-b/17, 63-a/13, 258-a/14, 259-b/15, 260-a/3

'ırḳu'n-nesā + (A-A) uyluğun dış tarafından topuğa kadar uzayan damarın ismi.

'ı.+u'n-nesā ṭamarı + (A-A-T) uyluğun dış tarafından topuğa kadar uzayan damarın ismi.

'ı.+u'n-n.ṭ.+ndan 37-a/4

'ı.+u'n-n.+dan 37-a/1

'ı.+u'n-n.+dur 36-b/5

'ırḳü'l-cebhe + (A-A) iki kaş arasındaki damara verilen ad.

'ı.+ü'l-c.+dür 37-a/11

ırmaḳ + (T) ırmak.

ı.ṣuları (T-T) ırmak suları. 18-a/12

ı.yengeci (T-T) ırmakta yaşayan yengeç türü.

ı.y.+nden 179-b/12, 272-a/16

ışfahānī sürme + (F-T) işmid, bir cins sürme. 49-b/13

ısıd- (T) ısıtmak.

ı.-ub 69-b/12, 104-b/7, 159-a/13

ışın- (Bkz.ısın-) (T) ısınmak, sıcak olmak.

ı.-masıyla 42-a/17

ısın- (Bkz.ışın-) (T) ısınmak, sıcak olmak.

ı.-a 18-a/12

ışır- (T) ısırmak.

ı.-a 83-a/1

ı.-an 298-a/10

ı.-dığı 48-b/1

ı.-dığından 231-a/13

ı.-duġı 44-b/4, 54-b/10, 297-a/15

ı.-sa 298-a/7

ı.-ur 298-a/6

ı.-ursa 298-a/6

ışırġan (Bkz.ısırġan otı, ışırḳan dikeni) + (T) ısırgan otu, ısırgan dikeni.

ı.tuḫmı (T-F) ısırgan otu tohumu. 174-b/4

ışırġan otı (Bkz. ışırġan, ışırḳan dikeni) + (T-T) ısırgan dikeni. 165-b/6

ışırḳan dikeni (Bkz. ışırġan, ısırġan otı) + (T-T) encire, ısırgan otu, ısırgan dikeni. 48-a/13

ı.d.köki (T-T-T) ısırgan kökü.

ı.d.k.+ni 283-b/3

ı.d.ʿuṣāresi (T-T-A) ısırgan otu öz suyu.

ı.d.ʿu.+yle 253-a/14

ı.d.yapraġı (T-T-T) ısırgan dikeni yaprağı. 179-b/16

ısḳābiyūzā + (L) uyuz otu, çıban otu, (ciger ufadır). 178-b/11

ısḳāṭ + (A) yok etme. 28-a/5, 69-a/1

ışlāḥ + (A) iyi bir hale getirme, iyileştirme, düzeltme. 10-b/16, 65-a/14, 67-a/14, 69-a/7, 85-b/14, 98-b/17, 106-b/9, 111-b/14, 254-b/5, 269-b/1, 276-b/5, 276-b/7, 284-b/2, 284-b/3, 288-b/5

ı.+a 46-b/10, 87-a/14

ı.+a getür- (A-T) iyileştirmek, düzeltmek.

ı.+a g.-ür 79-a/7

ı.+ı 45-b/3, 46-b/8, 47-a/16, 52-a/16, 53-a/3, 53-b/5, 54-a/3, 56-a/2, 63-a/2, 64-b/15, 65-a/12, 73-b/10, 81-a/4, 82-a/6, 86-b/11, 86-b/4, 87-a/13, 91-b/3, 97-a/6, 98-b/7, 98-b/7, 99-a/1, 101-a/16, 105-b/11

ı.+ile 209-b/6

ışla- (T) ıslamak, suda bekletmek.

ı.-yalar 116-a/3

ı.-yub 102-a/11

ışlad- (T) ıslatmak, suda bekletmek.

ı.-a 268-b/3

ı.-alar 79-b/1, 101-a/17, 108-a/13, 108-b/9, 110-a/11, 112-a/7, 116-b/2, 124-a/4, 125-a/15, 125-b/16, 125-b/17, 126-a/1, 129-b/9, 133-a/9, 136-b/14, 143-b/10, 147-a/6, 149-b/1, 149-b/14, 154-a/13, 160-a/13, 164-a/9, 165-a/14, 179-b/7, 183-b/7, 188-b/6, 207-a/12, 216-b/9, 218-a/10, 230-b/14, 231-a/3, 257-b/12, 282-b/14, 291-b/7

ı.-ub 34-b/16, 47-a/5, 48-b/8, 60-a/7, 64-a/13, 67-b/9, 73-a/8, 75-b/4, 75-b/5, 82-b/17, 88-b/5, 93-b/17, 96-a/16, 98-b/2, 101-a/11, 103-a/5, 103-b/6, 108-b/4, 119-a/1, 120-a/9, 121-a/12, 123-b/12, 125-b/5, 127-b/3, 150-b/4, 164-a/11, 167-a/15, 194-b/6, 221-b/4, 230-b/10, 233-b/2, 243-a/12, 247-b/6, 270-b/7, 275-a/14, 294-a/9

ışlan- (T) ıslanmış, suda bekletilmiş.

ı.-mış 126-b/4, 140-a/7, 141-a/13, 187-b/13, 192-b/12, 192-b/14, 193-a/2, 193-a/8, 229-a/5

ı.-ub 291-a/10

ışpır + (A) aspur, yalancı safran, papağan yemi.

ı.tuḫmı (A-F) yalancı safran tohumu.

ı.t.+yla 210-b/11

ıssı + (T) sıcak, sıcaklık. 7-b/14, 8-a/2, 8-a/5, 13-a/8, 16-a/1, 16-a/5, 17-b/4, 20-b/1, 38-a/12, 39-b/17, 42-b/17, 42-b/17, 43-b/3, 44-a/14, 46-b/8, 47-a/11, 66-b/1, 70-b/16, 72-a/6, 72-a/6, 73-b/1, 74-a/15, 74-a/16, 77-b/15, 79-a/13, 81-a/4, 89-a/10, 90-b/9, 93-b/13, 95-b/7, 98-b/16, 99-b/5, 99-b/5, 127-a/1, 150-a/17, 153-b/15, 154-a/4, 163-b/6, 166-a/2, 170-a/9, 170-a/9, 174-b/11, 174-b/14, 188-a/9, 188-a/11, 188-a/14, 200-b/12, 211-a/1, 211-a/1, 221-a/15, 221-b/1, 232-b/16, 241-b/2, 248-a/2, 267-a/7, 271-a/6, 280-a/12, 280-a/13, 281-a/9, 284-a/9, 288-a/2, 289-b/15

ı.baş ağrısı (T-T-T) bir tür baş ağrısı.

ı.b.a.+na 38-b/4

ı.b.a.+nıñ 127-a/1

ı.cevāhir ma'cūnı (T-A-A) sıcak özellik taşıyan cevherler macunu. 182-b/10

ı.ma'cūn (T-A) yakıcı, ısıtıcı macun.

ı.m.+lar 240-a/17

ı.öksürüg/k (T-T) bir çeşit öksürük.

ı.ö.+e 88-b/16

ı.şiş (T-T) sıcak nitelikli şiş, verem.

ı.ş.+den 177-b/3, 208-b/17

ı.ş.+dür 178-a/13

ı.ş.+lerden 280-b/10

ı.ş.+lere 68-a/3, 72-a/14, 89-a/17, 93-a/9

ı.ş.+leriñ 279-b/12, 280-a/10

ı.verem (T-A) sıcak özellikli ur, şiş.

ı.v.+dür 281-b/13

ı.v.+i 101-a/1

ı.v.+lerden 280-b/17, 281-a/16, 281-b/11

ı.v.+leri 65-a/6

ı.yağ (T-T) ısıtıcı, yakıcı yağ, merhem.

ı.y.+lar 208-a/13

ı.zehir (T-F) sıcak özellik gösteren zehir.

ı.z.+leriñ 93-a/11

ı.zehirlü ḥayvān (T-F-A) sıcak özellikteki zehre sahip hayvan.

ı.z.ḥ.+ıñ 72-b/2

ı.+dan 43-a/16, 52-b/6, 68-a/14, 72-a/15, 72-a/4, 73-a/9, 77-b/17, 78-a/1, 89-b/2, 93-b/14, 175-a/11, 182-a/8, 183-a/1, 232-b/15

ı.+dur 44-b/17, 46-a/13, 68-a/2, 69-b/7, 71-b/13, 74-b/5, 74-b/7

ı.+lardan 163-b/9

ı.+larla 182-a/6

ı.+sına 281-a/10

ı.+sında 289-b/15

Istanbul + (L/T) İstanbul. 275-b/13

I.+'a 58-a/8, 59-b/6, 78-b/1, 131-b/4, 138-a/5, 142-b/6, 153-b/7, 229-b/12, 252-b/7

I.+'da 48-b/4, 138-a/5, 140-b/9, 251-b/8, 274-a/1, 285-a/5

ışṭarāk + (A) buhur, günlük; günlük ağacı, kara günlük, kara buhur, lebni, abhar, aselbent = ecza. 128-a/17

ı.+la 128-b/2

ışṭılāḥ + (A) ilim sözü, terim, tabir.

ı.+ında 44-a/2

ıṭrıfīl + (F) yonca bitkisi.

ı.+-i ṣaġīr ma'cūnı (F-A-A) büyük yonca macunu. 144-b/17

ı.ma'cūnı (F-A) yonca macunu. 161-b/9, 240-b/15

ı.m.+nıñ 296-a/2

ıṭrīlāl + ( ) kuzgunayağı otu.

ı.+i 289-b/8

ıżrāb + (A) acı, sancı. 207-a/5

ıżṭırāb + (A) acı, elem, sızı. 130-b/6, 274-b/12

İ

i'ānet + (A) yardım. 32-a/3

'ibād + (A) abidler, kullar.

'i.+-ı müẕnibīn (A-A) günah işleyen kullar. 2-a/5

'ibādet + (A) Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma. 6-b/11, 6-b/11, 7-a/2

'ibāret + (A) ....den meydana gelmiş; bir şeyin aynı; başkası, başka bir şey değil.

'i.+dür 24-a/3, 24-a/6, 24-a/8

iblıḳ + (T) erkek pilicin enenmişi, husyeleri çıkarılıp hadım edilmişi, iğdiş edilmişi. 61-a/4, 183-a/13

iblik/g + (T) iplik. 206-b/3

i.+iñ 206-b/4

İbn-i ʿAbbās + (A-A) Hz.Muhammed'in akrabalarından olup, Kur'anıkerim'i en ilk tefsir eden kişidir ve bu tefsir çok meşhurdur.

İ.+-i ʿA.+'dan 45-a/5, 49-b/17

İbn-i ʿAbbās Ḥazretleri Raẓiyallahu ʿAnh + (A-A-A-A-A) Hz.Muhammed'in akrabalarından olup, Kur'anıkerim'i en ilk tefsir eden kişidir ve bu tefsir çok meşhurdur. 61-b/11

İbn-i Māseveyh Ḥekīm (Bkz.İbn-i Māseveyh) + (A- -A) (?-ölüm.857) Ebū Yuhanna; Hıristiyan asıllı Arap hekimi, Yunancadan tıp kitapları tercüme etmiştir. 111-a/16

İ.+-i M.Ḥ.+'iñ 109-a/13, 109-a/3, 109-b/14, 110-a/4, 112-a/16, 112-b/10

İbn-i Māseveyh (Bkz.İbn-i Māseveyh Ḥekīm) + (A-) (?-ölüm.857) Ebū Yuhanna; Hıristiyan asıllı Arap hekimi, Yunancadan tıp kitapları tercüme etmiştir.

İ.+-i M.+'iñ 107-a/7, 107-a/14, 107-b/5, 107-b/14, 108-a/9, 113-b/5, 114-a/4, 114-a/11, 114-b/4, 115-b/9, 116-a/14, 117-a/5, 117-b/14, 118-a/10, 119-a/3, 119-a/10, 119-a/15, 119-b/7, 161-b/11

İ.+-i M.+'iñdür 117-b/11, 120-b/2, 120-b/8, 120-b/13, 121-a/2, 121-a/9, 121-b/7, 121-b/14, 122-b/11, 124-a/7, 125-a/10, 125-a/16, 125-b/7, 126-a/5, 126-a/10, 126-b/2

İbn-i Mesʿūd Ḥazretleri + (A-A-A) İslamiyeti kabul edenlerin altıncısı olup, Kur'anıkerim'i en iyi hıfz eden ve Kur'anıkerim'i Mekke'de en evvel cehren okuyan kişidir, ayrıca kendisinden pek çok hadis rivayet edilmiştir. 73-b/12

İbn-i Sīnā + (A-A) (980-1037) günümüze kadar yetişen en büyük bilim adamı, tıp ilmi yanında çeşitli bilimler üzerine de eğitim almış, Ortaçağ tıbbına çok büyük etkileri olmuş, kitapları ders kitabı olarak okutulmuştur. 5 ciltlik Kanun adlı eseri ,çok ünlüdür. 225-a/2, 263-a/8, 265-b/15, 275-a/5

İ.+-i S.+'nıñ 118-b/13

ibni's-sulṭān + (A-A) sultan, padişah oğlu. 300-b/6

ibni's-sulṭāni's-sulṭān + (A-A-A) sultanlar sultanının oğlu. 300-b/5

İbn-i Şerīf + (A-A) 212-a/17, 219-a/7, 230-a/7, 239-b/12, 244-b/2

İbn-i Zehrā + (A-A) 70-b/17

İbrāhīm Ḫān + (A-F) Sultan IV. Mehmed'in babası. 4-b/4, 300-b/6

ibrīḳ + (A) toprak veya madenden yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı. 131-a/9

ibrişīm + (F) ibrişim, bükülmüş ipek. 3-b/10, 49-a/11, 112-b/5, 169-b/8, 278-a/6

i.+i 112-a/6

ibṭāl + (A) bozma, boşa çıkarma. 48-b/15, 251-b/15

ibtidā + (A) ilkin, en önce, başta; başlangıç. 14-a/9, 39-a/6, 74-a/1, 91-a/8, 130-b/8, 135-a/15, 140-a/13, 181-a/1, 181-a/2, 184-a/11, 209-a/12, 236-b/15, 257-a/16, 262-b/13, 265-b/11, 267-b/3, 273-a/2, 281-a/7, 284-b/15, 287-a/3, 293-b/15, 297-a/14

i.+-i 'illet (A-A) hastalık başlangıcı.

i.+-i 'i.+de 191-b/4

i.+-i emr (A-A) yapılması gerekenlerin ilki.

i.+-i e.+de 259-b/4

i.+-i maraż (A-A) hastalığın başlangıcı.

i.+-i m.+da 233-b/2

i.+-i ḫunnāḳ (A-A) boğaz iltihabının başlangıcı.

i.+-i ḫ.+da 172-b/9

i.+da 22-a/7, 32-a/8, 40-a/14, 171-b/2, 179-a/6, 190-a/12, 199-b/17, 202-b/12, 224-a/12, 228-b/9, 233-a/1, 241-b/9, 243-b/14, 248-a/6, 248-a/15, 271-a/10, 274-b/17, 279-b/17, 285-a/15, 286-a/11, 287-b/1

i.+dan 196-b/3, 270-b/17

i.+sında 37-a/15, 66-a/11, 71-a/16, 73-a/9, 89-b/3, 94-b/1, 107-a/8, 116-b/10, 116-b/11, 118-a/12, 146-b/8, 146-b/9, 158-a/9, 158-b/9, 171-b/16, 180-a/13, 191-b/9, 271-a/14

i.+sındadur 159-b/4

ibtidāen + (A) başlangıç olarak, en önceden. 82-b/2

İbuḳrāṭ + (A) eski Yunan hekimi, meşhur Hipokrates. 145-a/15, 153-a/10, 256-a/3

īcāb + (A) lazım gelme, gerek. 25-b/7, 28-a/9, 34-b/13, 92-a/7, 221-a/12

icābet + (A) uyma, uygulama. 3-a/14, 171-b/11, 200-b/10, 208-a/9, 208-a/9

īcād + (A) meydana getirme, yeni bir şey üretme. 111-a/16

ic (Bkz.iç) + (T) iç, iç kısım. 38-b/7

i.ṭopuġ/ķ (T-T) topuğun iç kısmı.

i.ṭ.+a 37-a/3

i.+de 79-a/4

i.+leri 115-b/7

i.+lerinden 117-a/1

ic yağı (Bkz.iç yağı) + (T-T) iç, gövde yağı.

i.y.+dur 243-b/7

i.y.+nı 297-b/2

i.y.+yla 205-b/14, 260-a/3

ic- (Bkz.iç-) (T) içmek.

i.-mek 53-a/5, 55-b/1, 59-b/13, 61-b/17, 71-b/9, 127-b/17, 131-b/11, 148-a/16, 151-b/17, 154-b/8, 185-a/9, 186-b/2, 186-b/3, 203-a/15, 215-b/1, 222-a/5, 222-b/6, 231-b/15, 235-a/13, 235-a/14, 237-b/4, 238-b/14, 263-b/6, 267-b/14, 269-b/10, 269-b/12, 272-a/12, 272-b/1, 273-b/13, 274-a/11, 277-b/13, 280-a/17, 293-b/10, 293-b/10, 294-b/2, 295-a/4, 299-b/12

i.-dügi 17-b/5

i.-dükden 29-a/4, 40-b/7, 40-b/9, 40-b/10, 40-b/16

i.-meden 27-b/6

i.-mege 149-b/7, 196-b/15, 247-b/11, 261-a/16, 267-b/12, 280-b/16

i.-megi 41-a/7, 98-b/6, 190-a/8

i.-mek 16-b/5, 17-a/5, 17-b/5, 17-b/13, 18-a/4, 18-a/7, 23-b/3, 30-b/4, 34-b/11, 35-a/5, 39-b/9, 40-a/9, 40-a/11, 41-b/17, 43-a/17

i.-mekde 39-b/10

i.-mekden 29-b/8, 41-b/7, 132-b/3, 174-a/8, 207-b/17, 240-a/9, 240-a/10

i.-mekdür 23-a/12, 148-b/3

i.-mekle 39-b/5, 50-b/5, 51-a/12, 59-b/9, 62-a/11, 66-b/10, 77-b/16, 88-a/5, 89-b/4, 89-b/5, 90-b/6, 101-a/4, 102-b/14, 258-a/15, 258-a/16

i.-mesi 51-a/15, 99-a/10, 210-b/3

i.-meye 34-b/12, 243-a/17, 296-b/11

i.-meyeler 18-b/11, 43-a/11, 46-b/3, 86-b/8

i.-mezden 16-a/1, 40-a/16, 41-b/5, 86-b/5

i.-miş 70-a/16, 105-b/4

i.-seler 56-b/8

icāş + (A) erik. 47-a/2

iç (Bkz.ic) + (T) iç, iç kısım. 171-a/16, 241-a/12

i.+i 28-b/12, 96-b/14, 127-a/12, 160-a/3, 244-b/12, 244-b/12, 283-a/6, 283-b/7

i.+inde 16-b/17, 17-a/8, 37-a/7, 37-b/2, 51-a/10, 58-a/17, 58-b/7, 61-b/8, 62-a/10, 64-b/14, 75-b/10, 75-b/12, 78-a/5, 83-a/9, 92-a/1, 101-b/13, 102-b/3, 108-a/13, 110-a/10, 112-a/11, 115-b/4, 116-a/7, 116-a/16, 120-b/14, 122-a/16, 132-a/6, 135-a/5, 136-b/4, 139-b/3, 145-a/5, 145-b/9, 145-b/16, 146-a/5, 146-b/4, 149-b/13, 149-b/13, 151-b/3, 155-b/12, 164-b/2, 169-a/5, 172-b/3, 172-b/12, 175-b/11, 177-b/2, 178-b/15, 179-b/6, 181-b/11, 184-b/14, 185-a/15, 187-b/12, 188-b/12, 192-b/12, 198-a/1, 199-a/12, 202-b/9, 205-a/4, 205-b/15, 206-b/10, 208-b/12, 209-b/1, 213-a/16, 215-a/8, 216-b/8, 217-a/13, 218-b/7, 222-b/8, 225-b/2, 236-a/8, 241-a/2, 246-a/7, 246-b/16, 253-b/5, 254-b/5, 254-b/7, 259-b/17, 263-b/7, 264-a/9, 264-a/13, 277-b/14, 277-b/15, 283-b/8, 283-b/9, 291-a/9, 291-b/7, 299-b/5, 299-b/6, 299-b/14

i.+indeki 45-a/12, 197-a/17

i.+inden 80-a/14, 101-a/10, 166-a/11, 244-b/13

i.+ine 11-a/8, 13-b/3, 18-b/5, 18-b/7, 36-b/4, 51-a/7, 56-b/6, 61-a/6, 64-a/1, 73-a/1, 75-b/10, 77-a/17, 80-b/13, 91-b/17, 99-a/2, 101-a/10, 104-a/11, 107-a/12, 112-a/9, 112-a/13, 112-a/14, 125-b/17, 129-b/4, 131-a/9, 132-a/14, 134-b/12, 136-a/14, 136-a/15, 136-b/16, 137-b/1, 144-a/16, 150-b/3, 155-b/7, 157-b/12, 158-a/15, 158-b/16, 159-b/13, 161-a/6, 161-b/2, 161-b/6, 162-b/17, 163-a/2, 163-a/9, 164-b/11, 165-a/17, 167-a/16, 170-a/16, 172-b/7, 173-a/14, 179-b/7, 185-b/6, 188-a/5, 188-b/4, 189-b/1, 191-b/5, 191-b/6, 194-b/7, 194-b/14, 196-b/11, 202-b/1, 205-b/5, 205-b/7, 206-b/3, 207-b/3, 209-b/15, 211-a/6, 212-a/7, 214-a/8, 216-a/14, 221-b/10, 221-b/12, 221-b/15, 223-a/5, 223-a/10, 226-a/4, 228-b/14, 230-b/15, 231-b/5, 233-a/8, 237-b/15, 238-b/3, 238-b/4, 239-b/2, 239-b/15, 242-a/3, 248-b/4, 248-b/6, 248-b/15, 249-b/15, 254-b/8, 257-b/13, 259-a/13, 259-a/17, 265-b/3, 268-a/3, 268-b/4, 271-b/15, 275-a/15, 276-b/8, 281-a/10, 284-a/16, 285-b/9, 285-b/10

i.+ini 26-b/6, 65-a/17, 75-b/15, 99-a/2, 160-b/1, 293-a/1

i.+iniñ 45-b/17, 60-a/14, 241-a/7, 272-b/13

i.+iyle 164-b/7

iç yağı (Bkz.ic yağı) + (T-T) iç yağı, gövde yağı. 219-b/6, 250-b/1

i.y.+yla 80-b/8, 283-b/14

iç- (T) içmek.

i.-dügi 41-b/7, 235-b/5

i.-e 16-a/3, 17-b/9, 41-a/15, 60-a/5, 65-b/8, 159-b/1, 169-b/11, 198-b/17, 214-a/16, 243-a/17, 245-b/8

i.-ecek 18-b/3

i.-eler 8-a/10, 8-a/14, 8-a/15, 8-b/14, 9-a/4, 11-a/10, 11-b/11, 11-b/14, 12-b/17, 13-a/1, 13-a/8, 18-b/8, 35-a/1, 35-a/2, 35-a/4, 35-a/12, 35-a/13, 35-a/14, 40-a/11, 40-b/4, 41-a/10, 41-a/13, 41-a/15, 44-b/5, 46-b/9, 51-b/8, 58-a/10, 61-b/4, 63-a/11, 63-a/4, 63-a/5, 67-a/9, 70-b/9, 74-a/17, 79-b/5, 79-b/6, 81-a/5, 82-b/1, 83-b/17, 86-b/6, 86-b/7, 98-b/2, 104-b/7, 127-b/5, 129-b/11, 130-a/17, 132-b/12, 136-b/1, 147-b/4, 147-b/10, 149-a/15, 149-b/3, 149-b/4, 150-a/2, 154-a/11, 154-b/10, 156-b/12, 157-a/14, 157-a/15, 163-a/4, 169-b/7, 174-a/17, 174-b/3, 175-a/13, 176-b/17, 177-b/1, 178-b/15, 180-a/3, 185-a/16, 189-b/3, 189-b/3, 191-b/3, 199-a/1, 212-a/8, 214-a/6, 214-a/11, 214-b/4, 216-b/14, 218-a/12, 221-b/5, 224-b/3, 226-a/11, 228-a/9, 229-b/7, 229-b/14, 229-b/15, 230-b/16, 231-a/1, 231-a/4, 231-b/11, 232-a/4, 232-a/15, 232-b/12, 233-b/17, 234-a/3, 236-a/4, 238-a/14, 245-b/6, 245-b/17, 247-b/9, 250-a/15, 253-b/5, 253-b/6, 257-b/14, 258-b/2, 272-a/14, 277-a/15, 280-b/1, 283-b/5, 285-b/16, 288-a/17, 288-b/1, 292-a/10

i.-en 40-a/7, 40-b/5, 41-a/12, 41-a/16, 41-b/3, 57-b/10

i.-eniñ 296-b/8

i.-erler 86-a/10

i.-erlerse 87-a/13, 98-b/3, 128-b/13

i.-mege 283-a/15

i.-mek 7-a/14, 8-a/10, 8-a/12, 12-a/1, 13-b/9, 73-b/9, 82-a/3, 86-b/3, 251-b/5, 299-b/8

i.-mekden 152-a/6, 152-a/7, 174-b/3, 177-a/14, 181-b/12, 236-b/12

i.-mesi 83-b/17

i.-meye 226-a/9

i.-meyeler 156-a/10

i.-se 60-b/5, 80-b/7, 94-b/14, 95-b/1, 102-a/15, 102-a/17, 102-b/3, 178-b/3

i.-seler 41-b/1, 47-a/5, 47-b/4, 48-b/9, 50-b/13, 54-b/16, 56-a/13, 59-a/8, 60-a/7, 60-b/1, 60-b/2, 61-a/14, 61-a/7, 61-b/6, 62-a/6, 64-b/1, 65-a/11, 65-a/11, 65-a/8, 66-b/11, 66-b/2, 67-b/16, 67-b/8, 68-a/4, 68-b/4, 68-b/5, 69-b/9, 70-a/13, 70-a/15, 71-a/10, 71-b/15, 72-a/10, 72-a/3, 72-b/12, 72-b/16, 73-a/2, 75-b/13, 75-b/17, 75-b/6, 76-a/6, 76-a/7, 76-b/13, 76-b/15, 76-b/17, 76-b/4, 77-a/12, 77-a/13, 80-a/2, 80-a/6, 80-a/8, 80-a/8, 81-b/2, 82-b/14, 82-b/4, 83-b/1, 83-b/13, 85-a/13, 85-a/16, 85-b/14, 85-b/17, 85-b/2, 86-a/14, 87-a/10, 87-b/6, 88-a/3, 88-a/8, 88-b/14, 88-b/16, 88-b/17, 88-b/5, 89-a/7, 90-a/14, 90-a/2, 90-b/15, 91-a/10, 91-a/12, 92-b/11, 93-a/17, 93-b/17, 94-a/11, 94-b/13, 94-b/3, 94-b/8, 96-a/10, 96-a/4, 96-b/8, 97-a/1, 97-a/12, 99-b/11, 100-a/8, 100-a/10, 100-b/8, 100-b/10, 101-a/12, 101-b/14, 103-a/6, 103-b/7, 104-a/11, 104-a/13, 104-a/14, 105-b/16, 106-a/1, 106-a/2, 106-a/5, 106-a/7, 106-a/15, 228-a/15, 231-b/2, 231-b/3, 237-b/8, 299-b/10, 299-b/13, 300-a/4, 300-a/5, 300-a/7, 300-a/9

i.-sin 41-a/8

i.-üb 72-b/3, 88-b/11, 153-a/17, 176-b/11, 186-b/10, 218-b/17, 227-b/5, 235-b/6

içecek + (T) içecek şeyler, içilecek maddeler. 249-b/8

içeri (Bkz.içerü) + (T) içeri, iç taraf. 35-b/4, 37-a/2, 205-b/9, 207-b/4, 215-b/9, 216-a/1, 220-b/6, 238-b/12, 238-b/13, 239-b/4, 239-b/6, 243-b/16, 289-a/16

i.+de 65-a/6, 109-b/5, 191-a/12, 215-b/13

i.+den 122-b/9, 131-a/4, 163-b/13, 218-b/13, 224-b/9

i.+sinde 145-b/14

içerü (Bkz.içeri) + (T) içeri, iç taraf.

i.+de 260-b/10

i.+den 297-b/3

i.+si 55-a/11, 55-a/14

içmeg/k + (T) içecek şeyler, içilecek maddeler. 12-a/9

i.+inde 76-a/5

için + (T) için. 2-a/6, 2-b/13, 12-b/8, 16-a/14, 19-a/5, 19-a/11, 19-a/12, 24-a/4, 24-a/4, 28-b/2, 32-a/1, 32-b/5, 32-b/15, 37-a/3, 37-b/4, 39-a/3, 40-a/7, 54-b/17, 56-b/7, 58-b/9, 61-b/7, 76-a/8, 77-a/6, 81-a/10, 81-a/9, 105-b/5, 129-b/6, 137-a/3, 139-b/10, 141-a/12, 142-a/11, 143-b/4, 150-b/9, 154-b/13, 157-b/14, 173-a/6, 181-a/16, 191-a/2, 202-b/2, 205-b/8, 206-b/6, 209-b/8, 210-b/1, 215-a/9, 216-a/12, 218-b/10, 225-b/14, 226-b/6, 228-a/9, 230-b/3, 232-a/14, 233-a/13, 235-a/8, 236-a/15, 241-b/10, 244-a/10, 244-b/3, 248-b/5, 250-b/15, 256-b/3, 256-b/5, 258-a/9, 259-a/16, 266-a/3, 266-a/15, 269-a/5, 269-a/6, 269-a/6, 269-a/16, 272-a/2, 273-a/9, 275-a/13, 278-b/13, 280-a/2, 283-a/1, 285-a/10, 294-a/1, 294-b/4, 294-b/11

i.+dür 19-a/5, 19-a/6, 41-b/15

içür- (T) içirmek.

i.-dik 216-a/10

i.-dim 148-a/9, 148-a/10

i.-dükden 212-a/16

i.-eler 49-b/12, 55-b/9, 66-a/10, 66-b/12, 84-b/9, 127-a/8, 131-a/2, 131-a/7, 131-a/14, 132-b/9, 132-b/13, 132-b/14, 133-a/1, 133-a/12, 136-a/4, 136-a/11, 136-b/7, 136-b/7, 137-a/3, 137-b/11, 137-b/15, 138-a/10, 138-b/16, 139-a/1, 143-a/14, 143-b/3, 143-b/14, 143-b/15, 147-a/17, 149-a/2, 149-b/6, 149-b/8, 150-b/6, 150-b/6, 150-b/8, 150-b/9, 150-b/11, 154-a/8, 154-a/15, 154-b/5, 154-b/7, 155-a/7, 157-a/4, 162-b/15, 165-a/2, 165-a/3, 165-b/1, 174-a/11, 175-a/10, 175-b/2, 176-a/14, 178-a/4, 179-b/3, 180-a/5, 180-b/13, 180-b/13, 180-b/15, 183-a/15, 183-b/8, 185-a/2, 186-b/12, 186-b/15, 188-b/13, 190-b/4, 190-b/5, 190-b/6, 191-a/3, 191-a/10, 191-a/10, 191-a/11, 191-b/15, 192-a/13, 193-a/9, 193-a/13, 193-b/4, 193-b/7, 193-b/10, 193-b/11, 194-b/8, 195-a/1, 196-b/13, 197-a/8, 197-a/13, 198-a/2, 199-a/13, 200-a/10, 204-a/11, 204-a/12, 205-a/13, 207-a/14, 208-b/6, 210-b/1, 210-b/12, 211-a/10, 211-a/12, 211-b/7, 211-b/9, 212-a/15, 213-b/9, 213-b/11, 214-a/9, 216-b/11, 221-b/12, 222-b/17, 223-a/2, 223-a/3, 224-b/12, 226-b/9, 227-a/10, 228-a/14, 228-b/15, 230-a/6, 230-b/12, 231-a/7, 231-a/16, 231-b/1, 231-b/13, 233-a/12, 233-b/9, 234-b/1, 234-b/16,

235-a/1, 236-a/12, 236-a/12, 238-a/2, 238-b/10, 238-b/11, 240-a/14, 240-a/15, 240-a/15, 244-b/15, 249-b/8, 250-a/10, 250-b/17, 251-a/16, 251-a/17, 253-a/6, 253-a/10, 255-b/9, 255-b/11, 257-a/4, 257-a/6, 261-a/8, 261-a/13, 262-b/10, 263-a/13, 264-a/4, 266-a/14, 266-a/17, 268-b/5, 268-b/15, 270-b/9, 271-b/7, 271-b/12, 273-a/12, 274-a/12, 275-a/2, 275-a/9, 275-b/3, 275-b/5, 275-b/8, 278-b/11, 279-b/17, 284-b/9, 285-b/7, 286-b/10, 286-b/10, 286-b/13, 288-a/15, 290-b/5, 290-b/5, 290-b/7, 290-b/10, 291-a/17, 293-b/8, 293-b/13, 294-a/17, 297-a/4, 297-b/10, 297-b/10, 297-b/10, 297-b/15, 297-b/16, 297-b/16, 298-b/10

i.-megi 275-a/5

i.-mek 130-a/7, 173-b/11, 180-a/6, 191-a/4, 203-a/16, 223-a/3, 231-a/17, 232-a/16, 250-b/13, 266-a/12, 268-a/11, 272-a/13, 278-b/9, 290-b/11

i.-mekden 296-b/8

i.-mekle 211-a/13

i.-meyeler 66-b/13, 99-a/10, 239-b/9

i.-seler 46-a/6, 57-b/9, 65-a/1, 65-b/17, 69-a/4, 70-a/17, 80-b/11, 80-b/16, 80-b/4, 90-b/10, 96-a/2, 97-a/9, 103-b/15, 105-a/16, 105-b/3, 105-b/6, 106-a/9, 140-a/11, 173-b/14, 184-b/15, 213-b/12, 221-b/13, 223-a/7, 243-b/2, 269-a/15, 299-b/1

i.-üb 48-b/17, 128-a/11, 149-b/17, 188-a/16, 284-b/6, 285-b/4, 286-b/16

i.-ür 244-a/17

i.-ürler 66-b/14, 180-a/12, 211-b/10, 212-a/15, 225-b/15, 239-b/11, 244-a/9, 261-b/9, 266-b/2, 269-a/4, 272-a/17, 275-a/10, 287-b/5

i.-ürlerse 214-b/2

id- (Bkz.it-) (T) etmek, yapmak.

i.-e 28-b/9

i.-ecek 10-b/13, 17-b/12, 41-b/11, 128-a/11, 196-b/4

i.-ecekdür 93-b/6

i.-eler 7-a/8, 8-b/9, 8-b/12, 9-a/5, 9-b/3, 10-a/6, 10-b/10, 10-b/12, 10-b/15, 11-a/5, 11-a/6, 11-a/16, 11-a/17, 11-b/10, 12-a/14, 13-a/13, 13-a/14, 14-b/6, 14-b/9, 15-a/5, 26-b/7, 27-a/4, 29-b/4, 29-b/6, 31-a/9, 33-b/14, 33-b/16, 38-a/7, 42-b/13, 43-a/1, 43-a/5, 43-b/6, 49-a/1, 51-b/7, 53-a/4, 58-a/10, 58-b/12, 61-a/12, 64-a/3, 64-b/16, 64-b/16, 74-a/17, 77-b/1, 81-

a/11, 81-a/11, 84-a/11, 107-a/13, 117-b/11, 124-b/5, 125-a/16, 125-b/6, 127-a/9, 130-b/13, 131-a/1, 131-b/17, 132-a/1, 132-a/13, 136-b/5, 137-a/13, 139-b/17, 140-a/1, 140-b/15, 146-a/15, 151-b/15, 152-a/4, 154-b/5, 155-a/4, 155-a/6, 155-a/11, 155-b/8, 155-b/13, 157-b/4, 157-b/5, 157-b/11, 157-b/13, 158-a/1, 158-a/2, 158-b/10, 160-a/14, 161-b/9, 161-b/10, 162-a/13, 163-a/16, 164-a/5, 166-a/15, 166-b/5, 166-b/14, 167-a/2, 167-a/14, 167-b/8, 168-a/16, 168-a/16, 168-b/11, 168-b/12, 169-a/15, 169-a/16, 169-b/13, 169-b/15, 169-b/16, 170-a/12, 171-a/15, 172-a/17, 172-b/6, 172-b/14, 173-a/2, 173-a/5, 173-a/8, 173-a/11, 173-a/12, 173-a/15, 173-a/17, 174-b/7, 175-a/5, 175-a/15, 175-b/8, 176-b/1, 176-b/9, 176-b/12, 177-a/6, 177-a/11, 177-a/13, 177-b/15, 178-a/12, 178-b/5, 179-a/17, 179-b/1, 180-b/6, 180-b/7, 180-b/7, 182-a/8, 182-b/9, 182-b/13, 182-b/15, 185-a/1, 187-a/12, 187-a/17, 190-a/1, 190-a/5, 190-b/2, 190-b/14, 191-a/2, 191-a/8, 191-b/1, 191-b/14, 192-a/3, 192-b/8, 193-b/15, 194-a/1, 194-b/2, 194-b/15, 198-b/10, 199-a/4, 199-b/2, 200-b/13, 202-b/2, 202-b/5, 202-b/10, 205-a/1, 205-a/5, 206-b/7, 209-b/6, 209-b/17, 211-a/15, 217-a/2, 218-a/7, 219-a/15, 220-b/2, 221-b/16, 224-a/15, 225-a/7, 227-b/4, 232-b/7, 233-b/15, 234-b/15, 237-a/8, 238-a/9, 238-a/17, 238-b/15, 242-a/3, 243-a/1, 243-b/16, 244-a/5, 247-a/16, 248-b/9, 249-a/16, 249-b/4, 250-a/6, 250-b/11, 252-a/16, 253-a/9, 254-a/12, 257-a/4, 274-b/15, 275-b/4, 279-a/13, 279-b/2, 279-b/3, 279-b/15, 280-a/1, 280-a/3, 280-a/7, 280-b/4, 281-a/7, 281-a/12, 281-b/10, 283-a/5, 283-a/7, 283-a/10, 283-b/11, 289-a/12, 290-a/17, 291-a/16, 291-a/17, 291-b/17, 292-a/17, 292-b/7, 294-a/10, 294-b/8, 295-a/13, 296-a/3, 296-a/4, 297-a/15, 297-b/6

i.-elim 27-a/7

i.-emedigi 215-b/12

i.-emez 15-b/9, 49-b/10, 206-b/15

i.-emezler 232-b/3

i.-en 2-a/4, 39-a/7, 44-b/6, 283-b/1, 286-a/1, 287-a/2

i.-enden 284-b/2, 286-a/12

i.-endendür 26-a/15

i.-enler 11-b/3, 53-b/15

i.-enlerde 280-a/13

i.-enlere 74-a/15, 98-b/6

i.-er 9-b/6, 12-b/4, 16-b/5, 18-a/4, 29-b/16, 36-a/14, 45-a/17, 47-b/11, 49-b/9, 49-b/10, 51-b/6, 57-a/11, 59-a/2, 60-a/12, 61-b/9, 65-a/16, 71-b/9, 75-a/13, 76-a/13, 76-a/4, 77-a/11, 79-a/8, 79-a/9, 81-a/3, 82-a/16, 90-a/5, 119-b/13, 119-b/14, 134-b/16, 155-b/5, 157-a/17, 160-a/10, 164-a/2, 164-a/14, 165-a/9, 167-b/3, 167-b/10, 169-a/8, 170-a/10, 172-b/15, 173-a/2, 173-b/3, 173-b/9, 178-a/4, 180-a/15, 186-a/9, 191-a/13, 201-b/9, 202-a/3, 202-b/6, 203-a/10, 208-a/10, 210-a/10, 219-a/9, 221-b/4, 236-b/1, 238-a/7, 239-a/3, 250-b/13, 261-b/7, 265-a/6

i.-eriz 106-b/7

i.-erken 244-b/3

i.-erler 19-b/4, 29-a/9, 39-a/1, 53-a/6, 56-a/17, 59-b/4, 61-b/12, 62-a/15, 65-a/14, 70-b/2, 73-b/13, 78-b/2, 106-b/9, 107-a/1, 117-b/13, 141-b/3, 152-a/11, 170-a/7, 170-a/7, 209-b/4, 218-b/10, 225-b/4, 229-b/7, 263-b/17, 285-b/12

i.-erlerse 48-a/4, 129-b/12, 204-a/7, 225-b/16

i.-erse 15-b/14, 27-a/16, 31-a/10, 33-b/8, 161-b/1, 164-b/3, 175-b/4, 190-b/13, 233-b/10, 242-a/7, 266-a/2, 273-b/1, 276-b/4, 298-b/4

i.-ince 69-b/4

i.-üb 1-b/10, 5-a/12, 5-a/16, 8-b/2, 10-a/5, 12-a/11, 14-a/4, 15-a/12, 16-a/14, 16-b/15, 19-a/6, 20-a/2, 20-a/4, 23-b/8, 32-b/1, 42-b/16, 45-a/13, 47-b/17, 49-b/16, 50-a/7, 51-b/7, 51-b/8, 53-b/4, 57-b/9, 58-a/2, 58-a/3, 58-b/17, 59-a/5, 60-b/16, 62-b/10, 62-b/11, 62-b/12, 63-b/16, 66-b/17, 67-a/17, 69-a/13, 69-a/2, 69-b/2, 70-a/12, 70-a/14, 70-b/3, 72-b/8, 75-b/13, 75-b/13, 76-a/8, 77-b/4, 78-a/1, 81-a/2, 82-a/17, 84-b/12, 87-b/5, 88-a/14, 88-a/17, 96-a/12, 96-a/4, 97-a/15, 98-b/2, 99-b/15, 101-a/6, 101-a/12, 101-a/13, 103-b/8, 104-b/15, 104-b/17, 105-b/7, 115-a/13, 116-a/12, 119-a/8, 120-a/10, 124-a/16, 127-a/7, 127-a/14, 130-a/6, 131-b/2, 132-b/11, 134-b/13, 140-a/1, 140-b/6, 141-a/16, 154-b/4, 155-a/3, 157-b/17, 165-b/9, 169-a/12, 175-b/10, 176-b/16, 180-a/9, 189-b/15, 191-a/7, 191-a/11, 193-b/6, 198-a/17, 198-b/14, 199-b/6, 199-b/13, 199-b/13, 200-a/12, 200-a/15, 200-a/16, 203-a/6, 206-b/17, 217-a/5, 220-a/15, 222-b/4, 224-a/15, 227-b/1, 229-b/13, 230-a/5, 230-b/5, 236-a/3, 238-a/2, 241-a/9,

245-b/12, 245-b/16, 247-b/6, 249-a/3, 251-a/9, 253-a/1, 253-a/14, 253-b/12, 258-a/8, 263-b/17, 269-a/8, 272-a/6, 277-b/11, 280-a/7, 291-a/8, 292-b/3, 293-b/6, 296-b/3, 299-b/12

idḫāl + (A) dahil etme, içeri sokma. 220-a/11, 243-b/10

i.+ü'ṭ-ṭa'ām (A-A) besinin vücuda sinmesi. 12-b/4

i- (T) i-mek fiili.

i.-di 33-a/16, 39-a/7, 45-b/7, 55-a/4, 59-a/14, 63-a/16, 70-b/3, 77-a/3, 111-a/16, 138-a/7, 165-a/6, 207-a/1, 210-a/14, 225-b/4, 253-a/7, 273-b/17

i.-dügi 34-b/3, 138-b/11, 201-a/13

i.-dügine 23-b/8

i.-ken 2-b/10, 12-a/16, 16-a/16, 16-b/1, 24-b/6, 26-b/11, 26-b/13, 27-a/11, 27-a/12, 32-a/6, 34-a/10, 34-a/10, 62-b/5, 103-a/6, 106-b/4, 130-b/12, 131-a/9, 162-b/4, 162-b/10, 172-b/14, 173-a/4, 179-a/15, 206-b/17, 270-b/1

i.-kendür 147-a/8

i.-miş 45-a/11, 59-a/11, 134-a/2, 134-a/4, 134-a/4, 134-a/6, 134-a/6, 134-a/8, 134-a/9, 134-b/15, 134-b/16, 134-b/16, 134-b/17, 134-b/17, 135-a/1, 184-b/5, 184-b/5, 184-b/5

i.-se 8-a/13, 13-a/2, 19-a/1, 19-a/2, 19-a/3, 22-b/5, 26-a/2, 26-b/16, 26-b/16, 26-b/17, 27-b/1, 32-a/4, 32-a/10, 33-a/11, 34-a/17, 34-b/2, 34-b/14, 34-b/14, 35-a/3, 35-a/3, 36-b/15, 36-b/16, 39-b/13, 39-b/13, 42-b/8, 42-b/12, 44-a/1, 44-a/4, 50-b/14, 52-b/1, 58-a/16, 58-a/17, 59-a/12, 69-b/7, 83-b/16, 83-b/17, 87-b/5, 89-a/6, 104-a/5, 106-b/10, 127-a/9, 128-b/10, 130-a/2, 132-b/16, 133-b/1, 135-b/13, 135-b/15, 135-b/16, 135-b/17, 137-b/10, 138-b/12, 138-b/12, 140-b/13, 143-b/5, 143-b/7, 146-a/13, 149-b/8, 154-a/5, 154-a/10, 155-a/5, 155-a/8, 156-b/12, 160-a/6, 162-b/11, 162-b/12, 164-b/14, 166-a/14, 166-b/15, 167-a/14, 167-a/14, 167-a/16, 169-a/5, 169-b/6, 169-b/16, 170-a/16, 170-b/14, 170-b/15, 170-b/16, 171-a/6, 171-a/8, 172-a/11, 172-a/13, 172-a/15, 173-a/12, 174-a/2, 174-a/10, 175-a/4, 176-a/8, 176-a/10, 176-b/10, 177-b/6, 177-b/7, 177-b/8, 177-b/10, 177-b/11, 177-b/12, 177-b/13, 177-b/17, 179-a/17, 182-b/12, 182-b/13, 182-b/15, 182-b/16, 185-a/4, 186-b/11, 186-b/16, 189-

b/5, 189-b/10, 190-b/2, 190-b/5, 193-b/17, 194-b/1, 194-b/14, 197-a/3, 197-a/7, 197-b/4, 198-a/9, 198-b/1, 198-b/1, 199-b/14, 200-b/5, 200-b/12, 200-b/15, 201-b/13, 201-b/15, 203-b/15, 204-a/6, 204-a/17, 205-a/6, 206-a/3, 208-a/1, 208-b/1, 209-a/12, 218-a/3, 218-b/1, 220-a/8, 222-b/13, 222-b/14, 224-a/1, 224-a/2, 233-a/11, 236-b/16, 241-b/4, 241-b/5, 241-b/5, 245-a/1, 247-a/12, 247-a/14, 247-b/10, 250-a/6, 250-b/10, 252-a/16, 252-a/17, 252-b/16, 252-b/16, 252-b/17, 254-a/11, 254-a/11, 254-a/12, 254-a/13, 254-a/14, 255-a/16, 255-b/7, 257-a/17, 257-b/4, 257-b/15, 261-a/4, 261-a/4, 261-a/7, 263-a/10, 263-a/11, 263-a/15, 263-a/17, 263-b/14, 264-b/12, 265-a/14, 266-b/11, 267-b/6, 267-b/7, 270-b/10, 273-a/6, 273-a/7, 273-b/4, 274-b/14, 274-b/14, 278-a/15, 278-b/3, 279-a/8, 279-b/15, 279-b/15, 281-a/9, 281-a/17, 282-a/11, 282-a/12, 284-b/2, 285-b/8, 286-a/13, 287-a/14, 288-b/8, 290-b/4, 290-b/6, 290-b/9, 292-a/15, 292-b/4, 292-b/10, 292-b/16, 293-a/1, 293-a/3, 293-b/14, 294-a/15, 294-a/16, 297-a/5

i.-sedür 31-b/13

idici + (T) edici, yapıcı. 20-b/2, 34-b/10, 79-a/3, 106-b/13, 131-b/9, 164-a/10, 202-a/10, 208-a/2, 224-b/5, 241-b/14, 242-a/12, 253-a/6, 258-b/16, 263-a/12, 273-b/6, 278-b/9, 279-a/10, 284-b/3, 286-a/14, 293-b/8

idrāk + (A) anlayış, akıl erdirme.

i.+i 20-b/7

idrār + (A) idrar, çiş, sidik; işeme, boşaltma, akıtma. 37-a/3, 38-b/14, 44-a/17, 48-a/3, 50-a/15, 50-b/8, 52-b/14, 52-b/4, 54-b/3, 55-b/1, 56-a/4, 56-b/10, 56-b/14, 57-b/16, 57-b/7, 59-a/4, 59-b/9, 60-b/5, 61-b/3, 62-a/11, 64-a/15, 64-b/7, 65-b/3, 68-a/8, 68-b/17, 71-b/17, 73-a/12, 79-a/3, 81-b/2, 84-b/1, 86-a/17, 86-b/11, 86-b/15, 88-a/4, 88-b/4, 88-b/7, 90-a/12, 90-b/13, 94-a/10, 94-b/2, 94-b/7, 95-b/2, 95-b/3, 97-b/4, 99-b/11, 100-a/4, 100-a/14, 101-b/10, 102-b/17, 103-b/13, 103-b/17, 104-a/8, 105-b/6, 109-a/5, 123-b/16, 125-b/8, 125-b/13, 225-b/13, 225-b/13

i.+-ı bevl (A-A) bevli, sidiği akıtma. 51-b/12, 262-b/15

i.+-ı b.+e 297-a/8

i.+-ı b.+i 82-a/10

i.+da 103-a/1

i.+ıla 110-a/7

ifāde + (A) anlatma, anlatış. 36-a/14, 71-a/3, 202-a/3, 212-a/13

ifāḳat + (A) iyi olma, iyiliğe dönme, iyileşmeye yüz tutmak. 142-a/11, 142-b/3, 142-b/9, 142-b/10, 142-b/11, 147-a/8, 265-a/12

i.+dan 142-b/12, 142-b/13

ifnā + (A) yok etme, tüketme. 215-b/12, 215-b/8

ifrāṭ + (A) aşırı gitme, pek ileri gitme. 271-b/1

i.+-ı iḥtibās (A-A) tıkanıklığın, tutukluğun fazla olması durumu. 25-b/13

i.+ı 22-a/17, 33-a/10

i.+ıla 11-a/2

i.+ında 218-a/1

i.+ından 224-b/17

i.+la 8-a/17, 18-b/16, 19-b/17, 22-a/6, 22-a/13, 23-b/5, 25-b/6, 25-b/10, 21-a/16, 217-b/17

ifsād + (A) bozma, kötüleştirme. 13-b/12, 24-b/8, 24-b/11, 27-b/11, 46-b/3, 52-a/15, 53-a/1, 53-b/12, 62-a/2, 88-a/5, 88-b/10, 247-a/7

iḥāṭa + (A) bir şeyin etrafını çevirme, sarma; çevrilme, sarılma. 18-a/4

ihdā + (A) 1-b/7

iḫrāc + (A) dışarı atma; çıkarma. 26-a/3, 26-a/4, 61-b/7, 76-a/4

iḫtilāf + (A) aykırılık, uymama, uymayış. 171-b/1, 215-b/6, 275-b/10, 278-a/10

i.+ı 33-a/2, 201-b/4

i.+ına 99-b/14

iḫtilāṭ + (A) karışma, katışma. 285-a/2, 285-a/7

iḫtirā‘ + (A) icat etme, meydana getirme.

i.+ıdur 136-a/7

iḫtiṣāṣ + (A) bir alanda derin bilgiye sahip olma.

i.+ı 172-a/7

iḫtiyār + (A) seçme. 110-b/15

iḫtiyārāt-ı bedi‘ī + (A-A) güzel seçimler, tercihler. 102-a/17

iḫtiyārsuz + (A/T) kontrolsüz, kendiliğinden. 240-b/11

igde + (T) iğde ağacı, çiçeği ve yemişi, ġubeyrā. 47-a/13

iğtinā + (A) çok dikkat etme, özenme. 264-b/14

iḥdāṯ + (A) meydana getirme, ortaya çıkarma. 27-a/13, 28-a/7, 43-b/13, 43-b/16, 61-b/10

ihmāl + (A) önemsememe, boşlama. 5-a/13

iḥsān + (A) iyilik etme, iyilik. 134-b/14

i.+ına 12-a/5

iḥtibās + (A) tutukluk, tıkanıklık. 7-a/16, 25-b/1

i.+-ı bevl (A-A) idrar tutukluğu, tıkanıklığı, idrara çıkma zorluğu.

i.+-ı b.+e 239-b/8

i.+-ı dem (A-A) kan tutukluğu.

i.+-ı d.+den 222-a/6

i.+-ı ḥayż (A-A) ādet görememe, regl tutukluğu. 227-b/3, 248-a/10, 250-a/10

i.+-ı ḥ.+dan 225-a/3

i.+-ı süfl (A-A) bir çeşit idrar tutukluğu. 209-a/8

i.+a 25-b/14

i.+ı 198-b/3

i.+ından 222-b/14, 224-b/17, 225-a/3, 228-b/8, 250-b/2, 250-b/9, 252-a/2, 255-a/17, 267-b/1

i.+ını 33-b/3

i.+larından 227-a/15

iḥtiḳān + (A) tenkıye yapma, şırınga ile vücuttaki herhangi bir sıvıyı ve kanı alma veya ilaç verme. 104-b/8, 131-a/1, 132-a/9, 136-a/1, 142-b/14, 146-b/7, 146-b/12, 147-a/7, 150-b/1, 170-a/12, 172-a/17, 172-b/6, 174-a/4, 174-a/6, 177-b/15, 178-b/5, 190-a/1, 194-b/8, 194-b/13, 194-b/15, 196-b/15, 197-a/1, 202-a/9, 202-a/13, 202-a/16, 202-b/2, 202-b/10, 203-a/15, 204-b/11, 204-b/17, 205-a/1, 205-a/5, 207-b/15, 209-a/10, 209-a/11, 209-a/12, 209-a/13, 209-b/2, 209-b/13, 210-a/10, 210-a/11, 210-a/14, 210-b/6, 210-b/7, 211-a/3, 211-a/4, 211-a/8, 211-b/2, 211-b/6, 214-b/17, 215-a/2, 233-a/4, 233-a/10, 233-b/15, 237-a/8, 238-b/5, 239-a/10, 239-a/12, 239-a/14, 248-b/1, 248-b/5, 249-b/6, 249-b/16, 249-b/17, 253-a/9, 255-b/8, 262-a/14, 265-b/6, 268-a/6, 297-a/6

i.+-ı leyyine (A-A) yumuşatıcı, mülayim tutucu hukne. 249-a/8

i.+a 174-a/6, 202-b/11

i.+da 209-b/6

i.+ı 202-b/5, 265-b/7, 275-a/1

i.+ıñ 194-b/14

i.+la 130-b/10, 205-a/1, 211-a/17, 220-b/9, 270-b/2

i.+lar 166-b/11, 259-b/16

i.+lara 209-b/3

i.+larile 207-b/14, 239-a/10, 249-b/14

i.+larla 250-b/11, 261-b/4, 271-b/5, 273-b/3

iḫtilām + (A) düş azma, uykuda boşalma, cinsel düş görme.

i.+ı 99-b/11

iḫtimāl + (A) mümkün olma, mümkünlük, olasılık.

i.+dür 16-b/2

i.+i 138-b/8, 215-b/8, 215-b/17

iḫtimām + (A) özen gösterme, gayretle çalışma. 5-b/13

iḫtināḳ + (A) boğulma, sıkışma, tıkanma.

i.+-ı raḥm (Bkz.i.+ü'r-raḥm) (A-A) isteri, rahim boğulması.

i.+-ı r.+de 255-b/12

i.+-ı r.+den 185-a/7

i.+-ı r.+e 59-b/14, 92-b/6, 98-b/8, 255-b/14

i.+-ı r.+iñ 252-a/7

i.+ü'r-raḥm (Bkz. i.+-ı raḥm) (A-A) isteri, rahim boğulması. 251-b/9

iḫtirāḳ + (A) tutuşup yanma. 100-a/3

i.+-ı ṣafrā (A-A) safranın yanması.

i.+-ı ṣ.+ya 65-b/1

i.+-ı aḫlāṭ (A-A) vücutta bulunan kan, balgam v.b. unsurlarının yanması.

i.+-ı a.+dan 267-b/7

i.+ından 137-b/9, 268-a/8

i.+ındandur 267-a/10, 267-a/10, 267-a/11

iḫtirāz + (A) sakınma, çekinme. 16-a/8, 27-b/17, 74-a/17, 93-b/6, 159-a/14, 236-b/9, 276-b/3, 277-a/12, 277-a/15, 295-a/10, 297-a/14

iḫtivā + (A) içine alma, içinde bulundurma. 2-b/10

iḫtiyāc + (A) gereklilik, gerekli olan. 7-a/4, 32-a/5, 39-b/7, 107-a/4, 136-b/1, 194-b/8, 279-a/14, 280-a/5

i.+ı 7-b/6

i.+la 6-b/3, 7-b/6

i.+lardur 6-b/3

îḳā‘ + (A) oldurma, sebep olma, etken olma. 28-a/7

iḳbāl + (A) arzu, istek. 14-a/4, 174-b/15

i.+-i tām (A-A) tam, bütün bir arzu, istek. 14-a/3

iki + (T) iki. 6-a/13, 6-b/4, 6-b/7, 6-b/16, 14-b/10, 14-b/12, 14-b/13, 14-b/14, 14-b/15, 14-b/16, 15-a/5, 15-b/15, 16-a/3, 16-b/6, 16-b/9, 21-a/4, 28-b/8, 35-a/17, 37-a/11, 37-a/14, 38-b/5, 39-a/10, 43-b/9, 48-b/15, 54-b/4, 57-a/9, 60-a/3, 61-b/4, 63-a/10, 66-b/8, 68-a/14, 68-a/15, 72-a/15, 72-a/2, 73-a/2, 75-a/7, 76-b/15, 77-a/13, 79-b/2, 83-b/13, 86-b/13, 86-b/14, 87-a/12, 87-b/11, 88-a/1, 88-a/8, 88-b/12, 89-b/4, 97-a/12, 98-a/15, 98-b/9, 99-a/6, 99-b/11, 101-a/17, 101-a/17, 101-b/1, 102-a/15, 106-a/13, 107-b/1, 107-b/12, 107-b/12, 108-a/8, 109-a/2, 109-a/11, 109-a/12, 109-b/1, 109-b/13, 112-b/4, 112-b/14, 113-a/9, 113-a/13, 113-b/2, 113-b/13, 114-a/2, 114-b/6, 115-a/10, 115-b/2, 115-b/13, 116-a/11, 116-b/3, 116-b/13, 117-a/14, 118-a/5, 118-a/9, 119-a/8, 119-a/9, 121-a/6, 121-b/2, 121-b/6, 121-b/15, 122-a/3, 122-a/7, 123-a/16, 123-b/9, 124-a/11, 124-b/4, 124-b/8, 124-b/12, 126-b/6, 126-b/10, 128-a/14, 128-a/15, 129-b/9, 130-a/13, 131-a/14, 132-a/15, 132-b/4, 132-b/6, 133-a/10, 133-a/11, 136-b/4, 136-b/6, 136-b/16, 138-a/8, 138-b/1, 139-a/12, 140-a/7, 141-a/6, 141-a/15, 142-a/10, 143-a/5, 143-b/8, 143-b/8, 143-b/10, 144-a/15, 146-a/13, 146-a/13, 146-b/3, 146-b/17, 147-a/3, 147-b/6, 148-b/8, 149-a/1, 149-a/14, 149-a/14, 150-b/2, 150-b/4, 151-a/2, 154-a/12, 154-b/2, 155-a/13, 155-b/3, 155-b/3, 155-b/17, 156-a/5, 156-b/14, 158-b/14, 159-a/5, 159-a/9, 159-b/16, 160-b/6, 162-b/15, 163-a/1, 163-a/9, 163-a/12, 163-a/13, 164-a/17, 164-b/7, 164-b/15, 165-a/12, 166-a/7, 167-a/6, 167-a/9, 167-b/1, 167-b/7, 167-b/12, 168-a/8, 168-a/12, 168-b/15, 170-a/11, 170-b/14, 170-b/16, 171-a/15, 171-a/16, 172-b/10, 174-b/8, 175-b/1, 175-b/6, 176-a/16, 176-

a/17, 177-a/4, 177-a/7, 178-b/7, 178-b/7, 178-b/13, 179-b/6, 179-b/13, 180-b/5, 181-a/10, 183-b/1, 183-b/3, 185-a/1, 185-b/2, 187-a/5, 187-a/9, 187-a/11, 187-a/12, 187-a/15, 188-b/5, 188-b/10, 189-a/3, 189-a/12, 190-a/13, 190-a/17, 190-b/8, 191-a/14, 191-b/1, 191-b/12, 192-b/14, 193-a/17, 193-b/3, 193-b/6, 194-a/6, 194-b/4, 194-b/5, 195-a/4, 195-a/7, 196-a/9, 196-b/9, 197-a/9, 197-a/16, 197-b/1, 197-b/2, 198-a/14, 198-a/16, 199-a/10, 199-b/7, 200-b/17, 201-b/15, 202-a/16, 202-b/1, 202-b/4, 202-b/16, 204-a/8, 204-a/9, 205-a/4, 208-a/9, 208-a/9, 209-a/15, 209-b/1, 210-a/4, 211-b/5, 212-b/6, 212-b/8, 212-b/14, 213-b/14, 214-a/1, 214-a/5, 217-a/16, 218-a/14, 219-b/9, 221-b/10, 222-b/3, 224-a/14, 225-a/6, 225-a/15, 226-a/5, 226-b/3, 229-b/6, 230-a/4, 230-a/13, 231-a/2, 231-a/7, 231-b/7, 231-b/11, 231-b/11, 234-b/6, 235-b/15, 236-a/1, 237-b/17, 238-a/10, 238-a/12, 238-a/16, 239-a/6, 239-a/6, 241-a/1, 241-a/9, 241-a/13, 241-b/5, 241-b/5, 243-a/9, 244-a/12, 245-b/6, 246-a/14, 246-b/2, 246-b/12, 247-b/5, 249-a/1, 250-a/5, 251-a/2, 251-a/7, 252-a/7, 252-a/7, 252-b/2, 253-a/6, 253-a/12, 253-b/12, 254-b/8, 255-a/3, 256-b/11, 256-b/13, 256-b/15, 257-b/2, 258-a/13, 258-a/16, 260-a/12, 260-b/6, 261-b/8, 261-b/15, 265-b/13, 266-a/7, 266-a/11, 267-b/2, 267-b/13, 268-b/12, 268-b/12, 269-a/9, 270-b/5, 271-b/10, 273-a/5, 275-a/7, 276-b/12, 277-a/4, 278-b/15, 279-a/1, 281-a/15, 286-a/8, 287-b/8, 288-b/4, 289-a/10, 289-a/11, 289-b/10, 289-b/17, 293-a/13, 293-a/16, 294-a/14, 294-b/6

i.+de 232-a/5

i.+sí 11-a/17, 17-a/9, 25-b/2, 181-a/11, 196-a/5, 274-b/1

i.+sin 290-b/1

i.+sinde 22-a/15, 22-b/1, 274-b/14

i.+sinden 25-b/3, 31-b/1, 92-b/2, 230-a/15, 282-b/6

i.+sini 291-a/4

i.+siniñ 22-a/17, 30-b/5, 52-b/2, 88-a/2, 178-a/17, 274-a/16

iki + (T) ikiye. 52-a/14, 185-a/7

iki buçuḳ + (T-T) iki buçuk. 109-b/11, 118-b/7, 118-b/11, 121-b/13

iki ḳaradaş ḳanı (Bkz.iki ḳardaş ḳanı) + (T-T-T) demü'l-aḫaveyn, kardeşkanı ağacı. 122-b/7

iki ḳardaş ḳanı (Bkz. iki ḳaradaş ḳanı) (T-T-T) demü'l-aḫaveyn, kardeşkanı ağacı. 50-b/15, 119-b/14, 169-b/1

iki şandal merhemi + (T-A-A) ḳirūṭiu'ş-şandaleyn merhemi, sandalın iki türü ile hazırlanmış merhem. 124-a/7

iki üc (Bkz.iki üc) + (T-T) iki- üç, iki veya üç (yaklaşık olarak). 164-b/16, 251-b/5

iki üç (Bkz.iki üç) + (T-T) iki- üç, iki veya üç (yaklaşık olarak). 264-a/1

iki yüz (Bkz.ikiyüz) + (T-T) iki yüz. 123-b/17, 130-b/15, 136-a/16, 162-b/16, 172-b/2

iki yüz elli + (T-T-T) iki yüz elli. 136-b/17

ikinci + (T) ikinci. 12-a/9, 28-b/14, 38-a/10, 43-b/9, 47-a/17, 47-b/8, 48-a/1, 49-a/2, 50-b/17, 51-a/6, 52-b/15, 54-a/16, 54-b/12, 55-a/10, 56-b/13, 56-b/17, 56-b/3, 57-a/10, 57-b/14, 57-b/2, 60-b/10, 62-b/15, 62-b/6, 63-a/8, 64-a/17, 65-a/15, 65-b/4, 66-a/7, 67-a/4, 68-a/7, 68-b/14, 68-b/8, 69-a/6, 70-a/3, 70-b/13, 71-a/16, 75-a/1, 75-a/15, 75-a/8, 76-b/6, 77-b/14, 77-b/6, 78-a/3, 79-a/1, 81-a/15, 81-b/15, 82-a/7, 83-b/10, 84-b/6, 85-a/11, 85-b/7, 86-b/9, 87-a/9, 87-b/12, 90-a/10, 92-b/15, 94-a/17, 94-b/5, 95-a/16, 95-a/5, 96-a/3, 96-b/1, 98-a/8, 100-a/13, 100-b/1, 100-b/15, 100-b/6, 101-a/5, 101-b/12, 103-b/2, 105-b/8, 106-a/14, 106-b/2, 110-b/2, 99-a/12, 195-b/5, 195-b/5, 261-b/12, 271-a/5, 273-a/6, 279-b/9, 282-a/8

i.+de 57-a/13

i.+si 7-a/14, 35-b/12, 37-a/1

ikişer + (T) ikişer. 107-b/8, 111-a/9, 113-a/1, 114-a/16, 115-b/7, 116-b/7, 116-b/17, 119-b/6, 119-b/10, 120-a/8, 120-b/10, 121-b/12, 122-a/7, 122-b/8, 126-a/13, 128-a/7, 133-a/7, 144-a/8, 175-b/8, 176-b/16, 177-a/6, 200-a/6, 205-b/14, 206-a/9, 206-a/12, 210-a/6, 214-b/15, 224-b/7, 232-a/4, 233-a/6, 236-b/5, 238-b/7, 240-b/4, 258-a/1, 258-a/11, 259-b/2, 268-a/14, 278-a/2, 278-a/7

ikişer buçuḳ + (T-T) ikişer buçuk. 110-a/9, 120-b/6

ikişer yüz + (T-T) ikişer yüz. 216-b/7

ikiyüz (Bkz.iki yüz) + (T-T) iki yüz. 112-a/3

iklīl-i melik (Bkz.iklīlü'l-melik) + (A-A) koç boynuzu, kokulu yonca, sarı yonca. 152-b/15, 158-b/14, 164-a/16, 209-b/14, 210-a/4, 248-b/9, 248-b/13, 259-b/1

i.+-i m.yaḳusı (A-A-T) kokulu yonca yakısı. 259-b/7

iklīlü'l-cebel + (A-A) biberiyye bitkisi, hasalban. 57-b/14

iklīlü'l-melik (Bkz.iklīl-i melik) + (A-A) koç boynuzu, kokulu yonca, sarı yonca. 130-a/9, 160-b/14, 190-b/7, 191-b/11, 245-a/8, 259-b/11, 265-b/2

i.+ü'l-m.+i 219-b/12

iksīr + (A) çok etkili su, tesirli şurup.

i.+idür 187-b/1

iktifā + (A) yeter bulma, yetinme, aza kanaat etme. 205-b/4

iḳtīḳūs + (Y) ḥummā-yi dıḳḳ, kuru hastalık. 270-b/14

iḳtiżā + (A) gerekme, gereklik. 14-b/14, 15-b/11, 15-b/14, 33-b/14, 107-a/3, 132-a/10, 161-b/1, 164-b/3, 165-a/2, 168-a/15, 175-b/4, 202-b/10, 210-b/14, 242-a/7, 268-a/10, 273-b/1

ilā + (A) ....ye, ...ye kadar, ...dek, ...değin. 4-b/5

'ilāc + (A) ilaç, çare, deva. 18-b/4, 23-b/6, 106-b/3, 106-b/6, 129-a/5, 130-a/9, 130-a/14, 134-a/8, 135-a/2, 136-b/8, 138-b/12, 138-b/13, 140-b/17, 141-b/3, 142-b/14, 142-b/14, 143-b/16, 145-a/2, 145-a/4, 146-b/12, 147-a/9, 148-a/13, 150-a/17, 152-a/13, 159-a/2, 162-b/10, 163-b/14, 165-a/7, 166-b/11, 171-b/14, 175-a/5, 177-a/11, 177-a/13, 178-a/12, 179-a/14, 179-a/14, 179-a/15, 179-a/16, 182-a/6, 182-a/7, 184-b/7, 186-a/16, 192-a/5, 192-a/12, 199-a/8, 199-b/17, 200-b/11, 201-a/1, 207-a/6, 212-b/2, 217-a/8, 220-b/10, 224-b/11, 227-b/10, 229-b/16, 231-a/12, 232-a/9, 235-b/11, 237-a/17, 238-b/9, 239-a/3, 244-a/16, 244-b/3, 245-a/6, 247-b/12, 249-a/4, 252-a/1, 252-a/15, 252-a/6, 254-a/12, 254-a/15, 259-b/17, 260-a/5, 261-b/6, 261-b/7, 261-b/11, 261-b/11, 270-b/12, 271-a/14, 271-a/16, 280-b/10, 282-a/7, 282-b/5, 283-b/1, 284-a/17, 284-b/1, 284-b/1, 285-b/11, 285-b/13, 286-a/12, 286-a/12, 287-b/1, 290-b/3, 294-b/4, 294-b/8, 297-b/6, 297-b/12, 297-b/15, 297-b/17, 298-a/3

'i.+-ı bür'i's-sā'a'-i ḏalālet u ġavāyet + (A-A-A-A-A) azgınlığın ve doğru yoldan sapışın hastası olan insanları iyileştirmeye yüz tutturan ilaç. 2-a/15

'i.+-ı kāfī (A-A) yeterli ilaç, yeterli özelliğe sahip ilaç.

'i.+-ı k.+dür 156-b/15

'i.+-ı müşterek (A-A) ortak ilaç, birkaç hastalık için kullanılan ilaç. 254-a/10

'i.+a 106-b/4, 106-b/5, 165-b/9, 281-b/5

'i.+dur 29-a/8, 63-a/15, 114-a/14, 141-b/3, 152-a/9, 157-a/10, 216-b/1, 225-a/5, 226-b/6

'i.+ı 48-b/17, 49-b/11, 127-a/3, 128-b/9, 129-b/1, 131-b/17, 132-b/5, 132-b/15, 135-a/3, 135-b/11, 138-b/11, 139-b/5, 140-b/12, 142-a/10, 142-a/10, 142-b/13, 145-b/1, 146-a/12, 147-a/9, 148-b/3, 150-b/15, 151-b/4, 152-a/8, 152-b/2, 152-b/3, 152-b/14, 152-b/14, 154-a/5, 156-b/10, 159-b/8, 160-a/5, 160-b/9, 160-b/13, 160-b/13, 161-a/7, 161-b/1, 161-b/8, 162-a/16, 162-b/9, 163-b/6, 163-b/10, 163-b/14, 164-a/4, 164-b/2, 164-b/13, 166-a/3, 166-a/9, 166-a/14, 166-b/6, 166-b/10, 167-a/5, 167-a/13, 168-a/1, 168-b/7, 169-a/7, 169-a/14, 170-a/10, 170-a/17, 171-b/14, 174-a/10, 175-a/15, 175-b/15, 177-b/6, 178-b/4, 179-a/12, 182-a/4, 185-b/2, 188-a/15, 189-a/10, 189-b/9, 192-a/4, 192-a/5, 192-a/15, 192-b/7, 193-a/11, 193-b/7, 194-a/16, 195-a/16, 197-a/6, 197-b/17, 198-a/9, 199-a/3, 199-a/6, 200-a/1, 200-b/11, 201-a/17, 205-a/10, 205-b/3, 207-a/7, 208-a/2, 208-a/15, 208-b/4, 209-a/9, 210-b/6, 211-a/3, 212-a/6, 213-a/13, 215-b/5, 216-a/17, 217-a/3, 217-a/7, 217-b/6, 219-a/16, 219-b/11, 220-a/7, 220-a/15, 220-b/2, 221-b/2, 222-a/9, 222-b/13, 223-b/3, 223-b/14, 224-b/4, 224-b/4, 225-a/1, 225-a/4, 225-b/3, 226-a/15, 227-a/1, 227-b/6, 227-b/11, 227-b/12, 228-a/3, 228-a/16, 228-b/6, 229-a/9, 229-a/13, 230-b/11, 231-a/11, 231-a/14, 232-a/8, 232-b/14, 233-a/2, 234-a/5, 234-a/13, 235-b/9, 236-a/10, 236-b/13, 236-b/15, 237-a/10, 237-b/10, 237-b/12, 238-b/10, 239-a/2, 239-a/10, 240-a/10, 240-a/17, 240-b/13, 241-a/17, 241-b/3, 242-a/5, 242-b/7, 242-b/8, 242-b/9, 243-b/4, 243-b/7, 244-a/16, 244-b/1, 245-a/4, 245-a/14, 247-a/11, 250-a/11, 250-a/13, 251-b/17, 252-a/5, 252-a/7, 252-b/15, 253-b/8, 257-a/12, 260-b/13, 261-a/17, 262-a/13, 264-b/2, 264-b/6, 264-b/6, 267-a/5, 267-a/5, 267-b/10, 269-a/5, 270-a/5, 270-b/1, 270-b/11, 271-a/14, 272-b/3, 273-b/2, 274-a/9, 274-a/9, 278-a/9, 279-a/7, 279-b/11, 279-b/14, 280-a/16, 280-b/6, 280-b/6, 280-b/7, 280-b/12, 281-a/3, 281-b/5, 282-a/2, 282-a/6, 282-a/13, 282-b/7, 283-a/2, 283-a/7, 283-a/16, 283-b/5, 283-b/10, 285-a/15, 285-a/16, 286-a/11, 287-

b/1, 287-b/2, 287-b/14, 287-b/14, 288-b/5, 290-a/5, 290-a/16, 291-b/11, 292-b/16, 293-b/13, 294-b/16, 295-a/7, 295-a/12, 295-b/3, 295-b/12, 296-a/1, 296-a/9, 296-a/13, 296-b/1, 296-b/8, 297-a/2, 297-a/14, 298-b/4

'i.+ıdur 214-b/13, 238-b/2

'i.+ımız 140-b/16

'i.+ına 2-b/9, 292-a/16

'i.+ında 140-b/15, 184-b/12, 249-a/10, 267-b/14, 273-a/5, 283-b/12, 292-a/14

'i.+ından 58-b/16

'i.+ını 138-b/15, 140-b/12, 169-b/12, 181-a/9, 196-a/9, 219-b/16, 220-a/3, 220-b/15, 240-b/10, 247-b/14, 252-b/11, 257-a/10, 287-b/16, 294-a/6

'i.+nıñ 193-b/16

'i.+la 140-b/16, 171-b/13, 185-a/17, 220-b/9, 244-a/16, 244-b/1, 288-a/6

'i.+lar 140-b/15, 146-b/12, 147-a/9, 149-b/9, 152-a/9, 152-a/12, 158-a/8, 165-a/6, 177-a/12, 180-a/17, 186-a/16, 198-a/11, 199-b/8, 216-b/1, 223-a/4, 223-a/7, 225-a/5, 229-b/15, 255-b/13, 258-a/7, 259-b/15, 260-a/1, 283-b/6, 294-b/9

'i.+larda 107-a/1

'i.+lardur 223-a/4, 267-a/6

'i.+ları 166-a/1, 166-b/5, 168-a/1, 168-a/14, 196-a/4

'i.+larıñ 223-a/5

'i.+larındadur 292-a/13

'i.+larını 126-b/9, 184-b/7

'i.+larile 156-a/4, 159-a/2, 166-b/11, 175-a/4, 190-b/13, 192-a/4

'i.+larla 177-a/11, 178-a/12, 231-a/12, 232-a/8, 235-b/11, 237-a/17, 247-b/12, 249-a/4, 252-a/1, 261-b/11, 270-b/12

'ilāc-pezīr + (A-F) ilaç kabul eden, ilaç kabul edebilir. 192-a/12

ile + (T) ile, birlikte, beraber. 4-b/13, 5-a/3, 5-a/4, 6-a/12, 6-a/12, 6-a/13, 6-b/5, 6-b/13, 7-a/9, 7-b/11, 8-b/7, 9-a/6, 9-a/6, 9-a/17, 9-b/6, 10-a/17, 11-a/15, 11-b/9, 12-b/15, 13-a/5, 13-a/17, 13-b/1, 13-b/5, 14-a/4, 14-b/13, 14-b/7, 14-b/8, 14-b/9, 17-a/10, 17-a/10, 17-a/11, 17-a/4, 17-b/1, 18-a/17, 19-a/7, 19-a/7, 19-a/8, 19-b/2, 19-b/9, 1-b/15, 20-a/17, 21-b/12, 21-b/3, 22-b/15, 22-b/16, 22-b/6, 23-a/17, 23-b/3, 25-a/14, 26-a/10, 26-a/12, 26-a/8, 26-

b/16, 26-b/17, 26-b/8, 27-a/3, 27-a/4, 28-a/10, 28-b/8, 2-a/11, 2-a/2, 2-a/7, 2-b/13, 2-b/9, 31-a/12, 31-a/15, 31-a/3, 31-a/5, 31-b/2, 32-b/16, 33-a/11, 33-a/5, 33-b/16, 33-b/17, 35-a/11, 35-a/13, 35-a/4, 35-b/15, 35-b/16, 36-a/13, 36-a/16, 36-b/11, 38-b/16, 3-a/10, 3-a/2, 3-a/4, 3-a/8, 40-b/4, 41-a/17, 42-a/17, 43-b/8, 44-b/1, 46-b/17, 47-a/5, 48-a/6, 50-a/4, 50-a/17, 51-a/4, 51-a/17, 51-b/1, 52-a/16, 52-a/17, 52-b/2, 53-b/2, 54-a/13, 54-a/3, 54-b/16, 54-b/17, 58-a/14, 58-a/8, 58-b/4, 59-a/1, 59-a/2, 59-a/4, 59-a/4, 59-a/4, 61-b/4, 61-b/5, 61-b/6, 65-a/11, 65-a/14, 66-b/1, 66-b/14, 68-b/4, 68-b/5, 68-b/7, 70-b/10, 70-b/11, 74-a/13, 74-a/4, 75-a/15, 76-a/4, 77-b/11, 78-b/3, 79-a/14, 80-b/3, 81-b/14, 81-b/8, 82-b/1, 83-a/1, 83-a/4, 84-a/11, 84-a/15, 85-a/13, 85-a/13, 85-b/13, 85-b/3, 85-b/5, 86-a/9, 86-b/1, 87-a/13, 88-a/8, 88-a/9, 89-a/5, 89-b/10, 95-b/2, 97-a/9, 98-a/17, 99-a/3, 99-a/4, 100-b/10, 101-b/2, 101-b/6, 101-b/6, 104-b/16, 105-b/6, 106-b/11, 106-b/13, 106-b/16, 107-b/4, 107-b/12, 107-b/13, 108-a/11, 108-a/14, 108-a/14, 108-b/5, 111-a/13, 112-a/15, 112-b/10, 113-a/2, 116-a/3, 118-a/17, 119-b/12, 122-b/6, 125-b/11, 125-b/16, 130-a/9, 130-b/11, 132-b/17, 133-a/13, 133-b/5, 136-a/1, 136-a/16, 137-b/13, 137-b/14, 138-a/9, 138-a/13, 138-b/11, 138-b/17, 139-b/13, 140-b/11, 140-b/17, 141-a/3, 141-a/8, 141-a/16, 141-b/2, 142-a/9, 142-b/3, 142-b/5, 143-a/8, 144-a/1, 144-a/12, 144-a/17, 145-b/17, 146-b/12, 146-b/12, 147-a/9, 147-b/2, 148-a/13, 149-a/8, 149-b/9, 149-b/10, 149-b/17, 150-a/15, 150-a/17, 150-b/1, 150-b/2, 150-b/16, 150-b/17, 152-a/17, 154-a/11, 154-a/17, 154-b/4, 154-b/7, 155-a/6, 155-a/15, 156-a/6, 156-a/13, 157-a/14, 157-b/10, 157-b/17, 159-b/9, 160-a/5, 160-b/2, 161-b/17, 162-a/12, 163-b/14, 165-a/16, 166-a/11, 166-a/13, 166-b/5, 166-b/11, 167-b/4, 169-b/3, 169-b/8, 169-b/16, 170-a/12, 171-a/17, 171-b/3, 172-a/15, 172-a/17, 173-b/4, 173-b/16, 173-b/17, 174-a/4, 174-b/6, 174-b/7, 175-b/2, 176-b/10, 176-b/11, 177-a/13, 177-a/17, 177-b/15, 178-a/4, 178-a/17, 178-b/5, 178-b/9, 180-a/2, 180-b/6, 180-b/12, 182-a/1, 182-a/5, 183-b/12, 184-b/6, 185-a/6, 185-a/17, 186-a/1, 188-b/2, 189-a/8, 190-a/1, 190-a/7, 191-a/4, 192-a/6, 193-b/17, 194-b/8, 195-b/17, 196-a/17, 199-a/17, 200-a/4, 202-a/9, 205-b/9, 205-b/13, 207-a/8, 208-b/1, 209-a/6, 209-a/12, 209-a/13, 209-b/7, 210-a/9, 210-b/2, 210-b/6, 210-b/7, 211-a/3, 211-a/4, 211-a/13, 211-b/5, 211-b/6,

212-b/1, 212-b/2, 212-b/9, 214-b/2, 215-a/2, 215-a/14, 216-a/8, 217-b/5, 218-a/7, 219-a/3, 220-a/10, 221-b/17, 221-b/17, 222-a/3, 223-a/2, 223-a/2, 223-a/17, 224-b/2, 224-b/3, 224-b/10, 224-b/12, 225-b/7, 225-b/8, 226-a/11, 227-a/2, 227-b/4, 229-b/4, 229-b/5, 229-b/12, 230-b/9, 232-a/16, 233-a/4, 234-a/3, 235-a/7, 236-a/9, 237-a/8, 237-a/13, 237-b/10, 237-b/15, 237-b/17, 238-a/13, 238-b/4, 239-a/8, 245-a/7, 245-b/5, 245-b/8, 248-a/15, 248-b/1, 249-a/8, 251-b/6, 254-a/12, 255-b/6, 255-b/8, 256-b/1, 257-a/13, 257-b/7, 262-a/12, 262-a/14, 262-a/16, 262-b/9, 262-b/15, 262-b/15, 263-a/5, 263-a/7, 263-b/14, 264-b/3, 264-b/13, 265-a/15, 266-b/13, 267-b/15, 269-b/14, 269-b/17, 271-a/13, 271-a/14, 271-b/3, 275-a/1, 276-b/9, 277-a/10, 277-b/11, 279-b/1, 279-b/3, 279-b/5, 281-a/6, 282-a/14, 285-a/7, 285-a/7, 285-b/12, 285-b/15, 287-b/2, 287-b/3, 288-a/5, 288-a/9, 288-a/16, 289-a/14, 290-a/9, 291-a/12, 291-a/13, 292-b/6, 295-a/11, 295-b/13, 295-b/16, 297-a/5

i.+dür 20-a/13

'ilel ü eşkām-ı şüveriyye vü ma'neviyye + (A-A-A-A) ruhun ve fiziğin hastalıkları, sakatlıkları, dertleri.

'i.ü.e.+-ı ş.v.m.+lerin 2-a/5

ilet- (T) yaklaştırmak, götürmek.

i.-seler 92-a/14

ilik/g + (T) kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde.

i.+e 186-a/13

i.+ler 38-a/9

'il(i)m + (A) ilim, bilim. 6-b/7, 6-b/16

'i.+-i dīn (A-A) din, şeriat ilmi.

'i.+-i d.+dür 6-b/17

'i.+-i dünyā (A-A) dünya için geçerli ilim, tıp ilmi.

'i.+-i d.+dur 7-a/1

'i.+-i ebdān (A-A) beden bilgisi, tıp ilmi.

'i.+-i e.+dur 6-b/8

'i.+-i e.+ı 6-b/9

'i.+-i edyān (A-A) dinler ilmi, fıkıh bilimi. 6-b/9

ʿi.+-i e.+dur 6-b/9

ʿi.+-i fıḳıh (A-A) şeriat, din ilmi.

ʿi.+-i f.+dur 6-b/9, 6-b/17

ʿi.+-i ṭıb(b) (A-A) tıp bilimi, tıp ilmi. 6-b/13

ʿi.+-i ṭ.+a 6-b/2, 7-a/4

ʿi.+-i ṭ.+da 6-a/6, 91-b/13

ʿi.+-i ṭ.+dur 6-b/8, 7-a/1

ʿi.+-i ṭ.+ıñ 6-a/3, 6-a/4, 6-a/5, 6-a/8, 6-a/15, 6-b/3, 6-b/5, 6-b/14

ʿi.+dür 6-a/8

ʿi.+iñ 6-a/11, 6-a/14

ʿi.+le 6-a/9, 6-a/11

ʿi.+ledür 7-a/3

illā + (A) ille, mutlaka, özellikle. 7-a/6, 7-a/9, 11-a/16, 22-b/5, 22-b/6, 25-b/8, 33-a/11, 39-b/4, 40-a/4, 42-b/12, 45-a/9, 52-a/6, 71-a/8, 76-a/2, 77-a/7, 94-a/6

illā + (A) sadece, yalnız. 31-b/8, 49-b/10, 62-b/1

ʿillet + (A) hastalık. 2-a/14, 53-b/14, 175-b/13, 184-b/8, 223-a/7, 290-a/12

ʿi.+de 248-a/12

ʿi.+e 59-b/13, 79-b/11, 98-a/16, 147-a/17, 178-a/5, 273-b/13, 281-b/10, 286-b/17, 298-b/12

ʿi.+i 31-b/15

ʿi.+ini 180-a/12

ʿi.+lerden 83-b/12

ʿi.+lere 36-a/7

ʿi.+leri 103-a/15

ʿi.+leriñ 115-b/11

ʿi.+lerine 37-a/17

iltiḳā + (A) sığınma, barınma. 2-a/4, 3-a/15

iltihāb + (A) iltihap.

i.+-ı miʿde (A-A) mide iltihabı.

i.+-ı m.+yi 60-a/7

iltiḳāṭ u intiḫāb-ı ḳavāyid + (A-A-A) kuralların en iyisini seçmek ve bir araya getirip, toplamak. 5-a/15

ilyāñā + (Y) kulunç hastalığının bir türü, ince bağırsak sancısı. 211-b/15

ilzām + (A) cevap veremez hale getirme, susturma. 83-b/10

İmām Rāzī + (A-A) Yunan felsefesi, kelām ve Şafiî mezhebi üzerine fıkıh okumuş, daha sonra tefsir, kelām usulü, nahiv, tıp, mühendislik ve astronomi ilimleri alanında eserler vermiş büyük bir şahsiyet. 211-b/8

imdād + (A) yardım. 180-a/9, 203-a/10

imdi + (T) şimdi, şu halde. 10-a/4, 42-b/1

imsāk + (A) perhiz. 196-b/5

imtidād + (A) uzama, uzanma; uzun sürme. 23-b/13, 261-a/14

imtilā + (A) dolgunluk, kan toplanma, kan durma. 17-a/7, 93-b/8, 93-b/9, 132-b/7, 258-b/13

i.ol- (A-T) kan toplanmak.

i.o.-maḳ 213-a/6

i.+-i beden (A-A) vücuttaki dolgunluk. 40-a/8

i.+-i b.+den 203-b/11, 204-a/6

i.+-i ʿurūḳ (A-A) damarların dolgunluğu, tutukluğu. 31-a/15, 31-a/16

i.+-yi ḥaḳiḳī (A-A) gerçek beden dolgunluğu.

i.+-yi ḥ.+den 31-a/17

i.+dan 31-b/1, 151-a/14, 151-a/16, 227-b/2, 260-b/16, 261-a/10

i.+sı 30-a/17, 201-b/10

i.+sından 150-b/14, 227-a/16, 282-a/5

imtilā'ī + (A) kan toplanması ile ilgili. 151-a/11

in + ( ) 300-b/10, 300-b/11

in- (T) inmek.

i.-di 44-b/13

i.-dükden 162-b/9

i.-e 17-b/8, 18-a/11

i.-ecek 155-b/7

i.-en 38-a/17, 38-b/1, 44-b/13, 71-a/12, 94-b/12, 156-b/6, 163-a/5, 179-a/17, 195-b/13, 244-b/10

i.-er 42-a/7, 42-a/8, 53-b/14, 63-a/1, 93-b/7, 162-a/17, 176-a/1, 179-a/1, 185-b/5, 186-a/1, 204-b/8, 206-b/16, 212-a/17, 215-b/8

i.-erse 42-a/8, 42-a/9, 42-a/10, 42-a/11, 42-a/11, 42-a/11, 42-a/12, 153-a/2, 153-a/3, 153-a/3, 153-a/4, 153-a/5, 159-a/1, 284-a/17

i.-meden 88-a/16, 162-b/11

i.-mekden 174-b/13

i.-mesini 51-a/16, 87-b/9

i.-mesiniñ 153-a/6

i.-meye 105-a/13

i.-meyüb 284-a/17

i.-mez 246-b/5

i.-miş 177-b/10, 297-a/5

i.-se 185-b/15

i.-seler 215-a/1

i.-üb 12-a/12, 207-a/3, 216-b/17

inbīḳ + (A) bazı maddelerin taktirine, süzülmesine yarayan araç. 18-a/17, 51-b/1, 142-b/5, 144-a/17, 162-a/12

i.+dan 92-b/3

i.+la 92-b/3, 131-a/11, 131-b/2, 133-a/9, 160-a/13, 178-a/3, 183-a/14, 187-b/14, 216-b/9, 237-b/4

inbisāṭ + (A) iç açılma, ferahlama. 23-a/9

incāż + (A) kıvam bulma, olgunluk, pişme. 142-b/17

ince + (T) ince, kalın olmayan, yoğun olmayan. 39-a/9, 49-a/13, 55-a/17, 58-a/17, 78-b/7, 84-a/13, 154-a/10, 175-b/17, 179-a/6, 181-a/5, 195-b/1, 233-a/1, 239-a/14, 267-b/2, 267-b/6, 282-a/11

i.ḫār(r) nāzile (T-A-A) bir çeşit nezle. 122-b/12

i.ḫ.n.+ye

ince bağırsaḳ + (T-T) ince bağırsak.

i.b(ḳ).+ıñ 195-b/1

i.b(ḳ).+larda 211-b/15

ince ṭamar + (T-T) ince damar, kılcal damar.

i.ṭ.+lar 186-a/1

i.ṭ.+larda 98-b/8

incecik + (T) incecik.

i.+dür 252-b/2

inceld- (T) inceltmek, azaltmak, yoğunluğunu hafifletmek.

i.-ir 76-b/3

incelen- (T) incelmek, zayıflamak.

i.-ür 194-a/15

incid- (T) incitmek, zahmet vermek, yormak.

i.-ür 74-a/3, 204-b/6, 240-a/6

incik + (T) diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı. 37-a/2

i.+de 38-b/8, 38-b/10

i.+lerden 38-b/13

i.+lerine 248-a/3

incit- (T) incitmek, üzmek.

i.-me 23-b/17

inciẕāb + (A) çekilme, çekme.

i.+ına 189-b/17

incü + (T) inci, istiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi. 49-b/3, 112-a/5, 112-b/5, 113-a/10, 114-a/6, 129-a/10, 140-a/5, 141-b/1, 144-a/7, 168-a/2, 176-a/17, 182-a/9, 182-b/3, 183-b/11, 192-b/5, 203-a/5, 256-b/10, 256-b/15, 278-a/3

i.ḳabı (T-T) inci kabuğu. 161-a/10

i.ma'cūnı (T-A) inci macunu. 273-a/11

i.ma'cūnları (T-A/T) inci macununun çeşitleri. 268-b/8

i.süfūfī (T-A) inciyle yapılmış toz halindeki ilaç. 137-a/14, 139-a/2, 154-b/14, 174-a/5, 262-b/6, 271-b/13

i.ṭozı (T-T) inci tozu.

i.ṭ.+nı 150-a/13

incübār + (F) kımızı kök, beşparmak otu. 50-a/16, 204-a/9, 244-a/11

i.köki (F-T) beşparmak otunun kökü. 165-a/11

i.şuyı (F-T) kırmızı kök suyu.

i.ş.+yla 253-a/16

i.şerbeti (F-A) kırmızı kök şerbeti, şurubu. 204-a/12, 205-a/16, 253-a/10, 293-b/10

i.+la 243-b/2

indir- (Bkz.indür-) (T) indirmek.

i.-ür 77-b/10

'indü'n-nevm + (A-A) uyku anı, uykuda. 145-a/1

indür- (Bkz.indir-) (T) indirmek.

i.-eler 112-a/10, 112-a/12, 136-a/15

i.-icek 136-a/14, 162-b/16

i.-medi 77-a/7

i.-üb 130-a/11, 136-b/16, 149-b/2, 163-a/2, 164-b/10

i.-ür 69-a/13, 81-b/10, 82-a/10

'ineb + (A) yaş üzüm. 46-a/13

'inebî + (A) üzüm gibi, üzümümsü, üzüm biçiminde olan.

'i.+dür 217-a/10

'inebü'ş-şa'leb + (A-A) ayı üzümü, tilki üzümü. 190-a/10

'i.+ü'ş-ş.suyı (A-A-T) tilki üzümü suyu. 264-b/15

inme + (T) inme, nezle inmesi. 166-a/13, 170-b/6

infi'ālāt + (A) infialler, coşkunluklar.

i.+-ı nefsāniyye (A-A) nefse ait her türlü teessürler, ruhun kabul ettiği her türlü tahavvüller, değişiklikler. 23-b/5

i.+-ı n.+den 41-b/4, 260-b/15

İngilis sıtması + (İ-T) İngiliz sıtması, terleme hastalığı, hummanın kötü bir türü. 273-b/16

ingin + (T) engin, açık deniz.

i.+de 18-b/2

inhā' + (A) belirme, yerleşme.

i.+-i maraż (A-A) hastalığın iyice belirmesi ve yerleşmesi.

i.+-i m.+da 233-b/5

inḥirāf + (A) değişme, bozulma. 15-a/8

insān + (A) insan. 7-b/6, 13-b/9, 19-a/10, 22-b/2, 23-a/8, 23-b/6, 139-a/14, 140-a/13, 255-a/14

i.südi (A-T) insan sütü.

i.s.+dür 73-b/6

i.yağı (A-T) insan yağı. 151-b/14

i.+a 9-b/16, 275-b/14

i.+da 195-a/17

i.+dan 275-b/13

i.+ı 298-a/7

i.+ıñ 1-b/13, 6-a/16, 7-a/1, 7-a/10, 7-b/5, 17-b/15, 43-b/11, 170-b/1, 237-b/2, 288-a/1

i.+sın 134-a/4

insıbāb + (A) vücuttaki ahlattan birinin veya birkaçının dokuların arasına akıp, orada toplanması.

i.+ından 24-a/7

intihā + (A) nihayet bulma, sona erme.

i.+sında 224-a/17

intiḳāl + (A) geçme, birinden diğerine geçme, hastalığın yer değiştirmesi. 179-a/3

inżāc + (A) iyice pişirip kıvamını buldurma, olgunlaştırma. 250-b/15, 266-a/3

i.+-ı mādde (A-A) maddenin kıvama ulaşması. 264-b/7

i.+dan 143-b/3

inzāl + (A) inme, indirilme. 2-b/16

i.+-i menī (A-A) meni boşalması. 27-b/9

īrād + (A) söyleme. 53-a/6, 107-a/5

īrāṣ + (A) sebep olma, ortaya çıkarma. 9-a/12, 9-b/7, 14-b/3, 18-a/9, 18-b/14, 20-a/3, 20-a/14, 24-b/9, 24-b/10, 26-a/1, 27-a/14, 27-b/1, 27-b/5, 28-a/11, 28-b/17, 29-b/10, 29-b/14, 29-b/15, 29-b/16, 29-b/17, 38-b/3, 47-a/1, 52-b/17, 54-b/7, 93-a/10, 95-a/13

iri + (T) iri, büyük. 34-a/15

irilik + (T) büyüklük, irilik, hacimli olma. 111-a/12

iriñ (Bkz.irin) + (T) irin, cerahat. 51-a/9, 179-a/10, 203-a/14, 204-b/17, 220-a/4, 236-a/8, 236-a/9, 237-b/9, 237-b/11, 249-b/10, 249-b/12

i.bağla- (T-T) irinlenmek.

i.b.-mağa 281-a/11

irin (Bkz.iriñ) + (T) irin, cerahat.

i.+ini 237-b/16, 238-a/4, 238-a/6, 238-a/9

iriñlen- (T) irinlenmek.

i.-dükden 293-a/10

i.-mediyse 292-b/1

i.-ür 290-a/13

iriş- (T) erişmek, ulaşmak.

i.-di 80-a/14

i.-e 131-b/17

i.-ür 181-a/16

irsāl + (A) gönderme, gönderilme. 2-b/14

irşād + (A) doğru yolu gösterme, uyarma. 2-a/11

irtesi + (T) ertesi, bir sonraki.14-b/15, 14-b/17, 15-b/12, 15-b/17, 40-b/10, 41-b/13, 268-b/4

irtifā' + (A) yükselme. 3-a/4

irtiḫā' + ( )

i.+-i ʿadalāt (-A)

i.+-i ʿa.+dan 220-b/10

irtiḳā + (A) yükselme, iyi dereceye ulaşma. 3-b/7

irtikāb + (A) kötü bir iş işleme.

i.+-ı kebāyir (A-A) büyük günahlar işlemek.

i.+-ı k.+dür 10-a/4

i.+-ı maʿāṣī (A-A) asi olma, isyan etme gibi günahları işleme. 10-a/7

iṣābet + (A) rast gelme, doğruca gidip erişme, yerini bulma. 3-a/12, 70-b/5, 105-a/3, 278-a/8, 278-a/9

īṣār u niṣār + (A-A) cömertlikle ikram etme, verme, saçma. 2-b/4

isbirīt + ( ) rūḥ-ı zāc, rūḥü'z-zāc, vitriol, demir sülfat özü. 131-a/14, 131-a/17, 138-a/8

ısfenāḫ + (A) ıspanak. 9-a/17, 13-a/4, 13-b/3, 14-a/8, 26-a/8, 48-a/6

i.būrānısı (A-F) ıspanak, pirinç ve yoğurtla yapılmış yemek. 127-b/9, 206-a/14

i.+la 206-a/14

isfīdāc + (A) üstübeç, kurşun karbonatı. 219-b/8, 219-b/17

i.merhemi (A-A) üstübeç merhemi. 292-b/5

ishāl + (A) ishal, sürgün, iç sürmesi./ ishal etmek: vücutta fazla olan bazı maddelerin herhangi bir yöntemle dışarı atılması, çıkarılması. 8-a/13, 10-a/17, 33-a/14, 33-a/17, 43-b/8, 45-b/1, 47-a/4, 49-a/5, 51-a/9, 52-b/10, 54-a/17, 56-b/14, 56-b/4, 56-b/8, 57-b/8, 61-a/14, 61-a/8, 63-a/15, 65-a/5, 69-a/8, 71-a/17, 76-b/16, 82-a/16, 84-a/13, 86-a/1, 87-a/11, 88-a/10, 89-a/7, 93-a/3, 93-b/10, 96-a/5, 96-b/2, 97-a/8, 98-a/10, 98-b/5, 101-b/3, 101-b/5, 103-b/5, 103-b/6, 103-b/9, 106-a/3, 116-a/16, 117-b/1, 123-b/16, 130-a/2, 140-b/13, 142-b/16, 143-b/3, 148-a/10, 148-a/12, 150-b/2, 151-b/5, 157-a/1, 157-a/17, 168-a/16, 176-a/9, 176-b/12, 182-b/13, 182-b/15, 194-b/2, 194-b/2, 196-a/7, 196-a/8, 196-a/9, 196-a/12, 197-a/2, 197-b/15, 198-a/8, 198-a/17, 199-a/1, 199-b/14, 200-a/4, 200-b/5, 200-b/8, 201-b/17, 204-a/1, 204-b/11, 210-a/13, 224-a/5, 226-a/2, 228-b/12, 241-b/7, 242-a/8, 242-a/11, 242-b/9, 252-a/1, 252-a/17, 253-a/3, 261-b/10, 273-a/14, 275-b/1, 276-a/14, 278-b/6, 279-b/15, 280-b/8, 281-a/3, 286-a/9, 290-a/6, 294-a/16

i.+-i balġamī (A-Y/A) balgama bağlı ishal. 197-b/6

i.+-i b.+ye 197-b/6

i.+-i buḥrānī (A-A) bir çeşit ishal. 196-b/2

i.+-i dem (Bkz.i.+ü'd-dem) kan ishali. 204-a/5

i.+-i iḫtiyārī (A-A) tercihe bağlı iç sürdürme.

i.+-i i.+dedür 40-a/6

i.+-i keb(e)d (A-A) karaciğer ishali.

i.+-i k.+e 199-a/14

i.+-i k.+i 199-b/4

i.+-i kebedī (A-A) karaciğerle ilgili ishal.

i.+-i k.+den 201-a/14

i.+ü'd-dem (Bkz.i.+-i dem) (A-A) kan ishali. 201-a/5

i.marazı (A-A) ishal rahatsızlığı.

i.m.+nıñ 196-b/1

i.+de 196-b/3, 196-b/4, 196-b/6, 198-b/4

i.+den 24-a/17, 27-b/7, 29-a/3, 151-a/3, 155-a/10, 192-a/11, 260-b/17, 261-b/10

i.+dür 199-b/17

i.+e 40-a/2, 50-b/2, 66-a/2, 87-a/11, 111-b/15, 90-a/4, 197-a/14, 297-a/6, 297-a/6

i.+i 29-a/13, 30-a/17, 46-a/4, 47-a/14, 48-b/13, 51-a/14, 57-b/3, 66-a/6, 68-b/7, 72-a/11, 73-a/4, 73-a/8, 75-b/17, 80-a/2, 80-a/7, 85-b/12, 90-a/7, 96-b/2, 100-a/8, 100-a/12, 101-a/12, 103-a/10, 103-b/7, 103-b/7, 106-a/7, 108-a/10, 119-b/13, 121-b/8, 122-b/6, 189-b/16, 190-a/7, 190-a/9, 194-b/16, 196-b/2, 197-b/6, 199-a/2, 199-b/10, 200-a/5, 206-a/15, 264-b/12, 278-b/8

i.+ile 95-b/3, 157-b/1, 160-b/14, 164-b/3, 194-b/1, 196-a/15, 196-a/16, 196-b/13, 198-a/10, 201-a/11, 201-a/2, 203-b/8, 204-b/17, 261-a/11, 262-b/15, 280-b/16, 295-a/8, 295-a/12, 295-b/12

i.+iñ 196-a/9

i.+ine 101-b/3

i.+ini 137-b/13

is(i)m + (A) isim, ad.

i.+-i şerīf-i lāṭīf (A-A-A) güzel, şerefli isim, şöhret.

i.+-i ş.+-i l.+e 4-b/11

i.+de 138-b/10

i.+i 58-b/8

i.+ile 284-a/4

i.+inden 58-b/8

i.+ini 5-b/17

i.+le 295-b/10

i.+lerini 138-b/9

İskender Yūnānī + (F/O-) Yunanistanlı İskender; (M.Ö.356-323). Makedonya Kralı Phylippe'nin oğlu, Aristo'dan ders almış, ünlü bir bilgin ve komutan. 148-a/6, 201-b/6

İ.Y.+'niñ 164-b/6

İslāmiyyīn (Bkz. İslāmiyyūn) + (A) Müslüman. 171-b/1

İslāmiyyūn (Bkz.İslāmiyyīn) + (A) Müslüman.

İ.+ıñ 171-b/15

işmid + (A) sürme taşı, antimon, ışfahānī sürme. 49-b/14, 220-a/14

i.+dür 50-a/3

işnā 'aşeriyye + (A-A) onikiparmak bağırsağı. 185-b/14, 195-b/2, 195-b/4

İspānya + (Fr.) İspanya.

İ.ķralı (Fr.-S) İspanya kralı. 284-b/17

İ.+'ya 78-b/1

ispenaķ + (Y) ıspanak. 48-a/6

ispīd + ( ) ispīgū.

i.yaġı (-T) dühn-i ispīgū, kulak iltihabına iyi gelen bir cins yağ. 51-a/10

ispīgū + ( ) ispīd. 167-a/1

i.yaġı (-T) bir çeşit yağ. 167-b/14

i.y.+yla 147-a/15

isrāf + (A) gereksiz yere harcama. 28-a/5

issilik/g + (T) sıcaklık.

i.+de 78-a/3

i.+inden 208-b/15

iştarāk + (A) buhur, günlük; günlük ağacı, kara günlük, lebni, kara buhur, aselbent. 155-b/17, 241-a/13, 282-b/13, 295-a/11

i.+den 242-b/3

iste- (T) istemek.

i.-digimiz 33-a/8

i.-dügi 151-a/5

i.-r 135-a/11, 137-b/6, 152-b/13, 196-a/15, 204-b/4, 247-a/7, 289-b/14

i.-rlerse 98-b/1, 98-b/2, 113-a/14, 122-b/5, 151-b/17, 165-a/16, 225-b/16

i.-rseñ 134-a/10

i.-se 26-a/4

i.-yen 28-b/7, 34-a/7, 34-b/13

isti'dād + (A) bir şeyin kabulüne, kazanılmasına olan tabii meyil, kabiliyet. 21-b/11, 28-a/9, 30-a/7, 40-a/12, 47-a/2, 75-b/8

i.+ı 173-a/11

i.+ına 42-a/6

isti'dād u istīhāl + (A-A) kabiliyetli ve ehil olma, lāyık olma.

i.u.i.+lerin 1-b/14

istidlāl + (A) bir delile dayanarak, bir şeyden bir netice çıkarma, delil ile anlama. 33-a/5, 145-b/14, 145-b/17

istifrāġ + (A) kusma, kay, vücuttaki herhangi bir artık maddenin boşaltılması. 3-a/7, 7-a/16, 25-b/1, 25-b/6, 25-b/8, 25-b/10, 43-b/6, 193-b/17, 220-b/9, 273-b/3, 283-a/3

i.+-ı küllī (A-A) vücuttaki artık maddelerin tamamının boşaltılması.

i.+-ı k.+dür 30-b/7, 201-b/9

i.+a 25-a/10

i.+dan 151-a/3

i.+ı 43-b/8

istifrāġāt + (A) kusmalar, kaylar, vücuttaki her hangi bir maddenin boşaltılması. 33-a/5

istiġfār + (A) tövbe etme, Allah'tan günahının bağışlanmasını istemek. 10-a/5

istiġnā + (A) çekinme, çekilme, uzaklaşma.

i.+sıyla 25-b/14

istiḫrāc + (A) çıkarma, çıkarılma. 123-b/13, 141-b/2

istiḳāmet + (A) doğru tarafa yönelme. 5-a/3

istikrāh + (A) kerih görme, tiksinme, iğrenme. 202-a/7

isti'māl + (A) kullanma. 8-b/9, 8-b/12, 9-a/5, 9-a/6, 9-a/9, 9-a/15, 10-b/3, 10-b/11, 10-b/12, 11-a/5, 11-a/6, 11-a/7, 11-a/13, 11-a/15, 11-a/16, 11-a/17, 11-b/3, 11-b/8, 11-b/10, 11-b/16, 12-a/2, 12-b/9, 12-b/12, 13-a/3, 18-b/16, 19-b/16, 26-a/8, 27-a/4, 29-b/1, 29-b/4, 42-b/5, 42-b/9, 43-a/4, 43-a/6,

43-b/4, 43-b/11, 44-b/1, 49-a/10, 51-a/4, 51-b/7, 53-b/2, 53-b/4, 53-b/7, 54-b/13, 57-a/17, 57-a/3, 58-b/12, 58-b/12, 58-b/13, 58-b/17, 58-b/9, 63-a/16, 64-a/3, 64-b/16, 66-a/5, 67-a/16, 68-b/7, 75-a/5, 76-a/5, 76-b/10, 76-b/8, 77-b/11, 79-a/12, 79-a/14, 79-b/12, 79-b/12, 81-a/11, 81-a/9, 81-b/8, 81-b/8, 83-a/16, 83-b/2, 84-a/11, 84-b/13, 84-b/15, 86-b/1, 87-a/1, 87-a/17, 87-a/3, 87-b/11, 88-a/7, 89-b/13, 89-b/5, 92-b/13, 94-b/1, 95-a/1, 95-a/12, 98-b/16, 98-b/17, 99-a/1, 99-a/5, 99-a/7, 101-b/2, 101-b/4, 101-b/6, 102-a/11, 104-a/3, 104-a/5, 107-a/6, 107-a/16, 110-b/10, 111-a/17, 112-a/15, 112-b/3, 117-b/11, 118-a/9, 118-a/17, 118-b/3, 118-b/13, 119-a/9, 119-b/12, 119-b/17, 120-a/10, 120-a/11, 121-a/10, 121-b/8, 122-a/2, 122-a/13, 122-b/10, 123-a/1, 124-b/15, 125-a/2, 125-b/15, 126-b/16, 126-b/17, 127-b/16, 128-a/3, 128-a/9, 128-a/11, 129-a/12, 129-b/2, 129-b/7, 129-b/10, 129-b/14, 130-b/2, 131-a/4, 131-b/10, 136-b/2, 138-a/2, 140-a/1, 140-a/10, 140-b/14, 141-a/11, 141-b/10, 144-b/2, 144-b/17, 145-a/1, 146-b/8, 146-b/10, 150-a/7, 151-b/16, 152-a/3, 152-a/17, 154-a/9, 154-a/11, 154-b/5, 154-b/11, 155-a/16, 155-b/1, 156-a/9, 160-b/3, 161-b/9, 162-a/2, 162-b/14, 163-a/17, 163-b/1, 163-b/2, 163-b/4, 173-b/16, 174-b/6, 175-a/14, 175-b/8, 176-b/2, 176-b/9, 177-a/7, 177-a/9, 179-b/2, 180-b/7, 182-b/8, 182-b/17, 184-a/8, 184-b/13, 186-a/8, 186-a/10, 187-a/6, 187-a/12, 188-a/9, 188-a/11, 191-b/1, 192-a/3, 192-b/7, 192-b/17, 193-a/15, 194-a/1, 194-a/2, 194-a/8, 196-b/6, 198-b/10, 199-a/6, 199-b/1, 199-b/2, 200-b/16, 201-b/2, 203-a/2, 206-a/4, 206-a/12, 207-a/16, 209-b/3, 209-b/4, 209-b/6, 209-b/7, 209-b/8, 210-b/16, 211-a/15, 211-a/16, 213-a/14, 213-b/4, 214-b/16, 215-a/17, 217-b/13, 218-a/4, 218-b/10, 219-a/1, 219-a/4, 219-a/6, 219-a/11, 219-a/15, 220-a/15, 223-a/13, 224-b/10, 225-a/9, 225-a/10, 225-a/16, 225-b/4, 225-b/11, 225-b/16, 226-a/10, 229-b/13, 230-a/11, 231-a/9, 234-b/7, 234-b/11, 234-b/12, 234-b/15, 235-a/5, 235-a/9, 235-b/17, 236-b/6, 236-b/7, 238-a/3, 238-a/13, 238-b/1, 238-b/3, 240-b/14, 241-a/6, 243-a/11, 243-b/8, 244-a/14, 245-b/13, 245-b/17, 246-a/1, 246-a/6, 246-b/14, 246-b/14, 247-a/12, 247-a/13, 247-a/13, 247-a/16, 247-b/8, 250-a/6, 250-a/9, 250-a/14, 251-a/4, 251-b/2, 251-b/3, 251-b/4, 251-b/9, 252-a/2, 252-b/1, 252-b/4, 252-b/8, 253-a/16, 253-b/1, 254-a/16, 254-b/14, 254-b/15, 255-a/6, 255-b/17, 256-b/6, 256-b/13, 256-b/16,

257-a/2, 258-b/9, 260-a/2, 262-b/8, 265-a/3, 266-a/12, 266-b/5, 267-a/13, 270-a/12, 272-a/16, 275-a/4, 277-a/1, 277-a/5, 277-a/9, 277-a/11, 278-a/7, 278-b/12, 278-b/15, 279-a/3, 279-a/5, 280-a/13, 281-b/8, 283-b/3, 284-b/8, 285-b/2, 286-b/6, 287-b/9, 289-b/14, 293-b/6, 298-b/16, 300-a/3, 300-a/11, 300-a/14

i.+e 84-b/12

i.+i 19-a/4, 63-a/17, 82-a/5, 84-a/7, 86-a/8, 194-a/4, 202-a/8, 209-b/5, 218-b/13, 223-a/14, 255-b/12

i.+inden 24-a/8, 69-a/10, 174-b/12, 202-a/7

i.+ine 252-b/9, 284-a/7, 296-a/2

i.+ini 24-a/3, 195-a/15

i.+iniñ 79-a/16

istincā + (A) necasetten, pislikten temizlenme. 205-b/7, 219-b/13

istinşāḳ + (A) şiddetli koklama, koklatma. 29-a/2, 146-a/11

i.+ında 181-b/13

i.+ıyla 178-b/4

istirāḥat + (A) rahat etmeler, dinlenmeler. 24-a/3

istirāḥıyā + ( ) 236-a/5

istirḫā + (A) rehavet gelme, gevşeme.

i.+sıyla 239-a/7

istirīdyā + (Y) istiridye, bir çeşit deniz yumuşakcası. 246-a/3

istisḳā + (A) karında su toplanması şeklinde ortaya çıkan bir grup hastalığın ortak adı, siroz. 225-a/16, 228-a/3, 250-b/4, 255-b/4, 286-a/9

i.+-yı lāḥmī (A-A) istiskanın bir türü. 226-b/10, 226-b/11

i.+-yı l.+de 226-b/14

i.+-yı l.+niñ 226-b/12, 227-a/14

i.+-yı l.+ye 62-b/14, 67-a/13, 84-b/12, 87-b/7, 227-a/9

(i.+-yı) zıḳḳī (A-A) istiskanın başka bir çeşidi.

(i.+-yı) z.+ye 67-a/13, 84-b/12-13

i.+-yı ṭablī (A-A) karnın aşırı şişmesi şeklinde kendini gösteren istiska hastalığı. 226-a/12

i.+dan 41-b/7

i.+nıñ 63-b/15, 68-b/3, 84-a/13, 94-b/1, 109-a/4, 118-a/12, 226-a/12, 226-b/10

i.+sıdur 283-a/2

i.+ya 18-b/12, 30-a/8, 56-a/14, 63-a/15, 63-a/16, 84-a/15, 93-a/17, 94-a/15, 100-a/16, 111-b/16, 120-b/2, 120-b/15, 123-b/14, 176-a/7, 200-a/1, 207-a/7, 218-a/1, 222-a/9, 300-a/4

i.+yı 77-b/1

İsvic + ( ) İsveç. 92-a/9, 92-a/11

iş + (T) iş.

i.+i 40-a/3

i.+ler 22-b/10

i.+ler işle- (T-T) iş yapmak.

i.+ler i.-mek 19-b/7

işbu + (T) bu, özellikle bu. 5-b/16

işde + (T) işte. 134-b/5

işe- (T) işemek, idrara çıkmak.

i.-mez 80-b/16, 96-a/2

işid- (Bkz.işit-) (T) işitmek, duymak.

i.-icek 134-a/15

işit- (Bkz.işid-) (T) işitmek, duymak.

i.-digini 131-b/13

i.-mekdür 20-a/16

işle- (T) maddenin boşalması, akması.

i.-r 32-a/4

işled- (Bkz.işlet-) (T) işletmek, çıkarmak, boşaltmak, akıtmak.

i.-eler 156-a/6, 163-a/15, 167-a/3, 280-a/8

i.-ür 41-a/12

işlet- (Bkz.işled-) (T) işletmek, çıkarmak, boşaltmak, akıtmak.

i.-mekden 201-a/1

iştihā + (A) iştah, yemek yeme isteği. 15-a/15, 15-a/16, 15-b/2, 15-b/4, 19-b/5, 250-b/5

i.+-i ṣādıḳ (A-A) kalıcı, asıl iştah. 12-a/13

i.getür- (A-T) iştah açmak.

i.g.-ür 17-a/3, 46-a/3, 47-b/10, 61-a/12, 61-b/16, 68-b/10, 69-a/15, 72-a/17, 73-a/4, 75-a/11, 76-b/11, 97-a/7, 194-a/10, 208-a/11

i.sāḳıṭ ol- (A-A-T) iştahı azalmak, iştahı kesilmek.

i.s.o.-maḳ 265-a/8

i.+nıñ 15-a/17

i.+sı 15-b/7, 19-a/16, 221-a/17, 222-a/7

i.+ya 75-b/1

i.+yı 18-a/7, 54-a/17, 69-a/1, 96-a/5, 187-b/2

iştihā getürici + (A-T) iştah açıcı. 102-a/4

iştirāk + (A) ortak olma, ortaklık. 195-b/17

it- (Bkz.id-) (T) etmek, yapmak.

i.-dik 138-a/7, 188-a/7, 202-a/13, 244-b/11

i.-diler 11-b/4, 106-a/16, 190-a/7

i.-dügi 10-a/2, 14-b/16, 23-b/10, 37-a/4, 39-a/11, 61-b/7, 158-a/11, 175-a/2

i.-düginden 29-a/1, 29-a/2, 33-a/13, 33-a/15

i.-dükce 227-b/17

i.-dükde 245-b/4

i.-dükden 19-a/11, 39-b/4, 41-b/13, 58-b/11, 58-b/14, 122-b/5, 154-b/12, 200-a/12, 247-b/11, 288-b/17

i.-dükleri 11-b/6, 98-a/7, 287-b/11

i.-mede 6-b/1, 6-b/2, 26-a/13

i.-meden 43-b/9

i.-medükce 198-b/2

i.-mege 26-a/5, 38-a/12, 42-b/4, 138-b/2, 214-b/16, 260-a/7, 269-b/1

i.-megi 86-b/17, 173-a/3

i.-mek 14-a/7, 15-a/4, 15-a/9, 15-a/14, 19-a/8, 23-b/6, 24-a/4, 27-b/17, 28-a/10, 28-b/7, 30-b/4, 31-a/12, 32-b/14, 33-a/12, 33-a/14, 38-a/11, 38-b/4, 38-b/5, 38-b/7, 38-b/13, 39-a/11, 43-b/8, 82-a/3, 95-a/9, 159-a/14, 159-b/9, 172-b/8, 173-a/4, 194-a/2, 205-b/1, 209-a/11, 236-b/9, 266-a/12, 276-a/11

i.-mekden 11-a/1, 27-b/12, 34-a/9, 38-a/15, 188-a/10, 188-a/11

i.-mekle 2-a/12, 3-a/10, 62-a/11, 89-b/4, 89-b/5

i.-memede 16-a/15

i.-memege 7-b/7

i.-memek 223-b/17, 267-b/11, 271-b/1

i.-memekden 162-b/1

i.-memiş 184-b/7

i.-memişdür 38-a/3

i.-mesi 276-a/9

i.-meye 102-b/3

i.-meyeler 9-b/4, 11-a/3, 11-a/16, 17-a/5, 17-a/11, 17-a/11, 34-a/10, 38-a/3, 38-a/4, 42-b/17, 43-a/9, 49-a/11, 54-a/14, 95-a/13, 157-b/2, 170-b/12, 206-b/7, 206-b/9, 211-a/16, 232-b/7

i.-meyen 3-a/15

i.-meyeydi 3-b/11

i.-meyüb 15-a/14, 16-b/2, 129-a/16, 145-b/4, 205-a/9, 273-a/1

i.-mez 37-b/14

i.-mezden 34-b/15, 278-a/8

i.-mezlerse 214-b/1

i.-miş 184-b/8

i.-mişlerdür 201-b/6, 277-a/6

i.-se 237-a/14

i.-seler 47-b/6, 48-b/2, 49-a/5, 54-b/2, 57-a/16, 57-a/17, 61-a/16, 62-a/13, 64-a/13, 81-b/11, 81-b/13, 82-a/9, 83-a/6, 88-a/12, 95-b/17, 100-a/17, 104-b/3, 106-a/5, 174-a/6, 232-b/3, 287-a/7

it siyegi + (T-T) farasiyun, yabanī pırasa. 85-a/10, 119-a/6, 123-a/4

it üzümi + (T-T) it üzümü, köpek üzümü bitkisi, köpek memesi, tilki üzümü. 159-b/10, 221-b/14, 224-a/9, 259-a/8

i.ü.şuyı (T-T-T) it üzümü suyu. 169-a/3

i.ü.ş.+yla 236-a/6, 241-b/12

itdür- (T) ettirmek, yaptırmak.

i.-dim 58-b/14, 58-b/17

i.-eler 128-a/12, 128-a/14, 139-a/7, 141-a/11, 193-b/17, 207-a/17, 224-b/11, 234-b/11, 250-a/9, 260-a/2, 275-a/5

i.-mek 34-b/13, 34-b/16

i.-ür 45-a/16, 46-b/4, 55-b/17, 67-b/3, 93-a/1, 101-b/9, 102-a/8

i.-ürler 272-a/16

i'tidāl + (A) orta oluş, ortalama, ölçülülük. 12-b/5, 19-b/15, 22-a/11, 29-b/17, 81-b/7

i.+-i aḫlāṭ (A-A) unsurların düzeni, dengesi.

i.+-i a.+a 24-b/1

i.+-i mizāc (A-A) mizacın, bünyenin dengesi. 4-b/6

i.+e 12-b/8, 13-a/2, 52-a/12, 53-a/13, 60-b/15, 235-b/10, 281-b/8

i.+e getür- (A-T) normal ölçüye getirmek, dengeli hale getirmek.

i.+e g.-eler 288-a/14, 289-a/17

i.+de 7-a/6

i.+den 30-b/13, 30-b/14, 30-b/16, 31-a/1, 31-a/2, 31-a/4, 31-a/8

i.+i 7-b/9

i.+ile 20-b/10, 21-b/3, 29-b/11, 86-a/10

i.+iyle 42-a/5

i'tiḳād + (A) inanma, gönülden inanarak tasdik etme. 78-b/2, 117-b/13

i'timād + (A) güven. 23-b/8, 23-b/13

ittifāḳ + (T) birleşme, uyuşma, fikir birliği, dengeyi sağlama. 250-b/12

i.+ı 14-b/10, 18-b/2

ittikā + (A) dayanma, yaslanma. 3-b/8

īvsā + ( ) 120-a/8

ivz + (A) kaz. 89-b/12

iyyel + (A) şığın geyiği. 79-b/16

īz + ( ) 33-a/7

īẕā + (A) zahmet, eziyet, ağrı, can yakma, incinme. 181-a/14

izāle + (A) giderme, giderilme; yok etme. 6-a/11, 6-b/2, 7-b/12, 10-b/5, 10-b/13, 29-a/17, 48-b/9, 49-a/14, 49-b/5, 49-b/6, 57-a/2, 57-a/8, 57-a/11, 76-a/3, 83-a/7, 83-b/5, 84-b/4, 85-b/10, 89-a/10, 92-b/12, 97-a/10, 97-a/3, 97-b/9, 97-b/12, 111-b/6, 114-a/13, 128-a/11, 219-a/7, 225-a/2, 261-a/4

i.+-i maraż (A-A) hastalığı iyileştirme, yok etme. 7-a/7, 7-a/8

i.+-i m.+da 30-b/3

i.+-i m.+ına 3-a/2

i.+siyle 254-a/15

izdiyād + (A) ziyadeleşme, artma, çoğalma.

i.+ı 233-b/3

iẓhār + (A) gösterme, meydana çıkarma. 16-b/5

i.+ına 40-b/8

J

jive + (F) cıva. 212-a/16

j.+ye 212-b/3

Ḳ

ḳab + (T) kabuk, kışır.

ḳ.+ı 108-b/15, 110-a/1, 114-a/6, 115-a/6, 120-a/2, 129-a/9

ḳ.+ından 83-a/16

ḳ.+ını 49-a/10, 172-b/8, 216-b/12, 244-b/13

ḳ.+ınıñ 96-b/11

ḳ.+ıyla 76-a/15

ḳabaḳ/ġ + (T) kapak, tencere kapağı veya herhangi bir şeyin kapağı, sapı. 18-b/6

ḳ.+ını 18-b/5, 99-a/3

ḳabaḳ/ġ + (T) kabak, kabakgillerden, bir çok türleri olan bir bitki. 13-a/17, 14-b/17, 89-a/2, 89-a/10, 89-a/15, 116-b/17, 131-a/5, 137-b/16, 154-b/6, 180-b/3, 182-b/6, 183-a/9, 186-b/1, 189-a/8, 222-a/4, 222-b/5, 263-a/12, 264-a/2, 271-b/9, 272-a/2

ḳ.āşı (T-F) kabak yemeği. 8-a/7, 9-a/16, 13-a/4, 14-a/9

ḳ.būrānīsi (T-F) kabak, pirinç ve yoğurtla yapılan yemek. 127-b/9, 159-b/2

ḳ.çekirdegi (T-T) kabak çekirdeği. 115-b/7, 212-b/15, 212-b/17

ḳ.ç.içi (T-T-T) kabak çekirdeği içi. 193-b/13

ḳ.ç.+niñ 127-a/11

ḳ.köki (T-T) kabak kökü.

ḳ.k.+ni 279-a/17

ḳ.ṣuyı (T-T) kabak suyu.

ḳ.ṣ.+yla231-a/16

ḳ.ṭolması (T-T) kabak dolması. 13-b/1

ḳ.yaġı (T-T) kabak yağı. 163-b/11

ḳ.+ı 89-a/6, 221-b/15, 221-b/17

ḳ(ḳ).+ı 89-a/14, 190-a/9, 251-a/17

ḳ.+la 191-b/4

ḳabar- (T) kabarmak, şişmek.

ḳ.-a 280-a/16

ḳ.-ub 289-b/11

ḳ.-ur 288-a/2

ḳabarcıḳ + (T) kabarcık, içi su veya hava dolu ufak kabartı veya kürecik. 280-b/1

ḳ.+lar 283-a/6

ḳābıż + (A) kabzeden, kabızlık veren, peklik veren. 14-a/15, 68-b/7, 198-b/10, 202-b/12, 205-a/9, 205-a/10, 220-b/6, 257-a/1

ḳ.devā (A-A) peklik veren ilaç.

ḳ.d.+lar 200-a/12

ḳ.ġıdā (A-A) kabzeden besin.

ḳ.ġ.+lar 208-b/16

ḳ.gül şerbeti (A-F-A) kabzeden gül şerbeti.

ḳ.g.ş.+yle 199-b/7

ḳ.+dur 46-a/15, 50-a/13, 50-b/17, 68-b/9, 73-b/6, 90-a/3, 94-a/8, 100-b/2, 103-a/11

ḳabīl + (A) nevi, sınıf.

ḳ.+dendür 148-b/1, 234-b/16

ḳabla- (T) kaplamak, sarmak, kuşatmak.

ḳ.-mışdur 181-a/6

ḳ.-r 209-a/3

ḳ.-yub 99-a/4

ḳabḥubaġa + (T) kaplumbağa. 90-a/14

ḳ.eti (T-T) kaplumbağa eti.

ḳ.e.+nden 179-b/12

ḳ.şerbeti (T-A) kaplumbağa şerbeti, şurubu.

ḳ.ş.+yle 180-a/5

ḳ.+dan 179-b/10

ḳabuġ/ḳ + (T) kabuk, kışır.

ḳ.+ı 46-a/15, 55-a/14, 64-b/10, 78-b/6, 79-a/2, 85-b/11, 165-a/12, 187-a/14, 192-b/15, 194-b/4, 203-b/3, 215-a/3, 241-a/12, 255-a/2, 294-a/2

ḳ(ḳ).+ı 291-b/8

ḳ.+ıdur 79-a/1, 83-a/10

ḳ.+ıla 79-a/16

ḳ.+ındadur 78-b/10

ḳ.+ından 66-a/4, 85-b/13, 271-b/8

ḳ.+ını 60-a/17, 61-a/15, 75-b/16, 85-a/16, 85-b/12, 96-a/9, 214-b/14, 294-a/1, 299-b/4

ḳ.+ınıñ 60-a/16

ḳ.+ıyla 166-b/2

ḳabūl + (A) alma, içeri alma, kabul etme. 144-a/12, 180-b/14, 180-b/15, 223-b/7, 235-b/9, 265-b/7, 284-b/1, 286-a/12

ḳ.+inden 18-a/14, 86-a/15

ḳ.+ine 19-b/6, 153-b/15

ḳabż + (A) peklik, tutma, kabızlık, amelsizlik. 26-b/1, 26-b/12, 26-b/13, 29-a/14, 34-a/10, 45-a/17, 47-a/8, 50-b/3, 57-a/17, 57-b/3, 68-b/15, 68-b/7, 75-b/17, 82-a/16, 86-a/11, 94-a/14, 96-b/2, 122-b/7, 130-b/12, 194-b/3, 199-a/14, 210-b/5, 212-a/3, 219-b/10, 223-b/12, 226-a/15, 234-a/12, 236-b/14, 237-a/7, 275-a/1, 279-a/4

ḳ.+-ı rīḥ (A-A) yel, ağrı kabızlığı, tutukluğu. 208-a/4

ḳ.+-ı şedīd (A-A) şiddetli kabız, peklik. 40-b/1

ḳ.+a 284-a/12

ḳ.+dan 159-a/16, 204-b/9, 205-a/5, 205-a/8, 210-b/4, 219-a/17, 235-a/17

ḳ.+ı 61-a/11, 192-b/8, 206-a/14, 210-b/12, 239-a/13, 293-b/7

ḳabża + (A) bir tutam, bir avuç, bir el dolusu şey. 115-a/6, 123-a/11, 136-b/10, 164-a/15, 164-a/16, 172-b/11, 202-b/7, 205-a/3, 209-a/15, 265-b/2, 276-b/11, 276-b/12, 286-b/11

ḳaç- (T) kaçmak.

ḳ.-a 92-b/9

ḳ.-ar 217-a/2

ḳ.-arlar 95-b/17

ḳaçan + (T) ne zaman, ne zaman ki, her ne zaman, vaktaki, nasıl, ne suratle. 10-a/13, 10-a/15, 19-a/12, 22-b/8, 25-b/10, 26-a/17, 31-b/5, 31-b/15, 32-a/15, 32-b/9, 33-a/6, 33-b/6, 39-a/13, 62-a/12, 62-a/8, 92-a/13, 92-b/2, 185-b/15, 256-a/3

ḳaçın- (T) kaçınmak, çekinmek.

ḳ.-ub 181-a/13

ḳadar + (A) kadar. 10-b/11, 10-b/12, 11-a/3, 11-a/15, 15-a/14, 17-b/5, 17-b/13, 21-b/16, 30-a/3, 33-a/7, 33-b/12, 34-b/3, 41-b/12, 46-a/7, 52-b/13, 54-b/17, 56-a/13, 57-a/2, 58-b/12, 64-a/3, 67-a/8, 69-a/2, 70-a/12, 70-a/14, 72-b/16, 73-a/2, 74-a/9, 75-a/5, 76-b/4, 77-a/12, 77-a/13, 79-a/17, 79-a/17, 79-b/17, 79-b/4, 80-a/6, 82-b/14, 83-a/17, 83-b/13, 85-b/1, 87-a/17, 87-b/5, 92-b/10, 95-b/14, 97-b/17, 98-b/5, 99-b/11, 102-b/3, 104-a/13, 104-a/14, 105-b/3, 105-b/5, 108-a/12, 108-b/3, 109-a/12, 109-b/13, 110-a/3, 110-a/8, 110-a/12, 110-b/1, 110-b/1, 111-a/14, 112-b/9, 113-a/1, 113-a/5, 113-a/14, 113-b/4, 114-a/3, 114-a/9, 114-b/3, 114-b/11, 115-b/2, 116-a/3, 116-a/3, 116-b/12, 117-a/10, 118-b/12, 119-b/17, 120-a/3, 122-a/8, 122-b/1, 123-a/6, 123-a/13, 123-a/13, 123-b/4, 125-a/14, 127-b/5, 129-a/12, 130-b/1, 130-b/15, 132-a/12, 136-a/1, 136-a/11, 136-b/17, 138-a/2, 139-b/13, 141-a/8, 141-a/16, 142-a/14, 142-a/17, 143-b/9, 143-b/11, 144-a/1, 148-b/16, 150-a/13, 150-b/9, 153-b/11, 159-b/12, 162-a/2, 162-a/12, 163-a/3, 164-a/9, 164-b/17, 165-a/1, 165-a/1, 165-a/5, 165-a/15, 165-a/17, 166-b/16, 175-b/4, 176-b/9, 177-a/6, 178-b/3, 180-a/2, 180-b/6,

180-b/7, 180-b/9, 181-b/13, 183-a/15, 183-b/6, 183-b/12, 183-b/13, 187-a/11, 187-a/12, 187-a/17, 187-b/9, 187-b/10, 189-a/15, 190-b/5, 191-a/1, 191-a/17, 192-a/7, 192-a/8, 192-b/6, 192-b/7, 193-a/5, 193-a/12, 194-a/7, 194-b/15, 195-b/3, 197-a/11, 199-b/1, 202-b/4, 202-b/8, 204-b/15, 206-b/6, 206-b/6, 208-a/8, 210-a/11, 211-b/1, 211-b/10, 214-b/15, 218-a/9, 219-b/4, 220-a/2, 222-b/4, 223-a/6, 224-b/8, 225-b/12, 226-b/3, 226-b/8, 229-a/6, 229-b/4, 229-b/14, 229-b/16, 230-a/8, 230-b/15, 231-a/17, 231-b/12, 232-b/4, 233-a/7, 234-b/11, 235-a/1, 235-b/17, 237-a/4, 238-b/1, 241-a/14, 242-a/2, 242-a/15, 242-b/4, 243-a/10, 244-b/6, 244-b/17, 245-a/12, 245-b/15, 246-a/6, 246-b/3, 246-b/13, 250-a/5, 251-b/3, 252-b/9, 252-b/9, 252-b/10, 254-b/7, 255-a/4, 255-b/17, 257-a/5, 257-b/12, 257-b/13, 257-b/14, 258-a/3, 258-a/7, 258-a/12, 258-a/17, 258-b/1, 258-b/8, 259-a/11, 259-a/14, 260-a/16, 262-a/12, 265-a/11, 265-a/12, 268-a/3, 269-a/10, 269-a/15, 270-b/7, 273-a/8, 273-a/12, 273-a/16, 274-a/8, 275-a/8, 277-b/4, 278-a/6, 279-a/2, 282-b/15, 284-a/1, 284-b/12, 285-b/7, 287-b/9, 289-a/12, 289-a/4, 289-a/7, 289-a/12, 289-b/11, 290-b/16, 291-a/9, 292-a/3, 292-a/5, 292-a/6, 292-a/8, 292-a/11, 293-a/17, 296-b/13, 298-b/16, 299-b/10, 300-a/7, 300-a/11

ḳ.+ı 58-b/5

ḳ.+ın 46-a/6, 51-a/3, 60-b/1, 66-a/3, 66-a/5

ḳ.+ından 18-a/6

ḳ.+ını 11-b/15, 57-a/2, 69-b/8, 72-a/2, 80-b/11, 147-a/6, 199-b/7, 225-b/8, 230-a/6, 234-b/14, 241-a/10, 246-a/12, 253-a/15, 268-b/16

ḳadd ü ḳāmet + (A-A) boy pos.

ḳ.ü.ḳ.+de 78-b/5

ḳāḏī + (A) kadı, hakim.

ḳ.+ya 135-a/10

ḳādir + (A) güçlü, kuvvetli. 7-b/7, 20-a/9, 22-a/1, 38-a/12, 43-a/10, 83-a/11, 105-a/7, 151-a/1, 151-a/8, 151-b/2, 214-b/16

ḳadr + (A) değer, itibar.

ḳ.+i 110-b/6

ḳafā + (A) kafa, baş.

ḳ.+dan 38-a/15

ḳ.+sını 166-b/17

ḳ.+sınıñ 144-a/8

ḳafru'l-yehūd + (A-A) zift, katran. 125-a/8

ḳaftan + (T) kaftan, bir tür uzun elbise. 43-a/2

ḳahramānu'l-ḳurūm + (F-A) değerli kahramanlar, muhterem insanlar. 4-b/1

ḳahve + (A) kahve. 8-b/14, 16-a/1, 16-a/3, 66-a/10, 86-a/6, 86-b/5, 86-b/6

ḳ.+yi 86-b/3

ḳā'ide + (A) kural, usul, yol. 135-b/16

ḳ.+'-i külliye (A-A) açık, sarih olan hükümler.

ḳ.+'-i k.+dür 214-a/11

ḳ.+-i muḳannene-i eṣḥāb-ı te'līf (A-A-A-A) kitap, eser yazanların değişmez, belli, bilinen kuralları.

ḳ.+-i m.+-i e.+-ı t.+dür 3-b/3

ḳā'il + (A) razı olma, kabul etme. 171-a/3

ḳā'im + (A) birinin, bir şeyin yerini tutan, yerine geçen. 59-a/14

ḳaḳdur- (T) çaktırmak.

ḳ.-ub 235-b/2

ḳāḳule + (A) zencefilgillerden, sıcak memleketlerde yetişen ıtırlı bir nebat ve bunun bahar gibi kullanılan tohumu, hamame, hil. 87-b/11, 113-b/15, 114-b/1, 117-b/2, 122-a/12, 125-b/3, 139-b/11, 169-a/10, 187-b/5, 189-a/13, 241-a/1

ḳ.+'-i ṣaġīr (A-A) küçük hamame, kakulenin bir çeşidi. 112-b/16, 114-b/8

ḳ.+'-i kebīr (A-A) büyük hamame, bir cins kakule. 112-b/16, 114-b/8

ḳāḳum + (A) kuzey bölgelerde yaşayan, sansara benzer, siyah kuyruklu, derisi çok makbul bir hayvan; bu hayvanın postundan yapılan kürk. 20-b/4

ḳ.+dan 74-b/5

ḳal- (T) kalmak.

ḳ.-an 15-b/4, 19-a/11, 20-b/13, 21-b/13, 41-b/14

ḳ.-duġı 31-a/7

ḳ.-madı 153-b/10

ḳ.-maduġı 195-a/9

ḳ.-maḳdur 25-b/5

ḳ.-mamış 134-b/6

ḳ.-maya 111-a/12, 297-a/12

ḳ.-mayub 21-b/7

ḳ.-maz 15-b/2, 19-b/10, 22-a/9, 147-b/14, 165-b/10, 219-a/8

ḳ.-mış 59-a/13, 134-b/6

ḳ.-sa 18-b/3, 145-b/3

ḳ.-ub 12-a/13

ḳ.-ur 92-a/1, 145-a/7, 147-b/14, 148-a/5, 207-a/3, 207-a/5, 226-b/17, 245-b/4

ḳ.-urlar 253-b/15

ḳ.-ursa 127-b/7, 147-b/5, 205-a/15, 229-a/3

ḳal- (T) geri kalmak.

ḳ.-maz 59-a/17

ḳal- (T) kalmak, geriye artmak.

ḳ.-an 12-a/12, 15-a/16

ḳ.-ınca 64-a/2, 79-b/4, 108-a/5, 117-b/6, 126-a/4, 130-b/16, 143-a/7, 146-b/2, 147-a/1, 155-b/6, 170-a/1, 204-a/10, 275-a/8, 285-b/6

ḳ.-maya 39-b/6

ḳal- (T) kalmak, geriye kalmak, artmak.

ḳ.-a 125-a/16

ḳ.-an 79-b/3, 92-b/5, 148-b/17, 266-a/15

ḳal'a + (A) kale, hisar. 92-a/11

ḳalb + (A) kalp, yürek. 28-b/6, 37-b/14, 180-b/17, 181-a/3, 181-a/13

ḳ.emrāżı (A-A) kalp hastalıkları.

ḳ.e.+ndan 185-a/3

ḳ.maraż(ı) (A-A) kalp hastalığı.

ḳ.m+larından 184-a/10

ḳ.+de 71-a/7

ḳ.+den 87-a/14, 181-b/8

ḳ.+dür 181-a/1, 181-a/2, 181-a/3

ḳ.+e 23-a/12, 28-a/7, 45-b/2, 45-b/10, 45-b/14, 46-a/4, 47-b/8, 49-a/13, 50-b/9, 57-a/10, 57-b/15, 57-b/16, 67-a/13, 68-b/16, 70-a/13, 70-a/4, 81-a/8, 81-b/17, 82-a/9, 83-b/14, 83-b/5, 84-b/10, 85-a/7, 85-b/16, 85-b/9, 87-a/15, 87-b/13, 93-a/1, 93-b/15, 95-a/11, 96-b/13, 96-b/6, 97-b/3, 99-a/15, 100-a/9, 102-b/10, 104-b/16, 107-a/1, 111-b/2, 111-b/6, 113-a/3, 121-a/9, 138-a/15, 140-a/3, 181-a/12, 181-a/14, 181-a/15, 181-a/16, 181-b/1, 181-b/3, 181-b/9, 183-b/16, 184-a/17, 185-a/1, 270-b/16, 275-b/16, 277-a/3, 299-b/4, 299-b/5

ḳ.+i 22-a/14, 98-b/15, 181-a/5, 184-a/16, 184-b/9

ḳ.+iñ 181-a/6, 181-a/8, 181-a/15, 183-b/15

ḳaldur- (T) kaldırmak, çekmek.

ḳ.-alar 74-b/14

ḳ.-duḳda 226-b/16

ḳ.-maḳ 294-a/1

ḳ.-ub 130-a/13

ḳalem-i cenkār (Bkz.ḳalemī cenkār) + (A-F) cenkār kalemi, bir çeşit yeşil kalem. 126-a/14

ḳalemī cenkār (Bkz.ḳalem-i cenkār) + (A-F) cenkār kalemi, bir çeşit yeşil kalem. 169-a/2

ḳalıñ (Bkz.ḳalın) + (T) kalın. 78-b/6, 98-a/4, 127-a/16, 159-b/7

ḳ.+dur 195-b/1

ḳalın (Bkz.ḳalıñ) + (T) kalın, ince olmayan. 296-a/13

ḳalınca + (T) kalınca, yoğunca, kalına yakın. 150-a/1

ḳalıñlıġ/ḳ + (T) kalınlık.

ḳ.+ı 78-b/12

ḳalḳ- (T) kalkmak, ayağa kalkmak.

ḳ.-a 40-b/7

ḳ.-an 20-b/12, 60-b/17

ḳ.-anlara 20-b/15, 64-a/6, 64-a/7

ḳ.-ar 134-b/10, 201-a/11

ḳ.-arsa 206-b/8

ḳ.-duġı 200-b/9

ḳ.-maḳ 148-b/2, 153-a/16

ḳ.-mış 50-a/5

ḳ.-sa 139-a/9

ḳ.-ub 205-b/1

ḳalḳ- (T) kabuğu kalkmak, çıkmak, soyulmak.

ḳ.-duḳdan 294-a/3

ḳalḳan balığı + (T-T) kalkan balığı. 53-a/16

ḳalḳık + (T) kalkık, dik. 246-b/5

ḳalye misk + (F-A) zebād, kalemis (galle-i misk) yağı; yaban kedisinden elde edilen koku ve bunun maddesi. 91-a/4, 185-a/4, 254-b/9

ḳ.m.+i 163-b/16, 254-a/16

ḳamer + (A) ay, gök cismi.

ḳ.+iñ 38-a/6

ḳamış + (T) kamış.

ḳ.köki (T-T) kamış kökü.

ḳ.k.+ni 295-b/5

ḳ.+a 63-b/6

ḳ.+ıdur 63-b/6

ḳan + (T) kan. 9-a/1, 9-a/1, 10-a/1616-b/16, 30-b/11, 30-b/9, 31-a/13, 31-a/14, 31-a/17, 31-a/4, 31-a/7, 31-b/17, 32-a/15, 32-b/10, 33-b/12, 33-b/13, 33-b/15, 34-a/1, 34-a/12, 34-a/2, 34-a/3, 34-a/4, 34-a/4, 34-a/5, 34-a/7, 34-a/7, 34-b/1, 34-b/17, 34-b/2, 35-a/5, 35-a/7, 35-b/13, 35-b/3, 35-b/6, 36-a/1, 36-a/11, 36-a/14, 36-a/14, 36-a/17, 36-a/5, 36-a/6, 36-b/10, 36-b/13,

36-b/2, 36-b/3, 36-b/5, 36-b/7, 37-a/12, 37-a/17, 37-a/17, 37-a/3, 37-a/4, 37-a/7, 37-a/9, 37-a/9, 37-b/2, 37-b/4, 37-b/5, 38-a/14, 38-a/16, 39-b/5, 42-b/11, 42-b/12, 42-b/12, 51-a/1, 54-b/14, 66-a/6, 77-b/10, 82-a/13, 83-b/11, 89-a/10, 104-a/17, 126-b/15, 127-a/15, 127-a/17, 128-b/9, 128-b/10, 129-b/1, 130-b/9, 130-b/9, 130-b/11, 130-b/12, 130-b/12, 131-b/17, 132-b/5, 135-b/12, 135-b/16, 135-b/16, 139-b/7, 142-b/15, 146-a/6, 146-a/12, 146-a/13, 148-b/5, 150-b/15, 151-b/6, 151-b/7, 153-b/14, 153-b/16, 154-a/8, 155-a/5, 156-b/12, 156-b/13, 156-b/15, 156-b/16, 161-b/1, 162-b/11, 162-b/12, 164-a/5, 164-b/14, 166-a/14, 169-b/13, 169-b/13, 170-a/10, 170-b/11, 170-b/11, 170-b/13, 170-b/16, 171-a/1, 171-a/4, 171-a/6, 171-a/11, 171-b/5, 171-b/9, 171-b/10, 171-b/12, 176-a/9, 176-a/10, 177-b/7, 177-b/9, 177-b/11, 177-b/11, 177-b/12, 178-a/2, 178-b/7, 182-b/12, 182-b/12, 184-a/2, 186-a/5, 186-a/5, 186-a/12, 189-b/10, 189-b/11, 189-b/12, 189-b/9, 193-a/13, 198-b/3, 200-a/3, 201-a/2, 201-a/11, 201-a/15, 201-b/4, 201-b/6, 201-b/7, 201-b/14, 203-b/8, 203-b/16, 204-a/7, 204-a/17, 210-b/14, 210-b/14, 217-b/8, 218-a/2, 218-a/3, 221-a/3, 221-b/3, 221-b/3, 222-a/11, 222-b/13, 222-b/14, 222-b/15, 223-b/15, 223-b/17, 227-a/17, 227-b/2, 228-b/7, 231-a/4, 231-a/4, 231-a/11, 234-b/8, 235-b/12, 236-a/11, 236-b/15, 241-b/4, 242-b/9, 242-b/10, 246-b/8, 248-a/9, 249-a/16, 249-a/16, 250-a/12, 250-b/10, 251-a/11, 252-b/17, 255-b/8, 257-a/13, 257-a/14, 257-a/17, 257-b/2, 257-b/4, 260-a/15, 261-a/15, 261-a/17, 261-b/4, 261-b/5, 262-a/13, 263-a/7, 263-a/9, 263-a/10, 263-b/9, 264-b/4, 265-b/14, 265-b/16, 268-a/6, 268-a/6, 268-a/9, 268-a/10, 268-a/10, 270-b/11, 273-a/7, 273-b/4, 273-b/4, 274-b/14, 278-a/9, 278-a/10, 278-a/13, 278-a/14, 278-a/15, 278-a/17, 278-b/2, 278-b/4, 278-b/6, 279-b/15, 280-a/16, 281-a/3, 282-a/6, 283-b/1, 284-a/16, 284-a/16, 284-b/3, 284-b/4, 285-a/17, 286-a/15, 286-a/17, 287-a/8, 288-a/8, 288-b/7, 289-b/2, 289-b/4, 290-a/6, 290-b/9, 291-a/16, 291-b/12, 291-b/12, 292-a/15, 292-a/15, 294-a/15, 295-a/6, 295-b/4

ḳ.al- (T-T) kan almak.

ḳ.a.-mağı 31-b/10

ḳ.çıbanı (T-T) kan çıbanı.

ḳ.ç.+dur 280-b/11

ḳ.ç.çıḳar- (T-T-T) kan çıbanı çıkmak, oluşmak.

ḳ.ç.ç.-maġa 280-b/15

ḳ.ġalebesi (T-T) kanın üstün olması, kan fazlalığı. 137-b/9, 148-b/5, 151-b/5, 151-b/6, 193-a/12, 217-b/7, 235-b/12, 246-b/8, 283-a/17, 285-a/17

ḳ.ġaleyānı (T-A) kan kaynaması, kan üstünlüğü.

ḳ.ġ.+nı 60-b/11

ḳ.ġālib ol- (T-A-T) kanın fazla olması, diğer maddelere göre üstün olması.

ḳ.ġ.o.-maḳ 139-b/7

ḳ.geç- (T-T) kana bağlı bir tür rahatsızlık, iç kanama.

ḳ.g.-ene 70-b/8, 94-b/11, 100-b/2, 202-b/15

ḳ.gid- (Bkz.ḳ.git-) (T-T) kan kaybetmek.

ḳ.g.-ene 72-a/13

ḳ.git- (ḳ.gid-) (T-T) kan kaybetmek.

ḳ.g.-megi 72-a/16

ḳ.iḥtibāsı (T-A) kan tutukluğu. 222-a/10

ḳ.ishāl ol- (T-A-T) kan akması, kan gitmesi.

ḳ.i.o.-ana 219-a/9

ḳ.işe- (T-T) idrarla kan çıkmak.

ḳ.i.-yene 50-b/3

ḳ.ḳuş- (T-T) kan kusmak.

ḳ.ḳ.-maġa 193-a/14

ḳ.ḳ.-maġıñ 193-a/11

ḳ.ṭut- (T-T) kanı dindirmek.

ḳ.ṭ.-mada 77-b/11

ḳ.ṭ.-maġa 39-b/7

ḳ.tükür- (T-T) kan tükürmek.

ḳ.t.-en 105-a/15

ḳ.t.-ene 80-a/3, 88-a/5, 94-b/11, 100-a/2

ḳ.t.-enler 27-b/16

ķ.t.-enlere 104-b/6, 110-b/11

ķ.t.-megi 57-b/3, 92-b/11, 101-b/14

ķ.t.-mek 121-a/15, 153-a/5

ķ.t.-mekden 179-a/2

ķ.t.-mesine 193-a/14

ķ.ziyādeligi (T-A) kan fazlalığı. 160-a/6

ķ.+a 31-a/10, 82-a/5, 97-b/1, 261-b/14, 262-a/4

ķ.+da 135-b/12, 171-b/2, 171-b/7, 234-b/8, 236-a/10, 253-a/5

ķ.+dan 32-a/8, 37-b/4, 86-a/14, 124-a/7, 142-a/2, 151-a/6, 156-b/3, 170-a/8, 170-b/4, 170-b/5, 170-b/5, 170-b/6, 171-a/9, 171-a/10, 178-a/14, 201-b/5, 217-b/8, 223-b/4, 223-b/4, 223-b/5, 228-a/17, 233-a/3, 257-a/11, 258-b/14, 279-b/13, 280-a/12, 281-b/15, 281-b/16, 288-a/3, 290-a/17

ķ.+dur 36-b/11, 204-a/4

ķ.+ı 21-a/15, 22-a/7, 22-b/10, 22-b/12, 31-a/12, 31-a/8, 33-b/12, 34-b/8, 34-b/8, 37-b/5, 38-a/14, 38-b/14, 39-a/14, 39-a/16, 39-a/17, 39-a/3, 39-b/9, 46-a/4, 50-a/17, 50-a/17, 50-b/1, 51-a/1, 51-a/2, 51-b/14, 52-a/13, 62-a/2, 75-b/1, 77-b/4, 78-a/6, 81-b/9, 83-b/16, 92-b/6, 94-b/11, 97-b/2, 100-b/2, 100-b/17, 103-b/10, 108-a/17, 119-b/13, 121-a/14, 135-b/13, 135-b/17, 169-b/1, 170-b/15, 171-a/1, 177-b/13, 189-b/12, 201-b/14, 203-a/8, 204-a/13, 204-a/6, 217-b/17, 218-a/3, 218-a/13, 219-a/9, 222-a/5, 228-b/8, 253-a/6, 257-b/1, 262-a/10, 262-a/11, 274-b/15, 280-a/13, 284-a/7, 284-a/16, 293-a/4, 294-a/15

ķ.+ıñ 11-a/11, 16-b/14, 31-a/16, 31-b/7, 33-a/6, 34-b/3, 34-b/4, 34-b/6, 34-b/6, 47-a/10, 47-b/8, 63-b/9, 65-a/6, 68-b/12, 75-b/2, 82-a/12, 84-a/13, 89-b/16, 90-a/7, 137-b/9, 165-a/8, 168-b/8, 170-b/17, 171-a/4, 171-a/7, 177-b/13, 177-b/14, 181-b/1, 203-b/11, 250-a/11, 273-b/6, 274-b/1, 287-a/4, 288-b/3, 291-a/14

ķ.+ın 219-a/11, 219-a/13

ķ.+ını 33-a/8, 48-a/17, 50-b/5, 52-a/14, 77-b/4, 77-b/5, 80-a/6, 80-b/7, 81-a/1, 165-b/9, 168-a/10, 219-a/15, 293-a/7

ķ.+ınıñ 255-a/17

ḳ.+ile 295-a/8

ḳ.+la 30-b/8, 31-a/14, 31-b/5, 31-b/6, 32-a/9, 32-a/11, 156-b/4, 156-b/4, 156-b/4, 172-a/15, 186-a/11, 196-a/10, 196-a/11, 199-b/4, 201-b/9, 204-a/2, 204-b/5, 221-a/5, 241-a/17, 245-a/2, 249-a/13, 253-a/2, 257-a/15, 262-a/15, 281-a/17, 283-a/13

ḳ.+ladur 30-b/9, 30-b/11

ḳ.+ları 253-a/17, 286-a/16

ḳ.+ların 74-b/8

ḳan ṭutdı + (T-T) kan çokluğundan dolayı damar tutulmasına ve kişinin bayılmasına yol açan rahatsızlığa halk arasında "ḳan ṭutdı" denir. 146-a/5

ḳana- (T) kanamak.

ḳ.-dığını 81-b/11

ḳ.-masınıñ 167-b/17

ḳ.-r 165-a/6

ḳ.-yınca 160-b/2

ḳanat- (T) kanatmak, kanamasını sağlamak.

ḳ.-mağıla 31-a/12

ḳandīl + (A) kandil, aydınlatma aracı.

ḳ.+iñ 30-b/10

ḳāni' + (A) kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen. 24-a/1

ḳ'.+dür 138-b/2

ḳanḳı + (T) hangi. 51-b/13, 53-a/12, 72-a/16, 83-b/10, 88-b/9, 89-a/3, 89-b/17, 93-b/9, 130-a/2, 138-b/10, 140-b/13, 178-b/9, 201-a/13, 232-b/16, 257-a/14, 298-a/6

ḳ.+sı 14-a/11, 42-b/8, 144-b/5, 154-a/9, 166-b/15, 213-b/4, 286-b/9, 289-b/6, 293-b/12

ḳ.+sıyla 98-b/1

ḳanṭariyūn + (Y) mavi peygamber çiçeği, eşekkulağı bitkisi. 87-b/17, 132-a/3

ḳ.+-ı ṣaġīr (Y-A) küçük mavi peygamber çiçeği. 137-a/8, 146-a/17, 146-b/14, 152-a/1, 161-a/8, 172-b/1, 298-b/13

ḳ.+dan 250-a/8

ḳansuz + (T) kansız. 196-a/10, 196-a/10, 196-a/12, 204-b/5

ḳānūn + (A) kaide, kural, nizam. 171-b/14

ḳ.+-ı meşhūr (A-A) herkes tarafından bilinen kural. 132-b/5

Ḳānūn + (A) İbn-i Sina'nın tıp ilmini ihtiva eden 5 ciltlik ünlü eseri.

Ḳ.+'ında 145-a/10

ḳap- (T) kapmak, yakalamak.

ḳ.-ar 92-a/14

ḳapa- (T) kapamak, tıkamak.

ḳ.-r 148-a/2, 250-b/1

ḳapa- (T) ağız açıp kapamak.

ḳ.-rlar 214-b/2

ḳapa- (T) kapamak, kapatmak, kapak kapatmak.

ḳ.-yalar 18-b/5

ḳ.-yub 99-a/3

ḳapaġ/ḳ + (T) göz kapağı.

ḳ.+ı 159-b/7

ḳ.+ınıñ 160-b/1

ḳ.+ları 91-b/1, 156-b/3, 157-a/5

ḳ.+larıñ 38-a/16

ḳ.+larına 158-a/2, 158-a/8

ḳ.+larınıñ 38-b/4, 78-a/8, 160-a/3

ḳapan- (T) kapanmak, tıkanmak.

ḳ.-ur 185-b/16

ḳapıcı + (T) kapıcı, yakalayıcı. 92-a/16

ḳar- (T) birbirine karıştırmak, katmak.

ḳ.-alar 255-b/17

ḳa'r + (A) çukur şeyin dibi, dip, nihayet.

ḳ.+ına 195-b/5

ḳ.+ından 17-b/7

ḳar' + (A) kabak. 89-a/2

ḳar'a + (A) bir çeşit damıtma aracı, inbik. 18-a/17, 92-b/3, 131-b/2, 133-a/9, 142-b/5, 144-a/16, 160-a/13, 162-a/12, 178-a/3, 216-b/9, 237-b/4

ḳ.+nıñ 92-b/4

ḳ.+ya 183-a/13, 187-b/14

ḳara + (T) kara yolu.

ḳ.+dan 63-b/4

ḳara + (T) kara, siyah. 274-b/8, 276-a/12, 276-a/17

ḳ.+sı 289-a/13

ḳ.+ya 280-a/15, 281-b/3, 286-a/5

ḳara baldır (Bkz.baldırı ḳara) + (T-T) baldırıkara bitkisi, kınulcede, persiyavşan otu. 115-a/7, 123-a/10, 123-b/3, 235-a/3

ḳ.b.ṣuyı (T-T-T) karabaldır suyu.

ḳ.b.ṣ.+yla 207-a/9

ḳ.b.şerbeti (T-T-A) baldırıkara şerbeti. 238-a/13

ḳ.b.yapraġı (T-T-T) karabaldır yaprağı.

ḳ.b.y.+na 51-b/2

ḳ.b.+ıñ 179-b/13

ḳara balıḳ + (T-T) bir balık çeşidi. 54-a/5

ḳara baş + (T-T) karabaş otu, keşiş otu, lavanta çiçeği, ruhları yakalayan ot. 87-a/8, 109-b/10, 118-b/12, 122-b/3, 129-a/1, 146-b/15, 148-b/13, 166-b/12, 167-b/6, 220-b/13, 259-b/12

ḳ.b.çiçegi (T-T-T) karabaş otunun çiçeği. 143-a/11, 155-a/14, 258-b/6

ḳ.b.ç.+nden 109-a/16

ḳ.b.ç.+ni 41-a/17

ḳ.b.ma'cūnı (T-T-A) karabaş macunu. 42-b/6, 152-a/9

ḳ.b.m.+yla 144-a/12

ḳ.b.ṣarābı (T-T-A) karabaş şerbeti. 109-a/13

ḳ.b.şerbeti (T-T-A) karabaş şurubu. 128-a/3, 128-a/10, 141-a/7

ḳ.b.ş.+yle 130-a/5, 143-a/8, 149-a/12

ḳara behaḳ (Bkz.behaḳ) + (T-A) behakın bir türü. 115-b/12

ḳ.b.+a 289-b/16

ḳara bezr-i benc (Bkz.bezr-i benc) + (T-A-A) kara ban otu tohumu. 121-b/2

ḳara büber + (T-T) karabiber. 126-a/14

ḳara çaltı + (T-T) böğürtlen, karaçalı, çaltı dikeni, çeşmezen. 244-b/11

ḳ.ç.tuḫmı (T-T-F) böğürtlen tohumu.

ḳ.ç.t.+nı 237-b/7

ḳara çörek otı + (T-T-T) karaçörek otu, çörek otu. 121-a/5

ḳara günlük + (T-T) iṣṭarāk, lebni, abhar, kara buhur, tesbih ağacı, kara günlük ağacı. 10-b/14, 241-a/13

ḳara ḫaşḫāş + (T-A) siyah haşhaş.

ḳ.ḫ.ḳabuġı (T-A-T) kara haşhaş kabuğu. 110-a/15

ḳara helīle + (T-F) tohumları ilaç olarak kullanılan bir bitki. 109-b/7, 114-b/15, 115-b/14, 116-a/9, 118-a/6, 118-b/16, 119-b/1, 200-a/7, 217-b/10, 218-a/8, 268-b/2, 296-a/6

ḳ.h.+dür 103-b/8

ḳara ḳavaz + (T-) 205-a/2, 244-a/11

ḳ.ḳ.+dur 294-b/1

ḳ.ḳ.+ı 244-a/9

ḳara ḳoz + (T-A) bir çeşit ceviz. 236-a/1

ḳara ḳūs + (T-) 294-a/8

ḳ.ḳ.şerbeti (T- -A)

ḳ.ḳ.ş.+yle 238-a/17

ḳara noḫūd + (T-F) karanohut. 235-a/4, 266-a/13

ḳ.n.+ıñ 300-a/5

ḳara tūt + (T-F) karadut. 61-a/11

ḳ.t.rubbı (T-F-A) karadut suyu. 170-a/2

ḳara yaraḳān + (T-A) sarılık hastalığının bir türü. 230-a/14

ḳ.y.+a 232-a/16

ḳaraca + (T) ceylan cinsinden bir hayvan. 87-a/4, 87-a/5

ḳarakur + (T) kur kur etmek. 204-a/5

ḳaralığ/ḳ + (T) karalık, siyahlık.

ḳ.+a 284-a/10

ḳaramtırak + (T) siyahımtırak, siyahımsı, karaya yakın. 228-b/5, 229-a/12

ḳaranfil (Bkz.ḳaranfül) + (A) karanfil. 35-a/4, 193-a/9

ḳ.+i 245-b/7, 299-a/4

ḳ.yağı (A-T) karanfil yağı. 223-a/11

ḳaranfilli + (A/T) karanfilli, içinde karanfil bulunan. 221-a/14

ḳaranfül (Bkz.ḳaranfil) + (A) karanfil. 87-b/2, 104-b/15, 112-b/8, 112-b/14, 113-b/15, 114-a/8, 114-a/15, 114-b/8, 117-b/3, 118-a/4, 119-b/10, 122-a/11, 122-b/4, 128-a/15, 136-b/5, 141-a/6, 149-a/11, 149-a/17, 150-a/4, 152-b/7, 155-b/11, 155-b/17, 159-a/9, 161-b/14, 169-a/9, 182-a/17, 183-b/4, 187-a/2, 187-a/9, 187-a/14, 187-b/3, 188-a/3, 189-a/13, 192-a/1, 194-a/5, 208-a/6, 212-b/4, 220-b/12, 222-b/3, 225-a/13, 229-b/3, 240-b/4, 241-a/1, 245-b/11, 246-a/15, 252-a/14, 255-a/2, 258-a/12, 266-b/13, 268-b/13, 277-a/16, 277-b/1, 286-b/14

ḳ.+-i bostānī (A-F) yetiştirilmiş karanfil, bahçe karanfili. 187-b/6

ḳ.+-i b.çiçegi (A-F-T) yetiştirilmiş karanfil çiçeği. 187-b/6

ḳ.cevārişi (A-A) karanfille hazırlanmış, hazma yardımcı ve ısıtıcı özelliği olan bir tür macun. 187-a/8

ḳ.şuyı (A-T) karanfil suyu. 215-b/1

ḳ.şarābı (A-A) karanfil şerbeti. 8-b/13

ḳ.yağı (A-T) karanfil yağı. 167-b/14, 277-b/3

ḳ.+den 87-b/5

ḳ.+i 254-b/8

ḳarār + (A) durma. 37-a/1, 129-a/16, 186-a/9

ḳarar- (T) kararmak, siyahlaşmak.

ḳ.-ırsa 287-a/16

ḳ.-ması 167-b/17

ḳarard- (T) karartmak, siyahlaştırmak.

ḳ.-ur 100-a/6, 100-a/8, 101-a/11

ḳarāniyā + (Y/A) kızılcık meyvesi ve ağacı. 90-a/3

ḳarāṣıyā + (Y/A) kiraz meyvesi. 93-b/7

ḳ.+-yı ḫāmıż (Y/A-A) vişne meyvesi. 103-a/8

ḳardaş + (T) kardeş.

ḳ.+ın 137-b/7

ḳar(ı)n + (T) karın, gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi. 61-b/8, 62-a/10, 64-b/14, 101-b/13, 116-a/16, 120-b/14, 181-b/11, 256-a/15, 299-b/14

ḳ.ağrısı (T-T) karın ağrısı.

ḳ.a.+n 102-a/9

ḳ.şişi (T-T) karın şişi.

ḳ.ş.+n 81-b/2

ḳ.ş.+ni 48-b/8

ḳ.+a 215-b/6, 215-b/7, 216-a/5, 226-a/7

ḳ.+a yılan gir- (T-T-T) karına yılan girmek.

ḳ.+a y.g.-diginiñ 215-b/5

ḳ.+da 56-b/11, 64-a/15, 71-a/13, 88-a/4, 94-b/2, 97-a/12, 100-b/8, 100-b/12, 106-a/1, 142-a/4

ḳ.+dan 50-b/12, 102-a/13

ḳ.+ı 24-b/14, 26-a/17, 39-a/9, 41-b/11, 75-b/12, 103-a/6, 174-b/17, 175-a/1, 208-a/1, 225-b/1, 225-b/2, 225-b/17, 226-a/13, 226-b/4, 231-b/8, 255-a/7, 263-b/7

ḳ.+ı ṭoḳ ol- (T-T-T) karnı tok olmak.

ḳ.+ı ṭ.o.-duġı 175-a/1

ḳ.+ımda 133-b/13

ḳ.+ın 80-a/13, 297-a/17

ḳ.+ına 62-a/9, 73-a/7, 197-b/3, 227-a/6, 257-a/3

ḳ.+ında 45-b/15, 64-b/8, 76-b/4, 111-b/12, 255-a/9, 255-a/10, 256-a/2, 256-b/4

ḳ.+ındakini 99-a/11

ķ.+ından 59-a/8

ķ.+ını 26-b/7, 95-b/9, 134-b/4, 184-b/8, 226-a/13

ķarış muruş + (T) karmakarışık. 262-a/8

ķarış- (T) karışmak, kıvama gelmek.

ķ.-a 162-a/12

ķ.-an 97-b/2

ķ.-masından 168-b/8, 168-b/8, 230-a/16

ķ.-mış 7-b/11

ķ.-ur 207-a/4

ķarışdır- (Bkz.ķarışdur-) (T) karıştırmak.

ķ.-ub 85-a/2, 159-a/12, 161-a/1, 178-a/8, 236-b/5, 242-a/7, 254-b/10, 258-b/8, 268-a/17

ķarışdur- (Bkz.ķarışdır-) (T) karıştırmak.

ķ.-a 162-a/5

ķ.-alar 102-a/4, 111-a/13, 112-a/13, 116-b/8, 117-a/2, 150-b/3, 152-b/8, 155-b/12, 157-b/8, 157-b/10, 157-b/13, 164-b/11, 193-a/10, 197-b/1, 212-b/8, 215-a/6, 215-a/10, 242-b/4, 242-b/14, 249-b/4, 293-a/6

ķ.-duğımız 106-b/7

ķ.-salar 215-a/11

ķ.-ub 11-a/1, 41-a/2, 48-b/14, 55-b/17, 66-a/12, 66-b/17, 66-b/4, 66-b/6, 68-b/6, 70-b/17, 71-b/3, 80-b/9, 81-a/13, 85-b/3, 85-b/5, 89-b/1, 90-b/16, 91-a/16, 95-b/12, 96-a/1, 96-a/14, 96-a/8, 97-a/9, 101-b/14, 111-a/14, 115-b/8, 117-a/15, 117-b/10, 121-a/8, 121-a/13, 128-b/3, 128-b/12, 129-a/11, 129-b/5, 132-a/8, 132-a/13, 132-b/8, 132-b/9, 136-a/10, 137-a/10, 140-a/1, 142-a/15, 142-b/1, 144-a/1, 144-a/12, 146-b/7, 147-a/12, 147-a/14, 149-a/13, 157-a/12, 157-b/4, 157-b/5, 157-b/11, 157-b/14, 158-a/7, 163-a/13, 164-b/10, 165-b/2, 166-a/8, 166-b/4169-a/12, 172-a/14, 173-a/8, 173-a/9, 174-a/6, 176-a/14, 177-a/9, 180-b/6, 183-b/12, 186-b/10, 187-a/16, 187-a/17, 187-b/13, 188-a/5, 189-a/6, 189-a/16, 190-b/11, 191-b/13, 193-b/11, 193-b/15, 194-b/13, 195-a/7, 196-b/12, 196-b/17, 197-a/8, 197-a/12, 198-b/15, 199-b/1, 202-a/13, 202-a/16, 204-a/16, 204-b/3,

205-b/14, 206-b/3, 210-b/9, 214-b/4, 214-b/9, 214-b/10, 214-b/11, 218-a/15, 218-b/6, 218-b/8, 219-a/1, 219-a/3, 219-b/12, 219-b/15, 224-a/8, 224-a/10, 226-a/6, 226-b/7, 226-b/7, 227-a/6, 229-a/1, 229-a/7, 230-a/9, 232-b/9, 233-a/10, 233-b/1, 235-b/16, 237-b/17, 238-b/2, 238-b/8, 239-a/12, 239-a/14, 239-b/15, 241-b/12, 241-b/16, 242-a/10, 242-b/5, 242-b/17, 243-a/4, 243-b/15, 244-a/3, 244-a/6, 244-a/17, 245-b/7, 248-b/16, 250-a/2, 251-a/9, 253-b/13, 254-b/3, 254-b/12, 255-a/5, 258-b/1, 259-a/2, 259-a/9, 259-b/6, 260-a/3, 265-b/9, 268-a/5, 269-a/17, 269-b/1, 274-b/16, 276-b/7, 279-a/12, 279-a/17, 279-b/2, 279-b/4, 280-a/8, 280-b/2, 280-b/3, 280-b/4, 281-a/6, 282-b/1, 282-b/3, 282-b/16, 283-a/5, 283-b/2, 283-b/4, 284-b/10, 284-b/11, 289-b/7, 289-b/9, 290-b/2, 291-a/2, 291-a/5, 291-b/10, 291-b/17, 292-a/2, 292-a/6, 292-b/3, 292-b/8, 292-b/15, 293-a/5, 293-a/9, 293-a/10, 293-b/16, 293-b/17, 294-a/2, 294-a/9, 294-a/13, 294-b/3, 295-a/16, 295-b/6, 295-b/7, 296-a/16, 297-b/3

ķ.-urlar 160-b/8

ķarışıķ + (T) karışık. 166-a/13, 171-a/11, 171-b/7, 172-a/15, 196-a/10, 204-b/5, 221-a/5, 223-b/4, 223-b/5, 241-a/17, 245-a/2, 257-b/6, 257-b/15, 265-a/13, 281-b/16, 290-a/14

ķ.+dur 290-a/2

ķarışıķlıġ/ķ + (T) karışıklık, karışma.

ķ.+ından 249-a/13

ķarīb + (A) yakın, yakın olma, uzak olmayan. 12-b/8

ķ.+dür 52-a/13, 53-a/13

ķ.+le 31-b/4

ķarķa düglegi + (T-T) karga düleği, Ebucehil karpuzu, acı hıyar, eşek hıyarı.

ķ.d.köki 226-a/2, 289-b/4

ķ.d.k.+ni 282-b/3

ķ.d.+niñ 232-b/4

ķarlı (Bkz.ķarlu) + (T) karlı. 127-b/16

ķarlu (Bkz.ķarlı) + (T) karlı. 18-b/13, 156-a/10, 283-a/15

ḳarpūz (Bkz.ḳārpūz) + (F/T) karpuz. 43-a/7, 180-b/3, 234-a/15, 271-b/9

ḳ.ṣuyı (F/T-T) karpuz suyu.

ḳ.ṣ.+nda 88-b/5

ḳārpūz (Bkz.ḳarpūz) + (F/T) karpuz. 14-a/15, 88-b/1, 115-b/6, 116-b/17, 131-a/4, 137-b/16, 154-b/5, 182-b/6, 183-a/9, 231-b/14, 263-a/13

ḳ.ṣuyı (F/T-T) karpuz suyu.

ḳ.ṣ.+yla 231-b/1

ḳarşu + (T) karşı, karşı taraf. 289-b/10

ḳ.+dan 135-a/6

ḳ.+sına 216-b/16

ḳ.+sında 127-a/4, 134-a/17, 156-b/8, 165-b/13

ḳarūḥ + (A) yaralar, yaralanmalar; vücutta çıkan çıbanlar. 58-a/2

ḳaṣaba'-i riye + (A-A) boğurtlak, soluk borusu.

ḳ.+-i r.+ye 23-a/10, 46-b/5

ḳārūr + ( )

ḳ.+da 263-a/2

ḳārūre + (A) gözün siyahı, göz bebeği. 32-b/9, 265-a/5, 265-a/5

ḳ.+de 264-b/5, 265-b/16, 271-a/10

ḳ.+niñ 271-a/11

ḳ.+si 261-a/3, 262-a/8, 267-b/2

ḳaṣabatü'r-riye + (A-A) nefes, soluk borusu, boğurtlak, nefes yolu. 185-b/3

ḳ.+sini 173-b/10

ḳasāvet + (A) gam, keder, tasa. 250-a/13

ḳ.çek- (A-T) üzülmek, sıkılmak.

ḳ.ç.-mek 254-a/7

ḳ.ç.-er 181-b/15

ḳ.+den 297-a/13

ḳ.+i 97-b/3

ḳaşıḳ (Bkz.ḳasıḳ) + (T) kasık, vücudun karın ile uyluk arasındaki bölümü.

ḳ.+da 281-b/12

ḳasıḳ/ġ (Bkz.ḳaşıḳ) + (T) kasık, vücudun karın ile uyluk arasındaki bölümü. 241-a/15

ḳ.yarığı (T-T) kasık yarığı, fıtık hastalığı.

ḳ.y.+nıñ 243-b/4

ḳ.+a 246-a/16, 246-b/4

ḳ.+ına 248-a/4, 248-a/15

ḳ.+da 209-a/8, 236-b/14, 243-b/5, 249-a/14, 249-b/11

ḳ.+da aġrı ol- (T-T-T) kasıkta ağrı olmak.

ḳ.+da a.o.-maḳdur 237-b/11

ḳaşırḳa + (T) kasırga, şiddetli fırtına. 139-a/13

ḳāşnī + (A/T) şeytan tersi, engüban, kasnı ağacı. 123-b/11, 125-a/4, 142-b/9, 249-b/1, 252-a/13, 282-b/12, 283-b/13

ḳ.yaġı (A/T-T) şeytan tersi yağı.

ḳ.y.+nı 150-a/15

ḳaṣr-ı īcāz u ıṭnāb + (A-A-A) sözü manalı, kısa söyleme ve sözü boş yere uzatma.

ḳ.+-ı ī.u.ı.+da 3-b/7

ḳaṣṣāb + (A) kasap. 134-a/6, 134-a/11

ḳ.+lar 134-a/4, 134-a/11, 134-a/16

ḳ.+lara 134-a/2, 134-a/5

ḳaṣṭrun + ( ) akciğere, saraya, deliliğe iyi gelen bir çeşit bitki, bīṭūnikā. 90-b/11

ḳaş + (T) kaş.

ḳ.+larıñ 37-a/11, 38-a/16

ḳaşıḳ/ġ+ (T) kaşık. 142-b/3, 144-b/1, 149-a/1, 173-b/8, 187-b/15, 192-b/10, 231-b/11, 231-b/11, 232-a/4, 292-a/10

ḳ.+a 170-a/5

ḳ.+la 91-a/7, 291-a/9

ḳaṭ‘ + (A) kesme, kesilme. 40-b/11, 40-b/13, 46-a/2, 46-a/4, 55-b/5, 55-b/14, 60-a/15, 61-b/1, 61-b/9, 62-a/5, 80-a/2, 81-b/5, 86-b/11, 89-b/16, 261-b/11, 287-a/7

ḳat- (T) katmak, içine koymak, karıştırmak.

ḳ.-a 159-b/3

ḳ.-alar 108-a/7, 117-a/3, 122-a/14, 123-a/14, 123-a/17, 136-a/15, 146-b/6, 151-b/10, 155-b/7, 163-b/3, 167-a/16, 190-b/3, 191-b/6, 215-a/7, 217-a/1, 224-a/7, 227-a/5, 228-a/14, 230-b/16, 242-a/3, 248-b/4, 257-a/5, 259-b/1, 263-a/16, 263-a/17, 265-b/5, 277-a/14, 293-b/6

ḳ.-ar 252-b/5

ḳ.-arlar 51-a/8, 107-a/2, 134-b/12, 224-a/17

ḳ.-arlarsa 77-a/17

ḳ.-madan 209-b/3

ḳ.-salar 56-b/7, 61-a/7, 64-a/2

ḳ.-ub 11-a/9, 11-a/10, 13-a/10, 13-b/3, 71-a/10, 79-b/4, 88-a/7, 104-b/7, 107-a/12, 108-a/8, 130-b/17, 131-a/7, 136-a/16, 138-a/14, 141-a/2, 141-b/10, 148-b/17, 149-b/3, 149-b/17, 157-b/11, 162-a/1, 165-a/2, 165-b/1, 170-a/16, 172-a/15, 172-b/6, 173-a/14, 180-b/13, 187-a/11, 188-b/6, 190-a/5, 190-a/14, 192-a/3, 193-a/10, 194-b/15, 199-a/13, 204-b/3, 209-b/13, 209-b/15, 210-b/11, 211-a/10, 211-b/2, 214-a/9, 215-a/8, 220-a/10, 223-a/7, 223-a/11, 228-a/8, 228-b/15, 229-b/13, 231-a/1, 231-a/3, 232-a/10, 233-a/10, 238-b/4, 240-b/5, 245-a/12, 246-a/12, 248-b/5, 248-b/6, 248-b/8, 249-b/5, 257-b/14, 259-a/14, 259-b/13, 259-b/14, 265-b/6, 268-b/5, 281-a/5, 288-a/17

ḳat + (T) ön, yan, huzur, makam, nezt.

ḳ.+ımızda 91-b/12

ḳ.+ında 34-a/14, 223-b/13, 244-a/8

ḳat ḳat + (T) kat kat, üst üste. 58-b/2

ḳatı + (T) çok, sert, şiddetli. 78-b/15, 156-a/15, 160-a/14, 218-b/15, 219-b/14, 242-b/8, 254-a/8, 282-a/8, 282-b/7, 288-b/6, 292-b/10, 296-b/9, 296-b/10, 296-b/10

ḳ.verem (T-A) sert şişler, urlar.

ḳ.v.+ler 285-a/14

ḳatıḳ + (T) katık, ekmekle yenen şey, yiyecek. 72-b/6

ḳatılıḳ + (T) sertlik. 229-a/11

ḳatır ḳuyruġı + (T-T) katırkuyruğu otu, domuz dikeni. 86-b/8

ḳ.ḳ.otu (T-T-T) katırkuyruğu otu.

ḳ.ḳ.o.+nı 299-b/16

ḳātil + (A) öldürücü, öldüren.

ḳ.+dür 83-a/14

ḳıç + (T) kıç, (bir şeyin arka tarafı).

ḳ.+ına 21-a/9

ḳatl + (A) öldürme. 44-a/5, 44-a/6, 44-a/8, 49-b/11

ḳ.+-i nefs (A-A) intihar.

ḳ.+-i n.+den 276-a/2

ḳatmer enār çiçegi (Bkz.ḳatmer nār çiçegi) + (T-F-T) katmerli nar çiçeği. 121-b/1, 121-b/12, 122-b/8

ḳatmer nār çiçegi (Bkz.ḳatmer enār çiçegi) + (T-F-T) katmerli nar çiçeği. 154-b/17, 168-b/14

ḳaṭrān + (A) katran. 169-a/17

ḳaṭre + (A) damla. 183-b/12, 188-b/13, 192-b/17, 194-a/11, 223-a/11

ḳ.+-i nehr-i ḥaḳīḳat (A-A-A) doğruluk nehrinin damlası.

ḳ.+-i n.+-i ḥ.+ı 2-b/5

ḳ.+ler 94-a/7

ḳ.+lerinden 94-a/6

ḳattāl + (A) öldürücü. 72-b/4, 80-b/4

ḳ.+dur 151-a/9

ḳaṭuna + (A) pire otu, karnıyarık otu.

ḳ.lu'ābı (A-A) pire otunun öz suyu.

ḳ.l.+yla 193-b/15

ḳavā'id-i celīle + (A-A) büyük, ulu kaideler, kurallar. 5-a/9

ḳavaḳ + (T) kavak ağacı.

ḳ.merhemi (T-A) kavak merhemi. 218-b/3

ḳavānīn + (A) kanunlar. 2-b/15

ḳavanos + (Y) kavanoz, topraktan veya camdan, ağzı geniş, orta veya ufak boyda kap. 112-a/14

ḳ.+da 111-a/15

ḳavī + (A) kuvvetli, güçlü; etkili. 19-b/7, 20-a/10, 20-a/5, 20-a/6, 20-a/8, 20-b/11, 21-a/17, 21-a/6, 22-b/8, 24-a/12, 34-a/15, 40-a/2, 43-b/3, 43-b/7, 49-b/15, 53-b/16, 62-b/12, 66-b/12, 66-b/12, 67-a/14, 67-b/3, 69-a/15, 71-b/17, 75-b/7, 84-a/10, 84-a/10, 86-b/1, 91-a/17, 91-b/2, 95-a/4, 103-b/7, 106-b/14, 132-a/9, 144-a/4, 144-b/2, 145-a/17, 146-b/12, 151-b/8, 177-a/15, 179-a/17, 186-b/11, 191-b/15, 207-b/1, 216-a/11, 232-b/3, 232-b/7, 234-a/1, 247-b/10, 269-a/1, 273-a/6, 279-a/8

ḳ.+dür 63-a/10, 74-a/14, 78-b/9, 98-b/12, 103-a/1, 106-b/10, 106-b/12, 137-a/3, 200-a/17, 224-b/12

ḳavīce + (A/T) kuvvetlice, güçlüce. 227-b/11

ḳavl + (A) lakırdı, söz. 80-b/1

ḳavrul- (T) kavrulmak.

ḳ.-duḳdan 86-a/12

ḳ.-mış 79-b/11, 121-a/17, 179-b/11, 192-b/13, 192-b/14, 193-b/2, 195-a/4, 197-b/9, 197-b/12, 198-b/10, 198-b/13, 198-b/13, 199-a/15, 199-a/16, 199-b/5, 199-b/11, 200-a/13, 200-a/14, 200-b/2, 202-b/17, 202-b/6, 203-b/1, 203-b/2, 203-b/2, 204-a/11, 204-a/17, 204-b/12, 206-a/16

ḳ.-urlar 86-a/8

ḳavuḳ + (T) mesane, sidik torbası.

ḳ.+da 54-b/7, 88-b/7, 101-b/10

ḳ.+dan 95-a/3

ḳavun + (T) kavun. 14-a/14, 88-b/5, 88-b/10, 88-b/13, 115-b/6, 116-b/17, 131-a/4, 137-b/16, 154-b/5, 180-b/3, 182-b/6, 183-a/9, 234-a/15.263-a/13, 271-b/9, 295-a/10

ḳ.çekirdegi (T-T) kavun çekirdeği. 110-a/2, 113-a/8, 178-b/13, 247-b/8

ḳ.+ı 262-b/1

ḳavurma + (T) et kavurması.

ḳ.+larıñ 43-b/4

ḳ.+sı 197-b/11

ḳav(u)r- (T) kavurmak.

ḳ.-alar 41-a/2, 189-a/17

ḳ.-ub 57-a/17, 74-b/3, 85-b/3.204-b/2, 205-b/17, 208-a/12, 225-b/17, 226-b/5

ḳ.-salar 62-a/8, 78-a/5, 80-a/6, 81-a/2

ḳay' + (A) kusma, istifrağ. 33-a/14, 262-b/14, 298-b/4

ḳ.+ı 45-a/3, 46-a/2

ḳaya balığı + (T-T) bir balık çeşidi. 53-a/12, 137-a/17, 232-b/11, 272-a/10

ḳaya ḳorugı + (T-T) kaya koruğu, camus kulağı, kayalık yerlerde yetişen ekşimsi yemişleri olan bir bitki. 89-a/16, 137-b/17, 190-a/10, 248-b/1, 258-b/17

ḳ.ḳ.şuyı (T-T-T) kaya koruğu suyu.

ḳ.ḳ.ş.+ndan 292-a/9

ḳ.ḳ.ş.+yla 78-a/1

ḳ.ḳ(ḳ)ı.+nıñ 292-a/7

ḳaymaḳ + (T) kaymak, sütten elde edilen bir tür tağlı ürün. 12-b/13, 86-b/5, 89-b/6

ḳayna- (T) kaynamak.

ḳ.-duḳda 136-b/16

ḳ.-duḳdan 149-b/2, 163-a/2

ḳ.-mış 258-b/2

ḳ.-r 91-b/14

ḳ.-rken 130-a/10

ḳ.-ya 112-a/9

ḳ.-yan 257-a/4

ḳ.-yub 15-b/3, 50-a/8, 91-b/15, 136-a/15

ḳaynad- (Bkz.ḳaynat-) (T) kaynatmak.

ḳ.-a 130-b/16, 150-a/2, 275-a/8

ḳ.-alar 18-b/6, 64-a/1, 79-b/3, 79-b/4, 107-a/13, 108-a/5, 108-b/4, 108-b/10, 112-a/8, 112-a/12, 115-a/12, 115-b/4, 116-a/7, 116-b/3, 116-b/12,

116-b/14, 117-a/11, 117-b/5, 123-b/13, 124-a/5, 125-a/15, 125-b/5, 126-a/3, 132-a/5, 136-a/13, 136-b/15, 143-a/6, 143-a/13, 146-b/2, 147-a/1, 148-b/16, 149-b/2, 149-b/14, 155-a/15, 155-b/6, 158-a/14, 162-b/16, 164-a/17, 165-a/15, 166-a/8, 168-b/5, 169-a/4, 169-b/17, 172-b/3, 176-b/8, 188-b/11, 194-b/11, 200-a/9, 200-b/15, 204-a/10, 204-b/15, 205-b/6, 217-a/1, 233-a/7, 242-a/2, 242-b/1, 245-a/10, 248-b/15, 251-a/15, 257-a/4, 259-a/13, 259-a/17, 259-b/14, 265-b/3, 268-a/2, 279-a/11, 282-b/15, 283-b/5, 285-b/6, 291-b/5, 293-b/5

k.-ub 8-b/5, 8-b/13, 41-a/17, 50-b/10, 51-b/7, 54-b/1, 54-b/15, 55-a/17, 55-b/9, 56-a/12, 56-a/15, 58-a/3, 60-b/5, 61-a/14, 61-a/15, 62-a/6, 64-a/3, 65-b/15, 65-b/17, 66-b/3, 67-b/7, 67-b/8, 68-a/4, 69-a/17, 71-a/14, 72-b/12, 75-a/12, 76-b/12, 76-b/8, 81-a/17, 81-b/1, 82-b/3, 83-a/6, 85-a/12, 85-a/16, 87-a/10, 88-a/11, 88-a/2, 88-a/8, 90-a/13, 91-a/1, 93-a/16, 94-b/3, 94-b/7, 96-b/3, 96-b/8, 100-a/5, 100-a/16, 100-b/8, 100-b/9, 100-b/12, 102-a/7, 104-a/11, 105-b/16, 105-b/17, 106-a/5, 106-a/8, 106-a/14, 107-a/12, 107-b/13, 108-a/8, 108-a/14, 108-b/11, 109-a/2, 109-b/3, 109-b/14, 110-a/11, 110-b/1, 114-a/10, 115-a/10, 115-b/2, 116-a/4, 123-a/13, 129-a/3, 129-b/4, 130-a/10, 130-a/17, 131-a/8, 133-a/1, 133-a/3, 133-b/7, 136-b/17, 138-a/11, 143-b/2, 147-b/10, 149-b/7, 150-b/11, 151-b/17, 152-b/15, 154-a/6, 154-a/13, 154-a/14, 156-a/8, 160-a/8, 160-b/15, 161-b/17, 162-b/15, 163-b/15, 166-b/14, 167-b/2, 168-b/10, 168-b/12, 169-a/15, 169-a/16, 169-a/16, 169-b/14, 170-a/14, 172-b/8, 172-b/11, 173-a/1, 173-a/13, 173-a/17, 173-b/4, 173-b/6, 173-b/7, 174-a/16, 174-b/2, 175-a/9, 175-b/2, 177-b/1, 178-b/14, 180-a/1, 180-a/2, 186-b/14, 188-b/4, 190-a/3, 190-a/14, 190-b/1, 191-a/3, 191-a/11, 192-b/10, 196-b/11, 198-a/1, 199-a/13, 202-b/8, 203-b/4, 205-a/3, 205-a/11, 205-b/5, 208-b/6, 209-a/17, 209-b/11, 209-b/14, 210-a/6, 210-b/1, 211-a/6, 215-a/5, 216-b/12, 216-b/16, 218-b/11, 218-b/16, 219-b/13, 220-a/10, 220-b/4, 224-b/12, 225-b/15, 227-a/7, 227-a/10, 228-a/7, 229-b/14, 231-b/2, 232-a/15, 232-a/16, 233-b/8, 233-b/17, 234-b/16, 235-a/9, 236-b/7, 237-b/7, 237-b/13, 238-a/1, 238-b/14, 239-a/11, 239-b/1, 240-a/15, 241-b/15, 243-a/3, 243-b/2, 247-b/10, 248-b/3, 248-b/6, 250-a/10, 250-b/16, 251-a/17, 251-b/4, 251-b/6, 263-b/12, 263-b/14, 264-a/5, 266-a/14, 266-a/16, 266-b/2,

268-a/15, 269-a/10, 274-a/11, 274-a/12, 279-a/16, 279-b/1, 280-a/4, 282-b/4, 282-b/11, 283-a/4, 283-a/8, 283-a/8, 284-b/8, 285-b/3, 286-b/12, 286-b/9, 286-b/16, 288-b/1, 290-b/12, 291-b/2, 292-b/9, 292-b/10, 292-b/11, 293-b/12, 294-a/17, 295-a/17, 295-b/7, 296-a/9, 296-a/11, 297-a/4, 297-b/2, 299-b/8

ḳ.-ur 22-a/7

ḳ.-urken 285-b/8

ḳ.-urlar 59-b/2, 160-b/4

ḳaynan- (T) kaynamak.

ḳ.-mış 253-b/6

ḳaynat- (Bkz.ḳaynad-) (T) kaynatmak.

ḳ.-masınuñ 285-b/4

ḳ.-salar 62-a/12, 66-a/1, 71-a/10

ḳ.-sunlar 213-b/7

ḳaysı ÷ (T) kayısı meyvesi. 89-b/14

ḳayış ÷ (T) kayış.

ḳ.+a 151-a/4

ḳayur- (T) zarar vermek, sakıncası olmak.

ḳ.-maz 29-b/2

ḳaz ÷ (T) kaz, perde ayaklı bir cins kuş. 89-b/11, 229-a/6, 282-b/10

ḳ.yağı (T-T) kaz yağı. 219-b/1, 224-b/7, 242-a/3, 242-a/13, 249-a/1

ḳażā-i cereyān + (A-A) olacak şeylerin vukua gelmesi. 5-a/11

ḳażā-yi ḥācet + (A-A) hadise, olay. 206-b/5

ḳıcırdad- (T) gıcırdatmak.

ḳ.-ır 213-a/12

ḳıl- (T) yapmak, etmek.

ḳ.-dım 171-b/15

ḳ.-ub 23-b/7

ḳ.-ur 46-a/4

ḳıl + (T) kıl, tüy. 252-a/10, 295-b/16

ḳ.+a 92-a/14

ḳ.+ı 92-a/14

ḳ.+lar 135-b/5

ḳ.+lara 76-a/15

ḳ.+ları 67-b/9, 91-b/4, 217-b/6, 287-a/7

ḳ.+ların 252-a/9

ḳılçıḳ + (T) kılçık. 169-b/5

ḳılıc + (T) kılıç, bir tür silah. 50-b/17

ḳ.(yarası) (T-T) kılıç yarası, taze yara. 292-a/12-13

ḳılıc balığı + (T-T) şekli kılıca benzeyen bir balık cinsi. 53-b/13

ḳılıcı + (T) yapıcı, edici. 106-b/14

ḳılın- (T) yapılmak, edilmek.

ḳ.-dı 6-a/2

ḳıllet + (A) azlık.

ḳ.+inden 253-b/17

ḳımılda- (T) kımıldamak, hareket etmek.

ḳ.-maġa 256-a/8

ḳımıldı + (T) kımıltı, hareket. 255-a/9

ḳına (Bkz.ḳınā) + (A/T) kına. 88-a/10

ḳ.+yı 67-b/9, 75-b/3, 88-a/13, 88-a/17, 274-b/16

ḳ.+yla 105-b/7

ḳınā (Bkz.ḳına) + (A/T) kına. 291-a/8

ḳır- (T) yok etmek, öldürmek.

ḳ.-acaḳ 214-a/15

ḳ.-ar 62-a/10, 71-a/13, 75-b/12, 75-b/14, 76-b/13, 90-a/2, 97-a/13, 100-b/9, 100-b/13, 101-b/13, 213-b/1, 213-b/9, 213-b/13, 213-b/13, 213-b/17, 214-b/5, 214-b/6, 214-b/13, 214-b/15, 215-b/3

ḳ.-dılar 153-b/6

ḳır- (T) kırmak, dövmek, ezmek, parçalamak.

ḳ.-alar 149-b/13

ḳ.-ar 235-a/2, 238-a/6

ḳ.-dıñ 135-a/10

ḳırānāt + (A) yakınlaşmalar, bir araya gelmeler, birleşmeler, yakınlıklar.

ḳ.+ı 10-a/1

ḳ.+ından 276-a/1

ḳırıcı + (T) yok edici, öldürücü. 255-b/9

ḳırıl- (T) kırılmak, parçalanmak.

ḳ.-an 294-a/6

ḳ.-ub 135-a/8

ḳ.-urın 133-b/17

ḳırīmū-ṭarṭarū (Bkz.ḳırīmū-ṭārṭarū) + (Fr.) kefeki, pesek / tortudan, şarap tortusundan yapılan krem / krem tartar, potasyum-potas-kalya taşının, tartar asidinin tuzu. 207-a/9, 228-a/8, 229-b/2, 231-a/8, 235-a/4, 263-b/4, 268-a/5, 268-a/17, 286-b/3, 287-b/4, 287-b/8

ḳ.-ṭ.+dan 223-a/6, 225-b/11, 231-a/1, 232-a/10, 234-a/17

ḳırīmū-ṭārṭarū (Bkz.ḳırīmū-ṭarṭarū) + (Fr.) kefeki, pesek / tortudan, şarap tortusundan yapılan krem / krem tartar, potasyum-potas-kalya taşının, tartar asidinin tuzu. 136-a/6, 141-a/2

ḳırḳ + (T) kırk sayısı. 33-b/8, 48-a/4, 110-a/17, 114-b/10, 116-a/2, 116-a/5, 125-b/11, 126-a/17, 128-a/8, 144-a/14, 212-a/11, 296-a/6, 298-a/8, 298-b/15, 298-b/16

ḳırḳar + (T) kırkar, her birisine veya her defasında kırk tane. 107-a/11, 124-b/11, 190-b/9, 291-b/5

ḳırḳ ṭoḳuz + (T-T) kırk dokuz sayısı. 153-b/11

ḳırlanḳıc + (T) kırlangıç.

ḳ.ṣuyı (T-T) kırlangıç etinin başka maddelerle terbiye edilmiş suyu. 144-a/13

ḳ.yavrusı (T-T) kırlangıç yavrusu.

ḳ.y.+nı 231-b/15

ḳ.y.+nıñ 173-b/12

ḳ.+ı 144-a/14

ḳırmız + (A) kırmız böceğinden çıkarılan parlak ve al boya. 111-a/1, 112-a/4, 182-b/1, 256-b/14

ḳ.ma'cūnı (A-A) kırmız macunu. 23-b/3, 128-b/16, 137-a/14, 141-a/11, 155-b/1, 174-a/5, 183-b/10, 185-a/5, 187-a/7, 245-b/5, 250-a/14, 257-a/8, 268-b/7, 287-b/9

ḳ.m.+nı 182-b/8

ḳ.m.+nıñ 137-a/14

ḳ.m.+yla 128-b/12

ḳ.+ı 112-a/8, 112-a/10

ḳırmızı + (T) kımızı renk. 51-a/16, 104-a/10, 174-b/16, 177-b/12, 177-b/13, 274-b/7, 295-a/6

ḳ.kök (T-T) bir çeşit bitki, ağaç kökü.

ḳ.k.+dür 50-a/16

ḳ.ḳum (T-T) kırmızı kum. 234-a/13

ḳ.+sı 177-b/14

ḳıs(ı)m + (A) bölük, parça, takım; çeşit.

ḳ.+a 260-b/6

ḳ.+dur 135-b/1, 138-b/1, 261-b/15

ḳ.+ı 138-b/2, 138-b/3

ḳış- (T) kısmak, kuyruğunu kısmak.

ḳ.-ub 298-a/5

ḳıṣṣa + (A) fikra, hikāye, rivayet.

ḳ.+dur 238-b/1

ḳıṣṣaca maḥmūd + (T-A) kemādiryūs, mahmudiye otu, yer palamudu. 94-a/16

ḳıṣṣa-ḫ:an + (A-F) kıssa, masal, hikāye söyleyen kişi.

ḳ.ḫ.+lar 139-a/4

ḳışır + (T) kısırlık, üreme imkanı olmama. 253-b/15

ḳışṭ + (A) havlıncan, galanga. 125-a/12, 167-a/1, 206-a/8, 220-b/14, 258-a/11, 296-a/4

ḳ.yaġı (A-T) galanga yağı. 269-a/17

ḳış + (T) kış mevsimi. 10-a/11, 13-b/14, 29-b/5, 29-b/8, 42-a/3, 42-a/16, 42-b/1, 43-b/6, 43-b/7, 43-b/8, 43-b/13, 53-b/4, 73-a/14, 74-b/9, 127-b/14, 300-a/11

ḳ.+da 42-b/2

ḳ.+ıñ 42-a/4

ḳ.+ın 42-b/14

ḳıt + (T) az, yetmeyecek kadar. 22-b/11

ḳıvām + (A) kıvam, bir sıvının koyuluk derecesi.

ḳ.+-ı beden-i şerīf (A-A-A) şerefli, temiz bedenin yapısı, durumu. 4-b/8

ḳ.+a 107-a/13, 107-b/4, 107-b/13, 108-a/8, 108-a/14, 108-b/5, 108-b/12, 109-a/2, 109-b/3, 109-b/14, 110-a/12, 110-b/2, 114-a/10, 136-a/16, 148-b/17

ḳ.+a getür- (A-T) kıvam vermek.

ḳ.+a g.-eler 180-a/2

ḳ.+a g.-üb 150-a/6, 162-a/1, 177-a/6, 223-a/11, 255-a/5

ḳ.+ı 30-b/9

ḳ.+ına 112-a/12, 116-a/8

ḳ.+ını 33-a/7, 136-b/17

ḳ.+ını vir- (A-T) kıvama getirmek.

ḳ.+ını v.-eler 165-a/16

ḳıyās + (A) karşılaştırma, örnekseme.

ḳ.+la 43-b/12

ḳız- (T) ısınmak, hararet oluşmak, sıcak olmak.

ḳ.-a 19-b/3

ḳ.-ar 29-a/3, 261-a/15

ḳ.-ınca 92-a/13

ḳ.-mağla 261-a/15

ḳ.-masından 260-b/14

ḳ.-mış 40-b/6

ḳız + (T) kız, genç kız.

ḳ.+larda 294-b/15

ḳız oġlan + (T-T) bākire, erden.

ḳ.o.+a 28-a/13

ḳız oġlan ḳız + (T-T-T) bakire, erden. 252-a/5

ḳız südi + (T-T) 157-b/15, 163-b/10, 180-a/3

ḳ.s.+ni 164-a/11, 238-b/11

ḳ.s.+yle 160-a/17, 163-a/13

ḳızamıḳ (Bkz.ḳızamuḳ) + (T) kızamık; genellikle küçük yaşlarda görülen, bulaşıcı, ateşli, küçük kızıl lekeler döktüren hastalık. 9-b/7, 276-a/9

ḳ.çıḳar- (T-T) kızamığın belirtilerinden olan ufak kızıl lekeler çıkmak.

ḳ.ç.-anlarıñ 93-a/4

ḳızamuḳ/ġ (Bkz.ḳızamıḳ) + (T) kızamık hastalığı. 274-a/15

ḳ.+a 68-b/1

ḳızar- (T) kızarmak, pembeleşmek, yüzün rengi değişmek, kırmızı olmak.

ḳ.-a 19-b/17, 39-a/12

ḳ.-ır 22-a/5, 156-b/2, 160-a/3

ḳ.-ur 156-b/7

ḳızard- (T) kızartmak, pembeleştirmek, yüzünün rengini değiştirmek, kırmızı olmak.

ḳ.-ır 21-a/15

ḳ.-ur 22-a/7, 83-a/14

ḳızdır- (Bkz.ḳızdur-) (T) kızdırmak, ısıtmak.

ḳ.-ub 198-b/17, 208-a/12

ḳızdur- (Bkz.ḳızdır-) (T) kızdırmak, ısıtmak.

ḳ.-acaḳ 187-a/6

ḳ.-alar 254-a/12

ḳ.-maḳ 128-a/1

ḳ.-ub 74-b/8, 87-b/8, 128-a/2, 189-b/1, 202-a/17, 249-b/15, 281-a/10

ḳ.-ur 7-b/15, 8-b/9, 14-b/4, 20-a/2, 20-b/12, 20-b/16, 24-b/2, 25-b/9, 60-a/13, 65-b/5, 73-a/15, 74-a/11, 79-a/9, 83-a/2, 87-b/13, 87-b/7, 95-b/2, 102-a/10, 103-a/15, 112-b/12, 123-b/6, 125-a/10, 187-b/2, 187-b/17, 226-a/17, 240-b/3

ḳızdurıcı + (T) ısıtıcı. 254-a/11

ḳ.+dur 104-a/8

ḳızıl + (T) kızıl, kırmızı. 39-a/9, 57-a/9, 58-a/15, 104-b/12, 111-a/3, 127-a/16, 130-b/8, 160-b/12, 170-b/7, 178-a/15, 203-b/16, 233-a/2, 241-b/3, 262-a/9, 262-a/9

ḳ.+a 276-a/17

ḳ.+dur 77-b/13, 92-a/3

ḳızıl behmen (T-F) kırmızı kuduz otu, turba benzeyen ve "kavza kökü" de denilen bir ot ve bunun çeşitlerinden biri. 112-b/7, 113-b/15, 167-b/10, 191-a/15, 244-a/11

ḳ.b.şuyı (T-F-T) kırmızı kuduz otu suyu.

ḳ.ş.+yla 200-b/3

ḳızıl boya (T-T) kızıl boya, subiberi, Frenkbiberi. 90-a/10, 121-a/1, 121-b/5, 232-a/15

ḳ.b.köki (T-T-T) boya kökü, kızıl boya; bu kökten alınan parlak kırmızı boya, fes boyası. 251-a/8, 251-a/14

ḳızıl ciger + (T-F) karaciğer. 185-b/13

ḳ.c.+e 48-a/8

ḳ.c.+de 48-a/15

Ḳızıl Elma + (T-T) vaktiyle Roma şehrine verilen isim.

Ḳ.+'da 140-b/6

ḳızıl gül + (T-F) kırmızı gül, kırmızı Frenk gülü. 111-a/3, 200-b/13

ḳ.g.şerbeti (T-F-A) kırmızı gül şurubu. 204-a/12

ḳızıl ḳaranfül-i bostānī çiçegi + (T-A-F-T) yetiştirilmiş kırmızı karanfil çiçeği. 183-b/2

ḳızıl ḳızıl + (T) kırmızı kırmızı. 288-a/1, 298-b/1

ḳızıl mercān + (T-A) mercan; kırmızı mercan. 110-b/17, 203-a/4, 278-a/5

ḳızıl şandal + (T-A) kırmızı sandal; sandal ağacı türlerinden biri. 113-a/6, 116-b/15, 122-a/4, 124-a/9, 165-a/10, 189-a/2, 190-a/13, 193-a/3, 204-a/8, 233-b/1

ḳızıl şeker + (T-F) bir çeşit şeker. 196-b/16

ḳızıl üñük + (T-T) kızılbağırsak, kırmızıbağırsak, yemek borusu, yemek ve içmek yolu.

ḳ.ü.+dür 186-a/14

ḳ.ü.+iñ 185-b/11, 185-b/9

ḳ.ü.+iñ emrāżı (T-T-A) yemek borusunda oluşan hastalık.

ḳ.ü.+iñ e.+nıñ 185-b/1

ḳızıl üzüm + (T-T) kırmızı üzüm. 79-b/10, 172-b/17, 175-a/7, 177-a/3, 178-b/14, 191-a/2, 245-b/8, 268-a/14

ḳ.ü.ḫoş-ābı (T-T-F) kırmızı üzüm kompostosu. 12-b/17

ḳ.ü.+le 250-a/9, 274-a/12

ḳızıl yāḳūt + (T-A) kırmızı renkli yakut. 111-a/6, 113-b/10, 256-b/9

ḳ.y.+a 104-b/15

ḳızılcıḳ + (T) kızılcık. 14-a/17, 90-a/2, 197-b/14

ḳ.perverdesi (T-F) kızılcıkla yapılan bir çeşit tatlı. 195-a/2

ḳızıllıḳ/ġ + (T) kızıllık, kırmızılık. 259-a/7, 279-b/14

ḳ.+a 262-b/17, 284-a/11

ḳ.+dur 291-a/13

ḳ.+ı 156-b/17

ḳīfāl + (Y/A) şahdamar, baş damarı, kolda dirseğin iç tarafında olan kıvrımdaki damarların üstünda yer alır.

ḳ.+-i ḥavās(s) (Y/A-A) duyulara bağlı baş damarı.

ḳ.+-i ḥ.+larından 3-a/6

ḳ.+den 35-b/15, 36-a/14, 135-b/14, 146-a/13, 156-b/13, 164-a/5, 170-a/10, 170-b/13

ḳ.+dur 35-b/3

ḳ.+iñ 35-b/12

ḳīrāṭ + (A) orta büyüklükte 4-5 arpa ağırlığında olan ve kuyumcular arasında kullanılan miskalin yirmi dörtte biri kadar bir ağırlık ölçüsü ki, 0, 2-0, 3 gram kadardır. 11-b/15, 83-a/17, 273-a/8, 277-b/3, 286-b/4

ḳīrūṭī + (Y) merhem, yağ. 272-a/2

ḳ.+u'ṣ-ṣandaleyn (Y-A) iki sandal merhemi, sandalın iki çeşidi ile hazırlanmış merhem. 124-a/6

ḳo- (T) koymak, ad koymak, adlandırmak.

ḳ.-dılar 153-b/10

ḳo- (Bkz.ḳoy-) (T) koymak, bırakmak.

ḳ.-maġa 158-a/11

ḳ.-maġla 209-b/7, 220-a/9

ḳ.-maḳ 241-b/9, 248-b/12, 258-b/15, 264-b/15, 279-a/10

ḳ.-mayalar 49-b/13, 136-b/14, 203-b/6, 281-a/8, 298-b/5

ḳ.-mayub 244-b/14

ḳ.-maz 16-a/13, 65-a/16, 195-b/8, 225-b/16

ḳ.-mazlar 160-a/16

ḳ.-mışlardur 110-b/17

ḳ.-r 232-a/1

ḳ.-rlar 135-a/5, 202-b/11, 202-b/12, 206-b/5, 207-b/4, 216-b/16, 226-a/1

ḳ.-salar 58-a/2, 59-a/6, 60-a/17, 62-a/9, 66-a/15, 67-a/1, 67-a/3, 83-b/14, 95-a/15, 101-a/10, 105-a/12, 139-b/3

ḳoca + (T) yaşlı (hayvanlar için). 56-b/6, 61-a/6, 208-b/5, 210-b/8

ḳoca + (T) yaşlı, ihtiyar (insanlar için). 26-a/9, 81-b/16, 254-a/1

ḳ.ḳarı (T-T) yaşlı kadın.

ḳ.ḳ.+lara 28-a/12

ḳ.+lar 67-b/11

ḳ.+lara 265-a/2

ḳoca- (Bkz.ḳoça-) (T) yaşlanmak, ihtiyarlamak.

ḳ.-mek 29-b/15

ḳ.-r 300-a/13

ḳocald- (T) yaşlandırmak, ihtiyarlatmak.

ḳ.-ur 14-b/1, 18-a/9, 28-a/9, 29-b/16

ḳoça- (Bkz.ḳoca-) (T) yaşlanmak, ihtiyarlamak.

ḳ.-r 76-a/5

ḳoçu + (T) vaktiyle kullanılan süslü, kapalı araba.

ḳ.+nıñ 21-a/7, 21-a/9, 21-a/10

ḳ.+ya 21-a/5, 21-a/8

ḳoḳ- (T) koklatmak.

ḳ.-alar 70-b/14, 133-a/5, 133-b/8, 185-a/5, 185-a/6

ḳoḳ- (T) koklamak.

ḳ.-alar 29-b/5, 29-b/6, 41-a/2, 41-a/3, 277-a/16

ḳ.-mada 71-a/1

ḳ.-maġa 71-a/6

ḳ.-maġla 8-a/3, 85-a/6, 102-b/11, 102-b/14

ḳ.-maḳ 8-a/3, 8-a/4, 20-a/16, 20-b/1, 20-b/2, 41-a/5, 41-a/6, 47-a/15, 60-b/3, 71-a/8, 82-a/3, 102-b/8, 105-b/12, 133-b/3, 185-a/9, 299-a/5

ḳ.-maḳda 299-a/7

ḳ.-maḳdan 256-a/13

ḳ.-ması 51-a/15, 52-b/7, 83-a/12, 93-a/10, 105-b/8

ḳ.-mayalar 102-b/9

ḳ.-sa 70-b/16, 82-a/5, 99-a/13

ḳ.-salar 66-b/17, 70-b/13, 85-b/16

ḳoḳ- (T) kokmak.

ḳ.-ar 16-b/16, 78-b/13, 86-b/9, 91-a/8, 91-a/8, 249-b/13

ḳ.-maḳ 9-b/15, 272-b/15

ḳ.-maḳdur 237-b/11

ḳ.-ub 9-b/12, 9-b/13

ḳoḳar göl (T-T) kokan, kokar göl.

ḳ.g.+lerden 53-b/10

ḳoḳıyā + ( )

ḳ.ḥabbı (-A) 143-b/4, 147-a/10, 149-a/5, 157-a/7, 162-b/13, 214-a/7

ḳoḳla- (T) koklamak.

ḳ.-maḳ 46-a/5, 71-a/1, 105-b/11, 273-b/15

ḳ.-ması 45-b/1

ḳ.-sa 82-b/11

ḳ.-salar 85-b/17

ḳ.-yalar 141-b/11, 144-b/4

ḳoḳu + (T) koku, rayiha. 285-a/14

ḳ.+da 92-b/4

ḳ.+lar 7-b/11, 9-b/14, 20-a/16

ḳ.+lardan 142-a/3

ḳ.+ları 9-b/15, 256-a/14

ḳ.+nıñ 295-a/7

ḳ.+sı 59-b/5, 78-a/15, 78-b/10, 78-b/8, 78-b/9, 84-a/3, 106-b/8, 201-a/12, 214-a/15

ḳ.+sına 78-b/8

ḳ.+sını 56-b/7, 214-b/1

ḳoḳula- (T) koklamak.

ḳ.-maḳ 70-b/10, 277-b/12

ḳ.-yalar 10-b/17

ḳoḳulad- (T) koklatmak.

ḳ.-alar 252-a/10

ḳoḳulad- (T) koklatmak, sürerek kokmasını sağlamak.

ḳ.-alar 295-a/11

ḳoḳuld- (T) kokutmak, koku verdirmek, koku saçmak, kokmasını sağlamak.

ḳ.-alar 185-a/7, 185-a/8

ḳoḳulı (Bkz.ḳoḳulu) + (T) kokulu, kokusu olan. 252-a/10

ḳoḳulu (Bkz.ḳoḳulı) + (T) kokulu, kokusu olan. 137-b/2, 277-a/16

ḳ.+dur 86-a/6

ḳoḳut- (T) koklatmak.

ḳ.-maḳ 252-a/13

ḳol + (T) kol, insanın omuz başından parmakları ucuna kadar olan uzvu.

ḳ.+dan 177-b/8, 177-b/10, 241-b/6, 250-b/10

ḳ.+da 35-b/4

ḳ.+ıñ 35-b/13, 35-b/17, 36-a/4, 178-b/7

ḳ.+ına 156-a/5

ḳ.+larıñ 171-a/16

ḳ.+larına 147-b/6

ḳ.+larından 200-b/17

ḳ.+larından mı 163-a/15

ḳ.+larını 252-a/7

ḳolon + (Fr./A) beşinci bağırsak, kalın bağırsağın gödenden önceki bölümü. 195-b/14, 208-b/9, 212-b/14

ḳ.bağırsaġ/ḳ (Fr./A-T) beşinci bağırsak, kalın bağırsağın gödenden önceki bölümü.

ḳ.b.+ında 211-b/17

ḳ.+ıñ 195-b/16, 195-b/17

ḳoltuḳ + (T) omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.

ḳ.ḳoḳusı (T-T) koltuk kokusu.

ḳ.ḳ.+nı 100-a/9

ḳ.+larda 281-b/17

ḳonaḳ + (T) baştaki, saçtaki kepek. 296-a/9

Ḳonsṭanṭiniyye + ( ) İstanbul.

Ḳ.+'ye 55-a/8

ḳoñşı + (T) komşu.

ḳ.+lara 134-b/9

ḳop- (T) kopmak.

ḳ.-ar 21-a/8

ḳopar- (T) koparmak.

ḳ.-alar 252-a/9

ḳ.-ub 67-a/4, 99-b/9

ḳo̲rālī̲nā + ( ) solucan, kurt, parazit öldürücü bir cins ot. 213-a/17, 213-b/14, 214-a/2

ḳorḳ- (T) korkmak.

ḳ.-a 22-b/3

ḳ.-acaḳ 23-b/9

ḳ.-an 296-b/9

ḳ.-anıñ 22-a/16

ḳ.-ar 133-b/10, 133-b/12, 133-b/13, 133-b/15, 133-b/17, 213-a/12, 284-a/2

ḳ.-arlarsa 162-b/11

ḳ.-duġı 284-a/2

ḳ.-maġa 298-b/3

ḳ.-maḳ 22-a/15, 135-a/16

ḳ.-maḳdur 22-a/3

ḳ.-maya 23-b/10

ḳ.-mayacaḳ 133-b/10

ḳ.-mayub 209-a/11

ḳ.-sa 41-a/16

ḳorḳaḳ + (T) korkak, cesaretsiz, korkan. 181-b/17

ḳorḳıl- (Bkz.ḳorḳul-) (T) korkulmak.

ḳ.-ur 29-b/10

ḳorḳu + (T) korku. 171-a/6, 171-a/12

ḳorḳul- (Bkz.ḳorḳıl-) (T) korkulmak.

ḳ.-maz 32-a/12

ḳ.-ur 27-b/4, 131-b/16

ḳorḳulı (Bkz.ḳorḳulu) + (T) korkulu.

ḳ.düş (T-T) korkulu rüya. 97-a/16

ḳorḳulu (Bkz.ḳorḳulı) + (T) korkulu. 58-a/7, 130-b/5, 131-b/15

ḳoruḳ/ġ + (T) olgunlaşmamış üzüm. 26-b/17, 43-a/5, 90-a/6, 165-b/11, 188-b/15, 195-a/1, 262-b/10, 277-a/13, 277-a/14, 288-a/9

ḳ.ṣuyı (T-T) koruk suyu. 74-a/17

ḳ.ṣ.+nıñ 11-a/8

ḳ.ṣ.+yla 8-a/6, 11-a/5, 13-a/4, 95-b/8, 101-a/1, 121-b/13, 127-b/8, 189-a/8, 195-a/10, 198-b/14, 203-b/5, 264-a/2

ḳ.şarābı (T-A) koruk şerbeti. 9-a/3, 11-a/7, 35-a/2, 264-b/13

ḳ.şerbeti (T-A) koruk şerbeti, şurubu. 8-a/10, 34-b/12, 63-a/5

ḳ.+ı 11-a/5

ḳoruḳlı + (T) koruklu, koruk katılmış olan. 13-a/9, 165-b/15

ḳovala- (T) kovalamak.

ḳ.-yalar 210-b/9

ḳoy- (Bkz.ḳo-) + (T) koymak, bırakmak.

ḳ.-alar 18-b/4, 99-a/5, 112-a/8, 112-a/9, 125-b/11, 125-b/17, 128-a/14, 130-a/11, 130-a/13, 131-a/9, 133-a/9, 136-b/16, 137-b/17, 141-b/11, 150-b/4, 154-b/15, 155-b/9, 158-b/7, 158-b/12, 158-b/13, 160-a/9, 160-b/17, 161-a/16, 162-a/11, 164-a/10, 165-a/1, 165-b/1, 166-b/16, 167-b/13, 167-b/16, 179-b/7, 187-b/9, 187-b/10, 187-b/13, 187-b/14, 189-b/1, 189-b/2, 190-a/15, 190-b/7, 191-a/4, 191-b/5, 191-b/16, 196-b/14, 198-a/13, 204-a/3, 205-b/10, 207-a/13, 208-a/12, 208-a/13, 210-b/7, 211-a/7, 214-b/6, 216-b/9, 219-b/8, 220-a/12, 220-b/6, 220-b/6, 221-b/11, 221-b/14, 221-b/14, 224-a/8, 224-a/8, 224-a/12, 224-b/5, 224-b/9, 226-b/4, 226-b/5, 228-b/9, 228-b/15, 229-a/3, 231-b/16, 233-b/2, 236-a/6, 236-b/16, 236-b/17, 238-b/5, 239-b/3, 240-b/2, 241-a/11, 241-b/14, 242-a/12, 242-b/12, 242-b/13, 242-b/15, 242-b/16, 243-a/5, 243-a/6, 243-a/7, 243-b/15, 243-b/17, 245-a/6, 248-b/12, 249-a/17, 249-b/7, 259-a/16, 259-b/7, 259-b/15, 264-b/16, 266-b/7, 270-b/8, 279-a/15, 279-b/5, 279-b/17, 280-a/3, 280-b/5, 280-b/9, 280-b/12, 281-a/4, 281-a/8, 281-a/13, 281-a/15, 281-b/9,

282-a/4, 282-a/16, 282-a/17, 282-a/17, 282-b/9, 282-b/12, 283-a/3, 283-a/9, 283-a/9, 283-a/11, 283-b/12, 283-b/14, 285-b/9, 285-b/10, 291-b/16, 292-b/1, 292-b/2, 292-b/3, 292-b/4, 292-b/6, 292-b/14, 292-b/15, 293-a/3, 293-a/5, 293-a/7, 293-a/8, 293-a/11, 293-a/13, 293-b/14, 293-b/16, 293-b/17, 294-a/1, 294-a/2, 294-a/4, 294-a/7, 294-b/5, 294-b/5, 295-a/10, 297-a/17, 298-b/6

ḳ.-mamaḳ 259-a/7

ḳ.-sa 105-a/9

ḳ.-salar 68-a/11

ḳ.-ub 18-b/5, 58-a/6, 76-a/9, 79-b/2, 96-a/15, 104-a/9, 112-a/11, 112-a/13, 112-a/14, 126-a/1, 126-a/3, 128-a/2, 135-a/1, 137-b/1, 144-a/16, 154-a/16, 158-a/16, 159-b/13, 161-a/6, 161-b/4, 163-a/2, 163-a/9, 170-a/5, 172-b/7, 174-b/4, 183-a/14, 187-b/8, 189-b/1, 194-b/8, 202-b/2, 204-b/17, 205-a/5, 205-b/15, 205-b/15, 205-b/17, 206-b/4, 207-b/3, 211-a/8, 214-a/8, 218-b/2, 221-b/15, 225-b/17, 282-b/15, 293-a/5, 294-a/10, 294-b/7

ḳoyu + (T) koyu renk. 262-a/9

ḳ.yeşil (T-T) koyu yeşil.

ḳ.y.+dür 78-b/12

ḳoyu + (T) yoğun, kalın, kıvam olarak katıya yakın.

ḳ.cüllāb (T-F) yoğun gül suyu.

ḳ.c.+la 212-b/6

ḳoyul- (T) kalınlaşmak, yoğunlaşmak.

ḳ.-ınca 66-a/2

ḳ.-ub 117-b/8

ḳ.-ur 233-a/2

ḳoyuld- (T) kalınlaştırmak, yoğunlaştırmak.

ḳ.-maḳ 154-a/10

ḳ.-ub 218-a/4

ḳ.-ur 100-b/17, 154-a/15

ḳoyun + (T) koyun.

ḳ.eti (T-T) koyun eti. 12-b/11, 159-b/5

ḳ.e.+yle 13-a/13, 13-b/2

ḳ.gerdānı (T-F) koyun gerdanı.

ḳ.g.+yla 13-b/4

ḳ.ödi (T-T) koyun ödü.

ḳ.ö.+ni 26-b/5

ḳ.südi (T-T) koyun sütü.

ḳ.s.+dür 73-b/7

ḳ.+ıñ 173-b/1

ḳoyun otı + (T-T) ġāfiş otu, kasık otu; kızılyaprak. 84-b/16, 120-b/1, 241-a/7

ḳoz + (A) ceviz.

ḳ.yaġı (A-T) ceviz yağı.

ḳ.y.+yla 258-b/1

ḳūbā + (A) temregü, tuzlu balgam hastalığı. 289-b/16

ḳudret ḥelvāsı + (A-A) mannayran ağacı, el-haci, şīr-ḫışt bundan elde edilen tıbbī bir zamk, bir çeşit terāngübin, Basra balı. 90-b/7, 116-a/6, 117-a/11, 120-b/4, 157-a/2, 177-b/17, 179-b/8, 182-b/14, 186-b/14, 188-a/17, 207-a/13, 208-b/1, 224-a/3, 253-a/4, 257-b/14, 268-b/4, 270-b/8, 271-b/4, 279-a/4, 293-b/7, 297-a/7

ḳ.ḥ.+ndan 179-b/2, 210-a/15

ḳ.ḥ.+nı 154-a/7, 211-a/9, 240-a/12, 275-a/2

ḳ.ḥ.+nıñ 196-b/11

ḳ.ḥ.+yla 8-a/14, 213-b/10

ḳudret-i kāmile + (A-A) eksiksizliğin, olgunluğun kudreti, gücü. 1-b/7

ḳudur- (T) kudurmak, kuduz hastalığına yakalanmak, kuduz olmak.

ḳ.-an 298-a/14

ḳ.-mak 298-a/3

ḳ.-mış 137-b/5

ḳ.-ur 298-a/7, 298-a/9

ḳuduz + (T) kuduz, kuduz hastalığı. 44-b/3, 298-a/13

ḳ.kelb ışır- (T-A-T) kuduz köpek ısırmak.

ḳ.k.ı.-dığı 101-b/17

ḳ.k.ı.-dığına 47-b/4, 81-a/12

ḳ.k.ı.-duġına 298-a/3

ḳ.k.ı.-duḳdan 298-a/14

ḳ.kelp ṭala- (T-A-T) kuduz köpek ısırmak.

ḳ.k.ṭ.-dığı 68-a/10

ḳ.k.ṭ.-duġına 73-a/13

ḳ.k.ṭ.-yana 65-a/1

ḳ.+mıdur 298-a/10

ḳ.+dur 298-a/13

ḳulaḳ/ġ + (T) kulak, duyma organı. 27-b/13, 75-b/10, 75-b/10, 103-a/3, 163-b/4, 163-b/8, 163-b/17, 281-b/17

ḳ.ağrısı (T-T) kulak ağrısı. 153-a/3, 163-b/4, 163-b/8, 163-b/12, 164-a/2

ḳ.a.+na 81-b/4, 91-a/3

ḳ.a.+nı 299-a/8

ḳ.çıñla- (T-T) kulak çınlamak.

ḳ.ç.-masına 84-b/2

(ḳ).öt- (T-T) kulak çınlamak.

(ḳ).ö.-mesine 84-b/2

ḳ.ṣağırlığı (T-T) kulak sağırlığı, sağırlık, duymazlık.

ḳ.ṣ.+na 84-b/2

ḳ.+a 51-a/10, 75-b/15, 91-a/16, 97-b/7, 153-a/3, 164-a/10, 164-a/11, 164-a/13

ḳ(ḳ).+a 299-a/8, 299-a/9, 299-a/11

ḳ.+dan 65-a/3, 290-a/16

ḳ.+ı 91-a/17, 163-b/15

ḳ.+ıñ 20-a/15, 91-a/17

ḳ.+ına 163-b/6, 163-b/10, 163-b/15

ḳ.+ınıñ 163-b/13

ḳ.+lara 38-b/3

ḳ.+ları 38-b/4, 129-a/16

ḳulapa + (T) mārziyūn, ak sakız dikeni, defneye benzer bir bitki. 101-a/14, 225-b/4

ḳul + (T) kul, Allah'a göre insan.

ḳ.+larınıñ 276-a/3

ḳulūb-ı ḳāsiye + (A-A) duygusuz, hissiz kalpler.

ḳ.+-ı ḳ.+lerin 3-a/8

ḳūlunc + (A) şiddetli bağırsak ağrısı. 17-a/7, 26-a/2, 151-b/3, 208-b/7, 208-b/10, 209-a/12, 209-b/17, 210-a/14, 210-b/4, 210-b/16, 211-b/11, 211-b/17, 212-b/9, 213-a/3

ḳ.+-ı balġamī (A-Y/A) balgama bağlı bağırsak ağrısı. 90-b/6

ḳ.+-ı b.+yi 90-b/6

ḳ.+-ı eylāvūs (A-)

ḳ.+-ı e.+a 56-b/12

ḳ.+-ı rīḥe (A-A) bir tür bağırsak sancısı.

ḳ.+-ı r.+ye 46-a/17

(ḳ.+-ı) rīḥī (A-A) yele bağlı bağırsak sancısı. 90-b/6

(ḳ.+-ı) r.+yi 90-b/6

ḳ.+-ı teflī (A-) bağırsak sancısının kabızlıktan dolayı meydana gelen çeşidi. 210-b/5

ḳ.marażı (A-A) bağırsak hastalığı. 209-a/5

ḳ.+a 45-b/3, 63-a/13, 67-a/6, 116-a/16, 208-a/11, 209-a/14

ḳ.+da 211-a/12

ḳ.+dan 39-a/1, 212-a/6, 300-a/11

ḳ.+ı 56-b/5, 77-a/1, 98-a/12

ḳ.+ıñ 208-b/17, 211-b/3

ḳ.+ları 212-b/2

ḳum + (T) vücutta oluşan kum. 237-a/12

ḳ.+ları 95-a/3

ḳum + (T) kum. 18-a/13

ḳunduz + (T) kunduz; su kenarlarında yaşayan, postu kıymetli bir hayvan.

ḳ.dişi (T-T) kunduzun dişi.

ḳ.d.+ni 173-b/15

ḳunduz ḫāyası + (T-F) cünd-i bīdester, kunduz taşağı denilen bitki. 90-a/17, 119-a/13, 132-a/12, 151-b/10, 185-a/8, 252-a/12, 253-b/11, 269-a/7

ḳ.ḫ.+dur 48-b/15

ḳ.ḫ.+nı 133-b/6, 133-b/7, 133-b/8

ḳ.ḫ.+yla 189-a/16, 269-a/17

Ḳur'ān + (A) İslām dininin kutsal kitabı. 46-a/11

Ḳ.+-ı 'Aẓīm (A-A) büyük, yüce Kur'anıkerim.

Ḳ.+-ı 'A.+'dür 54-b/5

ḳurbaġa + (T) kurbağa. 39-a/8

ḳ.+ları 227-a/7

ḳurd (Bkz.ḳurt) + (T) kurt, solucan, parazit, kurtçuk. 181-b/6, 184-a/17, 184-b/10

ḳ.+dur 184-b/10

ḳ.+ı 75-b/10

ḳ.+ıñ 184-b/11

ḳ.+lar 212-b/11

ḳ.+lardan 213-a/3

ḳ.+ları 61-b/9, 71-a/13, 213-a/14, 213-b/4, 213-b/7, 213-b/9, 213-b/13, 213-b/13, 213-b/17, 214-a/11, 214-b/6, 215-b/2

ḳ.+larıñ 214-b/4

ḳurd + (T) kurt, köpekgillerden yırtıcı bir hayvan.

ḳ.cigeri (T-F) kurt ciğeri. 255-a/14

ḳ.c.+ni 299-b/11

ḳ.dişi (T-T) kurt dişi. 144-b/15

ḳ.tersi (T-T) kurt pisliği.

ḳ.t.+nden 211-b/4

ḳ.+ıñ 173-b/10, 211-b/6

ḳ.+lar 276-a/7

ḳurd eşeni (Bkz.ḳurdaşanı) + (T) kurdeşen, vücutta kırmızı, iri kabarcıklar şeklinde oluşan kaşıntılı bir hastalık. 82-a/17, 287-b/16, 287-b/17

ḳurdaşanı (Bkz.ḳurd eşeni) + (T) kurdeşen, vücutta kırmızı, iri kabarcıklar şeklinde oluşan kaşıntılı bir hastalık. 250-b/7

ḳurdcığaz + (T) kurtçuk, bağırsak paraziti.

ḳ.+lar 215-a/9

ḳurı (Bkz.ḳuru) + (T) kuru. 294-b/7

ḳ.peynir (T-F) kuru peynir, tuzda bekletilmiş peynir. 54-b/9

ḳurıd- (T) kurutmak.

ḳ.-ur 18-a/7

ḳurṣ + (A) yuvarlak ve yassı şekilde yapılmış hap. 167-b/9, 192-b/11, 222-a/13, 247-a/17

ḳ.+-ı diyārūzūn (A-) güzel kokulu macunlarla yapılan hap. 122-a/1

ḳ.+-ı efsentīn (Bkz.ḳ.+ü'l-efsentīn) (A-F) pelin, yavşan otundan yapılmış hap. 225-b/11

ḳ.+-ı ġāfiṣ (Bkz.ḳ.+ü'l-ġāfiṣ) (A-A) koyun otu, kasık otu, eğir otu, kuzu pıtrağı adlarıyla bilinen bitkinin hapı. 225-b/11

ḳ.+-ı ġāliye (A-F) misk ve amberden yapılmış macun kursu. 117-a/13, 121-a/8, 121-a/11, 169-a/11, 246-b/2

ḳ.+-ı īrsā (A-) dalak hastalıklarına iyi gelen bir çeşit hap. 228-a/12

ḳ.+-ı kebere (Bkz.ḳ.+ü'l-keber) (A-A) kebere habı. 228-a/11

ḳ.+-ı kehrübā (Bkz.ḳ.+ü'l-kehrübā) (A-F) kehrüba habı, kehrüba; süs eşyası yapımında kullanılan, açık sarıdan kızıla kadar türlü renklerde, yarı saydam, kolay kırılır ve bir yere hızlıca sürtüldüğünde hafif cisimleri kendine çeken, fosilleşmiş reçine, samankapan. 121-a/13

ḳ.+-ı mürr (A-A) lavanta yapımında da kullanılan bir çeşit sarı sakız kursu, eczası. 251-b/1

ḳ.+-ı mürr-ṣāfī (A-A) lavanta yapımında da kullanılan bir çeşit sarı sakız kursu, eczası. 121-b/3

ḳ.+-ı mürrī (A-A) lavanta yapımında da kullanılan bir çeşit sarı sakız kursu, eczası.

ḳ.+-ı m.+yle 251-b/3

ḳ.+-ı señ (A-) it pençesi bitkisi, felç, yürek oynaması, yüz-göz eğilmesi gibi hastalıklar için kullanılan bir çeşit ecza. 112-b/6

ḳ.+-ı ṭabāşīr (A-F) tebeşir, Hint kamışı, hazeran habı. 121-b/7

ḳ.+-ı verd (Bkz.ḳ.+ü'l-verd) (A-A) gül kursu. 118-a/15

ḳ.+u'ṣ-ṣandal (A-A) sandal kursu. 121-b/14

ḳ.+ü'l-efsentīn (Bkz.ḳ.+-ı efsentīn) (A-F) pelin otu habı. 120-b/7

ḳ.+ü'l-ġāfiṣ (Bkz.ḳ.+-ı ġāfiṣ) (A-A) koyun otu kursu. 120-b/1, 232-a/11

ḳ.+ü'l-keber (Bkz.ḳ.+-ı kebere) (A-A) kebere habı. 121-a/2

ḳ.+ü'l-k.+den 232-a/11

ḳ.+ü'l-kehrübā (Bkz.ḳ.+-ı kehrübā) (A-F) kehrüba kursu. 253-a/9

ḳ.+ü'l-verd (Bkz.ḳ.+-ı verd) (A-A) gül kursu. 113-a/8, 113-b/16, 122-a/5

ḳ.+ü'l-v.+ile 190-b/5

ḳ.+ü'r-rāvend (A-F) karabuğdaygillerden bir çeşit nebat kursu. 120-b/13, 223-a/2

ḳ.+dan 247-b/8

ḳ.+lar 120-b/1, 120-b/7, 120-b/12, 121-a/2, 121-a/8, 121-a/13, 121-b/3, 121-b/7, 121-b/13, 122-a/1, 122-a/9, 167-b/12, 192-b/16, 222-a/15, 247-b/7

ḳ.+ları 236-b/2

ḳurşun + (T) kurşun. 49-b/10, 124-a/15, 124-b/11, 243-a/8, 281-b/10

ḳ.merhemi (T-A) kurşun merhemi. 124-b/9

ḳ.+dan 293-a/2

ḳurt (Bkz.ḳurd) + (T) kurtçuk, solucan, parazit.

ḳ.+lar 255-b/9

ḳurtar- (T) kurtarmak.

ḳ.-ur 71-b/12, 84-a/7, 87-a/12

ḳurtul- (T) kurtulmak, iyileşmek.

ḳ.-a 58-a/7, 82-a/5

ḳ.-dı 216-a/11

ḳ.-dılar 11-b/3, 59-a/1

ḳ.-maḳ 179-a/13

ḳ.-maz 145-b/1

ḳ.-mışlar 258-a/10

ḳurṭum + (A) aspur, yalancı safran, papağan yemi.

ḳ.maʿcūnı (A-A) yalancı safran çekirdeğinden yapılmış macun.

ḳ.m.+yla 287-b/3

ḳuru- (T) kurumak, kurutulmak.

ḳ.-duḳdan 78-b/13

ḳ.-mış 140-a/7, 141-a/13, 192-b/12, 211-b/9, 214-a/1, 225-a/12, 225-a/14, 241-a/3, 241-a/7, 254-a/17, 254-b/1

ḳ.-r 208-b/14, 223-b/11

ḳuru + (T) mizaç kuruluğu. 79-a/13, 217-b/3, 221-b/1, 290-a/13, 290-a/16, 290-b/3

ḳuru (Bkz.ḳurı) + (T) kuru, kurumuş, kurutulmuş. 86-b/17, 151-a/4, 169-b/10, 182-a/2, 184-b/14

ḳ.etmek (T-T) kuru ekmek. 17-b/14

ḳ.e.+le 79-b/10

ḳ.fındıḳ (T-Y/F) kuru fındık. 209-a/5

ḳ.ġıdā (T-A) kuru gıda, yiyecek.

ḳ.ġ.+lar 277-a/13

ḳ.gül (T-F) kurumuş veya kurutulmuş gül. 107-b/10, 108-a/3, 108-a/12, 110-a/9, 113-b/1

ḳ.g.+i 93-a/3

ḳ.naʿnāʿ (T-A) kurutulmuş nane. 108-a/12, 108-a/15, 114-b/1, 195-a/5

ḳ.pelīn (T-Y/T) kurutulmuş pelin, artemisia. 117-b/4

ḳ.üzüm (T-T) kurutulmuş üzüm. 46-b/4, 46-b/13, 64-a/2, 109-a/1, 109-b/2, 109-b/12, 115-a/8, 123-a/9, 176-b/5, 179-b/17, 285-b/10, 285-b/15

ḳ.ü.+le 280-b/13

ḳ.+dur 17-a/2, 71-b/13, 78-a/4, 113-a/17, 114-b/5, 128-b/5, 159-b/6, 275-b/1, 288-b/4, 290-a/1

ḳ.+sı 89-b/16, 96-b/2, 103-a/11

ḳ.+sına 46-a/13

ḳ.+sından 88-b/14

ḳ.+sını 47-a/5, 88-a/7, 165-b/8, 218-b/17

ḳ.+sınıñ 82-a/15, 90-a/1

ḳuru gicik + (T-T) kaşıntı, uyuz hastalığının türlerinden. 9-a/13

ḳuru ḫastalıḳ (Bkz.ḳuru ḫastelik/g) + (T-F/T) ḥummā-yı dıḳḳ hastalığı, bir tür humma, sıtma. 270-b/14

ḳuru ḫastelik/g (Bkz.ḳuru ḫastalıḳ) + (T-F/T) bir tür sıtma. 260-b/5, 274-a/5

ḳ.ḫ.+e 274-a/4

ḳuru öksürük/g + (T-T) öksürük, bir çeşit öksürük. 228-a/1, 264-a/17

ḳ.ö.+e 52-b/8, 110-a/13, 122-b/11

ḳ.ö.+i 48-a/11, 179-a/7

ḳ.ö.+i ol- (T-T-T) öksürmek.

ḳ.ö.+i o.-maḳ 274-b/4

ḳ.ö.+iñ 174-b/17

ḳ.ö.+le 223-b/8

ḳuru şīşe çek- (Bkz.ḳuru şīşe ur-) (T-F-T) ağrı dindirmek amacıyla içinde alev yakılarak havası seyreltilen özel bir şişeyi sırta uygulamak, vantuz çekmek.

ḳ.ş.ç.-eler 251-a/12, 253-a/1

ḳ.ş.ç.-erler 39-a/3

ḳ.ş.ç.-mek 38-b/16, 39-a/4, 189-b/14

ḳuru şīşe ur- (Bkz.ḳuru şīşe çek-) (T-F-T) ağrı dindirmek amacıyla içinde alev yakılarak havası seyreltilen özel bir şişeyi sırta uygulamak, vantuz çekmek.

ḳ.ş.u.-alar 218-a/3

ḳurud- (Bkz.ḳurut-) (T) kurutmak.

ḳ.-alar 101-b/1, 117-b/8, 150-a/9, 245-b/14

ḳ.-ırlar 246-a/11

ḳ.-ub 25-b/7, 50-b/14, 58-a/2, 60-a/17, 67-b/15, 77-b/4, 80-a/7, 106-a/3, 173-b/11, 175-b/9, 211-b/6, 230-a/6, 243-a/13, 243-a/15, 299-b/1, 299-b/11, 299-b/13, 300-a/1, 300-a/2, 300-a/3

ḳ.-ur 9-a/11, 14-b/2, 45-a/2, 45-a/15, 47-b/7, 55-b/11, 62-a/1, 81-b/7, 94-a/8

ḳurudıcı + (T) kurutucu, kurutma özelliği olan. 226-a/9, 282-a/15, 283-a/3

ḳ.−dur 55-a/17, 57-b/15, 86-a/15

ḳurūḥ + (A) yaralar, çıbanlar.

ḳ.−ü'l-küllī (A-A) böbrekte irinli yaralar olmak hastalığı. 236-a/7

ḳ.−ü'r-raḥm (A-A) rahim yaraları. 249-b/8

ḳ.−da 249-a/4

ḳurulıġ/ḳ (Bkz.ḳuruluḳ) + (T) kuruluk.

ḳ.−ı 83-b/13

ḳuruluḳ (Bkz.ḳurulıġ) + (T) kuruluk. 68-a/2

ḳurut- (Bkz.ḳurud-) (T) kurutmak.

ḳ.-salar 230-b/10

ḳuş- (T) kusmak, istifra etmek.

ḳ.-alar 186-b/10, 227-b/5

ḳ.-ar 194-a/12, 209-a/4, 233-a/1

ḳ.-mağa 43-a/10

ḳ.-mağı 45-a/16, 46-b/17, 47-a/14, 50-b/4, 60-b/13, 62-b/9, 67-b/4, 68-b/9, 70-a/5, 77-b/9, 79-a/9, 87-b/14, 92-b/12, 95-a/7, 97-a/2, 100-a/5, 101-b/15, 108-a/10, 189-b/16, 192-b/11, 193-a/1, 227-b/4

ḳ.-mağla 42-b/13, 43-b/9, 84-a/6, 84-a/14, 88-b/15, 194-a/14, 217-a/2, 261-a/11

ḳ.-maḳ 35-a/6, 42-b/12, 43-a/10, 43-a/17, 61-b/5, 88-b/11, 192-b/7, 212-a/2, 248-a/5, 250-b/3, 274-b/5, 276-a/13

ḳ.-maḳdan 87-a/3

ḳ.-salar 72-b/3, 87-a/3

ḳ.-ub 16-b/11

ḳuşdır- (Bkz.ḳuşdur-) (T) kusturmak.

ḳ.-ub 186-b/12

ḳuşdur- (ḳuşdır-) (T) kusturmak.

ḳ.-a 188-a/16

ḳ.-alar 48-b/17, 49-b/12, 169-b/5, 192-a/7, 192-a/9, 263-a/5, 265-b/14, 297-a/3, 297-b/16

ḳ.-mağı 248-a/12

ḳ.-maḳ 132-b/7, 235-b/13

ḳ.-maḳdur 242-a/6

ḳ.-ur 33-a/17, 66-b/16, 81-a/8, 83-a/13, 83-b/1, 132-b/9, 144-a/3

ḳuṣūr + (A) eksiklik. 140-b/4

ḳ.+ı 196-b/3

ḳuş + (T) kuş.

ḳ.et(i) (T-T) kuş eti.

ḳ.e.+leri 14-a/10

ḳ.+lar kebābı (T-A) çeşitli kuş etlerinden yapılan kebap. 163-a/17

ḳ.+larıñ 74-a/7

ḳuş ḳonmaz +(T-T) kuşkonmaz bitkisi, helyun. 228-a/13

ḳ.ḳ.+ı 246-a/4

ḳuşan- (T) kuşanmak, giyinmek, hazırlanmak.

ḳ.-ur 134-a/11

ḳuṭūr + (A) damla, göz damlası.

ḳ.+ı 158-a/3, 158-a/11

ḳuvā + (A) kuvvetler, güçler, tākātler.

ḳ.+-yı nefsāniyye (A-A) canlılıkla, nefsle ilgili kuvvet.

ḳ.+-yı n.+yi 24-a/13

ḳ.+-yı ṭabī'iyye (A-A) doğal, olağan güç.

ḳ.+-yı ṭ.+yi 24-a/12

ḳ.+lara 30-a/10

ḳ.+ya 22-a/5, 61-a/2

ḳ.+yı 30-a/1, 270-a/10

ḳuvve + (A) kuvvet, güç.

ḳ.+-i cimā' (A-A) cinsel güç.

ḳ.+-i c.+ıñ 245-a/13

ḳ.+-i dāfi'a (A-A) defedici güç, itici-savuşturucu kuvvet.

ḳ.+-i d.+nıñ 197-a/5, 198-a/6, 212-a/1, 239-a/3, 239-a/5

ḳ.+-i ishāliyye (A-A) ishal edici kuvvet.

ḳ.+-i i.+siyle 202-a/1

ḳ.+-i ḳābıża (A-A) kabzedici kuvvet, peklik verici, tutucu güç. 98-a/9

ḳ.+-i ḳ.+sı 198-b/8

ḳ.+-i ḳ.+sıyla 202-a/2

ḳ.+-i māsike (A-A) yiyecekleri midede tutma gücü, kuvveti.

ḳ.+-i m.+niñ 197-b/4, 197-b/7, 197-b/12

ḳ.+-i m.+si 197-a/3

ḳ.+-i m.+ye 247-a/4

ḳ.+-i muḥarrike (A-A) hareket ettirici kuvvet.

ḳ.+-i m.+yi 251-b/15

ḳ.+-i müshile (A-A) ishal edici, bağırsakları temizleyici güç. 98-a/8

ḳ.+-i vāhime (A-A) zihinde olan şeyleri tertip ve sarf etme kuvveti.

ḳ.+-i v.+niñ 245-b/2

ḳuvvet + (A) güç, kudret, tākāt; sıhhat, sağlamlık. 11-a/13, 23-a/12, 24-b/3, 25-a/3, 25-a/7, 25-b/6, 26-a/14, 29-b/14, 30-a/10, 30-a/11, 32-a/7, 32-b/12, 33-b/7, 33-b/16, 33-b/17, 39-b/11, 41-a/11, 44-b/17, 45-a/16, 45-b/2, 45-

b/10, 46-a/1, 46-a/4, 46-a/14, 46-b/15, 47-a/11, 47-a/15, 47-a/8, 47-b/6, 47-b/8, 47-b/9, 48-a/15, 49-a/13, 49-a/15, 49-a/15, 49-b/5, 49-b/15, 50-a/4, 50-a/11, 50-b/2, 50-b/10, 51-a/4, 51-b/16, 51-b/5, 52-b/14, 53-a/16, 54-a/17, 55-b/8, 56-a/11, 56-b/11, 56-b/15, 57-a/1, 57-a/10, 57-a/11, 57-a/6, 57-a/7, 57-a/9, 57-b/13, 57-b/16, 58-a/6, 59-b/8, 60-b/17, 60-b/3, 60-b/9, 61-a/2, 61-a/5, 61-b/1, 61-b/2, 62-b/11, 62-b/12, 62-b/16, 62-b/5, 62-b/7, 63-b/11, 64-a/5, 64-b/10, 66-a/8, 67-a/8, 67-a/9, 67-b/4, 68-b/16, 68-b/9, 69-a/7, 69-b/1, 69-b/10, 70-a/13, 70-a/14, 70-a/4, 70-a/7, 70-a/7, 73-b/9, 74-a/12, 74-a/7, 76-a/6, 77-a/11, 77-b/7, 77-b/7, 78-a/5, 79-a/4, 79-a/8, 80-a/9, 81-a/9, 81-b/17, 81-b/17, 82-a/12, 82-a/8, 82-a/9, 83-a/5, 83-b/14, 83-b/15, 83-b/5, 84-b/10, 85-a/14, 85-a/2, 85-a/8, 85-a/9, 85-b/10, 85-b/10, 85-b/11, 85-b/16, 85-b/4, 86-a/16, 87-a/15, 87-a/16, 87-b/10, 87-b/14, 87-b/16, 87-b/6, 87-b/8, 87-b/8, 89-b/14, 90-a/10, 90-a/16, 90-a/5, 91-a/11, 92-b/13, 92-b/17, 93-a/1, 93-a/11, 93-b/13, 93-b/15, 94-a/14, 95-a/1, 95-a/12, 95-a/6, 95-b/11, 95-b/2, 95-b/4, 95-b/6, 96-b/12, 96-b/13, 96-b/6, 97-b/3, 97-b/11, 99-a/6, 99-a/15, 99-a/16, 99-a/17, 99-b/2, 100-a/3, 100-a/9, 100-b/3, 101-b/13, 102-b/10, 103-a/7, 103-a/9, 103-a/15, 103-b/8, 103-b/11, 103-b/14, 104-a/1, 104-a/6, 104-b/16, 107-b/15, 108-a/9, 110-a/6, 110-b/7, 110-b/8, 111-b/1, 111-b/3, 111-b/6, 111-b/8, 111-b/10, 112-a/17, 112-b/11, 112-b/12, 113-a/3, 113-a/16, 113-b/6, 114-a/5, 114-a/5, 114-a/12, 117-a/16, 117-a/17, 117-b/1, 117-b/16, 118-b/5, 119-b/13, 120-a/13, 120-b/9, 121-a/9, 121-a/10, 122-a/10, 122-b/2, 125-a/11, 128-a/5, 129-b/13, 140-a/3, 140-b/14, 154-b/13, 154-b/15, 154-b/15, 155-a/17, 155-b/9, 155-b/10, 155-b/14, 162-a/6, 168-a/7, 168-a/10, 169-a/8, 174-a/5, 174-a/7, 183-a/2, 183-b/16, 184-a/2, 185-a/2, 187-b/2, 187-b/17, 188-a/8, 188-b/2, 189-a/1, 194-a/2, 194-a/11, 194-b/3, 194-b/16, 195-a/8, 198-b/7, 199-a/5, 199-a/9, 199-b/10, 200-a/5, 202-a/2, 203-a/9, 206-a/7, 225-b/10, 225-b/14, 226-a/17, 235-b/14, 239-a/8, 239-a/10, 239-a/13, 240-b/3, 240-b/14, 245-b/9, 247-a/11, 254-b/17, 264-b/4, 266-b/4, 266-b/7, 266-b/7, 266-b/7, 268-b/7, 276-b/15, 277-a/2, 277-a/3, 289-b/1, 294-b/4, 299-a/12, 299-a/13, 299-a/14, 299-a/15, 299-b/3, 299-b/4, 299-b/5, 299-b/7, 299-b/8, 299-b/10, 299-b/11, 300-a/6

ḳ.+-i cimāʿ (A-A) cinsel güç.

ḳ.+-i c.+ı 47-b/10

ḳ.+-i ḫurūc (A-A) dışarı çıkma kuvveti.

ḳ.+-i ḫ.+ını 33-a/7

ḳ.+-i ḥayvāniyye (A-A) canlılık gücü.

ḳ.+-i ḫ.+niñ 30-b/10

ḳ.+-i ḥāfıẓa (A-A) hafıza gücü, unutmama kuvveti.

ḳ.+-i ḫ.+sı 20-a/8

ḳ.+-i lāmise (A-A) dokunma duyusu kuvveti. 20-b/6

ḳ.+-i muṣavvere (A-A) şekillenme, biçim alma kuvveti.

ḳ.+-i m.+niñ 255-a/15

ḳ.+-i müfekkire (A-A) düşünce gücü.

ḳ.+-i m.+si 20-a/10

ḳ.+de 287-a/13

ḳ.+e 15-a/9, 31-a/15, 31-b/1, 40-a/8, 40-a/9

ḳ.+i 16-b/7, 17-a/1, 28-a/5, 66-a/1, 75-a/13, 78-b/10, 106-b/10, 106-b/12, 131-b/16, 136-a/14, 193-a/12, 200-a/3, 201-b/13, 201-b/15, 217-b/4, 221-b/3, 252-b/17, 266-a/1, 266-b/11, 278-a/14, 298-a/15

ḳ.+i yerinde (A-T) sağlıklı. 179-a/15

ḳ.+inden 25-a/13

ḳ.+ine 33-b/15, 42-a/15, 205-a/14, 212-a/10, 288-b/7

ḳ.+ini 46-b/10, 70-a/9, 106-b/11, 106-b/13, 278-a/13

ḳ.+iniñ 223-b/15, 239-b/14

ḳ.+le 21-a/16, 34-b/4

ḳ.+leri 7-b/16

ḳ.+lerin 65-b/9, 74-b/12

ḳuvvetiyye + (A) kuvvetle ilgili, güce ait. 9-a/8

ḳuvvetlü + (A/T) kuvvetli, güçlü; etkili, keskin. 43-a/11, 144-a/2, 239-a/10, 252-b/16, 266-a/6

ḳuyruġ/ḳ + (T) kuyruk.

ḳ.yaġı (T-T) kuyruk yağı.

ḳ.y.+yla 291-a/4

ḳ.+ını 298-a/5

ḳuyruḳlu yılduz + (T-T) kuyruklu yıldız.

ḳ.y.görün- (T-T-T) kuyruklu yıldız görünmek.

ḳ.y.g.-mek 276-a/6

ḳuyu + (T) kuyu. 246-a/7

ḳuzı + (T) kuzu. 184-a/1, 220-b/13

ḳ.eti (T-T) kuzu eti. 12-b/11

ḳ.e.+yle 53-a/4

ḳuzı ḳulaġı (Bkz.ḳuzu ḳulaġı) + (T-T) kuzukulağı bitkisi.

ḳ.ḳ.şarābı (T-T-A) kuzukulağı şerbeti. 11-a/7

ḳ.ḳ.tuḫmı (T-T-F) kuzukulağı tohumu. 113-a/7, 121-b/10

ḳuzu ḳulaġı (Bkz.ḳuzı ḳulaġı) + (T-T) kuzukulağı, küçük kuzukulağı, yaprağı sebze gibi kullanılan bir cins bitki. 165-b/10, 182-a/11, 183-a/8, 273-a/9, 273-a/15, 279-a/6, 284-b/3

ḳ.ḳ.suyı (T-T-T) kuzukulağı bitkisinin suyu. 183-a/10

ḳ.ḳ.ş.+yla 110-b/9

ḳ.ḳ.şerbeti (T-T-A) kuzukulağı şerbeti. 218-a/4, 231-a/15, 274-a/10, 275-b/2, 279-b/16, 293-b/8

ḳ.ḳ.ş.+yle 273-b/8, 277-a/9

ḳ.ḳ.ʿuṣāresi (T-T-A) kuzukulağı öz suyu.

ḳ.ḳ.ʿu.+yle 203-a/2

ḳ.ḳ.tuḫmı (T-T-F) kuzukulağı tohumu. 111-a/5, 183-a/5, 277-b/17

ḳ.ḳ.yapraġı (T-T-T) kuzukulağı yaprağı. 221-b/8, 286-b/11

ḳ.ḳ.+yla 262-b/9

K

Ka'be ÷ (A) Ka'be, Müslümanların hacı olmak üzere muayyen zamanda gidip ziyaret ettikleri yer.

K.+'den 254-b/11

kābulī + (A) pirinç. 108-a/1, 139-b/11, 197-a/9, 256-b/8

k.ḳabı (A-T) pirinç kabuğu. 196-b/14

k.murabbāsı (A-T) pirincin terbiye edilmişi ile yapılmış bir çeşit tatlı. 129-b/6, 296-a/3

k.m.+na 161-b/9

k.m.+nı 129-b/7

k.+den 129-b/9

k.+yi 129-b/9

k.+yle 67-a/16

kābilī helīle + (A-F) bir tür helile bitkisi ve meyvesi (chebulic myrobalans). 119-b/1

k.h.+dür 103-b/3

k.(helīle) (A-F) 114-b/15, 115-b/13, 116-a/8, 118-a/6, 118-b/16

kāfī + (A) yeter, yeterli. 106-b/5, 136-a/4

k.+dür 136-b/1, 166-a/17, 283-b/12

kāffe-i 'ālem + (A-A) dünyanın hepsi, bütün dünya. 2-b/6

kāffe-i ṣaġīr ü kebīr + (A-A-A) büyük ve küçük olanın tümü. 2-b/12

kāfūr + (A) Hindistan taraflarında defne ağacına benzeyen küçük bir ağacın zamkı olup, pek beyaz, güzel, sert kokulu bir madde ve yağı. 8-a/3, 10-b/17, 20-b/1, 93-a/5, 111-a/9, 113-a/13, 122-a/5, 124-a/11, 124-b/4, 158-a/6, 159-b/16, 160-a/12, 161-a/15, 165-b/5, 167-a/16, 182-a/12, 190-a/17, 238-a/12, 239-a/17, 272-a/6, 273-b/14, 277-b/2, 277-b/9, 278-a/4, 279-a/1, 281-a/5, 293-a/16, 294-b/8, 296-b/4

k.merhemi (A-A) kāfūr merhemi. 219-b/5, 243-a/5

k.m.+yle 280-a/9

k.+dur 91-b/3

k.+ı 124-b/8, 165-b/3, 294-b/17, 295-a/3

k.+ile 277-a/16, 294-a/2

kāfūriyye (Bkz.kāfūriyye otı) + (A) kāfūr otu. 184-b/15, 251-a/14

kāfūriyye otı (Bkz.kāfūriyye) + (A-T) kāfūr otu. 248-b/9

k.ṣuyı (A-T) kāfūr otu suyu.

k.ṣ.+yla 249-b/5, 251-a/8

k.+den 213-b/2

kāh + (F) saman, saman çöpü.

k.+a 92-a/15

kākunc (Bkz.kākunec) + (F) kanbel otu, fener çiçeği, pelin otu, güveyfeneri.

k.yapraġı (F-T) kanbel otu yaprağı. 242-a/16

kākunec (Bkz. kākunc) + (F) kanbel otu, fener çiçeği, pelin otu, güveyfeneri. 237-a/3

k.ḳurṣı (F-A) pelin otu kursu, habı. 236-b/2

kām-bīn ü kām-rān + (F-F-F) arzusuna ulaşmış ve mutlu. 3-b/12

kāmil + (A) tam, eksiksiz, bütün, noksansız. 60-a/1

kān-el-ferāġ + (-) 300-a/15

kār + (F) iş, iş güç, uğraş.

k.+ı 180-a/7

k.+ıdur 180-a/7

kār + (F) tesir, etki. 62-b/3, 102-a/16, 102-b/3, 259-b/17, 296-b/13, 296-b/14, 300-a/8

kārdūsanṭū + ( ) şevketü'l-mübāreke otu ve tohumu. 192-b/1, 263-a/17, 266-a/16

kāsirü'l-ekāsiret + (A-A) Acem sultanlarını yok eden. 4-b/1

kārīz + (F) keriz, yer altı lağımı. 9-b/14

kāyir + ( )

k.+dür 61-b/16

kebāb + (A) doğrudan doğruya ateşte veya tencerede pişirilmiş et. 13-a/11, 17-b/14, 50-a/7, 53-b/4, 147-b/9, 163-b/1, 204-a/4, 204-b/1, 214-a/12

k.+ı 214-a/13, 246-a/2

k.+lar 43-b/4

k.+ları 222-b/7

kebābe + (A) baharattan karabiberi andırır tāne, kuyruklu biber, Hint biberi. 112-b/8, 117-b/2, 120-a/15, 139-b/11, 161-b/14, 187-b/3, 241-a/1, 245-b/15

keb(e)d + (A) karaciğer organı.

k.+-i ṣıfl (A-A) karaciğer rahatsızlığı.

k.+-i ṣ.+ıñ 33-b/4

k.+den 204-a/1

kebedī + (A) karaciğer ile ilgili, karaciğere ait.

k.+de 201-a/15

keber (Bkz.kebere) + (A) kebere bitkisi ve yemişi. 96-a/9

kebere (Bkz.keber) + (A/T) kebere bitkisi ve yemişi. 96-a/9, 229-a/6

k.köki (A/T-T) kebere kökü. 125-b/9, 166-b/13

k.k.+niñ ḳabuġı (A/T-T-T) kebere kökünün kabuğu. 121-a/3, 136-b/11, 229-b/1

k.türşīsi (A/T-A) kebere turşusu. 232-b/13

k.yaġı (A/T-T) kebere yağı. 228-a/11, 229-a/1, 230-a/1, 230-a/3

k.y.+yla 228-b/17

kebīr + (A) büyük (boyut olarak). 87-b/12

k.+dür 88-a/1

k.+inden 87-b/16

k.+ini 88-a/2

k.+iniñ 87-b/12

keçi + (T) keçi. 95-b/16, 272-a/12

k.boynuzı (T-T) keçinin boynuzu. 287-a/16

k.südi (T-T) keçi sütü. 73-b/7, 180-a/5

k.s.+ni 236-a/17

k.+niñ 202-b/9, 219-b/6, 297-b/2

k.+niñ tersi (T-T) keçi pisliği.

k.+niñ t.+ni 226-b/7

keçi boynuzı + (T-T) keçiboynuzu bitkisi. 96-a/17, 202-b/11, 276-b/8, 276-b/11

k.b.çekirdegi (T-T-T) keçiboynuzu tohumu, çekirdeği. 205-a/6

keder + (A) keder, üzüntü. 8-b/16

kedi otı + (T-T) äsārūn, yabanī nerdin, büyük yabanī kedi otu ve bundan yapılan ecza. 95-a/13, 95-a/14, 95-a/16

k.yağı (T-T) kedi yağı. 151-b/11

k.+niñ 95-a/14

keenne-hu + (A) güyā, sanki, gibi; benzer. 92-b/2, 240-a/5

kef-i pür-kerem + (-F-A) cömertlik ve bağışla dolu.

k.+-i p.k.+lerine 3-b/14

kefal balığı + (Y/T) kefal balığı, bir balık türü. 53-b/11

keh + (F) saman, saman çöpü.

k.+e 92-a/15

keḥḥāl-i şerī'at + (A-A) şeriat sürmesini çeken.

k.+-i ş.+ıñ 3-a/11

kehle + ( ) bir çeşit araç.

k.+yi 239-b/4

kehrübā + (F) "samankapan", bir çeşit fosilleşmiş reçine, çeşitli türleri vardır. 91-b/14, 91-b/6, 92-a/1, 92-a/15, 112-b/5, 113-b/14, 119-b/2, 119-b/15, 121-a/16, 128-a/7, 139-b/16, 144-a/9, 147-b/1, 155-b/16, 180-b/2, 191-a/15, 199-b/4, 200-a/15, 200-b/1, 206-a/10, 234-b/4, 236-b/2, 247-b/4, 253-a/12, 273-b/9

k.ḳurşı (F-A) kehribar kursu. 193-b/4, 197-b/15, 204-a/13

k.yağı (F-T) kehribar yağı. 141-b/2, 150-a/11, 252-a/13

k.y.+ndan 150-b/9

k.y.+nı 142-b/8

k.y.+yla 144-b/3, 150-a/14

k.+dan 92-b/10

k.+nıñ 92-a/4, 92-a/6, 92-a/8, 92-b/1

k.+yı 142-b/10, 170-a/6, 92-a/13, 92-b/9

k.+yla 92-a/12

kekik şaçı + (T-T) eftīmün, gelin saçı, küsküt, serent, kıl otu. 48-b/3

keklik + (T) keklik. 12-b/9, 95-b/10, 109-a/17, 109-b/8, 115-a/8, 115-b/16, 148-b/9, 144-b/13, 147-b/9, 163-b/1, 184-a/1, 222-b/7, 223-b/2, 226-a/10, 227-a/12, 246-a/2, 256-a/17

k.eti (T-T) keklik eti. 177-a/16, 197-b/11, 226-b/8

k.e.+inden 60-b/16

k.kebābı (T-A) keklik eti kebabı. 156-a/14

k.ödi (T-T) keklik ödü, safrası. 162-a/4

k.ö.+ni 95-b/12

kel + (F) saçı dökülmüş olan.

k.+e 290-a/15

kelām + (A) söz. 31-b/13

kel baş + (F-T) kellik, kel baş, saçı olmamak.

k.b.+a 291-a/5

kel başlı + (F-T) başı kel olan, saçı dökülmüş olan. 291-a/10

kelb + (A) köpek. 44-b/3, 48-b/1, 298-a/10, 298-b/1

k.yağı (A-T) köpek yağı. 151-b/14

k.+i 298-a/5

k.+lere 298-a/4

kelef + (A) çığıt, genellikle kadınlarda görülen, yüzdeki benekler, siyah ve kırmızı noktalar, leke, çil. 294-b/14

kelimāt + (A) kelimeler, sözler. 23-a/15

kemādiryūs + (Y) kıssacamahmut otu; kıssamahmut, dalak otu, mahmudiyye otu, kısamahmude, yer palamudu. 94-a/16, 228-a/6, 258-b/5

kemāfītūs + (Y) kurluca, meşecik, yer servisi. 94-b/4, 148-b/8, 150-a/3, 258-b/5, 259-b/12

k.şerbeti (Y/A) meşecik şerbeti, şurubu.

k.ş.+dür 148-b/7

kemāl + (A) olgunluk, mükemmellik, tamlık. 23-b/16

k.+-i bu'd (A-A) 1-b/10

k.+ile 46-a/14

k.+iñ 24-a/1

kemāyen-bağī + (A) uygun şekilde, icabettiği gibi. 32-a/2

kemik/g (Bkz.kemük) + (T) kemik. 111-a/4, 113-a/10, 134-b/6, 169-a/14, 169-b/5

k.çık- (T-T) kemik çıkması.

k.ç.-mak 292-a/13

k.kırıl- (T-T) kemik kırılması.

k.k.-mak 292-a/13, 294-a/5

k.turması (T-T) boğaza kemik kaçması, kemik sıçraması. 169-a/14

k.+i 294-a/7

k.+iñ 169-b/9, 169-b/10

k.+ini 74-a/17

k.+lerde 285-a/11

k.+leri 50-b/4

kemmūn (Bkz.kimyon) + (Y/A) kimyon. 13-a/12, 75-a/11, 94-a/7, 114-b/7, 192-b/13, 206-a/10, 243-b/15, 245-a/11, 258-a/11

k.ma'cūnı (A-A) kimyon macunu. 208-a/3

k.+ıla 52-a/9

k.+la 133-b/5, 197-b/12

kemmūnü'l-mülūkī + (A-A) bir tür kimyon, en iyi cins kimyon. 102-a/5

kemüg (Bkz.kemik) + (T) kemik.

k.+e 294-b/4

kenār + (F) etraf, kıyı, çevre, deniz-su kıyısı.

k.+ında 51-a/5, 126-b/14, 148-a/17, 153-a/16, 220-a/4, 272-a/9

k.+larda 213-a/16

k.+larında 63-b/5

kendi (Bkz.kendü) + (T) kendi, kendisi. 28-b/1, 42-b/9, 59-a/7, 127-a/10, 145-b/8, 165-a/5, 166-b/4, 206-a/7, 216-a/4, 221-a/10, 229-a/16, 244-a/4, 285-a/4

k.+de 97-a/15

k.+den 28-a/17, 28-b/3

k.+lerinde 257-a/7

k.+mi 134-a/5

k.+nde 208-b/13

k.+ne 23-b/14, 28-b/3, 227-b/15, 296-b/8

k.+ni 49-b/10, 71-b/9, 134-a/1, 216-a/5, 255-a/7, 255-a/11

k.+si 39-a/13

k.+yi 133-b/15, 133-b/17, 245-b/3

kendi kendinden + (T-T) kendiliğinden, başka şeylerin etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çıkan. 240-a/4, 240-b/11

kendiden geç- (T-T) kendinden geçmek, bayılmak.

k.g.-er 184-a/14

kendiliginden + (T) kendi aklınca, kendine göre. 260-a/8

kendir + (A) günlük otu. 95-a/5

k.tuḫmı (A-F) günlük tohumu. 126-a/12

k.t.+nı 246-b/13

k.t.+nıñ 299-a/7

kendü (Bkz.kendi) + (T) kendi, kendisi.

k.+de 80-b/17

kene + (F) kene otu, bīdencīr, ḥabbü's-selātin denilen bir cins nebat.

k.tuḫmı (F-F) kene otu tohumu. 96-a/2

kepeg/k + (T) kepek.

k.+i 8-b/4, 128-a/2, 205-b/17

k.+inden 12-b/16

k.+le 210-b/8

kerāvyā + (F) Karaman kimyonu, Frenk kimyonu. 114-a/16, 116-b/3, 148-b/14, 189-a/12, 210-a/5, 215-a/16, 226-b/3

kerefis + (A) kereviz. 41-a/4, 93-a/12, 93-b/3, 101-b/7, 118-a/5, 120-b/11, 148-b/12, 239-a/11, 256-a/15, 266-a/13

k.köki (A-T) kereviz kökü. 107-a/9, 108-b/14, 109-a/6

k.k.+yle 223-b/2

k.şıḳındısı (A-T) kerevizin sıkılmasıyla elde edilmiş suyu. 107-b/7

k.şuyı (A-T) kereviz suyu.

k.ş.+yla 237-b/3

k.tuḫmı (A-F) kereviz tohumu. 107-b/11, 114-b/1, 118-a/15, 118-b/6, 119-a/14, 120-b/17, 222-a/14

k.t.+yla 41-a/17

k.'uṣāresi (A-A) kerevizin öz suyu. 109-a/11

k.+den 93-b/4, 101-b/8

k.+i 107-a/17

k.+le 62-a/3, 223-b/1

kerem + (A)

k.+dür 134-a/10

Keremullahu Vech + (A-A)

K.V.+'e 52-a/3

kerenb + (A) lahana. 97-a/5

kerīh + (A) iğrenç, tiksinti verici. 41-a/7, 98-b/6

kerīm-i bende-nevāz + (A-F-F) kulunu, kölesini taltif eden kerem sahibi. 1-b/3

kerrāt + (A) kerreler, defalar, kezler.

k.+ile 12-a/7

k.+le 55-b/12, 242-a/15

kerre + (A) defa, kez. 16-b/6, 16-b/7, 16-b/8, 16-b/9, 35-a/17, 43-a/10, 77-b/1, 101-b/1, 126-a/1, 136-b/6, 141-a/10, 149-a/14, 150-b/6, 156-a/9, 161-b/2, 165-a/3, 165-a/6, 167-a/7, 169-b/7, 171-a/4, 173-a/14, 178-a/6, 198-b/17, 202-b/1, 203-b/4, 207-a/15, 207-b/3, 209-b/16, 210-a/14, 217-a/16, 217-a/16, 234-b/6, 243-a/12, 244-a/5, 244-b/1, 249-b/16, 258-a/16, 258-a/16, 258-b/3, 275-b/15, 277-a/4, 277-a/4, 286-a/8, 288-b/7, 289-b/13, 294-a/14, 297-a/11, 297-b/5, 300-a/10

k.+de 278-b/14, 278-b/15

kerrecik + (A/T) defacık, bir kerecik. 136-a/15

kes- (T) ağrıyı-sancıyı v.b. kesmek, durdurmak, dindirmek.

k.-ecek 194-b/16, 204-a/7, 218-a/4

k.-er 44-b/15, 47-a/4, 50-a/17, 50-b/1, 50-b/5, 51-a/1, 51-a/14, 51-a/2, 51-b/14, 54-b/15, 57-a/14, 57-a/4, 60-b/12, 66-a/6, 68-b/9, 72-a/11, 72-a/17, 72-a/3, 72-b/1, 72-b/16, 73-a/16, 73-a/4, 73-a/8, 78-a/6, 80-a/7, 81-b/13, 84-b/7, 88-b/17, 90-a/5, 90-a/7, 90-a/8, 92-b/7, 92-b/8, 93-a/7, 94-b/12, 96-b/15, 98-a/11, 99-b/12, 99-b/13, 100-a/5, 100-a/8, 100-a/12, 101-a/13, 103-a/9, 103-a/10, 106-a/7, 108-a/10, 119-a/16, 119-b/13, 121-b/8, 126-a/16, 128-a/5, 165-a/8, 168-a/10, 174-a/13, 197-b/6, 199-b/10, 203-a/8, 204-a/13, 218-a/13, 219-a/2, 219-a/10, 219-a/16, 253-a/17, 253-a/17, 293-a/7, 300-a/2

kes- (T) yok etmek.

k.-er 62-a/2

kes- (T) susuzluğu kesmek, gidermek.

k.-er 46-b/16

k.-mede 131-a/16

k.-mek 19-a/5

kes- (T) kanı kesmek, durdurmak, dindirmek, akmasını engellemek.

k.-mek 217-b/17

k.-mese 219-a/11

k.-meyeler 196-b/3, 204-a/7, 217-b/15

kes- (T) bıçakla kesmek, ayırmak, koparmak.

k.-üb 99-a/2, 223-a/12

kesb + (A) edinme, oluşma, ortaya çıkma. 86-a/13

k.+-i sa'ādet-i uḫreviyye (A-A-A) ahiret mutluluğu kazanma, elde etme. 7-a/5

kesdür- (T) köpük kestirmek, bazı sıvıların kaynaması sırasında oluşan köpüğün giderilmesi.

k.-üb 107-b/4, 107-b/9

kesel + (A) gevşeklik, uyuşukluk, tembellik. 17-a/3, 19-a/15, 24-b/12, 25-b/15, 127-b/12

k.+i 39-a/5

kesici + (T) durdurucu, tutucu, dindirici. 43-a/4, 77-b/10

keşīf + (A) kalın, yoğun.

k.+i 185-b/17

k.+ini 194-a/14

kesil- (T) dinmek, durmak.

k.-dükden 24-b/5

k.-mediginiñ 252-b/15

k.-üb 255-a/8

k.-ür 200-b/10

kesil- (T) kesilmek, zarar görmek.

k.-mekden 147-b/17

kesil- (T) durmak, dinmek, akmamak.

k.-mezse 165-a/3

k.-üb 140-a/15

keşīrü'ş-şerāyīn + (A-A) atardamarın, şiryanın yoğunluğu. 29-a/6

keşīrā (Bkz.kişīrā) + (A) geven, kitre, kitre ağacı ve bunun zamkı. 108-b/16, 110-a/2, 120-a/2, 121-b/1, 121-b/17, 122-b/15, 123-a/15, 126-a/8, 126-b/6, 154-b/1, 158-b/5, 167-b/11, 180-b/4, 191-a/16, 193-a/17, 219-b/3, 275-a/6

k.lu'ābı (A-A) gevenin öz suyu, salyası.

k.l.+yla 118-b/9

k.+yı 120-a/9, 121-a/12

k.+yla 169-a/12

k.+yladur 65-a/13, 87-a/13

keşīrü'l-ġıdā + (A-A) gıda, besin çokluğu, fazlalığı. 250-a/12

k.+ü'l-ġ.+dur 54-b/6, 104-a/17

keskin + (T) etkisi, tesiri fazla olan. 48-b/17, 156-a/5, 157-a/16, 160-a/16, 161-a/6, 172-a/8, 194-a/4, 230-a/10, 234-a/1, 236-a/13, 236-b/9, 240-b/6, 252-b/2, 259-b/17, 265-b/11, 295-b/13

k.ḫılṭ (T-A) etkisi fazla olan unsur.

k.ḫ.+dan 197-b/15

k.sirke (T-F) sert, iyi demlenmiş sirke. 215-a/16, 291-b/7

k.s.+de 101-a/17

k.s.+yle 69-b/2

k.+dür 234-b/11, 251-a/16

keskin + (T) göz keskinliği, gözün çok iyi görmesi. 68-a/11, 68-a/13

keskin + (T) kokuda keskinlik, kokusu çok fazla olan.

k.+dür 78-b/16

keskinlicek + (T) etkililik, keskinlik. 78-b/8

kesr + (A) kırma, kesme, parçalama. 49-b/9, 49-b/10, 49-b/10

keşret + (A) çokluk, fazlalık. 82-a/5

k.+-i dem (A-A) kan fazlalığı.

k.+-i d.+den 37-a/16

k.+-i cimā‘ (A-A) cinsel birleşme fazlalığı, çokluğu.

k.+-i c.+dan 43-a/15, 247-a/4, 254-a/1

k.+-i ‘işyān (A-A) itaatsizliğin, asiliğin çok olması.

k.+-i ‘i.+dan 276-a/1

k.+-i ḳan (A-T) kan fazlalığı.

k.+-i ḳ.+dan 146-a/4

k.+-i ma‘āṣī (A-A) asiliğin yaygın hale gelmesi. 10-a/3

k.+i 246-b/6

k.+inden 200-b/7, 246-b/7

kestāne + (Y) kestane. 94-a/12

keşīş + (F) keşiş, papaz, karabaş rahip.

k.+e 180-a/16

keşkek + (F) iyice dövülmüş ve uzun süre birlikte kaynatılmış et ve buğdayla yapılan bir yemek. 134-a/3, 134-a/14, 134-b/6, 134-b/9

ke’ş-şems + (A) güneş gibi.

k.+’ş-ş.+i 5-a/5

keşūṣ + (A) bağboğan, küsküt bitkisi. 108-a/2, 109-a/7, 109-b/8

k.ṣuyı (A-T) bağboğan bitkisinin suyu.

k.ṣ.+yla 120-b/7

ketre (Bkz.kitre) + (T) kitre, gevenden çıkarılan bir tür zamk. 236-b/4

kettān + (A) keten bitkisi. 20-b/4, 173-a/16, 233-b/3, 237-a/3, 242-a/1, 242-a/9, 248-a/17, 248-b/13, 249-b/2, 259-b/1, 280-a/4, 279-a/15

k.bez(z) (A-A) keten ipliğinden yapılan dokuma.

k.b.+inden 235-a/15

k.tiftigi (A-A) ketenden elde edilen tiftik. 242-b/15

k.tuḫmı (A-F) keten bitkisi tohumu. 123-a/12, 123-b/9, 190-a/16, 191-b/10, 209-b/10, 218-a/17, 220-b/3, 233-a/6, 245-a/11, 265-b/2, 281-a/12

k.t.lu‘ābı (A-F-A) keten tohumu öz suyu. 293-b/4

k.t.+nı 279-a/11

k.t.+nıñ 190-b/17

k.t.+nıñ unı (A-F-T) keten tohumundan çıkarılan un. 229-a/4

k.t.+yla 292-b/10

kevākib + (A) yıldızlar.

k.+iñ 275-b/17

keyf + (A) mizaç, yapı, tabiat.

k.+de 30-b/12

keyfiyyet + (A) özellik; husus, madde, bir şeyin iyi veya kötü olması yönü.

k.+-i rediyye (A-A) kötü özellik. 9-b/5

k.+-i terkīb (A-A) terkip niteliği.

k.+-i t.+ine 12-a/6

k.+-i zā'ide (A-A) fazla olma durumu. 43-b/13, 43-b/16

k.+dür 274-a/2, 275-b/12, 285-a/10

k.+i 79-a/16, 275-b/16

k.+iñ 43-b/17

k.+inden 297-a/11

k.+ini 7-b/1

k.+lerden 142-a/9

keylūs + (Y/A) besinlerin sindirildikten sonra, bağırsaklarda kana karışacak duruma gelmesi hali; yiyeceklerin safi, lenf damarlarındaki süt renkli sıvı. 186-a/3, 227-b/15

keymūs + (Y/A) kana karışacak duruma gelen besin maddelerinin karaciğerde tekrar olgunlaşması veya yemeklerin mide öz suyuyla karıştıktan sonra aldığı durum. 186-a/4

keyyü'l-ḫamaṣṣa + (A-) ense veya pazılara neşter v.b. araçlarla delik açarak bir miktar kan akıtma işlemi. 167-a/2

keẕālik + (A) kezā, bu; bu da öyle. 14-b/16, 27-b/12, 31-b/6, 32-b/13

ki + (F) ki. 2-a/4, 2-b/4, 5-a/8, 5-b/1, 5-b/2, 5-b/4, 5-b/6, 5-b/9, 5-b/14, 6-a/8, 6-a/14, 6-a/17, 6-b/6, 6-b/15, 7-a/7, 7-a/17, 7-b/10, 7-b/14, 9-a/8, 9-b/3, 9-b/4, 9-b/11, 9-b/17, 10-a/3, 10-a/7, 10-a/8, 10-a/9, 10-a/10, 10-b/12, 10-b/4, 11-a/10, 11-b/12, 11-b/14, 11-b/2, 11-b/4, 12-a/10, 12-a/5, 12-b/7, 13-b/15, 13-b/9, 14-a/13, 14-a/13, 15-a/1, 15-a/10, 15-a/15, 15-a/5, 15-a/7, 15-b/15, 16-a/13, 16-a/15, 16-a/17, 16-a/6, 16-a/9, 16-b/13, 16-b/2, 16-b/3, 16-b/5, 16-b/6, 16-b/8, 17-a/15, 17-a/4, 17-a/8, 17-a/8, 17-b/1, 17-b/15, 17-b/2, 17-b/5, 18-a/10, 18-a/16, 18-a/17, 18-b/12, 18-b/17, 18-

b/4, 18-b/9, 19-a/10, 19-a/14, 19-b/13, 19-b/15, 19-b/16, 1-b/7, 20-a/1, 20-a/4, 20-a/5, 20-a/6, 20-a/9, 20-b/9, 21-b/15, 21-b/17, 21-b/4, 21-b/9, 22-b/13, 22-b/14, 22-b/2, 23-a/1, 23-a/8, 23-b/16, 23-b/16, 23-b/17, 23-b/4, 24-b/13, 24-b/3, 25-a/10, 25-a/15, 25-a/6, 25-b/13, 26-a/3, 26-b/11, 26-b/13, 26-b/15, 27-a/8, 27-b/11, 27-b/17, 27-b/6, 28-a/11, 28-a/15, 28-a/15, 28-a/2, 28-a/4, 28-b/12, 28-b/15, 28-b/4, 28-b/7, 29-a/10, 29-a/11, 29-a/12, 29-a/3, 29-a/5, 29-a/6, 29-b/7, 29-b/9, 30-a/2, 30-b/1, 30-b/3, 30-b/7, 30-b/9, 31-a/13, 31-b/14, 31-b/2, 31-b/4, 31-b/7, 32-a/9, 32-b/11, 32-b/15, 32-b/7, 32-b/8, 33-a/13, 33-a/15, 33-a/3, 33-a/4, 33-a/6, 33-b/1, 33-b/17, 33-b/2, 33-b/9, 34-a/12, 34-a/17, 34-a/2, 34-a/6, 34-b/17, 34-b/5, 35-b/2, 35-b/4, 35-b/7, 36-a/15, 36-b/3, 36-b/6, 36-b/7, 37-a/11, 37-a/2, 37-a/6, 37-b/17, 37-b/8, 37-b/9, 39-a/15, 39-a/4, 39-b/3, 39-b/5, 3-b/5, 40-a/1, 40-a/11, 40-a/13, 40-a/3, 40-a/5, 40-b/14, 40-b/9, 41-b/15, 41-b/5, 42-a/2, 42-b/1, 42-b/7, 42-b/7, 43-b/11, 43-b/13, 43-b/15, 43-b/7, 44-a/12, 44-a/8, 44-b/10, 44-b/2, 44-b/8, 45-a/11, 45-a/6, 45-a/7, 45-a/9, 45-b/12, 45-b/4, 45-b/8, 46-b/11, 49-a/17, 50-a/1, 50-a/1, 51-b/1, 51-b/4, 51-b/9, 52-a/17, 52-a/4, 52-a/5, 53-b/14, 53-b/2, 54-a/10, 54-a/12, 54-a/8, 54-b/3, 56-a/17, 58-a/11, 59-a/12, 59-a/9, 61-a/11, 61-a/2, 61-b/12, 62-a/1, 62-a/15, 62-a/15, 62-a/3, 63-b/13, 63-b/17, 63-b/5, 63-b/8, 65-a/17, 65-b/11, 65-b/7, 66-a/15, 69-b/14, 69-b/17, 70-b/2, 70-b/3, 70-b/5, 70-b/7, 71-a/4, 71-b/10, 73-b/13, 73-b/8, 74-a/1, 74-a/4, 74-b/16, 77-a/2, 78-a/14, 78-a/15, 78-a/16, 78-b/2, 79-a/16, 80-a/12, 80-a/13, 80-a/15, 80-a/16, 82-b/11, 84-b/4, 86-a/10, 86-a/3, 86-a/4, 86-b/6, 88-b/12, 89-a/13, 89-a/14, 91-b/13, 92-a/13, 92-a/4, 92-a/7, 92-b/2, 94-a/2, 98-b/4, 98-b/14, 99-a/1, 99-a/8, 99-b/14, 100-b/3, 101-a/3, 102-a/11, 102-b/4, 106-a/16, 106-b/3, 107-a/7, 111-a/11, 111-b/17, 117-b/13, 123-b/7, 126-a/7, 127-b/3, 128-b/5, 130-b/11, 131-b/12, 131-b/16, 131-b/16, 132-a/1, 132-b/1, 132-b/2, 132-b/14, 133-a/5, 134-a/1, 134-b/16, 135-b/16, 137-b/6, 138-a/1, 138-a/15, 138-b/7, 139-a/10, 140-a/13, 140-b/6, 140-b/8, 141-b/2, 141-b/13, 142-a/8, 142-a/12, 142-b/13, 145-a/5, 145-a/7, 145-a/8, 145-a/9, 145-a/11, 145-a/15, 145-b/3, 145-b/7, 145-b/11, 145-b/13, 145-b/14, 145-b/15, 146-a/1, 147-a/5, 147-b/11, 147-b/17, 148-a/7, 148-a/13, 149-b/16, 150-b/1, 150-b/14, 150-b/17, 151-a/13, 151-b/4, 151-b/5, 152-a/11,

152-a/16, 152-b/4, 153-a/1, 153-a/4, 153-a/10, 153-a/11, 155-b/13, 156-a/10, 156-a/15, 156-b/15, 157-a/17, 159-b/7, 160-a/2, 161-a/17, 162-a/17, 162-b/13, 163-a/7, 165-b/7, 167-b/9, 169-a/6, 170-b/1, 170-b/14, 170-b/17, 171-a/1, 171-a/4, 171-a/8, 171-a/9, 171-b/2, 171-b/6, 171-b/7, 171-b/13, 171-b/16, 172-a/1, 173-b/12, 174-a/13, 175-b/12, 177-b/2, 179-a/11, 179-a/14, 179-b/15, 180-a/7, 180-a/16, 181-a/12, 181-a/14, 181-b/2, 181-b/7, 181-b/12, 183-b/14, 184-a/10, 184-b/10, 184-b/14, 185-a/3, 185-a/16, 185-b/2, 186-a/3, 186-a/14, 186-a/14, 191-b/2, 193-a/15, 194-a/6, 194-a/12, 194-a/17, 194-b/2, 195-a/17, 195-b/11, 195-b/14, 196-a/3, 196-b/1, 197-b/9, 200-a/14, 201-a/15, 201-b/7, 201-b/12, 202-a/4, 202-a/9, 202-b/12, 202-b/13, 202-b/16, 204-a/3, 205-a/6, 206-a/17, 206-b/4, 207-b/9, 207-b/11, 208-b/7, 209-a/6, 209-a/12, 209-b/6, 210-a/13, 210-a/17, 211-b/8, 212-b/9, 212-b/11, 214-a/10, 215-a/13, 215-b/6, 215-b/9, 215-b/13, 216-a/1, 216-a/1, 216-a/4, 216-a/5, 216-a/7, 216-b/2, 217-a/4, 217-a/6, 219-a/8, 220-b/15, 221-a/9, 222-a/1, 223-a/4, 224-b/13, 226-a/8, 226-b/11, 227-a/9, 227-a/13, 227-b/7, 229-a/11, 229-b/11, 230-a/5, 234-a/2, 235-a/6, 235-b/4, 236-a/8, 236-b/6, 239-a/10, 239-b/7, 241-a/7, 242-b/13, 243-a/11, 243-a/16, 244-a/16, 244-b/3, 244-b/9, 244-b/12, 246-a/8, 246-b/5, 246-b/16, 248-a/1, 250-b/12, 251-b/5, 251-b/10, 252-a/7, 252-b/12, 253-a/7, 253-b/14, 255-a/6, 255-b/6, 256-a/3, 258-a/14, 259-a/6, 259-a/10, 260-a/6, 260-a/9, 260-a/13, 260-a/16, 260-b/14, 261-a/13, 261-b/3, 261-b/4, 261-b/7, 261-b/13, 261-b/13, 262-b/16, 263-a/3, 263-a/9, 263-b/8, 265-b/15, 266-a/9, 267-a/2, 267-a/12, 267-b/7, 269-b/9, 270-b/15, 271-a/3, 271-a/8, 271-b/1, 271-b/16, 272-b/9, 272-b/11, 273-b/14, 274-a/4, 275-b/11, 275-b/12, 275-b/15, 276-a/1, 276-a/11, 276-a/15, 276-b/3, 276-b/14, 277-a/3, 278-a/9, 278-a/11, 278-a/12, 278-a/12, 278-a/17, 279-a/4, 280-a/3, 280-b/6, 280-b/17, 281-b/12, 281-b/14, 282-a/10, 283-a/13, 283-a/6, 283-b/16, 283-b/17, 284-a/2, 284-a/7, 285-a/8, 285-a/10, 285-b/4, 286-b/2, 286-b/6, 287-a/15, 287-b/17, 289-a/14, 289-b/8, 289-b/11, 289-b/15, 290-b/4, 291-a/13, 292-a/4, 293-b/9, 294-b/14, 295-b/16, 296-b/9, 296-b/11, 296-b/17, 297-a/3, 298-a/4, 298-a/9, 298-a/11, 298-b/4, 298-b/5, 300-a/10

kibrīt + (A) kükürt. 176-a/15, 217-a/1, 256-a/13, 282-b/16, 283-a/10, 289-a/9, 289-b/5, 295-b/16

k.ṣuyı (A-T) kükürt suyu. 286-b/10, 292-a/1

k.+i 282-b/2, 296-a/15, 297-b/9

k.+le 283-a/5, 296-a/12, 297-b/3

kibrīt çiçegi (A-T) kibrit otu çiçeği.

k.ç.+ni 277-a/10

kibrītli + (A/T) kükürtlü.

k.ılıca (A-T) kükürtlü suyu olan kaplıca.

k.ı.+larda 30-a/3

k.ṣu (A-T) kükürtlü su. 215-b/1

kifāyet + (A) yetişme, elverme; yeterlik. 3-b/11, 26-b/10, 40-a/8, 43-a/12, 107-a/2, 108-b/3, 109-a/12, 109-b/12, 110-a/3, 110-a/11, 110-b/1, 110-b/1, 112-b/9, 113-a/1, 113-a/14, 113-b/4, 114-a/3, 114-a/9, 114-b/3, 114-b/11, 115-b/1, 116-a/3, 116-b/12, 123-a/6, 123-a/12, 123-a/13, 123-b/4, 125-a/14, 141-a/16, 157-a/17, 177-a/6, 180-a/2, 180-b/6, 190-b/12, 191-a/1, 191-a/17, 192-b/6, 193-a/5, 210-a/1, 219-b/4, 220-a/2, 222-b/4, 224-a/14, 224-b/8, 229-a/6, 237-a/4, 239-a/3, 241-a/14, 242-b/4, 243-a/10, 245-a/12, 246-b/3, 250-a/5, 255-a/4, 258-a/12, 277-b/4, 278-a/6, 282-b/14, 289-a/4, 289-a/7, 289-a/12, 290-b/16, 293-a/17

kil + (F/T) gil, balçık, su ile ıslanmış toprak, lüleci çamuru. 204-b/13, 256-a/6

k.+-i ermenī (F/T-F) bir tür kil, evvelce eczacılıkta kullanılmış olan, siyaha çalar, kırmızı renkli, biraz yumuşak, yağlı ve kuru bir çamur. 41-a/2, 94-b/9, 122-b/9, 124-a/11, 154-b/1, 159-a/4, 182-a/10, 190-a/13, 191-a/15, 193-a/16, 198-a/4, 198-b/13, 199-a/16, 199-b/5, 200-b/2, 203-a/5, 218-a/14, 235-b/16, 236-a/2, 236-b/3, 238-a/15, 238-b/6, 247-b/4, 253-a/11, 273-a/11, 273-b/7, 277-b/12, 278-a/1, 280-b/9, 281-a/6, 293-b/11, 294-a/4, 294-a/7, 294-a/12, 296-b/16, 297-b/16, 298-a/1

k.+-i e.ḥabbı (F/T-F-A) kil-i ermenī ile yapılmış hap. 154-a/16

k.+-i e.+yle 165-b/2

kilīd-i heft-ıḳlīm + (Y/F-A-A) dünyanın yedi bölgesinin, memleketinin anahtarı. 3-b/13

killisī + (A) beyaz kireçle ilgili, beyaz kireç gibi

k.+dür 283-b/9

kim + (T) ki. 15-a/8, 17-b/8, 83-b/6, 212-b/7, 291-a/9

kim + (T) kim, kimse. 43-b/5, 296-b/11, 296-b/15, 296-b/17, 299-b/17

k.+idigini 138-b/7

kimesne + (T) kimse. 13-a/1, 15-a/11, 22-b/12, 25-a/8, 25-a/17, 28-b/8, 35-a/7, 41-a/16, 97-a/14, 97-a/16, 105-a/14, 138-b/11, 141-b/5, 145-b/8, 236-b/9

k.+ler 12-b/7, 100-a/1

k.+leriñ 138-b/8, 216-a/7

k.+niñ 15-a/6

k.+ye 106-a/9

kimi + (T) kimi, kimisi, bazı, bazısı. 133-b/12, 133-b/14, 133-b/14, 133-b/15, 137-b/7, 137-b/7, 217-a/13, 217-a/14, 217-a/14, 217-a/14, 217-a/16, 217-a/16, 247-a/1, 247-a/1, 247-a/1, 247-a/2, 269-b/14, 269-b/15

kimisi + (T) bazısı, bir takımı, kimi. 133-b/11, 137-b/6, 142-a/1, 212-b/12, 217-a/10, 217-a/10, 217-a/11, 217-a/11, 217-a/12, 217-a/12, 217-a/12, 217-a/13, 230-a/17, 230-b/1, 230-b/4, 269-b/13, 269-b/16, 269-b/17, 269-b/17, 270-a/1, 270-a/2, 274-b/7, 274-b/7, 274-b/7, 274-b/7

k.+siniñ 141-b/16

kimse + (T) kimse, herhangi bir kişi. 14-b/9, 16-b/6, 16-b/8, 20-a/7, 20-a/9, 26-b/11, 26-b/13, 26-b/16, 26-b/17, 27-b/17, 28-a/1, 28-a/15, 28-a/17, 28-b/3, 29-a/10, 29-a/4, 30-b/2, 34-b/17, 40-a/1, 40-a/3, 41-a/7, 41-b/15, 52-b/12, 65-b/12, 69-b/3, 70-b/1, 75-a/7, 80-b/17, 86-a/4, 94-b/14, 95-b/1, 95-b/12, 99-a/13, 99-b/17, 102-a/15, 105-a/8, 133-b/16, 134-a/1, 134-b/15, 141-b/15, 145-a/9, 145-a/17, 148-a/7, 173-b/12, 184-b/16, 201-b/17, 210-a/13, 244-a/15, 258-a/6, 265-b/15, 270-a/11, 280-b/14, 287-a/17, 294-a/14, 300-a/10

k.+den 33-b/10, 34-a/12, 35-a/15

k.+ler 6-b/1, 13-a/11, 13-a/15, 20-a/17, 80-b/13, 135-a/13, 145-a/14, 152-a/14, 203-b/13, 244-b/2

k.+lerde 237-a/12

k.+lere 11-b/7, 50-a/5, 86-b/4, 142-a/8, 163-a/5, 258-a/9, 264-a/15

k.+leriñ 42-a/6

k.+niñ 19-a/17, 26-b/15, 41-a/12, 48-a/17, 70-b/7, 73-a/4, 96-a/15, 105-a/5, 297-a/14

k.+ye 39-b/14, 57-b/10, 80-b/11, 80-b/15, 140-b/17, 145-a/11, 171-b/13, 184-b/3, 284-a/7, 296-b/9

k.+yi 102-a/15, 105-b/3

kimyā + (A) maddelerin iç yapısını inceleyen bilim dalı.

k.eṭıbbāsı (A-A) biyokimya uzmanları, bilginleri. 150-a/12, 231-a/8

kimyāvī + (A) kimya ilmiyle ilgili, kimyaya ait.

k.ṭabīb(i) (A-A) biyokimya ile uğraşan hekim.

k.ṭ.+leri 269-a/13, 277-a/10

kimyon (Bkz.kemmūn) + (Y/A) kimyon. 46-a/17, 94-a/7, 121-b/5

k.+dur 71-b/2

k.+la 97-a/6

kirās + (Y) kiraz meyvesi. 51-b/10, 93-b/6

kirec + (F/T) kireç. 237-b/8

k.+i 283-b/14

kiremīd + (Y) kiremit.

k.yağı (Y-T) kiremit yağı.

k.y.+yla 147-a/15

kirpi + (T) kirpi.

k.eti (T-T) kirpi eti. 287-b/13

k.e.+ni 227-a/8, 300-a/3

k.küli (T-T) kirpinin yakılmasıyla elde edilen külü. 241-a/8

k.k.+ni 295-b/5

kirpik + (T) kirpik.

k.+leri 50-a/3, 83-b/15

kīse + (F) kılıf; kese, küçük torba, kap. 21-a/13, 189-a/17

k.+siyle 212-b/16

k.+ye 128-a/2, 225-b/17

kīsesüz + (F/T) kılıfsız. 212-b/17

kişīrā (Bkz.keşīrā) + (A) geven, kitre, kitre ağacı ve zamkı. 49-a/11, 96-a/13

k.+ile 80-a/2

kişi + (T) kişi, kimse. 13-a/8, 15-b/11, 16-a/1, 16-b/3, 19-a/12, 30-a/16, 41-b/3, 43-a/10, 43-b/5, 209-b/5, 231-b/6, 232-a/2, 235-a/16

k.+den 231-b/9

k.+ler 23-a/16, 53-b/14, 86-b/7

k.+lere 16-a/6, 18-b/17, 30-a/17, 53-b/1, 81-b/16, 97-a/4, 206-b/9, 212-b/2, 216-a/10, 244-b/17, 261-a/17, 265-a/3

k.+niñ 34-b/13, 40-b/5, 74-a/8, 217-b/5

k.+ye 28-b/4, 41-a/3, 41-a/4, 209-b/5

kişnic + (F) kişniş otu, yabanī rezene, güzel kokulu bir tohum, kara kimyon / çok küçük taneli çekirdeksiz üzüm. 98-a/3, 121-b/11, 128-a/6, 140-a/7, 141-a/13, 141-b/10, 163-a/2, 163-b/2, 192-b/14, 194-a/6, 195-a/5, 198-a/4, 200-b/14, 214-b/8

k.ṣuyı (F-T) kişniş suyu.

k.ṣ.+yla 88-a/16, 88-a/17

k.+i 241-b/12

k.+le 272-b/1

kitāb + (A) kitap. 145-b/6

k.+-ı cāmiʿ (A-A) içine alan, derleyen kitap. 5-a/7

k.+-ı muṭavvel (A-A) uzatılmış, tafsil edilmiş kitap. 135-a/14

k.+-ı müsteṭāb (A-A) güzel kitap.

k.+-ı m.+ıñ 5-b/16

k.+-ı semāvī (A-A) ilahi kitap. 2-b/16

k.+a 5-b/12

k.+da 5-b/16, 44-a/11, 156-a/16, 156-b/1, 221-a/8

k.+ında 91-b/13, 91-b/13, 263-b/5

k.+ınıñ 171-b/4

k.+larda 156-a/16, 223-a/4, 246-a/4, 270-a/4

k.+lardan 44-a/9

k.+larında 5-b/10, 44-a/13, 50-a/10, 55-a/3, 78-a/14, 84-a/2, 97-b/13, 110-b/5, 284-b/15, 286-a/2, 287-a/3

k.+larından 110-b/14, 241-a/5

kitre (Bkz.ketre) + (T) ketre, keşirā ve bunun zamkı. 99-a/8, 277-b/11, 291-a/6, 291-a/10

k.+yi 277-b/4

kök + (T) kök, bitki kökü, ağaç kökü. 63-a/6, 64-a/13, 176-b/13, 252-b/2, 252-b/9

k.+de 64-a/14

k.+den 251-b/8

k.+dür 63-a/5, 71-a/15

k.+i 98-a/4, 98-a/6, 101-b/10, 236-b/7

k.+iñ 63-a/9, 97-b/16, 98-a/6

k.+inden 82-b/13, 82-b/14

k.+ini 68-a/9, 74-b/15, 74-b/16, 75-a/2, 82-b/10, 82-b/12, 93-b/17, 106-a/8, 151-b/17, 232-b/6

k.+iniñ 83-a/10, 83-a/16, 88-b/13, 96-a/9, 215-a/3

k.+iyle 218-b/16

k.+lerdür 252-b/2

k.+leri 98-a/1, 98-a/7, 124-a/4, 148-b/13

k.+leriñ 107-a/11

köknār + (T/F) çam fıstığı.

k.içi (T/F-T) çam fıstığının içi. 94-b/15

kömür + (T) kömür. 146-a/9

k.+den 146-a/10

köpek + (T) köpek. 298-a/13

k.+ler 134-b/7

köpüg/k + (T) köpük.

k.+ini 50-a/8, 107-b/4

köpür- (T) köpük yapmak, köpürmek.

k.-e 145-a/8

k.-ür 252-b/13

kör + (F/T) kör, görme duygusu olmayan.

k.+lere 161-b/12

köşeli + (F/T) köşesi veya köşeleri olan. 58-b/3

köyli + (F/T) köylü, köyde yaşayan veya köyde doğmuş olan.

k.+ler 214-b/13

kuḥl-ı icābet + (A-A) sürülmesi gerekli olan sürme. 3-a/12

küb (Bkz.küp) + (A/T) küp, su, pekmez, yağ gibi sıvıları veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap. 135-a/5

kücük (Bkz.küçük) + (T) küçük, ufak, büyük olmayan. 281-a/2, 281-b/1, 288-a/1, 265-a/7, 274-b/10, 276-a/12

küçük/g (Bkz.kücük) + (T) küçük, ufak, büyük olmayan. 39-a/9, 51-b/3, 58-a/16, 59-a/8, 142-b/3, 170-a/5, 217-a/12, 220-a/8, 246-a/5

k.+dür 51-b/2, 51-b/10

küçük/g + (T) yaşça küçük olmak.

k.+e 28-b/1

k.+lere 28-a/12, 101-a/15

küçük dil + (T-T) damak eteğinin ortasında bulunan küçük uzantı.

k.d.düş- (T-T-T) küçük dil düşmesi rahatsızlığı.

k.d.d.-düginiñ169-b/12

k.d.d.-dügine 83-a/6

k.d.+de 170-a/6, 170-a/8

k.d.+e 170-a/6

küçük parmaḳ + (T-T) elin küçük parmağı. 36-a/16

küçüklük/g + (T) küçüklük (yaşça).

k.+inden 254-a/1

küdūrāt + (A) kederler, üzüntüler, sıkıntılar.

k.+dan 20-a/14

küffār-ı bed-fi'āli + (A-A) kötülük yapan kāfirler. 153-b/6

kühḥeylān + (A) gözü sürmeli iyi cins Arap atı.

k.atı (A-T) cins Arap atı.

k.a.+yla 87-a/6

kühḥl + (A) sürme, göze sürme çekme. 47-b/17, 49-a/15, 62-b/12, 67-a/17, 299-a/15

kükürd + (F/T) kükürt. 205-b/14, 227-a/5, 291-a/3

k.yağı (F/T-T) kükürt yağı. 213-b/6

k.+ile 226-b/7

kükürdli + (F/T-T) kükürtlü, içinde kükürt maddesi olan.

k.şu (F/T-T) kükürtlü su.

k.ş.+ya 239-b/14

kül + (T) yanan şeylerden arta kalan toz madde. 83-b/12, 143-b/11, 194-b/6, 218-b/6, 218-b/17, 254-b/5, 268-b/3, 270-b/7

k.+de 157-b/7

k.+i 144-a/8, 144-a/9, 281-b/10

k.+inden 142-a/16, 173-b/14

k.+ini 96-b/10

küll-i ḫīn u ān + (A-A-A) zamanların ve anların hepsi. 4-b/6

küllī + (A) genel, bütün. 32-b/4

k.+dür 142-b/14

külliyāt + (A) bir yazarın basılmış eserlerinin hepsi. 2-a/14

külliyye + (A) genel, bütün. 2-b/15

külliyyet + (A) bütünlük, genellik.

k.+le 266-a/10

külye + (A) böbrek, böbreğin pişirilmişi, yemeği. 53-a/9

kümmeşrā + (A) armut meyvesi. 47-a/7

künd + (F) zihnin keskin olmaması. 22-b/4, 22-b/11

küp (Bkz.küb) + (A) küp, geniş karınlı, dibi dar toprak kap. 135-a/8, 135-a/11, 135-a/12

k.+i 135-a/8, 135-a/9

k.+üm 135-a/10

kürā‘ + (A) paça yemeği, kasaplık hayvanların ayaklarından yapılan yemek. 53-a/8

kürek + (T) sırttaki kürek kemikleri. 163-a/13, 170-a/11, 171-a/15, 201-b/15

k.+leri 156-b/14

kürk + (T) kürk, bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu. 20-b/4

k.+dür 64-a/8, 74-b/4, 74-b/6, 103-a/13

k.+i 67-b/11

k.+lerden 74-b/7

kütüb + (A) kitaplar.

k.+-i mu'tebere (A-A) itibarlı, saygın kitaplar. 5-a/14

k.+-i selef (A-A) eski kitaplar.

k.+-i s.+de 5-b/15

küy- (T) beklemek, bekletilmek.

k.-mek 9-b/14

küzāz + (A) sinir kıvrılmak, sinir gerilmek. 25-b/12

L

lābaṭa + (Y) labada otu, ahşun otu, yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki, efelek. 290-b/14

l.köki (Y-T) efelek kökü. 290-b/11

l.k.+ni 160-b/4

l.suyı (Y-T) labada otu suyu. 289-a/2

l.ṣ.+nı 290-a/7

l.ṣ.+yla 289-b/6

l.+yı 160-b/3

lā-bes + (A) sakınca yok.

l.+dür 155-a/5, 171-a/13

lāceverd (Bkz.lācverd) + (A) koyu mavi, değerli bir süs taşı. 112-a/5, 119-b/8, 141-b/2

l.+-i mağsūl (A-A) yıkanmış lāceverd taşı. 141-a/5

l.ḥabbı (A-A) lāceverd habı. 141-a/3, 143-b/5, 147-a/10

lācverd (Bkz.lāceverd) + (A) koyu mavi, değerli bir süs taşı. 298-b/10

l.ṭaşı (A-T) lāceverd taşı. 97-a/17

lāden + (F) zamkı ilaç olarak kullanılan bir çeşit çalı. 10-b/14, 20-b/1, 29-b/6, 97-b/5, 122-b/5, 128-b/1, 155-a/2, 155-b/11, 156-a/1, 198-a/14, 220-b/11, 240-b/3, 241-a/11, 277-a/17, 277-b/1, 283-b/13, 295-a/15

l.+i 128-b/2, 295-a/13

lafẓ + (A) söz.

l.+-ı Yūnānī (A-) Yunanlıların sözü.

l.+-ı Y.+dür 137-b/4

l.+dur 131-b/6

lāhana + (Y) lahana. 97-a/5, 141-b/8, 256-a/17, 290-b/14

l.şuyı (Y-T) lahana suyu.

l.ş.+yla 119-a/15

l.tuḫmı (Y-F) lahana tohumu. 213-b/3

l.t.+nı 295-a/1

l.'uṣāresi (Y-A) lahananın öz suyu. 245-a/12

lāḥm + (A) et. 17-b/17

l.+-i zāyid (A-A) vücutta, hastalık sonucu çıkan fazla et. 101-a/8

laḥẓāt-ı 'ayn-ı kerem ü iḥsān + (A-A-A-A) bağış ve cömertlik gözüyle, (göz ucuyla) bakış.

l.+-ı 'a.+-ı k.ü.i.+larına 4-b/15

lākin + (A) ama, fakat, ancak, şu kadar var ki. 11-b/6, 17-b/7, 25-a/3, 29-b/10, 30-a/6, 32-b/4, 35-a/17, 38-b/3, 42-a/3, 44-a/3, 44-a/5, 44-b/4, 46-b/17, 48-b/2, 48-b/15, 51-b/2, 51-b/12, 52-a/1, 52-a/15, 52-b/4, 52-b/8, 54-a/9, 54-b/7, 58-a/12, 59-a/4, 61-a/10, 61-a/3, 61-b/1, 61-b/10, 61-b/17, 63-a/1, 63-a/3, 63-a/9, 64-a/1, 64-a/6, 64-b/15, 65-a/12, 66-b/12, 69-a/1, 71-b/1, 71-b/5, 73-b/1, 74-a/17, 74-b/14, 78-b/9, 86-b/2, 87-a/5, 92-a/5, 93-a/10, 93-b/4, 95-b/11, 95-b/7, 98-b/11, 103-a/13, 106-b/4, 117-b/11, 138-b/15, 141-b/14, 144-a/4, 150-a/17, 151-a/17, 156-a/6, 157-b/16, 159-a/10, 172-a/4, 173-a/4, 180-a/6, 181-a/5, 188-a/8, 196-a/5, 198-a/12, 198-b/7, 199-a/7, 201-b/3, 216-b/1, 220-a/7, 223-a/5, 223-b/13, 223-b/17, 227-b/11, 232-b/2, 232-b/7, 237-b/1, 252-b/8, 256-a/4, 260-a/8, 264-b/7, 266-b/15, 267-a/6, 268-b/17, 270-a/3, 271-a/15, 271-b/1, 272-a/13, 272-b/10, 273-a/3, 274-a/4, 274-a/7, 274-a/16, 274-b/10, 274-b/11, 278-a/17, 280-b/8, 285-b/13, 289-b/14

lāḳve + (A) ağız çarpılması, yüz felci. 42-a/13, 146-b/9, 149-a/3, 287-a/11

l.+ye 62-b/8, 105-b/13, 113-a/4

la'l + (A) kırmızı ve değerli bir süs taşı. 97-a/13, 97-a/16, 111-a/7, 182-b/3

l.+den 97-a/15

lāpa (T) nişastalı tanelerin, su ile kaynatılarak bulamaç kıvamına getirilmiş durumu. 203-b/2, 203-b/5, 223-a/16

lāṭīf + (A) yumuşak, hoş, güzel. 10-a/17, 15-b/14, 18-b/8, 22-b/6, 22-b/8, 41-b/10, 56-b/8, 73-b/11, 83-b/13, 131-b/4, 136-b/8, 249-a/5, 271-b/3

l.+dür 46-b/2, 48-a/7, 50-a/4, 54-b/6, 56-a/6, 60-b/16, 61-a/4, 63-a/17, 85-a/1, 101-b/8, 190-b/12, 191-a/9

l.+idür 46-b/2, 53-a/15

l.+in 15-a/12

l.+ini 14-a/7

l.+lerinden 42-b/15

lāṭīfe + (A) güldürecek tuhaf ve güzel söz ve hikāye, şaka.

l.+ler 23-a/15

lāyıḳ + (A) uygun, yakışan, yaraşır. 11-b/7, 14-a/7, 17-b/5, 21-b/4, 25-b/3, 27-b/11, 28-a/11, 28-a/4, 28-b/15, 28-b/7, 30-a/2, 32-b/15, 33-a/4, 34-a/2, 34-a/5, 39-b/3, 40-b/13, 40-b/9, 41-b/5, 42-b/6, 53-b/1, 53-b/14, 62-a/1, 65-a/17, 65-b/6, 66-a/15, 86-b/6, 88-b/12, 98-b/14, 99-a/8, 101-a/3

lā-zālet + (A) zail olmasın, zeval bulmasın. 4-b/4

lāzım + (A) gerek. 10-a/5, 25-b/14, 27-a/6, 30-b/5, 79-b/9, 130-b/11, 136-a/17, 154-b/8, 158-b/7, 181-a/9, 186-a/7, 209-a/9, 226-a/8, 227-a/11, 252-a/16, 252-a/17, 267-a/1, 274-b/15, 290-b/7

l.+dur 12-a/11, 12-b/7, 15-a/7, 16-a/8, 16-b/12, 16-b/5, 28-a/4, 29-a/3, 29-b/7, 32-a/8, 32-b/17, 34-b/11, 42-b/1, 54-a/12, 79-b/9, 156-a/10, 191-b/2, 209-a/11, 218-a/1, 236-b/9, 243-a/16, 257-a/14, 258-b/10, 259-b/16, 261-b/4, 264-b/7, 267-b/14, 268-a/11, 285-b/15, 292-a/15, 296-b/9

leben + (A) süt. 73-b/4

leblebi + (F) leblebi.

l.unı (F-T) leblebinin öğütülmesiyle elde edilen un. 238-b/2

lefāyif + (A) dolaşık-kıvrık bağırsak. 195-b/10

Leh + (R) Polonya halkından veya bu halkın soyundan olan kimse. 287-a/3

lehu + (A) onun için, ondan yana. 300-b/13

leke + (F) leke, iz, yüzde oluşan çil.

l.düş- (F-T) leke oluşmak.

l.d.-er 256-a/9

l.+lere 96-a/7

l.+leri 70-b/11

lems + (A) dokunma duyusu.

l.+iñ 20-b/3

leş + (F) leş, kokmuş ceset.

l.+leri 153-b/6

leṭāfet + (A) hoşluk, yumuşaklık, güzellik. 18-b/1

l.+i 22-b/5

leṭāfet ü keṣāfet + (A-A) hoşluk, iyilik ve kabalık. 1-b/11

levn + (A) renk.

l.+de 78-b/7

l.+i 18-a/10, 34-b/6, 58-a/14, 58-b/3, 157-a/6

l.+inde 46-a/8

levn + (A) beniz, yüz rengi, beden rengi.

l.+i 17-a/2, 22-a/7, 22-a/12, 24-b/11, 30-a/12, 50-a/11, 53-a/1, 60-a/12, 62-a/2, 68-b/15, 70-a/11, 76-b/15, 76-b/17, 81-b/8, 94-a/15, 97-b/2, 111-b/10, 222-b/10, 226-b/17, 227-b/17, 276-a/16, 280-a/15, 281-b/3, 284-a/10, 286-a/5, 295-a/2

l.+i müteġayyir ol- (A-A-T) benzin, yüz renginin değişmesi.

l.+i m.o.-maḳ 276-a/15

l.+ini 17-b/16, 21-a/15, 103-b/9, 294-b/11, 295-a/5, 295-a/5

levz + (A) badem. 56-a/3

leymūn + (Y/A) limon. 20-b/3, 43-a/5, 96-b/11, 182-a/12, 261-b/2, 262-a/17, 262-b/9, 264-a/4, 264-b/11, 273-a/10, 277-a/13, 277-a/14, 279-a/7, 288-a/17

l.ekşisi (A-T) limon ekşisi. 235-a/5

l.şuyı (A-T) limon suyu. 289-a/2, 295-a/9

l.ş.+yla 11-a/6, 127-b/8, 189-a/7, 213-b/8, 273-a/8, 278-b/10, 289-b/6, 296-b/5

l.şarābı (A-A) limon şerbeti. 11-b/13, 13-a/6, 34-b/11

l.şerbeti (A-A) limon şerbeti, şurubu. 8-a/9, 63-a/4

l.ş.+yle 273-a/12, 273-b/7, 277-b/12, 286-b/10

l.+ıñ 96-b/14

l.+la 279-b/8

leymūnlı + (A/T) limonlu. 13-a/9

l.gül-be-şeker (A/T-F) limonlu gül tatlısı.

l.g.+den 16-a/1

lezc + (A) yoğun, yapışkan.

l.ḫılṭ (A-A) yapışkan unsur.

l.ḫ.+ları 55-b/14

leẕīẕ + (A) lezzetli, tatlı.14-a/3, 18-a/10, 61-b/17

lezzet + (A)) tat, zevk.

l.+i 28-b/5

liḥyetü't-teys + (A-A) keçisakalı, tekesakalı bitkisi. 238-b/6

li'l-fevāyid + (A) faydalar, yararlar, kazançlar, menfaatler. 5-b/15

li'l-zevāyid + (A) fazla olan şeyler, fazlalıklar. 5-b/16

Līmye Aṭası + (-T) Limye Adası.

L.A.+'na 81-a/6

līnet + (A) yumuşaklık, mülayimlik, ishal. 26-a/17, 26-b/11, 26-b/14, 59-a/4, 79-a/10, 228-a/9, 264-b/4

l.+i 55-a/16

līnyūṣāntū + ( ) peygamber ağacı, mübarek ağaç. 55-a/5

lisān + (A) konuşulan dil.

l.+ında 25-a/4, 57-b/5, 57-b/14

lisān-ı ṣevr (Bkz.l.+ü'l-ṣevr, l.+ü'ṣ-ṣevr) + (A-A) sığırdili bitkisi. 96-b/5, 109-b/8, 138-a/14, 182-a/11, 182-b/7, 183-b/2, 191-b/3, 200-a/11, 243-b/1, 261-a/6, 262-b/3, 268-a/12, 271-b/6, 273-a/9, 274-a/12, 284-b/3, 288-a/14, 288-b/12

l.+-ı ṣ.būrānısı (A-A-F) sığırdili, pirinç ve yoğurtla yapılan bir tür sebze yemeği. 184-a/3

l.+-ı ṣ.b.+yla 129-a/13

l.+-ı s.çiçegi (A-A-T) sığırdili bitkisinin çiçeği. 108-a/1, 109-a/9, 184-a/6, 187-b/6, 196-b/7

l.+-ı s.ç.ḥamīresi (A-A-T-A) sığırdili çiçeğinin dövülüp ezilmesiyle hamura benzer duruma getirilmişi.

l.+-ı s.ç ḥ.+yle 136-a/10

l.+-ı s.ç.+niñ 128-b/15, 129-a/7, 141-a/1, 271-b/13

l.+-ı s.ḥamīresi (A-A-A) sığırdili bitkisinin dövülüp ezilmesiyle hamura benzer hale getirilmesi. 139-a/3, 256-b/6

l.+-ı s.ḥ.+yle 284-b/9

l.+-ı s.ṣuyı (A-A-T) sığırdili suyu. 131-a/12, 136-a/3, 180-b/14, 183-a/11, 187-b/11, 269-b/11

l.+-ı s.ṣ.+yla 110-b/9, 136-a/17, 137-a/1, 138-a/2, 150-b/8, 183-b/13

l.+-ı s.şarābı (A-A-A) sığırdili şarabı. 12-b/17

l.+-ı s.şerbeti (A-A-A) sığırdili şerbeti. 13-b/8, 128-b/14, 136-a/2, 137-b/11, 138-b/17, 154-a/9

l.+-ı s.ş.+yle 138-a/9, 256-b/12, 261-a/8

l.+-ı s.ṭolması (A-A-T) sığırdili dolması, yemeği. 269-b/8

l.+-ı s.yapraġı (A-A-T) sığırdili yaprağı. 221-b/8

l.+-ı s.y.+yla 264-a/3

l.+-ı s.+-i bostānī (A-A-F) yetiştirilmiş sığırdili bitkisi. 136-b/10

l.+-ı s.+-i yabānī (A-A-F) kendiliğinden yetişen sığırdili bitkisi. 107-b/8, 183-a/3

l.+-ı s.+den 137-b/1, 141-b/9

l.+-ı s.+i 138-a/10

lisānü'l-ḥamel + (A-A) sinirli yaprak bitkisi, sinir otu. 72-a/8

l.+ü'l-ḥ ṣuyı (A-A-T) sinirli yaprak suyu.

l.+ü'l-ḥ.ṣ.+yla 158-a/13

l.+ü'l-ḥ.'uṣāresi (A-A-A) sinir otunun öz suyu.

l.+ü'l-ḥ.'u.+yle 241-b/11

lisānü'l-sevr (Bkz.l.+-ı sevr, l.+ü's-sevr) + (A-A) sinirli yaprak bitkisi. 150-b/10

lisānü'l-'uṣfūr + (A-A) kuşdili, biberiyye.

l.+ü'l-'u.ağacı (A-A-T) biberiyye ağacı. 55-a/7

lisānü's-sevr (Bkz.l.+-ı sevr, l.+ü'l-sevr) + (A-A) sinir otu. 224-b/2

li-semāniye + (A) 300-a/17

li-sene + (A) sene, yıl. 300-a/17

lîserġıs + (Y) unutkanlık hastalığı, soğuk özellikteki bir cins sersemlik. 131-b/6

livāṭa + (A) lūṭîlik, erkekler arasındaki cinsel sapıklık, kulamparalık.

l.+dan 276-a/2

lodos + (Y) güneyden veya güneybatıdan esen rüzgâr. 10-a/12, 153-b/2, 153-b/7, 153- b/12

loḳma + (A) lokma. 16-a/3, 34-b/15, 169-b/3

l.+lar 169-b/6, 169-b/7

l.+larından 34-b/15

lu'āb + (A) öz su, bitkilerin öz suyu.

l.+ı 57-a/14, 154-a/14, 158-a/4, 190-b/17, 190-b/17

l.+ından 259-a/17

l.+ını 175-a/13, 247-b/6, 293-b/17

l.+ıyla 208-a/16

l.+la 247-b/7

l.+ları 123-b/13, 249-b/2

l.+larından 237-a/3

lūbiyā + (A) börülce. 52-b/2

luṭf-ı Ḥaḳ(ḳ) + (A-A) Hakk'ın lutfu, Tanrı'nın yardımı. 140-b/11

lu'ūḳ + (A) yalanmak veya emilmek üzere hazırlanmış macun-ilaç. 123-a/1, 123-a/2, 123-a/6, 123-a/6, 123-a/14, 123-b/4

l.+-ı şānev (A-) öksürüğe ve nezleye iyi gelen bir çeşit ilaç. 122-b/11

l.+-ı riyyetü's-sa'leb (A-A-A) akciğer yarasına, göğüsteki diğer yaralara, nefes darlığına ve vereme iyi gelen ve yalanmak-emilmek için hazırlanmış macun-ilaç.123-a/17

lu'ūḳāt + (A) yalanmak veya emilmek üzere hazırlanmış macun-ilaçlar. 122-b/10

lüfer balığı + (Y-T) lüfer balığı. 53-b/2

lüffāḥ + (A) insan kökü, adam kökü, adam otu, kankurutan, muhabbet otu, hacı otu; safrana benzeyen, güzel kokulu, beyaz renkli bir bitki. 83-a/9

lüffān + (A) ekşi nar. 45-a/4

lüffān nār (Bkz.lüffān enār) + (A-F) ekşi nar. 189-a/9

l.n.ṣuyı (1A-F-T) ekşi narın suyu. 91-b/5

lüffān enār (Bkz.lüffān nār) + (A-F) ekşi nar.

l.e.ekşisi (A-F-T) ekşi nar ekşisi, suyu. 183-a/11

l.e.ṣuyı (A-F-T) ekşi nar suyu.

l.e.ṣ.+nı 41-a/1

l.e.+ınıñ şerbeti (A-F-A) ekşi narın şurubu. 34-b/11

lük + (T/F/A) lak ağacı, Güney Asya'da bazı böceklerin bir takım ağaçlarda meydana getirdikleri reçineli sıvı, laka (ayrıca bu sıvıdan kırmızı boya da çıkarılır). 121-b/1, 274-a/12

lü'lü' + (A) inci. 49-b/3

M

mā' + (A) su. 4-b/5

m.+-i cārī (A-A) akarsu.

m.+-i c.+den 53-b/8

m.+-i cübn (Bkz.m.+ü'l-cübn) (A-A) peynir suyu. 116-a/3, 118-a/17, 119-b/12, 128-b/13, 137-b/12, 137-b/13, 229-b/5, 229-b/6

m.+-i c.+i 264-b/10

m.+-i c.+le 130-a/6, 136-b/2, 136-b/6, 137-a/2, 211-a/11, 268-b/3, 270-b/3, 273-b/5, 284-b/6, 290-b/10

m.+-i ḥayāt (A-A) hayat suyu; özel olarak hazırlanmış, taktir edilmiş ve hafakana, kalp hastalıklarına iyi gelen bir su. 183-a/16

m.+-i muḳaṭṭar (A-A) damıtık, damıtılmış su.

m.+-i m.+dan 183-b/7

m.+-i uṣūl (A-A) meyan kökü suyu. 239-b/13

m.+ü'l-'asel (A-A) bal suyu. 178-b/8

m.+ü'l-cübn (Bkz.m.+-i cübn) (A-A) peynir suyu. 35-a/13, 179-b/6, 180-a/13, 222-a/1, 286-b/12, 288-a/10

m.+ü'l-c.+i 240-a/15, 288-b/15

m.+ü'l-c.+le 231-a/2, 288-a/12

ma'a + (A)

m.+-i ḫıyārşenber (A-F) acur. 115-a/2

ma'ā' + (A) bağırsak.

m.+e'd-daḳīḳ (Bkz.m.+-i daḳāḳ) (A-A) kıvrım bağırsak, lefayif. 195-b/10

m.+-i a'ver (A-A) kör bağırsak, dördüncü bağırsak.

m.+-i a.+iñ 195-b/16

m.+-i daḳāḳ (Bkz.m.+e'd-daḳīḳ) (A-A) kıvrım bağırsak, lefayif.

m.+-i d.+ıñ 195-b/16

m.+-i müstaḳīm (A-A) altıncı bağırsak, kalın bağırsak, kalın bağırsağın bitiş noktası, rectum. 196-a/2

m.+-i m.+de 204-b/4, 205-b/2, 213-a/4, 220-a/6

mā-'adā + (A) ....den başka.

m.+sı 39-a/10

mā-beyn + (A) aradaki, iki şeyin arası, arasındaki, ara.

m.+inde 25-a/14, 186-a/1, 230-a/17, 230-b/2

ma'cūn + (A) macun. 11-a/13, 51-b/6, 54-b/13, 62-b/11, 72-b/8, 75-b/13, 84-b/12, 104-b/17, 111-a/14, 112-a/12, 112-b/10, 113-a/2, 113-a/15, 113-b/4, 114-a/3, 114-a/11, 114-b/3, 114-b/11, 114-b/17, 115-a/12, 115-b/4, 116-a/8, 116-b/3, 117-a/12, 129-a/5, 129-a/11, 141-a/16, 150-a/2, 150-a/6, 151-b/17, 161-b/10, 162-a/1, 175-b/10, 177-a/1, 177-a/6, 180-b/7, 183-b/9, 183-b/13, 187-a/12, 187-a/17, 191-a/12, 191-b/1, 192-a/16, 192-b/6, 195-a/7, 197-b/2, 198-a/5, 199-a/14, 204-a/13, 206-a/11, 217-b/13, 219-a/1, 219-a/5, 229-a/16, 229-b/4, 235-b/14, 235-b/17, 238-a/14, 238-a/17, 238-b/3, 240-b/15, 241-a/4, 244-a/10, 244-a/13, 244-b/8, 245-b/9, 245-b/12, 246-b/10, 246-b/13, 251-a/4, 254-b/13, 255-a/5, 256-b/12, 258-a/4, 258-a/13, 271-b/12, 271-b/15, 278-a/7, 296-a/5, 296-a/8, 299-b/12

m.+-ı şukūe'r-revzātem + (A- -) gülün öz suyu ile yapılan macun, gül suyu macunu. 117-a/5

m.+-ı āmık (A-) zehirli hastalıklar için kullanılan bir çeşit macun. 286-b/1

m.+-ı ā.+-ı kebīr (A- -A) safradan oluşan hastalıklara, uyuz ve kaşıntı türü hastalıklara iyi gelen bir macun. 115-b/9

m.+-ı cevāhir (A-A) diyāsintā, cevherler macunu. 9-a/8

m.+-ı diyāfenīkūn (A-) müzmin ve karışık sıtmaya, bağırsak sancısına iyi gelen bir ilaç-macun. 116-a/14

m.+-ı diyāķātīlīķūn (A-) ma'cūnü'l-cāmi', bütün unsurları süren, tıkanıklıkları açan ve her hastalığa faydalı bir macun. 115-a/14

m.+-ı diyāsentā (A-) ma'cūnü'l-cevāhirü'l-bāride, ma'cūn-ı cevāhir bayılmaya, tauna iyi gelen bir macun. 110-b/4

m.+-ı diyāyibrūnis (A-) erik macunu. 116-b/8

m.+-ı efrāciyā (A-) ma'cūnü'l- 'umyān, göz hastalıkları için kullanılan macun. 162-b/13

m.+-ı ḫavlincān (A-F) havlincan, galanga macunu. 207-a/17

m.+-ı ıṭrıfīl (A-Fr./A) yonca macunu. 42-b/6

m.+-ı ı.+-i ṣaġīr (A-Fr./A-A) ufak yonca macunu, baş ağrısına iyi gelen bir cins macun. 114-b/11

m.+-ı kemmūnī (A-A) kimyon macunu. 240-b/14

m.+-ı mübārek (A-A) mübarek, kutsal macun. 287-b/3, 298-b/10

m.+-ı mülūkī (A-A) temel organların hepsine iyi gelen bir macun. 114-a/3

m.+-ı senā (A-A) meyve ve yapraklarının karışmasından meydana gelen, baklagillerden bir ot olan senāyla hazırlanmış macun. 115-a/2, 286-b/2

m.+-ı temrī (A-A) hurma macunu. 147-a/3, 149-a/6

m.+ü'l-'amyā (A-A) körlük için kullanılan macun. 161-b/11

m.+ü'l-cāmi' (A-A) ma'cūn-ı diyāķātīlīķūn, bütün hastalıklar için kullanılabilen macun. 115-a/15

m.+ü'l-cevāhirü'l-bāride (A-A-A) ma'cūnü'l-diyāsentā, soğuk cevherler macunu. 110-b/3

m.+ü'l-c.+ü'l-ḥār(r) (A-A-A) sıcak, ısıtıcı cevherler macunu. 113-b/4

m.+ü'l-'umyān (A-A) ma'cūn-ı efrāciyā, göz hastalıkları için kullanılan macun. 162-b/13

m.+ü'l-ḳırmız (A-A) boyası çıkarılan, kurutulmuş kırmız böceği dişisi ve bundan elde edilen parlak ve al boya maddesi ve eczası ile yapılan macun. 111-a/15

m.+ü'r-rāḥa (A-A) bağırsak sancısı için kullanılan bir cins macun. 212-b/1, 212-b/4

m.+a 115-b/8, 117-a/2, 117-a/14, 229-b/5

m.+dan 141-a/11, 149-a/7, 191-a/12

m.+dur 11-a/14, 180-b/1, 187-a/13

m.+ı 92-b/17, 180-a/17, 195-a/3, 197-a/14, 256-b/6, 258-a/5, 258-a/8, 258-a/9, 294-b/1

m.+ıñ 110-b/17, 258-a/10

m.+la 116-a/12, 116-b/8, 217-b/10

m.+lar 8-b/9, 33-b/16, 110-b/3, 114-b/17, 115-a/1, 139-a/2, 250-a/14, 261-a/7, 261-a/10, 272-a/15

m.+lara 137-a/13

m.+larda 121-a/10, 122-a/2

m.+lardan 14-a/6, 42-b/4, 151-b/15, 188-b/15, 222-a/11, 243-b/10

m.+ları 297-a/11

mā-dām + (A) mādem, çünkü, değil mi ki. 7-b/10, 34-a/6, 73-b/8, 145-b/15, 202-b/13, 216-a/4

mādde + (A) madde, unsur, öğe. 19-b/9, 21-a/11, 32-b/11, 36-b/14, 36-b/15, 36-b/17, 42-a/17, 59-b/12, 69-b/5, 88-a/16, 149-a/4, 154-a/10, 171-a/8, 171-a/9, 171-a/12, 171-b/17, 172-a/2, 176-b/11, 177-b/7, 177-b/10, 178-a/11, 189-b/13, 193-b/17, 196-b/14, 199-a/4, 221-a/10, 221-a/12, 247-a/9, 263-b/1, 265-b/12, 266-a/5, 266-a/10, 268-a/9, 268-a/9

m.+-i balġamiyye (A-Y/A) balgama bağlı unsur, balgam öğesi. 186-b/9

m.+-i b.+dür 283-b/10

m.+-i fālic (A-A) felç, inme (hastalığı) maddesi.

m.+-i f.+de 166-b/7

m.+den 221-a/10, 227-a/1, 228-a/3

m.+ler 21-a/8, 21-b/14, 42-a/3, 42-a/5

m.+leri 20-b/11

m.+lerini 89-b/8

m.+niñ 25-b/13, 36-b/17, 59-a/2, 147-b/15, 172-a/3, 189-b/17, 263-a/10

m.+si 29-a/7, 29-a/11, 42-a/14, 132-b/2, 135-b/2, 135-b/13, 135-b/14, 135-b/15, 153-a/2, 155-b/2, 158-b/9, 159-a/1, 177-b/17, 200-b/12, 200-b/15, 257-b/3, 259-b/16, 263-b/13, 264-a/8, 265-a/12, 267-b/5, 267-b/6, 267-b/13, 268-a/7, 268-a/8, 272-b/12, 273-a/3, 274-a/16, 281-a/16, 281-a/17, 281-b/15, 282-a/11, 282-a/12, 284-b/13, 288-a/7, 288-a/11, 289-a/14, 289-a/15

m.+sinde 257-b/14

m.+sinden 25-a/12

m.+sine 42-b/8, 142-b/15, 251-b/12, 257-a/15, 267-b/5, 289-b/14

m.+sini 130-a/1, 136-a/5, 164-a/14, 228-b/10

m.+siniñ 274-a/17

m.+ye 151-b/7

m.+yi 29-a/8, 31-b/15, 31-b/16, 32-a/3, 32-a/6, 32-a/7, 39-a/1, 40-a/11, 98-a/15, 132-a/2, 143-b/3, 154-a/10, 154-a/15, 154-b/12, 193-b/17, 196-b/5, 198-a/2, 199-a/4, 201-b/12, 202-a/2, 220-b/9, 221-b/4, 223-b/7, 227-b/1, 231-a/11, 233-a/15, 236-a/11, 247-a/14, 249-b/14, 266-a/15, 287-a/14

m.+yle 181-a/11

māddeli + (A/T) maddesi olan, unsurlu. 84-b/4

māddesiz (Bkz.māddesüz) + (A/T) maddesi olmayan, öğesiz. 181-a/12

māddesüz (Bkz.māddesiz) + (A/T) öğesi olmayan, maddesiz. 147-b/15

māddī + (A) madde ile ilgili, maddeye ait. 221-a/9

ma'den + (A) maden.

m.+de 92-a/6

m.+i 92-a/4, 92-a/5, 92-b/1

ma'denī + (A) madenle ilgili, madene ait.

m.billūr (A-A) madenī kristal, gayet parlak ve şeffaf-saydam taş veya pek saf ve temiz beyaz cam.

m.b.+dan 246-b/14

m.ḳar (A-A) s̲elc-i ma'denī.

m.ḳ.+dan 138-a/1

ma'denūs (Bkz.ma'dnūs) + (Y/A) maydanoz. 13-b/3, 15-a/2, 41-a/4, 101-b/7, 133-b/5

m.ṣalātası (Y/A-İ) maydanoz salatası. 232-b/13

m.ṣuyı (Y/A-T) maydanozun kaynatılmasıyla veya sıkılmasıyla elde edilmiş suyu.

m.ṣ.+yla 70-b/16

m.+ile 223-b/1

m.+la 132-b/13, 232-b/12, 232-b/12

mādiḥ ü vāṣıf + (A-A) öven ve bildiren, vasfeden. 3-b/5

ma'dnūs (Bkz.ma'denūs) + (Y/A) maydanoz.

m.köki (Y/A-T) maydanoz kökü.

m.k.+yle 223-b/2

mafṣal + (A) eklem, oynak yeri.

m.+lar 84-b/1

m.+lar ağrısı (A-T) eklemlerdeki ağrı.

m.+lar a.+na 58-a/9, 59-b/10, 71-b/7, 79-b/13, 98-a/11, 117-a/7

m.+lar a.+nı 72-b/13

m.+lara 67-b/14, 71-b/3

m.+ları 19-b/7

mafṣıl + (A) eklem.

m.ağrıları (A-T) eklem ağrıları. 14-a/1

maġaṣ + (A) göbek burusı, göbek sancısı. 207-b/9, 207-b/9

m.marażı (A-A) göbek sancısı, hastalığı.

m.m.+nda 212-b/4

m.+da 208-b/5

maġlūb + (A) yenilmiş, yenilen. 21-a/3

maġrib + (A) garp, batı. 91-a/5

maġrūr + (A) bir şeye güvenme. 16-b/4

maġsūl + (A) yıkanmış. 277-a/7

m.lāceverd (A-A) yıkanmış lāceverd taşı. 136-b/3, 268-b/12

m.marazī (A-A) yıkanmış. 250-a/4

maḥal(l) + (A) yer.

m.+de 17-b/12, 130-a/7, 135-a/8, 136-a/14, 155-b/7, 158-a/9, 198-a/8, 214-a/13

m.+e 135-a/6

m.+i 221-a/10

m.+idür 181-a/3, 227-b/8

m.+inde 25-a/7, 130-b/2, 176-a/14, 186-a/8, 186-a/10, 206-b/5

m.+lerde 10-a/4, 173-a/10

maḥalle + (A) bir şehir veya kasabanın, bölündüğü kısımlardan her biri.

m.+sini 138-b/9

maḥbūb + (A) sevilen, sevilmiş, sevgili. 23-a/16

m.+a 23-b/11

maḥbūbe + (A) sevilmiş, sevgili. 20-b/5, 28-b/8

m.+ler 23-b/1

māḥī-i āṯārü'l-küfr + (A-A-A) kötülük izlerini yok eden. 4-a/6

maḥlūl + (A) hallolunmuş, çözülmüş, dağılmış.

m.+ile 149-a/13, 249-b/3

maḫlūṭ + (A) halt olunmuş, katılmış, karıştırılmış, karışık. 257-b/4, 263-b/14

m.+-ı demevī (A-A) kanla karışık unsur. 40-a/14

maḥmidet-i ḫāḳān-ı evān + (A-T-A) devrin hükümdarını övme. 3-b/2

maḥmūde (Bkz.maḥmūdiyye) + (A) sakmuniya, bingöz otu, mahmudiyye otu. 98-b/12, 116-a/11, 116-b/5, 117-a/3, 117-a/12, 118-b/6, 118-b/11, 118-b/17, 119-b/9, 120-a/17, 141-a/6, 149-a/10, 208-a/7, 212-b/6, 226-a/5, 258-a/11

m.+-i Anṭākī (A-) Antakya mahmudesi. 268-b/13

m.+den 136-b/4, 171-b/10, 214-b/3

m.+yi 99-a/2

maḥmūdesüz + (A/T) mahmude otu konulmaksızın. 116-a/13

maḥmūdiyye (Bkz.maḥmūde) + (A) sakmuniya, bingöz otu, mahmude. 258-a/1

maḥmūm + (A) hummalı, hummaya yakalanan, sıtmalı olan; ateşli, ateşi olan. 27-b/16

m.+lara 50-a/15

maḥrūḳ + (A) yanmış, yanık. 295-b/4

maḥrūr + (A) hararetli, ateşli.

m.+ü'l-mizāc (A-A) mizacı, bünyesi, yapısı hararetli olan, tabiatı ateşli olan. 65-b/7, 93-a/11

m.+ü'l-m.+a 101-a/16

maḥrūṭī + (A) konik.

m.şāf (A-A) konik biçimdeki fitil. 26-b/5

m.+ye 26-b/6

maḥṣūr + (A) sarılmış, sınırlanmış, sıkıştırılmış. 32-a/13

maḥsūs + (A) belli, aşikār. 44-a/2, 44-a/3

maḥṣūṣ + (A) hususileşmiş, özel, yalnız bir kimsede veya yerde bulunan. 20-a/11, 106-b/16, 107-a/1, 126-b/8, 237-b/1, 260-a/11, 275-b/13, 285-a/10

m.+dı 285-a/3

m.+dur 81-a/6

maḥv u izāle + (A-A) yok etme ve giderme. 2-a/6

maḥż-ı luṭf u kerem + (A-A-A) cömertliğin ve bağışın safı, gerçeği, halisi.

m.+-ı l.u.k.+inden 2-a/6

maḥzen-i lā-reybī + (A-A) şüphesizlik yeri.

m.+-i l.+den 2-b/11

maḥzūn + (A) hüzünlü, tasalı, kaygılı. 22-a/3, 22-b/3, 23-a/5, 23-b/11, 134-a/7

m.ol- (A-T) hüzünlenmek, üzüntülü olmak.

m.o.-maḳ 256-a/12

m.+ıñ 22-a/16

mā'il + (A) andırır, benzer, ...e çalar. 55-a/11, 59-b/4, 78-b/13, 127-b/13, 135-b/4, 156-b/17, 157-a/6, 166-a/11, 170-b/10, 217-b/2, 237-a/12, 255-a/9, 256-a/6, 256-a/6, 262-b/17, 267-a/3, 276-a/17, 280-a/15, 281-b/3, 282-a/12, 284-a/11, 286-a/5, 295-a/8

m.+dür 51-a/17, 51-b/4, 54-a/10, 55-a/12, 60-a/6, 70-a/12, 84-b/17, 88-b/7, 90-a/15, 181-a/5

mā'iyyet + (A) su ile ilgili unsur, yaşlık, nemlilik. 206-b/15, 207-a/3

m.+i 63-a/15

m.+ini 16-b/14, 84-a/14

maḳ'ad + (A) anüs, şerç. 39-a/4, 51-a/5, 101-a/7, 215-a/8, 217-a/3, 217-a/6

m.çıḳ- (A-T) bevasir hastalığı, hemoroid.

m.ç.-dıġına 101-a/7

m.ç.-duġınıñ 220-a/15

m.nāsūrı (A-A) kıçtaki basur deliği.

m.n.+nıñ 220-a/3

m.şişi (A-T) makat şişi.

m.ş.+ne 37-a/8

m.ş.+niñ 219-b/10

m.verem(i) (A-A) anüsteki urlar.

m.v.+leri 36-a/8

m.yara(sı) (A-T) anüsteki, kıçtaki yara.

m.y.+larınıñ 219-b/15

m.yarıl- (A-T) bevasirden ötürü anüs ve çevresinde oluşan çatlaklık, yarılma.

m.y.-dıġınıñ 219-a/16

m.+a 196-a/2, 206-a/7, 213-a/4, 217-a/5, 218-b/2, 218-b/6, 218-b/8

m.+da 218-a/16, 218-b/4

m.+ı 220-b/6

m.+ıñ 39-a/15, 217-a/8, 217-a/13, 219-b/13, 219-b/16, 220-a/4, 220-a/16

m.+ına 205-b/12, 205-b/17, 218-a/16

m.+ında 239-b/5

m.+ını 205-b/11

maḳāle + (A) bölüm; tek bir bahis üzerine kaleme alınan şey. 6-a/2, 7-b/2, 43-b/9, 126-b/7, 260-a/10

m.+sinde 248-a/1

m.+siniñ 171-b/4

maḳālīd-i umūr-ı cumhūr + (A-A-A) halkla ilgili işlerin anahtarları. 3-b/13

maḳām + (A) yer, kat, mevki.

m.+ına 59-a/14

maḳbūl + (A) beğenilen, hoş karşılanan; geçer.

m.+dur 58-b/4, 142-b/5, 142-b/6, 241-a/6

maḳṣūd + (A) kasdolunan, istenilen şey, istek. 21-b/6, 40-b/16, 106-b/17

m.+a 106-b/5

ma'ḳūl + (A) akıllıca, akla uygun. 275-a/5

m.+dur 151-b/7, 171-a/7, 223-b/17, 235-b/13

maḳūle + (A) takım, çeşit, soy. 19-b/14, 147-b/8, 198-b/7

m.+si 15-a/3

m.+sinden 14-a/8, 151-a/14

mālīḫūlyā (Bkz.mālīḫūlyā) + (Y) kara sevda, kuruntu, vesvese, melankoli hastalığı. 101-a/2, 133-b/9, 135-b/1, 138-b/15, 200-b/4, 217-b/16

m.+da 135-a/13

m.+dan 87-a/12

m.+nıñ 111-b/7, 135-a/15, 140-b/15

m.+ya 97-b/3, 112-a/17, 113-a/4, 113-b/8, 144-a/2

m.+-yı merāḳī (Bkz.m.+-yı merāḳiyā) (Y-A) meraka, düşünceye bağlı olarak meydana gelen kuruntu hastalığı. 137-a/3

m.+-yı merāḳiyā (Bkz.m.+-yı merāḳī) (Y-A) fazla meraktan hasıl olan melankoli hastalığı. 135-b/3, 228-a/1

m.+yı 56-b/8, 91-a/11, 99-b/2

mālīḫūlyā (Bkz.mālīḫūlyā) + (Y) kara sevda, kuruntu, vesvese, melankoli hastalığı. 9-a/12

m.+-yı merāḳī (Y-A) bir tür melankoli hastalığı.

m.+-yı m.+ye 39-b/1

m.+ya 48-b/7, 50-b/8, 66-b/14

Mālik Ḥażretleri + (A-A) Enes bin Malik, en çok hadis rivayet eden sahabe.

M.Ḥ.+'nden 37-b/7

mālik + (A) sahip, bir şeyi olan. 4-a/3, 4-a/11

ma'lūm + (A) bilinen, belli. 6-a/9, 7-b/14, 9-b/4, 11-b/14, 12-a/10, 13-b/15, 13-b/9, 14-a/13, 15-a/15, 15-b/15, 16-a/13, 16-a/6, 16-b/13, 17-b/14, 17-b/2, 18-a/16, 18-b/17, 19-a/10, 19-b/13, 20-a/4, 20-b/9, 21-b/15, 21-b/9, 22-b/13, 23-b/4, 26-a/3, 26-b/14, 27-b/6, 28-b/4, 29-a/12, 29-b/9, 30-b/3, 30-b/7, 30-b/9, 31-a/13, 33-a/3, 34-a/17, 35-b/2, 36-b/2, 39-a/15, 40-a/5, 42-a/2, 43-b/11, 44-a/8, 54-a/8, 54-a/10, 59-a/11, 59-a/9, 78-b/14, 92-a/4, 106-b/3, 147-a/5, 152-a/16, 153-a/1, 156-a/15, 157-a/17, 160-a/1, 170-b/14, 183-b/14, 185-b/2, 186-a/14, 195-a/17, 196-a/3, 196-b/1, 201-a/14, 202-b/12, 209-a/11, 210-a/17, 210-b/17, 212-b/8, 214-a/10, 215-b/5, 216-a/7, 217-a/4, 217-a/6, 220-b/15, 221-a/9, 222-a/1, 223-a/4, 226-b/10, 227-a/13, 227-b/7, 235-a/6, 236-b/6, 239-b/7, 260-a/5, 261-a/13, 261-b/3, 261-b/13, 263-b/8, 266-a/9, 273-a/3, 273-b/14

m.+dur 25-a/10

māmīrān + (Fr./F) kırlangıç otu, büyük helīle. 286-b/8

ma'mūr + (A) bayındır, şenlikli. 4-b/16

ma'nā + (A) mana, anlam.

m.+sı 23-b/17, 55-a/6, 102-a/3, 115-a/15, 131-b/1, 131-b/6, 137-b/4, 145-b/5, 171-a/10

ma'neviyye + (A) manaya, ruha ait.

m.+yi 2-b/16

māni' + (A) meneden, alıkoyan, engel olan. 142-a/8, 145-a/6, 156-b/14, 170-a/10, 171-a/15, 233-a/3

manṣūret + (A) nasrolunmuş, üstün gelmiş olma. 4-b/5

mānyā + (Y) "arslan kudurması"; hastanın, kudurmuş arslan gibi herkese saldırabildiği bir özellik gösteren, bir çeşit hastalık. 137-b/3, 138-b/1

m.maraż ı (Y-A) hastanın saldırganlık gösterdiği bir tür hastalık.

m.m.+na 140-a/17

maraż + (A) hastalık. 19-b/10, 32-b/6, 84-b/4, 106-b/10, 106-b/12, 107-a/2, 111-b/17, 123-b/7, 129-b/17, 130-b/5, 131-b/7, 131-b/15, 133-a/16, 137-b/5, 137-b/6, 138-b/8, 139-b/13, 139-b/9, 140-b/5, 140-b/8, 142-a/6, 144-b/7, 145-a/1, 149-b/8, 158-a/10, 159-b/8, 161-a/17, 172-a/1, 173-a/3, 175-b/14, 176-a/3, 176-a/3, 176-a/6, 177-a/13, 179-a/3, 179-a/4, 179-a/5, 180-

b/15, 184-a/10, 184-a/15, 184-b/3, 185-a/17, 200-b/17, 204-b/4, 206-b/10, 211-b/13, 211-b/13, 211-b/14, 211-b/15, 211-b/17, 222-a/8, 223-b/12, 224-b/11, 225-a/16, 226-b/14, 228-a/2, 241-a/17, 246-b/16, 249-a/10, 252-b/10, 255-b/1, 258-a/8, 258-a/9, 266-b/12, 271-a/17, 275-b/9, 275-b/11, 283-a/14, 283-b/12, 284-a/3, 284-a/7, 284-b/14, 285-a/3, 285-a/6, 286-a/1, 286-a/10, 287-a/2, 287-a/3, 287-a/15, 289-b/12, 291-a/12, 295-b/8, 295-b/9, 296-b/6, 298-a/17

m.+-ı āḫir (A-A) en son geçirilen hastalık.

m.+-ı ā.+den 260-b/8, 260-b/10

m.+-ı efvāh-ı ʻurūḳ (A-A-A) damarlarda delikler, noktalar şeklinde kendini gösteren bir çeşit bağırsak hastalığı. 203-b/14

m.+-ı maḫūf (A-A) korkulu, tehlikeli hastalık.

m.+-ı m.+dur 194-a/16

m.+-ı müzmin-i ḫizlān ü nekāl (A-A-A-A) sıkıntı ve yalnızlığın kronik hastalığı. 2-b/7

m.+-ı şaʻr (A-A) saçlarla, kıl kökleriyle ilgili bir tür hastalık. 5-b/13

m.+a 82-b/12, 106-b/10, 113-b/6, 136-a/4, 138-a/3, 140-a/2, 140-b/7, 140-b/16, 141-b/1, 141-b/4, 141-b/5, 144-a/13, 144-b/16, 148-a/15, 150-a/3, 151-b/9, 151-b/10, 151-b/11, 151-b/12, 152-a/1, 152-a/4, 152-a/10, 152-b/5, 156-b/15, 159-b/14, 160-b/3, 161-a/5, 161-b/6, 172-a/8, 177-a/7, 179-b/5, 180-a/3, 184-b/16, 188-b/14, 189-b/13, 193-b/4, 195-a/13, 203-b/13, 203-b/14, 207-a/6, 211-b/16, 211-b/17, 212-b/1, 225-a/6, 225-a/10, 225-b/5, 225-b/9, 226-a/8, 227-a/3, 231-a/8, 234-b/1, 235-a/16, 239-b/11, 244-a/7, 246-b/10, 247-b/1, 252-b/3, 258-a/6, 260-a/5, 262-a/17, 267-b/15, 273-b/10, 279-a/6, 285-b/1, 285-b/15, 286-b/2, 287-b/5, 287-b/10, 287-b/11, 287-b/13, 287-b/14, 290-b/10

m.+da 58-b/17, 111-a/17, 171-a/1, 172-a/6, 177-b/14, 180-b/8, 189-b/16, 197-a/13, 201-b/3, 206-b/12, 207-a/9, 224-b/12, 225-a/2, 226-a/12, 240-a/3, 250-b/12, 252-b/13, 252-b/14, 255-b/2, 255-b/3, 255-b/4, 274-b/17, 275-b/1, 278-a/9

m.+dan 20-b/13, 59-a/1, 69-b/5, 82-b/10, 140-a/16, 145-b/1, 148-a/11, 152-a/14, 171-b/12, 175-b/14, 179-a/13, 184-b/7, 216-a/15, 244-b/2, 258-a/10, 287-a/17

m.+dur 129-b/16, 130-b/5, 132-b/1, 132-b/14, 138-a/15, 140-a/13, 141-b/13, 145-a/5, 147-b/11, 150-b/17, 162-a/17, 175-b/12, 177-b/2, 194-a/12, 211-b/11, 212-a/1, 224-b/13, 235-b/4, 236-a/8, 246-b/5, 251-b/10, 253-b/14, 255-a/6, 275-b/9, 285-a/6, 287-b/17, 298-a/4

m.+ı 7-b/12, 80-b/10, 82-a/17, 115-a/16, 130-a/17, 140-b/10, 140-b/11, 144-b/6, 151-b/8, 152-b/16, 171-b/10, 171-b/12, 184-a/17, 206-b/11, 219-b/8, 258-a/9, 271-a/16

m.+ıñ 132-b/3, 133-b/9, 137-b/8, 140-a/10, 140-a/15, 140-a/17, 142-a/1, 147-b/14, 151-b/9, 156-b/6, 158-a/9, 158-a/9, 159-b/4, 159-b/4, 161-b/7, 166-a/9, 171-b/16, 176-a/1, 179-a/6, 179-a/9, 179-a/12, 180-a/13, 184-b/10, 184-b/12, 190-b/6, 201-b/5, 203-b/6, 212-a/1, 212-a/6, 220-a/7, 224-a/15, 224-a/17, 227-a/4, 227-b/12, 252-b/12, 254-a/8, 257-a/15, 271-a/14, 272-a/8, 275-b/10, 276-a/1, 284-a/1, 285-a/9, 285-a/15, 286-a/2, 286-a/4, 286-a/11, 287-a/4, 287-a/17, 287-b/2, 287-b/14, 288-a/6

m.+ına 107-a/3, 138-b/1, 171-b/8

m.+ınıñ 37-a/15, 152-b/11

m.+lar 5-b/9, 5-b/14, 9-b/8, 14-a/1, 24-b/9, 42-a/13, 42-a/16, 53-a/2, 100-b/16, 130-b/1, 144-a/3, 152-b/16, 152-b/17, 153-a/11, 196-a/6, 221-a/6, 222-b/8, 227-b/10, 257-a/10, 286-a/9, 287-a/9, 287-a/11

m.+lara 24-b/15, 24-b/17, 27-b/8, 35-b/1, 58-b/10, 60-a/13, 75-a/17, 79-a/1, 86-a/15, 105-b/12, 107-a/15, 109-b/4, 110-b/6, 115-a/5, 115-b/10, 117-a/7, 118-b/14, 119-b/7, 129-a/4, 129-a/6, 129-b/11, 228-a/2

m.+larda 40-a/8, 107-a/6

m.+lardan 82-a/5, 84-a/7, 156-a/17, 217-b/16

m.+lardandur 131-b/15, 275-b/9, 286-a/1, 287-a/2

m.+ları 11-a/14, 22-a/12, 55-b/7, 153-a/7, 156-a/15, 181-a/8, 217-a/8, 250-b/8

m.+ların 6-b/2

m.+larıñ 25-a/2, 28-a/11, 41-b/9, 74-b/10, 117-b/15, 125-a/17, 126-b/9, 146-b/9, 195-a/16, 196-a/3, 274-b/1, 287-b/16, 295-b/11

m.+larına 35-b/9, 35-b/10, 38-b/6, 51-b/9, 84-a/16, 84-a/17, 84-a/17, 109-a/14, 109-a/14, 110-a/6, 160-a/14, 183-b/15, 184-a/5, 187-b/15, 253-b/10

m.+larında 147-b/4

m.+larından 299-b/9

m.+larını 71-b/14, 87-a/4, 299-a/9

m.+larınıñ 110-b/12, 162-a/14, 212-b/9, 217-a/3, 217-a/6, 232-b/14, 257-a/10

marażī + (A) bir cins taş. 161-a/13, 162-a/10, 163-a/7

Mardin erigi + (-T) Mardin eriği, bir cins erik. 188-b/3, 221-b/9

M.e.ḫoş-ābı (-T-F) Mardin eriği kompostosu. 13-a/7

M.e.ṣuyı (-T-T) Mardin eriğinin suyu.

M.e.ṣ.+yla 156-b/11, 275-a/2

ma'rifet + (A) hüner. 3-a/1

marīż + (A) marazlı, hasta, hastalıklı, sayrı. 6-a/7, 6-a/9, 6-b/1, 19-b/11, 31-b/16, 145-a/7, 145-b/9, 151-a/1, 151-a/4, 196-b/14, 221-a/7, 221-a/7, 226-b/8, 236-b/8, 250-b/15, 286-a/4, 294-a/14

m.+e 184-b/6

m.+i 6-a/10, 145-b/7, 149-b/15, 172-a/4, 180-a/7

m.+iñ 144-b/2, 145-a/8, 172-a/16, 180-a/12, 184-b/8, 202-b/14, 203-b/16, 225-b/2, 239-b/11, 244-b/4, 272-a/1, 285-b/8, 285-b/9

mārūl + (Y) marul. 9-a/17, 14-a/8, 99-b/7, 131-a/7, 133-a/3, 138-a/13, 164-a/15, 183-a/6, 183-a/7, 189-a/7, 191-b/3, 224-a/9, 224-b/2, 233-a/16, 234-a/2, 258-b/17, 264-a/3, 264-b/15, 271-b/16, 272-a/10, 288-a/16

m.būrānısı (Y-F) marul, pirinç ve yoğurtla yapılan yemek. 133-a/12

m.köki murabbāsı (Y-T-A) marul kökünün kaynatılıp kıvama getirildikten sonra, terbiye edilmiş şekli. 262-b/6

m.ṣalātası (Y-İ) marul salatası. 8-a/7

m.ṣuyı (Y-T) marulun kaynatılmasıyla veya sıkılmasıyla çıkartılan suyu. 133-a/7

m.ṣ.+na 133-a/11

m.ṣ.+nda 133-a/8

m.ṣ.+yla 163-b/10, 165-b/3, 237-a/7

m.tuḫmı (Y-F) marul bitkisinin tohumu. 110-a/2, 110-a/16, 121-b/17, 122-b/16, 127-a/12, 136-b/12, 165-a/13, 193-b/12, 246-b/11, 247-b/2, 275-b/7

m.'uṣāresi (Y-A) marulun öz suyu. 221-b/14

m.yapraġı (Y-T) marul yaprağı. 130-b/14, 159-b/10, 248-b/2

m.+ile 264-a/3

mārziyūn (Bkz.māzeryūn) + (Y) ḳūlāpa, mazaryun ağacı, defneye benzer bir bitki. 101-a/14

maṣad (Bkz. maṣād) + (A/O) bıçak bilemeye yarayan çelikten, çubuk biçiminde araç.

m.+a 134-a/17

maṣād (Bkz.maṣad) + (A/O) bıçak bilemeye yarayan çelikten, çubuk biçiminde araç.

m.+ını 134-a/12

māsārīḳā + (Y) karaciğer ile mide arasındaki ince damarlar, bağırsakları yerli yerinde tutan iç yağı zarı, mezenter, ince bağırsak askısı. 186-a/2

m.ṭamar(ı) (Y-T) karaciğer ile mide arasında bulunan ince damarlar.

m.ṭ.+larında 286-a/3

m.ṭ.+larından 221-a/1

m.+da 32-a/13

maṣīr-i sulṭānī + (A-A) sultanlığın sürüp gitmesi, devamlılığı. 3-b/11

maṣrū' + (A) saralı, sara hastalığına yakalanmış olan. 52-b/12, 82-b/11, 93-b/5, 95-b/14, 141-b/15, 184-a/14

m.+ıñ 142-a/15

m.+ya 80-a/1, 80-b/4, 93-b/2, 142-a/8

maṣṭakī + (A) sakız. 71-b/2, 77-b/5, 86-b/12, 99-a/8, 109-a/10, 113-b/3, 117-b/3, 117-b/9, 118-a/4, 118-a/13, 118-b/8, 119-b/15, 120-a/16, 120-b/11, 121-b/1, 122-a/7, 122-b/7, 125-a/5, 130-a/5, 137-a/8, 139-b/11, 141-a/7, 155-b/10, 155-b/16, 159-a/5, 159-a/8, 168-a/2, 187-a/3, 187-a/9, 187-a/15, 188-a/3, 190-b/16, 191-a/14, 191-b/17, 192-b/15, 193-a/3, 193-a/7, 193-a/9, 195-a/3, 198-a/14, 206-a/9, 208-a/6, 212-b/5, 220-b/11, 222-b/3,

236-b/4, 238-a/11, 238-b/6, 240-b/4, 241-a/11, 256-b/15, 258-a/2, 277-a/8, 293-a/10, 294-a/11, 296-b/4, 299-b/8

m.ḥabbı (A-A) sakızdan yapılmış ilaç. 197-a/13

m.süfūfı (A-A) sakız tozu. 26-a/13

m.yağı (A-T) sakız yağı. 193-a/4, 222-b/2

m.y.+yla 155-b/12

m.+yi 41-a/9

m.+yle 27-a/3, 69-a/12, 92-b/13

ma'şūm + (A) küçük çocuk.

m.+dan 34-a/11

m.+ı 256-b/4, 256-b/5

m.+ıñ 144-b/7, 144-b/15

m.+lar 10-b/11, 88-a/13

m.+lara 39-b/15, 111-b/13, 140-b/3, 144-b/7, 206-b/6, 213-b/10, 214-a/9, 265-a/1, 290-b/4

m.+laradur 9-b/9

m.+larda 76-b/1, 166-b/9

m.+larıñ 26-b/1, 71-a/1, 72-b/17, 73-a/7, 75-b/11, 82-b/7, 88-a/15, 96-b/10, 97-b/8, 214-b/5, 214-b/10, 214-b/12, 244-a/5, 299-a/5

maşrıḳ + (A) Güneşin doğduğu taraf, doğu. 18-a/15

ma'şūḳ + (A) sevilen, sevilmiş, āşık olunan. 138-b/8

m.+ı 138-b/10

m.+ını 138-b/7

m.+ıyla 138-b/2

maṭbūḫ + (A) kaynatılmış, haşlanmış, pişirilmiş. 43-a/11, 162-b/14, 175-a/16, 221-b/6, 286-b/11

m.+-ı uṣūl (A-A) kaynatılmış meyan kökü. 286-a/17

m.eftīmūn (A-F) pişirilmiş bağboğan, serent (küçük kuşuta, gelin saçı, şeytan saçı, kāfir saçı). 101-a/4, 143-b/5

m.+dan 149-b/4, 163-a/3

m.+ı 149-a/14, 188-b/8, 196-b/5, 197-a/8, 275-a/5

m.+ından 56-a/13

m.+ını 288-b/10, 294-b/2

m.+la 117-b/7

maṭlab + (A) bahis, konu; önemli not; bölüm, kısım. 284-b/12

maṭlūb + (A) istenilen, aranılan şey.

m.+ına 28-b/5

maṭ'ūn + (A) tauna, vebaya yakalanmış olan.

m.+ıñ 278-a/12

māye + (F) dişi deve.

m.+sinden 246-a/5

māye-çend-ī̈n + (F-F) 5-a/12

ma'z + (A) keçi. 95-b/16

mażarrat + (A) zarar, ziyan; zarar verme, dokunma.

m.+ını 23-b/1

mażbūṭ + (A) düzenli, belli. 141-b/16, 142-a/1

māẕeryūn (Bkz.mārziyūn) + (Y) ḳūlāpa, mazaryun ağacı, defneye benzer bir bitki.

63-a/16, 63-a/17

m.+dan 63-a/16

māżı (Bkz.māzū) + (F) mazı.

m.+yı 39-b/8

mażmaża + (A) ağza su alma, ağızda çalkalama. 49-a/5, 61-a/16, 62-a/13, 66-b/3, 71-a/14, 72-a/12, 72-b/1, 73-a/6, 81-b/11, 83-a/6, 88-a/12, 100-a/17, 103-b/15, 106-a/5, 166-a/4, 166-a/8, 166-b/12, 166-b/14, 166-b/17, 167-a/17, 167-b/3, 167-b/4, 167-b/4, 167-b/8, 168-a/17, 168-b/3, 168-b/4, 168-b/6, 168-b/11, 168-b/12, 299-a/16

māzū (Bkz.māzı) + (F) mazı, servi cinsinden, gövdesi düz ve dipten dallanan bir süs ağacı ve bunun kozalağı ise tabaklıkta kullanılır. 101-a/5, 166-a/16, 170-a/4, 220-b/7, 243-a/13, 244-a/1

m.+nıñ 101-a/10

m.+yla 295-b/7

me'āyin + (A)

m.+i 22-b/8

mebde' + (A) ağız, delik, çıkış noktası.

m.+-yi ʻurūḳ (A-A) damarların çıkış noktaları, başlangıçları, başları, ağızları.

m.+-yi ʻu.+dan 263-a/10

mebıż + (A) diz altındaki çukur.

m.+dan 37-a/7, 37-a/9

mecāl + (A) güç, kuvvet. 19-b/10

mecārī-i menī + (A-A) sperma yolları.

m.+-i m.+de 27-b/10

meclis + (A) toplantı yeri, sohbet-toplanma yeri, ortamı.

m.+e 23-a/16

meclis + (A) defa, kez, seans. 143-b/14, 148-a/9, 157-a/14, 171-b/11, 200-b/10, 208-a/9, 208-a/9

mecmūʻ + (A) toplanmış, bir araya getirilmiş şey.

m.+ı 139-b/12

mecmūʻa-i müntaḫab + (A-A) seçkin, güzide eser, mecmua.

m.+-i m.+a 5-a/7

mecnūn + (A) deli; delilik, bir tür hastalık. 93-b/5, 134-a/15, 134-b/1, 134-b/10, 135-a/5, 135-a/9, 135-a/12

m.+a 134-a/17, 135-a/11

m.+ıñ 74-a/8, 134-a/17, 134-b/3

mecrā + (A) bedendeki ahlatın akıştığı yol. 240-a/7

m.+ları 98-a/16

m.+larına 146-a/2

m.+larında 131-b/7, 145-a/5, 181-b/1

m.+larını 44-a/17, 60-a/12, 85-a/1, 234-b/2

m.+sı 217-a/8

m.+sına 239-a/16

m.+sından 25-a/1

m.+ya 240-a/6

m.+yı 240-a/7

mecrūḥ + (A) yaralanmış, cerholunmuş.

m.+ıñ 293-b/6

mecūḳān (Bkz.meçūḳān) + ( ) Amerika'da yetişen, kutsal olduğu kabul edilen, beyaz bir kök şeklinde, tadı azacık acımtırak, kökleri fazla ve dalları yer üstüne döşeli, yaprakları yuvarlak ve damarlı olan, kişniş gibi yemişleri bulunan salkım salkım bir ot. 97-b/13, 133-b/2, 149-a/9, 176-b/13, 176-b/14, 202-a/5, 207-a/11, 225-b/7, 251-a/1, 253-a/6, 253-b/9, 289-b/2

m.+ı 132-b/11

m.+ıñ 202-a/7

m.+la 182-b/15, 224-a/5, 227-a/2, 265-b/8, 265-b/10, 282-a/13

Mecūḳān + ( ) Amerika'da bir şehrin adı. 97-b/15

meçūḳān (Bkz.mecūḳān) + ( ) bir tür beyaz kök. 63-a/9

medār + (A) sebep, vesile.21-b/12

m.+-ı emānet-i kübrā (A-A-A) büyük emanetin koruyucusu, yardımcısı. 4-a/14

medārü'l-me'āli + (A-A) anlam ve kavramın sonucu. 4-a/9

medd ü cezr + (A-A) gelgit olayı, suların kabarması ve çekilmesi. 38-a/9

meded + (A) 134-a/10

medḥ ü s̲enā + (A-A) övme ve methetme.

m.ü.s̲.+-yı sulṭān (A-A-A) padişahı methetme ve övme. 3-b/1

m.ü.s̲.+larında 3-b/5

mediyü'l-evān + (-A) 4-b/6

mefāṣıl + (A) eklemler, oynak yerleri. 119-a/10

m.aġrısı (A-T) eklemler ağrısı.

m.a.+na 105-b/14

m.aġrıları (A-T) eklem ağrıları. 257-a/9

m.a.+larına 50-b/8, 66-b/15, 67-b/13, 73-a/16

m.a.+larını 63-b/10

m.marażları (A-A) eklem hastalıkları. 153-a/8

m.+a 72-b/14

m.+da 86-b/14, 257-a/16

m.+dan 49-a/6

m.+ıñ 59-b/10

meflūc + (A) feİç olmuş, felçli. 148-a/7, 150-a/15

meger + (F) meğer, oysa ki, halbuki. 11-b/7, 14-a/6, 18-b/16, 25-b/8, 32-b/8, 33-b/13, 34-a/1, 79-a/13, 102-a/11, 104-a/3, 156-a/12, 207-b/12, 209-b/4, 209-b/6, 265-b/11, 267-a/2, 269-b/9

meḫūẕ + (A) başka bir yerden alınmış.

m.+dur 58-b/8

meḳāmeyn + (A) 4-a/17

mekān + (A) yer, mahal.

m.+da 15-b/12, 146-a/10, 214-a/15

m.+ı 186-a/9, 186-a/11, 227-b/9

m.+ıñ 153-a/16

Mekke ayrığı + (A-T) ayrık otu, Hint sümbülü. 100-a/12, 109-a/7, 117-b/3, 118-a/3, 120-a/14, 125-b/3, 196-b/10

Mekkī + (A) Mekke'ye ait, Mekke'den getirilen. 71-b/4

mekmen-i ġaybī + (A-A) gizliliğin saklandığı yer. 2-b/11

melāẕü'l-ümem + (A-A) insanların, ümmetlerin sığınacak yeri, sığınağı. 4-a/10

melek + (A) Allah'ın, halleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar. 276-a/3

melhem (Bkz.merhem) + (A) merhem, deriye içirilerek veya sürülerek kullanılan tereyağı kıvamında yağlı ilaç. 124-b/17

m.+lere 88-a/7

melḫūẕ u mesrūr + (A-A) düşünceli ve sevinçli. 4-b/15

me'lūf + (A) alışılmış, alışmış; huy edilmiş. 16-a/16, 16-b/1, 215-b/14, 216-a/3

meme + (T) bevasir, hemoroid memesi. 253-b/2

m.+lerin 219-a/2

meme + (T) meme, göğüs. 244-b/15

m.+lerde 255-b/3

m.+leri 252-b/17

m.+leriñ 39-a/2

memleket + (A) ülke, devlet toprağı.

m.+lere 78-b/1

me'mūr + (A) görevli, emir alan kimse.

m.+ız 32-a/4

men' + (A) önleme, durdurma, bırakmama. 11-a/11, 18-a/2, 24-a/15, 31-b/10, 31-b/11, 32-b/3, 32-b/4, 35-a/6, 45-a/2, 45-a/3, 45-a/16, 47-a/9, 49-a/16, 50-b/4, 50-b/14, 51-a/7, 51-a/16, 51-b/15, 57-b/4, 59-b/12, 60-b/13, 62-b/9, 70-a/5, 73-a/5, 77-b/9, 79-a/9, 80-b/4, 85-a/17, 86-a/16, 86-b/17, 87-a/15, 87-b/14, 87-b/9, 88-a/15, 88-a/16, 88-b/4, 90-a/5, 91-b/1, 92-b/12, 95-a/7, 98-b/5, 100-a/5, 103-a/11, 104-b/2, 105-a/15, 108-a/10, 110-a/13, 110-b/14, 114-b/13, 115-a/4, 117-b/16, 122-b/2, 128-b/6, 129-b/6, 132-a/17, 132-b/6, 139-b/15, 140-a/3, 140-a/4, 140-b/14, 141-a/12, 141-a/17, 141-b/14, 141-b/14, 141-b/14, 144-b/6, 146-a/2, 146-a/4, 154-a/16, 156-b/13, 179-b/1, 192-b/11, 201-b/17, 209-b/3, 215-b/11, 225-a/2, 235-a/14, 273-b/12, 278-b/17, 293-b/8

menāfi' + (A) menfaatler, faydalar, yararlar. 12-a/8, 19-b/14

m.+-i mürekkebāt (A-A) terkiplerin faydası. 5-b/8

m.+de 98-b/11

m.+i 63-a/8, 63-a/11, 79-b/14, 113-a/5

m.+in 44-a/12

m.+ini 44-a/10

m.+ne 63-a/9

menāẓım + (A) diziler, sıralar. 4-a/17

menba' + (A) kaynak.

m.+ı 170-b/17

m.+ıdur 181-a/4

menfa'at + (A) fayda, kār, çıkar, yarar.

m.+i 73-a/15

menfeẕ + (A) nüfuz edecek yer, delik, yarık, ağız, boşluk.

m.+i 11-b/16, 146-a/9

m.+ini 36-a/14

m.+leri 147-b/16, 148-a/4

menī + (A) döl suyu, bel suyu, sperma. 52-a/1, 60-b/16, 75-a/10, 92-b/7, 94-b/17, 95-b/1, 97-a/7, 104-a/1, 114-a/5, 252-a/3

m.+niñ 246-b/6, 252-a/2

m.+si 246-b/7, 247-a/4

m.+sinden 255-a/17

m.+sini 89-b/14

m.+siniñ 253-b/16

m.+yi 27-b/9, 47-b/14, 54-a/12, 57-a/11, 62-b/16, 64-b/10, 67-b/3, 74-a/11, 81-b/5, 90-a/16, 102-b/16, 247-a/7

menḳūl + (A) nakledilmiş, ağızdan ağıza geçmiş. 91-b/9

m.+dur 91-b/8

mensūr + (A) şebboy bitkisi. 76-b/1

menzil + (A) yer, ev, konak.

m.+lere 11-a/1

menzilet-i rāh-ı ḥaḳ(ḳ) + (A-F-A) Allah yolunun menzili, karargāhı.

m.+-i r.+-ı ḥ.+dan 3-a/12

mer encān + (F) derūnunu, gönlünü. 23-b/15

mercān + (A) mercan. 100-b/1, 112-b/5, 113-a/11, 113-b/13, 128-a/16, 140-a/5, 141-a/15, 141-b/1, 144-a/7, 144-b/5, 152-a/4, 154-b/16, 161-a/14, 164-b/4, 165-b/14, 168-a/3, 168-a/8, 180-b/2, 182-a/9, 182-b/3, 187-a/15, 189-a/3, 192-b/4, 193-a/3, 197-a/16, 198-a/4, 198-b/14, 199-a/16, 235-b/16, 240-b/17, 246-b/12, 253-a/11, 256-b/10, 256-b/14, 297-a/1

m.ṭozı (A-T) mercan tozu. 144-b/9

m.+ı 257-a/7

mercimek/g + (F/T) mercimek. 100-b/13, 165-a/13, 168-b/4, 168-b/11, 172-b/16, 189-b/2, 200-b/13, 242-b/17, 256-a/16, 267-a/15, 269-b/3, 275-a/6, 280-b/2, 283-a/8, 284-a/9, 292-b/7

m.āşı (F/T-F) mercimek yemeği. 279-b/7

m.ā.+na 13-a/10

m.unı (F/T-T) mercimeğin öğütülmesiyle elde edilen un. 296-a/15

m.+i 203-b/4

m.+le 66-b/13

merāḳ (Bkz.merāḳiyā, merāḳiyye) + (A) fazla düşünme, derin düşünme, kuruntu, sıkıntı, kaygı.

m.+da 135-b/3, 135-b/15

merāḳiyā (Bkz.merāḳ, merāḳiyye) + (A) fazla düşünme, derin düşünme, kuruntu, sıkıntı, kaygı. 200-b/4

m.+nıñ 135-b/9

merāḳiye (Bkz.merāḳ, merāḳiyā) + (A) melankoli hastalığı.

m.+ye 136-b/8

merḥametlü + (A/T) şefkatli, acıması olan. 181-b/17

merhem (Bkz.melhem) + (A) deriye içirilerek veya sürülerek kullanılan tereyağı kıvamında yağlı ilaç. 123-b/14, 124-a/6, 124-a/16, 124-b/5, 124-b/8, 124-b/13, 125-a/9, 127-a/7, 151-b/15, 152-b/4, 152-b/8, 155-a/3, 155-b/13, 156-a/3, 157-b/8, 157-b/10, 159-b/14, 159-b/17, 160-b/5, 160-b/8, 164-b/5, 173-a/17, 188-b/17, 190-b/1, 190-b/11, 190-b/11, 191-a/1, 192-a/3, 198-a/16, 218-a/12, 218-b/3, 219-b/1, 219-b/4, 219-b/9, 219-b/16, 220-a/3, 222-a/17, 222-b/4, 224-a/15, 224-b/5, 224-b/9, 226-a/3, 226-a/7, 229-a/7, 230-a/2, 230-a/5, 237-a/1, 237-a/4, 239-b/16, 240-a/2, 242-b/5, 243-a/7, 243-a/10, 246-b/3, 250-a/3, 250-a/6, 272-a/6, 281-a/15, 283-a/10, 283-b/12, 283-b/14, 283-b/15, 289-a/1, 289-a/5, 289-a/8, 289-a/12, 290-b/16, 290-b/17, 291-a/10, 291-a/11, 291-b/10, 292-b/3, 293-a/13, 293-a/17, 293-b/1, 293-b/6, 295-b/2, 296-b/3, 296-b/5

m.+-i ʿaṭıyyetullāh (A-A) iyileşmesi güç denilen yaraların iyileşmesinde kullanılan bir merhem. 124-b/14

m.+-i aġrībā (A-A) siroza, şişliklere, böbrek ve mesane ağrılarına iyi gelen bir tür merhem. 123-b/14

m.+-i aḥmer (A-A) kırmızı merhem. 290-a/17

m.+-i bāselīḳūn (A-) bāselīḳūn merhemi. 292-b/4

m.+-i b.+ı 219-b/14

m.+-i dāḫılyūn (A-) bir tür merhem.

m.+-i d.+ı 242-a/13

m.+-i diyālītā-i kebīr (A- -A) büyük hatmi merhemi. 123-b/5

m.+-i tūtiyā (A-A) çinko merhemi. 124-a/12

m.+-i üsrüb (A-F) kurşun merhemi. 124-b/9

m.+den 164-b/11

m.+dür 293-b/1

m.+i 167-a/5, 281-a/13, 283-a/9, 290-b/13, 293-a/11

m.+ler 123-b/5

m.+lerde 125-b/14

m.+lere 51-a/8

m.+leri 272-a/7, 281-b/11

m.+leriyle 294-b/8

m.+lerle 282-a/7

m.+ü'l-kāfūr (A-A) kāfūr merhemi. 124-b/5

m.+ü'l-mıḳnāṭīs (A-Y/A) mıknatıs merhemi. 124-a/16

m.+ü'r-rüsî (A-) yaralara ve şişlere faydalı bir çeşit merhem, pomat. 243-a/6

merī + (A) yemek ve içmek yolu, yemek borusu. 185-b/9, 186-a/14

merḳūliyās + (Y) yaban fesleğeni. 106-a/12

mermer + (Y/A) mermer. 223-a/11

mersīn + (Y) mersin ağacı ve meyvesi. 100-a/1, 203-a/13, 220-b/7, 238-b/8, 283-a/8, 295-b/4

m.rubbı (Y-A) mersin yemişi suyu.

m.r.+yla 195-a/6

m.şerbeti (Y-A) mersin yemişi şerbeti. 172-b/12, 193-a/13, 197-a/1, 205-a/16, 218-a/5

m.ş.+yle 191-b/1, 193-b/3, 197-b/1, 198-a/7, 199-b/8, 241-a/4, 244-a/13

m.yağı (Y-T) mersin yağı. 155-a/2, 203-b/7, 243-a/10, 248-b/4

m.y.+yla 164-b/9, 220-a/2, 295-a/13

m.yaprağı (Y-T) mersin ağacı yaprağı. 154-b/17, 198-a/13, 202-b/7, 243-a/2, 243-a/13, 283-a/9

m.y.+nı 169-b/14, 292-b/6, 295-b/6

m.y.+nıñ şuyı (Y-T-T) mersin ağacı yaprağının suyu.

m.y.+nıñ ş.+yla 119-b/16

m.yemişi (Y-T) mersin ağacı meyvesi. 122-b/9, 189-a/3, 191-b/12, 200-b/14, 238-b/6

Mertebānī + (A) Merteban'a ait, Merteban ile ilgili.

M.ḳırıḳları (A-T) Merteban'da yapılan bir cins çanak çömlek, bunların kırıkları. 168-a/11

mertebe + (A) derece, basamak. 25-b/3, 44-a/4, 111-a/11

m.+sine 19-b/3, 44-a/5, 44-a/6, 80-a/14, 86-a/8, 140-a/15, 223-b/15

m.+ye 21-b/6, 44-a/2

mervī + (A) rivayet olunan, birinden işitilerek söylenen, sağlam olarak bilinmeyen.

m.+dür 44-b/8, 45-a/11, 45-b/4, 46-b/11, 49-a/17, 50-a/1, 52-a/3, 54-b/3, 65-b/11, 71-a/3, 71-b/10, 77-a/2, 89-a/13, 94-a/2, 105-a/6

merzencūş + (A) balık otu. 56-a/10, 122-b/3, 125-a/13, 125-b/1, 132-a/3, 133-b/3, 144-b/4, 147-a/13, 148-b/8, 155-b/2, 164-b/1, 167-b/5, 244-a/1

m.şuyı (A-T) balık otu suyu.

m.ş.+yla 255-a/4

m.+ı 141-b/10, 152-b/15, 155-b/7

mesām(m) + (A) cilt üzerindeki küçük delikler, gözenekler.

m.+ları 19-b/12

meṯāne + (A) sidik torbası, kavuğu. 82-a/14, 220-a/6, 237-a/4, 237-b/15, 238-b/3, 239-a/4, 240-a/6

m.aġrıları (A-T) mesane ağrısı.

m.a.+n 81-b/3

m.a.+na 68-a/8

m.aġrısı (A-T) mesane ağrısı.

m.a.+na 123-b/16

m.a.+nı 125-b/14

m.marażları (A-A) mesane hastalıkları.

m.m.+nıñ 236-b/12

m.ża'fı (A-A) bir çeşit mesane rahatsızlığı.

m.ż.+na 122-a/15

m.+de 27-b/10, 36-a/7, 52-b/13, 57-a/12, 57-a/8, 57-b/5, 62-a/7, 93-a/17, 94-a/9, 94-b/4, 100-a/15, 102-a/12, 103-a/14, 103-b/13, 125-b/7, 236-b/9, 237-b/13, 238-a/14, 247-b/1

m.+de taş ol- (A-T-T) mesanede taş olması.

m.+de ṭ.o.-mağıñ 237-a/9

m.+niñ 47-b/15, 64-b/5, 86-b/16, 237-a/10, 237-a/15, 237-b/1, 239-a/7, 239-b/13, 240-a/8

m.+sinde 27-b/14, 54-a/1, 100-a/2, 237-b/2, 237-b/3

m.+ye 46-b/5, 48-a/11, 61-b/10, 93-a/16, 95-b/4, 120-a/12, 239-b/2, 240-b/14

m.+yi 44-a/17, 56-a/6, 88-b/4, 238-a/2, 238-a/3, 239-a/6, 239-a/16, 240-a/6, 240-b/1, 240-b/2

meşelā + (A) misal olarak, şunun gibi, söz gelişi. 8-a/3, 8-b/7, 9-b/11, 9-b/17, 10-b/1, 11-b/8, 13-a/17, 14-a/8, 14-a/14, 14-b/17, 15-a/2, 15-b/11, 16-a/15, 17-a/9, 18-b/1, 20-a/11, 20-a/17, 20-a/7, 23-b/6, 25-a/1, 25-a/9, 31-a/16, 31-a/9, 32-a/13, 38-a/8, 41-b/11, 41-b/4, 42-b/5, 50-a/17, 59-b/1, 92-a/9, 106-b/7, 106-b/9, 107-a/1, 126-b/13, 126-b/15, 127-b/1, 127-b/15, 127-b/16, 128-a/9, 128-b/7, 130-a/9, 131-a/4, 131-b/9, 131-b/11, 139-b/2, 142-a/4, 144-b/12, 146-a/7, 146-a/9, 147-b/12, 156-b/17, 157-a/4, 160-a/7, 160-b/4, 163-b/14, 164-a/10, 170-a/6, 173-a/13, 174-a/5, 174-a/10, 176-b/12, 177-b/16, 179-b/6, 181-b/3, 182-a/5, 182-b/5, 183-b/17, 184-b/4, 186-a/13, 186-b/1, 188-a/10, 192-a/15, 194-a/1, 194-b/3, 195-a/9, 196-a/7, 198-b/9, 205-a/11, 208-b/1, 209-b/6, 211-a/1, 211-a/3, 211-a/13, 211-a/17, 211-b/4, 212-a/8, 217-b/15, 218-a/4, 220-b/3, 221-a/14, 232-b/10, 234-b/9, 235-b/13, 237-b/2, 239-a/11, 241-b/10, 241-b/14, 242-a/6, 245-b/3, 247-a/2, 247-b/10, 248-a/14, 249-b/15, 252-a/10, 252-b/1, 253-b/16, 254-a/7, 254-a/16, 255-a/13, 256-a/11, 258-b/10, 260-b/4, 260-b/10, 260-b/15, 261-a/4, 261-a/5, 263-b/11, 266-a/13, 269-b/3, 271-b/3, 271-b/16, 273-b/1, 275-b/13, 275-b/17, 278-b/1, 280-b/13, 283-b/2, 284-a/8, 284-b/8, 285-b/2, 290-b/7, 292-b/2, 293-a/8, 295-b/14, 297-a/7, 298-b/13

meshūḳ + (A) sahk olunmuş, döğülüp toz haline getirilmiş. 180-b/1, 187-a/15, 189-a/3, 278-b/14, 294-b/7, 295-b/14

meşir + (A) mesir macunu. 151-b/15, 166-b/15, 176-b/2, 193-a/7, 197-b/5, 200-b/16, 211-a/14, 216-b/3, 240-b/1, 243-b/11, 247-a/12, 254-b/14, 269-a/17

m.+ile 102-b/6, 269-a/8

meskūt + (A) kesin olmayan, şüpheli.

m.+ile 145-b/5

m.+ mıdur 145-b/2

meşridīṭūs + (Y) mesir macunu. 8-b/10, 11-a/16, 286-b/17, 296-b/13, 298-b/15

mesrūr + (A) sürurlu, memnun, sevinmiş; meramına erişmiş. 111-b/2

mest + (A) mesh verilen ve üzerine pabuç giyilen, kısa konçlu hafif ve yumuşak ayakkabı. 235-b/2

meṣṭūr + (A) yazılmış, çizilmiş. 4-b/10

meşārib-i muḫtelif + (A-A) değişik mizaçlar, huylar.

m.+-i m.+e 2-b/14

meşġūl + (A) bir işle uğraşan, meşgul olan. 7-a/2, 139-a/4, 139-a/6, 139-a/8

Meşhed-i Mu'aṭṭar + (A-A) güzel kokulu şehit kabri, mezarı.

M.+-i M.+larına 2-b/3

meşhūr + (A) şöhretli, şöhret kazanmış, ün almış, ün salmış. 12-a/3, 44-a/9, 50-a/16, 55-a/9, 64-a/8, 70-a/10, 70-a/15, 70-b/9, 71-a/15, 71-a/8, 74-b/4, 74-b/6, 83-a/9, 83-b/3, 97-a/13, 103-a/13, 104-b/12, 105-a/10, 145-b/11, 148-a/8, 156-b/1, 213-a/15, 244-a/8, 251-b/8, 270-a/3, 276-b/10

m.+dur 25-a/3, 47-b/7, 47-b/12, 48-b/2, 48-b/9, 49-a/12, 49-b/8, 51-a/6, 52-a/12, 52-b/15, 56-a/7, 56-b/2, 57-a/9, 57-a/13, 57-b/1, 60-b/10, 60-b/7, 61-a/8, 62-b/1, 62-b/14, 62-b/6, 64-a/11, 64-a/16, 64-b/3, 64-b/9, 65-a/14, 65-a/5, 65-b/14, 65-b/3, 66-a/10, 66-a/17, 66-a/7, 66-b/7, 67-a/12, 67-a/4, 67-b/2, 68-a/13, 68-b/13, 68-b/8, 69-a/14, 69-a/5, 70-a/3, 71-b/13, 71-b/4, 72-b/11, 75-a/14, 76-a/11, 76-b/6, 77-b/12, 78-a/3, 81-b/15, 82-a/12, 82-a/6, 84-b/16, 84-b/5, 85-b/15, 85-b/7, 86-a/6, 87-a/9, 87-b/11, 87-b/2, 88-a/1, 88-a/10, 88-b/1, 88-b/6, 91-a/4, 91-b/6, 93-a/12, 93-a/6, 94-a/16, 94-b/5, 94-b/9, 96-a/13, 96-b/5, 96-b/11, 97-a/17, 97-b/6, 99-a/11, 100-b/1,

101-b/7, 101-b/12, 102-b/7, 103-b/1, 103-b/12, 105-b/8, 175-b/11, 178-b/15, 184-b/15, 206-b/10, 225-a/10

m.+larından 221-a/8

meşkūk + (A) şekkolunmuş, şüpheli. 145-b/3

meşreb + (A) yaradılış, tabiat, mizaç, huy.

m.+ine 2-b/17

me'ūnet + (A) zahmet, sıkıntı, meşakkat.

m.+e 32-a/1

mevād(d) + (A) maddeler. 42-b/2

m.+ı 42-b/3

mevāżı' + (A) mevziler, yerler.

m.+a 282-a/2

m.+da 33-a/15

mevcūd + (A) var olan, bulunan.

m.+dur 299-a/7

mevlevī + (A) Mevlānā Celāleddīn-i Rūmī'nin tarikatı, yolu ve bu tarikattan olan kimse.

m.+ler 139-a/14

mevsim + (A) yılın dört bölümünden her biri.

m.+de 77-b/3

mevt + (A) ölüm. 28-b/3, 131-b/17

mevzek + (T) hezaren tohumu, bir çeşit bitki. 295-b/15

m.+iyle 95-a/8

mevżi' + (A) yer.

m.+ḍe 91-a/7

m.+iñ 297-a/17

m.+nde 237-a/11

m.+ye 245-a/3, 281-b/15, 297-b/1

m.+yi 229-a/1, 245-a/5, 297-a/16

mevżū' + (A) konu.

m.+dur 53-a/7

m.+ı 6-a/3, 6-a/5, 6-a/15

m.+ınıñ 6-a/14

mey-ḫoş + (F) mayhoş, ekşimtırak. 47-a/3, 63-a/4, 81-a/5

m.elma (F-T) ekşimsi elma. 189-a/9

meyl + (A) yönelme, yöneliş. 20-a/12, 25-a/2, 30-b/17, 31-a/1, 31-a/3, 32-b/9, 105-a/12, 158-a/11, 190-b/13, 233-b/9, 265-a/6, 281-a/12, 284-a/12

meymūn + (A) uğurlu, bereketli, kutlu. 4-b/17

me'yūs + (A) ümidi kesilmiş, ümitsiz. 58-b/16

meyve + (F/T) meyve, yemiş.

m.+ler 69-a/10, 156-a/12, 296-a/2

m.+lerden 44-a/15, 163-a/16, 184-a/8, 207-b/8, 213-a/8, 279-b/8

meyyit + (A) ölmüş, ölü. 145-a/7, 184-a/13, 184-b/5

m.+dür 145-b/10, 145-b/12

m.+iñ 145-b/5, 145-b/16

m.+le 145-a/12

m.+ midür 145-b/2

mezbūr + (A) adı geçen, yukarıda söylenmiş olan. 48-b/5

meẕheb + (A) gidilen, tutulan yol. 278-a/16

meẕiy(y) + (A) kamıştan idrardan evvel gelen meniye benzer koyuca beyaz su. 92-b/7

meẕkūr + (A) zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış. 19-b/14, 26-b/10, 28-a/10, 40-a/5, 55-a/13, 59-a/17, 114-b/17, 127-b/7, 144-b/1, 152-a/9, 161-a/5, 182-b/5, 182-b/17, 185-a/16, 198-a/12, 199-b/8, 204-b/10, 220-b/9, 229-a/7, 233-b/5, 233-b/5, 266-a/6, 270-a/4, 270-b/12, 272-b/10, 273-a/13, 276-a/4, 279-a/2, 290-b/9

m.+dan 32-b/4

m.+ıñ 39-a/10

m.+lardan 14-a/11

m.+ları 224-b/1, 237-b/14

meẕkūrāt + (A) zikrolunanlar, adı geçenler. 278-a/8

m.+dan 298-b/15

m.+ıñ 7-b/13, 22-b/10, 91-b/11

mezmūm + (A) ayıp.

m.+dur 22-b/3

mıḫ + (F) çivi.

m.+lar 235-b/2

mıḫla- (T) çivilemek.

m.-yalar 99-a/3

mıḳnāṭīs + (Y/A) mıknatıs, demir ve benzeri madenleri çekme özelliği olan demir çubuk. 124-b/1, 125-a/6, 244-a/16, 289-a/9

m.ṭaşı (Y/A-T) mıknatıs taşı. 152-a/4

m.ṭ.+nı 244-b/3

Mıṣır + (A) Mısır Ülkesi. 275-b/13

M.+'da 59-a/10, 285-a/5

Mıṣır baḳlası + (A-A/T) turmus, Mısır baklası, acı bakla, yabanī bakla, Yahudi baklası. 100-b/5

Mıṣrī merhem (A-A) bir cins merhem. 292-b/1

mışmış + (A) kayısı. 89-b/15

mibāş + (F) olmak (ol emir şekli). 23-b/16

mi'de + (A) mide. 12-a/12, 12-b/6, 15-b/4, 15-b/8, 16-a/10, 17-a/8, 24-b/6, 40-b/15, 52-b/9, 64-a/12, 77-b/9, 97-b/10, 118-b/1, 124-a/8, 181-b/3, 185-b/14, 186-a/1, 186-b/8, 187-a/6, 188-a/6, 188-b/16, 189-a/9, 189-a/10, 189-a/17, 189-b/1, 190-a/11, 190-a/15, 190-b/1, 190-b/11, 191-a/1, 191-a/8, 193-a/5, 193-a/11, 198-a/12, 198-a/17, 200-b/8, 215-b/11, 220-b/17, 299-b/7, 299-b/9

m.ağrısı (A-T) mide ağrısı.

m.a.+na 51-a/14, 82-b/5

m.ağzınıñ ağrısı (A-T-T) mide ağzı ağrısı.

m.a.+nıñ a.+nı 91-a/13

m.'alevi (A-A) mide iltihabı.

m.'a.+ni 90-a/9

m.'alevlen- (A-A) mide iltihaplanması.

m.'a.-digini 60-a/8

m.bulan- (A-T) mide bulanması.

m.b.-ması 256-a/5

m.emrāżı (A-A) mide hastalıkları. 153-a/8

m.e.+nda 186-a/16

m.marażları (A-A) mide hastalıkları.

m.m.+nda 110-a/7

m.şovukluğı (A-T) soğuk yiyecek ve içecekler yenilip-içilmesiyle oluşan mide hastalığı.

m.ş.+nıñ 186-a/17

m.şişi (A-T) mide şişi. 189-b/4

m.żaʿīflığı (A-A/T) mide zayıflığı, güçsüzlüğü.

m.ż.+na 63-b/11

m.yėlleri (A-T) mide ağrısı, gazı.

m.y.+ne 137-a/4

m.+de 12-a/11, 15-b/2, 15-b/9, 16-a/9, 16-b/12, 24-b/4, 42-b/13, 52-b/10, 53-a/11, 54-a/4, 55-b/13, 57-b/7, 64-b/11, 69-a/10, 69-a/8, 73-b/11, 73-b/8, 86-b/11, 87-b/17, 88-b/9, 88-b/10, 88-b/14, 89-b/17, 93-b/7, 93-b/9, 104-a/5, 106-a/2, 113-a/17, 132-b/7, 142-a/5, 181-b/7, 186-b/8, 188-a/15, 190-b/12, 192-a/6, 192-a/9, 193-a/6, 194-a/9, 194-a/13, 194-a/14, 196-a/5, 196-a/8, 198-a/10, 216-a/8, 221-a/1, 265-b/12

m.+den 12-a/12, 17-b/8, 18-a/11, 53-b/13, 57-b/17, 61-b/5, 61-b/8, 63-a/1, 81-b/10, 83-a/4, 84-a/14, 92-b/12, 96-a/12, 135-b/11, 136-b/9, 188-a/13, 195-b/13, 196-a/12, 198-a/9, 224-b/15, 297-a/5

m.+lerini 95-b/2, 111-b/14

m.+niñ 17-b/6, 17-b/7, 45-a/2, 46-a/1, 51-a/2, 57-a/1, 57-a/6, 57-b/4, 62-b/12, 65-a/16, 65-a/17, 69-a/6, 71-b/16, 76-b/13, 77-b/8, 79-a/9, 82-a/11, 84-a/16, 97-b/12, 99-b/10, 120-b/8, 141-a/17, 185-b/1, 185-b/13, 185-b/17, 187-b/1, 187-b/15, 187-b/16, 188-a/8, 188-b/9, 188-b/13, 191-b/7, 195-b/4, 215-b/8, 215-b/10, 215-b/12, 215-b/14, 215-b/16, 216-a/1, 216-a/3, 217-a/4, 227-b/15, 234-a/5, 250-b/5, 261-a/9, 270-a/14

m.+si 16-a/1, 16-a/5, 30-a/16, 46-a/16, 53-b/1, 53-b/16, 64-a/5, 74-b/3, 102-a/10, 105-a/13, 105-a/14, 135-b/10, 263-b/7

m.+si şiş- (A-T) mide şişmesi.

m.+si ş.-mek 265-a/8

m.+sinde 16-b/9, 19-a/13, 25-a/9, 41-b/2, 53-b/14, 58-a/15, 76-b/9, 88-b/3, 216-a/16, 298-a/15

m.+sinden 58-b/6

m.+sine 289-b/1

m.+sini 40-b/5

m.+siniñ 34-b/14

m.+ye 13-b/11, 14-a/2, 26-a/13, 44-b/17, 45-a/15, 46-b/15, 47-a/8, 47-a/11, 50-a/10, 51-a/4, 51-b/16, 53-b/17, 54-a/17, 54-a/7, 54-b/9, 55-b/7, 56-a/11, 56-b/14, 57-a/1, 57-a/6, 59-b/15, 59-b/8, 60-b/9, 61-a/17, 61-b/10, 62-b/7, 67-a/10, 67-a/5, 68-b/9, 71-b/1, 72-a/16, 76-a/2, 77-b/6, 78-a/5, 79-a/8, 82-a/11, 85-a/1, 85-a/16, 85-b/11, 86-a/16, 87-b/16, 90-a/5, 92-b/13, 92-b/17, 93-b/12, 95-a/6, 96-b/12, 97-b/11, 99-a/6, 100-a/3, 101-b/15, 103-a/9, 103-b/11, 104-a/2, 104-a/5, 107-b/14, 108-a/9, 110-a/5, 110-b/13, 111-b/8, 114-a/12, 114-a/13, 117-a/16, 118-b/10, 119-b/13, 120-a/12, 121-a/10, 122-a/10, 125-a/11, 185-b/10, 185-b/11, 185-b/12, 185-b/15, 186-a/15, 186-b/4, 187-b/1, 188-a/7, 188-b/2, 189-a/1, 189-a/6, 189-b/17, 194-a/11, 194-b/16, 195-a/8, 196-a/3, 200-b/7, 209-a/3, 215-b/1, 215-b/7, 266-b/4, 266-b/4, 266-b/6, 266-b/7, 277-a/1, 299-b/3, 299-b/8, 299-b/10, 299-b/11

m.+ye yılan gir- (A-T-T) mideye yılan girmek veya sevda unsurunun etkisiyle gaz oluşup, harekete geçmiş olmasını yılan sanmak rahatsızlığı.

m.+ye y.g.-diginiñ 216-a/16

m.+yi 13-b/12, 14-b/4, 15-b/3, 17-b/10, 18-a/3, 40-a/10, 45-a/13, 46-b/7, 47-a/4, 47-b/9, 52-b/8, 53-b/10, 53-b/12, 67-a/14, 67-b/3, 69-a/15, 74-a/2, 75-b/6, 76-b/11, 79-a/8, 87-b/13, 88-b/10, 88-b/9, 96-a/5, 103-b/8, 112-b/11, 157-a/15, 186-b/3, 187-a/6, 187-b/17, 188-b/8, 191-b/14, 194-b/1, 226-a/17, 261-a/11, 269-b/1

m.+yle 185-b/11

mi'de-i fehm ü iẕ'ān + (A-A-A) anlayış, kavrayış ve zekânın biriktiği nokta.

m.+-i f.ü.i.+ların 3-a/9

miḥnet + (A) sıkıntı, keder, dert.

m.+ine 23-b/13

mihr-i cihān-bān-ı sipihr-i iḳbāl + (F-F-F-A) mutluluğun, bahtın, dünyanın bekçisi olan güneş (hükümdar). 4-a/13

miḳdār + (A) derece, parça, ölçü. 11-b/17, 55-a/15, 61-a/11, 70-a/11, 179-b/8, 184-a/7, 199-a/7

m.+-ı isti'māl (A-A) kullanım ölçüsü.

m.+-ı i.+i 83-a/15

m.+-ı şerbet (A-A) şerbet ölçüsü.

m.+-ı ş.+i 59-b/13, 84-a/9, 86-b/13, 90-b/11, 91-b/5, 99-a/5, 116-a/17, 117-a/9, 144-a/10, 180-a/2

m.+da 30-b/12

m.+ı 24-b/3, 193-b/3, 237-b/8, 278-a/14, 291-a/8

m.+ın 58-b/11

m.+ınca 290-b/2

m.+ını 79-b/6, 90-b/16, 149-b/16, 210-a/16, 211-b/7, 213-a/17, 268-b/14

mīl + (A) göze sürme çekmeye mahsus araç. 299-a/13

m.+den 162-b/10

milḥ + (A) tuz. 81-b/6

m.+-i enderānī (A-A) milḥ-i taberzed, Hacı Bektaş tuzu. 147-a/3, 289-a/10

m.+-i Hindī (A-A) Hint tuzu, nemek-i Hindī, milḥ-i mahtum, berrak ve kırmızı siyaha yakın iri bir çeşit tuz. 101-b/5, 119-b/10

mimmen + ( ) 300-b/10

min + ( ) 5-a/13

min + ( ) 300-a/16, 300-b/1

minvāl + (A) tarz, yol , suret, şekil. 134-a/7, 300-a/14

mīrāṣ + (A) anne ve babadan kalıtımsal olarak geçen özellikler. 142-a/6, 234-a/10, 283-a/14, 284-a/6, 285-a/8, 287-a/5

miṣāl + (A) gibi, benzer. 174-b/3

m.+i 46-a/11

miṣilli + (A/T) benzeri, eşi olan. 288-b/11

misk + (A) Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde. 10-b/17, 99-a/11,

111-a/9, 112-a/6, 112-b/9, 113-a/1, 114-a/2, 114-a/9, 114-b/10, 121-a/12, 155-b/3, 168-a/4, 176-a/16, 182-b/1, 183-b/5, 185-a/4, 185-a/13, 187-a/10, 246-b/3, 252-a/14, 277-b/3, 277-b/10

m.+i 99-a/13

m.+le 49-b/16, 82-b/9, 95-b/12

misk + (A) misk otu. 133-b/2, 165-b/11, 246-a/15

miṣḳāl + (A) yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü; 4, 5-5 gram kadardır. 47-b/5, 75-a/5, 77-a/11, 77-a/13, 79-b/17, 80-a/6, 80-b/11, 84-b/9, 95-b/14, 97-a/12, 102-b/2, 106-a/15, 112-a/15, 114-a/17, 120-a/17, 149-a/14, 194-a/8, 219-a/5, 230-a/9, 245-b/6, 245-b/12, 251-b/9, 252-b/10, 257-b/10, 257-b/10, 257-b/15, 258-a/3, 268-b/2, 268-b/2, 296-a/8

m.+den 195-a/7, 206-a/11

m.+e 51-a/3, 83-b/17, 97-b/5, 114-a/14, 195-a/7, 206-a/12

m.+ini 64-b/1, 66-b/11, 67-b/16, 69-a/4, 75-a/7, 76-b/15, 80-a/2, 88-a/8, 88-b/14, 90-b/14, 110-b/9

misket elması + (A/Fr./T-T) güzel kokulu bir cins elma. 137-b/2

m.e.ḫoş-ābı (A/Fr./T-F) misket elmasından yapılmış komposto. 269-b/7

m.e.ṣuyı (A/Fr./T-T) misket elması suyu. 136-a/12, 185-a/11

m.e.şerbeti (A/Fr./T-A) misket elması şurubu. 128-b/14

miskī + (A) misk kokulu, güzel kokulu.

m.elma (A-T) güzel kokulu bir elma çeşidi. 256-b/2

m.e.ṣuyı (A-T-T) elma suyu. 112-a/2

m.e.ş.+yla 10-b/10

miṣl + (A) miktar, ölçü.

m.+i 57-a/2, 131-b/5, 243-a/11

miṣlī + (A) benzer, eş.

m.+lerden 24-a/17

miṣllü + (A/T) benzeri, gibi. 9-b/8

m.+lerden 32-b/17

misvāk + (A) erāk ağacının ucu dövülüp fırça haline getirilen ve diş temizliğinde kullanılması sünnet olan ince dalları.

m.+ıñ 168-a/5

mişk-i ṭarāmaşī‘ + (A-A) kurt helvası otu. 167-b/15, 298-b/14

mizāc + bünye, yapı, bünye özelliği. 4-b/7, 22-b/3, 202-a/6, 210-b/2

m.+-ı ḥār(r) (A-A) sıcak özellikteki bünye.

m.+-ı ḥ.+e 121-b/14

m.+a 63-b/8, 113-b/1, 232-b/7

m.+ı 7-b/17, 11-b/6, 13-a/1, 13-a/8, 13-a/10, 13-a/15, 15-a/11, 17-b/2, 17-b/4, 20-a/17, 20-b/1, 22-a/10, 22-a/9, 26-a/11, 26-b/16, 26-b/17, 27-b/11, 27-b/12, 29-b/3, 29-b/5, 30-a/14, 33-b/9, 34-a/15, 41-a/3, 41-a/4, 41-a/14, 41-a/14, 41-b/2, 46-b/8, 46-b/9, 47-a/11, 52-b/12, 54-a/11, 56-a/1, 56-a/2, 60-a/15, 63-a/2, 63-a/3, 65-b/9, 67-b/11, 70-b/15, 72-a/5, 72-a/7, 73-b/1, 74-a/14, 74-a/15, 74-a/16, 74-b/11, 77-b/15, 79-a/11, 79-a/13, 81-a/4, 83-a/5, 84-a/10, 84-a/10, 87-a/8, 89-b/13, 90-b/4, 90-b/9, 91-b/2, 93-b/13, 93-b/13, 95-a/17, 95-b/7, 98-b/15, 99-a/13, 99-b/3, 99-b/4, 103-a/16, 104-a/2, 104-a/4, 162-b/12, 186-b/11, 264-a/14, 269-a/1, 277-b/5, 280-a/12, 285-b/8, 285-b/9, 288-a/13

m.+ıñ 166-b/7, 182-a/4

m.+ına 2-b/17, 15-a/8, 42-b/8, 137-b/10

m.+ında 19-a/14, 271-a/4

m.+ını 11-b/7, 13-a/2, 30-a/7, 39-b/12, 63-b/16, 200-a/2, 241-b/8, 254-b/5, 261-a/5, 262-a/14, 278-a/13, 281-b/7, 289-a/17

m.+ınıñ 217-b/1

m.+lara 84-a/8, 214-b/17, 232-b/2

m.+ları 35-a/2, 35-a/3

mizāc-ı ‘ālem + (A-A) dünyanın yapısı, durumu, düzeni.

m.+-ı ‘ā.+e 5-a/4

mizāc u imtidād-ı eyyām + (A-A-A) yaradılış ve iktidarın sürmesi.

m.u.i.+-ı e.+larına 5-a/2

mizāclu + (A/T) mizaçlı, mizaç sahibi. 8-a/3

m.+lara 232-b/3

mor + (T) mor renk. 274-b/7

mu‘ādil + (A) müsavi, denk.

m.+dür 49-b/5, 70-a/6

mu'aḫḫar + (A) sonraki. 21-a/11

mu'ālecāt + (A) ilaçlar. 2-b/15

m.+-ı ġarībe + (A-A) yeni ilaçlar ve ilaç tedavileri.

m.+-ı ġ.+yi 5-b/1

mu'allem + (A) talim görmüş, talimli. 1-b/15

mu'arrıḳ + (A) terletici, ter verici (ilaç).

m.+dur 59-a/3

mu'āven + (A) yardım, yardım etme; yardımcılık.

m.+etle 32-a/4

mu'azzez + (A) kıymetli, değerli, aziz. 2-a/2

mu'azzü'd-dünyā + (A-A) Dünyanın büyüklüğü. 4-a/15

mubaḫḫarāt + (A) buhar veren şeyler, buhar yapıcı şeyler.

m.+dan 144-b/12

mubaḫḫır + (A) buhar veren şey, buhar yapan şey. 131-b/10

mūcib + (A) icab eden, lāzım gelen, gereken, gerektiren.

m.+dür 221-a/11

muġlāb + (A) çeşitli maddelerin, bitkilerin suyla v.b. kaynatılarak ve sonra süzülerek elde edilmiş şekli, bir tür şerbet, şurup. 136-a/4, 136-b/1, 141-a/1, 142-b/16, 143-a/9, 149-a/2, 155-a/7, 155-a/9, 175-a/5, 186-b/16, 197-a/7, 207-a/14, 228-a/4, 228-b/10, 268-a/11

m.+a 149-b/3

m.+dan 136-b/7

m.+ı 143-a/14, 174-a/13, 176-b/3, 176-b/10, 251-a/13

m.+ıñ 148-b/7

m.+ına 263-a/16

m.+lar 142-b/16, 148-b/7, 257-b/3, 266-a/12, 267-b/12, 268-a/11

muġtedī + (A) gıdalanan, gıda alan. 19-a/2

m.+ye 19-a/1

muḫaddir + (A) uyuşturucu, uyuşturan. 211-a/15

m.+dür 83-b/2

m.+e 211-a/12

m.+i 211-a/16

muḫaddirāt + (A) uyuşturucu ilaçlar. 202-b/3, 236-a/4

muḫālefet + (A) uygunsuzluk, aykırılık, zıddiyet. 267-b/11

muḫālif + (A) uymayan, uygun olmayan.

m.+dür 33-a/9

muḫalliṣe + (A) nevruz otu. 102-a/14, 102-b/4

m.+yi 102-b/2

muḫāṭab-ı ḫiṭāb-ı levlāk + (A-A-A) Hz.Muhammed'e hitap. 2-a/17

muḫāṭara + (A) tehlike, zarar, ziyan, korku.

m.+dan 172-a/4

muḫāṭaralı + (A/T) tehlikeli, zararlı, korkulu. 212-a/1, 225-b/4, 285-b/13

muḫtār + (A) tercih, seçim, seçme. 10-b/7, 34-a/14,

m.+ıdur 107-a/8, 107-a/14, 107-b/6, 107-b/14, 108-a/9, 108-a/17, 109-a/3, 109-a/13, 109-b/15, 110-a/5, 112-a/17, 112-b/11, 113-b/5, 114-a/4, 114-a/12, 114-b/4, 115-a/3, 115-a/15, 115-b/9, 116-a/14, 116-b/9, 117-a/6, 117-b/15, 118-a/10, 118-b/4, 118-b/14, 119-a/10, 119-a/16

muḫtaṣar + (A) kısa, kolay, basit. 168-a/10

m.+dur 168-a/7

muḫtaṣar + (A) kısaltma, bölüm.

m.+da 238-a/8, 254-a/9

muḫtaṣara + (A) kısaltma.

m.+sından 5-a/15

muḫtel(l) + (A) bozuk, bozulmuş, karışık, karışıklığa uğramış. 189-b/7

muḫtelif + (A) türlü, çeşitli; çeşit çeşit. 1-b/8, 13-b/15, 13-b/17, 72-a/15, 79-a/1, 84-a/5, 177-b/6, 267-a/17

muḫtelif + (A) düzensiz, nabzın düzensiz atması. 135-b/6, 135-b/9, 248-a/6, 262-a/8, 262-b/16, 267-a/4

muḫteliṭ + (A) karışık, karma. 1-b/10, 36-b/11, 148-a/15, 151-a/7, 179-a/4, 263-a/15, 268-b/11

muḫadde + (A) sınır.

m.+-i keb(e)d (A-A) karaciğerin sınırı, yakını.

m.+-i k.+de 224-a/1

muḥaddeb + (A) kamburlu, tümsekli, yumru.

m.+i 220-b/16

m.+inde 206-b/14

muhallebiyye + (O) muhallebi. 13-b/6

muḥallil + (A) tahlil eden, dağıtan. 207-b/6, 249-b/6, 259-b/7, 281-a/8

m.+dür 57-b/13

m.+ler 191-b/16

muḥallilāt + (A) iltihapları, şişleri, yumruları iyi eden ilaçlar, tahlil ediciler.

m.+a 279-a/8

Muḥammed + (A) Gazi Muhammed İbrahim Han. 300-b/5

Muḥammed bin Zekeriyyā' + (A-A-A) Ebubekir Razi (864-924) tıp, felsefe, matematik, astronomi gibi ilimleri öğrenmiş ünlü bir hekim olup, el-Havi adlı Büyük Tıp Ansiklopedisi ünlüdür, ayrıca kızamık ve çiçek hastalığı konusunda zamanında önemli çalışmalar yapmıştır.

M.b.Z.+nıñdur 220-a/12

Muḥammed Ḫān + (A-F) Padişah lV. Mehmet. 4-b/3

Muḥammedü'l-Muṣṭafā 'Aleyhi Ṣalavātü'-l evfā Ḥażretleri + (A-A-A-A-A) Hz.Muhammed.

M.+ü'l-M.'A.Ṣ.+ü'-l e.Ḥ.+'niñ 2-b/2

muḥarrer + (A) yazılmış, yazılı.

m.+dür 4-b/10

mūḥiş + (A) korku ve dehşet veren, korkutan, ürküten. 135-a/16

muḥīṭ + (A) etrafını çeviren, kuşatan. 7-a/13, 184-a/16, 184-b/9

muḥkem + (A) kuvvetli, sağlam. 59-b/11, 72-b/1, 79-b/1, 80-a/5, 95-a/4, 95-a/11, 101-a/9, 142-a/11, 142-a/13, 148-a/3, 158-a/7, 160-b/2, 161-a/16, 161-b/4, 162-a/10, 163-a/8, 164-b/5, 164-b/8, 170-a/13, 170-a/13, 192-b/9, 205-b/16, 219-b/8, 226-a/3, 244-a/4, 253-a/2, 295-b/13, 298-a/17, 298-b/5, 299-a/4, 299-b/1

muḥriḳa + (A) yakan, yakıcı. 264-b/1

m.+dan 274-a/3

m.+ya 262-a/11

muḥtāc + (A) ihtiyacı olan, kendisine bir şey lāzım olan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen. 2-b/9, 25-a/17, 35-a/16, 46-b/10, 63-a/3, 123-b/8, 207-b/2, 211-a/12, 236-a/4, 238-a/8, 260-a/8, 269-a/4, 280-b/5

m.+ü'n-ileyh (A-A) ihtiyacı olmak. 6-a/4

m.+dur 19-a/12, 25-a/11, 36-b/4, 139-b/9, 266-a/15, 267-b/10, 267-b/12, 271-b/1, 271-b/3, 285-b/14

m.+ız 106-b/6

muḥtebes + (A) hapsedilmiş, sıkışmış, tıkanmış. 25-b/4, 26-a/2, 33-a/16, 201-b/11, 205-b/1, 206-b/13, 207-b/5, 208-b/12, 209-a/4, 227-b/14, 234-a/12, 247-b/14, 251-b/16, 251-b/17, 256-a/3

muḥtemel + (A) olabilir, olası. 31-b/13

muḥterik + (A) yanmış, yanık. 38-b/15, 39-a/17, 65-a/5, 159-b/6, 201-a/7, 267-b/9, 268-a/7, 281-a/1

muḥtevī + (A) ihtiva eden, içine alan, içinde bulunduran. 5-a/7

mu'īn + (A) yardımcı. 14-a/6, 17-b/11, 62-b/11, 66-a/17, 69-a/9, 79-a/15, 96-b/12, 101-b/4, 193-b/17, 254-a/16, 263-b/13, 275-a/4, 297-a/7

m.+dür 24-a/16, 24-b/14, 40-b/8, 41-b/13, 75-b/1, 89-b/9, 114-a/13, 114-b/5, 194-a/3, 254-b/3, 254-b/4, 254-b/12, 254-b/16, 254-b/17

muḳa'ar + (A) çukur, oyuk.

m.+ı 220-b/17

m.+ına 206-b/16

m.+ında 224-a/2

m.+ından 206-b/16

muḳābele + (A) karşılık verme, karşılama.

m.+sinde 135-a/11

muḳaddem + (A) önce, önceki. 5-b/5, 21-a/12, 153-b/11, 261-a/2

m.+-i rās (A-F) yolun öncesi, başlangıcı.

m.+-i r.+dan 21-a/11

muḳaddem + (A) işaret, nişan.

m.+dür 140-a/16

muḳaddemā + (A) önce, eskiden. 144-b/14, 251-b/17

muḳaddim + (A) öndeki, ilerideki, baştaki. 153-a/2

m.+-i istiskā (A-A) siroz başlangıcı. 226-b/12

m.+-i i.+dur 225-a/1

m.+-i i.+ya 84-a/12

m.+si 152-b/11, 156-b/6

m.+sidür 226-b/13

muḳaddime + (A) giriş, başlangıç. 6-a/1, 6-a/3

muḳābil + (A) karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan. 57-b/11

muḳārin + (A) ulaşmış, yaklaşmış, erişmiş, bir yere gelmiş. 221-a/12

muḳarrer + (A) kararlaşmış, oluşmuş.

m.+dür 33-a/12, 145-b/16

muḳaṭṭar + (A) taktir edilmiş, damıtılmış, inbikten geçirilmiş. 142-b/2, 142-b/4, 147-a/17, 150-a/13, 159-b/13, 178-a/3, 194-a/2, 222-b/6, 243-b/11, 295-a/2

m.+dan 144-a/17

muḳāvim + (A) karşı duran, dayanan, direnen. 106-b/11

muḳavvī + (A) kuvvet veren, kuvvetlendiren. 74-a/13

m.+dür 68-a/4, 245-b/10, 45-b/13, 246-a/6, 246-a/13, 300-a/3

muḳayyed + (A) bağlı olma, sahip olma. 33-a/17, 139-a/6, 269-b/2

muḳl + (A) bir çeşit kokulu reçine; bu reçinenin elde edildiği ağaç, Mekke pelesenk ağacı. 119-a/12, 119-a/17, 125-a/4, 190-b/16, 205-b/13, 205-b/14, 220-b/12, 224-b/6, 242-b/2, 283-b/13

m.+-ı azraḳ (A-) Mekke pelesenği ağacının bir türü, rengi kızıl olanı. 206-a/9, 209-b/7, 217-b/10, 219-a/3, 249-a/17, 282-b/12

m.merhemi (A-A) Mekke pelesenği merhemi. 218-b/8

m.+ı 149-a/12, 249-b/4

muḳtezī + (A) iktiza eden, gereken, icap ettiren. 34-a/1

mūmyā + (F) mumya; içilmesi ve bedene sürülmesi her hastalık için iyi olan (faydalı olduğuna inanılan) bir ilaç, madde. 238-b/4, 293-b/11, 294-a/12

m.+-yı ma'denī (F-A) mumya madeni, maddesi, eczası. 191-a/14

munḳabiż + (A) toplanmış, pekliğe uğramış. 22-b/15

munṣab(b) + (A) insibābeden, dökülen, karışan, kavuşan. 130-b/4

muntaẓır + (A) bekleyen, gözleyen, hazır olan. 40-a/15, 172-a/3, 214-a/14

munżam(m) + (A) üste konan, katılan; ek. 195-b/3

munżıcāt + (A) yarayı yumuşatıcı, olgunlaştırıp temizleyici, akıtıcı ilaçlar, terkipler. 178-b/8, 270-b/2, 280-b/12

m.+a 279-a/8

munżic + (A) maddeyi yumuşatıcı, cerahati akıtıp temizleyici terkip veya ilaç. 40-a/16, 142-b/15, 257-b/3, 266-a/11, 267-b/11, 268-a/11

m.+dür 143-a/9

murabbā + (A) terbiye edilmiş, kaynatılmış kıvama geldikten sonra dondurulmuş meyve suyu veya tatlılar. 26-a/12

m.+lar 79-b/12

m.+sı 47-b/11

m.+sından 86-b/12

murād + (A) maksat, meram. 7-a/1, 25-a/4, 25-a/6, 28-a/15, 31-a/13, 31-a/15, 31-b/15, 31-b/17, 36-b/10, 37-b/12, 39-a/11, 61-b/14, 65-b/14, 101-b/3, 101-b/5, 137-b/15, 245-b/3

m.+-ı faṣd (A-A) kan almanın amacı.

m.+-ı f.+dan 31-b/14

m.+ı 171-a/14

muraṭṭıb + (A) yaş, nemli, rutubetli. 8-b/17, 9-b/1, 9-b/2, 13-a/16, 148-a/12, 182-b/5, 271-a/17, 271-b/16, 272-a/8

muraṭṭıbāt + (A) yaş, nemli, rutubetli şeyler. 192-a/13

murdār + (F) mundar, kirli, pis. 186-a/13

muṣaddi' + (A) baş ağrıtan.

m.+dür 65-b/5

muṣāḥabet + (A) sohbet etme, konuşma, görüşme. 23-a/17, 138-b/2

musaḫḫin + (A) teshin eden, ısıtan, ısıtıcı. 207-b/6

m.+-i muraṭṭıb (A-A) hem yaş hem sıcak olan.

m.+-i m.+dur 28-b/14

m.+-i müceffif (A-A) kurutucu ve ısıtıcı olan.

m.+-i m.+dür 28-b/14

musaḫḫināt + (A) ısıtanlar, ısıtıcılar.

m.+la 30-b/17

muṣā'id + (A) 269-a/14

muṣannefāt + (A) tasnif edilmiş kitaplar.

m.+ı 5-b/5

muṣībet + (A) felāket, sıkıntı, ansızın gelen belā.

m.+iñ 10-a/6

muṣliḥ + (A) ıslah eden, iyileştiren, düzelten.

m.+e 63-a/3

m.+i 48-b/15, 52-a/2, 54-a/5, 61-b/10, 71-b/2

m.+idür 49-a/11

muṣliḥāt + (A) ıslah eden, iyileştiren, düzeltici şeyler.

m.+ıla 79-a/14

muşmula + (Y/T) muşmula yemişi. 47-a/12, 197-b/13, 198-b/11, 234-a/9

m.(perverdesi) (Y/T-F) bir çeşit muşmula tatlısı. 197-b/13, 198-b/11

muṭā' + (A) boyun eğilen, başkalarının kendisine itaat ettikleri. 4-a/11

muṭābıḳ + (A) uyan, uygun. 3-a/1

mu'tād + (A) ādet olunmuş, alışılmış. 16-b/7, 16-b/9, 18-b/15, 18-b/15, 40-a/1, 53-a/2, 53-a/3, 54-a/1, 101-a/3, 153-a/16, 171-b/14, 227-a/15, 261-a/16, 283-a/15, 283-a/16, 284-a/8, 290-a/3

muṭarraz + (A) süslendirilmiş, işlenmiş. 2-a/1

Muṭavvālat + ( )

M.+'da 201-a/17

muṭavvel + (A) tatvil edilmiş, uzatılmış, tafsil edilmiş. 145-b/6, 156-a/17

mutażarrır + (A) zarar gören, zarara uğrayan. 221-b/2

mu'teber + (A) itibarlı, itibarı olan. 163-a/4

m.+dür 66-a/9

mu'tedil + (A) orta halde bulunan, mülayim, uygun. 7-b/10, 12-b/8, 15-b/12, 22-a/4, 24-b/1, 24-b/4, 25-b/3, 27-a/10, 28-b/13, 30-a/15, 30-a/6, 30-b/12, 33-a/2, 40-a/17, 43-b/12, 43-b/12, 52-b/2, 53-b/6, 58-a/14, 78-b/14, 89-a/7, 132-b/12, 150-b/12, 150-b/16, 159-b/1, 195-a/12, 233-b/6, 243-a/16, 269-b/5, 271-b/15, 284-b/2

m.+dür 51-b/11, 51-b/16, 52-a/8, 52-a/10, 53-a/9, 56-a/3, 60-a/7, 61-a/1, 63-b/7, 65-a/1, 65-a/5, 73-b/5, 74-b/5, 78-a/3, 78-b/6, 82-a/12, 85-b/8, 88-a/11, 90-a/3, 90-b/8, 91-a/10, 94-a/13, 96-a/13, 96-a/13, 96-b/1, 97-a/13, 100-b/14

m.+ü'l-mizāc (A-A) mizacın uyumu. 12-b/7

muṭlaḳ + (A) yalnız, tek (gerçek). 180-a/11, 208-b/17, 211-a/12, 226-b/12, 260-a/6, 260-b/6

muṭlaḳā + (A) ille, illā, illāki. 54-a/11

muṭṭali' + (A) bilgili, haberli. 12-a/6

muttaṣıf + (A) vasıflanan, kendisinde bir sıfat-özellik bulunan. 55-a/13

muttaṣıl + (A) aralıksız, hiç durmadan, biteviye. 262-a/6

muttaṣıl + (A) ulaşan, kavuşan, bitişen. 37-b/3, 213-a/4, 217-a/5

m.ol- (A-T) ulaşmak, kavuşmak. 128-b/9

m.+dur 185-b/4, 185-b/5, 185-b/10, 185-b/11, 185-b/15, 195-b/5, 195-b/5, 195-b/9, 195-b/12, 195-b/15, 196-a/1, 196-a/2, 221-a/5

m.+lardur 195-b/17

muvāfiḳ + (A) uygun, yerinde. 2-b/17, 20-a/15, 40-b/1, 76-a/3, 94-a/15, 267-b/11

m.+dur 14-b/5, 41-a/4, 48-a/8, 48-a/13, 61-b/3, 76-a/2, 98-b/3, 107-b/17

muvāfiḳa + (A) uygun, yerinde. 2-b/15

muẓır(r) + (A) zararlı, zarar veren. 16-a/16, 80-a/5

m.+dur 21-b/9, 52-b/5, 56-a/2, 61-b/10, 65-b/5

muẓṭarib + (A) ıztırabı, ağrısı, sancısı olan. 127-a/2, 194-a/15, 213-a/13

mübālāġa + (A) pek fazla, oldukça.

m.+dur 37-b/13

m.+yla 100-a/8

mübārek + (A) kutsal, mübarek. 10-b/4, 45-b/6, 84-b/5, 208-a/10

m.aġac (A-T) peygamber ağacı, ġıyāḳū, līnyūṣāntū, pālūṣāntū. 55-a/6, 55-b/10

m.a.+dan 55-b/9

m.a.+dandur 69-b/16

m.a.+ıñ 79-a/15

m.ot (A-T) efrāciyā otu, kutsal ot.

m.o.+dur 51-b/4

mübāşeret + (A) bir işe girişme, başlama. 12-a/14, 281-b/5, 292-a/17

mübāşeret ü mübāderet + (A-A) bir işe başlama ve girişme. 5-a/16

müberrid + (A) tebrid eden, soğutan, soğutucu. 148-a/12, 271-a/17, 272-a/8

m.+-i muraṭṭıb (A-A) hem yaşlık hem soğukluk veren.

m.+-i m.+dur 28-b/13

müberridāt + (A) soğutanlar, soğutucular.

m.+la 30-b/15

mübtelā + (A) tutkun, tutulmuş. 27-b/13, 27-b/14, 27-b/15, 30-b/3, 46-b/1, 67-a/6, 69-b/2, 100-b/4, 106-a/8, 141-b/5, 144-b/16, 156-a/9, 165-a/5, 165-b/12, 203-b/13, 234-b/13, 235-a/16, 258-a/6, 280-b/15, 284-a/15

m.+lardur 86-a/8

mübtelā + (A) tutkun, düşkün, tutulmuş. 2-b/6

m.+-yı maraż-ı ser-sām-ı cehl ü ġavāyet + (A-A-F-A-A) doğru yoldan çıkma ve cahilliğin sersemlik veren hastalığına tutulma. 2-a/8

müceffif + (A) kurutucu. 208-b/15, 281-a/8

müceffifāt + (A) kurutucular.

m.+-ı mu'tedile (A-A) dengeleyici kurutucular. 9-a/4

m.+la 31-a/2

mücellā + (A) parlak, cilalı. 21-a/12, 58-b/3

mücerreb + (A) tecrübe olunmuş, denenmiş, sınanmış. 107-a/4, 128-b/5, 133-a/5, 137-a/5, 139-b/10, 140-a/2, 140-b/16, 151-b/12, 155-b/4, 168-a/7, 170-a/6, 216-b/12, 226-b/6, 227-a/7, 232-b/1, 234-b/14, 236-a/15, 241-a/6, 244-b/6, 244-b/9, 246-a/4, 257-a/6, 258-a/14, 258-a/4, 289-b/7

m.+dür 12-a/3, 55-b/11, 127-a/10, 128-a/4, 128-b/12, 129-a/5, 130-a/7, 136-a/7, 139-b/13, 139-b/16, 147-a/17, 149-a/8, 154-a/12, 155-a/9, 155-a/11, 155-b/5, 157-a/10, 158-a/3, 159-a/13, 160-a/10, 161-a/2, 161-a/13, 164-a/14, 164-b/5, 164-b/14, 165-b/6, 166-b/12, 167-a/17, 167-b/9, 170-a/3, 170-a/7, 173-b/3, 175-b/5, 176-a/15, 177-a/1, 177-a/9, 178-a/5, 183-a/2, 183-b/14, 185-a/11, 187-a/8, 187-b/1, 188-a/1, 188-b/9, 189-a/1, 192-b/11, 192-b/11, 193-a/1, 193-a/15, 193-b/4, 193-b/7, 194-a/12, 197-a/15, 198-a/13, 198-b/12, 200-a/17, 203-a/3, 203-a/8, 204-b/11, 207-a/9,

210-b/1, 213-b/10, 214-a/1, 214-b/13, 215-a/14, 215-b/2, 216-b/14, 217-b/14, 218-a/13, 218-b/8, 219-a/2, 219-b/1, 219-b/17, 220-a/12, 222-a/13, 222-a/17, 223-a/9, 225-a/6, 225-a/11, 228-a/4, 231-a/2, 231-a/6, 231-b/4, 231-b/9, 231-b/12, 232-a/5, 232-b/8, 234-b/3, 236-a/1, 236-b/3, 237-b/9, 238-a/7, 238-a/15, 238-b/3, 239-b/5, 239-b/6, 239-b/17, 242-b/6, 244-a/5, 244-a/10, 244-b/5, 246-b/10, 246-b/14, 247-b/1, 250-a/3, 251-b/5, 251-b/9, 253-b/1, 253-b/14, 256-b/14, 258-a/15, 259-a/12, 259-b/10, 269-a/6, 271-b/12, 276-b/10, 276-b/16, 286-b/11, 286-b/13, 287-b/14, 290-a/11, 290-a/12, 290-b/17, 291-a/3, 296-a/5, 296-a/17, 296-b/3, 299-a/12

m.+imiz 166-b/2, 168-a/10

m.+imizdür 165-a/4, 173-b/1, 193-b/5, 206-a/7, 226-a/1, 229-a/16, 238-a/9, 246-a/17, 251-a/13, 254-b/4, 257-b/7, 257-b/16, 268-b/10

mücerrebāt + (A) tecrübe olunmuş, denenmiş şeyler.

m.+-ı'acībe (A-A) tuhaf, bilinmedik tecrübeler. 5-a/17

m.+dandur 234-b/17

m.+ımızdandur 127-a/11, 142-b/1, 162-a/7, 165-b/4, 245-b/9

m.+ındandur 164-b/6

müdāvemet + (A) devam etme, sürdürme, ara vermeme. 44-b/6, 48-a/4, 55-a/1, 58-b/14, 58-b/17, 60-a/11, 80-b/16, 84-b/12, 87-a/11, 152-a/17, 218-b/17, 247-b/11, 256-b/2, 296-a/3, 296-a/3

müddet + (A) zaman, vakit.

m.+i 257-a/1

müddet-i zamān-ı imtidād + (A-A-A) uzayan zaman, süre. 5-b/7

müdebbir + (A) terbiye edilmiş. 26-a/9, 123-b/2, 137-a/12, 194-a/6, 195-a/5, 223-a/9, 278-b/14, 288-a/13, 296-b/17

müdebbire + (A) terbiyeli, terbiye edilmiş.

m.+siyle 287-b/4

müdevver + (A) yuvarlak, değirmi. 39-a/8, 70-a/8, 179-a/9, 213-a/2

m.+dür 58-b/2, 78-b/11, 98-a/2

mü'eddī + (A) sebep olan, doğuran, meydana getiren. 18-b/12, 27-b/2, 128-a/1, 138-b/1, 176-a/7, 200-a/1, 207-a/7, 218-a/2, 222-a/9, 228-a/2

mü'ellif-i haẕe'l-kitābi + (A-A-A) bu kitabın yazarı. 300-b/8

müeyyed-yed ü muẓaffer-fer + (A-A-A-F) üstünlüğün gücü ve doğruluğun eli, kuvveti. 3-b/17

mü'eyyid + (A) teyit eden, kuvvetlendiren, doğrulayan.

m.+dür 80-b/1

müdir(r) + (A) idrar veren, idrar verici. 233-b/6, 239-b/9, 239-b/11, 266-a/12

m.+lerden 234-a/2

müdirrāt + (A) idrar verici şeyler, ilaçlar. 207-a/16

m.+dan 253-b/7

müferriḥ + (A) ferahlık veren, sıkıntı giderici şeyler, ilaçlar. 20-a/12, 33-b/16, 137-a/13, 139-a/2, 250-a/14, 250-a/15, 250-a/15, 261-a/7

m.+dür 46-a/4, 68-b/16, 70-a/4, 81-a/9, 102-b/10

müferriḥāt + (A) ferahlık veren şeyler, sıkıntı gidericiler. 9-a/8

m.+dan 23-a/14

müfettiḥ + (A) tıkanıklıkları açıcı, giderici şey, ilaç. 57-b/13, 271-b/3, 273-b/9

müfettiḥāt + (A) tıkanıklıkları açıcı ilaçlar. 253-b/7

müfeyyiżü'n-ni'am + (A-A) nimetlerin bolluğu. 4-a/10

müfīżü'l-ḫayr + (A-A) Feyiz veren, feyizlendiren hayır, iyilik. 1-b/2

müfred + (A) basit, mürekkep olmayan. 106-b/5

m.devā (A-A) mürekkep olmayan ilaç.

m.d.+nıñ 106-b/10

m.d.+yla 106-b/3

m.+dür 269-b/13

müfredāt + (A) basit, mürekkep olmayan, terkipsiz olan şeyler. 5-b/1, 43-b/10

m.+-ı şerīfe (A-A) kutsal devalar. 44-a/11

m.+ı 44-a/10

m.+ına 12-a/6

müherrā + (A) iyice kaynamak. 242-b/1, 245-a/10, 248-b/15

mühim(m) + (A) önemli. 40-a/3

mühlik + (A) öldüren, öldürücü. 275-b/9, 276-a/11

m.+dür 22-a/17, 286-a/12

mükāḫḥale'-i çeşm-i cān + (A-F-F) gönül gözü sürmeli olan.

m.+-i ç.+-i c.+ına 3-a/11

mükāleme + (A) konuşma. 138-b/2

mükerrem + (A) aziz, sayın, muhterem. 2-a/2

mükerrer + (A) tekrarlanmış.

m.benefşe şerbeti (A-F-A) birkaç kez kaynatılmış menekşe şerbeti. 8-a/15, 156-b/11, 192-a/10

m.gül şarābı (A-F-A) tekrar tekrar kaynatılmış gül şarabı.

m.g.ş.+ndan 233-a/8

m.g.ş.+yla 247-a/15

m.g.şerbeti (A-F-A) birkaç defa kaynatılmış gül şurubu.

m.g.ş.+nden 200-a/9

mülā'abe + (A) oynaşma, oynayıp eğlenme. 28-b/8

mülāṭṭıf + (A) yumuşatıcı.

m.+dur 57-b/15

mülāyemet + (A) yumuşaklık. 76-a/4

mülāyim + (A) yumuşak. 20-b/7, 33-b/5, 35-a/10, 128-b/11, 138-b/16, 150-b/1, 155-a/10, 159-a/17, 190-a/5, 234-b/3, 234-b/17, 249-a/8, 249-b/14, 262-a/12, 270-b/7

m.āteş (A-F) kısık ateş, kısık ocak ateşi. 152-b/6, 156-a/2, 158-a/13, 160-b/7, 162-a/5, 194-b/6, 204-a/3, 242-b/3, 249-b/3

m.ā.+de 128-b/2, 164-b/17, 199-a/12, 257-b/11

mülāzemet + (A) devam etme, sürdürme. 54-b/5, 56-b/2, 62-a/17, 70-a/2, 71-a/6, 73-b/14, 73-b/17, 129-b/12, 137-a/13, 149-b/7, 155-a/11, 161-b/10, 229-b/6, 238-b/15, 252-b/10, 280-b/16

mülevveṣ + (A) kirli, pis. 246-b/17

müleyyin + (A) yumuşatan, yumuşatıcı. 14-a/13, 130-b/10, 150-b/2, 155-a/6, 170-a/12, 174-a/10, 177-b/15, 188-a/17, 188-b/2, 200-a/4, 208-b/1, 212-a/7, 212-a/7, 212-a/8, 214-a/7, 217-b/10, 220-b/2, 233-a/4, 236-a/13, 242-a/12, 243-b/8, 248-a/10, 250-b/11, 270-b/2, 271-b/3, 271-b/5, 273-a/7, 273-b/3, 287-b/2, 288-b/6, 297-a/5

m.+dür 50-a/14, 94-b/16

m.+i 186-b/13

müleyyināt + (A) yumuşatıcılar, telyin ediciler. 3-a/7, 270-b/1

m.+la 157-a/17

mülḥahu + ( ) 300-b/12

mülḥaḳ + (A) sonradan eklenmiş, katılmış. 274-a/13

m.+dur 37-b/6

mülk-i dest-gāh-ı felek + (A-F-A) Felek tezgāhının mülkü. 4-a/9

mültecā-yı ḥācet-mendān-ı mümkināt + (A-A-F-A) ihtiyacı olabileceklerin sığınacağı yer. 1-b/5

mülūḫyā + (Y/A) mülhiye, ebemgümecine benzeyen bir sebze. 13-a/4, 159-b/1

m.būrānısı (Y/A-F) mülhiye, yoğurt ve pirinç ile yapılan yemek. 129-a/14

m.+-yi yabānī (Y/A-F) yabanî mülhiye.

m.+-yi y.+dür 48-a/9

mülūki + ( ) baş ağrısına, hafakana, sevdaya bağlı bütün hastalıklara iyi gelen bir tür macun. 129-a/7

mü'min + (A) iman etmiş, İslām, Müslüman.

m.+iñ 46-a/11

mümkin + (A) mümkün olabilir, olabilen. 11-a/3, 30-a/3, 33-b/12, 106-b/4, 132-a/11, 138-b/12, 171-a/8, 179-a/13, 179-a/16, 205-b/8, 215-b/7, 226-b/8, 274-b/14, 274-b/14, 287-b/1, 290-b/4

m.+dür 18-b/9, 162-b/10, 179-a/14, 179-a/15, 267-a/13, 284-a/17

mümted(d) + (A) uzayan, uzanan, süren. 165-a/7, 261-a/14, 274-a/8, 288-a/7

mümtelî + (A) imtila eden, mide dolgunluğuna uğramış, beden dolgunluğu. 33-a/3, 34-a/10, 155-a/5, 156-b/12, 162-a/17, 162-b/4, 164-b/14, 166-a/14, 167-a/14, 189-b/9, 236-b/16, 250-b/10, 252-b/16, 270-b/10, 273-b/2, 279-b/15

m.+dür 25-a/10

münāferet + (A) nefret etme, soğukluk. 1-b/11

mün'aḳid + (A) kendiliğinden oluşmuş, yerleşmiş. 245-a/3

münāsib + (A) uygun, yerinde. 11-a/15, 42-b/8, 59-b/14, 64-a/7, 72-a/7, 74-b/8, 79-b/11, 87-a/8, 91-b/2, 97-a/8, 98-a/16, 103-b/14, 104-a/3, 112-a/15,

135-a/4, 136-a/2, 138-a/9, 138-b/17, 141-b/3, 165-b/10, 180-b/9, 222-a/11, 225-a/6, 225-b/3, 229-b/9, 236-b/7, 259-b/4, 262-a/17, 263-b/5, 264-b/9, 267-b/9, 272-a/13, 275-a/11, 279-a/2, 279-a/6, 284-b/12, 293-b/12, 295-b/5

m.+dür 9-a/8, 9-a/10, 12-b/13, 13-a/15, 13-b/5, 13-b/7, 20-b/12, 20-b/15, 26-a/10, 26-a/11, 26-a/16, 41-a/14, 41-b/17, 41-b/3, 43-a/11, 43-a/17, 43-a/2, 49-b/17, 50-a/5, 50-a/7, 50-a/15, 53-b/1, 56-a/1, 60-b/17, 64-a/10, 64-a/6, 65-b/2, 67-b/12, 72-a/13, 74-b/5, 77-b/15, 78-a/12, 80-a/4, 87-a/8, 90-a/4, 90-b/10, 90-b/5, 90-b/9, 97-a/4, 98-b/7, 99-b/13, 100-a/3, 103-a/12, 103-a/16, 104-b/6, 112-b/13, 121-b/9, 124-b/6, 124-b/10, 129-a/7, 139-a/4, 147-a/11, 149-a/5, 156-a/14, 173-a/10, 174-a/1, 174-b/1, 174-b/2, 174-b/8, 175-a/12, 175-a/16, 176-a/12, 176-b/13, 176-b/14, 177-a/17, 177-a/17, 180-a/4, 180-a/5, 180-a/6, 180-a/15, 180-b/11, 180-b/11, 184-a/9, 186-b/17, 188-b/15, 188-b/16, 189-a/9, 191-a/4, 191-b/6, 193-b/5, 194-a/10, 196-b/6, 197-b/14, 198-b/11, 199-b/3, 200-a/11, 202-a/1, 202-a/3, 202-a/8, 203-a/13, 203-a/16, 203-b/3, 204-a/7, 204-a/8, 204-a/13, 206-a/15, 206-a/17, 206-b/1, 208-a/4, 208-b/1, 208-b/6, 215-a/15, 222-b/6, 222-b/7, 223-a/3, 224-a/2, 224-a/11, 225-b/6, 226-a/16, 226-b/9, 228-a/10, 229-a/16, 229-a/17, 229-b/5, 229-b/8, 230-b/12, 232-b/13, 234-a/16, 236-b/1, 238-a/3, 243-b/2, 255-b/12, 262-b/3, 262-b/4, 264-b/13, 266-a/9, 267-b/15, 269-b/11, 269-b/12, 271-b/6, 271-b/7, 272-a/11, 272-b/2, 273-a/10, 273-a/13, 273-a/16, 273-b/11, 273-b/13, 273-b/15, 275-a/12, 279-b/7, 281-b/11, 298-b/11

m.+lerdür 251-a/6

münbasiṭ + (A) yayılan, genişleyen (şenlenen). 23-a/2

müncemid + (A) donmuş, donan, donuk; pıhtılaşmış. 42-a/4, 204-a/2, 204-a/3

müncezib + (A) geriye çekilen. 21-a/12

mündefi‘ + (A) geçmiş, yok olmuş, iyileşmiş. 19-b/11, 21-a/8

münevvim + (A) uyutan, uyku veren, uyutucu şeyler, terkipler. 131-a/3

münfa‘il + (A) etkileme, etkileniş. 182-a/4

münḥal(l) + (A) açılan, çözülen. 151-b/3

münḳasım + (A) bölünmüş, ayrılmış. 260-b/6

münḳaṭı‘ + (A) kesilmiş, kesilen. 36-b/17

münkesir + (A) etkilenmiş, etki altında kalmış. 151-a/16

münsed(d) + (A) kapalı, tıkalı. 147-b/16, 207-a/3, 222-b/11

müntaḳil + (A) intikal eden, geçen. 270-a/9, 274-a/4

müntefi‘ + (A) yararlanmış, menfaatlenmiş. 154-a/2, 154-a/4, 156-a/5, 221-b/2

münteşir + (A) yayılmış. 32-a/16

münteşire + (A) yayılmış. 32-a/10

mürāca‘at + (A) başvurma, danışma; yardım isteme. 201-a/17, 238-a/9

mürdesenk/g + (F) doğal kurşun oksiti. 124-b/1, 124-b/11, 125-a/7, 159-b/16, 219-b/3, 219-b/17, 250-a/4, 282-b/14, 283-a/9, 289-a/3, 289-a/10, 290-b/1, 290-b/15, 291-a/1, 291-b/3, 296-b/2

m.+i 291-b/1

mürekkeb + (A) birleşim, iki veya daha çok şeylerin karışmasından meydana gelen unsurlar. 2-a/7, 13-b/17, 19-a/4, 68-a/15, 92-b/2, 178-b/9, 269-b/14, 269-b/15, 269-b/16, 269-b/16, 269-b/17, 270-a/1, 270-a/2, 270-a/3, 270-a/7

m.devā (A-A) birden fazla maddenin birleştirilmesiyle elde edilen ilaç.

m.d.+yla 106-b/4

m.ḥummā (A-A) birden çok unsurun etkisiyle meydana gelmiş olan sıtma.

m.ḥ.+nıñ 269-b/13

m.sıtma (A-T) karışık özellik gösteren humma.

m.s.+lara 116-a/15, 118-a/11

m.şerbet (A-A) kokteyl tarzında hazırlanmış şerbet.

m.ş.+ler 107-a/6

m.+dür 19-a/3, 35-b/15, 66-b/1, 68-a/14, 72-a/15, 73-b/4, 75-a/14, 107-a/2, 132-b/1, 196-a/5, 230-a/15

m.+e 165-b/5

m.+i 176-a/14

m.+ü'l-ḳavī (A-A) kuvvetli, etkili terkip.

m.+ü'l-ḳ.+dür 86-a/12

mürekkebāt + (A) birleşimler, karışımlar. 106-b/2

m.+a 107-a/3

m.+da 174-a/12, 175-a/13

m.+dan 107-a/4, 213-b/8, 224-a/4, 251-b/1

m.+la 106-b/5

mür(r) (Bkz.mürr-ṣāfī) + (A) bir çeşit Yemen zamkı : mürr-ṣāfī / lavanta yapımında kullanılan kokulu bir çeşit sarı sakız. 220-a/11, 277-a/2

m.+iyle 100-b/11

mürr-ṣāfī (Bkz.mürr) + (A-A) bir çeşit Yemen zamkı : mürr-ṣāfī / lavanta yapımında kullanılan kokulu bir çeşit sarı sakız. 10-b/8, 111-a/2, 117-b/9, 119-a/8, 119-b/5, 120-a/6, 121-b/4, 123-a/5, 124-b/4, 125-a/4, 126-a/13, 164-b/6, 168-b/15, 175-b/6, 185-a/1, 197-b/8, 206-b/2, 213-b/15, 250-a/7, 255-b/15, 269-a/7, 269-a/12, 276-b/12, 276-b/16, 277-a/8, 281-a/14, 293-a/12, 293-a/16, 296-b/1

mürver + (T) bir cins küçük ağaç ki, verdiği tane tane beyaz çiçekler kurutulup haşlanarak nezle ve yumuşatıcı olarak suyu içilir.

m.çiçegi (T-T) mürver ağacı çiçeği. 124-a/2

m.tuḫmı (T-F) mürver tohumu. 217-b/11

m.yaprağı (T-T) mürver ağacı yaprağı. 209-a/16

m.yemişi (T-T) mürver yemişi. 226-a/5

m.y.+niñ rubbı (T-T-A) mürver meyvesi suyu.

m.y.+niñ r.+yla 266-b/2

müsā'ade + (A) izin, elverişli olma. 33-b/8, 266-a/1

müṣādif + (A) tesadüf eden, rastlayan, rastgelen. 24-b/2

müsā'id + (A) elverişli, uygun. 31-a/9, 31-a/11, 201-b/13, 264-b/5, 270-b/11

müsellem + (A) teslim edilmiş, doğruluğu onaylanmış. 3-b/14

müsemmā + (A) adlanmış, adlı, bir ismi olan. 171-b/4

müshil + (A) ishal veren, bağırsakları temizleyen, pislikleri kolaylıkla dışarı atan ilaç. 10-a/17, 29-a/3, 30-b/4, 33-a/8, 39-b/17, 39-b/5, 40-a/11, 40-a/15, 40-a/16, 40-a/4, 40-a/7, 40-b/10, 40-b/14, 40-b/2, 40-b/5, 40-b/6, 40-b/9, 41-a/12, 41-a/16, 41-a/7, 41-b/13, 41-b/3, 41-b/5, 41-b/6, 43-a/11, 43-a/17, 98-b/3, 98-b/6, 114-b/17, 115-a/1, 117-a/4, 132-a/9, 149-a/4, 154-b/8, 157-a/10, 164-a/6, 164-a/8, 171-a/17, 171-b/3, 171-b/7, 171-b/17, 171-b/17, 172-a/3, 176-b/13, 186-b/14, 194-b/2, 194-b/3, 196-b/15, 199-

a/8, 200-a/4, 201-b/16, 210-a/12, 212-b/10, 218-a/7, 224-a/2, 228-b/10, 229-a/16, 234-a/16, 242-b/11, 248-a/10, 250-b/17, 251-a/10, 252-a/17, 257-b/3, 257-b/7, 258-b/14, 266-a/11, 268-b/10, 274-b/17, 282-a/6, 288-b/10, 289-b/2, 290-b/6

m.+-i balġam (A-Y/A) balgam temizleyici müshil. 198-b/7

m.+-i ḳavī (A-A) kuvvetli, keskin müshil.

m.+-i ḳ.+den 40-b/12

m.+-i ṣafrā (A-A) safra söktürücü. 198-b/5

m.+-i sevdā (A-A) sevda müshili. 198-b/6

m.şerbet (A-A) ishal eden şerbet, şurup. 39-b/9, 39-b/10

m.ş.+e 40-a/1

m.ş.+lerden 147-a/10

m.+de 266-a/10

m.+den 34-a/4, 41-b/12, 41-b/16, 224-a/1, 266-a/6

m.+dür 73-b/5, 90-b/13, 263-b/5

m.+e 41-b/12

m.+i 40-a/9, 164-b/14, 172-a/5, 207-a/10, 207-a/15, 230-b/12, 268-b/1, 270-b/4, 286-b/2

m.+iñ 40-b/8, 41-a/6, 41-a/9, 41-a/11, 41-b/1, 41-b/10, 266-a/11

m.+ine 224-a/6

m.+ler 155-a/6, 172-a/8, 172-a/9, 246-b/9, 266-a/6, 288-b/11

m.+lerde 198-b/7

m.+lerden 290-b/9

m.+lerinde 227-a/4

m.+lerle 164-a/5, 250-b/11, 253-a/3

müshilāt + (A) ishal edici şeyler, ilaçlar. 151-b/9, 176-b/11, 298-b/9

m.+dan 179-b/2, 213-b/9, 225-b/10, 237-b/16, 264-b/8, 286-b/1, 288-b/12

m.+ı 155-a/16

m.+ında 151-b/9, 264-b/8

m.+la 176-a/8, 276-b/4

müshillik + (A/T) müshil özelliği olan, unsurları-pisliği sürücü özelliği olan. 68-b/1

Müslümān + (A) İslām dinine mensup olan, İslāmiyeti kabul etmiş olan.

M.+lar 134-a/3, 134-a/14

müsnī'-i kāmil ü 'ārif + (A-A-A) Bilginliğin ve olgunluğun ikiliği, birleşimi. 3-b/6

müstaġrıḳ + (A) gark olmuş, dalmış, batmış. 24-b/4, 25-a/5

müstaḫdem-i e'āẓımu'l-ḥavāḳīn + (A-A-A) büyük hükümdarların hizmetinde bulunanlar. 4-a/4

müsta'id(d) + (A) istidadlı, kabiliyetli, bir şeye kabiliyeti olan. 40-a/2, 153-b/15, 272-b/17

müsta'mel + (A) kullanılmış. 44-a/9, 48-b/4, 273-b/4

m.+dür 160-b/5, 197-a/13, 268-b/6

müstaḫkem + (A) yerleşmiş. 226-b/15

müstaḫleb + (A) süt haline getirilmiş, süt gibi beyaz ve sübye tarzında yapılmış olan ilaç. 231-a/13, 237-a/6, 271-b/7, 271-b/8, 271-b/11

m.+-i büzūr (Bkz.m.+ü'l-büzūr) (A-A) tohumlar müstahlebi. 297-a/9

m.+ü'l-büzūr (Bkz.m.+-i büzūr) (A-A) tohumlar müstahlebi.

m.+ü'l-b.+ile 288-a/10

m.+ü'l-b.+la 240-a/15

m.+i 193-b/9

m.+ini 178-a/10, 247-b/9, 263-a/13, 275-b/7

m.+iyle 182-b/7

m.+le 222-b/17

müstaḳır(r) + (A) istikrar bulmuş, yerleşmiş, sabit. 36-b/14, 271-a/4

müstaḳīmü'l-ḥāl + (A-A) doğru, düzgün durum, hal. 5-a/4

müstedīr + (A) daire şeklinde olan, değirmilenen, değirmi. 281-b/13

müstefreġāt-ı mu'tāde + (A-A) olağan, normal sayılan kusmalar.

m.+-ı m.+den 27-a/5

müsteḥab(b) + (A) uygun olan, yapılması gereken. 145-b/3

m.+dur 40-a/15

müsterāḥ + (A) tuvalet, w.c.

m.+a 204-b/5, 206-b/8

müsteskī + (A) istiska olmuş, karnı su toplamış, sirozlu. 77-a/16

müstevī + (A) her tarafı bir, aynı.

m.+dür 271-a/4

müstevlī + (A) yayılan, her tarafı kaplayan. 16-b/16

müşābih + (A) benzeyen, benzer. 262-a/11

m.+dür 24-a/9, 24-a/10, 78-b/5, 209-a/6, 223-b/12, 266-b/15, 274-a/4

müşāhede + (A) bir şeyi gözle görme. 140-b/9, 216-a/6, 229-b/7, 281-a/11

müşāhid + (A) gören, bakan, müşahede eden.

m.+dür 37-b/13

müşāreket + (A) ortaklık, ortaklaşma, uyumluluk.

m.+iyle 181-b/4, 189-b/7, 189-b/8

müşāvere + (A) danışma, bir iş üzerinde konuşma.

m.+siyle 42-b/7

müşerref + (A) şerefli, şereflendirilmiş. 4-b/14

m.+-i bi-teşrīf + (A-A-F) teşrifsizliğin şerefi. 2-a/17

müşevveş + (A) karışık, belirsiz, karmakarışık, düzensiz. 52-a/15, 52-b/1

müşk-i ṭarāmaşī + (F-A) kurt helvası bitkisi. 111-a/2, 148-b/11, 214-a/3, 250-b/16, 278-a/2

müşkil + (A) güç, zor, çetin. 40-a/3, 130-b/1, 144-a/3, 145-a/4, 211-b/13

m.+dür 145-a/2, 145-b/1, 179-a/12

müşted(d) + (A) şiddetlenen, şiddetlenmiş, azan. 130-a/8, 179-a/8, 206-b/7, 252-b/11, 267-a/1, 272-b/11

müştehī + (A) iştahlı, istekli, arzulu. 28-a/10

müştemel + (A) bir şeyin içinde bulunan, içine aldığı, kavrandığı. 130-b/4

müştemil + (A) saran, içine alan.

m.+dür 7-b/3, 43-b/10

müştemil u münṭavī + (A-A) saran, içine alan ve sarılan. 5-a/10

müşterek + (A) ortak, müşterek. 157-a/9, 290-b/4

m.+dür 35-b/14

müşterek + (A) müşterek damarı, ekḥel, ḳīfālin altında kolun ortasındaki damara verilen isim. 35-b/12

m.ṭamarı (A-T) müşterek damarı, ekḥel.

m.ṭ.+ndan 38-a/15

m.+den 130-b/9, 135-b/13, 170-b/13, 177-b/9, 227-b/2

müṭāla'a + (A) okuma. 139-a/7

müte'affin + (A) bozulup kötü kokan; kokmuş, çürük. 53-b/8, 153-b/6, 166-a/2, 213-a/6, 263-a/10, 264-a/12, 267-a/3, 267-a/9

müteaḫḫirīn (Bkz.müteaḫḫirūn) + (A) son zamanlarda gelenler, yetişenler (hekimler, bilginler). 34-a/14, 117-b/12, 151-a/12, 171-a/2, 171-a/17, 177-a/7, 179-b/3, 184-b/1, 211-b/9, 266-a/17, 278-a/15, 278-b/7

m.+den 184-b/2, 203-b/14

m.+i 179-b/5

müteaḫḫirūn (Bkz.müteaḫḫirīn) + (A) son devir hekimleri, bilginleri. 263-a/9

müte'alliḳ + (A) ilgili, ilgisi olan. 19-a/9, 107-a/1, 261-b/12, 261-b/15, 270-b/16, 270-b/16, 274-a/5, 274-a/6, 294-b/9

müte'ayyin + (A) belli, meydana çıkmış. 6-b/14, 138-b/11

mütebāyin + (A) zıt, birbirine uymayan, uyuşmaz. 1-b/9

mütebeyyin + (A) meydana çıkan, anlaşılan. 145-b/4

müte'essīr + (A) tesir altında kalan, etkilenen. 215-b/17, 216-a/2, 216-a/3, 216-a/5

müteġayyir + (A) değişen, başkalaşan. 34-b/7, 34-b/7, 34-b/8, 138-b/10, 199-a/3, 222-b/10, 261-a/3, 276-a/16

müteḥaccir (Bkz.müteḥaccir) + (A) taş haline getirilmiş, taşlaşmış. 245-a/5

müteḥaccir (Bkz.müteḥaccir) + (A) taş haline getirilmiş, taşlaşmış. 249-a/11

müteḥaḳḳıḳ + (A) doğruluğu meydana çıkan. 91-b/12

müteḥallil + (A) hallolmuş, erimiş, çözülmüş. 19-b/12, 22-a/8, 25-a/12, 25-a/13

müteḥammil + (A) tahammül eden, dayanan. 34-b/1, 34-b/2

müteḳaddimīn + (A) evvelden yetişen hekimler, eski bilginler. 190-a/6, 206-b/11

müteḳaddimūn + (A) evvelden yetişen bilginler, hekimler. 32-b/3

mütekeyyif + (A) bir keyfiyyetle vasıflandırılan, keyfiyetlenen. 7-b/11, 9-b/6, 252-a/3

mü'telif + (A) alışan, alışık. 1-b/10

müteselli + (A) teselli bulan, avunan. 23-b/14

müteşebbiş + (A) teşebbüs eden, bir işe girişen. 4-b/12

mütevellid + (A) ortaya çıkmış, oluşmuş, meydana gelmiş. 212-b/12, 270-a/14, 270-a/15

müzmin + (A) üzerinden zaman geçmiş, eskimiş, süreğen (hastalık). 40-a/12, 129-b/16, 266-b/3

müzmine + (A) üzerinden zaman geçmiş, eskimiş, süreğen (hastalık). 270-a/10

N

nab(ı)z + (A) kalp vuruşunun sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama. 32-b/8, 32-b/11, 33-a/3, 34-b/7, 145-a/12, 263-b/15, 266-b/16

n.+-ı ṣaġīr-i muḫtelif (A-A-A) düzensiz küçük nabız. 33-a/1

n.ṭamarları (A-T) atardamarlar.

n.ṭ.+nıñ 271-a/5

n.+ı 135-b/5, 135-b/8, 138-b/6, 138-b/10, 177-b/5, 181-b/14, 181-b/16, 182-a/1, 182-a/3, 222-a/8, 223-b/10, 248-a/6, 261-a/3, 262-a/7, 262-b/16, 265-a/7, 267-a/4, 271-a/7, 271-a/9

n.+ı serī'ol-(A-A-T) nabzın hızlı atması.

n.+ı s.o.-maḳ 221-a/17

n.+dan 223-b/13

n.+ıñ 33-a/2

n.+ına 138-b/8

n.+ından 34-b/5

nādir + (A) seyrek, az, ender bulunur. 257-a/12, 270-a/7, 271-a/1

n.+dür 142-a/3, 224-b/16

nāfi' + (A) faydalı, yararlı. 11-a/14, 16-b/1, 25-b/5, 32-b/14, 77-b/2, 114-a/14, 128-b/13, 134-b/12, 149-a/8, 163-a/12, 167-b/15, 170-a/17, 175-a/14,

177-a/9, 180-a/11, 180-b/1, 182-a/9, 182-a/14, 182-b/2, 182-b/16, 200-b/16, 218-b/14, 219-a/2, 219-b/1, 220-a/12, 221-b/13, 225-a/11, 231-a/6, 238-a/7, 244-a/5, 245-a/1, 252-b/1, 252-b/6, 252-b/9, 255-b/13, 259-a/11, 269-a/11, 288-a/17, 290-b/3

n.+dür 8-a/9, 8-a/11, 8-a/12, 21-a/10, 21-a/7, 22-a/11, 23-b/4, 26-a/12, 30-a/5, 30-a/6, 35-b/10, 35-b/11, 35-b/6, 36-a/1, 36-a/3, 36-a/7, 36-a/9, 36-b/1, 36-b/13, 36-b/14, 36-b/2, 37-a/13, 37-a/4, 37-a/6, 37-a/9, 37-b/1, 38-b/1, 38-b/10, 38-b/11, 38-b/13, 38-b/15, 38-b/17, 38-b/3, 38-b/5, 38-b/6, 38-b/8, 39-b/2, 39-b/3, 41-a/5, 44-a/16, 44-b/16, 44-b/4, 45-a/1, 45-a/3, 45-a/4, 46-a/3, 46-b/5, 46-b/6, 47-a/14, 47-a/6, 47-b/1, 47-b/11, 47-b/5, 48-a/11, 48-a/13, 48-a/2, 48-a/5, 48-a/5, 48-b/2, 48-b/7, 49-a/10, 49-a/3, 49-a/4, 49-b/4, 49-b/8, 49-b/14, 50-a/9, 50-a/14, 50-b/2, 50-b/4, 50-b/8, 50-b/9, 50-b/11, 51-a/3, 51-a/5, 51-a/12, 51-a/13, 51-a/14, 51-a/15, 51-b/5, 51-b/9, 51-b/13, 51-b/17, 52-b/3, 52-b/7, 52-b/8, 52-b/11, 52-b/13, 53-a/8, 53-a/12, 54-a/8, 54-a/12, 54-b/2, 55-b/11, 55-b/16, 55-b/16, 55-b/2, 55-b/4, 55-b/4, 55-b/4, 56-a/4, 56-a/8, 56-a/9, 56-a/10, 56-a/14, 56-a/16, 56-b/2, 56-b/5, 56-b/10, 56-b/11, 56-b/12, 56-b/14, 56-b/15, 57-a/16, 57-b/13, 57-b/17, 57-b/3, 57-b/7, 58-a/1, 58-a/9, 58-b/10, 59-a/7, 59-a/9, 59-b/10, 59-b/12, 59-b/13, 59-b/14, 59-b/16, 59-b/17, 59-b/7, 60-a/13, 60-a/15, 60-a/2, 60-a/8, 60-a/9, 60-b/12, 60-b/14, 60-b/2, 60-b/5, 60-b/8, 61-a/12, 62-a/1, 62-a/8, 62-a/9, 62-b/13, 62-b/14, 62-b/6, 62-b/8, 62-b/9, 63-a/1, 63-a/14, 63-b/10, 63-b/10, 63-b/12, 63-b/14, 63-b/15, 63-b/16, 64-a/12, 64-a/13, 64-b/1, 64-b/14, 64-b/2, 64-b/4, 64-b/6, 65-a/1, 65-a/4, 65-a/4, 65-a/8, 65-a/9, 65-b/10, 65-b/9, 66-a/12, 66-a/13, 66-a/13, 66-a/14, 66-a/2, 66-a/7, 66-b/10, 66-b/7, 67-a/11, 67-a/13, 67-a/15, 67-a/16, 67-a/7, 67-b/17, 67-b/5, 68-a/10, 68-a/13, 68-a/17, 68-a/17, 68-a/9, 68-b/10, 68-b/11, 68-b/12, 68-b/2, 68-b/4, 68-b/4, 69-b/1, 70-a/15, 70-a/3, 70-a/6, 70-b/15, 70-b/9, 71-a/12, 71-b/14, 71-b/16, 71-b/16, 72-a/14, 72-a/16, 72-a/6, 72-b/17, 72-b/3, 72-b/8, 73-a/10, 73-a/13, 73-a/16, 73-a/3, 73-b/1, 74-a/9, 74-b/11, 74-b/13, 74-b/16, 74-b/3, 74-b/3, 74-b/6, 74-b/9, 75-a/13, 75-a/16, 75-a/6, 75-b/1, 75-b/3, 75-b/6, 76-a/11, 76-a/13, 76-a/7, 76-b/17, 76-b/9, 77-a/15, 77-b/6, 78-a/11, 78-a/13, 78-a/2, 78-a/4, 78-a/7, 79-a/1, 79-a/12, 79-a/5, 80-a/3, 80-a/8, 80-b/14, 80-b/5, 81-a/12,

81-a/13, 81-b/16, 82-a/1, 82-a/15, 82-a/2, 82-a/9, 82-b/11, 82-b/12, 82-b/2, 82-b/4, 82-b/6, 82-b/7, 83-a/11, 83-a/12, 83-a/3, 83-a/7, 84-a/15, 84-a/17, 84-b/10, 84-b/13, 84-b/14, 84-b/3, 84-b/8, 85-a/14, 85-a/4, 85-b/1, 85-b/11, 85-b/7, 85-b/9, 86-a/15, 86-a/17, 86-a/2, 86-b/2, 87-b/7, 87-b/9, 88-a/12, 88-a/6, 88-a/9, 88-b/1, 88-b/17, 88-b/3, 88-b/5, 88-b/8, 89-a/1, 89-a/12, 89-a/17, 89-a/9, 89-b/10, 89-b/3, 89-b/8, 90-a/14, 90-a/17, 90-b/2, 90-b/3, 90-b/4, 90-b/9, 91-a/1, 91-a/4, 92-b/14, 92-b/6, 92-b/7, 92-b/8, 93-a/10, 93-a/16, 93-a/17, 93-a/2, 93-a/5, 93-b/14, 93-b/16, 93-b/4, 94-a/1, 94-a/12, 94-a/14, 94-a/9, 94-b/1, 94-b/11, 94-b/13, 94-b/14, 94-b/6, 94-b/8, 95-b/15, 96-a/14, 96-a/16, 96-b/16, 96-b/4, 97-a/9, 97-b/4, 97-b/10, 98-a/11, 98-a/12, 98-a/14, 98-b/9, 99-a/10, 99-b/4, 99-b/7, 99-b/10, 100-a/4, 100-a/7, 100-a/14, 100-a/16, 100-b/2, 101-a/2, 101-a/7, 101-b/15, 101-b/17, 102-a/2, 102-a/7, 102-b/10, 102-b/13, 103-a/2, 103-a/4, 103-a/5, 103-b/10, 103-b/15, 103-b/5, 104-a/12, 104-a/2, 104-a/4, 104-b/4, 104-b/5, 105-b/12, 105-b/14, 105-b/15, 105-b/9, 106-a/7, 106-a/8, 106-a/9, 107-a/16, 107-a/9, 107-b/16, 108-b/1, 108-b/13, 108-b/7, 109-a/14, 109-a/16, 109-a/5, 109-b/4, 109-b/15, 110-a/6, 110-a/13, 110-b/6, 110-b/12, 111-b/12, 112-a/2, 112-a/17, 112-b/2, 112-b/13, 113-a/4, 113-b/6, 113-b/8, 114-b/12, 114-b/13, 114-b/14, 115-a/5, 115-b/12, 116-a/15, 117-a/7, 117-a/9, 117-a/17, 117-b/16, 118-a/11, 118-b/1, 118-b/10, 118-b/14, 119-a/5, 119-a/11, 119-b/8, 120-a/1, 120-a/5, 120-a/13, 120-b/3, 120-b/15, 121-a/3, 121-a/9, 121-a/15, 121-b/8, 121-b/15, 122-a/16, 122-b/13, 123-a/7, 123-b/2, 123-b/7, 123-b/8, 123-b/15, 123-b/16, 124-a/8, 125-a/17, 125-b/8, 125-b/13, 126-a/6, 126-a/12, 126-b/3, 127-a/5, 129-b/11, 129-b/14, 130-a/3, 132-b/7, 136-b/8, 137-b/2, 137-b/3, 137-b/12, 138-a/3, 138-a/7, 139-b/6, 140-a/3, 140-a/12, 140-b/15, 141-b/5, 142-b/12, 142-b/17, 143-a/1, 143-b/6, 143-b/7, 144-a/2, 144-a/6, 147-b/7, 148-b/6, 149-a/3, 150-a/3, 150-a/8, 150-a/11, 150-a/12, 150-a/16, 151-b/9, 151-b/10, 151-b/12, 152-a/1, 152-a/1, 152-a/4, 152-a/10, 152-a/11, 152-a/16, 152-b/1, 152-b/5, 152-b/9, 154-a/15, 154-b/1, 154-b/8, 154-b/12, 154-b/16, 155-b/9, 156-a/13, 157-a/10, 158-b/2, 158-b/8, 159-a/3, 159-a/12, 159-b/3, 159-b/14, 160-a/1, 160-a/14, 161-a/5, 161-b/6, 161-b/11, 161-b/12, 162-a/7, 162-a/14, 162-a/15, 162-b/14, 163-a/11, 164-a/1,

165-b/7, 165-b/15, 165-b/16, 166-a/5, 168-b/13, 169-a/1, 172-a/11, 172-b/9, 173-a/4, 173-b/12, 173-b/15, 173-b/15, 175-a/5, 175-a/11, 175-a/16, 175-b/9, 177-a/1, 178-b/9, 179-b/11, 180-a/14, 182-b/7, 182-b/9, 182-b/10, 182-b/11, 183-a/15, 183-a/17, 183-b/8, 183-b/10, 183-b/15, 184-a/5, 184-b/15, 185-a/9, 185-a/10, 187-b/16, 189-a/11, 189-b/14, 189-b/15, 190-a/8, 190-a/12, 191-a/11, 191-a/13, 192-a/17, 193-a/8, 193-a/14, 195-a/11, 195-a/13, 197-b/8, 198-a/8, 198-a/12, 199-a/1, 199-a/8, 199-a/14, 199-b/3, 199-b/10, 200-b/12, 201-a/1, 202-a/14, 202-b/15, 202-b/5, 203-a/11, 204-a/13, 204-b/1, 206-a/2, 206-a/5, 206-a/6, 206-a/13, 207-b/6, 208-a/11, 209-a/14, 213-b/6, 213-b/10, 214-b/12, 215-a/16, 215-b/1, 216-b/3, 216-b/3, 218-b/3, 218-b/4, 218-b/12, 219-a/4, 219-a/6, 219-a/15, 219-b/5, 221-b/5, 221-b/7, 222-a/2, 225-a/9, 225-b/9, 225-b/15, 226-a/8, 226-b/6, 227-a/3, 227-a/8, 227-a/9, 227-a/11, 228-a/12, 228-a/16, 229-b/17, 230-a/2, 231-a/17, 231-b/3, 232-a/13, 233-b/13, 233-b/15, 234-b/7, 234-b/15, 234-b/17, 235-a/1, 235-a/10, 235-a/16, 236-a/16, 236-b/8, 237-b/7, 238-a/5, 238-b/14, 239-b/3, 239-b/16, 240-b/16, 241-b/13, 241-b/17, 242-a/14, 243-a/7, 243-a/15, 243-b/3, 243-b/17, 244-a/9, 244-b/7, 245-a/7, 246-a/14, 246-b/15, 247-a/13, 250-b/13, 251-a/1, 251-a/7, 251-b/3, 251-b/4, 252-a/12, 252-a/13, 252-a/15, 253-a/10, 253-b/3, 253-b/10, 254-b/11, 254-b/14, 255-b/13, 255-b/14, 257-b/9, 257-b/16, 258-b/5, 259-a/4, 259-b/9, 259-b/10, 261-b/9, 263-b/7, 263-b/8, 269-a/13, 269-a/15, 271-b/8, 272-a/8, 272-a/13, 274-a/11, 277-a/17, 277-b/12, 277-b/13, 277-b/14, 277-b/15, 277-b/16, 279-a/14, 287-a/1, 288-b/1, 288-b/15, 288-b/16, 289-b/16, 290-b/11, 291-a/6, 291-a/12, 293-b/2, 294-b/2, 294-b/4, 299-a/4, 299-b/2, 299-b/13, 299-b/16, 300-a/5

n.+lerdür 128-b/17, 137-a/12, 154-b/14, 182-a/13, 182-b/10, 221-b/6, 222-a/1, 231-b/15, 232-a/11, 232-a/13, 237-b/6, 243-b/12, 251-b/2, 252-b/3, 273-b/9, 287-b/13

Nāfi‘ bin ‘Ömer Raẕiyallahu ‘Anh + (A-A-A-A-A) Sahabelerden biri.104-b/9

nağme + (A) ezgi, ahenk, güzel ses (şarkı, türkü).

n.+ler 23-a/16

naḫve’-i Hindī + (A-A) Hint çörek otu. 102-a/2, 119-a/17, 206-a/3, 148-b/14, 206-a/3, 296-a/6

nāḳıṣ + (A) noksan, eksik; tam olmayan. 59-a/13

naḳışlu + (A/T) nakışlı, işlemeli. 159-a/15

naḳl + (A) bir şeyi anlatma, söyleme, nakletme. 80-a/13, 80-a/14, 80-a/16, 91-b/13, 140-b/6, 235-a/13

naḳl + (A) sirayet etme, geçirme. 6-a/12, 6-b/5, 275-b/14, 275-b/14

namāz-bur ḳurdı (Bkz.namāz-boz) + (F-T) abdestbozan kurdu, kurtçuğu, parazit. 213-a/1

n.ḳ.+nı 50-b/13, 56-b/16, 61-a/14, 62-b/4, 64-b/15, 73-a/11

namāz-boz (Bkz.namāz-bur ḳurdı) + (F) abdestbozan kurdu, kurtçuğu, parazit.

n.+ı 214-a/10

na'nā' + (A) nane. 15-a/2, 41-a/5, 101-b/11, 187-a/4, 187-b/7, 188-a/2, 188-a/2, 191-b/15, 193-a/3, 193-a/7, 193-a/9, 232-a/15, 240-b/4, 246-b/11, 266-b/8

n.ṣuyı (A-T) nane suyu.

n.ṣ.+yla 91-a/12

n.'uṣāresi (A-A) nane öz suyu. 241-a/14

n.yaġı (A-T) nane yağı.

n.y.+yla 191-b/14

n.yapraġı (A-T) nane yaprağı. 184-a/6

n.+yla 192-b/10, 195-a/10, 298-b/8

n.+nıñ 108-a/15

nān-ḫ:āh + (F) ekmek isteyici, taama iştiha getirici, naḫve-i Hindī, kemmūnü'l-mülūkī, çörek otu, çok güzel kokulu, rayihalı tohum (ptyoclis ajowan), anason, Mısır anasonu. 102-a/3, 244-a/2

nār (Bkz.enār) + (F) nar ağacı ve meyvesi.

n.çiçegi (F-T) nar ağacının çiçeği. 189-a/3

n.dānesi (F-F) nar meyvesinin tanesi. 104-b/13

n.ḳabı (F-T) nar meyvesinin dış kabuğu. 166-a/17

n.ḳ.+nı 283-a/7

n.ḳabuġı (F-T) nar kabuğu. 159-a/5, 198-a/14

nārenc + (F) turunç. 60-a/14

nār-Fārsī + (F-F) sıcak özellik taşıyan şiş, yanıkara, şīr-pençe, yılancık hastalığı. 280-a/11

n.+de 125-a/1

nārī + (A) ateşe, hararete ait, ateşle ilgili. 32-b/10

nāriyyet + (A) hararete bağlı, ateşe ait.

n.+e 25-b/17

nās + (A) insanlar, halk, herkes. 86-a/8, 91-b/9

n.+ıñ 34-a/17, 34-b/1

nāṣıb-ı livāü'ş-şer' + (A-A-A) din kurallarının bayrağını diken. 4-a/7

naṣīḥat + (A) öğüt. 138-b/13, 138-b/15

nāsūr + (A) basur deliği. 220-a/4

n.eti (A-T) basur nedeniyle oluşmuş çıkıntı, et parçası. 292-a/17

nāṣī + (A) neşet eden, ileri gelen. 55-b/7

naṭrūn + (A) tabiī sodyum karbonat. 289-b/5

n.+ı 294-b/17

n.+la 89-a/7

naṭūl + (A) bazı madde ve bitkilerin kaynatılmasıyla elde edilen sıvı haldeki öz.

n.+ile 133-a/1

n.+lar 212-a/7

naẓc (Bkz.nuẓc) + (A) olma, kıvam bulma. 29-a/17, 31-b/10, 149-a/4, 171-a/8, 171-b/17, 263-b/1, 265-b/12, 268-a/9, 268-a/9, 268-a/16

n.+a 40-a/15, 171-a/10

n.+ına 172-a/3

nāẓım + (A) nizama koyan, düzenleyen. 4-a/17

nāzik + (F) ince, zayıf, dayanıksız, zarif. 84-a/8, 202-a/6, 210-b/2, 214-b/17, 232-b/2

nāzil + (A) yukarıdan aşağıya inen, inici. 102-b/1

nāzile + (A) nezle. 24-b/17, 30-a/7, 153-b/3, 153-b/8, 153-b/15, 155-a/4, 156-a/4, 166-a/13, 174-b/13, 186-b/4, 200-b/7, 250-b/6, 261-b/10

n.+-i ḥār(r) (A-A) sıcaktan meydana gelen nezle. 156-a/6

n.+-i ḥārre (A-A) sıcak nezle.

n.+-i ḥ.+ye 154-b/16

n.+de 159-a/1, 175-a/4, 200-b/11

n.+den 85-a/17, 152-b/17, 156-b/6, 174-a/8, 174-a/10, 175-a/4, 175-a/6, 260-b/17, 261-b/9, 299-a/5

n.+ler 14-a/1

n.+lere 38-a/17, 38-b/1, 60-b/8, 63-a/12, 71-a/12, 79-a/6, 86-b/2, 92-b/5, 97-b/10, 159-a/11

n.+leri 24-b/10, 51-b/14, 82-a/2, 83-a/2, 94-b/12, 98-a/11

n.+leriñ 87-b/8

n.+lerini 97-b/9

n.+niñ 153-a/1, 153-a/6, 153-a/9, 153-a/12, 153-b/2, 153-b/16

n.+si 30-a/16, 180-b/12

n.+ye 128-a/1, 156-a/9

n.+yi 24-b/8, 110-a/13, 122-b/2, 128-a/5, 128-b/6, 143-a/1, 154-a/15, 154-a/17, 169-a/8, 179-a/17

naẓīr + (A) benzer, eş.

n.+i 11-a/11, 51-b/5, 131-a/16, 131-b/5, 136-a/5, 137-a/15, 155-b/14, 185-a/11, 187-b/16, 188-b/14, 229-a/17, 233-b/12, 244-b/9, 246-a/6, 289-b/8

ne + (T) ne, hangi, nasıl, ne kadar. 6-a/10, 6-a/11, 34-b/3, 53-a/16, 91-b/17, 92-b/7, 102-b/3, 121-a/14, 130-b/1, 134-a/10, 172-a/6, 178-b/3, 181-a/6, 210-a/11, 225-b/16, 230-a/8, 242-a/15, 244-b/6, 261-a/3, 292-a/3, 292-a/6, 292-a/8, 292-a/11, 293-a/2

ne + (T) şaşma ve çokluk bildirir söz. 29-a/8, 46-b/13, 72-b/6

ne aṣl + (T-A) nasıl. 51-b/6, 87-b/10

ne...ne...+ (F) hem...hem karşıtı olarak kullanılan bağlaç. 22-b/2, 22-b/3, 22-b/3, 22-b/3, 23-b/12, 23-b/12, 78-b/14, 78-b/14

nebāt + (F) nebat, bitki.

n.+a 9-b/6

nebāt + (F) nöbet şekeri. 76-a/9, 115-b/6, 116-b/5, 140-a/1, 161-a/6, 180-b/13

n.+la 26-a/12, 72-a/2, 154-a/14, 174-b/3, 175-a/10, 175-a/13

nebāt şekeri (F-F) nöbet şekeri, bitki şekeri. 154-b/3, 160-b/17, 161-a/3, 163-a/8, 185-a/14, 278-b/17

n.ş.şerbeti (F-F-A) nöbet şekeri şerbeti. 176-b/17

n.ş.+ni 263-b/12

n.ş.+yle 174-b/1, 178-b/14, 179-b/4

nebātāt + (A) nebatlar, bitkiler. 77-b/3

n.+dan 163-a/16

necāset + (A) ters, kazurat, dışkı.

n.+idür 77-b/2

n.+inden 80-b/14

n.+ini 77-a/15

neçe neçe + (T) pek çok, oldukça çok. 12-a/7

nef‘ + (A) fayda, yarar, menfaat. 21-b/16, 39-a/2, 78-b/3, 78-b/3

n.+i 12-a/1, 12-a/4, 21-b/17, 35-b/13, 36-a/11, 36-a/12, 37-a/4, 37-b/13, 38-a/2, 46-a/7, 48-b/4, 52-a/1, 77-b/3, 82-a/15, 105-b/3, 106-a/10, 110-b/5, 113-a/5, 116-a/16, 210-b/3, 281-a/11

n.+in 229-b/7

n.+inde 37-b/12

n.+inden 53-a/6

n.+ine 110-b/10

n.+ini 12-a/8, 38-a/16, 184-b/14, 252-b/8

nefes + (A) nefes, soluk. 145-a/12, 178-a/16, 181-b/9, 185-b/5

n.ālet(i) (A-A) solunum ile ilgili organlar.

n.ā.+lerine 18-b/13

n.+i 45-b/10, 71-a/12, 140-a/15, 145-a/10, 170-b/2, 170-b/2, 177-b/5, 178-a/16, 178-b/1, 179-a/9, 181-b/14, 181-b/17, 222-b/10, 223-b/9, 227-a/1

n.+i ṭaral- (A-T) nefes alırken güçlük çekmek.

n.+i ṭ.-ur 179-a/9

n.+i ṭar ol- (A-T-T) nefesi daralmak, güçlükle nefes almak.

n.+i ṭ.o.-maḳ 212-a/2, 274-b/4, 286-a/4

n.+i ṭ.o.-ub 178-a/16

n.+i ṭ.o.-ur 177-b/5, 178-b/1, 222-b/10, 223-b/9, 227-a/1

n.+ini 175-b/12, 178-a/14, 184-a/13

n.+lerin 84-a/12

nefes + (A) ruh, gönül, iç.

n.+e 45-b/1

nefes yolı + (A-T) solunum yolu, boğurtlaḳ, ḳaṣabatü'r-riye.

n.y.+dur 185-b/3

neffāḫ + (A) yoğun kokulu, kokusu çok olan.

n.+dur 52-a/9, 52-a/13, 52-b/4, 61-b/1, 97-a/6

nefḫ + (A) koku yoğunluğu.

n.+ini 52-a/9

nefḥ + (A) koku.

n.+i 46-b/2

nefīs + (A) pek hoş, hoşa giden, beğenilen, lezzetli. 256-a/17

n.+lerdendür 229-b/1

nefis + (A) ruh, soluk, nefes. 37-b/16

nefret + (A) tiksinme, iğrenme. 98-b/6, 256-a/9

nefs + (A) gönül, yürek, ruh.

n.+-i ḳalb (A-A) kalbin yapısı, kendi bünyesi.

n.+-i ḳ.+den 181-a/15

n.+-i menī (A-A) spermanın yapısı, niteliği.

n.+-i m.+niñ 245-a/15

n.+-i ṭā'ūn (A-A) vebanın yapısı, özelliği.

n.+-i ṭ.+ıñ 279-a/7

n.+de 21-a/4

n.+e 21-a/3, 28-b/5, 29-b/17

n.+i 34-b/10, 111-b/2

n.+iñ 20-b/17, 21-a/2, 24-a/3

nefsāniyye + (A) canlılığın uyandırdığı arzularla ilgili.

n.+den 249-a/7

neft̤ + (A) neft yağı. 92-b/4

n.yağı (A-T) neft yağı. 8-b/8, 91-b/14, 92-a/5, 92-b/4, 152-a/15

n.y.+na 92-b/1

nehār + (A) gündüz.

n.+dan 38-a/10

Nemçe (Bkz.Nemse) + (O) Avusturya Ülkesi. 92-a/9, 166-b/1

nem-nāk + (F) nemli, yaş. 148-a/17

Nemse (Bkz.Nemçe) + (O) Avusturya Ülkesi. 286-a/10

Nemseli + (O/T) Avusturyalı, Avusturya halkından olan.

N.Senīrtūs (O/T-) Avusturyalı Hekim Senirtus. 278-a/16

nercis (Bkz.nergis) + (A) zerrīn ḳadeḥ bitkisi; nergis; nergisgillerden, çiçekleri ayrı veya bir kök sap üzerinde şemsiye şeklinde bulunan ve beyaz, sarı çeşitleri de olan bir süs çiçeği. 70-b/12

nereden + (T) nereden, hangi yerden. 50-a/17, 51-a/1, 54-b/13, 72-a/14, 83-b/15

nergis (Bkz.nercis) + (F) nercis, zerrīn ḳadeḥ bitkisi; nergis. 70-b/17, 71-a/1, 71-a/8

n.çiçegi (F-T) nergis çiçeği.

n.ç.+ni 71-a/6, 299-a/5

nesā zaḥmeti + (A-A) siyatik hastalığı.

n.z.+ne 36-b/13

nesne + (T) yiyecek-içecek. 15-a/1

n.+ler 14-b/17, 17-a/8

n.+lerden 43-a/1

nesne + (T) bitki, nebat. 244-b/9

nesne + (T) her türlü cansız varlık, şey. 231-b/6

nesne + (T) faktör, etken, durum.

n.+dür 271-a/3

neşāṭ + (A) sevinç, neşe. 22-a/6, 28-b/5, 29-b/17, 30-a/10

n.+ı 28-b/1

neşāṭcıḳ + (A/T) birazcık neşe, sevinç. 15-b/5, 19-b/5

neşter + (F) hekim bıçağı. 166-a/11, 166-b/5, 279-b/3

n.+le 280-a/5

netīce-i behīce-i mevcūdāt + (A-A-A) yaratılmışların güzelliklerinin sonucu (güzel olan sonu). 2-a/14

netīce-i kār-gāh-i tekvīn + (A-A-F-A) yaratma karargāhının nihayeti. 4-a/14

nev‘ + (A) çeşit, tür, cins. 20-a/7, 129-b/15

n.+de 171-a/14

n.+dedür 171-a/14

n.+dür 92-a/1, 212-b/11

n.+i 90-b/8, 98-b/10, 159-b/5, 175-b/17, 181-b/9

n.+indendür 83-a/9, 281-b/17

n.+ini 219-a/7

nevāzil + (A) nezleler.

n.+i 85-a/17

nevbet + (A) nöbet, hastalık nöbeti; zaman zaman ortaya çıkan aynı cinsten fizyolojik bozuklukların hepsi. 15-b/16, 176-a/12, 176-a/14, 176-b/2, 252-a/15, 268-b/17, 269-b/8

n.+de 12-a/17, 263-a/3

n.+den 269-a/9, 269-a/13, 269-a/14

n.+i 129-b/16, 141-b/17, 251-b/11, 252-a/6, 262-b/13, 263-a/1, 265-a/11, 265-a/14, 267-b/5, 267-b/7, 269-b/9, 270-a/16, 271-a/8

n.+le 176-a/2, 184-a/15, 184-b/5, 251-b/13

nevbetsüz + (A/T) nöbetsiz, hastalık nöbeti olmayan. 184-a/15

nev‘-dīger + (A-F) başka bir çeşit, diğer bir tür. 291-a/3, 293-a/14, 296-b/3

nevm + (A) uyku. 24-a/12, 25-a/15

n.+den 26-a/6

n.+e 25-a/5

n.+iñ 24-b/3, 24-b/13

nev-rūz + (F-F) yeni gün; Güneş’in ḥamel:koç burcuna girdiği gün. 102-b/1, 102-b/5

nev-rūz otı + (F-F-T) muḫallişe otu, nev-rūz otu (nev-rūz günlerinde halk, mesir ile bu otdan yediklerinden söz konusu otun adı böyle anılmış). 102-a/14, 102-b/6

nezle + (A) nezle. 18-b/14

n.+niñ 51-a/15

nıṣf + (A) yarım, yarı. 10-b/11, 47-b/5, 49-a/11, 49-b/11, 51-a/3, 57-a/2, 60-a/10, 63-a/10, 66-b/11, 70-a/14, 83-a/16, 83-a/17, 87-b/5, 92-b/10, 101-b/7, 104-a/14, 110-a/8, 114-a/2, 128-a/7, 136-a/9, 137-a/8, 137-a/10, 138-a/1, 140-a/9, 144-b/9, 157-b/9, 163-a/8, 187-a/10, 191-a/17, 195-a/15, 199-a/16, 203-a/7, 220-a/2, 225-a/8, 228-a/8, 229-b/3, 245-b/7

n.+-ı aḫīr (A-A) son yarı, son yarısı.

n.+-ı a.+inde 27-a/8

n.+ı 79-b/4

nice (Bkz.niçe) + (T) çok, pek çok. 42-a/1

niçe (Bkz.nice) + (T) çok, pek çok, hayli. 5-a/9, 5-a/9, 5-b/2, 5-b/4, 24-b/6, 145-a/13, 239-b/10, 258-a/9, 275-b/15, 297-b/5

niçün + (T) niçin. 134-b/5

nihād + (F) tabiat, huy, yaradılış.

n.+larıyla 4-b/8

nihāyet + (A) son, sonunda. 110-b/10, 234-b/11

n.+idür 226-b/11

Nīḳolāūs + ( ) yabancı ünlü bir hekim.

N.Ḥekīm (-A) Hekim Nikolaus, yabancı ünlü bir hekim.

N.Ḥ.+'iñ 115-a/14

N.+'ıñ 118-b/4

N.+'ıñdur 122-a/2, 123-b/6, 123-b/14, 124-a/13

nikrīs + (A) ayak parmaklarında, topuklarda ve mafsallarda meydana gelen ağrılı hastalık, gut. 27-a/14, 42-a/12, 103-a/17, 257-a/9

n.+-i bārid (A-A) soğuk nitelikli damla hastalığı. 55-b/3

n.aġrısı (A-T) nıkris ağrısı.

n.a.+nı 125-a/2

n.marażı (A-A) gut hastalığı.

n.m.+na 100-b/4

n.+e 36-a/9, 36-b/14, 38-b/12, 44-b/15, 48-b/14, 49-a/3, 65-a/9, 66-a/11, 71-b/7, 73-a/16, 78-a/2, 82-b/6, 119-a/11, 299-b/16

n.+i 63-b/10, 74-b/10, 80-b/12, 87-a/4

nīlūfer + (F) nilüfer çiçeği. 29-b/4, 102-b/7, 113-a/7, 131-a/7, 132-b/17, 133-a/2, 164-a/6, 182-a/12, 183-a/4, 237-a/6, 237-b/14, 243-b/1, 247-a/17, 261-a/6, 261-b/2, 261-b/8, 264-b/11, 271-b/6, 271-b/17, 272-a/1, 273-b/11, 273-b/15, 285-b/9

n.çiçegi (F-T) nilüfer çiçeği. 130-a/10, 133-a/4, 159-b/10, 164-b/16, 165-a/10, 166-a/5, 172-b/17, 196-b/8, 211-a/5, 221-b/8, 246-b/11

n.ḫamīresi (F-A) nilüferin ezilerek hamur kıvamına getirilmiş şekli. 11-b/9

n.suyı (F-T) nilüfer suyu. 233-a/17

n.ş.+nı 131-a/11

n.ş.+yla 247-b/6

n.şarābı (F-A) nilüfer şarabı. 9-a/15, 11-b/11

n.şerbeti (F-A) nilüfer şerbeti, şurubu. 8-a/11, 35-a/11, 127-a/8, 131-a/1, 136-a/3, 137-b/11, 154-a/8, 154-b/7, 175-a/12, 236-a/12, 240-a/14, 241-b/8, 275-b/6

n.ş.+ne 133-a/11

n.ş.+yle 8-a/14, 131-a/6, 132-b/16, 157-a/14, 193-b/10, 221-b/4, 246-b/12, 264-a/2, 271-b/11

n.yaġı (F-T) nilüfer yağı. 9-b/2

n.y.+yla 138-a/13

n.+i 274-a/11

ni‘me’l-idāmü’l-ḫall + (A-A-A) ne güzel katık sirke!. 72-b/5

ni‘met + (A) nimet, yaşamak için gerekli her şey.

n.+ine 23-b/13

nīm-pirşit + (F-F) yarı pişmiş.

n.p.yımırṭa (F-F-T) yarı pişmiş yumurta. 31-a/5, 51-a/4, 159-b/2

n.p.y.ṣarusı (F-F-T-T) yarı pişmiş yumurtanın sarısı. 173-b/17

nisbet + (A) kıyaslama, ölçü, oran. 30-b/10, 31-a/15, 31-b/1, 32-a/11

n.+e 31-b/4

n.+i 31-b/3

n.+ine 31-b/4

n.+le 53-a/13

nisā + (A) kadınlar.

n.ṭā'ifesi (A-A) kadınlar.

n.ṭ.+ne 251-b/10, 252-a/4, 255-a/6

n.ṭ.+niñ 250-b/8

nīsān şuyı + (Sr./A-T) nisan yağmuru. 180-b/15

nist + (F) yokluk. 23-b/15

nistist + (F) yoklukla. 23-b/16

nisyān + (A) unutma, unutkanlık hastalığı, bir cins sersemlik. 38-b/3, 47-a/1, 131-b/6

n.+a 49-a/9, 55-b/4, 112-b/1

n.+ı 114-b/14, 131-b/13, 155-b/15

nişādır + (F/A) nışadır, amonyak tuzu denilen tuzlu ve yakıcı beyaz bir madde. 126-a/14, 170-a/4, 217-a/1

n.+dan 269-a/14

n.+ı 290-a/9

n.+ile 291-b/17

nişān + (F) iz, işaret, belirti.

n.+ların 2-a/1

nişāste + (F) nişasta. 120-a/2, 121-b/12, 122-b/15, 126-a/8, 175-b/5, 193-b/2, 238-a/16

niteki + (T) nasıl ki, nitekim. 16-b/15, 34-a/14, 39-a/1, 139-a/12, 148-a/3, 153-b/5, 182-b/10, 211-b/16, 215-b/11, 227-b/8

nitekim + (T) nitekim, gerçekten. 31-a/6, 39-a/2, 83-b/5

niẓāmsuz + (A/T) düzensiz. 138-b/6, 286-a/7

noḫūd + (F) nohut. 102-b/14, 103-a/4, 118-b/12, 119-b/16, 141-a/8, 156-a/6, 208-a/8, 231-b/12, 246-a/6, 258-b/8

n.şuyı (F-T) nohut suyu. 295-a/4

nisbet + (A) kıyaslama, ölçü, oran. 30-b/10, 31-a/15, 31-b/1, 32-a/11

n.+e 31-b/4

n.+i 31-b/3

n.+ine 31-b/4

n.+le 53-a/13

nisā + (A) kadınlar.

n.ṭā'ifesi (A-A) kadınlar.

n.ṭ.+ne 251-b/10, 252-a/4, 255-a/6

n.ṭ.+niñ 250-b/8

nīsān suyı + (Sr./A-T) nisan yağmuru. 180-b/15

nist + (F) yokluk. 23-b/15

nistist + (F) yoklukla. 23-b/16

nisyān + (A) unutma, unutkanlık hastalığı, bir cins sersemlik. 38-b/3, 47-a/1, 131-b/6

n.+a 49-a/9, 55-b/4, 112-b/1

n.+ı 114-b/14, 131-b/13, 155-b/15

nişādır + (F/A) nışadır, amonyak tuzu denilen tuzlu ve yakıcı beyaz bir madde. 126-a/14, 170-a/4, 217-a/1

n.+dan 269-a/14

n.+ı 290-a/9

n.+ile 291-b/17

nişān + (F) iz, işaret, belirti.

n.+ların 2-a/1

nişāste + (F) nişasta. 120-a/2, 121-b/12, 122-b/15, 126-a/8, 175-b/5, 193-b/2, 238-a/16

niteki + (T) nasıl ki, nitekim. 16-b/15, 34-a/14, 39-a/1, 139-a/12, 148-a/3, 153-b/5, 182-b/10, 211-b/16, 215-b/11, 227-b/8

nitekim + (T) nitekim, gerçekten. 31-a/6, 39-a/2, 83-b/5

niẓāmsuz + (A/T) düzensiz. 138-b/6, 286-a/7

noḫūd + (F) nohut. 102-b/14, 103-a/4, 118-b/12, 119-b/16, 141-a/8, 156-a/6, 208-a/8, 231-b/12, 246-a/6, 258-b/8

n.ṣuyı (F-T) nohut suyu. 295-a/4

n.ṣ.+yla 103-a/1

n.unı (F-T) nohuttan çıkarılan un.

n.u.+nı 290-a/8

n.+ı 103-a/5

noḫūd + (F) keyyü'l-ḫamaṣṣa.

n.+ile 167-a/3, 201-a/1

n.+la 163-a/15

noḫūd-āb + (F-F) nohut suyu. 133-b/5, 246-a/3, 266-b/9

noḳṣān + (A) azalma, eksilme. 25-a/13, 28-a/8, 31-a/4, 31-a/10, 38-a/4, 176-a/3

noḳṭa + (A) benek, leke.

n.+lar 246-a/9

nūr + (A) ay aydınlığı, ışığı.

n.+ı 176-a/3

n.+ınıñ 38-a/6, 38-a/7, 176-a/2

nūr + (A) göz ışığı, görme, iyi görme, gözün görme kuvveti.

n.+ın 103-a/12

n.+ını 47-b/10, 57-a/4, 67-a/17, 69-a/14, 69-b/10, 95-b/15, 160-a/10

nūrlandur- (A/T) parlak hale getirmek, parlaklık vermek.

n.-ur 111-b/11

nūş-dārū + (F-F) tiryak, bazı hastalıklar için kullanılan macun. 261-a/9

nūş-i dārū-yı ḥikmet + (F-F-A) hikmet ilacını içme. 3-a/1

nużc (Bkz.nażc) + (A) olgunlaşma, pişme, kıvam bulma. 29-a/12, 171-a/13

nüfesā + (A) loğusa.

n.+ya 28-a/12

nüfūẕ + (A) etki, tesir, işleme. 106-b/15, 147-b/16, 148-a/4, 206-b/15

n.+ı 106-b/14, 106-b/15, 106-b/17

n.+ından 145-a/6

n.+ını 146-a/2, 146-a/4

nüsḫa + (A) formül, terkip. 117-b/11, 141-a/3, 141-a/3

n.+sı 128-a/12, 147-b/1

nüsḫa + (A) birbirinin aynısı olan yazılı şeylerin her biri. 110-b/4, 110-b/14

n.+lar 110-b/15

n.+yı 110-b/15

O

o (Bkz.ol) + (T) o, ol. 140-b/11, 231-b/5

od + (T) ateş. 74-b/2

oġ- (Bkz.ov-) (T) ovmak.

o.-alar 8-b/7, 26-a/17, 39-a/12, 112-a/10, 132-a/14, 132-a/16, 132-b/10, 142-a/14, 170-a/13, 192-b/8, 227-a/5, 252-a/8, 253-a/2, 295-b/13

o.-arlarsa 21-a/14, 21-a/16, 21-b/1, 21-b/2, 21-b/3

o.-maġla 8-b/4, 21-b/14

o.-maḳ 21-b/10, 21-b/13, 189-b/14, 207-b/6

o.-ub 214-a/8

oġdır- (T) ovdurmak.

o.-maḳ 21-a/14

oġışdur- (T) ovuşturmak.

o.-maġla 151-b/2

oġlaḳ + (T) oğlak, keçi yavrusu, çepiş. 50-a/3, 137-a/16, 264-a/7, 266-b/12, 272-a/10

o.bögregi (T-T) oğlak böbreği.

o.b.+dür 53-a/10

o.eti (T-T) oğlak eti. 12-b/11, 180-b/10

o.e.+yle 53-a/4

oğlaḳ otı + (T-T) bir çeşit ot, bitki. 236-b/11

oğlan + (T) çocuk. 244-b/15, 256-b/3

o.ṭoġurmaḳ burusı ṭut- (T-T-T-T) doğum sancısı başlamak, tutmak.

o.ṭ.b.ṭ.-ar 255-a/10

o.+ı 56-b/11, 76-b/5, 88-a/4, 94-b/2, 106-a/1

oğlancıḳ + (T) küçük çocuk, bebek.

o.+lar 244-b/9

o.+lara 84-a/8, 98-a/14, 214-a/9, 290-b/17

o.+larda 290-a/15

oğlan ṣoñı + (T-T) döl eşi, çocuk doğduktan sonra gelen son.

o.ṣ.+nı 56-b/11, 69-a/3

oğ(u)l + (T) çocuk.

o.+ımız 165-a/5

o.+ın 137-b/7

oğul otı + (T-T) bādrencebūya, oğlan otu, kovan otu, melisa, turuncan, limon otu, Acem otu. 47-a/16, 129-a/2, 129-a/9, 182-a/15, 183-a/17, 192-b/3, 256-b/7, 268-a/12

o.o.ṣuyı (T-T-T) melisa suyu. 136-a/4, 183-a/12, 269-b/12

o.o.+nıñ 184-a/5

o.o.+nıñ yapraġı (T-T-T) turuncan yaprağı.

o.o.+yla 184-a/4

oḳ + (T) ok. 50-b/17

o.at- (T-T) ok atmak.

o.a.-maġla 19-b/2

o.a.-maḳ 139-a/5

oḳu- (T) okumak.

o.-yan 46-a/11

o.-yub 23-b/14

ol (Bkz.o) + (T) o, ol. 5-b/9, 7-a/12, 10-a/6, 12-a/1, 15-a/16, 15-b/2, 15-b/3, 17-b/5, 18-b/6, 18-b/7, 19-a/17, 19-a/2, 19-b/14, 19-b/9, 1-b/1, 20-a/5, 20-a/6, 20-a/7, 21-b/16, 22-a/1, 22-b/16, 23-a/10, 23-a/3, 24-a/1, 24-a/5, 26-b/6, 28-a/3, 28-b/3, 28-b/8, 2-a/14, 31-a/16, 31-b/12, 31-b/3, 31-b/6, 31-b/8, 31-b/9, 32-b/4, 32-b/6, 33-a/1, 35-b/3, 35-b/6, 36-b/6, 37-a/6, 37-b/7, 39-b/6, 39-b/6, 3-a/11, 42-a/5, 42-b/2, 42-b/9, 43-b/17, 44-a/2, 44-b/13, 44-b/9, 45-a/13, 45-a/9, 55-a/12, 55-b/8, 55-b/9, 58-a/8, 58-a/13, 58-a/15, 58-a/16, 58-a/17, 58-b/1, 58-b/5, 58-b/6, 58-b/8, 58-b/8, 59-a/1, 59-a/12, 59-a/16, 59-b/1, 59-b/1, 63-a/7, 63-b/6, 65-b/13, 66-a/17, 67-b/14, 69-

b/16, 69-b/4, 69-b/5, 70-a/2, 71-b/12, 75-b/5, 77-a/3, 77-a/7, 77-b/2, 78-a/16, 78-a/17, 78-b/15, 78-b/15, 78-b/16, 78-b/17, 78-b/2, 78-b/4, 78-b/9, 79-b/11, 80-a/10, 80-b/10, 82-a/5, 82-b/17, 82-b/9, 85-b/13, 91-a/6, 91-a/7, 91-b/15, 92-a/5, 92-a/6, 92-a/6, 92-a/8, 92-a/8, 92-b/9, 94-a/6, 97-a/16, 98-a/4, 102-a/15, 102-b/3, 105-a/6, 105-a/12, 105-a/13, 106-b/9, 106-b/17, 106-b/17, 108-a/13, 112-a/9, 112-a/11, 115-a/11, 115-b/4, 115-b/8, 116-a/7, 116-a/12, 116-b/8, 117-a/2, 126-a/3, 127-b/5, 129-b/9, 129-b/17, 130-a/2, 130-a/8, 131-a/13, 133-a/14, 134-a/8, 134-a/11, 134-a/13, 134-a/15, 134-a/17, 135-a/5, 135-a/6, 135-a/8, 135-a/9, 135-a/11, 135-a/12, 136-a/17, 136-b/7, 138-b/10, 139-a/15, 139-a/16, 139-a/17, 139-b/4, 143-b/13, 145-a/9, 145-a/9, 145-a/17, 145-a/17, 145-b/9, 146-a/5, 146-a/6, 146-b/7, 148-a/4, 148-a/8, 148-a/11, 149-a/13, 149-b/4, 151-a/9, 152-b/8, 153-a/11, 153-b/9, 153-b/9, 153-b/10, 153-b/10, 153-b/11, 154-a/7, 155-a/5, 156-a/17, 157-a/1, 157-b/10, 163-a/5, 169-b/8, 169-b/10, 171-a/12, 171-b/12, 181-b/13, 182-b/17, 184-b/7, 184-b/8, 184-b/10, 184-b/10, 185-a/14, 185-a/17, 185-b/16, 186-a/2, 186-a/3, 186-b/15, 188-b/6, 194-a/17, 194-b/2, 194-b/14, 195-b/1, 195-b/3, 196-b/15, 198-b/2, 199-a/1, 202-b/1, 203-a/14, 205-a/12, 206-b/8, 206-b/15, 207-a/1, 207-a/1, 207-a/2, 207-a/3, 207-a/3, 207-b/5, 207-b/13, 208-b/9, 209-b/13, 210-a/12, 211-b/16, 211-b/16, 214-a/12, 214-a/13, 214-a/14, 214-a/14, 216-a/15, 216-b/7, 216-b/14, 217-b/17, 218-a/11, 218-b/1, 220-a/8, 220-a/10, 227-a/17, 229-a/1, 230-b/3, 230-b/3, 230-b/9, 230-b/10, 231-b/5, 231-b/6, 231-b/7, 231-b/7, 231-b/9, 231-b/9, 232-a/2, 232-a/2, 232-b/7, 232-b/16, 233-b/4, 243-b/6, 244-a/4, 244-b/12, 244-b/16, 245-a/2, 245-a/5, 245-a/5, 246-a/11, 246-b/10, 247-b/7, 249-b/16, 252-b/11, 255-a/15, 258-a/7, 258-a/8, 258-a/9, 258-a/9, 258-a/10, 258-a/10, 258-b/3, 259-b/15, 260-a/16, 260-a/16, 260-a/17, 260-b/2, 260-b/4, 261-b/7, 261-b/9, 262-a/12, 263-a/14, 265-a/14, 265-b/12, 269-b/10, 275-b/15, 276-b/14, 277-a/12, 279-a/5, 281-b/15, 282-a/2, 282-a/3, 283-b/5, 284-a/1, 284-b/17, 285-a/1, 285-a/2, 285-a/3, 287-a/7, 287-a/7, 287-a/8, 287-a/16, 287-a/17, 287-b/10, 289-b/10, 289-b/11, 289-b/12, 290-a/17, 293-b/9, 296-a/11, 297-a/16, 297-a/17, 297-b/1, 297-b/2, 297-b/3, 297-b/7, 298-a/7, 298-a/8, 298-a/13, 299-b/5

o.+dur 18-a/10, 22-b/14, 23-a/1, 23-a/8, 24-b/13, 24-b/3, 28-b/7, 32-b/15, 33-a/6, 43-b/13, 43-b/15, 61-a/2, 65-a/17, 92-a/13, 145-a/7, 145-a/9, 145-b/7, 205-a/6, 206-b/4, 207-b/11, 215-b/15, 276-a/11, 276-a/15

ol- (T) olmak.

o.-a 5-a/10, 7-b/10, 7-b/14, 9-b/3, 9-b/4, 10-a/7, 11-b/14, 12-a/13, 13-a/10, 13-a/12, 13-b/15, 13-b/9, 14-a/13, 14-a/13, 14-b/16, 15-a/15, 15-a/2, 15-a/8, 15-b/15, 16-a/13, 16-a/6, 16-b/13, 16-b/7, 16-b/9, 17-b/15, 17-b/2, 17-b/2, 18-a/11, 18-a/12, 18-a/13, 18-a/16, 18-a/17, 18-b/17, 19-a/10, 19-b/13, 19-b/15, 20-a/4, 20-a/5, 20-a/7, 20-b/9, 21-b/15, 21-b/9, 22-b/13, 22-b/3, 23-b/15, 23-b/4, 24-b/4, 25-b/8, 26-a/3, 26-b/11, 26-b/13, 26-b/15, 27-a/10, 27-a/9, 27-b/6, 28-b/13, 28-b/4, 29-a/11, 29-a/11, 29-a/12, 29-a/12, 29-a/5, 29-a/6, 29-a/7, 29-a/7, 29-b/9, 30-a/14, 30-a/15, 30-a/15, 30-b/3, 30-b/7, 30-b/9, 31-a/13, 31-b/14, 31-b/15, 31-b/16, 31-b/17, 32-b/10, 32-b/10, 32-b/6, 32-b/9, 33-a/3, 34-a/1, 34-a/17, 34-b/17, 34-b/8, 35-b/2, 36-b/3, 36-b/5, 38-b/17, 39-a/10, 39-a/15, 39-a/9, 39-a/9, 39-a/9, 40-a/14, 40-a/14, 40-a/2, 40-a/2, 40-a/3, 40-a/3, 40-a/4, 40-a/4, 40-a/5, 41-b/15, 42-a/2, 43-b/11, 43-b/6, 44-a/8, 54-a/8, 54-a/10, 59-a/9, 61-a/3, 65-b/14, 66-a/17, 70-b/2, 72-b/4, 76-b/1, 79-b/10, 80-a/1, 80-a/16, 80-b/16, 82-b/13, 83-b/11, 83-b/12, 86-a/11, 92-a/8, 96-a/2, 105-b/2, 106-b/1, 106-b/2, 106-b/3, 110-a/14, 111-a/12, 116-b/3, 117-a/10, 117-a/12, 117-b/9, 117-b/14, 122-a/13, 122-b/9, 123-b/2, 123-b/8, 126-a/8, 126-b/4, 127-b/12, 127-b/13, 128-a/10, 130-b/11, 131-a/11, 132-b/12, 132-b/13, 133-b/5, 135-b/5, 135-b/5, 135-b/5, 135-b/6, 135-b/7, 135-b/7, 135-b/8, 135-b/9, 137-b/1, 142-a/9, 145-a/10, 147-a/5, 150-a/6, 150-b/7, 150-b/14, 150-b/15, 151-a/10, 152-a/16, 153-a/1, 154-a/4, 155-a/17, 155-b/13, 156-a/15, 156-b/16, 156-b/17, 157-a/1, 157-a/1, 157-a/17, 157-b/9, 160-a/2, 160-b/8, 161-a/10, 164-a/3, 164-a/4, 164-a/13, 170-b/9, 170-b/9, 170-b/10, 170-b/11, 170-b/14, 174-b/6, 175-a/6, 177-a/3, 179-b/13, 183-b/12, 183-b/14, 185-b/2, 186-a/14, 186-b/8, 187-a/17, 189-a/8, 191-b/4, 191-b/8, 191-b/8, 191-b/8, 191-b/9, 194-a/6, 195-a/5, 195-a/17, 196-a/3, 196-b/1, 197-b/9, 199-a/11, 199-a/17, 200-a/14, 202-a/9, 202-a/10, 202-a/10, 202-b/12, 202-b/16, 207-b/13, 209-a/12, 209-b/5, 210-a/17, 212-b/7, 212-b/8, 212-b/9, 214-a/5, 214-a/10, 215-a/12, 215-b/6, 216-a/7,

217-a/4, 217-a/6, 217-b/2, 217-b/3, 217-b/3, 217-b/3, 217-b/3, 217-b/4, 217-b/6, 218-b/4, 220-b/15, 221-a/9, 222-a/1, 222-a/3, 222-a/7, 222-a/7, 222-a/8, 223-a/4, 224-b/7, 226-a/4, 226-b/11, 227-a/12, 227-a/13, 227-b/6, 227-b/7, 229-b/12, 230-a/10, 232-a/7, 232-a/8, 232-b/10, 234-a/3, 234-a/12, 234-a/12, 234-a/13, 235-a/6, 236-b/6, 236-b/8, 239-b/7, 240-a/17, 241-a/3, 241-a/7, 242-b/1, 242-b/8, 242-b/14, 245-a/1, 248-a/10, 252-a/5, 253-a/5, 254-b/7, 256-a/17, 260-a/6, 260-b/9, 261-a/13, 261-a/14, 261-b/3, 263-b/8, 261-b/13, 266-a/9, 267-a/3, 267-b/8, 268-a/7, 270-b/16, 271-a/9, 271-a/10, 271-b/16, 272-b/16, 272-b/17, 273-a/12, 273-b/14, 274-b/8, 276-a/12, 276-a/12, 276-a/13, 276-a/13, 276-a/16, 276-a/17, 276-b/1, 276-b/1, 276-b/2, 280-a/15, 281-a/8, 283-a/10, 284-a/8, 288-a/8, 289-a/7, 290-b/3, 291-b/10, 294-a/17, 295-a/9, 296-b/2, 297-a/13, 299-a/5, 299-b/9

o.-acak 32-a/9, 145-a/17, 168-a/15, 187-a/17

o.-alar 70-b/5, 269-b/2

o.-amadığından 106-b/11

o.-amaz 151-a/1, 151-a/8, 151-b/2

o.-an 1-b/3, 1-b/6, 1-b/13, 6-a/16, 6-b/1, 7-a/13, 7-b/16, 8-b/1, 10-a/16, 10-a/5, 10-b/7, 11-b/7, 12-a/8, 12-b/7, 13-a/1, 13-a/11, 13-a/15, 13-a/8, 14-a/16, 14-a/6, 14-a/7, 14-b/11, 14-b/9, 15-a/11, 15-a/17, 15-a/6, 16-a/1, 16-b/17, 18-a/2, 18-b/17, 19-a/3, 19-a/9, 19-b/14, 20-a/1, 20-a/17, 21-a/7, 21-b/4, 21-b/6, 22-b/11, 22-b/12, 22-b/16, 23-a/9, 24-a/16, 24-b/1, 25-a/1, 25-a/15, 25-b/3, 25-b/4, 25-b/5, 26-a/12, 27-b/11, 28-a/11, 28-a/4, 28-b/15, 28-b/7, 2-a/16, 2-a/9, 30-a/16, 30-a/17, 30-a/17, 30-a/2, 30-b/8, 31-b/3, 32-a/8, 32-b/15, 32-b/7, 33-a/4, 33-a/9, 34-a/14, 35-a/15, 35-a/8, 35-b/11, 35-b/4, 35-b/5, 36-a/17, 36-a/7, 36-a/8, 36-b/1, 37-a/16, 37-a/7, 37-b/15, 37-b/4, 38-a/2, 38-a/9, 38-b/10, 38-b/9, 3-a/6, 3-a/9, 3-b/14, 40-a/5, 40-b/13, 40-b/9, 41-a/14, 41-a/3, 41-a/4, 41-b/5, 42-b/14, 42-b/2, 42-b/6, 42-b/8, 43-a/10, 43-a/16, 44-a/7, 44-a/9, 45-b/13, 45-b/15, 46-a/2, 46-a/3, 46-b/16, 46-b/17, 46-b/6, 46-b/9, 47-b/13, 47-b/16, 47-b/2, 48-a/12, 48-a/15, 48-b/4, 48-b/5, 49-b/6, 50-a/9, 50-b/3, 51-a/5, 51-a/13, 52-b/6, 52-b/10, 52-b/12, 52-b/12, 52-b/14, 53-b/1, 53-b/14, 53-b/14, 53-b/2, 53-b/6, 54-a/9, 55-b/13, 55-b/7, 56-a/6, 56-b/4, 57-a/12, 57-a/15, 57-a/8,

57-b/2, 57-b/5, 57-b/6, 57-b/8, 58-a/10, 58-a/9, 58-b/10, 59-a/17, 60-b/12, 60-b/13, 60-b/7, 60-b/8, 61-a/5, 61-b/9, 62-a/1, 62-a/10, 62-a/11, 62-a/7, 62-a/8, 63-b/15, 64-a/15, 64-b/11, 64-b/14, 64-b/6, 64-b/8, 65-a/17, 65-a/6, 65-b/7, 65-b/7, 66-a/14, 66-a/15, 66-a/6, 66-b/2, 67-b/1, 68-a/5, 68-a/8, 68-b/10, 69-a/10, 69-a/11, 69-a/12, 69-a/9, 69-b/3, 70-b/11, 70-b/14, 70-b/16, 71-a/13, 71-a/2, 71-b/8, 72-a/10, 72-a/13, 72-a/4, 72-a/9, 72-b/10, 73-a/9, 74-a/8, 74-b/10, 74-b/10, 75-a/17, 75-b/10, 75-b/12, 75-b/3, 76-a/17, 76-b/3, 76-b/4, 76-b/7, 77-b/13, 77-b/16, 77-b/17, 77-b/2, 77-b/2, 78-a/2, 79-a/4, 79-a/5, 79-a/7, 80-b/11, 80-b/13, 80-b/2, 81-a/4, 81-b/1, 82-a/10, 82-a/4, 82-b/11, 82-b/16, 83-a/3, 83-a/9, 84-b/10, 84-b/15, 85-a/14, 85-a/17, 85-a/3, 85-a/7, 86-a/14, 86-b/15, 86-b/2, 86-b/6, 87-b/1, 87-b/17, 88-a/12, 88-a/17, 88-a/4, 88-b/12, 88-b/15, 88-b/8, 89-a/5, 89-b/2, 90-b/5, 90-b/8, 91-a/1, 91-b/12, 91-b/13, 91-b/8, 91-b/9, 92-b/16, 93-a/2, 93-a/8, 93-b/1, 93-b/14, 94-a/10, 94-a/9, 94-b/3, 94-b/4, 95-a/10, 95-b/1, 95-b/14, 96-a/6, 96-b/16, 96-b/9, 97-a/1, 97-a/12, 97-a/3, 98-b/8, 98-b/14, 99-a/8, 99-a/13, 99-a/16, 99-b/1, 99-b/6, 99-b/16, 99-b/17, 100-a/1, 100-a/15, 100-a/17, 100-b/8, 100-b/12, 101-a/3, 101-b/10, 101-b/13, 101-b/16, 102-a/12, 102-b/11, 103-a/3, 103-a/14, 103-b/13, 104-b/7, 105-a/5, 105-b/10, 105-b/12, 105-b/13, 106-a/15, 106-a/2, 106-a/9, 107-a/15, 107-a/8, 107-b/15, 109-a/5, 109-b/4, 110-b/6, 111-b/9, 111-b/13, 112-b/12, 113-a/17, 113-b/6, 114-b/17, 115-a/1, 115-a/5, 115-b/10, 115-b/11, 116-a/17, 117-a/7, 117-a/7, 117-b/15, 118-b/14, 119-a/10, 119-a/16, 119-b/7, 120-a/1, 120-a/5, 120-b/14, 121-a/16, 122-a/2, 122-a/17, 122-b/12, 123-b/1, 124-a/7, 125-a/17, 125-b/7, 126-b/9, 126-b/11, 126-b/13, 126-b/15, 127-a/10, 127-b/7, 127-b/17, 129-a/4, 129-a/6, 129-b/11, 130-b/4, 135-a/1, 136-a/2, 138-b/8, 139-a/16, 139-b/1, 139-b/3, 139-b/4, 141-b/5, 141-b/15, 144-b/1, 145-a/15, 145-b/3, 145-b/11, 145-b/14, 146-b/11, 148-b/1, 150-b/1, 151-a/14, 152-a/9, 152-b/1, 154-a/17, 155-b/14, 156-a/10, 159-b/9, 161-a/5, 161-a/17, 164-b/2, 165-b/10, 168-b/13, 169-a/4, 171-b/4, 173-b/1, 174-b/9, 174-b/11, 175-a/11, 175-a/14, 177-a/10, 177-a/12, 178-b/17, 179-a/4, 179-b/1, 180-b/9, 181-a/2, 181-a/15, 182-a/8, 182-a/9, 182-a/14, 182-a/15, 182-b/2, 182-b/5, 182-b/17, 183-a/1, 183-a/16, 183-a/17, 184-a/16, 184-b/9, 186-a/2, 186-a/15, 187-

b/15, 190-b/12, 191-a/8, 191-a/12, 192-a/4, 192-a/4, 195-a/16, 195-a/17, 196-a/3, 196-a/12, 198-a/12, 206-a/13, 206-a/2, 207-b/5, 208-b/5, 209-a/9, 209-a/14, 209-b/16, 211-b/17, 213-a/4, 213-a/6, 215-a/8, 215-b/15, 219-b/6, 221-a/1, 222-a/11, 226-a/8, 227-b/9, 227-b/10, 229-b/9, 230-b/5, 231-a/14, 232-b/11, 232-b/17, 235-a/16, 235-b/3, 236-b/9, 237-a/11, 237-b/9, 238-a/14, 239-b/7, 239-b/8, 239-b/16, 241-a/2, 242-b/6, 242-b/7, 243-a/7, 243-a/15, 244-a/8, 245-a/5, 247-b/2, 247-b/13, 249-a/9, 251-b/8, 252-b/1, 253-b/10, 254-a/16, 255-b/2, 255-b/13, 256-a/2, 256-b/4, 259-b/5, 259-b/8, 260-a/11, 260-a/15, 260-b/11, 260-b/11, 261-a/17, 261-b/12, 262-a/3, 262-a/4, 262-b/12, 263-a/10, 264-a/8, 264-a/9, 264-a/12, 264-a/15, 264-b/9, 264-b/16, 264-b/17, 267-a/3, 267-a/6, 267-a/7, 267-a/8, 267-a/9, 267-b/9, 270-a/4, 270-a/11, 270-b/12, 272-b/10, 273-b/4, 274-a/13, 275-a/4, 275-a/11, 275-b/9, 277-a/5, 278-a/12, 278-b/8, 279-a/3, 279-a/6, 279-b/11, 281-a/9, 284-a/9, 284-a/10, 284-a/15, 284-b/14, 288-a/5, 288-a/5, 289-b/10, 291-a/11, 293-b/1, 293-b/13, 294-a/14, 294-b/1, 294-b/9, 294-b/14, 295-a/6, 296-a/9, 297-a/7, 299-a/8, 299-b/14, 300-a/6

o.-ana 16-a/5, 26-a/16, 28-b/2, 34-b/5, 39-b/12, 41-a/14, 41-b/3, 42-b/1, 46-a/16, 46-b/8, 52-b/5, 67-a/7, 75-a/16, 91-b/2, 100-a/3, 167-a/8, 182-a/5, 182-a/6, 182-a/6, 182-a/7, 197-b/7, 197-b/7, 201-b/2, 203-a/11, 227-b/2, 227-b/3

o.-anda 290-b/3, 290-b/3

o.-andan 34-a/15

o.-andandur 231-a/6

o.-andur 27-a/8, 35-b/5, 46-a/15, 55-a/13, 68-a/14, 71-b/4, 77-b/14, 84-b/6, 92-a/17, 104-b/13

o.-anı 100-a/12

o.-anıdur 49-a/13, 52-b/11, 53-a/14, 81-b/15

o.-anıñ 23-a/5, 52-a/2, 100-b/4, 135-b/4, 135-b/6, 154-a/3, 167-a/10, 167-a/12, 170-b/10, 174-b/13, 174-b/15, 175-a/15, 208-b/4, 239-a/1, 239-a/2, 288-a/4

o.-anına 140-a/11

o.-anından 54-a/3

o.-anınıñ 54-a/2

o.-anlar 6-b/2, 17-b/3, 20-b/1, 26-b/10, 27-b/12, 27-b/13, 27-b/14, 27-b/14, 27-b/15, 27-b/15, 27-b/16, 29-b/3, 29-b/6, 30-a/16, 31-b/8, 35-a/12, 35-a/13, 53-b/15, 63-a/2, 63-a/3, 74-a/16, 76-b/10, 76-b/10, 78-b/17, 83-a/5, 86-b/7, 95-b/8, 98-b/15, 98-b/15, 98-b/16, 101-a/3, 102-b/9, 144-b/16, 165-b/12, 182-b/2, 202-a/6, 238-a/8, 269-a/11, 272-b/17, 277-b/6

o.-anlara 7-b/17, 9-b/9, 17-b/4, 18-b/15, 22-a/10, 22-a/9, 25-b/2, 26-a/11, 41-b/2, 46-b/1, 47-a/11, 53-a/3, 53-b/16, 54-a/1, 54-a/2, 54-a/11, 54-a/11, 56-a/1, 56-a/2, 60-a/15, 64-a/6, 65-b/9, 66-b/13, 67-a/7, 67-b/12, 72-a/5, 72-a/7, 73-b/1, 74-a/14, 74-a/15, 74-b/4, 74-b/7, 74-b/9, 77-b/15, 77-b/15, 79-a/12, 79-a/13, 83-a/12, 84-a/10, 87-a/8, 90-b/4, 90-b/9, 93-b/13, 93-b/14, 94-b/14, 98-b/4, 99-b/3, 99-b/5, 101-a/1, 101-a/2, 102-a/10, 102-b/10, 102-b/12, 103-a/16, 104-a/3, 104-a/4, 105-b/9, 126-b/3, 138-b/3, 145-a/4, 147-a/11, 164-a/2, 184-a/11, 204-b/10, 206-a/6, 210-b/2, 263-b/7, 283-a/15, 283-a/16, 290-a/4

o.-anlarda 280-a/12

o.-anlardan 33-b/12, 167-b/15, 213-a/15, 288-b/1

o.-anlardandur 257-a/6

o.-anlardur 273-a/1

o.-anları 107-a/4, 156-b/1

o.-anlarıñ 74-b/11, 77-a/16, 83-a/7, 89-a/11, 89-b/14, 93-a/11

o.-aydı 71-b/12

o.-dı 6-b/4, 6-b/14, 7-a/17, 11-b/3, 33-a/2, 49-b/1, 49-b/2, 60-a/1, 140-b/12, 148-a/11, 148-a/13, 152-a/12, 152-a/14, 153-b/13, 153-b/9, 165-a/5, 165-a/7, 165-a/8, 171-b/8, 171-b/13, 180-a/16, 210-a/14, 210-a/17, 231-b/17, 285-a/6, 287-a/4

o.-dılar 3-a/17, 58-b/16, 145-a/14, 152-a/15, 171-b/2, 171-b/14, 184-b/17, 244-b/2, 252-b/5

o.-dıysa 34-b/7, 34-b/7, 174-b/3, 204-b/11, 205-b/11, 220-b/8

o.-duğı 4-b/17, 6-a/6, 6-a/7, 6-a/7, 6-a/12, 6-a/13, 6-a/17, 6-b/4, 6-b/5, 6-b/5, 6-b/14, 11-a/3, 17-b/12, 21-a/1, 21-a/2, 25-b/3, 26-b/12, 26-b/13, 30-a/3, 32-a/14, 33-b/12, 36-b/10, 38-a/8, 58-b/17, 70-b/3, 102-b/1, 105-a/5, 105-a/8, 106-b/17, 132-a/12, 139-b/5, 157-b/13, 166-b/8, 166-b/10, 172-

b/15, 173-a/2, 174-b/17, 175-a/1, 181-b/5, 196-a/8, 201-a/8, 201-b/11, 204-a/1, 208-a/4, 220-b/5, 226-b/8, 227-b/9, 255-a/10, 270-a/7, 276-b/6, 278-a/17, 296-b/9

o.-duġın 6-a/4, 148-a/14

o.-duġına 92-b/2

o.-duġından 16-a/16, 25-b/11, 27-a/5, 30-a/11, 30-b/4, 32-b/13, 36-b/9, 46-a/9, 55-b/1, 68-a/15, 73-b/11, 102-b/5, 107-a/4, 140-b/4, 140-b/4, 153-a/13, 161-b/13, 195-b/7, 197-a/3, 204-b/9, 218-b/14, 223-b/7, 247-b/14, 252-b/5, 254-a/1, 285-b/14

o.-duġınıñ 245-a/13

o.-duḳca 129-b/17, 237-a/7

o.-duḳda 110-b/8, 136-a/17, 139-a/14, 158-b/7, 163-b/5, 186-a/7, 251-b/17

o.-duḳdan 29-b/13, 41-b/10, 80-b/6, 106-a/17, 145-b/5, 149-b/5, 149-b/6, 187-a/6, 190-a/6, 229-a/3, 279-b/5, 285-b/1, 298-b/1

o.-duḳları 10-b/17

o.-ıcaḳ 18-a/14, 19-a/17, 26-a/1, 36-b/7, 36-b/17, 40-b/14, 221-a/7, 251-a/10, 290-a/14, 296-b/6

o.-madan 12-a/15, 16-a/7, 50-b/14, 181-b/2, 181-b/6, 181-b/6, 181-b/9, 198-a/9, 220-a/17, 227-b/15

o.-madı 152-a/13, 171-b/10, 212-b/3

o.-madılar 171-a/3

o.-maduġı 105-a/7, 156-a/7, 252-a/15

o.-maduḳca 6-b/10, 31-b/10, 202-b/14, 211-a/15, 212-b/10

o.-maġa 16-a/13, 19-b/12, 21-b/11, 21-b/12, 62-b/10, 79-a/8, 117-b/8, 138-b/8, 254-a/15, 254-b/2, 300-a/13, 300-a/15

o.-maġiçün 221-a/4

o.-maġla 2-b/8, 5-b/12, 6-a/16, 7-a/6, 21-a/11, 22-a/8, 55-b/9, 153-a/1, 196-a/14, 202-a/6, 211-b/13, 211-b/16, 215-b/10, 215-b/12, 216-a/11, 217-a/5, 217-a/8, 221-a/7, 221-a/10, 222-b/11, 223-b/6, 225-b/4, 227-a/16, 259-b/17, 266-a/3, 266-b/3, 271-a/5, 271-a/17, 285-b/13, 295-b/10

o.-maḳ 13-a/17, 17-a/9, 17-a/10, 21-b/2, 25-a/12, 25-a/13, 31-b/11, 32-a/1, 32-b/15, 40-a/15, 80-a/15, 91-b/7, 127-a/16, 127-b/15, 157-a/5, 157-a/6, 159-a/17, 159-b/1, 162-b/7, 162-b/7, 162-b/8, 174-b/16, 174-b/16, 175-b/14, 198-b/8, 198-b/8, 211-a/1, 211-a/1, 211-a/2, 221-a/17, 221-a/17, 249-a/5, 264-a/15, 264-a/16, 264-a/17, 265-a/4, 265-a/4, 267-a/12, 272-b/14, 274-b/2, 274-b/2, 274-b/6, 276-a/1, 276-a/7, 276-a/8, 279-b/14, 286-a/5, 289-b/15

o.-maḳdan 162-b/1, 181-b/8, 197-a/4, 201-a/10, 219-b/10, 227-b/14, 250-a/16, 254-a/2, 254-a/4, 254-a/4, 254-a/5, 254-a/6, 258-b/13

o.-maḳdur 22-a/3, 127-a/1, 131-b/15, 138-b/15, 186-b/9, 221-b/2, 226-b/14, 233-b/10, 246-a/10, 271-a/6, 271-a/7, 271-a/8, 279-b/14, 286-a/6

o.-mamağıla 16-b/1

o.-mamağla 106-b/14, 207-a/5

o.-mamaḳ 165-b/11, 172-a/4, 173-a/5

o.-mamaḳdur 127-a/2, 130-b/7

o.-mamış 151-a/17

o.-mamışlardur 131-a/17, 148-a/6, 151-a/11

o.-masa 25-a/9

o.-ması 6-a/9, 6-a/14, 7-a/2, 10-a/1, 31-a/17, 31-b/12, 142-a/3, 142-a/9, 165-b/17, 245-a/7, 257-a/12

o.-masıdur 153-a/15, 170-b/7, 226-b/15, 264-b/2

o.-masına 6-b/12, 9-a/13, 28-b/10, 148-a/6, 151-a/11, 254-b/16, 263-a/4

o.-masından 254-a/6, 261-a/2

o.-masını 10-a/6, 80-b/1, 151-a/12

o.-masınıñ 7-a/10, 7-a/11, 296-a/13

o.-masıyla 6-a/15

o.-masun 16-b/4, 145-b/6

o.-maya 7-b/11, 7-b/12, 23-b/11, 23-b/11, 26-a/2, 27-a/11, 40-a/1, 40-b/14, 73-b/8, 80-a/6, 80-b/7, 131-a/10, 135-b/8, 145-a/8, 172-b/13, 186-b/6, 191-b/8, 216-a/4, 235-b/4, 240-a/17, 260-a/10, 271-a/11, 276-a/16, 276-a/17, 276-a/17

o.-mayan 53-b/8, 146-a/10, 214-b/17, 252-a/4, 257-b/1

o.-mayana 28-a/10, 53-a/2

o.-mayanıñ 84-a/2, 300-a/13

o.-mayanlara 18-b/15, 38-a/12, 83-a/11, 84-a/10, 138-b/4, 153-a/16

o.-mayınca 43-b/7

o.-mayub 21-b/13, 44-a/1, 139-b/3, 145-b/3, 147-b/5, 151-a/15, 165-a/7, 200-b/17, 201-a/4, 205-a/15, 260-a/11, 260-b/8, 263-a/15, 264-a/13, 276-b/1, 281-a/11, 282-a/5

o.-maz 6-b/11, 7-a/5, 7-a/9, 12-b/3, 15-b/6, 22-b/5, 22-b/6, 28-a/13, 31-a/15, 31-b/9, 33-a/11, 34-b/2, 40-b/16, 43-b/8, 51-b/10, 53-a/3, 83-b/10, 105-a/4, 129-a/5, 134-b/6, 136-b/8, 138-b/12, 138-b/12, 139-a/17, 142-a/1, 145-a/9, 145-a/12, 151-a/14, 162-b/10, 173-b/10, 175-b/14, 181-b/13, 182-b/16, 185-b/1, 192-a/12, 200-b/16, 201-a/1, 201-a/16, 201-a/16, 209-a/9, 216-a/5, 221-a/11, 228-b/5, 229-b/16, 239-a/5, 242-b/6, 247-a/5, 252-a/6, 252-b/9, 252-b/13, 254-a/9, 255-b/4, 258-a/7, 261-a/2, 261-a/3, 266-b/17, 267-a/2, 274-b/13, 284-b/1, 287-a/17, 291-a/14

o.-mazdan 14-a/5, 29-b/2, 33-b/7, 162-b/3

o.-mazlar 253-b/15

o.-mazsa 21-a/16, 22-a/10, 25-a/5, 29-a/7, 31-a/11, 32-a/12, 149-b/9, 150-a/1, 156-a/5, 157-b/12, 167-a/2, 171-a/5, 178-a/2, 185-a/17, 195-a/14, 203-b/8, 204-a/5, 217-b/8, 248-a/9, 257-b/1, 259-a/15, 273-a/14, 280-a/3, 280-b/9, 281-a/7

o.-mazsadur 31-b/11

o.-mış 12-b/16, 27-a/9, 33-b/13, 99-a/15, 126-a/8, 129-a/10, 133-b/16, 134-a/1, 137-a/7, 146-b/3, 148-a/7, 150-a/15, 158-a/15, 162-a/10, 171-b/5, 171-b/9, 184-b/4, 185-a/15, 223-a/9, 227-a/15, 236-b/8, 258-a/8, 271-b/16

o.-mışdur 6-b/6, 37-b/7, 55-a/10, 137-b/6, 148-a/15, 163-a/8, 215-b/14, 215-b/14, 258-a/5, 271-a/5

o.-mışlardur 171-a/2, 171-b/16

o.-sa 10-a/11, 10-a/13, 10-a/15, 14-b/10, 14-b/12, 14-b/17, 15-a/4, 15-b/12, 16-b/16, 17-b/13, 22-b/8, 24-b/2, 25-b/6, 26-b/1, 31-b/6, 31-b/7, 31-b/7, 32-b/5, 33-b/6, 57-b/11, 78-b/10, 88-b/11, 101-b/3, 101-b/5, 105-a/6, 108-a/15, 139-a/17, 142-a/5, 142-a/5, 152-b/11, 171-a/11, 171-a/11, 185-

b/17, 195-b/3, 207-b/15, 219-a/8, 221-a/11, 236-b/13, 244-b/11, 251-b/7, 256-a/3, 256-a/4, 256-a/4, 256-a/5, 256-a/6, 256-a/6, 256-a/7, 264-a/5, 264-a/13, 278-b/2, 280-b/15, 286-a/16, 292-a/4

o.-sun 12-a/5, 12-a/10, 60-a/9, 92-a/4, 109-b/5, 109-b/5, 121-a/14, 204-a/14, 204-a/15

o.-ub 4-b/14, 6-a/4, 6-a/9, 7-a/2, 7-a/6, 9-a/1, 9-b/5, 9-b/6, 9-b/13, 10-a/14, 12-b/2, 13-b/17, 15-b/14, 16-a/10, 16-b/17, 18-a/16, 19-a/15, 19-b/11, 19-b/6, 19-b/9, 20-a/8, 20-b/7, 21-a/12, 21-b/14, 23-a/17, 23-b/8, 25-b/4, 25-b/5, 29-b/14, 2-b/6, 32-a/17, 32-b/12, 33-a/17, 33-b/11, 34-a/15, 36-b/15, 3-a/14, 3-b/13, 42-a/3, 42-a/4, 43-a/9, 44-a/3, 46-a/14, 46-a/16, 53-b/8, 64-b/15, 79-a/15, 83-b/10, 84-b/6, 86-a/8, 92-a/17, 92-b/1, 106-b/14, 127-a/2, 127-a/16, 127-b/11, 127-b/12, 128-b/8, 130-a/14, 130-a/15, 130-b/4, 130-b/7, 130-b/8, 131-a/3, 131-b/16, 135-a/12, 135-b/6, 145-a/12, 145-a/13, 146-a/8, 147-b/16, 148-a/2, 151-b/3, 153-b/7, 153-b/15, 154-a/2, 156-a/3, 156-b/1, 158-b/9, 159-a/7, 170-b/7, 170-b/8, 170-b/9, 172-a/2, 172-a/2, 175-a/3, 176-a/2, 177-b/4, 178-a/16, 179-a/8, 181-b/9, 186-b/8, 189-b/7, 189-b/9, 190-b/13, 195-a/2, 195-a/14, 200-b/8, 201-a/10, 201-a/10, 202-b/13, 203-b/8, 206-b/8, 207-b/1, 207-b/5, 208-a/15, 208-b/8, 208-b/14, 208-b/14, 211-a/2, 212-a/4, 215-b/3, 216-a/2, 216-a/3, 216-a/15, 216-a/17, 217-a/7, 217-b/7, 217-b/14, 221-b/1, 221-b/2, 222-b/9, 222-b/10, 223-a/7, 226-b/14, 230-b/3, 231-a/4, 231-b/8, 232-b/10, 234-a/12, 234-b/13, 237-a/13, 240-a/16, 242-a/11, 246-a/9, 249-a/11, 249-b/10, 252-a/3, 252-a/4, 252-b/11, 255-a/8, 259-a/15, 261-a/5, 262-a/1, 262-a/8, 263-a/1, 264-a/17, 264-b/5, 264-b/5, 265-a/4, 265-a/4, 265-a/7, 265-a/7, 266-a/1, 267-b/3, 270-a/4, 270-a/9, 270-a/10, 270-a/14, 270-a/14, 270-a/15, 270-a/15, 270-b/10, 271-a/11, 273-b/2, 275-b/14, 278-a/13, 287-a/6, 290-a/14

o.-ucak 275-a/17

o.-unca 15-b/7, 83-b/12, 115-a/12, 115-b/4, 123-b/14, 130-a/13, 177-b/12, 185-b/16, 190-b/1, 245-a/10, 248-b/15

o.-uncaya 33-b/1, 268-a/16

o.-ur 6-a/9, 6-a/15, 6-b/13, 7-a/7, 7-a/10, 7-b/8, 7-b/10, 7-b/14, 8-a/1, 8-b/2, 9-b/8, 10-a/2, 10-a/3, 12-a/16, 14-a/1, 14-a/2, 15-b/10, 15-b/10, 15-

b/4, 15-b/5, 15-b/6, 15-b/8, 15-b/8, 16-b/11, 16-b/15, 16-b/8, 17-a/1, 17-b/11, 18-a/14, 18-b/12, 18-b/12, 19-a/15, 19-a/16, 19-a/16, 19-a/17, 19-b/1, 19-b/13, 19-b/15, 19-b/6, 19-b/8, 20-a/10, 20-a/17, 20-a/6, 20-a/6, 20-a/9, 20-b/11, 20-b/7, 21-a/12, 21-a/13, 21-a/8, 21-b/12, 22-a/14, 22-a/16, 22-b/11, 22-b/11, 22-b/12, 22-b/15, 22-b/17, 22-b/5, 22-b/6, 22-b/8, 22-b/9, 23-a/1, 23-a/2, 23-a/4, 23-a/5, 23-a/6, 23-b/2, 23-b/3, 24-a/6, 24-b/15, 25-a/16, 25-a/17, 25-a/2, 25-b/11, 25-b/12, 25-b/6, 26-b/12, 26-b/14, 27-b/2, 29-b/12, 30-a/8, 30-a/9, 30-b/3, 31-b/1, 31-b/2, 32-a/11, 32-a/16, 32-b/1, 32-b/11, 32-b/11, 32-b/13, 32-b/13, 32-b/14, 32-b/2, 33-a/11, 33-a/14, 33-a/14, 33-a/3, 33-b/2, 33-b/3, 33-b/5, 33-b/6, 34-b/1, 34-b/8, 35-a/15, 35-a/16, 35-b/13, 35-b/17, 36-a/1, 36-a/13, 36-a/16, 36-b/12, 36-b/9, 37-a/12, 37-a/14, 37-b/5, 38-a/10, 38-a/12, 38-a/8, 38-a/9, 39-b/7, 40-b/15, 41-b/9, 42-a/1, 42-a/12, 42-a/7, 42-a/8, 42-a/9, 42-a/9, 42-b/11, 42-b/14, 43-a/14, 43-a/4, 43-b/2, 43-b/3, 44-b/7, 48-b/3, 50-a/10, 51-b/3, 51-b/10, 52-a/11, 52-a/11, 52-b/2, 53-a/1, 53-a/10, 53-a/15, 53-a/16, 53-a/17, 53-a/2, 53-b/11, 53-b/13, 53-b/3, 53-b/3, 53-b/6, 53-b/9, 54-a/5, 54-a/7, 54-b/8, 54-b/9, 55-a/14, 57-b/12, 58-a/13, 58-a/15, 58-a/16, 58-a/17, 58-b/2, 58-b/3, 58-b/4, 58-b/5, 59-a/14, 60-a/4, 61-a/3, 61-a/5, 61-b/1, 61-b/17, 62-b/11, 64-a/2, 64-b/11, 65-a/14, 66-b/8, 67-a/2, 69-a/13, 69-a/9, 69-b/5, 70-b/8, 72-b/6, 74-a/2, 74-a/4, 74-a/5, 74-b/2, 75-a/10, 75-a/10, 77-b/1, 77-b/12, 77-b/4, 80-a/12, 82-a/14, 82-b/10, 83-b/13, 83-b/13, 86-b/8, 87-a/7, 87-b/11, 88-b/11, 89-a/10, 89-a/5, 89-a/5, 89-a/8, 91-a/7, 91-b/3, 92-a/10, 92-a/3, 93-b/11, 93-b/12, 93-b/6, 94-b/15, 95-b/12, 96-b/12, 98-a/1, 98-a/3, 98-a/4, 98-b/1, 99-a/9, 99-b/9, 100-b/5, 100-b/16, 101-b/4, 103-a/5, 103-b/2, 103-b/7, 103-b/8, 104-a/1, 104-a/10, 104-b/1, 104-b/12, 105-a/9, 108-a/16, 117-a/4, 126-b/11, 126-b/13, 126-b/15, 126-b/17, 127-b/8, 127-b/14, 127-b/14, 127-b/15, 128-a/1, 128-b/14, 129-a/17, 129-b/1, 129-b/17, 130-a/8, 130-b/5, 131-b/8, 131-b/9, 131-b/10, 131-b/14, 131-b/14, 132-b/4, 132-b/15, 133-a/14, 133-a/17, 133-a/17, 133-b/11, 134-a/3, 134-a/8, 135-a/15, 135-b/3, 135-b/3, 137-b/9, 138-a/15, 138-a/17, 138-b/1, 138-b/4, 138-b/5, 138-b/11, 139-a/9, 139-a/13, 140-a/14, 140-b/2, 140-b/3, 140-b/5, 140-b/9, 141-b/16, 142-a/2, 142-a/2, 142-a/3, 142-a/6, 142-a/6, 142-a/7, 142-a/8, 142-a/11, 142-

b/14, 143-b/17, 144-a/4, 144-b/2, 145-a/6, 145-a/13, 146-a/3, 146-a/7, 146-a/8, 146-a/9, 146-a/12, 147-b/12, 147-b/12, 147-b/13, 147-b/14, 147-b/17, 148-a/1, 151-a/2, 151-a/3, 151-a/4, 151-a/6, 151-a/9, 151-a/15, 151-a/17, 151-a/17, 151-b/1, 151-b/3, 151-b/8, 152-a/6, 152-a/7, 152-a/8, 152-b/4, 152-b/10, 152-b/11, 152-b/12, 152-b/13, 152-b/16, 153-a/2, 153-a/4, 153-a/4, 153-a/6, 153-a/7, 153-a/9, 153-b/4, 153-b/16, 153-b/17, 154-a/1, 156-a/9, 156-a/17, 156-b/4, 156-b/5, 156-b/6, 156-b/7, 157-a/6, 158-a/9, 159-b/6, 159-b/7, 159-b/7, 159-b/8, 160-a/3, 160-a/3, 160-a/4, 160-b/11, 160-b/13, 161-a/6, 161-b/7, 162-b/5, 163-a/15, 163-b/5, 163-b/8, 163-b/12, 163-b/13, 164-a/3, 164-a/4, 165-b/8, 166-a/2, 166-a/3, 166-a/10, 166-a/11, 166-b/7, 166-b/9, 167-a/5, 167-a/10, 167-a/13, 168-b/9, 168-b/10, 170-a/8, 170-a/9, 170-a/17, 170-b/1, 170-b/3, 170-b/5, 170-b/5, 170-b/6, 174-a/4, 174-a/9, 174-b/9, 174-b/10, 174-b/11, 174-b/13, 174-b/13, 175-a/2, 175-b/12, 175-b/16, 175-b/17, 176-a/1, 176-a/3, 176-a/4, 176-a/5, 176-a/6, 176-a/7, 177-b/3, 177-b/4, 177-b/4, 177-b/5, 177-b/5, 177-b/6, 178-a/13, 178-a/13, 178-a/15, 178-a/15, 178-a/17, 178-b/1, 178-b/1, 178-b/2, 178-b/3, 178-b/16, 178-b/17, 179-a/1, 179-a/2, 179-a/3, 179-a/6, 179-a/7, 179-a/7, 179-a/8, 180-a/10, 180-a/10, 181-a/9, 181-a/11, 181-a/12, 181-a/12, 181-a/14, 181-a/17, 181-b/1, 181-b/2, 181-b/2, 181-b/4, 181-b/6, 181-b/7, 181-b/8, 181-b/9, 181-b/10, 181-b/11, 181-b/14, 181-b/17, 182-a/2, 182-a/2, 182-a/3, 182-a/3, 182-a/4, 182-a/5, 183-b/13, 184-a/11, 184-a/12, 184-a/16, 184-a/17, 184-b/5, 185-b/8, 185-b/10, 186-a/5, 186-a/6, 186-a/13, 186-a/14, 186-a/15, 186-a/17, 186-b/1, 186-b/4, 186-b/5, 186-b/5, 186-b/6, 188-a/10, 188-a/11, 188-a/12, 188-a/12, 189-b/5, 189-b/6, 189-b/6, 189-b/7, 189-b/8, 189-b/13, 189-b/17, 192-a/14, 194-a/13, 194-a/15, 194-a/15, 195-b/3, 196-a/4, 196-a/8, 196-a/10, 196-a/10, 196-a/14, 197-a/4, 197-a/4, 197-a/6, 197-b/16, 197-b/17, 199-a/2, 199-a/3, 199-b/15, 199-b/16, 200-a/1, 200-b/9, 201-a/6, 201-a/7, 201-a/8, 201-a/9, 201-a/10, 201-a/12, 201-a/13, 201-a/13, 201-a/14, 201-a/15, 201-b/8, 201-b/10, 203-b/9, 203-b/13, 203-b/16, 203-b/17, 204-a/1, 204-b/4, 204-b/9, 204-b/9, 205-a/8, 206-b/13, 206-b/15, 207-a/3, 207-a/7, 207-b/2, 207-b/10, 207-b/13, 207-b/17, 207-b/17, 208-b/7, 208-b/9, 208-b/10, 208-b/11, 208-b/11, 208-b/12, 208-b/13, 208-b/16, 208-b/16, 208-

b/17, 209-a/1, 209-a/1, 209-a/2, 209-a/3, 209-a/4, 209-a/4, 209-a/7, 209-a/8, 209-a/10, 210-b/5, 210-b/6, 210-b/17, 211-b/15, 212-a/5, 212-a/17, 212-b/12, 212-b/12, 212-b/13, 212-b/13, 212-b/15, 212-b/15, 212-b/16, 212-b/17, 213-a/2, 213-a/3, 213-a/5, 213-a/5, 213-a/7, 213-a/9, 213-a/10, 213-a/13, 215-b/17, 216-a/2, 216-a/15, 217-a/3, 217-b/1, 217-b/2, 217-b/6, 217-b/16, 218-a/2, 219-a/8, 219-a/17, 220-a/4, 220-a/5, 220-a/6, 220-a/17, 220-b/1, 220-b/2, 220-b/16, 221-a/3, 221-a/6, 221-a/6, 221-a/7, 221-a/9, 221-a/13, 221-a/14, 221-a/14, 221-a/16, 221-b/13, 222-a/4, 222-a/4, 222-a/6, 222-a/6, 222-a/9, 222-b/8, 222-b/10, 222-b/10, 222-b/12, 222-b/12, 223-b/4, 223-b/5, 223-b/8, 223-b/9, 223-b/9, 223-b/10, 223-b/10, 223-b/11, 223-b/11, 223-b/12, 224-a/12, 224-b/4, 224-b/15, 224-b/17, 225-b/3, 226-a/14, 226-a/14, 226-a/15, 226-b/17, 227-a/1, 227-a/1, 227-b/8, 227-b/10, 227-b/11, 227-b/14, 227-b/16, 227-b/16, 227-b/17, 228-a/2, 228-a/2, 228-a/17, 228-b/1, 228-b/2, 228-b/2, 228-b/3, 228-b/4, 228-b/4, 228-b/4, 228-b/5, 228-b/6, 229-a/10, 229-a/10, 229-a/11, 229-a/12, 229-a/12, 229-a/12, 230-a/13, 230-a/14, 230-a/14, 230-a/15, 230-a/15, 230-a/16, 230-b/1, 230-b/4, 230-b/5, 230-b/7, 230-b/8, 230-b/8, 230-b/9, 230-b/10, 231-a/10, 231-a/11, 232-a/7, 232-b/15, 232-b/15, 232-b/16, 232-b/17, 232-b/17, 233-a/2, 233-a/2, 233-b/3, 234-a/6, 234-a/7, 234-a/9, 234-a/10, 234-a/10, 234-a/11, 236-a/4, 236-a/8, 236-a/9, 236-b/14, 236-b/14, 237-a/11, 239-a/4, 240-a/6, 240-a/8, 240-a/9, 240-a/10, 240-b/11, 240-b/12, 240-b/13, 241-b/1, 241-b/2, 241-b/3, 241-b/3, 241-b/3, 242-a/4, 242-a/5, 243-b/5, 243-b/5, 243-b/6, 244-b/12, 245-a/3, 245-a/4, 245-a/15, 245-a/16, 245-b/1, 245-b/3, 246-b/6, 246-b/7, 247-a/2, 247-a/4, 247-a/6, 247-a/9, 247-a/11, 247-b/15, 247-b/16, 247-b/17, 247-b/17, 247-b/17, 248-a/2, 248-a/4, 248-a/4, 248-a/5, 248-a/6, 248-a/6, 248-a/8, 249-a/12, 249-a/13, 249-a/13, 249-a/14, 249-a/14, 249-b/11, 249-b/11, 249-b/12, 249-b/13, 249-b/13, 250-a/11, 250-a/13, 250-a/17, 250-b/2, 250-b/4, 250-b/8, 250-b/9, 251-b/7, 251-b/10, 251-b/11, 251-b/16, 252-a/3, 252-a/3, 252-a/5, 252-b/11, 253-b/15, 253-b/16, 253-b/17, 254-a/2, 254-a/3, 254-a/4, 254-a/6, 254-a/6, 254-a/7, 255-a/7, 255-a/8, 255-a/9, 255-a/9, 255-a/15, 255-a/17, 255-b/1, 255-b/2, 255-b/4, 255-b/5, 255-b/5, 256-b/3, 257-a/11, 257-a/11, 257-a/12, 258-a/6, 258-b/4, 260-

a/8, 260-b/2, 260-b/6, 260-b/14, 260-b/15, 261-a/1, 261-a/14, 261-a/15, 261-a/17, 261-b/15, 261-b/15, 261-b/16, 262-a/7, 262-a/7, 262-a/9, 262-a/9, 262-a/10, 262-a/11, 262-a/12, 262-a/12, 262-b/16, 263-a/1, 263-b/13, 264-a/10, 264-a/11, 264-a/15, 265-a/3, 265-a/11, 265-a/14, 266-b/17, 267-a/1, 267-a/1, 267-a/2, 267-a/4, 267-a/4, 267-a/5, 267-a/17, 267-b/1, 267-b/3, 267-b/3, 267-b/5, 267-b/5, 267-b/8, 267-b/9, 267-b/11, 269-a/5, 269-b/14, 269-b/15, 269-b/16, 269-b/16, 269-b/17, 270-a/1, 270-a/2, 270-a/3, 270-a/7, 270-a/7, 270-a/8, 270-a/9, 270-a/14, 270-a/16, 270-a/17, 270-a/17, 270-b/16, 270-b/17, 271-a/1, 271-a/2, 271-a/3, 271-a/13, 272-a/9, 272-b/4, 272-b/6, 272-b/7, 272-b/7, 272-b/8, 272-b/8, 272-b/9, 272-b/12, 273-a/3, 274-a/1, 274-a/3, 274-a/4, 274-a/5, 274-a/6, 274-a/7, 274-a/8, 274-b/1, 274-b/10, 274-b/12, 274-b/12, 274-b/13, 275-b/12, 275-b/13, 275-b/17, 276-a/3, 280-a/12, 280-a/14, 280-b/5, 280-b/6, 280-b/7, 280-b/11, 280-b/12, 281-a/1, 281-a/11, 281-b/1, 281-b/2, 281-b/3, 281-b/4, 281-b/13, 281-b/13, 281-b/15, 281-b/15, 281-b/16, 282-a/2, 282-a/10, 282-a/11, 282-a/13, 282-b/7, 283-a/1, 283-a/6, 283-a/12, 283-a/13, 283-a/14, 283-a/14, 283-a/16, 283-b/8, 283-b/9, 283-b/16, 284-a/2, 284-a/6, 284-a/7, 284-a/10, 284-a/11, 284-a/12, 285-a/8, 285-a/11, 285-a/12, 285-a/14, 285-a/15, 286-a/3, 286-a/7, 286-a/9, 286-a/11, 287-a/5, 287-a/10, 287-a/11, 287-a/12, 287-a/13, 287-a/15, 288-a/3, 288-a/4, 288-a/6, 288-a/7, 289-a/13, 289-a/14, 289-a/15, 289-a/16, 289-b/12, 290-a/4, 290-a/5, 290-a/13, 290-a/13, 290-a/13, 290-a/15, 290-a/16, 291-a/13, 291-a/14, 294-b/15, 298-a/4, 298-a/15, 298-a/16, 298-b/1, 298-b/2, 300-a/13, 300-a/15

o.-urdı 71-b/12, 141-b/15

o.-urlar 55-b/10, 103-a/17, 153-b/5, 180-a/13, 202-b/14, 214-a/14, 214-a/17, 239-b/12

o.-urlardı 260-a/4

o.-urlarsa 13-a/11, 13-a/16

o.-ursa 7-b/13, 7-b/14, 8-a/16, 8-a/17, 8-b/14, 9-a/10, 13-a/8, 15-b/7, 20-b/10, 21-a/3, 21-a/4, 22-a/11, 22-a/13, 22-a/4, 30-b/12, 30-b/14, 31-a/4, 31-a/8, 32-a/1, 32-a/9, 33-a/10, 33-b/9, 34-a/14, 34-a/16, 34-b/10, 34-b/6, 39-b/8, 40-b/6, 41-a/9, 44-a/2, 50-a/17, 51-b/6, 51-b/14, 55-a/2, 69-b/7,

72-a/16, 83-b/16, 98-b/1, 121-a/14, 124-b/16, 127-a/4, 127-b/1, 127-b/10, 128-a/9, 128-b/7, 129-a/15, 129-b/3, 131-a/11, 132-a/11, 135-b/14, 137-b/14, 138-b/10, 139-b/9, 144-b/5, 144-b/7, 145-a/17, 145-b/1, 146-b/11, 150-a/17, 151-a/13, 151-a/16, 152-a/2, 152-b/4, 154-a/9, 154-b/8, 155-a/4, 156-a/4, 156-b/14, 158-b/9, 159-a/2, 160-b/1, 167-b/4, 168-a/15, 170-a/8, 170-b/6, 170-b/8, 171-a/10, 172-a/3, 172-a/6, 175-b/13, 175-b/14, 178-a/9, 178-b/7, 178-b/10, 181-b/12, 181-b/16, 182-a/1, 182-a/3, 185-a/6, 185-a/8, 188-a/9, 189-b/4, 189-b/7, 189-b/8, 189-b/12, 191-b/7, 192-a/11, 193-b/8, 194-b/8, 194-b/17, 196-a/11, 196-a/11, 196-b/2, 197-b/5, 197-b/13, 198-a/6, 198-b/5, 199-a/2, 199-b/9, 199-b/9, 201-a/3, 201-a/4, 204-a/5, 205-a/17, 205-b/8, 205-b/13, 208-a/14, 210-a/1, 210-b/4, 210-b/17, 211-a/15, 218-a/16, 219-b/5, 219-b/14, 220-b/10, 221-a/12, 225-a/4, 227-a/15, 227-a/16, 228-a/17, 228-b/1, 228-b/5, 228-b/8, 230-a/8, 231-a/9, 232-b/15, 232-b/16, 235-a/7, 239-a/6, 239-a/7, 239-a/9, 239-b/12, 239-b/14, 240-a/11, 240-a/16, 241-b/2, 242-a/4, 242-a/15, 244-b/7, 244-b/15, 244-b/16, 245-a/2, 257-a/8, 257-a/14, 257-a/16, 257-b/6, 260-b/10, 261-a/9, 261-a/11, 261-b/10, 261-b/16, 261-b/17, 262-a/10, 262-a/11, 263-a/2, 263-a/3, 264-a/9, 265-a/12, 266-b/14, 268-a/9, 270-b/11, 273-a/14, 275-a/1, 275-b/1, 275-b/3, 275-b/5, 275-b/6, 278-b/4, 278-b/5, 278-b/7, 279-a/4, 279-a/15, 279-b/13, 280-a/5, 281-b/4, 282-a/6, 285-b/16, 286-b/9, 287-a/16, 288-a/11, 290-a/16, 290-b/7, 292-b/13, 293-b/12, 294-b/8

ol- (T) olgunlaşmak (meyve için).

o.-mışdan 69-b/7

o.-mışı 82-a/16

olun- (T) olunmak.

o.-a 11-b/8, 14-a/12, 19-b/16, 30-b/15, 31-a/1, 31-a/2, 31-a/3, 31-a/5, 44-b/1, 67-a/16, 79-a/14, 79-b/12, 86-b/1, 99-a/7, 104-a/5, 119-a/9, 201-a/17

o.-acak 177-a/12, 178-a/12, 186-a/16

o.-an 5-b/14, 25-b/8, 31-b/3, 37-a/10, 107-a/6, 120-a/11, 121-a/10, 144-b/14, 151-b/8, 152-a/3, 159-a/1, 160-b/13, 166-b/10, 175-a/4, 175-a/14, 177-a/11, 198-a/11, 225-a/5, 269-b/12, 276-b/3, 282-a/7, 297-a/10

o.-andur 37-b/8

o.-dı 5-b/13, 184-b/16, 232-a/14, 284-a/4, 295-b/17

o.-duğından 5-b/3

o.-ıcaḳ 83-a/17

o.-madın 3-b/9

o.-maġa 5-a/16, 12-b/2

o.-maḳ 121-b/9, 130-b/2

o.-maḳdur 89-b/13

o.-mamaḳ 9-b/12, 32-b/7

o.-mamışdur 5-b/10, 5-b/15

o.-maya 154-a/4

o.-mayub 9-b/13, 207-a/6

o.-maz 145-a/12, 255-b/2, 255-b/6, 262-a/13, 286-a/12

o.-mazsa 199-b/17, 222-a/9, 238-b/10

o.-mış 124-a/17, 128-a/6, 176-a/15, 219-b/8

o.-mışdur 5-b/4, 25-a/8, 55-b/12, 58-a/13, 141-b/3, 156-a/16, 227-a/8, 241-a/6, 242-a/15, 272-a/3, 275-b/15

o.-sa 5-a/8, 11-b/16, 15-b/2, 18-b/1, 49-a/15, 54-b/13, 60-a/11, 62-b/5, 77-b/11, 81-b/8, 84-b/12, 84-b/14, 84-b/15, 87-a/11, 88-a/7, 89-b/5, 92-b/3, 92-b/13, 94-b/1, 156-a/17, 171-a/13, 199-b/3, 210-a/11, 213-b/4, 238-a/3, 298-b/16, 300-a/3

o.-ub 2-b/14, 67-a/2, 76-b/2, 123-b/13

o.-ur 6-a/7, 6-a/10, 6-a/11, 1-b/7, 2-b/4, 30-b/14, 32-a/6, 45-a/6, 58-b/13, 83-b/2, 87-a/3, 106-b/11, 106-b/13, 106-b/15, 106-b/16, 122-a/3, 125-b/15, 130-b/2, 145-a/2, 199-b/16, 211-a/13, 225-a/4, 278-b/16, 279-a/3

o.-ursa 87-b/11, 89-a/8, 122-a/14, 149-a/7, 192-a/12, 279-a/5, 281-b/5

omuz + (T) omuz.

o.+dan 142-a/12

on + (T) on sayısı. 7-b/3, 10-b/8, 11-a/9, 47-b/3, 56-a/13, 58-b/11, 64-a/1, 66-a/3, 67-a/8, 72-a/2, 96-a/4, 107-a/5, 109-b/8, 112-a/4, 113-b/1, 116-b/5, 118-a/16, 118-b/10, 120-b/16, 121-b/10, 124-a/9, 126-a/9, 126-b/4, 127-a/11, 136-a/12, 143-a/7, 145-b/6, 146-b/4, 158-a/17, 158-a/17, 158-b/15, 161-a/15, 164-b/16, 165-a/13, 172-a/13, 172-b/17, 174-a/11, 175-a/7, 175-a/9,

175-a/17, 176-b/10, 183-b/6, 185-a/13, 185-a/14, 193-b/14, 196-b/10, 197-a/10, 199-a/11, 199-a/13, 200-a/9, 205-a/14, 209-b/1, 211-a/7, 212-a/15, 217-b/11, 219-b/6, 222-b/2, 230-a/4, 230-a/9, 240-b/3, 246-a/15, 254-b/6, 254-b/8, 255-b/7, 257-b/6, 258-b/1, 258-b/2, 265-b/9, 268-a/17, 268-b/4, 268-b/5, 270-b/8, 270-b/8, 276-b/16, 282-b/14, 300-a/10

on altı + (T-T) on altı. 107-b/10, 108-a/2, 108-a/12, 108-b/8, 115-a/12, 115-b/1, 115-b/3, 115-b/14, 115-b/17, 116-a/6, 116-b/5, 123-b/11, 124-a/3, 124-a/15, 124-b/1, 124-b/3, 124-b/12, 125-a/4, 125-a/12, 125-b/1, 125-b/1, 136-b/13, 147-a/4, 150-b/5, 156-a/1, 159-b/11, 161-b/13, 162-a/4, 172-a/12, 172-b/5, 173-a/6, 176-a/12, 179-b/13, 180-a/3, 183-a/4, 186-b/13, 187-a/13, 191-a/7, 193-a/2, 194-b/7, 198-a/3, 202-a/12, 202-a/15, 202-b/9, 204-b/16, 205-a/4, 209-b/1, 209-b/12, 216-b/10, 224-b/6, 224-b/8, 225-a/14, 233-a/8, 233-a/17, 235-b/15, 241-b/17, 244-a/10, 259-a/1, 259-a/12, 259-a/17, 265-b/5, 271-b/8, 289-a/3, 291-b/4, 293-a/12, 293-b/2, 293-b/3, 293-b/4

on altışar + (T-T) on altışar. 116-b/14, 123-a/10, 205-a/2, 256-b/7

on beş + (T-T) on beş. 109-b/7, 110-a/15, 114-b/7, 125-b/10, 165-a/10, 167-a/6, 174-a/15, 175-a/8, 179-b/2, 190-a/4, 203-b/12, 212-a/13, 221-b/9, 257-b/13, 257-b/13, 294-b/6, 295-a/15

on beşer + (T-T) on beşer. 116-b/4, 157-a/3, 275-a/8

on bir + (T-T) on bir. 120-a/17

on birer + (T-T) on birer. 178-b/12

on dördüncı + (T-T) on dördüncü. 171-b/4

on iki + (T-T) on iki. 34-a/11, 84-a/11, 85-b/1, 114-a/7, 115-a/6, 116-a/11, 116-b/4, 117-a/12, 117-b/5, 119-a/17, 121-b/9, 122-a/5, 124-a/9, 124-b/3, 130-a/4, 137-a/6, 141-a/13, 143-b/12, 143-b/12, 148-b/16, 150-b/5, 151-b/13, 154-b/3, 156-a/2, 159-b/11, 159-b/15, 161-a/9, 164-b/9, 166-b/2, 168-b/1, 169-a/3, 172-b/13, 179-b/12, 183-a/11, 187-b/4, 190-a/4, 190-b/10, 191-b/17, 195-b/2, 196-b/17, 207-a/13, 210-a/15, 211-b/2, 212-b/6, 218-a/10, 218-a/11, 229-b/13, 233-a/9, 233-b/1, 234-b/3, 238-b/7, 263-a/1, 285-b/5, 285-b/5, 289-a/3, 290-b/15

on ikişer + (T-T) on ikişer. 111-a/1, 125-b/3, 210-a/9, 230-b/16, 246-b/11, 268-a/5, 294-a/11

on on beş + (T-T) on veya on beş (yaklaşık olarak). 250-b/17

on sekiz + (T-T) on sekiz. 110-a/8, 128-b/1, 179-a/5, 265-a/11

onar + (T) onar. 108-b/15, 109-a/2, 122-b/15, 126-a/17, 161-b/17, 162-a/10, 164-a/8, 185-a/13, 188-a/2, 258-a/1, 296-a/7

oñul- (T) iyileşmek, şifa bulmak.

o.-mağa 298-b/5

o.-ması 124-b/9

o.-masına 243-b/3

oñulmaz + (T) iyileşmesi mümkün olmayan. 50-b/15, 63-b/15, 81-a/14, 81-b/1, 85-a/3, 88-a/6, 124-b/15, 286-a/6

oñuld- (T) onultmak, iyileştirmek.

o.-a 81-a/3

o.-alar 279-b/6, 280-a/10

o.-ur 50-b/2, 50-b/3, 50-b/5, 50-b/15, 51-a/1, 51-a/10, 58-a/3, 72-a/13, 78-a/10, 91-a/15, 101-a/13, 124-a/13, 124-a/17, 125-b/12, 202-b/6, 219-b/16, 238-a/7, 238-a/10, 247-b/2, 250-a/3

oñuldıcı (Bkz.oñulducı) + (T) onultucu, iyileştirici. 201-b/2

o.+dur 191-a/14

oñulducı (Bkz. oñuldıcı) + (T) onultucu, iyileştirici. 179-b/1

onuncı + (T) onuncu. 39-b/9, 126-a/4

ora + (T) ora, orası, o yer, o kısım.

o.+da 245-a/3

o.+dan 135-a/5

o.+sından 237-a/14

orta + (T) orta, ara, beyn.

o.+sına 60-a/4

o.+sında 35-b/13, 36-a/16, 37-a/12, 38-a/5, 217-b/5

o.+sındadur 45-a/5, 181-a/4

o.+sından 170-a/11, 171-a/16, 201-b/16

ortalıġ + (T) içinde bulunulan yer, çevre.

o.+ı 78-b/10

ot + (T) ot, bitki, nebat. 87-a/14, 119-a/6, 123-a/4, 161-a/1, 179-b/15, 213-a/15, 219-a/10

o.+a 72-b/7, 102-b/4, 218-b/14

o.+da 72-b/9, 219-a/12

o.+dan 77-b/3, 102-b/6, 213-a/17

o.+dur 51-b/1, 63-b/5, 71-a/8, 98-a/1, 104-a/7

o.+ı 167-b/16, 219-a/11, 231-b/1

o.+ıñ 51-b/9, 143-a/2, 192-b/1

o.+lar 213-a/8, 213-a/14

o.+lardan 271-b/16

o.+ları 141-b/11

o.+larına 83-b/14

o.+larından 230-a/7

otur- (T) oturmak.

o.-a 15-b/13, 15-b/14, 16-a/10, 30-b/16, 206-a/1, 243-a/16, 261-a/5, 289-b/10, 289-b/15

o.-alar 43-a/10, 150-b/12, 205-b/5, 205-b/7, 212-a/8, 214-a/12, 239-b/2, 239-b/14, 239-b/16, 272-a/9

o.-duğı 175-a/3, 216-a/13

o.-ıcaḳ 45-b/7

o.-madan 126-b/14, 127-a/4, 205-b/11

o.-maḳ 206-a/1

o.-maḳdan 165-b/13, 220-b/1, 234-a/8, 247-a/3, 270-a/13

o.-mamaḳ 16-a/4

o.-mayalar 180-b/16

o.-mışlaridi 45-b/6

o.-salar 80-b/14

o.-ub 9-b/4, 64-a/4, 153-a/16

o.-urken 139-a/9

oturd- (T) oturtmak.

o.-alar 149-b/16, 271-b/16

o.-ub 285-b/7

otuz + (T) otuz sayısı. 55-a/2, 58-b/12, 97-b/17, 106-a/15, 109-a/16, 110-a/16, 124-a/12, 124-b/17, 127-b/3, 127-b/4, 136-b/5, 137-a/1, 187-b/12, 189-a/4, 210-a/14, 212-a/10, 215-a/5, 268-b/13, 275-a/8, 293-a/15, 296-b/4

otuz beş + (T-T) otuz beş. 179-a/5

otuz iki + (T-T) otuz iki. 109-b/12, 116-a/5, 122-b/17, 124-b/13, 125-a/13, 172-a/11, 178-a/3, 197-a/11, 199-a/12, 233-a/16, 245-a/11, 289-a/8

otuzar + (T) otuzar. 108-b/17, 123-a/9, 162-a/9

ov- (Bkz.oġ-) (T) ovmak.

o.-alar 101-b/2, 129-b/5, 139-b/5

oy- (T) oymak, içini çıkarmak, boşaltmak.

o.-ub 99-a/2

oyna- (T) oynamak, yerinden kımıldamak.

o.-mış 101-a/9

o.-yan 21-a/2

oynad- (T) oynatmak.

o.-ırdı 45-b/7

Ö

öd + (T) karaciğerin yanında bulunup, mideye döktüğü safra denilen acı bir maddeyi ihtiva eden, muhafazacık, safra-öd-merāre kavuğu, öd kesesi. 221-a/4, 227-b/8

ö.+den 195-b/7, 230-b/2, 230-b/3

ö.+e 186-a/6, 221-a/4, 230-b/1, 230-b/5

ö.+ile 230-b/1

ö.+iñ 230-a/17

öd + (T) öd, safra.

ö.+inden 52-b/12

ö.+ini 50-a/5, 74-a/8, 77-a/14, 95-b/15

ödīmā + ( ) soğuk şişlerin bir türü, yumuşak verem-ur.

ö.+dur 282-a/9

öksür- (T) öksürmek.

ö.-ür 178-a/14

ö.-mekle 185-b/8

öksürük/g (T) öksürük. 18-b/14, 24-b/16, 42-a/9, 153-a/5, 153-b/4, 153-b/8, 154-a/17, 175-a/1, 250-b/6, 275-b/4

ö.+den 223-b/13

ö.+e 44-a/15, 46-b/4, 47-a/14, 49-a/10, 50-a/14, 53-a/8, 54-a/7, 55-b/16, 56-a/4, 57-b/13, 59-b/8, 60-a/8, 63-a/14, 64-b/4, 66-a/14, 66-a/2, 67-a/15, 67-b/16, 71-a/11, 76-a/10, 76-a/12, 76-a/7, 79-a/6, 82-a/14, 85-a/13, 85-a/17, 85-b/11, 86-b/2, 90-b/9, 94-a/17, 96-a/13, 98-a/13, 103-a/11, 104-b/4, 108-b/7, 108-b/13, 109-b/15, 111-b/7, 119-a/5, 120-a/1, 120-a/5, 122-b/12, 122-b/13, 123-a/2, 123-a/7, 174-b/8, 175-a/11, 175-b/9, 299-b/2

ö.+i 48-a/12, 48-b/11, 52-a/13, 61-b/2, 66-a/4, 72-b/14, 73-a/14, 75-a/4, 76-b/7, 78-a/4, 85-b/2, 88-a/3, 89-b/11, 93-a/15, 95-a/2, 95-a/10, 96-b/9, 97-a/8, 100-a/4, 155-a/9, 175-a/1, 175-a/2, 175-a/3, 177-b/4, 178-b/1

ö.+iñ 175-a/5, 175-a/10

ö.+le 179-a/9

ö.+lerin 97-b/9

öl- (T) ölmek.

ö.-enler 9-b/13

ö.-memiş 184-b/11

ö.-mezse 298-a/13

ö.-miş 56-b/11, 94-b/2, 100-b/12, 106-a/1, 184-b/12

ö.-ünceye 287-a/8

ö.-üb 9-b/12

ö.-ür 146-a/6

ö.-ürim 133-b/14

ö.-ürse 298-a/12

öldür- (T) öldürmek.

ö.-mek 137-b/6

ö.-mişdür 137-b/7, 137-b/8

ö.-ür 99-a/11, 216-b/11, 61-b/9, 62-b/4, 75-b/11

ö.-ürler 133-b/15

öldürici + (T) öldürücü. 213-a/14

öli + (T) ölü. 64-a/15, 76-b/5, 88-a/4

ölüm + (T) ölüm.

ö.+den 71-b/11

'öm(ü)r + (A) ömür, hayat.

'ö.+inde 48-b/16

öñ + (T) ön, ön taraf, ön kısım.

ö.+inde 162-b/6

ö.+ine 95-a/15

ö.+üne 21-a/11

öñdin + (T) önce, ilk önce, önceden. 42-b/15

ördek + (T) ördek. 50-a/9, 89-b/12

ö.yağı (T-T) ördek yağı. 190-b/15, 242-a/13

ört- (T) örtmek, kapamak.

ö.-e 159-a/16, 205-b/16

ö.-ecek 183-b/6, 187-b/9

ö.-eler 150-a/1

ö.-er 160-b/11

ö.-mek 251-b/6

ö.-üb 187-b/10, 269-a/11

ö.-ünce 159-b/12

örtü + (T) örtü.

ö.+ye 25-a/17

örtün- (T) örtünmek.

ö.-meye 41-b/4

ö.-üb 79-b/6

örümcek/g + (T) örümcek. 297-b/15

ö.ağı (T-T) örümcek ağı.

ö.a.+ndan 165-b/4

ö.a.+nı 263-b/16

ö.+e 44-b/3

öt- (T) ötmek.

ö.-er 226-a/13

ö.-memiş 61-a/2

öt- (T) çınlamak, kulak çınlamak.

ö.-mesine 84-b/2

öte + (T) öbür taraf. 169-b/9

ötüri (Bkz.ötürü) + (T) dolayı, sebebiyle. 22-b/10, 23-a/5, 24-a/13, 24-a/15, 25-a/17, 27-a/5, 28-b/6, 29-a/1, 29-a/2, 29-a/9, 30-a/12, 31-a/17, 31-b/1, 31-b/2, 31-b/9, 32-b/12, 32-b/14, 33-a/13, 33-a/15, 33-a/16, 33-b/1, 33-b/4, 39-a/1, 43-b/7, 46-a/9, 51-a/9, 52-a/17, 68-a/15, 87-a/3, 95-a/16, 98-a/11, 102-b/6, 110-b/16, 195-b/4, 195-b/7, 227-b/1, 284-a/4

ö.+dür 102-b/4

ötürü (Bkz.ötüri) + (T) dolayı, sebebiyle. 32-b/2

öyle + (T) öyle, onun gibi, ona benzer, o şekilde. 98-a/6

öyle + (T) öğle vakti, gün ortası. 15-b/17, 30-a/13, 43-a/15

özge + (T) başka, gayrı. 201-a/1

P

pābuc + (F) pabuç, ayakkabı. 235-b/2

pā-çe + (F-F) koyun, keçi, sığır ayağından yapılan yemek. 53-a/7, 180-b/10, 253-b/3, 294-a/17

pādişāh-ı her dü-serā + (F-F-F-F) her iki yerin sultanı. 2-b/1

pād-şāh + (F-F) padişah, hükümdar.

p.+-ı dīn-penāh + (F-A-F) dini koruyan, dine destek olan padişah. 4-a/1

p.+-ı gerdūn-ı vaḳār + (F-F-A) 3-b/4

p.+lara 70-b/3

pādzehr (Bkz.pāzehr, pānzehr) + (F) panzehir. 278-b/13, 296-b/15

p.ma'cūnı (F-A) panzehir macunu. 277-b/15

pāk + (F) temiz, arık. 4-b/8, 12-b/16, 18-a/13, 21-a/12, 29-a/13, 31-b/9, 34-b/15, 42-b/14, 44-a/17, 45-a/13, 47-b/9, 56-a/6, 58-a/2, 64-b/13, 68-b/2, 69-a/13, 70-b/10, 76-b/12, 80-b/6, 81-b/13, 85-a/1, 85-a/12, 85-a/14, 86-b/15, 90-a/11, 95-a/2, 95-b/5, 98-b/14, 103-b/8, 103-b/10, 106-a/17, 108-b/6, 108-b/13, 141-a/10, 144-a/15, 150-a/9, 150-b/7, 157-a/15, 161-b/8, 179-b/12, 180-a/15, 183-a/13, 187-a/6, 188-b/8, 191-a/13, 194-b/9, 197-a/9, 198-b/2, 236-b/1, 238-a/4, 238-a/6, 253-b/9, 279-b/5, 282-a/14, 282-b/8, 283-a/7, 283-a/17, 283-b/11, 285-b/1, 294-b/16

pālūde + (F) pelte, nişasta ve şekerle yapılıp soğuk yenen pelte. 13-b/7, 66-a/9, 174-b/3, 175-a/13, 208-a/16, 238-b/15

p.+sini 275-a/13

pālūşāntū + ( ) peygamber ağacı, ġıyāḳū, līnyūşāntū. 55-a/6

pānbūġ + (F) pamuk.

p.+a 215-a/10

pānzeh(i)r (Bkz.pāzehr, pādzehr) + (F) panzehir. 129-a/5, 129-a/11, 144-a/10, 182-b/4, 183-b/14, 185-a/13, 192-b/2, 203-a/5, 274-a/9, 287-b/5, 297-a/1

p.ma'cūnı (F-A) panzehir macunu.

p.m.+nı 296-b/14

p.+den 278-b/10

p.+i 231-a/16

p.+ile 202-b/4, 273-a/6

p.+ler 297-a/10

pānzehr + (F) pānzehr taşı, bāzem; Amerika'da dağ keçilerinin karnından çıkan, rengi sarı ile kırmızı arasında olan bir taş. 58-a/11

pānzeh(i)rli (Bkz.pāzehirli) + (F-T) panzehirli, içinde panzehir olan. 231-a/14, 297-a/11

pāpadya + (F) papatya bitkisi. 56-b/8, 129-b/3, 130-a/9, 152-b/14, 158-a/12, 164-a/16, 167-b/2, 176-a/11, 190-a/16, 194-b/10, 209-b/9, 209-b/13, 210-a/3, 218-a/17, 220-b/3, 224-a/16, 228-b/16, 233-b/4, 239-b/1, 240-b/1, 241-b/15, 242-a/9, 243-b/15, 245-a/8, 248-b/8, 248-b/13, 259-b/1, 249-b/7, 259-b/11, 265-b/1, 266-a/16, 268-a/1, 279-b/1, 298-b/13

p.çiçegi (F-T) papatya çiçeği. 158-b/13, 209-a/16, 233-a/6

p.ç.+ni 8-b/4

p.ç.+niñ 178-a/3

p.ç.+yle 292-b/9

p.ṣuyı (F-T) papatya suyu. 210-b/1, 243-b/12

p.ṣ.+yla 211-a/9, 211-b/1, 211-b/7

p.ṭabīḫı (F-A) papatyanın kaynatılmışı, pişirilmişi. 279-a/10

p.yağı (F-T) papatya yağı. 146-b/6, 150-b/13, 178-a/8, 191-a/7, 191-b/16, 205-b/12, 207-b/7, 208-a/13, 210-a/9, 224-a/13, 230-a/2, 243-b/13, 254-b/6, 259-b/3, 259-b/6, 268-a/4, 273-b/1, 282-b/9

p.y.+nı 189-a/16

p.y.+yla 97-b/7, 129-a/1, 133-b/6, 173-a/10, 173-b/2, 175-b/3, 191-a/1, 229-a/2, 242-a/13, 242-b/4, 259-b/5

p.+nıñ 210-b/2

p.+yı 163-b/14, 232-a/16, 263-b/6, 263-b/14

pār-çe + (F) parça, parçacık.

p.+leridür 204-a/4

pār-çe pār-çe + (F) parça parça. 223-a/12

pāre + (F) parça. 58-b/7, 80-a/5, 101-a/10, 166-b/14, 174-b/6, 183-a/13, 183-a/13, 202-b/8, 214-a/12, 216-a/13, 238-b/4, 244-a/3, 244-a/6, 244-a/16, 244-b/3

p.+leri 204-a/2

p.+si 58-b/1, 58-b/7, 245-a/1, 255-a/12

p.+sini 70-a/8, 79-a/11, 79-b/15, 169-b/10

p.+siyle 253-b/13

pārecik (pāreçik) + (F/T) parçacık. 78-b/9, 179-b/7

pāreçig/k (Bkz.pārecik) + (F/T) parçacık.

p.+ini 173-b/14

pārele- (T) parçalamak.

p.-r 49-b/13, 52-b/14, 56-a/7, 57-b/5, 84-b/15, 94-a/9, 94-b/4, 95-b/5, 100-a/15, 125-b/7, 234-b/2

p.-yüb 80-b/12, 93-b/1, 235-a/12

pārelen- (T) parçalanmak.

p.-üb 235-b/3

pāreleyici + (F/T) parçalayıcı. 234-b/9, 237-b/1

parmaġ/ķ + (T) parmak. 69-b/3

p.+ı 195-b/2

p.+ıñ 36-a/16

p.+ında 235-b/1

p.+la 170-a/5, 197-a/11

p.+larına 42-a/12

paşdırma + (T) pastırma. 223-a/16, 234-a/7, 258-b/12, 267-a/15, 288-a/16, 290-a/3

pāzehr (Bkz.pādzehr, pānzehr) + (F) panzehir. 278-a/3, 281-b/8

p.ma'cūnı (F-A) panzehir macunu. 279-a/3

p.+den 273-a/8

pāzeh(i)rli (Bkz.pānzehirli) + (F/T) panzehirli. 276-b/5

pazı (Bkz.pazu) + (T) pazı, yabanī pancar. 57-b/12, 265-b/1, 267-b/17

p.yapraġı (T-T) pazı yaprağı. 146-a/16

p.ṣuyı (T-T) pazı suyu.

p.ṣ.+yla 155-b/4

pazu (Bkz.pazı) + (T) pazı, yabani pancar. 14-a/8

p.budaġı (T-T) pazı dalı.

p.b.+ndan 26-b/5

p.ṣuyı (T-T) pazı suyu.

p.ṣ.+yla 164-b/1

p.'uṣāresi (T-A) yabanī pancar öz suyu.

p.'u.+n 296-a/10

p.+yı 232-b/8

p.+yıla 26-a/7

pek + (T) çok katı, sert. 20-b/8, 58-a/4, 104-b/1, 219-b/14, 224-b/4, 229-a/10, 242-a/11, 249-a/9

p.bişmiş yımırṭa (T-T-T) katı pişirilmiş yumurta. 234-a/7

p.b.y.ṣarusı (T-T-T-T) katı pişmiş yumurta sarısı. 203-b/2

pek + (T) sıkı, sağlam, kuvvetli. 55-a/11, 134-b/1

p.+dür 51-b/3

pek + (T) çok, oldukça. 13-b/10, 26-b/15, 27-a/10, 27-a/10, 27-a/15, 28-a/12, 34-b/5, 41-b/4, 48-b/3, 54-a/14, 55-a/13, 78-b/15, 78-b/16, 79-b/8, 79-b/9, 99-a/9, 131-a/10, 135-b/8, 148-a/16, 149-b/15, 160-b/1, 162-b/3, 162-b/4, 163-b/8, 170-b/13, 172-a/1, 173-a/5, 174-a/8, 174-a/9, 174-a/9, 174-b/3, 174-b/11, 176-b/9, 182-a/2, 186-b/2, 186-b/16, 194-a/12, 194-a/13, 207-b/1, 208-a/14, 208-b/7, 211-a/14, 212-a/2, 221-a/16, 241-b/2, 250-b/10, 250-b/15, 254-a/1, 257-a/14, 260-b/15, 260-b/16, 261-a/2, 263-a/1, 265-a/9, 266-b/4, 267-a/7, 270-a/13, 270-b/10, 270-b/10, 272-b/13, 281-a/17, 293-b/15, 296-b/10, 296-b/11

pek + (T) iyice. 240-b/13

pek pek + (T) çok çok, kuvvetlice. 252-a/8?

pekce + (T) sağlamca, kuvvetlice. 160-b/2, 206-b/3

pekişdür- (T) pekiştirmek, kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.

p.-ür 8-a/16, 19-b/7, 51-b/14, 85-a/9, 95-a/11, 101-a/9, 106-a/4

peklik/g + (T) peklik, sertlik, katılık. 229-a/3, 236-b/14, 249-a/14

p.+ine 229-b/8

p.+ini 48-a/2, 59-b/11, 67-b/15, 87-a/2, 229-b/17, 242-a/14

p.+lerine 84-a/16

pelīd yosunı + (F-T) yer palamudu, meşe ağacı, palamut ağacı yosunu. 57-a/4

pelīn + (Y/T) pelin otu. 56-b/12, 108-a/2, 109-a/7, 110-a/8, 115-b/16, 118-a/1, 118-a/13, 120-a/15, 120-b/17, 187-b/7, 188-a/1, 188-a/3, 188-b/3, 190-b/7, 191-b/15, 193-a/9, 197-a/11, 199-b/11, 200-a/6, 213-b/2, 214-b/6, 215-a/2, 216-b/6, 222-a/14, 222-b/3, 228-b/16, 240-b/4, 245-a/9, 259-b/11, 266-b/8, 269-a/8

p.ḳurşı (Y/T-A) pelin habı. 266-b/5

p.şuyı (Y/T-T) pelin suyu.

p.ş.+yla 187-a/5, 225-a/11

p.şarābı (Y/T-A) pelin şarabı. 110-a/4

p.şerbeti (Y/T-A) pelin şurubu. 223-a/1, 261-a/12

p.ş.+ni 197-a/7

p.ş.+yle 225-a/8

p.ṭozı (Y/T-T) pelin tozu. 229-b/11

p.ʿuṣāresi (Y/T-A) pelin öz suyu.

p.ʿu.+yle 213-b/16

p.yağı (Y/T-T) pelin yağı. 197-b/3, 222-a/17, 222-b/1, 224-a/13

p.y.+nı 188-a/7

p.y.+yla 191-b/14

p.+den 227-a/4

p.+i 169-a/16, 190-b/4

peltek + (T) yürek, kalp titremesi. 40-a/2

peltekli + (T) pelteklik, peltek konuşma. 166-b/8

penbe + (F) pamuk. 169-a/4, 230-b/10

p.+yi 230-b/9

penbelü + (F/T) pamuklu. 43-a/2

pencere + (F) pencere.

p.+de 135-a/4

perde + (F) gözde oluşan perde, katarakt. 160-b/10

p.+niñ 160-b/12

perde + (F) beyin etrafındaki zar.

p.+lere 130-b/4

perde + (F) kalp etrafındaki zar.

p.+sinde 181-b/6

p.+sinden 181-a/15

perhīz + (F) perhiz. 15-a/9, 15-a/12, 15-a/13, 15-a/14, 43-a/1, 141-b/7, 144-b/13, 147-b/8, 163-a/16, 234-a/14, 258-b/10, 258-b/11, 282-a/15, 285-b/15, 290-b/6

perīşān + (F) bozuk, karışık, bulanık. 131-b/15, 164-a/4, 189-b/7

persiyāvşān + (Y/F) baldırıkara otu. 57-b/5, 143-b/1, 233-b/16

p.şerbeti (Y/F-A) baldırıkara şerbeti. 233-b/7

perverde + (F) terbiye edilmiş, bir tür tatlı. 126-a/7

p.+leri 197-b/14, 198-b/11

pes + (F) bu halde, öyle olunca, sonra, nihayet, hasılı, işte. 6-b/3, 6-b/11, 6-b/14, 7-a/7, 7-a/17, 7-b/10, 8-a/2, 8-b/2, 10-a/4, 10-a/15, 12-b/3, 13-b/17, 15-

b/3, 15-b/4, 15-b/9, 16-b/12, 19-a/17, 19-a/3, 19-b/4, 21-a/12, 22-a/5, 22-a/9, 24-a/8, 25-a/16, 25-b/2, 26-a/1, 27-a/6, 30-b/14, 31-a/17, 32-b/14, 32-b/15, 33-a/4, 33-b/4, 34-b/5, 35-a/16, 36-b/12, 36-b/9, 37-b/11, 40-b/15, 42-b/1, 42-b/11, 59-a/14, 74-a/16, 80-b/1, 86-a/12, 87-a/3, 88-b/11, 93-b/8, 107-a/3, 145-b/17, 156-a/17, 157-a/6, 171-b/14, 177-b/3, 181-a/9, 186-a/15, 196-a/8, 207-a/3, 221-a/12, 266-b/4

peştemāl + (F) peştamal. 134-a/11

peyān balı + (F/T-T) meyan kökünden elde edilen şurup. 116-b/17, 118-a/13, 120-a/2, 120-a/6, 120-a/8, 121-b/16, 122-b/15, 123-b/3, 141-a/6, 175-b/6, 180-b/3, 238-a/11

p.b.+yla 179-b/4, 222-a/15, 236-a/14

peyān köki (F/T-T) meyan bitkisi kökü. 60-a/5, 64-a/2, 107-b/11, 108-a/3, 108-b/8, 108-b/15, 109-a/7, 109-b/9, 110-a/1, 110-a/16, 115-a/9, 115-b/6, 122-a/6, 123-a/8, 123-a/15, 166-a/7, 172-b/16, 174-a/14, 175-a/7, 175-a/17, 176-b/4, 178-b/8, 178-b/10, 180-b/2, 191-a/2, 233-b/11, 233-b/17, 234-b/4, 272-b/1, 268-a/13, 285-b/10, 288-b/9

p.k.şuyı (F/T-T-T) meyan kökü suyu.

p.k.ş.+ndan 234-a/4

p.k.şarābı (F/T-T-A) meyan kökü şerbeti. 108-b/6

p.k.+yle 236-a/16, 240-a/14

peydā + (F) oluşma, ortaya çıkma, meydana gelme. 9-a/13, 9-b/8, 12-a/13, 13-b/17, 14-a/2, 15-b/10, 17-b/2, 18-b/9, 19-a/15, 22-b/17, 23-a/4, 30-a/7, 30-a/9, 32-a/17, 39-a/7, 42-a/7, 49-b/2, 53-a/1, 54-b/8, 65-a/12, 74-b/2, 130-b/5, 138-a/17, 139-a/13, 142-b/4, 146-a/8, 153-a/4, 159-b/8, 160-b/11, 179-b/10, 184-a/17, 213-a/3, 235-b/4, 238-a/5, 258-a/5, 258-a/6, 258-a/8, 261-a/15, 270-a/13, 270-a/16, 298-a/16

Peyġamber ʻAleyhi'ş-şalatu ve's-selām + (F-A-A-A) Hz.Muhammed. 6-b/15

Peyġamber ʻAleyhi's- selām + (F-A-A) Hz.Muhammed. 46-a/8, 49-b/1, 52-a/3, 62-a/15, 72-b/5, 86-a/2

P.ʻA.+'a 77-a/3

P.ʻA.+'dan 46-b/11, 54-b/3, 56-a/17, 61-b/12, 62-a/14, 65-b/10, 69-b/13, 71-b/10, 73-b/12, 89-a/13, 94-a/2, 104-b/9

Peygamber Ḥażretleri ʻAleyhi's-selām + (F-A-A-A) Hz.Muhammed. 83-b/6

Peygamber Ṣallallahu ʻAleyhi ve's-sellem + (F- A-A-A) Hz.Muhammed. 50-a/1

peygamber aġacı + (F-T) ġıyāḳū, līnyūṣāntū, pālūṣāntū, mübarek ağaç. 55-a/2, 130-a/15, 149-a/16, 149-b/10, 150-b/10, 155-b/5, 227-a/10, 236-b/6, 250-b/16, 266-b/1, 285-b/3, 285-b/4, 286-b/16, 293-b/11

p.a.ḳabuġı (F-T-T) peygamber ağacı kabuğu. 149-b/11

p.a.+nı 177-b/1, 247-b/10

p.a.+yla 156-a/8

peygamber çiçegi + (F-T) mavi kantaron, belemir.

p.ç.köki + (F-T-T) entüle. 54-b/11

p.ç.k.+ni 219-a/14, 244-b/7, 283-b/2

peynir + (F) peynir. 17-a/4, 17-a/6, 54-b/5, 73-b/4, 223-a/16, 234-a/7, 253-b/4, 288-a/16

p.+den 258-b/11, 259-a/10

p.+i 17-a/11, 73-b/5, 157-b/14

peynir şekeri + (F-F) ağda şekerinin bayatı ki, peynir gibi yumuşak olur. 122-b/17

p.ş.+yle 123-a/13

Peyrev + ( ) Amerika'da bir vilayetin adı. 58-a/12

pezentīn + ( )

p.şerbeti (-A) 222-b/16, 227-b/5, 228-b/11, 229-a/15, 233-b/6, 250-b/14, 263-b/1

p.ş.+ni 223-a/3

p.ş.+yle 207-a/8

pırasa + (Y/T) pırasa. 141-b/9

p.ṣuyı (Y/T-T) pırasa suyu.

p.ṣ.+yla 119-b/3

pilic + (T) tavuğun küçüğü; erginleşmemiş tavuk veya horoz. 12-b/15, 41-b/11, 64-a/7, 137-a/16, 138-a/13, 147-b/9, 156-a/14, 159-b/2, 159-b/5, 183-b/17, 189-a/7, 195-a/10, 195-a/11, 205-b/4, 221-b/17, 221-b/17, 223-b/1, 234-a/2, 256-b/1, 266-b/12, 269-b/6, 272-a/10

p.çorbāsı (T-F/T) piliç çorbası. 206-a/14, 236-b/10

p.ç.+nı 262-b/9

p.eti (T-T) piliç eti. 144-b/13, 180-b/10, 197-b/11, 264-a/7

p.kebābı (T-A) piliç kebabı. 285-b/16

p.suyı (T-T) pilicin pişirilmesiyle elde edilen suyu. 132-b/12, 143-b/15, 157-a/15, 173-b/17, 174-a/3, 176-b/17, 192-a/13, 249-a/5, 269-b/10, 285-b/16

p.ş.+nı 191-b/4, 232-b/12, 266-b/10, 279-b/8

p.ş.+yla 136-b/2, 176-b/1, 179-b/3, 210-a/16, 241-a/10

p.+den 95-b/7

p.+i 11-a/5, 224-b/3, 264-a/3, 264-a/5, 279-a/13, 288-a/17, 297-a/16

p.+ler 129-a/13, 133-a/13

pīr + (F) yaşlı, ihtiyar. 26-b/11, 26-b/13

p.+ler 63-a/2

p.+lerde 175-b/13

p.+lere 26-a/10, 49-b/17, 64-a/10, 74-b/9, 99-b/3, 101-a/16, 103-a/15, 105-b/9, 112-b/13

pire + (T) pire, parazit, asalak. 68-a/5

p.+leri 68-a/5

pirinc + (F) pirinç. 51-b/15, 52-a/16, 52-a/7, 52-a/7, 52-b/1, 202-b/7, 228-a/13, 253-b/3

p.bītātū (F-) 292-b/1

p.herīsesi (F-A) bir tür pirinç pilavı.

p.h.+n 27-a/1

p.lāpası (F-T) pirincin haşlanarak bulamaç kıvamına getirilmişi. 203-b/1, 206-a/16, 294-a/16

p.pilāvı (F-F) pirinç pilavı. 12-b/15, 17-b/14, 52-a/16, 223-a/16

p.p.+na 13-a/13

p.unı (F-T) pirincin öğütülmesiyle çıkan un.

p.u.+nı 275-a/16

p.yağı (F-T) pirinç yağı. 290-a/10

p.+ile 17-a/15

p.+le 236-b/10

pīrlik + (F/T) yaşlılık, ihtiyarlık. 35-b/1

pīrūze + (F) firuze, mavi renkli ve değerli bir süs taşı. 57-b/8, 57-b/10, 57-b/11

pisi balığı + (T-T) yassı bir tür balık. 53-a/14, 184-a/3

piş- (T) pişmek.

p.-en 104-b/1

porsuḳ + (T) sansar cinsinden, su kıyılarında yaşayan memeli bir hayvan. 122-a/17

portaḳal + (Fr.) portakal. 63-b/4

poyrāz + (Bkz.boyrāz) (Y/T) kuzeydoğudan esen soğuk rüzgār. 153-b/12

pūl + (F) pul, kabuk.

p.+larını 65-a/9

pūlād + (F) polat, çelik.

p.+-ı müdebbir (F-A) bir takım işleme tabiī tutulmuş çelik. 137-a/7

pūşı + (F) örtü, yüzü kapatmak için örtülen örtü. 159-a/16

R

Rabbü'r-raḥm + (A-A) "Allah rahmet eylesin", kötü bir hastalık olan eylāvus, kulunç türlerinden biri için kullanılan söz. 211-b/12

rādi' + (A) ağrıyı, sızıyı giderici şeyler, ilaçlar. 258-b/16, 279-b/17

rāfet + (A) acıma, esirgeme, lutf ve merhamet. 4-a/8

raġbet + (A) istek, arzu, isteme. 23-b/10

rāh-ı ḥaḳ(ḳ) + (F-A) Hakk yolu, Allah yolu.

r.+-ı ḥ.+ı 3-a/10

rāḥat + (A) rahat, ağrısız, sızısız olma. 9-b/3, 15-b/13, 24-a/9, 31-b/16, 32-b/14, 43-a/9, 45-b/14, 127-a/2, 130-b/7, 207-b/5, 208-a/2, 261-a/4

r.+ı 176-b/3

raḥm + (A) rahim, döl yatağı. 36-a/8

r.marazları (A-A) rahim hastalıkları, kadın hastalıkları.

r.m.+na 112-b/12

r.+de 98-b/8, 247-b/13, 249-a/9, 249-b/9, 250-a/16, 251-b/15

r.+de yaralar ol- (Bkz.ḳurūḥü'r-raḥm) (A-T-T) rahimde yara olması.

r.+de y.+lar o.-maḳ 249-b/9

r.+den 39-a/3, 94-b/11, 251-b/14, 253-b/8

r.+e 120-a/12, 249-b/6, 254-a/4, 254-a/5

r.+i 79-a/7, 247-b/17, 250-b/13

r.+iñ 37-a/5, 47-b/15, 250-a/17, 251-b/15, 253-b/10, 254-b/4

r.+inden 254-b/1

r.+ine 248-a/17, 248-b/5, 253-a/9, 257-a/3

r.+lerinde 248-a/2, 254-a/4

r.+lerine 254-a/3

raḳīḳ + (A) ince, yoğun olmayan, şeffaf. 22-b/12, 31-b/8, 32-b/10, 32-b/13, 103-b/6, 218-a/3, 218-a/6, 264-b/12

r.+dür 38-a/14

r.+ini 194-a/14

rāsen + (A) andız otu. 50-b/6

rāst gel- (F-T) rastlamak.

r.g.-dügi 298-a/5

r.g.-mek 15-b/11

rastıḳ ṭaşı (Bkz.rāstiḫat ṭaşı) + (F/T-T) rastık, kadınların kaşlarına sürdükleri madenī kara boya; antimun denilen maden. 126-a/13, 161-a/2

r.ṭ.+nı 243-a/12

rāstiḫat ṭaşı (Bkz.rastıḳ ṭaşı) + (F-T) rastık taşı. 291-a/6

ra'şe + (A) titreme, titreyiş. 18-a/5, 18-b/12, 27-a/12, 27-b/5, 29-b/14, 41-b/8

r.+ye 28-a/6, 30-a/4

r.+yi 97-a/10

raṭb + (A) yaş, nemli, rutubetli, yumuşak, mülayim. 17-b/3, 148-a/10, 270-a/12

r.+dur 57-a/14, 62-b/16, 65-b/4, 75-a/9, 90-a/15, 91-a/9

rāṭīnec + (A) reçine. 123-b/12

rāvend + (F) kökleri ve sapları ilaç olarak kullanılan karabuğdaygillerden bir bitki. 10-b/1, 68-a/13, 98-b/7, 109-a/10, 115-b/5, 115-b/14, 116-a/9, 116-b/15, 118-a/6, 118-a/13, 118-b/2, 119-a/2, 120-b/6, 120-b/10, 132-a/10, 137-

a/6, 143-b/9, 157-a/11, 172-a/9, 179-b/5, 194-b/4, 196-b/9, 198-a/1, 198-b/9, 199-a/10, 199-a/15, 199-b/2, 199-b/4, 199-b/11, 200-a/13, 202-a/1, 202-a/3, 207-a/11, 213-b/15, 218-a/8, 225-a/6, 229-b/10, 234-b/4, 238-a/11, 253-a/4, 253-b/9, 257-b/9, 263-b/3, 268-b/2, 270-b/4, 277-a/7, 288-b/11, 297-b/14

r.+-i Çīnī (F-) rāvend kökü, rāvendin bir türü olup, insanlar için tıpta kullanılır. 120-b/15, 230-b/13, 293-b/10

r.+-i Rūmī (F-A) rāvendin bir diğer çeşididir ve tıpta daha çok bu türü kullanılır, dişisidir; labada otu, aşhun otu, evelik de denir.

r.+-i R.+den 250-a/8

r.kurşı (F-A) rāvend ile hazırlanmış ilaç. 266-b/5

r.+den 202-a/5

r.+i 88-b/4, 150-b/2, 179-b/6, 188-b/5, 204-b/2, 231-a/2

r.+ile 84-b/14, 157-a/9, 198-b/11, 201-b/17, 247-a/15, 264-b/10, 288-a/8

r.+iñ 84-a/4, 202-a/6

r.+le 223-a/3, 233-a/13, 240-a/12, 247-a/16, 257-b/4

Ravża-i Münevver + (A-A) nurlandırılmış bahçe (Hz.Muhammed'in kabri). 2-b/3

Raẕiyallahu ʿAnh Peygamber ʿAleyhi's- selām + (A-A-F-A-A) Hz.Muhammed. 71-a/3

rāy + (A) izin, onay.

r.+ıyla 163-a/14, 260-a/9, 272-a/14

rāyāt + (A) sancaklar, bayraklar. 4-b/5

rāyiḥa + (A) koku. 201-a/12, 281-b/4, 284-a/12

r.+-i kerīhe (A-A) pis koku. 28-a/2

r.+nıñ 78-b/10

r.+sı 46-a/12, 78-b/16, 106-b/8, 122-a/2, 202-a/6, 202-a/7, 272-b/15

r.+sını 41-a/6, 55-b/5, 92-b/17, 215-a/1

rāyiḥalı + (A/T) kokulu. 201-a/16, 256-a/13

r.+dur 179-a/10

raʿyu'l-ḥamām + (A-A) berbeyne, berbeynā, kedi otu ve bu otun kökünden çıkan ecza. 162-b/17, 179-b/14

Raẕiyallahu ʿAnhümā + (A-A) "Allah ondan razı olsun!". 45-a/6, 49-b/17

rāziyāne (Bkz.rāziyānec) + (F) rezene bitkisi. 46-a/17, 68-a/6, 78-b/8, 109-a/6, 116-a/1, 116-b/6, 118-a/5, 123-a/11, 123-b/3, 128-a/6, 141-a/15, 161-a/8, 175-b/1, 176-b/7, 189-a/11, 197-a/10, 228-a/13, 232-a/16, 235-a/2, 243-b/9, 263-a/16, 266-a/16, 273-b/13, 275-a/7

r.köki (F-T) rezene kökü. 107-a/10, 108-b/2, 108-b/14, 148-b/12

r.k.+ni 238-a/1

r.ṣuyı (F-T) rezene suyu. 158-b/1, 162-a/8, 233-b/16

r.ṣ.+yla 98-a/17, 118-a/16, 158-a/10, 158-b/4, 158-b/6, 158-b/7, 160-a/13, 160-b/17, 197-a/7, 266-a/4

r.tuḫmı (F-F) rezene tohumu. 109-a/9, 114-b/2, 115-a/9, 115-b/1, 118-a/15, 118-b/7, 143-a/4, 146-b/1, 148-b/14, 155-a/13, 161-b/14, 209-a/16

r.t.+nı 210-b/8

r.t.+yla 60-a/11, 161-b/3

r.'uṣāresi (F-A) rezenenin öz suyu. 161-b/16

r.'u.+niñ 162-a/3

r.yaprağı (F-T) rezene yaprağı. 56-b/6, 233-b/8

r.+dür 86-b/12

r.+ye 78-a/15

rāziyānec (Bkz.rāziyāne) + (A) rezene bitkisi. 68-a/6, 107-b/11, 109-b/10

rebv + (A) astım, astım hastalığı.

r.+e 177-a/1

recā + (A) yalancı gebeliğin bir türü, özürlü gebelik. 255-b/6

r.marażı (A-A) yalancı gebelik.

r.m.+na 255-b/14

red(d) + (A) geri çevirme, kabul etmeme, döndürme-döndürülme. 86-a/5, 243-b/16

redī + (A) kötü, azgın, vahim. 92-b/12, 270-a/5

r.+dür 53-a/9, 65-b/4

redī'l-keymūs + (A-Y/A) mideyi, mide öz suyunu bozan. 35-a/8

rediyye + (A) reddetme. 3-a/4

re'īs + (A) baş, başkan.

r.+ü'l-eṭıbbā' + (A-A) başhekimler, baştabipler. 300-b/9

remed + (A) göz ağrısı. 156-b/7

r.+de 159-b/9

r.+iñ 156-b/5

remedsüz + (A/T) göz ağrısı olmaksızın, ağrısız. 160-a/4

rendele- (F/T) rendelemek.

r.-yüb 190-a/9, 221-b/15

renk/g (F) + renk. 135-b/16, 230-a/15

r.+i 51-a/16, 78-b/12, 160-b/12, 177-b/12, 229-a/12, 241-b/3, 242-a/4, 267-b/8

r.+inde 58-b/4

r.+inden 34-b/4

r.+ine 51-a/17

r.+ini 33-a/6

renkli + (F/T) renkli, rengi olan. 160-b/13

Resūl 'Aleyhi's-selām + (A-A-A) Hz.Muhammed. 77-a/2

Resūlullah + (A) Hz.Muhammed, Allah'ın elçisi. 77-a/5

R.Ṣallallahu 'Aleyhi ve's-sellem (A-A-A-A) Hz.Muhammed. 45-a/6

R.Ṣ.'A.v.+'s-s.+'e 44-b/8, 45-b/5

Resūlullah Ṣallallahu 'Aleyhi ve's-sellem Ḥażretleri + (A-A-A-A-A) Hz.Muhammed. 37-b/8

Resūlü's-ṣaḳaleyn + (A-A) (insan ve cinin peygamberi olması hasebiyle) Hz.Muhammed. 2-a/16

reşād + (A) tere, (adī su teresi). 61-b/7

retme + (A) katırkuyruğu bitkisi. 86-b/8

revāc + (A) kıymet, değer. 1-b/14

revnaḳ + (A) parlak, taze, güzel. 22-a/9, 30-b/11

revnaḳsuz + (A/T) parlaklığı, tazeliği, güzelliği olmayan. 217-b/2

reyḥān + (A) reyhan, fesleğen. 85-b/15, 86-a/4, 86-a/5

r.tuḫmu (A-F) fesleğen tohumu. 112-b/6, 113-b/12

rey + (A) görüş, izin, onay.

r.+iyle 63-a/11

r.+leriyle 42-b/9

rıb‘ + (A) ḥummā-yi rıb‘, humma türlerinden biri, nöbeti dört günde bir tutan sıtma. 267-b/7

rıfḳ + (A) yumuşaklık, yavaşlık.

r.+ıla 21-b/5

r.+la 26-a/15, 98-a/9

rıṭ(ı)l + (A) bir litre kadar olan bir sıvı ölçüsü. 64-a/1, 107-a/12, 107-b/1, 107-b/3, 107-b/8, 107-b/9, 107-b/12, 108-a/5, 108-a/5, 108-a/7, 108-a/12, 108-b/9, 109-a/2, 109-a/12, 109-b/3, 109-b/13, 109-b/13, 110-a/8, 110-a/10, 115-a/10, 115-a/12, 115-b/2, 116-a/2, 116-a/6, 116-b/3, 116-b/12, 116-b/13, 117-a/10, 117-a/11, 117-b/5, 117-b/7, 123-b/9, 123-b/10, 123-b/10, 123-b/11, 124-a/1, 124-a/4, 124-a/12, 124-b/7, 124-b/12, 125-a/7, 125-b/4, 125-b/10, 285-b/6, 286-b/12

ri‘āyet + (A) uyma, uygun hareket etme, gereğine göre davranma. 14-a/12, 16-b/6, 16-b/12, 39-b/11, 40-a/6, 40-a/8, 130-b/11, 217-a/5

r.+le 33-b/15

rībās + (Y/A) rabas, ravend, ışgın otu. 68-b/8, 182-a/11, 188-b/15, 195-a/1, 273-a/15, 277-a/14, 279-a/6, 288-a/9

r.rubbı (Y/A-A) rabas suyu. 199-a/17

r.şarābı (Y/A-A) ışgın otu şerbeti. 9-a/3, 11-a/7, 11-b/11

r.şerbeti (Y/A-A) rabas şerbeti. 8-a/11, 131-a/13, 165-b/10, 197-a/2, 218-a/5, 221-b/5, 264-b/13

rīḥ + (A) gaz, yel, ağrı (mafsallarda olduğu vakit romatizma hastalığı denir). 207-a/4, 207-b/5, 208-a/1, 209-a/4, 216-a/8

r.+-i bāsūr (A-A) basur, bevasir yeli, ağrısı.

r.+-i b.+a 103-b/5

r.+-i b.+dan 177-a/11

r.+-i bevāsīr (A-A) basur yeli, sancısı.

r.+-i b.+i 64-a/9

r.+-i buḫārī (A-A) hararetten kaynaklanan ağrı, yel.

r.+-i b.+den 152-b/12

r.+-i ḥār(r) (A-A) sıcak ağrı, yel. 33-a/3

r.+den 226-a/13

r.+e 94-a/15

r.+i 119-b/13, 207-a/17, 208-a/2

r.+lerini 60-a/12

rīḥī + (A) ḳūlunc türlerinden biri.

r.+yi 90-b/6

riḳāb + (A) arka, arka taraf. 4-a/3, 4-a/11

rivāyet + (A) bir haber, söz veya hadisenin hikāye edilmesi. 37-b/8, 45-a/6, 56-a/17, 61-b/12, 62-a/14, 69-b/13, 70-b/2, 73-b/13, 104-b/10

r.+de 49-b/2

riyāżet + (A) ruhī ve fizikī hareket. 19-b/1, 19-b/4, 20-a/13, 21-a/5, 21-b/11, 26-a/5, 40-a/17, 42-b/16

r.+-i mu'tedile (A-A) dengeli hareket, yapılması uygun olan hareket. 19-b/16

r.+de 21-b/4

r.+den 19-b/13, 21-b/10, 21-b/12

r.+dendür 20-b/5, 20-b/6

r.+dür 21-a/6

r.+i 20-a/5, 20-a/7, 20-a/11, 20-a/11, 20-a/15, 20-a/16, 20-b/2, 20-b/3, 21-a/1, 21-a/2, 43-a/8, 43-b/2

r.+idür 20-b/10, 20-b/17

r.+le 21-b/11, 21-b/13

riye + (A) akciğer.

r.+den 23-a/9

r.+niñ 103-a/5

r.+ye 103-a/4, 153-a/5, 176-a/1

ru'āf + (A) burun kanaması.

r.+da 253-a/7

rub' + (A) dörtte bir, çeyrek, bir şeyin dört kısmından biri. 59-b/13, 60-a/10, 111-a/10, 199-a/17, 214-b/3

r.+ı 79-b/6, 136-b/15

rub'-ı ma'mūr + (A-A) dört köşesi bayındır. 3-b/13

rub(b) + (A) iç, öz; meyve özü, öz su.

r.+ını 172-b/8

rūfdan + (A/T) kaynar suda kabuğu ile az pişirilmiş yumurta, alakok. 104-a/16, 137-a/17, 245-b/17

r.bişmiş yımırṭa (A/T-T-T) rafadan yumurta. 12-b/12, 13-b/6

r.b.y.şarusı (A/T-T-T-T) rafadan yumurta sarısı. 184-a/1

r.b.y.ş.+yla 86-b/17

r.yımırṭa (A/T-T) rafadan yumurta. 129-a/14, 206-a/15, 236-b/11, 250-a/12, 266-b/12

r.y.şarusı (A/T-T-T) rafadan yumurta sarısı. 240-b/7, 264-a/6, 269-b/5, 272-a/9

r.y.+ya 246-a/12

rūḥ + (A) bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayat gücü. 22-a/15, 22-b/1, 22-b/5, 22-b/8, 23-a/2, 37-b/14, 139-b/4, 260-a/14

r.+-ı ḥayvānī (A-A) hayvansal ruh (insan ve hayvanda). 22-b/15

r.+-ı ḥ.+niñ 7-b/8, 28-a/8, 181-a/3

r.+-ı ḥayvāniyye (A-A) hayvansal ruh (insan ve hayvanda).

r.+-ı ḥ.+ye 57-a/7

r.+-ı nefsānī (A-A) insanın akıllı ruhu. 24-a/5, 147-b/16, 148-a/3

r.+-ı n.+niñ 24-a/6, 24-a/14

r.+a 23-a/9, 275-b/16

r.+ı 22-a/4, 22-b/4, 22-b/7

r.+ıñ 22-b/5, 146-a/2, 146-a/2, 146-a/4, 147-b/16, 148-a/1, 148-a/2, 148-a/4, 181-b/1, 183-b/16, 261-a/5

r.+ını 95-a/12

r.+lar 29-a/2

r.+lara 81-b/17, 111-b/1, 117-b/16, 174-a/4

r.+larıñ 145-a/5, 145-a/5

rūḥ + (A) madde özü.

r.+-ı zāc (Bkz.rūḥü'z-zāc) + (A-A) demir sülfat ruhu-özü, isbirīt, vitriol, ether, alelumum sülfirik asidin tuzları. 131-a/14, 138-a/7, 213-b/5

r.+-ı z.+dan 188-b/13, 192-b/17, 221-b/12, 223-a/6, 261-b/8

r.+-ı z.+ia 225-b/10

r.+ü'l-milḥ (A-A) tuz ruhu, özü. 237-b/6

r.+ü'z-zāc (Bkz.rūḥ-ı zāc) (A-A) demir sülfat ruhu-özü, isbirīt, vitriol, alelumum sülfirik asidin tuzları. 131-b/2, 194-a/9, 235-a/4, 237-b/5

r.+ü'z-z.+dan 150-b/7

rūḥānī + (A) ruha ait, ruhla ilgili.

r.+dür 23-b/6

Rūm + (A) Anadolu.

R.ḫalḳı (A-A) Anadolu halkı. 262-a/5

R.+da 251-b/8

R.+ıñ 87-a/5

Rūmī + (A) Anadolu'ya ait, Anadolu ile ilgili.

R.+den 192-a/8

Rus + (T) Rusya. 287-a/3

rūşen + (F) aydınlık, parıltı. 162-b/7

ruṭūbāt + (A) yaşlıklar, nemler, rutubetler. 198-a/10, 253-a/5, 254-a/5

r.+-ı 'ālem (A-A) yeryüzü nemliliği. 38-a/7

r.+-ı aşliyye (A-A) asıl olan, olması gereken rutubet.

r.+-i a.+yi 17-b/15

r.+-ı fāside (A-A) bozuk, kötü rutubetler. 253-b/8

r.+-ı zāyid (A-A) fazla, artan rutubetler.

r.+-ı z.+e 19-b/12

r.+dan 253-b/10, 253-b/9

r.+ı 61-b/17, 84-a/13, 94-a/8, 147-a/13, 198-a/10, 208-b/14, 274-a/16

r.+ını 23-a/3, 33-b/5, 57-a/1, 254-b/4

ruṭūbet + (A) yaş, nem. 8-b/14, 9-a/14, 9-a/16, 16-b/17, 27-a/10, 31-a/3, 43-b/17, 60-a/6, 74-b/11, 86-b/9, 99-b/3, 137-a/16, 137-b/10, 139-a/1, 159-a/7, 182-a/7, 220-a/16, 269-b/5

r.+-i balġamiyye (A-Y/A) balgamın yaşlılık-nemlilik özelliğine sahip olması. 200-b/6

r.+-i mā'iyyet (A-A) suya ait rutubet. 22-b/17

r.+de 85-b/8

r.+den 43-b/14, 60-a/8, 66-a/13, 86-b/2, 95-a/10, 95-a/2, 151-a/5, 182-a/2, 182-a/6

r.+dür 283-a/1

r.+e 31-a/1

r.+i 54-a/10, 148-b/1, 153-a/17

r.+idür 153-a/15

r.+inden 133-a/16

r.+ini 57-a/6, 57-b/4, 62-b/13, 104-a/6, 132-a/16

r.+le 151-a/16, 222-a/3

r.+ler 13-b/11

r.+leri 10-b/5, 95-b/3, 113-a/17, 114-b/5

r.+lerini 77-b/8

ruṭūbetli (Bkz.ruṭūbetlü) + (A/T) yaş olan, nemli olan. 86-a/14, 148-a/17

ruṭūbetlü (Bkz. ruṭūbetli) + (A/T) nemli. 177-a/13, 203-a/17

rūzgār + (F) rüzgār, yel, esinti. 139-a/12, 139-a/13, 156-b/10

rübā + (F) kapan, kapıcı anlamlarıyla sıfat yapan kelime. 92-a/16

rükn + (A) esas, temel.

r.+-i a'zam (A-A) en büyük temel, en önemli parça, en büyük dayanak.

r.+-i a.+ıdur 59-a/13

r.+-i 'aẓīm (A-A) en önemli parça, temel unsur. 30-b/4

rümmān + (A) nar meyvesi. 44-b/16

rümmāneyn + (A) iki tür nar (ekşi ve tatlı nar gibi.).

r.şerbeti (A-A) narın iki çeşidi ile yapılmış şerbet, şurup. 35-a/1, 221-b/6

Ṣ

ṣabāḥ + (A) sabah, sabah vakti. 43-a/16, 57-a/3, 66-a/4, 110-b/9, 119-b/17, 129-a/12, 141-a/1, 143-a/8, 143-b/14, 144-a/17, 149-a/1, 149-b/4, 150-a/6, 157-a/13, 165-a/17, 171-b/12, 180-b/7, 199-b/1, 214-b/14, 230-a/10, 230-b/16, 231-b/2, 231-b/10, 232-a/4, 235-b/17, 238-a/17, 244-a/13, 244-b/8, 245-b/5, 245-b/13, 258-b/1, 286-b/15, 287-b/9, 292-a/2, 292-a/8, 292-a/9, 300-a/7

ṣ.vaḳtı (A-A) sabah vakti.

ṣ.v.+nda 180-a/3

ṣ.+ıla 245-b/8, 269-b/10

ṣ.+la 15-b/16, 79-b/10, 129-b/10, 171-b/5, 172-a/5, 245-b/7, 245-b/16

ṣ.+larda 288-a/4

ṣabāḥ ṣabāḥ + (A) sabah sabah, erkenden. 152-a/17, 168-a/5, 187-a/11, 221-b/5

ṣabī + (A) çocuk; henüz memeden kesilmemiş çocuk.

ṣ.+ler 98-b/15

ṣ.+lere 184-a/10

ṣabr + (A) sabır otu, zambakgillerden dikenli bir bitki olup birkaç türü vardır ve öz suyu tıpta kullanılır. 10-b/1, 117-b/7, 118-a/8, 118-b/16, 118-b/2, 118-b/6, 119-b/5, 120-a/17, 128-a/13, 130-a/4, 137-a/5, 139-b/13, 158-b/4, 158-b/10, 159-a/8, 159-b/15, 187-a/2, 191-b/12, 209-b/1, 213-b/14, 214-b/8, 215-a/9, 216-b/5, 218-a/14, 220-a/1, 220-a/13, 229-b/10, 257-b/17, 258-b/6, 276-b/16, 277-a/1, 277-a/7, 281-a/13

ṣ.+-ı usḳuṭūrī (A-) sabır otunun bir türü. 10-b/7, 141-a/4

ṣ.+ı 106-b/7, 117-b/12, 160-a/16, 209-b/3, 293-a/6

ṣ.+ıla 61-b/13, 117-b/10

ṣabr + (A) sabır, dayanma, katlanma. 15-b/2, 16-a/4, 17-b/3, 17-b/7, 30-a/3, 145-b/4

ṣ.eyle- (A-T) dayanmak, katlanmak.

ṣ.e.-se 281-a/10

ṣābūn + (A) sabun. 152-b/5, 282-a/4, 289-b/16

ṣ.+ı 293-b/16

ş.+la 152-b/8, 291-a/11

şaç + (T) saç, baş derisini kaplayan kıllar.

ş.+a 100-a/6, 101-a/11

ş.+ı 100-a/6, 100-a/8, 101-a/11

şaç- (T) saçmak, serpmek.

ş.-alar 11-a/1, 41-a/3, 276-b/8

ş.-salar 68-a/5, 100-b/13

ş.-ub 85-b/17

şadef + (A) sedef otu, sezab.

ş.suyı (A-T) sedef otu suyu.

ş.ş.+nı 142-b/8

şadr + (A) göğüs, yürek, kalp.

ş.+a63-a/1, 153-a/5

şāf + (A) saf, halis, katkısız. 107-b/10, 143-b/12

şafā + (A) gönül şenliği, kedersizlik, eğlence. 134-a/15, 134-a/16

ş.+lar 134-b/10

ş.+sından 134-b/1

şāfī + (A) saf, temiz, pürüzsüz, katıksız. 18-a/10, 38-b/14, 39-a/17, 46-a/4, 50-a/11, 53-b/8, 75-b/1, 78-a/5, 79-b/1, 86-b/1, 88-b/8, 97-b/2, 103-b/4, 103-b/10, 108-a/17, 109-b/16, 111-b/11, 203-b/8, 223-b/4, 263-a/2

ş.bal (A-T) halis bal, hakikī bal. 150-a/5

ş.+si 186-a/3, 221-a/1, 241-a/13

şāfin + (A) ayaktaki toplardamar, incik üstünden uzanıp iç topuğa kadar uzanan damarın adı.

ş.ṭamarı (A-T) ayakta bulunan toplardamar.

ş.ṭ.+ndan 222-b/15, 255-b/8, 278-b/4, 278-b/5, 286-a/16

ş.+den 37-a/3, 37-a/9, 227-b/3, 228-b/8, 233-a/3, 242-b/10, 248-a/9, 250-b/10, 251-a/11

ş.+dür 37-a/1

şafrā + (A) safra, öd. 8-a/12, 9-a/11, 30-b/8, 32-a/9, 32-a/11, 33-a/15, 43-a/3, 88-b/4, 89-b/15, 99-b/16, 126-b/16, 127-a/17, 143-a/14, 143-b/7, 148-a/10, 149-a/7, 156-b/16, 172-a/11, 182-b/13, 186-a/5, 186-a/6, 188-a/15, 192-

a/9, 194-b/17, 195-a/10, 195-b/7, 198-b/5, 208-a/15, 208-a/17, 218-a/6, 221-a/4, 221-a/11, 230-b/1, 230-b/2, 230-b/4, 230-b/5, 230-b/5, 232-b/17, 233-a/11, 235-b/13, 262-a/15, 264-b/12, 265-a/13, 270-a/14, 288-b/3

ṣ.ġalebesi (A-A) safra fazlalığı, üstünlüğü. 139-b/14

ṣ.ḳuṣ- (A-T) safra kusmak.

ṣ.ḳ.-maḳ 211-a/2

ṣ.+dan 46-a/2, 46-a/3, 46-b/15, 46-b/17, 60-b/13, 68-b/10, 75-b/3, 77-b/16, 97-a/1, 98-b/14, 100-a/12, 107-a/8, 115-a/5, 115-b/10, 117-a/6, 124-a/7, 132-b/15, 132-b/16, 137-b/8, 142-a/2, 148-a/5, 148-a/14, 148-a/14, 150-a/16, 151-a/16, 151-a/17, 152-a/2, 156-b/4, 160-a/4, 170-b/8, 174-b/11, 201-a/6, 201-a/8, 207-b/16, 208-a/14, 210-b/16, 228-b/1, 230-a/14, 257-a/11, 263-a/2, 263-a/15, 264-a/8, 268-a/7, 280-b/7

ṣ.+dur 274-a/17

ṣ.+nıñ 47-a/10, 186-a/7, 227-b/9, 249-a/13, 253-a/5, 267-a/11, 288-a/9

ṣ.+ya 76-a/3, 261-b/14, 262-b/12

ṣ.+yı 22-a/7, 43-a/4, 45-a/3, 46-a/2, 47-a/3, 47-a/7, 52-b/10, 56-b/13, 60-a/15, 60-b/11, 61-b/5, 65-a/5, 65-a/11, 72-a/17, 72-a/3, 75-a/15, 75-b/2, 83-b/1, 86-a/1, 88-a/9, 89-b/16, 90-a/4, 90-a/7, 90-a/8, 93-a/3, 98-b/13, 103-a/9, 103-b/6, 106-a/15, 116-a/15, 117-a/6, 127-b/2, 127-b/5, 150-b/1, 150-b/7, 152-a/2, 157-a/1, 157-a/9, 182-b/13, 186-a/8, 188-a/17, 188-a/17, 188-b/2, 188-b/2, 188-b/8, 192-a/9, 192-a/10, 208-a/10, 208-b/1, 208-b/2, 230-b/12, 241-b/7, 263-b/2, 280-b/8, 281-a/3, 288-a/8

ṣ.+-yı lezzā'a (A-A) yanık, yanmış safra. 151-a/15

ṣ.+-yı l.+dan 151-a/13

ṣ.+yla 40-a/14, 132-b/2, 148-a/12, 168-b/8, 170-b/5, 171-a/10, 196-a/16, 223-b/4, 230-a/16, 257-b/4, 264-a/5, 281-b/16

ṣafrāvī + (A) safralı kişi, bünyesinde safra unsuru fazla olan. 54-a/11, 83-a/11, 86-b/7, 98-b/4, 270-a/11

ṣ.mizāc (A-A) safra maddesi çok olan bünye.

ṣ.m.+a 44-b/5

ṣafrāvī + (A) safraya ait, safraya bağlı, safrayla ilgili. 13-a/2, 16-a/5, 34-b/14, 35-a/12, 40-a/14, 262-a/10, 280-a/12, 288-a/2

ṣ.ḳan (A-T) safra ile karışık kan. 130-b/4

ṣ.ḳ.+dan 281-a/1

ṣ.ḳ.+dur 284-a/5

ṣ.sıtma (A-T) safraya bağlı olarak oluşmuş sıtma. 32-a/17

ṣ.+ye 76-a/2

ṣ.+yle 269-b/14, 269-b/15, 270-a/1, 270-a/2

ṣafrāviyye + (A) safra ile ilgili, öde ait. 269-b/14

ṣaġ + (T) sağ taraf, sağ taraftaki. 24-b/13, 36-a/17, 80-b/17, 170-b/16, 177-b/8, 177-b/10, 185-b/13, 209-a/1, 220-b/16, 222-b/9, 223-b/8, 223-b/10, 257-a/16

ṣ.ayaġ/ḳ (T-T) sağ ayak.

ṣ.a.+ınıñ 278-b/4

ṣ.el (T-T) sağ el.

ṣ.e.+iñ 222-b/13, 223-b/1

ṣ.ḳaṣıḳ (T-T) sağ taraftaki kasık.

ṣ.ḳ.+da 278-b/3

ṣ.ḳol (T-T) sağ kol.

ṣ.ḳ.+dan 278-b/2

ṣ.ḳoltuġ/ḳ (T-T) sağ koltuk.

ṣ.ḳ.+ıñ 278-b/1

ṣ.ḳulaġ/ḳ (T-T) sağ kulak.

ṣ.ḳ.+ıñ 278-b/1

ṣ.+da 241-b/4

ṣ.+dadur 170-b/17

ṣ.+dan 241-b/4

ṣaġ ḳal- (T-T) sağ kalmak, hayatta olmak, yaşamak.

ṣ.ḳ.-maḳ 215-b/8

ṣaġıl- (T) sağılmak, süt sağılması.

ṣ.-an 74-a/2

ṣaġır + (T) sağır, duymayan. 91-a/16

ṣaġırlıḳ/ġ + (T) sağırlık, duymazlık, sağır olma durumu. 153-a/3

ṣ.+ı 299-a/10

ṣaġīr + (A) düşük, yavaş (nabız için).3 2-b/11, 88-a/1, 135-b/9, 271-a/9

ṣaġīr + (A) küçük, ufak.

ṣ.+dür 87-b/12

ṣ.+iniñ 87-b/14, 88-a/6

ṣaḥābe' + (A) Hz.Muhammed'in sohbetinde bulunmuş olanlar.

ṣ.+-i güzīn (A-F) seçkin, ileri gelen sahabeler.

ṣ.+-i g.+den 45-b/5

ṣaḥāyif ü zebr + (A-A) sayfalar ve kitaplar, kitap yaprakları.

ṣ.ü.z.+de 4-b/9

ṣāḥib + (A) sahip.

ṣ.+i 38-a/9, 102-a/17, 131-b/12, 133-b/10, 137-b/5, 137-b/6, 177-a/13, 206-b/11, 209-b/2

ṣ.+iniñ 195-b/2, 229-a/9, 284-a/1, 284-a/3, 287-a/15

ṣ.+iyle 179-a/4

ṣ.+leri 180-b/15

ṣāḥib-naẓar + (A-A) tecrübesi, görüşü, düşüncesi kuvvetli olan. 3-a/13

ṣāḥibihā + ( ) 300-b/1

ṣaḥīḥ + (A) sağlıklı. 6-a/6, 6-a/9

ṣ.+ü'l-mizāc (A-A) mizacın sağlamlığı. 6-a/17, 14-b/9

ṣaḥīḥ ü marīż + (A-A) sağlıklı ve hastalıklı. 6-a/5

ṣaḥrā + (A) kır, ova, çöl.

ṣ.+larda 51-b/4

ṣā'iḳa + (A) yıldırım. 105-a/13

ṣā'im + (A) insan vücudundaki üç ince bağırsağın ikincisine verilen ad. 195-b/6

ṣaḳal + (T) sakal. 91-b/4, 295-b/17

ṣ.+a 67-b/9, 296-a/4

ṣ.+ı 80-b/9, 285-a/13, 296-a/5

şakın- (T) sakınmak.

ş.-a 11-a/4, 34-b/12, 35-a/8, 35-a/9, 41-b/4, 141-b/6, 141-b/8, 159-a/16, 165-b/14, 175-a/15, 180-b/16, 191-b/3, 203-a/17, 235-a/17, 243-a/17, 257-a/2, 296-b/10

ş.-alar 8-b/6, 11-a/2, 27-b/6, 27-b/7, 27-b/12, 29-b/8, 30-a/17, 34-a/9, 41-b/6, 41-b/7, 43-a/8, 43-a/15, 43-a/16, 43-b/5, 54-a/16, 137-b/3, 147-b/11, 156-a/11, 177-a/15, 189-b/2, 191-b/6, 207-b/8, 215-b/3, 215-b/4, 219-b/10, 222-b/5, 224-b/1, 228-a/12, 234-a/2, 240-b/6, 240-b/9, 249-a/8, 253-b/6, 253-b/7, 256-a/11, 256-a/13, 256-a/14, 256-a/16, 258-b/13, 262-b/11, 269-b/3, 270-b/10, 292-a/16

ş.-araḳ 227-a/17, 270-b/11

ş.-asın 32-b/10

ş.-maġa 79-b/8

ş.-maḳ 34-a/8, 79-b/9, 132-a/12, 165-b/13, 177-a/13, 223-a/15, 264-b/8, 296-b/7

ş.-ub 40-b/1, 240-b/7, 269-b/9

şaḳız + (T) bazı ağaçlardan, özellikle sakız ağacından sızarak çıkan zamk gibi yağlı bir madde. 77-b/5, 83-a/4, 188-a/1, 198-b/16, 203-a/13, 204-a/15, 205-b/12, 220-b/7, 224-b/10, 226-b/9, 229-b/11, 238-a/15, 240-b/17, 247-a/13, 253-b/5, 266-b/8, 266-b/13, 291-b/9, 293-a/12, 293-b/5, 295-b/4

ş.merhemi (T-A) sakızla hazırlanmış merhem. 243-a/6

ş.m.+yle 280-a/9

ş.şuyı (T-T) sakız suyu. 189-b/3

ş.süfūfi (T-A) sakızın toz haline getirilmesiyle yapılmış ilaç. 208-a/3, 261-a/12

ş.yaġı (T-T) sakız yağı. 188-a/7, 197-b/3, 198-a/15

ş.+la 266-b/11

şaḳla- (T) korumak.

ş.-duġından 32-b/12

ş.-maḳ 256-b/5

ṣalābet + (A) peklik, katılık.

ṣ.+e 282-a/12

ṣ.+inden 224-b/15

ṣ.+ü'l-kebd (A-A) karaciğer pekliği, şişi. 224-b/4

ṣ.+ü'r-raḥm (A-A) rahimde oluşan katı, sert şiş, şişlik. 249-a/9

ṣalāta + (İ) salata. 184-a/4, 184-a/7

ṣalavāt + (A) salavat. 2-a/13

ṣalavāt parmaġı + (A-T) salavat parmağı, işaret parmağı.

ṣ.p.+nıñ 36-a/13

ṣalġın + (T) salgın, bulaşıcı, bulaşan. 270-a/8

ṣalı vir- (T-T) salıvermek, bırakmak, koymak.

ṣ.v.-eler 231-b/5, 239-b/4

ṣ.v.-mez 240-a/7

ṣalın- (T) sallanmak, salıncakta sallanmak.

ṣ.-maḳ 20-b/14

ṣalınacaġ/ḳ + (T) salıncak.

ṣ.+a bin- (T-T) salıncağa binmek, sallanmak.

ṣ.+a b.-mek 20-b/14

ṣāliḥ + (A) elverişli, uygun, yarar. 25-b/4, 38-a/12, 117-b/8

ṣ.+dür 53-a/8

Ṣāliḥ bin Naṣr-ullah + (A-A-A) Ġāyetü'l-Beyān fī Tedbīr-i Bedeni'l-İnsān adlı eserin yazarı. 4-b/12, 300-b/8

ṣāliḥī + (A) elverişlilik ile ilgili, uygun olana ait. 89-a/5

Ṣallallahu 'Aleyhi + (A-A) "yücelik onun üzerine olsun!." 3-a/17

ṣālparūnīlā + (Fr.) selc madeninin güherciledeп yapılmış olanı. 138-a/4

ṣalyār + (Y/T) salya; ağızdan sızan tükürük.

ṣ.+ı 298-a/6

ṣaman + (T) türlü ekinlerin taneleri ayrıldıktan sonra kalan sapları ve daha çok bunların harmanda parçalanmışı, saman.

ṣ.+a 92-a/14, 92-a/16

ṣ.+ı 92-a/14

ṣaman ḳapıcı + (T-T) saman kapan, kapıcı; kehribar için kullanılır. 92-a/15

ṣāmerbevmā + ( ) günebakan bitkisi. 292-a/4

ṣamġ + (A) zamk, bazı ağaçların yarık ve çıban gibi yerlerinden sıvı halinde sızıp, sonra sarımtırak yoğun bir madde haline geçen şey. 120-a/2, 159-a/10, 225-b/8

ṣ.+-ı ʻArabī (A-A) Arap Yarımadası'nda bazı ağaçlardan çıkan zamk olup, tıpta çok kullanılır olanı ve en kalitelisidir. 78-a/2, 119-b/15, 121-a/17, 121-b/13, 121-b/16, 122-b/14, 123-a/15, 126-a/17, 126-b/6, 154-b/1, 175-b/5, 180-b/4, 191-a/16, 193-a/17, 197-b/9, 198-b/13, 199-b/5, 202-b/11, 202-b/17, 206-b/2, 253-a/9, 253-a/12, 294-a/11

ṣ.+-ı leblāb (A-A) sarmaşık zamkı. 123-b/11

ṣ.+ı 91-b/7, 103-a/11, 294-b/13

ṣ.+la 167-a/8, 290-a/7

ṣ.+lar 92-a/12

ṣ.+ları 282-b/14

ṣanʻat + (A) formül, terkip, ilacın hazırlanma şekli, kullanım biçimi.

ṣ.+ı 107-a/16, 107-b/7, 107-b/17, 108-a/10, 108-b/1, 108-b/8, 108-b/14, 109-a/6, 109-b/6, 109-b/16, 110-a/8, 110-a/14, 110-b/15

ṣanavberī + (A) kozalak şeklinde, koni biçiminde.

ṣ.+yü'ş-şekl + (A-A) kozalak şeklinde olan, şekli koniye benzeyen.

ṣ.+yü'ş-ş.+dür 181-a/4

ṣanca- (Bkz.ṣancı-, ṣancu-) (T) sancımak.

ṣ.-r 228-b/2

ṣancı- (Bkz.ṣanca-, ṣancu-) (T) sancımak, ağrımak.

ṣ.-maḳ 233-b/10

ṣancu + (T) sancı, ağrı. 178-a/2, 178-b/2, 228-b/1

ṣ.+dan 41-a/16

ṣ.+sı 156-b/17, 170-b/8, 177-b/4

ṣ.+yı 81-b/2

ṣancu- (Bkz.ṣanca-, ṣancı-) (T) sancımak, ağrımak.

ṣ.-r 163-b/9, 208-b/12

şandal + (A) Hindistan'dan getirilen kuvvetli ve güzel kokulu sert bir ağaç olup, birkaç türü vardır. 8-a/4, 10-b/16, 20-b/1, 29-b/5, 41-a/2, 77-b/12, 91-b/3, 114-a/8, 154-b/16, 164-b/4, 182-a/10, 185-a/6, 188-b/10, 190-b/8, 195-a/1, 199-b/13, 224-a/7, 235-b/15, 272-a/7, 273-b/14, 277-a/16, 277-b/7, 278-a/5, 285-b/9

ş.+-ı ḥadīdī (A-A) sandal pası, sandal ağacı çürüyüğü. 253-a/13

ş.merhemi (A-A) sandal merhemi. 248-a/16, 264-b/14

ş.şarābı (A-A) sandal şerbeti. 9-a/2, 9-a/7, 23-a/13

ş.şerbeti (A-A) sandal şerbeti. 221-b/6, 293-b/9

şan- (T) sanmak, zannetmek.

ş.-dılar 91-b/10

ş.-duġı 135-a/9, 135-a/12

ş.-mışlar 78-b/17, 84-a/5, 98-a/5

ş.-ub 216-a/9

ş.-ur 134-a/2, 134-b/15, 135-a/9, 139-a/10, 139-a/12, 139-b/2, 205-b/1, 216-a/15, 231-b/17, 245-b/3, 255-a/7, 255-a/11

ş.-urlar 83-a/15, 180-a/11, 203-b/13, 216-a/9

ş.-urlar imiş 134-a/1

şanıl- (T) sanılmak, zannedilmek.

ş.-ur 271-a/8

şāni'-i 'ālem + (A-A) dünyanın yaratıcısı, yapıcısı olan Allah. 1-b/2

şapārīna + (Amr./T) ilaç saparnası; saparna; bu bitkinin ilaç veya baharat yapımında kullanılan kökü. 130-a/15, 149-a/16, 156-a/7, 162-b/16, 224-b/11, 285-b/2, 285-b/5, 286-b/15, 288-a/15

ş.+da 79-b/8

ş.+yı 266-b/1, 285-b/10

şapşarı + (T) çok sarı, sapsarı. 231-b/8

şar' + (A) sara hastalığı; tutarık, tutarak, bayıltıcı, ağız köpürtücü ve çırpındırıcı bir sinir hastalığı. 142-b/13, 143-a/1, 146-b/9, 149-a/3, 217-b/16, 251-b/11, 252-b/11, 286-a/9

ş.+-ı ḫafīf (A-A) hafif, ağır olmayan sara hastalığı. 140-b/12

ş.'ilācı (A-A) sara hastalığı için kullanılan ilaç veya ilaçlar.

ṣ.ʿi.+nda 147-a/9

ṣ.marażı (A-A) sara hastalığı. 70-b/1

ṣ.ṭut- (A-T) sara krizi, nöbeti.

ṣ.ṭ.-anıñ 82-b/8

ṣ.ṭ.-ar 251-b/10

ṣ.zaḥmeti (A-A) sara hastalığı.

ṣ.z.+nden 70-b/5

ṣ.+a 44-a/16, 48-b/7, 49-a/8, 55-b/4, 63-a/12, 64-b/5, 66-b/14, 71-b/9, 75-a/5, 82-b/5, 82-b/6, 83-a/3, 83-a/3, 84-b/7, 88-a/9, 92-b/6, 98-a/10, 105-b/13, 112-b/1, 113-a/4, 140-a/17, 144-a/2, 252-b/11

ṣ.+da 146-b/11, 252-b/12, 252-b/14

ṣ.+dan 87-a/12, 90-b/13, 184-a/14, 252-b/12, 300-a/11

ṣ.+dur 140-b/8

ṣ.+ı 80-a/1, 80-b/4, 111-b/13

ṣ.+ını 71-a/1, 93-b/2, 299-a/6

ṣ.+la 147-b/4

ṣarar- (T) sararmak.

ṣ.-ır 138-b/5

ṣ.-ması 127-b/1

ṣarard- (T) sarartmak.

ṣ.-ır 22-a/8

ṣ.-ur 81-b/9, 105-b/11

ṣarb sirke + (T-F) keskin sirke. 144-a/16

ṣ.s.+yle 290-a/10, 291-a/8

ṣarf-ı maʿācīn-i mevʿiẓe vü naṣīḥat + (A-A-A-A) nasihat, öğüt macunlarını kullanma. 3-a/3

ṣarı (Bkz.ṣaru) + (T) sarı renk. 7-b/15, 22-a/16, 45-a/12, 58-a/14, 59-b/4, 77-b/12, 77-b/13, 88-a/9, 92-a/17, 104-b/13, 114-b/15, 115-b/14, 118-a/6, 160-b/12, 178-a/17, 197-a/17, 199-a/3, 217-b/3, 221-a/17, 230-b/9, 230-b/10, 231-a/10, 232-b/5, 260-a/4, 263-a/1

ṣ.helīle (T-F) sarı helile otu. 108-a/1, 109-b/7, 116-a/8, 118-a/14, 118-b/15, 119-a/12, 119-b/1, 196-b/13

ṣ.h.ḳabı (T-F-T) sarı helile kabuğu. 143-b/8, 200-a/14

ṣ.h.ḳabuġı (T-F-T) sarı helile kabuğu. 164-b/15, 196-b/9, 197-b/17, 199-a/10, 218-a/7, 257-b/10, 257-b/17

ṣ.h.+dür 103-b/6

ṣ.h.+niñ 194-b/4

ṣ.h.+yi 290-b/10

ṣ.ṣabr (T-A) sarı sabır otu.

ṣ.ṣ.+a 84-a/3

ṣ.ṣamġ (T-A) ġavtāġanyā, bir cins zamk, sarı renkte bir zamk.

ṣ.ṣ.+dur 84-a/3

ṣ.ṣandal (T-A) sandal ağacının sarı renk taşıyan türü. 111-a/3, 112-b/17, 113-a/6, 113-b/2, 121-b/15, 124-a/10, 165-a/11, 204-a/15, 221-b/10, 262-b/6, 271-b/14

ṣ.yaraḳān (T-A) sarılık hastalığının bir türü. 230-a/13

ṣ.y.+a 232-a/14

ṣ.yāḳūt (T-A) yakut çeşitlerinden olup, değerli bir süs taşıdır. 113-a/11

ṣ.+dur 92-a/2

ṣarılıḳ + (T) sarı renk, sarı olma durumu. 217-b/5

ṣarılıḳ/ġ (Bkz.ṣarulıḳ/ġ, ṣaruluḳ/ġ) + (T) sarılık hastalığı. 27-a/17, 30-a/9, 230-a/13, 230-b/4, 231-b/6, 231-b/9, 232-a/5, 232-a/15, 232-b/5

ṣ.+a 53-a/12, 57-b/6, 63-a/11, 90-a/14, 98-a/10

ṣ.+ı 56-a/9, 71-b/15, 94-b/3, 231-b/12, 231-b/13, 232-b/9

ṣ.+ıñ 231-a/14, 231-b/3

ṣarımsaḳ/ġ (Bkz.sarımsaḳ) + (T) sarımsak. 17-a/17, 126-b/17, 141-b/8, 144-b/12, 188-a/10, 256-a/15, 267-a/16, 269-b/4, 280-a/13, 284-a/8, 290-a/3

ṣ(ḳ).+dan 147-b/7

ṣ(ḳ).+ı 263-b/16, 297-b/8, 297-b/13

ṣ.+ıñ 214-b/14

ṣarımtıraḳ + (T) sarımtırak, sarıya yakın, sarımsı. 166-a/12

ṣarmaşıḳ + (T) sarmaşık.

ṣ.aġacı (T-T) sarmaşık ağacı.

ṣ.a.+ndan 173-b/8

ṣ.ṣuyı (T-T) sarmaşığın suyu. 184-b/12

ṣ.ṣ.+nı 184-b/13

ṣ.yapraġı (T-T) sarmaşık yaprağı.

ṣ.y.+na 59-a/15

ṣ.y.+nı 232-a/3

ṣarı (Bkz.ṣarı) + (T) sarı renk. 33-b/11, 86-b/8, 101-b/5, 104-a/7, 170-b/9, 230-b/8, 230-b/8, 264-a/15, 289-b/12

ṣ.merhem (T-A) bazı yaralar için kullanılan bir çeşit merhem, pomat.

ṣ.m.+le 279-b/6

ṣ.+ya 55-a/11, 156-b/17

ṣarul- (T) sarılmak (sarmaşık için).

ṣ.-an 232-a/3

ṣarulıġ (Bkz.ṣarılıḳ/ġ, ṣaruluḳ/ġ) + (T) sarılık hastalığı.

ṣ.+ı 80-a/3, 84-b/7, 232-a/2, 232-b/1

ṣaruluḳ/ġ (Bkz.ṣarılıḳ/ġ, ṣarulıḳ/ġ) + (T) sarılık hastalığı. 231-b/17, 232-a/2

ṣ.+a 56-b/9, 56-b/14, 57-b/17, 68-b/3, 76-b/9, 84-a/17, 94-b/6, 106-a/7, 117-a/8, 120-b/15, 120-b/3, 231-b/15, 232-a/13

ṣ.ṭaşı + (T-T) sarılık hastalığını iyileştirici özelliği olduğu sanılan bir tür taş.

ṣ.ṭ.+nı 232-a/1

ṣāṣafrās + (Fr.) Amerika'da, Florida'da yetişen küçük bir ağaç olup, ilaç yapımında ve yemeklerde (yağ olarak) kullanılır, İspanya'da ise bu ağaç, būvāmiye adıyla bilinir ve kutsal olduğuna inanılır. 78-a/14, 78-b/5, 130-a/16, 147-b/10, 150-b/10, 156-a/7, 225-b/14, 235-a/2, 247-b/5, 250-b/16, 266-b/1, 285-b/3, 288-b/9

ṣ.ṣuyı (Fr.-T) būvāmiye suyu. 226-b/9

ṣ.ṣ.+nı 226-a/11

ṣ.+ı 227-a/10

ṣat- (T) satmak, pazarlamak.

ṣ.-arlar 131-b/4, 138-a/5, 142-b/7, 239-a/15

ṣa'ter + (A) kekik, zater. 41-a/17, 76-b/5, 77-a/3, 77-a/3, 109-a/17, 146-a/16, 148-b/9

ṣ.+den 141-b/9

ṣātūr + (A) satır, et kesmeye ve kemik kırmaya yarayan ağır ve enli bir tür bıçak. 134-a/12

ṣavāb + (A) doğruluk, dürüstlük.

ṣ.+dan 31-b/13

ṣavb + (A) taraf, cihet, yön.

ṣ.+ına 1-b/7

ṣavt + (A) ses, seda.

ṣ.+a 23-a/11, 76-a/9

ṣ.+ı 50-a/11, 78-a/4, 89-b/7

ṣ.+ı ṭutul- (A-T) ses tutulması, ses kısılması.

ṣ.+ı ṭ.-an 96-a/15

ṣ.+ını 96-a/15

ṣ.+la 23-a/10

ṣ.+lar 23-b/2

ṣayaġ + (T) sadeyağ, tereyağı.

ṣ.+ı 289-a/7

ṣ.+ıyla 293-a/9

Ṣaydā' + ( ) Beyrut'un güneybatısında bir kasaba, merkez.

Ṣ.+da 246-a/7

ṣayıḳla- (T) sayıklamak.

ṣ.-maġa 298-a/17

ṣazan balığı + (T-T) sazan balığı. 53-b/7

ṣıbyān + (A) çocuklar.

ṣ.+a 38-a/11

ṣıcaḳ + (T) sıcak. 194-a/17

ṣıcra- (T) sıçramak.

ṣ.-mağla 239-a/9

ṣ.-r 213-a/12

ṣıdḳ + (A) doğruluk, iç temizliği. 2-b/10

şifat + (A) tanım, tarif, nitelik, tarz, şekil; prospektüs. 146-a/15, 197-a/15

ş.+ı 10-b/7, 107-a/9, 109-a/16, 112-a/2, 112-b/3, 112-b/14, 113-a/6, 113-b/1, 113-b/9, 114-a/6, 114-a/15, 114-b/6, 114-b/15, 115-a/5, 115-a/17, 115-b/13, 116-b/1, 116-b/11, 117-a/9, 117-b/1, 118-a/1, 118-a/13, 118-b/2, 118-b/6, 118-b/15, 119-a/5, 119-a/11, 119-a/17, 119-b/5, 119-b/8, 119-b/14, 120-a/2, 120-a/5, 120-a/13, 120-b/3, 120-b/9, 120-b/15, 121-a/3, 121-a/11, 121-a/16, 121-b/4, 121-b/9, 121-b/15, 122-a/3, 122-a/11, 122-a/16, 122-b/13, 122-b/2, 123-a/3, 123-a/7, 123-b/2, 123-b/8, 123-b/17, 124-a/9, 124-a/13, 124-a/17, 124-b/6, 124-b/10, 125-a/3, 125-a/12, 125-b/1, 125-b/8, 125-b/15, 126-a/12, 126-a/16, 126-a/7, 126-b/3, 127-a/11, 127-a/5, 128-a/15, 128-a/5, 129-a/7, 130-a/4, 130-b/13, 132-a/2, 133-a/2, 133-a/5, 136-a/11, 136-b/3, 136-b/9, 137-a/5, 139-b/10, 139-b/16, 141-a/4, 141-a/12, 143-a/1, 143-a/9, 143-a/15, 143-b/8, 144-a/6, 144-a/14, 144-b/8, 148-b/8, 149-a/15, 151-b/12, 152-b/5, 154-a/12, 154-b/1, 154-b/16, 155-a/11, 155-b/10, 155-b/16, 157-a/2, 157-b/6, 158-a/4, 158-a/12, 158-b/3, 158-b/10, 158-b/13, 159-a/3, 159-a/8, 160-a/10, 160-b/5, 161-a/2, 161-a/13, 161-b/13, 162-a/7, 162-b/15, 163-a/6, 164-a/6, 164-a/14, 164-b/6, 164-b/15, 165-a/9, 166-a/5, 166-b/12, 167-a/5, 167-a/17, 167-b/5, 167-b/10, 168-a/2, 168-a/7, 168-a/17, 168-b/4, 168-b/13, 169-a/1, 169-a/8, 170-a/3, 172-b/9, 172-b/15, 173-a/15, 174-a/14, 174-b/4, 175-a/6, 175-a/16, 175-b/5, 176-a/15, 176-b/4, 176-b/14, 177-a/2, 178-b/10, 179-b/11, 180-b/1, 183-a/3, 183-a/17, 183-b/10, 184-a/5, 184-b/17, 185-a/11, 186-b/13, 187-a/2, 187-a/8, 187-a/13, 187-b/3, 188-a/1, 188-b/3, 188-b/9, 189-a/2, 189-a/11, 190-a/12, 190-a/15, 190-b/7, 190-b/14, 191-a/5, 191-a/14, 191-b/10, 191-b/16, 192-a/17, 192-b/11, 193-a/2, 193-a/16, 193-b/12, 194-a/4, 194-b/3, 194-b/9, 195-a/3, 196-b/6, 197-a/9, 197-b/8, 198-a/3, 198-a/13, 198-b/12, 199-a/9, 199-a/15, 199-b/4, 199-b/10, 200-a/6, 200-a/13, 200-a/17, 202-a/11, 202-a/14, 202-b/6, 202-b/16, 203-a/3, 204-a/15, 204-b/12, 206-a/7, 206-b/1, 207-a/10, 208-a/5, 209-a/15, 209-b/9, 210-a/1, 211-a/4, 212-b/4, 213-b/14, 214-b/6, 215-a/2, 216-b/4, 217-b/10, 218-a/7, 218-a/13, 218-b/4, 219-b/17, 220-a/13, 221-b/1, 222-b/7, 223-a/9, 224-a/8, 225-a/11, 226-a/2, 226-b/1,

228-a/4, 228-b/15, 229-a/4, 229-b/1, 229-b/9, 230-a/2, 230-b/13, 235-b/14, 238-a/10, 239-b/17, 240-b/3, 240-b/17, 241-a/6, 242-a/16, 243-a/8, 243-a/12, 243-b/17, 244-a/10, 245-a/8, 245-b/10, 245-b/14, 246-b/10, 247-b/2, 248-b/1, 248-b/12, 248-b/17, 249-a/17, 250-a/3, 251-a/1, 251-a/7, 251-a/13, 253-a/11, 255-a/1, 255-b/14, 256-b/6, 257-b/9, 257-b/16, 258-a/10, 258-b/5, 259-b/11, 265-a/16, 267-b/15, 268-a/12, 268-b/1, 268-b/11, 269-a/7, 270-b/4, 272-a/3, 275-a/6, 276-b/10, 276-b/16, 277-a/6, 277-a/17, 277-b/6, 277-b/16, 278-b/13, 278-b/17, 283-a/9, 283-b/12, 286-b/3, 287-b/5, 289-a/1, 290-b/1, 290-b/13, 291-b/2, 293-b/2, 294-a/10, 294-b/5, 296-a/6

ş.+-ı ġarġara (A-A) gargara tarifi. 172-b/9

ş.+-ı ḫuḳne (A-A) şırınga, şırınga edilecek ilaç tarifi. 196-b/16

ş.+-ı ḫ.+-i mutavassıṭa (A-A-A) orta huknenin tanımı. 172-a/17

ş.+-ı ḫ.+-i ḳaviyye (A-A-A) kuvvetli-etkili huknenin tanımı. 146-b/13

ş.+-ı maṭbūḫ-ı mu'arrıḳ (A-A-A) kaynatılarak hazırlanmış ve terletici özelliği olan ilacın hazırlanma şekli. 149-b/10

ş.+la 55-a/13, 129-b/7, 130-b/13, 190-a/1, 205-a/2, 233-a/5

ṣıġala + (T) günlük, kara günlük ağacı.

ş.balı (T-T) kara günlük ağacından çıkarılan bir cins bal. 120-a/5

ṣığın (Bkz.ṣığin) + (T) Güney Afrika'ya mahsus iri boynuzlu büyük bir geyik, yabanī geyik ve sığır, ala geyik.

ş.geyigi (T-T) ala geyik.

ş.g.+niñ 111-a/4

ṣığır + (T) sığır. 77-a/8, 91-b/10, 133-b/17, 134-a/2, 134-a/4, 272-a/12

ş.eti (T-T) sığır eti. 258-b/12, 267-a/15, 269-b/4

ş.e.+nden 169-b/7, 215-b/4

ş.iligi (T-T) sığır iliği; sığır kemiği içindeki boşluklarda bulunan yağlı madde. 219-b/1, 224-b/7, 230-a/3

ş.inciginiñ iligi (T-T-T) sığır inciğinin iliği. 190-b/15

ş.ödi (T-T) sığırın ödü. 26-b/9, 214-b/7, 215-a/9

ş.ö.+ni 296-a/12

ş.südi (T-T) sığır sütü. 49-b/12, 73-b/7, 73-b/15, 73-b/17

ṣ.s.+ne 73-b/14, 73-b/17

ṣ.s.+niñ 67-a/9

ṣ.+a 134-b/5

ṣ.+ı 134-a/13

ṣ.+ın 134-a/2

ṣ.+ıñ 237-b/3

ṣ.+ıñ ic yaġı (T-T-T) sığırın beden yağı. 124-b/3

ṣ.+ıñ (tersi) (T-T) sığır gübresi. 226-b/6-7

ṣıġır ḳuyruġı + (T-T) būṣīrā, sığırkuyruğu bitkisi. 78-a/9, 179-b/15, 204-b/12, 218-a/17

ṣ.ḳ.çiçegi (T-T-T) sığırkuyruğu bitkisinin çiçeği. 259-a/13

ṣ.ḳ.+nı 218-b/10

ṣıġış- (T) sığışmak, sığmak.

ṣ.-maz 230-b/6

ṣıġın (Bkz.ṣıġın) + (T) ala geyik.

ṣ.geyigi (T-T) ala geyik, yabanī geyik. 79-b/16

ṣ.g.boynuzı (T-T-T) ala geyiğin boynuzu. 121-a/17

ṣ.g.eti (T-T-T) ala geyik eti.

ṣ.g.e.+nden 87-a/7

ṣ.g.+niñ 111-a/4, 113-a/9

ṣıḥḥat + (A) sağlık, sağlamlık. 5-a/1, 19-b/11

ṣ.+-i imtizāc (A-A) uygun olmanın sağlamlığı, iyisi.

ṣ.+-i i.+larıyla 4-b/7

ṣ.+de 6-b/10, 6-b/12, 15-a/11, 34-b/2

ṣ.+i 6-a/10, 7-b/12, 25-b/5

ṣ.+in 91-a/17, 117-b/17, 119-b/4

ṣ.+ini 6-b/13, 17-b/15, 49-b/15

ṣ.+lerin 6-b/1

ṣıḳ ṣıḳ + (T) sık sık, sıkça, çabucak. 251-b/12

ṣıḳ- (T) sıkmak, bir şeyi sıkmak.

ṣ.-alar 161-b/4

ṣ.-ar 148-a/2, 207-b/5

ṣ.-salar 239-a/6

ṣ.-ub 68-a/11, 72-a/10, 72-a/12, 75-b/5, 76-a/17, 81-b/3, 89-a/6, 91-a/3, 107-a/17, 108-a/6, 117-a/10, 130-a/12, 158-a/7, 161-a/8, 216-b/7, 231-b/2, 231-b/10, 232-a/4, 232-b/8, 252-a/8, 264-a/4

ṣıḳıl- (T) sıkılmak, kederlenmek, hüzünlenmek.

ṣ.-duḳdan 54-a/14

ṣ.-ır 181-b/15

ṣ.-madan 165-b/12, 240-b/8

ṣ.-mağı 45-b/14, 60-b/14

ṣ.-maḳ 22-b/16

ṣ.-maḳdur 286-a/4

ṣ.-ub 25-b/17, 185-b/7, 194-a/15

ṣ.-ur 22-b/16, 140-a/14

ṣıḳıl- (T) sıkılmak, bir şey bağlanmak.

ṣ.-mağla 148-a/4

ṣıḳındı + (T) sıkılarak çıkarılan meyve suyu, usare.

ṣ.+sından 100-a/10

ṣınā'at + (A) sanat, zanaat, ustalık, maharet. 5-b/6

ṣınıḳ + (T) kırık. 50-b/4

ṣırāṭ-ı müstaḳīm + (A-A) sırat köprüsü, hakk yol.

ṣ.+-ı m.+de 3-a/13

ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i ṣıḥḥat-i ebediyye (A-A-A-A) sonu olmayan sağlığın köprüsü, yolu.

ṣ.+-ı m.+-i ṣ.+-i e.+e 2-a/11

ṣırça + (T) cam, billūr. 143-b/17, 163-a/7

ṣırf + (A) sade, yalnız, ancak. 151-a/13, 151-a/17

ṣırt + (T) sırt, boyundan bele kadar uzanan üst bölüm.

ṣ.+ı 24-b/15, 25-a/4, 35-a/5

ṣ.+ınıñ 60-a/3

ṣıva- (T) sıvamak, kapamak.

ṣ.-yub 79-b/2

ṣıy(ı)r- (T) sıyırmak, kazımak.

ṣ.-ub 91-a/7, 201-a/6

ṣıyrıncaḳ + (T) kaygan, akıcı.

ṣ.balġam (T-Y/A) kaygan balgam.

ṣ.b.+dan 197-a/6

ṣ.ḫılṭ-ı balġamī (T-A-Y/A) kaygan balgamī öğe. 197-a/4

ṣızı + (T) sızı, acı, ağrı. 259-a/15, 285-a/11

ṣ.+lara 258-b/4

ṣ.+larda 258-b/14, 258-b/15

ṣızındı + (T) sızıntı. 9-b/15

ṣızla- (T) sızlamak, acımak, ağrımak.

ṣ.-yan 66-a/14, 74-b/16

ṣiġar + (A) küçük, küçükler.

ṣ.+ı 33-a/2

ṣoġan + (T) soğan. 17-a/17, 41-a/6, 126-b/17, 131-b/11, 141-b/8, 144-b/12, 147-b/7, 188-a/10, 256-a/15, 267-a/16, 269-b/4, 280-a/13, 284-a/8, 290-a/3

ṣ.+ı 235-a/11, 263-b/16, 279-b/2, 293-b/15

ṣoġıd- (Bkz.ṣoġud-) (T) soğutmak.

ṣ.-ub 13-b/13

ṣoġu- (T) soğumak.

ṣ.-r 145-b/17, 184-a/12, 194-a/16, 212-a/5, 236-b/15, 248-a/7

ṣ.-ya 18-a/12, 99-a/5, 112-a/13

ṣoġud- (Bkz.ṣoġıd-) (T) soğutmak.

ṣ.-ur 18-a/5, 20-a/2, 25-b/8, 186-b/3

ṣ.-urlar 59-b/3

ṣoġulcan + (T) solucan, yuvarlak veya yassı, uzun kurtlara verilen genel ad. 140-b/4, 142-a/5, 204-b/13, 212-b/11, 214-a/1, 214-a/14, 215-b/13, 216-a/17, 294-b/7

ṣ.yağı (T-T) solucan yağı. 151-b/13, 152-a/15, 294-b/6

ṣ.+dan 208-b/16

ş.+ı 48-b/7, 50-b/13, 56-b/16, 59-a/8, 62-a/10, 64-b/14, 75-b/12, 76-b/13, 90-a/2, 97-a/12, 100-b/8, 101-b/13, 102-a/13, 150-a/9, 214-b/15, 216-b/11, 218-b/6

ş.+lar 214-a/13, 215-a/1

ş.+lardan 181-b/11

ş.+ları 60-b/3, 75-b/14, 214-b/12, 215-b/11

ş.+larıñ 214-a/17

şoḳ- (T) sokmak, yerleştirmek.

ş.-alar 165-b/6, 169-a/6, 239-a/16, 239-b/3

ş.-salar 51-a/10, 72-b/15

şoḳ- (T) sokmak, hayvan ısırması.

ş.-an 46-a/6, 60-b/5, 69-b/11, 75-a/6, 85-b/6, 93-b/2, 297-a/14, 297-b/7

ş.-ana 57-b/9, 68-a/17, 73-b/1, 84-b/9, 99-a/9, 100-a/4, 297-b/6, 297-b/12, 297-b/15, 297-b/17

ş.-duġı 44-b/3, 48-a/12, 59-a/5, 66-b/7, 72-b/3, 77-a/15, 78-a/11, 81-a/11, 89-b/9, 90-b/3, 95-b/9, 102-a/2, 102-a/7, 297-b/6, 297-b/7, 297-b/12

ş.-duġına 48-a/5, 55-b/15, 56-a/14, 73-a/17, 76-b/17, 85-b/9, 90-b/2, 94-a/11

ş.-duḳda 58-b/9, 105-b/16

ş.-duḳdan 102-a/16

ş.-masından 230-b/7

ş.-mış 70-a/17, 105 b/4

ş.-sa 102-a/16

şoḳ- (T) sokmak, batırmak.

ş.-alar 198-b/17, 202-b/1, 249-b/16

ş.-maġa 36-b/4

ş.-ub 129-b/4, 132-a/14, 132-b/10, 231-b/5

şol + (T) sol, sol taraf, yan. 24-b/14, 36-a/4, 36-b/1, 177-b/8, 177-b/9, 181-a/5, 185-b/13, 199-b/15, 200-a/3, 209-a/2, 227-b/7, 227-b/16, 228-a/17, 229-a/11, 232-a/7, 278-b/3

ş.ayaġ/ḳ (T-T) sol ayak.

ş.a.+ıñ 278-b/5

ṣ.el (T-T) sol el.

ṣ.e.+iñ 218-a/2, 228-b/6

ṣ.ḳaṣıḳ (T-T) sol kasık.

ṣ.ḳ.+da 278-b/5

ṣ.ḳol (T-T) sol kol.

ṣ.ḳ.+dan 278-b/3

ṣ.+da 241-b/5

ṣ.+dan 241-b/5

ṣolu- (T) solumak, sık sık nefes alıp vermek.

ṣ.-r 175-b/12, 175-b/13, 177-b/5, 229-a/13

ṣoluġan + (T) sık sık soluma, çok soluma, bir çeşit nefes daralması-darlığı, dispne; bu hastalığa tutulmuş olan. 99-b/17

ṣ.+a 79-a/5, 123-a/2, 123-a/7

ṣoluġanlıġ/ḳ + (T) nefes darlığı.

ṣ.+a 56-a/10, 57-b/7, 66-a/14, 67-b/16, 71-a/11, 82-a/14, 85-a/13, 98-a/13, 111-b/7, 119-a/4

ṣ.+da 37-a/16

ṣor- (T) emmek, emer gibi çekmek, sorumak, soğurmak.

ṣ.-alar 46-b/9

ṣ.-mağla 40-b/17, 41-a/1

ṣoñ + (T) son, nihayet.

ṣ.+ı 24-a/1, 138-b/14

ṣ.+ında 160-a/2, 160-b/10

ṣoñra + (T) sonra, daha ileri bir zamanda, müteakiben. 6-a/1, 12-a/14, 12-b/2, 14-a/16, 16-a/8, 17-a/12, 17-a/13, 17-a/14, 17-a/14, 18-b/10, 18-b/11, 18-b/9, 19-a/11, 19-b/5, 21-b/8, 21-b/8, 21-b/12, 22-a/8, 24-b/5, 27-b/2, 27-b/3, 27-b/4, 27-b/6, 27-b/7, 27-b/17, 29-a/4, 29-a/17, 29-b/4, 29-b/9, 29-b/11, 30-a/2, 30-b/2, 32-a/11, 32-b/2, 33-a/1, 33-a/14, 33-b/8, 34-a/4, 34-a/5, 34-a/7, 34-b/10, 35-a/7, 39-b/4, 40-a/11, 40-a/12, 40-b/7, 40-b/9, 40-b/10, 40-b/13, 40-b/16, 41-b/6, 41-b/10, 41-b/13, 41-b/16, 44-a/13, 45-a/17, 54-a/14, 54-a/15, 58-b/11, 58-b/14, 62-b/10, 70-b/14, 74-a/16, 75-b/9, 78-b/13, 79-b/7, 80-b/2, 80-b/6, 81-a/5, 86-a/13, 91-a/8, 98-a/16, 98-

b/4, 102-a/16, 106-a/17, 122-b/5, 127-b/6, 129-a/17, 130-b/13, 132-a/15, 133-a/8, 135-b/10, 137-a/12, 142-b/11, 142-b/12, 142-b/13, 143-b/3, 143-b/14, 145-a/3, 145-b/5, 147-a/8, 149-a/4, 149-b/2, 149-b/5, 149-b/6, 150-a/16, 150-b/12, 151-a/3, 151-a/3, 153-b/14, 153-b/16, 154-b/12, 155-a/10, 156-b/10, 156-b/16, 157-a/14, 157-b/1, 159-b/8, 161-a/12, 161-a/12, 161-a/16, 161-b/8, 162-b/9, 162-b/9, 163-a/2, 169-b/1, 173-b/5, 176-a/7, 176-b/11, 177-b/14, 179-a/2, 179-a/3, 179-a/7, 179-a/16, 182-b/17, 186-b/8, 187-a/6, 190-a/6, 191-a/9, 191-b/6, 192-a/11, 194-a/3, 194-a/8, 198-a/2, 200-a/12, 203-a/3, 203-a/10, 206-a/5, 207-a/2, 210-b/12, 212-a/16, 214-b/1, 216-a/3, 216-a/12, 217-b/8, 225-b/10, 229-a/3, 229-a/13, 233-b/16, 234-b/7, 242-b/11, 243-a/1, 247-b/12, 249-a/4, 249-b/6, 256-a/8, 258-b/14, 258-b/14, 260-a/6, 263-b/2, 266-a/6, 267-b/4, 268-a/10, 271-a/1, 271-a/2, 271-a/7, 271-b/17, 273-a/2, 274-a/3, 274-b/6, 275-a/16, 279-b/4, 279-b/5, 279-b/7, 280-a/7, 281-a/13, 282-a/6, 285-a/16, 285-b/1, 288-b/17, 290-b/13, 291-a/11, 293-a/11, 294-a/3, 298-a/9, 298-a/14, 298-b/1

ş.+dan 63-b/2

ş.+dur 29-b/13

ş.+unda 234-b/12

şoñraki + (T) sonra olan. 79-b/5

şovuḳ/ġ + (T) soğuk, sıcak olmayan. 8-a/3, 8-a/5, 8-a/16, 8-a/17, 8-b/2, 10-a/15, 17-b/9, 17-b/10, 17-b/15, 18-a/4, 20-a/17, 30-a/9, 30-a/13, 30-b/1, 30-b/2, 30-b/16, 38-a/14, 39-b/17, 43-b/5, 45-a/2, 45-a/14, 45-a/15, 46-b/3, 46-b/14, 47-a/3, 54-a/11, 55-b/15, 66-a/5, 67-a/10, 67-b/12, 68-a/1, 71-b/15, 72-a/7, 73-a/17, 74-a/14, 74-b/9, 75-a/14, 77-a/12, 83-a/5, 84-a/15, 84-a/17, 86-a/11, 88-b/17, 92-b/11, 95-b/1, 98-b/17, 99-b/3, 99-b/4, 102-b/8, 105-b/9, 109-a/13, 127-a/3, 127-b/11, 127-b/14, 127-b/16, 148-a/16, 153-a/15, 153-b/1, 153-b/15, 154-a/1, 163-b/5, 163-b/9, 165-b/1, 167-a/4, 167-a/10, 167-a/10, 167-a/13, 170-a/9, 172-b/13, 174-a/8, 174-b/3, 174-b/10, 174-b/10, 174-b/14, 174-b/16, 178-b/4, 181-b/13, 186-b/2, 186-b/3, 188-a/14, 189-a/6, 200-b/15, 204-a/10, 205-b/10, 207-b/17, 214-a/6, 220-a/17, 221-b/2, 222-a/4, 222-a/5, 235-a/13, 235-a/14, 236-a/6, 241-b/9, 247-a/3, 247-a/3, 249-a/11, 254-a/12, 270-b/1, 282-a/8, 284-a/9

ş.baş ağrısı (T-T-T) bir çeşit baş ağrısı.

ş.b.a.+na 82-a/2

ş.bögreg/k (T-T) bir cins böbrek sancısı.

ş.b.+e 71-b/16

ş.cevāhir ma'cūnı (T-A-A) soğuk cevherlerden hazırlanmış macun. 203-a/11

ş.ciger ağrısı (T-F-T) karaciğer ağrısının bir türü.

ş.c.a.+nı 90-b/14

ş.ciger (T-F) karaciğer ağrısı.

ş.c.+e 71-b/14

ş.c.+i 87-b/7

ş.ḫafaḳān (T-A) soğuk yürek oynaması, yürek çarpıntısı.

ş.ḫ.+ı 95-a/6

ş.incü ma'cūnı (T-T-A) soğuk inci macunu. 188-b/16

ş.i.süfūfı (T-T-A) soğuk inciden elde edilmiş toz halindeki ilaç. 271-b/6

ş.mi'de ağrısı(T-A-T) mide ağrısı.

ş.m.a.+na 81-b/17

ş.mi'de (T-A) bir tür mide rahatsızlığı.

ş.m.+ye 51-a/12, 77-b/7, 85-a/7

ş.m.+yi 102-a/9

ş.nāzile (T-A) soğuktan oluşmuş nezle.

ş.n.+lere 58-a/10, 70-b/15

ş.n.+leri 85-b/3

ş.n.+ye 51-a/14

ş.şiş (T-T) bir çeşit şiş, şişlik.

ş.ş.+lerden 282-a/9, 282-b/5, 282-b/17

ş.tuḫm (T-F) soğuk özellik taşıyan tohum.

ş.t.+lar 272-a/11

ş.t.+lardan 271-b/7

ş.zeh(i)r (T-F) zehir türlerinden biri. 65-b/14

ş.z.+lere 85-b/8

ş.z.+leri 55-b/15

ṣ.z.+leriñ 85-b/5

ṣ.zehirli cān-ver (Bkz.ṣ.zehirlü cān-ver) (T-F/T-F) soğuk zehire sahip zararlı hayvan.

ṣ.z.c.+leriñ 85-b/9

ṣ.zehirlü cān-ver (Bkz.ṣ.zehirli cān-ver) (T-F/T-F) zararlı, zehirli hayvan.

ṣ.z.c.+ler 90-b/2

ṣ.+da 39-b/16

ṣ.+dan 56-a/15, 58-a/9, 60-a/16, 60-b/7, 60-b/8, 62-a/11, 64-b/6, 66-b/1, 68-a/15, 68-a/8, 72-a/15, 75-a/12, 79-a/4, 82-a/10, 82-b/16, 87-b/1, 87-b/5, 90-b/5, 96-b/16, 99-b/1, 100-a/17, 101-b/15, 103-a/14, 105-b/10, 105-b/12, 105-b/13, 117-b/15, 120-a/4, 125-a/17, 126-b/11, 127-b/10, 127-b/12, 127-b/17, 155-a/4, 155-b/14, 163-b/5, 164-a/1, 167-a/10, 167-a/11, 167-b/4, 174-b/9, 174-b/9, 174-b/13, 175-a/15, 175-a/15, 181-a/11, 181-a/17, 181-b/16, 182-a/5, 182-a/14, 182-b/1, 183-a/16, 183-a/16, 185-a/3, 187-b/15, 191-b/7, 197-b/7, 205-b/10, 206-a/1, 206-a/3, 206-a/5, 209-a/12, 209-a/14, 220-a/17, 239-b/16, 240-a/16, 240-b/11, 240-b/12, 247-a/2, 247-a/12, 259-a/15, 259-b/8, 260-b/8, 296-b/6, 299-a/8

ṣ.+dur 47-b/7

ṣ.+ıla 42-a/4

ṣ.+ından 43-a/16

ṣ.+la 197-b/4

ṣ.+lar 182-a/5

ṣovuḳ-ḳuru + (T-T) hem soğukluk, hem de kuruluk özelliği olan.

ṣ.ḳ.+dur 45-b/17

ṣovuḳ ṣovuḳ + (T) soğuk soğuk. 154-a/3, 212-a/5

ṣovuḳla- (T) üşütmek, soğuk almak.

ṣ.-maḳdan 8-b/6

ṣovuḳluġ/ḳ + (T) soğukluk. 28-a/1

ṣ.+ı 267-b/4

ṣ.+ından 166-b/7, 267-b/4

ṣ.+ındandur 153-a/14

ṣ.+ını 69-a/7, 269-a/15, 299-a/17

şoy- (T) soymak, kabuğundan temizlemek.

ş.-ub 46-a/5, 214-b/14, 244-b/13

şoyul- (T) soyulmak, kabuğundan temizlenmek.

ş.-mış 108-b/15, 110-a/1, 114-a/7, 115-a/6, 120-a/2, 271-b/8

şu + (T) su, meyve suyu, bazı maddelerin ve vücudun herhangi bir yerinden alınan sıvı v.b. 17-b/5, 17-b/10, 17-b/13, 17-b/15, 18-a/17, 18-b/5, 18-b/8, 18-b/11, 18-b/13, 23-a/3, 27-b/6, 36-b/3, 41-b/7, 46-b/3, 60-b/6, 61-b/17, 63-b/5, 73-b/4, 79-b/4, 85-b/17, 101-b/5, 115-b/4, 130-b/16, 132-a/14, 139-b/3, 139-b/4, 147-b/9, 149-b/13, 150-a/2, 152-a/7, 153-a/17, 155-b/4, 156-a/10, 158-a/14, 159-b/12, 160-a/9, 160-a/14, 161-a/5, 162-a/6, 162-a/17, 162-b/5, 162-b/11, 163-a/5, 167-a/11, 169-b/4, 169-b/11, 172-b/2, 174-a/8, 174-b/3, 177-a/17, 178-b/3, 180-b/13, 181-b/12, 183-a/1, 185-b/12, 186-b/2, 186-b/3, 186-b/6, 187-b/1, 189-b/3, 194-a/17, 196-a/17, 198-b/16, 203-b/16, 204-a/11, 207-b/5, 207-b/17, 214-a/6, 216-b/3, 225-b/2, 226-a/9, 226-a/11, 226-b/9, 227-a/10, 235-a/13, 235-a/14, 235-b/5, 235-b/6, 236-b/12, 253-b/4, 253-b/6, 259-b/10, 269-b/11, 283-a/6, 283-a/15, 284-a/16, 285-b/5

ş.yerine (T-T) suyun yerine, su diye, onun yerine. 79-b/4-5

ş.+da 67-b/12, 75-b/5, 108-b/9, 115-a/11, 127-b/5, 129-b/8, 131-a/13, 136-a/13, 146-b/5, 154-a/7, 188-b/6, 231-b/8

ş.+dan 17-b/9, 39-a/7, 39-a/8, 53-b/8, 53-b/12, 53-b/12, 79-b/5, 79-b/5, 132-a/6, 143-a/7, 149-b/16, 158-a/14, 158-b/2, 161-b/5, 165-a/17, 172-b/3, 172-b/12, 183-a/15, 185-a/16, 187-b/14, 190-a/3, 194-a/2, 194-b/11, 195-a/12, 197-a/12, 205-a/4, 209-a/17, 209-b/11, 216-b/10, 233-a/7, 234-a/8, 257-a/5, 268-a/2, 298-b/3

ş.+dur 133-a/5, 243-b/7

ş.+lar 9-b/15, 9-b/16, 38-a/9, 108-a/13, 127-b/16, 148-a/17, 153-a/16, 187-b/12, 216-b/8, 232-b/5, 260-a/4, 272-a/17, 289-b/12

ş.+larda 232-b/11

ş.+lardan 216-b/7

ş.+ları 108-a/11, 231-b/14, 234-a/2, 272-b/1

ş.+larıñ 18-a/10, 73-a/13, 99-b/14, 185-a/14, 199-a/12, 300-a/12

ş.+larından 107-b/3

ş.+larını 273-b/13

ş.+larıyla 205-b/4, 262-b/2, 262-b/10

ş.+larile 117-b/13, 185-a/2

ş.+larla 279-a/2

ş.+nıñ 17-b/6, 18-b/6, 18-b/17, 19-a/4, 101-a/12, 112-a/11, 116-a/7, 146-b/4, 161-a/12, 179-a/11, 179-a/11, 205-b/7, 248-b/4, 284-a/16, 284-a/17

ş.+ya 30-a/10, 30-a/13, 30-b/1, 30-b/2, 66-a/1, 105-a/4, 105-a/5, 130-a/12, 132-b/10, 136-a/14, 146-b/7, 148-b/17, 154-a/13, 160-b/16, 165-a/1, 169-a/4, 169-a/6, 174-b/14, 183-a/16, 198-b/17, 209-b/13, 209-b/15, 239-b/2, 247-a/3, 259-b/14, 282-a/16, 293-b/14

ş.+yı 9-b/3, 17-b/5, 18-a/4, 18-a/6, 18-b/6, 19-a/16, 36-b/12, 50-a/13, 56-b/4, 59-b/3, 75-b/1, 88-a/9, 92-b/15, 98-a/9, 106-a/6, 106-a/16, 163-a/5, 169-a/1, 183-a/14, 189-b/3, 199-a/1, 203-b/16, 204-a/8, 213-a/11, 216-b/14, 220-a/11, 222-a/5, 222-b/6, 225-b/3, 226-a/1, 228-a/15, 240-a/10, 243-a/16, 243-b/12, 283-b/5, 295-a/10

ş.+yıla 88-a/13

ş.+yıñ 59-b/3, 112-a/8, 112-a/9, 136-b/15, 148-b/16, 149-b/14

ş.+yın 40-b/17, 60-a/7, 60-b/5, 79-b/3, 107-a/17, 107-b/1, 107-b/2, 117-a/10, 127-b/3, 224-b/3, 237-b/7, 294-a/17, 297-a/4

ş.+yına 217-a/1, 220-a/10, 264-a/4, 288-a/17

ş.+yından 18-b/4, 68-a/3, 72-a/2, 73-a/5, 89-b/3, 106-a/15, 108-a/6, 142-b/2, 161-a/9, 178-a/3, 202-b/8, 210-a/7, 211-a/6, 215-a/5, 228-a/7, 229-b/14, 263-b/6, 265-b/3, 286-b/13, 292-a/10

ş.+yını 8-b/5, 29-b/1, 46-b/9, 48-b/8, 51-b/8, 54-b/16, 55-a/17, 56-a/15, 56-b/7, 58-a/3, 61-a/7, 63-a/4, 68-a/5, 69-a/17, 71-b/9, 72-a/10, 72-a/12, 73-a/1, 73-a/9, 75-b/10, 75-b/5, 76-a/16, 76-a/9, 76-b/13, 76-b/8, 80-b/13, 81-b/2, 81-b/4, 84-a/13, 85-a/12, 86-a/14, 87-a/10, 88-b/16, 89-a/6, 91-a/1, 91-a/3, 93-a/16, 96-b/8, 97-a/10, 98-b/2, 100-a/11, 100-b/13, 101-b/14, 103-a/6, 103-b/7, 104-a/11, 129-a/3, 130-a/17, 131-a/8, 131-b/3, 133-b/7, 142-b/4, 143-b/12, 147-a/17, 147-b/10, 149-b/7, 149-b/8, 150-a/2, 150-b/5, 151-b/17, 154-a/6, 160-a/13, 160-b/4, 161-a/8, 162-a/13, 165-b/9, 166-a/8, 169-b/15, 170-a/14, 174-a/16, 174-b/2, 177-b/1, 183-a/14, 186-b/15, 187-b/14, 190-a/3, 190-b/4, 191-a/11, 203-b/4, 205-a/11,

208-b/6, 210-b/3, 210-b/12, 216-b/7, 216-b/13, 221-b/11, 225-b/6, 225-b/15, 231-b/2, 231-b/10, 232-a/4, 232-b/4, 232-b/6, 232-b/9, 232-b/12, 233-b/9, 237-b/13, 241-b/15, 247-b/11, 251-a/16, 251-a/17, 264-a/6, 266-a/17, 266-b/2, 284-b/8, 285-b/3, 286-b/9, 288-b/1, 299-b/8, 300-a/5

ş.+yınıñ 73-b/5, 129-b/4, 184-b/14, 239-b/1

ş.+yıyla 67-b/9, 73-a/6, 75-a/12, 75-b/3, 99-b/14, 100-a/17, 133-a/4, 138-a/11, 142-a/15, 144-a/11, 150-a/13, 156-a/8, 168-b/10, 173-a/1, 173-b/6, 173-b/7, 219-b/13, 238-a/1, 243-a/2, 243-a/3, 263-b/14, 269-a/4, 290-b/12, 296-a/9

ş.+yla 8-a/5, 26-a/16, 49-b/11, 59-b/2, 60-b/1, 60-b/2, 61-a/6, 64-a/1, 66-a/5, 68-b/5, 69-b/9, 71-a/9, 71-b/15, 76-a/7, 77-a/12, 79-b/1, 81-a/10, 86-a/9, 88-a/11, 88-b/15, 88-b/17, 92-b/11, 96-a/1, 96-b/3, 107-a/11, 108-a/5, 109-b/13, 110-a/3, 110-b/1, 115-a/10, 115-b/2, 116-b/12, 117-b/5, 123-a/13, 123-b/12, 129-b/5, 130-b/15, 131-a/6, 136-b/14, 139-b/2, 143-a/6, 143-a/13, 143-b/13, 144-b/2, 146-b/2, 147-a/1, 148-b/16, 149-b/1, 150-a/2, 150-b/6, 155-a/15, 155-b/6, 155-b/8, 159-b/13, 162-b/16, 164-a/9, 165-a/14, 167-b/2, 167-b/7, 168-b/6, 169-b/17, 172-b/11, 176-b/8, 180-a/1, 186-b/15, 190-a/14, 200-b/13, 204-a/10, 205-a/12, 205-a/3, 205-b/7, 206-b/13, 218-a/11, 221-b/9, 225-b/1, 225-b/2, 231-b/1, 242-a/2, 242-a/7, 242-a/17, 245-a/9, 248-b/3, 259-b/13, 265-b/14, 268-a/2, 275-a/7, 285-b/6, 298-a/1

ş.+yu 28-b/12

şu dök- (T-T) idrara çıkmak, işemek.

ş.d.-megi 62-b/17

şu teresi + (T-F) bir cins nebat ki, fer cresson denilir ve salatası olur, roka. 287-b/12

ş.t.tuḫmı (T-F-F) roka tohumu. 152-b/7, 255-a/3, 287-b/7

şubḥ-i ḫuceste + (A-F) uğurlu, hayırlı sabah. 4-a/12

şucuḳ + (T) sucuk, pastırma. 267-a/15

şudā‘ + (A) baş ağrısı.

ş.+-ı sevdāviyye (A-A) sevdaya bağlı olarak oluşan baş ağrısı.

ş.+-ı s.+ye 129-a/4

ş.+a 56-b/11

ş.+ıñ 127-a/10

şufret + (A) sarılık, sarı renk.

ş.+e 265-a/5

şūkūu'r-revzātem + (-) devā'ü'l-verdi'l-müshil. 154-b/11, 172-b/4

ş.ma'cūnı (- -A) devā'ü'l-verdi'l-müshil macunu.

ş.m.+nı 257-b/5

şulan- (T) sulanmak, yaranın sulanması, irinlenmeye yüz tutması.

ş.-ur 290-a/13

şulb + (A) hızlı. 135-b/5, 271-a/9

şulu + (T) sulu, suyu çok olan (meyve). 16-b/16, 207-b/7

şulu + (T) tuzlu balgam, uyuz ve gicik v.b.hastalığın bir türü. 176-a/1, 288-b/8

ş.balġam (T-Y/A) balgam öğesinin suyla karışık olması.

ş.b.+ı 283-a/2

ş.ḳan (T-T) su oranı çok olan kan. 287-a/7

ş.verem (T-A) verem türlerinden biri, bir uzvun su toplaması, verem-i mā'ī.

ş.v.+dür 282-b/17

ş.+dur 288-b/4

şurāḥī ḳabaḳ + (A-T) şekli sürahiye benzer bir cins kabak. 185-b/11

şūret + (A) şekil, görünüş. 91-b/16

ş.+i 255-a/13, 255-a/13, 255-a/14

ş.+in 291-a/10

ş.+le 255-a/12, 255-a/14

ş.+lere 20-a/12, 138-a/16

şūret + (A) biçim, yol, tarz.

ş.+de 21-a/4, 156-a/7

şūretlü + (A/T) biçimli, şekilli, görünüşlü. 244-b/13

şūretsüz + (A/T) şekilsiz, şekli olmayan. 255-a/12

şuşa- (Bkz.şusa-) (T) susamak.

ş.-maḳ 174-b/16, 221-a/16, 265-a/8, 272-b/13

ş.-mış 105-a/8

ṣ.-r 223-b/11, 262-b/16, 267-b/8

ṣ.-ya 208-a/15

ṣ.-yub 296-b/11

ṣusa- (Bkz.ṣuṣa-) (T) susamak.

ṣ.-maḳ 188-a/13

ṣ.-maya 154-a/5

ṣ.-r 154-a/2

ṣusad- (T) susatmak.

ṣ.-ır 7-b/15

ṣusamaḳ + (T) ʿaṭaş; susuzluk, hararetten dolayı oluşan aşırı susama. 193-b/7

ṣusuz + (T) susuz, suyu olmayan. 17-b/3, 186-b/6

ṣusuzlıġı (Bkz.ṣusuzluḳ/ġ) + (T) susuzluk. 17-b/17, 19-a/5, 47-a/7, 47-b/13, 60-b/11, 68-b/9, 99-b/13, 103-a/10, 178-b/3, 189-b/5, 193-b/12, 222-a/7, 228-b/4, 235-b/7, 267-a/2

ṣ.+ını 47-a/6

ṣusuzluḳ/ġ (Bkz.ṣusuzlıġ/ḳ) + (T) susuzluk. 17-b/8, 131-a/16, 193-b/8, 204-a/1, 228-b/2, 298-b/2

ṣ.+a 17-b/3, 17-b/7, 30-a/3

ṣ.+dur 181-b/12

ṣ.+ı 46-b/16, 57-a/14, 88-b/17, 89-a/11, 90-a/8, 100-a/5, 105-a/9

ṣuʿūd + (A) yukarı çıkma, yükselme. 142-a/4, 146-a/11, 153-a/13, 181-b/3, 184-a/17

ṣ.+ından 146-a/9, 166-a/2

ṣüveriyye + (A) 2-b/15

S

sāʿat + (A) vakit, zaman; muayyen süre. 7-b/6, 38-a/10, 60-a/3, 61-b/6, 98-b/4, 132-a/15, 133-a/10, 133-a/11, 143-b/11, 145-b/4, 150-a/7, 164-a/9, 164-b/17, 165-a/15, 171-a/5, 218-a/9, 230-b/14, 257-b/12, 261-b/3, 265-a/11, 265-a/11, 269-a/9, 269-a/13, 269-a/14, 270-b/7, 289-b/10

s.+-i mübārek (A-A) kutsal saat, kutlu zaman. 4-b/17

s.+a 267-b/6

s.+dan 171-a/5

s.+dur 38-a/11

s.+ına 128-b/9

s.+ında 69-a/5

s.+i 263-a/1

sābıḳ + (A) önceki, önceden; geçen, geçici. 143-b/2, 148-a/16

sac (Bkz.saç) + (T) saç.

s.+ı 80-b/9, 285-a/13

s.+ları 284-a/13, 287-a/6, 295-a/14, 295-a/17

saç (Bkz.sac) + (T) saç. 295-b/17

s.az bit- (T-T-T) saçın gür olmaması, çıkmaması.

s.a.b.-meniñ 295-a/11

s.dökül- (T-T) saç dökülmesi.

s.d.-mek 295-b/3

s.+a 67-b/9, 295-a/17, 296-a/4

s.+ı 295-b/2, 296-a/5

s.+larda 295-b/7

s.+ları 295-b/1

sāde + (F) sade, yalın, gösterişsiz. 3-b/7

sāde yaġ + (F-T) sadeyağ, sağyağ.

s.y.+ı 203-b/6

s.y.+ıla 26-b/8, 76-a/6

sādec + (A) nilüfer gibi su yüzünde biten geniş yapraklı bir bitki. 125-b/2

s.+-i Hindī (A-A) Hint sümbülü. 120-b/11

sādece + (F/A/T) sadece, yalnız. 8-a/9

sa'fe + (A) çoğunlukla çocukların başlarında görülen, yaş ve kuru türleri olan, sulanıp irinlenen, kelliğe kadar varabilen bir hastalık. 290-a/12

saḥc + (A) irinlenme.

s.+ıñ 201-a/5

s.+ü'l-em'ā (A-A) bağırsak irinlenmesi-iltihaplanması, dizanteri; kanlı ishal bağırsak sıyrıntısı ve irin ile karışık çıkıyorsa bu tür ishale denir. 201-a/3, 203-a/14

s.+ü'l-e.+ya 202-b/15

saḥḳ + (A) ezme, dövme, dövülme, dövüp yumuşatma. 57-b/9, 59-a/5, 62-b/10, 64-b/15, 67-a/2, 67-b/15, 69-a/1, 70-a/12, 70-a/14, 76-b/2, 77-b/4, 87-b/5, 96-a/4, 101-a/6, 101-a/12, 101-a/13, 104-b/15, 111-a/11, 111-a/11, 111-a/12, 118-b/3, 124-a/17, 129-a/10, 132-b/11, 137-a/7, 137-a/9, 139-b/17, 140-a/1, 140-a/8, 141-a/7, 141-a/15, 146-b/3, 149-a/12, 150-a/10, 152-b/8, 154-b/3, 158-a/7, 158-a/15, 158-a/16, 158-b/2, 158-b/5, 158-b/11, 159-a/6, 159-a/12, 159-b/16, 161-a/4, 161-a/11, 161-a/16, 161-b/15, 162-a/10, 163-a/8, 164-b/8, 166-a/16, 168-a/5, 168-a/9, 168-a/13, 168-b/16, 169-a/11, 170-a/4, 170-a/7, 175-b/7, 176-b/1, 180-b/6, 185-a/15, 187-a/11, 187-a/4, 187-a/16, 189-a/5, 190-a/17, 192-b/6, 192-b/16, 193-b/3, 193-b/6, 194-a/7, 195-a/6, 198-b/14, 199-b/13, 200-a/15, 203-a/6, 204-a/16, 206-a/10, 208-a/7, 211-b/9, 213-b/16, 214-a/3, 214-b/3, 214-b/8, 218-a/15, 219-b/8, 222-a/15, 223-a/9, 225-a/7, 225-a/15, 227-a/6, 229-b/3, 231-a/5, 231-a/7, 236-a/3, 236-b/5, 241-a/3, 241-a/9, 241-b/11, 244-a/17, 245-b/7, 245-b/12, 245-b/15, 246-b/12, 247-b/5, 249-a/2, 251-a/8, 253-a/14, 253-b/12, 256-b/11, 256-b/16, 258-a/2, 258-b/7, 268-b/14, 276-b/13, 291-a/8, 294-a/8, 296-a/7, 298-a/2, 300-a/7

s.+dan 133-a/8

saḳāmet + (A) bozukluk, noksanlık, eksiklik, yanlışlık.

s.+den 2-b/12

saḳanḳūr + (A) pullu sürüngenlerden biri; bir cins kertenkele (Mısır'da bulunan kum kertenkelesi).

s.+dan 246-a/5

sāḳıṭ + (A) eksik, düşük. 15-b/7, 25-b/6, 29-b/14, 110-b/8, 131-b/16, 145-a/13

sākin + (A) yavaşlama, azalma, (ağrısı) dinmeye yüz tutma. 10-b/17, 16-a/10, 33-b/1, 43-a/9, 48-b/11, 48-b/13, 54-b/11, 56-a/13, 60-a/17, 60-a/4, 66-b/2, 66-b/4, 67-b/13, 71-a/14, 71-b/4, 72-a/3, 72-a/4, 72-a/9, 73-a/14, 75-b/15, 75-b/16, 78-a/4, 78-a/8, 79-b/16, 82-b/17, 93-a/14, 96-a/9, 97-b/7, 99-b/16, 101-a/10, 101-b/16, 102-a/1, 102-a/8, 104-b/8, 130-a/13, 139-a/14, 139-a/17, 139-a/17, 139-b/3, 157-b/12, 175-a/2, 175-a/3, 178-a/2, 181-a/1, 181-b/13, 181-b/14, 209-b/17, 229-a/3, 270-a/13, 281-a/7, 299-a/17

saḳmūniyā + (Y) mahmude otu. 98-b/12

s.+dan 264-b/8

sālbiye + ( ) diş otu. 67-b/6

sālim + (A) sağ; sağlam, sağlıklı. 145-a/10

salḳım salḳım + (T) salkım salkım. 98-a/3

salṭanatehu + (A) 300-b/7

sālviyā + (Fr.) adaçayı, acı elma otu / ateş çiçeği.

s.+yı 220-b/13

samūr + (F) samur kürk (sansar v.b. hayvanlar cinsinden, Sibirya taraflarında çoğunlukla bulunan ve kürkü makbul bir hayvan ve kürkü).

s.+dan 103-a/13

sarımsaḳ (Bkz.ṣarımsaḳ) + (T) sarımsak. 73-a/10

sārī + (F) sürücü, süren, sepici, bulaşıcı. 273-a/4, 274-a/2, 275-b/8, 275-b/14, 285-a/6

sa'ter (Bkz.ṣa'ter) + (A) kekik, güveği otu, fudenc, Arnavut biberi. 76-b/6, 166-a/15, 166-b/12, 167-b/5

s.+i 163-b/3

sa'y + (A) çalışma, gayret etme. 7-a/8, 31-a/8, 42-b/4, 228-b/8

sāyir + (A) diğer, başka, gayrı. 14-a/10, 33-a/5, 44-a/15, 53-a/13, 53-a/14, 54-a/6, 74-a/7, 87-a/6, 92-a/12, 98-a/7, 112-a/13, 121-a/8, 139-a/11, 139-a/15, 152-b/10, 152-b/16, 152-b/17, 153-a/11, 158-b/16, 189-a/5, 190-b/10, 192-a/3, 199-a/6, 204-a/14, 206-a/6, 221-a/7, 252-b/3, 258-b/11, 264-a/13, 267-a/4, 271-a/6, 280-a/9, 282-b/4, 284-a/14, 285-a/5, 285-a/5, 293-a/2, 298-b/5

sebāt + (A) insana dalgınlık veren bir tür hastalık olup, genellikle uyuşturucu şeyler yemekten ve afyon içmekten hasıl olur. 133-a/16

s.+a 55-b/4

s.+-ı seherī (A-A) çok yemek ve içmekten oluşan, sıcak ve soğuk nitelikli bir tür beyin hastalığı. 132-a/17

sebeb + (A) sebep, bir şeyin olmasına veya belli bir halde bulunmasına yol açan şey. 7-b/13, 8-b/2, 9-b/10, 9-b/11, 9-b/17, 10-a/2, 12-a/16, 14-a/1, 16-b/15, 17-a/1, 19-b/6, 19-b/13, 22-a/14, 24-b/15, 25-a/2, 33-b/3, 35-a/15,

41-b/9, 43-b/7, 91-b/3, 95-a/14, 100-b/16, 148-a/15, 153-b/11, 180-a/10, 180-a/12, 184-b/3, 189-b/17, 202-b/14, 239-b/11, 262-a/3, 264-b/16, 300-a/15

s.+-i āḫir (A-A) son sebep, en sonraki etken. 42-a/17, 153-b/13

s.+-i ā.+den 146-a/7

s.+-i evvel (A-A) ilk, önceki sebep. 10-a/7

s.+-i e.+i 153-a/12

s.+-i ḫārici (A-A) dış etken.

s.+-i ḫ.+si 153-a/14

s.+-i ẓāhirī (A-A) bilinen, açık faktör, sebep.

s.+-i ẓ.+si 25-a/8

s.+den 22-a/16, 52-a/16, 121-a/14, 153-a/9, 178-b/9, 208-b/9

s.+dür 7-b/17, 8-a/2, 8-b/16, 9-a/12, 9-a/13, 9-b/14, 9-b/16, 18-a/6, 24-b/12, 24-b/12, 24-b/17, 27-a/12, 27-b/11, 28-b/10, 30-a/9, 35-a/10, 35-b/1, 44-b/7, 53-b/13, 91-b/5, 153-b/2, 153-b/3, 239-b/10, 254-b/2, 254-b/16, 300-a/14

s.+i 10-a/3, 19-b/9, 21-b/2, 22-b/14, 22-b/15, 22-b/16, 23-a/1, 23-a/7, 25-a/7, 94-b/3, 126-b/10, 127-b/13, 130-b/3, 131-b/8, 132-b/3, 132-b/15, 135-a/17, 137-b/8, 139-a/10, 139-a/15, 140-a/17, 142-a/1, 146-a/1, 147-b/15, 152-a/5, 152-b/2, 152-b/3, 152-b/12, 153-b/17, 156-b/8, 159-a/2, 162-a/17, 166-a/1, 166-a/13, 166-b/6, 170-b/4, 174-a/8, 175-b/15, 178-a/14, 181-a/12, 181-a/14, 184-a/16, 184-b/10, 185-a/5, 186-a/17, 188-a/9, 192-a/16, 194-a/13, 196-a/14, 197-a/3, 199-b/14, 200-b/6, 201-a/5, 201-b/5, 204-b/6, 206-a/2, 206-b/14, 212-a/1, 213-a/5, 217-a/17, 220-a/16, 221-a/13, 222-a/4, 223-b/5, 227-a/14, 227-b/12, 230-a/17, 232-a/6, 234-a/5, 235-b/7, 239-a/1, 239-b/13, 240-a/5, 240-b/12, 245-a/2, 246-b/6, 247-a/2, 251-b/15, 254-a/11, 255-a/14, 255-a/16, 260-b/8, 260-b/9, 260-b/13, 260-b/14, 261-a/3, 261-a/7, 267-a/7, 267-a/13, 270-a/11, 270-b/17, 274-a/1, 274-a/16, 276-a/1, 283-a/13, 283-b/10, 284-a/4, 285-a/10, 286-a/2, 287-a/4, 288-a/2, 288-b/2, 290-a/1, 291-a/14, 291-b/11, 295-b/11

s.+iñ 254-a/14

s.+ini 225-a/1, 261-a/4, 261-b/11

s.+iyle 23-a/2, 24-a/5, 25-a/12, 25-a/13, 28-b/5, 32-a/7, 33-a/4, 213-a/6, 261-a/15

s.+le 135-a/16

s.+ler 7-a/12, 276-a/5

s.+lerden 239-b/7, 271-a/2

s.+leri 7-a/10, 7-a/11, 126-b/12, 207-b/16, 208-b/10, 245-a/14, 254-a/8

s.+leriñ 261-a/1

s.+lerinde 275-b/10

s.+lerini 126-b/9

sebebsüz + (A/T) sebepsiz, herhangi bir etkene bağlı olmama. 181-b/15

sebel + (A) göze inen perde; dumanlı, bulanık görme hastalığı. 3-a/5

s.+i 47-b/17

s.+ine 162-a/15

seçil- (T) seçilmek, belirlenmek.

s.-ir 36-b/8

sedef + (A) sedef otu. 243-b/13

sefer + (A) yolculuk; savaşa gitme.

s.+lerde 68-a/1

sefercel + (A) ayva meyvesi ve ağacı. 45-a/14

segir- (Bkz.segür-) (T) seğrimek, hafif kımıldamak, kıpırdamak; vücudun bir yerinde deri ile birlikte derinin hemen altındaki kasların hafifçe oynaması.

s.-en 152-b/15

s.-mesine 152-b/10

segird- (Bkz.segürt-) (T) koşmak, koşturmak.

s.-ir 135-a/6

segür- (Bkz.segir-) (T) seğrimek, hafif kımıldamak, kıpırdamak; vücudun bir yerinde deri ile birlikte derinin hemen altındaki kasların hafifçe oynaması.

s.-mek 152-b/13

segürt- (Bkz.segird-) koşmak, koşturmak.

s.-mekden 241-b/2

segürtdür- (T) koşturmak, koşturtmak.

s.-ürler 216-b/15

seher (Bkz.seher) + (A) uyanıklık, uykusuzluk, uyumama hastalığı. 18-a/9, 25-a/11, 28-a/9, 127-a/9, 132-b/14, 133-a/14

s.+dür 130-b/6

s.+i 29-a/17, 137-b/14

seḥer (Bkz.seher) + (A) uykusuzluk, uyumama hastalığı. 93-a/10

sehven + (A) yanlışlıkla, yanılarak. 300-b/11

sekbīnec + (A) sekbenī, şeytantersi, kasni ağacından elde edilen bir cins tıbbî zamk. 119-a/12, 121-b/6

sekiz + (T) sekiz sayısı. 108-b/8, 115-a/8, 115-a/11, 115-a/17, 115-b/16, 117-a/3, 117-a/13, 121-a/16, 122-a/14, 122-a/17, 124-a/4, 124-b/1, 124-b/2, 124-b/7, 125-a/12, 126-a/2, 126-b/5, 127-a/5, 130-b/17, 133-a/6, 143-a/2, 143-a/12, 144-a/15, 151-b/14, 154-b/9, 155-b/3, 155-b/6, 157-a/8, 157-a/11, 157-b/8, 160-b/6, 166-a/6, 167-b/10, 170-a/1, 170-a/1, 172-b/5, 172-b/12, 173-a/7, 176-a/13, 178-b/14, 183-a/15, 183-b/4, 183-b/8, 186-b/14, 187-a/2, 187-b/10, 188-b/12, 190-a/12, 191-a/6, 191-a/7, 191-a/17, 194-a/5, 197-a/12, 198-a/2, 199-a/15, 202-a/12, 202-a/12, 202-b/9, 204-b/14, 205-a/14, 207-a/13, 209-b/12, 216-b/5, 216-b/10, 218-a/9, 218-b/5, 223-a/10, 228-a/7, 229-a/5, 230-b/17, 231-a/17, 232-a/9, 233-b/1, 237-b/17, 238-a/15, 240-a/1, 241-a/11, 242-a/1, 242-b/13, 245-b/14, 246-b/2, 246-b/11, 248-b/4, 248-b/14, 248-b/14, 248-b/16, 249-a/1, 251-a/3, 255-a/2, 256-b/8, 259-a/2, 259-a/13, 259-a/14, 259-b/1, 262-b/5, 263-b/4, 265-b/3, 265-b/5, 265-b/8, 268-a/3, 271-b/13, 272-a/4, 278-b/10, 281-a/15, 286-b/12, 289-a/4, 289-a/6, 291-b/3, 294-b/7, 295-a/15

sekizer + (T) sekizer. 110-a/1, 115-b/5, 117-b/4, 119-b/9, 120-b/4, 123-b/4, 124-a/16, 125-a/5, 125-b/10, 131-a/12, 132-a/7, 136-b/11, 137-a/6, 148-b/13, 157-b/7, 158-a/5, 162-a/3, 180-a/1, 187-b/5, 190-b/8, 196-b/17, 197-a/16, 209-b/10, 226-a/3, 237-a/2, 244-a/11, 245-a/11, 259-b/3, 276-b/12, 282-b/13, 293-b/6

sekizinci + (T) sekizinci. 28-b/10, 123-b/4, 171-b/4

seksen + (T) seksen sayısı. 34-a/16, 114-b/3, 172-b/11, 187-b/8

sekte + (A) inme, felç. 24-b/16, 35-b/1, 113-b/7, 141-b/15, 143-a/1, 146-a/8, 146-a/11, 146-b/9, 147-a/7, 147-b/4, 149-a/3, 152-b/11

s.+de 148-b/5, 166-b/8, 166-b/10

s.+den 147-a/8

s.+ye 92-b/6, 99-b/7, 140-a/16, 270-a/8, 299-a/3

sekte marażı + (A-A) kalp sektesi, kalp krizi, kalp spazmı. 145-a/11, 145-a/17

selīḫa + (A) Çin tarçını, Seylan tarçını, kurfa kökü. 120-a/15, 251-b/8

selīm + (A) zararsız, korkulmayacak.

s.+dür 217-a/14

selisü'l-bevl + (A-A) sidiğin daimī akıntısı, sidiğini tutamama hastalığı. 240-a/4, 240-b/9, 240-b/10

s.+ü'l-b.+e 27-b/14, 47-a/13, 234-b/13, 240-b/16

s.+ü'l-b.+i 87-b/4, 94-a/13

sem' + (A) işitme, işitiş.

s.+i 91-a/17

semā + (A) gök, gökyüzü. 9-b/10, 9-b/17

sem(m) + (A) zehir; soğuk zehir. 44-a/8

s.+-i ḳātil (A-A) öldürücü zehir.

s.+-i ḳ.+dür 28-a/17, 49-b/11

s.+den 65-b/13

semek + (A) balık. 53-a/11

s.+-i cerī (A-A) karabalık. 54-a/6

s.+etü'ṣ-Ṣaydā (A-) Sayda'da bir kuyu içinde bulunan ufak balıklar; Sayda balığı. 246-a/8

semir- (T) şişmanlamak, semirmek.

s.-in 134-b/11

s.-ir 20-b/7

s.-sin 134-b/8

semirdici + (T) semirtici, şişmanlatıcı. 79-a/14, 79-a/14

semird- (T) semirtmek, şişmanlatmak.

s.-üb 52-a/10

s.-ür 21-a/15, 21-b/3, 22-a/12, 29-b/10, 29-b/11, 44-a/15, 46-b/7, 49-a/14, 50-a/12, 52-a/1, 54-b/7, 56-a/4, 57-a/12, 63-b/17, 64-a/5, 83-a/14, 89-b/9, 95-b/11, 180-a/14

semiz + (T) semiz, şişman, yağlı. 9-a/17, 13-b/5, 33-b/11, 39-b/14, 52-b/11, 53-a/3, 129-a/13, 183-a/12, 254-a/6

s.et (T-T) yağlı et.

s.e.+le 97-a/7

s.pilic (T-T) yağlı, semiz piliç.

s.p.ṣuyı (T-T-T) yağlı piliç suyu.

s.p.ṣ.+ndan 41-a/15

s.p.ṣ.+nı 149-b/5

s.tavuḳ (T-T) yağlı tavuk, yetişkin piliç. 246-a/2

s.t.ṣuyı (T-T-T) yağlı tavuk suyu. 194-b/15, 202-a/15

s.+lerde 38-a/2

s.+se 250-b/16

semiz ḳabaḳ + (T-T) fāşerā, yaban kabağı, şeytan şalgamı. 74-b/17, 130-a/4, 148-b/10, 226-a/3, 249-b/7, 252-b/9

s.ḳ.köki (T-T-T) yaban kabağı kökü. 98-a/4, 98-a/5, 123-b/17, 255-b/10

s.ḳ.+ıñ 98-a/5

semiz ot (Bkz.semiz otı) + (T-T) semiz otu. 72-a/1

s.o.ṣuyı (T-T-T) semiz otu suyu.

s.o.ṣ.+yla 122-a/1

s.o.tuḫmı (T-T-F) semiz otu tohumu. 111-a/5, 115-a/9, 116-b/16, 121-b/17

semiz otı (Bkz.semiz ot) + (T-T) semiz otu. 9-a/17, 138-a/14, 166-a/6, 189-a/7, 213-b/5, 280-a/1

s.o.būrānısı (T-T-F) semiz otu, pirinç ve yoğurt ile yapılan yemek. 127-b/9, 133-a/13, 238-b/16

s.o.ṣuyı (T-T-T) semiz otu suyu.

s.o.ṣ.+yla 78-a/1, 236-a/7

s.o.tuḫmı (T-T-F) semiz otu tohumu. 121-b/10, 182-b/6, 193-b/1, 193-b/14

s.o.t.+nı 214-a/7

s.o.(yaprağı) (T-T-T) semiz otu yaprağı. 183-a/8

s.o.+yla 132-b/13, 191-b/4, 288-a/16

semizlik + (T) şişmanlık, yağlılık.

s.+de 30-a/15

s.+den 245-b/1, 250-b/1, 254-a/13

semmī + (A) zehirli, zehirle ilgili, zehre ait. 272-b/12, 280-b/7

s.ḫılṭ (A-A) zehirli öğe.

s.ḫ.+dan 201-a/8

semmiyyāt + (A) zehirler. 151-a/14

semmiyyet + (A) zehir, zehire ait, zehirle ilgili.

s.+-i keyfiyyet (A-A) zehirin, zararlı maddenin niteliği, durumu.

s.+-i k.+ile 252-a/3

s.+i 273-a/6

s.+ini 10-b/5, 275-a/10

semmiyyetli + (A/T) zehirli. 251-b/14

semmūr (kürk) + (A) samur kürk. 20-b/4, 74-b/6

semn + (A) yağ. 105-a/17

semt + (A) taraf, cihet, yön.

s.+de 58-a/13

s.+inde 286-a/10

s.+ine 285-a/1

sen + (T) sen, ll.tekil şahıs zamiri. 134-a/4

s.+i + 77-a/6

Senārtūs Ḥekīm + (-A) Hekim Senartus. 259-a/6

senderūs + (F/A) kupal ağacının yağı ve zamkı. 122-b/4, 128-a/17, 155-a/1, 155-b/11, 155-b/16, 197-b/8, 206-a/10

sene + (A) sene, yıl. 153-b/9, 153-b/10, 258-a/6, 274-a/8

s.+sinde 153-b/5

Senīrtūs + ( ) Hekim Senirtus, Avrupalı hekimlerden. 183-b/9

S.Ḥekīm (-A) Hekim Senirtus. 168-b/17, 170-b/12, 210-a/13

sepistān + (F) sepistan-sipistan ağacı ve meyvesi. 108-b/17, 123-a/9, 178-b/12, 179-b/17, 237-b/13

serāy + (F) saray, konak.

s.+-i ʿālī (F-A) büyük saray, konak.

s.+-i ʿā.+de 234-b/10

ser-cümle-i fāsidü'l-mizāc + (F-A-A-A) mizaç bozukluklarının tamamı. 2-b/8

serçe + (T) serçe. 74-a/10, 226-a/10, 227-a/12

s.eti (T-T) serçe kuşu eti.

s.e.+niñ ḳavurması (T-T-T) serçe etinden yapılmış kavurma. 197-b/10

s.ḳuşı (T-T) serçe kuşu.

s.ḳ.+nıñ 299-a/12

ser-encām + (F) sonunda. 23-b/16

sereṭān + (A) ıssı verem türlerinden, kanser, yenirce. 281-b/2

s.+dur 281-a/16

sereṭānī + (A) kanser ile ilgili, kansere ait.

s.+dür 217-a/14

ser-gerdān + (F-F) sersem, şaşkın, perişan. 3-a/16

serḫas + (A) eyrelti otu. 50-b/11

ser-ḫoş + (F) sarhoş.

s.+la 253-b/17

s.+larda 166-b/9

sergile (Bkz.sergüle) + (F/T) bir çeşit şahtere, şaytarac kökü. 74-b/12

sergüle (Bkz.sergile) + (F/T) bir cins şahtere otu.

s.+yi 260-a/3

serī ʿ + (A) çabuk, hızlı. 223-b/11, 262-a/7, 262-b/16, 271-a/9

s.+ü'z-zevāl (A-A) çabuk kaybolan, süreksiz. 23-b/8

serīr-i ʿālem + (A-A) dünya tahtı. 3-b/11

ser-sām + (F) insana sersemlik veren bir tür beyin hastalığı, menenjit.

s.marażı (F-A) menenjit hastalığı.

s.m.+na 35-b/8

s.+-ı bārid (F-A) nisyān, līṣerġıs, unutma hastalığı.

s.+-ı b.+den 132-b/1

s.+-ı b.+dür 131-b/7

s.+-ı ḫār(r) (F-A) ferānīṭis, bir cins beyin hastalığı.

s.+-ı ḥ.+dur 130-b/3

s.+-ı ḥ.+la 132-b/1

s.+da 260-b/11

s.+ıñ 132-b/4

serv + (F) servi ağacı.

s.ḳozalağı (F-T) servi kozalağı, kozası. 128-a/16, 244-a/1

s.ḳ.+nı 173-b/7

ses ṭuṭulması + (T-T) ses tutulması, kısılması, buḥḥetü'ṣ-ṣavt.

s.ṭ.+na 174-a/7

sev- (T) sevmek.

s.-er 95-a/15

s.-erdi 46-a/8

sevdā + (A) bedende bulunduğu kabul edilen dört unsurdan biri. 9-a/11, 25-b/9, 30-b/8, 43-a/13, 52-b/16, 69-a/15, 77-a/9, 79-b/17, 86-b/3, 87-a/11, 95-b/16, 97-a/6, 100-b/15, 101-b/3, 103-b/4, 128-b/6, 135-a/17, 137-b/3, 138-b/16, 143-b/4, 171-a/12, 172-a/15, 176-a/4, 177-a/10, 182-b/16, 186-a/5, 186-a/8, 198-b/6, 216-a/10, 221-a/5, 223-b/5, 224-a/6, 242-a/11, 242-a/11, 250-b/7, 263-a/15, 267-a/9, 267-a/13, 269-b/3, 288-b/3, 298-b/3

s.+-yı merāḳī (A-A) melankoli, kuruntu-vesvese ortaya çıkaran sevda öğesi, bir çeşit hastalık.

s.+-yı m.+de 177-a/10

s.+-yı ṭabī'iyye (A-A) olağan sevda maddesi.

s.+-yı ṭ.+den 267-a/12

s.+-yı ṭ.+niñ 267-a/9, 268-a/8

s.+dan 31-b/8, 47-b/1, 49-b/6, 58-b/10, 62-a/7, 70-b/13, 71-b/7, 75-a/17, 85-a/7, 97-a/3, 99-a/14, 99-b/6, 109-b/4, 110-b/6, 111-b/9, 115-a/4, 119-b/7, 129-a/4, 129-a/6, 132-b/15, 142-a/2, 146-a/3, 147-a/11, 151-a/6,

156-b/5, 207-b/16, 208-b/4, 208-b/4, 216-a/8, 228-b/5, 230-a/14, 249-a/12, 257-a/12, 282-b/6

s.+dandur 138-b/14, 283-a/13

s.+dur 137-b/8, 217-a/17, 281-a/17, 290-a/1

s.+nıñ 135-b/1, 186-a/9, 199-b/14, 227-b/8, 230-a/16

s.+sı 216-a/7, 216-a/10

s.+ya 74-b/3, 261-b/14, 267-a/8

s.+yı 38-b/15, 48-b/6, 49-a/7, 49-a/14, 56-b/3, 57-a/1, 57-b/8, 61-a/8, 66-b/12, 76-a/4, 76-b/16, 84-b/11, 87-a/15, 87-b/1, 89-a/9, 89-b/12, 96-b/7, 97-b/1, 103-b/9, 106-a/2, 136-b/9, 143-a/9, 157-a/9, 186-a/10, 200-a/4, 263-b/2, 268-b/11

s.+yla 196-a/17, 257-b/5, 268-b/8, 281-b/16

sevdāvī + (A) bünyesinde sevda maddesi çok olan kişi. 13-a/16, 35-a/12, 86-b/7

s.+lere 87-a/7, 97-b/4

sevdāvī (Bkz.sevdāyī) + (A) sevda unsuru ile ilgili, sevdaya ait. 288-a/7, 288-a/11

s.ḫılṭ (A-A) sevda ile ilgili öğe.

s.ḫ.+dan 140-b/2

s.ḫ.+lardur 284-a/5

s.ḳan (A-T) sevda öğesiyle karışık kan.

s.ḳ.+dur 288-a/3

s.(mādde) (A-A) sevdayla ilgili madde, unsur.

s.(m.+dür) 291-b/11

s.maraż (A-A) sevdaya bağlı olarak oluşan hastalık.

s.m.+lara 71-b/8, 77-a/9

s.m.+ları 22-a/13

s.+den 288-a/4

s.+dür 227-b/13

s.+yle 269-b/17, 270-a/2, 270-a/3

sevdāyī (Bkz.sevdāvī) + (A) sevda ile ilgili.

s.maraż (A-A) sevdayla ilgili hastalık.

s.m.+dur 133-b/9

sevdāviyye + (A) sevdaya bağlı, sevda ile ilgili, sevda öğesine ait.

s.+-i lāzıme (A-A) bir çeşit sevda hastalığı. 272-b/8

(s.+-i) dā'ire (A-A) sevda öğesine bağlı bir tür hastalık. 272-b/8

s.+de 40-a/13

s.+den 269-b/15, 269-b/16

s.+ye 47-b/1

sevin- (T) sevinmek.

s.-e 22-b/2, 23-b/12

s.-mek 23-a/2, 260-b/15

s.-mekden 23-a/1

seyelān + (A) akma. 246-b/7

s.+-ı menī (A-A) meninin durmadan akması, meni akıntısı. 246-b/15, 247-b/9

s.+-ı m.+yi 246-b/15

Seylān + (F) Seylan taşı, Seylanī, Seylan Adası'ndan çıkan bir çeşit kıymetlice taş. 182-b/4

seyyāl + (A) akan, akıcı. 217-b/14

seyyāle + (A) akan şey, akıntı. 217-a/13

sezāb + (A) sedef otu. 71-a/10, 72-b/11, 132-a/7, 133-b/6, 144-a/15, 144-b/4, 146-b/14, 185-a/8, 206-a/9, 210-a/3, 215-a/15, 239-a/11, 239-a/17, 240-b/1, 249-a/1, 256-a/13, 276-b/8, 276-b/11, 283-a/3, 297-b/14

s.ṣuyı (A-T) sedef otu suyu.

s.ṣ.+yla 82-b/9, 253-b/13

s.tuḫmı (A-F) sedef otu tohumu. 118-a/3, 146-b/1

s.t.+nı 216-b/13

s.t.+yla 104-a/13

s.'uṣāresi (A-A) sedef otunun öz suyu. 161-b/16, 162-a/8

s.yağı (A-T) sedef otu yağı. 8-b/8, 147-a/4, 163-b/7, 163-b/16, 176-a/11, 205-b/12, 207-b/7, 208-a/13, 210-a/8, 226-b/5, 230-a/3, 240-b/5, 269-a/16, 277-b/2, 277-b/9, 290-b/16

s.y.+nı 189-a/16

s.yaprağı (A-T) sedef otu yaprağı. 121-a/6, 121-b/5, 160-a/11

s.+ı 141-b/10, 296-b/12

s.+ile 297-b/8

s.+la 62-b/3, 85-b/5, 100-b/10

sıcaḳ + (T) sıcak, soğuk olmayan. 8-b/7, 13-a/3, 13-b/14, 23-a/6, 28-b/15, 29-a/2, 36-b/12, 36-b/3, 38-a/13, 48-b/17, 60-b/1, 60-b/2, 64-a/3, 68-b/5, 69-b/9, 76-a/7, 81-a/10, 99-a/9, 122-a/13, 126-b/13, 126-b/16, 127-b/11, 129-b/5, 129-b/8, 130-a/17, 131-a/10, 132-a/11, 132-a/14, 132-b/10, 133-a/9, 136-b/14, 136-b/15, 143-b/11, 149-b/1, 149-b/13, 149-b/15, 150-b/4, 150-b/11, 155-b/12, 160-b/2, 161-a/11, 162-a/11, 162-b/4, 164-a/9, 165-a/14, 167-a/12, 167-a/12, 173-a/5, 181-b/17, 186-b/7, 187-b/10, 194-b/6, 205-b/11, 206-a/1, 207-a/11, 216-b/9, 218-a/9, 222-a/16, 230-b/14, 242-a/7, 261-a/1, 261-a/16, 265-b/14, 268-b/3, 270-a/14, 282-a/17, 285-b/7, 293-b/14

s.+da 39-b/16

s.+dan 48-a/11, 57-a/15, 60-b/12, 72-a/9, 75-a/15, 89-b/2, 126-b/2, 126-b/10, 126-b/11, 127-a/9, 163-b/8, 167-a/10, 167-a/11, 167-a/14, 167-a/9, 174-b/9, 174-b/11, 174-b/15, 181-a/11, 181-a/17, 182-a/5, 182-b/1, 188-a/9, 192-a/4, 254-a/12, 260-b/8

s.+dur 54-a/7, 67-b/11, 145-b/15

s.+la 41-a/13, 72-b/3, 79-b/6, 81-b/12, 95-b/13, 158-a/7, 161-b/5, 163-b/7, 164-b/1, 189-a/17, 205-b/17, 209-b/16, 240-b/2, 275-a/9

s.+lar 10-a/14

sıcacıḳ + (T) sıcacık, sıcakça. 249-b/17, 263-b/12

sıcaḳ sıcaḳ + (T) sıcak sıcak, sıcak olarak. 8-b/5, 8-b/13, 49-b/12, 66-a/10, 155-a/16, 174-a/17, 266-a/17

sıcaḳlıġ/ḳ + (T) sıcaklık.

s.+ı 25-a/9, 270-b/1

sıḳīrūs + ( ) soğuk-katı şiş türlerinden biri. 282-b/5

s.+da 283-b/5

sılḳ + (A) pazı, yabanī pancar. 57-b/12

sıtma + (T) sıtma, sıtma hastalığı, humma. 18-a/1, 60-a/3, 61-b/5, 90-a/8, 130-b/6, 131-b/12, 132-a/11, 203-b/17, 212-a/5, 260-a/13, 261-a/16, 261-b/17, 263-b/9, 265-a/9, 271-a/14

s.nevbeti (T-A) sıtma nöbeti. 34-a/9

s.ṭut- (T-T) sıtma tutmak.

s.ṭ.-anlara 90-b/10

s.ṭ.-arsa 41-b/16

s.+da 32-a/8

s.+dan 167-a/4

s.+dur 260-b/14

s.+lar 260-a/13, 260-b/11, 260-b/11, 267-a/17, 276-a/11

s.+lara 8-a/1, 16-b/17, 24-b/12, 53-b/13, 59-a/9, 60-a/2, 60-b/14, 63-a/14, 63-b/10, 89-a/12, 98-a/13, 108-a/17, 120-b/3, 121-b/8, 136-a/8, 252-b/3, 263-b/6

s.+larda 32-a/5, 32-b/7, 33-b/6, 60-b/12, 85-a/3, 110-b/7, 122-b/12, 181-b/4, 193-b/8

s.+lardan 168-b/9, 267-a/4

s.+ları 29-a/16, 56-b/15

s.+larıñ 107-a/8, 115-a/4, 116-b/10

s.+nıñ 32-b/8

s.+sı 112-b/1, 164-a/3, 177-b/3, 178-a/13, 178-b/1, 211-a/2, 223-b/9, 223-b/9, 228-b/3, 228-b/6, 231-a/10, 232-b/17, 233-b/10, 236-b/14, 241-b/3, 247-b/17, 249-b/13, 274-b/2, 286-a/7

s.+sına 263-b/8

s.+ya 88-b/3

sıtmalı (Bkz.sıtmalu) + (T) sıtma hastalığına yakalanmış olan. 34-a/17

sıtmalu (Bkz.sıtmalı) + (T) sıtma hastası olan. 97-a/3

s.+lara 72-a/5

sigil + (T) siğil, deride oluşan pürtüklü küçük ur. 217-a/10, 292-a/3, 292-a/6, 292-a/9, 292-a/10, 292-a/11

s.+ler 291-b/11

s.+lere 96-a/6, 96-b/2, 97-b/4

s.+leri 72-b/10

s.+leriñ 219-a/7

siḥr + (A) sihir, büyü.

s.+i 105-a/15

Sikender-ḫadem + (-A) İskender'in emrindekiler. 3-b/17

sil + (A/T) sel.

s.+ler 8-b/15

sil- (T) silmek.

s.-eler 79-b/7

s.-meñ 94-a/5

silk- (T) silkmek, sallamak.

s.-mesi 21-a/10

silk- (T) silmek, tozunu silmek.

s.-meñ 94-a/5

silkil- (T) silkilmek, sallanmak.

s.-mesiyle 21-a/7

sil(l) + (A) verem. 24-b/16, 27-a/17, 42-a/9, 94-b/13, 153-a/7, 178-b/15

s.maraż1 (A-A) verem hastalığı. 180-a/16

s.m.+na 59-b/14, 62-b/9, 92-b/7, 110-b/11, 111-b/8, 121-a/15, 123-b/1

s.m.+nda 178-a/11

s.+e 90-a/17, 104-b/5

silsilet-i salṭanat + (A-A) sultanlık zinciri.

s.+-i s.+a 4-b/4

simsim + (A) susam. 74-b/1

siñ- (T) sinmek, bedene sinmek, sindirmek, içine işlemek.

s.-er 104-a/17

sinā + (A) çeşitli türleri bulunan bir nebat, senā, sināmekkī, sinā-i Mekkînin tıpta yaprakları kullanılan cinsi. 71-b/4, 224-a/6, 287-b/4, 288-b/6, 288-b/11, 288-b/13, 298-b/11

s.ma'cūnı (A-A) sināmekkī macunu. 268-b/6

sincāb + (F) sincap, teyin, çökelez adlarıyla bilinen hayvanın postundan yapılan kürk. 74-b/4, 74-b/6

s.kürk (F-T) sincap postundan yapılmış kürk. 43-a/1

sināmekī + (A) yaprağı ilaç olarak kullanılan bir bitki. 10-b/1, 71-b/12, 115-a/13, 115-b/16, 118-a/7, 119-a/2, 129-a/2, 136-b/12, 138-a/10, 143-b/8, 146-b/15, 149-a/15, 172-a/15, 229-b/2, 253-a/4, 257-b/9, 263-b/3, 268-b/1, 270-b/5, 290-b/10

s.+yi 130-a/6

sinek + (T) sinek.

s.+ler 162-b/6

siñir + (T) sinir; duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyine ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet. 147-b/17, 151-a/10, 293-b/1

s.büzül- (T-T) bir tür felç, sinir kasılması.

s.b.-digine 72-b/17

s.büzil- (T-T) teşennüc, spazm.

s.b.-mek 25-b/11

s.ḳıvrıl- (T-T) küzāz, sinir gerilmesi.

s.ḳ.-maḳ 25-b/12

s.+de 124-b/16, 152-b/1

s.+e 151-a/10

s.+ine 65-a/16

s.+ler 24-b/16, 49-a/3, 59-b/16, 109-a/14, 150-b/17, 151-a/4, 151-a/7

s.+lerden 49-a/6, 196-a/5

s.+lere 14-b/1, 14-b/5, 18-b/11, 18-b/13, 20-a/3, 27-b/5, 28-a/6, 42-a/13, 54-a/5, 73-b/10, 76-a/6, 82-a/8, 151-a/6, 151-b/1, 152-b/1, 287-a/10

s.+leri 14-a/2, 18-a/5, 27-b/12, 55-b/14, 123-b/15, 125-a/11, 148-a/2

s.+leriñ 152-a/6

s.+lerini 49-b/15

s.+leriyle 91-b/10

siñirli + (T) sinirli, sinirleri bulunan.

s.+dür 189-b/12

siñirli yapraḳ/ġ + (T-T) lisānü'l-ḥamel, sinir otu, sinirli ot, sinirlice ot. 72-a/7, 165-a/12, 168-b/5, 170-a/13, 173-a/1, 204-a/9, 205-a/2, 213-b/5, 224-a/9, 233-a/16, 243-a/2, 248-b/1, 259-a/8, 280-a/1

s.y.ṣuyı (T-T-T) sinir otu suyu. 157-b/11, 199-a/11, 204-a/11, 236-a/3, 291-b/5

s.y.ṣ.+nı 157-b/4, 161-b/2, 165-b/2

s.y.ṣ.+yla 164-b/17, 193-b/6, 194-b/5, 199-b/6, 200-a/8, 200-b/3, 238-b/13, 253-a/15

s.y.şerbeti (T-T-A) sinir otu şerbeti. 193-a/13, 205-a/16, 275-b/2, 293-b/8

s.y.tuḫmı (T-T-F) sinir otu tohumu. 193-b/1, 247-b/4

s.y.'uṣāresi (T-T-A) sinir otu öz suyu.

s.y.'u.+nden 253-a/8

s.y.'u.+yle 203-a/1

s.y.+ı 168-b/11, 280-b/2

s.y.+ını 169-b/14

s.y.+ınıñ ṣuyı (T-T-T) sinir otu suyu. 168-a/17

sin(n) + (A) yaş, ömür derecesi. 33-b/7

sirace + (T) ḫanāzīr, genellikle boyunda ortaya çıkan bir cins çıban. 283-a/12

sirāyet + (A) geçme, bulaşma; yayılma; dağılma. 153-b/4, 272-b/5, 275-b/16, 284-a/6, 285-a/3, 285-a/7, 285-a/7, 285-a/9

sirke + (F) sirke, salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm suyu. 13-a/10, 17-a/5, 41-a/3, 56-a/2, 72-a/14, 72-b/5, 72-b/6, 80-b/3, 107-b/12, 125-a/15, 125-b/5, 126-a/4, 165-b/2, 192-b/12, 193-a/10, 230-a/4, 241-b/11, 248-b/5, 273-b/14, 289-a/12, 291-b/4

s.ḳurdı (F-T) sirke kurdu, sirke sineği. 213-a/5

s.+de 82-b/17, 101-a/11, 108-b/4, 116-b/2, 125-b/4, 140-a/6, 141-a/12, 192-b/14, 193-a/2, 229-a/5, 243-a/12

s.+dür 61-b/11

s.+sini 101-a/17

s.+ye 102-a/11, 126-a/3

s.+yi 17-a/15, 167-a/14, 276-b/7

s.+yle 8-a/7, 11-a/1, 13-a/5, 41-a/1, 49-a/4, 56-a/12, 56-a/14, 57-a/16, 64-a/13, 64-b/1, 66-b/11, 66-b/3, 66-b/4, 67-a/2, 68-b/6, 70-b/16, 71-a/14, 71-b/3, 72-b/2, 74-b/15, 75-a/3, 76-b/15, 78-a/10, 80-a/8, 80-b/9, 81-b/10, 81-b/14, 83-a/6, 90-a/12, 90-b/15, 94-b/13, 96-a/10, 96-a/11, 97-a/11, 97-b/5, 99-b/16, 101-a/1, 101-a/6, 101-a/13, 101-b/14, 104-a/3, 105-b/17, 121-a/7, 128-a/6, 129-b/5, 132-a/13, 132-b/8, 132-b/9, 133-b/8, 137-a/7, 139-b/6, 167-b/2, 167-b/7, 167-b/12, 167-b/13, 169-a/15, 169-a/15, 169-a/16, 194-a/6, 195-a/5, 213-b/8, 214-b/9, 214-b/10, 214-b/11, 224-a/10, 224-b/7, 225-a/11, 227-a/6, 228-b/9, 229-b/9, 232-a/17, 232-b/9, 232-b/11, 242-a/6, 242-b/2, 244-a/6, 249-b/4, 259-b/13, 264-b/15, 274-b/16, 277-b/11, 280-b/9, 281-a/5, 282-b/2, 282-b/2, 282-b/14, 283-a/5, 283-a/10, 289-b/6, 290-a/7, 290-b/2, 291-a/2, 291-b/1, 291-b/13, 291-b/16, 294-b/14, 296-a/11, 296-a/11, 296-a/15, 296-a/16, 296-b/1, 297-a/16, 297-b/1, 297-b/2, 297-b/12, 297-b/16, 298-a/2, 298-b/7

sirkeli + (F/T) sirkeli, içinde sirke olan.

s.mercimek āşı (F/T-F/T-F) sirkeli mercimek yemeği. 11-a/4, 165-b/16

sīsāliyūs + (Y) sīsāliyūn, rezeneye benzer bir tür bitki. 118-a/3, 148-b/14

sivilci + (T) sivilce, içinde irin bulunan deri kabarcığı, en küçük çıban.

s.+ler 53-a/1

s.+lere 71-b/9

s.+leri 29-a/14

sivri + (T) sivri, ucu keskin ve batıcı olan, şekil olarak çıkık olan, çıkıntılı.

s.+si 78-b/11

siyāh + (F) siyah, kara. 58-b/4, 66-b/8, 67-b/10, 135-b/17, 159-a/16, 165-b/17, 177-b/11, 178-a/16, 199-b/16, 217-b/4, 223-b/11, 232-a/7, 264-a/16, 274-b/7

s.behaḳ (F-A) cilt hastalığı olan behaḳın bir türü.

s.b.+ı 48-b/9

s.ḫaşḫāş (F-A) siyah haşhaş, haşhaş türlerinden biri. 133-a/6

s.ṣaruluġ/ḳ (F-T) sarılık hastalığı çeşitlerinden.

s.ḫ.+ıñ 232-a/5

s.+a 55-a/12, 59-b/4, 76-a/15, 78-b/12, 135-b/4

s.+ı 92-a/3, 102-b/17, 177-b/13, 177-b/14

s.+ına 66-b/8

s.+ından 80-a/11

s.+ını 160-b/11

siyāhımtıraḳ + (F/T) siyaha yakın, siyahımsı. 267-b/2

siz + (T) siz, ll.çoğul şahıs zamiri. 54-b/4, 134-b/5, 134-b/7

s.+e 32-b/4

s.+iñ 45-a/8, 50-a/2, 134-a/5

soluġan (Bkz.şoluġan) + (T) sık sık soluma, nefes darlığı hastalığı.

s.+a 59-b/7

sög- (T) sövmek, kötü-kaba sözler söylemek.

s.-er 134-b/4

sögüt aġacı + (T-T) söğüt ağacı.

s.a.+nıñ yapraġı (T-T-T) söğüt ağacı yaprağı.

s.a.+nıñ y.+nı 231-b/10

s.şuyı (T-T) söğüt suyu.185-a/12

s.yapraġı (T-T) söğüt ağacı yaprağı.

s.y.+nı 291-b/13

sökül- (T) dışarıya çıkmak, açılmak, pekliği giderilmek.

s.-dükden 210-b/12

söyle- (T) söylemek, demek.

s.-r 228-b/3, 262-b/17

s.-yeler 138-b/9

söyün- (T) sönmek, harareti-ateşi geçmek.

s.-dügi 31-a/7

s.-meye 31-a/6, 271-b/2

söyündir- (Bkz.söyündür-) (T) söndürmek, harareti-ateşi gidermek.

s.-üb 131-a/15

söyündür- (Bkz.söyündir-) (T) söndürmek, hararet-ateşi gidermek.

s.-eler 210-b/13

s.-mede 131-b/5

s.-mekdür 273-a/5

s.-ür 8-b/1, 82-a/17, 90-a/6, 90-a/9, 165-a/9, 188-b/9, 188-b/14, 189-a/1, 193-b/10, 259-a/3, 261-b/7, 273-b/5

söyündürici + (T) söndürücü, ateşi-harareti yok edici. 263-a/11

söz + (T) söz, düşünce, tarz, yol.

s.+e 171-a/3

s.+i 134-a/15

sū' + (A) bozukluk, kötülük, fenalık.

s.+-i ḫalḳ (A-A) boğaz ağrısı, rahatsızlığı.

s.+-i ḫ.+a 91-b/3

s.+-i hażm (A-A) hazım-sindirim yetersizliği.

s.+-i h.+ından 234-a/6

s.+-i mizāc (A-A) sağlık bozukluğu. 221-a/11, 226-b/15, 271-a/17

s.+-i m.+-ı bārid (A-A-A) bir çeşit sağlık problemi. 222-a/3, 254-a/3

s.+-i m.+-ı b.+de 225-a/4

s.+-i m.+-ı ḥār(r) (A-A-A) sıcağa bağlı sağlık bozukluğu.

s.+-i m.+-ı ḥ.+da 231-a/11

s.+-i m.+-ı ḥ.+ıñ 221-a/13

s.+-i m.+dandur 147-b/15

s.+-i m.+ı 221-a/9, 221-a/10

s.+-i m.+ındandur 291-a/15

s.+-i ẓan(n) (A-A) fena-kötü sanma, sanış. 133-b/10

s.+i'l-ḳınye (Bkz.s.+ü'l-ḳınye) (A-A) karaciğer hastalıklarına bağlı olarak oluşan ve genel bir halsizliğe yol açan, yorgunluk veren bir rahatsızlık. 226-b/11, 250-b/4

s.+i'l-ḳ.+de 226-b/14

s.+i'l-ḳ.+niñ 226-b/11, 226-b/13

s.+i'l-ḳ.+ye 109-a/4, 120-b/14, 199-b/17, 218-a/1

s.+i'l-ḳ. a'rāżı (A-A-A) yorgunluk ve halsizlik şeklinde kendini hissettiren bir hastalık. 255-b/5

s.+ü'l-ḳınye (Bkz.s.+i'l-ḳınye) (A-A) karaciğere bağlı olarak beliren bir çeşit hastalık. 224-b/13

s.+ü'l-ķ.marażı (A-A-A) genel bir halsizlik ile kendini gösteren, bir tür karaciğer rahatsızlığı. 287-a/13

su'āl + (A) öksürük.

s.+e 175-a/14

suķūṭu's-sere + (A) göbek düşmesi. 206-b/10

sulṭān + (A) sultan, hükümdar, padişah.

s.+-ı kevneyn (A-A) dünya ve ahiretin sultanı (Hz.Muhammed). 2-a/16

s.+-ı selāṭīn-i cihān (A-A-F) dünya sultanlarının sultanı. 3-b/15

s.+ü'l-'Arab (A-A) Arap sultanı. 4-b/1

s.+ü'l-ġuzāt (A-A) gaziler padişahı. 4-a/5

sūnūḫūs-ı 'afniyye + (Y-A) humma türlerinden biri; ḥummā-yi muṭbiḳa, terleme hastalığı, ağır hastalık. 262-a/4

sūrencān + (A) güz çiğdemi, çiğdem kökü. 71-a/15, 119-a/11, 149-a/15, 257-b/7, 257-b/17, 258-a/11, 258-a/16, 258-b/6, 299-b/15

s.ḥabbı (A-A) güz çiğdemi ilacı, habı. 149-a/5

sūsām + (Y/A) susam. 74-b/1

s.yaġı (Y/A-T) susam tanelerinden çıkarılan yağ, şırlağan. 219-b/2

sūsen + (F) kılıç çiçeği, kuzgun kılıcı, glayol, kuzgun otu, keklik çiğdemi, ak behmen, beyaz kuduz otu, susam çiçeği denilen bir bitki ki, çiçeğinin rengine göre türleri vardır.

s.yaġı (F-T) süsen yağı.

s.y.+ndan 132-a/7

sūzlıġ/ķ + (F/T) hararet, ateş.

s.+ı 131-a/10

süd + (T) süt. 17-a/9, 27-b/3, 73-b/11, 73-b/3, 73-b/4, 73-b/8, 74-a/1, 131-b/10, 173-a/4, 180-a/6, 180-a/9, 180-a/11, 180-a/12, 205-b/9, 214-a/11, 238-b/10, 245-b/6, 245-b/17, 249-b/15, 255-b/3, 255-b/4, 256-a/8, 271-b/17, 277-a/12, 279-a/10, 297-a/12

s.emer ma'ṣūm (T-T-A) anne sütünden kesilmemiş çocuk. 290-b/5

s.+den 74-a/2, 147-b/7, 204-b/16, 258-b/11

s.+dür 74-a/2

s.+e 202-a/17

s.+i 17-a/4, 17-a/10, 47-b/13, 54-a/13, 68-a/7, 73-b/9, 74-a/5, 102-b/15, 173-a/13, 216-b/16, 249-b/16

s.+ile 51-b/17, 87-b/6, 173-a/3, 204-b/15, 235-a/9, 244-b/15

s.+in 180-b/12

s.+iñ 202-b/1, 215-a/1

s.+iñ buḫārı (T-A) süt buğu, buharı. 216-b/16

s.+iñ b.+na 216-b/17

s.+ini 93-b/16, 131-a/6, 154-b/7, 214-a/8

s.+iyle 144-b/8, 144-b/11

s.+le 164-a/12, 173-a/17, 213-a/17, 214-b/4, 214-b/17, 233-b/14, 233-b/15, 238-b/4, 245-b/7, 248-b/6, 259-a/13, 259-a/16, 279-a/11, 280-a/4

s.+ler 213-a/8

s.+lerden 215-b/4

s.+leri 180-a/5, 272-a/12

s.+leriñ 73-b/6

s.+üni 44-b/2

südde + (A) vücuttaki tıkanıklık, tutkunluk. 25-b/11, 29-b/10, 29-b/11, 29-b/16, 32-b/13, 52-b/16, 54-b/7, 61-a/4, 145-a/6, 181-b/2, 181-b/8, 199-a/4, 206-b/15, 207-b/1, 222-b/8, 230-a/17, 230-b/3, 230-b/11, 239-a/1, 250-a/16, 254-a/4, 255-b/10, 265-a/6, 286-a/3, 286-a/13

s.+den 55-b/7, 85-a/3

s.+ler 25-b/14, 86-b/10

s.+lerden 94-b/3, 107-a/15, 254-a/13

s.+leri 32-b/14, 47-b/2, 50-b/12, 51-b/13, 57-b/17, 63-b/7, 63-b/9, 67-a/12, 68-b/14, 75-a/15, 75-b/7, 76-a/2, 79-a/3, 82-a/1, 82-a/7, 93-a/14, 93-b/12, 96-b/16, 98-b/8, 100-a/14, 103-b/12, 107-a/9, 107-b/6, 108-a/17, 115-a/16, 118-a/12, 120-a/13, 121-b/4, 125-a/11, 136-a/8, 137-a/4, 149-a/4, 187-b/2, 200-a/1, 200-a/4, 225-b/13, 231-a/1, 273-b/12

s.+lerin 50-b/9, 55-b/6, 56-a/5, 84-b/7, 87-a/2, 89-a/2, 96-a/10, 100-b/11, 102-b/16, 111-b/10, 120-b/2, 120-b/8

s.+lerinde 232-a/8

s.+lerine 36-b/2, 84-a/16, 229-b/16

s.+lerini 36-a/5, 44-a/16, 47-b/15, 59-b/9, 68-a/12, 70-b/15, 72-a/11, 85-a/1, 85-a/11, 85-a/6, 86-a/16, 90-a/12, 94-b/6, 107-b/15, 199-a/5, 199-a/8, 228-a/4, 229-a/17, 229-b/17, 261-b/1, 262-a/13, 269-b/2

s.+niñ 145-b/17

s.+si 52-a/1, 222-b/7

s.+sinden 224-b/14, 232-a/6

s.+sini 52-a/2, 58-a/1, 120-b/13, 207-a/8, 250-b/14

s.+ye 12-a/16

s.+yi 107-a/15

südli (Bkz.südlü) + (T) sütlü, içinde süt bulunan.

s.āş (T-F) sütlaç.236-b/10, 238-b/16

südlü (Bkz.südli) + (T) sütlü, içinde süt olan.

s.pirinc āşı (T-F-F) sütlü pirinç yemeği veya sütlaç. 12-b/14

südüs + (A) altıda bir, 1/6. 113-a/13, 114-a/9, 122-a/12, 262-b/7, 272-a/6, 277-b/2, 277-b/9

süfūf + (A) toz haline getirilmiş ilaç; ilacı toz haline getirme. 47-b/6, 51-b/7, 98-b/2, 122-a/15, 122-b/1, 128-a/4, 128-a/8, 136-b/5, 139-b/16, 140-a/2, 140-a/8, 144-a/5, 147-a/17, 147-b/2, 163-b/3, 176-b/1, 176-b/16, 184-b/16, 185-a/1, 187-a/8, 189-a/10, 189-a/14, 193-a/14, 194-a/3, 194-a/8, 199-b/9, 199-b/13, 200-a/13, 200-a/17, 203-a/1, 203-a/3, 213-b/7, 213-b/17, 225-a/9, 225-b/16, 226-b/4, 236-a/1, 236-a/3, 236-b/3, 241-a/9, 245-b/13, 245-b/16, 256-b/13, 278-b/15, 279-a/1, 285-b/11, 286-b/13, 287-b/5, 287-b/8

s.+-ı cevāriş (A-) kadın hastalıklarında kullanılan bir çeşit ilaç. 251-a/5

s.+-ı diyāe'r-revzūn (A-) kadın hastalıkları için kullanılan bir cins ilaç. 251-a/2, 284-b/11

s.+-ı diyārūzūn (A-) sara, felç, sekte gibi hastalıklara iyi gelen bir ilaç. 147-b/1

s.+-ı fayḳarā (A-) toz haline getirilmiş faykara ilacı. 118-a/16

s.+-ı ḳābız (A-A) kabızlık veren, peklik veren ilaç. 122-b/6

s.+-ı urmāteykimü'r-revrātem (A-) baharlı gül süfufu. 141-a/13

s.li'l-mi'de (A-A) toz halindeki mide ilacı. 122-a/10

s.+dan 185-a/2

s.+dur 140-a/2, 193-a/15

s.+ı 136-b/2, 144-b/1, 226-a/7, 226-a/16, 241-a/5, 266-a/9, 278-b/11

s.+lar 122-a/9, 139-b/15, 272-a/15

s.+lardan 144-b/14

süglün + (T) tederrüc kuşu, sülün, güzel bir av kuşu ki, yaban horozu, yaban tavuğu da denir. 74-a/6, 183-b/17, 197-b/11, 256-b/1

s.(eti) (T-T) sülün kuşu eti. 197-b/11, 269-b/6

s.ḳuşı (T-T) sülün kuşu. 12-b/10

sühūlet + (A) kolaylık.

s.+le 84-a/6

sükencübīn + (A) bal ile sirkenin karıştırılmasından meydana gelen bir şerbet, şurup. 34-b/12, 44-b/5, 46-b/8, 61-b/6, 68-b/4, 82-a/6, 82-b/1, 87-a/13, 87-a/2, 88-b/11, 144-b/17, 192-a/6, 227-b/4, 229-a/15, 229-b/4, 262-b/10, 263-a/14

s.ʿanṣalı (Bkz.s.ʿunṣulı) (A-A) ada soğanı, sirke ve bal ile yapılmış şurup. 227-b/6

s.ʿaseli (A-A) bir çeşit bal şerbeti. 266-a/3

s.büzūrı (A-A) bir takım tohumlarla hazırlanmış ballı, sirkeli şerbet. 266-a/4

s.sükkeri (A-A) sirkeli, ballı, şekerli şurup. 11-b/13, 65-b/8, 228-b/12

s.s.+yle 230-a/9

s.ʿunṣulı (Bkz.ʿanṣalı) (A-A) ada soğanı, bal ve sirke karışımı şurup. 176-b/10, 186-b/17

s.+i 176-a/13, 186-b/10, 188-a/16

s.+iñ sirkesi (A-F) bal, sirke ve bazı meyve öz sularıyla hazırlanmış karışımdan elde edilmiş sirke. 230-a/10

s.+le 231-a/7, 231-b/13, 232-a/12, 242-a/10, 242-b/17, 261-a/17, 265-b/13, 280-b/3, 286-b/5, 292-b/8, 300-a/4

sükkān-ı eḳālīm-i seb'a + (A-A-A) yedi ülkenin, memleketin insanları, sakinleri. 4-b/8

sükker + (A) şeker. 26-a/11, 75-b/17, 88-a/8

s.+i 26-b/3

s.+ile 89-a/8

sükkerī + (A) şekerle ilgili, şekere ait.

s.baḳlava (A-R/T) baklava, şekerli baklava. 12-b/13, 13-b/7

s.muhallebiyye (A-A/O/T) muhallebi, şekerli muhallebi. 12-b/14

s.pālūde (A-F) şekerli pelte. 12-b/14, 180-b/10, 236-b/10, 238-b/16

s.sükencübīn (A-A) şekerli, sirkeli, ballı şerbet. 222-a/2, 262-b/1

sükūn + (A) durma, kımıldamama. 22-b/9, 273-a/1

s.+-ı ʿaẕīm (A-A) ansızın durma, hareketsiz kalma. 21-b/9

s.+-ı bedeniyye (A-A) beden durgunluğu, hareketsizliği. 7-a/14

s.+-ı nefsānī (A-A) nefse bağlı durgunluk. 21-b/15, 22-b/2

s.+a 21-b/7, 24-a/8

s.+dan 21-b/8

s.+ı 19-a/8

sükūrdiyūn + ( ) yaban sarımsağı, it sarımsağı. 213-b/2, 278-a/1, 298-b/14

sülḥafāt + (A) kaplumbağa. 90-a/15

sülügen + (T) kırmızı boya ve boya astarı gibi kullanılan zirkunyum, yani kırmızı minyum madeni. 243-a/8

s.merhemi (T-A) zirkunyum merhemi. 292-b/5

sülük/g + (T) sülük, kötü kanı emmek için bedenin bir tarafına tutulan hayvan. 39-a/6, 39-b/6, 39-a/13, 39-a/14, 169-a/17

s.yapış- (T-T) sülük yapışmak.

s.y.-sa 169-a/14

s.yapışdur- (T-T) sülük yapıştırmak.

s.y.-alar 39-a/13, 217-b/9, 222-b/15

s.y.-mağa 260-a/7

s.y.-mağıla 31-a/12

s.y.-maḳ 39-a/11, 39-a/16, 39-b/4

s.yapışması (T-T) sülük yapışması. 169-a/13

s.+e 106-a/11

s.+i 39-a/7

s.+iñ 39-a/8

sümānī + (A) bıldırcın. 52-b/11

sümmāḳ + (A) somak; kebaba, hamura, yemeğe konulan ekşice ve kırmızı taneler. 26-b/17, 61-a/13, 73-a/3, 121-b/11, 157-b/9, 170-a/14, 192-b/13, 198-b/13

s.āşı (A-F) somak yemeği. 165-b/15

s.ṣuyı (A-T) somak suyu.

s.ṣ.+yla 275-a/15

s.+ıla 11-a/4

s.+la 27-a/1, 73-a/8, 167-a/15, 197-b/12, 203-b/1, 203-b/3, 203-b/5, 206-a/17, 279-b/8

sümmāḳī + (A) ebrūli, gayet sert, parlak ve değerli bir taş.

s.mermer (A-Y/A) birkaç renkli, alaca renkli, ebrūli, parlak-sert ve değerli bir cins mermer. 111-a/10

sümmāḳlı + (A/T) somaklı. 13-a/9

sümūm + (A) zehirler, ağılar.

s.+dan 181-b/10

s.+ıñ 58-a/11

sümūmāt + (A) zehirler, ağılar.

s.+a 59-a/1

sümükli böcek (Bkz.sümüklü böcek) + (T-T) sümüklü böcek.

s.b.ḳabı (T-T-T) sümüklü böcek kabuğu.

s.b.ḳ.+yla 164-b/7

sümüklü böcek/g (Bkz.sümükli böcek) + (T-T) sümüklü böcek. 281-b/10

s.b.+den 272-a/14

s.b.+i 297-b/7

sünbül + (F) sümbül, soğandan hasıl olan bir cins çiçek. 109-a/10, 109-b/2, 113-a/10, 113-b/15, 117-b/3, 118-a/2, 120-b/5, 139-b/12, 168-b/16, 188-a/1, 196-b/10, 197-b/3, 206-a/9, 222-b/2, 239-a/16, 246-a/15

s.+-i Hindī (F-A) Hint sümbülü, (sünbül-i tīb). 71-b/13, 156-a/1, 179-b/7, 188-b/6, 190-b/8, 194-b/5, 198-a/5, 107-b/12, 110-a/9, 112-b/7, 112-b/16, 114-b/1, 116-a/10, 120-a/14, 120-b/11, 121-a/1, 122-a/6, 125-b/1, 143-

b/9, 199-a/10, 199-b/11, 207-a/12, 225-a/7, 254-b/8, 257-b/11, 268-b/2, 270-b/5

s.+-i H.+yle 230-b/13

s.yağı (F-T) sümbül yağı. 222-a/17, 222-b/1

s.y.+yla 167-a/1, 220-b/14

s.+den 227-a/4

sünger + (Y/T) sünger, suyu fazlaca çeken bir tür temizlik bezi. 130-a/13, 169-b/10

s.+i 130-a/12, 160-a/9, 160-b/16, 209-b/15, 233-b/2, 239-b/2, 259-b/14, 282-a/16, 293-b/14

sünger taşı + (Y/T-T) çok gözenekli ve pürüzlü, ağırlığı az, sert bir taş. 237-b/2

sünnet-i seniyye-i ehl-i taşnîf + (A-A-A-A) tasnifçilerin yaptığı, Hz.Muhammed'e ait kutsal işler. 3-b/2

sünnetlüce otı + (A/T-T) topuzlık, (beşparmak otu). 72-b/6, 219-a/4

s.o.+nı 292-a/1

sünūn + (A) dişlerin kararması ve diş dipleri kanaması için hazırlanmış macun veya ilaç birleşimleri. 168-a/1, 168-a/6

sür- (T) sürmek, üzerine sürmek.

s.-di 210-a/17

s.-eler 26-b/9, 26-b/9, 127-a/5, 127-a/7, 127-b/7, 132-b/10, 133-b/6, 133-b/9, 158-a/8, 165-b/3, 166-a/4, 166-b/4, 167-a/5, 167-a/7, 167-a/9, 167-b/15, 168-a/6, 168-a/9, 168-a/13, 168-b/16, 169-a/5, 176-a/11, 178-a/6, 178-a/8, 178-a/9, 187-b/17, 188-a/6, 189-a/17, 190-b/11, 197-b/4, 208-a/13, 218-b/6, 218-b/8, 219-b/12, 227-a/6, 227-a/7, 229-a/8, 230-a/2, 240-a/2, 242-a/14, 243-b/14, 246-a/13, 246-a/17, 246-b/4, 248-a/16, 248-b/8, 248-b/10, 254-a/17, 259-b/6, 259-b/6, 269-b/1, 272-a/7, 273-a/17, 275-a/16, 282-b/1, 282-b/10, 282-b/10, 282-b/2, 282-b/3, 282-b/4, 283-a/8, 284-b/13, 289-a/1, 289-a/5, 290-a/7, 290-a/8, 290-a/9, 290-a/10, 290-b/13, 291-a/3, 291-b/1, 291-b/2, 291-b/2, 291-b/6, 291-b/10, 291-b/13, 291-b/14, 291-b/14, 291-b/15, 291-b/17, 292-a/1, 294-b/11, 294-b/12, 294-b/13, 294-b/14, 294-b/17, 295-a/1, 295-a/3, 295-a/1, 295-a/13, 295-a/16, 295-a/17, 295-b/2, 295-b/4, 295-b/5, 295-b/6, 295-b/7, 295-b/14,

295-b/15, 295-b/16, 295-b/16, 296-a/5, 296-a/10, 296-a/12, 296-a/15, 296-a/16, 296-a/16, 296-a/17, 296-b/1, 296-b/3, 296-b/5, 296-b/7, 297-b/1, 297-b/2, 297-b/3, 297-b/9, 297-b/13, 297-b/14, 297-b/17, 298-a/1, 298-a/2, 298-a/3, 298-a/12, 298-b/8, 298-b/8

s.-erler 150-a/15, 275-b/1, 285-b/13

s.-mek 59-b/12, 176-a/12, 188-a/7, 203-a/13, 226-b/5, 272-a/8, 290-a/12, 295-a/5, 299-a/17

s.-mekdür 259-b/5

s.-mekle 51-a/13, 59-b/9, 66-b/11, 77-b/16, 85-a/6, 90-b/6

s.-mesi 51-a/15, 99-a/10

s.-se 67-a/3, 100-b/3

s.-seler 44-b/4, 48-b/12, 48-b/14, 49-a/4, 54-b/1, 58-a/10, 59-b/16, 60-a/4, 60-b/7, 64-b/12, 64-b/6, 65-a/2, 65-a/9, 66-b/5, 67-b/1, 67-b/14, 67-b/5, 67-b/9, 68-b/6, 69-b/12, 70-b/17, 71-b/3, 72-b/3, 73-a/1, 74-b/16, 74-b/2, 75-a/3, 76-a/15, 76-a/16, 77-a/17, 77-b/17, 80-a/4, 80-b/7, 80-b/9, 81-a/17, 89-b/1, 89-b/10, 89-b/2, 90-a/13, 90-b/3, 90-b/4, 91-a/15, 91-b/4, 92-a/13, 92-b/16, 93-a/4, 93-a/8, 93-a/9, 93-a/9, 96-a/7, 96-b/10, 96-b/15, 96-b/3, 96-b/4, 97-b/5, 97-b/8, 97-b/9, 100-a/12, 100-b/9, 101-a/8, 101-a/11, 101-a/14, 104-a/10, 104-b/2, 104-b/3, 105-b/7, 105-b/10, 105-b/14, 106-a/3, 125-b/13, 140-a/12, 289-b/16

s.-üb 82-b/3, 127-a/15, 128-b/4, 218-b/2, 242-b/15, 244-a/3

sür- (T) iç, yürek sürmek, ishal etmek, boşaltmak.

s.-digi 216-a/13

s.-dükden 258-b/14

s.-ecek 127-b/2, 138-b/16, 157-a/6, 246-b/9

s.-eler 188-b/2

s.-emez 40-b/15

s.-er 48-b/7, 49-a/7, 49-a/7, 58-a/1, 60-b/11, 61-a/8, 65-a/11, 65-a/12, 66-b/12, 68-b/1, 69-a/9, 69-b/9, 71-b/6, 71-b/6, 72-b/9, 75-a/16, 75-b/14, 82-a/1, 84-a/13, 84-a/14, 84-a/7, 84-b/11, 87-a/15, 88-a/9, 90-a/2, 90-a/8, 96-a/13, 96-b/7, 97-b/1, 97-b/2, 98-b/14, 106-a/16, 115-a/3, 115-a/16, 117-a/6, 118-a/11, 127-b/5, 136-b/9, 144-a/3, 152-a/2, 157-a/9, 186-b/13,

188-a/17, 188-b/2, 192-a/10, 194-a/13, 208-a/10, 208-b/3, 210-a/10, 213-b/1, 213-b/12, 213-b/13, 214-a/7, 219-a/12, 277-a/2

s.-mege 40-b/12

s.-mekiçün 230-b/12

s.-mekle 84-a/15, 194-a/14

s.-se 26-b/15

s.-üb 150-b/7, 225-b/6, 258-b/3

sür- (T) sürmek, zaman olarak sürmek, devam etmek.

s.-er 267-b/6

sür- (T) yüzünü-gözünü sürmek, sevmek.

s.-er 95-a/15

sür'at + (A) çabukluk, hız.

s.+i 267-a/4

s.+le 248-a/6

sürdür- (T) ishal ettirmek, maddeyi boşaltmak.

s.-eler 10-b/2, 182-b/14, 188-a/17, 268-b/10, 288-a/9

s.-üb 141-a/10, 196-b/5

sürici + (T) ishal edici, boşaltıcı. 133-b/1, 216-a/10, 263-b/2

sürme + (T) sürme, göze çekilen sürme. 51-b/8, 69-a/13, 70-a/13

s.+leriñiziñ 50-a/2

sürt- (T) sürtmek.

s.-erler 160-b/2

sürūr + (A) sevinç. 21-a/3, 45-b/1

sürün- (T) sürünmek, merhem v.b.sürmek.

s.-eler 9-b/1, 150-a/11, 152-a/16

s.-mek 21-a/13, 185-a/9

s.-seler 75-b/4, 92-b/16

süst + (F) gevşek, güçsüz, tembel, uyuşuk. 15-b/10, 127-b/11

süstlük + (F/T) gevşeklik, tembellik, güçsüzlük.

s.'ārız ol- (F/T-A-T) güçsüzlük, gevşeklik ortaya çıkmak.

s.'ā.o.-maḳ 265-a/10

süz- (T) süzmek, kevgirden geçirmek.

s.-e 110-a/11, 149-b/15

s.-eler 79-b/4, 108-a/6, 108-a/14, 108-b/10, 112-a/10, 115-a/10, 115-b/2, 116-a/4, 117-b/6, 123-a/13, 125-b/16, 125-b/17, 126-a/2, 130-b/16, 132-a/5, 136-a/15, 136-b/17, 146-b/3, 147-a/1, 149-b/3, 163-a/3, 165-a/1, 169-a/4, 178-b/14, 180-a/2, 188-b/4, 188-b/12, 194-b/7, 196-b/11, 198-a/1, 199-a/13, 200-a/9, 204-b/15, 207-a/13, 209-b/11, 218-a/10, 230-b/15, 242-b/1, 248-b/3, 268-a/15, 268-b/4

s.-seler 66-a/1

s.-üb 56-b/7, 61-a/7, 71-a/10, 79-b/3, 80-b/13, 88-b/16, 107-a/12, 107-b/4, 107-b/13, 108-b/4, 110-b/1, 124-a/5, 125-a/16, 125-b/6, 125-b/11, 127-b/3, 131-a/9, 133-a/1, 143-b/11, 150-b/5, 154-a/6, 154-a/14, 155-a/15, 155-b/8, 163-a/10, 164-a/9, 165-a/15, 172-b/11, 176-b/8, 179-b/7, 188-b/11, 188-b/7, 190-a/3, 204-a/10, 208-b/6, 210-a/6, 210-b/12, 216-b/13, 221-b/11, 231-a/3, 257-b/12, 268-a/2, 270-b/8

süzül- (T) süzülmek.

s.-en 116-a/7

süzülmiş yoġurd + (T-T) süzülmüş yoğurt, süzme yoğurt.

s.y.+la 231-b/13

S

ṣābit + (A) kalıcı, etkili, kesin. 6-a/13, 6-b/4, 6-b/5, 106-b/14, 106-b/14

ṣ.+dür 6-a/12

ṣābit + (A) hareketsiz, yerinde duran, kımıldamayan. 207-b/13, 209-a/1

ṣāḳīl + (A) ağır, sıkıntılı. 140-a/14

ṣaḳīl + (A) ağır. 15-b/8, 32-b/11, 186-b/8

ṣ.+dür 85-a/16

ṣa'leb + (A) tilki. 67-b/11

ṣālīl + (A) siğiller. 291-b/10

ṣāliṣen + (A) üçüncü olarak. 34-b/4, 201-b/10

ṣāniyen + (A) ikinci olarak. 20-a/2, 34-b/4, 201-b/9

ṣebt ü taḥrīr + (A-A) yazma ve kaydetme. 5-b/3

s̲elc + (A) ṣalparūnīlā, potasyum nitrat.

s̲.ma'deni (A-A) potasyum nitrat madeni. 138-a/3

s̲.+-i ma'denī (A-A) potasyum nitrat madenine ait, bu maden ile ilgili.

s̲.+-i m.+den 138-a/1

s̲.+ü'l-ḥükemā (A-A) filozoflar karı, karamandola tuzu, potasyum nitrat eriyiği. 168-b/2

s̲.+ü'l-ḥ.+dan 170-a/16, 193-b/11

sıfl (Bkz.s̲üfl) + (A) dışkı, kazurat. 209-a/4

s̲.+a 208-b/13, 208-b/15

s̲.+ıñ 208-b/14

s̲ıḳl + (A) sıklık, ağırlık, yük. 29-b/17

s̲.+ına 38-a/17

s̲ıḳlet + (A) ağırlık, yük. 54-a/7

s̲iyāb + (A) giyecekler. 79-b/7

s̲ūl'ūlī + (A) siğiller gibi, siğillere benzer, siğil şeklinde ve yapısında olan.

s̲.+dür 217-a/10

s̲ūm + (A) sarımsak. 73-a/10

s̲üfl + (Bkz.s̲ıfl) dışkı, kazurat. 195-b/13

s̲.+den 195-b/8

s̲.+i 195-b/8

s̲ülüs̲ + (A) üçte bir. 112-b/9, 113-b/3, 126-a/3, 137-a/9, 144-a/10, 150-a/13, 150-b/9, _155-b/11, 158-b/5, 161-a/14, 176-a/17, 183-a/10, 183-b/11, 183-b/13, 187-a/4, 189-a/14, 190-b/16, 196-b/10, 197-a/10, 246-b/3, 255-b/17, 256-b/10, 262-b/7, 269-a/12

s̲.+i 108-a/5, 143-a/13, 148-b/17, 155-a/15, 158-a/14, 165-a/15, 167-b/8, 176-b/8

s̲.+inden 149-b/14

s̲ülüs̲ān + (A) üçte iki, üç kısımda iki kısım. 113-b/3, 113-b/14, 114-a/2, 114-b/10, 122-a/5, 122-a/7, 122-a/8

Ş

şāb (Bkz.şebb) + (F) şap. 160-a/12, 161-a/3, 161-a/11, 166-a/17, 167-b/11, 168-b/15, 170-a/4, 172-b/7, 172-b/10, 220-a/1, 220-a/10, 220-a/11, 220-a/14, 227-a/5, 243-a/13, 289-a/10, 290-a/9, 291-a/4, 291-b/3

ş.+ı 282-b/1

ş.+ile 291-b/1, 291-b/6

ş.+la 170-a/2

şādenc + ( ) 193-a/16, 200-b/1

ş.+-i ʻadesī (-A) 125-a/6

şāf + (A) bazı hastalıklar için makattan kullanılan fitil, supozituvar. 26-b/1, 26-b/4, 26-b/7, 106-a/17, 206-b/4

ş.+ı 206-b/7

ş.+la 212-b/9

ş.+lar 206-b/3

şāf + (A) göz damlası, göz ilacı.

ş.+lar 126-a/10, 126-a/15, 126-b/1, 126-b/7, 158-b/6

şāh + (F) padişah, hükümdar.

ş.+-ı ʻālī-cāh u ẓıll-ullahu'ş-sulṭānü'l-aʻẓam (F-A-F-A-F-A-A) Allah'ın gölgesi olan büyük, yüksek rütbeli padişah. 4-a/2

ş.+-ı maʻdelet-perver-i dīn-penāh (F-A-F-A-F) dini koruyan, adāletli, doğru padişah. 4-a/8

şāh-bellūṭ + (A) kestane. 94-a/12

şaḫm-ı ḫanẓal (Bkz.ş.+ü'l-ḫanẓal) + (A-A) Ebū Cehil karpuzu da denilen, portakal büyüklüğünde meyvesi olan bir bitki. 226-a/4, 213-b/15, 115-b/15, 118-b/8, 118-b/11, 120-a/16

şaḫmī + (A) don yağı, iç yağlarının eritilmesiyle elde edilen hayvansal yağ.

ş.+dür 283-b/7

şaḫmü'l-ḫanẓal (Bkz.ş.+-ı ḫanẓal) (A-A) Ebū Cehil karpuzu da denilen, portakal büyüklüğünde meyvesi olan bir bitki. 139-b/12

şāh ṭamar + (F-T) şah damarı, büyük damar, boynun iki yanında olan damar, şiryan.

ş.ṭ.+dan 37-a/17

ş.ṭ.+lardan 146-a/13

ş.ṭ.+lardur 37-a/14

şāh-tere + (F) şahtere otu. 75-a/13, 109-b/8, 200-a/7, 200-a/11, 268-a/13, 288-b/12, 290-b/12, 290-b/14, 291-a/16

ş.ḥabbı (F-A) şahtere habı. 137-a/11, 160-a/6, 228-a/9, 288-a/12, 288-b/14, 290-b/8

ş.ḥ.+yla 281-b/7

ş.ṣuyı (F-T) şahtere suyu. 116-a/1, 228-b/12

ş.ş.+yla 118-b/17, 200-a/8, 228-b/13

ş.şerbeti (F-A) şahtere otu şerbeti. 136-a/3, 137-a/12, 160-a/5, 288-b/14, 290-b/4

ş.ş.+ni 284-b/6

ş.ş.+niñ 287-b/4

ş.ş.+yle 281-b/7, 288-b/16

ş.tuḫmı (F-F) şahtere otu tohumu. 116-a/10

ş.+niñ 288-a/13

ş.+yi 108-a/6

şāhterec + (A) şahtere otu. 75-a/14

şāh-zāde + (F) şah oğlu, hükümdar oğlu, prens.

ş.+lere 70-b/4

şa'īr + (A) arpa.50-a/12

şaḳāyıḳ + (A) büyük ve parlak bir çiçektir ki, şaḳāyıḳ-ı nu'māniyye dahi denilir, birkaç türü vardır. 76-a/11

şaḳīḳa + (A) bir çeşit baş ağrısı, yarım baş ağrısı, migren. 35-b/7, 129-b/15, 130-a/7, 130-a/14

ş.+ya 49-a/8, 56-a/16, 82-a/2, 130-a/3, 159-a/11

Şām fıstıḳı + (A-A/T) Şam fıstığı. 180-b/5, 184-a/9, 223-a/17, 255-a/1

Ş.f(ḳ)ı.+nı 245-b/8

Şām üzümi + (A-T) Şam üzümü.

Ş.ü.+yle 204-a/17

şāmil + (A) içine alan, kaplayan, çevreleyen. 135-b/4, 254-a/10, 260-a/11, 275-b/8

ş.+dür 135-b/2

şān-ı ma'ālī + (A-A) mananın şanı. 2-a/1

şarāb + (A) şarap, içilecek şey; şerbet, şurup. 148-a/16, 174-a/3

ş.+-ı benefşe (A-F) menekşe şarabı. 43-a/12

ş.+-ı besfāyic-i sāde (A-F-F) katıksız besbase şerbeti. 26-a/9

(ş.+-ı besfāyic-i) müdebbir (A-F-A) bir çeşit besbase şarabı. 26-a/9

ş.+-ı bezentīnü'l-kebīr (A- -A) vücuttaki tıkanıklıkların açılması için kullanılan etkili bir şurup. 107-b/5

ş.+-ı dīnārī (Bkz.ş.+ü'd-dinārī) (A-) bir tür şarap.

ş.+-ı d.+den 222-b/17

ş.+-ı efsentīn-i müdebbir (A-L/A-A) terbiye edilmiş acı pelin şurubu. 110-a/4

ş.+-ı ḥummāṣü'l-ütrüc (A-A-A) ağaç kavunu ekşisinin şarabı. 11-b/12

ş.+-ı 'ırḳu's-sūs (A-A) meyan kökü, meyan otu, ayıkulağı şurubu. 108-b/5

ş.+-ı lisān-ı şevr (A-A-A) sığırdili bitkisinin şerbeti. 35-a/13

ş.+-ı na'nā' (A-A) nane şarabı. 108-a/8

ş.+-ı nīlūfer (A-F) nilüfer şerbeti. 13-a/6

ş.+-ı pezentīn (A-) tıkanıklığı giderici şurup. 230-b/11

ş.+-ı reyḥān (A-A) fesleğen şerbeti.

ş.+-ı r.+la 110-a/10

ş.+-ı şāh-tere (A-F) şahtere otu şerbeti. 280-b/16

ş.+-ı şāh-terec (A-A) şahtere otu şurubu. 107-b/13

ş.+-ı ṭahūr-ı ma'rifet (A-A-A) hünerin, bilginin temiz şarabı. 2-a/8

ş.+-ı ṭ.+-ı meşreb (A-A-A) tabiatın temizleyici şarabı.

ş.+-ı ṭ.+-ı m.+ine 3-a/1

ş.+-ı ʻunnāb (A-A) üvez ağacı, kızıl iğde ağacı, kabuğu kırmızı ve çekirdeği oldukça sert bir cins küçük meyve olan hünnap ve bunun şerbeti. 109-b/14

ş.+-ı uṣūl (Bkz.ş.+ü'l-uṣūl) (A-A) meyan kökü şerbeti. 207-a/8, 227-b/5, 250-b/14, 255-b/11

ş.+-ı zūffā (A-A) zufa otu, çördük otu şarabı. 108-b/12

ş.+-ı z.+yı 155-a/6

ş.+-ı z.+yla 35-a/14

ş.+ü'd-dinārī (Bkz.ş.+-ı dinārī) (A-) bir çeşit şerbet. 107-a/14

ş.+ü'l-eftīmūn (A-Y/F) serend, küşuta, bağboğan, gelinsaçı, cinsaçı, şeytansaçı, kāfirsaçı bitkisi ile yapılmış şerbet. 109-b/4

ş.+ü'l-ḫaşḫāş (A-A) haşhaş şerbeti. 110-a/12

ş.+ü'l-ġāfiṣ (A-A) koyun otu, kasık otu, kızılyaprak şurubu. 109-a/3

ş.+ü'l-uṣūl (Bkz.ş.+-ı uṣūl) (A-A) meyan kökü şurubu. 107-a/7

ş.+ü'l-üstüḫuṭūs (A-Y/F) karabaş otu, keşiş otu, ruhları yakalayan ot ve bunun şarabı. 109-a/12

ş.+dan dönme sirke (A/T-T-F) farklı bir metot ile elde edilen sirke. 125-b/3, 125-b/16

ş.+dan d.s.+de 125-a/14

ş.+ı 11-b/12, 46-b/17, 152-a/6, 240-a/9

ş.+la 48-b/17, 71-b/3, 84-b/9, 94-a/11, 94-b/12

ş.+lar 148-a/10

şarṭ + (A) şart, gerekli.

ş.+ındandur 251-b/6

şaṭranc + (A) satranç oyunu.

ş.oyunı (A-T) satranç oyunu. 139-a/5

şāyiʻ + (A) herkesçe bilinmiş, duyulmuş. 86-a/8, 285-a/6

şeb(b) (Bkz.şāb) + (A) şap.

ş.+i 39-b/8, 243-a/14

şeb-būy + (F) şebboy bitkisi, menşūr. 76-b/1

ş.yağı (F-T) şebboy yağı.

ş.y.+ndan 254-b/6

şebīh + (F) benzeyen, benzeyici. 19-a/2

şebiyyet + (A) şap özelliği, şap ile ilgili. 92-a/6

şeb-kūr + (F) gece körlüğü, tavuk karası hastalığı. 50-a/9

şedīd + (A) şiddetli. 38-b/17, 40-a/8, 79-b/12, 127-a/9, 157-b/13, 164-a/3, 172-a/1, 190-b/5, 212-a/1, 267-b/8, 270-a/16, 273-a/14, 292-b/13

ş.ḳat (A-T) ağrının, sancının şiddetli anı, vakti.

ş.ḳ.+ında 34-a/3

şeffāf + (A) saydam, berrak. 92-a/17

şeft-ālū + (F) şeftali meyvesi ve ağacı. 14-a/15, 75-b/7

ş.çiçegi (F-T) şeftali ağacı çiçeği. 216-b/5

ş.ç.+nden 213-b/12

ş.ṣuyı (F-T) şeftali meyvesi suyu. 185-a/12

ş.yapraġı (F-T) şeftali ağacı yaprağı. 214-a/5, 214-b/7, 216-b/6

ş.y.+nı 214-b/9

ş.y.ṣuyı (F-T-T) şeftali yaprağının suyu. 215-a/11

ş.y.+nıñ 215-a/6

şehen-şāh-ı serīr-i ḳābe ḳavseyn + (F-F-A-A-A) iki kavis arasındaki tahtın padişahlar padişahı. 2-b/1

şeh(i)r + (A) şehir, il. 63-a/7

ş.+de 105-a/12, 134-a/8

ş.+den 97-b/16, 153-a/11

ş.+dür 153-a/11

ş.+e 105-a/11, 105-a/13

ş.+ini 138-b/9

ş.+lerde 72-a/6, 99-b/5, 211-a/1

şehr-yār + (F-F) padişah.

ş.+-ı cihān (F-F-F) cihan padişahı. 4-a/11

ş.+-ı ferḫunde-fer (F-F-F) kutlu padişah. 3-b/16

şehvānī + (A) şehvetle ilgili.

ş.+dür 138-b/3

şehvet + (A) cinsel istek. 25-b/6, 28-b/9

ş.+-i cimāʿ (A-A) cinsel birleşme arzusu, isteği.

ş.+-i c.+ı 52-b/4, 60-b/9

ş.+i 25-a/11, 28-a/5, 30-a/12, 77-a/10, 96-a/12, 103-a/7

ş.+i sāḳıṭ ol- (A-A-T) cinsel isteğin yok olması.

ş.+i s.o.-maḳ 25-b/15

şeker + (F) şeker. 11-a/9, 20-b/3, 46-b/16, 47-a/5, 52-a/2, 54-b/16, 60-a/10, 74-a/4, 75-b/17, 76-a/5, 85-a/12, 85-b/13, 86-a/9, 90-a/1, 105-b/6, 107-a/12, 107-b/4, 107-b/13, 108-a/6, 108-a/14, 108-b/4, 108-b/10, 109-a/12, 109-b/13, 110-a/3, 112-a/3, 113-a/2, 114-b/10, 115-a/12, 115-b/2, 116-a/6, 116-b/2, 116-b/13, 122-a/13, 122-a/14, 128-a/8, 130-b/17, 136-a/16, 143-a/7, 147-b/2, 149-b/3, 149-b/17, 150-a/5, 155-a/15, 160-b/2, 165-a/16, 165-b/1, 173-b/16, 173-b/17, 174-a/4, 175-b/2, 178-a/4, 180-a/2, 187-a/11, 189-a/14, 190-b/4, 191-a/4, 194-b/12, 209-b/1, 223-a/10, 256-b/15

ş.peyniri (F-F) ağda şekerinin bayatı ki, peynir gibi yumuşak olur. 108-b/10, 109-a/2

ş.şerbeti (F-A) şeker ile su karışımı şurup.

ş.ş.+yle 212-a/9

ş.+dür 71-b/2

ş.+i 112-a/11, 114-a/10, 255-a/4

ş.+ile 12-b/13, 40-b/4, 41-a/10, 41-a/13, 45-b/3, 50-b/10, 51-b/7, 51-b/17, 54-a/3, 57-a/3, 66-a/3, 66-a/9, 73-b/10, 86-b/4, 86-b/5, 87-a/16, 88-a/3, 89-b/7, 89-b/10, 96-b/8, 98-a/7, 110-a/12, 110-b/2, 113-a/14, 123-b/4, 136-b/17, 140-a/8, 174-a/17, 192-b/6, 194-a/7, 233-b/17, 245-b/6, 245-b/16, 251-a/16, 263-b/11, 264-a/2, 284-b/9, 286-b/9

ş.+iledür 47-a/16, 63-a/2

ş.+le 212-b/7, 226-b/3, 234-b/15, 236-b/1, 266-b/9

şekersüz + (F/T) şekersiz, içinde şeker bulunmayan. 86-a/10

şek(i)l + (A) şekil, biçim, görünüş.

ş.+de 70-a/11

ş.+dür 58-b/2

ş.+i 181-a/4

ş.+indedür 181-a/6, 185-b/12

şelcem + (A) şalgam. 75-a/8

şelġam + (F) şalgam. 75-a/8

şemāme + (F) bazı hastalıkların tedavisi için hazırlanmış, kokusu etkili, çeşitli madde veya bitkilerden yapılmış parfüm, koku tabletleri. 277-b/5, 277-b/11

ş.+sini 82-a/4

ş.+yi 277-a/17, 277-b/6

şerbet + (A) içilecek şey; şurup, şerbet. 39-b/12, 39-b/14, 39-b/14, 40-a/2, 40-b/16, 85-b/13, 110-a/3, 136-b/8, 136-b/17, 165-a/4, 165-a/8, 165-a/16, 177-b/15, 179-b/10, 185-b/8, 191-a/11, 213-b/11, 213-b/12, 216-a/13, 238-a/1, 263-b/9, 265-b/11, 267-b/13, 286-a/14, 290-a/6

ş.+de 129-b/9

ş.+den 127-b/6, 136-a/11, 216-a/12

ş.+dür 75-b/13, 238-a/4, 251-a/9, 286-b/5

ş.+e 139-b/9

ş.+i 49-a/11, 63-a/10, 64-b/16, 87-a/12, 97-b/5, 98-a/14, 98-b/9, 101-b/7, 107-a/16, 112-b/13, 113-b/8, 114-a/14, 114-b/6, 115-a/17, 115-b/12, 137-a/10, 140-a/9, 143-b/7, 152-a/10, 165-a/2, 212-b/8, 229-b/16, 232-a/12, 290-b/8, 294-b/1

ş.+iñ 238-a/7

ş.+in 75-b/13

ş.+inden 129-b/10, 288-a/13

ş.+ini 112-b/2, 223-a/8, 276-b/5, 280-a/17

ş.+le 165-a/7, 267-b/13, 267-b/13, 293-b/12

ş.+ler 9-a/15, 11-a/15, 11-b/11, 13-a/3, 23-a/12, 33-b/17, 34-b/11, 43-a/4, 97-a/8, 98-a/17, 112-a/15, 138-a/9, 138-b/16, 138-b/17, 139-a/1, 148-a/12, 152-a/2, 157-a/6, 157-a/16, 216-a/10, 233-b/6, 236-a/13, 250-a/15, 252-a/17, 261-a/16, 263-a/12, 263-b/2, 264-b/11, 272-a/15, 273-a/7, 284-b/3, 288-b/6

ş.+lerde 34-b/15, 165-b/11

ş.+lerden 8-a/9, 11-a/6, 13-b/8, 30-b/15, 127-a/8, 128-a/3, 128-b/14, 131-a/1, 136-a/2, 149-b/6, 156-a/11, 165-b/10, 174-a/1, 174-a/17, 185-b/6, 200-a/10, 243-b/1, 262-a/17, 273-b/4, 275-a/11, 279-a/6

ş.+leri 188-b/15, 195-a/1, 200-a/11, 227-b/5, 229-a/15, 237-a/6, 243-b/1, 261-b/1, 264-b/11, 271-b/6, 273-a/10, 275-a/12, 277-a/15, 284-b/4, 287-b/1, 288-b/12

ş.+leridür 279-a/7

ş.+lerile 59-b/14

ş.+leriñ 273-a/13

ş.+lerini 291-a/17

ş.+leriyle 247-a/17, 261-a/6, 261-b/2, 261-b/8, 273-a/15, 288-a/9

ş.+lerle 40-a/16, 103-b/14, 225-b/3, 228-b/10, 279-a/2, 289-a/17

şerbetci + (A/T) şerbet satan yer.

ş.+lerde 252-b/7

şerbetlik + (A/T) şerbet içme ölçüsü, ölçeği. 148-a/9, 171-b/11, 268-b/9

şerā + (A) kurdeşen hastalığı. 287-b/17

şerāyiṭ + (A) şartlar.

ş.+e 130-b/11

ş.+ile 130-b/2

şeref-i ṣudūr + (A-A) şerefle çıkan. 5-a/11

şerīf + (A) kutsal, şerefli, mübarek. 2-b/12, 6-a/4, 6-a/12, 6-a/14, 6-a/14, 6-b/3, 6-b/5, 6-b/14, 59-b/6, 63-a/5, 63-b/1, 63-b/8, 78-a/14, 84-a/5, 84-b/5, 97-b/13, 142-b/8, 156-a/8

şevketü'l-mübārek (Bkz.ş.+ü'l-mübāreke) + (A-A) kārdūsanṭū; kutsal, bereketli ot, bir çeşit bitki. 298-b/14

şevketü'l-mübāreke (Bkz.ş.+ü'l-mübārek) + (A-A) bir cins nebat. 192-b/1

şey + (A) şey, nesne. 14-a/5, 16-a/7, 23-a/8, 25-b/8, 31-b/6, 31-b/8, 32-b/5, 37-b/15, 43-b/15, 49-b/10, 52-a/5, 59-a/14, 59-a/16, 61-b/14, 71-b/12, 71-b/12, 134-a/8, 138-a/6, 143-b/17, 146-a/7, 154-a/3, 161-a/16, 170-a/6, 172-a/16, 200-b/16, 201-a/16, 205-b/2, 208-b/8, 209-a/5, 210-a/12, 212-a/4, 241-b/1, 245-a/4, 246-b/17, 247-b/16, 249-b/12, 252-b/9, 259-a/11, 263-a/3, 271-a/11, 277-b/15, 283-b/8, 283-b/9

ş.+e 39-b/10, 92-a/13

ş.+i 243-b/16, 245-a/5

ş.+ile 179-a/10

ş.+iñ 15-a/7, 23-b/10, 79-b/3, 247-a/5

ş.+den 34-b/3, 182-a/4, 201-a/14

ş.+dür 131-b/5, 136-a/6, 142-b/8, 181-a/12, 181-a/14, 273-a/5

ş.+ler 15-a/1, 15-a/4, 19-a/3, 20-a/9, 20-b/8, 63-a/4, 68-b/7, 79-a/14, 106-b/13, 106-b/15, 127-b/2, 127-b/16, 130-a/8, 130-b/10, 131-a/3, 131-b/10, 133-a/17, 133-b/2, 133-b/11, 137-a/16, 137-b/11, 140-b/14, 155-b/1, 157-a/2, 160-a/7, 162-b/3, 163-a/17, 163-b/14, 164-a/10, 165-b/1, 166-a/12, 174-a/9, 174-b/10, 174-b/12, 179-b/1, 184-b/11, 186-b/1, 187-a/7, 188-a/9, 188-a/13, 189-a/7, 190-b/14, 194-a/1, 194-b/17, 196-b/4, 198-b/5, 198-b/8, 198-b/10, 199-a/5, 199-a/5, 201-b/2, 202-b/13, 204-a/8, 205-a/9, 205-a/10, 206-a/1, 208-a/2, 209-a/5, 210-b/7, 212-a/16, 215-a/15, 215-b/2, 218-a/4, 220-b/2, 220-b/6, 221-a/14, 221-a/15, 221-a/15, 222-a/4, 224-b/5, 225-b/11, 226-a/9, 226-a/15, 226-b/4, 227-a/17, 231-a/14, 233-b/11, 234-b/9, 235-b/14, 236-b/2, 239-b/9, 239-b/11, 240-b/14, 241-b/9, 241-b/14, 242-a/8, 242-a/12, 242-b/12, 242-b/13, 243-b/8, 247-a/11, 248-a/14, 249-a/11, 249-b/7, 250-a/12, 251-a/12, 252-a/2, 252-a/10, 253-a/6, 254-a/11, 254-a/13, 254-a/14, 254-a/16, 255-b/9, 256-a/13, 257-a/2, 258-b/16, 258-b/17, 266-a/12, 266-b/5, 267-a/13, 267-a/14, 268-b/7, 269-b/3, 269-b/4, 269-b/5, 273-a/17, 273-b/6, 273-b/10, 276-b/5, 277-a/16, 278-b/9, 279-a/10, 279-a/15, 279-b/3, 279-b/17, 280-a/3, 280-a/13, 281-a/4, 281-a/8, 281-a/8, 281-a/12, 282-a/8, 282-a/16, 282-b/9, 283-a/3, 283-b/11, 284-a/7, 286-a/14, 288-b/8, 290-a/2, 290-a/6, 292-b/2, 293-a/3, 293-a/8, 293-b/8, 293-b/9, 295-a/2, 295-b/14, 295-b/16, 297-a/7, 298-b/6

ş.+lerden 23-b/10, 43-a/8, 43-a/15, 127-a/3, 127-b/11, 132-a/11, 133-b/10, 137-b/3, 141-b/7, 141-b/8, 144-b/13, 147-b/8, 154-a/2, 154-a/4, 156-b/9, 159-a/14, 163-a/16, 163-b/6, 163-b/9, 167-a/12, 167-a/13, 170-a/9, 170-a/9, 174-a/5, 174-b/14, 174-b/14, 174-b/16, 181-b/17, 186-b/7, 188-a/14, 188-a/15, 189-b/2, 191-b/2, 203-a/17, 203-a/17, 207-b/8, 221-a/14, 221-b/1, 221-b/2, 222-b/5, 234-a/1, 234-a/1, 236-b/9, 240-b/6, 240-b/6, 243-a/17, 253-b/7, 256-a/16, 257-a/2, 258-b/10, 258-b/12, 267-a/7, 290-b/6, 293-a/2

ş.+lerdür 252-b/6

ş.+lere 16-b/16, 20-a/13, 20-b/4, 20-b/8, 79-a/15, 139-a/6, 159-a/15, 256-a/6, 256-a/6, 266-a/14, 271-b/1

ş.+leri 20-b/8, 131-b/9, 160-a/16, 249-b/8, 252-a/10, 252-b/1, 252-b/4, 284-b/7, 285-b/2, 298-b/12

ş.+leriñ 72-b/4, 87-b/1

ş.+lerle 99-a/7, 106-b/8, 106-b/15, 182-a/7, 182-a/7, 182-b/5, 236-b/7, 239-a/3, 242-a/5, 254-a/12, 263-b/10, 271-b/3, 272-a/8, 280-a/6, 289-b/3

şey'en feşey'en + (A-A) yavaş yavaş. 23-a/10

şeyḫ + (A) üstad.

ş.+iñ 31-b/10

Şeyḫ Dāvud + (A-A) Dāvud Anṭākī. 39-a/3

Şeyḫ Dāvud Anṭākī + (A-A-) 10.yüzyılda yaşamış ünlü bir bilim adamı olup, daha çok teorik çalışmalar yapmıştır, Tezkere-i Dāvud, Nuzhat fi al-Teşrih bilinen kitaplarıdır. 203-b/14

Şeyḫ Ebū 'Alī Sīnā + (A-A-A-A) (980-1037) Ortaçağ tıbbının en büyük temsilcisidir, eserleri asırlar boyu önemini yitirmemiş bir hekimdir, 5 ciltlik Kanun adlı eseri çok meşhurdur. 32-a/5, 37-b/16, 92-b/10, 145-a/10, 153-b/13, 211-b/8

Şeyḫ Ebū Sīnā + (A-A-A) İbn-i Sina. 31-b/10

Şeyḫ İbn-i Sīnā + (A-A-A) Ortaçağın en büyük hekimi ve bilgini. 171-a/7, 278-a/11, 278-b/6

Şeyḫ Re'īs İbn-i Sīnā + (A-A-A-A) Ortaçağın en meşhur bilim adamı. 267-a/11

Şeyḫ Sīnā' + (A-A) ünlü hekim İbn-i Sina.

Ş.S.+nıñ 171-a/13

şın-ḫıyār + (F) acur, bir tür acı salatalık.

ş.çekirdegi içi (F-T-T) acur çekirdeğinin içi. 193-b/13

şiddet + (A) şiddet.

ş.+idür 264-b/1

ş.+ini 23-a/17, 32-b/8

şiddetlice + (A/T) şiddetlice, şiddetli olarak. 270-a/9

şifā + (A) hastalıktan kurtulma, iyi olma, sağalma. 62-b/1, 180-b/1, 206-b/11, 209-b/2

ş.+-i maḥż (A-A) tam şifa, şifanın kendisi.

ş.+-i m.+dur 52-a/7

ş.+dan 61-b/14

ş.+dur 73-b/15, 74-a/1

ş.+ya 54-b/5

ş.+yı 61-b/14

şifā'-baḫş + (A-F) şifa veren, şifa dağıtan. 2-a/3

şifā-ḫāne-i kerem + (A-F-A) cömertliğin, asilliğin, lutfun şifa-sağlık merkezi, evi.

ş.+-i k.+ine 3-a/15

şihāb + (A) akan yıldız, halk arasında "yılduz düşdi" diye söylenir. 10-a/10

şikāyet + (A) şikâyet, yakınma. 74-a/15, 104-b/11

şimāl + (A) kuzey. 18-a/15

şimdi + (T) şimdi, günümüzde. 138-a/5, 159-a/10, 160-b/3, 176-b/12, 213-a/14, 231-a/8, 258-a/4, 270-a/3

şimdiki + (T) şimdiki, günümüzdeki, şu andaki. 179-b/9

ş.zamān (T-A) günümüz, yaşadığımız devir (yazarın yaşadığı dönem).

ş.z.+da 156-a/6, 202-a/4, 223-a/5, 225-b/5, 229-b/15, 234-b/10, 252-b/1, 273-b/17

şīr-ḫışt + (A) kudret helvası. 90-b/7

şīr-ḫurmā + (F-A) hurma tatlısı, hurma sütü. 13-b/6

şīrāze-i evrāḳ-ı müellefāt + (F-A-A) telif olmuş eserlerin kâğıtlarının ibrişim şeritleri.

ş.+-i e.+-ı m.+a 3-b/10

şīrīn + (F) sevimli, hoş, cana yakın, sempatik. 95-b/13

şirk ü ẕilel + (A-A) müşriklik ve hakirlik. 3-a/4

şīr-pence + (F) bir çeşit kötü çıban, iyileşmesi zor yara. 63-b/13, 100-b/16, 107-b/17, 109-b/5, 115-b/12, 280-a/11

ş.+de 125-a/1

şīrūġan (Bkz.şīrūġın) + (F) şırlağan, susam yağı.

ş.yaġı (F-T) susam yağı, şırlığan. 125-a/13, 212-a/12

ş.+la 215-a/13

şīrūġın (Bkz.şīrūġan) + (F) şırlağan, susam yağı. 26-b/8

şiryān + (A) atardamar.

ş.ṭamarı (A-T) atardamar.

ş.ṭ.+nda 175-b/17

şiş + (T) şiş, ur. 130-b/5, 146-a/8, 170-a/8, 171-b/6, 181-b/6, 190-b/12, 201-a/10, 204-b/8, 218-a/16, 218-b/4, 222-b/9, 228-a/17, 228-b/7, 233-b/9, 236-b/13, 241-b/4, 241-b/5, 241-b/10, 242-a/4, 242-a/10, 242-b/16, 247-b/14, 248-a/2, 248-a/5, 248-a/8, 248-b/10, 249-a/10, 249-b/6, 263-b/7, 279-b/13, 279-b/14, 280-a/3, 283-a/6, 287-a/10, 287-a/12, 292-b/6, 292-b/10

ş.+den 164-a/3, 205-a/17, 220-b/2, 220-b/5

ş.+dür 131-b/8, 132-b/2, 166-a/10, 170-b/1, 282-a/10, 282-b/7

ş.+i 158-b/12, 168-a/15, 191-b/7, 191-b/9, 219-b/14, 224-b/3, 241-b/2, 242-b/12, 243-a/1

ş.+in 218-b/9

ş.+iñ 192-a/4, 220-a/5, 279-b/17

ş.+inde 259-a/6

ş.+inden 224-b/14

ş.+ine 189-a/11

ş.+ini 158-b/17, 191-a/8, 218-b/12, 229-a/8, 229-a/17, 242-b/12, 299-a/11

ş.+ler 279-b/9, 283-a/11, 283-b/6

ş.+lerde 124-b/15

ş.+lerden 260-b/10

ş.+lere 65-a/2, 91-a/14, 103-a/3, 124-a/8, 190-a/8, 191-a/9

ş.+leri 47-b/16, 58-a/4, 68-a/3, 101-b/9, 120-b/14, 250-b/5

ş.+leriñ 247-b/13, 249-b/10

ş.+lerin 59-b/11

ş.+lerine 38-b/8, 63-b/12, 101-a/7

ş.+lerini 227-a/8

ş.+leriniñ 168-b/7, 241-a/16

şiş- (T) şişmek.

ş.-digine 38-b/2

ş.-e 135-b/10, 280-a/2

ş.-enleriñ 263-b/8

ş.-er 15-b/3, 16-b/10, 32-a/16, 156-b/2, 156-b/3, 156-b/7, 203-b/17, 208-a/1, 225-a/1, 226-a/13, 226-b/16, 239-a/5, 255-a/7

ş.-mek 157-a/5

ş.-mekdür 286-a/7

ş.-mez 156-b/3

ş.-üb 168-a/14, 189-a/9

şişür- (T) şişirmek.

ş.-ür 83-a/14

şişürici + (T) şişirici. 256-a/16

şīşe + (F) şişe, sırça. 125-b/11, 133-b/15, 163-a/9

ş.çek- (F-T) ağrı dindirmek amacıyla içinde alev yakılarak havası seyreltilen özel bir şişeyi sırta uygulamak, vantuz çekmek.

ş.ç.-mek 189-b/15

ş.ç.-mekden 39-a/15

ş.+ye 104-a/9

şīt + (A) turak otu. 81-a/15

şīṭarac + (A) sergile, bir cins şahtere. 74-b/12

şiyāf + (A) bazı hastalıklar için makattan kullanılan fitiller, supozituvarlar. 220-a/12, 220-a/14

ş.+-ı ebyaż (A-A) beyaz fitil, sıvı fitil, penisten içeri zerkedilen bir tür ilaç.

ş.+-ı e.+ı 238-b/12

ş.+-ı Sikenderī (A-F) şiyāfü'l- zaḥīr, makattan konulan fitil (mesane iltihabı, iç ağrısı, basur, dizanteri ve bağırsak yaralarının tedavisi için kullanılan bir fitil). 206-a/17

ş.+-ı zaḥīr (A-A) şiyāf-ı Sikenderī, bağırsak iltihabına iyi gelen fitil. 206-a/17

ş.+ı 239-b/5

ş.+larile 40-b/4

şiyāf + (A) göz damlası, gözü yıkama suyu, göz pudrası, bir çeşit göz ilacı. 126-a/5, 158-b/3, 158-b/11

ş.+-ı aḥmer (A-A) kırmızı göz ilacı. 126-a/10

ş.+-ı aḥmerleyin (A-A) bir çeşit göz damlası. 158-b/8

ş.+-ı ebyaż (A-A) beyaz göz ilacı. 126-a/5

ş.+-ı e.+ı 158-a/1, 158-a/10

ş.+-ı tūtiyā (A-A) göz hastalığı için kullanılan damla. 126-b/1

ş.+ü'l-kendir (A-A/T) kenevirle yapılmış bir göz ilacı. 126-a/15

ş.+ı 158-b/10

şol + (T) şu. 16-b/3, 16-b/8, 18-a/16, 19-b/14, 19-b/16, 26-b/11, 26-b/12, 27-b/17, 28-a/1, 28-a/15, 28-b/12, 29-a/4, 29-a/10, 31-b/14, 33-a/15, 34-b/16, 35-b/3, 40-a/1, 40-a/3, 41-b/15, 86-a/4, 111-b/16, 145-a/8, 150-b/13, 248-a/1, 267-b/7, 284-a/7, 291-a/9

şöhret + (A) ün, ad yapma. 97-b/17

şu'be + (A) kol, dal, şube. 35-b/15, 35-b/16

ş.+dür 36-a/15

şu'lelen- (A/T) hararetlenmek, fazlaca ateşlenmek.

ş.-ür 260-a/14, 260-a/16

şuvinīz + (A) çörek otu. 62-a/4

şübhe + (A) şüphe, kuşku.

ş.+si 296-b/9

şü(k)ür + (A) memnunluk, minnettarlık.

ş.+ler 12-a/5

T

tā + (F) kadar, dek, değin. 15-a/1, 15-a/8, 16-a/9, 16-a/10, 17-b/8, 21-b/6, 21-b/7, 36-b/4, 39-b/5, 66-a/17, 69-b/4, 70-b/5, 83-b/12, 107-a/13, 112-a/12, 125-a/15, 130-a/13, 130-b/16, 142-a/12, 150-b/7, 150-b/12, 154-a/14, 158-a/14, 160-b/2, 161-b/3, 162-a/12, 171-a/1, 177-b/12, 177-b/13, 185-b/10, 185-b/16, 210-b/10, 216-b/15, 216-b/16, 223-a/15, 226-a/3, 234-a/11, 242-b/1, 244-a/4, 262-a/7, 268-a/16, 271-b/1, 289-b/11

ta'ablı + (A/T) zorlu, zahmetli. 41-b/6

ta'affīn (Bkz.ta'affün) + (A) iltihap, çürüyüp kokma. 8-b/1, 20-a/3

ta'affün (Bkz.ta'affīn) + (A) iltihap, yangı, çürüyüp kokma. 262-a/3

t.+i 266-b/14

t.+iyle 276-a/4

ta'alluḳ + (A) ilgisi olma, ilişiği olma, yansıma. 260-b/1, 260-b/3, 260-b/4, 262-a/4, 262-b/12, 264-b/17, 267-a/8

t(ḳ).+ı142-a/9

ta'arruż + (A) ilişme, yönelme. 106-b/4

tābi' + (A) birinin arkası sıra giden, ona uyan. 24-a/6, 171-a/2

t.+dür 22-b/14, 24-a/11

ta'bīr + (A) ifade, anlatma; tabir, terim. 19-b/4

ta'bīrāt u cīre + (A-) tabirler ve terimler.

t.u.c.+ye 3-b/7

ta'biye + (A) tertipetme, düzenleme. 2-a/8

tāc-dār-ı vācibü'l-etbā' + (A-F-A-A) yapılması gerekli şeyleri yapan padişah. 4-a/11

ta'cīl + (A) acele ettirme, çabuklaştırma. 33-b/6

ta'dīl + (A) düzeltmek, düzene koymak. 11-b/8, 19-a/5, 29-a/15, 33-b/4, 63-b/16, 200-a/2, 201-b/1, 201-b/8, 236-a/11, 241-b/8, 261-a/5, 262-a/14, 263-a/12

t.+ü'l-emzice (A-A) mizacın, tabiatın düzene konması. 1-b/12

t.+iniñ 7-b/1

ta'līm + (A) öğrenme, tanıma. 135-a/3

tafṣīl + (A) etraflı olarak bildirme, anlatma, açıklama. 130-b/2, 156-a/16, 156-a/17

taġayyürāt-ı havā + (A-A) havanın değişiklik göstermesi.

ṭ.+-ı h.+ya 10-a/8

taġlīẓ + (A) yoğun, kalın yapma. 253-a/6

taġyīr + (A) başkalaştırma; değiştirme; bozma. 46-b/3

taḫalḫul + (A) bir cismin, hacminin kabarıp şişmesi. 32-a/16

taḫallüf + (A) uygun gelmeme. 140-b/17

taḫayyül + (A) hayal etme, hayalde canlandırma. 133-b/11, 133-b/16

taḫfīf + (A) hafifletme, yükünü azaltma. 24-a/12, 31-b/16, 151-b/7

taḫmīr + (A) yoğurma, yoğrulma. 277-b/5, 277-b/11

taḥṣīl + (A) hasıl etme, edilme. 18-b/1

taḥṣīl + (A) öğrenme.

t.+-i menāfi'-i dünyeviyye (A-A-A) dünya için yararlı bilgileri öğrenme. 7-a/5

t.+-i 'ulūm (A-A) ilim öğrenme.

t.+-i 'u.+a 139-a/6

taḫallül + (A) dağılma, hallolma, ayrışıp giderme. 227-a/16

t.+ini 24-a/15

taḫammül + (A) dayanma, katlanma. 196-b/15, 232-b/3, 268-b/17, 279-a/8

t.+i 33-a/7, 34-b/3, 135-b/17, 189-b/11

t.+ine 223-b/16

taḥarrī + (A) araştırma, arama. 227-a/17

taḥḳīḳ + (A) doğru olup olmadığını araştırma. 44-b/15, 45-a/13, 45-b/10, 91-b/7, 151-a/12, 298-a/13

taḫlīl + (A) halletme, dağıtma, ayrışıp giderme. 19-a/11, 19-b/9, 20-b/11, 20-b/13, 20-b/16, 21-a/17, 21-b/2, 22-b/6, 26-a/14, 29-a/14, 30-a/4, 38-b/17, 41-b/14, 48-b/8, 56-a/1, 56-b/5, 58-a/5, 59-b/11, 59-b/15, 60-b/4, 61-b/9, 62-a/6, 64-a/9, 64-b/1, 65-a/7, 67-a/17, 77-b/8, 79-a/7, 81-a/16, 87-a/1, 87-b/13, 93-a/15, 94-a/8, 94-b/17, 96-a/8, 96-b/15, 101-b/9, 110-a/6, 119-

b/13, 173-b/9, 187-b/2, 187-b/17, 190-b/13, 207-b/1, 207-b/5, 208-a/2, 208-a/10, 208-b/14, 210-a/10, 224-b/5, 237-a/1, 243-b/8, 259-b/9, 266-a/15

t.+-i rīḥ (A-A) ağrının, yelin, romatizma ağrısının dağılması, giderilmesi. 210-a/17

t.+de 29-a/8

taḫlīṭ + (A) karışma, karıştırılma.

t.+-ı ṭa'ām (A-A) yiyeceğin karıştırılması. 15-a/14

taḥrīk + (A) herhangi bir uzvu kımıldatma, hareket ettirme, oynatma. 151-a/5

taḥrīk + (A) arzuyu, isteği veya maddeyi uyandırma, işletme. 20-a/2, 22-a/5, 22-a/7, 22-b/7, 24-b/9, 24-b/11, 29-a/1, 30-a/1, 33-a/16, 33-b/1, 89-b/13, 93-b/2, 96-a/12, 97-a/17, 103-b/17, 111-b/2

t.+de 74-a/14

taḥrīr + (A) yazma, yazılma. 5-b/15, 5-b/16

t.+-i zevāyid (A-A) fazla bilgiler yazma. 5-a/15

taḥsīn + (A) güzel bulup takdir etme, beğenme. 138-a/16

taḫt-ı āsmān-ı cihān-bānī + (F-F-F-F) hükümdarların gökyüzü tahtı. 3-b/12

taḫta biti + (F-T) tahta biti, tahta kurusu.

t.b.+ni 100-b/13

taḳayyüd + (A) çalışma, çabalama, üstüne düşme. 20-a/8, 32-b/1

takāmākā + ( ) nezle, baş ağrısı, göz ve yarım baş ağrısına iyi gelen bir çeşit zamk. 159-a/10

taḳarrüb + (A) yaklaşma, yanaşma. 245-b/3

taḳażā + (A) 28-b/9, 205-b/13

t.+sın 204-b/7, 205-b/1

t.+sından 15-a/17

taḳdīm + (A) sunma. 6-b/10, 7-b/5, 14-a/7, 152-b/17, 153-a/1

taḳdīrce + (A/T) bu şekilde, bu surette. 25-b/9, 32-a/2, 32-a/14, 32-b/12, 33-b/14, 35-a/16

taḳlīd + (A) benzeme, benzemeye çalışma.

t.+e 32-a/3

taḳlīl + (A) azaltma, azaltılma. 32-a/7, 221-b/4

t.+den 227-b/1

t.+e 42-b/3

taḳṣīr + (A) eksik, noksan.

t.+i 33-a/10

t.+ini 33-a/10

taḳṣīrāt + (A) kusurlar, eksiklikler. 249-a/10

taḳṭīr + (A) damıtma, inbikten geçirme. 18-a/17, 51-a/17, 58-a/8, 92-b/3, 131-b/2, 133-a/10, 141-b/2, 142-b/5, 144-a/17, 149-b/8, 150-a/15, 159-b/13, 161-a/6, 183-a/14, 183-b/7, 183-b/11, 187-b/14, 193-a/9, 194-a/2, 210-b/2, 216-b/10, 229-b/12, 272-a/17

taḳṭīr + (A) damla damla akma, dökülme, damlama.

t.+-i bevl (Bkz.t.+ü'l-bevl) (A-A) idrarın damla damla akması. 61-b/10

t.+ü'l-bevl (Bkz.t.+-i bevl) (A-A) idrarın, bevlin damla damla gelmesi. 240-a/2

taḳviyet + (A) kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme. 47-a/11

t.+-i ḳalb (A-A) kalbin kuvvetlendirilmesi. 81-a/9

taḳye + (A) ince kumaştan ve çoğunlukla yarım yuvar biçiminde başlık.

t.+sine 244-b/4

talṭīf + (A) gönül okşama, gönlü hoş etme. 22-b/7

talṭīf + (A) yumuşatma, yumuşatıcı ilaç kullanma. 36-b/12, 48-a/3

tām(m) + (A) tam, bütün, eksiksiz. 15-a/16

tamām + (A) tamam, tam, eksiksiz, tam olma. 41-b/10, 41-b/13, 79-b/7, 141-b/14, 141-b/14, 146-a/10, 149-b/5, 149-b/6, 162-b/9, 177-b/10, 185-b/15, 198-a/2, 255-b/6, 275-a/15, 288-b/17, 291-a/9

ta'rīf + (A) etrafıyla anlatma; anlatılma.

t.+i 6-a/3, 6-a/8

tārīḫ + (A) tarih.

t.+-i hicriyye (A-A) hicrî tarih, tarih başı olarak hicreti alan.

t.+-i h.+niñ 284-b/16

tarṣīf + (A) birbirine birleştirilip kuvvetlendirme, sağlamlaştırma. 5-a/8

tasa + (T) tasa, kaygı, üzüntü.

t.+dan 180-b/16

tasalan- (T) kaygılanmak, üzülmek.

t.-maḳ 260-b/16, 274-b/2

t.-ur 181-b/15

taṣ'id + (A) ısıtılmış, buharlaştırılmış. 176-a/15

taṣḥīḥ + (A) düzeltme, yeniden meydana getirme. 111-a/17

taṣnīf + (A) sınıflama, bölümleme. 5-a/7

tatar ḳurdı + (T-T) namaz-bur, namaz-boz kurdu, bağırsaklarda görülen kurtçuk, parazit. 213-a/2

t.ḳ.+nı 77-a/13, 102-a/13

taṭyīb + (A) hoş etme, iyi yapma. 56-b/7

tāva + (F) tava. 254-b/7

tavuḳ/ġ + (T) tavuk. 9-a/17, 12-b/15, 13-b/5, 61-a/1, 79-b/10, 104-a/16, 243-b/13, 272-a/17, 282-b/10

t.eti (T-T) tavuk eti. 12-b/9

t.e.+yle 13-b/2

t.cigeri (T-F) tavuk ciğeri.

t.c.+ni 204-b/1

t.ḳatısı (T-T)

t.ḳ.+nıñ 122-a/16

t.ḳurṣaġı (T-T) tavuk kursağı. 225-a/12

t.ḳ.+nıñ 241-a/7

t.ṣuyı (T-T) tavuğun haşlanması ile elde edilen suyu.

t.ṣ.+yla 268-b/14

t.yaġı (T-T) tavuk yağı. 190-b/3, 209-b/12, 219-b/1, 219-b/7, 290-b/16

t.y.+nı 167-a/6, 178-a/5, 248-b/7

t.y.+yla 191-b/13, 208-b/3, 292-b/12

t(ġ).+ıñ ḳatısı (T-T) 197-a/17

t(ḳ).+ıñ ḳatısı (T-T) 241-a/2

t.+lar 129-a/13, 298-a/12

t.+lara 298-a/12

tavżīḥ-i minhāc-ı ṭarīḳat + (A-A-A) Allah yolunun açık ifadesi. 2-a/10

ta'yīn + (A) belli etme, belirleme. 42-b/9

tāze + (F) taze, körpe; sulu, yaş, kurutulmamış, kurumamış (bitki için). 45-b/1, 56-b/6, 62-b/4, 78-a/13, 161-b/3, 172-b/7, 184-a/6, 241-b/12, 260-a/3, 281-b/9, 286-b/6, 286-b/7, 291-b/15, 298-a/2

t.+si 88-a/6, 89-b/15, 96-b/1

t.+sini 81-b/3

t.+siniñ 89-b/17

tāze + (F) bayatlamamış, yeni yapılmış-hazırlanmış. 12-b/13, 17-b/1, 27-b/2, 30-b/1, 87-b/6, 99-a/13, 157-b/14, 159-b/14, 159-b/15, 160-b/5, 178-a/6, 180-a/5, 206-a/15, 253-b/3, 259-a/10, 265-a/2, 272-a/5

t.+si 54-b/6

t.yaġ (F-T) taze yağ.

t.y.+ı 26-a/16

tāze + (F) müzminleşmemiş, yeni oluşmuş (yara, hastalık). 60-a/2, 292-a/12, 292-b/15

tāze + (F) genç, diri (insan için). 17-b/16.

t.yigit (F-T) ergenlik çağına gelmiş, çok genç. 26-b/15, 29-b/3, 30-a/14, 211-a/1

tāze tāze + (F) taze taze, taze olarak. 7-b/9, 126-a/1, 259-a/10

Te'ālā + (A) "yüksek olsun" anlamında bir söz olup, Allah adıyla birlikte kullanılır. 104-b/10, 104-b/11, 276-a/3

T.+'nıñ 12-a/4

T.+'ya 10-a/5

teba'en + (A) tabi olarak, uyarak. 206-b/12

teba'iyyet + (A) uyarak, tabi olarak.

t.+le 196-a/7

tebāşīr-i ṣabāḥü'l-ḫayr + (A-A-A) kutlu, uğurlu sabahın müjdesi. 3-b/8

tebdīl + (A) değiştirme, değiştirilme, başka bir hale getirme. 252-b/11

tebevvül + (A) işeme. 235-b/7, 237-a/14

tebrīd + (A) soğutma, soğutulma. 17-b/17, 22-b/4, 233-a/13, 264-b/7

t.+de 271-b/1

tebyīn + (A) meydana çıkarma, belli etme; açıktan açığa anlatma. 3-a/10

tecāvüz + (A) ötesine geçme, sınırı aşma, atlama. 28-a/16, 83-a/16

t.+inden 197-a/6

tecfīf + (A) yaş olan şeyi kurutma, kurutulma. 225-b/14

tecribe + (A) tecrübe, deneyim, deneme, sınama; görmüş geçirmişlik. 32-b/6, 55-b/12, 58-a/13, 78-b/3, 163-a/5, 163-a/11, 169-a/1, 184-b/16, 188-a/6, 202-a/13, 227-a/8, 232-a/14, 242-a/15, 244-b/11, 275-b/15, 277-a/6, 284-a/15, 287-b/11

t.+miz 219-b/6

t.+sin 12-a/7

tecvīf + (A) oyuk yer; akciğerin oyuk, boşluk yeri.

t.+lerinde 175-b/16

tecvīz + (A) caiz görme, görülme, izin verme-verilme, onaylama. 179-b/5, 190-a/7, 201-b/6, 248-a/13, 263-a/9, 266-a/2, 275-a/1, 278-a/11, 278-b/8

tedbīr + (A) bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare. 30-b/13, 30-b/15, 30-b/17, 31-a/2, 31-a/3, 31-a/5, 42-a/1, 42-b/12, 128-a/6, 292-a/15

t.+dür 39-a/4

t.+i 7-b/2, 7-b/4, 28-b/11, 200-b/4, 200-b/5, 256-a/10, 272-a/8, 276-b/3

t.+in 42-b/13, 43-b/6, 30-b/6

t.+inde 23-b/6, 227-a/14, 256-a/10

t.+ini 30-b/5, 138-b/16, 256-a/1, 256-a/2, 256-b/17

t.+iniñ 12-a/10, 19-a/9, 39-b/10

t.+le 129-b/13

t.+ler 147-a/7, 237-a/17

t.+leri 42-b/7

tedbīr-i ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat-ı mizāc + (A-A-A-A) mizaç sağlığını koruma önlemi.

t.+-i ḥ.+-ı ṣ.+-ı m.+ımızı 5-a/6

tedārik + (A) hazırlık, önlem. 15-a/7, 33-a/10, 33-a/11, 222-a/8

t.+i 23-a/11

t.+in 42-b/3

t.+ine 18-b/4

tederrüc + (A) süglün, sülün kuşu. 74-a/6

tedrīc + (A) yavaş yavaş, azar azar, derece derece.

t.+le 8-b/3, 21-b/5, 21-b/6, 28-b/15, 28-b/16, 33-b/15, 171-a/4, 223-b/16, 274-b/13

tedvīn + (A) kitap haline getirme. 5-b/10

teemmül + (A) iyice, etraflıca düşünme. 32-b/15, 32-b/17

teferruḳ-i ittiṣāl + (A-A) herhangi bir sebep veya hastalıkla cildin yarılması. 29-a/11

tefl + ( ) 217-b/4, 222-b/12

t.+i 212-a/4

t.+ine 241-b/16

tefrīḥ + (A) ferahlandırma, gönül açma.

t.+de 49-b/4

teftīḥ + (A) açma. 261-b/1

t.+-i südde (A-A) beden, uzuv tıkanıklığını-tutukluğunu açma, giderme. 200-a/12, 232-b/10, 250-b/15, 254-a/14, 261-b/6

te'ḫīr + (A) sonraya, geriye bırakma, geciktirme, geciktirilme. 13-b/11, 171-a/8, 171-a/9, 171-a/13, 223-b/17, 264-a/1

t.+den 171-a/12, 171-a/14

t.+iñ 145-b/5, 171-a/10

tehyie + (A) hazırlama, hazırlanma. 2-a/13

tekāmül + (A) kemal bulma, olgunlaşma.

t.+i 198-b/4

teke + (F/T) keçinin erkeği.

t.+niñ ṭırnaġı (F/T-T) teke tırnağı.

t.+niñ ṭ.+nı 95-b/17

teke ṣaḳalı + (F/T-T) tekesakalı denilen bir bitki, liḥyetü't-teys. 180-b/2

t.ṣ.ṣuyı (F/T-T-T) tekesakalı suyu. 121-b/1

tekellüf + (A) özenme, tedbirli olma. 28-a/9

tekir balıġı + (T-T) tekir balığı, bir balık türü. 53-b/5, 184-a/3

tekrār + (A) bir şeyi iki veya daha çok defa yapma. 32-b/5, 66-a/1, 178-a/2, 184-b/16, 189-b/1, 209-a/11, 209-b/16, 225-a/12, 244-b/1, 270-a/17

tekrār tekrār + (A) yeniden, bir çok defa. 267-b/12, 267-b/13, 288-a/13, 288-b/16

tekrār-be-tekrār + (A) yine, bir daha, yeniden. 266-a/10

tekṣīf + (A) toparlama, toplama. 18-a/3

tekṣīren + (A) çoğaltılmış olarak. 5-b/15

telef-i nefes + (A-A) nefesin yok olması, ölme. 32-b/17

te'līf + (A) kitap, eser yazma; yazılmış, ortaya konulmuş eser. 5-b/8, 300-a/16

telyīn + (A) yumuşatma, yumuşatılma / içi yumuşatma, linet verme, kabızlıktan kurtarma. 3-a/8, 19-b/11, 26-a/2, 26-a/6, 26-a/13, 26-a/15, 40-b/2, 48-a/8, 48-a/11, 48-a/16, 57-a/15, 81-a/16, 98-a/16, 109-a/6, 123-b/6, 130-b/10, 138-b/17, 154-a/5, 155-a/6, 156-b/11, 164-a/5, 166-a/15, 205-a/11, 205-a/13, 225-b/13, 235-a/17, 241-b/6, 250-b/11, 257-a/13, 261-b/4, 263-a/5, 263-a/6, 264-b/3, 265-a/16, 267-b/14. 287-b/2

t.+de 29-a/8

temcīd + (A) sabah ezanından önce minarelerde okunan belli makamdaki ilahiler. 149-b/4

t.vaḳtı (A-A) sabah namazı vakti veya sabah namazından biraz önce.

t.v.+nda 149-b/4

temmet + (A) "bitti", "tamam oldu" manasınadır. 300-b/16

temmūz + (S/A) temmuz ayı, yılın yedinci ayı. 98-a/3

t.ayı (S/A-T) temmuz ayı.

t.a.+nda 98-a/3

temr + (A) hurma. 65-b/3

t.+-i Hindī (A-A) Hint hurması, demirhindi. 26-a/10, 60-b/9, 108-a/7, 109-b/12, 116-b/13, 164-a/7, 164-b/15, 188-b/1, 188-b/4, 188-b/10, 196-b/8, 224-a/4, 264-b/3

t.+-i H.balı (A-A-T) Hint hurması balı. 115-a/11, 115-b/3, 116-a/5, 157-a/11

t.+-i H.ṣuyı (A-A-T) Hint hurması suyu.

t.+-i H.ṣ.+nı 40-b/3, 132-b/16, 139-b/14, 263-a/6

t.+-i H.ṣ.+yla 8-a/13, 65-a/10, 157-a/3, 211-a/10, 233-a/11, 275-a/3

t.+-i H.+yi 75-b/5, 127-b/3, 221-b/4

t.+-i H.+yle 182-b/14, 262-a/15, 271-b/4

t.ma'cūnı (A-A) hurma macunu.

t.m.+ndan 207-a/15

temregü + (T) temriye, deride yer yer kabartılar oluşması hastalığı. 14-b/3, 35-a/9, 279-b/10, 287-b/16, 289-b/17

t.+ye 38-b/15, 39-b/2, 54-b/1, 66-b/10, 67-a/2, 68-b/6, 76-a/16, 89-b/4, 96-b/14, 101-a/13, 290-a/10, 290-a/12, 291-a/5

t.+yi 76-a/16, 103-a/2

temren + (T) okun ucuna geçirilen demir ya da kemik parça.

t.+den 293-a/1

temyīz + (A) ayırma, seçme, ayırt etme.

t.+inde 140-b/11

ten + (F) insan vücudunun dış yüzü.

t.+i 30-a/15

tenbīh + (A) uyarma, tembih etme. 227-a/13

tencere + (T) tencere. 299-b/6

t.+den 18-b/7

t.+niñ 18-b/5

t.+ye 18-b/4

tenāvül + (A) yeme, yenilme. 9-a/16, 13-a/13, 13-a/14, 13-b/3, 13-b/7, 14-a/12, 15-a/4, 15-a/5, 16-a/3, 17-a/3, 23-a/14, 31-a/6, 41-a/10, 131-b/9, 133-a/17, 174-b/10, 195-a/8, 208-b/16, 227-a/17, 267-a/14, 269-b/5

t.+inde 222-a/4

t.+inden 234-a/6, 269-b/3

ten-dürüst + (F) vücudu sağlam, sağlam vücutlu; sağlam, kuvvetli. 7-a/10, 15-a/8, 52-a/10

teneffüs + (A) nefes, soluk alma. 7-b/7, 7-b/8, 7-b/9

t.+i 145-a/7

tenfīẕ + (A) nafiz olma, hükmünü yürütme. 19-a/6

tenḳıye + (A) bağırsağa ilaç v.b. verme, şırınga etme ve bu iş için kullanılan alet, şırınga, hukne, ihtikan. 3-a/10, 20-a/14, 28-a/4, 39-b/4, 42-b/4, 97-a/10,

103-b/13, 114-b/13, 118-b/4, 137-a/5, 147-a/15, 149-b/6, 154-b/12, 159-b/9, 160-a/5, 160-b/14, 162-b/1, 164-b/4, 179-a/17, 199-a/4, 200-a/5, 200-a/10, 200-a/11, 202-a/2, 202-b/13, 218-a/6, 220-a/8, 222-a/10, 227-a/2, 228-a/4, 231-a/11, 242-b/9, 245-a/4, 247-a/14, 249-a/15, 249-b/14, 250-b/13, 252-a/16, 261-a/11, 276-b/14, 280-b/15, 281-b/6, 284-b/7, 285-a/17, 286-a/14, 291-a/16, 291-b/12, 292-a/14, 295-a/7, 295-a/13, 295-b/3, 295-b/12, 296-a/1, 296-a/14

t.+-i beden (A-A) beden tenkıyesi, bedene şırınga etme. 58-b/10, 58-b/13, 167-a/14, 168-a/16, 247-b/11, 276-b/4, 288-b/17

t.+-i b.+den 242-b/11

t.+-i dimāġ (A-A) beyin tenkıyesi. 42-b/3

t.+-i ḳurūḥ (A-A) yaraların tenkıyesi. 236-a/15

t.+den 137-a/12, 157-b/1, 157-b/2, 182-b/17, 198-a/2, 203-a/3, 206-a/5, 234-b/7, 260-a/6

t.+si 37-b/17

t.+sinden 38-a/1

t.+ye 271-b/3

tenḳīṣ + (A) azaltma, eksiltme, kısma. 31-b/16

tenlü + (F/T) tenli. 20-b/5

Teñri + (T) Tanrı, Allah. 77-a/6

tenzū + (F) türlü şekillerde yapılan güzel koku yuvarlağı.

t.+-yi Ḫıṭāī (Ḫıṭāyī) (F-A) değişik bir terkibin adı, Çin terkibi, güzel kokulu hamur hapı. 12-a/3

t.+-yi Ḫ.+yi 12-a/2

ter + (F/T) ter, vücut gözeneklerinden dışarıya atılan tuzlu sıvı. 59-a/2, 59-a/4, 59-a/4, 150-b/8

t.gel- (F/T-T) ter akmak, terlemek.

t.g.-mege 263-b/10

t.g.-mezse 263-b/9

t.getür- (F/T-T) terletmek.

t.g.-mege 263-b/13, 269-a/4

t.g.-mek 269-a/6

t.g.-ür 63-b/7, 274-a/7, 275-a/10

t.+ile 262-b/14

t.+ini 79-b/7, 99-a/15

ter getürici (Bkz.t.getürüci) + (F/T-T) ter verici, terletici. 263-b/10, 273-a/17, 275-a/4

t.g.+dür 59-a/3

ter getürüci (Bkz.t.getürici) + (F/T-T) terletici. 266-a/14

terbiye + (A) bazı yemek veya terkiplere konulan katkılar (sirke, bal, limon, yumurta, salça v.b.). 45-b/4, 53-a/4, 62-b/5, 89-a/8, 96-a/12, 98-a/7, 98-a/7, 103-b/17, 143-b/17

terceme + (A) tercüme, dilden dile çevirme, aktarma. 211-b/14

t.+si 211-b/12

terängübīn + (F) kudret helvasının bir çeşidi, şīr-ḫışt. 90-b/8

tere + (F) tere otu, ḫurf, reşād, dere otu, salata ve kebap yapımında kullanılan ince yapraklı bir bitki. 15-a/2, 61-b/7, 248-b/10

t.(tuḫmı) (F-F) tere tohumu. 286-b/4

t.yaprağı (F-T) tere otu yaprağı. 286-b/7

t.+dür 61-b/14

t.+niñ 61-b/14

tere yaġı + (T-T) sütten çıkarılan taze yağ. 159-b/14, 160-b/6, 192-a/15, 212-a/12, 218-b/4, 219-b/2, 240-a/1, 272-a/5, 296-b/4, 297-a/12

t.y.+yla 178-a/6, 220-b/4, 296-a/7

terementī (Bkz.tīrementī) + (Fr.) yabanī fıstık ağacı ve bundan elde edilen terebentin. 123-b/11, 124-b/2, 124-b/13, 125-a/8, 126-a/2, 128-a/12, 128-b/1, 128-b/2, 151-b/13, 156-a/2, 160-b/6, 174-b/6, 177-a/8, 191-b/17, 234-b/3, 237-b/17, 238-a/12, 240-a/1, 242-b/13, 249-a/1, 280-a/7, 281-a/14, 283-b/13, 289-a/3, 289-a/6, 289-a/8, 292-b/2, 293-a/9, 293-a/11, 293-a/15, 293-b/5

t.yağı (Fr.-T) yabanī fıstık ağacıyla sakız ve çam ağacı envaından çıkan bir çeşit yağ, neft yağı ki tıpta kullanıldığı gibi başka sahalarda da kullanılır. 152-a/15

t.+den 234-b/14

t.+niñ 234-b/1

t.+yi 236-a/15, 279-b/4

t.+yle 137-a/9, 234-a/16, 240-a/13, 247-a/16, 258-b/8, 292-b/14, 293-a/8, 293-b/17

terencübīn + (A) kudret helvası, şīr-ḫıştın bir türü. 150-b/5, 172-a/16

t.+i 172-a/12

terfī' + (A) yükseltme, yükseltilme. 2-b/13

terk + (A) bırakma, vazgeçme. 9-b/3, 245-b/2, 261-a/12, 285-b/14

t.+den 24-a/3

terkīb + (A) birkaç şeyi birleştirip karışık bir şey meydana getirme ve meydana getirilen şey. 106-b/7, 106-b/8, 106-b/11, 106-b/13, 106-b/15, 106-b/16, 107-a/1, 107-a/3, 180-a/17, 185-a/10, 185-a/17, 202-b/15, 206-a/5, 262-b/4, 272-a/3, 291-a/5

t.+-i 'acīb (A-A) değişik, tuhaf terkip.

t.+-i 'a.+iñ 12-a/5

t.+de 12-a/9

t.+den 117-a/2

t.+dür 12-a/4, 243-a/11

t.+i 12-a/7, 60-a/1, 111-a/16

t.+idür 119-a/3, 119-b/7, 161-b/11

t.+imizdür 141-a/4, 161-a/2, 222-b/1, 253-a/11, 257-b/16

t.+iñ 110-b/5

t.+indendür 183-b/9, 222-a/13

terḳīḳ + (A) inceltme, yumuşatma. 19-a/6

terle- (F/T) terlemek.

t.-dükden 79-b/7

t.-mege 19-b/17

t.-megi 100-a/11

t.-mek 19-a/7, 19-b/3, 232-a/14, 232-a/14, 269-a/6

t.-r 212-a/6

t.-se 25-a/8

t.-ye 20-a/1, 79-b/6, 131-b/16, 150-b/12, 289-b/11

t.-yeler 64-a/4

t.-yüb 18-b/6

terled- (Bkz.terlet-) (F/T) terletmek.

t.-eler 149-b/10, 149-b/17, 227-a/11, 269-a/11, 285-b/4, 285-b/7, 286-b/17, 288-a/15

t.-ür 55-b/1, 93-a/14, 130-a/17, 178-a/4, 232-a/15, 232-a/17

t.-ürler 156-a/8

terledici + (F/T) tertelici, ter verici. 55-b/1

t.+dür 105-b/14

terleme ḫastalığı + (F/T-F/T) ağır hastalığı, ḥummā-yi rediyye, ḥummā-yi lāzime, hummanın bir türü. 9-a/11, 262-a/2, 262-a/5, 273-b/16

t.ḫ.+na 47-a/5

terlet- (Bkz.terled-) (F/T) terletmek.

t.-mek 273-a/17

ters + (T) ters, yüz olmayan, gerekli olan duruma karşıt (olarak). 18-b/5

tertīb + (A) tertip etme, düzene koyma. 5-a/8, 6-a/2, 44-a/10, 107-a/5

t.+e 14-a/12, 217-a/5

terṭīb + (A) rutubetlendirme, nemli hale getirme. 17-b/17, 24-a/14, 24-b/2, 25-b/9, 29-b/1, 123-b/6, 180-a/14, 264-b/7, 272-a/3

t.+a 123-b/8

tervīḥ + (A) rahatlandırma, rahatlandırılma.

t.+den 227-b/1

teṣā'ud + (A) yukarı çıkma, ağma. 3-a/4

teselli + (A) avutma, avundurma. 23-b/14, 250-a/13

teshīl + (A) kolaylaştırma. 19-a/7

teshīn + (A) ısıtma, ısıtılma, kızma, kızdırılma. 40-b/6, 55-b/14, 123-b/8

te'sīr + (A) tesir, etki, etki etme; işleme, dokunma; içe işleme. 57-b/10, 65-b/13, 68-a/1, 104-b/15, 130-a/15, 214-b/2, 215-b/13, 215-b/15, 217-a/8, 223-a/8, 224-b/11, 228-a/10, 259-b/15, 296-b/15, 296-b/17, 297-a/2, 298-a/8, 298-a/10, 298-b/6

t.+i 21-b/17, 44-a/1, 44-a/3, 215-b/11

t.+inden 11-b/1

teskīn + (A) sakin kılma, yatıştırma, hafifletme, azaltma. 11-a/11, 18-a/2, 34-a/3, 34-b/10, 43-a/7, 45-a/3, 45-b/2, 47-a/3, 47-a/8, 47-b/8, 48-b/12, 48-b/14, 49-a/5, 60-b/11, 61-a/16, 62-a/13, 66-a/15, 89-a/11, 89-b/16, 90-a/8, 97-b/8, 103-a/10, 119-b/14, 125-a/3, 126-a/6, 127-b/6, 130-a/8, 131-a/15, 138-a/2, 157-b/6, 157-b/14, 157-b/16, 158-b/17, 164-a/10, 164-a/14, 165-a/9, 167-a/13, 167-a/17, 167-b/3, 167-b/9, 167-b/13, 172-b/15, 173-a/2, 173-b/3, 178-a/4, 201-b/1, 201-b/8, 202-a/10, 202-b/6, 202-b/13, 204-b/12, 209-a/9, 209-b/8, 211-b/3, 211-b/4, 218-b/9, 221-b/3, 235-a/7, 235-a/8, 235-a/12, 237-a/1, 237-a/16, 238-a/6, 241-b/14, 242-b/12, 248-a/13, 248-b/5, 249-b/15, 258-b/16, 259-a/4, 259-a/12, 259-a/15, 259-b/9, 259-b/10, 261-b/2, 273-a/9, 273-b/6, 273-b/12, 279-a/10, 281-a/4, 288-a/10

t.+-i veca' (A-A) ağrının azalması, hafiflemesi. 173-a/6, 202-b/2, 205-b/8

t.+-i v.+da 202-a/14

t.+de 17-b/10

teslīm + (A) birine bırakma, teslim etme.

t.+den 172-a/5

teslīmāt + (A) teslim etmeler, teslim edilen eşya v.b. 2-a/13

tesmiye + (A) ad koyma, isimlendirme. 6-a/1, 203-b/15, 284-a/4, 295-b/10

teşennüc + (A) sinir büzülmek, adalelerin, sinirlerin kasılması, gerilip büzülmesi, spazm. 25-b/11, 42-a/13, 55-b/2, 109-a/14, 151-a/8, 151-a/9, 151-a/11, 151-a/14, 151-a/15, 151-a/16, 287-a/11

t.+-i raṭb (A-A) rutubetli özelliğe sahip spazm. 25-b/16

t.+-i r.+a 59-b/17

t.+-i rīḥ (A-A) ağrılı spazm.

t.+-i r.+den 151-b/1

t.+-i rīḥī (A-A) ağrıya bağlı olarak oluşan kasılma. 151-b/4

t.+de 152-a/9

t.+e 28-a/6, 30-a/5, 112-b/1

t.+iñ 152-b/14

t.+iyle 239-a/9

teşevvüş + (A) karışma, karışıklık.

t.+idür 212-a/2

t.+inden 255-a/15

teşḫīş (Bkz.teşḫīż) + (A) hastalığın hangi hastalık olduğunu bilme. 140-b/11, 271-a/15

teşḫīż (Bkz.teşḫīş) + (A) hastalığın hangi hastalık olduğunu bilme. 140-b/10

teşrīḥ-i ḳānūn-ı şerī'at + (A-A-A) doğru yolun kanunlarını yayma. 2-a/10

tevaḳḳuf + (A) durma, eğlenme, bekleme. 6-b/12, 170-b/12

tevātür + (A) bir haberin ağızdan ağıza dolaşarak yayılması. 80-a/14

tevbe + (A) tövbe. 10-a/5

teveccüh + (A) yönelme, bir yere doğru hareket etme. 22-a/15, 24-a/5, 25-a/16, 297-a/6, 297-a/8

tevellüd + (A) oluşma, meydana gelme, ortaya çıkma. 15-b/9, 53-b/15, 65-a/16, 81-a/3, 86-b/16, 104-b/1, 141-b/7, 216-a/8, 230-b/5

t.+i 276-a/7

t.+inden 49-a/16, 235-a/14

t.+ine 54-a/1

t.+ini 88-b/4, 221-a/11, 221-a/12

t.+iniñ 221-a/10

tevfīr + (A) çoğalma, artırma.

t.+idür 25-b/13

tevfīren + (A) çoğaltılmış olarak, çoğaltarak. 5-b/16

tezāyüd + (A) fazlalaşma, artma.

t.+i 224-a/15

tėzye (Bkz.tizeye, tiziye) + (F/T) hemen, çabucak. 230-a/11

tıraş + (F/T) tıraş. 122-b/5, 155-a/3, 295-b/13

tīh-i cehālet + (A-A) cahillik, bilmezlik çölü.

t.+-i c.+de 3-a/16

tilki + (T) tilki.

t.yaġı (T-T) tilki yağı. 151-b/11, 259-b/8

t.+de 295-b/10

tilki uyuzı + (T-T) yılan uyuzu, dā'ü'ş- şa'leb, dā'ü'l-ḥayye, saç dökülmesi şeklinde görülen bir tür hastalık, kellik. 295-b/9

tīn + (A) incir meyvesi ve ağacı. 44-a/14

tīnī + (A) incir gibi, incire benzer.

t.+dür 217-a/11

tīrementī (Bkz.terementī) + (Fr.) neft yağı, terebentin. 150-a/5

tirīd + (F/T) kızartılmış ekmeği et suyuyla haşlayarak yapılan yemek. 14-a/9

tiryāḳ (Bkz.tiryāk) + (A) zehirlenmeye ve bazı hastalıklara karşı kullanılan macun; panzehir. 11-b/3, 11-b/4, 105-b/3, 151-b/15, 166-b/15, 176-b/2, 193-a/7, 197-b/1, 197-b/5, 200-b/16, 211-a/14, 216-b/2, 236-a/5, 240-b/1, 254-b/14, 266-b/2, 269-a/6, 269-a/17, 274-a/9, 276-b/6, 278-a/2, 284-b/10, 286-b/17, 296-b/14, 297-b/3, 297-b/16, 298-b/15

t.+-ı ekber (A-A) bir çeşit tiryak, büyük panzehir. 46-a/7

t.+-ı e.+e 252-b/5

t.+-ı erba'a (A-A) panzehir türlerinden biri. 251-b/1, 255-b/11

t.+-ı e.+dan 297-b/5

t.+-ı e.+nıñ 64-a/13, 297-b/11

t.+-ı fārūḳ (A-A) tiryakın meşhur bir terkibi. 243-b/11

t.+-ı f.+ıñ 142-b/2

t.+-ı f.+la 263-b/15

t.+-ı kebīr (A-A) büyük tiryak. 11-a/17

t.+-ı k.+i 213-b/8

t.+dan 133-a/15, 142-b/6, 175-b/4, 192-a/8, 273-a/13, 300-a/10

t.+dur 73-a/17

t.+ı 277-b/11, 297-a/15

t.+ıdur 81-a/7, 93-a/12

t.+ıñ 142-b/4

t.+la 147-a/12, 279-b/2, 284-b/9

tiryāk (Bkz.tiryāḳ) + (F) panzehir.

t.+-ı ekber (F-A) panzehir çeşitlerinden. 59-a/13, 60-a/1

t.+-ı erba'a (F-A) bir tür panzehir. 8-b/11

t.+-ı kebīr (F-A) büyük tiryak. 8-b/11

t.+-ı k.+iñ 59-a/12

tiryāk-ı sümūm-ı cehālet + (F-A-A) cahillik zehirlerinin panzehiri. 2-a/15

tiryāḳiyyet + (A) tiryak özelliği bulunan. 10-b/6, 64-a/14

tīz + (F) keskin, etkili, tesirli. 42-b/17, 49-a/15, 159-b/6, 255-b/8

tiz + (F/T) tez, çabuk. 12-b/5, 14-b/1, 18-a/9, 18-a/11, 18-a/12, 18-a/12, 22-b/9, 22-b/12, 28-a/9, 29-b/15, 29-b/15, 32-b/6, 52-a/11, 53-a/15, 53-b/3, 53-b/5, 53-b/9, 53-b/11, 60-a/2, 61-a/17, 61-a/3, 61-a/4, 67-b/3, 84-a/7, 91-b/4, 93-b/7, 101-b/9, 104-a/17, 134-b/11, 151-b/3, 157-b/16, 180-a/10, 205-a/7, 212-a/17, 222-a/8, 235-b/9, 267-b/7, 270-a/9, 275-b/2, 281-a/11, 288-a/6, 295-b/17

tiz tiz + (F/T) sık sık, hızlı hızlı, çabucak. 62-b/16, 139-b/8, 140-a/15, 175-b/12, 181-b/14, 181-b/14, 201-a/11, 206-b/8, 229-a/13

t.t.şolu- (F/T-T) sık sık nefes alıp vermek.

t.t.ş.-maḳ 272-b/14

tizce + (F/T/T) çabucak, hemen. 40-b/8, 41-a/12, 134-b/2, 169-b/11, 223-b/17, 274-b/7

tizcek + (F/T/T) çabucak, hemen. 43-b/6, 74-b/14

tizeye (Bkz.tėzye, tiziye) + (F/T) hemen, çabucak. 221-a/12

tiziye (Bkz.tėzye, tizeye) + (F/T) hemen, çabucak. 139-a/17, 146-a/6

topalaḳ + (T) yer miski, havlıncan denilen kök. 125-b/2, 125-b/9, 136-b/10, 168-a/13, 206-a/8

topuz + (T) topuz, ucu top biçiminde eski bir silah. 72-b/7

topuzlıḳ + (T) sünnetlüce otu. 72-b/7

tortı + (F/T) tortu, bir çökelme sonunda bir sıvının dibine çöken katı madde, çökelti, rüsup.

t.+dan 136-a/6

toz + (T) toz, toz durumunda olan.

t.+dan 159-a/14, 174-b/12

t.+unı 94-a/5

tuffāḥ + (A) elma. 46-b/14

tuḥfe + (A) hoşa gider güzel şey. 136-b/7

tuḫm + (F) tohum, çekirdek, tane.

t.+ı 72-a/11, 72-b/7, 75-a/13, 83-a/14, 86-a/10, 144-a/7, 192-b/2, 258-b/7

t.+ıñ 244-b/13

t.+ından 47-b/5, 66-a/3, 73-a/2, 85-b/17, 86-b/13, 96-a/3, 97-a/12, 99-b/11, 104-a/12, 292-a/5

t.+ını 66-b/2, 66-b/4, 93-b/3, 248-a/17

t.+ınıñ 158-b/13, 190-b/17, 229-a/4, 244-b/11, 259-a/17

t.+ıyla 48-b/1

t.+lar 215-a/16

t.+ları 173-a/16, 183-a/6, 233-b/4, 237-a/3, 242-a/1, 242-a/9, 248-b/14, 259-b/2, 279-a/16, 280-a/4, 286-b/4

tulum + (T) tulum, deriden yapılmış su tulumu.

t.+a 225-a/17, 225-b/1

tūrb (Bkz.tūrp) + (F) turp. 61-a/16, 184-b/13, 215-a/15, 228-a/14

t.ṣuyı (F-T) turp suyu.

t.ṣ.+yla 188-a/16

t.ṭabīḫı (F-A) kaynatılmış, pişirilmiş turp.

t.ṭ.+yla 186-b/10

t.tuḫmı (F-F) turp tohumu. 61-b/3, 132-b/8, 297-b/10

t.t.+nı 227-b/4, 242-a/6, 265-b/13

t.+ile 297-a/4

tūrp (Bkz.tūrb) + (F) turp.

t.+la 17-a/16

turmus + (A) Mısır baklası, acı bakla, Yahudi baklası, yabanī bakla. 100-b/6, 121-b/5

tūrunc + (F) nārenc, turunç. 43-a/5, 60-a/14, 113-b/12, 162-a/9

t.ekşisi (F-T) turunç ekşisi. 182-a/11

t.ḳabuġı (F-T) turunç kabuğu. 177-a/4, 182-a/16

t.ṣuyı (F-T) turunç suyu. 289-a/6

tuṣliḥau + ( ) 300-b/11

tūt + (F) dut ağacı ve meyvesi. 61-a/8, 61-a/9, 217-a/11

t.aġacı (F-T) dut ağacı.

t.a.+nıñ ḳabuġı (F-T-T) dut ağacının kabuğu. 215-a/3

t.köki (F-T) dut ağacı kökü.

t.k.+niñ ḳabuġı (F-T-T) dut ağacı kökünün kabuğu.

t.k.+niñ ḳ.+nı 61-a/13

t.rubbı (F-A) dut meyvesinin suyu. 168-b/2

t.r.+nı 168-b/6, 172-b/6

t.r.+yla 168-b/12, 170-a/15

t.şarābı (F-A) dut şerbeti.

t.ş.+yla 166-a/8, 169-b/15, 275-b/3

tūtī + (F) dut gibi, duta benzer.

t.+dür 217-a/11

tūtiyā + (A) sürme. 126-a/16

tūtiyā + (A) çinko madeni. 124-a/15, 124-b/2, 281-b/11, 294-b/8

t.+-yı maġsūl (A-A) yıkanmış çinko madeni. 126-b/3

t.+-yı marażī (A-A) bir çeşit çinko madeni. 158-a/16, 243-a/8

t.merhemi (A-A) bir tür merhem. 243-a/5

tutḳal + (T) tutkal, yapıştırıcı. 91-b/10

tutuş- (T) yanmak, alev almak.

t.-mada 92-b/4

tutuşdur- (T) tutuşturmak, yanmasını sağlamak.

t.-urlar 207-b/4

tüfenk + (F) tüfenk, uzun namlulu ateşli silah. 292-a/13

t.(yarası) (F-T) tüfenkle vurulmanın yol açtığı yaralar, yeni yaralar. 292-a/13

tükrük + (T) tükürük. 50-a/17

türbüd + (Y/F) türbit kökü, müshil olarak kullanılan bir ot, kök; alkalik cıva sülfat tuzu. 65-a/11, 101-b/4, 116-b/4, 118-a/1, 118-b/12, 119-a/7, 119-a 12, 120-a/16, 133-b/2, 149-a/15, 263-b/3, 282-a/14, 289-b/3

t.maʿcūnı (Y/F-A) türbit kökü macunu. 213-b/10, 266-a/8

t.süfūfı (Y/F-A) toz halindeki türbit. 251-a/1

t.+ile 214-b/3

Türkce (Bkz.Türkīce) + (T) Türkçe. 48-b/3, 51-b/10, 94-a/16, 140-a/5, 185-b/3, 185-b/9, 230-a/13, 260-b/5, 270-b/14, 274-a/14, 274-a/15, 280-b/17, 282-a/9, 287-b/17, 289-b/17, 292-a/4, 294-b/14, 295-b/9

Türkīce (Bkz.Türkce) + (T) Türkçe. 283-a/12

türrāc = (F) dürrāc, eti gevrek keklik cinsinden bir kuş, çil kuşu. 60-b/15

t.eti (F-T) çil kuşu eti. 177-a/16

t.ḳuşı (F-T) çil kuşu. 12-b/10

türşī + (A) turşu.

t.+si 75-a/11, 104-a/2

tütsi + (T) tütsü. 106-a/10, 106-a/11, 142-b/10, 276-b/9, 285-b/12

t.+yi 142-b/11

tütün = (T) duman. 188-a/13, 205-b/16

t.+den 174-b/12

t.+ini 76-a/8

tütünsi = (T) acımtırak, duman gibi, dumana benzer. 135-b/11

tütüt- (T) tüttürmek, tütmesini sağlamak.

t.-mek 252-a/12

tüy + (T) tüy, kıl.

t.+inden 144-a/14

t.+üni 252-a/11

Ṭ

ṭa'ām (Bkz.ṭa'm, ṭı'me) + (A) yemek, aş. 12-a/13, 12-a/14, 12-a/15, 12-a/17, 12-b/1, 12-b/2, 13-b/10, 13-b/10, 14-a/5, 14-a/8, 15-a/15, 15-b/2, 15-b/7, 15-b/8, 16-a/7, 16-a/7, 16-a/9, 16-b/12, 16-b/6, 16-b/8, 16-b/9, 17-b/13, 17-b/4, 17-b/6, 17-b/7, 17-b/8, 24-b/4, 26-a/5, 27-a/9, 29-b/13, 40-b/11, 45-a/1, 76-b/9, 88-b/12, 134-b/11, 134-b/11, 135-b/9, 142-a/5, 150-a/8, 153-a/17, 162-b/3, 169-b/3, 170-b/3, 174-a/3, 180-b/8, 185-b/8, 185-b/12, 185-b/15, 185-b/16, 185-b/16, 186-b/7, 193-b/16, 194-a/13, 194-a/17, 198-a/9, 229-a/12, 235-a/13, 235-b/6, 273-a/1, 299-b/4, 299-b/6

ṭ.+a 15-b/3, 17-a/3, 18-a/7, 19-a/16, 46-a/3, 55-a/1, 61-a/12, 68-b/10, 69-a/1, 72-a/17, 73-a/4, 75-a/11, 75-b/1, 76-b/11, 102-a/4, 214-a/14, 221-a/16, 222-a/7, 250-b/5

ṭ.+dan 12-a/10, 12-a/12, 14-a/13, 14-a/16, 15-a/16, 15-b/1, 16-a/8, 17-b/11, 19-a/13, 29-b/9, 34-a/9, 45-a/17, 45-a/17, 75-b/8, 132-b/6, 179-a/7, 185-b/6, 194-a/3, 194-a/8, 198-b/15, 271-a/7, 299-b/5

ṭ.+dur 46-b/13

ṭ.+ı 13-b/13, 13-b/14, 15-b/4, 15-b/12, 15-b/15, 16-a/11, 16-a/12, 18-a/3, 24-a/4, 42-b/14, 43-a/6, 45-a/1, 45-a/16, 55-b/16, 61-a/17, 67-a/6, 67-b/2, 69-a/9, 72-a/17, 75-b/9, 76-b/10, 79-b/9, 81-b/10, 85-a/8, 90-b/16, 93-a/1, 96-b/12, 101-b/8, 102-a/8, 141-a/17, 162-b/1, 170-b/1, 170-b/2, 173-b/8, 177-a/14, 241-b/7, 264-a/1

ṭ.+ıdur 89-a/11

ṭ.+ıñ 17-b/12, 93-b/8, 132-a/16, 185-b/17, 186-a/2, 221-a/1

ṭ.+ına 159-b/3, 214-a/9, 277-a/13

ṭ.+ında 27-a/4, 141-b/9

ṭ.+ınıñ 134-b/12, 137-b/1, 191-b/5

ṭ.+la 88-b/12

ṭ.+lar 43-b/3, 226-a/9, 256-a/17

ṭ.+lara 228-a/13

ṭ.+larda 11-a/5

ṭ.+lardan 43-b/5, 129-a/13, 213-a/7, 269-b/4, 296-b/10

ṭ.+ları 13-b/15, 227-a/11

ṭ.+larında 203-b/6

ṭ.+larını 43-a/5

ṭā'at + (A) Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet. 6-b/11, 6-b/12

ṭ.+a 7-a/2

ṭab' + (A) tabiat, huy, yaradılış.

ṭ.+da 45-a/4

ṭabaḳ + (A) tabak, kap. 44-b/9

ṭabaḳa + (A) katman, kat.

ṭ.+larınıñ 208-b/12

ṭaban + (T) ayağın alt yüzü.

ṭ.altı (T-T) ayağın altı.

ṭ.a.+nı 138-a/12

ṭ.+ına 88-a/14, 274-b/17

ṭabāşīr + (A) Hint şeker kamışı, hezeran, bambu şekeri. 113-a/10, 116-b/15, 120-b/5, 121-b/10, 122-a/3, 122-a/7, 124-a/11, 180-b/3, 182-a/12, 192-b/12, 193-a/2, 193-a/16, 204-a/15, 236-b/2, 240-b/17, 241-a/11, 247-b/3

ṭ.ḳurṣı (A-A) hezeran habı. 117-a/13, 193-b/5

ṭabıl + (A) davul. 226-a/13

ṭabī'at + (A) yapı, mizaç, karakter. 12-b/3, 13-b/16, 14-a/3, 16-a/16, 16-b/1, 20-a/12, 26-a/3, 26-a/6, 32-a/1, 32-a/2, 32-b/1, 33-a/16, 33-b/5, 34-a/10, 130-b/12, 151-b/8, 186-a/7, 186-a/10, 186-a/12, 194-a/13, 196-a/15, 204-b/7, 247-a/7, 287-a/13, 297-a/6, 297-a/8

ṭ.+a 16-a/16, 16-b/1, 19-b/5, 32-a/3, 32-a/4, 32-a/7, 79-a/10, 179-a/16, 196-b/4, 198-b/4

ṭ.+da 92-b/1, 98-b/11

ṭ.+ı 8-a/6, 17-a/2, 26-a/1, 26-a/13, 26-a/15, 26-b/1, 26-b/11, 26-b/12, 26-b/13, 26-b/14, 26-b/15, 33-a/12, 35-a/10, 42-b/10, 43-a/3, 43-a/13, 43-a/14, 43-b/1, 43-b/3, 43-b/5, 44-a/14, 44-b/16, 45-a/2, 45-a/14, 45-a/15, 46-a/13, 46-b/14, 46-b/3, 47-a/2, 47-a/4, 47-a/7, 47-a/8, 47-a/13, 47-a/17, 47-b/7, 47-b/12, 48-a/1, 48-a/7, 48-a/10, 48-a/10, 48-a/14, 48-a/16, 48-b/5, 48-b/10, 49-a/1, 49-a/12, 49-b/4, 49-b/8, 49-b/14, 50-a/12, 50-a/16, 50-b/7, 50-b/11, 50-b/16, 51-a/6, 51-a/11, 51-b/11, 51-b/16, 52-a/8, 52-a/12, 52-b/15, 52-b/3, 52-b/5, 53-a/11, 53-b/17, 54-a/16, 54-a/4, 54-a/6, 54-a/9, 54-a/9, 54-b/12, 55-a/10, 55-b/12, 56-a/11, 56-a/7, 56-b/13, 56-b/17, 56-b/3, 56-b/9, 57-a/10, 57-a/13, 57-a/14, 57-a/17, 57-a/5, 57-b/1, 57-b/12, 57-b/14, 57-b/9, 60-a/14, 60-a/16, 60-a/6, 60-b/10, 60-b/15, 61-a/11, 61-a/13, 61-a/13, 61-a/17, 61-a/9, 61-b/15, 61-b/8, 62-a/4, 62-b/15, 62-b/2, 62-b/6, 63-a/8, 63-b/7, 64-a/11, 64-a/17, 64-a/5, 64-a/8, 64-b/12, 64-b/3, 64-b/9, 65-a/1, 65-a/15, 65-a/5, 65-b/14, 65-b/14, 65-b/3, 66-a/10, 66-a/17, 66-b/16, 66-b/9, 67-a/12, 67-a/4, 67-b/2, 67-b/6, 68-a/2, 68-a/7, 68-b/15, 68-b/8, 69-a/14, 69-a/5, 69-b/6, 69-b/7, 70-a/10, 70-a/15, 70-a/3,

70-b/12, 70-b/9, 71-a/16, 71-a/9, 71-b/13, 71-b/5, 72-a/1, 72-a/8, 72-b/11, 73-a/3, 73-b/5, 74-a/11, 74-a/6, 74-b/1, 74-b/4, 74-b/7, 74-b/9, 75-a/14, 75-a/8, 75-b/7, 76-a/1, 76-a/11, 76-b/2, 76-b/6, 77-a/8, 77-b/14, 77-b/6, 78-a/3, 78-a/9, 79-a/1, 79-b/16, 80-b/1, 81-a/15, 81-a/16, 81-a/7, 81-b/15, 81-b/6, 82-a/12, 82-a/16, 82-a/7, 82-b/15, 82-b/5, 83-a/9, 83-b/3, 84-a/4, 84-b/17, 84-b/6, 85-a/10, 85-a/15, 85-a/5, 85-b/15, 86-a/10, 86-b/9, 87-b/12, 87-b/15, 87-b/3, 88-a/10, 88-b/2, 88-b/6, 89-a/10, 89-a/16, 89-a/3, 89-b/12, 89-b/12, 89-b/15, 89-b/6, 90-a/10, 90-a/15, 90-a/3, 90-a/6, 90-b/12, 91-a/9, 92-b/14, 92-b/5, 93-a/13, 93-a/6, 93-b/10, 93-b/12, 93-b/7, 94-a/12, 94-a/14, 94-a/17, 94-a/7, 94-b/10, 94-b/16, 94-b/5, 95-a/16, 95-a/5, 95-b/10, 95-b/6, 96-a/17, 96-a/3, 96-b/11, 96-b/17, 96-b/5, 96-b/6, 97-a/13, 97-a/5, 97-b/1, 97-b/6, 98-a/8, 98-a/15, 98-b/13, 99-a/12, 99-b/8, 100-a/2, 100-a/13, 100-b/1, 100-b/6, 100-b/14, 101-a/5, 101-a/15, 101-b/8, 102-b/7, 102-b/15, 103-a/8, 103-a/13, 103-b/12, 103-b/16, 104-a/7, 105-a/10, 105-a/17, 105-b/8, 105-b/15, 106-a/14, 109-a/6, 127-b/11, 127-b/15, 128-b/11, 130-b/10, 144-a/12, 154-a/5, 155-a/10, 156-b/11, 159-a/16, 164-a/5, 168-a/16, 182-a/4, 186-b/1, 189-a/6, 190-a/5, 205-a/11, 205-a/13, 208-b/8, 210-b/5, 223-b/12, 226-a/14, 234-a/12, 234-b/2, 234-b/17, 236-b/14, 241-b/6, 249-a/8, 249-b/14, 267-b/14, 284-a/11

ṭ.+ı ḳabż ol- (A-A-T) bünyesi kabız üzerine olmak.

ṭ.+ı ḳ.o.-maḳ 248-a/7

ṭ.+ıñ 25-b/13, 33-b/3, 196-b/3, 198-b/3

ṭ.+ına 61-a/10

ṭ.+ını 8-a/13, 26-b/16, 40-b/2, 138-b/17, 166-a/15, 217-b/9, 228-b/12, 234-b/7, 235-a/16, 250-b/11, 257-a/13, 261-b/4, 263-a/5, 263-a/6, 264-b/3, 265-a/15, 287-b/2

ṭ.+ları 88-a/1, 103-b/2

ṭ.+larını 10-a/17

ṭabīb + (A) doktor, hekim. 32-b/5, 34-b/5, 134-a/9, 134-a/11, 134-a/16, 134-b/2, 138-b/7, 152-a/13, 258-a/5, 278-a/12

ṭ.+-i ḥāẕıḳ (A-A) işinin ehli, tecrübeli hekim. 272-a/13

ṭ.+-i ḥ.+-ı ilāhī (A-A-A) Allah'ın büyük, ehil hekimliği.

ṭ.+-i ḫ.+-ı i.+niñ 2-b/8

ṭ.+-i ḫ(ḳ).+a 267-b/10

ṭ.+-i ẓarīf (A-A) nazik, güzel tavır ve hareketli hekim. 135-a/2

ṭ.+e 32-b/15, 134-b/14, 267-b/10, 285-b/14

ṭ.+iñ 63-a/11, 163-a/14, 180-a/7, 260-a/9

ṭ.+ler 7-a/11, 54-b/12, 180-a/11, 223-b/13, 239-b/10, 240-a/8

ṭ.+leri 65-a/13, 111-b/16, 225-a/10

ṭ.+lerinden 180-a/15

ṭ.+leriniñ 171-b/16, 278-b/7

ṭab(i/ī)ḫ + (A) kaynatma, pişirme.

ṭ.+da 293-b/5

ṭ.+ları 224-a/17

ṭabīʿī + (A) olağan. 32-a/11

ṭad + (T) tat, lezzet.

ṭ.+ı 18-a/10, 51-b/3, 55-a/15, 84-a/3, 97-b/14, 106-b/6, 240-b/5

ṭaġ keçi(si) + (T-T) dağ keçisi, yaban keçisi.

ṭ.k.+leri 58-a/13

ṭāġ ur- (F-T) iyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümünde kızgın bir araçla yapılan yanık.

ṭ.u.-alar 147-b/5

ṭ.u.-ub 147-b/6

ṭaġıd- (T) dağıtmak, tahlil etmek, gidermek.

ṭ.-ub 82-a/8

ṭ.-ur 47-b/13, 55-b/13, 56-a/1, 59-b/16, 67-a/6, 68-a/12, 68-b/3, 68-b/15, 70-a/5, 76-b/12, 81-b/6, 105-b/9, 109-a/5, 111-b/10, 118-b/5, 141-b/1, 173-a/12, 210-b/4, 226-a/17, 227-a/8, 229-a/8, 299-b/15

ṭaġıdıcı + (T) dağıtıcı, tahlil edici, giderici. 163-b/14, 226-a/15, 226-b/4, 282-a/16, 282-b/9, 283-b/11

ṭaġıl- (T) dağılmak, tahlil olmak, giderilmek.

ṭ.-acaḳ 173-a/12

ṭ.-maġa 173-a/11, 260-a/8

ṭ.-mayub 178-a/11

ṭ.-mazsa 233-b/9

ṭ.-mış 32-a/12

ṭāğla- (F/T) akan kanı dindirmek veya hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerini kızdırılmış bir metal araçla yakmak.

ṭ.-maḳ 279-a/9

ṭaḳ- (T) takmak, üzerine almak, üzerinde taşımak.

ṭ.-ar 134-a/12

ṭ.-salar 82-b/7

ṭaḳın- (T) takınmak, üzerinde taşımak.

ṭ.-an 105-a/2

ṭ.-ıñ 83-b/7

ṭ.-sa 70-b/1

ṭalaḳ/ġ + (T) dalak. 37-a/17, 63-b/11, 181-b/3, 185-b/13, 186-a/9, 209-a/2, 227-b/7, 227-b/8, 230-a/7, 235-b/11

ṭ.aġrısı (T-T) dalak ağrısı.

ṭ.a.+n 62-b/8, 90-b/15, 103-b/10

ṭ.marazı (T-A) dalak hastalığı. 24-b/11

ṭ.m.+larına 39-b/1, 111-b/15, 121-a/2

ṭ.m.+larınıñ 227-b/6

ṭ.pekligi (T-T) ṭalaḳlı, dalağın büyümesi ve sert olması.

ṭ.p.+nde 249-b/7

ṭ.p.+niñ 229-a/8

ṭ.südde(si) (T-A) dalak tutkunluğu.

ṭ.s.+leriniñ 227-b/11

ṭ.şişi (T-T) dalak şişi, dalak büyümesi.

ṭ.ş.+n 61-b/3

ṭ.ş.+ne 36-b/2, 39-b/1, 229-b/15

ṭ.ş.+ni 94-a/11

ṭ.ş.+niñ 228-a/16

ṭ.+a 56-a/7, 58-a/1, 61-b/3, 64-b/1, 65-b/5, 66-a/12, 68-b/4, 74-b/14, 75-a/2, 93-a/15, 96-a/11, 105-b/17, 106-a/7, 120-a/12, 186-a/8

ṭ.+ı 74-b/14, 75-a/3, 77-a/9, 90-a/11, 97-a/11, 104-a/2, 106-a/6, 200-a/10

ṭ.+ıñ 44-a/16, 47-b/15, 48-a/2, 50-b/9, 55-b/6, 56-a/5, 59-b/8, 65-b/1, 68-a/11, 85-a/11, 87-a/2, 87-a/2, 96-a/10, 100-b/10, 102-b/16, 120-b/2, 120-b/8, 217-b/1, 224-b/14, 229-b/7, 235-b/7, 252-b/17, 269-b/2

ṭ(ḳ).+a 200-a/5, 221-a/5, 227-b/10

ṭ.+da 287-a/12

ṭ.+dan 186-b/5, 196-a/13, 199-b/14

ṭ(ḳ).+ı 200-a/5, 229-a/10, 230-a/7, 230-a/12, 286-a/6, 299-b/14

ṭ(ḳ).+ıñ 227-b/14, 228-a/10, 232-a/6, 232-a/8, 235-b/10, 250-b/5

ṭalaḳlı + (T) ṭalaḳ pekligi, dalağın büyümesi ve sert olması. 229-a/10

ṭaleb + (A) isteme. 10-a/6

Ṭalḥa bin ʿAbdullah + (A-A-A) Müslümanlığı kabul eden ilk sahabelerden olup, peygamber soyundandır.

Ṭ.b.ʿA.+'dan 45-b/4

ṭaʿm (Bkz.ṭaʿām, ṭıʿme) + (A) yemek, aş.

ṭ.+ı 46-a/12

ṭamağ/ḳ + (T) damak, ağız boşluğunun tavanı.

ṭ.+ı 55-a/16

ṭamar + (T) damar. 35-b/12, 35-b/15, 35-b/17, 36-a/10, 36-a/12, 36-b/8, 37-a/14, 37-b/1, 37-b/3, 264-a/9, 264-b/5

ṭ.+da 31-b/3

ṭ.+dan 35-b/6, 35-b/13, 36-b/9, 36-b/11, 36-b/13, 37-a/12

ṭ.+dur 35-b/4, 36-a/15, 36-b/6, 37-a/2, 37-a/6, 37-a/11

ṭ.+ıñ 203-b/9

ṭ.+ından 156-b/13

ṭ.+lar 35-b/3, 36-b/5, 98-a/2, 146-a/4, 155-a/5, 170-b/13, 221-a/3, 222-b/11, 231-a/4, 251-b/14, 264-a/12, 264-a/13, 281-b/2

ṭ.+lar çatla- (T-T) damarlar gerilmek.

ṭ.+lar ç.-maḳ 25-b/17

ṭ.+lara 12-a/16, 19-a/6, 287-a/12

ṭ.+larda 18-a/2, 30-b/8, 31-b/5, 31-b/7, 31-b/8, 32-a/12, 221-a/5, 260-a/14

ṭ.+lardan 37-a/11, 170-b/14, 186-a/3, 186-a/5

ṭ.+ları 31-a/13, 34-a/15, 127-a/16, 128-b/10, 162-b/11, 170-b/7, 176-a/10, 250-a/17, 262-a/9, 278-a/13

ṭ.+larıñ 35-b/5, 201-a/4, 227-a/16, 250-b/1

ṭ.+larına 32-a/16

ṭ.+larında 251-b/16

ṭamla + (T) damla, yuvarlak biçimde çok küçük miktarda sıvı. 131-a/14, 138-a/9, 193-b/6, 193-b/9, 202-b/16, 221-b/12, 221-b/15, 223-a/6, 229-b/13, 232-b/4, 261-b/8

ṭ.+sı 133-a/10, 133-a/10, 241-a/13

ṭamla ṭamla + (T) damla damla. 64-b/4, 237-a/11, 240-a/3, 247-a/10

ṭamla- (T) damlamak.

ṭ.-r 94-a/7

ṭ.-yan 92-b/3

ṭamlad- (T) damlatmak.

ṭ.-alar 91-a/3, 131-a/14, 158-a/3, 158-a/8, 158-a/12, 158-a/16, 158-b/2, 159-b/14, 160-a/15, 160-a/17, 160-b/1, 161-a/1, 161-b/2, 161-b/5, 162-a/14, 163-a/10, 163-a/13, 163-b/7, 163-b/10, 163-b/11, 163-b/16, 163-b/17, 164-a/11, 164-a/12, 188-b/13, 193-b/9, 275-a/14, 275-a/15

ṭ.-mışlar 184-b/11, 184-b/12

ṭ.-salar 73-a/5, 73-a/9, 75-b/10, 75-b/15, 76-a/17, 78-a/7, 81-b/4, 91-a/16, 93-b/16, 96-a/16, 97-b/7, 299-a/8, 299-a/9, 299-a/11

ṭ.-ub 133-a/12, 193-a/1, 194-a/11, 221-b/12

ṭ.-urlar 160-b/4

ṭamzır- (T) damlatmak.

ṭ.-maḳ 157-b/15

ṭana burnı + (T-T) dāḥis, sıcak özellik gösteren verem türlerinden biri, el ve ayakların parmak uçlarında çıkan küçük yumrular, dolama, etyaran. 281-a/1

ṭar + (T) dar, geniş olmayan. 146-a/10, 148-a/2

ṭaraf + (A) taraf, yön, yan.

ṭ.+-ı a'lā (A-A) yukarı taraf.

ṭ.+-ı a'.+sına 196-a/1

ṭ.+-ı esfel (A-A) aşağı taraf.

ṭ.+-ı e.+i 195-b/17, 196-a/2

ṭ.+-ı muḫālif (A-A) karşı, zıt taraf, yön.

ṭ.+-ı m.+inden 177-b/7

ṭ.+a 223-b/10

ṭ.+da 170-b/15, 199-b/15, 227-b/7, 228-a/17, 229-a/11, 241-b/5, 257-a/17

ṭ.+dan 257-a/17, 278-b/1

ṭ.+ında 177-b/8, 177-b/10, 178-b/7

ṭ.+ından 170-b/16, 177-b/11, 257-b/1, 257-b/2

ṭaraḳ + (T) tarak.

ṭ.+lar 55-a/9

ṭarfā + (A) yılgun, ılgun ağacı, katır çiçeği ağacı. 106-a/4

ṭarfe + (A) göze herhangi bir şey, cisim çarpmasıyla oluşmuş göz hastalığı. 161-a/17

ṭarḫūn (Bkz.ṭārḫūn) + (A) tuzla otu, ıtırlı bir bitki. 61-b/15, 61-b/15

ṭārḫūn (Bkz.ṭarḫūn) + (A) ıtırlı bir bitki.

ṭ.yaprağı (A-T) tarhun yaprağı. 41-a/7

ṭarı + (T) darı, tohumları gereğinde buğday yerine besin olarak kullanılan bir bitki.

ṭ.+yı 128-a/2, 189-a/17, 189-b/1, 205-b/17, 208-a/12, 225-b/17, 226-b/4

ṭarıl- (T) darılmak, kızmak, gücenmek.

ṭ.-ur 134-a/5, 181-b/15

ṭarîḳ + (A) yol, yöntem, metot.

ṭ.+-i isti'māl (A-A) kullanma şekli.

ṭ.+-i i.+i 63-b/17

ṭ.+ı 138-b/7, 285-b/4, 298-a/11

ṭ.+ıyla 19-b/15, 138-b/13, 146-a/11, 170-b/6, 179-a/3, 200-b/7, 220-b/1, 234-a/10, 281-b/14, 282-a/3, 282-a/5

ṭ.+İa 6-a/10, 18-b/8, 59-b/1, 79-b/12, 142-b/7, 214-b/2, 225-b/16

ṭırṭır + (T) tırtır, bir böcek türü.

ṭ.yaġı (T-T) tırtır yağı. 291-b/1, 295-a/2

ṭ.y.+yla 290-a/8

ṭaş + (T) vücutta hasıl olan ve rahatsızlık veren taş. 27-b/14, 53-b/15, 54-a/1, 54-b/8, 80-b/11, 208-b/13, 234-b/9, 235-a/14, 237-a/12, 237-b/3, 239-a/2, 239-a/2

ṭ.+a 79-a/7, 88-b/8

ṭ.+ı 52-b/14, 57-a/8, 57-a/12, 62-a/7, 84-b/15, 94-b/4, 100-a/15, 101-b/10, 103-b/13, 232-a/2, 235-a/6, 237-b/8, 300-a/6

ṭ.+ında 237-a/17

ṭ.+ını 68-a/4, 95-b/4, 235-a/12, 237-a/16, 237-b/1

ṭ.+lar 166-a/13, 235-b/3

ṭ.+ları 57-b/5, 66-b/2, 93-b/1, 94-a/9, 102-a/12, 109-a/5, 125-b/7, 234-b/2, 235-a/10

ṭ.+ların 86-b/16

ṭ.+larını 56-a/6, 80-b/12, 238-a/6

ṭaş + (T) bāzem taşı, panzehir. 58-a/12, 58-a/15, 58-a/16, 58-a/17, 58-b/1, 59-a/1

ṭ.+dan 59-a/5, 59-a/8

ṭ.+dur 58-a/11

ṭaş + (T) taş, bilinen sert, katı madde. 18-a/13, 205-b/10, 220-a/17, 247-a/3

ṭ.+dan 91-b/17

ṭaş + (T) bir cins taş.

ṭ.+dur 70-a/10, 70-a/15, 83-b/3, 97-a/13, 104-b/12, 105-a/10

ṭ.+ı 58-b/6, 58-b/8, 232-a/2, 235-a/2

ṭ.+ıñ 58-a/17, 58-b/7

ṭ.+lardan 104-b/14

ṭ.+ları 49-b/9, 111-a/10

ṭaşlu + (T) taşlı. 232-b/11

ṭaş kesen ṭarısı + (T-T-T) taşkesen otu, halamak. 235-a/3

ṭaş ḳınası + (T-A/T) rastık, boya, bir çeşit kına. 108-b/2

ṭaş- (T) taşmak, fazla gelmek.

ṭ.-ar 230-b/4

ṭaşaḳ + (T) husye, haya, erkek yumurtası, testis.

ṭ.+larını 245-b/14

ṭaşra + (T) dış, dışarı. 25-b/4, 26-b/6, 36-b/6, 36-b/7, 69-b/3, 133-b/12, 171-b/6, 192-b/15, 196-a/15, 205-b/16, 243-b/16, 247-a/7, 274-b/6, 274-b/8, 275-a/4, 275-a/10, 287-a/14

ṭ.+da 65-a/6, 109-b/5, 139-a/12, 139-b/1, 260-b/10

ṭ.+dan 59-b/15, 77-a/14, 77-b/16, 122-b/10, 131-a/4, 163-b/13, 173-a/8, 173-a/15, 203-a/12, 215-b/15, 216-a/1, 218-b/13, 226-a/1, 238-b/5, 241-a/10, 246-a/13, 248-b/8, 253-b/2, 272-b/13, 273-a/17, 288-b/17, 291-a/17

ṭ.+sı 55-a/11, 58-b/3

ṭ.+sındadur 217-a/13

ṭat- (T) tatmak.

ṭ.-maḳdur 20-b/3

ṭatlı (Bkz.ṭatlu) + (T) tatlı, ekşi, acı veya tuzlu olmayan.

ṭ.bādem yaġı (T-F-T) tatlı bademden çıkarılan yağ. 190-a/5

ṭ.+sı 47-a/4, 56-a/3, 88-b/7

ṭ.+sınıñ 45-a/14

ṭ.+yla 106-b/7

ṭatlu (Bkz.ṭatlı) + (T) tatlı, acı, ekşi veya tuzlu olmayan. 9-b/3, 14-b/4, 14-b/6, 14-b/11, 14-b/12, 28-b/13, 40-b/14, 40-b/14, 239-b/15, 240-b/6, 271-b/11, 296-b/10

ṭ.bādem (T-F) tatlı badem. 116-b/4, 123-a/15, 177-a/17, 180-b/5, 272-a/1

ṭ.b.yaġı (T-F-Y) tatlı bademden elde edilen yağ. 9-b/1, 127-a/13, 130-a/11, 192-a/13, 209-b/12, 219-b/2, 237-a/2, 249-b/5

ṭ.b.y.+na 26-b/2

ṭ.b.y.+nı 212-a/9, 257-a/3

ṭ.b.y.+yla 173-a/7, 178-a/5, 178-a/7, 178-b/6, 208-a/17, 210-a/16, 237-a/8

ṭ.enār (T-F) tatlı nar. 108-a/11

ṭ.erik (T-T) tatlı erik. 164-a/7

ṭ.mārūl (T-Y) tatlı marul. 249-a/7

ṭ.misket elması (T-A/Fr.-T) tatlı misket elması. 184-a/9

ṭ.şu (T-T) acı veya tuzlu olmayan, içilebilen su. 18-b/3, 18-b/8

ṭ.ş.+da 54-a/2

ṭ.ş.+dan 231-b/4

ṭ.ş.+lar 272-a/9

ṭ.ş.+ları 18-b/3

ṭ.ş.+yla 101-b/1

ṭ.zeyt yağı (T-A-T) tatlı zeytin yağı. 69-b/7

ṭ.z.y.+ndan 69-b/8

ṭ.+larıñ 89-a/8

ṭ.+nıñ 14-b/6, 14-b/13

ṭ.+sı 56-a/4

ṭ.+sınıñ 44-b/16

ṭ.+yla 45-a/5

ṭatsuz + (T) tatsız, tadı olmayan. 14-b/17, 15-a/5

ṭavşan + (T) tavşan. 80-a/10, 80-a/13, 150-a/3, 299-a/1

ṭ.eti (T-T) tavşan eti.

ṭ.e.+n 81-a/4

ṭ.küli (T-T) tavşanın yakılmasıyla elde edilen külü. 237-b/5

ṭ.māyesi (T-A)

ṭ.m.+ni 80-b/3, 80-b/5

ṭ.ödi (T-T) tavşanın ödü. 133-a/7

ṭ.tüyi (T-T) tavşan tüyü.

ṭ.t.+yle 293-a/6

ṭ.yüñi (T-T) tavşan tüyü.

ṭ.y.+ni 218-a/15

ṭ.+ı 80-b/12

ṭ.+ıñ 80-b/10, 80-b/14, 80-b/17, 81-a/1, 81-a/3, 254-b/1

ṭayan- (T) dayanmak, yaslanmak.

ṭ.-ur 181-a/7, 207-a/5

ṭayhūc + (A) çil kuşu. 64-a/4

ṭā'ūn + (A) yumurcak, veba denilen salgın, bulaşıcı hastalık. 9-b/7, 70-b/5, 79-a/10, 95-a/9, 105-a/2, 110-b/8, 140-b/5, 272-b/4, 274-a/2, 274-a/14, 275-b/8, 276-a/12, 276-a/15, 277-a/11, 277-b/14, 278-a/8, 278-a/8, 278-a/17, 278-b/1, 278-b/3, 278-b/12, 280-a/14, 285-a/8

ṭ.çıḳar- (A-T) vebaya yakalanmak.

ṭ.ç.-an 94-b/14

ṭ.(yaḳmacası) (A-T) bir cins hastalık. 125-a/1

ṭ.+a 59-a/2, 68-b/11, 112-a/1, 252-b/3

ṭ.+da 125-a/1, 278-b/15

ṭ.+dan 203-a/10, 276-b/2

ṭ.+ıñ 59-a/7, 276-a/5, 276-a/11

ṭıb(b) + (A) tıp, tıp ilmi. 50-a/10

ṭıbā' + (A) tabiatlar, yaradılışlar, ādetler. 1-b/9

ṭılā + (A) sürülecek şey; sürülecek merhem, yağ, pomat, ilaç. 58-a/10, 59-b/17, 64-a/13, 81-a/11, 89-b/4, 89-b/5, 158-a/10, 159-b/17, 164-b/11, 191-a/2, 218-a/13, 222-b/5, 257-a/3, 258-b/17, 285-b/13, 289-a/12, 289-a/8, 289-b/4, 289-b/7, 291-b/5, 291-b/17

ṭ.+lar 284-b/13, 288-b/17, 291-a/17

ṭ.+yı 127-a/4, 127-a/9, 127-b/7, 291-b/2

ṭ.+-yı āḫer (A-A) bir tür pomat. 289-a/5, 289-a/8

ṭı'me (Bkz.ṭa'm, ṭa'ām) + (A) yiyecek-içecek.

ṭ.+ler 20-b/2

ṭırāz + (A) ipek, sırma v.b. ile yapılan süs, nakış.

ṭ.+ı 1-b/15

ṭırnaḳ/ġ + (T) tırnak.

ṭ.+ı uza- (T-T) tırnağı uzamak.

ṭ.+ı u.-rsa 287-a/15

ṭ.+ını 77-a/12, 95-b/17

ṭ.+ınıñ 144-a/9

ṭ.+lar kör ol- (T-F/T-T) tırnakların uzamaması, şekil olarak farklılaşması.

ṭ.+lar k.o.-ub 296-a/13

ṭ.+ları k.o.-ur 284-a/13

ṭıyn + (A) çamur, balçık.

ṭ.+-ı ermenī (A-A) kil-i ermenī, gilermenī denilen bir çeşit çamur (rengi siyaha çalar, kırmızı renkli, biraz yumuşak, yağlı ve kuru bir çamur). 94-b/10

ṭ.+-ı e.+den 11-b/16

ṭ.+-ı maḫtūm (A-A) sarımtırak kurşunī renkte bir cins toprak. 11-a/9, 81-a/5, 110-b/17, 180-b/2, 182-a/10, 193-a/16, 198-a/4, 199-a/16, 203-a/4, 236-b/3, 238-a/15, 238-b/6, 273-a/11, 273-b/7, 277-b/13, 277-b/16, 280-b/9, 296-b/16

ṭ.+-ı m.ḳurṣı (A-A-A) ṭıyn-ı maḫtūm tableti. 193-b/5

ṭ.+-ı m.+dan 11-b/17

ṭ.+-ı m.+la 273-a/15

ṭob + (T) yuvarlak, top şeklinde olan. 69-a/2

ṭobraḳ + (T) toprak. 18-a/13, 256-a/6

ṭoġ- (T) doğmak, dünyaya gelmek.

ṭ.-an 45-b/15, 93-b/5, 256-b/2

ṭ.-anlara 142-a/7

ṭ.-ar 45-b/16, 255-a/12, 255-a/14

ṭ.-dıysa 72-b/11

ṭ.-duġı 70-b/4

ṭ.-duḳdan 207-a/2

ṭ.-mış 219-a/8, 244-b/11, 292-a/3

ṭoğra- (T) doğramak, küçük parçalara bölmek.

ṭ.-rlar 59-b/2

ṭ.-yalar 79-a/17, 150-b/3

ṭ.-yub 188-b/5

ṭoğrı + (T) hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca. 216-b/17

ṭoğru + (T) eğik veya çarpık olmayan, dik duran. 134-b/17

ṭoğur- (T) doğurmak, dünyaya getirmek.

ṭ.-a 69-a/3, 91-a/14

ṭ.-mada 69-a/2

ṭ.-maḳ 257-a/1

ṭ.-maḳdan 247-b/15

ṭ.-ur 69-a/5, 255-a/11, 255-a/12

ṭ.-urken 257-a/7

ṭoḳ + (T) açlığını gidermiş, doymuş. 27-a/10

ṭ.ḳarınla (T-T) tok olarak. 27-a/13, 29-b/15, 162-b/2, 213-a/9

ṭoḳan- (T) dokunmak, değmek.

ṭ.-a 18-a/16

ṭoḳsan + (T) doksan sayısı. 146-b/2

ṭoḳun- (T) dokunmak, değmek.

ṭ.-ıcaḳ 91-b/16

ṭ.-ma 135-a/7

ṭ.-madan 146-a/7, 150-b/15, 161-a/17, 181-a/7, 241-b/1, 245-a/4, 247-b/16

ṭ.-maḳ 153-b/1, 156-b/10

ṭ.-maḳdan 174-b/10

ṭ.-maya 149-b/16

ṭ.-maz 105-a/11

ṭ.-sa 167-a/11, 167-a/12

ṭ.-ub 139-a/12

ṭ.-ur 135-a/7

ṭ.-urlar 133-b/17, 134-b/16

ṭoḳuz + (T) dokuz sayısı. 141-a/9, 213-b/15, 244-b/14, 244-b/17, 300-a/7

ṭoḳuz yüz + (T-T) dokuz yüz sayısı.

ṭ.y.+ine 284-b/16

ṭoḳuzuncı + (T) dokuzuncu, sıra olarak dokuzuncu sırada olan. 30-b/6, 125-a/9

ṭol- (T) dolmak.

ṭ.-ar 24-b/8, 225-b/2

ṭ.-maḳdur 31-a/14

ṭ.-sa 39-a/13

ṭ.-ub 146-a/4

ṭolaş- (T) dolaşmak, gezmek, gezinmek.

ṭ.-ır imiş 134-a/7

ṭolaş- (T) karışmak, bükülüp düğüm haline gelmek.

ṭ.-maḳdur 287-a/6

ṭolaşıḳ ṭolaşıḳ + (T) dolaşık dolaşık, karışık.

ṭ.ṭ.+dur 195-b/9

ṭoldur- (T) doldurmak.

ṭ.-alar 99-a/2

ṭ.-ub 139-b/2

ṭ.-ur 15-b/3

ṭolu + (T) dolu, boş olmayan. 24-b/6, 128-b/10, 134-b/15, 135-a/5, 155-a/5, 162-b/11, 170-b/13, 176-a/10, 177-b/6, 225-b/1, 231-a/4, 255-b/7, 262-a/9, 264-b/5, 278-a/13, 283-a/6

ṭon- (Bkz.ṭoñ-) (T) donmak.

ṭ.-ar 145-b/15

ṭoñ- (Bkz.ṭon-) (T) donmak.

ṭ.-ar 91-b/16, 92-a/1

ṭ.-ması 92-a/7

ṭ.-masını 92-a/7

ṭ.-mazdan 91-b/16

ṭ.-mış 81-b/7

ṭoñ yağı + (T-T) don yağı, iç yağlarının eritilmesiyle elde edilen hayvansal yağ. 283-b/7

ṭonuḳ + (T) donuk, mat, durgun. 135-b/8, 160-b/13, 162-b/6

ṭop ṭop + (T) top top, yuvarlak yuvarlak. 258-b/3

ṭopaç + (T) topaz, zeberced.

ṭ.ṭaşı (T-T) bir çeşit sarı yakut, topaz. 297-a/1

ṭopalaḳ + (T) yer miski, havlıncan denen kök, kırkboğum. 241-a/1, 244-a/1

ṭopuḳ/ġ + (T) topuk, ayağın toparlakça olan alt bölümü. 38-b/11

ṭ.+a 36-b/7, 36-b/8, 36-b/8

ṭoy- (T) doymak.

ṭ.-unca 41-b/11

ṭudaḳ (Bkz.ṭuṭaḳ) + (T) dudak. 35-b/9

ṭ.+ları 55-a/16

ṭūlen + (A) dikey olarak, uzunluğuna. 37-b/5

ṭulū'-ı 'ālem-i iclāl + (A-A-A) kuvvetin, kudretin dünyaya doğuşu, yansıması. 4-a/12

ṭur- (T) tıkamak, engel olmak.

ṭ.-madan 239-a/2

ṭ.-sa 169-b/3, 169-b/5

ṭur- (T) durmak, beklemek.

ṭ.-a 40-b/7, 99-a/4, 108-a/13, 136-b/15, 143-b/11, 149-b/1, 162-a/12, 165-a/15, 166-b/16, 188-b/6, 194-b/7, 221-b/11, 244-a/4

ṭ.-duḳdan 91-a/8

ṭ.-maḳ 156-b/9

ṭ.-mayub 223-a/14, 235-b/6

ṭ.-maz 207-b/12

ṭ.-sa 69-b/4

ṭ.-ur 207-b/11, 246-b/5

ṭuraḳ + (T) turak otu, rezene.

ṭ.ṭozı (T-T) rezene tozu, poleni. 237-b/3

ṭuraḳ otı (Bkz.ṭuraḳ otu) + (T-T) dere otu, rezene. 81-a/14, 160-b/15, 209-a/15, 209-b/9, 209-b/13, 239-a/17, 268-a/1, 283-a/4

ṭ.o.ṣuyı (T-T-T) rezene suyu. 258-b/2

ṭ.o.ṣ.+yla 81-a/10

ṭ.o.tuḫmı (T-T-F) rezene tohumu. 192-a/17, 210-a/5

ṭ.o.yaġı (T-T-T) rezene yağı. 129-a/1, 150-b/13, 178-a/8, 224-a/13, 248-b/9, 273-b/1

ṭ.o.y.+nı 295-a/16

ṭ.o.+yla 54-b/1, 72-b/12, 163-b/15, 208-b/5, 210-b/10

ṭuraḳ otu (Bkz.ṭuraḳ otı) + (T-T) rezene.

ṭ.o.+nı 297-a/4

ṭūrmentīlā + ( ) 111-a/1

ṭurna balığı + (T-T) bir balık cinsi.54-a/4

ṭurtası ṭutdı + (T-T) sara hastalığı, "cin tutdı" hastalığı. 141-b/12

ṭut- (T) tutmak, yaklaştırmak, üzerine tutmak.

ṭ.-a 160-b/16, 205-b/16

ṭ.-alar 147-a/12, 152-b/16, 160-a/8, 163-b/15, 167-a/15, 193-b/15

ṭut- (T) belli bir durumda bulundurmak, aynı hali muhafaza etmek.

ṭ.-alar 26-b/17, 128-b/11, 217-b/10, 249-a/9

ṭ.-ar 155-a/10, 234-b/17, 234-b/3

ṭut- (T) sancısı, ağrısı tutmak, başlamak.

ṭ.-an 69-a/4, 271-a/14

ṭut- (T) başını dik tutmak, aynı şekilde bulundurmak.

ṭ.-ar 134-b/17

ṭut- (T) hastalık nöbeti tutmak, başlamak.

ṭ.-an 88-b/3

ṭ.-ar 267-b/2, 274-a/6, 286-a/8

ṭ.-duġı 142-a/10, 142-b/2, 142-b/12, 267-b/3

ṭ.-duġınıñ 267-b/4

ṭ.-maz 267-b/2

ṭ.-mazdan 60-a/3

ṭ.-ub 270-a/10

ṭut- (T) dindirmek, kanı v.b. akmasını engellemek.

ṭ.-ar 39-b/9, 48-b/13, 52-a/14, 54-b/14, 72-a/14, 72-b/9, 73-a/8, 77-a/12, 77-b/5, 78-b/10, 83-b/16, 90-a/7, 94-b/11, 100-b/2, 104-b/8, 121-a/14, 141-b/17, 142-a/1, 200-a/6, 219-a/12, 219-a/13, 240-a/7

ṭ.-maḳ 39-a/3

ṭ.-mayalar 198-b/1

ṭ.-ub 135-b/17, 223-b/16

ṭut- (T) tutmak, elle veya elde tutmak.

ṭ.-arlar 145-b/11

ṭ.-mağla 165-b/7

ṭut- (T) üzerine eğilmek, yakın tutmak, yaklaştırmak.

ṭ.-duḳdan 161-a/12

ṭ.-ub 214-a/16

ṭ.-salar 56-a/12, 69-a/17, 70-a/9, 79-b/15, 81-b/12

ṭut- (T) bekletmek, ağızda tutmak.

ṭ.-maḳ 49-b/7, 79-a/11, 193-b/12, 275-b/2, 277-a/17

ṭut- (T) el-ayak tutması, bedenin normal hareketlerini yapması, kontrollü olması.

ṭ.-maz 147-b/12, 147-b/13, 147-b/14

ṭ.-amayan 67-a/10

ṭut- (T) tutmak, avlamak.

ṭ.-ub 231-b/4

ṭuṭaḳ (Bkz.ṭudaḳ) + (T) dudak.

ṭ.çatlaması (T-T) dudak çatlaması, yarılması. 167-a/3

ṭ(ḳ).+a 167-a/7

ṭ.(ḳ).+ı ḳuru- (T-T) dudak kuruması.

ṭ.(ḳ).+ı ḳ.-maḳ 188-a/14

ṭ.+ları 217-b/2, 222-a/6

ṭ.+ları ḳuru ol- (T-T-T) dudak kurumak.

ṭ.+ları ḳ.o.-maḳ 264-a/17

ṭ.+ları ḳuru- (T-T) dudak kurumak.

ṭ.+ları ḳ.-r 213-a/11

ṭuṭam + (T) avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktar, az, azacık. 130-b/15, 132-a/4, 143-a/3, 143-a/11, 143-b/1, 144-a/15, 146-a/17, 146-b/1, 146-b/15, 148-b/8, 148-b/10, 155-a/13, 159-b/11, 160-a/11, 163-a/1, 165-a/12, 167-b/6, 168-b/5, 169-b/17, 172-b/2, 173-a/1, 175-a/6, 175-a/8, 175-b/2, 176-b/5, 178-b/12, 179-b/14, 179-b/16, 183-a/9, 183-b/1, 183-b/1, 183-b/3, 187-b/7, 190-a/2, 194-b/10, 194-b/10, 200-a/7, 204-a/9, 204-b/13, 209-a/16, 209-a/16, 210-a/3, 210-a/4, 215-a/3, 228-a/6, 233-a/5, 233-a/6, 242-a/17, 245-a/9, 245-a/9, 248-b/2, 248-b/3, 251-a/15, 259-b/13, 265-b/2, 268-a/1, 268-a/1, 268-a/13, 286-b/12

ṭutıl- (Bkz.ṭutul-) (T) tıkanmak, akmamak.

ṭ.-ub 238-b/17

ṭ.-ur 250-a/17

ṭutul- (Bkz.ṭutıl-) (T) tıkanmak, akmamak, dışarıya çıkmamak.

ṭ.-an 53-b/16

ṭ.-mış 286-a/16

ṭ.-ur 233-a/1

ṭuy- (T) duymak, işitmek.

ṭ.-ar 252-b/14

ṭ.-maz 252-b/14

ṭuy- (T) duymak, hissetmek.

ṭ.-maz 131-b/12

ṭuz + (T) tuz. 39-a/14, 81-b/5, 81-b/13, 132-a/8, 166-a/15, 172-b/5, 210-b/11, 215-a/7, 259-b/13, 289-a/4

ṭ.rūḥı (T-A) tuz ruhu. 231-a/8, 235-a/4

ṭ.+ı 81-b/7, 81-b/10

ṭ.+ıla 76-b/15, 101-b/17, 280-a/6, 291-b/16, 293-b/15

ṭ.+la 106-a/1, 211-b/5, 225-b/17, 226-b/5, 239-b/5, 282-b/1, 283-a/5, 293-a/4

ṭuzla- (T) tuzlamak.

ṭ.-yub 246-a/11

ṭuzlı balġam (Bkz.ṭuzlu balġam) + (T-Y/A) bir egzama türü, kuba.

ṭ.b.+dan 160-a/4

ṭuzlu + (T) tuzlu, içinde tuz bulunan veya tuzu fazla olan.14-b/2, 14-b/14, 18-a/17, 42-b/17, 203-a/17, 215-b/2, 221-a/15, 234-a/1, 236-b/9, 243-a/17, 253-b/7, 256-a/5, 288-a/16, 288-b/6, 290-a/2, 290-a/2, 290-b/6, 296-b/10, 298-a/1

ṭ.lāhana türşīsi (T-Y-A) tuzlu lahana turşusu. 267-a/16

ṭ.noḫūd ṣuyı (T-F-T) nohut suyunun tuzlusu. 215-a/13

ṭ.paṣdırma (T-T) tuzu çok olan pastırma. 284-a/8

ṭ.p.+lar 215-a/12

ṭ.ṣu (T-T) tuzlu su. 215-b/1

ṭ.ṣ.+yı 275-a/16

ṭ.ṣ.+yıla 239-b/15

ṭ.ṣ.+yla 275-a/17

ṭ.zeytūn ṣuyı (T-A-T) tuzlu zeytinin suyu.

ṭ.z.ṣ.+ndan 215-a/7

ṭ.+dan 256-a/14

ṭ.+lar 14-b/9

ṭ.+lardan 35-a/9, 191-b/2

ṭ.+nıñ 14-b/7, 14-b/16

ṭ.+ya 255-a/9

ṭuzlu + (T) vücuttaki unsurlar ile ilgili olan tuzlu olma durumu. 133-a/14

ṭ.balġam (Bkz.ṭuzlı balġam) (T-Y/A) bir çeşit egzama, kuba. 107-b/16, 118-b/15, 200-b/7, 204-b/7, 267-a/3, 279-b/10, 288-a/11, 288-b/2

ṭ.b.+a 63-b/14, 115-b/10, 288-b/15, 289-a/1

ṭ.b.+da 58-b/15

ṭ.b.+dan 75-b/2, 201-a/7, 219-a/17, 264-a/10, 288-a/3

ṭ.b.+dandur 295-b/11

ṭ.b.+dur 288-b/3, 290-a/1

ṭ.b.+ı 55-b/11

ṭ.b.+ıñ 168-b/8

ṭ.ḫılṭ (T-A) vücuttaki herhangi bir öğe ile ilgili rahatsızlık.

ṭ.ḫ.+dan 179-a/1

ṭuzsuz + (T) tuzsuz, içinde tuz olmayan ya da çok az tuz bulunan. 157-a/15, 159-b/15, 160-b/6

U

u + ( ) ve. 2-a/13, 22-b/8, 23-b/15

ʿubyeserānī + (A) 254-b/11

uc + (T) uç, uç kısım.

u.+ı 181-a/5, 185-b/4, 185-b/5, 185-b/9, 185-b/11, 195-b/4, 195-b/5, 195-b/8, 195-b/11

u.+unda 281-a/2

u.+unı 168-a/5

uca + (T) kuyruk sokumu kemiği, pöç, sağrı, oturak yeri. 30-a/6

uç- (T) uçmak, uçuşmak.

u.-ar 162-b/6

ʿūd + (A) öd ağacı. 10-b/14, 20-a/17, 29-b/6, 82-a/6, 112-a/4, 112-b/4, 112-b/17, 113-a/12, 113-b/1, 113-b/16, 114-a/8, 114-a/15, 114-b/9, 116-b/7, 117-b/2, 120-a/15, 121-a/11, 122-a/6, 125-b/2, 169-a/10, 182-a/17, 183-b/4, 187-a/9, 188-a/3, 194-a/6, 195-a/3, 206-a/10, 222-b/2, 241-a/12, 256-b/9, 277-a/16

ʿū.ağacı (A-T) öd ağacı. 226-b/2

'ū.buḫūr it- (A-F-T) öd ağacından elde edilen odunu yakmak, tütsü yapmak.

'ū.b.i.-mek 133-b/3

'ū.kömüri (A-T) öd ağacının yakılmasıyla hasıl olan kömür. 168-a/12

'ū.şarābı (A-A) öd şerbeti. 8-b/13, 35-a/4

'ū.+ı 185-a/15

'ū.+ıla 9-a/7, 27-a/3, 86-a/17

'ūd-ı ṣalīb (Bkz.'ūdü'ṣ-ṣalīb) + (A-A) fāvāniyā, şakayık, ayıgülü. 143-a/15, 144-b/4, 184-b/17

'ū.+-ı ṣ.tuḫmı (A-A-F) şakayık tohumu. 143-a/4, 143-b/1

'ū.+-ı ṣ.+den 142-a/14

'ūd-ı belesān + (A-F) azak eğiri, eğir otu. 118-a/2

'ūd-ı Hindī + (A-A) Hint öd ağacı, yalancı öd ağacı, nasr ağacı. 299-b/10

'ūdü'l-cevāriş + (A-) ilaç ve müshil olarak kullanılan, bal ve şeker gibi tatlandırıcılarla tatlandırılan öd. 187-a/7

'ūdü'l-ḳahr + (A-A) 'āḳırḳarḥā, bir çeşit kök, pire otu, nezle otu. 82-b/15, 109-a/17, 133-b/7, 148-b/11, 166-a/15, 166-b/13, 167-b/6, 167-b/10, 282-b/15

'ū.+ü'l-ḳ.ḳurşı (A-A-A) pire otu habı. 167-b/9

'ū.+ü'l-ḳ.+ıla 147-a/11, 289-b/9

'ūdü'ṣ-ṣalīb (Bkz.'ūd-ı ṣalīb) + fāvāniyā, şakayık, ayıgülü. 82-b/4, 143-a/10, 144-b/8, 147-b/1, 149-b/11

'ū.+ü'ṣ-ṣ.köki (A-A-T) şakayık kökü. 144-a/6

'ū.+ü'ṣ-ṣ.+de 71-a/2, 299-a/6

ufacıḳ + (T) ufacık, küçücük. 160-a/3, 215-a/9

ufad- (T) ufaltmak, küçültmek.

u.-ub 237-b/8

ufaḳ + (T) ufak, küçük. 59-b/2, 150-b/3, 166-a/13, 187-a/5, 213-a/5, 246-a/7

ufaḳ ufaḳ + (T) küçük küçük. 212-b/17

'ufūnāt + (A) iltihaplar, çürümüşlükler, bozukluklar.

'u.+ı 30-a/1

ʿufūnet + (A) kötü koku; iltihap, çürümüşlük, bozukluk, cerahat. 11-a/10, 18-a/14, 25-b/14, 86-a/15, 261-b/13, 262-b/11, 264-b/16, 267-a/8

ʿu.+den 87-a/15, 153-b/13, 180-a/8, 180-a/8, 260-b/9

ʿu.+e 16-b/15, 30-a/7, 75-b/8

ʿu.+i 10-b/4, 11-b/1, 46-a/5, 67-a/14, 110-b/14, 119-b/4, 153-b/7, 273-b/12, 276-b/14, 277-a/2, 278-b/16, 293-b/8

ʿu.+ine 7-b/16, 8-b/15, 117-a/17, 180-a/9

ʿu.+ini 63-b/9, 79-a/11, 82-a/4, 82-a/11

ʿu.+leri 18-a/2

uġra- (T) rastlamak, tesadüf etmek.

u.-dı 77-a/3

uġra- (T) karşılaşmak, maruz kalmak.

u.-dılar 140-b/7

u.-madıḳ 153-b/10

u.-r 135-a/14

uġurdan + (T) birdenbire, anlamadan. 169-b/9

ūlā + (A) birinci, ilk.

ū.+da 50-b/12

ulaş- (T) ulaşmak, yayılmak, sirayet etmek.

u.-dı 285-a/4

u.-ır 140-b/5

u.-ub 140-b/7, 290-a/14

u.-ur 179-a/4, 276-a/5

ulaşdur- (T) ulaştırmak, iletmek.

u.-ur 114-b/5

ʿulemā + (A) bilginler, ālimler.

ʿu.+-ı ṣınāʿa (A-A) sanat sahibi, ustalık-hüner sahibi bilginler.

ʿu.+-ı ṣ.+dan 5-a/17

ʿulūm + (A) bilgiler, bilimler. 22-b/8

ʿu.+-ı ʿulemā (A-A) ālimlerin bilgileri. 2-b/4

ʿumḳ + (A) derinlik.

ʿu.+-ı beden (A-A) bedenin derinliği, uç noktaları.

'u.+-ı b.+e 38-a/5

'u.+ından 49-a/6

un + (T) un, öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri. 108-a/5

u.ḥelvāsı (T-A) un şeker ve yağ ile yapılan tatlı. 215-a/14

u.+ı 158-b/13, 229-a/4

u.+ıla 66-b/17

u.+lar 242-b/16

u.+ları 241-b/10, 242-b/17, 292-b/8

u.+udur 131-b/13

'unnāb + (A) kabuğu kırmızı ve çekirdeği oldukça sert bir cins küçük meyve ve ağacı; kızıl iğde ağacı, üvez ağacı. 82-a/12, 108-b/17, 109-b/16, 110-a/16, 123-a/8, 154-a/13, 164-a/7, 164-b/16, 165-a/12, 172-b/17, 174-a/15, 175-a/8, 178-b/12, 179-b/17, 200-b/14, 237-b/13, 275-a/11

'u.şuyı (A-T) kızıl iğde suyu.

'u.ş.+nı 82-b/1

'u.şerbeti (A-A) üvez meyvesi şurubu. 154-a/8, 154-a/11, 165-b/11, 175-a/11, 275-b/5

'u.ş.+yle 155-a/8

'u.yaprağı (A-T) üvez yaprağı. 41-a/8

'u.+ı 168-b/11

'u.+la 154-a/6

unutḳanlıġ/ḳ + (T) unutkanlık.

u.+ı 111-b/3

ur- (T) vurmak.

u.-alar 169-b/4

u.-salar 226-a/13

ur- (T) yakı v.b. şeyleri yapıştırmak, vücudun ağrılı veya hastalıklı bir bölgesi üzerine koymak.

u.-alar 88-a/17, 128-a/2, 191-b/9, 209-b/16, 274-b/17, 280-b/3, 282-b/16, 283-a/4, 283-b/15, 292-b/9, 292-b/11, 292-b/12, 292-b/13, 293-a/9, 293-a/10, 297-b/7, 297-b/8

u.-salar 55-b/17, 59-a/7, 77-a/16, 78-a/11, 85-a/3, 88-b/1, 95-b/9, 96-a/6, 102-a/2, 102-a/8, 105-b/17

u.-urlarsa 279-a/13

ur- (T) dışa vurmak, ortaya çıkmak, çıkarmak.

u.-an 274-b/8

u.-mağa 275-a/4

u.-ur 275-a/10

ur- (T) yıldırım vurmak, yıldırım düşmek, isabet etmek.

u.-maz 105-a/4

ʿurūḳ + (A) damarlar.

ʿu.+a 25-b/10

ʿu.+ında 32-a/10

ʿuṣāre + (A) öz su, sıkılan şeylerden çıkan su.

ʿu.+leri 107-b/9, 233-a/16, 259-a/1, 290-b/14

ʿu.+si 84-a/4, 100-a/7, 108-a/15

ʿu.+sinden 107-b/9, 215-a/6

ʿu.+sini 58-a/5, 300-a/8

ʿuṣāt-ı mü᾽minīn + (A-A) Müslüman günahkârlar, asiler.

ʿu.+-ı m.+iñ 2-a/5

useylem + (A) baselik ven damarının elin arka bölümüne yayılan kısmı, elin küçük parmağı ile yanındaki parmağın ortasındaki damar.

u.ṭamarı (A-T) baselik ven damarının elin arkasına uzanan bölümündeki adı.

u.ṭ.+ndan 200-a/3

u.+den 33-b/2, 36-a/17, 36-b/1, 36-b/3, 201-b/14, 286-a/15

u.+dür 36-a/15

u.+inden 218-a/2, 222-b/14, 228-b/7

ʿuṣfūr + (A) serçe. 74-a/11

ʿuṣfur + (A) aspur, yalancı safran, papağan yemi.

ʿu.tuḫmı (A-F) yalancı safran tohumu. 146-b/16

ʿusr + (A) zorluk, güçlük.

ʿu.+-ı bevl (A-A) işeme zorluğu, güçlüğü.

'u.+-ı b.+e 27-b/15, 51-a/13, 93-a/17, 94-a/9, 102-a/6

'u.+-ı b.+i 92-b/8

'u.+-ı vilādet (A-A) doğurma güçlüğü.

'u.+-ı v.+e 92-b/8

ūstura + (F) ustura, tıraş bıçağı. 38-b/16

uṣūl + (A) meyan kökü.

u.şerbeti (A-A) meyan kökü şerbeti. 223-a/1, 229-a/14, 238-a/2, 263-b/1, 266-a/5

u.ş.+ni 270-b/3

uṣūl + (A) metot, yol.

u.+-i fen(n) (A-A) ilim metotları.

u.+-i f.+den 5-a/8

utan- (T) utanmak.

u.-a 22-b/3

u.-maḳ 22-a/17

u.-maḳdur 22-a/3

uşaḳ + (T) çocuk. 229-b/7

uşaḳ (Bkz.uşaḳ çādırı) + (T) çadır uşağı ağacı ve bundan çıkarılan bir zamk. 64-a/16, 242-b/2, 282-b/13, 283-b/13, 298-b/7

uşaḳ çādırı (Bkz.uşaḳ) + (T-F) çadır uşağı ağacı ve bunun zamkı. 137-a/7

uyan- (T) uyanmak.

u.-duḳda 134-b/13

u.-duḳdan 18-b/11

uyandur- (T) uyandırmak.

u.-anlara 213-a/13

uyanıḳlıḳ + (T) uyanıklık. 7-a/16, 24-a/2, 24-a/6, 24-a/10, 24-a/11, 25-a/11, 25-a/14

u.+da 140-b/9

uyḳu + (T) uyku. 24-b/1, 110-a/13, 131-a/3, 133-a/11, 134-b/12, 213-a/12

u.baş- (T-T) uyku gelmek, uyku basmak.

u.b.-maḳ 265-a/10

u.gelme- (T-T) uyku gelmemek, uyuyamamak.

u.-maḳ 7-a/16, 17-b/3, 24-a/2, 24-a/2, 24-a/8, 40-b/11, 40-b/12, 40-b/13, 148-a/17, 148-b/2, 153-a/17

u.-maḳsızın 25-a/6

u.-manıñ 24-b/6

u.-maya 16-b/13

u.-mayalar 156-a/11

u.-mayan 99-b/13

u.-maz 135-a/1

u.-r 25-a/14, 134-b/13

u.-rken 213-a/11

u.-salar 58-a/6, 98-b/5

u.-ya 24-b/4, 24-b/5, 128-a/10, 195-a/13

u.-yamaz 24-b/7, 132-b/15

u.-yan 25-a/17

uyud- (T) uyutmak.

u.-a 65-b/17

u.-ır 81-a/17

u.-ur 65-b/17, 66-a/4, 83-a/11, 99-b/13

uyudıcı + (T) uyutucu, uyku verici.

u.+dur 48-b/13, 68-b/16, 83-a/13

ʿuyūn-ı ḳalb + (A-A) kalp, gönül gözleri.

ʿu.+-ı ḳ.+lerine 3-a/5

uyuş- (T) uyuşmak.

u.-ur 148-a/5

uyuşdırıcı (Bkz.uyuşdurıcı) + (T) uyuşturucu. 83-a/12

uyuşdurıcı (Bkz.uyuşdırıcı) + (T) uyuşturucu. 133-a/17

u.+dur 83-b/3

uyuşuḳ + (T) uyuşuk. 232-b/17

uyuşuḳluġ/ḳ + (T) uyuşukluk. 41-b/8

u.+a 64-b/2

uyuz + (T) uyuz, uyuz hastalığı. 9-a/13, 14-b/3, 32-b/2, 35-a/9, 107-b/16, 115-b/11, 118-b/15, 228-a/3, 250-b/7, 279-b/10, 287-b/16, 288-b/2

u.+a 38-b/15, 39-b/2, 55-b/11, 66-b/10, 71-b/8, 75-a/3, 75-b/3, 75-b/6, 76-b/8, 89-b/5, 100-b/9, 105-b/7

u.+da 58-b/14

u.+ı 29-a/14, 30-a/5, 47-b/2, 75-b/4, 103-a/1

u.+ına 64-b/5, 65-a/3

uza- (T) uzamak.

u.-r 248-a/3

uzad- (Bkz.uzat-) (T) uzatmak.

u.-ır 134-b/2

u.-ub 254-b/15

u.-ur 295-a/14, 295-a/17, 295-b/1, 295-b/2

uzan- (T) uzanmak.

u.-ur 274-a/8

u.-ursa 203-a/14

uzat- (Bkz.uzad-) (T) uzatmak.

u.-maġa 151-a/1, 151-a/8, 151-b/2

ʻuẓmā + (A) daha büyük. 4-a/14

uzun + (T) eski, müzmin. 60-a/2, 120-b/3, 224-b/16

uzun + (T) uzun. 39-a/9, 212-b/17, 234-a/11, 246-b/6

uzun uzaduya + (T) uzunca, uzun süre. 15-b/13

uzun uzun + (T) uzun uzun. 212-b/12

uzunca + (T) uzunca, uzuna yakın. 281-b/13

uzunlıġ/ḳ (Bkz.uzunluḳ/ġ) + (T) uzunluk.

u.+ı 195-b/2

uzunluḳ/ġ (Bkz.uzunlıġ/ḳ)+ (T) uzunluk. 195-b/3

ʻuẓāl + (A) hekimlerin teşhis ve tedavisinde güçlük çektikleri zor hastalıklar. 2-b/7

ʻuẓv + (A) uzuv, organ. 20-a/5, 20-a/5, 148-a/5, 189-b/11

ʻu.+-ı reʼ-īse (A-A) temel organlar.

ʻu.+-ı r.+ye 29-a/6

ʻu.+-ı şerīf (A-A) kutsal organ; mide.

ʻu.+-ı ş.+dür 189-b/11

ʻu.+a 39-b/6, 126-b/8, 147-b/15, 198-b/7, 202-a/2, 260-a/10

ʻu.+da 29-a/6, 36-b/14, 36-b/17, 283-a/1

ʻu.+dan 37-b/16, 51-b/14, 72-a/16, 83-b/10

ʻu.+ı 148-a/3

ʻu.+ıñ 20-a/11, 283-a/2

Ü

üc (Bkz.üç) + (T) üç sayısı. 15-b/16, 34-b/3, 34-b/5, 46-a/6, 54-b/17, 76-b/3, 76-b/16, 77-b/12, 78-b/11, 79-b/2, 80-b/10, 80-b/6, 83-b/8, 95-a/17, 98-b/10, 108-a/7, 108-b/16, 109-b/1, 109-b/13, 110-a/9, 114-a/8, 114-b/16, 115-a/13, 115-b/13, 117-a/4, 117-b/5, 117-b/10, 118-a/13, 118-a/16, 118-b/11, 119-a/5, 119-b/1, 120-a/6, 120-a/9, 120-b/5, 120-b/17, 121-a/11, 121-b/4, 122-a/6, 122-a/13, 122-b/1, 122-b/8, 126-a/1, 126-a/8, 126-a/12, 127-a/12, 127-a/13, 127-a/13, 128-a/13, 128-a/17, 128-b/9, 129-a/10, 133-a/9, 135-b/1, 138-a/8, 139-b/10, 139-b/11, 140-a/16, 141-a/5, 144-a/9, 144-b/10, 146-b/13, 150-a/6, 150-a/7, 161-a/3, 162-a/1, 162-b/16, 165-a/13, 166-b/3, 168-a/11, 168-b/2, 172-b/16, 175-a/7, 175-a/8, 183-b/4, 187-b/5, 194-a/6, 201-b/7, 206-a/11, 209-a/17, 212-b/8, 216-b/8, 217-b/12, 219-b/3, 219-b/8, 223-a/13, 224-a/14, 229-b/3, 230-a/10, 232-a/4, 241-a/8, 242-a/6, 242-b/3, 245-b/12, 251-a/15, 260-a/17, 265-b/4, 281-a/14

ü.+dür 36-b/5

üc buçuḳ + (T-T) üç buçuk. 118-a/14, 120-b/5

üc dört + (T-T) üç veya dört (yaklaşık olarak). 197-b/2, 251-a/11

üc yüz + (T-T) üç yüz sayısı. 165-a/16, 169-b/17

üç (Bkz.üc) + (T) üç sayısı. 73-b/4, 74-a/9, 89-b/4, 92-a/1, 102-b/2, 103-b/1, 104-b/12, 113-b/9, 154-b/2, 155-b/17, 158-b/4, 158-b/15, 164-b/8, 176-a/17, 184-b/15, 185-a/13, 190-b/15, 191-b/17, 192-a/2, 192-b/13, 192-b/17, 195-a/4, 196-b/7, 197-a/11, 198-a/14, 204-a/9, 206-a/3, 207-a/10, 216-b/8, 219-a/8, 220-a/1, 225-a/15, 225-a/17, 228-b/6, 229-b/10, 230-a/3, 231-b/2, 231-b/11, 234-b/4, 257-b/9, 258-a/16, 265-b/4, 268-b/1, 269-

a/14, 274-a/8, 274-b/6, 275-a/6, 277-a/4, 277-a/7, 278-b/14, 278-b/17, 283-b/7, 286-b/4, 289-a/10, 291-a/7, 291-b/3, 292-a/8, 292-a/8, 295-a/15, 296-b/4, 300-a/1

ü.+de 232-a/5

ü.+i 195-b/1, 195-b/1

ü.+inden 229-a/6

ü.+ini 164-b/1, 164-b/5, 215-a/10

ü.+üne 199-a/8

ü.+üni 237-b/13

üç dört + (T-T) üç veya dört. 217-b/13, 238-a/17, 292-a/6

üç yüz + (T-T) üç yüz sayısı. 136-a/12, 136-a/13

üçer + (T) üçer. 107-b/12, 109-a/10, 110-a/3, 112-b/15, 113-a/7, 113-a/13, 114-b/10, 115-a/10, 116-a/10, 116-b/16, 119-a/14, 120-a/16, 128-a/8, 129-a/12, 132-a/5, 143-a/5, 143-a/10, 148-b/15, 149-a/9, 158-a/12, 167-b/2, 169-a/9, 175-b/8, 176-b/5, 176-b/7, 177-a/3, 177-a/7, 180-b/7, 183-a/6, 193-b/2, 198-a/16, 199-b/1, 199-b/12, 200-a/8, 203-a/4, 225-a/13, 235-b/17, 244-a/14, 247-b/3, 258-a/17, 258-b/6, 277-b/4, 278-a/1, 278-a/3, 292-a/10

üçünci + (T) üçüncü. 7-a/14, 14-b/10, 19-a/8, 28-b/14, 38-a/11, 45-b/17, 47-b/12, 48-b/5, 48-b/10, 49-a/1, 50-b/7, 50-b/16, 51-a/6, 51-a/12, 55-a/15, 56-b/3, 60-b/10, 61-b/15, 62-a/4, 64-a/11, 64-b/13, 64-b/3, 65-b/15, 66-b/16, 66-b/9, 67-a/12, 67-b/2, 67-b/6, 69-a/5, 71-a/16, 71-a/9, 71-b/14, 72-b/11, 73-a/11, 74-b/12, 75-a/1, 76-a/11, 77-b/14, 79-a/2, 82-b/15, 83-b/11, 85-a/5, 87-b/3, 88-a/2, 90-b/1, 90-b/12, 91-a/9, 93-a/6, 94-b/5, 98-b/13, 99-a/12, 101-a/6, 102-a/5, 104-a/7, 115-a/1, 126-b/7, 195-b/9, 195-b/9, 270-b/13, 271-a/6, 283-b/15

ü.+si 35-b/16, 37-a/6

üfür- (T) üfürmek, üflemek.

ü.-eler 169-b/2, 170-a/5

ü.-seler 48-a/17

ümem + (A) ümmetler. 4-a/3

ümmet-i ʿālī + (A-A) büyük, yüce insanlar, inanç sahipleri. 3-a/12

ümmü'ṣ-ṣıbyān + (A-A) uçuk, havale.

ü.+ü'ṣ-ṣ.marażı (A-A-A) uçuk, havale hastalığı.

ü.+ü'ṣ-ṣ.m.+nı 73-a/1

ü.+ü'ṣ-ṣ.+a 64-b/5, 90-b/4

ür- (T) ürmek, köpek havlamak.

ü.-er 298-b/2

üskürbūṭ + ( ) zehirli hastalık türlerinden biri. 111-b/17, 287-b/14

ü.+dur 285-b/17

üsküre + (F/T) ağzı yayvanca kap, toprak çanak. 291-a/9

üst + (T) üst, üst taraf. 85-b/11, 85-b/12, 85-b/13

ü.+inden 37-a/2

ü.+ini 99-a/3

ü.+ü 18-a/15

ü.+ünde 35-b/5, 111-a/11, 143-b/11, 151-a/10, 152-b/6, 156-a/3, 158-a/13, 160-b/7, 162-a/5, 164-b/9, 194-b/6, 194-b/6, 212-a/3, 235-a/15, 242-b/4, 243-b/6, 249-b/4, 268-b/3, 270-b/7, 293-b/1

ü.+ünden 18-a/13, 18-a/14, 253-a/1

ü.+üne 12-b/15, 14-a/5, 17-a/12, 17-a/13, 17-a/6, 17-a/6, 17-b/4, 17-b/6, 24-b/14, 24-b/15, 25-a/4, 35-a/5, 39-a/1, 39-a/2, 41-b/1, 45-a/1, 46-b/3, 50-a/8, 50-b/6, 58-b/1, 59-a/6, 59-a/7, 59-b/3, 59-b/3, 60-a/17, 67-a/3, 67-a/9, 67-b/7, 74-a/16, 75-b/11, 79-b/2, 79-b/3, 81-a/13, 81-a/5, 82-b/2, 82-b/3, 83-b/16, 84-b/8, 93-b/8, 94-a/6, 95-a/15, 97-b/11, 98-a/1, 100-b/7, 103-a/6, 105-a/12, 105-a/14, 112-a/7, 127-a/14, 130-a/11, 132-b/11, 136-a/10, 136-b/1, 140-a/14, 147-b/3, 149-a/14, 150-b/11, 153-a/17, 157-b/1, 157-b/15, 157-b/17, 160-a/9, 160-b/9, 160-b/17, 161-a/4, 165-b/5, 166-a/16, 166-a/17, 166-b/16, 167-b/13, 167-b/16, 169-b/4, 169-b/11, 173-b/2, 176-b/17, 184-b/11, 185-a/16, 186-b/2, 188-a/6, 188-b/16, 189-a/17, 189-b/1, 190-a/11, 190-a/15, 190-b/2, 190-b/11, 191-a/8, 193-a/5, 193-a/11, 198-a/17, 204-a/3, 205-b/10, 205-b/15, 206-a/1, 206-a/1, 207-b/2, 207-b/4, 208-a/12, 212-a/14, 214-a/6, 214-a/6, 214-b/6, 216-b/13, 217-b/8, 218-a/12, 219-b/8, 220-b/1, 221-b/13, 221-b/16, 223-a/12, 224-a/7, 224-a/10, 224-b/5, 224-b/9, 229-b/14, 231-b/7, 231-b/8, 233-b/2, 235-a/10, 236-a/6, 238-a/13, 241-a/15, 241-b/9, 241-b/15, 242-a/14, 242-

b/15, 242-b/16, 243-a/1, 243-a/4, 243-b/17, 244-a/3, 245-b/6, 245-b/17, 247-b/8, 253-b/2, 258-b/15, 259-a/3, 259-b/4, 263-b/15, 264-b/14, 279-a/11, 279-a/13, 279-a/16, 279-b/17, 280-b/2, 280-b/3, 280-b/5, 282-a/15, 282-a/16, 282-a/17, 282-b/1, 282-b/2, 282-b/3, 282-b/4, 282-b/11, 283-a/4, 283-a/8, 283-b/11, 283-b/14, 283-b/15, 284-a/17, 291-b/15, 291-b/17, 292-b/9, 292-b/11, 292-b/12, 292-b/15, 292-b/16, 293-a/3, 293-a/4, 293-a/5, 293-a/7, 293-a/7, 293-a/9, 293-a/10, 293-a/13, 293-b/14, 294-a/2, 294-b/7, 298-a/11, 299-b/7

ü.+üni 159-b/12, 183-b/6, 228-a/11, 251-b/6

üstād + (F) herhangi bir sahada üstün yeri olan kişi. 153-a/9, 256-a/3

ü.+ı 91-b/8, 145-a/15

üstübec + (T) üstübeç, kurşun karbonat. 124-a/14, 124-b/1, 124-b/11, 124-b/7, 126-a/9, 126-a/17, 126-b/4, 218-b/5, 250-a/4, 289-a/4, 289-a/11, 291-b/4, 291-b/9, 293-a/15

ü.+le 294-b/13

üstübī + (Y/T) üstüpü, kalafat üstüpüsü, didilmiş kendir. 207-b/3, 293-a/5

üstüḫuṭūs + (A) karabaş otu, keşiş otu, yarakan çiçeği, lavanta çiçeği, karabörklü, huzama. 87-a/9

üşne + (A) pelid yosunu. 57-a/4

ü.+-i baḥriyye (A-A) ḳorālīnā, pelid yosununun bir türü, deniz yosunu. 214-a/2

ü.+ye 213-a/16

üşü- (T) üşümek.

ü.-mek 265-a/10, 267-a/2

ü.-mesi 60-a/4

üşüt- (T) üşütmek.

ü.-mesi 270-a/17

ü.-mez 274-a/6

ütrüc + (A) ağaç kavunu. 45-b/16

üvez + (T) erik, alıç cinsinden muşmulaya benzer bir yemiş. 47-a/12

üz(e)re + (T) üzere, gibi, biçiminde. 3-b/12, 5-a/15, 5-b/14, 26-b/13, 26-b/14, 34-a/10, 74-b/11, 99-b/3, 127-b/12, 129-b/1, 130-b/7, 132-b/5, 134-a/7

üzeri + (T) üzeri, üstü. 280-a/16

ü.+ime 133-b/12

ü.+nden 18-a/13, 38-b/11

ü(i).+lerine 17-a/5

üzerine + (T) üzerine, -den sonra, üstüne. 11-b/10, 12-b/5, 13-a/12, 14-a/7, 15-a/7, 15-b/8, 16-a/7, 19-a/17, 39-a/4, 39-a/14, 39-a/16, 41-a/2, 43-b/4, 44-b/5, 46-a/17, 46-b/8, 51-b/12, 53-a/4, 58-a/2, 61-b/17, 63-a/3, 65-b/7, 66-a/14, 75-a/10, 77-b/9, 79-a/12, 85-b/16, 86-a/13, 91-b/7, 99-b/5, 101-a/8, 101-a/12, 107-a/5, 112-a/11, 128-b/3, 128-b/4, 128-b/4, 128-b/4, 128-b/13, 130-b/12, 130-b/16, 131-a/13, 133-b/10, 152-b/16, 153-b/13, 154-b/9, 157-a/13, 158-b/12, 171-a/6, 173-a/4, 187-b/9, 187-b/12, 187-b/17, 188-b/12, 190-b/14, 191-a/1, 193-b/9, 198-a/12, 208-a/11, 218-b/2, 220-b/6, 220-b/8, 222-b/15, 223-b/12, 225-b/17, 226-b/4, 227-a/5, 228-b/9, 229-a/7, 229-b/6, 229-b/17, 230-a/11, 233-a/14, 236-a/3, 237-a/5, 237-a/14, 242-a/8, 242-a/12, 242-b/15, 244-b/1, 245-a/6, 246-a/10, 247-a/3, 248-b/8, 249-a/17, 258-b/2, 258-b/16, 260-a/7, 273-a/1, 276-a/3, 278-a/16, 279-a/9, 279-a/15, 280-b/8, 280-b/12, 281-a/4, 281-a/12, 281-a/15, 281-b/9, 282-a/3, 282-b/8, 282-b/16, 283-a/3, 283-a/7, 283-a/11, 284-a/3, 285-b/8, 292-a/11, 292-b/3, 293-a/5, 293-b/16, 293-b/16, 294-a/1, 294-a/9, 294-a/13, 297-a/17, 297-b/8, 297-b/9, 297-b/17, 298-a/2, 298-b/6, 298-b/7, 300-a/14

üzerine + (T) şeklinde, ilişkin olarak. 6-a/2, 6-b/10, 7-b/17, 10-a/2, 14-a/12, 19-a/15, 20-a/6, 20-a/7, 22-a/11, 26-b/11, 26-b/12, 29-b/17, 31-a/4, 32-a/1, 32-a/6, 32-a/11, 33-a/6, 35-a/2, 35-a/3, 40-b/1, 44-a/10, 91-b/16

üzerlik + (T) üzerlik otu.

ü.tuḫmı (T-F) üzerlik otunun tohumu. 119-a/14

üzüm + (T) üzüm meyvesi. 14-a/14, 17-a/12, 46-a/12, 46-b/1, 46-b/2, 137-a/17, 152-a/17, 156-a/13, 174-a/15, 175-a/17, 177-a/17, 217-a/11, 223-a/17, 226-a/11, 256-b/1

ü.balı (T-T) üzüm balı. 173-a/6

ü.b.+yla 251-a/4

ü.ḫoş-ābı (T-F) üzüm kompostosu. 240-b/8, 269-b/7

ü.şuyı (T-T) üzüm suyu, şıra.

ü.ş.+yla 109-b/13

ü.+den 17-a/13

ü.+i 174-b/7

ü.+le 214-b/14, 234-b/16

V

Vaāḳrīyū + ( ) Avrupalı hekim Vaakariyu. 58-b/5

vācib + (A) uygun olan, yapılması gerekli olan. 7-a/17, 19-b/1, 33-b/6, 34-b/8, 37-b/15, 150-a/17

v.+dür 7-a/7, 21-b/10, 21-b/13, 33-b/9, 34-b/5, 35-a/10, 36-b/10, 39-b/11, 40-a/16, 40-b/5, 130-b/12, 151-b/6, 224-a/1, 227-a/9, 247-a/15

v.+ü'l-vücūd (A-A) varlığın gereği. 1-b/1

vādī-i bevādī-i ġavāyet + (A-A-A) doğru yoldan sapma çöllerinin vadisi.

v.+-i b.+-i ġ.+de 3-a/16

vāfir + (A) çok, bol. 18-b/8, 61-a/6, 134-b/11, 134-b/13, 134-b/14, 153-b/6, 195-a/12, 232-b/5

vāfirce + (A/T) çokça, bolca. 107-a/11

vāhime + (A) kuruntu kurma hassası.

v.+si 216-a/11

vaḫşet + (A) korku, ürküntü, bir çeşit hastalık. 135-a/17

v.+i 70-a/5

va'īdiyye + (A) iyiliğe sevketme, yönlendirme. 3-a/8, 3-a/10

vaḳafe + ( ) 300-b/10

vāḳı'a + (A) rüya, düş. 52-b/1, 52-b/1

v.+lar 52-a/15, 135-a/16, 140-a/4, 298-a/17

vāḳıf + (A) bir şeyi elde eden; bir işten haberli olan. 131-a/17

vaḳıyye + (A) okka, dört yüz dirhemlik tartı. 108-a/8, 136-b/14, 143-a/13

vāḳi' + (A) vuku bulan, olan; olagelen. 10-a/11, 11-b/3, 14-b/10, 14-b/12, 14-b/17, 15-a/4, 21-b/2, 31-b/12, 32-b/5, 33-a/9, 134-b/13, 152-b/11, 156-b/1, 181-b/7, 181-b/9, 230-b/3, 240-a/9, 240-b/13, 257-a/12, 260-a/9, 261-a/2, 267-a/17, 270-a/7, 271-a/2, 271-a/2, 274-a/1, 276-a/7

v.+de 31-b/13, 144-a/2, 179-b/10, 206-b/12

vaḳitli vaḳitsüz + (A/T-A/T) gelişigüzel, uygun zaman gözetmeden, rastgele zamanlarda. 142-a/1

vaḳ(ı)t + (A) vakit, zaman. 19-b/15, 31-a/9, 31-a/11, 173-a/3, 219-a/8, 265-a/6, 279-a/8

v.+-ı ḥācet (A-A) ihtiyaç zamanı, lüzumlu vakit.

v.+-ı ḥ.+de 112-a/15, 160-a/15, 160-b/8, 162-a/13, 167-b/12, 183-a/14, 188-a/6, 192-b/16, 223-a/12

v.+-ı şerīf-nümūn (A-A-F) kutsal, şerefli saati gösteren, bildiren.

v.+-ı ş.n.+da 5-a/1

v.+da 13-b/15, 22-a/14, 130-a/8, 158-a/11, 184-b/4, 233-a/1

v.+ı 33-a/8, 141-b/16, 281-a/8

v.+ında 15-b/17, 19-b/15, 27-b/9, 30-a/14, 35-b/1, 38-a/6, 43-a/15, 171-b/7

v.+ınıñ 29-b/12

vaḳtin + (A) -dığı/-diği, -cağı/-ceği zaman, ne zaman ki. 66-a/16, 141-a/16, 143-a/8, 162-b/2, 162-b/7, 200-b/9, 228-a/2

vāleh ü ḥayrān + (A-A) şaşkın ve hayran. 3-a/17

Vālisḳūs + ( ) Frenk tabiplerinden biri. 180-a/16

var + (T) var olma, bulunma. 27-b/1, 45-b/6, 58-b/7, 104-a/5, 106-b/17, 134-a/9, 137-b/10, 146-a/12, 160-a/6, 171-b/6, 171-b/7, 205-b/1, 210-a/13

v.+duġı 149-a/7

v.+dur 7-b/6, 10-b/6, 11-b/16, 12-a/1, 16-a/14, 16-a/15, 16-a/17, 17-a/8, 17-b/1, 20-a/11, 21-b/17, 24-a/9, 24-b/7, 28-a/3, 28-b/2, 32-a/3, 32-b/17, 37-b/1, 37-b/3, 46-a/7, 46-b/5, 49-a/8, 51-b/9, 51-b/12, 52-a/6, 53-b/7, 55-a/16, 59-b/5, 61-a/12, 61-b/6, 62-b/1, 63-a/7, 64-a/14, 68-a/17, 68-a/2, 68-b/1, 71-a/7, 73-a/15, 77-a/7, 78-b/11, 78-b/3, 78-b/6, 78-b/8, 78-b/8, 83-b/8, 84-a/6, 86-a/11, 86-a/11, 86-b/10, 89-b/6, 91-a/5, 91-a/6, 92-a/11,

97-b/15, 97-b/17, 98-a/2, 98-a/9, 98-b/10, 105-b/3, 106-a/10, 110-a/8, 110-b/15, 113-a/5, 116-a/16, 129-b/15, 129-b/16, 133-b/13, 136-a/5, 138-a/6, 140-b/16, 151-a/8, 155-b/5, 159-b/6, 168-a/11, 170-a/6, 171-b/1, 177-b/3, 184-a/10, 185-b/3, 185-b/13, 185-b/14, 185-b/14, 186-a/2, 195-b/13, 196-a/6, 201-a/16, 201-b/4, 201-b/7, 201-b/13, 206-b/16, 213-a/15, 216-b/12, 217-b/15, 225-b/8, 227-a/7, 230-b/2, 232-b/2, 234-b/2, 236-a/15, 237-b/2, 244-b/6, 246-a/7, 246-a/7, 246-b/16, 252-b/2, 273-b/16, 285-b/11, 287-b/10, 289-b/8, 295-b/8

v.+ıduğını 7-a/4

v.+iken 1-b/11

v.+imiş 105-b/4

v.+ise 127-a/9, 127-a/16, 128-b/10, 130-b/1, 132-b/7, 135-b/12, 139-b/7, 139-b/14, 143-a/14, 148-b/5, 151-b/6, 156-b/16, 157-a/4, 157-b/3, 158-b/12, 159-a/7, 160-a/16, 164-b/12, 169-b/13, 170-a/10, 171-a/15, 171-b/2, 173-a/12, 174-a/12, 176-a/9, 180-a/9, 180-b/12, 182-b/12, 186-b/9, 188-a/15, 192-a/6, 192-a/9, 192-b/8, 193-a/6, 193-a/12, 194-a/9, 195-a/3, 195-a/10, 196-b/4, 196-b/13, 198-a/7, 198-a/10, 198-b/3, 198-b/4, 198-b/6, 198-b/6, 199-a/4, 199-a/4, 200-a/2, 200-a/3, 201-b/17, 206-a/14, 206-a/16, 210-b/13, 213-b/4, 217-b/7, 218-a/6, 221-b/3, 222-a/9, 222-a/10, 222-b/16, 223-a/1, 224-a/5, 224-a/6, 230-b/11, 231-a/4, 233-a/3, 234-b/8, 235-b/12, 235-b/13, 236-a/11, 236-b/16, 239-a/13, 241-b/6, 242-a/11, 242-b/11, 242-b/12, 242-b/16, 243-a/5, 243-b/13, 246-b/8, 246-b/9, 249-a/16, 253-a/3, 253-a/5, 255-a/16, 255-b/11, 258-b/16, 259-a/7, 262-a/16, 263-a/5, 264-b/6, 264-b/12, 265-b/13, 265-b/16, 268-a/6, 268-b/9, 271-b/2, 279-b/16, 283-a/17, 285-a/17, 291-b/12, 292-a/3, 292-a/6, 292-a/9, 292-a/11, 292-a/17, 292-b/5, 292-b/6, 293-a/2, 293-b/7, 294-a/4, 295-a/12, 296-a/14

var- (T) varmak, ulaşmak, erişmek.

v.-a 19-b/3

v.-amayub 222-b/11

v.-amaz 230-b/1

v.-an 181-b/1

v.-dığından 133-b/16

v.-dım 45-/5, 171-b/9

v.-duġı 140-b/3, 240-b/13

v.-duḳda 140-a/13, 204-b/5

v.-ınca 21-b/6, 21-b/7, 36-b/7, 37-a/3, 47-b/4, 51-a/3, 80-b/15, 86-a/9, 95-a/17, 116-b/1, 117-a/4, 126-b/8, 142-a/13, 142-a/13, 179-a/5, 183-b/8, 185-b/10, 195-a/8, 200-a/16, 203-a/7, 207-a/4, 223-b/15, 225-a/9, 234-a/11, 234-b/6, 248-a/3, 248-a/5, 275-a/9

v.-ır 185-b/12

v.-mayanlara 145-a/2

v.-ub 78-b/16, 153-b/7, 207-a/1, 230-b/2

v.-ur 79-a/2, 134-a/2, 134-a/6, 134-a/13, 135-a/7, 138-b/14, 140-a/15, 185-b/5, 185-b/6, 186-a/3, 186-a/9, 221-a/4, 221-a/5, 232-a/1

v.-ursa 287-a/10

vārid + (A) bir şey hakkında çıkan, söylenen. 6-b/6, 37-b/7

varlıġ/ḳ + (T) varlık.

v.+ıla 23-b/17

vasaṭü'n-nehār + (A-A) gündüz-gün ortası. 5-a/5

vaṣf + (A) bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, özellik. 3-b/9

vāṣıl + (A) erişen, ulaşan, kavuşan. 181-b/9

v.+-ı rütbe-i şöhret (A-A-A) şöhret derecesine kavuşan. 5-b/11

vāsıṭa + (A) aracı, arada bulunan; araç, vasıta.

v.+sıyla 221-a/3, 251-b/14, 260-a/14, 260-a/15, 276-a/4, 276-a/5

vāsi' + (A) geniş, açık. 19-b/12

vaṣiyyet + (A) bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şeyler. 70-b/3

vaşaḳ + (F) kedi cinsinden bir hayvan olan vaşağın postundan yapılmış kürk. 103-a/12

v.kürk (F-T) vaşak postundan yapılmış kürk. 103-a/16.

va'ẓ + (A) dinī öğüt. 139-a/7

v.kitāb(ı) (A-A) dinī öğüt içeren kitap.

v.k.+larını 139-a/7

vāżiḥ u āşkār + (A-F) açık, belli ve meydanda.

v.u.ā.+dur 5-a/6

vażī‘ + (A) alçak, bayağı, aşağılık. 2-b/12

ve + (A) ve; iki kelime veya cümleyi bağlayan bağlaç. 4-b/1, 4-b/10, 4-b/10, 4-b/14, 4-b/15, 4-b/17, 4-b/17, 4-b/5, 4-b/8, 4-b/9, 5-a/11, 5-a/14, 5-a/15, 5-a/4, 5-a/7, 5-a/8, 5-a/9, 5-b/1, 5-b/1, 5-b/11, 5-b/13, 5-b/13, 5-b/16, 5-b/16, 5-b/2, 5-b/8, 5-b/8, 5-b/9, 6-a/1, 6-a/10, 6-a/10, 6-a/12, 6-a/2, 6-a/3, 6-a/4, 6-b/1, 6-b/11, 6-b/12, 6-b/14, 6-b/17, 7-a/14, 7-a/14, 7-a/16, 7-a/16, 7-a/2, 7-a/3, 7-a/3, 7-a/5, 7-a/6, 7-a/7, 7-a/8, 7-a/8, 7-b/10, 7-b/11, 7-b/11, 7-b/12, 7-b/15, 7-b/15, 7-b/16, 7-b/16, 7-b/17, 7-b/3, 7-b/9, 8-a/1, 8-a/1, 8-a/10, 8-a/11, 8-a/11, 8-a/11, 8-a/16, 8-a/4, 8-a/4, 8-a/4, 8-a/4, 8-a/4, 8-a/6, 8-a/7, 8-a/7, 8-a/8, 8-a/9, 8-b/1, 8-b/10, 8-b/10, 8-b/11, 8-b/11, 8-b/11, 8-b/12, 8-b/12, 8-b/13, 8-b/13, 8-b/16, 8-b/16, 8-b/3, 8-b/4, 8-b/4, 8-b/4, 8-b/4, 8-b/6, 8-b/6, 8-b/7, 8-b/8, 8-b/8, 8-b/8, 8-b/9, 9-a/1, 9-a/11, 9-a/11, 9-a/11, 9-a/12, 9-a/12, 9-a/13, 9-a/13, 9-a/16, 9-a/17, 9-a/17, 9-a/17, 9-a/2, 9-a/2, 9-a/3, 9-a/3, 9-a/3, 9-a/6, 9-a/7, 9-a/7, 9-a/8, 9-a/8, 9-b/1, 9-b/12, 9-b/14, 9-b/14, 9-b/15, 9-b/15, 9-b/2, 9-b/2, 9-b/2, 9-b/3, 9-b/3, 9-b/4, 9-b/6, 9-b/6, 9-b/7, 9-b/7, 9-b/7, 9-b/7, 9-b/8, 9-b/8, 9-b/9, 9-b/9, 10-a/1, 10-a/11, 10-a/13, 10-a/14, 10-a/14, 10-a/17, 10-a/4, 10-a/5, 10-a/5, 10-a/7, 10-a/9, 10-a/9, 10-b/1, 10-b/1, 10-b/11, 10-b/12, 10-b/14, 10-b/14, 10-b/14, 10-b/14, 10-b/16, 10-b/17, 10-b/17, 10-b/17, 10-b/17, 10-b/2, 10-b/2, 10-b/4, 10-b/5, 10-b/6, 10-b/8, 10-b/8, 11-a/1, 11-a/11, 11-a/12, 11-a/17, 11-a/2, 11-a/2, 11-a/3, 11-a/3, 11-a/4, 11-a/4, 11-a/5, 11-a/6, 11-a/7, 11-a/7, 11-a/8, 11-a/9, 11-a/9, 11-b/1, 11-b/11, 11-b/12, 11-b/13, 11-b/14, 11-b/16, 11-b/5, 12-a/1, 12-a/16, 12-a/4, 12-a/6, 12-a/7, 12-a/9, 12-b/10, 12-b/10, 12-b/10, 12-b/11, 12-b/11, 12-b/11, 12-b/12, 12-b/12, 12-b/13, 12-b/13, 12-b/14, 12-b/14, 12-b/14, 12-b/15, 12-b/16, 12-b/17, 12-b/17, 12-b/17, 12-b/5, 12-b/7, 12-b/9, 12-b/9, 13-a/10, 13-a/12, 13-a/12, 13-a/13, 13-a/14, 13-a/14, 13-a/14, 13-a/16, 13-a/3, 13-a/4, 13-a/4, 13-a/5, 13-a/5, 13-a/6, 13-a/7, 13-a/7, 13-a/9, 13-a/9, 13-a/9, 13-b/1, 13-b/1, 13-b/1, 13-b/10, 13-b/12, 13-b/12, 13-b/13, 13-b/14, 13-b/14, 13-b/2, 13-b/4, 13-b/4, 13-b/4, 13-b/6, 13-b/6, 13-b/6, 13-b/6, 13-b/7, 13-b/7, 13-b/8, 13-b/8, 13-b/9, 14-a/1, 14-a/1, 14-a/12, 14-a/14, 14-a/14, 14-

a/15, 14-a/15, 14-a/15, 14-a/16, 14-a/17, 14-a/17, 14-a/17, 14-a/17, 14-a/17, 14-a/2, 14-a/2, 14-a/2, 14-a/5, 14-a/6, 14-a/8, 14-a/8, 14-a/9, 14-a/9, 14-b/1, 14-b/1, 14-b/2, 14-b/2, 14-b/3, 14-b/3, 14-b/3, 14-b/3, 14-b/4, 14-b/4, 14-b/6, 14-b/7, 14-b/8, 14-b/9, 15-a/15, 15-a/2, 15-a/2, 15-a/9, 15-b/10, 15-b/13, 15-b/13, 15-b/15, 15-b/16, 15-b/17, 15-b/3, 15-b/5, 15-b/5, 15-b/8, 15-b/9, 16-a/1, 16-a/12, 16-a/12, 16-a/12, 16-a/13, 16-a/13, 16-a/17, 16-a/2, 16-a/2, 16-a/4, 16-a/5, 16-a/6, 16-a/6, 16-a/8, 16-b/1, 16-b/10, 16-b/10, 16-b/11, 16-b/12, 16-b/13, 16-b/2, 16-b/2, 16-b/3, 16-b/5, 16-b/5, 16-b/8, 17-a/10, 17-a/11, 17-a/12, 17-a/12, 17-a/14, 17-a/15, 17-a/16, 17-a/16, 17-a/17, 17-a/17, 17-a/2, 17-a/4, 17-a/5, 17-a/6, 17-a/6, 17-a/7, 17-a/7, 17-b/1, 17-b/10, 17-b/11, 17-b/14, 17-b/14, 17-b/14, 17-b/15, 17-b/16, 17-b/16, 17-b/17, 17-b/17, 17-b/17, 17-b/17, 17-b/2, 17-b/2, 17-b/3, 17-b/4, 17-b/6, 18-a/1, 18-a/1, 18-a/10, 18-a/10, 18-a/11, 18-a/11, 18-a/11, 18-a/12, 18-a/12, 18-a/12, 18-a/15, 18-a/16, 18-a/17, 18-a/17, 18-a/2, 18-a/3, 18-a/5, 18-a/5, 18-a/5, 18-a/7, 18-a/7, 18-a/8, 18-a/8, 18-a/8, 18-a/9, 18-a/9, 18-b/10, 18-b/10, 18-b/10, 18-b/12, 18-b/12, 18-b/13, 18-b/13, 18-b/13, 18-b/14, 18-b/14, 18-b/14, 18-b/17, 18-b/3, 18-b/5, 18-b/6, 18-b/9, 19-a/12, 19-a/15, 19-a/15, 19-a/16, 19-a/16, 19-a/4, 19-a/5, 19-a/6, 19-a/6, 19-a/7, 19-a/7, 19-a/8, 19-a/9, 19-b/1, 19-b/1, 19-b/10, 19-b/11, 19-b/12, 19-b/12, 19-b/13, 19-b/16, 19-b/17, 19-b/2, 19-b/2, 19-b/5, 19-b/6, 19-b/7, 19-b/7, 19-b/7, 19-b/8, 1-b/10, 1-b/11, 1-b/13, 1-b/2, 1-b/2, 1-b/3, 1-b/4, 1-b/5, 1-b/6, 1-b/8, 1-b/9, 20-a/10, 20-a/12, 20-a/14, 20-a/15, 20-a/15, 20-a/16, 20-a/17, 20-a/2, 20-a/2, 20-a/3, 20-a/3, 20-a/3, 20-a/4, 20-a/9, 20-b/1, 20-b/1, 20-b/1; 20-b/11, 20-b/12, 20-b/14, 20-b/14, 20-b/16, 20-b/16, 20-b/17, 20-b/2, 20-b/2, 20-b/3, 20-b/3, 20-b/4, 20-b/4, 20-b/4, 20-b/5, 20-b/5, 20-b/7, 20-b/8, 20-b/8, 20-b/9, 20-b/9, 21-a/10, 21-a/13, 21-a/14, 21-a/15, 21-a/3, 21-a/5, 21-a/5, 21-a/5, 21-a/6, 21-b/1, 21-b/12, 21-b/15, 21-b/16, 21-b/4, 21-b/8, 21-b/9, 22-a/1, 22-a/12, 22-a/12, 22-a/14, 22-a/15, 22-a/16, 22-a/17, 22-a/2, 22-a/3, 22-a/3, 22-a/3, 22-a/4, 22-a/5, 22-a/6, 22-a/7, 22-a/7, 22-b/1, 22-b/11, 22-b/11, 22-b/12, 22-b/13, 22-b/14, 22-b/14, 22-b/15, 22-b/15, 22-b/17, 22-b/3, 22-b/3, 22-b/3, 22-b/4, 22-b/4, 22-b/5, 22-b/7, 22-b/7, 23-a/13, 23-a/13, 23-a/13, 23-a/14, 23-a/14, 23-a/15, 23-a/15, 23-a/15, 23-a/15, 23-a/16, 23-a/16, 23-

a/2, 23-a/3, 23-a/5, 23-a/6, 23-a/7, 23-a/8, 23-a/9, 23-b/1, 23-b/10, 23-b/11, 23-b/12, 23-b/13, 23-b/14, 23-b/17, 23-b/2, 23-b/2, 23-b/3, 23-b/4, 23-b/7, 24-a/1, 24-a/11, 24-a/13, 24-a/15, 24-a/15, 24-a/16, 24-a/17, 24-a/17, 24-a/17, 24-a/17, 24-a/2, 24-a/7, 24-a/7, 24-a/9, 24-b/11, 24-b/11, 24-b/12, 24-b/12, 24-b/12, 24-b/13, 24-b/14, 24-b/16, 24-b/16, 24-b/16, 24-b/16, 24-b/17, 24-b/17, 24-b/17, 24-b/2, 24-b/2, 24-b/4, 24-b/4, 24-b/5, 24-b/8, 24-b/8, 24-b/8, 24-b/9, 24-b/9, 25-a/12, 25-a/12, 25-a/15, 25-a/3, 25-a/8, 25-a/8, 25-a/9, 25-b/1, 25-b/12, 25-b/14, 25-b/15, 25-b/15, 25-b/15, 25-b/15, 25-b/16, 25-b/16, 25-b/16, 25-b/17, 25-b/4, 25-b/6, 25-b/7, 25-b/7, 25-b/7, 25-b/9, 26-a/1, 26-a/1, 26-a/10, 26-a/10, 26-a/11, 26-a/12, 26-a/13, 26-a/14, 26-a/15, 26-a/17, 26-a/17, 26-a/3, 26-a/3, 26-a/5, 26-a/6, 26-a/6, 26-a/6, 26-a/8, 26-a/8, 26-a/9, 26-b/12, 26-b/14, 26-b/17, 26-b/5, 26-b/7, 27-a/10, 27-a/10, 27-a/10, 27-a/10, 27-a/13, 27-a/14, 27-a/15, 27-a/15, 27-a/15, 27-a/16, 27-a/17, 27-a/17, 27-a/17, 27-a/17, 27-a/2, 27-a/3, 27-a/3, 27-a/4, 27-a/4, 27-a/9, 27-a/9, 27-b/1, 27-b/10, 27-b/10, 27-b/11, 27-b/11, 27-b/12, 27-b/13, 27-b/13, 27-b/13, 27-b/14, 27-b/14, 27-b/15, 27-b/15, 27-b/15, 27-b/16, 27-b/16, 27-b/16, 27-b/2, 27-b/4, 27-b/5, 27-b/6, 27-b/7, 27-b/7, 27-b/7, 27-b/8, 27-b/8, 27-b/9, 28-a/1, 28-a/10, 28-a/11, 28-a/12, 28-a/12, 28-a/12, 28-a/13, 28-a/13, 28-a/13, 28-a/4, 28-a/5, 28-a/5, 28-a/6, 28-a/6, 28-a/6, 28-a/7, 28-a/8, 28-a/8, 28-a/9, 28-a/9, 28-a/9, 28-b/12, 28-b/12, 28-b/13, 28-b/15, 28-b/16, 28-b/17, 28-b/5, 28-b/5, 28-b/6, 28-b/6, 28-b/7, 28-b/9, 29-a/1, 29-a/10, 29-a/10, 29-a/12, 29-a/13, 29-a/13, 29-a/13, 29-a/14, 29-a/14, 29-a/14, 29-a/14, 29-a/15, 29-a/15, 29-a/15, 29-a/16, 29-a/16, 29-a/16, 29-a/17, 29-a/17, 29-a/2, 29-a/3, 29-a/3, 29-a/3, 29-a/4, 29-a/7, 29-a/8, 29-a/8, 29-b/11, 29-b/14, 29-b/14, 29-b/16, 29-b/16, 29-b/2, 29-b/3, 29-b/3, 29-b/4, 29-b/4, 29-b/5, 29-b/5, 29-b/5, 29-b/5, 29-b/6, 29-b/6, 29-b/7, 29-b/8, 29-b/8, 29-b/9, 2-a/1, 2-a/1, 2-a/10, 2-a/11, 2-a/14, 2-a/15, 2-a/16, 2-a/2, 2-a/3, 2-a/5, 2-b/1, 2-b/11, 2-b/12, 2-b/14, 2-b/16, 2-b/17, 2-b/3, 2-b/5, 2-b/6, 2-b/7, 2-b/8, 30-a/1, 30-a/1, 30-a/10, 30-a/10, 30-a/12, 30-a/12, 30-a/12, 30-a/13, 30-a/15, 30-a/15, 30-a/16, 30-a/16, 30-a/17, 30-a/2, 30-a/3, 30-a/4, 30-a/4, 30-a/5, 30-a/5, 30-a/5, 30-a/5, 30-a/6, 30-a/7, 30-a/7, 30-a/8, 30-a/9, 30-b/10, 30-b/11, 30-b/11, 30-b/11, 30-b/12, 30-b/15, 30-b/16,

30-b/17, 30-b/3, 30-b/4, 30-b/8, 30-b/8, 31-a/13, 31-a/14, 31-a/5, 31-b/1, 31-b/1, 31-b/16, 31-b/16, 31-b/2, 31-b/6, 31-b/8, 32-a/11, 32-a/13, 32-a/16, 32-a/17, 32-a/9, 32-b/1, 32-b/14, 32-b/2, 32-b/6, 32-b/7, 32-b/9, 32-b/9, 33-a/1, 33-a/10, 33-a/12, 33-a/14, 33-a/2, 33-a/2, 33-a/3, 33-a/5, 33-a/7, 33-a/7, 33-a/7, 33-b/10, 33-b/10, 33-b/11, 33-b/11, 33-b/11, 33-b/11, 33-b/12, 33-b/12, 33-b/15, 33-b/17, 33-b/17, 33-b/5, 33-b/7, 33-b/9, 34-a/1, 34-a/10, 34-a/11, 34-a/11, 34-a/15, 34-a/17, 34-a/2, 34-a/4, 34-a/4, 34-a/5, 34-a/5, 34-a/6, 34-a/7, 34-a/8, 34-a/8, 34-a/9, 34-b/1, 34-b/10, 34-b/11, 34-b/12, 34-b/14, 34-b/16, 34-b/2, 34-b/4, 34-b/4, 34-b/4, 34-b/6, 34-b/7, 34-b/8, 35-a/10, 35-a/11, 35-a/12, 35-a/12, 35-a/13, 35-a/16, 35-a/4, 35-a/4, 35-a/5, 35-a/5, 35-a/7, 35-a/8, 35-a/9, 35-a/9, 35-b/10, 35-b/10, 35-b/10, 35-b/14, 35-b/2, 35-b/7, 35-b/8, 35-b/8, 35-b/8, 35-b/8, 35-b/9, 35-b/9, 36-a/10, 36-a/17, 36-a/2, 36-a/2, 36-a/2, 36-a/4, 36-a/4, 36-a/5, 36-a/6, 36-a/7, 36-a/7, 36-a/8, 36-a/8, 36-a/8, 36-a/9, 36-a/9, 36-b/1, 36-b/13, 36-b/14, 36-b/14, 36-b/17, 36-b/2, 36-b/3, 36-b/9, 37-a/10, 37-a/12, 37-a/13, 37-a/14, 37-a/15, 37-a/15, 37-a/16, 37-a/16, 37-a/17, 37-a/4, 37-a/5, 37-a/5, 37-a/5, 37-a/5, 37-a/8, 37-a/8, 37-a/8, 37-b/1, 37-b/1, 37-b/13, 37-b/14, 37-b/15, 37-b/15, 37-b/2, 37-b/4, 37-b/6, 38-a/1, 38-a/10, 38-a/11, 38-a/11, 38-a/12, 38-a/13, 38-a/15, 38-a/16, 38-a/16, 38-a/17, 38-a/17, 38-a/17, 38-a/2, 38-a/5, 38-a/6, 38-a/7, 38-a/8, 38-a/9, 38-b/1, 38-b/1, 38-b/1, 38-b/1, 38-b/10, 38-b/10, 38-b/11, 38-b/11, 38-b/12, 38-b/12, 38-b/13, 38-b/14, 38-b/14, 38-b/14, 38-b/14, 38-b/15, 38-b/15, 38-b/15, 38-b/15, 38-b/16, 38-b/17, 38-b/2, 38-b/2, 38-b/2, 38-b/3, 38-b/4, 38-b/4, 38-b/5, 38-b/6, 38-b/7, 38-b/8, 38-b/8, 39-a/1, 39-a/11, 39-a/12, 39-a/14, 39-a/16, 39-a/17, 39-a/5, 39-a/5, 39-a/6, 39-a/7, 39-a/8, 39-a/9, 39-b/1, 39-b/1, 39-b/1, 39-b/13, 39-b/14, 39-b/14, 39-b/15, 39-b/15, 39-b/16, 39-b/16, 39-b/16, 39-b/17, 39-b/2, 39-b/2, 39-b/2, 39-b/2, 39-b/3, 39-b/4, 39-b/5, 39-b/8, 3-a/1, 3-a/13, 3-a/15, 3-a/16, 3-a/17, 3-a/17, 3-a/2, 3-a/3, 3-a/4, 3-a/5, 3-a/9, 3-b/1, 3-b/1, 3-b/12, 3-b/13, 3-b/2, 3-b/3, 3-b/4, 3-b/6, 3-b/7, 3-b/7, 40-a/1, 40-a/1, 40-a/10, 40-a/10, 40-a/10, 40-a/11, 40-a/12, 40-a/13, 40-a/16, 40-a/17, 40-a/17, 40-a/17, 40-a/2, 40-a/3, 40-a/5, 40-a/8, 40-a/9, 40-b/10, 40-b/13, 40-b/3, 40-b/3, 40-b/5, 40-b/5, 40-b/6, 40-b/9, 41-a/1, 41-a/11, 41-a/12, 41-a/13, 41-a/16, 41-a/17, 41-

a/2, 41-a/2, 41-a/3, 41-a/4, 41-a/5, 41-a/5, 41-a/5, 41-a/6, 41-a/7, 41-b/10, 41-b/12, 41-b/13, 41-b/15, 41-b/16, 41-b/2, 41-b/2, 41-b/3, 41-b/4, 41-b/5, 41-b/5, 41-b/6, 41-b/6, 41-b/6, 41-b/8, 41-b/8, 41-b/8, 41-b/9, 42-a/10, 42-a/14, 42-a/15, 42-a/15, 42-a/16, 42-a/2, 42-b/12, 42-b/14, 42-b/15, 42-b/15, 42-b/17, 42-b/17, 42-b/17, 42-b/17, 42-b/3, 42-b/3, 42-b/4, 42-b/5, 42-b/5, 42-b/6, 42-b/6, 42-b/8, 43-a/1, 43-a/1, 43-a/10, 43-a/11, 43-a/11, 43-a/12, 43-a/12, 43-a/14, 43-a/15, 43-a/15, 43-a/16, 43-a/16, 43-a/17, 43-a/2, 43-a/4, 43-a/5, 43-a/6, 43-a/8, 43-a/8, 43-a/8, 43-a/9, 43-a/9, 43-a/9, 43-b/11, 43-b/14, 43-b/14, 43-b/14, 43-b/15, 43-b/2, 43-b/3, 43-b/4, 43-b/4, 43-b/5, 43-b/5, 43-b/8, 44-a/11, 44-a/14, 44-a/15, 44-a/16, 44-a/16, 44-a/16, 44-a/17, 44-a/17, 44-a/17, 44-a/7, 44-a/8, 44-a/9, 44-b/1, 44-b/15, 44-b/17, 44-b/17, 44-b/17, 44-b/6, 44-b/7, 45-a/1, 45-a/1, 45-a/10, 45-a/15, 45-a/15, 45-a/15, 45-a/16, 45-a/16, 45-a/17, 45-a/2, 45-a/3, 45-a/3, 45-a/3, 45-a/4, 45-a/5, 45-b/1, 45-b/1, 45-b/15, 45-b/2, 45-b/2, 46-a/1, 46-a/12, 46-a/14, 46-a/15, 46-a/16, 46-a/17, 46-a/17, 46-a/2, 46-a/2, 46-a/2, 46-a/3, 46-a/3, 46-a/4, 46-a/4, 46-a/4, 46-a/5, 46-a/7, 46-a/9, 46-b/14, 46-b/15, 46-b/15, 46-b/16, 46-b/16, 46-b/2, 46-b/3, 46-b/4, 46-b/5, 46-b/5, 46-b/5, 46-b/7, 46-b/7, 46-b/7, 46-b/9, 47-a/1, 47-a/1, 47-a/10, 47-a/12, 47-a/14, 47-a/14, 47-a/15, 47-a/3, 47-a/3, 47-a/4, 47-a/5, 47-a/6, 47-a/7, 47-a/8, 47-a/8, 47-a/8, 47-b/1, 47-b/10, 47-b/10, 47-b/10, 47-b/11, 47-b/13, 47-b/13, 47-b/14, 47-b/14, 47-b/14, 47-b/15, 47-b/15, 47-b/15, 47-b/15, 47-b/16, 47-b/16, 47-b/16, 47-b/2, 47-b/3, 47-b/3, 47-b/4, 47-b/5, 47-b/5, 47-b/8, 47-b/9, 47-b/9, 47-b/9, 48-a/10, 48-a/10, 48-a/11, 48-a/11, 48-a/11, 48-a/12, 48-a/13, 48-a/15, 48-a/15, 48-a/16, 48-a/16, 48-a/17, 48-a/2, 48-a/2, 48-a/3, 48-a/3, 48-a/4, 48-a/5, 48-a/5, 48-a/8, 48-a/8, 48-b/1, 48-b/10, 48-b/13, 48-b/13, 48-b/13, 48-b/14, 48-b/15, 48-b/17, 48-b/17, 48-b/2, 48-b/5, 48-b/6, 48-b/7, 48-b/7, 48-b/7, 48-b/8, 48-b/8, 49-a/9, 49-a/10, 49-a/10, 49-a/13, 49-a/13, 49-a/13, 49-a/14, 49-a/14, 49-a/14, 49-a/15, 49-a/15, 49-a/15, 49-a/16, 49-a/17, 49-a/2, 49-a/3, 49-a/3, 49-a/3, 49-a/4, 49-a/4, 49-a/5, 49-a/6, 49-a/6, 49-a/7, 49-a/7, 49-a/8, 49-a/8, 49-a/9, 49-a/9, 49-a/9, 49-a/9, 49-b/10, 49-b/11, 49-b/12, 49-b/12, 49-b/15, 49-b/15, 49-b/16, 49-b/17, 49-b/5, 49-b/5, 49-b/5, 49-b/6, 49-b/6, 49-b/6, 49-b/7, 49-b/7, 50-a/3, 50-a/5, 50-a/5, 50-a/6, 50-a/7, 50-

a/8, 50-a/11, 50-a/11, 50-a/11, 50-a/14, 50-a/14, 50-a/15, 50-b/1, 50-b/1, 50-b/1, 50-b/12, 50-b/12, 50-b/13, 50-b/17, 50-b/17, 50-b/2, 50-b/2, 50-b/3, 50-b/3, 50-b/3, 50-b/4, 50-b/4, 50-b/5, 50-b/5, 50-b/7, 50-b/8, 50-b/9, 50-b/9, 51-a/1, 51-a/1, 51-a/12, 51-a/13, 51-a/13, 51-a/13, 51-a/14, 51-a/14, 51-a/15, 51-a/15, 51-a/15, 51-a/16, 51-a/2, 51-a/2, 51-a/5, 51-a/8, 51-a/9, 51-b/1, 51-b/12, 51-b/13, 51-b/13, 51-b/13, 51-b/14, 51-b/14, 51-b/17, 51-b/3, 51-b/4, 51-b/8, 52-a/1, 52-a/15, 52-a/17, 52-a/6, 52-a/6, 52-a/8, 52-b/10, 52-b/12, 52-b/14, 52-b/14, 52-b/15, 52-b/16, 52-b/16, 52-b/17, 52-b/17, 52-b/17, 52-b/17, 52-b/3, 52-b/3, 52-b/4, 52-b/4, 52-b/7, 52-b/7, 52-b/8, 52-b/8, 52-b/9, 52-b/9, 53-a/1, 53-a/12, 53-a/4, 53-b/1, 53-b/10, 53-b/10, 53-b/11, 53-b/15, 53-b/15, 53-b/15, 53-b/8, 54-a/1, 54-a/1, 54-a/10, 54-a/10, 54-a/11, 54-a/12, 54-a/12, 54-a/13, 54-a/13, 54-a/14, 54-a/14, 54-a/15, 54-a/15, 54-a/17, 54-a/17, 54-a/3, 54-a/3, 54-a/8, 54-b/15, 54-b/15, 54-b/16, 54-b/2, 54-b/5, 54-b/7, 54-b/8, 54-b/8, 55-a/14, 55-a/14, 55-a/16, 55-a/16, 55-a/17, 55-a/17, 55-a/6, 55-a/7, 55-a/9, 55-b/1, 55-b/10, 55-b/11, 55-b/11, 55-b/13, 55-b/14, 55-b/14, 55-b/14, 55-b/15, 55-b/15, 55-b/16, 55-b/16, 55-b/2, 55-b/2, 55-b/2, 55-b/3, 55-b/3, 55-b/3, 55-b/4, 55-b/4, 55-b/4, 55-b/4, 55-b/5, 55-b/5, 55-b/6, 55-b/6, 55-b/7, 55-b/7, 55-b/7, 55-b/8, 55-b/8, 56-a/1, 56-a/10, 56-a/11, 56-a/12, 56-a/13, 56-a/14, 56-a/15, 56-a/16, 56-a/2, 56-a/4, 56-a/4, 56-a/5, 56-a/5, 56-a/5, 56-a/6, 56-a/6, 56-a/8, 56-a/9, 56-a/9, 56-b/10, 56-b/10, 56-b/10, 56-b/11, 56-b/12, 56-b/14, 56-b/14, 56-b/15, 56-b/15, 56-b/15, 56-b/16, 56-b/16, 56-b/4, 56-b/4, 56-b/4, 56-b/5, 56-b/5, 56-b/8, 57-a/1, 57-a/1, 57-a/11, 57-a/11, 57-a/11, 57-a/12, 57-a/12, 57-a/16, 57-a/17, 57-a/4, 57-a/5, 57-a/6, 57-a/6, 57-a/6, 57-a/7, 57-a/7, 57-a/8, 57-a/8, 57-a/9, 57-b/10, 57-b/11, 57-b/13, 57-b/13, 57-b/13, 57-b/15, 57-b/15, 57-b/16, 57-b/16, 57-b/16, 57-b/17, 57-b/17, 57-b/17, 57-b/17, 57-b/3, 57-b/3, 57-b/4, 57-b/6, 57-b/6, 57-b/6, 57-b/7, 57-b/7, 57-b/7, 57-b/7, 58-a/1, 58-a/1, 58-a/1, 58-a/10, 58-a/10, 58-a/12, 58-a/17, 58-a/2, 58-a/4, 58-a/5, 58-a/5, 58-a/7, 58-a/9, 58-b/10, 58-b/15, 58-b/15, 58-b/15, 58-b/15, 58-b/16, 58-b/16, 58-b/2, 58-b/3, 58-b/3, 58-b/6, 58-b/7, 59-a/1, 59-a/12, 59-a/17, 59-a/2, 59-a/2, 59-a/3, 59-a/5, 59-a/7, 59-a/7, 59-a/8, 59-a/9, 59-b/1, 59-b/10, 59-b/10, 59-b/11, 59-b/11, 59-b/11, 59-b/12, 59-b/13, 59-b/13, 59-b/14, 59-

b/14, 59-b/15, 59-b/15, 59-b/16, 59-b/17, 59-b/17, 59-b/5, 59-b/7, 59-b/8, 59-b/8, 59-b/8, 59-b/8, 59-b/9, 59-b/9, 59-b/9, 60-a/1, 60-a/1, 60-a/2, 60-a/11, 60-a/12, 60-a/12, 60-a/13, 60-a/13, 60-a/17, 60-a/2, 60-a/4, 60-a/6, 60-a/8, 60-a/9, 60-a/9, 60-b/11, 60-b/11, 60-b/12, 60-b/13, 60-b/13, 60-b/14, 60-b/14, 60-b/14, 60-b/14, 60-b/17, 60-b/2, 60-b/3, 60-b/3, 60-b/5, 60-b/6, 60-b/8, 60-b/8, 61-a/1, 61-a/13, 61-a/14, 61-a/15, 61-a/2, 61-a/3, 61-a/4, 61-a/5, 61-a/8, 61-a/9, 61-b/10, 61-b/16, 61-b/16, 61-b/2, 61-b/2, 61-b/3, 61-b/3, 61-b/4, 61-b/5, 61-b/5, 61-b/9, 61-b/9, 62-a/11, 62-a/11, 62-a/11, 62-a/12, 62-a/13, 62-a/2, 62-a/2, 62-a/5, 62-a/7, 62-a/7, 62-b/12, 62-b/13, 62-b/13, 62-b/14, 62-b/16, 62-b/16, 62-b/17, 62-b/3, 62-b/3, 62-b/4, 62-b/5, 62-b/7, 62-b/7, 62-b/8, 63-a/1, 63-a/11, 63-a/12, 63-a/12, 63-a/12, 63-a/12, 63-a/13, 63-a/13, 63-a/13, 63-a/13, 63-a/14, 63-a/14, 63-a/15, 63-a/15, 63-a/2, 63-a/8, 63-a/9, 63-b/10, 63-b/10, 63-b/11, 63-b/11, 63-b/11, 63-b/12, 63-b/12, 63-b/13, 63-b/13, 63-b/13, 63-b/14, 63-b/14, 63-b/14, 63-b/15, 63-b/15, 63-b/16, 63-b/3, 63-b/3, 63-b/3, 63-b/4, 63-b/4, 63-b/7, 63-b/8, 63-b/8, 63-b/9, 64-a/12, 64-a/12, 64-a/12, 64-a/15, 64-a/15, 64-a/2, 64-a/6, 64-a/9, 64-b/1, 64-b/10, 64-b/14, 64-b/14, 64-b/15, 64-b/2, 64-b/2, 64-b/2, 64-b/4, 64-b/4, 64-b/5, 64-b/5, 64-b/5, 64-b/6, 64-b/8, 65-a/13, 65-a/17, 65-a/2, 65-a/2, 65-a/2, 65-a/3, 65-a/3, 65-a/3, 65-a/6, 65-a/6, 65-a/6, 65-a/7, 65-a/7, 65-a/7, 65-a/8, 65-a/9, 65-b/1, 65-b/1, 65-b/10, 65-b/17, 65-b/2, 65-b/2, 65-b/3, 65-b/5, 65-b/5, 65-b/6, 66-a/12, 66-a/14, 66-a/15, 66-a/16, 66-a/16, 66-a/2, 66-a/4, 66-a/6, 66-a/6, 66-b/10, 66-b/10, 66-b/12, 66-b/13, 66-b/14, 66-b/14, 66-b/15, 66-b/15, 66-b/6, 66-b/8, 67-a/10, 67-a/10, 67-a/10, 67-a/10, 67-a/13, 67-a/13, 67-a/14, 67-a/14, 67-a/14, 67-a/15, 67-a/15, 67-a/15, 67-a/16, 67-a/16, 67-a/2, 67-a/3, 67-a/5, 67-a/6, 67-a/7, 67-a/7, 67-a/7, 67-b/1, 67-b/10, 67-b/11, 67-b/13, 67-b/16, 67-b/17, 67-b/3, 67-b/3, 67-b/3, 67-b/4, 67-b/4, 67-b/4, 67-b/5, 67-b/5, 67-b/8, 68-a/11, 68-a/12, 68-a/12, 68-a/13, 68-a/15, 68-a/16, 68-a/2, 68-a/2, 68-a/4, 68-a/8, 68-a/9, 68-b/1, 68-b/1, 68-b/11, 68-b/11, 68-b/12, 68-b/12, 68-b/15, 68-b/15, 68-b/15, 68-b/15, 68-b/16, 68-b/16, 68-b/17, 68-b/17, 68-b/2, 68-b/3, 68-b/3, 68-b/4, 68-b/4, 68-b/5, 68-b/5, 68-b/6, 68-b/9, 69-a/10, 69-a/11, 69-a/11, 69-a/15, 69-a/16, 69-a/3, 69-a/7, 69-a/7, 69-a/8, 69-a/8, 69-a/9, 69-b/15, 70-a/2,

70-a/2, 70-a/5, 70-a/7, 70-a/7, 70-a/7, 70-a/7, 70-b/10, 70-b/13, 70-b/15, 70-b/15, 70-b/16, 70-b/5, 70-b/6, 70-b/7, 70-b/8, 70-b/9, 71-a/1, 71-a/10, 71-a/10, 71-a/11, 71-a/11, 71-a/12, 71-a/12, 71-a/13, 71-a/7, 71-a/7, 71-a/9, 71-b/1, 71-b/14, 71-b/15, 71-b/16, 71-b/16, 71-b/17, 71-b/17, 71-b/5, 71-b/6, 71-b/7, 71-b/7, 71-b/7, 71-b/8, 71-b/8, 71-b/9, 71-b/9, 72-a/11, 72-a/11, 72-a/11, 72-a/13, 72-a/14, 72-a/15, 72-a/17, 72-a/17, 72-a/3, 72-a/3, 72-a/4, 72-a/5, 72-a/6, 72-b/10, 72-b/13, 72-b/13, 72-b/14, 72-b/14, 72-b/16, 72-b/17, 72-b/2, 73-a/10, 73-a/12, 73-a/12, 73-a/12, 73-a/13, 73-a/13, 73-a/16, 73-a/16, 73-a/16, 73-a/2, 73-a/4, 73-b/1, 73-b/10, 73-b/2, 73-b/2, 73-b/2, 73-b/2, 73-b/2, 73-b/3, 73-b/4, 73-b/4, 74-a/1, 74-a/10, 74-a/13, 74-a/14, 74-a/15, 74-a/4, 74-a/5, 74-a/7, 74-a/8, 74-a/9, 74-b/10, 74-b/11, 74-b/14, 74-b/15, 74-b/7, 74-b/9, 74-b/9, 75-a/10, 75-a/13, 75-a/17, 75-a/4, 75-a/6, 75-a/6, 75-b/1, 75-b/1, 75-b/11, 75-b/14, 75-b/14, 75-b/2, 75-b/3, 75-b/3, 75-b/4, 75-b/6, 75-b/6, 75-b/7, 76-a/1, 76-a/1, 76-a/10, 76-a/10, 76-a/10, 76-a/13, 76-a/13, 76-a/3, 76-a/3, 76-a/4, 76-a/4, 76-a/5, 76-a/6, 76-b/10, 76-b/11, 76-b/11, 76-b/12, 76-b/12, 76-b/13, 76-b/13, 76-b/14, 76-b/14, 76-b/15, 76-b/16, 76-b/16, 76-b/17, 76-b/17, 76-b/4, 76-b/9, 76-b/9, 77-a/1, 77-a/1, 77-a/16, 77-a/9, 77-a/9, 77-b/1, 77-b/7, 77-b/10, 77-b/13, 77-b/13, 77-b/13, 77-b/15, 77-b/16, 77-b/17, 77-b/8, 77-b/8, 78-a/10, 78-a/12, 78-a/2, 78-a/4, 78-a/6, 78-a/6, 78-a/7, 78-a/8, 78-b/1, 78-b/1, 78-b/14, 78-b/14, 78-b/2, 78-b/4, 78-b/6, 78-b/7, 78-b/7, 78-b/8, 79-a/10, 79-a/10, 79-a/10, 79-a/11, 79-a/13, 79-a/13, 79-a/14, 79-a/17, 79-a/3, 79-a/3, 79-a/4, 79-a/4, 79-a/6, 79-a/6, 79-a/6, 79-a/6, 79-a/7, 79-a/7, 79-a/7, 79-a/8, 79-a/8, 79-a/9, 79-a/9, 79-b/10, 79-b/11, 79-b/13, 79-b/14, 79-b/4, 79-b/4, 79-b/6, 79-b/8, 80-a/12, 80-a/14, 80-a/15, 80-a/3, 80-a/3, 80-a/3, 80-a/5, 80-a/7, 80-b/13, 80-b/4, 80-b/9, 80-b/9, 81-a/10, 81-a/10, 81-a/11, 81-a/12, 81-a/12, 81-a/13, 81-a/14, 81-a/16, 81-a/16, 81-a/17, 81-a/7, 81-a/8, 81-a/8, 81-a/9, 81-b/13, 81-b/14, 81-b/17, 81-b/17, 81-b/2, 81-b/2, 81-b/3, 81-b/3, 81-b/3, 81-b/5, 81-b/7, 81-b/7, 82-a/1, 82-a/1, 82-a/11, 82-a/11, 82-a/11, 82-a/13, 82-a/14, 82-a/14, 82-a/14, 82-a/14, 82-a/17, 82-a/2, 82-a/2, 82-a/3, 82-a/3, 82-a/4, 82-a/5, 82-a/6, 82-a/9, 82-a/9, 82-a/9, 82-b/12, 82-b/5, 82-b/6, 82-b/6, 82-b/7, 82-b/8, 83-a/11, 83-a/12, 83-a/13, 83-a/13, 83-a/13, 83-a/14, 83-a/14, 83-

a/14, 83-a/2, 83-a/3, 83-a/3, 83-a/5, 83-a/5, 83-a/7, 83-b/1, 83-b/1, 83-b/15, 84-a/12, 84-a/13, 84-a/13, 84-a/14, 84-a/15, 84-a/15, 84-a/16, 84-a/16, 84-a/16, 84-a/17, 84-a/17, 84-a/17, 84-a/3, 84-a/6, 84-a/7, 84-a/7, 84-a/8, 84-b/1, 84-b/1, 84-b/1, 84-b/1, 84-b/1, 84-b/2, 84-b/10, 84-b/11, 84-b/11, 84-b/13, 84-b/14, 84-b/16, 84-b/2, 84-b/2, 84-b/3, 84-b/3, 84-b/7, 84-b/7, 84-b/7, 84-b/8, 84-b/8, 84-b/9, 84-b/9, 85-a/1, 85-a/11, 85-a/12, 85-a/12, 85-a/13, 85-a/14, 85-a/17, 85-a/17, 85-a/2, 85-a/3, 85-a/6, 85-a/6, 85-a/6, 85-a/7, 85-a/7, 85-a/7, 85-a/8, 85-a/8, 85-a/8, 85-a/9, 85-a/9, 85-a/9, 85-b/10, 85-b/11, 85-b/12, 85-b/16, 85-b/4, 85-b/4, 85-b/5, 85-b/9, 85-b/9, 86-a/11, 86-a/14, 86-a/15, 86-a/16, 86-a/16, 86-a/16, 86-a/17, 86-a/17, 86-a/5, 86-a/9, 86-b/1, 86-b/1, 86-b/1, 86-b/11, 86-b/11, 86-b/14, 86-b/15, 86-b/15, 86-b/16, 86-b/16, 86-b/16, 86-b/2, 86-b/2, 86-b/3, 86-b/3, 86-b/7, 86-b/7, 87-a/1, 87-a/11, 87-a/11, 87-a/12, 87-a/14, 87-a/15, 87-a/16, 87-a/2, 87-a/4, 87-a/4, 87-b/1, 87-b/1, 87-b/14, 87-b/14, 87-b/16, 87-b/17, 87-b/17, 87-b/4, 87-b/7, 87-b/8, 87-b/8, 87-b/8, 87-b/9, 88-a/1, 88-a/3, 88-a/3, 88-a/4, 88-a/5, 88-a/5, 88-a/5, 88-a/9, 88-a/9, 88-b/10, 88-b/13, 88-b/16, 88-b/3, 88-b/3, 88-b/3, 88-b/7, 88-b/8, 88-b/8, 88-b/8, 88-b/9, 89-a/1, 89-a/1, 89-a/1, 89-a/11, 89-a/12, 89-a/12, 89-a/14, 89-a/15, 89-a/17, 89-a/2, 89-a/7, 89-a/9, 89-a/9, 89-b/11, 89-b/14, 89-b/16, 89-b/17, 89-b/4, 89-b/5, 89-b/5, 89-b/5, 89-b/8, 89-b/9, 90-a/1, 90-a/1, 90-a/11, 90-a/12, 90-a/12, 90-a/12, 90-a/16, 90-a/16, 90-a/17, 90-a/17, 90-a/2, 90-a/4, 90-a/5, 90-a/5, 90-a/5, 90-a/8, 90-a/9, 90-a/9, 90-b/13, 90-b/13, 90-b/14, 90-b/17, 90-b/5, 90-b/6, 90-b/6, 90-b/6, 90-b/7, 91-a/10, 91-a/11, 91-a/11, 91-a/11, 91-a/11, 91-a/12, 91-a/13, 91-a/13, 91-a/15, 91-a/15, 91-a/17, 91-a/17, 91-a/3, 91-b/1, 91-b/14, 91-b/3, 91-b/3, 91-b/9, 91-b/9, 92-a/10, 92-a/10, 92-a/14, 92-a/15, 92-a/16, 92-a/17, 92-a/17, 92-a/2, 92-a/8, 92-a/9, 92-b/1, 92-b/11, 92-b/12, 92-b/12, 92-b/13, 92-b/16, 92-b/16, 92-b/17, 92-b/3, 92-b/4, 92-b/6, 92-b/6, 92-b/6, 92-b/6, 92-b/6, 92-b/7, 92-b/7, 92-b/7, 92-b/8, 92-b/8, 92-b/8, 93-a/1, 93-a/1, 93-a/1, 93-a/10, 93-a/11, 93-a/11, 93-a/14, 93-a/14, 93-a/14, 93-a/15, 93-a/15, 93-a/15, 93-a/15, 93-a/16, 93-a/16, 93-a/17, 93-a/17, 93-a/2, 93-a/2, 93-a/3, 93-a/4, 93-a/4, 93-a/9, 93-b/1, 93-b/10, 93-b/11, 93-b/12, 93-b/15, 93-b/16, 93-b/16, 93-b/2, 93-b/3, 93-b/4, 93-b/9, 94-a/1, 94-a/1, 94-

a/10, 94-a/10, 94-a/10, 94-a/13, 94-a/14, 94-a/14, 94-a/15, 94-a/5, 94-a/8, 94-a/8, 94-a/9, 94-a/9, 94-b/11, 94-b/11, 94-b/11, 94-b/12, 94-b/13, 94-b/13, 94-b/14, 94-b/17, 94-b/17, 94-b/2, 94-b/2, 94-b/4, 94-b/6, 94-b/7, 94-b/7, 94-b/9, 95-a/10, 95-a/11, 95-a/11, 95-a/11, 95-a/12, 95-a/2, 95-a/2, 95-a/3, 95-a/3, 95-a/4, 95-a/6, 95-a/7, 95-a/8, 95-a/9, 95-b/1, 95-b/1, 95-b/11, 95-b/2, 95-b/2, 95-b/3, 95-b/3, 95-b/3, 95-b/4, 95-b/4, 95-b/4, 95-b/5, 95-b/9, 96-a/10, 96-a/12, 96-a/14, 96-a/5, 96-a/6, 96-a/8, 96-b/12, 96-b/12, 96-b/13, 96-b/13, 96-b/14, 96-b/15, 96-b/15, 96-b/16, 96-b/16, 96-b/17, 96-b/6, 96-b/6, 96-b/7, 96-b/7, 96-b/7, 96-b/7, 96-b/9, 97-a/10, 97-a/2, 97-a/2, 97-a/2, 97-a/2, 97-a/3, 97-a/4, 97-a/6, 97-a/6, 97-a/7, 97-a/7, 97-a/8, 97-b/1, 97-b/11, 97-b/12, 97-b/2, 97-b/3, 97-b/3, 97-b/3, 97-b/3, 97-b/4, 97-b/4, 97-b/4, 97-b/9, 98-a/1, 98-a/10, 98-a/10, 98-a/10, 98-a/10, 98-a/11, 98-a/12, 98-a/12, 98-a/12, 98-a/13, 98-a/13, 98-a/13, 98-a/13, 98-a/15, 98-a/15, 98-a/2, 98-a/4, 98-a/6, 98-a/6, 98-a/9, 98-a/9, 98-a/16, 98-b/4, 98-b/5, 98-b/7, 98-b/8, 98-b/8, 98-b/8, 98-b/11, 98-b/14, 98-b/15, 98-b/15, 98-b/15, 98-b/16, 98-b/16, 98-b/17, 99-a/2, 99-a/3, 99-a/6, 99-a/7, 99-a/8, 99-a/8, 99-a/9, 99-a/10, 99-a/15, 99-a/16, 99-a/16, 99-b/2, 99-b/2, 99-b/3, 99-b/4, 99-b/4, 99-b/5, 99-b/5, 99-b/6, 99-b/6, 99-b/7, 99-b/7, 99-b/10, 99-b/13, 99-b/13, 99-b/14, 99-b/17, 100-a/2, 100-a/4, 100-a/4, 100-a/4, 100-a/5, 100-a/5, 100-a/7, 100-a/9, 100-a/9, 100-a/9, 100-a/14, 100-a/14, 100-a/15, 100-a/15, 100-a/16, 100-a/16, 100-a/16, 100-b/2, 100-b/3, 100-b/3, 100-b/4, 100-b/6, 100-b/10, 100-b/10, 100-b/11, 100-b/11, 100-b/13, 100-b/15, 100-b/16, 100-b/17, 100-b/17, 100-b/17, 101-a/1, 101-a/2, 101-a/3, 101-a/6, 101-a/7, 101-a/9, 101-a/13, 101-a/15, 101-a/16, 101-b/10, 101-b/10, 101-b/11, 101-b/13, 101-b/14, 101-b/15, 101-b/15, 101-b/15, 101-b/16, 101-b/17, 101-b/4, 101-b/5, 101-b/6, 101-b/6, 101-b/9, 101-b/9, 102-a/10, 102-a/10, 102-a/12, 102-a/12, 102-a/13, 102-a/13, 102-a/6, 102-a/6, 102-a/8, 102-a/9, 102-a/9, 102-a/9, 102-a/9, 102-b/11, 102-b/12, 102-b/12, 102-b/12, 102-b/13, 102-b/14, 102-b/16, 102-b/16, 102-b/16, 102-b/17, 102-b/17, 102-b/4, 103-a/10, 103-a/10, 103-a/11, 103-a/11, 103-a/14, 103-a/15, 103-a/15, 103-a/17, 103-a/2, 103-a/5, 103-a/6, 103-a/9, 103-a/9, 103-b/10, 103-b/10, 103-b/10, 103-b/10, 103-b/11, 103-b/11, 103-b/13, 103-b/13, 103-b/13, 103-b/14, 103-

b/14, 103-b/15, 103-b/17, 103-b/4, 103-b/4, 103-b/4, 103-b/4, 103-b/5, 103-b/5, 103-b/6, 103-b/9, 103-b/9, 104-a/10, 104-a/2, 104-a/2, 104-b/13, 104-b/13, 104-b/14, 104-b/15, 104-b/16, 104-b/3, 104-b/4, 104-b/5, 104-b/5, 104-b/5, 104-b/6, 104-b/8, 104-b/10, 104-b/11, 105-a/1, 105-a/1, 105-a/15, 105-a/15, 105-a/15, 105-a/16, 105-a/16, 105-a/17, 105-a/3, 105-a/4, 105-a/5, 105-a/8, 105-a/9, 105-b/1, 105-b/10, 105-b/13, 105-b/13, 105-b/13, 105-b/13, 105-b/14, 105-b/2, 105-b/3, 105-b/9, 105-b/9, 106-a/10, 106-a/15, 106-a/2, 106-a/2, 106-a/5, 106-a/7, 106-a/7, 107-a/10, 107-a/10, 107-a/10, 107-a/10, 107-a/15, 107-a/17, 107-a/5, 107-a/8, 107-b/1, 107-b/10, 107-b/11, 107-b/11, 107-b/11, 107-b/12, 107-b/14, 107-b/15, 107-b/15, 107-b/16, 107-b/16, 107-b/17, 107-b/2, 107-b/2, 107-b/3, 107-b/7, 107-b/8, 107-b/8, 107-b/8, 108-a/1, 108-a/1, 108-a/10, 108-a/10, 108-a/11, 108-a/12, 108-a/14, 108-a/17, 108-a/17, 108-a/2, 108-a/2, 108-a/2, 108-a/3, 108-a/3, 108-a/4, 108-a/6, 108-a/6, 108-a/7, 108-a/7, 108-b/1, 108-b/10, 108-b/10, 108-b/10, 108-b/10. 108-b/10, 108-b/11, 108-b/12, 108-b/13, 108-b/13, 108-b/13, 108-b/14, 108-b/14, 108-b/14, 108-b/15, 108-b/15, 108-b/16, 108-b/16, 108-b/17, 108-b/2, 108-b/2, 108-b/2, 108-b/2, 108-b/3, 108-b/3, 108-b/4, 108-b/4, 108-b/6, 108-b/7, 108-b/7, 108-b/7, 109-a/1, 109-a/1, 109-a/10, 109-a/10, 109-a/11, 109-a/14, 109-a/14, 109-a/15, 109-a/15, 109-a/17, 109-a/17, 109-a/17, 109-a/17, 109-a/4, 109-a/5, 109-a/5, 109-a/6, 109-a/6, 109-a/7, 109-a/7, 109-a/7, 109-a/7, 109-a/7, 109-a/7, 109-a/8, 109-a/9, 109-a/9, 109-a/9, 109-a/9, 109-a/15, 109-b/10, 109-b/10, 109-b/10, 109-b/10, 109-b/11, 109-b/13, 109-b/13, 109-b/15, 109-b/15, 109-b/16, 109-b/17, 109-b/17, 109-b/2, 109-b/2, 109-b/5, 109-b/6, 109-b/7, 109-b/7, 109-b/8, 109-b/8, 109-b/9, 109-b/9, 109-b/9, 109-b/9, 109-b/9, 110-a/1, 110-a/1, 110-a/11, 110-a/13, 110-a/13, 110-a/15, 110-a/15, 110-a/16, 110-a/16, 110-a/16, 110-a/17, 110-a/17, 110-a/2, 110-a/2, 110-a/2, 110-a/2, 110-a/3, 110-a/5, 110-a/5, 110-a/6, 110-a/6, 110-a/6, 110-a/7, 110-a/8, 110-a/9, 110-a/9, 110-b/1, 110-b/11, 110-b/11, 110-b/11, 110-b/12, 110-b/12, 110-b/13, 110-b/13, 110-b/14, 110-b/14, 110-b/17, 110-b/17, 110-b/2, 110-b/3, 110-b/6, 110-b/6, 110-b/7, 110-b/7, 110-b/8, 111-a/1, 111-a/10, 111-a/10, 111-a/12, 111-a/13, 111-a/2, 111-a/2, 111-a/2, 111-a/2, 111-

a/3, 111-a/3, 111-a/3, 111-a/3, 111-a/4, 111-a/4, 111-a/5, 111-a/5, 111-a/6, 111-a/7, 111-a/7, 111-a/7, 111-a/8, 111-a/8, 111-a/8, 111-a/8, 111-a/9, 111-b/1, 111-b/1, 111-b/2, 111-b/2, 111-b/3, 111-b/3, 111-b/3, 111-b/4, 111-b/4, 111-b/4, 111-b/5, 111-b/5, 111-b/5, 111-b/5, 111-b/6, 111-b/6, 111-b/7, 111-b/7, 111-b/7, 111-b/8, 111-b/8, 111-b/9, 111-b/9, 111-b/9, 111-b/10, 111-b/10, 111-b/10, 111-b/11, 111-b/11, 111-b/12, 111-b/13, 111-b/14, 111-b/14, 111-b/15, 111-b/15, 111-b/15, 111-b/15, 111-b/16, 111-b/16, 111-b/16, 111-b/16, 112-a/1, 112-a/1, 112-a/1, 112-a/10, 112-a/10, 112-a/11, 112-a/11, 112-a/13, 112-a/14, 112-a/17, 112-a/2, 112-a/3, 112-a/4, 112-a/4, 112-a/5, 112-a/5, 112-a/6, 112-b/1, 112-b/1, 112-b/1, 112-b/1, 112-b/1, 112-b/11, 112-b/12, 112-b/12, 112-b/13, 112-b/13, 112-b/14, 112-b/14, 112-b/15, 112-b/15, 112-b/15, 112-b/16, 112-b/16, 112-b/17, 112-b/17, 112-b/17, 112-b/2, 112-b/2, 112-b/4, 112-b/4, 112-b/4, 112-b/4, 112-b/5, 112-b/5, 112-b/5, 112-b/6, 112-b/6, 112-b/7, 112-b/7, 112-b/7, 112-b/8, 112-b/8, 112-b/8, 113-a/10, 113-a/10, 113-a/10, 113-a/10, 113-a/11, 113-a/11, 113-a/11, 113-a/12, 113-a/15, 113-a/17, 113-a/3, 113-a/3, 113-a/4, 113-a/4, 113-a/4, 113-a/6, 113-a/6, 113-a/7, 113-a/7, 113-a/7, 113-a/8, 113-a/8, 113-a/8, 113-a/9, 113-b/1, 113-b/1, 113-b/10, 113-b/10, 113-b/10, 113-b/10, 113-b/11, 113-b/12, 113-b/12, 113-b/12, 113-b/12, 113-b/13, 113-b/13, 113-b/14, 113-b/14, 113-b/14, 113-b/15, 113-b/15, 113-b/15, 113-b/15, 113-b/15, 113-b/15, 113-b/16, 113-b/16, 113-b/17, 113-b/17, 113-b/2, 113-b/3, 113-b/7, 113-b/7, 113-b/7, 113-b/8, 113-b/8, 114-a/1, 114-a/12, 114-a/13, 114-a/13, 114-a/15, 114-a/16, 114-a/16, 114-a/16, 114-a/17, 114-a/17, 114-a/17, 114-a/5, 114-a/5, 114-a/6, 114-a/8, 114-b/1, 114-b/1, 114-b/1, 114-b/1, 114-b/1, 114-b/10, 114-b/13, 114-b/14, 114-b/14, 114-b/14, 114-b/15, 114-b/15, 114-b/15, 114-b/16, 114-b/17, 114-b/2, 114-b/2, 114-b/5, 114-b/5, 114-b/7, 114-b/8, 114-b/8, 114-b/8, 114-b/9, 114-b/9, 114-b/9, 114-b/9, 115-a/10, 115-a/11, 115-a/12, 115-a/13, 115-a/16, 115-a/16, 115-a/2, 115-a/4, 115-a/4, 115-a/4, 115-a/5, 115-a/6, 115-a/6, 115-a/6, 115-a/7, 115-a/7, 115-a/7, 115-a/8, 115-a/9, 115-a/9, 115-a/9, 115-b/1, 115-b/10, 115-b/10, 115-b/11, 115-b/11, 115-b/12, 115-b/12, 115-b/12, 115-b/14, 115-b/14, 115-b/14, 115-b/15, 115-b/15, 115-b/16, 115-b/16, 115-b/16,

115-b/2, 115-b/2, 115-b/3, 115-b/5, 115-b/5, 115-b/5, 115-b/6, 115-b/6, 115-b/6, 115-b/6, 115-b/6, 115-b/6, 115-b/7, 116-a/1, 116-a/1, 116-a/9, 116-a/10, 116-a/11, 116-a/11, 116-a/2, 116-a/5, 116-a/8, 116-a/9, 116-a/9, 116-a/13, 116-a/15, 116-a/15, 116-a/15, 116-a/16, 116-b/10, 116-b/12, 116-b/13, 116-b/13, 116-b/15, 116-b/15, 116-b/15, 116-b/15, 116-b/16, 116-b/16, 116-b/16, 116-b/16, 116-b/17, 116-b/17, 116-b/17, 116-b/17, 116-b/4, 116-b/6, 116-b/6, 116-b/6, 116-b/6, 116-b/6, 116-b/7, 116-b/7, 116-b/7, 116-b/8, 117-a/14, 117-a/16, 117-a/17, 117-a/17, 117-a/6, 117-a/7, 117-a/8, 117-a/8, 117-a/8, 117-b/1, 117-b/1, 117-b/11, 117-b/12, 117-b/13, 117-b/15, 117-b/16, 117-b/16, 117-b/17, 117-b/17, 117-b/17, 117-b/2, 117-b/2, 117-b/2, 117-b/2, 117-b/2, 117-b/2, 117-b/3, 117-b/3, 117-b/3, 117-b/3, 117-b/3, 117-b/4, 117-b/9, 118-a/1, 118-a/1, 118-a/1, 118-a/1, 118-a/11, 118-a/11, 118-a/12, 118-a/12, 118-a/13, 118-a/13, 118-a/15, 118-a/2, 118-a/2, 118-a/2, 118-a/2, 118-a/2, 118-a/2, 118-a/3, 118-a/3, 118-a/3, 118-a/4, 118-a/4, 118-a/4, 118-a/4, 118-a/4, 118-a/5, 118-a/5, 118-a/5, 118-a/5, 118-a/6, 118-a/6, 118-a/6, 118-a/6, 118-a/6, 118-b/1, 118-b/1, 118-b/10, 118-b/12, 118-b/15, 118-b/15, 118-b/16, 118-b/2, 118-b/2, 118-b/5, 118-b/6, 118-b/6, 118-b/8, 118-b/8, 118-b/16, 119-a/1, 119-a/10, 119-a/11, 119-a/12, 119-a/12, 119-a/12, 119-a/12, 119-a/12, 119-a/13, 119-a/13, 119-a/13, 119-a/14, 119-a/14, 119-a/16, 119-a/16, 119-a/17, 119-a/2, 119-a/4, 119-a/4, 119-a/4, 119-a/6, 119-a/6, 119-a/7, 119-a/8, 119-b/1, 119-b/1, 119-b/1, 119-b/10, 119-b/10, 119-b/13, 119-b/13, 119-b/13, 119-b/14, 119-b/14, 119-b/15, 119-b/15, 119-b/15, 119-b/15, 119-b/15, 119-b/15, 119-b/15, 119-b/2, 119-b/2, 119-b/2, 119-b/2, 119-b/4, 119-b/5, 119-b/8, 119-b/9, 119-b/9, 120-a/11, 120-a/12, 120-a/12, 120-a/12, 120-a/12, 120-a/12, 120-a/12, 120-a/13, 120-a/13, 120-a/14, 120-a/14, 120-a/14, 120-a/14, 120-a/15, 120-a/15, 120-a/15, 120-a/15, 120-a/15, 120-a/15, 120-a/15, 120-a/15, 120-a/16, 120-a/16, 120-a/16, 120-a/16, 120-a/17, 120-a/2, 120-a/2, 120-a/2, 120-a/2, 120-a/6, 120-a/6, 120-a/6, 120-a/6, 120-a/8, 120-b/10, 120-b/10, 120-b/10, 120-b/11, 120-b/11, 120-b/11, 120-b/11, 120-b/14, 120-b/14, 120-b/15, 120-b/15, 120-b/16, 120-b/17, 120-b/17, 120-b/17, 120-b/17, 120-b/2, 120-b/3, 120-b/3, 120-b/4, 120-b/6, 120-b/6, 120-b/8, 120-b/8, 120-b/9, 121-a/1, 121-a/1, 121-

a/10, 121-a/14, 121-a/15, 121-a/15, 121-a/15, 121-a/17, 121-a/17, 121-a/4, 121-a/5, 121-a/5, 121-a/5, 121-a/5, 121-a/6, 121-a/6, 121-a/6, 121-b/1, 121-b/1, 121-b/1, 121-b/1, 121-b/1, 121-b/10, 121-b/10, 121-b/10, 121-b/11, 121-b/11, 121-b/12, 121-b/12, 121-b/15, 121-b/16, 121-b/16, 121-b/17, 121-b/17, 121-b/17, 121-b/2, 121-b/2, 121-b/2, 121-b/2, 121-b/4, 121-b/5, 121-b/5, 121-b/5, 121-b/6, 121-b/6, 121-b/6, 121-b/8, 121-b/8, 122-a/11, 122-a/11, 122-a/12, 122-a/12, 122-a/12, 122-a/15, 122-a/15, 122-a/17, 122-a/4, 122-a/6, 122-a/7, 122-a/8, 122-b/10, 122-b/12, 122-b/12, 122-b/12, 122-b/13, 122-b/14, 122-b/14, 122-b/15, 122-b/15, 122-b/16, 122-b/16, 122-b/16, 122-b/2, 122-b/3, 122-b/3, 122-b/3, 122-b/3, 122-b/4, 122-b/4, 122-b/4, 122-b/5, 122-b/7, 122-b/8, 122-b/8, 123-a/11, 123-a/11, 123-a/12, 123-a/12, 123-a/13, 123-a/14, 123-a/15, 123-a/15, 123-a/15, 123-a/2, 123-a/2, 123-a/2, 123-a/4, 123-a/4, 123-a/4, 123-a/5, 123-a/7, 123-a/7, 123-a/8, 123-a/8, 123-a/9, 123-a/9, 123-a/9, 123-b/1, 123-b/1, 123-b/1, 123-b/11, 123-b/11, 123-b/12, 123-b/13, 123-b/15, 123-b/15, 123-b/15, 123-b/16, 123-b/16, 123-b/16, 123-b/17, 123-b/3, 123-b/3, 123-b/3, 123-b/3, 123-b/6, 123-b/6, 123-b/7, 123-b/7, 123-b/8, 123-b/9, 124-a/1, 124-a/1, 124-a/2, 124-a/2, 124-a/2, 124-a/4, 124-a/7, 124-a/8, 124-a/8, 124-a/10, 124-a/14, 124-a/15, 124-a/15, 124-b/5, 124-b/11, 124-b/15, 124-b/15, 125-a/1, 125-a/1, 125-a/1, 125-a/1, 125-a/2, 125-a/2, 125-a/4, 125-a/4, 125-a/4, 125-a/4, 125-a/5, 125-a/5, 125-a/5, 125-a/6, 125-a/7, 125-a/8, 125-a/11, 125-a/11, 125-a/11, 125-b/13, 125-b/13, 125-b/14, 125-b/17, 125-b/2, 125-b/2, 125-b/2, 125-b/2, 125-b/3, 125-b/3, 125-b/8, 125-b/8, 125-b/8, 125-b/9, 125-b/9, 125-b/9, 126-a/11, 126-a/11, 126-a/13, 126-a/14, 126-a/14, 126-a/16, 126-a/17, 126-b/11, 126-b/17, 126-b/6, 126-b/9, 127-a/1, 127-a/14, 127-a/15, 127-a/16, 127-a/16, 127-a/17, 127-a/2, 127-a/2, 127-a/3, 127-a/6, 127-a/8, 127-a/8, 127-a/8, 127-a/9, 127-b/1, 127-b/11, 127-b/12, 127-b/12, 127-b/16, 127-b/2, 127-b/5, 127-b/6, 127-b/8, 128-a/1, 128-a/10, 128-a/14, 128-a/15, 128-a/15, 128-a/16, 128-a/17, 128-a/17, 128-a/3, 128-a/3, 128-a/4, 128-a/5, 128-a/5, 128-a/6, 128-a/6, 128-a/6, 128-a/7, 128-a/7, 128-b/10, 128-b/11, 128-b/11, 128-b/14, 128-b/14, 128-b/15, 128-b/15, 128-b/16, 128-b/16, 128-b/16, 128-b/17, 128-b/2, 128-b/4, 128-b/5, 128-b/6, 128-b/6, 128-

b/7, 128-b/7, 128-b/8, 129-a/1, 129-a/1, 129-a/10, 129-a/13, 129-a/13, 129-a/14, 129-a/14, 129-a/15, 129-a/16, 129-a/17, 129-a/17, 129-a/2, 129-a/2, 129-a/2, 129-a/2, 129-a/3, 129-a/3, 129-a/5, 129-a/6, 129-a/6, 129-a/8, 129-a/9, 129-b/12, 129-b/12, 129-b/15, 129-b/17, 129-b/2, 129-b/3, 129-b/3, 129-b/3, 129-b/4, 129-b/5, 129-b/5, 129-b/6, 129-b/6, 129-b/8, 129-b/13, 130-a/1, 130-a/10, 130-a/10, 130-a/12, 130-a/14, 130-a/14, 130-a/15, 130-a/15, 130-a/16, 130-a/17, 130-a/2, 130-a/3, 130-a/5, 130-a/6, 130-a/7, 130-a/9, 130-a/9, 130-a/9, 130-b/12, 130-b/14, 130-b/14, 130-b/14, 130-b/6, 130-b/6, 130-b/6, 130-b/7, 130-b/8, 131-a/1, 131-a/10, 131-a/10, 131-a/12, 131-a/12, 131-a/13, 131-a/14, 131-a/14, 131-a/4, 131-a/4, 131-a/5, 131-a/5, 131-a/5, 131-a/7, 131-a/7, 131-a/7, 131-a/8, 131-a/8, 131-a/8, 131-a/9, 131-b/1, 131-b/10, 131-b/10, 131-b/11, 131-b/12, 131-b/12, 131-b/13, 131-b/14, 131-b/14, 131-b/15, 131-b/15, 131-b/2, 131-b/5, 132-a/10, 132-a/11, 132-a/12, 132-a/12, 132-a/13, 132-a/16, 132-a/3, 132-a/3, 132-a/3, 132-a/3, 132-a/3, 132-a/4, 132-a/5, 132-a/7, 132-a/7, 132-a/8, 132-a/8, 132-b/10, 132-b/11, 132-b/12, 132-b/13, 132-b/13, 132-b/14, 132-b/17, 132-b/17, 132-b/3, 132-b/4, 132-b/5, 132-b/6, 132-b/6, 132-b/6, 132-b/8, 132-b/9, 133-a/1, 133-a/12, 133-a/13, 133-a/14, 133-a/13, 133-a/2, 133-a/3, 133-a/3, 133-a/3, 133-a/4, 133-a/4, 133-a/4, 133-a/5, 133-a/6, 133-a/7, 133-a/9, 133-b/1, 133-b/10, 133-b/11, 133-b/11, 133-b/11, 133-b/11, 133-b/12, 133-b/13, 133-b/14, 133-b/14, 133-b/15, 133-b/17, 133-b/2, 133-b/2, 133-b/2, 133-b/3, 133-b/3, 133-b/3, 133-b/3, 133-b/4, 133-b/5, 133-b/5, 133-b/5, 133-b/5, 133-b/6, 133-b/7, 133-b/7, 133-b/8, 133-b/8, 134-a/11, 134-a/12, 134-a/12, 134-b/12, 134-b/14, 134-b/17, 134-b/4, 135-a/1, 135-a/11, 135-a/16, 135-a/16, 135-a/17, 135-a/17, 135-a/5, 135-b/10, 135-b/11, 135-b/17, 135-b/2, 135-b/3, 135-b/5, 135-b/5, 135-b/5, 135-b/6, 135-b/7, 135-b/7, 135-b/8, 135-b/8, 135-b/8, 135-b/9, 135-b/9, 135-b/9, 136-a/15, 136-a/15, 136-a/17, 136-a/2, 136-a/2, 136-a/3, 136-a/3, 136-a/3, 136-a/4, 136-a/4, 136-a/5, 136-a/8, 136-a/8, 136-b/10, 136-b/10, 136-b/11, 136-b/11, 136-b/11, 136-b/12, 136-b/13, 136-b/3, 136-b/4, 136-b/7, 136-b/8, 136-b/8, 136-b/9, 137-a/3, 137-a/4, 137-a/4, 137-a/4, 137-a/6, 137-a/11, 137-a/11, 137-a/11, 137-a/12, 137-a/13, 137-a/14, 137-a/14, 137-a/15, 137-a/16, 137-a/16, 137-a/16, 137-

a/17, 137-a/17, 137-a/17, 137-a/17, 137-a/7, 137-a/8, 137-a/8, 137-a/8, 137-a/8, 137-b/1, 137-b/11, 137-b/11, 137-b/12, 137-b/12, 137-b/13, 137-b/16, 137-b/16, 137-b/16, 137-b/16, 137-b/17, 137-b/17, 137-b/2, 137-b/2, 137-b/2, 137-b/3, 137-b/6, 137-b/7, 137-b/7, 137-b/7, 137-b/7, 137-b/9, 138-a/10, 138-a/10, 138-a/10, 138-a/10, 138-a/11, 138-a/11, 138-a/12, 138-a/12, 138-a/12, 138-a/13, 138-a/17, 138-a/3, 138-a/3, 138-a/6, 138-a/6, 138-a/8, 138-b/1, 138-b/1, 138-b/10, 138-b/12, 138-b/16, 138-b/17, 138-b/2, 138-b/3, 138-b/3, 138-b/3, 138-b/5, 138-b/5, 138-b/6, 138-b/6, 138-b/6, 138-b/8, 139-a/1, 139-a/13, 139-a/15, 139-a/15, 139-a/16, 139-a/17, 139-a/2, 139-a/2, 139-a/3, 139-a/3, 139-a/3, 139-a/4, 139-a/4, 139-a/5, 139-a/5, 139-a/5, 139-a/5, 139-a/6, 139-a/7, 139-a/7, 139-b/11, 139-b/12, 139-b/12, 139-b/14, 139-b/5, 139-b/5, 139-b/6, 139-b/8, 139-b/8, 139-b/9, 139-b/9, 140-a/1, 140-a/10, 140-a/10, 140-a/11, 140-a/17, 140-a/2, 140-a/3, 140-a/3, 140-a/3, 140-a/4, 140-a/5, 140-a/5, 140-a/9, 140-b/10, 140-b/11, 140-b/14, 140-b/14, 140-b/15, 140-b/16, 140-b/3, 140-b/4, 140-b/5, 140-b/7, 140-b/9, 141-a/11, 141-a/14, 141-a/14, 141-a/15, 141-a/15, 141-a/17, 141-a/17, 141-a/6, 141-b/1, 141-b/1, 141-b/10, 141-b/10, 141-b/10, 141-b/11, 141-b/12, 141-b/14, 141-b/15, 141-b/2, 141-b/2, 141-b/2, 141-b/4, 141-b/4, 141-b/5, 141-b/6, 141-b/6, 141-b/6, 141-b/7, 141-b/8, 141-b/8, 141-b/8, 141-b/9, 141-b/9, 141-b/9, 141-b/9, 142-a/11, 142-a/12, 142-a/13, 142-a/14, 142-a/2, 142-a/2, 142-a/3, 142-a/6, 142-a/6, 142-a/7, 142-a/7, 142-a/8, 142-b/1, 142-b/10, 142-b/10, 142-b/13, 142-b/17, 142-b/17, 142-b/5, 142-b/9, 143-a/1, 143-a/10, 143-a/10, 143-a/11, 143-a/11, 143-a/14, 143-a/15, 143-a/16, 143-a/16, 143-a/16, 143-a/17, 143-a/2, 143-a/3, 143-a/4, 143-a/5, 143-a/8, 143-a/9, 143-b/1, 143-b/1, 143-b/1, 143-b/12, 143-b/15, 143-b/3, 143-b/4, 143-b/5, 143-b/5, 144-a/10, 144-a/11, 144-a/13, 144-a/14, 144-a/15, 144-a/17, 144-a/17, 144-a/2, 144-a/3, 144-a/3, 144-a/5, 144-a/6, 144-a/7, 144-a/7, 144-a/8, 144-a/9, 144-b/1, 144-b/11, 144-b/12, 144-b/12, 144-b/12, 144-b/13, 144-b/13, 144-b/14, 144-b/15, 144-b/15, 144-b/16, 144-b/17, 144-b/2, 144-b/3, 144-b/3, 144-b/4, 144-b/4, 144-b/4, 144-b/5, 144-b/5, 144-b/6, 145-a/10, 145-a/12, 145-a/12, 145-a/3, 145-a/4, 145-a/5, 145-a/6, 145-a/8, 145-a/8, 145-b/1, 145-b/10, 145-b/17, 145-b/2, 145-b/8, 145-b/9,

146-a/13, 146-a/13, 146-a/16, 146-a/16, 146-a/16, 146-a/16, 146-a/17, 146-a/3, 146-a/3, 146-a/6, 146-a/8, 146-b/1, 146-b/12, 146-b/14, 146-b/14, 146-b/14, 146-b/14, 146-b/15, 146-b/15, 146-b/16, 146-b/16, 146-b/3, 146-b/4, 146-b/5, 146-b/6, 146-b/6, 146-b/6, 146-b/9, 146-b/9, 146-b/9, 147-a/10, 147-a/10, 147-a/11, 147-a/13, 147-a/13, 147-a/13, 147-a/15, 147-a/15, 147-a/15, 147-a/16, 147-a/16, 147-a/17, 147-a/5, 147-b/1, 147-b/1, 147-b/10, 147-b/11, 147-b/12, 147-b/13, 147-b/14, 147-b/17, 147-b/4, 147-b/7, 147-b/7, 147-b/7, 147-b/8, 147-b/8, 147-b/9, 147-b/9, 147-b/9, 147-b/9, 148-a/5, 148-a/10, 148-a/10, 148-a/10, 148-a/11, 148-a/12, 148-a/12, 148-a/12, 148-a/16, 148-a/17, 148-a/17, 148-a/17, 148-b/2, 148-b/2, 148-b/3, 148-b/3, 148-b/7, 148-b/8, 148-b/9, 148-b/9, 148-b/9, 148-b/9, 148-b/9, 148-b/9, 148-b/10, 148-b/10, 148-b/10, 148-b/11, 148-b/11, 148-b/11, 148-b/12, 148-b/12, 148-b/12, 148-b/13, 148-b/14, 148-b/14, 148-b/14, 148-b/14, 148-b/14, 148-b/17, 149-a/2, 149-a/3, 149-a/4, 149-a/5, 149-a/6, 149-a/8, 149-a/8, 149-a/9, 149-a/10, 149-a/10, 149-a/11, 149-a/11, 149-a/14, 149-a/15, 149-a/16, 149-a/17, 149-b/3, 149-b/8, 149-b/9, 149-b/11, 149-b/11, 149-b/12, 149-b/12, 149-b/12, 149-b/13, 149-b/15, 149-b/17, 150-a/1, 150-a/11, 150-a/11, 150-a/12, 150-a/12, 150-a/12, 150-a/14, 150-a/15, 150-a/16, 150-a/2, 150-a/2, 150-a/3, 150-a/4, 150-a/4, 150-a/4, 150-a/7, 150-a/8, 150-a/9, 150-b/10, 150-b/10, 150-b/10, 150-b/12, 150-b/13, 150-b/13, 151-a/1, 151-a/13, 151-a/17, 151-a/3, 151-a/3, 151-a/5, 151-a/6, 151-a/8, 151-b/10, 151-b/11, 151-b/11, 151-b/11, 151-b/12, 151-b/13, 151-b/15, 151-b/15, 151-b/15, 151-b/16, 151-b/2, 151-b/3, 151-b/5, 151-b/6, 151-b/8, 151-b/9, 151-b/9, 152-a/1, 152-a/10, 152-a/10, 152-a/15, 152-a/15, 152-a/15, 152-a/16, 152-a/2, 152-a/4, 152-a/5, 152-a/6, 152-a/7, 152-a/7, 152-a/8, 152-a/8, 152-a/9, 152-b/1, 152-b/10, 152-b/14, 152-b/14, 152-b/15, 152-b/15, 152-b/17, 152-b/2, 152-b/3, 152-b/4, 152-b/7, 152-b/7, 152-b/8, 152-b/9, 153-a/12, 153-a/13, 153-a/14, 153-a/15, 153-a/15, 153-a/16, 153-a/16, 153-a/17, 153-a/17, 153-a/3, 153-a/4, 153-a/5, 153-a/5, 153-a/5, 153-a/7, 153-a/8, 153-a/8, 153-a/9, 153-b/1, 153-b/11, 153-b/13, 153-b/15, 153-b/17, 153-b/2, 153-b/3, 153-b/7, 153-b/8, 153-b/8, 154-a/1, 154-a/1, 154-a/1, 154-a/10, 154-a/11, 154-a/14, 154-a/15, 154-a/16, 154-a/2, 154-a/4, 154-a/4,

154-a/5, 154-a/8, 154-a/9, 154-b/1, 154-b/1, 154-b/12, 154-b/12, 154-b/13, 154-b/14, 154-b/14, 154-b/14, 154-b/16, 154-b/16, 154-b/17, 154-b/17, 154-b/17, 154-b/17, 154-b/5, 154-b/5, 154-b/5, 154-b/6, 154-b/6, 154-b/9, 155-a/1, 155-a/10, 155-a/10, 155-a/11, 155-a/12, 155-a/14, 155-a/16, 155-a/17, 155-a/17, 155-a/4, 155-a/5, 155-a/5, 155-a/6, 155-a/6, 155-a/9, 155-a/9, 155-b/1, 155-b/1, 155-b/11, 155-b/11, 155-b/11, 155-b/14, 155-b/15, 155-b/15, 155-b/16, 155-b/16, 155-b/16, 155-b/4, 155-b/8, 155-b/9, 156-a/10, 156-a/10, 156-a/11, 156-a/11, 156-a/12, 156-a/13, 156-a/13, 156-a/14, 156-a/14, 156-a/14, 156-a/4, 156-a/4, 156-a/7, 156-a/7, 156-a/8, 156-a/9, 156-b/17, 156-b/2, 156-b/3, 156-b/3, 156-b/4, 156-b/4, 156-b/4, 156-b/5, 156-b/7, 156-b/7, 156-b/9, 156-b/9, 156-b/9, 157-a/1, 157-a/10, 157-a/10, 157-a/13, 157-a/17, 157-a/4, 157-a/4, 157-a/5, 157-a/5, 157-a/6, 157-a/8, 157-a/9, 157-a/9, 157-b/1, 157-b/10, 157-b/11, 157-b/12, 157-b/13, 157-b/15, 157-b/5, 157-b/6, 157-b/7, 157-b/8, 157-b/9, 157-b/9, 157-b/9, 158-a/1, 158-a/1, 158-a/10, 158-a/12, 158-a/15, 158-a/15, 158-a/17, 158-a/17, 158-a/4, 158-a/4, 158-a/6, 158-a/8, 158-b/1, 158-b/10, 158-b/10, 158-b/10, 158-b/12, 158-b/13, 158-b/14, 158-b/14, 158-b/17, 158-b/3, 158-b/8, 158-b/9, 159-a/11, 159-a/11, 159-a/11, 159-a/14, 159-a/15, 159-a/15, 159-a/15, 159-a/15, 159-a/16, 159-a/16, 159-a/2, 159-a/4, 159-a/5, 159-a/8, 159-a/8, 159-b/1, 159-b/1, 159-b/10, 159-b/10, 159-b/10, 159-b/10, 159-b/13, 159-b/14, 159-b/15, 159-b/17, 159-b/2, 159-b/2, 159-b/3, 159-b/5, 159-b/5, 159-b/5, 159-b/7, 159-b/7, 160-a/3, 160-a/4, 160-a/4, 160-a/6, 160-a/6, 160-a/8, 160-a/8, 160-a/9, 160-a/9, 160-a/10, 160-a/10, 160-a/11, 160-a/11, 160-a/12, 160-a/13, 160-a/14, 160-a/15, 160-b/1, 160-b/5, 160-b/10, 160-b/12, 160-b/12, 160-b/14, 160-b/15, 160-b/15, 160-b/15, 160-b/15, 160-b/15, 160-b/16, 160-b/17, 161-a/1, 161-a/3, 161-a/3, 161-a/5, 161-a/8, 161-a/10, 161-a/13, 161-a/14, 161-a/14, 161-a/15, 161-b/10, 161-b/14, 161-b/14, 161-b/14, 161-b/16, 161-b/16, 161-b/2, 161-b/2, 161-b/5, 161-b/9, 161-b/9, 162-a/12, 162-a/13, 162-a/15, 162-a/15, 162-a/15, 162-a/3, 162-a/5, 162-a/6, 162-a/6, 162-a/7, 162-a/8, 162-a/8, 162-a/8, 162-a/9, 162-b/1, 162-b/1, 162-b/11, 162-b/13, 162-b/13, 162-b/14, 162-b/16, 162-b/17, 162-b/2, 162-b/3, 162-b/3, 162-b/4, 162-b/5, 162-b/6, 162-b/7, 162-b/8, 162-b/9,

163-a/1, 163-a/1, 163-a/10, 163-a/11, 163-a/13, 163-a/14, 163-a/16, 163-a/16, 163-a/16, 163-a/7, 163-b/1, 163-b/1, 163-b/11, 163-b/11, 163-b/11, 163-b/12, 163-b/12, 163-b/15, 163-b/2, 163-b/2, 163-b/3, 163-b/3, 163-b/6, 163-b/8, 163-b/9, 163-b/9, 164-a/1, 164-a/13, 164-a/14, 164-a/15, 164-a/15, 164-a/16, 164-a/16, 164-a/17, 164-a/2, 164-a/3, 164-a/3, 164-a/4, 164-a/4, 164-a/6, 164-a/8, 164-b/1, 164-b/12, 164-b/3, 164-b/4, 164-b/4, 164-b/5, 164-b/7, 164-b/7, 165-a/10, 165-a/10, 165-a/11, 165-a/4, 165-a/8, 165-a/8, 165-a/9, 165-b/1, 165-b/10, 165-b/10, 165-b/11, 165-b/11, 165-b/12, 165-b/12, 165-b/13, 165-b/13, 165-b/14, 165-b/14, 165-b/15, 165-b/15, 165-b/15, 165-b/16, 165-b/16, 165-b/17, 165-b/17, 165-b/2, 165-b/3, 165-b/4, 165-b/6, 166-a/1, 166-a/15, 166-a/15, 166-a/15, 166-a/15, 166-a/17, 166-a/17, 166-a/2, 166-a/3, 166-a/4, 166-a/4, 166-b/1, 166-b/10, 166-b/11, 166-b/11, 166-b/11, 166-b/12, 166-b/12, 166-b/13, 166-b/13, 166-b/13, 166-b/13, 166-b/14, 166-b/17, 166-b/17, 166-b/3, 166-b/8, 166-b/9, 167-a/13, 167-a/14, 167-a/14, 167-a/16, 167-a/4, 167-a/4, 167-a/8, 167-a/9, 167-b/1, 167-b/10, 167-b/11, 167-b/14, 167-b/14, 167-b/15, 167-b/16, 167-b/17, 167-b/2, 167-b/2, 167-b/2, 167-b/5, 167-b/5, 167-b/5, 167-b/6, 167-b/6, 167-b/7, 167-b/8, 168-a/10, 168-a/10, 168-a/10, 168-a/14, 168-a/15, 168-a/16, 168-a/17, 168-a/2, 168-a/3, 168-a/3, 168-a/4, 168-a/7, 168-a/7, 168-a/7, 168-a/8, 168-b/11, 168-b/11, 168-b/12, 168-b/13, 168-b/14, 168-b/14, 168-b/15, 168-b/15, 168-b/16, 168-b/17, 168-b/17, 168-b/4, 168-b/5, 168-b/5, 168-b/7, 168-b/7, 168-b/9, 168-b/9, 169-a/10, 169-a/10, 169-a/3, 169-a/8, 169-a/8, 169-a/9, 169-b/1, 169-b/1, 169-b/13, 169-b/14, 169-b/14, 169-b/16, 169-b/4, 170-a/1, 170-a/2, 170-a/4, 170-a/4, 170-a/6, 170-a/8, 170-a/9, 170-a/9, 170-a/12, 170-a/12, 170-a/13, 170-a/13, 170-a/14, 170-a/14, 170-a/16, 170-b/2, 170-b/3, 170-b/5, 170-b/7, 170-b/7, 170-b/8, 170-b/9, 170-b/9, 170-b/10, 170-b/10, 170-b/11, 170-b/14, 170-b/16, 170-b/17, 171-a/1, 171-a/11, 171-a/13, 171-a/3, 171-b/1, 171-b/14, 171-b/15, 171-b/15, 172-a/10, 172-a/10, 172-a/13, 172-a/14, 172-a/15, 172-a/5, 172-a/7, 172-a/8, 172-a/9, 172-a/9, 172-b/1, 172-b/1, 172-b/1, 172-b/13, 172-b/16, 172-b/7, 173-a/10, 173-a/15, 173-a/16, 173-a/16, 173-a/16, 173-a/2, 173-a/5, 173-a/6, 173-a/7, 173-a/9, 173-b/10, 173-b/12, 173-b/13, 173-b/15, 173-b/17,

173-b/17, 173-b/3, 173-b/9, 174-a/11, 174-a/14, 174-a/14, 174-a/15, 174-a/16, 174-a/2, 174-a/3, 174-a/3, 174-a/4, 174-b/1, 174-b/1, 174-b/12, 174-b/12, 174-b/12, 174-b/13, 174-b/14, 174-b/15, 174-b/16, 174-b/16, 174-b/16, 174-b/2, 174-b/5, 174-b/5, 174-b/5, 174-b/7, 174-b/7, 174-b/9, 175-a/1, 175-a/11, 175-a/11, 175-a/12, 175-a/12, 175-a/12, 175-a/13, 175-a/15, 175-a/15, 175-a/16, 175-a/16, 175-a/17, 175-a/2, 175-a/3, 175-a/5, 175-b/1, 175-b/1, 175-b/12, 175-b/13, 175-b/17, 175-b/3, 175-b/3, 175-b/3, 175-b/5, 175-b/5, 175-b/6, 175-b/6, 175-b/8, 175-b/9, 176-a/1, 176-a/10, 176-a/11, 176-a/11, 176-a/12, 176-a/13, 176-a/14, 176-a/3, 176-a/4, 176-a/5, 176-a/5, 176-a/5, 176-a/9, 176-b/12, 176-b/13, 176-b/15, 176-b/17, 176-b/2, 176-b/3, 176-b/4, 176-b/4, 176-b/5, 176-b/6, 176-b/7, 177-a/10, 177-a/11, 177-a/13, 177-a/14, 177-a/14, 177-a/14, 177-a/15, 177-a/15, 177-a/16, 177-a/16, 177-a/16, 177-a/17, 177-a/17, 177-a/2, 177-a/3, 177-a/4, 177-a/7, 177-a/8, 177-a/9, 177-b/10, 177-b/4, 177-b/4, 177-b/5, 177-b/5, 177-b/7, 178-a/11, 178-a/13, 178-a/13, 178-a/14, 178-a/15, 178-a/16, 178-a/16, 178-a/17, 178-a/2, 178-a/3, 178-a/3, 178-a/4, 178-a/5, 178-a/5, 178-a/8, 178-a/9, 178-b/1, 178-b/1, 178-b/11, 178-b/11, 178-b/11, 178-b/13, 178-b/16, 178-b/17, 178-b/2, 178-b/3, 178-b/5, 178-b/5, 178-b/8, 178-b/8, 178-b/9, 179-a/13, 179-a/14, 179-a/15, 179-a/17, 179-a/2, 179-a/2, 179-a/3, 179-a/4, 179-a/7, 179-a/7, 179-a/8, 179-a/9, 179-b/1, 179-b/12, 179-b/12, 179-b/13, 179-b/14, 179-b/14, 179-b/14, 179-b/15, 179-b/16, 179-b/16, 179-b/17, 179-b/17, 179-b/4, 179-b/5, 179-b/7, 180-a/13, 180-a/14, 180-a/14, 180-a/3, 180-a/4, 180-b/10, 180-b/10, 180-b/10, 180-b/10, 180-b/11, 180-b/11, 180-b/13, 180-b/15, 180-b/16, 180-b/16, 180-b/2, 180-b/2, 180-b/2, 180-b/2, 180-b/2, 180-b/3, 180-b/3, 180-b/3, 180-b/3, 180-b/3, 180-b/3, 180-b/4, 180-b/4, 180-b/4, 180-b/5, 180-b/5, 180-b/6, 180-b/8, 181-a/1, 181-a/1, 181-a/2, 181-a/3, 181-a/3, 181-a/5, 181-a/6, 181-a/13, 181-a/17, 181-a/17, 181-b/1, 181-b/1, 181-b/2, 181-b/2, 181-b/4, 181-b/4, 181-b/5, 181-b/7, 181-b/8, 181-b/10, 181-b/10, 181-b/11, 181-b/14, 181-b/14, 181-b/15, 181-b/15, 181-b/15, 181-b/15, 181-b/15, 181-b/16, 181-b/17, 181-b/17, 181-b/17, 181-b/17, 182-a/1, 182-a/10, 182-a/10, 182-a/10, 182-a/10, 182-a/10, 182-a/11, 182-a/11, 182-a/11, 182-a/11, 182-a/12, 182-a/12, 182-

a/12, 182-a/12, 182-a/12, 182-a/13, 182-a/13, 182-a/14, 182-a/16, 182-a/16, 182-a/16, 182-a/16, 182-a/16, 182-a/17, 182-a/17, 182-a/17, 182-a/17, 182-a/17, 182-a/17, 182-a/2, 182-a/2, 182-a/3, 182-a/3, 182-a/4, 182-a/5, 182-a/6, 182-a/7, 182-a/8, 182-a/9, 182-b/1, 182-b/1, 182-b/1, 182-b/1, 182-b/1, 182-b/10, 182-b/14, 182-b/15, 182-b/16, 182-b/16, 182-b/3, 182-b/3, 182-b/3, 182-b/3, 182-b/3, 182-b/4, 182-b/4, 182-b/4, 182-b/4, 182-b/4, 182-b/6, 182-b/6, 182-b/6, 182-b/6, 182-b/7, 182-b/7, 182-b/8, 182-b/9, 183-a/1, 183-a/1, 183-a/10, 183-a/10, 183-a/11, 183-a/11, 183-a/12, 183-a/15, 183-a/16, 183-a/3, 183-a/3, 183-a/4, 183-a/4, 183-a/4, 183-a/5, 183-a/5, 183-a/6, 183-a/8, 183-a/8, 183-a/6, 183-a/8, 183-a/9, 183-a/9, 183-a/9, 183-b/1, 183-b/11, 183-b/14, 183-b/15, 183-b/16, 183-b/16, 183-b/17, 183-b/17, 183-b/2, 183-b/2, 183-b/2, 183-b/3, 183-b/4, 183-b/4, 183-b/5, 183-b/9, 183-b/9, 184-a/1, 184-a/1, 184-a/1, 184-a/1, 184-a/10, 184-a/11, 184-a/12, 184-a/12, 184-a/12, 184-a/13, 184-a/15, 184-a/15, 184-a/16, 184-a/2, 184-a/3, 184-a/3, 184-a/3, 184-a/3, 184-a/4, 184-a/4, 184-a/7, 184-a/8, 184-a/8, 184-a/9, 184-a/9, 184-a/9, 184-b/1, 184-b/14, 184-b/16, 184-b/17, 184-b/4, 184-b/5, 184-b/6, 184-b/6, 184-b/8, 184-b/13, 185-a/10, 185-a/12, 185-a/12, 185-a/12, 185-a/4, 185-a/4, 185-a/4, 185-a/4, 185-a/5, 185-a/5, 185-a/6, 185-a/7, 185-a/7, 185-a/8, 185-a/9, 185-a/9, 185-b/1, 185-b/8, 185-b/12, 186-a/1, 186-a/10, 186-a/13, 186-a/13, 186-a/4, 186-a/5, 186-a/5, 186-a/5, 186-a/7, 186-a/8, 186-b/1, 186-b/12, 186-b/15, 186-b/16, 186-b/17, 186-b/2, 186-b/3, 186-b/5, 186-b/6, 186-b/6, 186-b/7, 186-b/7, 186-b/7, 186-b/8, 187-a/1, 187-a/1, 187-a/10, 187-a/12, 187-a/14, 187-a/14, 187-a/15, 187-a/2, 187-a/2, 187-a/3, 187-a/3, 187-a/7, 187-a/7, 187-a/8, 187-a/8, 187-a/9, 187-b/1, 187-b/11, 187-b/16, 187-b/17, 187-b/17, 187-b/2, 187-b/2, 187-b/2, 187-b/2, 187-b/3, 187-b/3, 187-b/3, 187-b/4, 187-b/4, 187-b/5, 187-b/6, 187-b/6, 187-b/6, 187-b/7, 187-b/7, 187-b/7, 188-a/1, 188-a/1, 188-a/2, 188-a/2, 188-a/3, 188-a/3, 188-a/3, 188-a/3, 188-a/6, 188-a/7, 188-a/10, 188-a/10, 188-a/11, 188-a/11, 188-a/12, 188-a/13, 188-a/14, 188-a/14, 188-a/14, 188-a/14, 188-b/1, 188-b/1, 188-b/1, 188-b/2, 188-b/2, 188-b/5, 188-b/10, 188-b/13, 188-b/14, 188-b/15, 188-b/15, 188-b/16, 188-b/16, 188-b/17, 188-b/17, 188-b/17, 189-a/1, 189-a/10, 189-a/11,

189-a/12, 189-a/12, 189-a/12, 189-a/13, 189-a/13, 189-a/13, 189-a/16, 189-a/16, 189-a/17, 189-a/2, 189-a/3, 189-a/3, 189-a/6, 189-a/7, 189-a/7, 189-a/8, 189-a/8, 189-a/9, 189-a/9, 189-b/13, 189-b/14, 189-b/16, 189-b/16, 189-b/2, 189-b/2, 189-b/3, 189-b/3, 189-b/4, 189-b/5, 189-b/5, 189-b/6, 189-b/6, 189-b/6, 189-b/8, 190-a/1, 190-a/10, 190-a/10, 190-a/10, 190-a/10, 190-a/11, 190-a/16, 190-a/16, 190-a/2, 190-a/2, 190-a/6, 190-b/1, 190-b/11, 190-b/15, 190-b/16, 190-b/17, 190-b/4, 190-b/5, 190-b/6, 190-b/7, 190-b/7, 190-b/7, 190-b/8, 190-b/9, 191-a/10, 191-a/12, 191-a/13, 191-a/14, 191-a/15, 191-a/15, 191-a/15, 191-a/16, 191-a/16, 191-a/16, 191-a/2, 191-a/2, 191-a/2, 191-a/3, 191-a/3, 191-a/5, 191-a/8, 191-b/10, 191-b/11, 191-b/11, 191-b/12, 191-b/12, 191-b/13, 191-b/14, 191-b/14, 191-b/14, 191-b/14, 191-b/15, 191-b/15, 191-b/16, 191-b/2, 191-b/2, 191-b/2, 191-b/3, 191-b/3, 191-b/3, 191-b/3, 191-b/4, 191-b/4, 191-b/5, 191-b/8, 191-b/8, 191-b/8, 191-b/9, 192-a/1, 192-a/13, 192-a/13, 192-a/13, 192-a/14, 192-a/16, 192-a/3, 192-a/3, 192-b/1, 192-b/12, 192-b/12, 192-b/12, 192-b/13, 192-b/14, 192-b/14, 192-b/15, 192-b/2, 192-b/2, 192-b/2, 192-b/3, 192-b/4, 192-b/4, 192-b/4, 192-b/5, 192-b/8, 192-b/8, 192-b/9, 192-b/9, 193-a/1, 193-a/10, 193-a/10, 193-a/13, 193-a/14, 193-a/14, 193-a/16, 193-a/16, 193-a/16, 193-a/16, 193-a/17, 193-a/2, 193-a/3, 193-a/3, 193-a/3, 193-a/3, 193-a/3, 193-a/4, 193-a/6, 193-a/7, 193-a/7, 193-a/7, 193-a/7, 193-a/8, 193-a/9, 193-a/9, 193-a/9, 193-a/9, 193-b/1, 193-b/1, 193-b/10, 193-b/11, 193-b/12, 193-b/13, 193-b/17, 193-b/2, 193-b/2, 193-b/4, 193-b/5, 193-b/5, 193-b/5, 194-a/10, 194-a/10, 194-a/11, 194-a/12, 194-a/14, 194-a/15, 194-a/15, 194-a/15, 194-a/16, 194-a/16, 194-a/17, 194-a/3, 194-a/3, 194-a/5, 194-a/5, 194-a/5, 194-a/8, 194-b/1, 194-b/10, 194-b/10, 194-b/12, 194-b/12, 194-b/13, 194-b/16, 194-b/8, 195-a/1, 195-a/1, 195-a/1, 195-a/1, 195-a/10, 195-a/13, 195-a/14, 195-a/2, 195-a/2, 195-a/3, 195-a/8, 195-b/10, 195-b/14, 195-b/14, 195-b/17, 196-a/11, 196-a/16, 196-a/2, 196-a/4, 196-b/1, 196-b/10, 196-b/12, 196-b/13, 196-b/14, 196-b/14, 196-b/16, 196-b/7, 196-b/8, 197-a/1, 197-a/11, 197-a/13, 197-a/13, 197-a/14, 197-a/15, 197-a/15, 197-a/17, 197-a/2, 197-a/2, 197-a/2, 197-a/7, 197-b/11, 197-b/11, 197-b/11, 197-b/13, 197-b/14, 197-b/14, 197-b/15, 197-b/15, 197-b/3, 197-b/3, 197-b/3, 197-b/3, 197-b/4, 197-

b/5, 197-b/5, 197-b/6, 197-b/6, 197-b/7, 197-b/7, 197-b/8, 197-b/8, 197-b/9, 197-b/9, 197-b/9, 197-b/12, 198-a/11, 198-a/14, 198-a/15, 198-a/15, 198-a/15, 198-a/4, 198-a/4, 198-a/4, 198-a/8, 198-b/3, 198-b/6, 198-b/8, 198-b/9, 198-b/9, 198-b/9, 198-b/11, 198-b/11, 198-b/12, 198-b/12, 198-b/13, 198-b/13, 198-b/13, 198-b/16, 198-b/17, 199-a/1, 199-a/1, 199-a/2, 199-a/3, 199-a/3, 199-a/5, 199-a/6, 199-a/8, 199-a/9, 199-a/9, 199-b/10, 199-a/11, 199-a/16, 199-b/11, 199-b/12, 199-b/16, 199-b/2, 199-b/2, 199-b/2, 199-b/3, 199-b/4, 199-b/5, 199-b/5, 199-b/5, 199-b/5, 200-a/11, 200-a/11, 200-a/17, 200-a/2, 200-a/3, 200-a/4, 200-a/5, 200-a/5, 200-a/5, 200-a/6, 200-a/7, 200-a/7, 200-a/9, 200-a/14, 200-b/10, 200-b/13, 200-b/14, 200-b/14, 200-b/14, 200-b/14, 200-b/15, 200-b/15, 200-b/16, 200-b/17, 200-b/2, 200-b/4, 200-b/4, 200-b/5, 201-a/11, 201-a/12, 201-a/12, 201-a/12, 201-a/13, 201-a/13, 201-a/15, 201-a/16, 201-a/3, 201-a/5, 201-a/5, 201-a/9, 201-b/1, 201-b/1, 201-b/12, 201-b/12, 201-b/2, 201-b/6, 201-b/8, 201-b/9, 202-a/10, 202-a/10, 202-a/2, 202-a/3, 202-a/3, 202-a/5, 202-a/8, 202-b/10, 202-b/11, 202-b/12, 202-b/12, 202-b/13, 202-b/15, 202-b/2, 202-b/3, 202-b/6, 202-b/7, 202-b/7, 203-a/11, 203-a/12, 203-a/13, 203-a/13, 203-a/13, 203-a/14, 203-a/14, 203-a/15, 203-a/16, 203-a/17, 203-a/17, 203-a/3, 203-a/4, 203-a/5, 203-a/5, 203-a/8, 203-a/8, 203-a/9, 203-a/9, 203-b/1, 203-b/10, 203-b/10, 203-b/12, 203-b/15, 203-b/16, 203-b/17, 203-b/17, 203-b/2, 203-b/2, 203-b/2, 203-b/3, 203-b/5, 204-a/1, 204-a/1, 204-a/1, 204-a/11, 204-a/11, 204-a/12, 204-a/12, 204-a/12, 204-a/13, 204-a/13, 204-a/14, 204-a/14, 204-a/15, 204-a/15, 204-a/16, 204-a/17, 204-a/5, 204-b/1, 204-b/12, 204-b/14, 204-b/14, 204-b/16, 204-b/17, 204-b/2, 204-b/9, 205-a/17, 205-a/2, 205-a/3, 205-a/4, 205-a/5, 205-b/12, 205-b/12, 205-b/12, 205-b/13, 205-b/13, 205-b/14, 205-b/16, 205-b/17, 205-b/4, 205-b/4, 205-b/5, 205-b/6, 205-b/6, 205-b/6, 205-b/7, 205-b/8, 205-b/8, 205-b/9, 205-b/9, 206-a/1, 206-a/2, 206-a/3, 206-a/3, 206-a/4, 206-a/5, 206-a/6, 206-a/7, 206-a/8, 206-a/8, 206-a/9, 206-a/9, 206-a/10, 206-a/10, 206-a/10, 206-a/12, 206-a/12, 206-a/16, 206-a/16, 206-a/17, 206-b/1, 206-b/2, 206-b/2, 206-b/2, 206-b/3, 206-b/6, 206-b/7, 206-b/8, 206-b/9, 207-a/12, 207-a/16, 207-a/17, 207-a/17, 207-a/8, 207-b/1, 207-b/2, 207-b/5, 207-b/6, 207-b/6, 207-b/6, 207-b/7, 207-b/7, 207-

b/7, 207-b/8, 207-b/8, 207-b/16, 207-b/16, 207-b/17, 208-a/1, 208-a/1, 208-a/10, 208-a/10, 208-a/11, 208-a/11, 208-a/11, 208-a/13, 208-a/14, 208-a/15, 208-a/15, 208-a/17, 208-a/3, 208-a/3, 208-a/4, 208-a/6, 208-a/6, 208-a/6, 208-a/6, 208-b/3, 208-b/3, 208-b/4, 208-b/4, 208-b/5, 208-b/8, 208-b/8, 208-b/8, 209-a/14, 209-a/14, 209-a/15, 209-a/16, 209-a/2, 209-a/3, 209-a/3, 209-a/4, 209-a/4, 209-a/4, 209-a/7, 209-a/8, 209-b/10, 209-b/12, 209-b/13, 209-b/13, 209-b/14, 209-b/14, 209-b/17, 209-b/4, 209-b/5, 209-b/7, 209-b/8, 209-b/9, 209-b/9, 209-b/9, 210-a/1, 210-a/10, 210-a/11, 210-a/16, 210-a/17, 210-a/2, 210-a/2, 210-a/2, 210-a/3, 210-a/3, 210-a/4, 210-a/5, 210-a/5, 210-a/8, 210-a/9, 210-b/11, 210-b/11, 210-b/14, 210-b/15, 210-b/3, 210-b/4, 210-b/5, 210-b/7, 210-b/8, 211-a/1, 211-a/1, 211-a/10, 211-a/14, 211-a/14, 211-a/2, 211-a/2, 211-a/4, 211-a/5, 211-a/5, 211-a/7, 211-a/7, 211-a/9, 211-b/17, 211-b/3, 211-b/5, 211-b/8, 212-a/10, 212-a/12, 212-a/12, 212-a/13, 212-a/15, 212-a/2, 212-a/2, 212-a/2, 212-a/3, 212-a/3, 212-a/5, 212-a/5, 212-a/5, 212-a/5, 212-a/7, 212-a/7, 212-a/8, 212-b/1, 212-b/1, 212-b/14, 212-b/5, 212-b/5, 212-b/5, 212-b/5, 212-b/5, 212-b/6, 212-b/7, 212-b/7, 213-a/11, 213-a/11, 213-a/12, 213-a/12, 213-a/12, 213-a/13, 213-a/13, 213-a/2, 213-a/6, 213-a/7, 213-a/7, 213-a/8, 213-a/8, 213-a/8, 213-a/8, 213-a/8, 213-a/9, 213-a/9, 213-b/1, 213-b/10, 213-b/10, 213-b/12, 213-b/12, 213-b/13, 213-b/13, 213-b/17, 213-b/2, 213-b/2, 213-b/2, 213-b/2, 213-b/3, 213-b/3, 213-b/3, 213-b/5, 213-b/5, 213-b/5, 213-b/5, 213-b/6, 213-b/6, 213-b/8, 213-b/9, 213-b/9, 214-a/1, 214-a/2, 214-a/3, 214-a/3, 214-a/5, 214-a/7, 214-b/11, 214-b/13, 214-b/13, 214-b/16, 214-b/3, 214-b/5, 214-b/7, 214-b/7, 214-b/8, 214-b/9, 214-b/9, 215-a/10, 215-a/12, 215-a/13, 215-a/13, 215-a/13, 215-a/14, 215-a/14, 215-a/15, 215-a/15, 215-a/15, 215-a/16, 215-a/17, 215-a/17, 215-a/3, 215-a/5, 215-a/8, 215-a/9, 215-a/9, 215-b/1, 215-b/1, 215-b/1, 215-b/2, 215-b/2, 215-b/3, 215-b/3, 215-b/4, 215-b/4, 215-b/4, 216-a/17, 216-a/6, 216-a/7, 216-a/9, 216-a/17, 216-b/11, 216-b/12, 216-b/15, 216-b/16, 216-b/3, 216-b/3, 216-b/6, 216-b/6, 216-b/8, 216-b/9, 217-a/1, 217-a/1, 217-a/1, 217-a/12, 217-a/12, 217-a/12, 217-a/13, 217-a/13, 217-a/14, 217-a/14, 217-a/14, 217-a/15, 217-a/16, 217-a/17, 217-a/2, 217-a/2, 217-a/4, 217-b/1, 217-b/2, 217-b/3, 217-b/3, 217-

b/3, 217-b/3, 217-b/4, 217-b/4, 217-b/5, 217-b/6, 217-b/9, 217-b/10, 217-b/11, 217-b/14, 217-b/16, 217-b/17, 218-a/2, 218-a/3, 218-a/3, 218-a/5, 218-a/5, 218-a/5, 218-a/6, 218-a/6, 218-a/11, 218-a/14, 218-a/14, 218-a/14, 218-a/17, 218-a/17, 218-a/17, 218-b/3, 218-b/3, 218-b/5, 218-b/6, 218-b/8, 218-b/9, 218-b/10, 218-b/11, 218-b/11, 218-b/12, 218-b/13, 218-b/15, 218-b/15, 218-b/16, 219-a/10, 219-a/10, 219-a/13, 219-a/15, 219-a/2, 219-a/2, 219-a/2, 219-a/4, 219-a/6, 219-a/9, 219-b/1, 219-b/1, 219-b/1, 219-b/10, 219-b/12, 219-b/12, 219-b/12, 219-b/12, 219-b/15, 219-b/17, 219-b/2, 219-b/2, 219-b/2, 219-b/2, 219-b/4, 219-b/5, 219-b/6, 219-b/9, 220-a/1, 220-a/11, 220-a/12, 220-a/12, 220-a/13, 220-a/13, 220-a/13, 220-a/13, 220-a/14, 220-a/14, 220-a/2, 220-a/5, 220-a/6, 220-a/9, 220-b/11, 220-b/11, 220-b/11, 220-b/13, 220-b/13, 220-b/13, 220-b/3, 220-b/3, 220-b/3, 220-b/4, 220-b/7, 220-b/7, 220-b/7, 220-b/7, 220-b/7, 221-a/15, 221-a/16, 221-a/17, 221-a/17, 221-a/5, 221-a/5, 221-a/6, 221-a/6, 221-a/7, 221-b/1, 221-b/1, 221-b/1, 221-b/1, 221-b/10, 221-b/13, 221-b/14, 221-b/14, 221-b/15, 221-b/16, 221-b/17, 221-b/3, 221-b/4, 221-b/5, 221-b/6, 221-b/6, 221-b/6, 221-b/8, 221-b/8, 222-a/1, 222-a/1, 222-a/11, 222-a/12, 222-a/12, 222-a/12, 222-a/13, 222-a/14, 222-a/14, 222-a/14, 222-a/14, 222-a/17, 222-a/17, 222-a/2, 222-a/4, 222-a/4, 222-a/5, 222-a/5, 222-a/5, 222-a/6, 222-a/7, 222-a/7, 222-a/7, 222-a/8, 222-a/8, 222-b/1, 222-b/10, 222-b/10, 222-b/11, 222-b/12, 222-b/16, 222-b/17, 222-b/17, 222-b/2, 222-b/2, 222-b/2, 222-b/3, 222-b/3, 222-b/3, 222-b/4, 222-b/5, 222-b/6, 222-b/6, 222-b/7, 222-b/7, 222-b/7, 222-b/9, 222-b/9, 222-b/9, 223-a/1, 223-a/1, 223-a/15, 223-a/16, 223-a/16, 223-a/16, 223-a/16, 223-a/17, 223-a/17, 223-a/2, 223-a/2, 223-a/3, 223-a/4, 223-a/8, 223-b/10, 223-b/10, 223-b/11, 223-b/11, 223-b/11, 223-b/12, 223-b/12, 223-b/13, 223-b/8, 223-b/8, 223-b/9, 223-b/9, 224-a/11, 224-a/12, 224-a/13, 224-a/13, 224-a/15, 224-a/16, 224-a/16, 224-a/16, 224-a/17, 224-a/17, 224-a/3, 224-a/3, 224-a/3, 224-a/4, 224-a/4, 224-a/5, 224-a/6, 224-a/6, 224-a/7, 224-a/7, 224-a/7, 224-a/9, 224-a/9, 224-a/9, 224-b/1, 224-b/12, 224-b/13, 224-b/15, 224-b/15, 224-b/16, 224-b/16, 224-b/17, 224-b/17, 224-b/2, 224-b/3, 224-b/5, 224-b/6, 224-b/6, 224-b/7, 224-b/9, 225-a/1, 225-a/1, 225-a/11, 225-a/11, 225-a/12, 225-a/13, 225-

a/6, 225-a/6, 225-a/9, 225-b/11, 225-b/11, 225-b/12, 225-b/13, 225-b/13, 225-b/13, 225-b/14, 225-b/14, 225-b/17, 225-b/2, 225-b/7, 226-a/1, 226-a/7, 226-a/10, 226-a/10, 226-a/10, 226-a/10, 226-a/10, 226-a/11, 226-a/11, 226-a/14, 226-a/14, 226-a/14, 226-a/17, 226-a/17, 226-a/3, 226-a/4, 226-a/4, 226-a/5, 226-a/5, 226-a/5, 226-a/7, 226-a/8, 226-a/9, 226-a/9, 226-b/1, 226-b/10, 226-b/13, 226-b/14, 226-b/17, 226-b/17, 226-b/2, 226-b/2, 226-b/3, 226-b/4, 226-b/5, 226-b/5, 226-b/6, 226-b/7, 226-b/8, 226-b/8, 226-b/9, 227-a/1, 227-a/10, 227-a/11, 227-a/11, 227-a/12, 227-a/12, 227-a/12, 227-a/13, 227-a/2, 227-a/2, 227-a/3, 227-a/3, 227-a/4, 227-a/4, 227-a/5, 227-a/5, 227-a/5, 227-a/5, 227-a/6, 227-a/7, 227-a/8, 227-a/9, 227-b/1, 227-b/10, 227-b/13, 227-b/16, 227-b/17, 227-b/17, 227-b/2, 227-b/3, 227-b/3, 227-b/5, 227-b/5, 227-b/6, 227-b/8, 227-b/9, 228-a/1, 228-a/1, 228-a/1, 228-a/10, 228-a/11, 228-a/11, 228-a/12, 228-a/12, 228-a/13, 228-a/13, 228-a/13, 228-a/14, 228-a/14, 228-a/14, 228-a/15, 228-a/2, 228-a/3, 228-a/3, 228-a/3, 228-a/4, 228-a/4, 228-a/5, 228-a/5, 228-a/6, 228-a/7, 228-a/8, 228-a/9, 228-a/9, 228-b/1, 228-b/10, 228-b/11, 228-b/11, 228-b/12, 228-b/12, 228-b/14, 228-b/16, 228-b/16, 228-b/16, 228-b/16, 228-b/17, 228-b/2, 228-b/2, 228-b/2, 228-b/3, 228-b/3, 228-b/4, 228-b/4, 228-b/4, 228-b/5, 228-b/5, 228-b/7, 228-b/8, 229-a/6, 229-a/6, 229-a/10, 229-a/11, 229-a/12, 229-a/12, 229-a/12, 229-a/13, 229-a/14, 229-a/15, 229-a/15, 229-a/16, 229-a/17, 229-a/2, 229-a/2, 229-a/2, 229-a/4, 229-a/4, 229-a/6, 229-a/8, 229-b/2, 229-b/4, 229-b/5, 229-b/7, 229-b/8, 229-b/10, 229-b/11, 229-b/11, 229-b/15, 229-b/16, 229-b/16, 229-b/17, 229-b/17, 230-a/1, 230-a/1, 230-a/4, 230-a/11, 230-b/4, 230-b/6, 230-b/8, 230-b/9, 230-b/11, 230-b/12, 230-b/15, 230-b/17, 231-a/1, 231-a/5, 231-a/6, 231-a/8, 231-a/9, 231-a/10, 231-a/10, 231-a/10, 231-a/10, 231-a/11, 231-a/11, 231-a/12, 231-a/15, 231-a/15, 231-a/17, 231-b/1, 231-b/3, 231-b/12, 231-b/14, 231-b/14, 231-b/14, 231-b/14, 232-a/10, 232-a/10, 232-a/11, 232-a/11, 232-a/12, 232-a/12, 232-a/13, 232-a/14, 232-a/15, 232-a/15, 232-a/16, 232-a/17, 232-a/3, 232-a/7, 232-a/9, 232-b/1, 232-b/1, 232-b/12, 232-b/12, 232-b/13, 232-b/13, 232-b/15, 232-b/16, 232-b/16, 232-b/17, 232-b/17, 232-b/6, 232-b/8, 232-b/8, 233-a/1, 233-a/1, 233-a/1, 233-a/10, 233-a/14, 233-a/15, 233-a/16, 233-a/17,

233-a/17, 233-a/2, 233-a/5, 233-a/8, 233-a/9, 233-a/9, 233-b/1, 233-b/3, 233-b/10, 233-b/11, 233-b/11, 233-b/13, 233-b/13, 233-b/14, 233-b/14, 233-b/14, 233-b/15, 233-b/16, 233-b/16, 233-b/17, 233-b/3, 233-b/4, 233-b/4, 233-b/7, 233-b/7, 233-b/7, 233-b/8, 233-b/8, 233-b/8, 234-a/1, 234-a/1, 234-a/1, 234-a/1, 234-a/2, 234-a/10, 234-a/12, 234-a/12, 234-a/12, 234-a/14, 234-a/14, 234-a/15, 234-a/15, 234-a/15, 234-a/16, 234-a/17, 234-a/2, 234-a/2, 234-a/3, 234-a/4, 234-a/5, 234-a/6, 234-a/6, 234-a/7, 234-a/7, 234-a/7, 234-a/7, 234-a/8, 234-a/9, 234-a/9, 234-a/9, 234-a/9, 234-b/1, 234-b/13, 234-b/14, 234-b/16, 234-b/17, 234-b/2, 234-b/2, 234-b/3, 234-b/4, 234-b/5, 234-b/7, 235-a/11, 235-a/12, 235-a/12, 235-a/13, 235-a/15, 235-a/16, 235-a/17, 235-a/2, 235-a/2, 235-a/2, 235-a/3, 235-a/3, 235-a/3, 235-a/3, 235-a/4, 235-a/4, 235-a/4, 235-a/4, 235-a/5, 235-a/5, 235-a/6, 235-a/8, 235-a/9, 235-b/1, 235-b/10, 235-b/11, 235-b/12, 235-b/16, 235-b/16, 235-b/2, 235-b/3, 235-b/6, 235-b/7, 235-b/7, 235-b/7, 235-b/8, 236-a/1, 236-a/12, 236-a/12, 236-a/13, 236-a/15, 236-a/16, 236-a/17, 236-a/2, 236-a/3, 236-a/4, 236-a/5, 236-a/5, 236-a/5, 236-a/5, 236-a/8, 236-a/9, 236-a/9, 236-a/9, 236-b/10, 236-b/10, 236-b/10, 236-b/11, 236-b/11, 236-b/11, 236-b/11, 236-b/14, 236-b/14, 236-b/14, 236-b/15, 236-b/15, 236-b/17, 236-b/17, 236-b/17, 236-b/2, 236-b/2, 236-b/3, 236-b/3, 236-b/3, 236-b/4, 236-b/4, 236-b/6, 236-b/8, 236-b/9, 237-a/1, 237-a/1, 237-a/2, 237-a/3, 237-a/6, 237-a/11, 237-a/12, 237-a/12, 237-a/12, 237-a/13, 237-a/14, 237-a/17, 237-a/17, 237-a/2, 237-a/5, 237-a/5, 237-a/6, 237-b/11, 237-b/11, 237-b/12, 237-b/13, 237-b/13, 237-b/16, 237-b/2, 237-b/2, 237-b/3, 237-b/3, 237-b/4, 237-b/4, 237-b/4, 237-b/5, 237-b/5, 237-b/5, 237-b/5, 237-b/6, 237-b/6, 237-b/9, 238-a/1, 238-a/10, 238-a/11, 238-a/14, 238-a/15, 238-a/15, 238-a/2, 238-a/3, 238-a/4, 238-a/6, 238-a/6, 238-a/7, 238-a/7, 238-a/9, 238-b/1, 238-b/11, 238-b/11, 238-b/12, 238-b/14, 238-b/15, 238-b/16, 238-b/16, 238-b/16, 238-b/16, 238-b/2, 238-b/3, 238-b/5, 238-b/6, 238-b/6, 238-b/6, 238-b/6, 238-b/8, 239-a/11, 239-a/11, 239-a/13, 239-a/13, 239-a/14, 239-a/16, 239-a/16, 239-a/17, 239-a/17, 239-a/17, 239-a/17, 239-a/3, 239-a/5, 239-a/5, 239-a/7, 239-a/8, 239-b/1, 239-b/1, 239-b/1, 239-b/13, 239-b/15, 239-b/15, 239-b/16, 239-b/16, 239-b/17, 239-b/2, 239-b/3, 239-b/5, 239-b/6, 239-

b/7, 239-b/8, 240-a/1, 240-a/1, 240-a/12, 240-a/13, 240-a/14, 240-a/14, 240-a/14, 240-a/15, 240-a/17, 240-a/3, 240-a/4, 240-a/7, 240-a/8, 240-a/9, 240-b/1, 240-b/1, 240-b/1, 240-b/1, 240-b/12, 240-b/15, 240-b/15, 240-b/15, 240-b/16, 240-b/17, 240-b/17, 240-b/17, 240-b/2, 240-b/3, 240-b/4, 240-b/4, 240-b/4, 240-b/5, 240-b/6, 240-b/6, 240-b/7, 240-b/7, 240-b/8, 240-b/8, 240-b/8, 240-b/8, 240-b/9, 240-b/9, 240-b/9, 241-a/1, 241-a/1, 241-a/1, 241-a/1, 241-a/1, 241-a/10, 241-a/11, 241-a/11, 241-a/12, 241-a/12, 241-a/12, 241-a/13, 241-a/13, 241-a/14, 241-a/15, 241-a/16, 241-a/2, 241-a/2, 241-a/4, 241-a/6, 241-a/6, 241-a/7, 241-b/10, 241-b/10, 241-b/11, 241-b/12, 241-b/12, 241-b/14, 241-b/15, 241-b/15, 241-b/16, 241-b/16, 241-b/17, 241-b/3, 241-b/3, 241-b/3, 241-b/5, 241-b/7, 241-b/7, 241-b/7, 241-b/8, 241-b/9, 241-b/9, 242-a/1, 242-a/9, 242-a/10, 242-a/11, 242-a/12, 242-a/12, 242-a/13, 242-a/13, 242-a/14, 242-a/15, 242-a/16, 242-a/16, 242-a/2, 242-a/3, 242-a/3, 242-a/4, 242-a/4, 242-a/5, 242-a/6, 242-a/9, 242-a/9, 242-a/9, 242-b/1, 242-b/2, 242-b/2, 242-b/3, 242-b/4, 242-b/6, 242-b/6, 242-b/9, 242-b/17, 242-b/17, 243-a/2, 243-a/2, 243-a/7, 243-a/7, 243-a/8, 243-a/8, 243-a/9, 243-a/10, 243-a/11, 243-a/13, 243-a/13, 243-a/13, 243-a/13, 243-a/14, 243-a/16, 243-a/16, 243-a/17, 243-a/17, 243-b/1, 243-b/1, 243-b/1, 243-b/1, 243-b/2, 243-b/5, 243-b/5, 243-b/8, 243-b/9, 243-b/9, 243-b/10, 243-b/11, 243-b/11, 243-b/11, 243-b/11, 243-b/12, 243-b/12, 243-b/13, 243-b/13, 243-b/13, 243-b/14, 243-b/14, 243-b/15, 243-b/15, 243-b/16, 244-a/1, 244-a/1, 244-a/1, 244-a/1, 244-a/1, 244-a/11, 244-a/11, 244-a/11, 244-a/13, 244-a/15, 244-a/17, 244-a/2, 244-a/2, 244-a/2, 244-a/4, 244-a/5, 244-a/5, 244-a/6, 244-a/7, 244-a/9, 244-a/9, 244-b/14, 244-b/6, 244-b/9, 245-a/1, 245-a/10, 245-a/11, 245-a/12, 245-a/15, 245-a/16, 245-a/16, 245-a/17, 245-a/17, 245-a/17, 245-a/3, 245-a/5, 245-a/7, 245-a/8, 245-a/8, 245-a/8, 245-b/1, 245-b/1, 245-b/11, 245-b/11, 245-b/13, 245-b/14, 245-b/15, 245-b/17, 245-b/17, 245-b/2, 245-b/2, 245-b/7, 245-b/8, 245-b/8, 245-b/9, 246-a/1, 246-a/10, 246-a/13, 246-a/15, 246-a/16, 246-a/16, 246-a/17, 246-a/17, 246-a/2, 246-a/2, 246-a/2, 246-a/3, 246-a/3, 246-a/3, 246-a/3, 246-a/3, 246-a/4, 246-a/4, 246-a/5, 246-a/5, 246-a/7, 246-a/8, 246-a/9, 246-b/1, 246-b/10, 246-b/11, 246-b/13, 246-b/14, 246-b/15, 246-b/4, 246-b/4,

246-b/4, 246-b/6, 246-b/9, 247-a/1, 247-a/1, 247-a/10, 247-a/12, 247-a/13, 247-a/13, 247-a/14, 247-a/15, 247-a/15, 247-a/15, 247-a/16, 247-a/17, 247-a/17, 247-a/2, 247-a/5, 247-a/6, 247-a/7, 247-a/8, 247-a/8, 247-a/9, 247-a/9, 247-a/9, 247-b/1, 247-b/1, 247-b/12, 247-b/15, 247-b/17, 247-b/17, 247-b/2, 247-b/3, 247-b/3, 247-b/4, 247-b/6, 247-b/7, 247-b/9, 248-a/2, 248-a/3, 248-a/4, 248-a/4, 248-a/5, 248-a/5, 248-a/5, 248-a/6, 248-a/7, 248-a/7, 248-a/7, 248-a/7, 248-a/7, 248-a/11, 248-a/11, 248-a/11, 248-a/15, 248-a/16, 248-a/16, 248-a/16, 248-a/17, 248-a/17, 248-b/1, 248-b/2, 248-b/4, 248-b/5, 248-b/7, 248-b/7, 248-b/8, 248-b/9, 248-b/9, 248-b/9, 248-b/9, 248-b/10, 248-b/10, 248-b/11, 248-b/12, 248-b/13, 248-b/13, 248-b/13, 248-b/13, 248-b/16, 249-a/1, 249-a/2, 249-a/5, 249-a/5, 249-a/6, 249-a/6, 249-a/6, 249-a/7, 249-a/7, 249-a/7, 249-a/8, 249-a/11, 249-a/12, 249-a/12, 249-a/13, 249-a/14, 249-a/14, 249-a/16, 249-a/17, 249-b/1, 249-b/1, 249-b/11, 249-b/12, 249-b/12, 249-b/12, 249-b/13, 249-b/13, 249-b/14, 249-b/15, 249-b/16, 249-b/17, 249-b/2, 249-b/2, 249-b/4, 249-b/5, 249-b/5, 249-b/7, 249-b/7, 249-b/7, 250-a/1, 250-a/12, 250-a/13, 250-a/13, 250-a/14, 250-a/14, 250-a/15, 250-a/15, 250-a/16, 250-a/16, 250-a/2, 250-a/4, 250-a/4, 250-a/5, 250-a/7, 250-a/7, 250-a/8, 250-a/9, 250-b/1, 250-b/11, 250-b/12, 250-b/14, 250-b/14, 250-b/14, 250-b/14, 250-b/15, 250-b/16, 250-b/16, 250-b/17, 250-b/3, 250-b/3, 250-b/3, 250-b/3, 250-b/4, 250-b/4, 250-b/4, 250-b/5, 250-b/5, 250-b/5, 250-b/6, 250-b/6, 250-b/6, 250-b/6, 250-b/6, 250-b/7, 250-b/7, 250-b/7, 250-b/7, 250-b/7, 251-a/11, 251-a/12, 251-a/14, 251-a/16, 251-a/2, 251-a/5, 251-a/5, 251-a/6, 251-a/6, 251-a/6, 251-a/9, 251-b/1, 251-b/1, 251-b/12, 251-b/15, 251-b/15, 251-b/15, 251-b/2, 251-b/4, 251-b/5, 251-b/7, 251-b/8, 252-a/1, 252-a/10, 252-a/10, 252-a/12, 252-a/12, 252-a/12, 252-a/13, 252-a/13, 252-a/14, 252-a/14, 252-a/14, 252-a/6, 252-a/7, 252-a/8, 252-a/8, 252-a/9, 252-a/9, 252-b/10, 252-b/13, 252-b/13, 252-b/13, 252-b/16, 252-b/17, 252-b/3, 252-b/4, 252-b/6, 252-b/8, 253-a/10, 253-a/10, 253-a/11, 253-a/11, 253-a/12, 253-a/12, 253-a/13, 253-a/16, 253-a/2, 253-a/2, 253-a/2, 253-a/4, 253-a/4, 253-a/4, 253-a/5, 253-a/7, 253-a/8, 253-a/9, 253-b/10, 253-b/11, 253-b/11, 253-b/2, 253-b/3, 253-b/3, 253-b/3, 253-b/4, 253-b/4, 253-b/4, 253-b/4, 253-b/6, 253-b/6, 253-b/7, 253-

b/7, 253-b/7, 253-b/7, 253-b/8, 253-b/9, 254-a/7, 254-a/13, 254-a/17, 254-a/17, 254-a/2, 254-a/6, 254-a/7, 254-b/1, 254-b/11, 254-b/13, 254-b/13, 254-b/14, 254-b/14, 254-b/15, 254-b/16, 254-b/17, 254-b/17, 254-b/2, 254-b/4, 254-b/5, 254-b/6, 254-b/8, 254-b/9, 254-b/9, 254-b/9, 255-a/1, 255-a/1, 255-a/1, 255-a/10, 255-a/11, 255-a/12, 255-a/13, 255-a/13, 255-a/13, 255-a/14, 255-a/14, 255-a/15, 255-a/16, 255-a/17, 255-a/2, 255-a/2, 255-a/3, 255-a/3, 255-a/5, 255-a/7, 255-a/8, 255-a/8, 255-a/9, 255-a/9, 255-b/1, 255-b/10, 255-b/10, 255-b/11, 255-b/12, 255-b/12, 255-b/13, 255-b/14, 255-b/15, 255-b/15, 255-b/3, 255-b/4, 255-b/5, 255-b/5, 255-b/5, 255-b/8, 255-b/9, 256-a/1, 256-a/11, 256-a/12, 256-a/12, 256-a/12, 256-a/13, 256-a/13, 256-a/14, 256-a/14, 256-a/15, 256-a/15, 256-a/15, 256-a/15, 256-a/16, 256-a/16, 256-a/17, 256-a/17, 256-a/2, 256-a/3, 256-a/4, 256-a/5, 256-a/5, 256-a/5, 256-a/6, 256-a/6, 256-a/7, 256-a/7, 256-a/8, 256-a/9, 256-a/9, 256-b/1, 256-b/1, 256-b/1, 256-b/1, 256-b/10, 256-b/13, 256-b/14, 256-b/14, 256-b/15, 256-b/2, 256-b/3, 256-b/5, 256-b/7, 256-b/8, 256-b/8, 256-b/9, 256-b/9, 256-b/9, 256-b/9, 257-a/1, 257-a/11, 257-a/11, 257-a/17, 257-a/2, 257-a/2, 257-a/3, 257-a/4, 257-a/4, 257-a/4, 257-a/6, 257-a/7, 257-a/7, 257-a/8, 257-a/9, 257-a/9, 257-b/13, 257-b/14, 257-b/16, 257-b/17, 257-b/17, 257-b/2, 257-b/7, 257-b/8, 258-a/1, 258-a/11, 258-a/11, 258-a/12, 258-a/12, 258-a/14, 258-a/14, 258-a/14, 258-a/16, 258-a/17, 258-a/4, 258-a/4, 258-b/10, 258-b/11, 258-b/11, 258-b/11, 258-b/12, 258-b/12, 258-b/13, 258-b/14, 258-b/14, 258-b/15, 258-b/16, 258-b/17, 258-b/17, 258-b/4, 258-b/6, 258-b/6, 259-a/1, 259-a/3, 259-a/4, 259-a/5, 259-a/5, 259-a/6, 259-a/8, 259-a/8, 259-a/8, 259-a/10, 259-a/11, 259-a/17, 259-b/1, 259-b/1, 259-b/3, 259-b/8, 259-b/8, 259-b/9, 259-b/10, 259-b/11, 259-b/11, 259-b/11, 259-b/12, 259-b/12, 259-b/12, 259-b/12, 259-b/13, 259-b/13, 260-a/1, 260-a/1, 260-a/5, 260-a/14, 260-a/14, 260-a/15, 260-a/17, 260-b/2, 260-b/3, 260-b/5, 260-b/6, 260-b/9, 260-b/10, 260-b/11, 260-b/11, 260-b/13, 260-b/16, 260-b/16, 260-b/16, 260-b/17, 260-b/17, 260-b/17, 260-b/17, 261-a/1, 261-a/6, 261-a/6, 261-a/10, 261-a/10, 261-a/11, 261-a/12, 261-a/12, 261-a/12, 261-a/13, 261-a/14, 261-a/15, 261-a/16, 261-a/16, 261-a/17, 261-a/2, 261-a/3, 261-a/3, 261-a/5, 261-a/6, 261-a/7, 261-a/8, 261-b/1, 261-

b/1, 261-b/10, 261-b/14, 261-b/14, 261-b/14, 261-b/2, 261-b/3, 261-b/4, 261-b/5, 261-b/7, 261-b/9, 262-a/10, 262-a/10, 262-a/11, 262-a/11, 262-a/12, 262-a/12, 262-a/14, 262-a/16, 262-a/17, 262-a/17, 262-a/2, 262-a/2, 262-a/5, 262-a/5, 262-a/5, 262-a/6, 262-a/7, 262-a/7, 262-a/8, 262-a/8, 262-a/9, 262-a/9, 262-a/9, 262-a/9, 262-b/1, 262-b/1, 262-b/1, 262-b/3, 262-b/10, 262-b/11, 262-b/14, 262-b/15, 262-b/15, 262-b/15, 262-b/16, 262-b/16, 262-b/17, 262-b/17, 262-b/17, 262-b/3, 262-b/3, 262-b/4, 262-b/4, 262-b/5, 262-b/6, 262-b/9, 263-a/1, 263-a/12, 263-a/12, 263-a/13, 263-a/13, 263-a/13, 263-a/14, 263-a/14, 263-a/16, 263-a/16, 263-a/16, 263-a/17, 263-a/17, 263-a/17, 263-a/6, 263-a/7, 263-a/8, 263-b/1, 263-b/13, 263-b/15, 263-b/2, 263-b/2, 263-b/3, 263-b/3, 263-b/3, 263-b/3, 263-b/7, 263-b/8, 263-b/9, 264-a/10, 264-a/10, 264-a/12, 264-a/14, 264-a/14, 264-a/16, 264-a/16, 264-a/17, 264-a/17, 264-a/17, 264-a/2, 264-a/3, 264-a/3, 264-a/5, 264-a/6, 264-a/7, 264-a/7, 264-a/7, 264-a/8, 264-a/8, 264-b/1, 264-b/11, 264-b/11, 264-b/13, 264-b/13, 264-b/13, 264-b/15, 264-b/16, 264-b/3, 264-b/4, 264-b/5, 264-b/5, 264-b/6, 264-b/7, 264-b/7, 264-b/8, 264-b/9, 265-a/1, 265-a/1, 265-a/10, 265-a/10, 265-a/10, 265-a/11, 265-a/13, 265-a/2, 265-a/2, 265-a/2, 265-a/2, 265-a/4, 265-a/4, 265-a/5, 265-a/5, 265-a/6, 265-a/7, 265-a/7, 265-a/8, 265-a/8, 265-a/8, 265-a/9, 265-a/9, 265-a/9, 265-b/1, 265-b/1, 265-b/1, 265-b/10, 265-b/13, 265-b/16, 265-b/3, 265-b/4, 265-b/4, 265-b/5, 265-b/5, 265-b/6, 265-b/8, 266-a/1, 266-a/11, 266-a/13, 266-a/13, 266-a/13, 266-a/13, 266-a/14, 266-a/16, 266-a/16, 266-a/16, 266-a/2, 266-a/8, 266-a/9, 266-a/9, 266-b/1, 266-b/1, 266-b/1, 266-b/10, 266-b/11, 266-b/11, 266-b/12, 266-b/12, 266-b/12, 266-b/13, 266-b/13, 266-b/13, 266-b/16, 266-b/2, 266-b/3, 266-b/4, 266-b/4, 266-b/5, 266-b/6, 266-b/6, 266-b/6, 266-b/7, 266-b/7, 266-b/8, 266-b/8, 266-b/9, 266-b/9, 267-a/1, 267-a/13, 267-a/15, 267-a/15, 267-a/15, 267-a/15, 267-a/16, 267-a/16, 267-a/16, 267-a/16, 267-a/17, 267-a/2, 267-a/2, 267-a/3, 267-a/4, 267-a/7, 267-a/9, 267-b/1, 267-b/10, 267-b/16, 267-b/17, 267-b/17, 267-b/17, 267-b/2, 267-b/2, 267-b/3, 267-b/3, 267-b/5, 267-b/7, 267-b/8, 267-b/8, 268-a/1, 268-a/11, 268-a/12, 268-a/12, 268-a/13, 268-a/13, 268-a/2, 268-a/2, 268-a/3, 268-a/4, 268-a/4, 268-a/8, 268-b/10, 268-b/15, 268-b/5, 268-b/5, 268-b/6, 268-b/6,

268-b/8, 268-b/8, 268-b/8, 269-a/1, 269-a/10, 269-a/11, 269-a/12, 269-a/13, 269-a/15, 269-a/4, 269-a/6, 269-a/7, 269-a/7, 269-a/7, 269-a/8, 269-b/1, 269-b/11, 269-b/11, 269-b/12, 269-b/14, 269-b/15, 269-b/16, 269-b/17, 269-b/17, 269-b/2, 269-b/2, 269-b/2, 269-b/4, 269-b/4, 269-b/4, 269-b/4, 269-b/6, 269-b/6, 269-b/6, 269-b/6, 269-b/7, 269-b/7, 269-b/7, 269-b/8, 269-b/8, 269-b/8, 270-a/1, 270-a/1, 270-a/2, 270-a/2, 270-a/2, 270-a/3, 270-a/3, 270-a/4, 270-a/5, 270-a/7, 270-a/8, 270-a/8, 270-a/9, 270-a/10, 270-a/11, 270-a/12, 270-a/12, 270-a/14, 270-a/16, 270-a/17, 270-a/17, 270-b/2, 270-b/4, 270-b/8, 270-b/10, 270-b/11, 270-b/16, 270-b/16, 270-b/17, 271-a/1, 271-a/2, 271-a/6, 271-a/7, 271-a/9, 271-a/9, 271-a/9, 271-a/12, 271-a/17, 271-a/17, 271-b/3, 271-b/4, 271-b/5, 271-b/5, 271-b/6, 271-b/6, 271-b/6, 271-b/7, 271-b/7, 271-b/9, 271-b/9, 271-b/9, 271-b/9, 271-b/12, 271-b/13, 271-b/15, 271-b/17, 271-b/17, 271-b/17, 271-b/17, 271-b/17, 272-a/7, 272-a/10, 272-a/10, 272-a/10, 272-a/10, 272-a/11, 272-a/11, 272-a/11, 272-a/11, 272-a/11, 272-a/14, 272-a/15, 272-a/15, 272-a/15, 272-a/16, 272-a/16, 272-a/17, 272-a/17, 272-a/2, 272-a/4, 272-a/5, 272-a/8, 272-a/9, 272-a/9, 272-a/9, 272-a/17, 272-b/1, 272-b/1, 272-b/8, 272-b/12, 272-b/12, 272-b/13, 272-b/13, 272-b/14, 272-b/14, 272-b/14, 272-b/15, 272-b/15, 272-b/15, 272-b/16, 272-b/17, 272-b/3, 272-b/4, 272-b/5, 272-b/6, 272-b/7, 272-b/7, 272-b/7, 272-b/8, 272-b/8, 272-b/14, 273-a/1, 273-a/10, 273-a/10, 273-a/11, 273-a/11, 273-a/12, 273-a/14, 273-a/16, 273-a/17, 273-a/4, 273-a/7, 273-a/7, 273-a/9, 273-a/9, 273-a/9, 273-a/15, 273-b/1, 273-b/10, 273-b/10, 273-b/12, 273-b/13, 273-b/14, 273-b/14, 273-b/14, 273-b/15, 273-b/15, 273-b/15, 273-b/15, 273-b/13, 273-b/16, 273-b/4, 273-b/4, 273-b/6, 273-b/7, 273-b/7, 273-b/8, 273-b/9, 273-b/9, 274-a/10, 274-a/10, 274-a/10, 274-a/11, 274-a/12, 274-a/12, 274-a/14, 274-a/14, 274-a/15, 274-a/16, 274-a/17, 274-a/2, 274-a/3, 274-a/3, 274-a/4, 274-a/6, 274-a/6, 274-a/7, 274-a/7, 274-a/7, 274-a/8, 274-a/9, 274-b/3, 274-b/5, 274-b/10, 274-b/10, 274-b/12, 274-b/12, 274-b/12, 274-b/15, 274-b/16, 274-b/16, 274-b/2, 274-b/2, 274-b/2, 274-b/3, 274-b/3, 274-b/3, 274-b/4, 274-b/4, 274-b/4, 274-b/5, 274-b/5, 274-b/5, 274-b/6, 274-b/7, 274-b/7, 274-b/8, 275-a/10, 275-a/10, 275-a/11, 275-a/12, 275-a/12, 275-a/13, 275-a/14, 275-a/15, 275-a/16,

275-a/2, 275-a/4, 275-a/7, 275-b/10, 275-b/12, 275-b/13, 275-b/13, 275-b/14, 275-b/15, 275-b/16, 275-b/2, 275-b/7, 275-b/7, 275-b/8, 276-a/3, 276-a/10, 276-a/11, 276-a/12, 276-a/13, 276-a/14, 276-a/14, 276-a/14, 276-a/15, 276-a/15, 276-a/16, 276-a/16, 276-a/17, 276-a/17, 276-a/2, 276-a/2, 276-a/2, 276-a/2, 276-a/5, 276-a/6, 276-a/7, 276-a/7, 276-a/8, 276-a/8, 276-a/9, 276-a/9, 276-a/9, 276-a/14, 276-b/1, 276-b/10, 276-b/11, 276-b/11, 276-b/11, 276-b/12, 276-b/15, 276-b/15, 276-b/16, 276-b/4, 276-b/5, 276-b/5, 276-b/5, 276-b/6, 276-b/6, 276-b/8, 277-a/1, 277-a/12, 277-a/12, 277-a/12, 277-a/13, 277-a/13, 277-a/14, 277-a/14, 277-a/14, 277-a/14, 277-a/15, 277-a/15, 277-a/16, 277-a/16, 277-a/16, 277-a/17, 277-a/17, 277-a/2, 277-a/2, 277-a/2, 277-a/3, 277-a/3, 277-a/5, 277-a/8, 277-b/1, 277-b/10, 277-b/10, 277-b/11, 277-b/12, 277-b/13, 277-b/14, 277-b/15, 277-b/17, 277-b/3, 277-b/3, 277-b/3, 277-b/5, 277-b/7, 277-b/8, 277-b/8, 277-b/9, 278-a/1, 278-a/1, 278-a/11, 278-a/13, 278-a/15, 278-a/16, 278-a/2, 278-a/2, 278-a/3, 278-a/3, 278-a/4, 278-a/4, 278-a/4, 278-a/4, 278-a/5, 278-a/5, 278-a/5, 278-a/6, 278-b/10, 278-b/11, 278-b/13, 278-b/15, 278-b/16, 278-b/16, 278-b/2, 278-b/3, 278-b/5, 278-b/7, 278-b/7, 278-b/8, 279-a/10, 279-a/13, 279-a/14, 279-a/15, 279-a/15, 279-a/2, 279-a/3, 279-a/4, 279-a/6, 279-a/6, 279-a/7, 279-a/7, 279-a/8, 279-a/8, 279-b/10, 279-b/10, 279-b/10, 279-b/10, 279-b/10, 279-b/10, 279-b/11, 279-b/14, 279-b/14, 279-b/14, 279-b/15, 279-b/16, 279-b/17, 279-b/5, 279-b/6, 279-b/7, 279-b/7, 279-b/7, 279-b/8, 279-b/9, 279-b/9, 280-a/1, 280-a/1, 280-a/11, 280-a/13, 280-a/13, 280-a/15, 280-a/16, 280-a/17, 280-a/17, 280-a/3, 280-a/4, 280-a/4, 280-a/6, 280-a/9, 280-b/1, 280-b/1, 280-b/1, 280-b/2, 280-b/2, 280-b/5, 280-b/5, 280-b/6, 280-b/8, 280-b/9, 280-b/10, 280-b/11, 280-b/11, 280-b/14, 280-b/16, 280-b/16, 280-b/17, 281-a/3, 281-a/4, 281-a/5, 281-a/5, 281-a/5, 281-a/8, 281-a/13, 281-a/14, 281-a/14, 281-a/16, 281-a/16, 281-a/17, 281-b/10, 281-b/11, 281-b/13, 281-b/16, 281-b/17, 281-b/17, 281-b/2, 281-b/3, 281-b/3, 281-b/7, 281-b/8, 281-b/8, 281-b/9, 281-b/9, 281-b/11, 282-a/10, 282-a/14, 282-a/14, 282-a/16, 282-a/16, 282-a/4, 282-a/4, 282-a/6, 282-a/6, 282-a/8, 282-b/10, 282-b/10, 282-b/10, 282-b/11, 282-b/11, 282-b/12, 282-b/13, 282-b/13, 282-b/13, 282-b/15, 282-b/15, 282-b/16, 282-b/2, 282-b/9,

282-b/9, 282-b/9, 283-a/10, 283-a/10, 283-a/11, 283-a/13, 283-a/13, 283-a/15, 283-a/15, 283-a/16, 283-a/17, 283-a/3, 283-a/4, 283-a/5, 283-a/5, 283-a/6, 283-a/7, 283-a/8, 283-a/9, 283-b/11, 283-b/12, 283-b/13, 283-b/13, 283-b/13, 283-b/13, 283-b/13, 283-b/14, 283-b/15, 283-b/5, 283-b/6, 283-b/9, 284-a/11, 284-a/11, 284-a/11, 284-a/12, 284-a/12, 284-a/13, 284-a/13, 284-a/14, 284-a/14, 284-a/15, 284-a/5, 284-a/6, 284-a/6, 284-a/6, 284-a/8, 284-a/8, 284-a/9, 284-a/9, 284-a/9, 284-a/9, 284-b/11, 284-b/3, 284-b/4, 284-b/6, 284-b/9, 285-a/12, 285-a/12, 285-a/12, 285-a/13, 285-a/13, 285-a/14, 285-a/14, 285-a/2, 285-a/3, 285-a/5, 285-a/5, 285-a/7, 285-a/8, 285-a/8, 285-a/9, 285-b/1, 285-b/10, 285-b/10, 285-b/11, 285-b/15, 285-b/16, 285-b/16, 285-b/17, 285-b/2, 285-b/3, 285-b/3, 285-b/5, 285-b/5, 285-b/7, 285-b/8, 285-b/9, 285-b/9, 286-a/10, 286-a/10, 286-a/10, 286-a/10, 286-a/13, 286-a/3, 286-a/3, 286-a/4, 286-a/5, 286-a/5, 286-a/6, 286-a/6, 286-a/6, 286-a/7, 286-a/8, 286-a/9, 286-a/9, 286-b/10, 286-b/10, 286-b/11, 286-b/13, 286-b/14, 286-b/14, 286-b/15, 286-b/16, 286-b/16, 286-b/17, 286-b/17, 286-b/3, 286-b/4, 286-b/7, 286-b/7, 286-b/8, 286-b/8, 286-b/8, 287-a/1, 287-a/10, 287-a/11, 287-a/11, 287-a/12, 287-a/12, 287-a/13, 287-a/13, 287-a/15, 287-a/16, 287-a/16, 287-a/3, 287-a/3, 287-a/4, 287-a/4, 287-a/5, 287-a/7, 287-a/7, 287-a/8, 287-b/10, 287-b/12, 287-b/12, 287-b/13, 287-b/14, 287-b/16, 287-b/16, 287-b/16, 287-b/4, 287-b/4, 287-b/5, 287-b/6, 287-b/6, 287-b/7, 287-b/7, 287-b/9, 288-a/9, 288-a/10, 288-a/11, 288-a/12, 288-a/13, 288-a/14, 288-a/14, 288-a/15, 288-a/15, 288-a/16, 288-a/16, 288-a/16, 288-a/16, 288-a/16, 288-a/17, 288-a/2, 288-a/4, 288-a/5, 288-a/8, 288-a/8, 288-a/9, 288-b/11, 288-b/11, 288-b/12, 288-b/12, 288-b/12, 288-b/13, 288-b/13, 288-b/13, 288-b/13, 288-b/14, 288-b/14, 288-b/15, 288-b/15, 288-b/16, 288-b/17, 288-b/2, 288-b/2, 288-b/6, 288-b/7, 288-b/9, 288-b/9, 288-b/9, 288-b/9, 288-b/15, 289-a/11, 289-a/12, 289-a/13, 289-a/15, 289-a/17, 289-a/2, 289-a/2, 289-a/6, 289-a/7, 289-a/7, 289-a/9, 289-b/1, 289-b/1, 289-b/12, 289-b/16, 289-b/17, 289-b/2, 289-b/2, 289-b/3, 289-b/3, 289-b/3, 289-b/4, 289-b/5, 289-b/5, 289-b/5, 289-b/5, 290-a/2, 290-a/3, 290-a/3, 290-a/3, 290-a/3, 290-a/4, 290-a/5, 290-a/6, 290-a/7, 290-a/9, 290-a/9, 290-a/10, 290-a/11, 290-a/11, 290-a/13, 290-a/13, 290-a/14, 290-a/14, 290-

a/15, 290-a/15, 290-a/17, 290-b/1, 290-b/3, 290-b/5, 290-b/6, 290-b/8, 290-b/8, 290-b/8, 290-b/10, 290-b/10, 290-b/11, 290-b/11, 290-b/12, 290-b/13, 290-b/14, 290-b/14, 290-b/14, 290-b/16, 290-b/16, 290-b/17, 291-a/1, 291-a/1, 291-a/1, 291-a/1, 291-a/11, 291-a/13, 291-a/14, 291-a/15, 291-a/16, 291-a/16, 291-a/16, 291-a/2, 291-a/2, 291-a/3, 291-a/4, 291-a/5, 291-a/5, 291-a/6, 291-a/6, 291-b/1, 291-b/1, 291-b/14, 291-b/16, 291-b/5, 291-b/5, 291-b/8, 291-b/9, 291-b/9, 291-b/11, 292-a/1, 292-a/10, 292-a/12, 292-a/13, 292-a/13, 292-a/13, 292-a/15, 292-a/15, 292-a/16, 292-a/7, 292-a/9, 292-b/1, 292-b/10, 292-b/13, 292-b/14, 292-b/17, 292-b/17, 292-b/17, 292-b/2, 292-b/6, 292-b/7, 292-b/7, 293-a/1, 293-a/10, 293-a/10, 293-a/11, 293-a/11, 293-a/12, 293-a/12, 293-a/12, 293-a/14, 293-a/14, 293-a/15, 293-a/15, 293-a/15, 293-a/16, 293-a/2, 293-a/2, 293-a/6, 293-a/8, 293-b/10, 293-b/10, 293-b/11, 293-b/11, 293-b/11, 293-b/11, 293-b/15, 293-b/3, 293-b/4, 293-b/5, 293-b/5, 293-b/5, 293-b/7, 293-b/7, 293-b/8, 293-b/8, 293-b/9, 293-b/9, 294-a/11, 294-a/12, 294-a/14, 294-a/15, 294-a/16, 294-a/16, 294-a/17, 294-a/17, 294-a/17, 294-a/2, 294-a/4, 294-a/5, 294-a/5, 294-a/5, 294-a/7, 294-a/7, 294-a/8, 294-a/8, 294-a/9, 294-b/1, 294-b/1, 294-b/11, 294-b/13, 294-b/15, 294-b/17, 294-b/2, 294-b/2, 294-b/3, 294-b/4, 294-b/8, 295-a/10, 295-a/10, 295-a/10, 295-a/11, 295-a/11, 295-a/14, 295-a/14, 295-a/16, 295-a/2, 295-a/2, 295-a/4, 295-a/4, 295-a/4, 295-a/6, 295-a/8, 295-a/8, 295-a/9, 295-b/1, 295-b/1, 295-b/10, 295-b/10, 295-b/12, 295-b/14, 295-b/17, 295-b/8, 295-b/9, 296-a/1, 296-a/12, 296-a/12, 296-a/16, 296-a/2, 296-a/2, 296-a/3, 296-a/3, 296-a/4, 296-a/4, 296-a/4, 296-a/5, 296-a/5, 296-a/6, 296-a/7, 296-a/8, 296-b/1, 296-b/10, 296-b/10, 296-b/10, 296-b/11, 296-b/12, 296-b/13, 296-b/14, 296-b/15, 296-b/17, 296-b/2, 296-b/2, 296-b/3, 296-b/5, 296-b/6, 296-b/6, 296-b/7, 297-a/1, 297-a/1, 297-a/1, 297-a/1, 297-a/11, 297-a/12, 297-a/12, 297-a/12, 297-a/12, 297-a/13, 297-a/13, 297-a/13, 297-a/13, 297-a/13, 297-a/15, 297-a/6, 297-a/8, 297-a/9, 297-b/10, 297-b/12, 297-b/13, 297-b/14, 297-b/14, 297-b/14, 297-b/15, 297-b/16, 297-b/17, 297-b/3, 297-b/3, 297-b/6, 297-b/7, 297-b/9, 298-a/1, 298-a/1, 298-a/10, 298-a/12, 298-a/13, 298-a/15, 298-a/15, 298-a/16, 298-a/16, 298-a/16, 298-a/17, 298-a/17, 298-a/2, 298-a/5, 298-a/6, 298-a/6, 298-

a/7, 298-a/9, 298-b/1, 298-b/1, 298-b/11, 298-b/13, 298-b/13, 298-b/13, 298-b/14, 298-b/14, 298-b/14, 298-b/14, 298-b/15, 298-b/15, 298-b/16, 298-b/2, 298-b/2, 298-b/2, 298-b/3, 298-b/3, 298-b/3, 298-b/5, 298-b/6, 298-b/8, 299-a/1, 299-a/11, 299-a/17, 299-a/17, 299-a/2, 299-a/3, 299-a/3, 299-a/6, 299-a/9, 299-b/15, 299-b/16, 299-b/2, 299-b/3, 299-b/4, 299-b/6, 299-b/9, 300-a/4, 300-a/4, 300-a/6, 300-a/9, 300-a/11, 300-a/12, 300-a/12, 300-a/12, 300-a/13, 300-a/13, 300-a/14, 300-a/15, 300-b/1, 300-b/1, 300-b/2, 300-b/3, 300-b/7, 300-b/7, 300-b/12, 300-b/12, 300-b/13

vebā + (A) veba, taun. 10-a/3, 10-a/8, 10-a/11, 10-a/12, 10-a/15, 10-b/13, 11-b/2, 11-b/5, 12-a/1, 46-a/5, 79-a/10, 82-a/3, 85-b/14, 110-b/8, 121-b/8, 272-b/16

v.+ya 94-b/13, 125-b/8

v.+yı 95-a/9

vebā'iyye + (A) vebaya ait, veba ile ilgili. 273-a/3

v.+den 274-a/3

v.+niñ 272-b/5

vec(c) + (A) eğir otu, azak eğiri, azakyeri, solucan otu, Ḫorāsānī, ilaç olarak kullanılan bir kök. 47-b/17

v.ma'cūnı (A-A) eğir otu macunu. 128-a/3, 152-a/10

veca' + (A) ağrı, sızı, acı. 34-a/2, 222-b/10

v.+-i ḳalb (A-A) kalp ağrısı.

v.+-i ḳ.+i 49-b/5

v.+-i küllī (A-A) vücuttaki bütün ağrılar. 209-a/5

v.+-i k.+de 209-a/6

v.+-i mefāṣıl (A-A) eklemler ağrısı. 27-a/14, 29-b/16, 55-b/2, 64-a/9, 250-b/6

v.+-i m.+a 49-a/2, 52-b/11, 63-a/12, 64-b/13, 65-a/9, 86-a/17, 257-b/8, 258-a/14, 259-a/10, 259-b/8

v.+-i m.+da 258-b/13, 260-a/6

v.+-i m.+ı 53-b/15, 54-a/1, 259-a/11

v.+-i m.+ıñ 259-a/6

v.+-i raḥm (Bkz.v.+ü'r-raḥm) (A-A) rahim ağrısı. 209-a/7

v.+-i r.+de 209-a/8

v.+ü'r-raḥm (Bkz.v.+-i raḥm) (A-A) rahim sancısı.

v.+ü'r-r.+e 209-a/6

v.+ı 235-a/7

v.+ın 34-a/3, 104-b/8, 173-b/3, 204-b/12, 279-a/10

v.+ını 126-a/6, 209-b/8, 235-a/11

v.+ları 29-a/15

v.+nı 237-a/1

vecede + ( ) 300-b/10

vech + (A) üslūp, tarz, şekil. 5-b/14, 145-b/6

v.+i 5-a/15, 5-b/6, 6-a/17

v.+iledür 6-a/13

v.+le 6-b/4, 24-b/6

ve'd-dīn + (A) din. 4-a/16

vedī + (A) küçük abdest bozulduktan sonra çıkan su. 92-b/8

vefāt + (A) vefat, ölüm, ölme. 11-b/4, 184-b/8

vehm + (A) kuruntu, yersiz korku. 22-a/17

v.+den 216-a/11

v.+dür 22-a/2

v.+i 216-a/15, 245-b/4

v.+inden 135-a/12

v.+ine 245-b/4

v.+ini 135-a/3, 216-a/12

v.+lere 135-a/14

velā + ( ) 5-a/13

ve'l-'Acem + (A) İran. 4-b/2

ve'l-beliyyeti + ( ) 300-b/3

ve'l-cesed + (A) ceset. 1-b/10

ve'l-cūd + (A) cömertlik, elaçıklığı. 1-b/2

vele-ālī' + (A-A) yemin eden. 2-a/13

ve'l-ecrü'l-cezīl + (A-A-A) bol sevap. 300-b/14

ve'l-ḫāḳānu'l-mu'aẓẓemi + (A-T-A) büyük hakan, sultan. 300-b/4

ve'l-ḥāṣıl + (A) sözün kısası, kısacası. 137-a/14, 153-a/8

ve'l-rıżvān + (A-A) razı olma, razı oluş. 300-b/6

veled + (A) çocuk.

v.+i 100-b/12

v.+ini 64-b/8, 111-b/12

v.+lerini 256-a/2

ve'l-ḫāḳānü'l-efḫam + (T-A) çok şerefli hakan. 4-a/3

veliyyü'l-eyādī + (A-A) ellerin sahibi olan. 4-a/10

ve'l-mücāhidīn + (A) din düşmanlarıyla savaşan. 4-a/5

ve'l-müslimīn + (A) Müslüman. 4-a/16

verd + (A) gül bitkisi. 92-b/14

vere gel- (T-T) veregelmek.

v.-e g.-mişlerdür 172-a/5

verem + (A) yara, şiş, çıban, ur. 26-a/1, 178-b/15, 224-a/1, 249-a/11, 281-b/1, 281-b/9, 282-a/3, 282-a/15, 283-b/11

v.+-i bāṭınī (A-A) içteki ur, çıban.

v.+-i b.+si 29-a/5

v.+-i ḫār(r) (A-A) sıcak özellikli çıban.

v.+-i ḫ.+ıñ 249-a/10

v.+-i mā'ī (A-A) soğuk şiş, sulu verem-ur.

v.+-i m.+dür 282-b/17

v.+-i ẓāhirī (A-A) dıştaki çıban, ur.

v.+-i ẓ.+si 29-a/5

v.+dür 281-a/2, 281-b/12

v.+i 26-a/16

v.+inden 166-a/3

v.+ine 36-a/17

v.+ler 24-b/12, 36-a/8, 282-a/1, 282-b/4

v.+lere 190-a/7

v.+lerine 37-a/5

v.+lerini 36-a/5, 65-b/2

ve'r-rebv + (A) żīḳ-ı nefes, nefes darlığı hastalığı, bir çeşit astım hastalığı. 175-b/11

ve'r-Rūm + (A) Anadolu. 4-b/2

vesvās + (A) şüphe, kuruntu, işkil. 3-a/7

vesvese + (A) vesvese, kuruntu.

v.+leri 85-a/8, 96-b/7

v.+si 74-a/8, 135-b/7

v.+ye 71-b/8, 113-b/7, 138-b/1

v.+yi 49-b/6, 74-a/10, 91-a/10

veter + (A) kasları hareket ettiren kalın sinir.

v.+lerini 59-b/11

ve'ṭ-ṭīn + ( ) 4-a/5

ve'ṭ-ṭuġyān + (A) taşma, taşkınlık; azgınlık, coşkunluk. 4-a/6

veyā + (A/F) veya, ya da. 6-a/7, 6-a/9, 7-a/11, 8-a/8, 9-b/10, 9-b/12, 11-b/9, 11-b/17, 12-b/15, 15-a/2, 27-a/2, 27-b/3, 31-b/12, 40-a/3, 49-b/7, 51-b/7, 89-b/10, 91-b/4, 100-b/7, 100-b/8, 101-b/3, 105-a/2, 126-b/14, 126-b/14, 126-b/16, 126-b/17, 127-a/4, 128-a/2, 129-b/2, 130-b/10, 133-a/15, 135-b/10, 135-b/12, 137-b/13, 138-a/9, 138-a/13, 139-b/6, 140-a/17, 140-a/17, 140-b/1, 140-b/2, 141-b/17, 141-b/17, 142-a/16, 142-b/8, 142-b/8, 145-b/2, 146-a/1, 146-a/2, 146-a/7, 147-b/12, 147-b/14, 147-b/15, 147-b/17, 148-a/2, 149-b/15, 150-a/5, 150-a/14, 150-a/16, 151-a/10, 152-a/4, 153-a/13, 154-a/7, 154-a/7, 156-b/8, 157-a/7, 157-b/3, 160-a/17, 161-b/3, 162-a/2, 163-a/15, 163-b/7, 163-b/13, 164-a/11, 164-b/12, 166-a/12, 166-b/15, 166-b/15, 167-a/1, 167-a/1, 167-a/10, 167-a/12, 168-b/11, 169-a/13, 169-b/5, 169-b/13, 174-a/5, 174-b/10, 174-b/11, 175-a/10, 175-b/4, 175-b/16, 175-b/16, 177-b/15, 177-b/16, 177-b/16, 179-b/8, 179-b/8, 179-b/9, 181-a/11, 181-a/13, 181-a/17, 181-b/6, 182-b/14, 185-a/5, 186-b/12, 189-a/7, 190-b/3, 192-a/8, 192-a/9, 192-a/15, 192-a/15, 193-b/10, 198-b/3, 198-b/16, 198-b/17, 200-a/1, 200-b/3, 200-b/9, 201-a/7, 201-a/7, 201-a/7, 201-a/8, 201-a/9, 201-a/10, 201-b/11, 203-a/10, 204-b/7, 205-b/10, 205-b/17, 206-a/14, 206-a/15, 207-a/15, 208-a/12, 208-a/13, 208-b/11, 208-b/11, 208-b/12, 208-b/12, 208-b/13, 208-b/14, 208-b/15, 208-b/16, 208-

b/17, 209-b/15, 210-b/16, 211-a/13, 211-b/5, 211-b/6, 212-a/9, 212-a/11, 212-a/11, 214-a/9, 217-b/1, 218-a/1, 219-a/17, 219-a/17, 220-a/5, 220-a/17, 220-a/17, 220-b/1, 220-b/2, 220-b/12, 220-b/12, 220-b/12, 220-b/12, 221-a/15, 222-b/13, 222-b/14, 223-a/6, 223-a/8, 223-b/1, 223-b/1, 223-b/2, 223-b/4, 223-b/5, 223-b/5, 223-b/6, 224-a/8, 224-b/2, 224-b/2, 224-b/14, 224-b/14, 224-b/15, 225-a/3, 226-b/9, 227-a/14, 227-a/15, 227-a/16, 227-a/16, 227-b/14, 227-b/14, 227-b/15, 228-b/7, 230-b/6, 230-b/7, 231-a/2, 231-b/2, 231-b/11, 232-a/4, 232-a/5, 232-a/6, 232-b/11, 233-a/12, 233-a/12, 234-a/17, 235-a/7, 235-a/8, 236-a/7, 236-a/14, 236-a/14, 237-a/8, 237-b/14, 237-b/14, 239-a/2, 239-a/4, 239-b/4, 239-b/5, 240-a/10, 240-a/12, 240-a/13, 241-a/4, 241-b/1, 241-b/1, 243-a/5, 243-a/6, 243-b/7, 243-b/7, 243-b/7, 245-a/2, 245-a/4, 245-a/6, 246-b/6, 246-b/6, 247-a/3, 247-a/4, 247-b/15, 247-b/16, 247-b/16, 250-a/8, 250-b/1, 251-a/17, 251-b/13, 251-b/13, 252-a/2, 253-b/5, 253-b/5, 253-b/17, 253-b/17, 253-b/17, 254-a/1, 254-a/1, 254-a/2, 254-a/4, 254-a/4, 254-a/5, 256-b/12, 258-a/16, 260-a/7, 260-a/8, 260-b/8, 260-b/9, 261-b/5, 261-b/5, 261-b/8, 261-b/9, 261-b/15, 262-a/15, 262-b/2, 262-b/2, 262-b/9, 262-b/10, 262-b/10, 263-a/7, 263-a/15, 263-b/11, 263-b/12, 263-b/16, 263-b/16, 264-a/3, 264-b/12, 264-b/15, 265-b/8, 265-b/9, 266-a/4, 266-a/4, 266-a/5, 266-a/5, 266-a/8, 267-a/10, 267-a/10, 267-a/11, 267-a/14, 268-b/1, 269-a/17, 269-b/10, 270-a/14, 270-b/2, 270-b/3, 272-a/12, 272-a/12, 272-a/12, 273-a/11, 273-b/11, 274-b/8, 275-a/2, 275-b/4, 275-b/4, 275-b/5, 276-a/4, 276-a/4, 276-a/12, 276-b/2, 276-b/8, 276-b/8, 276-b/9, 277-a/13, 277-b/12, 277-b/14, 278-b/1, 278-b/11, 279-a/9, 279-a/12, 279-a/16, 279-a/17, 279-b/2, 279-b/3, 279-b/6, 279-b/8, 280-a/9, 280-b/9, 281-a/2, 281-a/6, 281-b/7, 281-b/7, 281-b/10, 281-b/14, 281-b/16, 281-b/16, 282-a/14, 282-a/17, 282-b/1, 282-b/6, 283-a/8, 283-a/9, 283-a/13, 283-a/14, 283-b/16, 284-b/5, 284-b/5, 284-b/9, 285-a/7, 285-b/12, 285-b/12, 286-a/16, 286-a/17, 286-a/17, 286-b/1, 286-b/2, 287-b/3, 287-b/4, 288-a/3, 288-a/3, 288-a/7, 288-a/11, 288-a/12, 288-a/13, 288-b/3, 288-b/3, 290-a/8, 291-a/4, 291-b/6, 291-b/14, 291-b/15, 291-b/15, 291-b/16, 292-a/1, 292-a/5, 292-b/5, 292-b/7, 292-b/8, 292-b/11, 292-b/12, 292-b/14, 293-a/9, 294-a/6, 294-b/8, 294-b/12, 294-b/12, 294-b/13, 294-b/17, 295-a/3, 295-a/9,

295-b/4, 295-b/5, 295-b/6, 295-b/11, 295-b/15, 295-b/15, 295-b/15, 295-b/16, 296-a/10, 296-a/11, 296-a/12, 296-a/15, 296-a/15, 296-a/16, 296-a/17, 296-a/17, 296-b/11, 296-b/12, 296-b/14, 296-b/16, 296-b/16, 296-b/16, 296-b/16, 297-a/3, 297-a/4, 297-b/1, 297-b/2, 297-b/5, 297-b/7, 297-b/8, 297-b/9, 297-b/10, 297-b/10, 297-b/13, 297-b/16, 298-a/2, 298-a/10, 298-a/11, 298-b/7, 298-b/7, 298-b/8, 298-b/9, 298-b/10, 298-b/10, 298-b/10, 298-b/11, 298-b/11, 299-b/12

ve-yāḫūd + (A/F) veyahut, veya, ya da. 214-a/4, 276-a/17, 279-a/11, 279-b/1, 280-a/5, 282-b/2, 282-b/3, 282-b/12, 283-b/3, 283-b/4, 284-a/3, 284-a/5, 284-b/10, 293-a/5, 293-b/16, 293-b/17, 294-a/10, 294-b/5, 297-a/17, 297-b/4

vezin + (A) tartı, ağırlık.

v.+de 18-a/11

vi'ā' + (A) damar. 3-a/9

vilāyet + (A) ülke, memleket, il, şehir, bölge. 287-b/11

v.+de 78-b/15, 78-b/15, 285-a/6

v.+den 78-a/17

v.+e 55-a/8, 81-a/6, 153-b/8, 285-a/5

v.+iñ 78-a/17

v.+inde 92-a/11, 193-a/15, 258-a/4, 278-b/12

v.+inden 58-a/12, 59-b/6, 97-a/14

v.+ine 59-b/6

v.+lerde 33-b/10, 38-a/13, 38-a/14, 39-b/17, 39-b/17, 99-b/4, 284-a/10

v.+lere 153-a/11

v.+lerinden 58-a/8, 63-b/3

v.+lerine 285-a/4

v.+leriniñ 92-a/10

vir- (T) vermek.

v.-di 49-b/2

v.-dik 141-a/2, 141-a/3

v.-diler 49-b/3

v.-dim 171-b/8, 171-b/11, 180-b/1, 210-a/16

v.-dügi 21-b/17, 61-b/14

v.-dükden 40-a/12

v.-e 23-b/14, 33-b/17, 239-a/10, 276-b/15

v.-ecek 33-b/16, 137-b/10, 154-b/15, 155-a/17, 155-b/9, 194-b/16, 198-b/8, 199-a/5, 225-b/10, 235-b/14, 240-b/14, 247-a/11, 266-b/5, 266-b/7, 268-b/7

v.-eler 86-a/4, 98-a/17, 116-b/11, 117-a/5, 127-b/2, 128-b/12, 132-a/10, 132-b/17, 133-a/13, 133-b/2, 136-a/10, 136-b/17, 139-b/15, 141-a/9, 141-a/12, 143-a/9, 143-a/15, 143-b/4, 143-b/5, 143-b/7, 144-a/11, 144-a/13, 144-b/1, 148-b/7, 149-a/4, 149-a/7, 149-a/14, 149-b/7, 154-b/9, 155-a/8, 155-b/2, 157-a/2, 157-a/7, 157-a/7, 157-a/8, 157-a/8, 162-b/13, 164-a/9, 164-b/14, 165-a/4, 172-a/12, 172-a/13, 172-a/15, 172-a/16, 174-a/2, 174-a/2, 174-a/10, 174-a/13, 174-a/13, 176-a/12, 176-a/14, 176-b/2, 176-b/3, 176-b/10, 177-b/16, 177-b/17, 178-a/1, 178-a/2, 178-a/10, 178-a/11, 178-b/6, 178-b/8, 178-b/9, 179-b/8, 179-b/9, 180-a/8, 182-b/5, 182-b/7, 183-b/14, 183-b/17, 186-b/13, 186-b/16, 187-a/1, 187-a/7, 187-b/15, 188-b/7, 188-b/9, 189-a/15, 191-a/12, 192-a/8, 192-a/8, 192-a/10, 192-a/13, 192-a/14, 192-b/10, 192-b/17, 193-a/1, 193-a/7, 194-a/11, 194-b/17, 195-a/2, 195-a/3, 195-a/9, 195-a/10, 195-a/11, 197-a/2, 197-a/8, 197-a/14, 197-b/2, 197-b/5, 197-b/5, 197-b/10, 198-a/3, 198-a/5, 198-a/7, 198-b/5, 198-b/5, 198-b/7, 198-b/11, 198-b/16, 199-a/5, 199-b/8, 199-b/14, 200-a/12, 200-a/16, 200-b/4, 200-b/13, 201-b/3, 202-b/3, 202-b/5, 203-a/7, 204-a/8, 204-a/17, 204-b/3, 205-a/15, 205-a/16, 207-a/10, 207-a/10, 207-a/15, 207-a/16, 207-a/17, 208-a/2, 208-a/17, 208-b/2, 211-b/5, 212-a/10, 212-a/11, 213-b/1, 213-b/17, 214-a/4, 214-a/7, 222-a/16, 222-b/16, 223-a/1, 225-b/8, 225-b/10, 226-a/15, 226-a/17, 228-a/10, 228-b/10, 229-a/14, 229-a/15, 229-a/16, 229-b/5, 230-b/13, 231-a/13, 231-a/14, 232-a/12, 233-a/13, 233-a/14, 233-b/6, 233-b/11, 234-a/17, 234-b/9, 235-b/14, 236-a/13, 236-a/15, 236-a/16, 236-a/17, 236-b/2, 237-a/7, 237-a/9, 237-b/12, 237-b/14, 238-a/1, 239-b/13, 240-a/12, 240-a/13, 240-a/17, 240-b/8, 241-a/10, 242-a/7, 242-a/8, 242-a/12, 242-b/11, 246-b/10, 247-a/17, 248-a/11, 248-a/14, 248-a/15, 250-b/15, 251-a/9, 251-a/12, 251-a/13, 252-a/17, 253-a/7, 253-a/10, 254-a/13, 254-a/14, 257-a/8, 257-b/3, 257-b/3, 257-b/4, 257-b/5, 257-b/7, 257-b/15, 258-a/3, 258-a/14, 261-a/7, 261-a/10,

261-a/12, 262-a/15, 262-a/16, 262-b/1, 262-b/2, 262-b/10, 263-a/7, 263-a/12, 263-a/14, 263-b/1, 263-b/2, 263-b/11, 263-b/12, 263-b/15, 264-a/2, 264-a/3, 264-a/6, 264-a/7, 264-b/4, 264-b/11, 265-b/7, 265-b/9, 265-b/11, 265-b/14, 266-a/4, 266-a/5, 266-a/6, 266-a/7, 266-a/8, 266-b/7, 266-b/10, 266-b/10, 266-b/11, 266-b/13, 268-a/15, 268-a/17, 268-b/1, 268-b/7, 269-a/1, 269-a/10, 269-a/13, 270-b/2, 270-b/2, 270-b/3, 270-b/4, 271-b/15, 273-a/7, 273-a/8, 273-a/11, 273-a/17, 273-b/7, 273-b/8, 273-b/9, 273-b/10, 274-a/10, 274-a/11, 275-a/13, 275-b/6, 275-b/7, 277-a/4, 278-b/15, 279-a/2, 279-b/8, 282-a/6, 284-b/3, 284-b/10, 284-b/12, 285-b/17, 286-a/14, 286-a/14, 286-b/1, 286-b/2, 286-b/2, 286-b/15, 288-a/10, 288-a/12, 288-a/13, 288-b/6, 288-b/8, 288-b/10, 288-b/10, 288-b/11, 288-b/12, 288-b/13, 288-b/16, 289-b/1, 289-b/2, 290-a/6, 293-b/7, 294-a/5, 297-a/9, 297-a/10, 297-a/11, 297-b/4, 297-b/5, 298-a/12, 298-b/9, 298-b/12, 298-b/16

v.-elim 134-a/10

v.-emez 252-b/14

v.-en 43-a/15, 141-b/8, 174-a/5

v.-enlere 84-a/12

v.-iriz 215-b/9

v.-mede 26-a/14, 51-b/5, 155-b/14, 171-a/17

v.-medi 148-a/9

v.-medigi 229-b/15

v.-mediñiz 134-b/5

v.-mege 21-b/17, 236-a/4

v.-megi 71-a/13, 171-b/17, 179-b/5, 201-b/16, 275-a/3

v.-mek 11-b/7, 40-a/15, 144-a/4, 154-b/13, 171-b/3, 172-a/3, 172-a/8, 204-a/8, 210-a/12, 223-a/8, 225-b/14, 236-b/1, 254-b/1, 254-b/2, 266-a/11, 273-a/13, 273-a/15, 273-b/11, 279-a/4, 294-b/4

v.-mekden 211-a/16, 252-a/6

v.-mekdür 252-a/5

v.-memek 39-b/12

v.-meyeler 39-b/14, 39-b/15, 39-b/15, 39-b/16, 39-b/17, 40-a/2, 40-a/4, 40-b/2, 101-a/16, 132-a/9, 144-a/5, 157-a/16, 172-a/1, 180-a/9, 198-a/7,

202-b/13, 205-a/9, 212-b/10, 234-b/12, 236-a/13, 251-a/10, 263-b/9, 265-b/11, 269-a/1

v.-mez 61-b/14

v.-mezler 172-a/8

v.-mişler 258-a/10

v.-seler 102-b/3, 180-a/6, 263-b/4, 263-b/13

v.-üb 1-b/14, 11-a/14, 28-a/7, 45-b/14, 62-b/11, 69-b/10, 76-a/6, 103-a/7, 104-a/6, 142-b/16, 182-b/14, 183-b/16, 188-a/17, 192-a/7, 194-b/3, 196-b/4, 205-a/10, 207-a/14, 207-b/4, 212-a/14, 228-b/10, 253-b/9, 258-b/14, 268-b/10, 269-a/10, 290-a/6

v.-ür 8-b/16, 14-b/1, 14-b/3, 15-a/9, 17-a/2, 17-a/9, 18-a/9, 20-a/14, 24-b/12, 24-b/3, 25-a/3, 25-a/7, 26-a/17, 27-a/16, 27-b/5, 27-b/8, 28-a/14, 28-a/6, 28-a/9, 28-b/5, 30-a/1, 30-a/10, 30-a/10, 30-a/11, 30-a/7, 30-b/12, 32-a/7, 38-a/16, 40-a/10, 41-a/11, 44-b/17, 45-a/16, 45-b/1, 45-b/10, 45-b/2, 46-a/1, 46-a/14, 46-a/4, 46-b/15, 47-a/11, 47-a/12, 47-a/15, 47-a/16, 47-a/2, 47-a/8, 47-b/6, 47-b/8, 47-b/9, 48-a/15, 49-a/13, 49-a/15, 49-a/16, 49-b/15, 49-b/5, 50-a/3, 50-a/4, 50-a/11, 50-b/2, 50-b/10, 51-a/4, 51-b/16, 52-b/15, 53-a/16, 53-b/17, 54-a/17, 54-a/7, 55-b/8, 56-a/11, 56-b/11, 56-b/15, 57-a/1, 57-a/11, 57-a/12, 57-a/6, 57-a/7, 57-a/9, 57-b/13, 57-b/16, 57-b/16, 58-a/6, 59-b/8, 60-b/15, 60-b/17, 60-b/3, 60-b/9, 61-a/2, 61-a/5, 61-b/1, 61-b/2, 62-b/12, 62-b/16, 62-b/5, 62-b/8, 63-a/2, 63-b/11, 64-a/5, 64-b/10, 66-a/8, 67-a/10, 67-a/13, 67-a/8, 67-b/4, 68-b/16, 68-b/17, 68-b/9, 69-a/7, 69-b/1, 70-a/13, 70-a/14, 70-a/4, 70-a/7, 70-a/7, 70-b/12, 73-b/1, 73-b/9, 74-a/12, 74-a/7, 75-b/8, 76-a/10, 77-a/11, 77-b/7, 77-b/8, 78-a/5, 79-a/10, 79-a/4, 79-a/8, 80-a/9, 81-a/9, 81-b/17, 81-b/17, 81-b/5, 82-a/12, 82-a/6, 82-a/8, 82-a/9, 83-a/5, 83-b/14, 83-b/15, 83-b/5, 84-b/10, 85-a/10, 85-a/14, 85-a/2, 85-a/8, 85-b/10, 85-b/10, 85-b/11, 85-b/16, 85-b/4, 86-a/16, 87-a/15, 87-a/16, 87-b/1, 87-b/10, 87-b/14, 87-b/16, 87-b/6, 87-b/8, 87-b/8, 89-b/14, 90-a/10, 90-a/16, 90-a/5, 91-a/12, 92-b/13, 93-a/1, 93-a/11, 93-a/11, 93-a/2, 93-b/13, 93-b/15, 94-a/14, 95-a/12, 95-a/2, 95-a/6, 95-b/2, 95-b/4, 95-b/6, 95-b/11, 96-b/6, 96-b/12, 96-b/14, 97-b/3, 97-b/11, 99-a/6, 99-a/15, 99-a/17, 99-a/17, 99-b/2, 100-a/3, 100-a/9, 100-b/2, 100-b/3, 101-b/13, 102-b/10, 103-a/15, 103-a/9, 103-b/11, 103-b/14,

103-b/8, 104-a/1, 104-b/16, 105-a/1, 107-b/15, 108-a/9, 110-a/6, 110-b/8, 111-b/1, 111-b/2, 111-b/3, 111-b/6, 111-b/8, 111-b/10, 112-a/17, 112-b/11, 112-b/12, 113-a/3, 113-a/17, 113-b/6, 114-a/5, 114-a/5, 114-a/12, 117-a/17, 117-b/1, 117-b/16, 118-b/5, 119-b/13, 120-a/13, 120-b/9, 121-a/9, 121-a/10, 122-a/10, 122-b/2, 125-a/12, 128-a/5, 129-b/13, 140-a/3, 140-b/14, 154-b/16, 155-b/10, 162-a/6, 168-a/7, 168-a/7, 169-a/8, 168-a/10, 174-a/7, 181-a/13, 183-a/2, 184-a/2, 184-a/13, 185-a/2, 187-b/2, 187-b/3, 187-b/17, 188-a/8, 188-b/3, 194-a/3, 194-a/11, 195-a/8, 199-a/9, 199-b/10, 200-a/5, 202-a/2, 203-a/9, 206-a/7, 207-a/5, 213-a/3, 226-a/17, 239-a/13, 240-b/3, 244-b/6, 245-b/9, 254-b/17, 266-b/4, 269-a/6, 277-a/2, 277-a/3, 277-a/3, 299-a/12, 299-a/13, 299-a/14, 299-a/16, 299-b/3, 299-b/6, 299-b/7, 299-b/8, 299-b/10, 299-b/11, 300-a/6

v.-ürken 83-b/9

v.-ürler 135-a/11, 144-a/2, 150-a/14, 172-a/6, 172-a/9, 179-b/4, 210-b/3, 225-b/7, 225-b/13, 264-b/10, 266-b/2, 268-b/17, 269-a/3, 269-a/4, 272-a/15

v.-ürlerse 202-b/14, 203-a/12, 229-b/5

v.-ürse 206-b/8

virdür- (T) verdirmek.

v.-dim 172-a/14

virici + (T) verici. 9-a/16, 23-a/12, 31-a/3, 43-a/8, 139-a/1, 162-b/2, 182-a/6, 182-a/7, 266-b/8, 269-b/5

v.+dür 81-b/7

vişāl + (A) ulaşma, bitişme. 138-b/12

v.+ile 23-b/11

vişne + (Sl./T) vişne meyvesi ve bundan elde edilen zamkı. 103-a/8

v.ḫoş-ābı (Sl.-F) vişne hoşafı. 13-a/7

v.murabbāsı (Sl.-A) vişne suyu ile yapılmış bir çeşit tatlı.

v.m.+ndan 16-a/2

vitriyol + ( ) rūḥ-ı zāc, rūḥü'l-zāc, zāc rūḥu, ether.

vuḳū‘ + (A) bir olayın ortaya çıkma şekli, olma, oluş.

v.+ı 271-a/1

v.+nıñ 23-b/5

vuḳū‘u ḥuṣūl + (A-A) belirme ve ortaya çıkma.

v.u.ḥ.+ı 5-b/11

vücūd + (A) var olma, bulunma. 5-b/10

vücūd + (A) gövde, ağaç gövdesi.

v.+ı 59-a/10

vücūd + (A) gövde, insan vücudu.

v.+-ı bihbūd (A-F) sağlıklı vücut.

v.+-ı b.+em 5-a/3

v.+a 17-a/9

Y

yā + (F) ya, veya. 8-a/10, 8-a/14, 8-a/15, 9-a/6, 9-a/8, 9-b/10, 10-b/12, 10-b/9, 11-a/15, 11-a/6, 11-b/13, 11-b/9, 12-b/8, 13-b/2, 13-b/5, 18-a/13, 18-a/13, 18-a/15, 23-a/8, 24-a/3, 24-a/4, 26-a/11, 26-a/9, 26-b/16, 26-b/17, 26-b/17, 26-b/3, 26-b/8, 26-b/8, 26-b/9, 27-a/1, 28-a/2, 29-a/5, 30-a/17, 31-a/11, 31-a/12, 31-a/12, 32-a/13, 33-a/17, 33-a/17, 33-a/4, 33-b/3, 34-b/9, 34-b/9, 34-b/9, 35-a/1, 35-a/1, 35-a/11, 35-a/2, 38-a/11, 39-a/9, 39-b/13, 39-b/6, 40-a/14, 40-a/4, 40-b/11, 40-b/11, 40-b/4, 40-b/4, 41-a/1, 41-a/1, 41-a/10, 41-a/11, 41-a/15, 41-a/8, 42-a/13, 42-a/13, 42-a/13, 42-a/17, 42-a/9, 42-a/9, 43-a/5, 43-a/5, 43-a/5, 43-b/12, 43-b/12, 43-b/16, 43-b/17, 43-b/17, 43-b/17, 44-b/1, 44-b/2, 44-b/3, 45-b/3, 50-b/10, 51-b/7, 52-a/2, 53-a/4, 53-a/5, 54-b/17, 55-a/1, 59-a/4, 59-a/4, 61-a/2, 63-a/4, 65-b/8, 66-a/9, 66-b/10, 66-b/13, 69-b/9, 70-a/16, 70-b/1, 71-b/2, 71-b/2, 71-b/2, 71-b/3, 73-b/10, 74-a/17, 75-b/13, 75-b/2, 76-b/10, 78-a/1, 85-a/13, 85-a/13, 86-a/10, 86-b/12, 86-b/12, 86-b/12, 86-b/4, 86-b/5, 86-b/5, 87-a/16, 91-a/10, 92-a/14, 92-a/6, 93-b/5, 93-b/5, 94-b/12, 94-b/13, 95-a/13, 95-a/13, 97-a/7, 98-a/7, 98-a/17, 98-b/1, 99-a/1, 99-a/11, 100-b/9, 101-a/1, 106-

b/6, 106-b/8, 106-b/15, 108-a/14, 111-a/15, 112-a/14, 112-a/14, 113-a/2, 117-b/8, 126-b/12, 126-b/12, 126-b/16, 127-a/17, 127-b/4, 127-b/8, 127-b/9, 127-b/9, 127-b/13, 127-b/14, 127-b/15, 128-b/3, 128-b/4, 129-a/14, 129-b/10, 130-b/10, 131-a/2, 132-a/1, 132-b/15, 132-b/15, 132-b/17, 133-a/11, 133-a/17, 135-b/1, 136-a/10, 136-b/2, 137-a/2, 137-a/2, 138-a/14, 138-a/14, 138-b/9, 138-b/9, 139-b/15, 140-a/16, 142-a/4, 142-a/5, 142-a/17, 143-a/8, 146-a/1, 147-b/15, 149-b/3, 149-b/8, 150-b/14, 150-b/15, 151-a/6, 151-a/6, 151-a/7, 152-a/17, 153-b/17, 154-a/11, 154-b/10, 157-a/15, 158-a/2, 158-b/6, 161-a/12, 163-b/12, 165-b/8, 166-a/14, 166-b/7, 166-b/9, 167-a/3, 168-b/3, 168-b/8, 168-b/9, 169-a/15, 169-a/16, 170-a/8, 170-a/11, 170-a/15, 170-b/1, 170-b/2, 170-b/2, 170-b/4, 170-b/5, 170-b/5, 170-b/13, 171-a/10, 171-a/16, 171-a/16, 172-a/12, 172-b/8, 173-a/13, 173-b/2, 173-b/16, 174-a/4, 174-a/8, 174-a/8, 174-a/9, 174-a/9, 174-a/16, 175-b/2, 175-b/15, 176-b/17, 177-b/2, 177-b/9, 178-a/10, 179-a/1, 181-a/11, 181-a/11, 181-a/12, 181-a/15, 181-a/15, 181-a/15, 181-b/7, 184-a/4, 185-b/6, 186-b/1, 186-b/4, 187-a/5, 188-a/16, 189-b/15, 191-a/10, 191-b/1, 192-a/8, 192-b/17, 194-b/6, 195-a/6, 195-a/6, 196-a/12, 196-a/13, 196-a/13, 196-a/13, 196-a/13, 196-a/13, 197-a/4, 197-a/5, 199-b/8, 200-a/8, 200-a/8, 201-a/6, 201-b/14, 202-a/17, 203-a/1, 203-a/1, 203-a/2, 203-b/1, 203-b/5, 203-b/7, 203-b/7, 203-b/7, 203-b/9, 203-b/9, 203-b/12, 204-b/5, 204-b/7, 204-b/8, 205-a/12, 205-a/13, 205-a/14, 205-a/14, 205-a/16, 205-a/16, 207-a/8, 208-a/8, 208-a/16, 208-a/17, 208-b/2, 208-b/10, 211-a/11, 211-a/13, 212-a/9, 212-a/14, 212-b/8, 212-b/9, 213-b/1, 213-b/1, 213-b/8, 215-a/7, 215-a/7, 217-a/16, 217-a/16, 217-a/17, 217-a/17, 218-b/2, 218-b/17, 219-b/15, 220-b/14, 220-b/14, 221-a/13, 221-a/13, 221-a/14, 221-a/15, 221-b/16, 221-b/17, 222-b/15, 223-a/17, 223-b/2, 223-b/4, 225-b/9, 228-b/7, 228-b/17, 231-b/11, 231-b/13, 232-a/6, 233-a/13, 233-b/2, 233-b/17, 234-b/15, 238-b/13, 239-a/2, 243-b/6, 244-b/17, 245-b/5, 246-a/12, 246-a/12, 247-b/14, 249-a/12, 250-a/11, 251-a/16, 251-b/11, 251-b/11, 251-b/12, 252-b/17, 253-a/1, 253-a/16, 257-b/5, 261-a/9, 261-b/2, 261-b/2, 261-b/15, 263-a/3, 263-b/17, 264-a/2, 264-b/3, 264-b/10, 264-b/15, 267-a/9, 268-a/7, 268-a/8, 268-b/15, 268-b/16, 269-a/3, 269-a/3, 269-a/4, 269-a/9, 269-a/16, 269-a/17, 269-a/17, 272-a/1, 272-

a/1, 272-a/2, 273-b/8, 275-b/11, 276-a/3, 276-a/4, 277-a/4, 278-b/15, 279-a/2, 281-b/1, 282-a/13, 282-a/17, 282-b/6, 283-a/4, 285-b/12, 286-a/15, 288-b/3, 289-b/6, 289-b/6, 290-a/1, 290-a/2, 291-b/2, 291-b/7, 291-b/17, 292-b/1, 294-a/4, 294-a/14, 295-b/4, 297-a/7

yā + (A) ey!, hey!. 77-a/5

yab- (Bkz.yap-) (T) yapmak.

y.-dıḳ 168-a/2

yabān + (F) yetiştirilmemiş, terbiye edilmemiş, yabanī, ıslah edilmemiş (bitki ve hayvan için).

y.eşegi (F-R/T) yabanī eşek. 144-a/8

y.feslegānı (F-Y) yabanī fesleğen. 106-a/12, 132-a/3, 146-a/15, 172-b/1, 210-a/2, 265-a/16, 267-b/17

y.f.ṣuyı (F-Y-T) yaban fesleğeninin suyu.

y.f.ṣ.+yla 255-b/16

y.f.+nı 254-b/2

y.gügercini (F-T) yaban güvercini. 227-a/12

y.kedisi (F-T) yabanī kedi.

y.k.+ne 91-a/5

y.lisān-ı ṣevri (Bkz.yabānī lisān-ı ṣevr) (F-A-A) bir cins sığırdili otu. 107-b/2

y.seẕābı (F-A) yabanī sedef otu. 148-b/9

y.teresi (F-F) tere otu türlerinden biri. 287-b/12

y.tūrbı (F-F) yaban turpu.

y.t.yapraġı (F-F-T) yabanī turp yaprağı. 286-b/8

y.zeytūnı (F-A) yabanī zeytin.

y.z.+nıñ 69-b/1

yabān + (F) yabancı, bilinmeyen, ıssız-tehlikeli yer.

y.+larda 82-b/12

yabāna gid- (F-T) boşa gitmek, yabancıya kalmak.

y.+a g.-er134-b/7

yabānī + (F) yetiştirilmemiş, ıslah edilmemiş bitki. 136-b/10

y.lisān-ı şevr (Bkz.yabān lisān-ı şevrī) (F-A-A) yaban sığırdili otu.

y.l.+-ı ş.+i 218-b/15

y.+sinden 286-b/7

yab yab + (T) yavaş yavaş. 12-a/17, 12-b/1, 31-a/10, 124-a/5, 160-b/11, 298-a/7

yabca yabca (Bkz.yapca yapca) + (T) yavaş yavaş, yavaşça. 20-b/14, 21-b/5

yābis + (A) kuru. 9-a/10, 9-a/14, 17-a/1, 17-b/13, 27-b/12, 163-a/17, 264-a/14, 274-a/17

y.+dür 48-b/6, 48-b/10, 49-a/2, 49-b/14, 50-b/12, 50-b/17, 51-a/7, 56-b/17, 56-b/3, 57-b/2, 60-b/11, 62-b/2, 64-a/17, 68-a/7, 68-b/14, 69-a/6, 71-a/17, 75-a/15, 75-a/2, 77-b/15, 81-a/16, 81-b/16, 84-b/17, 87-b/15, 92-b/15, 94-b/6, 95-a/6, 96-b/1, 99-a/12, 100-b/7, 100-b/15, 101-a/6, 103-b/3

yağ + (T) yağ. 31-a/7, 48-b/17, 58-a/7, 58-a/9, 59-b/4, 69-b/16, 70-a/2, 73-b/4, 104-a/10, 105-a/17, 111-a/12, 125-a/16, 125-b/14, 126-a/4, 134-b/6, 150-a/8, 151-b/12, 196-b/1, 219-b/6, 246-a/17, 259-a/7, 295-a/14

y.+dur 59-b/5, 59-b/7

y.+ı 30-b/10, 59-b/3, 59-b/4, 67-b/14, 73-b/5, 74-a/1, 82-b/8, 105-b/12, 187-b/16, 246-a/13, 281-a/10

y.+ın 59-b/1

y.+ından 183-b/12

y.+ını 75-b/14, 299-a/7

y.+ıyla 189-a/5

y.+ıla 295-b/5

y.+la 49-b/11, 97-a/6, 125-a/15, 125-b/5, 130-a/11, 159-b/17, 254-b/7, 282-b/4

y.+lar 8-b/7, 9-b/1, 125-a/9, 150-b/17, 151-b/11, 212-a/8, 242-a/12, 258-b/15

y.+lardan 150-a/11, 163-b/11, 167-b/14, 243-b/14, 259-b/4

y.+ları 188-a/2, 209-b/7, 210-b/7, 229-a/6, 243-b/14, 248-b/10, 266-b/8, 282-b/10, 295-b/4, 296-a/4

y.+larıla 81-a/4, 150-b/12, 190-b/10, 192-a/2, 205-b/11, 207-b/6, 222-a/16, 266-b/8

y.+larını 203-a/13

y.+larla 188-a/4, 212-a/7

y.+larıyla 220-b/14, 238-b/8, 239-a/17, 240-b/2, 272-a/2

yaġla- (T) yağlamak.

y.-maḳ 207-b/6

y.-salar 67-b/17

y.-yalar 26-b/8, 129-a/1, 138-a/12, 144-b/3, 147-a/16, 150-b/12, 150-b/17, 167-a/1, 175-b/3, 178-a/7, 191-b/15, 205-b/11, 208-b/3, 212-a/7, 219-b/10, 220-b/14, 222-a/17, 228-a/11, 229-a/2, 239-a/17, 240-b/2, 266-b/8, 272-a/2

y.-yub 239-a/15

yaġlan- (T) yağlanmak, yağ sürünmek.

y.-ıñ 69-b/15, 70-a/2

yaġlı (Bkz.yaġlu) + (T) yağlı. 14-b/15, 186-b/11, 203-a/17

y.+lardan 215-b/4

yaġlu (Bkz.yaġlı) + (T) yağlı. 17-a/2, 26-a/7, 52-a/11, 55-a/14, 66-b/13, 173-b/1, 210-b/7, 257-a/2

y.+lar 14-b/8

y.+larıñ 14-b/8

yaġmur + (T) yağmur.

y.ṣuyı (T-T) yağmur suyu.

y.ṣ.+yla 117-b/6, 126-a/15, 126-b/7

y.yaġ- (T-T) yağmur yağmak.

y.y.-masa 10-a/13

y.+lar 276-a/8

y.+lar yaġ- (T-T) yağmur yağmak.

y.+lar y.-maḳ 153-a/15

y.+lar y.-ub 8-b/15

yaġ(ı)r + (T) yağır, sırt, arka, iki kürek arası.

y.+ın 38-b/5

y.+ını 60-a/3

yaḥnī + (F) yahni, et yemeği. 13-b/1

yāḫūd + (F) veya; isterseniz. 11-b/10, 26-b/3, 26-b/4, 26-b/5, 26-b/7, 29-a/6, 29-a/11, 39-a/7, 62-a/9, 86-b/4, 106-b/9, 106-b/12, 106-b/13, 107-a/2, 116-b/2, 147-b/5, 169-a/17, 169-b/4, 169-b/8, 169-b/10, 170-a/5, 280-b/3, 280-b/4, 280-b/13, 280-b/14, 290-a/8, 291-b/1, 295-a/1

yaḳmaca + (T) vebanın bir türü veya vebanın ortaya çıkardığı bir başka rahatsızlık.

y.+sında 125-a/1

yaḳ- (T) yakmak, yanmasını sağlamak.

y.-alar 10-b/14, 243-a/14

y.-salar 83-b/12

y.-ub 39-b/8, 69-b/2, 77-a/13, 80-a/2, 80-b/10, 80-b/8, 81-b/1, 96-a/1, 96-b/10, 106-a/3, 156-a/6, 166-b/2, 218-b/17, 252-a/11

yaḳ- (T) kına yakmak.

y.-alar 88-a/14

yaḳ- (T) ateş yakması, yara oluşmak, yanık meydana gelmek.

y.-an 88-a/11

y.-duġı 66-b/6, 74-b/2, 78-a/13, 88-b/1, 89-b/1, 104-b/3, 124-b/6, 125-b/13

y.-maḳdan 293-b/13

yaḳ- (T) tat olarak acı etkisi göstermek.

y.-ar 55-a/16

y.-ması 98-a/5

yaḳ- (T) vücuttaki kan, sevda, safra, balgam gibi öğelerin yanması.

y.-ar 62-a/2, 74-b/8, 81-b/9

yaḳ- (T) yanıyormuş gibi bir etki yapmak.

y.-ar 74-b/15, 240-a/7

y.-araḳ 236-a/10, 238-b/9, 240-a/11, 247-a/8

y.-maġa 280-b/5

yaḳı (Bkz.yaḳu) + (T) yakı. 128-b/5, 155-b/13

y.+lardan 214-b/5

y.+yı 128-a/14

yaḳıcı + (T) yakıcı. 267-a/14. 280-a/13, 284-a/7, 295-b/13

yaḳın + (T) yakın, yakın olma, yaklaşma. 29-a/7, 34-a/9, 36-b/8, 36-b/8, 80-a/6, 80-a/10, 91-b/14, 92-a/14, 92-b/1, 151-a/10, 181-a/15, 206-b/13, 209-a/4, 251-a/10, 252-a/11, 257-a/1, 264-a/9, 264-a/12, 269-b/9, 276-a/13, 276-a/16, 280-a/2, 284-b/16

y.+ında 181-b/5

y.+dur 31-b/4

yaḳın + (T) benzeyen, gibi, andıran. 59-a/15

y.+dur 38-b/13, 60-b/16, 61-a/10, 196-a/4

yaḳīnen + (A) kesin olarak, hiç şüphe edilecek bir tarafı bulunmaksızın. 23-b/7

yaḳlaş- (T) yaklaşmak, benzemek, gibi olmak.

y.-ur 290-a/15

yaḳmacığ + (T) tat olarak azacık acı olma durumu, acımtırak.

y.+ı 97-b/15

yaḳu (Bkz.yaḳı) + (T) yakı. 48-a/12, 48-b/2, 50-b/5, 54-b/10, 56-a/8, 56-a/14, 57-a/15, 57-a/16, 61-b/3, 62-a/12, 62-a/9, 65-a/4, 66-a/11, 66-a/12, 66-b/1, 66-b/7, 67-b/13, 68-a/10, 68-a/3, 69-b/4, 72-a/4, 72-b/15, 73-a/7, 74-b/13, 74-b/14, 75-a/12, 75-a/2, 75-b/11, 77-a/15, 77-b/9, 78-a/10, 78-a/12, 78-a/12, 78-a/13, 78-a/2, 81-a/13, 84-b/8, 88-a/15, 89-a/17, 93-b/15, 94-a/10, 94-b/9, 96-a/8, 96-a/11, 97-b/10, 97-b/11, 99-b/15, 100-a/6, 100-a/7, 100-b/7, 101-a/7, 101-b/16, 101-b/17, 103-a/2, 103-a/4, 104-b/3, 122-b/6, 127-a/15, 130-a/12, 132-a/13, 154-b/15, 154-b/15, 155-a/4, 155-b/9, 155-b/10, 155-b/13, 156-a/4, 156-a/6, 157-b/1, 157-b/4, 157-b/5, 157-b/5, 157-b/11, 157-b/13, 157-b/15, 158-a/1, 158-a/2, 158-b/17, 159-a/3, 159-a/6, 159-a/10, 159-a/13, 160-b/5, 160-b/9, 164-a/13, 164-a/13, 169-a/17, 170-a/7, 173-a/8, 173-a/9, 173-a/11, 173-a/17, 173-b/2, 190-a/11, 190-a/15, 190-b/2, 190-b/14, 190-b/14, 191-a/8, 191-a/9, 191-b/13, 193-a/1, 193-a/6, 193-a/11, 198-a/13, 198-a/17, 211-a/13, 214-b/9, 214-b/11, 214-b/12, 218-a/16, 218-b/1, 218-b/3, 218-b/11, 220-b/2, 220-b/4, 220-b/5, 220-b/13, 221-b/16, 224-a/11, 224-a/11, 224-a/15, 224-b/1, 226-a/1, 226-a/7, 226-b/8, 229-a/1, 230-a/1, 233-a/15, 233-a/15, 233-b/2, 233-b/6, 233-b/13, 233-b/14, 235-a/10, 235-a/11, 236-b/16, 237-a/5, 238-b/8, 240-b/5, 241-a/16, 241-b/12, 241-b/13, 241-b/17, 242-a/3, 242-a/10, 242-

a/14, 242-b/5, 242-b/6, 243-a/1, 243-b/16, 244-a/4, 244-a/7, 244-a/9, 244-b/1, 245-a/6, 245-a/7, 245-a/12, 248-a/17, 248-b/7, 248-b/9, 248-b/16, 249-a/11, 249-b/4, 253-b/2, 258-b/17, 259-a/3, 259-a/4, 259-a/5, 259-a/9, 259-a/10, 259-a/11, 259-a/14, 259-b/4, 260-a/4, 263-b/17, 279-a/12, 279-a/13, 279-a/16, 279-a/17, 279-b/1, 279-b/2, 279-b/3, 280-a/1, 280-a/4, 280-a/7, 280-b/4, 281-a/6, 281-a/6, 281-a/12, 281-b/10, 282-b/12, 283-a/5, 292-b/7, 292-b/8, 294-a/13, 297-b/9

y.+lar 224-a/11, 235-a/8, 236-a/6, 244-a/7, 245-a/6, 258-b/15, 259-b/7, 266-b/7

y.+lara 190-b/2

y.+larla 281-a/7

y.+nıñ 218-b/1

y.+sına 259-a/7

y.+sını 242-b/16

y.+ya 224-a/16, 233-b/5

y.+yı 158-b/12, 159-a/7, 173-a/15, 190-a/15, 190-b/6, 191-a/4, 191-b/9, 198-a/12, 214-b/5, 224-a/12, 228-b/15, 229-a/3, 238-b/5, 240-b/2, 241-a/11, 243-b/14, 243-b/17, 248-b/12. 249-a/16, 259-a/16, 282-b/12, 294-a/9, 294-a/10, 294-a/13, 294-b/5

yāḳūt + (A) değerli bir cins süs taşı. 104-b/12, 104-b/14, 105-a/2, 105-a/6, 105-a/8, 143-b/17

y.+-ı aṣfer (A-A) sarı yakut, az değerli yakut. 110-b/16

y.+-ı rümmānī (A-A) nar tanesi gibi yakut, en değerli yakut. 104-b/14, 111-a/7, 113-b/10

y.+dan 105-a/4

y.+ı 105-a/8

y.+ıñ 182-b/3

yala- (T) yalamak.

y.-maḳdur 192-a/16

y.-sa 52-b/13

y.-salar 50-b/10, 75-a/4

yalı + (Y/T) su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev.

y.+larda 153-b/6

yalñız + (T) yalnız, sadece. 89-a/3, 166-b/7, 171-a/9, 173-b/2, 181-a/17, 184-a/3, 188-a/7, 210-b/4, 224-b/1, 233-b/6, 244-b/5, 259-b/6, 263-a/14, 265-a/12, 280-b/7, 281-b/15

yalvar- (T) yalvarmak, af dilemek.

y.-ub 10-a/6

yan + (T) yan, yan kısım, etraf, yakın.

y.+ı 147-b/13, 220-b/16, 220-b/17

y.+ına 24-b/13, 24-b/14, 70-b/7, 133-b/16, 134-b/15, 169-b/11, 232-a/1

y.+ında 82-b/13, 95-b/12, 105-a/6, 105-a/7, 105-b/4, 138-b/9, 226-a/14, 241-a/5

y.+ındaki 36-a/16

y.+ından 163-a/14, 171-a/16

y.+lara 42-a/10

yan + (T) kat, huzur.

y.+ımızda 10-b/7, 223-b/15

yan- (T) hararet basmak, hararetlenmek, hararetten yanmak.

y.-ar 163-b/9, 231-a/10, 241-b/3

y.-masından 75-b/2

y.-mış 71-b/6, 75-a/16, 96-b/7, 137-b/8, 280-a/11, 281-a/17, 281-a/17, 281-b/6, 284-a/4, 288-b/3, 290-a/1

yan- (T) çıra yanmak.

y.-ar 55-a/14

yan- (T) ateş yakmak, yara oluşmak, yanık olmak.

y.-dıysa 293-b/15

y.-ması 293-b/14

y.-mış 294-b/10

yan- (T) yanmak, yanmasını sağlamak, yakılmak.

y.-madan 146-a/10

y.-maduğı 83-b/15

y.-maḳ 86-a/8

y.-mış 75-b/2, 111-a/5, 112-b/5, 119-b/2, 121-a/17, 122-a/17, 124-a/15, 124-b/10, 141-b/6, 161-a/3, 161-a/10, 161-a/10, 161-a/11, 167-b/11, 168-a/3, 168-a/8, 172-b/10, 191-a/15, 193-b/2, 200-b/1, 202-b/16, 203-a/4, 213-b/5, 214-a/1, 235-b/15, 243-a/8, 273-a/16, 278-a/3, 278-a/6, 281-b/9, 284-b/9, 290-b/5, 291-b/6, 295-a/15, 295-b/5, 296-b/16, 298-b/8, 298-b/13

yan ağrısı + (T-T) yan ağrısı. 42-a/10

y.a.+n 75-a/4

y.a.+na 48-a/1, 69-b/2, 71-b/7, 74-b/13, 94-b/9, 98-a/12

y.a.+nı 72-b/13

y.ağrıları (T-T) yan ağrısı. 55-b/3

y.a.+na 37-b/1, 64-a/12, 66-a/12, 68-a/13, 93-b/3, 119-a/10

y.a.+nı 87-a/4, 104-a/15

yan baş ağrısı + (T-T-T) kalça kemiğinin üst başı, uca ağrısı, siyatik.

y.b.a.+na 36-b/13, 94-b/8

y.b.ağrıları (T-T-T) siyatik ağrıları.

y.b.a.+na 104-a/12

yañaḳ + (T) yanak.

y.+ları 178-a/15

yanġın (Bkz.yanḳın) + (T) ateş, hararet.

y.+ı 32-b/7, 60-b/14, 77-b/15, 164-a/3

y.+ını 47-a/6

yanġınlı + (T) hararetli, ateşli. 66-a/6

yanı ḳara + (T-T) kötü huylu sıcak şişlerden biri, karaçıban. 63-b/13

y.ḳ.+dur 280-a/10

ya'nī + (A) yani, şu demek. 6-a/6, 6-b/7, 6-b/8, 6-b/9, 6-b/16, 6-b/17, 7-a/10, 14-a/11, 15-a/1, 15-a/11, 15-b/16, 18-a/3, 19-b/13, 20-a/5, 21-b/4, 21-b/5, 23-b/12, 25-a/11, 25-b/11, 25-b/12, 26-a/12, 30-b/7, 37-b/10, 40-a/6, 43-b/14, 43-b/16, 44-a/1, 44-b/12, 45-a/12, 45-a/8, 45-b/13, 45-b/15, 45-b/9, 46-a/11, 46-b/12, 50-a/2, 52-a/5, 54-b/4, 56-b/1, 59-a/3, 60-a/7, 61-b/13, 62-a/17, 65-b/12, 68-a/14, 69-b/15, 70-a/1, 71-a/6, 71-b/11, 72-a/15, 72-b/6, 73-b/14, 73-b/17, 77-a/5, 78-b/14, 80-a/15, 83-b/2, 83-b/7, 86-a/4,

89-a/15, 92-a/2, 92-a/5, 94-a/4, 94-a/5, 102-a/3, 102-b/1, 108-b/5, 109-a/13, 110-a/4, 111-a/7, 124-a/6, 124-b/9, 125-b/6, 130-a/4, 135-b/14, 138-a/1, 139-a/13, 140-a/5, 140-a/12, 141-a/14, 141-b/16, 145-a/16, 147-a/3, 148-a/12, 149-a/6, 153-a/10, 161-b/12, 162-b/17, 163-b/16, 167-a/3, 173-b/10, 174-a/7, 177-b/8, 186-a/4, 190-a/8, 192-a/5, 192-b/1, 192-b/7, 193-b/7, 194-b/14, 195-a/16, 203-b/11, 203-b/11, 207-a/15, 207-b/3, 211-b/13, 212-b/11, 214-a/2, 217-a/10, 217-a/10, 217-a/11, 217-a/12, 217-a/14, 217-a/15, 217-a/15, 219-a/14, 220-b/16, 220-b/17, 223-b/16, 225-a/17, 239-a/1, 239-b/8, 241-a/13, 242-b/17, 243-a/9, 243-b/4, 244-b/7, 245-a/1, 245-a/13, 245-a/16, 245-a/17, 249-a/9, 249-b/9, 250-a/10, 251-b/11, 256-b/3, 260-a/12, 261-b/14, 271-a/13, 282-b/17, 283-b/7, 283-b/8, 286-a/7, 287-b/6, 291-b/10, 292-a/12

yankın (Bkz.yangın) + (T) hararet, ateş. 32-a/17, 204-a/1

y.+ı 208-a/15, 211-a/2

yap- (Bkz.yab-) (T) yapmak.

y.-alar 120-b/7, 120-b/12, 123-a/6, 123-b/4, 126-a/10, 247-b/7, 277-b/5

y.-arız 138-a/6

y.-arlar 55-a/9, 91-b/11, 136-a/6, 138-a/4, 138-a/6, 147-a/6, 269-a/2

y.-dukları 91-b/11

y.-ub 26-b/2, 26-b/4, 26-b/5, 51-a/9, 85-b/14, 106-a/6, 159-b/17, 165-b/5, 169-a/5, 173-b/8, 175-b/8, 184-a/7, 213-b/12, 219-a/3, 228-a/15, 233-b/12, 299-a/14

yapağı + (T) yapağı, ilkbaharda kırkılan koyun tüyü.

y.+yı 173-b/2

yapca yapca (Bkz.yabca yabca) + (T) yavaşça, yavaş yavaş. 161-a/4

yapdur- (T) yaptırmak.

y.-ub 235-b/1

yapıl- (T) yapılmak.

y.-an 46-b/17, 87-a/1, 234-b/10

y.-mış 13-b/1, 144-b/17, 239-b/5

y.-ub 148-b/1

yapış- (T) yapışmak, bir yere tutunup kalmak.

y.-a 138-b/8

y.-an 106-a/11

y.-mışdur 175-b/16

y.-ub 134-b/1

yapış- (T) sıkıca yakalamak, tutmak.

y.-mak 20-b/6, 20-b/8

y.-makdur 20-b/4

y.-salar 262-a/12

yapışdır- (Bkz.yapışdur-) (T) yapıştırmak, yapışmak.

y.-acaḳ 39-a/12

yapışdur- (Bkz.yapışdır-) (T) yapıştırmak.

y.-alar 128-b/4

y.-maġı 39-a/6

y.-salar 52-a/14

yapışıḳ + (T) yapışık, yapışkan. 31-b/6, 59-a/16, 59-b/5, 71-a/17, 84-a/14, 155-a/7, 166-a/12, 181-b/7, 246-b/17

y.balġam (T-Y/A) yapışkan balgam.

y.b.+dan 208-b/10

y.+dur 274-b/10

yapışḳan (Bkz.yapışḳan otı) + (T) yapışkan otu, küçük inci çiçeği. 130-b/14, 132-a/2, 172-b/1, 190-a/2, 205-b/6, 209-a/15, 209-b/9, 210-a/2, 233-a/5, 233-b/7, 233-b/11, 233-b/13, 235-a/3, 236-b/17, 241-b/15, 245-a/8, 267-b/17

y.+ı 235-a/9, 251-b/4

yapışḳan otı + (T-T) yapışkan otu. 179-b/14

yapraḳ/ġ + (T) yaprak.

y.+ı 51-b/2, 55-a/7, 59-a/15, 78-b/11, 78-b/13, 98-a/2, 104-a/8, 184-a/6, 242-a/16

y.+ın 48-a/16

y.+ında 98-a/2

y.+ından 47-b/3, 106-a/17, 143-a/2

y.+ını 48-a/17, 48-b/2, 50-b/6, 66-b/5, 67-b/8, 68-a/10, 69-a/16, 69-a/17, 69-b/2, 72-a/11, 72-a/8, 72-a/9, 73-a/7, 74-b/13, 75-b/9, 78-a/11, 78-a/13, 82-b/2, 82-b/3, 96-a/7, 96-b/9, 97-a/11, 101-a/16, 106-a/11, 218-b/11

y.+ınıñ 100-a/7, 100-a/10, 100-a/11, 300-a/8

y.+ıyla 61-a/15, 65-b/15, 218-b/16

y.+ları 51-b/1, 143-a/16, 183-a/8, 242-a/2

yapu + (T) yapı, bina.

y.+sı 28-b/12

yar- (T) yarmak, ikiye bölmek, bölmek.

y.-duḳda 80-a/13

y.-ub 52-a/14, 95-b/9, 184-b/8, 185-a/7, 245-a/5, 279-a/13, 297-a/17

yara + (T) yara. 69-b/4, 151-a/9, 178-b/17, 197-b/16, 201-a/10, 201-a/6, 236-a/8, 238-b/10, 247-a/10, 281-b/1, 281-b/4, 291-a/14, 292-b/1, 292-b/16, 293-a/1, 294-b/8, 298-a/11, 298-b/6

y.+dan 220-a/5

y.+dur 178-b/16

y.+lar 27-b/10, 121-a/16, 249-b/10, 280-a/9, 285-a/12, 286-a/6, 292-a/12, 292-a/12

y.+lara 38-b/11, 46-b/6, 50-b/15, 57-b/2, 63-b/15, 77-b/4, 81-b/1, 85-a/3, 88-a/12, 91-a/1, 104-a/10, 119-a/17, 123-b/1, 124-b/6, 124-b/10, 168-b/13, 169-a/1, 169-a/5, 243-a/7, 293-b/1

y.+larda 124-b/15

y.+lardan 151-a/9

y.+ları 50-b/3, 51-a/8, 55-b/10, 58-a/4, 60-a/2, 67-b/7, 72-a/13, 81-a/14, 88-a/6, 88-a/8, 91-a/15, 104-a/8, 124-b/17, 168-b/7, 243-a/3, 247-b/2, 292-a/13

y.+larıñ 81-a/12, 104-a/11, 124-b/16, 164-b/2, 191-a/12, 243-a/4, 292-a/14, 292-b/16, 293-b/13

y.+larına 37-a/5, 65-b/2, 78-a/4, 103-a/5, 202-a/3

y.+larından 51-a/1

y.+larını 81-b/13, 180-a/14, 201-b/1, 202-b/6, 219-b/16, 238-a/7, 250-a/3

y.+larınıñ 243-b/3

y.+nıñ 242-b/15, 292-a/16, 292-b/4, 293-a/4, 293-a/7

y.+sını 50-b/1

y.+ya 52-a/14

y.+yı 179-b/1, 191-a/13, 237-b/15, 292-a/17, 298-b/4

yara- (T) yaramak, faydalı olmak, iyi gelmek.

y.-r 63-b/8, 113-b/1

yaraḳān + (A) sarılık hastalığı. 230-a/12

y.+-ı aşfer (A-A) sarı sarılık, sarılık hastalığının bir türü.

y.+-ı a.+iñ 230-a/16

y.+a 65-a/8

yaramaz + (T) yaramaz, kötü, habis. 16-b/3, 16-b/17, 24-b/15, 27-b/8, 28-a/3, 29-a/7, 31-b/12, 35-b/1, 38-b/11, 39-b/5, 53-b/3, 53-b/12, 63-b/13, 74-a/3, 81-a/12, 100-b/15, 110-b/7, 111-a/17, 129-b/16, 130-b/5, 140-a/3, 141-b/13, 142-a/3, 142-a/9, 146-a/9, 168-b/17, 181-b/2, 199-b/17, 219-a/11, 247-a/6, 251-b/16, 270-a/5, 273-a/2, 275-b/9, 276-a/10, 276-a/13, 276-a/17, 283-b/10, 283-b/16, 284-a/14, 285-a/10, 285-a/12, 285-a/12, 285-a/13, 285-b/17, 286-a/5, 286-a/9, 287-a/9, 287-a/14, 290-a/14, 295-a/7, 295-b/3, 295-b/11, 296-a/1, 296-a/14, 298-a/16, 298-a/16, 300-a/12

y.+dur 24-b/10, 24-b/15, 39-a/10, 74-b/4, 85-a/16, 92-a/4, 106-b/8, 170-b/4, 175-b/17, 181-b/10, 217-a/14, 242-b/8

y.+ı 145-a/7, 276-a/11

yaramaz göz deg- (T-T-T) nazar değmek.

y.g.d.-mez 105-a/15

yaramazlıġ/ḳ + (T) kötülük, iyi olmayan özellikler.

y.+ı 18-b/1

yarasuz + (T) yarasız, yara olmadan. 238-b/9

yardım + (T) yardım. 24-a/10, 77-b/11, 79-a/8, 79-a/9, 111-b/9, 113-a/17, 196-b/4, 198-b/4, 243-b/3, 263-b/10

yarı + (T) yarı, yarım. 64-a/2, 105-b/6

y.+sı 104-a/12, 112-a/8, 172-b/3, 285-b/6

yarıḳ + (T) yarık, kasık yarığı. 243-b/4

y.+dan 243-b/6

yarıl- (T) yarılmak, çatlamak.

y.-an 75-a/12

y.-ması 165-b/17

yarım + (T) yarı, yarım. 11-a/9, 60-a/3, 66-a/5, 79-b/10, 80-b/15, 95-b/14, 98-a/14, 98-b/4, 108-a/5, 112-a/6, 113-a/1, 115-a/8, 118-a/15, 121-b/17, 123-a/5, 124-a/1, 126-a/14, 141-a/2, 143-a/4, 143-a/12, 146-b/1, 146-b/15, 149-a/11, 164-a/16, 166-a/6, 167-b/6, 169-a/11, 183-a/9, 183-b/2, 187-b/7, 194-b/10, 202-b/3, 204-b/13, 205-a/3, 209-a/16, 210-a/4, 219-b/3, 225-b/9, 233-a/6, 245-a/9, 246-a/11, 246-b/14, 248-b/3, 253-a/13, 255-b/16, 257-b/10, 258-a/12, 265-b/2, 265-b/8, 265-b/10, 268-a/1, 269-a/2, 270-b/6, 277-b/2, 277-b/8, 289-a/10, 299-b/9, 300-a/10

yarımşar + (T) yarımşar. 80-b/7, 179-b/14, 249-a/2

yarım baş ağrısı + (T-T-T) yarım baş ağrısı, migren, şakika. 35-b/7

y.b.a.+na 105-b/13

y.b.a.+nı 111-b/4

yarpuz + (T) yarpuz, füdenc, güzel kokulu bir bitki. 105-b/15, 109-a/17, 109-b/9, 114-b/1, 121-a/5, 121-b/2, 122-b/5, 123-a/12, 146-b/14, 148-b/9, 187-b/7, 215-a/9, 224-a/17, 239-a/11, 249-b/7

y.şuyı (T-T) yarpuz suyu. 215-a/11

yāsemīn + (F) yasemin. 105-b/8

y.yağı (F-T) yasemin yağı. 296-b/6

yaşşı − (T) yayvan ve düz. 212-b/15

yaşşı yaşşı + (T) yayvan yayvan. 212-b/16, 213-a/1

yaşduġ/ķ + (T) yastık.

y.+a 135-a/1

yaş − (T) yaş, taze, sulu, körpe meyve. 14-a/13, 14-a/14, 14-a/14, 14-a/15, 16-b/14, 46-b/2, 69-a/10, 76-a/14, 88-a/16, 108-a/15, 156-a/11, 163-a/16, 213-a/8, 213-a/8, 214-b/9, 226-a/9, 226-a/9, 292-a/16, 296-a/1

y.meyve (T-F/T) taze meyve, kurutulmamış yemiş.

y.m.+lerden 282-a/14

y.yemiş (T-T) sulu, yaş meyve, yemiş.

y.y.+ler 277-a/12

y.+dur 44-a/14, 44-b/17, 45-a/15, 46-a/13, 46-b/15, 47-a/3

y.+ına 46-a/12

y.+ından 82-a/15

y.+ını 96-b/2, 165-b/8

yaş + (T) yaş, ıslak olan. 180-b/16

y.+ı 23-a/5, 23-a/6

yaş + (T) hastalık çeşitlerinden biri, irinli-sulu. 213-a/6, 289-b/17, 290-a/13, 290-b/3

yaş + (T) mizaç yaşlığı, bünyenin-yapının yaş olması. 74-a/14, 83-a/5, 95-b/1

yaş + (T) yaş, doğuştan beri geçen ve yıl olarak ölçülen zaman.

y.+ına 46-a/12, 145-a/2, 179-a/5

y.+ında 28-b/1, 34-a/16, 152-a/11

y.+ından 145-a/3, 179-a/5

y.+ını 28-a/15, 34-a/11, 34-a/11, 145-a/3

yaşa- (T) yaşamak, hayat sürmek, sağ olmak.

y.-r 145-a/13

yaşar- (T) yaşarmak, göz yaşarmak.

y.-maḳdur 130-b/8

y.-ur 156-b/7

yaşlı (Bkz.yaşlu) + (T) yaşlı, ihtiyar. 39-b/15, 58-a/16

yaşlıġ/ḳ + (T) hastalık çeşitlerinin özelliklerinden.

y.+dan 70-b/13, 76-b/7, 79-a/4, 117-b/15

y.+ı 69-a/11, 69-a/11

y.+ını 70-b/10, 82-a/11, 97-b/12, 103-b/11, 128-b/5

y.+ları 67-a/15, 81-b/6, 82-a/8, 87-b/17

y.+ların 71-b/17

y.+larını 76-b/14

yaşlıḳ + (T) bitki yaşlığı, tazeliği. 68-a/2, 79-a/12, 104-a/5

yaşlu (Bkz.yaşlı) + (T) yaşlı, ihtiyar.

y.+ya 28-b/3

yat- (T) yatmak.

y.-a 24-b/5, 24-b/13, 24-b/14

y.-acaġı 162-b/2

y.-acaḳ 141-a/16, 143-a/8

y.-alar 79-b/6

y.-arken 122-b/1, 141-a/12

y.-armış 184-b/5

y.-arsa 25-a/7

y.-caḳ 213-a/10

y.-duġı 140-a/9, 141-b/11

y.-duḳda 223-b/10

y.-maḳ 24-b/14, 24-b/15, 25-a/4, 25-a/14, 153-b/1, 235-a/15

y.-maḳdan 162-b/2

y.-sa 181-a/7

y.-ub 16-b/13, 35-a/5, 135-a/13, 145-a/7, 148-b/2, 148-b/2, 195-a/12, 237-a/14

yataġ/ḳ + (T) kaynak, yer, memba.

y.+ı 186-a/7

yavrı (Bkz.yavru) + (T) yeni doğmuş hayvan, yavru.

y.+ken 89-b/13

y.+ları 74-a/13

y.+sı 80-a/14, 95-b/7

yavru (Bkz.yavrı) + (T) yavru, yeni doğmuş hayvan.

y.+sı 232-a/1

y.+sınıñ 12-b/10

yavuz + (T) tehlikeli, kötü.

t.+dur 232-b/2

yay + (T) ok atmaya yarayan araç.

y.+ı 105-a/7

yayıl- (T) yayılmak, geçmek, bulaşmak, sirayet etmek.

y.-dı 153-b/8, 285-a/5

y.-ub 23-a/2, 186-a/6

y.-ur 153-a/12, 186-a/12, 207-a/1, 221-a/3, 230-b/1, 230-b/4, 230-b/6, 260-a/15, 286-a/3

y.-ursa 287-a/9

yayḳa- (Bkz.yıḳa-, yu-) (T) yıkamak.

y.-duḳdan 290-b/13

y.-maḳ 157-b/16

y.-r 195-b/8, 205-a/1, 234-b/2, 238-a/2, 238-a/3

y.-sun 236-a/17

y.-yalar 160-b/3, 179-b/12, 243-a/2

y.-yub 26-a/16, 180-a/15, 237-b/16, 238-a/6

yayḳan- (Bkz.yıḳan-) (T) yıkanmak.

y.-alar 8-b/6

y.-mış 225-a/12

yaz + (T) yaz mevsimi. 10-a/9, 13-b/13, 16-a/4, 29-b/3, 30-a/13, 43-a/3, 74-b/7, 145-b/16, 277-b/6

yaz- (T) yazmak.

y.-acağımız 247-b/12

y.-alım 199-a/8, 254-a/10

y.-arlar 50-a/10

y.-dığımız 283-b/6

y.-dık 196-a/7, 206-b/12, 212-b/4, 217-a/6, 241-a/5, 253-a/7

y.-duġı 71-a/2, 299-a/6

y.-duğımız 174-a/12, 249-b/8

y.-madık 145-b/7, 238-a/8, 285-b/14

y.-madılar 263-a/8

y.-maḳ 254-a/9

y.-mamışlardur 55-a/3, 63-b/2, 184-b/2, 206-b/11, 284-b/15

y.-mışdur 206-b/11

y.-mışlar 230-a/5

y.-mışlardur 145-b/6, 184-b/1, 223-a/5, 244-a/8, 246-a/5

yaza gel- (T-T) yazmak.

y.g.-mişlerdür 196-a/6

yazıḳ + (T) yazık, günah.

y.+dur 134-b/7

yazıl- (T) yazılmak.

y.-an 146-b/11, 147-a/9, 200-b/11, 216-b/1, 231-a/12, 232-a/8, 235-b/11, 237-a/17, 252-a/1, 261-b/10

y.-dığı 199-a/6

y.-mayan 97-b/13

y.-mışdur 201-a/17

y.-sa 135-a/14

y.-ur 199-a/7

yazın + (T) yaz mevsiminde, yaz aylarında. 13-a/3

yazu + (T) yazı.

y.+ya 159-a/15

yebrūḫü'ṣ-ṣanem + (A-A) 'abdü's-selām, büyük ve geniş yapraklı, kokulu bir bitki. 83-a/8

yedi + (T) yedi sayısı. 65-b/12, 108-a/4, 114-b/8, 116-b/1, 118-a/8, 124-a/11, 141-a/4, 141-a/9, 149-a/9, 155-a/12, 161-b/3, 163-a/9, 164-a/6, 165-a/11, 166-a/5, 176-b/5, 176-b/6, 208-a/7, 210-a/5, 221-b/9, 244-b/13, 244-b/17, 258-b/9, 268-a/14, 275-a/6, 276-b/2, 278-b/13

yedi sekiz + (T-T) yedi veya sekiz (yaklaşık olarak). 237-b/8, 243-a/12, 257-b/12

yedinci + (T) yedinci. 27-a/7, 122-b/10, 296-b/7

yedişer + (T) yedişer. 109-b/1

yėdir- (T) yedirmek.

y.-iñ 45-b/14

yėdür- (T) yedirmek.

y.-eler 214-a/10

yeg + (T) daha iyi, daha üstün, daha uygun. 215-a/12

y.+dür 64-a/7, 71-b/9, 74-a/7, 211-b/3, 246-a/5

yegrek + (T) daha iyi, daha üstün.

y.+dür 43-b/9

yėl (Bkz.yil) + (T) ağrı, kramp, bir tür sancı. 46-a/15, 141-b/6, 206-b/13, 207-b/8, 226-a/15, 226-b/4

y.+den 94-a/10, 140-a/10, 163-b/12, 164-a/1, 181-a/13, 181-b/2, 206-a/2, 207-b/16, 208-a/1, 209-a/14, 210-a/1, 239-b/16

y.+i 163-b/14, 187-b/2

y.+ler 15-b/10, 75-a/10, 186-b/8, 189-b/2, 195-a/2

y.+lerden 51-a/13, 74-a/15, 176-a/5

y.+leri 26-a/14, 29-a/14, 47-b/12, 56-a/1, 58-a/1, 60-b/3, 61-b/9, 62-a/5, 64-b/1, 67-a/6, 67-a/16, 68-b/15, 70-a/5, 76-b/12, 79-a/7, 81-a/16, 81-b/6, 82-a/7, 87-b/13, 93-a/15, 94-a/8, 94-b/17, 110-a/6, 111-b/9, 187-b/17, 208-a/10, 210-a/10, 210-b/4, 226-a/17, 243-b/8

y.+leriñ 246-b/7

y.+lerin 75-a/11

y.+lerini 59-b/16, 68-b/3, 77-b/8, 136-b/9, 141-b/1, 299-b/15

y.+leriniñ 189-a/10

yėl (Bkz.yil) + (T) yel, rüzgār.

y.+i 153-b/2

yėldir- (T) koşturmak.

k.-irler 216-b/14

y.-mek 20-b/15

yėlli + (T) sancılı, ağrılı. 46-a/16

yelmeşik + (T) yapışkan, lücuzetli. 176-b/9

yėlpaze + (T) yelpaze.

y.+si 181-a/6

yėmek + (T) yemek, yiyecek. 16-b/5

Yemen + (A) Yemen, Arap Yarımadası'nın güneybatı bölgesi. 86-a/7, 286-a/10

Y.+'den 83-b/4, 86-a/7

yemiş + (T) yemiş, meyve. 297-a/2

y.+den 202-b/11

y.+i 51-b/10, 78-b/14, 83-a/10, 100-a/2

y.+inden 82-b/7, 82-b/8, 90-a/3

y.+ini 82-b/6, 82-b/12, 100-a/5

y.+ler 14-a/13, 16-b/14, 46-b/9, 56-a/2, 63-a/4, 137-b/2, 226-a/9

y.+lerden 43-a/6, 177-a/14, 189-a/8, 203-a/17, 253-b/4, 292-a/16

y.+leri 14-a/16, 98-a/3

yengec + (T) yengeç. 281-b/10, 298-b/13

y.eti (T-T) yengecin eti. 184-a/3

y.+i 298-b/8

y.+iñ 173-b/13

yeñi + (T) yeni, taze. 20-b/12, 125-b/17, 133-a/15, 175-b/4, 180-b/6, 180-b/8, 192-a/8, 211-a/14, 236-a/5

yeñi + (T) yeni, kullanılmamış. 148-b/1

yeñi + (T) başlangıç, hastalık başlangıcı, müzmin olmayan. 81-a/13, 162-b/10

yeñi + (T) yeni, ilk, ilk kez yapılan-görülen, icat olan. 238-a/5, 284-b/14, 286-a/1, 287-a/2

Yeñi Dünyā + (T-A) Amerika. 284-b/17

Y.D.+'da 55-a/4, 55-a/6, 58-a/12, 59-a/15, 78-a/16, 97-b/15, 202-a/4, 225-b/5, 225-b/14

Y.D.+'dan 59-b/5, 63-a/6, 97-b/16, 176-b/12

Y.D.+'nıñ 285-a/1

yė- (T) emmek.

y.-r 161-a/5

yė- (Bkz.yi-) (T) yemek yemek.

y.-mek 34-b/16

y.-meyeler 15-b/17

y.-r 89-a/14

y.-rler 287-b/12

y.-rse 65-b/7

y.-ye 79-b/11

y.-yeler 221-b/17, 285-b/15

y.-yiñ 69-b/15

y.-yüb 13-b/15, 17-a/4, 44-b/9, 185-a/15, 214-a/6, 216-b/13, 258-b/2, 258-b/13

yėr + (T) herhangi bir yer, kısım, mekān, mahal. 91-a/6

y.+de 9-b/13, 54-a/13, 59-a/11, 59-a/11, 59-a/12, 64-a/4, 78-a/16, 78-b/9, 78-b/15, 92-b/9, 129-a/16, 130-a/17, 133-a/9, 135-a/4, 136-b/7, 136-b/15, 149-b/15, 150-b/4, 150-b/11, 151-a/10, 162-a/11, 168-b/3, 187-b/10, 199-a/7, 206-b/13, 207-b/11, 207-b/12, 207-b/13, 209-a/7, 216-b/9, 221-b/11, 243-a/16, 246-a/16, 270-a/8, 275-b/11, 280-b/12, 285-b/7

y.+den 69-b/4, 92-b/7, 92-b/9, 150-b/14, 247-b/16, 280-a/2, 294-a/5

y.+e 54-b/10, 59-a/5, 66-b/6, 66-b/7, 68-a/10, 72-b/3, 74-b/2, 77-a/16, 78-a/11, 78-a/13, 81-a/11, 88-a/11, 88-b/1, 89-b/1, 89-b/9, 90-b/3, 95-b/9, 101-b/17, 102-a/2, 102-a/8, 104-b/3, 125-b/13, 141-b/11, 141-b/15, 147-a/14, 162-a/11, 196-b/17, 241-a/15, 244-a/4, 249-a/3, 254-b/10, 259-b/3, 259-b/14, 262-b/8, 268-a/5, 297-b/2, 297-b/3, 297-b/7

y.+i 39-a/12, 226-b/17, 232-b/16, 297-a/15

y.+inden 134-b/10, 207-b/14, 207-b/15

y.+ine 91-b/4, 108-a/15, 125-b/15, 141-a/1, 147-b/10, 150-a/2, 155-a/7, 177-b/1, 180-b/13, 180-b/8, 186-b/16, 189-b/3, 196-b/14, 197-a/7, 198-b/16, 204-a/11, 215-a/11, 226-a/11, 226-b/9, 227-a/10, 234-a/16, 253-b/5, 269-b/11, 294-a/7

y.+lerde 78-b/14, 101-a/14, 148-a/17, 180-b/16, 191-a/8, 250-a/15

y.+lerden 71-a/17, 203-a/9

y.+lere 59-b/17, 68-a/5, 68-b/6, 80-b/9, 96-b/4, 150-a/15

y.+leri 148-a/2, 271-a/6, 289-b/11

y.+lerinde 92-a/10

y.+lerinden 132-a/2

y.+lerine 93-a/5, 146-a/1

y.+lerini 285-a/1, 289-b/10

yėr + (T) yeryüzü, toprak. 98-a/1

yercū + ( ) 300-b/7

yester'Ībehu + ( ) 300-b/12

yeşb (Bkz.yeşm) + (A) yağmur taşı.

y.ṭaşı (A-T) yağmur taşı da denilen bir yeşil taş. 297-a/1

yeşil + (T) yeşil renk. 39-a/10, 58-b/3, 76-a/15, 172-b/8, 230-a/15, 231-b/4

y.+e 166-a/11

yeşillik + (T) yeşil renk, yeşillik. 217-b/5

yeşm (Bkz.yeşb) + (A) yeşim taşı, yağmur taşı. 105-a/10, 105-a/10, 105-a/12

y.ṭaşı (A-T) yağmur taşı. 141-b/4, 144-b/4

y.ṭ.+nı 165-b/14, 257-a/6

yetiş- (T) ulaşmak, kavuşmak.

y.-mezse 44-a/5

y.-ürse 44-a/6

yėtiş- (T) yetişmek, çare olmak.

y.-ür 37-b/10, 37-b/11

yetiş- (T) büyümüş (hayvan için).

y.-miş 12-b/11, 184-a/1

yetiş- (T) yetişmek, bitmek, çıkmak (bitki için).

y.-üb 77-b/3

y.-ür 98-a/3

yetişdür- (T) yetiştirmek, ulaştırmak.

y.-ür 79-a/15

yetmiş iki + (T-T) yetmiş iki sayısı. 129-a/8, 145-b/3

yevmi'l-cum'ati'l-mübāreke + (A-A-A) kutsal cuma günü. 300-a/16

yeyni + (T) hafif, ağır olmayan. 18-a/11, 84-b/6

y.+dür 86-a/5

yıḳ- (T) yere yıkmak, devirmek, düşürmek.

y.-ub 134-b/1

yıḳa- (Bkz.yayḳa-, yu-) (T) yıkamak.

y.-madan 99-b/9

y.-maḳ 203-a/15

y.-r 88-b/4, 236-b/1

y.-rlar 117-b/13, 297-a/16

y.-salar 58-a/4, 72-b/2, 81-b/14, 91-a/2, 129-b/6

y.-ya 194-b/1

y.-yalar 129-b/8, 133-a/2, 133-a/4, 138-a/11, 150-a/9, 159-b/13, 167-a/7, 220-a/11, 232-b/1, 243-a/3, 289-a/6, 290-b/12, 291-a/11, 292-a/17, 296-a/10, 297-b/13, 298-a/1

yıḳan- (yayḳan-) (T) yıkanmak.

y.-dı 203-b/16

y.-maḳ 30-a/4

y.-mış 117-b/7, 126-b/4, 126-b/5, 158-a/16, 158-b/4, 179-b/13, 218-b/5, 234-b/14, 242-b/13

yıḳıl- (T) yıkılmak, yığılmak.

y.-ur 133-b/12

yıl + (T) yıl, sene. 80-a/12, 80-a/12, 97-b/17, 102-b/3, 165-a/5, 252-b/9

y.+a 173-b/13

y.+da 141-b/17, 217-a/16

yılan + (T) yılan. 73-a/12, 75-a/6, 80-a/10, 89-b/9, 95-b/9, 105-b/4, 133-b/13, 215-b/6, 215-b/10, 216-a/6, 216-a/9, 216-a/9, 216-b/17, 217-a/2, 255-a/13, 297-a/14, 297-a/15

y.ṣoḳ- (T-T) yılan sokmak.

y.ṣ.-an 97-a/9

y.ṣ.-ana 80-b/5, 84-b/8

y.ṣ.-duġına 80-a/8, 94-a/1

y.+da 295-b/10

y.+ı 216-a/12

y.+ıñ 216-b/2

y.+lar 95-b/17

y.+ları 216-b/11

yılan balığı + (T-T) yılan balığı, bir tür balık. 53-b/17

yılan uyuzı + (T-T) yılan uyuzu, tilki uyuzu, dā'ü'ş-şa'leb, dā'ü'l-ḥayye, saç dökülmesi hastalığı. 295-b/9

yılan yaṣdıḳı (Bkz.y.yaṣduḳı) + (T-T) yılan yastığı bitkisi. 291-b/14

yılan yaṣduġı (Bkz.y.yaṣdıḳı) + (T-T) yılan yastığı denilen zehirli bir bitki. 286-b/8

y.y.+nı 299-b/17

y.y(ḳ)ı.+nı 219-a/2

yıldırım + (T) yıldırım. 105-a/3, 105-a/11, 105-a/11

yılduz + (T) yıldız, gök cismi.

y.+lar çoḳ düş- (T-T-T) yıldız kaymaları çok olmak.

y.+lar ç.d.-mek 276-a/6

y.+larıñ 10-a/1

yılduz düşdi + (T-T) şihāb, yıldız kayması, yıldız akması. 10-a/10

yılġun + (T) ılgın ağacı, ṭarfā. 106-a/4

y.aġacı (T-T) ılgın ağacı.

y.a.+ndan 106-a/6

yıllıḳ + (T) yıllık, üzerinden herhangi bir yıl geçmiş olan. 34-a/13, 55-a/2

yımırṭa + (T) yumurta, tavuk yumurtası. 14-a/10, 17-a/6, 54-a/13, 54-b/17, 104-a/15, 104-b/11

y.aġı (T-T) yumurta akı, beyazı. 157-b/12, 158-a/5, 160-b/7, 294-a/7

y.a.+nı 157-b/3, 164-b/11, 293-a/4

y.a.+yla 107-b/3, 107-b/9, 127-a/14, 158-a/2, 159-a/6, 159-a/9, 159-a/12, 206-b/2, 218-a/15, 293-a/6, 294-a/1, 294-a/8, 294-a/12, 294-b/11, 295-b/2

y.aḳı (T-T) yumurta akı. 124-b/7

y.a.+yla 248-b/7

y.beyāżı (T-A) yumurta akı. 166-a/12

y.ḳabuġı (T-T) yumurta kabuğu. 237-b/2

y.ṣarusı (T-T) yumurtanın sarısı. 137-a/17, 157-b/17, 174-a/3, 194-b/12, 202-a/16, 202-b/1, 204-b/16, 205-a/5, 205-b/8, 219-b/11, 233-a/10, 241-b/16, 248-b/16, 289-a/11, 289-a/7, 292-b/14, 293-a/8, 294-a/17, 295-a/4

(y).ṣ.+dur 104-a/16-17

(y).ṣ.+nı 104-b/6, 246-a/1, 279-a/12, 292-b/13

y.ṣ.+nıñ yaġı (T-T-T) yumurta sarısı yağı.

y.ṣ.+nıñ y.+nı 299-a/10

y.ṣ.+yla 218-b/7, 219-b/14, 236-a/16, 242-b/14, 253-b/1, 259-a/2, 259-a/9, 279-b/4, 280-a/8, 280-b/4, 281-a/13, 292-b/2

y.yaġı (T-T) yumurta yağı. 293-a/16

y.y.+nı 290-a/8

y.nıñ beyāżı (T-A) yumurta akı.

y.+nıñ b.+nı 291-b/8

y.+sınıñ 104-a/16

y.+yı 291-b/7

y.+yla 292-a/5

yi- (Bkz.yė-) (T) yemek yemek.

y.-diginden 42-b/15

y.-dügi 12-b/1, 12-b/2, 19-a/13, 169-b/3, 228-a/13, 235-b/6

y.-dükden 12-a/14, 17-a/12, 17-a/13, 27-b/2, 27-b/3, 27-b/4, 30-b/2, 54-a/15, 74-a/16, 81-a/5, 98-b/4, 135-b/10, 186-b/8, 229-a/13

y.-meden 71-b/10, 74-a/17, 81-a/3, 192-a/14, 213-a/9

y.-mege 12-a/14, 16-b/7, 16-b/8, 26-a/5, 80-b/16, 283-a/15, 290-a/3

y.-mek 8-a/9, 12-b/13, 13-b/13, 13-b/14, 14-a/9, 14-b/1, 14-b/10, 14-b/12, 14-b/14, 14-b/17, 14-b/2, 14-b/4, 14-b/5, 15-b/14, 15-b/16, 16-b/14, 17-a/1, 29-b/11, 40-b/11, 45-b/3, 47-a/1, 47-a/15, 50-a/6, 52-a/15, 52-b/13, 53-b/1, 61-a/4, 62-b/3, 68-b/12, 72-a/6, 79-b/17, 82-a/16, 85-b/8, 88-b/9, 88-b/13, 93-b/3, 93-b/3, 99-b/12, 101-a/2, 103-a/4, 131-b/11, 132-b/3, 148-b/3, 156-a/12, 159-b/2, 174-b/7, 177-a/17, 186-b/2, 188-a/10, 192-a/15, 203-b/2, 203-b/3, 204-b/1, 215-a/14, 222-a/2, 227-a/9, 234-a/16, 245-b/9, 276-b/6, 277-b/16, 287-b/13, 294-b/3, 295-a/4, 295-a/4, 299-a/1, 299-a/2, 299-b/3, 299-b/12, 299-b/14, 299-b/15

y.-mekde 12-b/1

y.-mekden 29-b/8, 54-b/7, 74-a/3, 162-b/3, 168-b/9, 174-a/9, 177-a/14, 186-b/1, 221-a/14, 221-a/15, 234-a/9, 241-a/9, 277-a/12

y.-mekdür 16-a/8, 52-a/16, 56-a/2, 250-a/12

y.-mekle 14-b/6, 15-a/3, 77-b/3, 85-a/6, 94-a/10, 104-b/11, 152-a/13, 152-a/14, 219-a/9

y.-memek 13-b/10

y.-memiş 48-b/16

y.-mesi 68-a/12, 68-b/11, 83-a/12

y.-mesinden 82-a/13

y.-mesine 53-a/2, 53-a/2, 101-a/3

y.-mesün 226-b/8

y.-meye 12-b/5, 35-a/8, 41-b/11, 52-b/12, 65-b/7, 165-b/15, 294-a/15, 296-b/11

y.-meyeler 14-a/5, 14-a/5, 17-a/6, 17-a/7, 17-a/12, 17-a/13, 53-b/16, 54-a/15, 62-a/2, 66-a/16, 75-b/9, 81-b/5, 88-b/13, 93-b/5, 93-b/9, 100-a/1,

100-b/15, 101-a/3, 150-a/8, 156-a/12, 194-a/17, 230-a/12, 240-b/7, 241-b/7, 269-b/4, 269-b/9, 288-a/16, 288-b/6, 296-a/2

y.-meyüb 205-b/4, 226-a/9

y.-mez 134-b/7

y.-miş 15-b/12, 72-b/4

y.-r 133-b/14, 134-b/11, 134-b/12

y.-rken 12-a/17, 15-a/15, 169-b/3

y.-rler 52-a/17, 89-a/6, 102-b/6

y.-rlerse 46-a/16, 46-b/6, 102-a/14, 104-b/17

y.-rse 296-b/14, 299-b/17

y.-se 16-b/7, 16-b/9, 48-b/16, 65-b/13, 75-a/7, 85-b/6, 173-b/13

y.-seler 17-a/14, 17-a/14, 45-a/1, 45-a/17, 45-a/17, 47-a/9, 52-a/1, 53-a/16, 55-a/1, 61-b/2, 62-a/9, 62-b/3, 62-b/11, 66-a/13, 66-a/2, 66-a/3, 67-a/1, 72-b/8, 73-a/11, 73-a/14, 73-a/15, 73-a/8, 74-b/3, 76-b/14, 76-b/7, 78-a/6, 80-b/2, 83-a/14, 85-b/3, 85-b/5, 89-a/3, 89-b/10, 89-b/7, 89-b/8, 90-a/16, 90-a/4, 90-b/16, 90-b/17, 93-a/13, 94-a/13, 95-a/3, 96-a/12, 97-a/11, 99-b/9, 99-b/10, 99-b/16, 100-b/8, 101-b/12, 103-a/6, 104-b/16, 173-b/9, 299-a/13, 299-b/4, 299-b/5, 300-a/1

y.-sün 134-a/14

y.-sünler 134-b/9

y.-ye 15-b/15, 41-b/10, 41-b/12, 165-b/16, 180-b/8, 244-b/17, 296-b/13, 296-b/17

y.-yecek 15-b/7

y.-yeler 8-a/6, 9-a/2, 9-b/1, 11-a/4, 12-b/16, 12-b/16, 13-a/10, 14-a/14, 14-a/16, 14-a/6, 14-b/11, 14-b/15, 15-a/1, 40-b/1, 41-a/11, 42-b/15, 42-b/15, 43-a/14, 43-a/6, 43-a/6, 43-b/3, 43-b/5, 46-a/17, 52-a/9, 53-b/5, 62-a/3, 63-a/4, 65-a/17, 66-a/16, 66-a/16, 74-a/13, 74-a/4, 75-a/11, 86-b/5, 86-b/5, 88-b/12, 93-b/10, 95-b/8, 98-b/2, 122-b/1, 129-a/14, 129-a/15, 132-b/11, 139-b/16, 141-a/17, 144-b/14, 147-b/9, 149-b/4, 156-a/12, 157-a/13, 173-b/17, 174-a/1, 174-b/7, 176-b/16, 180-b/8, 180-b/9, 189-a/7, 189-a/8, 197-b/12, 204-b/2, 223-a/17, 223-b/1, 228-a/14, 230-a/12, 231-a/6, 232-b/13, 236-a/3, 236-b/11, 238-b/17, 241-b/7, 244-b/8, 246-a/4,

246-a/13, 253-b/4, 253-b/4, 256-b/1, 256-b/2, 277-a/13, 279-b/9, 280-b/1, 283-b/4, 285-b/11, 292-a/2, 292-a/6, 292-a/8, 296-a/8

y.-yen 74-a/5, 296-b/15, 298-a/12

y.-yenler 273-a/1

y.-yenleri 67-a/1

y.-yeyin 134-b/11

y.-yiñ 44-b/13, 44-b/15, 45-a/13, 70-a/2, 94-a/5

y.-yüb 12-a/17, 15-a/12, 15-b/17, 16-b/3, 44-b/6, 67-b/5, 134-a/3, 147-b/3, 162-b/2, 245-b/6, 261-a/16, 289-b/15

yicek + (T) yiyecek.

y.+leri 156-a/13

y.+lerinde 163-b/2

y.+lerine 163-b/3

yidir- (Bkz.yidür-) (T) yedirmek.

y.-eler 175-b/4

y.-mişdür 258-a/8

yidür- (Bkz.yidir-) (T) yedirmek.

y.-eler 26-b/7, 27-a/1, 27-a/2, 27-a/2, 27-a/3, 127-b/10, 133-a/15, 133-b/4, 138-a/14, 139-a/2, 139-b/13, 144-b/15, 175-b/10, 185-a/5, 203-b/2, 203-b/5, 210-b/9, 221-b/17, 223-b/2, 232-a/10, 244-b/14, 244-b/16, 244-b/17, 245-a/1, 246-b/13, 289-b/9, 297-a/7, 297-a/8, 297-b/4, 297-b/11

y.-mek 216-b/2, 289-b/14

y.-mekle 289-b/13

y.-seler 74-a/10, 80-a/1, 110-b/8, 111-b/13, 233-b/12

y.-üb 134-a/8

y.-ürler 218-b/11, 285-b/12

yigirmi + (T) yirmi sayısı. 55-a/2, 90-b/11, 97-a/14, 108-a/1, 109-a/1, 109-b/6, 109-b/11, 109-b/12, 122-b/14, 127-b/4, 132-b/11, 136-a/11, 137-a/1, 147-b/3, 148-b/15, 150-a/1, 157-a/3, 158-a/14, 190-a/3, 190-a/5, 194-b/12, 211-a/7, 212-a/9, 215-a/7, 228-b/14, 235-a/1, 245-b/10

yigirmi beş + (T-T) yirmi beş sayısı. 78-a/17, 145-a/2, 145-a/3, 145-a/3, 154-a/12, 188-b/3, 188-b/7, 258-a/6

yigirmi bir + (T-T) yirmi bir. 123-a/1, 124-a/1

yigirmi dört + (T-T) yirmi dört. 63-b/17, 125-a/13, 125-b/15, 128-b/1, 129-a/9, 130-b/17, 136-b/12, 150-a/4, 150-a/5, 165-a/1, 165-a/14, 168-b/1, 169-a/2, 179-b/11, 187-a/16, 191-a/5, 211-a/8, 211-a/11, 216-b/5, 225-a/12, 225-a/14, 261-b/3, 267-b/6, 293-b/3

yigirmişer + (T) yirmişer. 115-b/16, 164-a/7

yigit + (T) genç, yaşı küçük olan, sağlıklı olan. 26-b/11, 26-b/13

y.+lerde 175-b/14

y.+lere 16-a/6, 26-a/11, 64-a/10, 66-b/12, 74-b/5, 98-a/15, 99-b/4, 264-a/14

yil (Bkz.yél) + (T) ağrı, kramp, bir cins sancı. 208-b/8

y.+den 101-b/16, 129-a/15, 206-a/5, 206-a/13

y.+e 244-b/10

y.+leri 206-a/6

yil (Bkz.yél) + (T) yel, rüzgār.

y.+i 10-a/12

yimek/g + (T) yemek, yiyecek. 7-a/14, 12-a/9, 15-b/14, 134-b/5, 230-a/12, 296-b/11

y.+den 42-b/15

y.+inde 76-a/5

y.+lerinde 223-a/17

yin- (T) yenmek, yemek yenmek.

y.-digi 66-a/16

y.-se 93-b/8

yine + (T) gene, tekrar, yeniden, bir daha. 18-a/12, 21-b/6, 33-a/11, 34-b/8, 47-a/12, 54-b/16, 58-a/4, 74-a/10, 79-b/4, 79-b/7, 80-b/16, 107-a/12, 116-a/7, 125-b/17, 125-b/17, 127-b/6, 134-b/8, 138-b/15, 142-a/17, 142-b/13, 145-a/13, 149-b/6, 151-b/7, 157-b/16, 170-b/15, 177-b/13, 181-a/8, 188-b/12, 189-b/2, 194-b/3, 195-b/14, 205-b/2, 206-b/5, 207-a/14, 207-a/15, 207-b/14, 216-a/6, 223-b/16, 231-b/16, 234-b/16, 243-a/13, 270-b/1, 272-b/10, 274-b/11

yir (Bkz.yér) + (T) yer, toprak, yeryüzü. 133-b/12

yir (Bkz.yér) + (T) yer, mahal, kısım. 142-a/12, 207-a/5

y.+de 17-a/15, 36-b/8

y.+den 17-a/4

y.+e 10-a/1, 13-b/16, 17-b/10, 44-b/3, 44-b/4, 48-a/12, 48-b/1, 145-b/8, 209-a/7, 209-b/16

y.+i 297-b/6, 297-b/12

y.+iñ 92-a/8, 276-b/6

y.+inden 21-a/8, 36-b/8

y.+lere 75-a/12

yir mürveri + (T-T) mürver ağacının bir türü.

y.m.+niñ ʿuṣāresi (T-T-A) mürverin öz suyu. 227-a/3

yirin- (T) acınmak, teessüf etmek.

y.-e 23-b/12

yirine ṭur- (T-T) yerini almak, aratmamak, yerini tutmak.

y.ṭ.-ur 39-a/6

yoġun + (T) yoğun, dolu, kalın. 170-b/7

yoġurt/d + (T) yoğurt. 13-a/6, 17-a/11, 131-b/10, 222-a/4, 265-a/2

y.+dan 147-b/7

y.+ı 17-a/16

y.+ıla 291-a/4

yoġur- (T) yoğurmak.

y.-ub 122-b/6, 170-a/7, 276-b/17

yoḳ/ġ + (T) yok, olmayan, bulunmayan. 32-a/5, 133-b/11, 134-a/5, 138-b/14, 169-b/15, 171-a/6, 252-b/17, 255-a/16, 273-b/17, 278-a/15, 292-b/4

y.+dur 11-a/11, 12-a/9, 19-a/1, 23-b/13, 31-b/17, 44-a/13, 44-b/15, 45-a/9, 48-b/4, 51-b/5, 52-a/7, 59-a/10, 59-a/12, 78-a/15, 79-b/8, 84-a/4, 84-b/4, 87-a/14, 94-a/6, 97-b/14, 110-b/5, 110-b/10, 131-a/16, 131-b/5, 136-a/6, 136-b/1, 137-a/15, 142-a/8, 145-b/5, 153-a/7, 155-b/14, 171-a/10, 172-a/7, 180-a/14, 185-a/11, 186-a/11, 187-b/16, 188-b/14, 189-b/11, 202-a/8, 206-b/13, 215-b/9, 215-b/17, 229-b/1, 233-b/13, 234-b/14, 243-a/11, 244-b/9, 246-a/6, 282-a/10, 282-b/7, 285-a/11, 286-a/2, 287-a/3, 289-b/8

y.+ıduġını 23-b/7

y.+ısa 9-a/4, 112-b/1, 151-b/6, 171-a/12, 180-a/8, 195-a/11, 243-a/6

yoḳla- (T) yoklamak, kontrol etmek, bakmak.

y.-r 134-b/4

y.-yub 232-a/1

yoḳluġ/ḳ + (T) yokluk.

y.+dur 24-a/1

y.+ıla 23-b/17

yol + (T) yol. 185-b/3, 206-b/16, 207-a/3

y.+a 148-a/16, 207-a/3

y.+da 135-a/4

y.+dan 207-a/1

y.+ıdur 185-b/8

y.+ında 239-a/1

y.+ından 75-a/16, 235-b/5, 235-b/9

y.+ını 95-b/5, 247-a/9, 250-b/1

y.+lar 230-b/2

y.+lara 230-b/3

y.+ların 89-a/2

y.+larını 24-a/14, 148-a/1

yorġun + (T) yorgun, yorulmuş. 175-b/13, 261-a/4

yorġunlıġ/ḳ + (T) yorgunluk.

y.+dan 24-a/17

y.+ı 29-a/13, 30-a/1

yorıl- (Bkz.yorul-) (T) yorulmak.

y.-ınca 223-a/15

y.-mağı 39-a/5

y.-ub 54-a/14, 210-b/10, 216-b/15

yorul- (Bkz.yorıl-) (T) yorulmak.

y.-maḳ 20-a/4

y.-maḳdan 260-b/17

y.-ub 270-a/13

yoşıñlı + (T) yosunlu. 39-a/8

yu- (Bkz.yıḳa-, yayḳa-) (T) yıkamak.

y.-maḳ 8-a/5

y.-salar 70-b/11, 103-a/2

y.-yalar 39-a/12, 101-b/1, 296-a/11

yud- (Bkz.yut-, yuṭ-) (T) yutmak.

y.-a 169-b/10

y.-alar 154-a/16, 169-a/13, 169-b/4, 169-b/6, 169-b/8, 169-b/8, 174-b/4, 194-a/17, 214-b/15

y.-amaz 170-b/3

y.-ar 133-b/13, 170-b/1, 170-b/3

yufḳa + (T) ince, derin olmayan, yüzeye yakın. 43-a/2, 292-b/16

yuḳarı (Bkz.yuḳaru) + (T) yukarı, yukarı taraf. 35-b/11, 139-a/9, 185-b/4, 185-b/9, 195-b/4, 195-b/15

y.+dan 209-b/5, 210-a/12, 211-a/9, 211-a/16, 214-b/16, 239-b/9

yuḳaru (Bkz.yuḳarı) + (T) yukarı. 69-b/3, 135-a/4, 212-b/11

y.+da 127-b/7, 138-a/7, 144-b/1, 198-a/11, 295-b/17

y.+dan 132-a/9, 135-a/7, 202-b/2, 212-a/4, 212-a/8, 212-b/10, 239-b/11

yum- (T) yummak.

y.-duḳda 162-b/8

yumrı + (T) yumru, şiş, kabartı. 220-b/16, 281-b/1

y.+lar 160-a/3

yumruḳ + (T) yumruk. 169-b/3, 169-b/4

yumşa- (T) yumuşamak.

y.-duḳdan 249-b/6

y.-ya 291-b/8

y.-yub 173-b/3

yumşad- (T) yumuşatmak, yumuşamasını sağlamak.

y.-ır 48-a/10, 52-b/9, 105-b/1

y.-ub 67-b/15

y.-ur 65-a/7, 76-a/1, 76-a/4, 76-a/10, 96-b/6, 99-b/10, 109-b/16, 123-b/7, 123-b/15, 125-a/11, 173-b/3, 220-b/5, 229-a/8, 242-a/15

yumşadıcı + (T) yumuşatıcı, yumuşatma özelliği olan. 160-a/7, 224-b/5, 242-a/12, 282-b/8

y.+dur 79-a/3, 173-a/11

yumşaḳ + (T) yumuşak şey, nesne. 20-b/3, 20-b/5

yumşaḳ + (T) azacık ufaltmak, hafifçe ezmek. 21-b/1, 112-a/8, 255-b/16, 290-a/9

yumşaḳ + (T) nabız yumuşaklığı, nabzın seri olmaması. 182-a/3, 265-a/7

y.+dur 266-b/16

yumşaḳ + (T) yumuşak meyve. 51-b/10, 78-b/14, 242-a/5, 282-a/11

yumşaḳ + (T) yumuşak doğramak. 79-a/17

yumşaḳ āteş + (T-F) kısık ateş, mülayim ateş. 112-a/7

y.a.+de 116-a/4, 117-b/8

yumşaḳ balġamī şiş + (T-Y/A-T) balgamdan hasıl olan bir şiş çeşidi.

y.b.ş.+leri 59-b/15

yumşaḳ verem + (T-A) çıban türlerinden biri. 282-a/9

yumurṭla- (T) yumurtlamak, tavuk yumurtlaması.

y.-mamış 61-a/2

Yūnān + ( ) Yunanlı, Yunanistanlı.

Y.dili (-T) Yunanca.

Y.d.+nde 270-b/14

Yūnānca + (/T) Yunanlıların dili, Yunanca. 98-b/12, 196-a/11, 211-b/15

Yūnānī + ( ) Yunanca, Yunanlılara ait. 131-b/6

yut- (Bkz.yud-, yuṭ-) (T) yutmak.

y.-sa 96-a/15

y.-salar 65-a/10, 76-a/9

yuṭ- (Bkz.yut-, yud-) (T) yutmak.

y.-a 12-b/6

y.-maya 12-b/6

yutdur- (T) yutturmak, tutmasını sağlamak.

y.-alar 205-a/7

y.-salar 95-b/14

yuṭum + (T) yudum. 194-a/17

yuva + (T) yuva.

y.+sına 231-b/16

yuvalaḳ + (T) yuvarlak, küre biçiminde olan. 214-b/15

yuvarla- (T) yuvarlamak.

y.-dı 45-b/7

yuvarlan- (T) yuvarlanmak.

y.-ur 95-a/15

yuvarlana yuvarlana + (T) yuvarlana yuvarlana. 24-b/7

yuẓhire + ( ) 300-b/12

yübūset + (A) kuruluk. 25-b/10, 43-a/14, 43-b/17, 182-a/1, 182-a/6, 208-b/13, 208-b/15

y.+de 27-a/10, 60-a/6, 85-b/8

y.+den 43-b/14, 60-a/9, 151-a/2, 182-a/7, 219-a/17

y.+e 31-a/2, 102-b/13, 295-a/8

y.+i 39-b/13, 55-a/15, 71-b/5, 86-a/12, 115-a/4

y.+in 17-b/12

y.+ini 217-b/12

yüksek + (T) yüksek. 105-a/12

yüñ + (T) yün. 252-a/10, 253-b/13

y.+ile 248-b/17, 249-a/3, 250-a/2

yürek/g + (T) yürek; iç, mide, kalp. 8-b/9, 18-a/1, 37-a/7, 110-b/12, 181-a/16, 184-a/4, 189-b/8, 260-b/5

y.ağrısı (T-T) mide ağrısı.

y.a.+nı 77-a/1

y.bayılması (T-T) içi geçmek, sıkıntı basmak.

y.b.+na 113-b/7

y.burması (T-T) mise ağrısı, sancısı.

y.b.+nı 41-b/1

y.ditremesi (T-T) yürek oynaması, kalp çarpıntısı.

y.d.+ne 181-a/10

y.ḥarāreti (T-A) mide yanması.

y.ḥ.+n 47-a/3

y.ishāli (T-A) bir çeşit ishal.

y.i.+ni 94-b/10

y.oynaması (T-T) kalp çarpıntısı, hafakan.

y.o.+nı 70-a/4, 96-b/7, 104-b/16

y.şancusı (T-T) mide sancısı, ağrısı.

y.ş.+na 60-b/1

y.şişi (T-T) mide şişi, şişkinliği.

y.ş.+ni 56-b/4, 62-a/5

y.+e 26-a/17, 46-b/15, 57-a/5, 183-a/2, 184-a/2, 185-b/6, 187-b/3, 264-a/8, 264-a/12

y.+i 7-b/15, 16-b/10, 40-a/1, 50-b/3, 69-b/9, 76-a/3, 97-a/8, 99-b/10, 115-a/3, 123-b/16, 176-a/5, 194-a/12

y.+i sür- (T-T) kusmak.

y.+i s.-ene 51-b/17, 62-b/13, 73-b/2

y.+i s.-mek 16-b/11

y.+i yan- (T-T) içi yanmak, hararet almak.

y.+i y.-ar 189-b/6

y.+iñ 182-b/1, 221-a/13, 245-a/17

y.+inde 26-a/15, 111-a/4, 140-b/4

y.+inden 66-a/6, 113-a/9, 216-a/14

y.+inden ḳan geç- (T-T-T) bir çeşit rahatsızlık.

y.+inden ḳ.g.-ene 105-a/16, 111-b/15

y.+inden ḳan gid- (T-T-T) bir tür hastalık.

y.+inden ḳ.g.-enlere 110-b/12

y.+ine 184-b/9

y.+ini 10-b/2, 216-a/13

y.+de 56-b/4, 62-b/4, 106-a/15, 260-a/14

y.+den 60-b/2, 219-a/1

y.+lerin 73-a/7

yürü- (T) yürümek.

y.-mekle 19-b/1

yüz- (T) yüzmek.

y.-er 225-b/3

yüz + (T) yüz sayısı. 34-b/2, 79-a/17, 108-a/4, 112-a/2, 116-b/11, 117-a/3, 123-b/17, 124-b/7, 130-b/16, 132-a/6, 147-a/1, 155-b/6, 158-a/13, 161-b/15, 165-a/12, 172-b/3, 183-a/12, 188-b/11, 190-a/3, 194-b/11, 196-b/16, 202-a/11, 202-b/8, 204-a/10, 209-a/17, 209-b/11, 210-a/7, 211-a/6, 211-b/1, 257-a/5, 265-b/3, 268-a/3

yüz + (T) yüzey.

y.+inde 107-b/15

y.+inden 38-b/7

yüz + (T) yüz, çehre. 49-a/9, 225-a/1

y.(egil-) yüz eğilmesi.

y.(e.-mek) 109-a/15

y.göz egil- (T-T-T) yüz felci olmak.

y.g.e.-digine 112-b/1

y.+de 47-b/16, 64-b/11, 67-b/1, 70-b/11, 96-a/6, 291-a/12, 294-b/14

y.+e 70-b/12, 104-b/2, 295-a/3, 295-a/5

y.+i 70-b/11, 83-a/14, 111-b/11, 135-b/7, 127-a/16, 138-b/4, 145-b/12, 145-b/13, 170-b/7, 174-b/16, 262-a/9, 284-a/1, 284-a/11, 298-b/1

y.+i (ḳızar-) (T-T) yüz kızarması, bir tür rahatsızlık.

y.+i(ḳ.-maḳ) 153-b/17

y.+i (şiş-) (T-T) yüz şişmesi, bir çeşit hastalık belirtisi.

y.+i (ş.-mek) 265-a/9

y.+iñ 127-b/1, 294-b/10, 295-a/5

y.+inde 271-a/11

y.+ine 169-b/9, 256-a/9

y.+ini 8-a/4, 21-a/9, 95-a/15, 129-b/6, 138-a/12

y.+üne 23-b/2

yüz elli + (T-T) yüz elli. 112-a/3, 146-b/2, 147-a/1, 170-a/1, 275-a/7

yüz ṭut- (T-T) meyl etmek, yönelmek.

y.ṭ.-arsa 248-b/11

yüz yigirmi + (T-T) yüz yirmi. 124-a/3

yüzer + (T) yüzer, yüz sayısının üleştirme biçimi. 187-b/11

yüzlü + (T) yüzlü, çehreli. 45-b/16

y.+ye 28-a/13

yüzük + (T) yüzük. 235-b/1

y.taşı (T-T) yüzük yapımında kullanılan bir çeşit taş. 97-a/15

Ẓ

ẓafer + (A) üstün olmak, galip gelmek.

ẓ.bul- (A-T) üstün gelmek, galip olmak.

ẓ.b.-duğından 28-b/5

ẓ.b.-maya 70-b/6

ẓafere + (A) bir tür katarakt, göz ağrısı sonunda göz pınarlarından bir perdenin oluşması ve gözün siyahını kapaması. 160-b/12

ẓ.+niñ 160-b/9, 161-a/4

ẓ.+ye 126-a/11

ẓāhir + (A) açık, belli, meydanda, dışta, göründüğü gibi. 12-a/4, 25-a/16, 25-b/11, 37-b/13, 53-a/2, 53-a/3, 127-b/1, 128-a/9, 128-b/6, 132-a/11, 145-a/8, 145-a/10, 145-a/12, 145-b/2, 156-b/16, 191-b/9, 234-a/13, 268-a/16, 271-a/11, 272-b/17, 280-b/12, 283-a/12, 283-b/16, 285-a/15, 287-a/4, 287-a/13, 291-a/13

ẓ.+-i beden (A-A) bedenin dışı, görünen tarafları.

ẓ.+-i b.+de 83-b/16, 115-b/10, 118-b/14, 289-a/15

ẓ.+-i b.+e 289-b/3

ẓ.+de 99-a/16, 281-a/9

ẓ.+dür 6-a/17, 21-a/1, 38-a/8, 98-a/6, 271-a/12

ẓ.+ine 21-a/15

ẓāhiren + (A) görünüşte, görünüşe göre. 33-a/12, 86-a/10

ẓarf + (A) kap.228-a/15

ẓarīf + (A) ince, beğenilir tavır ve edalı. 23-a/16, 134-a/9

ẓan(n) id- (A-T) zannetmek, sanmak.

ẓ.i.-erin 92-a/7

ẓill-ullāh-ı fī'l-'ālemi's-sulṭān + (A-A-A) dünya sultanı olan Allah'ın gölgesi. 300-b/4

ẓill-ullahü'ẓ-ẓalīl + (A-A) Allah'ın gölgesi. 4-a/3

ẓuhūr + (A) görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme. 42-a/14, 42-a/16, 42-b/1, 44-a/13, 140-b/6, 181-a/2, 276-a/9, 276-a/10, 276-a/11, 276-b/4, 281-b/2, 284-b/14, 284-b/17, 286-a/1, 287-a/2, 287-a/9, 287-b/15, 288-a/5, 288-a/6, 298-a/8

ẓ.+ı 5-b/7, 267-a/17, 284-b/16, 288-a/4

ẓ.+ına 10-a/8, 10-a/11, 10-a/12, 10-a/15, 18-a/6, 19-b/10, 24-b/12, 35-a/9, 100-b/16, 153-b/2, 153-b/3, 276-a/6

ẓ.+ınıñ 135-a/15

ẓulm + (A) haksızlık, eziyet.

ẓ.+den 276-a/2

ẓulmet + (A) karanlık, görmezlik.

ẓ.+-i başar (A-A) görme yetersizliği, görmezlik. 20-a/14

ẓ.+-i b.+a 21-a/10

ẓ.+ini 65-a/2, 95-b/16

Ż

żabṭ + (A) silah kuvvetiyle bir yeri alma. 285-a/2

ża'f + (A) güçsüzlük, yetersizlik, bozukluk. 14-a/2, 14-b/2, 14-b/3, 15-a/9, 18-a/9, 27-a/16, 27-b/5, 27-b/8, 28-a/14, 28-a/6, 28-a/7, 33-b/7, 40-a/10, 47-a/15, 73-b/1, 81-b/5, 93-a/10, 179-a/15, 179-a/16, 189-b/13, 217-b/17, 247-a/4, 266-b/4, 285-b/16

ż.+-ı başar (Bkz.ż.+ü'l-başar) (A-A) görme zayıflığı, yetersizliği.

ż.+-ı b.+a 21-a/9, 51-b/5, 162-a/6, 162-a/14

ż.+-ı b.+ıñ 161-b/10

ż.+-ı dāfi'a (A-A) vücut boşaltım sisteminin bozukluğu.

ż.+-ı d.+dan 239-b/8

ż.+-ı hażm (Bkz.ż.+ü'l-hażm) (A-A) sindirim bozukluğu. 35-b/2, 213-a/5, 250-b/6

ż.+-ı ḥis(s) (A-A) duyu kuvvetinin yetersizliği.

ż.+-ı ḥ.+den 239-b/8

ż.+-ı ḳalb (A-A) kalp yetersizliği. 184-b/6

ż.+-ı ḳ.+e 49-b/7

ż.+ü'l-baṣar (Bkz.ż.+-ı baṣar) (A-A) görme zayıflığı. 161-b/7

ż.+ü'l-bāh (A-A) cinsel yetersizlik.245-a/13

ż.+ü'l-hażm (Bkz.ż.+-ı hażm) (A-A) sindirim sistemi bozukluğu. 193-b/16

ż.+a 34-b/8

ż.+dan 104-b/10

ż.+ı 24-a/16, 24-b/1, 197-b/13, 212-a/2

ż.+ına 42-a/15, 63-b/12

ż.+ından 152-a/6, 186-b/4, 197-b/4, 197-b/7, 224-b/14, 227-b/15, 232-a/6, 239-a/4, 239-a/4, 239-a/6, 240-a/8, 245-a/16, 245-b/1, 255-a/15, 261-a/9

ż.+ını 49-b/16, 51-b/11

ż.+ıyla 235-b/8

ż.+la 34-b/4

żaʿīf + (A) zayıf, güçsüz, yetersiz. 4-b/10, 7-b/16, 16-b/7, 18-a/8, 22-a/14, 27-b/13, 30-a/16, 34-b/6, 39-b/11, 40-a/10, 46-a/16, 53-b/1, 64-a/6, 66-b/13, 74-b/4, 75-a/16, 95-a/6, 98-b/15, 99-a/9, 99-a/15, 99-b/12, 101-a/15, 103-b/7, 106-b/13, 145-b/1, 153-a/12, 161-b/7, 186-b/6, 191-b/8, 197-a/3, 200-b/8, 206-b/9, 217-b/4, 223-b/7, 229-a/12, 245-a/13, 248-a/6, 266-b/11, 270-a/11, 270-a/15, 271-a/10, 298-a/15

ż.+dür 106-b/10, 106-b/12, 145-b/14, 145-b/17

ż.+e 144-a/5, 232-b/7

ż.+idür 152-b/3

ż.+lere 269-a/1

ża'flig + (A/T) güçsüzlük, yetersizlik, eksiklik.

ż.+inden 239-b/14

żam(m) + (A) katma, ekleme. 44-a/12

żamīr u ḫoş + (A-F) hoş, gönül hoşluğu. 23-b/15

żarar + (A) zarar, faydalı olmama, yaramama. 9-b/6, 12-b/4, 14-b/1, 14-b/16, 14-b/5, 16-b/2, 17-a/15, 17-a/9, 18-b/11, 20-a/4, 21-b/16, 37-b/14, 44-a/4, 44-a/5, 53-b/17, 54-a/2, 54-b/9, 65-a/16, 71-b/1, 84-a/9, 86-b/6, 159-b/5, 209-b/8, 260-a/16

ż.+dur 12-a/15, 13-b/16, 15-a/13, 16-a/6, 17-a/5, 17-b/4, 18-b/13, 18-b/17, 20-a/1, 22-a/9, 25-a/14, 40-b/2, 44-b/5, 45-b/3, 46-b/1, 46-b/8, 50-a/10, 53-a/17, 53-b/7, 54-a/5, 54-a/11, 64-a/10, 73-b/3, 73-b/10, 74-a/15, 74-a/17, 79-a/13, 86-b/4, 93-b/2, 93-b/3, 94-a/15, 99-b/6, 99-b/12, 100-a/1, 102-a/11, 103-a/16, 132-a/17, 142-b/12, 150-a/17, 159-b/3, 239-b/9

ż.+ı 9-b/8, 12-b/4, 14-b/11, 15-a/1, 15-a/14, 18-b/15, 22-a/1, 24-b/6, 39-b/7, 44-a/5, 44-a/6, 53-a/14, 53-a/3, 53-a/5, 54-a/2, 180-a/14, 234-b/14

ż.+ın 8-a/2, 8-a/5, 8-b/3, 8-b/17, 9-a/14, 11-b/5, 11-b/5, 14-b/13, 14-b/7, 14-b/7, 14-b/8, 15-a/5, 16-b/4, 44-b/5, 46-a/17, 46-a/7, 47-b/14, 53-a/5, 64-a/15, 65-b/8, 73-a/13, 85-b/6, 209-b/4

ż.+ından 300-a/12

ż.+ını 14-b/6, 15-a/7, 23-b/5, 54-b/8, 54-b/11, 62-a/3, 70-a/17, 72-b/4, 74-a/4, 90-a/1, 96-b/13, 99-a/7, 101-a/4, 104-b/17

ż.+ınıñ 23-a/11

żarar çek- (A-T) acı duymak, fayda görmemek.

ż.ç.-mekdür 188-a/15

żararlı + (A/T) zararlı. 16-a/7

żararsız (Bkz.żararsuz) + (A/T) zararsız, faydalı.

ż.+dur 217-a/15

żararsuz (Bkz.żararsız) + (A/T) zararsız. 63-a/17, 232-b/8

ż.+dur 225-b/6

żarūret + (A) muhtaçlık, gereklik. 211-a/14, 211-a/15

ż.+de 34-a/13, 40-a/7

żarūrī + (A) zorunlu, gerekli.

ż.+dür 25-b/2

żıd(d)+ (A) bir şeyin aksi, karşıtı.

ż.+ıdur 58-a/11

ż.+ını 22-b/10

ż.+ıyla 7-b/13, 15-a/7, 30-b/13, 182-a/5

żıddet + (A) zıtlık, zıt olma. 2-a/4

żımād + (A) yakı (ilaç, lāpa; merhemle yaraya sarılan veya üstüne konulan bez). 190-a/11, 226-a/1, 241-b/17

ż.+ü'ş-şandaleyn (A-A) iki sandal yakısı. 188-b/17, 221-b/13, 224-a/11, 236-a/6

ż.+ı 224-a/8

żiḥk + (A) akciğere yönelen soluk hareketi. 23-a/11

żīḳ-ı nefes (Bkz.ż.+u'n-nefes, ż.+u'n-nefis) + (A-A) nefes darlığı. 42-a/9, 153-a/7, 175-b/11, 176-a/4, 228-a/1

ż.+-ı n.+e 50-b/11, 55-b/2, 108-b/7, 108-b/13, 112-b/2, 119-a/4, 121-a/9, 123-a/2, 123-a/6, 123-b/1, 177-a/1, 177-a/10, 177-a/12, 299-b/2

ż.+-ı n.+de 37-a/15

ż.+-ı n.+i 88-a/3

żīḳu'n-nefes (Bkz.ż.+-ı nefes, ż.+u'n-nefis) + (A-A) nefes darlığı hastalığı. 248-a/4

ż.+u'n-n.+e 94-b/13, 104-b/5

żīḳu'n-nefis (Bkz.ż.+-ı nefes, ż.+u'n-nefes) + (A-A) nefes darlığı. 175-b/10

żiyāfet + (A) misafiri yedirip içirme, şölen, ziyafet. 134-b/9

ż.+e 15-b/11

Z

zāc + (A) demir sülfat. 160-a/12, 293-a/15

z.rūḥı + (A-A) demir sülfat özü. 262-b/7, 286-b/10

z.r.+nı 193-b/9, 273-b/10

z.+ı 131-b/2

z.+ıñ rūḥı (A-A) demir sülfat özü.

z.+ıñ r.+n 262-b/2

zāciyyet + (A) demir sülfat ile ilgili, demir sülfata ait, demir sülfat özelliği bulunan. 92-a/6

za'ferān + (A) safran. 10-b/8, 68-b/13, 107-a/2, 109-b/2, 111-a/2, 112-b/3, 113-a/10, 113-b/16, 114-b/10, 117-a/14, 117-b/9, 118-a/5, 118-b/8, 119-a/14, 119-b/5, 119-b/15, 120-a/6, 120-a/14, 121-b/2, 122-a/5, 122-a/8, 122-b/17, 123-a/5, 126-a/3, 126-a/13, 158-a/6, 158-b/5, 158-b/10, 173-a/14, 176-a/17, 177-a/5, 182-a/17, 183-a/7, 183-b/5, 187-a/4, 190-b/9, 197-b/9, 205-b/9, 206-b/1, 220-a/2, 222-b/3, 225-a/13, 229-a/1, 230-a/4, 240-a/2, 248-b/6, 248-b/7, 253-b/11, 254-b/9, 258-a/12, 259-b/2, 276-b/16, 277-a/2, 278-a/4, 287-b/7, 292-b/15

z.ma'deni (A-A) safran madeni. 147-a/5, 269-a/2

z.teli (A-T) 239-b/3

z.yaḳusı (A-T) safranla hazırlanmış yakı. 259-b/8, 294-b/5

z.+-ı ma'denī (A-A) madensel safran, madenī safran. 158-b/1

z.+ü'l-ḥadīdī (A-A) safran pası, çürüyüğü. 253-a/13

z.+a 231-b/16

z.+dur 54-a/5

z.+ı 69-a/1

z.+la 48-b/14, 82-b/9, 91-a/10, 99-b/1, 219-b/11, 259-a/8, 275-a/14, 275-a/16

zaḫīr (Bkz.zaḥīr) + (A) bağırsak iltihaplanması, dizanteri.

z.+e 73-b/2

zaḥīr (Bkz.zaḫīr) + (A) dizanteri hastalığı. 104-b/7, 204-b/3, 205-b/10, 220-b/1

z.+-i kāẕib (A-A) kabızlıktan dolayı oluşan bağırsak iltihaplanması. 204-b/9

z.+-i k.+de 205-a/8

z.+-i k.+dür 205-a/8

z.+-i ṣādıḳ (A-A) kabızlık dışındaki sebeplerden hasıl olan dizanteri. 204-b/10

z.+-i ṣ.+dur 205-a/7

z.+den 220-b/8

z.+e 92-b/13, 206-a/13

z.+i 219-a/13, 240-a/5

z.+iñ 206-a/2

zaḥmet + (A) sıkıntı, ağrı, sızı. 12-b/3, 16-b/2, 43-b/7

z.çek- (A-T) güçlük çekmek, zorlanmak.

z.ç.-en 69-a/2

z.ç.-er 16-b/2, 178-a/16

z.+den 55-b/10

z.+ler 15-b/10

z.+ler çek- (A-T) güçlüğe, ağrıya maruz kalmak.

z.+ler ç.-diler 234-b/13

z.+ler ç.-er 15-b/10

z.+lerinden 103-a/17

zā'il + (A) geçmiş, yok olmuş, geçen. 80-a/1, 111-b/5

zamān + (A) zaman, vakit, çağ, devir, mevsim. 13-b/10, 26-b/12, 26-b/14, 28-b/16, 31-a/7, 33-a/8, 33-b/13, 34-a/6, 34-b/17, 36-b/10, 39-a/12, 53-a/16, 70-b/4, 105-a/8, 106-b/4, 106-b/17, 130-a/14, 133-a/15, 135-a/4, 138-a/17, 139-b/1, 139-b/3, 140-a/10, 140-b/6, 145-a/13, 155-a/5, 157-a/1, 157-b/14, 162-b/1, 162-b/17, 171-a/12, 172-a/6, 172-b/15, 175-a/1, 175-a/1, 175-a/2, 175-a/3, 184-a/13, 186-a/12, 188-a/13, 194-b/7, 195-a/9, 196-b/15, 203-a/15, 204-a/2, 206-b/7, 206-b/9, 207-b/13, 208-a/5, 210-a/12, 212-b/16, 216-a/1, 216-a/13, 217-b/17, 218-b/16, 220-b/5, 226-b/17, 227-a/17, 240-b/13, 245-b/2, 246-a/10, 246-a/11, 251-a/10, 252-a/6,

252-a/15, 252-b/11, 259-b/16, 265-a/9, 265-a/14, 265-b/12, 267-b/4, 269-b/10, 270-a/7, 270-a/10, 270-b/11, 274-a/3, 284-b/17, 287-a/5, 289-b/13, 291-a/17, 296-b/9

z.+-ı devlet-i ʿāliyye (A-A-A) Osmanlı İmparatorluğu zamanı, devri. 4-b/13

z.+-ı selef (A-A) önceki devir, ilk zamanlar.

z.+-ı s.+de 5-b/9

z.+-ı evāyil (A-A) ilk zamanlar, geçmiş zamanlar, önceler.

z.+-ı e.+de 225-b/4

z.+da 23-a/1, 93-b/8, 105-a/7, 120-a/11, 130-b/11, 143-b/15, 156-a/6, 180-a/11, 195-b/6, 244-a/8, 252-b/1, 252-b/5, 261-b/5, 268-b/15, 272-a/14, 273-b/17, 274-a/2, 275-a/9, 277-a/12, 278-b/12, 284-b/16

z.+dan 201-b/11

z.+ı 30-a/13

z.+ımızda 5-b/1, 11-b/2

z.+ımızıñ 3-b/4

z.+ıñ 148-a/8

z.+ında 10-b/13, 11-b/5, 12-a/1, 74-b/8, 95-a/9, 176-a/12, 176-b/2, 224-a/15, 233-b/3, 272-b/4, 280-a/14

z.+la 16-b/4

z.+larda 99-b/4

z.+larında 70-b/2

zamāncıḳ + (A/T) kısa bir zaman, azacık zaman. 15-b/1

zamāne + (F) dönem, devir.

z.+niñ 140-b/10, 152-a/12

zanbaḳ + (A) zambak. 70-b/9, 70-b/11, 239-a/16, 248-b/10

z.köki (A-T) zambak kökü. 173-a/16, 233-b/14, 249-a/2, 282-b/11

z.yağı (A-T) zambak yağı. 146-b/6, 150-b/13, 151-b/10, 176-a/11, 190-b/3, 207-b/7, 229-a/2, 248-b/16, 268-a/4, 282-b/9, 282-b/15

z.y.+yla 150-a/10, 249-b/1, 294-a/4

zar + (T) bazı organları saran ince perde, zar (hayvan için). 197-a/17

z.+dan 122-a/17, 241-a/2

z.+ından 241-a/7

zar + (T) zar, (meyveler için).

z.+ıla 45-a/12

zebād (Bkz.zübād) + (A) ḳalye miski, kalemis (ġalle-i misk) yağı. 91-a/4

zeberced + (A) zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı. 70-a/10

z.+den 70-a/12

zebīb + (A) kuru üzüm. 46-a/13

zebr-i muṭavvele + (A-A) tafsil edilmiş kitap. 5-a/14

zeh(i)r + (F) zehir. 22-a/1, 57-b/10, 62-b/3, 65-b/13, 70-a/16, 88-b/11, 102-b/3, 296-b/7, 296-b/8, 296-b/13, 296-b/14, 296-b/15, 296-b/17, 297-a/2, 297-a/2, 297-a/5, 298-b/5, 300-a/8

z.iç- (F-T) zehir içmek.

z.i.-enlere 105-b/3

z.+i 59-a/3, 73-a/16, 81-a/8, 105-b/5, 273-a/7, 273-b/6, 278-b/8, 278-b/16

z.+iñ 46-a/7, 70-a/17, 297-a/11

z.+in 81-a/2

z.+inden 216-b/2, 300-a/12

z.+ini 57-b/10, 58-b/9, 59-a/3, 59-a/6, 75-a/7, 77-a/16, 81-a/8, 95-b/10, 97-a/4, 102-a/17, 105-b/17, 279-a/14, 300-a/9

z.+lerden 102-b/4, 296-b/7

z.+lere 68-a/17, 94-a/14, 125-b/8

z.+leri 49-b/7, 81-a/10, 300-a/9

z.+leriñ 11-b/5, 47-b/14, 64-a/14, 81-a/7, 96-b/13, 104-b/17

z.+lerini 44-b/4

zehirli (Bkz.zehirlü) + (F/T) zehirli. 252-b/4, 273-a/4, 274-a/2

z.cān-ver (F/T-F) zehirli canavar, hayvan.

z.c.+ler 58-b/9

z.c.+leriñ 81-a/8

z.çıban (F/T-T) zehirli çıban.

z.ç.+lar 276-a/10

z.ḥayvān (F/T-A) zehirli hayvan. 54-b/10, 70-b/7

zehirlü (Bkz.zehirli) + (F/T) zehirli, zehri olan. 142-a/3, 275-b/12, 284-b/13

z.cān-ver (F/T-F) zehirli hayvan, canavar. 46-a/6, 59-a/5, 102-a/16, 230-b/7

z.c.+ler 66-b/6, 105-b/16

z.c.+ler şoḳ- (F/T-F-T) zehirli hayvan sokması.

z.c.+ler ş.-duġına 70-a/5

z.c.+leriñ 97-a/4

z.fāsid mādde (F/T-A-A) zehirli, bozucu madde, öğe. 287-a/8

z.ḫ.+-ı sevdāvī (F/T-A-A) sevdayla ilgili zehirli unsur.

z.ḫ.+-ı s.+dür 286-a/2

z.ḥayvān (F/T-A) zehirli hayvan. 70-a/16, 70-b/6

z.ḫ.+ıñ 231-a/13

z.ḫ.+lar 300-a/12

z.ḫ.+larıñ 300-a/9

z.maraż (F/T-A) zehirli hastalık.

z.m.+lar 283-b/16

z.m.+lardan 285-b/17, 287-a/1

z.oḳ yara(sı) (F/T-T-T) zehir taşıyan okların oluşturduğu yara.

z.o.y.+larına 81-a/2

z.ṭā'ūn yaḳmacası (F/T-A-T) zehirli veba hastalığının meydana getirdiği bir tür yara. 59-a/6

z.+dür 39-a/10

zekā + (A) zekā, çabuk anlama, zihin keskinliği. 22-b/4, 111-b/6

z.+ya 67-a/16

z.+yı 67-a/15

zekī + (A) zeki, zekā sahibi, çabuk kavrayışlı. 22-b/12

zelḳ-ı em'ā (Bkz.z.+ü'l-em'ā) + (A-A) şiddetli ishal.

z.+-ı e.+ya 197-a/14

zelḳü'l-em'ā (Bkz.z.+-ı em'ā) + (A-A) şiddetli ishal. 197-a/5

z.+ü'l-e.+da 235-b/5

z.+ü'l-e.+ya 197-b/6

zencebīl + (A) zencefil. 50-a/8, 69-a/5, 71-b/2, 109-b/1, 112-b/8, 112-b/17, 113-b/15, 114-a/16, 114-b/9, 116-b/6, 122-a/11, 137-a/8, 149-a/10, 150-a/9, 152-b/7, 166-b/13, 187-a/3, 187-a/10, 189-a/12, 192-a/15, 194-a/5, 197-a/10, 207-a/12, 208-a/5, 212-b/5, 225-b/7, 225-b/8, 241-a/2, 255-a/2, 258-a/2, 258-a/12, 296-a/6, 296-b/2

z.köki (A-T) zencefil kökü. 176-b/15

z.murabbāsı (A-A) zencefil tatlısı. 8-b/11

z.+i 69-a/12

zerāvend + (F) ilaç yapımında kullanılan bir cins bitki, loğusa otu. 255-b/9, 278-a/1, 291-a/1, 293-b/10, 294-b/3, 297-b/14

z.+-i müdevver (F-A) loğusa otunun bir türü, yuvarlak loğusa otu. 121-a/6, 168-b/14

z.+-i ṭavīl (F-A) uzun loğusa otu, boru elması, dulcih dibi. 125-a/5, 125-b/9, 238-a/11

zerd-ālū + (F-F) zerdali, sarı erik. 231-b/14

z.çekirdegi (F-F-T) zerdali çekirdeği.

z.ç.+niñ içi (F-F-T-T) zerdali çekirdeğinin içi. 291-a/6

zerde-çūb + (F-F) zerdeçal boyası. 290-b/1, 291-a/1

z.+ı 296-a/17

zerenbād + (F) yabanī zencefil, erdel kökü. 70-a/3, 112-b/4, 148-b/10, 182-a/17, 183-b/4, 187-b/4, 189-a/13, 213-b/2, 243-b/12, 278-a/2

z.+-ı mustaṭīl (F-A) şekli uzunca olan yabanī zencefil. 113-b/11

z.+-ı müstedīr (F-A) yuvarlak yabanī zencefil. 113-b/17

z.murabbāsı (F-A) yabanī zencefil tatlısı. 8-b/12

z.+dan 70-a/8

zerḳ + (A) şırınga yapma, şırınga etme. 238-b/12, 238-b/13

zerrāḳa (Bkz.zürrāḳa) + (A) tıbbī şırınga. 220-a/10

zerrīn ḳadeḥ + (F-A) nercis, nergis çiçeği. 70-b/12

z.ḳ.ṣoğanı (F-A-T) nergis çiçeğinin soğanı.

z.ḳ.ṣ.+nıñ yağı (F-A-T-T) nergis soğanının yağı. 246-a/17

zer-tār + (F) altın tel, sırma. 3-b/10

zevḳ + (A) hoşa giden hal, haz.

z.+ıñ 20-b/2

zeyt + (A) zeytin yağı. 69-b/6

z.yaġı (Bkz.zeytūn yaġı) + (A-T) zeytin yağı. 123-b/10, 124-a/3, 125-a/7, 126-a/2, 169-b/7, 209-b/15, 239-a/13, 265-b/6, 293-b/2, 296-b/12

z.+-i ʿatīḳ (A-A) bir tür zeytin yağı, yıllanmış zeytin yağı. 224-a/16

z.y.+nda 67-b/14, 124-a/4

z.y.+nı 282-a/17

z.y.+yla 290-b/2, 296-b/2, 297-a/3, 297-b/17

z.+le 8-a/7, 13-a/5, 60-b/2, 66-b/6, 81-a/17, 104-a/9, 106-a/8, 123-b/13, 226-a/3, 227-a/7, 263-b/17, 283-a/10, 283-b/15, 295-b/7, 297-b/9

zeytūn + (A) zeytin. 69-a/14, 290-a/3

z.yaġı (Bkz.zeyt yaġı) + (A-T) zeytin yağı. 69-b/5

z.y.+na 70-a/1

z.y.+nı 69-b/15

z.y.+yla 296-a/15

z.+dan 69-b/6

z.+ı 220-a/9

zeytūnī + (A) zeytin şeklinde olan. 58-b/2, 58-b/4

zıḳ(ḳ) + tulum. 225-a/17

zıḳḳī + (A) istiska, siroz türlerinden biri. 225-b/1

z.+dür 225-a/17

z.+ye 84-b/13

zībaḳ + (A) cıva.

z.+ı 277-b/14

zift + (A) kara sakız, katrandan çıkarılan, kolay kırılan, az sıcakta eriyen katı, siyah, parlak bir madde. 92-b/5, 293-a/14, 293-b/3, 298-b/6

z.+e 92-b/1

z.+i 291-b/17, 295-b/15

z.+le 55-b/17, 296-a/16, 296-a/17, 297-b/2, 297-b/13

zihli + (F/T) çizgili. 55-b/15

zih(i)n (Bkz.zihn) + (A) anlama, unutmama kuvveti.

z.+i 22-b/4

zinā + (A) zina, nikāhsız çiftleşme.

z.+dan 276-a/2

zincifre + (A) zincifre, cıva ile kükürt karışığı bir çeşit kırmızı boya. 250-a/7

z.+niñ 152-a/8

zīnet + (A) süs, bezek, estetik, güzellik-bakım.

z.+e 294-b/9

zīrā + (F) çünkü, şundan dolayı ki. 6-b/10, 7-a/1, 7-a/4, 7-b/5, 7-b/6, 7-b/8, 10-b/3, 10-b/6, 10-b/15, 11-a/10, 11-a/13, 11-a/17, 12-a/15, 12-a/3, 12-b/1, 12-b/6, 13-b/11, 13-b/16, 15-a/16, 15-b/2, 15-b/6, 16-a/5, 16-b/4, 16-b/6, 17-a/7, 17-b/1, 17-b/9, 18-b/11, 19-a/1, 19-b/9, 20-a/1, 20-a/13, 20-b/13, 20-b/6, 21-a/1, 21-a/10, 21-a/15, 21-a/17, 21-a/2, 21-a/7, 21-b/7, 22-a/8, 22-b/14, 22-b/4, 22-b/6, 23-b/12, 24-a/1, 24-a/11, 24-a/9, 24-b/17, 25-a/5, 25-a/7, 27-a/11, 27-b/3, 27-b/8, 27-b/9, 28-a/13, 28-a/16, 28-a/3, 28-a/5, 28-b/17, 29-b/13, 31-b/5, 32-a/2, 32-a/3, 32-a/6, 32-b/16, 32-b/8, 33-a/9, 34-b/12, 35-a/9, 35-b/14, 36-a/14, 36-b/10, 36-b/15, 36-b/8, 37-b/13, 37-b/13, 37-b/16, 37-b/5, 38-a/13, 38-a/3, 38-a/4, 39-b/11, 39-b/7, 40-a/9, 40-b/14, 40-b/2, 40-b/8, 41-a/11, 41-b/7, 42-b/10, 42-b/13, 43-a/7, 43-b/3, 44-a/13, 44-a/8, 44-b/14, 45-b/14, 46-b/3, 49-b/13, 52-a/7, 52-a/17, 55-a/4, 56-b/2, 59-a/3, 59-a/10, 59-b/10, 62-a/2, 62-a/17, 66-a/13, 69-b/16, 70-a/2, 70-b/6, 71-a/6, 72-b/7, 73-b/15, 73-b/17, 74-b/15, 74-b/8, 75-b/9, 76-a/3, 77-b/2, 78-a/15, 79-a/14, 80-a/16, 81-b/5, 83-b/2, 83-b/8, 84-a/13, 86-a/11, 86-a/15, 86-a/5, 87-b/7, 91-b/2, 92-a/15, 93-b/5, 93-b/9, 94-a/5, 95-a/13, 98-a/5, 99-a/9, 99-a/11, 100-a/1, 100-b/15, 102-b/9, 106-b/6, 132-a/16, 132-a/17, 132-b/1, 137-b/5, 138-b/13, 140-b/8, 142-b/11, 145-b/14, 145-b/15, 151-b/7, 151-b/10, 152-b/17, 153-a/7, 157-a/16, 159-b/3, 170-b/17, 177-b/13, 178-a/17, 180-a/9, 184-b/2, 186-a/6, 186-a/9, 189-b/10, 189-b/11, 189-b/17, 190-a/7, 190-a/9, 195-b/2, 195-b/6, 195-b/7, 195-b/13, 196-a/5, 196-a/7, 201-b/4, 201-b/7, 202-a/1, 202-a/6, 215-b/7, 215-b/12, 215-b/16, 216-a/4, 217-a/7, 217-b/15, 218-a/1, 221-a/9, 221-a/11, 221-b/3, 222-b/10, 232-b/2, 234-b/2, 234-b/12, 237-a/15, 238-a/3, 239-b/9, 255-b/2, 257-a/15, 259-b/16, 260-a/17, 260-b/1, 261-b/11,

267-b/11, 267-b/12, 271-a/4, 273-b/5, 273-b/11, 277-a/1, 278-b/16, 284-a/1, 284-b/17, 287-b/13

ziyāde + (A) aşırı, fazla, çok, kalan, artan. 5-b/7, 7-b/14, 8-a/10, 9-a/10, 11-a/2, 11-a/15, 12-a/14, 15-a/9, 16-a/11, 16-a/12, 16-a/6, 18-b/10, 18-b/17, 20-a/6, 20-b/15, 20-b/16, 20-b/7, 22-b/11, 25-a/11, 25-a/17, 26-b/15, 28-a/6, 29-b/1, 29-b/7, 31-a/8, 32-b/17, 32-b/7, 32-b/8, 33-b/10, 33-b/10, 33-b/11, 33-b/9, 34-b/14, 38-a/1, 38-a/8, 38-a/8, 38-a/9, 38-a/9, 39-a/15, 39-b/11, 39-b/13, 39-b/13, 39-b/14, 39-b/14, 39-b/16, 39-b/16, 39-b/16, 39-b/7, 40-a/4, 40-b/14, 41-b/3, 41-b/5, 41-b/7, 42-b/16, 42-b/17, 43-a/6, 43-b/3, 44-a/1, 46-b/10, 46-b/8, 47-b/10, 47-b/11, 52-a/1, 52-b/4, 54-a/12, 54-a/15, 57-a/11, 59-a/3, 60-b/16, 61-a/5, 61-b/2, 61-b/6, 62-b/11, 63-b/12, 64-b/10, 64-b/15, 65-a/11, 65-a/12, 66-b/16, 67-b/3, 70-a/9, 71-b/1, 73-b/9, 74-a/12, 74-a/7, 75-a/10, 75-a/13, 75-a/17, 75-b/6, 77-a/10, 77-b/3, 79-b/9, 81-b/8, 82-a/8, 83-a/1, 83-b/13, 85-a/9, 87-b/10, 88-b/1, 89-a/16, 89-a/9, 90-a/16, 91-a/11, 93-a/16, 93-a/2, 93-a/5, 93-b/1, 93-b/15, 94-b/6, 95-a/1, 95-a/1, 95-a/9, 95-a/12, 95-b/1, 98-b/3, 98-b/16, 98-b/16, 98-b/13, 99-a/8, 99-a/15, 99-a/17, 99-b/9, 100-a/11, 102-a/2, 102-b/12, 102-b/16, 102-b/17, 103-a/7, 103-a/7, 103-a/12, 103-b/4, 104-a/1, 104-b/1, 104-b/6, 104-b/16, 105-a/1, 106-b/6, 107-b/17, 111-b/6, 111-b/12, 111-b/17, 113-a/3, 113-b/8, 114-a/5, 114-b/14, 117-b/17, 119-a/2, 126-b/16, 127-a/1, 127-b/15, 127-b/15, 128-a/10, 128-a/10, 128-b/8, 128-b/13, 129-b/13, 129-b/17, 129-b/17, 130-a/8, 130-b/7, 131-a/11, 131-b/8, 135-b/7, 137-b/14, 147-a/7, 152-a/7, 152-a/7, 152-b/4, 154-b/7, 155-a/7, 155-b/2, 155-b/5, 156-a/17, 156-b/17, 158-b/9, 159-a/7, 159-b/7, 162-b/3, 164-a/2, 165-a/3, 167-a/16, 168-a/15, 170-b/8, 170-b/9, 172-b/14, 173-a/2, 174-a/7, 174-a/8, 174-a/9, 176-a/2, 176-a/3, 179-a/8, 180-a/10, 181-b/14, 185-a/15, 186-b/2, 188-a/9, 188-a/11, 189-b/9, 189-b/10, 190-a/9, 190-b/2, 192-a/11, 192-a/15, 193-b/8, 194-b/13, 194-b/14, 195-a/14, 196-a/14, 197-a/6, 197-b/17, 198-a/6, 199-a/2, 208-b/7, 208-b/15, 209-a/10, 209-b/7, 212-a/3, 212-b/13, 217-a/16, 217-b/16, 218-b/1, 220-a/16, 220-a/17, 221-a/15, 221-a/17, 221-b/13, 222-a/7, 222-b/13, 223-b/6, 223-b/8, 223-b/8, 223-b/10, 226-b/14, 228-a/17, 230-b/5, 230-b/9, 233-b/5, 234-b/11, 235-a/7, 241-b/1, 251-b/7, 251-b/13, 254-a/6, 254-a/7, 256-a/10,

256-a/12, 256-a/14, 260-b/16, 260-b/17, 261-a/2, 262-a/10, 262-b/14, 262-b/16, 264-a/16, 264-b/7, 265-b/11, 266-b/16, 266-b/17, 267-b/8, 270-a/12, 270-b/10, 271-a/7, 271-b/8, 272-b/11, 272-b/13, 273-a/7, 273-b/4, 276-b/15, 277-a/6, 279-a/14, 279-b/14, 279-b/15, 280-a/15, 281-b/3, 282-a/11, 284-a/9, 290-a/14, 292-a/15, 293-b/15, 294-a/15, 294-a/15, 294-b/1, 294-b/2, 298-b/16

z.+dür 37-b/17, 82-a/16, 87-b/16, 212-a/6, 281-a/3

z.+si 51-b/12, 149-b/14

z.+siyle 107-a/16

ziyādelik/g ÷ (A/T) fazlalık, çokluk. 234-b/8, 236-a/10

z.+i 38-a/6, 158-a/9

z.+idür 135-a/17

z.+inden 31-a/13, 31-a/14

z.+iyle 38-a/6, 38-a/7

ziyān + (F) zarar. 77-a/9

ziyānsuz + (F T) zararsız. 214-a/10

zo̱r + (F) dizanteri, bağırsak iltihaplanması.

z.+a 219-a/10

z.+dan 220-b/1

z.+ıla 240-a/4

zo̱rlı + (F/T) zahmetli, güç olan. 19-b/7

zūffā + (A) zufa otu, çördük otu. 71-a/8, 108-b/9, 108-b/14, 123-a/4, 123-a/8, 143-a/3, 146-b/14, 148-b/9, 155-a/12, 166-b/12, 169-b/16, 174-a/14, 175-b/1, 176-b/4, 178-b/11, 178-b/8, 179-b/14, 266-a/14

z.şarābı (A-A) çördük otu şerbeti. 175-a/16

z.şerbeti (A-A) zufa otu şurubu. 174-b/1, 266-a/5

z.ş.+ni 186-b/16

z.(ṭabīḫı) (A-A) kaynatılıp pişirilmiş çördük otu. 224-a/17

zu'm + (A) zannetme, sanma. 11-b/6, 106-a/16

zu'rūr + (A) alıç. 47-a/10

zurūr + (A) kurutulmuş otlar ve bazı maddelerin dövülüp, harmanlanmasıyla toz haline getirilmiş şekilleri. 161-a/13, 170-a/3, 292-b/16

zübād (Bkz.zebād) + (A) ḳalye miski, kalemis (ġalle-i misk) yağı. 252-a/14, 277-b/3, 277-b/9

zübādī + (A) kalemis ile ilgili, kalemise ait. 163-b/16

zübd + (A) kaymak. 89-b/6

Zübeyr Ḥażretleri + (A-A/T) Zübeyr bin Avvam, cennetle müjdelenen ilk on sahabedendir ve Hz.Muhammed'in kendine yardımcı olarak seçtiği kişidir.

Z.Ḥ.+'ne 49-a/17

zükkām + (A) nezle. 76-a/8, 153-a/2

z.-a 56-b/2, 62-a/9, 96-b/16, 106-a/10, 127-b/17

z.-ı 52-b/4, 60-b/4, 76-a/8

zümrüd (Bkz.zümürrüd) + (A) zümrüt denilen kıymetli bir taş.

z.ṭaşı (A-T) zümrüt taşı. 144-b/5

z.ṭ.-nı 300-a/6

zümürrüd (Bkz.zümrüd) + (A) yeşil renkli değerli bir süs taşı. 70-a/15, 70-b/4, 70-b/8, 111-a/7, 113-b/11, 140-a/4, 182-b/4, 192-b/5, 253-a/12, 256-b/9, 277-b/13, 278-a/4, 297-a/1

z.ṭaşı (A-T) zümrüt taşı. 144-b/15, 278-b/13, 296-b/17

z.ṭ.+nı 299-b/7

z.-den 231-a/17

z.-e 70-a/11

z.-i 70-b/8

z.-i ṣa'īdī (A-A) zümrüt taşının bir türü. 203-a/5

zümürrüd ṭaşlı ḫātem + (A-T-A) zümrütten taşı olan yüzük. 70-b/1, 70-b/6

zürrāḳa (Bkz.zerrāḳa) + (A) ṭıbbī şırınga, zerk aracı. 205-b/9, 237-b/14, 238-b/4

Z

z̄āhib + (A) bir fikre veya sanıya uyan, kapılan. 148-a/6, 151-a/11, 171-b/16, 171-b/2

z̄.+lerdür 278-a/16

z̄ālike + (A) şu, o. 300-b/3

z̄āt + (A) kendi, asl, esas, gerçek.

z̄.+ında 131-b/4, 145-a/1

z̄ātü'l-cenb + (A-A) akciğer örtüsü iltihabı. 36-a/1, 177-b/1, 178-a/17

z̄.+ü'l-c.+de 178-b/2, 260-b/11

z̄.+ü'l-c.+den 179-a/2

z̄.+ü'l-c.+e 52-b/7, 76-a/13, 89-b/8, 108-b/7, 108-b/13, 109-b/15, 122-b/12, 123-b/7, 223-b/12

z̄ātü'r-riye + (A-A) zatürree, akciğer iltihabı, yangısı, batar. 36-a/2, 47-a/1, 178-a/12

z̄.+ü'r-r.+de 178-b/2, 178-b/3

z̄.+ü'r-r.+den 179-a/3

z̄.+ü'r-r.+ye 52-b/7, 89-b/8, 178-b/9

z̄eker + (A) erkeklik organı, penis. 237-a/10, 245-a/16

z̄.yolı (A-T) penis deliği.

z̄.y.+ndan 247-a/8

z̄.+de 36-a/7, 81-b/1, 242-b/6, 243-a/7, 243-a/14

z̄.+den 237-b/15, 238-b/5, 238-b/12, 238-b/13, 239-a/12, 239-b/6

z̄.+e 103-a/7, 246-a/16, 246-b/3

z̄.+i 62-b/11, 246-b/5

z̄.+iñ 37-a/5, 239-b/3, 239-b/4, 241-a/16

z̄.+inden 246-b/17

z̄.+ini 80-a/7

z̄.+iniñ 237-a/13

z̄erre + (A) pek ufak parça. 3-b/9

z̲ih(i)n (Bkz.zihn) + (A) zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti.

z̲.+e 91-a/11

z̲.+i 49-a/15, 52-a/15, 76-b/17, 86-b/1, 103-b/4

z̲ikr + (A) anma, anılma; bilme bildirilme. 5-a/17, 5-b/16, 27-a/7, 30-b/5, 78-b/3, 138-a/7, 144-b/14, 145-a/11, 148-a/12, 148-b/6, 151-b/8, 152-a/3, 159-a/1, 159-b/9, 160-b/13, 166-b/10, 175-a/14, 175-a/4, 177-a/11, 177-a/12, 178-a/12, 186-a/16, 198-a/11, 225-a/5, 265-b/15, 267-a/6, 269-b/12, 276-b/3, 282-a/7, 295-b/17, 297-a/10

z̲irā‘ + (A) dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü, endāze, kulaç. 212-b/13